ಶ-ಫ

KITTEL'S

KANNAḌA - ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

REVISED & ENLARGED EDITION

VOLUME TWO

k - dh

1969

UNIVERSITY OF MADRAS

Rs. 15/-

KITTEL'S KANNAḌA-ENGLISH DICTIONARY

IN 4 VOLUMES

(Revised and enlarged)

By

Prof. M. Mariappa Bhat, M. A.

VOLUME II

k – dh

UNIVERSITY OF MADRAS

1969

First edition published by
Basel Mission Book and Tract Depository
Mangalore (1894)

PRINTED AT
THE MANGALORE PRESS, CAR STREET, MANGALORE - 1

ಕಿಟ್ಟೆಲರ
ಕನ್ನಡ - ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು

೪ ಸಂಪುಟಗಳು

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ)

ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ

ಸಂಪುಟ ೨

ಕ – ಧ

THE ALPHABET AND SYSTEM OF TRANSLITERATION.

The Kannaḍa alphabet (its consonants appearing with the mark that shows their power when being pronounced without a vowel, and that corresponds to the virāma of Saṁskṛita) together with its transliteration is as follows:

Kannaḍa	Transliteration	Kannaḍa	Transliteration
ಅ	a	ಝ್	jh
ಆ	ā	ಞ್	ñ
ಇ	i	ಟ್	ṭ
ಈ	ī	ಠ್	ṭh
ಉ	u	ಡ್	ḍ
ಊ	ū	ಢ್	ḍh
ಋ	ṛi	ಣ್	ṇ
ೠ	ṛī	ತ್	t
ಌ	lṛi	ಥ್	th
ೡ	lṛī	ದ್	d
ಎ	e	ಧ್	dh
ಏ	ē	ನ್	n
ಐ	ai, ei	ಪ್	p
ಒ	o	ಫ್	ph
ಓ	ō	ಬ್	b
ಔ	au	ಭ್	bh
ಂ	ṁ	ಮ್	m
ಃ	ḥ	ಯ್	y
X̄, X	h̤	ರ್	r
oo, ಱ	r̤h, r̤	ಱ್	r̤
ಕ್	k	ಲ್	l
ಖ್	kh	ವ್	v
ಗ್	g	ಶ್	ś
ಘ್	gh	ಷ್	ṣ
ಙ್	ṅ	ಸ್	s
ಚ್	c	ಹ್	h
ಛ್	ch	ಳ್	ḷ
ಜ್	j	ೞ್	l̤

LIST OF ABBREVIATIONS.

A. Anthology (Mangalore, 1874, used only with regard to a few Saṁskṛita terms).

Abhā. Anubhavāmṛita (Manuscript; it differs greatly from the edition printed at the Vicāradarpaṇamudrākṣaraśāle, Bangalore, 1874).

Abh. P. Abhinava Pampa's Rāmāyaṇa (Manuscript).

Abhś. Anubhavaśikhāmaṇi (Manuscript).

adj. Saṁskṛita verbal adjective.

Ap. Ādi Purāṇa by Pampa (Ed. S. G. Narasimhachar.—1900).

B. Bombay, the Department of Public Instruction, Kanarese Books: 1 (1882), 2 (1882), 3 (1883), 4 (1882), and 5 (1868). One of the numbers refers to the book, the other one to the page. The pages of B. 2 have been counted from p. 7 of the text not from the title-page.

Bd. Bēḍas (fowlers) of Dharwar.

Bh. Kumāra Vyāsa's Bhārata. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1875.

Bhn. Bhārata nighaṇṭu (Manuscript).

Bp. Basava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850.

Br. C. P. Brown Esq., of the Madras Civil Service (see Te.).

Bv. Basavaṇṇanavara ṣaṭsthala vacanagaḷu (Ed. S. S. Basavanal.—1954).

C. Common.

Cb A small Kannaḍa Vocabulary (Śabdasaṅgraha, by Gururāva Viṭhala Mōhare) dedicated to Cannabasappa Basaliṅgappa, Deputy Educational Inspector, Dharwar S. D. (1874).

C. Bp Cannabasava purāṇa. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1851.

Cd. Hindū Caritradarpaṇa (Bangalore, 1882).

cf. confer (compare).

Ch. Nāgavarma's Chandas (Basel Mission Press, Mangalore, 1875). The references are to the Index for the Canarese text, if no v. with a number is added.

Cm. Commentary.

colloq. colloquial.

Cpr. Candraprabha purāṇa by Argaḷa dēva (Manuscript).

Ct. Caturāsya nighaṇṭu (according to two different Manuscripts, marked as I & II).

Cv. Canna Basavaṇṇanavara vacanagaḷu (Ed. Dr. R. C. Hirēmaṭh.—1965).

Dh. The Dhātuprakaraṇa of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Dhw. A portion of Dhanañjaya's ṭīkā printed at Dharwar.

Dp. Dāsapada. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1850. It is a collection of Dāsa songs from various manuscripts.

dupl. duplication, that is to say a couple of words that are not the same as to form and meaning, used to make the idea more comprehensive or impressive, *e. g.* akaḷa cakaḷa, āsar bēsar, kāka pōka, giḍa gaḍḍe, giḍagaṇṭi, dana kara, nuccu nusi, bandhu baḷaga, makkaḷu mariaḷu, mātu kathe, sandi gondi. Occasionally the *first* word is meaningless by itself, forming a sort of alliteration, *e. g.* akkaḍi takkaḍi, andā dundi, aradēśi paradēśi, āḷi dāḷi, ēru pēru,

tatavata, as also the *second* one may be, *e. g.* addā tiddi, kara kanna, gaja baja, cūru pāru, doṅku dosaku, tolle palle, dēvaru dindaru, dodde bidde. This last kind may be referred to "reiteration", q. v.

E. — English.

e. g. — exempli gratia (for example).

fr. — from.

G. — A small Canarese vocabulary by Gaṅgādhara Madivāḷēśvara, Translation Exhibition, Belgaum (Bangalore, 1869). The numbers refer to the pages.

Grj. — Girijākalyāṇa. Bangalore, Lakṣmīvilāsa Press, 1886.

Gz. — Gazetteer of the Bombay Presidency, Vol. XXII, 1884.

H. — Hindūstānī.

Hlā. — Ancient Kannaḍa commentary on Halāyudha's Abhidhānaratnamālā (Manuscript).

J. — Jaimini Bhārata. Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1848. (Kriṣṇarājavilāsa Press, 1861 & 1875).

Jm. — Jinamunitanaya (Manuscript).

Jñs. — Jñānasindhu. Bangalore, Karṇāṭaka Mudrākṣaraśāle Press, 1879.

Jnv. — Jagannāthavijaya (Manuscript).

K. — Kannaḍa.

Kāvy. — Nāgavarma's Kāvyāvalōkana (Manuscript).

Kk — Kabbigara Keypiḍi (Manuscript).

Kp. — Kaivalyapaddhati. Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1873.

Kr. — Kavirāja mārga (Ed. A. Venkata Rau & H. Sesha Ayyangar.—1930).

Līlv. — Līlāvatīprabhandha. A specimen lithographed at Dharwar, 1873.

M. — Malayāḷa (A Malayalam and English Dictionary by the Rev. H. Gundert, D. Ph., Mangalore, 1872).

Mdb. — Mūḍabidare (in South Canara).

Mg. — Mangalore (in South Canara).

Mhr. — Marāṭhī.

Mr. — Maṅgarāja's nighaṇṭu (Manuscript). For the sake of convenience the verses of the whole MS. have been counted successively (without regard to the various divisions), and are quoted in that manner. Four MSS. have been consulted.

MS. — Manuscript. (MSS. = Manuscripts).

My. — Mysore.

N. — Name; proper name.

Nn. — Nānārtharatnākara (Manuscript).

Nr. — Nācirācīya, the ancient Kannaḍa commentary on the Amarakōśa. The two Mdb. Manuscripts used by the Author refer to Trikāṇḍaśēṣa, Dhanañjaya, Rabhasa, Viśvaprakāśikā, Vaijayantī, Subhūtiṭīkā, Subōdhe, and Halāyudha. Are these references by Nācirāci himself?

o. r. — other reading. (o. rs. = other readings).

P. — Pañcatantra (a new translation, edited by J. Garrett Esq., Director of Public Instruction in Mysore, Bangalore, 1865).

Pb. — Pampa Bhārata (Ed. Bellāve Veṅkaṭanāraṇappa.—1931).

P. p. — Past participle. (P. ps. = Past participles).

Pr. — W. S. Price Esq., Revenue Survey, Dharwar.

Prll. — Prabhuliṅgalīlā (Manuscript).

Prv. — Proverb. (Prvs. = Proverbs).

q. v. — quod vide (which see).

R. — Rev. W. Reeve's Carnātaka and English Dictionary.

Rāghc. — Rāghavāṅkacaritra (Manuscript).

Rām. — Kumāra Vālmīki's Rāmāyaṇa. When in the references only two numbers are adduced, they refer to the 31 sandhis (chapters) of the Bibliotheca Carnātaka, Mangalore, 1849, which comprise the bālakāṇḍa, ayōdhyākāṇḍa, and six chapters of the araṇyakāṇḍa. The other references are to the edition printed in Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1881.

reit. — reiteration, that is to say a couple of words of

which the first one's meaning is made more comprehensive or impressive by the second one, though this is a mere alliterative formation and meaningless by itself (see "duplication"), *e. g.* aḍḍi saḍḍi, okkalu dakkalu, kaṭaku kuṭuku, gaji biji, caḷa maḷa, curu buriga, taḍa baḍa, baḍa bagga, bēpāra sāpāra, loḍa baḍa, vecca sacca, sara bara. Especially the syllables *gi* (q. v.) and *pa* (see pa 3) are used in reiteration, *e. g.* āḷu gīḷu, koḍu giḍu, tandare gindare (s. taru 1), ravi givi, śikhi gikhi, okkalu pakkalu, kaḷa paḷe, caḍu puḍane, taka pakane, taṭa paṭa, lekka pakka.

rep. — repetition, that is to say the act of using the same word twice or thrice. See Śmd. 228 seq., and further *e. g.* allalli, ittitta, intintu, inthintha, enitenitu, ententa, ellelli, obbobba, tama tama, eṇṭeṇṭu, eraḍeraḍu, kāḷu kāḷu, tara tara (s. tara 1), dūra dūra, doḍḍa doḍḍa, saṇṇa saṇṇa, savi savi, hosa hosa, aridaridaridu (s. aridu).

Rnc. — Rāmanāthacaritra (Manuscript).

Rśv. — Rājaśēkharavilāsa (Manuscript; Bangalore edition, Kriṣṇarāja Vilāsa Press, 1866).

Śm. — Tōṭada Ārya's Śabdamañjari (Manuscript).

Śmd. — Śabdamaṇidarpaṇa. The Arabic numbers refer to the pages of the edition printed at the Basel Mission Press, Mangalore, 1872; of the Roman ones I refers to the terms with ಱ್ (p. 31 seq.), and II to those of pages 402-407.

Śmd. Dh. — The list of Dhātus (verbal themes) of the Śabdamaṇidarpaṇa.

Śśv. — Śabaraśaṅkaravilāsa. Bellary, C. L. S. Press, (*i. e.* Citralipiśāradā P.), 1886; and Madras, Grantharatnākara Press, 1887.

Śs. — Śabdasāra (Manuscript).

s. — sub (under).

Sd. — Rev. D. Sanderson's edition of Mr. Reeve's Carnātaka and English Dictionary, Bangalore, 1858.

seq. — sequentes, sequentia (following, succeeding).

Si. — Siddhānti Subrahmaṇya Śāstri's new interpretation of the Amarakōśa, Bangalore, Vicāradarpaṇa Press, 1872. The numbers denote the pages.

Sk. — Saṁskṛita.

S. Mhr. — South Marāṭha (Mahratta).

Sp. — Sarvajñapada (Manuscript & W.).

Sś. — Sōmēśvaraśataka (Manuscript; Bangalore edition, Wesleyan Mission Press, 1872).

St. & Pl. — Messrs. C. Stolz and G. Plebst's Five Hundred Indian Plants, Mangalore, 1881.

sum. — summary.

T. — Tamiḻ (A Dictionary of the Tamil and English languages, by the Rev. J. P. Rottler, D. Ph., Madras, 1834).

Tbh. — Tadbhava.

Te. — Telugu (Messrs. A. D. Campbell and C. P. Brown's Telugu-English Dictionaries).

Ts. — Tatsama.

Tu. — Tuḷu (Tuḷu-English Dictionary, (i) A. Manner, Basel Mission Press, Mangalore, 1886 (ii) M. M. Bhat & A. S. Kedilaya, Madras University, 1967).

V. — Vriṣabhēndravijaya. Bangalore, Carnatic Press, 1875.

v. — verse.

va. — vacana (Prose passage).

v. i. — verb intransitive.

Vr. — Vaḍḍārādhane (Ed. D. L. Narasimhachar.—1959).

v. t. — verb transitive.

W. — Rev. G. Wurth's Canarese Poetical Anthology, Bangalore, 1868.

Z. — Rev. F. Ziegler.

@ — certain special remarks by the present editor.

[ ] — new items now included under old lexical entries.

* — sign to indicate new lexical entries.

KITTEL'S

KANNAḌA-ENGLISH

DICTIONARY

(4 VOLUMES)

VOLUME
TWO

k - dh

KITTEL'S KANNADA-ENGLISH DICTIONARY

VOL. II

ಕ್ k

ಕ್ k. the twenty-first letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). when the initial of the second word of a compound, it sometimes remains unchanged (Śmd. 78. 79. 80. 198. 199. 207. 208. 209. 210. 217. 222. 225. 386), but often changes into ಗ್ (77. 78. 195. 197. 198. 199. 200. 202. 203. 205. 206. 207. 210-216. 218. 221-224. 381. 386. 387); once it takes the form of ಚ್ (215). about the very frequent dialectical interchange of ಕ್ and ಚ್ (ತಾಸ್) see *e. g.* ಕೆಡು 2, ಕಿಚ್ಚು, ಕಿವಿ, ಕೆಯ್ 2, etc.

ಕ k-a. 1. the letter ಕ್ when pronounced with the short a, as is generally done at school. —ಕವೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the under-letter ್ಕ (C.).

-ಕ ka. 2. = _ಕೆ 1, etc., in ಅಕ, ಅನಕ, ತನಕ.

_ಕ ka. 1. = -ಗ 1. an affix for forming masculine nouns (Śmd. 241), probably taken from Sk. 2, an affix for the formation of neuter nouns. ಭಾವದೊಳು ಕಪ್ರತ್ಯಯಮ್ ಉಣ್ಟು, ಉಡುಕಂ, ನಡುಕಮ್ ಎನ್ಬುನ್ತೆ (249 Mḍb. MS.; *cf* ಕಟುಕ).

ಕ ka. 2. *the god Brahmā.* 2, *the soul.* 3, *the sun.* 4, *wind.* 5, *the head.* 6, *water.* 7, *pleasure.* 8, the number one (Mr. 349). *cf.* ಕಂ & ಕಮ್.

ಕಂ kaṁ. = ಕಮ್. the god Brahmā (ಸರೋಜಸಮ್ಭವ, ಬ್ರಹ್ಮನು Nn. 7; ಬ್ರಹ್ಮನ್ Mr. 493). 2, the soul (ಆತ್ಮನು Nn. 7). 3, the body considered as the field of the indwelling and working of the soul (ಕ್ಷೇತ್ರ Mr. 506). 4, the sun (ಸೂರ್ಯ Nn. 7). 5, wind (ಪವನ, ವಾಯು 7; ಮಾರುತ Mr. 493). 6, the head (ಶಿರ, ಮಣ್ಡೆ 7; ಶಿರ 493). 7, water (ಉದಕ 7; ವಾರಿ 493). 8, heaven (ಸ್ವರ್ಗ 7; Mr. 506). 9, fire (ಅಗ್ನಿ 7; ಅಸಿ? o. r. ಅತಿ? 506). 10, an organ of sense (ಇನ್ದ್ರಿಯ 7; 506). 11, the sky (ವ್ಯೋಮ 506). 12, an ascetic (ಯತೀಶ 506). 13, a parrot (ಕೀರ, ಗಿಳಿ 7). 14, a peacock (ನವಿಲ್ 7). 15, pleasure (ಸುಖಾನ್ತ 493). 16, a zero (ಶೂನ್ಯ 506).

ಕಂಯಿ kaṁyi. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (ಕಟು Cb.; C.).

ಕಂಸ kaṁsa. 1. = ಕಂಚು. brass, bell-metal. 2, *a vessel made of metal, a drinking vessel, a goblet.* 3, a king of Mathurā, the uncle and enemy of Kṛiṣṇa (Śmd. 183).

ಕಂಸ kaṁsa. 2. a segment of a circle as a parenthesis: a bracket (Mhr.; S. Mhr.); an arc (Mhr.).

ಕಂಸಜಿತ್ kaṁsa-jit. the conqueror of Kaṁsa: Kṛiṣṇa.

ಕಂಸತಾಲ kaṁsa-tāla. a cymbal of bell-metal or brass (Bp. 12, 34).

ಕಂಸಹರ kaṁsa-hara. the destroyer of Kaṁsa: Kṛiṣṇa (Mr. 18).

ಕಂಸಾನ್ತಕ kaṁsa-antaka. = ಕಂಸಹರ. (J. 14, 26).

ಕಂಸಾರಾತಿ kaṁsa-arāti. the enemy of Kaṁsa: *Kṛiṣṇa.*

ಕಂಸಾರಿ kaṁsa-ari. = ಕಂಸಾರಾತಿ. (J. 10, 49; 13 sum.). 2, a kind of metrical foot (Ch.).

ಕಂಸಾಳ kaṁsāḷa. Tbh. of ಕಾಂಸ್ಯತಾಲ (Śmd. 381). a kind of cymbal; a gong (ಜಗಳೆ Śm. 64; ಕಂಚಳ್, ಜಗಳೆ Kk. 67, o. rs. of ಕಂಚಳ್: ಚಳಕ, ಬಳಕ); a triangle (My.). see Bp. 12, 44; C. Bp. 5, 7.

ಕಂಸಾಳಕ kaṁsāḷaka. a male gold-or silver-smith (My.; Te. ಕಂಸಾಲವಾಡು).

ಕಂಸಾಳಗಿತ್ತಿ kaṁsāḷa-gitti. a female cymbal-beater (Bp. 5, 43), 2, a female of the Kaṁsāḷakas (My.).

ಕಕ್- kak. = ಕಾ 2–, etc. — ಕಕ್ಕಾವಾಡೇ ಕಾಯಿ. the Colocynth (ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ, ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ G.; My.).

ಕಕಲಾತೆ kakalāte. = ಕಕುಲತೆ, etc. love (C.).

ಕಕಾರ ka-kāra. the letter ಕ (Śmd. 11).

ಕಕುತ್ಸ್ಥ kakud-stha. N. of a grandson of Ikṣvāku. (Rām. 3, 8, 13; My.).

ಕಕುತ್ಸ್ಥಜ kakutstha-ja. Rāma (Rām. 4, 1, 21).

ಕಕುದ್ kakud. = ಕಕುದ. *a peak or summit, etc.*

ಕಕುದ kakuda. = ಕಕುದ್. *a peak or summit* (ಅದ್ರಿತಟ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು Nn. 143). 2, *a bull's hump* (ಗೂಳಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಣಿಲು 143, o. r. ಹಿಳಿಲು). 3, a horn (ಗೂಳಿಯ ಕೊಮ್ಬು 143, o. r. ಕೋಡು). 4, the snout of a bull (ಮುಸುಳಿ 143, in one MS.). 5, a bull (ಪುಂಗವ, ಗೂಳಿ 143). 6, *pre-eminent, chief; eminence, superiority* (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯ 143). 7, an ensign or symbol of royalty. 8, a sword (ಕೃಪಾಣ, ಖಡ್ಗ 143). 9, the sky (ರೋದೋಂಗಣ, ಆಕಾಶ 143).

ಕಕುದ್ಮ kakudma. Tbh. of ಕಕುದ್ಮತ್. (ಎತ್ತು Mr. 178).

ಕಕುದ್ಮತ್ kakud-mat. *a bull;* an ox.

ಕಕುದ್ಮತಿ kakud-mati. *the hip and loins* (ಜಘನ Hlā.; ಕುಣ್ಡೆಗಳ ತಟದ ಕುಚಿ Mr. 331, o. r. ಕುಣಿ).

ಕಕುಫ kakupha. = ಕಕ್ಕೋಕ, etc. N. of a paṇḍita. (Mg.).

ಕಕುಭ್ kakubh. = ಕಕುಭ. a summit. 2, *a region, a quarter.*

ಕಕುಭ kakubha. = ಕಕುಭ್ (Śmd. 106). a region, a quarter (ದಿಶೋತ್ಕರ, ದಿಕ್ಕುಗಳ್ Nn. 128; ದಿಕ್ಕು Mr. 57). 2, pre-eminent, chief (ಮುಖ್ಯ 128). 3, *a wooden vessel covered with leather, placed under the neck of a lute, to render the sound deeper* (ವೀಣೆಯ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.). 4, *the tree Terminalia arjuna* W. & A. (ತೊಱೆಮತ್ತಿ 128; ಅರ್ಜುನ, ಮತ್ತಿ Mr. 113). 5, one of the rāgas or personified musical modes (ಗೀತ, ಗೀತವಿಧ 128).

ಕಕುಲತೆ kakulate. = ಕಕಲಾತೆ, ಕಕುಲಾತೆ, ಕಕುಳತೆ, ಕಕ್ಕಲಾತೆ, ಕಕ್ಕುಲತೆ, ಕಕ್ಕುಲಿತೆ. love (My.; ಪ್ರೀತಿ G.); compassion (My.; T. ಕರೈ, to pity); desire, especially vain desire (see ಕಕ್ಕುಲಿತೆ; Te. ಕಕ್ಕುರಿತಿ, ಕಕ್ಕೂರ್ತಿ).

ಕಕುಲಾತೆ kakulāte. = ಕಕುಲತೆ. love; compassion (C.).

ಕಕುಳತೆ kakuḷate. = ಕಕುಲಾತೆ. (My.).

ಕಕೂಟ kakūṭa. a kind of bird (ಶರವ್ಯೆರಿ Mr. 172).

ಕಕೋಕ kakōka. = ಕಕ್ಕೋಕ. (C.).

ಕಕ್ಕ kakka. = ಕಕ್ಕರಿ. crooked. — ಕಕ್ಕ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. = ಕಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ, q. v. (My.).

ಕಕ್ಕ kakka. = ಕಾಕಾ. a father's younger brother (C.; Te. ಕಕ್ಕ, papa, daddy). — ಕಕ್ಕಯ. -ಅಯ. = ಕಕ್ಕಯ್ಯ. (Bp. 61, 9). — ಕಕ್ಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 3, 82; 9, 46; 37, 6; 47, 34; 57, 21. 29; My. = ಕಕ್ಕ). see ಡೊಃಹರ—.

ಕಕ್ಕಡ kakkaḍa. a piece of twisted cloth dipped in oil, lighted, and carried about in the hand as a temporary light (C.; Te. ಕಾಗಡ; Mhr. ಕಾಕಡಾ, ಕಾಣ್ಕಡಾ). ಒನ್ದು ಕಕ್ಕಡಾ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು! (B. 4, 62).

ಕಕ್ಕಡೆ kakkaḍe. 1. (fr. ಕಡಿ4?) = ಕರ್ಕಡೆ. a weapon so called (M. ಕಕ್ಕಡ, a dagger; Sk. ಕರ್ಕಶ, a sword; Mhr., H. ಖಂಜೀರ, a sort of dagger). [ತೊಳಗುವ ಬಾಳ್ ತಟತ್ತಟಿಪ ಕಕ್ಕಡೆ ಬಮ್ಬುಕಡೊಳ್ ತಗುಳ್ದು ಪಜ್ಜಳಿಸುವ ಪಂಚರಾಯುಧಂ Pb. 10, 76]; (Grj. 8, 56 va.; Rsv. 6, 11 va.; Bh. 1, 7, 21). — ಕಕ್ಕಡೆವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Ssv. 3, 24).

ಕಕ್ಕಡೆ kakkaḍe. 2. = ಕಟ್ಟಕಡೆ the farthest end. s. ಕಟ್ಟ2. (My.).

***ಕಕ್ಕಮ್ಬು kakkambu.** a special kind of arrow. ಗೆಲೆಯಮ್ಬು ಕಕ್ಕಮ್ಬು ಕೆಲ್ಲಮ್ಬು Pb. 13, 39.

***ಕಕ್ಕರ kakkara.** temptation? excessive desire? ಅನ್ತು ಕುಡಿಯೆ ಕಕ್ಕರಗೆಯ್ತಂದಿಂ ತುದಿನಾಲಗೆಯೊಳ್ ತೊಡಲ್ದೆರಸು Pb. 4, 88va.; 4, 88.

ಕಕ್ಕರ kakkara. = ಕಕ್ರ. Tbh. of ಕೃಕರ. — ಕಕ್ಕರಪಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. (ಕೃಕರ Si. 173). [—ಕಕ್ಕರವಳಯಿಗೆ. -ಪಳ (ಱ) ಯಿಗೆ. a flag with an emblem of kṛikara bird. ಮೆಟ್ಟುವೆಡೆಗಳೊಳ್ಲಂ ಪಾಸಿಕಾರೋಹಣದ ಕಕ್ಕರವಳಯಿಗೆಯ ಚಿತ್ರಾವಳಿಯ ಪಳಿವೆಡೆಯ...ಜವಳಿಗಳನೆ ಮೊಗಂ ನೋಡದೆ ಸೂಸಿದಾಗಳ್ Ap. 4, 34 va.].

ಕಕ್ಕರಿ kakkari. = ಕಕ್ರ, ಕೊಕ್ಕರಿ, (ಕುಡು3), ಕೊಗ್ಗ, ಕೊಂಗ, ಕೊಂಗು2, ಕೊಂಗರಿ, etc. crooked. — ಕಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. crookedness (My.).

ಕಕ್ಕಲಾತೆ kakkalāte. = ಕಕುಲತೆ. love; compassion (My.).

ಕಕ್ಕಸ kakkasa. trouble (heavy breathing, etc.) arising from an overloaded stomach, from running very fast, etc. (S. Mhr.; T. ಕರಿ, to be sick in the stomach). — ಕಕ್ಕಸಪ್ಪಡು. -ಪಡು. to suffer anguish (Ssv. 2, 15).

ಕಕ್ಕಸ kakkasa. Tbh. of ಕರ್ಕಶ (Smd. 345; 49); Yama (ಪರಿಗೆ Ct. I, 86). ಕಕ್ಕಸನ ದೂತರ್ ಬನ್ದು, ಲೆಕ್ಕವಾಯಿತು! ಹೋಱಡೆನ್ದರೆ ನಕ್ಕೋರೆಲ್ಲ; ಬಿಡಿಸೋರೇನೋ, ಮನುಜ? (Dp. 28, 2). see C. Bp. 45, 29; J. 2, 62; 7, 31; 14, 6; 21, 35; 26, 11; ಕಡುಗಕ್ಕಸ.

ಕಕ್ಕಸಗಾಱ kakkasa-gāṟa. a severe, cruel man (My.). feminine: ಕಕ್ಕಸಗಾತಿ (My.).

ಕಕ್ಕಸಜವ್ವನ kakkasa-javvana. Tbh. of ಕರ್ಕಶಯೌವನ (Smd. 376).

ಕಕ್ಕಸತೆ kakkasate. = ಕರ್ಕಶತೆ, q. v.

ಕಕ್ಕಸು kakkasu. = ಕಕ್ಕೋಸು. a cac-hus: a privy (My.; M. ಕಕ್ಕೂಸ್; fr. the Danes or Dutch).

ಕಕ್ಕಾ kakkā. (fr. ಕಲಕು 2?). = ಕಕ್ಕು 2. — ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕ. reit. an affrighted or timid man (My.). — ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. fear, fright, alarm (My.). — ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕಿ. reit. = ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕರಿ. (My.). ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕು. reit. = ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕಿ. (My.).

ಕಕ್ಕಿ kakki. = ಕಕ್ಕೆ. — ಕಕ್ಕೀ ಗಿಡ. the tree Cassia fistula (ವ್ಯಾಧಿಘಾತ G.; S. Mhr.).

ಕಕ್ಕಿ kakki. (fr. ಕಕ್ಕ). a mother's younger sister; an uncle's wife (My.); a step-mother (My.).

ಕಕ್ಕಿಸು kakkisu. to cause to vomit (C.). 2, to make one discharge from the stomach; to make one give up, as what he has wrongfully seized and appropriated, to make him restore or refund (My.; Te. ಕಕ್ಕಿಂಚು, ಕಕ್ಕಿಲ್ಲು; T. ಕಕ್ಕ ವೈ).

ಕಕ್ಕು kakku. 1. = ಕಡಿಕು 1, ಕಡುಕು 1, ಕಱುಕು, ಕರ್ಜು 1, ಗರೆಕು. a jag, a notch, a dent; the rough part of a millstone or of a saw, the toothed part of a file or saw, of a horse's bit, etc.; jaggedness, irregular surface, roughness; sharpness (Te.; Te. also ಕಱಕು, ಕಱುಕು; T., M. ಕರುಕ್ಕು; T. also: the edge of a knife or sword). (ಕುದುರೆಗೆ) ತೆಳ್ಪಿತ್ತು ಕೆಮ್ಪಸಿದು ಎನಿಪ್ಪ ನಾಲಗೆ ಲೇಸು, ಕಕ್ಕು ಕಪಲಾಗೆ ಹೊಲ್ಲಂ (Mr. 277). — ಕಕ್ಕುದಱು. -ತಱು 4. = ಕಕ್ಕುನ್ದಱು. (Ss.), ಕಡುಕುನ್ದಱು. a toothed, or sharp, sword. — ಕಕ್ಕುನ್ದಱು. -೦-ತಱು. = ಕಕ್ಕುದಱು. (Ss.); (V. 4, 33).

ಕಕ್ಕು kakku. 2. = ಕಕ್ಕಾ. — ಕಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು. = ಕಕ್ಕಾ ಬಿಕ್ಕು. (C.).

ಕಕ್ಕು kakku. 3. (fr. ಕಡಿ 4?). a shiver, a splinter (ಸಿಗುಱು Sm. 79; *cf.* ಕೆಲ್ಲ, ಚಕ್ಕೆ?).

ಕಕ್ಕು kakku. 4. (fr. ಕಟು 1). = ಕಟ್ಟು. to vomit (My.; in S. Mhr. especially used in regard to children; ಉದ್ಗಾರ Sm. 79; T., Te., Tu.; T. ಕನ್ನೈ, to retch, to hawk; *cf.* ಕಕ್ಕಸ?). ಬೆಕ್ಕು ಕಱುಕೆಯ ತಿನ್ದು ಕಕ್ಕುತ್ತಿವೆ (B. 5, 32). ಕಕ್ಕಿ ಕೊಣ್ಡ ಅನ್ನ (ಸಮುದ್ಧರಣ Si. 420).

ಕಕ್ಕು kakku. 5. vomiting; the thing vomited (S. Mhr.; Te.) — ಕಕ್ಕುರೋಗ. vomiting, sickness (ಪ್ರಚ್ಛರ್ದಿಕೆ, ವಮಿ Si. 201).

***ಕಕ್ಕುಮ್ಬ kakkumba.** a kind of plant. ಅಮರೆ ಮಾಡಿದ ಬಿಟ್ಟುಳಿಯ ಕಕ್ಕುಮ್ಬ ತೊಡಂಬೆಯ ಮೂಡಿಗೆಯ ಕದಳಿಕೆಯ ಕಣ್ಡಪಟಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 47 va.

ಕಕ್ಕುಲತೆ kakkulate. = ಕಕುಲತೆ, etc. love; compassion (My.). [ಕಕ್ಕುಲತೆಗೆ ಬನ್ದರಾಗದು ನೋಡಾ! ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು ಮನಧಾತು ಗೆಟ್ಟರೆ ಅಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದು Bv. 687; ಒಡಲ ಕಕ್ಕುಲತೆಗೆ ಪರರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ಯ ದೈವ ಭವಿನೇಮಸ್ತರಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡಿದಡೆ ನಾಯಡಗು ನರಮಾಂಸ ತಪ್ಪದು Cv. 384]. ಒಕ್ಕಲ ಮನೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಕ್ಕುಲತೆ ಪಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? (Prv.).

ಕಕ್ಕುಲಿತೆ kakkulite. love, compassion (My.; Bh. 1, 6, 33; Rām. 5, 8, 68; J. 6, 35); excessive desire, vain desire (Bp. 40, 33; J. 13, 7; 26, 35). ಬಹುಸಂಸಾರ ಮಾಯೆಯ ಕಕ್ಕುಲಿತೆಯೊಳು ಬಿದ್ದನು (Dp. 6, 3). see Dp. 36, 2; 40, 1 — ಕಕ್ಕುಲಿತೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to feel vain desire (Dp. 53, 5).

ಕಕ್ಕುಲಿತೆಕಾಱ kakkulite-kāṟa. a man who loves (Bh. 7, 15, 50).

ಕಕ್ಕೆ kakke. = ಕಕ್ಕಿ. a tree with clusters of yellow flowers and long round legumes, the pudding-pipe tree, Cassia fistula L. (ಆರಗ್ವಧ, ಆರೇವತ, ಶಮ್ಯಾಕ, ವ್ಯಾಧಿಘಾತ, ಚತುರಂಗುಲ, ಕೃತಮಾಲ, ಸುವರ್ಣಕ, etc. Nr.; ಆರಗ್ವಧ, ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಿ, ರಾಜತರು, etc. Mr. 114; My.; Tu.; T. ಕಡುಕ್ಕೈ, ಕೊನ್ಱೈ; M.

ಕೊನ್ನೆ). — ಕಕ್ಕೆಯ ಕಾಯಿ. (Si. 126). — ಕಕ್ಕೆಯ ಗಿಡ. (Si. 126). — ಕಕ್ಕೆಯ ಮರ. (Nr.).

ಕಕ್ಕೋಕ kakkōka. = ಕಕುಘ, ಕಕೋಕ, ಕೋಕ. N. of a Paṇḍita (My.; T. ಕೊಕ್ಕೋಗ, a treatise on women, their behaviour, etc. of a very lewd character; the book was written by ಕೊಕ್ಕೋ ಗವಿರುಡಿ in Sk., and translated into Tamil by ಅದಿವೀರ ರಾಮ ಪಾಣ್ಡ್ಯ, Rottler s. v. & s. ಕರಣ). — ಕಕ್ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ. = ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ and the T. ಕೊಕ್ಕೋಗ (My.; occasionally in S. Mhr.; where it is also called ಅನಂಗರಂಗಶಾಸ್ತ್ರ or ಕೋಕಮುನಿಶಾಸ್ತ್ರ).

ಕಕ್ಕೋಲ kakkōla. = ಕಕೋಲ. *N. of a plant bearing a berry, the inner part of which is a waxy and aromatic substance; a perfume prepared from the berries of this plant.*

ಕಕ್ಕೋಲಕ kakkōlaka. = ಕಕ್ಕೋಲ, ಕಕೋಲಕ. *a perfume prepared from the berries of the* ಕಕ್ಕೋಲ, (ಗವಲಕಚೂರ G.).

ಕಕ್ಕೋಸು kakkōsu. = ಕಕ್ಕಸು. (My.).

ಕಖ್ಖಟ kakkhaṭa. *hard.*

ಕಖ್ಖವಡ kakhkhavaḍa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಕಕ್ರ kakra. Tbh. of ಕ್ರಕರ. the printed partridge or southern Francolin, Francolinus pictus (Bd.); the eyed partridge, Perdix oculea (Bd.); the red-billed quail, Coturnix erythrohyncha (Bd.).

ಕಕ್ಷ kakṣa. = ಕಚ್ಚೆ 1, ಕಚ್ಚೆ. *the hem of a garment tucked into the waist-band* (ಕಚ್ಚೆ Mr. 491). 2, *a piece of cloth worn over the privities* (ಕೌಪು Nn. 117). 3, *a girdle*, a string or zone for fastening a cloth round the waist (ಉಡಿನೂಲ್, ಉಡಿದಾರ 117; ಕಾಂಚಿ 491). 4, *grass.* 5. *a climbing plant.* 6, *a court in a palace, etc.* (ಪ್ರಾಂಗಣ, ಅಂಗಣ 117; ಮನ್ದಿರದ ಮುಮ್ಬಾಗ 491). 7, *the armpit* (ಕಂಕುಳ 117; ಕಂಕುಳ್ Mr. 321. 486, o. r. ಕೊಂಕುಳ್). 8, a forest, a wild (ಕಾನ್ತಾರ, ಅಡವಿ 117; ಅಟವಿ, ವಿಪಿನ, etc. Mr. 151). 9, an objection or reply in argument. 10, the side or flank. see Prv. s. ಪ್ರಸ್ತ.

ಕಕ್ಷಪಾಲ kakṣa-pāla. a bag carried under the armpit (My., also ಕಕ್ಷವಾಳ).

ಕಕ್ಷಪಾಲಿಕೆ kakṣa-pālike. = ಕಕ್ಷಪಾಲ. (Rśv. 5, 25 va.; V. 14, 31; My.).

ಕಕ್ಷಪುಟ kakṣa-puṭa. = ಕಕ್ಷಪಾಲ. (Grj. 2, 106 va.).

ಕಕ್ಷಮೂಲ kakṣa-mūla. the armpit. see ಕವುಂಕುಳ್.

ಕಕ್ಷಾನ್ತರ kakṣa-antara. *an inner court of a palace, etc.; an open space surrounded by buildings* (ಪ್ರಕೋಷ್ಠ, ಮನೆಯ ನಿಲವು Mr. 201).

ಕಕ್ಷಾಪಟ kakṣā-paṭa. = ಕಚ್ಚಟ, ಕಚ್ಚುಟ. *a cloth passed between the legs to cover the privities.*

ಕಕ್ಷಿ kakṣi. one party as opposed to another; objection, contention (My.).

ಕಕ್ಷಿಗಾಱ kakṣi-gāṟa. a party (in a civil or criminal case); one who maintains or defends a claim or wrong at issue (My.).

ಕಕ್ಷೆ kakṣe. = ಕಕ್ಷ Nos. 3. 6. 9. 2, the orbit of a planet (Mhr.; My.; B. 5, 182).

ಕಕ್ಷೇಸು kakṣēsu. a kind of arrow (ಕವಡಿಕೆಯಮುಬ್ಬು Mr. 296).

ಕಕ್ಷ್ಯೆ kakṣye. *an elephant's girth;* a girdle or zone. 2, *enclosure of an edifice; an open space surrounded by buildings, the square left unroofed in the centre of a house* (see ನಡುತೊಟ್ಟಿ).

ಕಗ್- kag. (= ಕಡು 1, q. v., ಕಸ 1, etc.) hardness; strength; etc. — ಕಗ್ಗಣ್ಟು. = ಕಡಿಗಣ್ಟು, ಕಡುಗಣ್ಟು. a fast knot that cannot be easily untied (C.); a hard knot in wood (My.). — ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಕಡುಗತ್ತಲೆ. thick darkness (J. 26, 6; C.; B. 3, 125). — ಕಗ್ಗಲಿ. -ಕಲಿ. the tree Mimosa sundra Roxb. (Acacia sundra Dec., St. & Pl.). 2, the tree Acacia catechu Willd. (Mimosa catechu Lin.; M. ಕರಿಜ್ಹಾಲಿ; ಗಾಯತ್ರಿ, ಬಾಲತನಯ, ಖದಿರ, ದನ್ತಧಾವನ, ತಟಿಯುದ ಮರ Si. 314). ಬಿಳೀ ಕಗ್ಗಲೀ ಮರ (ಕದರ, ಸಿತಖದಿರ, ಸೋಮವಲ್ಕ 134). ದುರ್ಗನ್ಧವುಳ್ಳ ಕಗ್ಗಲೀ ಗಿಡ (ಅರಿಮೇದ, ವಿಟ್ಖದಿರ, ಹುಚ್ಚುಕಗ್ಗಲೀ ಮರ 134). 3, = ಕಾರೇ ಗಿಡ (My.). 4, a man of distinguished valor (My.). — ಕಗ್ಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಕಡುಗಲ್. a very hard stone (My.). — ಕಗ್ಗಾಡು. -ಕಾಡು. a thick-set, impervious jungle (My.). — ಕಗ್ಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಡುಗಾಯಿ. a hard, or an unripe, fruit (C.). — ಕಗ್ಗಾರು. -ಕಾರು. excess of rain (My.). — ಕಗ್ಗಾಱು. great dryness, drought (My.). — ಕಗ್ಗಾಲ. -ಕಾಲ. a trying time, famine (My.). — ಕಗ್ಗುಮ್ಬಳ. -ಕುಮ್ಬಳ. a hard gourd (My.). — ಕಗ್ಗೊಱಲೆ. -ಕೊಱಲೆ. a kind of Basilicum, Ocymum sanctum Lin. (ಕುಠೇರಕ, ಕಠಿಂಜರ, ಪರ್ಣಾಸ Nr.; ಬಾಬರಿ, ಕ್ಷುತ್ರಪತ್ರ Mr. 129, o. rs. ಬಾಠಿಕ್ಕಿ, ಬಾಸಬಾ, ಚಿತ್ರಪತ್ರ). ಬಿಳಿಯ ಕಗ್ಗೊಱಲೆ, Ocymum gratissimum Lin. (ಅಜಕ Nr.). — ಕಗ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. = ಕಗ್ಗೊಱಲೆ. (ಪರ್ಣಾಸ, etc., ಕಾಮುಕಸ್ತೂರೀ ಗಿಡ, ಕಮ್ಮಗಗ್ರೇ ಗಿಡ Si. 141). ಬಿಳೀ ಕಗ್ಗೊಲೆ (ಅರ್ಜಕ, ಬಿಳೀ ಗಗ್ರೇ ಗಿಡ 141). ಕಗ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. a fell murder (Rām. 3, 4, 17; 3, 8, 10; Bh. 4, 3, 53).

ಕಗ್ಗ kagga. a long, tedious speech or literary composition (My.). — ಕಗ್ಗದವ. -ಅವ. a man of long, tedious speech (My.).

ಕಗ್ಗನೆ kaggane. = ಕಂಗನೆ. greatly, etc. (Abh. P. 13, 21).

ಕಗ್ಗು kaggu. = ಕಂಗು 3, ಕನಗು, ಕನರು No. 1, etc., ಗಗ್ಗು. pungency, disagreeableness, especially said of the smell of burning oil (S. Mhr.).

ಕಂ kaṅ. = ಕಣ್ 1, etc. the eye. Dat. ಕಂಗೆ (Bp. 11, 34). Nom. pl. ಕಂಗಳ್ (Bp. 1, 49; 29, 24; 31, 15; 51, 81; 54, 71; 57, 44; Nn. 34; J. 3, 17). — ಕಂಗಣ. an eye-drop, a tear (ಕಣ್ಣ ನೀರು Nn. 45; Bp. 18, 77; 20, 25). — ಕಂಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಕಣ್ಗಡೆ, a side-glance, a leer (sic! J. 3, 10). — ಕಂಗಾಣು. -ಕಾಣು. = ಕಣ್ಗಾಣ್, ಕಣುಗಾಣ್. to perceive with the eyes (in opposition to *mentally*, S. Mhr.). — ಕಂಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. = ಕಣ್ಗಾಣಿಸು. to cause to perceive with the eyes (S. Mhr.). — ಕಂಗುಱುಹು. -ಕುಱುಹು. = ಕಣುಗುಱುಹು. a mark for the eye; the place at which the eye is to be (Bp. 18, 74). — ಕಂಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. = ಕಣ್ಗೆಡಿಸು. to destroy the eye, etc.; to blind, to confuse, etc. (C.; J. 4, 23; 26, 4). — ಕಂಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಕಣ್ಗೆಡು. the eye or sight to be destroyed; to be blinded, confused or bewildered; to be vexed or irritated; to become afraid (C.; Bp. 56, 40; J. 4, 9; 8, 37. 40; 14, 25; 19, 31; 24, 35; B. 5, 258). — ಕಂಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಕಣ್ಗೊಳಿಸು, q. v. (Śsv. 1, 69; 1, 71 va. & 79 va.; 1, 85; J. 5, 11; 15, 11; 31, 10). ಕಂಗೊಳಿಕೆ (Śm. 17).

ಕಂಕ kaṅka. *a heron.* 2, Yama. 3, a false or pretended Brāhmaṇa. 4, a title of Yudhiṣṭhira, from his assuming the disguise of a Brāhmaṇa before king Virāṭ (Bh. 4, 1, 6). 5, a kind of mango. — ಕಂಕವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. a heron (ಕಂಕ, ಲೋಹಪೃಷ್ಠ Nr.).

ಕಂಕಟ kaṅkaṭa. *armour, mail;* an iron hook to goad an elephant.

ಕಂಕಟಕ kaṅkaṭaka. *armour, mail* (ಟವುಳಿ Mr. 292, o. r. ತವುಳಿ).

ಕಂಕಡಿ kaṅkaḍi. Tbh. of ಕರ್ಕಟಿ. (My.; H.).

ಕಂಕಣ kaṅkaṇa. (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). = ಕಂಕಳ. *an ornament of the wrist, a bracelet* (ಹಸ್ತಭೂಷಣ Nn. 45); a string or ribbon tied round the wrist. 2, a waist-tie (ಉಡಿದಾರ, ಮೇಖಲೆ 45). 3, an ornament of the breast (ಕೌಸ್ತುಭ, ಪದಕ 45). 4, any ornament or trinket. 5, turning round (ಭ್ರಮಣ, ತಿರುಗುವುದು 45). 6, a crest. 7, a water-drop (J. 30, 7).

ಕಂಕಣಕಾರ kaṅkaṇa-kāra. = ಟಂಕಣಕಾರ. (My.).

ಕಂಕಣಗ್ರಹಣ kaṅkaṇa-grahaṇa. a partial, or annular, eclipse (C.).

ಕಂಕಣಬದ್ಧ kaṅkaṇa-baddha. a man who has a kaṅkaṇa tied round his wrist for any good, favourable or happy rites (My.). 2, one who devotes himself to the accomplishment of any good or bad object (My.).

***ಕಂಕಣವಾರ kaṅkaṇavāra.** a kind of ornament. ಅನಿತಱೊಳಂ ಮುಗುಳ್ನರಿಗೆ ತೋಳ್ಗಳೆ ಕಂಕಣವಾರಮೆನ್ದು ಬೇಟ್ಪುನಿತನೆ ಮಾಡಿ ತೊಟ್ಟು Pb. 2, 16.

ಕಂಕಣೀಕೆ kaṅkaṇīke. = ಕಂಕಿಣಿಕೆ. a wrist-ornament furnished with bells.

ಕಂಕತ kaṅkata. *a comb* (ಕೇಶಮಾರ್ಜನಿ, ಹಣಿಗೆ Mr. 208).

ಕಂಕತಿಕೆ kaṅkatike. *a comb.*

ಕಂಕಪತ್ರ kaṅka-patra. furnished with the feathers of a heron: *an arrow.*

ಕಂಕಭಟ್ಟ kaṅka-bhaṭṭa. = ಕಂಕ No. 4. a tittle of Yudhiṣṭtira. (C.).

ಕಂಕಮಾಲೆ kaṅka-māle. a kind of musical instrument; beating time by clapping the hands. (R.).

ಕಂಕಮುಖ kaṅka-mukha. a pair of tongs. (R.).

ಕಂಕರ kaṅkara. vile, bad. (R.).

ಕಂಕರಿ kaṅkari. Tbh. of ಖಂಕರಿ. having locks of hair (Śmd. 338.357). — ಕಂಕರಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a large whip (ಬಲ್ಲಾಟ Ct. I, 79).

ಕಂಕರಿಕೆ kaṅkarike. (Tbh. of ಕಂಕಣೀಕೆ). ಮೆಯ್ಯ ಮಸಿಕೊರಲ ಬಕ್ಕಳಿ ಪುಯ್ಯೆ ಘರಿಲ್ಲರೆವ ಕೆಯ್ಯ ಕಂಕರಿಕೆ (Śmd. 84 Mdb.).

ಕಂಕರೆ kaṅkare. gravel; a single pebble or particle (Mhr., H. ಕಂಕರ, Br.; R.).

ಕಂಕಳ kaṅkaḷa. = ಕಂಕಣ. — ಕಂಕಳವರಳ್. -ಪರಳ್. a bracelet-gem; an excellent man: a man very familiar with proverbs (ನಲ್ಲಾದೆಗಾಱ Ct. I, 43).

ಕಂಕಳ್ kaṅkaḷ. ಕಂಕಳು. = ಕಂಕುಳ್ q. v., etc. armpit (ಕಕ್ಷ, ಬಾಹುಮೂಲ Si. 210. 461; My.). ಕಂಕಟ ಎಲುವಿನ ಸನ್ಧಿ (ಜತ್ರು Si. 209). ಮೊಟಕೆಯ್ಗಳ್ನೆತ್ತಲೂ ಮೇಲೆ ಕಂಕಟವರಿಗೂ ಮೇಲುತೋಳು (ಪ್ರಗಣ್ಡ 210). ಕಂಕಟ ಕೆಳಗಡೇ ಪಕ್ಕ (ಪಾರ್ಶ್ವ 210).

ಕಂಕಾಲ kaṅkāla. *a skeleton* (ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ, ಒಡಲ ಎಲು Mr. 397). 2, N. of a Dānava.

ಕಂಕಾಲಧರ kaṅkāla-dhara. who carries the backbone of Viṣṇu: Śiva (C.).

ಕಂಕಾಲಮಾಲಿ kaṅkāla-māli. whose necklace is formed of bones: Śiva. (My.).

ಕಂಕಾಲಾಂಕಪಾಣಿ kaṅkāla-aṅka-pāṇi. = śiva. (Bp. 54, 23).

ಕಂಕಾಲಿ kaṅkāli. Śiva (My.). 2, N. of a servant of Śiva (Śsv. 1, 79 va.).

***ಕಂಕಾಳ kaṅkāḷa.** = ಕಂಕಾಲ. a skeleton. ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ ವಿಷ್ಣು ಕಂಕಾಳವನಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ನೀಲಕಣ್ಠನೆಮ್ಬ ಗಣೇಶ್ವರನಾಗಿರ್ದನು Cv. 18.

ಕಂಕಿ kaṅki. = ಕಂಕು. an ear of jōḷa or sejje (also of some other corn, My.) the grains of which have been removed (C.; Te.; *cf.* ಕಣಿಶ?). ಸುಂಕಿಗನು, ಹುರಿಹಲು, ಬಿಂಕಿನ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು, ಕಂಕಿಯು, ಸುಂಕ, ನಸುಗುನ್ನಿ ಈ ಆಱು ಸೊಂಕಿದರೆ ಬಿಡವು (Sp.).

ಕಂಕು kaṅku. = ಕಂಕಿ. (My.).

ಕಂಕುಳ್ kaṅkuḷ. = ಕಂಕಳ್, ಕಂಕುಳ, ಕಂಕುಳು, ಕವುಂಕುಳ್, ಕೊಂಕಳ್, ಕೊಂಕಳ, ಕೊಂಕಳು, ಕೊಂಕುಳ್. the armpit (ಕಕ್ಷ Mr. 486; My.; T. ಚಂಕ, ಕೈಕ್ಕುೞ; Te. ಚಂಕ, ಚಂಕಿಲಿ; Tu. ಕಂಕುಳ). ಉರದ ಸೆಜ್ಜೆಯನು ಒಡನೆ ಕಂಕುೞಲಿ ಅವಚಿ ಕೊಳುತಂ (Bp. 47, 46).

ಕಂಕುಳ kaṅkuḷa. = ಕಂಕುಳ್, etc. (ಕಕ್ಷ Nn. 117; C.; B. 3, 124).

ಕಂಕುಳು kaṅkuḷu. = ಕಂಕುಳ್, etc. (My.). ತೋಳ ಮೊದಲುಗಳ್ ಎರಡೂ, ಕಂಕುಳು (ಕಕ್ಷಗಳು Nr.). ಕಂಕುೞನಿನ್ದಲೆ (Bp. 15, 21). ಕಂಕುೞನಲಿ (43, 27). ಕಂಕುೞಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ, ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾರ್ಥಿ (Prv.; other form—ಸಲಾಮು).

ಕಂಕೇಲ್ಲಿ kaṅkēlli. = ಕಂಕೆಲಿ. *the Aśoka tree, Jonesia aśoka* Roxb.

ಕಂಕೋಷ್ಠ kaṅkōṣṭha. N. of a plant (ಪಟುಪರ್ಣಿ, ಹೈಮವತಿ, ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ, ಹಿಮಾವತಿ, ಘಣ್ಟಾಮಣೀ ಸೊಪ್ಪು Si. 156).

ಕಂಕೋಷ್ಠಿ kaṅkōṣṭhi. a kind of leguminous shrub, Glycine debilis (ಕಾಡುದ್ದು Nr.).

ಕಂಗನೆ kaṅgane. = ಕಗ್ಗನೆ. greatly, excessively (Abh. P. 13, 49; Grj. 2, 106 va.).

ಕಂಗಳ kaṅgaḷa. = ಕಂಗಾಳ. a blind man (C.; T. ಕಂಗು, blackness; ಕಂಗುಲ್, darkness; could it be ಕಣ್-ಕಳ, one who has lost his eyes?).

ಕಂಗಾರು kaṅgāru. = ಕಂಗಾಲು, ಕಂಗು 2. displeasure, anger (My.).

ಕಂಗಾಲ್ kaṅgāl. poor; poverty-stricken; wretched; weak; barren, as soil (C.; Mhr., H.). — ಕಂಗಾಲ. -ಅ 3. a pauper, a miserable wretch, a weak man (My.).

ಕಂಗಾಲತನ kaṅgālatana. pauperism, wretchedness (My.).

ಕಂಗಾಲಿ kaṅgāli. wretchedness (Mhr.). 2, a pauper, a beggar (My., Te. as ಕಂಗಾಳಿ).

ಕಂಗಾಲು kaṅgālu. = ಕಂಗಾರು, etc. (S. Mhr., only in ಕಂಗಾಲ ಮನುಷ್ಯ, a disagreeable, angry man).

ಕಂಗಾಳ kaṅgāḷa. (ಕಣ್-ಕಾಣ?). = ಕಂಗಳ. (My.).

ಕಂಗಾಳಿ kaṅgāḷi. = ಕಂಗಾಲಿ, q. v.

ಕಂಗು kaṅgu. 1. great surprise (ಬಲುಚೋದ್ಯ Ct. I, 73).

ಕಂಗು kaṅgu. 2. = ಕಂಗಾರು, etc., (ಕೊಂಗು 2?). displeasure, anger (S. Mhr.; *cf.* ಕಡಗು 1?). — ಕಂಗಾಗು. -ಆಗು. to become angry, to be displeased, irritated, loathed, or annoyed (S. Mhr.).

ಕಂಗು kaṅgu. 3. = ಕಗ್ಗು, etc. pungency etc. (My.).

ಕಂಗು kaṅgu. 4. = ಕಂಗುಂಗೆ, ಕಂಗೊಂಗೆ, ಕಂಗೊಂಡಿ. the heart-pea, Cardiospermum halicacabum Lin. (ಜ್ವಲನಿ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ Mr. 146, one MS. ಕಾಂಗು).

ಕಂಗು kaṅgu. *the Indian millet, Panicum italicum* Lin. (ನವಣೆ Mr. 373). see ಪ್ರಿಯಂಗು.

ಕಂಗುಂಗೆ kaṅgunge. = ಕಂಗು 4. (ಪಾರಾವತಾಂಘ್ರಿ, ಕಟಭಿ, ಪಿಣ್ಯೆ, ಪಣ್ಯೆ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ Nr.).

ಕಂಗೊಂಗೆ kaṅgoṅge. = ಕಂಗುಂಗೆ. (Si. 159).

ಕಂಗೊಂಡಿ kaṅgondi. = ಕಂಗೊಂಗೆ. (Si. 159).

ಕಂಗೋರೆ kaṅgōre. an ornamental cordon, groove, etc.; spiral lines (Mhr.; R.; Br.).

ಕಚ್ kac. = ಕಚಿ, ಕಸ್. an imitative sound. (*cf.* Mhr. ಕಚಕಚ). — ಕಚ್ಚಚ್ ತಿನ್ನು. to eat in a crunching manner (C.). — ಕಚ್ಚೆನ್ದು ಬೀಳು. to sound as a stone falling into mud (C.). — ಕಚ್ಬಚ್ ತುಳಿ. to tread sticky mud and clay so that the peculiar, well-known sound is produced (C.).

ಕಚ kaca. = ಕಸ 5, ಕಸರ, ಗಜಿ. — ಕಚಪಿಚಿ. reit. the sound of mixing miscellaneous boiled things (as rice, vegetables, etc.) with the hand; confusion. — ಕಚಪಿಚಿ ಕಲಸು, to mingle boiled things in a confused manner (C.). — ಕಚಪಿಚಿ ಕೆಲಸ. confused work (My.).

ಕಚ kaca. *the hair of the head* (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ Nn. 48) 2, matted and twisted hair (ಜಟೆ 100). 3, a bundle of hair at the back of the head (ತುರುಬು 51). 4, a cicatrix. 5, a cloud. 6, a binding, a band. 7, the hem of a garment.

ಕಚಕ್ kacak. = ಕಚಿಕ್, ಕಚುಂಕ್. the sound produced when a stone falls into mud (My.).

ಕಚಕ್ಕನೆ kacakkane. = ಕಚ್ಚನೆ, ಕಿಸಕ್ಕನೆ. smartly, forcibly, suddenly, as ಕಚಕ್ಕನೆ ಮುಳ್ಳು ನೆಟ್ಟಿತು (C.; Te. ಖಚಿಕ್ಕುನ, slapdash, at one smack). 2, with the sound produced when a stone falls into mud, or the feet tread wet on sticky clay (My.).

ಕಚಪ kaca-pa. cloud-drinker: grass; a leaf. (R.).

ಕಚಪಕ್ಷ kaca-pakṣa. *a quantity of hair, much hair;* thick or ornamented hair.

ಕಚಪಾಶ kaca-pāśa. = ಕಚಪಕ್ಷ. *a quantity of hair, etc.*

ಕಚಪು kacapu. a dish of boiled vegetables or fruits seasoned with salt, pepper, etc. (My.; Tu. ಕಜಪು, ಕಜಿಪು; *cf.* ಕಸಿಪು).

ಕಚಬನ್ಧ kaca-bandha. a braid of hair (ಹಿಣಿಲ್ Ct. I, 74).

ಕಚಭರ kaca-bhara. = ಕಚಪಕ್ಷ. a mass of hair, etc. (Grj. 10, 16; Bp. 40, 19; 42, 24; J. 5, 15).

ಕಚಮಾಲ kaca-māla. smoke. (R.).

ಕಚರಾ kacarā. rubbish, dirt, straw, fragments (Mhr.; My.). — ಕಚರಾಕೆಲಸ. the work of removing rubbish (My.). 2, worthless business (My.). — ಕಚರಾತೆರಿಗೆ. Municipal tax (My.). — ಕಚರಾದುಪ್ಪಟಿ. a dirty duppaṭi (My.; ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ Si. 223).

ಕಚವಾಯಿಸು kacavāyisu. to become weary, to be tired or exhausted (S. Mhr.; Mhr. ಖಚಣೇಂ).

ಕಚಾಕಚಿ kacākaci. an imitative sound: a brawl, a squabble (Mhr.; R., Te.). 2, hair against hair, pulling each other's hair (Sk.; Cpr. 10, 70).

ಕಚಾಯಿಸು kacāyisu. to be smart, prompt, careful, or clever in doing a business (My.; *cf.* Mhr. ಕಚಕ್ಯಾ).

ಕಚಿ kaci. = ಕಚ್. — ಕಚಿಕಚಿ ನಮಲು. = ಕಚ್ಚಚ್ ತಿನ್ನು. (My.). — ಕಚಿಪಿಚಿ ತಿನ್ನು. = ಕಚ್ಚಚ್ ತಿನ್ನು. (C.).

ಕಚಿಕ್ kacik. = ಕಚಕ್, etc. (My.).

ಕಚು kacu. an esculent root, Arum colocasia and other kinds. 2, a garden plant, the long Zedoary, Curcuma zerumbet Roxb. (St. & Pl.).

ಕಚುಂಕ್ kacuṅk. = ಕಚಿಕ್, etc. (My.).

ಕಚೂರ kacūra. = ಕಚೋರ. (C.). see ಗವಲ-.

ಕಚೇರಿ kacēri. = ಕಚ್ಚೇರಿ. a hall of audience; a town-hall; a court for administration of public business; an office: it is applied to the people assembled, and to the business proceeding (C.; H., Mhr.). — ಕಚೇರಿ ಮಾಡು, to open a court or office for business; to carry on business in an office (C.; see Si. 109; B. 4, 146; 5, 265); [to give a musical concert].

ಕಚೋರ kacōra. = ಕಚೂರ, (ಕಚ್ಚೂರ), ಕಚ್ಚುರೆ, ಕಚ್ಚೋರ, ಕರ್ಚೂರ. the long Zedoary, Curcuma zerumbet Roxb., and its root (ಕರ್ಚೂರಕ, ದ್ರಾವಿಡಕ, etc. Nr.; My.). ಗನ್ಧಕಚೋರ (ಕರ್ಚೂರಕ, ದ್ರಾವಿಡಕ, etc. Si. 155). 2, a kind of yellow orpiment (ಅಂಗುಲಿ, ಅರಿದಾಳ Mr. 102). see ಆಱುಗಣ್ಣನುಳ್ಳ-, ಕರಿ-, ಗಣ್ಪ-.

ಕಚ್ಚ kacca. 1. Tbh. of ಕಕ್ಷ (Śmd. 346). *cf.* ಕಚ್ಚೆ.

ಕಚ್ಚ kacca. 2. = ಕಚ್ಚಾ. unripe, green; uncooked, raw; rude, rough, unfinished; young, tender (as understanding); minor, less (as a measure or weight, My.; Mhr., H. ಕಚ್ಚಾ).

ಕಚ್ಚಟ kaccaṭa. = ಕಚ್ಚುಟ, ಕಂಚಡಿ. (Tbh. of ಕಕ್ಷಾಪಟ). a cloth passed between the legs to cover the privities (Te. ಕಚ್ಚಡ, a tuck, truss, etc.). ಕಟ್ಟುವ ಕಚ್ಚಟ (ಕೌಪೀನ Mr. 256).

ಕಚ್ಚಡ kaccaḍa. = ಕಚ್ಚರ. filth, rubbish (My.).

ಕಚ್ಚಡಿ kaccaḍi. a kind of vegetable dish (My., J. 6, 44). [T. ಕಿಚ್ಚಡಿ].

ಕಚ್ಚನೆ kaccane. = ಕಚಕ್ಕನೆ No. 1. smartly, etc. ಕಚ್ಚನೆ ಮುಳ್ಳು ನೆಟ್ಟಿತು (S. Mhr.).

ಕಚ್ಚರ kaccara. = ಕಚ್ಚಡ. *dirty, foul*; spoiled; vile, wicked.

ಕಚ್ಚರಿ kaccari. a kind of sauce ತುಱುದ ಕಚ್ಚರಿ (ವಿಜುಟಿ Mr. 219).

ಕಚ್ಚಳಿ kaccaḷi. an honorary arm-ring (ಬಿರುದಿನ ಬಳೆ Śmd. II, Śm. 40; ಬಿರಿದಿನ ಬಳೆ Kk. 75; ಕಮ್ಮರೆ Ct. I, 21, o. r. ಕಮ್ಮರ). ತೋಳ ಕಚ್ಚಳಿಯ ... ಪಲ ಬಿರುದುಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.).

ಕಚ್ಚಾ kaccā. = ಕಚ್ಚ. (My.) — ಕಚ್ಚಾಸೇರು. a seer of only 20 or 24 rupees' weight (C.).

ಕಚ್ಚಿಕೆ kaccike. biting, etc. (My.).

ಕಚ್ಚಿದ್ kad-cid. ಕಚ್ಚಿತ್. *a particle introducing a direct question with expected positive answer, and a kind of inquiry.*

ಕಚ್ಚಿಱಿ kacciṟi. to join two things, to unite (ಯುಗಲ ಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.). *cf.* ಇಱಿ 4.

ಕಚ್ಚಿಸು kaccisu. 1. to cause to bite.

ಕಚ್ಚಿಸು kaccisu. 2. to cause to join, to unite (My.).

ಕಚ್ಚು kaccu. 1. = ಕರ್ಚು 1. to bite; to sting (C.). 2, to smart, to gripe, to ache, as the stomach; to bite, as pepper, etc. (C.). ಕೆಡಕುಹುಱು ಕಚ್ಚಿತ್ತು ಮಗನಂ (Bp. 48, 8). ಅವುಡಂ ಕಚ್ಚಿ ಕೊಳುತ (31, 13). ಕಚ್ಚುವ ಜೇಱುಜಿವ್ವೆ (Si. 176). ಹೊಟ್ಟೆ ಕಚ್ಚಿ ಭೇದಿಗಳು ಆಗುವಿಕೆ (201). ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕಚ್ಚುವದು; ಕಿಚ್ಚಲ್ಲ, ಚೇಱಲ್ಲ (*i. e.* pepper Sp.). ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದುದು (ದಷ್ಟ Mr. 391). ಒನ್ದು ನಾಯಿ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು (B. 2, 4). ಆ ಹಾವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಯಿತು (2, 28). ಕಚ್ಚೋ ನಾಯಿ ಬೊಗಳದು, ಬೊಗಳೋ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚದು.— ಕಚ್ಚೋ ನಾಯಿಯ ಮುನ್ದೆ ಕಣ್ಡುಗ ಹಾಕಿದ (Prvs.). see Bp. 46, 22; J. 13, 18; 24, 10. 11; B. 2, 47; Prvs. s. ಕನ್ನಮ್ಬಾಡಿ. — ಕಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. mutual biting (C.). 2, quarrel (C.). see Prv. s. ಮುಚ್ಚೆನಾಲಿಗೆ. — ಕಚ್ಚಾಡು. -ಆಡು. to bite one another, as dogs (C.). 2, to quarrel (C.). see B. 5, 32.

ಕಚ್ಚು kaccu. 2. = ಕರ್ಚು 2. biting; a bite; an incision; a notch, a nick; a wound. (*cf.* ಕಕ್ಕು 1). ಗಿಡಕ್ಕೆ ಚೂರಿಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚು ಹಾಕಿದರೆ (B. 2, 32). ತುಬಾಕಿಯ ಬಾಯಿ ತಗಲಿ ಆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಚ್ಚು ಬಿದ್ದದೆ (3, 45). ಮೇಲ್ದೊಟಿಗೆ ಚೂರಿಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚು ಹಾಕುವರು (4, 40). ಗಿಡದ ಬೊಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಡ್ಲೆಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚು ಹಾಕಿದರೆ (4, 70). ಕೆಯ್ಗೆ ಉಳಿಯಿನ್ದ ಕಚ್ಚಾಯಿತು (C.). 2, a bit, a fragment, a piece (My.).

ಕಚ್ಚು kaccu. 3. = ಕರ್ಚು 4. washing; water in which raw rice has been washed (C.; ಯೂಷ G.; Te. ಕಚ್ಚು, ಕಡುಗು, ಕಲಿ; T. ಕಱು). see ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು, ಕಲಗಚ್ಚು.

ಕಚ್ಚು kaccu. 4. to join (v. i., My.; see ಕದೆ).

ಕಚ್ಚುಟ kaccuṭa. = ಕಚ್ಚಟ, q. v. (ಕಕ್ಷಾಪಟ, ಕೌಪೀನ Hlā.; ಗುಹ್ಯ, ಕೌಪೀನ Nn. 70). [ಎನ್ತುಮುಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದಿರ್ದೊಡೊರ್ವಂ ಕರಿಯ ಕಚ್ಚುಟಮನುಟ್ಟು ಮೈಯೆಲ್ಲಂ ಮಸಿಯಂ ಪೂಸಿ Vr. 118, 16]; (Cpr. 6, 8; Bp. 12, 54; 27, 43).

ಕಚ್ಚೂರ kaccūra. a leafless plant, wild and cultivated, Kaempferia galanga Lin. (St. & Pl.).

ಕಚ್ಚೆ kacce. ಕಚ್ಚಿ. the organ of generation (yōni) of cows and buffaloes (S. Mhr.; Te., also ಕರಿ Tu. ಪಚ್ಚೆ).

ಕಚ್ಚೆ kacce. Tbh. of ಕಕ್ಷ and ಕಚ್ಛ (*cf.* ಕಚ್ಚ). the hem or end of a garment tucked into the waist-band (C.). [ಪಿಡಿಕೆಯರ್ ತೀವಿದ ಕೂರ್ಗಣೆ ಮಡಕಾಲ್ವರಮುಲೆವ ಕಚ್ಚೆ ನಿಡಿಯುಸಿಯೊಱೆ ಕರ್ಪಿಡಿದ ಪಣೆಗಟ್ಟು ಕೆಯ್ಸೊಡೆ ಬೆಡಂಗನೊಳಕೊಳೆ Pb. 10, 71]. 2, a cloth passed between the legs to cover the privities (ಕೋವಣ Śm. 86; My.; Te.). [— ಕಚ್ಚೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie a loin cloth. ಬಡಗ ನಾಡವರ್ ವಜ್ರಪಾಳನ ರಾಜ್ಯದೊಳರ್ಥಗಪ್ಪಡಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಕಚ್ಚೆಗಟ್ಟದೆ ಸಯ್ತುಡುವರುಂ ಕುಱುವಡವಂ ಪೊದೆವರುಮಾದೊರ್ Vr. 93, 18]. 3, a female's cloth (ಉಡು ಸೀರೆ Śm. 86). 4, a girdle (T. ಕಚ್ಚೈ). see Bp. 47, 20; ಅಡರುಗಚ್ಚೆ, ಗಣ್ಡುಗಚ್ಚೆ; ಬಾಲಂಗಚ್ಚೆ; ಬೀರಗಚ್ಚೆ; ವಾರಗಚ್ಚೆ; ಹಾರುವಗಚ್ಚೆ; ಹಿಂಗಚ್ಚೆ; Prv. s. ನಿವಾಳಿ. — ಕೆಯ್ ಬಾಯ್ ಕಚ್ಚೆ ಇವು ಮೂಱು ಸುದ್ದವಾಗಿದ್ದರೆ ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ಭಯವಿಲ್ಲ (Prv.). —ಕಚ್ಚೆಹಱಕ. a lewd man (C.). — ಕಚ್ಚೆಹಱಕಿ. a lewd woman (C.).

ಕಚ್ಚೇರಿ kaccēri. = ಕಚೇರಿ. (My.).

ಕಚ್ಛ kaccha. *the hem or end of a garment tucked into the waist-band;* the tuck of a dōtra, etc. 2, *contiguous to water; marshy ground.* 3, *the bank of a river.* 4, N. of a country (B. 3, 47). 5, a part of a boat (ಹಡಗದ ನಾಳ G.). 6, *a tree, the timber of which is used for making furniture, etc., Cedrela toona* Roxb., the common Tūn (ತುನ್ನ). 7, the tree Hibiscus populneoides Roxb.

ಕಚ್ಛಪ kaccha-pa. *a tortoise.* 2, one of the nine treasures of Kubēra. 3, a flat kind of still.

ಕಚ್ಛಪಿ kaccha-pi. *a female tortoise; a small tortoise.* 2, *the lute of Sarasvati.* 3, a cutaneous disease, wart or blotch (ಒನ್ದು ಸಣ್ಣ ರೋಗ G.).

ಕಚ್ಛಶುದ್ಧಿ kaccha-śuddhi. purity of the hem of one's garment: chasteness (My.; Te.).

ಕಚ್ಛು kacchu. *itch, scab. cf.* ಕಜ್ಜಿ.

ಕಚ್ಛುರ kacchura. *itchy, scabby;* unchaste, libidinous.

ಕಚ್ಛುರೆ kacchure. *the plant Alhagi maurorum* Tournef. 2, a species of Curcuma. 3, the plant Carpopogon pruriens.

ಕಚ್ಛೋರ kacchōra. a species of Curcuma (Sk.). see ಕಚೋರ.

ಕಜಾಕ್ kajāk. the waist-band or sash worn by peons or sepoys (My.; H.).

ಕಜಾಕ kajāka. Tbh. of ಖಜಾಖ (Śmd. 338, o. r. ಖಜಿಖಂ=ಕಜಿಕಂ).

ಕಜಾನಿ kajāni. = ಖಜಾನೆ. (My.).

ಕಜಿಕ kajika. see ಕಜಾಕ.

ಕಜೂರ kajūra. = ಕಜ್ಜೂರ, ಕರ್ಜೂರ, ಖರ್ಜೂರ. the fruit of the date-tree (Phoenix dactylifera), also when compressed and packed in bundles (My.; Mhr. ಖಜೂರ; Te. ಕಜ್ಜೂರಪು, ಗಜ್ಜುರ).

ಕಜ್ಜ kajja. 1. = ಕಜ್ಜಾಯ. bread.

ಕಜ್ಜ kajja. 2. Tbh. of ಕಾರ್ಯ (Śmd. 356; Ct. I, 16; ಉತ್ಸಾಹ, ಉದ್ಯೋಗ Mr. 451; ಕೆಲಸ Bhn. 24). [ತಲೆಸೂಡಿ ಮುನ್ನೆ ಕಜ್ಜದ ಫಲಮಂ ಬೆಸಗೊಣ್ಡಮೇವಂ Kr. 3, 145; Pb, 4, 47; Cv. 106]. see Śmd. 134. 262. 270; Bp. 28, 33; Rsv. 4, 118; 5, 132; 13, 3; C. Bp. 47, 16; J. 5, 32; 29, 39; 30, 28; 31, 34; ಕಡುಗಜ್ಜ.

ಕಜ್ಜಲ kajjala. *lamp-black, and a collyrium prepared from it* (ಕಾಡಿಗೆ Nn. 61). 2, cloud.

ಕಜ್ಜಲಗಿರಿ kajjala-giri. a mountain of lamp-black (Bp. 58, 48).

ಕಜ್ಜಲಾದ್ರಿ kajjala-adri. = ಕಜ್ಜಲಗಿರಿ. (Bp. 58, 61).

ಕಜ್ಜಾಯ kajjāya. = ಕಜ್ಜ 1. bread (S. Mhr. Liṅgavantas). 2, a kind of sweet rice-cake (My.; T. ಕಜ್ಜಾಯ; Te. ಕಜ್ಜಾಯ, ಕಜ್ಜಿಮು; Mhr. ಖಾಜೇಂ). see Si. 300. 314. 401; Bp. 37, 65. 66. 67; J. 28, 20; C. Bp. 47, 42; ಪಂಚ-; Prv. s. ನಾಯಿ, ಪ್ರಸ್ತಾಪ.

ಕಜ್ಜಿ kajji. = ಗಜ್ಜಿ. Tbh. of ಖರ್ಜು (Śmd. 365). scab (the disease), itch (ಕಚ್ಛು, ಪಾಮನ್, etc. Si. 200; C.; Te.). ಕಜ್ಜಿಯುಳ್ಳವನು (ಕಚ್ಛುರ Si. 202). ಕೆಯ್ಯ ಕಜ್ಜಿ (ಕಚ್ಛು, ಪಾಮನ್, etc. Nr.). ಕರಿಯ ಕಜ್ಜಿಯನುಳ್ಳವನು (ಪಾಮನ, ಕಚ್ಛುರ Nr.). ಹುರುಕು, ಕಜ್ಜಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಗನ್ಧದ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವರು (B. 3, 80). ಸಜ್ಜನರು ಸಾಯಲೊಡೆ ನಿರ್ಜರರು ಮಱುಗುವರು; ದೌರ್ಜನ್ಯಕಾರಿ ಸತ್ತರೇನ್? ದೇಹದ ಕಜ್ಜಿ ಹರಿದನ್ತೆ! (Sp.). ಕಜ್ಜಿ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಲಜ್ಜೆ ಇಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಿ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Prv. s. ಬೊಜ್ಜು. — ಕಜ್ಜಿಗಿಡ. a tree the rind and leaves of which are full of small scab-like elevations (My.). —ಕಜ್ಜಿಬುರುಕ. -ಪುರುಕ. a man who is infected with the itch and always scrat-

ches it (My.). feminine ಕಜ್ಜಿಬುರುಕಿ (My.). — ಕಜ್ಜಿಹುಳು. worms in the body supposed to be the cause of the itch (C.).

ಕಜ್ಜೂರ kajjūra. = ಕಜೂರ, etc. (C.). date fruit.

ಕಂಚ kañca. = ಕಂಚು. (Te.; T. ಕಂಜ; *cf.* ಕಂಸ 1). bell-metal.

ಕಂಚಗಾಱ kañca-gāṟa. = ಕಂಚುಗಾಱ. (Śmd. 235. 236). a worker in bell-metal, a brazier, a coppersmith (ಲೋಹಕಾರಕ Mr. 376, o. r. ಕಂಚು-; C.).

ಕಂಚಗಾಱಿಕೆ kañca-gāṟike. the business of a brazier, etc. (C.).

ಕಂಚಗಾರ್ತಿ kañca-gārti. a woman of the brazier caste (C.). (Śmd. 244. 246).

ಕಂಚಡಿ kañcaḍi. = ಕಚ್ಚಟ. an under wear see ಕಾಸಿ-.

ಕಂಚರ kaṁ-cara. moving in the water, aquatic. (R.).

ಕಂಚವಾಳ kañca-vāḷa. = ಕಂಚಾಳ, etc. (My.). mountain ebony.

ಕಂಚಾ kañcā. a marble (made of stone or lac, or being the seed of gajuga, My.).

ಕಂಚಾಳ kañcāḷa. = ಕಂಚಿವಾಳ, etc. (My.). mountain ebony.

ಕಂಚಿ kañci. a kind of lime or bitter, sour orange (C.; Tu.; ಹೇರುಳೆ Mr. 112; ಈಳೆ, ಹಿರಳೆ, ನಾರಂಗ G.; *cf.* ಕಸರ್?). 2, a tall tree, Trewia nudiflora Lin. (St. & Pl., fam. Euphorbiaceae). — see ನೆಲ-, ಪಾಲ್ಗಂಚಿ. — ಕಂಚಿನಿಮ್ಬೆಯ ಮರ. the tree Artocarpus lacucha (or lokutṣa) Roxb. (ಲಕುಚ, ಲಿಕುಚ, ಡಹು Nr.).

ಕಂಚಿ kañci. Tbh. of ಕಾಂಚಿ (Śmd. 356). the town Conjeveram near Madras (T. ಕಚ್ಚಿ; My.; Bp. 24, 3; 25, 11). — ಕಂಚಿಮೇಕೆ. a small white goat (My.). — ಕಂಚಿಹಸು. a small good kind of cow (My.).

ಕಂಚಿಕ kañcika. (Tbh. of ಖಜಾಕೆ). a kind of spoon (ಸವುಟು Mr. 205).

ಕಂಚಿಗ kañciga. (ಅಸುರ Ct. I, 27, o. r. ಕಮ್ಬಿಗ). 2, N. among Telugu Brāhmaṇas and Śūdras (My.).

ಕಂಚಿನಿ kañcini. a dancing girl (My.; Br.; H.).

ಕಂಚಿವಾಳ kañcivāḷa. = ಕಂಚವಾಳ, ಕಂಚಾಳ, ಕಾಂಚಿವಾಳ, etc. the mountain ebony, Bauhinia variegata Lin. (ಕಾಂಚನಾರಕ, ಕೋವಿದಾರಕ Mr. 124, o. r. ಕಾಂಚಿವಾಳ; My.).

ಕಂಚು kañcu. = ಕಂಚ. Tbh. of ಕಾಂಸ್ಯ white copper or brass, bell-metal, etc. (Śmd. 348. 368; Nr.; Hlā. II, 15; Mr. 98; Śm. 68; Nn. 58. 84; C.). [ಪೊಟಲೊಳಗೊಪ್ಪೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಂಚಿನ ತೋರಣ ದೋಳಿಗಳ್ ತಟತ್ತಟಸೆ Pb. 3, 74]; a vessel made of kañcu. see Si. 62. 330; B. 4, 141. [2, an eating plate made of bell-metal. ಕುಳ್ಳಿರು ಮಗನೆಯೆನ್ದೆೞಲಿಕ್ಕಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕಂಚನಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಯ ಮ್ಬಲಿಯಂ ಬಡಿಸಿ Vr. 188, 18; ಶರಣೆಮ್ಬುದ ಮಾಣೆಮಾಣೆ ಎನ್ನ ಹೆಣನ ಮೇಲೆ ಕಂಚಿಟ್ಟುಣ್ಡರೆಯೂ ಮಾಣೆಮಾಣೆ Bv. 692]. ಒನ್ದು ಕಂಚಾಯಿತು, ಒನ್ದು ಮಿಂಚಾಯಿತು; ಮುನ್ದೆ ಕೂತಿಯಾ, ಮುದಿಗೂಬೆ? (Prv.). see Prv. s. ಪಂಚಶಾಲೆ. — ಕಂಚು ಮಿಂಚಾಗು. -ಆಗು. to appear or come like a flash, *i. e.* suddenly or unexpectedly, as a rare visitor, etc. (C.). — ಕಂಚುರಳಿ. -ಉರಳಿ. a round vessel of brass or bell-metal (My.; Si. 309).

ಕಂಚುಕ kañcuka. *a bodice, a jacket* (ಕುಪ್ಪಸ Nn. 88); a coat of mail, armour; *the skin of a snake.*

ಕಂಚುಕಾಂಗ kañcuka-aṅga. a kind of bodice. see ಬಳಸು.

ಕಂಚುಕಿ kañcuki. furnished with a bodice, etc. 2, *an attendant on the women's apartments*, a chamberlain; a master of ceremonies (Rśv. 5, 21). 3, *a snake*. 4, a bodice; a coat of mail (ವಾರವಾಣ, ಜವಕೆ Nn. 97; see ಬಳಸು).

ಕಂಚುಕಿತ kañcukita. furnished with a bodice, etc. (Bp. 2, 22; 50, 57).

ಕಂಚುಗಾಱ kañcu-gāṟa. = ಕಂಚಗಾಱ. bellmetal smith (ಪ್ರೋಕಾರ ಲೋಹಕಾರ Nr.; Grj. 2, 92; Si. 338; My.).

ಕಂಜ kaṁ-ja. water-born; *a lotus* (ತಾವರೆ Nn. 124; ಶತಪತ್ರ Mr. 468). 2, Brahmā.

ಕಂಜಗರ್ಭ kañja-garbha. Viṣṇu (My.).

ಕಂಜಜ kañja-ja. Brahmā (My.).

ಕಂಜಜಾತ kañja-jāta. = ಕಂಜಜ (My.).

ಕಂಜಜೋದ್ಭವ kañjaja-udbhava. Nārada, etc. (My.).

ಕಂಜನಾಭ kañja-nābha. = ಕಂಜಗರ್ಭ. (My.).

ಕಂಜನಾಲ kañja-nāla. -ಳ. the stalk of a lotus (Bp. 28, 25).

ಕಂಜನೇತ್ರೆ kañja-nētre. a lotus-eyed woman (My.).

ಕಂಜಬಾಣ kañja-bāṇa. who has the lotus for his arrow: Kāma. (My.).

ಕಂಜಭವ kañja-bhava. = ಕಂಜಜ. (My.).

ಕಂಜರ kañjara. the belly; an elephant; the sun; Brahmā. see ಮಾನ-.

ಕಂಜರೀಟ kañjarīṭa. = ಖಂಜರೀಟ. a wagtail. (ಆಗಸವಕ್ಕಿ Ss.).

ಕಂಜಲೋಚನ kañja-lōcana. lotus-eyed: Viṣṇu (My.).

ಕಂಜವೈರಿ kañja-vairi. the moon (ತಿಂಗಳ್ Śm. 112).

ಕಂಜಶರ kañja-śara. = ಕಂಜಬಾಣ. (My.).

ಕಂಜಸಖ kañja-sakha. the sun (Śśv. 4, 44; My.).

ಕಂಜಸದ್ಮೆ kañja-sadme. Lakṣmī (My.).

ಕಂಜಾತ kam-jāta. = ಕಂಜ. a lotus (Bp. 41, 20).

ಕಂಜಾಪ್ತ kañja-āpta. = ಕಂಜಸಖ. the sun (My.).

ಕಂಜಾರಿ kañja-ari. = ಕಂಜವೈರಿ. the moon (My.).

ಕಂಜಾಸನ kañja-āsana. Brahmā (My.).

ಕಂಜಾಸ್ಯೆ kañja-āsye. a lotus-faced woman (My.).

ಕಂಜೇಕ್ಷಣೆ kañja-īkṣaṇe. a lotus-eyed woman (My.).

ಕಂಜೋದಯ kañja-udaya. Brahmā (My.).

ಕಂಜೋದರ kañja-udara. Viṣṇu (My.).

ಕಂಜೋದ್ಭವ kañja-udbhava. Brahmā (My.).

ಕಟ್ kaṭ. 1. = ಕಟ್ಟು 1, q. v. another form of ಕಡಿದು, ಕಡು, the final of which is doubled before vowels (Śmd. 214. 215).

ಕಟ್ kaṭ. 2. = ಕಟ 2. — ಕಟ್‌ಕಟ್. the sound of grinding one's teeth (C.).

ಕಟ್ kaṭ. = ಕಟು. pungent, sharp. *cf.* ಕಟ್ಬಿಲ. — ಕಟ್ಟಿಕ್ಕಾಮ್ಲ ಕಷಾಯ. (ಕಾರ ಕಹಿ ಹುಳಿ ಒಗರುಗಳೆಮ್ಬ ನಾಲ್ಕು ರಸಂಗಳು Nn. 119).

ಕಟ kaṭa. 1. = ಕಟ್ಟ 2, ಕಡ 3, ಕಡಿ 2, ಕಡೆ 1. end; corner; etc. — ಕಟಬಾಯಿ. = ಕಟವಾಯಿ. (C.). ಕೂಸಿನ ಕಟಬಾಯಿ ಹಿಡಿದು, ಹಾಲು ಕುಡಿಸು (C.). — ಕಟವಾಯ್. -ಬಾಯ್. = ಕಟಬಾಯಿ, ಕಟವಾಯಿ, ಕಡೆವಾಯಿ (My.). ಕುದುರೆಯ ಕಟವಾಯೊಳ್ ಸುಟಾ ಇರಲ್

ಉತ್ತಮಂ (Mr. 279). ಪಾಲ್ ಕಟವಾಯೊಳ್ ಒಗುತಿರಲು (Bp. 50, 6). see C. Bp. 47, 35; Bh. 3, 12, 17. — ಕಟವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. = ಕಟವಾಯ್, etc. the two corners of the mouth (ಸೃಕ್ವ Mr. 318; My.). 2, a cheek, or temple (*only* in Si.). ಆನೆಯ ಕಟವಾಯಿ (ಗಣ್ಡ, ಕಟ Si. 269; ಕರಟ, ಗಣ್ಡ 414; see also 213).

ಕಟ kaṭa. 2. = ಕಟ್ 2, (ಕಟ್ಟ 1). an imitative word of certain sounds. (*cf.* Sk. ಕಟಕಟಾ, the noice of rubbing together, etc.). — ಕಟಕಟ ಕಡಿ. to grind or rattle one's teeth (C.). 2, to produce the sound kaṭa-kaṭa in chewing a hard or crisp substance, as dry pulse, crisp or old bread, etc. (C.). — ಕಟಕಟೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to emit the sound of a stone, etc. when struck on another (C.). 2, to emit the sound of a thing when broken, to crackle (C.; Te. ಕಟುಕ್ಕನು). — ಕಟಕುಟ. a noise in the stomach arising from drinking much water (C.). — ಕಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಟಕಟೆನ್ನು No. 2. (My.). — ಕಟಮುರಿ. the state of being bent from age and emitting the sound kaṭa when broken or chewed, said of bread (S. Mhr.). — ಕಟನ್ನೆನ್ನು. to emit the peculiar sound of a hard substance (pulse, etc.) when chewed (S. Mhr.).

ಕಟ kaṭa. 3. usually used in compounds (Mhr. ಕಟ, pains, toil; ಕಟಕಟ, wrangling, squabbing, etc.). — ಕಟಕಟ. ಕಟಕಟೆ. reit. trouble (C.). ಇವನಿಗೆ ನಾವು ಕಟಕಟೆಯ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಾರದು (B. 5, 133). — ಕಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to say (the same thing) again and again (in admonishing, S. Mhr.). — ಕಟಪಿಟ. reit. annoyance, trouble, cares (C.; Mhr. ಖಟಪಟ). 2, teasing persistence in speaking or begging for the benefit of oneself or of another (C.). 3, gabble (C.; Mhr. ಖಟಖಟ).

ಕಟ kaṭa. 4. = ಅಕಟ, etc. alas! etc. (My.). — ಕಟಕಟಾ. = ಅಕಟಕಟಾ. (Bp. 18, 9; My.; Te.; Mhr.). — ಕಟಕಟೆನ್. -ಎನ್. to utter ಕಟಕಟಾ (Bp. 23, 16).

ಕಟ kaṭa. *a twist of straw or grass; a mat.* 2, *the outskirts of a town.* 3, *time, season* (ಸಮಯ Nn. 141). 4, *the hip;* the flank. 5, *the temples of an elephant* (ಗಣ್ಡ, ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ 141). 6, a corpse. 7, a place where dead bodies are burnt or buried. 8, a hearse, a bier, a bed, etc. used for conveying a dead body. 9, a plank. 10, an annual plant. 11, = ಖಟ, grass. 12, much, excessive; excess, superabundance. (*cf.* ಕಟ್ಟು 3, ಕಡು 1, ಕಡೆ 1).

ಕಟಕ kaṭaka. (fr. ಕಡಿ 4). = ಕಟಿಕ, ಕಟಿಗ, ಕಟುಕ, ಕಡಿಕ, ಕಡಿಗ. one who cuts or kills: a butcher (C.; ಮಾಂಸಿಕ, ವೈತಂಸಿಕ G.; *cf.* ಖಟ್ಟಿಕ). [2. a spider. ಕಟಕ ಸೂತ್ರದ ಗೂಡ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡಿಪ್ಪಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ನೂಲನು ಅದೆಲ್ಲಿಣ್ದ ತನ್ದಿತ್ತು Cv. 9].

ಕಟಕ kaṭaka. = (ಕಟಕು, etc., ಕಡಕ No. 2), ಕಡಗ, ಕಡಗು, (K. ಕಡೆ 1), ಕಡಯ, ಕಡೆಯ. *a bracelet* (ಹಸ್ತವಿಭೂಷಣ Nn. 127; ವಳಯ Mr. 523); an anklet; a circle, an orb; a wheel. 2, *the side or ridge of a hill or mountain;* tableland (ಪರ್ವತೋಪತ್ಯಕ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು 127; ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ 523). 3, *an army;* a multitude (ಸೈನ್ಯ, ಸೇನೆ 127; 523; ಸಮೂಹ Śmd. Cm. 2). 4, the ocean ಶರಧಿ, ಸಮುದ್ರ 127; 523). 5, a royal metropolis (ರಾಜಧಾನಿ 523, therefore, *e. g.* = ಕಲ್ಯಾಣಪುರ Bp. 37, 50, and = Cuttack, the capital of Orissa). 6, the buttocks (ನಿತಮ್ಬ 523). 7, excess, largeness (ವಿಪುಲ, ದೊಡ್ಡಿತ್ತು 127). 8, a tooth, a tusk (ದನ್ತ, ದಾಡೆ 127; 523). 9, a ring placed as an ornament upon an elephant's tusk (ಅಲಂಕಾರ 523). 10, salt (ಕ್ಷಾರ, ಉಪ್ಪು 127; 523). 11, heat of the sun, sunshine (ಆತಪ, ಬಿಸಿಲು 127). 12, a bow-string (Śsv. 3, 52).

ಕಟಕಟೆ kaṭakaṭe. (fr. ಕಡೆಯ ಕಟ್ಟು). a railing; a balustrade (My.; Te.; *cf.* ಕಟಾಂಜನ).

ಕಟಕನೆ kaṭakane. with the sound of ಕಟ 2, *i. e.* that produced when one bites a hard or crisp substance (C.).

ಕಟಕರಿಸು kaṭakarisu. to cut (a thread, etc.) in two by beating with a stone (C.; *cf.* ಕಟ 2).

ಕಟಕರೋಣಿ kaṭakarōṇi. = ಕಟಕಲೋಣಿ, etc. (S. Mhr.) the dry plant Aristolochia bracteata Retz (Z.; see s. ಕತ್ತೆ ಗರ್ಬ).

ಕಟಕರೋಹಿಣಿ kaṭakarōhiṇi. = ಕಟಮ್ಬರೆ, etc. (My.).

ಕಟಕಲೋಣಿ kaṭakalōṇi. = ಕಟಮ್ಬರೆ, etc. (ಅಶೋಕರೋಹಿಣಿ, ಕೃಷ್ಣಭೇದಿ, ಕಟುರೋಹಿಣಿ G.).

ಕಟಕಿ kaṭaki. a biting, unfeeling, ironical language; irony; derision (My.; Te. ಕಟಕಿ, ಕಟಕಿಕ; J. 6, 50; 7, 6; 15, 26; 33, 15; 27, 37). [ಹದಿರು ಸೂಳೆಗೆ ಕಟಕಿ ವಿದ್ಯಾವನ್ತಗೆ ಮುದ್ದುಮರ ಹಾವಡಿಗಂಗೆ Cv. 360]. ಕಟಕಿಯನ್ ಆಡಿ (Bp. 53, 14). ಕಟಕಿಯನ್ ಆಡಲ್ (53, 72). ಕಟಕಿಯಾಗಿರ್ಪುದು ಈ ಮಾತು (J. 18, 44). 2, a shrew (J. 5, 61; My.). — ಕಟಕಿವಾತು. -ಮಾತು. an ironical or ridiculous word (J. 6, 31). see ನುಣ್ಣಟಕಿ.

ಕಟಕು kaṭaku. 1. a sort of white or reddish earth or clay (S. Mhr.; *cf.* ಕಡು, Sk. ಖಟಿಕಾ).

ಕಟಕು kaṭaku. 2. = ಕಟ 2, ಕಟುಕು 2. dryness, crispness, said of bread and other eatables (C.; Mhr. ಕಡಕ). — ಕಟಕು ಕುಟುಕು. reit. (My.).

ಕಟಕು kaṭaku. = ಕಡಕ, ಕಡಕು 2, ಕಡುಕ, ಕಡುಕು. (Tbh. of ಕಟಕ). a kind of ear-ring with a precious stone or pearls in the middle (C.; T. ಕಡಕ್ಕು).

ಕಟಕೋಲ kaṭakōla. a spitting-vessel. (R.).

ಕಟಭಿ kaṭabhi. *heart-pea, Cardiospermum halicacabum* Lin.

ಕಟಮ್ಬರೆ kaṭambare. = ಕಟಕರೋಣಿ, ಕಟಕರೋಹಿಣಿ, ಕಟಕಲೋಣಿ, ಕಟು, ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, ಕಟುರೋಹಿಣಿ. *the medicinal plant Helleborus niger* Lin.

ಕಟಮ್ಭರೆ kaṭambhare. *the creeping plant Paederia foetida* Lin.

ಕಟಲ್ಲನೆ kaṭallane. = ಕಟಕನೆ. (S. Mhr.).

ಕಟಾ kaṭā. = ಕಡಾ. — ಕಟಾಕಟ. reit. propriety, fitness, exactness (used with regard to eating and weighing, S. Mhr.).

ಕಟಾಕ್ಷ kaṭa (*i. e.* ಕಡೆ 1) -akṣa. *a side-glance, a leer* (ವಿಕ್ಷೇಪ, ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟ Mr. 316). 2, kind or tender regard, favor (C.). see ಮಾಲಿಸು.

ಕಟಾಕ್ಷಿಸು kaṭākṣisu. to cast a (loving) side-glance (Bp. 27, 66; 50, 3. 74; 57, 87; My.); to look at (My.); to favor, to regard (My.).

ಕಟಾಕ್ಷ kaṭākṣa. Tbh. of ಕಟಾಕ್ಷ. (My.).

ಕಟಾಂಜನ kaṭāñjana. = ಕಟ್ಟವಂಜರ. a railing, generally of wood, to lean against (S. Mhr.; Mhr. ಕಟಾರಾ, ಕಠಡಾ; My. occasionally; *cf.* ಕಟಕಟೆ).

ಕಟಾಯಿಸು kaṭāyisu. to cause to cut or reap, as corn (My.; H.); to cut off, to deduct (My.); to finish (v. t.; C.).

ಕಟಾರಿ kaṭāri. = ಕಠಾರಿ. a sort of dagger (My.; Te. ಕಟಾರ, ಕಟಾರಿ, ಕಠಾರಿ; T. ಕಟ್ಟಾರಿ; M. ಕಟ್ಟಾರ, ಕಟ್ಟಾರಿ; H., Mhr. ಕಟಾರ್).

ಕಟಾವು kaṭāvu. cutting, reaping (My.; H.).

ಕಟಾಹ kaṭāha. = ಕಡಾಯ, ಕಡಾಯಿ. a boiler of a semispheroidal shape; *a shallow boiler for oil or butter; a frying pan* (ಕರ್ಪರ, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ Mr. 209; ಸುಪಾತ್ರೆ, ಒಳ್ಳಿಹ ಪಾತ್ರೆ Nn. 107). 2, a hemisphere (Si. 114; Bp. 17, 18). 3, a winnowing basket; a cane or bamboo-seat (ಬಿದಿರ ಚಕ್ಕಳ Nn. 107, o. r. ಚಿ-). 4, coming in contact with, mixing with, union (ಮಿಲಿನ, ಕೂಟ 107). 5, nearness (ಸಮೀಪ 107). 6, opportunity, season (ಸಮಯ, ಕಾಲವಿಶೇಷ 107). 7, ಸೊರೆ (107). 8, a turtle's shell. 9, a well. 10, hell. 11, a young buffalo whose horns are just appearing.

ಕಟಿ kaṭi. 1. = ಕಟೆ. to cut a stone with a chisel (S. Mhr.). ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಉಪ್ಪಾರರು ಕಟಿಯುತ್ತಾರೆ (B. 4, 122). ಬೀಸೂ ಕಲ್ಲಿನ ಪಾಳಿಗಳನ್ನು ಕಟಿದು (5, 134). 2, to cut the mind, to keep it awake (S. Mhr.). ಆತ ಹೇಳಿದ್ದು ಕಟಿಯುತ್ತಿತ್ತು (5, 152).

ಕಟಿ kaṭi. 2. (*cf.* ಕಟ 2, ಕಟಕು 2). — ಕಟಿಕಟಿ. rep. crispness, as that of well baked bread (S. Mhr.).

ಕಟಿ kaṭi. *the hip; the loins.* 2, the buttocks (ಆರೋಹ, ನಿತಮ್ಬ Hlā., Mr. 331).

ಕಟಿಕ kaṭika. = ಕಟಕ, etc. a murderer (ವೈತಂಸಿಕ, etc. Mr. 379, one MS. ಕಡಿಕ).

ಕಟಿಕು kaṭiku. = ಕಡಿಕು 2. to be severed, to break (v. i., as the strings of a fiddle, etc., My.).

ಕಟಿಗ kaṭiga. = ಕಟಕ, etc. a murderer (Rām. 5, 8, 50; J. 28, 32).

ಕಟಿಪ್ರೋಥ kaṭi-prōtha. *the buttocks* (ಕುಣ್ಡೆ Hlā.; ಕಟಿಸಾನು, ಕಟಿಯುಗ, ಕುಣ್ಡೆ Mr. 331).

ಕಟಿಬನ್ಧ kaṭi-bandha. a girdle. 2, a zone of the earth (Mhr.; B. 4, 104. 172).

ಕಟಿಯುಗ kaṭi-yuga. = ಕಟಿಪ್ರೋಥ. (Mr. 331).

ಕಟಿಲ್ಲಕ kaṭillaka. = ಕಠಿಲ್ಲಕ. *a species of the balsam apple, Momordica charantia* Lin. (ಹಾಗಲ ಕಾಯಿ G.).

ಕಟಿವಾತ kaṭi-vāta. lumbago (My.).

ಕಟಿವೃತ್ತ kaṭi-vṛitta. one of the kinds of dramatic attitude (Mr. 82).

ಕಟಿಶೀರ್ಷ kaṭi-śīrṣa. = ಕಟಿಶೀರ್ಷಕ. (ತುದಿಗುಣ್ಡೆ Mr. 331).

ಕಟಿಶೀರ್ಷಕ kaṭi-śīrṣaka. *the hip* (as projecting like a head). 2, the hip and loins, or the hollow above the hips.

ಕಟಿಸಾನು kaṭi-sānu. = ಕಟಿಪ್ರೋಥ. (Mr. 331).

ಕಟಿಸೂತ್ರ kaṭi-sūtra. *a zone or waist-band worn by females* (ಉಡೆನೂಲ್ Ct. II, 83; ಉಡುಗೆ I, 69).

ಕಟೀರ kaṭīra. *a hip;* the part about the hips, the cavity of the loins or the iliac region (ತಿಗ Mr. 331).

ಕಟು kaṭu. = ಕಟ್, (K. ಕಡು 1). *pungent, acrid, sharp* (ಖಾರ Nn. 147, o. r. ಕಾರ). 2, *strong-scented, pungent, ill-smelling; biting; hot;* caustic, bitter, piercing; fierce, impetuous. 3, *a pungent taste, acerbity.* 4, disagreeable; *envious.* 5, *an improper action.* 6, *the plant Helleborus niger* Lin. (ಕನ್ನಲ್ Mr. 118). *cf.* ಕಣ್ಣು 2.

ಕಟುಕ kaṭuka. = ಕಟಕ, etc. (My.). ಕಟುಕರ ಮನೆಯ ಕುಱಿಯ ಹಾಗೆ (Prv.). see ಆಸ್ವಾದಜಾತಿ.

ಕಟುಕ kaṭuka. = ಕಟು. sharp, pungent, etc.

ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ kaṭuka-rōhiṇi. = ಕಟುನ್ಬುರೆ, etc. *the medicinal plant Helleborus niger* Lin. (see Mr. 140, texts corrupt).

ಕಟುಕು kaṭuku. 1. = ಕಡಿಕು 1, ಕಡುಕು 1, etc. a limited compass: smallness, littleness; a thin end (ಮಾತ್ರೆ, ತ್ರುಟಿ, ಲವ, ಲೇಶ, ಕಣ, ಅಣು Nr., o. r. ಕಡುಕು). ನೂಲು ಮೊದಲಾದವಱ ಕಟುಕು (ತನ್ತ್ವಾದ್ಯಂಶ, ಪಕ್ಷ್ಮನ್ Nr., o. r. ಕಡುಕು).

ಕಟುಕು kaṭuku. 2. = ಕಟಕು 2. dryness or crispness said of biscuits etc. (My.).

ಕಟುತುಮ್ಬಿ kaṭu-tumbi. *a bitter gourd, a variety of Cucurbita lagenaris* (ಹಾಲುಗುಮ್ಬುಳಕಾಯಿ G.; see its synonym ಇಕ್ಷ್ವಾಕು).

ಕಟುರ kaṭura. Tbh. of ಕಠೋರ (Śmd. 359).

ಕಟುರೋಹಿಣಿ kaṭu-rōhiṇi. = ಕಟುಕರೋಹಿಣಿ, etc. *the plant Helleborus niger* Lin. (see Si. 142).

ಕಟೂಕ್ತ kaṭu-ukta. = ಕಟೂಕ್ತಿ (Cpr. 5, 106).

ಕಟೂಕ್ತಿ kaṭu-ukti. a bitter, caustic word (Śsv. 4, 30 va.).

ಕಟೆ kaṭe. = ಕಟಿ 1. ಕಲ್ಲು ಕಟೆಯುವ ಉಳಿ (ಕಲ್ಲುಳಿ G.).

ಕಟೋರ kaṭōra. a bowl or cup (My.; Mhr., H.).

ಕಟ್ಟ kaṭṭa. 1. = ಕಟಿ 2. — ಕಟ್ಟಕಟ್ಟ ಕಡಿ. to cut wood so that the sound ಕಟ್ಟ is produced (S. Mhr.). 2, to grind or rattle one's teeth (S. Mhr.).

ಕಟ್ಟ kaṭṭa. 2. = ಕಟಿ 1, etc. another form of ಕಡೆ, end, etc. (Śmd. 228). — ಕಟ್ಟಕಡೆ. = ಕಕ್ಕಡೆ 2. the extreme or farthest end, the very end; at the very end, at last, finally (C.; Te.). ಕಟ್ಟಕಡೆ ಪರ್ವಟ್ಟಕರಂಗೊಣ್ಡು (Śmd. 229 Mdb.). ಒನ್ದು ಶಬ್ದದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರ (B. 3, 4). ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ (3, 96; 4, 218). — ಕಟ್ಟುತ್ತರ. -ಉತ್ತರ. a final or last answer or word (C.). — ಕಟ್ಟವಂಜರ. -ಪಂಜರ. (= ಕಟಾಂಜನ). border-cage: a railing or fence of wood or iron. ರಥದ ಕಟ್ಟವಂಜರ (ವರೂಥ, ರಥಗೋಪನ Hlā.). ಸಮುಕ್ಷದಲ್ಲಿಹ ಕಟ್ಟವಂಜರ (ರಥಿಗೋಪ Mr. 286).

ಕಟ್ಟ kaṭṭa. 3. = ಕಟ್ಟು 1, etc. — ಕಟ್ಟವತ್ತಿ. -ಪತ್ತಿ. a kind of plant (ವೃತ್ತಿಕೆ Mr. 145, two MSS. ಕಟ್ಟವತಿಗೆ). — ಕಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ. -ಪತ್ತಿಗೆ. (Śmd. 95). the hatchet of a village goddess (ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ Ct. II, 18; see ಹೆಗ್ಗಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ); [a kind of flower].

ಕಟ್ಟಡ kaṭṭaḍa. = ಕಟ್ಟಣ, ಕಟ್ಣ 1. a building (Tu.).

ಕಟ್ಟಣ kaṭṭaṇa. a building (My.). see Prv. s. ಪಟ್ಟಣ.

ಕಟ್ಟಣೆ kaṭṭaṇe. = ಕಟ್ಟಿಚೀಲ? (V. 8, 43).

ಕಟ್ಟನೆ kaṭṭane. with the sound of ಕಟ್ಟ 1. — ಕಟ್ಟನೆ ಕಡಿ. to grind or rattle one's teeth (S. Mhr.). 2, to bite on a hard substance (S. Mhr.).

ಕಟ್ಟಯ್ಸು kaṭṭaysu. to embrace (Rām. 4, 4, 61).

ಕಟ್ಟಲು kaṭṭalu. -ಲ್. the state of being bound, tied, or surrounded (ಬದ್ಧ, ಸಿತ Nr.).

ಕಟ್ಟಲೆ kaṭṭale. = ಕಟ್ಟಳೆ 1, ಕಟ್ಳೆ. (C.). see ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ.

ಕಟ್ಟವಾಳಿ kaṭṭavāḷi. -ಳೆ. an obstinate, wicked woman or cow (S. Mhr.; Mhr. ಖಟ್ಯಾಳ, cross; vicious, as a horse or cow).

ಕಟ್ಟಳೆ kaṭṭaḷe. an established rule, a system etc. 1 & 2. see s. ಕಟ್ಟು1.

ಕಟ್ಟಿ kaṭṭi. = ಕಣ್ಟಿ, ಕಣ್ಟಿಗ. one who applies to or turns on, as water on land. see ನೀರು-.

ಕಟ್ಟಿಗೆ kaṭṭige. Tbh. of ಕಾಷ್ಠಿಕೆ. a piece of wood or timber; wood or timber; fuel; a stick, a club (ಕಾಷ್ಠ G.; ಕಾಷ್ಠ, ದಾರು, ಮರ Si. 122; ವೇತ್ರ, ದಣ್ಡ Mr. 265; C.; T. ಕಟ್ಟೈ, Te. ಕಟ್ಟೆ, Tu. ಕಣಕ್ಕ್). ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತವನ ಸುಡಲೆನ್ದು ಒಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಚಿತೆ, ಚಿತಿ, Nr.). ತಿರುಗಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಾ! ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bp. 12, 28; 21, 28; 23, 19; 30 sum.; 57, 16; B. 2, 23. 30; 3, 117; Si. 297. 399; ಕಣ್ಣಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಗೆ, ಹೊಂಗಟ್ಟಿಗೆ. — ಕಟ್ಟಿಗೆ ಗಿಟ್ಟಿಗೆ. reit. (C.). — ಕಟ್ಟಿಗೆಯವ. -ಅವ. a mace-bearer, a door-keeper (ವೇತ್ರಧರ Mr. 265). 2, one who bears, or sells, wood (S. Mhr.).

ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾಱ kaṭṭige-kāṟa. = ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾಱ. (Bp. 59, 27).

ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾಱ kaṭṭige-gāṟa. a mace-bearer, a door-keeper (ಪ್ರತೀಹಾರ Ct. II, 108).

ಕಟ್ಟಿಸು kaṭṭisu. to cause to bind, tie or fasten (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; Bp. 16, 11; 28, 34; 42, 18; J. 8, 3; B. 3, 121); to cause to tie to, to cause to affix (B. 5, 123); to cause to stop (another's breath, as ಉಸುರು ಕಟ್ಟಿಸು, to smother, B. 3, 109); to cause to dam in (Bp. 26, 54); to cause to build (J. 5, 36; B. 4, 120; 5, 135); to cause (beasts) to copulate (C.); etc.

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 1. = ಕಟ್ 1, ಕಡು 1 q. v., etc. (Śmd. 214). (Te., T.). — ಕಟ್ಟಂಕ. -ಅಂಕ. (Śmd. 386; Kk. 97). a severe battle. — ಕಟ್ಟಂಕದಲ್ಲಣ. -ತಲ್ಲಣ. (Śmd. 387), fear arising from a severe battle. — ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿ. -ಅಚ್ಚರಿ. (Śmd. 69). extreme astonishment. — ಕಟ್ಟಡವಿ. -ಅಡವಿ. a thick, impervious jungle (J. 19, 11; see Jōgihāḍu s. ಅನ್ತೆ under ಅನ್ 1). — ಕಟ್ಟಣಕ. -ಅಣಕ. great strength (Grj. 2, 106 va.). — ಕಟ್ಟಣಿಯರ್. (fr. ಅಣಿ 2). very beautiful women (Rām. 6, 56, 38). — ಕಟ್ಟಪ್ಪುಕಳ. -ಅಪ್ಪುಕಳ. = ಕಟ್ಟಪ್ಪುಲಿ. (Bp. 33, 16). — ಕಟ್ಟಪ್ಪುಲಿ. -ಅಪ್ಪುಲಿ. a thick kind of porridge, chiefly made of bruised jōḷa, to which tamarind, etc., is added (G.; ಹುಳಿಯಪ್ಪುಲಿ G.). — ಕಟ್ಟರಣ್ಯ. -ಅರಣ್ಯ. = ಕಟ್ಟಡವಿ. (J. 10, 20; 19, 18). — ಕಟ್ಟರಸು. -ಅರಸು. an anointed king, a monarch (Bp. 21, 20). — ಕಟ್ಟಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. a daring fierce, wild understanding. (Śsv. 5, 9). — ಕಟ್ಟಲೆ. = ಕಟ್ಟಳೆ 1. (My.), of which the Mhr. ಖಟಲಾ, ಖಟಲೇಂ have been formed; it is also contracted into ಕಟ್ಲೆ, q. v. separately. — ಕಟ್ಟವಸರ. -ಅವಸರ. great hurry (J. 31, 44). — ಕಟ್ಟಳವಿ. -ಅಳವಿ. great wrestling (Bh. 4, 2, 61); great power etc. (Bh. 3, 19, 23). — ಕಟ್ಟಳೆ. -ಅಳೆ 2. (Śmd. 214 Mdb.). = ಕಟ್ಟಲೆ. ಕಟ್ಲೆ. a strong or firm measure; an order, a command; a rule; rate [ಮೂಱು ಕೋಟಿ ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಪರಿ ಪ್ರಮಾಣಿನ ಕಟ್ಟಳೆಯಾಯಿತ್ತು Cv. 1328]; (C.; J. 10, 39. 46; 11, 28; 17, 10; 31, 44; Abhā. 9, 26; ನಿಬನ್ಧನೆ G.; T. ಕಟ್ಟಳೈ, Te. ಕಟ್ಟಡೆ); established rule, the right way or proper conduct, truth (ಸೌಸ್ಥಿ Nn. 162; ನಿಬದ್ಧ, ಸತ್ಯ Mr. 358). 2, a law-suit, a case (C.; Mhr. ಖಟಲಾ, ಖಟಲೇಂ). 3, a weight by which anything is weighed (T.; see ಕಟ್ಲೆ). see B. 2, 19; 5, 10. 85. 178. 289. 304. [ತ್ರಾಸಿನ ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನಿನಿತು ವೆಗ್ಗಳವಾದರೆ ಈಶ್ವರ ನೊಡೆಯಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣುವನೆ? Bv. 804]. — ಕಟ್ಟಳೆ. -ಅಳೆ 3. 2. thick butter-milk (without an admixture of water, ಮಜ್ಜಿಗೆ Ct. I, 47). — ಕಟ್ಟಳ್ಕೆ. -ಅಳ್ಕೆ. (Śmd. 214). a tight embrace. — ಕಟ್ಟಱಲಿಕೆ. -ಅಱಲಿಕೆ. great grief (My.). — ಕಟ್ಟಱ್ಕಱ್. -ಅಱ್ಕಱ್. great love or pleasure (Grj. 10, 14 va. & 28 va.; V. 23, 13 va.). — ಕಟ್ಟಾಜ್ಞೆ. -ಆಜ್ಞೆ. a strict order; a hard measure (My.). ಕಟ್ಟಾಡಿಕೆ. -ಆಡಿಕೆ. excessive play or sportiveness (Rām. 6, 11, 7). — ಕಟ್ಟಾಣಿ. -ಆಣಿ. great excellency, first class, as soil (Te.); the state of being very fine or costly (as pearls, J. 17, 6). — ಕಟ್ಟಾಯ. -ಆಯ. (Śmd. 214, o. r. ಕಟ್ಟಯ). a strict rule; firm resolution, firmness (Abh. P. 14, 79 va.; 14, 119); compulsion, violence, force [ಕಟ್ಟಾಯಮಪ್ಪುದಱಿನೋಗೆ ತನ್ದೆಯಱಿವಿಂಗಾ ಭಾರ್ಗವಂ ಕೊನ್ದನೆನ್ತು Pb. 12, 38; 1, 24]; (T.; *cf.* ಕಡ್ಡಾಯ). — ಕಟ್ಟಾಸಱು. -ಆಸಱು. great weariness, etc. (Rām. 4, 2, 5). — ಕಟ್ಟಾಸುರ. -ಆಸುರ. great vehemence or haughtiness; great cruelty (Bp. 53, 70; 60, 5; J. 26, 51: 27, 10). — ಕಟ್ಟಾಳ್. -ಆಳ್. (Śmd. 215). a strong, valiant man [ಒಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಭಾರತದೊಳ್ ಕಟ್ಟಾಳ್ಗಳನಿಱದು ತಪಿಸಲಾ ಜೆಟ್ಟಿಗರಂ ಪುಟ್ಟಿದನೆನ್ಬುವೊಲದಟಂ ಪುಟ್ಟಿದನಭಿಮನ್ಯು Pb. 5, 29; ಕಟ್ಟಾಳು ಶಿಷ್ಟತನಕೆ ಹೋಹ ಕಷ್ಟವ ನೋಡಾ! Bv. 697]; (Cpr. 10, 85 va.). (ತುಱುಲಾಳ್ Bhn. 37; Bp. 9, 38; J. 4, 46; 13, 60; 14, 16). — ಕಟ್ಟಾಳ್ತನ. -ಆಳ್ತನ. great stateliness; great valour. — ಕಟ್ಟಾಳ್ತನಪ್ಪೆಱು. -o-ಪೆಱು. to attain great stateliness (Rśv. 6, 11 va., twice). — ಕಟ್ಟಿದಿರ್. -ಇದಿರ್. the very front; exactly or just in front (Te. ಕಟ್ಟೆದುರು). [ದಾನವನಾನಲಾನಲ್ಲದೆ ಪೆಱರ್ ನೆಱೆಯರೆಪ್ಪನ್ತೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ... ಒರ್ವನುರಿಯ ಬಣ್ಣದ ಪಾರ್ವಂ Pb. 5, 68 va.; see Bv. 140]. see Bp. 11, 3; 22, 13; 24, 46; 26, 26; 39, 48; 53, 67; 60, 45; Rśv. 5, 120 va.; 13, 1 va.; Śsv. 1, 79 va. [—ಕಟ್ಟಿಱುಪ್ಪೆ. -ಇಱುಪ್ಪೆ. = ಕಟ್ಟಿಱುವೆ. ಸುಡುವುದರಾಗ್ನಿಯುಮೊದಲಂ ಮಿಡುಕುತ್ತಂ ಕಡಿದ ಕಟ್ಟಿಱುಪ್ಪೆಗಳುಮದಾವೆಡೆಯನುರಿಸುವುದೊ Ap. 5, 13]. — ಕಟ್ಟಿಱುವೆ. -ಇಱುವೆ. a large black ant, Formica compressa Fabr. (C.; B. 2, 9; T. ಕಟ್ಟೆಱುಮ್ಬು; Te. ಕಟ್ಟಚೀಮ). — ಕಟ್ಟಿಱುಹೆ. -ಇಱುಹೆ. = ಕಟ್ಟಿಱುವೆ. (Bh. 7, 16, 3; J. 24, 34). — ಕಟ್ಟುಕೊಡಗೆ. land held free of any charge or tax (My.). — ಕಟ್ಟುಗ್ರ. -ಉಗ್ರ. very fierce or severe [ಎನ್ನ ಅಷ್ಟಮದಂಗಳ ಸುಟ್ಟುರುಹಿದೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುಗ್ರದಿನ್ದ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಚರಣವ ಕಣ್ಡೆ Bv. 482]; (J. 8, 40; 25, 51). — ಕಟ್ಟುತ್ತರ. -ಉತ್ತರ. a strict order (My.). — ಕಟುತ್ತಾರ. a remission on a large scale, remission of land-rent on account of loss by failure of rain, etc. (R.). — ಕಟ್ಟುಪಾಟು. an order; a system, a regulation (My., also ಕಟ್ಟುಪಾಡು; T. ಕಟ್ಟುಪಾಡು, Te. ಕಟ್ಟುಬಾಟು). — ಕಟ್ಟುಪಾಸ. -ಉಪಾಸ. great or severe fasting (Bp. 27, 16; My.). — ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆ. -ಉಬ್ಬಟೆ. great elation, etc. (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 6, 11 va.). — ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟ್ಟೆ. -ಉಬ್ಬಟ್ಟೆ. (Śmd. 214). = ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆ. — ಕಟ್ಟುಬ್ಬಸ. -ಉಬ್ಬಸ. (Śmd. 215). very difficult breathing; troublesome asthma. — ಕಟ್ಟುಬ್ಬೆಗ. -ಉಬ್ಬೆಗ. great anxiety, etc. (Grj. 7, 56 va.; Śsv. 2, 9). — ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಿ. excessive pride (My.). — ಕಟ್ಟುಮುಸ್ತು. great strength (My.). — ಕಟ್ಟುಲುಹು. -ಉಲುಹು. a great noise (My.). — ಕಟ್ಟುವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. colour of great brightness (Bp. 11, 26). — ಕಟ್ಟುವೈಭಾವೆ. a female of great discrimination (Prll. 3, 10). — ಕಟ್ಟುಹುರಿ. = ಕಡಿಹುರಿ, ಕಡುಹುರಿ, ಕಡುಪುರಿ. twine that curls upon much twisting (S. Mhr.). — ಕಟ್ಟುಹುಳಿ. a strong acid (My.). — ಕಟ್ಟೂಱಗ. -ಊಱಗ. a hard task, severe service (My.). — ಕಟ್ಟೆಱಕ. -ಎಱಕ. great love (V. 23, 13 va.). — ಕಟ್ಟೆಸಕ. -ಎಸಕ. great beauty (J. 17, 11). — ಕಟ್ಟೆಸುಗೆ. an excessive shooting of arrows (Rām. 6, 47, 31). — ಕಟ್ಟೇಕಾನ್ತ. -ಏಕಾನ್ತ. (Śmd. 207). great

solitude; strict secrecy; privacy [ಕರ್ಣನಂ ಕರೆದಾಳೋಚಿಸಿ ತಮ್ಮಯ್ಯ ನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಕಟ್ಟೇಕಾನ್ತದೊಳಿನ್ತೆನ್ದಂ Pb. 2, 88 va.]; (Abh. P. 15, 69 va.; Bh. 1, 8, 71). — ಕಟ್ಟೇಳ್ಗೆ. -ಏಳ್ಗೆ. (Śmd. 214). great magnificence, etc. — ಕಟ್ಟೊಱಲಿಕೆ. -ಒಱಲಿಕೆ. excessive screaming (Rām. 6, 24, 15).

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 2. to bind, to tie; to dress, as a wound; to affix; to yoke; to construct; to build; to form; to fabricate, to compose, as verses; to arrange, as a play; to dam, to dam in, as water; to tie up; to shut up, as a passage, a door, etc., to block up; to cover; to lay by or amass, as money; to shut, as a mouth; to restrain, as (the appetite of) the belly; to apply to, to turn, as water on land; to apply to, as scent or colour to a cloth; to fix or determine, as the price of a thing; to bring together, to collect, as an army; to take into one's employ; to collect, acquire, or obtain, as merit; to contract or bring on, as the fruit of actions; to gain or conquer, as a country; to stop by magic; to bewitch, to charm, as a person or especially the eyes, to take one prisoner (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; Śm. 88; C.; Si. 231. 314; Te., T., Tu.; M. ಕೆಟ್ಟು). [ಬಿರ್ಜನನಿಕ್ಕುವೆಂ ಕದನದೊಳ್ ಮೇಣ್ ಕಟ್ಟುವೆಂ ಧರ್ಮನನ್ದನನಂ Pb. 11, 84; Ap. 3, 72]. 2, to be bound or fixed, to stop, to be habitually in a place, *e. g.* ಅವನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಬಯ್ಗುಳು ಕಟ್ಟಿ ಇರುತ್ತವೆ (B. 2, 31; My.); to attach oneself to, *e. g.* ಉರಿ ಹೆಮ್ಮರನ ಸುತ್ತಲು ಕಟ್ಟಿತು (Bh. 1, 20, 55; see Rām. 5, 8, 63); to be checked, to become checkmate, *e. g.* ಅರಸು ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಆಟ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.); to be stopped, as urine, etc. in sickness (C.; Si. 201); to cover or copulate with, as beasts (My.), *e. g.* ಕಟ್ಟಿದ ಆವು (ಕಾಲ್ಕೆ, ಉಪಸರ್ಯೆ Hlā.); to cause to copulate with (My.); to become with young (C.; Te.; B. 3, 24), *e. g.* ವೃಷಭನಿನ್ದ ಕಟ್ಟಿದ ಆಕಳು (ಸನ್ಧಿನಿ Nr.); to be formed; to gather, as a boil, or secretion, or lump (especially used as the second member of a compound, C.; Te., M.). ಒನ್ದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವುದೆ ಪಿರಿಯ ಪುಲಿಯುಮುಂ ಕವಿಲೆಯುಮಂ? (Śmd. 150). ಕಟ್ಟಿಂ! (224). ಕಟ್ಟಿದರ್ (255). ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಬದ್ಧ, ಪಿನದ್ಧ, ಆಮುಕ್ತ, ಅಪಿನದ್ಧ Hlā.). ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಬದ್ಧ, ಸನ್ದಾನಿತ, ಮೂತ, ಉದ್ದಿತ, ಸನ್ದಿತ, ಸಿತ Si. 379). ಕಟ್ಟಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಪೋಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಾದಿಗಳು (ಗ್ರಥಿತ, ಗ್ರನ್ಥಿತ 377). ಕಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮ (ಸಮ್ಪಾದಿತಕರ್ಮ, o. r. ತನಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡನ್ತಾ ಕರ್ಮಂ ಗಳು Nn. 148). ಕಟ್ಟಿದನ್ತಾ ಕರ್ಮಗಳು (ವಾಸ, ಕರ್ಮಫಲ 90). ನೀರ ಹರಿಯಲ್ ಈಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ನೀರ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಸೇತು); ತಿದ್ದಲೆನ್ದು ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಪ್ರಷ್ಠವಾಹ್); ಕರತಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಘಾತನಿವಾರಣಾರ್ಥವ್ ಆಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮ (ಗೋಧೆ); ಪಶುವ ಕಟ್ಟಲೆನ್ದು ಕಳದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಗೂಣ್ಟವು (ಮೇಧಿ); ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ ಶೋಕ ದಿನ್ದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು); ತನ್ತ್ರಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಜಿಸುವ ದಣ್ಡಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣ ಮೊದಲಾದುವು; ಜೆಣ್ಡೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ); ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಸೂತ್ರ (ಮೇಖಲೆ Nr.). ಸಪ್ತದ್ವೀಪಂಗಳಂ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು (having made his own, C. Bp. 47, 11). ಇನಿತು ಪುಣ್ಯಂಗಳಂ ನೀಂ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್! (Bp. 17, 6). ಬೋಜಗರ ತಲೆಗಳಲಿ ಕಟ್ಟಿದೆ ಅಲಾ ಹುಲ್ಲ? (40, 32). ಕಟ್ಟಿ ಬಲಿಯಂ (having bewitched king Bali, 57, 23). ನಾಯ ಬಾಲ ಸೆಡೆ ಯಂ ಕಟ್ಟಲ್ಕೆ ಚನ್ನಪ್ಪುದೇ? (Śs. 85). ಆತ್ಮಭವಂಗೆ ಪಟ್ಟಮನ್ ಅಮ ನ್ದೋತ್ಸಾಹದಿಂ ಕಟ್ಟಿದಂ (Rśv. 4, 118 va.). ಮನವ ಘನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಘನವ ಮನದಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮನವರ್ ಅದುವೆ ಪಾಪಕೆಳಸದಾ ಯೋಗಿಗೆ ವನ ವಾಸ ಯಾಕೆ? (Sp.). ಆಳು ಕಟ್ಟಿದವನೇ ಅರಸು, ಕೂಟು ಇಕ್ಕಿದವನೇ ದಾತ. — ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ ಮೆಟ್ಟಲಿಲ್ಲ, ಅಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದೆಯೋ, ಯಮನೇ? (Prvs.). — see *e. g.* Bh. 8, 23, 35; ಅಡ್ಡಗಟ್ಟು, ಕೆಯ್ಗಟ್ಟು, ಗಲ್ಲೆಗಟ್ಟು, ಗುಡಿ ಕಟ್ಟು, ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟು, ನೀಱುಗೆಗಟ್ಟು, ಮನೆಗಟ್ಟು, ಮೊಟ್ಟೆಗಟ್ಟು, ಮೊತ್ತ ಗಟ್ಟು, ಸನ್ದುಗಟ್ಟು, ಸಮ ಕಟ್ಟು, ಸೆಱೆಗಟ್ಟು, ಹುಣ್ಣುಗಟ್ಟು; Prv. s. ಮನೆ. — ಕಟ್ಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to embrace and cause to play: to tickle with vehemence (S. Mhr.). — ಕಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to construct and play. ಮೇಘಂಗಳ ಆಕಾರ, ಬಾಲರು ಕಟ್ಟಾಡುವ ಕಟ್ಟೆ,... ಇನ್ತಿವುಂ ಸಿರಿ ಪುಲ್ಲ ಅಗ್ರದ ತುನ್ತುಱ್ (Śs. 74). — ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳು. also: to embrace (My.; see Prv. s. ಅಪ್ಪ2). ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು, to conduct away with oneself (My.). — ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕು. = ಕಟ್ಟು. (C.). ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವದು (ಉದ್ದಾನ, ಬನ್ಧನ Si. 265). ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕಮ್ಬದನ್ತಾ ಗೂಟ (ಆಲಾನ 271). ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಗೂಟ (ಶಿವಕ, ಕೀಲಕ); ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕೊರಳ ಕುಣಿಕೆಹಗ್ಗ (ದಾಮ); ಪಶುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಹಗ್ಗವು (ದಾಮನಿ 323). — ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟು. rep. see Prv. s. ಬಿಟ್ಟಯೂಟ. [—ಕಟ್ಟೆಪಡು. to accumulate. ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಾನ್ತರದೊಳ್ ಕಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟ ಮುಳಿಸನ್ Vr. 35, 5].

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 3. binding, tying, fastening; fettering; checking, restraint; impediment (ಉದ್ದಾನ, ಬನ್ಧನ, ತಡೆ ಗೊಳಿಸುವಿಕೆ Si. 265; ಬನ್ಧನ, ಪ್ರಸಿತಿ, ಚಾರ, ತಡೆ 391); [ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟುಗ ಳೆಲ್ಲಮಂ ತಾನೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದು Pb. 2, 64 va.; Ap. 12, 124 va.]. 2, a band, a tie (ಬನ್ಧನ Mr. 267); the tyre of a wheel; a boundary; a dam. 3, a pack, a bundle. 4, a frame. 5, something built, constructed or formed. 6, build, form, shape. 7, a regulation, a rule. 8, a fabrication, a fiction. 9, copulation of beasts. 10, bewitching. 11, checkmate (My.). ಮಹಾದೇವನ ಜೆಡೆಯ ಕಟ್ಟು (ಕಪರ್ದ); ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಕಟ್ಟು (ಹಸ್ತಿನಖ, ಪರಿಕೂಟ Hlā). ವೀಣೆಯ ಕಟ್ಟಿ ನ ಬಿಗಿತ (ಉಪವಾಹ, ನಿಬನ್ಧನ Si. 63). ಆಯುಧವು ಜಾಱಿ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟು (ಮೇಖಲೆ 289). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಮರದ ಗುದಿಗೆ (ಪರಿಘ 290. 412). ಕಟ್ಟು ಹಱಿದ ಪಂಜು (Prv.). ಕಟ್ಟುಗಳು ಪಱಿದು (Bp. 32, 44). — see *e. g.* ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಎಡೆಗಟ್ಟು, ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟು, ಕಾಲ್ಕಟ್ಟು, ಕಿಸುಗಟ್ಟು, ಕಿಟ್ಕಟ್ಟು, ಕೇರ್ಗಟ್ಟು, ಚೌಕಟ್ಟು, ತಲೆಕಟ್ಟು, ತೋ ಳ್ಕಟ್ಟು, ನಡಿಕಟ್ಟು, ನಡುಕಟ್ಟು, ನೆಲಗಟ್ಟು, ನೆಲೆಗಟ್ಟು, ಪಲಗೆಗಟ್ಟು, ಮಣಿ ಕಟ್ಟು, ಮರಗಟ್ಟು, ಮಾರ್ಕಟ್ಟು, ಮೆಯ್ಗಟ್ಟು, ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು, ಸನ್ದುಗಟ್ಟು. — ಕಟ್ಟಡಕ. -ಅಡಕ. a binding written agreement (My.). — ಕ ಟ್ಟನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice tied up for a journey (My.). — ಕಟ್ಟಾ ಗು. -ಆಗು. to become a rule or positiveness. ಕಟ್ಟಾಗಿ, rightly; positively (ನಿಯತಂ Śmd. Cm. 82. 253; My.). 2, to stop (v. i.); to be hindered or impeded; to cease (used of trade, credit, strength, etc., C.). 3, to be shut or closed, as schools on account of holidays (B. 5, 276). — ಕಟ್ಟಾಣಿ. -ಆಣಿ. = ಕಠಾಣಿ. a necklace (generally) of small gold beads (C.; Te.) — ಕಟ್ಟಿನ ಹಾವು. = ಕಟ್ಟುಹಾವು. a fierce species of cobra, Ophiophagus elaps, the Harmadryad (My.) — ಕಟ್ಟು ಕಡೆ. to go beyond the (common) boundary (Abh. P. 6, 136 va.; 15, 16 va.). — ಕಟ್ಟುಕಥೆ. a fabricated story, a fiction (C.) — ಕಟ್ಟುಕಮ್ಬ. a post to which

animals, etc. are tied (My.; Te.). — ಕಟ್ಟುಗಡಸು. -ಕಡಸು. a cow fit to receive the bull (ಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆದೆಯಾದ ಆಕಳು, ಉಪಸರ್ಯೆ Nr.). — ಕಟ್ಟುಗೂಳಿ. a bull for breeding (My.). —ಕಟ್ಟುಗೂಟ್. -ಕೂಟ್. — ಕಟ್ಟನ್ನ. (Abhā. 9, 26; My.). — ಕಟ್ಟು ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to make firm (Bp. 44, 16). — ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ. -ಂ-ಸುರಿಗೆ. a knife for tying (to the waist). (Śmd. 204). — ಕಟ್ಟುಂಚೋಳ. -ಂ-ಚೋಳ. (Śmd. 204). a bodice that is tied — ಕಟ್ಟು ಪಡು. to be bound, etc. ಕಟ್ಟು ಪಟ್ಟ (ಬದ್ಧ, ನದ್ಧ, ಸಂಯುತ Hlā.). — ಕಟ್ಟುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. a kind of artificial medicinal salt. (My.). — ಕಟ್ಟು ಬೀಳು. to be bound or obliged (My.). — ಕಟ್ಟು ಮಾಡು. to bind; to tie, to fetter, as culprits (C.; B. 5, 106. 142. 201). 2, to put restraint on somebody (C.; 5, 138). 3, to make a regulation, to order (C.; B. 5, 58. 103). — ಕಟ್ಟು ಮಿಣಿ. a leather rope for tying (ಆಬನ್ಧ, ಯೋಕ್ತ್ರ Si. 303). — ಕಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು. dupl. great embarrassment or want (My.). 2, strength (My.). — ಕಟ್ಟುಮುಡಿ. a knot of braided hair (ಕಬರಿ, etc. Mr. 320). — ಕಟ್ಟುಮೊಸರು. curds strained by having been tied and hung up in a cloth (C.). — ಕಟ್ಟುವಡೆ. -ಪಡೆ. to be fettered; the mind to be fettered or checked (ಮನೋನಿರೋಧ Śmd. Dh.; Abh. 13, 147 va.). [ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹದಿನ್ದೆ ಕಟ್ಟುವಡೆದೆನು Bv. 47]. ಆಶಾಪಾಶದಿನ್ದಂ ಕಟ್ಟುವಡೆದವಂ (Bp. 20, 23). ಅಣ್ಣ ದೇವನನೊಳ್ ಇಡಿದ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮ್ ಎಮ್ಪ ಬಲ್ಗಣ್ಣಿಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವಡೆದು, ಅಲ್ಲೆನಲ್ ಅಱಿಯದೆ (J. 18, 60). — ಕಟ್ಟುವಾಸ. a wrapper or cover (My.). — ಕಟ್ಟುಶಬ್ದ. a fictitious term (My.). — ಕಟ್ಟುಹಾವು. = ಕಟ್ಟಿನ ಹಾವು. (My.). — ಕಟ್ಟುಹೋರಿ. = ಕಟ್ಟುಗೂಳಿ. (My.). — ಕಟ್ಟೊಡೆ. -ಒಡೆ. to break a rule or promise (My.; ಮಾತ ಮುಱಿ G.). 2, an association to be dissolved (My.).

ಕಟ್ಟು kaṭṭu. 4. the water in which any kind of pulse has been boiled, the decoction of any kind of pulse (ಪಕ್ವಧಾನ್ಯರಸ Śmd. Dh.; Śm. 88; C.; Te.; M. ಕಟ್ಟು, T. ಕಡುಗು). ಕುದಿಸಿದ ಕಟ್ಟು (ಯೂಷ Nr.). ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕಟ್ಟು (ಯೂಷ Si. 495). ಹುರುಳೀ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬನ್ದವನಿಗೆ ಕುದುರೇ ಬೆಲೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಕಟ್ಟನ್ನ. -ಅನ್ನ. boiled rice mixed with kaṭṭu (used without salt, etc. as a medicine, My.). ಕೆಟ್ಟಿತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದವ ಕಟ್ಟನ್ನಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪ ಬೇಕು (Prv.). — ಕಟ್ಟುರಸ. = ಕಟ್ಟುಸಾಱು. (My.). 2, congealed mercury (My.).—ಕಟ್ಟುಸಾಱು. a decoction of pulse seasoned with salt, pepper, etc. (My.; Te.).

ಕಟ್ಟುಕ kaṭṭuka. ಕಟ್ಟು-ಉಕ (Śmd. 239). a man who ties, 2, ಕಟ್ಟು-ಕ 1 No. 2. a fiction, a falsehood, a lie (ತೊದಲ್, ನೂಳ್, ಪುಸಿ, ಅನೃತ Kk. 60, o. rs. ತೊದಳ್, ತೊವಲ್).

ಕಟ್ಟುವಿಕೆ kaṭṭuvike. tying, etc. (ಬನ್ಧನ, ಪ್ರಸಿತಿ, ಚಾರ Si. 391; ಯೋಗ, ಸನ್ನಹ 410; ಅಭಿಹಾರ; ಸನ್ನಹನ 449).

ಕಟ್ಟುಹ kaṭṭuha. tying, etc. (ಬನ್ಧನ, ಪ್ರಸಿತಿ, ಚಾರ Nr.). ಬಲುವಾಗಿ ಕಟ್ಟುಹ (ಗ್ರಹ Nr.).

ಕಟ್ಟೆ kaṭṭe. 1. a structure (bank or bench) of earth or stones to sit upon for resting, transacting business, etc. (C.; Mhr. ಕಟ್ಟಾ); a station; a guard-house (My.). 2, an embankment, a dam, a dike (C.). 3, a causeway, a bridge (ಸೇತು, ವರಣ Hlā., Mr 416; ಸೇತು, ವಾರಣ, ಆಲಿ Si. 104, *cf.* 396). 4, a basin round the foot of a tree (ಆಲವಾಲ Śm. 89; C.); a basin or hollow made in the rice on one's plate, etc. for the reception of pepper water, etc. (C.). 5, a pond (ಕುಣ್ಟೆ Śm. 36; ಕುಣ್ಡ 36. 89; My.). 6, a broom (T.; see ಕಸಗುಡಿಸಲುಕಟ್ಟೆ, ಚೀಪರಿ-; a bundle, pack). 7, a formation (see ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟೆ). [ಉದಗ್ರ ಭೀಕರ ರಥಮುಚ್ಚಿ ದನ್ತಿ ಘಟೆಗಳ್ ಪೆಱಗಿಟ್ಟೊಡೆ ಕಟ್ಟೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಿರೆ ತಳರ್ದತ್ತ ರಾತಿ ಬಲಂ Pb. 3, 70; Ap. 4, 41 va.]. ನೀರ ಹರಿಯಲ್ ಈಯದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಆಧಾರ); ನೀರ ನಡುವೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆ (ಸೇತು); ಮರದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಉದಕವನ್ ಎಱೆವ ಕಟ್ಟೆ (ಆಲವಾಲ Nr.). ನೀರ ಕಟ್ಟೆ (ವೇಲೆ Si. 456). ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ, ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿನ್ತ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕುಣ್ಟೆ (ವೇಶನ್ತ, ಪಲ್ವಲ, ಅಲ್ಪಸರಸ್ 91). ಅಂಗಳದೊಳಗೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟೆ (ವಿತರ್ದಿ G.). ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆ (Si. 266). ಬಾಲರು ಕಟ್ಟಾಡುವ ಕಟ್ಟೆ (Sś. 74). ಮಕ್ಕಳು ಹೊಱಗೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು (B. 3, 80). ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುನ್ದೆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಚಾಪೇ ಹಾಸಿಕೊಣ್ಡು, ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದನು (4, 183). see ಅಣೆಕಟ್ಟೆ.

ಕಟ್ಟೆ kaṭṭe. 2. the state of bamboos when they become old and sapless (ವಂಶವೃದ್ಧತ್ವ Śm. 89; Te. ಕಟ್ಟೆ, harsh, hard, dry; firewood; T. ಕಟ್ಟೈ, ಕಟ್ಟೆಲ್, firewood; *cf.* ಕಟಕು 2? ಗಱಗು?). ಬಿದಿರಿಗೆ ಕಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಯಿತು, ಬಿದಿರು ಕಟ್ಟೆ ಹಾಯಿತು, [60 ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬಿದಿರು ಕಟ್ಟೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ] (My.).

***ಕಟ್ಟೋಣ kaṭṭōṇa.** = ಕಟ್ಣ. a building.

ಕಟ್ಣ kaṭna. 1. = ಕಟ್ಟಡ, etc. a building, an edifice (My.; Te.). see ಕದಕಟ್ಣ.

ಕಟ್ಣ kaṭna. 2. flavour, savoury taste (S. Mhr.).

ಕಟ್ಫಲ kaṭphala. *a small tree found in the north-west of India,* the bark and seeds of which are used in medicine, and as aromatics; the fruit also is eaten; the common name is kāyaphal. (ಕಿಱಿಯ ಸಿವನೀ ಮರ Si. 131).

ಕಟ್ರೆ kaṭre. dyspepsy (My.).

ಕಟ್ಲೆ kaṭle. = ಕಟ್ಟಲೆ, etc. (s. ಕಟ್ಟು 1). a weight (of stone or metal) used by goldsmiths and cinivāras (C.). ತೂಕದ ಪಡಿಕಟ್ಲೆ (ಕಾರ್ಷಿಕ Si. 329). ಕರ್ಷ ತೂಕದ ತಾಮ್ರದ ಕಟ್ಲೆ (ಪಣ 329). 2, an established rule, order, or period (C.). ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಕಟ್ಲೆ (ವ್ರತ, ನಿಯಮ Si. 247). ಕಟ್ಲೆ ತುಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಚಣಮಾತ್ರವು (ಜೀವದಲ್ಲಿ) ಇರಲಿಲ್ಲ (Dp. 4). ಕಟ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀಱಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಪರ್ಯಾಯ, ಅತಿಕ್ರಮ, etc. Si. 399). 3, a lawsuit, a case (C.). see ದಿನಗಟ್ಲೆ. — ಕಟ್ಲೆ ಕಲ್ಲು. stones used as weights (My.). — ಕಟ್ಲೆ ಚೀಲ. a bag for keeping the kaṭles and other things (C.).

ಕಟ್ವಂಗ kaṭu-aṅga. *the tree Calosanthes indica* Bl.

ಕಟ್ವರ kaṭvara. *contemptible.*

ಕಠ kaṭha. N. of a sage, a pupil of Vaiśampāyana. 2, a note or simple sound. (R.).

ಕಠಾಣಿ kaṭhāṇi. another form of ಕಟ್ಟಾಣಿ. a necklace (My.; see s. ಕಟ್ಟು 3). ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮುತ್ತಿನ ಕಠಾಣಿ (B. 4, 51).

ಕಠಾರಿ kaṭhāri. = ಕಟಾರಿ. a kind of dagger. (C.; Bp. 61, 26. 32; Śśv. 2, 79. 108). see ಹೊಂಗಠಾರಿ.

ಕಠಿಂಜರ kaṭhiñjara. *a kind of basil with small leaves, Ocymum sanctum* Lin. see ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ.

ಕಠಿಣ kaṭhiṇa. = ಕಠೀಣ, Tbh. of ಕಠಿನ. hard, etc. (ಕಠೋರ G).

ಕಠಿಣತೆ kaṭhiṇate. Tbh. of ಕಠಿನತೆ. hardness, etc. (C. Bp. 47, 10; My.).

ಕಠಿಣತ್ವ kaṭhiṇatva. Tbh. of ಕಠಿನತ್ವ. (My.: ವೈಷಮ್ಯ G.).

ಕಠಿನ kaṭhina. *hard; stiff, inflexible; solid;* difficult; violent; severe; harsh; cruel (ಕಠೋರ, etc., ಬೆಟ್ಟಿಹದ Mr. 228).

ಕಠಿನತೆ kaṭhinate. = ಕಠಿನತ್ವ. (My.).

ಕಠಿನತ್ವ kaṭhinatva. hardness, firmness; difficulty; severity; cruelty; intensity. (My.).

ಕಠಿನಹೃದಯ kaṭhina-hṛidaya. a hard heart (My.). 2, hard-hearted, cruel, unkind. (My.).

ಕಠಿಲ್ಲಕ kaṭhillaka. = ಕಟಿಲ್ಲಕ. 2, the bitter apple, Cucumis colocynthis Lin. (ವಿಶಾಲ, ಬೆಳ್ಳಡಕಿಲ್ Mr. 133).

ಕಠೀಣ kaṭhīṇa. = ಕಠಿನ, etc. (C.; B. 5, 127. 141. 142).

ಕಠೋರ kaṭhōra. = ಕಟುರ. *hard; stiff; solid;* sharp, piercing; severe; cruel (ವಿಷ, ನಿಷ್ಠುರ Nn. 11, o. rs. ನಿಟ್ಟುರ, ನಿಷ್ಠೂರದ ನುಡಿ; ಕುಮುದ, ನಿಷ್ಠುರ Nn. 29, o. r. ನಿಷ್ಠುರನುಡಿ; see Mr. s. ಕಠಿನ). 2, full, complete (Sk.; see ಪೂರಿಗು).

ಕಠೋರತನ kaṭhōratana. hardness, firmness; severity, rigour (ಕಕ್ಕಸ Cb.).

ಕಠೋರತರ kaṭhōra-tara. unusually hard, severe, cruel, etc, (J. 6, 7).

ಕಡ kaḍa. 1. a debt (ಋಣ, ಪರ್ಯುದಂಚನ, ಉದ್ಧಾರ, ಸಾಲ Si. 299; C.; M.; Tu., T. ಕಡನ್, ಕಚ್ಚ, ಕಡನ್ಮ್ಯ). 2, a loan (of money, cloths, books, etc., and eatables, C.). ಕಡ ಸಿಕ್ಕೋದಾದರೆ ಹಡಗ ನನಗಿರಲಿ! ಅನ್ನ. — ಕಡ ಹುಟ್ಟ, ಬಡವ ಕೆಟ್ಟ. — ಕಣ್ಣುಗ ಉ ಕ್ಕೋರ ಮನೆಗೆ ಕಡನ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟಾರು? (Prvs.) ಈಯನು ಭವಿಗಳಲಿ ಕಡನ (Bp. 60, 15). ಕಡಾ ತಕ್ಕೊಂಡ್ಡಿರುತ್ತೇನೆ (B. 4, 196). see ಕೆಯ್ಗಡ, ಮದಗಡ, ಮುಂಗಡ, etc. [deficiency. ಒನ್ದಱ ಕಡನ ಒನ್ದು ತಿದ್ದು ವವು Cv. 861]. — ಕಡಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. (Śmd. 200). to contract a debt; to borrow. — ಕಡಂಗೊಳ್. -೦-ಕೊಳ್. = ಕಡಗೊಳ್. (Śmd. 200). [—ಕಡಬಡ್ಡಿ. giving loan on interest. ಹಡೆದೊಡವೆ ವಸ್ತು ವನು ಮೃಡ ಭಕ್ತರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಡಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡಲಾಗದು Bv. 229]. — ಕಡ ಬೀಱು. to fall into debt: to incur debt (My.).

ಕಡ kaḍa. 2. = ಕಡವು 2. (fr. ಕಡೆ 5). a ferry, a ford (My.; T. ಕಡೈ, a way).

ಕಡ kaḍa. 3. = ಕಟ 1, etc. — ಕಡಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಕಡೆಗಣ್ಣು. (My.). — ಕಡ ತೇರಿಸು. to relieve or save; to finish (My.). — ಕಡ ತೇರು. = ಕಡ ತೇರು. to reach the end: to be relieved (from distress), to be recovered (from disease); to be concluded or finished (My.; Te.; T. ಕಡತ್ತೇಱು).

ಕಡ kaḍa. 4. = ಕಡೆ 4, ಕಯ್ 4. churning. (*cf.* Sk. ಖಜ). — ಕಡಗೋಲು. -ಕೋಲು. -ಗೋಲ್. a churning stick (ವೈಶಾಖ, ಮನ್ಥ, ಪಿರರ, etc. Si. 323. 453; ವೈಶಾಖ, etc. Mr. 183; C.). — ಕಡ ಗೋಲುಬಳ್ಳಿ. a scandent annual herb, native of South America, the love-apple plant, Lycopersicum esculentum Mill. (St.& Pl.). — ಕಡಗೋಲುಮಣ್ಡೆಯ ಹುಲ್ಲು. a common grass, Panicum ciliare Retz. (Z.). — ಕಡಗೋಲುಮರ. the cross at the bottom of a churning stick (My.). 2, the tree Nauclea parviflora Roxb. (Z.). — ಕಡಗೋಲುಹಗ್ಗ. the churning string (C.). — ಕಡಗೋ ಲಾಡೆ. = ಕಡಗೋಲು ಮರ No. 1. (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 5. = ಕಡಿ 7. cutting. — ಕಡಕತ್ತಿ. a chopper, a cleaver, a bill (My.). — ಕಡಕತ್ತಿಕಾಯಿ or ಕಡಗತ್ತಿ ಅವರೆ the very large pod of the Entada monastachya, used as a vegetable (My.). — ಕಡಕತ್ತಿಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿ. the creeper Entada monastachya Dec. (My.). — ಕಡಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a small knife formed like a crescent with a hole at one end to put a string through (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 6. P. p. of ಕಡಿ 3, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಕಡ kaḍa. 7. P. p. of ಕಡಿ 4, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಕಡ kaḍa. 8. P. p. of ಕಡಿ 6 or ಕಡೆ 3, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (C.).

ಕಡ kaḍa. 9. P. p. of ಕಡೆ 6, in ಕಡಕೊಳ್ಳು. (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 10. an imitative sound. — ಕಡಕಡ. rep. the sound produced by the fall of a thunder-bolt (S. Mhr.), or by the instrument called ಕಡರೆ (C.; *cf.* Mhr. ಕಡಕ್ಕಡ). — ಕಡಕಡನೆ. with the sound of something hard (as a bone) when chewed (B. 5, 243; this would refer it to ಕಟ 2; the term is not among the Kannada people in S. Mhr.). 2, with the sound produced by a windlass or wheel for raising water when in motion (My.). 3, with the sound produced by the feet in quick walking (see Prv. s. ಬೊಡಬೊಡನೆ). — ಕಡಕಡಲ್. the sound produced hy the fall of a thunder-bolt (S. Mhr.).

ಕಡ kaḍa. 1. = ಕಲ 1, No. 1; ಕಳ 2. *dumb;* ignorant, stupid.

ಕಡ kaḍa. 2. Tbh. of ಕಟ. a mat etc. (Śmd. 338, o. r. ತಡ = ತಟ).

ಕಡಕ kaḍaka. = ಕಡಿಕ. that cuts. see ಮರಗಡಕ.

ಕಡಕ kaḍaka. = ಕಟಕು, etc. (My.). 2, Tbh. of ಕಟಕ. a bracelet. see ಬಲೆಗಡಕ. — ಕಡಕಪಾತ್ರಬಳೆ. = ಕಡಕಬಳೆ. (My.). — ಕಡಕಬಳೆ. a bracelet with three points (My.).

ಕಡಕಲ್ kaḍakal. (fr. ಕಡೆ 5). a kind of wicket or narrow passage (in walls or hedges, for the use of people only, My.).

ಕಡಕು kaḍaku. 1. nice, beautiful, good, as a feast (S. Mhr.; Mhr. ಕಡಕ).

ಕಡಕು kaḍaku. 2. = ಕಟಕು, etc. (My.). see ಹತ್ತಕಡಕು.

ಕಡಗ kaḍaga. Tbh. of ಕಟಕ a bracelet [ಅದರ್ಕಾನ್ನಡುಗಿ ಬನ್ದೆ ನಿನ್ನೀ ನೆನ್ನೋಲೆಯ ಕಡಗದಱುವನೇ ನೋಡಿದಪಾ Pb. 11, 123]; (Śmd. 338; Śm. 72; ವಲಯ, ಕಮ್ಬು Nr.; ಕಮ್ಬು Si. 440; C.; T. ಕಡಗ, ಕಡಯು; Te. ಕಡಿಯ, ಕಡೆಮು; see Si. 219). see ಕಾಲ ಕಡಗ, ಕಾಲು-. ಬಡಿಗೆ ಯಿಲ್ಲದ ಚಿನ್ನ ಕಡಗವು ಆಗುವದೇನೋ? (Dp. 148). ಕಡಗ ಇದ್ದವಳು ಕಡಗೋಲು ಹಿಡಿಯಲಾಱಳೇ? (Prv.).

ಕಡಗಾಱ kaḍa-gāṛa. a debtor (My.).

ಕಡಗು kaḍagu. 1. = ಕಡಂಗು 1 q. v., ಕಡುಗು 1. to become full of desire (Te. ಕಡಗು, ಕಡಂಗು, ಕಣಗು, ಕಣಂಗು; to make haste). see Bp. 6, 2; 8, 11; 28, 53; 29, 10; 46, 51; 50, 23. 79.

ಕಡಗು kaḍagu. 2. = ಕಡಂಗು 3. a small channel issuing from a larger one and leading water *e. g.* to a plantain tree (My.). see Prv. s. ಬಾಟಿ.

ಕಡಗು kaḍagu. = ಕಡಗ, etc. (ಕಟಕ, ವಲಯ, ಬಳೆ Si. 219; *only* in Si.).

ಕಡಂಗರ kaḍangara. *chaff, husk;* the stalks of various sorts of pulse, etc. (ಹೊಟ್ಟು G.).

ಕಡಂಗಾಯ್ತ kaḍangu₂-āyta. (Śmd. 234). a servant who has to attend to the wishes and whims of a king. ಅಬ್ಧಿಯ ಗೂರ್ಣಿಸುವನ್ತೆ ಆಯ್ತು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪುಗುವ

ಪೊಱಮಡುವ ಝುಳಮ್ಪಾಯ್ತು ರ, ಸೂಟಾಯ್ತು ರ, ಕಲ್ಲಾಯ್ತು ರ, ಕಡಂಗಾಯ್ತು ರ, ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತು ರ ರಭಸಂ (234).

ಕಡಂಗು kaḍaṅgu. 1. (Śmd. 48). = ಕಡಗು 1, etc. to be or become full of desire, ardour, eagerness, zeal, to be lusty, to be desirous of, to strive, to make efforts, etc. (ಔತ್ಸುಕ್ಯ, ಇಚ್ಛೆ Śmd. Dh.; Śm. 84). [ಅನಿತಂ ತನೆ ಹೇಮರೇಣು ಗಳ್ಕೆರಸು ಕಡಂಗಿ ಪೊತ್ತು ನಡೆದತ್ತು Pb. 6, 32; Ap. 12, 34]; (Cpr. 5, 42). see Śmd. 234; Abh. P. 11, 152; 13, 74; Grj. 1, 99; Bp. 14, 6; 50, 8; 53, 59; 61, 21; Rśv. 5, 82. 84. 123; 6, 11 va. (twice); 13, 84; 13, 86 va.; 13, 91; ಪೆಸರ್ಕಡಂಗು.

ಕಡಂಗು kaḍaṅgu. 2. desire, wish, etc. see ಕಡಂಗಾಯ್ತು.

ಕಡಂಗು kaḍaṅgu. 3. = ಕಡಗು 2. a channel, a ditch, a trench (ಕುಲ್ಯೆ Śm. 84; My.; T. ಕಿಡಂಗು, M. ಕಿಡಙ್ಙು); *cf.* ಕಡಿ 4? M., T., Tu. ಕಯ, ಕೞ, depth; a tank, a brook; see ಕಪ್ಪು 1; *cf.* Sk. ಗಡ, a ditch).

ಕಡಚೆ kaḍace. the Sirissa tree, Acacia speciosa Willd. (St. & Pl.).

ಕಡಜ kaḍaja. = ಕಣಜ. a wasp, a hornet (ಗನ್ಧೋಲಿ, ವರಟೆ Nr.; My.). *cf.* ಹೆಗ್ಗಡಜ.

ಕಡಜೀರಿಗೆ kaḍajīrige. = ಕರ್ಜೀರಿಗೆ. — ಕಡಜೀರಿಗೆಹುೞ. = ಕಡಜ (C.).

ಕಡತ kaḍata. 1. = ಕಡಿತ 1. cutting; biting, bite (as of insects); itching; gripe (in the intestines, see ಹೊಟ್ಟೆ-); a cut; an incision, a notch (C.). ಕಾಳಗದೊಳಗೆ ಕಡತ ಹತ್ತಿ (B. 3, 124). ಅದೞಲ್ಲಿ ಕಡತವೂ ಗುಣ್ಡೂ ನಾಟುವದಿಲ್ಲ (4, 47). ಕತ್ತಿಯ ಕಡತಗಳೂ ಭಾಲೆಯ ಗಾಯಗಳೂ (5, 56). ಅದಕ್ಕೆ ಕತ್ತಿಯ ಕಡತವೂ ಗುಣ್ಡುಗಳೂ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ (5, 250).

ಕಡತ kaḍata. 2. = ಕಡಿತ 2. a book made of folded cloth which is covered with charcoal paste, on which accounts and memorandums are written with balapa (C.; Te. ಕಡತ, ಕಡಿತ, ಕಣಿತ; T. ಕಡಿತ್ತು).

ಕಡದು kaḍadu. 1. = ಕಡೆದು. P. p. of ಕಡೆ 3. (C.).

ಕಡದು kaḍadu. 2. = ಕಡೆದು. P. p. of ಕಡೆ 5. (My.).

ಕಡದು kaḍadu. 3. = ಕಡಿದು. P. p. of ಕಡಿ 4. (B. 5, 32; C.).

ಕಡದು kaḍadu. 4. = ಕಡಿದು. P. p. of ಕಡಿ 3. (My.).

ಕಡದು kaḍadu. 5. (fr. ಕಡಿ 4). that which is steep: steepness (as of a hill, My.); that which is vertical or upright: the upright position of the handle of a hoe, the pole of a plough, etc. (My.).

ಕಡದು kaḍadu. 6. = ಕಡಿದು, etc. the state of being hard, rough or severe, as that of a word; that of being strong, hard or firm, as that of an iron article, etc. (My.). — ಕಡದಾಳು. -ಆಳು. a strong man (My.). — ಕಡದುಳ್ಳವ. -ಉಳ್ಳವ. = ಕಡದಾಳು. (My.).

ಕಡದುಗಾಱ kaḍadu-gāṟa. a powerful man (My.). 2, a man who is harsh or severe (My.).

ಕಡನೆ kaḍane. N. of a plant. see ಕಾಡ ಕಡನೆಗಿಡ.

ಕಡನ್ದುಱು kaḍanduṟu. = ಕಡನ್ದುಱುತೆ. a wasp, a hornet (Śmd. 48; Te. ಕಡುದುರು, ಕಣುದುರು; M. ಕಡನ್ನಲ್, ಕಡುನ್ನಲ್).

ಕಡನ್ದುಱುತೆ kaḍanduṟute. = ಕಡನ್ದುಱು. ತುಮ್ಬಿ ಪೀರ್ದಪೊಲ್ ಏಂ ಪೀರ್ದಪುದೇ ಕಡನ್ದುಱುತೆ ನವ್ಯಾಮೋದಮಂ ಪೂಗಳೊಳ್? (Jñv. 1, 13).

ಕಡಬ kaḍaba. = ಕಡಬೆ, (ಕಡವ), ಕಡವು, ಕಡವೆ q. v., ಕಡಹ 2. a species of deer (ಕುರಂಗ, ಕಮಲ Si. 455). *cf.* ಕಡಿತ; a kind of bison.

ಕಡಬು kaḍabu. = ಕಡುಬು, ಕಡುಮ್ಬು. a kind of cake boiled in steam (C.; in My. the same as ಇಡ್ಡಲಿಗೆ, q. v.; Te. ಕುಡುಮು; ಮೋದಕ G.). see ಪುಡಿಗಡಬು, ಪುರಿಗಡುಬು. — ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ. a quarrel about the kaḍabus that are distributed at temples among pūjāris, etc. on the ēkādaśī (My.).

ಕಡಬೆ kaḍabe. = ಕಡಬ, etc. a kind of deer (ಕಡವೆ G.).

ಕಡಮೆ kaḍame. (fr. ಕಡಿ 4, or ಕೞ್ 1). = ಕಡಿಮೆ. deficiency; want, defect; inferiority; less; rest, remainder (C.; Te.; ಕಯ, ಕಯಕ್ಕು, diminution; deficiency; *cf.* ಕೞಲ್ 1). ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವದು (ಸಮ, ಸರ್ವ, ಅಶೇಷ, etc. Si. 371). ಹದಿನಾಱು ವರುಷಗಳಿಗೆ ಕಡಮೆ ಆದ ವಯಸ್ಸು (195). ಮುದಿತನದಿನ್ದ ಚರ್ಮದೊಳಗೆ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳ ಸತ್ವ ಕಡಮೆ ಆಗಿ ಜೋಲು ಬಿದ್ದ ಗಳಿಗೆಚರ್ಮವುಳ್ಳವನು (ವಲಿನ 197). ಮನ್ತ್ರಿಗಿನ್ತಲೂ ಕಡಮೆ ಆಗಿರುವ ಬೇಱೊಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷನಾದ ಆಲೋಚನಾಧಿಕಾರಿ (ಕರ್ಮಸಚಿವ 257). ಜಾತ್ಯಾಚಾರ ಗುಣಾದಿಗಳಿನ್ದ ಕಡಮೆ ಆದನ್ಥಾ ಅಧಮನು (368). ತೂಕದ ಕಡಮೆ; ಜಾತಿಯ ಕಡಮೆ (C.).

ಕಡಮ್ಬ kaḍamba. = ಕಡವ 1, ಕಡವಲ್, ಕಡವಲ, ಕಡವಾಲ, ಕಡವು, ಕಡವೊಡ, ಕಡಹ, ಕದಮ್ಬ, ಕರಮ್ಬ 1, ಕಲಮ್ಬ, ಕಲಮ್ಬು. a tree with orange-coloured fragrant blossoms and with projecting antherae like the bristles of a hedge-hog, Nauclea cadamba Roxb. (T.; M. ಕಡಮ್ಬು; Te. ಕಡಾಮಿ, ಕಡಿಮಿ). ಕಡಮ್ಬದ ದ್ರುಮ (ಕಡವು Kk. 70, o. r. ಕದಮ್ಬ-). 2, *the stalk of a potherb* (ದೇಣ್ಟು G.).

***ಕಡಮ್ಮ kaḍamma.** = ಕಡಬ. a kind of bison.

ಕಡಯ kaḍaya. = ಕಡಗ. a bracelet. (Rśv. 13, 59 va.; My.).

ಕಡಯಿಸು kaḍayisu. 1. to cause to churn, to have churned (My.). ಕಡಯಿಸಿದಂ ಸುರರಿನ್ ಅಸುರರಿಂ ಪಾಲ್ಗಡಲಂ (Śmd. 273).

ಕಡಯಿಸು kaḍayisu. 2. = ಕಡಸು 1. to cause to pass, etc. (My.).

ಕಡಲ್ kaḍal. 1. (fr. ಕಡು 1). = ಕಲ್ 4. that is firm: a stone, a rock; an impediment (in the middle of a stream). ಹೊನಲನ್ ಇಬ್ಬಗೆ ಮಾಡುವ ಕಡಲು (ಕೂಪಕ, ವಿದಾರಕ Nr.).

ಕಡಲ್ kaḍal. 2. (Śmd. 27). **ಕಡಲು.** the sea; an ocean (ಶರನಿಧಿ Ct. II, 33; ಜಲಧಿ, ಮುನ್ನೀರ್ Śm. 36; My.; T., Tu.; Te. ಕಡಲು, ಕಡಲಿ; *cf.* the terms s. ಕದೆ?). [ನೆತ್ತರ ಕಡಲೊಳಗಣ ಜಿಗುಳೆ ಬಳೆವ ತೆಱದೊಳೆ ಬಳೆದಂ Pb. 1, 46; Ap. 4, 41 va.]. ಏೞ್ಗಡಲ್ (Śmd. 225). ಕಡಲ್ ಉಡುಗೆಯಾದ ಪೊಡವಿಯೊಳ್ (11. 12, o. r. ಉಡಿಗೆ). ಆ ಮುನೀಶ್ವರಂ ಶಾನ್ತರಸದ ಕಡಲ ಪೋಲ್ ಇರ್ದಂ (251; see also 210). ಕಡಲು (ಸಮುದ್ರ, ಅಬ್ಧಿ, ಉದಧಿ, ಸಿನ್ಧು, ಸಾಗರ, etc. Si. 80). ಹಾಲಿನ ಕಡಲು, ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಕಡಲು, ಮೊಸರಿನ ಕಡಲು, ಹೆಣ್ಡದ ಕಡಲು (ಕ್ಷೀರೋದ, ಲವಣೋದ, ದಧ್ಯುದ, ಸುರೋದ 81). ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಉಪ್ಪು (ಅಕ್ಷೀಬ, ವಶಿರ 311). ಕಡಲುಕ್ಕಿ ಮೇಲ್ವಾಯುದ ತಡೆ (456). see ಅಗ್ಗಡಲ್, ಇಂಗಡಲ್, ಕಿಱ್ಕಡಲ್, ನಡುಗಡಲ್, ಪಡುಗಡಲ್, ಪಾ

ಲ್ಗಡಲ್, ಸವಿಗಡಲ್, ಸುತ್ತುಂಗಡಲ್; Bh. 1, 19, 18; Rśv. 6, 11; 6, 11 va.; J. 6, 3. 9; 13, 10; 18, 7; C. Bp. 2, 3. — ಕಡಲ ಕುವರಿ. Lakṣmī (My.). — ಕಡಲಣುಗ. -ಅಣುಗ. the moon (My.). — ಕಡಲ ನಾಲಗೆ. cuttle-fish bone (ಸಮುದ್ರಫೇನ, ಡಿಣ್ಡೀರ, ಅಬ್ಧಿಕಫ, ಫೇನ Nr.). — ಕಡಲ ನಾಲಿಗೆ. = ಕಡಲ ನಾಲಗೆ. (ವಾರಿಫೇನ Mr. 144). — ಕಡಲ ಪಯಣ. a sea-voyage (B. 4, 188; My.). — ಕಡಲಿಡು. -ಇಡು. to form an ocean (as tears do, J. 19, 30; 32, 52). — ಕಡಲುದೆರೆ. -ತೆರೆ. a wave of the sea (Bp. 37, 25). — ಕಡಲುರಿ. -ಉರಿ. the sea-fire, submarine fire (ಮುನ್ನೀರ್ಗಿಚ್ಚು, ಬಡಬಾನಲ Ct. II, 118). [ಕಡಲುರಿ ಯನ್ತಕಾಲ ಘನ ಗರ್ಜನೆಯನ್ತೆ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ತಟಂ ಪಿಡುಗುವಿನಂ Pb. 13, 33]. — ಕಡಲ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಡಲುರಿ. (ಬಡಬಾಗ್ನಿ Śm. 12).

ಕಡಲೆ kaḍale. = ಕಡ್ಲೆ. the Bengal gram or chicken-pea, Cicer arietinum Lin. (ಚಣಕ, ಹರಿಮನ್ಥಕ Nr.; ಖಣ್ಡಿಕ Mr. 373; ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಚಣಂಗ Nn. 102; C.; Tu., M.; T. ಕಡಲೈ). ಪುಟ್ಟಾಯೆನ್ದು, ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನ್ ಇಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂಳ್ (Śmd. I). (ದುಷ್ಕವಿತೆಯನ್) ಓದಿದೊಡೆ, ಕಲ್ಲ ಮಾ ಲೆಯ ನಾದಂ; ಕಬ್ಬುನದ ಕಡಲೆ, ವಾದಿಸೆ ರಸಮಂ (Grj. 1, 22). ಆ ಕೀಱು ಗೊರವಂ ಮೆಲುತ ಕೊಟ್ಟ ಎಂಜಲ ಕಡಲೆ (Bp. 37, 67). see ನೆಲ-. — ಕಡಲೆಬೇಳೆ. split kaḍale (C.). — ಕಡಲೆಪುಸಾಲೆ. parched kaḍale mixed with various ingredients (C.). — ಕಡಲೆ ಹುಳಿ. juice extracted from the green pulse and the leaves of the plant (C.).

ಕಡವ kaḍava. = ಕಡಬ, etc. a kind of deer (ಗಣ್ಡವುತ Mr. 160).

ಕಡವ kaḍava. 1. = ಕಡವ್ಪು, etc. a kind of tree (ಕದಮ್ಬದ್ರುಮ Śm. 25; My.; ಕಡವಾಲದ ಮರ G.).

ಕಡವ kaḍava. 2. a horse or stallion (S. Mhr.; H.). *cf.* ಕಣಬ?

ಕಡವರ kaḍavara. 1. = ಕನವರ. gold (ಕನವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಚಿನ್ನೊ ನ್, ಮಿಸುನಿ Śm. 68; Sk. ಕರ್ಬೂರ, ಕರ್ಚೂರ, gold; *cf.* ಕಡಾರ & ಕಲ; ಕಡೆ 2?). ಕಡವರದ ಇರವೊ? (Bp. 1, 39; see also 23, 33; 30, 21; J. 28, 54).

ಕಡವರ kaḍavara. 2. a treasure (ಬಯ್ಕೆ Ct. I, 8, o. r. ಬಯಕೆ; ಬಯಕೆ II, 21; ನಿಧಾನ II, 83; ಬಯಕೆ, ನಿಧಾನ Śs.). [ತೆಗೆಯ ಬಹುದೆ ಕಡವರ ದರಿದ್ರಂಗೆ? Bv. 267; Cv. 1400].

ಕಡವಲ್ kaḍaval. ಕಡವಲು. = ಕಡವಲ. a kind of tree (My.).

ಕಡವಲ kaḍavala. = ಕಡವಾಲ, etc. (ಕಡಹಮರ G.; C.).

ಕಡವಸ kaḍavasa. (-ಪಸ?). = ಕಡಾಸು. a skin (to sit or lie on, or to put on like a cloth, ತೋಲ್, ತೊವಲ್, ಸಮ್ಮ Śm. 32; ತೋಲ್ 106; Te. ಕಡವಸ, ಕಲವಸ, ಕಳಾಸ; Mhr. ಕಡಾಸನ). ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಲು ಬಹುದು, ಕಡವಸದಿನ್ ಉಡ ಬಹುದು, ಬಿಡದೆ ದೇಗುಲದಲಿರ ಬಹುದು, ಕರಣದ ತಡೆಯುವದು ಅರಿದು! (Sp.).

ಕಡವಳ್ kaḍavaḷ. a deity, god (T. ಕಡವಳ್, ಕಡವುಳ್). — ಕಡವಳ ನಮ್ಬಿ. N. (Bp. 9, 36; 27, 7; T.).

ಕಡವಾಲ kaḍavāla. = ಕಡಮ್ಬ, etc. (ಕಡವ, ಕದಮ್ಬ, ಹಲಿಪ್ರಿಯ G.).

ಕಡವು kaḍavu. 1. = ಕಡಬ, etc, a species of deer. (ವಿಪಿ ನಾಶ್ವ Mr. 160). [ತಡಂ ಮೆಟ್ಟಿಮೆಟ್ಟಿ ಪರಿವ ಕಡವಿನ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಮುರಿಯ ಸಿಙ್ಗಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.].

ಕಡವು kaḍavu. 2. = ಕಡೆ 2. a ferry, a ford etc. Prv. ಕಡವು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗರ ಮಿಣ್ಡ.

ಕಡವು kaḍavu. = ಕಡಮ್ಬ, etc. (ಕಡಮ್ಬದ ದ್ರುಮ Kk. 70; ಕಲಮ್ಬು Mr. 115) see Abh. P. 11, 56; Grj. 9, 32; Rśv. 8, 122.

ಕಡವೆ kaḍave. = ಕಡಬ, etc. an elk (C.; Te. ಕಡನ್ಪು; T. ಕಡಮ್ಬು, ಕಡಮ್ಬೈ; M. ಕಡಮಾನ್; Tu. ಕಡನು); the Indian stag, Rusa aristotelis (Gz.).

ಕಡವೊಡ kaḍavoḍa. = ಕಡಮ್ಬ, etc. (Rśv. 5, 58).

ಕಡಸಿಗೆ kaḍasige. = ಕಡಸೀಗೆ. (C.).

ಕಡಸೀಗೆ kaḍasīge. N. of a plant (ಶೃಂಗಿ Mr. 150; My.).

ಕಡಸು kaḍasu. 1. = ಕಡೆಯಿಸು 2. to cause to pass. (My.).

ಕಡಸು kaḍasu. 2. a young cow or buffalo, that has not yet calved (My.; T. ಕಡಾರಿ, M. ಕಡಚ್ಚಿ). see ಕಟ್ಟುಗಡಸು.

ಕಡಹ kaḍaha. 1. churning (Rām. 1, 1, 3).

ಕಡಹ kaḍaha. 2. = ಕಡಬ, etc. ಗಾಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಹುಲ್ಲೆ (ವಾಯುಮೃಗ, ವಾತಪ್ರಮಿ, ವಾತಮೃಗ); ಇದು ಕಡ ಹದ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದವು (Si. 168). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಪ್ಪಾದ ಮುಂಗಾ ಲುಗಳುಳ್ಳ ಕಡಹ (ಕನ್ದಲಿ 169).

ಕಡಹ kaḍaha. = ಕಡಮ್ಬ, etc. (My.; ಕಡವಲ G.). ಕಡಹದ ಗಿಡ (ನೀಪ, ಪ್ರಿಯಕ, ಕದಮ್ಬ, ಹಲಿಪ್ರಿಯ), ಈಚಲ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಜಾತಿ, ದೇವಯೋಗ್ಯವಾದ ಈಚಲುಮರ (Si. 131).

ಕಡಾ kaḍā. = ಕಟಾ. (*cf.* Mhr. ಕಡಾ). — ಕಡಾಕಡಿ. reit. = ಕಟಾಕಟಿ. strictness, exactness, accuracy (used with regard to truth, weighing, etc., C.).— ಕಡಾಕೋಡು. reit. strength, firmness (as that of utensils, the body, etc., My.; *cf.* Mhr. ಕಡಾಕೋಟ, ಕಡೇ ಕೋಟ).

ಕಡಾಣಿ kaḍāṇi. = ಕಡಿಯಣ, etc. the bit of a bridle; the pin of the axle of a cart (My.). ಬಾಯಿಕಡಾಣಿ (ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ, ಲಗಾಂ Si. 274). see Si. 276. 277.

ಕಡಾಯ kaḍāya. = ಕಡಾಯಿ, etc. (C.).

ಕಡಾಯಿ kaḍāyi. Tbh. of ಕಟಾಹ. a large, round boiler of copper, bell-metal, or iron (C.; ಕಳಸಿಗೆ, ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರ G.; T. ಕಡಾರ, M. ಕಿಡಾರ).

ಕಡಾಯಿಸು kaḍāyisu. 1. = ಚಡಾಯಿಸು, ಜಡಾಯಿಸು. to fasten tightly; to ram, as a gun; to drive in, as a nail, etc. (R.; T. ಕಡಾಜು, ಕಡಾವು, ಕಡವು, ಚಡಾಯ್; M. ಕಿಡಾವು; Mhr. ಕಡಸಣೇಂ).

ಕಡಾಯಿಸು kaḍāyisu. 2. to emit or create a loud sound (ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡು G.; Mhr. ಕಡಕಾವಣೇಂ, to storm at, roar at, in scolding, etc.).

ಕಡಾರ kaḍāra. *tawny* (ಕದ್ರು, ಪಿಂಗಲ, ನಸುಗೆಮ್ಪು Mr. 443).

ಕಡಾವಿಗೆ kaḍāvige. wooden shoes (C.; ಹಾವುಗೆ Cb.; Mhr. ಖಡಾವ).

ಕಡಾವು kaḍāvu. = ಕಡಾವಿಗೆ. (My.).

ಕಡಾಸ kaḍāsa. the state of being torn, as a cloth (S. Mhr.). 2, = ಕಳಾಸ, a bag (My.; H.).

ಕಡಾಸು kaḍāsu. = ಕಡವಸ, q. v. (My.). a skin. ಎದ್ದಾಕ್ಕೆ, ಜೋಗಿ? ಅನ್ದರೆ ಕಡಾಸು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ (Prv.).

ಕಡಿ kaḍi. 1. = ಕಡು 1, etc. hardness, intensity (T., M. ಕಡಿ; Te. ಗಡಿ, big, stout; ಕಡಿದಿ, great, large, strong; extreme). — ಕಡಿಕೋಪ. = ಕಡುಗೋಪ. (My.). — ಕಡಿಗಣ್ಪು. = ಕಗ್ಗಣ್ಪು, ಕಡು ಗಣ್ಪು. (My.). — ಕಡಿಗಣ್ಡ. extreme danger (My.). — ಕಡಿನುಡಿ. a harsh. cruel word (My.). — ಕಡಿಯಂ. -ಅಂ 3. (Śmd. 184, o. r. ಕರಿಯಂ). a strong, etc., man (T.; a harsh, severe man). — ಕಡಿ ಹುರಿ. = ಕಟ್ಟುಹುರಿ twain that curls upon much twisting s. ಕಟ್ಟು 1. (My.).

ಕಡಿ kaḍi. 2. = ಕಟಿ 1, etc. end, corner, etc. (S. Mhr.).

ಕಡಿ kaḍi. 3. to bite; to bite off, as a piece of bread; to sting, as a bee or scorpion; to bite, as a snake; to itch, as the body; to pain, as the stomach; to gnash, as the teeth; to chew (ದನ್ತದಿಂ ಕಡಿ, ಕರ್ಚು Śm. 86; ಚರ್ವಣ 92; C.; T., M.; Tu. ಕಡೆ, ಕಜೆ; Te. ಕಱಚು, ಕಱುಚು; T. also ಕಱಿ). [ಕಡಿವ ಕಟ್ಟಿರುವೆಗಳುಮದಾವೆಡೆಯನುರಿಸುವುದೊ Ap. 5, 13]. P. ps. ಕಡ, ಕಡದು, ಕಡಿದು. ಜೇನ ನೊಣಗಳು ಮೆಯ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಕಡಿದವೇನು? (B. 1, 9). ಹೊಟ್ಟೆ ಕಡಿಯುವಾಗ ಔಷಧವೆನ್ದು ಕಱಿ ಕೆಯನ್ನು ತಿನ್ದು (3, 40). ಹಲ್ಲು ಕಡಿ (ಪಲ್ಲಡಿ G.). ಇನಿತಿನಿತಾಗಲು ಇಕ್ಕುವ ಕಡಿದಡೆ ಅಗ್ಗದ ಮಧುರಮ್ ಆಗದೆ? (Bp. 22, 66). see Prv. s. ಮೆಟ್ಟು 1.

ಕಡಿ kaḍi. 4. to cut; to hack; to chop; to cut down, to fell; to cut off; to dig, as a well, a ditch, etc.; to beat or pull, as the strings of a guitar (ಖಣ್ಡನ Śmd. Dh.; Śm. 92; C.; ಹಳಚು G.; Tu. ಕಡ್ಪು). [ಶರಪರಿಣತಿಯಂ ತಾಂ ತೋರ್ಪನೆನಗೆನುತ್ತಿ ರದನ್ತನಿತುಮನೊಡನೆ ಕಡಿದನೆಡೆಯೊಳೆ ಚಿತ್ರಂ Pb. 12, 63; Ap. 6, 76 va.]. P. ps. ಕಡ, ಕಡದು, ಕಡಿ, ಕಡಿದು (Śmd. 224). ಪೞುವಂ ಕಡಿದಂ (156). ಕೊಡಲಿಯಿಂ ಕಡಿದಂ (157). ಕಡಿವ ಕತ್ತಿಗೆ (ಕೃಪಾಣಿ, ಲೂನಕರ್ತರಿ Hlā.). ಕಡಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಛಿನ್ನ, ಛಾತ, ಲೂನ, ಕೃತ್ತ, ದಾತ, ದಿತ, ಛಿತ, ವೃಕ್ಣ Nr.; ದಾರಿತ, ಭಿನ್ನ, etc. Si. 382). ಕಡಿವುದು (ವರ್ಧನ, ಛೇದನ Nr.). ಮರವನ್ನು ಕಡಿಯುವ ಉಳಿ (ವೃಕ್ಷಾದನ, etc.), ಕಲ್ಲು ಕಡಿಯುವ ಉಳಿ (ಟಂಕ, etc. Si. 345). ಕಡಿದ ಮರ (ಛಿನ್ನ ಕುಜಾತ Nn. 12). ಕಡವುತ (Bp. 13, 2). ಆಡೆನ್ದರೆ ಆಡದು ಅದು; ಆಡ ಮರನ್ ಏಱುವದು, ಕೂಡದೆ ಕೊಂಕಿ ನಡೆಯುವದು; ಕಡಿದರೆ ಅದು ಬಾಡದು (a guitar-string, Sp.). ಪೊಡವಿ ಕಡಿಯದೆ ಬೆಳೆಯ ನೆಡುವುದೇನೋ? (Dp. 148). ಕಬ್ಬಿಗಳ ಸೋಗೇ ಕಡಿದು (B. 3, 45). ಕನ್ದಕವನ್ನು ಕಡಿದು (5, 105). ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಬಾವೀ ಕಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಕಡಿದವನ ಪಾಪ ಖಡ್ಗಾ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). see Bp. 20, 14; 34, 33; 52, 35; 53, 56; 55, 16; 60, 50. 57; Bh. 1, 8, 31; J. 4, 23. 44; 10, 36; ತಡೆಗಡಿ, ತಲೆಗಡಿ. — ಕಡವಾಟ. -ಆಟ. mutual cutting or slaying; frequently: altercation, wrangling (C.). — ಕಡದಾಡು. ಆಡು. to cut, or cut down, mutually; to fight, to wrangle (C.; B. 5, 32). — ಕಡಿದಾಡು. = ಕಡದಾಡು. (My.; G. 110).

ಕಡಿ kaḍi. 5. = ಕಡಿದು P. p. of ಕಡಿ 4. ಕಡಿ ಕಡಿದು (= ಕಡಿದು ಕಡಿದು, Bp. 30, 4. 21; 39, 34; 45, 28; J. 12, 38). [ಶರಮನಿದಂ ಕಡಿಕಡಿದುಡಿದೆರಡೆರಡಪ್ಪನ್ತು ತಱಿದು Ap. 12, 102].

ಕಡಿ kaḍi. 6. = ಕಡೆ 3, q. v. to churn (S. Mhr.).

ಕಡಿ kaḍi. 7. = ಕಡ 5. cutting; a cut, a portion severed or cut off; a chip, a piece; a bit; a potsherd (ಶಕಲ Śmd. Dh.; Śm. 92; Bh. 8, 23, 42; Cpr. 5, 39 va.). — ಕಡಿಕಡಿ. rep. cuts and fragments. — ಕಡಿಕಡಿ ಆಗು. (Bp. 24, 83; 52, 34; 53, 69). — ಕಡಿಕಡಿ ಮಾಡು. (Bp. 39, 33). — ಕಡಿಕಣ್ಡ. cuts and pieces (Abh. P. 3, 60; 13, 45. 78. 96. 108; Rām. 3, 6, 16). — ಕಡಿ ಕಣ್ಡ ಮಾಡು. (Bp. 58, 25). [—ಕಡಿಕೆಯ್. to cut into piece. ವರೂಥ ತುರಂಗಮಂಗಳಂ ತುರಿಪದೆ ತಾನೆ ಚೋದಿಸುತುಮಾರ್ದಿಸುತುಂ ಕಡಿಕೆಯ್ದು ಕಾದೆ Pb. 12, 206]. — ಕಡಿಕೊಮ್ಬು. a cut branch (Abh. P. 13, 108). — ಕಡಿಗಡಿ. -ಕಡಿ. a cut-off piece. — ಕಡಿಗಡಿಯ. — ಅ 3. one who is a cut-off piece (Abh. P. 15, 60). — ಕಡಿಗೆಯ್. to cut in two (J. 22, 32). — ಕಡಿಗೊಮ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಮ್ಬು -ಕೊಳ್. to lay hold of cut-off pieces of branches (Cpr. 5, 64 va.). — ಕಡಿಮೆಟ್ಟು. the impression of a horse's hoof (My.). — ಕಡಿಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice broken from brittleness (My.). see Prv. s. ಪಡಿ 4. — ಕಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to receive a cut; to be cut off. ಕಡಿವಡೆದ ತೋಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 120 va.). ಕಡಿವಡೆದ ಎಳೆವಳ್ಳಿ (13, 104 va.). see Bp. 11, 51; 19, 30; 49, 21; 54, 6; J. 12, 44; 22, 33; V. 14, 46. — ಕಡಿವಾಗ. -ಬಾಗ. portions cut off (Bh. 3, 17, 38). — ಕಡಿವೆಱು. -ಪೆಱು. cutting to generate; to be cut (Rśv. 9, 22). — ಕಡಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to be cut off (Abh. P. 13, 69. 89; Rśv. 5, 119).

ಕಡಿ kaḍi. 8. curds mixed with salt, chillies, mustard, etc., and some rice-flour, boiled and seasoned (My.).

ಕಡಿ kaḍi. 9. an oblong roll of cotton thread (S. Mhr.; Mhr. ಕಡೀ; T. ಕಱಿ, a hank).

ಕಡಿ kaḍi. a fold of skin over the navel (S. Mhr.; ವಲಿ G.; Mhr. ಖಡೀ, an eminence, a little hill).

ಕಡಿಕ kaḍika. = ಕಟಿಕ, etc. a butcher. see ಕೊಲೆಗಡಿಕ.

ಕಡಿಕು kaḍiku. 1. = ಕಡುಕು 1, etc. a cut, a chip, a piece (ಭಿತ್ತ, ಶಕಲ, ಖಣ್ಡ Nr., o. r. ಕಡುಕು); etc.

ಕಡಿಕು kaḍiku. 2. = ಕಟಿಕು. to break (J. 11, 17).

ಕಡಿಗ kaḍiga. = ಕಡಿಕ, etc. see ಕಡುಗಡಿಗ, ಕೊಲೆಗಡಿಗ.

ಕಡಿತ kaḍi-ta. 1. = ಕಡತ 1. cutting etc., (Śmd. 247); [ಕಡಿತಮಿಕ್ಕಿದನ್ತಿರ್ದ ಸಮುಚತುರಶ್ರಂ Pb. 9, 104 va.]. see Rām. 6, 47, 30; 6, 51, 19; ಮೆಯ್ಗಡಿತ.

ಕಡಿತ kaḍita. 2. = ಕಡತ 2. a book made of cloth etc. (ಅನ್ಬುರಿ Mr. 359; My.).

ಕಡಿತಕಾಱ kaḍita-kāṟa. one who cuts or hews (Bh. 6, 4, 107).

ಕಡಿತಲೆ kaḍitale. 1. a leather-shield (Abh. P. 4, 9; 7, 57; 13, 54; Bh. 6, 4, 35).

***ಕಡಿತಲೆ kaḍitale. 2.** a kind of long sword. ಸುತ್ತಿಱಿದ ಕಾಲ್ಗಾಪಿನ ಕಡಿತಲೆಯ Pb. 3, 55 va.

ಕಡಿತಲೆಕಾಱ kaḍitale-gāṟa. = ಕಡಿತಲೆಗಾಱ. (Abh. P. 7, 57; 13, 53; 13, 54 va.).

ಕಡಿತಲೆಗಾಱ kaḍitale-kāṟa. a soldier armed with a shield (ಚರ್ಮಿ, ಫಲಕಪಾಣಿ Nr.).

ಕಡಿತಿ kaḍiti. = ಗಣಜೆ. a kind of deer (ಗೋಕರ್ಣ Si. 169; Te. ಕಡಜು, ಕಡಂಜು, ಕಡತಿ, a kind of deer; ಕಡಿತಿ, ಕಣಿತಿ, an elk; ಕಣುಜು, the deer called Sāmba). *cf.* ಕಡಬ.

ಕಡಿದು kaḍidu. = ಕಡದು 6, ಕಡು 1, etc. (Śmd. 95. 96). that is great, firm, strong, etc. it becomes ಕಟ್ಟು (214. 215) or ಕಡು (215), or ಕಡಿ (see ಕಡಿಯಂ). ಕಡಿದಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯಂ (ಕಟ್ಟಚ್ಚರಿ 69 Cm.). *cf.* ಕಣ್ಡಿತ. see ಕಡುಗಡಿದು.

ಕಡಿಪು kaḍipu. = ಕಡುಪು, ಕಡುಹು. vehemence, etc. (Abh. P. 13, 74).

ಕಡಿಮೆ kaḍime. = ಕಡಮೆ. (C.; Te.). see B. 4, 12. 95. 128; Si. 351. ಮನ್ತ್ರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ತನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ರೊಕ್ಕ, ಶೃಂಗಾರ. — ಕಡಿಮೆ ಮಾಡು. to make less. ಈ ಪಾಪದಿನ್ದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಕೊಣ್ಡೆ! (B. 5, 54). — ಕಡಿಮೆ ಬೀಱು. to fall short; want to happen. ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಬೀಱಗೊಡಲಿಲ್ಲ (B. 5, 178).

ಕಡಿಯಂ kaḍiyaṁ a strong man. see s. ಕಡಿ 1.

ಕಡಿಯಣ kaḍiyaṇa. = ಕಡಾಣಿ, ಕಡಿಯಾಣ, ಕಡಿವಣ, ಕಡಿವಾಣ. a bit, a bridle (ಖಲೀನ, ಕವಿಕೆ Hlā.; ಕವಿ, ಖಲೀನ Nn. 59; My.; Te. ಕಳ್ಳೆಯಮು, ಕಳ್ಳೆಮು; M. ಕಡಿಞಾಲ್; T. ಕಡಿವಾಳ; Tu. ಕಡಿವಾಣ, ಕಡ್ಯನ).

ಕಡಿಯಾಣ kaḍiyāṇa. = ಕಡಿಯಣ, etc. (ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ Nr.; My.). see Rśv. 6, 11 va.; Rām. 26, 22.

ಕಡಿಯಾಲ kaḍiyāla. the plant Andropogon aciculatum (ಶಂಖಿನಿ, ಚೋರಪುಷ್ಪಿ, ಕೇಶಿನಿ, ಹಕ್ಕರಿಕೇ ಸೊಪ್ಪು Si. 153).

ಕಡಿಯಿಸು kaḍiyisu. = ಕಡಿಸು 2. to cause to cut, etc. (ಖಣ್ಡನ Śmd. Dh.).

ಕಡಿಯುವಿಕೆ kaḍiyuvike. cutting, etc. (ವರ್ಧನ, ಛೇದನ Si. 387).

ಕಡಿಲ್ kaḍil. = ಖಟೀಲ್. ಆಳಿಗೆ ಕಡಿಲೆನ್ದು ಆತಂ ನುಡಿದಂ (Śmd. 139, not in Mḍb.),

ಕಡಿವಣ kaḍivaṇa. = ಕಡಿಯಣ, etc. (ಖಲೀನ Mr. 274; My.).

ಕಡಿವಾಣ kaḍivāṇa. = ಕಡಿಯಣ, etc. (ಕವಿಯ Nr.; ಕವಿಕೆ, ಕವಿಯ Si. 495; My.). see Rśv. 6, 11 va.; B. 3, 55; 4, 184. ಕಡ್ಲೆಗೆ ಬಾಯಿ ತೆಱೆದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಆದೀತೇ? —ಕಡ್ಲೆಗೆ ಮುನ್ದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ದು (Prvs.).

ಕಡಿಸ kaḍisa. a tree producing a brown berry that is used as the drop to an earring (R.; Te. ಕಡಿಸೆ, the tree Cluytia collina Roxb.; T. ಕಡಿಚ್ಚಿ, a shrub, Caesaria elliptica).

ಕಡಿಸು kaḍisu. 1. to cause to bite, etc. (My.). ನಾಯಿಯಿನ್ದ ಕಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಕಳ್ಳನು ಸಿಟ್ಟಗೆದ್ದು (B. 3, 126).

ಕಡಿಸು kaḍisu. 2. = ಕಡಿಯಿಸು. (My.). ಬನ್ದಿಯವರ ಬೇಡಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿ (B. 5, 211). see Bp. 58, 66; C. Bp. 47, 22.

***ಕಡಿಹ kaḍiha.** = ಕಡಿತ 1, ಕಡತ 1. cutting etc. ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಬಡಿಹಕ್ಕೆ ತನ್ದೆನ್ನ ಕಡೆಯಾಣೆಯ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ಸಲುಹು Bv. 251.

ಕಡು kaḍu. 1. = ಕಡ್-, ಕಟ್ 1-, ಕಟ್ಟ 3, ಕಟ್ಟು 1, ಕಡಿ 1, ಕಡಮು 6, ಕಡಿದು, ಕರ 1, ಕೊಡಿ. firmness; strength; hardness; intensity; vehemence, impetuosity; swiftness; abundance, excess; greatness (Te., M., T.; T. ಕಱು, to be abundant; abundance; ಕಱುಮು, to be filled; ಕಾಟ್, to have a hard grain, as a tree; to be strong in mind, etc.; *cf.* ಕಡಲ್ 1; see ಕದೆ; *cf.* Sk. ಕಟ, ಕಟು). 2, greatly; swiftly (ಶೀಘ್ರಂ Śmd. 391; ಬೇಗಂ Cm.; *cf.* ಕಟ್ಟನೆ). it appears also as ಕಟ್=, ಕಟ್ಟು, ಕಡಿದು (Śmd. 214. 215). — ಕಡು ಕಂಗೆಡು. to become very much afraid (Bp. 56, 40). — ಕಡುಕರುಣಿ. a person of great compassion (Bp. 28, 12). — ಕಡುಕಷ್ಟ. great trouble (C.). — ಕಡು ಕಳ್ಳ. a great thief (My.). ಕಳ್ಳರಲ್ಲಿ ಕಡುಕಳ್ಳರು ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕಡುಕಾರ್ಪಣ್ಯ. great poverty, etc. (Sś. 42). — ಕಡು ಕಾವಲಿ. a large frying-pan (Rām. 5, 8, 58). — ಕಡುಕಾವು. excessive heat (C). — ಕಡು ಕೆಯ್. to hasten, to hurry (ತೀವ್ರತ್ವ Śmd. Dh.); ಕಡು ಕೆಯ್ದು, ಕೃತಾನ್ತನ್ ಇನ್ತು ನಿರ್ನೆರಮ್ ಎಱೆದುಯ್ಯೆ (Śmd. 112. 153); [to show intensive valour. ಅರ್ಕದುಕೆಯ್ದು ಪಾಣ್ಡವರೊಳಾಂತಿಱಿಯಲ್ ನೆರೆವನ್ನರ್ Pb. 9, 50; Ap. 13, 66]. see Abh. P. 3, 59; 9, 49. 74; 10, 153 va.; 10, 218; 11, 52 va.; 11, 120; 13, 25. 33. 39. 46; 13, 101 va.; 14, 197. — ಕಡುಕೇಡು. a heavy loss (My.). — ಕಡುಕೋಪ. = ಕಡುಗೋಪ. ಕಡುಕೋಪ ಬನ್ದಾಗ ತಡ ಕೊಣ್ಡವನೇ ಜಾಣ (Prv.). — ಕಡುಗಕ್ಕಸ. -ಕಕ್ಕಸ. great hardness (J. 30, 2); great cruelty (19, 14). — ಕಡುಗಜ್ಜ. -ಕಜ್ಜ. a great or daring work or undertaking (Rśv. 13, 9). — ಕಡು ಗಡಬಡಿಸು. to move very quickly about (Bp. 51, 59). — ಕಡುಗಡಿಗ. -ಕಡಿಗ. a man intent on murder (J. 11, 27). — ಕಡುಗಡಿದು. -ಕಡಿದು. very great or large (Cpr. 5, 41). — ಕಡುಗಣ್ಪು. = ಕಗ್ಗಣ್ಪು, ಕಡಿಗಣ್ಪು. (My.). — ಕಡುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ. great, thick darkness (ಅನ್ಧತಮಸ, ಸನ್ತಮಸ Hlā.; Abh. P. 9, 74). — ಕಡುಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. a cow very fond of her calf (ವತ್ಸಕಾಮೆ, ವತ್ಸಲೆ Hlā.). (Cpr. 5, 15). — ಕಡುಗನ್ದಿತನ. excessive fondness (Cpr. 8, 4 va.). — ಕಡುಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. an excessive or strong smell or fragrance. [ಮಡಿಗಳೊಳಗಲರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಡುಗಮ್ಪುಮನಿಜಿಱ ಕಮ್ಪು ಗೆಲ್ದುವು Ap. 1, 60]; (Cpr. 5, 64 va.; Bp. 22, 66; Rśv. 6, 11 va.; 13, 71 va.; J. 3, 8). ಕಡುಗಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ to get or to become very fragrant (J. 3, 36). — ಕಡುಗಪ್ಪು. -ಕಪ್ಪು. excessive blackness (Rśv. 2, 8 va.). — ಕಡುಗಲ್. -ಕಲ್. = ಕಗ್ಗಲ್ಲು. a hard stone. — ಕಡುಗಲಿ. -ಕಲಿ. a great, impetuous, daring hero. ಕಡುಗಲಿ! ಸೆಣಸುವ ಭಟರ್ ಆರ್? (Śmd. 177). ಆದು ಕಡುಗಲಿ (193). see Bp. 32, 13; 37, 46; Rām. 6, 47, 30; Rśv. 9, 11; 5, 123; J. 12, 28; 22, 3. 44. — ಕಡುಗಲಿತನ. -ಕಲಿತನ. great valor or heroism [ಕಡುಗಲಿತನಮುಂ ಚಾಗದ ಪಡೆಮಾತುಂ ವಿದ್ಯೆಯುಕುರ್ಮೊರ್ವನೊಳೆನ್ತುಂ ನಡೆಯವು Ap. 12, 104]; (Abh. P. 15, 60). — ಕಡುಗಲ್ಲೆರ್ದೆ. ಕಡುಗಲ್ -ಎರ್ದೆ. a heart like a very hard stone (Śmd. 89. 221). — ಕಡುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಕಡುಗತ್ತಲೆ. (Grj. 4, 70 va.). — ಕಡುಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to become very hot (Rśv. 5, 43; J. 11, 37). — ಕಡುಗಾಯ಼್ು. -ಕಾಯ್ಪು. excessive heat; excessive wrath. [ನಡುವಗಲ ಬಿಸಿಲ್ ತನ್ನಂ ಸುಡೆ ವನಕರಿ ಕಮಲ ಬನ್ದು ಪೊಳ್ ದಿನಕರನೊಳ್ ಕಡುಗಾಯ್ಪನೆ ಸರಸಿಜಮುಂ ಕಿಡಿಸಲ್ ತಾಂ ಪೊಕ್ಕುದಾಗ ಬಗೆಗಾಕೊಳನಂ Kr. 3, 116]. see Abh. P. 9, 70: Grj. 8, 11 va.; J. 15, 4. — ಕಡುಗಾಸಿ. great trouble; extreme fatigue (My.). — ಕಡುಗಾಳಿ. a strong wind. (Śmd. 215). [ಅಡಿಯಿಂ ಮೇಗಣ್ಗೆತ್ತುವ ಕಡುಗಾಳಿಯ ಪೊಯ್ಲೊಳಿದಱ ನೀರೊಱೆದಪುದು Ap. 13, 52]. — ಕಡುಗುಜ್ಜ. very short. ಕಡುಗುಜ್ಜ ವೃಕ್ಷ (ಕ್ಷುಪ Mr. 103). [—ಕಡುಗುಣ್ಪು. great depth. ಕಡುಗುಣ್ಪು ವೆರಸು ದಾಣ್ಟಂ ಗಡ Ap. 12, 124]. — ಕಡುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a swift horse. [ಘೋಳಾಯ್ಲರ್ ಪೊಳೆಯಿಸೆ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಗಳ್ ಪೊಳೆವನ್ತೆ ಪೊಳೆವ ಕಡುಗುದುರೆಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.]; (Śmd. 215). — ಕಡುಗುರು. a great teacher. (ನಿಗಣ್ಪು) ಕಡು ಗುರುವಿನನ್ತೆ ಅತಿವಿಭಕ್ತಿ ಲಿಂಗಮುನ್ ಈವುದು (Mr. 6). — ಕಡುಗುರುಡ. -ಕುರುಡ. a perfectly blind man (ಕುಚ್ಚ Ct. I, 84). see Bp. 49, 46. [—ಕಡುಗೂರಿದುವು. ಕೂರಿದುವು very sharp ones. ಕೊಣ್ಡುವು ಕಡುಗೂರಿದುವೆನಿಪ ಗುರುತನೂಜನ ಕಣೆಗಳ್ Pb. 12, 82. —ಕಡುಗೂರ್ಪು. -ಕೂರ್ಪು. great love. ಕಡುಗೂರ್ಪ ಮಡದಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಚೆನ್ನಿಗ ಕೊಮ್ಬು Bv. 40]. — ಕಡುಗೆಚ್ಚಲ್. -ಕೆಚ್ಚಲ್. a big or full udder (Cpr. 4, 48). — ಕಡುಗೆಮ್ಪು. ಕೆಮ್ಪು. a bright red colour (Cpr. 5, 48; Rśv. 2, 49; J. 3, 32). — ಕಡು ಗೆಯ್. = ಕಡು ಕೆಯ್. (Grj. 6, 67 va.). — ಕಡುಗೆಲಸಿ. ಕೆಲಸಿ. (Śmd. 221). a hardy workman. — ಕಡುಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. (Śmd. 198). a very mischievous person (My.). — ಕಡುಗೇಡುಗ. -ಕೇಡುಗ. a very mischievous man (J. 24, 21). — ಕಡುಗೊಬ್ಬು. -ಕೊಬ್ಬು. to grow very fat, etc. (Rśv. 1, 102 va.). [— ಕಡುಗೊರ್ವು. -ಕೊರ್ವು. = ಕಡುಗೊಬ್ಬು. ಅನಿದಂ ಕಡೆಗಣಿಸಿರ್ದೊಡೆನ್ನ ಕಡುಗೊರ್ವಿದ ತೋಳ್ಗಳ ಕೊರ್ವದೇವುದೋ Pb. 3, 66]. — ಕಡುಗೋಪ.

-ಕೋಪ. great wrath (ಕಿಸುಗಣ್ಣು Ct. I, 78; ಮನ್ಯು, ಮಹಾಕೋಪ Nn. 36; J. 4, 36; 12, 49). — ಕಡುಗೋಪಿ. -ಕೋಪಿ. a very passionate man (ಚಣ್ಡ Nr.). — ಕಡುಚಲುವ. great beauty (Bp. 43, 59). — ಕಡುಚಳಿ. severe cold (Rśv. 9, 25; My.). — ಕಡುಚಾಗಿ. (Śmd. 78. 198). a very liberal person. — ಕಡುಚೆಲ್ವು. = ಕಡುಚಲುವ. (J. 6, 23; 24, 67). —ಕಡುಚೆಲ್ವ. -ಅ 3. a very handsome man (J. 30, 28). — ಕಡುಟೆಕ್ಕು. great cunning. (Śmd. 78). — ಕಡುತವಕ. great quickness or hurry (Bp. 40, 12; J. 25, 62). — ಕಡುತಳತಳಿಸು. to shine very brightly (Bp. 18, 86). — ಕಡುತೇಜ. great lustre (J. 10, 16). — ಕಡುದರ್ಪ. excessive pride (My.). (Śmd. 207, o. r. -ತಪ). — ಕಡುದಿಟ್ಟ. a very bold man (ಅದಟ Bhn. 46). — ಕಡುದೀರ್ಘ. very long; very old (ಪುರಾಣ, ಅತಿದೀರ್ಘ Nn. 138). — ಕಡುದುರುಳ. a very wicked man (Bp. 24, 56; 28, 24; 38, 70). — ಕಡುದುಷ್ಟ. = ಕಡುದುರುಳ. (My.). feminine ಕಡುದುಷ್ಟೆ (J. 5, 61). — ಕಡುದೈನ್ಯ. great feebleness or thinness; great humbleness (J. 6, 28; My.). — ಕಡುದೊಡ್ಡಿತು. that is very great (ಬಿಣ್ಪು Ct. I, 65). — ಕಡುನಾಲಿಗೆ. a talkative tongue. ಕಳ್ಳಗೆ ಕಡುನಾಲಿಗೆ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹಲವು ನಾಲಿಗೆ (Prv.). — ಕಡುನೀಚ. a very dear man; a great beauty (Rśv. 6, 24 va.). — ಕಡುನೀಚೆ. a great beauty, a fine damsel (Abh. P. 9, 162; 10, 69; 11, 85). — ಕಡುನೆಚ. the very vital point (Abh. P. 13, 102). — ಕಡು ನೋ. to feel great pain (J. 14, 24). — ಕಡುನೋವು. acute pain (ಕಾರಣೆ, ಯಾತನೆ Nr.; My.). — ಕಡುಪರಿಮಳ. great fragrance (Bp. 35, 13; 44, 30). — ಕಡುಪಾತಕ. = ಕಡುಪಾಪ. (J. 19, 27). — ಕಡುಪಾಪ. a heinous sin (My.). ಮಾಡುತಂ ಕಡುಪಾಪಂಗಳ, ವಿಾಯಲ್, ಆತ ಶುಚಿಯೇ? (Sś. 64). 2, a very sinful person (ಕಾಮಿ Ct. I, 72). — ಕಡುಪಾಪಿ. a notorious sinner (C.). — ಕಡುಪೊಸತು. a very wonderful thing (J. 28, 45). — ಕಡುಬಡತನ. great poverty (Bp. 27, 1). — ಕಡುಬಡವ. a very poor man (J. 28, 54). — ಕಡುಬಲ್ಲಿದ. a very strong man, etc. (Abh. P. 5, 5). — ಕಡು ಬಳಲ್. -ಲು. to become very weary (Bp. 24, 61; 45, 34). — ಕಡು ಬಿನ್ನಣ. great skill. ಕಡುಬಿನ್ನಣವಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. to obtain or evince great skill (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಡುಬಿಸಿ. great hotness; excessively hot (Bp. 14, 8). — ಕಡುಬಿಸಿಲ್. = ಕಡುವಿಸಿಲ್. great heat of the sun (ನಿದಾಘ, ಘರ್ಮ Mr. 34; My.). — ಕಡು ಬೆಳೆ. to grow excessively (Bp. 30, 21). — ಕಡುಭರ. = ಕಡುತವಕ. (J. 13, 11). — ಕಡುಭೀಕರ. very dreadful or formidable. ಕಡುಭೀಕರನ್ತೋಱ್. -ಂ-ತೋಱ್. to appear very formidable. ಕಡುಭೀಕರನ್ತೋರ್ಪ ಹಳ್ಳಂ (Rāghc. 17, 56). — ಕಡುಭೀತಿ. great fear (Bp. 32, 61). — ಕಡುಮರುಳು. great bewilderment (Bp. 41, 7). — ಕಡುಮಹಿಮೆ. great glory, etc. (Bp. 32, 49). — ಕಡು ಮಿಂಚು. to shine brightly (Bp. 44, 21). — ಕಡು ಮಿಡುಕು. to push violently (Bp. 52, 27). ಕಡು ಮಿಸುಗು. to shine intensely (Bp. 11, 41). — ಕಡುಮುನಿಸು. great anger (Bp. 47, 43). — ಕಡುಮುಪ್ಪು. very old age (C. Bp. 47, 46). — ಕಡು ಮುಳಿ. to become very angry (Abh. P. 13, 141 va.; J. 20, 30; 21, 30; Cpr. 5, 106 va.). — ಕಡುಮುಳಿಸು. = ಕಡುಮುನಿಸು. (Abh. P. 9, 32; Bp. 60, 26). — ಕಡುಮೂರ್ಖ. a big fool (ಅತಿಮೂರ್ಖ Nn. 156; My.). see Abhā. 8, 2; Prv. s. ದೃಢಬುದ್ಧಿ. — ಕಡು ಮೆಚ್ಚು. to be greatly pleased (J. 21, 40). — ಕಡುಮೋಹಿತ. greatly infatuated, deluded, beguiled, or fascinated (Abh. P. 6, 35). — ಕಡುಯನ್ತ್ರತನ್ತ್ರ. great trickery (Bp. 40, 62). — ಕಡುರಾಗ. great affection. (Śmd. 207). 2, great wrath. — ಕಡುರುತು. the fixed period of menstruation. ಕಡುರುತುವಿನವಳು (ಪುಷ್ಪವತಿ Mr. 302). — ಕಡುಲಾಗು. a great leap (Bh. 1, 20, 26). — ಕಡುಲೇಸು. very good. ಕಡುಲೇಸುಮನದವಂ (ಚಿದ್ರೂಪ Mr. 241). [— ಕಡುವನ್ದೆ. -ಪನ್ದೆ. great coward. ಕಲಿಯನೆ ಪನ್ದೆಮಾಡ್ಪ ಕಡುವನ್ದೆಯನೊಳ್ಗಲಿ ಮಾಡ್ಪ Pb. 12, 92]. — ಕಡುವಱೆ. -ಮಱೆ. a heavy rain (Bh. 3, 9, 26). — ಕಡುವಱೆಗಱೆ. -ಮಱೆ-ಕಱೆ. a heavy shower to fall (J. 20, 11). — ಕಡುವಿಚಿತ್ರ. very wonderful (Bp. 61, 62). — ಕಡುವಿಡಿ. -ಇಡಿ. strength or toughness to abound. ಕಡುವಿಡಿದು ಇರ್ಪ ಚೆನ್ನಂಗಿಯ ತರು ಡಾಣೆಗೆ (Śmd. 75, o. r. ಕರು-). [— ಕಡುವಿಣ್ಣಿತ್ತು. -ಬಿಣ್ಣಿತ್ತು. great weight. ಸರಿಗೆಯುಮಂ ಕಡುವಿಣ್ಣಿತ್ತೆನಿಸಿ ನಡೆದುಂ Pb. 1, 144; — ಕಡುವಿಣ್ಪು. -ಬಿಣ್ಪು. = ಕಡುವಿಣ್ಣಿತ್ತು. ಜಘನದ ಕಡುವಿಣ್ಪಿಂ ಮಣಲೊಳಟ್ಟು ಬರೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳ್ Pb. 7, 85. — ಕಡುವಿತ್ತಗ. able person with much experience. ಕಣ್ಣೆಱೆಯಿಸಿದುವು ಪೊಣರ್ವ ಬಿಲ್ಲ ಕಡುವಿತ್ತಗನಂ Pb. 10, 73. — ಕಡುವಿನ್ನನೆ. -ಬಿನ್ನನೆ. very sad, silent. ಅಸರಸೀಜ ಬಾನ್ಧವನ ಪಿಮ್ಪಿಡಿನೊಳ್ ಕಡುವಿನ್ನನಾದುವಿನ್ತೀ ಸರಸೀರುಹಂಗಳ್ Pb. 4, 47]. — ಕಡುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್-ಅ 3. a good archer [ಶರಸನ್ಧಾನಂ ನಿಟ್ಟಿಸಲರಿವೆಮ್ಬಿನಮೆರಡು ಬಲದ ಕಡುವಿಲ್ಲರ್ ಭೋರ್ಗರೆದಿಸೆ Pb. 10, 72]; (Abh. P. 13, 46). — ಕಡುವಿವೇಕ. proper discrimination (Bp. 24, 80). — ಕಡುವಿಷ. a strong, deadly poison (Bp. 46, 22; My.). — ಕಡುವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. = ಕಡುಬಿಸಿಲ್. (Abh. P. 11, 177; Rśv. 5, 34). [—ಕಡುವೆಂಕೆ. -ಬೆಂಕೆ. excessive heat. ಕಡುವೆಂಕೆಯಿಂ ಕಟಾಕ್ಷಂ. ಬಿಡಿದಿಱುವ ಸ್ವೇದಜಳಂ ಕಿಡಿಸಿದುದು Ap. 11, 54]. — ಕಡುವೆಂಕೆ. -ಬೆಂಕೆ. = ಕಡುವೆಂಕೆ. (Cpr. 5, 51). — ಕಡುವೆಟ್ಟಿತು. -ಬೆಟ್ಟಿತು. that is very hard or rough. ಮೆಲ್ಲಿದುವು ಅಪ್ಪ ಕಾಲ ತಳಮುಂ ಕಡುವೆಟ್ಟಿದುವು ಅಪ್ಪ ಹಸ್ತಮುಂ (Śmd. 117; Abh. P. 1, 76). — ಕಡುವೆಱಗು. -ಬೆಱಗು. great wonder (Rām. 2, 7, 13). [—ಕಡುವೆರ್ಚು. -ಪೆರ್ಚು. much increase. ಬಗೆಯದೆ ಮೆಯ್ಯೊಕ್ಕಮಂ ಬಗೆ ಪಗೆವರ ಕಡುವೆರ್ಚನೆನ್ನ ಪೊಣ್ಕೆಯಂ Pb. 7, 67]. — ಕಡುವೆಳ್ಪು. -ಬೆಳ್ಪು. a very white colour. [ಆನನೇನ್ದುವ ಕಡುವೆಳ್ಪು ಕೂಸಿನ ನಗೆಟಿತ್ತಿಯ ಬೆಳ್ಪುವೊಲಾಯ್ತು Pb. 1, 125]. (ಕಣ್ಗಳ) ನಡುವಣ ಕರ್ಪುಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುವೆಳ್ಪುಂ (Śmd. 81). — ಕಡುವೇಗ. -ಬೇಗ. great swiftness (Śmd. 83; Abh. P. 13, 46; Bp. 37, 13; Rśv. 6, 11va. & 115 va.). 2, a very swift man, a runner (ವೇಗಾಯ್ಲಂ Ct. II, 32). — ಕಡುವೇಗಿ. -ಬೇಗಿ. a very swift or fleet person or animal. ಕಡುವೇಗಿ ಅಹ ಕುದುರೆ (ಜವನ, ಜವಾಧಿಕ Nr.). — ಕಡುವೇಸಿಗೆ. -ಬೇಸಿಗೆ. very hot weather (J. 2, 14). — ಕಡುಶಿಶು. a very young child (ಬಾಲಕ Mr. 525). — ಕಡುಶೋಕ. great grief (ಅಱಿಲ್ Bhn. 47; J. 28, 35). — ಕಡು ಸಡಲು. to become quite slack or loose (Bp. 22, 8). — ಕಡುಶೌರ್ಯ great valour (ಕಡುಹು Bhn. 3; J. 13, 64). — ಕಡುಸಡಗರ. great beauty; great elation (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಡುಸನ್ತಸ. excessive joy (Rśv. 13, 70 va.). — ಕಡುಸಹಸಿ. a person of great effort or daring (Bh. 1, 8, 11). [-ಕಡುಸಿಗ್ಗು. great shame. ಕುಮ್ಬುಸಮ್ಬುವನನಾ ದ್ರುಪದಂ ಕಡುಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ Pb. 2, 48. — ಕಡುಸೊರ್ಕು. much pride. ಆ ಸೊವಡೊಳ್ ಕಡುಸೊರ್ಕಿ ಸೊರ್ಕಿಗಾನಿರಿಸುವ ತುಮ್ಬಿ Ap. 2, 5]. — ಕಡುಸೊನ್ದಿ. a very profligate woman. see Śmd. 244 s. ಬಕ್ಕಮ್ಬೆಯಲ್. — ಕಡುಹುರಿ. = ಕಡಿಹುರಿ. (My.). — ಕಡುಹೆಡ್ಡ. a very stupid man (My). ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವನೆ ಕಡುಹೆಡ್ಡ (Sp.). — ಕಡು ಹೆದಱು. to become very much afraid (Bp. 37, 26; 47, 54). — ಕಡುಹೇಡಿ. a great coward (My.). — ಕಡುಹೊಗೆ. excessive smoke (Bh. 1, 20, 61).

ಕಡು kaḍu. 2. = ಕುಡು 3. crookedness (see Ct. I, 13; s. ಕುಡು 3). — ಕಡುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a crooked, bent bow (Abh. P. 3, 40; 4, 34).

ಕಡು kaḍu. chalk (S. Mhr.; Mhr. ಖಡೀ, ಖಡು, a sort of pipe-clay; *cf.* ಕಟಿಕು 1).

ಕಡುಕ kaḍuka. = ಕಟಕು, etc. a kind of ear-ring. (My.).

ಕಡುಕು kaḍuku. 1. = ಕಕ್ಕು 1, etc. cutting; a cut, a piece (ಛಿತ್ತ, etc. Nr., o. r. ಕಡಿಕು); a bit, a little (see ಕಟುಕು 1); a jag, etc. — ಕಡುಕುನ್ದಣ. -೦-ತಣ. (Śmd. 204, o. r. ಕು—). = ಕಕ್ಕುದಣ q. v., etc. a toothed or sharp sword.

ಕಡುಕು kaḍuku. 2. a headless trunk (ಅಟ್ಟೆ, ಕಬನ್ಧ Kk. 41; ಅಟ್ಟೆ, ಕಬನ್ಧ Śm. 44; ಮುಣ್ಡು 80; T. ಕಡಿ, ಕಟ್ಟೈ, Sk. ಕಟ, a corpse; T. ಕಟ್ಟೈ also: the trunk of a tree).

ಕಡುಕು kaḍuku. 3. N. of a plant. ಸಣ್ಣ ಕಡುಕು (ಕಣಿಕೆ Nr.).

ಕಡುಕು kaḍuku. = ಕಟಕು, etc. (ಕಿವಿದುಡಿಗೆ Śm. 80; ಕರ್ಣವೇಷ್ಟನ Mr. 337; My.; T. ಕಡುಕ್ಕನ್). see Bp. 4, 39; 14, 4; ತೊಪ್ಪೆ ಗಡುಕು.

ಕಡುಗ kaḍuga. Tbh. of ಖಡ್ಗ. a sword (Rśv. 5, 55 va.; 14, 29; Rām. 30, 15; Bh. 6, 2, 4; C. Bp. 47, 37; Nn. 39).

ಕಡುಗು kaḍugu. 1. = ಕಡಗು 1, etc. to be full of desire. (J. 16, 10; 20, 34. 53; 23, 23; 25, 37).

ಕಡುಗು kaḍugu. 2. to become hard or solid (Bh. 4, 3, 54).

ಕಡುಪು kaḍu-pu. = ಕಡಿಪು, ಕಡುಹು. firmness, etc.; force, vehemence; severity, censoriousness; great valor; pride (Śmd. 248). (ಸಿರಿಸ, ಅದಟು, ದರ್ಪ Ct. II, 49; Tu. ಕಡ್ಪೆ, M. ಕಡುಪ್ಪ, ಕಡುಪ್ಪು; T. ಕಡುಪ್ಪು, speed). ಕಡುಪಿಂ, ಕಡುಪಿನಿಂ (Śmd. 133); [ಕಡುಪಿನ ಪೊತ್ತು ಪಾಸಱಿಯನೆಯ್ತರೆ Pb. 3, 18; Ap. 1, 79]. see Abh. P. 7, 123; 10, 22. 58; 13, 95; 14, 119; Grj. 2, 106 va.; 9, 58 va.; Bp. 32, 4; 58, 62; Rśv. 6, 11; 13, 86 va.; J. 17, 14. — ಕಡುಪುಹುರಿ. = ಕಡುಹುರಿ, etc. twain that cruls up on much twisting (My.).

ಕಡುಬು kaḍubu. = ಕಡಬು, etc. (My.). ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧವ ಗೆಯ್ದು, ಎಳೆಲಪ್ಪ ಕಡುಬುಗಳಂ ತಿನ್ದು (Jñs. 22, 30). see Si. 309. 314; ಉಣ್ಣೆ ಗಡುಬು, ಸೂಸಲ-; ಹೊಯಿಗಡುಬು.

ಕಡುಮೆ kaḍu-me. = ಕಡುಪು. firmness, pride etc. (Śmd. 348). (M. ಕಡುಮೆ, ಕರುಮೆ).

ಕಡುಮ್ಬು kaḍumbu. = ಕಡಬು etc. (Śmd. 48).

ಕಡುಹು kaḍuhu. = ಕಡುಪು, etc. (ಕಲಂಕ Mr. 483; ಕಡುಶೌರ್ಯ Bhn. 3; Bp. 28, 43. 53; 32, 39; 40, 35; 43, 47; 46, 42; Rām. 4, 3, 6; 5, 3, 61; 6, 13, 4; 6, 30, 10; 6, 53, 16; Bh. 1, 10, 37; 6, 2, 3; Dp. 148. — ಕಡುಹುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a notorious thief (Bp. 11, 51).

ಕಡುಹುಕಾಱ kaḍuhu-kāṟa. a valorous man (Rām. 4, 6, 20; 6, 11, 10).

ಕಡೆ kaḍe. 1. (fr. ಕಡಿ 4). = ಕಟ 1, etc., ಕಡೆಯ 2. end; termination; outskirt; limit; the position of being last, low or inferior (occasionally = worse than); side; direction; place; aside; last; at last (ಅವಸಾನ Śmd. Dh.; ಅನ್ತಿಮ Śmd. 371 Cm.; ಅನ್ತ್ಯ Śm. 90; ಸಾತಿ, ಅವಸಾನ Hlā.; ಅನ್ತ Nn. 88; ಅನ್ತ್ಯ 111; ಅವಧಿ, ಅನ್ತಿಕ 120; ಸ್ಪಷ್ಟಿ, ಅವಧಿ 138; ಅವಧಿ Hlā.; C.; Tu., M., Te.; T. ಕಡೈ). [ಅನ್ತೆ ಪೋಗಿಯುಂ ಸೋಡೆಕರಾಜರಿಂ ಕಡೆಯೊಳಿರ್ಪುದು ಜೀಯಪ್ಪಸಾದವೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 6, 16; Ap. 4, 80]. it becomes ಕಟ್ಟೆ (Śmd. 229). ಈ ಪದಂಗಳ ಕಡೆಯ ವಕಾರಕ್ಕೆ (56). ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯುಂ ಪರಪದದ ಮೊದಲುಂ (60). ತುಕಾರ ದುಕಾರಂಗಳೆ ಕಡೆಯಾಗಿ ಪಲವು ಗುಣವಚನಂಗಳ್ ಒಳವು (96). ಗಾನ್ತಸಾನ್ತ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ಲೋಪಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (275). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದುದು (ಅನನ್ತ, ಅನವಧಿ); ಕಡೆಯಲ್ಲಿ (ಪಶ್ಚಾತ್); ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ (ಸಮನ್ತತಸ್, ಪರಿತಸ್, ಸರ್ವತಸ್ Nr.). ಹೆಸರ ಕಡೆಯೊಳು (ನಾಮಾನ್ತೇ, at the end of a proper name); ಕಡೆ ಮುಟ್ಟಲ್ ಓದುವದು (ಪಾರಾಯಣ, ಸಾಕಲ್ಯವಚನ Hlā.). ಗಾಲಿಯ ಸುತ್ತಣ ಕಡೆ (ನೇಮಿ); ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ Nr.). ಜನ್ಮದ ಕಡೆ (ನಿರ್ವಾಣ, ಜನ್ಮಾನ್ತ Nn. 19). ಬಹು ಕಾಲದಿನ್ದ ಮೂನೂಱಾಗಿ ಗೋವುಗಳ ಹಿಣ್ಡು ಮನ್ದೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಕಡೆ (ಗೌಷ್ಠೀನ Si. 104). ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ (107). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ 76). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇನೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆ (ಆಸಾರ 291). ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ (ಅಭಿತಸ್ 470). ಕಡೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು (ಜಘನ್ಯ 447). ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡೆಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗುವವನು (ವಿಶ್ವದ್ರ್ಯಚ್ 362). ಕಡೆಗೂ ಬೆಳದಿರುವದು (ಪ್ರವೃದ್ಧ, ಪ್ರಸೃತ 377). ಕಾಶೀ ಕಡೆಯಿನ್ದ ಬನ್ದು (B. 3, 33). ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು ಇದ್ದಳು (5, 55). ಇದೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಉಣ್ಟು, ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ (5, 134; see ಕಡೆಗೆ). ಕಡೆಗೆ ಬನ್ದನು, he came last (C.). ಕಡೆಗೆ ಹೋಗು, to go last (C.); to go aside (C.). ಕಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲು, to stand aside (C.). ಕಡೆಯ ಪಾಜೆ್ದೀಗಲದೊಳ್ (Bp. 32, 52). ಪೌಳಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಸು ಸಾರ್ದು (26, 30). ಹುಟ್ಟಿದದು ಮೊದಲ್ ಇದುವೆ ಕಡೆ (41, 8). ಕಡೆಯೊಳ್ (at last, 47, 22). ಬಲಮ್ ಎಮ್ಮ ಭಾಗಂ, ನಿಮ್ಮ ಕಡೆ ಎಡನು (50, 27). ಕಾಲದ ಕಡೆಯು ವಕ್ಷಿ ಇದು (58, 62). ಏನು ಅಱಿಯದವ ಶ್ವಾನಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ತರ್ಲೆ ಕೇಳುವವ ಮರುಳನಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ತುಚ್ಛ ಮಾತು ಆಡುವವನು ಹುಚ್ಚನಿನ್ದ ಕಡೆ. — ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿ ಕೆಟ್ಟರೆ ಕೂಟ ನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಮುತ್ತು ಕೆಟ್ಟರೆ ಭತ್ತಕ್ಕಿನ್ತ (or ಜೋಳಕ್ಕಿನ್ತ) ಕಡೆಯಾದೀತೇ? (Prvs.). ಗುಡಿಯ ಚೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆಮೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವನು ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱೆ (Sp.). ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದನ ಕಾಯವು ಹಾಱೂರ ಸ್ಥಾನದಿಂ ಕಡೆಯೆ! (Sp.). ಕಡೆಯ ಕಾಲಕೆ ತನ್ನ ದೃಢಬುದ್ಧಿ ಹಿಂಗುವವಂ (Dp. 148). ಸುಖದುಃಖದ ಉದಯದ ಕಡೆ ಮೊದಲ ಕಾಣಿಸುವನ್ ಆವನಂ? (Bh. 1, 8, 31). ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದ ನಡುಗಡಲ್ (Jmt. 24). ಕಡೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ (B. 3, 15). see Bp. 19, 67; 57, 29; Bh. 2, 13, 33; Rśv. 5, 121; J. 15, 3; 17, 20; ಎಡಗಡೆ, ಒಳಗಡೆ, ಕೆಳಗಡೆ, ನಿಲುಕಡೆ, ಹಿಂಗಡೆ, ಹಿನ್ದುಗಡೆ, ಹೆರ್ಗಡೆ, ಬಯಿಲ್ಗಡೆ, ಬಲಗಡೆ, ಬಿಡುಗಡೆ, ಬೆಂಗಡೆ, ಮುಂಗಡೆ, ಮೇಲ್ಗಡೆ, ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಹೊಱಕಡೆ; Prv. s. ಬುದ್ಧಿವನ್ತ. — ಕಡೆಕಣ್ಣು. = ಕಡೆಗಣ್, etc. (Si. 66). — ಕಡೆಕನ್ದು. = ಕಡೆಗನ್ದು. ಕಡೆಕನ್ದಿನ ಆಕಳು (ಚಿರಸೂತೆ, ವಷ್ಕಯಿಣಿ Si. 322, *only* in Si.). — ಕಡೆಗಣ್. -ಕಣ್. = ಕಡೆಗಣ್ಣು. the outer corner of the eye [ಕಡೆಗಣ್ಗಳ್ ಮುನಿಸನಭಿನಯಿಪವೋಲ್ ಕೆಮ್ಮನೆ ರಕ್ತಾಮ್ಭೋಜರುಚಿಯನೀಱ್ಕುಳಿಗೊಳ್ಳುಂ Kr. 1, 94; 1, 59; Pb. 8, 27 va.; Ap. 4, 10]; (ಕೇಕರ, ಅಪಾಂಗ Mr. 316). ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ್ದೆ ನೋಡಿ (Śmd. 98). ಕೆಮ್ಮಿದರ್ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ್ದೆ ಅಡಸಿ ನೋಡಿ (Rśv. 14, 5 va.). ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟ (ವಿಕ್ಷೇಪ, ಕಟಾಕ್ಷ Mr. 316). ಕಡೆಗಣ್ಣಳ ಬೆಳಗು ಪೊಳೆಯೆ (Bp. 5, 28). see Abh. P. 4, 34; Bp. 18, 61; J. 11, 10. 11; 16, 7. — ಕಡೆಗಣಿಸು. -ಕಣಿಸು. = ಕಡೆಗಣ್ಣು. to look upon (something) as inferior, to slight, to contempt; to act overbearingly, etc. (ಅವಜ್ಞೆ Śmd. Dh.; ತಳ್ವೊಯ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; Abh. P. 7, 81; 9, 157; Bh. 1, 8, 40; Rśv. 6, 11 va.). [ಇದಂ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗ ನಮಗೀಗಡೆ ಬೇಗಂ ಬಿಡಿಸಿ ತಪ್ಪುದಾತನ ಸೆಱೆಯಂ Pb. 7, 37; Ap. 3, 61]. 2, the end to appear, to end (v. i.); to end (v. t.), to finish. ಆವುದಱ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಂ (sight) ತಣಿವು ಕಡೆಗಣಿಸದು, ಅದು ಅಸೇಚನಕಂ (Nr.). ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅವಸಿತ, ಸಿತ Nr.). — ಕಡೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಕಡೆಗಣಿಸು, q. v. [ಸೀತೆ ಕಡಂಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕಡೆಗಣ್ಚಿದಳಪ್ಪೊಡೆ Pb. 9, 49]; (ಅವಜ್ಞೆ, ಅವಜ್ಞೆ ಎನ್ದು ಮಾಱುದುದು Śmd. Dh.; Śsv. 1, 21; Te. ಕಡಗಾಂಚು, to excel, to surpass). — ಕಡೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಕಡಗಣ್ಣು, ಕಡೆಗಣ್. (ನಯನೋಪಾನ್ತ, ಅಪಾಂಗ Hlā., Nr.; Si. 215; ಅಪಾಂಗ, ಕೇಕರ Nn. 81). ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟಂ (ಕಟಾಕ್ಷ Nr., Hlā.; C.; Si. 215. 409). ಆನೆಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ದೇಶವು (ನಿರ್ಯಾಣ Nr., Hlā.;

Si. 270). ಆನೆಯ ಕಡೆಗಣ್ಣು (ನಿರ್ಯಾಣ Mr. 156). ಮಡದಿಯರ ನಡೆ ನೋಟ್ಟು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂ, ಕುಡಿವಿಲ್ಲನ ಆವೇಶಮನ್ತ್ರಕೆ ಎಣೆಯಾದ ನಲ್ನುಡಿಗಳಿಂ (Rāghc. 17, 67). ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಬಿಳೇ ಕಾನ್ತಿ (ಶುಕ್ಲಾಪಾಂಗ G.). — ಕಡೆಗನ್ತಿ. -ಕನ್ತಿ. = ಕಡೆಕನ್ದು, ಕಡೆಗನ್ದಿ. a cow that has already full-grown calves or has born its last calf. ಕಡೆಗನ್ತಿಯ ಆಕಳು (ಚಿರಸೂತೆ, ವಷ್ಕಯಿಣಿ Nr.). — ಕಡೆಗನ್ದಿ. -ಕನ್ದಿ. = ಕಡೆಗನ್ತಿ. (ವಷ್ಕಯಿಣಿ, ಪ್ರೌಢವತ್ಸೆ Hlā.; ವಷ್ಕಯಿಣಿ Mr. 181). — ಕಡೆಗಳ. the upper part of the neck (Bh. 1, 6, 16). — ಕಡೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. -ಣು. the end to appear; to come to an end; to be accomplished (C.). ಕಡೆಗಣ್ಡ ಕಾರ್ಯ (ಕೃತ Mr. 466; Nn. 103). ಕಡೆಗಣ್ಡ ಯಾಗಂ (ಅವಭೃಥ Mr. 261). ಕಡೆಗಣ್ಡದು (ಅವಸಿತ, ಸಿತ Si. 381). — ಕಡೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to cause the end to appear; to finish, to accomplish; to fulfil (C.). ಆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗಡಿಯಾಳವು ಬಹು ಉಪಯೋಗವಾದದ್ದು (B. 3, 88). ಅವನು ತನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಿನ್ದ ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದನು (4, 78). ಆರಮ್ಭಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸದೆ (4, 152). — ಕಡೆಗಾಲ. -ಕಾಲ. the last time (of one's life or of the world). ಕಡೆಗಾಲದ ಅನಶನಂ (ಪ್ರಾಯ, ಭೋಜನತ್ಯಾಗ, ಅನಶನ Hlā.). ಕಡೆಗಾಲದೊಳು ಕೆಯ್ ಪಿಡಿದು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ ಎನ್ನ (Dp. 119). see Abh. P. 4, 38; 7, 59 va.; 9, 32; 13, 34 va.; J. 8, 35; 13, 36. — ಕಡೆಗೀಲು. -ಕೀಲು. the pin of an axle (ಅಗ್ರಕೀಲಕ, ಅಣಿ, ಅಕ್ಷ Hlā.). — ಕಡೆಗೂ. ಕಡೆಗೆ-ಊ 7. to the very end; totally, perfectly. ಅವನ ಮೊಯ್ಗುಳ್ಳತನದ ಹಂಚಿಕೆಗಳು ನಿನಗೆ ಕಡೆಗೂ ಗೊತ್ತುಣ್ಟು (B. 4, 139). — ಕಡೆಗೂಸು. -ಕೂಸು. the last or youngest child (My.). — ಕಡೆಗೆ. (see above). aside (C.); on, or to, a side; towards (C.; B. 2, 33); towards the end; in the end, at last, finally (Bp. 21, 19; 61, 38; C.; B. 3, 125; 5, 103); last, after all the others (C.). ಕಡೆಗೆ ತೆಗೆ, to take out of something (C.; B. 4, 158); to rescue (C.; B. 3, 41). ಕಡೆಗೆ ಬೀೞು, to come outside, as out of a room, etc. (C.); to come out (My.). ಕಡೆಗೆ ಮಾಣಿಸು, to remove, to heal (Bp. 17, 10). — ಕಡೆಗೆನ್ನೆ. -ಕೆನ್ನೆ. the end or the side of the cheek. see s. ಬಾನಲ್. — ಕಡೆಗೊಳಿಸು -ಕೊಳಿಸು. to finish (ಮುಗಿಸು G.; My.). — ಕಡೆಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. the last portion or rest of a fire-brand (V. 39, 50 va.). — ಕಡೆಗೋಡಿ. -ಕೋಡಿ. a channel for carrying off an excess of water (ಪರೀವಾಹ, ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ Hlā., Mr. 418). [—ಕಡೆಗೋಡಿವರಿ. -ಕೋಡಿ-ವರಿ. to flow excessively. ಕಡೆಗೋಡಿವರಿದುವೆನಗಯ್ಯಾ, ನಯನದ ಸುಖಜಲಂಗಳು Bv. 847]. — ಕಡೆತನಕ. until the end (My.). ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನಿನ್ದ ಕಡೆತನಕ (B. 5, 218). — ಕಡೆ ತೇರು. = ಕಡ ತೇರು. to reach the end. (My.). — ಕಡೆದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. = ಕಡೆಗೆ ತೆಗೆ. (B. 5, 216). — ಕಡೆದೋಱು. -ತೋಱು. the end to appear. ಕಡೆದೋಱುತ್ತು ಇಲ್ಲೆನಿಪ್ಪ ಆಗಸದ ನಡುವೆ (Abh. P. 1, 42). — ಕಡೆನೋಟ. a side glance (S. Mhr.). — ಕಡೆ ಮುಗಿಲ್. the horizon (Bh. 1, 20, 56). — ಕಡೆಯಣ. -ಅಣ್ -ಅ. a genitive form of ಕಡೆ. ಕಡೆಯಣ, ಕಡೆಯಣಿಂ (Śmd. 135). ಕಡೆಯಣ ಅಕ್ಷರಂಗಳ್ (ಅನ್ತ್ಯವರ್ಣಂ 21. 56. 118. 365 Cm.). ಪದದ ಕಡೆಯಣ ಡಕಾರಂ (217). ಕಡೆಯಣ ಅಕ್ಷರದ ಅದರ್ಶನಮುಂ (ಅನ್ತ್ಯವರ್ಣಲೋಪಮುಂ 56 Cm.). (ಕಣ್ಗಳ) ನಡುವಣ ಕರ್ಪುರಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುವೆಳ್ಪುಂ (81). — ಕಡೆಯಣಂ. -ಅಂ 3. the last man (Śmd. 136). — ಕಡೆಯಯ್ದಿಸು. -ಅಯ್ದಿಸು. to bring to an end (Cpr. 8, 7 va.). — ಕಡೆಯಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to come to a close, to end (Cpr. 10, 125). — ಕಡೆಯವಂ. -ಅವಂ. = ಕಡೆಯಣಂ. 2, a man of a side or party, a partisan (B. 5, 62. 68). — ಕಡೆವಗಲ್. -ಪಗಲ್. evening or sun-set (ಪಿಮ್ಪಗಲ್ Śm. 18). ಮುಮ್ಪಗಲ್, ನಡುವಗಲ್, ಕಡೆವಗಲ್ (ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯಕಾಲ Śs.). — ಕಡೆವಡು. -ಪಡು. to occur at the end (Ch. v. 298). — ಕಡೆವಳ್ಳಿ. -ಹಳ್ಳಿ. the outskirt of a village (Sś. 26). — ಕಡೆವಾಯ್. -ಹಾಯ್. 1. to go or get aside or away from; to pass by, through, or over; to escape (Cpr. 5, 64; Rśv. 6, 11 va.). — ಕಡೆವಾಯ್. -ಬಾಯ್. 2. = ಕಡೆವಾಯಿ. (Śśv. 3, 43. 44). — ಕಡೆವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. = ಕಟವಾಯಿ, etc. (ಸೃಕ್ವನ್ Hlā.). [—ಕಡೆವಿಡಿ.- ಪಿಡಿ. to follow in a particular direction. ಆ ವಿಜಯಾರ್ಧದ ಕಡೆವಿಡಿದು ಮೇಗೆ ನೆಗೆದ ವನವೇದಿಕಾಪ್ರದೇಶಮನೆಯ್ದಿದಾಗಳ್ Ap. 13, 10 va.]. — ಕಡೆವುಟ್ಟು. -ಪುಟ್ಟು. last birth. ಕಡೆವುಟ್ಟಿನಾಕೆ, the last-born or youngest woman (Abh. P. 11, 62). — ಕಡೆವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. = ಕಡೆವಗಲ್. (Rām. 3, 8, 22). — ಕಡೆ ಸರಿ. to go to one side or aside (Śśv. 3, 35 va.). — ಕಡೆಸೆಱಂಗು. the extreme edge of a garment (Bp. 53, 49). — ಕಡೆ ಸಾರ್. = ಕಡೆ ಸರಿ. (Śśv. 4, 26). — ಕಡೆ ಸಿಲ್ಕು. to remain behind, to be too late (V. 39, 48). — ಕಡೆಸೆಱಗು. = ಕಡೆಸೆಱಂಗು. — ಕಡೆಸೆಱಗೆಯ್. to make or create a final restraint or stop (Cpr. 5, 104). (Rām. 28, 8). — ಕಡೆಸೆಱಂಗು. (Śmd. 197). = ಕಡೆಸಱಂಗು. — ಕಡೆ ಹಾಯ್. = ಕಡೆವಾಯ್. (My.). ಕಡೆ ಹಾಯದ ದಾರಿ (ಅಪಥ, etc. Si. 105). — ಕಡೆ ಹಾಯಿಸು. to cause to pass by, through, or over; to save (C.; ದಾಟಿಸು G.). ಪರಿಭವಾಮ್ಭೋನಿಧಿಯ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸು, ಅಭವ! (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). ಪಾಪದಿನ್ದ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸು, ದೇವರೆ! (C.). — ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವಿಕೆ. causing oneself to pass to the opposite shore of existence. ಮರಣದ ವರಿವಿಗೂ ಶಪಥದಿನ್ದ ಉಪವಾಸವ್ರತ ಮಾಡಿ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವಿಕೆ (ಪ್ರಾಯ Si. 445). — ಕಡೆ ಹಾಯುವಿಕೆ. getting over or through, etc. ದುರ್ಗವನ್ನು ಕಡೆ ಹಾಯುವಿಕೆ (ಸಂಕ್ರಮ, ದುರ್ಗ ಸಂಚರ Si. 396). — ಕಡೆಹುಟ್ಟು. the last-born or youngest child (My.). — ಕಡೇಲಿ. a common form of ಕಡೆಯಲ್ಲಿ. (C.).

ಕಡೆ kaḍe. 2. = ಕಡೆಯ 1. ornamental lines and figures drawn with white clay, lime, flour, etc. in, and in the front of, houses, on thresholds, etc., daily or on festive occasions (ಪೂವಲಿ, ರಂಗವಲಿ Śs.; Grj. 10, 59; *cf.* ಕಡವರ?). — ಕಡೆಸಾಲ್. a row or mass of such ornamental work (Rām. 13, 5).

ಕಡೆ kaḍe. 3. = ಕಡಿ 6. to churn (ಮನ್ಥನ Śmd. Dh.; ಪೊಸೆ, ಮಥನ Śm. 62; ಮಥನ 90; ಪೊಸೆ Kk. 62; ಮಥನ Nn. 127; Abh. P. 9, 82; J. 2, 9; C.; M., Tu.; T. ಕಡೈ; Te. ಚಿಲುಕು; T. ಕವ, ಕವ್ವು, churning stick; ಕವರ್, to churn; Te. ಕವ್ವ, churning stick; *cf.* ಕಟಿಲ್ 4) [ಮಹಾಮೇರುವನೆ ಕಡೆದು ಪಡೆದಳವಾರುಮನಿಱಿಸಿದುದು Pb. 4, 1]; to stir, as water with a paddle-staff (B. 5, 156); to rub together, as two pieces of wood to excite fire. 2, to turn in a lathe (My.; Tu., T., M.). P. ps. ಕಡ, ಕಡದು, ಕಡೆದು. ಕಡೆವ ಕಮ್ಭ (ಕುಠರ Nr.). [ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ್ದಜಂ ಕಡೆದು ಕಣ್ಡರಿಪಂ ವಲಮೆನ್ನ ನಲ್ಲಳಂ Pb. 5, 16]. ಕಡೆವ ಮಡಕೆ (Śmd. 338; ಮನ್ಥನಿ, ಗರ್ಗರಿ Nr.). ಕಡದು ಕಡೆ ತೆಗೆದ ಹಸುವಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ದಣ್ಡಾಹತ, ಕಾಲಶೇಯ, ಅರಿಷ್ಟ, Si. 316; see also 313. 316. 323). ಕಡವ ಕೋಲ್ (ದಣ್ಡ Mr. 525). ಕಡವುತ (Bp. 13, 2). ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವ ಗಡಿಗೆ (ಮನ್ಥನಿ Si. 323). ಕಡೆಯುವ ನೇಣು (ನೇತ್ರ 452). ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕಡೆಯುವ ಕಟ್ಟಿಗೆ (ಅರಣಿ G.; My.). ಕಡೆದು ಒರೆಗೊಣ್ಡು ಅಗ್ನಿಯಂ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮರ (ಅರಣಿ, ನಿರ್ಮನ್ಥ್ಯದಾರುಣಿ Si. 239). ಮೊಸರ ಕಡೆದರೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಬರುವದು (B. 1, 15). see Prv. s. ಬೆಳಗು 2.

ಕಡೆ kaḍe. 4. = ಕಡ 4. etc. churning. — ಕಡೆಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. -ಲು. a churning stick (ಗಱಿ Śmd. I; ಮನ್ಥ 338; ಕಯ್ಗೋಲ್ Śmd. II, Kk. 83; My.). ಕಡೆಗೋಲು (ಮನ್ಥ, ಮನ್ಥಾನ, ವೈಶಾಖ, ಖಜಕ Hlā., Nr.). ಕಡೆಗೋಲು ಹೊಱತಾಗಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೋಱುವದೇನೋ? (Dp.

148). [— ಕಡೆಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to carve through the lathe work. ಕಡೆಯಿಕ್ಕಿದ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ಪೊಡರ್ದುಣ್ಮುವ ಬೆಳಗು Ap. 8, 16].

ಕಡೆ **kaḍe. 5.** to pass over; to transgress; to pass; to pass, to elapse; to get through (My.; T., M., Tu. ಕಡಪು; Te. ಗಡಚು, ಗಡುಚು; see ಕಡ 2; *cf.* ಕಳೆ 1). P. ps. ಕಡದು, ಕಡೆದು. ಸಮಾನಪಿಣ್ಡಮ್ ಅಹರು ಏಟು ತಲೆಗಡವ ಅನ್ನಬರ ಸನಾಭಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ನುಡಿಯಾದರೂ ಕಡೆಯ ಬಾರದು (Prv.). see ಕಟ್ಟು- s. ಕಟ್ಟು 3.

ಕಡೆ **kaḍe. 6.** = ಕಡೆ 1. to fall down, to sink (S. Mhr.). P. p. ಕಡ. ಕಾಲು ಜಾಱಿ, ಕಡ ಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದನು (B. 2, 31). ಆ ಮನೆ ಯು ಕಡ ಕೊಣ್ಡು ಬೀಳುವದು (3, 96).

ಕಡೆ **kaḍe.** = ಕಡೆಯ. a ring, a bracelet (C.; Mhr. ಕಡೀ).

*ಕಡೆಗಳೆ **kaḍegaḷa.** corner of the battle field. ಕಡೆಗಳ ಕ್ಕೆ ನೂಂಕುವ ಕೆಡಹುವೆನಂಕವ ಕರೆದರೂ ಎನಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮಾಳಲ್ಲಾ Bv. 699.

ಕಡೆಚಲು **kaḍecalu.** turning with a wheel or lathe (My.). [Tu.].

ಕಡೆತ **kaḍeta.** churning (My.). 2, = ಕಡೆಚಲು. (My.).

ಕಡೆಯ **kaḍeya. 1.** = ಕಡೆ 2, (ರಂಗವಲಿ Kk. 26). ornamental drawing.

ಕಡೆಯ **kaḍeya. 2.** = ಕಡೆ 1. ಕೆಲವು ತರದ ನಾಯಿಗಳು ನೀರೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಡೆಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯುತ್ತವೆ (B. 5, 29).

ಕಡೆಯ **kaḍeya.** = ಕಡೆ. Tbh. of ಕಟಕ. (ಸಿಂಜಿನಿ, ಹಂಸಕ Mr. 344; ಪಾರಿಹಾರ್ಯ, ಕಟಕ Bhn. 22; My.; Bp. 61, 27).

*ಕಡೆಯಾಣಿ **kaḍeyāṇi.** great lustre. ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಬಡಿಹಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನ ಕಡೆಯಾಣಿಯಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಸಲಹು Bv. 251. 2, = ಕಡಾಣಿ.

ಕಡ್ಡ **kaḍḍa. 1.** boldness; courage; impudence (ದಿಟ್ಟತನ Ct. II, 38).

ಕಡ್ಡ **kaḍḍa. 2.** (fr. ಕರಡು 1). (= ಕೊಡ್ಡ 2). a clown, a blockhead; an unpolite man (S. Mhr.; Te. ಕಱಟ, stubborn, brutish, villainous). ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕಡ್ಡ ಮಾಡು, to make a dolt of one, to spoil him (S. Mhr.). — ಕಡ್ಡಾಗು. to become a dolt, etc. (S. Mhr.).

ಕಡ್ಡ **kaḍḍa. 3.** a pit-fall to catch elephants (My.; *cf.* ಕಪ್ಪು 2).

ಕಡ್ಡ **kaḍḍa. 4.** = ಕರಡ q. v., etc. see ಊಬುಕಡ್ಡ, ಬಂಗಡ್ಡ.

*ಕಡ್ಡ **kaḍḍa. 5.** envy; enmity. ಅನರಿರ್ವರ್ಗರ್ವಮೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ ಮೂಗುದುಱಿಸಲಾಗದ ಕಡ್ಡಂ Pb. 12, 103 va.

ಕಡ್ಡಣ **kaḍḍaṇa.** a band of plaited hair. ಮುದವಟ್ಟಿಗೆಯೆ ಕಡ್ಡಣ ಎನೆ ತಾನೆ ಜಡೆಗಟ್ಟು (Kk. 33, o. rs. ಮುದವಟ್ಟಿಗೆಗೆ, ಮುದವಟ್ಟಿಗೆನೆ, ಜಡೆಗಟ್ಟು).

ಕಡ್ಡತನ **kaḍḍatana.** (fr. ಕಡ್ಡ 1). the state of being bold, etc. (Rām. 2, 2, 43).

ಕಡ್ಡಾಯ **kaḍḍāya.** (ಕಡ್ಡ 1-ಆಯ? or = ಕಟ್ಟಾಯ s. ಕಟ್ಟು 1). force, compulsion; forcing people to pay the price set upon articles, exaction (My.; Te.; Bp. 27, 52).

ಕಡ್ಡಾಯಗಾಱ **kaḍḍāya-gāṟa.** an outrageous man (My.).

ಕಡ್ಡಿ **kaḍḍi.** = ಕರಡಿ 1. (S. Mhr.).

ಕಡ್ಡಿ **kaḍḍi.** Tbh. of ಕಾಷ್ಠ (Śmd. 370). a small stick, a bit of wood, the fibre or vein of a leaf, a bit of a stem or a haulm, etc.; a small stick used for writing (C.; ಪಲಾಲ G.; Te. ಗಡ್ಡಿ; see Si. 89. 122. 146. 156. 163-165). ಹುಲು ಕಡ್ಡಿ ಮೊದಲಹ ಕಸವು (16, 22). ಕಡ್ಡಿ ತಡೆವುದೆ ಕಡಲಂ? (Bh. 1, 19, 18). ಕಡ್ಡಿ ಕಣ್ಣು ಗನೀರ ತಱುಬುವದು (or ತಡೆಯುವದು) (Prv.). ತೆಂಗಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳಿನ್ದ ಕಸಬೋರಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವರು (B. 2, 42). ಪಂಜರದ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಿದರಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳು (ಕ್ಷ್ವೇಡೆ G.). ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡ ಬೇಡ! ಕೆಡುತ್ತೀರಿ (said as a kind of oath; *cf.* Dp. 34 pallavi). — ಕಡ್ಡಂಚು. -ಅಂಚು. a small coloured line on the border of a cloth (My.). — ಕಡ್ಡಿ ಕಸ. dupl. (C.) — ಕಡ್ಡಿಚಿನ್ತಾಮಣಿಶಕುನ. a book on omens consulted by putting a kaḍḍi between its leaves at random (C.). — ಕಡ್ಡಿಯರಗು. -ಅರಗು. stick lac, lac still attached to the sticks on which it was formed (C.). 2, a stick of sealing wax (My.). [Tu.]

*ಕಡ್ಡು **kaḍḍu.** = ಕಡ್ಡ 1. boldness, courage, impudence. -ಕಡ್ಡುವರ್. -ಬರ್. to be arrogant, impudent. ಅನ್ತು ಪೊಱಮಡುವ ರಾತಿ ಕಾಲಾನಲನಂ ಕಣ್ಡು ಕಡ್ಡುವನ್ದ ದೊಡ್ಡರೆಲ್ಲಂ ಮುಸುಱಿ Pb. 3, 61 va.

ಕಡ್ಡೆ **kaḍḍe.** (fr. ಕಡ್ಡ 1). a bold woman (Abh. P. 12, 60).

ಕಡ್ಯೆ **kaḍye.** a multitude (?). see ರಥ-.

ಕಡ್ರ **kaḍra.** an imitative sound. (Mhr. ಖಡಬಡ, imitation of certain sounds, as of rustling, rattling, etc. = ಗಡಬಡ). —ಕಡ್ರಬಡ್ರ. reit. confused sounds, unintelligible sounds, said of speech (S. Mhr.).

ಕಡ್ಲೆ **kaḍle.** = ಕಡಲೆ q. v. (C.; ಚಣಕ G.). ಕಡ್ಲೆಯ ಹೊಲ, (B. 3, 22). ಹವಳದ ಹುಟವು ಕಡ್ಲೇ ಕಾಳಷ್ಟು ಇರುವದು (4, 171). ಕಡ್ಲೆಗೆ ಬಾಯಿ ತೆಱದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಆದೀತೇ?—ಕಡ್ಲೆಗೆ ಮುನ್ದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಹಿನ್ದು.—ಕಡ್ಲೆ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಹಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಕಡ್ಲೆಯಿಲ್ಲ.— ಕಡ್ಲೇ ತಿನ್ದು ಕೆಯ್ ತೊಳದ ಹಾಗೆ.— ಕಡ್ಲೇ ಸಂಗಡ ರಾಗಿ ಕೂಡಿ ಹುರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see *e. g.* ನೆಲಗಡ್ಲೆ, ಶಿವನ ಕಡ್ಲೆ.— ಕಡ್ಲೆ ಗಂಗಾರ.— ಕಡ್ಲೆಗಂಗಾರನ ಹುಲ್ಲು. a kind of grass, Chloris polystachia Roxb. (Z.).— ಕಡ್ಲೆಪಾಯಸ. sweetened pāyasa made of kaḍle, cocoanut-juice, etc. (My.).— ಕಡ್ಲೆಪುಟಾಣಿ. fried kaḍle, (C.). ಕಡ್ಲೆಪುಟಾಣೀ ಸೀರೆ or ಕಡ್ಲೆಪುಟಾಣಿಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ (My.).— ಕಡ್ಲೆ ಬುಡ್ಡೆ. the pod of kaḍle (S. Mhr.) — ಕಡ್ಲೆಹೂರಣ. boiled kaḍle mixed with sugar (C.).

ಕಣ್ **kaṇ. 1.** = ಕಣ್- (ಕಂ-), ಕಣು, ಕಣ್ಣು q. v., ಕಸ್ 1-, ಕಮ್ 2-. (Śmd. 58). the eye; an eye or star of a peacock's tail; an eye-like knot in reeds, sticks, etc.; a small hole; an orifice; the small open place between a fingernail and the flesh under it; a mesh (ಚಕ್ಷು, ನೇತ್ರ, ನಯನ, etc. Mr. 316; ನೇತ್ರ, ಅಪ್ಪುಕ Nn. 66; ದೃಕ್ 131; ದೃಕ್ಕು Kk. 63; ದೃಷ್ಟಿ Ct. II, 100; T.; M. ಕಣ್, ಕಣ್ಣು; Te. ಕನು, ಕನ್ನು; Tu. ಕಣ್ಣ್). [ಕಾಣನೇಗೆಯ್ದುಂ ತನ್ನದೋಷಮುಂ ಕಾಣದನ್ತೆನ್ದುಂ ಕಣ್ಗಳ್ ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆಯಂ Kr. 1, 45; Pb. 1, 47]. before vowels ಕಣ್ಣ್; Gen. ಕಣ್ಣ (Śmd. 162; Nr., Hlā.); dat. ಕಣ್ಗೆ (Śmd. 11. 139); Instr. and Abl. ಕಣ್ಣಿಂ (128. 157); Acc. ಕಣ್ಣಂ (Bp. 54, 70; 59, 11; 61, 4), ಕಣ್ಣ (J. 4, 10); Loc. ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ (Hlā.), ಕಣ್ಣಲಿ (Bp. 47, 1); Nom. plural ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81. 116). ಕಣ್ಣಾಲಿ (ತಾರೆ Mr. 513). ಮನದೊಳ್ ದಯಮ್ ಇಲ್ಲದವನ ಕಣ್ಣೇಂ? ಪುಣ್ಣೇಂ? (Śmd. 84). ಕಣ್ಣ ನೀರು (ಅಶ್ರು, ಬಾಷ್ಪ, ರೋದನ, ನಯನಜಲ, ಅಶ್ರ Hlā., Nr.; ಬಾಷ್ಪಜಲ, ಮನ್ಯು Nn. 36). ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಎಮ್ಬುದು; ಬಿಳಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ

(ಮಲ್ಲಿನಾಕ್ಷ Hlā.). ಕಣ್ಣ ಕಸವಿನ ಓಪಾದಿಯುವನು (ದ್ವೇಷ್ಯ, ಅಕ್ಷಿಗತ); ಕಣ್ಣ ಹಕ್ಕು (ದೂಷಿಕೆ); ಕಣ್ಣ ಹೊಟ್ಟೆ (ನೇತ್ರಚ್ಛದ, ವರ್ತ್ಮನ್); ಕಣ್ಣ ಎವೆ (ಪಕ್ಷ್ಮನ್); ಆನೆಯ ಕಣ್ಣ ಆಲಿ (ಈಷಿಕೆ); ಕಣ್ಣ ಹಾಹೆ, ಕಣ್ಣ ಬೊಮ್ಬೆ (ತಾರಕೆ Nr.). ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಾಟ (Śm. 56). ಕಣ್ಣ ಬೇನೆ (Bp. 18, 66). see *e. g.* ಅರೆಗಣ್, ಕೆಂಗಣ್, ಗುಳ್ಳಿಗಣ್, ಚೆಲ್ಲೆಗಣ್, ಬಗಸೆಗಣ್, ಮೊದಲುಗಣ್, etc.; Abh. P. 13, 60; Rśv. 2, 4. 36; 5, 120 va.; 6, 11 va. & 24 va.; 6, 36; 13, 61; Bh. 1, 5, 8; C. Bp. 11, 11; Rām. 26, 20. 23; J. 3, 5. 17; 15, 9. 14; 28, 17. 18. — ಕಣ್ಕದಡು. the eye to become dim (Śmd. I). — ಕಣ್ಕಪ್ಪು. a black collyrium applied to the eye (My.). — ಕಣ್ಕಮಲ. the eye-lotus (Śmd. 98). — ಕಣ್ಕಾಡಿಗೆ. = ಕಣ್ಕಪ್ಪು. (My.). — ಕಣ್ಕಿಡಿ. a spark of the eye (Abh. P. 6, 137). — ಕಣ್ಕಿಸು. red, fiery colour of the eye (Abh. P. 4, 39). — ಕಣ್ಕಿಸುರು. rheum in the eye (My.).— ಕಣ್ಕುಟಿಗೆ. = ಕಣ್ಜಿಟ್ಟೆ. (My.). — ಕಣ್ಕುಟಿಲ. crookedness of the eye (Bp. 18, 66). — ಕಣ್ಕುಣಿ. the socket of the eye (My.). — ಕಣ್ಕುಣಿಕೆ. the inner or outer corner of the eye (Bp. 18, 62; My.). — ಕಣ್ಕುಳಿಕೆ = ಕಣ್ಕುಣಿಕೆ. (My.). — ಕಣ್ಕುಱಿ. = ಕಣ್ಕುಣಿ. (My.). [—ಕಣ್ಕೆತ್ತು. to make sign by a movement of the eye. ಜಯಾವತಿ ಕಣ್ಕೆತ್ತಿ ಬಾರಿಸಿದೊಡೆ ಕೆಮ್ಮಗಿರ್ದು ಪೆಱಪೆಱದನೆ ನುಡಿಯಲ್ Vr. 46, 15]. — ಕಣ್ಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ಕಂಗಡೆ. the outer corner of the eye (Rśv. 14, 35; Śśv. 2, 40). — ಕಣ್ಗಟ್ಟುಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a stick or club full of knots and joints (Rāghc. 17, 67). — ಕಣ್ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. the lustre of the eye (Śśv. 3, 15; J. 26, 8). — ಕಣ್ಗಲಿ. -ಕಲಿ. a person who is courageous enough to look (at formidable objects, Abh. P. 5, 78). — ಕಣ್ಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. = ಕಂಗಾಣು, ಕಣುಗಾಣ್, ಕಣ್ಣುಕಾಣ್, ಕಣ್ಣುಗಾಣ್. the eyes to see (Bp. 28, 62; My.). 2, to perceive with the eyes (in opposition to ಮನಗಾಣ್, My.). — ಕಣ್ಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. = ಕಂಗಾಣಿಸು. (My.). [—ಕಣ್ಗಾಪು. -ಕಾಪು. guarding without having a wink. ಎಸ್ಸಿನ್ನು ನಲ್ಲಳಂ ನೆನೆದು ಕಣ್ಗಾಪನೆ ಕಾದು ಚಿನ್ತಾಸಮುದ್ರಾನ್ತರ ಪರಿವೃತನಾಗಿ Pb. 4, 79 va.]. — ಕಣ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. the fire of the eye (J. 13 11).— ಕಣ್ಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. = ಕಣ್ಕಿಡಿ. an eye-spark (Rśv. 5, 116). [—ಕಣ್ಗಿಡು. -ಕಿಡು. = ಕಣ್ಗೆಡು. ಕೂಡೆ ಕಣ್ಗಿಡೆ ಜಡಿದು ಯ್ದನಾ ಖಚರಂ Pb. 7, 33]. — ಕಣ್ಗಿಸುರ್. -ಕಿಸುರ್. disagreeable experience of the eye: a blast from an evil eye (J. 26, 11). — ಕಣ್ಗುಣಿಕೆ. -ಕುಣಿಕೆ. = ಕಣ್ಕುಣಿಕೆ. (My.). — ಕಣ್ಗುಳಿಕೆ. -ಕುಳಿಕೆ. = ಕಣ್ಕುಳಿಕೆ. (My.). — ಕಣ್ಗೆಡಿಸು. = ಕಂಗೆಡಿಸು. (J. 26, 4; My.). ಕಣ್ಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಕಂಗೆಡು. [ಕಟ್ಟದ ಪಟ್ಟಮೆ ಸರವಿಗೆ ನೆಟ್ಟನೆ ದೊರೆ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲೆ ದಣ್ಟಂಗೆಣೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟ ಮುದುಪಂಗೆ Pb. 10, 17]; (Rśv. 6, 115 va.; 13, 65; 13, 95 va.; J. 8, 40; 26, 4; My.). — ಕಣ್ಗೆಣ್ಡಮಾಗು. -ಕೆಣ್ಡಮ್ ಆಗು. the eye to become (like) a live coal (J. 13, 36). [—ಕಣ್ಗೆತ್ತು. -ಕೆತ್ತು. = ಕಣ್ಕೆತ್ತು. ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರೆಲ್ಲರುಮಂ ಕಣ್ಗೆತ್ತಿ ಕಳೆದೇಕಾನ್ತದೊಳ್ Pb. 4, 66 va. — ಕಣ್ಗೆಬರ್. = ಕಣ್ಗೆವರ್. ಕನಕ ಕವಚಂ ರಾಜತ್ಕೋದಣ್ಡಮಮುರ್ದದೊಣೆ ಕಣ್ಗಾದಮೆ ಬರೆ ಬಸ್ದು ಮುನ್ದೆ ನಿನ್ದಂ ಹರಿಗಂ Pb. 2, 74]. — ಕಣ್ಗೆವರ್. -ಬರ್. = ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬರ್. to appear. 2, to be pleasant to the eye, to be charming. ಕಣ್ಗೆವನ್ದುದು (ಮನೋಹರಂ Śs.). ಕಣ್ಗೆವನ್ತೆನೆ ಮನೋಹರಂ (Kk. 55, o. r. ಕಣ್ಣೆ-). ಕಣ್ಗೆವನ್ದ ಗಳಗಾಳ (98). ತಡಂಗಲಸಿ ಬೆಳೆದ ದವನದ ಕಣ್ಗೆವನ್ದ ವನದ ನಡುವೆ (Cpr. 7, 92 va.). see Rśv. 6, 11 va.; 13, 63; Śśv. 2, 42 va. —ಕಣ್ಗೆಸರು. -ಕೆಸರು. = ಕಣ್ಗಿಸುರ್. (My.). — ಕಣ್ಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. the outer corner of the eye (J. 5, 60; 6, 18; 18, 21). [— ಕಣ್ಗೊಪ್ಪು. -ಒಪ್ಪು. to be pleasant to the eye. ಕಟದ್ವನ್ದ್ವದಿಂ ದಾನಧಾರಾಸಾರಂ ಕೈಗಣ್ಮೆ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪುವ ಜಯ ಗಜಮುಂ ಲೀಲೆಯಿನ್ದೇಱೆ Ap. 13, 43]. — ಕಣ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to catch the eye: to appear (ದರ್ಶನೀಯ Śmd. Dh.; Abh. P. 12, 24). — ಕಣ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. = ಕಂಗೊಳಿಸು. to cause oneself to catch the eye: to appear; to shine. ಕಣ್ಗೊಳಿಸುಗುಂ (Śmd. 74). ಪಱಿಗಬ್ಬಂಗಳ ನೆಱೆ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿದ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Ct. I, 1). see Abh. P. 3, 38; 16, 90; Bp. 12, 34; Rśv. 5, 45; 13, 64; J. 15, 10; 18, 13; C. Bp. 11, 9. 10. — ಕಣ್ಗೋಲ. -ಕೋಲ. decoration of the eyes by the application of black pigment; the eye that is like a raft (Śśv. 1, 43). — ಕಣ್ಚಕ್ರ. an eye that resembles a wheel (Śśv. 4, 4). — ಕಣ್ಚಲ್ಲ. (Śmd. 78). a smile of the eye (ಸರಸಾಲೋಕನ Śs.). — ಕಣ್ಜಾಡೆ. eye-track: a faint notice (My.). — ಕಣ್ಜಿಟ್ಟೆ. an imposthume on the lid of the eye (S. Mhr.). — ಕಣ್ಜೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. an eye that resembles a lamp; lustre of the eye (Abh. P. 3, 39). — ಕಣ್ಣ. -ಅ 3. a man who has eyes. see *e. g.* ಒಕ್ಕಣ್ಣ, ಕಿಡಿಗಣ್ಣ, ತಾವರೆಗಣ್ಣ, ಪಣೆಗಣ್ಣ, ಪಲಗಣ್ಣ, ಮುಕ್ಕಣ್ಣ, ಮೆಯ್ಗಣ್ಣ. — ಕಣ್ಣಡಿಗ. -ಅಡಿಗ. = ಕಣ್ಣಡಿಯ. who has one eye (of Viṣṇu) in his foot: Śiva (Kk. 4), Paramēśvara (Śs.). see Bp. 54, 44. — ಕಣ್ಣಡಿಯ. -ಅಡಿಯ. = ಕಣ್ಣಡಿಗ. (ಶಿವ Śm. 3). — ಕಣ್ಣನ್ದ. -ಅನ್ದ. N. (Bp. 18, 5. 18). — ಕಣ್ಣನ್ದೊಱಲಿ. -ಅ-ಂ-ತೊಱಲಿ. (Śmd. 205). a turning round of the eyes. — ಕಣ್ಣಪ. -ಅಪ. N. (Bp. 18 sum.; 18, 45. 84). — ಕಣ್ಣಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (Bp. 9, 35; 18, 1; 31, 21; 38, 46. 56). — ಕಣ್ಣಪ್ಪು. -ಅಪ್ಪು. eye-water tears (Bp. 18, 57). — ಕಣ್ಣಱಸು. -ಅಱಸು. to search with the eye. ತೊಱೆಯದಿಹ ಪೂಜಾರಿಗಳ (=-ಳಂ) ಕಣ್ಣಱಸಿ ನೋಡಲ್ಕೆ (Bp. 26, 29). — ಕಣ್ಣಱಿ. -ಅಱಿ. to know (a person's) eye or the intent of (his) looks [ಸಾರಥಿ ಕಣ್ಣಱಿದೊಯ್ಯನೆ ತೇರಂ ಕೊಸೆಗೊಣ್ಡು ಚಕ್ರಿಯುಂ ಬಿನ್ನವಿಕುಂ Ap. 11, 57]; (Abh. P. 9, 82). ಕಣ್ಣಲರ್. -ಅಲರ್. a flower-like eye (J. 11, 9). — ಕಣ್ಣಲೆ. -ಅಲೆ. 1. to move towards the eye: to appear. ಕಣ್ಣಲದುದು (ಪೊಚ್ಚಱಿಸಿತು, ಪೊಡಕರಿಸಿತು (Śmd. II, o. rs. ಕಣ್ಮಲೆ, ತಣ್ಣಲೆ; Kk. 75). see ಕಣ್ಮಲೆ. — ಕಣ್ಣಲೆ. -ಅಲೆ. 2. shine, lustre (of the sun, Abh. P. 13, 93). — ಕಣ್ಣಳವು. -ಅಳವು. a power or possibility that solely depends on the eye (J. 16, 17). — ಕಣ್ಣಾಗಿರ್. -ಆಗಿ ಇರ್. to have the eye upon, to put one's desire on, to desire (Abh. P. 5, 62). — ಕಣ್ಣಾರ. -ಆರ = ಕಣ್ಣಾರೆ. (J. 25, 62; My.).— ಕಣ್ಣಾರೆ. -ಆರೆ. to the full of one's eye; distinctly, clearly [ಮುಕ್ತಿ ಶ್ರೀರಮಣನ ಪಾದಪೀಠದೊಳ್ ಸುರಸಭೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ನಡೆನೋಡೆ ಮದನಾಕಾರಂ ತಳರ್ದಂ ಸರಸ್ವತೀ ಮಣಿಹಾರಂ Ap. 14, 1]; (C.; J. 11, 2). ಮಿಗೆ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ (Bp. 4, 13). ಆಗಳು ನಿನ್ನುವಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವೆನು (15, 35). ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಣ್ಡನು (B. 3, 21). ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಣ್ಡರೂ ಪರಾಮ್ಬರಿಸಿ ನೋಡ ಬೇಕು (Prv.). see Abh. P. 9, 82; J. 13, 57; B. 4, 59; 5, 69. 72. [— ಕಣ್ಣಾಱು. -ಆಱು. the eye to satiate. ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ವ ಪಗೆಯುಂ ಕಣ್ಣಾರ್ವಿನಂ ನೋಡಿದಳ್ Pb. 12, 151]. — ಕಣ್ಣಾಲಿ. -ಆಲಿ. the pupil (or ball) of the eye (Abh. P. 13, 54 va.; Bp. 42, 4; 46, 56; 47, 29; J. 7, 58). — ಕಣ್ಣಿಡು. -ಇಡು. to fix the eye (on any thing, C.). ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುವರು (Bp. 25, 24). see Abh. P. 11, 152. — ಕಣ್ಣಿಲಿ. -ಇಲಿ 1. the eyes not being in existence. — ಕಣ್ಣಿಲಿಮೊಗ. who has a face without eyes: a blind man (ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಂ. (Kk. 38; ಅನ್ಧಕ Śs.). — ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಂ. -ಇಲ್ಲದಂ. a blind man (Kk. 38). — ಕಣ್ಣೀರ್. -ನೀರ್. -ರು. (Śmd. 190). eye-water: tears (ಬಾಷ್ಪ Si. 439; C.). ಗಱಗಱನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ (Śmd. 229). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ (B. 3, 34; 4, 201). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದನು (4, 74). ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾನೆ (5, 58). ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕು (C.). see Prv. s. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. — ಕಣ್ಣುಬ್ಬು. -ಉಬ್ಬು. an eye-brow (C.; ಭ್ರೂ, ಹುಬ್ಬು Si. 214). — ಕಣ್ಣುರಿ. -ಉರಿ. flame of the eye. ಲಲಾಟದೊಳ್ ಮಿಱುಪ ಕಣ್ಣುರಿಯನ್ತೆ (Śmd. 275). 2, envy (My.; see Prv. s. ಕಾಣು). 3, burning pain of the eye (My.). [—ಕಣ್ಣುಱು. -ಉಱು.

net work of the eye lashes. ತುಱುಗಿದ ಚೆಲ್ವೆಳಸಿ ಬಳಸಿ ನನವನಿತೆಯ ಕಣ್ಣುಱಿಯೊನೆ ನಿಱಿಗೊಣ್ಡು Ap. 6, 98. — ಕಣ್ಣುಳ್ಕು. -ಉಳ್ಕು. eyes to shine. ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜಂ ಧರಾಧಿರೂಪದಿಂ ಧರೆಗೆನುತುಮಾ ದೂತಂ ಕಣ್ಣುಳ್ಕೆ ನೋಡಿ ಕುಮಾರನಂ Ap. 14, 44]. — ಕಣ್ಣೆಂಜಲ್. -ಎಂಜಲ್. the impurity or evil (coming) from the eyes (of others), the injury of (inauspicious) looks (V. 9, 74; ದೃಷ್ಟಿದೋಷ Kk. 54; Śm. 63). — ಕಣ್ಣೆಮೆ. -ಎಮೆ. = ಕಣ್ಣೆವೆ. an eyelid (ವರ್ತ್ಮನ್ Hlā.; Abh. P. 1, 107). — ಕಣ್ಣೆವೆ. -ಎವೆ. = ಕಣ್ಣೆಮೆ. an eyelash; an eyelid (ಪಕ್ಷ್ಮನ್, ಅಕ್ಷಿಲೋಮನ್ Nr.; ಚವಲವ್ವು Kk. 32, Śm. 70; J. 18, 34; 32, 25). — ಕಣ್ಣೆವೆದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. to open the eyelids (J. 17, 40). — ಕಣ್ಣೊಳವು. a secret as indicated by the eye (J. 30, 35). — ಕಣ್ಣೋಟ. ಕಣ್-ನೋಟ (Śmd. 190). an eye-look. — ಕಣ್ತಿರಿ. the eyes to turn round (Abh. P. 16, 14). — ಕಣ್ತುಮ್ಬು. -ಮ್ಬಾ. so that the eyes become full (C.). ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಕಣ್ತುಮ್ಬಾ ನೀರು ಬನ್ದವು (B. 3, 25). ಕಣ್ತುಮ್ಬ ನೀರು (tears) ತನ್ದು (3, 34). — ಕಣ್ದಣಿ. -ತಣಿ. = ಕಣುದಣಿ. the eye to be satisfied (J. 26, 71). — ಕಣ್ದಣಿವು. -ತಣಿವು. satisfaction obtained by the eye (My.). — ಕಣ್ದೀವು. -ತೀವು. the eye to become full, *i. e.* to be wholly applied to (Grj. 3, 119 va.). — ಕಣ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the extremity of the eye, its outer corner. ಕಣ್ದುದಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಗೆರೆ (ಸೋಗೆ Śm. 72, o. r. ಗೞಿ). — ಕಣ್ದುದಿ ಗೆರೆ. a line (made with black pigment) proceeding from the outer corner of the eye. ಕಣ್ದುದಿಗೆರೆಗಳೊಳ್ ಸೋಗೆ ಎನಿಪ್ಪ ಶಬ್ದಮ್ ಅಕ್ಕುಂ ((Śm. 82, o. rs. ಗಱಿ, ಗರೆ). — ಕಣ್ದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. the eye to be employed to its full extent or scrutinously (V. 5, 22 va.). — ಕಣ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to open the eyes (My.). — ಕಣ್ದೆಱವಿ. = ಕಣ್ದೆಱವು, q. v. (Abh. P. 3, 75 va.). — ಕಣ್ದೆಱವಿಗೆಯರ್. to open the eyes; to give lustre (Abh. P. 3, 156); to make visible, to show. — ಕಣ್ದೆಱವು. -ತೆಱವು. (Śmd. 78, o. r. -ವೆ). the act of opening the eyes; the eyes being opened (Bh. 8, 21, 15). — ಕಣ್ದೆಱವು ಮಾಡು. = ಕಣ್ದೆಱವಿಗೆಯರ್. (Rām. 1, 16, 31). — ಕಣ್ದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. the eyes to open. 2, to open the eyes. [ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯೆ ಕಣ್ದೆಱೆವಿನೆಗಂ ಕಲ್ತ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಮೆಱೆದಪ್ಪೆನೆನ್ನ ವಿದ್ದೆಯುಂ Pb. 2, 65]. see Śmd. 118. 135; Bp. 38, 8; 47, 59; J. 4, 10; 31, 74. — ಕಣ್ದೊಡವು. -ತೊಡವು. an eye-ornament (Abh. P. 3, 39). ಕಣ್ದೊಱಲ್. -ತೊಱಲ್. to turn round or roll the eyes (Śsv. 3, 48). 2, perplexed, puzzled sight (Cpr. 10, 82). — ಕಣ್ದೊಱಸು. -ತೊಱಸು. turning round or rolling the eyes (J. 25, 38). — ಕಣ್ಪರೆ. a web or film on the eye (My.). [— ಕಣ್ಬಡಿಗ. one who deceives; a cheat. ಇನ್ತು ಕಣ್ಬಡಿಗರಪ್ಪರೆ ಮಾನಸರಪ್ಪರ್ Pb. 8, 76]. — ಕಣ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. to receive sight. [ಮುನ್ದೆ ನಡೆವ ಚಕ್ರರತ್ನ ಪ್ರಭಾಚಕ್ರದೊಳಂ ಆ ಪಡೆ ಕಣ್ಬಡೆದನ್ತೆ ಸೋಪಾನಾನ್ತರದೊಳಿೞಿದು Ap. 13, 50 va.]; (Śsv. 5, 14 va.). — ಕಣ್ಬನಿ. -ಪನಿ. (Śmd. 78). = ಕಮ್ಬನಿ. an eye-drop: a tear. [ಇೞಿವ ಪಿಣಿಲ್ ತೆರಳ್ದೊಱೆವ ಕಣ್ಬನಿ ಮಾಣದೆ ಮೋದೆ Pb. 14, 5]. — ಕಣ್ಬರಿ. -ಪರಿ. the proper manner or decorum of look. ಕಣ್ಬರಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. (Abh. P. 2, 53). — ಕಣ್ಬಸ. eye power; the faculty of vision (Cpr. 5, 78). — ಕಣ್ಬಿಡು. to open the eyes; to open them widely (from anger, My.; Bp. 14, 29; 20, 13). — ಕಣ್ಬೆಣ್ಡು. ಕಣ್ಮಲರ್ದುರ್ದನ್ ಅಱಿ ಕಣ್ಬೆಣ್ಡು (Ct. II, 106, o. r. ಕಣ್ಬೆಣ್ಡು). — ಕಣ್ಬೀಡು. a resting place for the eye. ಆ ನಾಡು ಪಿರಿಯ ಕಣ್ಬೀಡು (Śmd. 82 Mdb.). — ಕಣ್ಬೆಣ್ಡು. faintness of sight, aversion to further seeing (My.). see ಕಣ್ಬೆಣ್ಡು. [— ಕಣ್ಬೆಱು. -ಪೆಱು. to get the eye. ಕಣ್ಬೆತ್ತ ಫಲಮನಿನ್ದು ಪೆತ್ತೆನೆನ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಮದೇವನನಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳನ್ತಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು Vr. 26, 12]. — ಕಣ್ಬೇಟ. (Śmd. 82). sexual pleasure derived from looking (at another). [ಅಲ್ಲಿ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಣ್ಡನ ಗಣ್ಡಗಾಡಿಯುಂ ಕಣ್ಡು ಫಣೀನ್ದ್ರನ ಕನ್ನೆ ಮದನಲತೆಯೆಮ್ಬ ನಾಗಕನ್ನೆ ಕಣ್ಬೇಟಂಗೊಣ್ಡು Pb. 4, 15 va.]; (Cpr. 5, 120). ಆ ಕಣ್ಬೇಟದಿಂ ಕಿವಿವೇಟ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿ (Bp. 45, 2). ಕಣ್ಬೇಟಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to obtain, etc. (Abh. P. 7, 105 va.). — ಕಣ್ಬೇನೆ. pain in the eyes; soreness of the eyes (C.; Ch. v. 18; Bp. 9, 6). — ಕಣ್ಬೊಣರ್. -ಪೊಣರ್. a pair of eyes; both eyes (Rśv. 8, 82 va.; Śsv. 1, 46). — ಕಣ್ಬೊಲ. -ಪೊಲ. (Śmd. 78). space to which the power of vision extends, sight. [ಅವರ ಗಗನತಳಗಮನದೊಳನ್ದಾದ ಬೆಡಂಗಂ ನೋಡಿದರಾದರದಿಂ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಬೊಲಂಗಳಿವಿನೆಗಂ Ap. 5, 65]; (Abh. P. 7, 105 va.; 9, 41. 76; Śsv. 3, 35 va.). ತಳದೊಳ್ ರುದ್ರಂ ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ಕಣ್ಬೊಲನ್ ಆಗೆ (Śmd. 78 Mdb., o. r. ರುದ್ರನಂ). — ಕಣ್ಬೊಳಪು. -ಪೊಳಪು. lustre of the eye (Abh. P. 10, 80). — ಕಣ್ಬೊಳೆಪು. -ಪೊಳೆಪು. = ಕಣ್ಬೊಳಪು (Cpr. 10, 14). — ಕಣ್ಮರಲ್. -ಕಣ್ಮಲರ್ 2. (Rśv. 11. 85). — ಕಣ್ಮಱೆ. a screen or obstacle for the eye. ತೋಹಿನೊಳ್ ಇರ್ದು, ಅವ ಕಣ್ಮಱೆಯಾದ ಎಲೆಗಳ ಹಱಿದು (Siṅgirāja 28, 35; My.). 2, the state of being hidden or invisible. ಅವನು ಕಣ್ಮಱೆಯಾದನು (My.). 3, heedlessness (C.). — ಕಣ್ಮಲರ್. 1. the eye to be disgusted with seeing (?). ಕಣ್ಮಲರ್ದುರ್ದನ್ ಅಱಿ ಕಣ್ಬೆಣ್ಡೆನ್ದು (Ct. II, 106, o. r. ಕಣ್ಬೆಣ್ಡು). — ಕಣ್ಮಲರ್. 2. (Ct. II, 98). the eye regarded as a flower; an eye that resembles a flower. [ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮೆ ಕಣ್ಮಲರೊಳ್ ಬನ್ದಿರೆ ನೋಡಿದಂ ಕಲುಷದಿಂ ಗಾಣ್ಡೀವಿ ಗಾಣ್ಡೀವಮಂ Pb. 7, 7]; (Cpr. 2, 79; Abh. P. 1, 118; 6, 49; 9, 111. 117; 10, 81; Rśv. 5, 110; 14, 94; J. 11, 19). — ಕಣ್ಮಲೆ. to flash on the mind, to appear clearly, etc. [ಪೊಂಗುವ ಮಲೆಪರ ಮಲೆಗಳಡಂಗಂ ಕಣ್ಮಲೆವ ಮಣ್ಡಲಂಗಳ್ ಪ್ರತ್ಯನ್ತಂಗಳೆನಲೊಳವೆ Pb. 9, 39]; (Cpr. 4, 71; ಚಿತ್ತಸ್ಫುರಣ Śmd. Dh.). see ಕಣ್ಣಲೆ. — ಕಣ್ಮುಚ್ಚು. to shut the eyes, to sleep. [ಒರ್ವಪಾರ್ವಂ...ಬನ್ದು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಲೆಡೆವೇಡೆ Pb. 3, 31 va.]; (Bp. 3, 18; Bh. 1, 6, 2; J. 7, 45). — ಕಣ್ಮುಟ್ಟು. eye-touch; the state of being within sight (Abh. P. 3, 28; 8, 30 va.). — ಕಣ್ವಚ್ಚು. -ಬಚ್ಚು. (Śmd. 81). = ಕಣ್ಮುಚ್ಚು (?). — ಕಣ್ಸನ್ನೆ. a sign made with the eye. [ಮತ್ತಮಣ್ಣನ ಕಣ್ಸನ್ನೆಗೆ ಮಿೞಲಮ್ಮದೆ ಸಮನ್ತಿರ್ದರ್ Pb. 7, 9; 4, 82]; (Bp. 11, 40; My.). — ಕಣ್ಸಯ್ಗೆ. = ಕಣ್ಸನ್ನೆ. (My.) — ಕಣ್ಸವಿ. sweetness or charm for the eye. ಮೆಯಿಸವಿ ಕಣ್ಸವಿಯಪ್ಪ ರೂಪು (Śmd. 83 Mdb.). — ಕಣ್ಸೋಲ್. the eye to be defeated; to be captivated by, or greatly pleased with, to be enamoured with. [ಅನಿತಣ್ಮೆ ಸತ್ತ ನರ ನನ್ದನಂಗೆ ಕಣ್ ಸೋಲ್ತು ಬಗೆಯುದಮರೇನ್ದ್ರನಂ Pb. 11, 105]. ಕಣ್ಸೋಲ್ತುದು (ಒಲ್ದು ಪಾಂಗು Ct. II, 26; Abh. P. 4, 10; 5, 54; 16, 39 va.). — ಕಣ್ಸೋಲ. eye-defeat: the state of captivating or charming. [ಕಣ್ಸೋಲದಿಂ ಕೀಚಕಂ ಬನ್ದು Pb. 8, 71]. ಕಣ್ಸೋಲಮನ್ ಅಱಿಯುಂ ಪರವೆಣ್ (Śmd. 83; see s. ಪವಣ್ಸರಿ).

ಕಣ್ kaṇ. 2. = ಕಣ 3, etc. — ಕಣ್ಕಣ್. rep. = ಕಣಕಣ (My.). ಕಣ್ಚಣಿಸು. to emit the sound of kaṇ kaṇ (My.).

ಕಣ kaṇa. 1. = ಕಣೆ 1, ಗಣ 2, (ಗಡೆ 1, etc.). a stick (M., Tu. ಕಣೆ, T. ಕಣ್ಯೆ, a small bamboo branch; a small stick, shaft, hilt, handle; an arrow). — ಕಣಕಾಲ್. -ಕಾಲು. = ಗಣ-. the shinbone (Abh. P. 13, 45; 13, 54 va.; Grj. 10, 60; My.; ಜಂಘೆ, ಪ್ರಸೃತೆ Si. 207; M. ಕಣೆಕಾಲ್, T. ಕಣ್ಯೆಕ್ಕಾಲ್).

ಕಣ kaṇa. 2. the oblong piece of cloth from which a female's bodice is made (C.; *cf.* Mhr. ಖಣ, a square); [ನೆಳಲ ಪಾಣಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕಣದ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆಯ ಜವಳಿಗಳನೆ Ap. 4, 34 va.].

ಕಣ kaṇa. 3. = ಕಣ್ 2, ಗಣ್, ಗಣ 1. an imitative sound. (Mhr. ಖಣ). — ಕಣಕಣ. rep. the ringing sound of unbroken,

sound earthen or metal vessels, bells, etc. when struck with the knuckles (C.). 2, the sound of the common tabor or tom-tom (ಹಲಿಗೆ) when struck (S. Mhr.; *cf.* ಕನಕ). — ಕಣಕಣವೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. = ಕಣಕಣಿಸು. (C.). — ಕಣಕಣಾಯಿಸು. = ಕಣಕಣಿಸು. (My.). — ಕಣಕಣಿಸು. to emit the sound of kaṇa kaṇa (My.).

ಕಣ kaṇa. 1. *a grain, a single seed,* as of rice, etc.; broken grain, grits, as of rice or millet [ಧಾನ್ಯಂಗಳಂ ಪದನಱಿದುಡುಗುವ ಕಣಂ ಮಾಡುವೊಕ್ಕುನ Ap. 6, 77 va.]; (ನುಚ್ಚು Hlā., Mr. 372); *a particle, a small bit, a granule; an atom.* 2, *a drop.* 3, *a spark* (ಕಿಡಿಯೇಱುಗೆ Mr. 47); the facet of a gem. 4, small, minute. see B. 4, 55. 106. 124. 5, = ಕಣೆ, ಮಾಗಧ q. v. — ಕಣತಲೆನುಯ್ಲ್ಲು. a harmless kind of small-pox (S. Mhr.).

ಕಣ kaṇa. 2. = ಕಳ 1. Tbh. of ಖಲ. a threshing floor (J. 15, 6); a field of battle; a misty halo round the moon (S. Mhr.). ಕಣಗಳ ಗುಮ್ಪು (ಖಲಿನಿ, ಖಲ್ಯೆ Si. 403; *cf.* 303). ಕಣದೊಳು ಕಾದಿ ಗೆಲಿದ ಅತಿಬಲರ ಕೆಯ್ಯಾರಿಸುವ ದನಿ (Prll. 3, 5).

ಕಣ kaṇa. 3. Tbh. of ಕ್ಷಣ. see ಅಕ್ಕಣ s. ಅಕ್ 1–.

ಕಣಕ kaṇaka. (fr. ಕಲಿ 2). = ಕಣಿಕ, ಕಣುಕ. dough, especially of wheaten flour (C.; Tu. ಕಲಪು, to mingle; to knead). [ಕಮ್ಬುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಣಕವ ನಾದಿದನ್ತೆ ಕಾಣಿರೇ ಎನ್ನ ಮನ! Bv. 260]. ಕುಟ್ಟಿದ ಕಣಕದನ್ಥ ಪದಾರ್ಥ (B. 4, 82). see Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ. — ಕಣಕ ಕುಟ್ಟುವ ಕಲ್ಲು. a smooth stone on which dough is put and pounded (C.).

ಕಣಕಪ್ಪಡಿ kaṇa-kappaḍi. = ಕಣುಕಪ್ಪಟೆ, ಕಣ್ಣುಪ್ಪಟೆ, ಕಣ್ಣು ಪ್ಪಡೆ, ಕಣ್ಣ ಕಪ್ಪಡಿ, ಕಣ್ಣು ಕಪಟೆ, ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಟ, ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಟೆ. a flittermouse or bat (C.; Te. ಗಬ್ಬಿಡಾಯಿ, –ಯೆ, ಗಬ್ಬಿಲ; M. ಕಡವಾದಿಲ್).

***ಕಣಕು kaṇaku.** an onomatopoeic word signifying the sound of a weapon. ಕಣಕೆನೆ ಚಕ್ರ ತೀವ್ರ ಹತಿಯಿಂ ತಲೆ ಪೋದೊಡೆ Pb. 10, 96; 13, 39.

ಕಣಗಲ kaṇagala. = ಕಣಗಿಲ್, etc. a kind of flower (ಹಯಮಾರ Cb.). ಬಿಳೇಕಣಗಲದ ಗಿಡ (ಕರವೀರ್ರ Cb.). ಕೆಮ್ಪು ಕಣ ಗಲ(ಕಬರಿ Cb., sic!). 2, a shrub yielding Tapioca, the bitter Cassava plant, Jatropha manihot L. (St. & Pl.).

ಕಣಗಿಲ್ kaṇagil. (Tbh. of ಕರವೀರ?). = ಕಣಗಲ Nr. 1, ಕಣ ಗಿಲ, ಕಣಗಿಲು, ಕಣಗಿಲೆ q. v., ಕಣಲಿಗೆ, ಕಣೆಗಲ್, ಕಣೆಗಿನು, ಕಣೆಗಿಲ್, ಕಣೆಗಿಲ, ಕಣೆಗಿಲಿ, ಕಣೆಗಿಲೆ, ಕಣೇಗಿಲೆ, ಗಣೆಗಲು, ಗಣೆಗಿಲು, ಗನ್ನೇಱಿ. (My.). ಕಿಸುಗಣಗಿಲ್ (Śmd. 216, o. r. ಗಣಗಿಲೆ).

ಕಣಗಿಲ kaṇagila. = ಕಣಗಿಲ್, etc. (ಶತಪ್ರಾಸ G.).

ಕಣಗಿಲು kaṇagilu. = ಕಣಗಿಲ್, etc. (St. & Pl.). see ಮಗ–.

ಕಣಗಿಲೆ kaṇagile. = ಕಣಗಿಲ್, etc. fragrant oleander, Nerium odorum, the root of which is poisonous and the leaves of which are compared to spears (ಪ್ರತಿಹಾಸ, ಶತಪ್ರಾಸ, ಚಣ್ಡಾತ, ಹಯಮಾರಕ, ಕರವೀರ Nr.; ಕರವೀರ, ಅಶ್ವಮಾರ Mr. 113, o. r. ಕಣಲಿಗೆ; My.; Tu., T., M. ಕಣವೀರ; Te. ಗನ್ನೆರು, ಗ ನ್ನೇರು,ಗನ್ನೇರು, ಗನ್ನೆನೆ; Mhr. ಕಣೇರ). see ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ, ತೊಱೆಗಣಗಿಲೆ.

ಕಣಗು kaṇagu. see ಕೆಮ್ಪುಕಣಗು.

ಕಣಜ kaṇaja. = ಕಡಜ. (My.). a wasp.

ಕಣಜ kaṇaja. (= ಕಲಂಜಿ, ಗಳಗೆ, ಗಳಿಗೆ 1). a corn-bin, *i. e.* a cylindrical structure formed of bamboo-mats for storing grain, placed either in the house or outside (C.; in My. it is, at present, generally constructed of planks or bricks; ಕುಸೂಲ Nr.; ಕಟಿ, ಕಲಿಂಜಕ Nr.; ಧಾನ್ಯಂಗಳ್ ಇಹ ಠಾವು Mr. 195; Mhr. ಕಣಗಾ; Te. ಕಣಜ, ಕಣಂಜ, ಕಣದ, ಕಣೆಜ, ಕಳಂಜ; T. ಕಳಂಜಿಯ)); an enclosure for grain, a granary (Rām. 5, 8, 48). ಕಣಜದೊಳ್ ಎಮ್ಮ ಭತ್ತವನ್ ಉಣ್ಡಡೆ (Bp. 24, 84). ಪಡಿಗಳಂ ಕಣಜದೊಳ್ ಅಳೆಯ ಬೇಕು (53, 12). ಹಿರಿಯ ಕಣಜದ ದವಸಂ (53, 18). ಪಿರಿಯ ಕಣಜ ವನ್ ಒಡೆದು ಕೊಳುತಂ (24, 26). ಕಣಜಂಗಳಂ ಗಮ್ಮನೆ ಹಿರಿದು, ನೆಲ ಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಸಿ, ಕನಕನವರತ್ನಮಯಶಿವಭವನಮಂ ರಚಿಸಿ (53, 29). ಸುಕರಧಾನ್ಯದ ಕಣಜಗಳ್ (C. Bp. 5, 50). — ಕಣಜದ ಹುೞು. -ಹುೞು. a wasp (My.; ಗನ್ಧೋಲಿ, ವರಟಿ Si. 176; ವೃಶ್ಚಿಕ 405, sic!).

ಕಣಜು kaṇaju. = ಕಣಂಜು. (Śmd. 48). a weight used in weighing coral (My.; Te. ಕಣುಜು, ಕಳಂಜು, a weight of one pagoda and a half, used in weighing coral; T. ಕೞಂಜು, a weight of two and a half pagodas: the 16th part of an ounce; M. ಕೞಂಜು, a drachm, weight of 2 silver fanams, etc.; *cf.* ಕರಿಜು). 2, = ಪಿಂಗಾಕ್ಷ (Mr. 157).

ಕಣಂಜು kaṇañju. = ಕಣಜು. (Śmd. 48).

ಕಣಪ kaṇapa. = ಕಣಯ, ಕಳೆಯ. *a kind of spear or lance.*

ಕಣಬ kaṇaba. a horse with white feet. ಅಡಿ ಬೆಳ್ಪಾಗೆ ಕಣಬನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 276).

ಕಣಬೆ kaṇabe. N. of a species of creeper (ರಾದ್ರಿ Mr. 147; *cf.* ಕಳವೆ 1?).

ಕಣಮೆ kaṇame. = ಕಣವೆ, ಕಣೆಮೆ, ಕಣಿವೆ, (ಕಣ್ಡಿ 1). a narrow pass between two mountains, a hill pass, a gap (My.; Te. ಗಣ್ಡಿ, ಕನಮ, ಕನವ, ಕನ್ಮ, ಕಲವೆ, ಗನಿನೆ; M. ಕಡಪ್ಪು, ಕಡಾಯಿ, ಕೞವಾಯಿ, ಕೞಾಯಿ; T. ಕಣವಾಯ್; Tu. ಕಣಿವೆ).

ಕಣಯ kaṇaya. = ಕಣಿ 2, ಕಣೆ 2. the knot which fastens a garment round the loins (ನೀವಿ, ಉಚ್ಚಯ Hlā.).

ಕಣಯ kaṇaya. = ಕಣಪ, etc. [ಕರ್ಣನಂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ಕಣಯ ಕಮ್ಪಣ ಮುಸಲ ಮುಸುಣ್ಡಿ ... ವಿವಿಧಾಯುಧಂಗಳೊಳಿಟ್ಟು Pb. 12, 118 va.]; (Abh. P. 13, 76 va.).

ಕಣಲಿಗೆ kaṇalige. = ಕಣಗಿಲೆ, etc. (ಪದ್ಧತಿ Ct. II, 38; ಪದ್ಧತಿ Kk. 22, o. rs. ಕಣಗಿಲೆ, ಕಣೆಗಿಲಿ). see Rām. 6, 44, 8.

ಕಣವೆ kaṇave. = ಕಣಮೆ, etc. a valley etc. (My.).

ಕಣಸು kaṇasu. = ಕನಸು. seeing, looking, sight. see ಅಲಗಣಸು s. ಅಲ 3, and *cf.* ಕಣಿಸು.

ಕಣಾ kaṇā. doest thou not see? is it not? lo! indeed! ಭೂಭುಜರು ಬರುತಿರ್ದರು, ಕಣಾ, ಕೇಳ್, ಅಜಕುಮಾರ ಕುಮಾರ! (Rām. 26, 17). see 26, 13. 15; Bh. 1, 8, 13. 27. 28; 2, 13, 35; J. 6, 48; 23, 41.

ಕಣಾದ kaṇa-ada. eating atoms or granules. 2, a goldsmith (= ಕಲಾದ). 3, N. of a ṛiṣi, the author of the vaiśeṣika philosophy, a branch of the nyāya. (My.; G.).

ಕಣಿ kaṇi. 1. a tabor or tom-tom (ಹಲಿಗೆ) which when struck, exactly emits the sound of *kaṇa* 3 (S. Mhr.).

ಕಣಿ kaṇi. 2. (= ಕಣಯ, etc.). a knot, a tie (My.; M. ಕಣಿ, a snare, gin). ಕಣಿಯ ಕುಣಿಕಿಲ (of bags that are tied) ಬಣ್ಡಿಯಂ ಬಿಚ್ಚಣಿಸಿ (Bp. 56, 5). [2, a bundle, treasure. ಗುಱು

ಗುಮ್ಮೆನ್ದು ಪಸಿದಿರ್ದು ಬೆದಬೆದ ಬೆನ್ದಿನಿಬರ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ವ ಕಣಿಯೇಂ ಪೇೞಿಂ Ap. 9, 90].

ಕಣಿ kaṇi. 3. sight, spectacle (Tu., M.); ominous sight: what is seen at the birth of a child (signs in heaven, etc.), or first sight on peculiar days, or significative presents (M.); divination, sooth (ಚಣ್ಡಿ Śm. 96, o. r. ಚೆಣ್ಡಿ; Te. ಕನಿ; Te. ಕನು, to see). — ಕಣಿ ಕೇಳು. to ask for a divination (My.). ಕಳ್ಳನ ತಾಯಿಯು ಸಂಗಡ ಕಣೀ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕಣಿ ಹೇೞು. to explain a kaṇi, to divine (My.; M. ಕಣಿ ಚೊಲ್, Te. ಕನಿ ಪೆಟ್ಟು). ಕಣಿ ಮುನ್ನಾದ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಹೇೞುವವಳು (ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ, ಈಕ್ಷಣಿಕೆ, ದೈವಜ್ಞೆ Si. 188). 2, to deliver a long tedious speech (My.).

ಕಣಿ kaṇi. 4. = ಕಣೆ 3. a heavy wooden roller etc. (S. Mhr.).

ಕಣಿ kaṇi. 5. a stone (ಶಿಲೆ Śm. 96; *cf.* ಕಲ್ 4). [ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಣ ಕಣಿಯ ತನ್ದು ಪೂಜಾವಿಧಾನಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅಷ್ಟತನುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಮ್ಬರು Cv. 913]. ಕಣಿಯೊ ಪರುಷದ? (Bp. 1, 39). ಎನ್ನ ಪರುಷದ ಕಣಿಯೆ! (36, 2). ಬಳಪದ ಕಣಿ (My.; see Tbh. ಕಡು).

ಕಣಿ kaṇi. 6. a place (ತಾವು Śm. 96; T. ಕಣ್). see ಮುಂಕಣಿ.

***ಕಣಿ kaṇi. 7.** a kind of weapon. ಸಿಂಹಾಟಕಮೆಮ್ಬ ಕುನ್ತಮುಂ ಲೋಹವಾಹಿನಿಯೆಮ್ಬ ಸುರಿಗೆಯುಂ ಮನೋವೇಗಮೆಮ್ಬ ಕಣಿಯುಂ ಸೌನನ್ದಕಮೆಮ್ಬ ಬಾಳುಂ Ap. 15, 3 va.

ಕಣಿ kaṇi. 1. an atom, a minute particle; a trifle. ವಿಸಟಮ್ಬರಿವ ಶೂಕಲಾಶ್ವಗಳನಂ ಕಣಿಯುಂ ಬಗೆಯದೆ, ಮುಂಕೊಣ್ಡು, ಶಂಕಿಸದೆ ಏಱಿ (Rśv. 6, 11 va.).

ಕಣಿ kaṇi. 2. = ಗಣಿ, ಗನಿ. Tbh. of ಖನಿ (Śmd. 364). that is dug: a ditch, a basin (see ಹರಿಕಣಿ); a mine, an asylum (ಆಕರ, ಖನಿ, ಗಂಜ Hlā., Mr. 100; ಆಕರ, ಖನಿ Nn. 91; ಗಂಜ 104; C.). ಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಚೂರ್ಣಾದಿರೂಪವನ್ ಆಗಿಹುದು (ಅಕೃತ Nr.). [—ಕಣಿಯಂ. -ಅಂ. one who is an asylum of etc. ಕಣಿಯುಂ ಶೌರ್ಯಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆಡಱಾದ ರಿಪುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಬಲ್ಕಣಿಯುಂ ... ಭನ್ದಕಣ್ಡಂ ಸುರೇನ್ದ್ರಂ Pb. 7, 95; 13, 10; Ap. 3, 15]. ಸೇವೆ ಅಱಿಯುದ ದಣಿಯು ಕಲ್ಲಿನ ಕಣಿಯು (Dp. 54). see *e. g.* Bp. 22, 62; J. 6, 25; B. 5, 98.

ಕಣಿಕ kaṇika. = ಕಣಕ, etc. dough ಕಮ್ಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣಿಕಾನಾದಿದ (Prv.).

ಕಣಿಕೆ kaṇike. = ಕಣುಕು. the stalk of the great millet when deprived of its ear, either green or dry (S. Mhr.; Te.: a stick; *cf.* ಕಣ್ಡಿಕೆ 2). ಕಣಿಕೆಯ ಬಣಿವೆ (ಬಣಬೆ G.). ಕಣಿಕೆಯ ಒಟ್ಟಲು (ಮೆದೆ G.). ಎರಡು ಸಿವಡು ಕಣಿಕೆ ತನ್ದು ಚೆಲ್ಲು (B. 2, 19). ಎಮ್ಮೆಗಳು ಹುಲ್ಲನ್ನೂ ಕಣಿಕೆಯನ್ನೂ ತಿನ್ದು ಬದುಕುವವು (5, 22).

ಕಣಿಕೆ kaṇike. *a small particle; an atom; a spark; a drop.* 2, *the plant Premna spinosa or longifolia* Roxb. see ಸಣ್ಣ ಕಡುಕು s. ಕಡುಕು 3.

ಕಣಿಗಲ್ kaṇigal. -ಲು. = ಕಣಗಿಲ್, etc. (My.). a kind of flower ಪ್ರತಿಹಾಸ, ಶತಪ್ರಾಸ, ಚಣ್ಡಾತ, ಹಯಮಾರಕ, ಕರವೀರ ಎನ್ದರೆ ಗನ್ನೇಱಳೆ, ಕಣಿಗಲ ಗಿಡ; ಕೆಲವರು ಇದಱಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ೨ ಶಬ್ದಗಳು ಬಿಳೀ ಕಣಿಗಿಲಿಗೂ ೩ ಶಬ್ದಗಳು ಕೆಮ್ಪು ಕಣಿಗಲಿಗೂ ಪೆಸರೆನ್ದು, ಹೇೞುವರು (Si. 140).

ಕಣಿಗಾರ್ತಿ kaṇi-gārti. a female fortune-teller (My., also ಕಣಿಗಾತಿ).

ಕಣಿಗಿನು kaṇiginu. = ಕಣಿಗಲ್, etc. (St. & Pl.).

ಕಣಿಗಿಲ್ kaṇigil. -ಲು. = ಕಣಗಿಲ್, etc. see ಚಂಗಣಿಗಿಲ್, ಚೆಂಗಣಿಗಿಲ್, ದೇವಗಣಿಗಿಲು, ನೀರುಗಣಿಗಿಲ್, ನೆಲಗಣಿಗಿಲ್, ಪೆರ್ಗಣಿಗಿಲ್, ಮರಗಣಿಗಿಲು.

ಕಣಿಗಿಲ kaṇigila. = ಕಣಿಗಿಲ್, etc. a kind of flower. ಕಣಿಗಿಲದ ಗಿಡ (ಗಣಿಗಿಲು G.).

ಕಣಿಗಿಲಿ kaṇigili. = ಕಣಿಗಿಲ್, etc. (ಪಡ್ಡಳಿ Śm. 27, o. rs. ಕಣಗಿಲೆ, ಕಣಿಗಿಲೆ).

ಕಣಿಗಿಲೆ kaṇigile. = ಕಣಗಿಲ್, ಕಣಿಗಿಲಿ q. v., etc. (ಕರವೀರ, ಚಣ್ಡಾತ, ಪಡ್ಡಳಿ G.).

ಕಣಿತಲೆ kaṇitale. the temple of the head (Si. 213, *only* in Si.; Te. ಕಣತೆ).

ಕಣಿತಿ kaṇiti. a female fortune-teller (ವಿಪ್ರಶ್ನಿಕೆ, ಈಕ್ಷಣಿಕೆ, ದೈವಜ್ಞೆ Nr.; My.).

ಕಣಿಮೆ kaṇime. = ಕಣಿವೆ, etc. a valley (My.).

***ಕಣಿಯ kaṇiya.** a sooth-sayer, fortune teller. ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಈಱುಲು ಗಾಳಿ ಭೂತ ಸೋಂಕಿತ್ತೆನ್ದು ಕಣಿಯರ, ಭೇಷಜರ ಬೆಸಗೊಣ್ಡು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ Cv. 399. *cf.* ಕಣಿ.

ಕಣಿಲೆ kaṇile. = ಕೞಿಲೆ, etc. young shoot of bamboo q. v. (Dp. 170, 2).

ಕಣಿವೆ kaṇive. = ಕಣಮೆ, etc. a valley.

ಕಣಿಶ kaṇiśa. *an ear of corn* (ಬೆಳದ ತೆನೆ Mr. 372).

ಕಣಿಸ kaṇisa. proper weight or value (Te.; T. ಕಣಿಜ; R.; *cf.* ಕಣಜು ?)

ಕಣಿಸು kaṇisu. = ಕಣ್ಬು, ಕಳಿಸು 3. to appear; to see, to consider (*cf.* ಕಣಸು, ಕಣಿ 3, ಕಾಣ್ 1). see ಅಲಗಣಿಸು s. ಅಲ 3, ಕಡೆಗಣಿಸು s. ಕಡೆ 1.

ಕಣೀಯಂಸ್ kaṇīyaṁs. ಕಣೀಯಸ್. *very small;* young, younger.

ಕಣು kaṇu. = ಕಣ್ 1, etc. the eye, etc. — ಕಣುಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. = ಕಂಗಾಣ್, etc. to see or perceive with the eyes. ಮಿಣ್ಡಿಯ ಗಣ್ಡ ತಾ ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೋದರೆ, (ಯಾರೂ) ಹಿಣ್ಡಿಯ ಹೆಡಿಗೆಗೆ ಕೋಣನ ತನ್ದು, ಕಣುಗಣ್ಡು, ಹೊಡದನ್ತೆ (Sp.). — ಕಣುಗುಱುಹು. -ಕುಱುಹು. = ಕಂಗುಱುಹು. a mark for the eye; knowledge acquired by the eye (Rām. 5, 8, 48). — ಕಣುದಣಿ. -ತಣಿ. = ಕಣ್ದಣಿ. the eye to be perfectly satisfied (Bp. 29, 17). — ಕಣುಮಿಂಚು. a flash of the eye (Bp. 40, 4). — ಕಣುಶೂಲೆ. an acute pain in the eye (Bp. 18, 66).

ಕಣುಕ kaṇuka. = ಕಣಕ, etc. dough (My.).

ಕಣುಕಪ್ಪಟೆ kaṇu-kappaṭe. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. (My.).

ಕಣುಕು kaṇuku. = ಕಣಿಕೆ. the stalk of millet. ಕಣುಕಂ ಹುಲ್ಲನ್ ಇಕ್ಕಲು (Bp. 60, 27).

ಕಣೆ kaṇe. 1. = ಕಣ 1 q. v., etc. a stick; an arrow (ಕೋಲ್, ಸರಳ್, ಅಮ್ಬು Ct. II, 47; ಕೋಲ್, ಸರಲ್, ಪುಣ್ಬು Kk. 40; ಸಾಯಕ 39; ಕೋಲ್, ಪುಣಮ್ಬು, ಸರಲ್ Śm. 43; *cf.* ಗಣೆ, Sk. ಶಣ; Tu. ಕಣೆ, a slender bamboo branch; the quill of a porcupine). ಕಣೆಯ ಹೊದೆ (ಡೊಣೆ, etc. Kk. 40). [ಅರಿವ ನಡುವುಡಿವ ನೇರ್ಗೋಲ್ವರಿದುರ್ಚುವ ನಟ್ಟು ತೊನೆವ ಕಣೆಗಳ್ಗೆ ಮೊಗನ್ದಿರಿಯದೆ Pb. 10, 74]. ಮದನನ ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81). ಮಹರಥರ ಜವನಾಳನ್ತೆ ಅಪ್ಪ ಕಣೆ. (Abh. P. 13, 71). ಕಣೆಯ ಸನ್ಧಾನಂ

(ತುಡುವದು Śm. 92). see ಅಲರ್ಗಣೆ, ಕಮ್ಮಂಗಣೆ, ಕಿಟ್ಟಣೆ, ಕೂರ್ಗಣೆ, ಗಱಿಗಣೆ, ಪೆರ್ಗಣೆ, ಬಲ್ಗಣೆ; J. 7, 61; 12, 20. 27. — ಕಣೆಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain arrows (J. 8, 29; 9, 16). — ಕಣೆದೊಡು. -ತೊಡು. to put the arrow on the bow (Śsv. 4, 19). — ಕಣೆಯೇಱು. -ಏಱು. a wound made with an arrow (Abh. P. 13, 80). — ಕಣೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to become like a stick (Abh. P. 13, 54 va.).

ಕಣೆ kaṇe. 2. = ಕಣಯ್, etc. ಸ್ತ್ರೀಯ ಉಡಿಯ ಸೀರೆಯ ಕಣೆ (ಸ್ತ್ರೀಕಟೀವಸ್ತ್ರಬನ್ಧ, ನೀವಿ, ನಿಱಿ Nr.).

ಕಣೆ kaṇe. 3. = ಕಣಿ 4. the heavy wooden roller which stands upright in the stone or wood-mortar of an oil-mill and is turned round by oxen (ಧ್ರುವ, ಯಷ್ಟಿ Mr. 213; My.; M.); a pair of such rollers used for a sugar-mill (My.).

ಕಣೆ kaṇe. = ಕಣ No. 5. *long pepper.* 2, *cummin seed.*

ಕಣೆಗಿಲೆ kaṇegile. = ಕಣಗಿಲ್, etc. ಚೆಂಗಣೆಗಿಲೆ (Śmd. 216, o. r. ಚೆಂಗಣಿಗಿಲ್).

ಕಣೆಯ kaṇeya. a story, a tale (Rām. 6, 53, 54; Mhr., Koṅkaṇi ಕಾಣಿ; H. ಕಹಾನೀ).

ಕಣೆರಿ kaṇeri. a prickly shrub, Zizyphus Oenoplia Mill. (St. & Pl.; Koṅkaṇi ಕಣೇರಿ).

ಕಣ್ಕಪ್ಪಟೆ kaṇ-kappaṭe. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. a flitter mouse or bat (My.).

ಕಣ್ಕಪ್ಪಡೆ kaṇ-kappaḍe. = ಕಣ್ಕಪ್ಪಟೆ, etc. (B. 3, 27; My.).

ಕಣ್ಚು kaṇcu. 1. = ಕಣಿಸು. to appear, to see. see ಕಡೆಗಣ್ಚು, ಕಿಸುಗಣ್ಚು.

ಕಣ್ಚು kaṇcu. 2. sight, look. see ಕಿಸುಗಣ್ಚು 2.

ಕಣ್ಟ kaṇṭa. 1. Tbh. of ಕಣ್ಠ (Śmd. 338, o. r. ಕುಣ್ಠ = ಕುಣ್ಟ). an iron style used for writing on palm-leaves (C.). 2, the neck of a vessel (C.). ದಣ್ಡಿಗಂಜುವ ಬಣ್ಟನ್ ಒಡಕುಹರವಿಯ ಕಣ್ಟ (Dp. 54). 3, another form of ಕಣ್ಟಕ. see Prv. s. ದಣ್ಟು.

ಕಣ್ಟ kaṇṭa. 2. = ಕರಟ 2. (My.). the shell of cocoanut.

ಕಣ್ಟಕ kaṇṭaka. = ಕಣ್ಟ No. 3, ಕಣ್ಟಿಯ. *a thorn; the point of a needle or pin* (ಮುಳ್ Nn. 39; ಮುಳ್ಳು 81). 2, *the erection of the hair of the body* in thrilling emotions (ಪುಲಕ, ರೋಮಾಂಚನ 39). 3, *a troublesome person, a foe* (ಅರಾತಿ, ಹಗೆ 39). 4, any annoyance or source of vexation; an obstacle, an impediment; sin (ಕಿಲ್ಬಿಷ, ಪಾಪ 39); war (ಆಹವ, ಕಾಳೆಗ 39); danger, peril (J. 9, 31; C.; see ಪ್ರಾಣ-). 5, a hunter (ಲುಬ್ಧಕ, ಬೇಡ 39). ಬನ್ದ ಕಣ್ಟಕವು ನಿವಾರಣವಾಯಿತು (B. 4, 63). see Prv. s. ಮಣ್ಣಪ.

ಕಣ್ಟಕಛೇದ್ಯ kaṇṭaka-chēdya. the cutting of thorns. see ಕೊರ್ಚು.

ಕಣ್ಟಕದ್ವಾರ kaṇṭaka-dvāra. = ಕಣ್ಟಿಯಬಾರ. (Śmd. 384). an impeding door, etc.

ಕಣ್ಟಕಫಲ kaṇṭaka-phala. *the jack tree, Artocarpus integrifolia* Lin.

ಕಣ್ಟಕಾರಿ kaṇṭa-kāri. = ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ No. 1. (My.; St. & Pl.; Sk.).

ಕಣ್ಟಕಾರಿಕೆ kaṇṭa-kārike. *a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd. 2, ಅಣ್ಟಾಳಗಿಡ (G.).

ಕಣ್ಟಕಿ kaṇṭaki. what is prickly: an awn (ಉಬು Mr. 110). 2, N. of a plant (ತಣ್ಡಸು Mr. 121). 3, N. of another plant (ಕುಟಿಲೆ Mr. 147). 4, a troublesome, vexatious woman (J. 5, 61).

ಕಣ್ಟಕಿಫಲ kaṇṭaki-phala. = ಕಣ್ಟಕಫಲ. the jack tree. see Nr. s. ಹಳಸು.

ಕಣ್ಟಲೆ kaṇṭale. = ಕಣ್ಟಾಳ, ಕಣ್ಟಾಳೆ, ಕಣ್ಟ್ಲೆ. a double bag carried across a beast (C.; Mhr. ಕಣ್ತಾಳ; Te. ಕಣ್ಟಾಲ, ಕಣ್ಟ್ಲ; T. ಕಣ್ಡಾಳ). see B. 4, 184; 5, 125.

ಕಣ್ಟಳಿಸು kaṇṭaḷisu. to recoil, to shrink (Kāvy. III, 3, 104); to rear, to prance (Rśv. 13, 91; Te. ಕಣ್ಟೆ, ಕಟ್ಟರ = ನಾಟ್ಯಭೇದ; Cpr. 2, 42).

ಕಣ್ಟಾಳ kaṇṭāḷa. = ಕಣ್ಟಲೆ, etc. (My.). a double bag carried across a beast.

ಕಣ್ಟಾಳೆ kaṇṭāḷe. = ಕಣ್ಟಾಳ. (My.).

ಕಣ್ಟಿ kaṇṭi. = ಕಟ್ಟಿ. see ನೀರುಗಣ್ಟಿ.

ಕಣ್ಟಿ kaṇṭi. 1. a species of Solanum. 2, the Acacia catechu and other thorny plants. 3, any thorny shrub, a thorny shrubbery (C.; see ಗಿಡಗಣ್ಟಿ). 4, thorny; vexatious, annoying.

ಕಣ್ಟಿ kaṇṭi. 2. Tbh. of ಕಣ್ಠಿ. a gold wire with a golden plate attached, being an ornament for the neck and breast of men (and women, C.).

ಕಣ್ಟಿಕಫಲ kaṇṭika-phala. *the jack tree, Artocarpus integrifolia.*

ಕಣ್ಟಿಕೆ kaṇṭike. = ಕಣ್ಡಿಕೆ 3. (My.). a roll of thread.

ಕಣ್ಟಿಕೆ kaṇṭike. Tbh. of ಕಣ್ಠಿಕೆ (Śmd. 338. 357, where o. r. ಕಣ್ಟಿಗೆ). a single string of pearls.

ಕಣ್ಟಿಗ kaṇṭiga. = ಕಟ್ಟಿ. one who applies etc. see ನೀರುಗಣ್ಟಿಗ.

ಕಣ್ಟಿಗೆ kaṇṭige. see ಕಣ್ಟಿಕೆ.

ಕಣ್ಟಿಯಬಾರ kaṇṭiya-bāra. Tbh. of ಕಣ್ಟಕದ್ವಾರ (Śmd. 384). an impending door.

ಕಣ್ಟಿಸು kaṇṭisu. (Śmd. 273 Mdb.). to straiten; to distress (Bh. 3, 18, 35; *cf.* ಕಟ್ಟು 2).

ಕಣ್ಟು kaṇṭu. 1. an offset in the wall of a well; an offset (or set-off) at the foot of a wall; the foot of any vase-shaped vessel; the rim of a vessel; a flight of stairs leading down to the water of a well (My.; *cf.* ಕಟ್ಟು 3, ಕಡೆ 1).

ಕಣ್ಟು kaṇṭu. 2. = ಕನರು No. 1, ಕಮುಟು, ಕಾಟ 3, etc. (My.; *cf.* Sk. ಕಟು). a disagreeable smell.

ಕಣ್ಟ್ರಾಯ kaṇṭrāya. = ಕಣ್ಠೀರಾಯ. (My.). name of a Mysore king.

ಕಣ್ಟ್ಲೆ kaṇṭle. = ಕಣ್ಟಲೆ, etc. (My.). a double bag.

ಕಣ್ಠ kaṇṭha. = ಕಣ್ಟ 1 No. 1 & 2. *the throat, the forepart of the neck* (ಕೊರಳು Nn. 49; ಕನ್ಧರ, ಕೊರಳು 51). 2, the neck (of a vessel). 3, an iron style for writing on palm leaves (ಪತ್ರಿ Mr. 359; the true form is ಕಣ್ಟ). 4, sound, especially guttural sound (ನಾದ, ಧ್ವನಿ 51). 5, the body (ಸಂಹನನ, ದೇಹ 51). 6, proximity (ಸಮೀಪ 51). 7, a shore or bank (ತಟ, ದಡ 51). see Prv. s. ಹುರುಳಿ.

ಕಣ್ಠಗತ kaṇṭha-gata. being at or in the throat; come to the throat, as the breath or soul of a dying person. (My.).

ಕಣ್ಠಗರಲ kaṇṭha-garala. Śiva (My.).

ಕಣ್ಠಪಾಠ kaṇṭha-pāṭha. learning by rote or by heart (My.).

ಕಣ್ಠಭೂಷೆ kaṇṭha-bhūṣe. *a collar or short necklace.*

ಕಣ್ಠಮಾಲೆ kaṇṭha-māle. (Śmd. 386; Kk. 96). a necklace.

ಕಣ್ಠಲಗ್ನ kaṇṭha-lagna. fastened round the throat; embracing. (My.).

ಕಣ್ಠಶೋಷ kaṇṭha-śōsa. aridness of the fauces; fruitless expostulation, vain talk. (My., also as ಕಣ್ಠಶೋಷಣ).

ಕಣ್ಠಸೂತ್ರ kaṇṭha-sūtra. the cord worn by wives round their neck (My.; Te.); the sacrificial thread (My.).

ಕಣ್ಠಿ kaṇṭhi. = ಕಣ್ಟಿ 2. a collar, a necklace (Sk.). ಮುತ್ತಿನ ಕಣ್ಠಿ (My.; Si. 218). ಹೊಕ್ಕುಳ ತನಕ ಜೋತಾಡುವ ಮುತ್ತಿನ ಕಣ್ಠಿ (ಉರಸೂತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಾಲಮ್ಬಿಕೆ G.). 2, a female who has a throat (J. 6, 22).

ಕಣ್ಠಿಕೆ kaṇṭhike. ಕಣ್ಠಿಕಾ. = ಕಣ್ಟಿಕೆ. *a single string of pearls* (ಏಕಾವಲಿ, ಒನ್ದು ಸರಮ್ ಅಗಿರ್ದ ಹಾರಂ Mr. 338).

ಕಣ್ಠಿತ kaṇṭhita. mourned about; longed for. see ಉತ್ಕಣ್ಠಿತ.

ಕಣ್ಠೀರವ kaṇṭhī-rava. roaring from the throat: *a lion.* 2, an elephant in rut. 3, a pigeon. — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯ. N. of a Mysore king. — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ವರಹ. a pagoda worth ten gold fanams (My.). — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ಹಣ. a gold fanam (four and two-third Anas, My.). — ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ಹೊನ್ನು. a gold coin that is the half of a kaṇṭhīravarāya's varaha (My.).

ಕಣ್ಠೀರಾಯ kaṇṭhī-rāya. = ಕಣ್ಠೀರವರಾಯ. — ಕಣ್ಠೀರಾಯವರಹ. = ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ವರಹ. (My.; Te., Tu.). — ಕಣ್ಠೀರಾಯ ಹಣ. = ಕಣ್ಠೀರವರಾಯನ ಹಣ (My.).

ಕಣ್ಠೀಸರ kaṇṭhī-sara. = ಕಣ್ಠಿ. a necklace (My.; Si. 218).

ಕಣ್ಠೋಷ್ಠ್ಯ kaṇṭha-ōṣṭhya. the vowels ಒ, ಓ and ಔ (Śmd. 66 Cm.; My.).

ಕಣ್ಡ kaṇḍe-a15. 1. = ಕಣ್ಡೈ, ಕಣ್ಡಾಯ್. didst thou, or doest thou, (not) see? is it not so? (Bp. 38, 6. 7).

ಕಣ್ಡ kaṇḍa. 2. flesh, meat (My.; Te. ಕಣ್ಡ; *cf.* ಕಪ್ಪು 6). ಕಣ್ಡವಂ ತಾಳಿಸೆ (ಚರೂಟ Mr. 217). ಕಣ್ಡದಿಣ್ಡೆ (Abh. P. 14, 7). ಕಣ್ಡದಿಣ್ಡೆಯಂ ತೆಗೆ ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟಿದು (Rśv. 5, 117). ಹಾದಿಯೊಳ್ ಊದಿದನ್ ಒರ್ವಂ, ಬೂದಿ ಕರಂ ಪಾಜಿ, ಕಣ್ಡಮಂ; ಕಣ್ಡಮ್ ಇದೆನ್ದು, ಆದರಿಸಿ, ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಕ್ಕಿಂ, ಮೇದುದು ಅದಂ ಕಾಗೆ (9, 26). see ಮಾಸ-. — ಕಣ್ಡವಿಡು. -ಇಡು. to gather flesh, to grow stout (My.; Te. ಕಣ್ಡ ಪಟ್ಟು).

ಕಣ್ಡ kaṇḍa. 1. = ಕಣ್ಡ. Tbh. of ಖಣ್ಡ (Śmd. 338). a piece [ವಿನತಾಪುತ್ರನ ವಜ್ರ ತುಣ್ಡ ಹತಿಗಂ ಮೆಯ್ಯಾನ್ತು ಕಣ್ಡಂಗಳುಳ್ಳಿನಮಂಗಂಗಳನೊಡ್ಡಿಯೊಡ್ಡಿ Pb. 4, 26; 11 58]. see ಕರ್ಕಣ್ಡ, ಕರ್ಗಣ್ಡ, ಚೌಕಣ್ಡ, ಸಿರಿಕಣ್ಡ. — ಕಣ್ಡತುಣ್ಡು. dupl. piecemeal (My.). 2, cutting and breaking off, discarding further talk. ಕಣ್ಡ ತುಣ್ಡು ಮಾತಾಡು, to speak so that further talk or argument becomes futile (an expression especially used in favor of truth, S. Mhr.). — ಕಣ್ಡವಲೆ. -ಬಲೆ. a net composed of different pieces (Bh. 3, 13, 23; Rśv. 5, 114 va.). — ಕಣ್ಡಸಕ್ಕರೆ. sugarcandy (My.).

ಕಣ್ಡ kaṇḍa. 2. = ಕಾಣ್ಡ. a curtain etc. see ಕಣ್ಡಪಟ.

ಕಣ್ಡಗ kaṇḍaga = ಕಣ್ಡಿಗ, ಕಣ್ಡುಗ q. v. a measure of capacity or weight (C.; B. 3, 46. 117; 5, 312).

ಕಣ್ಡಣೆ kaṇḍaṇe. (fr. ಕಡು 1). = ಕಣ್ಡನೆ. final settlement; treaty; capitulation (My.). — ಕಣ್ಡಣೆಪತ್ರ. a paper of settlement (My.). — ಕಣ್ಡಣೆಹಣ. a fixed sum (My.).

ಕಣ್ಡನೆ kaṇḍane. = ಕಣ್ಡಣೆ. (My.).

ಕಣ್ಡಪಟ kaṇḍa-paṭa. Tbh. of ಕಾಣ್ಡಪಟ (Śmd. 356, o. r. ಕಣ್ಡಪಡ). a curtain.

ಕಣ್ಡಪಡ kaṇḍa-paḍa. Tbh. of ಕಾಣ್ಡಪಟ (Śmd. 380, o. r. ಕಣ್ಡಪಟ).

***ಕಣ್ಡರಿಸು kaṇḍarisu.** to engrave to sculpture. ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ್ದಜಂ ಕಡೆದ ಕಣ್ಡರಿಪಂ ವಲಂ Pb. 5, 16; Ap. 11, 116.

ಕಣ್ಡರೆ kaṇḍare. *a principal vessel or artery of the body;* a sinew (ಕೊರಳ ಹೆನ್ನರ Hlā.; ಹೆನ್ನರ Mr. 398).

ಕಣ್ಡಲಿ kaṇḍali. a kind of bill-hook or cleaver (S. Mhr.).

ಕಣ್ಡಾ kaṇḍā. = ಕಣ್ಡ. a piece. — ಕಣ್ಡಾ ತುಣ್ಡು. = ಕಣ್ಡ ತುಣ್ಡು. (My.).

ಕಣ್ಡಿ kaṇḍi. 1. = ಕಿಣ್ಡಿ, ಗಣ್ಡಿ, (ಕಣಮೆ, etc.). a chink; a hole; an opening (My.; M., Tu.; Te. ಗಣ್ಡಿ). [ಒಳ್ಳಿಹಾಮಣಿಗಳ ದೀಪ್ತಿಗಳ್ ಬೆಳಗೆ ಧಾತ್ರಿಯನೊಯ್ಯನೆ ಕಣ್ಡಿಮಾಡಿ ಕಣ್ ತಣಿವಿನ ಮುನ್ದು ನಿನ್ದಿ ಊದ ಕೊಳ್ಳುಳನಂ ನಡೆನೋಟ್ಟಿ Pb. 11, 41]. ಮೂತ್ರದ ಕಣ್ಡಿ, ಶ್ಲೇಷ್ಮದ ಕಣ್ಡಿ (Abhā 2, 71). ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಡಿ (ಚಕ್ರ, ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣು Si. 276). see Bp. 26, 31; 40, 69; ಅಮ್ಬುಗಣ್ಡಿ, ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡಿ, ನಸುಳುಗಣ್ಡಿ, ಬೆಳಕಣ್ಡಿ, etc.; Prv. s. ಬಣ್ಡ 5. — ಕಣ್ಡಿವಲ್. -ಪಲ್. a tooth that stands somewhat apart (from the other ones, Bp. 51, 54). — ಕಣ್ಡಿಹಲ್ಲು. = ಕಣ್ಡಿವಲ್. (My.).

ಕಣ್ಡಿ kaṇḍi. 2. the capital of Ceylon, Candy (T.; B. 4, 206).

ಕಣ್ಡಿ kaṇḍi. a measure of (capacity and) weight (Si. 327; My. = 20 maunds of 28 lbs.; S. Mhr.; Mhr. ಖಣ್ಡೀ: in Bombay of 20 Bombay maunds, or, for particular substances, 8 maunds; at Poona of 20 Poona maunds; T. ಕಣ್ಡಿ, ಕಣ್ಡಿಲ್, a certain weight, at Madras equal to 500 lbs.; M. ಕಣ್ಡಿ, a weight of 500 lbs.; Te. ಖಣ್ಡಿ, the Indian ton, which for tobacco is 480 pounds for metals and hardware 500, for sugar, dates and soft goods 560; Mg., M. also: a certain timber-measure). see Prvs. s. ಮಣ.

ಕಣ್ಡಿಕೆ kaṇḍike. (fr. ಕಡಿ 4). a piece (ತುಣ್ಡು Kk. 74).

ಕಣ್ಡಿಕೆ kaṇḍike. 2. a stalk or stem (ನಾಲ, ಕಾಣ್ಡ Hlā.; *cf.* ಕಣಿಕೆ).

ಕಣ್ಡಿಕೆ kaṇḍike 3. = ಕಣ್ಟಿಕೆ, ಕಣ್ಡು 2. a ball of thread, a roll of thread on a small stick or straw, which is put into the weaver's shuttle (C.; Te. ಕಣ್ಡೆ; T. ಕಣ್ಡು). ನೂಲು ಕಣ್ಡಿಕೆಯನ್ ಇರಿಸಿ ನೇಯುವ ಕೊಟಿವಿ (ವೇಮ, ವಾಯದಣ್ಡ Si. 343, sic!). — ಕಣ್ಡಿಕೆಮುಳ್ಳು. the long thorns of certain sticks on which weavers place wet kaṇḍikes to dry (C.).

ಕಣ್ಡಿಗ kaṇḍiga. = ಕಣ್ಡಗ, etc. a measure of capacity or weight. (My.).

ಕಣ್ಡಿತ kaṇḍita. (often written and pronounced ಖಣ್ಡಿತ). (fr. ಕಡಿದು or ಕಡು 1). firmness, positiveness, peremptoriness, strictness, certainty (C.; Te. ಖಣ್ಡಿತ; T. ಕಣ್ಡಿದ; ನಿಶ್ಚಯ G.). ಕಣ್ಡಿತದ ಮನ್ತ್ರಪೂರಿತಹವಿಯನ್ ಅಟಿದು ಎಂಜಲಿಪುದೆ ವಾಯಸಂ? (J. 18, 46). — ಕಣ್ಡಿತಮಾತು. a decisive, last word (C.). — ಕಣ್ಡಿತವಾಚೆ. a positive, true speech or word. ಇದುವೇ ಕಣ್ಡಿತವಾಚೆ ಅಹುದು. (Jñs. 42, 12). — ಕಣ್ಡಿತವಾದಿ. one who speaks truly or justly (My.).

ಕಣ್ಡಿಸು kaṇḍisu. to settle, especially the price of a thing (S. Mhr.; Te. ఖండించు; T. ಕಣ್ಡಿ). ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಣ್ಡಿಸು, fix the price of this book! (S. Mhr.).

ಕಣ್ಡು kaṇḍu. 1. P. p. of ಕಾಣ್ 1, ಕಾಣು.

ಕಣ್ಡು kaṇḍu. 2. = ಕಣ್ಡಿಕೆ 3. a ball of thread (My., occasionally; T.; see ನೂಲು-).

ಕಣ್ಡು kaṇḍu. *scratching; itching; the itch* (ಖರ್ಜು, ಮೆಯ್ಯ ತಿಮಿರು Mr. 384).

ಕಣ್ಡುಕ kaṇḍuka. = ಕನ್ದುಕ, ಕನ್ದುಕ. a ball (Si. 231, *only* Si.).

ಕಣ್ಡುಗ kaṇḍuga. = ಕಣ್ಡಗ, etc. a measure of capacity; twenty koḷagas (ಖಾರಿ Nr.; My.; Si. 329; ಶಾಖ Mr. 206; see Mr. s. ಪಾಗ and ಖರ್ವ), from 20 to 32 hērus (a hēru = 128 sēru, S. Mhr.); a weight of from 20 to 28 maunds (a maund = 48 sēru, S. Mhr.). ಅಯ್ದು ಕಣ್ಡುಗಂ (Śmd. 224). ಕಣ್ಡುಗ ಬೀಜದ ಬಿತ್ತುವ ಕೆಯಿ (ಖಾರೀಕ Nr.). ಒನ್ದು ಕಣ್ಡುಗ ಬೀಜವರೀ ನೆಲವು (ಖಾರೀಕ Si. 302). ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಣ್ಡುಗ (ವಾಹ 329). ಕಡ್ಡಿ ಕಣ್ಡುಗ ನೀರು ತಱುಬುವದು.— ಕಣ್ಡುಗ ಉಣ್ಣೋರ ಮನೆಗೆ ಕಡನ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟಾರು? — ಕತ್ತೆಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಡುಗ ಹಾಲಿದ್ದರೇನು? — ಕಣ್ಡುಗ ಹಾಲಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಬೊಟ್ಟು ಹೆಪ್ಪು (Prvs.). see Bp. 9, 21; 23, 37; ಮೂಗಣ್ಡುಗ.

ಕಣ್ಡೂತಿ kaṇḍūti. *scratching; itching; the itch.*

ಕಣ್ಡೂತಿಕರ್ಷಣ kaṇḍūti-karṣaṇa. rubbing or scratching what itches or the itch. see ತುಱಿಸು.

ಕಣ್ಡೂಯನ kaṇḍūyana. *scratching; itching; the itch.*

ಕಣ್ಡೂಯಮಾನ kaṇḍūyamāna. scratching. (My.).

ಕಣ್ಡೂಯೆ kaṇḍūye. *scratching; itching; the itch.*

ಕಣ್ಡೂರೆ kaṇḍūre. *the plant Mucuna pruritus* Hook.

ಕಣ್ಡೆಯ kaṇḍeya. 1. (fr. ಕಡಿ 4). a kind of sword (Rām. 3, 6, 41; 5, 3, 61; 6, 13, 6). [ಇಱಿವ ಘಾಯ ಕಣ್ಡೆಯ ಭೇದ ವಿನ್ನೂ ತಿಳಿಯದು! Bv. 701]. ಕಣ್ಡೆಯವನ್ ಉಱೆ ಝಳುಪಿಸುತ್ತಂ ಮಣ್ಡೆಯಂ ಹೊಡದು (Bp. 27, 55). ಕಣ್ಡೆಯದ ಮೊಳೆ (a point or horn like a sword) ನೆಡೆದ ಖಡ್ಗದ ಹಿಣ್ಡುಗಳ ತೋಱುಸುವೆಂ (Bh. 3, 13, 18).

ಕಣ್ಡೆಯ kaṇḍeya. 2. (fr. ಕಡು 1). greatness, large extent (*cf.* ಕದೆ). ಏವೇಱುವೆನು ಪಾಣ್ಡುವಿನ ಕಣ್ಡೆಯಸಿರಿಯ ಸಡಗರವ? (Bh. 1, 4, 6). ತನಗೆ ಇರದೆ ಕಣ್ಡೆಯದ ಸಿರಿ? (1, 8, 60).

ಕಣ್ಡೋಲ kaṇḍōla. a basket for holding grain, made of bamboo or canes; any place in which provisions are kept, a store-room. 2, a camel.

ಕಣ್ಡೋಲವೀಣೆ kaṇḍōla-vīṇe. *a lute of the Cāṇḍālas, a vulgar lute.*

ಕಣ್ಣಕಪ್ಪಡಿ kaṇṇa-kappaḍi. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. a flitter mouse or bat (C.). 2, the Indian goat-sucker, Caprimulgus indicus (Bḍ.).

***ಕಣ್ಣಡ kannaḍa.** a midscreen. ಕಾಯುವೆಪ್ಪ ಕಣ್ಣಡವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲವಾಗಿ Cv. 1354.

ಕಣ್ಣಿ kaṇṇi. a rope, a cord; a neck-rope (ಸನ್ದಾನ, ದಾಮನಿ; ದಾಮನ್ Hlā., Nr.; ಯೋಕ್ತ್ರ, ಹಗ್ಗ Mr. 371; ದಾಮನಿ Si. 323; Śsv. 3, 23; C.; T.; Tu.: fibre, *cf.* ಕಯಱು). ಉರುಳ್ ಕೋಲ್ ಕಣ್ಣಿ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬನ್ಧನೋಪಕರಣಂಗಳ್ (ವಿತಂಸ Nr.). see ಕಾಲು-, ಕಾಲುಗಣ್ಣಿ, ಬಲ್ಗಣ್ಣಿ.— ಕಣ್ಣಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a net which is drawn together by means of two ropes (Bh. 1, 20, 52; 3, 19, 46).

ಕಣ್ಣಿಲಿ kaṇṇili. one without eyes. see s. ಕಣ್ 1.

ಕಣ್ಣೀರ್ kaṇṇīr. tear. see s. ಕಣ್ 1.

ಕಣ್ಣು kaṇṇu. = ಕಣ್ 1, etc. an eye. (ದೃಕ್, ದೃಷ್ಟಿ, ನೇತ್ರ, ಲೋಚನ, ಚಕ್ಷು, ನಯನ, ಅಮ್ಬಕ, ಈಕ್ಷಣ, ಅಕ್ಷಿ Hlā.; Si. 214. 415; ಲೋಚನ Nn. 5; ನೇತ್ರ 8. 29; ಚಕ್ಷು, ಅಕ್ಷಿ 32; ಅಕ್ಷ, ಅಮ್ಬಕ 37; ವಿಲೋಚನ 51. 65; C.; Bp. 18, 68. 69). ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು (ಚನ್ದ್ರಕ, ಮೇಚಕ Hlā.). ಕೆಯರ್ ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದವಱಿನ್ದ ಅರ್ಥವ ಸೂಚಿಸುಹ (ಸಂಜ್ಞೆ Nr.). ಕಣ್ಣಿನ ಮಧ್ಯ (ತಾರ, ದೃಗುಮಧ್ಯ Nn. 40). ಬಿಳುಪು ಮಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣವಳು (ವಾಮಲೋಚನೆ); ಮೆಳ್ಳಗಣ್ಣಿನವನು (ವಲಿರ, ಕೇಕರ Nr.). ಕಣ್ಣಿಂಗೆ (Bp. 18, 67). ಕಣ್ಣಲಿ (18, 71). ಒಳ್ಳೇ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಳು (ವಾಮಲೋಚನೆ Si. 182). ಕಣ್ಣಿನ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಣ್ಟಿಕ್ಕುವದು (ಭ್ರುಕುಟಿ 74). ಕಣ್ಣಿನ ಸಿಡ್ಲು (ದೂಷಿಕೆ 206). ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡು (ಕನೀನಿಕೆ, ತಾರಕೆ 214). ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ನೀರು (ಅಶ್ರು, etc. 214). ಕಣ್ಣಿನ ಕೂದಲು (ಪಕ್ಷ್ಮನ್ 437). ಕಣ್ಣ ಱೆಪ್ಪೆ (ವರ್ತ್ಮನ್ 437). ರೋಗದಿನ್ದ ಕೊಱತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು (ಚುಲ್ಲ, ಕ್ಲಿನ್ನಾಕ್ಷ 202). ನವಿಲುಗಱಿಯ ಕಣ್ಣು (ಚನ್ದ್ರಕ 177). ಬಣ್ಡಿಯ ಕಣ್ಣು (ಅಧಿಷ್ಠಾನ 438; ಅಕ್ಷ 461). ಬಣ್ಡಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ನಡುತೂಬು (ಪಿಣ್ಡಿಕೆ, ನಾಭಿ 276). ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣು, etc. (ರಥಾಂಗ 276). ಬಣ್ಡಿಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಸೇರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತು, ಲೋಹದ ಬಳೆ (ನೇಮಿ 276). ಬಲೆಯ ಕಣ್ಣು; ಹೊರಸಿನ ಕಣ್ಣು (C.). ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣು (B. 4, 158). ಹೇವವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳದ ಕಣ್ಣು (Dp.54). ಕಣ್ಣಿನಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಮಣ್ಣಿನಷ್ಟು ಆಧಾರವಿಲ್ಲ.— ಕಣ್ಣು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದ ದೈವ ಮತೀ ಕೊಟ್ಟಿತು (Prvs.). ಕಣ್ಣಲಿ ನಾನು ಇನ್ನಿನ ತನಕ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ (B. 5, 131). ಅತಿವೇಗದಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ತೆಱೆಯುವದು (5, 132). ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡು ನಮ್ಮ ಬಾರದು (5, 179). — ಕಣ್ಣಂಜಿಕೆ. -ಅಂಜಿಕೆ. fright caused by looks. ಕಣ್ಣಂಜಿಕೆ ತೋರಿಸು, to frighten by one's looks (C.). — ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬು. ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬಾ. = ಕಣ್ತುಮ್ಬ. (C.; B. 3, 81). ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬಾ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡು, to sleep soundly (C.). [—ಕಣ್ಣ ನೀರ್ = ಕಣ್ಣೀರ್. ಘಟೋತ್ಕಚನ ಸಾವಿಂಗೆ ಕರಮಱಲ್ದು ಕಣ್ಣನೀರಂ ಸಿಡಿವನ್ತಾತ್ಮಜನಂ Pb. 12, 15 va. —ಕಣ್ಣ ಪಾಪೆ. the pupil of the eye. ಸುಭದ್ರೆಯ ರೂಪು ಕಣ್ಣ ಪಾಪೆಯನ್ತೆ ಕಣ್ಣೊಳೆ ತೊಳಲೆ ಕಣ್ಮುಚ್ಚದೆ Pb. 4, 69 va.]. — ಕಣ್ಣ ಮಱೆ. = ಕಣ್ಮಱೆ, q. v. (C.; B. 4, 72). ಕಣ್ಣರಿ. -ಅರಿ. = ಅರಿ 7. (My.). — ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತರು. = ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ತರು. (My.). — ಕಣ್ಣಳತೆ. -ಅಳತೆ. the distance which the eye can see (Rām. 30, 12). — ಕಣ್ಣಾಣೆ. -ಆಣೆ. by my eyes! (a swearing formula, C.). — ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣು. to appear to the eye (C.; B. 4, 65). — ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ತರು. = ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತರು. to bring tears into the eye, to begin to weep (S. Mhr.; B. 4, 201; 5, 156). — ಕಣ್ಣಿಗೆಬರ್. ಕಣ್ಗೆವರ್. also: to become significant or deserving to be considered, to become worthy of observation or adoration. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಾದು (ಲೋಚನಗೋಚರ, ವರ್ಣನ Nn. 87). — ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಱು. to come into view (C.; B. 2, 6; 4, 37. — ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿನವ. -ಕಟ್ಟಿನವ. a juggler (C.). — ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟು. 1. or ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟುವಿದ್ಯೆ. = ಕಣ್ಣುಗಟ್ಟು. juggling; magic (C.). — ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟು. 2. to shut, or blind, or bewitch the eyes; to deceive or impose upon (My.). —ಕಣ್ಣು ಕಾಣ್. -ಕಾಣು. = ಕಣ್ಗಾಣ್. the eye to see. ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೇ? (B. 2, 21). ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (2, 38). ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಣ್ಣೇನು? ಮಸಿಯೇನು? (Prv.). 2, to see with one's eyes (*cf.* ಮನಗಾಣ್). ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿರಾ! ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿರೆ? (Bp. 58, 33). —ಕಣ್ಣು ಕಿಸಿ. to assume an angry look (C.) — ಕಣ್ಣು ಕಿಸುರು. = ಕಣ್ಕಿಸುರ್. an evil eye (C.) —ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕು. the eye to be dazzled as by the rays of the sun (C.). — ಕಣ್ಣು ಕುಟಿಕೆ. = ಕಣ್ಕುಟಿಕೆ. an impos-

thume on the eyelids (My.). — ಕಣ್ಣುಕುಣಿಕೆ. = ಕಣ್ಣುಣಿಕೆ. (C.). — ಕಣ್ಣುಕುದುರು. the socket of the eye (My. occasionally).— ಕಣ್ಣುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. binding or bewitching the eye (ನೇತ್ರಬನ್ಧ Mr. 226). — ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡೆ. -ಕಣ್ಡೆ. an axle-box. ಚಕ್ರದ ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡೆ, etc. (ಅಪಸ್ಕರ Si. 276). — ಕಣ್ಣುಗಾಣು. -ಕಾಣು. = ಕಣ್ಣು ಕಾಣು. (My.; ನೋಡು G.). ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡಸ್ಥ (ಅಪರೋಕ್ಷ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ G.). ಕಣ್ಣುಗಣ್ಡದ್ದು (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ G.). — ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ. = ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡು. (S. Mhr.). ಆನೆಯ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ (ಇಷೀಕೆ, ಈಷೀಕೆ G.). see ಗುಡ್ಡೆ. — ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡು. = ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ. an eye-ball; the pupil of the eye (ತಾರಕೆ, ಕನೀನಿಕೆ Si. 214; ತಾರೆ 449; Te. ಕನು–). ಆನೆಯ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡು (ಈಷೀಕೆ, ಅಕ್ಷಿಕೂಟಕ 270). — ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ. = ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ. (My.). — ಕಣ್ಣುಗೊಮ್ಬೆ. the pupil of the eye (C.). — ಕಣ್ಣು ಚಿಮುಟು. = ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟು. (My.). — ಕಣ್ಣು ಚಿವುಟು. to press the eye-lids together, as a sign (My.); the pressing together of the eyelids, as a sign (C.). — ಕಣ್ಣುಚೂಟಿ. the line of sight (S. Mhr.). 2, an expedient or means indicated with the eye (My.). — ಕಣ್ಣು ತುಮ್ಬು. = ಕಣ್ಣ ತುಮ್ಬು. (My.). — ಕಣ್ಣುನೂತಿ. Lachrymalis fistula (My.). — ಕಣ್ಣುನೋವು. pain of the eye (C.). — ಕಣ್ಣುಪಟ್ಟು. an external application to allay inflammation in the eyes (My.). — ಕಣ್ಣುಪರೆ. = ಕಣ್ಪರೆ. (C.). — ಕಣ್ಣುಪಿಚ್ಚು. rheum of the eye (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣುಪಿಸರು. = ಕಣ್ಣುಪಿಚ್ಚು. (My.). — ಕಣ್ಣುಪುಟ್ಟಿ. a blind put on the eyes of bullocks when working at the oil-mill (C.). — ಕಣ್ಣು ಬಡಿ. to shut the eyelids, to wink. ಕಣ್ಣುಬಡಿಯುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು (ನಿಮಿಷ G.).—ಕಣ್ಣುಬೀಜ. a certain seed used as an eye-medicine (S. Mhr.).—ಕಣ್ಣುಬೇನೆ. = ಕಣ್ಣು ನೋವು. (C.). — ಕಣ್ಣುಬೊಟ್ಟು. a pair of silver-eyes, put over the eyes of village-idols by worshippers (C.). -ಕಣ್ಣುಮಂಜು. dimness of sight (C.). —ಕಣ್ಣುಮಣಿ. a stone used to rub inflamed eyes with (My.). — ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೆಯಾಟಿ. -ಆಟಿ. = ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೆಯಾಟ. (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೆಯಾಟ. -ಆಟ. = ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ. (C.). —ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ. a kind of blindman's buff (My.). — ಕಣ್ಣು ಮುಟ್ಟ. so that (it) touches the eye (ಕಣ್ಣಾರೆ G.). — ಕಣ್ಣುಮೆತ್ತು. the state of the eye being sealed up with purulent matter (C.). ಕಣ್ಣು ಮೆತ್ತು ಹಾಕು, the eye to be sealed up by such matter (C.). — ಕಣ್ಣುರುಪು. -ಉರುಪು. burning of the eye (C.). — ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆ. a sign made with the eye (C.). — ಕಣ್ಣುಸಿಪ್ಪು. rheum of the eye (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣುಸುಟುವು. a slight view of (C.). — ಕಣ್ಣುಸೋಗೆ. a line proceeding from the outer corner of the eye. — ಕಣ್ಣುಸೋಗೆಹಚ್ಚೆಬೊಟ್ಟು. the figure of a crescent tattooed at the outer corner of the eye of women (S. Mhr.). — ಕಣ್ಣುಹುಬ್ಬು. the eyebrow (My.; Si. 66). — ಕಣ್ಣುಹೂವು. a white spot on the eye-ball (My.). — ಕಣ್ಣುಹೋಗು. the eye to lose the power of seeing (My.). ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೋದವು (B. 5, 177). — ಕಣ್ಣೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to lift up the eyes (My.). ಅವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ (B. 4, 74). ಅವರು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಸಹ ನೋಡದಾರದು (4, 215).— ಕಣ್ಣೆವೆ. -ಎವೆ. see ಕಣ್ಣೆವೆ s. ಕಣ್ 1. ಕಣ್ಣೆವೆ ಬಡಿಯದವರು (ಅನಿಮಿಷರು G.). ಕಣ್ಣೆವೆ ಬಡಿಯೋಣ (ಸ್ಪನ್ದ G.). — ಕಣ್ಣೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the eyes to cause trouble or to pain, as on account of grits in them (C.).

ಕಣ್ಣು ಕಪಟೆ kannu-kapaṭe. = ಕಣಕಪ್ಪಡಿ, etc. (My.). a bat etc.

ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಟ kannu-kappaṭa. = ಕಣ್ಣು ಕಪಟೆ. (My.).

ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಟೆ kannu-kappaṭe. = ಕಣ್ಣು ಕಪಟೆ. (My.).

ಕಣ್ಣೆ kanne. = ಕರಣೆ. a clot, a lump, as of jaggery, flesh, curds, etc. (C.).

ಕಣ್ವ kanva. N. of a ṛiṣi. 2, sin, evil. (My.).

ಕತ್- kat. = ಕಲ್ 4. a stone. — ಕತ್ತಾಳೆ. the Barbadoes aloe, Aloe barbadensis Mill. (St. & Pl.; My.; T. ಕಱ್ಱಾಳೆ, *i. e.* ಕಲ್-ತಾಳೆ; M. ಕಜ್ವಾಳಿ, ಕಱ್ಱಾರ್‌ವಾಳಿ; Te. ಕಲಬನ್ದ, T. ತಾಳೆ ವರುಕ್ಕ, aloe). see ಆನೆ-. 2, the small aloe, Aloe litoralis Koen. (My.).

ಕತೆ kata. 1. (Tbh. of ಕೃತ?). cause; reason (ಕಾರಣ Śmd. 20; Grj. 7, 50; Bp. 5, 32; Śśv. 8, 111; Te. ಕತ, ಕತನೆ). ಸರಸಿಜಾನನೆ, ನಿನ್ನ ಕತದಿಂ ಬದುಕಿದೆನು (Bp. 49, 29). ತನ್ನ ಹೆದ್ದಲೆ ಕಡಿನಡೆದ ಕತದಿನ್ದ (54, 6).

ಕತ kata. 2. = ಕೊತ. an imitative sound. (Mhr. ಖತ). — ಕತಕತಕತ್. the sound produced by boiling water, etc. (S. Mhr.).

ಕತಕ kataka. 1. the clearing nut tree, Strychnos potatorum Lin. (Sk.; ಚಿಲ್ಲು Mr. 141); hypocricy etc. (Cpr. 7, 8).

ಕತಕ kataka. 2. = ಗದಕ. Tbh. of ಕೃತಕ. see ಗನ್ನಗತಕ, ಗಾಹು–.

ಕತಬೆ katabe. recognisance, a writ of agreement, a written bond (C.; Mhr., H. ಕತಬಾ, ಕದಬಾ; Te. ಕದಪಾ, ಕದುಪಾ; B. 5, 268).

ಕತರ್ಚೆ kataree. = ಕದರ್ಚೆ. strife, contention (My.; H.).

ಕತಿ kati. (generally written ಖತಿ). = ಕಾತಿ 1, q. v. anger, wrath, rage (ಕಿನಿಸು Ct. I, 16; T., M. ಕದ, anger, wrath; *cf.* ಕನಿ; ಕಯ್ 6 ?). ಕತಿ ಮೂಡಿ (Bp. 27, 40). ಕತಿ ಅಂಕುರಿಸಿ (51, 7). ಕತಿ ಮಸಗಿದನು ಕಲಿಕರ್ಣ (Bh. 8, 23, 25). see Prv. s. ಮತಿ; Bh. 2, 10, 23. 25; 3, 18, 34; 4, 2, 56. 59; J. 4, 32; 8, 4; 9, 17; 12, 26. 27. 41; 13, 37. — ಕತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become angry, etc. (Bp. 18, 33; 24, 66; 53, 21; 56, 11; Bh. 8, 23, 25; J. 11, 38). ಕತಿಗೊಣ್ಡು ಶಪಿಸುವಿಕೆ (ಆಕ್ರೋಶನ Si. 387). — ಕತಿಗೋಪ. -ಕೋಪ. a passionate wrath (Si. 69). — ಕತಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ಕತಿಗೊಳ್. (Bp. 32, 57).

ಕತಿಪಯ katipaya. several, some (ಹಲವು ಕೆಲವು Ct. I, 91).

ಕತೆ kate. Tbh. of ಕಥಾ. a story. [ಕತೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ಕತೆಯ ಮೆಯ್ಗೂಡ ಲೀಯದೆ Pb. 1, 11]; (Śmd. 338; My.). see ಒಡಗತೆ, ಮುಂಗತೆ.

ಕತೆಗಾಱ kate-gāṛa. a story-teller (C.).

ಕತ್ತ katta. — ಕತ್ತಗಾಲಿನ ಹಮ್ಬು. -ಕಾಲಿನ–. = ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಗಿಡ No. 2. (My.).

ಕತ್ತರವಾಣಿ kattaravāṇi. a sheet of deceitful water? ಕತ್ತರವಾಣಿಯೊಳ್ ಎಱಗುವ ಚಿತ್ತದೆ ಕವಿತಪ್ಪ ಜಲವಿಹಂಗಳ ವೋಲ್ ಎತ್ತಂ ಕವಿತನ್ದು ವು ಭೂಭೃತ್ತನಯಂಗಾಗಿ ಖಚರರ್ ಎಚ್ಚ ಶರಂಗಳ್ (Cpr. 6, 33).

ಕತ್ತರಿ kattari. = ಕತ್ರಿ. Tbh. of ಕರ್ತರಿ. a pair of scissors (Śmd. 345; Ct. II, 99; ಚೇಣಿ ಬಾಲ Ct. I, 76; ಕೃಪಾಣಿ, ಕರ್ತರಿ Si. 345; C.; Te. ಕತ್ತೆರ); see B. 4, 148; 5, 123; ಇಲಿ–, ಎಲೆಗತ್ತರಿ, etc. 2, a beam in a mill by which its kane is turned (ಬವರಿ Mr. 213; My.).— ಕತ್ತರಿಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a pickpocket (My.). [-ಕತ್ತರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to grip as if catching by a pair of forked implement. ದಿಕ್ಕರಿಯನಿಕ್ಕುವ ವೋಲ್ ನೆಲಕಿಕ್ಕಿ ಪತ್ತಿ ಕತ್ತರಿಗೊಳೆ ಕಾಯ್ದು Pb. 11, 104]. — ಕತ್ತರಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ಕತ್ತರಿ No. 1. (My.). — ಕತ್ತರಿ ಘಟ್ಟಿಸು. to hold or squeeze firmly, as with a pair of scissors (Bh. 2, 2, 97). — ಕತ್ತರಿದಱು. -ತಱು. to cut, as with scissors (J. 20, 50). — ಕತ್ತರಿ ಪಟ್ಟು. a hold or seizure, as with a pair of scissors (My.). — ಕತ್ತರಿ

ಬಾವುಲಿ. an ornament of gold and gems worn (by males and females) near the top of the ear (My.; Te.). — ಕತ್ತರಿಮಳಲು. gravel with sharp corners (Bp. 31, 3). — ಕತ್ತರಿವಾಣಿ. -ಪಾಣಿ. one having a sword in hand (Abh. P. 3, 48).

ಕತ್ತರಿಸು kattarisu. to cut with scissors or with scissor-like things, as teeth (C.; B. 4, 91); to cut in two; to cut; to cut off; to shear (C.; B. 5, 122; Te. ಕತ್ತಿರಿಂಚು); to pick, to pilfer, to steal (My.; Te.). ಕತ್ತರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಛಿನ್ನ, ಛಾತ, ಕೃತ್ತ, etc. Si. 382). ಆಯುಧಗಳಿನ್ದ ಕತ್ತರಿಸ ಕೂಡದ ಕವಚ (ನಿವಾತ 428). ಚಣ್ಡಿಕೆಯ ಕೂದಲನ್ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕತ್ತರಿಸಿ (Bp. 14, 34). (ಕಬ್ಬಂ) ತುಣ್ಡು ತುಣ್ಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ (C. Bp. 11, 11). ಮುಗುಟಿಕೆ ಕೂರಪ್ಪಿನಿನ್ದ ಎಚ್ಚು, ಪೋಪ ಅಮ್ಬನು ತ್ವರಿತದಿಂ ಕತ್ತರಿಸೆ (Rāghc. 17, 71). see Bh. 8, 23, 12; J. 4, 44; 7, 61; 12, 23. 27. 39. 49; 13, 40. 62; 14, 14. 16; 20, 14; 34, 17; Cpr. 6, 63.

ಕತ್ತಲ್ kattal. ಕತ್ತಲು. = ಕತ್ತಲೆ, etc. darkness (C.; ಅನ್ಧ Si. 433). ಕತ್ತಲ ಹಕ್ಕಿ (ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ 175). ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆ ಬಿದ್ದು, ಏನೂ ಕಾಣದ ಹಾಗಾಯಿತು (B. 1, 21). ಕತ್ತಲೇ ಗುದ್ದಾಟ (Prv.). see ಕಾರುಗತ್ತಲು.

ಕತ್ತಲ kattala. = ಕತ್ತಲ್. (S. Mhr.). ಆ ಹೊತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲ ವಿತ್ತು (B. 5, 165). ಕತ್ತಲದ ಕೋಣೆ (5, 205). see ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲ. -ಕತ್ತಲ ಕಟ್ಟು. to stand in the light (S. Mhr.). — ಕತ್ತಲ ಬಿಡು. to stand out of the light (S. Mhr.).

ಕತ್ತಲಿಸು kattalisu. = ಕಟ್ಟಲಿಸು. to become or be dark (Abh. P. 7, 14 va.; 10, 80; 13, 44; Grj. 9, 50; Bhāgavata 10, 18, 6; Abhā. 5, 55; J. 4, 19).

ಕತ್ತಲೆ kattale. = ಕತ್ತಲ್, ಕತ್ತಲ, ಕರ್ತಲೆ, ಕಟ್ಟಲೆ. darkness (ಧ್ವಾನ್ತ, ಅನ್ಧಕಾರ, ತಿಮಿರ, ತಮಸ್, etc. Hlā., Nr., Si. 75; ತಿಮಿರ Nn. 12; ತಮ 26. 43. 85; ಧ್ವಂಗ, ತಿಮಿರ 45; ಅನ್ಧ, ಗಹ್ವರ 109; C.). ಕತ್ತಲೆಯುಳ್ಳ ಇರುಳು (ತಮಿಸ್ರೆ, ತಾಮುಸಿ); ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಸನ್ತಮಸ); ಹರೆವ ಕತ್ತಲೆ (ಅವತಮಸ Nr.). ಕಾಣಬಾರದ ಬಲಿದ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ (Bp. 42, 31). ತೀವಿದವು ಕತ್ತಲೆಗಳಂ (J. 17, 21). ಎತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಕತ್ತಲೆಗಳ್ ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಇವೆ (4, 10). see J. 2, 65; 3, 18; 9, 13; 16, 37; 17, 20; 24, 67; 28, 63; 29, 38; C. Bp. 4, 7; B. 1, 27; ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ, ಕಡುಗತ್ತಲೆ, ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ, ಕಿಱುಗತ್ತಲೆ, ಬಲುಗತ್ತಲೆ. ಮಟಿಗತ್ತಲೆ, ನೋಡಗತ್ತಲೆ, ಹಗಲುಗತ್ತಲೆ, ಹೆಗ್ಗತ್ತಲೆ. — ಕತ್ತಲೆಗುದ್ದು. striking (people) with the fist in darkness, N. of a game (My.; Bh. 1, 6, 2). — ಕತ್ತಲೆವಣಿಯ. -ಮಣಿ-ಅ 3. he who is a jewel in darkness: the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44 in two MSS., o. r. ಕಟ್ಟಲೆವಗೆಯ). Tu. also ಕತ್ತ್ಲೆ.

ಕತ್ತಳ kattaḷa. slaughter? (H., Mhr. ಕತ್ತಲ, slaughter; general havoc). — ಕತ್ತಳಮನ್ನವಿಗ. a horse so called (Bp. 59, 40).

ಕತ್ತಳಿಕೆ kattaḷike. (?) ಓರೆಯಿನ್ದಿಡುವ ಅರೆವೊಲ್ಲು (or ಅರಿವೊಲ್ಲು) ಕತ್ತಳಿಕೆ (Cpr. 5, 104).

ಕತ್ತಿ katti. Tbh. of ಕರ್ತ್ರೀ. a knife (excluding a pocket-knife. C.); a razor (C.); a sword (C.; J. 26, 6). (T., Te., Tu.). ಆತಂಗೆ ಕತ್ತಿಯಂ ಮಸೆದಂ (Śmd. 159). ಸತ್ತ್ರಿಯೆಯೊಬ್ಬ ಕತ್ತಿ (Bp. 34, 33). ಕತ್ತಿಗೆ ಪೊತ್ತಿದ ಜೇನು. — ಬಂಗಾರದ ಕತ್ತಿಯಾದರೆ ರಕ್ತ ಬಾರದೇ? (Prvs.). see Si. 281. 289. 290. 303. 304; Prv. s. ಮುತ್ತ. — ಕತ್ತಿ ಕಟ್ಟು. to gird on one's sword; to be hostile, to be opposed to (My.). — ಕತ್ತಿಮತ. a religion established by the sword or by force (My.). — ಕತ್ತಿಮದಿವೆ, the representation of a king at his marriage by a sword as his proxy (My.). — ಕತ್ತಿಮಾತು. a mutual declaration of war between two states (My.). — ಕತ್ತಿಮೆಱವಣಿಗೆ. the ceremony of parading a sword or swords from street to street. — ಕತ್ತಿಸಾಧಕ. = ಕತ್ತಿಸಾಧನ. (My.). 2, a man who learns the use of the sword; one skilled in the use of the sword (My.). — ಕತ್ತಿಸಾಧನ. sword exercise (My.).

ಕತ್ತಿಗೆ kattige. Tbh. of ಕರ್ತ್ರಿಕೆ. a weapon. ಕಡಿವ ಕತ್ತಿಗೆ (ಕೃಪಾಣಿ, ಈಲಿ, ಕರ್ತರಿ Hlā.). [ತಱತಱಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಕತ್ತಿಗೆಯುಂ ಬೆರಸು ಪೊಱಮಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಗೆಯೊಬ್ಬು ಗ್ರದೇವತೆ ಬೆಸಸು ಬೆಸಸೆನ್ದು ಬೆಸನಂ ಬೇಡೆ Pb. 8, 42 va.]; (Cpr. 5, 36; Abh. P. 13, 78).

ಕತ್ತಿಸು kattisu. to inflame, to light, to kindle (My.).

ಕತ್ತು kattu. 1. the neck; the throat (ಕೊರಲು, ಗೋಣ್ Śm. 71; ಗಳ 97; ಕಣ್ಠ, ಗಳ Si. 213; Bh. 3, 23, 10; My.; T., M. ಕಱುತ್ತು Tu. ಕೆಕ್ಕಿಲ್). see Si. 169. 230; ಹೆಗ್ಗತ್ತು. — ಕತ್ತುಮೂಱು. a neck without any ornament (My.).

ಕತ್ತು kattu. 2. to cause to burn with intensity, to inflame, to kindle (ಶಿಖಿಪಟೂಕರಣ Śm. 97; see ಕೊಳ್ಳಿ); 2, to begin to burn with flame, to kindle (My.; M.; Te. ಕನ್ದು, T. ಕನ್ಱು).

ಕತ್ತು kattu. 3. to cry, to croak, to caw, to bray, etc. (T., R.).

ಕತ್ತು kattu. = ಖತ್. writ; a writing, a letter; a bond (S. Mhr.; Mhr., H. ಖತ). 2, a kind of hand-writing: the letters running into each other (R.; Mhr. ಖತ, a line drawn; ಖರಡ, a scrawl).

ಕತ್ತುಪೆನ kattupena. quarrel? (ಬೆಗಳಂ Śmd. II, o. r. ಜಗಳಂ).

ಕತ್ತುರಿ katturi. = ಕತ್ತೂರಿ, ಕಸ್ತುರಿ. musk. Tbh. of ಕಸ್ತೂರಿ [ಪೊಸಜವ್ವನದ ಮುಪ್ಪುಣ್ಣದನ್ತೆ ಕರ್ಪಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು ಕತ್ತುರಿಯಲ್ ಬರೆದನ್ತಪ್ಪ ವಿಕ್ರಾನ್ತ ತುಂಗನ ಮಿಾಸೆಗಳ್ Pb. 2, 39 va.; Ap. 2, 5; Cv. 117]; (Śmd. 349; Ct. II, 8; ಮೃಗನಾಭಿ Mr. 335, Si. 227; J. 11, 41; My.). see ಗನ್ದ-; ಪುಡಿಗತ್ತುರಿ. — ಕತ್ತುರಿಕಾನು. a kind of drug and perfume (ವಾಲುಕ Mr. 131). *cf.* ಕಾಮುಕಸ್ತೂರಿ. — ಕತ್ತುರಿಮಿಗ. (Śmd. 82). the musk-deer, Moschus moschiferus. — ಕತ್ತುರಿಯ ಮೃಗ. = ಕತ್ತುರಿಮಿಗ. (J. 3, 2; 28, 43). [—ಕತ್ತುರಿವಣ್. -ಪಣ್. a kind of fruit. ಎಸಳಂ ಮುಟ್ಟಲೊಡಂ ತನ್ನ ಸೌರಭಂಗೆಟ್ಟು ನೆಗಟ್ದ ಕತ್ತುರಿವಣ್ಣಂ ಮಸಿಗಮೆಣೆಯಪ್ಪುದೆನೆ Ap. 11, 121].

ಕತ್ತೂರಿ kattūri. = ಕತ್ತುರಿ. (My.; T.).

ಕತ್ತೃಣ kad-tr̥ṇa. *a kind of fragrant grass.*

ಕತ್ತೆ katte. = ಕಟ್ಟೆ. an ass, a donkey (ವಾಲೇಯ, ಚಕ್ರಿವಾನ್, ಖರ, ಗರ್ದಭ, ರಾಸಭ Hlā., Nr., Mr. 185, Si. 324; ಪ್ರಕರ, ಗರ್ದಭ Nn. 45; J. 7, 59; C.; Tu.; T. ಕತ್ತೈ; Te. ಗಾಡಿದೆ). ಕತ್ತೆ ಕಣ್ಣಗ ಹೊತ್ತರೆ ಸೆಟ್ಟಿತನ ಮಾಡೀತೇ?—ಕತ್ತೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಹೊತ್ತ ಹಾಗೆ.—ಕತ್ತೆಗೆ ಕುದುರೆ ಸೋದರಮಾವನೇ!—ಕತ್ತೆಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಕಸ್ತೂರಿ ಹೊಱುವದೇ! ಕತ್ತೆಗೆ ಯಾಕೆ ಕಾಲುಕಡಗ?—ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ.—ಕತ್ತೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಹಾಱುಗೋಡೆ.—ಕತ್ತೆ ತಿನ್ದೂ ಹಾಱು, ಹೊರಳಿಯೂ ಹಾಱು.—ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೇ ಬತ್ತದ ಸುಗ್ಗಿಯ?—ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ದೊಮ್ಮಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ?—ಕತ್ತೆ ಮೇದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೇವಿಲ್ಲ.—ಕತ್ತೆ ಮೊಸರನ್ನದ ರುಚಿ ಬಲ್ಲದೇ?—ಕತ್ತೆ ಸತ್ತರೆ ಹಾಱುಗೋಡೆ.—ಕತ್ತೇ ಮೇಲೆ ಅತ್ತೆ ಏಱಿದರೆ ಕೊಡೇ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಾವ ಬರಬೇಕು.—ಕತ್ತೆಯ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗ ಹಾಲಿದ್ದರೇನು? (Prvs.). ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೆ ಹೊತ್ತ ಕಸ್ತುರಿಯ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). see Prv. s. ಬತ್ತ 1. — ಕತ್ತೆಕಿಱುಬ. the hyaena (C.; Tu. ಕತ್ತೆಕುರ್ಬೆ;

Te. ಗಾಡಿದೆ ಪುಲಿ). 2, a kind of deer (ಗನ್ಧರ್ವ Si. 170; see ಕತ್ತೆ ಗುಜುವ). — ಕತ್ತೆ ಕುಜುಬ. = ಕತ್ತೆ ಕಿಜಬ No. 1. ಕತ್ತೆ ಕುಜುಬ ಎಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 2, a class of kurubas who sell blankets and grain which they load on donkeys (My.). — ಕತ್ತೆ ಗರ್ಬ. a medicinal plant, Aristolochia bracteata Retz.; the dry plant is sold in the bazaar under the name of ಕಟಿಕರೋಣಿ (Z.). — ಕತ್ತೆ ಗಿಜಬ. -ಕಿಜಬ. the striped hyaena (Gz.; My.). — ಕತ್ತೆ ಗುಜುಬ. -ಕುಜುಬ. = ಕತ್ತೆ ಕಿಜಬ No. 2. (R.). — ಕತ್ತೆ ಗುಜುವ. -ಕುಜುವ. = ಕತ್ತೆ ಕಿಜಬ No. 2. (ರಾಮ Nr.). — ಕತ್ತೆ ಮೊಗ. a donkey's face (J. 16, 20). — ಕತ್ತೇ ಬಾಲದ ಹುಲ್ಲು. a common grass, Chloris barbata Swartz (Z.; My.).

ಕತ್ಥನ katthana. boasting, praising. see ವಿಕತ್ಥನ.

ಕತ್ಥಾಯ katthāya. a term with an aspirate (Śmd. 23, o. r. ಕಥಾಯ). *cf.* ಕಥ್ಯಯ?

ಕತ್ರಿ katri. = ಕತ್ತರಿ. (My.). a pair of scissors. — ಕತ್ರಿಕಳ್ಳ. = ಕತ್ತರಿಗಳ್ಳ. (My.).

ಕತ್ವ katva. the letter ಕ್ (Śmd. 345. 350).

ಕಥಂ katham. how? in what manner? whence? (My.).

ಕಥಕ kathaka. = ಕಥಿಕ. (My.).

ಕಥನ kathana. *telling, saying, relating; informing; narration;* tale. see ಉದಾಹರಿಸು; Kāvy. III, 3, B, 2. 92; ಸ್ವರೂಪ-; Bp. 13, 1.

ಕಥಾನ್ತರ kathā-antara. the course of a conversation; a story included in another, a subordinate story. (J. 9, 12).

ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ kathā-prasanga. connection of speeches or discourse; talking, conversation; the topic of a story; the story itself (S. Mhr.).

ಕಥಾಲಾಪ kathā-ālāpa. speech, conversation; narration. (J. 6, 43; 10, 1; 17, 58).

ಕಥಿಕ kathika. a narrator, a relater, a story-teller. (Bp. 13, 1; My.).

ಕಥಿಯಿಸು kathiyisu. = ಕಥಿಸು. to tell etc. (Rśv. 1, 106).

ಕಥಿಸು kathisu. to tell, to relate (Bp. 13, 1; My.).

ಕಥೆ kathe. = ಕತೆ. a speech; *a tale, a story.* ಎಲೆ, ಕನ್ನಡಿ ಕಲಸಮೆ, ಕಥೆಯ ಕೇಳ್! (Śmd. 155). ಕಥೆ ಕೇಳಿದರೆ ವ್ಯಥೆ ಹೋಗುವದೇ?—ಕಥೆಗೊನ್ದು ಕಾಲುಣ್ಟೇ? (Prvs.). ಕಥೆ ಮಾಡು, ಕಥೆ ಸಾಗಿಸು (B. 5, 135), ಕಥೆ ಹೇಟು, to relate a story (C.). ಕಥೆಯ ಮಾಡುವ ಗೋಸಾವಿ (ಚಾರಣ G.). see Prv. s. ಮಥನಕಾಲ.

ಕಥ್ಯಯ kathyaya. (ಪಂಕ್ತಿ Kk. 57, o. r. ಕಥ್ಯೆಯ; *cf.* ಕತ್ಥಾಯ?).

ಕದ್- kad. = ಕನ್ 2-, ಕಬ್ 1-, ಕಮ್ 1-, ಕ್ 1-, (ಕರೆ 7, etc.). blackness. — ಕದ್ದಾಟು. -ತಾಟು. a tree with a very dark bark, Xanthochymus pictorius (ತಮಾಲ, ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ, ತಾಪಿಚ್ಛ Nr.). — ಕದ್ದಾಟಿ. -ತಾಟಿ. = ಕದ್ದಾಟು. (ತಮಾಲ G.).

ಕದ್ kad. a particle of interrogation which as former part of a compound means "bad".

ಕದ kada. 1. = ಕದವು, ಕದಹು. the leaf of a door (ಅರರಿ, ಕವಾಟ Mr. 191); a door (C.). (T. ಕದವ, ಕದವು, ಕಾಪ್ಪು; M. ಕದಗು, ಕಯವು; Te. ಗವನಿ, ಗವುನಿ; T. ಕವುನಿ, a city gate; *cf.* ಕದೆ, ಕಾಯ್ 1?). ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ತೆಗೆಯುವ ಕದ (ಕವಾಟ, ಅರರ Si. 112, see also 110). see ಅಮಳ್ವದ, ಪೊಂಗದ, ಮನೆಗದ; Bp. 24, 54; 42, 29; 43, 46. 47. 48. 49. ಬಾಕಲಗಳನ್ನೂ ಕದಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದರು (B. 5, 140). ಮನೇ ತಿಮ್ಬುವನಗೆ ಕದ ಹಪ್ಪಳಸಣ್ಡಿಗೆ. — ಕದಾ ತಿಮ್ಬುವನಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಈಡೆ? (Prvs.). ಕದಕಟ್ಟು. dupl. (S. Mhr.).

ಕದ kada. 2. = ಗದ. (M. ಕಟ್, to shake, shiver). 2, = ಕಲ 3, etc., an imitative sound: ha! ha! ha! (in laughing; Mhr. ಖದ). -ಕದಕದಿಸಿ ನಗು. to laugh with a chuckling sound or loudly (Śāstrasāra in W. v. 1319). — ಕದಕದಿಸು. rep. to shake, to move; to be agitated or commoted (ಸಂಚಲತ್ವ Śmd. Dh.). — ಕದಕ್ಕದಿಸು. = ಕದಕದಿಸು. [ಪೊದಟ್ದ ಕಬರೀ ಭರಂ ಪರೆದು ಪರ್ವೆ ತುಂಗಸ್ತನಂ ಕದಕ್ಕದಿಸೆ ಕಣ್ಮಲರ್ ಪೊಳೆಯೆ Ap. 12, 14]; (Cpr. 10, 11; Abh. P. 12, 27; C. Bp. 6, 13; Rśv. 5, 110; 7, 170; Śsv. 2, 37). — ಕದಬದಿಸು. = ಕದಕದಿಸು. (Rām. 6, 51, 14).

ಕದಂ kadam. pace (Mhr., H. ಖನ್ದಾ, high-mettled, as a horse; fiery, wild; etc.). — ಕದಂ ನಡಿಸು. to make walk fast, as a horse, etc. (My.).

ಕದಕ kadaka. a thievish, deceitful man. see ಅನ್ನಗದಕ, ಕೆಯ್ಯುದಕ.

ಕದಕ kadaka. *an awning; a canopy.*

ಕದಕತನ kadakatana. thievishness. see ಕೆಯ್ಯುದಕತನ.

ಕದಡಿಸು kadaḍisu. = ಕದರಿಸು, ಕದಲಿಸು. to cause to become turbid, etc. (My.).

ಕದಡು kadaḍu. 1. = ಕದರ್, ಕದರು 1, ಕದಲು 1, ಕಲಡು. to be shaken, agitated, stirred, perturbed, put into confusion, or troubled; to become turbid, foul, muddy, impure, or dim (ಕಲುಷ Śmd. Dh.; My.; T. ಕಟು ಮು, to be confused). [ಮುಗಿಲಿನ್ದೆಱಗುವ ಮುಟಿ ಕದಡಿ ಬರ್ಪತೊಱೆ Ap. 6, 62; Pb. 4, 62]. ಕದಡಿದ ಉದಕ (ಕಲುಷ, ಅನಚ್ಛ, ಆವಿಲ); ಕದಡಿದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see ಕಣ್ಕದಡು, ಮನಂಗದಡು; Bp. 20, 17; 24, 19; 25, 33; 28, 55; 37, 39; 58, 62; J. 13, 47; Si. 83. 86. 454. 2, to stir (v. t.), etc. ಇದೆ ದನ್ತಿ ಕದಡಿದ ಕೊಳಂ (J. 28, 44).

ಕದಡು kadaḍu. 2. = ಕದರು 2, ಕದಲು 2. the state of being turbid, etc.; sediment, mud, etc. [ಸಾನ್ದ್ರದ ಸೌಸವದ ಕುಂಕುಮದ ಕತ್ತುರಿಯ ಕದಡಂ ಕದಡಿ Pb. 5, 60 va.; Ap. 11, 148]; (J. 30, 8; Abhā. 1, 53). 2, commotion, tumult; perturbation, trouble (Bp. 40, 65; Bh. 1, 8, 1. 2; 8, 27, 36). see ಸಾಸಿವೆ ಗದಡು.—ಕದಡೇಟ್. -ಏಟ್. to become turbid (Śsv. 4, 18).

ಕದಡಿ kadaḍi. = ಕರಡಿ 1. a bear. (Bh. 3, 13, 16).

ಕದಧ್ವ kad-adhva. *a bad road.*

ಕದನ kadana. *destroying, killing.* 2, war, fight (ಕಾಳೆಗ Nn. 78, o. r. ಜಗಳ; ಕಾಳೆಗ 96; My.). see Bh. 1, 8, 6. 10; J. 11, 14; 13, 2. 57; 21, 66. — ಕದನಗಲಿ. -ಕಲಿ. a hero in battle (Bh. 4, 2, 63).

ಕದನ್ನ kad-anna. bad rice or food (C.; B. 5, 76).

ಕದಪು kadapu. = ಕದಮ್ಪು (Śmd. 48). the cheek (ಕೆಕ್ಕೆ, ಕೆನ್ನೆ, ಗಲ Śm. 71; ಕಟ, ಗಣ್ಡ, ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ Nn. 141; T. ಕದುಪ್ಪು, ಕವುಳ್, ಕನ್ನ; M. ಕವಿಳ್, ಕನ್ನ; Te. ಚಮ್ಪ, ಚೆಮ್ಪ; *cf.* Sk. ಕನ್ದಲ). [ಅಲಕಂ ಮನ್ದಾರ ಶೂನ್ಯಂ ಕದಪು ಮಕರಿಕಾ ಪತ್ರ ಶೂನ್ಯಂ Ap. 3, 13]. see Bp. 4, 23; 47, 58; J. 2, 48; 10, 50; 11, 25; 30, 2; ಸುಣ್ಣದಪು.

ಕದಮ್ಪು kadampu. = ಕದಪು. the cheek [ಅಗಳಾ ಕುಮ್ಭ ಸನ್ನುವಂ ಪರಾಕ್ರಮು ಧವಳನ ಪರಾಕ್ರಮುಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕದಮ್ಪಂ ಕರ್ಚಿ ದ್ರುಪದನಂ

ತನ್ನ ಮುಂಚದ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿವೇಱ್ದು Pb. 2, 62 va.]; (Cpr. 3, 51; Śmd. 48). ಅರ್ತ ಕದಮ್ಬು (286). see ತೆಳ್ಳದಮ್ಬು.

ಕದಮ್ಬ kadamba. = ಕಡಮ್ಬ, etc., ಕರಮ್ಬ 1. *the tree Nauclea cadamba.* 2, *a mass, a multitude* (see ಕದೆ). 3, mustard seed. 4, turmeric. 5, boiled rice mixed with various ingredients (My.).

ಕದಮ್ಬಕ kadambaka. *the mustard seed plant, Sinapis dichotoma.* 2, *a mass, a multitude.* 3, = ಕರಮ್ಬಕ q. v. (ದಧಿಯಾಮ್ರದುಗ್ಧಾದಿಯಲಿ ವಡೆಗಳಂ ಕಲಸಲ್ ಅದು Mr. 219).

ಕದಮ್ಬದ್ರುಮ kadamba-druma. = ಕದಮ್ಬ No. 1. (ಕಡವ Śm. 25).

ಕದರ್ kadar. = ಕದಡು 1, etc. to become turbid etc. P. p. ಕದರ್ದು (J. 11, 25).

ಕದರ kadara. *a white sort of Mimosa* (ಬಿಳೇ ಕಾಚಿನ ಗಿಡ G.).

ಕದರಿಸು kadarisu. = ಕದಡಿಸು, etc. to cause to become turbid. (My.).

ಕದರು kadaru. 1. = ಕದರ್. P. p. ಕದರಿ (My.).

ಕದರು kadaru. 2. = ಕದಡು 2, etc. (My.).

ಕದರು kadaru. 3. ಕದರ್. = ಕದಿರ್, ಕದುರು. a spindle of metal or wood (C.; Te.). 2, lustre. — ಕದರ ಕಸ. a perennial plant, Tortula aspera L. (Priva leptostachya Juss.; Z.). — ಕದರ ಗಿಣಿ. the sun-bird (Pr.). — ಕದರುಮಲ್ಲಿಗೆ. a scandent shrub wild and cultivated, Jasminum auriculatum Vahl. (Z.).

ಕದರ್ಚೆ kadarce. = ಕತರ್ಚೆ. strife, contention. (My.).

ಕದರ್ಥನ kad-arthana. tormenting, troubling; estimating lightly, dispising, disdaining. see ಕೆಣಕು.

ಕದರ್ಯ kad-arya. *mean; miserly, stingy.*

ಕದಲಿ kadali. *the plantain tree or banana, Musa sapientum* (ಮೋಚ, ಬಾಳೆ Nn. 20). 2, *a flag carried by an elephant,* a flag, a banner (ಪತಾಕೆ Nn. 43). 3, *a kind of deer.* 4, the tree Alstonia sholaris (ಏಳೆಲೆಪಾಲೆ 43). 5, N. of another tree (ಭೂಜ, ವೃಕ್ಷ 43). 6, Śiva (ಶಿವ, ಈಶ್ವರ 43). 7, the sky (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 43). 8, an elephant (ಸಾಮಜ, ಆನೆ 43). 9, a seller of roots (ಮೂಲಿಗ, ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಮಾಱುವವನು 43). 10, darkness (ತಮ, ಕತ್ತಲೆ 43). 11, the middle or interior of a wood (ವನಾನ್ತರ, ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯ 43).

ಕದಲಿಕೆ kadalike. motion, agitation, etc. (My.).

ಕದಲಿಕೆ kadalike. = ಕದಲಿ No. 2. a flag (Abh. P. 13, 75).

ಕದಲಿಸು kadalisu. = ಕದಡಿಸು, etc. to cause to move, to cause to shake (My.; Te. ಕದಲಿಂಚು, ಕದಿಲಿಂಚು); to cause to become turbid (My.). ಕದಲಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಸ್ಥಾದು (ವೇಲ್ಲಿತ, ಪ್ರೇಂಖಿತ, ಚಲಿತ, ಆಕಮ್ಪಿತ, etc. Si. 377).

ಕದಲು kadalu. 1. = ಕದಡು 1, etc. to move (v. i.), etc. (J. 13, 47; My.; Tu.; T.; Te. ಕದಲು, ಕದುಲು). ಕದಲುವದು (ಸ್ಫುರಣ, ಸ್ಫುರಣ Si. 389). — ಕದಲಾಡಿಸುವಿಕೆ. -ಆಡಿಸುವಿಕೆ. causing to move about (v. i., Si. 391). — ಕದಲಾಡು. -ಆಡು. to move about, to be unsteady, to shake, etc. ಕದಲಾಡುವನ್ಥಾ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಶ್ವತ್ಥದಲಾದಿಗಳು (ಚಲನ, ಕಮ್ಪನ, ಕಮ್ಪ Si. 373). ಕದಲಾಡುತ್ತಿರುವನ್ಥಾ ಚಂಚಲವಾದದು (ಚಲ, ಲೋಲ, ಚಂಚಲ, ತರಲ, etc. 373).

ಕದಲು kadalu. 2. = ಕದಡು 2, etc. sediment, etc. (My.).

ಕದಲೆ kadale. (fr. ಕದೆ). = ಕದಳಿ. a mass, a multitude (ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ದೊಮ್ಡಳಿ, ಗಡಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ತಿಂತಿಣಿ, ಹೊರಳಿ, etc., ಸಮೂಹ Ss.).

ಕದವು kadavu. = ಕದ 1, etc. a door (ಅರರ, ಕಪಾಟ Hlā., Nr.; My.). ತಿವಪುರದ ಕದವುಗಳು (Bp. 9, 15).

ಕದಹು kadahu. = ಕದವು, etc. a door. see Bp. 16, 5; 28, 49. 50; 43, 50; 44, 18; 47, 24; ಸೆರ್ಗದಹು, ಮುಚ್ಚುಗದಹು.

ಕದಳ್ kadaḷ. Tbh. of ಕದಲ. a plantain tree (?). see J. 21, 11.

ಕದಳಿ kadaḷi. = ಕದಲೆ. a mass (ಗೊನ್ದಣೆ, ಬಳಗ, ದೊನ್ದಳಿ, ಸನ್ದಣಿ, etc., Śm. 54; Bh. 6, 8, 13).

*ಕದಳಿಕೆ **kadaḷike.** = ಕದಲಿಕೆ, ಕದಲಿ No. 2. a flag. ಅಮ್ಬರದೊಳಮರವೃನ್ದಂಗಳ್ ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಪತಾಕೆಗಳೆನಿಸುವ ಕರಿಕದಳಿಕೆಗಳುಮಂ Ap. 13, 44 va.

ಕದಾ kadā. at what time ?

ಕದಾಚಿತ್ kadā-cit. *at some time or other.*

ಕದಿ kadi. = ಕಳು 1. to steal (C.; T. ಕಡ್, ಕಳ್, ಕರ, ಕದುವು, ಕಱುವು, ಕವರ್; ಕಯುವು, ಕರವಡ, ಕಳವು, theft; Tu. ಕಣ್ಣು, ಕದೆ; ಕಣ್ಣ, a thief; ಕದ್ದು, theft; see ಕರೆ 4, ಕವರ್, ಕಸ 2, ಕಳ್ 2, ಗರವು). P. p. ಕದ್ದು (Bp. 43, 81; 54, 10; C.). ಕದಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಮುಷಿತ, ಮೂಷಿತ Si. 377). ಎದುರಾಗಿಯೇ ಕದ್ದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಅಭಿಹಾರ, etc. 393). ಕದ್ದ ಕಳ್ಳನ ಮಾತು ಬದ್ಧವ್ ಆದರೆ ಏನು? (Dp. 148). ತಾನು ಕದಿಯಲಿಟ್ಟಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ (B. 3, 38). ಕದ್ದು ತಿಮ್ಬುವದಕ್ಕಿನ್ತಾ ಬೇಡಿ ತಿಮ್ಬುವದು ಲೇಸು. — ಬೇಡಿ ಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನ ಬಹುದು, ಕದ್ದು ಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನ ಬಾರದು. — ಕದ್ದು, ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತೆ ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಲ್ಲು! (Prvs.).

ಕದಿಕಿ kadiki. a thievish woman. see ಕೆಯ್ದಿಕಿ.

ಕದಿರ್ kadir. ಕದಿರು. = ಕದರು 3, etc. a spike of corn, an ear (ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆ Śm. 66; ತೆನೆ 105; Kk. 66; Ct. II, 15; T., M.; M. also ಕರುದು). 2, a spindle (ಗುಣಕೃತಸಲಾಕೆ Śm. 105; T.; M. ಕದಿರ್, ಕವಱು). ಕದಿರು (ಗುಣವತಿ Mr. 206). 3, a ray of light (ಕಿರಣ Ct. II, 15; Kk. 66; Śm. 105; T.); splendour (ಕಾನ್ತಿ Ct. I, 100; Kk. 25; Śm. 15; M. ಕದಿರ; Sk. ಖದಿರ, ಖದಿರ, ಚದಿರ, the moon; ಛಿದಿರ, fire; ಛುದ್ರ, a ray of light). ಕದಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). see Rśv. 2, 54; ಅಮರ್ದುಗದಿರ, ಇಂಗದಿರ, ಕೆಂಗದಿರ, ಚಳಿಗದಿರ, ಚೆಂಗದಿರ್, ತಣ್ಣದಿರ, ನುಣ್ಣದಿರ್, ಬಿಸಿಗದಿರ, ಬಿಸುಗದಿರ್, ಬಿಸುಗದಿರ, ಬೆಂಗದಿರ್, ಬೆಂಗದಿರ, ಬೆಳ್ಗದಿರ, ಸೆಗಳಿಗದಿರ, ಹಿಮುಗದಿರ. ಹಿಮಗದಿರ. [4, spoke of a wheel. ಆ ರಥದ ಚಕ್ರದ ಪತ್ತುಂ ಕದಿರ್ಗಳ್ ನೆಲದೊಳದ್ದುರ್ದಂ ಚಾಣಾಕ್ಯಂ ಕಣ್ಡು Vr. 190, 21]. — ಕದಿಜೊನ್ನ. (Śmd. 54). bright moonlight.

ಕದಿರ kadira. Tbh. of ಖದಿರ (Śmd. 338). — ಕದಿರರೆಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 54, 74; 58, 4). — ಕದಿರರೇಮಯ್ಯ. N. (Bp. 48 sum.; 48, 1. 7. 20. 31. 32).

ಕದಿಲು kadilu. an imitative sound (of noise, Rām. 6, 19, 25).

ಕದೀಂ kadīm. old, ancient (My.; H.). ಕದೀಮ, an old inhabitant of a village, an old servant (My.). ಕದೀಮಿ, long standing (in service, etc., My.).

ಕದುಕು kaduku. (fr. ಕದೆ). to press, to squeeze (J. 4, 44).

ಕದುಪು kadupu. (fr. ಕದೆ). a herd, a flock (Te., R.; T. ಕದುಪ್ಪು; Cpr. 7, 81 va.).

ಕದುಬು kadubu. to press; to seize or hold firmly; to distress, to straiten, to trouble; to urge with vehe-

mence (Bh. 3, 13, 27; Rām. 3, 5, 9; J. 18, 53; 26, 21; *cf.* T. ಕದುವು, Te. ಕದುಮು). *cf.* ಗದಮು.

ಕದುರು kaduru. = ಕದರು 3, etc. (My.; Te.).

ಕದುಷ್ಣ kad-uṣṇa. *lukewarm, tepid.*

ಕದ್ರಿಕು kadṛiku. = ಕದ್ರಿಕ್ಕು, ಕದ್ರುಂಕು 2. pecking; a stroke with the beak (ಚಂಚುಘಾತ Śs.).

ಕದ್ರಿಕ್ಕು kadṛikku. = ಕದ್ರಿಕು, etc. (Śs.).

ಕದೆ kade. = ಕಲಿ 2, etc. to join, to be contiguous, to meet, to approach; to copulate; to be pressed or squeezed (Te. ಕದಿ, ಕದೆ, ಕವಿ, ಕವೆ; R.; T. ಕದಿ, to grow thick; to increase, grow; ಕದಿಮ್ಮೆ, bigness; ಕದಟ್ಟು, abundance; greatness; ಕಟು, to be abundant; abundance; ಕಟುಮು, to be filled, be abundant; ಕಯ, ಕಯವು, greatness; abundance; excellence; ಕಜ್ಜೆ, cement; ಕಯಿರ್ಮೆ, affinity; Te. ಕದುಮು, to extend; M. ಕಡಲ್, what is spread out, reaches far; see ಕಚ್ಚು 4, ಕಡು 1, ಕಡ್ಡೆಯ 2, ಕದಲೆ, ಕರ 1).

***ಕದ್ದವಣಿ kaddavaṇi.** desire; conjugal union? ಪುರುಡು ವೆರಸಿದ ಕೊಂಕಿಂಗಂ ಕದ್ದವಣಿವೆರಸಿದ ಸೋಂಕಿಂಗಂ ಗಾಡಿವೆರಸಿದ ಹಾವಕ್ಕಂ Pb. 4, 17 va. (*cf.* ಕದೆ).

ಕದ್ದಳಿಗ kaddaḷiga. a class of people (Rām. 5, 8, 51).

ಕದ್ದಿ kaddi. desire (?).

ಕದ್ದಿಕಾಱ kaddi-kāṟa. one who desires (?).—ಕಲಹದ ಕದ್ದಿಕಾಱರ ದೇವ. Sugrīva (Rām. 6, 38, 15).

ಕದ್ದು kaddu. P. p. of ಕದಿ.

ಕದ್ದೆಯಿಸು kaddeyisu. to long for, to desire (?). ಪಸಾದಕೆ ಕದ್ದೆಯಿಸುವಂ ಬನ್ದಂ (Bp. 29, 7).

ಕದ್ರು kadru. *brown, yellowish, tawny.* 2, *the wife of Kaśyapa and mother of the Nāgas.*

ಕದ್ರುಂಕು kadruṅku. 1. = ಕದ್ರೂಕು, ಕದ್ರೂಂಕು. to peck (Rśv. 1, 135 va.; J. 3, 11).

ಕದ್ರುಂಕು kadruṅku. 2. = ಕದ್ರಿಕು, etc. pecking, etc. (J. 11, 22).

ಕದ್ವದ kad-vada. *speaking improperly.*

ಕನ್- kan. 1. = ಕಣ್ 1, etc. — ಕನ್ದಱಿ. -ತೆಱಿ. to open the eyes (Bp. 48, 30; J. 7, 58. 64; 12, 41).

ಕನ್- kan. 2. = ಕದ್-, etc. blackness; dark colour. — ಕನ್ನಡ. the black country: Kannaḍa, the country and its language (C.); the country chiefly consists of the ere-bhūmi, black soil, cotton soil. a description of Kannaḍa, called dēśapaddhati, is found in Sp., of which a fragment is given in W. p. 339 seq.— ಕನ್ನಡ is declared to be a Tbh. of Sk. ಕರ್ನಾಟ, ಕರ್ನಾಟಕ (Śmd. 350; Śm. 64; Kk. 67. 100); there arose many Paṇḍitas in Kannaḍa (Nāgavarma, etc.), and it was once considered to be the chief seat of learning in South-India (a remark necessary to explain the meaning of Kannaḍa-vakki). see Śmd. 121; Kāvy. I, 3, 84-88. ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ (Ct. I, 1; J. 1. 10). ನಾಗವರ್ಮನ ಕನ್ನಡಂ (Mr. 4). ಕನ್ನಡದ ಭಾಷೆ (J. 34, 41). 2, Canara (on the western coast), the Carnāṭic (on the eastern coast), and also Telugu (Br. s. ಕನ್ನಡ), as being once dependencies (and colonies) of Kannaḍa. ಕನ್ನಡಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. Kannaḍa poetry (Śmd. 58). — ಕನ್ನಡಬಾಸೆ. the Kannaḍa language (Bp. 1, 21). — ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (Śmd. 197). the parrot (ಗಿಳಿ, ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ Śmd. II; ಜಾನಾಚಾರ್ಯರ್, ಗಿಳಿ Ct. II, 83; ಪುರುಳಿ, ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ, ಗಿಳಿ Śm. 28, Kk. 24).— ಕನ್ನವುಲು. the great Indian bustard, Eupodotis edwardsii (Bḍ.); — the lesser Florican or Likh, Sypheotides aurita (Bḍ.); — Edward's bustard, Otis edwardsii (Bḍ.); the marbled bustard, Otis marmorata (Bḍ.); Macqueen's bustard, Otis macqueenii (Bḍ.). see ತಲೆಬಕ್ಕ-. — ಕನ್ನೆಯ್ದಲ್. -ಲು. the blue water-lily (Abh. P. 3, 85). ಕನ್ನೆಯ್ದಲು (ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಕುವಲಯ Hlā.). — ಕನ್ನೆಯ್ದಲ್. -ಲು. = ಕನ್ನೆಯ್ದಲ್, ಕರ್ನೆಯ್ದಲ್. ಕನ್ನೆಯ್ದಲು (ನೀಲಾಮ್ಬುಜನ್ಮ, ಇನ್ದೀವರ Nr.). ಕನ್ನೆಯ್ದಲೆ! (Śmd. 155). ಕನ್ನೆಯ್ದಲಿಂ (Rśv. 2, 59).

ಕನ್- kan. 3. = ಕಲ್ 4. — ಕನ್ನಲ. a stony, hard soil (My.).

ಕನ kana. = ಕಣಸು, ಕನಸು. a sight, a dream (Tu.; T. ಕನವು, ಕನಾ; M. ಕಿನಾವು; Te. ಕಲೆ). — ಕನವರಿಕೆ. -ಪರಿಕೆ. talking in one's sleep (My.; Te. ಕಲವರಿನ್ತ). — ಕನವರಿಸು. -ಪರಿಸು. to cause a dream to come out: to undergo a change from, or deviate from, sleep: to talk in one's sleep (ನಿದ್ರಾವಿಕಾರ Śmd. Dh.; My.; Te. ಕಲವರಿಂಚು; Tu. ಕನಂಬರು).

ಕನಕ kanaka. having the sound of ಕಣಕಣ No. 2 (see s. ಕಣ 3). — ಕನಕತಮಟೆ. a kind of tambour (My.).

ಕನಕ kanaka. *gold* (ಚಿನ್ನ Nn. 113). 2, *the thorn-apple, Datura metel and fastuosa* (ಧುದ್ದುಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ G.). 3, a N. 4, the tree Cynometra ramiflora Lin. (St. & Pl.).

ಕನಕಗಿರಿ kanaka-giri. the mountain Mēru. (Bp. 5, 58; 30, 27).

ಕನಕದಾಸ kanaka-dāsa. N. of a Vaiṣṇava devotee who composed many dāsapadas, the haribhaktisāra, etc. (C.). ಕನಕನ ಕವಿತ್ವ ತಿಣಿಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಕನಕನಗ kanaka-naga. = ಕನಕಗಿರಿ. the mountain Mēru. (Bp. 61, 42).

ಕನಕಲೋಚನ kanaka-lōcana. N. of a demon (C. Bp. 47, 5).

ಕನಕವೃಷ kanaka-vṛiṣa. a golden bull (J. 34, 28).

ಕನಕವೃಷ್ಟಿ kanaka-vṛiṣṭi. a shower of gold (C.).

ಕನಕಾಕ್ಷ kanaka-akṣa. = ಕನಕಲೋಚನ. (C. Bp. 47, 3).

ಕನಕಾಚಲ kanaka-acala. = ಕನಕಗಿರಿ. the mountain Mēru. (Śśv. 1, 54).

ಕನಕಾದ್ರಿ kanaka-adri. = ಕನಕಗಿರಿ. (ಮೇರು, ಸುರಗಿರಿ. Mr. 30).

ಕನಕಾಧ್ಯಕ್ಷ kanaka-adhyakṣa. *a superintendent of the gold, a treasurer.*

ಕನಕಾಬ್ಜನೀಯ kanaka-abjanīya. that consists of a multitude of lotus flowers: N. of a vṛitta (Ch.).

ಕನಕಾಭಿಷೇಕ kanaka-abhiṣēka. honouring a guru, or other venerable persons, by pouring gold coins on his feet or head (C.). ಕಾಱುಭ್ಯರವ ಬನ್ದರೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಬೇಕೋ? (Prv.).

ಕನಕಾಮ್ಬಕ kanaka-ambaka. = ಕನಕಾಕ್ಷ. N. of a demon (C. Bp. 47, 2).

ಕನಕಾರವಿನ್ದ kanaka-aravinda. a gold-coloured lotus (J. 24, 13).

ಕನಕಾಲುಕೆ kanaka-āluke. *a golden vase.*

ಕನಕೆ kanake. *one of the seven tongues of fire* (Mr. 46).

ಕನಗು kanagu. = ಕಗ್ಗು, etc. pungency, etc. — ಕನಗಿನ ನಟ್ಟು. a very troublesome grass of a disagreeable smell, Ishaemum pilosum Wight. (Z.; My.). — ಕನಗಿನ ಹುಲ್ಲು. = ಕನಗಿನ ನಟ್ಟು. (Z.; My.).

ಕನಡಕ kanaḍaka. = ಕನ್ನಡಕ. a pair of spectacles (My.; Tu. ಕನ್ನಡಕ; T. ಮೂಕ್ಕು-ಕಣ್ಣಾಡಿ).

ಕನಡಿ kanaḍi. = ಕನ್ನಡಿ. a mirror, etc. (C.). see Prv. s. ಕನಸು.— ಕನಡಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ. a small box made of mirror-glass (My.).

ಕನತ್ kanat. shining; desiring. (Bp. 35, 7; Ṡsv. 1, 54. 58. 69).

ಕನರ್ kanar. 1. = ಕಸರ್. the taste of something unripe to exist, to be acrid, tart or bitter (ಅಪಕ್ವರಸ Ṡmd. Dh.).

ಕನರ್ kanar. 2. = ಕನರು No. 2. an unripe, acrid, tart or bitter taste (Rsv. 10, 29). ಕನರ್ಗಲ್ (Ṡmd. 52). — ಕನರ್ಗೊನರ್. -ಕೊನರ್. an acrid, bitter young shoot (Cpr. 2, 84).

ಕನರು kanaru. = ಕಗ್ಗು, etc., ಕಣ್ಟು 2, ಕಮರು 2, etc., ಕಸರು 1. a disagreeable smell, especially that of burning oil (My.). 2, = ಕನರ್ 2. (My.; Te.; Tu. ಕನೆರ್).

ಕನಲ್ kanal. 1. = ಕನಲು. to chafe (v. i.), to be angry (ಕ್ರೋಧ Ṡmd. Dh.; ಕಾಯ್ Ṡm. 101; Te.; J. 5, 25. 31. 39; 8, 24; T.: to burn; T. ಕನಿ, to glow, etc., see ಕನಿ). P. p. ಕನಲ್ದು [ಬಿರಿಯಿಸೆ ಬೇಟೆದೊಳ್ ಬಿರಿವ ನಲ್ಲರಗಲ್ದು ಕನಲ್ದೊನಲ್ದು ನಲ್ಲರ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ಮರ್ಥಿವರೆ Ap. 3, 86]; (Cpr. 5, 10; Rsv. 8, 116). ಕನಲುತ (Bp. 39, 43; 44, 20). [2, to flame. ಕನಲ್ವ ಕೆಣ್ಡದ ಮೇಲೆ ಪಟಿಯ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ತೊಯ್ದು ಕ್ಕಿದ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಕಪ್ಪಿನನ್ತೆ Pb. 13, 71 va.].

ಕನಲ್ kanal. 2. wrath, anger (ಕೋಪ Ct. II, 27; ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಕಾಯ್ಪು, ಕಿನಿಸು, ಕೋಪ, etc. Ṡm. 39; T.: fire; ಕನಿದಲ್, anger). 2, flame. —ಕನಲ್ಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a fiery spark (Cpr. 5, 104).

***ಕನಲಿಸು kanalisu.** to rouse the dormant fire, to rouse anger. ಆಕೆಯ ಹಾವ ಭಾವ ವಿಳಾಸ ವಿಭ್ರಮ ಕಟಾಕ್ಷೇಕ್ಷಂಗಳ್ ಮನಮನೊನಲಿಸೆಯುಮರ್ದಯಂ ಕನಲಿಸೆಯುಂ Pb. 4, 74 va.; 6, 73 va.

ಕನಲು kanalu. = ಕನಲ್ 1. to be angry, etc. [ತಾಪತ್ರಯವೆನ್ದರೆ ರೂಪ ಕಾಣುತ್ತ ಕನಲಿದ Bv. 900]. P. p. ಕನಲಿ (Bp. 50, 52). ಕನಲು ಬಹುದೇ? (53, 35). ಕನಲುವ (19, 28).

ಕನಲ್ಕೆ kanalke. = ಕನಲ್ 2. (ಕೋಪ Ct. II, 27; ಮುಳಿಸು, ಕಿನಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು Kk. 43; J. 6, 2).

***ಕನವರಿಸು kanavarisu.** to dream. ಕನವರಿಸೆ ನಾಲ್ಕು ವೇದ ಮುನೆನಗೆ ಮುಖೋದ್ಗತಂ Pb. 8, 53.

ಕನಸ kanasa. = ಕನಸು. a dream. ಕಲ್ಪನೆಯೋ? ಕನಸವೋ? (B. 5, 41). ಕನಸವಾಗಬಹುದು (5, 42).

ಕನಸು kanasu. = ಕನ q. v., ಕನಸ. a dream (C.). ಕನಸು ಕಾಣುವಿಕೆ, etc. (ದೇವನ Si. 437). [ನೋಡಿ ಗಜಗಮನೆ ಕನಸೆನ್ದು ಬಗೆವನ್ನೆಗಂ Ap. 7, 27 ragaḷe]. ತಾನ್ ಇರುಳು ಕಣ್ಡರ್ದ ಕನಸನ್ ಅವರ್ಗೆ ಪೇಳುತ್ತೆ (Bp. 3, 22). ಆ ಕನಸಂ ಕಣ್ಡು (18, 4. 6). ಕಾಣದ ಮುಜುವ ಕನಸು ಕಣ್ಡರೆ ಏಟು ಬಾರಿ ಎದ್ದು ಕೂತ. — ಕನಸಿನ ನೆಣ್ಪು ಕನಡಿಯೊಳಗಣ ಗಣ್ಪು (Prvs.). ಅವನಿಗೆ ಕನಸು ಬಿತ್ತು, a dream fell on him; he dreamt (C.). see Grj. 4, 78; Bp. 36, 35; 53, 50; Bh. 2, 13, 16; J. 18, 41. —ಕನಸಿಲ್ಲದವ. -ಇಲ್ಲದವ. one who neither sleeps nor dreams; a god (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ಕನಸುಗಾಣದ. -ಕಾಣದ. one who neither knows sleep nor sees dreams: a god. — ಕನಸುಗಾಣದರ ಹಿರಿಯಂ. the head of the deities: Brahmā (ಬ್ರಹ್ಮನು Ṡm. 8).

ಕನಾತು kanātu. a tent wall (My.; Mhr., H.).

ಕನಿ kani. glow: tender-heartedness; pity, kindness, familiarity (T., M. ಕನಿವು; T., M. ಕನಿ, to glow; to become tender-hearted or compassionate; see ಕನಲ್ 1; *cf.* ಕರ 4?). — ಕನಿಕರ. reit. or dupl. pity, compassion (C.; B. 4, 89; Si. 72; Te., T.). — ಕನಿಕರಿಸು. to have compassion on. ಅವನನ್ನು ಕನಿಕರಿಸು (My.).

ಕನಿಕಷ್ಟ kanikaṣṭa. in S. Mhr., as it would appear, a Tbh. of ಕನಿಷ್ಠ?

ಕನಿಷ್ಠ kaniṣṭha. *the smallest or least;* the last or worst; very small, inferior, base. 2, the youngest; *a younger brother.* ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ, at the least (My.).

ಕನಿಷ್ಠಕೆ kaniṣṭhake. *the little finger.*

ಕನಿಷ್ಠೆ kaniṣṭhe. *the little finger.*

ಕನೀನಿ kanīni. *the little finger.* 2, the pupil of the eye.

ಕನೀನಿಕೆ kanīnike. *the little finger.* 2, *the pupil of the eye* (ಅಕ್ಷಿಮಧ್ಯತಾರೆ, ಆಲಿ Mr. 316).

ಕನೀಯಸ್ kanīyas. *smaller, less; younger;* a younger brother.

ಕನೀಯಸಿ kanīyasi. a younger sister. (My.).

ಕನೀಯಾಂಸ kanīyāṁsa. = ಕನೀಯಸ್, of which it is a Tbh. (Ṡmd. 108).

ಕನ್ತ kanta. = ಕನ್ತು 2. a stipulated or fixed term of payment, an instalment (S. Mhr.; ವಾಯಿದೆ G.; H.).

ಕನ್ತಿ kanti. 1. = ಕನ್ದಿ, ಕನ್ದು 1. a cow that has calved (T. ಕಱು). see ಎಳಗನ್ತಿ, ಕಡೆಗನ್ತಿ, ವರ್ಷಗನ್ತಿ.

ಕನ್ತಿ kanti. 2. a composition of kēru oil and ashes, of a black colour, used to smear over liṅgas and Basava-idols (S. Mhr.).

ಕನ್ತಿ kanti. a female mendicant (ಭಿಕ್ಷುಕಿ Hlā.; Abh. P. 16, 39 va.).

ಕನ್ತಿಸು kantisu. to extinguish, as a lamp (My.).

ಕನ್ತು kantu. to set, as the sun, to sink, etc. (My.; Tu. ಕನ್ತು go down; to enter, to pierce; to set, as the sun; depth; the state of being inclined or bent; see ಕಡಂಗು 3).

ಕನ್ತು kantu. 1. happy. 2, Kāma (ಸುರಭಿ, ಕಾಮನು Nn. 30; ಮದನ Mr. 22). 3, the heart. 4, a granary.

ಕನ್ತು kantu. 2. = ಕನ್ತ. an instalment, etc. (My.; Tu.). see Prv. s. ತೊನ್ತು 2.

ಕನ್ತುಕ kantuka. = ಕನ್ದುಕ. a ball for playing with. (Si. 230; Grj. 3, 91 va.; 40, 65; Bh. 3, 13, 34; Rsv. 13, 78; J. 23, 25).

ಕನ್ತುಪಿತ kantu-pita. Viṣṇu (ಕಾಲ Mr. 520).

ಕನ್ತುಮರ್ದನ kantu-mardana. Ṡiva (Bp. 49, 22).

ಕನ್ತುವೈರಿ kantu-vairi. Ṡiva (Bp. 43, 23).

ಕನ್ತುಹರ kantu-hara. Ṡiva (Bp. 17, 9; 52, 45).

ಕನ್ತೆ kante. a bundle, as of grass, straw, etc. (My.; M. ಕೆಟ್ಟು = ಕಟ್ಟು, T. ಕಟ್ಟು; *cf.* ಕಟ್ಟು 3).

ಕನ್ತೆ kante. a rag etc. Tbh. of ಕನ್ಥೆ (Ṡmd. 338; My.; see ಕತ-). ಕನ್ತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬೊನ್ತೆ (Prv.). [ಕನ್ತೆ ಬೊನ್ತೆಯ ಜಂಗಮ ಬನ್ದರೆ ಹೀನವೆನ್ದು ಕಣ್ಡೆನಾದರೆ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ Bv. 411]. 2, uselessness, vainness (of words, business, things, as ಕನ್ತೆಮಾತು, etc., My.). — ಕನ್ತೆ ಬಿಸಾಡು. to throw one's rags away: to die (My.).

ಕನ್ತೆಗ kante-ga. a man who wears a patched garment (Ṡmd. 237).

ಕನ್ಥೆ **kanthe.** = ಕನ್ತೆ. *a rag, a patched garment,* especially one worn by certain ascetics or mendicants (Bp. 27, 44); a thick cloth made of quilted rags used as a cover at night (ಕವುದಿ Mr. 207; ಬೊನ್ತೆ Si. 485). 2, *a wall.* see Prv. s. ಮನ್ಥನ. — ಕನ್ಥೆಯ ಕಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 9).

ಕನ್ದ **kanda.** a young child, male or female (C.; Te. ಕನ್ನ; Tu. ಕಂಜಿ a calf; M. ಕಜ್ಜಿ, a boy; a calf; see ಕನ್ದು 2). it is often used as a term of endearment for grown-up children. see Bp. 2, 54; 37, 50; 47, 20. 24. 38; 58, 22; Bh. 1, 8, 61. 76; 2, 13, 8; J. 11, 2; 13, 55; 18, 20; 19, 24; 28, 59.— ಕನ್ದಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see Prv. s. ತನ್ದೆ.

ಕನ್ದ **kanda.** *a bulbous or tuberous root* (ಸಾರಸದ ಗಡ್ಡೆ Mr. 420). 2, *an esculent root, the root of Amorphophallus campanulatus Bl.* 3, a lump, a swelling, a knot. 4, a kind of metre [ಕನ್ದಂಗಳ್ ಪಲವಾಗಿರೆ ಸುನ್ದರ ವೃತ್ತಂಗಳಕ್ಕರಂ Kr. 1, 35; Pb. 4, 94 va.]; (Ch.; Mr. 366; Kāvy. V., 962). 5,= ಕಂ-ದ. a cloud. 6, the lower part of the neck (T.; Rsv. 5, 91 ?); [7, middle of the eyebrow. ಆಧಾರ, ಲಿಂಗ, ನಾಭಿ, ಮಧ್ಯ, ನಾಳ, ಕನ್ದದ ಬಯಲೊಳಗಿರ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗ್ನಿಯನು Cv. 1029]. — ಕನ್ದಗಡ್ಡೆ. = ಕನ್ದ No. 2. (ಅತೋರ್ಘ್ನ, ಶೂರಣ Si. 161). 2, the purple-stalked Dragon, Dracontium polyphyllum Lin. (St. & Pl.).

ಕನ್ದಕ **kandaka.** a ditch, a trench (Mhr., H. ಖನ್ದಕ; C.; Te.; B. 3, 72; Si. 91. 107. 262. 396).

ಕನ್ದಣಿಕೆ **kandaṇike.** an empty sack (ಬಱುಗೋಣಿ Mr. 350; Te. ಕನ್ದಾಡಿಕೆ = ಕನ್ಥೆ).

ಕನ್ದಮೂಲ **kanda-mūla.** a radish, and other esculent roots (Bp. 18, 19; 34, 7).

ಕನ್ದರ **kandara.** *a cave;* a glen, a valley.

ಕನ್ದರಾಲ **kandara-āla.** *the tree Hibiscus populneoides* Roxb. (Thespesia populnea Corr., the Portia tree). 2, = ಅಕ್ಕೋಲೆಡ No. 1, *a certain tree,* described as *a Pilu* growing on the hills. see ಅಕ್ಕೋಟೆ.

ಕನ್ದರಿ **kandari.** *a cave.*

ಕನ್ದರೆ **kandare.** *a cave.*

ಕನ್ದರೊಳ **kandaroḷa.** = ಕನ್ದರಾಲ. No. 1. a kind of tree (St. & Pl.).

ಕನ್ದರ್ಪ **kandarpa.** *Kāma, Cupid.*

ಕನ್ದರ್ಪಜನಕ **kandarpa-janaka.** Viṣṇu. (C. Bp. 47, 17).

ಕನ್ದರ್ಪಜಾತ **kandarpa-jāta.** N. of a vṛitta (Ch.).

ಕನ್ದರ್ಪರಿಪು **kandarpa-ripu.** Śiva.

ಕನ್ದರ್ಪರಿಪುಗಣ **kandarparipu-gaṇa.** a class of metrical feet (Ch.).

ಕನ್ದರ್ಪಾರಿ **kandarpa-ari.** Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕನ್ದಲ್ **kandal.** ಕನ್ದಲು. = ಕನ್ದುಗ. a small earthen water-vessel (My.; T. ಕನ್ನಲ್; Tu. ಕನ್ದೆಲ್). [ಹಾಲ ಕನ್ದಲು ತುಪ್ಪದ ಮಡಕೆಯ ಬೋಡು ಮುಕ್ಕಿನ ಬೇಡ Bv. 416].

ಕನ್ದಲ **kandala.** the skull. 2, the cheek; the cheek and temple (*cf.* ಕದಪು). see Abh. P. 13, 133 va. 3, a new shoot or sprig. [ಅವರ ಬೇಟದ ಕನ್ದಲ್ಗಳನ್ತೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಂಬ್ಬ ಮಕ್ಕಳ್ ಪುಟ್ಟಿ Pb. 1, 73 va.]. 4, gold. 5, war, battle (*cf.* ಕದನ).

ಕನ್ದಲಿ **kandali.** *a species of deer* (=ಕದಲಿ). 2, the plantain tree (=ಕದಲಿ). 3, a flag, a banner (=ಕದಲಿ).

ಕನ್ದವಾಹನ **kanda-vāhana.** whose vehicle is a cloud: Indra; N. (Bp. 18, 12).

ಕನ್ದಾಚಾರ **kandācāra.** military; the native militia; police (My.; Br., H.).

ಕನ್ದಾಯ **kanda-āya.** tribute; tax, house-tax, land-tax, ground-rent (My.; Te., T., M., Tu.; T. also ಕಪ್ಪ, tribute). 2, the space of four months (in astrology, My.; Te.).

*ಕನ್ದಾಲ **kandāla.** a vessel (*cf.* ಕನ್ದಲ್) ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕನ್ದಾಲದ ಕೆಱೆಯ ಹೊಕ್ಕ ಕೋರಾಣ್ಣ Cv. 37.

ಕನ್ದಿ **kandi.** = ಕನ್ತಿ 1. a cow that has calved. see ಎಳಗನ್ದಿ, ಎಳೆಗನ್ದಿ, ಕಡುಗನ್ದಿ, ಕಡೆಗನ್ದಿ, ಮುಕ್ಕನ್ದಿ, ವರ್ಷಗನ್ದಿ.

ಕನ್ದಿ **kandi.** root-coloured; whitey-brown, dust-coloured (Mhr.; B. 4, 40; My.).

ಕನ್ದಿಕೆ **kandike.** fading, faded condition, etc. (My.).

ಕನ್ದಿಲ್ **kandil.** ಕನ್ದೀಲ್. a candle, a lantern, a globe of glass (C.; Mhr., H. ಕನ್ದೀಲ, ಖನ್ದೀಲ).

ಕನ್ದಿಸು **kandisu.** to cause to lose one's lustre, etc. (Cpr. 1, 101 va.; J. 18, 42).

ಕನ್ದು **kandu. 1.** = ಕನ್ತಿ 1, etc. a cow that has calved. see ಕಡೆಕನ್ದು.

ಕನ್ದು **kandu. 2.** a calf (ಕಱು, ವತ್ಸ Sm. 33; ವತ್ಸ 98; ಗೋವತ್ಸ Kk. 62; My.; T. ಕನ್ಱು; Tu. ಕಂಜಿ; M. ಕಜ್ಜಿ, ಕನ್ನು; Te. ಕನ್ದು an infant, *cf.* ಕನ್ದ). 2, young plantain trees around the mother- plant (My.; M.).

ಕನ್ದು **kandu. 3.** the foetus of beasts (C.; T., M. ಕರು; Te. ಕರುವು, ಕಡುಪು; *cf.* ಕರಣೆ, ಕಾಯ್ 3). ಕನ್ದ ಹಾಕು, (cattle) to miscarry (C., = ಕನ್ದಿಕ್ಕು). ಕನ್ದಿಕ್ಕಿದ ಆವು (ಅವತೋಕೆ, ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭ Hlā.) ಕನ್ದ ಹಾಕಿದ ಆಕಳು (ವೇಹತ್ Nr.). ಕನ್ದಿಕ್ಕಿದಾಕಳು (ಅವತೋಕೆ Mr. 180). ಕನ್ದು ಹಾಕಿದ ಹಸುವು (ಅವತೋಕೆ Si. 321). (*cf.* Sk. ಕಲನ, ಕಲಲ, ಕಲೆ? K. ಕಳ 2?).

ಕನ್ದು **kandu. 4.** the top-stone in grinding (ಪೇಷಣಾಗ್ರಶಿಲೆ Śmd. Dh.; ಪೇಷಣಂಗೆಯ್ವ ಶಿಲೆ Śm. 98; Grj. 2, 89).

ಕನ್ದು **kandu. 5.** to be burnt or scorched by the sun (said of the face) or by fire, to turn black as the body, etc. by exposure to the sun, to be charred (Te.; T. ಕನ್ಱು, ಕಾನ್ದು, ಕರುಗು; R.; *cf.* ಕಮರು 1, ಕವ್ರುರು, ಕೞ್ಗು). 2, to lose one's lustre, colour, or freshness; to wan; to fade; to wither; to wane; etc. (ಗತಕಾನ್ತಿ Śmd. Dh.; ಮುಸುಳಿದ ಕಾನ್ತಿ Śm. 98; My.; Tu., Te.). [ಪಗೆವರ ಪೆಣ್ಡಿರ ಮೊಗಂಗಳುಮಾಕೆಯ ಕುಚ ಚೂಚುಕಂಗಳುಮೊಡನೊಡನೆ ಕನ್ದಿದುವು Pb. 1, 141 va.; Ap. 2, 23]. ರೋಗದಿನ್ದ ಕನ್ದಿದವನು (ನ್ಯುಬ್ಜ Si. 203). ಕಳೆ ಕನ್ದಿ ಕಾನ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇರುವದು (ನಿಷ್ಪ್ರಭ, ವಿರತ 381). ಕನ್ದಿ ಬಱಲುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ರೋಗಾದಿಗಳು (ಸ್ಪರ್ಶ, ಸ್ಪೃಷ್ಟ, ಉಪತಪ್ತ 392). see Bp. 4, 28; 14, 7; 20, 17; 22, 8; 23, 28; 37, 39; 39, 64; 45, 52; 58, 24; Bh. 2, 13, 42; Rsv. 13, 104 va.; C. Bp. 47, 44; 50, 27; J. 7, 58; 13, 55; 17, 43; 31, 6; B. 5, 209.

ಕನ್ದು **kandu. 6.** discoloration by scorching, dark hue, blackness; want of lustre; a stain (ಕಱೆ Sm. 98; ಕಱೆ, ಕಳಂಕು Kk. 45; Te.). [ವನಭೃತ್ಕುನ್ತಳೆಯಾ ಶಿರೀಷ ಕುಸುಮಾ

ಭಾಂಗಕ್ಕೆ ಕನ್ದಂ...ಮಾಡಿದನಾವಂ Pb. 4, 69]. 2, lowness of spirits, grief, sorrow. ಎನ್ನ ಮನಸಿನ ಕನ್ದು ಆಱುವುದೆನ್ದೊ? (Bp. 45, 35). ಮನದಲಿ ಕನ್ದು ಕುನ್ದದು (Bh. 1, 8, 20). — ಕನ್ದು, ಕಸರು. dejection and ill-humours (Rām. 4, 3, 6). — ಕನ್ದು ಕುನ್ದು. stains and deficiencies (J. 13, 49; Śśv. 2, 100). ಮನಸಿನ ಕನ್ದು ಕುನ್ದನು ಹಿಡಿಯದಿರು! (Bh. 1, 8, 8). — ಕನ್ದುಗೊರಲ. -ಕೊರಲ. who has a black throat: Śiva (Śm. 2; Kk. 4). — ಕನ್ದುಬೆಳ್ಳಿ. blackish, impure silver (C.; Te.). —ಕನ್ದೊಗೆ. -ಒಗೆ. discoloration by scorching to be produced (Cpr. 5, 132).

ಕನ್ದು kandu. *an iron plate or pan for baking cakes, etc.* (ಸ್ವೇದನಿಕೆ, ಕಾವಲಿ Mr. 211).

ಕನ್ದುಕ kanduka. = ಕನ್ತುಕ. *a ball for playing with.*

ಕನ್ದುಗ kanduga. Tbh. of ಕನ್ದುಕ in ಕರಗನ್ದುಗ.

ಕನ್ದುಗಾಱ kandu-gāṟa. a man whose eyes are dim (ನೋಡಾನೋಡಿ Bhn. 40, o. r. ಮುನ್ದುಗಾಣ).

ಕನ್ದೂರಿ kandūri. a certain Mussulman feast-day (S. Mhr.; T. ಕನ್ದಿರಿ).

ಕನ್ದೆ kande. = ಕನ್ನೆ. a species of plant (ವಿಷಹಾರಿ, ಮಡುವಾಗಲ್ Mr. 149, o. r., in two MSS., ಕನ್ನೆ).

ಕನ್ದೋಟಿ kandōṭi. a receptacle for money, either bag, box or safe (My.; Br. as ಖನ್ದೊಟಿ; H.).

ಕನ್ದ್ಲು kandlu. = ಕನ್ದಲ್. (My.).

ಕನ್ಧ kam-dha. a cloud (Sk.). 2, the neck (Bh. 1, 7, 32).

ಕನ್ಧರ kam-dhara. kam-dhara. (Śmd. 102). head-bearer: *the neck* (ಕೊರಳು Nn. 51). 2, water-bearer: a cloud.

ಕನ್ಧರೆ kamdhare. *the neck* (Śmd. 102).

ಕನ್ನ kanna. 1. a hole made by burglars in a house-wall (ಸುರುಂಗೆ, ಸನ್ಧಿ Hlā.; ಸನ್ಧಿ, ಸುರಂಗ Mr. 226; ಸುರಂಗೆ Si. 484; C.; Te., T., M., Tu.; *cf.* ಕಪ್ಪು 1 & 2); a chink (My.). ಕನ್ನದ ಬಾಗಿಲು (ಸುರುಂಗೆ Nr.). ಕೆಲವು ಕಳ್ಳರು...ಒಬ್ಬ ಸಾವುಕಾರನ ಮನೆಯ ಕನ್ನ ಕೊಱೆದು (B. 3, 41). ಕನ್ನವಿಡುವ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ದನನ್ತೆ (Prv.). see Bp. 31, 7. 8. 9. 20; ಅಗುಱುಗನ್ನ, ಗೋಡೆಗನ್ನ, ನೆಲಗನ್ನ, ಹೊಸತಿಲುಗನ್ನ; Prv. s. ಕಾಟ 2. — ಕನ್ನಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. a certain iron instrument of burglars for making holes (C.). — ಕನ್ನಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. another instrument of burglars (ಭಿತ್ತಿಜರ್ಜ Mr. 226, o. r. ಭಿತ್ತಿಭಿನ್ನ; C.). ಇವರು ತಮ್ಮ ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ ಕನ್ನಗತ್ತಿಯಿನ್ದ ಇವರನ್ನು ಇಱಿದು (B. 3, 101). — ಕನ್ನಗಳ. -ಕಳ. a house-breaker (ನಿಶಿಚರ Mr. 226). — ಕನ್ನಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. = ಕನ್ನಗಳ. (C.; ಪುರನ್ದರ Cb.). — ಕನ್ನದಗಱು. -ಅಗಱು. a pin for making holes in a wall (Bp. 31, 29). — ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮ. N. (Bp. 31, 7). — ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಿದೇವ. N. (Bp. 31 sum.; 31, 1; 61, 9). — ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಿ ದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 2). — ಕನ್ನಮ್ಬಾಡಿ. -ಂ-ಪಾಡಿ. N. of a village in Mysore. ಕನ್ನಮ್ಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಬಳೀ ಕಿತ್ತುಕೊಣ್ಡರೆ ಬಲಮುರಿಯಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲುಮುಱೀ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಕನ್ನಾಕಳವು. burglary (My.). — ಕನ್ನಾಚೋರಿ. = ಕನ್ನಾಕಳವು. (My.).

ಕನ್ನ kanna. 2. = ಕೆನ್ನೆ. cheek (My.).

ಕನ್ನ kanna. ear. Tbh. of ಕರ್ಣ (Śmd. 350).

ಕನ್ನಗಾಱ kanna-gāṟa. a burglar (My.).

ಕನ್ನಡ kannaḍa. 1. [the Kannaḍa country. ಕಾವೇರಿಯಿನ್ದ ಗೋದಾವರಿವರಮಿರ್ದ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್ Kr. 1, 36; Kannaḍa language. ಅರಿದಾದಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ Kr. 1, 42. — ಕನ್ನಡಂಗಳ್ different dialects of Kannaḍa Kr. 1, 46; — ಕನ್ನಡಗಬ್ಬ. -ಕಬ್ಬ. Kannaḍa poetry Kr. 1, 27]. see s. ಕನ್ 2-.

***ಕನ್ನಡ kannaḍa. 2.** illusion; screen. ತನುಮನಧನವೆಮ್ಬ ಕನ್ನಡ ನೋಡಯ್ಯಾ ಎನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ, ನಿನ್ನದೂ ಅಲ್ಲ ಬಱಿಯ ಭ್ರಮೆಯ ಮಾತು Bv. 895. — ಕನ್ನಡಕ. = ಕನ್ನಡ2. ವ್ರತಾಚಾರದ ಮುನ್ದಣ ಕನ್ನಡಕವ ಕಳೆದು ಕರತಳಾಮಳಕವನಾಡಿ ತೋಱಬನ್ದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣನು Cv. 189 (fr. ಕನ್ 1?) *cf.* ಕಣ್ಣಡ.

***ಕನ್ನಡಕ kannaḍaka.** = ಕನಡಕ. a pair of spectacles.

ಕನ್ನಡಿ kannaḍi. = ಕನಡಿ. a looking-glass, a mirror (ಆದರ್ಶ, ದರ್ಪಣ, ಮುಕುರ Hlā., Nr.; Si. 231; ಆದರ್ಶನ, ದರ್ಪಣ, etc. Mr. 205; ಮುಕುರ Nn. 102; ಕೆಯ್ಪಿಡಿ Ct. I, 98; Kk. 62; ಕೆಯ್ಪಿಡಿ, ಚಲ್ಲಿ Śm. 64; C.; Tu.; T., M. ಕಣ್ಣಾಡಿ); a pane of glass (C.; B. 5, 296); a lense of spectacles (C.; and in a plural sense): a pair of spectacles (My.; Tu.; T. also ಕಂಜ, ಕಂಜನ, mirror; *cf.* Sk. ಕರ್ಕರ). [ಕನ್ನಡಿ ಕಮನೀಯಾಕಾರ ಬಿಮ್ಬಮಂ ತಾಳ್ದುವ ಪೋಲ್ Kr. 3, 143; ಪೊಱಲೊಳಗೊಪ್ಪೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಂಚಿನ ತೋರಣದೋಳಿಗಳ್ Pb. 3, 74; Ap. 3, 23 va. — ಸಿರಿಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. auspicious mirror Ap. 7, 10]. ತನ್ನ ನೋಡಲಿ! ಎನ್ದು, ಕನ್ನಡಿಯು ಕರೆವುದೇ? ತನ್ನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ವುದಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನು ಕನ್ನಡಿಯನ್ತೆ (Sp.). ಕುರುಡನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see Śmd. 109. 113. 155; Abh. P. 11, 20; Bp. 1, 33; 36, 26. 45; 42, 35; 51, 32. 83; 60, 40; Bh. 1, 8, 83; Rśv. 6, 11 va.; 13, 63; J. 3, 17; 17, 24. 37; C. Bp. 5, 2. 51; Abhā. 1, 4; Bhāgavata 1, 1, 10; Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7; ನಡೆಗನ್ನಡಿ, ಬೂತ-, ರನ್ನ-, ರಾಹುಗನ್ನಡಿ. — ಕನ್ನಡಿಗೋಡೆ. a wall covered with mirrors (ಕನ್ನಡದ Ct. II, 63; Śs.). — ಕನ್ನಡಿಬಳೆ. a bracelet of lac in which small bits of a mirror are set (C.). — ಕನ್ನಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or take a mirror (J. 17, 46). — ಕನ್ನಡಿಹರಳು. a piece of a mirror, *e. g.* that used by barbers (S. Mhr.). 2, lens of spectacles (My.). — ಕನ್ನಡಿಹಾವು. (My.). the snake Daboia russellii (?; *cf.* ಉರುಮಣ್ಡಲಹಾವು).

ಕನ್ನಡಿಗ kannaḍiga. a man of the Kannaḍa country.

ಕನ್ನಡಿಗಿತಿ kannaḍiga-iti. a Kannaḍa woman. (Śmd. 244).

ಕನ್ನಡಿಸು kannaḍisu. 1. to mirror: to appear [ಕೆನ್ದನೀಕೆ ಕನ್ನಡಿಪಲೊ ಪಾಡಿದೀ ನೆವದಿಂ Pb. 7, 89; Ap. 7, 10]; (Cpr. 1, 132; Abh. P. 9, 191); to cause to appear (11, 87).

ಕನ್ನಡಿಸು kannaḍisu. 2. to translate into Kannaḍa.

ಕನ್ನವಡ kanna-paḍa. or -maḍa. a wall covered with mirrors (ಕನ್ನಡಿಗೋಡೆ Ct. II, 63; Śs.; Abh. P. 9, 187 va.).

ಕನ್ನವುಜೆ kannavuje. — ಕನ್ನೋಜ. Tbh. of ಕನ್ಯಕುಬ್ಜ (Hlā.).

ಕನ್ನವುರ kannavura. Tbh. of ಕರ್ಣಪೂರ (Śmd. 380; Ct. II, 15; Kk. 27; Śm. 27. 72). ಅಯ್ದೆ ತೊಳಪ ಕನ್ನವುರಂ (Śmd. 75).

ಕನ್ನಿಕೆ kannike. Tbh. of ಕನ್ಯಕೆ (Śmd. 351. 359; ಕೂಸು Śs.; My.). [ಕೊಡಗೂಸುತನದ ಭಯದಿಂ ನಡುಗುವ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಚಮರ ಸೀರ್ಗಳ ಪೊನಲೊಟ್ಟುಡಿಯಲೊಡಗೂಡೆ Pb. 1, 92]. see Śmd. 109; ಕಿಱಗನ್ನಿಕೆ. — ಕನ್ನಿಕೆಗಣ್ಡ. = ಕನ್ಯಾಪತಿ. (Dhw.).

ಕನ್ನೆ kanne. a kind of plant. see ಮೂಱೆಲೆಗನ್ನೆ, ಹೊನ್ನಗನ್ನೆ.

ಕನ್ನೆ kanne. a maiden, etc. Tbh. of ಕನ್ಯೆ (C.). [ಕೋಳಾಹಳನೆಮ್ಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಗಿರಿಜೆಯೆಮ್ಬ ಕನ್ನೆಯನಾತಂ ಕಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.; Ap. 3, 19; ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈವಿಡಿದೆನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆರೆದೆನು ಮನ್ನಿಸು ಕಣ್ಡಾ ಮು

ಹಾಲಿಂಗನೇ; Bv. 504]. ಇನಿತು ಅತಿಶಯನ್ ತಾಳ್ದುದು ಈ ಕನ್ನೆಯಸ್ದಂ (Śmd. 128). see Bp. 12, 6. 2, o. r. of ಕನ್ದೆ, q. v. — ಕನ್ನೆ ಗಿಡ. a young tree that has not yet borne any flowers and fruits (C.). — ಕನ್ನೆ ಮಾಡ. an upstair room for maidens (Abh. P. 4, 81 va.). — ಕನ್ನೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a girl, a virgin (J. 29, 30). [— ಕನ್ನೆವೇಟ. -ಬೇಟ. the girl's love. ತಾಮೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದಪ್ಪುವು ಕನ್ನೆಯ ಕನ್ನೆವೇಟಮುಂ Pb. 4, 66].

ಕನ್ನೆತನ kannetana. maidenhood, virginity (My.).

ಕನ್ನೋಜ kannōja. = ಕನ್ನವುಜೆ, etc. (Bp. 6, 19).

ಕನ್ಯಕಾಜಾತ kanyakā-jāta. *born of a young and unmarried woman.*

ಕನ್ಯಕುಬ್ಜೆ kanya-kubje. = ಕನ್ನವುಜೆ etc., ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜ. *N. of an ancient city in the North of India,* Kanoj.

ಕನ್ಯಕೆ kanyake. ಕನ್ಯಕಾ. = ಕನ್ನಿಕೆ. *a girl, a maiden; a young virgin.*

ಕನ್ಯಸೆ kanyase. *the little finger.*

ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜೆ kanyā-kubje. = ಕನ್ಯಕುಬ್ಜೆ. (My.).

ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ kanyā-kumāri. the youthful goddess: Durgā. 2, N. of a river, where Pārvati is said to have done penance (S. Mhr.). 3, Cape Comorin (My.; T.).

ಕನ್ಯಾಕೆ kanyāke. = ಕನ್ಯಕೆ (Sk.).

ಕನ್ಯಾದಾನ kanyā-dāna. giving a girl in marriage (without taking any fees, C.). 2, kanyā-ādāna, receiving a girl in marriage.

ಕನ್ಯಾಪತಿ kanyā-pati. a daughter's husband. see ಕನ್ನಿಕೆಗಣ್ಡ.

ಕನ್ಯಾಪರಿಣತೆ kanyā-pariṇate. a very proficient maiden (Abh. P. 4, 82).

ಕನ್ಯಾಪುತ್ರ kanyā-putra. *the offspring of an unmarried girl.*

ಕನ್ಯಾರ್ಥಿ kanyā-arthi. a man who asks for a maiden in marriage (J. 9, 6. 7; My.).

ಕನ್ಯಾವರಣ kanyā-varaṇa. choice of a bride (Rām. 1, 16, 46; J. 31, 15).

ಕನ್ಯಾವ್ರತ kanyā-vrata. a vow of virginity (S. Mhr.).

ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ kanyā-śulka. the purchase-money of a maiden (J. 27, 29; My.).

ಕನ್ಯೆ kanye. ಕನ್ಯಾ. = ಕನ್ನೆ. *a girl, a maiden, a virgin; a daughter* (ಕೊಡಗೂಸು, ಕುಮಾರಿ Hlā.; Mr. 302). 2, Durgā. 3, the sign of the zodiac Virgo.

ಕಪ kapa. = ಕಬ, ಗಪ, etc. imitation of the sound emitted in eager gulping. — ಕಪಕಪ. rep. with the sound ಕಪಕಪ: quickly or greedily (C.). — ಕಪಕಪನೆ. rep. = ಕಪಕಪ. (C.). ಎನ್ನಾ ಮಾಂಸವಿದ್ದರೂ ತೋಳಗಳು ಅದನ್ನು ಕಪಕಪನೆ ತಿನ್ನು ಬಿಡುತ್ತವೆ (B. 5, 253).

ಕಪ kapa. phlegm. Tbh. of ಕಫ (Śmd. 338).

ಕಪಟ kapaṭa. = ಕಬಟ, ಕವಡ. *fraud, deceit, dissimulation, hypocrisy, falsity, disguise* (ಕೆಯ್ದುವ, ಕೆಯ್ತು, ಜತ್ತುಕ Śm. 52; Kk. 66; ಕೆಯ್ತುವ Ct. I, 39; ಗಾಹು Bhn. 23). — ಕಪಟನುಡಿ. a dissembling word or speech (ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ Cb.; My.).

ಕಪಟಕೃತ್ಯ kapaṭa-kṛitya. a deceitful act (ವೈಸಿಕ Bhn. 9).

ಕಪಟಗಾಱ kapaṭa-gāṟa. a deceitful man, a hypocrite (My.). feminine: ಕಪಟಗಾತಿ (My.).

ಕಪಟತನ kapaṭatana. deceitfulness (ತನ್ತ್ರ Cb.; My.). see ನಿಷ್ಕಪಟತನ.

ಕಪಟತ್ವ kapaṭatva. = ಕಪಟತನ. (Dp. 31, 5; My.).

ಕಪಟವೇಷ kapaṭa-vēsha. assuming a false dress or appearance; disguise. (C.).

ಕಪಟಶಬರ kapaṭa-śabara. Śiva (Śsv. 4, 39).

ಕಪಟಸ್ಥ kapaṭa-stha. = ಕಪಟಗಾಱ. a hypocrite, etc. (C.). feminine: ಕಪಟಸ್ಥಳು (C.).

ಕಪಟಹೃದಯ kapaṭa-hṛidaya. a man who has a deceitful, dishonest mind (ಕಱುಬ Bhn. 61; My.).

ಕಪಟಾತ್ಮ kapaṭa-ātma. deceitfulness (Bp. 41, 9, neuter). 2, a deceitful man (S. Mhr.).

ಕಪಟಿ kapaṭi = ಕವಡಿ 2. a fraudulent, deceitful, dishonest, hypocritical person (C.). see Bp. 38, 69; 40, 54. 63; 51, 40; B. 5, 39; Prv. s. ಏೞ.

ಕಪಟಿಕ kapaṭika. = ಕವಡಿಕೆ 2. acting deceitfully, dishonest; fraud.

ಕಪಟೆ kapaṭe. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat see ಕಣ್ಣು-.

ಕಪಡ kapaḍa. an article of apparel, cloth (C.; H.).

ಕಪಣಿ kapaṇi. a sort of cloak dyed with kāvi and worn by liṅgāyata priests or ascetics (S. Mhr.; Mhr. ಕಫಣೀ); a similar one of whatsoever colour, for children (S. Mhr.).

ಕಪರಿ kapari. = ಕಪ್ಪರಿ No. 2. Tbh. of ಕರ್ಪರ. a beggar's bowl (My.).

ಕಪರ್ದ kaparda. = ಕವಡಿ 1, ಕವಡೆ. *a small shell or cowrie used as a coin or as a die in gambling, Cypraea moneta* (ವರಾಟ, ಕವಡೆ Mr. 412). 2, *braided and knotted hair, especially that of Śiva.*

ಕಪರ್ದಕ kapardaka. = ಕಪರ್ದ No. 1. see ಕವಡಿಕೆ 1.

ಕಪರ್ದಿ kapardi. having braided and knotted hair; *Śiva.* 2, sign for a metrically long letter (Ch.).

ಕಪಲಿ kapali. ಕಪಲೆ. = ಕಪಿಲೆ 1, ಕವಿಲೆ 2, ಕವ್ಲೆ. an apparatus for raising water, consisting of pulley, rope and leathern bucket worked by oxen on an inclined plane (S. Mhr.; My. ಕಪಲೆ; Te. ಕಪಿಲೆ; T. ಕವಿಲ್ಲೆ; Te., T., M. ಕಪ್ಪಿ, a pulley = Arabic qabb; ಕಪಲಿ (ಕಪಲೆ) ಹೊಡೆ, to draw water by means of the kapali (C.; M. ಕಪ್ಪಿ ಬಲಿಕ್ಕ). — ಕಪಲಿ (ಕಪಲೆ) ಬಾವಿ. a well fitted with the kapali (C.).

ಕಪಾಟ kapāṭa. = ಕವಾಟ. *the leaf or panel of a door;* a door. 2, an almira (My.).

ಕಪಾಯಿ kapāyi. = ಕಬಾಯಿ, ಕವಾಯಿ. a gown reaching to the ankles (Br., H.); a dress for idols (My.).

ಕಪಾಲ kapāla. 1. *the fragment of a vessel, a potsherd.* 2, *the skull, the cranium* (Bp. 57, 22). 3, either half of a water-jar. 4, a cup, a jar, a pot, a cover, a lid; a beggar's bowl.

ಕಪಾಲ kapāla. 2. a cheek. Tbh. of ಕಪೋಲ. (C.).

ಕಪಾಲಧರ kapāla-dhara. = ಕಪಾಲಭೃತ್. Śiva (Mr. 12).

ಕಪಾಲಭೃತ್ kapāla-bhṛit. who wears skulls: *Śiva.*

ಕಪಾಲಹಸ್ತ kapāla-hasta. having a skull in his hand (in which he collects alms): Śiva (My.).

ಕಪಾಲಿ kapāli. 1. having skulls, etc. 2, *Śiva.* — ಕಪಾಲಿ ಪಿಟ್ಟವ್ವೆ. N. (Bp. 52, 10).

ಕಪಾಲಿ kapāli. 2. Tbh. of ಪಕಾಲಿ (S. Mhr.).

ಕಪಾಲಿಕೆ kapālike. = ಕಪಾಲ 1, ಕವಳಿಗೆ 1. skull, a vessel, etc.

ಕಪಾಲಿನಿ kapālini. a woman of low caste, daughter of a mother of the Brahmanical caste and a fisherman father. (J. 5, 58); a śakti of Śiva (Śsv. 3, 12).

***ಕಪಾಳ kapāḷa.** = ಕಪಾಲ 1. ದಣ್ಡ ಕಪಾಳ ಹಸ್ತನುಂ ... ಆಗಿ ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾ ರಕಂ ಪುಟ್ಟುವುದುಂ Pb. 1, 69 va.

ಕಪಿ kapi. *a monkey.* ಕಪೀ ಕುಣಿಸಿ, ಕಲ್ಲು ಕರಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕಪಿತುಚಿಚಿ. N. of a plant. see Si. s. ಅಜಹೆ and ತುಚಿಚಿ.

ಕಪಿಕಚ್ಚು kapi-kacchu. *the plant Mucuna pruritus* Hook.

ಕಪಿಕೇತು kapi-kētu. having a monkey on his banner: Sugrīva (Abh. P. 10, 3).

ಕಪಿಚ kapica. = ಕಪಿಶ. incense, storax or coarse benzoin (ಅಗಿಲು Mr. 335; Sk. ಕಪಿಜ, ಕಪಿಶ).

ಕಪಿಂಜಲ kapiñjala. = ಕವಿಂಜಳ, etc. *a bird, the francoline partridge* (ಲಾವುಗೆ Mr. 177).

ಕಪಿತ್ಥ kapittha. *the elephant or wood-apple tree, Feronia elephantum* Corr. (ಬೆಳವಲ್ Mr. 115; ಬೆಳವಲಗಿಡ G.).

ಕಪಿಧ್ವಜ kapi-dhvaja. a banner on which is the figure of a monkey (J. 12, 16). 2, having a monkey as his symbol, his ensign or arms: Arjuna (Sk.; My.).

ಕಪಿಧ್ವಜಕುಲ kapidhvaja-kula. the race that has a banner as its ensign on which is the figure of a monkey (Abh. P. 10, 2 va.).

ಕಪಿಧ್ವಜಕುಲಧ್ವಜ kapidhvajakula-dhvaja. Sugrīva (Abh. P. 10, 2 va.).

ಕಪಿನಿ kapini. = ಕಪಿಲೆ. the name of a river near Mysore (My.). 2, N. (My.).

ಕಪಿಮುಷ್ಟಿ kapi-muṣṭi. a donkey-fist; firm grasp (avarice, obstinacy). ಕಪಿಮುಷ್ಟಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಗಾಱ kapimuṣṭi-gāṟa. an avaricious, or obstinate, fellow (My.).

ಕಪಿಲ kapila. = ಕವಿಲ್, ಕವಿಲ, ಕವಿಲು. monkey-coloured: *brown, tawny.* 2, N. of a ṛiṣi, the founder of the sāṅkhya philosophy (Mr. 77. 258).

ಕಪಿಲವರ್ಣ kapila-varṇa. a brown or tawny colour (ಕವಿಲ್ವರ್ಣ Ct. II, 74).

ಕಪಿಲೆ kapile. 1. = ಕಪಲಿ, etc. (My.; Si. 90. 103).

ಕಪಿಲೆ kapile. 2. = ಕವಲೆ, ಕವಿಲೆ 1. a brown cow; a fabulous cow of the Purāṇas. (Śmd. 150, o. r. ಕವಿಲೆ). [ಇನ್ನಿವರ ಬದುಕು ಹುಲಿ ಬದುಕು ಹುಲಿ ಕಪಿಲೆಯ ತಿನ್ದು ಮಿಕ್ಕುದ ನರಿ ತಿಮ್ಬನ್ತೆ Cv. 67; Bv. 582]. 2, *a tree, a kind of Dalbergia sissoo, or the Dalbergia sissoo itself.* 3, *a sort of perfume* (ರೇಣುಕಬೀಜ G.). 4, *the female elephant of the south-east.* 5, N. of a river (Sk.; My. = ಕಪಿನಿ). — ಕಪಿಲೆ ಬಸವ. a brown bull stamped with a liṅga and left to roam about at liberty, etc. (My.).

ಕಪಿಲೇಶ kapila-īśa. N. (Bp. 58, 11).

ಕಪಿಲೇಶ್ವರ kapila-īśvara. N. (Bp. 10, 5).

ಕಪಿವಲ್ಲಿ kapi-valli. *a climbing plant, Scindapsus officinalis* sweet. (ದೊಡ್ಡ ಹಿಪ್ಪಲಿ G.).

ಕಪಿವೃಷಭ kapi-vṛiṣabha. Vāli (Rām. 4, 5, 10), or Sugrīva, or Hanumant.

ಕಪಿಶ kapiśa. monkey-coloured: *brown, reddish-brown, dark-brown* (ಶ್ಯಾವ, ಹಸರುಗೆಮ್ಪು Mr. 443). 2, incense, storax or coarse benzoin (see ಕಪಿಚ).

ಕಪಿಶೀರ್ಷ kapi-śīrṣa. a monkey's head (ಕಪಿಮಸ್ತಕ, ಮರ್ಕಟದ ಶಿರ Nn. 149). 2, *the upper part or copiny of a wall;* a merlon of a fort (ಕೋಟೆಯಗ್ರ, ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ 149; ಕೋಟೆಯಗ್ರ Mr. 466).

ಕಪೀತನ kapītana. *the hog-plum, Spondias mangifera* (ಅಮ್ಬಾಡಿಯ ಗಿಡ G.). 2, *the plant Thespesia populnea* Corr. (Hibiscus populneoides Rox.). 3, *the Acacia sirisa.*

ಕಪೀನ್ದ್ರ kapi-indra. = ಕಪಿವೃಷಭ. the chief of the monkeys, etc. (Rām. 4, 8, 5).

ಕಪೂಯ ka-pūya. smelling badly; disgusting, disagreeable. (G.).

ಕಪೋತ kapōta. *a dove, a pigeon* (see ಹೊಱಸು). 2, pigeon-holes, a dove-cot (ವಿಟಂಕ, ಹೆಟ್ಟಗೆ Mr. 200; see Bp. 18, 38).

ಕಪೋತಪಾಲಿ kapōta-pāli. *a dove-cot.*

ಕಪೋತಪಾಲಿಕೆ kapōta-pālike. *a dove-cot.*

ಕಪೋತಾಂಘ್ರಿ kapōta-aṅghri. *a kind of perfume.*

ಕಪೋತಾಂಜನ kapōta-añjana. *antimony.*

***ಕಪೋತಿಕಾ kapōtikā.** one of the lakṣaṇas of a drama. ಸನ್ಧಿ ಪ್ರವೇಶ ವಿಷ್ಕಮ್ಭ ಕಪೋತಿಕಾ ವ್ಯಾಳಿಕಾದಿ ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಂಗಳಪ್ಪ ನಾಟಕಂ ಗಳೊಳಂ Pb. 2, 34 va.

ಕಪೋಲ kapōla. = ಕಪಾಲ 2. *a cheek.*

ಕಪ್ಪ kappa. 1. = ಕಪ್ಪು 7. tribute (ಕೊಟ್ಟಜ Śmd. II; ಒಟ್ಟಜ Sm. 38; ಕೊಪ್ಪು ಒಡವೆ Mr. 267; ಕೊಟ್ಟಜ Kk. 84, o. r. ಒಟ್ಟಜ; ದಣ್ಡ Si. 416; C.; Te., T., M., Tu.; see T. s. ಕನ್ದಾಯ and *cf.* Sk. ಕರ). [ಭೂಪತಿಗೆ ಕಪ್ಪವನೀಗವನೀಶನತ್ತಣಿಂ Kr. 1, 115; Pb. 6, 28 va.; Ap. 2, 24; Vr. 147, 18]. see Si. 266; Bp. 23, 21; 27, 29; Bh. 2, 4, 7; Rśv. 5, 19 va. & 22 va.; 5, 127; 6, 35; J. 17, 10; 25, 12; 29, 22; B. 4, 116. — ಕಪ್ಪಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to take tribute (Abh. P. 10, 156 va.). — ಕಪ್ಪಗಾಣಿಕೆ. -ಕಾಣಿಕೆ. dupl. (ಕಾಣಿಕೆ, ಪಗದಿ, ಪಸಾಯ, ವಲಿತ G.; My.).

ಕಪ್ಪ kappa. 2. = ಕಪ್ಪು 2. a pit, etc. (My.).

ಕಪ್ಪ kappa. 3. = ಕಪ್ಪನೆ 1. black, etc.— ಕಪ್ಪಕಪ್ಪನೆ. rep. extreme blackness (J. 28, 41).

ಕಪ್ಪ kappa. 4. a ring of gold or silver-wire for the wrist or foot, worn as an ornament or as the sign of a vow to a deity. (My.).

ಕಪ್ಪಗೆ kappu₅-age₄. = ಕಪ್ಪನೆ 1. black, etc. (My.).

***ಕಪ್ಪಂಗವಿ kappaṅgavi.** enveloping darkness, intense darkness. ಅನ್ನೆಗಂ ಕಪ್ಪಂಗವಿಯಾಗಿ ಕವಿವ ದ್ರುಪದ ವಿಳಯಾನಳನಂ Pb. 12, 20 va.

ಕಪ್ಪಟ kappaṭa. = ಕಪ್ಪಡ. see ಮೇಣಗಪ್ಪಟ.

ಕಪ್ಪಟೆ kappaṭe. = ಕಪಟೆ, ಕಪ್ಪಡಿ, ಕಪ್ಪಡೆ, ಕಬಟೆ, ಕಬ್ಬಟೆ. a bat. see ಕಣುಕಪ್ಪಟೆ, etc. (*cf.* ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ).

ಕಪ್ಪಡ kappaḍa. = ಕಪ್ಪಟ. cloth. Tbh. of ಕರ್ಪಟ. (ಅಂಜಿ Śs.; Te., T.: cloth). [ನೀಮುಮೆಡದ ಕೈಯನೆಚಿಲಿಕ್ಕಿಯರ್ಧಗಪ್ಪಡಮನೆಡದ ಮು ಯ್ಯಿನ ಮೇಗಿಕ್ಕಿ Vr. 92, 16]. ಒರ್ಪಿಡಿಗೂಟುಂ ಸಿತಗನ ಕಪ್ಪಡಮುಂ (Śmd. 79). ಕಾಗಿನ ಕಪ್ಪಡವನ್ ಉಟ್ಟು (Bp. 29, 3). ಧೌತಕಪ್ಪಡ (43, 27). see Abh. P. 6, 35 va.; Bp. 47, 25; ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ, ನೀಲಿಗಪ್ಪಡ.

ಕಪ್ಪಡಿ kappaḍi. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat. see ಕಣ-.

ಕಪ್ಪಡಿ kappaḍi. cloth. Tbh. of ಕರ್ಪಟ. (Śmd. 48). (see ಅಪ್ಪಡ್ಡ). [ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ನಾ ಮಾಡಲಱಿಯೆ. ಕಪ್ಪಡಿ ವೇಷದಿನ್ದಾನು ಬನ್ದಾ ತುವ Bv. 341]. — ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮ. N. of the confluence of the rivers Kriṣṇa and Malāpahari, and of a village there (S. Mhr.). — ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. N. (Bp. 3, 28; 4, 48). — ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಪುರ. N. (Bp. 4, 56).

ಕಪ್ಪಡಿಗ kappaḍiga. a cheat, etc. Tbh. of ಕಾರ್ಪಟಿಕ. ಕಪ್ಪಡಿಗರ ದೇವತಾರ್ಚನೆ (ಚರ್ಚರಿ Nr.).

ಕಪ್ಪಡೆ kappaḍe. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat see ಕಣ್ಕಪ್ಪಡೆ.

ಕಪ್ಪನೆ kappu₅-ane. 1. = ಕಪ್ಪಗೆ, ಕಪ್ಪಾನೆ. black, blackly; black colour, blackness. ಕಪ್ಪನೇ ವಸ್ತು (ಬಹುಲ Si. 456). ಉದ್ದವಾದ ಕಪ್ಪನೇ ಬಹಳ ಜುಟ್ಟುಳ್ಳವನು (ಕೇಶವ, etc. 197).

ಕಪ್ಪನೆ kappane. 2. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner (C.).

ಕಪ್ಪರ kappara. 1. camphor. Tbh. of ಕರ್ಪೂರ. (S. Mhr.; ಸಾರಂಗ, ಸೋಮ Cb.).

ಕಪ್ಪರ kappara. 2. = ಕಪ್ಪರೆ, ಕೊಪ್ಪರ. a large potsherd. Tbh. of ಕರ್ಪರ (or ಖರ್ಪರ). [ಕಪ್ಪರದೊಳಗಣ ಆಪ್ಯಾಯನವ ಹಱಿದಲ್ಲದೆ ಜೀವ ನಿರ್ಭಾವಕನಲ್ಲ Cv. 723]; (Te. ಕಪ್ಪೆರ, T. ಕಪ್ಪರೈ). — ಕಪ್ಪರಕಾಯಕ. = ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರ ಕಾಯಕ, q. v. (S. Mhr.).

ಕಪ್ಪರಿ kappari. collyrium, etc. Tbh. of ಕರ್ಪರಿ (or ಖರ್ಪರಿ). 2. = ಕಪರಿ, q. v. (My.). — ಕಪ್ಪರಿತುತ್ಥ. (ಖರ್ಪರಿ, ದಾರ್ವಿಕೆ, ತುತ್ಥ, ಕ್ವಾಥೋದ್ಭವ Nr.).

ಕಪ್ಪರೆ kappare. = ಕಪ್ಪರ. a large potsherd (My.).

ಕಪ್ಪಲ್ kappal. ಕಪ್ಪಲು. = ಕಪ್ಪು2. a pit. ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪಲು ಮುನ್ತಾದವುಗಳು (ವಾರಿ Si. 272). — ಕಪ್ಪಲ್ನರಿ. the jackal, Canis aureus (Gz.). — ಕಪ್ಪಲುನರಿ. the Bengal fox, Canis (vulpes) bengalensis (Bd.).

ಕಪ್ಪಳಿ kappaḷi. ? (Śmd. 48).

ಕಪ್ಪಾನೆ kappu₅-ane₄. = ಕಪ್ಪನೆ1. (My.).

ಕಪ್ಪು kappu. 1. to dig (ಖನನ Śmd. Dh.; T. ಕಲ್ಲು, to dig with a small stick; *cf.* ಕಡಂಗು3, ಕನ್ನು, ಕನ್ನ1, ಗಬ್ಬರಿಸು).

ಕಪ್ಪು kappu. 2. = ಕಪ್ಪ2, ಕಪ್ಪಲು. a hole in the ground, a pit (ನಿಮ್ನ Śm. 100; My.; Tu. ಕರ್ಪು; Te. ಕಾವು, a pit or well; *cf.* ಕಡ್ಡ3?). — ಕಪ್ಪುಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. a hole for catching elephants. ಆನೆಯ ಹಿಡಿಯಲೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿದ ಕಪ್ಪುಗುಱಿ (ವಾರಿ, ಗಜಬನ್ಧನಿ Nr.).

ಕಪ್ಪು kappu. 3. to cover; to spread, to extend; to overspread; to surround (Te., T., M. ಕಪ್ಪು, ಕಮ್ಮು; R.; *cf.* ಕವಿ1).

ಕಪ್ಪು kappu. 4. a sign, a banner (ಪಾಲಿ, ಕೇತು, ಧ್ವಜ, ಲಿಂಗ, ನಿಮಿತ್ತ Nr.).

ಕಪ್ಪು kappu. 5. = ಕರ್ಪು. blackness; the colour black or dark-blue; black; collyrium; ink (ನೀಲ Nr.; ಕಾಲ, ಕೃಷ್ಣ Mr. 443; ನೀಲ 511; ಕೃಷ್ಣ 519; ಕರಿ Ct. I, 21, o. r. ಕರೆ; ಅಸಿತ Nn. 14. 42; ರಾಮ 24; ಕೃಷ್ಣ 45. 47; ಕೌಲೀನ, ಕರಿದು 76; ಮಸಿ Si. 485; C.; Te., T., M., Tu.). ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಕೆಮ್ಪು (ಧೂಮ್ರ); ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ (ಕಡಾರ, ಕಪಿಲ, ಕದ್ರು, ಪಿಂಗ, etc.); ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಅರಿಸಿನಬಣ್ಣಂ (ಶ್ಯಾವ, ಕಪಿಶ Nr.). ಚನ್ದ್ರಮಣ್ಡಲದ ನಡುವಣ ಕಪ್ಪು (ಮೃಗ, ಅಂಕ, etc. Hlā.). ಕಪ್ಪೇಱು ಇರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ್ (ಕುಮುದ Mr. 420). ಎಮ್ಮೆ ಕಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಅದೆ (B. 1, 15). ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಣ್ಣ ತುಸು ಕಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವದು (4, 147). ಅಲಿಕುಲಂಗಳ ಕಪ್ಪನ್ ಅಣಕಿಪ ಸುಱುಗುರುಳ್ (Bp. 4, 29). ಮಿಸುಪ ಕಪ್ಪಿನ ಬಾಸೆಯಂ ಭಾವಿಸುವಂ (42, 23). ಕಪ್ಪ ಹಿಡಿದ ಅಕಲಂಕಕಾಂಚನದ ಒಪ್ಪದನ್ದದಿ (44, 2). ಆಕಳು ಕಪ್ಪಾದರೆ ಹಾಲು ಕಪ್ಪೇ? (Prv.). see Bp. 35, 13; 54, 35; Si. 40. 205. 206; J. 5, 55; 17, 14; 18, 34. 35; ಎಳೆಗಪ್ಪು, ಬಯಕೆಗಪ್ಪು. — ಕಪ್ಪಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. = ಎಳ್ಳಗಸೆ. (My.). — ಕಪ್ಪುಕುರ್ಣಿ. a shrubby plant, Justitia ecbolium L. (St. & Pl.). — ಕಪ್ಪುಗೊರಲ. -ಕೊರಲ. who has a black throat: Śiva (Bp. 18, 72). — ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣ. the colour black or dark-blue (ಕೃಷ್ಣ, ನೀಲ, ಅಸಿತ, ಶ್ಯಾಮ, ಕಾಲ, etc. Si. 51; B. 5, 245). — ಕಪ್ಪುಬೊಬ್ಬುಳಿ. = ಕಪ್ಪುಕುರ್ಣಿ. (St. & Pl.).

ಕಪ್ಪು kappu. 6. flesh, meat (S. Mhr.; *cf.* ಕಣ್ಣ2, ಕಱು3?).

ಕಪ್ಪು kappu. 7. = ಕಪ್ಪ1. ಕಪ್ಪನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು (B. 5, 67). — ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆ. = ಕಪ್ಪಗಾಣಿಕೆ. (Cb. 27). — ಕಪ್ಪುಗಾಣಿಕೆ. = ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆ. (B. 5, 110).

ಕಪ್ಪುರ kappura. (Śmd. 191). = ಕಪ್ಪರ1, ಕಪ್ರ. camphor. Tbh. of ಕರ್ಪೂರ [ತೊಳಪ್ಪ ಕಪ್ಪುರದ ಭಸ್ಮರಜಸ್ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರಕಮೊಪ್ಪೆ Pb. 6, 8; Ap. 2, 5]; (Śmd. 381; Ct. II, 8; Kk. 94; B. 4, 70). — ಕಪ್ಪುರಗರಡಗೆ. -ಕರಡಗೆ. Tbh. of ಕರ್ಪೂರಕರಣ್ಡಕ (Śmd. 381). — ಕಪ್ಪುರವಳಿಕು. -ಪಳಿಕು. camphor-crystal (Cp. 7, 92 va.). [-ಕಪ್ಪುರವಳ್ಕು. = ಕಪ್ಪುರವಳಿಕು. ಕೆಡಱಿದ ಕಪ್ಪುರವಳ್ಕುಗಳೆಸೆಯೆ Pb. 3, 49].

ಕಪ್ಪೆ kappe. a frog (ಮಣ್ಡೂಕ, ಪ್ಲವಕ, ಪ್ಲವಗ, ಭೇಕ, ಶಾಲೂರ, etc. Hlā., Nr., Mr. 411; Si. 89. 410; ಭೇಕ Nn. 10. 18; ಪ್ಲವಂಗ 46; C.; Te., Tu.; T. ತವಕ್ಕೈ, ತವಕ್ಕಳೈ, ತವಳೈ). ಕಪ್ಪೆಗಳು ಮೀನುಗಳು ಇಪ್ಪುದದು ತೀರ್ಥವೇ? (Sp.). ಸರ್ಪನ ಉಱಿ ಹೆಡೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಕಪ್ಪೆಯನ್ತೆ (Sp.). ಉಬ್ಬಿದ ಕಪ್ಪೆ ಆನೇ ನುಂಗೀತೇ?—ಕಪ್ಪೆ ಕೂಗಿ ಮಱೆ ಬರಿಸಿದನ್ತೆ.—ಕಪ್ಪೆಯ ತುಲಾಭಾರಾ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಹೆಣ್ಣುಗಪ್ಪೆ, ಹೆಣ್ಣಪ್ಪೆ. — ಕಪ್ಪೆಕೀಲಿ. a padlock (S. Mhr.). — ಕಪ್ಪೆಕುರ. a boil in the shape of a frog's body (C.). — ಕಪ್ಪೆಚಿಪ್ಪು. a bivalve shell, one half of which is occasionally used for giving babies milk to drink (ಶಮ್ಬೂಕ, ಜಲಶುಕ್ತಿ Si. 89; C.; B. 5, 184). — ಕಪ್ಪೆಬೀಗ. = ಕಪ್ಪೆಕೀಲಿ. (C.). — ಕಪ್ಪೆರೊಟ್ಟಿಗಿಡ. a spreading herb, Malva rotundifolia L. (Z.). — ಕಪ್ಪೆಹುಣ್ಣು. a spreading sore in the palm of the hand, on the sole of the foot, etc. (S. Mhr.).

ಕಪ್ರ kapra. = ಕಪ್ಪುರ. (ಧವಲ, ಸಿತಾಭ, ಹಿಮಾಂಶು Cb.).

ಕಫ kapha. = ಕಪ. *phlegm* (ಅತಿಗೂರು Mr. 386).

ಕಫಣಿ kaphaṇi. *the elbow.*

ಕಫಿ kaphi. *phlegmatic;* filled with mucus.

ಕಫೋಣಿ kaphōṇi. *the elbow.*

ಕಫೋಳಿ kaphōḷi. = ಕಫೋಣಿ. (ಮೊಟಕೆಯ್ Mr. 323).

ಕಬ್- kab. 1. = ಕದ್-, etc. blackness. — ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಕರ್ಬಕ್ಕಿ. a rosefinch, a starling (Pr.; My.; Bh. 1, 20, 53; Śśv. 3, 33; ಕೃಕರ Si. 173, sic!). — ಕಬ್ಬಳಿ. = ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ. a black creeper with very strong fibres, used in tying the bamboos under a thatch, etc. (My.). — ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. = ಕಬ್ಬಳಿ, ಕರ್ಬಳ್ಳಿ. (ತೃಣಗಭಕ್ಷ Mr. 147 in two MSS., o. r. ಕ್ಷಗಭಕ್ಷ). — ಕಬ್ಬುನ. -ಪುನ. see separately. — ಕಬ್ಬೊಗೆ. -ಹೊಗೆ. = ಕಾರ್ಬೊಗೆ. black smoke (Bh. 1, 20, 55. 60; 2, 10, 23).

ಕಬ್- kab. 2. = ಕಲ್4, etc. a stone. — ಕಬ್ಬಸುರಿ. the waved-leaf fig-tree, Ficus infectoria. ಕಬ್ಬಸುರಿಯ ಮರ (ಪ್ಲಕ್ಷ, ಜಟಿ, ಪರ್ಕಟಿ Nr.; Si. 128; *cf.* ಕಲ್ಲುಬಸುರಿ).

ಕಬ kaba. = ಕಪ. — ಕಬಕಬ. rep. = ಕಪಕಪ. (My.).

ಕಬಕ್ಕನೆ kabakkane. = ಕಪ್ಪನೆ 2, ಕವಕ್ಕನೆ, ಗಪ್ಪನೆ, ಗಬಕ್ಕನೆ. in a snatching manner, with the sound produced in snatching; with that of gulping quickly. — ಕಬಕ್ಕನೆ ಕಚ್ಚು. to bite snatchingly, as a dog (C.). — ಕಬಕ್ಕನೆ ನುಂಗು. to gulp quickly, as beasts (My.).

ಕಬಚ kabaca. = ಕವಚ. armour, jacket, etc. (My.).

ಕಬಟೆ kabaṭa. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. a bat (My.).

ಕಬಟ kabaṭa. Tbh. of ಕಪಟ. fraud. (Rām. 6, 12, 38).

ಕಬನ್ಧ kabandha. *water.* 2, a cloud. 3, *a headless trunk,* especially one retaining vitality (ಕಡುಕು, ಅಟ್ಟೆ Kk. 41). 4, N. of Rāhu. 5, N. of a Dānava or Rākṣasa, enemy of Indra; a Gandharva killed by Rāma (J. 18, 5).

ಕಬರ kabara. a Muhammadan tomb (My.; Mhr., H.). — ಕಬರಸ್ಥಾನ. a cemetary (My.; H.).

ಕಬರಿ kabari. = ಕವರಿ. a braid or fillet of hair; a knot of braided hair (ಕುನ್ತಲ, ವೇಣಿ, ಧಮ್ಮಿಲ್ಲ, ಕಟ್ಟುಮುಡಿ Mr. 320; J. 2, 9; 11, 9; 18, 27). 2, = ಜಾಲೀ ಗಿಡ (Cb.). 3, = ಅಡಿವೇತುಳಸಿ (Cb.). 4, = ಕೆಮ್ಮು ಗಣಗಲ (Cb.). — ಕಬರಿಯಗ್ರ. -ಅಗ್ರ. the point of a braid of hair (ಜೊಲ್ಲೆಹ Ct. I, 30).

ಕಬರು kabaru. news; information (C.; Mhr., H. ಖಬರ). 2, attention! heed! (C.; H.).

ಕಬರುದಾರ kabaru-dāra. a careful, or strict, man (My.).

ಕಬರುದಾರಿ kabarudāri. care, carefulness (My.; Mhr., H.).

ಕಬರುದಾರು kabarudāru. skilful, clever; careful, attention! take care! mind! (C.; Mhr., H. ಖಬರದಾರ).

ಕಬಲ kabala. 1. = ಕಬಳ, ಕವಣ, ಕವಲ, ಕವಳ 1. a mouthful; a bolus, a pill.

ಕಬಲ kabala. 2. = ಕೌಲು. agreement. (S. Mhr.; Mhr. ಕವಲ).

ಕಬಲನ kabalana. swallowing by mouthfuls. see ತುತ್ತು, ತೀಟು.

ಕಬಲಪ್ರವೇಶ kabala-pravēśa the entering of mouthfuls. see ಗಿಡಿ.

ಕಬಲಿತ kabalita. swallowed as a mouthful, eaten (Cpr. 2, 52va.).

ಕಬಳೆ kabaḷa. = ಕಬ್ಬಿಲ, ಕಬ್ಬೆಯ. a fowler, a huntsman (ಬೇಡ Ct. I, 58, o. r. ಕವಳ).

ಕಬಳ kabaḷa. = ಕಬಲ 1, etc. mouthful food (ಜೇವಣ, ಪೊಳಗೆ, ತುತ್ತು Śs.; ಆಹುತಿ, ತುತ್ತು Mr. 220). ರಣಕಬಳರಕ್ಕೆಮದುರ್ಗಗಳ್ ಪುದಿದ ಭರಣಿಗಳ (Rśv. 6, 11 va.). see ಗಜ-, ಸಪ್ಪುರಗವಳ. [—ಕಬಳಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to swallow. ಕರಿಣೀಗಣಂಗಳಾಕಾಶ ಪುಷ್ಪಂಗಳಿಂ ಚಾಮರಮಿಕ್ಕೆ ಮೃದು ಪಲ್ಲವಂಗಳಂ ಕಬಳಂಗೊಳುತ್ತುಂ Vr. 36, 20].

ಕಬಳಿಸು kabaḷisu. to eat; to gulp, to devour (Bh. 8, 23, 13; My.).

ಕಬಾಡ kabāḍa. = ಕವಾಡ. a bullock or horse-load of grass, wood, etc. (C.; Mhr.; Te., also ಕವಾಡ; T. ಕವಾಡ).

ಕಬಾಡಿ kabāḍi. a person who brings and sells kabāḍas (S. Mhr.).

ಕಬಾಬು kabābu. a ragout; a made dish of roast meat (Br.; H.; My.).

ಕಬಾಯಿ kabāyi. = ಕಪಾಯಿ, etc. a dress for idols. (My.).

ಕಬೀರದಾಸ kabīra-dāsa. N. of a poet who was a devotee of Allah and Viṣṇu (C.).

ಕಬೂಲ್ kabūl. = ಕಬೂಲ. agreeing to; consent (C.; Mhr., H. ಕಬುಲ).

ಕಬೂಲ kabūla. = ಕಬೂಲ್. consent. ಕಬೂಲ ಆಗೋಣ (ಶಫ Cb.). ಕಬೂಲ ಮಾಡೋಣ (ಗ್ರಹಣ, ಪರಿಗ್ರಹ Cb.).

ಕಬೂಲಾತಿ kabūlāti. an agreement, written or oral (My.; Mhr., H. ಕಬುಲಾತ, ಕಬುಲಾಯತ).

ಕಬೋಜಿ kabōji. a blind man (My.; T., Te. ಕಬೋದಿ).

ಕಬ್ಬ kabba. poetry. Tbh. of ಕಾವ್ಯ [ನೆಗಟ್ದೆಯ ಕಬ್ಬದೊಳೊಡವ್ಪುಡಂ ಮಾಡಿದರ್ Kr. 1, 32; Pb. 1, 7; Ap. 1, 19]; (Śmd. 351; Ct. I, 26). see Śmd. 13. 69. 121. 159; Ch. v. 19; J. 1, 10; ಇಡುಕುಂಗಬ್ಬ, ಒಳ್ಗಬ್ಬ, ಪಟಿಗಬ್ಬ, ಪಾಡುಗಬ್ಬ, ಬಾಜನೆಗಬ್ಬ, ಬೆದಣ್ಡೆಗಬ್ಬ, ಮಾನಸಗಬ್ಬ.

ಕಬ್ಬಟೆ kabbaṭe. = ಕಪ್ಪಟೆ, etc. — ಕಬ್ಬಟೇ ಹಕ್ಕಿ. a bat (ಜತುಕ, ಅಜಿನಪತ್ರ Si. 175; My.).

ಕಬ್ಬಣ kabbaṇa. = ಕಬ್ಬಿಣ, etc. iron (C.). — ಕಬ್ಬಣಂಚು. -ಅಂಚು. (ಕನ್ನ Bb.).

***ಕಬ್ಬಲಿಗ kabbaliga.** = ಕಬ್ಬಿಲಿಗ. a fisherman. ಕಾಮವೇ ಕಬ್ಬಲಿಗ ಕ್ರೋಧವೇ ಹೊಲೆಯ Cv. 498.

ಕಬ್ಬಳಿ kabbaḷi. a black creeper. see s. ಕೆಬ್1–.

ಕಬ್ಬಾರೆ kabbāre. —ಕಬ್ಬಾರೇ ಹದ್ದು. a heron (ಲೋಹಪೃಷ್ಠ, ಕಂಕ, ಹರಡೇ ಹಕ್ಕಿ Si. 172).

ಕಬ್ಬಿ kabbi. = ಕಬ್ಬಿನ. the bit of a bridle. Tbh. of ಕವಿಯ. (Grj. 6, 56va.; ಕವಿ Mr. 274; C. Bp. 47, 44; T. ಕವಿನ, bridle). see s. ಕಬ್ಬಿನ.

ಕಬ್ಬಿಗ kabba-iga. a poet (Śmd. 233). (ಕವಿ Ct. II, 15). [ಪೊಡವಿಪತಿ ಗೊರವನೆನೆ ಪೇಟ್ವುದೆಯದು ವದೆಕರಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಗದೂಱಿನೆಯುಂ Kr. 1, 49]. see Śmd. 188; ಅಱಗಬ್ಬಿಗ, ಕಿಟ್ಟಬ್ಬಿಗ, ನರಗಬ್ಬಿಗ; Śsv. 1, 10. — ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೈಪ್ಪಿಡಿ. N. of a Kannaḍa dictionary (Kk. 3. 101). — ಕಬ್ಬಿಗಗಳ್. -ಕಳ್. literary theft. see Śmd. s. ಕೂಸಾಡಿಸು.

ಕಬ್ಬಿಣ kabbiṇa. = ಕಬ್ಬಣ, ಕಬ್ಬುನ, ಕರ್ಬುನ, ಕರ್ಬೊನ್, ಕಾರ್ಬೊನ್. (the dark-coloured, black metal): iron (ಲೋಹ, ಕಾಲಾಯಸ, etc. Si. 332; C.; Te. ಇನುಮು, T. ಇರುಮ್ಬು, ಕರುಮ್ಬೊನ್, Tu. ಕರ್ಬ, see ಕಬ್ 1). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟ (ಮಣ್ಡೂರ Si. 332). ಕಬ್ಬಿಣದ ಪ್ರತಿಮೆ (346). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ (B. 3, 46). ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನೊಣಕ್ಕೆ ಏನು ಅಗ್ಗ? — ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಲೆ ಹುಡುಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಮುದ್ದೇ-. — ಕಬ್ಬಿಣಕಿಟ್ಟ. rust of iron, scoriae, dross (ಮಣ್ಡೂರ, ಸಿಂಘಾಣ G.). — ಕಬ್ಬಿಣಗೊಮ್ಬೆ. an iron image (ಸ್ಥೂಣೆ Si. 420; G.). — ಕಬ್ಬಿಣಂಚು. -ಅಂಚು. = ಕಬ್ಬಣಂಚು. an iron plate for baking cakes, etc. (B. 4, 158). — ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಾಳ. a bar of iron (My.). — ಕಬ್ಬಿಣಸಲಾಕೆ. an iron spike, etc. (ದಸಿ G.).

ಕಬ್ಬಿನ kabbina. = ಕಬ್ಬಿ. ಕುದುರೆಯ ಕಬ್ಬಿನ (ಕೀಲ್, ಅವಿಲಣ Nn. 149, o. r. ಕಬ್ಬಿಯ ಕೀಲು).

ಕಬ್ಬಿಲ kabbila. = ಕಬಳ, etc., ಕೊಬ್ಬಿಲ. a huntsman, a fowler; a rustic (=ಬೇಡ, ಬಿಲ್ಲ in the Bp). [ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬ್ಬಿಲ, ದೂರ್ವಾಸ ಮಚ್ಚಿಗ Bv. 588]. see Bp. 58, 16. 29. 50; 59 sum.; 59, 50. 54. 2, = ದಿವಾಕೀರ್ತಿ (?). ಇರ್ಮಕಾರನ್ ಎನ್ದು ಕಿಲಿಗಂ, ಈ ಜಾತಿಧರ್ಮದಿಂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಹ ಕಬ್ಬಿಲಂ ನಿಷ್ಠನ್ (Mr. 381, o. rs. ಕನಿಷ್ಠನ್, ವಿಷ್ಠನ್). [3, fisherman. ಕಱೆಯ ಕಬ್ಬಿಲ ಬನ್ದು ಉಱೆಯ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕಾಣದೆ Cv. 332]. — ಕಬ್ಬಿಲಪಡೆ. a crowd of kabbilas (Bp. 59, 42).

ಕಬ್ಬಿಲಿಗ kabbiliga. = ಕಬ್ಬೆಯ. a boatman, a fisherman, a seller of chunam (S. Mhr.).

ಕಬ್ಬಿಲಿಗಿತ್ತಿ kabbiligitti. = ಕಬ್ಬಲಿತಿ. a fisherwoman. (S. Mhr.).

ಕಬ್ಬಿಲಿತಿ kabbiliti. a woman of the kabbiligas (V. 39, 66). ಈ ಭೂಸುರರ ಗುರು ಕಬ್ಬಿಲಿತಿಗೆ ಅಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಸನ್ ಒಗೆದನು? (Bp. 57, 72).

ಕಬ್ಬಿಸೆ kabbise. = ಕಬ್ಬು. see ಕಾಱುಗಬ್ಬಿಸೆ.

ಕಬ್ಬು kabbu. = ಕರ್ಬು, ಕರ್ವು. the common sugarcane, Saccharum officinarum Lin. (ಇಕ್ಷು Hlā., Mr. 95; ಇಕ್ಷು, ರಸಾಲ Si. 163; C.; T. ಕರುಪ್ಪು, ಕರುಮ್ಬು; M. ಕರಿಮ್ಬು; Tu. ಕಮ್ಬುರ್; Te. ಚೆರುಕು). [ಓರೊರ್ವರೋರೊರ್ವರನಿಕ್ಷುಯನ್ತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಕಬ್ಬಂ ಪಿೞಿವನ್ತೆ ಪಿೞಿವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ಬಿಳಿಯ ಕಬ್ಬು (ಇಕ್ಷು, ರಸಾಲ Nr.). ಕಬ್ಬಿನ ಸೋಗೆ (Si. 164). ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು (ಇಕ್ಷುರಸ G.; see Si. 312). ಕುಱಿ ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಱಿವದೇ ತನಿರಸವ ಹೊಱಗಣ ಸೋಗೆಯು ಅಗಿವನ್ತೆ? (Sp.). ಕಬ್ಬಿನ ಜೂಜು (Bp. 20, 23). ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲು (ಇಕ್ಷುದಣ್ಡ G.). ಕಬ್ಬು ಕೊನೆಯಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಬುಡದಿನ್ದ ಮೆದ್ದರೂ ಸವಿ ಒನ್ದೇ. — ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸವಿ ಡೊಂಕೇ? — ಕಬ್ಬು ಸೀಯೆನ್ತ, ಬುಡಪರಿಯನ್ತರ ಅಗಿಯ ಬಾರದು. — ಕಬ್ಬು ಸೀಯೆನ್ತ, ಬೇರು ನುಂಗಿದರೆ ದವಡೆ ಹಱಿದೀತು. — ಕಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ ಜೇನು ಇಕ್ಕಿದನ್ತೆ. — ಆನೆಯಾಗಿ ಕಬ್ಬು ಮೇಯುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಇಱುವೆಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಮೇಯುವದೇ ಲೇಸು (Prvs.). see Bp. 38, 58; B. 3, 45; Abhā. 1, 5; C. Bp. 11, 11; 47, 42; Bh. 1, 8, 5; ಅಡುಗಬ್ಬು, ಕಾಕಬ್ಬು, ಕಾಗಬ್ಬು, ಮರಕಬ್ಬು, ರಸದಾಳಿ-, ಹುಚ್ಚು-. — ಕಬ್ಬುಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವ. = ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲ. (ಇಂಗೋಲ್ವಿಲ್ಲ G.). — ಕಬ್ಬುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow of sugarcane (J. 6, 17; 30, 37). — ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್-ಅ 3. Kāma (J 30, 20).

ಕಬ್ಬುನ kab₁-puna. = ಕಬ್ಬಿಣ, etc. iron (ಕಾರ್ಬೊನ್ Śm. 68; Kk. 47, o. rs. ಕರ್ಬುನ, ಕರ್ಬೊನ್; ಗಿರಿಸಾರ, ಅಶ್ಮಸಾರ, ಲೋಹ, ಕಾಲಾಯಸ Hlā., Nr.). ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಲು (ಪರಿಘ); ಕಬ್ಬುನದ ಬಡಿಗೆ (ಮುದ್ಗರ, etc.); ಕಬ್ಬುನದ ವಿಕಾರವು ಕುಶಿ ಎನಿಸುಗು, ಸರಳು ಮೊದಲಾದುದು (Nr.). (ದುಷ್ಕವಿತೆ) ಕಬ್ಬುನದ ಕಡಲೆ, ವಾದಿಸೆ ರಸಮುಂ (Grj. 1, 22; see s. ಕಡಲೆ). see Bp. 50, 51; 53, 53; Śm. 41. 42. 114; C. Bp. 47, 35. — ಕಬ್ಬುನಕೋಲು. = ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಲು. (Bp. 61, 26). — ಕಬ್ಬುನಗಲ್. -ಕಲ್. a loadstone (ಸೂಜಿಕಲ್ Śs.; *cf.* ಕಾರ್ಬೊನ್ನ ಕಲ್).

ಕಬ್ಬೆಯ kabbeya. a boatman, etc. (= ಕಬ್ಬಿಲಿಗ, S. Mhr.).

ಕಮ್- kam. 1. = ಕದ್-, etc. blackness. — ಕಮ್ಮಡು. = ಕಾರ್ಮಡು, q. v. (J. 13, 54). — ಕಮ್ಮಡುವಿನಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. Yama (Kk. 15, o. r. ಕಾರ್ಮಡು-). — ಕಮ್ಮತ್ತಿ. the tree Shorea robusta or Valeria robusta, a valuable timber tree (ಸಸ್ಯಸನ್ದರ, ಅಶ್ವಕರ್ಣಕ, ಶಾಲ, ಸರ್ಜಕ, ಕಾರ್ಷ್ಯ, etc. Nr.; *cf.* ಕರಿಮತ್ತಿ & ಕರೀ ಮತ್ತಿ). — ಕಮ್ಮರ. N. of a tree with eatable fruits (Abh. P. 12, 6). ಲಕುಚ ಲಿಕುಚ ಡಹು ಎನ್ದು, ಕಂಚಿನಿಮ್ಬಿಯ ಮರ; ಕಮ್ಮರನ್ ಎನ್ದೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.). (could the ಕಮ್ be = ಕಮ್ಪು No. 2?).

ಕಮ್- kam. 2. = ಕಣ್ 1, etc. an eye. — ಕಮ್ಬನಿ. -ಪನಿ. an eye-drop: a tear; tears. see Bp. 3, 37; 18, 46; 44, 28; 48, 11; 50, 7; J. 13, 59; 19, 20. 27. — ಕಮ್ಬನಿಗಱೆ. -ಕಱೆ. to shed tears (J. 19, 32; 20, 24). — ಕಮ್ಬನಿದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. to be filled with tears; to shed tears (J. 32, 56). — ಕಮ್ಬನಿದುಳುಕು. -ತುಳುಕು. to shed tears (Bh. 1, 8, 61). — ಕಮ್ಬನಿದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. to wipe tears (J. 23, 53; 28, 55). — ಕಮ್ಬೆಳಗು. eye-shine. ಚಕ್ಷುಷ್ಯೆ ಕುಲಾಲಿ ಕುಲತ್ಥಿಕೆ ಎನ್ದು, ಕುಲಥಾಂಜನ, ಕಮ್ಬೆಳಗಿನ ಬೀಜಮೆನ್ದೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.).

ಕಮ್ kam. *water.* 2, *the head.* 3, a particle: indeed, etc. see ಕಂ.

ಕಮಟಿ kamaṭi. a committee (My.; S. Mhr. ಕ್ಯಾಮೇಟಿ). (E).

ಕಮಟು kamaṭu. = ಕಮುಟು, etc. rancidity, etc. (C.).

ಕಮಠ kamaṭha. *a tortoise.* 2, a water-pot.

ಕಮಠಿ kamaṭhi. *a female tortoise or a small one.*

ಕಮಠೇಶ್ವರ kamaṭha-īśvara. N. of a liṅga (S. Mhr.). 2, the first tortoise (ಆದಿಕೂರ್ಮ G.).

ಕಮಣ್ಡಲ kamaṇḍala. = ಕಮಣ್ಡಲು. (ಕರಗ Nn. 50; ಕಮಣ್ಡಲು 102; ಜಲಪಾತ್ರೆ Mr. 212).

ಕಮಣ್ಡಲು kamaṇḍalu. *an ascetic's or religious student's water-pot* (ಕುಣ್ಡಿಕೆ Mr. 256; ಗುಣ್ಡಿಗೆ Śm. 84).

ಕಮತ kamata. the cultivation which the owner carries on with his own stock, but by the labour of another who is paid for his work (S. Mhr.; Te.; Upper India *kāmat).*

ಕಮತಿಗ kamatiga. = ಕಮ್ಮತಿಗ. the man employed to cultivate with the farming stock of the owner (S. Mhr.; B. 4, 42. 43).

ಕಮನ kamana. desirous; *libidinous;* desirable; beautiful, lovely (ಮನೋಹರ, etc. Mr. 424).

ಕಮನೀಯ kamanīya. to be desired, desirable; lovely, pleasing (ಸಾರಂಗ, ಮನೋಹರ Nn. 34; ಮನೋಹರ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424).

ಕಮನೀಯತೆ kamanīyate. loveliness, beauty; desirableness (Cpr. 6, 58).

ಕಮನೀಯಸ್ವಾನ್ತ kamanīya-svānta. who has a lovely or good mind (ನಿರ್ಮಲಚಿತ್ತ, ಸುಮನ Nn. 68).

ಕಮನ್ಧ kamandha. = ಕಬನ್ಧ. (Sk.). water, etc.

ಕಮರ kamara. = ಕಮರು 2. ಕಮರದ ನಾತು (B. 5, 164).

ಕಮರಿ kamari. = ಕಮ್ಮರಿ. a declivity, a ravine, etc. (My.; T. ಕಮರ್, a cleft in the ground caused by drought).

ಕಮರಿಕೆ kamarike. = ಕಮರಿಗೆ. the state of being singed, etc. — ಕಮರಿಕೆಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ. the small tree Carissa carandas (ಕರಮರ್ದಕ, ಕೃಷ್ಣಪಾಕಫಲ, ಸುಷೇಣ, etc. Si. 137; My.).

ಕಮರಿಗೆ kamarige. = ಕಮರಿಕೆ. (My.).

ಕಮರು kamaru. 1. to be singed, burnt or scorched (by the sun, by fire, C.; ಸೀ G.; Te. ಕಮರು, ಕಮುರು, ಕಮಲು; *cf.* ಕನ್ದು 5). P. p. ಕಮರಿ.

ಕಮರು kamaru. 2. = ಕಣ್ಬು 2, ಕನರು No. 1, ಕಮರ, ಕಮುಟು, ಕವರು 2, ಕವುಟು, ಕವುರು, (ಗವುಲು). the state of being singed, scorched, etc. (C.; Te.). 2, the disagreeable, stifling smell arising from burnt oil, ghee, hair, etc. (C.; Te.). ಕಮರ ನಾತು (ಕವುರು G.). — ಕಮರು ಬೀೞು. to be singed, etc., as grass (S. Mhr.).

ಕಮಲ kamala. = ಕಮಳ. *an erect large water-plant, the lotus or Egyptian bean, Nelumbium speciosum* Willd. (ರಾಜೀವ Nn. 22; ತಾವರೆ 22. 29; see *e. g.* C. Bp. 4, 7). 2, *water* (ಜಲ, ನೀರ್ Nn. 29). 3, the blue lotus, Nymphaea caerulea (ಉತ್ಪಲ, ನೆಯ್ದಿಲ್ 29). 4, a ray (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 29). 5, the moon (ಚನ್ದ್ರ, ಸೋಮ 29). 6, *a species of deer* (ಮೃಗ, ಎರಳೆ 29). 7, ಪಾವಸೆ, ಹಾವಸೆ (29). 8, N. of a vṛitta (Ch.). — ಕಮಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಕಮಲವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಕಮಲಮ್ಮ. (My.).

ಕಮಲಗನ್ಧಿ kamala-gandhi. a woman who has the fragrance of a lotus (My.).

ಕಮಲಗರ್ಭ kamala-garbha. Brahmā (Bp. 54, 48).

ಕಮಲಜ kamala-ja. Brahmā (J. 13, 42).

ಕಮಲಜಾಣ್ಡ kamalaja-aṇḍa. the universe (Rām. 5, 8, 58).

ಕಮಲನಾಭ kamala-nābha. Viṣṇu. (My.).

ಕಮಲಪೇಟಿ kamala-pēṭi. a kind of ornamented border of a cloth (S. Mhr.; B. 3, 103).

ಕಮಲಬಾಣ kamala-bāṇa. who has a lotus-arrow: Kāma. (My.).

ಕಮಲಬಾನ್ಧವ kamala-bāndhava. the friend of the lotus: the sun. (My.).

ಕಮಲಭವ kamala-bhava. Brahmā. (Śmd. 268).

ಕಮಲಮಿತ್ರ kamala-mitra. = ಕಮಲಬಾನ್ಧವ. (ಚೆಂಗದಿರ Ct. II, 18).

ಕಮಲಮುಖಿ kamala-mukhi. a woman with a lotus-like face. (ನಾಲೀಕಮುಖಿ G.; My.).

ಕಮಲವದನೆ kamala-vadane. = ಕಮಲಮುಖಿ. (J. 9, 10).

ಕಮಲವೈರಿ kamala-vairi. the enemy of the lotus: the moon. (My.).

ಕಮಲಸಖ kamala-sakha. = ಕಮಲಮಿತ್ರ. the sun. (Śmd. 105).

ಕಮಲಸಮ್ಭವ kamala-sambhava. = ಕಮಲಜ. (J. 32, 31).

ಕಮಲಾಕ್ಷ kamala-akṣa. Viṣṇu or Kriṣṇa (Nn. 10). 2, the seed of the lotus of which beads are made (My.).

ಕಮಲಾಕ್ಷಸರ kamalākṣa-sara. a rosary of lotus-beads (My.).

ಕಮಲಾಕ್ಷಿ kamalākṣi. a woman with lotus-like eyes (J. 11, 15).

ಕಮಲಾದೇವಿ kamalā-dēvi. N. (Bp. 59, 8).

ಕಮಲಾನನೆ kamala-ānane. = ಕಮಲಮುಖಿ. (Bp. 42, 29).

ಕಮಲಾಪ್ತ kamala-āpta. = ಕಮಲಸಖ. the sun. (Rśv. 2, 54).

ಕಮಲಾಮ್ಬಕ kamala-ambaka. = ಕಮಲಾಕ್ಷ No. 1. Viṣṇu. (Śśv. 4, 102; J. 33, 14).

ಕಮಲಾಯ kamala-āya. N. of a woman (Bp. 36, 59).

ಕಮಲಾಲಯೆ kamala-ālaye. Lakṣmī. (My.).

ಕಮಲಾವತಿ kamalā-vati. N. of a woman (My.). 2, N. of a town (My.).

ಕಮಲಾಸನ kamala-āsana. *Brahmā.* 2, a mode of sitting in yōga practice (My.).

ಕಮಲಿನಿ kamalini. a number of lotus-flowers; a lake or place abounding with them (ಪದ್ಮಿನಿ, ಬಿಸಿನಿ G.). 2, a woman regarded as a lotus (Śśv. 2, 57).

ಕಮಲೆ kamale. -ಲಾ. *Lakṣmī* (ಗೋಮಿನಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 29).

ಕಮಲೇಶ kamalā-īśa. Viṣṇu. (Dp. 30).

ಕಮಲೋತ್ತರ kamala-uttara. *Safflower, Carthamus tinctorius* Lin.

ಕಮಲೋದರ kamala-udara. Viṣṇu; the moon (J. 15, 11).

ಕಮಲೋದ್ಭವ kamala-udbhava. Brahmā. (G.; My.).

ಕಮಳ kamaḷa. = ಕಮಲ. [ಕಮಳಮಿದು ನಿನ್ನ ಮುಖದನ್ತೆ ಮುಖಮುಮಿಾ ಕಮಲದನ್ತೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 3, 63]; (Śmd. 25).

ಕಮಾನು kamānu. a bow; an arch, a vault (ಧನುಸ್, etc. Si. 287; C.; Mhr., H.; B. 4, 146); the spring of a watch, etc. (My.; Mhr.); a fiddle-stick (My.).

ಕಮಾಯಿಷಿ kamāyiṣi. collection of the revenues (Br.; Mhr. ಕಮಾವಿಶೀ); the gain realized in an undertaking (My.; Mhr.).

ಕಮಾಯಿಷಿದಾರ kamāyiṣi-dāra. a toll-collector (My.); a superintendent of sea-customs (Mg.).

ಕಮಿಚ kamica. **ಕಮಿಚಿ kamici.** a riding whip (My.; H.).

ಕಮಿತ್ರ kamitṛi. *a lover.*

ಕಮುಟು kamuṭu. = ಕಮಟು, ಕಮರು 2, etc. rankness, rancidity, fetid smell, especially with respect to kobbari long kept and to dirty clothes (C.); the disagreeable smell of burnt oil or ghee (My.).

ಕಮ್ಪ kampa. *trembling, tremor, quaking.*

ಕಮ್ಪಣ kampaṇa. a district (ವಿಷಯ, ಗ್ರಾಮ Hlā.; ವಿಷಯ, ಪಯಿಕ Mr. 189, o. r. ಪೈಕ; T. ಕಮ್ಪಳ, a man who lives in a cultivated country).

ಕಮ್ಪಣ kampaṇa. = ಕಮ್ಪನ No. 3. a kind of weapon. [ಕಣಯ ಕಮ್ಪಣ ಮುಸಲ ಮುಸುಣ್ಡಿ... ಮಹಾವಿವಿಧಾಯುಧಂಗಳೊಳಿಟ್ಟು Pb. 12, 118 va.; ಎನ್ನ ತಾಯಿ ನಿಮ್ಪೆನ್ನ ನೀರನೆಣಿದುಮ್ಪುಳು; ಎಮ್ಮಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ರಾಯ ಕಮ್ಪಣವ ಹೊಱುವ Bv. 351]; (Abh. P. 13, 76 va.).

***ಕಮ್ಪಣಿಗ kampaṇiga.** one who carries the royal weapon. ಚೆನ್ನ ಚೋಳನ ಮನೆಯ ಕಮ್ಪಣಿಗನಯ್ಯಾ Bv. 682.

ಕಮ್ಪನ kampana. *trembling, shaken, unsteady.* 2, *trembling, tremor.* 3, a kind of weapon. see ಅದಿರ್, ಅಲ್ಲಾಡು, ನಡಗು.

***ಕಮ್ಪಲ kampala.** = ಕಮ್ಪಣ. district, region. ಹಗೆಯ ಕಮ್ಪಲ ಹೊಕ್ಕ ರತ್ನ ಘೋಷ Cv. 37.

ಕಮ್ಪಾಡಗ kam-pāḍaga. teak (ತೇಗು Śm. 25).

ಕಮ್ಪಾಯಮಾನ kampāyamāna. trembling; tremor (My.).

ಕಮ್ಪಾಹತ kampāhata. ತಮ್ಪುಂ ಕಮ್ಪಾಹತಮಿವು (o. r. -ಮಿಹು) ನುಮ್ಪೆನಿಕುಂ (o. r. ನಿಮ್ಪೆನಿಕುಂ, Ct. I, 106).

ಕಮ್ಪಿತ kampita. trembling, shaking. (Bp. 22, 67; 61, 11).

ಕಮ್ಪಿಲ kampila. = ಕಮ್ಪಿಲ್ಲ, ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ, ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಯ. *N. of a plant.*

ಕಮ್ಪಿಲ್ಲ kampilla. = ಕಮ್ಪಿಲ, etc. (ರೋಚನಿ, ವಸಾರೆ Si. 158).

ಕಮ್ಪಿಸು kampisu. to be odoriferous (Bp. 18, 30).

ಕಮ್ಪಿಸು kampisu. to tremble, etc. (Grj. 4, 86; Bp. 26, 27; J. 13, 8).

ಕಮ್ಪು kampu. = ಕಮ್ಮು. a bad smell (My; Te.; M. ಕೆಮ್ಪು, to stink). ಅಪಕ್ವವಾದ ಕೆಟ್ಟ ಕಮ್ಪುಳ್ಳ ದ್ರವ್ಯವು (ವಿಸ್ರ, ಆಮಗನ್ಧಿ Si. 51). 2, a pleasant smell, fragrance (ಸೌಸವ Śmd. II; Kk. 83; ಸೌಸವ, ಕಮ್ಮಿತ್ತು, ಮುಗಮುಗಿಸು, ನಱು, ಪರಿಮಳ Śm 23; ಆಮೋದ, ಪರಿಮಳ, ಸೌರಭ್ಯ, ಸುಗನ್ಧಿಕೆ Hlā.; Grj. 2, 13. 61; C.; Te.). [ಅವಿರಳ ಕುಸುಮಾವಳಿ ಕಮ್ಪುವೇಱೆ Pb. 4, 10; Ap. 1, 60]. ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕಮ್ಪಾದ ಧೂಪಮಂ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಎನ್ಪರು (Nr.). ಪೂವಿನೊಳ್ ಕಮ್ಪು (Śmd. 163). ಕಮ್ಪಲರ್ದುದು (55). ಜಾದಿಯತ್ತಣಿನ್ದೆಯುಂ ಕೇದಗೆಯತ್ತಣಿನ್ದೆಯುಂ ಕಮ್ಪು ಬನ್ದುದು (150). ಕೈತ್ಯದ ನೃತ್ಯಭವನಮುಂ ಕಮ್ಪಿನ ಕಾರಾಗಾರಮುಂ ಚಳ್ಪಿನ ಕುಲಗೃಹಮುಂ (Cpr. 7, 92 va.). see Bp. 6, 8; 8, 18; 36, 29; Bh. 1, 5, 8; Śśv. 2, 39; Rśv. 5, 25; 10, 31 va.; J. 3, 30; 29, 28; ಅಲರ್ಗಮ್ಪು, ಕಡುಗಮ್ಪು, ಕೆಯಿಗಮ್ಪು, ತನಿಗಮ್ಪು, ನಱುಗಮ್ಪು, ಪೂಗಮ್ಪು, ಪೊಸಗಮ್ಪು, ಮೆಯ್ಗಮ್ಪು, ಸೊಡರ್ಗಮ್ಪು. — ಕಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get fragrance, to become odoriferous (J. 3, 36). — ಕಮ್ಪುವಳ, that is full of perfumes: wind (ಅನಿಲ Kk. 16; ಗಾಳಿ, ಅನಿಲ, etc. Śm. 13).

ಕಮ್ಪುಗಾತಿ kampu-gāti. a woman who has a fragrant smell (C. Bp. 10, 6).

ಕಮ್ಪೆ kampe. = ಕಮ್ಪ. tremor, etc. see ಅನು-.

ಕಮ್ಪ್ರ kampra. *shaking, moving, trembling;* agile.

ಕಮ್ಬ kamba. = ಕಮ್ಭ (Śmd. 24). Tbh. of ಸ್ಕಮ್ಭ or ಸ್ತಮ್ಭ (see ಕೊವಕಮ್ಬ). a post; a pillar (C.; Te., Tu. also ಕಬೆ, T., M.); a mast (T., M.). [ಆಗಳ್ ದ್ರುಪದಂ ಪಚ್ಚೆಯ ನೆಲಗಟ್ಟಿನೊಳಂ ರಾಜಾವರ್ತದ ಕಮ್ಬದೊಳಂ ಪವಳದ ಜನ್ತೆಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]; see Bp. 47, 7. 26; 49, 44; Śsv. 1, 70; Si. 120. 419; B. 4, 121.

ಕಮ್ಬರ್ತಿ kambarti. making up for a deficit (My.).

ಕಮ್ಬಲ kambala. = ಕಮ್ಬಳಿ (Ct. II, 19). *a blanket,* a cumley, chiefly of a black colour. 2, a dew-lap.

ಕಮ್ಬಲವಾಹ್ಯ kambala-vāhya. *a kind of carriage covered with a cumley and drawn by oxen.*

ಕಮ್ಬಲಾಶ್ವತರ್ kambala-aśvatar. N. of two musicians in the court of Śiva (Śsv. 1, 29; 1, 79 va.).

ಕಮ್ಬಲಾಸನ kambala-āsana. a blanket-seat (My.).

ಕಮ್ಬಲಿ kambali. covered with a blanket.

ಕಮ್ಬಲಿವಾಹ್ಯಕ kambali-vāhyaka. = ಕಮ್ಬಲವಾಹ್ಯ. *a kind of carriage etc.*

ಕಮ್ಬಳ kambaḷa. 1. daily hire or wages (My.; *cf.* ಸಮ್ಬಳ?).

ಕಮ್ಬಳ kambaḷa. 2. a buffalo-race; a big rice field. (Tu.) see Prv. s. ವಣ್ಡಾರ.

ಕಮ್ಬಳಗಾಱ kambaḷa-gāṟa. a day-labourer (My.).

ಕಮ್ಬಳಿ kambaḷi. = ಕಮ್ಬಲ (Śmd. 364; Ct. II, 19; ಆವಿಕ, ರಲ್ಲಕ, ಕಮ್ಬಲ, etc. Hlā., Mr. 343; ರಲ್ಲಕ, ಕಮ್ಬಲ Nr.; C.; T., M., Te. also ಕಮ್ಬಿಳಿ; Tu. ಕಮ್ಬೊಳಿ). ಹಲವು ಸೂೞ್ ಉದಕದೊಳ್ ಅಲುಬಿ, ಕೆ ಸೆಳೆದು, ಒಗೆದೊಡಂ ಬಿಳಿದು ಅಹುದೆ ಕಮ್ಬಳಿ? (Bp. 60, 48). ಯಾವ ಊರೋ, ಗೌಡ? ಅನ್ದರೆ ಕಮ್ಬಳಿ ಮೂಱು ಹಣ ಅನ್ದ. — ಕಮ್ಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣಿಕಾ ನಾದಿದ. — ಕಮ್ಬಳಿಯವನ ಹೊಡೆದು, ಹಚ್ಚಡವನ ಹೆದಱಿಸಬೇಕು (Prvs.) see Si. 223. 271. 276. 334; Bp. 20, 22; 58, 50; Prv. s. ಕನ್ನಮ್ಬಾಡಿ. — ಕಮ್ಬಳಿಕುಱುಬ. a class of Kuṟubas who weave blankets and whose wives wear only blankets (My.). — ಕಮ್ಬಳಿಯುಳಿಗ. -ಅಳಿಗ. a kind of lizard or chameleon (ಸರಟ Ct. I, 68). — ಕಮ್ಬಳಿಹುೞು. a caterpillar (My.; M. ಕಮ್ಬಿಳಿಪ್ಪುೞು, T. ಕಮ್ಬಳಿಪ್ಪೂಚಿ, Te. ಕಮ್ಬಳಿಪುರುಗು; ದುರ್ನಾಯಕ Mr. 165).

ಕಮ್ಬಾಱ kambāṟa. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. a blacksmith. (S. Mhr.).

ಕಮ್ಬಾಱಗಿತ್ತಿ kambāṟa-gitti. = ಕಮ್ಮಾಱಗಿತ್ತಿ, ಕಮ್ಮಱತಿ. (S. Mhr.).

ಕಮ್ಬಾಱಿಕೆ kambāṟike. = ಕಮ್ಮಾಱಿಕೆ. a blacksmith's business (S. Mhr.).

ಕಮ್ಬಾವತಿ kambāvati. a kind of costly border of a silk garment (My.).

ಕಮ್ಬಿ kambi. 1. wire (C.; T., Te., M., Tu.; Te. also ಕಮ್ಮಿ); an iron band (My.); a bar of iron, a rail (My.); [ಬೆನ್ದ ಹುಣ್ಣ ಕಮ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಸುವನ್ತಪ್ಪ ವೇದನೆಯಹುದೆನಗೆ! Bv. 303]; a bar, the bridge of the nose (My.). ಮೂಗಿನ ಕಮ್ಬಿ (Mr. 280). — ಕಮ್ಬಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. = ಕಮ್ಬಿಯಚ್ಚು. (My.; Te. ಕಮ್ಬಿಯಚ್ಚು, ಕಮ್ಬೆಚ್ಚು). — ಕಮ್ಬಿಚ್ಚು. = ಕಮ್ಬಿಯಚ್ಚು. (G. 105. 115). — ಕಮ್ಬಿಯಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a plate with holes for drawing wire (S. Mhr.; M.).

ಕಮ್ಬಿ kambi. 2. a stripe (or stripes) running parallel with the border of a cloth (C.; Te., M., T.). see ಅಡ್ಡ-; Si. 222; ಬ್ರಹ್ಮಗಮ್ಬಿ.

ಕಮ್ಬಿ kambi. 3. a thick bamboo (or pole) laid across the shoulder for carrying burdens, occasionally denoting the whole carrying apparatus [ವೇಶ್ಯೆಯ ಮನೆಗೆ ಕಮ್ಬಿಯ ಹೊತ್ತ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ Cv. 37]; (C., Te. a bar, a beam; *cf.* T. ಕಮ್ಬೃ, M. ಕಮ್ಬೆ, a cross piece of wood to hold the planks of a door or window together). ಕಾಸಿನ ಕಮ್ಬಿ (ಭಾರಯಷ್ಟಿ, ವಿಹಂಗಿಕೆ Hlā.). see Bp. 6, 32; 43, 24. 25. 27. 29. 83; 44, 5. 6. 7. 12. 13; 50, 35; Rśv. 5, 114; J. 7, 5; ಅಡ್ಡ-, ಅಡ್ಡಹೊಱೆ-.

ಕಮ್ಬಿ kambi. 4. a club, a mace (Rāghc. 17, 67; M. ಕಮ್ಬು). see ಕಮ್ಬಿಗ.

ಕಮ್ಬಿ kambi. *a ladle or spoon.* 2, a shoot, a branch or joint of a bamboo. 3, the tree Gardenia gummifera. (ಬಿಕ್ಕೆ Mr. 120).

ಕಮ್ಬಿಕಾಱ kambi-kāṟa. a bearer of the carrying apparatus called kambi (Bp. 9, 41; 47, 37; My.).

ಕಮ್ಬಿಗ kambiga. a mace bearer, a doorkeeper (ಪಡಿಯಱ Ct. I, 13).

ಕಮ್ಬಿಗ kambiga. perhaps Tbh. of ಕಮ್ಬುಕ. an asura (see s. ಕಂಚಿಗ).

ಕಮ್ಬು kambu. = ಶಮ್ಬು. *a conch, a shell* (ಶಂಖ Nn. 64; Bp. 5, 20). 2, *a bracelet.* 3, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ Nn. 64). 4, water (ಜಲ, ಉದಕ 64). 5, the colour white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 64). 6, a kind of grain (ಧಾನ್ಯಭೇದ 64; T., Te.; Holcus spicatus Lin., = M. ಕಮ್ಬರಿ). 7, the neck. see Mr. 110 s. ಕರಡ.

ಕಮ್ಬುಕ kambuka. = ಕಮ್ಬು No. 1. 2, a mean person (Sk.; see ಕಮ್ಬಿಗ).

ಕಮ್ಬುಗೆ kambuge. ರಥಗುಪ್ತಿ ವರೂಥ ಎನ್ದು, ದೂಳುಮುಱಿ; ಕಮ್ಬುಗೆ ಎನ್ದೂ, ಎನ್ಬರು (Nr.).

ಕಮ್ಬುಕಣ್ಠ kambu-kaṇṭha. a conch-like neck (J. 25, 4).

ಕಮ್ಬುಗಲ kambu-gala. = ಕಮ್ಬುಗ್ರೀವ. (J. 13, 9. 26).

ಕಮ್ಬುಗ್ರೀವ kambu-grīva. = ಕಮ್ಬುಕಣ್ಠ. 2, N. of a tortoise. (My.).

ಕಮ್ಬುಗ್ರೀವೆ kambu-grīve. *a neck marked with three lines like a shell.*

ಕಮ್ಭ kambha. = ಕಮ್ಬ (Śmd. 24). (ಸ್ತಮ್ಭ Nn. 76; ಧಾರಕ, ಸ್ತಮ್ಭ Mr. 200; ಆಲಾನ 157). [ಪಳುಕಿನ ಕಮ್ಭಗಳ ಪೊಳೆವ ಪೊಳೆಪು Ap. 4, 30 ragaḷe]. — ಕಮ್ಭಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a construction on pillars. ಕಮ್ಭಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳು (Bp. 12, 13). — ಕಮ್ಭಪೂಜೆ. worship paid to the first pillar when erected in a building (at an auspicious moment, My.). — ಕಮ್ಭಮುಹೂರ್ತ. = ಕಮ್ಭಪೂಜೆ. (My.).

ಕಮ್ಮ kamma. = ಕಮ್ಮು 2. another form of ಕಮ್ಪು (Śmd. 209. 210). see s. ಕಮ್ಮನೆ. — ಕಮ್ಮಗಗ್ರೆ. a species of basil with small leaves, Ocymum sanctum (ಪರ್ಣಾಸ, ಕಠಿಂಜರ, ಕುಟೇರಕ, ಕಗ್ಗೊರ್ಲೆ, ಕಾಮಕಸ್ತೂರೀ ಗಿಡ Si. 141). — ಕಮ್ಮಂಗಣೆ. -ಂ-ಕಣೆ. a fragrant arrow. ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯಿನ್ದೆ ಎಚ್ಚಪನ್ ಇಮ್ಮಾವಿನ ಪೊದಱೊಳ್ ಇರ್ದು (Śmd. 210). — ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯ. -ಅ 3. who has fragrant arrows: Kāma (ಇಂಗೋಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಕಾಮ Śmd. II; Kk. 79; Śm. 7; ಕಾವ Ct. I, 94; ಸುರಭಿಶರ II, 16). — ಕಮ್ಮಲರ್. -ಅಲರ್. a frag-

rant flower (Śsv. 1, 45). — ಕಮ್ಮೆಲರ್. -ಎಲರ್. a fragrant breeze. ತೀಡುವೊಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮೆಲರೆ ತೀಡುಗುಂ (Śmd. 297).

ಕಮ್ಮ kamma. Tbh. of ಕರ್ಮ. (My.).

ಕಮ್ಮಗಾಱ kamma-gāṛa. = ಕಮ್ಮಾಱ, ಕಮ್ಮಱ, ಕಮ್ಮಾಱ. (Śmd. 235). Tbh. of ಕರ್ಮಕಾರ. a blacksmith.

ಕಮ್ಮಗೆ kamma-age 4. fragrantly; deliciously (Śmd. 389; C.). ಕಮ್ಮಗೆ ಉಣಿಸಿ, ಬಿಮ್ಮಗೆ ಕಟ್ಟಿದ (Prv.). 2, fragrance, etc. ಕಮ್ಮಗೇ ತುಪ್ಪ (Abhā. 1, 44). ಕಮ್ಮಗೆಯ ಊಟ (C.).

ಕಮ್ಮಟ kammaṭa. coinage; mint [ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಮ್ಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯಾ Bv. 155]; (Rām. 5, 8, 48; rare in S. Mhr.; T. ಕಮ್ಮಟ್ಟ; M. ಕಮ್ಮಟ್ಟ, ಕಮ್ಮಿಟ್ಟ).

ಕಮ್ಮಟಿ kammaṭi. a coiner (Rām. 5, 8, 50).

ಕಮ್ಮತಿಗ kammatiga. = ಕಮಿತಿಗ. (Bp. 9, 46).

ಕಮ್ಮನೆ kamma-ane1. = ಕಮ್ಮಗೆ. [ಆಗಳೆ ತೀವಿದ ಕಮ್ಮನಪ್ಪ ತುಪ್ಪದ ಕೊಡದೊಳ್ ಸಮನುನ್ತು ಮುಡಗಿಟ್ಟೊಡೆ Pb. 1, 131; ಹಾಲು ಸಿಹಿ, ತುಪ್ಪ ಕಮ್ಮನೆ, ಲಿಂಗಕ್ಕ ಬೋನ Bv. 416]; (Śmd. 109. 389).— ಕಮ್ಮ ಕಮ್ಮನೆ. rep. very fragrantly. (Śmd. 229).

ಕಮ್ಮರಿ kammari. = ಕಮರಿ. a declivity, a steep bank, a cliff, a precipice, a ravine (ಪ್ರಪಾತ, ತಟ, ಭೃಗು, ದರಿತ್ Nr.; ಸಱ Śm. 66. 117; ಸರಿ Kk. 71).

ಕಮ್ಮರಿ (ಱಿ) ಯೋಜ kammari-ōja. [= ಕಮ್ಮಱಿಯೊವಜ. ಅನ್ತು ಟು ಪೇಟ್ದು ಕೆಮ್ಮಗಿರೆ ಗಮ್ಮನೆ ಕಮ್ಮರಿಯೋಜನಾಗನೆ Ap. 2, 61]; (Cpr. 10, 124).

ಕಮ್ಮರು kammaru. the loins, the waist (My.; Br.; Mhr., H. ಕಮರ).

ಕಮ್ಮರುಬನ್ದ kammarubanda. a leather waistband, belt. (My.; H.).

ಕಮ್ಮರೆ kammare. = ಕಚ್ಚಟ್, q. v. (whether=a ಕಪ್ಪುಳೆ?).

ಕಮ್ಮಱ kammaṛa. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. (Śmd. 235; ವೈಕಾರಕ Mr. 376; My.). ತಿದಿಯೊತ್ತುವ ಕಮ್ಮಱಿಪ್ಪೊಲ್ ಇರ್ದಂ ಭೀಮಂ (Śmd. 91).

ಕಮ್ಮಱಿತಿ kammaṛa-iti. the wife of a blacksmith; a female of the blacksmith-caste (Śmd. 246; My.).

***ಕಮ್ಮಱಿಯೊವಜ kammaṛi-ovaja.** a blacksmith. ಕಮ್ಮಱಿಯೊವಜಂ ಬಿಲ್ಲೊ ವಜನೆಮ್ಬುದಂ ಮಾಡುವೆನೇ Pb. 12, 3.

ಕಮ್ಮಾಱ kammāṛa. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. (see Nr. s. ಕಲುಕುಟಿಗ; Bp. 21, 29; C.). see Prv. s. ನೊಳೆ 2. — ಕಮ್ಮಾಱಸಾಲೆ. the workshop of a blacksmith (My.). ಕಮ್ಮಾಱಸಾಲೆಗೆ ಸೂಜೀ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದ ಹಾಗೆ (in order to sell it, Prv.).

ಕಮ್ಮಾಱಗಾತಿ kammāṛa-gāti. = ಕಮ್ಮಾಱಗಿತ್ತಿ.

ಕಮ್ಮಾಱಗಿತ್ತಿ kammāṛa-gitti. = ಕಮ್ಮಱಿತಿ.

ಕಮ್ಮಾಱತಿ kammāṛati. = ಕಮ್ಮಱಿತಿ. (C.).

ಕಮ್ಮಾಱಿಕೆ kammāṛike. = ಕಮ್ಮಾಱಿಕೆ. a blacksmith's profession.

ಕಮ್ಮಾಳ kammāḷa. an artisan, an artificer: a blacksmith, a goldsmith, etc. (T., M.); a goldsmith (My.).

ಕಮ್ಮಿ kammi. 1. Tbh. of ಕರ್ಮಿ. see ಕೊಟ್ಟಿಮ್ಮಿ.

ಕಮ್ಮಿ kammi. 2. deficiency (C.; Br., M.; Mhr., H. ಕಮಿ, deficient; *cf.* ಕಡಿಮೆ). — ಕಮ್ಮಿ ಜಾಸ್ತಿ. more or less (My.).

ಕಮ್ಮಿತು kamma-itu. = ಕಮ್ಮಿತ್ತು (Śmd. 109). that which is fragrant; fragrance (ಪರಿಮಳ Kk. 68).

ಕಮ್ಮಿತ್ತು kamma-ittu. = ಕಮ್ಮಿತು. (ಕಮ್ಪು Śm. 23).

ಕಮ್ಮಿದ kammida. a fragrant man. ಕಮ್ಮಿದಂ (Śmd. 109).

ಕಮ್ಮಿದಳ್ kammidaḷ. a fragrant woman. (Śmd. 109. 245).

ಕಮ್ಮು kammu. 1. breath to be fragrant (ಗನ್ಧಶ್ವಾಸ Śmd. Dh. Mdb., o. rs. ದನ್ತಸ್ವಾಸ, ದನ್ತಸ್ವಾನ, ದನ್ತಸ್ವನ). 2, to emit a sound as teeth do.

ಕಮ್ಮು kammu. 2. = ಕಮ್ಮ. a delicate smell, fragrance (ಕಿಱಿದು ನಾನ್ತ Ct. I, 22). [—ಕಮ್ಮೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. fragrant oil. ಹೊಂಗಿದ ಪುಷ್ಪದ ಪರಿಮಳವನುಣ್ಡೆಳ್ಳು ಅವು ತಮ್ಮಂಗವ ಬಿಟ್ಟುಹೋಹಾಗ ಕಮ್ಮೆಣ್ಣೆಯಾಗದಿಪ್ಪವೆ? Cv. 701].

ಕಮ್ಮೆ kamme. one of the eight Brahmanical classes or castes (in My. only smārta Brāhmaṇas). ಬ್ರಾಹ್ಮರೊಳು ಕಮ್ಮೆ ಮೊದಲಾದ ಎಣ್ಟು ಕುಲಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 254; Te. ಕಮ್ಮೆ, ಕಮ್ಮವಾರು, T. ಕಮ್ಮವಾರ್, a caste of Telugu Śūdras, usually employed in agriculture). — ಕಮ್ಮೆಕುಲ. the kamme caste (Mr. 540, o. r. in one MS. ಕರ್ಮ್ಮೆ).

ಕಮ್ರ kamra. *desirous, cupidinous, loving;* desirable.

ಕಯ್ kay. 1. = ಕೆಯ್ 1. this syllable often appears as ಕೆಯ್ and ಕೈ; it is, however, not unfrequently found in old good MSS., and appears to be radical; *cf. e. g.* Sk. ಶಯ, the hand, with Kannaḍa ಕಯ್ (ಕೆಯ್, ಕೈ), the hand. to avoid too great a deviation from present custom the form ಕಯ್ has been adopted wherever admittable.

ಕಯ್ kay. 2. = ಕೆಯ್ 2, etc. to do, etc.

ಕಯ್ kay. 3. = ಕಯಿ 2, ಕಯ್ಯಿ 2, ಕೆಯ್ 3, etc. the hand, etc. (My.). [ಮುಡಗಿಡಲೆನ್ದು ಪುತ್ರಿನೊಳಗೊಯ್ಯನೆ ಕುತ್ತಿದ ಕಯ್ಯಂ Ap. 2, 40. — ಕಯ್ಯೆ ಮಾಡು. to take possession of. ಕುಲಧನ ಪರಿಕರಮಂ ಕಯ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಮನುಕುಲ ತಿಲಕಂ Ap. 4, 55. — ಕಯ್ಯದು. that which is in hand. ಕಯ್ಯದಂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲದರ್ಕೆಱಗುವಾತನಂ ಪೋಲ್ಗುಂ Ap. 2, 9 va.]. — ಕಯ್ಯಳ. -ಅಳ. possibility for the hand (Abh. P. 9, 96). — ಕಯ್ಯಳವಿ. -ಅಳವಿ. strength of the hand (Abh. 9, 23). — ಕಯ್ಯಾರೆ. = ಕೆಯ್ಯಾರೆ. (Bp. 57, 36). — ಕಯ್ಪಾರ್. -ಪಾರ್. to seek for with the hand, to lay hold of (Abh. P. 7, 48).

ಕಯ್ kay. 4. = ಕಡೆ 4, etc., ಕೈ 5. churning. — ಕಯ್ಗೋಲ್. a churning stick (ಕಡಗೋಲ್ Kk. 83, o. r. ಕಡೆ-). — ಕಯ್ಯಳೆ. -ಅಳೆ. buttermilk (ದಧಿಮನ್ಥ Mr. 219).

ಕಯ್ kay. 5. = ಕೆಯ್ 4. decoration. [—ಕಯ್ಗೆಯ್. to adorn. ತನ್ನ ಸೂಱಾಯ್ತೆಯಂ ತನ್ನವೋಲೆ ಕಯ್ಗೆಯ್ದು ಬರವಂ ಬೇಡ ಲಟ್ಟಿದೊಡೆ Pb. 1, 85 va.].

ಕಯ್ kay. 6. = ಕಂಯಿ, ಕಯಿ 1, (ಕಯ್ಪು, ಕಯ್ಪೆ), ಕಯ್ಯಿ 1, ಕಹಿ, ಕೈ 4. bitterness (T. ಕಡು; Te. ಚೇತಿ, ಚೇದು; T. ಕಡು, to be of a sharp or acrid taste; ಕಜ, ಕಯ, M. ಕೈ, to be bitter; Tu. ಕೈಪೆ. *cf.* ಕತಿ?; Sk. ಕಟು; also ಶಟ?). (the term is at present frequently written ಖಯ್, ಖೈ, etc.). — ಕಯ್ಪಡವಲ ಗಿಡ. a sort of gourd, Trichosanthes dioeca (ಕುಲಕ, ಪಟೋಲ, ತಿಕ್ತಕ, ಪಟು Si. 161; My.). — ಕಯ್ಪೊಪ್ಪು. bitter herbs (My.). — ಕಯ್ಪೀರೆ. a kind of bitter gourd (ಇಕ್ವಾಕು, ಪಟುತುಮ್ಬಿ Si. 161; My.; see ಕಹಿ ಸೋರೆ). — ಕಯ್ಪೀರೆ. a kind of bitter gourd (ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಘೋಷಕ, ಆವಡೆಚೆಟ್ಟು Si. 150; My.; see ಕಹಿಹೀರೆ).

ಕಯ್ kay. 7. = ಕೆಯ್ 5, etc. a field.

ಕಯ kaya. N. of a Brāhmaṇa (Abh. P. 6, 34 va.; 6, 34. 35).

ಕಯಕ್ kayak. a sound emitted by the throat when firmly pressed (My.).

ಕಯಾಸ್ kayās. imagination, guess (Si. 470).

ಕಯಿ kayi. 1. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (My.; B. 4, 71).

ಕಯಿ kayi. 2. = ಕಯ್ 3, etc. the hand (My.). — ಕಯಿ ವಾರ = ಕೆಯ್ವಾರ 1, q. v. a pair of compasses (My.). — ಕಯಿ ಸನ್ನೆ. = ಕೆಯ್ಸನ್ನೆ. a sign with the hand (C. Bp. 47, 32). — ಕಯಿ ಹಾಳೆ. a small book made of palm-leaves (ಕವಳಿಕೆ Mr. 358).

ಕಯಿರ kayira. a kind of horse (Bp. 59, 40). ಎಳೆಗಪ್ಪುದೋಱೆ (ತುರಗಂ) ಕಯಿರಂ (Mr. 275).

ಕಯಿಸು kayisu. = ಕಯ್ಸು, etc.

ಕಯ್ಪು kaypu. = ಕಯ್ಪೆ. (My.).

ಕಯ್ಪೆ kaype. bitterness (ಕಹಿ Ct. I, 98; Tu.; T. ಕಚಪ್ಪು; M. ಕಯ್ಪು, ಕೈಪ್ಪು). [ಮತ್ತಮಾಸನನ್ದೋಱುವ ಬಲ್ಪುದೋಱುವೆರ್ದೆದೋಱುವ ಕಯ್ಪೆ ಸರಂಗಳೆಮ್ಮನುನ್ತೆಱವು Pb. 8, 20]; (Abh. P. 7, 126). — ಕಯ್ಪೆ ಸೊರೆ. = ಕಯ್ಸೋರೆ. ಗುಡಪಾನಂಗಳೊಳ್ ಅದ್ದೆ ಕಯ್ಪೆಸೊರೆ ತಾಂ ಸ್ವಾದು ಅಪ್ಪುದೇ? (Śs. 64).

ಕಯ್ಯಿ kayyi. 1. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (My.; ತಿಕ್ತ Si. 50).

ಕಯ್ಯಿ kayyi. 2. = ಕಯ್ 3, etc. (ಪಾಣಿ, ಶಯ, ಪಂಚಶಾಖ, ಕರ, ಹಸ್ತ Hlā.; My.). see ಕುಱುಗಯ್ಯಿ.

ಕಯ್ರ kayra. ಕೈರ. a kind of tree. Tbh. of ಖದಿರ. (ಕಾಚು Mr. 144; Te.). — ಕಯ್ರಗುಳಿಗೆ. a pill made of kaira. ಕಯ್ರಗುಳಿಗೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಮುಖ ವಾಸಿಸುವ ಗನ್ಧಂ (ಆನೋದಿ, ಮುಖವಾಸನ Nr.).

ಕಯ್ರದಮ್ಬುಲ kayra-dambula. ಕೈರ-. Tbh. of ಖದಿರತಾಮ್ಬೂಲ (Śmd. 381).

ಕಯ್ಸು kaysu. = ಕಯಿಸು, ಕೆಯ್ಸು, etc.

ಕರ kara. 1. = ಕಡು 1, ಕರು 2. greatness, extensiveness, abundance, power, etc.; **ಕರಂ,** greatly, extensively, much, etc. (ಕೆನ್ನಂ, ನೆಱೆ, ನೀಡುಂ, ಅಯ್ದೆ, ಅಧಿಕ, etc. Śmd. 391; Śm. 58; ಪಿರಿದುಂ, ನಾಡೆ, etc., ಅತ್ಯರ್ಥಂ Ct. II, 25; Te.; T. ಕರು, great, valuable; M. ಕರು, ಕಱು = ಕಡು, stout; hard; see ಕದೆ). see Ch. v. 200; Śmd. 18. 193. 293. 408; Bp. 5, 56. 65; 6, 25; 25, 15; 32, 16; 34, 11; 51, 41; 52, 18; Śm. 13; Rsv. 5, 121; 8, 112; 9, 7. 26. 29. 30; J. 3, 28; C. Bp. 5, 51; 11, 10. [2, nicety. ಕರಮಪ್ಪು ದೇಸಿಗೆ Kr. 1, 50; ಕರಮೆಸೆದಪ್ಪುವಿದಱ ನೆಲೆಯ ಚೈತ್ಯಗೃಹಂಗಳ್ Ap. 2, 32; Pb. 3, 84. — ಕರಲೇಸು. much beautiful. ಒಪ್ಪಿಯ ಪ್ಯೆಲಾರನ ಪೊಳಗೆಲ್ಲ ಸಣಬು ಹೊರಗಣ ಬಣ್ಣ ಕರ ಲೇಸಾಯಿತ್ತಯ್ಯ Bv. 280].

ಕರ kara. 2. = ಕರೆ 2, ಕರ್ 2–. P. p. of ಕರೆ 1. — ಕರ ಕೊಳ್ಳು. = ಕರೆದು ಕೊಳ್ಳು. (My.; B. 2, 35; 3, 81; 5, 107. 132. 161). ಕರ ಕೊಣ್ಡು ಬರು, to bring along with oneself; ಕರಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು, to conduct away with oneself (C.). — ಕರತರ್. -ತರು. = ಕರೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. -ರು. to call and bring (Bp. 4, 4; 35, 28; Dp. 1; Si. 388; C.; B. 2, 31). — ಕರ ತರಿಸು. = ಕರೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರಿಸು. to cause to call and bring (Bp. 24, 81; 44, 70; 50, 46; 53, 42; 55, 31; C.; B. 4, 7. 29).

ಕರ kara. 3. an imitative word for certain harsh grating sounds. (*cf.* ಕಟ 2, ಕ್ರ 3). — ಕರಕರ. rep. the sound made 1, in the gnashing of teeth (C.; Mhr.; Te. ಕರಕರ; M. ಕಱುಗಱೆ); 2, in chewing certain substances, as cūramari, raw cucumbers (C.; Mhr.); 3, in cutting the throat of an animal, in cutting strong cloth with a knife (C.); 4, in scratching the body (S. Mhr.); 5, in writing with a pen or an iron style (My.; Te.).

ಕರ kara. 4. = ಕಟ 3, ಕರೆ 5, ಕರ್ 4–. a term to express the state of being mentally grated, worried, pained, etc. — ಕರಕನ್ನ. dupl. = ಕರಕರೆ. (Rām. 6, 12, 14). (My.). — ಕರಕರ. rep. very painfully or severely. ಕರಕರ ನೊನ್ದು (Bp. 38, 57). — ಕರಕರಿಸು. to fret; to feel remorse; to be grieved (Bp. 42, 17; Rsv. 13, 102 va.; My.). — ಕರಕರೆ. rep. remorse; grief (My.; Mhr. ಖರಖರ); worrying, troubling; trouble (C.). ಕರಕರೇ ದೇವರಿಗೆ ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು (Prv.). see Prv. s. ಬರು. — ಕರಮರೆ. dupl. = ಕರಮರೆ. worry; annoyance; fret (Bp. 28, 67).

ಕರ kara. 1. doing, making; causing (ಕೃತ್ಯ Nr. 19). 2, *the hand* (ಹಸ್ತ, ಕೆಯ್ 19; ಕೆಯ್ Mr. 507). 3, *a cubit, the distance from the elbow to the tip of the middle finger.* 4, an elephant's trunk. 5, *tax, impost, royal revenue, etc.* (ರಾಜಾರ್ಥ, ಸಿದ್ದಾಯ 19; ನೃಪಭಾಗ 507; ಬಲಿ, ನಾನಾ ಬಲಿಗಳ್ 19). 6, *a ray of light* (ಕಿರಣ, ರಶ್ಮಿ 19; ಕಿರಣ 507). 7, water (ಜಲ Mr. 507). 8, a cloud (ವಾರಿಪ್ರದ, ಮೇಘ 19; ಅಮ್ಬುಧಿ 507, o. r. ಅಮ್ಬುಜ). 9, blood (ಕೀಲಾಲ, ರಕ್ತ 19). 10, wind (ಪವನ, ವಾಯು 19; ಅನಿಲ 507). 11, the number two (ಎರಡು Mr. 347; Ch. v. 298). 12, the number six (Ch. v. 251, o. r. ಖರ. 308). see Sp. s. ಮುನಿ 1. — ಕರಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to seize (see Śmd. s. ಕಟ್ಟ 2).

ಕರ kara. 2. hard, sharp, etc. Tbh. of ಖರ (Śmd. 338).

ಕರಕ karaka. = ಕರಗ. *hail* (ಘನೋಪಲ, ಆರಿಕಲ್ Nn. 50; ಆರಿಕಲ್ Mr. 523; ಆಲಿವರಲ್ Kk. 70, Śm. 35). 2, *an ascetic's or student's waterpot* (ಕಮಣ್ಡಲ 50; 523). 3, ಕರಗ (50). 4, *the pomegranate tree* (ದಾಡಿಮ, ದಾಳಿಮ್ಬ 50; ದಾಡಿಮ 523). 5, a forest (ವನಾನ್ತರ, ಅರಣ್ಯ 50). 6, the ink-nut tree (ಅಭಯ, ಅಣಿಲೆ 50). 7, a nest (ನೀಡು, ಗೂಡು 50).

ಕರಕು karaku. = ಕರಿಕು, ಕರಿಂಕು, ಕರುಕು, ಕರ್ಕು 2. black, as produced by burning to cinder; cinder (C.); the black crust which forms at the outside of the bottom of cooking pots, or inside cooking pots (C.); burnt or calcined medicinal drugs which are used with a mixture of water during sickness (My.; Te. ಕರುಕು). [— ಕರಕಾಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a solution in water of some burnt or calcined medical drug. ಕರ್ಪುರದ ರಜಪ್ಪೊರೆದ ಕರಕಾಮ್ಬುವಂ ತಳಿದರವುರನೆ Ap. 4, 17].

ಕರಕೆ karake. *hail.*

ಕರಗ karaga. Tbh. of ಕರಕ. a kind of water-jar; a festival. (ಕರ್ಕರಿ, ಕರಕ Hlā.; ಕರಕ Nn. 50; ಕರ್ಕರಿ Mr. 209; ಪಟ್ಟಳಿಗೆ Ct. II, 87); [ಕರಗದ ಧಾರೆಯನ್ತೆ ಸುರಿವ ನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗಳ್ Pb. 12, 60 va.; Ap. 9, 126; Vr. 103, 28]; (Abh. P. 11, 97; Bp. 59, 4; My.). — ಕರಗ ಪ್ಪೊಱ್. -ಂ-ಪೊಱ್. to carry a karaga (Śmd. 200).

ಕರಗನ್ದುಗ kara-kanduga. a hand-ball (ಸೆಣ್ಡು Ct. I, 104, o. r. ಕರದಂಗುಗ).

ಕರಗನ್ಧ **kara-gandha.** the plant Uraria lagopodioides (Sk. ಖರ ಗನ್ಧ). 2, ಕಜುಕೆ (Mr. 116; ಖರಗನ್ಧೆ also = ನಾಗವಲೆ).

ಕರಗಲನ್ತಿಕೆ **kara-galantike.** a small water-vessel (ಕೆಯ್ಗಿಂಡಿಗೆ Mr. 211).

ಕರಗಸ **karagasa.** = ಗರಗಸ. a saw. Tbh. of ಕ್ರಕಚ (Śmd. 336. 347; Nr., Hlā.; Mr. 299; C.; Te.). [ಮುರಂಗಳಂ ಪೋೞ್ಪನ್ತೆ ಕರ ಗಸಂಗಳಿನ್ದ ಮುದ್ದಂ ಪಿಡಿದು ಪೋೞ್ವುದುಂ Vr. 96, 29]. see Bp. 22, 66; B. 4, 131; 5, 135; Prv. s. ಬಾಱೀ ಹಣ್ಣು.

ಕರಗಿಸು **karagisu.** = ಕರಿಗಿಸು, ಕರ್ಗಿಸು. to cause to be dissolved, to melt, etc. (C.). ಕರಗಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ವಿಲೀನ, ವಿದ್ರುತ, etc.); ಹೊನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಗಳನು ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಿದುದು (ಕೃತ Nr.). ಕರಗಿಸಿದ ತುಪ್ಪ (ವಿಲೀನ, ದ್ರುತ Hlā.). see Si. 332. 345; [ಪುರನ್ದರ ನೊಸೆದಿತ್ತುದೊನ್ದು ಬರದಿನ್ದುಱದೆನ್ನ ವಿರೋಧಿ ವರ್ಗಮುಂ ಕರಗಿಪೆಂ Pb. 8, 6]; J. 15, 3; B. 4, 97. 140. 209. ಕಲ್ಲನಾದರೂ ಕರಗಿಸ ಬಹುದು, ಕಪಟಿಯ ಎದೆ ಕರಗದು.—ಕಪೀ ಕುಣಿಸಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಕರಗು **karagu.** = ಕರಂಗು, ಕರ್ಗು 1. to be dissolved; to melt (C.); to melt away, *i. e.* to decrease in bulk, to disappear, as a boil; to be dissolved, as the fetus (C.); to become softened to pity or love, to become affected (C.); to wane, as the body (My.); to pine away for grief, to languish (ವಿಲೀನ Śmd. Dh.; Te.; T. ಕರೈ; M. ಕರಕ್ಕು). ತನೆ ಕರಗಿದ ಆಕಳು (ಅವತೋಕೆ, ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ Nr.). [ಆಗಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ ತನ್ನ ತಲೆಯೊಳಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಕರಗಿ ಸುರಿವರಗಿನುರಿಯ ಬಮ್ಬು ಲ್ಗಳಂ ಪೊಸೆದು ಬಿದಿರ್ದು ಕಳೆದು Pb. 3, 6 va.; Ap. 9, 44]; (Cpr. 4, 51). ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುಱುಗೆ, ಕರಗೊದೇ ಪಾಪ? (Sp.). ಬೆಂಕಿಗೆ ಕರಗದ್ದು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕರಗೀತೇ?—ತಾಗದೆ ಬಾಗದು, ಬಿಸಿಯಾಗದೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕರಗದು (Prvs.). see Bp. 12, 30; 17, 19; 23, 26; 37, 39; 44, 26; 51, 20. 21; 61, 62; Bh. 1, 8, 88; Rām. 5, 8, 75; Rśv. 1, 135 va.; J. 28, 32; Si. 201. 330. 382; B. 4, 71; 5, 71. 162; Prv. s. ಬಿಸಿ. 2, to melt (v. t.). see Śmd. s. ಏಱಿಪ್ಪುರೆ.

ಕರಗ್ರಹಣ **kara-grahaṇa.** taking the hand (of the bride in the marriage ceremony): marriage (ಉದ್ವಾಹ, etc., ಮದುವೆ Mr. 307).

ಕರಂಕ **karaṅka.** the skull. 2, a water-pot made from a cocoanut. (R.).

ಕರಂಗು **karaṅgu.** = ಕರಗು. [ಎನ್ದು ತನ್ನ ನಾಣ್ಣಾಪನೆ ಬಗೆದತನು ಪರಿತಾಪಿತ ಶರೀರನುಮಾಗಿ ಶನ್ತನು ಕರಂಗೆರ್ದೆಗಿಡೆ Pb. 1, 71 va.]; (Bp. 17, 19; 35, 2).

ಕರಚಿ **karaci.** = ಕರಜಿ, ಕರ್ಚಿ, ಕರ್ಜಿ. — ಕರಚಿಕಾಯಿ. a small pancake folded and including eḷḷu and jaggary (S. Mhr.).

ಕರಜ **kara-ja.** = ಕಾರಾಜ. produced in or from the hand. 2, *a finger-nail.* 3, *a timber tree, the Indian beech, Pongamia glabra* Vent. 4, *a sort of perfume.*

ಕರಜಾತ **kara-jāta.** = ಕರಜ No. 2. (My.).

ಕರಜಿ **karaji.** = ಕರಚಿ, etc. — ಕರಜಿಕಾಯಿ. = ಕರಚಿಕಾಯಿ. (My.; Tu.; Te. ಕಜ್ಜ-, ಖಜ್ಜಿ-).

ಕರಂಜ **karañja.** = ಕರಜ No. 3. *the tree Pongamia glabra.* see ಹುಲಿಗಿಲ್.

ಕರಂಜಕ **karañjaka.** *the tree Pongamia glabra.*

ಕರಂಜಿ **karañji.** = ಕರಚಿ, etc. ಕರಂಜಿಕಾಯ್. = ಕರಚಿಕಾಯಿ (V. 9, 78).

ಕರಟ **karaṭa. 1.** *an elephant's temples or cheek* (ದನ್ತಿಕಪೋಲ, ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ Nn. 87; ಗಲ್ಲ Mr. 207; ಗಜಕಪೋಲ Mr. 524). 2, *a crow* (ಬಲಿ, ಕಾಗೆ 87; ಕಾಗೆ 524). 3, a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 87; ಕಪ್ಪೆ 524). 4, the sky (ನಭ, ಆಕಾಶ 87). 5, the soul (ಜೀವನಲ್ಲಿ 87, o. r. ಜೀವ ದಲ್ಲಿ; ಜೀವದೊಳ್ 524).

ಕರಟ **karaṭa. 2.** = ಕಣ್ಟ 2. the shell of a cocoanut (My.; Mhr. ಕರಟೀ, ಕರಣ್ಟೀ).

ಕರಟಕ **karaṭaka.** a crow. 2, N. of a jackal in the Hitōpadēśa;—a backbiter, a calumniator (My.).

ಕರಟಿ **karaṭi.** an elephant (Mr. 153; Bp. 21, 34).

ಕರಟು **karaṭu.** = ಕರೇಟು. the Numidian crane (Sk.; ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ G.).

ಕರಡ **karaḍa.** = ಕಡ್ಡ 4, ಕರಡು 2. dried fodder-grass (C.; Mhr.: a kind of grass; M. ಕರಳೆ, dried fruit). [ಕಾಡಗಿಚ್ಚಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರಡವ ಕೊಯ್ಸಿದನ್ತಿರಬೇಕು Cv. 330]. see ಗೆಜ್ಜೆಕರಡ. ಕುರುಡ ಎತ್ತಿಗೆ ಕರಡವೇ ಕೈಲಾಸ (Prv.). see s. ಬಳಬೆ. Mr. 110 has: ವಕ್ಷ್ಮ ಮಾರುಳಿ, ಕಮ್ಬು ಕಸಕೆ, ಸನ್ದಂ ಕರಡಮ್, etc.

ಕರಡಗೆ **karaḍage.** = ಕರಡಿಗೆ, ಕರಣ್ಡಗೆ, ಕರ್ಡಿಗೆ. Tbh. of ಕರಣ್ಡಕ. (ಕರಣ್ಡ Nr.; ಸಮುದ್ಗ Nr.; My.). [ಚಿಕ್ಕದೊನ್ದು ಹೊತ್ತಗೆ ಬೆನಕನ ಕರಡಗೆಯಯ್ಯಾ Bv. 750]. also: a box in which the liṅga is worn (C.). see ಕಪ್ಪುರಗರಡಗೆ.

ಕರಡಾ **karaḍā.** the colour of horses (Mhr.; B. 5, 257).

ಕರಡಿ **karaḍi. 1.** = ಕಡ್ಡಿ. a bear (ಋಕ್ಷ, ಅಚ್ಛಭಲ್ಲ, ಭಲ್ಲೂಕ, ಭಾಲ್ಲೂಕ Hlā.; Nr.; Mr. 159; Si. 167; C.; Tu., T., M.; Te. ಕರಟಿ, ಕರಡಿ). [ಕರಡಿಯ ತೊವಲೊಳ್ ಪುದಿದ ಕರ್ಬೊನ್ನ ರಥಮುಂ Pb. 12, 7 va.]. ಕರಡಿಗೆ ಕೂದಲು ಯಾವದು? ರೋಮ ಯಾವದು?—ಕರಡಿಯ ಕೆಯ್ಗೆ ಹೆದಱಿದವ ಕರಿಯ ಕಮ್ಬಳಿಗೆ ಹೆದಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.). see Ch. v. 18; Bp. 20, 22; Bh. 3, 13, 16; Rāghc. 17, 73; Śsv. 2, 34; J. 28, 52; B. 3, 107; 5, 247; ಮುದುಗರಡಿ; Prv. s. ಶಿವಪೂಜೆ.

ಕರಡಿ **karaḍi. 2.** = ಕರಡೆ. (My.).

ಕರಡಿಗೆ **karaḍige.** = ಕರಡಗೆ, etc. a small covered box. (ಕರಣ್ಡ Mr. 207; C.; ಭರಣಿ G.). ಮುಚ್ಚಳದ ಕರಡಿಗೆ (ಸಮುದ್ಗ, ಸಮ್ಪುಟ Mr. 463, o. r. ಕರಡಗೆ). see B. 3, 80; 5, 144.

ಕರಡು **karaḍu. 1.** that is rough, uneven, unpolished, hard (My.; M.; T. ಕರಡು, ಕರಟ್ಟು; Te. ಕರಡು, ಕೆರಡು, impure, base), or waste, useless, or wicked (My.).—ಕರಡುಕಲ್ಲು, ಕರಡುಕಾಗದ, ಕರಡುದನ, ಕರಡುಮನುಷ್ಯ, ಕರಡುಮಾತು, ಕರಡುಮುತ್ತು (My.; Mhr. ಖರಡೇಂ, a spotted and rough pearl; *cf.* Mhr. ಖರಾಟಾ). — ಕರಡು ಮುರುಡು. dupl. (My.; T.).

ಕರಡು **karaḍu. 2.** = ಕರಡ, etc. (My.). see Prv. s. ಬಱಡೆಮ್ಮೆ.

ಕರಡು **karaḍu.** = ಕರ್ಡು, ಖರಡೆ. rough, as an account (R.; Mhr. ಖರಡೇಂ, a rude sketch, foul copy; Br. ಹಾತ್‌ಕರಡಾ); a daily account; a day-book (My.; Te.; Mhr. ಖರಡೇಂ); stout, as paper (S. Mhr.; Mhr. ಕರಡಾ; Br. ಖರಡಾ; My. ಕರಡೆ); scrawling, scribbling, a scrawl (C.; Mhr. ಖರಡ); drawing the pen over written letters, as is done at school as an exercise (S. Mhr. in ಕರಡು ತೀಡು).

ಕರಡೆ **karaḍe.** = ಕರಡಿ 2. an oblong drum, beaten on both sides; a sort of double-drum (ಝರ್ಝರ Nr.; ಗಿರ್ಗಟೆ Śmd. 75 Cm.; C.). see Śmd. 75; Grj. 3, 60; C. Bp. 5, 7; s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಕರಣ karaṇa. 1. making, doing; causing; accomplishing; an action; business (ಕೃತ, ಕೃತ್ಯ Nn. 108). 2, *an instrument or means.* 3, *an organ of sense* (ಇನ್ದ್ರಿಯ 108). 4, *the body* (ಶರೀರ, ದೇಹ 108; ಕಾಯ Mr. 469). 5, *a field.* 6, an astrological division of the day (Mr. 68). 7, the immediate cause of an action, the idea expressed by the instrumental case, instrumentality (Śmd. 115. 156; Kāvy. I, 2, 2. 3). 8, cause, motive. 9, *the son of a Śūdra woman by a Vaiśya; a writer; a scribe.* 10, the usage or practice of the writer-caste (ಸಭಾಭೇದ, ಓಲಗದ ವಿನಿಯೋಗಭೇದ Nn. 108). 11, the number five (ಅಯ್ದು Mr. 347). 12, rhythm, time; dramatic action, dancing posture (Bp. 32, 37). ಕರಣ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮರಣ (Prv.).

ಕರಣ karaṇa. 2. = ಕಾರಣ 2. (ಸಾವಧ್ಯ, ಕೊಲೆ Nn. 108).

ಕರಣಗ್ರಾಮ karaṇa-grāma. *the senses collectively.*

ಕರಣತ್ರಯ karaṇa-traya. the three karaṇas called ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯ (Nn. 114; Śsv. 1, 6).

ಕರಣಶಾಲೆ karaṇa-śāle. an office of writers (ಗಣಕರ್ ಬರವ ಗೃಹ Mr. 197).

ಕರಣಸಾಲೆ karaṇa-sāle. Tbh. of ಕರಣಶಾಲೆ (Śmd. 376).

ಕರಣಿ karaṇi. = ಕರ್ಣಿ 2. doing, making, effecting (feminine). see ಅ-. 2, a woman of a mixed caste. 3, = ಕರಣಿಕ, see ಕುಲ-. 4, = ಕರಣಿಗೆ, ಕರ್ಣಿ, a mason's trowel (My.; T. ಕರಣೈ; Mhr. ಕರಣೀ, ಕರ್ಣೀ).

ಕರಣಿಕ karaṇika. = ಕರಣೀಕ, ಕರ್ಣಿಕ. a writer, a scribe; a village clerk or accountant (My.); a royal scribe or accountant (S. Mhr.; see s. ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ); the head native official of a district collector's office (My.; Mg.); the head assistant to the Tahsildār of a tālūk (My.); an arithmetician; an astrologer (ಗಣಕ Mr. 358). see Bp. 5, 53; 31, 28; 35, 44; Prv. s. ಬರಣಿ. — ಕರಣಿಕಮಣ್ಡಲೀಕ. a chief scribe, etc. (Bp. 59, 27).

ಕರಣಿಗೆ karaṇige. = ಕರಣಿ No. 4. (My.).

ಕರಣೀಕ karaṇīka. = ಕರಣಿಕ. (My.; ಪ್ರಧಾನಿ G.). ಎಣಿಕೆ ಬಾರದ ಮನುಜ ಕರಣೀಕನ್ ಆದರೇನು? (Dp. 167).

ಕರಣೀಕತನ karaṇīkatana. clerkship (My.).

ಕರಣೀಯ karaṇīya. to be done or made; proper to be done. (Rśv. 13, 13).

ಕರಣೆ karaṇe. = ಕಣ್ಣೆ, ಗರಣೆ. a clot, a lum. (Te. ಕರಡು, ಕರುಡು, ಕರುವು; *cf.* ಕನ್ದು 3, ಗಡ್ಡೆ 1). ಹಿಣ್ಡಿಯ ಕರಣೆ (Bp. 24, 68). ಮಾಂಸದ ಕರಣೆ (ಲೋಚಕ G.; B. 2, 4; 3, 11). 2, a ball made of finely powdered iron filings, charred rice and flour and rubbed on tabours to make them sound well (My., occasionally). see ಗಣ್ಡುಗರಣೆ.

ಕರಣೆ karaṇe. the large brass trumpet which sounds the bass (S. Mhr.; Mhr., H. ಕರಣಾ; T. ಕರ್ಣಾ; Bā. ಕರ್ನಾ).

ಕರಣೇನ್ದ್ರಿಯ karaṇa-indriya. an organ of sense. (My.; B. 5, 239).

ಕರಣ್ಡ karaṇḍa. = ಕರಾಟಿ. *a basket or covered box of bamboo wicker work;* a casket or box of wood, metal, etc. see Bp. 8, 19; 12, 11.

ಕರಣ್ಡಕ karaṇḍaka. = ಕರಣ್ಡ, ಕರಡಗೆ, etc. a basket or covered box etc. (ಭರಣಿ G.). see ಕರ್ಪೂರ-.

ಕರಣ್ಡಗೆ karaṇḍage. Tbh. of ಕರಣ್ಡಕ (Śmd. 48). (ಸಮುದ್ಗ, ಸಮ್ಪುಟ Hlā.).

ಕರಣ್ಡೆ karaṇḍe. a low annual herb, Sphaeranthus indicus L. (St. & Pl.; T. ಕೊಟ್ಟೈ-ಕರನ್ದೈ; Tu. ಕಣ್ಡೆ).

***ಕರತನ karatana.** great anger, mental agony. ಕರತನದಿನ್ದೆನ್ನೊಳಮಾ ಮರುತ್ಸುತಂ ಪೂಣ್ದ ಪೂಣ್ಕೆಯನ್ತೆ ಪೊಲಕ್ಕುಂ Pb. 11, 124. (Sk ಖರ?).

ಕರತಲ kara-tala. the palm of the hand.

ಕರತಲಾಮಲಕ karatala-āmalaka. the āmalaka on the palm of the hand (or an āmalaka put on the—) considered to be a quite evident, undisputed object (My.; occasionally S. Mhr.).

ಕರತಳ kara-taḷa. = ಕರತಲ. (Śmd. 386; Kk. 98; J. 3, 10. 11).

ಕರತಾಲ kara-tāla. -ತಾಳ. a cymbal. 2, beating time by clapping the hands (My.).

ಕರತಾಳ kara-tāḷa. a kind of tree? (ಶ್ರೀತಾಳಿ, ಹಿನ್ತಾಲಿ Mr. 359, o. r. ಕರತಾಳಿ).

ಕರತಾಳಿ kara-tāḷi. = ಕರತಾಳ, q. v.

ಕರತೋಯೆ kara-tōye. *N. of a river* (in the north-east of Bengal).

ಕರದಣ್ಡ kara-daṇḍa. a lotus (ಪದ್ಮ Mr. 419; Sk. ಖರ-).

ಕರದೀಪ kara-dīpa. a metal platter with a handle, used as a lamp (My.).

ಕರದೀವಿಗೆ kara-dīvige. a plain platter used as a lamp (My.).

ಕರದು karadu. 1. P. p. of ಕರೆ 1. (C.).

ಕರದು karadu. 2. P. p. of ಕರಿ 1. (C.).

ಕರದು karadu. 3. = ಕರಿದು. that is black; blackness (C.; ಕಪ್ಪು G.).

ಕರನ್ಧಮ kara-n-dhama. N. of a prince of Ayōdhya (J. 5, 22. 23).

ಕರಪತ್ರ kara-patra. *a saw.* (J. 26, 60. 62. 63. 66).

ಕರಪರಿಚ್ಯುತ kara-paricyuta. flown off from or fallen from the hand. (Śmd. 272).

ಕರಪಲ್ಲವ kara-pallava. a finger; the hand; conversation with the fingers (see Mr. 353; My. as ಕರಪಲ್ಲವಿ).

ಕರಪಾತ್ರೆ kara-pātre. a small cup (ಕೆಯ್ವಟ್ಟಲ್ Mr. 207).

ಕರಪಾಲ kara-pāla. *a sword, a scymitar.*

ಕರಪಾಲಿಕೆ kara-pālike. *a sword, or one-edged knife;* a short club or wooden sword.

ಕರಪೀಠ kara-pīṭha. = ಕರಣಿಗೆ. a mason's trowel. (My.; occasionally). 2, a flat piece of wood with a handle used by cripples to rest their hands on in creeping (My.). 3, the tool called a road-tamper or dammas (ಒಗವ ಪೆಟ್ಟಣಿಗೆ Mr. 158).

ಕರಪುಟ kara-puṭa. joining the palms of the hands in token of respect; the hands joined and hollowed to receive anything. (Bh. 1, 7, 40).

ಕರಬಾಲ kara-bāla. = ಕರಪಾಲ, ಕರವಾಲ, ಕರವಾಳ್, ಕರವಾಳು. *a sword, a scymitar* (ಕರವಾಳ್ Ct. II, 70).

ಕರಬಾಲಿಕೆ kara-bālike. = ಕರಪಾಲಿಕೆ. (Sk.).

ಕರಬೂಜ karabūja. = ಕರಬೂಜು.

ಕರಬೂಜು karabūju. = ಕರಬೂಜ, ಕರುಬೂಜು, ಕರ್ಬೂಜ, ಖರ್ಬೂಜ. the musk-melon (C.; Mhr., H. ಖರಬುಜ).

ಕರಬೋನ kara-bōna. a (small) kind of water-vessel with a large mouth. ಉಧ್ವಟಂ ಕರಬೋನಮ್ ಅಕ್ಕು, ಅದಱ ಮುಚ್ಚಳಂ ಶಿಖರಿಯಕ್ಕು (Mr. 211, o. r. ಉಧ್ವಟಂ, ಉತ್ಪುಟ).

ಕರಭ karabha. = ಕಲಭ. *the distance from the wrist to the tip of the little finger, the metacarpus* (ಕಿಱುವೆರಳ ಅಗ್ರದಿನ್ದ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ಮಧ್ಯ, ಕಿಱುವೆರಳಿನ ತುದಿಯಿನ್ದವು ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುಮಧ್ಯ Nn. 161; ಕಿಱುವೆರಳ ಮಣಿಬನ್ಧಂ Mr. 468). 2, a camel (ಒಟ್ಟೆ 161, o. r. ಒಕ್ಟೆ, ವಾರಣ Mr. 469). 3, *a young camel* (or any young animal). 4, a musical instrument (ಸುವಾದ್ಯ, ಒಳ್ಳಿಹ ವಾದ್ಯ 161).

ಕರಭೂಷಣ kara-bhūṣaṇa. *an ornament of the wrist, a bracelet.*

ಕರಮ karama. order, etc. Tbh. of ಕ್ರಮ. (S. Mhr.).

ಕರಮರ್ದಕ kara-mardaka. = ಕರವನ್ದಿಗೆ. *a prickly shrub with eatable berries, Carissa carandas* Lin.

ಕರಮರ್ದಿ kara-mardi. = ಕರಮರ್ದಕ, ಕರವದಿ (Sk.).

ಕರಮುಕ್ತ kara-mukta. *a missile weapon thrown with the hand* (ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಬಿಡುತಿರ್ಪ ಶಸ್ತ್ರ Mr. 293).

ಕರಮುಕ್ತಿ kara-mukti. throwing or throwing away with the hand. see ಚೆಲಂಗು.

***ಕರಮೆ karame.** greatly. ಅಖಿಳ ದಿಗ್ದಿನ್ತುರದ ರದಂಗಳ್ ಕರಮೆ ಕರಿಪುಗಾಱುದುವಾಗಳ್ Pb. 10, 36.

ಕರಮ್ಬು karamba. 1. = ಕಲಮ್ಬು, etc. Tbh. of ಕದಮ್ಬು (Śmd. 352). the stalk of a potherb (ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು 352; M. ಕಱಮ್ಬು).

ಕರಮ್ಬು karamba. 2. *mixed.*

ಕರಮ್ಭ karambha. *a cake, flour or meal mixed with curds.* see Hlā. and Nr. s. ಕಲಸು 1.

ಕರಮ್ಭಕ karambhaka. = ಕದಮ್ಬು No. 5, ಕದಮ್ಬುಕ No. 3, q. v. a cake, flour or meal mixed with curds (Sk.).

ಕರರುಹ kara-ruha. growing from the hand: *a finger-nail.*

ಕರವಡಿಗೆ karavaḍige. N. of a plant (ಕರವಣ್ಡಿ Mr. 118, o. r. ಕರವತಿಗೆ in one MS.; *cf.* ಕವಳೆ and ಕರವದಿ, etc. ?).

ಕರವಣ್ಡಿ karavaṇḍi. = ಕರವಡಿಗೆ, q. v.

ಕರವದಿ karavadi. = ಕರವನ್ದಿಗೆ. (St. & Pl.). Tbh. of ಕರಮರ್ದಿ.

ಕರವನ್ದಿಗೆ karavandige. = ಕರವದಿ. Tbh. of ಕರಮರ್ದಕ. (ಕರಮರ್ದಕ, ಅವಿಗ್ನ, etc. Nr.).

ಕರವಾಯಿ karavāyi. an instrument of braziers: the anvil on which vessels are hung to be hammered (Te.; R.; Mhr. ಖರವಈ).

ಕರವಾಲ kara-vāla. = ಕರಬಾಲ. (My.). a scymitar.

ಕರವಾಳ್ kara-bāḷ. = ಕರವಾಲ, etc. (ಕರಬಾಲ Ct. II, 70). [ಪಡಿವಡೆ ಗುರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱು ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 19]. see Abh. P. 13, 60; Rsv. 1, 99; 5, 121; 6, 36.

ಕರವಾಳಿ karavāḷi. (Ct. I, 49, text very corrupt).

ಕರವಾಳು kara-bāḷu. = ಕರವಾಳ್. (Bp. 28, 46; 61, 25).

ಕರವಿಕೀರ್ಣ kara-vikīrṇa. scattered or spread about, or shaken, with the hand. see ಕೊಡಪು.

ಕರವಿಮೋಚನ kara-vimōcana. = ಕರಮುಕ್ತಿ, see ಇಡು, ಚೆಲಕು, ಚೆಲಂಕು, ಬೀಸಾಡು.

ಕರವೀರ kara-vīra. *a fragrant oleander, Nerium odorum* Ait. (ಅಶ್ವಮಾರ, ಕಣಗಿಲೆ Mr. 113; ಪಡ್ಡಳಿ Ct. I, 11).

ಕರವೀರಚೋಳ karavīra-cōḷa. N. (Bp. 22, 1; 25, 4).

ಕರವೂರ್ kara-ūr. the great town: N. of a town (Bp. 27, 38; 44, 58; 47, 36; T. ಕರುವೂರ್, ಕರೂರ್).

ಕರಶಾಖೆ kara-śākhe. *a finger.*

ಕರಶೀಕರ kara-śīkara. *water expelled by an elephant's trunk.*

ಕರಸಾಣೆ kara-sāṇe. a grind-stone. Tbh. of ಖರಶಾಣ (Śmd. 376).

ಕರಸೀಕರ kara-sīkara. *water expelled by an elephant's trunk.*

ಕರಸು karasu. 1. = ಕರಿಸು 2, ಕರೆಯಿಸು No. 1, ಕರೆಸು. to cause to call, to have called, etc. (Bp. 4, 5; 5, 3. 4. 53; 12, 38; 24, 32; 53, 58; 55, 8; 61, 4; J. 7, 1; 12, 28; C.). ಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು, to have oneself called or named (My.; B. 5, 55).

ಕರಸು karasu. 2. = ಕರಿಸು 1, No. 1 (S. Mhr.). 2, = ಕರಿಸು 1, No. 2 (My.).

ಕರಸ್ಥ kara-stha. standing or being in the hand. (My.; G.).

ಕರಸ್ಥಲ kara-sthala. -ಳ. the hand (Bp. 38, 46; 56, 47; 57, 82). N. of a place near Hampe (My.).— ಕರಸ್ಥಲದ ಅಪ್ಪಿದೇವ. N. (Bp. 59, 4).— ಕರಸ್ಥಲದವರು. -ಅವರು. an order of Jaṅgamas of the Liṅgavantas, who do not marry and are considered to have read some religious books (S. Mhr.).

ಕರಹ karaha. calling; inviting (ಆಕಾರಣ, ಆಹ್ವಾನ, ಅಭಿಮನ್ತ್ರಣ Hlā.; Mr. 88; ಅಹೋ Nn. 149; Grj. 3, 91 va.).

ಕರಹ karaha. = ಕರಗ. hailstone, etc. Tbh. of ಕರಕ. (Cpr. 6, 86 va.).

ಕರಹಟ್ಟ karahaṭṭa. see ಕರಹಟ್ಟಿಗ.

ಕರಹಟ್ಟಿಗ karahaṭṭiga. ಕರಹಟ್ಟ-ಇಗ. (Śmd. 233, o. rs. ಕರಹಟಿಗ, -ಹರಿಗ).

ಕರಹಾಟ karahāṭa. *the bulbous root of a lotus, etc.* (ಮುರದ ಗೆಡ್ಡೆ Hlā.; ಸಸಿ ವಲ್ಲಿಗಳ ಗಡ್ಡೆ Mr. 107).

ಕರಹಾಟಕ karahāṭaka. *the tree Vangueria spinosa* Roxb.

ಕರಳು karaḷu. = ಕರುಳ್, etc. (C.; B. 4, 24). ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕರಳು (ಅನ್ತ್ರ G.),

ಕರಾಗ್ರ kara-agra. *the tip of an elephant's trunk.*

ಕರಾಂಗುಲಿ kara-aṅguli. a finger (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಕೆಯ್ಯ ಬೆರಳು Nn. 60).

ಕರಾಚೂರಿ karācūri. a sword (Te.). 2, a man of peremptory, positive speech (My.).

ಕರಾಚೂರು karācūru. peremptoriness, positiveness (My.).

ಕರಾಟ karāṭa. = ಕರಣ್ಡ. (ಸಮುದ್ಗಕ, ಸಮ್ಪುಟಕ Si. 231; Te.; My., also: a bag).

ಕರಾಡಿ karāḍi. a tribe of Brāhmaṇas, or an individual of it M. ಕಱ್ಹಾಡಿ, a class of Brāhmaṇas; Mhr. ಕಱ್ಹಾಡಾ).

***ಕರಾತಳ karātaḷa.** = ಕರತಳ. palm of hand. ನಿನ್ನವನಿತಳಂ ಕರಾತಳದ ಪೋಲ್ Pb. 7, 40.

ಕರಾನ್ವೇಷಣ kara-anvēṣaṇa. seeking for with the hand. see ಪುಡುಕು.

ಕರಾಬು karābu. bad; uncultivable, or lying uncultivated (C.; Mhr., H. ಖರಾಬ).

ಕರಾಭರಣ kara-ābharaṇa. an ornament for the hand. see ಮುರಿ.

ಕರಾರ karāra. = ಕರಾರು. an agreement, etc. (B. 5, 221).

ಕರಾರವಿನ್ದ **kara-aravinda.** the hand regarded as a lotus (Ssv. 5, 14 va.).

ಕರಾರು **karāru.** a promise; an agreement, an engagement (C., Mhr., H.). — ಕರಾರುನಾಮೆ. a written agreement, contract or engagement (B. 5, 7. 221).

ಕರಾಲ **karāla.** -ಳ. *great, large, high, lofty.* 2, formidable. 3, deformed; crooked (ವಿಕಟ, ಅತಿಕೊಂಕು Mr. 450). 4, ರಾಹು, ಮಹಾವಿಷ (Nn. 76). 5, N. of Śiva, Yama, and others. 6, N. of a region. see Bp. 38, 68; 40, 85; 49, 10; 58, 25; Śsv. 4, 7. 21.

ಕರಾಲಮ್ಬನ **kara-ālambana.** the act of supporting with the hand, giving a helping hand; helping, sustaining, support. (R.).

ಕರಾಲಿ **karāli.** a śakti of Śiva (Śsv. 3, 12).

ಕರಾವಲಮ್ಬನ **kara-avalambana.** = ಕರಾಲಮ್ಬನ. (My.).

ಕರಾವಳಿ **kare₆-āvaḷi.** the region of the banks of a river or of the shore of the sea (My.).

ಕರಾಸಿ **kara2-asi.** (*or* kara1-asi). a sharp sword; a dagger (Ch. v. 2, G. MS.; Te., dagger = ಕಟಾರಿ).

ಕರಾಳಿ **karāḷi.** — ಕರಾಳಿಅಜುವೆ. a kind of coarse cotton cloth (S. Mhr.).

ಕರಾಳು **karāḷu.** a kind of weapon. Tbh. of ಕರವಾಲ. (Bp. 47, 34).

ಕರಿ **kari. 1.** to be scorched or singed; to be charred; to be burnt to cinder (ಅತಿದಾಹ Śmd. Dh.; T. ಕರಿ, ಕರುಗು; Bp. 3, 6; My.). [ಪೊಸವೇಟಕಾರರೆರ್ದೆಗಳ್ ಪೊಸಕಾರ ಪೊಡರ್ಪುಗಣ್ದದೇಂ ಕರಿತುವು Pb. 7, 23]. 2, to fry, to roast (in oil, ghee, fat, etc., C.). P. ps. ಕರಿದು, ಕರಿತು, ಕರಿದು, ಕರ್ತು.

ಕರಿ **kari. 2.** the state of being scorched, etc. 2, frying, etc.; the state of being fried, etc. — ಕರಿಕರಿ. rep. (Bp. 2, 13; 50, 79; 56, 35). — ಕರಿಕರಿಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. to be greatly scorched (in the mind) and faint (Bh. 1, 6, 17). — ಕರಿಗಡುಬು. -ಕಡುಬು. a fried kaḍubu (C.). — ಕರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be scorched, etc. (Bp. 51, 24). — ಕರಿಮುರಿ. dupl. a charred and bent or shrivelled state (Grj. 9, 22; Bp. 58, 60). [—ಕರಿಮುರಿಕನೆ.= ಕರಿಮುರಿ. ಉರಿವುರಿಯಿಂ ಕರಿಮುರಿಕನಾದುವುನ್ನದ ಪರಭೃತಷಟ್ಪದರಣ ರಾಜಕೀರ ಕುಲಂಗಳ್ Pb. 5, 90]. — ಕರಿಮುರಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to be scorched and shrivelled (Grj. 2, 106 va.; 8, 49; 9, 21; Śsv. 2, 9; V. 38, 100). ಕಿವಿಯುಮುನ್ನಟ್ಟ ಕರಿಮುರಿವೋಕುಂ (Śmd. 267). — ಕರಿಮೊಳೆ. a scorched germ or bud (Bh. 4, 3, 12; 8, 8, 6). — ಕರಿಯೊನಿಕೆ. -ಒನಿಕೆ. a charred pestle. ಶರ್ಮನ್ ಇಲ್ಲದ ಗಣ್ಡು ಕರಿಯೊನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54).

ಕರಿ **kari. 3.** = ಕರ್ 7, etc. blackness; the colour black; a dark-blue colour (C.; T., Te.). 2, charcoal (My.; T.). 3, unpropitiousness. genitive ಕರಿಯ or ಕರೀ. [ಸೊಗಯಿಸುವ ಕರಿಯ ಪಿರಿಯ ಮೆಯ್ಯ ನಿಡಿಯ ಕಿವಿಯ ಕುಣಿದು ಮೆಟ್ಟಿ ವಜ್ಜರಿಗತ್ತೆಗಳುಮಂ Ap. 4, 54 va.; Pb. 7, 23]. — ಕರಿಗುಡ್ಡು. the pupil of the eye (My.). — ಕರಿಗುಬ್ಬಿ. the common Indian magpie, Dendrocitta rufa (Bḍ.; My.). — ಕರಿಜುಳ್ಳಿ. a very prickly under-shrub, Barleria buxifolia Lin. (St. & Pl.) — ಕರಿಚೇಜು. = ಎಮ್ಮೆಚೇಜು. (My.). — ಕರಿಜಾಲಿಗಿಡ. a thorny shrub with very fragrant yellow flowers, Acacia farnesiana Willd. (St. & Pl.). — ಕರಿಜಾಲಿಮರ. the Babool tree, Acacia arabica Willd. (St. & Pl.). — ಕರಿಜಿಗಿ. a disease of the cotton plant (S. Mhr.). — ಕರಿಜೀನಂಗಿಮರ. a shrub or small tree, Sesbania aegyptiaca Pers. (St. & Pl.). — ಕರಿಜೀರಿಗೆ. a potherb, not indigenous, Nigella sativa Lin. (St. & Pl.; ಸುಷವಿ, ಕಾರವಿ, etc. Si. 310; My.). — ಕರಿತುಮ್ಬೆಗಿಡ. a half shrub, the Malabar cat-mint, Anisomeles malabarica R. Br. (St. & Pl.). — ಕರಿತುಳಸಿಗಿಡ. a small shrub, sacred to Viṣṇu, Ocimum sanctum Lin. (St. & Pl.; My.). — ಕರಿದಿಂಗಳು. -ತಿಂಗಳು. the dark half of the month (My.). — ಕರಿದಿವಸ. an unpropitious day, *e. g.* the day after an eclipse, after cremation, etc. (C.). — ಕರಿನಾಗರಹಾವು. a variety of Nāga tripudians (Bḍ.; My.). — ಕರಿನೆಕ್ಕಿಗಿಡ. a shrub, native of the Indian archipelago, but running now wild in India, Gendarussa vulgaris Nees. (St. & Pl.). [— ಕರಿಪುಗಾಜು. -ಕಾಜು. to emit black. ಅಜನ ಪದ್ಮವಿಷ್ಟರದೆಸಳ್ಗನ್ದರೆಸೀದುವಖಿಳ ದಿಗ್ದಿರದ ರದಂಗಳ್ ಕರಮೆ ಕರಿಪುಗಾಜುದುವಾಗಳ್ Pb. 10, 36]. — ಕರಿಬೇವು. a small tree with strong smelling leaves, the curry-leaf tree, Murraya koenigii Spr. (ಚೀರ್ಜೆ, ಅವನಿ Mr. 134; C.). — ಕರಿಮಣಿ. a black bead composed of earth, sealing wax, etc., worn by a woman whose husband is alive (My.). — ಕರಿಮತ್ತಿ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (Z.; My.). *cf.* ಕಮ್ಮತ್ತಿ s. ಕರ್ 1. — ಕರಿಮರ. the Coromandel ebony-tree, Diospyros melanoxylon Roxb. (St. & Pl.; My. = ಬೀಟೆಮರ). — ಕರಿಯಂ. -ಅಂ 3. a man of black colour (Śmd. 154. 184). — ಕರಿಯ ಕಜ್ಜಿ. a kind of itch or scab. ಕರಿಯ ಕಜ್ಜಿಯನುಳ್ಳವನು (ಕಚ್ಛುರ Nr.). — ಕರಿಯ ಕಣ್. a black eye. ಕರಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ (ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ Hlā.; Mr. 276). — ಕರಿಯ ಕಮ್ಬಳಿ. a black blanket (Bp. 58, 50; My.). — ಕರಿಯ ಕೇಶವ. N. (Bp. 11, 4). — ಕರಿಯಗಸೆ. -ಅಗಸೆ. = ಎಳ್ಳಗಸೆ, ಕಪ್ಪಗಸೆ. (ಅತಸಿ, ಉಮೆ Si. 305; My.). — ಕರಿಯ ಗೋರಜ್ಜೆ. (ನೀಲೆ, etc. Hlā.; ಅರ್ತಗಲ, ದಾಸಿ, ಬಾಣ Nr.). — ಕರಿಯ ಜೀರಗೆ. = ಕರಿಜೀರಿಗೆ. (ಕೃಷ್ಣಜೀರಿಕೆ, ಕಾರವಿ, ಸುಷವಿ Nr.). — ಕರಿಯ ತಿಗಡೆ. (ಶ್ಯಾಮೆ, ಪಾಲಿನ್ದಿ, ಸುಷೇಣಿಕೆ, ಕಾಲೆ, etc. Nr.). — ಕರಿಯದು. -ಅದು. that is black. ಕರಿಯವು (Śmd. 119). ಕರಿಯವಪ್ಪ ಕಾಲ್ ಮೊಗಂಗಳಿಂ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). — ಕರಿಯ ದ್ರಾಕ್ಷೆ. a black grape (My.). — ಕರಿಯ ನಖ. a particular perfume, a dried substance of a brown colour and of the shape of a nail, apparently a dried shell-fish (ಶುಕ್ತಿ, ನಖ, ಕೋಲದಲ, etc. Nr.). [— ಕರಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ್. the water-lily. ಕರಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವಿನೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ನೂಪುರಮಂ Pb. 5, 6 va.]. — ಕರಿಯ ನೆಲ್ಲು. the grain Panicum miliaceum (ಅಣು Nr.). — ಕರಿಯ ನೊಣ. (ನೀಲಾಮಕ್ಷಿಕೆ Nr.). — ಕರಿಯ ಬದನೆಕಾಯ್. -ಕಾಯಿ. a brinjal fruit of a blackish colour (Bp. 9, 2; 38, 53; C.). — ಕರಿಯ ಬಾಳ. a kind of drug and perfume (ಹ್ರೀವೇರ, ಬಾಲಕ, ಜಲ Hlā.). — ಕರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. a black Brāhmaṇa. ಕರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು, ಬಿಳೀ ಹೊಲೆಯನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು (Prv.). — ಕರಿಯ ಮೀನು. a kind of fish (ಶಕುಲ Nr.). — ಕರಿಯರಗು. -ಅರಗು. a blackish sealing wax (My.). — ಕರಿಯ ರೇಖೆ. a black stripe. ಕರಿಯ ರೇಖೆಯುಳ್ಳ ಸಾರಂಗ (ಕೃಷ್ಣಸಾರ Nr.). — ಕರಿಯ ಲೊಕ್ಕಿ. (ನೀಲಿಕೆ, ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, etc. Nr.; ಶೇಫಾಲಿಕೆ Nr.). — ಕರಿಯ ಹಕ್ಕಿ. (ಅಸಿತಖಗ Mr. 174). — ಕರಿಯಳ್. -ಅಳ್ 3. a female of a black colour (My.). — ಕರಿಯಾಲಿ. -ಆಲಿ. the pupil of the eye (ಕನೀನಿಕೆ, ನಯನಮಧ್ಯತಾರೆ Hlā.; V. 3, 5). — ಕರಿಯಿರುವೆ. -ಇರುವೆ. a black ant (Bp. 58, 50; My.). — ಕರಿಯುತ್ತತ್ತಿ. -ಉತ್ತತ್ತಿ. the fruit of the tree Melia dubia Cav. (Z.). — ಕರಿಯುತ್ತರಾಣಿಗಿಡ. a Jamaican plant, now running wild in India, the Jamaica Vervain, Stachytarpheta jamaicensis Vahl. (Z.; My.). — ಕರಿಯುದ್ದು. -ಉದ್ದು. a black kind of uddu (My.). — ಕರಿಯುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. a kind

of black sea-salt (My.). — ಕರಿಯುಮ್ಮತ್ತ. -ಉಮ್ಮತ್ತ. = ಕರೆಯುಮ್ಮತ್ತ. a black sort of thorn-apple (My.). — ಕರಿಲಾವಗ. the jungle bush-quail, Perdicula asiatica (My.). — ಕರಿಲಾವಂಚಹುಲ್ಲು. the grass Andropogon iwarancusa Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕರಿಹತ್ತಿ. the American cotton-plant, Gossypium barbadense Lin. (St. & Pl.; C.). — ಕರಿ ಹಱಿ. to tear, *i e.* do away with, unpropitiousness, an act that, on a certain day (ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿವೆ), is represented by throwing an iron ball that is attached to a rope, over a tōraṇa and thus pulling down the tōraṇa, when the ornamented bullocks of the place that previously had passed under the tōraṇa, are playfully driven about (S. Mhr.). — ಕರೀ ಕಚೋರ. a kind of perfume (ರಾಕ್ಷಸಿ, ಚಣ್ಣೆ, etc. Si. 154; My.). — ಕರೀ ಕಬ್ಬು. = ಕರೇ-. a black sugar-cane of superior sweetness (C.). — ಕರೀ ಕಾಗಿ. (ದ್ರೋಣ Si. 419; My. as -ಕಾಗೆ). — ಕರೀ ಚೇಱು. a black scorpion (Si. 171; My.). — ಕರೀ ನೀರು. water of a dark colour, though pure (C.). 2, water mixed with black impurities (My.). — ಕರೀ ನೆಲಕುಮ್ಬಳ. (ಕ್ಷೀರವಿದಾರಿ, etc. Si. 148). — ಕರೀ ಲಕ್ಕಿ. = ಕರಿಯ ಲೊಕ್ಕಿ. (C.). — ಕರೀ ಲಕ್ಕಿಲಿ. = ಕರೀ ಲಕ್ಕಿ. (ಶೇಫಾಲಿಕೆ, ಕರೀ ಹುವ್ವುಗಳುಳ್ಳ ಲಕ್ಕಿಲಿ Si. 138). — ಕರೀ ಸಾಸುವೆ. (ಕೃಷ್ಣ, etc. Si. 305; C.). — ಕರೀ ಹತ್ತಿ. = ಕರಿಹತ್ತಿ. (Si. 150; My.). — ಕರೀ ಹುವ್ವು. a dark-coloured flower (Si. 138. 140; My.).

ಕರಿ kari. 4. = ಕೞಿ 1, ಕೊರೆ 2. to pass away. see ಅಸಕರಿ, ಅಳವಿಗರಿ, ಹೋಱಗರಿ.

ಕರಿ kari. 5. = ಕರೆ 1. to call. (C.).

ಕರಿ kari. having a trunk: *an elephant* (ಗಜ Ṡmd. Dh.; ಆನೆ Nn. 57; ಪಿಡಿ Ct. I, 30). 2, the number eight (ಎಣ್ಟು Mr. 347; Ch.). 3, N. of a tree (ತಗಿ Mr. 118). — ಕರಿಕಾಲ. N. (Bp. 15, 24; 47, 34). — ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳ. N. (Bp. 26, 55; 33, 13; 44, 58; 54, 72; 57, 83). — ಕರಿಮೊಗ. = ಕರಿಮುಖ. Gaṇēśa (ಬೆನಕ, etc. Ṡm. 4).

ಕರಿಕ karika. = ಕರಿಗ. a black man. (Ṡmd. 154, o. r. ಕರಿಯ; 239). [2, Viṣṇu. ಒಬ್ಬ ಕೆಂಚನೊಬ್ಬ ಕರಿಕನೊಬ್ಬ ಶುದ್ಧ ಧವಳಿತನೆನ್ನಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವೆ? ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಘನವೆನ್ಬರು Bv. 541].

ಕರಿಕ karika. doing, acting. see ಜಂಘಾ-.

ಕರಿಕರ kari-kara. an elephant's trunk. ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಲ ತುದಿ (ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ Nn. 72).

ಕರಿಕು kariku. = ಕರಕು, ಕರಿಂಕು (Ṡmd. 48), etc. the state of being scorched, singed, or charred, etc. ಕರಿಕುವರಿ. -ಪರಿ. (ಕರಿಕುವರಿ). to become scorched, etc. (Bh. 4, 3, 54; Rṡv. 5, 38).

ಕರಿಗ kariga. = ಕರಿಕ. (My.; Tu. ಕರ್ಗುಡೆ). ಹಿರಿಯ ಬೊಮ್ಮನು ಕೆಂಚ, ಕಿಱಿಯ ಹರಿ ತಾ ಕರಿಗ, ಪುರಹರನು ಶುದ್ಧಧವಳಕನ್; ಇವರುಗಳು ಸರಿಯೆ ದೈವಕ್ಕೆ? (Sp.).

ಕರಿಗಮನೆ kari-gamane. a woman whose gait resembles that of an elephant (R.).

ಕರಿಗರ್ಜಿತ kari-garjita. *the roaring of elephants.*

ಕರಿಗಿ karigi. a black female (My.; Tu. ಕರ್ಗಿ).

ಕರಿಗಿಸು karigisu. = ಕರಗಿಸು. (My.). to melt. ಕರಿಗಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ದ್ರುತ, ಅವದೀರ್ಣ Si. 378).

ಕರಿಘಟೆ kari-ghaṭe. a troop of elephants (J. 3, 38).

ಕರಿಂಕು kariṅku. = ಕರಿಕು. (Ṡmd. 48). [—ಕರಿಂಕುವರಿ. = ಕರಿಕುವರಿ. to become scorched. ಪರವಾದಿಗಳ ಮೊಗಂಗಳ್ ಕರಿಂಕುವರಿದನ್ತೆ ಕನ್ದಿಕುನ್ದಿರೆ Ap. 2, 23]. — ಕರಿಂಕುವಿಟ್. -ಬಿಟ್. to grow scorched, etc. (Cpr. 5, 132). [—ಕರಿಂಕೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to cause to scorch. ನರಗನುರಿಪಿದೊಡೆ ಕರಿಂಕೇಱಿಸಿದಾತನ ತೇಜದ ಬೀಜಲನನು ಕರಿಪುವಾದುವೊಗೆದುರಿವುರಿಗಳ್ Pb. 1, 35].

ಕರಿಚರ್ಮಧಾರಿ kari-carma-dhāri. who wears an elephant's hide: Ṡiva (Bp. 25, 31).

ಕರಿಚರ್ಮಾಮ್ಬರ kari-carma-ambara. Ṡiva (My.).

ಕರಿಚು karicu. = ಕರಿಜು, q. v.

ಕರಿಜು kariju. to lay hold of, to seize, etc. (ಕೈಕೊಳ್ Ct. I, 69, o. r. ಕರಿಚು; *cf.* ಕದಿ, ಕರೆ 4).

ಕರಿಜು kariju. a weight used in weighing camphor (My.; *cf.* ಕಣಜು?).

ಕರಿಣಿ kariṇi. *a female elephant* (ಪಿಡಿ Ct. II, 14). see ಪಿಡಿ.

ಕರಿತು karitu. P. p. ಕರಿ 1. (My.).

ಕರಿದು karidu. = ಕರದು 3, ಕರೆದು. (Ṡmd. 96). that is black; blackness (ಅಸಿತ, ಶಿತಿ, ನೀಲ, ಕೃಷ್ಣ, ಕಾಲ Hla., Nr.; ಕಾಟ್, ಕಱಿ, ಕರ್ಪುರ Ṡm. 69; ಕೌಲಿನ, ಕಪ್ಪು Nn. 76). ತುರಗಂ ಕರಿದಾಗೆ ಹೇಮನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 275). ಕರಿದಿನೊಳ್ (502). ಕರಿದಿನ ಹಿಣ್ಡ ಹಿಡಿಯದೊಡೆ (J. 6, 31).

ಕರಿಪಿಪ್ಪಲಿ kari-pippali. *a plant bearing a pungent fruit, Photos officinalis* Roxb. see ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ.

ಕರಿಪೋತ kari-pōta. *a young elephant.*

ಕರಿಪ್ರಾಸ kari-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಕರಿಮಕರ kari-makara. *a fabulous sea-monster.*

ಕರಿಮುಖ kari-mukha. Gaṇēśa. (My.).

ಕರಿರ karira. = ಕರೀರ. a water-jar (ಘಟ, ಹರವಿ Mr. 209). 2, the root of an elephant's tusk (ದನ್ತಮೂಲ, ಆನೆಯ ಮೊದಲ ಕೊಮ್ಬು Mr. 155; *cf.* ಕರೀರ). 3, = ಕರೀರ No. 1.

ಕರಿರಿಪು kari-ripu. = ಕರಿವೈರಿ. (Ṡṡv. 3, 28).

ಕರಿವದನ kari-vadana. = ಕರಿಮುಖ. (My.).

ಕರಿವಲ್ಲಿ kari-valli. = ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ. a medicinal plant. (Si. 145).

ಕರಿವೈಜಯನ್ತಿ kari-vaijayanti. *a flag carried by an elephant.*

ಕರಿವೈರಿ kari-vairi. a lion (ಸಿಂಹ Mr. 159).

ಕರಿಶಾವಕ kari-ṡāvaka. *a young elephant.*

ಕರಿಷ್ಣು kariṣṇu. fond of doing, doing. see ಅಲಂ-, ನಿರಾಕರಿಷ್ಣು.

ಕರಿಸು karisu. 1. = ಕರಸು 2. to cause to fry or roast (C.). 2, to fry or roast (My.). ಹಿಟ್ಟು ಕರಿಸಿ ಮಾಡುವ ದೋಸೆ (Si. 314).

ಕರಿಸು karisu. 2. = ಕರಸು 1, etc. to cause to call, etc.; to send for. ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತಾನು ಕರಿಸಿಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ Nr.). see B. 3, 23; 4, 78; 5, 191.

ಕರಿಸು karisu. to do, to make. see *e. g.* ಅಂಗೀ-, ಅನು-, ಅಲಂ-, ಪಕ್ಷೀ-, etc.

ಕರಿಸ್ಕನ್ಧ kari-skandha. *a troop of elephants.*

ಕರೀರ karīra. = ಕರಿರ. *a young, tender bamboo, shot from the root* (ಕೞಲೆ Mr. 485; ವಂಶಾಂಕುರ, ಬಿದಿರ ಕೞಲೆ Nn. 136). 2, *a water-*

jar. 3, *a thorny shrub, Capparis aphylla* Roxb. (ಭೂಮಿರುಹ 485; ವೃಕ್ಷ. ಮರನು 136).

ಕರೀರಕ karīraka. *fight, battle* (ಜಗಳ II; ದೌರ್ಮನಸ್ಯ, ಜಗಳ Mr. 452).

ಕರೀರಿ karīri. *the root of an elephant's tusk.*

ಕರೀಷ karīṣa. *dry cow-dung.*

ಕರು karu. 1. embossed work, bass-relief (Śmd. 59); (T. ಕರುಕ್ಕು, ಕರುಕ್ಕುವೇಲೈ; M. ಕರುಕ್ಕುಪಣಿ; *cf.* ಕಕ್ಕು 1); an embossed, or plastic, representation: a puppet (ಪುತ್ತಳಿ Ct. I, 52).— ಕರುವಿಡು. -ಇಡು. to put bosses or raised figures; to mould, to model (ಲೇಪ್ಯಕರ್ಮ Śmd. Dh.). [ಗನ್ಧರ್ವರುಯ್ವನ್ದು ನಿನ್ನಂ ಕರುವಿಟ್ಟನ್ತಿರ್ದುದಿಲ್ಲಾ ನೆರೆದ ಕುರುಬಲಂ ತನ್ದವಂ ಪಾರ್ಥನಲ್ಲಾ Pb. 9, 55; Cv. 656]. see ಕರುವಿಡಿಸು in Abh. P. 3, 25 va.; Grj. 2, 106 va.; 3, 102; Bp. 18, 38; C. Bp. 5, 51.

ಕರು karu. 2. = ಕರ 1, etc. greatness (T. ಕರು, great, a hillock; ಕರುಮ್ಮೈ, greatness; strength; M. ಕರು, stout; hard = ಕಡು; ಕರುಮೆ, hardness, sharpness of sword, strength of a man = ಕಡುಮೆ). —ಕರುಮಾಡ. a lofty dwelling, an upstair house (ನೆಲೆವನೆ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ Śs.). [ಕರುಮಾಡಮನಾದರದಿನ್ದಮೇಱು Pb. 4, 10; Ap. 4, 25 va.]. ಸಿರಿಯ ಕರುಮಾಡ (ಕೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಗೆ, ತಾವರೆ, ನೀರ್ವೂ, ಕಮಲ Śs. ದುಬ್ಬುಳಿ Kk. 13, o. r. ಕರುವಾಡ). ಮುತ್ತಿನ ಕರುಮಾಡದ ಮುನ್ದಣ ಮೊಗಸಾಲೆ (Rśv. 13, 1 va.). see Abh. P. 3, 26 va.; 3, 28; 7, 62va.; 10, 36 va.; 11, 149; 16, 71 va.— ಕರುವಾಡ. -ಮಾಡ. = ಕರುಮಾಡ. see above; J. 6, 10. 11; 8, 5; 15, 5.

ಕರುಂ karuṁ. an imitative sound.—ಕರುಂ ಕರುಂ. rep. the sound produced in eating raw cucumbers, etc. (C.).—ಕರುಂ ಕುರುಂ. reit. = ಕರುಂ ಕರುಂ. (My.).

ಕರುಕು karuku. = ಕರಕು, etc. black due to burning to cinder. (My.; G.).

ಕರುಕು karuku. a kind of finger-ring (Si 220, *only* in Si.).

ಕರುಣ karuṇa. = ಕರುಣೆ (Śmd. 102). that which causes pity; sorrow; pity; compassion; mercy. 2, compassionate, merciful (ಘೃಣಿ Nn. 194). 3, an ascetic (ತಪಸ್ವಿ 109). 4, one of the rasas or sentiments of a poem: *the pathetic sentiment* (Kāvy. IV, 2, 30. 35. 36). 5, *the pamplemouse tree, Citrus decumana.* — see Bp. 18, 52; 22, 20; 23, 40; 43, 8; 53, 47; 59, 52.

ಕರುಣಾಕರ karuṇa-ākara. a mine of mercy (Śśv. 4, 88 va.).

ಕರುಣಾನಿಧಿ karuṇā-nidhi. a treasury of mercy (My.).

ಕರುಣಾಬ್ಧಿ karuṇa-abdhi. an ocean of mercy (Śśv. 2, 111; 4, 99 va.).

ಕರುಣಾಮ್ಬು karuṇa-ambu. a tear of compassion (Bp. 18, 64).

ಕರುಣಾಮೃತ karuṇa-amṛita. kindness regarded as ambrosia (J. 1, 1).

ಕರುಣಾಮ್ಬುಧಿ karuṇa-ambudhi. = ಕರುಣಾಬ್ಧಿ. (Bp. 30, 30).

***ಕರುಣಾರಸ karuṇā-rasa.** = ಕರುಣ No. 4. one of the rasas. Kr. 2, 99.

ಕರುಣಾರ್ತ karuṇa-ārta. pitiful and painful, as a cry (B. 4, 38).

ಕರುಣಾಲವಾಲ karuṇa-ālavāla. a reservoir of compassion (My.).

ಕರುಣಾಲು karuṇa-ālu. -ಳು. a person who possesses pity, etc.; compassionate (My.). see Bp. 1, 33; 28, 50; 46, 75.

ಕರುಣಾಲುತನ karuṇālutana. compassion (My.)

ಕರುಣಾವನ್ತ karuṇā-vanta. having compassion, compassionate (Bp. 3, 67); a compassionate man (My.). 2, pitiable (Sk.).

ಕರುಣಾಶರನಿಧಿ karuṇā-śaranidhi. an ocean of mercy (Bp. 44, 73).

ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ karuṇā-samudra. = ಕರುಣಾಶರನಿಧಿ. (My.).

ಕರುಣಾಸಾಗರ karuṇā-sāgara. = ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ. (My.).

ಕರುಣಾಸಿನ್ಧು karuṇā-sindhu. = ಕರುಣಾಶರನಿಧಿ. (Bp. 36, 3).

ಕರುಣಿ karuṇi. a compassionate, merciful person (Bp. 10, 41; 24, 19). see ಕಡು-; ನಿಷ್-. 2, pitiable.

ಕರುಣಿಸು karuṇisu. to be compassionate or merciful [ಇನ್ನಾಕೆಗಿನಿಸು ಕರುಣಿಸು ಮನದೊಳ್ Kr. 3, 192; Ap. 14, 55]; (Śmd. 152 Mdb.; Bp. 27, 14. 73; 57, 13; 61, 59; Bh. 8, 26, 26; C.; B. 4, 144); to pity (c. Acc., My.), to show mercy to (Bp. 44, 16; My.); to present (something) from compassion or mercy (Grj. 10, 112; Śsv. 2, 112; Bp. 27, 38; 48, 6; My.).

ಕರುಣೆ karuṇe. -ಣಾ. *pity, compassion* (Śmd. 102; Kāvy. I, 2, 74-83). 2, = ಕರುಣ No. 4. (ಕರುಣಾರಸ Kāvy. IV, 2, 52).

ಕರುಬೂಜು karubūju. = ಕರಬೂಜು, etc. (ಕಲ್ಲಂಗಡಿ St. & Pl.; My.).

ಕರುಮಾಡ karumāḍa. an upstair. see s. ಕರು 2.

ಕರುವಾಡ karuvāḍa. = ಕರುಮಾಡ. see s. ಕರು 2,

ಕರುಳ್ karuḷ. = ಕರಳು, ಕರುಳು, ಕಳ್ಳು, ಕಳ್ಳು 2. (Śmd. 59. 132). an entrail; the bowels (J. 12, 44; 16, 28; M. ಕರಳ್, lungs and heart, liver; the mind, heart; Tu. ಕಲ್ಲು). [ಮುಡಿಯಂ ಪಿಡಿದೆೞೆದವನಂ ಮುಡಿಯಿಸಿ ಮುತ್ತವನ ಕರುಳ ಪಿಣಿಲಿನ್ದನ್ನಂ ಮುಡಿಯಿಸುಗೆ Pb. 7, 10]. 2, love (see ಕಳ್ಳು 2). ಕರುಳಂ (Śmd. 27; Bp. 45, 32). see ದೊಡ್ಡಗರುಳ್, ಪೆರ್ಗರುಳ್, ಬಲ್ಗರುಳ್.—ಕರುಳ್ವಿಣಿಲ್. -ಪಿಣಿಲ್. entrails that resemble braided hair (Abh. P. 13, 49).

ಕರುಳು karuḷu. = ಕರುಳ್. etc. (ಅನ್ತ್ರ, ಪುರೀತತ್ Hlā., Nr., Mr. 396; Si. 205; Bh. 8, 22, 45; My.). ಕರುಳು (Bp. 58, 56). ಕರುಳುಗಳು (Si. 205). ಕರುಳು ಒನ್ದಾದರೇನು? ಮರುಳು ಒನ್ದೇ? (Prv.).

ಕರೂಷ karūṣa. N. of a people and their country. (R.).

ಕರೆ kare. 1. = ಕರಿ 5, ಕಲೆ 3. to call; to invite (ಆಹ್ವಾನ Śmd. Dh.; Śm. 106; C.; T. ಕರೈ; Tu. ಕರೆ, to crow); to emit a sound, to sound (see ಉಸುರ್ಗರೆ, ಘೞಿಲ್ಗರೆ, ಭೋರ್ಗರೆ, ಲೊಟಗರೆ, ಸೂೞ್ಗರೆ; T. also: to speak; to clamour). P. ps. ಕರೆದು, ಕರದು (*e. g.* Bp. 32, 54; 57, 40), ಕರ 2, ಕರೆ 2. ಕರೆವಂ (ಬೞಿ, ಆಹ್ವಾನಪುರುಷ Śmd. I & Dh.). ಕರೆವುದು (ಹವ, ಹೂತಿ Nr.; ಹೇಹ, ಆಹ್ವಾನ Nn. 95). ಕರೆವಲ್ಲಿ (ಆಕಾರಣ Nn. 89; ಅರ್ಚ, ಆಹ್ವಾನ 106; ಆಹ್ವಾನ 155). ಕರೆಅಲ್, ಕರೆಯಲ್ (Śmd. 73). ಕರೆದಪಂ, ಕರೆದಪ್ಪಂ (277). ಕರೆದುದು (264). ಕರೆದು ಬೆಸಸುವುದು ಅವುದಾನೊನ್ದು ಉಣ್ಟು, ಅದಱಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶಾಸನಶಬ್ದಂ ನೆಗೞ್ಗುಂ (Nr.). [ಅಮರೇನ್ದ್ರ ಪುತ್ರನಂ ಕರೆವವೊಲಾದುವಾ ಪುರದ ವಾತ ವಿಧೂತ ವಿನೂತಕೇತುಗಳ್ Pb. 4, 34; Ap. 1, 80]. ಕರೆವುತೆ (Bp. 20, 13). ಭೀಮ ಕುನ್ತಿಯ ಕರೆದು, ಕಳುಹಿದಂ (Bh. 1, 10, 23). ಭೀಮನ ಕರೆದಳ್, ಏೞಿಯರ್ ಪಾರಣೆಗೆ! ಎನ್ದು (1, 10, 26). ಆಳ ಕರೆ! (1, 19, 19). ಕಾಳೆಗಕೆ ಜೂಜಿಗೆ ಕರೆದಡೆ (2, 13, 39). ಕಣ್ಣು ಕರೆಯದ ನೆಣ್ಣ ಗಣ್ಡುಕತ್ತೆಯ ಶಣ್ಟ (Dp. 54). ಕರದರೆ ಉಣ್ಣು! ತೆಱದರೆ ಮುಚ್ಚು! ಸೇರಿದ ಒಡೆಯಗೆ ಎರಡ ಬಗೆಯ ಬೇಡ! —ಕರದು, ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಲನಾಗರು ಹಿಡಿತು (others: ... ಅಳಿಯಗೆ ಮಲರೋಗ ಬನ್ತು, Prvs.). ಒಬ್ಬನು ಕರೆದರೆ ಓ ಎನ್ದು ನುಡಿನಲ್ಲಿ (ಓ Nn. 154). see Bp. 3, 21; 18, 18; 32, 18; 32, 44; 37, 3; 48, 9. 26; 52, 2; 60, 28; Rśv. 5, 125; 6, 10; 10, 9; J. 8, 6; Jñs. 1, 16.— ಕರೆದೊಯ್.

-ಒಯ್. (= ಕರ ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು). to conduct away (another person) along with oneself (Bh. 2, 13, 13). — ಕರೆಯ ಕಳುಹಿಸು. =ಕರೆ ಕಳುಹಿಸು (s. ಕರೆ 3). ಕರೆಯ ಕಳುಹಿಸೋಣ (ಆಹ್ವಾನ, ಹೂತಿ G.).

ಕರೆ kare. 2. = ಕರ 2, etc. — ಕರೆ ಕರೆ. rep. P. p. ಕರೆ ಕರೆದು [ಕರೆಕರೆದು ಮನೋಧೃತಿಯಿಂ Kr. 3, 192]. (*i. e.* ಕರೆದು ಕರೆದು, Bp. 24, 61; Rsv. 13, 95 va. & 102 va.; J. 28, 20).— ಕರೆ ಕೊಳ್ಳು. = ಕರ ಕೊಳ್ಳು. (B. 5, 53. 138). — ಕರೆ ತರಿಸು. = ಕರ ತರಿಸು. (B. 4, 196; My.). — ಕರೆ ತರು. = ಕರ ತರು. (B. 4, 56. 196; My.).

ಕರೆ kare. 3. ಕರೇ. = ಕರೆಯೆ, infinitive of ಕರೆ 1. — ಕರೆ ಕಳಿಸು. to send (one person) to call or invite (another) (B. 4, 137; My.). — ಕರೆ ಕಳುಹಿಸು. = ಕರೆ ಕಳಿಸು. (C.). — ಕರೇ ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ. sending to call, sending for (ಹವ, ಹೂತಿ Si. 388; My.).

ಕರೆ kare. 4. to hide (v. t. & i., ಅಡಂಗು). ಕರೆದನ್ ಎನ್ದು, ಅಡಂಗಿದಂ (Śmd. II; Kk. 87, o. r. ಕರೆ; T. ಕರ, to hide, conceal; to be close-handed; to steal, see s. ಕದಿ; *cf.* ಕರಿಚು). see ಅವುತೆ 2, ತಲೆಗರೆ, ಮೆಯ್ಗರೆ, ರೂಪುಗರೆ; Abh. P. 7, 86; Rśv. 4, 14 va.

ಕರೆ kare. 5. = ಕರ 4. — ಕರೆಮರೆ. dupl. = ಕರಮರೆ. worry. (Bp. 15, 7; 31, 14; 36, 17).

ಕರೆ kare. 6. a bank, a shore [ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಂ ಕರೆಗಣ್ಚಿ ತನ್ನ ವಧಿಯಂ ದಾಣ್ಟಿತ್ತು Pb. 9, 94]; (ಕೂಲ Śmd. Dh., *i. e.* ಕುಲ್ಯ or ಕೂಲ, see No. 3; ತೀರ Śm. 106; My.; Tu., Te., M.; T. ಕರೈ); a boundary (T.). 2, the border, *i. e.* unwoven threads, of a cloth or blanket, edge (ವಸ್ತ್ರದಶೆ Śmd. Dh.; ವಸ್ತ್ರಾಗ್ರ Śm. 106; ವರ್ತಿ, ವಸ್ತಿ, ದಶೆ, ಸಿಚ Hlā., Nr.; Mr. 342; C.; Te., Tu., T., M.; in regard to a blanket the unwoven threads just at the end of the web are to be inter-knit with coloured or uncoloured cross-threads by means of the hand, by which the real border or selvage is formed). [ಕರೆವೆರಸಿದ ಪೊಸದುಗುಲದ ತೆರಳ್ಕೆವೆತ್ತುಡೆ Ap. 4, 36]; (Cpr. 6, 63; ಮೇಗರೆ). 3, a cow-house or station (ಗೋಕುಲ Śmd. Dh., which though in all MSS., appears to be a mistake, see ಕರೆಗಣ್ಮು; there seems to have been originally ಗೋಪಸ, see ಕರೆ 4, and the ಆಪನ s. ಕರೆ 8 may perhaps also be wrong; Tu.: ಕರೆ, a parish, a social or caste jurisdictional division; M.: parish, a section).—ಈ ಕಮ್ಬಳಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ಕರೇ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಇರುತ್ತದೆ (B. 5, 123). — ಕರೆ ಕಟ್ಟುವವರು. a class of Kurubas (now also of Mahomedans), whose occupation is to join a selvage to blankets). — ಕರೆಗಣ್ಮು. -ಅಣ್ಮು. to overstep the boundary, to become excessive (ಕುಲಾತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Abh. P. 3, 154; 9, 30; 16, 89; Śsv. 1, 79 va.; 2, 24). — ಕರೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. (boundary stones ?): two stones erected by the individual who commences the building of a town, which are worshipped annually by him as long as he lives, and by his descendants, etc. after his decease. this prevails to the west of Mysore (R.).

ಕರೆ kare. 7. = (ಕದ್-, ಕನ್-2, ಕಬ್ 1-, ಕಮ್ 1-), ಕರಿ 3, ಕಟು 1, (ಕ೯1-). blackness; the colour black; a dark-blue colour (*cf.* ಕಟ್ಟು). genitive ಕರೆಯ, ಕರೇ. — ಕರೆಕಮಲ, (ಕೈರವ, ಕುಮುದ Dhw.; My.). — ಕರೆಗಣಿಕೆ. a gaṇike that bears black berries (My.). — ಕರೆತಲೇ ಕೋಟು. the scaup, Fuligula marila (Bd.). — ಕರೆನೆಲ. black soil (C.). — ಕರೆ ಬಣ್ಣ. a prostrate plant with light blue flowers, Ruellia prostrata Lamk. (Z). 2, N. of a lewd warrior (My.). — ಕರೆಬಣ್ಣದ ಬಳ್ಳಿ. a milky climbing shrub, Cryptolepis buchanani Roem. & Sch. (Z.). — ಕರೆಬಾಳೆ[3]. a kind of plantain used for medicinal purposes (S. Mhr.; B. 2, 38). — ಕರೆಬೂದಿ. ashes made by pouring water on a cake of dried cow-dung, etc. when glowing in the fire, and used as a dentifrice (C.; B. 3, 20). — ಕರೆಬೆಕ್ಕು. a black cat (B. 1, 27; C.). — ಕರೆಮಲೆ. the range of ghauts from Tirupati to Śrīśaila, and other black hills (My.). —ಕರೆಯವ್ವ. -ಅವ್ವ. ಕರೆವ್ವ. the black dame: the name of a household-goddess, a kind of Śakti; there is no image of her, but she is considered to reside in the niche of a wall of a room, where a cocoa-nut is kept for her (S. Mhr.). — ಕರೆಯುಡ. -ಉಡ. a kind of gecko, Hemidactylus sykesii (Bd.). — ಕರೆಯುಮ್ಮತ್ತ. -ಉಮ್ಮತ್ತ. = ಕರಿಯುಮ್ಮತ್ತ. (ದನ್ತಿ Si. 158). — ಕರೆಯೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. a species of Sesamum indicum (C.). —ಕರೆಹಕ್ಕಿ. (ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ Si. 175); the king crow or Dedugo (Bd.; Pr).— ಕರೆಹಿಪ್ಪಲಿಬಳ್ಳಿ. (ನೆಲಹಿಪ್ಪಲಿಬಳ್ಳಿ St. & Pl.). —ಕರೇ ಅಗುರುಚಕ್ಕೆ. (ಅಗರುಗನ್ಧ Si. 226; My.).—ಕರೇ ಕಬ್ಬು.=ಕರೀ-. (My.; ಶತಪರ್ವ Cb.).— ಕರೇ ಕಮಲ. (ಇನ್ದೀವರ, ಉತ್ಪಲ, ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್, ಕುಮುದ G.).—ಕರೇ ಕರಡಿ. a black bear (C.; B. 3, 108). — ಕರೇ ಕುಮ್ಬಳ. (ಅಲಾಬು, ಆಲಾಬು, ತುಮ್ಬು, ತುಮ್ಬಿ G.).— ಕರೇ ಕೂದಲು. black hair (C.; B. 3, 48). — ಕರೇ ಗೋರಟೆ. = ಕರಿಯ ಗೋರಟ್ಟೆ. (ಆರ್ತಗಲ, ದಾಸಿ G.). — ಕರೇ ಚಿಕ್ಕಿ. a black spot (B. 3, 99; 5, 255; My., also ಕರೇ ಚುಕ್ಕಿ). — ಕರೇ ಚಿಗರಿ. (ಕೃಷ್ಣಸಾರ G.; My.). — ಕರೇ ಚೇಳು. a black scorpion (C.). — ಕರೇ ಜೀರಿಗೆ.= ಕರಿಯ-. (ಪೃಥ್ವಿ, ಸುಷವಿ G.).—ಕರೇದು. (*i. e.* ಕರೆಯದು). that is black (C.), plural ಕರೇವು (B. 3, 55. 113). — ಕರೇ ತೋಳ. a black wolf (B. 3, 85; 5, 252; My.). —ಕರೇ ದುಪ್ಪಿ. a black deer (My.). —ಕರೇ ಪಟ್ಟೆ. a black stripe (C.; B. 2, 26; 3, 74; 4, 35). — ಕರೇ ಬಣ್ಣ. a black colour (B. 1, 5). — ಕರೇ ಬಾಳದ ಬೇರು. (ಅಭಯ, ಅಮೃಣಾಲ, ಇಷ್ಟ ಕಾಪಥ, ಉಶೀರ, ನಲದ, ಲಘು G.).—ಕರೇ ಮಚ್ಚೆ. a black mole (My.).— ಕರೇ ಮದಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ. (ಶಿವ Cb.). — ಕರೇ ಮದ್ದು. gunpowder (My.; T. ಕರು- ಮರುನ್ದು). — ಕರೇ ಮಯ್ಲು. a bad kind of small-pox (C.). — ಕರೇ ಮಲಪಾತಕ (-ಮೊಲ-). the brown eagle, Aquilla fusca (Bd.). —ಕರೇ ಮೆಣಸು. black pepper (My.). — ಕರೇ ಲಕ್ಕಿಗಿಡ.= ಕರೀ ಲಕ್ಕಿ, ಕರ್ಲಕ್ಕಿ. (ನಿರ್ಗುಣ್ಡಿ, ನೀಲಿಕೆ, ಸುವಹ G.).— ಕರೇ ಹದ್ದು. the white-banded eagle, Aquilla bifasciata (Bd.). —ಕರೇ ಹಲ್ಲಿ. a black (ominous) house-lizard (My.). —ಕರೇ ಹಿಣ್ಡೆ. a common weed, the ash-coloured fleabane, Vernonia cinerea Less. (St. & Pl.). —ಕರೇ ಹೂಲಿ. a large straggling shrub, Anisonema multiflora Wight. (Z.; My.). — ಕರೇ ಹೂವಿನ ಗೋರಟೆ. (ಆರ್ತಗಲ G.).

ಕರೆ kare. 8. green black pepper (ಆಪನ Śmd. Dh.; My.); green cardamoms (My.).

ಕರೆ kare. 9. calling, invitation, etc. see ನೆರೆಕರೆ s. ನೆರೈ (ಗೋಗರೆ?) [—ಕರೆಯೋಲೆ. -ಓಲೆ. a letter of invitation].

ಕರೆಗಾರ kare-gāra. a man of the class of people called ಕರೆ ಕಟ್ಟುವವರು (s. ಕರೆ 6; C.).

ಕರೆತ kareta. calling; sounding. see (ಗೋಗರೆತ), ದಡಗರೆತ s. ದಡ 1.

ಕರೆದು karedu. = ಕರಿದು, etc. that is black (C.; B. 1, 1).

ಕರೆಯಿಸು kareyisu. = ಕರಸು 1, etc. (My.). 2, to cause to sound, to call out loudly, to shout together (*only* in Si.). ಬಹು ಮನ್ದಿ ಸೇರಿ ಕರೆಯಿಸುವದು (ಸಂಹೂತಿ Si. 55).

ಕರೆಯುವಿಕೆ kareyuvike. calling, etc. (ಹೂತಿ, ಆಕಾರಣೆ, ಆಹ್ವಾನ Si. 55; ಹವ, ಹೂತಿ 388).

ಕರೆಸು karesu. = ಕರಸು 1, etc. (Bp. 51, 10; Bh. 1, 8, 64. 71; J. 2, 35. 45; 5, 36; 10, 47; 13, 5. 19; 18, 41; 28, 29; 29, 38; My.). ಕರೆಸಿ ಕೊಳ್, to have oneself called; to be called (Kk. 93).

ಕರೇಟು karēṭu. = ಕರಟು. *the Numidian crane* (ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ G.).

ಕರೇಣು karēṇu. *a male elephant* (ಗಜ Mr. 487); *a female elephant* (ಹೆಣ್ದನ್ತಿ, ಹೆಣ್ಣಾನೆ Nn. 120; ಪಿಡಿ, ಪೆಣ್ಣಾನೆ Mr. 153). 2, a great coward (ಅತೀವಭೀರು, ಅತಿಹೇಡಿ Nn. 120; ಹನ್ದೆ Mr. 487). 3, dust (ರಜ, ದೂಳು 120). 4, the tree Pterospermum acerifolium (ಭೂಜ ವಿಶೇಷ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 120).

ಕರೋಟಿ karōṭi. *the skull;* a basin, a cup.

ಕರೋಡ karōḍa. a crore, a lakh (C.; H.).

ಕರೋರ್ಧ kara-ūrdha. the back of the hand (ಮೇಗೆಯ್ Mr. 322).

ಕರೋಲು karōlu. a pistol (My.; Br., H. ಕರೋಲಿ, a large match-lock).

ಕಱ kaṟa. 1. = ಕಱೆ[3] 4. P. p. of ಕಱೆ[3] 3. — ಕಱ ತರ್. (*i. e.* ಕಱೆದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್). to milk and bring (Bp. 58, 22; My.).

ಕಱ kaṟa. 2. = ಕಱು 1, etc. a calf (C.). ಹೆಣ್ಣುಹುಲ್ಲೇ ಕಱದ ಚರ್ಮ (Si. 168). see B. 1, 21; 3, 17; ಹುಲ್ಲೆಗಱ, ಹೋರಿಗಱ.

ಕಱ kaṟa. 3. with blackness. — ಕಱಕಱನೆ. quite black (C. Bp. 50, 27).

***ಕಱಕಟ kaṟakaṭa.** severely, vehemently. ದೇವನೊಳ್ಳಿದ ನೆನ್ದು ಮುಯ್ಯಾನಲು ಬೇಡ! ಕಱಕಟ ಕಾಡಿದನೊಳ್ಳಿದನೆ? Bv. 148.

ಕಱಕು kaṟaku. = ಕಕ್ಕು 1, etc. jaggedness, etc. (Te.; R.).

ಕಱಕೆ kaṟake. = ಕಱಿಕೆ, etc. (ಶತಪರ್ವಿಕೆ G.; My.).

ಕಱಂಗು kaṟaṅgu. to turn black (ಕಾರ್ಷ್ಣ್ಯ, ಕರ್ಪು Śmd. Dh.; Abh. P. 7, 14 va.; 7, 114; 10, 80; T., M. ಕಱು; M. ಕಱು, ಕಱ್ಟ್ಟು, black). [ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕಱಂಗಿ ಕಱ್ತಿಲಿಸಿದ ಮುಗುದುಱುಗಲ ನಡುವೆ Pb. 3, 18 va. 2, to be emaciated. ಆಳುರ್ವ ಪರೀಷಹಾ ನಳ ಶಿಖಾವಳಿಗಳ್ ಕೊಳೆ ಧೈರ್ಯಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಸುರುಳ್ದು ಕುಗ್ಗಿದ ಕಱಂಗಿದ ಪೋಚರನಂಗಮಂ Ap. 2, 59].

ಕಱದು kaṟadu. P. p. of ಕಱೆ[3] 3.

***ಕಱಮೆ kaṟame.** an ulcer. ಬೆನ್ನೊಳ್ ನಾಳಿ ಬಿರ್ದು ಕಱಮೆ ಯಾಗಿ ಪುೞುತು ನಮೆದು ಸತ್ತು Vr. 9, 2.

ಕಱಲ್ kaṟal. ಕಱಲು. = ಕಲ್ರು. saltishness, brackishness. (T. ಕವಿಪ್ಪು, saltpetre). — ಕಱಲುಭೂಮಿ. saline soil (ಊಷವತ್, ಊಷರ Nr.; My.). [ಕಱಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಱೆವ ವೃಷ್ಟಿಯ ತೆಱನನ್ತೆ Bv. 455].

ಕಱಸು kaṟasu. to cause milk to flow (Bp. 57 sum.; My.); to cause to rain (Bp. 25, 13; 54, 72; 57, 83); to cause to milk (My.).

ಕಱಾವು kaṟāvu. milking (My.; M. ಕಱವು).

ಕಱಿ kaṟi. 1. = ಕಱೆ[3] 3. (C.). to milk. ಕಾಡದೆ ಕಱಿವ ಆಕಳು (ಸುವ್ರತೆ, ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯೆ Nr.). ಕಾಡದೆ ಕಱಿಯುವ ಹಸುವು (ಸುವ್ರತೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಾಲು ಕಱೆಯಲ್ ಈಸುವ ಆಕಳು Si. 322). see Prv. s. ಎಮ್ಮೆ 1.

ಕಱಿ kaṟi. 2. = ಕಱೆ[3] 1, etc. (Te.). — ಕಱಿಗನ್ದು. -ಕನ್ದು. black colour to fade (V. 29, 26). — ಕಱಿಗಲ್. -ಕಲ್. a black stone (Cpr. 9, 80). — ಕಱಿಗೊರಳ್. -ಕೊರಳ್. a black throat (Bp. 37, 32). — ಕಱಿಗೊರಳವ. -ಅವ. = ಕಱೆಗೊರಲ. (Bp. 44, 68). — ಕಱಿದೊವಲ್. -ತೊವಲ್. a black hide (Bp. 20, 12).

ಕಱಿ kaṟi 3. vegetables of any kind, raw or boiled (M., T.). 2, flesh, curry (T., R.; *cf.* ಕಪ್ಪು 6).

ಕಱಿಕೆ kaṟike. = ಕಱಕೆ, ಕಱುಕೆ, ಕಱುಂಕೆ, ಗಱಕೆ, ಗಱಿಕೆ, ಗರ್ಕೆ. the Huriallee grass, Agrostis linearis Retz. (or Cynodon dactylon Pers.; ದೂರ್ವೆ, ಹರಿತಾಲಿ Mr. 109; ಕರಗನ್ಧಿ 116; ದೂರ್ವೆ, ಸಹಸ್ರವೀರ್ಯೆ G.; C.; B. 3, 11; Te. ಗಱಿಕೆ; M. ಕಱುಗ್; T. ಅಱುಗು, ಅಱುಗಮ್ಪುಲ್; Tu. ಕದಿಕೆ). ಬಿಳಿಯ ಕಱಿಕೆ (ಸಿತದೂರ್ವೆ Mr. 109).

ಕಱು kaṟu. 1. = ಕಱ 2, ಕಱುವು. a calf (Śmd. 59. ವತ್ಸ Nr.; Si. 463; ಕನ್ದು, ವತ್ಸ Śm. 33; C.; Tu. ಕಂಜಿ; see ಕನ್ದು 2). [ಒನ್ದಿರದೆರಡಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ಕಱುವಂ ಪೋಲ್ತುಂ Kr. 2, 9; ಊಡದ ಆವಿಂಗೆ ಉಣ್ಣದ ಕಱುವ ಬಿಟ್ಟನ್ತೆ! Bv. 109. 2, child. ಪಗೆವಡೆಯೊಡ್ಡುಗಳನೊಡೆಯಲ್ಕೆವೇೞ್ಕುರ್ದೆ ಧಗಮನೆ ಸ್ವೈರಿಸುವುಪಾಯಮಾವುದು ಕಱುವೇ Pb. 11, 91; Cv. 1043]. ಆಗಳನ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಱು (ತರ್ಣಕ Nr.). ಕಱುವಿನ ಸೆಗಣ (ಎರಣ Kk. 69). ಕಱುಗಳು (ವತ್ಸಸಮೂಹ Nn. 110). ಕಱುವಿಗೆ (Si. 319; B. 2, 21). ಆಕಳದಕೆ ಪುಟ್ಟಿದವು ಕಱುವಕ್ಕು, ಮಿಕ್ಕ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿ ಗಜ ತುರಗ ಕುಱು ನಾಯ್ಗಳಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು ಮಱಿಗಳ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 186). see Śmd. 194. 202; Bp. 38, 40; 50, 58; 51, 22. 23; 57, 32; 60, 30. 31. 35. 36; J. 11, 4; ಎಳಗಱು. — ಕಱುಗಾಹಿ. -ಕಾಹಿ. a boy who tends calves (Bhāgavata 10, 13, 1).

ಕಱು kaṟu. 2. = ಕರು 2. (Abh. P. 3, 50; 9, 104). see ಕಱುತ್ತು, which appears to be its P. p. the meaning is not clear. T. ಕಱು. (P. p. ಕಱುತ್ತು) means to grow or turn black; to grow angry. of this, the second meaning is perhaps connected with that of K. ಕಱು, but is not identical.

ಕಱುಕೆ kaṟuke. = ಕಱಿಕೆ, ಕಱುಂಕೆ (Śmd. 48), etc. (ದೂರ್ವೆ, ಶತಪರ್ವಿಕೆ Nr.); ಆ ಕಱುಕೆ ಬಿಳಿದಾದೊಡೆ ಗೋಲೋಮಿ ಶತವೀರ್ಯೆ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see ಬಟ್ಟಗಱುಕೆ, ಬಳ್ಳಿಗಱುಕೆ.

ಕಱುಂಕೆ kaṟuṅke. = ಕಱುಕೆ (Śmd. 48; Śsv. 1, 38).

ಕಱುತ್ತು kaṟuttu. (P. p. of ಕಱು 2). [ತವೆಮಾಱನ್ತ ಬಲಂ ಕಱುತ್ತಿಱದು Pb. 10, 44]. see Cpr. 5, 36; 6, 28; Abh. P. 3, 50; 4, 17; 5, 98; 9, 104; 13, 51. 90; Grj. 1, 99. 110; 2, 88; Rśv. 6, 82; 8, 105; Śsv. 3, 50; 4, 6, 10.

***ಕಱುಪು kaṟupu.** = ಕರುಬು 2. envy. ಕಱುಪುಂ ಕಾಯ್ಪುಮನುಣ್ಟು ಮಾಡಿ ನೆಲನಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ತಾಗಿ ತಳ್ತಿಱದನ್ದಲ್ಲದೆ Pb. 9, 92.

ಕಱುಬತನ kaṟubatana. the state of being an envious person; envy (Rām. 6, 12, 38; My.).

ಕಱುಬು kaṟubu. 1. = ಕಱುಮ್ಬು 1. to envy. see Prv. s. ತಱುಬು 1.

ಕಱುಬು kaṟubu. 2. = ಕಱುಮ್ಬು 2. (J. 29, 32; T. ಕಱಡು). see Ct. I, 86 s. ಅಕ್ಕಟ. — ಕಱುಬ. -ಅ 3. an envious man; a deceitful, crafty man (ಕಪಟಹೃದಯಂ Bhn. 61; My.). see Bh. 1, 8, 21; J. 5, 69; 28, 36; Rśv. 11, 92. feminine ಕಱುಬಿ (My.).

***ಕಱುಮೆ kaṟume.** = ಕಱಮೆ. an ulcer. ಬೆನ್ನೊಳ್ ಕಱುಮೆ ಯಾಗಿ ನಾಳಿಬಿರ್ದು ಪುೞುತು ನಮೆದು ಸತ್ತು Vr. 13, 4.

ಕಱುಮ್ಬು karumbu. 1. to envy, etc. (ಅಸೂಯ Śmd. Dh.).

ಕಱುಮ್ಬು karumbu. 2. envy, etc. (ಅಕ್ಕಜ Ct. I, 106; ಅಚ್ಚಿಜ, ಅಸೂಯೆ Kk. 48, o. r. ಅಕ್ಕಜ; ಅಕ್ಕಜ, ಅಸೂಯೆ Śm. 60). [-ಕಱುಮ್ಬರ್. envious persons. · ಮಲೆಪರ್ ಮಣ್ಡಳಿಕರ್ ಕಱುಮ್ಬರ ದಟರ್ ವೀರರ್ಕಳುಂ ತಮ್ಮ ಬಾಚ್ಚಲೆಯಂ ಬೇಡಿದ ವಸ್ತುವಾಹನಮುಮಂ ಮುನ್ದಿಟ್ಟು Pb. 9, 10].

ಕಱುವು karuvu. = ಕಱು 1, etc. a calf. (My.). ಆಕಳ ಕಱು ವು (ತರ್ಣಕ G.).

ಕಱುಹು karuhu. envy (Bh. 2, 14, 61).

ಕಱೆ kare. 1. = ಕಱ 2, (ಕರೆ 7, etc.). blackness; the colour black or dark-blue; a stain, a spot (ಕಲಂಕ Śmd. Dh.; ಕಲಂಕು Śm. 116; ಕಲಂಕ Kk. 11 *b*; ಕಲಂಕು, ಕನ್ದು 44; ಕಪ್ಪು Ct. I, 21; ಕರಿದು, ಕಾಟ್ Śm. 69; ಕನ್ದು 98; Te., M.; T. ಕಱೈ; *cf.* ಕಲೆ 1). [ದೋಷಾಬನ್ಧುಗೆ ಶಶಲಕ್ಷ್ಮದನ್ತೆ ಕಱೆಯಂ ತರ್ಕ್ಕಂ Kr. 1, 98; Pb. 10, 57; Ap. 7, 10]. see Śmd. 28; Kāvy. 5, 22. — ಕಱೆ ಕಣ್ಠ. = ಕಱೆಗೊರಲ. (Bp. 14, 22). — ಕಱೆಗವಿ. -ಕವಿ. to be stained (Bp. 47, 15). — ಕಱೆಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a black throat (Bp. 17, 11; Rsv. 14, 95). ಕಱೆಗೊರಲ. -ಕೊರಲ್-ಅ 3. the black-throated one: Śiva (ನೀಲಕಣ್ಠ Śm. 3; ಮಾದೇವ, ಉಮೆಯಾಳ್ವ, etc. Ct. II, 5; Bp. 23, 27; V. 36, 55 va.; Śsv. 2, 84). — ಕಱೆ ಗೊರಲವ. -ಅವ. = ಕಱೆಗೊರಲ. (Bp. 52, 15). [— ಕಱೆಗೊರಲಾತ. -ಕೊರಲ್. -ಆತ. one who has stain in his neck: Śiva. ಕಱೆ ಗೊರಲಾತನಾತ್ಮ ವಿಟತತ್ವಮನುಜ್ಜೊಡೆ ತಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಾನ್ದೂಱೆಯನೆ ಪೊತ್ತು ಗೌರಿಗೆ ಕವಲ್ತೂಱೆಗೆಯ್ಸಿದನೀ ಪ್ರದೇಶದೊಳ್ Pb. 7, 75]. — ಕಱೆವಾಳ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 7). — ಕಱೆವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the black or dark-blue mountain (ನೀಲಾಚಲ Śs).

ಕಱೆ kare. 2. = ಕೊಱೆ 7, etc. cloth, etc. see ಉಡುಗೆಱೆ.

ಕಱೆ kare. 3. = ಕಱ 1. to milk; to cause to flow, to give forth, to emit; to rain; to shed tears (ದೋಹನ Śmd. Dh.; ಕ್ಷೀರದೋಹನ Śm. 116; ವಿಮೋಚನ Ct. I, 29; ಇರಿ Ct. I, 43, Śs.; ಇಱು Kk. 60; C.; T., M. ಕಱ; Te. ಚೇಪು); to give milk (My.; T., M.). [ಪೊಸಮುಸೆಯೆಮ್ಬು ಕಾರ ಮುಱೆವೋಲ್ ಕಱೆ ಯುತ್ತಿರೆ Pb. 11, 135; Ap. 1, 59]. P. ps. ಕಱ, ಕಱೆ, ಕಱೆದು (*e. g.* Bp. 50, 4), ಕಱೆದು. ಪಶುವಂ ಪಾಲಂ ಕಱೆದಂ (Śmd. 157). ಗೋವಳ ನಿನ್ದೆ ಎರ್ಮೆ ಕಱೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (300). ಕಱೆವ ಮುಗಿಲ್ (ಘನಾಘನ Hlā., Mr. 483). ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನ್ದಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗ ವೀನ,); ಮುಱೆಯ ಕಱೆವ ಮೇಘ (ಘನಾಘನ.); ನಾಗುಳ ಹಾಲ ಕಱೆವ ಆಕಳು (ದ್ರೋಣದುಘೆ Nr.). ಕೊಡವಾಲು ಕಱೆವ ಆವು (ದ್ರೋಣದುಘೆ Hlā.). ಆವುಗಳು ಕಱವ ಹಾಲ್ (ಕ್ಷೀರ, etc. Mr. 182). ಕಱೆವದು ಒನ್ದೆರಡು ಎಮ್ಮೆ (Dp. 4). ಎತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಕಱೆವುತದೆ ಬಿಱುಗಾಳಿ ದೂಳ್ಗಳ (J. 4, 10). ಕಱೆಯುವ ಹಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಒದೆಯುವ ಕತ್ತೇ ತನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 9, 12; 18, 78; 57, 83; 60, 45; J. 1, 7; 4, 10. 16. 55; Rsv. 8, 112; C. Bp. 11, 6; Si. 316. 321; B. 1, 10; ಕಣೆಗಱೆ, ಕೊಡವಾಲ್ಗಱೆ, ಬಿಸಿಲ್ಗಱೆ, ಮುಱೆಗಱೆ; Prv. s. ಅವುತಣ.

ಕಱೆ kare. 4. = ಕಱ 1. — ಕಱೆ ಕಱೆ. rep. P. p. of ಕಱೆ 3. ಕಱೆ ಕಱೆದು (J. 25, 5). — ಕಱೆ ತರು. = ಕಱ ತರ್. (My.).

ಕಱ್ಱಗೆ karrage. blackly; blackness (C.). ಇದ್ದಲೀ ಬಣ್ಣ ಹ್ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ? ಕಱ್ಱಗೆ (B. 1, 4). see Prv. s. ಪಿತ್ತ.

ಕಱ್ಱನೆ karrane. = ಕಱ್ಱಗೆ. (Bp. 34, 8; J. 13, 35).

ಕರ್- kar. (kar). 1. = ಕಱ್-, etc. blackness. (Cpr. 5, 69). — ಕರ್ಕಣ್ಡ. -ಕಣ್ಡ. the liver (ಕಾಲಖಣ್ಡ Mr. 398). — ಕರ್ಗಣ್ಡ. -ಕಣ್ಡ. = ಕರ್ಕಣ್ಡ. (ಕಾಲಖಣ್ಡ, ಯಕೃತ್ Hlā.). — ಕರ್ಗೆಮ್ಪು. purple, dark-red (My.; ಎಣ್ಣೆಗೆಮ್ಪು G.). — ಕರ್ಜಾಲಿ. the herb Leucas indica R. Br. (or Phlomis indica, St. & Pl.). — ಕರ್ಜಿಗಿ. a kind of mildew (S. Mhr.). — ಕರ್ನೆಯ್ದಿಲ್. = ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. (Śmd. 251, o. r. ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲ್). — ಕರ್ಬಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. = ಕಬ್ಬಕ್ಕಿ. (Rsv. 5, 59; 11, 18). — ಕರ್ಬಟ್ಟೆಯವ. -ಅವ. whose road is black: fire (ಕಿರ್ಚು Kk. 21, o. r. ಕಾರ್ಬ-). [— ಕರ್ಬಸು. -ಪಸು. black cow. ಎತ್ತಿದ ಕುಡಿವಾಲಮನ್ದೆಸೆಯೆ ಕರ್ಬಸುಗಳ್ ಪರಿಗೊಣ್ಡುವಾಜಿಯೊಳ್ Pb. 8, 104]. — ಕರ್ಬಳ್ಳಿ. = ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ. (Rsv. 5, 55 va.). — ಕರ್ಬುನ. -ಪುನ. the black-metal: iron (ಕಾರ್ಬೊನ್ Kk. 47, o. r. ಕಬ್ಬುನ). ಕುಱುವ್ ಎನ್ದು, ನೇಗಿಲ್ವಾಯ್ಯ ಕರ್ಬುನಂ (Śmd. I.). — ಕರ್ಬೆಟ್ಟು. a black mountain (Abh. P. 13, 128). — ಕರ್ಬೇಡ. a black huntsman. ಕರ್ಬೇಡರ್ (Śmd. 82). — ಕರ್ಬೊನ್. -ಪೊನ್. = ಕರ್ಬುನ. [ತಳ್ತ ಳನೆ ಕುದಿವ ಕರ್ಬೊನ್ನ ಕಾಯ್ಸೊಣ್ಡಣ್ಣೆಯೊಳ್ ಬಳಲೆ ತೆಗೆಪುವರುಂ Ap. 5, 85 va.; Pb. 12, 7 va.; Vr. 22, 21]; (Cpr. 6, 13). (ಗಿರಿಸಾರ, ಶಿಲಾಸಾರ, ಆಯಸ, ಲೋಹ Mr. 98, o. r. ಕಾರ್ಬೊನ್; Abh. P. 4, 12). — ಕರ್ವಿಸಿಲ್. -ಬಿಸಿಲ್. gloomy sunshine (Cpr. 9, 78). — ಕರ್ವೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. black smoke (Cpr. 8, 19). — ಕರ್ಲಕ್ಕಿ. = ಕರೇ ಲಕ್ಕಿ. a shrub or small tree, Vitex negundo L. (St. & Pl.).

ಕರ್- kar. 2. = ಕರ 2, in ಕರ್ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಕರ್- kar. 3. (= ಕರ 3). — ಕರ್ಕರ್. rep. the sound made in the gnashing of teeth (C.). 2, the cawing of crows (My.; *cf.* ಕವು 1).

ಕರ್- kar. 4. = ಕರ 4. — ಕರ್ಕರೆ. = ಕರಕರೆ. (My.).

ಕರ್ಕ karka. white; excellent; beauty; fire. 2, *a white horse.*

ಕರ್ಕಟ karkaṭa. *a crab;* the sign Cancer. 2, = ಕರ್ಕಡ, ಕರ್ಕರ, hard, firm, strong (ಬೆಟ್ಟಿಹನ Mr. 228, see ಕರ್ಕಶ).

ಕರ್ಕಟಕ karkaṭaka. *a crab* (ಕುಲೀರ, ಏಡಿ Mr. 410). 2, N. of a solar month.

ಕರ್ಕಟಿ karkaṭi. = ಕಂಕಡಿ. *a sort of cucumber, Cucumis utilissimus* Roxb. (ಸವುನ್ತೆ Hlā.; see Si. 161). 2, a female crab (Bp. 3, 16). 3, a snake (? *cf.* ಕರ್ಕೋಟ). — ಕರ್ಕಟಿಯ ರಜ್ಜು. a rope mistaken for a snake (Bp. 31, 3).

ಕರ್ಕಟಿಕೆ karkaṭike. the melon, Cucumis melo Lin. (ಮಿಡಿಕೆ Mr. 135).

ಕರ್ಕಡ karkaḍa. Tbh. of ಕರ್ಕಟ. — ಕರ್ಕಡವನ್ದಿ. -ಪನ್ದಿ. a strong or fierce boar (Grj. 1, 109. 111).

ಕರ್ಕಡೆ karkaḍe. (= ಕಕ್ಕಡೆ 1?). see Abh. P. 13, 61. [ಜವ ಮುಱಿದೊನ್ದು ಸೋಗೆ ನವಿಲೊಯ್ಯನೆ ಕರ್ಕಡೆ ಗಾಸಿಯಾಗಿ ಪಾರುವುದುಂ Pb. 5, 51]; (Cpr. 10, 80).

ಕರ್ಕನ್ಧು karkandhu. *the jujube, Zizyphus jujuba* Lam. (ಎಲಚಿ Nr.; ಬೋರೆಯ ಗಿಡ G.; see ಎರ 1).

ಕರ್ಕರ karkara. hard, firm (see ಕರ್ಕಟ No. 2). 2, a sort of duck or goose (ಕಾರಣ್ಡವ, ಕಾದಮ್ಬ Hlā. MS.).

ಕರ್ಕರಿ karkari. *a kind of waterpot* (ಕರಗ Mr. 209; see ಅಣದಿಗೆ).

ಕರ್ಕರೇಟು karkareṭu. *the Numidian crane.*

ಕರ್ಕಲಗಿಡ karkala-giḍa. a shrub with yellow flowers, Grewia pilosa Lamk. (Z.).

ಕರ್ಕವೃತ್ತ karka-vritta. the first point of Cancer, the summer solstice (B. 5, 305. 306).

ಕರ್ಕಶ karkaśa. = ಕಕ್ಕಸ. hard, firm (ಬೆಟ್ಟಿಹವ Mr. 228). 2, *rough, not soft; harsh; severe; violent; cruel;* unkind, unmerciful; Yama. 3, a kind of Cassia, Cassia or Senna esculenta = ಎಲಹೂಲಿ (Mr. 133). — ಕರ್ಕಶವಡೆ. -ಪಡೆ. to become hard (Bp. 12, 19).

ಕರ್ಕಶತೆ karkaśate. = ಕಕ್ಕಸತೆ. hardness; roughness; harshness, etc. (ಇಱುಮ್ಬು Kk. 51; ಪರ್ಪರಿಕೆ Kk. 87, o. r. ಕಕ್ಕಸತೆ).

ಕರ್ಕಶಯೌವನ karkaśa-yauvana. = ಕಕ್ಕಸಜವ್ವನ (Śmd. 376). a rough time of youth.

ಕರ್ಕಳ karkaḷa. = ಕರ್ಕ No. 2. a white horse. ತುರಗವರ್ಣಂ ಬಿಳಿಯದಾಗೆ ಕರ್ಕಳನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 275).

ಕರ್ಕಾರು karkāru. *a kind of gourd, Beningkasa cerifera* Savi. (ಕುಮ್ಬಳ Mr. 148).

ಕರ್ಕು karku. 1. = ಕಕ್ಕು 1 jaggedness, etc. — ಕರ್ಕುನ್ದಱು. = ಕಕ್ಕುನ್ದಱು, etc. (Śmd. 205 Mdb.).

ಕರ್ಕು karku. 2. = ಕರಕು, etc. black due to being singed. (My.).

***ಕರ್ಕೇತನ karkētana.** a variety of gem. ಇನ್ದ್ರನೀಲದ ಭದ್ರದೊಳಂ ಕರ್ಕೇತನದ ಜಾಳರಿಗೆಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.

ಕರ್ಕೊಂಚೆ karkoñce. Tbh. of ಕ್ರೌಂಚ. = ಕೊರಕಂಚೆ (and ಪರ್ವತ ಹಕ್ಕಿ). the demoiselle crane, Anthropoides virgo (My.).

ಕರ್ಕೋಟ karkōṭa. = ಕರ್ಕೋಟಕ. (My.; G.).

ಕರ್ಕೋಟಕ karkōṭaka. N. of a nāga or serpent (Mr. 402; see ಎಣ್ಟು ಕುಲ; Bp. 46, 33; J. 24, 32. 35).

ಕರ್ಕೋಟಕಿ karkōṭaki. the plant Momordica charantia Lin. (ಪೀತಪುಷ್ಪಿ, ಹಾಗಲ್ Mr. 146).

ಕರ್ಕೋಲ karkōla. = ಕಕ್ಕೋಲ. (Nr.). name of a plant.

ಕರ್ಕೋಲಕ karkōlaka. = ಕಕ್ಕೋಲಕ. (Nr.). a perfume.

ಕರ್ಗಿಸು kargisu. = ಕರಗಿಸು. (My.).

ಕರ್ಗು kargu. 1. = ಕರಗು, etc. (My.). to dissolve.

ಕರ್ಗು kargu. 2. = ಕಱ್ಗು. to turn black. [ವ್ಯೋಮಮಣ್ಡಳಮಂ ಕರ್ಗಿ ಕಱಂಗಿ ತೋಱು ಸಿಡಿಲಿಂ ಮಿಂಚಿಂ Ap. 13, 59.— ಕರ್ಗಿದ ಕುರುಳ್. black curls of hair Pb. 4, 74]; (Abh. P. 7, 85).

ಕರ್ಗು kargu. 3. blackness (ಕಪ್ಪು Ct. I, 34).

***ಕರ್ಚರೆ karcare.** a part of the body. ಅಡಿತೊಡೆ ಪೊರ್ಕುಳಂ ತೆಗಲೆ ಕಣಗಾಲ್ ... ಬಸಿಱ್ ತೊಳಳು ಕರ್ಚರೆ ಮುಯ್ಯು Pb. 11, 136.

ಕರ್ಚಿ karci. = ಕರ್ಜಿ, etc. — ಕರ್ಚಿಕಾಯಿ. = ಕರಚಿಕಾಯಿ. (S. Mhr.).

ಕರ್ಚಿ karci. = ಕರ್ಚು, ಖರ್ಚು. expenses. 2, that is for daily use; common, inferior (My.; Mhr., H. ಖರ್ಚೀ), *e. g.* ಕರ್ಚಿಯಡಿಕೆ, ಕರ್ಚಿಯೆಲೆ (My.).

ಕರ್ಚು karcu. (kaṟcu). 1. = ಕಚ್ಚು 1. to bite, etc. (ಖಾದನ Śmd. Dh.; ದನ್ತದಿಂ ಕಡಿವುದು Śm. 86; Te. ಕಱಚು; see ಕಡಿ 3). [ನನೆಯಮ್ಬುಮ್ಬನೆ ಕರ್ಚಿ ಪಾಱುವಪುದೋ ಶೃಂಗಾರ ವಾರಾಶಿ ಭೋಂಕನೆ ಬೆಳ್ಪಂಗೆಡೆದತ್ತೊ Pb. 4, 42; Ap. 8, 57]. see Rśv. 5, 120 va.; 5, 122; 9, 27; 13, 64.

ಕರ್ಚು karcu. (kaṟcu). 2. = ಕಚ್ಚು 2. biting; etc. —ಕರ್ಚುಗಂಗಲ್ಲ. a bitten cheek. (Śmd. 203).

ಕರ್ಚು karcu. 3. to wash (ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ Śmd. Dh.; ಪ್ರಕ್ಷಾಳಿಸುವುದು Ct. I, 24; ಕ್ಷಾಲನ II, 69; ಅಲುಮ್ಬು, ತೊಳೆ Kk. 51; ತೊಳೆ Śm. 86; Te. ಕಡುಗು; T. ಕಱುವು; M. ಕಱುಗು). [ನಿರನ್ತರಂ ಪೊಲಸು ನಾಱುವ ಮೆಯ್ಯನೆ ಕರ್ಚಲೆನ್ದು ಚೆಚ್ಚರವುಪರಾಮ್ಬುರಾಶಿಗಿೞಿವನ್ತೆ Pb. 11, 51; Ap. 4, 96; Vr. 78, 11; Cv. 309]. see Bp. 30, 15; Rśv. 8, 124; ಮೆಯ್ಗರ್ಚು.

ಕರ್ಚು karcu. 4. = ಕಚ್ಚು 3. washing; etc. (ತಣ್ಡುಲ, ಪ್ರಕ್ಷಾಲಜಲ Śmd. Dh.; ಅಮ್ಬಲ Śm. 86).

ಕರ್ಚು karcu. = ಕರ್ಚಿ No. 1, etc. (My.).

ಕರ್ಚೂರ karcūra. = ಕಚೋರ, etc. a kind of Curcuma (Sk.). 2, gold (ಭಂಗಾರ G.). 3, an orpiment (ಅಮ್ಬಾ ಹಳದಿ G.).

ಕರ್ಚೂರಕ karcūraka. *the plant Curcuma zerumbet* Roxb. see Nr. s. ಕಚೋರ.

ಕರ್ಜಿ karji. = ಕರಚಿ, etc. —ಕರ್ಜಿಕಾಯಿ.= ಕರಚಿಕಾಯಿ. a sweet eatable. (My.).

ಕರ್ಜೀರಿಗೆ karjīrige. = ಕಡಜೀರಿಗೆ. 2, a medicinal seed.

ಕರ್ಜೂರ karjūra. = ಕಜೂರ, date fruit.

ಕರ್ಡಿಗೆ karḍige. = ಕರಡಗೆ, etc. a small box.

ಕರ್ಡು karḍu. = ಕರಡು, etc. a day-book (My.).

ಕರ್ಣ karṇa. = ಕನ್ನ. *the ear* (ಕಿವಿ Nn. 50). 2, the helm or rudder of a vessel. 3, the sun (ಜಗದೇಕಚಕ್ಷು 56). 4, Karṇa, the son of Sūrya and Kuntī, king of Aṅga, known for his liberality (ರವಿಜ Mr. 263; ಗಾಂಗೇಯ Nn. 44). see Śmd. 68. 69. 133. 171. 177. 183. 264. 284.

ಕರ್ಣಕಠೋರ karṇa-kaṭhōra. disagreeableness or offence to the ear. (Śmd. 76 Cm.).

ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲ karṇa-kuṇḍala. an ear-ring. 2, the balsamine, Impatiens balsamina Lin. (My.).

ಕರ್ಣಗತ karṇa-gata. come to the ear. (My.). ಕರ್ಣಗತ ಮಾಡು, to inform, to tell (My.).

ಕರ್ಣಚಾಲನ karṇa-cālana. = ಕರ್ಣತಾಲ. (Rśv. 6, 71).

ಕರ್ಣಜ karṇa-ja. Vriṣakētu, the son of Karṇa (J. 4, 12).

ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ karṇa-jalauke. *a centipede.* 2, the insect or worm Julus cornifex, with many feet and of a reddish colour. see ಜಿಱಲೆ.

ಕರ್ಣಜಾತ karṇa-jāta. = ಕರ್ಣಜ. (J. 25, 39).

ಕರ್ಣತನಯ karṇa-tanaya. = ಕರ್ಣಜಾತ. (J. 3 sum.).

ಕರ್ಣತಾಲ karṇa-tāla. the flapping of an elephant's ears. (Abh. P. 10, 159).

ಕರ್ಣಧಾರ karṇa-dhāra. *a helmsman, a pilot.*

ಕರ್ಣಧಾರಕ karṇa-dhāraka. *a helmsman, a pilot* (ತುದಿಯ ಕೊಕ್ಕುದವನು Mr. 407).

ಕರ್ಣಪತ್ರ karṇa-patra. a coil of palmyra leaf put in the lobe of the ear; an artificial ear affixed to idols (My.). see ಓಲೆ.

ಕರ್ಣಪರ್ವ karṇa-parva. the Karṇa-section: title of the eighth book of the Mahābhārata. (Bp. 5, 2).

ಕರ್ಣಪಾಲಿಕೆ karṇa-pālike. the lobe of the ear (Grj. 3, 91 va.).

ಕರ್ಣಪಾಶ karṇa-pāśa. a beautiful ear. (R.).

ಕರ್ಣಪಿಶಾಚ karṇa-piśāca. = ಕರ್ಣಪಿಶಾಚಿ. (Abh. P. 11, 91).

ಕರ್ಣಪಿಶಾಚಿ karṇa-piśāci. = ಕರ್ಣಪಿಶಾಚ. a demon capable of being bound by a mantra, and forced to communicate (by whispering in the ear) the affairs of people (C., Mhr.).

ಕರ್ಣಪೂರ karṇa-pūra. = ಕನ್ನವುರ. *an ornament for the ear.*

ಕರ್ಣಭೂಷಣ karṇa-bhūṣaṇa. *an ear-ornament.*

ಕರ್ಣಮೂಲ karṇa-mūla. *the root of the ear.*

ಕರ್ಣಮೋಟಿ karṇa-mōṭi. *Cāmuṇḍā, an incarnation of Durgā.*

ಕರ್ಣಪಾಲ karṇa-pāla. = ಕರ್ಣಪಾಲಿಕೆ. (Śsv. 3, 41). lobe of ear.

ಕರ್ಣವೇಷ್ಟನ karṇa-vēṣṭana. *an ear-ring.*

ಕರ್ಣಶೂಲೆ karṇa-śūle. ear-ache. (C.).

ಕರ್ಣಸಮ್ಭವ karṇa-sambhava. = ಕರ್ಣಜ. (J. 24, 11).

ಕರ್ಣಸೂನು karṇa-sūnu. = ಕರ್ಣಜ. (J. 2, 35).

ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕೆ karṇā-karṇike. from ear to ear, heard by one and related to another, from mouth to mouth (My.; Sk. & Mhr. ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿ).

ಕರ್ಣಾಟ kar-nāṭa. = ಕನ್ನಡ (s. ಕರ್ 2-). the Karṇāṭa country, language, and people (Bp. 6, 18).

ಕರ್ಣಾಟಕ karṇāṭaka. belonging to Karṇāṭa. 2, the Karṇāṭa language (Śmd. 62. 252; Kāvy. I, 1*a*, 3; Ct. II, 48; Ch. p. 22). 3, a Karṇāṭa man (ಕನ್ನಡಿಗ Mr. 382). see Prv. s. ಅರವ.—ಕರ್ಣಾಟಕಕೋವಿ. a matchlock (My.).— ಕರ್ಣಾಟಕತುಬಾಕಿ. = ಕರ್ಣಾಟಕಕೋವಿ. (My.).— ಕರ್ಣಾಟಕಬ್ರಾಹ್ಮಣ. a Brāhmaṇa who belongs to the Karṇāṭa country and whose mother-tongue is Karṇāṭa (My.).

ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆ karṇāṭaka-bhāṣe. the Karṇāṭaka language (Ch. v. 296).

ಕರ್ಣಾಟಕವಿಷಯ karṇāṭaka-viṣaya. the Karṇāṭaka country.

ಕರ್ಣಾಟಕವಿಷಯಜಾತಿ karṇāṭakaviṣaya-jāti. the peculiar kinds (of metrical feet) of the Karṇāṭaka country (Ch. p. 95).

ಕರ್ಣಾಟಕವಿಷಯಭಾಷಾಜಾತಿ karṇāṭakaviṣaya-bhāṣā-jāti. the peculiar kinds (of metres) in the language of the Karṇāṭaka country (Ch. p. 22).

ಕರ್ಣಾಟಕವೃತ್ತ karṇāṭaka-vṛitta. the (six) vṛittas (chiefly used) in Karṇāṭaka (poetry, Ch. v. 230).

ಕರ್ಣಾಟಕವ್ಯಾಕರಣ karṇāṭaka-vyākaraṇa. a grammar of the Karṇāṭaka language (Śmd. 3).

ಕರ್ಣಾಟಕಶಬ್ದಮಂಜರಿ karṇāṭaka-śabda-mañjari. a cluster of blossoms (consisting of) Karṇāṭaka terms: N. of a vocabulary by Tōṭadārya (Śm. 1).

ಕರ್ಣಾಟಕಸರಸಕವೀನ್ದ್ರರ್ಕಳ್ karṇāṭaka-sarasa-kavīndrarkaḷ. the excellent kings of poets of Karṇāṭa (Ct. II, 122).

ಕರ್ಣಾಟದೇಶ karṇāṭa-dēśa. the Karṇāṭa country (Bp. 2, 45).

ಕರ್ಣಾಟಧಾತು karṇāṭa-dhātu. a Karṇāṭa verbal root (or unconjugated verbal theme, Śmd. 302; Kāvy. I, 5, 44).

ಕರ್ಣಾಟಭಾಷೆ karṇāṭa-bhāṣe. the Karṇāṭa language (Śm. 119).

ಕರ್ಣಾಟಶಬ್ದಮಂಜರಿ karṇāṭa-śabda-mañjari. N. of the collection of dhātus in the Śabdamaṇidarpaṇa, when met with as a separate list (in which case the Saṁskṛita terms are generally written in Dēvanāgarī).

ಕರ್ಣಾಟಾಶ್ವ karṇāṭa-aśva. a country pony (Si. 273).

ಕರ್ಣಾರಿ karṇa-ari. the enemy of Karṇa: Arjuna (Śsv. 4, 48).

ಕರ್ಣಾಲಂಕರಣ karṇa-alaṅkaraṇa. *an ornament for the ear.*

ಕರ್ಣಾವತಂಸ karṇa-avataṁsa. an ear-ring (Bp. 42, 11; J. 2, 3).

ಕರ್ಣಿ karṇi. 1. relating to the ear; having a helm. 2, the son of Karṇa (J. 8, 36). 3, a particular part of the plough (ಕುಡಿನು Mr. 370, one MS.; o. rs. ಕುಡನು one MS., ಕುಡಿಗು two MSS.).

ಕರ್ಣಿ karṇi. 2. Tbh. of ಕರಣಿ. a scribe, an accountant. see ಕುಲಕರ್ಣಿ.

ಕರ್ಣಿಕ karṇika. Tbh. of ಕರಣಿಕ. a writer, etc. (My.).

ಕರ್ಣಿಕಾರ karṇikāra. *the tree Pterospermum acerifolium* Willd. (ಕೊಸಗು Hlā.; ಕೊಸಗು, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ Ss.).

ಕರ್ಣಿಕೆ karṇike. *a hollow cylinder thrust through the lobe of the ear; any ornament for the ear, an ear-ring* (ಶ್ರವಣಕುಣ್ಡಲ, ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲ Nn. 21; ಕರ್ಣದ ಆಭರಣ Mr. 519; see s. ಕೊಪ್ಪು 2). 2, *the tip of an elephant's trunk* (ಶುಣ್ಡಾಲಕರಾಗ್ರ, ಗಜಹಸ್ತಾಗ್ರ 21; ಮದಗಜದ ಹಸ್ತ 519). 3, *the pericarpium of a lotus* (ವನಜಾತಕೋಶ 21; ಅಮ್ಬುಜದ ಬೀಜಂಗಳ್ ಇಪ್ಪ ಎಡೆ 519). 4, a fruit stalk. 5, ಆಹವಾಂಗ, ಕಾಳೆಗದ ಮಧ್ಯ (21). 6, ಶೀಘ್ರ (21). 7, an Apsaras; N. of an Apsaras. ಕರ್ಣಿಕೆಯರ್ ಜಲಾಶ್ರಿತರ್ ಎನಲ್ಕೆ ಜಕ್ಕೆಯರ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 15). 8, ಬಾಲೆ, ಕೊಡಗೂಸು (Nn. 21). 9, the middle-finger.

ಕರ್ಣೀರಥ karṇī-ratha. *a covered car or a kind of litter.*

ಕರ್ಣೆ karṇe. = ಕರಣಿ No. 4. a mason's trowel. (My.).

ಕರ್ಣೇಜಪ karṇē-japa. *a slanderous whisperer, a tale-bearer.*

ಕರ್ಣೇನ್ದ್ರಿಯ karṇa-indriya. the organ of hearing (Dp. 53, 4).

ಕರ್ತ karta. Tbh. of ಕರ್ತೃ, q. v. a doer, a maker, an agent; a creator; one who practises what he knows; a master, a king (ಒಡೆಯ G.); etc. see Ch. v. 38; Bp. 50, 50; 53, 45. 57; 54, 3. 4. 5. 15. 17. 18. 19; 58, 65; ಅಂಶನಿರ್ವಾಹ-, ಲೋಕ-, ವಿಶ್ವ-. ಸೂಪಕಾರರ ಕರ್ತ (ಪಾಠೋಗನ Mr. 269). — ಕರ್ತಕರ್ತರ ಕರ್ತ. (Bp. 54, 3). — ಕರ್ತರ ಕರ್ತ. (Bp. 54, 19).

ಕರ್ತನ kartana. *cutting, clipping, shearing.*

ಕರ್ತರಿ kartari. = ಕತ್ತರಿ, ಕತ್ರಿ. *scissors or shears.* 2, a knife; a dagger; a small sword. 3, the part of an arrow to which the feathers are attached (ಪುಂಖ, ತೆತ್ತಿಸುವ ಹಿಳುಕು Mr. 295). *cf.* ಕತ್ತಿ. (another ಕರ್ತರಿ see s. ಕರ್ತೃ). 4, one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಕರ್ತಲೆ kartale. = ಕತ್ತಲೆ, etc. darkness, night. (Abh. P. 10, 235).

ಕರ್ತವ್ಯ kartavya. to be done, fit to be done; that ought to be done, obligation, duty, task. see Bp. 53, 41; 54, 3; Śsv. 4, 24 va.; B. 4, 33; Si. 71.

ಕರ್ತಾರ kartāra. Tbh. of ಕರ್ತೃ (Śmd. 104; My.). see Śmd. 301; ಕಾವ್ಯ-.

ಕರ್ತು kartu. P. p. of ಕರಿ 1. (My.).

ಕರ್ತು kartu. Tbh. of ಕರ್ತೃ. (Bp. 30, 15; 54, 3. 16; J. 2, 29; My.). see ಜಗತ್-.

ಕರ್ತೃ kartṛi. = ಕರ್ತ q. v., ಕರ್ತಾರ, ಕರ್ತು. a doer, a maker, an author, an agent (Śmd. 45); a creator; a master, a king (ಎಱೆ Śm. 117). 2, (in gram.) *an agent, one who acts of his own accord, the active noun, the nominative case, the subject* (Śmd. 115. 154. 155.

156. 272. 273. 299; Kāvy. I, 2, 2. 3; V, 950). 3, an heir (My.). — ಕರ್ತರಿ. in the (idea of an) agent. — ಕರ್ತರಿಪ್ರಯೋಗ. the use of the active voice (My.).

ಕರ್ತೃಕ kartṛika. = ಕರ್ತೃ No. 2. see ಭಿನ್ನ-.

ಕರ್ತೃಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾಸಮ್ಬನ್ಧ kartṛi-karma-kriyā-sambandha. the relation between subject, object, and predicate (Śmd. 6 Cm.).

ಕರ್ತೃತ್ವ kartṛitva. agency, the act or property of an agent. 2, mastership; superintendence (ಮಾಳ್ಕೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ, ಒಡೆತನ Nn. 101).

ಕರ್ತ್ತ್ರಿ karttri. = ಕತ್ತಿ, ಕರ್ತರಿ. a pair of scissors (Sk.); etc.

ಕರ್ತ್ತ್ರಿಕೆ karttrike. = ಕತ್ತಿಗೆ, q. v. a small sword; a knife; a hunter's knife.

ಕರ್ದಮ kardama. *mud, mire, clay;* filth, sin. 2, flesh. 3, N. of a Prajāpati.

ಕರ್ದಮಜಾತೆ kardama-jāte. a lotus; a woman of bad origin (J. 7, 9).

ಕರ್ದುಕು karduku. = ಕದ್ರುಂಕು 1, ಕರ್ದುಂಕು (Śmd. 48). to strike lightly with the beak, to peck [ಬಾಳೆಮಿಾನ್ ಮುಸುಱು ನಿರನ್ತರಂ ಕರ್ದುಕೆ Pb. 5, 64; Ap. 12, 122]; (ಲಘುಚಂಚುಘಾತನ Śmd. Dh.; Grj. 2, 36).

ಕರ್ದುಂಕು kardunku. = ಕರ್ದುಕು. (Śmd. 48 & Dh.; Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 7, 147; Grj. 3, 103 va.; Rśv. 8, 85; 10, 29; Śśv. 2, 42 va.).

ಕರ್ಪಟ karpaṭa. = ಕಪ್ಪಡ, etc., ಕರ್ಪಡ. *old or patched or ragged garments* (ನಕ್ತಕ, ಮಾಸಿದ ಹಱಿಕೆಯ ಸೀರೆ Nr.); cloth, raiment (ಚೇಲ, ಚೀರ, ಅಮ್ಬರ, ವಸ್ತ್ರ, etc., ಸೀರೆ Hlā.). see ಚರ್ಮಗರ್ಪಟ.

ಕರ್ಪಟಿ karpaṭi. = ಕಪ್ಪಡಿ. a religious mendicant in patched or ragged clothes.

ಕರ್ಪಡ karpaḍa. Tbh. of ಕರ್ಪಟ. (Śśv. 3, 23). see ಪಱಗರ್ಪಡ.

ಕರ್ಪರ karpara. = ಕಪರಿ, ಕಪ್ಪರ 2, ಕಪ್ಪರಿ No. 2, ಕಪ್ಪರೆ, ಕೊಪ್ಪರ, ಖರ್ಪರ. a cup; *a pot; a boiler;* an iron saucepan or frying-pan (ಕಟಾಹ, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ Nr.; Hlā.; Mr. 209); the skull.

ಕರ್ಪರಿ karpari. = ಕಪ್ಪರಿ No. 1. *a collyrium extracted from the Amomum zanthorhizon* Roxb. 2, blue vitriol (ಮಯೂರಕಣ್ಠ Mr. 144, o. r. ಖರ್ಪರಿ).

ಕರ್ಪಾಸ karpāsa. *the cotton plant, cotton, Gossypium herbaceum.*

ಕರ್ಪಾಸಿ karpāsi. *the cotton plant.*

ಕರ್ಪು karpu. 1. (karpu). = ಕಪ್ಪು 5. blackness, etc. (ಕಗ್ಗು Ct. I, 34; Śśv. 3, 15; see ಕಡುಗರ್ಪು). [ಬರೆದನ್ತೆ ಬೆನ್ನ ಕರ್ಪೆಸೆದಿರೆ Pb. 5, 44; Ap. 1, 66]. — ಕರ್ಪುವೇಱ್. -ಪೇಱ್. to grow black (Cpr. 6, 61).

***ಕರ್ಪು karpu. 2.** covering? ಇಕ್ಕಿದ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಯ ಕರ್ಪುಗಳಿಂ ಕವಿತರ್ಪ ವಿನ್ಧ್ಯ ಶೈಲಕ್ಕೆಣೆಯಾಗೆ Pb. 10, 92.

ಕರ್ಪುರ karpura. = Tbh. of ಕರ್ಪೂರ. (ಹಿಂಮ Ct. I, 49; ಕಪ್ಪುರ Kk. 94; C.). see Grj. 3, 91 va.; Bp. 8, 60; 60, 50. — ಕರ್ಪುರಸುಣ್ಟಿ. a kind of aromatic root (My.). see ವನಿತೆ.

ಕರ್ಪೂರ karpūra. = ಕಪ್ಪುರ 1, ಕಪ್ಪುರ, ಕಪ್ರ, ಕರ್ಪುರ. *camphor.* see ಪಚ್ಚ-. — ಕರ್ಪೂರಪಚ್ಚೆಗಿಡ. a kind of aromatic pacce (My.). — ಕರ್ಪೂರಬಾಱೆ. a kind of wild plantain (My.). — ಕರ್ಪೂರವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. thick-leaved lavender, Lavendula carnosa Wall. (Mg.).

ಕರ್ಪೂರಕರಣ್ಡಕ karpūra-karaṇḍaka. = ಕಪ್ಪುರಗರಡಗೆ. a camphor box.

ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಜತು karpūra-śilā-jatu. or ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಜಿತು. = ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಧಾತು. (My.; Te.).

ಕರ್ಪೂರಶಿಲಾಧಾತು karpūra-śilā-dhātu. a foliated, crystallized gypsum, used medicinally (My.).

ಕರ್ಪೂರಾರತಿ karpūra-ārati. an ārati in which camphor is burned (C.).

***ಕರ್ಬಾಳೆ karbāḷa.** a grass with fragrant roots, Cuscus grass. ಕರ್ಬಾಳಮುಮಿರೆ ಮರುಳಲ್ಲವೆ ಕುಸುಮನಿಚಯದೊಳ್ ಪಾಯ್ವಳಿಗಳ್ Ap. 11, 127. *cf.* ಮುಡಿವಾಳ s. ಮುಡಿ 2.

ಕರ್ಬು karbu. = ಕಬ್ಬು, etc. sugarcane (Śmd. 201, o. r. ಕರ್ವು; Bp. 12, 28; see ಅಡುಗರ್ಬು). [ಎನಿಸಿದ ನೀಳಾಂಜನೆ ಕರ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿಂ ಮಸೆದ ಮದನನಲಗಿಣೆ ಬರ್ದುಕಿತ್ತೆನಿಸುತ್ತ Ap. 9, 19]. see ಬೆಳ್ಗರ್ಬು. [— ಕರ್ಬುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. sugarcane bow. Kr. 3, 122]. — ಕರ್ಬುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್-ಅ 3. Kāma (Rśv. 1, 135 va.).

ಕರ್ಬುನ karbuna. iron. see s. ಕರ್ 1-.

ಕರ್ಬುರ karbura. *greyish, variegated;* a variegated colour. 2, *gold.* 3, *a Rākṣas or demon.*

ಕರ್ಬೂಜ karbūja. = ಕರಬೂಜು, etc. (My.). the musk-melon.

ಕರ್ಬೂರ karbūra. gold. 2, *the plant Curcuma amhaldi or zerumbet.* 3, a yellow orpiment.

ಕರ್ಬೂರಿತ karbūrita. variegated; many-coloured. (Abh. P. 12, 2 va.).

ಕರ್ಬೊನ್ karbon. iron. see s. ಕರ್ 1-.

ಕರ್ಮ karma. = ಕಮ್ಮ. *an act, an action;* performance, business; duty. 2, *the idea or notion expressed by the accusative case, the category of the accusative; the objective noun* (Śmd. 6. 115. 154. 155. 156; Kāvy. I, 2, 2. 3; V, 950). 3, the idea of the passive voice (Śmd. 300 Cm.; see ಕರ್ಮಣಿಪ್ರಯೋಗ). 4, any religious action or rite, as sacrifice, ablution, etc. 5, sin (C.; Bp. 3, 48; 25, 31; 28, 32; 45, 32; 52, 13). see ಅತಿ-; Bp. 54, 14, seq.; ಬಱಯ-.

ಕರ್ಮಕರ karma-kara. *a servant of any kind; a hired labourer.*

ಕರ್ಮಕರಿ karma-kari. a female servant. (R.).

ಕರ್ಮಕಾಣ್ಡ karma-kāṇḍa. that department of the vēdas (or smṛitis) which relates to ceremonial acts and sacrificial rites. (My.).

ಕರ್ಮಕಾರ karma-kāra. = ಕಮ್ಮಗಾಱ, etc. one who does any business; *an artisan, a mechanic, a blacksmith; a hired labourer. cf.* ಕರ್ಮಾರ.

ಕರ್ಮಕ್ಷಮ kamra-kṣama. *competent to perform an act.*

ಕರ್ಮಗತಿ karma-gati. the condition induced by one's deeds, fate (My.; Mhr.).

ಕರ್ಮಠ karmaṭha. skilful or clever in work; *scrupulously exact in the discharge of all work or rites;* the director of a religious rite. (My.; Bp. 53, 3).

ಕರ್ಮಣಿ karmaṇi. 1. Tbh. of ಕರ್ಮಣ್ಯ. assiduous, laborious; a skilful or clever workman (ಕರ್ಮಶೂರ, ಬಲುಗೆಲಸಿ Mr. 236).

ಕರ್ಮಣಿ karmaṇi. 2. in karma or the idea of the passive voice. — ಕರ್ಮಣಿಕ್ರಿಯೆ. a verb in the passive voice (My.). — ಕರ್ಮಣಿ

ಪ್ರಯೋಗ. the use of the passive voice (Śmd. 301 Cm.).— ಕರ್ಮಣಿ ವಾಚ್ಯ. the passive voice. (My.). — ಕರ್ಮಣ್ಯರ್ಥಕ. = ಕರ್ಮಣಿ ವಾಚ್ಯ. (My.).

ಕರ್ಮಣ್ಯ karmaṇya. = ಕರ್ಮಣಿ 1. diligent, etc.

ಕರ್ಮಣ್ಯೆ karmaṇye. *wages, hire.*

ಕರ್ಮದೋಷ karma-dōṣa. sinful work, sin, vice; the evil consequence of human acts. (My.).

ಕರ್ಮಧಾರಯ karma-dhāraya. N. of a class of compounds (Śmd. 89 Mdb.; 196. 200. 203. 210. 211; Kāvy. I, 3, 6-9).

ಕರ್ಮನ್ದಿ karmandi. *a religious mendicant of the Brāhmaṇa caste.*

ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕ karma-paripāka. final recompense for actions done in a former life; fate (ದಶೆ, ಕರ್ಮದ ಬಿಡುಗಡೆ Nn. 27). *cf.* ಕರ್ಮವಿಪಾಕ.

ಕರ್ಮಫಲ karma-phala. the fruit or recompense of actions (ವಾನ, ಕಟ್ಟಿದನ್ನಾ ಕರ್ಮಗಳು Nn. 90). see Bp. 34, 12; 54, 15.

ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ karma-mārga. the way of works or rites; the way of sin (Bp. 40, 57).

ಕರ್ಮವಲೆ karmavale. a form of jaundice (ಕಾಮಲೆ Mr. 387, o. r. ಕರ್ಮವತಿ).

ಕರ್ಮವಾದಿ karma-vādi. teaching works; teaching sin; a teacher of, etc. ಕರ್ಮವಾದಿಯೆ! ಧರ್ಮವಿಕ್ರಯನೆ! (Bp. 45, 22).

ಕರ್ಮವಿದೂರ karma-vidūra. very far from works or rites; very far from sin (Bp. 20, 28).

ಕರ್ಮವಿಪಾಕ karma-vipāka. the ripening of actions: *the good or evil consequences of actions done in former stages of existence.*

ಕರ್ಮಶಾಲೆ karma-śāle. *a workshop* (ಪಂಚಕಾರುಕರ ಮನೆ Mr. 197).

ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ karma-śāstra. a work on religious rites. 2, a sinful work (Bp. 54, 29).

ಕರ್ಮಶೀಲ karma-śīla. *able to accomplish a work or a duty; assiduous.*

ಕರ್ಮಶೂರ karma-śūra. *one who accomplishes his work assiduously or scrupulously.*

ಕರ್ಮಸಚಿವ karma-saciva. *a man employed upon active duty, as a judge, a deputy, etc.*

ಕರ್ಮಸನ್ನ್ಯಾಸಿಕ karma-sannyāsika. *one who has withdrawn from works, an ascetic.*

ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ karma-sākṣi. who beholds all deeds: *the sun.*

ಕರ್ಮಸಾಧಕ karma-sādhaka. accomplishing a work. (R.).

ಕರ್ಮಸಾನ karma-sāna. nails appended to the bit of a bridle (ಮೊಳೆಗಳು Mr. 274).

ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿ karma-siddhi. accomplishment of an act, success. (My.).

ಕರ್ಮಾಂಗ karma-aṅga. part of any act, part of a sacrificial rite. (J. 10, 30).

ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ karma-adhikāra. the right of action or of performing vedic rites (My.).

ಕರ್ಮಾಧೀಶ karma-adhīśa. a master over works (Bp. 54, 15).

ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ karma-anuṣṭhāna. practising one's duties, discharging peculiar functions. (My.).

ಕರ್ಮಾನ್ತರ karma-antara. funeral rites (My.; Te., Mhr.).

ಕರ್ಮಾಯತ್ತ karma-āyatta. the fruit of actions (Abh. P. 9, 96).

ಕರ್ಮಾರ karmāra. = ಕರ್ಮಕಾರ. 2, *a bamboo.*

ಕರ್ಮಿ karmi. = ಕರ್ಮ್ಮಿ 1. acting, doing, performing; engaged in. 2, a sinner (Bp. 7, 4; 18, 42; 20, 28; C.). see ಅತಿ-, ಪಶು-, ಸುಕೃತ-; Mr. 539.

ಕರ್ಮಿಕ karmika. acting; active. see ಅಧಿ-.

ಕರ್ಮಿಷ್ಠ karmiṣṭha. very active or assiduous. 2, very sinful (Bp. 60, 55; My.).

ಕರ್ಮೀಣ karmīṇa. acting; act, work. see ಅಲಂ-.

ಕರ್ಮೀರ karmīra. variegated; a variegated colour. (G.).

ಕರ್ಮೇನ್ದ್ರಿಯ karma-indriya. *an organ of action:* the hand, the foot, the larynx, the organ of generation, and that of feculent excretion. *cf.* ಬುದ್ಧೀನ್ದ್ರಿಯ.

ಕರ್ಳು karḷu. = ಕಱಲ್. brackishness. — ಕರ್ಳ ನೆಲ. = ಕಱಲು ಭೂಮಿ. (C.).

ಕರ್ವಟ karvaṭa. *the capital of a district, of two or four hundred villages, not a city nor a village, but partaking of both; a market town.*

ಕರ್ವಟಕಾಠಿ karvaṭa-kāṭhi. an embellished silken border of a dōtra (S. Mhr.; B. 3, 103).

ಕರ್ವು karvu. = ಕಬ್ಬು, etc. sugar-cane. ಕರ್ವಿನೊಳ್ ರಸಂ (Śmd. 163). see ರಸದಾಳಿಗರ್ವು. — ಕರ್ವುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. a bow of sugar-cane (Grj. 2, 106 va.; 3, 47). — ಕರ್ವುವಿಲ್ಲ. -ಅ 3. Kāma (Grj. 8, 22).

ಕರ್ವುರ karvura. = ಕಬ್ಬುರ. greyish, etc. (Grj. 4, 31).

ಕರ್ಷ karṣa. drawing, pulling; ploughing. 2, *a weight of gold or silver, equal to 16 māṣas,* about 176 grains troy (or commonly about 280 grains troy; ಎನ್ಬತ್ತು ಗುಂಜೆಯ ತೂಕ G.). see Si. 329.

ಕರ್ಷಕ karṣaka. *a husbandman* (ಕೃಷಿಯ ಮಾಡ್ಪ ಒಕ್ಕಲಿಗಂ Mr. 370).

ಕರ್ಷಣ karṣaṇa. drawing, dragging, pulling, tearing, scratching, rubbing; ploughing; tormenting. see ಒರೆ, ಒರೆಯಿಸು; ಕಣ್ಣಾತಿ-, ನಿ-.

ಕರ್ಷಫಲ karṣa-phala. *Beleric myrobalan, the tree Terminalia bellerica* Roxb. (ಅಳಲೆಯ ಕಾಯಿ G.; ತಾಱಯ ಕಾಯಿ G.).

ಕರ್ಷು karṣu. a furrow; *a canal; a river.* 2, *agriculture.* 3, livelihood. 4, *a fire of dried cow-dung.*

ಕರ್ಷೋಪಲ karṣa-upala. a touch-stone (Śśv. 2, 42 va.).

ಕರ್ಳು karḷu. = ಕರುಳ್, etc. intestines. (My.).

ಕಲ್ kal. 1. = ಕಲಿ 1. to learn [ಎನ್ತಪ್ಪೊಡಂ ಕ್ಷಪಣಕನಂ ವಿಧ್ಯಾವಿನಯದಿನ್ದಿಳಿಸಿ ಕಲ್ತೆನೆಮ್ಬುದೊನ್ದು ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದಂ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದು Vr. 5, 22; ನಾನಾದೇಶ ನರೇನ್ದ್ರರುಂ ಘಟೋದ್ಭವನ ಧನುರ್ವೇದಮನೆ ಕಲಲ್ ವನ್ದು Pb. 2, 56; Kr. 1, 9; Ap. 14, 139 va.]; (ಅಭ್ಯಾಸ Śmd. Dh.; Śm. 108; Tu., T., M.; Te. ಕಱಚು). P. p. ಕಲ್ತು (Śmd. 230. 272). see Abh. P. 3, 150; Rśv. 4, 76; 13, 64; ನಡೆಗಲ್, ನುಡಿಗಲ್.

ಕಲ್ kal. 2. learning. — ಕಲ್ಲಾಯ್ತು. -ಆಯ್ತು. (Śmd. 234). a teacher (ವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ Kk. 36; ವಿದ್ಯಮಂ ಬಲ್ಲಿತಾಗಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಿಪಾತ Śm. 46). see Śmd. 234.

ಕಲ್ kal. 3. = ಕಲ 2, ಕೊಲ್ 2, ಕೋಲ್ 3. a vessel, etc. (T., M. ಕಲ, Te. ಕಲಮು, Sk. ಕಲಾ, ಕಲೆ, a ship). see ಹಱಗಲ್, ಹಱುಗಲ್, ಹಱುಗಲ್.

ಕಲ್ kal. 4. = ಕಡಲ್1, ಕರ್‍-, ಕನ್3-, ಕಬ್2-, ಕಲು, ಕಲ್ಲು 1. (Śmd. 58). a stone (ಪಾಷಾಣ Śmd. Dh.; ಶಿಲೆ Śm. 108; ಪಾಷಾಣ, ಕಾನ್ತ, etc. Mr. 96; C. as ಕಲ್ಲು; T. ಕಲ್, ಕಲ್ಲು; M., Tu. ಕಲ್ಲು; Te. ಕಲು, ಕಲ್ಲು; *cf.* ಕಡು 1, ಕಣಿ 5). 2, a hard, stiff, apathetic state or mind (ಜಡಭಾವ Ct. I, 85). [ನೆಲನನೆಳೆದು ಕಲ್ಲಂ ಪುಲ್ಲುಮಂ ಸೋದಿಸಿ Pb. 2, 65 va.; Ap. 6, 31]. ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಂ (Śmd. 84). ಕಲ್ಲನ್ ಏಱುದಂ or ಕಲ್ಲಾನ್ ಏಱುದಂ (144). ಕಲ್ಲ ಪಾಪಿಗಳ್ (287, o. r. ಪುಲ್ಲ-). ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದುರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಂ ಗಣ್ಡಶೈಲ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಾವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಜೀವಧನ ಕುಡಿಯ ಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲ ದೋಣಿ (ಆಹಾವ, etc. Nr.). ಕಲ್ಲಲಿ (Bp. 28, 31; 42, 3; 50, 72). ಕಲ್ಲಿಂ (50, 35). ಕಲ್ಲಿಲಿ (= ಕಲ್ಲಲಿ, 18, 52; 43, 40). see J. 10, 11. 12; 14, 9; 19, 20. — ಕಲ್ಕುಟಿಗ. (Śmd. 237). = ಕಲುಕುಟಿಗ. a stone-cutter, a mason (My.). — ಕಲ್ಲ ಹುಜಲ್ಕಿ. = ಕಲ್ಲು ಹೋಳಕ. (My.). 2, = ಹೋಳಕ. (My.). — ಕಲ್ಗಾಣ. = ಕಲ್ಲ ಗಾಣ. (My.). — ಕಲ್ಗುಣ್ಡು. = ಕಲುಗುಣ್ಡು. a stone-ball, a boulder (C. Bp. 42, 30; J. 4, 23; 21, 30). — ಕಲ್ಗುಣ್ಡುವಟಿ. -ಮಟಿ. a rain of stone-balls (C. Bp. 42, 33). — ಕಲ್ಚಾವಡಿ. a stone-cāvaḍi (My.). — ಕಲ್ತೊಟ್ಟಿ. a square stone-trough (My.). — ಕಲ್ದೋಣಿ. an oblong stone-trough (My.). — ಕಲ್ನಾರು. the American aloe, Agave americana L., and the bastard aloe, Agave vivipara L. (Z.). 2, = ಕಲ್ಲುನಾರು. (My.). — ಕಲ್ಪಣೆ. a stone quarry (Mg.). — ಕಲ್ಪರಟೆ. = ಕಲಪರ್ಟೆ, ಕಲಪಟ್ಟೆ. a stone vessel (R.). — ಕಲ್ಪರೆ. Laminae in stones, as talc, slate, etc. (My.). — ಕಲ್ಪೊಲೆ. a place of refuge under a rock. ಕಲ್ಪೊಲೆ ನಿಲ್, to stand in such a place (Abh. P. 9, 3 va.). — ಕಲ್ಬಸರಿ. = ಕಲ್ಲುಬಸುರಿ. (My.). — ಕಲ್ಮಟಿ. a stone-rain (J. 4, 16); hail (My.). — ಕಲ್ಲ ಗಾಣ. a mill with stones for grinding (Rśv. 6, 66). — ಕಲ್ಲ ಮಾನಿಸ. a man of stone: a very sturdy man (Grj. 2, 106 va.). — ಕಲ್ಲು ಜೆಸು. -ಉಣಿಸು. stone-eating (J. 28, 38; *cf.* ದೃಷದಾಶನ). — ಕಲ್ಲುಪ್ಪು. rock-salt (B. 4, 202); sea-salt (My.; ಲವಣ, ಸಮುದ್ರಜ Mr. 143; ಅಕ್ಕಿಬೀಬ, ವಶಿರ, ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಉಪ್ಪು Si. 311). — ಕಲ್ಲುಳಿ. -ಉಳಿ. a stone-cutter's chisel (ಟಂಕ Nr.; My.). — ಕಲ್ಲೆರ್ದೆ. -ಎರ್ದೆ. = ಕಲ್ಲೆದೆ. a heart of stone, a hard heart. see ಕಡುಗಲ್ಲೆರ್ದೆ. — ಕಲ್ಸೆರೆ. a handful of stones (?). (Śmd. 83). — ಕಲ್ಹೂವು. = ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು No. 2. (ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ G; My.). — ಕಲ್ಹೆಣ್ಟೆ. a clod hard as a stone. ಹಿರಿದು ಪಾಪನ ಮಾಡಿ, ಹರಿವ ನೀರೊಳು ಮುಜುಗೆ, ಕರಗೊದೇ ಪಾಪ? ತಾ ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದದು ಎರೆಯ ಕಲ್ಹೆಣ್ಟೆ! (Sp.).

ಕಲ್ kal. = ಕಲ 3. Tbh. of ಖಲ. a metal mortar. see ಕಲ್ಪತ್ತು, ಕಲ್ಬತ್ತು.

ಕಲ kala. 1. (fr. ಕಲೆ2). the state of being joined or mixed; that of being promiscuous or various: all (Te. ಕಲೆ). — ಕಲಕಾಲ. at the various, or all, times, permanently (Te.). ಕಲಕಾಲ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರ ಹೇಟ್ಯಾನು (Prv.). — ಕಲಗಚ್ಚು. -ಕಚ್ಚು. the water wherein raw rice and other corn and vegetables have been washed, to which strained rice-water, etc. is added, and which is given to cattle (My.; Te. ಕಲಿ; Si. 311). ಅರೇ ಹುವ್ವು ಬೆಲ್ಲ ಕಲಗಚ್ಚು ನೀರಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಣು (ಮೈರೇಯ Si. 348). — ಕಲಗಂಚು. -ಕಂಚು. the vessel in which ಕಲಗಚ್ಚು is kept (S. Mhr.). — ಕಲಬೆರಿಕೆ. the state of being mixed together, as cold and hot water, etc. (C.).

ಕಲ kala. 2. = ಕಲ್ 3. a pot, a vessel (T., M.; R.).

ಕಲ kala. 3. = ಕದ 2 No. 2, ಕಳ 11. a sound in imitation of loud laughter. — ಕಲಕಲಿಸಿ ನಗು. to laugh aloud (My.).

ಕಲ್ಕಲ್ kalkal. = ಕಲಕಲಾಟ. chattering of birds. (S. Mhr.).

ಕಲ kala. 1. = ಕಡ 1, etc. dumb (ಕಡ Hlā.). 2, gold (ಪೊನ್ Ct. I, 47; *cf.* ಕಡವರ 1). 3, musical time or measure (ತಾಲ Mr. 111, as ಕಳ). 4, a palm-tree (ಧ್ವಜದ್ರುಮ 111, as ಕಳ). 5, the palmyra-tree or wine-palm (ತಾಟ್ 111, as ಕಳ). 6, another palm-tree (ಪತ್ರಿ 111, as ಕಳ). 7, the tree Shorea robusta. 8, (a note or tone) *inarticulate, but melodious; a low or soft tone, as humming, buzzing, murmuring* (*cf.* ಕಲಕಲ). — ಕಲಕೇತ. N. (Bp. 29, 5; 54, 44). = ಕಲಹಕೇತ. — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮ. N. (Bp. 29, 1. 25). — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 29 sum.; 29, 19. 32. 34. -ಯ; 58, 2). — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಿ. N. (Bp. 29, 10). — ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಿದೇವ. N. (Bp. 61, 9). — ಕಲಕೇತಿ. a woman of soft, charming or clever words (My.). — ಕಲಕೇತಿತನ. the state of such a woman (My.). — ಕಲಕೇತೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. N. (Bp. 29, 33). — ಕಲಬಿಲಿ. noise (S. Mhr.).

ಕಲ kala. 2. = ಕಲೆ. part. see ನಿಷ್ಕಲ, ಸಕಲ.

ಕಲ kala. 3. = ಕಲ್. see ಕಲಬತ್ತು.

ಕಲಂ kalaṁ. = ಕಲಮು 1 & 2. a reed pen, etc. see ಒಳ-.

ಕಲಕ kalaka. = ಕಲಕು 2, ಕಲ್ಕ. mixture; a mixture in medicine (of unboiled ingredients, My.).

ಕಲಕಣ್ಠ kala-kaṇṭha. having a sweet sound: *the cuckoo* (ಕೋಕಿಲ, ಕೋಗಿಲೆ Nn. 73); a bee (ಮಧುವ್ರತ, ತುಮ್ಬಿ 73); a dove; a pigeon; a swan. 2, a pleasing tone or note; singing (ಗಾನ, ಶಿಞಾರ 73, o. r. ಗಾನವಿದ್ಯೆ 73).

ಕಲಕಲ kala-kala. = ಕಲ್‌ಕಲ್, ಕಳಕಳ, ಗಲಗಲ, ಗಳಗಳ. a confused noise, the murmuring or buz of a crowd (Sk.). — ಕಲಕಲಾಟ. -ಆಟ. twittering or chattering of birds (S. Mhr., Mhr.; ಜಡಿಪ, ಜಲ್ಪ, ಬಿಪ್ಪಣ್ಡ G.); confused jangle of men or beasts (Mhr.; B. 3, 75; 5, 262).

ಕಲಕಿಸು kalakisu. to perturb; to stir (My.; ಕಲಕು ಮಾಡು G.). ಬಿದರಿನ ಬಡಿಗೆಗಳಿನ್ದ ಆ ನೀರನ್ನು ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಒಳಿತಾಗಿ ಕಲಕಿಸಿದ ಬಟಿಕ (B. 4, 55).

ಕಲಕು kalaku. 1. = ಕಲಂಕು. to agitate, to shake; to perturb, to make turbid; to stir up; to disturb (My.; J. 2, 41; 14, 6; 23, 38; T. ಕಲಕ್ಕು). ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ಪನ ಹುತ್ತ ಕಲಕಿ, ಜೀವಿಸ ಬಹುದು; ದುಷ್ಟಾತ್ಮರಾದವರ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆ, ಮನವೆ! (Dp. 172). ತಳಿರ ತನಿಗೆಣ್ಣಮಂ ಕಲಕಿ, ನಡೆದು,...ಎಸೆವ ಆ ಮನ್ದಮಾರುತವ ನೋಡು! (J. 3, 32). 2, to be agitated, shaken, etc., to become turbid (C.; Te. ಕಲಗು, ಕಲಂಗು; T. ಕಲಂಗು; M. ಕಲಙ್ಙು; Tu. ಕಲಂಕು, ಕಳಂಕು; *cf.* ಕದಡು 1, etc.) — ಕಲಕಾಡು. -ಆಡು. to make turbid, to stir up (J. 3, 24).

ಕಲಕು kalaku. 2. = ಕಲಕ. the state of being turbid, turbidness (C.; ಅನಚ್ಛ, ಆವಿಲ G.). -ಕಲಕು ನೀರು. turbid water; the ōkaḷi (C.; see Prv. s. ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆ). — ಕಲಕಾಗು. -ಆಗು. to become turbid (C.). — ಕಲಕು ಮಾಡು. to make turbid (C.).

ಕಲಕ್ಕಟರ್ kalakkaṭar. = ಕಲೆಕಟರ್. a collector (E.).

ಕಲಂಕ kalaṅka. = ಕಲಂಕು. ಕಳಂಕು. *a stain; a spot, a mark* (ಲಕ್ಷ್ಮ, ಕುಱುಹು Nn. 86); blackness ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 86; ಕಱ Kk. 11*b*. 2, *a fault, a blemish* (ಪಾಪ 86; ದೋಷ Mr. 483). 3, excessive impetuousness, fierceness, or harshness; abuse, censoriousness (ಅತೀವತೀವ್ರ, ಅತಿನಿಷ್ಠೂರ 86; ಕಡುಹು 483). 4, the rust of iron. 5, a cloud (ಮೇಘ 86). ಕಲಂಕ ಹಚ್ಚು (B. 4, 198).

***ಕಲಕೇತ kalakēta.** a male devil. ಗುಮ್ಮಡಿಯನ್ನಪ್ಪ ತಾಯಿ ನೋಡೆ ನಗೆ ಕಲಕೇತನನ್ನಪ್ಪ ತನ್ದೆ ನೋಡೆನಗೆ Bv. 720.

ಕಲಂಕು kalaṅku. = ಕಲಕು 1. to perturb, to stir, etc. (ಆಲೋಡನ Śmd. Dh.; Rśv. 5. 39; Te. ಕಲಂಚು). [ಭೋಂಕನೆ ಕೇಳ್ದೆರ್ದೆ ಕದಡಿ ಕಲಂಕಿದ ಬಗೆವೆರಸು ನೆಗೆದು Pb. 11, 112; Ap. 12, 26]. see ನಸು– Abh. P. 5, 98.

ಕಲಂಕು kalaṅku. = ಕಲಂಕ, etc. Tbh. of ಕಲಂಕ. a stain, etc. (ಕಱೆ Śm. 116).

ಕಲಂಗಡಿ kalaṅgaḍi. = ಕಲ್ಲಂಗಡಿ. the water-melon, Cucumis vulgaris Schrad. (S. Mhr.; Mhr. ಕಲಿಂಗಡಿ; Sk. ಕಾಲಿಂಗ).

ಕಲಜ್ಜಿ kalajji. = ಕೂಲಜ್ಜಿ, ಕೊಲಜಿ, ಕೋಲಜ್ಜಿ, in ಅಡುಗಲಜ್ಜಿ, a further form of ಅಡುಗೂಲಜ್ಜಿ, q. v.

ಕಲಂಜಿ kalañji. ಕಳಂಜಿ. a kind of large basket in which corn is stored (ಗಳಗೆ Mr. 208, as ಕಳಂಜಿ; see ಕಣಜ).

ಕಲಡು kalaḍu. = ಕದಡು 1, etc. to be shaken or perturbed; to become turbid, muddy, or unclean (ಕಲುಷ Śmd. Dh.; Tu.: to be mixed; to be kneaded; M. ಕಲರು, to be mixed, etc.).

ಕಲತು kalatu. P. p. of ಕಲೆ 2.

ಕಲತ್ರ kalatra. ಕಳತ್ರ. (Śmd. 187; Kāvy. I, 2, 74-83). *the hip and loins* (ಜಘನ Hlā.). 2, *a wife* (ಹೆಣ್ಡತಿ Mr. 306).

ಕಲಧೌತ kala-dhauta. *gold* (ಸುವರ್ಣ, ಭಂಗಾರ Nn. 44). 2, *silver* (ರಜತ, ಬೆಳ್ಳಿ 44). 3, the colour white (ಸಿತ, ಬಿಳಿದು 44). 4, the thorn-apple (ಮತ್ತೂರ, ಉನ್ಮತ್ತ 44).

ಕಲನ kalana. doing, causing, effecting. 2, attaching, affixing, joining. see ಆಕಲನ. 3, a spot, a stain. 4, the embryo.

ಕಲಪು kalapu. a joined, or mixed, state; a miscellaneous mass or collection, as of materials for a house, for a plough, etc. (Te. ಕಲಪೆ, T. ಕಲಪ್ಪೈ, M. ಕಲಪ್ಪೆ; T., M., Tu. ಕಲಪ್ಪು, mixture, etc.; R.).

ಕಲಬತ್ತ kala-batta. = ಕಲ್ಬತ್ತು, ಕಲ್ಪತ್ತು. a metal or stone mortar and pestle or mullar (S. Mhr.; Mhr. ಖಲಬತಾ, -ಬತ್ತಾ).

ಕಲಭ kalabha. = ಕರಭ. *a young elephant* (ಮಱಿಯಾನೆ Nn. 130; ಪಲ್ಲಮಱಿ Ct. I, 30. 99; II, 23); a young camel.

ಕಲಮ kalama. = ಕಳಮ, ಕಲಿಮೆ, ಕಲಿವೆ. *rice which is sown in May and June, and ripens in December or January;* a white rice growing in deep water. 2, a "calamus", a reed for writing with.

ಕಲಮು kalamu. 1. = ಕಲಂ, ಕಲಮ, ಕಲಾಮು. a reed pen (C.; H., Mhr.); a painter's brush (C.; Mhr.).

ಕಲಮು kalamu. 2. = ಕಲಂ, ಕಲ್ಮು. a column; a distinct head, item, article (C.; Mhr. ಕಲಮ). (E.).

ಕಲಮು kalamu. 3. a graft; ingrafting; the lopping and pruning of trees (Mhr. ಕಲಮ). ಮಾವಿನ ಮರಗಳಿಗೆ ಕಲಮು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (B. 2, 52).

ಕಲಮುದಾನಿ kalamu-dāni. = ಕಲಮ್ದಾನಿ. a pen-case, a standish (C.; Mhr., H. ಕಲಮ್ದಾನ).

ಕಲಮ್ದಾನಿ kalam-dāni. = ಕಲಮುದಾನಿ. (My.).

ಕಲಮ್ಬ kalamba. = ಕದಮ್ಬ, ಕರಮ್ಬ, ಕಲಮ್ಬು, ಕಳಮ್ಬ. *the stalk of a potherb.* 2, *an arrow* (ಮಾರ್ಗಣ, ಅಮ್ಬು, ಬಾಣ Nn. 17, as ಕಳಮ್ಬು). 3, the ruddy goose (ರಥಾಂಗ, ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ 17). 4, a swan (ಮರಾಲ, ಹಂಸೆ 17). 5, the red lotus (ಕೋಕನದ, ಕೆನ್ದಾವರೆ 17). 6, the tree Nauclea cadamba.

ಕಲಮ್ಬಾಸನ kalamba-āsana. a bow (Rām. 1, 16, 30, as ಕಳಮ್ಬಾಸನ).

ಕಲಮ್ಬಿ kalambi. *the potherb Convolvulus repens.*

ಕಲಮ್ಬು kalambu. Tbh. of ಕಲಮ್ಬ No. 6. (ಕಡವು Mr. 115).

ಕಲರವ kala-rava. a low sweet tone. (J. 28, 1). 2, *a dove or pigeon;* the cuckoo. see ಬಾಸರ.

ಕಲಲ kalala. *the uterine germ; the embryo* (also ಕಲನ; see Nr. s. ಮಾಸು 2).

ಕಲಲು kalalu. ಖಲಲು. ruin, loss (C.; Br.; H.).

ಕಲವತ್ತಿ kalavatti. N. of a man (Bp. 31, 23).

ಕಲವಿಂಕ kalaviṅka. *a sparrow.*

ಕಲವೆ kalave. = ಕಲುವೆ. water-lily. (Te. ಕಲವೆ, the iris or fragrant blue water-lily); see ಚಂಗಲವೆ.

ಕಲಶ kalaśa. = ಕಲಸ, ಕಳಶ, ಕಳಸ. *a water-vessel, a jar, a jug, a pitcher,* a vase. 2, an ornamental piece of painted wood, stone, brass, etc., as fixed on the spires of temples, carts, etc., a rounded pinnacle or ball on the top of a temple, a dome. see *e. g.* Bp. 5, 12; 18, 3; 57, 15; Si. 268. ಕಲಶಕುಚ್ಚಿನ ಗೆಜ್ಜೇ ತೇರು (ಪುಷ್ಪರಥ Si. 275).

ಕಲಶಕುಚೆ kalaśa-kuce. = ಕಲಶಸ್ತನಿ. (My.).

ಕಲಶಪೂಜೆ kalaśa-pūje. worship paid to a water-pot, a rite that takes place in many religious celebrations (C.; Te.).

ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠೆ kalaśa-pratiṣṭhe. the rite of fixing an ornamental piece of wood, etc. on the top of a temple, etc. (My.).

ಕಲಶಪ್ರೋದ್ಭೂತ kalaśa-prōdbhūta. Agastya (Rśv. 1, 102).

ಕಲಶಸ್ತನಿ kalaśa-stani. a woman with breasts resembling a kalaśa (My.).

ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆ kalaśa-sthāpane. solemnly placing a water-pot, a rite preliminary to the ಕಲಶಪೂಜೆ (My.; Te.); a ceremony at marriages, etc. in which offerings are made to the several planets, etc. in one or different vessels (My.).

ಕಲಶಿ kalaśi. a water-pot. 2, *the plant Hemionitis cordifolia* Roxb.

ಕಲಸ kalasa. = ಕಲಶ. (Sk.; My.).

ಕಲಸು kalasu. 1. = ಕಲಿಸು 1. to mix, to mingle (ಸಮ್ಮಿಶ್ರ Śmd. Dh.; C.; see ಕಣಕ). ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಬ, ದಧಿಸಕ್ತು Nr.). ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಸತ್ತುಗ (ಕರಮ್ಬ, etc. Hlā). ಮೊಸರು ಬೆರಸಿ ಕಲಸಿದ ಹುರಿಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಬ, etc. Si. 314). ಕಾಳದೊಳಗೆ ಕಾಮುರ್ಗಿಲ ಅಂಜನವ ಕಲಸಿ ತನಿರಸದೊಳು ನೆಱೆ ಪೊರಳ್ಚಿದ ನೀಲಪುತ್ರಿಕೆಗಳನ್ತೆ (Rāghc. 17, 64). ದಧಿಯಾಮ್ಲದುಗ್ಧಾದಿಯಲಿ ವಡೆಗಳಂ ಕಲಸಲ್ ಅದು ಕರಮ್ಬಕಂ (Mr. 219). ಎಲೆಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವಂ ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದಡೆ, ದಾಧಿಕ್ಯಮ್ ಎನ್ದು, ಎನಿಕ್ಕುಂ (250). see Bp. 3, 14; 8, 43; 45, 28; 58, 55; ಒಡೆಗಲಸು 1, ತಡಂಗಲಸು, ಹೊಲೆಗಲಸು.

ಕಲಸು kalasu. 2. mixed or mingled state. see ಒಡೆಗಲಸು 2. — ಕಲಸನ್ನ. -ಅನ್ನ. tamarind or lime juice, gingillie-seed meal, chillies, salt, etc. mixed with boiled rice, fried in ghee, and eaten as a savory dish; it is often put up for a journey (My.). — ಕಲಸುಗೂಟು. = ಕಲಸನ್ನ. (Bh. 2, 2, 78). — ಕಲಸುಮೇಲೋಗರ. a mixture of boiled vegetables to which pepper,

salt, etc. are added (My.). — ಕಲಸೋಗರ. -ಓಗರ. = ಕಲಸನ್ನ. (My.).

ಕಲಹ kalaha. *quarrel, strife, contention;* war, battle (ಕಾಳಗ Nn. 99); deceit, falsehood; abuse, beating, kicking, etc. see Bp. 61, 37; Śsv. 4, 124; ಜೂಳಿಗಲಹ, ಬೀಡುಗಲಹ, ಬೀದಿಗಲಹ, and ಪತ್ತು 2 No. 2. — ಕಲಹಕೇತ. = ಕಲಕೇತ. (S. Mhr.).

ಕಲಹಂಸ kala-haṁsa. *a kind of goose or swan with greyish wings.* ಪಕ್ಷ ನಾಸೆ ಕಲಹಂಸವುಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 173).

ಕಲಹತಿ kalahati. N. of a country, and of a horse bred therein (Mr. 282).

ಕಲಹಲಮ್ಪಟ kalaha-lampaṭa. addicted to, or fond of, quarrel, etc. (a name of Nārada, Grj. 8, 26).

ಕಲಹಾನ್ತರಿತೆ kalaha-antarite. an appeased wife, one who has been angry and is sorry for it (Sk.; R., Te.); a heroine separated from her lover in consequence of a quarrel (Sk.).

ಕಲಹಾರ್ಥಿ kalaha-arthi. a person who seeks for quarrels (J. 5, 61).

ಕಲಹಾಶನ kalaha-aśana. one who lives upon quarrels: Nārada. (My.).

ಕಲಹಾಳಿಗ kalaha-āḷiga. one who plays with, or likes, quarrels: Nārada (ನಾರದದೇವ Ct. I, 87).

ಕಲಹಿಸು kalahisu. to quarrel (Abhā. 2, 2).

ಕಲಾಕಾನ್ತ kalā-kānta. the moon (My.).

ಕಲಾಕಾಮತನ್ತ್ರ kalā-kāma-tantra. a kind of lewd composition opposed to the śāstras (Kāvy. II, 2, B, 24).

ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯ kalā-kauśalya. cleverness in the elegant arts, as singing, dancing, etc. (B. 4, 33. 109. 143; My.).

ಕಲಾದ kalāda. *a goldsmith* (ಅಕ್ಕಸಾಲೆ, etc. Mr. 376).

ಕಲಾನಿಧಿ kalā-nidhi. the storehouse of digits: *the moon.*

ಕಲಾನ್ತರ kalā-antara. *interest on money, profit* (ವೃದ್ಧಿ, ಬಡ್ಡಿ Mr. 346).

ಕಲಾಪ kalāpa. 1. quarrel, contention (C.).

ಕಲಾಪ kalāpa. 2. a collection; *a multitude; an assemblage.* 2, an ornament. 3, *a peacock's tail.* 4, *a quiver.* 5, *a zone* (ಉಡೆನೂಲು Hlā.; ಉಡಿದಾರ Mr. 344). 6, the moon. 7, N. of a village where the destroyer Kalki is to be born.

ಕಲಾಪಕಲಾಧರ kalāpa-kalā-dhara. Śiva (Śsv. 5, 20).

ಕಲಾಪಣ್ಡಿತ kalā-paṇḍita. a master of the fine arts (Śmd. 258).

ಕಲಾಪತು kalāpatu. = ಕಲಾಬತು. (My.).

ಕಲಾಪಮಾಲೆ kalāpa-māle. a garland of peacock's feathers (Śsv. 3, 15).

ಕಲಾಪಿ kalāpi. *a peacock.*

ಕಲಾಬತು kalābatu. = ಕಲಾಪತು. silken thread covered with gold or silver (My.; Mhr., H.).

ಕಲಾಮು kalāmu. = ಕಲಮು1, etc. a reed pen, etc. (ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ Mr. 359).

ಕಲಾಯ kalāya. 1. *peas, Pisum sativum, etc.* (ಬಟ್ಟಗಡಲೆ Hlā.). see ನೆಲಕಡಲೆ.

ಕಲಾಯ kalāya. 2. = ಕಲಾಯಿ. the wash of tin given to culinary utensils (C.; Mhr., H. ಕಲ್ಲಈ).

ಕಲಾಯಗಾಱ kalāya-gāṟa. a man who tins vessels (C.).

ಕಲಾಯಿ kalāyi. = ಕಲಾಯ 2. (C.). ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಒಳ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಕಲಾಯಿಯೂ ಮಾಡಿಸಿ ಬಱಸ ಬೇಕು (B. 4, 141).

ಕಲಾಲ kalāla. a distiller or vendor of spirituous liquors (ಶೌಣ್ಡಿಕ G.; Mhr., H.).

ಕಲಾವಕ್ತ್ರ kalā-vaktra. having sixteen faces: Brahmā (J. 32, 44).

ಕಲಾವತಿ kalā-vati. Durgā (Śsv. 3, 12); N. of several women.

ಕಲಾವಿದ kalā-vida. = ಕಳಾವಿದ. one who knows the fine arts (J. 4, 8).

ಕಲಾಶಾಸ್ತ್ರ kalā-śāstra. a lewd work on the art of love (My.; Te.).

ಕಲಾಸಿ kalāsi. a khalassy: a seaman, lascar, etc. (My.; Mhr., H. ಖಲಾಶೀ; Br. ಕಳಾಸುವಾಡು).

ಕಲಾಹೀನ kalā-hīna. *one digit less than full* (the moon).

ಕಲಿ kali. 1. = ಕಲ್ 1. to learn. P. p. ಕಲಿತು (Bp. 22, 46). ಕಲಿತೆಂ (25, 8). ಕಲಿತಿತು (11, 41; C. ಕಲಿಯಿತು). see Bp. 44, 60; J. 26, 10; 28, 19; B. 3, 32; Si. 182. 236. 288. 362. 397; ನುಡಿಗಲಿ; Prvs. s. ಎಳೆತನ, ಮಗ 1, ನಾದ. ಕಲಿತ ಬಡ್ಡಿ ಹಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prv.).

ಕಲಿ kali. 2. = ಕಲೆ 2. to join (v. i.), to be mixed; to come together, to meet; to be near at hand; etc. (My.; Te. ಕಲಿ, ಕಲೆ, ಕದಿ; T. ಕಲ; T. ಕಲಿದ, agreement, combination, etc.; see ಕದೆ). P. p. ಕಲಿತು. ನಿಚ್ಚ ಕಲಿತೂ, (ಬಾಲೆಯಂ) ಪಿರಿದು ತೂಗುವ ನಚ್ಚುಮುಚ್ಚಿನ ದಾದಿಯರ್ (Prll. 3, 26). see Sp. s. ಧಾತು. ಅವರಿಬ್ಬರು ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತರು? (My.).

ಕಲಿ kali. 3. = ಕಲೆ 1. scar of an old wound. (S. Mhr.).

ಕಲಿ kali. 4. (fr. ಕಲ್ 1). = Sk. ಕಲಿ No. 1. a learned man, especially one learned in martial arts; a man noted for valor and prowess, a warrior, a hero. see Śmd. 84. 85. 109; Bh. 2, 4, 13; ಕಡುಗಲಿ. *cf.* ಕಲಿತನ. (the term might be referred also to ಕಡು 1, etc.; *cf.* Te. ಕಡಿಮಿ, bravery, gallantry).

ಕಲಿ kali. = ಕಲ್ಲಿ 1. a warrior, a valiant person, a hero (= K. ಕಲಿ 4; ಶೂರ, ವೀರ, ವಿಕ್ರಾನ್ತ, ಭಟ, ಚಾರೂಭಟ Hlā.; ಶೂರ, ವಿಕ್ರಾನ್ತ, ವೀರ Mr. 230; ಶುಕ್ಲ Mr. 508; ಪರಾಕ್ರಮ Nn. 99); [ನಿನ್ದಂ ಕಲಿಯಾಂ ಬಗೆದು ನೋಟಿಟ್ಟೊಡದ್ಭುತಮಾದಂ Kr. 3, 191; Pb. 1, 33]. 2, *the tree Terminalia belerica* Roxb. 3, *the fourth yuga or age of the world, the age of vice* (ಯುಗ, ಯುಗಭೇದ Nn. 99), consisting of 432000 years of men and commencing on the 18th February of 3102 B. C. (see ಕಲಿಯುಗ; Bp. 12, 5). 4, *contention, strife, war, dissension* (ಕಲಹ, ಕಾಳಗ Nn. 99; ಮಹಾಕಲಹ Mr. 466). 5, an unblown flower, a bud (*cf.* ಕಗ್ಗಲಿ, ಹುಲಿಗಲಿ). 6, N. (Bp. 18, 109; 27, 41; see ದೀಪದ-). 7, the worst in any class. — ಕಲಿಕಣ್ಣಪ್ಪ. N. (Bp. 43, 39). — ಕಲಿಕಸ್ತೂರಿ. = ಕಾಡುಕಸ್ತೂರಿ. (St. & Pl.). — ಕಲಿಕಾಮದೇವ. N. (Bp. 26, 56. 60). — ಕಲಿಕಾಲ. a time of sin and misery (My.). — ಕಲಿಗೇಶ್ವರ. N. (Bp. 44, 45). — ಕಲಿದೇವ. = ಕಲ್ಲಿದೇವ. N. (Bp. 14, 25; 55, 27. 31. 34. 47. 52; 59, 2). see ಹಾವಿನ ಹಾಱ-. — ಕಲಿದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). — ಕಲಿನಾಥ. = ಕಲ್ಲಿನಾಥ. N. (Bp. 36, 16; 37, 10). — ಕಲಿಪಾಲ. N. (Bp. 27, 68). — ಕಲಿಮನ. a heroic mind (Rām. 4, 3, 6). — ಕಲಿಯನಾರ್. (a T. plural of ಕಲಿ). N. see ಗುಗ್ಗಳ-, ದೀಪದ-. — ಕಲಿಯಪ್ಪ. N. (Bp. 9, 41). — ಕಲಿಯೇಱು. -ಏಱು. to become full of contention (Bh. 8, 23, 45). — ಕಲಿಶ್ವೇತ. N. (Bp. 40, 90).

ಕಲಿಕ kalika. = ಕಳಿಕ, q. v. (perhaps a mistaken ಕಿನಿಕಾ). 2, a curlew (Sk.).

ಕಲಿಕಾತೆ kalikāte. Calcutta, the capital of W. Bengal.

ಕಲಿಕಾರಕ kali-kāraka. *the plant Caesalpinia bonducella* Flemm. see ತಪಸಿಗಿಡ & ನವುಲೆ.

ಕಲಿಕಾಲ kali-kāla. the age of vice (Śmd. 290). see s. ಕಲಿ.

ಕಲಿಕೆ kalike. learning, skill (My.); [ಪಾಣ್ಡವ ಕೌರವ ಬಲದ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನ ನಾಯಕರ್ಕಳ್ Pb. 13, 37 va.].

ಕಲಿಕೆ kalike. *an unblown flower, a bud.*

ಕಲಿಂಗ kaliṅga. = ಕಳಿಂಗ. N. of a country, extending from below Cuttack (ಕಟಕ) to the vicinity of Madras (see *e. g.* Bp. 6, 18). 2, *the fork-tailed shrike, Lanius forficatus* (ತುರಾಯದ ಹಕ್ಕಿ G.). 3, the bird Cuculus melanoleucus (ಚಾತಕ, ಸಾರಂಗ, etc. Mr. 171). 4, *the Indra grain* (= ಇನ್ದ್ರಯವ, ಭದ್ರಯವ). 5, clever; cunning; beautiful. 6, a son of Dīrghatamas.

ಕಲಿಂಜ kaliñja. = ಕಲಿಂಜಕ. (Sk.).

ಕಲಿಂಜಕ kaliñjaka. = ಕಣಜ, etc., ಕಲಿಂಜ, ಕಿಲಿಂಜಕ, etc. a corn-bin (ಕಟ, ಕಣಜ Nr.).

ಕಲಿತ kalita. learning, erudition (My.).

ಕಲಿತ kalita. attached, affixed, joined, endowed with (Bp. 3, 69; 19, 83; 20, 25; 39, 7); known, understood; numbered; etc. see ಆಕಲಿತ, etc.

ಕಲಿತನ kali₄-tana. the state of being learned in martial arts, valor, heroism (Śmd. 248). [ಪುಟ್ಟಿದನಭಿಮನ್ಯು ಕಲಿತನಂ ಪುಟ್ಟುವ ಪೋಲ್ Pb. 5, 29]; (Abh. P. 3, 150; Bp. 28, 47; 34, 2. 23; Bh. 3, 18, 40; 8, 26, 36; J. 7, 64; 12, 9; B. 2, 10). ಚಲದೊಳವರ್ ಆಚಾರದೊಳಂ ಕಲಿತನದೊಳಂ (Śmd. 150). see ಕಡುಗಲಿತನ.

ಕಲಿತು kalitu. P. p. of ಕಲಿ 1 & 2.

ಕಲಿದ್ರುಮ kali-druma. the tree of strife, as being the favourite haunt of goblins: *Terminalia belerica* Roxb.

ಕಲಿನಾಶನ kali-nāśana. destruction of the trials of the kaliyuga (J. 34, 42).

ಕಲಿನ್ದ kalinda. ಕಳಿನ್ದ = ಕಲಿದ್ರುಮ. 2, N. of a mountain on which the river Yamunā rises. (R.).

ಕಲಿನ್ದಜೆ kalinda-je. the river Yamunā. (R.).

ಕಲಿನ್ದನನ್ದಿನಿ kalinda-nandini. = ಕಲಿನ್ದಜೆ. (R.).

ಕಲಿಯುಗ kali-yuga. = ಕಲಿ No. 3. *the fourth age of the world.* it is counted by ಖಾಮ್ಬರನಭಯುಗಲಾಗ್ನ್ಯಬ್ಧಿ (Mr. 73). see Bp. 34, 2; 41, 13; 55, 31.

ಕಲಿಯುವಿಕೆ kaliyuvike. the act of learning, learning (Si. 251; My.).

ಕಲಿಲ kalila. mixed, blended; *crowded, impervious, inaccessible.*

ಕಲಿಸು kalisu. 1. = ಕಲಸು 1. (My.; B. 4, 158). see Prv. s. ಕಿಲಬು.

ಕಲಿಸು kalisu. 2. = ಕಲುಸು. to teach (C.). ಆಱು ಹೆತ್ತವಳಿಗೆ ಮೂಱು ಹೆತ್ತವಳು ಮುಲುಕು ಕಲಿಸಿದಳನ್ತೆ (Prv.). see Abh. P. 3, 150; Bp. 40, 40; 42, 2; 59, 55; J. 6, 37; 28, 19; Si. 186; B. 2, 46; 3, 32; 4, 33; Prv. s. ಶುಣ್ಠ.

ಕಲು kalu. = ಕಲ್ 4, etc. a stone (Bp. 57, 36). — ಕಲಗಡಿಗೆ. a gaḍige of the baḷapa stone (C.; B. 3, 58). — ಕಲಪ. -ಅಪ. = ಕಲ್ಲಪ್ಪ. N. (S. Mhr.). — ಕಲ ಪಟ್ಟೆ. = ಕಲ ಪರ್ಟೆ. (S. Mhr.). — ಕಲ ಪರ್ಟೆ. = ಕಲ್ಪರಟೆ, ಕಲ ಪಟ್ಟೆ. a cup made of a certain stone (S. Mhr.; B. 3, 58). — ಕಲುಕುಟಿಕ. a small kind of woodpecker with a far-sounding voice (C.). — ಕಲುಕುಟಿಗ. a stone-cutter [ಲಿಂಗ ಘನವೆನ್ಬನೆ? ಕಲುಕುಟಿಗರ ಕೈಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಕಿಱುದಾಯಿತ್ತು Cv. 1104]; (Bp. 16, 13; Rām. 5, 8, 50; My.). ಕಾರು, ಶಿಲ್ಪಿ ಎನ್ದು, ಬಡಗಿ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಕಮ್ಮಾಱ ಕಲುಕುಟಿಗ ಕಂಚಗಾಱನ್ ಎನ್ಬು ಅಯ್ವರ ಹೆಸರು (Nr.). — ಕಲುಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. a stone-pillar (S. Mhr.). — ಕಲುಗುಣ್ಡು. = ಕಲ್ಗುಣ್ಡು. a round stone, a boulder, (a heavy stone). see Bp. 16, 10; Rām. 6, 19, 25; Śś. in B. 5, 87. — ಕಲುಬುರಿಗಿ. Kalburga, a town in the Nizam's country (S. Mhr.). — ಕಲುಮಠ. a name given to many maṭhas (S. Mhr.). — ಕಲುಮದ. bitumen; red chalk (ಗೈರೇಯ, ಅರ್ಥ್ಯ, ಗಿರಿಜ, etc. Nr.). — ಕಲುಮುಳು. = ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು No. 1. (Bh. 1, 8, 93).

ಕಲುಮ್ಬು kalumbu. 1. to perturbate, to make turbid, etc. (ಕಲುಷೀಕರಣ Śmd. Dh.; Te. ಕಲುಪು; M. ಕಲಮ್ಬು, to get confused; T. ಕಲುಡ, ಕಲುಱು, ಕಲುೞು, troubled water; ಕಲುಙ್ಗಲ್, perturbation; see ಕಲಡು, etc.).

ಕಲುಮ್ಬು kalumbu. 2. turbidness, contamination, defilement, taint (Abh. P. 6, 114; 11, 20; 12, 56). — ಕಲುಮ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be tainted, etc. (Abh. P. 12, 59).

ಕಲುವೆ kaluve. = ಕಲವೆ. water-lily. see ಚೆಂಗಲುವೆ.

ಕಲುಷ kaluṣa. *turbid, foul, muddy.* 2, *impurity; sin.* see ಕದಡು, ಕಲಡು; Bp. 22, 14.

ಕಲುಷಭಂಜನ kaluṣa-bhañjana. a destroyer of sin (My.).

ಕಲುಷಿತ kaluṣita. made turbid; foul, impure; defiled; wicked. see Bp. 29, 13; 40, 57; 43, 35; 55, 12; 57, 38; 61, 17.

ಕಲುಷೀಕರಣ kaluṣī-karaṇa. making turbid. see ಕಲುಮ್ಬು.

ಕಲುಸು kalusu. = ಕಲಿಸು 2. (My.).

ಕಲುಹೆ kaluhe. turbidness, impurity (Bh. 8, 23, 10).

ಕಲೆ kale. 1. = ಕಲಿ 3. the scar of an old wound (ಕಿಣ Nr.; C.; Tu.; M.; T. ಕಜಡು, ತಱುಮ್ಬು, see ಜಡ್ಡು 1); the mark of small-pox (C.; M.); a stain of mud, oil, etc. (C.; *cf.* ಕಱೆ 1); a moral stain or taint (C.). ಕೆಲವರ ಮೋಱೆಗಳು ಮಯ್ಲಿಯಿನ್ದ ಕಲೆ ಬಿದ್ದು ಕುರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ (B. 4, 223). ನಿನ್ನ ಚೆಲುವ ಮೋಱೆಗೆ ಏನಾದರೂ ದುರ್ಗುಣದ ಕಲೆ ಹತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು (B. 2, 15). see Bp. 38, 56.

ಕಲೆ kale. 2. = ಕಲಿ 2. to join (v. i.). P. p. ಕಲತು (My.).

ಕಲೆ kale. 3. = ಕರೆ 1. to emit a sound. see ಲೊಟ 1-.

ಕಲೆ kale. 4. sounding, sound, noise. see ಲೊಟ 2-.

ಕಲೆ kale. ಕಲಾ. = ಕಳೆ. a small part of anything, any single part or portion of a whole; *a digit or one-sixteenth of the moon's diameter* (ಸುಧಾಕರನ ಶರೀರದ ಅಂಶ Nn. 150). 2, *a measure of time: eight seconds or the thirtieth part of a kṣaṇa* (Mr. 64). 3, *any practical art, any mechanical or fine art:* sixty-four such are enumerated, as carpentering, architecture, jewellery, farriery, acting, dancing, music, medicine, poetry, etc. (ಶಿಲ್ಪವಿಕರ್ಮ, ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ Nn. 150; see ಚೌಷಷ್ಟಿಕಲೆ). 4, a mora or syllabic in-

stant. 5, an atom. 6, the embryo. 7, skill, ingenuity; contrivance; fraud, deceit. ಕುಡುವುದು ಕೂರ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮನ್ನಿಪ ಸೂಳೆಗೇನಾದೊಡಂ (Śmd. 66. 412). 8, freshness, grace, lustre (Mhr.; K. as ಕಳೆ; not Sk.). 9, a boat. 10, rejection, abandoning (ತ್ಯಜ, ಬಿಡುವುದು Nn. 150: *cf.* K. ಕಳೆ, ಕಟು). 11, the number sixteen (see ಕಲಾವಕ್ತ್ರ). — ಕಲೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become graceful (J. 1, 6).

ಕಲೆಕಟರ್ kalekaṭar. = ಕಲಕ್ಟಟರ್. (E.). a collector.

ಕಲೇವರ kalēvara. *the body.*

ಕಲ್ಕ kalka. = ಕಲಕ. a mixture, etc. (My.).

ಕಲ್ಕ kalka. *dirt, filth; sediment;* a kind of paste; the wax of the ear, ordure, faeces. 2, *impurity, sin;* falsehood; pride.

ಕಲ್ಕಿ kalki. N. of Viṣṇu in his tenth and last avatāra that is yet to come (Mr. 19; see ಹತ್ತು ಅವತಾರ & ಕಲಾಪ 2, No. 7).

ಕಲ್ಚರ್ kalcar. pincers?— ಕಲ್ಚರೆನ್ದು ಕಾರು (Śs.).

ಕಲ್ಪ kalpa. *a precept, an injunction, a rule, a sacred practice;* manner. 2, one of the six vēdāṅgas, that which prescribes the ritual and gives rules for ceremonial or sacrificial acts. 3, *a day of Brahmā or the period of a thousand yugas, measuring the duration of the world.* 4, a resolve, a determination. 5, optionality, alternative. 6, practicable; proper; able. 7, having the manner or form of anything, similar to, etc.; see ದ್ವೀಪ-.

ಕಲ್ಪಕುಜ kalpa-kuja. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Nn. 18).

ಕಲ್ಪತರು kalpa-taru. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Nn. 13). see Śmd. 75.

ಕಲ್ಪತ್ತು kal-pattu. = ಕಲಬತ್ತ, etc. a metal mortar. (My.).

ಕಲ್ಪದ್ರುಮ kalpa-druma. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (J. 11, 18).

ಕಲ್ಪನ kalpana. 1. = ಕಲ್ಪನೆ. (My).

ಕಲ್ಪನ kalpana. 2. *cutting.*

ಕಲ್ಪನಾಕಥೆ kalpanā-kathe. a feigned story (My.).

ಕಲ್ಪನೆ kalpane. ಕಲ್ಪನಾ. fixing, settling; a rule. 2, *making, forming; fabrication; inventing, invention.* 3, *caparisoning or decorating an elephnnt.* 4, a fancy, an idea formed in the mind; an imagination; a plan. (My.; B. 5, 41. 208. 219).

***ಕಲ್ಪನೋಕ್ತಿಕಷ್ಟ kalpanōkti-kaṣṭa.** one of the flaws in poetry. Kr. 1, 62.

ಕಲ್ಪಪಾಲ kalpa-pāla. = ಕಳ್ಳವಾಳ. *a distiller of spirituous liquors* (o. r. ಕಲ್ಯಪಾಲ).

ಕಲ್ಪಭೂಜ kalpa-bhūja. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (ಅರ್ಕ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ Nn. 13).

ಕಲ್ಪಭೂಜಾತ kalpa-bhūjāta. = ಕಲ್ಪಭೂಜ. (Bp. 37, 30).

ಕಲ್ಪಭೂರುಹ kalpa-bhūruha. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (ಸುರತರು Mr. 30).

ಕಲ್ಪಲತೆ kalpa-late. a creeper yielding everything desired (Grj. 4, 43 va.). see ದಿವಿಜ-.

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ kalpa-vṛikṣa. *one of the trees of svarga, granting all desires.*

ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಿಪ kalpa-aṅghripa. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Śmd. 64. 277).

ಕಲ್ಪಾನ್ತ kalpa-anta. *the end of a kalpa, the destruction of the world* (ಸಂಹಾರ, ಮಹಾಪ್ರಲಯ Mr. 71).

ಕಲ್ಪಾನ್ತದಹನ kalpānta-dahana. the fire or conflagration occurring at the end of a kalpa (Bp. 56, 30).

ಕಲ್ಪಾಬ್ದ kalpa-abda. a cloud that is to appear at the end of the world (Śsv. 4, 4).

ಕಲ್ಪಾವನೀಜ kalpa-avanīja. = ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. (Bp. 46, 4).

ಕಲ್ಪಿ kal-pi. learning, erudition. (Śmd. 248). [ಸಲ್ಲದ ಚದುರ್ ನೆಱೆ ಕಲ್ಲದ ಕಲ್ಪಿ ಕೇಳ್ದ ಮಾತಱಿಯದ ಮಾತು Pb. 4, 95]; (Cpr. 7, 40).

ಕಲ್ಪಿತ kalpita. made, fabricated, artificial; invented; arranged; composed; thought, conceived, fancied. 2, *an elephant caparisoned or armed for war.* (B. 4, 176; 5, 86; Bp. 47, 5; 55, 18; My.; Si. 36).

ಕಲ್ಪಿತೋಪಮೆ kalpita-upame. a kind of upame (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಕಲ್ಪಿಸು kalpisu. 1. to join, to mix (Si. 313; *only* in Si.).

***ಕಲ್ಪಿಸು kalpisu. 2.** to teach, to instruct. ನಿಮ್ಮನೋದಿಸಿ ಯೋಗ್ಯರಂ ಮಾಡುವನ್ತಿರೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಯೋಲೆಯಂ ಬರೆಯಿಸಿ Vr. 3, 5; ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ನೆಱೆಯೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಯೋಗ್ಯರ್ ಮಾಡಿದೊಡೆ Vr. 4, 3; ಮೆಲ್ಲನೆ ನೀಂ ಕಲ್ಪಿಪ್ಪುದೆಮ್ಮಂ ನೆನೆದೆರ್ಗಿಡದನ್ತಾಗೆ Ap. 4, 55.

ಕಲ್ಪಿಸು kalpisu. to make; to fabricate, to invent; to conceive; to consider; to assume, to feign; to order, to give a precept [ತನ್ನ ಮನೆಯಂ ರಿಸಿಯರಂ ಪುಗಲೀಯದನ್ತು ಬಾಗಿಲ ಕಾಪಿನವರಂ ಕಲ್ಪಿಸಿ Vr. 25, 19]; (Śmd. 167; Bp. 21, 37; My.; Si. 56; B. 4, 98. 186; 5, 309).

ಕಲ್ಬತ್ತು kal-battu. = ಕಲಬತ್ತ. a metal mortar. (My.).

ಕಲ್ಮಷ kalmaṣa. *a stain; a blemish; sin;* dirt, dregs; darkness (a division of the infernal regions).

ಕಲ್ಮಾಷ kalmāṣa. *variegated, spotted.* 2, *black and white, greyish white* (ಎಡವರ್ಣ Hlā.); black.

ಕಲ್ಮು kalmu. = ಕಲಮು 2. a column. (E.).

ಕಲ್ಯ kalya. *ready, prepared; armed.* 2, *auspicious, agreeable, good.* 3, *well, healthy* (ಕುತ್ತವಿಲ್ಲದಂ Mr. 240). 4, *the dawn, the morning.* 5, *yesterday* (ಪೂರ್ವಾಸರ, ನಿನ್ನೆ Nn. 105). 6, *spirituous liquor* (ಆಸವ, etc., ಕಳ್ Mr. 221). 7, enmity (ಹಗೆ Nn. 105; *cf.* ಕಲಿ). 8, mutual joining or binding (ಪರಸ್ಪರಬನ್ಧನ, ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ಕಟ್ಟುವದು 105). 9, deaf and dumb. 10, clever, dexterous. 11, instructive, admonitory.

ಕಲ್ಯಾಣ kalyāṇa. beautiful, agreeable; excellent; happy; *auspicious, lucky;* good (ಶುಭ, etc., ಒಳಿತು Mr. 26). 2, *good fortune, happiness, prosperity, welfare.* 3, N. of a vṛitta (Ch.). 4, N. of a town, the capital of king Bijjala (*e. g.* Bp. 5, 3. 13; 32, 11; 33, 4; 34, 37; 37, 21; 52, 48; 55, 6. 12; 59, 56; 61, 1. 2. 8). 5, a festival (marriage). 6, gold. — ಕಲ್ಯಾಣದೇವ. N. (Bp. 59, 3).

ಕಲ್ಯಾಣಿ kalyāṇi. happy, lucky, etc.; a blessed, fortunate, illustrious or good man; such a woman (Nn. 2); Sarasvatī; Pārvatī (Śsv. 3, 64); Lakṣmī (My.). 2, a square pond with steps on all sides (My.). 3, N. of a tune (My.). — ಕಲ್ಯಾಣಿಸಾಯಿ. a kind of marble-shaped sweetmeat-ball (My.).

ಕಲ್ಲ kalla. *deaf.*

ಕಲ್ಲಂಗಡಲೆ kallaṅgaḍale. = ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ. s. ಕಳ್ 3. a shrubby plant, Sida rhombifolia L. var. retusa (St. & Pl.).

ಕಲ್ಲಂಗಡಿ kallaṅgaḍi. = ಕಲಂಗಡಿ. water-melon. (St. & Pl.; My.; B. 1, 7).

ಕಲ್ಲಜೀಯ kalla-jīya. N. (Bp. 58, 21).

ಕಲ್ಲಂಚಿ kallañci. a swallow (Bḍ.). *cf.* ಪದ್ದಂಚಿ.

ಕಲ್ಲಮೂಕ kalla-mūka. = ಕಳಮೂಕ. *deaf and dumb.*

ಕಲ್ಲಾ kallā. — ಕಲ್ಲಾ ವಿಲ್ಲಿ. ruin (S. Mhr.; *cf.* ಕಲಲು).

ಕಲ್ಲಿ kalli. 1. a kind of coarse net-work; a bag made of it (C.). see Bp. 35, 6; Bh. 2, 2, 78; ಬೆಂಗಲ್ಲಿ. — ಕಲ್ಲಿಗೂಟ್. -ಕೂಟ್. rice tied up in leaves and put into a kalli (J. 6, 47).

ಕಲ್ಲಿ kalli. 1. = ಕಲಿ. — ಕಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಹಾವಿನ ಹಾಟಿ-, ಹಿಪ್ಪಿ ರಿಗೆ-. — ಕಲ್ಲಿದೇವ. = ಕಲಿದೇವ. N. (Bp. 37, 7; 55, 26. 28. 32. 36). —ಕಲ್ಲಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 55, 37). — ಕಲ್ಲಿನಾಥ. (= ಕಲಿನಾಥ). N. (Bp. 14, sum.; 14, 6. 29; 21, 40; 36, 26; 37, 46; 58, 9). — ಕಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಕನ್ಥೆಯ-.

ಕಲ್ಲಿ kalli. 2. = ಗಲ್ಲ. — ಕಲ್ಲಿಮೀಸೆ. = ಗಲ್ಲಮೀಸೆ. (S. Mhr.).

ಕಲ್ಲಿ kalli. 3. — ಕಲ್ಲಿದಾರಿಯಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. an aṅgi with folds at the sides (My.).

ಕಲ್ಲು kallu. 1. = ಕಲ್ 4. etc. a stone (ಅಶ್ಮ Nn. 51; ಶಿಲೆ 68; ಕಾನ್ತ, ಗ್ರಾವಾಲ 91; ಪಾಷಾಣ 106; ವಿಸ್ತರ, ದೃಷತ್ 140; ಶಿಲೆ, ಉಪಲ, etc. Hlā.; C.). ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ವ ದೊಡ್ಡಹ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Nr.). ತೇವ ಸಾಣೆಯ ಕಲ್ಲು (ಚನ್ದನೋಪಲ Mr. 206). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ಮೂಲೆ ಸೆಜಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವನು ಕೊಡುವಾತ ತಾ ಬೇಱೆ (Sp.). ಹಾದಿಯ ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿ ನಮಿಸುವ ಮಾದಿಗರ ನೋಡು! (Sp.). ಅಲ್ಲದಹುದು ಎಮ್ಮ ಅಜಾಣನ ಒಡನಾಟ ಕಲ್ಲು ಹಾದನ್ತೆ (Sp.). ಸೇವೆ ಅಱಿಯದ ದಣಿಯು ಕಲ್ಲಿನ ಕಣಿಯು (Dp. 54). ಕಲ್ಲು ಕರಗಿ ಪಾತ್ರೆ ಆದ ಹಾಗೆ.—ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟವನ (one who has beaten, etc.) ಬೆಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. —ಕಲ್ಲಾದರೇನು, ಗುಣ್ಡಾದರೇನು ತಲೇ ಒಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ?—ತೋಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು.—ಹೋದರೆ ಒನ್ದು ಕಲ್ಲು, ಬನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಹಣ್ಣು.—ಗೂಳಿ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು (Prvs.). see Bp. 19, 52; 29, 17; 50, 66. 75; 55, 22; B. 4, 198. — ಕಲ್ಲಣಬೆ. -ಅಣಬೆ. a mushroom growing in rocks (My.), and used by barbers to rub scurf from the head (R.). — ಕಲ್ಲತ್ತಿಗಿಡ. -ಅತ್ತಿ-. the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia (My.; ಕಾಕೋಡುಮ್ಬರಿಕೆ, ಫಲ್ಗು, etc. Si. 136). — ಕಲ್ಲದಾರಿ. a stony path (C.; B. 5, 205). — ಕಲ್ಲ ನನ್ದಿ. a stone-idol of Basava (Bp. 22, 27). — ಕಲ್ಲಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಕಲಪ. N. (C.; *cf.* ಕಲ್ಲಿ 1? or ಲಿಂಗಪ್ಪ?). in the following proverb the ಅಪ್ಪ is joined for fun's sake: ಕಲ್ಲಪ್ಪನೂ ಗುಣ್ಡಪ್ಪನೂ ಕೂಡಿದರೆ ಮೆಣಸಪ್ಪ ಹುಡಿ. — ಕಲ್ಲ ಮಱೆ. a hollow of refuge for wild animals between stones or in rocks (ಪಡೆ Kk. 70; Śm. 90; ಪಡು Śs.). — ಕಲ್ಲ ಮಱೆ. = ಕಲ್ಲು ಮಱೆ, etc. (Bp. 61, 11). — ಕಲ್ಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (C.). — ಕಲ್ಲಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (C.). — ಕಲ್ಲರಳಿ. -ಅರಳಿ. a kind of Ficus religiosa (My.). — ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. sugar-candy (C.; B. 3, 45). — ಕಲ್ಲಲಿಡು. -ಇಡು. to throw with stones (Bp. 28, 31; 50, 72). — ಕಲ್ಲ ಹೂವು.= ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು, q. v. (ಶೈಲೇಯ, ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ, ವೃದ್ಧ, ಅಶ್ಮಪುಷ್ಪ Nr.; My.). ಕಲ್ಲ ಹೂವಿನ ಧೂಪಂ (ಜಾಪಕ, ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ, etc. Mr.). — ಕಲ್ಲಾಟ. -ಆಟ. play with stones (C.). — ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿ. -ಇದ್ದಲಿ. mineral coal (C.; B. 4, 157). — ಕಲ್ಲಿಲಿಡು. = ಕಲ್ಲಲಿಡು. (Bp. 18, 52; 43, 40). — ಕಲ್ಲು ಇದ್ದಲಿ. = ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿ. (B. 5, 144). — ಕಲ್ಲುಕಣಿ. a quarry (My.; B. 5, 134). ಕಲ್ಲ ಕಣಿ (B. 4, 151). — ಕಲ್ಲುಕಮ್ಬ. a stone-pillar (C.). — ಕಲ್ಲುಕುಟಿಕ. = ಕಲ್ಲುಕುಟಿಕ. (C.). — ಕಲ್ಲುಕುಟಿಕ. a stone-cutter or -mason (ಅಶ್ಮಕಾರಕ Mr. 376; My.). 2, = ಕಲು ಕುಟಿಕ. (My.). — ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ. = ಕಲ್ಲುಕುಟಿಕ. (My.). — ಕಲ್ಲುಕುಟುಕ. = ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ. (My.). — ಕಲ್ಲುಕೂವೆ. a fragrant garden-flower, Kaemferia rotunda L. (St. & Pl.). — ಕಲ್ಲುಕೆಲಸ. stone-work, walls, etc. consisting of stone (C.). 2, a stone mason's work (My.). — ಕಲ್ಲುಗಾಲಿ. a stone-wheel peculiar to some parts of the country (C.). — ಕಲ್ಲುಗುಣ್ಡು. a boulder (My.; Si. 116). — ಕಲ್ಲುಗೆಜ್ಜೆ. gejjes made of stones as an ornament to a Basava idol or a building (C.). — ಕಲ್ಲುನಾರು. = ಕಲ್ನಾರು No. 2. asbestos. ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ... ಕಲ್ಲುನಾರು ಕಾವಿ ಮುನ್ತಾದ ಸಕಲಧಾತು ಶಿಲಾವಿಕಾರಗಳು (Si. 117). — ಕಲ್ಲುನುಚ್ಚುಗೋಳಿ. a small, diffuse under-shrub, Heliotropum marifolium Retz. (Z.). — ಕಲ್ಲುನೆಲ. a stony soil (C.; B. 2, 32). — ಕಲ್ಲುಪಡವಲ. a paḍavala, to the lower end of which often a stone is tied to make it grow straight (S. Mhr.). 2, a kind of inferior paḍavala (My.). — ಕಲ್ಲುಬಣ್ಡೆ. a rock (C.; B. 4, 151; ಅಱೆ G.). — ಕಲ್ಲುಬಸುರಿ. the plant Thespesia populnea Corr. (Hibiscus populneoides Roxb., ಪ್ಲಕ್ಷ, ಸುಪಾರ್ಶ್ವಕ, ಕಪೀತನ, etc. Nr.; My.). *cf.* ಕಬ್ಬಸುರಿ. — ಕಲ್ಲುಬಾಱೆ. a wild plantain tree (My.). — ಕಲ್ಲುಬೊಗರಿ. a spinning top of stone (C.). — ಕಲ್ಲುಮರಿಗೆ. a marige made of baḷapa (My.). — ಕಲ್ಲುಮಱೆ. = ಕಲ್ಮಱೆ, q. v., ಕಲ್ಲ ಮಱೆ. (C.). — ಕಲ್ಲುಮಾವು. a shrub or small tree, Alangium lamarkii var. hexapetala Lam. (St. & Pl.). 2, a kind of wild mango (ಕಾಡ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ G.). — ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳು. dupl. = ಕಲು ಮುಳು. stones and thorns (C.). ಕಾಡೊಳಗೆ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುಱಿದು ಬೇಸತ್ತನು (B. 3, 125). 2, the points on a mill-stone (My.). — ಕಲ್ಲುಮೆಟ್ಲು. stone steps (S. Mhr.; My. as ಕಲ್ಲುಮೆಟ್ಲು). — ಕಲ್ಲುರಾಸಿ. a heap of stones (B. 4, 150). — ಕಲ್ಲುವ್ವು. - ಉವ್ವು. = ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು. (My.). — ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ. = ಕಲ್ಲಸಕ್ಕರೆ. (C.; ಮತ್ಸ್ಯಣ್ಡಿ Si. 312). — ಕಲ್ಲುಸಬ್ಬಸಿಗೆ. a perennial herb used as a vegetable, Glossogyne pinnatifida D. C. (Z.; My.). — ಕಲ್ಲುಸುಣ್ಟಿ. a wild plant, Zingiber zerumbet Roscoe. (St. & Pl.; My.). — ಕಲ್ಲುಸುಣ್ಣ. stone-lime (My.). — ಕಲ್ಲುಸೋರೆ. a kind of stone-vessel (S. Mhr.). 2, a kind of sōre plant (My.). — ಕಲ್ಲುಹಾಕು. to throw a stone down (C.); to throw a stone or stones (My.); to destroy another's business (My.). — ಕಲ್ಲುಹಾವು. a snake that has the habit to lie under stones, as the venomous Echis carinata (Bḍ.). — ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು. = ಕಲ್ಲಹೂವು, ಕಲ್ಹೂವು, ಕಲ್ಹೂವು. Lichens on stones and trees (S. Mhr.). 2, gum benjamin or benzoin (ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ, ವೃದ್ಧ, ಶೈಲೇಯ, ಅಶ್ಮಪುಷ್ಪ Si. 152). — ಕಲ್ಲುಹೊಡೆ. to throw a stone or stones (C.). — ಕಲ್ಲುಹೋಳಕ. the common sand-grouse, Pterocles exustus (Bḍ.), — ಕಲ್ಹೂವು. -ಊವು.= ಕಲ್ಲುವ್ವು. (My.). — ಕಲ್ಲೆದೆ. -ಎದೆ. a stone-like, hard, or firm heart (My.). ಇಲ್ಲದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾ ಹೊಲ್ಲನವ ಜನರಿಂಗೆ; ಅಲ್ಲದ ಗುಣವುಳ್ಳ ಅರಸಿಂಗೆ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೆದೆಯು ಬೇಕು (Sp.). — ಕಲ್ಲೆದೆಯವ. -ಎದೆ-ಅವ. a man who has a hard, unfeeling heart (C.). — ಕಲ್ಲೆಸೆ. -ಎಸೆ. 1. = ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆ. (My.). — ಕಲ್ಲೆಸೆ. -ಎಸೆ. 2. a stone's throw (My.). ಕಲ್ಲೇಟು. -ಏಟು. a blow with a stone (My.). — ಕಲ್ಲೊಗೆ. -ಒಗೆ. = ಕಲ್ಲು ಹೊಡೆ. (C.). — ಕಲ್ಲೊಡ್ಡ. -ಒಡ್ಡ. an Oḍḍa who blasts rocks with fire, etc. (C.). — ಕಲ್ಲೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. a stony hillock (My.). — ಕಲ್ಲೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. stone-pressure: a kind of hard boil (abscess) appearing especially at the bottom of the heel from the effects of a bruise by a stone (C.). — ಕಲ್ಲೊರಳ್. -ಒರಳ್. a stone-mortar (Bp. 45, 28; My.). [—ಕಲ್ವಱ. -ಬಱ. rocky path. ನೆತ್ತರ ತೆರೆಗಳ್ ಸುಱಸುಱದೊಡವರಿದುವು ಕಲ್ವಱಯೊಳ್ Pb. 11, 36].

ಕಲ್ಲು kallu. 2. = ಕಳ್ 4, etc. toddy (ಮೈರೇಯ, ಆಸವ, ಶೀಧು Si. 348; Te.).

***ಕಲ್ಲುರಿಗ kalluriga.** one engaged in stone work. ಚೈತ್ಯಕ್ಕಿಟ್ಟಗೆಗಳ್ ಬರೆ ನೋಡಿ ಕಲ್ಲುರಿಗನೊಯ್ಯನೆ ಪೊರಿಗೆಗೊಟ್ಟೈದಾಱಿನೆ ಕೊಣ್ಡು Ap. 5, 19.

***ಕಲ್ಲೆ kalle.** extent? ಎನ್ದಕ್ಕೋಹಿಡೇ ಬಲಪ್ಪೆರಸು ಪ್ರಳಯದ ಮಾರಿಯುಮಾಕಾಶದ ಕವಿಯುಂ ನೆಲದ ಕಲ್ಲೆಯುಂ ಮುನ್ನಮೆ ಮೇರೆದಪ್ಪುವುದುಮಂ Pb. 12, 19 va.

ಕಲ್ಲೋಲ kallōla. *a surge, a billow, a wave.*

ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆ kallōla-māle. a row, or succession of waves (Grj. 2, 106 va.).

ಕಲ್ಹಾರ kalhāra. = ಕಹ್ಲಾರ. a red water-lily (ಸುಗನ್ಧಿಕ, ಚಂಗಣಿಗಿಲ್ Mr. 420).

ಕವ kava. 1. P. p. of ಕವಿ 1, in ಕವ ಕೊಳ್ಳು (= ಕವಿದುಕೊಳ್ಳು, My.).

ಕವ kava. 2. an imitative sound of angry language. (T. ಕವ್ವೈ, abusive language). — ಕವಕವ ಅನ್ನು. = ಕವಕವ ಮಾಡು. (S. Mhr.). — ಕವಕವ ಮಾಡು. to chide, to scold (S. Mhr.).

ಕವ kava. 3. an imitating sound. — ಕವಕ್ಕವ. -ಕ್-ಕವ. rep. coo, coo! (Te. ಕವಕಿವೆ, cooing of doves). ಕವಕ್ಕವ ಎಲೆಎಲೆ ಒಓ ಪುಗಲ್ಪುಗಲ್ ಎನ್ದು, ಒಚ್ಚತ ಊಳ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯುಂ (Śmd. 74).

ಕವ kava. 1. Tbh. of ಕ್ರಮ. going, etc. (Śmd. 347).

ಕವ kava. 2. = ಕು. earth, etc. see ಕವೋಷ್ಣ.

ಕವಕ್ಕನೆ kavakkane. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner (C.; T. ಕವ್ವು, to snatch, as a dog).

ಕವಚ kavaca. = ಕಬಚ. *armour, mail, a coat of mail;* a jacket (ಅವುತೆ, ಜವರಕ್ಕೆ Kk. 94; ವಾರವಾಣ, ಜೋಡು Nn. 97; ವರ್ಮ, ಮೆಯ್ಜೋಡು 88; ಕಂಚುಕ, ಕುಪ್ಪಸ 88); the slough of a serpent (ಮರ್ಮರ, ಹಾವಿನ ಹೆರೆ 88); a hide (ಚರ್ಮ, ತೊಗಲು 88); a cover (My.). 2, an amulet, a charm; the mystical syllables of a mantra. 3, a loud sound, a proclamation (ಪ್ರವಚ, ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿ 88). 4, a kettle-drum. 5, the tree Wrightia antidysenterica (ಕುಟಜ, ಕೊಡಸಿಗೆ 88). — ಕವಚದೊಡು. -ತೊಡು. to put on a coat of mail. ಕವಚದೊಟ್ಟವಂ (ಸನ್ನದ್ಧ Mr. 292).

ಕವಚಿತ kavacita. *clad in armour.*

ಕವಚು kavacu. 1. = ಕವಿಚು 1, ಕವಿಸು, ಕವುಚು 1. to put upon.

ಕವಚು kavacu. 2. = ಕವಿಚು 2, ಕವುಚು 2. to be overthrown.

ಕವಟೆ kavaṭe. = ಕವಡೆ. — ಕವಟೆಕಾಯಿ. = ಕವಡೆಕಾಯಿ. (My.).

ಕವಡ kavaḍa. Tbh. of ಕಪಟ. fraud, etc. — ಕವಡಕಣ್ಣಕ. an ugly-looking puppet of dough representing the house-demon, that is made and buried in the house at the time of gṛihaśānti (S. Mhr.). — ಕವಡಗಣ್ಣಕ. a great cheat (S. Mhr.); great cheating (S. Mhr.).

ಕವಡಿ kavaḍi. 1. = ಕವಡಿಕೆ, ಕವಡೆ. Tbh. of ಕಪರ್ದ No. 1. a cowrie (C.; T.; M. ಕವಡಿ, ಕವಿಡಿ; Te. ಗವ್ವ). see B. 3, 20; 5, 118. ಕವಡಿಗೆ ಅತ್ತು, ಕಣ್ಣು ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಕವಡಿ kavaḍi. 2. Tbh. of ಕಪಟ. a cheat. — ಕವಡಿಗಣ್ಣಕ. = ಕವಡಗಣ್ಣಕ. (B. 4, 179).

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 1. = ಕವಡು 2. an ornamental, small stitched binding of a dōtra (C.); such a binding between the extremity and the selvedge of a cumly (My.).

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 2. a fork? — ಕವಡಿಕೆಯಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a kind of arrow (ಕಕ್ಷೇಸು Mr. 296). *cf.* ಕವಡು 1.

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 1. Tbh. of ಕಪರ್ದಕ. a cowrie (Bh. 2, 13, 33; Rśv. 6, 11 va.).

ಕವಡಿಕೆ kavaḍike. 2. Tbh. of ಕಪಟಿಕ. fraud, deceit (Bh. 8, 24, 46). see ಪೊಂಗವಡಿಕೆ.

ಕವಡಿಗ kavaḍiga. a kind of inferior rice of a reddish colour (My.).

ಕವಡು kavaḍu. 1. = ಕವಲ್ 2, etc. (My.). — ಕವಡುಮಾತು. a word out of place (My.; Rām. 2, 2, 43).

ಕವಡು kavaḍu. 2. = ಕವಡಿಕೆ 1. — ಕವಡಂಚು. -ಅಂಚು. an ornamental small wove binding of a dōtra or cumly (My.).

ಕವಡೆ kavaḍe. = ಕವಟೆ, ಕಾವಾಡೆ. (S. Mhr.; Mhr. ಕಂವಣ್ಡಳ). — ಕವಡೆಕಾಯಿ. a kind of eatable colocynth (S. Mhr.; see ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ).

ಕವಡೆ kavaḍe. = ಕವಡಿ 1. (ಕಾಕಿಣಿ Nr.; ವರಾಟಕ Nr.; ಕಪರ್ದ, ವರಾಟ Mr. 412; C.). — ಕವಡೆಚಿನ್ತಾಮಣಿ. a certain treatise on omens(C.).

ಕವಣ kavaṇa. Tbh. of ಕವಲ. a mouthful (Te.). — ಕವಣದ ಕಡ್ಡಿ. (ವಚೆ, ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ, etc., ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ Si. 146).

ಕವಣೆ kavaṇe. a sling for throwing stones (Śśv. 3, 23, 25; C.; Tu.; T. ಕವಣ್, ಕವಣೈ, ಕವಣ್ಡೆ, ಕವಣ್ಡು; M. ಕವಣ, ಕವಿಣ). see Prv. s. ಟವಣೆ. — ಕವಣೆಗಲ್. -ಕಲ್. a sling-stone (C. Bp. 42, 32).

ಕವತೆ kavate. 1. = ಕವತೆೆ. seizing, etc. (ಭೀಮಂ) ಮೂಡಲು ಹರಿದು, ಮುಱಿದು ಸಮುದ್ರಸೇನನ, ಸರ್ವಗವತೆಯಲಿ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿನ್ದ (Bh. 2, 4, 9; Rām. 6, 19, 30).

ಕವತೆ kavate. 2. (fr. ಕವಲ್ತೆ). forked state. see ಪೆರ್ಗವತೆ.

ಕವದಿ kavadi. = ಕವಿದಿ, ಕವ್ವದಿ. a quilted cover (My.; T. ಕವಿಜನ್ನೆ, M. ಕವಿಯನ್).

ಕವನ kavana. composing; the composing of verses; a poetical composition (C.; Te.; Mhr.); a fancy. ಅವಯವಗಳ್ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಸವನಾಗಿ ಇರುತಿರಲು, ಭವಿ ಭಕ್ತ ಶ್ವಪಚ ಶೂದ್ರರು ಎನ್ದೆಮ್ಬ ಕವನಮ್ ಎತ್ತಣದು? (Sp.).

ಕವನಗಾಱ kavana-gāṟa. a poet (My.).

ಕವಯೆರ kavayara. = ಕಯಿವಾರ, ಕೆಯ್ವಾರ 1. a pair of compasses (Śmd. 26 Mdb. MS.; T. ಕವರಾಜ, ಕವರಾಯ).

ಕವರ್ kavar. 1. = ಕವರು 1. to take away by force, to seize, to strip, to plunder (ಇಱ್, ಸುಲಿ, ಪರಿಮುತ್ತೆ, ಸೆಳೆ Śm. 63; ಇಱ್, ಸೆಳೆ Kk. 49; ತೆಗೆ Ct. I, 47; Grj. 3, 61; T.; M. ಕವರು; see ಕದಿ). [ಅನ್ಯಾಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮನಮೆಲ್ಲಮಂ ಕವರ್ದಪಂ Pb. 5, 13; Ap. 2, 15; Vr. 8, 17; ಕವರ್ದವರು ಮೊಳರೆ ಕವಿಯುಲ್ಲದರಂ Kr. 1, 12]. ಕವರ್ದುದು (Śm., Kk., Ct.; Śśv. 1, 32). ಕವರ್ದರ್ (Rśv. 1, 102). ಕವರ್ವರೆ? (Grj. 1, 21).

***ಕವರ್ kavar. 2.** part of a chariot. ರಥಂ ಕಿಡೆ ಕವರಿನ್ದ ಗುರ್ವ ನೊಳಕೊಣ್ಡಿರೆ ತಳ್ತಿಱಿದರ್ ಮಹಾರಥರ್ Pb. 11, 38.

ಕವರ kavara. 1. *mixed, blended.*

ಕವರ kavara. 2. = ಕವರು. a cover; an envelope (ರಕ್ಷಾಪತ್ರ G.). (E.).

ಕವರಿ kavari. = ಕಬರಿ. *a braid or fillet of hair.* 2, *the plant Ocymum gratissimum* (see ನಾಙುಬ ಬೇಳೆ). 3, *the leaf of the Asafoetida plant.*

ಕವರು kavaru. 1. = ಕವರ್ 1. to seize, plunder, etc. ಸರ್ವಸ್ವವನು ನೆಜಿಕೆ ಕವರಿ (Rām. 1, 5, 32).

ಕವರು kavaru. 2. = ಕಮರು 2, etc. state of being scorched. ತನುರೋಮಂಗಳ್ ಇನಿತುಂ ಕವರು ನಾತೊಡೆ (Bp. 44, 27).

ಕವರು kavaru. = ಕವರ 2. (C.; E.).

ಕವರ್ತೆ kavarte. = ಕವತೆ 1. taking by force, seizing, plundering. — ಕವರ್ತೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize, to captivate, to plunder; to charm (ಇಟ್ Śs.; Abh. P. 4, 38). ಕೇಳ್ವರ ಚಿತ್ತಮಂ ಕವರ್ತೆಗೊಳ್ವ ಕವೀನ್ದ್ರವೃನ್ದಂ (Rśv. 5, 19 va.). [—ಕವರ್ತೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to be seized. ಅರಸರ ದೆಸೆಯಿಂ ಮನೆಯುಂ ಕವರ್ತೆವೋಪುದುಂ Ap. 3, 34 va.].

ಕವಲ್ kaval. 1. to become bifurcated or forked, to get lateral branches, to branch off. [ಕವಲ್ಕವಲ್ತು ಪಲವುಂ ಕೊಮ್ಬಾದುವು Ap. 11, 97]; (Śmd. 112. 223). P. p. ಕವಲ್ತು (Śmd. 287 Cm.; Abh. P. 9, 16; Grj. 7, 11 va.).

ಕವಲ್ kaval. 2. = ಕವಡು 1, ಕವಲು, ಕವೆ. (Śmd. 58). a bifurcation, a bifurcated or forked branch; a lateral branch; a forked stick; divided state (C. as ಕವಲು; Śsv. 3, 23; ಟಿಸಲು G.; T. ಕಪ್ಪು, ಕವಡು, ಕವರ್, ಕವೈ, ಕವ್ವು; M. ಕವರ, ಕವೆ; Tu. ಕಬ, ಕಜೆ, ಕಬರ್); a couple, a pair (My.; Te. ಕವೆ). ಮರನ ಕವಲ್ (ಪ್ರಕಾಣ, ಸ್ಕನ್ಧ Mr. 105). see ಅಟ್ಟಗವಲ್, ಕಿಟ್ಟವಲ್; Bp. 18, 84; Mr. 277 (s. ಕಕ್ಕು 1). — ಕವಲಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a kind of arrow (ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರ Mr. 296). see s. ಹೋಹ. — ಕವಲಿಱು. ಇಱು. to become forked, as a horn, as lightning, etc. (Rśv. 5, 85; 6, 11 va.). — ಕವಲಿಲ್ಲದವ. -ಇಲ್ಲದವ. who is without parts: the soul (ಆತ್ಮನ್ Kk. 69). — ಕವಲೊಡೆ. -ಒಡೆ. branches to branch off, or to shoot; to get branches (Bh. 3, 11, 16; C.). — ಕವಲೊತ್ತು. -ಒತ್ತು. the stem of a tree up to the branches. ಮರನ ಕವಲೊತ್ತು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ Mr. 105). — ಕವಲ್ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a forked or lateral branch. [ಮೊದಲ್ಪಣೆ ಕವಲ್ಗೊಮ್ಬೆಮ್ಬುವೀ ಕೆನ್ದಳಿರ್ಮಾವಿಂಗೆ Ap. 11, 97]. ಮೊದಲ್ ಪಣೆ ಕವಲ್ಗೊಮ್ಬು (Śmd. 112. 223). — ಕವಲ್ತಲೆ. -ತಲೆ. the head of a bifurcation (Cpr. 8, 4 va.). — ಕವಲ್ಪೊಗೆ. smoke in the shape of forks (Abh. P. 3, 77). — ಕವಲ್ಬಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a road dividing into two (Ch. v. 17). — ಕವಲ್ಪರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to cause to get branches (Grj. 7, 42 va.).

ಕವಲ kavala. = ಕಬಲ 1, etc. *a mouthful;* a morsel; a bolus. 2, a wash for cleansing the mouth.

ಕವಲು kavalu. = ಕವಲ್ 2. (C.; ಕೂರ್ಚ Nn. 89). [ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕವಲುದೋಱದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ತಿಳಿದು ಘನವೆಡೆಗೊಣ್ಡ ಮಹಾನುಭವಿಗಳು Cv. 683]. — ಕವಲಾಗು. -ಆಗು. to become divided or changed, as the mind. (C.) — ಕವಲುಗಿಡ. a middle-sized tree, Careya arborea Roxb. (Z.). — ಕವಲುದಾರಿ. = ಕವಲ್ಬಟ್ಟೆ. (My.).

ಕವಲು kavalu. = ಕಬಲ 2. agreement (My.).

ಕವಲೆ kavale. Tbh. of ಕಪಿಲೆ 2. — ಕವಲೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. (= ಕಪಿಲೆ ಬಸವ). an ox that has been taught to execute various clever performances (S. Mhr.).

ಕವಳ kavaḷa. 1. = ಕವಲ, etc. (Śmd. 25. 342; ತುತ್ತು Kk. 46; Śm. 59). see ಉಬ್ಬುಗವಳ, ರಸಕವಳ, ಸಮ್ಬುರಗವಳ. — ಕವಳಂಗೊಳ್.-ಂ -ಕೊಳ್. to take a mouthful or mouthfuls (Abh. P. 15, 33 va.).

ಕವಳ kavaḷa. 2. = ಕವಳೆ. (Rśv. 5, 56).

ಕವಳಿ kavaḷi. = ಕನ್ವರೆ, etc. a swoon (S. Mhr.; ಮೂರ್ಛೆ G.; T. ಕವುಜಿ, ಕಳೈ; T. ಕವಲೈ, M. ಕವಲೆ, perplexity; T. ಕಳೈ, Te. ಕಳಬಟ್ಟು, ಕಳಬುಟ್ಟು, to swoon, faint).

ಕವಳಿಕ kavaḷika. = ಕವಳಿಗೆ 2. (ಕಯಿಹಾಳೆ Mr. 258).

ಕವಳಿಗೆ kavaḷige. 1. Tbh. of ಕಪಾಲಿಕೆ. Śiva's alms-pot, a skull [ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮದಭಿಮಾನದಿನ್ದ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಯನ ಆಳಿಕೆ ತೆಗೆಯಿತ್ತು, ಸನ್ದಿತ್ತು, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಕವಳಿಗೆಗೆ Bv. 624]; (Bp. 39, 62; 45, 53; 61, 7). 2, a kind of metal vessel of various dimensions (My.).

ಕವಳಿಗೆ kavaḷige. 2. = ಕವಳಿಕ. a quantity embraced: a pack or bundle of betel or plantain-leaves (My.; Mhr. ಕವಳೀ); a pack of written palm-leaves (Bp. 35, 45). — ಕವಳಿಗೆಮನೆ. a house with a gable-roof (My.). — ಕವಳಿಗೆಸೂರು. a coupled or gable-roof (My.). — ಕವಳಿಗೆಹಾರು. = ಕವಳಿಗೆಸೂರು. (My.).

ಕವಳೆ kavaḷe. ಕವಳಿ. = (ಕರವಣ್ಡೆ, etc.), ಕವಳ 2, (ಕಳವೆ 1). a spinous shrub, bearing eatable black berries, Carissa carandas L. (Z.). — ಕವಳೆಕಾಯಿ. a kavaḷe berry (B. 4, 70).

ಕವಾಟ kavāṭa. = ಕಪಾಟ. (ಕದವು Hlā.; ಪಡಿ Śs.). 2, an almirah (My.). — ಕವಾಟಶಲಾಕೆ. a door-peg (ಕುಸಿ Śmd. Dh.).

ಕವಾಡ kavāḍa. = ಕಬಾಡ. a load of grass, etc. (My.).

ಕವಾಡಗಿತ್ತಿ kavāḍa-gitti. a cowherdess (My.).

ಕವಾಡಿಗ kavāḍiga. a man of the cowherd caste (My.). — ಕವಾಡಿಗಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a street of cowherds (My.).

ಕವಾತು kavātu. = ಕವಾಯಿತ, ಕವಾಯಿತು. military manoeuvres (My.; Br.; Mhr., H. ಕವಾಈತ).

ಕವಾಯಿ kavāyi. = ಕಬಾಯಿ, etc. a gown (My.).

ಕವಾಯಿತ kavāyita. = ಕವಾತು, etc. (G. 489).

ಕವಾಯಿತು kavāyitu. = ಕವಾಯಿತ, etc. (My.; Br.; B. 5, 193).

ಕವಿ kavi. 1. to come upon; to rush upon; to attack; to cover; to overspread; to spread about, etc. (ಆಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh.; ಆವರಣ Śm. 109; C.; Tu. ಕಮಿ,ಕಬಿ; T., M., Te.; see ಕವೆ, ಕಪ್ಪು 3). [ಕಾಲಮೇಘ ಸಮೂಹಂ ದೆಸೆಯೆಲ್ಲಮಂ ಕವಿದುದೋ Pb. 4, 49; Ap. 11, 31]. P. ps. ಕವ, ಕವಿ, ಕವು, ಕವಿದು. ಕಾಲಾಳ್ ಕವಿದುವು (Śmd. 168). ಪೋಲ್ತಂ ಕಿಸುಸಂಜೆ ಕವಿದ ನೀಲಾಚಲಮಂ (216). ನಡೆ ತನ್ದಂ ಮೇರೆ ತಪ್ಪಿ ಕವಿದ ಅಮ್ಬುಧರನ್ಪೋಲ್ (281). ಬಿತ್ತರದಿ ಕವಿವ ಕಾಳಗಂ (ಸೌಪ್ತಿಕ Mr. 288). see Abh. P. 4, 38; 7, 14 va.; 9, 186; Bp. 35, 6. 47; 57, 47; 60, 31; Rśv. 5, 121; 6, 11 va.; 13, 84. 89; Bh. 1, 20, 55; J. 8, 17; 15, 4; ದೈನ್ಯಂಗವಿ. — ಕವಿ ಕವಿ. rep. see s. ಕವಿ 2.

ಕವಿ kavi. 2. P. p. of ಕವಿ 1. — ಕವಿ ಕವಿದು. = ಕವಿದು ಕವಿದು. (Bp. 32, 37; 52, 48). — ಕವಿ ತರ್. = ಕವಿದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. to come upon, etc. (Abh. P. 9, 151; 13, 59; Grj. 4, 70 va.; Rśv. 6, 11 va.; 13, 71 va. & 77 va.).

ಕವಿ kavi. 3. = ಗವಿ 2, ಗವು. a rushing upon, etc.; [covering, enveloping. ಆಕಾಶದ ಕವಿಯುಂ ನೆಲದ ಕಲ್ಲೆಯುಂ Pb. 12, 19 va.]. — ಕವಿಯೇಱು. -ಏಱು. a sudden assault (ಸೌಪ್ತಿಕ Hlā.).

ಕವಿ kavi. 4. an elephant (ಆನೆ Kk. 83).

ಕವಿ **kavi.** *wise, clever;* a wise man (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223; Nn. 29). 2, *a poet* (ಕೃತಿಪತಿ, ಕವೀಶ್ವರ 59). 3, *Śukra,* the regent of the planet Venus and preceptor of the demons (ಭಾರ್ಗವ, ಶುಕ್ರ 59). 4, water (ಜಲ, ಉದಕ 57). 5, the bit of a bridle or the reins altogether (ಖಲೀನ, ಕಡಿಯಣ 57; ಕಬ್ಬಿ Mr. 274; see Śm. 41. 109). 6, a water-fowl (ನೀರಹಕ್ಕಿ G.; not Sk.). ಕವಿ ಕಣ್ಡಷ್ಟು ರವಿ ಕಾಣ (Prv.).

ಕವಿಕ **kavika.** *the bit of a bridle.*

ಕವಿಕುಶಲ **kavi-kuśala.** fit for a poet (Kāvy. II, 2, B, 19).

ಕವಿಕೆ **kavike.** *the bit of a bridle.*

ಕವಿಕೌಶಲ **kavi-kauśala.** the cleverness of a poet (Kāvy. II, 2, B, 19).

ಕವಿಚು **kavicu. 1.** = ಕವಚು 1, etc. to cause to come upon, etc.; to put upon (Bp. 16, 6; My.).

ಕವಿಚು **kavicu. 2.** = ಕವಚು 2, etc. to be turned upside down, to be overthrown or upset (ವಿಪರೀತಪತನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಕವುಮ್ಪು to bury; T. ಕವಿೞ್; M. ಕಮಿೞು, ಕವಿೞು); to turn upside down, etc. (My.; T., M.).

ಕವಿಂಜಳ **kaviñjaḷa.** = ಕವಿಂಜು, etc. Tbh. of ಕಪಿಂಜಲ (Śmd. 342).

ಕವಿಂಜು **kaviñju.** = ಕವಿಂಜಳ (Śmd. 366), ಕವುಜಗ, ಕವುಜು, ಕವುಜುಗ, ಗವುಜಲ್, ಗವುಜಲ, ಗವುಜು.

ಕವಿತಾಕಾರಣ **kavitā-kāraṇa.** the means of or for a poetic composition (Kāvy. II, 1, 1-5).

ಕವಿತಾಗುಣೋದಯ **kavitā-guṇa-udaya.** a man in whom the merits of a composition in rhetoric become visible (Kāvy. I, 5, 49; II, 2, B, 44; III, 3, B, 172).

ಕವಿತೆ **kavite.** = ಕವಿತಾ. poesy, poetic style or composition (Ch. v. 17; Śmd. 78. 175. 301; Bp. 42, 17).

ಕವಿತ್ವ **kavitva.** = ಕವಿತೆ. (Śmd. 58; Nn. 82).

ಕವಿತ್ವತತ್ವ **kavitva-tatva.** the sum and substance of a poetic composition (Kāvy. II, 2, B, 43).

ಕವಿದಿ **kavidi.** = ಕವದಿ, etc. a quitted cover (ಕನ್ತೆ Nr.; My.).

ಕವಿಪುಂಗವ **kavi-puṅgava.** a most excellent poet (Kāvy. V, 950).

ಕವಿಮಂಗ **kavi-maṅga.** the poet Maṅga or Maṅgarāja (Mr. 539).

ಕವಿಮಾರ್ಗ **kavi-mārga.** the way or method of a poet (Śm. 77).

ಕವಿಯ **kaviya.** = ಕಬ್ಬಿ. *the bit of a bridle.* see ಕಡಿವಾಣ.

ಕವಿರಾಜ **kavi-rāja.** a king among poets, a very eminent poet (Bhn. 1).

ಕವಿರಾಜಹಂಸ **kavi-rājahaṁsa.** an illustrious poet: surname of Nāgavarma, see *e. g.* Ch. vs. 1. 3. 16. 182. 194.

*ಕವಿಲ್ **kavil. 1.** to turn into deep brown. ನೋಡ ಕವಿಲ್ತುರ್ದುದು ಕೂಡೆ ಸಂಜೆಗವಿದನ್ತಾ ದ್ರೋಣನಿಂ ಕೊಳ್ಗುಳಂ Pb. 12, 25.

ಕವಿಲ್ **kavil. 2.** = ಕವಿಲ, ಕವಿಲು. Tbh. of ಕಪಿಲ. (Abh. P. 13, 43). [—ಕವಿಲ್ಗವಿಲ್. -ಕವಿಲ್. to appear more and more brown. ಪಯೋಜ ರಜಂಗಳೊಳ್ ಕವಿಲ್ಗವಿಲನುಮಾಗಿ ಬನ್ದ ಮಲಯಾನಿಲನೂದೆ Pb. 2, 14]. — ಕವಿಲ್ವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. = ಕಪಿಲವರ್ಣ (Ct. II, 74).

ಕವಿಲ **kavila.** = ಕವಿಲ್, etc. (ಕಪಿಲ Hlā.). — ಕವಿಲಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. deep brown, etc. (ಬಭ್ರು Hlā.).

ಕವಿಲು **kavilu.** = ಕವಿಲ್, etc. (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ Mr. 443). — ಕವಿಲುಗೆಮ್ಪು. -ಕೆಮ್ಪು. = ಕವಿಲಗೆಮ್ಪು. (ಬಭ್ರು Mr. 443).

ಕವಿಲೆ **kavile. 1.** = ಕವಲೆ. Tbh. of ಕಪಿಲೆ 2. a brown cow (Śmd. 342; Ct. II, 43). [ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಧರ್ಮದ ಕವಿಲೆಯಾನು Bv. 85]. see *e. g.* Bp. 23, 29; 27, 73; 56, 43; 57, 51; V. 41, 49. — ಕವಿಲೆವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. a golden colour (ಪೊನ್ಬಣ್ಣ Kk. 26; Śm. 69).

ಕವಿಲೆ **kavile. 2.** = ಕಪಲಿ, etc. a kind of water-lift. (My.).

ಕವಿಸಮಯ **kavi-samaya.** = ಕಾವ್ಯಸಮಯ. poetical idiom or conventionality. see Kāvy. I, 1*a*, 5; V, 1, seq.

ಕವಿಸು **kavisu.** = ಕವಿಚು 1, etc. (J. 15, 47; 22, 10. 20; My.).

ಕವಿಹರಿ **kavi-hari.** the poet Hari (Bp. 1, 11).

ಕವಿಹೃದಯಸ್ಥಾನ **kavi-hṛidaya-sthāna.** the innermost nature of a poet, his perfect skill (Ch. v. 18).

ಕವೀನ್ದ್ರ **kavi-indra.** a king of poets, a very eminent poet. see Ch. xx; Śmd. 29; ಕರ್ಣಾಟಕಸರಸಕವೀನ್ದ್ರರ್ಕಳ್.

ಕವೀಶ್ವರ **kavi-īśvara.** = ಕವೀನ್ದ್ರ. (ವಿಧಿ, ಕವಿ Nn. 21; ಕವಿ, ಕೃತಿಪತಿ 59). see Ch. xx. v. 252; Śmd. 202; Śm. 119.

ಕವು **kavu. 1.** = ಗವ್ವು. an imitative sound. —ಕವುಕನ್ನು. to cry, as a crow (S. Mhr.; *cf.* ಕೆ 3). 2, to bark, as a dog.

ಕವು **kavu. 2.** P. p. of ಕವಿ 1, in ಕವು ಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಕವುಂಕುೞ್ **kavuṅkuḷ.** (Śmd. 48). ಕವುಂಕುೞು. = ಕಂಕುೞ್, etc. the armpit (ಕಕ್ಷಮೂಲ Śmd. I; T. ಕಮುಕಟ್ಟು; Tu. ಕಿದ್ಕ್‌ಲ್). ಕವುಂಕುೞ್ or ಕೌಂಕುೞ್ (Śmd. 189). ಕವುಂಕುೞು (ಕಕ್ಷ, ಬಾಹುಮೂಲ Hlā.). *cf.* ಕದುಕು?

ಕವುಂಗು **kavuṅgu.** Tbh. of ಕ್ರಮುಕ. arecanut tree (Śmd. 372; Ct. II, 16; ಅಡಕೆ Śm. 25; Śsv. 2, 42 va.; Tu. ಕಂಗ್; T. ಕಮುಗು). ಕವುಂಗು or ಕೌಂಗು. (Śmd. 189). [ಬಳ್ಳಿಗವುಂಗಂ ತಳ್ತೆಲೆವಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟಲೆಯನಲೆವ ಸೊಡರ್ಗುಡಿಗಳಂ Ap. 11, 67].

ಕವುಚಿಮು **kavucimu.** a file (ಅರೆ, ಚರ್ಮಭೇದಿಕೆ, ತೊಗಲನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಕೆರೆಯುವ ಅರ, ಅಕುರಾಯಿ Si. 345; *only* in Si.).

ಕವುಚು **kavucu. 1.** = ಕವಚು 1, etc. to cause to come upon.

ಕವುಚು **kavucu. 2.** = ಕವಚು 2, etc. to be turned upside down.

ಕವುಚು **kavucu.** a couch, a sofa (E.).

ಕವುಜಗ **kavujaga.** = ಕವುಜು, etc. the grey partridge, etc.

ಕವುಜು **kavuju.** = ಕವಿಂಜು, etc. (ಪಿಂಗಾಕ್ಷ Mr. 175, o. r. ಕಣಜು; Te.; T. ಕವುದಾರಿ).

ಕವುಜುಗ **kavujuga.** ಕವುಜಗ, etc. the grey partridge, Ortygornis pondicerianus (Bḍ.); the wood-partridge, Perdix vulgaris (Bḍ.); the oriental partridge, Perdix orientalis (Bḍ.).

ಕವುಟು **kavuṭu.** = ಕಮುರು 2, etc. the disagreeable smell of burning oil, fish, raw meat, eggs, ulcers, etc. (My.; Te. ಕವಚು, ಕೌಚು, ಕೌಸು; T. ಕವಿಚ್ಚು).

ಕವುಣ್ಡೆ **kavuṇḍe.** N. of a plant (ಕುಣ್ಡಿನಿ Mr. 135). ಕವುಣ್ಡೆ or ಕೌಣ್ಡೆ (Śmd. 189).

ಕವುದಿ **kavudi.** = ಕವದಿ, ಕವಿದಿ. a quilted cover for the night (C.; ಕನ್ಥೆ Mr. 207); quilted rags, used *e. g.* as a bed or as a saddle (My.). ಕವುದಿಗಳ್ ಅಯಿದೆ ಸಬರನ್ ಅಕ್ಕು

(Mr. 350). ಕವುದಿಗಳಂ ಹೊಲಿವ ಕಾಯಕಂ (Bp. 23, 3). ಎತ್ತು ಹಾಱು ವದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಕವುದಿ ಹಾಱುತು (Prv.).

ಕವುಧರ್ಮ kavudharma. Tbh. of ಕೌಧರ್ಮ. a bad practice. (Bh. 1, 8, 89).

ಕವುರಿ kavuri. N. of a plant (ಕುರವಿ Mr. 116).

ಕವುರು kavuru. = ಕಮರು 2, etc., ಕವ್ವಲ್. (Bh. 1, 20, 61; Rām. 5, 8, 64; M. ಕವರ್; T. ಕಬುಲ್, ಕವುಲ್; Te. ಗೌರು, ಗೌಲು, ಗೌಳು). — ಕವುರಿಡು. -ಇಡು. to create a bad smell (Rām. 6, 11, 10; J. 13, 12). — ಕವುರೇೞ್, -ಏೞ್. a bad smell to arise (Grj. 9, 28).

ಕವುಲೆ kavule. = ಕಪಲಿ, etc. a kind of water-lift. (My.).

***ಕವುಳುಗೋಲು kavuḷugōlu.** a kind of arrow. ಕವುಳು ಗೋಲ ಶ್ರವದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರೊಳರೆ? Bv. 209.

ಕವುಳುಡೆ kavuḷuḍe. a cushion, a pillow (ಮೂಡಾವೆ, ಮಲಗು Ś s.; ಮೂಡಾವೆ Ct. II, 83, o. r. ಮೂಡಾವಿ; Grj. 10, 51; Rām. 6, 40, 1).

ಕವೆ kave. = ಕವಲ್ 2. a bifurcated branch. (My.; Tu. ಕಬೆ).

ಕವೇರ kavēra. N. of a ṛiṣi. see s. ಮುಖ್ಯಋಷಿ.

ಕವೋಷ್ಣ kava-uṣṇa. *slightly warm, lukewarm, tepid.*

ಕವ್ಯ kavya. a class of manes. 2, *an oblation of food to deceased ancestors.*

ಕವ್ವನೆ kavvane. with a huff or a fit of anger (S. Mhr.).

ಕವ್ವರ kavvara. = ಕೊವ್ವರಿ. a curtain, a veil.

ಕವ್ವರೆ kavvare. ಕೌವರೆ. = ಕವಳೆ, ಕವ್ವಳೆ, (ಕಾಬಳತೆ), ಕಾಳೆ, ಕೋವರಿ. a turning or whirling round, agitation, confusion (ಸಮ್ಭ್ರಮ Śmd. II, o. r. ಕವ್ವರಿ; Śm. 51; ಬಳಸಿ ಬಪ್ಪುದು Kk. 59; ಸಮ್ಭ್ರಮ 81; Te. ಕಪ್ಪರೆ, agitation, emotion; *cf.* ಕಶ್ಮಲ?). — ಕವ್ವರೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be agitated or confused (Abh. P. 6, 176 va.). [ಸರಿಗೆಯಂ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟೀಸೂತ್ರಮಂ ಕೊರಲೊಳ್...ಆಗಳಾಗಳೆ ತೊಡರ್ಚುತ್ತುಂ ಜನಂ ಕೂಡೆ ಕವ್ವರೆಗೊಣ್ಡೆಯ್ತರೆ ನೋಡಲೆನ್ದು ಪರಿದಳ್ ಚಕ್ರೇಶ ಸೌನ್ದರ್ಯಮಂ Ap. 11, 22]; (Cpr. 5, 64 va.).

ಕವ್ವಲ್ kavval. = ಕವುರು, etc. a strong or bad smell (ಕಟು Mr. 118).

ಕವ್ವಳೆ kavvaḷe. = ಕವ್ವರೆ, etc. turning round. (ಬಳಸಿ ಬರ್ಪುದು Śs.).

ಕಶಿಪು kaśipu. food; clothing; in the dual: *food and clothing* (ಕೂೞು, ಸೀರೆ Mr. 25; *cf.* ಕಚಪು; Tu. ಕಜಿಪು side dish).

ಕಶಾರ್ಹ kaśā-arha. *deserving a whipping.*

ಕಶೆ kaśe. = ಕಸೆ. *a whip.* (ಚಮ್ಮಟಿಗೆ, etc. Mr. 274); a string, a rope.

ಕಶೇರು kaśēru. = ಕಸೇರು. *the back-bone.* 2, *a kind of grass, Scirpus kysoor.*

ಕಶೇರುಕೆ kaśēruke. *the spinal cord.*

ಕಶ್ಚಿದ್ kaḥ-cid. whosoever, any one (Mr. 535).

ಕಶ್ಮಲ kaśmala. consternation, alarm; *fainting, syncope;* depression of spirit. 2, *foul, dirty.*

ಕಶ್ಯ kaśya. *deserving a whipping.* 2, *a horse's flank* (ಕುದುರೆಯ ನಡು Mr. 273). 3, *spirituous liquor.*

ಕಶ್ಯಪ kaśyapa. a tortoise. 2, a sort of fish. 3, a kind of deer. 4, N. of a ṛiṣi, a descendant of Marīci and the husband of Aditi and twelve other daughters of Dakṣa (Mr. 489).

ಕಶ್ಯಪನನ್ದನ kaśyapa-nandana. *Garuḍa.* 2, Aruṇa (My. Amara).

ಕಷ kaṣa. rubbing. 2, *a touchstone.*

ಕಷಾಯ kaṣāya. = ಕಸಾಯ, ಕಸಾಯಿ 1. *astringent; an astringent flavour* (Nn. 83). 2, *fragrant* (Nn. 119). 3, *an infusion, a decoction of medicinal herbs* (ಔಷಧಂ ಬೇಯಲು ಕಷಾಯಮ್ ಎನಿಕ್ಕು Mr. 390; My.; B. 3, 64); *exudation of a tree, as gum, resin, etc.* 4, a thieves' path (ತುವರ, ಕಳ್ಳಹಾದಿ Mr. 226). 5, the red colour.

ಕಷಾಯಿತ kaṣāyita. red coloured. (Śsv. 4, 59 va.).

ಕಷ್ಟ kaṣṭa. *bad, evil, wrong* (ಪಾಪಿ, ಖೋಟೆ, etc. Mr. 225); boding evil (278. 280); *severe.* 2, *trouble, misery, woe;* bodily exertion, toil, hard work; difficulty. 3, (baldness, M. ಕಷಣ್ಡಿ, ಕಟಣ್ಡಿ, not Sk.). see Kāvy. II, 1, A, 12. 20-28; Prv. s. ಪುತ್ರ. — ಕಷ್ಟ ಕೊಡು. to occasion or give trouble (C.). — ಕಷ್ಟಪಡಿಸು. to afflict, to annoy. ಇಷ್ಟವಾದವರು ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸ್ಯಾರೋ? (Prv.).— ಕಷ್ಟ ಪಡು. to suffer trouble (My.; B. 3, 91); to exert oneself (3, 105; 5, 76; My.),— ಕಷ್ಟಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. = ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸು. (B. 5, 201). —ಕಷ್ಟಬಡು. -ಪಡು. = ಕಷ್ಟ ಪಡು. (B. 4, 180; 5, 69. 79. 115). — ಕಷ್ಟ ಬೆಳೆ. the hair on the head or face to grow (S. Mhr.). — ಕಷ್ಟ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು. to get oneself shaved (S. Mhr.). — ಕಷ್ಟ ಮಾಡು. to shave (S. Mhr.). ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಮಾಡು, shave me! (S. Mhr.). — ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸು. patiently to bear trouble (B. 5, 12). — ಕಷ್ಟ ಸೋಸು. = ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸು. (B. 5, 103).

ಕಷ್ಟಚರ್ಮ kaṣṭa-carma. leprous (ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು Nn. 143; ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ Mr. 479).

ಕಷ್ಟಹರವೃಕ್ಷ kaṣṭa-hara-vṛikṣa. = ಅನನ್ತವೃಕ್ಷ. a kind of tree (Si. 137).

ಕಷ್ಟಾಳು kaṣṭa-ālu. ಕಷ್ಟಾಳು. painstaking, industrious (My.; Mhr.).

ಕಷ್ಟೆ kaṣṭe. a troublesome, mischievous female (Bp. 40, 53; J. 9, 18).

ಕಸ್ kas. = ಕಚ್, etc. an imitative sound. (S. Mhr.).

ಕಸ kasa. 1. (ಕಗ್), ಕಸಕು, ಕಸರು 1, ಕಸಿ 4, ಕಸು 1, ಕಸುರು, (ಕುಸುರಿ, ಕುಸುರು). hardness. — ಕಸಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a hard, unripe, astringent fruit (C.; ಶಲಾಟು G.).

ಕಸ kasa. 2. = ಕಸು 2. a shortened P. p. (see ಕಡಿ). ಕಸ ಕೊಳ್ಳು. to take away by force or violence (C.; B. 2, 4; 4, 93; 5, 69. 89).

ಕಸ kasa. 3. = ಕಸವು. rubbish; off-scourings, sweepings, etc. (ಸದೆ Śm. 99; ಸಂಕರ, ಅವಕರ Mr. 202; C.; ಅವಕರ, ಸಂಕರ, ಸದೆ G; Tu. ಕಜವು); a weed, a useless plant (ಕಳೆ Śm. 112; C.; see ಅಡಿಕೆ-, ಕದರ-); impurities or bad humours in the body (C.); the after-birth, placenta (My.). ಕಸಾ ಗುಡಿಸು ಅನ್ದರೆ ಬಸಬಸ ಸುರೀತೋ? (Prv.). [ಕಸವೇಂ ಕಸವರಮೇನುಬ್ಬಸಮಂ ಬಸಮುಲ್ಲದಿರ್ದು ಮಾಡುವರೆಲ್ಲಂ Kr. 3, 177; Ap. 6, 71]. ಕಸಮುಂ ಸೋದಿಸದೆ ಬಿತ್ತಿದ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಪೋಲ್ (Śmd. 267; see also 275 Mdb.). see Bp. 18, 59; 23, 18; 41, 21; C. Bp. 47, 42; B. 5, 293; Prv. s. Sk. ಪದ. — ಕಸ ಕಡ್ಡಿ. dupl. (C.; B. 3, 48; 5, 16; G. 34. 52. 121. 324). [—ಕಸಕುಪ್ಪೆ. a heap of rubbish. ಕಸಕುಪ್ಪೆಯೊಳ್ ತಾವರೆ ಮೂಡಿದುದಂ ಕಣ್ಡುದಱಿಂ Vr. 87, 1]. —ಕಸಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an inflamed eye

(S. Mhr.). — ಕಸಗುಡಿಸಲುಕಟ್ಟಿ. a broom (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Si. 112). —ಕಸ ಗುಡಿಸು. to sweep (My.; Si. 112). ಕಸಕಿಲಿಂ ಗುಡಿಸಿದ ಕಸ (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Nr.). — ಕಸಗೂಡಿಸು. to sweep (C.). [—ಕಸಗೊಟ್ಟಿ. a dust bin. ಪುಣ್ಯಪಾಪವೆನ್ಬ ಕಸಗೊಟ್ಟಿಯ ಕಳೆದು Cv. 1186]. — ಕಸ ಬರಲು. a kind of broom (My.; ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Si. 112). — ಕಸಬರಿಕೆ. -ಪರಿಗೆ. a broom (C.; ಶೋಧನಿ, ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ G.). — ಕಸಬೊರಿಗೆ. -ಪೊರಿಗೆ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (My.). — ಕಸಬೋರಿಗೆ. -ಪೋರಿಗೆ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (C.; ಪರಕೆ G.; B. 2, 42). — ಕಸಮರ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Si. 112, *only* Si.). — ಕಸವರಿಗೆ. = ಕಸಬರಿಗೆ. (My.). — ಕಸ ಹೊಡೆ. to sweep (C.).

ಕಸ kasa. 4. = ಕಸಾ, ಕಸಿ 5, ಗಸಿ 2. — ಕಸಮಿಸಿ. = ಕಸವಿಸಿ. (My.). — ಕಸವಿಸಿ. reit. uneasiness, especially in the bowels (C.; B. 4, 76). 2, uneasiness, disquiet of the mind (My.).

ಕಸ kasa. 5. = ಕಚ, etc. a word to indicate confusion. — ಕಸಪಿಸಿ. reit. = ಕಚಪಿಚಿ. (My.).

ಕಸ kasa. 6. P. p. of ಕಸಿ 1, in ಕಸ ಕೊಳ್ಳು. (My.; see ಕಸಿ).

ಕಸಕಸಿ kasakasi. = ಕಸಕಸೆ, ಗಸಗಸೆ. (B. 2, 21; 4, 39).

ಕಸಕಸೆ kasakase. = ಕಸಕಸಿ, etc. poppy-seed (C. Bp. 47, 45; My.; Mhr.; H. ಖಸಖಸ; Sk. ಖಸ್ಖಸ; T. ಕಚಕಚಾ, M. ಕಶಕಶ, Te. ಗಸ ಗಸಾ). — ಕಸಕಸೆಗಿಡ. the opium poppy, Papaver somniferum L. (St. & Pl.).

***ಕಸಕಳಿ kasakaḷi.** = ಕಸಕಿಲು. a broom. ಕಸಕಳಿಯನ್ತು ನಾಲ ಗೆ ಪೊರಳ್ವುದು ರಾಜಸಭಾನ್ತರದೊಳ್ Ap. 2, 11.

ಕಸಕಿಲು kasakilu. -ಲ್. a broom (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ Nr.; ಸಮ್ಮಾ ರ್ಜನಿ, ಪರಿಶೋಧನಿ Mr. 202). [ಶಿವನ ದಾಸೋಹದ ಶಿಶುವೆನ್ದು ಕಸಕಿಲು ಪಿಡಿದು ಬಯಲನುಡುಗಿ Cv. 507]. ಕಸಕಿಲಿಂ ಗುಡಿಸಿದ ಕಸ (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Nr.).

ಕಸಕು kasaku. = ಕಸ 1, etc.— ಕಸಕುಗಾಯಿ. = ಕಸಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸಕೆ kasake. = ಕಸಿಗಿ. a kind of grass or grain (ಕಮ್ಬು Mr. 110).

ಕಸನ kasana. moving, going. see ವಿ-.

ಕಸಬ kasaba. = ಕಸಬು. a profession (G. 130).

ಕಸಬದಾರ kasaba-dāra. a tradesman (My.). see B. 5, 85. 193. 225. 282.

ಕಸಬು kasabu. = ಕಸಬ, etc. business, trade, profession (C.; B. 5, 273; Br.; Mhr., H. ಕಸಬ).

ಕಸಬೆ kasabe. the chief town of a district or tālūk, a metropolis (My.; Mhr.; H.).

ಕಸಮ kasama. = ಕಸವ. — ಕಸಮುಮಂಚಿ. N. (Bp. 11, 4).

ಕಸರ್ kasar. = ಕಸರ್ 1. to scratch the throat, to be astringent or have an astringent taste (ಗಲಕಣ್ಡೂತಿ Śmd. Dh.; M. ಕಮರ್; Tu. ಕನೆರ್).

ಕಸರ kasara. ಕಸರಾ. = ಕಚ, etc. —ಕಸರಾಬಸರ. = ಕಚಪಿಚಿ. (S. Mhr.). — ಕಸರಾಮಸರ. = ಕಸರಾಬಸರ. (S. Mhr.).

ಕಸರತ್ kasarat. practice in an art, in the gymnastic feats, etc. (My.; Mhr., H.).

ಕಸರಿಕೆ kasarike. = ಕಸರು 1, No. 3. (Bh. 3, 23, 53).

ಕಸರು kasaru. 1. = ಕಸ 1, etc. astringency (from unripeness). 2, unripeness. (Te.). 3, ill-humour (Rām. 4, 3, 6). 4, bad humours in the body (Te. ಕಸರು, ಕಿಸರು; R.). — ಕಸರುಗಾಯಿ. = ಕಸಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸರು kasaru. 2. dust and other impurities (C.; B. 3, 46; 4, 71).

ಕಸರು kasaru. = ಕಸುರು. deficiency, defect, diminution; customary detraction in delivering certain measures, as of grain, toddy, etc.; a sum added to or subtracted from either side to make up a difference (My.; Mhr., H., M.); profit or loss on the exchange of coins (C.). — ಕಸರು ಬಸರು. reit. = ಕಸರು. (My.).

ಕಸಲೆ kasale. = ಕಸಾಲೆ, etc. a kind of potherb. see ಕಿಱು-.

ಕಸವ kasava. = ಕಸಮ. a proper name (Śmd. 95).

ಕಸವರ kasavara. = ಕಡವರ 1. gold (ಪೊನ್ Śmd. II; Ct. I, 57; ಮಿಸುನಿಪೊನ್ Kk. 88; ಸೊನ್ನೆ, ಚಿಮ್ಬೊನ್, ಸುವರ್ಣ 47; ಕಡವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಚಿಮ್ಬೊನ್, ಮಿಸುನಿ Śm. 68; ಸೊನ್ನೆ 99; o. rs. Śmd. II; ಮಿ ಸುನಿಯ ಪೊನ್; Kk. 88. ಮಿಸುನಿ ಹೊನ್); [wealth. ನಿನ್ನ ಕಸವರ ಮೆನ್ದುಂ ದೀನಾನಾಥರ ಕೆಯ್ಯದು Kr. 3, 106; Pb. 6, 30 va.; Vr. 15, 15]; (Abh. P. 6, 34 va.).

ಕಸವು kasavu. = ಕಸ 3. rubbish. (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Hlā.; Bp. 16, 22; My.; Te. ಕಸವು, ಕಸುವು). [ಅರ್ಥಿಗರ್ಥಮಂ ಕಸವಿನ ಲೆಕ್ಕಮೆನ್ದು ಕು ಡಲುಂ Pb. 1, 117]. ಕಣ್ಣ ಕಸವಿನೋಪಾದಿಯವನು (ದ್ವೇಷ್ಯ, ಅಕ್ಷಿಗತ Nr.).

ಕಸವು kasavu. = ಕಸುವು, q. v., strength (My.; B. 5, 166. 252).

ಕಸಾ kasā. = ಕಸ 4. — ಕಸಾವಿಸಿ. = ಕಸವಿಸಿ. (C.; Mhr. ಕಾಸಾವೀಸ).

ಕಸಾಬ kasāba. = ಕಸಾಯಿ 2. a butcher (My.; Mhr., H.).

ಕಸಾಯ kasāya. = ಕಸಾಯಿ 1. decoction, etc. Tbh. of ಕಷಾಯ (Śmd. 335 Mdb.; My.).

ಕಸಾಯಿ kasāyi. 1. = ಕಸಾಯ. (C.).

ಕಸಾಯಿ kasāyi. 2. = ಕಸಾಬ. (My.; Br.; Mhr. ಕಸಾಈ).

ಕಸಾರಿಕೆ kasārike. = ಕಸಾಲೆ. indisposition, slight disorder of the body (S. Mhr.).

ಕಸಾಲೆ kasāle. = ಕಸಲೆ, ಕುಸಾಲೆ. a kind of potherb.

ಕಸಾಲೆ kasāle. difficulty, trouble, distress (Te. ಕಸಾಲಾ; S. Mhr. occasionally = ಕಸಾರಿಕೆ).

ಕಸಿ kasi. 1. to slide or slip down from (ಜರಿ Śm. 110); to fall, to fall down, to come to the ground (as a wall, My. in ಕಸ ಕೊಳ್ಳು s. ಕಸ 6). *cf.* ಕುಸಿ 2.

ಕಸಿ kasi. 2. to ooze, to trickle, to flow (ಒಸರ್ Śm. 110; T. ಕಚಿ).

ಕಸಿ kasi. 3. drizzling, fine rain (ಜಿನುಗು Śm. 110).

ಕಸಿ kasi. 4. = ಕಸ 1, etc. hardness, etc. (Te. ಕಸಿ, unripe, unfit for the knife). — ಕಸಿಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಸಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸಿ kasi. 5. = ಕಸ 4, etc. — ಕಸಿಪಿಸಿ. reit. = ಕಸಮಿಸಿ. (My.). — ಕಸಿಮಿಸಿ. = ಕಸಿಪಿಸಿ. (My.).

ಕಸಿ kasi. = ಖಸಿ. castrated; pruned; castration; pruning (S. Mhr.; H., Mhr. ಖಚೀ, ಖಸೀ). — ಕಸೀ ಮಾಡು. to prune (C.; B. 2, 17); to castrate (My.).

ಕಸಿಗಿ kasigi. = ಕಸಕೆ. a kind of grass or grain. —ಕಸಿಗಿ ಗಿಡ. an aquatic plant with a medicinal root, Polygonum glabrum Willd. (Z.).

ಕಸಿತ kasita. moved, gone. see ವಿ-.

ಕಸಿನ್ದಿ kasindi. a certain creeping plant (Te. ಕಸಿನ್ದ; ಕೊಣ್ಡ ಕಸಿನ್ದೆ, the plant called prickly Scopolia; ಕಸಿನ್ದೆ, ಕಸಿವಿನ್ದೆ, the cassia tree). see ತೀಟೆ.

ಕಸಿಬಿ kasibi. = ಕಸಬದಾರ. a tradesman. (My.).

ಕಸೀದಿ kasīdi. = ಕಸೂತಿ, ಕಸೂದಿ. embroidery (My.; Mhr., H. ಕಸಿದಾ, ಕಶೀದಾ).

ಕಸು kasu. 1. = ಕಸ 1, etc. (Te. ಕಸು, young, unripe). — ಕಸು ಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. = ಕಗ್ಗಾಯಿ, ಕಸಗಾಯಿ. (Bp. 20, 26; 48, 11). — ಕಸುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಸುಗಾಯ್. (C.; ಶಲಾಟು, ಆಮಫಲ Si. 123). (in the ಮಲನಾಡು) ಕಾಡೆಲ್ಲ ಕಸುಗಾಯಿ, ನಾಡೆಲ್ಲ ಹೆಗ್ಗಿಡವು (Sp.).

ಕಸು kasu. 2. = ಕಸ 2. — ಕಸು ಕೊಳ್ಳು. = ಕಸ ಕೊಳ್ಳು. (C.). — ಕಸು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. (Si. 391). — ಕಸುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. (ಅಪ ಹಾರ, ಅಪಚಯ Si. 392, *only* in Si.).

ಕಸುಕ kasuka. a man who takes away by force or violence (My.).

ಕಸುಕ kasuka. going, moving. see ಸಂ-.

ಕಸುಬು kasubu. = ಕಸಬ, etc. a profession. (My.).

ಕಸುರು kasuru. = ಕಸರು 1, etc. state of unripeness. — ಕಸುರುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. = ಕಸರುಗಾಯಿ. (My.).

ಕಸುರು kasuru. = ಕಸರು. deficiency.

ಕಸುವು kasuvu. = ಕಸವು. strength, power; the nutrimental principle, as of soils, etc. (C.; Mhr. ಕಸ; ಅಗ್ಗಳಿಕೆ, ಬಲ, ಅಳವು, ಶಕ್ತಿ, etc. G.) see B. 2, 30; 3, 51. 126; 4, 26; 5, 148. 154. — ಕಸುವುಹುಲ್ಲು. = ಲಾವಂಚಹುಲ್ಲು. (St. & Pl.).

ಕಸೂತಿ kasūti. = ಕಸೀದಿ, etc. embroidery (C.). see Prv. s. ನಿಷಿದ್ಧ. — ಕಸೂತಿ ತೆಗೆ. to embroider (C.; B. 5, 140. 224). — ಕಸೂತಿ ಹಾಕು. = ಕಸೂತಿ ತೆಗೆ. (My.).—ಕಸೂತಿಹೂವಿನ ಗಿಡ. the Lantana (C.). see ನಾತಪೂ.

ಕಸೂದಿ kasūdi. = ಕಸೂತಿ. (My.).

ಕಸೆ kase. = ಕಶೆ. the string, or tie, of an aṅgi, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಕಸಾ); [whip. ಕಸೆಯಂ ಬಿಟ್ಟುಐದಭಿಮನ್ತ್ರಿಸಿ ಚಕ್ರಮಂ Pb. 12, 211; Ap. 13, 39]. — ಕಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a whip (Rśv. 2, 8 va.). — ಕಸೆಪಾವಡೆ. a petticoat with strings attached (My.; Si. 224).

ಕಸೇರು kasēru. = ಕಶೇರು. *a kind of grass, Scirpus kysoor.*

ಕಸ್ತಿ kasti. violence, force, annoyance (S. Mhr.; My. occasionally; H., Br.). see Prv. s. ವಸ್ತಿ.

ಕಸ್ತು kastu. cares, pains, trouble; fuss, ado (My.; B. 3, 101; Mhr. ಖಸ್ತಾ). — ಕಸ್ತುಕಾಯಿಲೆ. serious illness.

ಕಸ್ತುಗಾಱ kastu-gāṟa. a pains-taker (My.).

ಕಸ್ತುತಗಾದೆ kastu-tagāde. a very peremptory demand for payment (My.).

ಕಸ್ತುರಿ kasturi. = ಕಸ್ತೂರಿ. ಕತ್ತೆ ಬಲ್ಲುದೆ ಹೊತ್ತ ಕಸ್ತುರಿಯ ಪರಿಮಳವ? (Dp. 76). — ಕಸ್ತುರಿಬಟ್ಟು. a musk-spot put on the forehead (My.; ಅಪಾಂಗ G.). — ಕಸ್ತುರಿಬೊಟ್ಟು. = ಕಸ್ತುರಿಬಟ್ಟು. (My.).

ಕಸ್ತೂರಿ kastūri. = ಕತ್ತುರಿ, etc. *musk.* see Prv. s. ಕತ್ತೆ. — ಕಸ್ತೂರಿ ಅರಿಸಿನ. a kind of scented turmeric (My.; Si. 146). — ಕಸ್ತೂರಿ ಕಡ್ಡಿ. a thin stick covered with musk, etc. (My.). — ಕಸ್ತೂರಿಕಡ್ಡಿ ಸೀರೆ. a black cloth with white square stripes (My.). — ಕಸ್ತೂರಿ ಮಡಿಸೀರೆ. = ಕಸ್ತೂರಿಕಡ್ಡಿ ಸೀರೆ. (My.; Te. ಕಸ್ತೂರಿಮಲ್ಲ ಸೀರೆ). — ಕಸ್ತೂರಿಗೊಬ್ಬಳಿ. a kind of Acacia with very fragrant round yellow flowers (My.). — ಕಸ್ತೂರಿಮಲ್ಲಿಗೆ. a scandent shrub, Jasminum pubescens Willd. (St. & Pl.; My.). — ಕಸ್ತೂರಿಮಾವು. a kind of mango (Si. 129).

ಕಸ್ತೂರಿಕೆ kastūrike. *musk.*

ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ kastūri-mṛiga. ಕಸ್ತೂರೀಮೃಗ. the musk-deer (ಸೌಗ ನ್ಧಿಕ Mr. 160; ಗನ್ಧರ್ವ G.; B. 4, 215).

ಕಸ್ಮಾತ್ kasmāt. wherefrom? whence? why? see ಅ-.

ಕಸ್ವರ kasvara. going, moving. see ವಿ-. 2, wealth, property, goods (ಪ್ರಕರ, ವಿತ್ತ Nn. 45; ದ್ರವಿಣ, ಧನ, ವಸ್ತುಪ್ರತತಿ, ನಾನಾವಸ್ತು ಗಳು 59; ದ್ರವ್ಯ, ವಸ್ತು 164). 3, the universal soul, the soul (ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಪರಮಾತ್ಮ 59, o. r. ಆತ್ಮ). 4, endless (ನಿತ್ಯ, ಕೇಡಿಲ್ಲ ದುದು 59).

ಕಹ kaha. an imitative sound. — ಕಹ ಕಹ. rep. the note of the bird sārasa (ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಯ ಧ್ವನಿ Ss).

ಕಹ kaha. an imitative sound. — ಕಹಕಹವೆನ್ನು. to utter a courageous cry, as soldiers in battle (Te.; R.).

ಕಹಳಾರವ kahaḷā-rava. the sound of a kahaḷe (Mr. 81).

ಕಹಳೆ kahaḷe. ಕಹಳಾ. = ಕಾಳೆ (Śmd. 352), ಕಾಹಲೆ, of which it appears to be a Tbh. a metal horn (trumpet) of a long tapering shape, or of a horn-like shape. see *e. g.* Bp. 47, 2; J. 12, 12; 13, 38; ಬಿಱುಗಹಳೆ.

ಕಹಳೆಕಾಱ kahaḷe-kāṟa. a man who blows a kahaḷe (Bp. 5, 43).

ಕಹಿ kahi. = ಕಯ್ 6, etc. bitterness (ತಿಕ್ತ Nr., Mr. 218, Nn. 119. 147; ಕಯ್ಪು Ct. I, 98; ಕಟು G.; C.). ನೇಮಿಸಲಾಱದ ಸೊಸೆಗೆ ಪಾಯಸವೇ ಕಹಿ (Prv.). see Prv. s. ಬೇವು. — ಕಹಿಅಕ್ರೋಡ. a bitter walnut (B. 3, 115). -ಕಹಿಗಿಡ. a bitter shrub or herb (B. 3, 48). — ಕಹಿನನೆ. a bitter bud. ಅವ್ಯಕ್ತವ್ ಅಪ್ಪ ಕಹಿನನೆ (ಕ್ಷಾರಕ, ಜಾಲಕ Nr.). — ಕಹಿಪಡಲ. a species of vegetable, Trichosanthes dioeca (ಪಟೋಲ, ತಿಕ್ತಕ, etc. Nr.; ಪಾಣ್ಡುಕ, ಕುಲಕ Mr. 146; St. & Pl.: Trichosanthes cucumerina L.). — ಕಹಿಪಲ್ಯ. bitter herbs or greens (ತಿಕ್ತಶಾಕ G.; My.). — ಕಹಿಸೋರೆ. a kind of bitter gourd (ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ಕಟುತುಮ್ಬಿ Nr.; ವಿಷಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.; My.). ಉಣ್ಡು ನಗದಿಹ ಮೋಙಕೆ ಆದುವೆ ಕಹಿ ಸೋರೆ (Dp. 54). ಕಹಿ ಸೋರೆ ಕಾಯಿ (My.). — ಕಹಿಸೋರೆಯ ಬಳ್ಳಿ. a long white gourd, the bottle gourd or white pumpkin, Lagenaria vulgaris Ser. (ತುಮ್ಬಿ, ಅಲಾಬು Nr.). — ಕಹಿಹೀರೆಯ ಬಳ್ಳಿ. a climbing plant, Luffa acutangula var. amara Roxb. (St. & Pl.). — ಕಹಿಹುಲ್. a kind of bitter grass (ರುಚಿ Mr. 110).

ಕಹಿಪು kahipu. bitterness (My.).

ಕಹ್ಲಾರ kahlāra. = ಕಲ್ಹಾರ. *the white water-lily.*

ಕಹ್ವ kahva. *a crane, Ardea nivea.*

-ಕಳ್ kaḷ. 1. = -ಕಳು 3, -ಗಳ್ 1, -ಗಳು 1. a plural affix, *e. g.* ಬುಧರ್ಕಳ್, ಗೋವರ್ಕಳ್, ಗೋಱಾಯಿಲರ್ಕಳ್; ಮಕ್ಕಳ್, ನಾಟ್ಟಿ ಳ್, ಕೋಟ್ಟಳ್ (Śmd. 124). ದೇವಿಯರ್ಕಳಿರ! ಬುಧರ್ಕಳಿರ! (153).

ಕಳ್ kaḷ. 2. = ಕಳು 1. to steal (ಸ್ತೇಯ Śmd. Dh.; Śm. 112; T. ಕಡ್, ಕಳ್; M. ಕಳ್; see ಕದಿ). P. p. ಕಳ್ದು (Cp., 5, 86 va.; Abh. P. 10, 58; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 1, 23). ಕಳಲ್ ನೋಡಿದಂ

(Śmd. 86). ಕಳಲ್ ಪೋದಂ, ಕಳಲ್ ಬನ್ದಂ (87). ಕಳಲೊಡಂ (86). ಕಳದೆ ಬನ್ದಂ (87). ಕಳಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಮುಷಿತ Nr.). [—ಕಳ್ಳದ. not given to stealing. ಕೊಲ್ಲದ ಪರನಾರಿಗಾಟಿಸದ ಕಳ್ಳದ Ap. 6, 7].

ಕಳ್ kaḷ. 3. stealing; falsehood, deceit. (T. ಕಳ್, ಕಳ್ಳ, ಕಯವು; Tu. ಕಳು; Te. ಕಲ್ಲ). — ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ. -ಂ-ಕಡಲೆ. = ಕಲ್ಲಂಗಡಲೆ, q. v. (ಏಲವಾಲುಕ, ಏಲೇಯು, etc. Nr.; My.). — ಕಳ್ಳಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a false mould or type (Bp. 40, 61). — ಕಳ್ಳಾಟ. -ಆಟ. (Śmd. 84). thievish play or behaviour. — ಕಳ್ಳೊಡವೆ. -ಒಡವೆ. stolen property (ಅಪಹೃತ, ಲೋಪ್ತ್ರ Hlā.).

ಕಳ್ kaḷ. 4. = ಕಳ್ಳು 1, ಕಲ್ಲು 2. (Śmd. 59). toddy (ಮದ್ಯ Śmd. Dh.; ಮೈರೇಯ, ಕಲ್ಯ, ಆಸವ, etc. Mr. 221; ಸುರೆ Śm. 112; T. ಕಳ್, ಕಟ್ಟಿಲ್, ಕಳಿ; M. ಕಳ್, ಕಳ್ಳು; Tu. ಕಳಿ; *cf.* Sk. ಕಲ್ಯ No. 6). ಕಳ್ಳ ಮಾಡುವ ಗೃಹ (ಗಂಜ Mr. 198). [ಜಲಕ್ಕನೀಗಳಱಿದೆಂ ಸಿರಿ ಕಳ್ಳೊಡವುಟ್ಟಿತೆಮ್ಬುದಂ Pb. 2, 49]. ವಾರುಣಿ ಕಳ್ಳನ್ ಈಣ್ಟೆ ಮಱೆದು ಇಕ್ಕಿದ ಬಟ್ಟಲೊ? (Līlv. 3, 4). — ಕಳ್ಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. to drink toddy. ಕಳ್ಗುಡಿವುದು (ಅವದಂಶ, ಉಪದಂಶ Mr. 221). see ಗೋಟ್ಟಿಗಳ್ಗುಡಿ. — ಕಳ್ಸವಿ. the sweetness of toddy. (ಆಪಾನ, ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ Hlā.). ಬಾಡ ಬಾಡಿಸುತ ಕಳ್ಗುಡಿವದು. ಕಳ್ಸವಿಗೆ ಕುಡಿದು ಧನಮಂ (Śmd. 83). — ಕಳ್ಳುಣಿ. one who lives upon toddy, a habitual toddy drinker (Śmd. 238). [ಖಳನುಂ ಕಳ್ಳುಣಿಯುಂ ಘುಳುಮ್ಮನಿಱುಗುಂ Ap. 5, 81].

ಕಳ್ kaḷ. 5. a quantity or skein of cotton yarn (ನೂಲ ಪಿಂಜಿ Śm. 112).

ಕಳ kaḷa. 1. an imitative sound accompanying weeping, etc. (*cf.* Sk. ಅಶ್ರು-, ಕಲ, sobbing). — ಕಳಕಳ. rep. (ದುಃಖದ ಧ್ವನಿ G.). — ಕಳಕಳನೆ ಅೞು. to weep and sob. (ಸುತಂ) ಕಳಕಳನೆ ಅೞುತಿರಲು (Bp. 15, 13). ಕಳಕಳನೆ ಮೊಲೆವಾಲನ್ ಅರ್ಥಿಸಿ ಅೞುತನಿಹ ಬಾಲಕಂ (24, 68). — ಕಳಕಳಿಕೆ. lamentation (Rām. 5, 8, 51. 67; 6, 40, 2). — ಕಳಕಳವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to break forth into lamentations. ಮದಗಜತತಿಯ ಬೃಂಹಿತನಾದದಲಿ ಕಳಕಳನೆತ್ತಿ ಹುದು ಆಗಳಾ ಪುರವು (Prll. 3, 5).

ಕಳ kaḷa. 2. a sound imitating the noise of rice when nearly boiled. (Te. ಕಳಪೆಳ, the sound of boiling violently; Mhr. ಖಳಖಳ, rippling of a brook; clinking; rattling; clashing). — ಕಳಕಳ ಅನ್ನು. to make the noise of kaḷakaḷa (S. Mhr., also ಕಳ್‌ಕಳ್ ಅನ್ನು). — ಕಳಕಳ ಕುದಿ. to boil with the noise of kaḷakaḷa (S. Mhr.).

ಕಳ kaḷa. 3. a sound indicating agitation or commotion. (Mhr. ಖಳಖಳ clashing; trouble, toil; ಖಲಬಲ, commotion of minds; ಖಳಬಳಾ, agitation; ಕಳಕಳ, concern, solicitude; the yearning of pity; ಕಳಕಳ, the yearning of tenderness or compassion). — ಕಳಕಳ. = ಕಳವಳ. (Rām. 6, 13, 4). — ಕಳಕಳಿಸು. = ಕಳವಳಿಸು. [ಕಳಕಳಿಪಮರಿಯರಂ ಕಣ್ಣೊಳೆ ಬಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ Ap. 7, 15]. see Prvs. s. ನೆೞಲು, ನೊಣ. — ಕಳವಳ. agitation of the mind, commotion; distress; anxiety; confusion (Śmd. 40). (ಆಕುಲಕ, ಉತ್ಪಿಂಜಲ Mr. 433; ಕಾರಗೆ Ct. I, 53; ಚಿನ್ತೆ, ಮಱುಗೋಣ G.; My.; T. ಕಳವು, ಕಳನ್, confusion of mind). see Bp. 26, 31; 28, 56; 40, 26. 33; Dp. 30, 1. — ಕಳವಳಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಳ್ಳು. to begin to be agitated, to become anxious, etc. (C.; B. 1, 4; 4, 179; Si. 68. 71. 292). — ಕಳವಳ ಪಡಿಸು. to agitate, to distress, etc. (My.). — ಕಳವಳ ಪಡು. to be agitated, etc. (B. 5, 65; My.). — ಕಳವಳಿಕೆ. = ಕಳವಳ. (Rām. 5, 8, 49). — ಕಳವಳಿಸು. to be agitated; to grieve; to be perplexed or bewildered; etc. (ಮನೋವೈಕಲ್ಯ Śmd. Dh.; My.). ಕಳವಳಿಸುವವಂ (ವಿಹಸ್ತ, ವ್ಯಾಕುಲ Mr. 239). [Ap. 2, 14]; (Cpr. 8, 79 va.). see Grj. 4, 86; Bp. 9, 51; 20, 25; 24, 70; 27, 3; 37, 39; 40, 35; 43, 54; 44, 22; 48, 12; 51, 72; 54, 81; Bh. 2, 13, 28; 3, 13, 35; 8, 23, 41; J. 20, 22; Śśv. 4, 91; Dp. 30, 2. — ಕಳವಳಿಸುಹ. confusion, etc. (ಉತ್ಪಿಂಜಲ, ಆಕುಲಕ Hlā.).

ಕಳ kaḷa. 4. = ಕಱ 2. a term to indicate lustre (Śmd. p. 35, No. 117). (Tu. ಕಲಕಲ, brightly). — ಕಳಕಳಿಸು. = ಕಱಕಱಸು. (Śmd. 1). to shine, to glitter, to be bright (J. 11, 31; 13, 51; 16, 8; 30, 3).

ಕಳ kaḷa. 5. = ಕುಳ 1, etc. a certain measure: a koḷaga. see ಇಕ್ಕಳ, ಒಕ್ಕಳ, ನಾಗಳ, ಮೂಗಳ.

-ಕಳ kaḷa. 6. = -ಕುಳಿ. an affix for formation of nouns. see ಇಱಕಳ s. ಇಱ 2.

ಕಳ kaḷa. 7. = ಕಳ್ಳ 1. a thief, a rogue (ಖಲ Nr.). see ಕನ್ನಗಳ. it is considered to be a Tbh. of ಖಲ (Śmd. 388).

ಕಳ kaḷa. 8. = ಕಳವು. theft. see ಕಳವಳಿಗ.

ಕಳ kaḷa. 9. P. p. of ಕಳೆ 1. — ಕಳ ಕಳೆ. rep. = ಕಳದು ಕಳೆ. (J. 15, 41). — ಕಳ ಕೊಳ್. -ಕೊಳ್ಳು. = ಕಳದು ಕೊಳ್, q. v. to put off, to let drop, to cast. ಚರ್ಮದ ಚೀಲವಂ ಕಳಕೊಣ್ಡ ಹಾವು (Si. 77; C.). 2, to spend (C.). ದೊಡ್ಡಪ್ಪನು ಪಟಂಗರೊಳಗೆ ಸೇರಿ, ಊರೊಳಗೆ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ ದುಡ್ಡು ಕಳಕೊಣ್ಡು, ಕಡೆಗೆ ಸೆಱೆಮನೇ ಸೋಬತಿ ಆದನು (B. 2, 25; see also 5, 54). 3, to get rid of (C.). ಬೇಸಱಕೆ ಕಳಕೊಣ್ಡ ಮೇಲೆ (5, 231). ಕೆರಕೊಣ್ಡು ತಿಣ್ಡೆ ಕಳಕೊಳ್ಳುವದು (ತಿಮಿರು G.). ದಣವು ಕಳ ಕೋ! (C.; see G. 244). 4, to fail in, to break, as a word or promise. ಮಾತು ಕಳಕೊಣ್ಡನು (C.). 5, to give up, as a connexion or friendship. ಅವನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು, ಬೇಕನ್ತ, ಕಳಕೊಣ್ಡನು (C.). 6, to let slip or pass, as an opportunity. ತಕ್ಕ ಸಮಯ ಕಳಕೊಣ್ಡನು (C.). 7, to lose; to suffer the loss of; to let drop unintentionally (C.). ಒಬ್ಬ ಸಾವಕಾಱನು ವ್ಯಾಪಾರದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಹಣ ಕಳಕೊಣ್ಡು, ಬಡವನಾಗಿ (B. 2, 17). ಬುದ್ಧಿ ಕಳಕೊಣ್ಡು ಹುಡುಕ ಹತ್ತಿದರೆ ಆಗುವದೇನು? (2, 47). ಕಡೆಗೆ ತಾನೇ ಮಾನಗೇಡಿಯಾಗಿ, ಕುದುರೆ ಕಳಕೊಣ್ಡು, ಮನೆಗೆ ಹೋದನು (3, 72). ದೀಪದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಕೂತು ಕಣ್ಣು ಕಳಕೋಬೇಕೇನು? (4, 137). ಸೆಟ್ಟರೇ, ನೀವು ಒನ್ದು ಒಣ್ಟೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಣ್ಡನ್ತೆ ತೋಱುತ್ತದೆ (4, 168). ಜೀವನವನ್ನೇ ಕಳಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (4, 194). ಕೂಸು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಕಳಕೊಣ್ಡಿತು (C.). see Prv. s. ಭರವಸ. 8, to get loose. ಹಣ್ಣು ಮರದಿನ್ದ ಕಳಕೊಣ್ಡು ಬಿತ್ತು (My.).

ಕಳ kaḷa. 10. (fr. ಕಳೆ 1). = ಕಳೆ 2. the state of being taken away or removed from (as from a heap). 2, the state of being loose or slack. — ಕಳಗೂೞ್. -ಕೂೞ್. a lump of boiled rice taken (from the mass, ಪುಲಾಕ, ಭಕ್ತಸಿಕ್ಥ Hlā.; see s. ಅಗುಳು). — ಕಳಪಳ. reit. = ಕಳ No. 2. (My.). — ಕಳಪಿಳ. = ಕಳಪಳ. (My.).

ಕಳ kaḷa. 11. = ಕಲ 3, etc. a sound in imitation of loud laughter. — ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗು. = ಕಲಕಲಿಸಿ ನಗು. (J. 3, 39; 28, 60).

ಕಳ kaḷa. 1. = ಕಣ 2. Tbh. of ಖಲ (Śmd. 338). a threshing floor (Śmd. 256; ಖಲಧಾನ್ಯ, ಖಲ Hlā.; ಕಣ Mr. 372). 2, a field of battle [ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲನೇ ಕಳದೊಳಂ ಕಾಣ್ಬನ್ತು ಕೌನ್ತೇಯರಂ Pb.

13, 24; 3, 81 va.; Bv. 178]; (J. 15, 14). 3, see K. ಕಳ 7. 4, ಕಲ, No. 8. melodious. — ಕಳಭಾಷಿಣಿ. a woman who speaks sweetly (Cpr. 3, 62).

ಕಳ kaḷa. 2. = ಕಡ 1, ಕಲ 1 No. 1. dumb (ಮೂಗ Hlā.; ಜಡ, ಸನ್ನ ಮೂಗ Mr. 388).

ಕಳಕಳ kaḷakaḷa. = ಕಲಕಲ. noise, clamour; tumult; chattering of birds [ದೆಸೆಗಳ್ ದೇವಾಂಗನಾ ಮಂಗಳ ಕಳಕಳದಿನ್ದಂ ದಿಗನ್ತಮ್ಬರಂ ಘೂರ್ಣಿಸೆ Ap. 8, 69; Pb. 9, 1]; (Abh. P. 4, 113; 7, 59 va.; Grj. 10, 88; Bh. 1, 7, 38. 39; Rām. 1, 16, 46; 6, 10, 25; Śsv. 1, 79 va.; 3, 35 va.; J. 3, 37). — ಕಳಕಳಿಸು. to clamour, etc. (Cpr. 5, 39 va.). — ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗು. to laugh loudly [Pb. 6, 64].

***ಕಳಕುಳ kaḷakuḷa.** helter-skelter, chaos. ತಳದಳಿಪ ಮುಗಿಲ್ಗಳ್ಕಳಕುಳಮಪ್ಪಿನಮುಳುರ್ದು...ಕಳಕುಳಮಾದರ್ ನಾಗರಾಜರಪಗತ ತೇಜರ್ Ap. 13, 65.

ಕಳಗ kaḷaga. 1. any one of the pieces of wood which are perpendicularly inserted in the pieces of timber at either side of the platform of a cart or car (S.Mhr.).

***ಕಳಗ kaḷaga. 2.** swoon. ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಹತವಾದ ಕಳಗ ಹತ್ತಿದ ಪಶುವಿನ ಉತ್ಕ್ರಾನ್ತಿಯ ಕಾನನದಲ್ಲಿ ಕೂಳಭೋಜನವನುಣ್ಡು Cv. 509.

ಕಳಂಕು kaḷaṅku. = ಕಲಂಕು, etc. Tbh. of ಕಲಂಕ. a stain, etc. ಕಳಂಕಿಂಗೆ ನಾಮ ಕಚಿ, ಕನ್ನು ಎನ್ನು (Kk. 45).

ಕಳಚು kaḷacu. to put off, to let drop, to cast (My.). ಪೊರೆ ಕಳಚಿದ ಹಾವು (ನಿರ್ಮುಕ್ತ Si. 77). 2, to shake off, to free oneself from (My.). (ಕುನ್ನಿಗಳ್) ಕಳಚಿ ಹಾಸವಂ (Bh. 3, 13, 27). 3, to remove; to pull off; to pull out (Rām. 3, 4, 27; My.). ಗುರು ಭಕ್ತಿಯಾಣ್ಡಾರಿ ಎರಡು ಕಂಗಳನ್ ಆಗಳ್ ಅನ್ತು ಉಬ್ಬರಿಸಿ ಕಳಚಿ (Bp. 45, 49). 4, to become loose (Rām. 6, 1, 13; My.; see Si. 277. 382). [ಕಳಚುವುದು ಮಲಮೂತ್ರ Cv. 1162]; to be removed. (Bh. 8, 5, 10); see ಪೊಗಳಚು.

ಕಳಂಜಿ kaḷañji. = ಕಲಂಜಿ. a kind of large basket. (Mr. 208).

ಕಳತನ kaḷatana. = ಕಳ್ತನ, ಕಳ್ಳತನ. the act of stealing. (S. Mhr.).

ಕಳದಿಗೆ kaḷadige. a kind of medicinal plant (ಕಟು, ಕಟುಮ್ಬುರೆ, ಅಶೋಕರೋಹಿಣಿ, ಕಟುರೋಹಿಣಿ, ಮತ್ಸ್ಯಪಿತ್ತೆ, ಕೃಷ್ಣಭೇದಿ, ಚಕ್ರಾಂಗಿ, ಶಕುಲಾದನಿ Nr.; *cf.* ಕಳವಿಗೆ?).

ಕಳದು kaḷadu. P. p. of ಕಳೆ 1.

ಕಳಮ kaḷama. = ಕಲಮ, etc. rice crop, etc. — ಕಳಮಸ್ತ್ರೀ. a rice-crop regarded as a woman (J. 3, 6).

ಕಳಮೂಕ kaḷa2-mūka. (= ಕಲ್ಲಮೂಕ; *cf.* ಕಲ್ಲ No. 9). a deaf and dumb person. ಮೂಗ ಕೇಳದೆ ಇರಲ್ ಅನ್ದು ಅವಂ ಕಳಮೂಕನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 388).

ಕಳಮ್ಬ kaḷamba. = ಕಲಮ್ಬ. an arrow (Nn. 17; Śsv. 4, 52).

ಕಳರು kaḷaru. (Śmd. 40). (T. ಕಱು, to exhort; to speak; to plague, importune).

***ಕಳಲ್ kaḷal.** = ಕಟಲ್ 3. to drop down, etc. ಬಳಸದೀ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಬನ್ಧಂ ಕಳಲ್ದುದಿರುತ್ತಿರ್ಪಿನೆಗಂ Ap. 15, 19.

ಕಳಮಂಜಳ kaḷa (*i. e.* kaḷe) - mañjaḷa. a kind of superior turmeric (ತಿಗುರಿನ ಅರಿಸಿನ Ct. I, 63; o. r. ಕಳೆ-; T.).

ಕಳವಳ kaḷavaḷa. anxiety, etc. see s. ಕಳ 3.

ಕಳವಳಿಗ kaḷa8-vaḷiga. a thief, a rogue (Rām. 3, 8, 12).

ಕಳವಿಗೆ kaḷavige. a kind of fragrant plant (ಜನನಿ Mr. 141; *cf.* ಕಳದಿಗೆ?).

ಕಳವು kaḷavu. = ಕಳ 8, ಕಳಹು 2. (Śmd. 247). theft (ಸ್ತೇಯ, ಚೌರ್ಯ Hlā., Nr.; Si. 449; ಚೌರ್ಯ, ಸ್ತೇಯ, ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ Mr. 226; ಹಿಂಸೆ Hlā.; ಹಿಂಸೆ, ತಸ್ಕರ Nn. 118; C.; T.; Tu.; J. 2, 5; 4, 22; 6, 34). ಕಳವಿನ್ನಾದ ಒಡವೆ (ಲೋಪ್ತ್ರ Nr.). ಕಳವಿನೊಡವೆ (ಅಪಹೃತಿ, ಉಪ್ತ Mr. 226). ಚುದ್ರತನ ಕಳವು ಪರತಾಪದಿನ್ದ ಬುದ್ಧಿಯಿನ್ದಲಿ ಗಳಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದ ಅರ್ಥ ಸದ್ಯದಲಿ ಅರ್ ಉಮ್ಬುವರು? (Dp. 1). ಕಳವು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (B. 3, 38). ಕಳವಿಲಿ (= ಕಳವಿನಲ್ಲಿ) ಹೋದ ಮಾಂಸವು (3, 44).

ಕಳವೆ kaḷave. = ಕವಳೆ, ಕಳಿವಿ. a spinous shrub, bearing eatable black berries, Carissa carandas L. (St. & Pl. ad ಕಳಿವಿ; M. ಕಳಾವು; Te. ಕಲಿವೆ, ಕಳಿವಿ; *cf.* ಕಣಬೆ?). — ಕಳವೆಯ ಹಣ್. (Bp. 18, 16).

ಕಳವೆ kaḷave. 1. = ಕಲಮ. a kind of rice. — ಕಳವೆಗೂಳ್. -ಕೂಳ್. cooked kaḷave rice (Rām. 6, 55, 15).

ಕಳವೆ kaḷave. 2. ಕಳವಿ. rejected, base, adulterated, bad (as coin, fruits, etc., My.; Br. ಕಲಬ್, ಕಲಬಿ, ಕಲ್ಬಿ, ಕಳವಿ as H.).

ಕಳಶ kaḷaśa. = ಕಲಶ, etc. a water vessel, etc. (Bp. 36, 48; 39, 25).

ಕಳಸ kaḷasa. Tbh. of ಕಲಶ (Śmd. 335; Bp. 46, 53); [Ap. 4, 33]. — ಕಳಸವ್ಪೊಜ್. -ಪೊಜ್. to carry a water-vessel. (V. 9, 21 va.).

ಕಳಸಿಗೆ kaḷasige. a water-pot (ಕಲಶ Nr.; ಕೌಶಿಕೆ, ಮಲ್ಲಿಕೆ Mr. 210; My.). see G. s. ಕಡಾಯಿ. 2, a certain corn-measure, one-third of a muḍi (Tu. ಕಳಸೆ, ಕಳಸಿಗೆ).

ಕಳಸು kaḷasu. 1. = ಕಳಿಸು 1. to send (C.; B. 5, 126).

ಕಳಸು kaḷasu. 2. = ಕಳಿಸು 2. to make subtract, to cause to get rid of, etc. (Tu. ಕರಿಪ್ಪು; My.).

ಕಳಹ kaḷaha. putting off; taking away; lessening. ಕಳಹಂ (ಗತ, ಶೋಧನ, ಊನ Mr. 440).

***ಕಳಹಂಸೆ kaḷahaṁse.** = ಕಲಹಂಸ. a kind of swan. ಕಳಹಂಸೆಗಳ್ಗೆ ಕೋಮಳ ವಿಳಾಸವತಿಗಳ್ಗೆ ಪಡೆಗುಮೊಸಗೆಯನಾಗಳ್ Kr. 3, 167.

ಕಳಹೀನ kaḷa-hīna. a kind of horse. (o. r. ಕುಲಿನಾ: Mr. 281, of the horse).

ಕಳಹು kaḷahu. 1. = ಕಳುಪು, etc. to send (C.). *cf.* ಕಟಿಪು and Tu. ಕಡಪುಡು.

ಕಳಹು kaḷahu 2. = ಕಳವು. (My.). theft.

*ಕಳಾ kaḷā. = ಕಲೆ. art, etc. Kr. 1, 70.

ಕಳಾಗಮ kaḷ-āgama. the augment of -ಕಳ್ 1 (Śmd. 123).

ಕಳಾಭಾವ kaḷā-bhāva. the mode of the art of love (Bp. 42, 23).

ಕಳಾವಿದ kaḷā-vida. = ಕಲಾವಿದ. an artist. (Bp. 46, 1).

ಕಳಾಸ kaḷā-āsa. seat of all the parts: the aggregate, the whole [ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗನಲ್ಲಿ ಕಳಾಸ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಬೆಳಗಿತ್ತು Cv. 948]; (Grj. 7, 11 va.; Bh. 8, 26, 29; Rsv. 5, 19 va.). 2, = ಕಡಾಸ, a bag (My.).

ಕಳಿ kaḷi. 1. = ಕಳೆ 1. to leave, etc. (S. Mhr.; My. occasionally; frequently in MSS. and books). remark: it is im-

possible to distinguish with certainty between ಕಳಿ 1, ಕಳೆ 1, and ಕಟು 1 in MSS. and books. [ಮುನ್ನಿಟ್ಟು ತೋರಣದ್ವಾರದಿನ್ದಂ ಸಿನ್ಧುವನವೇದಿಕೆಯೊಳಗನೆ ಬನ್ದು ಸೋಪಾನಾನ್ತರದೊಳೀ ವಿಜಯಾರ್ಧ ತಟವೇದಿಕೆಯಂ ಕಳಿದು ಜಗತೀತಳಮನೇಱಿ ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ Ap. 13, 39 va.; 14, 53].

ಕಳಿ kaḷi. 2. to ripen well. (T. ಕನಿ, to be ripe; *cf.* ಕನ್ದು 3?). P. p. ಕಳಿತು (My.; Ṡsv. 1, 55).

ಕಳಿ kaḷi. 3. the state of being quite ripe. — ಕಳಿಯಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a superior kind of betel-nut (My.). — ಕಳಿವಣ್. -ಪಣ್. = ಕಳಿಹಣ್ಣು. (Ṡsv. 2, 42 va.; Jñv. 2, 16). — ಕಳಿಹಣ್ಣು. a perfectly ripe fruit (My.).

***ಕಳಿ kaḷi. 4.** to fade. ವಳಿಭಂಗಮುಂ ಕಳಿಯೆ ತೋರ್ಪುದನನ್ತೆ ತನೂದರಕ್ಕೆ ಮಾಡದೆ Ap. 8, 47; ಕಳಿದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಪು, ಉಳಿದ ಸೂಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಪು, ಕೊಳಚಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗುಮ್ಪುನಱುವಿರಿ, ಮರುಳೇ Bv. 562. *cf.* ಕಟು4.

ಕಳಿಕ kaḷika. ಕಲಿಕ. a kind of millet (ಯವನಾಲ, ಜೋಳ Mr. 374).

***ಕಳಿಕಾ kaḷikā.** = ಕಲಿಕೆ. a bud. ಮುಳಿಸಂ ಕೞಲ್ಚಿ ಕಳೆದುವು ಕಳಿಕಾಂಕುರ ಚೂತತತಿಗಳುಂ ಕಾಮಿಗಳಾ Kr. 2, 71; Pb. 2, 12 va.

ಕಳಿಕೆ kaḷike. appearing. see ಮಱುಕಳಿಕೆ, and *cf.* ಕಳಿಸು 3.

ಕಳಿಕೆ kaḷike 1. a flame (Abh. P. 4, 29 va.; 5, 46; Te.; *cf.* ಕಟ 2).

***ಕಳಿಕೆ kaḷike. 2.** = ಕಲಿಕೆ. a bud. ತಳಿರ ಕಳಿಕೆಯ ಪೊಸಪೂವಿನ ಮೇಗೆ ದಿಟ್ಟಯಾಗಿರೆ Ap. 11, 71; 2, 9.

ಕಳಿಂಗ kaḷinga. the black-bird, a singing bird with a fine note, Merula musica (Coorg).

ಕಳಿಂಗ kaḷiṅga. = ಕಲಿಂಗ. a cunning, bad man; etc. (Bh. 1, 8, 32. 54. 56); N. of Orissa.

***ಕಳಿಂಚು kaḷiñcu.** torment? ಬಱದ ಕಳಿಂಚಿನ ಡಾವರದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ Pb. 8, 51.

ಕಳಿಪು kaḷipu. 1. = ಕಳುಪು, etc. to send (Abh. P. 7, 7 va. and 14 va.).

***ಕಳಿಪು kaḷipu. 2.** to spend (as time). ಬಾಲ್ಯಕಾಲಮಂ ಬಾಳಕೇಳೀ ಲೀಲೆಯಿಂ ಕಳಿಪಿ Ap. 8, 3va.

***ಕಳಿಪು kaḷipu. 3.** to bring to an end. ಬಿನ್ನನಿರ್ದು ದುಸುರಶೈಳಮದೊನ್ದು ಮದುವೆಗಳಿಪಿದ ಮನೆವೊಲ್ Ap. 7, 107.

***ಕಳಿಪು kaḷipu. 4.** to cause to steal. ಕಳಿಪಂ ಕಳ್ಪನಗುರ್ವು ಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ವಂ Ap. 5, 81.

ಕಳಿವಿ kaḷivi. = ಕಳವೆ 1. a spinous shrub. see ಹಿರಿಯ-. (Te. ಚಿಕ್ಕ ಕಳಿವಿ, Carissa spinarum).

ಕಳಿವು kaḷivu. = ಕಳೆವು. removal, etc., shaking off, warding off (Bh. 2, 2, 103).

ಕಳಿಸು kaḷisu. 1. = ಕಳಸು 1. (C.). to send. see B. 1, 3; 2, 7; 3, 34; Prv. s. ತಾನು.

ಕಳಿಸು kaḷisu. 2. = ಕಳಸು 2. to cause to subtract (My.; S. Mhr. rare).

ಕಳಿಸು kaḷisu. 3. = ಕಣಿಸು, ಕಣ್ಬು. to appear. see ಮಱುಕಳಿಸು.

ಕಳಿಹಿಸು kaḷihisu. = ಕಳುಹಿಸು. (My.).

ಕಳೀಜ kaḷīja. = ಕಾಳಜ, etc. the liver (My.).

ಕಳು kaḷu. 1. = ಕಳ್ 2. to steal (*cf.* ಕದಿ). ಕಳುವವನೊ? (Bp. 47, 36). ಗೊಲ್ಲಗೇರಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯಂ ಕಳುವಲ್ಲಿಗೆ ಅಯ್ದು (54, 40). ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಕಳುವವಂ (ಪಶ್ಯತೋಹರ Hlā.). ಎಲ್ಲರೊತ್ತಿನಲಿ ಕಳುವವಂ (ಪಶ್ಯತೋಹರ Mr. 226).

ಕಳು kaḷu. 2. theft, falsehood. (Ṡmd. 59; not in Mdb. MS.). = ಕಳವು? (Tu. ಕಳು, fraud; falsehood; a lie; *cf.* ಕಳ್ 3).

-ಕಳು kaḷu. 3. = -ಕಳ್ 1. a plural affix.

ಕಳುಕ್ kaḷuk. an imitative sound. (M. ಕಳುಕ್ಕನೇ, an imitative sound descriptive of bursting; Te. ಗಳುಕ್ಕುಮ್ ಅನು, to be startled, shocked or struck). — ಕಳುಕ್ಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to snap or knack in being stretched or strained (My.); to be shocked or struck with surprise or horror, as the mind (My.).

ಕಳುಪು kaḷupu. = ಕಳಹು 1, ಕಳಿಪು, ಕಳುಹು. to send. [ನಿಜ ತನೂಜೆಯನಳಿಯನೊಡನೆ ಕಳುಪುವುದ್ಯೋಗಮನೆತ್ತಿಕೊಣ್ಡು Ap. 4, 53 va.; Pb. 5, 48]. see Bp. 1. 51. 61; 4, 5; 34, 31; Rsv. 5, 22; 5, 22 va.; 5, 125; J. 2, 43.

ಕಳುಹಿಸು kaḷuhisu. = ಕಳಿಹಿಸು. to have (oneself) sent (in ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು, J. 29, 40; C.). 2, to send (C.; Si. 58; B. 5, 182).

ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ kaḷuhisuvike. sending (ಪ್ರೈಷ Si. 461). ಕರೇ ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ (ಹನ, ಹೂತಿ 388).

ಕಳುಹು kaḷuhu. = ಕಳುಪು, etc. to send; to send away, to dismiss (Bp. 11, 16; 12, 7; 25, 19; 27, 36; Bh. 1, 10, 23; J. 28, 28. 58; 29, 17. 24. 27. 32; 30, 25. 27. 49; C.; B. 5, 182). — ಕಳುಹು ಕಳುಹು. rep. (Bp. 37, 47).

ಕಳೆ kaḷe. 1. = ಕಳಿ 1. to send forth; to throw away; to let go, to abandon, to leave; to reject; to remove; to pull off; to leave out, to let alone; to get rid of; to subtract or deduct; to spend, as time and money; to leave behind, to go beyond, to cross; to draw out, as a sword from out of a sheath; to remove, to do away with, to destroy; to extinguish, as a lamp; to let drop unintentionally; to lose; to slight (ವಿಸರ್ಜನ Ṡmd. Dh.; ಬಿಡು Ṡmd. 45 Cm.; ವಿಡಮ್ಬನ Ṡm. 112; C.; Tu., M.; T. ಕಳೈ; *cf.* Te. ಗಡಚು; ಗಡುಚು; see ಕಡೆ 5). ಮಮಕಾರವೆನ್ದೆಮ್ಬ ಕಱೆಕೆಯ ಕಳೆದಿಟ್ಟು (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 319). 2, to become loose (ಕಟಲ್ Ct. II, 57); to go, to pass, to be spent (ಪೋಗು Ṡm. 82; C.; Tu.). P. ps. ಕಳ, ಕಳದು [ಈ ತೆಱದನಂ ಕಳೆಗಾಕ್ರತಿಯತ್ತಣಿಂ ಮುನ್ನೆ ಪೇೞ್ದ ಕುಱಪಂ Kr. 1, 129; Pb. 4, 12 va.; Ap. 2, 35. ಸತ್ಯವೆಮ್ಬ ಕೂರಲಗನೆ ಕಳೆದು ಕೊಣ್ಡು ಸದ್‌ಭಕ್ತರು ಗೆದ್ದರು ಕಾಣಾ Bv. 677]. (*e. g.* Bp. 18, 47; 24, 79; 27, 20; 41, 10; 43, 37. 38; 50, 71), ಕಳೆದು. see Ṡmd. 45. 82. 91. 107. 200. 224. 254. 262. 337. 354; Bp. 1, 18; 11, 15; 12, 37; 14, 20; 16, 19; 18, 47; 27, 24. 30; 37, 20; 44, 10; 45 sum.; 45, 29; 49, 9; 50, 50; 51, 7. 9. 36; 54, 71; 55, 24. 34. 44; 56, 20. 29. 39; 57, 33. 63; 59, 54; 60, 17; 61, 27; Bh. 1, 8, 21. 30; Rsv. 5, 42; 6, 2. 133; 9, 12; 10, 31 va.; 13, 11; J. 3, 4; 8, 5; 17, 1; 19, 7; 28, 2; Anubhavāmṛita 1, 5; Dp. 172, 1; Si. 244. 427. 475. 476. 477; B. 3, 32; 4, 60. 155. 178. 201; 5, 205;

ಅತಿಗಳೆ, ಅಲ್ಲಗಳೆ, ಎಡೆಗಳೆ, ಒಜೆಗಳೆ, ಕಳೆಗಳೆ, ಹೊತ್ತುಗಳೆ, etc. — ಕಳ ಕಳೆ. rep. see s. ಕಳ 9. — ಕಳ ಕೊಳ್. -ಕೊಳ್ಳು. = ಕಳದು ಕೊಳು. see s. ಕಳ 9. — ಕಳದು ಕೊಳ್. -ಕೊಳು. or ಕಳೆದು-. = ಕಳಕೊಳ್. also: to snatch or take away; to take. ಕಳದುಕೊಮ್ಬಾತನು (ಗೃಹಯಾಲು, ಗೃಹೀತೃ Nr.). ಕಳದುಕೊಳುಹ (ಆದಾನ, ಪರಿಗ್ರಹ Nr.). ಕಳೆದು ಕೊಳುಹ (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ Nr.). *observe the note to* ಕಳ 1.

ಕಳೆ kaḷe. 2. ಕಳೆಯು. = ಕಳ 10, etc. removal. — ಕಳೆನಗ. the yoke that is fastened round the neck of the bullocks which precede the chief pair in a team (S. Mhr.).— ಕಳೇದ ಕೀಲು. the pegs used to fasten the ಕಳೆನಗ (S. Mhr.). — ಕಳೇದ ಬಾರು. the leather-strap used to secure the ಕಳೆನಗ (S. Mhr.).

ಕಳೆ kaḷe. 3. weed (ಕಸ Śm. 112; C.; Tu., M.; T. ಕಳೈ). [ಕಳೆ ಕಳೆಯದ ವಳಯದ ಸೀಮೆಯಿನ್ದತ್ತಲು Cv. 940]. ಕಳೆ ತೆಗಿಸು (B. 5, 115). ದುರಿತದುರ್ಗುಣವೆಮ್ಬ ಕಳೆಯ ಕಿತ್ತು (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 319).

ಕಳೆ kaḷe. ಕಳಾ. = ಕಲೆ. (Śmd. Dh.). shine, lustre; a ray; beauty; a mark or sign (ಕಾನ್ತಿ, etc. Kk. 25; ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; ಪ್ರಕಾಶ 112; ಪಳೆ? Ct. I, 60; Te.; T. ಕಳೈ). 2, the fine arts. 3, a part; a digit; etc. see Bp. 3, 42. 43; 5, 20; 40, 80; 42, 15; 46, 58; 51, 21; 53, 8; 54, 13; 60, 38; B. 3, 74. 99; 5, 255; Prll. 3, 31; Rsv. 9, 9; Ch. 4, the number sixteen (ಹದಿನಾಱು Mr. 348). — ಕಳೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to lose one's lustre (Rsv. 13, 45). — ಕಳೆಗುನ್ದಿಸು. -ಕುನ್ದಿಸು. to make lustre to fade (My.; ಮಸುಳಿಸು G.). — ಕಳೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. lustre to fade; to wane, as the moon. ಉಡುರಾಜಂ ಕಳೆಗುನ್ದಿ, ಪೆರ್ಚದೆ ಇಹನೇ? (Sś. 44). see Bp. 4, 28; 28, 12; J. 18, 47; 26, 4; B. 2, 17; 4, 41. — ಕಳೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. lustre to be destroyed, etc. (Rsv. 12, 13). — ಕಳೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಕಳೆವೆಱು. (J. 12, 8). — ಕಳೆಯೇಱು. -ಏಱು. lustre etc. to increase; to increase in lustre, etc. (J. 11, 41; Śsv. 4, 57). — ಕಳೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to attain lustre, etc. (J. 30, 3; 33, 21).

ಕಳೆಯ kaḷeya. = ಕಣಪ, etc. a kind of lance. (Rām. 6, 40, 4).

ಕಳೆಯುವಿಕೆ kaḷeyuvike. letting go, etc. see ಹೀಗಳೆಯುವಿಕೆ.

ಕಳೆವಂಜಳ kaḷe-mañjaḷa. = ಕಳವಂಜಳ, q. v. a kind of turmeric.

ಕಳೆವು kaḷevu. = ಕಳಿವು. removal. (Śmd. 247).

ಕಳ್ಗ kaḷga. = ಖಳ್ಗ. Tbh. of ಖಡ್ಗ. sword. (ಕಡುಗ, ಬಾಳ್ Ct. I, 11; M. ಖಳ್ಗ).

ಕಳ್ತನ kaḷtana. = ಕಳತನ, etc. the act of stealing. (Bp. 31, 15).

ಕಳ್ಳ kaḷḷa. 1. = ಕಳ 7. a thief; a rogue, a bad fellow (ಐಕಾಗಾರಿಕ, ತಸ್ಕರ, ದಸ್ಯು, ಚೋರ, ಸ್ತೇನ, etc. Hlā., Nr. Si. 342; ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕ, ಚೋರ, etc. Mr. 225; ನಿಶಾಚರ, ತಸ್ಕರ Nn. 23; ಕ್ರೂರ, ತಸ್ಕರ 107; C.; T., M.; Tu. ಕಳ್ವೆ, ಕಳ್ವೆ; Te. ಕಲ್ಲರಿ). ಕದ್ದ ಕಳ್ಳನ ಮಾತು ಬದ್ಧಮ್ ಆದರೆ ಏನು? (Dp. 148). ಒಳ್ಳಿದರೊಡನಿರ್ದು ಕಳ್ಳನೊಳ್ಳಿದನ್ ಅಕ್ಕು; ಒಳ್ಳಿದ ಕಳ್ಳನೊಡನಾಡೆ ಅವ ಶುದ್ಧಕಳ್ಳನೇ ಅಕ್ಕು (Sp.). ಕಳ್ಳನ ಒಡನಾಟವು...ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಮನೆಯ ದೇವರನ್ ಒಯ್ಯೆ ಕಳ್ಳನು, ಶುನಕನ್ ಎಬ್ಬಿಪುದು (Jñs. 42, 12). ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳಗೆ ನಣ್ಟು, ಹುಳಿ ಮೆಣಸಿಗೆ ನಣ್ಟು. — ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳಗೆ ಬಲ್ಲ. — ಕಳ್ಳ ಕಳ್ಳರು ಕೂಡಿ ಸನ್ತೇ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಕಡುನಾಲಿಗೆ, ಹಾದರಗಿತ್ತಿಗೆ ಹಲವು ನಾಲಿಗೆ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಚೇಱು ಬಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳಗೆ ಸನ್ದು ಕೊಟ್ಟು, ಒಡವೆಗೆ ಹುಯ್ಯಲಿಕ್ಕಿದ. — ಕಳ್ಳನ ತಾಯಿಯ ಸಂಗಡ ಕಣೀ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎನ್ದಿದ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೆ. — ಕಳ್ಳನ ಹೆಜ್ಜೇ ಕಳ್ಳನೇ ಬಲ್ಲ. —ಕಳ್ಳರಲ್ಲಿ ಕಡು ಕಳ್ಳರು ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ. — ಕಳ್ಳ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ದಣ್ಡ. — ತಾ ಕಳ್ಳನಾದರೆ ಪರರಿಗೆ ನಮ್ಬ (Prvs.). see Bp. 31, 16; 40, 58; 60, 22; Abhā. 2, 11; ಅಜ್ಜಗಳ್ಳ, ಕೆಲಸಗಳ್ಳ, ಬಾಸೆಗಳ್ಳ, ಮೆಯ್ಗಳ್ಳ, ಸೀರೆಗಳ್ಳ; Prv. s. ಬೆಳ್ಳಿ. — ಕಳ್ಳಕಾಗದ. a forged or false document (C.). — ಕಳ್ಳಕಿಣ್ಡಿ. a hole made by burglars (C.). — ಕಳ್ಳಕುಕ್ಕನಬಳ್ಳಿ. an erect, often climbing shrub with purple flowers, Argyrea cuneata Ker. (Z.). — ಕಳ್ಳಕುಣಿಕೆ. the hollow above the chest between the larynx and trachea (S. Mhr.). — ಕಳ್ಳಕೊಱವ. a thief of the Koṛavas, a noted thief (C.). — ಕಳ್ಳಗಣ್ಟು. a sham-bundle, appearing as if it contained valuables, but in reality being full of trash (My.). 2, a puzzle-knot (My.). 3, hidden wealth.—ಕಳ್ಳಗಣ್ಡಿ. -ಕಣ್ಡಿ. = ಕಳ್ಳಕಿಣ್ಡಿ. (My.).—ಕಳ್ಳಚೀಟು. a forged bill or document (My.). — ಕಳ್ಳಜನ. thieves (C.). — ಕಳ್ಳಟಿಪ್ಪಣ. a deceitful, false, forged explanation. (Śmd. 78). — ಕಳ್ಳದನ. thievish, straying cattle (My.). [— ಕಳ್ಳದಮ್ಮ. a counterfeit coin. ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳದಮ್ಮವಾಯಿತ್ತು Bv. 111]. — ಕಳ್ಳದಾರಿ. a path only known to and fit for thieves (ಅಪಥ Si. 105; C.). — ಕಳ್ಳದಾಱು. an inroad of robbers (ದಱಿದುಱ Ct. I, 3). [—ಕಳ್ಳನಾಣ್ಯ. = ಕಳ್ಳದಮ್ಮ. ಕಳ್ಳ ನಾಣ್ಯವ ಸಲ್ಲಲೀಯರಯ್ಯಾ Bv. 198]. — ಕಳ್ಳಪತ್ರ. = ಕಳ್ಳಕಾಗದ. (C.). — ಕಳ್ಳಬಣ್ಟ. a great or noted thief (ನಿಶಾಚರ Nn. 23, o. r. ಕಳ್ಳ; C.); a roguish, deceitful servant (My.). ಕಳ್ಳಬಣ್ಟ ಒಡೆಯಗೆ ಹಿತ (Prv.). — ಕಳ್ಳಮಾತು. a lie, a falsehood (C.). — ಕಳ್ಳರುಜು. a false, forged signature (C.). — ಕಳ್ಳವೆಳ್ಳಿ. -ಬೆಳ್ಳಿ. base silver. ಕಳ್ಳವೆಳ್ಳಿವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. (Śmd. 284).—ಕಳ್ಳವೇಷ. a disguise put on to conceal one's real circumstances (C.). — ಕಳ್ಳಸಾಕ್ಷಿ. false witness (C.); a witness who utters falsehood (My.). — ಕಳ್ಳಹಾದರ. felonious adultery (My.).— ಕಳ್ಳಹಣ. a counterfeit coin. (Abhā. 3, 9). — ಕಳ್ಳಹಾದಿ. = ಕಳ್ಳದಾರಿ. (C.; ತುವರ, ಕಷಾಯ Mr. 226). — ಕಳ್ಳಹುಣ್ಡಿ. a forged draft or cheque (My.). — ಕಳ್ಳಹುಱ. an insect or worm inclosed in a case formed of small bits of sticks and straw, out of which (like a tortoise) it can put forth its head (C.). — ಕಳ್ಳಹೊನ್ನು. a counterfeit, base gold coin. ಕಳ್ಳಹೊನ್ನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮುದ್ರೆ (Prv.). — ಕಳ್ಳುಸುಬು. -ಉಸುಬು. quicksand (My.).

ಕಳ್ಳ kaḷḷa. 2. N. of a plant (ಕಾಹಳೆ Mr. 134; Tu. ಕಳ್ಳಿ, a kind of grass). — ಕಳ್ಳವಾಸಗೆ. -ಪಾಸಗೆ. a bed made from this plant (? ನಾಱುವಾಸಗೆ, etc., see Śmd. s. ನಾಱ).

ಕಳ್ಳಂಗಡಲೆ kaḷḷaṅgaḍale. a kind of shrub. see ಕಲ್ಲಂಗಡಲೆ.

ಕಳ್ಳತನ kaḷḷatana. = ಕಳತನ, etc. the act of stealing. (C.; ಚೌರಿಕೆ, ಸ್ತೈನ್ಯ, etc. Si. 343).

ಕಳ್ಳತಿ kaḷḷati. a female thief. see ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿ.

***ಕಳ್ಳರಾಯಿಲ kaḷḷarāyila.** the act of thieving. ಕಳ್ಳರಾಯಿಲಮುಱಿಯೇಱು ಮಾರಿ...ಭಯಂಗಳಾಕುಲಿತೆಗಳಿಲ್ಲ Ap. 1, 52.

ಕಳ್ಳವಾಳ kaḷḷavāḷa. a distiller of spirituous liquor. Tbh. of ಕಲ್ಪಪಾಲ (ಕಲ್ಯಪಾಲ). (ಕಲ್ಪಪಾಲ, ಶೌಣ್ಡಿಕ Hlā.).

ಕಳ್ಳಿ kaḷḷi. 1. the milk-hedge, Euphorbia tirukalli L., and other kinds (ಸೀಹುಣ್ಡ, ವಜ್ರದ್ರು, ಸಮನ್ತದುಗ್ಧೆ, etc. Nr.; Si. 147; C.; Te., Tu., T., M.). [ಬಳ್ಳಿಗಳ್...ಕೆಲದೊಳ್ ಕಳ್ಳಿಯಿಡಲ ಡರ್ದುವು Ap. 12, 17]. see ಎಲೆಗಳ್ಳಿ, ಕೋಲು-, ಗೂಟ-, ಚೆಡೆಕಳ್ಳಿ, ಡಬ್ಬಳ್ಳಿ, ದುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ, ಬನ್ತೆಗಳ್ಳಿ, ಬೊನ್ತೇ ಕಳ್ಳಿ, ಮುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ, ಮುಳ್ಳು-,

ಮೂಱು ಏಣಿನ-, ವಿಲಾಯತಿ-. 2, a wicked person, one like the caustic juice of the ಕಳ್ಳಿ (C.). — ಕಳ್ಳಿಯ ಗಿಡು. (Bp. 60, 50). — ಕಳ್ಳಿಯ ಮರ. (ಶಕ್ರ, ವಜ್ರ Nn. 80, o. r. ವಜ್ರಿ). — ಕಳ್ಳಿಯ ಹಾಲು. the juice of the kaḷḷi (C.; see s. ಬೆಳ್ಳಿ).

ಕಳ್ಳಿ kaḷḷi. 2. = ಕಳ್ಳೆ 1. (C.). see ಮೆಯ್ಗಳ್ಳಿ.

ಕಳ್ಳು kaḷḷu. 1. = ಕಳ್ 4, etc. toddy (ಕಲ್ಯ, ಮಧು, ಆಸವ, ಶೀಧು, ಸುರೆ, ಶುಂಡೆ, ಹಾಲೆ, ಮೈರೇಯ, etc. Hlā.; ಮಧು Mr. 509; C.).

ಕಳ್ಳು kaḷḷu. 2. = ಕರುಳ್, etc. (C.). intestines. S. Mhr. also: love, *e. g.* ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಳ್ಳು ಅದೆ.

ಕಳ್ಳೆ kaḷḷe. 1. = ಕಳ್ಳಿ 2. a female thief (Bp. 40, 54; My.). ತಾ ಕಳ್ಳೆ ಪರರ ನಮ್ಬಳು, ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಗಣ್ಡನ ನಮ್ಬಳು (Prv.).

ಕಳ್ಳೆ kaḷḷe. 2. = ಕವಳೆ, etc. a swoon. — ಕಳ್ಳೆಮಳ್ಳೆ. dupl. a play at which children turn about till they become giddy (S. Mhr.).

ಕೞಲ್ kaḻ. 1. = ಕೞು 1, a kind of instrument.

***ಕೞ್ kaḻ. 2.** dark, black, etc. — ಕೞ್ದಿಂಗಳ್. -ತಿಂಗಳ್. new moon day. ಕೞ್ದಿಂಗಳ್ ಕಡುಗತ್ತಲೆಯೊಳ್ ಬನ್ದು Vr. 156, 10.

ಕೞ kaḻa. 1. = ಕೞು 2. — ಕೞಕುೞು. dupl. perplexity with regard to place or position (ಸ್ಥಾನವ್ಯಾಕುಲತೆ Śmd. I); the loss of the original form or state (ಮೊದಲ ರೂಪುಗೆಟ್ಟುದು Ct. I, 3, o. r. ಕೞು-). [ಗುರುನನ್ದನಂ ಮರುನ್ನನ್ದನ ವಿರಚಿತ ನಿಶಾತ ವಿಶಿಖ ಪಂಜರಮನಱುದು ಕೞಕುೞಂ ಮಾಡಿಯುಮನಿತಱೊಳ್ ಮಾಣದೆ Pb. 12, 68 va.].

ಕೞ kaḻa. 2. = ಕಳ 4. — ಕೞಕೞಿಸು. = ಕಳಕಳಿಸು. (Śmd. I). to glitter. ಕೞಕೞಿಸಿದನ್ ಅರ್ಕಂ (Śmd. I).

ಕೞತೆ kaḻata. (fr. ಕೞು 1). purging (My.).

ಕೞಮೆ kaḻame. ಕೞಮಾ. = ಕೞವೆ, etc. a kind of rice or rice crop. (Grj. 2, 14; M.). ಕೞಮೆಯಂ ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ಶಾಲೇಯ Mr. 94). ಕೞಮೆಯ ಭೇದಂ (ಮಹಾಶಾಳಿ Hlā.). [ಉಪಾಧ್ಯಾಯಂಗೆ ಕೞಮೆಯ ಕೂೞುಂ ತುಪ್ಪಮುಂ ತೊವೆಯುಮನುಣಲ್ಕೊಟ್ಟು Vr. 75, 15]. — ಕೞಮಾವನ. a kaḻame-field (Grj. 2, 12).

ಕೞಲ್ kaḻal. 1. to become thin, small, delicate, emaciate, or poor (ಬಡವಾಗು Śmd. I; ತನುತ್ವ Śmd. Dh.; Śm. 107; T. ಕಯ, ಕಜ, ಕಜ್ಜೆ, waste; consumption; see ಕಡಮೆ). [ಕಡಂಗಿ ಬನ್ದು ನೀನನಿಬರುಮಂ ಕರಂ ಕೞಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ Ap. 2, 43]. ಕೞಲ್ದಪಂ (Śmd. 260). ಕೞಲ್ದಂ (49. 260). 2, to be disappointed or baffled (ಮನ ಮಿಗು Śmd. I, o. r. ಮನವಿಗು).

ಕೞಲ್ kaḻal. 2. the state of being thin, etc. (ತನುತ್ವ Śmd. I).

ಕೞಲ್ kaḻal. 3. = ಕೞಲು 2. to slip off; to drop down; to get loose (Abh. P. 7, 86; T., M.). ಕೞಲ್ದುದೆನೆ ಕಳದುದು (Ct. II, 57). [ತ್ರುಟಿತ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಗಳ್ ಮಾತ್ರಾರ್ಂಕದಿಂ ಕೞಲ್ದಿರೆ Kr. 3, 181]. ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೊಡಮ್ ಎಲೆ ಕೞಲ್ದುವು (Śmd. 297). ನೆಗೞಲ್ ಘನಧ್ವನಿ, ಕೞಲ್ದು ಉದಿರ್ದತ್ತು ಘನೋಪಲಾಚ್ಛದನ್ತಂ (Rśv. 8, 116). 2, to throw away, etc. (J. 31, 55).

ಕೞಲ್ kaḻal. 4. (fr. ಕಡೆ 3). butter-milk; curds (Śmd. 27; ತಕ್ರ Śmd. Dh.; ಮಜ್ಜಿಗೆ Śmd. I; ಮೊಸರ್ Kk. 62, Śs.; ಅಳೆ Śm. 107).

ಕೞಲ್ kaḻal. 5. a foot-ring; an anklet (ಮಂಜೀರ Śmd. Dh.; ಅನ್ದುಗೆ Śmd. I; ನೇವುರ, ನೂಪುರ Śs.; T.; Cpr. 8, 67 va.).

ಕೞಲಿಸು kaḻalisu. = ಕೞಲ್ಚು. (Rām. 3, 4, 17; 5, 3, 61).

ಕೞಲು kaḻalu. 1. two or three of the upper joints of a sugarcane that are insipid (S. Mhr.; M. ಕೞಲ್, a piece of sugarcane).

ಕೞಲು kaḻalu. 2. = ಕೞಲ್ 3. P. p. ಕೞಲಿ. to get loose (Rām. 5, 9, 24). 2, to remove (Rām. 6, 40, 2); to pull out, as a sword (3, 6, 41).

ಕೞಲೆ kaḻale. 1. a small thorny branch or twig (ಮುಳ್ಳಿರಸಿದ ಗುಜುಱುಗೊಮ್ಬು Śmd. I, o. r. ಗುಜ್ಜುಗೊಮ್ಬು). ಕೞಲೆಗಳೇ ನಿಮ್ಮಡಿಯೊಳಗೆ! (125, o. r. ಕಡಲೆ-).

ಕೞಲೆ kaḻale. 2. = ಕೞಲೆ. (My.).

ಕೞಲ್ಚು kaḻalcu. = ಕೞಲಿಸು. to make separate, to separate; to pull out; to remove, to put aside; to lose, to possess no longer (ಪೃಥಕ್ಕರಣ Śmd. Dh.; M. ಕೞಲೆ, selection). [ಕೞಲ್ಚಿ ಕಳೆಗೊನ್ದಿ ಮುನ್ದೆಬಾರದ ಪದಮಂ Kr. 2, 5; ಬಿರುದರ ನೊತ್ತಿ ಬೀರರನಡಂಗಿಸಿ ಕೊಂಕಿಗರಂ ಕೞಲ್ಚಿ Pb. 6, 18; Ap. 1, 5]; (Cpr. 6, 86). see Abh. P. 5, 5; Grj. 6, 18; 7, 11 va.; 10, 61 va.

ಕೞವೆ kaḻave. = ಕೞಮೆ. Tbh. of ಕಲಮ. a kind of rice crop. (Śmd. 30. 364; ರಾಜಾನ್ನ Nr.). ನೆಲ್ಲು ಕೞವೆಯೂ ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿ (ವ್ರೈಹೇಯಶಾಲೇಯ Nr.). ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬಹ ಕೞವೆ (ಷಾಷ್ಟಿಕ Nr.). [ಬೆಳದೊಱಗಿದ ಕೞವೆಗಳುಂ ತಿಳಿಗೊಳದೊಳಗಲರ್ದ ಸರಸಿಜ ಪ್ರತತಿಗಳುಂ Kr. 3, 167]. see Bp. 14, 15; Bh. 1, 10, 25; ಕೆಂಗೞವೆ, ಮುದ್ದುಗೞವೆ, (ಮುದ್ದು-).

ಕೞಿ kaḻi. 1. = ಕರಿ 4, etc. to go or be removed very far; to pass away (ಅತಿದೂರ Śmd. Dh.; Śm. 115; ದೂರವಪ್ಪೋಗು Śmd. I; T., M.; Tu. ಕರಿ). [ಇನ್ನುಱುದರವರಿಂ ಮೇಲೆವಪ್ಪನ್ನರ್ ಮಹಾರಥರಲ್ತೆ ಮುಂ ಕೞುದುದಱೊಳೇಂ ನಷ್ಟಂ ನಷ್ಟಂ Pb. 13, 22]. see ಪೞುಗೞು. 2, to end; to die (ನಿಧನ Śmd. Dh.; Śm. 115; ಸಾಯ್ Śmd. I; T., M.). [ಕೞುಯುದುೞುವಳನಾದಂ ಪೞುಕೆಯ್ದು Kr. 3, 176; ತನ್ನಯ ದೇವಿಯರ್ ಪಲರ್ ಕೞುವಿನಮಾಯುರಬ್ಧಿಯೊಳನುಕ್ರಮದಿಂ Ap. 2, 72; Vr. 2, 17. — ಕೞುದವರ್. the dead. ಕೞುದವರ್ಗೆಱ್ಪುದು Pb. 2, 27; Ap. 3, 53]. 3, to go beyond the hand, to be excessive (ಕೆಯ್ಮೀಱು Śmd. I; see ಕದೆ). [ಅನ್ತುಕರ್ಣನಿಶಿತ ವಿಕರ್ಣಹತಿಯಿನ್ದಮುಸುರಾನ್ತಕಂ ಕೞುಯೆ ನೊನ್ದು Pb. 12, 210 va.]. 4, to unloose; to remove; to make to pass (T., M.); to purge (My.; T.). *see the note under* ಕೞಿ 1.

ಕೞಿ kaḻi. 2. going far; a great distance. — ಕೞುವರಿ. -ಪರಿ. to run to a great distance; to become excessive (J. 27, 7). ಕೞುವರಿವ ಕೋಪದಿಂ ಮುನ್ನಿವಂಶಾಚಾರಮ್ ಉೞಯಲ್ ಆಗದು (31, 52).

ಕೞಿ kaḻi. 3. = ಕಡಿ 8. sour gruel (ಸೌವೀರ Śmd. Dh.; ಅಮ್ಬಕಳ Śm. 115; ಅಮ್ಬಿಲ Śs.; *cf.* ಕಾಟಿ; T. ಕಡಿ, sharpness, acritude). [ತಲೆಯೊಳ್ ಕೞುಯಂ ಪೊಯ್ದಾಗಳ್ Vr. 18, 24; 17, 22].

***ಕೞಿ kaḻi. 4.** ripeness, state of being over-blossomed. ಕೞುಯಲರಾದ ಸಮ್ಪಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ಪೋಲೆ ಬೆಳರ್ತ ಬಣ್ಣದೊಳ್ Pb. 4, 66. — ಕೞುವೂ. -ಪೂ. faded flower. ಪುಳಿನ ಸ್ಥಳಂಗಳೊಳುದಿರ್ದ ಕೞುವೂಗಳಂ Pb. 2, 12 va.; Ap. 1, 61.

***ಕಳಿ kaḷi. 5.** loss. — ಕಳಿವುಳಿವು. -ಉಳಿವು. loss and gain. ಸೂಱೆಯನ್ತೆ ಕಳಿವುಳಿವನಱಿದುಂ...ಡೊಮ್ಬರ ಕೋಡಗದನ್ತಾಡಿ ಗೆಲ್ದಾಗಳ್ Pb. 6, 72 va.

ಕಳಿಪು kaḷipu. to cause to go away, to remove. (Cpr. 5, 51); to pass or to cross. (Cpr. 6, 88 va.).

ಕಳಿಲೆ kaḷile. = ಕಳಲೆ 2. a tender shoot that grows from the root of a bamboo bush and is used for pickles, etc. (ಬಿದಿರ ಕುಡಿ Śmd. I; ಕರೀರ, ವಂಶಾಂಕುರ Nn. 136; ಕರೀರ Mr. 485; C.; M. ಕಯಲ್; Tu. ಕಣಿಲೆ).

ಕಳಿವು kaḷivu. ending, etc. (Śmd. I).

ಕಳಿಹ kaḷiha. exceeding, etc. see ಅಸ ಕಳಿಹ.

ಕಳು kaḷu. 1. = ಕಟ್. an instrument for perforating an elephant's ear (? ನಾಳಿ Śmd. I, o. r. ನಾಟಿ q. v.; T. ಕಳು, a trident; a stake for empaling malefactors = ಶೂಲ; *cf.* ಕಡು 1).

ಕಳು kaḷu. 2. = ಕಟಿ 1. — ಕಳುಕುಳಿ. = ಕಟಿಕುಟಿ, q. v.

ಕಳ್ಕನೆ kaḷkane. = ಗಕ್ಕನೆ. suddenly (ಅಕಸ್ಮಿಕ Śmd. I; Kk. 50; Rśv. 5, 55 va.; V. 40, 56; Śśv. 4, 5 va.; 4, 71; *cf.* ಕಡು 1).

ಕಳ್ಕಳ kaḷkaḷa. (=ಕಳಿಕುಳಿ. s. ಕಟಿ1).— ಕಳ್ಕಳಿಗಳಲ್. -ಕಳಲ್. to get quite out of the original position. (Cpr. 10, 86 va.).

ಕಳ್ಕು kaḷku. = ಕಕ್ಕು 4. to vomit. (Śāstrasāra in W. v. 1270).

ಕಳ್ಗು kaḷgu. = ಕಗುರ್ 2. to turn black (ಕಾರ್ಷ್ಣ್ಯ Śmd. Dh.; see ಕನ್ದು 5, & *cf.* ಕಾಗು, ಕಾಱ್ 3). [ಪೊಗೆಯೊಳಂ ಕಱಂಗಿ ಕಳ್ಗಿದ ಮೆಯ್ಯುಮಂ Pb. 5, 103 va.].

ಕಳ್ತಲಿಸು kaḷtalisu. = ಕತ್ತಲಿಸು. to become dark. [ದೆಸೆಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮುಸುಱಿ ಕಳ್ತಲಿಸಿ ಕವಿದು Pb. 5, 95 va.; Ap. 1, 67]; (Cpr. 7, 106; Abh. P. 7, 114).

ಕಳ್ತಲೆ kaḷtale. = ಕತ್ತಲೆ, etc. darkness (Śmd. 49). (ಮುರ್ವು Śmd. I; ಮುರ್ವು, ತಿಮಿರ Śm. 16. Tu. ಕರ್ತಲೆ, ಕತ್ತಲೆ). [ಬೆಳಗುವ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳ್ ಕಳ್ತಲೆಯಂ ತಲೆದೋಱಲೀಯದೆ Pb. 2, 87 va.; Ap. 9, 101]. ಅರ್ಕೇನ್ದುಗಳಂ ತವೆ ನುಂಗಿ ಇರ್ಕುಂ ಕಳ್ತಲೆ (Śmd. 167). see ಎರೆಗಳ್ತಲೆ, ಬನಗಳ್ತಲೆ; Grj. 4, 70 va.; 4, 73. 80. 82.— ಕಳ್ತಲೆವಗೆಯು. -ಪಗೆಯು. the enemy of darkness: the moon (ಚನ್ದ್ರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಕಳ್ತಲೆವಣಿ. -ಮಣಿ. the gem in darkness: the moon (ಚನ್ದ್ರ Śs.).

ಕಳ್ತೆ kaḷte. = ಕತ್ತೆ. an ass, a donkey (Śmd. 49; ಗರ್ದಭ Śmd. I; M. ಕಟುದೆ, T. ಕಟುದೈ, Te. ಗಾಡಿದೆ). ಕಳ್ತೆಯಿನ್ದುಟ್ಟಂ (Śmd. 282 Mdb.). — ಕಳ್ತೆಕುಟಿಗ. a donkey-driver. (Śmd. 237).

***ಕಳ್ತೆಕೊಡೆ kaḷtekoḍe.** a mode of vehicle? ಸಡಹುಡನಪ್ಪ ಕಳ್ತೆಕೊಡೆ ಸನ್ತಸದಿಂ ಪೆಱಗೇಱಿ ಬರ್ಪ ಕನ್ನಡಿವಿಡಿದಾಕೆ Pb. 9, 103.

***ಕಳ್ಬಪ್ಪು kaḷbappu.** = ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳ. a place in Hassan dist.; a holy place for Jains where Bāhubali's 58 ft. statue was installed by Cāvuṇḍarāya on a hill in about 950 A.D. ಕಳ್ಬಪ್ಪುನಾಡಡವಿಯು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಗಣೇಕಸಱಿಯು ಮೇಗಿರ್ದು Vr. 88, 27.

***ಕಳ್ಪು kaḷpu.** = ಕಪ್ಪು 5. blackness. ಇಕ್ಕಿದ ನೀಳನೀರರುಹಮಂ ಪೋಲ್ದತ್ತು ಕಳ್ಪುನ್ದಪಾ Pb. 4, 51.

ಕಾ kā. 1. = ಕಾಯ್ 1, etc. to guard, to protect; to keep; to save; to take care of; to tend; to watch; to keep in check; (to bear with, to be indulgent with regard to). (ರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; T., M.; Tu. ಕಾಪು). P. p. ಕಾದು (Śmd. Cm. 265. 279; Bp. 55, 45). ಕಾಯಲುಂ ಬಲಗರ್ವದಿಂ ನೆಲನ್ ಎಲ್ಲಮಂ (Śmd. 64). ನುಡಿದನೆ ಕಾವುದನೇ? (68). ಕಾವೆಂ (Abh. P. 13, 91). ಕಾವಂ (ರಕ್ಷಿಪನು Bhn. 8). ಕಾವುದು [ಬೆಸಸಿ ಕಾವುದು ಲೋಕಮನಾದಿ ಪೂರುಷಾ Ap. 8, 62]; (Bp. 1, 60). ಕಾವಡೆ (13, 6). ಕಾವರ್ (22, 36). see ಕಾವ.

ಕಾ- kā. 2. = ಕಕ್-, ಕಾಡು 2, etc. a forest, a wild. (T.). —ಕಾಕಬ್ಬು. (=ಕಾಗಬ್ಬು). a sort of reed or grass, Saccharum sara (ಗುನ್ದ್ರ, ತೇಜನಕ, ಶರ Nr.). — ಕಾಕುರುಳು. dry cowdung of wilds and forests (S. Mhr.). — ಕಾಕುಳ್ಳು. = ಕಾಕುರುಳು. (S. Mhr.). — ಕಾಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. a species of reed or grass, used for mats, roofs, etc., Saccharum spontaneum (ಇಷೀಕೆ, ಕಾಶ Hlā). — ಕಾಗೆಣ್ಡೆ. a kind of fish (Rśv. 5, 115). — ಕಾಬಾಳೆ. a garden flower of a scarlet colour, the Indian shot, Canna indica L. (Z.). — ಕಾಬುರುಲೆ. -ಪುರುಲೆ. a kind of bird (Bh. 1, 20, 53).

ಕಾ kā. 3. = ಕಾವು 3. an imitative sound. — ಕಾ ಕಾ. rep. the cawing of crows (C.).

ಕಾ kā. useless, bad. see ಕಾಪುರುಷ, etc.

ಕಾಂವು kāṁvu. = ಕಾವು 2, etc. a stalk. (ಕಾಣ್ಡ G.; My. occasionally).

ಕಾಂಸುಳಿ kāṁsuḷi. = ಕಾಸುಳಿ, q. v. a kind of plant.

ಕಾಂಸ್ಯ kāṁsya. = ಕಂಚು, q. v. *white copper or brass*, queen's metal, bell-metal, any amalgam of zinc and copper. 2, a drinking vessel of brass, a goblet.

ಕಾಂಸ್ಯತಾಲ kāṁsya-tāla. = ಕಂಸಾಳ. *a cymbal.*

ಕಾಂಸ್ಯತೋರಣ kāṁsya-tōraṇa. a tōraṇa of bell-metal vessels. (Śmd. 385; Kk. 99).

ಕಾಕ kāka. (= ಕಾಕಿ, ಕಾಗೆ, etc., of which it may be a Tbh.). *a crow* (ಕಾಗೆ Ct. II, 109); an impudent, insolent, bad fellow (Bp. 21, 23; 51, 53); N. of a rākṣasa (see ಕಾಕಾರಿ). 2, *a kind of tree.* — ಕಾಕಜ್ವರ. a quartan ague on account of which the whole body becomes black (My.). — ಕಾಕ ಪೋಕ. dupl. a lewd fellow (My.).

ಕಾಕಚಿಂಚಿ kāka-ciñci. *the shrub Abrus precatorius* (ಗುಲಗುಂಜಿ G.).

ಕಾಕತಾಳಿನ್ಯಾಯ kāka-tāḷi-nyāya. unexpected, accidental (as in the fable of the ripe fruit of the palm falling unexpectedly just when a crow has alighted, and killing the traveller sitting under the tree, C.; T., Te.).

ಕಾಕತಾಳೀಯ kāka-tāḷīya. = ಕಾಕತಾಳಿನ್ಯಾಯ (Cpr. 1, 48; 7, 22; Sk.).

ಕಾಕತಿನ್ದುಕ kāka-tinduka. *a sort of ebony, Diospyros tomentosa* Roxb.

ಕಾಕತುಣ್ಡ kāka-tuṇḍa. *a dark species of Agallochum.*

ಕಾಕತುಣ್ಡಿ kāka-tuṇḍi. = ಕಾಕದೊಣ್ಡೆ, ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ q. v. the shrub Leea hirta Banks.

ಕಾಕತುಣ್ಡಿಕೆ kāka-tuṇḍike. *the plant Abrus precatorius,* 2, *the plant Xanthochymus pictorius* (ತಾಪಿಚ್ಛ, ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ Hlā.).

ಕಾಕದೊಣ್ಡೆ kāka-toṇḍe. = ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ No. 2. (ತಾಪಿಚ್ಛ Mr. 127).

ಕಾಕನಾಸಿಕೆ kāka-nāsike. *the shrub Leea hirta* Banks.

ಕಾಕಪಕ್ಷ kāka-pakṣa. *three or five locks of hair left on each side of the head at the time of tonsure;* a tuft or lock of hair left on the crown of the head at tonsure (ಚೆಣ್ಣಿಕೆ Hlā.; ಶಿಖೆ, ಶಿಖಣ್ಡಕ, ಚೆಣ್ಣಿಕೆ Mr. 320).

ಕಾಕಪರ್ಣಿ kāka-parṇi. the plant Phaseolus trilobus. (R.).

ಕಾಕಪೀಲುಕ kāka-pīluka. *a sort of ebony, Diospyros tomentosa* Roxb.

ಕಾಕಬಲಿ kāka-bali. offering of food to crows (My.; S. Mhr. Brāhmaṇas).

ಕಾಕಬುದ್ಧಿ kāka-buddhi. insolent, bad notions. ಯಾಕೆ ಮೂರ್ಖ ನಾದ್ಯೊ? ಕಾಕಬುದ್ಧಿಯ ಬಿಟ್ಟು, ಲೋಕನಾಥನ ನೆನೆ, ಮನುಜ! (Dp. 28).

ಕಾಕಭಾಜನ kāka-bhājana. the crow's portion: waste, ruin (J. 24, 37).

ಕಾಕಮಾಚಿ kāka-māci. *the plant Solanum indicum* L. (according to others: Solanum trilobatum). see ಕಿಱುಗುಳ್ಳ.

ಕಾಕಮಾರಿ kāka-māri. a twining shrub, yielding the berries called Cocculi indici, Anamirta cocculus Wight. (St. & Pl.; M.).

ಕಾಕಮುಖ kāka-mukha. = ಕಾಕತುಣ್ಡ. (ಅಗರು Mr. 335, o. r. ಕಾಲ-).

ಕಾಕಮುಂಚಿ kāka-muñci. a prickly scandent undershrub, the three-lobed nightshade, Solanum trilobatum L. (St. & Pl.). see ಕಾಕಮಾಚಿ.

ಕಾಕಮುದ್ಗೆ kāka-mudge. *a wild kind of bean, Phaseolus trilobus* Ait.

ಕಾಕಂಬಿ kākambi. = ಕಾಕವಿ q. v. Molasses (C.; ಫಾಣಿತ, ಮತ್ಸ್ಯಣ್ಡಿ, ಕಾಕವಿ G.).

ಕಾಕಲಿ kākali. *a soft, sweet, pleasing sound; a low and sweet tone.*

***ಕಾಕಳಿ kākaḷi.** = ಕಾಕಲಿ. ಜಿನುಗುವ ತುಮ್ಬಿಯಿಂಚರಮೆ ಗಾಣರ ಕಾಕಳಿ ಕೂಡೆ ಸೋರ್ವ ಮಾವಿನ ಸೊನೆ ಗನ್ಧಸಿನ್ಧುರ ಮದಂ Ap. 13, 6.

ಕಾಕವಿ kākavi. = ಕಾಕಮ್ಬಿ. (Mhr. ಕಾಕವೀ, ಕಾಂಕವೀ; B. 3, 46).

ಕಾಕಾ kākā. = ಕಕ್ಕ. a paternal uncle (C.; Mhr., H.; M. ಕಾಕ್ಕ, mother's brother).

ಕಾಕಾಂಗಿ kāka-aṅgi. *the shrub Leea hirta* Banks.

ಕಾಕಾರಿ kāka-ari. an owl (ಗೂಗೆ Mr. 170). 2, Rāma (My.).

ಕಾಕಿ kāki. = ಕಾಕ, ಕಾಕೆ, ಕಾಗಿ, ಕಾಗೆ. a crow (Te.; T. ಕಾಕ್ಕಾಯ್, ಕಾಕ್ಕೈ; M. ಕಾಕ್ಕ; Tu. ಕಕ್ಕೆ; *cf.* ಕರ 3, ಕವು 1, ಕಾವು 3; see Tu. s. ಕರೆ 1). — ಕಾಕಿಗಿಡ. a common spinous shrub, Canthium parviflorum Lam. (or Webera tetandra Willd., St. &Pl.; *cf.* ಕಾರೆಮುಳ್ಳು). 2, a common herb or half shrub, with red yellow or black berries, Solanum nigrum L. (Z.).

ಕಾಕಿ kāki. a female crow.

ಕಾಕಿಣಿ kākiṇi. *a weight, the quarter of a paṇa;* or, according to others, the quarter of a māṣa. 2, a cowrie (see Nr. s. ಕವಡೆ).

ಕಾಕು kāku. 1. = ಕಾಂಕೆ. the state of being overheated, excited, irritated, tired, or loathed, from the effects of the sun, trouble, etc. (S. Mhr.; Te. ಕಾಕು, ಗಾಕು, confusion; being troubled; ಕಾಗು, to be heated; to boil; to be in trouble, grieve; *cf.* ಕಾಯ್ 5). — ಕಾಕಿಱು (Śmd. 81 Mdb). — ಕಾಕುಮೂಱ. a perverse brute (Bh. 3, 8, 21).

ಕಾಕು kāku. 2. the sharp, stifling smell of an onion (S. Mhr.; *cf.* ಕಾಟ 3).

ಕಾಕು kāku. *a significative change of the voice,* in fear, anger, grief, etc., sometimes speaking sorrowfully, sometimes angrily, etc., etc.; a very crooked way of speaking, prevarication, evasive speech or reply; sarcasm; perversity (ಅತಿಕೊಂಕುನುಡಿ Mr. 86). see Kāvy. III, 2, B, 88 seq.; Grj. 7, 41; Bp. 19, 14; Abhā. 2, 13; Si. 57. ಏಕಮತ್ಯ ಕಾಕ ಮಾಡದು (Prv.). ಕಾಕಂ ಬೆರಸಿ ನುಡಿವುದು ಆಲಾಪಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 88, originally ಆಳಪಮ್). 2, stress, emphasis (Śmd. 150; Kāvy. I, 2, 47-49). 3, a dialectical word, a provincial expression, patois (ದೇಸೀಯ Kk. 66; ದೇಶೀಯ Ss.). 4, muttering, murmuring. see Prv. s. ಪೋಕ. *remark:* in its declension ಕಾಕು is occasionally treated as if it were K. — ಕಾಕುಮತಿ. a perverse mind; a person of a perverse mind (Bp. 40, 83). — ಕಾಕು ಮನುಜ. a man of a perverse mind (Dp. 91, 5). — ಕಾಕುಮಾತು. a crooked, perverse word. ಕಾಕುಮಾತು ಆಡ ಬೇಡ, ಪೋಕವಿದ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಬೇಡ (Prv.). — ಕಾಕುಸೇವೆ. a perverse service. ಕಾಕುಸೇವೆ ಯಿಲ್ಲದ ಮನುಜನೆ ಕಾಶಿ (Dp. 165).

ಕಾಕುದ kākuda. *the palate.*

ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ kākutstha. N. of Rāma, Lakṣmaṇa, etc. (J. 18, 3; 21, 34).

ಕಾಕೆ kāke. = ಕಾಕಿ, etc. a crow. — ಕಾಕೆಮನ್ದಲಿ. a climbing herb, Trichosanthes palmata Roxb. (St. & Pl.).

ಕಾಕೇನ್ದು kāka-indu. *a kind of ebony, Diospyros melanoxylon* (tomentosa).

ಕಾಕೋದುಮ್ಬರಿಕೆ kāka-udumbarike. *the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia* Roxb.

ಕಾಕೋದರ kāka-udara. *a serpent.*

ಕಾಕೋದರಶಾಯಿ kākōdara-śāyi. Viṣṇu (My.).

ಕಾಕೋದರಾದ್ರೀಶ kākōdara-adrīśa. Viṣṇu. (Dp. 61, pallavi).

ಕಾಕೋಲ kākōla. *a raven.* 2, a crow (ಬಲಿಭುಕ್, ಕಾಗೆ Nn. 97). 3, enmity (ವಿರೋಧ, ಹಗೆ 97). 4, *a sort of poison* (ವಿಷ, ಗರಳ 97). 5, a forest conflagration (ದವ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು 97).

ಕಾಕೋಲಧರ kākōla-dhara. Śiva (My.).

ಕಾಕೋಲಿ kākōli. -ಳಿ. a vegetable substance (from Nepal?) used in medicine, described as sweet and cooling, allaying fever, etc. (ವಾಯಸೋಲಿ, ಸ್ವಾದುರಸೆ, etc., ಗೊರಿಮಿಡಿ Si. 158).

ಕಾಕ್ಷಿ kākṣi. *a fragrant kind of earth.*

ಕಾಕ್ಷೀವ kākṣīva. *the plant Hyperanthera moringa.*

ಕಾಗಜ kāgaja. = ಕಾಗದ, etc. (ಪತ್ರಿಕೆ Mr. 359, o. r. ಕಾಗದ; My.).

ಕಾಗಡಿ kāgaḍi. = ಕಾವಡಿ. (My.). see ಕಾಸಿ-. 2, a kind of square cradle suspended from the roof (My.).

ಕಾಗದ kāgada. = ಕಾಗಜ, ಕಾಗಿದ. paper; a letter, note, or document (C.; Mhr.; Tu. also ಕಾಕಾಜ; T., Te. ಕಾಗಿದ; M. ಕಾಯಿದ; H. ಕಾಗಜ್). — ಕಾಗದ ಪತ್ರ. dupl. writings and papers; letters and notes (C.; Mhr.). ಆವನಿಗೂ ನನಗೂ ಕಾಗದ ಪತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, he corresponds with me (My.).

ಕಾಗಿ kāgi. = ಕಾಕಿ, etc. a crow (S. Mhr.; ಕಾಕ, ಕರಟ, etc. Si. 173). see ಕರೀ ಕಾಗಿ, ಕೆಮ್ಪು-, ಚಮ್ಬಾರ-, ಮಾದೇ-, ಮುದಿ-. — ಕಾಗಿ ಎಡಗಟ್ಟು. a crow to cross one's path from the left side,

which is an ill omen (S. Mhr.; My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. small eyes, resembling those of a crow (S. Mhr.; My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿತೂಬರೇ ಗಿಡ. (ಕಾಕೇನ್ದು, ಕಾಕತಿನ್ದುಕ, etc. Si. 130). ಕಾಗಿತೊಣ್ಣೆ. = ಕಾಗೆದೊಣ್ಣೆ. (ಕಾಕಾಂಗಿ, ಕಾಕನಾಸಿಕೆ, ಹುಚ್ಚುತೊಣ್ಣೆ Si. 151). — ಕಾಗಿನೇಱಿಳೆ. (ನಾಡೇಯಿ, ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕೆ Si. 130). — ಕಾಗಿಬಣ್ಣ. a jet black colour (My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿ ಬಲಗಟ್ಟು. a crow to cross one's path from the right side, which is a good omen (S. Mhr.; My. as ಕಾಗೆ-). — ಕಾಗಿಬಿದುರು. a kind of reed or grass, Saccharum sara (ಗುನ್ದ್ರ, ತೇಜನಕ, ಶರ Si. 163). — ಕಾಗಿಮೇಡಿ. (ಕಾಕೋಡುಮ್ಬರಿಕೆ, ಫಲ್ಗು, etc., ಬ್ರಹ್ಮಮೇಡಿ Si. 136). — ಕಾಗಿರೋಗ. a disease (consumption) by which the face becomes jet black (S. Mhr., My. as ಕಾಗೆ-).

ಕಾಗಿದ kāgida. = ಕಾಗದ, etc. (My.).

ಕಾಗು kāgu. a dark-black or dark-blue colour (ಅತಿನೀಲ Bhn.; *cf.* ಕಪ್ಪು; My.; Tu. ಕಾಂಗ್. a dark blue cloth; T. ಕಾವು, black mark on the forehead; ಕಾಂಗು, M. ಕಾಂಗಿ, blue or dark cloth); a dark-black cloth (My.). ಕಾಗಿನ ದಟ್ಟಿ (Rāghc. 17, 64). ಕಾಗಿನ ಕಪ್ಪಡವನ್ ಉಟ್ಟು (Bp. 29, 3).

ಕಾಗುಣಿತ kā-guṇita. the long syllable ಕಾ and the other long syllables of the alphabet being spelt together with the short ones at school (as ಕ ಕಾ, ಕಿ ಕೀ, etc., C.). ಕಾಗುಣಿತ ಬಾರದವನಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಹೇಱುವದು ಹ್ಯಾಗೆ? (Prv.).

ಕಾಗೆ kāge. = ಕಾಕೆ, etc. a crow (ಕಾಕ Hlā., Nr., Ct. II, 109; ಬಲಿ Hlā.; ಕರಟ Mr. 524; ವಾಯಸ Nn. 14-16; ಅರಿಷ್ಟ 120; My.; Sk. also ಕಾಗ). 2, = ಕಾಕಮಾಚಿ (Mr. 130). ಕಾಗೆಯ ಮೊತ್ತಂ (ಕೊತ್ತಱು Śmd. I). ಕಾಗೆಯ ನೆರವಿ (ಕೊತ್ತಱು Śm. 30). [ಕಾಗೆವೊಲಿನ್ತು ಬಿಲ್ಲೆ ಕರಮಂಜುವಿರ್ Pb. 10, 122; Ap. 15, 35]. ಕಾಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲವೇ? — ಇರುಳು ಕಾಗೆಗೆ ಆಗದು, ಹಗಲು ಗೂಬೆಗೆ ಆಗದು (Prvs.). see Bp. 3, 79; 57, 68; 58, 49; 61, 11; Rśv. 9, 26; J. 15, 19; 23, 23; ಅಡವಿಯ ಕಾಗೆ, ಕಾಡ ಕಾಗೆ, ನೀರುಗಾಗೆ, ನೀರ್ಗಾಗೆ, ಮುದುಗಾಗೆ, ಹೊಂಗಾಗೆ. — ಕಾಗೆಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. = ಕಾಗಿಬಿದುರು. ಕಾಗೆಗಬ್ಬಿನ ಹುಲ್ಲು (ತೇಜನಕ, ಶರ G.). — ಕಾಗೆದೊಣ್ಣೆ. = ಕಾಕತುಣ್ಡಿ, ಕಾಗಿತೊಣ್ಣೆ. the shrub Leea hirta B. (ಕಾಕತುಣ್ಡಿ Śmd. 381; ಕಾಕಾಂಗಿ; ಕಾಕನಾಸಿಕೆ Nr.). 2, the plant Xanthochymus pictorius (ಕಾಕತುಣ್ಡಿಕೆ, ತಾಪಿಚ್ಛ Hlā.; ಕಾಕದೊಣ್ಣೆ Mr. 127). — ಕಾಗೆಬಂಗಾರ. = ಅಭ್ರಕ. mica, talc mineral (My.; Te. ಕಾಕಿ-). — ಕಾಗೆಬಿಂಗಾರ. = ಕಾಗೆಬಂಗಾರ. (My.).— ಕಾಗೆಮಾರಿ. = ಕಾಕಮಾರಿ. (St. & Pl.;My.).

ಕಾಂಕೆ kāṅke. (fr. ಕಾಯ್ 5). = ಕಾಕು 1. heat of any kind (My.; T. ಕಾಂಗ್ಯ; Te. ಕಾಕೆ).

ಕಾಂಕ್ಷಿತ kāṅkṣita. wished, desired; longed for; wish, desire. (Bp. 20, 26; 43, 54).

ಕಾಂಕ್ಷಿಸು kāṅkṣisu. to wish, to desire. see ಆ-; V. 14, 111.

ಕಾಂಕ್ಷೆ kāṅkṣe. *wish, desire.* 2, *a disease of the eyes, affection of the optic nerve.* — ಕಾಂಕ್ಷೆ ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to fulfill one's own desire (B. 5, 38).

ಕಾಚ kāca. = ಕಾಜು, ಕಾಂಜು, ಕಾಸು 1, ಗಾಜು, ಗಾಸ, (ಜಾಜು). *glass;* alkaline ashes, any salt of potash or soda in a glassy or crystalline shape. 2, a sling for suspending things; *the rope net-work or the strings by which the articles to be carried are suspended from the cross-pole* (ನೆಲಹು Hlā.; ಆವಲಮ್ಬ, ಶಿಕ್ಯ, ನೆಲಹು Mr. 213; see Si. s. ಕಾವಡಿ). 3, an affection of the optic nerve.

ಕಾಚಭೂಷಣ kāca-bhūṣaṇa. an ornament of glass. see ಬಳೆ.

ಕಾಚಮಣಿ kāca-maṇi. = ಗಾಜುಮಣಿ. a glass bead.

ಕಾಚಲು kācalu. N. of a village. — ಕಾಚಲ ದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). [2, dryness. Tu. ಕಾಚಿಲ್; T. ಕಾಯ್ಚಲ್ heat, fever].

ಕಾಚಲವಣ kāca-lavaṇa. a black, medicinal salt. (My.).

ಕಾಚವಲಯ kāca-valaya. a glass ring. see ಬಳೆ.

ಕಾಚಸ್ಥಾಲಿ kāca-sthāli. *the trumpet flower, Bignonia suaveolens* Roxb.

ಕಾಚಾ kācā. = ಕಾಸಿ 2. a cloth used as girding for the loins (My.; Mhr., H. ಕಾಚ್ಯಾ).

ಕಾಚಿ kāci. = ಕಾಂಚಿ, ಕಾಮಂಚ, ಕಾಮಂಚಿ, ಕಾವಂಚಿ q. v., ಕಾವುಂಚಿ. lemon grass.— ಕಾಚಿಕಡ್ಡಿ. = ಕಾಚಿಹುಲ್ಲು. (Si. 165). — ಕಾಚಿಗಿಡ. the plant Solanum indicum L. (ಕಾಕಮಾಚಿ, ವಾಯಸಿ Si. 160). 2, the Brinjal or egg-plant, Solanum melongena L. (St. & Pl.). *cf.* ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹುಲ್ಲು. s. ಮಜ್ಜಿಗೆ. see ಗಣಕಿ. — ಕಾಚಿದೇವ. see ಲಿಂಗದ-. — ಕಾಚಿಹುಲ್ಲು. a kind of fragrant grass (ಕತ್ತೃಣ, ಪೌರ, ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಧ್ಯಾಮ, ದೇವಜಗ್ಧಕ, ರೌಹಿಷ Si. 165; ಭೂತಿಕ, ಕತ್ತೃಣ 405).

ಕಾಚಿತ kācita. *suspended in a kāca.* 2, = ಕಾಂಚಿತ.

ಕಾಚು kācu. cashoo, catechu or cutch, the inspissated juice of the Acacia catechu (ಕಯ್ರು, ಖದಿರ Mr. 144; ಖದಿರ G.; My.; Te.; T. ಕಾಚು; M. ಕಾಚ್ಚು, ಕಾತ್ತು, ಕಾಜು). see Sp. s. ಮಾಳಿಗೆ. — ಕಾಚಿನ ಗಿಡ. (ಖದಿರ, ಗಾಯತ್ರಿ, ದನ್ತಧಾವನ, ಬಾಲತನಯ G.).

ಕಾಜವಾರ kājavāra. = ಕಾಜಿವಾರ, ಕಾಂಜಿರ, ಕಾಸರ, ಕಾಸರ್ಕ, ಕಾಸರಿಕೆ, ಕಾಸಾರಕ, ಕಾಸ್ರ. the tree bearing the nux vomica (ಇಟ್ಟೆ G.; Tu. ಕಾಯೆರ್, ಕಾಯಿ).

ಕಾಜಿ kāji. a Muhammadan priest; a judge (My.; H., Mhr.). ಕಾಜಿ ಪಾಜಿ, ಪಾಜಿ ಕಾಜಿ (Prv.).

ಕಾಜಿವಾರ kājivāra. = ಕಾಜವಾರ, etc. see ಇಟ್ಟೆ.

ಕಾಜು kāju. Tbh. of ಕಾಚ (Śmd. 364 Mdb.). glass (ಕಾಚ Mr. 340; S. Mhr.). ಕಾಜಿನ ಬಳೆ, ಕಾಜಿನ ಸಾಮಾನು (B. 4, 226). see B. 3. 88; 4, 96. 224.

ಕಾಂಚಣ kāñcaṇa. Tbh. of ಕಾಂಚನ. gold; wealth (My.).

ಕಾಂಚನ kāñcana. *gold.* 2, *a middle-sized tree with fragrant blossoms, Mesua ferrea* Lin. (ನಾಗಸಮ್ಪಿಗೆ Mr. 127).

ಕಾಂಚನಪ್ರಸರ kāñcana-prasara. the tree Mimusops elengi (ಬಕುಲ, ನಾಗಕೇಸರ Mr. 125).

ಕಾಂಚನಮಂಚ kāñcana-mañca. a golden bedstead. (Śmd. 385; Kk. 96).

ಕಾಂಚನಮಾಲೆ kāñcana-māle. N. of a vritta (Ch.).

ಕಾಂಚನವರ್ಣ kāñcana-varṇa. the colour of gold (ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ Nn. 125).

ಕಾಂಚನವಾದ kāñcana-vāda. a good report (ಕೌಲೀನ, ಸುವರ್ಣವಾದ Nn. 76).

ಕಾಂಚನಾದ್ರಿ kāñcana-adri. the golden mountain (My.).

ಕಾಂಚನಾರಕ kāñcanāraka. = ಕಂಚಿವಾಳ, etc. *the mountain ebony, Bauhinia variegata* Lin. (ಕಾಂಚಿವಾಳ Hlā.; see Mr. s. ಕಂಚಿವಾಳ).

ಕಾಂಚನಾಲ kāñcanāla. = ಕಾಂಚನಾರಕ, etc. (Sk.).

ಕಾಂಚನಿ kāñcani. *turmeric.*

ಕಾಂಚಾಣ kāñcāṇa. Tbh. of ಕಾಂಚನ. wealth (My.).

ಕಾಂಚಾಳ kāñcāḷa. = ಕಂಚಿವಾಳ, etc., ಕಾಂಚಿವಾಳ. Tbh. of ಕಾಂಚನಾಲ. (My.). see ಕೆಂಗಾಂಚಾಲ.

ಕಾಂಚಿ kāñci. = ಕಾಚಿ, etc. lemon grass. — ಕಾಂಚಿಯಹುಲ್ಲು. the lemon grass, Andropogon shoenanthus L. (ಮಾಲಾತೃಣಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Nr.).

ಕಾಂಚಿ kāñci. -ಚೀ. = ಕಂಚಿ. *a girdle, a woman's zone* (ಉಡೆನೂಲು Hlā.; ಉಡಿದಾರ Nn. 118). 2, the plant Abrus precatorius. 3, N. of a town, Conjeveram (Bp. 17, 1; My.).

ಕಾಂಚಿಕ kāñcika. = ಕಾಂಜಿಕ. (Sk.; G.).

ಕಾಂಚಿತ kāñcita. worshipped, honoured (ಸಂಜ್ಞಿತ, ಅರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು Hlā.; ಸಯಿಜ್ಞಿತಮ್, ಅರ್ಚನಂ Mr. 449).

ಕಾಂಚಿವಾಳ kāñcivāḷa. = ಕಾಂಚಾಳ, etc. the mountain ebony. (ಕೋವಿದಾರ, ಕಾಂಚನಾರಕ Hlā.; see Mr. s. ಕಂಚಿವಾಳ). ಕೆಮ್ಪು ಕಾಂಚಿವಾಳದ ಗಿಡ (ಕೋವಿದಾರ, ಚಮರಿಕ, etc. Si. 126).

*__ಕಾಂಚೀಕಳಾಪ kāñcī-kalāpa.__ a woman's zone, ornamental studded belt of women. ಬಳೆದ ನಿತಮ್ಬದೆ ಕಾಂಚೀಕಳಾಪಮಂ ಕಟ್ಟಲಣಮೆ ನೆಱೆಯದಿದು Pb. 1, 143.

ಕಾಂಚೀಪದ kāñcī-pada. *the hips and loins; the pubic region* (ಜಘನ Hlā.).

ಕಾಂಚೀಪುರ kāñcī-pura. = ಕಾಂಚಿ No. 3. (Bp. 16, 1; 25, 13).

ಕಾಂಜಿ kāñji. = ಕಾಂಜಿಕ, ಗಂಜಿ 1, (Sk.).

ಕಾಂಜಿಕ kāñjika. *sour gruel* (ಆರನಾಲ, ಧಾನ್ಯಾಮ್ಲ, etc., ಅಮ್ಬಿಲ Mr. 214). see Śmd. s. ತಿಳಿ 4.

ಕಾಂಜಿರ kāñjira. = ಕಾಜವಾರ, etc., ಕಾಂಜೀರಗೆ. a species of gourd or plant of the curcubitaceous order with an exterior resembling an orange, but with a pulp like cow-dung; the Strychnos nux vomica (ಕಿಮ್ಪಾಕ, ಮಹಾಕಾಲ Hlā.; ಕಿಮ್ಪಾಕ; ವೇಗ Nn. 97; T. ಕಾಂಜಿರ, ಕಾಂಜಿರೈ; M. ಕಾಞ್ಞಿರ).

ಕಾಂಜೀರಗೆ kāñjīrage. = ಕಾಂಜಿರ, etc. (ಕಿಮ್ಪಾಕ Mr. 127, o. r. ಕಾಂಜೀರಿಗೆ).

ಕಾಂಜು kāñju. = ಕಾಜು, etc. glass. (S. Mhr.).

ಕಾಟ kāṭa. 1. (fr. ಕಾಡು 1). trouble, annoyance, plague (C.). [ಗಣಿಕೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟಕ್ಕಂ ಕಾಟಕ್ಕಮಳ್ಕದ ಶೌಚಾಂಜನೇಯನ Pb. 9, 52 va.]. ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಾಟ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. — ಅರಸನ ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲ, ದೈವದ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. — ಊಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದವನು ಕಾಟಾ ಮಾಡದೆ ಇರನು. — ಓಟಾ ಓಡಿದರೂ ಕಾಟ ತಪ್ಪದು (Prvs.). see Bp. 51, 75; B. 2, 30; 4, 9. 47; Prvs. s. ಕೀಟ, ನೋಟ, ಬಟಕೆ, ಬೇನೆ, ವನ್ದನೆ ಮಾಡು, ಶನಿ. — ಕಾಟಾಚಾರ. -ಆಚಾರ. behaviour or politeness proceeding from the wish to avoid annoyance (My.).

ಕಾಟ kāṭa. 2. (fr. ಕಾಡು 2). = ಕಾಟಕ 1, No. 1. a forester or huntsman; a N. (Śmd. 95); the N. of a golla (= ಕಾಟಿ 2; V. 14, 100). — ಕಾಟಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. the fowler's idol, consisting of a few stones white-washed (R.); N. (My.). — ಕಾಟನಾಯಕ. the chief called Kāṭa; N. (My.). ಕಾಟನಾಯಕನ ಮನೆಗೆ ಕನ್ನಾ ಹಾಕಿದರೆ ನೇತಾಡುವದು ಎರಡು ಬಂಗೀ ಚೀಲ (Prv.).

ಕಾಟ kāṭa. 3. = ಕಮ್ಬು 2, ಗಾಟ, ಗಾಟು. a sharp, strong, stifling smell, as that of tobacco, chillies, etc. (S. Mhr.; Te. ಕಾಟು; T. ಕಾರ್, ಕಾಟ್, to be sharp, pungent; *cf.* ಕಾಕು 2).

ಕಾಟ kāṭa. 4. just then, afterwards. (S. Mhr.; Te. ಕಾಡ, at, near, by; *cf.* ಕೀರ, ಕೇಸ).

ಕಾಟ kāṭa. 5. = ಕಾತ, etc. feats performed, usually with a club. see ಡೊಣ್ಣೆ-, ತೊಣ್ಣೆ-.

ಕಾಟಕ kāṭaka. 1. = ಕಾಟ 2. a forester or fowler (ಬೇಡ S. Mhr.); a N. (Bp. 10, 6). 2, a troublesome man, a marauder (My.). see ಅತಿ-; Prv. s. ತಾಯಿ.

ಕಾಟಕ kāṭaka. 2. trouble, annoyance (My.). see Prv. s. ನಾಟಕಧಾರಿ.

ಕಾಟಕತನ kāṭakatana. giving trouble, annoying (My.). see Prvs. s. ಪೀಠ, ಬೂಟಕತನ.

ಕಾಟಕಾಯ kāṭakāya. = ಕಾಟಕಾಯಿ. (My.).

ಕಾಟಕಾಯಿ kāṭakāyi. = ಕಾಟಕಾಯ, ಕಾಟಗಾಯಿ. plundering, marauding (S. Mhr.).

ಕಾಟಕಿ kāṭaki. a troublesome woman (My.).

ಕಾಟಕೋನ kāṭakōna. a mason's square (Mhr. ಕಾಟಕೋನಾ). 2, a right angle (C.).

ಕಾಟಗಾಯಿ kāṭagāyi. = ಕಾಟಕಾಯಿ. (S. Mhr.).

ಕಾಟಿ kāṭi. 1. = ಕಾಟೆ. (S. Mhr.).

ಕಾಟಿ kāṭi. 2. = ಕಾಟ 2. N. of a golla (Bp. 9, 12).

ಕಾಟಿಮೆ kāṭime. N. of a woman (Bp. 23, 20).

ಕಾಟು kāṭu. (fr. ಕಡಿ 4). a bite (of the teeth), a cut (of an axe, a sword, etc., My.; Te.).

*__ಕಾಟುಗ kāṭuga.__ one who annoys others. ಆನು ಭಕ್ತನಲ್ಲಯ್ಯಾ. ಆನು ವೇಷಧಾರಿಯಯ್ಯಾ ಕಾಟುಗ, ಕೆತ್ತುಗ ಪೋಲುಗನೆಮ್ಬುದು ಎನ್ನ ಹೆಸರು Bv. 335.

ಕಾಟೆ kāṭe. = ಕಾಟಿ 1, ಕಾಡೆ q. v. a kind of fermented pap of jōḷa or rāgi, to which butter-milk is added (C.; Te.; rice gruel).

ಕಾಠಿ kāṭhi. bordering lines or a border of gold and silk threads (Mhr. ಕಾಠೀ). see ಕರ್ನತ-, ದಾಬಣ-.

ಕಾಠಿಣ್ಯ kāṭhiṇya. Tbh. of ಕಾಠಿನ್ಯ. (Bp. 38, 34; My.; B. 4, 149).

ಕಾಠಿನ್ಯ kāṭhinya. hardness; firmness; solidity, *a solid matter*; sternness, severity; difficulty.

ಕಾಡ್ kāḍ. = ಕಾಡು 2, etc. a forest, etc. — ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. (ಪಱುವಗಿಚ್ಚು Ct. II, 113; J. 4, 23; 30, 38; Dp. 172, 3). — ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take jungle-fire, to be set on fire by it (J. 9, 32). — ಕಾಡ್ಗೋಣ. -ಕೋಣ. a wild buffalo (Rām. 6, 19, 17).

ಕಾಡ kāḍa. = ಕಾಡು 2, etc. a forest. see ಗುಡ್ಡಗಾಡ, ಸುಡುಗಾಡ. — ಕಾಡಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. = ಕಾಡುಗುಱಿ. (B. 5, 23). — ಕಾಡಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. forest fire. (Bp. 56, 26; My.).

ಕಾಡವೆ kāḍave. = ಕಡವೆ. ಇದು ಬಗ್ಗ ಸಾರ್ದ ಗವಿ! ಇದು ಕಾಡವೆಯ ನೊರೆಯು! (Rāghc. 17, 68). ಬಡಿದು ಭಲ್ಲುಕನ, ಕಾಡವೆಯ ಕೆಯ್ಸೆಱೆವಿಡಿದು (17, 74).

ಕಾಡಿ kāḍi. a jungle-woman; N. (My.).

ಕಾಡಿ kāḍi. = ಕಡ್ಡಿ. a blade or grass, a bit of straw, etc. (My.; Mhr.). — ಕಾಡಿಕಾರ. caustic (My.). — ಕಾಡಿಯರಗು. -ಅರಗು. = ಕಡ್ಡಿಯರಗು. (My.).

ಕಾಡಿಕೆ kāḍike. troubling, teazing, annoying (My.).

ಕಾಡಿಗ kāḍiga. = ಕಾಟುಗ. a troublesome man (My.; ಕಾಡುವವ G.). 2, a duck (Sd.; *cf.* Sk. ಕಾದಮ್ಬ, ಕಾರಣ್ಡ).

ಕಾಡಿಗೆ kāḍige. lampblack; a collyrium prepared from it (ಕಜ್ಜಳ, ಅಂಜನ, ಅಭಿಹಿತ Hlā.; ಅಂಜನ, ಕಜ್ಜಳ Nn. 61; C.; Tu.; Te. ಕಾಟಿಕೆ, ಕಾಟುಕ; *cf.* ಕಾಲಿಕೆ, ಕಾಳಿಕ). [ಕಾಣದನ್ತೆನ್ನುಂ ಕಣ್ಗಳ್ ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆಯುಂ Kr. 1, 45; Pb. 2, 8; Ap. 12, 4 va.]. see B. 1, 5. 22; Rām. 6, 12, 34; J. 10, 50; 26, 9. — ಕಾಡಿಗೆಗರಗು. the plant Eclipta prostrata and erecta Lin., used in preparing kāḍige (ಭೃಂಗರಾಜ, ಮಾರ್ಕವ G.). — ಕಾಡಿಗೆಗರ್ಗ. = ಕಾಡಿಗೆಗರಗು. (S. Mhr.). — ಕಾಡಿಗೆಜೋಳ. a jōḷa of a somewhat blackish colour (S. Mhr.). — ಕಾಡಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡ. (ಅಂಜನಾದ್ರಿ G.). — ಕಾಡಿಗೆಸೊಗಸಿನ ಹಕ್ಕಿ. a wagtail (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ, ಗೀಜುಗಹಕ್ಕಿ Si. 172; Te. ಕಾಟುಕಪಿಟ್ಟ).

ಕಾಡಿಸು kāḍisu. to trouble, to plague (C.; Bp. 32, 39; 54, 55).

ಕಾಡು kāḍu. 1. to treat harshly or disrespectfully; to give trouble; to be importunate; to trouble, to plague (ಅವಹೇಲನ Śmd. Dh.; Śm. 91; C.; *cf.* ಕಡು 1). [ಎನ್ದಾತನನಾಕೆಗಳ್ ಕಾಡಿ ಕೊಱಚಾಡಿ ಕಳೆದರ್ Pb. 4, 96 va.; Kr. 2, 103]. ಕಾಡದೆ ಕಱಿನ ಆಕಳು (ಸುವ್ರತೆ, ಸುಖಸನ್ದೋಹ್ಯೆ Nr.; Si. 332). ಪೆಱರ ಕಾಡುವಾತಂ (Kk. 37; Śm. 46). ಕಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೆ ನಾಱುವ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ. — ಆನೆಗೆ ಗುಂಗುರು ಕಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 14, 16. 22; 36, 43; 37, 36; 40, 42; 42, 6; Śsv. 3, 35 va.; 4, 12; J. 8, 20. 48; B. 4, 185; 5, 102; Prvs. s. ನವಗ್ರಹ, ಶನಿ.

ಕಾಡು kāḍu. 2. = ಕಾ 2–, ಕಾಡ್, ಕಾಡ, ಕಾಟ್ 1–. a forest; a jungle; a wild (ಅರಣ್ಯ Śmd. Dh.; ಕಾನನ, ಪಱು, ಬಿಂಜ, ಅಡವಿ Śm. 21; ವನ, ಕಾನನ, etc. Si. 438. 458; C.; Tu., T., M.; Te. ಕಾಡು, ಕಾರು; T. also, ಕಡ, ಕಡಱು). [ನಾಡ ಕಾಡ ಬೆಳಸಿನ್ಬೆಳಸಾ ವಿಷಯಾನ್ತರಾಳದೊಳ್ Pb. 1, 54]. ಕಾಡ ಕೋಱಗೆ ಮಕರಸಂಕ್ರಾನ್ತಿಯೇ? — ಕಾಡಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಬಾಟೆ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಾ! ಎನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಕೂಗಿದರೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲು ತೆಗದರನ್ತೆ. — ಕಾಡಿಗೆ ಅತ್ತು, ಕಣ್ಣು ಪೋಟೆ ಹೋಯಿತು (Prvs.). ಕಾಡ ಕಪಿ ಬಲ್ಲುದೇ ಮಾಣಿಕದ ಬೆಲೆಯ? (Dp. 76). see *e. g.* Śsv. 3, 32; J. 10, 3; 18, 40; 19, 8; 28, 36. 47; 29, 32; ಕಗ್ಗಾಡು, ಮಸಣಗಾಡು, ಮೇಹುಗಾಡು, ಸುಡುಗಾಡು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡು, ಹೆಗ್ಗಾಡು. — ಕಾಡ. -ಅ 3. a jungle-fellow = a lazy, good-for-nothing man (C.). — ಕಾಡ ಅಶ್ವತ್ಥ. the tree Urostigma arnottianum Miq. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಇರವನ್ತಿ. (ವಾಸನ್ತಿ, ಮಾಧವೀಲತೆ Nr., o. r. ಕಾಡಿರವನ್ತಿಗೆ). — ಕಾಡಕಡನೆಗಿಡ. the plant Solanum stramoniaefolium Jacq. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಕಬ್ಬು. = ಕಾಕಬ್ಬು. (My.). — ಕಾಡ ಕಲ್ನಾರು. a shrub or small tree, Helicteres isora L. (St. & pl.). — ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ. (ಕಕ್ಕಾವಡೇ ಕಾಯಿ, ಇನ್ದ್ರವಾರುಣಿ G.; My.). — ಕಾಡ ಕಾಗೆ. a raven (ಸಿರಿಕಾಕ, ವನಾಶ್ರಯ, ದ್ರೋಣ, ಕಾಕೋಲ Mr. 170). — ಕಾಡ ಕೆಸು. a stemless plant, used as a vegetable, Colocasia nymphaeifolia Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡ ಕೊನ್ದೆ. a tall tree, Pithecolobium bigeminum Benth. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಕೋಣ. a wild buffalo (ಮಹಿಷ, etc. Nr.; My.; B. 3, 24). — ಕಾಡ ಗರ್ಗರಿ. a small tree, Cluytia collina Roxb. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಗುಱುಯೆಳ್ಳು. a common weed, Blainvillia latifolia D. C (Z.). — ಕಾಡ ಜೀರಿಗೆ. a tall, robust, annual plant, the purple flea-bane, Vernonia anthelmintica Willd. (St. & Pl.; S. Mhr.). — ಕಾಡಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a wild areca. see Si. 131. — ಕಾಡ ತುಮ್ಬೆ. a kind of tumbe plant (ನಿರ್ನೋಕಿ Mr. 134, o. rs. ನಿರ್ನಾಕೆ, ನಿರ್ಮೋಕಿ). — ಕಾಡತ್ತಿ. -ಅತ್ತಿ. an erect shrub, Bauhinia tomentosa L. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ನಱವಲು. a herb, native of S. America, now a weed in gardens, Turnera ulmifolia Lin. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ನಾಯಿ. a wild dog (B. 3, 39). — ಕಾಡ ನೊಣ. a gad-fly (ದಂಶ, ವನಮಕ್ಷಿಕೆ Nr.). — ಕಾಡ ಪಾಪ. the horison sloth, monkey (My.). — ಕಾಡ ಪಾಪಟೆ. = ಕಾಡ ಕವಡೇ ಕಾಯಿ. (My.). — ಕಾಡ ಪಾಪರೆ. = ಕಾಡ ಪಾಪಟೆ. (My.). — ಕಾಡ ಪಾಪಟಬಳ್ಳಿ. a creeping or climbing herb, Bryonia maderaspatana Berg. (Bryonia scabrella L., St. & Pl.). — ಕಾಡ ಬಜ. the nettle-tree, a small tree, Sponia andaresa Comm. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಬಜೆ. a kind of baje (My.). — ಕಾಡ ಬೇಗೆ. = ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು. (ದವಾಗ್ನಿ G.; My.). — ಕಾಡ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ. (ಕಲ್ಮಾವು G.). — ಕಾಡ ಮೃಗ. a wild beast (Bp. 57, 14). — ಕಾಡರಸಿನ. -ಅರಸಿನ. a beautiful garden-plant, Curcuma zeodaria Rosc. (St. & Pl.; My.). see Si. 146. — ಕಾಡರಳೆ. -ಅರಳೆ. wild cotton (ಭಾರದ್ವಾಜಿ Si. 150). — ಕಾಡವರೆಬಳ್ಳಿ. -ಅವರೆ-. a woody twining plant with yellowish flowers, Cylista scariosa Ait. (Z.). — ಕಾಡವೋಮ. -ಓಮ. a medicinal herb, native of America, Chenopodium ambrosioides Schuth. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಹನ್ದಿ. a wild boar, a wild hog (ವರಾಹ, ಶೂಕರ, ಕೋಲ, etc. Nr.; ಏಕ್ಕಲ Ct. II, 36; C.). — ಕಾಡ ಹರಳುಗಿಡ. a shrub used to make hedges, native of Brazil, but now common in India, Jatropha curcas L. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡ ಹಾಕುಕಾರೆ. a climbing shrub, Toddalia aculeata Pers. (St. & Pl.). — ಕಾಡ ಹೀರೆ. The plant Luffa acutangula Sering. and Luffa petandra Roxb. (Luffa foetida Cav., ಘೋಷ, ಕೋಶಾತಕಿ Nr.; My.). — ಕಾಡ ಹೆಸಱು. a climbing herb, Phaseolus adenanthus Meyer (St. & Pl.); Phaseolus trinervius Heyne (Z.; C.); = ಮುಕುಷ್ಠಕ, ಮಯುಷ್ಠಕ, etc. (Nr.). — ಕಾಡ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪುಗಿಡ. a tall herb, Lobelia nicotianaefolia Heyn. (St. & Pl.). — ಕಾಡಾಕಳು. -ಆಕಳು. a wild cow (ಕಾಡಾವು G.; C.; B. 3, 16). — ಕಾಡಾಡಿ. -ಅಡಿ. a person living or wandering in forests (My.). — ಕಾಡಾಡುಬಳ್ಳಿ. -ಅಡು-. a twining plant, Trichosanthes cucumerina L. (St. & Pl.). — ಕಾಡಾನೆ. -ಆನೆ. a wild elephant (Rśv. 6, 23; J, 15, 19; 22, 34; C.). — ಕಾಡಾರಮ್ಬ. -ಆರಮ್ಬ. dry cultivation (My.; Te.). — ಕಾಡಾವು. -ಆವು. a wild cow (G., S. Mhr.; Te. ಕಾರಾವು). — ಕಾಡಿರವನ್ತಿಗೆ. = ಕಾಡ ಇರವನ್ತಿ, q. v. — ಕಾಡಿರುವನ್ತಿಗೆ. - ಇರುವನ್ತಿಗೆ. = ಕಾಡಿರವನ್ತಿಗೆ. (ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ, ಅತಿಮುಕ್ತ, etc. Si. 139). — ಕಾಡೀರುಳ್ಳಿ. -ಈರುಳ್ಳಿ. = ಕಾಡುಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. (St. & Pl.); a wild onion (My.). — ಕಾಡುಕಡ್ಲೆಸೊಪ್ಪು. a spreading herb, the mallowleaf, Malva rotundifolia L. (St. & Pl.). *cf.* ಕಾಡುಗಡಲೆ. — ಕಾಡುಕಸ್ತೂರಿ. the musk-mallow, a herb, Hibiscus abelmoschus L. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು. = ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. (Si. 458). — ಕಾಡುಕುದುರೆ. a wild horse (B. 5, 16). — ಕಾಡುಕುರುಳು. = ಕಾಕುಳ್ಳು. (G.; My.) — ಕಾಡುಕುಱು. a wild sheep, a jungle sheep (G.; My.). — ಕಾಡುಕುಱುಬ. = ಬೆಟ್ಟದ ಕುಱುಬ. (My.). — ಕಾಡುಕುಸುಬಿ. a weed, Tricholepis amplexicaulis Clarke (Z.). — ಕಾಡುಕೊಕ್ಕರೆ. (ಕೃಕರ, ಕಾಡುಬಕ Si. 173). [— ಕಾಡುಕೋಡು. forest region? ಅಶ್ವಮಯಂ ಜಗತೀ ತಳಂ ರಥವ್ರಜಮಯಮುಂ ಪದಾತಿಮಯಮುಂ ನೆಱೆಯಾದುದು ಕಾಡುಕೋಡುಮಾರ್ ತ್ರಿಜಗದೊಳಾಮ್ಪರೀ ಬಲಮುಮಂ Pb. 9, 98]. — ಕಾಡುಕೋಣ. = ಕಾಡಕೋಣ. (B. 3, 24; 5, 21; C.; ಮಹಿಷ, etc. Si. 167). — ಕಾಡುಕೋಱು. the grey jungle-

fowl, Gallus sonnerati (My.). = ಕಾಡುಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Si. 304). — ಕಾಡುಗತ್ತೆ. -ಕತ್ತೆ. a wild ass (B. 3, 47; 5, 15). — ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a jungle-fire (ದವ, ದಾವ Nr.; ಪತ್ರ, ದವಾನಲ Nn. 39; ದಾವ, ಕಾಟ್ಗಿಚ್ಚು 66; ದವ 97; My.). — ಕಾಡುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. = ಕಾಡುಕುದುರೆ. (B. 3, 56; 5, 12). — ಕಾಡುಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. = ಕಾಡುಕುಱಿ. (B. 3, 8). — ಕಾಡುಗೆಣಸು. a wild species of the sweet potato (My.). — ಕಾಡುಗೋಣ. -ಕೋಣ. = ಕಾಡುಕೋಣ. (B. 5, 21). — ಕಾಡುಗೋದಿ. a kind of grass, Coix barbata Roxb. (ಗವೇಡು, etc. Si. 307). — ಕಾಡುಜನ. savages (B. 3, 32; C.). — ಕಾಡುಜಾಜಿಮರ. the wild nutmeg tree, Myristica horsfieldii Blum-Spr. (St. & Pl.). — ಕಾಡುತೊಗರಿ. an erect shrub, Atylosia candollei W. & A. (St. & Pl.; see Si. 154). — ಕಾಡುದಾರಿ. a jungle path (ಕಾನ್ತಾರ Si. 105). — ಕಾಡುದಾಲಚಿನ್ನಿ. the wild cinnamon tree, Cinnamomum malabathrum Don. (St. & Pl.). — ಕಾಡುದ್ದು. -ಉದ್ದು. (Si. 304; *cf.* ಅಡವಿಯುದ್ದು). see Nr. s. ಮುದ್ಗಗಟಿವೆ. — ಕಾಡುನಾಯಿ. = ಕಾಡ ನಾಯಿ. the wild dog, Cyon rutilans (Gz.; B. 5, 27). — ಕಾಡುನುಗ್ಗಿಗಿಡ. a low shrub with yellow flowers, Ormocarpum sennoides D. C. (St. & Pl.). — ಕಾಡುನೊಣ. = ಕಾಡ ನೊಣ. (Si. 176). — ಕಾಡುಬಕ. wild heron (ಕೃಕರ Si. 173). — ಕಾಡುಬಾಟೆಗಿಡ. the wild plantain-tree, Musa superba Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡುಬುಡುಮೆ. a kind of budume (My.). — ಕಾಡುಬೆಕ್ಕು. the common wild cat, Felis chaus (Gz.). — ಕಾಡುಬೆಣ್ಡೆಕಾಯಿಗಿಡ. the musk-mallow, a herb, Hibiscus abelmoschus L. (St.&Pl.), and several other plants of the Malvaceae family (Z.). —ಕಾಡುಬೆಱಣೆ. = ಕಾಡುಕುರುಳು. (ಕರೀಶ Si. 315; My.). — ಕಾಡುಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ. a bulbous plant, Scilla indica Roxb. (St.&Pl.). — ಕಾಡುಭಾಷೆ. a language not refined or polished (B. 4, 128). — ಕಾಡುಮನುಷ್ಯ. a savage (ಹೂಣ G.); a stupid, uneducated man (C.). — ಕಾಡುಮನ್ದಿ. savages (B. 5, 105). — ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆಗಿಡ. a scandent shrub, Jasminum angustifolium Vahl. (St. & Pl.; S. Mhr.). see ದೊಡ್ಡ-. — ಕಾಡುಮಿನಿಕೆಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, Cucumis trigonus Roxb. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಡುಮೃಗ. = ಕಾಡ ಮೃಗ. (G.). — ಕಾಡುಮೆಣಸು. (ಚವ್ಯ, ಚವಿಕೆ Nr.; Si. 145). — ಕಾಡುರೋಗ. a fierce, fatal sickness. see Prv. s. ನಾಡಿ ನೋಡು. — ಕಾಡುಲಿಮ್ಬೆ. a large shrub or small tree, Atalantia monophylla Corr. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸಬ್ಬಸಿಗೆ. (ಶತಪುಷ್ಪೆ, ಅತಿಛತ್ರೆ, ಕಾರವಿ, etc. Si. 160). — ಕಾಡುಸಮ್ಪಿಗೆ. a tree with thick branches and white flowers, cultivated in gardens, Plumeria acutifolia Poir. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸವುತೆ. (ಕರ್ಕಟಿ Si. 161). — ಕಾಡುಸಾಸಿವೆ. an annual herb, Cleome viscosa L. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸೂರ್ಣಗಡ್ಡೆ. = ಕನ್ದಗಡ್ಡೆ. (St. & Pl.). — ಕಾಡುಸೊಳ್ಳೆ. (ದಂಶಿ Si. 176). — ಕಾಡುಸ್ಥಿತಿ. a crude, unrefined condition or state (B. 4, 129). — ಕಾಡುಹತ್ತಿ. (ಭಾರದ್ವಾಜಿ Si. 150). — ಕಾಡುಹನ್ದಿ. = ಕಾಡ ಹನ್ದಿ. (ವರಾಹ, etc. Si. 167; ಎಕ್ಕಲ G.). — ಕಾಡುಹಾಗಲ. (Si. 160). — ಕಾಡುಹೀರೆ. — ಕಾಡ ಹೀರೆ. (Si. 150). see ಹೊಪ್ಪುಣ್ಣದ-. — ಕಾಡುಹುಳ್ಳಿ. = ಶಂಖಪುಷ್ಪಬಳ್ಳಿ. = (Z.). — ಕಾಡುಹೆಸಱು. = ಕಾಡ ಹೆಸಱು. (Si. 304). — ಕಾಡೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a wild ox (B. 3, 16). — ಕಾಡೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a wild female buffalo [ಪರಿವ ಕಡವಿನ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಮರೆಯ ಪಿಣ್ಡುಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.]; (J. 28, 52; B. 3, 24). — ಕಾಡೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. wild Sesamum (ಜರ್ತಿಲ Nr.); a native of Africa, cultivated in India, yielding oil, Guizotia abyssinica Cass. (St. & Pl.). — ಕಾಡೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. a chief of the Bēḍas (Rsv. 5, 114 va.; Ssv. 3, 58).

ಕಾಡು kāḍu. 3. = ಕಾಟ್ 3-, etc., (ಕಾರ್ 1, etc.). blackness; black (ಕರ್ಪುರ Sm. 91; M. ಕಾರ್, ಕಾಱು, darkness; a cloud).

ಕಾಡುಹ kāḍuha. treating harshly, etc. ಇದಿರೆದ್ದು ಕಾಡುಹ (ಅಭಿಯೋಗ, ಅಭಿಗ್ರಹ Nr.).

ಕಾಡೆ kāḍe. = ಕಾಟೆ, etc. a kind of fermented pap of jōḷa or rāgi. (My.; T., M. ಕಾಡಿ, water in which rice has been washed, kept till it ferments; sour gruel; *cf.* ಕಱಿ 3).

ಕಾಡೆ kāḍe. 1. a decoction (S. Mhr.; ಕಷಾಯ G.; B. 5, 72; Mhr., H. ಕಾಟ). ಕುದಿಸಿದ ಕಾಡೆ (ನಿರ್ವ್ಯೂಹ G.).

ಕಾಡೆ kāḍe. 2. Tbh. of ಕಾಣ್ಡ. a stalk (Sd.; *cf.* Mhr. ಕಾಡ).

ಕಾಣ್ kāṇ. 1. = ಕಾಣು, q. v. to see (ದರ್ಶನ Smd. Dh; T., M.; Te. ಕಾನು, ಕನು; J. 5, 25; 13, 10. 44; 88, 40; see ಕಣಿಸು); to regard. P. p. ಕಣ್ಡು [ಕಾಣದನ್ತನ್ದುಂ ಕಣ್ಗಳ್ ತಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆಯುಂ Kr. 1, 45; Pb. 1, 13]; (Smd. 285). ಕಣ್ಡಂ (287). ಕಣ್ಡೆವು (255). ಅವರ್ ನಾಳೆ ಕಾಣ್ಗುಂ (267). ಕಾಣ್ಬಂ (275). ಬಸವವಿಭುವಂ ಕಾಣ್ಬ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಲಿ (Bp. 5, 13). ಕಾಮ್ಬ (= ಕಾಣ್ಬ, Bp. 46, 59; 47, 50). ಇನ್ನಿದಕೆ ಮರ್ದಂ ಕಾಣೆಂ (13, 26). ಎಲೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿರಾ, ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿರೆ? (58, 33). ಕಾಣ್ಬಳತೆ (4, 50). ಭಾನುವಂ ಕೌಶಿಕವು ಕಾಣ್ಬುದೆ? (60, 43). ಕಾಣ್ಬದು (1, 37). ವಿಶೇಷಾರ್ಥವ ಕಾಣ ಬಲ್ಲವನು (ಪ್ರಗಲ್ಭ); ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಕಾಣಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಅವಗೀತ Nr.). ಮುಗುಟೆ ಮುಗುಟೆ ಕಣ್ಡುದು (ಅವಗೀತ, ಮುಹುರ್ದೃಷ್ಟ Hlā.). ಭಣ್ಡಾರದ ಅಖಿಲವಸ್ತುಗಳನ್ ಒನ್ದು ತೃಣಮಾಗಿ ಕಣ್ಡು ವೆಚ್ಚಿಸಿ (J. 31, 26). see Bp. 21, 17; 32, 48; 55, 32; Bh. 1, 10, 39; 2, 13, 16; Rsv. 13, 102 va.; Rām. 26, 16; C. Bp. 11, 6; Rāghc. 17, 53. 69; J. 3, 4; 28, 19. 33. 48; 30, 48; 33, 25; ಕಡೆಗಾಣ್, ನೆಲೆಗಾಣ್, ಮುಟ್ಟಿವೆಗಾಣ್, ಮುನ್ದುಗಾಣ್, ಸರಿಗಾಣ್. 2, to appear; to be apparent. ಕಾಣ್ಬುದು (ವಿಶದ, ಪ್ರಕಟ, ಸ್ಪಷ್ಟ, ಪ್ರಕಾಶ, ಸ್ಫುಟ Mr. 449). see ಕಾಬ, ಕಾಮ್ಬ, ಕಾಮ್ಬುವ. — ಕಾಣ್ ಕಾಣ್. rep. (Bp. 9, 10; 53, 3; J. 14, 29; 28, 20). — ಕಾಣ ಬರ್. = ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್ (Smd. 93). 2, to become apparent (Bp. 58, 63). —ಕಾಣ ಬಹ. being possible to see. ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣ ಬಹನ್ತಹ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಸಿನೀವಾಲಿ Nr.). — ಕಾಣ ಬಹುದು. that one can see, or that can be seen (ರೂಪ Nr.). — ಕಾಣ ಬಾಹ. appearing. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಾಹನ್ಥಾದು (ಲೋಚನಗೋಚರ Nn. 87). — ಕಾಣಲ್ ಬರ್. to be possible to see; to happen to see. ಅನ್ತಱಿನ್ದೆ ಅವರನ್ ಆ ಪೊಟಲೊಳ್ ಕಾಣಲ್ ಬನ್ತು (Smd. 112). *cf.* ಕಾಣ ಬರು s. ಕಾಣು. — ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್. to be possible to see; (to) may see. ಮಾರ್ಗಕ್ರಮುಮಂ ಕಾಣಲ್ಕೆ ಬರ್ಪುದು ಆದ್ಯರ ಕೃತಿಯೊಳ್ (Smd. 93).

ಕಾಣ್ kāṇ. 2. seeing; appearing. — ಕಾಣ್ಬಟ್ಟೆ. a (or any) way that comes in sight; a way where one may see. — ಕಾಣ್ಬಟ್ಟೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. to lose, or part with, the way where one may see (J. 19, 18). — ಕಾಣ್ಬಟ್ಟೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take any road that comes in sight (J. 19, 1).

ಕಾಣ kāṇa. a man who does not see. see ಮುನ್ದುಗಾಣಂ. ಕಾಣ kāṇa. one-eyed, monoculous. 2, a crow. (R.).

ಕಾಣಿ kāṇi. a sixty-fourth fractional part ($\frac{1}{64}$) of any coin [ಕಾಣಿಯ ಲೋಭ ಕೋಟಿಯ ಲಾಭವ ಕೆಡಿಸಿದುದ ನಾನಱಿಯೆನಯ್ಯಾ Bv. 294]; (My.; Te., Tu.; T. $\frac{1}{80}$; M. $\frac{1}{80}$, $\frac{1}{64}$, $\frac{1}{32}$). ಕೊಟ್ಟುಮ್ ಅಱಿಯೆ ಬುಧರ್ಗೆ ಕಾಣಿಯನ್, ಇಟ್ಟುಮ್ ಅಱಿಯೆ ವಿಭೂತಿಯಂ (Bp. 41, 8). see ಅರೆ-, ಗಿದ್ದಗಾಣಿ, ದುಗ್ಗಾಣಿ, ಮುಕ್ಕಾಣಿ. 2, a cawney or twenty-four grounds (T.). 3, gift (M.); property, possession, right of possession, hereditary right (T.; M. ಕಾಣ, possession, goods). — ಕಾಣಾಚಿ. -ಆಚಿ. (*i. e.* T. ಆಡ್ಚಿ = ಆಳುವಿಕೆ). hereditary right to lands, fees of office, etc. (Te., R.; T. ಕಾಣಿಯಾಡ್ಚಿ).

ಕಾಣಿ kāṇi. unevenness of scales, want of equipoise (S. Mhr.). 2, that which is put to counterpoise (S. Mhr.). — ಕಾಣಿ ಕಟ್ಟು. to make scales even (S. Mhr.). — ಕಾಣಿತೂಕ. the weight of anything put to balance scales (S. Mhr.). — ಕಾಣಿ ಪೇರು. = ಕಾಣಿ No. 2. (S. Mhr.).

ಕಾಣಿಕೆ kāṇike. = ಕಾಣ್ಕೆ. seeing, sight (Śmd. 248; see ಮುಂಗಾಣಿಕೆ); visit (J. 33, 16; Rām. 4, 1, 22; Dp. 135 a, 20; 140, 11. 14. 20). see ಪಾದಗಾಣಿಕೆ. 2, a present, a gift (ಉಪಾಯನ, ಉಪಗ್ರಾಹ್ಯ, etc. Nr.; ಕರ Si. 448; C.; Tu., M.; T. ಕಾಣಿಕ್ಕೈ, Te. ಕಾನುಕೆ). see Bp. 27, 52; Bh. 1, 8, 84; 2, 13, 8. 10. 15; J. 5, 15; 7, 15; 17, 39; 29, 33; B. 4, 12; ಕೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. — ಕಾಣಿಕೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಕಾಣ್ಕೆಗೊಡು. to give or make a present; to give as a present (Bh. 2, 13, 11; J. 7, 24). — ಕಾಣಿಕೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to make or receive presents (J. 17, 48). — ಕಾಣಿಕೆವರದ. -ವರದ. a dealer in (costly) articles that are fit for presents: a Jaina (ಜೈನ Ct. I, 27, o. r. ಕಾಣಿಗವರದ).

ಕಾಣಿಸು kāṇisu. to cause to appear, to show. [ಪದನಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ವಲ್ಲಿ ಮುಟಿಗಳ್ Ap. 1, 51]. ಮೃಗಗಣಮುಂ ಪೋದ ಪೆಜ್ಜೆಯಿಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ (Śmd. 273). see Bp. 45, 3; 50, 70; 57, 44; Bh. 1, 8, 31. 84; Rśv. 6, 24 va.; J. 29, 33; 32, 55; 33, 24. 2, to make (an object) come in (one's own) sight (Bp. 20, 2). 3, to show oneself, to come in sight, to appear (ತೋಱು Śmd. Cm. 86. 164; C.). see Bp. 28, 23; 35, 21; 57, 44; J. 2, 22; 3, 19; 8, 6; 11, 22; 12, 42; 15, 2; 28, 5. 38. 43; C. Bp. 42, 13; B. 2, 14. 41; 3, 90; ಗಾಯಗಾಣಿಸು, ತಪ್ಪದಲೆಗಾಣಿಸು. — ಕಾಣಿಸದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ (ವಿನಾಶ Si. 395). ಕಾಣಿಸಲ್ ಪಡದೇ ಇರುವ ಚನ್ದ್ರಕಲೆಯುಳ್ಳನ್ಥಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಕುಹು), ಚನ್ದ್ರಕಲೆ ಕಾಣಿಸಿದನ್ಥಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಸಿನೀವಾಲಿ Si. 40). 4, to become visible to the apprehension of the mind, to appear. ಅದು ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲ (C.). — ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್. -ಳ್ಳು. = ಕಾಣಿಸು No. 3. 2, to have shown or introduced to oneself. ಅರಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಣ್ಡಳ್ ಈ ನೃಪರ ಅರಸಿಯನು, ಸುಕುಮಾರಕರನು, etc. (Bh. 2, 13, 12; C.; B. 4, 4).

ಕಾಣು kāṇu. = ಕಾಣ್ 1. to see, etc. (J. 6, 21; 11, 26; 13, 6; 17, 17). P. p. ಕಣ್ಡು. ಆ ಊರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ or ಕಾಣ್ತೇನೆ (C.). 2, to appear. ಬಾಕಲ ಹೊಱಕಡೆಗೆ ಕಾಣುವನ್ತೆ (Si. 112). ಈ ಕುರುಡಪ್ರಾಣಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (B. 3, 90). ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ (3, 89). ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಆಗೋಣ (ವಿನಾಶ G.). ಕಾಣದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ. (ನಿಷ್ಠೆ Si. 416). ಕಣ್ಡ ದೇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಯ್ ಮುಗಿದರೂ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದು. — ಕಣ್ಡದ್ದಲ್ಲ, ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ; ಗಣ್ಡನ ಸೋದರ! — ಕಣ್ಡದ್ದು ಮಾತಾಡಿದರೆ ಕೆಣ್ಡದನ್ಥಾ ಕೋಪ. — ಕಣ್ಡರೆ ಕಣ್ಣುರಿ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ. — ಕಣ್ಡರೆ ಕೋಪ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ತಾಪ. — ಕಣ್ಡರೆ ಮಾಣಿ, ಉಣ್ಡರೆ ಗೋಣಿ. — ಕಣ್ಡರೆ ಸೇರದವನಿಗೆ ಉಣ್ಡರೆ ಸೇರೀತೇ? — ಕಣ್ಡರೆ ಸುಂಕ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಬಿಂಕ. — ಕಣ್ಡವರ ಕಾಲು ಹಿಡಿದರೂ ಗಣ್ಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋದು ತಪ್ಪದು. — ಕಣ್ಡವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಬಾವೀಲಿ ದೂಡಿ ಆಟಾ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? ಉಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? — ಕಾಣದ ಮುರುವ ಕನಸು ಕಣ್ಡರೆ ಏಟು ಬಾರಿ ಎದ್ದು ಕೂತ (Prvs.). ಕಾಣ ಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let appear (G. 44). — ಕಾಣ ಬರು. to appear, to come in sight, to be seen (My.). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣ ಬಾರದೇ ಇರುವ ಅರಸಿನ ಅನ್ತಃಪುರ (ಶುದ್ಧಾನ್ತ Si. 423). ಕಾಣ ಬರುವನ್ತೆ (ಪ್ರಾದುಸ್ 474). — ಕಾಣು ಕಾಣು. rep. ಕಣ್ಡ ಕಣ್ಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದರೂ, ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬೋಱುಸದೇ ಬಿಡರು (Prv.). see B. 3, 6. 72. — ಕಾಣೆ. -ವಿ 3. see! lo! it is so! (said to a female, My.). — ಕಾಣೊ. -ಒ 4. see! lo! it is so! (said to a male, My.). *cf.* ಕಣಾ. — ಕಣ್ಡ ಕಡೆಗೆ. to any direction that comes in sight, *ad libitum* (J. 2, 29). — ಕಣ್ಡಾ ಬಟ್ಟೆ. in any way or manner that comes in one's sight, (inconsiderately), excessively (C.). — ಕಣ್ಡು ಬರು. = ಕಾಣ ಬರು. (C.; B. 4, 16. 32. 34).

ಕಾಣುವಿಕೆ kāṇuvike. seeing. ಕನಸು ಕಾಣುವಿಕೆ (ದೇವನ Si. 437). 2, appearing. ಹಗಲು ನಕ್ಷತ್ರ ಕಾಣುವಿಕೆ (ಅಜನ್ಯ 295).

ಕಾಣ್ಕೆ kāṇke. = ಕಾಣಿಕೆ. seeing, sight (Śmd. 248; see Nr. s. ತಣಿವು). [ಕೊಸೆ ದೆಸೆ ದಿಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟೆ ಕೆಲಜಂಕೆ ನಿವರ್ತನೆ ಕಾಣ್ಕೆ ಪರ್ವಿದೇರ್ವಸನದೊಳಾದ ಬಲ್ಮೆಯೊಳೊಡಮ್ಬಡೆ Pb. 10, 77; Ap. 1, 47]; (Cpr. 5, 90). 2, a present, a gift. — ಕಾಣ್ಕೆ ಈ. = ಕಾಣಿಕೆಗೊಡು, ಕಾಣ್ಕೆಗೊಡು. (Rśv. 5, 25). — ಕಾಣ್ಕೆ ಗೆಯ್. to make a present; to give as a present (Rśv. 10, 2). — ಕಾಣ್ಕೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಕಾಣ್ಕೆ ಈ, etc. (Rśv. 5, 125). — ಕಾಣ್ಕೆ ನೀಡು. = ಕಾಣ್ಕೆ ಈ. (Rśv. 5. 21; Śśv. 1, 80. 83).

ಕಾಣ್ಡ kāṇḍa. = ಕಣ್ಡ 2, ಕಾಡೆ 2. *a stalk, a stem.* 2, *an arrow* (ಮಾರ್ಗಣ, ಅಮ್ಬು Nn. 116; ಶಸ್ತ್ರ Mr. 502). 3, a section, a part; *the section of a book* (ಪ್ರಸ್ತಾವ 502). 4, *a multitude* (ಸಮೂಹ 116); a cluster, a bundle. 5, *season, opportunity* (ಪ್ರಸ್ತಾವ, see No. 3). 6, good knowledge (ಸುವಿದ್ಯೆ, ಒಳ್ಳಿಹ ವಿದ್ಯೆ 116). 7, *water* (ನೀರು 116; ನೀರ್ 502). 8, the sky (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 116). 9, blame, censure (ನಿನ್ದೆ 116; 502). 10, a curtain (ತೆರೆ 116, one MS. ಸಿರೆ; *cf.* ಕಾಣ್ಡಪಟ). 11, associating with; cohabitation (ಮಿಲನ, ಕೂಟ 116; ನಿಜಕೂಟ 502). 12, speed (ಶೀಘ್ರ, ಬೇಗ 116). 13, at the end of compounds: *bad, inferior.* 14, a horse.

ಕಾಣ್ಡಜ kāṇḍa-ja. water-born: a lotus. (R.).

ಕಾಣ್ಡಧಿ kāṇḍa-dhi. the ocean. (R.).

ಕಾಣ್ಡಪಟ kāṇḍa-paṭa. = ಕಣ್ಡಪಟ. *a curtain, a screen, especially the screen surrounding a tent, an outer-tent.* [ಶ್ರೀ ತಳ್ತುರದೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭಜಾತದ್ಯುತಿ ಬಳಸಿ ಕಾಣ್ಡಪಟದನ್ತಿರೆ Kr. 1, 1; Ap. 1, 71].

ಕಾಣ್ಡಪೃಷ್ಠ kāṇḍa-pṛiṣṭha. one who carries arrows on his back, a soldier. (G.).

ಕಾಣ್ಡರುಹೆ kāṇḍa-ruhe. N. of a plant (Mr. 140, o. r. ಕಾಣ್ಡರುಹ; texts corrupt).

ಕಾಣ್ಡವ kāṇḍava. Tbh. of ಖಾಣ್ಡವ. name of a forest in Kurukṣētra. see Prv. s. ಪಾಣ್ಡವ; J. 13, 10; 22, 45.

ಕಾಣ್ಡವತ್ kāṇḍa-vat. -ವನ್ತ. *armed with arrows.*

ಕಾಣ್ಡಸ್ಪೃಷ್ಟ kāṇḍa-spṛiṣṭa. *a soldier by profession.* 2, *a Brāhmaṇa who lives by the profession of arms.*

ಕಾಣ್ಡಾಲ kāṇḍāla. *a basket to hold grain; a granary constructed of bamboos.*

ಕಾಣ್ಡಿಗೆ kāṇḍige. N. of a plant (ಹಾಲೆ Mr. 149; Sk. ಕಾಣ್ಡಿಕೆ, a kind of grain; a kind of gourd; Cucumis utilissimus).

ಕಾಣ್ಡೀರ kāṇḍīra. *armed with arrows.*

ಕಾಣ್ಡೇಕ್ಷು kāṇḍa-ikṣu. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, the plant Saccharum spontaneum.

ಕಾಣ್ಡೇರಿ kāṇḍēri. N. of a creeping plant (ಪವಿಮೂರ್ತಿ, ಶೃಂಖಲೆ, ಅಸ್ತಿವಳ್ಳಿ, ಶೀವಲ್ಲಿ, ಮುಂಗುರುವಳ್ಳಿ Mr. 145, one MS. ಮುಂಗುರು-).

ಕಾಣ್ಮೆ kāṇme. great valour (ಬಲ್ಲಾಳ್ತನ Ct. II, 76; fr. ಕಡು?).

ಕಾತ kāta. = ಕೇತ, etc. feats performed usually with a club? see ಡೊಣ್ಣೆ-.

ಕಾತರ kātara. = ಕಾತಳ. confused, agitated, perplexed, disordered; confusion, perplexity (ಕಾಳಿ Ss.). 2, *timid, afraid;* alarm, fright (My.; Sk. ಖಾತ್ರ, horror). ಕಾತರಮುಂ ತಳೆದಂ (ಕಾತಳಿಗ Ct. II, 92).

ಕಾತರತೆ kātarate. confusion, perplexity (Abh. P. 4, 10).

ಕಾತರಿ kātari. assurance; guarantee (C.; Mhr., H. ಖಾತರೀ).

ಕಾತರಿಸು kātarisu. to be agitated, perplexed, bewildered, or alarmed. [ನಿನ್ನನೆ ಪೀನಮೊಲಲ್ದು ಮಱುಗಿ ಕಾತರಿಸುತ್ತುಂ Kr. 2, 83]. see Abh. P. 9, 146; Bp. 36, 17; 57, 10; Rām. 3, 4, 22; 5, 8, 41; J. 5, 59; 11, 19; 18, 47; 30, 35; Bh. 1, 10, 26; C. Bp. 19, 32. 34.

ಕಾತಳ kātaḷa. = ಕಾತರ. perplexity, alarm, fright (ಸಿಡಿಮಿಡಿ, ತಳ್ಳಂಕ Śm. 50).

ಕಾತಳಿಗ kātaḷiga. a perplexed, timid man (ಕಾತರಮುಂ ತಳೆದಂ Ct. II, 92).

ಕಾತಿ kāti. 1. (generally written ಖಾತಿ). (= ಕತಿ, and ಕಾಯ್ತು fr. ಕಾಯ್ 5; *cf.* ಕತ್ತು 2). anger, wrath (Grj. 2, 106 va.; Bp. 3, 50; Bh. 8, 23, 4; J. 7, 33; 13, 63). — ಕಾತಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become angry, etc. (Bp. 47, 12; 51, 5; Bh. 4, 4, 12; J. 21, 33).

ಕಾತಿ kāti. 2. coir; cord made of it (C.; T., M. ಕಯಿಱು; Tu. ಕತ್ತ; Mhr. ಕಾಥಾ), see ಹುರಿಗಾತಿ.

—ಕಾತಿ kāti. 1. = -ಕಾತಿ, etc. a feminine suffix for formation of nouns. see *e, g.* ಬಿಂಕ-, ಮಾಯ-.

ಕಾತಿ kāti. 2. a kind of jasmine. (ಸೇವನ್ತಿಗೆ Ct. I, 38, o. rs. ಕಾನ್ತಿ, ಸೇವಂಗಿ).

ಕಾತಿಕೆ kātike. N. of the month of āṣāḍha (June-July. Tu. ಕಾರ್ತೆಲ್). when the horse-radish (ನುಗ್ಗೆ) is scarce. see Prv. s. ನುಗ್ಗಿಕಾಲ.

ಕಾತು kātu. = ಕಾಯ್ತು. P. p. of ಕಾಯ್ 3.

ಕಾತ್ಯಾಯನಿ kātyāyani. *Durgā.* 2, *a middle-aged widow* (ನಡು ಹರೆಯದವಳು Mr. 302).

ಕಾತ್ಯಾಯನಿಕೆ kātyāyanike. *a middle-aged woman.*

ಕಾತ್ಯಾಯನೀಪುತ್ರ kātyāyanī-putra. Gaṇēśa; Kārttikēya (My.).

ಕಾದಮ್ಬ kādamba. *a kind of goose with grey wings;* a drake, or a teal. 2, = ಕದಮ್ಬ, etc., the tree Nauclea kadamba.

ಕಾದಮ್ಬಕ kādambaka. = ಕಾದಮ್ಬ. (ಕರ್ಕರ Mr. 173).

ಕಾದಮ್ಬರಿ kādambari. *a liquor distilled from the flowers of the kadamba.* 2, N. of a Saṁskṛita work. [3, a novel].

ಕಾದಮ್ಬಿನಿ kādambini. *a long line or bank of clouds* (ಮುಗಿಲ್ Śm. 107; ಕ್ಷೀರ, ಮೇಘ Nn. 11).

ಕಾದಲ್ kādal. (fr. ಕಾಯ್ 5). affection, love (T.; Te. ಗಾದಿಲಿ; M. ಕಾಳಲ್, burning, high flame, love fever; M. ಕಾಳು, Te. ಕಾಲು, to burn; *cf.* ಕನಿ). — ಕಾದಲ. -ಅ 3. a dear man, a male friend; a paramour (ನಲ್ಲಂ Ct. I, 10; II, 17; ನಲ್ಲ, ಇನಿಯ, ಒಪ, ಪ್ರಿಯತಮ Ss.; Rśv. 4, 20; 4, 20 va.; J. 6, 15; 16, 13; T.). [ಕಾದಲಂಗೆ ಸಯ್ತುನ್ತಿರು ನಾಣ್ಚದೆ Pb. 3, 78]. ಕಾದಲರ್ಗಳ್ (Śmd. 53). [— ಕಾದಲಳ್. = ಕಾದಲೆ. ಕಾದಲನಂ ಬಿಸುಟನ್ತೆ ಪೋಪ ಕಾದಲಳಱುತುಂ ತೆಱನ್ದಿರದು ನೋಡಿದ ನೋಟದೊಳ್ Pb. 4, 108]. — ಕಾದಲೆ. a beloved female, a sweet-heart, etc. (ಸಖಿ, ನಲ್ಲಳ್, ಇನಿಯಳ್, ಒಪಳ್, ಪ್ರಿಯತಮೆ Śm. 74; Kk. 30; Ss.; T. ಕಾದಲಿ). [ಆ ಜೋಡೆ ಕಾಮುಂಗೆ ಕಾದಲೆಯಕ್ಕುಂ Pb. 4, 84]. see Ch. v. 334; Rāghc. 17, 72; Śsv. 4, 67.

ಕಾದಲ್ಮೆ kādalme. = ಕಾದಲ್. (ಸ್ನೇಹ Śmd. II; ನೇಹ, ನಲ್ಮೆ, ಒಱಲ್, ಕೂರ್ಮೆ Śm. 75; ನೇಹ Kk. 88; Ct. II, 81; Śsv. 3, 35 va.; T. ಕಾದನ್ಮೈ).

ಕಾದಿ kādi. = ಖಾದಿ. a thick stuff of cotton (My.); [khaddar cloth].

***ಕಾದಿಗೆ kādige.** = ಖಾತಿಕೆ. a moat, etc. ಸಾರವಸ್ತುಗಳಿಂ ನೆಱೆದಮ್ಬೋಧಿ ರಾಶಿಯೆ ಕಾದಿಗೆ Pb. 4, 32.

ಕಾದಿಸು kādisu. to cause to fight (ಸಂಗರಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Bh. 2, 3, 3; My.).

ಕಾದು kādu. 1. to war, to fight; to fight (v. t.), to contend with (ಯುದ್ಧ Śmd. Dh.; C.; T., Tu.; *cf.* ಕಾಳಗ). [ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮುಂ ಕಳಂ ಬೇಱ್ದು ಕಾದಿ ಸತ್ತೊಡೆ Pb. 1, 73 va.; Ap. 4, 10]. ನೆರೆದ ಅರಸರುಗಳನ್ ಅನಿಬರುಮಂ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ದನ್ ಒರ್ವನೆ ಪಾರ್ಥಂ (Śmd. 122). ಕಾದುವ ಆನೆ (ಸಮರೋಚಿತ Hlā.). see Śmd. 163. 280. 288; Abh. P. 9, 49; Bp. 32, 20; 61, 39; Bh. 1, 8, 6; 2, 4, 6. 7; 5, 1, 41; Rśv. 2, 54; 5, 125; 6, 54. 116; Prll. 3, 5; J. 4, 45; B. 4, 37. — ಕಾದಾಟ. -ಆಟ. a fight, a quarrel (C.). — ಕಾದಾಡು. -ಆಡು. to fight, etc. (C.; B. 3, 11; 5, 19).

ಕಾದು kādu. 2. P. p. of ಕಾ 1 & ಕಾಯ್ 1. having guarded. [ನೀನೆನಗಿನ್ತು ನಿನ್ನ ಬಗೆಯಂ ಕಾದಕ್ಕ ಪೇೞ್ Ap. 3, 31].

ಕಾದು kādu. 3. P. p. of ಕಾಯ್ 5. being heated.

ಕಾದುಹ kāduha. fighting. ಬೆರಸಿ ಕಾದುಹ (ತುಮುಲ, ರಣಸಂಕುಲ Nr.).

ಕಾದ್ರವೇಯ kādravēya. (fr. ಕದ್ರು). *a snake.*

ಕಾನ kāna. — ಕಾನಕಾನ ಉತ್ತತ್ತಿಯಾಟ. a play of boys at which one is to jump over another's feet, etc. (S. Mhr.).

ಕಾನ kāna. an ear (Mhr.). — ಕಾನದಾವಲಿ. an ornament for the ear (S. Mhr.).

ಕಾನಕ kānaka. (fr. ಕನಕ). golden (Śsv. 1, 78).

ಕಾನಗು kānagu. a timber tree, Dalbergia arborea Heyn. (Dalbergia canceolaria L., St. & Pl.; Te. ಕಾನುಗು).

ಕಾನನ kānana. *a wood, a forest, a grove* (ಕಾಡು, ಪೞು, ಬಿಂಜ, ಅಡವಿ Śm. 21).

ಕಾನನಚರ kānana-cara. a Bēḍa, a huntsman (Śsv. 4, 34).

ಕಾನೀನ kānīna. *the son of an unmarried young woman;* Karṇa.

ಕಾನುಗೊಯಿ kānugoyi. a remembrancer or overseer; an officer of a large district acquainted with its customs and with the nature of its landed tenures (Br., H.; R.).

ಕಾನೂ kānū. a rule, regulation (ಧರ್ಮ, ಕಾಯಿದೆ Cb.; Mhr., H.).

ಕಾನೂನು kānūnu. = ಕಾನೂ. (C.).

ಕಾನೆ kāne. = ಖಾನೆ. (My.). a place, house, etc. see ಗದ್ದೆಕಾನೆ.

ಕಾನ್ತ kānta. 1. desired, loved, dear, beloved; *lovely, beautiful;* pleasing, agreeable (ಮನೋಹರ, ನಿರ್ಮಲ Nn. 99; ಮೆಚ್ಚುವುದು, ಪ್ರಿಯವು Mr. 528). 2, *a lover, a husband* (ಪತಿ, ಒಡೆಯ 99; ಪತಿ 528, ಒಡೆಯ 227); a gallant (J. 26, 9). 3, a stone (ಗ್ರಾವಾಲ, ಕಲ್ಲು 99; ಕಲ್ 528, ಕಲ್ 96). 4, a dwelling, a house (ನಿವಾಸ, ಮನೆ 99; ಮನೆ 528). 5, iron. 6, the moon. 7, Krisna; Skanda. 8, one of the guṇas of poetical composition [Kr. 2, 54. 66]; (Kavy. III, 1, A, 3. 12-14).

ಕಾನ್ತ kā-anta. 2. a word that ends in *k* combined with a vowel (Śmd. 302).

ಕಾನ್ತಲಕ kāntalaka. *the tree Credela toona* (ತುನ್ನ) Roxb.

ಕಾನ್ತಾರ kāntāra. *a forest* (ವಿಪಿನ, ಅಡವಿ Nn. 106). 2, *a difficult road* (ವಿಷಮಾಧ್ವ, ಬಿಱುಸಿನ ಹೆದ್ದಾರಿ 106; ಅತಿಬೆಟ್ಟತಪ್ಪ ಪೆರ್ಬಟ್ಟೆ Mr. 478). 3, a kind of sugarcane. — ಕಾನ್ತಾರಚರಿಗೆ. roaming in a forest or in forests (Abh. P. 8, 67 va.).

ಕಾನ್ತಾರಕ kāntāraka. *a kind of sugarcane.*

ಕಾನ್ತಿ kānti. *wish, desire; loveliness, beauty; splendour; lustre;* personal decoration or embellishment (ಪೊಗರ್, ತೊಳಗು, ಕದಿರ್, etc. Kk. 25; ಚವಿ 46; ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, etc. Śm. 15; ರಂಗು 83; ಕದಿರ್ Ct. I, 100; ಮಸೆ, ತಳಪ, etc. Śs.; see ತೊಳಗು, ಬೆಳಗು, ಮಿನುಕು, ಮಿಸುಗು).— ಕಾನ್ತಿಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. brightness to decrease (Rśv. 13, 45).

ಕಾನ್ತಿವನ್ತ kānti-vanta. full of lustre (Śmd. 251).

ಕಾನ್ತಿಸ್ತಮ್ಭ kānti-stambha. a lamp-stand, a lamp (ದೀಪ್ತಿಯಿಹುದು Mr. 205).

ಕಾನ್ತೆ kānte. *a lovely woman, a mistress, a wife* (ಸ್ತ್ರೀ Nn. 91; Bp. 57, 65; J. 8, 12).

ಕಾನ್ದವಿಕ kāndavika. *a baker.*

ಕಾನ್ದಿಶೀಕ kāndiśīka. *not knowing where to resort to, put to flight.*

ಕಾಪ kāpa. relative present or future participle of ಕಾಸು 1, q. v.

ಕಾಪಟಿಕ kāpaṭika. *(fr. ಕಪಟ).* fraudulent, dishonest; a hypocrite; a flatterer. (My.).

ಕಾಪಟ್ಯ kāpaṭya. dishonesty, fraud, guile. (My.).

ಕಾಪಥ kā-patha. *a bad road.* 2, *the fragrant root of Andropogon muricatus* Retz.

ಕಾಪಾಟಿಕ kāpāṭika. = ಕಾರ್ಪಟಿಕ. *a cheat; a juggler.*

ಕಾಪಾಲ kāpāla. (fr. ಕಪಾಲ 1). relating to the skull; made of skulls; relating to a beggar's bowl. 2, the plant Cucumis utilissimus. (R.).

ಕಾಪಾಲಿಕ kāpālika. = ಕಾಪಾಲ No. 1. 2, a religious mendicant (My.). 3, a worshipper of Śiva of the left-hand order, characterized by carrying skulls of men as ornaments and by eating and drinking from them.

ಕಾಪಿ kāpi. 1. coffee (C.; H.). — ಕಾಪಿಗಿಡ. the coffee-tree, Coffea arabica L. (C.).

ಕಾಪಿ kāpi. 2. N. of a tune in music (My.; T. ಕಾಬಿ).

ಕಾಪಿ kāpi. 3. a copy (E.).

ಕಾಪಿಶಾಯನ kāpiśāyana. *a sort of spirituous liquor.*

ಕಾಪು kāpu. = ಕಾಹು 1. guarding, protecting, preserving (ರಕ್ಕೆ Ct. I, 84; Abh. P. 9, 99; 10, 6; J. 16, 2; Śśv. 1, 64 va.; My.; Te.; Tu., T., M. ಕಾಪ್ಪು); a guard (see ಕಾಲ್ಗಾಪು). ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒನ್ದು ಭಾಗಮಂ ಬರಿಪುದು, ಕಾಪು ಮಾಡುವುದು (Śmd. 275 Mḍb.). ಎಳೆಗೌಂಗಿನ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡದ ಕಾಪಿನ ಚಾಮ್ಪೇಯನಿರ್ಮಿತವಮ್ ಆದ ಜನ್ತ್ರದ ಪುತ್ತಳಿಗಳ್ (Rśv. 10, 31 va.). 2, a preservative ceremony on the seventh day after a child's birth (My.). 3, that preserves: a mark made with lamp-black on the chin or also on both cheeks for good luck (My.; Te., T., M. ಕಾವು). — ಕಾಪಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to make watch or guard (My.; G.). — ಕಾಪಾಡು. -ಆಡು. to guard, to protect, to take care of (C.). ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಹಳ ಮನಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು ಕಾಪಾಡಿದರು (B. 2, 40; see 3, 25). — ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. = ಕಾಪು. (My.; ಭರಣ, ರಕ್ಷಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ G.). — ಕಾಪಿಡು. -ಇಡು. = ಕಾಪಾಡು. (ಸಂರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.). 2, to put the mark ಕಾಪು No. 3 (My.). — ಕಾಪಿನವ. -ಅವ. a watchman (Bp. 27, 53). [— ಕಾಪಿನಾಳ್. watchman. ಕೃಶಾನು ತಗುಳ್ದು ನಾನಾವಿಧಂ ಸುಡೆ ನೋಡಲಾಱದೆ ತಳ್ತ ದೇವರ ಕಾಪಿನಾಳ್ ದೇವ ಕಿನ್ನರ ಪನ್ನಗಾವಳಿ Pb. 5, 94]. — ಕಾಪಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. = ಕಾಪಾಡಿಸು. [ಆತ್ಮ ತನೂಜನನಾ ಪೊಱಲ್ಗೆ ಕಾಪಿರಿಸಿ Pb. 8, 90; Ap. 5, 15]; (Bp. 14, 2). — ಕಾಪುವೇೞ್. -ಪೇೞ್. to order to protect (Abh. P. 5, 103).

ಕಾಪುತ್ರ kā-putra. a bad son. see ಗೋಣೆ-.

ಕಾಪುರುಷ kā-puruṣa. a mean, contemptible man, a coward, a wretch; mean, etc. (Bp. 27, 53; 45, 22; Bh. 4, 4, 25; J. 29, 15).

ಕಾಪೇಯ kāpēya. (fr. ಕಪಿ). *the tricks and doings of a monkey* (ಕಪಿಗಳ ಸಂಯೋಗ Mr. 161).

ಕಾಪೋತ kāpōta. (fr. ಕಪೋತ). the colour of a pigeon; grey. 2, *natron, alkali;* antimony.

ಕಾಪೋತಾಂಜನ kāpōta-añjana. *antimony*, especially considered as a collyrium.

ಕಾಬ kāba. = ಕಾಣ್ಬ of ಕಾಣ್ 1. (Rām. 4, 1, 11. 13). ಕಾಬಿರಿ (= ಕಾಣ್ಬಿರಿ, 3, 12, 33).

ಕಾಬ kāba. = ಕಾವ. Tbh. of ಕಾಮ. (Bh. 3, 7, 3; 3, 8, 8; 7, 7, 23).

ಕಾಬಳತೆ kābaḷate. = ಕವ್ವರೆ, etc. agitation, etc. (Bp. 47, 28).

ಕಾಬ್ಯ kābya. = ಕಾವ್ಯ. (Bp. 26, 7).

ಕಾಮ kāma. = ಕಾವ. *wish, desire;* love; lust. 2, *Kāma, the god of love* (ಕುಡುವಿಲ್ಲ Ct. I, 66), Kṛiṣṇa's and Rukmiṇī's son. 3, ಕಾಮಂ, adv., *according to one's heart's content;* granted, admitted; well; excessively (ಅತ್ಯರ್ಥಂ, etc., ಪಿರಿದು Mr. 436). — ಕಾಮಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. = ಕಾಮ. (B. 3, 71). 2, N. (My.). — ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು. the rainbow (ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ, ಮಱೆಯ ಬಿಲ್ಲು G.). — ಕಾಮನ ಸುಡುವದು. the burning of an effigy of Kāma at the close of his annual festival (C.). — ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆ. Kāma's annual festival, the hōḷi, in the phālguna month. ಕಾಮನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಕಲಕ ನೀರು (Prv.).

ಕಾಮಕರ kāma-kara. following one's own inclinations, indulging in one's desires. 2, arrogance, pride (ಗರ್ವ Śmd. II; ಗಬ್ಬ, ಬಿಂಕ, etc., ಗರ್ವ Śm. 38; Kk. 84; ಬಿಗಿ Śm. 81). see Smd. 293; ಬೆಸೆ.

ಕಾಮಕಸ್ತೂರಿ kāma-kastūri. (ಕರಿಂಜರ, ಪಚ್ಚಾಸ, etc. Si. 141; sweet Basil, Ocimum basilicum Lin., St. & Pl.).

ಕಾಮಕೂಟ kāma-kūṭa. harlotry. (R.).

ಕಾಮಕ್ರೋಧಲೋಭಮೋಹಮದಮತ್ಸರ kāma-krōdha-lōbha-mōha-mada-matsara. the six vices or enemies (Bp. 40, 66; C.).

ಕಾಮಗಾಮಿ kāma-gāmi. *one who goes or acts as he lists.*

ಕಾಮಗಾರಿ kāmagāri. work; execution of business; workmanship (C.; Mhr. ಕಾಮಗಿರೀ). — ಕಾಮಗಾರಿಶಿಕ್ಷೆ. imprisonment with hard labour (My.).

ಕಾಮಚಾರಿ kāma-cāri. acting unrestrainedly; libidinous; self-willed. (Bp. 40, 83).

ಕಾಮಜ kāma-ja. *arising from desire.* 2, Aniruddha.

ಕಾಮಜನಕ kāma-janaka. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (My.).

ಕಾಮಜ್ವರಿತ kāma-jvarita. inflamed with lust (Bh. 1, 6, 18).

ಕಾಮಂಚ kāmañca. = ಕಾಚಿ, etc. the lemon grass, Andropogon schoenanthus L. (St. & Pl.).

ಕಾಮಂಚಿ kāmañci. = ಕಾಮಂಚ, etc. sweet rush: lemon grass or camel's hay, Andropogon schoenanthus (Te.; R.).

ಕಾಮಣಿ kāmaṇi. = ಕಾಮನಿ, ಕಾಮಲೆ, etc. jaundice. (S. Mhr.; Mhr. ಕಾಮಿಣ). — ಕಾಮಣಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. yellow, greenish eyes, caused by jaundice (S. Mhr.).

ಕಾಮತನ್ತ್ರ kāma-tantra. the course or science of love; N. of a work. (Bp. 40, 40).

ಕಾಮದ kāma-da. granting what is wished. 2, Skanda. 3, the sun. see Śmd. 293.

ಕಾಮದಹನ kāma-dahana. = ಕಾಮನ ಸುಡುವದು. burning of Kāma. s. ಕಾಮ. (My.).

ಕಾಮದುಘ kāma-dugha. milking all desires; the cow of plenty. (Bp. 39, 1; 61, 84; Rśv. 4, 90).

ಕಾಮಧೇನು kāma-dhēnu. *the cow of plenty*, yielding all desires (ಸುರಭಿ Nn. 30; Bp. 57, 82; C.).

ಕಾಮಧ್ವಂಸಿ kāma-dhvaṁsi. *Śiva.*

ಕಾಮನ kāmana. *desirous, lustful.*

ಕಾಮನಿ kāmani. = ಕಾಮಣಿ, etc. see ಊದುಗಾಮನಿ.

ಕಾಮನೆ kāmane. *wish, desire.*

ಕಾಮಪತ್ನಿ kāma-patni. *the wife of Kāma*, Rati.

ಕಾಮಪಾಲ kāma-pāla. *Baladēva* (ಮಧುಪ್ರಿಯ, ಬಲಭದ್ರ Nn. 29).

ಕಾಮಪ್ರಧ್ವಂಸಿ kāma-pradhvaṁsi. Śiva. 2, sign for a metrically long letter (Cb.).

ಕಾಮಬಾಣ kāma-bāṇa. the (five) arrows of Kāma: the number 5 (Ch.).

ಕಾಮಭಕ್ಷ್ಯ kāma-bhakṣa. eating anything or everything. (R.).

ಕಾಮಯಿತೃ kāmayitṛi. *desirous, lustful.*

ಕಾಮರಿಪು kāma-ripu. Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕಾಮರೂಪಿ kāma-rūpi. taking any shape at will. 2, pleasing, beautiful. (Bp. 8, 36).

ಕಾಮಲ kāmala. desirous, lustful, libidinous. — ಕಾಮಲದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ಕಾಮಲೆ kāmale. = ಕರ್ಮವಲೆ, ಕಾಮಣಿ, ಕಾಮನಿ, ಕಾಮಾಲೆ q. v., ಕಾಮಿಣಿ. a form of jaundice, excessive secretion or obstruction of bile (Sk.; ಕರ್ಮವಲೆ Mr. 387).

ಕಾಮವಾದ kāma-vāda. saying anything at pleasure. (R.).

ಕಾಮವಿಕಾರ kāma-vikāra. unnatural or unusual desire or lust (Bp. 40, 47. 48; My.).

ಕಾಮವೈರಿ kāma-vairi. Śiva (Bp. 43, 16; 54, 21).

ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ kāma-śāstra. any treatise on women, their behaviour, etc. (My.).

ಕಾಮಹರ kāma-hara. Śiva (Bp. 24, 74). 2, sign for a metrically long letter (Ch.).

ಕಾಮಾಕ್ಷಿ kāma-akṣi. Durgā, in Kañci (My.). 2, a kind of lute (S. Mhr.).

ಕಾಮಾಂಕುಶ kāma-aṅkuśa. *a finger-nail.*

ಕಾಮಾಂಗ kāma-aṅga. the mango tree. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಕಾಮಾಟ kāmāṭa. labour or work (for wages, My.).

ಕಾಮಾಟಿ kāmāṭi. = ಕಾಮಾಟ. (S. Mhr.); 2, a day-labourer (My.; Te., M., T.; a house-servant Mhr.).

ಕಾಮಾಟಿಕೆ kāmāṭike. = ಕಾಮಾಟ. (C.).

ಕಾಮಾತುರ kāma-ātura. affected by love or desire; excited by lust; lust (Bp. 40, 65; 41, 4; My.). ಕಾಮಾತುರಳು (ಕಾಮಿನಿ, ಪ್ರಮದೆ G.). — ಕಾಮಾತುರವಡಸು. -ಅಡಸು. lust to attack (Bp. 42, 32).

ಕಾಮಾತುರಿ kāmāturi. a lustful female (Bp. 40, 53).

ಕಾಮಾನ್ತಕ kāma-antaka. Śiva. 2, a sign for a metrically long letter (Ch.). 3, ಕಾಮಾನ್ತಕಂ, the metrical foot - - ᴗ-.

ಕಾಮಾನ್ತಕಗಣ kāmāntaka-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಕಾಮಾನ್ಧ kāma-andha. blind from love or lust. (Bp. 28, 23).

ಕಾಮಾನ್ಧಕ kāma-andhaka. = ಕಾಮಾನ್ಧ. (Bp. 45, 3).

ಕಾಮಾರಿ kāma-ari. Śiva (ಈಶ್ವರ Nn. 8).

ಕಾಮಾರಿಗಣ kāmāri-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಕಾಮಾಲೆ kāmāle. = ಕಾಮಲೆ, etc. jaundice. (My.; T. ಕಾಮಾಲೈ; Tu. ಕಾಮಲೆ; M. ಕಾಮಿಲೆ; Te. ಕಾಮಿಲಾ, ಕಾಮರುಲು, ಕಾಮೆರ್ಲು). see ಊದು-, ಪಿತ್ತ-.

ಕಾಮಾಸ್ತ್ರ kāma-astra. = ಕಾಮಬಾಣ. (Ch.).

ಕಾಮಿ kāmi. *wishing, desiring, lustful;* a libidinous man, a lecher (ಕಡುಪಾಪ Ct. I, 72). 2, N. of Rati. 3, a female cat (S. Mhr.; B. 5, 32). see Bp. 44, 54; 54, 21.

ಕಾಮಿಣಿ kāmiṇi. = ಕಾಮಾಲೆ, etc. ಕಾಮಿಣೀ ರೋಗ (ಕಾಮಲೆ G.).

ಕಾಮಿತ kāmita. wished, desired; a wish, desire. (Bp. 1, 26; 9, 19; 43, 75).

ಕಾಮಿತಾರ್ಥ kāmita-artha. a desired object (My.).

ಕಾಮಿನಿ kāmini. *a loving or affectionate woman;* a woman in general (ಹೆಟ್ಟುಗೆ Ct. II, 78; ಹೆಂಗೂಸು Mr. 301; ಮಾಧವೆ, ಸ್ತ್ರೀ Nn. 17; ರಾಮೆ, ಸ್ತ್ರೀ 24; ಸ್ತ್ರೀ 47. 60).

ಕಾಮಿಸು kāmisu. to wish, to desire (Bp. 23, 13. 39; 25, 23; 40, 79; J. 3, 39; My.; Prv. s. ನೋವು).

ಕಾಮು kāmu. = ಕಾವು 2, q. v. stalk. ತಾವರೇ ಕಾಮುಗಳು (ನಾಲ, ನಾಳೆ Si. 96). ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಾಮು (ಕಡಮ್ಬು, ಕಲಮ್ಬು 310).

ಕಾಮುಕ kāmuka. wishing; *desirous; lustful, libidinous.* (Bp. 40, 60).

ಕಾಮುಕಿ kāmuki. *a lustful, libidinous woman*, a harlot (ಸೂಳೆ Nn. 98. 113).

ಕಾಮುಕೆ kāmuke. *a woman desirous of any thing* (wealth, food, etc.).

ಕಾಮೋದ್ಭವ kāma-udbhava. sprung from love; N. of a vṛitta (Ch.).

ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಯ kāmpilya. = ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ. (ವಸಾರೆ Si. 158).

ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ kāmpilla. = ಕಮ್ಪಿಲ, etc. *N. of a plant.*

ಕಾಮ್ಬ kāmba. = ಕಾಣ್ಬ, of ಕಾಣ್ 1. (My.).

ಕಾಮ್ಬಲ kāmbala. (fr. ಕಮ್ಬಲ). covered with a woollen blanket; *a carriage covered with a woollen blanket.*

ಕಾಮ್ಬವಿಕ kāmbavika. (fr. ಕಮ್ಬು). *a dealer in shells.*

ಕಾಮ್ಬುವ kāmbuva. = ಕಾಮ್ಬ. (of ಕಾಣ್ 1). (My.).

ಕಾಮ್ಬೋಜ kāmbōja. born in Kambōja. 2, *a horse of the Kambōja breed* (ಕುದುರೆ ಬಾಹ್ಲೀಕದೇಶದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ ಕಾಮ್ಬೋಜಂ Mr. 282). 3, N. of a country (Bp. 6, 9; Rśv. 5, 22).

ಕಾವ್ಬೋಜಿ kāmbōji. = ಕಾವ್ಬೋಜ No. 2 (Bp. 59, 37). 2, *the plant Glycine debilis* Ait.

ಕಾವ್ಬೋದಿ kāmbōdi. N. of a rāga (My.; Te.). see ಎರಕಲ-.

ಕಾಮ್ಯ kāmya. *desirable; agreeable; beautiful;* optional. (Bp. 41, sum.).

ಕಾಮ್ಯದಾನ kāmya-dāna. *a grant of all things desired;* an acceptable gift.

ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ kāmya-artha. a particular advantage which one desires to get by voluntary observances or rites (My.).

ಕಾಯ್ kāy. 1. = ಕಾ 1 q. v., ಕಾಯಿ 1, ಕಾಯು 1. to guard, etc. (ರಕ್ಷಣ Śm. 101; Te. ಕಾಯು, ಕಾಚು; Tu. ಕಾಪು; T. ಕಟಿುದು; custody = ಕಾವಲ್). [ತನ್ನ ಮಱಿವೊಕ್ಕೊಡೆ ಕಾಯದೆ ಚಾಗದೊಳ್ಪಿನ ಚೊಚ್ಚತ್ತದೆ Pb. 5, 75]. P. ps. ಕಾದು (*e. g.* Si. 259. 279), ಕಾಯ್, ಕಾಯ್ದು. ಇನ್ದ್ರಿಯವ ಕಾದಾತ ಯೋಗಿ (Sp.). ನಿನ್ನ ಆಲಯದೊಳ್ ಇನ್ದುವರೆಗೆ ಒಡವೆಯಂ ಕಾದಿರ್ದೆಂ (J. 31, 28). ಕಾಯ್ವಳ್ (Śmd. 244). ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರ ಮಾನ ಕಾಯ್ದರೆ (B. 1, 14). ನಾಯಿಗಳು ಒಡೆಯನ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದು (3, 39). ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಣ್ಡು (5, 103). ನಮ್ಬಿಗೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಣ್ಡು (2, 25). see Bp. 32, 46; 46, 19; 47, 45; 57, 12; J. 2, 19; 4, 63; 10, 18; 11, 35; ಅಪರಾಧ ಕಾಯ್, ಕೆಯ್ಗಾಯ್, ಪೊಲಗಾಯ್. — ಕಾಯ್ ಕಾಯ್ rep. (Bp. 30, 23; 38, 71; 45, 42). — ಕಾಯ್ ಕಾಯಿ. rep. (Bp. 48, 12). — ಕಾಯವೇಡು. -ಬೇಡು. to be necessary to guard, etc. ಕಾಯವೇಡಾ? (Bp. 48, 11).

ಕಾಯ್ kāy. 2. = ಕಾದು, etc. P. p. of ಕಾಯ್ 1. — ಕಾಯ್ತರ್ = ಕಾಯ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. to tend and bring home (Bp. 24, 2).

ಕಾಯ್ kāy. 3. fruit to grow or to develop (ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; Śm. 101; My. only in ಕಾಯ್ತು; T., M. ಕಾಯ್; Te. ಕಾಯು; Tu. ಕಾಯಿ; Te. ಕನು, to bring forth, to bear young; to produce, as applied to fruit trees or crops; *cf.* ಕನ್ದು 3). P. ps. ಕಾತು, ಕಾಯ್ತು. [ಪೊಸನೆಯ್ದಿಲ ಕಮ್ಪನೆ ಬೀಱು ಕಾಯ್ತು ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ಶಾಳಿ Pb. 1, 52; Ap. 3, 34]. ಬೇರ್ವೆರಸು ಕಾಯ್ತು ಪಲಸು (Śmd. 81). ಕಾಯಾದುದಕೆ ಕಾತುದು ಅಕ್ಕುಂ (Śm. 22). ಕಾತುದು ಎನಲ್ಕೆ ಕಾಯಾದುದು (Kk. 20). ಕಾತ ಎಳೆಯ ಮಾವುಗಳ ಬನಬನದ ಠಾವುಗಳ್ (J. 17, 4). ಕಾತು ಒಱಗುವ ಫಲಾಳಿ (Rśv. 2, 38). ಕಾಯ್ತುದೆನೆ ಫಲಿಸಿದುದು (Ct. I, 39).

ಕಾಯ್ kāy. 4. = ಕಾಯ, ಕಾಯಿ 2, ಕಾಯು 3. fruit in a yet unripe, hard, but pretty full-grown state; any nut, or any head or capsule of plants, a pod (C.; T., M.; Tu.; Te. ಕಾಯ; T., M. ಕಾಯ್, to grow callous; M. ಕಾಯ್, Te. ಕಾಯ, the state of being hard or callous); a piece used at the pagaḍe play (C.). [ಕಾಯ್ಗಳಿನ್ದಮಿಮ್ಬಾಗಿರೆ ಸೋರ್ವ ಸೋನೆ ಮದಮಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; Ap. 1, 67]. ಮುತ್ತ ಕಾಯ್ (ತಟಿಲ್ Śmd. I). ಕಾಯಂ ಪೋಟ್ದಂ (Śmd. 156). ಕಾಯ ತೋಣ್ಟ (ಶಾಕಶಾಕಟ, etc., ಬಾಡು Hlā., Mr. 95). ಕಾಯ್ ಸೊಪ್ಪವಂ ತಱವುತ (Bp. 20, 14). ವಿಷದ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯ ತನ್ದು (Jñs. 22, 29). ಕಾಯ್ಗಳಿಂ (Cpr. 7, 48). ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಹಣ್ಣೋ? ಕಾಯೋ? (C.). see ಎಳೆಗಾಯ್, ಮುಗುಳ್ಗಾಯ್. 2, hardness; callosity. — ಕಾಯಾಗು. -ಆಗು. fruit to grow (see s. ಕಾಯ್ 3). ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಯಪ್ಪ ಅತ್ತಿ ಮೊದಲಾದಱುನ್ದ ವನಸ್ಪತಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಹೂವಾಗಿ ಕಾಯುಹ ಮರನಂ ವಾನಸ್ಪತ್ಯಮ್ ಎಮ್ಬುದು; ಹೂವಾಗದೆ ಕಾಯುಹ ಮರನಂ ವನಸ್ಪತಿ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). 2, to get fruits. ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ನೂಱು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಕಾಯಾಗುತ್ತವೆ (2, 41). ಮಾವಿನ ಮರಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕಾಯಾಗುತ್ತವೆ (2, 51). — ಕಾಯೆೞೆ. -ಎೞೆ. a firm, strong thread (S. Mhr.); a thread that is not pliable or is coarse (My.). — ಕಾಯ್ದುಱುಗಲ್. -ತುಱುಗಲ್. a mass of unripe fruits (Abh. P. 12, 9).

ಕಾಯ್ kāy. 5. = ಕಾಯು 2. to grow hot; to be heated; to grow red-hot; to burn with passion, to be or become angry (ಕೋಪ Śmd. Dh.; ಕನಲ್ Śm. 101; T., M.; Te. ಕಾಗು, ಕಾಯು; Tu. ಕಾಯು; *cf.* ಕತಿ, ಕಾತಿ 1, ಕಾಕು 1, ಕಾಂಕೆ). P. ps. ಕಾಯ್ದು, ಕಾದು (*e. g.* Bh. 1, 20, 54; J. 15, 4). [ವಿಶ್ರುತ ಕನಕಮೆನಿತು ಕಾಯ್ದೊಡಮುತಕರ್ಷ ದೀಪ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆಡೆಯಲ್ತೇ Ap. 9, 94]. ಎನಿತುಂ ಕಾಯ್ದುಂ ಬೆನ್ನೀರ್ ಮನೆ ಸುಡದು (Śmd. 216). ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಮೊಸರ ಹೊಯ್ದುದಱತ್ತಣಿನ್ದ ಒಡೆದುದು (ಆಮಿಕ್ಷೆ Nr.). ಹಾಲು ಕಾಯವೊ? (Bp. 14, 8). ವೈಹಾಳಿಯೊಳ್ ಶಂಕರಶರಣಜನಂ ನೋಯೆ, ಕಾಯ್ದಪ್ಪನ್ ಎಮ್ಮ ಈ ವಸುಧೀಶಂ (Rśv. 13, 25). ಕಾದ ಹೆಗ್ಗಾವಲಿ (Bp. 45, 28). ನೀರು ಕಾದು, ಉಗಿಯಾಗಿ (B. 2, 48). ಕಮ್ಮಾಱನು ಕುಲಿಮೆಯೊಳಗೆ ಕುಡಗಳನ್ನು ಕಾಯ ಹಾಕಿ (2, 12). ಕೆಮ್ಪಗೆ ಕಾದ ಕುಡವನ್ನು ಭರ್‍ರನೆ ಹಿರಿದು (2, 12). ಕಾದ ಹಾಲು ಕಹಿ ಆದೀತೇ? (Prv.). see ಕಡುಗಾಯ್; J. 10, 46; 11, 31. [— ಕಾಯ್ಗೊಣ್ಡ. -ಕೊಣ್ಡ. a hot (water) pond. ಕಾಯ್ಗೊಣ್ಡದ ನೀರನ್ತಿರೆ ಕುದಿದತ್ತು ಪೊಳೆಯೆ ಜಲಚರ ನಿಕರಂ Ap. 11, 48. — ಕಾಯ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get heated. ಕರ್ಬೊನ್ನ ಕಾಯ್ಗೊಣ್ಡೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ಬಳಲೆ ತೆಗೆಪುವರುಂ Ap. 5, 85 va. @ here the word ಕಾಯ್ (heat) is used as a noun - a rare usage. — ಕಾಯ್ವ. -ವ2. one who gets angry. ಸಾಧು ಸಂಕುಳಮಂ ಕಣ್ದೊಡೆಕಾಯ್ವನುಂ ಪೞವನುಂ ಧರ್ಮಕ್ಕತಿದ್ರೋಹನುಂ Ap. 5, 81].

ಕಾಯ kāya. = ಕಾಯ್ 4, etc. ಮೆಲಿದರೊ ಮದ್ದಗುಣಿಕೆಯ ಕಾಯಗಳಂ? (Bp. 54, 30). — ಕಾಯ ಪಲ್ಲೆ. dupl. (B. 5, 287).

ಕಾಯ kāya. *the body* (ಕರಣ Mr. 469). 2, *the root of the two smaller fingers, sacred to Prajāpati.* 3, a multitude.

ಕಾಯಂ kāyaṁ. fixed, settled, permanent, confirmed (C.; H.; Mhr. ಕಾಈಮು). — ಕಾಯಂ ಗುತ್ತಾಗ್ರಾಮ. village-lands granted by the state at a permanent rent (My.).

ಕಾಯಕ kāyaka. relating to the body; performed with the body. 2, work, profession; pursuit, practice, rite, observance [ದೇವಸಹಿತ ಭಕ್ತ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದರೆ ಕಾಯಕವಾವುದೆನ್ದು ಬೆಸಗೊಣ್ಡರೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪುರಾತರಾಣೆ Bv. 452]; (My.; Te. ಕಾಯಕ, ಕಾಯಿಕ; Bp. 12, 58; 22, 26. 48; 23, 3; 24, 2; 27, 20; 28, 3; 29, 30; 30, 7; 40, 37; 47, 5). see ಕಪ್ಪರ-, ಗಣ್ಟೆ-, ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರ-, ಬೊಬ್ಬೆ-; Prv. s. ನಾಯಕ. — ಕಾಯಕವೃತ್ತಿ. pursuit of one's profession (Bp. 60, 21).

ಕಾಯಜ kāya-ja. produced by or in the body. 2, a son. 3, Kāma.

ಕಾಯಜಪಿತ kāyaja-pita. Viṣṇu or Kṛiṣṇa (My.).

ಕಾಯಜಾತ kāya-jāta. = ಕಾಯಜ No. 3. (Bp. 48, 12).

ಕಾಯಜಾನ್ತಕ kāyaja-antaka. Śiva. (Bp. 48, 12; 52, 25).

ಕಾಯಜಾರಿ kāyaja-ari. Śiva. (Bp. 17, 4; 20, 32).

ಕಾಯತ kāyata. = ಕಾಯಸ್ಥ. (My.; Mhr.).

ಕಾಯದೆ kāyade. = ಕಾಯಿದೆ. a rule, a regulation (My.; Mhr., H.; B. 5, 194. 234).

ಕಾಯಭವ kāya-bhava. = ಕಾಯಜ.

ಕಾಯಭವರಿಪು kāyabhava-ripu. Śiva. (Bp. 46, 34).

ಕಾಯಮಲ kāya-mala. impure matter or excretions of the body see ಕೊೞೆ.

ಕಾಯಸ್ಥ kāya-stha. = ಕಾಯತ. *a man belonging to the writer-caste, a scribe.* — ಕಾಯಸ್ಥಜಾತಿ. a tribe of Brāhmaṇas whose employment is writing (My.).

ಕಾಯಿ kāyi. 1. = ಕಾಯ್ 1, to guard, etc. P. p. ಕಾಯಿದು (Bp. 48, 16; My.; Si. 423). — ಕಾಯ್ ಕಾಯಿ. rep. (Bp. 48, 12). — ಕಾಯಿ ಕಾಯ್. = ಕಾಯ್ ಕಾಯಿ. (Bp. 28, 62).

ಕಾಯಿ kāyi. 2. = ಕಾಯ್ 4, etc. unripe fruit. (ಬೀಜಕೋಶ, ಶಮಿ, ಶಿಮ್ಬಿ Hlā.; Mr. 108; C.; Tu.). see Bp. 9, 2; Si. 88. 97. 119. 123, etc.; ಆಟಗಾಯಿ, ಎಳೆಗಾಯಿ, ಪಗಡೆಯ–, etc. — ಕಾಯಿಕಟ್ಟು. or ಕಾಯಿಗಟ್ಟು. callosity to be produced: a boil to form (from the throw with a stone, My.); a boil to be still hard (My.). — ಕಾಯಿಕಡಬು. a kaḍabu filled with jaggory, etc. (My.). — ಕಾಯಿ ಕಸರು. dupl. various vegetables (C.). — ಕಾಯಿ ಕಸಿ. = ಕಾಯಿ ಕಸರು. (My.). — ಕಾಯಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye in which the pupil has perished (My.; Te. ಕಾಯಿಕನ್ನು). — ಕಾಯಿದುಬು ಗಳ್. -ತುಬುಗಳ್. a large number of kāyis (Abh. P. 12, 5). — ಕಾಯಿದೇವ. N. see ದೇವದಣ್ಡಿಯ–. — ಕಾಯಿಧಾನ್ಯ. a generic name for pulse, etc. (Si. 306, *only* in Si.). — ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ. pod and leaf vegetables (C.). — ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯೆ. = ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ. (B. 5, 128; G. 371. 482. 568). — ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆ. = ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯೆ. (My.; B. 3, 125). — ಕಾಯಿ ಬಿಡು. to get fruits (My.). — ಕಾಯಿ ಸೊಪ್ಪು. = ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆ. (C.). — ಕಾಯಿಸೋರೆ. (ತುಮ್ಬಿ, etc., ಸೀ ಸೋರೆ Si. 161, *only* in Si.). — ಕಾಯಿಹಾಲು. the milk of a cocoanut (C.).

ಕಾಯಿ kāyi. 3. = ಕಾಹಿ. a person who watches or guards. see ತುಱುಗಾಯಿ.

ಕಾಯಿಕಾವೃದ್ಧಿ kāyikā-vṛiddhi. interest obtained from capital; interest consisting in the use of an animal or any capital stock pawned or pledged; etc. (R.).

ಕಾಯಿಕೆ kāyike. guarding, etc. (My.).

ಕಾಯಿದೆ kāyide. = ಕಾಯದೆ. a rule, etc. (C.; B. 4, 117; 5, 6. 84).

ಕಾಯಿಲೆ kāyile. sickness (My., also ಕಾಹಿಲೆ; Tu.; Mhr., H. ಕಾಹಿಲೀ, restlessness in fever, etc.; M. ಕಾಯಲು, heat).

ಕಾಯಿಸು kāyisu. 1. = ಕಾಸು 1. to make hot, etc. (C.). ನೆರಮನೇ ಹೋಳಿಗೆಗೆ ತುಪ್ಪಾ ಕಾಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Si. 240. 312. 379. 382. 445; Prv. s. ಬಿಸಿ.

ಕಾಯಿಸು kāyisu. 2. to make guard, watch, etc. (My.).

ಕಾಯು kāyu. 1. = ಕಾಯ್ 1, etc. also to wait (My.). P. p. ಕಾದು. ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಜವಾನ (C.; ಪ್ರತಿಹಾರ Si. 258). ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯುವಾಗ್ಯೆ ಕಾಯೋದು ಯಾರು? (Prv.). ಆಕಳ ಕಾಯುವಾಕೆ (ಗೋಪಿ G.).

ಕಾಯು kāyu. 2. = ಕಾಯ್ 5, to grow hot. P. p. ಕಾದು. ಕಾಯುವ (C.; B. 4, 143; 5, 144). ಕಾಯಿತು (= ಕಾದಿತು, C.; B. 5, 164).

ಕಾಯು kāyu. 3. = ಕಾಯ್ 4. unripe fruit. ಮುಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯು ಕೊಟಿತ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯು (Dp. 54).

ಕಾಯ್ತು kāytu. = ಕಾತು. P. p. of ಕಾಯ್ 3.

ಕಾಯ್ಪು kāypu. = ಕಾವು 1, ಕಾಹು 2. heat (Rsv. 5, 36; J. 15, 4; Te. ಕಾಪು). [ಪಾಡುತಿರ್ಪಳಿಯ ಬೃಂಹಿತಮಾಗಿರೆ ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಿ ಕಾಯ್ಪಾಗಿರೆ Pb. 2, 15; ಖರಕಿರಣಂಗಳ ಕಾಯ್ಪಿನ ಕರತನದಿಂ Ap. 11, 7]. 2, wrath, anger [ನುಡಿದ್ದು ಕಾಯ್ಪಿನೊಳೊದೆದಂ Pb. 2, 64; Ap. 12, 51]; (ಬಲುಗೋಪ Ct. I, 12; ಕಿನಿಸು, ಕೋಪ I, 98; ಮುಳಿಸು, ಕಿಸು ಗಣ್ಣು, ಕಿನಿಸು, etc., ಕೋಪ Kk. 43; Śm. 39; Abh. P. 14, 143; Rśv. 5, 36. 48; Śsv. 3, 54. 57. 62; 4, 9). see ಕಡುಗಾಯ್ಪು. — ಕಾಯ್ಪಾಱು. -ಅಱು. wrath to be appeased (Abh. P. 14, 38). — ಕಾಯ್ಪಿಡಿ. -ಇಡಿ. wrath to become great (Śsv. 3, 61; 4, 79). — ಕಾಯ್ಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize wrath: to become wrathful (Śsv. 2, 10; 4, 17 va.). ಸಿಡಿಲ ಪಡೆ ಕಾಲನ (Yama's) ಕಾಯ್ಪುಗೊಣ್ಡು (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಯ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ಕಾಯ್ಪುಗೊಳ್. (Śsv. 4, 7).

ಕಾಯ್ಯ kāyya. = ಕಾಯ. the body, etc. see ನಿ–.

ಕಾರ್ kār. 1. = ಕಾಡು 3, ಕಾರು 1, ಕಾರ್ 1–, ಕಾಳ್ 3–. blackness (ಕಾಳುವಣ್ಣ Śm. 102; J. 33, 20; T., M.: blackness; a cloud; Te.; Tu. ಕಾರು, darkness; blackness). — ಕಾರಡವಿ. -ಅಡವಿ. a dark jungle (Dp. 160, 1). — ಕಾರಾಮಣಿ. the leguminous plant Dolichos catiang L. (T., Te.; My.). — ಕಾರಿಡು. -ಇಡು. to put on blackness: to grow black (J. 12, 38). — ಕಾರಿರುಳ್. -ಇರುಳ್. a dark night [ತಡೆ ತಡೆದು ಕಾಸ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆಯಲ್ ಬಗೆದೆನಗೆ ಕಾರ ಕಾರಿ ರುಳೊಳ್ ಸಯ್ತು ಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ Kr. 3, 126; Pb. 3, 20; Ap. 6, 32]; (Abh. P. 7, 85; 9, 71; Bp. 55, 26). — ಕಾರೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. a mole, a dark spot under the skin (ತಿಲಕ, ತಿಲಕಾಲಕ Nr.). 2, the lungs (ತಿಲಕ, ಕ್ಲೋಮ Hlā.). — ಕಾರೊಡಲ್. -ಒಡಲ್. a black body (Bp. 20, 12; C. Bp. 47, 14; Śsv. 4, 4; J. 28, 40). — ಕಾರೊಡಲ. -ಅ 3. who has a black body: Kṛiṣṇa (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5, 6; ಹರಿ Ct. II, 4). — ಕಾರೊಱೆ. -ಒಱೆ. a black scabbard (V. 4, 103).

ಕಾರ್ kār. 2. = ಕಾರಿ 2, ಕಾರು 2, ಕಾರ್ 2–. the coming of clouds: the rainy season, from the middle of June to the beginning of October (ಜಲದಾಗಮ Śmd. Dh.; ಬರಿ ಸಕಾಲ Śm. 102; Tu. ಕಾರೊ; M. ಕಾರ್, ಕಾಱು, a cloud; T. ಕಾರ್, a cloud; water; the ploughing season; Te. ಕಾರು, season, time; wet season). [ಕಾರ ಕಾರಿರುಳೊಳ್ ಸಯ್ತು ಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ Kr. 3, 126; Pb. 7, 24. — ಕಾರಮಱೆ. rain of the rainy season Pb. 11, 135]. ಕಾರ್ಗಳ್ (Śmd. 51). ಕಾರ ಮಿಂಚು (J. 25, 45). ಕಾರ ಮುಗಿಲ್ (ನೀರ ಪೊಟ್ಟಣಂ Ct. I, 87). see Abh. P. 7, 152; 4, 119; Grj. 4, 25; J. 17, 3; Rśv. 6, 5; 8, 118; ಪೊಸಗಾರ್, ಮುಂಗಾರ್, ಹಿಂಗಾರ್. [— ಕಾರ್ಗಾಲ. -ಕಾಲ. rainy season. ಕಾರ್ಗಾಲದ ಬರವಂ ಚಾದಗೆ ಪಾರ್ವನ್ತೆ Pb. 8, 36 va.].

ಕಾರ್ kār. 3. to bite, to eat (ಖಾದನ Śmd. Dh.; Śm. 102; M.). ಕಾರ್ದಂ (Śmd. 50).

ಕಾರ kāra. 1. Tbh. of ಕ್ಷಾರ. pungency, hotness of taste (C.; see Prv. s. ಚಿಕ್ಕ ಮೆಣಸು); a pungent, hot, spicy substance (C.; Te., Tu.; ಕಟು Nr.; Nn. 147; Mr. 218; ಲವಣ Si. 50; Mhr. ಖಾರ); a spicy medicine (My.). ಕಾರದ ರುಚಿ (ಕಟು Si. 414). 2, an alkali, such as soda or potash (C.). 3, caustic (Te., T.; see ಕಾಡಿಕಾರ). see ಅಕ್ಕಲ–, ಬಳೆಗಾರ, ಬೆಳುಗಾರ, ಸಬುಕಾರ, ಹಪ್ಪಳಕಾರ. 4, wrath. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಾರ (S. Mhr.). — ಕಾರಸಾಯಿ. a kind of vermicelli made of kaḍle flour and rice flour mixed with chillies, salt, etc. and fried in oil or ghee (My.).

-ಕಾರ kāra. 2. = -ಕಾಱ. making, doing, causing; a maker, a doer. 2, the term used in designating a sound of the alphabet, *e. g.* ಅಕಾರ, ಇಕಾರ. see ಅಂಗೀ–, ಅನ್ಧ–, etc.

ಕಾರ kāra. 3. = ಕಾರೆ 1, No. 1. a prison. see ಕಾರಗೃಹ.

ಕಾರಕ kāraka. making, doing, etc.; one who effects or produces anything; an agent (Bp. 5, 16). 2, *the relation of a noun to the verb in a sentence.* [Kr. 1, 113. 114]; see Kāvy. I, 2, 1-3. 55-57; I, 3, 16. 17; III, 3, B, 22-29; Śmd. 115. 167. 168. 170. 175. 199. 201. 3, torment, torture, agony.

ಕಾರಕಗತಿ kāraka-gati. the course connected with kāraka No. 2 (Kāvy. I, 2, 58-61).

ಕಾರಕದೀಪಕ kāraka-dīpaka. a kind of dīpaka (Kāvy. III, 3, B, 39-47).

ಕಾರಕಪದ kāraka-pada. a noun on which the case of an adjective depends (Śmd. 170. 171).

ಕಾರಕವಶ kāraka-vaśa. the power or influence of kāraka No. 2 (Śmd. 115).

ಕಾರಕವಿರಹಿತ kāraka-virahita. the state of being destitute of or neglecting the rule regarding kāraka No. 2 (Bp. 1, 18).

ಕಾರಕೂನ kārakūna. a clerk (C.; H., Mhr.); a tollman (My.).

ಕಾರಖಾನೆ kārakhāne. = ಕಾರುಖಾನೆ, ಕಾರ್ಖಾನೆ. a manufactory, a factory, a workshop (C.; Mhr.; B. 3, 46; 4, 29. 159. 210).

ಕಾರಗೃಹ kāra-griha. = ಕಾರಾಗೃಹ. a jail (ಸೆರೆಸಾಲೆ Mr. 197).

ಕಾರಗೆ kārage. = ಕಸ್ಸರೆ, etc. commotion, etc. (ಕಳವಳ Ct. I, 53).

ಕಾರಂಜಿ kāra-ñji. = ಕಾರಾಂಜಿ. a playing fountain, a jet d'eau (C.; Mhr. ಕಾರಂಜೀ).

ಕಾರಣ kāraṇa. 1. *cause; reason; motive, origin;* an instrument, a means. 2, *the natural form or constitution of a thing.* 3, = ಕಾರಣೆ (ಯಾತನ, ದಣ್ಡನೆ Mr. 392). 4, agency, instrumentality. see Śmd. 159; Kāvy. III, 3, B, 140; IV, 2, 37. ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮಾರಣವಿಲ್ಲದ ಮಾಟವಿಲ್ಲ (Prv.). 5, a deity; a father. 6, need of (Mhr., S. Mhr.). — ಕಾರಣ ಬೀಳು. to be needed or necessary (B. 4, 88. 110. 152; see s. ಬೀಳು 1). — ಕಾರಣ. adv. for, on account of (My.).

ಕಾರಣ kāraṇa. 2. = ಕರಣ 2. killing, slaughter, injuring, hurting.

ಕಾರಣಪುರುಷ kāraṇa-purusa. a man who is the cause (of creation or of important things), a deity, a great man (Bp. 4, 53; 22, 62; 28, 59; 30, 18. 24; My.).

ಕಾರಣಪುರುಷರತ್ನ kāraṇapuruṣa-ratna. the best of the kāraṇa-puruṣas (Bp. 33, 1).

ಕಾರಣಮೂರ್ತಿ kāraṇa-mūrti. a form or incarnation of the deity (Bp. 34, 14. 30).

ಕಾರಣಯೋಗಿ kāraṇa-yōgi. an able yōgi, a yōgi of importance (Bp. 55, 52).

ಕಾರಣವೊರ್ಮೆ kāraṇavorme. a breed of horse? (ಕಡವ ಭೇದ Ct. I, 67, o. r. ಕಾರಣವರ್ಮ = ನಡೆವ ಭೇದ).

ಕಾರಣಾನ್ತ kāraṇa-anta. the absence of cause (ಆಕಸ್ಮಿಕ Nn. 126).

ಕಾರಣಿಕ kāraṇika. causal; *investigating, examining,* ascertaining the cause; an examiner, etc. (ಪರೀಕ್ಷಕ, ಸರ್ವರ ವಿಚಾರಮಂ ತಿದ್ದುವವಂ Mr. 244); performing, performance (My.). ನೀರ ಬೊಬ್ಬುಳಿ ನೆಚ್ಚಿ, ಸಾರಿ, ಕೆಡದಿರು, ಮರುಳೆ! ಸಾರಗುಣಿಯಾಗು! ಸರ್ವರೊಳು ನಿಜ ತಿಳಿ! ಕಾರಣಿಕನಾಗು! (Sp.). see Sp. s. ಮೇರು. — ಕಾರಣಿಕ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 48).

ಕಾರಣೆ kāraṇe. = ಗಾರಣೆ. the ornamental red stripe or painting upon the lower part of the walls of a house, etc. (My.; Rśv. 8, 4; Śśv. 5, 57 va.; Bh. 1, 12, 10; Rām. 6, 55, 12. Te. ಚಾರ, ಚಾರಲೆ, ಚಾರಿಕೆ, a line, a streak, a stripe). ವಿರಚಿಸಿದ ಸಾರಣೆಯ ಕಾರಣೆಯ ಧಾರುಣಿಯ (C. Bp. 5, 5). ಕಸ್ತುರಿಕುಂಕುಮದೊಳು ಪೊರೆದ ಸಾರಣೆಗಳಿಂ ಕಾರಣೆಗಳಿಂ (5, 51). see ನಿಡುಗಾರಣೆ.

ಕಾರಣೆ kāraṇe. = ಕಾರಣ 1. No. 3. *torment, agony.*

ಕಾರಣ್ಡ kāraṇḍa. = ಕಾರಣ್ಡವ. [ಗಿಳಿ ಪುರುಳಿ ಪೆಂಗುರು ಕಾರಣ್ಡಮಾನ್ದಿ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಗಗನಚರಂ Vr. 97, 9]. — ಕಾರಣ್ಡವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ಕಾರಣ್ಡವ Nr.).

ಕಾರಣ್ಡವ kāraṇḍava. *a sort of duck or goose* (ಕರ್ಕರ, ಕಾದಮ್ಬ Hlā.).

ಕಾರಭಾರ kārabhāra. = ಕಾರುಬಾರು. business, affairs, especially some extensive business as that of a state, of a mercantile concern, etc. (C.; Mhr., H.; B. 3, 74; 4, 7).

ಕಾರಭಾರಿ kārabhāri. = ಕಾರುಬಾರಿ. one who conducts business, a manager (My.; B. 4, 217).

ಕಾರಮ್ಬೆ kārambhe. *a plant bearing a fragrant seed,* the priyaṅgu. see ನೆಟಲ್ 2.

ಕಾರವಿ kāravi. 1. *the Asafoetida plant or its leaf.* 2, *the plant Celosia cristata* Lin. (= ಮಯೂರ). 3, *a kind of anise, Anethum sowa* Roxb. 4, *the plant Nigella indica* Roxb.

ಕಾರವಿ kāravi. 2. = ಕಾರಿವಿ, ಕಾರುವೆ. a kind of red cotton cloth (C.; Mhr. ಖಾರವಾ, H. ಕಾರುವಾ, ಕಾರ್ವಾ).

ಕಾರವೇಲ್ಲ kāravēlla. *the plant Momordica charantia* Lin.

ಕಾರಸಿಕೆ kārasike. = ಕಾಸರಿಕೆ, of which it is an o. r.

ಕಾರಸೆ kārase. the plant Solanum stramoniaefolium Jacq. (St. & Pl.). 2, = ನಾಗದಮನಿ (Mr. 149).

ಕಾರಾಗಾರ kārā-agāra. a place of confinement; a jail. (Śmd. 383).

ಕಾರಾಗೃಹ kārā-griha. = ಕಾರಗೃಹ. a jail.

ಕಾರಾಚ kārāca. = ಕರಜ No. 3. a timber tree. (Rśv. 5, 56; My.).

ಕಾರಾಂಜಿ kārāñji. = ಕಾರಂಜಿ. a playing fountain. (My.).

ಕಾರಾವರ kāra-avara. a man of a mixed and low caste, employed in working in leather and hide (Sk.). *cf.* ಗವಱುಗ.

ಕಾರಿ kāri. 1. a brackish ground, a backwater, an arm of the sea (My.; T. ಕಾರಿ, ಕಾಱು, ಕಾಯಲ್, ಕಟು; M. ಕಾರಿ, ಕಟು; Te. ಕಯ್ಯಿ; Mhr. ಖಾಡೀ; *cf.* Mhr. ಖಾರ?). 2, a ford (My.). — ಕಾರಿಕಾಲಮ್ಮೆ. N. (Bp. 15, 25).

ಕಾರಿ kāri. 2. = ಕಾರ್ 2, etc. the rainy season. (S. Mhr. in ಮುಂಗಾರಿ, ಹಿಂಗಾರಿ).

ಕಾರಿ kāri. *making, doing, acting, causing;* an artist, an artificer, a mechanic; an actor.

ಕಾರಿಕೆ kārike. = ಕಾಱಿಕೆ, ಗಾಱಿಕೆ. *a female who does, makes, or acts.* 2, an actress. 3, a doing, a business; a trade; an art. 4, *a comment, a gloss.*

ಕಾರಿಗ kāriga. one who applies alkalis (?). see ಅಲ್ಲಿಗಾರಿಗ.

ಕಾರಿಗೆ kārige. Tbh. of ಖಾತಿಕೆ. a moat, ditch. (Śmd. 363, o. rs. ಖಾರಿಗೆ, ಗಾರಿಗೆ).

ಕಾರಿಣಿ kāriṇi. making, doing, etc. (feminine). see ತಿರಸ್ಕಾರಿಣಿ.

ಕಾರಿತೆ kārite. interest, the amount of which is fixed by the debtor, he being forced to do so by the creditor. (R.).

ಕಾರಿಯ kāriya. Tbh. of ಕಾರ್ಯ. (Bp. 28, 23; J. 18, 5; Te.). affair, business, etc.

ಕಾರಿವಿ kārivi. = ಕಾರವಿ 2. a kind of red cotton cloth. (C.; B. 3, 117).

ಕಾರೀಕ kārīka. the fruit of the date-tree plucked whilst immature and dried (S. Mhr.; Mhr. ಖಾರೀಕ; M. ಕಾರಕ್ಕ).

ಕಾರೀಷ kārīṣa. (fr. ಕರೀಷ). *a great quantity of dried cow dung cakes.*

ಕಾರು kāru. 1. = ಕಾರ್ 1, etc. blackness. — ಕಾರುಗತ್ತಲು. -ಕತ್ತಲು. sable darkness (My.; ಶಾರ್ವರ Si. 453). — ಕಾರುಗತ್ತಲೆ. = ಕಾರುಗತ್ತಲು. (J. 26, 9; My.).

ಕಾರು kāru. 2. = ಕಾರ್ 2, etc. the rainy season. (My.). ಕಾರ ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ (Prv.). — ಕಾರ ಹುಣ್ಣಿವೆ. a feast in the third solar month, when the ಕರಿ ಹರಿಯುವದು (see s. ಕರಿ 3) takes place (S. Mhr.). — ಕಾರ ಹುಲ್ಲು. any grass that grows in the rainy season (My.); a kind of flag or reed (?). ಕಾರ ಹುಲ್ಲಿ ನೊಳು ತಿರುಗುವ ಮೀನು (ನಲಮೀನ, ಚಲಿಚಿಮ Si. 87). — ಕಾರುಗದ್ದೆ. wet land cultivated in the rainy season (My.). — ಕಾರುಬೆಳೆ. the wet-season crop (My.). — ಕಾರುಹತ್ತಿಗಿಡ. a kind of cotton plant (My.).

ಕಾರು kāru. 3. pincers, tongs (Te.; see ಇರು-, ಪಟ-, ಮೊನೆ-).

ಕಾರು kāru. a maker; *a mechanic, an artisan.* 2, an art, a science.

ಕಾರುಕ kār-uka. a black man (?); an eater (?). (Śmd. 239).

ಕಾರುಕ kāruka. an artisan, an artificer, a mechanic. see Śm. 116; ಪಂಚಕಾರುಕ.

ಕಾರುಕೃತ್ಯ kāru-kṛitya. the work of an artisan (Si. 381).

ಕಾರುಖಾನೆ kārukhāne. = ಕಾರಖಾನೆ, etc. a factory, etc. (My.).

ಕಾರುಣಿಕ kāruṇika. (fr. ಕರುಣ). *compassionate, tender, kind.*

ಕಾರುಣ್ಯ kāruṇya. *compassion, kindness.* see Prv. s. ತಾರುಣ್ಯ. — ಕಾರುಣ್ಯಪ್ಪಡೆ. -ಒ-ಪಡೆ. to be or become compassionate (Śsv. 4, 99 va.).

ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ kāruṇya-nidhi. a treasure of compassion (J. 18, 51).

ಕಾರುಣ್ಯಸಾಗರ kāruṇya-sāgara. an ocean of compassion (Bp. 24, 34).

ಕಾರುಣ್ಯಸಿನ್ಧು kāruṇya-sindhu. = ಕಾರುಣ್ಯಸಾಗರ. (Bp. 61, 48).

ಕಾರುಬಾರಿ kārubāri. = ಕಾರಭಾರಿ. one who conducts business. (My.).

ಕಾರುಬಾರು kārubāru. = ಕಾರಭಾರ. (My.; Br.; M. ಕಾಱುಬಾಱು).

ಕಾರುವೆ kāruve. = ಕಾರವಿ 2, etc. a kind of red cotton cloth. (My.).

ಕಾರೆ kāre. the spinous shrub Webera tetandra Willd. 2, = ಕಾರಿ 2, etc. see ಮುಂಗಾರೆ. (ತಿಕ್ತಕ Mr. 139; My.; Tu.; M.; T. ಕಾರೈ; Te. ಗಾರೆ). ಕಾರೆಯ ಸೊಪ್ಪು (Bp. 58, 43). — ಕಾರೆಕಾಡು. a thorny jungle or thicket (Si. 102; M. ಕಾರೆಕ್ಕಾಡು). — ಕಾರೆಕಾಯಿ ಗಿಡ. the tree furnishing Myrobalans or ink-nuts, Terminalia chebula Roxb. (St. & Pl.; *cf.* ಗಾರೆ). — ಕಾರೆಮುಳ್ಳು. a common spinous shrub, Webera tetandra Willd. (Z,; or Canthium parviflorum Lam.; see ಕಾಕಿಗಿಡ). 2, the strong, sharp thorn of the kāre (My.). — ಕಾರೇ ಗಿಡ. = ಕಾರೆ. (My.; see ಕಗ್ಗಲಿ). — ಕಾರೇ ಹಣ್ಣು. the ripe fruit of the kāre. ಬೋರೇ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಾರೇ ಹಣ್ಣು ಆದೀತೇ? (Prv.).

ಕಾರೆ kāre. 1. ಕಾರಾ. = ಕಾರ 3. confinement, binding; a fetter; a prison. 2, pain, affliction. 3, an ornamental ring worn round the neck and reaching to the chest, generally of gold, a gold collar (My.).

ಕಾರೆ kāre. 2. Tbh. of ಕಾರ್ಯ.

ಕಾರೆಗಾಱ kāre-gāṟa. a workman (My.).

ಕಾರೋತ್ತರ kārōttara. *yeast, barm, froth.*

ಕಾಱ್ kāṟ. = ಕಾಱು 1. to vomit; to emit (ವಮನ Śmd. Dh.; T. ಕಾಱು, ಕಾಲ್; M. ಕಾರು, ಕಾಲು; Tu. ಕಾರ್, ಕಕ್ಕು; Te. ಕಾರು, ಗಾಯು, ಗ್ರಾಯು). P. p. ಕಾರ್ದು. ಕಾರ್ದುವು ಅಕ್ಷಿಗಳ್ ಅರುಣತೆಯಂ (J. 31, 30).

ಕಾಱ kāṟa. see ಹೆಗ್ಗಾಱ.

-ಕಾಱ. kāṟa. = -ಕಾರ 2, -ಗಾಱ. Tbh. of -ಕಾರ 2. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಇಚ್ಚೆಕಾಱ, ಪಗೆಕಾಱ, etc. (Śmd. 234. 235; Te. ಕಾಡು, ಗಾಡು).

ಕಾಱತನ kāṟatana. = ಕಾರ್ತನ, ಗಾಱತನ. doing, acting, performing · see ಕೆಯ್ದುಗಾಱತನ, ಮಾತುಗಾಱತನ.

-ಕಾಱಿ kāṟi. a feminine form of ಕಾಱ. see ಆಟಗಾಱಿ.

ಕಾಱಿಕೆ kāṟike. vomiting (My.).

ಕಾಱಿಕೆ kāṟike. Tbh. of ಕಾರಿಕೆ. see ಕೆಯ್ಗಾಱಿಕೆ, ಮಾಟ-, ಮಾತು-.

ಕಾಱಿಸು kāṟisu. to make vomit or disgorge, etc. (Bh. 8, 21, 8; J. 23, 39; C.).

ಕಾಱು kāṟu. 1. = ಕಾಱ್. (C.). to vomit. P. p. ಕಾಱಿ. [ಮುತ್ತುಗಳಂ ಮಱುದುಮ್ಬಿ ಕಾಱುವನ್ತಿರೆ Pb. 8, 60]. ಜವನ್ ಉಣ್ಡು ಕಾಱಿದನ್ತಿರೆ (Abh. P. 13, 78). ಕಾಱಿದಡೆ (Bp. 21, 22). ನಾಯಿಗಳು, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಡಿಯುವಾಗ ಮಾತ್ರ, ಔಷಧವೆನ್ದು, ಕಱಿಕೆಯನ್ನು ತಿನ್ದು ಕಾಱಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ (B. 3, 40). see Prv. s. ಬಿಡು 1, No. 2.

ಕಾಱು kāṟu. 2. vomiting, etc. — ಕಾಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. an emitted spark (Rām. 6, 30, 13).

ಕಾಱು kāṟu. 3. a ploughshare (Te. ಕಱ್ರು; T. ಕಾಱು; R.).

ಕಾಱುಹ kāṟuha. vomiting (ಉದ್ಗಾರ, ಉದ್ಗ್ರಾಹ Nr.).

ಕಾಱೆ kāṟe. a spot or stain. see ಕೆಂಗಾಱೆ.

ಕಾರ್- kār. 1. = ಕಾರ್ 1, etc. blackness. — ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. sable darkness (My.; ಅನ್ಧತಮಸ Si. 76). ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆ ಉಳ್ಳ ರಾತ್ರಿ (ತಮಿಸ್ರ 38). — ಕಾರ್ಬಟ್ಟೆಯವ. = ಕರ್ಬಟ್ಟೆಯವ, q. v. — ಕಾರ್ಬಲೆ. a black net (Rśv. 11, 23). — ಕಾರ್ಬೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. = ಕರ್ಬೊಗೆ. black smoke (Rām. 4, 3, 11; 6, 14, 20; Rśv. 11, 19; J. 13, 10. 12; 31, 11.). — ಕಾರ್ಬೊನ್. -ಪೊನ್. = ಕಬ್ಬಿಣ, ಕರ್ಬುನ, ಕರ್ಬೊನ್. (ಗಿರಿಸಾರ, ಶಿಲಾಸಾರ, etc. Mr. 98, o. r. ಕರ್ಬೊನ್; ಕಬ್ಬುನ Kk. 47, o. rs. ಕರ್ಬೊನ್, ಕರ್ಬುನ, ಕಬ್ಬುನ Śm. 68). ಕಾರ್ಬೊನ್ನ ಭಿತ್ತಿಗಳೋ? (Bp. 58, 48). — ಕಾರ್ಬೊನ್ನ ಕಲ್. a loadstone (ಸೂಚಿಕಲ್ Ct. II, 112). — ಕಾರ್ಮಡು. the black deep, *i. e.* the river Kālindī or Yamunā. — ಕಾರ್ಮಡುವಿನಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. the elder brother of Yamunā or Yāmī: Yama (Śm. 12). see ಕಮ್ಮಡುವಿನಣ್ಣ. — ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್. a dark, black cloud. (T.). see Abh. P. 13, 76; Bp. 44, 2; Bh. 1, 19, 21; Rāghc. 17, 64; Rśv. 2, 39; 6, 54; 8, 102; 9, 4; Śsv. 1, 33; 2, 42 va.; J. 3, 38; 5, 15; 22, 8; Si. 52; it may occasionally be translated also a monsoon-cloud). — ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the way of the clouds, the sky (R.). — ಕಾರ್ಮೊಬ್ಬು. sable darkness (My.). — ಕಾರ್ವಟ್ಟೆಗ. -ಬಟ್ಟೆಗ. whose track is blackness; fire, Agni (Śm. 11).

ಕಾರ್- kār. 2. = ಕಾರ್ 2, etc. the rainy season (J. 13, 32). ಕಾರ್ಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 218). the rainy season. ಕಾರ್ಗಾಲ ಕಾರ್ಮುಗಿಲೊಡ್ಡಂ (Abh. P. 13, 76). — ಕಾರ್ಗಾಲ. -ಕಾಲ. = ಕಾರ್ಗಾ

ಲ್. (J. 3, 40; 4, 35; 17, 5). — ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್. see s. ಕಾರ್ 1-. — ಕಾರ್ನೊಗಗ. the beginning of the rainy season (Grj. 9, 38).

ಕಾರ್ಖಾನೆ kārkhāne. = ಕಾರಖಾನೆ, etc. a factory, etc. (My.; Si. 108).

ಕಾರ್ಚಿ kārci. — ಕಾರ್ಚಿಬಳ್ಳಿ. a climbing herb, Momordica dioica Roxb. (St. & Pl.).

ಕಾರ್ತನ kārtana. = ಕಾಱತನ. doing, etc. see ಉರವಣೆ-.

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ kārtavīrya. (fr. ಕೃತವೀರ್ಯ).= ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯ. Arjuna, a prince of the Haihayas. 2, N. of a Jaina cakravarti.

ಕಾರ್ತಸ್ವರ kārtasvara. (fr. ಕೃತಸ್ವರ). *gold.*

ಕಾರ್ತಾನ್ತಿಕ kārtāntika. (fr. ಕೃತಾನ್ತ). *an astrologer.*

-ಕಾರ್ತಿ kārti. = -ಕಾತಿ 1, -ಕಾಱು, -ಗಾತಿ 1, -ಗಾರ್ತಿ. a feminine suffix for formation of nouns. (Te. ಕತ್ತೆ). see *e. g.* ಕುಟಿಲ-.

ಕಾರ್ತಿಕ kārtika. ಕಾತ್ತಿಕ. (fr. ಕೃತ್ತಿಕಾ). *N. of the month Kārtika* (October-November), *when the moon is full and near the Kṛittikās* (the 8th month in the ಚಾನ್ದ್ರಮಾನ, My.; B. 5, 307. 308; Mhr.). 2, Skanda (ಕ್ರೌಂಚಾರಿ Nn. 38; ಗಾಂಗೇಯ, ಮಯೂರಧ್ವಜ 44; ಗುಹ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕ 144).

ಕಾರ್ತಿಕಿಕ kārtikika. *the month Kārtika.*

ಕಾರ್ತಿಕದ್ವಾದಶಿ kārtika-dvādaśi. = ಉತ್ಥಾನದ್ವಾದಶಿ. (My.).

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ kārtikēya. *Skanda,* the son of Agni and Gaṅgā, whose nurses were the Kṛittikās.

ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯ kārtivīrya. the Haihaya Arjuna, one of the six great cakravartis who are called puṇyaślōkas (Mr. 263; My.).

ಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯ kārtsnya. (fr. ಕೃತ್ಸ್ನ). *the whole, totality.*

ಕಾರ್ಪಟಿಕ kārpaṭika. (fr. ಕರ್ಪಟ). = ಕಪ್ಪಡಿಗ. a pilgrim who subsists by carrying water from holy rivers, etc. 2, *a juggler, a cheat.*

ಕಾರ್ಪಣ್ಯ kārpaṇya. (fr. ಕೃಪಣ). poverty, indigence; pitiful circumstances; imbecility; compassion, pity; parsimony, niggardliness (My.). see Grj. 8, 14 va.; Bp. 45, 21; J. 2, 5.

ಕಾರ್ಪಾಸ kārpāsa. (fr. ಕರ್ಪಾಸ). *made of cotton;* cotton (ಹತ್ತಿ Mr. 128); *cotton-cloth* (ನೂಲ ವಸ್ತ್ರ 341). see ಪಟ್ಟೆ.

ಕಾರ್ಪಾಸಚಾಪ kārpāsa-cāpa. a bow for dressing cotton .see ಬಿಸೆ.

ಕಾರ್ಪಾಸವಿವರಣ kārpāsa-vivaraṇa. the spreading out or hatcheling of cotton. see ಪಿಂಜು.

ಕಾರ್ಪಾಸಶೋಧನ kārpāsa-śōdhana. the dressing of cotton. see ಸಸಿ.

ಕಾರ್ಪಾಸಿ kārpāsi. *the cotton plant, Gossypium herbaceum.*

ಕಾರ್ಮ kārma. (fr. ಕರ್ಮ). *laborious, industrious.*

ಕಾರ್ಮಣ kārmaṇa. finishing a work. 2, *magic, sorcery.*

***ಕಾರ್ಮುಕ kār-muka.** beginning of the rainy season. ಬೇಟದತ್ತಳಗಮನುಣ್ಬು ಮಾಡಿದುದೊ ಕಾಮನ ಕಾರ್ಮುಕದನ್ತೆ ಕಾರ್ಮುಕಂ Pb. 7, 25.

ಕಾರ್ಮುಕ kārmuka. *a bow* (ಬಿಲ್ಲು Nn. 63).

ಕಾರ್ಮುಕಕೋಟಿ kārmuka-kōṭi. *the notched end of a bow.*

ಕಾರ್ಯ kārya. = ಕಜ್ಜ, ಕಾರಿಯ, ಕಾರೆ 2. to be made or done; fit, right. 2, *affair, business* (ಕೆಲಸ Nn. 19); a festal occasion. 3, an effect, the necessary result of a cause (Śmd. 7). 4, motive, object, purpose. 5, cause, origin. see Kāvy. III, 3, B, 135. 140; IV. 2, 37. ಕಾರ್ಯ ಬನ್ದರೆ ಕತ್ತೆಯ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯ ಬೇಕು (Prv.). — ಕಾರ್ಯವಾಸಿ. a good state of affairs (My.). ಕಾರ್ಯವಾಸಿಗೆ ಕತ್ತೆಯ ಕಾಲು ಕಟ್ಟು! (Prv.). — ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸು. to accomplish a business (B. 4, 13; C.). — ಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಸು. work to be accomplished (My.).

ಕಾರ್ಯದಕ್ಷ kārya-dakṣa. clever at a work (My.).

ಕಾರ್ಯಧಾರೆ kārya-dhāre. the course of business (Bp. 28, 34).

ಕಾರ್ಯಧುರನ್ಧರ kārya-dhurandhara. one who well attends to business (My.).

ಕಾರ್ಯಭಾಗ kārya-bhāga. a work to be done; a division of a work (Mhr.); plot, intrigue (My.).

ಕಾರ್ಯವಿಘಾತ kārya-vighāta. impediment of business (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ etc. Si. 397).

ಕಾರ್ಯಸಾಧನ kārya-sādhana. means of effecting any object; accomplishing or effecting an object or a business (My.).

ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ kārya-siddhi. accomplishment of a work, success, fulfilment of any object. (C.).

ಕಾರ್ವಾ kārvā. a kind of small, strong pony (My.; Si. 273).

ಕಾರ್ಷಾಪಣ kārṣāpaṇa. *a karṣa of silver, equivalent to sixteen cowries.*

ಕಾರ್ಷಿಕ kārṣika. (fr. ಕರ್ಷ). = ಕಾರ್ಷಾಪಣ. *a karṣa of silver.* 2, *a copper kārṣika, or paṇa, equivalent to eighty cowries.*

ಕಾರ್ಷ್ಣಿ kārṣṇi. (fr. ಕೃಷ್ಣ). Kriṣṇa's son Pradyumna (J. 12, 33; 22, 30).

ಕಾರ್ಷ್ಣ್ಯ kārṣṇya. blackness, black colour; darkness. see ಕರ್ಪು, ಕಟ್ಟು.

ಕಾರ್ಶ್ಯ kārṣya. *the tree Shorea robusta* Roxb. (Vatica robusta Steud.).

ಕಾಲ್ kāl. 1. (fr. ಕವಲ್ 2?). = ಕಾಲು 1. the foot; the leg down from the knee (ಅಡಿ, ಪಾದ Śm. 70; ಪಾದ, ಅಂಘ್ರಿ Nn. 130; J. 18, 34; T. ಕಜಲ್, ಕಾಲ್; M. ಕಾಲ್; Te. ಕಾಲು; Tu. ಕಾರ್). [ಬಳಗಂ ಚೆರಸರೆಬರ್ ಕಾಲ್ಗಳ ಮೊದಲೊಳುದಶ್ರುಲೋಚನರ್ Ap. 9, 129]. ಕಾಲೊಳ್ ಮರ್ದಿಸಿದಂ (Śmd. I). ಕಾಲೊಳ್ ನಡೆದಪಿರ್ (Śmd. 125). ಕಾಲಲಿ (Bp. 28, 31). ಕಾಲ್ಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಱುವನು (55, 4). ಕಾಲ್ಗಳಂ (59, 20). ಕಾಲ ನೀರಂ (60, 8). ಕಾಲನ್ ಅಡ್ಡಲೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುತ (20, 13). ಕಾಲ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 118). ಕಾಲ್ಗಳಂ (J. 12, 35). ಬನ್ದು, ಕಾಲ್ಗೆ ಎಱಗಿದೊಡೆ (31, 30). ಕರಿಗಳ ಕಾಲ್ಗೆ ಒಳಗಾದನೊ? (Rśv. 13, 103). ಕೆಮ್ಪುಪ್ಪ ಕಾಲ್ ಮೊಗಂಗಳಿಂ ರಾಜಹಂಸೆಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು, ಕೆಯ್ ಕಾಲ್ ಕಿಱಿಯವನು (ವಾಮನ); ಕೆಯ್ಯ ಕಾಲ ಎಲ್ಬು (ನಲಕ Hlā.). ಎಡದ ಕಾಲನ್ ಉಡುಗಿ ಬಲದ ಕಾಲ ಮುನ್ದಿಕ್ಕುವುದು (ಆಲೀಢ); ಎರಡು ಕಾಲ ನಡುವೆ ಪನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲದ ತೆಱಪು ಆಗಿದ್ದಡೆ ವೈಶಾಖ ಎಮ್ಬುದು (Nr.). see ಅಂಗಾಲ್, ಮೊಱಗಾಲ್, etc.; J. 2, 49; 4, 59; 18, 48. 62; 20, 28; 26, 18. 2, strand or lock of hair (in plaiting); a strand of hairs of the tail of the Bos grunniens; any of the tieropes of a ḍāvaṇi; any string of the nelahu (My.). — ಕಾಲ ಕಡಗ. a kind of plain anklet; a gagra (ಸಿಂಜಿನಿ, ಪಾದಕಟಕ Hlā.; Bp. 14, 4). — ಕಾಲಂಗುಲಿ. -ಅಂಗುಲಿ. a toe (J. 5, 55). — ಕಾಲಡ್ಡಣಿಗೆ. -ಅಡ್ಡಣಿಗೆ. = ಅಡ್ಡಣಿಗೆ No. 1. (Rām. 6, 55, 36). — ಕಾಲವ. -ಅವ. = ಕಾಲಾಳ್. (J. 22, 7).—ಕಾಲ ಹುಗುಳು. chilblain (ಪಾದಸ್ಫೋಟ Nr.). — ಕಾಲಾಟ. -ಆಟ. motion of the feet: stir, walk (My.); the play of the feet of dancers (C.);

playing upon and tormenting with the paws. see Bp. 9, 12; Bh. 8, 23, 44; 8, 27, 4; J, 13, 20. ಕಾಲಾಟವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಕಷಾಯದ ಗಸಣೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). — ಕಾಲಾನ್. -ಅನ್. = ಕಾಲಿಡು. (Bh. 3, 18, 40). — ಕಾಲಾಳ್. -ಆಳ್. -ಳು. a foot-soldier. [ಒನ್ದಕ್ಕೋಹಿಣಿಯ ಕಾಲಾಳ್ಗೆರಸು ನಿನ್ದರ್ Pb. 10, 57 va.]. ಕಾಲಾಳ್, ಕಾಲಾಳ್ಗಳ್ (Śmd. 168). ಕಾಲಾಳು (ಪದಾತಿ, ಪತ್ತಿ, ಪಾದಚಾರಿ, etc. Hlā., Nr.; ಪದಾತಿಕ, ಪತ್ತಿ, etc. Mr. 287; Si. 285). ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು ಕಾಲಾಳ್ ಎಮ್ಬವು ಈ ನಾಲ್ಕು ಸೇನಾಂಗಗಳು ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಸನ್ನೆ ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳಿನ ಸತ್ವಂ! (Śś. 10). see Rśv. 13, 70; Bh. 6, 2, 3. — ಕಾಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಕಾಲಿಡು. (Rām. 6, 47, 38). — ಕಾಲಿಡು. -ಇಡು. to set down the foot or the feet; to take a step; to walk; to come, etc. (Bp. 40, 7; Rśv. 8, 124; J. 10, 1. 10. 11; B. 4, 199). — ಕಾಲಿಲ್ಲದವಂ. -ಇಲ್ಲದವಂ. a cripple (ಪೆಟವಂ Śmd. I). — ಕಾಲುಂಗುರ. -ಉಂಗುರ. = ಕಾಲುಂಗರ (s. ಕಾಲು, Grj. 7, 51). — ಕಾಲೂರ್. -ಊರ್. a village that can be passed through only, or easily, on foot, a rustic place (see ಕಾಲುರಿಚ). [ಕಾಲೂರ್ಗಳ ಗಣ್ಡರ ಪೆಣ್ಡರ ನಡೆಯುಡೆಯ ನುಡಿಯ ಮುಡಿಯ ಗಾಮ್ಪಿಂಗೆ Pb. 2, 97 va.]. — ಕಾಲೂಱು. -ಊಱು. = ಕಾಲಿಡು. (Bp. 1, 50; 3, 7). — ಕಾಲೂಱಿಗ. -ಊಱಿಗ. a peon (My.). — ಕಾಲ್ಕುಪ್ಪಸ. trowsers (C.; Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಕುಪ್ಪಳಿಸು. to join the feet and jump up (Grj. 8, 77 va.). — ಕಾಲ್ಕೆರ್ಪು. a sandal attached to the foot (Bp. 38, 56). — ಕಾಲ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a foot-tie or chain, a shackle. ಆನೆಯ ಕಾಲ್ಗಟ್ಟು (ನಿಗಲ, ಪಾದಬದ್ಧ, ಶೃಂಖಲ, etc. Hlā.). — ಕಾಲ್ಗಡ. -ಕಡ. a ford (My.). — ಕಾಲ್ಗರ್ಚು. -ಕರ್ಚು. to wash the feet (of another). [ಇದಿರ್ಗೊಳ್ವುದು ಕಾಲ್ಗರ್ಚುವುದು ಪಾತ್ರಮಪ್ಪೆಡೆಯೊಳಿರಿಪುದು Ap. 4, 96]; (Abh. P. 15, 9 va.). — ಕಾಲ್ಗಾಪು. -ಕಾಪು. foot-guard, a guard on foot: foot-soldiers [ಸುತ್ತಿಱಿದ ಕಾಲ್ಗಾಪಿನ ಕಡಿತಲೆಯ ಬಳಸಿದ ಗಣ್ಯ ಪಣ್ಯಾಂಗನಾ ಜನದ ನಡುವೆ Pb. 3, 55 va.]; (Cpr. 10, 85 va.; Abh. P. 4, 53 va.; 13, 79). — ಕಾಲ್ಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to impede; to strike with amazement or terror (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಗೆಡು. -ಕೆಡು. to lose the power of one's limbs; to fear (J. 3, 41; My.). — ಕಾಲ್ಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall down at the feet of somebody (J. 9, 31). — ಕಾಲ್ಗೆರಹು. -ಕೆರಹು. = ಕಾಲ್ಕೆರ್ಪು. (Bp. 57, 3). — ಕಾಲ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing with the foot (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get feet; to begin to stand on the feet (Abh. P. 5, 107). ಮುಂಗಾಲ್ಗಳಂ ನೆಗಪಿ ನಿಲ್ಕೆ, ಪಿಂಗಾಲ್ಗಳಂ ಕಿಟ್ಟು ದಾಣ್ಟುವ, ಪೊಱಕಾಲ್ಗೊಳ್ವ, ಮರಳಿ ಮೆಟ್ಟುವ... ಅಶ್ವಂಗಳ್ (Rśv. 6, 11 va.). — ಕಾಲ್ಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to stand on the feet. ಸುಱು ಸುಱಿದು ಅಶ್ವಮನ್ ಏಱುತೆ ಪೊಳಯಿಸಿ ಮಿಗೆ ದಣ್ಡೆಗೊಡುತೆ ಇದಿರ್ಚುತೆ ಪೆಱಕಾಲ್ಗೊಳಿಸಿ ಪೆಡಮ್ಮೆಟ್ಟುತೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತೆ ಪಳಂಚಿದರ್ ತುರಂಗಿಗಳ್ ಅದಱೊಳ್ (Rśv. 13, 85). — ಕಾಲ್ತೆಗಿಸು. to put to flight (My.). — ಕಾಲ್ತೆಗೆ. = ಕಾಲ್ದೆಗೆ. to retreat, to flee (My.). — ಕಾಲ್ದಳ. -ತಳ. the bottom or sole of the foot (J. 7, 41). — ಕಾಲ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the point of the foot (J. 18, 21; 28, 55; Śśv. 2, 79). — ಕಾಲ್ದುಱು. -ತುಱು. 1. to trample upon with the feet; to treat roughly. — ಕಾಲ್ದುಱು. -ತುಱು. 2. = ಕಾಲ್ದುಱುತ. Bh. 5, 11, 40; see ಹೀಹಾಳಿ. (Rām. 4, 3, 12). 2, that which has been trampled upon (Grj. 3, 97; Rām. 3, 12, 15). — ಕಾಲ್ದುಱುತ. -ತುಱುತ. trampling upon with the feet; cruel treatment (C. Bp. 11, 11). — ಕಾಲ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. taking, or lifting up, the foot (C. Bp. 19, 35). 2, to go away (Grj. 4, 68). — ಕಾಲ್ದೊಡಕು. -ತೊಡಕು. 1. to entangle the foot or the feet (J. 2, 45). — ಕಾಲ್ದೊಡಕು. -ತೊಡಕು. 2. foot-impediment (Bp. 5, 31). — ಕಾಲ್ನಡೆ. walking on foot (Bp. 5, 17; 32, 33; C. Bp. 5, 8; J. 31, 64; My.). — ಕಾಲ್ಪಿಲ್ಲಿ. = ಪಿಲ್ಲಿ 1. (My.). — ಕಾಲ್ಪುಳೆ. a plain anklet (My.). — ಕಾಲ್ಬಿಚ್ಚು. to part the legs (Bp. 38, 17). — ಕಾಲ್ಮಣೆ. a stool or a low table (ಹಂಗುಳಿಗೆ Ct. II, 92; My.). — ಕಾಲ್ಮುಱುಕ. one whose foot is broken, a cripple (My.). see Prv. s. ಅನ್ತರಾಟ. — ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದ. -ಬಲ್ಲಿದ. a strong-footed man. ಪರಿಕಾಱರೊಳ್ ಈತಂ ಕಾಲ್ವಲ್ಲಿದಂ (Śmd. 163). — ಕಾಲ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or embrace a person's feet; to salute respectfully (ಪೊಟ್ಟು, ಮಣಿ, etc., ನಮಸ್ಕಾರ Śs.; J. 17, 59). [ಎರೆವ ಮರಲ್ವ ಅಲ್ಲಯಿಪ ಕಾಲ್ವಿಡಿವೆಮ್ಬುದನಿಮ್ಬುಕೆಯ್ವಳಂ Ap. 3, 43]. ನಲ್ಲಳೆ, ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ವಿಡಿದಪೆಂ, ತಿಳಿ! ಮೋನಮನ್ ಇದೇಕೆ? (Śmd. 155). ಕಾಲ್ವಿಡಿದಪಯೊ? (164). — ಕಾಲ್ವೊಣೆ. -ಪೊಣೆ. foot-surety; the certainty that something bad is to happen on account of a rash act (kicking, etc.) done with the foot (J. 17, 52). — ಕಾಲ್ವೊಟಿ. -ಪೊಟಿ. = ಕಾಲ್ವೊಱಿ. (Cpr. 5, 39 va.). — ಕಾಲ್ಸರಿ. a kind of rain. ಸಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲ್ಸರಿ, ಸಾಲ್ಸರಿ ಸಲೆ ಸುರಿದು (Rśv. 8, 112). — ಕಾಲ್ವೊಣೆ. = ಕಾಲ್ವೊಣೆ. (My.). — ಕಾಲ್ವೊಟಿ. a fordable river (My.).

ಕಾಲ್ kāl. 2. = ಕಾಲಿವೆ, ಕಾಲುವೆ, ಕಾಲ್ವೆ, ಕಾವಲೆ 2. a water-course, a channel; a brook (ಪುರ, ಕಾಲ್ವೆ Ct. II, 53; ಕಾಲ್ವೆ Kk. 23; T.; Mhr. ಕಾಲವಾ; perhaps = ಕಾಲ್ 1, in the sense of *a branch*). [ಜಲಜಲನೊಟ್ಟುತಿರ್ಪ ಪರಿಕಾಲ್ Pb. 1, 52]; (V. 4, 16. 23).

ಕಾಲ್ kāl. 3. = ಕಾಲು 2. a quarter or fourth part (My.; S. Mhr. as ಕಾಲು; Tu., T., M.; Te. ಕಾಲು; this term may be identical with ಕಾಲ್ 1, the sense being perhaps derived from the foot of a quadruped being one out of four, *cf.* Sk. ಪಾದ). — ಕಾಲ್ತೂಕ. a quarter rupee's weight (My.). — ಕಾಲ್ಪುಲಿ. a quarter of a star pagoda (My.). — ಕಾಲ್ಪೈಸ. one pie (My.). — ಕಾಲ್ರೂಪಾಯಿ. a quarter rupee (My.).

ಕಾಲ್ kāl. = ಕಾಲು. Tbh. of ಕಾಲ 1. time (S. Mhr.; T., M.); opportunity; occasion, cause (S. Mhr.). see ಕಾರ್ಗಾಲ್; Śmd. s. ತಱಸಲ್. ಅದಱ ಕಾಲಾಗ ಬನ್ದನು (S. Mhr.). ಈ ಬಡತನದ ಕಾಲೊಳಗೇ ಹಿನ್ದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬೇನೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು (B. 3, 59). — ಕಾಲ್ಸಂಖೆ. calculation of time (Mr. 326).

ಕಾಲ kāla. 1. = ಕಾಲ್, ಕಾಲು, ಕಾಳ 1. (Śm. 77). *time*; the right point of time, the proper time (ಸಮಯ, ನಿಮಿಷಭೇದ Nn. 56). 2, a year (ಸಂವತ್ಸರ 56). 3, a period of time; season; the time of the world (ಯುಗ 56); life-time. 4, the half of a lunar month (ಪಕ್ಷ, ಮಾಸಾರ್ಧ 56; ಪಕ್ಷ Mr. 520). 5, *death, time of death* (ಮೃತ್ಯು Mr. 520). 6, *Yama* (ಯಮನು 56; ಅನ್ತಕ 520); a diśādhipa (Mr. 57). 7, fruit, result, fate (ಫಲ 56). 8, power, strength, valour (ಸಾಹಸ, ಪರಾಕ್ರಮ 56). 9, terrible (ಭಯಂಕರ, ಉಗ್ರ 56; ಅತಿರೌದ್ರ 520; *cf.* ಕಾಲ್ 1, No. 2). 10, a calamitous period (Mhr.; B. 4, 77). 11, time or tense of a verb. — ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಕಾಗೆ ರಾಗೀ ತಿನ್ತು. — ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೋಲ (Prvs.). — ಕಾಲ ಕಳೆ. to spend or pass away time (B. 4, 2. 5; C.). — ಕಾಲಂಗೆಯ್. -ಂ -ಗೆಯ್. to die (Abh. P. 16, 39 va. & 72 va.). — ಕಾಲ ತುಮ್ಬು. time to be fulfilled; death to have come (Bp. 46, 24). — ಕಾಲ ಬಱುಸು. = ಕಾಲ ಕಳೆ. (B. 4, 194). — ಕಾಲವಾಗು. -ಆಗು. to die (My.).

ಕಾಲ kāla. 2. = ಕಾಳ 2. *black; a black or dark-blue colour* (ಅಸಿತ, ಕರ್ಪು Nn. 56; ಶಿತಿ, ಕೃಷ್ಣ, ಮೇಚಕ, ನೀಲ, ಕಪ್ಪು Mr. 443; ಕಱಿದು 502). 2, Śiva (ಶಂಕರ. ಈಶ್ವರ Nn. 56; ಉಮೇಶ Mr. 502; ಅನ್ತಕಾನ್ತಕ 520). 3, Viṣṇu (ವಿಷ್ಣು, ಹರಿ 56; ಕನ್ತುಪಿತ Mr. 520). 4, Brahmā (ವಿಧಿ 520). 5, the planet Saturn (ಭಾನುಜ 502). 6, Dakṣa (ದಕ್ಷನ್ 520). 7, a prince or N. of a prince (ಧರಾಧಿಪತಿ, ಅರಸು Nn. 56). 8, the fruit of the jujube (ಎರದ ಪಣ್ 520). 9, the serpent

Coluber naga. — ಕಾಲಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. sable darkness (C. Bp. 47, 2). — ಕಾಲಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. see ಕಾರಿ-.

ಕಾಲಕ kālaka. *a freckle or mark.*

ಕಾಲಕಣ್ಠ kāla-kaṇṭha. Śiva (Bp. 1, 33). 2, a sparrow (ಗುಬ್ಬಿ Mr. 172).

ಕಾಲಕಣ್ಠಕ kāla-kaṇṭhaka. *a gallinule.* see ಭರತಪಕ್ಷಿ.

ಕಾಲಕನ್ಧರ kāla-kandhara. Śiva (ರುದ್ರ Mr. 11).

ಕಾಲಕರ್ಮ kāla-karma. death (Bh. 1, 8, 31).

ಕಾಲಕಾಲ kāla-kāla. the Death of Death: Śiva (Bp. 27, 46; 61, 52).— ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೂ. = ಕಾಲಾನುಕಾಲ (My.).

ಕಾಲಕೂಟ kāla-kūṭa. *a kind of deadly poison.* (Bp. 56, 26; 58, 55).

ಕಾಲಕೂಟಗ್ರೀವ kālakūṭa-grīva. whose neck is black from (having swallowed) the kālakūṭa (at the churning of the ocean): Śiva (Bp. 61, 52).

ಕಾಲಕ್ರಿಯಾಮಾನ kāla-kriyā-māna. *a measure of the duration of (musical) time.*

ಕಾಲಕ್ಷೇಪ kāla-kṣēpa. spending or passing the time (C.); allowing time to pass away, delay. see ತಡೆ, ತಳ್ಳು.

ಕಾಲಖಣ್ಡ kāla-khaṇḍa. *the liver* (ಕರ್ಣಣ್ಣ Mr. 398).

ಕಾಲಗಣನ kāla-gaṇana. calculation of time (My.). — ಕಾಲಗಣನ ವಿದ್ಯೆ. astronomy (B. 5, 230).

ಕಾಲಗತಿ kāla-gati. the lapse of time. (C.).

ಕಾಲಚಕ್ರ kāla-cakra. the wheel of time or fortune (My.); the vicissitudes of life (B. 5, 57).

ಕಾಲಜಿತ್ kāla-jit. Śiva (My.). 2, a general of Rāma (J. 20, 36. 38).

ಕಾಲಜ್ಞ kāla-jña. one who knows the fixed times or seasons; an astrologer (My.); a cock. see ಅ-.

ಕಾಲಜ್ಞಾನ kāla-jñāna. knowledge of time or of the times; knowledge of events to come (C.).

ಕಾಲಜ್ಞಾನಿ kāla-jñāni. a person who possesses kāla-jñāna (C.). 2, Śiva.

ಕಾಲತ್ರಯ kāla-traya. the three times: past, present, and future (Śmd. 259); morning, noon, and evening (Bp. 47, 3).

ಕಾಲತ್ರಯಪರಿಣಾಮಿ kālatraya-pariṇāmi. being subject to the change of the three times (Śmd. 260).

ಕಾಲತ್ರಯವೇದಿ kālatraya-vēdi. a person who knows the three times (Śmd. 129).

ಕಾಲದರ್ಶಿ kāla-darśi. a person who sees, knows, or shows time (ಮುನಿ, ಋಷಿ Mr. 257, o. r. ಕಾಲವರ್ಣಿ).

***ಕಾಲಡು kāl-aḍu** 1. that which is on the foot, footwear. ಐಹಿಕ ಸುಖ ವಿಮುಖನಾಗಿ ಶರೀರಾರ್ಥವ್ಯಯಂ ಮಾಡುವಾತಂ ಕಯ್ಯದಂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಲಡರ್ಕೆಱಗುವಾತನಂ ಪೋಲ್ಗುಂ Ap. 2, 9 va. Tu. ಕಾರ್ತ.

ಕಾಲದೂತ kāla-dūta. a messenger of Death or of Yama (Dp. 49, 3; My.).

ಕಾಲಧರ್ಮ kāla-dharma. *death.*

ಕಾಲಪವನಾಶನ kāla-pavanāśana. the serpent Coluber nāga (Bp. 46, 37).

ಕಾಲಪುರುಷ kāla-puruṣa. time personified; death personified (Abh. P. 14, 28 va.).

ಕಾಲಪೃಷ್ಠ kāla-priṣṭha. *N. of the bow of Karṇa.*

ಕಾಲಭೇದ kāla-bhēda. = ಕಾಲವಿಶೇಷ. a particular time (Śmd. 400; Śm. 78; Nn. 117).

ಕಾಲಭೈರವ kāla-bhairava. the terrible Bhairava: Śiva's form at the destruction of the world (J. 16, 31).

ಕಾಲಮಾನ kāla-māna. measurement of time; time as to its characters (B. 5, 305; My.). see ನಡಾವಳಿ.

ಕಾಲಮುಖ kāla-mukha. (ಅಗರು Mr. 335, o. r. ಕಾಕ-). *cf.* ಕಾಲಾಗುರು.

ಕಾಲಮೂರ್ತಿ kāla-mūrti. time personified. (My.).

ಕಾಲಮೇಷಿ kāla-mēṣi. *the plant Vernonia anthelmintica* Willd.

ಕಾಲಮೇಷಿಕೆ kāla-mēṣike. *the plant Rubia munjista* Roxb. 2, perhaps: *the plant Ipomoea atropurpurea* Chois.

ಕಾಲಯವನ kāla-yavana. an asura destroyed by Kriṣṇa through Mucukunda, q. v. (Bhāgavata 10, 51, 44).

ಕಾಲಯುಕ್ತಿ kāla-yukti. the fiftysecond year of the cycle of sixty (My.).

ಕಾಲರಾತ್ರಿ kāla-rātri. = ಕಾಳರಾತ್ರಿ. a dark night. 2, the night of all-destroying time, the night of destruction at the end of the world: Durgā (Śsv. 3, 6. 12).

ಕಾಲರುದ್ರ kāla-rudra. = ಕಾಲಭೈರವ. (J. 2, 41).

ಕಾಲವಶ kāla-vaśa. = ಕಾಲಾಧೀನ. subject to time or death (Abhā. 2, 39. 42).

ಕಾಲವಹ್ನಿ kāla-vahni. = ಕಾಲಾಗ್ನಿ. (Bp. 46, 42; 53, 71).

ಕಾಲವಾಚಕ kāla-vācaka. a term expressing time (Śmd. 147. 400).

ಕಾಲವಾಚಿ kāla-vāci. = ಕಾಲವಾಚಕ. (Śmd. 146).

ಕಾಲವಿಶೇಷ kāla-viśēṣa *a particular (point of) time* (ಕಾಲಭೇದ Nn. 117).

ಕಾಲವೇಳೆ kāla-vēḷe. dupl. [punctuality]. (Bp. 38, 11).

ಕಾಲವ್ಯಾಪಿ kāla-vyāpi. *filling all time, everlasting.*

ಕಾಲಶಿವ kāla-śiva. N. of Śiva (Bp. 48, 2).

ಕಾಲಶೇಯ kālaśēya. (fr. ಕಲಶಿ). buttermilk.

ಕಾಲಸೂತ್ರ kāla-sūtra. *N. of a hell.*

ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ kāla-skandha. *a sort of ebony, Diospyros embryopteris* Pers. 2, *a tree bearing dark blossoms, Xanthochymus pictorius* Roxb.

ಕಾಲಹರ kāla-hara. Śiva (Śsv. 5, 28).

ಕಾಲಹರಣ kāla-haraṇa. spending or passing the time (C; B. 3, 101); delay, procrastination (My.).

ಕಾಲಾಗುರು kāla-aguru. *a black kind of Agallochum.*

ಕಾಲಾಗ್ನಿ kāla-agni. the fire that is to destroy the world; the conflagration at the end of time (J. 4, 26; 21, 33).

ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರ kālāgni-rudra. Rudra regarded as the fire that is to destroy the world. (Śmd. 142). — ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 6).

ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರೋಪನಿಷದ್ kālāgnirudra-upaniṣad. N. of an Upaniṣad (Bp. 43, 74).

ಕಾಲಾಂಗಿ kāla-aṅgi. cardamom. (ಎಲಚಿ, ಏಲಕ್ಕಿ Mr. 141).

ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮ kāla-atikrama. passing the proper boundary of time (ಅತಿವೇಳೆ, ಕಾಲವು ಅತಿಗಳದು ಹೋಹುದು Nn. 132).

ಕಾಲಾಧೀನ kāla-adhīna. subject to time or death (Abhā. 2, 36. 40. 41).

ಕಾಲಾನುಕಾಲ kāla-anukāla. from season to season, year by year (C.); at some time or other, once (My.).

ಕಾಲಾನುಕೂಲ kāla-anukūla. suitableness of time, favourable moment (Bp. 44, 20).

ಕಾಲಾನುಸರಣೆ kāla-anusaraṇe. conformity to the times (My.).

ಕಾಲಾನುಸಾರ kāla-anusāra. = ಕಾಲಾನುಸರಣೆ. (My.).

ಕಾಲಾನುಸಾರ್ಯ kāla-anusārya. *a kind of yellow fragrant wood.* 2, *gum benjamin or benzoin.* see ಕಲ್ಲುಹುವ್ವು.

ಕಾಲಾನ್ತಕ kāla-antaka. time regarded as the god of death, Yama (J. 16, 38). 2, Śiva (My.).

ಕಾಲಾನ್ತಕೃತ್ kāla-anta-kṛit. Śiva (My.).

ಕಾಲಾನ್ತರ kāla-antara. interval; process of time, period; another time, a later time (My.; B. 4, 128).

ಕಾಲಾಯಸ kāla-ayasa. *iron.*

ಕಾಲಾರಿ kālāri. (kālāṛi). the black-sided sandpiper, Charadrius (Bḍ.).

ಕಾಲಾವಧಿ kāla-avadhi. 1. fixed or appointed time (C.); the end of a year (My.); end (Abh. P. 14, 184).

ಕಾಲಾವಧಿ kāla-āvadhi. 2. (*i. e.* a wrong form of ಅವಧಿ). scaffolding (My.).

ಕಾಲಾಸ kālāsa. ಕಾಳಾಸ. a banner, a flag (ಧ್ವಜ Mr. 299).

ಕಾಲಾಹಿ kāla-ahi. the black cobra, Coluber nāga or tripudians (J. 30, 3).

ಕಾಲಿ kāli. a woman who has feet. see ಹಾಱುಗಾಲಿ.

ಕಾಲಿ kāli. = ಕಾಳಿ. black colour. 2, *Durgā.*

ಕಾಲಿಕ kālika. *relating to time*; fit for any particular season.

ಕಾಲಿಕಾದೇವಿ kālikā-dēvi. Durgā (My.).

ಕಾಲಿಕೆ kālike. ಕಾಲಿಕಾ. = ಕಾಳಿಕೆ. blackness. 2, cloudiness; *a dense mass, multitude, or succession of clouds.* 3, rust; verdigris (ಕಿಲಿಮ್ಬು Śs.). 4, Durgā.

ಕಾಲಿಂಗ kāliṅga. = ಕಾಳಿಂಗ. N. of a country, its people and prince; belonging to Kaliṅga. 2, an elephant. 3, a snake (the black cobra). 4, a water-melon. 5, a poisonous plant.

ಕಾಲಿಂಗಮರ್ದನ kāliṅga-mardana. the snake-subduer: Kṛiṣṇa (My.).

ಕಾಲಿದಾಸ kāli-dāsa. ಕಾಳಿ-. N. of a celebrated poet (Ch. v. 1; Bp. 54, 70).

ಕಾಲಿನ್ದಿ kālindi. *the river Yamunā.*

ಕಾಲಿನ್ದಿವೈರಿ kālindi-vairi. Balarāma (ಬಲ Mr. 21).

ಕಾಲಿನ್ದಿಸಹಜಾತ kālindi-sahajāta. Yama (Mr. 49).

ಕಾಲಿನ್ದೀಕರ್ಷಣ kālindī-karṣaṇa. *Balarāma.*

ಕಾಲಿನ್ದೀಭೇದನ kālindī-bhēdana. *Balarāma.*

ಕಾಲಿನ್ದೀಸೋದರ kāiindī-sōdara. *Yamunā's brother: Yama.*

ಕಾಲಿಮ kālima. blackness. (Cpr. 4, 43).

ಕಾಲಿವೆ kālive. = ಕಾಲ್ 2, etc. a channel, etc. (C.; Tu. ಕಾಲ್ವೆ; Te. ಕಾಲವೆ, ಕಾಲುವೆ; T. ಕಾಲ್ವಾಯ್). ಊರ ಗುದ್ದಲಿ ತನ್ದು ನಾಡುಕಾಲಿವೆ ತೆಗೆದ (getting no money, for nothing, Prv.).

ಕಾಲೀನ kālīna. relating to any particular time; timely, seasonable. (My.).

ಕಾಲೀಯಕ kālīyaka. *a kind of yellow fragrant wood.*

ಕಾಲು kālu. 1. = ಕಾಲ್ 1. the foot, etc. (ಅಂಘ್ರಿ, ಚರಣ, ಪಾದ Hlā.; ಅಂಘ್ರಿ, ಪದ, etc. Mr. 332; C.). ಸತತಮುಂ ಕಾಲು ನಿಲ್ಲದೆ ತೊಟಲುವ ಆ ರವಿ (Bp. 54, 12). ಧರ್ಮಮ್ ಇಲ್ಲದ ಅರಸು ಮುಱಿದ ಕಾಲಿನ ಗೊರಸು (Dp. 54). ಕುನ್ತಿಯು ಕಾಲಿಗೆ ಎಱಗಿದಂ (Bh. 2, 13, 13). ಕಾಲುಗಳು (Si. 174. 199). ಎರಡೇ ಕಾಲಿನಿನ್ದ ನಡಿಯುತ್ತವೆ (B. 1, 13). ಕಾಲಿಲಿ (4, 47. 123). ನನಗಾದರೂ, ಆತ್ಮಾರಾಮನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ತನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೇಟಿಕೂಡದಷ್ಟು ಕ್ಲೇಶವಾಗಿದೆ (4, 198). ಕಾಲಿದ್ದವರು ಕಾಸಿಗೆ ಹೋದರೆ ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೀ, ಕುಣ್ಟಮುಱುವ? — ತಲೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಹೊಣೆಯಾದ ಹಾಗೆ (see ಕಾಲ್ಹೊಣೆ). — ಹಾದರಗಿತ್ತಿಯು ಕಾಲು ಹಸೆಯು ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲದು. — ಕಾಲ ತೊನ್ತಿದ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೆ ಬಿಡದು (Prvs.). = ಕಾಲ ಕುಬಸ. trowsers (B. 3, 114). — ಕಾಲ ಕೆದಱು. to scratch or paw (another's foot) with his foot, in order to rouse a quarrel (an expression used to show that a quarrel is picked up causelessly, C.). ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನ ಕೂಡ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲ ಕೆದಱಿ ಜಗಳಾ ತೆಗೆದು (B. 2, 31). ಕಾಲಟ್ಟ. -ಅಟ್ಟ. a kind of bench (C.). — ಕಾಲ ನಡಿಗೆ. walking on foot (C.; B. 4, 188). — ಕಾಲನ್ದಿಗೆ. -ಅನ್ದಿಗೆ. a bracelet for the leg ornamented with little bells, etc. (C.). — ಕಾಲಾಡಿ. -ಆಡಿ. a quick, fast walker (My.); a wanderer, loafer (R., T.). — ಕಾಲಾಡಿಯೊಣ್ಟೆ. a fast-walking camel (My.). — ಕಾಲಾಡಿತನ. -ಆಡಿತನ. much walking, roaming (My.). — ಕಾಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to take a walk (My.; used of men and beasts). — ಕಾಲಾಡು. -ಆಡು. to take a walk or exercise, used only of stable-cattle (S. Mhr.), also of persons (My.). — ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಟು. = ಕಾಲು ಬೀಟು. (My.) — ಕಾಲು ಕಟ್ಟು. 1. to tie the leg or legs. 2, to embrace (another's) feet (My.). see Prv. s. ಕಾರ್ಯವಾಸಿ. — ಕಾಲುಕಟ್ಟು. 2. marriage (My.). — ಕಾಲುಕಡಗ. a kind of plain anklet (C.; ಪಾದಾಂಗದ Si. 220). ಕತ್ತೆಗೆ ಯಾಕೆ ಕಾಲುಕಡಗ? (Prv.). — ಕಾಲುಕಣ್ಣೆ. = ಕಾಲುಗಣ್ಣೆ. (ವಟರ Mr. 380; Abhā 5, 47). 2, any one of the tie-ropes of a ḍāvaṇi (My.). — ಕಾಲುಕುಪ್ಪಸ. = ಕಾಲ ಕುಬಸ. (My.) — ಕಾಲುಗಣ್ಣೆ -ಕಣ್ಣೆ. a rope for tying, or catching, the feet (Bh. 3, 13, 23). — ಕಾಲುಗೊರಸು. a hoof (ಶಫ, ಖುರ Si. 274; My.). — ಕಾಲುಂಗರ. -ಉಂಗರ. = ಕಾಲುಂಗುರ (s. ಕಾಲ್ 1). a ring worn on the second toe (C.). — ಕಾಲು ಚೀಲ. a pair of stockings (C.; B. 5, 297). — ಕಾಲು ತೆಗೆ. = ಕಾಲ್ತೆಗೆ. to run away (C.). ಸಿಂಹದ ಗರ್ಜನೆಗೆ ಮೃಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಗದಗದ ನಡುಗಿ, ನಿಲ್ಲಲಾಱದೆ, ಕಾಲು ತೆಗೆಯುತ್ತವೆ (B. 4, 212). — ಕಾಲುತೊಡಿಗೆ. a leg-trinket (Si. 220). — ಕಾಲುದಾರಿ. = ಕಾಲುವಟ್ಟೆ. (C.). — ಕಾಲುದೂಳಿ. ಕಾಲು ದೂಳು. dust of the feet: an evil (especially belly-ache) that may have been occasioned by coming into contact with the foot-dust of others (My.). — ಕಾಲುದೋಳಿ. = ಕಾಲುದೂಳಿ. (S. Mhr.). — ಕಾಲುನಡೆ. walking on foot. 2, a cow; cattle. (C.; Si. 268. 280. 425). — ಕಾಲುಬಲ. foot-soldiers (My.; S. Mhr. rare). — ಕಾಲು ಬೀಟು. to fall at one's feet. ಆತನ ಕಾಲು ಬಿದ್ದು (B. 3, 25). ರಾಕ್ಷಸನ ಕಾಲು ಬೀಟಲು (5, 132). — ಕಾಲು ಮಡಿ. 1. to bend the leg, *i. e.* to make water (C.). — ಕಾಲುಮಡಿ, 2. urine (S. Mhr.). — ಕಾಲುಮಱೆ. foot-protection: a kind of sandal or shoe worn especially by peasants (S. Mhr.). — ಕಾಲು ಮಾಡು. to make for, to move toward, to begin. ಆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಮಾಡಿದನು (S. Mhr.). 2, ಕಾಲು ಮಾಡೂದು ಭಾರವಮ್ ಎನಿಕ್ಕು (with regard to

hunting Mr. 380, o. r. in one MS. ಪಾಲು). — ಕಾಲುಮೂಱು. a foot without any ornament (My.). — ಕಾಲುಮೆಟ್ಟು. a shoe (S. Mhr.) 2, mutual treading upon the feet: irritating one another to quarrel (Bh. 1, 8, 1; *cf.* ಕಾಲ ಕೆದಱು). — ಕಾಲುವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. a foot-path (ವರ್ತ್ಮನಿ, ಏಕಪದಿ Nr.). — ಕಾಲುಸರಪಣಿ. a chain worn as an ornament just above the ankles (C.; Si. 220). — ಕಾಲು ಹೊೞೆ. = ಕಾಲ್ವೊೞೆ. a fordable river (C.). — ಕಾಲೆೞೆ. -ಎೞೆ. to draw along, as a foot or the feet (B. 4, 123; J. 3, 41).

ಕಾಲು kālu. 2. = ಕಾಲ್ 3. a quarter, etc. (C.). ಒನ್ದು ಅರ್ಬುದ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡೂ ಕಾಲು ಕೋಟಿ ಜನರು (B. 4, 100). ಎನ್ಬತ್ತೆರಡೂ ಕಾಲು ಕೋಟಿ (4, 100). — ಕಾಲುವಾಸಿ. one-fourth (My.).

ಕಾಲು kālu. = ಕಾಲ್. time. see ಮೞೆಗಾಲು.

ಕಾಲುರಿಚ kālurica. (fr. ಕಾಲೂರ್-ಇಚ Śmd. 236). a rustic (ಗ್ರಾಮ್ಯ Kk. 38; Śm. 47; ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗ, ಗ್ರಾಮ್ಯ Ss.; Rśv. 1, 23).

ಕಾಲುವೆ kāluve. = ಕಾಲಿವೆ, etc. a channel, etc., (ಕುಲ್ಯೆ Nr.; My.). ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೋಱೆ ಕುಲ್ಯೆ ಎನ್ಬುದು, ಇದು ಕಾಲುವೆ (Nr.; see Si. 82. 94. 116). ಗಿಡು ಮರಕ್ಕೆ ಎಱೆವ ನೀರ ಕಾಲುವೆಗಳ್ (ಆವಾಲ, etc. Mr. 108). see J. 18, 13; B. 4, 184. — ಕಾಲುವೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to construct a water-course (Bp. 10, 5).

ಕಾಲುಷ್ಯ kāluṣya. (fr. ಕಲುಷ). foulness, turbidness, filth; sin; want of harmony. (My.).

ಕಾಲೆ kāle. *indigo, indigofera tinctoria* Lin. 2, *long pepper, Piper longum.* 3, perhaps: *the ptant Ipomoea atropurpurea* Chois. 4, *black cumin, Nigella indica* Roxb.

ಕಾಲೇಯ kālēya. *saffron.*

ಕಾಲೇಯಕ kālēyaka. *the plant Curcuma xanthorrhiza* Roxb. see ಮರದರಿಸಿನ.

ಕಾಲೋಚಿತ kāla-ucita. suitable to the time; opportune, in season; at a convenient time; a convenient time (J. 2, 55; C.).

ಕಾಲೋದಕ kāla-udaka. N. of a dark piece of water; N. of an ocean. see Cpr. 1, 72; 1, 73 va.; 10, 105 va.

ಕಾಲೋರಗ kāla-uraga. = ಕಾಳೋರಗ, ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ, q. v. (Nn. 4).

***ಕಾಲ್ಗುತ್ತು kāl-kuttu2.** to go deep into the matter, examine? ಸಕ್ಕಿಯಾಗವನೀವನ್ತುಟನೀಯದನ್ತುಟನದಂ ಬಲ್ಲನ್ತು ಕಾಲ್ಗುತ್ತಿನೋಡು Pb. 9, 26.

ಕಾಲ್ಪಕ kālpaka. *the plant Curcuma zerumbet* Roxb.

ಕಾಲ್ಪಿ kālpi. (fr. ಕಲ್ಪ). preceptive, ritual (fem.). 2, the town of Kālpi in the N. W. Provinces. — ಕಾಲ್ಪೀ ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. sugar-candy from Kālpi (S. Mhr.; B. 3, 45).

ಕಾಲ್ಯ kālya. *timely, seasonable; pleasant, auspicious.* 2, *dawn, day-break.*

ಕಾಲ್ವೆ kālve. = ಕಾಲುವೆ, etc. a channel, etc. (ಕಾಲ್ Kk. 23; ಕಾಲ್, ಪುರ Ct. II, 53; My.).

ಕಾವ kāva. = ಕಾಬ. relative participle present and future of ಕಾ 1, q. v. [ಕಾವನುಂ ಸೀರಪಾಣಿ Pb. 4, 32]. see Bp. 28, 11. 66; 46, 36; 52, 14; 53, 45; J. 15, 22. ಕಾವನ್ನರ್ (-ಅನ್ನರ್, *i. e.* ಅನ್ಥವರ್, Abh. P. 13, 138).

ಕಾವ kāva. Tbh. of ಕಾಮ (Ct. I. 10; II, 17; Śm. 7; ಕಮ್ಮಂಗಡೆಯ Ct. I. 94; ಇಂಗೋಲ್ವಿಲ್ಲ, etc. Kk. 79; ಮನ್ಮಥ 8; ಮದನ Bhn. 8). — ಕಾವನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. Kāma's father; Viṣṇu (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 7; Śm. 5).

ಕಾವಚಿಕ kāvacika. (fr. ಕವಚ). *a multitude of mailed soldiers.*

ಕಾವಂಚಿ kāvañci. = ಕಾಚಿ, etc. the lemon grass, Andropogon schoenanthus L. (St. & Pl.; T. ಕಾವಟ್ಟೆ, M. ಕಾವಟ್ಟೆ; Te. ಕಾವಂಚಿ, the fragrant grass Hoemonites cordifolia Roxb. = ಕತ್ತೃಣ).

ಕಾವಡಿ kāvaḍi. = ಕಾಗಡಿ No. 1. a bamboo lath or pole, provided with slings at each end, for the conveyance of pitchers, etc. across the shoulder (ಪರ್ಯಾಹಾರ, ವಿವಧ Si. 431; C.; Te.; T. ಕಾ, ಕಾವಡಿ, ಕಾವುತ್ತಡಿ; M. ಕಾವು, ಕಾವಡಿ; Mhr. ಕಾವಡ; T., M. ಕಾವು, to carry burdens by a kāvaḍi). ಕಾವಡಿ ಹೊಱುವವನು (ವಾರ್ತಾವಹ, ವೈವಧಿಕ Si. 340). see ಅಡ್ಡ-. — ಕಾವಡಿಯ ಉಟ್ಟೆ. (ಶಿಕ್ಯ, ಕಾಚ, ಕಾವಡಿಯ ಡಬ್ಬೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲುವು Si. 344). — ಕಾವಡಿಯ ದಬ್ಬೆ. the bamboo lath of a kāvaḍi (Si. 344).

ಕಾವಣ kāvaṇa. protection; a shade, a shed, a pandal (Śmd. 25). [ಧನದಭವನಮೆನಿಪ ಸಿರಿಯ ಬಚ್ಚರಾಪಣಂಗಳಿಂ ಪೊದಟ್ಟ ಕಾವಣಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 4, 92 va.]; (ಪನ್ದಲ್ Ct. II, 93; ಚಪ್ಪರ, ಪನ್ದಲ್ Kk. 26; Cpr. 8, 73 va.; V. 4, 50; ಪನ್ದರ, ಚಪ್ಪರ Śm. 59; T.).

ಕಾವನ್ದ kāvanda. lord, master, owner (C.; H., Mhr. ಖಾವನ್ದ; M. ಕಾಮುನ್ದ, ಕಾಮುನ್ನಿ; T. ಕಾವನ್ದು).

ಕಾವರ kāvara. = ಕಾವುರ, ಕಾಹುರ. mental heat; passion, anger, wrath (ಕೋಪ Bhn. 22, o. r. ಕಾವುರ; Mhr. ಕಾವರಾ, wild from fright, rage, etc.; Te. ಕಾವರ, pride of flesh, arrogance; T. ಕಾತ್ತಿರ, fatness, corpulence; wrath, anger).

ಕಾವಲ್ kāval. = ಕಾವಲ, ಕಾವಲು, ಕಾವಲಿ 1. guarding, protecting, watching; a guard, a watch; custody; a place where anything is guarded, or cattle are tended (Tu., T.; Te. ಕಾವಲಿ). ಹಗಲ್ ಅಯ್ದು ಕಾವಲನ್ ಇರಿಸಿ (Bp. 43, 46); ಕಾವಲ್ಗೆ (J. 4, 29; 5, 20; 20, 4). ಕೋಟೆಕೊತ್ತಳದ ಕಾವಲ್ಗಳಂ ಬಲಿದರ್ (9, 17). — ಕಾವಲವ. -ಅವ. a protector; a guard; a sentinel. ರಥದ ಕಾವಲನನ್ದಿರ್ (ಸವ್ಯೇಷ್ಠ, ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥ Nr.). ಹೊಱವಳೆಯದ ಕಾವಲವನು (ಪರಿಧಿಸ್ಥ Nr.). — ಕಾವಲ್ಗನ. = ಕಾವಲವರು. (Si. 279).

ಕಾವಲ kāvala. = ಕಾವಲ್, etc. (S. Mhr.; ಅಂಗರಕ್ಷೆ G.). ಬಾಗಿಲ ಇಕ್ಕಿ, ಹೊಱಗೆ ನಾಯಿಯಾ ಕಾವಲ ಇಟ್ಟು (B. 2, 45). see ಬೆಂಗಾವಲ. — ಕಾವಲದವ. -ಅವ. = ಕಾವಲವ. (ವಿಶಾಯ, ಸೇನಾರಕ್ಷ G.).

ಕಾವಲಿ kāvali. 1. = ಕಾವಲ್, etc. guarding; a watch, etc. (C.).

ಕಾವಲಿ kāvali. 2. = ಕಾವಲೆ 1. a plate or pan for frying or baking (ಕನ್ದು, ಸ್ವೇದನಿ, ಸ್ವೇದನಿಕೆ Hlā., Nr., Mr. 211; Si. 308; ಕರಿಯುವ ಬಾಳಿಗೆ G.; C.; Tu. ಕಾವೊಲಿ). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾವಲಿಹೆಂಚು (ಕನ್ದು, etc. Si. 308). [ಕಾಯ್ದು ಕಾವಲಿಗಳೊಳ್ ಪೆರ್ಮರನಾಗೆ ತಾಳಿಸುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ಎಲ್ಲರ ಮನೇಲಿ ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗೆ ತೂತು (Prv.). see Bp. 53, 53; ಕಡು-. ಹುರಿಗಾವಲಿ, ಹೆಗ್ಗಾವಲಿ; Prv. s. ದೋಸೆ.

ಕಾವಲಿಗಾಱ kāvali-gāṟa. = ಕಾವಲವ. a guard, etc. (ಬೇಹುಕಾಱ G.).

ಕಾವಲು kāvalu. = ಕಾವಲ್, etc. (My.). ದಣ್ಡು ಕಾವಲಿಗಾಗಿ (Si. 268). ಕುರುಡನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ದೈವದ ಕಾವಲು (Prv.). see ದನಗಾವಲು, ಹುಲ್ಲು-; Prv. s. ಮದವಣಿಗಿತ್ತಿ.

ಕಾವಲುಗಾಱ kāvalu-gāṟa. = ಕಾವಲಿಗಾಱ. (B. 4, 156. 180).

ಕಾವಲೆ kāvale. 1. = ಕಾವಲಿ 2. a pan for frying. (Rām. 5, 8, 69; My.).

ಕಾವಲೆ kāvale. 2. = ಕಾಲುವೆ, etc. (C.). a channel. ರಕ್ತದ ಕಾವಲೆಗಳು ಹರಿದವು (B. 4, 10).

ಕಾವಳ kāvaḷa. = ಕಾವುಳ, ಗಾವಳ. darkness (ತಿಮಿರ, ಕತ್ತಲೆ Nn. 12; C.; Mhr. ಕಾಹುರಾ; Te. ಕಾವಿರಿ, ಕಾವುರು, ಕಾವುರೆ, black vapour; anything that appears like smoke). see J. 18, 43. 44; Rām. 3, 5, 9.

ಕಾವಳು kāvaḷu. ? (ಕಾವಳು ಪಾಣ್ಡುರು Ct. I, 86, o. r. ಕಾರಣ ಪಾನ್ಥರು; *cf.* ಪಾಣ್ಡುರ?).

ಕಾವಾಕುಳ kāvākuḷa. a herb with yellow flowers, Jussieua villosa Lam. (St. & Pl.).

ಕಾವಾಡೆ kāvāḍe. = ಕವಡೆ, etc. a kind of plant? see ಕಕ್ಕಾವಾಡೆ.

ಕಾವಿ kāvi. a red earth or ochre (ಜಾಡುಕಲ್ Śm. 52; ಹಿಮು, ಜಾಜು Nn. 81; C.; T., M., Te., Tu.; Mhr. ಕಾವ); cloth dyed with red ochre. ಆವಳೊರ್ವಳು ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನ್ ಉಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನ್ ಇಲ್ಲದವಳು (ಕಾತ್ಯಾಯನಿ Nr.). ಓದಿ, ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ, ತೇದು, ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿ ಎನಬೇಡ! ಇನ್ದ್ರಿಯವ ಕಾದಾತ ಯೋಗಿ (Sp.). ಕಾವಿಯಱಿವೆ (ಕಾಷಾಯಾಮ್ಬರ G.). — ಕಾವಿಕಲ್ಲು. red ochre (My.). — ಕಾವಿಯುಣ್ಡೆ. -ಉಣ್ಡೆ. a ball of red ochre (My.).

ಕಾವು kāvu. 1. = ಕಾಯ್ಪು, etc. heat; glow (C.; Tu.). ಔಷಧದ ಕಾವು (B. 3, 28). ಬಿಸಲಿನ ಕಾವು (4, 119). ಮೆಯ್ಯ ಕಾವು (My.). ನೀರಿನ ಕಾವು (My.). 2, cauterization. — ಕಾವು ಕೊಡು. to apply heat, to foment (C.). 2, to cauterize (My.). — ಕಾವು ಹಾಕು. to cauterize (My.).

ಕಾವು kāvu. 2. = ಕಾಂವು, ಕಾಮು. (Tbh. of ಕಡಮ್ಬು, ಕದಮ್ಬು, ಕರಮ್ಬು, ಕಲಮ್ಬು ? or vice versā?). a stalk, a culm, a stem; a handle (C.; T. ಕಾಮ್ಬು; M. ಕಟಮ್ಬು, ಕಾದು, ಕಾಮ್ಬು). [ಕರಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವಿನೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ನೂಪುರಮಂ Pb. 5, 6 va.]; (Cpr. 1, 93 and Mhr. ಖಾಮ್ಬು). ಕೊಡೆಯ ಕಾವು (Śmd. 161). ಹಸುರ ಶಾಕದ ಕಾವು (ಕದಮ್ಬು, ಕರಮ್ಬ 352). ತಾವರೆಯ ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾವು (ನಾಲ); ತೃಣಧಾನ್ಯಗಳ ಕಾವು (ನಾಳಿ, ನಾಲ, o. r. ನಾಡಿ); ಈಚುಪೋದ ಕಾವು (ಪಲಾಲ); ವೀಣೆಯ ಕಾವು (ವೀಣಾದಣ್ಡ, ಪ್ರವಾಲ); ಹಸುರಾದ ಶಾಕದ ಕಾವು (ಕಡಮ್ಬು, ಕಲಮ್ಬು Nr.). ಕಾವಿಲ್ಲದ ಬಾಚಿ ಯಾತಕ್ಕೂ ಬೇಡ. — ಕೊಡಲೀ ಕಾವು ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯು (Prvs.). see Si. 96. 162. 310. — ಕಾವು ಬಚ್ಚಲೆ. (ಉಪೋದಕೆ Si. 162).

ಕಾವು kāvu. 3. = ಕಾ 3. an imitative sound: cawing (Te.; Mhr. ಕಾವಕಾವ; ಕಾವಳಾ, a crow). — ಕಾವು ಕಾವು. rep. the cawing of crows (C.). ಕಾಗೆ ಸಾಕಿದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಮಱಿ ಸುಸ್ವರದೊಳ್ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಗೆಯನ್ದದಿ ಕಾವು ಕಾಣೆನ್ದು ಅಱಚುವದೆ? (Bp. 3, 79). 2, the weeping of babies (My.).

ಕಾವುಂಜಿ kāvuñji. = ಕಾವಂಚಿ, etc. (ಭೂತಿಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Nr.).

ಕಾವುರ kāvura. = ಕಾವರ, q. v. mental heat.

ಕಾವುಳ kāvuḷa. = ಕಾವಳ, etc. darkness. (Abh. P. 14, 128 va.; Grj. 4, 142).

ಕಾವೆ kāve. ringing and turning and twisting of a horse whilst at full speed; starting him violently up and down (Mhr., H. ಕಾವಾ). — ಕಾವೆ ತಿರುಗಿಸು. to longe a horse (R.).

ಕಾವೇರಿ kāvēri. *the river Kāvēri.* (Bp. 26, 54; 50, 38; Rśv. 2, 4).

ಕಾವ್ಯ kāvya. (fr. ಕವಿ). = ಕಬ್ಬ, ಕಾಬ್ಯ. *Uśanas or Śukra.* 2, a poem, a piece of poetry, a poetical composition [Kr. 1, 6]; (Kāvy. II, 1, 7; III, 2; IV, 1). 3, a poet (Bp. 9, 43).

ಕಾವ್ಯಕರ್ತಾರ kāvya-kartāra. a poet (ಕವಿ Mr. 360).

ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃ kāvya-kartṛi. = ಕಾವ್ಯಕರ್ತಾರ. (ಕೃತಿಪತಿ, ಕವಿ Nn. 59).

ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯ kāvya-paricaya. acquaintance with or knowledge of poems (Śmd. 175).

ಕಾವ್ಯಮಲವ್ಯಾವೃತ್ತಿ kāvya-mala-vyāvṛitti. rejection of, or turning away from, impurities in poetical composition (Kāvy. I, 1a, 5; II, 1, 1 seq.).

ಕಾವ್ಯರಚನೆ kāvya-racane. composition of a piece of poetry [Kr. 1, 53]; (J. 34, 46; My.).

ಕಾವ್ಯಸಮಯ kāvya-samaya. = ಕವಿಸಮಯ. poetic convention. (Kāvy. V, 1, seq.).

ಕಾವ್ಯಾಂಗ kāvya-aṅga. the body of a poetical composition (Kāvy. IV, 2, 14).

ಕಾವ್ಯಾಲಂಕೃತಿ kāvya-alaṅkriti. rhetorical or poetical ornament (Kāvy. II, 2, B, 33).

ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕ kāvya-avalōka. (also ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ). looking at or considering poetical composition: the title of Nāgavarma's work on poetics (Kāvy. I, 1a, 3).

***ಕಾವ್ಯೋಕ್ತಿ kāvyōkti.** style of poetical composition Kr. 2, 52.

ಕಾಶ kāśa. = ಕಾಸ 1, appearance; shining; splendour (Bp. 47, 72). see ಆ-, ನೀ-, ಪ್ರ-, etc. 2, *the grass or reed Saccharum spontaneum* (ಕಾಟುಗಬ್ಬಿಸೆ Mr. 111).

ಕಾಶನ kāśana. causing to appear. see ಪ್ರ-.

ಕಾಶಾಕರ್ಪಟ kāśā-karpaṭa. = ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ. a rag used to cover the privities or to gird the loins.

ಕಾಶಿ kāśi. ಕಾಶೀ. = ಕಾಸಿ 1. shining, appearing; see ಜಿತ-. 2, *Benares* (Bp. 53, 56); N. of a people. ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಕಾಶಿಯಿನ್ದ ರಾಮೇಶ್ವರತನಕ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು (B. 5, 59). see Dp. 165. — ಕಾಶಿಕಾಗದ. good white paper (S. Mhr.). — ಕಾಶಿಕುಪ್ಪೆ. a phial in which pilgrims keep water taken out of the Ganges at Benares (T.; R.). — ಕಾಶಿತಾಲಿ. a metal vessel used like the ಕಾಶಿಕುಪ್ಪೆ (My.). 2, a marriage-badge attached to an ornamental necklace (My.). — ಕಾಶಿಪಟ್ಟೆ. fine silk (My.). — ಕಾಶೀ ಭಾಗೀರಥಿ. water brought from Benares (My.).

ಕಾಶಿಕೆ kāśike. ಕಾಶಿಕಾ. Benares. (J. 5, 28).

ಕಾಶಿನಾಥ kāśi-nātha. N. (Bp. 37, 7; 59, 5). 2, Śiva.

ಕಾಶಿರಾಜ kāśi-rāja. N. of the father of Anusālva (J. 12, 37).

ಕಾಶೀರಾಯ kāśī-rāya. N. (B. 4, 55).

ಕಾಶೀವಿಶ್ವನಾಥ kāśī-viśvanātha. Śiva (C.).

ಕಾಶೆ kāśe. ಕಾಶಾ. = ಕಾಚಾ, ಕಾಸಿ 2, ಕಾಸೆ. the end of a woman's garment tucked into the waist-band (not Sk.; Mhr. ಕಾಚ್ಯಾ). 2, a cloth used to cover the privities or to gird the loins (not Sk.).

ಕಾಶ್ಮರಿ kāśmari. *the tree Gmelina arborea* Roxb.

ಕಾಶ್ಮರ್ಯ kāśmarya. = ಕಾಶ್ಮರಿ. see Nr. s. ಸೀವನ್ನಿ.

ಕಾಶ್ಮೀರ kāśmīra. relating to Kaśmīra; the country Kāśmīra (Bp. 6, 19). 2, *the root of Cestus speciosus.* 3, saffron (ರಕ್ತ, ಕುಂಕುಮದ ಹೂವು Nn. 126).

ಕಾಶ್ಮೀರಜ kāśmīra-ja. *saffron.*

ಕಾಶ್ಮೀರಜನ್ಮ kāśmīra-janma. *saffron.*

ಕಾಶ್ಯಪ kāśyapa. (fr. ಕಶ್ಯಪ). pertaining to Kaśyapa; Kaśyapa (Mr. 258); Aruṇa.

ಕಾಶ್ಯಪಿ kāśyapi. *the earth.* 2, *Aruṇa, the charioteer of the sun.*

ಕಾಷಾಯ kāṣāya. = ಕಾಸಾಯ. red. 2, *a red cloth.*

ಕಾಷಾಯಧಾರಿ kāṣāya-dhāri. an ascetic (ಸನ್ಯಾಸಿ G.; My.).

ಕಾಷಾಯವಸನ kāṣāya-vasana. having a red cloth (Sk.); a red cloth (My.).

ಕಾಷ್ಠ kāṣṭha. = ಕಡ್ಡಿ. a piece of wood, a stick; a pin, a bolt (ಕೀಲಕ, ಕೀಲು Nn. 101); *wood,* especially dry wood (ಕಟ್ಟಿಗೆ Nn. 69; ಶುಚಿ Nn. 18; ಇನ್ಧನ, etc., ಅಡುಗಬ್ಬು Mr. 48; ಒಣಗಿದ ಮರ, ದಾರು Nr.). 2, a blockhead (ಮೂರ್ಖ Nn. 33). 3, thinness, poorness (ಕೃಶ, ಬಡವು 33). 4, = ಕಾಷ್ಠೆ (Nn. 33).

ಕಾಷ್ಠಕುದ್ದಾಲ kāṣṭha-kuddāla. *a scraper or shovel.*

ಕಾಷ್ಠತಕ್ಷ್ kāṣṭha-takṣ. -ತಟ್. *a carpenter.*

ಕಾಷ್ಠವ್ಯಸನ kāṣṭha-vyasana. worthless, vain grief (My.).

ಕಾಷ್ಠಾಮ್ಬುವಾಹಿನಿ kāṣṭha-ambu-vāhini. *a wooden bucket or baling vessel.*

ಕಾಷ್ಠಿಕೆ kāṣṭhike. = ಕಟ್ಟಿಗೆ. a piece of wood.

ಕಾಷ್ಠೀಭೂತ kāṣṭhī-bhūta. having become wood or like wood (Bp. 19, 80).

ಕಾಷ್ಠೀಲೆ kāṣṭhīle. *the plantain, Musa sapientum.*

ಕಾಷ್ಠೆ kāṣṭhe. *a quarter or region of the world* (ದಿಕ್ Nn. 33, as ಕಾಷ್ಠ). 2, *place, site.* 3, *a measure of time, eighteen twinklings of the eye* (ಕಾಲಾನ್ತರ Nn. 33; ಕಾಲಭೇದ Mr. 489). 4, *excellence* (ಉತ್ಕೃಷ್ಟ 33); clearness, distinctness (ವ್ಯಕ್ತಿ 489). 5, favourableness (ಅನುಕೂಲ 33). 6, the being opened, blown as a flower (ಉನ್ಮೀಲಿತ ವಿಕಾಶ 33; ವಿಕಸಿತ 489).

ಕಾಸ kāsa. 1. = ಕಾಶ. appearing, shining; splendour; blooming, opening. (ಕಾನ್ತಿ Bhn. 26). see ವಿ-.

ಕಾಸ kāsa. 2. Tbh. of ಖಾಸ (Śmd. 338).

ಕಾಸ kāsa. 3. *cough, catarrh.* see ಕೆಮ್ಮು. 2, dyspnoea, asthma (My.).

ಕಾಸ kāsa. 4. causing to go. see ನಿಷ್-.

ಕಾಸಗಾಱ kāsagāṟa. = ಕಾಸದಾರ, ಕಾಸ್ತಾರ. a groom. (S. Mhr.).

ಕಾಸಗಿ kāsagi. private, not public; own (My.; Mhr. ಖಾಸಗೀ).

ಕಾಸಘ್ನಿ kāsa-ghni. a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini (see ಕಿಱುದೇಗು No. 2).

ಕಾಸಜಿತ್ kāsa-jit. the plant Clerodendron siphonanthus (see ಕಿಱುದೇಗು No. 2).

***ಕಾಸಟ kāsaṭa.** insignificant thing, a cowrie. (ಕಾಸು ?). ಸಾಸಿರ ಪೊಂಗೆಯ್ದುಂ ಱಿ ಕಾಸಟಮೊನ್ದೊನ್ದು ಲಕ್ಕಗೆಯ್ವುದಿದರ್ಕಂ Pb. 3, 44.

ಕಾಸದಾರ kāsadāra. = ಕಾಸಗಾಱ, etc. a groom (My.; Mhr., H. ಖಾಸದಾರ).

ಕಾಸಮರ್ದ kāsa-marda. *a cough-medicine, Cassia sophora* Lin.

ಕಾಸರ kāsara. = ಕಾಸರ್ಕ, etc. Strychnine tree. (Mg.). see ಕಾಸ್ರ.

ಕಾಸರ kāsara. *a male buffalo.*

ಕಾಸರಿ kāsari. a female buffalo (ಮಹಿಷಿ, ಎಮ್ಮೆ Mr. 184).

ಕಾಸರಿಕೆ kāsarike. a kind of potherb or cucumber (ಗಣ್ಡೀರ, ಸಮಷ್ಠಿಲೆ Nr., o. r. ಕಾರಸಿಕೆ). 2, = ಕಾಸರ್ಕ, etc. (My.).

ಕಾಸರ್ಕ kāsarka. = ಕಾಜವಾರ, etc. the tree Strychnos nux vomica Lin. (St. & Pl.; My.). — ಕಾಸರ್ಕನ ಬನ್ದನಿಗೆ. = ಕಾಸ್ರ-. a parasitical shrub, Loranthus loniceroides Lam. (St. & Pl.). Tu. ಕಾಯೆರ್, T. ಕಾಂಚಿರ್ಯೆ, M. ಕಾഞ്ഞിരം.

ಕಾಸಾ kāsā. good, fine; legitimate, not base born, own (My.; Mhr., H. ಖಾಸಾ).

ಕಾಸಾಯ kāsāya. Tbh. of ಕಾಷಾಯ. a red cloth. (Śmd. 335).

ಕಾಸಾರ kāsāra. *a pond* (ಸರಸಿ, ಕೊಳ Mr. 417).

ಕಾಸಾರಕ kāsāraka. = ಕಾಸರ್ಕ, etc. (see s. ಇಟ್ಟ).

ಕಾಸಿ kāsi. 1. = ಕಾಶಿ. Benares (Bp. 54, 64; J. 5, 27. 30). ಕಾಲಿದ್ದವರು ಕಾಸಿಗೆ ಹೋದರೆ ನೀನೆಲ್ಲಿ ಹೋದೀ, ಕುಣ್ಟಮುಱುವ? — ಕಾಸಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾದರೂ ಕಾಸು ಬೇಕು (Prvs.). — ಕಾಸಿಕಾಗಡಿ. a kāgaḍi in which water is brought from Benares (My., also ಕಾಸಿಕಾವಡಿ). -ಕಾಸಿದಾವಳಿ. a soft woollen dāvaḷi (C.).

ಕಾಸಿ kāsi. 2. = ಕಾಚಾ, ಕಾಸೆ. Tbh. of ಕಾಶಾ. see ಕಾಸಿಕಂಚಡಿ, ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ. a cloth for girding the loins (S. Mhr.).

ಕಾಸಿಕಂಚಡಿ kāsi-kañcaḍi. a cloth for girding the loins and a kaupīna. see Sp. s. Tbh. ಜಡಿ.

ಕಾಸಿಗಪ್ಪಡ kāsigappaḍa. Tbh. of ಕಾಶಾಕರ್ಪಟ (Śmd. 381, o. r. ಕಾಸೆ-).

ಕಾಸಿತ kāsita. made gone, driven away. see ನಿಃ-.

ಕಾಸಿಸು kāsisu. to cause to make hot, etc. (Bp. 50, 39; My.).

ಕಾಸು kāsu. 1. = ಕಾಯಿಸು 1. to make hot, to heat; to warm, as the body; to boil, as water, etc.; (to burn), to bake, as happaḷas, bread, etc.; to melt, as butter, gold, etc. (ದಾಹ Śmd. Dh.; C.; T. ಕಾಯ್ಚು). [ಕರಂ ಕರವಾಳೊಡನಮರೆ ಕಾಸಿ ಬೆಚ್ಚನ್ತೆ ವಸುನ್ಧರೆಯೊಳ್ ಬಿಱ್ದುರ್ದುದು Pb. 11, 141]. ಕಾಪಂ (Śmd. 275). ಕಾಸುವ ರಸದ್ರವ್ಯಾನುಕರಣಂಗಳ್ (I). ಕಾಸಿದ ಮಳಲ್ (II). ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪ (ಶೃತ, ಪಕ್ವ Hlā.). ಕಾಸಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಸನ್ತಾಪಿತ, ಸನ್ತಪ್ತ Nr.). see Bp. 9, 38; 14, 5; 18, 29; 22, 65; 27, 48; 54, 31; Bh. 1, 20, 60; Rśv. 11, 19; J. 15, 17; C. Bp. 11, 11; B. 1, 15; Prv. s. ಮಣ್ಣು, — ಕಾಸು ಕಾಸು. rep. (B. 4, 106).

ಕಾಸು kāsu. 2. the smallest copper coin, a cash (ವಿವರ Śmd. Dh.; C.; Te., Tu.; T. ಕಾಚು; M. ಕಾಶು); a coin or money in general (C.; Te., T., M.). ಮೂಱು ಕಾಸು (ಪ್ರಹರ G.). ತಾಮ್ರದ ಕಾಸು (ಪಣ Si. 418). ಕೊಡುವದೊನ್ದು ಕಾಸು, ಕೋಣೆ ತುಮ್ಬ ಹಾಸು. — ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸೂಳೆ ಕಾಸಿಗಾದರೂ ಬೇಡ. — ಕೂಸು ಕಾಸ ಹಡೆಯದು, ಜೋಗಳ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿತು. — ಕಾಸು ಇದ್ದರೆ ಕೊಡೆಯಾಳ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಡೆಯಾಲ. — ಕಾಸಿಗೆ ಒನ್ದು ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಅನ್ದರೆ ನನಗೆ ಮೂಱು ಕಾಸಿಗೆ ಇರಲಿ! — ಕಾಸು ಬಿಟ್ಟವ ದೇಶ ಬಿಟ್ಟಾನು. — ಕಾಸಿದ್ದರೆ ಕೈಲಾಸ (Prvs.). see Prv. s. = ಕಾಸಿ 1.

ಕಾಸು kāsu. 1. Tbh. of ಕಾಚ. glass, etc. ಕಾಸಿನ ಕಮ್ಬಿ (ಭಾರಯಷ್ಟಿ, ವಿಹಂಗಿಕೆ Hlā.).

ಕಾಸು kāsu. 2. *a sort of spear or lance.*

ಕಾಸುಳಿ kāsuḷi. the plant Sida indica Lin. (ತುಱುವೆ, ತೇಜಸ್ವಿ Mr. 129, o. r. ಕಾಂಸುಳಿ; M. ಕಾಟೂರ).

ಕಾಸೆ kāse. = ಕಾಸಿ 2. Tbh. of ಕಾಶಾ [a cloth for girding the loins. ಮಹಾಪದ್ಮನಂ ಕಿಡಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಸೆಗಳಂ ಕಳೆಯೆನೆನ್ದು Vr. 186, 6]; (Śsv. 2, 53; V. 4, 36; see ಪೊಸಗಾಸೆ).

ಕಾಸ್ತಾರ kāstāra. = ಕಾಸದಾರ, etc. a groom, etc. (My.).

ಕಾಸ್ರ kāsra. = ಕಾಸರ, etc. Strychnine tree.—ಕಾಸ್ರಬನ್ದನಿಗೆ. = ಕಾಸರ್ಕನ-. (St. & Pl.).

ಕಾಹಕ kāhaka. (fr. ಕಾಹು 1). a guard, a guardian (Bh. 3, 21, 52).

ಕಾಹಲ kāhala. = ಕಾಹಲೆ. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಕಾಹಲೆ kāhale. = ಕಹಳೆ, etc. a horn (Sk.).

ಕಾಹಳಿ kāhaḷi. N. of a plant (ಕಳ್ಳಿ Mr. 134).

ಕಾಹಿ kāhi. = ಕಾಯಿ 3. a person who tends, watches or guards (C. Bp. 47, 19). see ಕಱುಗಾಹಿ, ತುಱು-. ಮಗಣ-.

ಕಾಹಿಲೆ kāhile. = ಕಾಯಿಲೆ, q. v. sickness. (My.).

ಕಾಹು kāhu. 1. = ಕಾಪು. preserving; protection; watching; guard; custody [ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಾಮದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಂಚೈವರ ಕಾಹು Cv. 944]; (J. 8, 26; 13, 42; 16, 23; 24, 4; Bh. 2, 2, 78; 3, 18, 38; 7, 15, 49; see ಮೆಯ್ಗಾಹು).

ಕಾಹು kāhu. 2. = ಕಾಯ್ಪು, etc. heat, etc. (Grj. 9, 17; Bp. 53, 53; J. 15, 2; 30, 30).

ಕಾಹುರ kāhura. = ಕಾವರ, etc. feverish excitement; bewilderment, confusion (Bh. 8, 24, 51; Rām. 5, 8, 64; 6, 12, 36; J. 20, 29; 26, 4; 27, 6). 2, an excited, bewildered man. (Bh. 2, 1, 60).

ಕಾಹುರತೆ kāhurate. = ಕಾಹುರ. state of bewilderment (Rām. 6, 55, 5).

ಕಾಳ kāḷa. 1. = ಕಾಲ 1 (but rare). see Prv. s. ವೇಳೆ.— ಕಾಳಯಮ. the death-god Yama. ಆಳು ಕಾಬು ಇದ್ದವನಾದರೆ ಕಾಳ ಯಮ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಕಾಳ kāḷa. 2. = ಕಾಲ 2. black, etc. — ಕಾಳಗತ್ತಲ್. -ಕತ್ತಲ್. = ಕಾಲಗತ್ತಲೆ. (Bp. 31, 4). — ಕಾಳಜೀರಿಗೆ. black cumin, Nigella indica (ಉಪಕುಂಚಿಕೆ, ಸುಷವಿ, ಕರೇ ಜೀರಿಗೆ G.). — ಕಾಳರಕ್ಕಸಿ. a black female giant (J. 8, 47). — ಕಾಳರಾತ್ರಿ. = ಕಾಲರಾತ್ರಿ. a dark night (Bp. 23, 18), etc. — ಕಾಳಹಸ್ತಿ. = ಕಾಳತಿ. (T. ಕಾಳಸ್ತಿ). Kalastri, a mountain and town in the Carnatic, where a black elephant worshipped Śiva. (Bp. 18, sum.). — ಕಾಳಹಸ್ತಿಗಿರಿ. the mountain Kalastri (Bp. 18, 1). — ಕಾಳಹಸ್ತೀಶ್ವರ. Śiva (My.). — ಕಾಳೋರಗ. -ಉರಗ. = ಕಾಲೋರಗ. the black cobra (ಶಿಖಿ, ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ Nr. 4).

*ಕಾಳಕೂಟ kāḷakūṭa. = ಕಾಲಕೂಟ. a kind of deadly poison. ಅನ್ತರಂಗ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಸಂಗ ಸಿಂಗಿ, ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವೊ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 119.

ಕಾಳಗ kāḷaga. (fr. ಕಾದು 1). = ಕಾಳೆಗ. fight, battle, war (ರಣ, ಯುದ್ಧ, etc. Mr. 289; ಬಣ್ಡಣ, ಮೊನೆ Śmd. II; ಕೊಳುಗುಳ, ಬಣ್ಡಣ, ಜುದ್ದ, ಮೊನ್ನೆ, ಪೊಣರ್ Śm. 39; ಮೊನೆ 100; ಪೋರ್ 102; ಯುದ್ಧ, ಕಲಹ, etc. Nr.; Si. 294; ಕೊಳುಗುಳ Bhn. 29; C.; T. ಕಾಳ್ಳೆಯಂಗ). see J. 2, 4; 4, 3; 7, 29; 8, 26; 22, 47; 25, 11; Si. 284. 292. 293; B. 2, 5; 4, 9; 5, 160. — ಕಾಳಗಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to fight (Śsv. 4, 70). — ಕಾಳಗಂಗೊಡು. -ಂ-ಕೊಡು. to offer fight; to fight (J. 23, 9; 25, 51). — ಕಾಳಗವಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. = ಕಾಳೆಗ-. a war-drum (ಅತ್ತಪರ Śmd. II; Śm. 40).

ಕಾಳಜ kāḷaja. = ಕಳೀಜ, ಕಾಳಿಜ, ಕಾಳಿಜಿ. the liver (ಗೋರೋಜನ, ಬುಕ್ಕಾ G.; Mhr., H. ಕಾಳೀಜ).

ಕಾಳಂಜಿ kāḷañji. = ಕಾಳಾಂಜಿ. a spittoon (ಡವಕೆ Śmd. II; Śm. 61; Kk. 54, o. r. ಕಾಳಾಂಜಿ; Bp. 12, 9; Śsv. 1, 79 va.; Te. ಕಾಳಂಜಿ, ಕಾಳಾಂಜಿ; T., M. ಕಾಳಾಂಜಿ; cf. ಕಾಜ್ 1? Sk. ಖಟಿಕಟಾಹಕ?). 2, a vessel of brass, silver, etc. with which scented water is sprinkled (S. Mhr.; ರಸಪಾತ್ರೆ Mr. 265). 3, a kind of fan or whisk (Te., M., R.; T. ಕಾಲಜ).

ಕಾಳತಿ kāḷati. = ಕಾಳಹಸ್ತಿ. (T. ಕಾಳತಿ). N. of a sacred shrine near Tirupati. see ತಿರು-.

ಕಾಳವ kāḷava. N. of a country (Bp. 6, 18).

*ಕಾಳವಟ್ಟ kāḷavaṭṭa. (Sk. ಕಾಲಪೃಷ್ಠ). N. of the bow of Karṇa. ಶಲ್ಯನಂ ರಥಮನೆಸಗಲ್ವೇಱ್ದು ... ಕಾಳವಟ್ಟದ ಬಿಲ್ಲಂ ಕೆನ್ನಳದೊಳಮರೆ ನೀವಿ ಜೀವೊಡೆದಾಗಳ್ Pb. 12, 135 va.

*ಕಾಳಸೆ kāḷase. firmness, closeness? ಮಿಱುಗುವ ತೋರಹಾರಮುಮನಪ್ಪಿನ ಕಾಳಸೆಗಡ್ಡಮೆಪ್ಪು ಬೇಸಱನೊಳೆ ಕಟ್ಟಲೊಲ್ಲದೆ Pb. 4, 105. — ಕಾಳಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be close and contiguous? ನೀಳಮಾಗಸದೊಳ್ ಕಾಳಸೆಗೊಣ್ಡುದೆಬ್ಬಿನಗಮುದ್ರೀನ್ದ್ರಂಗಳಂ ತನ್ದು ಕೀಲಿಸಿದಂ Ap. 15, 47.

*ಕಾಳಾಗರು kāḷa-agaru. = ಕಾಲಾಗುರು. a black kind of Aagllochum. ನೆಗೞ್ದ ಕರ್ಪೂರ ಕಾಳಾಗರು ಮಳಯ ಮಹೀಜಂಗಳ್ Pb. 4, 23.

ಕಾಳಾಂಜಿ kāḷāñji. = ಕಾಳಂಜಿ No. 1, q. v. (ಡವಕೆ Ct. II, 94; My.).

ಕಾಳಿ kāḷi. = ಕವ್ವರೆ, etc. agitation, etc. (ಕಾತರ Śs.).

ಕಾಳಿ kāḷi. = ಕಾಳಿ. N. of a washerman. (Bp. 21, 12). 2, Durgā (C.). see ಮಾ-. — ಕಾಳಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (C.). — ಕಾಳಿ ಕೊಣ್ಡ. see ಉಘೆ-. — ಕಾಳಿದೇವ. N. (Bp. 59, 2). — ಕಾಳಿನಾಥ. Śiva. see ಶ್ರೀ-.

ಕಾಳಿಕ kāḷika. = ಕಾಳಿಕೆ. lampblack, etc. (ಕಜ್ಜಲ, ಅಂಜನ, etc., ಕಾಡಿಗೆ Mr. 337).

ಕಾಳಿಕೆ kāḷike. = ಕಾಲಿಕೆ, ಕಾಳಿಕ. blackness, etc.; rust; verdigris; impurity (ಕಿಲುಬ್ಬು Kk. 51, Śm. 63). [ಅನಲದಗ್ಧವಿಸ್ಫುರಜ್ಜೀವ ಕನಕ ಕಾಳಿಕೆಗಳ ಪೋಲ್ Ap. 9, 95; Bv. 251]. see Abh. P. 16, 57. 71; Grj. 6, 56 va.

ಕಾಳಿಗ kāḷiga. = ಕಾಳಿಂಗ. — ಕಾಳಿಗನಾಗ. = ಕಾಳಿಂಗ. (Abh. P. 4, 119).

ಕಾಳಿಂಗ kāḷiṅga. = ಕಾಲಿಂಗ, ಕಾಳಿಗ. the black cobra, Naga tripudians (ತನುವಿನೊಳ್ ಕಪ್ಪಾಗೆ ಕಾಳಿಂಗನ್ ಅಕ್ಕು Mr. 402). — ಕಾಳಿಂಗನಾಗರಹಾವು. a variety of Naga tripudians (Bd.).

ಕಾಳಿಜ kāḷija. = ಕಾಳಜ, etc. (ಅಗ್ರಮಾಂಸ G.; Rām. 6, 45, 61). 2, the breast, the heart (S. Mhr.; Mhr. ಕಾಳೀಜ).

ಕಾಳಿಜಿ kāḷiji. = ಕಾಳಿಜ No. 2. (S. Mhr.).

*ಕಾಳಿಯ kāḷiya. = ಕಾಳಿಯ ನಾಗ.—ಕಾಳಿಯ ಮಥನ. Kṛiṣṇa (J. 5, 8).

*ಕಾಳಿಯನಾಗ kāḷiyanāga. venomous type of serpent. ನೆಟ್ಟನೆ ವಿಷಮೊಳ್ಳಿಗುಳ್ವೊಡಮದೊಳ್ಳಿಯೆ, ಕಾಳಿಯನಾಗನಾಗದು Pb. 12, 41.

ಕಾಳೆ kāḷe. = ಕಾಹಲೆ. Tbh. of ಕಹಳೆ (Śmd. 352). see ಕೊಮ್ಬುಗಾಳೆ, ಗವುರಿ-, ಪೊಂ-, ಬುರುಗು-, ಬೂರ್-, ಹೆಗ್-.

ಕಾಳೆಗ kāḷega. = ಕಾಳಗ. fight, battle. [ಉಸಿರದೆ ನಿಲ್ಲ ಕಾರಣಮದಾವುದೊ ನೆಟ್ಟನೆ ನಾಳೆ ಕಾಳೆಗಂ Pb. 10, 32]. (ಬಣ್ಡಣ Śmd. II; ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಲಿ, ಕಲಹ, etc. Hlā.; ಸಂಗರ Nn. 9; ಬಲ 14; ಧುರ 19; ಕಣ್ಬಕ, ಆಹವ 39; etc., etc.; ಮೊನೆ Kk. 87; Abh. P. 13, 139; 14, 46

va.). ಕಾಳೆಗಕ್ಕೋಸ್ಕರಮ್ ಅಲ್ಲದೆ ವಿನೋದಾರ್ಥಮ್ ಆಗಿ ಏಱುವ ರಥವು (ಪುಷ್ಪರಥ); ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಅನುವಾದುದು (ಸನ್ನಹನ); ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆನ್ದು, ಸನ್ನದ್ಧಮ್ ಅಹ ಚತುರಂಗಬಲವನು ತಕ್ಕೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುಹವು (ವ್ಯೂಹ); ಎಲ್ಲರುಂ ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದಂ (ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ); ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಳೆಗದತ್ತ ಪಿನ್ದ ಮಗುಱದವನು (ಸಂಶಪ್ತಕ Nr.). ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು (ಧುರಜೈತ್ರ Nn. 94). — ಕಾಳೆಗವಲಗೆ. = ಕಾಳಗ-. (ಅತ್ತಪರ Kk. 82).

ಕಾೞ್- kāḷ. 1. = ಕಾಡು 2, etc., ಕಾಱು 1. a forest; a wild. ಕಾೞ್ಕೆ (Śmd. 140). — ಕಾೞ ಜೀರಿಗೆ. = ಕಾಡ ಜೀರಿಗೆ. a tall robust annual plant, the purple flea-bane, Vernonia anthelmintica (St. & Pl.). — ಕಾೞಾಗು. -ಆಗು. to become a wilderness; to be ruined (ಕೆಟ್ಟು ಪೋಗು Bhn. 63). [ಆ ಕಾೞಾದ ವಾೞ್ತೆಗೊಣ್ಡೊಡೆ ಪಾೞಾದುದು ಮನಮುಮೆರ್ದೆಯುಂ Pb. 4, 61]. see Bh. 1, 8, 2; J. 8, 27; 13, 60; 23, 9; 24, 22. — ಕಾೞುರಿ. -ಉರಿ. = ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು. (Bhāgavata 10, 17, 21. 26). — ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು. (Śmd. 28. 80. 217). = ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು. a fire on hills or in forests (ವನವಹ್ನಿ, ದವ, ದಾವ Hlā.; ದಾವ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು Nn. 66). [— ಕಾೞ್ಕಿರ್ಚು. = ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು. ಸಕಲಾರಾತಿ ನರೇನ್ದ್ರ ವನೌಳಿಗಳುರುಳ್ದಾ ದೀಪ್ತ ರತ್ನಾಂಶುಮಾಳಿಕೆಯಿನ್ದಾ ರಣರಂಗಮಂ ಬೆಳಗೆ ಕಾೞ್ಕಿರ್ಚಿನನ್ದು ಭೂತಾಂಗನಾ ನಿಕರಂ Pb. 12, 25]. — ಕಾೞ್ಗಿಚ್ಚು. = ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು. (ದವ Śm. 12). — ಕಾೞ್ತುಱು. wild cattle. [ಕಾೞ್ತುಱು ಮಸಗಿದನ್ತೆ ಮುಸಗಿದ ದುರ್ಧರ ಧನುರ್ಧರ ಬಲಮುಮಂ Pb. 10, 51 va.]. ಕಾೞ್ತುಱು ಮಸಗಿದ ಪೊಲ್ (Śmd. 80). — ಕಾೞ್ಪನ್ದಿ. a wild bear, a wild hog (C. Bp. 31, 49). — ಕಾೞ್ಪುರ. a forest-stream [ಮಹಾಗಜಂಗಳಂ ಚದುರ್ಗಿಡೆ ನುಂಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಕುಡಿವರ್ ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಕಾೞ್ಪುರಂಗಳಂ Pb. 12, 8]; (Cpr. 5, 123). (ಕಾಡ ಹೊನಲ್ Ss.; V. 14, 24; Śsv. 1, 10. 41). ಕಾೞ್ಪುರಮ್ ಆಗೆ ಕಾವ್ಯರಸಂ (Śmd. 80; Kāvy. I, 3, 101). ಅಸ್ರಕ್ಕೆನ್ದು ಕಾೞ್ಪುರಂ ಪರಿವಿನೆಗಂ (Abh. P. 13, 64). — ಕಾೞ್ಪೊನಲ್. = ಕಾೞ್ಪುರ. (Grj. 9, 98 va.). — ಕಾೞ್ಬೇಯದ. a forest-hunter (Śsv. 4, 96). — ಕಾೞ್ಮರೆ. a kind of deer (Śsv. 3, 28). — ಕಾೞ್ಮನಿಸ. a savage (V. 35, 55 va.). — ಕಾೞ್ಮೃಗ. a beast of prey (ವನಚರಪಶು, ಶ್ವಾಪದ Hlā.). 2, wildness, ferocity, wickedness, badness; a bad man, an enemy (ಕೆಡಕ Ct. I, 103; *cf.* ಕಾಲ 1 No. 9). — ಕಾೞಾಗು. -ಆಗು. to become trouble-some, inimical or hostile (S. Mhr.). — ಕಾೞ್ನುಡಿ. -ನುಡಿ. = ಕಾಱುಗೆಡೆ. to utter bad language, to speak contemptuously (Rsv. 1, 36). — ಕಾೞ್ಕೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. a bad act (ದುಃಕೃತ್ಯ Kk. 74; Śm. 52). — ಕಾೞ್ಮಾತು. a bad word (V. 37, 132 va.).

ಕಾೞ್ (ಕಾಳ್) kāḷ (kāḷ). 2. (fr. ಕಡು 1). = ಕಾಱು 2. a small pebble, gravel (T.); a corn, a single grain; grain, corn; seed; a pea; a bean (Tu. ಕಾಳ್; T. ಕಾೞ್, *according to which the* ೞ್ *has been adopted;* T. ಕಾೞ್, to have a hard grain, as a tree; to be strong in mind, to be resolute, determinate; to be sharp, pungent = ಕಾರ್). — ಕಾೞ ಬಾೞ. see Ct. I, 74 s. ಊಗಾವ.

ಕಾೞ್- kāl. 3. = ಕಾಡು 3, ಕಾರ್ 1-, etc. blackness (ಕರಿದು, ಕಱೆ, ಕರ್ಪು, Śm. 69; T. ಕಾೞಗ; *cf.* ಕಱ್ಱು). — ಕಾೞೆಮ್ಮೆ. -ಎಮ್ಮೆ. a black (well-washed and fed) excellent female buffalo, a she-buffalo of the Beḷavala district (Sp.; My.). — ಕಾೞ್ಬೂಜಗ. the black cobra or a black snake (Rsv. 11, 164 va.). — ಕಾೞ್ಮಿದುಳ್. marrow or brain of a blackish colour (Rsv. 5, 120 va.).

ಕಾೞಿಮೆ (ಕಾಳಿಮೆ) kāḷime (kāḷime). hardness of mind, obstinacy, haughtiness (? see T. s. ಕಾೞ್ 2). — ಕಾೞಿಮರಸ (ಕಾಳಿಮರಸ). -ಅರಸ. N. (Bp. 11, 4).

ಕಾಱು kāḷu. 1. = ಕಾೞ್ 1, etc. a forest, etc. — ಕಾಱುಗಬ್ಬಿಸೆ. -ಕಬ್ಬಿಸೆ. = ಕಾಗಬ್ಬು. (ಕಾಶ Mr. 111). — ಕಾಱುಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. = ಕಾೞ್ಗಿಚ್ಚು. (Bhāgavata 10, 17, 20; Rām. in W. v. 449). — ಕಾಱುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. = ಕಾೞ್ಗೆಡೆ. (J. 18, 45). see Sp. s. ಹೋಲು. — ಕಾಱುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. wicked, bad work (Bp. 12, 2; 26, 58). — ಕಾಱುನುಡಿ. to utter a bad word, to lie (Bp. 14, 26). — ಕಾಱುಬೈರವ. the ferocious Bairava. see Prv. s. ಕನಕಾಭಿಷೇಕ. — ಕಾಱುಬೌದ್ಧ. a wicked Bauddha (Bp. 50, 62). — ಕಾಱು ಮಾಡು. to ruin (Dp. 55 sum.). — ಕಾಱುಮಾತು. = ಕಾೞ್ಮಾತು. a bad word, a lie (Bp. 39, 58). — ಕಾಱುಮಾರ್ಗ. a bad, wicked way (Bp. 18, 44). — ಕಾಱುಮೂಱ. a wicked brute (Bp. 9, 13; 21, 23; 38, 14). ಕಾಱುಮೂಱರ ಸಂಗ ಮುಱಿದು ಕಳೆ! (Dp. 172).

ಕಾಱು (ಕಾಳು) kāḷu (kāḷu). 2. = ಕಾೞ್ 2. grain, corn (C.; ಕಣ, ಧಾನ್ಯ G.). ಗಿಳಿಗಳು ಹಣ್ಣು ಹಮ್ಪಲ ಹಸೀ ಕಾಱು ತಿನ್ದು ಬದುಕುತ್ತವೆ (B. 2, 3). ಬೇಳೆ ಅಕ್ಕಿ ಜೋಳ ಮುನ್ತಾದ ಕಾಱುಗಳು (2, 9). ಯಾಲಕ್ಕೀ ಕಾಱು (3, 30). ಹತ್ತೀ ಕಾಱು (4, 27). ಕಾಱು ಬಹಳ ತುಟ್ಟಿ ಆದವು (4, 74). ಕಾಱುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯ ಬೇಕಾದರೆ (B. 5, 100). ಓಮು ಕಾಱು (Si. 158. 406). ಅಲಸನ್ದೇ ಕಾಱು (304). ಮೆಣಸಿನ ಕಾಱು (310; C.). ಹೆಸಱಿನ ಕಾಱು (304; C.). — ಕಾಱಿನವ. -ಅವ. a man who possesses corn or sells it (C.; B. 5, 102). — ಕಾಱು ಕಡಿ. dupl. (C.; B. 2, 5; 3, 15; 5, 133). — ಕಾಱು ಕಡ್ಡಿ. = ಕಾಱು ಕಡಿ. (My.). — ಕಾಱು ಕಾಱು. rep. (B. 4, 71).

ಕಾಱುಗ (ಕಾಳುಗ) kāḷ (kāḷ)-uga. a grain-dealer. (Śmd. 240).

ಕಿಂ **kiṁ.** = ಕಿಮ್. *what? how?* 2, *either, or.* 3, *a particle of aversion or contempt.* (Śmd. 100).

ಕಿಂವದನ್ತಿ **kiṁ-vadanti.** what do they say? 2, *rumour, report, whether true or not.*

ಕಿಂವಾರ್ತೆ **kiṁ-vārte.** whose tidings? (ಆರ ವಾರ್ತೆ Śmd. 100).

ಕಿಂಶಾರು **kiṁ-śāru.** *the beard of corn* (ಸುಂಕು Mr. 372). 2, *an arrow.* 3, a heron.

ಕಿಂಶುಕ **kiṁ-śuka.** *the tree Butea frondosa* Roxb. (ಮುತ್ತಲಗಿಡ G.).

ಕಿಂಸಾರ **kiṁsāra.** a necklace composed of several strings (ಸರಗಳಾಗಿ ಕೋದುದು Mr. 467).

ಕಿಕಿ **kiki.** a blue jay.

ಕಿಕೀದಿವ **kikīdiva.** *a blue jay.*

ಕಿಕ್ಕಱಿಸು kikkarisu. to make small, to reduce to a less compass, to draw together, as one's body (My.). 2, to be closely united or crowded, to be thick-set, as fruits or leaves on a tree; to be excessive, as the water of a tank (My.; *cf.* ಕಿಱು 1 and ಕಿಕ್ಕಿಱಿ).

ಕಿಕ್ಕಿನ್ದ kikkinda. = ಕಿಷ್ಕಿನ್ದ. closeness, straitness, narrowness (My.); pressure; a crowd (ತಣ್ಡ, ಗುಮ್ಪು, ಗುಣ್ಪು, ಬಪ್ಪುಲ್, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ನೆರವಿ, etc, ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಸಮೂಹ Ss.; My.). ಕಿಕ್ಕಿನ್ದದಿಂ ಪೂರಣಂ ಗೆಯ್ (ಅಡೆ Śm. 91).

ಕಿಕ್ಕಿಱಿ kikkiṟi 1. (reduplication of ಕಿಱ್). to be close together, to be dense, to be crowded, full, abundant, or thick-set. (Te.). ಪಲವು ಬಣ್ಣಂಗಳಿಂ ಕಿಕ್ಕಿಱಿದ ರಂಗುವರಲ್ಗಳ ತಪ್ಪಲ್ಗಳ್ (Vīrāgamavīramāhēsvaratantra-karṇāṭaṭīke, chapter 33). ಜನಪದಮ್ ಇಡಿದು ಕಿಕ್ಕಿಱಿದು ಇರುವ ಬನವಸೆ (Prll. 3, 6). see C. Bp. 11, 10; J. 3, 27; 26, 11.

ಕಿಕ್ಕಿಱಿ kikkiṛi. 2. a crowd, a throng. — ಕಿಕ್ಕಿಱಿಗಿಱಿ. -ಇಱಿ 4. to be greatly pressed together, to form a dense crowd [ಆ ರುದ್ರಾವತಾರನ ಕೆಲದೊಳ್ ಕಿಕ್ಕಿಱಿಗಿಱಿದ ತಱಿದುಱುಗಲ ನಡುವೆ ಪೊನ್ನ ರಥಮನೇಱಿ ನಿನ್ದಂ Pb. 10, 57 va.]; (Grj. 2, 106 va.).

ಕಿಕ್ಕು kikku. a loud, shrill cry. (Mhr. ಕಿಂಕ; *cf.* ಕಿಱಚು, ಕೆಕ್ಕು). — ಕಿಕ್ಕಱಿ. -ಇಱಿ 1. to utter a shrill sound. ಕಿಕ್ಕಱಿವುತಂ ನಾಯುಂ ಕರೆವುತ (Bp. 20, 13).

ಕಿಗ್- kig. = ಕಿಱಿ, etc. smallness, etc. — ಕಿಗ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a small tie or band (Grj. 7, 72 va.; Bh. 8, 26, 51). [— ಕಿಗ್ಗಡಲು. -ಕಡಲು. a small sea, lake. ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಮಾರ ಹುಟ್ಟಿ ಕಿಗ್ಗಡಲ ರಕ್ತದ ಹೊನಲಲಿ ಕಡಿದು ಮುಳುಗಾಡುವ ಕೊಳುಗುಳವ ಕಣ್ಡು ಪರಿಣಾಮಿಸುವನ್ತೆ ಆನು ಪರಿಣಾಮಿಸುವೆನಯ್ಯಾ Bv. 605]. — ಕಿಗ್ಗಣ್. -ಕಣ್. a small eye (Grj. 1, 106; Rśv. 5, 89).

ಕಿಗ್ಗಿ kiggi. = ಕಿಗಿ. pertaining to smallness? q. v.

ಕಿಂಕರ kiṁ-kara. *a servant*; a slave (ಕೀನಾಶ, ಬಣ್ಟ Nn. 92; ಚೇಟ, ಹಿತನಣ್ಟ Mr. 238). — ಕಿಂಕರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಶಿವ-.

ಕಿಂಕರತೆ kiṅkarate. = ಕಿಂಕರತ್ವ. (Śsv. 2, 25 va.; 4, 99 va.). 2, want, destitution (My.).

ಕಿಂಕರತ್ವ kiṅkaratva. the condition of a servant or slave (C.).

ಕಿಂಕರಿ kiṅkari. the wife of a servant. (R.).

ಕಿಂಕರೆ kiṅkare. a female servant. (R.).

ಕಿಂಕಲ kiṅkala. the state of being crowded, etc. (ಸಂಕೀರ್ಣ Ct. I, 80, o. r. ಕಿಂಕಿಲ); [2, service, devotion. ಆ ಭಕ್ತನ ಕಿಂಕಲವೆ ಆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ದಾಸೋಹ Bv. 522]; fr. ಕಿಱು.

ಕಿಂಕಾಬ್ kiṅkāb. = ಕಿನಕಾಪು. silk stuff interwoven with gold or silver thread, brocade (My.; H.).

ಕಿಂಕಾರ kiṅkāra. the noise emitted by small bells when shaken (My.). *cf.* ಕಿಣಿ 1.

ಕಿಂಕಿಣಿ kiṅkiṇi. a small bell; any tinkling ornament (ಉಸಿರ್ವ ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ Mr. 344).

ಕಿಂಕಿರ kiṅkira. a horse. 2, the cuckoo or kōkila. 3, the large black bee. 4, Kāma. (R.).

ಕಿಂಕಿರಾತ kiṅkirāta. *the blossom of a species of amaranth* (ಕುರುಣ್ಟಕ, ಬಿಳಿಯ ಗೋರಟೆ Mr. 124).

***ಕಿಂಕಿಱಿ kiṅkiṛi.** agitation. — ಕಿಂಕಿಱಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to be agitated. ಸುಱಿವಳಿಗಳ ಬಳಗದ ದನಿಗೆ ಕಿನಿಸಿ ಕಿಂಕಿಱಿವೋದಳ್ Pb. 5, 4.

ಕಿಂಕಿಲ kiṅkila. = ಕಿಂಕಲ, q. v. [2, a servant, *cf.* ಕಿಂಕರ. ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುನೊಲುವರೆ ಕಿಂಕಿಲನಾಗಿ ಬದುಕು ಮನವೇ Bv. 274; ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು, ನಾಣುಗೆಟ್ಟು ಕಿಂಕಿಲನಾಗಿರಬೇಕು Cv. 187].

ಕಿಂಕುರ್ವಾಣತೆ kiṁ-kurvāṇate. any situation or circumstances in which one asks oneself what ought to be done? (Grj. 8, 36).

***ಕಿಂಕೊೞೆ kiṅkoḷe.** trouble, difficult plight. ಬಡಿ ಬಡಿದೆತ್ತಂ ಕಿಂಕೊೞೆ ಮಾಱ್ಪುದುಮುಱಿದೆಚ್ಚಂ ಕರ್ಣಂ Pb. 11, 102. *cf.* ಕೊೞೆ 2 No. 2.

ಕಿಚ kica. = ಕಿಚಿ, ಕಿಚು, ಕೀಚು. an imitative sound. (Tu. ಕಿಚಿಕಿಚಿ, Te. ಕಿಚೆಕಿಚೆ, M., T. ಕಿಚ್ಚುಕಿಚ್ಚು, Mhr. ಕಿಜಬಿಜ, chirping). — ಕಿಚಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಚಿಗುಟ್ಟು. (My.). — ಕಿಚಕಿಚ ಅನ್ನು. = ಕಿಚಿಕಿಚಿ ಅನ್ನು. (My.; Te.).

ಕಿಚಕು kicaku. an imitative sound. — ಕಿಚಕನ್ನು. -ಅನ್ನು. to chatter, as babies do (My.).

ಕಿಚಡಿ kicaḍi. = ಕಿಚ್ಚಡಿ, (ಕೃಸರ). a mixture of rice and pulse (C.; Mhr., H. ಖಿಚಡೀ; M. ಕಿಚ್ಚಡಿ).

ಕಿಚಿ kici. = ಕಿಚ, etc. — ಕಿಚಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to chirp, as birds; to chatter, as monkeys (My.; Mhr. ಕಿಚಕಿಚಕಣೇಂ). — ಕಿಚಿಕಿಚಿ -ಅನ್ನು. = ಕಿಚಿಗುಟ್ಟು. (My.).

ಕಿಚಿಕಿಲ್ kicikil. to neigh (ಹೇಷಿತ Śmd. Dh.; *cf.* ಕಿಲ್; ಕಿಳಿರ್ 1; Sk. ಕಿಲ್ಕಿ, a horse?).

ಕಿಚಿಲಿ kicili. = ಕಿತ್ತಳೆ s. ಕಿತ್ತು 1. (My.; Te., T., M. ಕಿಚ್ಚಿಲಿ).

ಕಿಚು kicu. = ಕಿಚ, etc. (My.).

ಕಿಚ್ಚಡಿ kiccaḍi. = ಕಿಚಡಿ. (C.: B. 4, 32). ಕಿವುಡ ಕಿಚ್ಚಡಿ ಬೇಡಿದರೆ ಗವುಡ ಹಚ್ಚಡ ಬೇಡಿದ (Prv.). — ಕಿಚ್ಚಡಿಪಚ್ಚಡಿ. dupl. (S. Mhr.).

ಕಿಚ್ಚು kiccu. = ಕಿರ್ಚು 1. fire (ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಸ್, ಬಹುಲ, ಶಿಖಿ, etc. Hlā.; ಅಗಿನಿ, ಅನಲ, etc. Śm. 11; ಪ್ರಣೀತ Hlā.; Mr. 260; T.; Tu. ಕಿಚ್ಚಿ, ಕಿಚ್ಚು; Te. ಕಿತ್ತು, ಚಿಚ್ಚು; C.; *cf.* ಕೀ 2). [ಕೀಲೊಳೆ ಕಿಚ್ಚು ಪುಟ್ಟಿ ಭೋರ್ಗರೆದುರಿದನ್ತೆ Pb. 7, 16; Ap. 3, 52; Bv. 1]. ಆತನುಂ ನೀನುಂ ಕೂಡಿದಿರಪ್ಪೊಡೆ ಆಹವಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚುಂ ಗಾಳಿಯುಂ ಕೂಡಿದನ್ತೆ (Śmd. 262). ಮುಗಿಲ ಕಿಚ್ಚು (ಮೇಘವಹ್ನಿ, ಮೇಘಜ್ಯೋತಿ, ಇರಮ್ಮದ Hlā., Nr.). ಕಿಚ್ಚ ಹೊಸೆವ ಕೋಲು (ಅರಣಿ Hlā., Mr. 260). ಸಮುದ್ರದ ಕಿಚ್ಚು (ಬಾಡವ, etc. Hlā.). ವಾರಿಧಿಯ ಕಿಚ್ಚು (ವಾಡವ Mr. 48). ಗೊಬ್ಬರದ ಕಿಚ್ಚು (ಕರೀಷಾಗ್ನಿ Nr.). ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಏಱಿಗೆಯನ್ತೆ ಮೂಡಿದಂ ಚನ್ದ್ರಂ (J. 26, 13). ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕಚ್ಚುವದು, ಕಿಚ್ಚಲ್ಲ, ಚೇಳಲ್ಲ (pepper, Sp.). ಪ್ರಾಣ ತೊಲಗಿದ ಹೆಣನು ಕಿಚ್ಚಿಗಂಜಲು ಬಲುದೆ? (Dp. 76). ಕಿಚ್ಚಿಗಂಜದವ ಬೂದಿಗೆ ಅಂಜ್ಯಾನೇ? — ಕಿಚ್ಚು ನುಂಗುವವ ನುಚ್ಚು ಬಿಟ್ಟಾನೇ? (Prvs.). ಹೆಣಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಚ್ಚುವದು or ಕೊಡುವದು (C.). see Bp. 18, 28; 25, 27; 28, 47; 50, 23; 56, 35. 40; 60, 18. 50; J. 23, 62; ಇಡುಗಿಚ್ಚು, ಕಡಲ್ಗಿಚ್ಚು, ಕಾಱ್ಕಿಚ್ಚು, ದೂವೆಗಿಚ್ಚು, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು, etc. — ಕಿಚ್ಚುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. a poker (ಪಾವಕ Nn. 122, Mr. 526). [— ಕಿಚ್ಚುಂಕಿಡಿಯಾಗಿ. terribly, with very much anger. ಅನ್ತೆಚ್ಚು ಕಿಚ್ಚುಂಕಿಡಿಯುಮಾಗಿ ಪೆರ್ಚಿದುಮ್ಮಚ್ಚರದಿನ್ದಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಕಾದೆ Pb. 11, 150. va.].

ಕಿಂಚನ kiṁ-ca-na. further not; to a certain degree; *some-what.*

ಕಿಂಚಿತ್ kiṁ-cit. *somewhat.* 2, *a little.*

ಕಿಂಚಿತ kiñcita. Tbh. of ಕಿಂಚಿತ್. ಕಿಂಚಿತದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆ ಏನು? (Prv.).

ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರೌಢೆ kiñcit-prauḍhe. a woman not long married, etc. (ಸುವಾಸಿನಿ Mr. 406).

ಕಿಂಚಿದ್ಭೂತಕಾಲ kiñcit-bhūtakāla. some time ago, time just passed (Śmd. 400).

ಕಿಂಚುಲಕ kiñculaka. *an earth-worm, a certain worm* (ಗಣ್ಡೂಪದ q. v., ನಾಯಿನೊಳಲೆ Mr. 411).

ಕಿಂಚುಲುಕ kiñculuka. *an earth-worm.*

ಕಿಂಜಲ್ಕ kiñjalka. *the filament of a plant, especially the filament or blossom of a lotus.*

ಕಿಟಕಿ kiṭaki. = ಕಿಟಿಕಿ, etc. a window. (My.). ಕಿಟಕಿಯಿನ್ದ ನುಸುಳುವವ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ್ದ ಬಾರನೇ? (Prv.). see ಕಿಡಕಿ.

ಕಿಟಿ kiṭi. an imitative sound. — ಕಿಟಿಕಿಟಿ. rep. = ಕಿಟಿಪಿಟಿ. (S. Mhr.). — ಕಿಟಿಪಿಟಿ. dupl. a vexing, troubling noise (S. Mhr.).

ಕಿಟಿ kiṭi. = ಕಿರ, ಕಿರಿ. *a hog.*

ಕಿಟಿಕಿ kiṭiki. = ಕಿಟಕಿ, ಕಿಡಕಿ, ಕಿಡಿಕಿ. a window; a wicket (My.; Mhr., H. ಖಿಡಕೀ; M. ಕುಡುಕ್ಕಿ). see B. 4, 121; Si. 109; Prv. s. ತೆಱೆ 1.

ಕಿಟ್ಟ kiṭṭa. a gajuga (Molucca bean) that is very strong and therefore especially used for a marble (My.). ಕಿಟ್ಟದಿನ್ದ ಹೊಡದು, ಲೊಟ್ಟೆ ಹಾಕಿದ (Prv.).

ಕಿಟ್ಟ kiṭṭa. 1. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ. (My.).

ಕಿಟ್ಟ kiṭṭa. 2. = ಕಿಟ್ಟು. *secretion, excretion; excrement; dirt; dross of iron* in or after fusion; *dregs of oil; rust*, etc.; cow-dung kept in a pit (S. Mhr.). ಏರಣ್ಡಕಿಟ್ಟ (Śm. 89). ಕಬ್ಬುನದ ಕಿಟ್ಟ (ಮಣ್ಡೂರ Nr.). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟ (ಮಣ್ಡೂರ, etc. Si. 332).

ಕಿಟ್ಟಿ kiṭṭi. (fr. ಕಿಟ್). a kind of torture, in which the hands, ears or noses of people are pressed between two sticks (My.; T., M.; Te. ಕಿಟ್ಟಕೋಲೆ).

ಕಿಟ್ಟು kiṭṭu. = ಗಿಟ್ಟು. to touch, to reach. 2, to come to hand, to be reached, to be obtained (ಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; Tu. ಕಿಟ್ಟ, ಗಿಟ್ಟ near; T., M.; Te. ಕಿಟ್ಟು, ಕಿಸಿ, ಗಿಟ್ಟು, also: to be crowded, squeezed, or shut together; T. ಕಿಟ್ಟೈ, M. ಕಿಡೆ, ಕಿಣೆ, to approach, come near, etc.; to be obtained; *cf.* ಕಿಡು 1).

ಕಿಟ್ಟು kiṭṭu. = ಕಿಟ್ಟ 2. dregs of oil. ಅವುಡ್ಲ ಎಣ್ಣೇ ಕಿಟ್ಟು (ಹೆಟ್ಟೆ G.).

ಕಿಡ kiḍa. a man who is ruined, etc. see ಎಚ್ಚಱ ಗಿಡ.

ಕಿಡಕಿ kiḍaki. = ಕಿಟಕಿ, etc. (S. Mhr.). — ಕಿಡಕಿಪಡಕು. one of the two frames of which folding-windows consist (S. Mhr.; My. as ಕಿಟಕಿಪಡಕು). — ಕಿಡಕಿಬಾಗಲು. the window-opening (S. Mhr.; My. s. ಕಿಟಕಿಬಾಗಲು). — ಕಿಡಕಿಬಾವಲಿ. an ornament for the ear, worn by females (S. Mhr., My. as ಕಿಟಕಿಬಾವಲಿ).

ಕಿಡಿ kiḍi. 1. a spark (ಸ್ಫುಲಿಂಗ, ಕಣ Hlā.; ಅಗ್ನಿಕಣ Śm. 12; C.; Tu.; Si. 25; T. ಕೆಳರ್, to be bright, shine; ಚೆಡಿ, splendour; ಕೆಡಿ, great fame). [ನುಡಿಗಳ್ ಕಿಡಿಗಳನ್ತೆ ತನ್ನ ಮನಮನೊನಲಿಸೆಯುಂ Pb. 6, 73 va.; Ap. 2, 40]. see Bp. 44, 20; 31, 59; 60, 5; Bh. 1, 20, 54. 60. 61; J. 8, 38; ಕಣ್ಗಿಡಿ, ಕೆಂಗಿಡಿ, ಗಿಱುಗಿಡಿ, ತನುಗಿಡಿ. — ಕಿಡಿಯಿನ್ದ ಕಾಡು ಸುಡ ಬಹುದು (Prv.). — ಕಿಡಿ ಕಿಡಿ. rep. (Rśv. 5, 122 va.). — ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗು. -ಆಗು. to become very angry or enraged (C. Bp. 47, 29; J. 22, 44). — ಕಿಡಿ ಕಿಡಿವೋಗು. -ಪೋಗು. = ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗು. (Grj. 9, 114 va.). — ಕಿಡಿಗಣ್. -ಕಣ್. a fiery, red eye (J. 28, 46). — ಕಿಡಿಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. Śiva (ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ Ct. II, 31). — ಕಿಡಿಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain sparks (Rām. 6, 14, 20). — ಕಿಡಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to emit sparks [ನಾಯಕರೊನ್ದೊರ್ವರೊಳ್ ತಾಗಿ ಕಿಡಿಗುಟ್ಟಿದನ್ತೆ ಕಾದುವಾಗಳ್ Pb. 11, 7 va.]; (Grj. 8, 48). — ಕಿಡಿಗೆದಱ್. -ಕೆದಱ್. = ಕಿಡಿಗೆದಱು. sparks to fly about. ಕಿಡಿಗೆದರ್ದುದು (Śśv. 4, 37). ಕಿಡಿಗೆದಱುವ ಅಗ್ನಿ (ಬಾಲಕ Mr. 525). — ಕಿಡಿ ಪಾಱು. = ಕಿಡಿಗೆದಱ್. (Śśv. 4, 1). — ಕಿಡಿಬೆಂಕಿ. a little fire (C.). — ಕಿಡಿಯಿಡು. -ಇಡು. to send forth or emit sparks (J. 4, 36; 12, 39; 13, 36). — ಕಿಡಿಯೇಱಗೆ. -ಏಱಗೆ. a shining spark (ಕಣ, ಸ್ಫುಲಿಂಗ Mr. 47). — ಕಿಡಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. a sparkling colour (Cpr. 9, 94). — ಕಿಡಿವೀೞ್. -ಬೀೞ್. sparks to fall. [ಮಹೋರಗ ನೆಯ್ದೆ ಪಲ್ಗಳದೊರ್ಡೆ ಕಿಡಿವೀೞೆ ನೆತ್ತರೊಱೆದುರ್ಗೆಕೊಣ್ಡುದು ತತ್ಪಸ್ವಿಯುಂ Ap. 2, 40]. ಕಿಡಿವೀೞ್ವರೆ ತಾಗೆ ರಥಂ ರಥಂಗಳೊಳ್ (Abh. P. 13, 75). — ಕಿಡಿ ಸೂಸು. = ಕಿಡಿಯಿಡು. (Śśv. 4, 7).

ಕಿಡಿ kiḍi. 2. one who ruins or destroys. — ಕಿಡಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. dupl. one who destroys everything, as a boy (S. Mhr.). — ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. the nature (of certain boys) to destroy or spoil utensils, etc.; mischief-making (S. Mhr.; ಕೀಟಕತನ G.).

ಕಿಡಿಕಿ kiḍiki. = ಕಿಡಕಿ, etc. (ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ G.; B. 4, 225. 296).

ಕಿಡಿಸು kiḍisu. = ಕೆಡಿಸು. to destroy, to ruin [ದುರ್ಜನರೊಳಾದ ಪರಿಚಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಕಿಡಿಸುವವೊಲೊಪ್ಪುವ ಕುಲವಧುವಂ Kr. 1, 112; Pb. 3, 82; Ap. 1, 40; Vr. 69, 23]; (Śmd. 226, where Mdb. and Kāvy. I, 3, 76 read ನೆಗೆದು. 288. 301). ಕಿಡಿಸಿದಂ (ಅಱದಂ Śmd. I).

ಕಿಡು kiḍu. 1. = ಗಡೆ 2. touching; approach. (T. ಕಿಡೈ; M. ಕಿಟ್ಟು, ಕಿಡೆ; see ಕಿಟ್ಟು). — ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು. to knock against, to collide with (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.). — ಕಿಡುಗುಟ್ಟು. = ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು. ತಪ್ಪಂ ತನ್ನೊಳ್ ಪಳಂಚಿ ಕಿಡುಗುಟ್ಟಿ ತಪ್ಪುವಮ್ಬುಗಳನಂ (Śmd. 286; 287). — ಕಿಡುತರ್. to approach (Cpr. 4, 2).

ಕಿಡು kiḍu. 2. = ಕೆಡು. to go to ruin, to be destroyed, to perish; to spoil, to be damaged; to come to nothing; to disappear, to go out (ವಿನಾಶ Śmd. Dh.; T., M. ಕೆಡು; Te. ಚೆಡು, ಚಿವುಕು; T. ಚಿವಟ್ಟು, ಚಿರ, to destroy). [ನಿನ್ನ ಲಲಾಟದ ಕಣ್ಣದು ಮುನ್ನಮೆ ಕಿಡೆ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನಯ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ Pb. 6, 60; Kr. 1, 91; Ap. 1, 2]. P. p. ಕೆಟ್ಟು (Śmd. 282. 284). ನಾಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಕಿಡದ ಪಕ್ಷಂ (62). ನಾಮಂ ಕಿಡುವೊಡೆ (63). ಪಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿವುದು (295).

ಕಿಡುಕ kiḍu-ka. = ಕೆಡುಕ, etc. a man who destroys, etc. (Śmd. 241). ಕಿಡುಕನು (ಅಪಕೀರ್ತಿ Hlā.).

ಕಿಣ kiṇa. *a callosity; a wart; a scar.*

ಕಿಣಿ kiṇi. 1. = ಗಿಣಿ 1. an imitative sound. (T. ಕಿಣ್, a ringing sound; ಕಿಣಿ, cymbal; Te. ಕಿಣಿಕಿಣಲಾಡು, to tingle, etc.). — ಕಿಣಿಕಿಣಿ ಎನ್ನು. to tinkle, to tingle, as small bells, etc. (My.). — ಕಿಣಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to tinkle, etc. (My.).

ಕಿಣಿ kiṇi. 2. any impurity of the teeth (ದನ್ತದ ಮಲ Śs.). — ಕಿಣಿವಲ್. -ಪಲ್. a tooth covered with foul matter (V. 35, 55 va.).

ಕಿಣಿಹಿ kiṇihi. *the plant Achyranthes aspera.*

ಕಿಣ್ಡಿ kiṇḍi. = ಕಣ್ಡಿ 1. a chink; a gap; an opening; a clift (C.; Mhr. ಖಿಣ್ಡ). see ಕಳ್ಳ-, ಜೇರುಗಿಣ್ಡಿ. ಬೆಳಕಿಣ್ಡಿ. — ಕಿಣ್ಡಿ ಹಲ್ಲು. = ಕಣ್ಡಿವಲ್. (C.).

ಕಿಣ್ವ kiṇva. *ferment, a drug used to produce fermentation.*

ಕಿತ kita. a mistake for ಕೀತ of ಕೀ? ಕಿತನಾಸಿ (Śmd. 221, o. r., in Mdb. MS. ಕೃತನಾಸಿ).

ಕಿತಮ kitama. Tbh. of ಕೃತ್ರಿಮ (S. Mhr.). artificial.

ಕಿತವ kitava. *a gambler*; a cheat, a fraudulent man (Śśv. 2, 111). 2, the thorn-apple, Datura metel (ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆಯ ಗಿಡ G.).

ಕಿತಾಬ kitāba. = ಕಿತಾಬು. (B. 5, 199. 232. 263).

ಕಿತಾಬು kitābu. a title. 2, a book (C.; Mhr., H.; B. 5, 268).

***ಕಿತ್ತ kitta.** (fr. ಕಿಱು). a young person, young lover? ಮನೋಭವನಿನಂ ಪೊಸಸುಗ್ಗಿಯೊಳಾದದೊನ್ದು ಕಿತ್ತನಿನಂ Pb. 4, 97.

ಕಿತ್ತಡ kittaḍa. disagreeableness, disgustfulness (ಕಿಸುರ್ Ct. II, 118; ಕಿಸುಱ್ Kk. 72; see Abh. P. 7, 81).

ಕಿತ್ತಡಿ kittaḍi. an ascetic, etc. see s. ಕಿತ್ತು 1.

***ಕಿತ್ತಮ್ಮ kittamma.** trouble, misfortune? ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಂ ಪರಮಂಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಿತ್ತಮ್ಮಮಿದೇಂ ದೂರಂ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿಚಾರಂ ವಿಷಯಾರ್ಥಿಗೆಮ್ಬುದಂ ಮಾಡುವಿರೇ Ap. 9, 102.

*ಕಿತ್ತಯ್ಯ **kittayya.** a junior ascetic. ಭಟಾರರ್ಗೆ ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆಯ್ದು ಪಂಚಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ವನ್ದಿಸಿಯನ್ತೆ ಕಿತ್ತಯ್ಯಂಗಳುಮನಾಮಾರ್ಗದಿಂ ವನ್ದಿಸಿ Vr. 79, 16.

ಕಿತ್ತಳೆ **kittaḷe.** an orange. see s. ಕಿತ್ತು 1.

ಕಿತಾ **kitā.** a time, turn (My.; Mhr., H.). — ಕಿತಾವಾರ. in portions or fragments (My.; H.).

ಕಿತ್ತಾಟ **kittāṭa.** = ಕಚ್ಚಾಟ. strife, quarrel (My.; T. ಕಿಚ್ಚಾಟ, ಕಿಚ್ಚಲಾಟ, more properly ಕಚ್ಚಲಾಟ, Rottler).

ಕಿತಾನ್ **kitān.** a sort of hempen cloth, canvas (My.; Si. 221; Mhr. ಕಿತಾನ; H. ಕಿತಾನಿ, ಕಿತಾನ್, ಕತಾನ್).

ಕಿತ್ತು **kittu. 1.** = ಕುತ್ತು 1, (ಚಿಟ್ಟು 1). another form of ಕಿಱು (Śmd. 215). that is small, short, (or restrained). (T. ಚಿಱು, ಚಿಟ್ಟು; M. ಚಿಱು, ಚೆಱು, ಚೊಟ್ಟ; Te. ಚಿಟ್ಟಿ, ಚಿಟ್ಟು, ಚಿಟ್ಟ. see ಕಿಱು). — ಕಿತ್ತಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 215). a person whose feet are restrained: an ascetic, a ṛiṣi (ವ್ರತಿ Śmd. II; Kk. 76; ಜತಿ Ct. I, 81; ತವಸಿ, ಜೋಗಿ, etc., ಋಷಿ Kk. 33; Śm. 34; Śsv. 2, 83). [— ಕಿತ್ತಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. small arrow? ಮಹೀಭುಜರೆತ್ತಮೆಚ್ಚೆ ಕಿತ್ತಮ್ಬುಗಳೆತ್ತಮುವ್ವಳಿಸೆ ಮಾಣದವಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕಿ Pb. 11, 42]. — ಕಿತ್ತಳೆ.=(ಕಿಚಿಲಿ), ಕಿತ್ಲೆ, ಕಿತ್ತಿಳೆ; an orange (C.; Tu. ಕಿತ್ತಲಿ, ಚಿತ್ತುಪುಳಿ; Te. ಕಿತ್ತಳಿ; T. ಚೀದಳೆ, a citron). see J. 19, 6; B. 4, 64; 5, 135. — ಕಿತ್ತಳೆಗಿಡ. = ಕಿತ್ತಳೆಮರ. (ಐರಾವತ, ನಾಗರಂಗ, ಭೂಮಿಜಮ್ಬುಕ G.; S. Mhr.). — ಕಿತ್ತಳೆಮರ. the orange tree, Citrus aurantium L. (St. & Pl.; My.). — ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣು. a ripe orange (ನಾರಂಗ, etc. G.; My.). — ಕಿತ್ತಳ್ಗೆ. -ಅಳ್ಗೆ. (Śmd. 215, not in Mdb. which in its stead has a ಕಿತ್ತುನಿದಂ or ಕಿತ್ತುನೀದಂ, that in another MS. appears as ಕಿತ್ತಿವಂ). — ಕಿತ್ತಿಳೆ. -ಇಳೆ. (Śmd. 215). = ಕಿತ್ತಳೆ, (ಕಿತ್ತೀಳೆ). — ಕಿತ್ತೀಳೆ. -ಈಳೆ. this form is probably to be *presupposed* for ಕಿತ್ತಿಳೆ (*cf.* ಪೇರೀಳೆ). — ಕಿತ್ತೂರು. -ಊರು. N. of a place (B. 4, 216). — ಕಿತ್ತೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. (Śmd. 215). a small flower-leaf (ಕಿಱುಯೆಸಳ್ Ct. II, 90).

ಕಿತ್ತು **kittu. 2.** = (ಕಿರ್ತು), ಕಿಟ್ಟು. having pulled. P. p. of (ಕಿಱ್ 2), ಕೀಱು 2.

ಕಿತ್ತು **kittu. 3.** to pluck out or up (S. Mhr.; T. ಕುಱು; *cf.* ಕಿಱ್ 2). see Sp. s. Tbh. ಜಡಿ 3; Prv. s. ಪುಣ್ಯ.

ಕಿತ್ಲೆ **kitle.** = ಕಿತ್ತಳೆ, etc. an orange. s. ಕಿತ್ತು 1.

ಕಿನ್- **kin.** = ಕೀಱ್ 1-, etc. the state of being below, under, lower. (Śmd. 209). — ಕಿನ್ನೀರ್. (Śmd. 210). low water. — ಕಿನ್ನೆಲ. low ground. (Śmd. 210).

ಕಿನಕಾಪು **kinakāpu.** ಕಿನಕಾಬು **kinakābu.** = ಕಿಂಕಾಬ್. (C.; Mhr., H. ಕಿನಖಾಪ, -ಬ).

ಕಿನಾರ **kināra.** edge, side, border (My.; Mhr., H. ಕಿನಾರಾ, ಕಿನಾರಿ).

ಕಿನಾರೆ **kināre.** = ಕಿನಾರ. (My.).

ಕಿನಿಸು **kinisu. 1.** to be or become angry [ಸುಱುವಳಿಗಳ ಬಳಗದ ದನಿಗೆ ಕಿನಿಸಿ ಕಿಂಕಿಱುವೋದಲ್ Pb. 5, 4; Ap. 4, 56]; (ಕೋಪ Śmd. Dh.; Grj. 9, 114 va.; Te. ಕಿನ).

ಕಿನಿಸು **kinisu. 2.** anger, wrath (ಕಿ Ct. I, 16; ಕಿಳಿರ್ದುದು I, 36; ಕಾಯ್ಪು, ಕೋಪ I, 98; ಕೋಪ II, 27; ಮುಳಿಸು, ಕಾಯ್ಪು, ಕನಲ್, ಕನಲ್ಕೆ, ಕೋಪ, etc. Śm. 39; Kk. 43; Te. ಕಿನುಕ, ಕಿನ್ಕ). *cf.* ಸೆಣಸು 2.

ಕಿನ್ತುಘ್ನ **kintu-ghna.** the eleventh of the periods called Karaṇas (My.).

ಕಿಂನರ **kiṁ-nara.** what sort of man? 2, a being with a human figure and the head of a horse (ಅಶ್ವಾಸ್ಯ Mr. 56), reckoned among the gandharvas; *a demigod attached to the service of Kuvēra.* 3, a N. (Bp. 9, 45; 29, 16. 31; 37, 6; 47, 37). — ಕಿನ್ನರದೇವ. N. (Bp. 36, 31). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮದೇವ. N. (Bp. 28, 53). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp, 28, 28; 36, 16). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಿದೇವ. N. (Bp. 28, 2, 59; 29, 22. 31; 54, 77; 61, 9). — ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 28, 6; 29, 26; 58, 2). — ಕಿನ್ನರಯ್ಯ. N. (Bp. 28-sum.; 29 sum.; 29, 11. 33; 35, 57; 36, 4. 35; 43, 49). — ಕಿನ್ನರಶರಣ. N. (Bp. 28, 68; 29, 10; 36 sum.; 36, 44).

ಕಿನ್ನರಪತಿ **kinnara-pati.** Kuvēra (ಪೊನ್ನೊಡೆಯ, ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕಿನರಸ, ಅಯ್ಗೊಗನ ಕೆಳೆಯ Śm. 13).

ಕಿನ್ನರಿ **kinnari.** a female Kinnara (Śsv. 3, 35). 2, = ಕಿನ್ನೂರಿ. the lute of the Caṇḍālas (Sk.; C.; Te. ಕಿನ್ನರೆ, ಕಿನ್ನೆರೆ; T., M. ಕಿನ್ನರ, ಕಿನ್ನರಿ). see Bp. 28, 4; B. 5, 187. — ಕಿನ್ನರಿಕಾಯಿ. the calabash of the kinnari (S. Mhr.).

ಕಿನ್ನರಿಕ್ರಿಯೆ **kinnari-kriye.** playing the kinnari. see ಮುರೆ.

ಕಿನ್ನರೇಶ **kinnara-īśa.** *Kuvēra.* (Bp. 36, 4).

ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರ **kinnara-īśvara.** Kuvēra. (Bp. 36, 2).

ಕಿನ್ನೂರಿ **kinnūri.** = ಕಿನ್ನರಿ No. 2. (S. Mhr.).

ಕಿಪ್- **kip.** = ಕೀಱ್ 1-, etc. the state of being below, etc. — ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ q. v., ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ, ಕಿಱುಪ್ಪೊಟ್ಟೆ. (C.).

ಕಿಪ್ಪರಿ **kippari.** to jump (Rām. 5, 8, 48; *cf.* ಕುಪ್ಪಳಿಸು 2?).

ಕಿಫಾಯತಿ **kiphāyati.** profit, gain (C.; Mhr. ಕಿಫಾಇತೀ).

ಕಿಬ್- **kib.** = ಕಿಪ್-, etc. — ಕಿಬ್ಬಡಿ. = ಕಿಬ್ಬರಿ, etc. (Bh. 4, 2, 57). — ಕಿಬ್ಬದಿ. the flank of an animal. ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಎಱಿವಾಗ ಕಿಬ್ಬದಿಯ ಕೀಲು ಮುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). — ಕಿಬ್ಬರಿ. = ಕಿಬ್ಬಡಿ, ಕಿಬ್ಬದಿ, ಕಿರ್ಬರಿ. (My.; Śsv. 3, 51). — ಕಿಬ್ಬಸುಱು. the lower belly, the abdomen, the hypogastric region; the pelvis. ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗಣ ಕಿಬ್ಬಸುಱು (ವಸ್ತಿ Nr.; Bh. 1, 4, 15). — ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ. -ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ, etc., ಕಿಬ್ಬಸುಱು. (My.; ಹೊಕ್ಕುಳಕೆಳಗಣ ಕಿಱು ಹೊಟ್ಟೆ, ವಸ್ತಿ Si. 208).

ಕಿಮ್ **kiṁ.** = ಕಿಂ, q. v. ಕಿಮ್ಮನೆ ಪ್ರತಿವಚನಂ (Ct. I. 90).

ಕಿಮಿ **kimi.** = ಕಿವಿ. an ear. (My.; ಕರ್ಣ, ಶ್ರೋತ್ರ, ಶ್ರವ, etc. Si. 215). see ಇಲಿ-.

ಕಿಮಿಚು **kimicu.** = ಕಿವಚು, etc. to squeeze, etc. (My.).

ಕಿಮು **kimu.** *either, or, whether.*

ಕಿಮುಕ್ **kimuk.** = ಕಿವುಕ್. — ಕಿಮುಕ್ಕೆನ್ನು. to make slight noise (with any part of the body, My.).

ಕಿಮುತ **kiṁ-uta.** *either, or, whether.*

ಕಿಮುಳ್ **kimuḷ.** the state of being crushed, made small, etc. (Te. ಕಿಮುಡು = ಅಲ್ಪ). — ಕಿಮುಳ್ತುಳಿ. -ತುಳಿ. to crush or make small by trampling on (ಸಣ್ಣಮ್ ಆಗಿ ತುಳಿ Śmd. I).

ಕಿಮುಳ್ಚು **kimuḷcu. 1.** = ಕಿವುಚು, etc., ಕಿವುಚು. to crush, bruise or squeeze by means of the hand (ಹಸ್ತಮರ್ದನ Śmd. Dh.). 2, to shrivel. ಚುರ್ಚಿದವೋಲ್ ಬಿಸಿಲ್ ಅಳುರೆ ಕಿಮುಳ್ಚಿದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದು, ಗುಣನನ್ದಿ (Śmd. 39).

ಕಿಮುಳ್ಚು **kimuḷcu. 2.** the state of being crushed by means of the hand, etc. (ಹಸ್ತವಿಮರ್ದನಂ Śs.).

ಕಿಮ್ಪಚ **kiṁ-paca.** cooking what? 2, one who cooks nothing; miserly, avaricious.

ಕಿಮ್ಪಚಾನ kiṁ-pacāna. = ಕಿಮ್ಪಚ. *miserly, avaricious.*

ಕಿಮ್ಪಾಕ kiṁ-pāka. unripe; stupid; childish; *a cucurbitaceous plant, Trichosanthes palmata* (= ಮಹಾಕಾಲ). 2, = ಕಾಂಜಿರ, q. v.

ಕಿಮ್ಪುರುಷ kiṁ-puruṣa. = ಕಿನ್ನರ. *a demigod attached to the service of Kuvēra.*

ಕಿಮ್ಮತ್ತು kimmattu. price; worth (C.; Sl. 347; Mhr., H. ಕಿಮ್ಮತ್).

ಕಿಮ್ಮೀರ kimmīra. Tbh. of ಕಿರ್ಮೀರ. (My.; Te.); [Pb. 7, 26 va.]. — ಕಿಮ್ಮೀರ ವೈರಿ. Bhīmasēna (My.).

ಕಿರ kira. = ಕಿಟಿ, etc. *a hog.*

ಕಿರಣ kiraṇa. *a ray of light* (ಕದಿರ್ Ct. II, 14; Kk. 66; Śm. 105; see ವಿಪ್ರ).

ಕಿರಯ kiraya. Tbh. of ಕ್ರಯ. (My.). price, etc.

ಕಿರಮಂಜಿ kiramañji. cochineal; cochineal colour (C.; Mhr. ಕಿರ ಮಿಜೀ).

ಕಿರಾಣಿ kirāṇi. grocery, as sugar, spices, etc. (C.; Mhr. ಕಿರಾಣಾ).

ಕಿರಾತ kirāta. *the name of a savage tribe that inhabits woods and mountains* (ಲುಬ್ಧಕ, ಶಾಬರ Nn. 127). 2, = ಕಿರಾತತಿಕ್ತ, (ಕಿರಿಯಾತು, ಚಿಱಾಯಿತ, etc.). 3, *a dwarf* (see Hlā. s. ಒಡಲ್ & *cf.* ಕಿಱು 1). 4, N. of a poem (Śmd. 408). See Prv. s. ಪುರಾತನ.

ಕಿರಾತಕ kirātaka. the tribe of the Kirātas. (My.).

ಕಿರಾತತಿಕ್ತ kirāta-tikta. = ಕಿರಾತ No. 2. *a kind of gentian, Agathotes chirayta* Don. (Gentiana chirayta Roxb.).

ಕಿರಾತಿ kirāti. a woman of the Kirāta tribe (Sk.).

ಕಿರಾತೆ kirāte. = ಕಿರಾತಿ. (Śmd. 144; My.).

ಕಿರಾಯ kirāya. rent, hire, fare. *cf.* ಕ್ರಯ. (My.; Br., H.).

ಕಿರಿ kiri. 1. = ಕೆರೆ 2. to shave (ವಪನ Śmd. Dh.; Tu. ಕಿರೆ; T. ಚಿರೈ, M. ಚಿರೆ; *cf.* ಕೆಲಸಿ).

ಕಿರಿ kiri. 2. to display or show the teeth, to grin (ದನ್ತವಿಕಸನ Śmd. Dh.; My.; *cf.* ಕಿಸಿ 1). ಕಣ್ಡ ಕಣ್ಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದರೂ ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬೋಱಸದೇ ಬಿಡರು (Prv.). see ಹಲ್ಕಿರಿ.

ಕಿರಿ kiri. 3. a knot in thread (ತನ್ತುಗ್ರನ್ಥಿ Śmd. Dh.; *cf.* ಕೆಚ್ಚು 2 & 3; Te. ಕಿರಿ, to be tight; ಕಿಱ್? ಸಿಲ್ಕು?).

ಕಿರಿ kiri. = ಕಿರ, etc. *a hog* (ವರಾಹ Śmd. Dh.).

ಕಿರಿಕಿರಿ kirikiri. = ಕಿಕಿರಿ. teasing, annoyance, trouble (C.; H.).

ಕಿರಿಕು kiriku. displaying or showing the teeth. see ಹಲ್ಲುಗಿರಿಕು.

ಕಿರಿಯಾತು kiriyātu. = ಚಿಱಾಯಿತ. Tbh. of ಕಿರಾತ No. 2. (St. & Pl.; Mhr. ಕಿರಾಈತ).

***ಕಿರಿಯಿಸು kiriyisu.** to get shaven. ತಲೆಯಂ ಕಿರಿಯಿಸಿ ದಿವಸಮನಲಸದೆ ಬೆಸಗೊಳ್ವನನ್ತು ಗಾವಿಲನಕ್ಕುಂ Kr. 3, 145.

***ಕಿರಿಸು kirisu. 1.** = ಕಿರಿಯಿಸು. ಅವನ ತಲೆಯಂ ಕಿರಿಸಿ ಕರಿಯ ಕೋವಣಮನುಡಿಸಿ Vr. 177, 17. (Tu. ಕಿರೆಸು).

ಕಿರಿಸು kirisu. 2. to cause to display or show the teeth. see ಹಲ್ಲುಗಿರಿಸು.

ಕಿರೀಟ kirīṭa. *a crest, a diadem,* a crown, a tiara (ಉಷ್ಣೀಷ, ಮಕುಟ Nn. 121).

ಕಿರೀಟಚಾಪ kirīṭa-cāpa. N. of a bird (ಕೋಟಿ 2, q. v., o. r. ಕಿರೀಟಿ ಚಾಪ).

ಕಿರೀಟಿ kirīṭi. decorated with a diadem, crowned. 2, N. of Arjuna, etc. (Śmd. 267; J. 9, 12; 12, 13).

ಕಿರುಟಿಗ kiruṭiga. the bay-backed shrike (Bḍ.; Pr.).

ಕಿರುಟಿಗೆ kiruṭige. the Keroula shrike, Keroula indica (Bḍ.); the great Indian shrike, Lanius burra (Bḍ.); the Lahtora butcher bird, Lanius lahtora (Bḍ.).

***ಕಿರುಣ್ಡೆಗ kiruṇḍega.** a chubby, male babe. ಎಮ್ಮ ಸೆಟ್ಟಿತಿ ಜಯಾವತಿ ಬೆಸಲೆಯಾದಳ್ ಕಿರುಣ್ಡೆಗನಂ ಪೆತ್ತಳ್ Vr. 44, 11.

ಕಿರೆ kire. = ಕೀರೆ. — ಕಿರೆಸೊಪ್ಪುಗಿಡ. the herb Amarantus frumentaceus Roxb. (St. & Pl.).

ಕಿಱ್ kiṟ. ಕಿಱು. to make close, to confine: to close or shut, as a door (Abh. P. 10, 8); to block up, as a road (J. 23, 35); to make a fence, to put (something) as a hedge (Bp. 60, 50); to give security to (J. 4, 19); to shut, as the mouth (Bh. 7, 1, 11); to shut the mouth, to be silent (Bh. 7, 1, 15; J. 17, 50); to enwrap, to envelop, to cover, as darkness does (J. 2, 16; 26, 6); to lay oneself on, to cover (with locative, Bh. 3, 14, 1; ವ್ಯವಧಾನ Śmd. Dh.; T. ಚೆಱು, to narrow, to contract, to fasten, to close; to stuff, press in; to be thronged or crowded; M. ಚೆಱುಕ್ಕು, to fill up, dam up; to oppose, to resist; see ಕೆಱ್ 1, ಗಿಱುಕು, ಸೆಱಗು, ಸೆಱೆ). P. p. ಕೆತ್ತು (Śmd. 285. 287). [ತೆರೆಯದೆ ಮುನ್ನ ಕೆತ್ತ ಪಡಿಗಳ್ ನವಸೌರಭಮುಣ್ಮೆ ಮೊಕ್ಕಳಂ ತೆಱೆದುವು Ap. 2, 63].

ಕಿಱ kiṟa. 1. = ಕಿಱು, etc. — ಕಿಱಕಸಾಲೆ. = ಕಿಱುಕಸಾಲೆ. an annual herb, used as a potherb, Amarantus campestris Willd. (Z.). — ಕಿಱಕುಳ. = ಕಿಱುಕುಳ, etc. a trifling, inferior kind: a little amount or worth (S. Mhr.; *cf.* Mhr. ಕಿರಕೂಳ, ಕಿರಕೋಳ). 2, petty annoyance (My.). — ಕಿಱಕೋಳ. = ಕಿಱುಕುಳ No. 2. (My.). — ಕಿಱಗುಣ್ಟೆ.-ಕುಣ್ಟೆ. a small ಕುಣ್ಟೆ (S. Mhr.). — ಕಿಱದು. = ಕಿಱಿದು No. 2. (C.).

ಕಿಱ kiṟa. 2. = ಕಿಱಕು, ಕಿಱು 2, ಕಿರ್ 2-, ಗಿಱು 2, ಗಿರ್ 2-. an imitative sound. — ಕಿಱಕಿಱ. rep. the sound of creaking shoes, of cart wheels, of doors, etc. (My.; T.; Te. ಕಿಱಕಿಱ್; M. ಕಿರುಕಿರೆ, rustling, rattling).

ಕಿಱ kiṟa. 3. = ಕಿಱು 2, etc. an imitative sound. — ಕಿಱಗುಟ್ಟು. = ಕಿಱುಗುಟ್ಟು, q. v. (My.).

ಕಿಱಕು kiṟaku. = ಕಿಱ 2, ಕಿಱ್ಕಿ, ಗಿಱಕು 2. — ಕಿಱಕುಕಿಱಕು. = ಕಿಱಕಿಱ. (My.); also: the noise made by the friction of bamboos (My.). — ಕಿಱಕುರಾಟ್ಟೆ. a small creaking machine for clearing cotton from the seeds (My.); a chain-wheel used for drawing up water (My.); a kind of whirligig (My.).

ಕಿಱಚು kiṟacu. = ಕಿಱಿಚು, ಕಿಱುಚು, ಕಿರ್ಚು 2. to cry, to shout, to scream (Si. 294; *cf.* ಕಿಕ್ಕು, T. ಕಿಱಾಕಿಱಾ, ಕಿಱಾವು, Mhr. ಕಿರ್ರ).

ಕಿಱಚುವಿಕೆ kiṟacuvike. crying, etc. ಕಾಳಗದ ಕಷ್ಟದಿನ ಕಿಱಚುವಿಕೆ (ಕ್ರನ್ದನ Si. 295).

ಕಿಱದು kiṟadu. that is small. see s. ಕಿಱ 1.

ಕಿಱಬ kiṟaba. = ಕಿಱಬು, ಕಿಱುಬ, ಕುಱುಬ 2, ಕುಱುವ 2. (S. Mhr.). 2, a leopard (My.). see ಕತ್ತೆ-.

ಕಿಱಬು kiṟabu. = ಕಿಱಬ, etc. a hyena (S. Mhr.; ತರಕ್ಷು, ಮೃಗಾಶನ, ರಂಕು G.; Te. ಕೊರಪೋತು, ಕೊರ್ಣ, ಕೊಣ್ಡಬೋತು, ಕೊನ್ನಾರ್-).

ಕಿಱಿ kiṟi. (fr. ಕಿಱ್). = ಕಿಗ್-, ಕಿತ್ತು 1, ಕಿಱಿ 1, ಕಿಱು 1, ಕೀಟು 1, ಕೀನ, ಕುಱು, (ಕೊಂಚ, ಕೊಱೆ 4, ಕೊಱತೆ, ಗಿಡ್ಡ, ಗುಜುಱು, ಗುಜ್ಜು, ಚಿಕ್ಕ), ಚಿಟಿ 1, ಚಿಟಿ 1, (ಚಿನ್ನ 2), ಚಿಱು, ಸಿಡಿ 1. that which is curt, small, little, short, young, insignificant, trifling; (small, junior, etc.; T. ಚಿಱು; M. ಚಿಱು, ಚೆಱು; Te. ಕಿಱು, ಚಿಱು, ಚಿಱು, ಚಿಡಿಪಿ; Tu. ಕಿರಿ, ಕಿರು, ಕಿನ್ನಿ). — ಕಿಱು ಕಿಱು. rep. ಕಿಱು ಕಿಱುಯ ಸಮಯಿಗಳನ್ ಎಬ್ಬಟ್ಟಿ (Bp. 52, 30). [—ಕಿಱುಕಿಱುದನೆ. gradually. ಅಡೆವೊತ್ತದೆ ಕಿಱುಕಿಱುದನೆ ಸುಡದೆ Pb. 3, 5]. — ಕಿಱುಕುಪ್ಪುಳ. (Si. 161). — ಕಿಱುಕುಲ. = ಕಿಱುಕುಲ, etc. an inferior caste; a low-caste man (Bp. 58, 49). — ಕಿಱು ಕೊಮ್ಬು. a small branch or twig (My.; G.). — ಕಿಱುಗಡಲೆ. -ಕಡಲೆ. (Si. 304). — ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ. a small bell (C.; Si. 221). — ಕಿಱು ಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a small eye (My.; G.). — ಕಿಱುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a small ear (C.; B. 5, 34). — ಕಿಱುಗುಳ್ಳ. = ಚಿಱುಗುಳ್ಳ. a prickly undershrub, the Indian nightshade, Solanum indicum L. (St. & Pl.). — ಕಿಱುಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. short hair (S. Mhr.; B. 4, 35. 210). — ಕಿಱುಗೂಳಿ. -ಕೂಳಿ. = ಕಿಱುಗೂಳಿ. a small fishing-basket (Rsv. 5, 114 va., o. r. ಕಿಱು-). — ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆ. a small round bell (C.; Si. 221). — ಕಿಱುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. 1. a short hand (C.). — ಕಿಱು ಗೆಯ್. 2. to despise (Abh. P. 14, 94). — ಕಿಱುಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a little horn (C.). — ಕಿಱುಗೊರಳು. -ಕೊರಳು. a low voice (My.). — ಕಿಱುಜಾಲಿ. a thorny shrub with very fragrant flowers, Acacia farnesiana Willd. (St. & Pl.). — ಕಿಱುತಂಗಿ. = ಕಿಱುದಂಗಿ. (My.). — ಕಿಱುತಮ್ಮ. the youngest of one's brothers (My.). — ಕಿಱುದನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. a small distance [Ap. 10, 7]; (Cpr. 6, 88 va.). — ಕಿಱುದ ಆಡು. to despise (Bp. 40, 42). [— ಕಿಱುದಾನುಂ ಬೇಗಂ. at once, immediately. ಎನ್ದು ಕಿಱುದಾನುಂ ಬೇಗಮುಱು ಮರುಳಾದನ್ತೆ Pb. 5, 12 va.]. — ಕಿಱುದಾರಿ. a bye-road, a foot-path (C.). — ಕಿಱುದು. the state of being restrained within limits or of being close; the state of being close or crowded: closely, densely (ಆಕೀರ್ಣಾರ್ಥಂ Śmd. 389, o. r. ಕೀಱುದು). 2, = ಕಿಱುದು, ಕಿರ್ದು, that is reduced to a smaller compass, that is small, etc.; a little; a small, insignificant affair or state; some few [ಕಿಱುದ ಆಗೊಳೆ ಪಿರಿದುಮರ್ಥಮನಱಿಪಲ್ ನೆಱೆವಾತನಾತನಿನ್ದಂ ಜಾಣಂ Kr. 1, 15; Pb. 12, 29; Ap. 5, 66]; (Cpr. 10, 98; Śmd. 218; ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಲೇಶ, ಕ್ಷುದ್ರ, ಅಲ್ಪ, ತ್ರುಟಿ, etc. Hlā.; ಗನ್ಧ Mr. 468; ಅಲ್ಪ, ಕಿಂಚಿತ್, etc. 427; ಚುಂಚು, ಗುಜ್ಜು Kk. 56, Śm. 62; ಅಲ್ಪ Śmd. 77 Cm.; C.; B. 3, 39; Si. 395; T. ಚಿಱುದು). plural: ಕಿಱು ಯವು (Śmd. 117). ಕಿಱುದರ್ಕೆ (218). ಕಿಱುದಱೊಳ್ (135). ಕಿಱು ದಿನಲ್ಲಿ (ಅಲ್ಪದಲ್ಲಿ Nr.). ಕಿಱುದಿನಲ್ಲೇ ಪಲ್ಲಕ್ಕೀ ಸೇವೆ (is sufficient, Prv.). ಕಿಱುದು ಮಾಡುಹ (ಸಮಾಸ, ಸಂಕ್ಷೇಪ, ಸಂಗ್ರಹ, etc. Hlā.). ಕಿಱುದಂ ಪಿರಿದು ಮಾಡುವುದು (ವಿಸ್ತಾರ, ವಿಗ್ರಹ, ವ್ಯಾಸ); ಕಿಱುದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ); ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ ಕಿಱುದಾದೊಡೆ ಕುತು ಪ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ಕಿಱುದು ಕಾಲ. a little while, some time (Bp. 20, 8). — ಕಿಱುದು ಕೂಟ. a small quantity, a little (ಕೊಂಚೆ Ct. I, 18). — ಕಿಱುದು ತಾಣಂಗಳ್. = ಕಿಱುದೆಡೆಗಳ್ (Śmd. 83. 148 Cm.). — ಕಿಱುದು ದಿನ. a few days (Bp. 17, 9; 44, 69). — ಕಿಱುದು ನಾತ. a delicate smell (ಕಮ್ಮು Ct. I, 22). — ಕಿಱುದು ಬೇಗಂ. with some haste, in some haste (Abh. P. 11, 53 va.). — ಕಿಱುದೆಡೆ. -ಎಡೆ. some few places (ಅಱೆ Śmd. 77; ಅಱೆ ಎಡೆ, ಕೆಲವೆಡೆ 82). — ಕಿಱುದೌಷಧಿಗಳ್. -ಔಷಧಿಗಳ್. some plants (Bp. 17, 7). — ಕಿಱು ನಾಲಿಗೆ. the uvula (S. Mhr.; B. 4, 84. 85). — ಕಿಱು ನುಡಿ. 1. to use mean, uncivil language (C.). — ಕಿಱುನುಡಿ. 2. a low, disrespectful word (C.). — ಕಿಱುನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ. = ಕಿಱುಯ ನೆಲ್ಲಿ. the plant Flacourtia cataphracta (ವಿತುನ್ನಕ, ತಾಮಲಕಿ, etc. Si. 153; My.). — ಕಿಱುನೊಸಲು. a small forehead (My.). — ಕಿಱುನೋಟ. a leer (C.). — ಕಿಱುಬನ್ನಿ. = ಕಿಱುಯ-. (ಶಮಿಾರ Si. 134). — ಕಿಱುಬೆರಳು. the little finger (S. Mhr.; B. 5, 238; Si. 210-212. 253). — ಕಿಱು ಬೊಟ್ಟು. = ಕಿಱುಬೆರಳು. (S. Mhr.). 2, a small ornamental circlet on the forehead (My.). — ಕಿಱುಯ ಇಪ್ಪೆ. ಕಪಿಲವರ್ಣದ ಕಿಱುಯ ಇಪ್ಪೆ (ಕಪಿಲೆ Nr.). — ಕಿಱುಯಂ. -ಅಂ 3. ಕಿಱುಯನು. a small, etc. man; a young man, a junior (C.). ಪಿರಿಯಂ, ಕಿಱುಯಂ (Śmd. 184). ಸೊಲ್ಲಿಸಿ ಭೇದವನ್ ಅಱುದೊಡೆ ಕಿಱುಯ ತಾನ್ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹಿರಿಯ! (Sp.). Fem. ಕಿಱುಯಳ್, ಕಿಱುಯಳು (C.). ಕಿಱುಯಳ್, ಪಿರಿಯಳ್ (Śmd. 245). ನೋಱೆಸ್ಪೊಡೆ ಅವಳ್ ಕಿಱುಯಳ್ (297). ದುರ್ಯೋಧನನಿಂ ಕಿಱುಯಳ್ ದುಃಶಲೆ (160). see Bp. 14, 22. — ಕಿಱುಯಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. a sister older than oneself, but not the oldest (My.). — ಕಿಱುಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. N. of a metre (Ch.). — ಕಿಱುಯಗರು. -ಅಗರು. (ಶಿಂಶಫೆ, etc. Nr.). — ಕಿಱುಯ ಗೋರಣ್ಟೆ. (ಸಹೆ, ಕುಮಾರಿ Nr.). — ಕಿಱುಯಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. a brother older than oneself, but not the oldest (My.). — ಕಿಱುಯ ತುಮ್ಬುರು. (ಕಾಕೇನ್ದು, ಕುಲಕ, ಕಾಕತಿನ್ದುಕ; ಕಾಕಪೀಲುಕ Nr.). — ಕಿಱುಯ ನೆಲಗುಳ್ಳ. (ವಿದಾರಿ, ಕ್ಷೀರ ಶುಕ್ಲೆ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಕ್ರೋಷ್ಟಿ Nr.). — ಕಿಱುಯ ನೆಲ್ಲಿ. = ಕಿಱುನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ, ಕಿಱುನೆಲ್ಲಿ. (ವಿತುನ್ನಕ, ಝುಟೆ, ಅಂಝುಟೆ, ಶಿವೆ, ತಾಮಲಕಿ, etc. Nr.). [— ಕಿಱುಯನ್ದು. -ಅನ್ದು. boyhood days. ತೊಲಗದೆ ಗೋವುಗಾದ ಕಿಱು ಯನ್ದಿನ ಗೋವಿಕೆ Pb. 9, 44]. — ಕಿಱುಯ ಪೀಠ. a small pedestal (Bp. 57, 53). — ಕಿಱುಯ ಬನ್ನಿ. (ಅಲ್ಪಶಮಿ, ಶಮಿಾರ Nr.). — ಕಿಱುಯ ಮಗ. the youngest son (B. 3, 15; My.). — ಕಿಱುಯ ಮಿಾನ್. a small fish. ಕಿಱುಯ ಮಿಾನ ಮೊತ್ತಂ (ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡ, etc. Hlā.). — ಕಿಱು ಯ ಲಿಂಗ. a small phallus (Bp. 57, 53). — ಕಿಱುಯವನು. -ಅವನು. a stunted; dwarfish man. ಕೆಯ್ ಕಾಲ್ ಕಿಱುಯವನು (ವಾಮನ Hlā.). 2, = ಕಿಱುಯಂ, etc. (My.). [—ಕಿಱುಯರ್. young persons. ಆತನಿಂ ಕಿಱುಯರಂ ಪನ್ನೊರ್ವರಂ ಕೊನ್ದು Pb. 11, 59]. — ಕಿಱು ಯ ಶಂಖು. a small conch shell (ಕ್ಷುದ್ರಶಂಖು, etc. Hlā.). — ಕಿಱು ಯ ಸೀವನ್ತಿ. (ಕಟ್ಬೆಲ, etc. Nr.). — ಕಿಱುಯ ಹಾಲೆ. (ಜೀವನ್ತಿ, ಜೀವನಿ, ಜೀವೆ, ಜೀವನೀಯೆ, ಮಧುಸ್ರುವೆ, ಮಧು Nr.; Si. 157). [—ಕಿಱುಯಾತ. -ಆತ. a younger one. ಎಪ್ಪುರಿರ್ವರ್ ತನಯರ್ ಅವರೊಳ್ ಕಿಱುಯಾ ತನೆ ನೃಪತಿಗಂ ಪರಿವಾರಕ್ಕಮುಱುಗನಾಗಿ ಬಳೆಯೆ Ap. 2, 37 va.]. — ಕಿಱು ಯೆಲವ. -ಎಲವ. (ರೋಚನ Nr.). — ಕಿಱುಯೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. (ಕಿತ್ತೆಸಳ್ Ct. II, 90). — ಕಿಱುಯೇಲಕ್ಕಿ. -ಏಲಕ್ಕಿ. (ನಿಲಾವಾಲುಕ, etc. Si. 152). — ಕಿಱುಯೊಡಲವ. -ಒಡಲವ. a dwarf (ಪ್ರಶ್ನಿ Hlā.). [—ಕಿಱುವಿರಿಯರ್. -ಪಿರಿಯರ್. young and elderly people. ತುಱುವ ಪರಕೆಯ ಸಮಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂ ಕಿಱುವಿರಿಯರಱುದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು Pb. 6, 33 va.]. — ಕಿಱುಹುಲ್ಲು. short, inferior grass (B. 5, 14). — ಕಿಱುಹೊಟ್ಟೆ. the abdomen; the pelvis (ವಸ್ತಿ Si. 208). — ಕಿಱುಹೊನ್ನೆ ಮರ. the tree Calophyllum apetalum Willd. (St. & Pl.).

ಕಿಱಿಕಿ kiṟiki. = ಕಿಱುಕು, etc. an imitating sound. — ಕಿಱುಕಿ ಜೋಡು. a pair of creaking shoes (My.).

ಕಿಱಿಗೆ kiṟige. 1. a small sīre worn by girls (C.; Si. 223; Bp. 14, 15; Te. ಚಿರುಗು. = ವಸ್ತ್ರಭಿನ್ನತ್ವ).

ಕಿಱಿಗೆ kiṟige. 2. = ಕಿಗಿ, q. v.

ಕಿಱಿಚು kiṟicu. = ಕಿಱುಚು, etc. (My.).

ಕಿಱಿದು kiṟidu. that is small. see s. ಕಿಱಿ.

***ಕಿಱಿಬೀಳು kiṟi-bīḷu.** to escape, to drop out. ಅನ್ನೆಗ ಮಿತ್ತ ಸಂಸಪ್ತಕನಿಕುರುಮ್ಬದೊಳಗೊರ್ವರುಮಂ ಕಿಱುವೀೞಲೀಯದೆ Pb. 12, 120 va.

ಕಿಱು kiṟu. 1. small. (Śmd. 215). = ಕಿಱಿ q. v. — ಕಿಱೀಚಲ್. -ಈಚಲ್. a kind of wild date tree (My.). — ಕಿಱುಕಸಲೆ. -ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ. (ಮೇಘನಿನದ Ct. I, 42). — ಕಿಱುಕುಣಿ. a small hole (Bp. 38, 56). — ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ. the little finger. [ಅನ್ತೊರ್ವರೊರ್ವರ ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗಳಂ ಪಿಡಿದು ರತಿಯುಂ ಕಾಮದೇವನುಂ ಬರ್ಪನ್ತೆ ಬೇಳ್ವೆಯ ಕೊಣ್ಡದ ಮೊದಲ್ಗೆವನ್ದು Pb. 3, 75 va.; Bv. 876]. ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗಳ ಮೂಲಂ (ಕಾಯ); ಮಣಿಕಟ್ಟು ತೊಡಗಿ ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಪರ್ಯನ್ತವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯ ಹೊಱಗು (ಕರಭ Nr.). ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುವೆ (ಕರಭ Hlā.). ಹೆಬ್ಬೊಟ್ಟು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಗೂಡಿ ಅಳೆವಲ್ಲಿ ವಿತಸ್ತಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಗೇಣು (ವಿತಸ್ತಿ Hlā.). ಹಿಡಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಅಳೆದ ಮೊಱಂ (ಅರತ್ನಿ Nr.). ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯಿನ್ದ ಅಳದ ಮೊಱನು (ಅರತ್ನಿ Hlā.). *cf.* ಕಿಱುವೆರಳ್. 2, every second link or hook of a chain (My.). — ಕಿಱುಕುಲ. = ಕಿಱಿಕುಳ, ಕಿಱೀಕುಲ, ಕಿಱುಕುಳ. an inferior, low, vulgar or insignificant class, caste or kind; such a man (ಕೀಱ, ಅಲ್ಪ Śs.). — ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ. = ಕಿಱಿಕಸಾಲೆ, ಕಿಱುಕಸಲೆ. a kind of pot-herb, Amarantus polygonoides or polygamus Lin. (ತಣ್ಡುಲೀಯ, ಅಲ್ಪಮಾರಿಷ Nr.; ತಣ್ಡುಲೀಯಕ, ಮುದಿಷ್ಟ, ನೀರದರವ Mr. 142, o. rs. ಮುದ್ರಿಷ್ಟ, ನೀರಥ-). — ಕಿಱುಕುಳ. = ಕಿಱುಕುಲ. [ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಪೊಂಗೆ ಘಣ್ಟೆಯಲುಗುವ ಕಿಱುಕುಳ ಬೋಜಂಗರುಮಂ Pb. 4, 87 va.]. — ಕಿಱುಕುಳರ್. (ಸಾಮಾನ್ಯರ್ Bhn. 34; J. 2, 35). — ಕಿಱುಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a short staff. see ಇಡಿಗಿಱುಗಟ್ಟಿಗೆ. — ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ. a small, tinkling bell (ಕಿಂಕಿಣಿ Hlā.). ಉಸಿರ್ವ ಕಿಱುಗಣ್ಟೆ (ಕಿಂಕಿಣಿ Mr. 344). — ಕಿಱುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. slight darkness (My.; ಅವತಮಸ Si. 76). — ಕಿಱುಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a short sword (My.). [—ಕಿಱುಗಲ್. -ಕಲ್. small stone. ಕಿಱುಗಲ್ಗಳುಂ ಪೆಟ್ಟೆಗಳುಮಗುಱ್ದು ಪುಗುಳೊಡೆದು Vr. 29, 10]. — ಕಿಱುಗಾಲ. -ಕಾಲ. a short time (Bp. 3, 41). — ಕಿಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a small spark (J. 8, 39). — ಕಿಱುಗಿರಿ. a hill at the foot of a mountain (ಪಾದ Mr. 97). — ಕಿಱುಗುಣಿ. -ಕುಣಿ. a hollow made in the side of a grave to place the body of a grown up person in (S. Mhr.). 2, a petticoat (ಶಾಟಕ, ಶಾಟ Nr.). — ಕಿಱುಗುಣ್ಡು. a small round stone (Abh. P. 14, 200). — ಕಿಱುಗೂಸು. -ಕೂಸು. (Śmd. 197. 215). a small child (Abh. P. 1, 79). ಕಿಱುಗೂಸಾಗಿ ಉಪಾಯಮಂ ಮಱೆದನೇ? (Śmd. 197). — ಕಿಱುಗೂಸುತನ. -ಕೂಸುತನ. childhood (Abh. P. 11, 54). — ಕಿಱುಗೂಳಿ. = ಕಿಱಿಗೂಳಿ. a small fishing-basket (Śsv. 3, 23). — ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆ. a small round bell (ಕಿಂಕಿಣಿ, ಕ್ಷುದ್ರಘಣ್ಟಿಕೆ Nr.). — ಕಿಱುಗೇಣ್. a short sword (Śsv. 3, 26). [—ಕಿಱುಗೊಂಕು. -ಕೊಂಕು. slight bend. ಕಿಱುಗೊಂಕು ಕೊಂಕಿದ ಪೊನಲ್ಗಳ... ಬೆಳ್ಪೊಳಕೊಳೆ Pb. 7, 25]. — ಕಿಱುಗೊರಳು. -ಕೊರಳು. a short neck (Rām. 3, 8, 15). — ಕಿಱುಗೋಣಿ. (Śmd. 385; Kk. 98). a small gōṇi. 2, = ಕಿಱುಗೋಳಿ. (ತುಷಪರ್ಣಿ Mr. 149, o. r. ಕಿಱುಗೋಳಿ). — ಕಿಱುಗೋಳಿ. = ಕಿಱುಗೋಣಿ No. 2. the tree Urostigma pisiferum Miq. (St. & Pl.). — ಕಿಱುಜವೆ. a kind of barley. see Nr. s. ಅಱುವತ್ತು. — ಕಿಱುಡೊಳ್ಳು. the abdomen (Dp. 132, 5). — ಕಿಱುತಾಳೇ ಗಿಡ. a kind of palm tree (Si. 166; *cf.* ಕಿಱುದಾಱ್). — ಕಿಱುದಂಗಿ. -ತಂಗಿ. the youngest of one's sisters (ಒಡವುಟ್ಟಿದಳ್ Kk. 71). — ಕಿಱುದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. tender, young foliage (Śsv. 3, 27). — ಕಿಱುದಾರ. a short thread (Bp. 47, 30). — ಕಿಱುದಾಱ್. -ತಾಱ್. the palmyra palm, Borassus flabelliformis Lin. (ತಾಲಿ Nr.). — ಕಿಱುದಿನ. a few days (Bp. 27, 21). — ಕಿಱುದಿವಸಂಗಳ್. = ಕಿಱುದಿನ. (Bp. 16, 21). — ಕಿಱುದುಱುಚಿ. -ತುಱುಚಿ. a plant that stings like a nettle, Tragia cannabina Lin. f. (St. & Pl.). — ಕಿಱುದೆರೆ. -ತೆರೆ. a wave (ತರಂಗ, ಭಂಗ, ವೀಚಿ Mr. 406; J. 30, 6). — ಕಿಱುದೇಗು. -ತೇಗು. the shrub Clerodendrum siphonanthus R. Br. (ಘಂಟಿಕೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ಪದ್ಮೆ, ಭಾರ್ಗಿ, etc. Nr., o. r. ಕಿಱುದೇಂಗು; Si. 143). 2, ಭೃಗುಜೆ, ಸ್ವಸೃ, ಕಾಗ್ನಿ (Mr. 140, o. rs. ಸ್ವಸು, ಕಾಸಮ್ನಿ, ಕಾಸುಗ್ನಿ; perhaps ಕಾಸಘ್ನಿ; Sk. ಕಾಸಜಿತ್ is = ಕಿಱುದೇಗು 1). — ಕಿಱುದೇಂಗು. = ಕಿಱುದೇಗು, q. v. — ಕಿಱುದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. the shank or lower part of the leg from the ankle to the knee (ಪ್ರಸೃತೆ, ಜಂಘೆ Hlā., Mr. 332). 2, the upper part of the leg, especially its inner side (S. Mhr.; Bp. 4, 18). ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗವನ್ ಎನ್ದು, ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೊಳ್ ಆದ ಕಿಱುದೊಡೆಯ ಜಿಡ್ಡು (Śmd. II). — ಕಿಱುನಗೆ. a smile [ಕಣ್ಕೆತ್ತಿ ಕಿಱುನಗೆ ನಗುವ ಕೂರದರ ಮೊಗಮುಮಂ Pb. 7, 5 va.; Ap. 11, 50]; (J. 2, 48; ಸ್ಮಿತ Si. 73). — ಕಿಱುನವಣೆ. the plant Panicum miliaceum (ಅಣು Nr.). — ಕಿಱುನಾಯ್. a small dog. (Śmd. 215). — ಕಿಱುನೆಲ್ಲಿ. (Śmd. 215, o. r. -ನೆಲ). a small annual herb, Phyllanthus niruri L. (St. & Pl.; C.; see ಕಿಱೀಯ ನೆಲ್ಲಿ). — ಕಿಱುನೇಸಱು. the just risen sun (Dp. 132, 3). — ಕಿಱುಪಕ್ಷಿ. a small bird (ಹ್ರಸ್ವಿ Mr. 175). ಕಿಱುಬತ್ತ. (ಅಣು Si. 305). — ಕಿಱುಬಾವಲ್. a cockroach (ಪರೋಕ್ಷ್ಣಿ, ತೈಲಪಾಯಿಕೆ Nr.). — ಕಿಱುಬುಲಿ. -ಪುಲಿ. a leopard; a hyena (ತರಕ್ಷು, ಮೃಗಾದನ Nr.). — ಕಿಱುಬೆಟ್ಟ. = ಕಿಱುಗಿರಿ. ಕೆಲದ ಕಿಱುಬೆಟ್ಟಂ (ಪಾದ, ಪರ್ಯನ್ತಪರ್ವತ Hlā.). — ಕಿಱುಬೆವರ್. slight perspiration (J. 18, 30). — ಕಿಱುಬೆಳ್ಪು. a little white. (ತುರಗದಲ್ಲಿ) ಕಿಱುಬೆಳ್ಪುದೋಱೆ ನೀಲಂ (Mr. 275). — ಕಿಱುಬೋರಿ. -ಪೋರಿ. a male calf (ವತ್ಸ Mr. 178). — ಕಿಱುಮಂಜಿ ಬಳ್ಳಿ. a creeper, the vomiting swallow-wort, Asclepias asthmatica L. or Tylophora asthmatica W. & A. (St. & Pl.; T. ಕುಱಿಂಜಾ). — ಕಿಱುಮನೆ. a room (My.). [—ಕಿಱುಮಿಡಿ. tender mango, etc. ಅನ್ತು ... ಮಿಡಿಯ ಕಿಱುಮಿಡಿಯ ಬಲ್ಮಿಡಿಗಳೊಳೆಱಗಿ ತುಱುಗಿದ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕು Pb. 5, 5 va.]. — ಕಿಱುಮೀನ್. a sort of fish (ಶಿಶುಕ Nr.; ನಲಮೀನ, ಚಿಲಿಚಿಮ Hlā., Mr. 409; Rśv. 5, 115). — ಕಿಱುಮುಗಿಲ್. a small cloud (Rśv. 8, 105). — ಕಿಱುಮೊರಡಿ. = ಕಿಱುಬೆಟ್ಟ. (Bh. 3, 21, 8). [—ಕಿಱುವಕ್ಕಳ್. -ಮಕ್ಕಳ್. small children. ಕಿಱುವಕ್ಕಳ್ ಮಾಮೂಗರುಮಱಿಪಲ್ಕಱಿವರ್ ವಿವೇಕಮಂ ಮಾತುಗಳಂ Kr. 1, 39. — ಕಿಱುವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. small bird. ಬಿಟ್ಟರೆಯ್ದೆ ಪರ್ದೆಱಗೆ ಸುರುಳ್ದು ಬೀೞ್ವ ಕಿಱುವಕ್ಕಿವೊಲುಗ್ರ ವಿರೋಧಿನಾಯಕರ್ Pb. 12, 112]. — ಕಿಱುವನಿ. -ಪನಿ. a small drop (Bh. 8, 23, 41). ಕೆದರ್ವ ಕಿಱುವನಿಗಳ್ (ಪೃಷತ, ಪೃಷದ Mr. 418). — ಕಿಱುವರೆಯ. -ಹರೆಯ. young age (Bp. 12, 35; 40, 40). — ಕಿಱುವಱು. -ಮಱು. a very young animal (Rśv. 8, 98). — ಕಿಱುವಲೆ. -ಬಲೆ. (Śmd. 215). a small net (Śsv. 3, 24). — ಕಿಱುವೞೆ. -ಮೞೆ. a light shower of rain (Bp. 19, 69). — ಕಿಱುವಿದಿರ್. -ಬಿದಿರ್. (Śmd. 215). a small bamboo. — ಕಿಱುವೀಲಿ. -ಪೀಲಿ. a small peacock's tail (Abh. P. 7, 139). — ಕಿಱುವೆಂಚೆ. -ಬೆಂಚೆ. a very small pond (V. 8. 10). — ಕಿಱುವೆಣ್ಡಿರ್. -ಪೆಣ್ಡಿರ್. young women (Rśv. 8, 5 va.). — ಕಿಱುವೆರಲ್. -ಬೆರಲ್. the little finger (J. 30, 29). — ಕಿಱುವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. -ಳು. = ಕಿಱುವೆರಲ್. ಅಳವಲ್ಲಿ ಕಿಱುವೆರಳ ಮೊಱಂ (ಅರತ್ನಿ Mr. 323). ಕಿಱುವೆರಳ ಮಣಿಬನ್ಧಂ (ಕರಭ 468). ಕಿಱುವೆರಳ ಗೇಣ್ (ವಿತಸ್ತಿ 324). ಕಿಱುವೆರಳಿನ ತುದಿಯಿನ್ದವು ಮಣಿಕಟ್ಟಿನ ನಡುಮಧ್ಯ (ಕರಭ Nn. 161). — ಕಿಱುವೆಲರ್. -ವ್-ಎಲರ್. a breeze (J. 8, 3). — ಕಿಱುವೆಸಳ್. -ವ್-ಎಸಳ್. a small flower-leaf (Bp. 4, 25). — ಕಿಱುವೆಳ್ದಿಂಗಳ್. -ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್. mild moonlight (Rśv. 4, 14 va.). — ಕಿಱುವೆಳ್ಮುಗಿಲ್. -ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ್. a small white cloud (Rśv. 8, 9). [—ಕಿಱುವೇಣ್ಟೆ. -ಬೇಣ್ಟೆ. small game (hunting). ಮತ್ತಂ ಕಿಱುವೇಣ್ಟೆಯ ನಾಯುಂ ಕೊಣ್ಡುಂ ಜಾರಿಯುಂ ನೆಲನಂ ಪೊತ್ತಂ ಪೊನಲುಮನಱಿದು ... ಪರಿಯಿಸಲ್ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ Pb. 5, 46 va.]. — ಕಿಱುಹಾಲೆಗಿಡ. the Indian nettle tree, Sponia andaresa Comm. (St. & Pl.). — ಕಿಱುಳಿ. -ಉಳಿ. a small chisel (My.).

ಕಿಱು kiṟu. 2–. = ಕಿಱ 2, ಕಿಱ 3, ಕಿೞ್ 2–. an imitative sound. — ಕಿಱುಗುಟ್ಟಿಸು. -ಕುಟ್ಟಿಸು. to make (children) cry or scream (My.). — ಕಿಱುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಗುೞ್ಟು. to cry, to scream (My.). 2, to creak, as a door (My.). — ಕಿಱುೋ. -ಓ 3. shrill screaming. ಕಿಱುೋ ಎನ್. to scream or cry shrilly, as men, elephants, etc. (from fear or wrath, My.).

ಕಿಱುಕು kiṟuku. = ಗೀಱು. to scratch out, to erase (T., M. ಕಿಱುಕ್ಕು; Te. ಕಿರುಕು; R.; *cf.* ಕೀಱು 3).

ಕಿಱುಚು kiṟucu. = ಕಿಱಚು, etc. to cry, to scream.

ಕಿಱುಬ kiṟuba. = ಕಿಱಬ No. 2. a leopard. (My.).

ಕಿಱ್ಱನೆ kiṟṟane. with a rattling noise (J. 13, 35).

ಕಿೞ್– kiṛ. 1. = ಕಿೞ್ 1–, etc. the state of being below, etc. — ಕಿೞ್ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ, etc. (Abh. P. 13, 54 va.). — ಕಿೞ್ಬರಿ. = ಕಿಬ್ಬರಿ, etc. the flank. ಪೊಡೆವ ಎದೆೞ್, ಪೊಯ್ವ ಕಿೞ್ಬರಿ (Rsv. 5, 118).

ಕಿೞ್– kiṛ. 2. = ಕಿಱು 2, etc. — ಕಿೞ್ ಎನ್. to utter a shrill cry, as the elephant (C.). — ಕಿೞ್ ಕಿೞ್ ಎನ್. = ಕಿೞ್ ಎನ್. 2, to creak, as a door (C.). — ಕಿಗುೞ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಱುಗುಟ್ಟು, q. v. (My.; Grj. 1, 103).

ಕಿರ್ಕಿರಿ kirkiri. = ಕಿರಿಕಿರಿ. annoyance.

ಕಿರ್ಕು kiṛku. an imitative sound. — ಕಿರ್ಕು ಕಿರ್ಕು. rep. the sound produced by the bamboo pole of a kambi or kāvaḍi when carried (My.).

ಕಿರ್ಗಿ kiṛgi. = ಕಿಗ್ಗಿ, ಕಿಱುಗೆ 2. smallness? (ಒಱಪು Śmd. II, o. r. ಕಿಱುಗೆ; Kk. 77, o. r. ಕಿಗ್ಗಿ).

ಕಿರ್ಗು kirgu. = ಕಿಗ್ಗು. to be low, etc. (Śmd. 50).

ಕಿರ್ಚು kircu. 1. = ಕಿಚ್ಚು. fire [ಈ ಪೊಸ ಪೊತ್ತುಱುೋಳಾದ ಕಿರ್ಚು ಕೌರವರ್ಗಿರದು ನಾಡೆಯುಂ ತಿಱುಕನಾಗಿಸದೆ Pb. 2, 87]; (ಅಗ್ನಿ Ss.; ಅಗ್ಗಿ, etc. Kk. 31 in two MSS.). see ಬೇಗೆಗಿರ್ಚು.

ಕಿರ್ಚು kiṛcu. 2. = ಕಿಱಚು, etc. to cry, etc. (My.).

ಕಿರ್ತು kiṛtu. = ಕಿತ್ತು 2 ?. — ಕಿರ್ತಲಗು. -ಅಲಗು. a drawn blade of a knife or sword (ಚೀಲಾಯು Bhn. 5, o. r. ಕಿತ್ತಲಗು; see ಚೀಲಾಯು; ಕಿತ್ತಲಗು, a small blade, appears to be the true reading).

ಕಿರ್ದಿ kirdi. an account of receipts and disbursements (My.; Mhr., H. ಕಿರ್ದ್). ಕಿರ್ದಿಪತ್ರ (My.).

ಕಿರ್ದು kiṛdu. = ಕಿಱುದು No. 2, etc. that is small, etc. ಕಿರ್ದೊಡೆ. -ಒಡೆ. a small fragment or damage (Bp. 47, 15).

ಕಿರ್ಮೀರ kirmīra. = ಕಿಮ್ಮೀರ. *variegated; variegated colour.* 2, N. of a rākṣasa conquered by Bhīmasēna.

ಕಿಲ್ kil. an imitative sound. see ಕಿಚಿಕಿಲ್, ಕುಕಿಲ್; ಕೆಲೆ; ಚಿಲಿ; ಸೆಲೆ 1; ಗಿಣಿ 1 & 2. (T. ಚಿಲ್, the noise of a clamorous multitude).

ಕಿಲ kila. = ಕಿಲಿ. an imitative sound of joyful titter or laughter (M. ಕಿಲುಗಿಲೆ, loud laughter; M. ಚಿಳಿ, T. ಕಿಳಕಿಳು, to laugh aloud; see ಚಿರಿಚು). — ಕಿಲಕಿಲಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಲಿಕಿಲಿಗುಟ್ಟು. to laugh heartily, to titter (My.). — ಕಿಲಕಿಲ ನಗು. = ಕಿಲಿ ಕಿಲಿ ನಗು, q. v. (My.).

ಕಿಲ kila. 1. playing, play. see ಕುಣುಕು.

ಕಿಲ kila. 2. = ಕಿಲೆ. indeed, verily, namely; *as reported; probably.*

ಕಿಲಕಿಂಚಿತ kila-kiñcita. amorous agitation, weeping, laughing, being angry, merry, etc. in the society of a lover. (Cpr. 5, 121). (R.).

ಕಿಲಕಿಲಾ kilakilā. = ಕಿಳಕಿಳಾ. sounds, or cries, expressing joy (Sk.); shouting, etc. (J. 22, 4).

ಕಿಲಬು kilabu. = ಕಿಲುಬು 1, etc. (C.). verdigris. ಕಿಲಬಿನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಹುಳೀ ಕಲಿಸಿ ಉಣ್ಣ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಕಿಲಾಟ kilāṭa. *inspissated milk, coagulated milk;* cheese.

ಕಿಲಾಸ kilāsa. *a blotch, a scab.*

ಕಿಲಾಸಿ kilāsi. *having blotches.*

ಕಿಲಿ kili. = ಕಿಲ, ಚಿಲಿ. — ಕಿಲಿಕಿಲಿಗುಟ್ಟು. = ಕಿಲಕಿಲಗುಟ್ಟು. (My.). — ಕಿಲಿಕಿಲಿ ನಗು. to titter or laugh from pleasure (C.). — ಕಿಲಿಬಿಲಿ. = ಚಿಲಿಪಿಲಿ. the chatter of certain birds (also of the hāluvakki, S. Mhr.; Te. ಕಿಲಕಿಲೆ); the chatter of children, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಕಿಲಕಿಲಾಟ, clamorous chirping of birds).

ಕಿಲಿಗ kiliga. (fr. ಕಿರಿ 1). = ಕೆಲಸಿ 2. a barber (ಇರ್ಮರ್ಕಾರ Mr. 381).

ಕಿಲಿಂಜ kiliñja. = ಕಿಲಿಂಜಕ, etc. (Sk.).

ಕಿಲಿಂಜಕ kiliñjaka. = ಕಲಿಂಜ, ಕಲಿಂಜಕ, ಕಿಲಿಂಜ. *a mat, a screen.* see Nr. s. ಕಲಿಂಜಕ.

ಕಿಲಿಬು kilibu. = ಕಿಲುಬು, etc.

ಕಿಲುಬು kilubu. 1. = ಕಿಲಬು, ಕಿಲಿಬು, ಕಿಲುಮ್ಬು, ಕಿಲುವು. rust (My.); verdigris (C.); tarnish. (Te. ಚಿಲು, ಚಿಲುಮು; M. ಕಿಳಪ್ಪ್, ಕಳಿಮ್ಪು; T. ಕಳಿಮ್ಬು, ಚಿಳಿಮ್ಬು; Tu. ಕಿಲೆಮ್ಬು). ತಮ್ಬಿಗೆಯನ್ನು ದಿನಾಲು ಬೆಳಗುವದಱಿನ್ದ ಕಿಲುಬು ಏಱುವದಿಲ್ಲ (B. 1, 19). ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಕಿಲುಬು ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ (4, 106). ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಕಿಲುಬು ಹಿಡಿಯದಿದ್ದರೂ (4, 126).

ಕಿಲುಬು kilubu. 2. to get corroded, to be covered with verdigris (C.; B. 1, 2. 19; M. ಕಿಳರ್).

ಕಿಲುಮ್ಬು kilumbu. = ಕಿಲುಬು 1, etc. [ಕರಂಗಳಡಂಗಿ ಕಿಲುಮ್ಬುಗೊಣ್ಡ ಕನ್ನಡಿಗೆಣೆಯಾಯ್ತು Pb. 6, 36]; (ಕಾಲಿಕೆ Ss.; ಕಾಳಿಕೆ Kk. 51; Śm. 63).

ಕಿಲುವು kiluvu. = ಕಿಲುಮ್ಬು. (My.).

ಕಿಲೆ kile. = ಕಿಲ 2. probably, etc. (ನುತಿ, ಸ್ತೋತ್ರ; ಸಮ್ಭಾಷ, ನುಡಿ Nn. 142).

ಕಿಲ್ಬಿಷ kilbiṣa. = ಕಿಲ್ವಿಷ. sin, etc. (Bp. 37, 67; My.).

ಕಿಲ್ಮಿಷ kilmiṣa. Tbh. of ಕಿಲ್ಬಿಷ. (S. Mhr.).

ಕಿಲ್ಲೆ kille. a fort (C.; Si. 107; Mhr., H. ಕಿಲ್ಲಾ).

ಕಿಲ್ಲೇದಾರ killē-dāra. the officer in charge of a fort (My.; B. 5, 161).

ಕಿಲ್ವಿಷ kilviṣa. = ಕಿಲ್ಬಿಷ, ಕಿಲ್ಮಿಷ, (ಚಿಲ್ಮಿಷ). *fault, offence, sin, guilt;* injustice, injury; disease, sickness.

ಕಿವಚು kivacu. = ಕಿವುಚು, etc. to squeeze and crush with the hand, to press into a mass by means of the hand (C.).

ಕಿವಡು kivaḍu. = ಕಿವುಡು. deafness. (My.). — ಕಿವಡ. -ಅ 3. = ಕಿವುಡ. a deaf man. — ಕಿವಡಿ. = ಕಿವುಡಿ. a deaf woman (C.; T. ಚೆವಿಡಿ, ಚಿವುಡಿ). see ಹುಟ್ಟಿಗಿವಡಿ; *cf.* ಕೆಬ್ಬು.

ಕಿವಡುತನ kivaḍutana. = ಕಿವುಡುತನ. state of deafness. (My.).

ಕಿವಿ kivi. = ಕಿಮಿ. the ear (ಕರ್ಣ, ಶ್ರೋತ್ರ, ಶ್ರವ, ಶ್ರವಣ, ಶ್ರುತಿ Hlā.; Nr.; Mr. 319; Si. 215; ಪಾಲಿ, ಶ್ರೋತ್ರ Nn. 31; C.; ಕೊಡಂಕೆ Kk. 32; ಕೊಡಕೆ Śm. 70; Tu., ಕೆಬಿ, also ಚೆರಡು; Te., T., M. ಚೆವಿ; M. also ಚೆಗಿ ಡು, ಚೆಪ್ಪಿ, ಚೆವಿಡು; T. also ಕಾದು); [ನೆಲಸಿ ಕಿವಿಯೊಳ್ ಮದಾಯತ ವಿ ಲೋಕದೊಳ್ ಪೊಳೆವುದು Kr. 3, 117; Pb. 7, 40; Ap. 7, 128]. the priming cup of a gun (C.); the touch-hole of a cannon (My.); the perforated handle of a reel (S. Mhr.); the handle of a frying pan (M.). ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ವುದು (ಶ್ರಾವಣ Śmd. 11 Cm.); ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳಂ (128). ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳ್ದಂ or ಕಿವಿಯೊಳ್ ಕೇಳ್ದಂ (165). ಕಿವಿಗಳ್ಗೆ ಕರ್ಣಪೂರಮನ್ ಇಡುವೆಂ (139). ಕಿವಿಗೆ ಓಲಗಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಕೋಕಿಲರವದೆ... ಮಾನುರಂ (Cpr. 7, 48). ಗೂಗೆಯ ಕಿವಿಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ (B. 3, 120). ವಾದ್ಯದ ಧ್ವನಿ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ (My.). ಕಿವಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ (C.). ಈ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ (B. 3, 124). ಆ ಸುದ್ದಿಯು ಸರಕಾರದವರ ಕಿವೀ ತನಕ ಹೋಯಿತು (4, 222). ಕಿವಿ ಕಿತ್ತ ಮೂಱು ಬೇಲಿ ನುಗ್ಗ ಹೆದಱುವಳೇ? — ಕಿವಿ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಕೆಯ್ ಮೊಗುಚದೇ? (Prvs.) see Śmd. 11. 268; Bp. 61, 14; Rsv. 6, 11 va.; J. 3, 4; 22, 4; 28, 39. 45; 31, 29; C. Bp. 11, 6; Si. 218. 363. 407; ಗಲ್ಲಗಿವಿ, ತುದಿಗಿವಿ, ಮಡಿಗಿವಿ, ಮುದುಡುಗಿವಿ, ಮುರುಟುಗಿವಿ, etc. — ಕಿವಿಗಡೆಗೆ. -ಕಡೆಗೆ. towards the ear, up to the ear (J. 20, 53). — ಕಿವಿಗಡ್ಡೆ. the upper part of the auricle (S. Mhr.). — ಕಿವಿ ಗುಡಿತೆ. -ಕುಡಿತೆ. the ear considered as a cup. (Cpr. 7, 16). — ಕಿವಿಗುಡು. -ಕುಡು. = ಕಿವಿಗೊಡು. (J. 18, 56). — ಕಿವಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give ear, to pay attention to (C.). ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ (B. 2, 46). ಅವನು ನಿನ್ನ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಡುವನು (4, 144). ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳು. to hear attentively (Bp. 45, 20; C.; B. 3, 78. 96; 4, 39; ಚಿತ್ತವಿಸು G.). — ಕಿವಿಗೊಯ್ಯಿ. -ಕೊಯ್ಯಿ. a woman whose ears have been cut off (Rām. 5, 2, 34). — ಕಿವಿಚಾಟು. ear-notice. ನನಗೆ ಕಿವಿ ಚಾಟಾಯಿತು, I have heard it (S. Mhr.). — ಕಿವಿತೂತು. a perforation in the auricle (C.). — ಕಿವಿ ತೆಱೆ. to open the ears. ಕಿವಿ ತೆಱೆದು ಕೇಳು (My.). — ಕಿವಿದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. an ornament for the ear (ಕಡುಕು Śm. 80). ಪವಿತ್ರಮಪ್ ಎನ್ನು, ಒನ್ದು ಕಿವಿದುಡಿಗೆ (Śmd. II; Kk. 85). — ಕಿವಿದೆಱೆ. -ತೆಱೆ. an opened ear (J. 19, 16). — ಕಿವಿದೊಡವು. -ತೊಡವು. = ಕಿವಿದುಡಿಗೆ. (Rsv. 13, 70). — ಕಿವಿಮಾತು. a whispered word (C.). — ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚು. to shut the ears (C.; J. 18, 46. 54). — ಕಿವಿಮೂಱಿ. a woman deprived of her ears (Rām. 5, 2, 31). 2, a woman without any ornaments in her ears (My.). — ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗು. the wax of the ear (Si. 205, *only* in Si.). — ಕಿವಿಯ ಗುಗ್ಗೆ. = ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗು. (My.). — ಕಿವಿಯ ಬುಡ. the root of the ear. ಆನೆಯ ಕಿವಿಯ ಬುಡ (ಚೂಲಿಕೆ Si. 270). — ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಇಡು. to make known, to communicate (C.); also: ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕು (C.; B. 4, 139); and also: ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕು (My.). — ಕಿವಿಯ ಮೊದಲು. = ಕಿವಿಯ ಬುಡ. ಆನೆಯ ಕಿವಿಯ ಮೊದಲು (ಕರ್ಣಮೂಲ, ಚೂಲಿಕೆ Hlā.). — ಕಿವಿಯಱಕ. = ಕಿವಿಹಱಕ. a man who has a rent ear (My.). — ಕಿವಿಯಱಕಿ. = ಕಿವಿಹಱಕಿ. a woman with a rent ear (My.). — ಕಿವಿಯಾರ. -ಆರ 1. = ಕಿವಿಯಾರೆ. (Bh. 8, 27, 1; My.). — ಕಿವಿಯಾರೆ. -ಆರೆ 4. attentively, etc. (Abh. P. 8, 12; C.). — ಕಿವಿಯಿಲ್ಲದವಳ್. -ಇಲ್ಲದವಳ್. a woman deprived of her ears; a deaf woman (ಮೂಱಿ Śmd. I). — ಕಿವಿಯುಳ್ಳಾಕೆ. -ಉಳ್ಳಾಕೆ. a hearing woman (ಶ್ರೋತ್ರಿ G.). — ಕಿವಿಯೋಲೆ. -ಓಲೆ. (ಕರ್ಣಿಕೆ, ತಾಲಪತ್ರ Nr.; ತಾಡಕ, up to the ear. ತಾಡಪತ್ರ, o. r. ತಾಲಕ, etc. Hlā.). — ಕಿವಿವರಂ. as far as the ear. ಪೆರ್ಗಣೆಯೊಟ್ಟು, ಕಿವಿವರಂ ತೆಗೆದು, ನಡುನೆತ್ತಿ ಒಡೆಯೆ ಎಚ್ಚಂ (Raghc. 17, 69). — ಕಿವಿವರೆಗೆ. = ಕಿವಿವರಂ. (J. 4, 36; 7, 49). — ಕಿವಿವುಗು. -ಪುಗು. = ಕಿವಿವೊಗು. (Abh. P. 7, 48). — ಕಿವಿವೇಟ. -ಬೇಟ. sexual pleasure derived from hearing (Bp. 45, 2). ಕಿವಿವೇಟಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to obtain such pleasure. (Abh. P. 8, 11). — ಕಿವಿವೊಗು. -ಪೊಗು. to enter the ear (Rsv. 6, 11 va.). — ಕಿವಿಹಱಕ. a man whose auricle is torn or rent (C.). — ಕಿವಿಹಱಕಿ. a woman with a torn or rent auricle (C.). — ಕಿವಿಹಱುಕಿ. = ಕಿವಿಹಱಕಿ. (G. My.). — ಕಿವಿ ಹಿಣ್ಡು. to pull or twist the ear.

ಕಿವಿಚು kivicu. = ಕಿವುಚು, etc. to squeeze and crush with hand (My.).

ಕಿವುಕ್ kivuk. = ಕಿಮುಕ್. an imitative sound (My.).

ಕಿವುಚು kivucu. = ಕಿಮಿಚು, ಕಿಮುಚ್ಚು 1, ಕಿವಚು, ಕಿವಿಚು, ಕಿವುಚ್ಚು. (My.). ಕಿವುಚುವುದು (ಉಪಮರ್ದ, ವಿಪ್ರಕಾರ Mr. 457).

ಕಿವುಡಿಕೆ kivuḍike. deafness (Rām. 3, 7, 30).

ಕಿವುಡು kivuḍu. deafness (Śmd. 248; My.; Te. ಚೆವುಡು, ಚೆವುಡು; T. ಚೆವಿಡು). ದಿಗುಮಣ್ಡಲಂ ಕಿವುಡಾಗೆ ಬಹುವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳಿನ್ದ (Bp. 5, 14; see J. 21, 13). 2, = ಕಿವುಳ್. a deaf person (ಏಡ, ಬಧಿರ Hlā.). — ಕಿವುಡ. -ಅ 3. = ಕಿವಡ. a deaf man (ಏಡ, ಬಧಿರ Nr.; Mr. 388; Si. 198; My.; Tu. ಕೆಪ್ಪೆ, ಕೆಬಿರೆ, T. ಚೆವಿಡ, ಚೆವುಡ, Te. ಚೆವಿಟಿ). ಕುರುಡ ಕಣ್ಡಱಿಯ, ಕಿವುಡ ಕೇಳ್ದಱಿಯ. — ಕಿವುಡ ಯಜಮಾನಗೆ ಮೂಗ ಬಣ್ಟ (Prvs.). ಮೂಗನುಂ ಕಿವುಡನುಂ ಕಲ್ಲಮೂಕನ್ ಎಪ್ಪವನು (Hlā.). see Bp. 18, 18; 47, 64; 60, 42; Prv. s. ಕಿಚ್ಚಡಿ. — ಕಿವುಡಿ. = ಕಿವಡಿ. (My.). — ಕಿವುಡುನಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to make deaf (Cpr. 5, 45). — ಕಿವುಡು ವೀೞ್. -ಬೀೞ್. to become deaf (Abh. P. 7, 82; 10, 157).

ಕಿವುಡುತನ kivuḍutana. = ಕಿವಡುತನ. deafness (My.; Si. 363).

ಕಿವುಳ್ kivuḷ. 1. = ಕಿವುಡು (Śmd. 28). [—ಕಿವುಳ್ಗೇಳ್. not to heed even after hearing; to turn a deaf ear. ದಿವ್ಯದ ನುಡಿಗೆ ಕಿವುಳ್ಗೇಳ್ದು ಕುಡಿದು ನೀರಂ ಭೀಮಂ... ಕೆಡೆದಂ Pb. 8, 42]. ಕಿವುಳ್ಗೇಳ್ವಂ (Śmd. 28).

***ಕಿವುಳ್ kivuḷ. 2.** to crush, to squeeze. ಸಂಸಪ್ತಕ ಬಲ ಮೆಲ್ಲಮುನಳಱೆ ಪೆಳಱೆ ಕಿವುಳ್ದುಱುದು ಕೊಲ್ವಲ್ಲಿ Pb. 11, 10 va.

ಕಿವುಳ್ಚು kivuḷcu. = ಕಿಮುಚ್ಚು 1, ಕಿವುಚು, etc. ಕಿವುಳ್ಚುವುದು (ಉಪಮರ್ದ, ವಿಪ್ರಕಾರ Hlā.).

ಕಿಶೋರ kiśōra. *a colt* (ಪೋತ, ಮಱಿಗುದುರೆ Mr. 273). 2, the young of any animal. see ಶುಣ್ಡಾಲ-, ಮರ್ಕಟ-.

ಕಿಶೋರಕ kiśōraka. *a colt.*

ಕಿಷ್ಕಿನ್ದ kiṣkinda. = ಕಿಕ್ಕಿನ್ದ. closeness, etc. (My.).

ಕಿಷ್ಕಿನ್ಧ kiṣkindha. N. of an elephant (Abh. P. 14, 95).

ಕಿಷ್ಕಿನ್ಧೆ kiṣkindhe. N. of a hill-fort (Rām. 4, 2, 15).

ಕಿಷ್ಕು kiṣku. vile, bad (*cf.* ಕಿಱ್ 1). 2, *a cubit, whether the measure, or the forearm.* 3, *a span.*

ಕಿಷ್ಕೆ kiṣke. N. of a monkey from which the name of ಕಿಷ್ಕಿನ್ಧೆ has come (Rām. 4, 2, 14. 15).

ಕಿಸ kisa. = ಕಿಸಿ 2, ಕಿಸು 1. opening; putting astride; withdrawing the lips from the teeth, grinning. — ಕಿಸಗಾಲು. -ಕಾಲು. the legs put astride (in walking, C.). — ಕಿಸಬಾಯಿ. a grinning mouth (sign of weak intellect, C.); a grinner (S. Mhr.). — ಕಿಸವಾಯ್. -ಬಾಯ್. = ಕಿಸಬಾಯಿ No. 1. ಹೇಱಿದ್ದೇ ಹೇಱೋ, ಕಿಸವಾಯ ದಾಸಯ್ಯ! (Prv.). — ಕಿಸವಾಯ. -ಅ 3. a grinner, a simpleton (My.). ಕಿಸವಾಯನ ಕಣ್ಡರೆ ಬಿಡದೇ ಬೇಹಾರ (Prv.).

ಕಿಸಕ್ಕನೆ kisakkane. 1. with a loud noise (used of sneezing, My.; Te. ಕಿಸಕಿಸೆ).

ಕಿಸಕ್ಕನೆ kisakkane. 2. = ಕಿಚಕ್ಕನೆ No. 1. suddenly unawares (C.).

ಕಿಸಂಗಿ kisaṅgi. a tall herb, Abutilon indicum Don. (St. & Pl.).

ಕಿಸಮು kisamu. kind, sort, species (H. ಕಿಸ್ಮ್). — ಕಿಸಮುವಾರು. arranged according to sorts (My.).

ಕಿಸರು kisaru. = ಕಿಸುರು, ಗೀಜು 2. rheum in the eye (My.; see ಕಣ್ಣಿಸರು; *cf.* ಪಿಸರು).

ಕಿಸಲಯ kisalaya. *a sprout, a shoot* (ಎಳೆದಳಿರ್ Mr. 106).

ಕಿಸಿ kisi. 1. to expand; to open; to withdraw the lips from the teeth so as to show them; to put astride (ವಿಕಸನ Śmd. Dh.; C.; *cf.* ಕಿರಿ 2). P. ps. ಕಿಸಿದು, ಕಿಸ್ತು. ನರಿ ಆ ನೋವು ತಾಳಲಾರದೆ, ಒದಱು, ಹಲ್ಲು ಕಿಸಿದು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತಿತು (B. 2, 12). ಅವನು ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಿಸಿದು, ಹಲ್ಲು ತಿನ್ನುತ್ತ (5, 139). ಸಿಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಕಣ್ಣು ಕಿಸಿದು ಒದಱುವದು (G. 199). ಕಾಲನ್ನು ಕಿಸಿಯುತ್ತಾನೆ (My.). ಬಾಯ ಕಿಸಿದು (Abhā. 2, 78). see Prv. s. ನಿಲ್ಲು.

ಕಿಸಿ kisi. 2. = ಕಿಸ, etc. grinning. — ಕಿಸಿಕಿಸಿ ನಗು. to grin in laughter (C.). — ಕಿಸಿಗಾಲು. = ಕಿಸಗಾಲು. (My.; Te.). — ಕಿಸಿಬಾಯಿ. = ಕಿಸಬಾಯಿ. (My.).

ಕಿಸಿಕಿಲ್ kisikil. (Bp. 51, 53).

ಕಿಸು kisu. 1. = ಕಿಸ, etc. opening, etc. — ಕಿಸುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye widely opened (My.). — ಕಿಸುಗಾಲು. = ಕಿಸಗಾಲು. (My.). ಕಿಸುಗಾಲವನು (ಪ್ರಜ್ಞು, ಪ್ರಗತಜಾನುಕ Si. 198).

ಕಿಸು kisu. 2. = ಕೆಂ-, ಕೆಚ್ಚನೆ, ಕೇಸು 2, ಚೆಂ-, etc. (Śmd. 215). redness; a dark-red or coppery colour (ಕೆಮ್ಪು Ct. I, 59; ಕೆಮ್ಪು, ಅರುಣ II, 4; ತಾಮ್ರ Hlā.; ತಾಮ್ರ Śs.). see ಕಣ್ಕಿಸು. — ಕಿಸುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. (Śmd. 216). a red bundle. [— ಕಿಸುಗಣ್. -ಕಣ್. red eye]. — ಕಿಸುಗಣಗಿಲ್. -ಕಣಗಿಲ್. (Śmd. 216, o. r. -ಗಣಗಿಲೆ). the red oleander. — ಕಿಸುಗಣಗಿಲೆ. = ಕಿಸುಗಣಗಿಲ್, q. v. — ಕಿಸುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. 1. to look fierce, to be angry (ಕೋಪಿಸು Śmd. II; Kk. 88; ಕೋಪಿಸಿ ನೋಡು Ct. II, 107; Abh. P. 1, 117; 3, 15; 11, 115. 146). — ಕಿಸುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. 2. anger, wrath [ಪರವನಿತೆಯರ ದೆಸೆಗೆ ಕಿಸುಗಣ್ಣಿದನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.]; (Cpr. 8, 44 va.; 10, 117; ಕಡುಗೋಪ Ct. I, 78; ಕನಲ್ಕೆ, etc. Kk. 43; ಮುಳಿಸು, ಕಿನಿಸು, ಕನಲ್, ಮುನಿಸು, etc., ಕೋಪ Śm. 39). — ಕಿಸುಗಲ್. -ಕಲ್. (Śmd. 216). the red stone, a ruby [ಕಿಸುಗಲ್ಗಳ ರಜದ ಕಣಿವೆರಸು ತೋಱಿ Pb. 4, 10]. (ಕೆಮ್ಪರಲ್, ರನ್ನವರಲ್, ಕುರುವಿನ್ದ Śm. 68; Kk. 47). ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಂ ಕಿಸುಗಲ್, ಮರನೆಲ್ಲಂ ಮಾವಿನ್ಮಾವು (Śmd. 84). see Abh. P. 2, 13 va.; 7, 146. [— ಕಿಸುಗಾಡು. -ಕಾಡು. reddish forest. ಕಿಸುಗಾಡ ನೆಲಂಗಳೆಳದಳಿರ ಬಣ್ಣಮುಂ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು Pb. 7, 25 va.]. — ಕಿಸುಬಾಸುಱ್. a red wale (J. 17, 41). — ಕಿಸುವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. red colour (ಕೆಮ್ಬಣ್ಣ Kk. 25; Śm. 69; ಕೆಚ್ಚು Śm. 87). — ಕಿಸುವೊನ್. -ಪೊನ್. copper [ಕುರುಬಲಕ್ಕೆ ಮಿಟ್ಟು ಪಲ್ಮೊರೆವನ್ತೆ ಮೊರೆದು ಪರಿವ ತನ್ನ ಕಿಸುವೊನ್ನ ರಥಮುಂ Pb. 10, 97 va.]; (ಪಱಿದಾಮ್ರ Ct. I, 32; ಶುಲ್ಬ, ಸುಲು, ಸುಲ್ Śmd. 364). — ಕಿಸುವೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. (Śmd. 216). a red-coloured stream. — ಕಿಸುಸಂಜೆ. (Śmd. 216). a purple twilight. ಪೋಲ್ತಂ ಕಿಸುಸಂಜೆ ಕವಿದ ನೀಲಾಚಲಮುಂ (216). see Abh. 1, 71; 2, 13 va. — ಕಿಸುಸಂಜೆವರೆ. -ಪರೆ. purple twilight to spread (Abh. P. 10, 64). — ಕಿಸುಸೆರೆ. a red hollow of the hand. [— ಕಿಸುಸೆರೆವರಿ. -ಪರಿ. the nerves (of the eye) to turn red. ಪರವನಿತೆಯರ ದೆಸೆಗೆಕಿಸುಗಣ್ಣಿದನ್ತೆ ಕಿಸುಸೆರೆವರಿದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಶೌಚಾಂಜನೇಯನ ಕಣ್ಗಳೆಮ್ಪುರಲಮ್ಪುಗಳ್ Pb. 2, 39 va.; Ap. 3, 9 va.]. — ಕಿಸುಸೆರೆವರೆ. -ಪರೆ. redness (of the eyes that have the form) of hollows of the hand to become great (Abh. P. 11, 135).

ಕಿಸು kisu. 3. (*cf.* ಪಿಸಿ). ಗಿಸು. an imitative sound. — ಕಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to whisper (My.).

***ಕಿಸುಕುಳ kisukuḷa.** dirt, filth. ಕತ್ತೆ ಭಕ್ತನಾದಡೆ ಕಿಸುಕುಳ ತಿಮ್ಬುದ ಮಾಣ್ಬುದೆ? Cv. 142.

ಕಿಸುರ್ kisur. 1. to be intolerable or very disagreeable (ಅಸಹ್ಯಭಾವ Śmd. Dh.).

ಕಿಸುರ್ kisur. 2. = ಕಿಸುಱ್, ಕಿಸರು. an intolerable or very disagreeable state, condition, or feeling, disagreeableness, disgustfulness (ಕಿತ್ತಡ Ct. II, 118; Abh. P. 9, 21); strife, quarrel. 2, the blast of an evil eye, the evil eye (Te.); evil, harm. [ನೀಮೆ ಮನದೆಗೊಣ್ಡೆಮ್ಮ ಕಿಸುರ್ ಪಿಂಗುಗಗಲ್ದೆಡೆಯೊಳ್ ಕೆಳೆ ಸಂಗಳಿಸುಗೆ ನಿಮಗಮೆಮಗಮಿಂ ಲತೆಗಳಿರಾ Ap. 11, 133]. see ಕಣ್ಗಿಸುರ್. — ಕಿಸುರಳಿಪಂ. -ಅಳಿಪಂ. one who is addicted to quarrels (Abh. P. 3, 19). — ಕಿಸುವರ್ಬ್. -ಬರ್. that from which injury comes (to the mind); a drug to produce madness, etc. (ಮರವೆಯೌಷಧಂ Ct. II, 108). — ಕಿಸುವೇರ್. -ಬೇರ್. a disgustful root (Cpr. 8, 19).

ಕಿಸುರು kisuru. = ಕಿಸರು. rheum in the eye. (My.).

ಕಿಸುಱ್ kisuṟ. = ಕಿಸುರ್ 2. [ನಿನ್ನನುಜರೆರಡ್ಸೆಗಂ ಕಿಸುಱಿನಿಸಾಗದು Pb. 9, 83]; (ಕಿತ್ತಡ Kk. 72).

***ಕಿಸುವೊೞಲ್ kisu-poḻal.** an ancient city of Karṇāṭaka, now identified with the modern ಪಟ್ಟದ ಕಲ್ಲು. ಅದಱೊಳಗಂ ಕಿಸುವೊೞಲಾ ವಿದಿತ ಮಹಾ ಕೊಪಣನಗರದಾ ಪುಲಿಗೆಱೆಯಾ ... Kr. 1, 37.

ಕಿಸೆ kise. a pocket (C.; B. 3, 62; 5, 297; Mhr., H. ಖಿಸಾ). ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧವಿದ್ದು ನಸೆಯೆನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಕಿಸ್ಗಾರ kisgāra. (ಕಿಸು 2-ಕಾರ). = ಕೇವಲ, ಕೇಪಲ. a small shrub with scarlet flowers, Ixora coccinea Lin. (St. & Pl.).

ಕಿಸ್ತು kistu. P. p. of ಕಿಸಿ 1. (My.).

ಕಿಸ್ತು kistu. ಕಿಸ್ತಿ. an instalment; payment by instalments; the term of an instalment (My.; Br.; Mhr., H. ಖಿಸ್ತ). — ಕಿಸ್ತುಬನ್ದಿ. settlement of the instalments of the revenue both to time and amount (My.). — ಕಿಸ್ತುಬಾಕಿ. arrears of instalments (My.).

ಕಿಳ್ kiḷ. Tbh. of ಕ್ಷಿಪ್ತ? (ಖಿಲ್ಬ, Śmd. 368; o. r. ಬಿಳ್ಬ. = ಬಿಳ್).

ಕಿಳಕಿಳಾ kiḷakiḷā. = ಕಿಲಕಿಲಾ. a cry expressing fear or pain. ಕಪಿಗಳ ಕಿಳಕಿಳಾಯುತ ರವದಿ (Bh. 1, 20, 57).

ಕಿಳಿರ್ kiḷir. 1. = ಕಿಳಿಱ್. to neigh (ಹಯಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Te. ಇಗಿಲಿಂಚು, ಕರಾಳಿಂಚು, ಸಕಿಲಿಂಚು, ಸಿಗಿಲಿಂಚು; T. ಕನೈ; M. ಚಿನಕ್ಕು, ಚಿಱಾಲಿಕ್ಕ; T. ಕುಳಿಱು, to sound; Tu. ಕಿಲೆ; *cf.* ಕಿಚಿಕಿಲ್; ಗನೆ). P. p. ಕಿಳಿರ್ದು (Rśv. 6, 11 va.; 13, 90). ಕಿಳಿರ್ದ (6, 11 va.).

ಕಿಳಿರ್ kiḷir. 2. = ಕೆಳರ್ 2?. to be angry. ಕಿಳಿರ್ದುದು (ಕಿನಿಸು Ct. I, 36).

ಕಿಳಿಱ್ kiḷiṟ. -ಅು. to sound; to neigh (ಹಯಘೋಷ Śmd. Dh.; ನಿನದ Ct. II, 92). ಕಿಳಿಱೆ ಹಯಂಗಳ್, ಗರ್ಜಿಸೆ ಜಲದನಿಭಂಗಳ್ ಗಜಂಗಳ್ (Śmd. 13).

ಕಿೞ್- kil̤. 1. = ಕಿನ್-, ಕಿಪ್-, ಕಿಬ್-, ಕಿರ್ 1-, ಕೀೞ್ 1, ಕೆಳ. the state of being low, below, beneath, under, down, base, degraded, or mean (ಕೆಳಗು Śmd. 209; Te. ಕಿ॰, ಕಿನ್ದ, ಕಿನ್ದಿ; M. ಕಿೞ್; M. ಕಿೞಿ, to descend; T. ಕಿೞಕ್ಕು, the lowland, the east; *cf.* ಕೆೞವ). — ಕಿೞ್ಕಟ್ಟು. (Śmd. 210). a lower structure, etc. — ಕಿೞ್ಕಡಲ್. (Śmd. 210). the western (or eastern) sea. — ಕಿೞ್ಕಣೆ. (Śmd. 210). an inferior arrow, etc. — ಕಿೞ್ಕಬ್ಬಿಗ. an inferior, base poet (Rśv. 8, 99). — ಕಿೞ್ಕವಲ್. (Śmd. 210). a lower bifurcated branch. — ಕಿೞ್ಕೆಱೆ. (Śmd. 80. 198. 199). a lower tank, etc. — ಕಿೞ್ಕೊಮ್ಬು. (Śmd. 196, 210). a lower branch, etc. [—ಕಿೞ್ಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. the eye cast downwards. ನಿನ್ನನೆ ಕಿೞ್ಗಣ್ಣೊಳೆ ನೋಡುತಿರ್ಪವನವಂ ಚೇರಮ್ಮಂ Pb. 3, 54]. —ಕಿೞ್ತಲೆ. the head down-wards. —ಕಿೞ್ತಲೆ ಕೆಳನ್ದಲೆ. reit. (Cpr. 5, 102). — ಕಿೞ್ದಾಳಿಗೆ. -ತಾಳಿಗೆ. the soft palate (Rśv. 5, 114 va.). — ಕಿೞ್ಪಡಿಸು. = ಕಿೞ್ಮಾಡು. to subdue; to humble, to degrade, etc. (C. Bp. 47, 35. 36). — ಕಿೞ್ಪಡು. to be subdued, humbled, degraded, put into shade, be reviled, etc. (Abh. P. 9, 74; 11, 11). — ಕಿೞ್ಪರೆ. (Śmd. 198. 199). a lower coat, stratum, etc. — ಕಿೞ್ಪೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಪ್ಪೊಟ್ಟೆ, etc. the abdomen; the pelvis (ಕಿೞ್ಪೊಡೆ Ct. II, 53; Rśv. 9, 29). — ಕಿೞ್ಪೊಡೆ. (Śmd. 81. 198). = ಕಿೞ್ಪೊಟ್ಟೆ (Ct. II, 53). ಕಿೞ್ಪೊಡೆ ರಸಭಾವವರ್ ಇರ್ಪೆಡೆ ಮುಖಂ ಸುರತೋತ್ಸವಗೋಮಿನೀ ಮುಖಂ (Śmd. 81 Mḍb.). — ಕಿೞ್ಮಾಡು. to humble, to degrade, to bring shame or contempt upon, to put into shade, etc.; to revile (ಪೞಿ Ct. II, 22; Abh. P. 1, 95; 3, 118; 13, 76; Grj. 2, 106 va.; Bp. 55, 33. 43). — ಕಿೞ್ಮೊಳೆ. a lower nail or peg, etc. (Rśv. 6, 11 va.).

ಕಿೞ್ kil̤. 2. = ಕೀೞ್ 3. (of which it is the form required for the formation of ಕಿತ್ತು 2, ಕಿೞ್ತು). to pluck out, etc. [ಬಲ್ದಡಿಗ ರಿೞ್ಕುೞಿನೊಳ್ ಕಿೞಿ ನೊನ್ದೆನೆನ್ನದೆ Pb. 11, 3; ಕುಚದ್ವಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಂ ಪಿಂಗದೆ ನಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯನವಂ ಕಿೞಲೆನ್ದನುಗೆಯ್ದು ತೂಗಿದಂ Ap. 12, 15].

ಕಿೞ್ಗು kil̤gu. = ಕಿಗ್ಗು to be low: to be below the common stature, to be dwarfish. ಕಿೞ್ಗಿದನ್ ಎನ್ದು, ಗುಜ್ಜಂ (Śmd. I).

ಕಿೞ್ತು kil̤tu. = ಕಿತ್ತು 2. P. p. of ಕೀೞ್ 3, q. v.

ಕೀ kī. 1. an imitative sound. — ಕೀ ಕೀ. rep. the cry of certain birds (C.); the squeaking of pigs (My.). (T.; Te. ಗೀಗೀ). — ಕೀ ಕೀ ಎನ್ನು. to utter kī kī (C.).

ಕೀ kī. 2. to become pus, to become putrid (ರಕ್ತಪಕ್ವ Śmd. Dh.; M. ಚೀ; T. ಚೀ, ಚೀೞ್; M. ಚೀ, Te. ಚೀಮು, pus, matter; Te. ಚಿಮುಕು, ಚಿವುಕು, ಚೀಕು, to rot, etc.; ಚೀಡು, ಚೀಡೆ, the rot, murrain; *cf.* ಕಿಡು 2, ಸಿಣ್ಣು?). P. p. ಕೀದು (Śmd. 265. 279) or ಕೀತು (287). ಗಾಯವು ಕೀತುಕೊಣ್ಡಿತು (My.).

ಕೀಕಸ kīkasa. *a bone.*

ಕೀಚಕ kīcaka. *a hollow bamboo whistling or rattling in the wind.* 2, a kind of tree (see ಮಾರ್ಗಣ). 3, a chief of the army of king Virāṭa, who was killed by Bhīma (Bp. 11, 51). 4, N. of a Rākṣasa.

ಕೀಚಕಾಂಘ್ರಿಪ kīcaka-aṅghripa. the tree kīcaka (ಮಾರ್ಗಣ, ಕೀಚಕದ ಮರ Nn. 70).

ಕೀಚಕಾನ್ತಕ kīcaka-antaka. Bhīma (J. 4, 65).

ಕೀಚಕಾರಾತಿ kīcaka-arāti. Bhīma. (My.).

ಕೀಚು kīcu. = ಕಿಚ, etc. an imitative sound. (My.; T. ಕೀಚ್ಚು, Te. ಕೀಚು; *cf.* ಕೀ 1). — ಕೀಚಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. the curlew (ಕ್ರುಂಚ್, ಕ್ರೌಂಚ Si. 174). — ಕೀಚು ಕೀಚು. the (shrill) chirping of birds (My.); the squeaking of rats (My.). — ಕೀಚುಬಾಲದ ಹಕ್ಕಿ. (ಕೋಯಷ್ಟಿಕ Si. 178; My.).

ಕೀಟ kīṭa. = ಕೀಡಿ. *a worm, an insect.* 2, *excrements* (*cf.* ಕಿಟ್ಟ). 3, an expression of contempt. ಕೀಟ ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಕಾಟ ಬಹಳ (Prv.).

ಕೀಟಕ kīṭaka. = ಕೀಟ. see ಪುೞು; Bp. 22, 9.

ಕೀಟಕತನ kīṭakatana. (fr. ಕಿಡು 2). mischief-making (S. Mhr.; ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ G.).

ಕೀಟಲೆ kīṭale. = ಕೀಟ್ಲೆ. mischief-making: trouble, annoyance (My.).

ಕೀಟಾಲಯ kīṭa-ālaya. a bath-room (ಪಚ್ಚಳದ ಮನೆ Mr. 196).

ಕೀಟು kīṭu. 1. (fr. ಕಿೞಿ). a little (S. Mhr.).

ಕೀಟು kīṭu. 2. disregard, contempt, scorn (Te.; Sd.).

ಕೀಟ್ಲೆ kīṭle. = ಕೀಟಲೆ. mischief-making. (My.).

ಕೀಡಿ kīḍi. = ಕೀಡೆ. Tbh. of ಕೀಟ. a worm, etc. [ಕೀಡಿ ಕುಣ್ಡಲಿಗ ನಾಗದೆ ಅಯ್ಯಾ Bv. 141]; (S. Mhr.; ಕ್ರಿಮಿ G.; Mhr. ಕೀಡ).

ಕೀಡಿಕಿ kīḍiki. a vile, unchaste woman (*cf.* ಕೀಟಕತನ; Te. ಕೀಡು = K. ಕೇಡು). ಕೀಡಿಕಿಯ ಮಗ (ಬನ್ಧಕ, ಬನ್ಧಕೀ ಪುತ್ರ Hlā.).

ಕೀಡೆ kīḍe. = ಕೀಡಿ. a worm, etc. (My.).

ಕೀಣ kīṇa. = ಕೇಣ. consideration, deliberation (ಆಲೋಚನೆ Bhn. 55, o. r. ಕೇಣ).

ಕೀತು kītu. (fr. ಕಿೞಿ). a piece, a slice (of fruits, leaves and flesh, etc. (My.).

ಕೀನ kīna. smallness (ಕಿೞಿದು Ct. I, 30; T. want, deficiency = ಕುೞೈ; see ಕಿೞಿ).

ಕೀನಾಶ kīnāśa. cultivating the soil. 2, poor, wretched (ಕೃಪಣ, ದೀನ Nn. 92); small, little. 3, *niggardly* (ಲುಬ್ಧ 92). 4, killing animals for one's food (ಮಾಂಸಜೀವಿ, ಮಾಂಸವ ತಿಮ್ಬುವನು 92). 5, a servant (ಕಿಂಕರ, ಬಣ್ಟ 92). 6, sick, diseased (ಸರುಜ, ಅತಿರೋಗ 92), 7, *Yama* (ಯಮ, ಎಮ 92).

ಕೀನಾಶನಗರಿ kīnāśa-nagari. Yama's residence (Rām. 3, 6, sum.).

ಕೀನಾಶನಾಶ kīnāśa-nāśa. Śiva (Bp. 54, 22).

ಕೀನಿ kīni. (fr. ಕಿಸಿ?). opening, etc. (?). — ಕೀನಿವಲ್ಲು. -ಹಲ್ಲು. grinned teeth (?). ಕೆದಱುಮೀಸೆಯ ಕೀನಿವಲ್ಲುಗಳ (ಬೇಡರ್, Bp. 58, 49).

ಕೀನಿಕೆ kīnike. grinning, grin (Bp. 51, 53).

ಕೀಮು kīmu. (fr. ಕೀ 2). = ಕೀವು, etc. pus, etc. (My.),

ಕೀರ kīra. (fr. ಕಿರಿ 2?). the mungoose (My.; T., M. ಕೀರಿ).

ಕೀರ kīra. 1. *a parrot* (ಶಿವ, ಗಿಳಿ Nn. 6; ಸುಕ Śm. 78). 2, flesh.

ಕೀರ kīra. 2. Tbh. of ಕ್ಷೀರ. milk, etc. (Śmd. 346).

ಕೀರಾರ kīrāra. = ಕೀಲಾರ. Tbh. of ಕ್ಷೀರಾಗಾರ (Śmd. 383). a dairy.

ಕೀರಿತಿ kīriti. Tbh. of ಕೀರ್ತಿ (ಜಸ Ct. II, 80). fame, etc.

ಕೀರು kīru. a dish composed of rice, wheat, etc., milk, sugar and spices (My.; Mhr. ಖೀರ).

ಕೀರೆ kīre. = ಕಿರೆ. greens, etc. (T. ಕೀರೈ, Te. ಕೀರೆ, ಕೂರೆ, M. ಚೀರೆ, a general name of all sorts of greens). — ಕೀರೆದಣ್ಣು. wild cole, Justicia madurensis (My.). — ಕೀರೆಸೊಪ್ಪು. the plant Amarantus polygamus Lin. (ತಣ್ಣು ಲೀಯ, ಅಲ್ಪಮಾರಿಷ Si. 156; *cf.* ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ).

ಕೀಱ kīṟa. a screamer or screecher. see ಹಕ್ಕಿ–.

ಕೀಱಿಸು kīṟisu. to raise a painful cry (Rām. 6, 19, 29).

ಕೀಱು kīṟu. 1. = ಚೀಱ್, etc., ಸೀಱು 4. to cry out from fear or pain, to scream (ಭಯಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Te. ಕೂಱು, to cry, make a loud noise, exclaim).

ಕೀಱು kīṟu. 2.= ಸೀಱು 2. = to rage; to burn with rage or great desire, to fume (ಆಗ್ರಹ Śmd. Dh.. T., M. ಚೀಱು, to hiss, puff as a snake, foam; to rage; Te. ಚೀರು, to hiss like a serpent; *cf.* ಸಿಟ್ಟು?). ಕೀಱು (Śmd. 224; Abh. P. 13, 75). see Abh. P. 9, 95. 146; 13, 95; 14, 143; Grj. 7, 59 va.; (Cpr. 10, 99 va ; *cf.* ಚೀಱು 3).

ಕೀಱು kīṟu. 3. = ಗೀಱು, ಗೀಱು 1, ಗೀಱು 1. to rub off or away; to scrape, to scratch (ಪ್ರಮಾರ್ಜನ Śmd. Dh.; T., M. ಕೀಱು, Te. ಗೀಯು, ಗೀಱು, Tu. ಕೀರು, ಗೀರು, to scratch; to draw lines; *cf.* ಕಿಱುಕು, ಗೀಱು). see Bh. 8, 26, 10; J. 4, 44; 15, 43.

***ಕೀಱು kīṟu. 4.** to stick to, to hold upon; to emphasize; to proclaim. ಕೀಱುಕೊಂಡು ಗುಣಮಂ ಕಳೆಗಲ್ಲಿಯ ದೋಷಮಂ Kr. 1, 131; ಎನಿತಾನುಂ ತೆಱದೊಳೆ ಸಾಱಿಯುಂ ಕೀಱಿಯುಂ ನುಡಿದೊಡೆ Pb. 7, 2 va.; ಆಮೆನಿತು ಕೀಱಿ ನುಡಿದೊಡಂ ಚರಿಗೆ ಮಾಡಲೊಲ್ಲರ್ Vr. 82, 6; ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಮನೆ ಕೀಱಿ ಕಣ್ಡೈ Ap. 13, 85.

ಕೀರ್ಣ kīrṇa. scattered, thrown, cast; dishevelled. 2, *spread over, covered, full.* 3, secret, hidden.

ಕೀರ್ಣಕ kīrṇaka. = ಕೀರ್ಣ. see ಪ್ರ–.

ಕೀರ್ತನ kīrtana. mentioning, saying, telling; reciting; celebrating, praising. see ಅ–; ಪೊಗೞ್ತೆ. — ಕೀರ್ತನಂಗೆಯ್. -ಂ-. to praise (Śsv. 1, 84).

ಕೀರ್ತನೆ kīrtane. a praise, a song of praise; a celebration with music and singing. see Bp. 30, 8; 54, 69; 61, 64; Prvs. s. ನರ್ತನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. 2, fame, glory.

ಕೀರ್ತಿ kīrti. = ಕೀರಿತಿ. mentioning; speech, report (ಬಿಸಗೆ Ct. II, 60). 2, *good report, fame, glory.* 3, praise, worship; favour (ಬಲಿ Nn. 16). see Prvs. s. ಭರ್ತಿ, ಮೂರ್ತಿ. — ಕೀರ್ತಿ ಗಱಿಸು. to acquire fame (B. 5, 229). — ಕೀರ್ತಿವೆಱು. -ಪೆಱು. to obtain fame, to become famous (Bp. 54, 85).

***ಕೀರ್ತಿಗೆ kīrtige.** N. of a devil. ತಱತಟಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಕತ್ತಿಗೆಯುಂ ಬೆರಸು ಪೊಱಮಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಗೆಯೆಮ್ಬುಗ್ರ ದೇವತೆ ಬೆಸಸು ಬೆಸಸೆನ್ದು ಬೆಸನಂ ಬೇಡೆ Pb. 8, 42 va.

ಕೀರ್ತಿತ kīrtita. mentioned; celebrated, praised. see ಪ್ರ–.

ಕೀರ್ತಿಮಯ kīrti-maya. consisting of fame. (Grj. 10, 110 va.).

ಕೀರ್ತಿಮುಖ kīrti-mukha. N. (Bp. 18, 19). [2, an ornamental ring round the tusk of an elephant. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಮುಖಂ ಕೀರ್ತಿಮುಖಮೆಮ್ಬೊಲೇನೆಸೆದುದೋ ದಿಗ್ದನ್ತಿ ದನ್ತಂಗಳೊಳ್ Pb. 6, 66].

ಕೀರ್ತಿವನ್ತ kīrti-vanta. a famous, celebrated, praiseworthy man (C.).

ಕೀರ್ತಿವಿದ kīrti-vida. a man who has acquired fame. ಕೀರ್ತಿವಿದನ್ ಅಹನ್ತಾ ಪುರುಷ (ಜಸಯುತ Nn. 114).

ಕೀರ್ತಿಸು kīrtisu. to praise, to laud (ವರ್ಣನ Śmd. Dh.; My.). [ಯಾಚಕ ಭೃಂಗಕೋಟಿ ಕೈಕೊಣ್ಡು ನಿರನ್ತರಂ ತಗುಳ್ದು ಕೀರ್ತಿಸೆ Pb. 1, 3]. see Kāvy. I, 1*a*, 3; Bp. 2, 18. 85; 4, 73; 6, 11; 7, 18; 8, 24; 11, 15; 39, 37; 43, 18; 60, 19; 61, 52; Mr. 3. ಕೀರ್ತಿಪ ನರಂ (ವನ್ದಿ etc. Mr. 270).

ಕೀರ್ಯ kīrya. to be scattered; what is scattered. see ಪ್ರ–.

ಕೀಲ್ kīl. = ಕೀಲಿ, ಕೀಲು. Tbh. of ಕೀಲ (Śmd. 365; ಅಣಿ, ಅಕ್ಷಾಗ್ರ Mr. 286; Tu., T. ಕಿಜಿಲ್, ಕೀಲ್). [ನೊಗಂ ಧ್ವಜಂ ಪಲಗೆ ಕೀಲ್ ಕವರಚ್ಚು ತುರಂಗಮಂ ರಥಂ ಕಿಡೆ Pb. 11, 38]. ಜನ್ತ್ರದ ಕೀಲಂ ಕಳೆದನ್ತಿರೆ ಆಯ್ತು (Śmd. 84). ಕೀಲ್ಗಲ್ (Bp. 11, 15). see ಅರಗೀಲ್. — ಕೀಲೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to fasten, to pin, etc. (Rśv. 8, 5 va.). — ಕೀಲ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to remove a peg, etc. (Grj. 4, 68).

ಕೀಲ kīla. *a stake, a pin, a peg, a bolt, a bar, a wedge,* etc. (ಕಾಷ್ಠ, ಕೀಲು Nn. 101). 2, *a post;* a pillar. 3, *a lance, a pike.* 4, fire, *flame* (ಕೃಶಾನು, ಅಗ್ನಿ 101). 5, a mountain (ಧಾತ್ರಿಧರ, ಪರ್ವತ 101). 6, lac (ಲಾಕ್ಷೆ, ಅರಗು 101).

ಕೀಲಕ kīlaka. *a pin, a bolt, a stake, a wedge, a peg* (ಗುಡಿಯ ಗೂಟ Hlā.); a wooden hammer (ಕೊಡತಿ Mr. 383); *a pillar to which cows are tied,* etc. 2, a certain mountain (ಶಿವ, ಪರ್ವತ ವಿಶೇಷ Nn. 6). 3, the forty-second year in the cycle of sixty (C.). 4, = ಕೀಲ No. 4. flame (ಉರಿಯ ಪೆರ್ಜ್ವಾಲೆ Mr. 47, o. r. ಕೀಲಾಲ). see ಚಿತ್ರಕ and ಕ್ಷೀರಸ.

ಕೀಲನ kīlana. ? see Mr. 216 s. ಕ್ಷೀರಸ.

ಕೀಲಾರ kīlāra. = ಕೀರಾರ. Tbh. of ಕ್ಷೀರಾಗಾರ (Śmd. 383). see Bp. 9, 46; 60, 22. 26. 36; J. 32, 29.

ಕೀಲಾರಿ kīlāri. Tbh. of ಕ್ಷೀರಾಗಾರಿ. (ಗೋಸ್ವಾಮಿ, ಗೋವಿನ್ದ Hlā., Mr. 187; Bh. 3, 17. 35). a dairy man.

ಕೀಲಾಲ kīlāla. *blood,* (ರಕ್ತ, ನೆತ್ತರು Nn. 54). 2, *water* (ಜಲ, ಉದಕ 54). 3, red (ಲೋಹಿತ, ಕೆಮ್ಪು 54). 4, a sound in a horse's stomach (ವಾಜಿಧ್ವನಿ, ಕುದುರೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗುಳುಕು 54). 5, a blazing flame (ಉರಿಯ ಪೆರ್ಜ್ವಾಲೆ Mr. 47, o. r. in two MSS. ಕೀಲಕ; *cf.* ಕೀಲ, ಕೀಲೆ). 6, a sweet beverage; honey (*cf.* ಸೀಯಾಳ).

ಕೀಲಿ kīli. a lock (C.); the spring of a watch (B. 3, 87; S. Mhr.). — ಕೀಲಿಕೆಯ್. the key of a lock (C.). — ಕೀಲಿ ತೆಗೆ. to unlock (C.).

ಕೀಲಿಕೆ kīlike. *the pin of an axle.*

ಕೀಲಿತ kīlita. staked, impaled; pierced; pinned; *bound, fettered, confined.* see Bp. 24, 4; 40, 68.

ಕೀಲಿಸು kīlisu. to bind, to fasten, to fix, to pin, to put in, to set; to be fastened, etc. [ಇಸೆ ಮಸಗಿ ಭೀಮನೀರಯ್ದು ಶಿತಾಸ್ತ್ರ ದಿನುರುಳೆ ಸೂತನುಡಿಯೆ ರಥಂ ಕೀಲಿಸೆ ಕುದುರೆ ಮುಱಿಯೆ ಪಟವಿಗೆ Pb. 10, 99; Ap. 2, 42; ಸೋಮಶರ್ಮಭಟ್ಟಂ ಬೆಱಗಾಗಿ ಕೀಲಿಸಿದನ್ತಿರ್ದೊನಂ ಭಟ್ಟಾರರೆನ್ದರ್ ಈ ಎಡೆಯಿನ್ದಂ ಬೇಗ ಪೋಗು Vr. 22, 28]. see Cpr. 7, 92 va.; Grj. 7, 24; 10, 61 va.; Bp. 3, 3. 9. 30; 4, 38; 17, 3; 18, 66; 31, 4; 37, 23; 40, 17; 42, 4; 44, 14; 46, 29; 50, 35; 54, 51; Bh. 6, 2, 5; 6, 4, 141; Rśv. 10, 31 va.; J. 10, 11; 12, 34; 13, 20; 20, 30.

ಕೀಲು kīlu. = ಕೀಲ್, etc. a pin, a peg, a tenon, a joint, etc. (ಮಯೂಖ Nn. 95; ಕಾಷ್ಠ 101; ಸ್ಥಾಣು Hlā.; C.). 2, a device, a

contrivance (S. Mhr.), a secret reason, the key to a secret. ಕರ್ಣಧಾರೆಯು ಕೀಲನ್ ಆರಯ್ದು (Bp. 28, 34). ಶೃಂಗಾರಂಗಳ ಒಪ್ಪದ ಕೀಲು (28, 46). ಮಡದಿಯರ ಮನಸುಗಳ ಕೀಲುಗಳ ಬಲ್ಲವನೆ (40, 32). ಲೋಲಲೋಚನೆ ಶೂಲಿಭಕ್ತನು ತನ್ನನ್ ಅಱಿಯದ ಕೀಲನ್ ಅಱಿದು (40, 85). ಕೀಲು ತೊಲಂಗಿ ಡೊಂಕುಗಳ ಎಡೆಗೆಡೆಗೆ ನೆಲೆಗೊಣ್ಡ ಕೆಯ್ ಕಾಲ ಅಂಗುಳಂಗಳ ಸನ್ದಿಗಳ (ಹೆಣಂ, 46, 58). ಕೀಲು ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಗಾಲೀ ನಡಸುತ್ತದೆ (Prv.). see ಕಡೆಗೀಲು. — ಕೀಲ ಬೊಮ್ಬೆ. a doll with movable limbs (Bp. 14, 4; My.). — ಕೀಲುಕೂಟ. a kind of jointed hinge (My.).

ಕೀಲುಕ kīluka. = ಕೀಲಕ. a peg, a bolt, a wedge (? ಗುಡಿದ, of a ship, Mr. 408).

ಕೀಲೆ kīle. *a flame.*

ಕೀವ kīva. = ಕೀವು, etc. pus, etc. (S. Mhr.).

ಕೀವಿ kīvi. — ಕೀವಿದೇವ. N. (Bp. 58, 11).

ಕೀವು kīvu. (fr. ಕೀ 2). = ಕೀಮು, ಕೀವ. pus, matter of a sore (C.; ಯೂಪ G.; ಪೂಯ Si. 495; see s. ಕೀ 2).

ಕೀಶ kīśa. *a monkey.*

ಕೀಶಪರ್ಣಿ kīśa-parṇi. *the plant Achyranthes aspera.*

ಕೀಸರ kīsara. the noise of loud speaking, crying, chattering, etc. (S. Mhr.; *cf.* ಕೀಚು).

ಕೀಸು kīsu. 1. = ಕೀೞಿಸು, or fr. ಕಿವಚು ?. to cause oneself to be pulled out or off, to be pulled out or off; to cause to be pulled out or off, to pull out or off. ವ್ಯಾಸದೇವಂ ಕೆಯ್ಯನ್ ಎತ್ತಿದಡೆ ಆ ಸಮಯದಲಿ ನನ್ದಿಕೇಶನು ಕೀಸಿ ಮುಱಿಯುನೆ ಆತನ ಎರಡು ಕರಂಗಳಂ, ಮುನಿದು ? (Bp. 54, 49). ವ್ಯಾಸ ದೇವಂ ಕೆಯ್ಯನ್ ಎತ್ತಿದನ್ ಅಸುರದೊಳ್; ... ಆ ತೋಳ್ ಕೀಸಿ ಕೊಣ್ಡವು (were pulled out or off) ನನ್ದಿನಾಥನ ಕೆಯ್ಯಲಿ (57, 24). see Bh. 4, 4, 37.

ಕೀಸು kīsu. 2. to make thin, to scrape; to furbish or polish (ಕೃಶೀಕರಣ Śmd. Dh., Śm. 110; o. r. in both ಕೃಷೀಕರಣ; Tu. ಗೀಸು; T. ಚೀವು, to shave or scrape; to peel or bark a tree; to furbish or polish; to sharpen a stick with a knife; see ಚೀವು & *cf.* ಕೆತ್ತು 4). ಎನಿತ್ತೆನಿತ್ತು ಅಮ್ಬುಜಪತ್ರನೇತ್ರೆಯಾ ಘನಸ್ತನಂಗಳ್ ಬಳೆಗುಂ ಕಿರಾತೆಯಾ, ಅನಿತ್ತನಿತ್ತು ವನದೊಳ್ ವನೇಚರಂ ತನತ್ತು ಬಿಲ್ಲಾನ್ ಅದನ್ ಅನ್ತೆ ಕೀಸುಗುಂ (Śmd. 144). [ಬೆನ್ದ ಹುಣ್ಣ ಕಮ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಸುವರೆ ? Bv. 316].

ಕೀಸು kīsu. 3. = ಗೀಚು 2. scraping, scratching. — ಕೀಸುಳಿ. -ಉಳಿ. a small chisel, used for making lines, or cutting small holes (My.); a chisel for planing.

ಕೀಸು kīsu. 4. a coil of palmyra leaf put in the lobe of the ear (ಕರ್ಣಪತ್ರ Śmd. Dh.; Śm. 110).

ಕೀಳ್ kīḷ. 1. (fr. ಕಿಱು ? *cf.* ಕೀೞು 1). that is small or young: a calf. ಕೀಳೆನ್ದು ಕನ್ದೆನ್ದು ಗೋವತ್ಸಂ (Śs.). [ಕೀಳಿಂಗಲ್ಲದೆ ಹಯನ ಕಱೆವುದೆ ? Bv. 359].

ಕೀಳ್ kīḷ. 2. **ಕೀಳು.** (ಕೀೞ್). = ಕೀಳಿಲ್. a veranda (My.). ಬನ್ದು ಕಮಲಾನನೆಯ ಕೇಲಿಯ ಮನ್ದಿರದ ಮುನ್ದೆಸೆಯ ಕೀಳಿನೊಳ್ ಒನ್ದಿ, ಆಕೆಯ ದನಿಯನ್ ಆಲಿಸುತಿರ್ಪ ಸಮಯದಲಿ (Bp. 42, 29).

***ಕೀಳ್ kīḷ. 3.** = ಕೀೞ್ 1. low, mean. ಮೇಲಾಗಲೊಲ್ಲೆನು ಕೀಳಾಗಲಲ್ಲದೆ Bv. 359.

ಕೀಳಿಲ್ kīḷil. (ಕೀೞಿಲ್). = ಕೀಳ್ 2. (Kāvy. III, 3, B, 12).

ಕೀೞ್ kīḻ. 1. = ಕಿೞ್ 1–, etc., ಕೀೞ, ಕೀೞು 1. the state of being low, etc.; meanness (ಕೆಳಗು Śmd. I; Śm. 114; ಅಧರ, ಅಧ, ಅಧಃಸ್ಥ Mr. 535; ಪ್ರತಿಪದಿ Nn. 155; T.; M. ಕೀೞ್, ಕೀಳ್; Tu. ಕೀಳ್; Te. ಕೀಡು). [ಕುದುರೆಗಳ್ ಕುದುರೆಯಂ ಕೀೞ್ಮಾಡೆ Pb. 5, 26]. 2, a low, inferior, base, or mean man (ಕ್ಷೀಣಕುಲನ್ Śmd. I; ಮೇಲಲ್ಲದವಂ Śm. 114; ಅಧಮನು Nn. 149, o. r. ಅಧಮನಪ್ಪುದು). ಕವಿ ಪೊಱಗಿತೆ ಕೀೞ್ ಒಳಗಿರೆ ಅವಿರಲಮೋ ? ತುರಗಮುಖಮೊ ? ನೃಪಮನ್ದಿರಮೋ ? (Śmd. 145). ಕೀೞ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಮೋಗಾಲು ತುಱಿಸ ಬೇಡ.—ಕೀೞ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಹಾೞ ಮೆಟ್ಟ ಬೇಡ (Prvs.). 3, gold without value, inferior gold (ದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಭಂಗಾರಂ Śmd. I). — ಕೀೞ. -ಅ 3. a low, etc. man (ಆಣಕ, ನೀಚ, ಜಾಲ್ಮ G.; My.). ಕೀೞರ ಸ್ನೇಹವು (B. 2, 10). — ಕೀೞ ಕುಲದವಳು. (ಅಱುವೆಣ್ಣು, ಚೇಲಿ G.; My.). — ಕೀೞ ಜನ. (ಪ್ರಾಕೃತ G.). — ಕೀೞ ಜಾತಿ. a low caste (C.). — ಕೀೞ ಮನುಷ್ಯ. an inferior man (S. Mhr.). — ಕೀೞ ಮಾತು. an improper word (My.). ಬಹಳ ಕೀೞ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವವನು (ಜಲ್ಪಾಕ G.). — ಕೀೞಾಳ್. -ಆಳ್. -ಳು. a low man (ಬದಿಗ Śm. 46; ಬದೆಗ Kk. 37, o. r. ಬದಗ; ಬದಗ Śs.; Bp. 26, 58). — ಕೀೞೆಲೆ. = ಕೀೞೆಸಳ್. (Rśv. 2, 70). — ಕೀೞೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. a lower flower-leaf. — ಕೀೞೆಸಳ್ವಱಿ. -ಬಱಿ. a path on a lower flower-leaf. (ಭೃಂಗಶಿಶು) ನೀಳ್ದಱಿಗಿದ ಕೀೞೆಸಳ್ವಱಿಯೊಳ್ ಒಯ್ಯನೆ ಜಾಱಿ (Cpr. 7, 60). — ಕೀೞ್ತರ. an inferior kind (My.; T.). — ಕೀೞ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. the lower lip (My.). — ಕೀೞ್ನೋಟ. a down cast look. (Bh. 3, 19, 1). [—ಕೀೞ್ಮಣಿ. to bow down. ಬಳಾಕಾವರ್ತರಳ್ಕುತ್ತೆ ಕೀೞ್ಮಣಿದಿನ್ನೆನ್ದುದನೆಮ್ಬವೆನ್ದೆಱಗಿದರ್ ಚಕ್ರೇಶ ಪಾದಾಬ್ಜದೊಳ್ Ap. 13, 67. — ಕೀೞ್ಮೊನೆ. the downward end. ಬಾಳ ಕೀೞ್ಮೊನೆಯಿಂ ತಳ್ತಱದಱಿದುಬ್ಬರಮೆಮ್ಬಿವನಱಿದಿಱಿದರ್ ಪೆಣಬಣಮ್ಬೆಗಳ್ ನೆಗೆವಿನೆಗಂ Pb. 10, 82].

ಕೀೞ್ kīḻ. 2. the bit of a bridle (ತುರಗಮುಖದ ಲೋಹಂ Śmd. I; ಕುದುರೆವಾಯೊಳಗೆ ಇರ್ಪ ಕಬ್ಬುನಂ Śm. 42. 114; ಅವಿಲಣ, ಕುದುರೆಯ ಕಬ್ಬಿನ Nn. 149; T.: a bridle). [ತಗುಳ್ದು ಗೋವರಾರ್ದಿಸೆ ಕೀೞಂ ಕರ್ಚಿ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ದುವು ನಚ್ಚಿನ ಕಾಮ್ಭೋಜ ವಾಜಿಗಳ್ Pb. 8, 94; Vr. 162, 20].

ಕೀೞ್ kīḻ. 3. = ಕಿೞ್ 2, ಕೀೞು 2. to draw or pull out; to pluck out or up; to uproot, to eradicate; to pull off; to rob (ಉತ್ಪಾಟನ Śmd. Dh.; Śm. 114; ನಿರ್ಮೂಲಿಸು Śmd. I; ಮಿಾಣ್ಟು Śm. 90). P. p. ಕಿೞ್ತು [ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಬಾಳಂ ಕಿೞ್ತೊದಱಿ ಮನದೊಳಾದೇವದಿಂ Pb. 9, 59 va.]; (Śmd. 288; Bp. 44, 14; 13, 82). ಕಟ್ಟಿದಲಗಂ ಕಿೞ್ತು (Śmd. 64 Mdb.). [ನಾಡೆಯುಂ ಕೊರಗಿದ ನನ್ದರವಿನ್ದಂ ಕೊಳದಿನ್ದಂ ಕರಿಪತಿ ಕಿೞ್ತುಕ್ಕೆ ಕೊರಗಿದರವಿನ್ದದವೋಲ್ Ap. 2, 12]. irregular P. ps. ಕೀೞ್ದು (Śmd. 287 Cm.; Bp. 37, 24; Śśv. 3, 42; 4, 60), ಕೀೞ್ತು (57, 19; Rśv. 6, 7; 6, 11 va.). future ಕೀೞ್ಪಂ (Śmd. 275). ಕೀೞಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆವರ್ಹಿತ, ಉನ್ಮೂಲಿತ, ಉತ್ಪಾಟಿತ, ಉದ್ಧೃತ Hlā.). see Bp. 28, 26; 32, 24; J. 10, 12; 13, 54; 22, 31.

ಕೀೞ kīḻa. = ಕೀೞು 1. low. ಕೀೞವಾದವುಗಳು (B. 5, 193). 2, see s. ಕೀೞ್ 1.

ಕೀೞತನ kīḻatana. lowness, inferiority, baseness (My.; B. 5, 193. 292).

***ಕೀೞಿಲ್ kīḻil.** servant's quarters, house meant for menials. (ಕೀೞ್ + ಇಲ್). ಪೆಱನಿಕ್ಕುಂಗೂೞೊಳಂ ಕೀೞಿಲೊಳ ಮಳವಿಗೆಟ್ಟಿರ್ಪ ನಿಮ್ಮಿರ್ಪುದರ್ಕಂ ಮಱುಗುತ್ತಿರ್ಪಳ್ಗೆ Pb. 8, 71; Ap. 3, 34 va.

ಕೀೞಿಸು kīḷisu. to cause to draw or pull out, etc. (C.).

ಕೀೞು kīḷu. 1. = ಕೀೞ್ 1, etc. the state of being low. (ಕುಪ್ರಿಯು, ಜಘನ್ಯ Hlā.; Bh. 2, 13, 44). ಕೀೞಿನ ಹೊಲೆಯರಿಗೆ (Bp. 56, 49). — ಕೀೞಾಗು. -ಆಗು. to become low, etc. ಕೀೞಾದದು (ಹೀನ Si. 439; ನ್ಯಕ್ಷ 462). — ಕೀೞಾಯು. -ಆಯು. the lower part of the body (My.; Si. 271). — ಕೀೞುಗೊರವ. a low beggar, etc. (Bp. 37, 67). — ಕೀೞುಜಾತಿ. a low caste (Bp. 28, 31). — ಕೀೞುನುಡಿ. a low, improper word (B. 4, 49). — ಕೀೞುಮನ್ನೆಯ. a petty chieftain (Bp. 16, 29). — ಕೀೞುಮಾತು. = ಕೀೞುನುಡಿ. (Bp. 21, 23). — ಕೀೞು ಮೇೞು. evil and good (My.). — ಕೀೞುಹತ್ತಿ. inferior cotton (B. 4, 162). — ಕೀೞುಹಱುವೆ (whether ಕೀೞುವ ಹಱುವೆ?). the herb Amarantus frumentaceus Roxb. (St. & Pl.)

ಕೀೞು kīḷu. 2. = ಕೀೞ್ 3, etc. to pluck out, etc. P. p. ಕಿತ್ತು (Bp. 13, 18; 31, 3; 44, 10; 45, 32; 51, 71; 52, 12; 57, 16; Bh. 1, 8, 15; Rāghc. 17, 70. 73; J. 26, 6; 28, 48; B. 4, 198; C.). ಕೀೞುವೆಂ (Bp. 44, 14). see Prv. s. ಕನ್ನವಪ್ಪಾಡಿ.

-ಕು ku. 1. = -ಗು 1. an affix for the formation of nouns and verbs. see *e. g.* ಕೊಂಕು (fr. ಕುಡು Śmd. 218) and Śmd. 303-305.

ಕು- ku. 2. frequently = -ಕುಂ, etc. *e. g.* ಅಕ್ಕು (Mr. 148. 149; Śm. 5), ತೋರ್ಕುಂ (Mr. 249; Śm. 15).

ಕು- ku. 1. *a particle implying inferiority, wickedness, badness,* etc.

ಕು ku. 2. *the earth.*

-ಕುಂ kuṁ. = -ಕು 2, -ಕ್ಕುಂ, -ಗು 2, -ಗುಂ 1. an affix for the formation of the third person, singular and plural, in all genders and tenses (Śmd. 266), *e. g.* ಮಾೞ್ಕುಂ, ಇರ್ಕುಂ, ಬರ್ಕುಂ (267), ಪರಿಹರಿಕುಂ, ಸಮನಿಕುಂ, ಕೇಳಿಕುಂ, ಭಾವಿಕುಂ, ಮಾಣಿಕುಂ (268), ಪೋಕುಂ, ಅಕ್ಕುಂ (290).

ಕುಂಯಿ kuṁyi. = ಕುಯಿ, ಕೊಂಯಿ. a sound imitating the yell or howl of dogs when beaten, etc. (C.). — ಕುಂಯಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to yell or howl, as dogs (My.). — ಕುಂಯಿ ಕುಂಯಿ ಮಾಡು. = ಕುಂಯಿಗುಟ್ಟು. (B. 3, 122).

ಕುಕ್ kuk. the first note in the crowing of cocks. *cf.* ಕೂ. — ಕುಕ್ಕೂಕೂ. crowing. ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (Śmd. 19. 68).

ಕುಕರ ku-kara. *having a crooked or withered arm.*

ಕುಕರ್ಣಿಕೆ ku-karṇike. N. of a plant. see ಮರಹಱುಹೆ.

ಕುಕವಿ ku-kavi. a bad poet (Śmd. 81; Bp. 1, 20).

ಕುಕಾಲ ku-kāla. an unpropitious season. (My.).

ಕುಕಿಲ್ kukil. 1. to cry as a cuckoo (ಕೋಕಿಲಸ್ವನ Śmd. Dh.; ಕೋಕಿಲಾರವ Śm. 29). [ಕುಕಿಲ್ವ ನಲಿವ ಕೋಕದಿಂ Pb. 1, 58; Ap. 13, 53]. ಕುಕಿಲ್ವುದು (ಕೋಕಿಲಾರವ Ct. II, 26; ಕೋಕಿಲಾಲಾಪ Kk. 24). ಕುಕಿಲ್ವ ಪಿಕಂ (Śsv. 1, 52).

ಕುಕಿಲ್ kukil. 2. -ಲು. the cuckoo (My.; ಪಕ್ಷಿಭೇದ Śmd. Dh.; T. ಕುಯಿಲ್, M. ಕುಯಿಲ್, ಕುೞಲ್, the cuckoo; T. ಕುಕ್ಕಿಲ್, N. of a red bird).

ಕುಕಿಲ kukila. a certain bird (Bh. 1, 20, 52).

ಕುಕುನ್ದರ kukundara. *the cavities of the loins* just above the hips.

ಕುಕೂಲ kukūla. *conflagration of husks or chaff;* a smoking fire (ದೂವೆಗಿಚ್ಚು Mr. 482; ಬೃಹದ್ಭಾನು, ಅಗ್ನಿ Nn. 141). 2, a hole filled with stakes (ದಕ್ಕುಳ್ಳ ಕುಣಿ 482; ರನ್ಧ್ರ, ಛಿದ್ರ, ಕುಣಿ 141). 3, table-land, etc. (ಸಾನು, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು 141). 4, superior, excellent (ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ 482; ಉತ್ಕೃಷ್ಟ, ಹೆಚ್ಚುಗೆ 141).

ಕುಕ್ಕ kukka. a kind of shrub. see ಕಳ್ಳಕುಕ್ಕನ ಬಳ್ಳಿ.

ಕುಕ್ಕಟಿ kukkaṭi. the fork-tailed shrike (ಕಲಿಂಗ, ಭೃಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ, ಆನ್ಧ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಕಲಮೂಗಪಕ್ಷಿ Si. 130; Te. ಕೂಕಟಿಮೂಗ ಪಕ್ಷಿ).

ಕುಕ್ಕಡಿ kukkaḍi. the quantity of thread that is spun in one ball (S. Mhr.; Mhr. ಕುಕಡೇಂ). 2, the ball-like swelling appearing on the upper arm from being suddenly struck (S. Mhr.). —ಕುಕ್ಕಡಿ ಏೞು. such a swelling to rise or take place (S. Mhr.).

ಕುಕ್ಕರಿಸು kukkarisu. to put down with violence, as a water-vessel (C.); figuratively: to destroy, as vessels (C.). 2, to squat (My.).

ಕುಕ್ಕಿ kukki. = ಕುಕ್ಕೆ. a small basket made of bamboo, etc. — ಕುಕ್ಕಿಬಳ್ಳಿ. a creeper, not indigenous, but running wild now, Passiflora foetida D. C. (Z.).

ಕುಕ್ಕಿಸು kukkisu. 1. to cause to wash (My.).

ಕುಕ್ಕಿಸು kukkisu. 2. to cause to wink, etc. (My.). ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸು (G. 163). 2, to cause to inoculate (with the matter of small-pox, My.).

ಕುಕ್ಕು kukku. 1. = ಕುಡುಕು 1. to peck (ಚಂಚುಘಾತ Śm. 79; C.; Tu. ಕುಕ್ಕುಲಿ); to strike something with a stone, etc. in a pecking manner (C.); to prick (see Prv. s. ಬಂಗಾರ); to hack or dig up the ground slightly with a hoe (C.). ಕಾಗೆ ಕುಕ್ಕಿ ಕೊಕ್ಕಿಂ (Rśv. 9, 26). ಉೞಿದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗೂಗೆಯನ್ನು ತಲೆತಲೆ ಕುಕ್ಕುತ್ತವೆ (B. 3, 119). 2, figuratively: to urge (C.). ಹುಡುಗರು ತನ್ದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕುಕ್ಕುತ್ತಾರೆ (S. Mhr.; ... ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಾರೆ, My.). 3, to be closed and opened quickly, to wink, to be dazzled by the light of the sun, etc. (C.). ಮಿಂಚಿನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತ್ತವೆ (B. 1, 22). ಕಣ್ಣುಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಕುಕ್ಕದನ್ತೆ (4, 83). see B. 5, 136; *cf.* ಕುಬಕು.

ಕುಕ್ಕು kukku. 2. = ಕುಕ್ಕು 1. to destroy lice (ಯೂಕಂಗಳಂ ಮಿಗೆ ಸಂಹರಿಸು Śm. 79; Te.).

ಕುಕ್ಕು kukku. 3. = ಕುಕ್ಕು 1, ಕುಡುಕು 2, ಕುಸುಕು 2, No 2. to beat a cloth somewhat gently in washing, *i. e.* to dip a cloth in water, seize it with both hands, and (in a pecking manner, from a small distance) let it go down repeatedly on the washing-stone, and squeeze and rub it thereon (ವಸ್ತ್ರಸ್ವಲ್ಪಘಾತನ Śmd. Dh.; ವಸ್ತ್ರವ ಜಲದೊಳು ಒಗೆ Śm. 79; C.; T. ಕುಡೈ, to wash; ಕುಮ್ಮು, to wash cloth, softly beating it with the hands; Te. ಕುಕ್ಕು, to beat; *cf.* ಕುಸುಬು, ಕುಮ್ಮು).

ಕುಕ್ಕು kukku. 4. = ಕುಡುಕು 4, q. v. cutting? probably a mistake for ಕಕ್ಕು 1. — ಕುಕ್ಕುನ್ದಱು. = ಕುಡುಕುನ್ದಱು. (Śmd. 205, o. rs. ಕರ್ಕುನ್ದಱು, ಕಕ್ಕುನ್ದಱು).

ಕುಕ್ಕು kukku. 5. = ಕೊಕ್ಕು 2. a heron, a crane (My.; ಪಕ್ಷಿಭೇದ Śmd. Dh.; T., M. ಕೊಕ್ಕು, a heron, a paddy-bird). [ತ್ರಿದಶ ಶರಾಸನಂ ತಳಿರ ತೋರಣಮಾಗಿರೆ ಕುಕ್ಕಿನೋಳಿ ಬೆಳ್ಪಿದಿರ್ಗೊಳೆ ಬರ್ಪ ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯಾಗೆ Ap. 6, 71].

ಕುಕ್ಕು kukku. 6. = ಕುಲುಕು 3. shaking. — ಕುಕ್ಕೋಟ. -ಓಟ. trot, as of a horse (My.).

ಕುಕ್ಕುಟ kukkuṭa. (= ಕೋಳಿ Śmd. 30). *a cock. cf.* ಕುಕ್.

ಕುಕ್ಕುಟಾಣ್ಡ kukkuṭa-aṇḍa. a fowl's egg. (My.).

ಕುಕ್ಕುಟಾಸನ kukkuṭa-āsana. the posture assumed in easing nature (My.); a similar posture of an ascetic in religious meditation (My.).

ಕುಕ್ಕುಟಿ kukkuṭi. a hen. 2, *fraud, hypocrisy* (ಮಾಯೆ, etc. Hla.; Mr. 150).

ಕುಕ್ಕುಭ kukkubha. *a wild cock, Phasianus gallus.*

ಕುಕ್ಕುರ kukkura. *a dog* (ನಾಯ್, etc. Śm. 31). 2, *a vegetable perfume.* 3, N. of a country (Bp. 6, 18). — ಕುಕ್ಕುರಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a dog's neck, or its sound (Śm. 110).

ಕುಕ್ಕುರಿಸು kukkurisu. (fr. ಕುಱು). = ಕೊಕ್ಕರಿಸು 2. to shrink, to shrug up oneself (from fear, Grj. 2, 105; Bh. 3, 18, 44). 2, to fall down so as to be crushed (Bh. 8, 26, 16; *cf.* ಕುಕ್ಕರಿಸು).

ಕುಕ್ಕುಳ kukkuḷa. — ಕುಕ್ಕುಳಗುದಿಹಂ. -ಕುದಿಹಂ. (Ct. I, 24). — ಕುಕ್ಕುಳಂಗುದಿಯಿಸು. -ಂ-ಕುದಿಯಿಸು. to trouble greatly (Grj. 6, 5 va.). *cf.* ಕಱಕುಱ?

*ಕುಕ್ಕುಱ **kukkuḷa.** = ಕುಕ್ಕುಳ. — ಕುಕ್ಕುಱಗುದಿ. -ಕುದಿ. to boil greatly. ಲವಣಾಮ್ಬುರಾಶಿ ಕುಕ್ಕುಱಗುದಿವಲ್ಲಿ Pb. 11, 153. (*cf.* ಕುಕ್ಕುಳ ಗುದಿಹಂ).

ಕುಕ್ಕೆ kukke. = ಕುಕ್ಕಿ. a small basket made of bamboo, etc. (My.). ಕುಕ್ಕೆ ತುಮ್ಬಿದ ರೊಕ್ಕಮ್ ಇದ್ದು, ಫಲಮ್ ಏನು? (Dp. 148). ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದ ಕುಕ್ಕೆಗೆ ಶನೀಶ್ವರ ಬನ್ದ ಹಾಗಾಯ್ತು (Prv.). see Prv. s. ನನ್ 1. — ಕುಕ್ಕೆಕೊಱಮ. a Koṛama who makes baskets (My.).

ಕುಕ್ಷಿ kukṣi. = ಕುಕ್ಕಿ. a cavity. 2, *the belly* (ಹೊಟ್ಟೆ Nn. 5). see ಪೊಡೆ.

ಕುಕ್ಷಿಕ kukṣika. N. of a bird (ಚಿನುಕುರುಳಿ Mr. 175, o. r. ಚಿನುಕುರಿ).

ಕುಕ್ಷಿಮ್ಭರಿ kukṣi-m-bhari. *nourishing only one's own belly, selfish, greedy.*

ಕುಗ್ಗಟೆ kuggaṭe. = ಕೂಗಟೆ 1. the soapnut tree. (My.).

ಕುಗ್ಗಿಸು kuggisu. = ಕುಗಿಸು, ಕುಱ್ಗಿಸು. to cause to be depressed, etc. (My.; ಕುಸ್ಗಿಸು G.).

ಕುಗ್ಗು kuggu. 1. = ಕುಂಗು 1, etc., ಕುಂಚು, ಕುಗುರ್ 1, etc. to sink or become low; to be bent down, to be depressed; to crouch; to decrease, to become less; to cease or stop, as a voice or speech (C.; Tu.). ಚಿರ್ಚಿನ ಹಿಮ್ಬಾಗವು ಕುಗ್ಗಿದ ಹಾಗಾಗಿ ಅಶಕ್ತವಿರುವದು (B. 3, 99). ಕಿತ್ತಳೇ ಹಣ್ಣು ಬುಡದಲ್ಲಿಯೂ ತುಮ್ಬಿನಲ್ಲಿಯೂ ತುಸು ಕುಗ್ಗಿರುವನ್ತೆ (4, 64). ಅವನ ಧೈರ್ಯ ಕುಗ್ಗಿದ್ದಿಲ್ಲ (5, 64). ಕುಗ್ಗಿದವು ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಣ್ಠಕಲರವಗಳು (J. 28, 1). ಸ್ವರ ಕುಗ್ಗಿತು (C.). see Bp. 19, 26; 28, 55; 46, 57; 47, 16; J. 7, 46; 33, 11.

ಕುಗ್ಗು kuggu. 2. a becoming low, etc. (Dp. 65 pallavi).

ಕುಗ್ರಹ ku-graha. an unpropitious planet. (Bp. 54, 86; My.).

ಕುಗ್ರಾಮ ku-grāma. a petty village, a hamlet. (My.).

ಕುಗ್ರಾಮವಾಸಿ kugrāma-vāsi. an inhabitant of a petty village, an inerudite man (My.).

ಕುಂಕುಮ kuṅkuma. = ಕುಂಕುವ. *saffron, Crocus sativus* L., the plant and the pollen of the flowers. ಕುಂಕುಮದ ಹೂವು (ಕಾಶ್ಮೀರ, ರಕ್ತ Nn. 126). ಕುಂಕುಮ ಕೆಮ್ಪಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮ್ಪಿಗೆಯ ವರ್ಣವೇ? (Prv.). 2, a kind of fragrant cosmetic (My.); crimsoned saffron-powder applied by women to their foreheads as a sign of their husband being alive (My.).

ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ kuṅkuma-kēsari. the saffron flower (ಕುಂಕುಮದ ಹುವ್ವು Si. 226).

ಕುಂಕುಮಾಂಕ kuṅkuma-aṅka. marked with saffron (J. 4, 63; My. as ಕುಂಕುಮಾಂಕಿತ).

ಕುಂಕುವ kuṅkuva. Tbh. of ಕುಂಕುಮ (Śmd. 347).

ಕುಂಕೆ kuṅke. = ಗೊಂಕೆ. the nape of the neck (R.; M ಕುಂಞಿ). 2, the shoulder (S. Mhr.).

ಕುಂಗ kuṅga. a fisherman (ಬೆಸದವ Śmd. II).

ಕುಂಗು kuṅgu. 1. = ಕುಗ್ಗು etc., to sink, etc. (ಕುನುಂಗು). (T., Te. ಕುಂಗು; M. ಕುಂಗು, ಕುಂಜು; Te. ಕುಂಕು, to set, as the moon) ಕುಂಗಿದ್ದವನನ್ನು ನುಂಗ ನೋಡುವರು (Prv.).

ಕುಂಗು kuṅgu. 2. silence (ಮೌನ Ct. I, 35).

ಕುಚ kuca. *the female breast; a teat, a nipple* (ಜನ್ನನ Kk. 32; Śm. 70; ಮೊಲೆ Nn. 6). ಕುಚದ ಮೇಲೆ ಇರ್ಪ ಸೆಱಗು (ಮೇಲುದು Śm. 71). ಕುಚದಿಱುಮ್ಬು (Rśv. 2, 8 va.).

ಕುಚನ್ದನ ku-candana. *red sandal-wood, Pterocarpus santalinus* Lin.

ಕುಚಮುಖ kuca-mukha. a nipple.

ಕುಚರ ku-cara. going slowly; behaving badly; vile; *malevolent* 2, *censorious, detracting.* see ವಕ್ರಿ.

ಕುಚಾಗ್ರ kuca-agra. *a nipple.*

ಕುಚಾಳಿ ku-cāḷi. a bad disposition, an evil temper; jeering, mockery (C.; Mhr. ಕುಚಾಳ, vile, etc.); a person of bad disposition (My.).

ಕುಚಿತ್ತ ku-citta. a bad thought, a bad mind. 2, a man who has evil thoughts, etc. (Bp. 22, 61).

ಕುಚು kucu. = ಕಿಸು 3, ಕುಸ, ಕುಸು, ಗುಜ, ಗುಜು, ಗುಸ, ಗುಸು 1. a sound imitating whispering. — ಕುಚು ಕುಚು. rep. whispering (C.; Mhr. ಕುಚಕುಚ; M. ಕುಜು ಗುಜು, ಕುಶು ಕುಶು; T. ಕುಜು ಗುಜು; Te, ಗುಜುಗುಜೆ, ಗುಸಗುಸೆ). — ಕುಚು ಕುಚು ಮಾತಾಡು. to whisper (C.).

ಕುಚೇಲ ku-cēla. a bad garment; badly clothed. 2, N. of a Brāhmaṇa (Bhāgavata 10, chapters 95. 96).

ಕುಚೇಷ್ಟಕ ku-cēṣṭaka. a man who has evil designs, etc. (J. 5, 69).

ಕುಚೇಷ್ಟೆ ku-cēṣṭe. an evil design, a wicked contrivance; tearing and tormenting (as by pinching, mimicking, etc.); reviling and defaming; wild, provoking pranks and tricks. (C.; Mhr.; B. 4, 138. 155; see Prv. s. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ).

ಕುಚೋದ್ಯ ku-cōdya. reviling, defaming, derision, mockery; an evil thought; a calumniating disposition (C.; Mhr., Te., M.). ಕುಚೋದ್ಯದ ಅರಸಗೆ ಕುಲಗೇಡಿ ಪ್ರಧಾನಿ (Prv.).

ಕುಚೋದ್ಯಗಾಱ kucōdya-gāṟa. a reviler, a mocker.

ಕುಚ್ಚ kucca. a perfectly blind man (ಕಡುಗುರುಡ Ct. I, 84).

ಕುಚ್ಚಿತ kuccita. Tbh. of ಕುತ್ಸಿತ. contemptible, vile, etc. [ಕೆತ್ತಾರನ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಚ್ಚಿತ ದೈವಕ್ಕೆಱಗುವರು ಕತ್ತೆಕುದುರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವೇಸರನನ್ತೆ Bv. 614]; (Bp. 40, 61; My.).

ಕುಚ್ಚು kuccu. 1. = ಕುದಿಸು, etc. to boil (v. t., C.). — ಕುಚ್ಚಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುಚ್ಚು kuccu. 2. a kind of fish (Rśv. 5, 115).

ಕುಚ್ಚು kuccu. = ಕುಂಚ, ಕೊಚ್ಚು. Tbh. of ಕೂರ್ಚ (*cf.* ಗುಚ್ಛ, ಗುಂಭ, ಗುತ್ಸ, ಗುಲುಂಛ). a bunch, a bundle, a cluster, a tassel, etc. (Te., M., T.; Tu. ಕುಚ್ಚಿ). see Rśv. 6, 11 va.; C. Bp. 5, 3. 51; Si. 215. 275. 2, a brush (M., T.; R.).

ಕುಜ ku-ja. 1. earth-born. 2, *a tree* (ಕುಜಾತ, ಮರ Nn. 20). 3, *the earth's son, the planet Mars* (ಮಂಗಲ, ಭೂಸುತ 20). see ಸಿಡುಮ್ಬು.

ಕುಜ ku-ja. 2. low-born: a Pulinda (ಪುಲಿನ್ದ, ಕಿರಾತ, Nn. 20). 2, a bad product; a coarse, vile mind (ಗಾಢೋಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠುರಮ್ ಆದ ಬುದ್ಧಿ 20).

ಕುಜನ ku-jana. a wicked person. ಕುಜನರ ಸಂಗ ಅಜನಿಗೂ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ (Prv.). see Bp, 9, 14; 21, 4; 28, 47; 60, 55.

ಕುಜನತೆ ku-janate. wickedness, meanness (Śsv. 1, 17).

ಕುಜವಾರ kuja-vāra. Tuesday.

ಕುಜಾತ ku-jāta. a tree (ವೃಕ್ಷ Nn. 126). 2, Mars (ಮಂಗಲನು 154). 3, the tree Dalbergia ougeinensis (ಸ್ಯನ್ದನ, ವೃಕ್ಷಭೇದ Nn. 11).

ಕುಜಾತಜಟೆ kujāta-jaṭe. a pendent root from a tree (ಮರದ ಬೀಱಲು Nn. 66).

ಕುಜಾತವಿವರ kujāta-vivara. a kind of tree (ವಟ Nn. 96).

ಕುಜೆ ku-je. a low, mean female (J. 5, 61).

ಕುಜ್ಜೆ kujje. = ಕುಱುಜೆ. an unripe fruit of the jack tree [Tu. ಗುಜ್ಜೆ].

ಕುಂಚ kuñca. = ಕುಚ್ಚು. a bunch, cluster, tassel, anything resembling a tassel (S. Mhr.; T., M. ಕುಂಜ); a brush, used by weavers (C. = ಕುಂಚಿಗೆ 2); a whisk, a kind of fan or chowry (ಚಮರ Śm. 44; My.; T., M. ಕುಂಜ; Te. ಕುಂಚೆ; Mhr. ಕುಂಚಾ, ಕುಂಚೀ). see Abh. P. 3, 83 va.; Bp. 12, 9. 2, a hang-nail (S. Mhr.).

ಕುಂಚಕ kuñcaka. being crooked, bent, curved or contracted. see ನಿ-.

ಕುಂಚಟಿಗ kuñcaṭiga. one who prepares and sells split togari (ವೃಷಲ Mr. 375, o. r. ಕುಂಚಡಿಗ; My.).

ಕುಂಚಡಿಗ kuñcaḍiga. = ಕುಂಚಟಿಗ. (My.).

ಕುಂಚವಡಿಗ kuñca-vaḍiga. (Śmd. 234). a man whose business is to whisk off flies with the kuñca, etc.

ಕುಂಚಿ kuñci. = ಕುಂಚಿಗೆ 1, ಕೊಂಚಿಗೆ. a hooded cloak for children, "a cap with a flap" (My.; Te.; Mhr. ಕುಂಚೀ).

ಕುಂಚಿಗ kuñciga. = ಕುಂಚಟಿಗ. a śūdra. (My.).

ಕುಂಚಿಗೆ kuñcige. 1. = ಕುಂಚಿ, etc. (C.).

ಕುಂಚಿಗೆ kuñcige. 2. = ಕುಂಚ. Tbh. of ಕೂರ್ಚಿಕೆ (ಕೂರ್ಚಕ). a brush made of the roots of grass, and used by weavers for cleansing the warp (My.).

ಕುಂಚಿತ kuñcita. *crooked, curved, bent, contracted.*

ಕುಂಚಿತಾಂಗುಲಿ kuñcita-aṅguli. *with bent or curved fingers.*

ಕುಂಚು kuñcu. = ಕುಗ್ಗು, etc. (Te.). — ಕುಂಚದವ. a man who does not humble himself or who does not yield (ಅದಟ Ct. I, 60).

ಕುಂಜ kuñja. *a place overgrown with creepers, a bower, an arbour.* 2, *the jaw.* 3, *an elephant's tusk.*

ಕುಂಜರ kuñjara. *an elephant.* 2, *pre-eminent, excellent.* 3, the demon Gajāsura (see ಕುಂಜರಾರಿ).

ಕುಂಜರಕರ kuñjara-kara. *an elephant's trunk.*

ಕುಂಜರಾರಿ kuñjara-ari. a lion. 2, the animal Śarabha. 3, Śiva (Bp. 56, 22).

ಕುಂಜರಾಶನ kuñjara-aśana. *the tree Ficus religiosa.*

ಕುಂಜಲ kuñjala. *sour gruel.*

ಕುಂಜು kuñju. to jump (ನೆಗೆ Ct. I, 76, o. r. perhaps ಕುಮ್ಬು; see ಕುದುಕು 1, ಕುಪ್ಪು 2; *cf.* ಕೊಣಕು 1. *cf.* T. ಕುದಿ).

ಕುಟ kuṭa. (fr. ಕುಟ್ಟು 1). = ಕೊಟ 2. beating. see ಮರಕುಟ, ಸರಕುಟ.

ಕುಟ kuṭa. = ಕೊಟ, ಕೊಡ. *a water-pot, a pitcher* (ನಿಪ, ಕಲಶ ಕೊಡ Mr. 209). 2, *a house.* 3, *a tree* (*cf.* ಗಿಡ?). 4, a hammer for breaking stones.

ಕುಟಕ kuṭaka. 1. = ಕುಟಿಕ 1, etc. a beater. see ಕಲ್ಲು-.

ಕುಟಕ kuṭaka. 2. (fr. ಕುಡು 1). = ಕುಟಿಕ 2, ಕುಟಿಗ 2. a man who gives. see ಕೆಯ್ಗುಟಕ, ನೀರ್ಗುಟಕ.

ಕುಟಕ kuṭaka. 3. (fr. ಕುಡಿ 2). one who drinks. see ಮಱಿಗುಟಕ.

ಕುಟಕ kuṭaka. = ಕುಠರ. the post round which the string of the churning-stick winds. 2, a plough without a pole (ನೇಗಲಿಯ ಕುಡ G.).

ಕುಟಕು kuṭaku. = ಕುಲುಕು 1. to cram into, to stuff (ಗಾಢಪೂರಣ Śmd. Dh. *b*).

ಕುಟಗ kuṭaga. = ಕುಟಿಕ 1, etc. one who beats, etc. see ಮರಗುಟಗ.

ಕುಟಂಕ kuṭaṅka. = ಕುಟುಂಗಕ, ಕೊಟ್ಟಗೆ. a roof; a hut.

ಕುಟಜ kuṭaja. = ಕೊಡಸಿಗೆ, etc. *the medicinal tree Wrightia antidysenterica* R. Br. (ಕೊಡಸಿಗೆ Nn. 88; ಕುಮಂಜನ Mr. 336).

ಕುಟಜಕ kuṭajaka. = ಕುಟಜ. (ಕೊಡಸಿಗೆ Śmd. 369).

ಕುಟನ್ನಟ kuṭannaṭa. *the tree Calosanthes indica* Bl. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus* (see ಗಿಕ್ಸು). 3, = ಲವಂಗ, q. v.

ಕುಟರ kuṭara. = ಕುಠಾಕು. a bird, etc.

ಕುಟರು kuṭaru. a tent (Sk.). *cf.* ಗುಡಾರ.

ಕುಟಹಾರಿ kuṭa-hāri. = ಕುಟಹಾರಿಕೆ. a female servant (ದಾಸಿ, etc., ತೊತ್ತು Mr. 304).

ಕುಟಹಾರಿಕೆ kuṭa-hārike. o. r. of ಕುಟ್ಟಹಾರಿಕೆ, q. v.

ಕುಟಾಯಿಸು kuṭāyisu. = ಗುಟಾಯಿಸು. to mix (My.; H.).

ಕುಟಿ kuṭi. = ಗುಡಿ. a curvature, a curve. 2, *a hut, a house, a hall.* 3, a vessel with openings used for fumigations. 4, a nosegay, a bundle or tuft of flowers.

ಕುಟಿಕ kuṭika. 1. (fr. ಕುಟ್ಟು 1). = ಕುಟಕ 1, ಕುಟಗ, ಕುಟಿಗ 1, ಕುಟುಕ, ಕುಟ್ಟಗ. one who beats, etc. see ಕಲ್ಲು-, ನೀರ್ಕುಟಕ 1, ಮರ-.

ಕುಟಿಕ kuṭika. 2. = ಕುಟಕ 2. a man who gives. see ನೀರ್ಕುಟಕ 2.

ಕುಟಿಕೆ kuṭike. = ಕುಟಿಗೆ. beating, etc. in ಕಣ್ಣು ಕುಟಿಕೆ.

ಕುಟಿಗ kuṭiga. 1. = ಕುಟಿಕ 1, etc. (Śmd. 237). see ಕಲು-, ಕಲ್-, ಕಲ್ಲು-, ಕಟಿ-, ಚಿಮ್ಮು-, ಮರ-. (*cf.* Sk. ಕುಟ್ಟಕ).

ಕುಟಿಗ kuṭiga. 2. = ಕುಟಿಕ 2, etc. a man who gives. see ನೀರ್ಕುಟಿಗ.

ಕುಟಿಗೆ kuṭige. beating: that beats or throbs; an imposthume, in ಕಣ್ಣುಟಿಗೆ.

ಕುಟಿಲ kuṭila. *bent, crooked, curved,* tortuous (ಕುಂಚಿತ, etc., ಪೊರೆದ ಕೊಂಕು Mr. 429). 2, *curled, curly.* 3, insincere, dishonest, fraudulent; insincerity, etc. (ಚಾಳಕ, ಕೈತವ Nn. 39; ಕೆಯ್ದಾಳು Ct. I, 82, o. r. ಕೆಯ್ದಾಳ). see Bp. 32, 49; 60, 16.

ಕುಟಿಲಗಾರ್ತಿ kuṭila-gārti. a perverse, fraudulent woman (My.).

ಕುಟಿಲತನ kuṭilatana. = ಕುಟಿಲತೆ. crookedness, etc. (G. 166. 385).

ಕುಟಿಲತೆ kuṭilate. crookedness, guile, dishonesty. (My.).

ಕುಟಿಲತ್ವ kuṭilatva. = ಕುಟಿಲತೆ. (My.).

ಕುಟಿಲಭಾವ kuṭila-bhāva. the state of being crooked, etc. (ಕೊಂಕು, ಬಿಂಕು Ct. I, 8).

ಕುಟಿಲಾಂಗ kuṭila-aṅga. a dishonest means (J. 7, 6).

ಕುಟಿಲಾಶಯ kuṭila-āśaya. *ill-intentioned, malevolent.*

ಕುಟಿಲೆ kuṭile. a perverse, fraudulent woman (Bp. 40, 56; J. 5, 61). 2, N. of a plant (ಕಣ್ಪಚಿ Mr. 147).

ಕುಟೀರ kuṭīra. a small house, a hut, a cottage. (My.).

ಕುಟು kuṭu. an imitative sound. — ಕುಟು ಕುಟು. rep. the sound being heard when mice eat grain (C.).

ಕುಟುಕ kuṭuka. = ಕುಟಿಕ 1, etc. one who beats, etc. see ಕಲ್ಲು-.

ಕುಟುಕಿಸು kuṭukisu. = ಗುಟುಕಿಸು. to gulp, to swallow in large draughts (My.).

ಕುಟುಕು kuṭuku. 1. to sting, as a scorpion (My.; *cf.* ಕುಡುಕು 1; T. ಕೊಡುಕ್ಕು, M. ಕೊಡುಕ್ಕೆ, a scorpion's sting; ಕೊಡುಕ್ಕು, to prick, sting; T. ಕೊಟ್ಟು, to sting, as a scorpion or bee; Tu. ಕೊಡಪ್ಪು, ಕುಳಿ, to sting).

ಕುಟುಕು kuṭuku. 2. = ಗುಟುಕು, ಗುಟುಕು. a gulp, a draught; a morsel; food [ಕೋಳಿಯೊನ್ದು ಕುಟುಕ ಕಣ್ಡರೆ ಕೂಗಿ ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಕುಲವೆಲ್ಲವ Bv. 437]; (My.; Grj. 2, 71 va.; Śsv. 2, 65).

ಕುಟುಂಗಕ kuṭuṅgaka. = ಕುಡುಂಗಕ. *an arbour or bower formed of creeping plants;* a thatch, a roof; a hut; a granary.

ಕುಟುಮ್ಬ kuṭumba. *a household, the collective members of a household, a family.* 2, the mistress of a family: a wife (Mhr.; C.).

ಕುಟುಮ್ಬವ್ಯಾಪೃತ kuṭumba-vyāpṛita. *a provident and attentive father of a family* (ಮನೆವಾರ್ತೆಯುಳ್ಳವಂ Mr. 233).

ಕುಟುಮ್ಬಸ್ಥ kuṭumba-stha. a man who has a wife and children (C.).

ಕುಟುಮ್ಬಿ kuṭumbi. one who has or supports a family. 2, *a householder, a paterfamilias.* 3, *one who takes care of anything.*

ಕುಟುಮ್ಬಿನಿ kuṭumbini. *the wife of a householder and mother of a family, a matron.*

ಕುಟ್ಟ kuṭṭa. at the end of compounds: cutting; pounding, beating (Sk.).

ಕುಟ್ಟಕ kuṭṭaka. = ಕುಟ್ಟ. see ತಾಮ್ರ-.

ಕುಟ್ಟಗ kuṭṭaga. = ಕುಟಿಗ 1. a beater. see ಚಮ್ಮು-.

ಕುಟ್ಟಣ kuṭṭana. = ಕುಟ್ಟಣಿ, ಕುಟ್ಣ, ಕುಟ್ಣಿ. a mortar of metal used to pound betel-nuts (My.).

ಕುಟ್ಟಣಿ kuṭṭaṇi. = ಕುಟ್ಟಣ, etc. (My.).

ಕುಟ್ಟಣಿ kuṭṭaṇi. = ಕುಟ್ಟನಿ, ಕುಣ್ಟಣಿ, ಕೂಟಣಿ, ಕೂಣ್ಟಣಿ. *a bawd, a procuress. cf.* ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ.

ಕುಟ್ಟಹಾರಿಕೆ kuṭṭa-hārike. = ಕುಟಹಾರಿ. *a female servant* (o. r. ಕುಟಹಾರಿಕೆ).

ಕುಟ್ಟಿ kuṭṭi. = ಕುಟಿಕ 1. one who beats. see ಮರ-.

ಕುಟ್ಟಿಕೆ kuṭṭike. = ಕುಟ್ಟುವಿಕೆ. (My.).

ಕುಟ್ಟಿಕೆ kuṭṭike. a drove of oxen (ಹಿಣ್ಡುತ್ತು Mr. 350).

ಕುಟ್ಟಿಗ kuṭṭiga. a kind of play (Bh. 1, 6, 2).

ಕುಟ್ಟಿಚಾತ kuṭṭi-cāta. a jungle deity; a familiar spirit, an elf (T., M. ಕುಟ್ಟಿಚ್ಚಾತ್ತ). — ಕುಟ್ಟಿಚಾತವಿದ್ಯೆ. jugglery (My.).

ಕುಟ್ಟಿತ kuṭṭita. cut; *pounded, flattened.*

ಕುಟ್ಟಿನಿ kuṭṭini. *a bawd, a procuress* (ದೂದವಿ Ct. II, 87; ತಲೆಹಿಡಿಕಿ ಆದ ಕುಣ್ಟೆಣಗಿತ್ತಿ Si. 188).

ಕುಟ್ಟಿಮ kuṭṭima. *ground smoothed and plastered; a terselated pavement* (ನೆಲಗಟ್ಟು Mr. 192).

ಕುಟ್ಟಿಸು kuṭṭisu. to cause to beat, etc. (Bp. 27, 52; 38, 36; 55, 30; C.; see Prv. s. ಪಟ್ಟೀ ಪೀಳ್ಯ).

ಕುಟ್ಟು kuṭṭu. 1. to beat, to strike; to pound; to bruise (ತಾಡನ Śmd. Dh.; C.; T., M., Te., Tu.; M., T., Te. also ಕೊಟ್ಟು; *cf.* ಕುಡು 2, ಕೊಟ್ಟಣ, ಕೊಟ್ಟುಹ, ಕೊಡತ 2). see Bp. 21, 15; 38, 28; Śsv. 4, 6; B. 1, 14; 3, 110; 4, 82; Si. 228. 235. 251. 292. 391. ಪುಡಿ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಕುಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟುದು (ಅವಧ್ವಸ್ತ, ಅವಚೂರ್ಣಿತ Si. 376). ಕುಟ್ಟಲಾಜಿದ ಬಡ್ಡ ಊದ್ಯೂದಿ ನೋಡಿದಳನ್ತೆ. — ಇಟ್ಟದು ಕಾಣದೇ ಕುಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡ (himself, Prvs.). 2, to throw (*cf.* the idea of ಹೊಡೆ). ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬು, ಚಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಿಲ್ಲು; ಕುಟ್ಟಲಾ ಮೂಗಾವದವ! (Prv.). 3, to prick; to ache (Te.; R.). 4, (at the end of certain compounds:) to utter, etc.; to do, *e. g.* ಗಿಜಿಗಿಜಿಗುಟ್ಟು, ಗುಣುಗುಟ್ಟು, ಬುಸುಗುಟ್ಟು, ಮಾತುಗುಟ್ಟು, ತಳಗುಟ್ಟು, etc. see ಅಡಿಗುಟ್ಟು, ಮರುಳುಗುಟ್ಟು, ಒಡಕುಟ್ಟು, ಕಿಡು ಕುಟ್ಟು, ಕೆಯ್ಪಜಿಗುಟ್ಟು, ಕೋಟ್ಟುಟ್ಟು, ಪಲ್ಪಜಿಗುಟ್ಟು, ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟು, ಹುಡಿಗುಟ್ಟು, etc.; Prvs. s. ಪಟ್ಟಣ, ಬಿಡು 1. — ಕುಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to strike mutually (C.).

ಕುಟ್ಟು kuṭṭu. 2. a blow (My.); a pricking or piercing pain in the bowels, arising from constipation, etc. (S. Mhr.; see ಮುಟ್ಟು-). ಹೊಟ್ಟೆ ಕುಟ್ಟುಹಿಡಿವದೆ (S. Mhr.). 2, a pulverized substance, see ಮರ-.

ಕುಟ್ಟುವಿಕೆ kuṭṭuvike. beating, etc. (Si. 391).

ಕುಟ್ಟುಹ kuṭṭuha. = ಕೊಟ್ಟುಹ. beating, etc. see ಪಲ್ಲುಟ್ಟುಹ, ಸೊಪ್ಪುಗುಟ್ಟುಹ.

ಕುಟ್ಟೆ kuṭṭe. the state of being pulverized by wood-worms (Tu.). ಮರಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಯಿತು. — ಕುಟ್ಟೆಹುಟು. a wood-worm.

ಕುಟ್ಣ kuṭna. = ಕುಟ್ಟಣ, etc. a mortar of metal, etc.

ಕುಟ್ಣಿ kuṭṇi. = ಕುಟ್ಣ, etc. (My.).

ಕುಟ್ಮಲ kuṭmala. = ಕುಡ್ಮಲ. a new bud; an opening bud (ನನೆ, ಮುಗುಳ್, ಮೊಗ್ಗೆ, ಸರ್ಜಕ Kk. 23; Śm. 22). see ಮುಗುಳ್. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಟ್ಮಲ್ಯ kuṭmalya. = ಕುಟ್ಮಲ. (ಕೋಶ, ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ Nn. 52).

ಕುಟ್ರು kuṭru. = ಗುಟ್ರು. a sound in imitation of the cooing of pigeons (My.).

ಕುಠ kuṭha. = ಕುಟ. *a tree.*

ಕುಠರ kuṭhara. = ಕುಟರ. *the post round which the string of a churning stick winds.*

ಕುಠಾಕು kuṭhāku. a bird, the woodpecker, Picus bengalensis (Sk.; ಕ್ರೋಶ or ಆಕ್ರೋಶ, ಮರಕುಟಿಕಕ್ಕಿ Mr. 171, two MSS. ಕುಟರ).

ಕುಠಾರ kuṭhāra. = ಕೊಡಲಿ. *an axe* (ಕೊಡಲಿ Ct. II, 40). 2, a sort of hoe or spade.

ಕುಠಾರಕ kuṭhāraka. an axe. 2, Paraśurāma (J. 6, 2).

ಕುಠಾರಧರ kuṭhāra-dhara. Gaṇapati (ವಿಘ್ನರಾಜ, ವಿನಾಯಕ, etc. Mr. 16). 2, Paraśurāma. (My.).

ಕುಠಾರಿ kuṭhāri. = ಕುಠಾರ. 2, an axe-bearer, a chief of the door-keepers. see ಅಷ್ಟಾದಶಪ್ರಧಾನ.

ಕುಠೇರಕ kuṭhēraka. *a kind of Basilieum, Ocimum sanctum.*

ಕುಡ kuḍa. 1. = ಕುಟ 2, ಗುಟ 2. the simple iron scraper, a flat plate, used for the kunṭe (S. Mhr.). 2, a staff-like iron roller used in clearing cotton from the seed; it is moved by the foot (S. Mhr.). 3, an iron used in cauterizing. see ಬರೆಗುಡ. 4, a stick of sealing-wax (My.).

ಕುಡ kuḍa. 2. = ಕುಡಿ 1, etc. the state of being crooked, etc. — ಕುಡಗೋಲು. = ಕುಡಿಗೋಲ್, etc. (My.).

ಕುಡ kuḍa. 3. P. p. of ಕುಡಿ 2, in ಕುಡ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಕುಡಕ kuḍaka. = ಕುಡಿಕ. a drinker, a drunkard (C.).

ಕುಡಗಲೆ kuḍa-kale. = ಕಗ್ಗಲಿ No. 3. a spinous shrub. (My.).

ಕುಡತ kuḍata. = ಕುಡಿತ. drinking; a draught (C.). ಒಳ್ಳೇ ಕುಡತ ಕುಡಿದನು (C.).

ಕುಡತರ್ಗನ ಬಳ್ಳಿ kuḍa-targana-baḷḷi. = ಕದರುಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of jasmine. (Z.).

ಕುಡತಾ kuḍatā. = ಕುಡತಿ, etc. (My.).

ಕುಡತಿ kuḍati. = ಕುಡತಾ, ಕುಡ್ತಾ. a jacket (S. Mhr.; B. 5, 297; Mhr. ಕುಡತೀ, ಕುಡತೇಂ).

ಕುಡತೆ kuḍate. = ಕುಡಿತೆ, etc. the palm of the hand, etc. (My.).

ಕುಡಲು kuḍalu. = ಕುಡ್ಲು. a corrupted form of ಕುಡು ಗೋಲು. (My.).

ಕುಡವ kuḍava. = ಕುಡುಬ. *a measure of capacity, being the fourth part of a prastha* (ಪಾವ ಸೇರು G.).

ಕುಡಿ kuḍi. 1. = ಕುಡ 2, ಕುಡು 3, etc. the state of being crooked. — ಕುಡಿಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಕುಡುಗೋಲ್. (Bp. 27, 16. 18). — ಕುಡಿವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. = ಕುಡುವಿಲ್ಲ. (Rāghc. 17, 67).

ಕುಡಿ kuḍi. 2. to drink (ಪಾನ Śmd. Dh.; Śm. 93; C.; T., M.; *cf.* Te. ಕ್ರೋಲು, ಗ್ರೋಲು, to drink); [ನೆಲ್ಲಂ ಮೊಸರುಂಗುಡಿದನ್ತಲ್ಲದೆ ತಲ್ಲಣಿಸದಲಸದಿಡು ಮೃದುಪದಮಂ Kr. 2, 4; Pb. 1, 56; Ap. 9, 90]; to inhale. ಕಳ್ಳವಿಗೆ ಕುಡಿದು ಧನಮಂ (Śmd. 83). ಕುಡಿವುತ್ತ ಬಾಡಿಸುವುದು (ಉಪದಂಶ, etc. Hlā.). ಬಾವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಜೀವಧನ ಕುಡಿಯ ಬೇಕೆನ್ದು, ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲ ದೋಣಿ (ಆಹಾವ, etc.); ಮದ್ಯವ ಕುಡಿವ ಬಟ್ಟಲು (ಪಾನಪಾತ್ರ Nr.). ಮೀಜು ಕುಡಿವುದು (ಆಪಾನ, ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ Mr. 221); ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕೂಡಿ ಕುಡಿಯೆ (ಸಹಪಾನ 221). ಒಬ್ಬನ ಜೀವ ಕುಡಿಯುವವರು (to take away—. S. Mhr.). ಹೊಗೆ ಕುಡಿಯೋಣ (ಧೂಮ್ರಪಾನ G.; S. Mhr.). ನಾತ ಕುಡಿಯುವದು (S. Mhr.). ಕುಡಿಯುವ ಪಾನಕದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ತಪ್ಪಿಗೆಯು ತಪ್ಪಲೆಯು ಅವು ತಾವ್ ಉಣ್ಬದಕೆ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು, ಗೊವ್ವೆ ಅವು ತಾವ್ ಏತಕ್ಕಿಲ್ಲವು (Jñs. 42, 14). see Bp. 1, 20; 58, 57; Bh. 1, 10, 30; Rsv. 5, 33; Si. 90. 348; ಕಳ್ಗುಡಿ, ನೀರ್ಗುಡಿ.

ಕುಡಿ kuḍi. 3. P. p. of ಕುಡಿ 2, in ಕುಡಿ ಕುಡಿದು (*i. e.* ಕುಡಿದು ಕುಡಿದು, Bh. 8, 23, 11).

ಕುಡಿ kuḍi. 4. = ಕುಡು 5. drinking. (T., M.). — ಕುಡಿ ನೀರ್. -ರು. drinking water (My.). ಕುಡಿನೀರ ಮನೆ (ಪ್ರಪೆ Mr. 196); ಕುಡಿನೀರ್ ಇಹ ಪಾತ್ರೆ (ಸಗ್ಗಳೆ 265). — ಕುಡಿವಾಲ್. -ಪಾಲ್. milk for drinking. ಬಿಡದೆ ಎಱೆವ ನೀರ್ಗುಡಿವಾಲ್ಗಳ್, ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಗಳಿಲ್ಲ (J. 28, 17).

ಕುಡಿ kuḍi. 5. = ಗುಡಿ 2. a pointed end, a point; the extreme point or tip of a creeper and of its several branches (ವಲ್ಲ್ಯಗ್ರ Śmd. Dh.; Śm. 93; C.); the upper (tender) portion of a bamboo-shoot (ಕಟಿಲೆ, ಬಿದಿರ ಕುಡಿ Śmd. I); a sprout (My.); an extremity, a point, a top, an end (ಕೊನೆ Ct. I, 43; My.); the end of the wick of a lamp (C.; Te. ಕೊಡಿ; T. ಕೊಟುನ್ದು); the lash of a whip (C.); the point of a flame, a pointed flame (C.). (Tu., T., M., Te. ಕೊಡಿ; *cf.* ಕೊಟ್ಟು 1; T. ಕುಟ್ಚಿ, ಕೊಟುನ್ದು, a shoot). [ಬೆಳಗುವ ಸೊಡರ್ಗುಡಿ ಕಿಡೆ Ap. 5, 27]. ಸಾಹಸದ ಕುಡಿ ಕೊನರುತಿರಲ್ (Bp. 16, 16). ಟೊಂಗೆಗಳ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗೆಗಳಾಗುವವು (B. 3, 36). ಕುಡೀ ಕಿತ್ತರೂ ಅದಿ ಸಾಯುವದೇ? (Prv.). ಕುಡಿ ನಿಮಿರ್ದ ಪುರ್ಬ (Rsv. 6, 36). ಪುಡಿ ಅಡರೆ ನಿಮಿರ್ದ ಪುತ್ತಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು (Lilv. 3, 3). see Grj. 2, 106 va.; 3, 26 va.; J. 6, 3; Si. 123; ಕೆಂಗುಡಿ, ಚೆಂಗುಡಿ, (ಪೂಗುಡಿ), ಮುಂಗುಡಿ. — ಕುಡಳ್ಳಿ. = ಕುಡಿಯಳ್ಳಿ. (S. Mhr.). — ಕುಡಿ ಕಡ್ಡಿ. a small stick (taken or fallen) from the extremity of a branch (Si. 122). — ಕುಡಿಗಣ್. -ಕಣ್. = ಕುಡಿಗಣ್ಣು. the outer corner of the eye (J. 11, 16). — ಕುಡಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಕುಡಿಗಣ್. (ಅಪಾಂಗ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಕೊನೆಗಳು (Si. 214). — ಕುಡಿಗಪ್ಪು. -ಕಪ್ಪು. the black colour of the nipples of the breast (Grj. 3, 37). — ಕುಡಿಗೊನರ್. -ಕೊನರ್. a pointed shoot (J. 3, 25). — ಕುಡಿದಾಡೆ. the point of a tusk (Ssv. 4, 16). — ಕುಡಿನಾಲಿಗೆ. the point of the tongue (J. 28, 37). — ಕುಡಿನೋಟ. a side-glance (J. 6, 27; S. Mhr.). [— ಕುಡಿಬಿದಿರ್. the shoot of the bamboo. ಕುಡಿಬಿದಿರ ಕುಡಿಯ ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಯ Pb. 4, 87 va.]. — ಕುಡಿಮಿಂಚು. a pointed lightning (Abh. P. 2, 75; 7, 105 va.; 7, 143; J. 16, 7). — ಕುಡಿಮಿನುಗು. point-lustre: lustre of the extremities (of tusk-like teeth, Rām. 6, 53, 43). — ಕುಡಿಮೀಸೆ. a mustache with pointed extremities (Rsv. 14, 6; My.). — ಕುಡಿಮುಸುಗು. the end of a female's cloth put over the head so as to cover it down to the forehead (My.). — ಕುಡಿಯಳ್ಳಿ. -ಅಳ್ಳಿ. = ಅಳ್ಳಿಕುಡಿ, q. v. (My.). ತೊಡೆಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದ ವೊಲ್ ಕುಡಿಯಳ್ಳಿಗಳಿನ್ದೆ ಸುರಿದುವು ಇರ್ಕೆಲಕೆ ಕರುಳ್ (Śmd. 132).

— ಕುಡಿರೆಪ್ಪೆ. the extreme end of a branch (Si. 122). — ಕುಡಿವರೆ. -ಪರೆ. (ಕುಡಿವರಿ). sprouts to spread, to sprout, to run, as a creeper, etc. (ಪರ್ವ Ct. II, 50; Grj. 3, 12 va.; 5, 76 va.; Rām. 4, 1, 1; J. 18, 25). — ಕುಡಿವಾಲ. -ಬಾಲ. a pointed tail; the end of a tail [ಎತ್ತಿದ ಕುಡಿವಾಲಮನ್ನೆಸೆಯೆ ಕರ್ಬಸುಗಳ್ ಪರಿಗೊಂಡುವು Pb. 8, 104]; (Rśv. 5, 87; Śsv. 3, 62). — ಕುಡಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. pointed light: a ray, rays (Rśv. 5, 19 va.; 10, 57 va.; Rām. 3, 6, 50). — ಕುಡಿಸೆಱಗು. the extreme point of a cloth (My.). — ಕುಡಿಹುಬ್ಬು. a pointed eyebrow; an eyebrow's point (J. 13, 36).

ಕುಡಿ kuḍi. 6. = ಕುಡು 6. (T., M. ಕುಡಿ, a house = Sk. ಕುಟಿ; a town, village; an inmate, inhabitant, tenant; a tribe, family; ಕುಡಿಯಾನ್, an inhabitant, citizen, tenant). — ಕುಡಿಯ. -ಅ 3. a Śūdra, a farmer. [Tu. ಕುಡಿಯೆ]. (ಶೂದ್ರ C. I, 84. 101; II, 16; ಒಕ್ಕಲಿಗ Kk. 34). [ಪರದರ್ಗಾ ಪಾರ್ವರ್ಗಾ (ಯ್ತು ರ)ಸರ್ಗಾ ಕುಡಿಯರಪ್ಪ ನಾಲ್ವರ್ಗಾಗಳ್ Kr. 1, 65]. see ಮಲೆ-. — ಕುಡಿಯೊಕ್ಕಲಿಗ. -ಒಕ್ಕಲಿಗ. = ಕುಡುವೊಕ್ಕಲಿಗ. a Śūdra of a better position (ಅಭೀರ, ಮಹಾಶೂದ್ರ Hlā.).

ಕುಡಿಕ kuḍika. = ಕುಡಕ. a drunkard. (My.; T. ಕುಡಿಯ).

ಕುಡಿಕೆ kuḍike. a small earthen vessel into which oil, ghee, etc. is put; a similar one of metal or wood, used by girls to play with (C.; Si. 309; T. ಕುಡುವೈ; M. ಕುಡುಗೆ, ಕುಡುವೆ; Sk. ಕುಡಿಕಾ, an earthen or wooden water-pot used by ascetics; Tu. ಕುಜಿಲ್; T. ಕುಟುಜಿ, a pot; a large water-pot). ಸುಣ್ಣದ ಕುಡಿಕೆ (Bp. 12, 12). ಕೊತು ಉಮ್ಬುವನಿಗೆ ಕುಡಿಕೇ ಹಣವೂ ಸಾಲದು (Prv.). — ಕುಡಿಕೆ ಬಿಱುಸು. a volcano-like kind of fire-work (My.).

ಕುಡಿಗು kuḍigu. = ಕುಡಿನು. a particular part of a plough.

ಕುಡಿತ kuḍita. = ಕುಡತ. drinking, etc. (My.).

ಕುಡಿತೆ kuḍite. = ಕುಡತೆ, ಕುಡುತೆ. the palm of the hand, especially the palm of the hand hollowed or held as a cup [ಕುಡಿತೆಯ ನೀರನ್ನುಗಲುಂ ಕುಡಿಯಲ್ಕುಣ್ಣನಗೆ ಲವಣಾರ್ಥಿಯ ನೀರಂ Ap. 12, 87]. (ಪ್ರಸೃತಿ, ಕುಂಚಿತಾಂಗುಲಿಗಳನ್ ಉಳ್ಳ ಅಂಗೆಯ್ Nr.; S. Mhr.; Te. ಕೊಣಿವೆ). ಹಿಡಿ ಕೆಯ್ಸಿನ ಕೆಯ್ಯ ಕುಡಿತೆ (ಮುಷ್ಟಿ Hlā.). ಅಂಗುಳಿ ಮಡಿದ ಕುಡಿತೆ (ಪ್ರಸೃತಿ Hlā.; Mr. 323). see ಒಕ್ಕುಡಿತೆ, ಒರ್ಕುಡಿತೆ, ಕೆಯ್ಗುಡಿತೆ. — ಕುಡಿತೆಗಣ್. -ಕಣ್. an eye like a kuḍite, a large eye (Bp. 4, 25; 42, 24; Bh. 4, 4, 9). 2, a measure equal to about one-sixth of a seer. [Tu. ಕೊಣ್ಣೆ].

ಕುಡಿನ kuḍina. = ಕುಡಿನು?, ಕೂಡಿನ. the body of a plough, *i. e.* the wood without the plough-share and pole (ಕೂಟಕ, ನಿರೀಷ, ಹಲ Nr., o. r. ಕೂಡಿನ).

ಕುಡಿನು kuḍinu. = ಕುಡಿಗು. a particular part of a plough (ಕರ್ಣ Mr. 370; see ಕರ್ಣ).

ಕುಡಿಯ kuḍiya. an inhabitant, a farmer. see s. ಕುಡಿ 6.

ಕುಡಿಯುವಿಕೆ kuḍiyuvike. drinking (Si. 247).

ಕುಡಿಲು kuḍilu. a sprout, a shoot (*only* in Si.). ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂ ಕೂಡಿರುವ ಕುಡಿಲು (ಪಲ್ಲವ, ಕಿಸಲಯ Si. 123).

ಕುಡಿಸು kuḍisu. 1. (fr. ಕುಡಿ 2). to cause to drink (C.). ತಾಯಿ ನಿನಗೆ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು (B. 1, 24). see 3, 86; Bp. 58, 42; 60, 60; C. Bp. 47, 22; ನೀರ್ಗುಡಿಸು.

ಕುಡಿಸು kuḍisu. 2. (fr. ಕುಡು 3). to be crooked or bent. see ಒರ್ಗುಡಿಸು.

ಕುಡಿಸು kuḍisu. 3. (fr. ಕುಡು 1). = ಕೊಡಿಸು. to cause to give, etc. [ಪರಮುನನೋಲಗಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರೆಮಪ್ಪೆವಮೋಘಮುವಸರಂ ಗುಡಿಸುವುದೆನ್ನ ರದೆನ್ನಂ Ap. 9, 10].

ಕುಡು kuḍu. 1. = ಕೊಡು 1. to give; to present, to bestow, to grant; to allow (ಪ್ರದಾನ Śmd. Dh.; T., M. ಕೊಡು; Tu. ಕೊರ್). [ಒಸೆದಿಪ್ಪೆನೆ ಪಸರಿಸಿ ಕುಡಲೆರ್ದೆಂ Kr. 2, 33; ಅಹಿತನಿಳೆಯ ಕುಡನಾಸನ್ನಂ ಕಾಳೆಗಂ Pb. 7, 64; ಕೇಳ್ವಜನಕ್ಕಿದಿರೊಳ್ಕುಡದನ್ನದು ಕಬ್ಬದೊಳಿರ್ದುಂ ಕವಿಯ ಮನದೊಳಿರ್ದನ್ತೆ ವಲಂ Ap. 1, 19]. P. p. ಕೊಟ್ಟು (Śmd. 282. 287). ಕುಡುವುದು (66). ಕುಡುವಂ (260). ಕುಡು! (91). ಕುಡದೆ (100). ಹೊನ್ನಂ ಕುಡುವೆಡೆಗೆ ಕಲ್ಪತರು (75). ಅರ್ಥಮಂ ಕುಡುಗುಂ (111; *cf.* 47). ಕುಡದ ನಿಮುಗಮ್ ಈ ಎಡೞಾಯ್ತೋ? (ironical question, 125). ಎನಗೆ ಉತ್ತರಮಂ ಕುಡ! (153). ಎಲ್ಲ ಅಂಗಮ್ ಎಲ್ಲ ಧನಮುಮನ್ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೊಳಮ್ ಎಲ್ಲ ತೇಜದೊಳಂ ಕುಡುಗೆ, ಎಮ! (183. 208). ಅವಂ ಕುಡುಗೆ (269). ನೀನ್ ಎನಗೆ ವಸ್ತ್ರನ ಆಗಮನಂ ನೆಱೆ ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಯ್ (Cpr. 7, 41, where ಕುಡು is *pleonastic*). ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಬೞಿಯೊಳ್ ಕುಡುವುದು (ಬೞಿವೞಿ Śmd. I). ಪಿಡಿ! ಎನ್ದು, ಅಸಿತಾಲಪತ್ರಮುಂ ಯತಿ ಕೊಟ್ಟಂ (284). ಕೊಟ್ಟಪಂ (282). ಕುಡುವುದು (ವಿಶ್ರಾಣನ, ವಿಹಾಪಿತ, ದಾನ, etc. Hlā.). ಕುಡಲ್ ನೆಱೆದ ಕೂಸು (ವರ್ಯೆ, ಪತಿಂವರೆ Hlā.). ಕಾಮವಸ್ತುಗಳಂ ಕುಡುವುದು (ಕಾಮ್ಯದಾನ Nr.). see Bp. 24, 83; J. 28, 20; ಅಭಯಂಗುಡು, ಬಡ್ಡಿಗುಡು, ಬೆಂಗುಡು, ಸೂಱೆಗುಡು. 2, to give forth or emit, as a sound. see ಗರ್ಜನೆಗುಡು, ಜತಿಗುಡು, ಧ್ವನಿ-, ಮೆಲ್ಲುಲಿಗುಡು. 3, to perform, to do. — ಕುಡುಕುಡು. rep. = ಕೊಡು ಕೊಡು. (Bp. 11, 29).

ಕುಡು kuḍu. 2. to beat. (Tu. ಕೊರ್; M. ಕೊಡು, to flog, to throw; *cf.* ಕುಟ್ಟು 1, and see ಕುಡುಪು). ಗಾಯಕರು ತಾಳಂಗಳಂ ಗುಡೆ (Bp. 26, 8). *cf.* ಕೊಡತಿ.

ಕುಡು kuḍu. 3. = ಕಡು 2, ಕುಡ 2, ಕುಡಿ 1. the state of being crooked, bent, hooked, or tortuous; crookedness, etc. (ವಕ್ರ Śmd. Dh.; ಕೊಂಕು Śmd. 218, Ct. II, 71, Kk. 62, Śm. 64; ಕೌಟಿಲ್ಯತೆ Ct. I, 13, o. r. ಕಡು; T., M. ಕೊಡು; *cf.* ಕಕ್ಕರಿ, ಕುನಿ 1, ಕೂನ್ 1, ಕೊಕ್ಕರಿ, ಕೊಕ್ಕೆ 1, ಕೊಂಕು 1 & 2, ಕೊಲ್ಲೆ, ಕೋಗೆ, ಕೋಚು, ಕೋಡು 5, ಗುಡಿ 1, ಚೊಟ್ಟ, etc., ಸೊಟ್ಟ, etc.). 2, the state of being uneven (not level) or hilly (?). see ಕೊಡಗು, etc. — ಕುಡುಗಲು. = ಕುಡಲು, ಕುಡ್ಲು, ಕುಡುಗೋಲು. (My.). [—ಕುಡುಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. a curled hair. ಕುಡುಗುರುಳೆಮ್ಬ ತಪ್ಪಲರ ಬೆಪ್ಪಿಡಿದಿಂ ಪೊಸವೇಟವೆಮ್ಬ ಚೆಲ್ಪಿಡಿದು Ap. 12, 29]. — ಕುಡುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. -ಲು. (Śmd. 218). = ಕುಡಗೋಲ್, ಕುಡಿಗೋಲ್, ಕುಡುಗಲು, etc. a kind of sickle (ಲವಿತ್ರ, ದಾತ Hlā.; Nr.; Mr. 371; Si. 303; C.; Te. ಕೊಡವಲಿ). see B. 1, 9; Si. 313; ಕೂರಿಲಿ-; Prv. s. ಚಿಟ್ಟ 1. — ಕುಡುದಡಿ. (Śmd. 218). a crooked stick. — ಕುಡುದಾಡೆ. (Śmd. 218). a curved tusk. [ಪೊಳೆದುಳ್ಳುವ ಕುಡುದಾಡೆಯ ಪೊಳಪು ನೊಸಲ್ಗಡರ್ದುರ್ Pb. 6, 59]. — ಕುಡುಮಿಂಚು. (Śmd. 218). a crinkling or zigzag lightning. ಕುಡುಮಿಂಚಂ ಮುಸೆದನ್ನರ್ ಅಪ್ಪ ಪಲರೊಳ್ಪೆಣ್ದಿರ್ (218 Mdb.). [ಕುಡುಮಿಂಚಿನ ಸಿಡಿಲುರುಳಿಯೊಳೊಡನ್ಪುಡಂ ಪಡೆಯೆ Pb. 12, 215; Ap. 9, 46]; (Cpr. 4, 46). — ಕುಡುವಿಲ್ಲ. -ಇಲ್ಲ. 1. (Śmd. 63). there is no crookedness. — ಕುಡುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. 2. he with the (always) bent bow: Kāma (ಕಾಮ Ct. I, 66; ಕಾವ, ಕೊಂಕುವಿಲ್ಲ, etc., ಮನ್ಮಥ Śm. 7; ಮನ್ಮಥ; etc. Kk. 8, o. r. ಕುಡಿ-). ಕುಡುವಿಲ್ಲನ್ ಎಚ್ಚ ಕೋಲುಂ ನಡೆದು, ದಲ್, ಅನು ಒರ್ವನ ಎರ್ದೆಯಂ

etc. (Śmd. 89. 221). — ಕುಡುವುರ್ಬ. -ಪುರ್ಬ. (Śmd. 218; Śm. 118; Cpr. 6, 64 va.; Abh. P. 4, 34). a curved eye-brow. — ಕುಡು ವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. (Śmd. 218). the crescent.

ಕುಡು kuḍu. 4. P. p. of ಕುಡಿ 2, in ಕುಡು ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಕುಡು kuḍu. 5. = ಕುಡಿ 4. drinking. — ಕುಡುನೀರು. = ಕುಡಿ ನೀರ್. (S. Mhr.).

ಕುಡು kuḍu. 6. = ಕುಡಿ 6. — ಕುಡುವೊಕ್ಕಲಿಗ. = ಕುಡಿಯೊಕ್ಕಲಿಗ. a śūdra of a better position. (S. Mhr.).

ಕುಡು kuḍu. 7. an imitative sound. — ಕುಡುಕುಡು ಜಗ್. the sound emitted by the karaḍe drum when beaten (C.).

ಕುಡುಕು kuḍuku. 1. = ಕುಕ್ಕು 1. to peck (ಚಂಚುಘಾತನ Śmd. Dh.; *cf.* ಕುಟುಕು 1).

ಕುಡುಕು kuḍuku. 2. = ಕುಕ್ಕು 3, q. v. to wash (a cloth) somewhat gently (ಈಷತ್ತ್ರಧಾವನ Śmd. Dh.).

ಕುಡುಕು kuḍuku. 3. (ಧಾನ್ಯಾದಿದ್ರವ್ಯ Śmd. Dh.). wealth consisting of grains, etc.?

ಕುಡುಕು kuḍuku. 4. = ಕುಕ್ಕು 4, q. v. cutting? probably a mistake for ಕಡುಕು 1. — ಕುಡುಕುನ್ನಱು. -ಂ-ತಱು. (Śmd. 204 Mdb. as ಕುಡುಕುನ್ನಳಿ, o. r. ಕಡುಕುನ್ನಱು, q. v.).

ಕುಡುಂಗಕ kuḍuṅgaka. Tbh. of ಕುಟಂಗಕ. (ತಱುಬುಲ್ಲು Nr.).

ಕುಡುತೆ kuḍute. = ಕುಡಿತೆ, etc. the palm of the hand, etc. see ಒಕ್ಕುಡುತೆ.

ಕುಡುದು kuḍudu. = ಕಡದು 5. steepness (R.; M. ಕೊಡು, extreme; steep; severe, intense, fierce; T. ಕೊಡು, severe, cruel; ಕೊಡುಮ್ಮೆ, severity; evil; crookedness; *cf.* ಕುಡು 3; Te. ಕೋರು; steep; ಗೋಡಿಗೆ, steepness).

ಕುಡುಪು kuḍupu. (fr. ಕುಡು 2). = ಕುಡುಹು, ಕೊಣಪಿ, ಗುಣಕು, ಗುಣುಕು. a stick, etc. for beating drums, striking the cords of the lute, etc., a fiddle-stick (My.; Te.; T. ಕುಣಿಲ್, a short cudgel; a drum stick; T. ಕೊಟ್ಟು, to beat, used of playing upon the fiddle and beating drums). [ಕುಡುಪುಂ ಕೈಯುಂ ಜತಿಯೊಳ್ ತಡತಡನೆರೆ ವಾದಕಂಗೆ Ap. 9, 32]. see ಪೊಂಗುಡುಪು.

ಕುಡುಬ kuḍuba. Tbh. of ಕುಡವ. a measure of capacity, containing about two seers (ಪಡಿ Śm. 95).

ಕುಡುಹು kuḍuhu. = ಕುಡುಪು, etc. a stick, etc. ಬಾಜಿ ಸುವ ಕುಡುಹು (ವಾದನದಣ್ಡಂ Śmd. 46). ವಾದ್ಯವಂ ನುಡಿಸುವ ಕುಡು ಹು (46 Cm.). ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು (ಕೋಣ Hlā.). ವೀಣೆ ಮೊದ ಲಾಗಿರ್ದವಱ ಕುಡುಹು (ಕೋಣ Nr.). ಹಱೆಯ ಕುಡುಹು (ದಣ್ಡ Mr. 525). see Bp. 21, 40; ಬಱೆಗುಡುಹು. 2, an instrument for dressing cotton (ಬೆಸೆ, ಬಿಲ್, ಶೋಧ Mr. 206).

ಕುಡುಹಿ kuḍuhi. a drinker. see ಸುರೆಗುಡುಹಿ.

ಕುಡ್ಡ kuḍḍa. = ಕುರುಡ, etc. a blind man. (S. Mhr.).

ಕುಡ್ಡಿ kuḍḍi. = ಕುರುಡಿ, etc. a blind woman. (S. Mhr.).

ಕುಡ್ಡು kuḍḍu. = ಕುರುಡು, etc. blindness, etc. (S. Mhr.). — ಕುಡ್ಡ ಗುಱುಯೆಳ್ಳು. = ಕಾಡ ಗುಱುಯೆಳ್ಳು. (Z.). — ಕುಡ್ಡ ನೊಣ. (S. Mhr.; ನರಟೆ G.). — ಕುಡ್ಡ ಬುಲಿಗ. the Indian bustard quail, Turnix taigoor (Bd.); the painted spur-fowl, Galloperdix lunulatus (Bd.); the Lerwa partridge, Perdix lerwa (Bd.). — ಕುಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ. the cinnamom heron, Ardea cinnamonea (Bd.).

ಕುಡ್ತಾ kuḍtā. = ಕುಡತಿ, etc. a jacket. (My.). ತೊಗಲ ಕುಡ್ತಾ (Si. 279).

ಕುಡ್ಮಲ kuḍmala. = ಕುಟ್ಮಲ. *a new bud; an opening bud.*

ಕುಡ್ಯ kuḍya. = ಗೋಡೆ. *a wall.*

ಕುಡ್ಯವಿಶೇಷ kuḍya-viśēṣa. a kind of wall. see ಮಾಡು.

ಕುಡ್ಲು kuḍlu. = ಕುಡಲು, ಕುಡುಗೋಲು. (My.). see ಮಚ್ಚು ಗುಡ್ಲು.

ಕುಣತ kuṇata. = ಕುಣಿತ. dancing (C.; ಕಾಲಾಟ G.).

ಕುಣಪ kuṇapa. *a corpse* (ಹೆಣನು Nn. 11; Mr. 395; ಸಬ Kk. 41); a carcase. see ಪ್ರೇತ.

ಕುಣಮ್ಬು kuṇamba. a potherb, Amarantus oleraceus Willd. (St. & Pl.).

ಕುಣಿ kuṇi. 1. a piece, a rag; cloth (T., M. ತುಣಿ). see ಕಿಱುಗುಣಿ No. 2.

ಕುಣಿ kuṇi. 2. = ಕುಟಿ 2, ಗುಣಿ 1, ಗುಟಿ. a hole; a pit; a grave (ನಿಮ್ನಭೂಮಿ Śmd. Dh. one MS.; ಗರ್ತ Nr.; Nn. 120; ಸನ್ಧಿ Mr. 487; C.; Tu. ಗುರಿ; T. ಕುಡೈ, to hollow, excavate, make a hole). ಹೆಡತಲೆಯ ಕುಣಿ (ಅವಟು Nr.). ಕುಣ್ಡಗಳ ತಟದ ಕುಣಿ (ಕಕುದ್ಮತಿ Mr. 331, o. r. ಕುಱು); ದಕ್ಕುಳ್ಳ ಕುಣಿ (ಕುಕೂಲ 482). see ಕಣ್ಗುಣಿ; B. 4, 148. 185; Prv. s. ಮಗ್ಗ. ಕುಣಿ ಅಗಿಸಿದರೆ ರುಣ ತೀರೀತೇ? (Prv.). — ಕುಣಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a sunken eye (C.). — ಕುಣಿ ಗಾಱು. -ಕಾಱು. grain that is preserved in a pit (My.). — ಕುಣಿ ನರಿ. a fox (R.; T. ಕುಱುನರಿ).

ಕುಣಿ kuṇi. 3. to move in a hopping, skipping or jumping manner; to dance (ನರ್ತನ Śmd. Dh.; ನೃತ್ಯ Nn. 129; T., M. ಕುಣಿ; Te. ಗುನಿ; C.; *cf.* ಕುಲುಕು 2). [ಕುಣಿವನ್ನನಿಲಾಹತ ಕೇತನಾಳಿ ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ಕುಂ Kr. 1, 96; Ap. 4, 54 va.]. ಜಲದ ನಿನದಕೆ ಕುಣಿವ ನವಿಲುಗಳೊಲು (Bp. 37, 54). ಅಣಿಯರದಿಂ ಕೇಗಿ ಕುಣಿವ ನವಿಲ್ (Rśv. 8, 120). ಕುಣಿವ ಕೋಕಿಗಳ ಕೇಕಿಗಳ ಡೊಮ್ಬಿಗಳ್ (J. 29, 46). ಕುಣಿವ ಕುದುರೆ (Bh. 6, 2, 5). ಕುಣಿವ ಸೋಗೆಗಳ ಬಳಗಂಗಳ್ (J. 3, 25). ಕಲಾಪಿಗಳ ಆಟಮಂ ಮನಂಗೊಳೆ ನಡೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಕುಣಿಯಲ್ ನೆಱೆ ಕಲ್ತು (Śmd. 230). ಕುಡಿ ನಿಮಿರ್ದ ಪುರ್ಬು ಕುಣಿವುತ್ತೆ ಒಡನಿರೆ (Rśv. 6, 36). ಭರತಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಕುಣಿಯುವದು (ನಟನ, ನಾಟ್ಯ, etc. Si. 64). ಕುಣಿಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ, ಅಂಗಳ ಓರೆ! ಎನ್ನುನ್ತೆ (others: ಸೊಟ್ಟ).—ಕುಣಿಯುವಾಗ ಮುಸುಕೇ? —ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಬಡ್ಡಿ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? (Prvs.). see Bp. 9, 12; 32, 37; 59, 24; J. 10, 42; 19, 33. 50. — ಕುಣಿವಾಟ. -ಆಟ. dancing (My.). — ಕುಣಿದಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to dance (Rām. 5, 8, 29). — ಕುಣಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಕುಣಿ. ಕುಣಿದಾಡುವ ಹಾವು (ಅನರ್ತ Nr.). ತಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಣಿದಾಡುವ ಮೊಣ್ಡ (ಕಬನ್ಧ Si. 297). see Bp. 52, 42; J. 22, 23. 24. — ಕುಣಿದೋಟ. -ಓಟ. running in a capering manner (ಪ್ಲುತ Si. 274; S. Mhr.).

ಕುಣಿ kuṇi. 4. P. p. of ಕುಣಿ 3. — ಕುಣಿ ಕುಣಿದಾಡು. rep. = ಕುಣಿದು-. (Bp. 15, 23; 41, 22; 58, 23; Prll. 3, 29).

ಕುಣಿ kuṇi. 5. dancing. — ಕುಣಿನಡಿಕೆ. a vaulting, or capering, pace (ಪ್ಲುತ Si. 204, *only* in Si.).

-ಕುಣಿ kuṇi. 6. = -ಕುಳಿ, etc. an affix for the formation of nouns. see ಪೇಂಕುಣಿ.

ಕುಣಿ kuṇi. crooked-armed, *having a curved, withered, or crippled arm.* 2, *the tree Cedrela toona* Roxb.

ಕುಣಿಕ kuṇika. a cripple (ಕೆಯ್‌ಕಾಲು ಮೋಟಿನ್ ಆದಂ Mr. 389).

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 1. = ಕುಣಿ 2. a hollow, a cavity. ಹೊಟ ವಾಟಲಿ ಇದ್ದ ಕುಣಿಕೆಗಳೆರಡು (ಕುಕುನ್ದರ Nr.).

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 2. = ಕೊಲಿಕೆ, ಕೊಳಿಕೆ. a loop, a noose; a hoop, a clasp; a link; a knot (C.; ಕವಿಕೆ, ಖಲೀನ Si. 274, sic! Te. ಕೊಲಿಕೆ, ಕೋಡಮು; T. ಕುಳಜು, ಕೊಳಜು; see ಕುದೆ & s. ಕುಟ 1). *cf.* ಗೊಣಸು. ಕುಣಿಕೆಯ ಹಗ್ಗ (ಶೃಂಖಲ Si. 271). ದನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುವ ಕೊರಳ ಕುಣಿಕೆಹಗ್ಗ (ದಾಮ, ದಾವಣಿ 323). ಬಲೆಯಂ ಸರಿವ ಕುಣಿಕೆ (ಗೊಣಸು Mr. 380). ಹಮ್ಮುಗೆಯ ಕುಣಿಕೆಗಳು (ಸಂಕಟಕ Mr. 292). see ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ No. 2, ಸರುಗುಣಿಕೆ; Bp. 56, 4; Grj. 7, 11 va.; Rām. 5, 8, 28.

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 3. a finger. see ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ No. 1.

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. 4. = ಕುಳಿಕೆ 1. a corner (of the eye; *cf.* ಕೊನೆ 2? or is the term somehow = ಕುಣಿಕೆ 1?). see ಕಣ್-, ಕಣ್ಣು-.

ಕುಣಿಕೆ kuṇike. = ಗುಳಿಗೆ 1, q. v. a pill, etc. (M. ಕುಳಿಗ, ಗುಳಿಗೆ). see ಮದ್ದುಕುಣಿಕೆ, ಮದ್ದುಕುಣಿಕೆ.

ಕುಣಿತ kuṇita. = ಕುಣತ. dancing. (C.; Rām. 1, 16, 43).

ಕುಣಿಯುವಿಕೆ kuṇiyuvike. dancing (ನಾಟ್ಯಕ Si. 97).

ಕುಣಿಲ್ kuṇil. a cudgel (Abh. P. 13, 54 va.; see T. s. ಕುಡುಪು). ಕುಣಿಲ ಕೋಲು (ಖಟ್ವೆ Nr.; *cf.* ಖಟ್ವಾಂಗ).

ಕುಣಿಸು kuṇisu. to cause to dance (C.; Bp. 47, 42; Rām. 5, 8, 28). ಕಪೀ ಕುಣಿಸಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಕುಣಿಸಿ ನಗನೇ ಕವಿಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ್ ಉಱದವರ? (Bh. 1, 1, 11).

ಕುಣಿಹ kuṇiha. dancing (ನೃತ್ಯ, ನರ್ತನ Nr.; ರಿಂಗಣ Ct. II, 57; Rām. 4, 3, 4; 6, 30, 33; 6, 49, 8). ಕುಣಿಹಕ್ಕೆ ರಿಂಗಣಂ ನಚ್ಚಣಂ (Kk. 59).

ಕುಣುಕು kuṇuku. 1. to pound (ಮುಸಲಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; *cf.* ಕುಕ್ಕು 3).

ಕುಣುಕು kuṇuku. 2. to play, to sport (ಕೇಲ Śmd. Dh.). *cf.* ಕೊಣಕು 1?

ಕುಣ್ಟ kuṇṭu2-a3. a cripple, a lame man (ಏಕಾಂಘ್ರಿ Mr. 389; ವ್ಯಂಗ G.; C.; Tu. ಕುಣ್ಟೆ; M. ಕುಣ್ಡ; B. 3, 127). ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಕುಣ್ಟನು (ಶ್ರೋಣ, ಪಂಗು Si. 198). ತೊಡೆಗಳ ವರಿವಿಗೂ ಕಾಲುಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಕುಣ್ಟನು (ಖೋಡ, ಖಂಜ 199). ಕುಣ್ಟಗೆ ಎಣ್ಟು ಚೇಷ್ಟೆ, ಕುರುಡಗೆ ಹದಿನಾಱು ಚೇಷ್ಟೆ. — ಕುಣ್ಟಗೆ ಸೊಣ್ಟದಲ್ಲಿ ತ್ರಾಣ. — ಕುಣ್ಟನಾದರೂ ಒಣ್ಟೆಯ ಜೋಕೆ ಬಹಳ (Prvs.). — ಕುಣ್ಟಗಾಲು. -ಕಾಲು. = ಕುಣ್ಟುಗಾಲು. (C.). ಕುಣ್ಟಗಾಲ, -ಅ 3. a man with lame feet (see Prvs. s. ಒಣ್ಟೆಗ). — ಕುಣ್ಟಗೆಣಸು. a kind of yam, Dioscorea pulchella Roxb. (St. & Pl.). — ಕುಣ್ಟನೇಱಳೆ. the tree Elaeocarpus lanceaefolius Roxb. (St. & Pl.). — ಕುಣ್ಟಮುಱುವ. dupl. ಕಾಲಿದ್ದವರು ಕಾಸಿಗೆ ಹೋದರೆ ನೀನೆಲ್ಲಿ ಹೋದೀ, ಕುಣ್ಟಮುಱುವ? (Prv.). — ಕುಣ್ಟಹಲಪಿಯಾಟ. hopscotch (S. Mhr.).

ಕುಣ್ಟ kuṇṭa. Tbh. of ಕುಣ್ಠ. weak, blunt, etc. (Śmd. 338 Mdb.). — ಕುಣ್ಟದೇವತೆ. a weak deity (Bp. 48, 18).

ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ kuṇṭaṇagitti. = ಕುಣ್ಟಣಿಗಿತ್ತಿ, ಕುಣ್ಟಲಗಿತ್ತಿ, ಕುಣ್ಟಿಣಿಗಿತ್ತಿ. a pimp, a procuress (ಕುಟ್ಟನಿ, etc. G.; ದೂತಿ, etc. Dhw.).

ಕುಣ್ಟಣಿ kuṇṭaṇi. (Śmd. 48, o. r. ಕೂಣ್ಟಣಿ). = ಕುಣ್ಟಿಣಿ, ಕೂಟಣಿ, ಕೊಣ್ಟಣಿ. Tbh. of ಕುಟ್ಟನಿ. a bawd, etc. [ಸತಿಯನ್ನಳೆ ಕುಣ್ಟಣಿ ಪೋದ ಮಾರಿಯನ್ನಳೆ ಮನೆದೊಱ್ತು Pb. 4, 98; ನಮ್ಬಿಗೆ ಕುಣ್ಟಣಿಯಾದವನ ಚೋಳಂಗೆ ಹೊನ್ನಮಳೆಯ ಕಱೆದವನ Bv. 501]; (ಕುಟ್ಟನಿ Mr. 304; ದೂದವಿ Śm. 75; ದೂದವಿ Kk. 30, o. r. ಕುಣ್ಟಿಣಿ; J. 9, 13; My.). 2, a procurer, a whoremaster (Bp. 9, 41). 3, panderage (C. Bp. 47, 42). — ಕುಣ್ಟಣಿವನೆ. -ಮನೆ. a pimp's house (ತಾಪು, ತಾಹೆ Śs.).

ಕುಣ್ಟಣಿಕೆ kuṇṭaṇike. hopping. — ಕುಣ್ಟಣಿಕೆಯಾಟ. -ಆಟ. hop-scotch (S. Mhr.).

ಕುಣ್ಟಣಿಗ kuṇṭaṇiga. a procurer, a whoremaster (ಗಣ್ಡಿಗ Ct. I, 9; Bp. 40, 25).

ಕುಣ್ಟಣಿಗಿತ್ತಿ kuṇṭaṇiga-itti. = ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ, etc. a procuress, etc. (My.).

ಕುಣ್ಟಲಗಿತ್ತಿ kuṇṭalagitti. = ಕುಣ್ಟಣಗಿತ್ತಿ, etc. (C.).

ಕುಣ್ಟಲತನ kuṇṭalatana. the business of a procuress (C.).

ಕುಣ್ಟಿ kuṇṭi. a lame woman (My.).

ಕುಣ್ಟಿಗ kuṇṭiga. = ಕುಷ್ಟಗ. a kind of creeper. — ಕುಣ್ಟಿಗನ ಬಳ್ಳಿ. a foetid, climbing, milky herb, Daemia extensa R. Br. (Z., commonly ಕುಣ್ಟಿಗ್ಯಾನ-).

ಕುಣ್ಟಿಣಿ kuṇṭiṇi. = ಕುಣ್ಟಣಿ, q. v.

ಕುಣ್ಟಿತನ kuṇṭitana. lameness (My.; ವೈಕಲ್ಯ Cb.; Te. ಕುಣ್ಟಿ, lame, crooked).

ಕುಣ್ಟಿಸು kuṇṭisu. to cause to hop, etc. (My.). 2, to grow blunt, to be impaired in force (Rām. 6, 24, 7).

ಕುಣ್ಟು kuṇṭu. 1. = ಕೂಣ್ಟು 1. to limp, to halt; to hop (C.; Te.; Tu. ಕುಣ್ಟು, ಕೋಣ್ಟು; T. ಕಿನ್ದು, M. ಕಿತ್ತು). ಕುಣ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಣ್ಟೆ ತೀರಿಸ್ಯಾನು (Prv.). see Bp. 43, 85; B. 3, 99. 124; 5, 256.

ಕುಣ್ಟು kuṇṭu. 2. = ಕೂಣ್ಟು 2. lameness (Te. lameness, crookedness); hopping; a hop. [ಉಪಾಯಮಂ ಪಿಡಿವನ್ನೀತನೆವನ್ನಿ ಕುರುಡು ಕುಣ್ಟನ್ನಲಸದಱದಿನ್ತು ಬಲ್ಕೆಗೆ ಬೆರಲೆತ್ತಿ Pb. 5, 46]. ಒನ್ದು ಕುಣ್ಟು ಕುಣ್ಟು! (My.). — ಕುಣ್ಟು ಸುದ್ದಿ. a lame, not satisfactory, useless news (Dp. 38, 3; My.). — ಕುಣ್ಟುಕಾಲು. = ಕುಣ್ಟಗಾಲು. a crippled, lame foot (My.). ಕುಣ್ಟುಕಾಲುಳ್ಳವನು (ಶ್ರೋಣ Si. 198). — ಕುಣ್ಟುಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. -ಲು. = ಕುಣ್ಟುಕಾಲು. ಕುಣ್ಟುಗಾಲವನು (ಖೋಡ, ಖಂಜ Nr.). — ಕುಣ್ಟೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. a lame bullock. ಕುಣ್ಟೆತ್ತಿಗೆ ಕೊಟಿಕ ನೀರೆ ಪಂಚಾಮೃತ (Prv.). see Prv. s. ನೆಣ್ಟ.

ಕುಣ್ಟೆ kuṇṭe. 1. an instrument for levelling ploughed ground and removing noxious roots, weeds, etc.; it consists of a large block of wood (ದಿಣ್ಡು) in which two shafts are inserted, and from which a thick plate of iron (ಕುಡ) connected with it by two pieces of wood, just out; it is drawn by two oxen (S. Mhr.; ದೋಲ Mr. 370; Te. ಗುಣ್ಟಕ); in Mysore there are several bent pieces of iron in the block with an open interstice between each other, and the instrument is simply used for removing weeds, etc. from out of standing crops (see ಎಡಕುಣ್ಟೆ). ಕುಣ್ಟೆ ಹೊಡೆ, to labour with the ಕುಣ್ಟೆ (C.). see ಎಡ-, ಎಡೆ-, ಬೆಳಸಾಲ-, ಹೆಗ್ಗುಣ್ಟೆ. 2, the web-beam in a loom (S. Mhr.). 3, a measure of land.

ಕುಣ್ಟೆ kuṇṭe. 2. a pit (for water), a pool, a pond (ಕಟ್ಟೆ, ಕುಣ್ಡ Śm. 36; My.; Tu. ಗುಣ್ಡಿ; T. ಕುಟ್ಟೈ; Te. ಕುಣ್ಟ, ಗುಣ್ಟ, ಗುನ್ತ; *cf.* ಗುಣ್ಡಿ, ಚುಣ್ಟೆ, etc.). ಕೆಱೆಯನ್ತಾ ದೊಡ್ಡ ಕುಣ್ಟೆ (ಆಧಾರ Si. 92; see also 91).

ಕುಣ್ಟೆ kuṇṭe. 3. = ಕೊಣ್ಟು. a knotty club. see Prv. s. ಮನೆ.

ಕುಣ್ಟ್ಲಗಿತ್ತಿ kuṇṭligitti. = ಕುಣ್ಟಲಗಿತ್ತಿ, etc. a bawd, etc. (My.; Si. 188).

ಕುಣ್ಟ್ಲ್ಯ kuṇṭlya. = ಕುಣ್ಟಣಿಗ. a procurer. (S. Mhr.).

ಕುಣ್ಠ kuṇṭha. = ಕುಣ್ಟ. blunt, dull; stupid; *slow at work, inefficient, indolent;* weak; foolish.

ಕುಣ್ಠಿತ kuṇṭhita. blunted; lazy, stupid; grasped, held, stopped, motionless (ರೂಪಿತ, ನಿನ್ದುದು Mr. 453); posed, confounded (Mhr.; B. 4, 7); *covered* (ರೂಷಿತ, ಮುಸುಕಿದುದು Hlā., o. r. ಗುಣ್ಠಿತ).

ಕುಣ್ಠೀಕರಣ kuṇṭhī-karaṇa. the act of making stupid, motionless, dull, etc., paralyzing, stunning. see ಬೆಬ್ಬರಿಸು.

ಕುಣ್ಡ kuṇḍa. = ಕೊಣ್ಡ. a hole in the ground, a pit. 2, *a pot* (ಚರು, ಕುಮ್ಭ, etc. Mr. 209; see B. 3, 80). 3, a pool, a pond (ಕುಣ್ಟೆ, ಕಟ್ಟೆ, Śm. 36; ಕಟ್ಟೆ 89; ಡೊಣೆ 96). 4, *a son born in adultery.*

ಕುಣ್ಡಗೋಲಕ kuṇḍa-gōlaka. sour rice, gruel. 2, a man born in adultery (Abhā. 2, 2; My.).

ಕುಣ್ಡಣಿ kuṇḍaṇi. = ಕುಣ್ಡಲಿ, ಕುಣ್ಡಳಿ. see ಒತ್ತುಗುಣ್ಡಣಿ.

ಕುಣ್ಡರಿಕೆ kuṇḍarike. = ಕುಣ್ಡ್ರಿಕೆ, q. v. (S. Mhr.). a seat, etc. ಆನೆಯ ಚಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕುಣ್ಡರಿಕೆ (ಪರಿಸ್ತೋಮ G.).

ಕುಣ್ಡರು kuṇḍaru. = ಕುಣ್ಡ್ರು, q. v. to sit down, etc. (S. Mhr.). — ಕುಣ್ಡರ ಬೀಱು. to fall so as to sit on the ground, to fall or sink down, as an animal, to sink, as a house (S. Mhr.; ಕುಸಿ, ತಗುರ G.).

ಕುಣ್ಡಲ kuṇḍala. = ಕುಣ್ಡಲು, ಕೊಡ್ಡಲು. *an ear-ring,* also one worn as a badge of honour by Paṇḍitas, etc.; a ring; the coil of a rope. 2, lines drawn to include parentheses, etc.; brackets (R.; Mhr. ಕುಣ್ಡಲೀ).

ಕುಣ್ಡಲದೀಕ್ಷಿತ kuṇḍala-dīkṣita. a man who after the performance of a sacrifice is decorated with a pair of thick gold ear-rings (My.).

ಕುಣ್ಡಲಪಣ್ಡಿತ kuṇḍala-paṇḍita. a scholar who wears a pair of thick rings as badges of honour in his ears (My.); one who wears them only for sham's sake (My.).

ಕುಣ್ಡಲಿ kuṇḍali. = ಕುಣ್ಡಣಿ, etc. having ear-rings; circular, spiral, coiling; *a snake* (ಜಿಹ್ಮಗ, ಮುರಿದ ಫಣಿ Mr. 400; see s. ಹಾವು). 2, the herb Mollugo cerviana Ser. (St. & Pl.). 3, the shrub Clerodendron inerme R. Br. (St. & Pl.). 4, an astrological diagram (Mhr.; My.; see ರಾಶಿ-).

***ಕುಣ್ಡಲಿಗ kuṇḍaliga.** a wasp. ಕೀಡಿ ಕುಣ್ಡಲಿಗನಾಗದೆ ಅಯ್ಯಾ Bv. 141; ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಕುಣ್ಡಲಿಗನ ಹುಳುವಿನನ್ತೆ ಭ್ರಮೆಗೊಣ್ಡು ಹೋದರಲ್ಲಾ Cv. 656.

ಕುಣ್ಡಲಿತ kuṇḍalita. formed into a ring; round, circular (Abh. P. 9, 62 va.).

ಕುಣ್ಡಲೀಕರಣ kuṇḍalī-karaṇa. forming a ring or circle. see ಗುಡಿಕಟ್ಟು.

ಕುಣ್ಡಲೀಯ kuṇḍalīya. the herb Amarantus polygamus (ಅಲ್ಪ ಮಾರಿಷ, ಕೀರೇ ಸೊಪ್ಪು Si. 156).

ಕುಣ್ಡಲೀಶಶಯನ kuṇḍali-īśa-śayana. who reposes on the king of snakes: Viṣṇu (My.).

ಕುಣ್ಡಲೀಶ್ವರಕುಣ್ಡಲ kuṇḍali-īśvara-kuṇḍala. who has the king of snakes as his ear-ring: Śiva (Bp. 32, 1).

ಕುಣ್ಡಲು kuṇḍalu. Tbh. of ಕುಣ್ಡಲ. an ear-ring. (ಅಸ್ತು, ವಲ Nn. 65, o. r. ಲವ).

ಕುಣ್ಡಳಿ kuṇḍaḷi. = ಕುಣ್ಡಲಿ, etc. (ಒತ್ತುಗುಣ್ಡಣಿ Mr. 207).

ಕುಣ್ಡಿ kuṇḍi. *a student's water-pot, made of a hollow cocoanut, etc.*

ಕುಣ್ಡಿಕೆ kuṇḍike. = ಗುಣ್ಡಿಗೆ. *a water-pot.*

ಕುಣ್ಡಿಜ kuṇḍija. N. of a ṛiṣi (ಕೌಣ್ಡಿನ್ಯ Mr. 257 one MS., o. rs. ಕೌಣ್ಡಲ್ಯ, ಕೌಣ್ಡನ್ಯ).

ಕುಣ್ಡಿನ kuṇḍina. N. of a son of Dhṛitarāṣṭra. 2, a city, the capital of the district Vidarbha (Rām. 3, 2, 17).

ಕುಣ್ಡಿನಿ kuṇḍini. N. of a plant (ಕವುಣ್ಡ Mr. 135).

ಕುಣ್ಡೆ kuṇḍe. = ಕೊಂಚೆ 3. buttock; the buttocks, the posteriors, the anus (ಕಟಿಪ್ರೋಥ, ಸ್ಫಿಜ್, ಪುತ Hlā.; ಕಟಿಪ್ರೋಥ, ಕಟಿಸಾನು, ಕಟಿಯುಗ Mr. 331; ಶ್ರೋಣಿ G.; Bp. 38, 18; C.; T., M. ಕುಣ್ಡಿ; Tu. ಕುಲ್ಲಿಗೆ; Te. ಕುಟ್ಟೆ, ಕುತ್ತೆ, ಗುದ್ದೆ; Mhr. ಕುಲ್ಲಾ; M. also ಕೂದಿ; T. also ಚೂತ್ತು; *cf.* Sk. ಚೂತ; ಗೂದೆ); the bottom of a vessel. ಕುಣ್ಡೆಯ ಕುಱು (ಕುಕುನ್ದರ, ಜಘನಕೂಪಕ Hlā.). ಸಾಲಿಗನು ಬನ್ದು ಕೇಳಿದರೆ ಕುಣ್ಡೆಗೆ ಚೇಱು ಕಡಿದನ್ತೆ (Sp.). ಉಣ್ಡದೆಲ್ಲಾ ಕುಣ್ಡೆಲೇ ಹೋಯ್ತು. — ಕುಣ್ಡೆ ಬೆಳದರೆ ಗವುಡನಾದಾನೇ? — ಕುಣ್ಡೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟದ್ದೇ ಮುಹೂರ್ತ. — ಕುಣ್ಡೆ ಬಟ್ಟೆನ ಚಣ್ಣ ಕಣ್ಡವರಿಗುಣ್ಟು, ಕಾಣದವರಿಗಿಲ್ಲ. — ಕುಣ್ಡೇ ಮೇಲೆ ಬಡಿದರೆ ದವಡೇ ಹಲ್ಲು ಉದುರೀತೇ? — ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಬಡಿಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣ್ಡೆ ಕೆತ್ತಿದ (Prvs.). ಕುಣ್ಡೆಯಿಲ್ಲದ ಮಗಿ (C.). see ತಾಱುಗುಣ್ಡೆ, ತುದಿಕುಣ್ಡೆ, ತುದಿಗುಣ್ಡೆ; Prvs. s. ಕೂಗು 1, ಮಣ್ಣೆ. — ಕುಣ್ಡೆಕಾಯಿ. = ಕುಣ್ಡೆ. (My., also ಕುಣ್ಡೆ ಬುಱುಡೆ). — ಕುಣ್ಡೆ ಚಣ್ಣ. a kind of very short and tight breeches (C.). — ಕುಣ್ಡೆ ಹಡಕ. a catamite (C.).

ಕುಣ್ಡೋದರ kuṇḍa-udara. N. of a great Bhūta (Bhūtāḷapāṇḍyakathe).

ಕುಣ್ಡ್ರಿಕೆ kuṇḍrike. = ಕುಣ್ಡರಿಕೆ. sitting down or on; that on which one sits down, as a mat, a cumly etc. (C.).

ಕುಣ್ಡ್ರಿಸು kuṇḍrisu. = ಕುಳ್ಳಿರಿಸು, etc. to cause to sit down. (C.). see Prv. s. ದಣ್ಡಿಗೆ.

ಕುಣ್ಡ್ರು kuṇḍru. = ಕುಣ್ಡರು, ಕುಳಿರ್ 1, ಕುಳ್ಳಿರ್, ಕುಳ್ಳಿರು, ಕೂಡರು, ಕೂಡ್ರು. to sit down (C.). ಅಱುವವನ ಎಡಕ್ಕೂ ಹೊಲಿಯುವವನ ಬಲಕ್ಕೂ ಕುಣ್ಡ್ರಬಾರದು. — ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಣ್ಡ್ರವನಗೆ ತಕ್ಕ ಯಾತಕ್ಕೆ? (Prvs.).

ಕುಣ್ಮು kuṇmu. to bend (v. i.), etc. (ಕುಸಿ Ct. I, 37, o. r. ಕುಳುಕು; T. ಕುನಿ).

ಕುತ kuta. = ಕೊತ, etc. an imitative sound. — ಕುತಕುತ. rep. the noise of boiling water, etc. (My.; Te. ಕುತಕುತ; T. ಕುಳಗುಳ; Mhr. ಖುತಖುತ).

ಕುತಣಿ kutaṇi. = ಕುತನಿ, ಕುತ್ನಿ, ಕುತ್ತಣಿ, ಕುತ್ತನಿ, ಕುತ್ನಿ. satin, so called as being brought from Khoten (S. Mhr.; H., Br. ಖುತಿನೀ).

ಕುತನಿ kutani. = ಕುತಣಿ, etc. (S. Mhr.).

ಕುತನ್ತ್ರ ku-tantra. a wicked course or design (My.). see Prv. s. ಕುರುಡಬಟ್ಟೆ.

ಕುತನ್ತ್ರಗಾಱ kutantra-gāṟa. a man of wicked devices (My.). see Prv. s. ತನ್ತ್ರಗಾಱ.

ಕುತಪ ku-tapa. slightly hot. 2, *the afternoon* (ಅಪರಾಹ್ಣ, ಸಂಜೆ Nn. 107). 3, *the sacrificial grass kuśa* (ದರ್ಭೆ 107). 4, bad penance (ವ್ರತಹೀನ, ಕೆಟ್ಟ ತಪಸ್ಸು 107). 5, the open hands placed side by side and slightly hollowed (ಅಂಜುಳಿ, ಕೈಯ್ಯ ಬಗಸೆ 107). 6, an eligible time for the performance of sacrifices to the manes (My. as ಕುತಪಕಾಲ).

ಕುತರ್ಕ ku-tarka. fallacious argument, sophistry, fallacy, sophism. (My.; Bp. 6, 4).

ಕುತಲ kutala. the third of the seven lower regions (My.). 2, the earth (R., Te.).

ಕುತಾಪಿ ku-tāpi. a person full of wicked desires (Bp. 40, 66).

ಕುತು kutu. *a leathern oil-bottle.*

ಕುತುಕ kutuka. *eagerness, impetuosity; desire; curiosity* (ಕೌತುಕ, ಆಶ್ಚರ್ಯ Nn. 89).

ಕುತುಪ kutupa. *a small leathern oil-bottle.* 2, = ಕುತಪ No. 6 (My. as ಕುತುಪಕಾಲ).

ಕುತುಬಿ kutubi. an oration in eulogy of the five sacred personages (Mahomed and his four successors) and the king; the Friday sermon and blessing (Arab. khutbah, H., S. Mhr.).

ಕುತೂಹಲ kutūhala. *eagerness, impetuosity; desire; curiosity;* anything interesting or wonderful (ಆಶ್ಚರ್ಯ Nn. 93; ಗಂಜ, ಆಶ್ಚರ್ಯ 104). 2, *sport, play, amusement.*

ಕುತೂಹಲಿತ kutūhalita. curious, wonderful (Cpr. 10, 2 va.).

ಕುತ್ಕೀಲ kutkīla. a mountain (ಜೀಮೂತ, ಪರ್ವತ Nn. 57; Śmd. 188).

ಕುತ್ಣಿ kutṇi. = ಕುತಣಿ, etc. a kind of satin. (My.).

ಕುತ್ತ kutta. (fr. ಕುಱು). defect, deficiency (My.; T., M. ಕುಱ್ಱು; T. ಕುಱೈ, M. ಕುಱ); fault, guilt (My.; T., M.); sickness, disease [ಎಡೆವೆತ್ತೊರ್ಮೆಯೆ ಮುಪ್ಪುಕುತ್ತದೊಳೊಡವ್ಪುಟ್ಟೊತ್ತೆ Ap. 2, 38; ನಿಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯ ಕುತ್ತಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮರ್ದಂ ಮಾಡಿ ಕಿಡಿಸಲ್ ನೆಱೆವೆವು Vr. 69, 17]; (Cpr. 8, 67 va.; ರುಜೆ, ರೋಗ, ವ್ಯಾಧಿ, etc. Nr.; Tu.); trouble (My.); adversity, difficulty, danger (S. Mhr.; T., M. ಕುಱುಗು, T. ಕುಱೈ, M. ಕುಱ, Te. ಕುದಿ, to grow less, etc.). ಕುತ್ತಮ್ ಓಸರಿಸಿದಂ (ಎಟ್ಟುತ್ತಂ Śmd. I.). ಕುತ್ತವಾಗಿ ಮಾಣ್ದವನು (ಉಲ್ಲಾಘ); ಕುತ್ತದ ಕಾರಣಂ (ನಿದಾನ Hlā.). ಕುತ್ತಮ್ ಇಲ್ಲದವನು (ಕಲ್ಯ, ವಾರ್ತ, ಅರೋಗ Hlā.; Nr.). ಕುತ್ತವಿಲ್ಲದವನು (ನಿರಾಮಯ); ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೂನ್ತುಗೊಣ್ಡವನು (ರುಜಾಭುಗ್ನ); ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೊರಗಿದವನು (ಗ್ಲಾನ Nr.). see Bp. 1, 36; ಬಸಿರ್ಕುತ್ತ.

ಕುತ್ತಣಿ kuttaṇi. = ಕುತಣಿ, etc. a kind of satin. (My.).

ಕುತ್ತನಿ kuttani. = ಕುತ್ತಣಿ, etc. (My.).

ಕುತ್ತಱಿ kuttaṟi. a stack, a rick (ಬಣವ್ಬೆ Mr. 371).

ಕುತ್ತಱು kuttaṟu. ಕುತ್ತಱ್. = ಕುತ್ತುಱ್, q. v. (ಪೊದಱ್ Śm. 24).

ಕುತ್ತಿಗೆ kuttige. the throat; the neck; the throat and neck (C.; B. 1, 20; 3, 94; 4, 9; ಕಣ್ಠ, ಗಲ Si. 213; Te. ಕುತಿಕೆ, ಕುತ್ತಿಕೆ, ಕುತ್ತು, ಗುತ್ತು, ಗೊನ್ತು, ಗೊನ್ತುಕೆ, the throat). ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಊರಲ್ಲಿ ಸುಲದು ಬಿಟ್ಟದೇ ಗುಣ. — ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿ ಎನ್ದು, ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prvs.).

ಕುತ್ತಿಗೆ kuttige. 2. = ಕುತ್ತುಗೆ. the act of beating. see ತಲೆಗುತ್ತಿಗೆ.

***ಕುತ್ತಿಸಿಱ್ kuttisiṟ.** a kind of piercing weapon. (ಕುತ್ತು + ಇಸಿಱ್?). ಮತ್ತಂ ಕೊನ್ತಂಗಳಿನ್ದ ಮಿಟ್ಟಿಗಳಿನ್ದಂ ಕುತ್ತಿಸಿಱುನ್ದಂ ಕರುಳ್ ಮಾಲೆಗಳ್ ನೆಲದೊಳ್ ಸುರಿಯೆ ಕೆತ್ತುವುದಂ Vr. 127, 13.

ಕುತ್ತಿಸು kuttisu. to cause to beat; to have oneself beaten, to be beaten (J. 28, 34).

ಕುತ್ತು kuttu. 1. = ಕಿತ್ತು 1. that is small, etc. (T., M. ಕುಱ್ಱು; Te. ಕೊದ್ದಿ). another form of ಕಿಱು or ಕುಱು (Śmd. 214). — ಕುತ್ತಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 214. 215). a small foot. — ಕುತ್ತಳೆ. -ಅಳೆ. (Śmd. 214). a small measure. — ಕುತ್ತಿವಂ. -ಇವಂ. (Śmd. 214). this small man. — ಕುತ್ತಿಳ್ಗ. (Śmd. 214, not in Mḍb.). — ಕುತ್ತೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. (Śmd. 214. 215). = ಕಿತ್ತೆಸಳ್. (ಭೃಂಗಶಿಶು) ಇಡಿದಿರ್ದ ಕುತ್ತೆಸಳ್ಗುಱುವದೊಳ್ ಅಯ್ದೆ ಮೆಯ್ಗುರೆದು (Cpr. 7, 60).

ಕುತ್ತು kuttu. 2. = ಕೊತ್ತು 1. to beat, to strike, to bruise (ಘಾತನ Śmd. Dh.; Tu.; T., M. ಕುತ್ತು, ಕೊತ್ತು; T. ಕುಱ್ಱು, to crack, to break; *cf.* ಗುದ್ದು 2); to turn downwards (see ತಲೆಗುತ್ತು); [ತಲೆಯಂ ಕುತ್ತಿ ವಿಶಾಳವನ್ಬುರಿವ ಕರಡಿಗಳುಮಂ Pb. 5, 48 va.; Ap. 2, 40; ತಲೆಯ ಕುತ್ತಿ ನೆಲನ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರದೇನಯ್ಯಾ Bv. 744]; to push, to throw. see Bh. 3, 19, 38; 8, 26, 45.

ಕುತ್ತು kuttu. 3. beating, etc.; a stroke. see ಅಳ್ಳೆಗುತ್ತು, ಮೊನೆಕುತ್ತು, ಮೊನೆಗುತ್ತು. — ಕುತ್ತುಕೋವಿ. a throwing tube: a gun (ಹಾಱಿಸುವ ತುಬಾಕಿ G.). — ಕುತ್ತುಂಗಱಿ. -ಂ-ಗಱಿ. (Śmd. 203). a beating, etc., a beating, stabbing or pricking leaf of the Kuruvaka or the Kētaki (Cpr. 7, 115 va.; Abh. Ṗ. 2, 13 va.). — ಕುತ್ತುಂಗುಳಿ. -ಂ-ಗುಳಿ. (Śmd. 238, o. r. ಕುತ್ತಂಗುಳಿ). a person engaged in beating, etc.

ಕುತ್ತುಗೆ kuttuge. the act of striking or state of being struck; that of being turned downwards or bent. see ತಲೆಗುತ್ತುಗೆ.

ಕುತ್ತುಱ್ kutt uṟ. -ಱು. = ಕುತ್ತಱು. a bush, a thicket (ಸಿಡುವ್ಬೆ Ct. II, 35; ಪೊದಱ್ II, 90, Kk. 22; Śśv. 4, 23). ಬಿಡದೆ ಕುತ್ತುರ್ಗಳಂ ಸೋವಿದರ್ (J. 28, 47). ಕುತ್ತುಱೊಳ್ ಪುದುಗಿರ್ದ ಪುಲಿ (28, 48).

ಕುತ್ತೆ kutte. a female who has any disease. see ಬಟ್ಟೆಗುತ್ತೆ.

ಕುತ್ನಿ kutni. = ಕುತಣಿ, etc. a kind of satin. (My.).

ಕುತ್ಸಿತ kutsita. = ಕುಚ್ಛಿತ. *reproached, reviled, despised;* reproach; slander (ಪಿಸುಣ, ಕೊಣ್ಡೆಯ, ಚಾಡಿ Śm. 65; ಪಿಸುಣು Kk. 73); *contemptible, vile, hateful* (ಕೆಡಕನ್ Mr. 238, o. r. ಕೆಡುಕು). ಕುತ್ಸಿತೆ, a contemptible female (J. 5, 61).

ಕುತ್ಸೆ kutse. *censure, abuse, contempt.*

ಕುಥ kutha. *Kuśa grass.* 2, *a painted or variegated cloth or blanket serving as an elephant's housings.*

ಕುಥೆ kuthe. *a painted or variegated cloth or blanket.*

ಕುದಕಲ್ kudakal. = ಕುಚ್ಚಲ್, ಕುದಪಲ್, ಕುದಸಲ್, ಕುದುಪಲ್, ಕುಸಲ್. the state of being (partially) boiled. — ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಕುಚ್ಚಲಕ್ಕಿ. paddy that has been slightly boiled, then dried, and pounded (C.).

ಕುದಪಲ್ kudapal. = ಕುದಕಲ್. (My.). — ಕುದಪಲಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುದರು kudaru. = ಕುದಿರು, ಕುದುರು 3. low ground; a hollow; the bed of a stream, or a stream (My.); island, [Tu. ಕುದುರು].

ಕುದುರೆ kudure. = ಕುದಿರೆ, ಕುದುರೆ. a horse (C.). see ಹೆಣ್ಣು-.

ಕುದರ್ಶನ ku-darśana. a bad vision, etc.; a bad view, theory or system. (Bp. 36, 41).

ಕುದಸಲ್ kudasal. = ಕುದಕಲ್, etc. the state of being partially boiled. (My.). — ಕುದಸಲಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುದಸು kudasu. = ಕುಚ್ಚು 1, ಕುದಿಯಿಸು, ಕುದಿಸು. to boil, etc. (v. t., C.). ತುಡುತಿನ್ನಿ ಗಣ್ಡನಾ ಬಡತನವ ಬಲ್ಲಳೇ? ಕಡನ ತನ್ದು, ಇಕ್ಕಿ, ಕುದಸಿ, ತುಪ್ಪವ ಬೆರಸಿ, ಹೊಡದು, ಕುಳ್ತಿ ಹಳೊ! (Sp.).

ಕುದಿ kudi. 1. to boil (v. i.), to bubble up, to boil up (ಸನ್ತಾಪ Śmd. Dh.; ಪಚನ Śm. 98; C.; M.; T. ಕೊದಿ; Tu. ಕುದಿ, ಕೊದಿ; *cf.* ಕುತ). 2, to suffer pain or vexation in the mind, to grieve (ಮನಸ್ತಾಪ Śm. 98; C.; T. to be angry; M. ಕೊದಿ, to be greedy, envious; Tu. ಕೊದಿ, greediness; Te. ಗೊದೆ, hunger). [ನಿಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯ ನೆತ್ತರ್ಕುದಿದುರ್ಕಿ ಸಾವ ಬಗೆಯಿಂ Pb. 9, 50; ಕಳ್ಳದ ಸತ್ಯದೊಳೊನ್ದದಾಗಳುಂ ಕುದಿದಪತೃಷ್ಣೆಯುಂ ಕುಸಿದು ಮಾಣಿಸುವಯ್ದುಮಣುವ್ರತಂಗಳಂ Ap. 6, 7]. P. ps. ಕುದಿದು, ಕುದ್ದು. ತಕಪಕನೆ ಕುದಿವ ಬಡಬಾಗ್ನಿ (C. Bp. 2, 3). ಸುಣ್ಣ ಕುದಿಯುತ್ತದೆ (C.). see Bp. 24, 66; 36, 46; 59, 50; 60, 24; Abhā. 1, 31; J. 4, 1. 28; 11, 39. 40; 13, 10; ಎದೆಗುದಿ 1, ತನಿಗುದಿ, ತಟತಟಿಗುದಿ. [— ಕುದಿಕುದಿ. rep. to be wrathful. ಕುದಿಕುದಿದತ್ತಣಿಂ ಕುದುರೆ ನೂಱಱೊಳಾ ಬಲದಾನೆ ಪತ್ತು ತಾಗಿದುವೆನೆ Kr. 1, 120]; (*cf.* T. ಕುದಿ. to jump).

ಕುದಿ kudi. 2. boiling, etc.; an ebullition (S. Mhr.); grief. ಒನ್ದು ಕುದಿ ಆಯ್ತು (C.). ಅನ್ನ ಕುದಿ ಬನ್ತು or ಹತ್ತಿತು (My.). see ಎದೆಗುದಿ 2.

ಕುದಿಗೆ kudige. = ಕುದಿ 2. (S. Mhr.).

***ಕುದಿಪ kudipa.** = ಕುದಿಹ. boiling; grief, etc. ಆಸತ್ತು ತಿರಿದರಣ್ಯಾವಾಸದ ಪರಿಭವದ ಕುದಿಪಮಂ ನೀಗಿ Pb. 12, 152; 4, 63 va.

ಕುದಿಯಿಸು kudiyisu. = ಕುದಸು, etc. see ಕುಕ್ಕುಳಂಗುದಿಯಿಸು.

ಕುದಿರ್ kudir. a receptacle for paddy or grain made of earthen hoops or bamboo mats, a granary (ಕುಶೂಲ, ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠಕ Hlā.; T. ಕುದಿರ್, ಕುಲುಕ್ಕೈ; Sk. ಕೃದರ).

ಕುದಿರು kudiru. = ಕುದರು, etc. the bed of a stream, etc. (My.).

ಕುದಿರೆ kudire. = ಕುದರೆ, etc. a horse. (B. 5, 62).

ಕುದಿಸು kudisu. = ಕುದಸು, etc. to boil, etc. (v. t., C.). ಕುದಿಸಿದ ಕಟ್ಟು (ಯೂಷ Nr.). ಕುದಿಸಿ ತೊಱಸಿದ ಹಿಟ್ಟು (ಉತ್ಕ್ವ, ಪೈಠರ Si. 313). see Bp. 36, 47; B. 1, 22; 3, 46; 4, 170; Si. 380.

ಕುದಿಹ kudiha. boiling, etc. see s. ಕುಕ್ಕುಳ.

ಕುದು kudu. = ಕುದಿ 2. boiling, etc. see ಕುದುಗುಳಿ.

ಕುದುಕು kuduku. 1. = ಕುಲುಕು 2. to trot. *cf.* ಗುದಿ 4. (M. ಕುದುಕು, to take a spring in order to leap; Te. ಕುದುಲು, to jolt, or shake, as a horse does; T., M. ಕುದಿ, to leap, jump, spring or skip; *cf.* ಕುಂಜು, ಕುಪ್ಪು 2).

ಕುದುಕು kuduku. 2. = ಕುಕ್ಕು 6, ಕುಲುಕು 3. trotting. — ಕುದುಕುವರಿ. -ಪರಿ. = ಕುಕ್ಕೋಟ, ಕುಲುಕೋಟ. trotting-run: trot. ಕುದುಕುವರಿಯುಲಿ ಪರಿದು, ಪೇರೋಟದಲಿ ಪರಿದು (Bp. 26, 32).

***ಕುದುಗುಳಿ kuduguḷi.** glutton, greedy person. ಕೆಲರ್ ಕುದುಗುಳಿ ರಕ್ಕಸರ್ ಬಿಸುಗೆಗಳ್ವೆರಸುಗ್ರ ಮಹಾಗಜಂಗಳಂ ಚದುರ್ಗಿಡೆ ನುಂಗಿ Pb. 12, 8; 2, an angry person (Cpr. 5, 5; M. ಕೊದಿ. to be greedy, Tu. ಕೊದಿ, to be greedy).

ಕುದುಪಲ್ kudupal. = ಕುದಪಲ್, etc. the state of being boiled. (My.). — ಕುದುಪಲಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುದುರ್ kudur. ರು. a wall (ಕೇರ್, ಗೋಡೆ Śm. 57; T. ಚುವರ್). [ಕುದುರನೇಸು ತೊಳೆದರೆಯೂ ಕೆಸಱು ಮಾಣ್ಬುದೆ? Bv. 260].

ಕುದುರು kuduru. 1. to settle; to recover from illness (see ಮೆಯ್ಗುದುರು); to be set, framed, arranged, fixed, settled, well grounded; to be got, come to hand; to be adjusted, set right, reformed; to fit or suit; to become calm or quiet; to become firm, resolute, or fixed; to prove true (Te.); to prosper, to succeed, to flourish (My.; Te.; *cf.* ಕುದೆ).

ಕುದುರು kuduru. 2. = ಕುದ್ರು. settlement (T. ಕುದಿರ್); symmetry, beauty; trim, orderliness; health, perfection; family; a garden bed (Te.; M. ಕುದಿರ್, small mounds of earth in ricefields, on which the rice is grown, etc.); a ledge, or rim, preventing grain flying out of a mortar; a settle or ring of cord to prevent a pot from rolling over (Te.; *cf.* ಕುನ್ದಣಿಗೆ). — ಕುದುರುಪಾಟು. settlement (Te.); success, prosperity (of a business, My.).

ಕುದುರು kuduru. 3. = ಕುದರು, etc. the bed of a stream. (My.; see ಕಣ್ಣು-).

ಕುದುರೆ kudure. = ಕುದರೆ, etc. a horse (ಅರ್ವತ್, ಗನ್ಧರ್ವ, ಅಶ್ವ, ವಾಜಿ, ತುರಂಗಮ, ಹಯ, etc. Hlā.; Nr.; Mr. 273; Si. 272; ವಾಜಿ Nn. 14. 135; ಹಯ 8; ತುರಂಗಮ 10; ವಾಡವ, ತುರಂಗ 13; ಅಶ್ವ 23; C.; Tu.; T., M. ಕುದಿರೈ). [ಕುದುರೆ ತಗುಳ್ದುವಾ ದೆಸೆಯ ಬಿಲ್ಲವರಂ ಸುಱಿದಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದುವು Kr. 1, 120; Pb. 5, 26; Ap. 12, 74 va.]. ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ (ಕರಕ); ರಕ್ತವರ್ಣಕುದುರೆ (ಶೋಣ); ಕರಿಯ ವರ್ಣಕುದುರೆ (ಹೇಮ); ಬಿಳಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ (ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷ); ಕರಿಯ ಕಣ್ಣ ಕುದುರೆ (ಇನ್ದ್ರಾಯುಧ); ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಮ್ ಎಮ್ಬ ಕುಱುಪನುಳ್ಳ ಕುದುರೆ (ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಕಿ); ಕುದುರೆಗಳ ಧ್ವನಿ (ಹೇಷೆ); ಕುದುರೆಯ ವೇಗ (ರಂಹ, ತರ, etc.); ಕುದುರೆಯ ಮನ್ದುರಂ (ವಾಜಿಶಾಲೆ, etc.); ಪಾರಸಿಕದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಗಳು (ವನಾಯುಜಂಗಳು); ಬಾಹ್ಲಿಕದೇಶದವು (ಕಾಮ್ಬೋಜಂಗಳು); ಸಿನ್ಧುದೇಶದವು (ಸೈನ್ಧವಂಗಳು); ಕುದುರೆಯನ್ ಏಱುವಾತ (ಅಶ್ವಾರೋಹ); ರಥವ ಹೂಡುವ ಕುದುರೆ (ವಾಹನ, ಧೋರಣ, etc. Hlā.). ಹೇಱುವ ಕುದುರೆ (ಪೃಷ್ಠ್ಯ, etc.); ಕುದುರೆಯ ತೊಡಿಗೆ (ಅಶ್ವಾಭರಣ); ಕುದುರೆಯ ಲಾಯ (ಮನ್ದುರೆ); ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು ಕಾಲಾಳ್ ಎಮ್ಬುವು ನಾಲ್ಕು ಸೇನಾಂಗಗಳು (Nr.). ಕುದುರೆಯ ನಡೆ (ಅಶ್ವಗತಿ Nn. 124). ಕುದುರೆಗಳ ಕೂಗು (ಹೇಷೆ Si. 273). ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವ ಸವಾರನು (ಅಶ್ವಾರೋಹ 278). ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಆಳ ಮೇಲೆಯುಂ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆಯುಂ ಪರಿದುದು ಗಜಂ ಭುವನೈಕರಾಮನಾ (Śmd. 146). ಕುದುರೆ or ಕುದುರೆಗಳ್ ಏಱಿದುವು (168). see Abh. P. 13, 60; Bp. 61, 38; Bh. 6, 2, 5; J. 7, 34; 10, 10. 33; Prv. s. ಕಟ್ಟು 4; ಅಗಡುಕುದುರೆ, ಓಜೆಗೊಳ್ಳದ-, ಕಡುಗುದುರೆ, ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆ, ಮಱಿಗುದುರೆ, ಸಿಲುಕುಗುದುರೆ, ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆ, etc.—ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದಿರ ಬೇಡ, ಅರಮನೇ ಮುನ್ದಿರ ಬೇಡ.—ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದಿರ ಬೇಡ, ಹಾರುವನ ಮುನ್ದಿರ ಬೇಡ.—ಹುರುಳೀ ಸಾಱಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುದುರೇ

ಕ್ರಿಯ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ.—ಕುರುಡ ಕುದುರೆಗೆ ಹುರಿದ ಹುರುಳಿ (Prvs.). 2, the cock of a gun (C.). 3, a knight at chess (C.). — ಕುದುರೆಕಿವಿಗನಮರ, or ಕುದುರೆಕಿವಿಮರ. the tree Terminalia tomentosa W. & A. (St. & Pl.; My.). — ಕುದುರೆಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a horse-thief (J. 4, 21). — ಕುದುರೆಗಾವ. -ಕಾವ. a man who tends or watches horses (Bp. 47, 36). — ಕುದುರೆಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. the guarding of a horse or of horses (J. 4, 12; 20, 9; 25, 9). — ಕುದುರೆ ಗಾಹು. -ಕಾಹು. = ಕುದುರೆಗಾವಲ್. (J. 4, 13). — ಕುದುರೆಜಮೆ. = ಕುದುರೆಜವೆ. (My.). — ಕುದುರೆಜವೆ. the hair of a horse's tail (C.). — ಕುದುರೆಬಚ್ಚ. N. of a play with flat stones, etc. (My.). — ಕುದುರೆಮುಖ. N. of a land-mark and sanitarium on the Western Ghauts (Mg.). — ಕುದುರೆಮುಸುಡಿನೆಗಲು. a kind of crocodile (My.). — ಕುದುರೆಮೊಗದವ. a man with a horse-head (J. 16, 20). 2, = ಹಯಗ್ರೀವ. (My.). — ಕುದುರೆಯವ. -ಅವ. a man who has a horse or horses (C.). 2, a horsekeeper (C.). — ಕುದುರೆಯೋದು. -ಓದು. a reading with the capacity of a horse, *i. e.* reading and forgetting what one reads (as the horse which does not chew the cud, R.). — ಕುದುರೆರಾಹುತ. a horseman, a trooper (C.; B. 4, 181). — ಕುದುರೆವಳೆಯ. a horse's martingale (ಒಳ್ Śmd. II; ವೊಳೆ Śm. 41). — ಕುದುರೆವಾಯ್. -ಬಾಯ್. a horse's mouth (Śm. 42. 109. 114). — ಕುದುರೇ ಬಳ್ಳಿ. the creeper Argyrea malabarica Chois. (Z.). — ಕುದುರೇ ಮಸಾಲೆ. a perennial fodder plant, the Lucerne grass, Medicago sativa D. C. (Z.; My.).

ಕುದುರೆಗಾಱ kudure-gāṟa. a horsekeeper (T., M. ಕುದಿರೈಕ್ಕಾರ; S. Mhr. and My. very rare; Bh. 3, 19, 11).

ಕುದೃಷ್ಟಿ ku-dṛiṣṭi. weak sight. (My.). 2, evil eye. (My.).

ಕುದೆ kude. a fetter *cf.* ಗೊಳೆ 1. (R.; Te. ಕುದಿ, to become tight, as a knot, etc., to be joined; M. ಕುದ, notch; tightness, elasticity; Tu. a big log. T. ಕುದ್ಯೈ, M. ಕುದೆ, a loop, a running knot; a button to fasten bracelets or necklaces, etc.; *cf.* ಗುತ್ತ, ಗುದಿ 1 & 2; ಕುಟಿ 1).

ಕುದ್ದಾಲ kuddāla. = ಗುದ್ದಲಿ. *a hoe, a kind of spade.* 2, *mountain ebony, Bauhinia variegata.*

ಕುದ್ದು kuddu. a P. p. of ಕುದಿ 1 (C.; B. 5, 153). ಚನ್ನಾಗಿ ಕುದ್ದದ್ದು (ನಿಷ್ಪಕ್ವ G.).

ಕುದ್ರಿ kudri. = ಕುದುರು 2. settlement, etc. — ಕುದ್ರಿಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. destruction of calmness, etc.; envy (S. Mhr.).

ಕುಧರ ku-dhara. = ಕುಧ್ರ. (ಪರ್ವತ Bhn. 64). see ಉದಯ–; Grj. 3, 7; Bp. 19, 28; J. 4, 7.

ಕುಧ್ರ ku-dhra. *a mountain.*

ಕುನಟಿ kunaṭi. *red arsenic.*

ಕುನಸು kunasu. rancour, spite (S. Mhr.; Mhr., H. ಖುನಸ; B. 3, 94).

ಕುನಾಶಕ ku-nāśaka. *the thorny shrub Alhagi maurorum* Tournef.

ಕುನಿ kuni. 1. to bend (v. i.), to bow, to stoop; to stoop; to shrink (ಆಕುಂಚನ Śmd. Dh.; T., M.; M. also ಚುನಿ; see ಕುಡು 3). *cf.* ಕುಣ್ಣು.

ಕುನಿ kuni. 2. a bent or curved ground (ವಕ್ರಭೂಮಿ Śmd. Dh.; T. a bow; M. semicircle; a small garden; Te. an angle, a bit of land).

ಕುನಿ kuni. 3. = ಕುನಿದು. P. p. of ಕುನಿ 1, in ಕುನಿ ಕುನಿದು (Grj. 1, 93).

ಕುನಿಕಿಲ್ kunikil. -ಲು. a sack, a bag. see Bp. 27, 37; 56, 5. 29; Bh. 1, 10, 24. 25.

ಕುನಿಷ್ಟ kuniṣṭa. = ಕೊನಷ್ಟೆ, (ಕೋಸು 2). crookedness, perverseness; insolence (M.; Te. ಕುನಿಷ್ಟಿ, ಕುನುಷ್ಟು, ಕೊನಷ್ಟ, ಗೊನಟು; T. ಕುನಷ್ಟೈ; R.).

ಕುನುಂಗು kunuṅgu. = ಕುಂಗು 1. to contract oneself, to be contracted, to shrivel up; to bend, to stoop, to couch, to crouch (ಸಂಕೋಚನ Śmd. Dh.). [ಮೊಯ್ದೋಱುವವೆವ್ವ ಪೊಣಿಗರಡಂಗಿ ಕುನುಂಗಿ ಸಿಡಿಲ್ದು ಜೋಲ್ದು ಕಾಯ್ವಾಱಿ Pb. 1, 109; Ap. 10, 14]. see Grj. 7, 13; Rśv. 5, 73. 116; 6, 11 va.; Śsv. 3, 53; 4, 73.

ಕುನ್ತ kunta. = ಕೊನ್ತ. *a lance;* a spear. 2, a small animal, an insect (Sk.; *cf.* ಕುನ್ನಿ ?).

ಕುನ್ತಲ kuntala. *hair;* the hair of the head. 2, *a particular mode of dressing the hair.* 3, N. of a country (Bp. 6, 18). *cf.* ಕೊದಲ್.

ಕುನ್ತಲನಗರ kuntala-nagara. N. of a town (J. 28, 6; 29, 18; also ಕುನ್ತಲಪುರ, 28, 11. 16).

ಕುನ್ತಲಹಸ್ತ kuntala-hasta. the long plaited hair of females (ಹೆರಳು G.).

ಕುನ್ತಲಾಧೀಶ kuntala-adhīśa. the king of Kuntala (J. 28, 27; also ಕುನ್ತಲೇನ್ದ್ರ 28, 25, and ಕುನ್ತಲೇಶ್ವರ, 30, 43).

***ಕುನ್ತಳಿಕೆ kuntaḷike.** a kind of bird. ಮೂನೂಱುವತ್ತು ಜಾತಿಯ ಕಳ್ಳಂ ... ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊಂಚೆಯಂಚೆಯ ಕುನ್ತಳಿಕೆಯ ಮಾಟಿಕ್ಕೆಯ ಸಿಪ್ಪುಗಳೊಳ್ ತೀವಿ Pb. 4, 87 va.

ಕುನ್ತಿ kunti. ಕುನ್ತೀ. = ಕೊನ್ತಿ. N. of the daughter of the Yādava prince Śūra; she was adopted by Śūra's cousin Kuntibhōja, became one of the wives of Pāṇḍu, and the mother of the Pāṇḍavas. ಅನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಕುನ್ತೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲ (Prv.). see J. 7, 19; 32, 56. — ಕುನ್ತೀ ಹಬ್ಬ. an annual festivity of the Kuñcigas, making an image of Kuntī and worshipping it (My.).

ಕುನ್ತೀಕುಮಾರ kuntī-kumāra. = ಕುನ್ತೀ ಪುತ್ರ. (J. 2, 30).

ಕುನ್ತೀಪುತ್ರ kuntī-putra. = ಕೊನ್ತೀ ಪುತ್ರ. a son of Kuntī.

ಕುನ್ತೀಸುತ kuntī-suta. = ಕುನ್ತೀಕುಮಾರ. (J. 26, 77).

ಕುನ್ತು kuntu. = ಕುಳಿತು, ಕುಳಿರ್ದು, ಕುಳ್ತು, ಕುಳ್ಳಿತು, ಕುಳ್ಳಿರ್ದು, ಕೂತು 2. a P. p. of ಕುಳಿರ್ 1. having sat down (C.; Bp. 2, 48). ಕುನ್ತುಕೋ ! sit down ! (C.).

ಕುನ್ದ kunda. 1. a pillar of bricks, etc. (My.; Te., Tu.).

ಕುನ್ದ kunda. 2. = ಕುನ್ದು 2. — ಕುನ್ದಗಾಲು. a maimed foot; limping, halting. (ಕುಂಟಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವುದು, Rāmaswāmi Śāstri).

ಕುನ್ದ kunda. *a kind of jasmine, Jasminum multiflorum or pubescens* [ಬಣ್ಣಪುರಂ ತೀವಿದ ಮಾಟಿಕ್ಕೆಯೊಯ್ಯು ನವಿಲಿಂ ಕುನ್ದಂಗಳಿನ್ದಿನ್ದ್ರಗೋಪ ವಿಳಾಸಂಗಳಿನಾಲಿಕಲ್ಲ ಪರಲಿಂ ಕಾರೊಳ್ ಮಹೀಮಣ್ಡಲಂ Pb. 7, 24]; (ಮೊಲ್ಲೆ Mr. 125; ಮೊಳ್ಳೆ, ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆ Si. 139). 2, *Olibanum, the resin of Boswellia thurifera* Roxb. 3, one of Kubēra's nine treasures. see ತುಪ್ಪಿಹೂ.

ಕುನ್ದಕ kundaka. defect (My.; Te.); hindrance, obstacle (My.; Te., T.).

ಕುನ್ದಕ kundaka. = ಕುನ್ದ. — ಕುನ್ದಕಬ್ಬೆ. -ಅಬ್ಬೆ. N. of a woman (Ch. v. 10. 11).

ಕುನ್ದಕುಟ್ಮಲರದನೆ kunda-kuṭmala-radane. a woman whose teeth resemble jasmine-buds (My.).

ಕುನ್ದಗನ್ಧಿ kunda-gandhi. a woman whose smell resembles that of the jasmine (Bp. 4, 28).

ಕುನ್ದಣ kundaṇa. = ಕುನ್ದನ. setting a precious stone in and with fine gold (S. Mhr.; T. ಕುನ್ದನ). 2, fine gold (My.; Śsv. 1, 81 va.).

ಕುನ್ದಣಿ kundaṇi. = ಕುನ್ದಣಿಗೆ, etc. (My.).

ಕುನ್ದಣಿಗೆ kundaṇige. = ಕುನ್ದಣಿ, ಕುನ್ದಳಿಗೆ. the wooden rim of a mortar so placed as to keep in the contents while beating (C.; Te. ಕುನ್ದಿ, ಕುನ್ದೆ, ಕುನ್ದೆನ; T., M. a large mortar to beat paddy in; *cf.* ಕುದುರು 2). see sp. in W. v. 1102.

ಕುನ್ದನ kundana. fine gold (My.; Te.).

ಕುನ್ದರುಷ್ಕ kundaruṣka. = ಕುನ್ದುರುಕಿ. a kind of plant. (ಕುನ್ದ, ಕುನ್ದು, etc., ಮೊಲದ ಕಿವಿಗಡ್ಡೆ Si. 152; Sk. ಕುನ್ದುರುಕ).

ಕುನ್ದಳಿಗೆ kundaḷige. = ಕುಣ್ಡಣಿಗೆ. see G. s. ಒಳಲ.

ಕುನ್ದಿ kundi. low, or bent, ground (?). see ಆನೆಗುನ್ದಿ. *cf.* ಗುಣ್ಡಿ.

ಕುನ್ದಿಸು kundisu. to cause to decrease, etc. (J. 18, 42).

ಕುನ್ದು kundu. 1. (fr. ಕುಱು). to become small, little; or less; to become lean; to decrease, to wane; to fail, to sink under affliction, to faint; to cease (ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.; C.; Te., Tu.; T. ಕುನ್ದು). [ಕುನ್ದಿನ ಲತಿಕಾಂಗಂ Pb. 4, 65]. ಅವರವರೆಲೆ ವಿಸ್ಫುರಿತಂಗಳೊಡನೆ ಕುನ್ದಿದುವು ಇರುಳ್ಗಳುಮಂ ಮುಂಚಿ ಬನ್ದ ಜಲದಾಗಮದೊಳ್ (Śmd. 119). ಬೆಳಸುಂ ಕುನ್ದದು (256). ಚನ್ದ್ರಂ ಕುನ್ದಿದ ಹುಣ್ಣಿವೆ (ಅನುಮತಿ); ಅಯ್ವತ್ತು ಸರದ ಮುತ್ತು ಮಾಣವಕಮ್ ಎಮ್ಬುದು; ಹಾರ ಗುಚ್ಛ ಅರ್ಧ ಗುಚ್ಛ ಗೋಪುಚ್ಛ ಎಮ್ಬುವು ಕ್ರಮದಿನ್ದಂ ಕುನ್ದುತ್ತುಂ ಬರಲ್ ಅಪ್ಪುವು (Hlā.). ಇನ್ದು ಕುನ್ದಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ (ಅನುಮತಿ Mr. 69). ಕಾಯ ಕುನ್ದಿದ ಮೇಲೆ ಜೀವದಾಶೆ ಅದು ಏನು? (Dp. 167). ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲಮಂ ಕುನ್ದದೆ ಕೊನ್ದ ಅಘಕ್ಕೆ ಇದೆ ಫಲಂ! (Rśv. 5, 122). ಕೊಡಲು ಜಾಣರು, ಕುನ್ದದನ್ತಿರಲ್, ಅರ್ಥಿಗೆ ಅರ್ಥವನು (Prll. 3, 6). ಕುನ್ದಿದವನಾದರೂ ಮನ್ದನಾಗಿರಬಾರದು (Prv.). see Bp. 14, 7; 23, 4; 30, 7; 37, 39; 44, 28; 45, 52; 54, 61; 60, 38; 61, 57; Bh. 1, 8, 20; Rśv. 13, 104 va.; Śsv. 2, 10; J. 27, 17. 50; 28, 5; ಎದೆಗುನ್ದು, ಕರಿಕರಿಗುನ್ದು, ಕಳೆಗುನ್ದು, ಕಾನ್ತಿಗುನ್ದು, ಕೆಯ್ಗುನ್ದು, ಮನಗುನ್ದು 1.

ಕುನ್ದು kundu. 2. decrease, deficiency, loss; defect, want; fault; inferiority; emaciation; dejection, grief; a cattle-disease (ಪಶುರೋಗ Śmd. Dh.; ನ್ಯೂನ, ಅಧಮ Nr.; C.). [ಮುಂ ಬೇಡಿದಂ ಭೂರಿ ಭೂತಲಮಂ ಕುನ್ದೆನಗಾಯ್ತೆ Pb. 9, 20; Ap. 1, 55]. ಚೊಕ್ಕಟದ ತನಿಸುಖದ ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವ ಅನುಭವಿಗೆ, ಸಕ್ಕದ ವನ್ ಉಱಿಯೆ, ಕುನ್ದೇನ್ ಅಪ್ಪುದು? (Cidakhaṇḍānubhava 1, 7). see Śsv. 2, 100; J. 3, 15; 5, 12; 17, 43; ಕನ್ದು ಕುನ್ದು, ಮನಗುನ್ದು 2, ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದು. — ಕುನ್ದಿಡು. -ಇಡು. to find fault with (J. 1, 7; C.). ಉಱಿದ್ದು ಏನು ಕುನ್ದಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ (B. 3, 19).— ಕುನ್ದು ತರು. = ಕುನ್ದಿಡು. (C.). ಜೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕುನ್ದು ತನ್ದಾನು (B. 5, 170). — ಕುನ್ದು ನಿನ್ದೆ. dupl. (Bp. 19, 31). — ಕುನ್ದು ಹೆಚ್ಚು. the state of being less or more (Rām. 4, 3, 6).

ಕುನ್ದು kundu. *the resin of Boswellia thurifera* Roxb.

ಕುನ್ದುರು kunduru. *the resin of Boswellia thurifera* Roxb.

ಕುನ್ದುರುಕಿ kunduruki. *the plant Boswellia thurifera* Roxb.

ಕುನ್ದುವಿಕೆ kunduvike. decreasing, etc. see ಒಳಗುನ್ದುವಿಕೆ.

ಕುನ್ದುಹ kunduha. decreasing, decline, etc. ಕುನ್ದುಹಂ (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Nr.). see ಚೇಷ್ಟೆಗುನ್ದುಹ.

ಕುನ್ನ kunna. 1. a small louse (My.; T.).

***ಕುನ್ನ kunna. 2.** — ಕುನ್ನಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. amputated hand. ತನ್ನ ಕುನ್ನಗೆಯ್ಯೊಳೆ ಕೊಣ್ಡುದ್ಧುರ ರಥ ಚಕ್ರದಿನಿಟ್ಟಂ Pb. 11, 103.

ಕುನ್ನಾರ kunnāra. glass ware (Br., R.).

ಕುನ್ನಿ kunni. 1. a cub, a puppy, etc., especially a young dog (C.; Tu. ಕುಞ್ಞಿ, ಕಿನ್ನಿ, small; T., M. ಕುಞ್ಞು; T., M. ಕುಟ್ಟಿ, ಕೊಱು; Te. ಗುನ್ನೆ, ಕೂನೆ; Sk. ಕುನ್ತ? *cf.* ಕೂಸು?); a dog in general (My.). [ಅನ್ಯಲಿಂಗದ ಮುಟ್ಟಿ ದರ್ಶನಮಾಡುವ ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಮ್ಬೆನಯ್ಯಾ Cv. 251]. see Bp. 34, 28; 53, 52; 61, 19; Bh. 1, 8, 90; 1, 10, 30; 3, 13, 27; B. 3, 40. 86; Prv. s. ಪೋರ; Sp. s. ಮಾಯೆ; ಮೊಲೆಗುನ್ನಿ. — ಕುನ್ನಿನರಿ. = ಕಪ್ಪಲ್ನರಿ. (Gz.).

ಕುನ್ನಿ kunni. 2. = ಕುನ್ನೆ. a kind of plant. see ನಸುಗುನ್ನಿ. (T. ಕುಞ್ಜಿ, M. ಕುನ್ನಿ. Te. ಗುರಿಜೆ, Abrus precatorius; *cf.* Sk. ಗುಂಜೆ).

ಕುನ್ನೆ kunne. = ಕುನ್ನಿ 2. see ನಸುಗುನ್ನೆ.

ಕುಪತಿ ku-pati. earth-ruler: a king (ಅರಸು Mr. 262).

ಕುಪಥ ku-patha. a bad road; bad conduct; a heterodox doctrine. see Bp. 40, 66; 50, 65.

ಕುಪರಿ ku-pari. a bad manner (Bp. 28, 16. 43; 32, 55; 40, 54; 43, 58).

ಕುಪಿತ kupita. provoked, incensed, angry, enraged; passion, anger, etc. see Bp. 26, 15; 52, 9; 53, 75. ಕುಪಿತೆ, a passionate female (J. 5, 61).

ಕುಪಿತಮತಿ kupita-mati. a person that has a passionate mind (Bp. 40, 54).

ಕುಪೂಯ ku-pūya. *low, vile.*

ಕುಪ್ಪ kuppa. 1. (fr. ಕುಪ್ಪೆ 1). N. ಕುಪ್ಪನ ನಮ್ಬಿ ಕೊಳಕೆ ಬಿತ್ತಿದೆ, ಕುಪ್ಪ ಓಡಿ ಹೋದ, ಕೊಳಕೆ ಹೊತ್ತಿ ಹೋಯ್ತು (Prv.).

ಕುಪ್ಪ kuppa. 2. (?). see Cpr. 7, 63.

ಕುಪ್ಪಟೆ kuppaṭe. = ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ, etc. (My.). ಕುಪ್ಪಟೆಯೊಳಗೆ ತಾವರೆಗಡ್ಡೆ ಹುಟ್ಟುವದೇ? (Bp. 30, 28).

ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ kuppaḍige. = ಕುಪ್ಪಟೆ, ಕುಮ್ಪಟೆ, ಕುಮ್ಮಟ್ಟಿ, ಕುಮ್ಮಟೆ. a potsherd in which fire is kept, a chafing dish or portable furnace (S. Mhr.; ಅಗ್ನಿಷ್ಠಿಗೆ, ಅಂಗಾರಧಾನಿಕೆ G.; Te. ಕುಮ್ಪಟಿ; T. ಕುಮ್ಬಿಡು-ಚಟ್ಟಿ; T. ಕುಮ್ಬಿ, the heat of fire; M. ಕುಪ್ಪು, heat; ಕುಮ್ಪಲ್, inward heat; ಕುಮ್ಮಲ್, sultriness; Te. ಕುಮ್ಮು, to smoulder; smouldering ashes; T. ಕುಮ್ಮೈ, to be hot, sultry; M. ಕುಮುಱು, to be hot, close; T. ಕೊಟ್ಟಿ, fire; Tu. ಕುಯಿಲ್, to be inflamed; Te. ಕುಮುಲು, ಕುಮಾರಿಲು, ಗುಮಿಲಿಂಚು, to smoulder, burn without flame; *cf.* ಕೊಮೆ).

ಕುಪ್ಪರಿಸು kupparisu. 1. = ಕುಪ್ಪಳಿಸು 2. (My.; T. ಕುಪ್ಪುಱು, to jump, to leap; Rām. 6, 5, 18).

ಕುಪ್ಪರಿಸು kupparisu. 2. = ಕುಕ್ಕರಿಸು, ಕುಪ್ಪಳಿಸು 4. to lift up and throw to the ground (S. Mhr.; T. ಕುಪ್ಪುಱು, to fall upon the face).

ಕುಪ್ಪಸ kuppasa. = ಕುಪ್ಸ, ಕುಬಸ, ಕುಬುಸ, ಕುಬ್ಬಸ, ಕುಬ್ಸ. a bodice, a jacket. Tbh. of ಕೂರ್ಪಾಸ (Śmd. 359; Hlā.; Ct. I, 52. 92; II, 20; ಕೂರ್ಪಾಸಕ, ಚೋಲ Nr.; ಕಂಚುಕ Nn. 88; ಕಂಚುಕ, ವಾರವಾಣ, etc. Mr. 343; C.). [ಪವಣ್ಬಡೆದ ಸುವರ್ಣಪಾರಿವದ ಕುಪ್ಪಸಮೊಪ್ಪೆ ಬೆಡಂಗನಾಳ್ದು Pb. 9, 103; Ap. 11, 75]. see ಪಚ್ಚಗುಪ್ಪಸ; J. 30, 21; Śsv. 3, 3. — ಕುಪ್ಪಸ ಕಾಕಿಬಳ್ಳಿ. = ಕುಕ್ಕಿಬಳ್ಳಿ. (Z.).

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 1. to heap, to amass; to be amassed, to be numerous (ರಾಶಿ Śmd. Dh.; Śm. 110; ನಿಲುಮ್ಬು Śmd. II, Śm. 57, Kk. 92). [ಎಲುದೋಱುದರೆ ನರ ಹಱುದರೆ ಕರುಳು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದರೆ ನಾ ಧೃತಿಗೆಡೆನಯ್ಯಾ Bv. 691]. ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಗುಪ್ಪೆಗೊಣ್ಡ ದೊಡ್ಡೆಗರುಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 120 va.). see ನಿಲುಮ್ಬು 1 & 2. ಕುಪ್ಪಱುಸು; Cpr. 7, 71.

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 2. = ಕುಪ್ಪರಿಸು 1. to fix the feet together and jump; to jump over (ಚರಣಯುಗವೆರಸಿ ಪಾಱ್ Śm. 110; ನೆಗೆದು ದಾಣ್ಟು Bhn. 7, o. r. ನೆಗೆದು ತಾಗು; Te. ಕುಪ್ಪಿಂಚು; Te. ಗೊಬ್ಬಿಳ್ಳು, capering). see Śmd. 231; Grj. 1, 104; Bp. 18, 72; Rśv. 5, 116; J. 34, 20; ಕಾಲ್-.

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 3. to be injured by a hot liquor or scalded, to blister (v. i., My.).

ಕುಪ್ಪಳಿಸು kuppaḷisu. 4. = ಕುಪ್ಪರಿಸು 2. (S. Mhr.).

ಕುಪ್ಪಿ kuppi. = ಕುಪ್ಪಿಗೆ. Tbh. of ಕೂಪಿ. a vial, a flask, a bottle (My.; S. Mhr. rare; T., M.; Te. ಕುಪ್ಪೆ in ಗಾಜು-; Mhr. ಕುಪೀ). — ಕುಪ್ಪಿಕಟ್ಟುಮಾತ್ರೆ. = ಕುಪ್ಪಿಮಾತ್ರೆ. (My.). — ಕುಪ್ಪಿಮಾತ್ರೆ. medicine calcined in the form of a bottle (My.).

ಕುಪ್ಪಿಗೆ kuppige. (fr. ಕೂಪಕ?). = ಕುಪ್ಪಿ. ಕುಂಕುಮದ ನೀರ್ಗಳ ಕುಪ್ಪಿಗೆ (Rśv. 13, 88). — ಕುಪ್ಪಿಗೆಮಾತ್ರೆ. = ಕುಪ್ಪಿಮಾತ್ರೆ. (My.).

ಕುಪ್ಪಿಸು kuppisu. to cause (an animal) to jump with joined feet (My.).

ಕುಪ್ಪು kuppu. 1. to heap, to heap up, to lay in a heap (ಪುಂಜೀಕರಣ Śmd. Dh., Śm. 100; Te. ಕುಪ್ಪಿಂಚು).

ಕುಪ್ಪು kuppu. 2. to leap, to jump; to leap over (ಲಂಘನ Śm. 100; *cf.* ಕುಂಜು; ಕುದುಕು 1). 2, to join the feet together and jump (My.),

ಕುಪ್ಪು kuppu. 3. = ಗುಪ್ಪು 1. a kind of disease; an abnormal globular excrescence of the body (ರೋಗಭೇದ Śmd. Dh.; ಆಮಯಭೇದ Śm. 100; My.; T., M. ಕುಪ್ಪಿ, ಕುಮಿಟ್, anything which is globular, a knob or ball on the top of anything, a pommel; a hump, etc.; see ಗುಬ್ಬಿ 1). 2, a ball of clay (My.). see ಒಲೆಗುಪ್ಪು.

ಕುಪ್ಪೆ kuppe. 1. = ಗುಪ್ಪೆ. a heap, a pile; a dung-hill (My.; Te.; T. ಕುಪ್ಪಲ್, ಕುಪ್ಪೈ, ಕುವೈ; Te. also ಕುವ್ವ, ಕೂವ; T., M. ಕುವಿ, to be joined, be assembled; M. ಕುವೊ, heaping up; T. ಕುವಿ, Te. ಗುವಿ, to accumulate, heap; T., M. ಕುವಡು, hill, mountain; *cf.* ಕುಱುವ, ಕುಱ 1, ಕೋಡು 5 No. 2, ಗುಣ್ಡು 1, ಗುಮಿ, etc.). [ಖಳ ನೊಳವಿಂಗೆ ಕುಪ್ಪೆ ವರಮೆಮ್ಬ ವೊಲಾವ್ಪುರಮುಣ್ಟೆ ನಿನ್ನದೊನ್ದಳವು Pb. 2, 50]; (Cpr. 5, 53). see ಮುಕ್ಕುಪ್ಪೆ; ಹಾಱುಗುಪ್ಪೆ. — ಕುಪ್ಪೆಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to make a heap (My.).

ಕುಪ್ಪೆ kuppe. 2. — ಕುಪ್ಪೆಗಿಡ. an annual weed, the Acalypha indica L. (St. & Pl.; Te. ಕುಪ್ಪಿ, ಕುಪ್ಪೆಣ್ಟಚೆಟ್ಟು; T ಕುಪ್ಪೈಮೇನಿ, M. ಕುಪ್ಪ-).

ಕುಪ್ಯ kupya. *base metal, any metal but silver and gold.* see ಅ-.

ಕುಪ್ರತರ್ಕಿಗ ku-pratarkiga. a bad reasoner; a bad logician (Bp. 43, 62).

ಕುಪ್ರಬೋಧೆ ku-prabōdhe. bad intellect or knowledge (Bp. 51, 51).

ಕುಪ್ರಿಯ ku-priya. *disagreeable, detested, base.*

ಕುಬಕು kubaku. = ಕುಬುಕು. to dig up the ground slightly with a kind of weeding-hook (My.; *cf.* ಕುಕ್ಕು 1).

ಕುಬಸ kubasa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. (C.; B. 5, 297; Si. 224).

ಕುಬಿಬಿ kubibi. = ಕುಬುಬು. a kind of outcry. ಕುಬಿಬಿ ಬುಬುಬೆನುತ (Bp. 58, 23; *cf.* ಕುವಿ).

ಕುಬುಕು kubuku. = ಕುಬಕು. (My.).

ಕುಬುಜ kubuja. = ಕುಬ್ಜ. (My.). hump-backed, etc.

ಕುಬುದ್ಧಿ ku-buddhi. evil-mindedness; evil-minded. (Bp. 32, 52; 50, 47; Śsv. 5, 19).

ಕುಬುಬು kububu. = ಕುಬಿಬಿ. — ಕುಬುಬಿಱು. -ಇಱು. (Bh. 8, 23, 13). to utter the sound of ಕುಬುಬು (Rām. 3, 6, 55; 6, 44, 41).

ಕುಬುಸ kubusa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. a jacket, outer skin, etc. (ಕೂರ್ಪಾಸಕ, etc. Si. 224; My.). ಹಾವಿನ ಕುಬುಸ (ಕಂಚುಕ, etc. 78). ಕುಬುಸವಂ ತೊಱೆದ ಹೊಸ ಹಾವು (ಮುಕ್ತಕಂಚುಕ, etc. 77).

ಕುಬೇರ kubēra. = ಕುವೇರ. (C.). the god of wealth.

ಕುಬೋಧಕ ku-bōdhaka. a bad, evil-teacher. (My.).

ಕುಬೋಧನೆ ku-bōdhane. bad, base instruction. (My.).

ಕುಬ್ಜ kubja. = ಕುಬುಜ. *hump-backed, crooked;* dwarfish; crookedness (ಭಗ್ನ, ಕೊಂಕು Nn. 132; ವಾಮನ, ಗುಡ್ಡ 132; ಗೂನುಳ್ಳವ G.). feminine ಕುಬ್ಜೆ (J. 30, 14, where also N.).

ಕುಬ್ಬಸ kubbasa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. (ಕಂಚುಕ, ಕೂರ್ಪಾಸ G.; My.).

ಕುಬ್ಬು kubbu. = ಕೊಬ್ಬು 2. — ಕುಬ್ಬಾಟ. -ಆಟ. proud behaviour. ಇಬ್ಬಾಯಿ ಇದ್ದವನ ಕುಬ್ಬಾಟ ಬಹಳ (Prv.).

ಕುಬ್ಸ kubsa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. (My.).

ಕುಭಾಷಿ ku-bhāṣi. a bad, evil speaker. (Bp. 53, 47).

ಕುಭೃತ್ ku-bhṛit. earth-supporting: a mountain (ಪರ್ವತ Nn. 55; ನೇತ್ರ, ಪರ್ವತಭೇದ 66).

ಕುಭೃದ್ವಿಶೇಷ kubhṛit-viśēṣa. a certain mountain (ಹಿಮ, ಪರ್ವತಭೇದ Nn. 81).

ಕುಮಕಿ kumaki. = ಕುಮುಕು, ಕುಮ್ಮಕು. succour; help; assistance; [government land, adjoining one's own varga land]. (C.; Mhr., H. ಕುಮುಕ್).

ಕುಮಂಜನ kumañjana. the medicinal tree Wrightia antidysenterica (ಕುಟಜ Mr. 336; T. ಕುಮಂಜಾನ್, ಕುಮೈಜಾನ್, ಕುಯಿರ್, incense). *cf.* ಕುರುಟಿಗ.

ಕುಮತಿ ku-mati. vile or base sentiment; slow or weak intellect; evil-minded; foolish. (Bp. 32, 61; 54, 30; 55, 34; 60, 47; J. 29, 38).

ಕುಮನ ku-mana. a wicked, cruel mind (Bp. 60, 40).

ಕುಮಂತ್ರ ku-mantra. evil counsel; evil design; a charm employed to secure success in a bad enterprise. (Bp. 50, 78; 51, 11; J. 31, 68).

ಕುಮನ್ತ್ರಿ ku-mantri. a bad, evil counsellor. (Bh. 1, 8, 72).

ಕುಮರಿ kumari. a piece of ground in a jungle or forest, on which the trees are cut down and burned, whereafter it is cultivated for one or two years only (My.; Tu. ಕುಮೆರು; perhaps originally: *combustion*; see s. ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ).

ಕುಮಾಯೆ ku-māye. a wicked trick (Bp. 41, 7).

ಕುಮಾರ kumāra. = ಕುವರ, etc. *a boy, a youth, a son.* 2, *the heir apparent or crown-prince.* 3, *Skanda, the god of war.* — ಕುಮಾರ ಕೂಟಿ. the children of a rāja that are begotten and born out of wedlock (My.).

ಕುಮಾರಕ kumāraka. a boy, a lad, a child, (Bp. 59, 26). 2, *the plant Capparis trifoliata* Roxb. (see ಮಡಿವಸಲೆ).

ಕುಮಾರಗುರು kumāra-guru. Śiva (G.).

ಕುಮಾರಪಾಲಕ kumāra-pālaka. N. (Bp. 43, 1). ಕುಮಾರಪಾಲಕ ಗುರ್ಜರ (44, 73; 54, 75).

ಕುಮಾರತೆ kumārate. = ಕುಮಾರ್ತೆ. a maiden, etc. (C.).

ಕುಮಾರರಾಮ kumāra-rāma. [Prince of Kampila]; N. of a jester. ಕುಮಾರರಾಮನು ಸೋರೆಕಾಯಿ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ kumāra-vālmīki. the author of the Kannaḍa Rāmāyaṇa (Rām. 1, 1, 11-15).

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ kumāra-vyāsa. the author of the Kannaḍa Bhārata (Bhn. 1).

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ kumāra-svāmi. Skanda (My.).

ಕುಮಾರಿ kumāri. = ಕುವರಿ. *a young girl, a maiden;* a daughter. 2, *the plant Aloe perfoliata* Lin. (ಲೋಳೆಸರ Mr. 131). 3, Durgā.

ಕುಮಾರೀಭೂಶಿರ kumārī-bhū-śira. Cape Comorin (B. 4, 115).

ಕುಮಾರ್ಗ ku-mārga. a bad way. (Bp. 60, 39).

ಕುಮಾರ್ತೆ kumārte. = ಕುಮಾರತೆ. a maiden; a daughter (My.; Te. also ಕುಮಾರಿತೆ; not in Sk.).

ಕುಮುಕು kumuku. = ಕುಮುಕಿ, etc. (C.).

ಕುಮುಟು kumuṭu. = ಕಮಟು, etc. nauseousness, loathsomeness; mustiness, damp smell, decay (T. ಕುಮಟ್ಟು; M. ಕುಯಿಮ್ಬು, ಕುಯುಮ್ಬು, ಕುಶುಮ್ಬಲ್; Te. ಕುಮ್ಮು; R.; Mhr. ಕುಬಟ, musty, mouldy; foul-mouthed; T. ಕುಮ್ಬು, to become of a smoky taste, as meat, etc.; Tu. ಕುಮೆ, ಕುರಿ, to decay, putrify, as meat, etc.; *cf.* ಕೊಟೆ[3] 1).

ಕುಮುದ್ ku-mud. unkind. 2, = ಕುಮುದ No. 1.

ಕುಮುದ ku-muda. *the esculent white water-lily, Nymphaea esculenta* (ನೆಯ್ದಿಲ್ Nn. 29; Mr. 506; ಕೈರವ, ಬಿಳಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ್ 420). 2, the blue lotus, or blue water-lily, Nymphaea cyanea (ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಕಪ್ಪೇಱ ಇರ್ದ ನೆಯ್ದಿಲ್ Mr. 420). 3, a lotus, Nymphaea nelumbo (ಅಮ್ಬುಜ, ತಾವರೆ Nn. 29). 4, *the elephant of the south-west, or southern, quarter* (ದಿಗ್ಗಜ 29; ಆಶಾಗಜ 506). 5, N. of a tree (ಭೂರುಹ, ಮರನು 29; ಭೂಮಿರುಹ 506). 6, the moon (ಸುಧಾಕರ, ಚನ್ದ್ರ 29; ಶಶಿ 506). 7, camphor. 8, brown, tawny (ಕಪಿಲ, ಕಪಿಲವರ್ಣ 29; ಕಪಿಲ 506). 9, water (ಅಮ್ಬಸ, ಉದಕ 29). 10, the earth's joy, people's pleasure (ಜನಪ್ರಮೋದ, ಜನರುಗಳ ಹರುಷ 29). 11, unkindness (ಕಠೋರ, ನಿಷ್ಠುರ 29). 12, N. of a vṛitta (Ch.). 13, N. of a monkey-chief (J. 21, 9. 19). — ಕುಮುದಗಡ್ಡೆ. a fragrant garden-flower, Kaemferia rotunda L. (St. & Pl.).

ಕುಮುದಪತ್ರಾಭ kumuda-patra-ābha. *resembling the leaves of the white water-lily.*

ಕುಮುದಪ್ರಿಯ kumuda-priya. = ಕುಮುದಬನ್ಧು. (Kāvy. V, 10).

ಕುಮುದಬನ್ಧು kumuda-bandhu. the white water-lily's friend: *the moon.*

ಕುಮುದಬಾನ್ಧವ kumuda-bāndhava. = ಕುಮುದಬನ್ಧು. (My.).

ಕುಮುದವೈರಿ kumuda-vairi. = ಕುಮುದಾರಿ (My.).

ಕುಮುದಶೋಭಿ kumuda-śobhi. a pool graced with white water-lilies; the quarter graced with the kumuda-elephant; the army graced with the kumuda-monkey (J. 15, 11).

ಕುಮುದಾಕ್ಷಿ kumuda-akṣi. a female with eyes resembling white water-lilies (Grj. 7, 11 va.).

ಕುಮುದಾರಿ kumuda-ari. the white water-lily's enemy: the sun. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕುಮುದಿಕೆ kumudike. *the plant kaṭphala.* 2, a small tree, the seeds of which are aromatic.

ಕುಮುದಿನಿ kumudini. *an assemblage of kumudas,* or a place abounding in them.

ಕುಮುದಿನೀಕಾನ್ತ kumudinī-kānta. the moon (My.).

ಕುಮುದ್ವತ್ kumud-vat. *abounding in white water-lilies.*

ಕುಮುದ್ವತಿ kumud-vati. *an assemblage of white water-lilies,* or a place filled with them. 2, N. of a woman (J. 26, 55, etc.). 3, N. of a river (My.).

ಕುಮ್ಪಟೆ kumpaṭe. = ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ, etc. a furnace, etc. (My.).

ಕುಮ್ಪಣಿ kumpaṇi. company (E.).

ಕುಮ್ಬ kumba. a mast? see ಕೂಕುಮ್ಬ. (T., M. ಕೊಮ್ಬು, bud; peak; the mast of a ship).

ಕುಮ್ಬ kumba. 1. *an enclosure round the place of sacrifice.*

ಕುಮ್ಬ kumba. 2. Tbh. of ಕುಮ್ಭ (Śmd. 339). 2, a heap of boiled rice prepared in the name of a goddess at her festival (R.; Te. ಕುಮ್ಬ). — ಕುಮ್ಬಸಾಕ. a vapour bath: sitting well wrapt up over a chafing dish (Te., R.).

ಕುಮ್ಬತಳ kumba-taḷa. Tbh. of ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲ. (Kk. 67).

ಕುಮ್ಬಱ kumbara. = ಕುಮ್ಬಾಱ. a contraction of ಕುಮ್ಬಗಾಱ (Śmd. 235). a potter (ಬಾಮ್ಬ, ಕೋವ Śmd. II; Ct. II, 105, o. r. ಕುವರ). ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು ಘಟಂ ಕುಮ್ಬಱನಿಂ (Śmd. 301).

ಕುಮ್ಬಳ kumbaḷa. (Śmd. 29). Tbh. of ಕೂಷ್ಮಾಣ್ಡ (Śmd. 371. 372; Hlā.; Mr. 148; ಕುಷ್ಮಾಣ್ಡಕ Nr.; Si. 161; J. 31, 62; C.; Tu. ಕುಮ್ಬ್ಡ; Te. ಗುಮ್ಮಡಿ). [ರಕ್ಕಸಿಯರ ಕಣ್ಣ ಕುಮ್ಬಳದ ಮಾಟ್ಕೆವೊಲಾಗಿರೆ Pb. 9, 48]. see ಕಗ್ಗುಮ್ಬಳ, ನೆಲಕುಮ್ಬಳ, ಬೂಜುಗುಮ್ಬಳ, ಚೆಟ್ಟಿಕುಮ್ಬಳ, ಸೀ-, ಹೆಗ್ಗುಮ್ಬಳ. — ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ. a pumpkin (C.; B. 4, 64). ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ ಕಳ್ಳ! ಅನ್ದರೆ ಭುಜಾ (or ಹೆಗಲು) ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುಮ್ಬಳಗಿಡ. = ಕುಮ್ಬಳಬಳ್ಳಿ (Si. 161). — ಕುಮ್ಬಳಬಳ್ಳಿ. the pumpkin-creeper (C.). — ಕುಮ್ಬಳಮರ. the tree Aegle marmelos (St. & Pl.).

ಕುಮ್ಬಾಱ kumbāra. = ಕುಮ್ಬಱ. a potter. Tbh. of ಕುಮ್ಭಕಾರ. (ಕುಮ್ಭಕಾರ Hlā., Nr., Si. 338; ಕುಲಾಲ Nn. 80. 145; Mr. 148; Bp. 21, 27; C.). ಕುಮ್ಬಾಱನ ತಿಗುರಿ (ಕುಲಾಲಚಕ್ರ Nn. 49. 85). ಕುಮ್ಬಾಱನು ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣುಹರುವಿ (ಕಲಶ, etc. Si. 309). ಕುಮ್ಬಾಱನ ಆವಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರದ ಚೆಮ್ಬು ಹುಡುಕಿದನ್ತೆ. — ಕುಮ್ಬಾಱಗೆ ವರುಷ, ದೊಣ್ಣೆಗೆ ನಿಮಿಷ (Prvs.). — ಕುಮ್ಬಾಱತಿಗರಿ. a potter's wheel (C.). — ಕುಮ್ಬಾಱಮಾಳಿ. a potter-female (C.). — ಕುಮ್ಬಾಱಹುಳು, ಕುಮ್ಬಾಱಹುಳು. the beetle called a carpenter or mole cricket (C.;

Br. ಕುಮ್ಮರಪುರುಗು); it is known for its cleanly appearance (S. Mhr.). ಕೆಸಱೊಳಗೆ ಕುಮ್ಬಾಱ ಹುೞು ಇಹುದು, ಎಸವುದು ತಾ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಯೆ (Jñs. 22, 53).

ಕುಮ್ಬಾಱಗಿತ್ತಿ kumbāṟa-gitti. a potter-female (C.).

ಕುಮ್ಬಾಱತನ kumbāṟatana. = ಕುಮ್ಬಾಱಿಕೆ. (My.).

ಕುಮ್ಬಾಱತಿ kumbāṟati. = ಕುಮ್ಬಾಱಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಕುಮ್ಬಾಱಿಕೆ kumbāṟike. the business of a potter (C.).

ಕುಮ್ಬು kumbu. 1. (fr. ಕುಡು 3). bending, bowing down; a bow, an obeisance (ತುಱುಕ್, ಮೊಟ್ಟು, ಮಣಿ, ಪೊಡವಡಿಕೆ, etc. ನಮಸ್ಕಾರ Śm. 34; T., M.). see Prv. s. ತೇಗು 1. — ಕುಮ್ಬಿಡು. -ಇಡು. to bow down, to do obeisance (Rsv. 13, 65; Śsv. 5, 55va.; T., M.).

ಕುಮ್ಬು kumbu. 2. decay (of dry trees or bamboos, My.; Tu.; see s. ಕುಮುಟು). ಮರಕ್ಕೆ ಕುಮ್ಬು ಹಿಡಿಯಿತು; ಮರ ಕುಮ್ಬಾಯಿತು (My.).

ಕುಮ್ಬೆ kumbe. a wall on a flat roof that serves for a balustrade (S. Mhr.; B. 2, 5; Te. ಕೊಮ್ಮ, T. ಕೊಮ್ಮೈ); cf. Sk. ಕುಮ್ಬ 1? 2, a parapet (Mr. E. Rice).

ಕುಮ್ಭ kumbha. = ಕುಮ್ಬ 2, ಗುಮ್ಬ. *a water-jar, a pot;* the sign of the zodiac Aquarius. 2, *the frontal globe on the upper part of the forehead of an elephant.* 3, *a fragrant resin* (= ಗುಗ್ಗುಲು; see ಧೂಪದ ಗಿಡ). 4, N. of a demon (C. Bp. 47, 21). 5, a measure of grain, commonly called a comb.

ಕುಮ್ಭಕ kumbhaka. stopping the breath by shutting the mouth and closing both nostrils with the fingers of the right hand (ನಾಸಿಕದಿ ನಿನ್ದ ಅನಿಲ Mr. 53).

ಕುಮ್ಭಕರ್ಣ kumbha-karṇa. N. of a rākṣasa, the younger brother of Rāvaṇa (J. 18, 7; Rām. 6, 26 sum.).

ಕುಮ್ಭಕಾರ kumbha-kāra. = ಕುಮ್ಬಱ, etc. *a potter.*

ಕುಮ್ಭಕುಚ kumbha-kuca. a breast resembling a water-pot (J. 16, 5).

ಕುಮ್ಭಕೋಣ kumbha-kōṇa. N. of a town in the Tamiḻ country (My.; T. ಕುಮ್ಬಗೋಣ).

ಕುಮ್ಭಜ kumbha-ja. = ಕುಮ್ಭಸಮ್ಭವ. (My.).

ಕುಮ್ಭಭೇದ kumbha-bhēda. a kind of water-pot. see ಮೊಗೆ.

ಕುಮ್ಭವಾದ್ಯ kumbha-vādya. an earthen vessel used for a drum (ಗುಮಟೀ ವಾದ್ಯ G.).

ಕುಮ್ಭಸಮ್ಭವ kumbha-sambhava. born in a water-jar: *Agastya.*

ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲ kumbha-sthala. = ಕುಮ್ಭತಳ. ಆನೆಯ ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲ (ಮೂರ್ಧಪಿಣ್ಡ, ಕುಮ್ಬ, ಎರಡು ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲದ ನಡುಬೀಡು Hlā.). see Si. 269.

ಕುಮ್ಭಾಣ್ಡ kumbha-aṇḍa. a class of demons. 2, N. of a ṛiṣi (My.).

ಕುಮ್ಭಿ kumbhi. *an elephant.* 2, *a pot.* 3, *the plant kaṭphala.* 4, a vessel for preserving grain.

ಕುಮ್ಭಿಕೆ kumbhike. *the plant Pistia stratiotes* Lin. see ನಿಱಡವು.

ಕುಮ್ಭಿನಿ kumbhini. the earth (Mr. 91; My. as ಕುಮ್ಬಿಣಿ).

ಕುಮ್ಭೀನಸ kumbhī-nasa. *a kind of snake* (Mr. 399).

ಕುಮ್ಭೀಪಾಕ kumbhī-pāka. a hell, in which the wicked are baked like potters' vessels, etc. (My.).

ಕುಮ್ಭೀರ kumbhīra. *a crocodile* (ನಕ್ರ, ಮೊಸಳೆ Mr. 410).

ಕುಮ್ಭೋದಯ kumbha-udaya. = ಕುಮ್ಭಜ. (R.).

ಕುಮ್ಭೋದ್ಭವ kumbha-udbhava. = ಕುಮ್ಭಜ. (My.).

ಕುಮ್ಮಕು kummaku. = ಕುಮಕಿ, etc. (My.; Si. 284. 445).

ಕುಮ್ಮಟಿ kummaṭa. = ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ, etc. a furnace. (My.).

ಕುಮ್ಮಟೆ kummaṭe. = ಕುಮ್ಮಟ, etc. (My.).

ಕುಮ್ಮಣ್ಣಿ kummaṇṇi. the membrum virile (My.).

***ಕುಮ್ಮರಿ kummari.** a suitable area in a thick jungle cut down entirely for the purpose of cultivation during rainy season. ಪರಶು ಶರನಿಕರದಿಂ ಕುಮ್ಮರಿಗಡಿದವೊಲೊಡನೆ ಕಡಿಯೆ Pb. 10, 88; ನೀಂ ಕೊಂಕಣ ನಾಡೊಳ್ ತುಂಗಭದ್ರನೆಮ್ಬ ಪೋದುಂಗಾಱನೆ ನೀಂ ಕುಮ್ಮರಿಯ ಸುಟ್ಟು ಪೋಗಿ Vr. 160, 1.

ಕುಮ್ಮಸು kummasu. = ಕುಮ್ಮಿಸು, ಗುಮಿಸು. to cause to pound (My.).

ಕುಮ್ಮಳಿಸು kummaḷisu. — ಬಾಮ್ಬಾವು ಎನಲ್ಕುಮ್ಮಳಿಪ ರಾಹು (Kk. 12; could it be ಉಮ್ಮಳಿಸು? or = ಕುಪ್ಪಳಿಸು 2?).

ಕುಮ್ಮಿಸು kummisu. = ಕುಮ್ಮಸು. (My.).

ಕುಮ್ಮು kummu. 1. = ಗುಮ್ಮು 1. to beat with a pestle, to pound (ಮುಸಲಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Grj. 2, 106 va.; T., M.; Te. ಕುಪ್ಪು, ಗುಪ್ಪು, ಗುಮ್ಮು; T. also ಕುಮ್ಮೈ; T. ಕುಮ್ಮಲ್, beating).

ಕುಮ್ಮು kummu. 2. pounding; a beat with a pestle (My.).

***ಕುಮ್ಮು kummu. 3.** to release the tension caused during a cough. ಕೆಮ್ಮಿ ಕುಮ್ಮಿದೊಡೆ ತೋಳೊಳೆ ಜೀವ ವಿಯೋಗ ಮಪ್ಪುದೆನ್ದು Pb. 4, 100; Ap. 1, 81.

ಕುಯ್ kuy. = ಕುಯಿ 2, ಕೊಯ್ 1, q. v. to cut, etc. (ತಿಱು Ct. II, 106; My.; T., M., Te. ಕೊಯ್). P. p. ಕುಯ್ದು (My.). ಕುಯ್ಮಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಛಿನ್ನ, ಛಾತ, ಲೂನ, ಕೃತ್ತ, etc. Si. 382).

ಕುಯಕ kuyaka. = ಕೊಯಕ. a cheat, etc. Tbh. of ಕುಹಕ(Śmd.II).

ಕುಯನ್ತ್ರ ku-yantra. a bad apparatus or machinery (Bp. 51, 55).

ಕುಯನ್ತ್ರಕ ku-yantraka. a bad machinist; a machinator (Bp. 27, 80).

ಕುಯಿ kuyi. 1. = ಕುಂಯಿ. (S. Mhr.).

ಕುಯಿ kuyi. 2. = ಕುಯ್, etc. P. p. ಕುಯಿದು (My.).

ಕುಯಿಲು kuyilu. = ಕೊಯಿಲು. cutting, reaping. 2, a tenon (My.; cf. ಕೂರು 1, ಕೂಲು). — ಕುಯಿಲಾಳು. -ಆಳು. a man employed for reaping (My.).

ಕುಯುಕ್ತಿ ku-yukti. a wicked device or scheme. (Bp. 40, 36; 54, 79).

ಕುಯಿಸು kuyisu. = ಕೊಯಿಸು, ಕುಯ್ಯಿಸು. to cause to cut, etc. (My.).

ಕುಯೋನಿ ku-yōni. a base womb, the womb of a low woman (Cpr. 7, 21. 22).

ಕುಯ್ಯ kuyya. a stick? (Te. ಕೊಯ್ಯ, wood; a staff, a stick; thing, wretch; see s. ಕೋಲ್). see ಇತ್ತಲೆಗುಯ್ಯ.

ಕುಯ್ಯಿಸು kuyyisu. = ಕುಯಿಸು, ಕೊಯ್ಯಿಸು, etc. to cause to cut, etc. ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿ ಎನ್ದು, ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಯ್ಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ಕುಯ್ಯುವಿಕೆ kuyyuvike. cutting, etc. (ವರ್ಧನ, ಛೇದನ Si. 387). ಹೊಲ ಗದ್ದೆ ಮುನ್ತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕುಯ್ಯುವಿಕೆ (ಲವ, ಅಭಿಲಾವ, ಲವನ 395).

ಕುಯ್ಯೋ kuyyō. = ಕೊಯ್ಯೋ. wailing (My.).

ಕುರ kura. = ಕುರು 1, etc. a boil. (C.).

ಕುರ kura. 1. probably a mistake for ಕುರು (Bp. 61, 30).

ಕುರ kura. 2. Tbh. of ಖುರ (Śmd. 338).

ಕುರಗ kuraga. an instrument of goldsmiths, etc., a sort of anvil (S. Mhr.; Mhr. ಖುರಾಯ್ರ್).

ಕುರಂಗ kuraṅga. a species of antelope; *an antelope, a deer* (ಸಾರಂಗ Nn. 34; ಹುಲ್ಲೆ Mr. 162). ತುರಂಗಕ್ಕೂ ಕುರಂಗಕ್ಕೂ ಸಮವೋ? (Prv.). 2, N. of a country (Bp. 6, 18; ಕುರುಂಗ?). 3, = ಕುರಂಜಿ, etc. (My.).

ಕುರಂಗಕ kuraṅgaka. *an antelope.*

ಕುರಂಗಧರ kuraṅga-dhara. the moon (Śśv. 5, 26). see ತರುಣ ಕುರಂಗಧರಧರ.

ಕುರಂಗನಾಭಿ kuraṅga-nābhi. musk. (R.).

ಕುರಂಗರಿಪು kuraṅga-ripu. a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159).

ಕುರಚಿ kuraci. = ಕುರಿಚಿ, etc. a chair. (My.).

ಕುರಂಜಿ kurañji. = ಕುರಂಗ, ಕುರನ್ದ, ಕುರುನ್ದ. Tbh. of ಕುರುವಿನ್ದ. the Corundum-stone, Spatum adamanticum, used for cutting and polishing diamonds (My.; Te. ಕುರಿಂಜಿ, ಕುರುವಿನ್ದ, ಕೊರಿವಿನ್ದ; T. ಕುರುನ್ದ; Mhr. ಕುರನ್ದ).

ಕುರಟಿಕೆ kuraṭike. = ಕುರಟಿಗೆ, ಕುರುಟಿಕೆ, ಕುರುಟಿಗೆ, ಕೊರಟಿಗೆ. — ಕುರಟಿಕೇ ಬೀಜ. the seeds of the Odina wodier (My.; Si. 142).

ಕುರಟಿಗೆ kuraṭige. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. — ಕುರಟಿಗೆಬೀಜ. (C.).

ಕುರಡ kuraḍu-a3. = ಕುರುಡ, etc. a blind man (C.).

ಕುರಡಿ kuraḍi. = ಕುರುಡಿ, etc. a blind woman. (C.). ಕುರಡೀ ಹಾವರಕ್ಕೆ ಮನೇ ಮನ್ದಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟರು (or ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟರು, Prv.). — ಕುರಡೀ ಕುಂಬಾರ. a kind of wasp that affixes its one-celled nest to walls, doors, etc. (S. Mhr.).

ಕುರಡು kuraḍu. = ಕುರುಡು, etc. blindness. (My.).

ಕುರಣ್ಟ kuraṇṭa. = ಕುರಣ್ಟಕ, ಕುರುಣ್ಟ, etc. (Sk.; R.).

ಕುರಣ್ಟಕ kuraṇṭaka. = ಕುರುಣ್ಟಕ. *the blossom of yellow amaranth or of a yellow kind of barleria.*

ಕುರನ್ದ kuranda. = ಕುರಂಜಿ, etc. (My.; Mhr.).

ಕುರಮ್ಬ kuramba. = ಕುರುಮ್ಬ. a mass. see ನಿ-.

ಕುರರ kurara. *an osprey* (ಕುರವಕ್ಕಿ Si. 174).

ಕುರರಿ kurari. a female osprey. (R.). 2, a sheep, an ewe (ಏಡಕೆ, ಮೇಷಿ, ಕುಱು Nr.).

ಕುರಲ್ kural. to cry, to shout (see ಕೊರಲ್). ಕುರಲ್ವ (Abh. P. 11, 147).

ಕುರವ ku-rava. a bad or harsh sound. 2, perhaps a mistake for ಕುರರ (Cpr. 5, 39 va.).

ಕುರವಕ kuravaka. = ಕುರುವಕ. the red cedar. (Śśv. 3, 35 va.; J. 8, 16). see ಮದರಂಗಿ.

ಕುರವಿ kuravi. N. of a plant (ಕವುರಿ Mr. 116).

ಕುರಳು kuraḷu. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a curl of hair. (C.; ಕೇಶ G.).

ಕುರಾಣ kurāṇa. = ಖುರಾಣ, ಖುರಾನು. (B. 5, 54; Mhr.).

ಕುರಿಚಿ kurici. = ಕುರಚಿ, ಕುರುಸಿ, ಕುರ್ಚಿ. a chair (My.; Mhr., H. ಖುರಚೀ. ಖುರಸೀ; M. ಕುಱುಸಿ).

ಕುರು kuru. 1. = ಕುರ, ಕುರುವು. a protuberance or excrescence on the body; a boil (ಗಡು Mr. 385; C.; M., T.; Te. ಕುರುಪು; Tu. ಕುರಿ; T., M. ಕುರು also: small-pox; prickly heat; *cf.* Sk. ಗುಲ, ಗುಲೀ?). ಬೆನ್ನ ಕುರು (ಪೃಷ್ಠಗ್ರನ್ಥಿ, ಗಡು Hlā.; ಪೃಷ್ಠಗ್ರನ್ಥಿ Mr. 385). ಕರಗುಗುಮರ್ ಏಟಿಪ್ಪೊರೆ ಎನಿಪ್ಪ ಕುರುವಂ ಬೇಗಂ (Śmd. 225). ಕೊಂಕುಟಿಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prv.).

ಕುರು kuru. 2. (Mhr. ಕುರಕುಟೀ, febrile symptoms; ಕುರಕುರ, grumbling in the belly). — ಕುರುಕುರಿರೋಗ. = ಕುರ್ಕುರಿರೋಗ. an internal disease among horses (C.).

ಕುರು kuru. = ಕುರ 1. N. of a people and their country (Bp. 6, 18). 2, Kuru, the ancestor of both Pāṇḍu and Dhṛitarāṣṭra (Śmd. 136. 291).

ಕುರುಂ kuruṁ. = ಕರುಂ. an imitative sound. — ಕುರುಂ ಕುರುಂ. rep. the sound produced in eating well parched grain or pulse (C.).

ಕುರುಕುಲ kuru-kula. the race of king Kuru (Śmd. 216).

ಕುರುಕುಲಾಧಿಪ kurukula-adhipa. the chief of the Kuru race (Śmd. 294).

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ kuru-kṣētra. the field of the Kurus, an extensive plain near Delhi, the scene of the battles between the Kurus and Pāṇḍus. (My.).

ಕುರುಜಾಂಗಲ kuru-jāṅgala. N. of a country and its people. (R.).

ಕುರುಜಾತ kuru-jāta. a descendant of Kuru (ಕೌರವ Mr. 263).

ಕುರುಜು kuruju. a frame-work of bamboo-slits covered with paper or cloth or leaves, used to put idols in, or by the bride and bridegroom to sit in (My.; C. Bp. 5, 2. 4; Śśv. 2, 42 va.; V. 5, 21 va.; Tu. ಕುರುಜಿ, ಗುರ್ಜಿ). ಕುರುಜು ಮೇರುವೆ ಇಲ್ಲ, ನೊರಜುಗಳ ಸ್ವರ ಹೆಚ್ಚು (Prv.) see ಬಲ್ಗುರುಜು, Prv. s. ಬುರುಜು.

ಕುರುಟಿಕೆ kuruṭike. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. a kind of plant. (My.). see ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಕೆ.

ಕುರುಟಿಗ kuruṭiga. the medicinal tree Wrightia antidysenterica, the seeds of which are used as a vermifuge (ಕುಟಜ,-ಕೊಡಸಿಗೆ G.). — ಕುರುಟಿಗನ ಬೀಜ. the seeds of the Wrightia (ಇನ್ದ್ರಯವ, ಇನ್ದ್ರಜವಿ G.).

ಕುರುಟಿಗೆ kuruṭige. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. a certain plant which is described as milky and thorny, with a fruit shaped like a ram's horn, and used as a medicine for the eyes, Odina wodier (ಅಜಶೃಂಗಿ, ವಿಷಾಣಿ Nr.; ಪ್ರಾಥು Mr. 147, two MSS. ಪ್ರಾದು). see ಹೆಗ್ಗುರುಟಿಗೆ. — ಕುರುಟಿಗೇ ಗಿಡ. the shrub Odina wodier (ಅಜಶೃಂಗಿ, ವಿಷಾಣಿ, ದುಷ್ಟಪುಚಿಟ್ಟಿ Si. 151). — ಕುರುಟಿಗೇ ಬೀಜ. = ಕುರಟಿಕೇ ಬೀಜ. (My.).

ಕುರುಡ kuruḍu-a3. = ಕುಡ್ಡ, ಕುರಡ. a blind man (ಅನ್ಧ, ಅನೇಡಮೂಕ Hlā.; ಅನ್ಧ, ಅದೃಕ್ Nr.; ಅನ್ಧಕ Nn. 85; ಅನ್ಧ Mr. 388; Si. 203. 433; C.; T., M., Tu.; Te. ಗುಡ್ಡಿ, blind). [ಕುರುಡಂ ಕಣ್ಬೆತ್ತವೋಲ್ ರಾಗದಿನ್ದ Pb. 9, 5]. ಕುರುಡ ಬಲ್ಲನೆ ಪಗಲನ್ ಇರುಳ? (Dp. 87). ಕುರುಡಂ ಕನ್ನಡಿಯಿಂ... ಕಾವ್ಯದಚ್ಚರಿಯಿಂ ಪಾಮರ... ಜಱುಯಲ್, ಸಿಂಹಕೆ ಗಾವಸಿಂಗಮ್ ಎಣೆಯೇ? (Śś. 103). ಕುರುಡ ಕಣ್ಣಱುಯ, ಕಿವುಡ ಕೇಳ್ದಱುಯ. — ಕುರುಡ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೂ ಒನ್ದೆ, ತೆಱೆದರೂ

ಒನ್ದೆ. — ಕುರುಡಗೆ ಹಗಲೇನು? ಇರುಳೇನು? — ಕುರುಡನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಕುರುಡನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ದೈವದ ಕಾವಲು. — ಕುರುಡನಿಗೆ ತರಡಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್. — ಕುರುಡರೊಳಗೆ ಮೆಳ್ಳನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ (Prvs.). see Ch. v. 17; Bp. 42, 5; 60, 42; B. 3, 49; ಕಡುಗುರುಡ, ಪುಟ್ಟುಂಗುರುಡ, ಹುಟ್ಟುಗುರುಡ.

ಕುರುಡತನ kuruḍatana. blindness (My.; B. 5, 177; Te. ಗುಡ್ಡಿತನ).

ಕುರುಡಿ kuruḍi. = ಕುಡ್ಡಿ, ಕುರಡಿ. a blind woman (C.; T., M.). ಕುರುಡಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಮನೇ ಗಡಿಗೆಗೆ ಮೂಲ. — ಕುರುಡೀ ಹಾದರವು ಊರ ಉಬ್ಬಸ (Prvs.).

ಕುರುಡು kuruḍu. = ಕುಡ್ಡು, ಕುರೆಡು, ಕುರುಳು 3. blindness, blind (C.; Tu., T., M.). [ಉಪಾಯಮಂ ಪಿಡಿವನ್ದಿತನೆ ವನ್ದಿ ಕುರುಡು ಕುಣ್ಪೆನ್ದಲಸದೆ Pb. 5, 46; Vr. 75, 23]. genitive ಕುರುಡ. ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡು (C.). ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಆ ಕುನ್ನಿಗಳು ಕುರುಡು ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 86). — ಕುರುಡ ಎತ್ತು. a blind ox. ಕುರುಡ ಎತ್ತಿಗೆ ಕರಡವೇ ಕೈಲಾಸ (Prv.). — ಕುರುಡ ಕಣ್ಣು. an eye destitute of the sense of seeing (C.). — ಕುರುಡ ಕುದುರೆ. a blind horse. ಕುರುಡ ಕುದುರೆಗೆ ಹುರಿದ ಹುರುಳಿ. — ಕುಣ್ಟ ಕುರುಡ ಕುದುರೆಗೆ ಹುಚ್ಚ ಹುರದ ಹುರಳಿ (Prvs.). — ಕುರುಡ ಗಜುಗ. a kind of gajuga plant (My.). — ಕುರುಡ ದೂಮ. the blind Dūma: N. ಕುರುಡ ದೂಮಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುರುಡ ನಾಯಿ. a blind dog. ಕುರುಡ ನಾಯಿ ಹೇಲು ಕಣ್ಡನ್ತೆ (Prv.). — ಕುರುಡ ಬಟ್ಟ. a blind baṭṭa. ಕುರುಡ ಬಟ್ಟರೇ, ನಮಸ್ಕಾರ. ಅನ್ದರೆ ಕುತನ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂಲವೋ? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುರುಡುಗಣ್ಣು. = ಕುರುಡ ಕಣ್ಣು. (My.). — ಕುರುಡೇಟು. -ಏಟು. a random or bad shot. ಕುರುಡೇಟು ತರಡು ತಗಲಿತು (Prv.).

ಕುರುಣೆ kuruṇe. tenderness. (T. ಕುರುಳೈ). — ಕುರುಣೆವಱು. -ಮಱು. a tender, feeble young one (Cpr. 8, 4 va.).

ಕುರುಣ್ಟ kuruṇṭa. = ಗೊರಟೆ, ಗೋರಟೆ, ಗೋರಣ್ಟ, ಗೋರಣ್ಟೆ. = ಕುರುಣ್ಟಕ, q. v.

ಕುರುಣ್ಟಕ kuruṇṭaka. *the yellow variety of amaranth.* 2, *a yellow species of barleria, Barleria prionitis* L.

ಕುರುದಣ್ಡ kuru-daṇḍa. see ಅಟ್ಟಗೋಲ್ s. ಅಟ್ಟ 2.

ಕುರುನಾಯಕ kuru-nāyaka. the leader of the Kurus (Śmd. 64 Mdb.).

ಕುರುನ್ದ kurunda. = ಕುರಂಜಿ, etc. a kind of hard stone. (My.). ಕುರುನ್ದದ ಕಲ್ಲಿನ ಪುಡಿ (B. 4, 158).

ಕುರುಪತಿ kuru-pati. the lord of the Kurus (Śmd. 77. 151).

ಕುರುಪಿ kurupi. N. of a woman. see ತಿರು-.

ಕುರುಪೆ kurupe. Tbh. of ಕೃಪೆ. (S. Mhr.).

ಕುರುಪ್ರಭು kuru-prabhu. the ruler of the Kurus (Śmd. 288).

ಕುರುಬೆ kurube. = ಕುರುಮ್ಬೆ. a tender, young cocoanut, or unripe fruit of the cocoanut tree (My.; M. ಕುರುಮ್ಬ, T. ಕುರುಮ್ಬೈ; T., M. ಕುರು, to sprout, shoot).

ಕುರುಮ್ಬ kurumba. = ಕುರಮ್ಬ. a mass. see ನಿ-. *cf.* ಕುಟುಮ್ಬ.

ಕುರುಮ್ಬೆ kurumbe. = ಕುರುಬೆ. (My.).

ಕುರುರಾಜ kuru-rāja. the king of the Kurus. (Śmd. 171).

ಕುರುವಕ kuruvaka. = ಕುರವಕ. *the crimson sort of amaranth.* 2, *a purple species of barleria.* 3, the red cedar, a shrub, Erythroxylon monogynum Roxb. (St. & Pl.).

ಕುರುವಿನ್ದ kuruvinda. = ಕುರಂಜಿ, etc. *the fragrant grass Cyperus rotundus* Lin. 2, *vermilion* (ಹಂಸಪಾದ, etc. Mr. 102). 3, a ruby (ಕೆಮ್ಪುರಲ್, ರನ್ನವರಲ್, ಕಿಸುಗಲ್ Kk. 47; Śm. 68). 3, the Corundum-stone (My.; Te.).

ಕುರುವಿಸ್ತ kuru-vista. *a pala of gold,* a weight of gold equal to about 700 troy grains.

ಕುರುವು kuruvu. = ಕುರು 1, etc. (My.). ಸಣ್ಣ ಕುರುವು (ಪಿಟಕ G.). ಕುರುವಿನಷ್ಟು ನೋವಿಲ್ಲ, ನೋಡ ಬರುವ ನಾರಿಯಿಲ್ಲ (Prv.).

ಕುರುವೇರ್ kuru-bēr. = ಕೊಳವೇರ್. a plant with fragrant roots, the cuscus-grass, Andropogon muricatus Retz., or A. aromaticus Roxb. (St. & Pl.); Andropogon shoenanthus Lin. (ಬಾಲ, ಹ್ರೀವೇರ, etc., ಮುಡುವಾಳ Si. 152). (T.; Te. ಕುಱುವೇಱು).

ಕುರುವೈರಿ kuru-vairi. the enemy of the Kurus: Bhīma (ವಾಯುಪುತ್ರ, ವೃಕೋದರ, ಭೀಮ Mr. 264).

ಕುರುಸಿ kurusi. = ಕುರಿಚಿ, etc. (S. Mhr.).

ಕುರುಸೈನ್ಯ kuru-sainya. the army of the Kurus (Mr. 263).

ಕುರುಳ್ kuruḷ. 1. = ಕುರುಳು 1, ಕುಳ್ರ್ 1. a curl or lock of hair [ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ದೇಸಿಯನಾವಗಮಿಾವ Pb. 2, 17; Ap. 2, 65]; (Śmd. 59; Abh. P. 3, 157; 15, 5; Śsv. 3, 47; J. 8, 17; 19, 25; M. ಕುರುಳ್, ಕುಱುಳ್; T. ಕುರಲ್, ಕುರುಳ್, ಕೂರಲ್, ಚುರುಳ್; Te. ಕುರುಲು; Tu. ಕುರುಮ್ಬಿಲ್; Sk. ಕುರಲ, ಕುರುಲ; Mhr. ಕುರಳ; *cf.* ಸುರುಳ್); hair (ನವಿರ್, ಕೂದಲ್ Śm. 71. 111). ಕುರುಳ್ ಕೊಂಕಾಯ್ತು (Śmd. 60). ಕುರುಳ್ಗೆ (52. 139). ಕುರುಳ್ಗಳ್ (52. 116). ಕುರುಳ್ಗಳ ಕರ್ಪು (170). ನೊಸಲೊಳ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳ್ಗಳ್ (ಅಲಿ Mr. 320). see ನಿಱುಗುರುಳ್, ಸುರ್ಕುಂಗುರುಳ್. — ಕುರುಳ್ದುಮ್ಬಿ. -ತುಮ್ಬಿ. curls regarded as black bees (V. 5, 14 va.). — ಕುರುಳ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a tassel or tuft of hair (J. 18, 35).

ಕುರುಳ್ kuruḷ. 2. = ಕುರಳು, ಕುರುಳು 2, ಕುಳ್ರ್ 2, ಕುಳ್, ಕುಳ್ಳು 1. a cake of dried cow-dung (ಗೋಮಯ ಪಿಣ್ಡ Śm. 111).

ಕುರುಳಿ kuruḷi. [horse gram. T. ಕೊಳ್ಳು; Tu. ಕುದು]. see ಚಿನುಕುರುಳಿ.

ಕುರುಳು kuruḷu. 1. = ಕುರುಳ್ 1, etc. (My.). ನೊಸಲನ್ ಅಲೆವ ಕುರುಳು (ಭ್ರಮರಕ Hlā.). ಕುರುಳು ಹಣಿದ ಜಡೆ (ಜಟೆ, ಲಗ್ನಕಚ Si. 415). see Bp. 5, 30; ಪಣೆಕುರುಳು, ಮುಂಗುರುಳು. — ಕುರುಳುಗೂದಲು. -ಕೂದಲು. a lock of hair; curly hair (ಅಲಕ, ಚೂರ್ಣ ಕುನ್ತಲ Nr.).

ಕುರುಳು kuruḷu. 2. = ಕುರುಳ್ 2, etc. (My.). ಕುರುಳಿನ ಬೆಂಕಿ (ಕರ್ಷು G.). ಉರಿ ಹಚ್ಚುವ ಕುರುಳು (ಬೆಱಣಿ G.).

ಕುರುಳು kuruḷu. 3. = ಕುರುಡು. (Bp. 8, 11).

ಕುರುಳೆ kuruḷe. an earthen vessel with a wide mouth, used for churning, etc. (My.; ಅವಕುಟ Mr. 211).

ಕುರುಳ್ಚು kuruḷcu. to shake or brandish a weapon (ಶಸ್ತ್ರಸಂಚಾಲನ Śmd. Dh.; V. 42, 23 va.). ಕಲಿಗಳ್ ಕರತಲದಿನ್ ಒಱೆಗಳೆದು ಕುರುಳ್ಚುವ ಕೆಯ್ದುಗಳ ಬಳ್ಳಿವೆಳಗು (Rśv. 13, 77 va.).

ಕುರೂಪ ku-rūpa. ill-made, ugly; ugliness. (B. 4, 223).

ಕುರೂಪಿ kurūpi. deformed, ugly; frightful; an ugly person. (Bp. 18, 69).

ಕುರೂಪು kurūpu. Tbh. of ಕುರೂಪ. (ರೂಪಹೀನವಾದುದು, ವಿಕಟ Nn. 146).

ಕುರೆ kure. an imitative sound. (T. ಕುರೈ, sound). — ಕುರೆ ಕುರೆ. rep. a sound used in calling a dog (S. Mhr.). — ಕುರೊ ಕುರೊ. = ಕುರೆ ಕುರೆ. (My.).

ಕುರೆ kure. pure silver (Mhr., S. Mhr.).

ಕುಱಚಿ kuṟaci. ಕುಱಚೆ. = ಕುಱುಚು. (Te. ಕುಱುಚ; Tu. ಕುಚ್ಚಿ). — ಕುಱಚಿಕಾಡು. a jungle of small trees (My.). — ಕುಱಚಿಗಿಡ. a small tree, a shrub (My.).

ಕುಱಬ kuṟaba. = ಕುಱುಬ 1. (My.).

ಕುಱಬತನ kuṟabatana. = ಕುಱುಬತನ. (My.).

ಕುಱವ kuṟava. = ಕುಱುವ 1. see ನಡುಗುಱವ.

ಕುಱಳ್ kuṟaḷ. = ಕುಳ್ಳು 2. shortness; littleness; a distich or couple of lines; a Tamiḻ poem written in such distichs by Tiruvaḷḷuvar (T.; B. 4, 130).

ಕುಱಿ kuṟi. 1. to mark, to mark out; to take note of, to give attention to, to regard, to mind (My. in ಕುಱಿತು ಕೊಳ್ಳು to mind; T.; Te. ಗುಱಿಂಚು; *cf.* ಕೂನ್ 3, ಕೂರ್ 2, ಕೋಱು 1). P. p. ಕುಱಿತು (Śmd. 287 Cm.). [ಕುಱಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ Kr. 1, 38; ಈ ತೆಱದಿತಿಹಾಸ ಕಥೆಯ ನೊಪ್ಪಿಸೆ ಕುಱಿತಂ Pb. 14, 51]. ಕುಱಿತು is commonly looked upon as a particle: with a view to, etc. (ಪ್ರತಿ Nr.; Te. ಕುಱಿಂಚಿ, ಕೂರ್ಚಿ). ನಡುವೆಮ್ಬುದು ಶರೀರಮಧ್ಯಮಂ ಕುಱಿತು (o. r. ಕುಱಿತ್ತು) ದಿಗ್ವಾಚಕಮ್ ಅಲ್ತು, ಮಧ್ಯಮಂ ಕುಱಿತು ದಿಗ್ವಾಚಕಂ (Śmd. 135). ಭಾಲಾಕ್ಷನಂ ಕುಱಿತು ಪುತ್ರನಂ ಬೇಡಿ (G. Bp. 47, 2). ಮೈಥುನವನ್ನು ಕುಱಿತು (ಮೈಥುನಮ್ಪ್ರತಿ Si. 57). see Kāvy. I, 5, 48; Ch. v. 57; B. 4, 18. 157. 199; 5, 2; Si. 69. 362.

ಕುಱಿ kuṟi. 2. = ಗುಱಿ. a mark, a sign; aim; an object of aim, a butt (ಕುಱುಪು Śmd. II; ಕುಱುಪು Kk. 86, o. r. ಗುಱಿ; T.; Te. ಗುಱಿ; *cf.* ಗುಱುತು, ಗುರ್ತು; Tu. ಗುರ್ತು; see ಕೊಱಚು 1). [—ಕುಱಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. ಧೀರ ಸತ್ತ್ವರೞಿದುಂ ಕುಱಿಗೊಣ್ಡು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ Kr. 1, 126. — ಕುಱಿ ಮಾಡು. ಈ ಕುಱಿಪನೆ ಕುಱಿಮಾಡಿ ಪೇೞ್ಗೆ ಕಬ್ಬಮುಂ Kr. 1, 137].

ಕುಱಿ kuṟi. 3. = ಕೊಱಿ 4. a sheep; a ram (ಅವಿ, ಊರ್ಣಾಯು, ಉರಭ್ರ, ಮೇಷ, etc. Hlā., Mr. 184; ಏಡಕೆ, ಕುರರಿ, ಮೇಷಿ Nr.; C.; Tu. ಕುರಿ; T., M. ಕೊಱಿ, Te. ಗೊಱ್ಱೆ). ಕುಱಿಯ ಹಾಲು (ಅವಿಸೋಢ, ಅವಿದೂಸ Hlā., Mr. 184). ಕುಱಿಗಳ ಗುಮ್ಪು (ಔರಭ್ರಕ Si. 324). ಕುಱಿಯ ಬಣ್ಣೆ (ಊರ್ಣೆ 419). ಕುಱಿ ಕಚ್ಚಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಱುವದೇ ತನಿರಸವ? (Sp.). ಕುಱಿ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟು ಕುಱುಬಗೆ ಲಾಭ.— ಕುಱಿ ಸತ್ತು ಮೂಱು ತಿಂಗಳಾಯಿತು, ತೊಗಲ ಹದಾ ನೋಡೆ!—ತೋಳಾ, ಕುಱಿ ಕಾದೀಯಾ? ಅನ್ದರೆ ಸಮ್ಬಳವೇ ಬೇಡ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 28, 8; J. 5, 72; ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. — ಕುಱಿಕೂದಲು. wool (C.). — ಕುಱಿಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a sheep-thief (Bp. 31, 23). — ಕುಱಿಗಾವ. -ಕಾವ. a watcher or tender of sheep, a shepherd (My.). see ಬಾಮ್ಪು. — ಕುಱಿಗಿಡ. a creeper said to be an antidote to snake-bites, Aristolochia bracteata Retz. (St. & Pl.). — ಕುಱಿಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to slaughter or kill sheep (Dp. 156, 4). — ಕುಱಿತಲೆ. a sheep's head (Bp. 54, 51). — ಕುಱಿತುಪ್ಪಟ. = ಕುಱಿಕೂದಲು. (My.). — ಕುಱಿದಱಿ. -ತಱಿ. 1. to cut down or slaughter sheep or something as if it were a sheep (Bh. 1, 19, 9). 2, such an act; [—ಕುಱಿದಱಿದಱಿ. — ತಱಿ. to cut down as if it were sheep. ವಿಷಪನ್ನಗನಂ ಪನ್ನತನನೆಡೆಯೊಳಗಿಂ ತನ್ನ ಗರುಡಾಸ್ತ್ರದಿನ್ದೆ ಕುಱಿದಱಿದಱಿದಂ Pb. 12, 205]; (Cpr. 10, 74 va.; J. 22, 40; Bh. 4, 4, 102; *cf.* ಕುಱಿದಱು). — ಕುಱಿಮನ. a sheepish, cowardly disposition (Bh. 3, 19, 14). — ಕುಱಿಮನ್ದೆ. a flock of sheep (My.). — ಕುಱಿಮಱಿ. a lamb (C.; B. 5, 262). — ಕುಱಿವಾನಿಸ. -ಮಾನಿಸ. a sheepish, foolish man (Śśv. 5, 19). — ಕುಱಿಹಟ್ಟಿ. a sheepfold (C.). — ಕುಱಿಹಿಣ್ಡು. a flock of sheep (C.). ಕುಱಿಹಿಣ್ಡಿಗೆ ತೋಳ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕುಱಿಹೋತ. a ram. ಕುಱುಬನ ಕುಱಿ ಹೋತ ಬಾವಿಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕುಱಿಕೆ kuṟike. a village (? T. ಕುಱಿಚ್ಚಿ, an additional appellation of villages or towns). see ಪಾಲ್ಕುಱಿಕೆ.

ಕುಱಿತನ kuṟitana. a sheepish, foolish disposition (Rām. 4, 3, 24).

ಕುಱಿತು kuṟitu. P. p. of ಕುಱಿ 1, q. v.

***ಕುಱಿಪ kuṟipa.** = ಕುಱಿಪು. a sign, etc. ಎನ್ದು ಮನದ ಮಱುಕಮುಮನೆರ್ದೆಯ ಕುದಿಪಮುಮಂ ಬಗೆಯ ಕುಱಿಪಮುಮಂ ಮೆಯ್ಯ ಬಡತನಮುಮನಱಿಯೆ ತೋಱಿ ನುಡಿದೊಡೆ Pb. 4, 63 va.

ಕುಱಿಪು kuṟipu. = ಕುಱಿ 2. a mark, etc. (T. ಕುಱಿಪ್ಪು). [ಕುಱಿತನ್ತೆ ಪೇೞ್ದ ನಾಲ್ಕುಂ ಕುಱಿಪುಗಳಿನ್ದಱಿದು ಪರರ ದೋಷಂಗಳುಮಂ Kr. 1, 67; Ap. 6, 92]. ನಾರಾಯಣನೆಮ್ಬಾತನ ಕುಱಿಪು ಶ್ರೀವತ್ಸನ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.).

ಕುಱು kuṟu. = ಕಿಱಿ, etc. (Śmd. 214. 215). smallness, etc. (T., M.; Te. ಕುಱು, ಕುಱ್ಱ). — ಕುಱು ಕುಱು. rep. with extreme smallness (Grj. 7, 12). — ಕುಱುಗಡ್ಡ. (Śmd. 218). a short beard. — ಕುಱುಗಣ್ಬು. (Śmd. 218), a small bundle. — ಕುಱುಗಿಡ. (Śmd. 215. 218). a small tree. — ಕುಱುಗಿಣ್ಣು. a small joint (of sugar-cane, bamboo, etc., My.). — ಕುಱುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. (Śmd. 218). a small hand. 2, = ಕುಱುಗೆಯ್ಯಿ 2. (ಅಪಸ್ಕರ Mr. 286). — ಕುಱುಗೆಯ್ಯಿ. -ಕೆಯ್ಯಿ. = ಕುಱುಗೆಯ್. a small hand. 2, the fore-part of a carriage (ಅಪಸ್ಕರ, ರಥಾಗ್ರ Hlā. 2, 293 MS.). — ಕುಱುದಡಿ. (Śmd. 218). a short stick or cudgel. — ಕುಱುದಱಿ. -ತಱಿ. (Śmd. 218). a small knife or sword. — ಕುಱುವಜ್ಜೆ. -ಪಜ್ಜೆ. a small step (V. 29, 26). — ಕುಱುವಡೆ. -ಪಡೆ. (Śmd. 218). a small army.

ಕುಱುಕು kuṟuku. = ಕುಱುಂಕು (Śmd. 48), ಕೊಱಕು, etc. to bite, to gnaw, to nibble, etc. [ಈಡಾಡಿದ ಕೂಳಮ್ಬಲಿಯ ನಾಯ್ಗು ಕುಱುಕುವ ಹೇಸಿದೈವಂಗಳ ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ ನಿರರ್ಥ ಕೆಡಬೇಡ Bv. 554]; (ಖಾದನ Śmd. Dh.; My.; T., M. ಕೊಱಿ; Te. ಕೊಱುಕು).

ಕುಱುಕುಳಿ kuṟu-kuḷi. a detracter, a slanderer (?). (Śmd. 239).

ಕುಱುಕೆ kuṟuke. = ಗುಱಕೆ, ಗುಱುಕು, ಗೊಱಕು, ಗೊಱಕೆ, ಗೊರ್ಕೆ. snoring (R.; Tu. ಕುರೆಪು, ಕೊರೆಪು, to snore; T. ಕುಱಟ್ಟೈ, ಕೊಱುಕ್ಕೈ; M. ಕುರ್ಕು, ಕೂರ್ಕ; Te. ಗುಱಕ, ಗುಱು, ಗೊಱಕ).

ಕುಱುಗಣಿ kuṟugaṇi. = ಕೂಕಣಿ, ಕೂಗಟೆ 2, ಕೂಗಣೆ, ಕೊಗ್ಗು, ಗುಗ್ಗು. the state of being diminished, grown short, or worsted (R.). 2, that is diminished; that has been thickened by boiling or evaporating (T. ಕುಱುಗು, ಕುಱುಕ್ಕು, M. ಕುಱು, ಕುಱುಕ, to diminish, etc.; to thicken by boiling, be boiled away); the serum of the ear, ear-wax (R.; T. ಕುಱುಮ್ಬಿ, M. ಚೆಪ್ಪಿ, Te. ಗುಬಿಲಿ, ಗುಲಿಬಿ, ಗುಲಿಮಿ).

ಕುಱುಂಕು kuṟuṅku. = ಕುಱುಕು. (Śmd. 48).

ಕುಱುಚು kuṟucu. = ಕುಱಚಿ, ಕೂಚು 1, ಗುಜ್ಜು, ಗುಜುಱು, ಗುಜ್ಜು 2, ಕೊಂಚ. the state of being diminished, etc.; smallness; dwarfishness; small, etc. (My.; ವಾಮನ, ನ್ಯಕ್, ನೀಚ, ಖರ್ವ Si. 372; Te. ಕುಱುಚು).

ಕುಱುಜೆ kuṟuje. = ಕುಜ್ಜೆ. an unripe fruit of the jack tree (My., occasionally). [Tu. ಗುಜ್ಜೆ].

ಕುಱುಪು kuṟupu. = ಕುಱ್ಪು, ಕುಱುವು, ಕುಱುಹು. a mark, a sign, a token; a characteristic; acquaintance (ಅಂಕ Ct. I, 48; ಕುಱುಹು Ct. II, 106; ವತ್ಸ, ಕುಱುಹು Nn. 110; ಅಭಿಜ್ಞಾನ Mr. 37; ಕೂನ್ Śm. 63. 100; Kk. 57, o. r. ಕೂನ; ಕೂನ Śs.; *cf.* ಗುಱುತು, ಗೊತ್ತು). [ಕುದುರೆ ಬಣ್ಣದಿಂ ರಥದ ತೋರ್ಕೆಯಿನೆತ್ತಿದ ಚಿತ್ರಕೇತುವೃನ್ದದ ಕುಱುಪಿನ್ದದಗ್ರ ರಥ ಚೋದಕ ಚಿಹ್ನದಿನಾತನೀತನೆಮ್ಬುದನಱದು Pb. 10, 87]. ಲಿಂಗನಮ್ ಎಮ್ಬುದು ವಸ್ತುವಿನ ಕುಱುಪಂ ಪೇೞ್ವುದು (Śmd. 154). ಶ್ರೀವೃಕ್ಷನಮ್ ಎಮ್ಬ ಕುಱುಪನುಳ್ಳ ಕುದುರೆ (ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಕಿ Hlā.). see Abh. P. 10, 8; J. 12, 29; 19, 39; 23, 56; 28, 30. 33; 30, 49. — ಕುಱುಪ. -ಅ 3. one who has a mark. see ಎರಳೆ ಗುಱುಪ. — ಕುಱುಪಿಡು. -ಇಡು. to mark; to indicate; to define; to consider; to observe, to see (ಲಕ್ಷಿಸು Śmd. 334. 335 Cm., J. 6, 48). — ಕುಱುಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಕುಱುಪೊನ್ದು. (C. Bp. 31, 53). — ಕುಱುಪೊನ್ದು. -ಒನ್ದು. a mark or sign to be obtained (Śsv. 2, 95).

ಕುಱುಬ kuṟuba. 1. = ಕುಱಬ, ಕುಱುಮ್ಬ 1. see ನೊಣಬ, ಸಾದಕುಱುಬ, and ಹೆಗ್ಗಡೆ. a man of the shepherd caste, a shepherd (who worships the mailāra liṅga and the masaṇi, ಜಾಬಾಲ, ಅಜಾಜೀವ Nr.; ಬಾಮ್ಬ Ct. I, 61; C.; Si. 339; ಗೊಲ್ಲ Bp. 20, 10. 12; see s. ಕೋವ 1 & ಬಾಮ್ಬ 1; Te. ಕುರುಪೆ, ಕುರಮ; T., M. ಕುಱುಮ್ಬ). 2, a stubborn, foolish man (ಮೂಢಚಿತ್ತ Bhn. 61; C.; M. ಕುಱುಮ್ಬ). ಕುಱುಬನ ಕುಱಿಹೋತ ಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ.— ಕುಱುಬನ ಮನ್ದೇ ತೋಳ ಕಾದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Bp. 20, 12; B. 4, 144; 5, 122; ಕಮ್ಬಳಿ-, ಕಾಡು-, ಬೆಟ್ಟದ-, ಹಾಲು-. — ಕುಱುಬನ ಗಡ್ಡೆ. a perennial creeping plant, forming large, roundish, prickly heads of flowers close to the earth, Lepidagathis cristata Willd. (Z.). — ಕುಱುಬಹೆಗ್ಗಡೆ. a chief among shepherds (My.).

ಕುಱುಬ kuṟuba. 2. = ಕಿಱುಬ, etc. see ಕತ್ತೆ-, ಕತ್ತೆ ಗುಱುಬ.

ಕುಱುಬ kuṟuba. 3. = ಕುಱುಮ್ಬ 2. a potter (see s. ಕೋವ 1).

ಕುಱುಬಗಿತ್ತಿ kuṟuba-gitti. a Kuṟuba woman (C., also ಕುಱುಬಗಿತಿ).

ಕುಱುಬತನ kuṟubatana. = ಕುಱಬತನ. the profession of a shepherd (My.). 2, stubbornness; foolishness (My.).

ಕುಱುಬತಿ kuṟubati. = ಕುಱುಬಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಕುಱುಬಿತ್ತಿ kuṟubitti. = ಕುಱುಬತಿ. (My.).

ಕುಱುಮ್ಬ kuṟumba. 1. = ಕುಱುಬ 1. 2, a man belonging to a fort (ಅಡಂಗಾಯ್ತು, ಕೋಟ್ಟೆವಳ Kk. 37, Śm. 45; T. ಕೊಱವ, ಕೋ, a headman, king; ಕುಱುಮ್ಬು, a fort; T., M. ಕುಱು, a hill; Tu. ಕುತ್ತ, steepness; T., M. ಕುಱುಪ್ಪ, a chief). 3, a caste of mountaineers (T., M.; B. 4, 130; see s. ಕೊಱಚ).

ಕುಱುಮ್ಬ kuṟumba. 2. = ಕುಱುಬ 3. see s. ಕೋವ 1 & ಬಾಮ್ಬ 1.

***ಕುಱುಮ್ಬ kuṟumba. 3.** a plateau, a hillock? an eminence. ಮೂವತ್ತಾಱು ಗಾವುದದಗಲದ ಬೀಡಿಂಗೆ ವಾಸ್ತುವಿಭಾಗ ಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕುಱುಮ್ಬುಗಳೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿದಾಗಳ್ Ap. 12, 68 va.

ಕುಱುಮ್ಬಿ kuṟumbi. (Śmd. 48, o. r. ಕುಱುಮ್ಬು).

ಕುಱುಮ್ಬಿತಿ kuṟumba-iti. a Kuṟumba woman (Śmd. 244).

ಕುಱುಮ್ಬು kuṟumbu. = ಕುಱುಮ್ಬಿ, q. v. stubbornness; foolishness (My.; T. wickedness). [ಮಲೆ ತಲೆದೋಱದೆನ್ದುದನೆ ಕೊಟ್ಟುದಡಂಗವುಡಂಗಿ ಬನ್ದೊಡ್ಡೊಕ್ಕಲಿಗವೆಸರ್ಗೆ ಪೊಣ್ದುದು ಕುಱುಮ್ಬು ತಱುಮ್ಬುದೆ ಮಿಕ್ಕ ಶತ್ರುಮಣ್ಡಳಿಕರೆ ಮಿತ್ರಮಣ್ಡಳಿಕರಾದರ್ Pb. 2, 90].

ಕುಱುಮ್ಬುಗಾಱ kuṟumbu-gāṟa. a stubborn man (My.).

ಕುಱುವ kuṟuva. 1. = ಕುಱವ, ಕುರ್ವ. (a hill, see s. ಕುಱುಮ್ಬು 1), an island [Tu. ಕುದುರು an islet]. (ದ್ವೀಪ, ಅನ್ತರೀಪ, ಉದಕದ ನಡುವಣ ತೆವರು Nr.). ಸುತ್ತುಂಗಡಲು ಹರಿದ ಕುಱುವ (ಅನ್ತರೀಪ Hlā.). see Bh. 1, 12, 5; 2, 4, 10; ಕುತ್ತೆಸಳುಗ್ಗುಱುವ, ನಡುಗುಱುವ.

ಕುಱುವ kuṟuva. 2. = ಕಿಱುಬ, etc. see ಕತ್ತೆಗುಱುವ.

***ಕುಱುವಡಿ kuṟuvaḍi.** a small clean cloth usually made of silk or fibre considered pure (ಕುಱು + ಮಡಿ). ಜಲದೇವತೆಗಳ್ ನಿಱಿವಿಡಿದುಡಲ್ ನಿಮಿರ್ಚಿದ ಕುಱುವಡಿಯ ತರಂಗದನ್ತೆ ಬಮ್ಬಲ್ದೆರೆಗಳ್ Pb. 5, 57.

ಕುಱುವು kuṟuvu. = ಕುಱುಪು, etc. (Bp. 35, 22; Rām. 4, 2, 21).

ಕುಱುಹು kuṟuhu. = ಕುಱುಪು, etc. a mark, a sign, etc. (ಅಂಕ, ಲಾಂಛನ, ಚಿಹ್ನ, ಲಕ್ಷಣ Nr.; ದೋಷ Hlā.; Nn. 15; ಕಲಂಕ, ಲಕ್ಷ್ಮ 86; ಅಂಕ 114; ಕೂನ Śs.; C.). [ಹಱಕೆಯ ಹೊಯಿಸಿ ಕುಱುಹ ಪೂಜಿಸುವರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 206]. ಆ ದೇವಮಣಿಯೆಮ್ಬ ಕುಱುಹಿರಲ್ (ಅಶ್ವಂ) ಶ್ರೀವತ್ಸಕನ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 276). ಜಾಣನ ಆ ಕುಱುಹು ಬೇಱೆ (Sp.). see Grj. 5, 38; 5, 42 va.; 8, 37; Bp. 6, 11; 16, 6; 18, 3; 40, 70; 49, 44; 57, 32; B. 4, 59. 219; ಕಂಗುಱುಹು, ಕಣ್ಣುಗುಱುಹು. — ಕುಱುಹಿಡು. = ಕುಱುಪಿಡು. (ಕಾಣ್ Śmd. 93; Grj. 5, 42; J. 17, 56). — ಕುಱುಹುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to mark out, to show (J. 6, 49). — ಕುಱುಹುದಾಣ. -ತಾಣ. a pimp's house (ತಾಹೆ, ತಾವು Kk. 57).

***ಕುಱುಳು kuṟuḷu.** = ಕುರುಳ್ 1. a curl of hair. ಮೈಲಾರನಾರಾಧಿಸಿ ಕುಱುಳು ಬೆರಳ ಕಡಿಸಿಕೊಣ್ಡು ನಾಯಾಗಿ ಬಗುಳುತ್ತಿಪ್ಪರು Cv. 228.

ಕುಱೆ kuṟe. = ಕೊಱೆ 7, etc. clothes, raiment, etc. see ಉಡುಗುಱೆ.

***ಕುರ್ಕು kurku.** = ಕುಕ್ಕು 5. a kind of bird. ಕುರ್ಕುಗಿಳಿ ಪುರುಳಿ ಪೆಂಗುರು ಕಾರಣ್ಡಮೂನ್ದೆ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯು ಗಗನಚರಂ Vr. 97, 9.

ಕುರ್ಕುರ kurkura. = ಕುಕ್ಕುರ. *a dog.*

ಕುರ್ಕುರಧ್ವನಿ kurkura-dhvani. barking. see ಬಗುಳ್.

ಕುರ್ಗಿಸು kurgisu. = ಕುಗ್ಗಿಸು, ಕುಱ್ಗಿಸು. to cause to be bent, contracted, shrunk, etc. (ಸಂಕೋಚ Śmd. Dh.).

ಕುರ್ಗು kurgu. 1. = ಕುಗ್ಗು 1, etc., ಕುಱ್ಗು. to bend (v. i.), to shrink, etc. [ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಸುರುಳ್ದು ಕುರ್ಗಿದ ಕಱಂಗಿದ ಪೇಚರನಂಗಮಂ Ap. 2, 59]; (Grj. 5, 20; 7, 13; Rsv. 5, 94; Śsv. 4, 78). ಕುರ್ಗಿದುದು (Śmd. 50). ನಿಜಸೈನ್ಯಭಾರದಿನ್ದೆ ಎಣ್ದೆಸೆಯಾನೆಗಳ್ ಕುಸಿದು ಕುರ್ಗಿದುವು (225).

ಕುರ್ಗು kurgu. 2. the state of being bent, etc.; a hump. ಶರೀರಕುರ್ಗು (ಕೂನ್ Śm. 100).

ಕುರ್ಚಿ kurci. one who has been deprived of (something) by cutting (see ಕೊಱೆ 1). see ಮೂಗುರ್ಚಿ.

ಕುರ್ಚಿ kurci. = ಕುರಿಚಿ, etc. a chair. (C.; H.; B. 4, 188; 5, 140; Si. 231).

ಕುರ್ಚಿಕೆ kurcike. = ಕೂರ್ಚಿಕೆ. inspissated milk (ತುಪ್ಪದ ಅವುಗಂಗಳು Mr. 216, o. rs. -ಅವುಗುಗಳು & ಕೂರ್ಚಿಕೆ).

ಕುರ್ಚಿಗೆ kurcige. a weeding hook (S. Mhr.; *cf.* ಕುಱು 1 No. 2, ಕುಬಕು; Mhr. ಖುರಪಣೀಂ, to grub up).

ಕುರ್ಣಿ kurṇi. a kind of plant. see ಕಪ್ಪು-.

ಕುರ್ವ kurva. = ಕುಱುವ 1, etc. (J. 32, 25. 37).

ಕುರ್ವಾಣ kurvāṇa. doing, making, etc. see ಪಿ-.

ಕುರ್ವಾಣತೆ kurvāṇate. the state of doing, etc. see ಕಿಂ-.

ಕುರ್ಳು kurḷu. 1. = ಕುರುಳ್ 1, etc. a lock of hair. (My.). see ಸುಱುಗುರ್ಳು.

ಕುರ್ಳು kurḷu. 2. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a cake of dried cow-dung. (My.).

ಕುಲ್ kul. = ಕೊಲ್ 2, etc. a raft. see ಪಱುಗುಲ್.

ಕುಲ kula. = ಕುಳ 2. *a crowd, a herd, a troop, an assemblage, a multitude.* 2, *a race, a family, a community, a tribe, a caste* (ಜಾತಿ Nn. 76). 3, *a good or noble family or caste;* high station, eminence. 4, *a house, an abode.* ಕುಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿ, ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲದ್ದಿ. —ಕೂಱುಗೆ ಹೀನನಾದರೆ ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೀನನೇ? —ಕುಲವನ್ನು ನಾಲಿಗೆ ಹೇಱುವದು. —ಕುಲವಿದ್ದರೂ ಮಲ ಹೋಗದು. —ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವು ಕೊಡಲೀ ಕಾವು (Prvs.). see Bp. 55, 20; 57, 68. 69; W. p. 303 seq.; ನೂಱೊಂದು-; Prv. s. ನೆಲ; ಕರೆ 6. — ಕುಲಗೆಡಕ. -ಕೆಡಕ. a man who spoils caste; one who has spoiled his caste, or one whose caste is spoiled (C.). — ಕುಲಗೆಡಿಕ. -ಕೆಡಿಕ. = ಕುಲಗೆಡಕ. (Bp. 11, 51). — ಕುಲಗೆಡಿಕೆ. -ಕೆಡಿಕೆ. a woman who spoils caste, etc. (Bp. 40, 54). — ಕುಲಗೆಡು. -ಕೆಡು. caste to be spoiled. ಕುಲಗೆಟ್ಟು ವರ ಚಿನ್ತೆಯೊಳಗೆ ಇರ್ಪರ್, ಅನ್ತಲ್ಲ? ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಶಿವನ ಮಱೆಹೊಕ್ಕ ಋಷಿಗಳು ಕುಲವಾದರ್, ಅಯ್ಯ! (Sp.). see Bp. 55, 3. — ಕುಲಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. = ಕುಲಗೆಡಕ. also: a bad, rude fellow (C.; J. 17, 54). ಕುಚೋದ್ಯದ ಅರಸಗೆ ಕುಲಗೇಡಿ ಪ್ರಧಾನಿ. —ಕುಲಗೇಡಿಯ ಕೂಡೆ ಸರಸವೇ? (Prvs.). 2, = ಕುಲಗೆಡಿಕೆ. (J. 5, 61). — ಕುಲಗೇಡಿಗ. -ಕೇಡಿಗ. = ಕುಲಗೆಡಕ. (Bp. 3, 59). — ಕುಲಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. the act of spoiling caste; that of caste being spoiled (My.; ವಿಜಾತಿ G.). — ಕುಲಂಗೆಡು. -ಂ-ಕೆಡು. = ಕುಲಗೆಡು. (Bp. 28, 31). — ಕುಲನುಳ್ಳಂ. -ಉಳ್ಳಂ. a well-born or noble man (ಅಭಿಜಾತ Mr. 242).

ಕುಲಕ kulaka. relating to a kula; *of a good family or eminent by birth.* 2, *a species of ebony, Diospyros tomentosa* Roxb. 3, *a sort of gourd, Trichosanthes dioeca* Roxb. (ಪಾಣ್ಡುಕ, ಕಹಿಪಡಲ Mr. 146). 4, a kind of verse (Kāvy. V, 961).

ಕುಲಕರಣಿ kula-karaṇi. = ಕುಲಕರ್ಣಿ. (R.; Mhr. ಕುಳಕರಣೀ).

ಕುಲಕರ್ಣಿ kula-karṇi. the writer of a community; a village clerk or accountant (S. Mhr.; Te. ಕುಲ್ಕರ್ನಿ).

ಕುಲಕಾಯಕ kula-kāyaka. caste-profession (S. Mhr.).

ಕುಲಕಿಸು kulakisu. = ಕುಲಿಕಿಸು, etc. to cause to shake. (My.).

ಕುಲಕು kulaku. = ಕುಲುಕು 2. to shake. (My.).

ಕುಲಕ್ಷಯ kula-kṣaya. extinction of a race or caste. see Prv. s. ಪರನಿನ್ದೆ.

ಕುಲಗಿರಿ kula-giri. a chief mountain, any one of the seven principal mountains (Śmd. 251; C. Bp. 47, 34). 2, the number seven (Ch.).

ಕುಲಗುರು kula-guru. the preceptor of a family or caste (My.).

ಕುಲಗೃಹ kula-gṛiha. a noble house (Cpr. 7, 92 va.).

ಕುಲಗೋತ್ರ kula-gōtra. caste and family. ನಡೆಯೊಡೊನ್ದೆ ಭೂಮಿ, ಕುಡಿಯೊಡೊನ್ದೇ ನೀರು, ಸುಡುವಗ್ನಿ ಒನ್ದೆ ಇರುತಿರೆ ಕುಲಗೋತ್ರ ನಡುವೆ ಎತ್ತಣದು? (Sp.). ಕುಲಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆದರೂ ಮುಲಮೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಕುಲಚ್ಚಱಿ kulaccaṟi. N. (Bhāvacintāratna, by Gubbiya Malhaṇārya, 1 sum.; 1, 22. 45; 2, 2). plural: ಕುಲಚ್ಚಱಿಯಾರ್ (Bp. 9, 48; 50, 42).

ಕುಲಜ kulaja. = ಕೊಲಜ, ಕೊಜ್ಜ. *born in a good family, well-born;* ancestral, hereditary. see Sp. s. ಮಾದಿಗ.

ಕುಲಂಜ kulañja. = ಕುಲಂಜನ, etc.

ಕುಲಂಜನ kulañjana = ಕುಳಾಂಜನ, ಕೊಳಂಜ, ಕೊಳಂಜನ, ಕೊಳಂಜು. the plant Alpinia galanga and its root (Sk.; Mhr. ಕುಲಂಜನ, ಕುಲೀಂಜನ, ಕೋಳಾಂಜನ, ಕೋಳಿಂಜನ).

ಕುಲಜೆ kula-je. = ಕೊಲಜೆ, etc. a well-born, respectable woman.

ಕುಲಟೆ kulaṭe. *an unchaste woman.*

ಕುಲತಿಲಕ kula-tilaka. the tilaka or an ornament to a family. (R.).

ಕುಲಥಾಂಜನ kulatha-añjana. = ಕುಲತ್ಥಿಕೆ. see ಕಪ್ಪೆಳಗು s. ಕಪ್ 2-.

ಕುಲತ್ಥ kulattha. a kind of pulse, Doliches uniflorus. see ಹುರ್ಳಿ and *cf.* ಕುಳ್ತಿ.

ಕುಲತ್ಥಿಕೆ kulatthike. *a blue stone used as a collyrium* and in medicine.

ಕುಲತ್ಥೆ kulatthe. ಕುಲತ್ಥಾ = ಕುಲತ್ಥಿಕೆ.

ಕುಲದೀಪಕ kula-dīpaka. the lamp or light or glory of a family. (Bp. 3, 58; My.).

ಕುಲದೇವತೆ kula-dēvate. the female tutelar deity of a caste or family (My.).

ಕುಲದೇಶ kula-dēśa. a native-country (Kāvy. V, 44).

ಕುಲದೈವ kula-daiva. the male tutelar divinity of a race, caste or family; a principal deity. (Bp. 60, 7; 61, 55).

ಕುಲಧರ kula-dhara. upholder of one's family. see Abh. P. 1, 69; 1, 70 va. — ಕುಲಧರಾವತಾರ. -ಅವತಾರ. (1, 68 va.)

ಕುಲಧರ್ಮ kula-dharma. practice or duty peculiar to a race or caste (C.).

ಕುಲನಗ kula-naga. = ಕುಲಗಿರಿ. (Śmd. 251).

ಕುಲನಾರಿ kula-nāri. a woman of good family; a virtuous, chaste woman (ಸಾರಿಕೆ, ಪತಿವ್ರತೆ Mr. 305).

ಕುಲನಾಶಕ kula-nāśaka. a man who destroys or spoils family or caste (Bp. 3, 58).

ಕುಲಪರ್ವತ kula-parvata. = ಕುಲಗಿರಿ. (C. Bp. 47, 31).

ಕುಲಪಾಲಿಕೆ kula-pālike. *a chaste, respectable woman.*

ಕುಲಪುತ್ರ kula-putra. a son of a noble family, a respectable youth. (My.).

ಕುಲಪ್ರಮಾಣ kula-pramāṇa. the proof for (the existence of) caste. ಕುಲಪ್ರಮಾಣ ನಾಲಿಗೆ, ಜಲಪ್ರಮಾಣ ತಾವರೆ (Prv.).

ಕುಲಬಾಲಿಕೆ kula-bālike. = ಕುಲಪಾಲಿಕೆ. *a chaste, respectable woman.*

ಕುಲಭೇದ kula-bhēda. a division or class in a family or caste (Nn. 65).

ಕುಲಭ್ರಷ್ಟ kula-bhraṣṭa. expelled from a family; an outcast (C.).

ಕುಲಮದ kula-mada. pride of birth or caste (Abhā. 2, 55).

ಕುಲಮೆ kulame. = ಕುಲುಮೆ, q. v. etc. (C.; B. 4, 140).

ಕುಲವಧು kula-vadhu. = ಕುಲನಾರಿ. (ಕುಲ್ಕೈ, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ Nn. 42; Śmd. 186).

ಕುಲವಿವರ kula-vivara. = ಕುಲಭೇದ. (Nn. 75).

ಕುಲವಿಹೀನ kula-vihīna. a man of low birth; an outcast. (Bp. 40, 71).

ಕುಲವೃದ್ಧ kula-vṛiddha. the oldest member or head of a family or caste. (My.).

ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠಿ kula-śrēṣṭhi. *of good family, eminent by birth;* the chief of a guild.

ಕುಲಸಂಕರ kula-saṅkara. mixture of caste. (Bp. 55, 12).

ಕುಲಸಮ್ಬನ್ಧ kula-sambandha. family-connection (Śmd. 161).

ಕುಲಸಮ್ಭವ kula-sambhava. *sprung from a family.*

ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯಳು kula-striyaḷu = ಕುಲಸ್ತ್ರೀ. (G. 146).

ಕುಲಸ್ತ್ರೀ kula-strī. *a woman of a good family and respectable conduct* (ಕುಲ್ಕೈ, ಕುಲವಧು Nn. 42).

ಕುಲಸ್ಥ kula-stha. standing or abiding in the family; belonging to a good family or caste (ಪುರುಳಿ Śm. 113; C.). feminine ಕುಲಸ್ಥೆ (My.).

ಕುಲಹೀನ kula-hīna. = ಕುಲವಿಹೀನ. (Bp. 56, 18; 57, 66; Prvs. s. ವರಹೀನ, ವಸ್ತ್ರಹೀನ).

ಕುಲಾಚಲ kula-acala. = ಕುಲಗಿರಿ. (Śsv. 3, 19).

ಕುಲಾಚಾರ kula-ācāra. the established observances or practices of caste (C.).

ಕುಲಾತಿಕ್ರಮಣ kula-atikramaṇa. overstepping (the rules of) family or caste. see ಕರೆಗಣ್ಣು and the remark s. ಕರೆ 6 No. 1.

ಕುಲಾದ್ರಿ kula-adri. = ಕುಲಾಚಲ. (J. 13, 10. 17).

ಕುಲಾನ್ತಕ kula-antaka. a man who makes an end of his family or race (J. 18, 16).

ಕುಲಾಯ kulāya. 1. *a nest.*

ಕುಲಾಯ kulāya. 2. = ಕುಲಾಯಿ, etc. (B. 5, 146).

ಕುಲಾಯಿ kulāyi. = ಕುಲಾಯ 2, ಕುಲಾವಿ, ಕುಲ್ಲಾಯಿ, ಕುಲ್ಲಾವಿ, ಕುಳ್ಳಾವಿ. a little cap (C.; H., Br.).

ಕುಲಾಯಿಸು kulāyisu. to be open, to expand, to acquire clearness, etc. (Mhr., H. ಖುಲಾವಿಣೇಂ); to increase (My.).

ಕುಲಾಲ kulāla. *a potter* (ಕುಮ್ಬಾಱ Nn. 80. 145).

ಕುಲಾಲಕರಣ kulāla-karaṇa. doing the work of a potter. see ಬಾನ್.

ಕುಲಾಲಚಕ್ರ kulāla-cakra. a potter's wheel (ಕುಮ್ಬಾಱರ ತಿಗುರಿ Nn. 49; J. 13, 20).

ಕುಲಾಲಿ kulāli. the wife of a potter. 2, *a blue stone used as a collyrium.* 3, N. of a plant (ಹಾಲುಹುರುಳಿ, o. r. -ಹುರಳಿ. Mr. 148).

ಕುಲಾವಿ kulāvi. = ಕುಲಾಯಿ, etc. a cap (My.). see Prv. s. ಚೋಟುದ್ದ.

ಕುಲಾಸ kulāsa. = ಖುಲಾಸ. openness, roominess; settlement, etc. (My.).

ಕುಲಿ kuli. a killer (ಕೊಲ್ವಂ Śmd. 230; M., T. ಕೊಲ್ಲಿ; M. ಕುಲೆ, killing, murder). see ಅಱಗುಲಿ, ಆನೆ-, ಮಾಂ-.

ಕುಲಿ kuli. *a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ಕುಲಿಕ kulika. = ಗುಳಿಕ. of a good family, well-born. 2, N. of a nāga or serpent (Bp. 46, 28).

ಕುಲಿಕಿಸು kulikisu. = ಕುಲಕಿಸು, ಕುಲುಕಿಸು. to cause to shake (by another, My.). 2, to shake, to agitate (Si.). ಕುಣಿಯುವಾಗ ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಕುಲಿಕಿಸುವದು (ಅಂಗಹಾರ, ಅಂಗವಿಕ್ಷೇಪ Si. 66).

ಕುಲಿಕು kuliku. = ಕುಲುಕು 2, etc. to shake (My.).

ಕುಲಿಕೆ kulike. = ಕೊಲಿಕೆ, etc. a hook. (My.; see ಕುಱ 1).

ಕುಲಿತ kulita. accumulated, collected, amassed. see ಆ-.

ಕುಲಿಮೆ kulime. = ಕುಲುಮೆ, etc. a furnace. (C.; B. 2, 12).

ಕುಲಿಶ kuliśa. *the thunderbolt of Indra* (ಬಜ್ಜರ Ct. I, 21). 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, *a sort of fish.*

ಕುಲಿಶಧರ kuliśa-dhara. Indra. 2, = ಕುಲಿಶ No. 2 (Ch.).

ಕುಲಿಶಧಾರಿ kuliśa-dhāri. Indra (My.).

ಕುಲಿಶಹಸ್ತ kuliśa-hasta. Indra (My.).

ಕುಲೀನ kulīna. belonging to a family. 2, *of high descent, well-born.* 3, *of a good breed.*

ಕುಲೀನತ್ವ kulīnatva. birth, rank, family respectability. (My.; ಕೌಲೀನ G.).

ಕುಲೀನೆ kulīne. a woman belonging to a family; a well-born woman. see ಕ್ಷತ್ರಿಯ-.

ಕುಲೀರ kulīra. *a crab.*

ಕುಲುಕಿಸು kulukisu. = ಕುಲಿಕಿಸು, etc. (My.).

ಕುಲುಕು kuluku. 1. = ಕುಟಕು. to fill with force, to cram into, to stuff (ಗಾಢಪೂರಣ Śmd. Dh.); [Tu. ಕುರುಕ್ಕು, ಕುರ್ಕು].

ಕುಲುಕು kuluku. 2. = ಕುದುಕು 1, ಕುಲಕು, ಕುಲಿಕು. to shake (v. t.), as a bottle, as a measure in measuring, as a vessel in filling it, as the body in dramatic action or in putting on foppish airs, and as the voice in singing (My.; Tu. ಕುರುಕ್ಕು, ಕುರ್ಕು; Te.; T. ಕುಲುಕ್ಕು, ತುಲುಕ್ಕು; Te. ಕುಲುಕು, T. ಕುಲುಂಗು, M. ಕುಲುಙ್ಙು, to shake, quake, be agitated; T. ಕುಲ್ಕೈ, M. ಕುಲೆ, to be agitated, shake, jolt; Te. ಕುದಿಲಿಂಚು, ಕುದುಪು, to shake, v. t.; ಕುದುಲು, to jolt or shake, as a horse; *cf.* ಕೊಡಪು, ತುಣುಕು). ದದ್ದು ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಹರಳು ಹಾಕಿ ಕುಲುಕಿದನ್ತೆ (Prv.).

ಕುಲುಕು kuluku. 3. = ಕುಕ್ಕು 6, ಕುದುಕು 2, ಕುಲ್ಕು. shaking; a shake; jolting, trotting (My.; Te.; T., M. ಕುಲುಕ್ಕು; M. also ಕುಣುಕ್ಕು; Te. also ಗುನುಪು). ಒನ್ದು ಕುಲುಕನ್ನು ಕುಲುಕು, to give one shake (My.). — ಕುಲುಕೋಟ. -ಓಟ. = ಕುಕ್ಕೋಟ, ಕುದುಕೋಟ. trotting, trot (My.).

ಕುಲುಕುಗಾತಿ kuluku-gāti. a woman of affected gestures, a coquette, a lewd woman (My.).

ಕುಲುಮೆ kulume. = ಕುಲಮೆ, ಕುಲಿಮೆ, ಕುಲ್ಮೆ, ಕೊಲಿಮೆ, ಕೊಲುಮೆ. a fire-pit or furnace (C.; Te. ಕೊಲಿಮಿ; Te. ಕೊಲಿಮಿ also: a pit, *cf.* ಕುಱ 2; Tu. ಕೊಲಮೆ, a very deep pit; see ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ?). see B. 4, 148. 225. — ಕುಲುಮೆ ಕನ್ದಾಯ. a tax on blacksmiths (My.).

ಕುಲೇನ್ದ್ರ kula-indra. the chief of a family or race (J. 20, 1).

ಕುಲೋದ್ದಾಮ kula-uddāma. = ಕುಲೇನ್ದ್ರ. (J. 17, 60).

ಕುಲೋದ್ಧಾರಕ kula-uddhāraka. raising a race or family; a man who raises or elevates a race or family (My.).

ಕುಲೋದ್ಭವ kula-udbhava. well-born. 2, born or produced in a family or race (J. 16, 2).

ಕುಲ್ಕು kulku. = ಕುಲುಕು 3, etc. shaking, etc. (My.).

ಕುಲ್ಗ kulga. a male buffalo (S. Mhr.; Mhr., H. ಖುಳಗಾ).

ಕುಲ್ಥಿ kulti. horse-gram (My.; H.); [T. ಕೊಳ್ಳು, M. ಕೊಳ್ಳು, Tu. ಕುಡು].

ಕುಲ್ಮಾಷ kulmāṣa. *sour gruel.* 2, *half - ripe barley; forced rice.* 3, a sort of phaseolus (ಕೀಟ ಉದ್ದು G.). 4, a species of dolichos, Dolichos biflorus. see ಅಲಸನ್ದಿಗೆ, ಮಡ್ಡುಗಟಿವೆ.

ಕುಲ್ಮೆ kulme. = ಕುಲುಮೆ, etc. (My.).

ಕುಲ್ಯ kulya. 1. = ಕುಲ್ಯೆ 1. *a bone.* 2, a canal, a channel (ಕಾಲ್ Śm. 36). 3, a ditch, a trench (ಕಡಂಗು 84). 4, a dyke, a bank (ದಡ Nn. 42; see ಕರೆ 6). 5, a river (ನದಿ 42). 6, a forest (ಅರಣ್ಯ, ವನ 42). 7, bewilderment (ಮೋಹ 42). 8, a bad habit (ವ್ಯಸನ 42). 9, a measure of eight drōṇas. see ಸೊಲಿಗೆ.

ಕುಲ್ಯ kulya. 2. relating to a family; of a good family, well-born; friendly inquiry after family affairs. see Bp. 43, 66.

ಕುಲ್ಯೆ kulye. 1. = ಕುಲ್ಯ 1. *a rivulet; a canal;* a ditch; a dyke. 2, the plant Solanum longum (*cf.* ಗುಳ್ಳ).

ಕುಲ್ಯೆ kulye. 2. *a woman of good family and respectable conduct* (ಕುಲವಧು, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ Nn. 42). 2, Lakṣmī (ರಮೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ 42).

ಕುಲ್ಲಾ kullā. expanded; open (My.; H. ಖುಲಾ).

ಕುಲ್ಲಾಯಿ kullāyi. = ಕುಲಾಯಿ, etc. a little cap. (My.; T.).

ಕುಲ್ಲಾವಿ kullāvi. = ಕುಲ್ಲಾಯಿ, etc. (My.).

ಕುಲ್ಲು kullu. all, the whole (My.; Br.; Mhr., H. ಕುಲ).

ಕುವಕ kuvaka. Tbh. of ಕುಹಕ. cheating (My.).

ಕುವರ kuvara. 1. a potter (ಬಾಮ್ಬ, ಕುಮ್ಬಾರ Ct. II, 105; see ಕೋವ 1).

ಕುವರ kuvara. 2. = ಕವ್ವರ, ಕೊವ್ವರಿ, ಗವುರು 2, etc. a curtain, a veil (ಜವನಿಕೆ, ಮುಸುಕು Bhn. 61; Te. ಕುವಾಳ, a tilt or cloth covering of a carriage).

ಕುವರ kuvara. = ಕೂಬರ 1, ಕೂವರ, ಕೊಮರ, ಕೊಮಾರ, ಕೋರ 2. Tbh. of ಕುಮಾರ. a boy, son, etc. (Śmd. 361; Ct. II, 8; ಗುಹ Śm. 4, Kk. 6). ಪಟ್ಟದ ಕುವರಂ (ಯುವರಾಜ Mr. 310). see ಅರಗುವರ, ಅರಸು-, ಇಂಗಡಲ ಕುವರ, ಚುಕ್ಕಿಗುವರ, ನೃಪ-, ನೇಸರ್ಗುವರ.

ಕುವರಿ kuvari. = ಕೊವರಿ. Tbh. of ಕುಮಾರಿ. a girl, daughter, etc. see ಇಂಗಡಲ-, ಪಾಲ್ಗಡಲ-; (J. 9, 7. 10).

ಕುವಲ kuvala. *the jujube tree and its fruit, Zizyphus jujuba* Lam. (ಬೋರೆ G.). 2, the water-lily. 3, N. of a son of Vīravarma (J. 27, 5).

ಕುವಲಯ kuvalaya. = ಕೋಮಳೆ, ಕೋವಳ್. *any water-lily.* 2, *the blue water-lily.* (ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲು Hlā.). 3, the earth.

ಕುವಲಯಾಧಾರಿ kuvalaya-ādhāri. a pond (J. 15, 12). 2, kuvalaya-ādhāri. a king (15, 12).

ಕುವಲಿ kuvali. = ಕೋಲಿ. *the jujube, Zizyphus jujuba* Lam. (ಎರ Mr. 113). see Si. 130.

ಕುವಲೆ kuvale. N. of a woman (J. 11, 6).

ಕುವಾಕ್ ku-vāk. -ವಾಚ್. injurious or censorious language; speaking ill of any one.

ಕುವಾಕ್ಶ್ರುತ kuvāk-śruta. a man who listens to slander (ಕ್ರೂರ ಗ್ರಾಹ್ಯ, ಚಹಡಮಂ ಕೇಳ್ವಂ Mr. 244).

ಕುವಾದ ku-vāda. *censorious, detracting.*

ಕುವಿ kuvi. 1. a kind of tree? see ಎತ್ತಿಗುವಿ.

ಕುವಿ kuvi. 2. to cry out (*cf.* ಕುಬಿಬಿ & ಕೂಗು 1). ಪುಣ್ಯಂಗೆಯ್ಯದ ಪಾಪಿಗೆ ಪುಣ್ಯಂ ಬಟಕ ಏಕೆ ಮಱುಗಿ ಕುವಿದೊಡೆ ಬರ್ಕುಂ? (Jmt. 17).

ಕುವಿಟ ku-viṭa. a bad paramour or catamite. (Bp. 28, 41).

ಕುವಿನ್ದ kuvinda. *a weaver.*

ಕುವಿನ್ದಕ kuvindaka. *a weaver* (ಸಾಳೆಯ Mr. 377).

ಕುವಿಲಾಸಿ ku-vilāsi. a man of improper sport (ಕುಚರ, etc., ವಕ್ರಿ Mr. 244).

ಕುವೇಣಿ kuveṇi. *a fish-basket.*

ಕುವೇರ kuvēra. = ಕುಬೇರ. *Kuvēra, the god of wealth and regent of the north, Śiva's friend* (ತಿಸುಳಿಗೆಳೆಯ, ಪೊನ್ನೊಡೆಯ Kk. 16; ಪುಲಸ್ತ್ಯಾತ್ಮೋದ್ಭವ Mr. 54).

ಕುವೇರಕ kuvēraka. *the tree Cedrela toona* Roxb.

ಕುವೇರಾಕ್ಷಿ kuvēra-akṣi. *the plant Bignonia suaveolens.*

ಕುವ್ವೆ kuvve. = ಕೂವೆ, East Indian arrowroot. — ಕುವ್ವೆಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. the dried leaves of the kuvve used to make hoods or cloaks (goragu) to cover the head and body from the rain (My.). — ಕುವ್ವೆಹಿಟ್ಟು. a kind of arrowroot (My.).

ಕುವ್ವೆ kuvve. = ಕೂ 2, ಕೂವ. a mast. (My.).

ಕುಶ kuśa. *the sacrificial grass Poa cynosuroides* Retz. 2, *water* (ಉದಕ, ನೀರು Mr. 404). 3, a son of Rāmacandra (J. 18, 1). 4, one of the great dvīpas or divisions of the universe. 5, a certain metrical foot (Ch.).

ಕುಶಜ kuśa-ja. a lotus, or water-lily. (Bp. 12, 5).

ಕುಶಜಾತ kuśa-jāta. = ಕುಶಜ. (R.).

ಕುಶಬ್ದ ku-śabda. an improper word (Mr. 2; My.).

ಕುಶಲ kuśala. = ಕುಸಲ. right, proper, suitable; happy, prosperous; *skilful, clever, expert;* cleverness (My.). 2, *well-being, happiness.* 3, *virtue.* 4, *adequacy.* see s. ವೇಳೆ.

ಕುಶಲಗಾಱ kuśala-gāṟa. a clever man (My.). feminine ಕುಶಲಗಾತಿ (My.).

ಕುಶಲತನ kuśalatana. cleverness, ability (C.; B. 5, 224).

ಕುಶಲತೆ kuśalate. = ಕುಶಲತನ. (My.). 2, (kuśa-late), N. of a plant (ಬಳ್ಳಿ Mr. 149).

ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ kuśala-praśne. friendly enquiry after a person's health or welfare (My.; Te.).

ಕುಶಲವ kuśa-lava. Kuśa and Lava, the sons of Rāma (J. 19, 45. 49).

ಕುಶಲಿ kuśali. a clever woman (C.).

ಕುಶಸ್ಥಲ kuśa-sthala. N. of the town Kanyakubjā. — ಕುಶಸ್ಥಲದವರು. a class of Brāhmaṇas on the western coast (My.).

ಕುಶಸ್ಥಲಿ kuśasthali. N. of a woman, daughter of Dakṣa (Rām. 4, 2, 14).

ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿ kuśa-agra-buddhi. = ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ. intellect as sharp as the point of kuśa grass: acumen (My.). 2, shrewd, intelligent.

ಕುಶಾಗ್ರಮತಿ kuśa-agra-mati. = ಕುಶಾಗ್ರೀಯಮತಿ. (ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಂ Mr. 242).

ಕುಶಾಗ್ರೀಯಮತಿ kuśa-agrīya-mati. *one whose understanding is as sharp as the point of a blade of kuśa: acute, penetrating, subtle;* mental acumen.

ಕುಶಾಲು kuśālu. ease; healthy state; fun, frolic, pleasure (C.; Mhr., H. ಖುಶಾಲ). — ಕುಶಾಲುಪಿರಂಗಿ. salute-firing (My.).

ಕುಶಾಸನ kuśa-āsana. a mat of sacrificial grass. (My.).

ಕುಶಿ kuśi. 1. *wrought iron;* a ploughshare.

ಕುಶಿ kuśi. 2. = ಕುಷಿ, ಕುಸಿ. pleasure; will (S. Mhr.; Mhr., H. ಖುಶೀ, ಖುಷೀ).

ಕುಶಿಕ kuśika. = ಕುಶಿ 1, ಕುಶಿರ. *a ploughshare.*

ಕುಶಿರ kuśira. = ಕುಶಿಕ. (ಫಾಲ, ಕುಟಿ Mr. 370).

ಕುಶೀಲವ kuśīlava. *an actor, dancer, mime.*

ಕುಶೂಲ kuśūla. = ಕುಸೂಲ. *a granary.* see ಕುದಿರ್.

ಕುಶೆ kuśe. *a bridle, a rein;* a plank for covering anything; a piece of wood; = ಕುಶ No. 1 (ವಿಪ್ರ, ದರ್ಭೆ Nn. 104; Śsv. 2, 108).

ಕುಶೇಶಯ kuśe-śaya. resting in water; a water-lily, *a lotus;* Viṣṇu (My.).

ಕುಶ್ವಭ್ರ ku-śvabhra. a small hole in the earth. (R.).

ಕುಷಿ kuṣi. = ಕುಶಿ 2, etc. (C.).

ಕುಷ್ಕಿ kuṣki. dry land, land not artificially irrigated (My.; H.).

ಕುಷ್ಟಿಗೆ kuṣṭiga. = ಕುಣ್ಟಿಗೆ. — ಕುಷ್ಟಿಗನ ಬಳ್ಳಿ. = ಕುಣ್ಟಿಗನ ಬಳ್ಳಿ. a kind of herb. (Z.).

ಕುಷ್ಠ kuṣṭha. *the plant Costus speciosus or arabicus* (ಕೋಳಂಜ G.). 2, *leprosy* (ತೊನ್ನು Mr. 385). see Bp. 54, 69. 70; 56, 55. 56.

ಕುಷ್ಮಾಣ್ಡಕ kuṣmāṇḍaka. *the gourd Benincasa cerifera* Savi.

ಕುಸ kusa. = ಕುಜು, etc., ಕುಸು. a sound imitating a whisper. (Mhr. ಕುಸಕುಸಣೇಂ, to sob; to murmur). — ಕುಸ ಕುಸ. rep. whispering. ಕುಸ ಕುಸ ಮಾತಾಡು, to whisper (My.).—ಕುಸ ಕುಸು. = ಕುಸ ಕುಸ. (My.). — ಕುಸಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to whisper (My.).

ಕುಸಕು kusaku. = ಕುಸುಕು 2, No. 2. to wash by slightly beating. (C.).

ಕುಸಂಗ ku-saṅga. bad company (My.).

ಕುಸನ್ಧಿ ku-sandhi. an improper union of letters (My.); narrowness, a narrow space (My.; Te.); an unlucky conjunction of stars (My.).

ಕುಸಮಯ ku-samaya. a bad association; a bad rule, etc.; heterodoxy. (Bp. 8, 19; 23, 15; 53, 55).

ಕುಸಲ್ kusal. = ಕುದಕಲ್, etc. the state of being partially boiled. — ಕುಸಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ಕುದಕಲಕ್ಕಿ. (My.).

ಕುಸಲ kusala. Tbh. of ಕುಶಲ. see s. ಪೆರಣ.

ಕುಸಾಕುಳಿ kusākuḷi. = ಕೊಸಾಕುಳಿ. trouble, annoyance (My.).

ಕುಸಾಲೆ kusāle. = ಕಸಲೆ, ಕಸಾಲೆ. a kind of pot herb. see ಕಿಱು-.

ಕುಸಿ kusi. 1. = ಕುಸುಕ. the peg or knob-like ornamental pin of a door (ಕವಾಟಕಲಾಕೆ Śmd. Dh.; My.; T. ಕುಚ್ಚಿ, Tu. ಕುಟ್ಟಿ, M. ಕುಱ್ಱಿ, a little plug, stake, etc.; *cf.* ಕುದೆ?).

ಕುಸಿ kusi. 2. to bend (v. i.); to stoop; to be lowered (to hang down from heaviness); to sink, to give way, to settle, to tumble in; to wear away, etc. (ತಱುಗು Śmd. I; ಕ್ಷೀಣತ್ವ Śmd. Dh.; C.; Te. ಕುಸಿಂಚು; *cf.* ಕುಱು 1). [ಕುಸಿದಂ ರಿಪು ವಿಜಯದಿ ಸಿದ್ರಿಸಿದಂ ಕಣ್ಡಿನ್ನಿನನ್ದಮಂ ತಪ್ಪಿದಂ Pb. 7, 42; Ap. 4, 50]; (Cpr. 4, 47). ಕುಸಿದು ನಡೆದಂ (Śmd. 280). ನಿಜ ಸೈನ್ಯ ಭಾರದಿನ್ದೆ ಎಣ್ದೆಸೆಯ ಆನೆಗಳ್ ಕುಸಿದು ಕುಗ್ಗಿದುದು (225). ಕುಸಿಯದೆ ಇರಿ! (Bp. 37, 39). ಲಸಿತದಿವ್ಯೋನ್ನತಶರೀರಂ ನಿಸಿತಶೂಲದ ಶೂಕನಿಹ ತಿಗೆ ಕುಸಿಯದೆ (39, 64). ಕುಸಿದಿಟ್ಟ ಚಕ್ರದನ್ತೆ (discus) ಕುನುಂಗಿ ಪರಿವ ...ದುಷ್ಟಗಜಂಗಳ್ (Rsv. 6, 11 va.); ಬಲಭಾರಕ್ಕೆ ಧರಾತಲಂ ಕುಸಿಯೆ (13, 77). ಕುಸಿದ ನಡುವಿನ, ಹೊರಟ ಬೆನ್ನಿನ (ಕುಱುಬಂ Bp. 20, 11). ಕುಸಿದಪರಾಂಗಂ (Rsv. 5, 92). ಮನೆ ಕುಸಿಯಿತು, ಹಗೆಯ ಕುಸಿಯಿತು (C.). see Abh. P. 7, 157; Rām. 1, 16, 43; 6, 30, 10; Rsv. 2, 76va.; 14, 58; Śsv. 4, 9. 78; J. 3, 19.

ಕುಸಿ kusi. 3. = ಕುಸಿದು. P. p. of ಕುಸಿ 2. — ಕುಸಿ ಬೀಱು. to sink, give way, as a wall, etc. (C.).

ಕುಸಿ kusi. 4. the state of being bent, sunk, etc. (ಮಣಿ Ct. I, 32; ಜರಿದುದು Bhn. 48, o. r. ಜಡಿದುದು). — ಕುಸಿಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. a sunk, *i. e.* short, neck. ಅದು ಕುಸಿಗೊರಲ್ (Śmd. 111 Mdb.). — ಕುಸಿಗೊರಲ. -ಕೊರಲ. (Śmd. 95). a man with a short neck. ಅವಂ ಕುಸಿಗೊರಲಂ (111 Mdb.). — ಕುಸಿಗೊರಲೆ. -ಕೊರಲೆ. a woman with a short neck. ಅವಳ್ ಕುಸಿಗೊರಲೆ (Śmd. 111 Mdb.).

ಕುಸಿ kusi. = ಕುಶಿ 2. pleasure, etc. (My.).

ಕುಸಿಕು kusiku. = ಕುಸುಕು 2, etc. to strike. ಆ ಬಣ್ಡೆಯಂ ಕುಸಿಕಿಱುದು ಬರಲೀಸದಿರಿ! (Bp. 56, 29).

ಕುಸಿಬೆ kusibe. a Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ. a thistle like herb. (ಕುಸುಮ್ಬ Mr. 374; C.). — ಕುಸಿಬೆಯೆಣ್ಣೆ. safflower oil (C.).

ಕುಸಿಮ್ಬೆ kusimbe. = ಕುಸಿಬೆ. (My.).

ಕುಸೀದ ku-sīda. *usury.* 2, = ಕುಸೀದಿಕ. (ಬಡ್ಡಿಯುಪ್ಪಂ Mr. 345).

ಕುಸೀದಿಕ kusīdika. *a usurer,* a money-lender. see s. ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡು.

ಕುಸು kusu. = ಕುಸ, etc. a sound imitating a whisper. — ಕುಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕುಸಗುಟ್ಟು. (My.).

ಕುಸುಕ kusuka. = ಕುಸಿ 1. (J. 17, 6).

ಕುಸುಕು kusuku. 1. the state of being lowered or low, as a door, etc. (My.).

ಕುಸುಕು kusuku. 2. = ಕುಸಕು, ಕುಸಿಕು, ಕುಸುಂಕು. to strike, to beat (ಘಾತನ Śmd. Dh.; Grj. 2, 106 va.). 2, = ಕುಕ್ಕು 3, to wash by slightly beating (My.). 3, to sprain.

ಕುಸುಂಕು kusuṅku. = ಕುಸುಕು 2. (Śmd. Dh.).

ಕುಸುಂಕುರ್ kusuṅkur. (?) (Cpr. 8, 101 va.).

ಕುಸುಬು kusubu. = ಕುಸುಮು. to wash clothes by beating them on a flat stone (ಒಗೆ Śm. 80; My.; see ಕುಕ್ಕು 3, ಕುಸುಕು 2); to knock down (Grj. 2, 106 va.). ಕುಸುಬಿದವು ಕುನ್ನಿಗಳ್ ಅಖಿಲವ್ಯಗಕುಲವ (Bh. 3, 13, 27).

ಕುಸುಬೆ kusube. a Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ. (ಕುಸುಮ್ಬ Nr.; My.).

ಕುಸುಮ kusuma. *a flower* (ಮಲರ್, ಅರಲ್, ಪೂ Śm. 23; ಅರಲ್, ಅಲರ್ 103. 108). 2, *the menstrual discharge.*

ಕುಸುಮಧನ್ವ kusuma-dhanva. Kāma (J. 12, 4).

ಕುಸುಮಬಾಣ kusuma-bāṇa. an arrow of flowers (Grj. 7, 11 va.). 2, Kāma (My.).

ಕುಸುಮಮಂಜರಿಗೆ kusuma-mañjarige. a bunch of flowers (ಮಂಜರಿ Kk. 19).

ಕುಸುಮರಸ kusuma-rasa. honey (Bp. 60, 43).

ಕುಸುಮಮಾಲಿಕ kusuma-mālika. a garland-maker (Rām. 5, 8, 50).

ಕುಸುಮವಿಚಿತ್ರ kusuma-vicitra. N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಸುಮವಿಶಿಖ kusuma-viśikha. Kāma (Bp. 32, 2).

ಕುಸುಮಶರ kusuma-śara. Kāma (Śmd. 127; Bp. 59, 35). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿ kusuma-ṣaṭpadi. N. of a metre (Ch.).

ಕುಸುಮಸಂಕೋಚನ kusuma-saṅkōcana. the shutting of flowers. see ಮುಗಿ.

ಕುಸುಮಸಾಯಕ kusuma-sāyaka. = ಕುಸುಮಬಾಣ. (My.).

ಕುಸುಮಾಕರ kusuma-ākara. a place abounding with flowers, a flower-garden; the vernal season. (My.).

ಕುಸುಮಾಂಘ್ರಿಪ kusuma-aṅghripa. N. of a vṛitta (Ch.).

ಕುಸುಮಾಂಜನ kusuma-añjana. *the calx of brass.*

ಕುಸುಮಾಯುಧ kusuma-āyudha. flower-armed: *Kāma.*

ಕುಸುಮಾರಿ kusumāri. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಸುಮಾರಿ (ದ್ರುಘಣ, ಮುದ್ಗರ, ಘನ, ದೊಡ್ಡ ಹಾರೆ, ಗುದಿಗೆ Si. 290).

ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರ kusuma-astra. = ಕುಸುಮಬಾಣ. (J. 7, 38).

ಕುಸುಮಿತ kusumita. furnished with flowers, flowered (ಹೂವಾದ, ಅರಳಿದ G.; My.).

ಕುಸುಮಿಸು kusumisu. to flower (Cpr. 2, 82).

ಕುಸುಮು kusumu. = ಕುಸುಬು. (My.).

ಕುಸುಮೆ kusume. = ಕುಸುಮ No. 2. 2, N. of a plant (ಕೆಂಜಿಗೆ Mr. 149). 3, Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ. (My.). — ಕುಸುಮೆಜಾಡ್ಯ. (ಪ್ರದರ, ನಾರೀರುಜ್ Si. 448).

ಕುಸುಮೇಷು kusuma-iṣu. flower-arrowed: *Kāma.*

ಕುಸುಮೋಪಚಯ kusuma-upacaya. the act of collecting flowers (J. 8, 19).

ಕುಸುಮ್ಬರಿ kusumbari. = ಕೊಸಮ್ಬರಿ, ಕೋಸಮ್ಬರಿ, ಕೋಸುಮರಿ, ಕೋಸುಮ್ಬರಿ. raw fruit, etc., preserved especially as a seasoning; a salad made of split greengram, cucumber, cocoanut, lime, salt, green chillies, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಕೋಶಿಮ್ಬಾರ, ಕೋಶಿಮ್ಬರೀ).

ಕುಸುಮ್ಬೆ kusumbe. (Śmd. 48). a Tbh. of ಕುಸುಮ್ಬ (Śmd. 339. 364; Hlā.; My.); dried flowers of safflower (B. 5, 72; Mhr.); the dye prepared from them. — ಕುಸುಮ್ಬೆದುಪ್ಪಟಿ. a deep red cloth (C.). — ಕುಸುಮ್ಬೆಪಾಗು. a deep red turban (My.). — ಕುಸುಮ್ಬೆಬಣ್ಣ. a deep red colour (C.; Si. 441).

ಕುಸುಮ್ಭ kusumbha. = ಕುಸಿಬೆ, ಕುಸಿಮ್ಬೆ, ಕುಸುಬೆ, ಕುಸುಮೆ No. 3, ಕುಸುಮ್ಬೆ. a thistle-like herb, *the safflower, Carthamus tinctorius* L. 2, *the water-pot of the student and sannyāsi.*

ಕುಸುರಿ kusuri. 1. = ಕುಸುರು 1. the pulp or soft part of some vegetables and fruits. (Tu. ಕುಸ್ರಿ; Te. ಗುಜುರು, ಗುಜ್ಜು, ಗುಂಜು, pulp; thick juice; pith; T. ಕೊಚ್ಚಿ, pulp; T., M. ಕುಟಮ್ಬು, thickened fluid, conjee, loam; to grow thick or condensated; M. ಕೊಟು, fat, thick, solid; *cf.* ಕೊಬ್ಬು 1 & 2, ಕೊಟ್³ 1, ಗೊಜ್ಜು 2). 2, the stickly filament of flowers (J. 3, 27; My.); a kusuri-like ornament for the back part of the head (My.). 3, a kind of pēlike in poetical composition (Kāvy. III, 2, B. 82 seq.). — ಕುಸುರಿದಱು. -ತಱು. to reduce to pulp. ತನುವಂ ಕುಸುರಿದಱಿದು (Bp. 45, 28). ಸಾಯಲಾಱೆನು! ಎನಲು, -ಕುಸುರಿದಱಿಯದೆ ಬಿಡರು ಯಮನವರು ಬೇಗ (Dp. 4). see Rām. 6, 11, 18; J. 16, 38; 20, 58; 22, 17. 28.

ಕುಸುರಿ kusuri. 2. = ಕಸ 1, ಕುಸುರು 2. — ಕುಸುರಿಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a very young, quite unripe fruit (My.).

***ಕುಸುರಿ kusuri. 3.** novelty; cleverness. ಅಲ್ಲದಿಲ್ಲಿ ದಲ್ ಕುಸುರಿಯ ಮಾತುಗಾಹೆನೆನೆ ಕೇಳ್ದು ಮುರಾನ್ತಕಂ Pb. 5, 72.

ಕುಸುರಿ kusuri. a kind of cloth (ಅಂಚಿ, ಪಟ್ಟಭೇದ Mr. 342; *cf.* ಅಂಜಿ).

ಕುಸುರು kusuru. 1. = ಕುಸುರಿ 1. the sticky filament of flowers (My.). ತಾವರೆಹುವ್ವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಥವಾ ಯಾವ ಹುವ್ವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಕುಸುರುಗಳು, ಹುವ್ವಿನ ತಿರುಳುಗಳು (ಕಿಂಜಲ್ಕ, ಕೇಸರ); ಕುಸುರುಗಳನ್ದರೆ ಹುವ್ವಿನಲ್ಲಿ ನೂಲಿನ ಎಟಿಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಿದನ್ತೆ ಚಿತ್ರವಾಗಿ ಇರುವವು (Si. 96).

ಕುಸುರು kusuru. 2. = ಕುಸುರಿ 2. — ಕುಸುರುಗಾಯಿ. = ಕುಸುರಿಗಾಯಿ. (My.).

ಕುಸುವು kusuvu. common hemp, Cannabis sativa L. (St. & Pl.).

ಕುಸೂಲ kusūla. = ಕುಶೂಲ. *a granary.* see ಕಣಜ.

ಕುಸ್ಮೃತಿ ku-sṃriti. *evil conduct; magic rites, sorcery.*

ಕುಸ್ತಿ kusti. wrestling (C.; Si. 294; Mhr., H. ಕುಸ್ತೀ). — ಕುಸ್ತಿಬಿಡು. to set on to wrestle (My.). — ಕುಸ್ತಿಯಾಡು. -ಆಡು. to wrestle (C.). — ಕುಸ್ತಿ ಹಿಡಿ. = ಕುಸ್ತಿಯಾಡು. (S. Mhr.; B. 2, 2).

ಕುಸ್ತುಭ kustubha. Viṣṇu. (R.).

ಕುಸ್ತುಮ್ಬರಿ kustumbari. = ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು, etc. coriander. (ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿ Ct. II, 99; My.).

ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು kustumburu. = ಕುಸ್ತುಮ್ಬರಿ, ಕೊತಮ್ಬರಿ, ಕೊತುಮ್ಬರಿ, ಕೊತ್ತಮ್ಬರಿ, ಕೊತ್ತಿರಿ, ಕೊತ್ತುಮರಿ, ಕೊತ್ತುಮಿರಿ, ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿ, ಕೋತಮ್ಬರಿ. *coriander, the plant and its seed, Coriandrum sativum* L.

ಕುಸ್ವರ ku-svara. a disagreeable, discordant note (My.).

ಕುಹಕ kuhaka. = ಕುಯಕ, ಕುವಕ, ಕೊಯಕ. cheating; *a cheat, a rogue, a juggler;* juggling, deception, legerdemain (ಕೊಯಕ Kk. 87; Śm. 59; Bp. 40, 56).

ಕುಹಕಿ kuhaki. a deceiver, a juggler (ಮಾಯೆಗೆಯ್ವಂ Mr. 276; Bh. 1, 8, 65; 2, 13, 13; My.); a female deceiver (J. 5, 61).

ಕುಹನ kuhana. *envious;* hypocritical.

ಕುಹನೆ kuhane. *hypocrisy.*

ಕುಹರ kuhara. a hollow; *a hole, a cave* (ಗಿರಿಯ ಗುಹೆ Mr. 97).

ಕುಹು kuhu. *the new moon, i. e. the first day of the first quarter on which the moon rises invisible* (ಚನ್ದ್ರನಂ ಕಾಣಲು ಬಾರದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ Hlā.; ಶಶಿ ಅಡಗಲು ಅದು ಕುಹು Mr. 69). 2, the cry of the kōkila.

ಕುಹುಣ್ಡ kuhuṇḍa. N. of a demon (C. Bp. 47, 21).

ಕುಹೂರವ kuhū-rava. the kōkila or cuckoo. (R.).

ಕುಳ್ kuḷ. 1. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a cake of dried cow-dung. (My.).

***ಕುಳ್ kuḷ. 2. -ಳು.** to sit down, to be seated. ಓರಡಿಗೊರ್ಮೆರ್ಮೆ ಕುಳುತ್ತುಮೇಱುತಿರೆ ಕಣ್ಡೆನ್ತಾಗದಿನ್ನೇಱುವೆನ್ದು Pb. 3, 9. Tu. ಕುಳ್ಳ್.

ಕುಳ kuḷa. 1. = ಕಳ 5, ಕೊಳ 3, ಕೊಳಗ 1. a certain measure: a koḷaga. see ಅಯ್ಕುಳ, ಒಕ್ಕುಳ, ನಾಗುಳ.

ಕುಳ kuḷa. 2. = ಕುಳಿಕೆ 2, ಕುಳು, ಕೊಳ್ 2, ಕೊಳು 2. seizing, etc. see ಕೊಳುಗುಳ.

ಕುಳ ku-ḷa. 1. the true ಳ್ of the Kannaḍa language (Śmd. 12. 13. 26. 27. 29. 31. 40. 51. 332. 408).

ಕುಳ kuḷa. 2. = ಕುಲ. family, race (Mhr. ಕೂಳ). [ಭಕ್ತಿಯ ಕುಳವ ನಾನಱಿಯದೆ ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಪರಿಯ ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 295; ಅದು ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವುದಲ್ಲದೆ ಹಿಡಿದ ಕುಳಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು Cv. 549]. 2, a lessee or tenant with reference to the Sarkār (Mhr. ಕೂಳ); any one who

pays taxes (My.). — ಕುಳವರ್ತನೆ. the perquisites of the village officers receivable from farmers and those who pay revenue to government (R.). — ಕುಳವಾಡಿ. an inferior village-servant (My.). feminine ಕುಳವಾಡಿಗಿತ್ತಿ (My.). — ಕುಳವಾಡಿಕೆ. the business of a kuḷavāḍi (My.). — ಕುಳವಾಡಿಗ. = ಕುಳವಾಡಿ. (My.). feminine ಕುಳವಾಡಿಗಿತ್ತಿ (My.). — ಕುಳವಾಡಿತನ. = ಕುಳವಾಡಿಕೆ. (My.). — ಕುಳವಾರು. a client; a settlement made with the farmers individually (My.; Br., H. ಕುಲ್ವಾರ್). ಕುಳವಾರು ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ತಳವಾರ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು? (Prv.; see Prv. s. ತಳವಾರ). — ಕುಳವಾರ್ಚಿಟ್ಟಿ. an account of the land farmed by each cultivator severally (My.).

*ಕುಳಮನ್ದಿರ **kuḷa-mandira.** family house, mother's house. ವಕ್ಷೋಕ್ಷಮಾತಳ ಕುಳಲಕ್ಷ್ಮಿಗಾಯ್ತು ಕುಳಮನ್ದಿರಂ Pb. 2, 37.

ಕುಳಾನ್ತ **kuḷa-anta.** a word that ends in the true Kannaḍa ೞ್ (Śmd. 41. 52).

-ಕುೞಿ kuḻi. 1. = -ಕೞ 6, -ಕುಣಿ 6, -ಗುೞಿ, -ಕೊೞಿ. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಒಡಕುೞಿ, ಪೇಂಕುೞಿ, ಪೊರ್ಕುೞಿ, ಮಱುಕುೞಿ (Śmd. 239).

***ಕುೞಿ kuḻi. 2.** = ಕುೞಿ 2. a pit, etc. ಕುಳ್ಳಿರೆನ್ದರೆ ನೆಲ ಕುೞಿ ಹೋಹುದೆ? Bv. 241; Cv. 281. [Tu. ಗುರಿ].

*ಕುೞಿಕ **kuḻika.** = ಕುಲಿಕ. N. of a serpent. ದುರ್ಯೋಧನಂ ದಾಡೆಗಳೆದ ಕುೞಿಕನನ್ತೆಯುಂ ಕೋಡುಡಿದ ಮದಹಸ್ತಿಯನ್ತೆಯುಂ Pb. 7, 39 va.

ಕುೞಿಕೆ kuḻike. 1. = ಕುಣಿಕೆ 4. a corner (of the eye). see ಕಣ್-.

ಕುೞಿಕೆ kuḻike. 2. a spiny herb? see ಕೊಳಗುೞಿಕೆ.

***ಕುೞಿಕೆ kuḻike. 3.** = ಕುಣಿಕೆ 2. a loop, etc. ಬಳೆದ ನಿತಮ್ಬದೆ ಕಾಂಚೀ ಕಳಾಪಮಂ ಕಟ್ಟಲಣಮೆ ನೆಱೆಯದಿದೆನ್ದಗ್ಗಳಿಸಿ ಕುೞಿಕೆಗೞೆನೇಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿದುದೋ ಸುಭಗೆಯಾದ ಸುದತಿಯ ಗರ್ಭಂ Pb. 1, 143.

ಕುೞಿತು kuḻitu. = ಕುನ್ತು, etc. P. p. of ಕುೞಿರ್ 1 (C.). seated, sat down. ಕುೞಿತು ಕೊಳ್ಳು, to sit down. ರಾಜರು ಕುೞಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸನ (ನೃಪಾಸನ, ಭದ್ರಾಸನ Si. 267). ರಥದ ಮೇಲೆ ಕುೞಿತಿರುವವನು (ರಥಿಕ 283). ಕುೞಿತವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏೞುವಿಕೆ (ಉತ್ಥಾನ 437). ಈಚಲ ಮರದ ನೆರಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುೞಿತುಕೊಣ್ಡನು (B. 2, 13). ಗಿಡದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುೞಿತಿತು (3, 11). ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒನ್ದೇ ಹಱಿಗೋಲಲ್ಲಿ ಕುೞಿತಿದ್ದೇವೆ (Prv.). — ಕುೞಿತು ಕುೞಿತು. rep. ಒನ್ದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುೞಿತು ಕುೞಿತು ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸಱ ಬನ್ದಿದ್ದೀತು (B. 3, 67).

ಕುೞಿಯ kuḻiya. ? (Śmd. 40).

ಕುೞಿರ್ kuḻir. 1. = ಕುಣ್ಡ್ರು, ಕುಳ್ಳಿರ್, ಕುಳ್ಳಿರು, ಕುಳ್ಳು 3, ಕೂಡ್ರು, ಕೂರ್ 3. to bend, to stoop; to squat; to sit down (ಋಜುಭೇದ Śmd. Dh.; Te. ಕೂಕುಣ್ಡು, ಕೂಚುಣ್ಡು, ಕೂರ್ಚುಕೊನು, ಕೂರ್ಚುಣ್ಡು, ಕೂರ್ಪುಣ್ಡು, to sit down; Tu. ಕುಳ್, ಕುಳ್ಪು). see Cpr. 9, 78.

ಕುೞಿರ್ kuḻir. 2. to be cool or cold. (T.). ಕುೞಿರ್ದುದು (ಚಳಿತ Ct. I, 36).

ಕುೞಿರ್ kuḻir. 3. coolness, coldness; cold; snow, frost (Śmd. 58). (ಹೈಮ Śmd. Dh.; ಹಿವ, ಚಳಿ, ಅಯ್ಕಿಲ್, ಹಿಮ Śm. 16; ತಣ್ಣಿತು, ಕೋಡು, ಕೊಟ್ಟ, ಶೈತ್ಯ 36; ಶೈತ್ಯ, ಹಿಮ 105; M. ಕುೞಿರ್, ಕುೞುರ್; T. ಕುೞಿರ್, ಕೂದಲ್, ಕೂದಿರ್, ಕೂದೈ, coldness; cold wind; *cf.* ಕೊಡತ 1). — ಕುೞಿರ್ಕೋಡು. to become very cool [ಕುೞಿರ್ಕೋಡು ಚನ್ದನ ರಸಮನೆರ್ದೆಯೊಳಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ತಳ್ಕಿಱಿದು Pb. 5, 6 va.; Ap. 1, 75]; (Abh. P. 7, 147). — ಕುೞಿರ್ಗಲ್. -ಕಲ್. the cool stone, the moon-stone (ಚನ್ದ್ರಗಲ್, ಒಸರ್ಗಲ್ Ct. II, 112). — ಕುೞಿರ್ಗಾೞಿ. (Śmd. 54). a cool wind. — ಕುೞಿರ್ಗೆಯ್ಯ. who has cool hands or rays: the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 55). — ಕುೞಿರ್ವನೆ. -ಮನೆ. a cool house or room (ಶೈತ್ಯಾಲಯ Kk. 23). — ಕುೞಿರ್ವಾಲಿನೀರ್. -ಆಲಿ-ನೀರ್. very cool water (V. 4, 25). — ಕುೞಿರ್ವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the snow-mountain: Himālaya (ಹಿಮಾದ್ರಿ Ct. II, 10). ಕುೞಿರ್ವೆಟ್ಟಣುಗಿ. -ಅಣುಗಿ. Himālaya's daughter: Pārvatī (ಗಿರಿಜೆ Śm. 3). ಕುೞಿರ್ವೆಟ್ಟೆಱೆಯ. -ಎಱೆಯ. Himavat, the king of the snowy mountains. ಕುೞಿರ್ವೆಟ್ಟೆಱೆಯನಣುಗಿ. -ಅಣುಗಿ. Himavat's daughter: Pārvatī (ಉಮೆ Ct. II, 119). — ಕುೞಿರ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to be united with coolness, to be cool (J. 3, 9). — ಕುೞಿರ್ವೆಳಗ. -ಬೆಳಗ. who has cool light: the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44). — ಕುೞಿರ್ವೆಳಲತೆವನೆ -ಎಳ-. a cool arbour made of tender creepers. (Cpr. 5, 131).

ಕುೞಿಲ್ kuḻil. to amuse oneself with jumping over wood or trees (ಮರವಾಯಿದು ಬಿನದಿಪುದು Śs.).

ಕುೞು kuḻu. = ಕೊೞು 2. seizing, etc. see ಹೊಡಗುೞು s. ಹೊಡ 2.

***ಕುೞುಮ್ಪೆ kuḻumpe.** a hollow place where water accumulates, a pond. ಆನೆಮೆಟ್ಟಿದ ಕುೞುಮ್ಪೆಯ ನೀರನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱುವನ್ನಂ Pb. 11, 13 va.; Ap. 9, 108. [Tu. ಗುರುಮ್ಪೆ].

ಕುೞ್ತು kuḻtu. = ಕುೞಿತು, etc. see Sp. s. ಕುದಸು; Bp. 3, 39.

ಕುೞ್ಳಾವಿ **kuḻḻāvi.** = ಕುಲಾಯಿ, etc. a cap. (Si. 279, *only* in Si.).

ಕುಳ್ಳಿ kuḻḻi. = ಗುಳ್ಳಿ 2. an ink stand. see ದವುತಿಕುಳ್ಳಿ.

ಕುಳ್ಳಿತು kuḻḻitu. = ಕುೞಿತು, etc. P. p. of ಕುಳ್ಳಿರ್. see Bp. 20, 15; 34, 9; 37, 3. 65; 39, 44; 45, 13; 53, 33. 58.

ಕುಳ್ಳಿರ್ kuḻḻir. = ಕುೞಿರ್ 1, etc. to sit down. P. p. ಕುಳ್ಳಿರ್ದು. [ಕುಲವೃದ್ಧರುಂ ಕುನ್ತಿ ಗಾನ್ಧಾರಿಗಳುಂವೆರಸು ಬನ್ದು ಕುಳ್ಳಿರೆ Pb. 2, 66 va.; Ap. 9, 92]. ಪಱುಗೋಲೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ (Śmd. 163). ಕುಳ್ಳಿರ್ದಾತ (ಆಸೀನ, ಉಪವಿಷ್ಟ Hlā.). ಕುಳ್ಳಿರ್ದಂ (ಆಸೀನ, etc. Mr. 246). [Tu. ಕುಳ್]. ಕುಳ್ಳಿರಲ್ ಅಱಿಯದೆ ಮೇಲು ಮೊಗವಾಗಿ ಮಲಗಿಹ ಮಗವು (ಉತ್ತಾನಶಯ, ಡಿಮ್ಭ); ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಏೞುವಲ್ಲಿ ಉತ್ಥಾನ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕುಳ್ಳಿರುತ (Bp. 26, 28). ಕುಳ್ಳಿರಿ! (= ಕುಳ್ಳಿರಿಂ! 58, 69; 59, 1). ಲತೆಯ ತೂಗುಮಂಚದೊಳ್ ಶಶಿಪ್ರಭಾಮಹಾದೇವಿಯುಂ ತಾನುಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದರ್ (Cpr. 7, 92va.). see Bp. 10, 1; 12, 16; Rśv. 5, 21; 7, 97va.; 8, 125 va.; 10, 31 va.; 12, 41 va.; 13, 1 va.; Śśv. 1, 83; 3, 35 va.; J. 5, 68; 13, 24; 17, 27. 30; 28, 25; 29, 49.

ಕುಳ್ಳಿರಿಸು kuḻḻirisu. = ಕುಣ್ಡ್ರಿಸು, ಕೂಡಿರಿಸು, ಕೂಡ್ರಿಸು. to cause to sit down, etc. [ಉತ್ತುಂಗ ಮಣಿಮಯಾಸನದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ Ap. 5, 46 va.]. ಬರಿಸಿ ಪ್ರಧಾನರಂ, ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ (Śmd. 71). see Bp. 4, 4; 5, 65; 47, 7; 51, 10; 57, 25; 59, 57; J. 29, 36.

ಕುಳ್ಳಿರು kuḻḻiru. = ಕುಳ್ಳಿರ್, etc. ಕುಳ್ಳಿರುವಲ್ಲಿ (Nn. 54).

ಕುಳ್ಳಿಹ kuḻḻiha. = ಕುಳ್ಳಿರ್ಪ. present or future participle relative of ಕುಳ್ಳಿರ್. ಕುಳ್ಳಿಹಲ್ಲಿ (ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ); ಅರಸುಗಳು ಕುಳ್ಳಿಹ ಆಸನ ಆವುದಾನೊನ್ದು ಉಣ್ಟು, ಅದು ಭದ್ರಾಸನ ಎನಿಸುಗು; ತಱುವಾಯಿಗೊಣ್ಡು ಕುಳ್ಳಿಹಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಕುಳ್ಳು kuḻḻu. 1. = ಕುರುಳ್ 2, etc. a cake of dried cow-dung (C.). — ಕುಳ್ಳುತಾೞಿ. a round pile of kuḻḻu for cooking (C.). — ಕುಳ್ಳುಬಾನ. a stack of kuḻḻu (S. Mhr.).

ಕುಳ್ಳು kuḷḷu. 2. = ಕುಱಿಳ್. shortness, etc. — ಕುಳ್ಳ. -ಅ 3. short man (ಖರ್ವ, ಹ್ರಸ್ವ, ವಾಮನ Si. 197; My.). ಕುಳ್ಳನ ಕರೆಯ ಬಾರದು, ಕಳ್ಳನ ಕರೆಯ ಬಹುದು. — ಕಳ್ಳನ ನಮ್ಬಿದರೂ ಕುಳ್ಳನ ನಮ್ಬ ಬಾರದು (Prvs.). *cf.* ಕೊಳ್ಳ 2.

ಕುಳ್ಳು kuḷḷu. 3. = ಕುಳಿರ್ 1, etc. (My.). P. p. ಕುನ್ತು.

ಕುೞ್ kuḷ. 1. (?). (=ಕುೞ2 ?). a hollow? see ಕವುಂಕುೞ್, ಪೊಕ್ಕುೞ್.

ಕುೞ್ kuḷ. 2. a tong? (M. ಕೊಡುಸ್ಸು, closeness; ಕೊಡಿಲ್, tongs). see ಇಕ್ಕುೞ್ 1.

ಕುೞ kuḷa. 1. confusion, disorder, perplexity (see ಕೞ ಕುೞ; M. ಕುೞಕ್ಕು, intricacy, as of thread; ಕುೞಪ್ಪ, intricacy; ಕುೞ್, to be mixed; to be perplexed; ಕುೞಙ್ಙು, to be troubled; ಕುಡುಕ್ಕು, to entangle; ಕುಡುಙ್ಙು, to be entangled, hooked in; ಕುಡುಸ್ಸು, closeness. = ಕುಡುಕ್ಕು, ಕುರುಕ್ಕು, entanglement, rope-knot = ಕುಡುಕ್ಕು; T. ಕುವಿ, to be joined, united; ಕುೞಪ್ಪ, intricacy in business, impediment, confusion; ಕುೞು, crowd, multitude; ಕುೞ್ಚ್, to be mixed; see ಕುಣಿಕೆ 2, ಕುದೆ, ಕುಪ್ಪೆ, ಕುಲಿಕೆ, ಕೊೞವ್ಪು, ಗುಣ್ಪ 1, ಗುಬರು, ಗೊಟ್ಟು 2, ಗೊಡವೆ), *cf.* ಗುಂಜು2.

ಕುೞ kuḷa. 2. = ಕುಡ 1, ಕುೞು, ಗುೞ 2, ಗುೞು 1. a piece of iron used for the rañṭe (and kunṭe), a ploughshare (ನೇಗಿಲ್ಬಾಯ್ಯ ಕರ್ಬುನಂ Śmd. I; ಕುಶಿರ, ಫಾಲ Mr. 370; T., M. ಕೊೞು; T. also ಕಾೞು; Te. ಕಱು, ಕೊಱು; Sk. ಕುಶಿಕ, ಕುಶೀ, ಕೂಟ, ಕೂಟಕ; *cf.* ಕುಡಿನ). 2, an iron used in cauterizing. see ಬರೆಗುೞ.

ಕುೞಿ kuḷi. 1. to be or become low, deepened, or hollow (T., M.; *cf.* ಕುಸಿ 2, ಕೊೞಲ್). 2, to make a hole, to dig (ಖನನ Śmd. Dh.; Śm. 115; M.; T. ಕುಡೈ; see ಕೊಡೆ 2 & s. ಕುಣಿ 2).

ಕುೞಿ kuḷi. 2. = ಕುಣಿ 2, etc. a hollow; a hole; a pit; a grave (ನಿಮ್ನಭೂಮಿ Śmd. Dh.; ಅಗುೞ್ಡೆ Śmd. I; ನಿಮ್ನ Śm. 115; ಶ್ವಭ್ರ, ದರ Nr.; ನಿಮ್ನ, ಅಗಾಧ, ಗರ್ತ, ಬಿಲ, ಛಿದ್ರ, etc. Hlā., Mr. 392; ಗರ್ತ Nn. 12; My.; T., M.; Tu. ಗುರಿ; Te. ಗೊಯ್ಯಿ; Sk. ಕೂಲ, ಚುರಿ, ಚೂಡ; T. ಕೂವಲ್, depth; a well). [ಅಗುೞ್ದರಲಾ ಕುೞಿಯೊಳ್ ತೊಟ್ಟಗೆ ನಿಧಿಗಣ್ಡನ್ತೆ Pb. 1, 97]. ದೇವಾದಿಗಳಿನ್ದ ಮಾಡಲು ಪಟ್ಟ ಕುೞಿ (ಗುಹೆ, ಗಹ್ವರ); ಗುಣ್ಟಂಗಳಿನ್ದ ಸಂಕೀರ್ಣಮಾದ ಕುೞಿ (ಕುಕೂಲ Nr.). ದಕ್ಕುವೆರಸಿದ ಕುೞಿ (ಕುಕೂಲ); ಕುಣ್ಡೆಯ ಕುೞಿ (ಕುಕುನ್ದರ, ಜಘನಕೂಪಕ Hlā.). see Bp. 40, 70; ಕಪ್ಪುಗುೞಿ, ಕ್ರೀಡಾಕುೞಿ. — ಕುೞಿ ತೆವರು. unevenly raised ground (ಸ್ಥಪುಟ, ವಿಷಮೋನ್ನತ Hlā.). — ಕುೞಿ ಮೂಗು. a flat nose. ಕುೞಿಮೂಗಿನವನು (ಅವಟೀಟ, ನತನಾಸಿಕ, etc. Si. 197).

ಕುೞಿ kuḷi. 3. = ಕುೞ 1. confusion, perplexity. [— ಕುೞಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get agitated, to become void. ಪೊಸವೇಟ ಕಾೞಿರ್ದೆಗಳ್ ಪೊಸಕಾರ ಪೊಡರ್ಪುಗಣ್ಣದೇಂ ಕರಿತುವದೇಂ ಕಲಂಕಿದುವದೇಂ ಕುೞಿಗೊಣ್ಡುವು Pb. 7, 23]. — ಕುೞಿದೞ. (very probably ಕುೞಿದೞಿ, q. v.). ಗೋವರ್ಕಳ್ ಇದಿರ್ಚಿದ ಗೋೞಾಯ್ತುರ್ಕಳೊಳ್ ಎಕ್ಕತುಳಮನ್ ಇೞಿದು, ಕುೞಿದೞಿಯಾದರ್ (Śmd. 79). — ಕುೞಿದೞಿ ದೞಿ. -ತೞಿ. (very probably ಕುೞಿದೞಿದೞಿ). (Kāvy. I, 1 *a*, 25, o. r. ಕುೞಿದೞಿ-).

ಕುೞು kuḷu. = ಕುೞ 2, etc. a ploughshare. (ಫಾಲ, ಕುಶಿಕ Hlā.).

ಕುೞ್ಗಿಸು kuḷgisu. = ಕುಗ್ಗಿಸು, etc.

ಕುೞ್ಗು kuḷgu. = ಕುಗ್ಗು 1, etc. to contort, to shrink, etc. (ಆಕುಂಚನ Śmd. Dh.).

ಕೂ kū. a cry, call, clamour. (Te., T.). see ಕುಕ್ಕೂಕೂ.

ಕೂ kū. 1. a female piśāca or goblin. (Śmd. 103).

ಕೂ kū. 2. = ಕೂವ. a Tbh. of ಕೂಪ. a well.

ಕೂಕಣಿ kūkaṇi. = ಕೂಗಣಿ, etc. ear-wax. (S. Mhr.).

ಕೂಕಮ್ಬ kū-kamba. = ಕೂಕುಮ್ಬ, ಕೂವಕಮ್ಬ. a mast. ತುದಿಯ ಕೂಕಮ್ಬದವನು (ನಿರ್ಯಾಮಕ, ಕರ್ಣಧಾರಕ Mr. 407).

ಕೂಕಮ್ಬಿ kūkambi. a great distance (S. Mhr., obsolete).

ಕೂಕಲು kūkalu. crying, shouting (Te.). — ಕೂಕಲ ಮೂಗ ಪಕ್ಷಿ. the fork-tailed shrike (ಕಲಿಂಗ, etc., ಕುಕ್ಕಟ, q. v., Si. 172).

ಕೂಕು kūku. = ಕೂಗು 2. a cry, etc. — ಕೂಕಿೞ. -ಇೞ. to shout. [ಪಸರಿಸಿ ಪೊಕ್ಕು ಕೂಕಿೞದು ಕಾದುವ ಬಲ್ಲಣೆಗಳ್ ಪಳಂಚೆ Pb. 8, 93]. ಮಣಿಯದೆ, ಕುಣಿದು, ಈ ಧೀರನ್ ಅದಿರೆ ಕೂಕಿೞದು, ಎಚ್ಚರ್ (Śmd. 287).

ಕೂಕುದ kūkuda. *one who gives a girl in marriage in due form, decorating her with ornaments* (see Te. s. ಕೂಸು).

ಕೂಕುಮ್ಬ kū-kumba. = ಕೂಕಮ್ಬ, etc. the mast of a vessel (ಕೂಪಕ, ಗುಣವೃಕ್ಷಕ Nr.).

ಕೂಕುಮ್ಬಕಾಱ kūkumba-kāṟa. = ಕೂವಕಮ್ಬಿಗ. a pilot; a helmsman (ಕರ್ಣಧಾರ, ನಾವಿಕ Nr., o. r. ಕೂಕುಮ್ಬಿಕಾಱ).

ಕೂಕುಮ್ಬಿಕಾಱ kūkumbi-kāṟa. = ಕೂಕುಮ್ಬಕಾಱ, q. v.

ಕೂಗಟೆ kūgaṭe. 1. = ಕುಗ್ಗಟೆ. the soap nut tree (Te. ಕುಂಕುಡು, ಕೂಕುಡು). see ಹೆಗ್ಗಾಗಟೆ.

ಕೂಗಟೆ kūgaṭe. 2. = ಕೂಗಣಿ, etc. — ಕೂಗಟೆಹುಣ್ಣು. a sore occasioned by wax in the ear. ಕೂಗಟೆಹುಣ್ಣು ಆದರೆ ಜಾಗಟೆ ಬಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಆಗದೇ? (Prv.).

ಕೂಗಣಿ kūgaṇi. = ಕುೞುಗಣಿ, etc. ear-wax (S. Mhr.; ಪಿಂಜೂಷ, ಮಲ G.).

ಕೂಗು kūgu. 1. to cry aloud; to cry out (ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; C.; Tu.; Te. ಕೂಯು; T., M. ಕೂಗು, ಕೂವು; *cf.* ಕುವಿ). ಕುಕ್ಕೂಕೂ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (Śmd. 19). ಧಾರುಣಿ ತಲನ್ ಅದಿರೆ ಕೂಗುವರ್ ಆರ್? (Bp. 57, 11). ಯಾಚಕರನ್ ಎತ್ತಲು ಕೂಗಿ ಕರೆವನ್ತೆ ಉಲಿಯೆ ಕೋಗಿಲೆಗಳ್ (J. 8, 6). ಕೂಗುತಿವೆ ಕೋಕಿಲೆಗಳು (3, 24). ಕೂಗಿ ಹೇೞದರೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸು ಕೇಳುತ್ತದೋ? — ಕೂಗುವ ಕೋೞಿಗೆ ಕುಣ್ಡೆ ನೊನ್ದೀತೇ? ಎದ್ದು ರಾಗಿ ಬೀಸುವಳೇ ಬಲ್ಲಳು! (Prvs.). see Rsv. 13, 102 va.; Bh. 1, 8, 21; Si. 56. 57. 163. 171. 295. 363. 379. — ಕೂಗಾಡು. -ಆಡು. = ಕೂಗು. (My.). ಅವರು ಅನ್ನದಿನ್ದ ಕೂಗಾಡಿ (B. 5, 165). — ಕೂಗ್ಯಾಡು. = ಕೂಗಾಡು. (C.).

ಕೂಗು kūgu. 2. = ಕೂಕು. a cry, a clamour, a shout, etc. (Te. ಕೂಕೆ). [ಗುರುಪ್ರಿಯನನ್ದನ ಕೂಗಡಂಗಿರ್ದೊಡೆ ಬರ್ದುಕಾವುದಿರ್ ಪೊಡರ್ದೋಡೀಗಡೆ ಕೊನ್ದಪೆಂ Pb. 7, 33]. ನವುಲುಕೂಗು (ಕೇಕೆ Si. 177; C.). ಕುದುರೆಗಳ ಕೂಗು (ಹೇಷೆ 273; My.). ಆನೆಗಳ ಕೂಗು (ಬೃಂಹಿತ 295; C.). ನರಿಯ ಕೂಗು (C.). ಆಳ ಕೂಗು (C.). — ಕೂಗಳತೆ. -ಅಳತೆ. the distance at which a loud cry can be heard (C.). ಎರಡು ಕೂಗಳತೆಯ ಮಾರ್ಗ (ಗವ್ಯೂತಿ, ಕ್ರೋಶಯುಗ Nr.). — ಕೂಗಿಡು. -ಇಡು. to cry aloud (ಉಚ್ಚೈರ್ಧ್ವನಿ Śmd. Dh.;

My.). — ಕೂಗಿನ ಮಾರಯ್ಯ. N. of certain Lingāyta mendicant (S. Mhr.). — ಕೂಗು ಹಾಕು. = ಕೂಗಿಡು. (C.).

ಕೂಗುರಿ kūguri. a sort of pulse. ಕೂಗುರಿ ಅವರೆಗಳು ವಲಾಖ್ಯಂ (Mr. 150, o. r. ಕೂಗುರೆ).

ಕೂಗುವಿಕೆ kūguvike. crying aloud (C.).

ಕೂಂಕು kūṅku. to rise, to soar [ಸುರಭಿಗಳ ತೊರೆದ ಮೊಲೆಗಳನುಣ್ಬವಱ ಮಱಿಗಳಂ ಪೋಗೆ ನೂಂಕಿ ಕೂಂಕಿ ಮೊಲೆಗಳನುಣ್ಬ ಕಿಶೋರ ಕೇಸರಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]; (ಉತ್ಸರ್ಪಣ Śmd. Dh.; Rśv. 13, 84). ಕೂಂಕಿದಂ (Śmd. 48).

ಕೂಚ kūca. = ಕೂಚು 1, etc. a post or pillar. (My.).

ಕೂಚ kūca. Tbh. of ಕೂರ್ಚ. see ವರಹಾ-.

ಕೂಚಿ kūci. = ಕೋಚು, etc. crooked. N. in ಡೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟೆಯ-. — ಕೂಚಿಭಟ್ಟ. = ಕೋಚುಭಟ್ಟ q. v. (C.).

ಕೂಚಿಗ kūciga. N. (Bp. 56, 27; My.).

ಕೂಚಿಮಾರ kūcimāra. N. (Bp. 40, 18).

ಕೂಚು kūcu. 1. = ಕೂಚ, ಗುಜ್ಜು 1. a post or pillar in a wall for the support of beams (My.; Te. ಕುರುಜು). see Sp. s. ಮಾಳಿಗೆ. ಮಾರಿಗೆ ಒನ್ದು ಕೂಚು, ಮೊಱಕ್ಕೆ ಒನ್ದು ಗುಜ್ಜು (Prv.).

ಕೂಚು kūcu. 2. = ಕುಱುಚು, etc. smallness, etc. — ಕೂಚುಗಡ್ಡ. a thin beard (My.). — ಕೂಚುಗಿಡ. a small, stunted tree (My.).

ಕೂಚು kūcu. 3. = ಕೂಚಿ. — ಕೂಚುಗೋಲು. -ಕೋಲು. a hook used in locking a door (My.).

ಕೂಚು kūcu. march or decampment of troops (or of people, My.; Mhr., H. ಕೂಚ).

ಕೂಜ kūja. 1. = ಹೂಜಿ, ಹೂಜೆ. an earthen water-jug, a goglet (My.; Mhr., H. ಕುಜಾ; T. ಕೂಜಾ).

ಕೂಜ kūja. 2. rumbling; cooing; murmuring; etc. (Sk.; R.).

ಕೂಜಿತ kūjita. = ಕೂಜ 2. see ರತ-.

ಕೂಟ kūṭa. 1. = ಕೂಟು, ಕೂಡು 2. a verbal noun of ಕೂಡು 1; a joining; a coming in contact with; a junction; connection, union (ಸನ್ಧಿ, ಶ್ಲೇಷ Nr.; ನೆರೆ Ct. I, 48; ಯೋಗ, ನೀವಿ Nn. 105; ಮಿಲನ 107; ಯೋಗ, ಸಂಗ 113; ಅಭಿಷಂಗ 122; ಪ್ರಮಾಣ, ಮಿಲನ 139; ಅಭಿಷಂಗ Mr. 492; ಯೋಗ 514; ಸನ್ಧಿ 487; ಸಾಕಂ, etc. 535) [ನಿಮ್ಮ ಕೂಟಂ ಬೆಳಗಿನ ಕಟ್ಟಲೆಯು ಕೂಟದನ್ತಾಗಿರ್ಕುಂ Ap. 9, 101]; an assembly, a crowd (My.); a heap, a quantity (My.); company, fellowship (ಕಾಣ್ಡ, ಮಿಲಿನ Nn. 116; ಸಮಿತಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ 141; ವಿಧಾನ, ತನ್ತ್ರ Nn. 75; ವಿಧಿ Mr. 483; ಕಾಣ್ಡ Mr. 502; My.; Tu.; T. ಕೂಟ್ಟ, ಕೂಟ್ಟು; Te. ಕೂಟಮಿ; Sk. ಕೂಟ). 2, sexual intercourse (ಚರ್ಚೆ, ರತ Nn. 73; ರತ, ಸುರತ 155; ಸಮ್ಭೋಗ, ರತಿ 163; ಯಾಭ, etc. Mr. 329; Bp. 40, 30; 42, 15. 23; My.; at the present time the *only* meaning in S. Mhr.; Te. ಕೂಟಮಿ; Sk. ಕುಟೀರ, ಕುರೀರ). [ಬಾಯುಣ್ಗಟದೊಳಟ್ಟಿಱಂ ಪಡೆದು ಕೂಟದೊಳುಣ್ಮಿದ ಬೆಚ್ಚ ತೞ್ಕೆಯೊಳ್ ಕೂಟಸುಖಂಗಳಂ ಪಡೆದಂ Pb. 3, 82; ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಕೂಡಿದಳು ಮಾಯೆ Bv. 15]. ಆಟಂ ಪಾಟಂ ಕೂಟಂ (Śmd. 246). ಆಟಪಾಟಕೂಟಂಗಳ ಕೇಲಿಗೆ ಅಯ್ದಿಸದು ತೊಟ್ಟು (198). ನದಿಗಳ ಕೂಟ (ಸಿನ್ಧುಸಂಗಮ Nr.). ಧರ್ಮ ಕಾಮ ಅರ್ಥ ಈ 3 ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಕೂಟ (ತ್ರಿವರ್ಗ Si. 255). ಸೊಣ್ಟೆ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಮೆಣಸು ಈ ಮೂಱಱ ಕೂಟ (ತ್ರಿಕಟು 335). ಮೂಱು ಅಗ್ನಿಗಳ ಕೂಟ (ತ್ರೇತೆ 424). ಕಿಱಿದು ಕೂಟಂ (ಕೊಂಚೆ Ct. I, 18). ತೆಱೆದ ಕಣ್ಣವ ಮೆಟ್ಟಿ ಮಱಿಗುವ ತೆಱನನ್ತೆ ಅಱಿಯದರ ಕೂಟ (company); ಬಱಿ ಕೂಟ ತನ್ನನೆ ಇಱಿದು ಕೊಣ್ಡನ್ತೆ! (Sp.). see Prv. s. ನೋಟ; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 11, 83; Śśv. 1, 50; J. 6, 34. 35; 15, 6. 47; 24, 48. — ಕೂಟ ಕೂಡು. to assemble (My.).

ಕೂಟ kūṭa. 2. = ಕುಟ. beating. see ಮುರಕೂಟ, ಸರ-.

ಕೂಟ kūṭa. 3. = ಗುಣ್ಟ 2, ಗೂಟ, etc. a peg, etc. (My.).

ಕೂಟ kūṭa. = ಕೋಡು 6. *a heap, a multitude, an assemblage* (Bp. 37, 14); connection (ಯೋಗ Nn. 152), the state of being together with (ಸಮ 152; ಸಾಕಂ, ಸಮಂ, ಸಾರ್ಧಂ, ಸತ್ರಂ Mr. 535). 2, any prominence: a horn (*cf.* ಕೋಡು); a hump (see ಅಂಸ-.); *the summit of a mountain* (ಮೇಖಲೆ, ಬೆಟ್ಟದತುದಿ Nn. 152, o. r. -ತಪ್ಪಲು; *cf.* ಕೋಡು); *the head, the highest or best* (see ಹದುಳ). 3, *immovableness, steadiness.* 4, a roguish pilot; *fraud, deceit, trick, forgery* (ಕಪಟ, ನೆವ 152; *cf.* ಕೊಟ್ಟ 1). 5, a ship, a boat (ಭೈತ್ರ, ಹಡಗು 152). 6, *a ploughshare* (*cf.* ಕುಱ 2). 7, *a hammer, a mallet* (*cf.* ಕುಟ್ಟು 1). 8, an ox whose horns are broken (ಕೊಮ್ಬು ಒತ್ತಿ ಮುಱಿದೊಡೆ ಕೂಟಂ Mr. 179; *cf.* ಕುಱು). 9, cardamom (ಏಲಕ್ಕಿ Nr.; *cf.* ತ್ರುಟಿ). 10, a point connected with the horoscopes of two parties to be married (My.; Mhr.).

ಕೂಟಕ kūṭaka. *a mass; a globe.* 2, *a ploughshare.* 3, *the body of the plough exclusive of the pole and share.* see ಕುಡಿನ.

***ಕೂಟಕುಳಿ kūṭakuḷi.** a loafer who joins in a mob. ಏಂ ಪೋಪನೊ ನಾಡಕೂಟಕುಳಿಗಳ್ಗೀ ದೋಸಮೊಪ್ಪುನ್ನಂ Pb. 3, 65.

ಕೂಟಣಿ kūṭaṇi. = ಕುಣ್ಟಣಿ, etc. a bawd. (ಕುಟ್ಟನಿ, ಶಮ್ಭಲಿ, etc. Hlā.).

ಕೂಟಪಾಲಕ kūṭa-pālaka. a bilious fever, as a disease happening to elephants; a potter's kiln. see Cpr. 6, 19.

ಕೂಟಮಾನ kūṭa-māna. a false measure or weight (Sk.). 2, a union of all sorts of musical instruments (Rśv. 5, 19 va.).

ಕೂಟಯನ್ತ್ರ kūṭa-yantra. *a snare; a trap.*

ಕೂಟರ kūṭara. a hornless animal (ಕೊಮ್ಬಿಲ್ಲದ ಪಶು Mr. 186).

ಕೂಟಶಾಲ್ಮಲಿ kūṭa-śālmali. *a kind of silk-cotton.*

ಕೂಟಸಾಕ್ಷಿ kūṭa-sākṣi. a false witness. (J. 20, 16).

ಕೂಟಸಾಕ್ಷ್ಯ kūṭa-sākṣya. false witness (J. 5, 67).

ಕೂಟಸ್ಥ kūṭa-stha. standing at the top; standing in a multitude or in the midst; *immovable, perpetually and universally the same* as the soul, space, ether, etc.; the male representative of a family (My.).

ಕೂಟಸ್ಥತ್ವ kūṭa-sthatva. unchangeableness, uniformity. (R.).

ಕೂಟಾಕ kūṭāka. = ಕೂಟ No. 7. a hammer. (R.).

ಕೂಟಾಗಾರ kūṭa-āgāra. an apartment on the top of a house (ವಲಭಿ G.).

ಕೂಟಿ kūṭi. = ಕೂಟ 3. a hat (turban) peg or stand (My.).

ಕೂಟು kūṭu. = ಕೂಟ 1. a dish made of two or more vegetables boiled together (My.; T. ಕೂಟ್ಟು).

ಕೂಡ kūḍa. = ಕೂಡು 2 No. 2, ಕೂಡೆ. an infinitive of ಕೂಡು 1, q. v., used adverbially: in company; together with,

along with; with (C.; T.). ಮುನಿದೊಡೆ ಅಮ್ಮನ ಕೂಡ ಮುನಿಯಲಿ! (Bp. 47, 28). ದುರ್ಜನರ ಕೂಡ ಒಡನಾಟ ಬಚ್ಚಲ ಱೊಜ್ಜಿನನ್ತಿಹುದು (Sp.). ತನ್ದೆತಾಯಿಗಳ ಕೂಡ ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿನ್ದ ನಡಕೋ! (B. 1, 24; see also 1, 10). ಹುಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆನೆಯ ಕೂಡಲೂ ಗಣ್ಡಕದ ಕೂಡಲೂ ಕಾದಿ (4, 37). ಅವನ ಕೂಡ ಹೋಗ ಬೇಡ! (C.). 2, also, likewise (My.), *e. g.* ಅದು ಕೂಡ ಬನ್ತು. — ಕೂಡ ಕೂಡಲೆ. from time to time (My.). — ಕೂಡಾ. = ಕೂಡ. (C.). ಕುದುರೆಗಳ ಕೂಡಾ ಮಹಾನದವನ್ ಉತ್ತರಿಸಿ ನಡೆತರುತಿರ್ದಂ (J. 28, 1). ಅಣ್ಣ ಅಕ್ಕ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೂಡಾ, ಭ್ರಾತೃಗಳೆನ್ದು, ಒನ್ದೇ ಹೆಸರು (Si. 193). ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೂಡಾ ನಾಳೆ ಬನ್ದರೆ (B. 1, 26). — ಕೂಡಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to heap up (Bp. 43, 69). — ಕೂಡಿಡು. -ಇಡು. to heap (My.). 2, to place one thing to another (My.). — ಕೂಡಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to place or keep in (one's own) company. (ನಮ್ಮನ್ನು) ಬೇಱಿರಿಸಿ! ಕೂಡಿರಿಸಿ! ನಿಮಗೆಯು ತೋಱುದುದೆ ಮತ! (Bh. 1, 8, 75).

ಕೂಡದಲೆ kūḍadale. = ಕೂಡುದಲೆ. success. (My.).

ಕೂಡರು kūḍaru. = ಕೂಡ್ರು, etc. to sit, etc. (B. 5, 96. 283. 294).

ಕೂಡಲ್ kūḍal. ಕೂಡಲು. = ಕೂಡ್ಲು. the state of being joined with or endowed with. (T.; Te. ಕೂಡಲಿ). ಯುತ, ಅನ್ವಿತ, ಸಂಹಿತ, etc. ಕೂಡಲ್ಕೆ ನಾಮಂ (Mr. 440). 2, a junction; a confluence (ಸಮ್ಭೇದ, ಸಂಗಮ, ಸಂವೇದ್ಯ Hlā.; ಸಂಗಮ Ct. I, 67; My.). 3, = ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ (Bp. 61, 40). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ. N. of the confluence of the Kṛiṣṇā and Bhīmā rivers (My.). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ. -ಈಶ. Śiva's liṅga or Śiva at Kūḍala saṅgama (Bp. 3, 28; 4, 56; 58, 67). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. = ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ. (Bp. 61, 73). — ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ. = ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ. (Bp. 61, 49). — ಕೂಡಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or bring together, to amass (My.); to grasp; to effect or accomplish. ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ಘಟ, ಸಂಗ್ರಹ (Nn. 109). ಸಾಧಿಸಲು ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುದ್ಯೋಗ (ಯತ್ನ, ಎಲ್ಲವಂ ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವ ಬುದ್ಧಿ Nn. 148). — ಕೂಡಲೆ. -ಎ 3. = ಕೂಡ್ಲೆ. at the very moment; forthwith (C.). ಅವನನ್ನು ಕಣ್ಡ ಕೂಡಲೆ (B. 2, 19). ಗೊನೆಯನ್ನು ಇಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಕೂಡಲೆ (2, 37). 2, even together with (a person, etc., My.). — ಕೂಡಲೇ. -ಏ 2. = ಕೂಡಲೆ. (C.). ಯಜಮಾನರು ಹೇಱಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಬೇಕು (B. 1, 14). ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಗಡಿಯಾಲ ಮಾಡುವವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ (4, 197).

ಕೂಡಸು kūḍasu. = ಕೂಡಿಸು. to join, etc. (S. Mhr.; Cb. 30).

ಕೂಡಿಕೆ kūḍike. joining; meeting; a junction (ಮೇಲಕ, ಸಂಗ, ಸಂಗಮ Si. 398; ಸಮಿತಿ 425). 2, marrying a widow (My.). ನದಿಗಳ ಕೂಡಿಕೆ (ಸಮ್ಭೇದ, etc. Si. 94). see ಕೆಯ್ಯೂಡಿಕೆ; Prv. s. ಬಾಡಿಗೇ ಮನೆ. — ಕೂಡಿಕೆಗಣ್ಡ. a man who has married a widow (My.). — ಕೂಡಿಕೆ ಹೆಣ್ಡತಿ. a remarried widow (My.).

ಕೂಡಿರಿಸು kūḍirisu. 1. to collect and preserve.

ಕೂಡಿರಿಸು kūḍirisu. 2. = ಕುಳ್ಳಿರಿಸು, etc. (B. 5, 39. 42. 43. 57. 126. 132. 143).

ಕೂಡಿಸು kūḍisu. = ಕೂಡಸು. to join (v. t.); to mix; to add; to amass; etc. (C.; Te. ಕೂರ್ಚು). ಕೂಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಸಂಯೋಜಿತ, ಉಪಾಹಿತ Si. 379). see Si. 348; B. 3, 4. 72; 4, 125. 141. 225; Prvs. s. ತುಪ್ಪ, ತೃಣ.

ಕೂಡಿಸುವಿಕೆ kūḍisuvike. putting together, etc. (ಸಂಗ್ರಹ G.).

ಕೂಡು kūḍu. 1. to join (v. i.); to unite (v. i.); to be one; to come together, to meet; to be joined, connected, furnished, endowed with; to be possible; to take place (ಸಮ್ಮೇಲನ Śmd. Dh.; Śm. 94; ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು Śmd. 172 Cm.; ಒನ್ದಾಗು 172 Cm.; ಅಪ್ಪು 396 Cm.; C.; Te., Tu., T., M.; *cf.* ಕುಱು 1, ಗುಡಿಯಿಸು 1). ಒಡನೆ ಕೂಡಿದ (ನಿಯುಕ್ತ Śmd. 343 Cm.). ಎರಡು ಕೂಡಿದದು (ಯುಗ್ಮ, ಯುಗಲ Si. 179). ಕೂಡಿದ್ದು (ದ್ವನ್ದ್ವ 459). [ಕೂಡುಗುಂ ಮಾತಿನೊಳೇನೊ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೊಳೇಕ ಬಹುತ್ವ ವಿಪರ್ಯಯಕ್ಕಸಂಖ್ಯಾತಗುಣಂ Kr. 1, 119; ನಿನ್ನಯ ಪುತ್ರನಚ್ಯುತಂಗಿನಿಸೆರ್ದೆನೋವೆಯಪ್ಪೊಡದು ಕೂಡದು Pb. 5, 102; Ap. 4, 18]. ಅರಸರುಮ್ ಅರಸಿಯರುಂ ಕೂಡಿಹ ಬನಂ (ಪ್ರಮದವನ Hlā.). ಕೂಡಿದ ಮೊಱಕಾಲುಳ್ಳವನು (ಪ್ರಜ್ಞು, ಸಂಗತಜಾನುಕ); ಬೆಳುದಿಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಇರುಳು (ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ Nr.). ಸನ್ತೋಷದಿನ್ದ ಕೂಡಿದ ಮನಸುಳ್ಳವನು (ತೂರ್ಷಮಾಣ Si. 354). ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅವಯವದಿನ್ದಲೂ ಆಕಾರದಿನ್ದಲೂ ಕೂಡಿರುವವನು (ಸಿಂಹಸಂಹನನ 355, see also 363). ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡನ್ಥದು (ಸಂಸಕ್ತ, ಅವ್ಯವಹಿತ, etc. 371). ತನ್ನ ಅನುಜನಂ ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡು, ಏಕಾನ್ತಭವನಕೆ ಅಯ್ದಿ (J. 30, 50). ಕೇಡು ಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೂಡುವದು (springs up also) ದುರ್ಬುದ್ಧಿ.—ಕೂಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾಡದ ಅಡಿಗೆ (Prvs.). ಆಡನ್ದರೆ ಆಡವದು, ಆಡ ಮರನೇಱುವದು, (ಏಱಿ) ಕೂಡದೆ ಕೊಂಕಿ ನಡೆವದು, ಕಡಿದರೆ ಅದು ಬಾಡದು (guitar-string, Sp.). ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ನನಗೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ (B. 4, 136). ಈ ಹೊತ್ತು ನನಗೆ ಒನ್ದು ಗಱಿಗೆ ಸಹ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲ (4, 137). ದೇವರು ನಿನಗಿನ್ತ ಹೇೞಿ ಕೂಡದಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠನು (4, 144). ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವ ಭಾರವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೂಡಿ ಅದೆ (belongs to you, 4, 126). see Śmd. 45. 53. 75. 89. 262. 343; Bp. 37, 4; 47, 17; 50, 36; 53, 13; 58, 50; Bh. 1, 8, 83; C. Bp. 4, 7; J. 3, 24; 8, 2; 29, 9; Rśv. 6, 23; 9, 22; B. 2, 30; Si. 428; ಒಡಗೂಡು, ಒಡನೆ ಕೂಡು, ಒನ್ದುಗೂಡು, ಒಬ್ಬುಳಿಗೂಡು, ಕೆಯ್ಗೂಡು, ಬಟ್ಟೆಗೂಡು, ಮೆಯ್ಗೂಡು. 2, to be fit (My). ಕೊಲ್ಲ ಕೂಡದು (ಅವಧ್ಯ Si. 65). ಅನುರಾಗಾದಿಗಳಿನ್ದ ಹುಟ್ಟುವ ಪುಲಕಾದಿ ಶರೀರಗಳ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಸ ಕೂಡದ ನಾಚಿಕೆಯಿನ್ದ ಮಱಮಾಚುವದು (ಅವಹಿತ್ಥೆ, etc. 73). ಕೂಡದು (ಮಾ, ಅಲಂ, ಬೇಡ 473). 3, to have sexual intercourse [ಆಕೆಯಂ ಕಣ್ಡು ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಕೂಡಿ Pb. 2, 32 va.]; (ಮೈಥುನ Śm. 94; My.; Bp. 40, 42). 4, to sit. 5, to join (v. t.); to add, as numbers (C.). ಕೂಡಲ್ ಪಟ್ಟ (ನಿಯುಕ್ತ Śmd. 24 Cm.; ವಿಹಿತ 140 Cm.). see Prvs. s. ಬೆಸ್ತು, ಲಿಪಿ. — ಕೂಡ. an infinitive of ಕೂಡು. see ಕೂಡ. — ಕೂಡ ಬೀೞು. to be accumulated or amassed (B. 1, 10; My.). — ಕೂಡ ಹಾಕು. to heap up, to amass, to lay up (B. 2, 9; 3, 36. 68; 5, 122; My.). — ಕೂಡಿ ಬರು. to come in company or together, as ಅವರಿಬ್ಬರು ಕೂಡಿ ಬನ್ದರು (My.). 2, union or terms of friendship or love to exist (C.). ಅವಳಿಗೂ ಅವಳ ಗಣ್ಡನಿಗೂ ಕೂಡಿ ಬಾರದ್ದಱಿನ್ದ (B. 5, 48). 3, to prosper, as a business (My.); to be practicable or possible (My.). 4, to assemble and come (to a place, My.). 5, to astrologically agree, as the horoscopes of a marriageable pair. — ಕೂಡಿ ಬೀೞು. = ಕೂಡ ಬೀೞು. (C.; B. 5, 217).

ಕೂಡು kūḍu. 2. = ಕೂಟ 1. joining; association; company. ಕೂಡಿಂಗೆ (Bp. 45, 5). 2, = ಕೂಡ. — ಕೂಡುಗೆಳೆಯ. -ಕೆ- or -ಗೆ-. a friend with whom one keeps company (ವಯಸ್ಯ, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಸವಯಸ್ Nr.). — ಕೂಡು ಬೀೞು. = ಕೂಡ ಬೀೞು. (B. 5, 106. 303; My.). ಕೂಡು ಬಿದ್ದ (ಸಂಚಿತ G.). — ಕೂಡುಮಾತು. colloquy,

conversation (ಸಂಕಥೆ, ಸಂಗೀತ Mr. 461). — ಕೂಡು ಹಾಕು. = ಕೂಡ ಹಾಕು. (B. 5, 88. 303; My.).

ಕೂಡುದಲೆ kūḍudale. = ಕೂಡದಲೆ. success, prosperity (My.; T. ಕೂಡುಂದಲ್).

ಕೂಡುವಿಕೆ kūḍuvike. = ಕೂಡಿಕೆ. ಶಬ್ದಗಳ ಕೂಡುವಿಕೆ (ಸಮಾಸ G.).

ಕೂಡುಹ kūḍuha. meeting, union, etc. (ಮೇಲಕ, ಸಂಗ, ಸಂಗಮ Nr.).

ಕೂಡೆ kūḍe. = ಕೂಡ. so that (any thing) is joined; with, together with; together; at the same time; all at once; further, also (ಒಡನೆ Śmd. 301 Cm.; ಸಾರ್ಧಂ, ಸಾಕಂ, ಸತ್ರಾ, ಸಮಂ, ಸಹ Si. 471; My.; Tu., Te., M.). [ಕಾವ್ಯಂಗಳೊಳ್ ಕೂಡೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಪೇಱ್ದಾತನ ಕರ್ಮ ನಿರ್ಜರೆಯನನ್ನಿನ್ನುನ್ನೆನಲ್ಪರ್ಕುಮೇ Ap. 1, 37]. ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ಕಳಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ Nr.). ಮುಟ್ಟಿ ಒದಹಂ ಚಾರಣಂ ಕೂಡೆ (ವೀತ Mr. 158). ಕೂಡೆ ಪಾನ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಪೀತಿ, ತುಲ್ಯಪಾನ); ಕೂಡೆ ಊಟ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಸಹಭೋಜನ Si. 317). [ಶಾನ್ತಿಯ ಮಾಡಹೋದರೆ, ಕೂಡೆ ಬೇತಾಳನಾಯಿತ್ತು! Bv. 524]. see Śm. 75; Bp. 1, 51; 27, 40; 31, 6; 48, 6; 50, 38; 53, 14; Bh. 1, 5, 5; 1, 8, 83; 1, 16, 15; 2, 13, 35; Ṛsv. 11, 67; J. 2, 65; 4, 31; 17, 20; 22, 3: 28, 22. 36. 45. 55. 58; 29, 30. — ಕೂಡೆ ಕೂಡೆ. rep. mutually, one with the other, all together. ಕೂಡೆ ಕೂಡೆ ಮಾತಾಡು ವುದು (ಸಂಕಥೆ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಸಂಗೀತಿ Hlā.). see J. 28, 47. [— ಕೂಡೆವರ್. -ಬರ್. to come along with. ಅಚೇತನನಾಗಿ ಬಿಱ್ದುರ್ದ ನೃಕೋದರನಂ ತನ್ನ ರಥಮನೇಱಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡೆವನ್ದಂ Pb. 11, 144 va.]. — ಕೂಡೇ. = ಕೂಡೆ. (B. 4, 104; My.; M.).

ಕೂಡ್ರಿಸು kūḍrisu. = ಕುಳ್ಳಿರಿಸು, etc. (C.; B. 3, 58. 86. 88; 4, 216).

ಕೂಡ್ರು kūḍru. = ಕುಳಿರ್ 1, etc. to sit, etc. (C.; B. 1, 3. 17; 4, 202). P. p. ಕೂತು.

ಕೂಡ್ಲು kūḍlu. = ಕೂಡಲ್. a confluence, etc. ಕಡಲಿನೊಳಗೆ ಹೊಱಿಯ ಕೂಡ್ಲು (ಸಮ್ಭೇದ, ಸಿನ್ಧುಸಂಗಮ Si. 94). [Tu.]. — ಕೂಡ್ಲೆ. = ಕೂಡಲೆ. (My.; Si. 199; B. 2, 49).

ಕೂಣ್ಟಣಿ kūṇṭaṇi. = ಕುಣ್ಟಣಿ, a bawd. (Cpr. 8, 64 va.).

ಕೂಣ್ಟು kūṇṭu. 1. = ಕುಣ್ಟು 1. (Śmd. 48). to limp, to halt; to hop (ವಿಕೃತಗತಿ Śmd. Dh.).

ಕೂಣ್ಟು kūṇṭu. 2. = ಕುಣ್ಟು 2. (Śmd. 250). the state of limping, etc.

ಕೂತು kūtu. 1. dance, play (T. ಕೂತ್ತು; Sk. ಕೂರ್ದ, a leap, jump; *cf.* ಕುಣಿ 3; *cf.* ಗುದಿ 4). — ಕೂತಾಣ್ಡದೇವ. N. (Bp. 17, 1). — ಕೂತುವಾಹನ. a kuruju in which an idol is put and before which people dance in procession (My.).

ಕೂತು kūtu. 2. = ಕುನ್ತು, etc. having sat. (C.). ಕೂತು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲಂ (ಜರಾಯು Mr. 308). ಗಣ್ಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟನು, ಹೆಂಗಸು ತಿರುಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು. — ಕೂತರೂ ನಾತ ಹೋದೀತೇ? ಹೇತದ್ದಕ್ಕಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು! — ಕೂತುಮ್ಬುವನಿಗೆ ಕುಡಿಕೇ ಹಣ ಸಾಲದು (Prvs.). see B. 1, 3; 2, 6; Si. 231. 246. 399.

ಕೂತುರು kūturu. the creeping herb Bryonia scabra Rottl. (Te.; Si. 152).

ಕೂದಲ್ kūdal. = ಕೂದಲ, ಕೂದಲು. hair, of the head or body (ನವಿರ್ Śmd. II; Kk. 83; ನವಿರ್, ಕುರುಳ್ Śm. 71; ಚಿಕುರ, ಶಿರಸಿಜ, ಕೇಶ, etc. Mr. 319; Sk. ಕುಂಜರ, ಕುನ್ತಲ; T. ಕುಱಲ್, ಕೂನ್ದಲ್, ಕೂರಲ್, ಕೂಱೆ, ಕೊನ್ದಳ, ಕೋದೈ, ಕೋಲಿ; M. ಕೂನ್ದಲ್; Tu. ಕುಜಲ್). ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲ್ (ಲೋಮ Mr. 319). ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲ್ (ಪ್ರವಾಲ, ನವಿರ್ Nn. 7; ಶಿರೋರುಹ 45; ಕಚ 48). see ಕೊಂಕುಗೂದಲ್, ತಲೆ-; Bh. 3, 13, 29.

ಕೂದಲ kūdala. = ಕೂದಲ್. (S. Mhr.; B. 5, 18). ನೊಲದ ಕೂದಲ (ಶಶಲೋಮ G.).

ಕೂದಲು kūdalu. = ಕೂದಲ್, etc. (C.). ಮೆಯ್ಯ ಕೂದಲು (ರೋಮ, ತನೂರುಹ Hlā., Nr.). ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು (ಕೇಶ, ಕುನ್ತಲ, etc); ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು ಮೊದಲಾದವಱಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿನಿನ್ದಾದ ಬಿಳುಪು (ಪಲಿತ Nr.). ಕಣ್ಣ ಕೂದಲು (ಪಕ್ಷ್ಮ Si. 437). ಕುಱೀ ಬಣ್ಣೆ ಮುನ್ನಾದ ಕೂದಲು (ಊರ್ಣ 419). ಕುಱೀ ಕೂದಲು (C.). see Si. 73. 168. 169. 215. 216. 334; B. 2, 26. ಇವನ ಮಾತು ಬೆಣ್ಣೆಯೊಳಗಿನ ಕೂದಲು ತೆಗದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕೂನ್ kūn. 1. = ಕೂನು 1. to be bent or bowed, to bend, to stoop (ಅನಮ Śmd. Dh.; T.; M. ಕೂನ್, ಕೂಳ್; see ಕುಡು 3, ಕುನಿ 1, ಕುಸಿ 2). P. p. ಕೂನ್ತು (287 Cm.).

ಕೂನ್ kūn. 2. = ಕೂನು 2, ಗೂನು. a hump (ಶರೀರ ಕುರ್ಗು Śm. 100; M. ಕೂಞ್ಞು, ಕೂನ್; T. ಕೂನ್, ಕೂನಲ್; Te. ಗೂನು). — ಕೂನ. -ಅ 3. a hump-backed man (ಕುಬ್ಜ, ಗಡುಲ Nr.). — ಕೂನ ಪಾಣ್ಡ್ಯ. N. (Bp. 50 sum.).

ಕೂನ್ kūn. 3. = ಕೂನ, ಕೂನು 3. a mark; a sign; acquaintance (ಕುಱುಪು Śm. 63. 100; Kk. 57, o. r. ಕೂನ; see ಕುಱು 1).

ಕೂನ kūna. = ಕೂನ್ 3. (ಕುಱುಹು Śs.; S. Mhr.; Mhr. ಖೂಣ).

ಕೂನಿ kūni. 1. = ಗೂನಿ. a hump-backed female (My.).

ಕೂನಿ kūni. 2. an earthen basin used by oil-men (My.).

ಕೂನು kūnu. 1. = ಕೂನ್ 1. (My. in the present and imperative).

ಕೂನು kūnu. 2. = ಕೂನ್ 2, etc. (My.; see ಮುದಿಗೂನು).

ಕೂನು kūnu. 3. = ಕೂನ್ 3, etc. [ಅವಯವಂಗಳು ನೂನುಕೂನಿಲ್ಲದೆ ಬರೆಗಳ ಹಾಕದೆ ಇರುವನ್ತಹ ಗೋವ ತನ್ದು Cv. 163]; (S. Mhr.).

ಕೂನ್ತು kūntu. bending, bent state. — ಕೂನ್ತುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to bend downwards, to become crooked. ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೂನ್ತುಗೊಣ್ಡವನು (ರುಜಾಭುಗ್ನ, ನ್ಯುಬ್ಜ Nr.).

ಕೂಪ kūpa. = ಕೂರ್ಪ. loving. s. ಕೂರ್ 2. [ಕೂಪರ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಟ ಜೀವಾಳ Bv. 366]; (Bp. 23, 32; 46, 55; J. 3, 29; 18, 23; 28, 3. 50).

ಕೂಪ kūpa. = ಕುವೆ, ಕೂ 2, ಕೂವ. a hole, a hollow; *a well* (ಬಾವಿ Nn. 48; *cf.* ಕುಱು 2). 2, a mast.

ಕೂಪಕ kūpaka. *a hollow, a cavity.* 2, *a hole dug for water in the dry bed of a rivulet.* 3, *the mast of a vessel.* 4, *a tree or post to which a boat is moored;* a rock or tree in the midst of a river. 5, a leather oil-vessel. see ಬಗರಗೆ, and Nr. s. ಇಬ್ಬಗೆ.

ಕೂಪಸ್ತಮ್ಭ kūpa-stambha. = ಕೂವಕಮ್ಬ. (Śmd. 342). the mast of a vessel.

ಕೂಪಾರ kūpāra. the ocean.

ಕೂಪಾರೋದಿತ kūpāra-udita. a salt? (ತುತ್ಥ Mr. 144, o. r. ತುತ್ತು).

ಕೂಪಿ kūpi. = ಕುಪ್ಪಿ. a flask, a bottle (Sk.).

ಕೂಬರ kūbara. 1. = ಕುವರ, etc. see ನಲ-.

ಕೂಬರ kūbara. 2. = ಕೂವರ 2. the pole of a carriage. (Sk.).

ಕೂಬರಿ kūbari. = ಕೂವರಿ. a carriage covered with a cloth. (Sk.).

ಕೂರ್ kūr. 1. = ಕೂರ್-. sharpness; acuteness. (T., M.; Te. ಕೂಚಿ; T., M. also: to be pointed or sharp; Tu. ಕೂಟು, to sharpen; *cf.* ಕುಯ್; ಕೂರ 2). [ಕೂರಿದುವೆನೆ ತೊಳಪ ದಾಡೆ Pb. 3, 20]. —ಕೂರಂಕುಶ. -ಅಂಕುಶ. a pointed, sharp hook (Abh. P. 13, 73; Rśv. 6, 11 va.). [— ಕೂರಂಕುಸ. -ಅಂಕುಸ. = ಕೂರಂಕುಶ. ಕೂರಂಕುಸದ ಪೊಳಪನಾ ತೋರುವಂ ವಜ್ರಜಂಘಂ Ap. 4, 25]. — ಕೂರಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a pointed, sharp arrow (ಎತ್ತುಂಗೋಲ್ Kk. 52). [ಪಲವನ್ದದ ಕೂರಮ್ಬುಗಳುಮನೊಡನಳುರ್ದುವದೇಂ ಬಿಗಿಯವೊ ಜಯಕುಮಾರನನಲ ಶರಂಗಳ್ Ap. 13, 64; ನರ ಕೂರಮ್ಬಿನಲೆಚ್ಚ ಅನಂಗೂಲಿದೆಯಯ್ಯಾ ಅರಳಮ್ಬಿನ ಲೆಚ್ಚ ಕಾಮನನುರುಹಿದೆಯಯ್ಯಾ Bv. 65]. ಕೂರಮ್ಬಿನಿನ್ದೆಚ್ಚು (Rāghc. 17, 71). see Abh. P. 9, 68; Śśv. 3, 4. 23; J. 4, 31; 7, 51. 61. — ಕೂರಲಗು. -ಅಲಗು. the sharp blade of a weapon [ಸಮುಚಿತ್ತವೆಮ್ಬ ನೇಮದ ಹ ಲಗೆಯ ಹಿಡಿದು ಶಿವಚಿತ್ತವೆಮ್ಬ ಕೂರಲಗಕೊಣ್ಡು ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆಮ್ಬ ಶ್ರವನ ಕಲಿತರೆ ಆಳುತನಕ್ಕೆ ದೇಸಿಯಪ್ಪೆನೋಡಾ Bv. 725; Cv. 112]; (Bp. 1, 33; 27, 13. 31; 32, 24; 52, 39; J. 9, 33). — ಕೂರಸಿ. -ಅಸಿ. (Śmd. 207). a sharp sword. [ತನ್ನ ಕೂರಸಿಯೊಳಡುರ್ತು ಕೊನ್ದಸಿಯಳ್ Pb. 1, 6]. ಕೂರಸಿಯಿನ್ತೆನಿಸಿ ಮೆಱೆವನ್ ಆ ನರನಾಥಂ (184). see Abh. P. 7, 56; Śśv. 2, 82; 3, 50. — ಕೂರಾಳ್. -ಆಳ್. a keen, brave soldier (ಉಕ್ಕಾಳ್, ಬಲ್ಲಣ್ಣ, etc., ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು Ss.; Abh. P. 7, 60). — ಕೂರಾಳ್ತನ. -ಆಳ್ತನ. (Śmd. 81 Mdb.). great valour (?). — ಕೂರಿಟ್ಟಿ. -ಇಟ್ಟಿ. a pointed, sharp spear or javelin (Śśv. 3, 26). — ಕೂರಿಲಿ. -ಇಲಿ. having no point or sharpness. ಕೂರಿಲಿಕುಡುಗೋಲ್ (Śmd. 221). — ಕೂರುಗುರ್. -ಉಗುರ್. a sharp finger-nail (Rśv. 7, 10; C. Bp. 18, 15; J. 11, 24). [— ಕೂರ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. sharp arrow. ನಟ್ಟ ಕೂರ್ಗಣೆವೆರಸಿರ್ದ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳುಚ್ಚಳಿಸುತ್ತಿರೆ Pb. 10, 96. — ಕೂರ್ಮಸೆ. to sharpen. ಕೂರ್ಮಸೆಯಿಟ್ಟುದು ಕಾಮನಮ್ಬು Pb. 3, 47].

ಕೂರ್ kūr. 2. to mind, to be attached to, to love (ಸ್ನೇಹ Śmd. Dh.; ಮಱುಗು Śmd. II; M. ಕೂಱು, to love, mind; love; ಕೂಱ್ರಾನ್, lover, etc.; see Te. s. ಕೂರ್ಮೆ; Sk. ಕುಮ್ಬ, the paramour of a harlot; see ಕುಱು 1). [ಚಿರಂ ದೇವಿ ಸರಸ್ವತಿ ಹಂಸೀ ಭಾವದೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಗೆ ಕೂರ್ತು ಮನ್ಮಾನಸದೊಳ್ Kr. 1, 3; Pb. 12, 95; Ap. 3, 31; ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯಾ ನೀವು ಕೂರ್ತು ಕರುಣಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಯಾದೆನು Cv. 1037; Bv. 455]. P. p. ಕೂರ್ತು (Śmd. 287). ಕೂರ್ತು ಈವಂ (60). ಕೂರ್ಪಂ (275). ಕೂರ್ಪುದು (264). the participle present ಕೂರ್ಪ appears also as ಕೂಪ, q. v. ಕೂರ್ತು ಮಱುಗಿದಂ (ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ Kk. 80). see Grj. 1, 18; 2, 1; Bp. 1, 32; 4, 60; 13, 21; 26, 51. 55; 27, 75; 32, 57; 47, 34; 50, 68. 73; 53, 21; 60, 60; 61, 15. 75; V. 11, 24; Rśv. 11, 112; Śśv. 2, 96; J. 17, 60). [— ಕೂರದ. enemy. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡುವೊಡಮಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಲ್ಕರನೆಮ್ಬುದಿಲ್ಲ ಕೂರದನಿದನೊಡ್ಡಿದಂ Pb. 3, 4]. — ಕೂರ್ತಳ್. a beloved woman (ಒಱಲ್ದಳ್, ಅಚ್ಚಿರ್ತಳ್, ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡಳ್ Kk. 29; Śm. 75). — ಕೂರ್ಪ. = ಕೂಪ. loving; beloved; a lover; a paramour; the loved one; a husband. see ಕೂರ್ಪವನು s. ಕೂರ್ಪು 2. feminine ಕೂರ್ಪಳ್ (Rśv. 5, 105).

ಕೂರ್ kūr. ಕೂರು. = ಕುಳಿರ್ 1, etc. to sit down (My., without a P. p.).

ಕೂರ kūra. 1. ಕ್ರೂರ. *boiled rice* (also ಕುರು in Sk.).

ಕೂರ kūra. 2. = ಕೂಚ್. Tbh. of ಕ್ರೂರ, fierce, cruel; sharp; hot; disagreeable (ಕ್ಷುದ್ರ Mr. 469; ಪರುಷ 515). ಕೂರದಸಿ (ತಱು Śm. 116). see Bp. 40, 81; Rśv. 11, 112; Dp. 54, 3.

ಕೂರಹು kūrahu. a sword, a scymitar (ಶಸ್ತ್ರ Mr. 383).

ಕೂರಾಮ್ಬು kūra-ambu. rice-water, rice-gruel (ಉಷ್ಣಿಕೆ, ಯವಾಗು, ಗಂಜಿ Mr. 214).

ಕೂರಿಕೆ kūrike. sharpness, pointedness (Rām. 4, 6, 18).

ಕೂರಿತು kūr-itu. = ಕೂರಿತ್ತು. (Śmd. 96. 183). that is sharp or pointed [ಬಲ್ಲಿತ್ತಱ ಕೋಡು ಕೂರಿತದನನ್ನಿನ್ತುನ್ತೆನಲ್ಪಕುರ್ಮೇ? Ap. 1, 25]; (ಬಸಿ Śm. 50). ಕೂರಿತಹುದು (ತೀಕ್ಷ್ಣ, ಖರ, ಕಟು Nr.).

ಕೂರಿತ್ತು kūr-ittu. = ಕೂರಿತು (Śmd. 96). ಸಣ್ಣಿತ್ತುಂ ಕೂರಿತ್ತುಮ್ ಆಹ ಧಾನ್ಯದ ತುದಿ (ಶೂಕ Nr.). ಕೂರಿತ್ತಾದ ಗನ್ಧಂ (ಸೊಗಡಂ Śm. 23).

ಕೂರಿದ kūrida. a sharp, acute, or brave man. ಕೂರಿದಂ (Śmd. 184). ಕೂರಿದಿರ್ or ಕೂರಿದರಿರ್ ಕಾಳೆಗದೊಳ್ (258). also plural neuter ಕೂರಿದವು (Cpr. 1, 94).

ಕೂರಿಲಿ kūrili. sharpless, blunt. see s. ಕೂರ್ 1.

ಕೂರಿಸು kūrisu. 1. to cause to love [ಕೂರಿಸೆ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಯೊಳಾ ರಾಮನಂ Pb. 1, 104]; (Cpr. 8, 61 va.; Rśv. 11, 112).

ಕೂರಿಸು kūrisu. 2. to cause to sit (My.). 2, to join (v. t., as two pieces of wood, My.; Te. ಕೂರ್ಚು).

ಕೂರು kūru. 1. = ಕುಯಿಲು, ಕೂಲು 2 No. 1. a tenon (My.).

ಕೂರು kūru. 2. ಕೂರ್. = ಕೂಲು 1. to fall down. (My.). see ಕೂರ್ಪು 3.

ಕೂರುಮ kūruma. Tbh. of ಕೂರ್ಮ. a tortoise. (My.). (Rām. 6, 4, 31).

ಕೂಱಿಗೆ kūṟige. the seed drill or sowing machine drawn by oxen (ವಾಪಿ Mr. 370; C.; Te. ಕೂರು, to fill or stuff anything, to load). — ಕೂಱಿಗೆ ಹೊಡೆ. to work with the kūṟige (C.).

ಕೂಱೆ kūṟe. a kind of cloth-louse (ವಸನಾಶ್ರಯ Mr. 166; C.; M. ಕೂಱಿ, T. ಕೂಱ್ಪ, ಚೀಱ್ಪ).

ಕೂರ್- kūr. = ಕೂರ್ 1. sharpness, etc. — ಕೂರ್ಗಣೆ. -ಕಣೆ. a pointed, sharp arrow. (Abh. P. 14, 144; Bp. 4, 26; Śśv. 3, 25; J. 4, 35; 28, 48). — ಕೂರ್ಗಣೆವಱೆ. -ಮಱೆ. a shower of sharp arrows (Śśv. 4, 14). — ಕೂರ್ಗೊಳ್. to become sharp or fierce (J. 4, 35). — ಕೂರ್ಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. = ಕೂರ್ಗಣೆ. (R.). — ಕೂರ್ದಸಿ. a sharp-pointed stake (V. 29, 119; J. 31, 30). — ಕೂರ್ದಾಡೆ. a sharp tusk (Śśv. 3, 62). — ಕೂರ್ನಾಯ್. a sharp, fierce dog (Rśv. 5, 51). — ಕೂರ್ವಾಳ್. -ಬಾಳ್. (Śmd. I). a sharp knife or sword (Abh. P. 8, 27; 13, 139).

ಕೂರ್ಚ kūrca. = ಕುಚ್ಚು, etc., ಕೂಚ. *a bunch of anything, a bundle* of grass, etc. 2, the head, the face (ಮುಖ Nn. 89). 3, *the space between the eyebrows* (ನಡು, ಮಧ್ಯ 89). 4, the beard; the mustaches (ಶ್ಮಶ್ರು, ಮೀಸೆ 89). 5, a bifurcation, etc. (ಕವಲು 89).

ಕೂರ್ಚಕ kūrcaka. = ಕುಂಚಿಗೆ 2. a bushel; a brush. 2, *an ornament on the top of a banner.*

ಕೂರ್ಚಶೀರ್ಷ kūrca-śīrṣa. *N. of a plant, a drug, commonly called jīvaka,* one of the eight principal medicaments (ಹಕ್ಕೀ ಸಿಳ್ಳೆಗಿಡ Si. 157).

ಕೂರ್ಚಿಕೆ kūrcike. = ಕುಚಿರ್ಕೆ. a brush. 2, *inspissated milk* (see ಗಿಣ್ಣು 1).

ಕೂರ್ತು kūrtu. P. p. of ಕೂರ್ 2, q. v.

ಕೂರ್ದನ kūrdana. leaping. 2, *playing, sport.* see ಕೂತು 1.

ಕೂರ್ದಾಲ kūrdāla. = ಕುದ್ದಾಲ. mountain ebony. (Hlā. MS.).

ಕೂರ್ಪ kūrpa. *the space between the eye-brows.* 2, a kind of bamboo-lid (ಕೆರಸೆ Mr. 209). 3, the hair around the yōni (ಅಂಗನೆಯ ಯೋನಿಯ ರೋಮಗಳು 328).

ಕೂರ್ಪರ kūrpara. *the elbow;* the knee. *cf.* ಕೊಪ್ಪರ.

ಕೂರ್ಪಾಸ kūrpāsa. = ಕುಪ್ಪಸ, etc. *a bodice; a jacket;* a cuirass.

ಕೂರ್ಪಾಸಕ kūrpāsaka. = ಕೂರ್ಪಾಸ. *a bodice,* etc.

ಕೂರ್ಪು kūrpu. 1. (fr. ಕೂರ್ 1). sharpness, etc.; valour; a keen, penetrating look (T. saltness). (Cpr. 10, 94 va.). ಕಣ್ಗಳ ಕೂರ್ಪು (Śmd. 170). ನಡುವಣ ಕರ್ಪುಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುವೆಳ್ಪುಂ ತುದಿಯ ಕೂರ್ಪುಮ್ ಎಸೆದಿರೆ ವಿಟರಂ ಬಿಡದೆ ಸಲೆ ತೆಗೆದ ಮದನನ ನಿಡಿಯ ಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (81). see Abh. P. 14, 102. 143; Grj. 4, 2. — ಕೂರ್ಪಿಡು. -ಇಡು. to sharpen (Grj. 5, 76 va.).

ಕೂರ್ಪು kūrpu. 2. (fr. ಕೂರ್ 2). love (Abh. P. 7, 59; 11, 120; Rsv. 5, 48). — ಕೂರ್ಪನವನು. -ಅವನು. a beloved man; a lover; a husband [ನಿನ್ನ ಬಗೆಯಂ ಕಾದಕ್ಕ ಪೇಟಾರೊಳಿಂ ನುಡಿವೋ ಬೇಸಱನೆಯ್ದೆ ಕೂರ್ಪವರನೇನೆನ್ನಿನ್ದ ಮಿನ್ನಗ್ಗಳಂ ಪಡೆವೋ Ap. 3, 31; Bv. 649]; (ವಲ್ಲಭ, ದಯಿತ, ಪ್ರಿಯ Hlā.).

ಕೂರ್ಪು kūrpu. 3. (fr. ಕೂರು 2). destruction, ruin, etc. (ತವು Ct. II, 4).

ಕೂರ್ಮ kūrma. = ಕೂರುಮ. *a tortoise, a turtle* (ಆಮೆ G.). 2, the second incarnation of Viṣṇu (Mr. 19; Bp. 54, 42). 3, one of the outer winds of the body (ಪುದಿದ ಅಂಗಮುಂ ಬಲಿದಿಹ ಅನಿಲಂ Mr. 51).

ಕೂರ್ಮಪುರಾಣ kūrma-purāṇa. the purāṇa of Viṣṇu's tortoise incarnation (C.).

ಕೂರ್ಮಾವತಾರ kūrma-avatāra. = ಕೂರ್ಮ No. 2. (Bp. 54, 62).

ಕೂರ್ಮಾಸನ kūrma-āsana. a metal or wooden stool in the form of a tortoise back, on which an idol is placed or a pūjāri sits (My., also ಕೂರ್ಮಪೀಠ).

ಕೂರ್ಮಿ kūrmi. *a female tortoise.*

ಕೂರ್ಮೆ kūrme. attachment, love; the state of being enamoured (Śmd. 248; ಕಾದಲ್ಮೆ, ನೇಹ, ನಲ್ಮೆ, ಒಲವು Śm. 75; ಮೋಹ Ct. II, 76; Te. ಕೂರ್ಮಿ, ಕೂರಿಮಿ). [ಮುಮ್ಮನ ಮೊಗಮುಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ನೋಡಿ Pb. 31, 11 va.; Ap. 2, 37]. ಕುಡುವುದು ಕೂರ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮನ್ನಿಪ ಸೂಳೆಗೆ ಏನನ್ ಆದೊಡಂ (Śmd. 66). see Abh. P. 10, 212; Bp. 22, 60; Rsv. 10, 2; 13, 21; 13, 77 va.; Śsv. 2, 16; J. 9, 25.

ಕೂರ್ಮೇಶ kūrma-īśa. the king of turtles, the tortoise supposed to uphold the world; N. of a liṅga (Bp. 54, 62).

ಕೂಲ್ kūl. = ಕೋಲ್ 2. length, etc. — ಕೂಲ ಬಲೆ. a lengthy net (Bp. 51, 73).

ಕೂಲ kūla. a heap, a mound; *a bank, a shore* (ಕುಲ್ಯ, ದಡ Nn. 42; see s. ಕರೆ 6).

ಕೂಲಂಕಷ kūla-ṅ-kaṣa. = ಕೂಲಂಕುಷ. carrying or tearing away the bank (Sk.). 2, the whole, from first to last (My.; Te.).

ಕೂಲಂಕಷೆ kūla-ṅ-kaṣe. tearing away the bank: *a river.*

ಕೂಲಂಕುಷ kūlaṅkuṣa. = ಕೂಲಂಕಷ No. 2. (My.).

ಕೂಲಜ್ಜಿ kūlajji. = ಕಲಜ್ಜಿ, etc. a respectable woman who cooks and serves customers. see ಅಡುಗೂಲಜ್ಜಿ.

ಕೂಲದೇಶ kūla-dēśa. *a bank, a shore.*

ಕೂಲಿ kūli. (a gift = a ಕುಡಲಿ, ಕುಡುಲಿ, or ಕುಡ್ಲಿ from ಕುಡು, to give?); hire, wages, especially *daily* hire or wages, cooly (ಕರ್ಮಣ್ಯ, ವಿಧೆ, ಭೃತಿ, ಪಣ, etc. Nr.; Si. 347; ಭಿಕ್ಷೆ Si. 462; C.; T., M., Te., Tu.). see Bp. 23, 36; 27, 16; C. Bp. 47, 42; Si. 84. 339. 357; B. 2, 38; 4, 74; 5, 84. 96. 287. 294; Prv. s. ಪೋಲೀದನ. 2, a day-labourer, a cooly (My.; H., Bengālī). — ಕೂಲಿ ಕುಪ್ಪಟೆ. dupl. = ಕೂಲಿ No. 1. (My.). — ಕೂಲಿ ಕುಮ್ಬಳಿ. dupl. = ಕೂಲಿ No. 1. (C.). — ಕೂಲಿಕೆಲಸ. daily labour (C.). — ಕೂಲಿನಾಲಿ. dupl. = ಕೂಲಿ No. 1. (My.). — ಕೂಲಿ ಮಾಡಿಸು. to employ day-labourers. see Prv. s. ಕೆಡು. — ಕೂಲಿ ಮಾಡು. to work as a day-labourer (C.). — ಕೂಲಿಯವ. -ಅವ. a day-labourer, a cooly (ಭೃತಕ, ಕರ್ಮಕರ, etc. Si. 340; ಭೃತಕ G.; C.). — ಕೂಲಿಯಾಕೆ. -ಆಕೆ. a female cooly (B. 4, 176). — ಕೂಲಿಯಾಳು. -ಆಳು. = ಕೂಲಿಯವ. (ಭರಣ್ಯಭುಕ್, ಕರ್ಮಕರ Nr.; C.). — ಕೂಲಿಯ ಹೆಂಗಸರು. female day-labourers (B. 4, 178).

ಕೂಲಿಕಾತಿ kūli-kāti. = ಕೂಲಿಕಾರ್ತಿ. (My.).

ಕೂಲಿಕಾಱ kūli-kāṟa. a day-labourer (ಪ್ರೇಷ್ಯ, ಪರಿಸ್ಕನ್ದ Hlā.; ಭೃತಕ, ಭೃತಿಭುಕ್, ಕರ್ಮಕರ, etc. Nr.; ಪರಿಸ್ಕನ್ದ Mr. 236; C.). ಕೂಲಿಕಾಱರಾಕೆ (B. 4, 178). see B. 3, 59; 4, 74; ಕೆಯ್ಕೂಲಿಕಾಱ.

ಕೂಲಿಕಾರ್ತಿ kūli-kārti. a female cooly (C.).

ಕೂಲಿಗಾಱ kūli-gāṟa. = ಕೂಲಿಕಾಱ. (My.).

ಕೂಲಿಸು kūlisu. to cause to fall; to destroy (My.; Te. ಕೂಲುಚು, ಕೂಲ್ಚು, ಗೂಲ್ಚು, to cast or knock down, to slay, to kill, to overthrow, to ruin).

ಕೂಲು kūlu. 1. = ಕೂರು 2. to fall down, or be overturned; to be destroyed or ruined (My. only in ಕೂಲಿ ಹೋಗು; Te.).

ಕೂಲು kūlu. 2. = ಕೂರು 1, etc. a tenon (C.; Mhr. ಕೂಸ). 2, a sloping flight of stairs leading down to the water of a tank (My.). — ಕೂಲುಕಮ್ಬ. a post with tenons (My.). — ಕೂಲುದುಮ್ಬು. -ತುಮ್ಬು. the nave of a wheel (ಪಿಣ್ಡಿಕೆ, ನಾಭಿ Mr. 285).

ಕೂವ kūva. = ಕುವ್ವೆ, ಕೂ 2. a Tbh. of ಕೂಪ. a mast.

ಕೂವಕಮ್ಬ kūva-kamba. = ಕೂಕಮ್ಬ, etc. Tbh. of ಕೂಪಸ್ತಮ್ಬ mast of a vessel. (Śmd. 342; ಕೂಪಕ, ಗುಣವೃಕ್ಷಕ Hlā.; Śsv. 2, 44).

ಕೂವಕಮ್ಬಿಗ kūva-kambiga. = ಕೂಕುಮ್ಬಕಾಱ. a naval pilot. (ನಿರ್ಯಾಮ, ಕರ್ಣಧಾರ Hlā.).

ಕೂವರ kūvara. 1. = ಕುವರ, etc. a boy, son, etc. see ನಲ-.

ಕೂವರ kūvara. 2. = ಕೂಬರ 2. *the pole of a carriage* (ಈಸು Mr. 286).

ಕೂವರಿ kūvari. = ಕೂಬರಿ. *a carriage covered with a cloth or blanket.*

ಕೂವೆ kūve. = ಕುವ್ವೆ. the East-Indian arrowroot, Curcuma angustifolia Roxb. (St. & Pl.; M.; T. ಕೂಗೈ). see ಕಲ್ಲು-, ಕೆಮ್ಪು-, ದೊಡ್ಡ-.

ಕೂಷ್ಮಾಣ್ಡ kūṣmāṇḍa. = ಕುಮ್ಬಳ. *the pumpkin-gourd, Benincasa cerifera* Savi.

ಕೂಸು kūsu. a male or female infant, a babe; a maiden, a young virgin; a person (ಬಾಲಕ G.; C.; ಕೊಡಗೂಸು Ct. II, 58; ಕನ್ನಿಕೆ Śs.; T. ಕುಂಜು; Te. ಕೂಸು, trifling; ಕೂತು, a daughter; ಕೂನೆ, a young one; *cf.* ಕುನ್ನಿ 1, ಕುಱುಚು, ಕೊಡ 1). [ಕೂಸಿನ ತಲೆಯೊಳ್ ಬಿಱ್ಪೊಱೆಯನಿಟ್ಟವೋಲಸುಖಕರಂ Kr. 2, 6; ವಿದ್ಯಾಧರನಲ್ಲಿಗೆ ಪೆರ್ಗಡೆಗಳಂ ಕೂಸಂ ಬೇಡಿಯಟ್ಟೆ Vr. 42, 13; Pb. 3, 25; Ap. 3, 89; ಇನ್ನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸಿಂಗೆ ಇನ್ದೇ ಜವ್ವನವಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಆ ಕೂಸು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಗೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ದಿತ್ತಯ್ಯಾ Bv. 515]. ಕೂಸು ಇರ್ಪ ಚೀರ (ಗರ್ಭಾಶಯ, ಜರಾಯು Hlā.). ಕೂತು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲಂ (ಜರಾಯು Mr. 308); ಪಡದ ಕೂಸು (ಪೋತ, ಶಿಶು, ಬಾಲಕ, ಅರ್ಭಕ, etc. 308). ಕೂಸಿಂಗೆ ಲಡ್ಡುಗೆಯುೞ್ತು (Śmd. 159). ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಾದೊಡೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಕ್ಕುಮೆ? (290). ಕುಡಲ್ ನೆಱೆದ ಕೂಸು (ವರ್ಯೆ, ಪತಿಂವರೆ Hlā.). ಕೂಸು ಕಾಸು ಹೋಲದು (others: ಹಡೆಯದು), ಜೋಗುಳ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು (Prv.). see Bp. 57, 15; B. 1, 28; ಒಳುವೆಣ್ಗೂಸು, ಕೊಡಗೂಸು, ಗಣ್ಡುಗೂಸು, ಗಣ್ಡು-, ಪಸು-, ಪೆಣ್-, ಮೊಲೆ-, ಹೆಂ-, ಹೆಣ್ಣು-, etc. — ಕೂಸಾಟ. -ಆಟ. children's play (ಚಿಣ್ಣರಾಟ Ct. II, 66; My.). [ಅನ್ತು ಕೂಸುಗಳ್ ಕೂಸಾಟವಾಡುತ್ತಿರ್ದೊನ್ದು ದಿವಸಂ Pb. 2, 30 va.; Ap. 7, 128]. — ಕೂಸಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to perform childish play. ಕಬ್ಬಿಗಗಳ್ಳನ್ದು ಕೂಸಾಡಿಸ ಬಾರದು ಅಕ್ಕರದ ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ಈ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ (Śmd. 233 Mḍb.). 2, to amuse a child (C.). — ಕೂಸಾಡು. -ಆಡು. to play like children. see ಗಱೆಗೂಸಾಡು. — ಕೂಸಾಳು. -ಆಳು. a weak, useless person. see Prv. s. ದೋಸೆ. — ಕೂಸುಗುಡು. -ಕುಡು. to give a child in marriage (Abh. P. 8, 16).

ಕೂಸುತನ kūsutana. the state of being young, childhood (My.). see ಕಿಱುಗೂಸುತನ, ಗಣ್ಡುಗೂಸುತನ. in which the meaning is "the state of being a person".

ಕೂಳಿ kūḷi. = ಕೂಳೆ 1, q. v., ಗೂಡೆ 1. (Rśv. 5, 52; My.). see ಕಿಱಿಗೂಳಿ, ಕಿಱುಗೂಳಿ, ಪೆರ್ಗೂಳಿ, ಹಂಜರ-.

ಕೂಳೆ kūḷe. 1. = ಕೂಳಿ, etc. a basket for fishing (ಮತ್ಸ್ಯಧಾನಿ, ಕುವೇಣಿ Nr.; M. ಕೂಡೆ, ಗೂಡೆ, ಕೊಟ್ಟೆ, ಕುಣ್ಡೆ; T. ಕೂಡೈ; Te. ಕೊಡಮು; see ಕೊಡಮೆ).

ಕೂಳೆ kūḷe. ಕೂೞೆ kūḷ̤e. 2. the stump of jōḷa left in the ground to push out new shoots (S. Mhr.; especially that of *badane*, My.; T. ಕೂೞೈ, stump, cut short); stubble in general (My.). — ಕೂಳೆಕಾಯಿ. a fruit of badane grown after the herb had been cropt and sprouted again (My.). 2, the edge of stitching (My.). — ಕೂಳೆಗಿಡ. a herb which, when cropt, sprouts again (My.). — ಕೂಳೆಬೆಳೆ. a crop got from the ಕೂಳೆಗಿಡ (My.).

ಕೂೞ್ kūḷ̤. = ಕೂೞು. boiled rice; food. (ಓಗರ Śm. 113; T., M., Tu. ಕೂೞು; Te. ಕೂಡು; see ಕೊೞೆ 1). [Kr. 1, 63; ವಾಸಿಸಿದಕ್ಕಿಯ ಕೂೞಂ ನುಂಗುಗುವುಱುದ ಕೂೞನುಗುೞ್ಗಂ Vr. 27, 8; Pb. 9, 58; Ap. 9, 89; ಎರಡೆನ್ಮೊವೋಱುಯೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪನ್ನಿರ್ಕಣ್ಡುಗದಕ್ಕಿಯ ಕೂೞುಮನದರ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಕರಮುಮಂ Pb. 3, 25 va.]. ಪುೞ್ಗಯೆನ್ದು, ಉರ್ದು ಕಡಲೆ ತೊವರಿ ಗೋದುವೆ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂೞ್ (Śmd. I). ತಳಿಯ ಕೂೞದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತು ಆರವೆ (I). ಒರ್ಪಿಡಿ ಕೂೞಂ ಸಿತಗನ ಕಪ್ಪಡಮುಂ (79). ಎಂಜಲ ಕೂೞ್ (Bp. 56, 26). see ಅಡುಗೂೞ್, ಕಳ-. — ಕೂೞ. -ಅ 3. one who has (for his) food. see ಚಾಪೆಗೂೞ, ಜನ್ನ-, ಮರ-. — ಕೂೞಗಳು. a lump of boiled rice (kneaded into a ball, ಪುಲಕ Nn. 145, o. r. ಕೂೞಗುಳು). [— ಕೂೞ್ಗುದಿ. -ಕುದಿ. rice to boil. ಲವಣಾಮ್ಬುರಾಶಿ ಕುಕ್ಕುೞಗುದಿವಲ್ಲಿ ಕೂೞ್ಗುದಿಯೆ ಮೇಗೆ ಸಿಡಿಲ್ದುಗುಳನ್ತೆ ಕೂಡೆ Pb. 11, 153]. — ಕೂೞ್ಗುದಿಗುದಿ. -ಕುದಿ-ಕುದಿ. rice to boil very much: to boil very much like rice (Rām. 6, 50, 18). — ಕೂೞ್ಗುದಿಗೊಳ್. -ಕುದಿ-ಕೊಳ್. rice to begin to boil: to begin to boil like rice (V. 34, 80 va.). — ಕೂೞ್ಬಡಿಕ. -ಬಡಿಕ. the devouring of rice, gluttony (Śāstrasāra in W. v. 1270). 2, a glutton (My.). — ಕೂೞ್ಬಡಿಕತನ. -ಬಡಿಕತನ. gluttony (My.). — ಕೂೞ್ವಣಿಗ. -ವಣಿಗ. (Śmd. 242). a glutton (ತಿನಾಳಿ Śm. 48; Kk. 38; Śs.).

ಕೂೞ್ kūḷ̤. = ಕೂರ 2. Tbh. of ಕ್ರೂರ (Śmd. 30; Śm. 113). fierce, ferocious; cruel; mischievous, malignant; hot, sharp; fierceness, etc. — ಕೂೞ ರಕ್ಕಸ. a cruel, mean giant (My.). — ಕೂೞ ನಾಯಿ. a ferocious, mean dog. ಬಾಲ ಸನ್ಯಾಸಿ ಕೆಟ್ಟರೆ ಕೂೞ ನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ಕೂೞ್ಕಮ್ಮಿ. Tbh. of ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ (Śmd. 376).

ಕೂೞ kūḷ̤a. a vulgar, rude, stupid, useless, mean, or vile man; vulgar, etc. (ಎಗ್ಗ Śmd. I; ಕಿಱುಕುಳ, ಅಲ್ಪ Śs.; ಗಾವ್ಪ Bhn. 31; C.; Te. ಕೂಳ; Te. ಗೂಡು, obscene, etc.; M. ಕೂೞಿ, T. ಕೂೞೈ, ಕೂೞ್, rottenness; uselessness, inferiority). see Bp. 21, 23; 28, 19; 51, 41; 57, 13; Jñs. 42, 72; Prv. s. ನೆಱಲು.

ಕೂೞತನ kūḷ̤atana. rudeness, meanness, etc. (Bp. 26, 58; My.; Dp. 107, 2).

ಕೂೞು kūḷ̤u. = ಕೂೞ್. (ಅನ್ಧ, ಕೂರ, ಭಕ್ತ, ಅನ್ನ, ಅಶನ, ಆಹಾರ, etc. Hlā.; C.). ಹೆಱರ್ ಇಕ್ಕಿದ ಕೂೞನ್ ಉಮ್ಬ (ಪರಾನ್ನ, ಪರಪಿಣ್ಡಾದ Hlā). ಲೋಗರಿಕ್ಕುವ ಕೂೞನುಮ್ಬುವಂ (ಪರಾನ್ನ, etc.); ಕೂೞ ಮೇಲಣ ನಿಡಿ (ಪಿಚ್ಛ Nr.). ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬನ್ದು ಕೂೞಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದೇನೆ (B. 4, 139). ಕೂೞ ಚೆಲ್ಲಿದ ಕಡೆ ಸಾವಿರ ಕಾಗೆ.—ಕೂೞಿಕ್ಕುವವನೇ ಒಡೆಯ, ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗುವವನೇ ಜವರಾಯ (Prvs.). see Bh. 1, 10, 25. 30. 31; B. 3, 40. 66; ತಿರಿಗೂೞು, ಮಡ-; Prv. s. ಕುಲ. — ಕೂೞುಪಾಣ್ಡ್ಯ. = ಕೂೞುಬಕ್ಕ. (My.). — ಕೂೞುಬಕ್ಕ. a glutton (B. 5, 253). — ಕೂೞುಬೊಕ್ಕ. = ಕೂೞುಬಕ್ಕ. (C.; B. 5, 28. 31). — ಕೂೞು ಸೀರೆ. food and clothing (ಕಶಿಪು, ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದ Hlā.; Mr. 25; Bp. 28, 19).

ಕೂೞೆ kūḷ̤e. a vulgar, vile woman (Bp. 40, 54).

ಕೃಕ kṛika. the throat, the larynx. (R.).

ಕೃಕಣ kṛikaṇa. = ಕ್ರಕಣ. *a kind of partridge, Perdix sylvatica.*

ಕೃಕರ kṛikara. = ಕಕ್ಕರ, ಕಕ್ರ, ಕ್ರಕರ. a kind of partridge, Perdix sylvatica. 2, one of the five vital airs, that which assists in digestion; that which shuts and opens the eye (ಅಲಿಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ತೆಱವುದು Mr. 52).

ಕೃಕಲಾಸ kṛikalāsa. *a kind of lizard or chameleon* (ಓತಿ Mr. 164).

ಕೃಕವಾಕು kṛikavāku. *a cock.* 2, a peacock. 3, a chameleon. see ನೇತ್ರಿ.

ಕೃಕಾಟಕ kṛikāṭaka. = ಕೃಕಾಟಿಕೆ. (ಹೆಡಕು Mr. 327).

ಕೃಕಾಟಿಕೆ kṛikāṭike. *the back or nape of the neck.*

ಕೃಚ್ಛ್ರ kṛicchra. *distress, danger.* 2, *difficulty, trouble.* 3, *pain.* 4, *penance, expiation.* 5, bad, miserable, evil.

ಕೃಚ್ಛ್ರಮೂತ್ರಪುರೀಷತ್ವ kṛicchra-mūtra-purīṣatva. pain or difficulty in the evacuations. (My.).

ಕೃತ್ krit. = ಕೃತ್ತು. making, doing, etc. see *e. g.* ಕ್ರೂರಕರ್ಮ-, ದ್ಯೂತ-. 2, an affix used to form nouns from roots. 3, a noun or nominal theme formed with this affix (Śmd. 88. 90. 110. 120. 134. 200. 245).

ಕೃತ kṛita. *done, made, wrought, accomplished;* deed, work, action, accomplishment (ಕರಣ, ಕೃತ್ಯ Nn. 108; ಕಡೆಗಣ್ಡ ಕಾರ್ಯ Nn. 103; Mr. 466). 2, well-done, proper, good; a virtuous man (J. 18, 20). 3, *the first of the four ages or yugas of the world* (ಯುಗ, ಯುಗಭೇದ 103). 4, a kind action, benefit. 5, Yama (ಸವನ, ಶಮನ, ಯಮ 103). ಕೃತಂ, *done with, enough.*

ಕೃತಕ kṛitaka. = ಕತಕ 2, ಗಡಕ. made, artificial, factitious; not natural, adopted (as a son). 2, *factitious salt* (ವಿಡಲವಣ Mr. 143). 3, simulted, false; hypocrisy (ಗಹ್ವರ, ಕೃತ್ರಿಮ Nn. 109).

ಕೃತಕರೂಪು kṛitaka-rūpu. a supernatural form or manner (Bp. 32 sum.).

ಕೃತಕರ್ಮ kṛita-karma. having done or accomplished one's work or duty; *skilful, clever.*

ಕೃತಕಾಚಲ kṛitaka-acala. an artificial hill (Grj. 3, 92; 4, 12 va.).

ಕೃತಕಾರ್ಷ್ಣಿ kṛita-kārṣṇi. Arjuna's son Babhruvāhana (J. 22, 30).

ಕೃತಕಿ kṛitaki. = ಗಡಕಿ. (Śmd. 353). a deceitful female (?).

ಕೃತಕೃತ್ಯ kṛita-kṛitya. having successfully accomplished a business or duty; a man who has accomplished or attained any object or purpose; contented, satisfied; clever. (Bp. 4, 70; 31, 27; 35, 52; 46, 37; 54, 83; J. 2, 52. 53; 11, 24).

ಕೃತಕೃತ್ಯತೆ kṛita-kṛityate. the full discharge of any duty or realisation of any object, accomplishment, attainment, success. (Cpr. 5, 27; 6, 80).

ಕೃತಘ್ನ kṛita-ghna. destroying past transactions or benefits done, unmindful of services rendered, ungrateful. (J. 5, 69; My.).

ಕೃತಘ್ನತೆ kṛita-ghnate. ingratitude. (My.).

ಕೃತಜ್ಞ kṛita-jña. remembering past transactions or benefits, grateful. (J. 5, 67; My.; B. 4, 59).

ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ kṛitajñatā-pūrvaka. with gratitude. (My.; B. 4, 124).

ಕೃತಜ್ಞತೆ kṛita-jñate. remembering kind actions, gratitude. (My.; B. 4, 91; 5, 180).

ಕೃತಜ್ಞತ್ವ kṛita-jñatva. = ಕೃತಜ್ಞತೆ. (B. 5, 10).

ಕೃತಪುಂಖ kṛita-puṅkha. *skilled in archery* (ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯಂ ಬಲ್ಲನಂ Mr. 294).

ಕೃತಮಾಲ kṛita-māla. *the tree Cassia fistula* L. see ಕಕ್ಕೆ.

ಕೃತಮುಖ kṛita-mukha. *conversant with the means of success, clever.*

ಕೃತಯುಗ kṛita-yuga. = ಕೃತ No. 3. this age consists of ಗಗನ-ಅಮ್ಬರ-ವ್ಯೋಮ-ಸಿನ್ಧುರ-ಲೋಚನ-ನಗ-ಐಕ್ಯ, *i. e.* 1,728,000 human years (Mr. 73).

ಕೃತಲಕ್ಷಣ kṛita-lakṣaṇa. *noted for good qualities.*

ಕೃತವರ್ಮ kṛita-varma. dexterous, skilful (ಚತುರ, ಕೃತಹಸ್ತ, etc., ಬಲ್ಲನ Mr. 244). 2, N. of a prince (J. 7, 1; 8, 29).

ಕೃತವರ್ಮಕ kṛita-varmaka. = ಕೃತವರ್ಮ No. 2 (J. 7, 3).

ಕೃತವೀರ್ಯ kṛita-vīrya. N. of a prince, the father of Haihaya Arjuna. see ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ.

ಕೃತವ್ರಣ kṛita-vraṇa. N. of a Brāhmaṇa (J. 15, 30. 33).

ಕೃತಸಾಪತ್ನಿಕೆ kṛita-sāpatnike. *a woman whose husband has taken another wife, a superseded wife.*

ಕೃತಸ್ವರ kṛita-svara. full of sound. see ಕಾರ್ತಸ್ವರ.

ಕೃತಹಸ್ತ kṛita-hasta. *dexterous, skilful.* 2, *skilled in archery.*

ಕೃತಾಕೃತ kṛita-akṛita. done and not done; *wrought and unwrought; manufactured and not manufactured.*

ಕೃತಾಂಜಲಿ kṛita-añjali. one who joins the, or the joining of the, hands in reverence (J. 5, 44).

ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟ kṛita-añjali-puṭa. joining the, or the joining of the, palms of the hands for obeisance, etc. (J. 5, 9).

ಕೃತಾನ್ತ kṛita-anta. causing an end; bringing to an end. 2, *established truth or doctrine.* 3, *the end or result of actions, destiny.* 4, *Yama.* 5, *a sinful or inauspicious action.* see Śmd. 83. 112; Bp. 41, 27; 61, 12.

ಕೃತಾನ್ತಕ kṛita-antaka. Yama. (Bp. 46, 66).

ಕೃತಾನ್ತಮರ್ದಕ kritānta-mardaka. Śiva (Śśv. 4, 128).

ಕೃತಾಭಿಷೇಕ kṛita-abhiṣēka. *anointed.*

ಕೃತಾರ್ಥ kṛita-artha. a man who has attained an end or object; successful; contented, satisfied; clever. see Grj. 4, 40; 4, 48 va.; Bp. 3, 57; 24, 14; 30, 13; J. 2, 46.

ಕೃತಾರ್ಥತೆ kṛita-arthate. accomplishment of an object; success. (Śśv. 5, 39 va.).

ಕೃತಿ kṛiti. doing, making, composing; action; *an act;* a literary work, a poem (Kāvy. II, 1, A, 13; III, 1, A, 3; IV, 1; Śmd. 29. 31. 92; Bp. 61, 82). 2, *wise, learned, skilful.* 3, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). — ಕೃತಿವೇಳ್. -ಪೇಳ್. to (compose and) recite a literary work (Cpr. 1, 49).

***ಕೃತಿದೋಷ kṛiti-dōṣa.** defect in composition. ನಾಲ್ಕುಕ್ಕುವಿಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ದೋಷಂಗಳ್ Kr. 1, 62.

ಕೃತಿಪತಿ kṛiti-pati. an author, a post (ಕವಿ, ಕವೀಶ್ವರ, ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃ Nn. 59).

ಕೃತಿಮತ kṛiti-mata. a kind of poetic style (ಧಾತು, ಕವಿತ್ವದ ಭೇದ Nn. 82).

ಕೃತಿಯುಕ್ತ kṛiti-yukta. proper for literary composition (Śmd. 166).

ಕೃತ್ತ kṛitta. *cut;* divided.

ಕೃತ್ತಿ kṛitti. *hide, skin.* 2, the birch tree.

ಕೃತ್ತಿಕಣ್ಠಿಕೆ kṛitti-kaṇṭhike. N. of a plant (ಪಾಂಶು, ಪರ್ಪಟಕ Mr. 140, one MS. ಕೃತ್ತಿಕಣ್ಟಿಕಿ).

ಕೃತ್ತಿಕೃತವಸ್ತ್ರ kṛitti-kṛita-vastra. whose garment is made of a skin: Śiva (Bp. 15, 35).

ಕೃತ್ತಿಕೆ krittike. *the third lunar mansion containing six stars called the Pleiades*, who are considered to be the nurses of Kārttikēya. (B. 5, 308). 2, a vehicle, a cart. 3, N. of a utensil (ಬೀವು Mr. 207).

ಕೃತ್ತಿಧರ kritti-dhara. Śiva (Bp. 38, 35).

ಕೃತ್ತಿವಸ್ತ್ರ kritti-vastra. a vestment made of a hide (Śsv. 1, 74).

ಕೃತ್ತಿವಾಸ kritti-vāsa. = ಕೃತ್ತಿವಾಸನ್. (ಅನ್ಮೃತಕರ, ಈಶ್ವರ Nn. 35). see Bp. 37, 56; 43, 51.

ಕೃತ್ತಿವಾಸಸ್ kritti-vāsas. covered with a skin: *Śiva.*

ಕೃತ್ತು krittu. Tbh. of ಕೃತ್. see Śmd. 110. 120. 135. 205.

ಕೃತ್ಯ kritya. to be done or performed, practicable; proper. 2, action, act, deed (ಕರ Nn. 19; ಕರಣ, ಕೃತ 108); *business;* duty, office. 3, *a man who may be seduced from allegiance, treacherous.* 4, *a certain class of affixes.* 5, a kind of evil spirit.

ಕೃತ್ಯೆ kritye. *an act, a deed.* 2, *a female deity to whom sacrifices are offered for destructive or magical purposes.*

ಕೃತ್ರಿಮ kritrima. = ಕಿತಮ. *made artificially, factitious, artificial.* 2, falsified; false, deceitful (C.); guile, deceit (C.; Mhr.); bewitchment, witchcraft (My.). 3, adopted; an adopted child (Bp. 52, 15 ?).

ಕೃತ್ರಿಮಧೂಪಕ kritrima-dhūpaka. *compound perfume.*

ಕೃತ್ರಿಮಿ kritrimi. a deceitful person (My.).

ಕೃತ್ಸ್ನ kritsna. *all, whole, entire.*

ಕೃದನ್ತ krit-anta. a word ending with a krit affix (Śmd. 203. 325).

ಕೃದರ kridara. a store-room, a granary. see ಕುದಿರ್.

ಕೃನ್ತ krinta. = ಕೃನ್ತನ. (Bp. 8, 1).

ಕೃನ್ತನ krintana. cutting, cutting off, cutting in pieces. see ಅರಿ, ನೇರ್.

ಕೃಪ kripa. a son of the risi Śaradvat, who was adopted by king Śāntanu and became the brother-in-law of Drōna. (Śmd. 16. 255. 292).

ಕೃಪಣ kripana. inclined to grieve; pitiable, miserable; poor, wretched (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ದೀನ Nn. 58). 2, *miserly; avaricious* (ಲೋಭಿ Bhn. 8). see Prv. s. ನಿಪುಣ.

ಕೃಪಣತನ kripanatana. wretchedness; avarice (ಕಾರ್ಪಣ್ಯ G.; My.).

ಕೃಪಣತ್ವ kripanatva. = ಕೃಪಣತನ. (My.).

ಕೃಪಣೆ kripane. a wretched, or avaricious, female. (Bp. 40, 54; My.).

ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ kripā-katāksa. a look with favour, a kind look; the eye of favour. (Bp. 46, 49; My.).

ಕೃಪಾಕರ kripā-ākara. a mine of compassion (Śsv. 4, 1; J. 11, 36).

ಕೃಪಾಂಗ kripā-anga. having a body that is tenderness (Śsv. 3, 1).

ಕೃಪಾಜಲಧಿ kripā-jaladhi. an ocean of pity (J. 21, 53).

ಕೃಪಾಣ kripāna. *a sword, a scymitar.*

ಕೃಪಾಣಿ kripāni. *a pair of shears or scissors.* 2, a dagger (Nn. 2); a sword, a scymitar (ಕತ್ತಿ, ಅಸಂಗೋತ Mr. 379).

ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿ kripā-dristi. a look with favour, a kind look. (My.).

ಕೃಪಾನಿಧಿ kripā-nidhi. a receptacle, or an ocean, of tenderness (My.).

ಕೃಪಾಭಾವನೆ kripā-bhāvane. compassionate disposition or nature (Bp. 32, 63; My.).

ಕೃಪಾರತ್ನಾಕರ kripā-ratnākara. an ocean of tenderness (Śsv. 5, 58).

ಕೃಪಾರಸಸಮುದ್ರ kripā-rasa-samudra. an ocean of tender feelings (Bp. 50, 29).

ಕೃಪಾರ್ಣವ kripā-arnava. = ಕೃಪಾರತ್ನಾಕರ. (Śsv. 5, 32).

ಕೃಪಾಲು kripā-ālu. *tender, compassionate, merciful.*

ಕೃಪಾವನಧಿ kripā-vanadhi. = ಕೃಪಾರ್ಣವ. (J. 33, 54).

ಕೃಪಾವಲೋಕನ kripā-avalōkana. = ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ. (J. 10, 32).

ಕೃಪಾಸಾಗರ kripā-sāgara. an ocean of compassion (My.).

ಕೃಪಾಹೀನ kripā-hīna. = ಕೃಪೆಹೀನ s. ಕೃಪೆ. (My.).

ಕೃಪೀಟ kripīta. *the belly* (ನಿಡ್ದ ಬಸುಱು Nn. 85; Mr. 484). 2, *water* (ವಾರಿ, ಉದಕ 85; ವಾರಿ 484). 3, bell-metal, etc. (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಕ, ಕಂಚು 85). 4, fire-wood (ಬಱ 85).

ಕೃಪೀಟಯೋನಿ kripīta-yōni. *fire; agni.*

ಕೃಪೆ kripe. ಕೃಪಾ. = ಕುರುಪೆ, ಕ್ರುಪೆ. *pity, tenderness, compassion, mercifulness;* favourableness; kindness. see Bp. 24, 62; 31, 19; 32, 43; 36, 43; 47, 45; 50, 64. — ಕೃಪೆಪಡೆ. to obtain favour (Bp. 61, 34). — ಕೃಪೆವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಕೃಪೆ ಪಡೆ. (Bp. 27, 44). — ಕೃಪೆವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to become linked to compassion, etc., to feel compassion, etc. (Bp. 28, 63; 39, 61). — ಕೃಪೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to become compassionate (Bp. 88, 71). — ಕೃಪೆಹೀನ. destitute of pity, etc. (ಅಪಹಾರ, ಕರುಣವಿಲ್ಲದು Nn. 151).

ಕೃಮಿ krimi. = ಕ್ರಿಮಿ. *a worm, an insect.* 2, *a spider.* 3, *the silkworm.* 4, *lac, the red dye.*

ಕೃಮಿಕೋಶೋತ್ಥ krimi-kōśa-uttha. proceeding from a cocoon, *silken.*

ಕೃಮಿಘ್ನ krimi-ghna. a shrub used in medicine as a vermifuge, *Erycibe paniculata* Roxb. see Si. 147.

ಕೃಮಿಜ krimi-ja. = ಕ್ರಿಮಿಜ. *Agallochum.* see Si. 227 and ಕೃಷ್ಣಾಗರು.

ಕೃಮಿರೋಗ krimi-rōga. disease caused by intestinal worms. (My.).

ಕೃಲ್ಲಿಂಗ krit-linga. = ಕೃತ್ No. 3. (Śmd. 88. 91. 203).

ಕೃವಿ krivi. a loom. (R.).

ಕೃಶ krisa. *lean, emaciated, thin, spare, slender,* weak (ಶಾರದೆ, ಬಡವು Nn. 28; ಕಾಷ್ಠ, ಬಡವು 33; ತೊಲೆ, ಬಡತನ 158); *little, small,* insignificant, poor. see ಪೆಱ್.

ಕೃಶಶರ krisa-sara. one whose arrows have become feeble (Śsv. 4, 122).

ಕೃಶಾಂಗ krisa-anga. an emaciated, thin body (ಬಡವಾದ ದೇಹ Nn. 157).

ಕೃಶಾನು krisānu. *fire; Agni.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕೃಶಾನುರೇತಸ್ krisānu-rētas. *Śiva.*

ಕೃಶಾಶ್ವಿ krisa-asvi. a pupil of Krisāsva, the author of directions to players and dancers: *a dancer, an actor.*

ಕೃಶೀಕರಣ krisī-karana. the making thin, lean, etc. see ಕೀಸು ಕೆತ್ತು.

ಕೃಶೋದರಿ krisa-udari. a thin-waisted woman. (My.).

ಕೃಷಿ krisi. *agriculture, husbandry* (ಬವಸು Ct. I, 49).

ಕೃಷಿಕ krisika. *a husbandman.* 2, = ಕುಶಿಕ, *a ploughshare.*

ಕೃಷೀವಲ krisīvala. *a husbandman.*

ಕೃಷ್ಟ krista. 1. drawn, pulled; *ploughed, tilled.*

ಕೃಷ್ಟ krista. 2. Tbh. of Krisna. (My.).

ಕೃಷ್ಟಿ kristi. drawing, attracting; ploughing. 2, *a wise, learned man.*

ಕೃಷ್ಟ್ಣ krishna. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ (C.; Mr. 519 one MS.).

ಕೃಷ್ಣ krisna. = ಕಿಟ್ಟ 1, ಕೃಷ್ಣ 2, ಕೃಷ್ಣ, ಕ್ರಿಷ್ಣ, ಕ್ರಿಷ್ಣ. *black; dark-blue* (ಕಪ್ಪು Nn. 45; ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 47; ಕಪ್ಪು Mr. 519); wicked, evil. 2, *the dark half of the lunar month from full to new moon.* 3, *Krisna, one of the incarnations of Visnu* (ವನಮಾಲಿ Nn. 47; ಮದನಪಿತ 519; Bp. 54, 33). 4, a crow. 5, *black pepper* (ಹಿಪ್ಪಲಿ, ಮಾಗಧ 47; ಪಿಪ್ಪಲಿ 519). 6, the black antelope; the spotted antelope (ಪೃಷತ, ಎರಳೆ 47; ಎರಳೆ 519 & 163). 7, Indra (ಶಚೀವಲ್ಲಭ, ಇನ್ದ್ರ 47). 8, fire (ಅಗ್ನಿ 47). 9, Vyāsa (ಬಾದರಾಯಣ, ವೇದವ್ಯಾಸ 47; ವ್ಯಾಸ 519). 10, water (ಜೀವನ, ಉದಕ 47; ವಾರಿ 519). 11, the sky (ಗಗನ, ಆಕಾಶ 47; ನಭ 519). 12, a river (ಧುನಿ, ನದಿ 47; ನದಿ 519); the river Krisnā? 13, a crest or crown (ಮೌಳಿ, ಮುಕುಟ 47; ಕಿರೀಟ 519). 14, a net (ಜಾಲ, ಬಲೆ 47). 15, Arjuna (My.; Br.). — ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. see ವೇದಾನ್ತಿಗಳ್-.

ಕೃಷ್ಣಕರ್ಮ krisna-karma. an evil deed; criminal, sinful. see ಅ-.

ಕೃಷ್ಣಕಾಕ krisna-kāka. *a raven.*

ಕೃಷ್ಣಜಯನ್ತಿ krisna-jayanti. a particular combination in astronomy on the birthday of Krisna (My.).

ಕೃಷ್ಣತೆ krisnate. = ಕೃಷ್ಣತ್ವ. (J. 7, 9). 2, hypocrisy, fraud (7, 9).

ಕೃಷ್ಣತ್ವ krisnatva. blackness (Kāvy. V, 53).

ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ krisna-dvaipāyana. Vyāsa. (My.).

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ krisna-paksa. = ಕೃಷ್ಣ No. 2. the dark half of the lunar month. (Kāvy. V, 30).

ಕೃಷ್ಣಪಾಕಫಲ krisna-pāka-phala. *the shrub Carissa carandas* Lin.

ಕೃಷ್ಣಪಾಡ್ಯ krisna-pādya. the first day of the moon's wane (My.; see Si. 39).

ಕೃಷ್ಣಪಾಣ್ಡುರ krisna-pāndura. *greyish white.*

ಕೃಷ್ಣಫಲೆ krisna-phale. *the plant Vernonia anthelmintica* Willd.

ಕೃಷ್ಣಭೂಮ krisna-bhūma. *having a black soil.*

ಕೃಷ್ಣಭೇದಿ krisna-bhēdi. *a medicinal plant* (= ಕಟುರೋಹಿಣಿ).

ಕೃಷ್ಣಮುನಿ krisna-muni. = ಕೃಷ್ಣ No. 9. Vyāsa. (J. 5, 73).

ಕೃಷ್ಣಮೃತ್ತಿಕೆ krisna-mrittike. *black soil.*

ಕೃಷ್ಣಲೆ krisnale. *the shrub Abrus precatorius* (ಗುಂಜ, ಗುರುಗಂಜಿ Mr. 127, o. r. ಗುರುಗುಂಜಿ).

ಕೃಷ್ಣಲೋಹ krisna-lōha. iron. ಆಯಸ್ಕಾನ್ತದ ಬಟ್ಟಿವಿಡಿದ ಕೃಷ್ಣಲೋಹದ ತೆಱದಿಂ (Cpr. 7, 21).

ಕೃಷ್ಣಲೋಹಿತ krisna-lōhita. *dark-red, purple.*

ಕೃಷ್ಣವಕ್ತ್ರ krisna-vaktra. *black-faced.* 2, *the black-faced monkey* (ಗೋಲಾಂಗೂಲ, ಮುಸು Mr. 161).

ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ krisna-varna. *of a black colour;* the colour black.

ಕೃಷ್ಣವರ್ತ್ಮ krisna-vartma. whose way is black: *fire;* Rāhu; a blackguard.

ಕೃಷ್ಣವೃನ್ತೆ krisna-vrinte. *the trumpet-flower, Bignonia suaveolens* Roxb.

ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ krisna-vēni. N. of a river (My.; Si. 94).

ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ krisna-śarma. N. (Bp. 55, 17; J. 26, 33).

ಕೃಷ್ಣಸನ್ನಿ krisna-sanni. a disease of an alarming character, in which the tongue turns black (My.).

ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ krisna-sarpa. the black cobra, Naga tripudians (ಶಿಖಿ, ಕಾಲೋರಗ Nn. 4.).

ಕೃಷ್ಣಸಾರ krisna-sāra. *the black or spotted antelope.*

ಕೃಷ್ಣಹೃದಯ krisna-hridaya. a wicked, deceitful disposition (J. 7, 10; 26, 18).

ಕೃಷ್ಣಾಗರು krisna-agaru. a black variety of Agallochum or aloe wood. ಶ್ರೀಗನ್ಧ, ರಕ್ತಚನ್ದನ, ಕೃಷ್ಣಾಗರು ಮುನ್ತಾದ ಗನ್ಧ (ಚನ್ದನ G.). ಕೃಷ್ಣಾಗರು, ಚನ್ದನ (ಕೃಮಿಜ G.). ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹುವ್ವಿನ ವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣಾಗರು (ಮಂಗಲ್ಯ Si. 227).

ಕೃಷ್ಣಾಗರುಗನ್ಧ krisnāgaru-gandha. (ಕಾಲಾಗುರು, ಅಗರು Si. 227).

ಕೃಷ್ಣಾಗರುಚನ್ದನ krisnāgaru-candana. (ಅಗುರು, ಚನ್ದಾಳ G.).

ಕೃಷ್ಣಾಂಕ krisna-anka. a black mark (J. 10, 51). 2, Krisna's remembrance (10, 51).

ಕೃಷ್ಣಾಂಗಿ krisna-angi. the goddess Kāli (ಮಾಯಾರಾಣಿ Mr. 15).

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ krisna-ajina. the skin of the black antelope. (J. 28, 5).

ಕೃಷ್ಣಾನದಿ krisnā-nadi. the river Krisnā (B. 4, 9).

ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ krisna-avatāra. an incarnation of Krisna. (J. 13, 39).

ಕೃಷ್ಣಾವಲೋಕನ kirsna-avalōkana. a sight of Krisna (J. 26, 19); the yōni (26, 19).

ಕೃಷ್ಣಿಕೆ krisnike. *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ಕೃಷ್ಣೆ krisne. = ಕ್ರಿಷ್ಣಿ. *one of the seven tongues of fire.* 2, *long pepper, Piper longum* Lin. 3, Draupadī. 4, Durgā.

ಕೃಷ್ಯ krisya. to be ploughed; a ploughed field (J. 2, 18).

ಕೃಸರ krisara. ಕೃಶರ. = ಕಿಚಡಿ, etc., ಕೃಸರಿ. a dish consisting of sesamum and grain; a mixture of rice and peas boiled together with a few spices, khichree. (R.).

ಕೃಸರಿ krisari. = ಕೃಸರ. (J. 6, 44).

ಕ್ಲೃಪ್ತ klripta. = ಕ್ಲುಪ್ತ. arranged, prepared; ready; effected; invented; fixed, appointed; ascertained. (My.). 2, price, worth, value (ವೇತನ, ಮೌಲ್ಯ, ಹೊತ್ತ ಬೆಲೆ Mr. 346). 3, cut, clipt.

ಕ್ಲೃಪ್ತಿಕ klriptika. *price, worth, value* (ಬೆಲೆ Hlā.).

-ಕೆ ke. 1. = -ಅಕೆ, -ಅಕ್ಕೆ 2, -ಅಗೆ 1, -ಇಕೆ 2. -ಇಕ್ಕೆ 2, -ಕ 2, -ಕ್ಕೆ 1, -ಗೆ 1, -ಚೆ. a suffix of pointing or directing towards an object, etc. used to form the dative singular (Śmd. 115), *e. g.* ಬನಕೆ, ಪೊಲಕೆ, ಕುಲಕೆ ಚಲಕೆ, (139), ಕಾಟ್ಕೆ, ಕೋಟ್ಕೆ, ನಾಟ್ಕೆ (140), ಅದರ್ಕೆ (140), ಅವರ್ಕೆ (91), ಅನಿತರ್ಕೆ, ಏತರ್ಕೆ (140).

-ಕೆ ke. 2. = -ಕ್ಕೆ 2, -ಗೆ 2. a suffix used to form the third person of the imperative (Śmd. 269), *e. g.* ಅವಂ ತರ್ಕೆ! ಅವಂ ಬರ್ಕೆ! ಪರಿಪಾಲಿಕೆ! (269), ಅವರ್ ಮಾಙ್ಕೆ! ಅವರ್ ತೋರ್ಕೆ! ರಕ್ಷಿಕೆ! ಪೂಜಿಕೆ! (270), ಪೋಕೆ! (290), ಅಕ್ಕೆ! (290. 69).

-ಕೆ ke. 3. = -ಇಕೆ 1, -ಇಕ್ಕೆ 3, -ಗೆ 4. a nominal and pronominal suffix (Śmd. 247), *e. g.* ಮಡಿಕೆ, ಹಡಿಕೆ, ಕಾಣ್ಕೆ, ಪೂಣ್ಕೆ, ತೆರಳ್ಕೆ, ನಿಮಿರ್ಕೆ, ತೋರ್ಕೆ, ಮಾಙ್ಕೆ, ಆಯ್ಕೆ, ಅಟ್ಕೆ (248); ಆಕೆ, ಈಕೆ, ಊಕೆ (186).

ಕೆಕಾರ ke-kāra. the syllable ಕೆ (Śmd. 185. 278).

ಕೆಕುನ್ದ kekunda. ? (see s. ಉಣ್ಡಲಿಗೆ).

ಕೆಕ್ಕರ kekkara. — ಕೆಕ್ಕರಬಳ್ಳಿ. the melon vine (S. Mhr.; Z.). see ಪುಟ್ಟಿಹಣ್ಣು.

ಕೆಕ್ಕರಿಕೆ kekkarike. the musk-melon (ಕರಬೂಜು My.).

ಕೆಕ್ಕರಿಸು kekkarisu. to become red (V. 11, 60). *cf.* ಕೆಂಗಲಿಸು.

ಕೆಕ್ಕಸ kekkasa. insult, insulting language; insultingly (Abhā. 2, 52).

ಕೆಕ್ಕಳಿಸು kekkaḷisu. to be excited from fear, to be in a fright (ಭಯವಿಕಾರ Kk. 42, Śm. 40; ಸೀತಜ್, ಭಯವಿಕಾರ Śs.; Grj. 2, 106 va.; Bh. 3, 5, 42).

ಕೆಕ್ಕು kekku. to shout in training cattle (ಗೋಶಿಕ್ಷಾಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; V. 11, 63; *cf.* ಕೇಕು, ಚಿಕ್ಕರಿಸು; T. ಕೆಕ್ಕಲಿ, shouting; Mhr. ಕೇಂಕಣೇಂ, to yell).

ಕೆಕ್ಕೆ kekke. the cheek (ಕೆನ್ನೆ, ಕದಪು, ಗಲ್ಲ Śm. 71; ಕೆನ್ನೆ Śmd. II; Kk. 79; My.; Te. ಚೆಕ್ಕಿಲಿ, ಚೆಂಕೆ; Te. ಚೆಕ್ಕು, ಚೆಂಕೆ, ಚಪ್ಪೆ, ಚೆಪ್ಪೆ, ಚೆರಪೆ, the side; the cheek; *cf.* ಕೆಲ 1).

ಕೆಕ್ಕೊರಸು kekkorasu. (Śmd. 49 in Mdb. & another MS., o. r. ಕೊಕ್ಕರಸು). to make a peculiar sound of the throat to cleanse it. *cf.* ಕೇಕರಿಸು.

ಕೆಂ- ken. = ಕಿಸು2, etc., (ಕೆಚ್ಚನೆ), ಕೆಞ್-, ಕೆನ್-, ಕೆಮ್-, ಚೆಂ-ಚಜ್-, etc. (Śmd. 215). redness. (Te.). — ಕೆಂಕಣ್. a red or fiery eye. — ಕೆಂಕಣ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. to get a red eye (Rśv. 13, 75). — ಕೆಂಗಣ್. -ಕಣ್. = ಕೆಂಕಣ್. (Rśv. 5, 51; 6, 11 va.; ಕೆಂಗಣ್ಣು in Rām. 6, 13, 6). — ಕೆಂಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. the red-eyed one: the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆ Śmd. II). — ಕೆಂಗಣ್ಣಲರ್ಪಕ್ಕಿ. -ಅಲರ್ಪಕ್ಕಿ. that is like a black bee with red eyes: the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆ Śmd. II; ಕೋಗಿಲೆ, ಪರಪುಟ್ಟ, etc. Śm. 28; Kk. 79). — ಕೆಂಗಣ್ಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the cuckoo (Śsv. 2, 42). — ಕೆಂಗದಿರ. -ಕದಿರ. who has fiery rays: the sun (ಪೊಜ್ಜು, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). — ಕೆಂಗಱು. a red feather, etc. [ಕಾದಲೆವೇೞ್ಪುಮಮೋಘಮೆನ್ದು ಕೆಂಗಱುಗಳ ಪಾರೆಯಮ್ಬುಗಳೊಳೂಱು ಕಱುತ್ತಿಸೆ Pb. 12, 112]; (Abh. P. 14, 106; Rśv. 13, 59 va.; J. 12, 29; 23, 39; 25, 31). ಕೆನ್ದಳಿರ್ ಮಿಸುಪ ಕೆಂಗಱಿಂ ಆದುದು (Śmd. 289). 2, a kind of fish (Rśv. 5, 115). — ಕೆಂಗಱುಗೋಲ್. -ಕೋಲ್. an arrow to which red feathers are attached (J. 13, 18). — ಕೆಂಗಱೆ. -ಕಱೆ. (Śmd. 216, o. r. -ಗಾಱೆ). a red spot or stain. — ಕೆಂಗಲ್. -ಕಲ್. a red stone (My.). [— ಕೆಂಗಲೆ. -ಕಲೆ. a red mark. ಚಿರಲೊಳ್ ಬೀಣೆಯ ತನ್ತಿಗಳೊರಸಿದ ಕೆಂಗಲೆಗಳ್ Pb. 6, 10]. — ಕೆಂಗಱವೆ. -ಕಱವೆ. a kind of rice. see ನೆಲ್ಲು. — ಕೆಂಗಾಂಚಾಳ. -ಕಾಂಚಾಳ. a kind of ebony, Bauhinia variegata (ಕೋವಿದಾರ, ಚಮರಿಕ, ಕುದ್ದಾಲ, etc., ಕೆಮ್ಪುಕಾಂಚಿವಾಳ Si. 126.) — ಕೆಂಗಾಱೆ. -ಕಾಱೆ. see Śmd. s. ಕೆಂಗಱೆ. — ಕೆಂಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a red, fiery spark [ಕೆಯ್ದುಗಳಿನಗುರ್ವಿನದ್ದುತದಿನುರ್ವಿದ ಕೆಂಗಿಡಿಗಳ್ ಪಳಂಚಿ ತೊಟ್ಟಗೆ ಕೊಳೆ Pb. 10, 35]; (Rśv. 6, 36; Śsv. 3, 62; 4, 8. 42. 77). — ಕೆಂಗಿಡಿಯ. -ಕಿಡಿ. -ಅ 3. the red-sparked one: fire (ಅಗ್ನಿ, ಅನಲ, etc. Śm. 11; ಕಿಚ್ಚು Kk. 21). — ಕೆಂಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. = ಚೆಂ-. the red sprout: coral. ಕೆಂಗುಡಿಯ ಪುಡಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ (Śmd. 216). [2, red banner. ನೆಗಜ್ದ ನೆತ್ತರ್ ನಭದೊಳ್ ಕೆಂಗುಡಿ ಕವಿದನ್ತಾದುದು Pb. 1, 34]. — ಕೆಂಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. a red curl (J. 18, 20). — ಕೆಂಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. a shining live coal (J. 17, 20; Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 320). — ಕೆಂಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. N. of a village (My.). — ಕೆಂಗೊಡೆ. -ಕೊಡೆ. (Śmd. 216). a red umbrella. [— ಕೆಂಗೊಲೆ. red cluster. ನೈದಿಲ ಕಮ್ಪಿನೆ ಲೆಱು ಕಾಯ್ತು ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ಶಾಳಿ Pb. 1, 52]. — ಕೆಂಗೋಲು. -ಕೋಲು. a red arrow (Bh. 7, 7, 13).

ಕೆಂಕ keṅka. = ಕೆಂಚು. a reddish-brown, tawny colour, the colour of the dawn [ಭಾಸ್ಕರಂ ಕೆಂಕಮಾದನಸ್ತಾಚಲದೊಳ್ Pb. 11, 106; Ap. 11, 148]. (ಪೊಮ್ಬಣ್ಣ, ಪಸುರುಂ ಕರಿದುಂ ತಮ್ಮೊಳ್ ಬೆಕ್ಕವರ್ಣಂ Ct. II, 67; ಕೆಂಗಲ್, ಕಿಸು, etc,; ಅರುಣವರ್ಣ Śs.; Abh. P. 9, 48; Cpr. 1, 101 va.; Rśv. 4, 9).

ಕೆಂಕಲಿ keṅkali. = ಕೆಂಕೇಲ್ಲಿ. Tbh. of ಕಂಕೇಲ್ಲಿ. a kind of tree. (St. & Pl.).

ಕೆಂಕಲ್ keṅkal. a kind of fish (Rśv. 5, 115).

ಕೆಂಕೇಲ್ಲಿ keṅkēlli. = ಕೆಂಕಲಿ. (Śsv. 2, 42 va.).

ಕೆಂಗಲ್ keṅgal. a reddish-brown colour (ಕೆಂಕ, ಕಿಸು, etc., ಅರುಣವರ್ಣ Śs.).

ಕೆಂಗಲಿಸು keṅgalisu. to become red, etc. (Śsv. 4, 12).

ಕೆಚ್ಚನೆ keccane. (Śmd. 109). = ಕೆಂ-, ಕೆಜ್-, ಚೆಂ-, ಕಿಸು, ಕೆಸು (215). redness; redly (red, My.). [ಧಗದ್ಧಗಿಸುತಿರ್ದ ಕಿಚ್ಚಿನ ಬಣ್ಣದನ್ತಪ್ಪ ಕೆಚ್ಚನಾಗಿರ್ದ ಸಿಲೆಯಂ ಕಣ್ಡು Vr. 114, 13]. ಪಚ್ಚನೆ ಕೆಚ್ಚನೆ ಬಗೆಯಂ (112, o. r. ಬಯಸಿದಂ). ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಮೀನು (ರೋಹಿತ); ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಚಂಚು (Nr.). ಕೆಚ್ಚನೆ ಅಪ್ಪ ಬನ್ದುಗೆ (ಹಲ್ಲಕ, ರಕ್ತಸನ್ಧ್ಯಕ); ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ (ಸಮ್ಬರ Nr.). ಕೆಚ್ಚನೆಯೆಲವ (ರೋಚನ Si. 133). ಕೆಚ್ಚನೇ ತೆಗಡೆ (ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ, ಸರಲೆ, ತ್ರಿಪುಟೆ, ರೋಚನಿ, etc. 148). ಮುಸುಡು ಕೆಚ್ಚನೆ ಮಾಡಿ (Bp. 21, 18).

ಕೆಚ್ಚಲ್ keccal. ಕೆಚ್ಚಲು. = ಕೆಚ್ಚಲ. the udder of beasts (ಊಧಸ್, ಆಪೀನ Nr., Hlā., Mr. 181, Śi. 323; Abh. P. 7, 157; C.; Tu. ಕೆರ್ಸ್ದೆಲ್; T. ಚೆರುತ್ತಲ್; M. ಚೆರನ್ನಲ್, ಚೆರುನ್ನಲ್). [ಕರಿಪೋತಮವುಣ್ದು ಗರ್ಜಿ ಕೇಸರಿಣಿಯ ಕೆಚ್ಚಲಂ ತುಡುಕುತುಂ ಪರಿದತ್ತು Pb. 7, 80]. ತೋರಿಹ ಕೆಚ್ಚಲನುಳ್ಳ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, etc. Nr.). see Bp. 60, 35; Rśv. 5, 55 va.; B. 1, 10; ಬಿಣ್ಗೆಚ್ಚಲ್, ಹೆಗ್ಗೆಚ್ಚಲ್.

ಕೆಚ್ಚಲ keccala. = ಕೆಚ್ಚಲ್. (S. Mhr.). see B. 3, 17; 4, 220; 5, 20. ದೊಡ್ಡ ಕೆಚ್ಚಲದ ಆಕಳ (ಪೀನೋಧಿ G.).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 1. = ಕೆಂಚು, etc. redness (ಕಿಸುವಣ್ಣ Śm. 87).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 2. to join the ends of two threads by twisting them with the fingers (ತನ್ತುವಾಯಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; ತನ್ತುಕ್ರಿಯೆ Śm. 87; C.; see ಕಿರಿ 3). — ಕೆಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. the act of joining etc. (My.).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 3. the knot which is formed by twisting (C.; Tu. ಕೆಚಿ). [ಕೆಚ್ಚುವಿರ್ದ ಕೂರ್ಮೆಗಳೆರ್ದೆಯಂ ನಡೆ Pb. 2, 96; Ap. 4, 52 va.]. — ಕೆಚ್ಚುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. the being twisted or curled. ರೋಮಕೂಪಗಳು ಕೆಚ್ಚುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ರೋಮಾಂಚ Si. 73).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 4. the marrow, essence, or pith of plants, etc.; core, the heart of a tree; essence; strength (ತರುಸಾರ Śmd. Dh.; ಮಜ್ಜನ್, ಸಾರ Nr.; ಶಾರದೆ, ಸಾರ Nn. 28; ಸಾರ 80; ಮಜ್ಜಾಸಾರ 125; C.; *cf.* ಚೇಗು). ಮರದ ಕೆಚ್ಚು (ಮಜ್ಜನ್, ಸಾರ Hlā., Nr., Mr. 105). [ಮಾಡುವ ಭಕ್ತನ ಕಾಯ ಬಾಳೆಯ ಕಮ್ಬದನ್ತಿರಬೇಕು. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು Bv. 521]. ಕೆಚ್ಚೇಱಿದ ವೈರಾಗ್ಯದ ಪೆಚ್ಚಿಂ (Abh. P. 8, 35). ಅಮೃತದೊಳು ಕೆಚ್ಚು (cream, Bp. 8, 18). ಸತ್ವದ ಕೆಚ್ಚು (28, 47). ಮುಚ್ಚುಮಱೆಗಳ ಕೆಚ್ಚುಗಳು (supports or supporters, 40, 61). see ಬಲ್ಗೆಚ್ಚು; Rām. 3, 6, 18. — ಕೆಚ್ಚುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to become strong, firm, or excessive (Grj. 2, 106 va.; 8, 77 va.). — ಕೆಚ್ಚುಮನ. a firm, courageous disposition (Bh. 7, 3, 76). — ಕೆಚ್ಚೋಟಡಿಕೆ. -ಓಟು-ಅಡಿಕೆ. pieces of areca nut that are hard (C.).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 5. pride (ಕೊಬ್ಬು Śm. 87; J. 13, 48; Te. ಗೆಬ್ಬು; T. ಚೆರುಕ್ಕು, M. ಕಿಱು, ಕೆಱು, ಕೆಱುವು; T. ಚೆರುಕ್ಕು, M. ಕಿಱುಕ್ಕೆ, ಕೆಱುಕ್ಕೆ, ಚೆಱುಕ್ಕೆ, to be proud; *cf.* ಸೆಡಕು 2, etc.). [ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆಱೆವೆ ನಾನು ಕೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಆ ಕೆಚ್ಚಿಂಗೆ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳುಕನ ಮಾಡಿ ಬೆಳುಗಾರದನ್ತೆ ಮಾಡು Bv. 253]. ಕೆಚ್ಚು ಸಡಲಿ, ಮನಂಗದಡಿ (Bp. 22, 33).

— ಕೆಚ್ಚುವೀೞ್. -ಬೀೞ್. to become full of pride. ಕೆಚ್ಚುವಿದುರ್ (Abh. P. 14, 170 va.). — ಕೆಚ್ಚೆದೆ. -ಎದೆ. a proud mind (J. 4, 40; 23, 59).

ಕೆಚ್ಚು keccu. 6. = ಕೆತ್ತು 3. to set, etc. (S. Mhr.).

ಕೆಂ- keñ. ಕೆಞ್-. = ಕೆಂ-, ಕೆಙ್-, etc. redness. — ಕೆಂಜಡೆ. = ಕೆಂಜೆಡೆ. (Śsv. 1, 74; J. 8, 46, o. r. -ಜೆಡೆ; Te.). — ಕೆಂಜಾಜಿ. a red jasmine (Bp. 56, 31; J. 6, 18). — ಕೆಂಜೆಡೆ. (Śmd. 216). red matted hair (Abh. P. 3, 124; Bp. 12, 54; 17, 11; J. 28, 9). — ಕೆಂಜೇಱು. -ಚೇಱು. = ಕೆಮ್ಬುರವು. (My.). — ಕೆಂಜೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. a red light (Rām. 6, 46, 21). — ಕೆಂಜೋಳ. a kind of millet (S. Mhr.).

***ಕೆಂಚ keñca.** one who is reddish: Brahmā. ಒಬ್ಬ ಕೆಂಚನೊಬ್ಬ ಕರಿಯನೊಬ್ಬ ಧವಳಿತನೆನ್ತಯ್ಯಾ ಲಿಂಗವೇ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಘನವೆಮ್ಬರು. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಳಯ, ವಿಷ್ಣುಮರಣ ಉಣ್ಟು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಂಗಿಲ್ಲ Bv. 541.

ಕೆಂಚಗೆ keñcage. = ಕೆಂಚನೆ. redness; redly (My.).

ಕೆಂಚನೆ keñcane. = ಕೆಂಚಗೆ. (My.). [ಒನ್ದಕ್ಕೊಮ್ಬತ್ತ ನುಡಿದು ಕಣ್ಣ ಕೆಂಚನೆ ಮಾಡಿ Bv. 447].

ಕೆಂಚಿ keñci. a red or brown female (C.); N., especially among peasants (C.). see ಕೆಂಚ s. ಕೆಂಚು.

ಕೆಂಚಿಗೆ keñcige. the herb Trianthema monogyna L. (St. & Pl.). *cf.* ಕೆಂಜಿಗೆ?

ಕೆಂಚು keñcu. = ಕೆಂಕ, ಕೆಚ್ಚು 1. redness. (Śmd. 248; My.). [ಹೊನ್ನು ಕೆಂಚೆನ್ದಡೆ ಹಿತ್ತಾಳಿ ಕೆಂಚೆಮ್ಬ ಸಿಂಹದ ನಡು ಸಣ್ಣದೆನ್ದಡೆ ನಾಯ ನಡು ಸಣ್ಣದೆಮ್ಬ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕರ ನುಡಿಯ ಕೇಳಲಾಗದು Cv. 842]. — ಕೆಂಚ. -ಅ 3. a red or brown man (My.). 2, N. (Śmd. 154), especially among peasants (C.). 3, a rustic, a block-head (S. Mhr.). see Sp. s. ಕರಿಗ.

ಕೆಂಜಗ keñjaga. = ಕೆಂಜಿಗ, ಕೆಂಜುಗೆ. a kind of troublesome red ant (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಚಡ).

ಕೆಂಜಿಗ keñjiga. = ಕೆಂಜಗ, etc. (My.).

ಕೆಂಜಿಗೆ keñjige. a certain plant (ಕುಸುಮೆ Mr. 149). *cf.* ಕೆಂಚಿಗೆ?

ಕೆಂಜುಗೆ keñjuge. = ಕೆಂಜಗ, etc. (ಅರುಣಾಂಗ Mr. 165, o. r. ಕೆಂಜಿಗೆ).

ಕೆಟ್ಟತನ keṭṭatana. a bad, wicked, lewd disposition or conduct (C.). ಕೆಟ್ಟತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದವ ಕಟ್ಟನ್ನಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪ ಬೇಕು (Prv.).

ಕೆಟ್ಟು keṭṭu. P. p. of ಕೆಡು 2 and ಕೆಡು.

ಕೆಟ್ಟೆ keṭṭe. evil, misfortune, ruin (Te. ಚೆಟ್ಟ). — ಕೆಟ್ಟೆಣಿಸು. -ಎಣಿಸು. to devise evil (J. 31, 64).

ಕೆಡಕ keḍaka. = ಕೆಡುಕ, ಕೆಡಿಕ, ಕೆಡುಕ. a man who destroys, or one who is ruined; a mischief-maker; a bad, wicked, mean man (C.; ಕಾಟ್ Ct. I, 103; ಕುತ್ಸಿತ Mr. 238). see ಕುಲಗೆಡಕ.

ಕೆಡಕತನ keḍakatana. = ಕೆಡಕುತನ, ಕೆಡುಕುತನ. a corrupt, depraved, bad, lewd nature or conduct (C.; Bp. 43, 59).

ಕೆಡಕಿ keḍaki. = ಕೆಡಿಕೆ, ಕೆಡುಕಿ. a woman who destroys or is ruined; a bad, depraved woman, etc. (C.).

ಕೆಡಕು keḍaku. = ಕೆಡುಕು. corruption; ruin; foulness; evil; a wicked disposition or conduct (C.; ಹಾಱು, ನಾಶ G.). ಒಳಿತು ಕೆಡಕು (B. 3, 53; My.). ಒಳ್ಳೇದು ಕೆಡಕು (5, 265; My.). see B. 4, 187; 5, 201. 205. 213. — ಕೆಡಕುಹುಱು. a vicious insect or reptile (Bp. 48, 9).

ಕೆಡಕುತನ keḍakutana. = ಕೆಡಕತನ, etc. a depraved nature. (C.).

ಕೆಡದು keḍadu. = ಕೆಡೆದು. P. p. of ಕೆಡೆ 1.

ಕೆಡಪಿಸು keḍapisu. = ಕೆಡವಿಸು, etc. (J. 13, 56).

ಕೆಡಪು keḍapu. = ಕೆಡವು, ಕೆಡಹು, ಕೆಡಿವು. to make fall down or fall; to fell; to throw to the ground; to throw (into); to pull down, as a house (ಪತನ Śmd. Dh.; Te. ಗೆಡಪು; T., M. ಕಿಡತ್ತು; Tu. ಕೆಡಿಗು, to fall or slip down). ಮಿಗವುಂ ಕೆಡಪುವೆಡೆ (ಇಱುಸಲ್ Kk. 81). ಪುಲಿಯ ಬೆಂಗಡೆಗಯ್ದು, ಇಱಿದು, ಕೆಡಪಿದನ್ ಒರ್ವ ಬಲವನ್ತ ಬೇಡಂ (Rāghc. 17, 73). ಬಡಿಕೋಲನ್ ಇಟ್ಟು, ಮೊಲನಂ ಕೆಡಪಿ (17, 74). see Bp. 49, 46; Rśv. 5, 89; 6, 11 va.; Śsv. 3, 50; J. 12, 44; 14, 14; 28, 45.

ಕೆಡವಿಸು keḍavisu. = ಕೆಡಪಿಸು, ಕೆಡಹಿಸು, ಕೆಡಿವಿಸು. to cause to make fall down. (My.).

ಕೆಡವು keḍavu. = ಕೆಡಪು, etc. (C.; J. 6, 17; B. 2, 2). 2, to cause to fall, as into holes, to pierce through, as a hole (C.; B. 5, 227). see ತಡೆಗೆಡವು, ತೂತು-, ಬೀಱು-. — ಕೆಡವಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to pull down, as a house (B. 5, 45).

ಕೆಡಸು keḍasu. = ಕೆಡಪು. see ಹೀಹಾಳಿಗೆಡಸು.

ಕೆಡಹ keḍaha. a man who (simply) lets drop (words from his mouth without any thought). see ಉತ್ತರಂಗೆಡಹ.

ಕೆಡಹಿಸು keḍahisu. = ಕೆಡವಿಸು, etc. to cause to make fall down, etc. see ಬೀಱುಗೆಡಹಿಸು; J. 11 sum.

ಕೆಡಹು keḍahu. = ಕೆಡಪು, etc. to fell, etc. see Bp. 9, 13; 14, 26; 18, 28; 21, 9. 42; 22, 29; 28, 24; 34, 32; 37, 70; 51, 72; 56, 22; 57, 37; 61, 31; Rām. 6, 9, 19; Bh. 1, 6, 2; 1, 8, 53; 2, 4, 6; J. 12, 43; 14, 16; 28, 41. ಅಡೆಗೆಡಹು s. ಅಡೆ 15; ಎಡೆಗೆಡಹು s. ಎಡೆ 1. 2, = ಕೆಡವು No. 2. (C.). see ತೂತು-, ಮೆದೆಗೆಡಹು.

ಕೆಡಹುವಿಕೆ keḍahuvike. causing to fall, etc. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡಹುವಿಕೆ (ಅವನಾಯ, ನಿಯಾತನ, ನಿಪಾತನ Si. 397).

ಕೆಡಿಕ keḍika. = ಕೆಡಕ, etc. a destroyer, a wicked man. see ಕುಲಗೆಡಿಕ, ನಾಣ್ಗೆಡಿಕ.

ಕೆಡಿಕೆ keḍike. = ಕೆಡಕಿ. a woman who destroys, etc. see Bp. 40, 58; ಕುಲಗೆಡಿಕೆ.

ಕೆಡಿವಿಸು keḍivisu. = ಕೆಡಹಿಸು. (My.; B. 5, 45. 203).

ಕೆಡಿವು keḍivu. = ಕೆಡಪು, etc. (My.). see B. 5, 183; ಬೀಱುಗೆಡಿವು.

ಕೆಡಿಸು keḍisu. = ಕಿಡಿಸು. (Tu. ಕೆಡ್ಪಗು). to destroy; to ruin; to make bad, to spoil; to deflower; to remove, as a disease (Bp. 50, 29), or as darkness (J. 22, 5); to

extinguish, as a lamp (C.). ಕೆಡಿಸಿದಂ (ಅಱಿದಂ Śmd. I). ಕೆಡಿಪುದು (=ಕೆಡಿಸುವುದು 75). ಕೆಡಿಕ್ಕುಂ (wrongly = ಕೆಡಿಸುಗುಂ 269). ಕೆಡಿಸದೆ (195). ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದಂಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡುಹ (ಕ್ಷಯ); ಲೋಗರ ಕೊನ್ದಿಹೆ ಕೆಡಿಸಿಹೆನ್ ಎಮ್ಬ ವಿಚಾರಂ (ವ್ಯಾಪಾದ, ದ್ರೋಹಚಿನ್ತನ Nr.). ಅತಿದ್ರವ್ಯಮಂ ಕೆಡಿಸಿ (Sś. 94). ತೀರ್ಥಗಳಲೇ ಮುೞುಗಿ ನೀರನು ಕೆಡಿಸಿದರು (Jñs. 22, 30). ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕೆಡಿಸು (C.). see Śmd. 75; Bp. 3, 5; 9, 13; 17, 4; 40, 39; 49, 45; 50, 49; 51, 49. 67; 58, 25; Rām. 6, 9, 21; Bh. 1, 8, 57; J. 1, 7; 9, 18; 22, 5; 29, 38; ಅನ್ದಗೆಡಿಸು, ಎಡೆ-, ಕಣ್-, ಕಾಲ್-, ಗತಿ-, ನಡೆ-, ನಾಣ್-.

ಕೆಡು keḍu. = ಕಿಡು 2, q. v. to be destroyed; to be ruined; to be spoiled; to become foul; to become bad; to become vicious; to become vile or low; to be extinguished (ಅೞಿ Śmd. 62 Cm.; ಕ್ಷಿತಿ Nn. 130; C.); to be removed, to cease, as sorrow, etc. (C.; Bp. 45, 36). P. p. ಕೆಟ್ಟು. ಕೆಟ್ಟ, ruined, spoiled, foul, bad, etc. [ಜೋಲ್ದ ನಿಜೇಶನನಾ ಲತಾಂಗಿ ತೊಟ್ಟಗೆ ಕೊಳೆ ನೋಡಿ ಕೆಟ್ಟೆನಿನಿಯಂ ಮಱಸೊನ್ದಿದನೋ Pb. 2, 19]. ಕೆಟ್ಟವಂ (ಆಕ್ಷಿಪ್ತ, ಹತಕ Hlā.; Mr. 239). ಕೆಟ್ಟವಳ ತನುಜಂ (ಬನ್ದುಲ Mr. 310); ಕೆಟ್ಟುದು (ಭಗ್ನ, ಭಿನ್ನ, etc. 448; ಬಚ್ಚ Ct. II, 54). ಕೆಟ್ಟ ತಪಸ್ಸು (ಕುತಪ Nn. 107). ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು (ನಷ್ಟಚರ್ಮ 143). ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿ (ದುರಧ್ವ, etc. Si. 104). ಕೆಟ್ಟ ಇಚ್ಛೆ (48). ಕೆಟ್ಟ ನಾತ (50; ಸೊಗಡು G.). ಕೆಟ್ಟ ಕಮ್ಪು (51). ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು (58, ದುರ್ಭಾಷೆ G.). ಕೆಟ್ಟ ಗುಣ (69). ಕೆಟ್ಟ ಜಾತಿ (Bp. 40, 56). ಕೆಟ್ಟ ನುಡಿ (58, 39). ಕೆಟ್ಟ ಹಾವು (B. 2, 26). ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ (3, 61. 78). ಕೆಟ್ಟ ಶಬ್ದ (3, 61). ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗರು (1, 14). ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ (ದುರ್ಮತಿ G.). ಕೆಟ್ಟ ಹಾದಿ (ದುರಧ್ವ G.). ಕೆಟ್ಟ ಮನಸು (ದುರ್ಮನ G.). ಕೆಟ್ಟ ಆಶೆಯುಳ್ಳವ (ದುಸ್ಸಂಗಿ G.). ಕೆಟ್ಟರೂ ಜೀವದಿನ್ದಿೞಿ (My.; G.) or ಕೆಟ್ಟೂ ಬದುಕು (My. = ಅೞಿದುೞಿ). — ಫಲಮ್ ಆಗಲೊಡನೆ ಕೆಡುವುವು ಓಷಧಿಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಫಲಮ್ ಆಗಿ ಬಲಿಯಲೊಡನೆ ತಾವೆ ಕೆಡುವ ಧಾನ್ಯಂಗಳು ಓಷಧಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಕೆಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ ಅಟ್ಟೋಳೇ ಜಾಣೆ! (the woman who has made a good dinner of a spoiled one etc.). — ಕೆಟ್ಟ ಗದ್ದೆಗೆ ಮನೇನೆಲ್ಲು ಏಱಿ ಹಾಕಿದರು. — ಕೆಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಮನೇ ದವಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಕೂಲೀ ಮಾಡಿಸಿದ. — ಕೆಟ್ಟ ಮುಣ್ಡೆ ಕುಲಾ ಸೇರಳು. — ಕೆಟ್ಟರೂ ಪಟ್ಟಣಾ ಸೇರ ಬೇಕು. — ಕೆಟ್ಟವನೆನಿಸಿಕೊಣ್ಡು ನೂಱು ವರುಷ ಬಾೞೋದಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯವನೆನಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಮೂಱು ದಿವಸ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದೇ? — ಕೆಟ್ಟವರಿಗೂ ಅೞಿದವರಿಗೂ ಗೊಟ್ಟಕೆಱೆ ತವರ ಮನೆ. — ಕೆಟ್ಟು ನಣ್ಟರ (ಬೀಗರ) ಸೇರ ಬೇಡ, ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮಾ ತಿರಿಗಿ ಕೇಳ ಬೇಡ. — ಕೆಟ್ಟು ಮುೞಿದವರೆಲ್ಲಾ ಹುಚ್ಚರಾಯನ ಗುಡೀ ಸೇರಿ! (Prvs.). see Bp. 24, 55; 30, 13; 40, 73; 48, 10; 51, 5; 52, 13; Rśv. 13, 104 va.; J. 5, 38. 63; 8, 35; 30, 28; Prv. s. ಅಡು 1; ಕೆಯ್ಗೆಡು, ದೆಸೆ-, ನೆಲೆ-, ಮನ-, ಮುನ್ದು-, ಹರಹು-, ಹೊಳಹು-. — ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗು. = ಕೆಡು. (C.; Si. 69). ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವಿಕೆ (ನಿಷ್ಠೆ, ಅನ್ತ 416). — ಕೆಡಬಗೆ. to think of or design the ruin of others (Bp. 26, 15; 51, 67).

ಕೆಡುಕ keḍuka. = ಕೆಡಕ, etc. (ದುರ್ಜನ, ಖಲ Nr.; ವಿಗಡ Ct. I, 89; My.). see ಕೊಲೆಗೆಡುಕ, ಬಾಸೆ-.

ಕೆಡುಕಿ keḍuki. = ಕೆಡಕಿ, etc. (My.).

ಕೆಡುಕು keḍuku. = ಕೆಡಕು. (My.).

ಕೆಡುಕುತನ keḍukutana. = ಕೆಡಕತನ, etc. (ಘಾತಾಳಿಕೆ G.).

ಕೆಡುವಿಕೆ keḍuvike. being destroyed, etc. ಉಚಿತ ವೃತ್ತಿ ಕೆಡುವಿಕೆ (ಭ್ರೇಷ Si. 265). ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೆಡುವಿಕೆ (ವಿಕ್ರಿಯ G.).

ಕೆಡುಹ keḍuha. ruin, destruction; removal; disappearance, etc. (ವಿನಾಶ, ಅದರ್ಶನ Nr.).

ಕೆಡೆ keḍe. 1. = ಕಡೆ 6, ಗೆಡೆ 2. to fall down, to fall to the ground, to drop, to sink, to perish (ಪತನ Śmd. Dh.; Te. ಗೆಡೆ; T., M. ಕಿಡ); to let fall, to drop thoughtlessly, as words (*cf.* ಗೆಡಹ); [to lie down. ಉಣ್ಡೆಡೆಯೊಳುಣ್ಣದೆಯುಂ ಕೆಡೆದೆಡೆಯೊಳ್ ಕೆಡೆಯದೆ ನಿನ್ದೆಡೆಯೊಳ್ ನಿಲ್ಲದೆಯುಮೋಡಿದಂ ಮಹಿಪಾಲಂ Pb. 1, 37; Ap. 13, 36; ನಿನ್ನೊಡಲು ಕೆಡೆಯಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಗಡಕದೆ ಮಾಣ್ಬಳೆ? Bv. 201]. P. ps. ಕೆಡದು (Bp. 23, 35; 45, 6; 52, 18; 53, 68), ಕೆಡೆದು. ಕೇರ್ ಕೆಡೆದುದು (Śmd. 219). ಪುತ್ರಿನ ಕುಡಿ ಕೆಡೆದತ್ತು (Līlv. 3, 3; see s. ಪಡು 3). ಕೆಡೆವ ನಿರ್ಝರಜಲದ ಹನಿಗಳ್ (Rāghc. 17, 56). see Bp. 3, 17; 9, 13; 10 sum.; 14, 18; 30, 30; 40, 69; 45, 34; 49, 26; 51, 81; 52, 13; 56, 35. 40; 60, 58; 61, 39; Rśv. 13, 95 va.; Śśv. 4, 18; 4, 22 va.; J. 4, 23; 12, 44; ಅಡಗೆಡೆ, ಏನಾನುಗೆಡೆವ, ಕಾಲ್ಗೆಡೆ, ಕಾೞ್ಗೆಡೆ, ತಡೆಗೆಡೆ, ತೊಣ್ಡು-, ಬಣ್ಡು-, ಬೂತು-, ಬೆಳ್ಪಂ-, ಮೆದೆ-, ಸಯ್ಗೆಡೆ, ಹೊಡೆ-. — ಕೆಡೆ ಕೆಡೆ. rep. (Bp. 22, 30; 54, 23; Rśv. 5, 123; Śśv. 4, 25). — ಕೆಡೆಯಿಱಿ. -ಇಱಿ. to pierce (one) so that (he) falls down (Bp. 54, 44). — ಕೆಡೆಯಿಸು. -ಇಸು 3. (Abh. P. 9, 128; J. 20, 34; 27, 39).

ಕೆಡೆ keḍe. 2. = ಕೆಡೆಯ, ಕೆಡೆಯಲ್ಕೆ, an infinitive of ಕೆಡೆ 1 (so that anything falls, etc.). — ಕೆಡೆ ನೂಂಕು. (Bp. 22, 15; 26, 31; 51, 67; 57, 37. 43). — ಕೆಡೆ ಬಡಿ. (Bp. 23, 37). — ಕೆಡೆ ಹಾಯ್ಕಿಸು. (Bp. 51, 52). — ಕೆಡೆವೊಡೆ. -ಹೊಡೆ. (Bp. 57, 15). — ಕೆಡೆ ಹೊಡೆ. (Bp. 53, 40).

ಕೆಡೆ keḍe. 3. the act of deliberately dropping (words). — ಕೆಡೆನುಡಿ. 1. to condemn [ಅವಗುಣದಾ ತಾಣಮದಿನಿಸೆಡೆವೊತ್ತೊಡೆ ಮಾಣದೆ ಜಡಿದದನೆ ಕೃತಿಗಳಂ ಕೆಡೆನುಡಿವರ್ Kr. 1, 40; Pb. 6, 61]; (Abh. P. 15, 58 va.). — ಕೆಡೆನುಡಿ. 2. a word of condemnation (J. 5, 50).

ಕೆಣಕಿಸು keṇakisu. to cause to provoke, etc. (My.).

ಕೆಣಕು keṇaku. to irritate or provoke, by words or deeds (ಕದರ್ಥನ Śmd. Dh.; C.; Tu.; Te. ಚೆಣುಕು, ಚೆನಕು, ಚೆನುಕು; ಚೆಣಕು, a touch, poke; T. ಚಿಣುಕ್ಕು, to pinch; a pinch, touch, provocation; *cf.* ಸೆಣಸು 1). ಕೀಟ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಹಾಟ ಮೆಟ್ಟ ಬೇಡ! (Prv.). [ಅಯ್ಯಾ ಭೂತ ಕೆಣಕಿದರಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಮುಚ್ಚಿದರಿಲ್ಲ Bv. 910]. see Bh. 1, 7, 50; 3, 13, 26; 6, 2, 5; Dp. 172, 3; Śśv. 4, 10. 29; J. 4 15; 20, 29; 22, 41; B 3, 84; Prv. s. ತಿಗಳಿತಿ. — ಕೆಣಕಾಟ. -ಆಟ. irritation, provocation (My.).

ಕೆಣ್ಡ keṇḍa. a live coal (ಅಂಗಾರ Nr.; Mr. 48; ಇಂಗಳ, ಇನ್ದಲ್ Ct. II, 118, o. r. ಇಂಗಳ್; ಇಂಗಳ Kk. 15; Śm. 11; Abh. P. 9, 47; C.; *cf.* ಕೆನ್, etc.). [ನೆತ್ತರ ತೊಱೆಗಳ್ ಪರಿಯೆ ಕೆಣ್ಡದ ತೊಱೆಯನ್ತೆ ಪರಿದ ಸುಪ್ರತೀಕಂ Pb. 11, 72 va.; Ap. 12, 86]. ತೆಱೆದ ಕೆಣ್ಡವ ಮೆಟ್ಟಿ ಮುಱುಗುವಾ ತೆಱನನ್ತೆ ಅೞಿಯದರ ಕೂಟ (Sp.). ಕೆಣ್ಡಕ್ಕೆ ಇಱುವೆ ಮುತ್ತೀತೇ? (Prv.). [Tu. ಕೆಣ್ಡೊ]. see Bp. 15, 32; 44, 20; 45, 6; 55, 25; 61, 39; Rśv. 9, 23. 26; J. 8, 47; ಕೆಂಗೆಣ್ಡ, ತನಿ-, ಬಱು-; Si. 308. 380. 402. — ಕೆಣ್ಡಗಣ್. -ಕಣ್. a sparkling, fiery or red eye (C. Bp. 47, 14; My.). — ಕೆಣ್ಡರೊಟ್ಟಿ. bread baked on coals (My.). — ಕೆಣ್ಡವಱೆ. -ಮಱೆ. a rain of live coals (Abh. P. 9, 32). — ಕೆಣ್ಡಸಮ್ಪಿಗೆ. a red sort of sampige (My.; Rśv. 4, 14 va.). — ಕೆಣ್ಡಸೇವೆ. the ceremony of walking over a heap of live coals (My.).

ಕೆಣ್ಡವಿಸು keṇḍavisu. to put live coals on (for blasting rocks, Rām. 6, 53, 87).

ಕೆತ್ತನೆ kettane. = ಕೆತ್ನೆ. the act of setting (or the state of being set), as precious stones, etc. (My.). — ಕೆತ್ತನೆಯ ಓಲೆ. an ear-ring of gold in which precious stones are set (My.). — ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸ. the business of setting, carving, etc. (My.).

ಕೆತ್ತವಾರಿ kettavāri. = ಕೆತ್ವಾರಿ. a kind of weeding hook (My.).

ಕೆತ್ತಿಕೆ kettike. the act of setting precious stones (My.). 2, the act of chipping, etc.; engraving (My.).

ಕೆತ್ತಿಗೆ kettige. = ಕೆತ್ತಿಕೆ. (My.). — ಕೆತ್ತಿಗೆಸರಪಣಿ. = ಕೆತ್ನೆ ಸರಪಣಿ. a chain in which precious stones are set (My.).

ಕೆತ್ತಿಸು kettisu. 1. to cause to set precious stones (My.).

ಕೆತ್ತಿಸು kettisu. 2. to cause to carve or engrave, as letters (B. 4, 207; My.); to cause to chip, etc. (C.).

ಕೆತ್ತು kettu. 1. P. p. of ಕೆಱ್.

ಕೆತ್ತು kettu. 2. to quiver, to shiver, to tremble (ಸ್ಪನ್ದನ Śmd. Dh.; T. ಕೆತ್ತುಕೆತ್ತೆನ್, to palpitate). [ಇಳಾವಿಖ್ಯಾತನಂ ಕೂರ್ತು ನೋಡಲುಮುಜ್ಜರ್ತಮುರ್ದಪ್ಪಲುಂ ಪಡೆವೆಯಿನ್ದೆಪ್ಪುನ್ತೆ ಕೆತ್ತಿತ್ತು ದಲ್ ಬಲ ಗಣ್ಣುಂ ಬಲದೋಳುಂ Pb. 4, 33; ಅಂಗೈ ತಿನ್ದುದೆನ್ನ ಕಂಗಳು ಕೆತ್ತಿಹುವಯ್ಯಾ ಬನ್ದಹರಯ್ಯಾ ಪುರಾತರೆನ್ನ ಮನೆಗೆ Bv. 371]. ಭೀಮ ಪಾರ್ಥರಿಗೆ ಅನ್ದು ಕೆತ್ತಿತು ಹೃದಯ ವಾಮಭುಜಾಕ್ಷಿಗಳು ಸಹಿತ (Bh. 2, 13, 42). see ನಸುಗೆತ್ತು; Abh. P. 5, 86; 13, 54 va.; Bp. 24, 42; Bh. 8, 24, 7.

ಕೆತ್ತು kettu. 3. = ಕೆಚ್ಚು 6. to enclose, to set, as precious stones (ಬನ್ಧನ Śm. 97, o. r. ಸ್ಪನ್ದನ; C.; Tu.; T. ಚೆಱು, Te. ಚೆಕ್ಕು; *cf.* ಕಿಱ್; M. ಚೆರುದು, to shove or put in; ಚೆಱುಕ್ಕು, to enclose; *cf.* ತೆತ್ತಿಸು 2).

ಕೆತ್ತು kettu. 4. to make thin, to pare the surface; to chip, as a plank, etc.; to cut, as a native writing pen; to scrape or chip off, as grass; to dig slightly; to engrave, to carve (ತನೂಕರಣ Śmd. Dh.; ಕೃಶೀಕರಣ Śm. 97; C.; Tu.; M. ಚೆತ್ತು; T. ಚೆದುಕ್ಕು; Te. ಚೆಕ್ಕು, ಚಿವ್ವು, ಚೀವು; see ಚಿವ್ವು, ಚೀವು, ಕೀಸು 2). ಕಪ್ಪು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಡಿಗಿಗಳು ಕೆತ್ತುತ್ತಾರೆ (B. 4, 122). ಗಿಡದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಚೂರಿಯಿನ್ದ ಕೆತ್ತಿ (4, 207). ಕೆತ್ತಿದ ಅಕ್ಷರಗಳು (4, 207). ಕೆತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ತಷ್ಟ, ತ್ವಷ್ಟ, ತನೂಕೃತ Nr.). ಅಕ್ಷರಗಳು ಕೆತ್ತಲ್ ಪಟ್ಟ ಮೊಹರು (ಅಂಗುಲಿಮುದ್ರೆ Si. 220). ಉಱುವ ನೇಗಲನ್ತ ಕೆತ್ತುವ ದೋಕರಿ (ಫಾಲ, ಕೃಷಕ 303). ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಬಡಗಿ ಮಕ್ಕಳ ತಿಕಾ ಕೆತ್ತಿದ (Prv.). see Prvs. s. ಬಿತ್ತು 1, ಮುಟ್ಟು 1; Bh. 3, 19, 38; J. 23, 38.

***ಕೆತ್ತುಗ kettuga.** one who ruins. ಆನು ಭಕ್ತನಲ್ಲಯ್ಯಾ ಆನು ವೇಷಧಾರಿಯಯ್ಯಾ ಕಾಟುಗ, ಕೆತ್ತುಗ, ಪೋಲುಗನೆಮ್ಬುದು ಎನ್ನ ಹೆಸರು Bv. 335.

ಕೆತ್ತೆ kette. a chip, a paring (My.; Tu.; M. ಚೆತ್ತು).

ಕೆತ್ನೆ ketne. = ಕೆತ್ತನೆ. the act of setting stones, carving, etc. (My.). — ಕೆತ್ನೆ ಸರಪಣಿ. = ಕೆತ್ತಿಗೆಸರಪಣಿ. (My.).

ಕೆದಕು kedaku. to stir (v. t.); to scratch, as fowls; to stir up, to dig up or loosen earth (My.; Te. ಕೆಲುಕು).

ಕೆದಱ್ kedar̤. 1. = ಕೆದಱು 1, etc. to scatter, etc. P. p. ಕೆದರ್ದು. [ಸೌಧದೊಳೆ ಕೆದಱಿದ ಕಪ್ಪುರದವಳ್ಕುಗಳೆಸೆಯೆ Pb. 3, 49; 12, 137 va.; Ap. 5, 3]. see Rsv. 5, 120 va.; Rāghc. 17, 68; J. 3, 27; 10, 50; Śsv. 1, 79 va.; 2, 2; 2, 42 va. ಅತಿಗಾಳಿಯೊಳ್ ಕೆದರ್ದ ಹನಿ (ಶೀಕರ Mr. 44); ಆನೆಯ ಕರದಿಂ ಕೆದರ್ದ ಸಣ್ಣ ಹನಿ (ವಮಥು 156). see ಕಿಡಿಗೆದಱ್.

ಕೆದಱ್ kedar̤. 2. = ಕೆದಱು 2. — ಕೆದರ್ಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. scattering sparks (J. 8, 47). — ಕೆದರ್ದಲೆ. -ತಲೆ. a dishevelled head of hair (My.). — ಕೆದರ್ಗೂದಲ್. -ಕೂದಲ್. dishevelled hair (My.; B. 5, 12).

ಕೆದಱಿ kedar̤i. she whose hair is dishevelled. see ತಲೆಗೆದಱು.

ಕೆದಱಿಕೆ kedar̤ike. the state of being dishevelled (Rām. 6, 19, 16).

***ಕೆದಱಿಸು kedar̤isu.** to cause to scatter. ರಮಣೀ ಜನಂ ಬೆರಸು ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂ ಕೆದಱಿಸಿ ಸಾನ್ದ್ರನ ಸೌಸವದ ಕುಂಕುಮದ ಕತ್ತುರಿಯ ಕಡಡಂ ಕದಡಿ Pb. 5, 60 va.; Ap. 15, 7.

ಕೆದಱು kedar̤u. 1. = ಕೆದಱ್ 1, ಗೆಬಱು, ಚದಱು, etc.; (ಚಲ್ಲು, etc.). to scatter (v. i.), to be scattered about; to be dishevelled; to disperse (v. i.); to scatter or throw or toss about; to swing about; to expand, as wings; to scratch, as fowls, dogs, etc.; to paw (ವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; C.; T. ಚಿದಱು, ಚಿದರು, ಚಿನ್ದು; M. ಚಿದಱು, ಚಿನ್ದು, ಚಿನ್ನು; Te. ಚೆದರು, ಚೆದುರು). P. p. ಕೆದಱಿ. ಕೆದಱುವ ಕಿಂಜಲ್ಕದಿನ್ ಆದುದು ಸರೋವರಂ ಕಪಿಶಜಲಂ (Śmd. 272). ಗಾಳಿಯಿಂ ಕೆದಱಿದ ಹನಿ (ಶೀಕರ Hlā.). ವಾಯುವಶದಿನ್ದ ಕೆದಱಿದ ಜಲಕಣಂಗಳು (ಶೀಕರ Nr.). ಕೆದಱಿದದು (ನ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ Si. 372). ಸುತ್ತ ಕೆದಱುವ ಚಾಮರ (ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ Mr. 265). ಕೆದಱಿದರ್ ಕಿಡಿಯ ಉಱುಬೆಗೆ (J. 8, 38). ಸಾರಿಗ್ರಾಮುವನು ಕೆದಱಿದರು (Bh. 2, 13, 49). ಇದೆ ಪನ್ದಿ ಕೆದಱಿದ ನೆಲಂ! (J. 28, 44). see Abh. P. 3, 116; 4, 27; 5, 89; 9, 32. 47; Bp. 18, 46; 21, 16; 22, 14; 47, 14; 50, 79; Bh. 1, 6, 3; 2, 13, 52; 3, 13, 21. 23; J. 8, 35; 13, 47; 17, 4; 22, 17; 32, 43; Rsv. 4, 14 va.; 6, 11 va.; B. 3, 42. 75; 5, 253; Si. 392; ಕಾಲ-, ಗಱಿಗೆದಱು, ಗುಳು-, ತನಿ-, ಪೊದೆ-, ಬಲಿ-, ಮನಂ-, ಮೆಯ್-.

ಕೆದಱು kedar̤u. 2. = ಕೆದಱ್ 2. the state of being scattered, etc. [ಬೆದಱುಂ ಕೆದಱುಂ ಪೆರ್ಚುಂ ಕುನ್ದುಮನಱಿದು Pb. 5, 43 va.]. see ತನಿಗೆದಱು. — ಕೆದಱುಮೀಸೆ. dishevelled whiskers (Bp. 46, 57; 58, 49).

ಕೆನ್- ken. = ಕೆಂ- (ಕೆಂಜ್-), etc. redness. — ಕೆನ್ದಟ್ಟಿ. a red sash (Rsv. 13, 70). — ಕೆನ್ದನ. red cattle (My.). — ಕೆನ್ದಲೆ. -ತಲೆ. a red head. ಕೆನ್ದಲೇ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹುಱು (ವರ್ತಕ Si. 406). ಕೆನ್ದಲೇ ಹಕ್ಕಿ (ವರ್ತಕ 178). — ಕೆನ್ದಲೆಗ. -ತಲೆಗ. a quail (ವರ್ತಕ Nr.). — ಕೆನ್ದಳ. -ತಳ. (Śmd. 386; Kk. 98). a red bottom, etc. (Abh. P. 3, 42; 5, 53). 2, -ದಳ (ದಲ). a red leaf (J. 15, 10). [3, reddish hand. ತಾಳತಟ್ಟದ ಬಿಲ್ಲಿಂ ಕೆನ್ದಳದೊಳಮರೆ ನೀವಿ ಜೇವೊಡೆದಾಗಳ್ Pb. 12, 135 va.; Ap. 4, 49]. — ಕೆನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. (Śmd. 193). = ಚೆ-. red young leaves (ಪಲ್ಲವ, etc. Nr.; ಪಲ್ಲವಿ Mr. 120). [ತಿಸುಳದೊಳುಚ್ಚಳಿಪ್ಪ ಪೊಸನೆತ್ತರೆ ಕೆನ್ದಳಿರಾಗೆ Pb. 1, 6]. see Śmd. 81. 216. 289; Abh. P. 11, 118. — ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಸೆ. -ಪಸೆ. a bed of red young leaves. (Cpr. 5, 131). [—ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು. a bed of red shoots. ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು ಸೇಕದ ತೊಡಲ್ಗೆಡೆಯಾಯ್ತು Pb. 5, 7. — ಕೆನ್ದಾಮರೆ. -ತಾಮರೆ. = ಕೆನ್ದಾವರೆ. ವಾಮಂ ಕರತಳಮದು ಕೆನ್ದಾಮರೆಯರಲೆನಿಪುದು Ap. 5, 69]. — ಕೆನ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. = ಚೆ-. the red lotus; the red water-lily (ಕೋಕನದ Hlā.; ಕಲಪ್ಪು, ಕೋಕನದ Nn. 17). [ಪೊಸತಲರ್ದ ಕೆನ್ದಾವರೆಯ ಕೆಮ್ಪುಮಂ Pb. 2, 39 va.; Ap. 2, 39 va.]. see

Cpr. 7, 92 va.; Abh. P. 5, 53. — ಕೆನ್ದಾವರೆವೂ. -ಪೂ. a flower of the red lotus, etc. (Abh. P. 5, 89). — ಕೆನ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. = ಚೆ-. a red lip (J. 18, 20). — ಕೆನ್ದೂಳ್. -ಧೂ. red dust (Bp. 61, 11; J. 4, 30; 20, 36; 22, 5). — ಕೆನ್ದೂಳಿ. = ಕೆನ್ದೂಳ್. (J. 12, 7). — ಕೆನ್ದೆಂಗು. -ತೆಂಗು. = ಚೆನ್ದೆಂಗು (My.). — ಕೆನ್ದೂಳಿ. = ಕೆನ್ದೂಳ್. ಕೆನ್ದೂಳಿಯಿನ್ದಾಗಸಂ ಕೆಮ್ಪಾದುದು (Śmd. 177). — ಕೆನ್ನಾಯಿ. a red, wild jungle-dog (My.). — ಕೆನ್ನಾಲಿಗೆ. a red tongue (J. 28, 46). — ಕೆನ್ನೀರ್. red water: blood (ರಕ್ತ Kk. 40; ರಗುತ, ನೆತ್ತರು, ಶ್ರೋಣಿತ Śm. 44; Śsv. 4, 22; J. 4, 35; 12, 31; 14, 15). — ಕೆನ್ನೆಗ್ಗಿಲು. = ಚೆ-. a trailing herb, Indigofera enneaphylla L. (St & Pl.). — ಕೆನ್ನೆತ್ತರ್. = ಚೆ-. crimson blood [ಇಱಿಯೆ ಸೂಸುವ ಕೆನ್ನೆತ್ತರ್ Pb. 10, 93 va.; 7, 13]; (Abh. P. 13, 47. 128). — ಕೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ. = ಚೆ-. the red-flowered water-lily, Nymphaea lotus L. (St. & Pl.). — ಕೆನ್ನೆಲ. red soil (My.).

ಕೆನೆ kene. 1. beauty, elegance, loveliness (ಅನು, ಹಸ, ಲೇಸು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಚೊಕ್ಕ, ರಯ್ಯ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18; Śm. 100; *cf.* ಚೆನ್ 2–, ಕೆಯ್ 4).

ಕೆನೆ kene. 2. the cream of milk (ಕ್ಷೀರಭೇದ Śm. 100; C.; *cf.* ಜನೆ, etc.?). [ಕೆನ್ನೆತ್ತರಂ ಕೆನೆಗೊಣ್ಡಾಱದ ಪಾಲ್ಗೆ Pb. 12, 160]. ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಿಳಿಯಾದ ಕೆನೆ (ಮಸ್ತು Si. 316). see J. 6, 6; Si. 315. — ಕೆನೆಗಂಜಿ. the scum of boiled rice. ಬೋನದ ಕೆನೆಗಂಜಿ (ಮಾಸರ, ಆಚಾಮ, ನಿಸ್ರಾವ, ಭಕ್ತಸಮುದ್ಭವಮಣ್ಡ Si. 315, *only* Si.). — ಕೆನೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. cream to set (Bp. 14, 9; My.). — ಕೆನೆಮೊಸರು. creamy curds (C.; ಪಿಚ್ಚಿಲ, ವಿಜಿಲ G.). — ಕೆನೆವಾಲ್. -ಹಾಲ್. milk on the surface of which cream has formed (J. 1, 7).

ಕೆನ್ದಾರೆ kendāre. Tbh. of ಕೇದಾರ. the temples (My.; M. ಚೆನ್ನಿ; *cf.* ಕೆನ್ನೆ).

ಕೆನ್ದು kendu. 1. redness (C.; B. 3, 74). ಕೆನ್ದ ಎತ್ತು (C.). ಕೆನ್ದರಳಿ (My.). ಕೆನ್ದ ಕಱ (My.).

ಕೆನ್ದು kendu. 2. to lean on or upon (? ನೆಮ್ಮು Ct. I, 44, o. r. ಒಮ್ಮು).

***ಕೆನ್ದು kendu. 3.** cohabitation. ನಾಣೂಡಿದ ಕೆನ್ದುಗಳ್ಗೆ ಬಗೆಗೊಣ್ಡನಿಸಂ Pb. 3, 83.

ಕೆನ್ನ kenna. excessiveness. ಕೆನ್ನಂ (Śmd. 110), excessively, exceedingly; further (ಅಧಿಕ Śmd. 391; ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ 295 Cm.; ಅಧಿಕ Ct. I, 32, Śm. 58; M. ಚೆನ್ನು, T. ಚೆನ್ಱು, P. p. of ಚೆಲ್ = Kan. ಸಲ್, having passed on; T. ಚೆಮ್ಮೈ, redness; straightness; greatness; *cf.* ಕೆಯ್ 5?). [ಕೆನ್ನಂ ನಿಲ್ಲೆನ್ದವನೆನ್ನುಂ ನಿಱಿಸಲ್ಕಿಲ್ಲದೆಡೆಗಳೊಳ್ ಕಲ್ಲದಿರಿಂ Kr. 2, 13; ಮಧ್ಯಸ್ಥಂಗಳಾಗಿರ್ದುವಕ್ಕಲೆಯಲ್ ತಕ್ಕುದೆ ಕೆನ್ನಮಾ ತ್ರಿವಳಿಗಳ್ಗೆನ್ನಂ ಸರೋಜಾಕ್ಷಿಯಾ Pb. 4, 74].

ಕೆನ್ನೆ kenne. = ಕನ್ನ 2. the (upper) cheek (ಕೆಕ್ಕೆ Śmd. II; ಕದಪು, ಕೆಕ್ಕೆ, ಗಲ್ಲ Śm. 71; Kk. 79; ಗಣ್ಡ, ಕಪೋಲ Si. 213; C.; Tu. ಕೆಪ್ಪೆ; M. ಕವಿಳ್, ಕೆಣ್ಣೆ, ಕೆನ್ನಿ, ಕೊನ್ನಿ, ಕೊಮೆ, ಕೊವಿಡು, ಕೋಡು, ಚೆನ್ನ, ಚೆಪ್ಪಿ, ಚೆಳ್ಳಿ; T. ಕನ್ನ, ಕೋದನ್ದಿ; see ಕೆಕ್ಕೆ). [ಪರಿಜೆಯ ನಣ್ಪು ಕೆನ್ನೆಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀವುವ ಚನ್ನಪೂವನೋಸರಿಸುವ ಹಾರಮಂ ಪಿಡಿದು Pb. 3, 77; Ap. 1, 79]. ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲ್ಪಾಗವೂ ಹಿಮ್ಪಾಗವೂ (ಹನು Si. 213). ಆನೆಯ ಕೆನ್ನೆ (ಗಣ್ಡ, ಕಟ 269). see J. 4, 42; 7, 54.

ಕೆಪ್ಪು keppu. deafness (My.; Tu.; *cf.* ಕಿವುಡು). — ಕೆಪ್ಪ. -ಅ 3. a deaf man (My.); a term of abuse (S. Mhr.). — ಕೆಪ್ಪಿ. a deaf woman (My.).

ಕೆಬ್ಬೆ kebbe. 1. redness (of soil, My.). — ಕೆಬ್ಬೆರೋಗ. mildew (My.).

ಕೆಬ್ಬೆ kebbe. 2. = ಸಿಪ್ಪೆ. rind, etc. see Prv. s. ಬೊಚ್ಚುಬಾಯಿ.

ಕೆಮ್- kem. = ಕೆನ್–, etc. redness. [— ಕೆಮ್ಪಿಡಿ. -ಇಡಿ. the redness to thicken. ಸೊಡರ್ಗುಡಿಯ ಕೆಮ್ಪಿನೊಳ್ ಕೆಮ್ಪಿಡಿದಿರೆ Pb. 10, 48]. — ಕೆಮ್ಬಟ್ಟೆ. (Śmd. 216). red cloth. 2, redness (of soil, My.). — ಕೆಮ್ಬಣ್ಣ. red colour (ಕಿಸುವಣ್ಣ Kk. 25; Śm. 69; My.). — ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ. -ಹತ್ತಿ. the cotton shrub, which bears red flowers (T. ಚೆಮ್ಪರುತ್ತಿ; R.). 2, = ಕೆಮ್ಬೂತಿ, ಕೆಮ್ಬೂರ No. 1, ಕೆಮ್ಬೂರೆ, a kind of red paddy (My.; see Mr. s. ನೆಲ್ಲು). — ಕೆಮ್ಬರ. = ಕೆಮ್ಬರವು. (My.). — ಕೆಮ್ಬರಲ್. -ಪರಲ್. the red pebble: a ruby (ರನ್ನವರಲ್, ಕಿಸುಗಲ್, ಕುರುವಿನ್ದ Śm. 68; Kk. 47; Rśv. 4, 14 va.; Śsv. 1, 45; 1, 79 va.; 2, 42 va.). — ಕೆಮ್ಬರವು. (-ಪರವು. = ಪರೆಪು. spreading). = ಕೆಂಜೇಱು, ಕೆಮ್ಬೂರ No. 2. a red eruption on children (in the form of a scorpion), from bodily heat (My.). — ಕೆಮ್ಬರು. = ಕೆಮ್ಬರವು. (My.). — ಕೆಮ್ಬಲಗೆ. -ಪಲಗೆ. a red shield (Abh. P. 13, 54). — ಕೆಮ್ಬವಳ. -ಪವಳ. red coral (J. 6, 6). — ಕೆಮ್ಬಱಿಯಿಗೆ. -ಪಱಿಯಿಗೆ. a red flag (Rśv. 13, 75). — ಕೆಮ್ಬಾವಿ. N. of a place (Bp. 9, 42; 38, 57; 57, 31. 51. 54). — ಕೆಮ್ಬಾಸುಗೇರಿ. -ಪಾಸುಕೇರಿ. a row of red beds (J. 10, 50). — ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್. (Śmd. 216). purple sunshine. ಬಯ್ಗಿನ ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್ ಎಳಸಲ್ ಎಸೆದುವು ಆಶ್ರಮತರುಗಳ್ (297); (Cpr. 6, 58). — ಕೆಮ್ಬುಱು. -ಪುಱು. (ಇನ್ದ್ರಗೋಪ Śs.). — ಕೆಮ್ಬೂತ. = ಕೆಮ್ಬೋತ. (My.). — ಕೆಮ್ಬೂತಿ. = ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ. (My.). — ಕೆಮ್ಬೆರಲ್. a finger of which the nail is coloured with a red dye (Rśv. 13, 59 va.; Cpr. 6, 62). — ಕೆಮ್ಬೆಳಗು. red light or lustre (Rśv. 4, 14 va.; 5, 19 va.; 12, 42; 13, 59 va.). — ಕೆಮ್ಬೊಗರ್. -ಪೊಗರ್. red lustre (Śsv. 3, 35 va.; J. 10, 50). — ಕೆಮ್ಬೊಗೆ. -ಪೊಗೆ. a red, fiery smoke (Bp. 58, 59). [— ಕೆಮ್ಬೊನ್. -ಪೊನ್. = ಚೆಮ್ಬೊನ್. ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲಿ ಚನ್ದನರಸಂ ಕೆಮ್ಬೊನ್ನ ಟಂಕಂಗಳೊಳ್ Pb. 4, 22]. — ಕೆಮ್ಬೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a red stream (J. 23, 36; 30, 8). — ಕೆಮ್ಬೊಱು. -ಪೊಱು. to carry redness: to become red. ಕಾಸಿದ ಕೆಮ್ಬೊತ್ತ ಲೋಹಂ (Bp. 50, 39). — ಕೆಮ್ಬೊಳಪು. -ಪೊಳಪು. red lustre (Abh. P. 1, 71 va.; Rśv. 7, 17 va.; Śsv. 1, 72 va). — ಕೆಮ್ಬೋತ. = ಕೆಮ್ಬೂತ, ಚೆಮ್ಬೋತ, q. v. ನವಿಲು ಆಡಿದರೆ ಕೆಮ್ಬೋತ ಪುಕ್ಕ ತೆಱ ಕೊಣ್ಡತು (Prv.). — ಕೆಮ್ಮಟ್ಟಿ. a red kind of maṭṭi (S. Mhr.). — ಕೆಮ್ಮಣ್. (Śmd. 193). ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು. a kind of red earth used for painting walls, etc. (C.; B. 3, 57; Si. 100). see Prv. s. ಭಲಾ. — ಕೆಮ್ಮೀನು. a red fish (Rśv. 1, 100). — ಕೆಮ್ಮೀಸೆ. red whiskers (C. Bp. 47, 14). [— ಕೆಮ್ಮುಗಿಲ್. red cloud. ಕೆಮ್ಮುಗಿಲ ತೆರೆಯ ಪೊರೆಯೊಳ್ ನೆಗೆದು ಪೊಱಮಡುವ ವಿದ್ಯಾಧರಿಯನ್ತೆ Pb. 4, 39 va.]. — ಕೆಮ್ಮೊಡ್ಡ. a red hillock (G. 152). — ಕೆಮ್ಮೋಱ. a fair countenance (My.).

ಕೆಮ್ಪಗೆ kempu-age 4. redly; redness; red (C.). ಕೆಮ್ಪಗೆ ಕಾದ ಕುಡವು (B. 2, 12). ಕೇಸರದ ಎಱೆಗಳು ಕೆಮ್ಪಗೆ ಇರುತ್ತವೆ (3, 106).

ಕೆಮ್ಪನೆ kempu-ane 1 or 2. = ಕೆಮ್ಪಗೆ. (ಕಿಸು, ಅರುಣ Ct. II, 4; My.).

ಕೆಮ್ಪಾನೆ kempu-āne 4. = ಕೆಮ್ಪನೆ. (My.).

ಕೆಮ್ಪು kempu. (Śmd. 248). redness; red colour (ಅರುಣ, ಶೋಣ, ರಕ್ತ, etc. Hlā.; ಕಿಸು Ct. I, 57; ಪ್ರವಾಲ, ಅರುಣ Nn. 7; ಲಲಾಮ 26; ಕೀಲಾಲ, ಲೋಹಿತ 54; ಚನ್ದ್ರ, ಅರುಣ 69; ಪರಾಗ, ಅರು

ಜ 113; ತಾಮ್ರ Ss.; C.; Te., T., M.). [ಪೊಳೆವಮರೇನ್ದ್ರಗೋಪದ... ಕೆಮ್ಪು Pb. 7, 25; Ap. 12, 2]; a ruby (ಪದ್ಮರಾಗ, etc., ಕೆಮ್ಪುಕಲ್ಲು Si. 331; My.; T., Te., M.). ಕೆನ್ಧೂಳಿಯಿನ್ದಾಗಸಂ ಕೆಮ್ಪಾದುದು (Śmd. 177). ಕೆಮ್ಪು ಹಸುರು ಅಪ್ಪುದು (ಧೂಮ್ರ, ಧೂಮುಲ Hlā.). ಕಪ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಕೆಮ್ಪು (ಧೂಮ್ರ Nr.). ಕೆಮ್ಪಪ್ಪ ಕಾಲ್ ನೊಗಂಗಳಿಂ ರಾಜಹಂಸೆಗಳ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಬಿಳುಪು ಕೆಮ್ಪು ಬೆರಸಿದುದು (ಶ್ವೇತರಕ್ತ, ಪಾಟಲ); ಕೆಮ್ಪು ಬೆರಸಿದ ಅರಸಿನಬಣ್ಣ (ಪಿಂಗ, ಪಿಶಂಗ, ಕಪಿಲ, etc.); ಕೆಮ್ಪಿನ ಗೋರಟೆ (ಕುರವಕ); ನುಗ್ಗೆ ಕೆಮ್ಪಾದೊಡೆ ಮಧುಶಿಗ್ರು ಎನಿಸುಗು; ಕೆಮ್ಪಿನ ಮುಳ್ಳುಗೋರಣ್ಟೆ (ಕುರವಕ Nr.). ಕೆಮ್ಪು ಗೂಡಿದ ಹಸರು (ಧೂಮ್ರ, ಧೂಮಲ Mr. 443). ಕೆಮ್ಪಿನ ಅಱುವೆ (Bp. 22, 55). ಕೆಮ್ಪ ಗಿಳಿ (Cb. 137). ಕೆಮ್ಪ ಕಬ್ಬು (101). ತೋಳಗಳು ಕೆಮ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತವೆ (B. 3, 85). see Bp. 4, 7; Rsv. 2, 47; 13, 45; 14, 5 va.; Rām. 6, 13, 4. 6; Bh. 1, 5, 8; J. 2, 65; 3, 11; 4, 36; 7, 58; 8, 46; 10, 51; 17, 21; ಎಣ್ಣೆಗೆಮ್ಪು, ಎಳೆ-, ಕಡು-, ಕವಿಲ-, ನಸು-, ಬೆಳರ್-, ಸಂಜೆ-, ಹಸರು-. — ಕೆಮ್ಪುರಗು. -ಅರಗು. (ಲಾಕ್ಷೆ, ಜತು, ಅಲಕ್ತ, etc., Si. 226; My.). ಕೆಮ್ಪುರಗಿನ ಗಿಡ (ಕ್ರಮುಕ, ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಸಾದನ 131). — ಕೆಮ್ಪುಕಣಗು. ಕೆಮ್ಪುಕಣಗಿನ ಮರ, the Indian oak tree, Barringtonia acutangula Gaert. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಕಣಿಗಿಲೆ. = ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ, q. v. (G.; My.). — ಕೆಮ್ಪುಕಲ್ಲು. a ruby (ಶೋಣರತ್ನ, etc. Si. 331; My.). — ಕೆಮ್ಪುಕುಣ್ಟಾಲಗಿಡ. a medicinal shrub or small tree, Gomphia angustifolia Vahl. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪು ಕೂವೆ. a kind of wild arrow-root, Curcuma leucorrhiza Roxb. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಗಣಜಿಲೆ. a diffuse, prostrate herb, Trianthema decandra L. (Z.). — ಕೆಮ್ಪುಗದಡು. -ಕದಡು. redness to become dim or to fade (J. 10, 50). — ಕೆಮ್ಪುಗೋರಟೆ. a species of Barleria with yellow blossoms (ಪೀತ, ಸಹಚರಿ Mr. 124; ಕುರವಕ G.). — ಕೆಮ್ಪುಚೇಳು. a red scorpion (Si. 171; My.). — ಕೆಮ್ಪು ಜಮ್ಬುನೇಱಿಲು. the tree Eugenia malaccensis L. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಜಾಲಾರೀ ಗಿಡ. (ಕ್ರಮುಕ, ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಸಾದನ, etc. Si. 131). — ಕೆಮ್ಪುತಾವರೆ. = ಕೆಮ್ಪುದಾವರೆ. ಕೆಮ್ಪುತಾವರೆ ಬಣ್ಣ (ಕೋಕನದಚ್ಛವಿ Si. 51). — ಕೆಮ್ಪುತುಮ್ಬಿ. a wasp (ಗನ್ಧೋಲಿ, ವರಟೆ Si. 176). — ಕೆಮ್ಪು ತೊಣ್ಡೇ ಗಿಡ. (ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, ರಕ್ತಫಲೆ, ಬಿಮ್ಬಿಕೆ, ಪೀಲುಪರ್ಣಿ Si. 156). — ಕೆಮ್ಪುದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. the red lotus, etc. (ಅರುಣಾಬ್ಜ, ಕೋಕನದ Mr. 419). — ಕೆಮ್ಪುದೋಱು. -ತೋಱು. to appear red. ಕಾಲ್ ಮೊಗಂ ಕೆಮ್ಪುದೋಱೆ ರಾಜಮರಾಲಂ (Mr. 173). — ಕೆಮ್ಪುನೆಲ. red soil (C.). — ಕೆಮ್ಪುನೆಲಗುಮ್ಬಳ. a water-plant, Polygonum glabrum Willd. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುನೆಲ್ಲು. (ವ್ರೀಹಿ, ಪಾಟಲ, etc. Si. 304; My.). — ಕೆಮ್ಪುಪಾಟಲೀ ಬಳೆ. a red glass bracelet (My.). — ಕೆಮ್ಪುಬಂಗಡಬಳ್ಳಿ. the creeping plant Ipomaea biloba Forsk. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಬಟ್ಟೆ. red cloth (Si. 187). — ಕೆಮ್ಪುಬಣ್ಣ. red colour (C.; ಲೋಹಿತ, ರಕ್ತ, etc. Si. 51). — ಕೆಮ್ಪುಬಸಳೆ. the vegetable Basella rubra L. (St. & Pl.; S. Mhr). — ಕೆಮ್ಪುಬಾಳೆ. a red plantain (ಪೊಮ್ಬಾಳೆ G.). — ಕೆಮ್ಪುಬೂರಗದ ಮರ. a kind of silk-cotton tree, Bombax malabaricum D. C. (St. & Pl.; ರೋಚನ, ಕೂಟಶಾಲ್ಮಲಿ Si.). — ಕೆಮ್ಪುಮತ್ತಿ. (ನದೀಸರ್ಜ, ವೀರತರು, etc. Si. 132). — ಕೆಮ್ಪುಮನ್ದಾರ. the ornamental tree Bauhinia variegata L. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಮಲೆ. a hill in the Western Ghauts (My.). — ಕೆಮ್ಪು ಮೀನು. (ರೋಹಿತ Si. 87). — ಕೆಮ್ಪು ಮೀಸೆ. red whiskers (Bp. 20, 11). — ಕೆಮ್ಪುರತ್ನ. (ಮಾಣಿಕ್ಯ G.; My.). — ಕೆಮ್ಪುಲಾವಗ. the rock bush-quail, Perdicula argoondah (My.). — ಕೆಮ್ಪುಹುಲಿಗಿಡ. a small shrub, Phyllanthus rhamnoides Retz. (St. & Pl.). — ಕೆಮ್ಪುಹೊಱೆ. a stream coming from the ಕೆಮ್ಪುಮಲೆ and joining the Kāvēri (My.). — ಕೆಮ್ಪೋಲೆ. -ಓಲೆ. an earring in which a ruby is set (My.).

ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ kembatti. the cotton shrub which bears red flowers. see s. ಕೆಮ್-.

ಕೆಮ್ಬಲು kembalu. = ಕೆಮ್ಮಲು. coughing. (My.).

ಕೆಮ್ಬಾರ kembāra. = ಕೆಮ್ಬಾರೆ, etc. the redness of evening (T. ಚೆಮ್ಬಾನ, ಚೆಮ್ಮಾನ). ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಕೆಮ್ಬಾರದ ಬಣ್ಣ (ಧೂಮ್ರ, ಧೂಮಲ Si. 52). ಕೆಮ್ಬಾರದ ಬತ್ತ (ಆಶು, ವ್ರೀಹಿ, ಪಾಟಲ, ಕೆಮ್ಪುನೆಲ್ಲು 304; My.). 2, ಕೆಮ್ಬರವು, s. ಕೆಮ್-. (My.).

ಕೆಮ್ಬಾರೆ kembāre. = ಕೆಮ್ಬತ್ತಿ No. 2 s. ಕೆಮ್-. (My.).

***ಕೆಮ್ಮಗೆ kemmage.** = ಕೆಮ್ಮನೆ. ನುಡಿಯದೆ ಕೆಮ್ಮಗಿರ್ದೊಡವಿರಲ್ಕಣಮಿಯಾಯದೆ Pb. 7, 45; Ap. 12, 34.

ಕೆಮ್ಮನೆ kemmane. uselessly, causelessly, for nothing, etc. (ಸುಮ್ಮನೆ Ct. II, 79; Abh. P. 7, 149; 8, 59). [Kr. 1, 94; ಬೇಳು ನುಡಿಗೇಳ್ದು ಕೆಮ್ಮನೆ ಬೇಳಲ್ ನಿಮಗನ್ತು ರಾಜಸೂಯಂ ನೊಗ್ಗೇ Pb. 6, 24; ಕೆಮ್ಮನುಪಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡುವರಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೆತ್ತಬಲ್ಲರು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 183]. ಕೆಮ್ಮನೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತಿರ್ಪುದೇ? (Śmd. 112). ಕೆಮ್ಮನ ಈ ಮಿತ್ರನ ತೇಜಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲ್ ಆದೆಂ (Rsv. 6, 4). ತನು ಭವನಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಕೆಮ್ಮನೆ (V. 14, 87).

ಕೆಮ್ಮಲು kemmalu. = ಕೆಮ್ಬಲು, ಕೆಮ್ಮುಲು, ಕೆಮ್ಮು 2. coughing; a cough.

ಕೆಮ್ಮಿಸು kemmisu. to cause to cough (C.).

ಕೆಮ್ಮು kemmu. 1. to cough (ಕಾಸ Śmd. Dh.; C.; T. ಚಿರುಮು; M. ಚುಮ).

ಕೆಮ್ಮು kemmu. 2. coughing; a cough (ಕ್ಷವಥು, ಕಾಸ Nr., Hlā., Mr. 387; C.; ಉದ್ಗ್ರಾಹ Si. 400). [ಅಕೃತಿಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಮುಪ್ಪುಚಪ್ಪರಿಸೆಯುಂ ಚಿಃ ಕೆಮ್ಮಿನೊಳ್ಕುಮ್ಮಿ Ap. 1, 81]. ಫಲವು ಆಯಿತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಲಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಕೆಮ್ಮು ಉಬ್ಬಸ etc. (Jñs. 22, 31). ಕೆಮ್ಮಿನಿನ್ದ ಹೂಸು ಮಱಿಸಿದ (Prv.).

ಕೆಮ್ಮುಲು kemmulu. = ಕೆಮ್ಮಲು, etc. (ಕಾಸ Si. 200; My.; T. ಚಿರುಮಲ್).

ಕೆಯ್ key. 1. = ಕಯ್ 1, q. v.

ಕೆಯ್ key. 2. = ಕಯ್ 2, ಕೆಯಿ 2, ಗೆಯ್, etc. to handle; to perform, to do, to make, to work (Te., T., M. ಚೆಯ್; Te. also ಜೇ; Tu. ಗೆಯ್). ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆ ಹೊಲ್ಲ ಕೆಯ್ವುದು (ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಅನರ್ಥ Hlā.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಯ್ವುದು (ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಹಿತ Hlā.). 2, to be serviceable; to be fit. ನಿನಗೆ ಈವುದನ್ ಏನ್ ನುಡಿದನೊ? ಏ, ಅದು ಕೆಯ್ಯದು! (Śmd. 68). see ಅಪ್ಪು ಕೆಯ್ ಇಮ್ಬು-, ಇಱು-, ಎಮ್ಬು-, ಒಳ-, ಕಡು-, ಕೆಯ್ದು-, ಬಱು-, ಬೆಸ-, ಬೇರ್-.

ಕೆಯ್ key. 3. = ಕಯ್ 3, etc., ಕೆಯ್ಯಿ 1, ಕೈ 1, ಕೈಯಿ, ಕೈಯ್ಯಿ. (Śmd. 58). the hand; the fore-arm (ಹಸ್ತ Nn. 19; ಕರ, etc. Mr. 322. 507; ತಳ, ತಲ Kk. 32; Śm. 70; C.). 2, an elephant's trunk (C.). 3, the branch of a tree (ಕೋಡು, ಮರಗೊಮ್ಬು Śm. 24; Kk. 19; My.). 4, a staff, a pole; a handle; a key (My.; see ಮರಗೆಯ್). 5, means, instrumentality (*e. g.* Bp. 4, 61; 13, 16; 40, 11; 52, 7; 55, 45; 61, 76; B. 2, 41). 6, handiness, smallness. (Tu. ಕೈ; T. ಕೈ; M. ಕಯ್ಯಿ, ಕೈ; Te. ಕಯಿ, ಕಯ್ಯಿ, ಕೈ, ಚಟ್ಟು, ಚೆಟ್ಟೆ, ಚೆಯಿ, ಚೆಯ್ಯಿ, ಚೇ, ಚೇಯಿ). ಕೆಯ್ಯ ಕಂಕರಿಕೆ (Śmd. 84, o. r. ಕಯ್ಯ- Mdb.). 7, side. (see ಹಿಂಗೆಯ್, ಹೊಱ-). ಎತ್ತಿದ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಮುತ್ತಿದಂ (145, o. r. ಕ-). ಕೆಯ್ಗೆ (B. 2, 37). ಕೆಯ್ಗೆ

ಳ್ (J. 3, 21). ಕೆಯ್ ಕಾಲ್ ಇಲ್ಲದವನು (ವಾಮನ Hlā., orig. ಕ-). ಕೆಯ್ಯ ಕಾಲ ಎಲ್ವು (ನಲಕ Hlā., orig. ಕ-). ಕೆಯ್ಯ ಕಜ್ಜ (ಕಜ್ಜು); ಹ ಗೆಯ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿವಡೆದವನು (ಪುರಸ್ಕೃತ). [ಕೆಯ್ಯ ಬಳ್ಳಿಳಿಕೆಗೆ ದಿಗ್ಗಜಂ ದೆಸೆಯಿನತ್ತ ತೆರಳ್ದುವು Pb. 11, 71]. ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಸುರಿಯುವ ಶೀಕ ರವು (ಕರಶೀಕರ, ವಮಥು Nr.). ಕೆಯ್ಯ ಬಗಸೆ (ಅಂಜುಳಿ Nn. 107). ಸು ರಿಗೆ ಮೊದಲಾದುದು ಕೆಯ್ಯಿಂ ಬಿಡಲ್ ಬಾರದು (ಅಮುಕ್ತ Hlā., o. r. ಕ-); ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯ ತುಸ್ತುರ್ಬನಿ (ವಮಥು, etc. Hlā.). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ (ಶು ಣ್ಡ Hlā.; ಇಭಹಸ್ತ Nn. 131). ಕೆಯ್ ತೋಱುಸಿ ಅವಲಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). see Abh. P. 13, 66; Bp. 34, 36; 43, 32; 46, 58; Bh. 2, 13, 47; Rśv. 5, 39. 118; 8, 124; 10, 1 va.; 10, 7 va.; 13, 72; J. 30, 49; Dp. 172, 1; Si. 198. 209. 210. 212; ಅಂಗೆಯ್, ಮುಂಗೆಯ್, ಮೇಗೆಯ್, ಮೊಣಕೆಯ್, etc. — ಕೆಯ್ಕಟ್ಟು. a kind of ornamental bracelet (My.). — ಕೆಯ್ಕರಣ. medical treatment known to every body, well-known medical treatment (My.; Bh. 1, 6, 14). — ಕೆ ಯ್ಕಷ್ಟ. = ಕೆಯ್ಗೆಲಸ. (My.). — ಕೆಯ್ಮೀಱು. to go beyond the hand, etc. (ಅಸಕಱು Ct. II, 11). — ಕೆಯ್ಗಾಗದ. a note of hand, a bond (My.). — ಕೆಯ್ಗಾಲು. hands and feet; feet and all. ಕೆಯ್ಗಾಲು ಕ ಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳು, to make obeisance (C.; B. 4, 138). ಕೆಯ್ಗಾಲು ಬೀಳು, to fall to one's feet (C.; B. 4, 75. 109). ಕೆಯ್ಗಾಲು ಹೋಗು, to lose the power of motion (C.; B. 2, 47). — ಕೆಯ್ಗಾಲ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. to get hands and feet (Bp. 58, 48). — ಕೆಯ್ಗಾಳಗ. close fight, wrestling (ನಿಯುದ್ಧ, ಬಾಹುಯುದ್ಧ Si. 294). — ಕೆಯ್ಕುಂಚಿಗೆ. a small brush (My.). — ಕೆಯ್ಕೂಲಿ. = ಕೆಯ್ಯೂಲಿ. working with one's own hand as a day-labourer (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಕೂಲಿಕಾಱ. a day-labourer (Bp. 29, 13). — ಕೆಯ್ಕೂಸು. a child that is still to be carried (My.) — ಕೆಯ್ಕೆಯ್. rep. (Bp. 33, 12. 19; 61, 19). — ಕೆಯ್ಗೆಲಸ. work done with one's own hand (C.); work performed by the hand (C). ಕೆಯ್ಗೆಲಸದವ, a man employed in manual occupation (C.). — ಕೆಯ್ಕೆಳಗೆ. under (another's) control or authority; the state of being (another's) disposition (C.). ಕೆಯ್ಕೆಳಗಿನ ಆಳುಮಕ್ಕಳು (B. 4, 34). ಕೆಯ್ಕೆಳಗಿನವ, a man entirely at (another's) disposition (4, 72; 5, 206. 215; ಕೆಯ್ಯಾಳು G.). ಕೆಯ್ಕೆಳಗಿನವಳು (B. 5, 285). — ಕೆಯ್ಕೊಡಲಿ. = ಕೆಯ್ಗೊಡಲಿ. a small axe (My.). — ಕೆಯ್ಕೊಡು. to deceive (My.; *cf.* ಕೆಯ್ಗೊಡು). — ಕೆಯ್ಕೊಳ್. -ಳ್ಳು. = ಕೆಯ್ಗೊಳ್. to take, to seize; to receive, to obtain; to begin, to undertake; to make one's own, to accept, to adopt; to assent; to take notice of, to mind [ಕವಿಪ್ರಕರಂ ಶ್ರೀವಿಜಯ ಪ್ರಭೂತಮನಿದಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ವುದೀ ಮಾಟಕ್ಕೆಯಿಂ Kr. 1, 150]; (ಸ್ವೀಕಾರ Śmd. Dh.; ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಅಂಗೀಕ ರಿಸು Śmd. 4; ಒಡಮ್ಬಡು 95 Cm.; ಕರಿಜು Ct. I, 69). ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾ ಗಿ ಶೀಲ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡಳು (Prv.). see Śmd. 219. 288. 292; Grj. 10, 114; Bp. 2, 55; 4, 61; 13, 16; 21, 7; 22, 52. 64; 23, 3; 25, 39; 27, 55; 30, 9; 37, 55; 39, 50; 41, 20; 45, 15; 47, 10. 68; 50, 13; 53, 36; 55, 2; 56, 28; 58, 45. 47; 59, 15; 60, 2. 33; Bh. 1, 8, 78; Rśv. 6, 11 va.; 13, 70; Śśv, 4, 17 va.; J. 1, 2; 8, 3. 31; 28, 53; 29, 40; C. Bp. 42, 25; 47, 5; B. 5, 212. 2, to become held, to obtain, etc. (ಸ್ವೀಕಾರಮಾಗು Śmd. 242 Cm.). — ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸು. = ಕೆಯ್ಗೊಳಿಸು. to cause to be acceptable; to hand; to cause to make one's own, etc. ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ, ಮುಗ್ಧೆ ಗೆ ಜಾಣಂ ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 84 Mdb.). see Abh. P. 11, 21. — ಕೆಯ್ಕೊಳುಹ. seizing, etc. ಕೆಯ್ಕೊಳುಹಂ (ಆಕ್ರಾನ್ತ, ಅಸ್ಥಿತ Mr. 459, o. r. ಕಯಿ-). — ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಕೊಳ್. rep. (Bp. 58, 69). — ಕೆಯ್ಕೋಲು. a walking-stick (C.). — ಕೆಯ್ಕೋಳ. hand-stocks (My.). [— ಕೆಯ್ಗ ಟ್ಟಳೆ. -ಕಟ್ಟಳೆ. a measure by hand. ಒಟ್ಟಿದ ಪೊನ್ನ ಬೆಟ್ಟುಗಳನೀವಡೆ ಗೇವುದೊ ತೂಕಮೆನ್ನ ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಳೆ ಕೊಳ್ಳಿಮೆನ್ದು ಕುಡೆ Pb. 6, 39]. — ಕೆ ಯ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to close or grapple with (Bp. 8, 56). 2, to happen, to originate (Bh. 1, 8, 6). — ಕೆಯ್ಗಡ. -ಕಡ. a temporary loan of articles or money without bond or interest (C.; B. 3, 78. 93; 5, 159; ಎರವು, ಪರ್ಯುದಂಚನ G.). ಕೆಯ್ಗಡ ತೀರಿಸು, to clear off or return a loan (B. 5, 222). — ಕೆಯ್ಗಡಿಗೆ. a small pot (ಕರಗಲ ನ್ತಿಕೆ Mr. 211; My.). — ಕೆಯ್ಗಡೆ. -ಕಡೆ. to churn or stir about with the hand. ಮೊಸರು ಕೆಯ್ಗಡದು ಮಾಡಿದ ಮಜ್ಜಿಗೆ (ರಸಾಲ, ಮಾರ್ಜಿಕೆ Si. 313). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಟು. money saved clandestinely for one's own use (C.; B. 5, 288; ಕೂಡ ಹಾಕಿದ ಹಣ G.). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಟೆ. a bell that is rung with the hand (Bp. 44, 41. 50; My.). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಡ ಕೆಲ ಸ. -ಕಣ್ಡ-. work which is known to a person or to which a person is accustomed (My.). — ಕೆಯ್ಗಣ್ಮು. -ಅಣ್ಮು. to go beyond, to become excessive; to proceed from; to make an outset (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Kk. 73; Śm. 44). [ಮನದೊಳ್ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮೆ ಕಣ್ಮಲರೊಳ್ ಬನ್ದಿರೆ ನೋಡಿದಂ Pb. 7, 7; Ap. 1, 3]. see Abh. P. 5, 125; 6, 49; 9, 42; 13, 102; Grj. 2, 106 va.; Rśv. 3, 102; 5, 99; 13, 87 va.; Śśv. 1, 48. — ಕೆಯ್ಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a small knife (J. 26, 51; My.; Te. ಚೇಕತ್ತಿ).— ಕೆಯ್ಗದಕ. -ಕದಕ. a male pilferer (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಗದಕತನ. -ಕದಕತನ. pilfery (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಗದಿಕಿ. -ಕದಿಕಿ. a female pilferer (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಗವ್ಬು. -ಕವ್ಬು. a small mace (Rām. 6, 55, 11). [— ಕೆಯ್ಗಯ್. to influence. ಲಿಂಗವಿದ್ದ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ... ಮಾಯೆ ಕೆಯ್ಗಯಲಮ್ಮಳು Cv. 788; — ಕೆಯ್ಗನ್ನಡಿ. hand-mirror Pb. 6, 32 va.]. — ಕೆಯ್ಗಱು. -ಕಱು. to go beyond; to become excessive (ಅತಿಕ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Abh. P. 9, 158 va.); [Kr. 1, 136; ಒನ್ದಿದೊನ್ದು ಕೆಯ್ಗಱದ ಪಸುರ್ಪುಮಂ ಪೊಳೆವ ಕೆಮ್ಪುಮನಾಳ್ದಿರೆ Pb.5, 32]. — ಕೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. ಕಾಣಿಕೆ. a present given with the hand (J. 21, 57; 29, 44). — ಕೆಯ್ಗಾಣ್ಕೆ. -ಕಾಣ್ಕೆ. = ಕೆಯ್ಗಾಣಿಕೆ. ಕೆಯ್ಗಾಣ್ಕೆಗೆಯ್, to make a present (Śśv. 1, 84). — ಕೆಯ್ಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to guard or restrain one's hand from retaliation (S. Mhr.) 2, to protect, etc. [ಕಿಱಿದು ಪೊಱ್ತು ಕೆಯ್ಗಾದು ಕಾದೆ Pb. 11, 18 va.]; (ಸಂರಕ್ಷಣ Śmd. Dh.; J. 25, 21; Bhāgavata 10, 13, 1). — ಕೆಯ್ಗಾಱ. -ಕಾಱ. a clever man (My.). — ಕೆಯ್ಗಾಱಿಕೆ. -ಕಾಱಿಕೆ. the arts of industry, manufacture (B. 4, 142. 143. 159. 204; My.). — ಕೆಯ್ಗುಕ್ಕು. = ಕೆಯ್ಗುತ್ತು. (My.). — ಕೆಯ್ಗುಟಕ. -ಕುಟಕ. a help-mate (S. Mhr., rare). ಕೆಯ್ಗುಟಕಾಗೋಣ (ಅನುಬನ್ಧ G.). — ಕೆಯ್ಗುಡಿತೆ. -ಕುಡಿತೆ. the cavity formed by putting the hands side by side, hollowing the palms (Rām. 5, 9, 28; V. 4, 65). — ಕೆಯ್ಗುಡು. -ಕುಡು. = ಕೆಯ್ಗೊಡು. (Rśv. 14, 57; Śśv. 3, 51). — ಕೆಯ್ಗುದಿಗೆ. a short club (Rām. 5, 8, 33; My.). — ಕೆಯ್ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a knight (at chess) that is in one's hand (J. 6, 30). 2, ಕೆಯ್ಗೆ ಕುದುರೆ, so that it falls into the hand (6, 30). — ಕೆಯ್ಗುದ್ದಲಿ. a small hoe (My.; Si. 303). — ಕೆ ಯ್ಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. the hand to fail; the hand to cease from working (Bp. 26, 30; 47, 20; J. 23, 41). — ಕೆಯ್ಗುಱುತು. a (person's) signature (C.). — ಕೆಯ್ಗೂಟ. a certain small peg used by weavers (My.). — ಕೆಯ್ಗೂಡಿಕೆ. -ಕೂಡಿಕೆ. accomplishment; success (ಸಿದ್ಧಿ G.; My.). — ಕೆಯ್ಗೂಡಿಸು. -ಕೂಡಿಸು. to accomplish; to cause to succeed (G. 63. 98. 487; B. 5, 10; My.). — ಕೆಯ್ಗೂಡು. -ಕೂಡು. to be obtained; to be accomplished; to succeed (C.). [ಕಾಡೊಡಮೆ ವೇಳೆ ಸಲೆ ಕೆಯ್ಗೂಡಿದುದೆನೆ Pb. 5, 40]. see Bp. 24, 25; 43, 72; J. 3, 22; 4, 2; 30, 40; B. 3, 72. 96; 4, 91. 218. [2, to join. ಮನ್ದರಕ್ಷ್ಮಾಧರದೊಳ್ ಕೆಯ್ಗೂಡಿ ಗೋತ್ರಾದ್ರಿಗಳೆ ಗಜಘಟಾರೂಪದಿಂ ತಾಗೆಯುಂ Ap. 14, 91]. ಕೆಯ್ಗೂಡಿ ಬರು, to be obtained; to be accomplished; an opportunity to present itself (C). — ಕೆಯ್ಗೂಲಿ. = ಕೆಯ್ಕೂಲಿ. (Bp. 27, 16). — ಕೆಯ್ಗೆಡು. -ಕೆಡು. the hand to fail; to lose the use or power of one's hands; to be defeated (J. 4, 36. 40; 12, 24. 27; 21,

20; 23, 44; 28, 45). — ಕೆಯ್ಗ ಬರು. to be obtained (B. 2, 37; C.). 2, to become useful or afford assistance, as a grown up son to his father (C.). [— ಕೆಯ್ಗಮಾಡು. to take possession of. ಆವ ಮಾಟಕ್ಕಿಯೊಳ್ ಪಗೆಯುಂ ಕೆಯ್ಗ ಮಾಡುವಂ ಪೇೞುವೆನೆ Pb. 6, 67 va.]. — ಕೆಯ್ಗಯರ್. = ಕೆಯ್ಯುಗಯರ್ (J. 25, 28). 2, = ಕೆಯ್ಯಾಱ್ಡು 3. (J. 13, 17). see another ಕೆಯ್ಗಯರ್ s. ಕೆಯರ್ 4. [— ಕೆಯ್ಗಲ್. having won over by the force of one's arms. ಕೀಚಕಂ ಬನ್ದುಱದೆನ್ನಂ ಕಾಡಿ ಕೆಯ್ಗಲ್ದ Pb. 8, 71]. — ಕೆಯ್ಗ ಸಿಕ್ಕು. to be reached, caught, or obtained (C.; S. Mhr. also ಕೆಯ್ಗ ಸಿಗು; B. 4, 17. 18. 112. 176). — ಕೆಯ್ಗೊಡತಿ. -ಕೊಡತಿ. a small wooden hammer (Rām. 6, 26, 28). — ಕೆಯ್ಗೊಡಲಿ. -ಕೊಡಲಿ. = ಕೆಯ್ಕೊಡಲಿ. (Rśv. 3, 102). — ಕೆಯ್ಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ಕೆಯ್ಯುಗುಡು. to give or present the hand in a certain respectful manner; to put the hand (Grj. 4, 98; Bp. 12, 7; 25, 8; 42, 31; 55, 9; Bh. 2, 13, 24; 5, 2, 4; Rśv. 3, 80 va.; J. 26, 3; My.); to give the hand in conformation of a promise (J. 18, 5; My.); to give the hand for help (My.).— ಕೆಯ್ಗೊಪ್ಪೆ. -ಕೊಪ್ಪೆ. hand-hood; the hands joined to form a cup (from cold, Bh. 3, 9, 24). — ಕೆಯ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing with the trunk (Rśv. 6, 11 va.). — ಕೆಯ್ಗೊಳ್. = ಕೆಯ್ಕೊಳ್. (Bp. 60, 35; Rām. 3, 8, 24; J. 12, 40). — ಕೆಯ್ಗೊಳಿಸು. = ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸು. to cause to take, etc. (Grj. 10, 29; 10, 61 va.; Bp. 8, 58; 32, 30; 40, 21; 51, 76; Rām. 1, 16, 33; Rśv. 13, 59va.; 11, 22). — ಕೆಯ್ಗೊಳ್ಳಿ. -ಕೊಳ್ಳಿ. a fire-brand in one's hand, or a small one (Rām. 6, 11, 10). — ಕೆಯ್ಗೋಲು. -ಕೋಲು. a walking-stick. (Dp. 113, 2). [— ಕೆಯ್ಘಟ್ಟ ನೀಡು. to offer sandal paste. ಉತ್ಪಳಿಕೆಯುಂ ಕೆಯ್ಘಟ್ಟ ನೀಡಲುಂ ಮನ್ದಾರಿಕೆಯುಂ ಮನ್ದಾರ ಮಾಲಿಕೆಯನೆತ್ತಲುಂ Ap. 7, 21 va.]. — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪರ. a shrine in which idols are carried about (My.). — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳಿ. clapping the hands (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳೆ. = ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳಿ. (Rām. 5, 8, 28. 48; My.). — ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಾಳೆ. = ಕೆಯ್ಚಪ್ಪಳೆ. (My.). — ಕೆಯ್ಚಳಕ. dexterity; sleight of hand (ಕೆಯ್ಮೆ Bhn. 19). see Bh. 1, 7, 41; 8, 26, 5. — ಕೆಯ್ಚಳಕು. cramp in the hand or arm (C.). — ಕೆಯ್ಚಾಚು. to stretch out the hand (C.); to put (with a stretch). ಹಣೆಗೆ ಕೆಯ್ಚಾಚಿ, ಗಣಕೂಟಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನಯ್ಸಿದನು (Bp. 37, 14). — ಕೆಯ್ಚಿಟಿಕೆ. = ಕೆಯ್ಚಿಟುಕು. (My.). — ಕೆಯ್ಚಿಟುಕು. a snap with the fingers (C.). — ಕೆಯ್ಚಿಟುಂಕು. = ಕೆಯ್ಚಿಟುಕು. — ಕೆಯ್ಚಿಟುಂಕು ಗೆಯ್ಯ್. to snap the fingers (Rśv. 5, 85 va.). — ಕೆಯ್ಚೀಟು. a note of hand (C.). — ಕೆಯ್ಚೀಲ. a glove (C.; B. 3, 11. 109; ಪ್ರತಿಹಸ್ತ G.); a small bag (My.); a leathern fence for the hand (Si. 287). — ಕೆಯ್ಚೀಲು. = ಕೆಯ್ಚೀಲ. (B. 5, 260). — ಕೆಯ್ಜೋಡಿಸು. to join the hands or the palms of the hands and thus raise them up towards the forehead, in greeting (C.; B. 4, 169; 5, 176). — ಕೆಯ್ಜೋಲ್. to be loosened from the hand, to fall (ಬೀೞ್ Śmd. I). — ಕೆಯ್ಜೋಳಿಸು. = ಕೆಯ್ಜೋಡಿಸು. (Grj. 2, 106 va.). — ಕೆಯ್ತಟ್ಟು. to clap the hands (My.); to touch pieces of money in counting them (C.); to give a secret sign with the hands (My.); to go from hand to hand, as money, etc. (My.). — ಕೆಯ್ತಡೆ. = ಕೆಯ್ತಾಳು. (My.). — ಕೆಯ್ತಪ್ಪು. 1. an error of the hand, a mistake or wrong done with it (Rām. 28, 6); a scribal error (C.; Te. ಚೇ-). —ಕೆಯ್ತಪ್ಪು. 2. to fall from the hand (My.). — ಕೆಯ್ತವಕ. hand-speed: dexterity (J. 22, 10). — ಕೆಯ್ತಾಳ. clapping the hands; a kind of larger cymbal (C.; Bp. 25, 32; Si. 340). — ಕೆಯ್ತಾಳು. = ಕೆಯ್ಗಯರ್ No. 1. (S. Mhr.). — ಕೆಯ್ತಾಱು. an instrument to let down or raise the inner latch of a door from out-side (My.). — ಕೆಯ್ತುತ್ತು. so much food as is taken with the fingers and put into the mouth (Bp. 46, 37; My.). — ಕೆಯ್ದಸ್ತು. a deal of cards for games (My.). — ಕೆಯ್ದಳ. -ತಳ. the bottom or palm of the hand (J. 13, 52; 18, 10; 28, 24). — ಕೆಯ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. the hand considered as a lotus (Śsv. 5, 43 va.). — ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆ. a kind of hand-lamp. [ದುಗ್ಧಾರ್ಣವದೊಳ್ ರಾಗದಿನಿರ್ಪನ್ತಿರ್ದಂ ಭೋಗಿ ತಱತ್ತಱಿಸಿ ಬೆಳಗೆ ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆಗಳ್ Pb. 4, 53; Ap. 12, 3]. ಚಳಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತು ಸಿಡಿಲ ಕೆಯ್ದೀವಿಗೆವೋಲ್ (Śmd. 229). see Abh. P. 11, 12; Grj. 2, 106 va.; Bp. 16, 17; 61, 30; Rām. 1, 16, 41; Rśv. 6, 11 va.; J. 2, 47. — ಕೆಯ್ದುಡುಕು. -ತುಡುಕು. 1. to apply the hand, or lay hold of, with vehemence or eagerness; to seize eagerly or by force; to grasp; to thrust the hand into (Bp. 9, 30; 11, 12; 18, 91; 28, 51. 53; 32, 14; 51, 61; Rśv. 9, 25; Prll. 3, 27; Rām. 4, 3, 6; J. 27, 5; 28, 30). — ಕೆಯ್ದುಡುಕು. -ತುಡುಕು. 2. the act of seizing eagerly or by force, etc. (Rām. 6, 12, 10; My.). — ಕೆಯ್ದುದಿ. -ತುದಿ. the point of the hand (Rām. 5, 8, 67). — ಕೆಯ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to withdraw the hand [ಸವಿನೋಡಿ ಅಮ್ಬಲಿಯ ರುಚಿಯಾಯಿತ್ತೆನ್ದು ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಂಗೆ ಬೇಕೆನ್ದು ಕೆಯ್ದೆಗೆದ ನಮ್ಮ ಚೆನ್ನ Bv. 794]; (Bp. 13, 26; Śsv. 4, 88 va.). — ಕೆಯ್ದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. ornaments for the hand (My). — ಕೆಯ್ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡು. to be liberal in giving alms (C.). — ಕೆಯ್ದೊಳಸು. -ತೊಳಸು. boxing (Bh. 1, 8, 2). — ಕೆಯ್ದೊಳಸುಕಾಱ. -ಕಾಱ. a boxer (Rām, 6, 37, 6). — ಕೆಯ್ದೊಳೆ. -ತೊಳೆ. to wash the hands (Bh. 1, 10, 34). — ಕೆಯ್ದೋಱಿಕೆ. exhibition with the hand (Rām. 6, 30, 13). — ಕೆಯ್ದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. = ಕೆಯ್ದೋಱು (J. 4, 38). — ಕೆಯ್ದೋಱು. -ತೋಱು. to exhibit (the power of) one's hand (Bh. 8, 24, 42; J. 8, 33; 23, 15). — ಕೆಯ್ನೀಡು. to stretch out the hand, etc. (Bp. 36, 18; 40, 77; 57, 78; 59, 23; 60, 61). [— ಕೆಯ್ನೀರ್. to pour sanctified water as a token of giving over the bride. ಹುತವಹ ಸಮಕ್ಷದೊಳ್ ಕೆಯ್ನೀರೆಱೆದು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್ಸೆ Pb. 3, 74 va.; Ap. 4, 48; Vr. 58, 14]; (Abh. P. 5, 125; Cpr. 6, 73). — ಕೆಯ್ನುತಿ. venereal disease in the palm of the hand (My.). — ಕೆಯ್ನೆಗಹು. the raising of the hand (Rām. 6, 13, 6). — ಕೆಯ್ನೆರವು. help, assistance (Rām. 5, 8, 56; C.). ಸರಸ್ವತಿ ಕೆಯ್ನೆರವಾಗಿ ಪೇೞ್ದಪಳ್ (Śmd. 109). — ಕೆಯ್ನೇಯ. a man who is conducted by, or is under, one's hand: a male servant (Bh. 1, 4, 42; 3, 19, 7). — ಕೆಯ್ಪಱೆ. = ಕೆಯ್ವಱೆ. a hand-drum. — ಕೆಯ್ಪಱೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to beat a hand-drum (J. 3, 7). ಕೆಯ್ಪಱೆಗುಟ್ಟೆ ಆಡಿದರ್ (Śmd. 82, o. r. ಕೆಯ್ಪಟ್ಟೆಗುಟ್ಟೆ-). — ಕೆಯ್ಪಾವಡ. a handkerchief (C.; cf. ಕೆಯ್ವಟ್ಟ, ಕೆಯ್ವಸ್ತ್ರ). — ಕೆಯ್ಪಿಡಿ. a handle (My.). [ವಿರಿಂಚಿಯ ಕೆಯ್ಪಿಡಿವೊಲಾದುವಾ ನಾಡೂರ್ಗಳ್ Pb. 8, 51; Ap. 2, 74]. ಆಯುಧದ ಕೆಯ್ಪಿಡಿ (ತ್ಸರು Si. 289). ಹಲಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೆಯ್ಪಿಡಿ (ಸಂಗ್ರಾಹ, ಹಲಿಗೆಯ ಹಿಡಿ 290). 2, the place where a bow is held. ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೆಯ್ಪಿಡಿಯ ಸ್ಥಲ (ಲಸ್ತಕ, ಬಿಲ್ಲಿನ ನಡುವು 287). 3, a looking-glass (ಕನ್ನಡಿ Ct. I, 98; ಮುಕುರ II, 14; ಕನ್ನಡಿ, ಚಲ್ಲಿ Śm. 64; Kk. 62; Abh. P. 7, 105 va.). ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೆಯ್ಪಿಡಿ, N. of a glossary (Kk. 3, 101). — ಕೆಯ್ಪಿಡಿಗೋಡೆ. a low wall round a veranda or a flat roof (My.). — ಕೆಯ್ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. a hand-box (My.; Te. ಚೇಪೆಟ್ಟೆ). — ಕೆಯ್ಪೊಡೆ. the lower, feathered part of an arrow [ಕರ್ಪಿಡಿದ ಪಣೆಗಟ್ಟು ಕೆಯ್ಪೊಡೆ ಬೆಡಂಗನೊಳಕೊಳೆ ಧನುರ್ಧರರ್ ಪೆಣೆದೆಚ್ಚರ್ Pb. 10, 71; Ap. 3, 15]; (Cpr. 1, 106). (ಸಾಯಕದ ಪುಂಖ Kk. 39; ಕಣೆಯ ಪುಂಖ Śm. 43; Śsv. 3, 23). — ಕೆಯ್ಬಟ್ಟಲು. a small cup or basin (My.); a scoop, generally of wood (C.; ತರ್ದು, ತಣ್ಣು Si. 310). — ಕೆಯ್ಬದಲು. a loan (of money, My.). — ಕೆಯ್ಬರಹ. hand-writing (C.; B. 4, 188. 196; 5, 197); signature (My.). [— ಕೆಯ್ಬರ್ದುಂಕಿ ಬರ್. to appear after escape from one's hand. ಸ್ಮರ

ನರಲಮ್ಪುಕೆಯ್ಪುರ್ದುರ್ಕಿ ಬರ್ಪವೊಲೊಯ್ಯನೆ ಬನ್ದು ನಿನ್ದ ಸುನ್ದರಿಯಿಂ Pb. 8, 64].—ಕೆಯ್ಬಲ. the power of the hand (B.5,227).—ಕೆಯ್ಬಳೆ. an arm-ring, a bracelet (C.; Si. 339).— ಕೆಯ್ಬಾಚಿ. a small adze (My.;ದಾತ್ರ, ಲವಿತ್ರ Si. 303). — ಕೆಯ್ಬಾಳು. a grass-knife or sickle (G.). — ಕೆಯ್ಬಿಡು. to let loose (one's own or another's) hand; to cease to assist (C.). ಅವನನ್ನು ಕೆಯ್ಬಿಡ ಬೇಡ! (My.). ಮರವೇಱಿ ಕೆಯ್ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see B. 5, 57. 142. 159; Prvs. s. ನಡುನೀರು, ನಡುಹೊೞೆ. — ಕೆಯ್ಬುದ್ದಲಿ. a small leather-bottle (ಕುತುಪ Si. 309). — ಕೆಯ್ಮಗ್ಗ. a small loom (My.); a loom that is worked by hand (C.; B. 4, 28). — ಕೆಯ್ಮಣೆ. = ಕರಪೀಠ No. 2. (My.). — ಕೆಯ್ಮಱ. 1. to become confounded, perplexed, or amazed (ವಿಸ್ಮಯ Śmd. Dh.; Bh. 3, 18, 43; J. 18, 31). [ಅಂಕಕಳನೇಱಿ ಕೆಯ್ಮಱೆದಿರ್ದೊಡೆ ಮಾಱಂಕ ಬನ್ದಿಱುವುದ ಮಾಣ್ಬನೆ Bv. 178]. ಕೆಯ್ಮಱೆದವನು (ವಿಹಸ್ತ, ವ್ಯಾಕುಲ Nr.). — ಕೆಯ್ಮಱೆ. 2. an attitude in dancing: a stiff, immovable attitude (Rsv. 5, 19 va.). — ಕೆಯ್ಮಸಕು. black dirt on the hand (My.). 2, slowly killing medicine (My.). — ಕೆಯ್ಮಾಟ. -ಮಾಟ. a sign or gesture made with the hand (ಸಂಜ್ಞೆ Mr. 354). — ಕೆಯ್ಮಾಡು. to make signs or gestures with the hand (J. 15, 28); to represent the form of something by means of the hands. ಅವನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೆಯ್ಮಾಡಿ ತೋಱಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ (B. 4, 182). 2, to become aggressive, to attack. ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಮಾಡುವದು (C.). 3, to brandish a weapon (ಶಸ್ತ್ರಸಂಚಾಲನ Śmd. Dh.; Bh. 8, 24, 4; J. 4, 47). 4, to appoint or fix the price or to agree about the price in a transaction, to conclude a bargain (ವ್ಯವಹಾರಮೌಲ್ಯಸಂಕೇತನ Śmd. Dh.; see ಬೇಗು). — ಕೆಯ್ಮಾರು. a fathom; the distance of a fathom (C.). — ಕೆಯ್ಮಾಱು. the offering of goods for sale at the doors (My.; also ಕೆಯ್ಮಾಱಾಟ). — ಕೆಯ್ಮಿಗು. to become excessive, overpowering, etc. [Ap. 8, 69]; (Cpr. 6, 72; 9, 106). ಆಹವದೋಹಲಂ ತನಗೆ ಕೆಯ್ಮಿಗೆ (Abh. P. 13, 65). see Kāvy. III, 3, 149; Abh. P. 4, 16; 5, 125; 7, 49; 12, 27; 13, 39. 43. 123; Bh. 2, 2, 96. — ಕೆಯ್ಮಿಂಚು. to become conspicuous or eminent by the (power of one's) hand (J. 10, 52). 2, = ಕೆಯ್ಮೀಱು No. 2. (My.). — ಕೆಯ್ಮೀಱು. to exceed, to go beyond; to surpass; to become excessive; to pass, to go (ಅಸಕಱು Śmd. I; ಕೞು I; ಅಸಕೞು Śm. 50; Kk. 65); (Cpr. 9, 94). ಕೆಯ್ಮೀಱು ಹೋದದು (ಅನ್ತರ, ಅತಿಕ್ರಮ Nn. 77). ಕೆಯ್ಮೀಱು ಹೋದಪದು (ಭೂತ, ಮಿಱುದುದು Nn. 78). ಕೆಯ್ಮೀಱಲ್ ಅಱಿಯದೆ, ಸನ್ಧಿಗೆ ಅವನೀಶ್ವರರು (ಭೀಮನ) ವಶಮಾಯ್ತು (Bh. 2, 4, 8). ನಡುಕಂ ಕೆಯ್ಮೀಱೆ (Rsv. 9, 22). 2, to get out of one's power, to be not obtained, as money, etc. (C.). — ಕೆಯ್ಮೀಱುಹಂ. exceeding, etc. (ಅಸಕಱುಹಂ Śmd. I; ಅಸಕಱುದುದು Kk. 85). — ಕೆಯ್ಮುಗಿ. = ಕೆಯ್ಜೋಡಿಸು. (C.). ಕೆಯ್ಮುಗಿಯುವವನು (ವನ್ದಾರು, ಅಭಿವಾದಕ Si. 360). [Ap. 6, 85]. see Bp. 1, 56; Bh. 1, 8, 32; Rsv. 5, 127 va.; J. 7, 35. — ಕೆಯ್ಮುಚ್ಚು. to cover the hands with one's dōtra, to put them lazily in the lap. ಸ್ವಸ್ಥ ಕೆಯ್ಮುಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡು ಕೂಡ್ರುವದು (B. 4, 72; My.). — ಕೆಯ್ಮುಟ್ಟು. 1. to touch with the hand (Bp. 38, 32; 58, 23; My.). — ಕೆಯ್ಮುಟ್ಟು. 2. small utensils (My.). — ಕೆಯ್ಮುದ್ದೆ. a small lump (J. 6, 47). — ಕೆಯ್ಮುರಿ. a plain bracelet (My.). — ಕೆಯ್ಮುರಿಗೆ. a twist of grass or cloth round the hand (Rsv. 5, 99; My.). — ಕೆಯ್ಮುಱು. the hand to break; to break the hand; also figuratively used (C.). ಹಡಿಮೇ ಧಾತುಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕೆಯ್ಮುಱಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು (B. 4, 95). — ಕೆಯ್ಮೂಱು. a hand or arm without any ornament (My.). — ಕೆಯ್ಯ. -ಅ 3. a man who has a hand, or who has in his hand. see ಅಮುದುರ್ಗೆಯ್ಯ, ಕೊನ್ತಗೆಯ್ಯ, etc. 2, the genitive of ಕೆಯ್. ಶೀಲವನ್ತರ ಕೆಯ್ಯ ಕನ್ನಡಿ (Bp. 1, 33). — ಕೆಯ್ಯಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. writ, not print; signature (My.). — ಕೆಯ್ಯಲಿ. = ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ, ಕೆಯ್ಲಿ. in the hand; by the hand etc. ಇದು ಅವನ ಕೆಯ್ಯಲಿ ಆಗದು, he cannot do this (C.). ಆಗದು, ಅಯ್ಯೋ, ತಮ್ಮ ಕೆಯ್ಯಲಿ! ಎನುತ್ತ ತೊಲಗಿದರು (Bp. 46, 23). ಪರಮಭಕ್ತರ ಕೆಯ್ಯಲಾದೊಡೆ (48, 14). — ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ. = ಕೆಯ್ಯಲಿ. ಯಾವದೊನ್ದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವದು ಎಲ್ಲರ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಣ್ಟು (B. 4, 72). — ಕೆಯ್ಯವೊಯ್. = ಕೆಯ್ವೊಯ್. (ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ) ಬಸವರಾಜನ ಕೆಯ್ಯವೊಯ್ದರೆ (Bp. 28, 60). — ಕೆಯ್ಯಳವಿ. -ಅಳವಿ. possibility, power (Abh. P. 4, 36). — ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause the hand to move; to move (anything) with the hand; to rub gently with the hand, to stroke (C.). ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಕರೆಬೆಕ್ಕಿನ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸಿದರೆ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾಱುತ್ತವೆ (B. 1, 27). ದನಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸಿ (4, 43). ತನ್ದೆ ಅವನ ಮೆಯ್ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸಿ (4, 92). ಹಂಚುಗಳನ್ನು ಕೆಯ್ಯಾಡಿಸು. (My.). — ಕೆಯ್ಯಾಡು. -ಆಡು. the hand to move or to be put in motion, especially for doing an act of kindness (C.). ಕೆಯ್ ಬಾಯ್ ಆಡದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ (Prv.). ಶಿವ, ಶಿವಾ! ಎಮಗೆನ್ತು ಕೆಯ್ಯಾಡುವುದು? (Bp. 24, 62). 2, to move (anything) with the hand (My.). — ಕೆಯ್ಯಾತ. a small picotta (My.). — ಕೆಯ್ಯಾನ್. -ಆನ್. to hold, or support, the hand, to stretch it out and hold it (Bp. 26, 61; 55, 4; My.). — ಕೆಯ್ಯಾರ್. -ಆರ್. the hand to be joined, inclined, ready, full, etc. (Cpr. 10, 83). ಉರದೊಳು ಕೆಯ್ಯಾರಲ್ ಅಪ್ಪುವನು (Bp. 47, 29). ಕೆಯ್ಯಾರೆ, so that the hands are joined: with all their hands; with full and open hands; with a prompt hand, with one's own hands. (Bp. 25, 4; 30, 4; 43, 24; 50, 3; 57, 36; My., also ಕೆಯ್ಯಾರ). ಕೆಯ್ಯಾರೆ ಮಾಡುಹ (ಅಭಿಯೋಗ, ಅಭಿಗ್ರಹ Nr.). — ಕೆಯ್ಯಾರಯ್ಕೆ. -ಆರಯ್ಕೆ. fostering or nursing with one's own hand or supporting by one's own means (My.). -ಕೆಯ್ಯಾಸೆ. -ಆಸೆ. bribery; a bribe (My.). ಪ್ರಜೆಗಳ್ ಪಾಲಿಸ ಬಲ್ಲಡೆ ಆತನ್ ಅರಸಂ; ಕೆಯ್ಯಾಸೆಯಂ ಮಾಡದ ಆ ನಿಜಮನ್ತ್ರೀಶ್ವರ; ತನ್ದೆ ತಾಯಿ ಸಲಹಲ್ ಬಲ್ಲಾತನೇ ಧಾರ್ಮಿಕಂ (Sś.). — ಕೆಯ್ಯಾಳು. -ಆಳು. a labourer's or servant's assistant (My.). — ಕೆಯ್ಯಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put the hand (Bh. 1, 10, 38; Rām. 3, 6, 51; J. 2, 62). — ಕೆಯ್ಯಿಡು. -ಇಡು. to put the hand, as into a plate, etc. (C.). ಬಟ್ಟಲೊಳಗೆ ಇದೆ! ಹುಗ್ಗಿಯಂ, ಕೆಯ್ಯಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಿರಯ್! (Bp. 33, 18). — ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ. with or by the hand. ಕೆಯ್ಯಿನ್ದಾಗು. = ಕೆಯ್ಯಲಿ ಆಗು. (C.; B. 5, 115). — ಕೆಯ್ಯಿಲ್ಲದವನು. -ಇಲ್ಲದವನು. a man without a hand or fore-arm, a man with a withered hand, etc. (ಕುಣಿ Hlā.). — ಕೆಯ್ಯುದ್ದ. the length of the (whole) arm with the fingers extended. ಆಳುಕೆಯ್ಯುದ್ದ (ಪೌರುಷ Si. 213). — ಕೆಯ್ಯೂಱು. -ಊಱು. to fix or put the hand on the ground; to apply it to (Bp. 3, 17; Rsv. 8, 124; 13, 95 va.; C.; B. 4, 152). [— ಕೆಯ್ಯೆಡೆ. -ಎಡೆ. thing handed over for safe deposit or protection. ಒಪ್ಪಿಸಿದೆಂ ಕೆಯ್ಯೆಡೆಯೆನ್ದಪ್ಪೈಸಿದ ನಿನ್ನ ಮಗನಂ Pb. 9, 76]. — ಕೆಯ್ಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. oil extracted by hand (not by mill, C.). — ಕೆಯ್ಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to raise the hand or the hands (Bp. 3, 47; 54, 49; 57, 24; C.; B. 3, 52). ಕೆಯ್ಯೆತ್ತಿ ನಿನ್ದಲ್ಲಿ (ಕೃಚಿತ್, ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಿ ನಿನ್ದಲ್ಲಿ Nn. 163). — ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡು. -ಒಡ್ಡು. to hold the joined palms of the hands so as to receive something [Pb. 1, 81 va.]; (Bp. 28, 7; 52, 12; C.; B. 4, 89). ಮೞೆೇ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು, ಮಂಜಿನ ನೀರಿಗೆ ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೆಯ್ಯೊಯಿ. = ಕೆಯ್ವೊಯ್. ನೆರೆದ ಜಂಗಮರ್ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರು ಕೆಯ್ಯೊಯಿದು ನಗಲು (Bp. 12, 56). — ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ. in or into the hand; in or into the power; under the control (C.). ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಇರು (B. 2, 46; 3, 14. 16). ಕೆಯ್ಯೊಳಗೆ ಸಿಗು (B. 5, 187). — ಕೆಯ್ರಾಟಣ. a small rāṭaṇa (Bh. 1, 12, 17). — ಕೆಯ್ರಾಟೆ. a small rāṭe (ತ್ರಿಕೆ G.; My.). — ಕೆ

ಯ್ಲಿ. = ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ, etc. — ಕೆಯ್ಯಾಗು. -ಆಗು. to be produced or accomplished by means of the hand; to be practicable; to be possible; to be able; to be useful (C.). ಕೆಯ್ಯಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ (B. 3, 32. 105. 123). ನೊಣಗಳು ಕೆಯ್ಯಾಗದವು (3, 69). ಕೆಯ್ಯಾಗದವನ (ಸೋಮಾರಿ, ಆಲಸ, ಆಲಸ್ಯದವ, ಮನ್ದ G.; C.). ಕೆಯ್ಲಿ ಆಗು (B. 2, 37). ಅವರ ಕೆಯ್ಲಿ ಕೆಲಸ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು (B. 4, 72. 73). ಕೆಯ್ಲೆ ತಿರುವಾಡಿಸುವನು (4. 158). ಕೆಯ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲು (ನಾನು) ಕೊಡೆ; ಮನೆಗೆ ಬಾ! ಬಿರಿದ ಬಾಟಿ ಹಣ್ಣು ಕೊಡುವೆನು. — ಕೆಯ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥ, ಹತ್ತರ ಇದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಡತಿ (Prvs.). — ಕೆಯ್ಬಟ್ಟೆ. -ಪಟ್ಟೆ. a handkerchief (My., occasionally). — ಕೆಯ್ಬಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. = ಕೆಯ್ಬಟ್ಲು. (ಕರಪಾತ್ರೆ Mr. 207). — ಕೆಯ್ಬತ್ತಿ -ಬತ್ತಿ. a wick or candle in the hand. (Abhā. 12, 44). — ಕೆಯ್ಬಿತ್ತಿಸು. = ಕೆಯ್ವಿತ್ತಿಸು. to throw off, to discharge (Bh. 8, 26, 7; 8, 27, 32). — ಕೆಯ್ಬರ್. -ಬರ್. to come to hand; to be obtained (Abh. P. 5, 125; 6, 109). — ಕೆಯ್ಬಱಿ. = ಕೆಯ್ಬಱಿ. — ಕೆಯ್ಬಱಿಗ. a drummer who beats a small drum with his hand or a stick, one who plays on a tabor, etc. (ಪಾಣಿವಾದ, ಪಾಣಿಘ Nr.). — ಕೆಯ್ವಿತ್ತಿಸು. = ಕೆಯ್ವಿತ್ತಿಸು. 2, to furnish; to deliver over (J. 8, 13; 29, 33). 3, to come about, to arrive, to be got (Bh. 10, 8, 10). — ಕೆಯ್ವಶ. actual possession (C.). ಕೆಯ್ವಶವಾಗು, to come into one's power or possession (C.). see B. 3, 63; 4, 23. 146. 216. 217. 227. — ಕೆಯ್ವಸ್ತ್ರ. = ಕೆಯ್ಬಟ್ಟೆ. (My.).— ಕೆಯ್ವಾಡ. -ಪಾಡ. maneuver, the state of being at hand or near (S. Mhr.; Te. ಚೇವಾಟು). 2, = ಕೆಯ್ಗಷ್ಟ. (My.). — ಕೆಯ್ವಾರ. 1. = ಕಯಿವಾರ, ಕವಯರ. a pair of compasses (C.; Mhr.; Te. description of a circle). ಕಯ್ವಾರಂ or ಕೈವಾರಂ (Śmd. 189, o. r. ಕಯಿ-). ಕೆಯ್ವಾರಮಂ ಬೀಸಿ ದನ್ತೆ ಬಟ್ಟತ್ತಾಗಿ ತೋರ್ಪುದು ಸೊನ್ನೆ (26). — ಕೆಯ್ವಾರ. 2. praise, eulogy, bestowed together with a raising of the hands [Pb. 12, 43]; (Cpr. 2, 72); [ಅರಸು ಪರಿವಾರ ಕೆಯ್ವಾರ ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 169]; (Abh. P. 12, 50; Grj. 10, 110 va.; Bh. 1, 12, 25; T.; Te.). ಸುಜನ ವತ್ಸಲನ್ ಎಲ್ಲಿಯುಮ್ ಈತನ್! ಎನ್ದು, ಕೆಯ್ವಾರದೆ ಬಣ್ಣಿಕುಂ ವಿಬುಧ ಮಣ್ಡಲಿ ಪಣ್ಡಿತನಾಗವರ್ಮನಂ (Kāvy. II, 2, 45). ಅನಿತುಂ ಕೆಯ್ವಾರ ಮಂ ಮಾಡಿದರ್ (Śmd. 90 Mdb.). ಪರಮಪಾತಕರ ಕೆಯ್ವಾರಂ (C. Bp. 6, 53). ನರನ ಕೆಯ್ವಾರ, for the praise of Nara (Bh. 8, 22, 4). — ಕೆಯ್ವಾರಿ. an eulogist (Rām. 6, 53, 37). — ಕೆಯ್ವಾರಿಸು. to praise. ಕಣದೊಳು ಕಾದಿ ಗೆಲಿದ ಅತಿಬಲರ ಕೆಯ್ವಾರಿಸುವ ದನಿ (Prll. 3, 5). see Grj. 10, 106; Bp. 5, 38; 26, 6; J. 7, 16; 12, 16; 31, 75; 33, 48. — ಕೆಯ್ಬಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize the hand, to take by the hand, etc. see Bp. 22, 66; 24, 52; 25, 1; 29, 33; 36, 18; 43, 14; 45, 53; 46, 65. 75; 52, 19; 59, 24; Rsv. 5, 40; J. 16, 16; 30, 48; Cpr. 5, 63. — ಕೆಯ್ಬಿಡಿತೆ. -ಪಿಡಿತೆ. seizure with the hand, encompassment with it (J. 6, 28). — ಕೆಯ್ಬಿಲ. -ಬಿಲ. the nostrils of an elephant's trunk (Śsv. 3, 58). — ಕೆಯ್ಬೀಸು. -ಬೀಸು. to swing the arms backwards and forwards when walking, as showy people do (C.). 2, to wave the hand when beginning to fight [ಉಭಯ ಬಲದರಸುಗಳ್ ರಣರಭಸಂಗಳ್ವೆರಸು ಮುಳಿದು ಕೆಯ್ವೀಸೆ Pb. 11, 34]; (ರಣಾರಮ್ಭ Śmd. Dh.; Abh. P. 13, 34 va.; Rām. 6, 10, 71; J. 20, 38). 3, to wave the hand for giving a sign (ಹಸ್ತಸೂಚನ Śmd. Dh.; Rsv. 1, 135 va.; My.). [— ಕೆಯ್ವೀೞ್. -ಬೀೞ್. to fall into the hand. ಮಹೋಗ್ರ ರಣದೊಳ್ ನಿಮ್ಮೊನ್ದು ಕೆಯ್ವಿೞ್ದ ಭೂತಳಮಂ ಮತ್ತೆ ತರಲ್ Pb. 13, 84]. — ಕೆಯ್ಪುಗು. -ಪುಗು. to enter the hand; to be obtained (ಕೆಯ್ವಾರ್ Śmd. 387 Cm.; ಕೆಯ್ಗೆ ಬರ್ Mdb. Cm.). ಬೇೞ್ಪರ ಕೆಯ್ವೊಕ್ಕ ನಿಧಿ (Śmd. 387). — ಕೆಯ್ವೆರಸು. -ಬೆರಸು. to join (v. i.) the hand, etc. ನಿಗುರಿದ ಕೆಯ್ವೆರಸಿದ ಮುಂಗೆಯ್ (ಹಸ್ತ Nr.). see Bp. 10, 35; 37, 4. — ಕೆಯ್ವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. -ಳು. a finger (Bp. 18, 59; 47, 58; J. 20, 19). — ಕೆಯ್ವೇಗ. dexterity (in shooting, Abh. P. 13, 47). — ಕೆಯ್ವೊಯ್. -ಪೊಯ್. to clap the hands (ಹಸ್ತತಾಡನ Śmd. Dh.). 2, to manifest approbation by striking the palm of another's hand, to agree, to assent (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ Śmd. Dh.). [ಏಕೆ ತಡೆವಿರ್ ಕೆಯ್ವೊಯ್ದ ವಿನ್ನಿಂ ಕರಂ ಸೋಡರ್ಯರ್ಕ್ಕೆ ಕನಲ್ವೊಡೆ Pb. 13, 88]. — ಕೆಯ್ವೊಲ. -ಪೊಲ. = ಕೆಯ್ವೊಲ. a field tilled with one's own hand. [ಕೆಯ್ವೊಲಗಳಿನೊಪ್ಪಿ ತೋಱಿ ಸಿರಿನೋಡುಗುಂ Pb. 1, 52]. ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಕೆಯ್ವೊಲನ ಪೆಸರು ಕ್ಷೇತ್ರಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 370). ಕೆಯ್ವೊಲಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to watch such a field. ಕೆಯ್ವೊಲಗಾದಂ or ಕೆಯ್ವೊಲಂಗಾದಂ (Śmd. 200). — ಕೆಯ್ಸನ್ನೆ. a sign made with the hand (C.; Abh. P. 12, 28; Bp. 1, 55; 26, 25; Rām. 3, 6, 1). ಕೆಯ್ಸನ್ನೆಗೆಯ್. to make a sign with the hand (Abh. P. 9, 149). — ಕೆಯ್ಸಾಗು. the hand to be successful; to be possible (C.). ಕೆಯ್ಸಾಗಿದರೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗಿರಿ! (B. 4, 17). [— ಕೆಯ್ಸಾಣೆ. -ಸಾಣೆ. a grind stone moved by hands. ಕೆಯ್ಸಾಣೆಗಳಿನ್ದಂ ನಾಲ್ಕುಂ ದಾಡೆಗಳನುರ್ದಿಸಿ ಕಳೆದು ಪಟ್ಟಂ ಮಾಡಿದೊಂ Vr. 183, 13]. — ಕೆಯ್ಸಾರ್. to join (v. i.) the hand: to be obtained [ಜಪದ ಫಲ ಕೆಯ್ಸಾರಿದಂಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮೌನವೆಲ್ಲಿಯದೊ Cv. 683]; (Bh. 10, 8, 10; Abh. P. 3, 46 va.; Grj. 3, 84; Rsv. 7, 98 va.; J. 13, 25; 23, 34; 31, 78; 33, 12). — ಕೆಯ್ಸಾಲೆ. a veranda (My.; Si. 106. 107). — ಕೆಯ್ಸಿದ್ದಿಗೆ. a small leather bottle. ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರ ಕಿಱಿದಾದೊಡೆ ಕುತುಪ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೆಯ್ಸಿದ್ದಿಗೆ (Nr.). — ಕೆಯ್ಸುರಿಗಿ. = ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆ. (Śsv. 3, 54). — ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆ. (Śmd. 83). a small knife, a dagger. — ಕೆಯ್ಸೂಱೆ. plunder, spoil. — ಕೆಯ್ಸೂಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to ransack (Bh. 1, 8, 19). — ಕೆಯ್ಸೆಱೆ. arrest, captivity (C.; B. 5, 202). [—ಕೆಯ್ಸೆಱೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to hold in custody. ಅಂಗಜಂ ಕೆಯ್ಸೆಱೆಗೊಳೆ ನೋಟಕರ ಮನಮಂ Pb. 5, 67]. —ಕೆಯ್ಸೆಱೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to take captive (Rāghc. 17, 74). — ಕೆಯ್ಸೇರ್. -ರು. = ಕೆಯ್ಸಾರ್. (My.; B. 5, 56). — ಕೆಯ್ಸೊಡರ್. a small lamp (J. 31, 14). — ಕೆಯ್ಸೋಲ್. -ಲು. the arm to be very much fatigued from carrying a burden, etc. (C.). — ಕೆಯ್ಹಚ್ಚು. to put or apply the hand to, etc. (C.; B. 4, 136. 170. 216; 5, 283). — ಕೆಯ್ಹಾಕು. to put the hand; to put or apply the hand to (C.; B. 4, 15. 79. 197; 5, 8. 206). ಚೇಳಿನ ಮನ್ತ್ರವನ್ನಱಿಯದವನ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೆಯ್ಹಾರ. facility (Rām. 6, 51, 14). 2, (= ಕೆಯ್ವಾರ?), (down from the shoulder) to the arm (in lowering a pole that is carried by persons across the shoulder, My.). — ಕೆಯ್ಹಾಳು. the hand's ruin. ಕೊಡುವರೆ (*i. e.* ಕೊಟ್ಟರೆ) (ನನ್ನ) ಕೆಯ್ಹಾಳೆ? ಎಡೆ ಏನು ದೂರವೇ? (ಎನ್ದು, ಎಡೆಯನ್ನು) ಅಡಿಯಾಡಿಸಿ, ತಾ ಕೊಡದ ಲೋಭಿ ಮಾತು ಕೊಡಲಿಯ ಗಾಯ (Sp.). — ಕೆಯ್ಹೊಡೆ. 1. a leathern fence for the left hand (arm) worn by archers (ಗೋಧೆ, ಕರತಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಘಾತನಿವಾರಣಾರ್ಥಮ್ ಆಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮ Nr.). — ಕೆಯ್ಹೊಡೆ. 2. (= ಕೆಯ್ವೊಯ್). to slap another's palm as a token of promise or for striking a bargain (My.). — ಕೆಯ್ಹೊಲ. = ಕೆಯ್ವೊಲ. (C.). 2, a small field (My.).

ಕೆಯ್ key. 4. = ಕಯ್ 5, ಕೈ 2, ಸಯ್ 1. trim, decoration, etc. (Tu. ಸೈ; T. ಕೈ; Te. ಕೈ, ಗೈ; T. ತೈ, to adorn; ಚೆಯ್, redness; straightness, rectitude, regularity, properness; ಚೆಪ್ಪಂ, straightness, etc.; ಚೆಱಿಪ್ಪು, an ornament, elegance; ಚೆಱಿ, to be choice, etc.; ಚೆವ್ವೈ, ಚೆವ್ವೈ = ಚೆಯ್, straightness, etc.; ಚೆಱುವ್ವೈ, beauteousness; ಚೆಡಿ, splendour; see ಕೆನೆ 1, ಚನ್ 2-, etc.). — ಕೆಯ್ಗಟ್ಟು. a fragrant substance for decorating the body [ದಿವ್ಯಾಹಾರಂಗಳನಾರೋಗಿಸಿ ಕೆಯ್ಗಟ್ಟುಗೊಣ್ಡು ತಮ್ಬುಲಂಗೊಣ್ಡು Pb. 5, 67 va.]; (Abh. P. 7, 47 va.; Rsv. 4, 14 va.). — ಕೆಯ್ಗಟ್ಟುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್.

to take that fragrant substance (Grj. 10, 98 va.). — ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್. -ಕೆಯ್ or ಗೆಯ್. to make ready; to trim, to adorn oneself, etc., [ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ಯ ಪೊಪ್ಪುವನ್ನಮುಮಂ Kr. 3, 170; Pb. 3, 42; Ap. 1, 71]; (ಭೂಷಣೋದ್ಯತಹ Śmd. Dh.; Abh. P. 2, 11; Kāvy. 3, 2, 10; Te. ಕೈಚೇಯ್, ಗ್ಯ-, ಕೈಸೇಯ್; T. ಕೈ ಪುನೈ). see Rsv. 4, 14 va.; 5, 112; 6, 11 va.; 13, 61 va.; V. 14, 51. see another ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ s. ಕೆಯ್ 3. —ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ 2. trimming work, decoration (Cpr. 7, 151 va.). — ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ಸು. -ಕೆಯ್ಸು or -ಗೆಯ್ಸು. to cause to trim or adorn (J. 13, 57; 18, 38). — ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ಹ. -ಕೆಯ್ಹ or ಗೆಯ್ಹ. preparing; getting ready; etc. ಎಲ್ಲರುಂ ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ಹಂ (ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ, etc. Nr.). — ಕೆಯ್ನೆಱ. to be nicely arranged (Abh. P. 4, 26; 7, 82).

ಕೆಯ್ key. 5. = ಕಯ್ 7, ಕೆಯಿ 1, ಕೆಯ್ಯಿ 2, ಕೈ 3. a field, a crop (My., in ಕೆಯ್ ಕೊಯ್ಯುವದು; Tu., T. ಚೆಯ್; Te. ಚೇ, ಚೇನು, ಕಯ್ಯ, ಕೈ, ಚೆಲಕೆ; T. also ಕಱನಿ, ಕೃದ್ಯೆ, ಚೆಱು, ಚೆಱುವು; ಕಱುಮು, ಚೆಱುಮು, ಕಲಿ, ತಱಿಸ್ಕ, to germinate, to shoot, etc.; ಚೆೞ, ಕದಿ, to thrive, be fertile; M. ಕಱಿ, ಕಯಿ, to thrive, bring fruit; ಕಯಱು, ಕರ್ಯ, to increase, rise; *cf.* ಕೆರಳು 3; Sk. ಕೇದಾರ; see also ಚಿಗುರ್ 1). (*cf.* also ತಳಿ 6, ತೆನೆ 1). [ಅದಱ ಸಾರೆಯೊನ್ದು ಕೆಯ್ಯು ಣ್ಣದಱ ಸಾರೆಯೊಳ್ ಬಾವಿಯುಣ್ಬು Vr. 110, 20; Pb. 5, 43 va.; ಏರಿ ನೀರುಣ್ಬೊಡೆ ಬೇಲಿ ಕೆಯ್ಯ ಮೇಯ್ವೊಡೆ... ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂಱುವೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 26]. ಮಾಡದ ಕೆಯ್ (ಬೀೞ್ Śmd. I). ಎರಡು ಬಾರಿ ಉತ್ತ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಪಾಕೃತ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಉರ್ದಿನ ಕೆಯ್ (ಮಾಷೀಣ); ಹೆಸಱ ಕೆಯ್ (ಮೌದ್ಗೀನ); ಜವೆಯ ಕೆಯ್ (ಯವ್ಯ Mr. 93). ಕಱಮೆಯಂ ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ಶಾಲೇಯ); ಎಳ್ಳು ಬೆಳವ ಕೆಯ್ (ತೈಲೀನ Mr. 94). see ಅಗಸೆಗೆಯ್, ಬೆಳೆಗೆಯ್; Cpr. 1, 94; Bp. 60, 17. — ಕೆಯ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. the smell or fragrance of a field (J. 3, 8). [— ಕೆಯ್ವೞ. -ಬೞ. grazing ground adjoining fields. ಮೃಗಂ ಕೆಯ್ವೞಗಳ ಮೇತದೊಳೆ ತಣಿದಪುವು Pb. 5, 38].

ಕೆಯ್ key. 6. work. see ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ 2. s. ಕೆಯ್ 4, ಹೊಯ್ಗೆಯ್, ಹೊಯಿ-.

ಕೆಯಿ keyi. 1. = ಕೆಯ್ 5, etc. (ವಪ್ರ, ಕೇದಾರ, ಕ್ಷೇತ್ರ Nr.). ಅಗಸೆಯ ಕೆಯಿ (ಉಮ್ಯ, etc.), ಸಣಬಿನ ಕೆಯಿ (ಭಂಗ್ಯ, etc.), ಜವೆಯ ಕೆಯಿ (ಯವ್ಯ), ಉದ್ದಿನ ಕೆಯಿ (ಮಾಷ್ಯ, etc.), ಎಳ್ಳ ಕೆಯಿ (ತಿಲ್ಯ, etc.), ಹಾರಕಿನ ಕೆಯಿ (ಕೌದ್ರವೀಣ), ಹೆಸಱ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ Hlā.). ಬಿತ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಯಿ (ಬೀಜಾಕೃತ), ಉತ್ತ ಕೆಯಿ (ಸೀತ್ಯ, etc.), ಮೂಱು ಬಾರಿ ಉತ್ತ ಕೆಯಿ (ತ್ರಿಗುಣಾಕೃತ), ಕಣ್ಡುಗಬೀಜದ ಬಿತ್ತುವ ಕೆಯಿ (ಖಾರೀಕ), ಹಾರಕು ಬೆಳೆವ ಕೆಯಿ (ಕೌದ್ರವೀಣ), ಹೆಸಱು ಬೆಳೆವ ಕೆಯಿ (ಮೌದ್ಗೀನ Nr.).

ಕೆಯಿ keyi. 2. = ಕೆಯ್ 2, etc., to make, etc. see ಬಱ-.

ಕೆಯ್ಕೆ keyke. action, performance, T. ಚೈಗೈ; deceit, fraud (ಜತ್ತವ, ಕೈತವ Kk. 66, o. r. ಕೆಯ್ತ).

ಕೆಯ್ತ keyta. = ಕೈತ, ಗೆಯ್ತ. doing, performance; an act (Te. ಚೇತ; *cf.* Sk. ಕೇತನ); trickery, tricks; deceit, fraud (ಕೈದವ, ಜತ್ತುಕ; ಕಪಟ Śm. 52; ಪಣ್ಣಿಕ Kk. 63; see Kk. s. ಕೆಯ್ಕೆ). [ನಾಣ್ ವಿಕಾರದೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿರೆ ಕೆಯ್ತವುಮ್ಮಳಿಪ ಕನ್ನೆಗೆ Pb. 3, 64; Ap. 4, 9 va.; Vr. 100, 10]. ಕೋಡಗನ ಕೆಯ್ತಮಂ ಕಾಪೇಯ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). see ಅಱುಗೆಯ್ತ, ಕಾಟಿಗೆಯ್ತ, ಬಲ್ಗೆಯ್ತ, ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತ; Abh. P. 10, 7. ಪಾಱುಗೆಯ್ತ, ಸೂಳೆಗೆಯ್ತ.

ಕೆಯ್ದಾಳು keydāḷu. crooked, dishonest behaviour, fraud (ಕುಟಿಲ Ct. I, 82, o. r. ಕೆಯ್ದಾಳ; Te. ಗಯಾಳಿ, ಗಯ್ಯಾಳಿ).

ಕೆಯ್ದಿ keydi. the state of being dressed, accoutred, or decorated (ಅಪಿನದ್ಧ, ಬದ್ಧ, ಪಿನದ್ಧ Mr. 457 in two MSS., o. r. ಕಟ್ಟು; T. ಚೆಯ್ದಿ, behaviour, demeanour).

ಕೆಯ್ದು keydu. = ಕೈದು. a weapon (ಹೇತಿ, ಶಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಹರಣ, ಆಯುಧ, ಅಸ್ತ್ರ Hlā.; ಶಸ್ತ್ರ Nr.; Te.; T., M. ಕರುವಿ). ಕೆಯ್ದು ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ ಅಮುಕ್ತ ಕರಮುಕ್ತ ಯನ್ತ್ರಮುಕ್ತ ಎಮ್ಬುದು ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕು (Hlā.). ಕೆಯ್ದುವ ಮಾಱುವವನು (ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ etc.); ಕೆಯ್ದುವ ಹಿಡಿದು ಬದುಕುವಂ (ಆಯುಧೀಯ, ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ); ಶಸ್ತ್ರಧರರಹ ಅರಸುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕೆಯ್ದುಗಳ ನಿವಾಳಿಸುಹಂ (ಲೋಹಾಭಿಸಾರ Nr.). ಕೆಯ್ದುವಿನ ಒಱೆ (ಕೋಶ, ಶಸ್ತ್ರಪಿಧಾನ Nn. 52). ಕೆಯ್ದುವಿನಲ್ಲಿ (Nr.). [Ap. 3, 15; ಕಲಿಯ ಕೈಯ ಕೆಯ್ದುವಿನನ್ತಿರಬೇಕು ಅಯ್ಯಾ Bv. 763; Cv. 680]. see Mr. 293; Bp. 32, 35; 51, 71; 61, 25. 28; Rsv. 6, 11 va.; 13, 77va.; J. 4, 33; 22, 6. 7; ಬಟ್ಟುಗೆಯ್ದು, ಮುಮ್ಮೊನೆ-. — ಕೆಯ್ದು ಕೆಯ್. to use a weapon: to fight (Abh. P. 10, 218; 14, 149 va.); [—ಕೆಯ್ದುಗೆಯ್. = ಕೆಯ್ದು ಕೆಯ್. ನಿಲ್ಲದೆ ತೊಲಗಿದಿರಿನ್ದನ್ತಲ್ಲದೊಡೆಱ್ದಾರ್ದು ಕೆಯ್ದುಗೆಯ್ ನೀನೀಗಳ್ Kr. 3, 200]. — ಕೆಯ್ದುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಕೆಯ್ದುವಿಡಿ. [ನಿರ್ವಸನಂ ಮಾಣದೆ ಕೆಯ್ದುಗೊಳ್ Pb. 1, 78]; (Grj. 6, 56). — ಕೆಯ್ದುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize a weapon. ಕೆಯ್ದುವಿಡಿದವ (ಸಹಸ್ತ, ಶಿಕ್ಷಿತಾಯುಧ, ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವ, ಕಾಣ್ಡಸ್ಪೃಷ್ಟ Hlā.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ಕೆಯ್ದುವಿಡಿವಂ (ಶಸ್ತ್ರಾಜೀವಿ Mr. 254). ಬಿಡುವನ್ತೆ ಕೆಯ್ದುವಿಡಿವಂ (Śmd. 260 Mdb). — ಕೆಯ್ದುವೊಱು. -ಪೊಱು. to carry a weapon. ಕೆಯ್ದುವೊತ್ತರ ದೇನಂಗೆ ಆರ್ ಎಣೆಗರ್, ನೃಪತುಂಗಂಗೆ? (Śmd. 93. 171).

ಕೆಯ್ದುಕಾಱ keydu-kāṟa. a soldier, etc. (Śmd. 235).

ಕೆಯ್ದುಕಾಱತನ keydu-kāṟatana. skill in arms (Bh. 8, 26, 4).

ಕೆಯ್ಮೆ keyme. = ಕೈಮೆ, ಗೆಯ್ಮೆ, ಗೇಮೆ. doing, performance; work; achievement; dexterity, cleverness, sleight; deceit (ಕೆಯ್ಮೆಳಕ Bhn. 19; ಮಾಟ Ct. II, 85; Tu. ಗೆಯ್ಮೆ; M. ಕೈಮೆ, power, authority; T. ಕಯಮೈ, villainy). ಕಗ್ಗೊಲೆಯ ಕಾಮನ ಕೆಯ್ಮೆಯನು ಕಱಲಿಸು! (Rām. 3, 4, 17). see Bh. 2, 13, 24; Rām. 3, 6, 54; J. 12, 23.

ಕೆಯ್ಯಿ keyyi. 1. = ಕೆಯ್ 3, etc. the hand (My.; ಹಸ್ತ Si. 421, ಕರ 448, orig. ಕೈಯ್ಯಿ; ಹಸ್ತ, ಕರ Nn. 131, orig. ಕೈಯಿ, o. r. ಕಯಿ).

ಕೆಯ್ಯಿ keyyi. 2. = ಕೆಯ್ 5, etc. a field (ವಪ್ರ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕೇದಾರ Hlā.).

ಕೆಯ್ಸು keysu. = ಕಯಿಸು, ಕಯ್ಸು, ಗಯಿಸು, ಗಯ್ಸು, ಗೆಯಿಸು, ಗೆಯ್ಸು, ಗೇಯಿಸು. to cause to make or do or work. to make, to do, etc. see ಒಕ್ಕೆಯ್ಸು, ಒಳ ಕೆಯ್ಸು, ತಱಿಕ್ಕೆಯ್ಸು, ಎಕ್ಕೆಯ್ಸು, ಬಲಂಗೆಯ್ಸು, ಪಿಡಿ-, ಹಿಡಿ-.

ಕೆಯ್ಹ keyha. doing, performing. see ಕೆಯ್ಗ್ಗಯ್ಹ.

ಕೆರ kera. 1. = ಕೆರವು, ಕೆರಹು, ಕೆರ್ಪು. a leather sandal; a shoe (C.; ಪಾದುಕೆ, ಪಾದು, ಉಪಾನಹ್ Si. 344; T. ಚೆರುಪ್ಪು, M. ಚೆರಿಪ್ಪು, Te. ಚೆಪ್ಪು). ಕೆರದ ಅಳತೆಗೆ ಕಾಲು ಕೊಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). ಬೇಡ್ವೆಯ ಕೆರ (ಎಕ್ಕಡದ Ct. II, 36). see Prv. s. ಬಟ್ಟೆ 2.

ಕೆರ kera. 2. = ಕೆರೆದು, ಕೆರೆದು. a P. p. of ಕೆರೆ 1, in ಕೆರಕೊಳ್ಳು (C.).

ಕೆರಕಲು kerakalu. scraping (of rice burnt at the bottom of a pot, My.). ಕೆರಕಲನ್ನ (My.).

ಕೆರಕು keraku. that is scratching or rough, as a stone (C.). 2, scab (ಪಾಮ, ಕಚ್ಚು, ಖಸ Hlā.; Mr. 384; T. ಚಿರಂಗು, M. ಚಿರಙ್ಙು). — ಕೆರಕ. -ಅ 3. one who scrapes together, a miser (C.); a beggar (My.).

***ಕೆರಗಲ್ಲು keragallu.** a hard stone used for rubbing the body. ಕೆರಗಲ್ಲಿನನ್ತಿಪ್ಪ ದಯ್ಯಾ ಪರುಷವು Cv. 244.

ಕೆರಣ್ಟು keranṭu. 1. to dig with the nails, to scratch (ನಖಖನನ Śmd. Dh.; T. ಚುರಣ್ಡು, ಚುಱಣ್ಡು; M. ಚಿರಣ್ಡು, ಚುರಣ್ಡು; T. also ಕಿಱು; Tu. ಕಿರುಮ್ಬು; M. ಚಿರಗು, ಚುರಗು, to scrape, grate; ಚಿಕ್ಕು, to scratch; Te. ಚೆಲುಕು, to scratch; *cf.* ಕಿರಿ 1).

ಕೆರಣ್ಟು keranṭu. 2. the act of scratching. — ಕೆರಣ್ಟು ದಲೆ. -ತಲೆ. a head full of scratches (V. 11, 60).

ಕೆರದು keradu. = ಕೆರೆದು. P. p. of ಕೆರೆ 1.

ಕೆರವು keravu. = ಕೆರ 1, etc. (C.). Dat. ಕೆರವಿಗೆ.

ಕೆರಸೆ kerase. = ಗರಸೆ, ಗೆರಸೆ, ಗೆರಿಸೆ, ಗೆರೆಸೆ. a kind of flat bamboo basket in the form of a square (ಶೂರ್ಪ Mr. 209; S. Mhr.). —ಕೆರಸೆಬಾಯಿಯವ. whose mouth is as large as a kerase: a man who betrays secrets (S. Mhr.).

ಕೆರಹು kerahu. = ಕೆರ 1, etc. a leather sandal, etc. (ಚರ್ಮಪಾದುಕ, ಉಪಾನತಿ Mr. 205). see Bp. 55, 57; 57, 2; Bhāgavata 10, 18, 3; ಕಾಲ್ಗೆರಹು. —ಕೆರಹುಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. a foot with a sandal attached (Bp. 18, 36. 47. 74; 49, 8. 9). see ಬಲುಗೆರಹುಗಾಲ್.

ಕೆರಳ್ keraḷ. 1. = ಕೆಳರ್ 2, ಕೆರಳು 1. to cry, to utter loudly, to shout. (Tu.; Te. ಗೆರಲು, ಗೆರ್ರಲು, ಗೆಲುರ್; T. ಕೆಮ್ಮು; T. ಚಿರತ್ತು, ಚಿನಮ್ಬು, to sound; *cf.* ಕಿಱುಚು). P. p. ಕೆರಳ್ದು (Śsv. 4, 46).

ಕೆರಳ್ keraḷ. 2. = ಕೆರಳು 2. to become angry, to begin to rage. (Tu., T. ಕೆಮ್ಮು; Te. ಕೆರಲು; Te. ಚಿರೆಚಿರೆ, hotly, fiercely; T. ಚಿಱುಕ್ಕು, to be angry; *cf.* ಕಿಚ್ಚುರ್, ಕಿಡಿ, and see o. r. s. ಕೆರಳ್ಚು). P. p. ಕೆರಳ್ದು. see Bp. 5, 32; Rśv. 5, 122 va.; 5, 127 va.; 6, 32. 35; J. 2, 41; 4, 42; 8, 26; 9, 30; 11, 26. 28; 12, 21. 25. 47; 21, 34; 22, 13; 23, 14. 16.

ಕೆರಳಿಚು keraḷicu. = ಕೆರಳ್ಚು No. 2. to enrage (Bh. 6, 5, 47).

ಕೆರಳು keraḷu. 1. = ಕೆರಳ್ 1. P. p. ಕೆರಳಿ. ಕೆರಳಿ ನುಡಿವುದು (ಆಭಾಷಣ, ಆಲಾಪ Nr.).

ಕೆರಳು keraḷu. 2. = ಕೆರಳ್ 2. P. p. ಕೆರಳಿ. ನುಡಿಯ ಪಾಲಿಸಿ ನುಡಿಯೆ ನುಡಿಯುವದು ಜಗವೆಲ್ಲ; ನುಡಿದರೆ ಕೆರಳಿ ಕಿಡಿಯಹ ನೃಪನ ತಾ ನುಡಿಸುವರೆ ಇಲ್ಲ (Sp.). see Bh. 8, 26, 35; Rām. 6, 30, 32.

ಕೆರಳು keraḷu. 3. = ಕೆಳರ್ 1. to increase, as pain, etc.; to spread, as a sore (My.; Bp. 3, 13; Te. ಕೆರಲು; see s. ಕೆಯರ್ 5).

ಕೆರಳ್ಚು keraḷcu. to make a noise by slapping or clapping the arms, as done by combatants, etc. ಆಸ್ಫೋಟನ Śmd. Dh., o. r. ಕೋಪೋದ್ರೇಕ). 2, =ಕೆರಳಿಚು. to enrage (Śsv. 4, 26; J. 9 sum.).

ಕೆರಿಸು kerisu. 1. to cause to shave (My.). [Tu. ಕಿರೆಪು].

ಕೆರಿಸು kerisu. 2. to cause to scrape (My.). [Tu. ಕಿರೆಪು].

ಕೆರೆ kere. 1. to scratch; to scrape (ನಖಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; *cf.* ಕಿರಿ 1). ಉಜ್ಜಿ ಕೆರೆಯುವ ಅರ (ಅರೆ Si. 345, sic!). (ತುರಗಂಗಳ್) ಖುರಪುಟಂಗಳೊಳು ಕೆರವುತ (C. Bp. 47, 35). ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಕೆರೆಯು ವದು (C.). ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕೆರೆ (My.). see Prv. s. ಕೋಱು.

ಕೆರೆ kere. 2. = ಕಿರಿ 1. to shave (My.). [Tu. ಕಿರೆ].

ಕೆರೆ kere. 3. a herd of kine (ಗೋಸಮೂಹ Śs.). [Tu. ಕಿದೆ a cattle shed].

ಕೆಱೆ keṟe. 1. (fr. ಕಿಱ್). a tank (ಆಧಾರ, ತಡಾಗ Hlā.; ತೀರ್ಥ, ತಟಾಕ Nn. 48; ಜಲಾಧಾರ, ತಟಾಕ Mr. 417; C.; Tu. ಕೆದು; M. ಚಿಱ; Te. ಚೆರುವು; T. ಚಿಱ್ಱೈ, M. ಚಿಱ, enclosure, dam). [ಜಾದಗೆ ನವೋದ ಬಿನ್ದು ನನಾದರಿಪವೊಲುಱದ ಕೆಱೆಯ ತೂಱೆಯುದಕ ಮನೇನಾದರಿಕುಮೆ Ap. 9, 109]. ಕೆಱೆಯ ಏರಿ (ತಟಾಕಬನ್ಧ Nn. 99). ಕೆಱೆಯ ಕೋಡಿ (Śmd. 162). ಕೆಱೇ ಮುನ್ದೆ ಅಱುವಟ್ಟಿಗೆಯೇ? (Prv.). see Śmd. 141. 160. 165; Bp. 52, 11. 15; Rśv. 6, 9; J. 3, 2; 15, 2; 18, 13; Si. 91. 92. 242; ಅಱುಗೆಱೆ, ಕಿಱ್ಕೆಱೆ, ತಾವರೆಗೆಱೆ, ಬಾಂಗೆಱೆ. — ಕೆಱೆ ಕಟ್ಟೆ. dupl. (C.). 2, the bank of a tank (My.). — ಕೆಱೆಯೊಡಲು. -ಒಡಲು. the inner part of a tank (C.). — ಕೆಱೆಯೊಡೆ. -ಒಡೆ. a tank to break down (C.). 2, to break down a tank. ಕೆಱೆಯೊಡೆದವನ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದ ಕಮ್ಬಳೀ ಕಿತ್ತುಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ಕೆಱೆ keṟe. 2. = ಕೊಱೆ 7, etc. presents. see ಉಡುಗೆಱೆ.

ಕೆರ್ಪು kerpu. = ಕೆರ 1, etc. a leather sandal, etc. (ಎಕ್ಕ ವಡ Śm. 32; ಮೆಟ್ಟು 88; ಅಟ್ಟೆ 89). [ಲಕ್ಷದೀನಾರಂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು ರತ್ನಕಮ್ಬಳಂಗಳಂ ಕೊಣ್ಡೋರೊನ್ದಱೊಳಂ ನಾಲ್ಕು ಖಣ್ಡಮಾಗೆ ಮೂವ ತ್ತೆರಡು ಖಣ್ಡಂಗಳಂ ಮೂವತ್ತಿರ್ವರ್ ಸೊಸೆವಿರ್ಕಳ್ಗೆ ಪಚ್ಚುಗೊಟ್ಟೊಡವ ರುಂ ತನ್ನಮ್ಮ ಕೆರ್ಪುಗಳೊಳ್ ತಗುಳ್ಚಿದರ್ Vr. 25, 26]. ಕೆರ್ಪುಂ (Śmd. 50). see Bp. 18, 94; Rśv. 5, 51; Śsv. 3, 27; ಕಾಲ್ಕೆರ್ಪು. [Tu. ಕೇರ್ಪು. a ladder].

ಕೆಲ kela. 1. side; vicinity; the side; the right, or left, side; aside (ಪಕ್ಕ, ಪೊರೆ, ಪೊರ್ದುಗೆ, ಸನಿಹ, ಸಮೀಪ Śm. 59; Kk. 33; Te. ಕೆಲಕು, ಕೆಲನು, ಕೆಲನೆ, ಕೆಲಪೆ, ಕೆಳವು, ಕೇವ, ಕ್ರೇವ, ಚೆಕ್ಕು, ಚೆನ್ತ; see s. ಕೆಕ್ಕೆ and ಕಿಟ್ಟು; T. ಚಿಱ್ಱೈ = ಪಕ್ಕ). [ಮದವಾರಣಮಂ ಸೋಂಕಿ ಕೆಲದೊಳೊಯ್ಯನೆ ಪೋದೆಂ Kr. 3, 93; Pb. 1, 40; Ap. 7, 75]. ಕೆಲಗಳ್ or ಕೆಲಂಗಳ್ (Śmd. 126). ಕೆಲದೊಳ್ ವಧುವಿಲ್ಲದ ಲೀಲೆ (67). ಅದಱ ಕೆಲಂ (162). ತಿದ್ದಲೆನ್ನು, ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಪೃಷ್ಠ ವಾಹ್, ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ); ಮನೆಯ ಕೆಲದ ಬಾಗಿಲು (ಪಕ್ಷದ್ವಾರ Nr.). ಕೆಲದ ಕಿಱುಬೆಟ್ಟಂ (ಪಾದ, ಪರ್ಯನ್ತಪರ್ವತ); ರಾಜಧಾನಿಯ ಕೆಲದ ಬೀಡು (ಶಾಖಾನಗರ, ಉಪನಗರ Hlā.). ನ್ಯಗ್ರೋಧಬೀಜಂ ಕೆಲಂ ಸಿಡಿದುಂ ಪೆರ್ಮರನ್ ಆಗದೇ? (Śś. 44). [2, external appearance. ಕೆಲಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾವೆನಲ್ಲದೆ ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧನಾಗನೇಕಯ್ಯಾ Bv. 283]. see Bp. 12, 36; 21, 44; 32, 27; 33, 10; 45, 34; 50, 10; 56, 52; Bh. 2, 13, 45; Rśv. 6, 11 va.; 11, 7; Śsv. 4, 9; J. 6, 43; 23, 60; 28, 45; Si. 319; ಇಕ್ಕೆಲ, ಇರ್ಕೆಲ. [—ಕೆಲಂ. people by the sides. ಆಗಳ್ ವಿದುರಂ ಕೆಲನಱಿಯದನ್ತುಂ Pb. 2, 96 va.; ತನ್ನಯ ಜನದೊಳ್ ಕೆಲನಱಿಯೆ ಕೃತ ಕ ಶೋಕಂ ಗೆಯ್ದುಂ Pb. 3, 8]. — ಕೆಲಕೆ ಪಾಯ್. to go to one side or aside. see ಪರ್ವಳಿಸು. — ಕೆಲ ಕೆಲ. rep. both sides (Bp. 17, 2; J. 33, 23). [—ಕೆಲಗೆಲ. -ಕೆಲ. rep. = ಕೆಲಕಲ. ಸುಱುವುದಳಿ ಕೆಲಗೆಲ ದೊಳ್ Kr. 3, 128]; — ಕೆಲದಂ. a man who is on one side, or on both sides. ಕೆಲದನ್ ಅಲ್ಲಿದನ್ ಇಲ್ಲಿದನ್ ಈಗಳ್ ಎಪ್ಪಿನಂ ಮುತ್ತಿದನ್ ಒನ್ದೆ ತೇರೊಳ್ ಅಮರೆನ್ದ್ರಸುತಂ (Śmd. 136). [— ಕೆಲದರ್. the persons who are near about. ತಲೆಯೊಳ್ ತಳಿದು ಕಳ್ಳೊಳ್ ಬೊಟ್ಟ ನಿಟ್ಟುಕೊಣ್ದು ಕೆಲದರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಕಿಱುಯ್ಪಿರಿಯರಱುದು ಪೊಡ ವಟ್ಟು Pb. 4, 87 va.]. —ಕೆಲದಟ್ಟೆ. -ತಟ್ಟೆ. a plate put at the side of other things (Rśv. 12, 22). — ಕೆಲನಾಗು. -ಆಗು. to go aside

(My.). — ಕೆಲನೀರ್. water at hand (to be employed for its various uses, Grj. 9, 120). — ಕೆಲನ್ದೆಗೆ. -o-ತೆಗೆ. to take to one side or aside (Rśv. 13, 96). — ಕೆಲನ್ದೊಗಲು. -o-ತೊಗಲು. to go to one side or aside (Śśv. 4, 11). — ಕೆಲನ್ದೋಱು. -o-ತೋಱು. to appear on one side (Rśv. 2, 20). — ಕೆಲ ಬಲ. the left and right side (Bp. 47, 17; Bh. 2, 4, 12; J. 6, 46; 30, 29). — ಕೆಲವಣಿ. -ಮಣಿ. (Śmd. 385; Kk. 96). a jewel at the side (of any thing). — ಕೆಲ ಸಾರ್. to go or come near (Rśv. 14, 5 va.). 2, to get out of the way or away, to retire (J. 12, 35). — ಕೆಲ ಸಾರು. = ಕೆಲ ಸಾರ್. (J. 4, 33). — ಕೆಲ ಸಿಡಿ. to fly or bounce to one side; to separate (v. i., J. 30, 19).

ಕೆಲ kela. 2. some, several, a few (C.; Tu., T. ಚಿಲ, M. ಚಿಲೆ). ಕೆಲ ಹೇಱುಗಳ್ (Bp. 23, 39). ಕೆಲ ಹೊತ್ತು (B. 4, 102). — ಕೆಲ ಕೆಲ. rep. ಕೆಲ ಕೆಲ ದಿನಕೆ (Bp. 60, 59). — ಕೆಲ ಕೆಲಬರ್. rep. some, or a few, persons (Bp. 1, 57). — ಕೆಲ ಕೆಲವರು. = ಕೆಲ ಕೆಲಬರ್. (B. 4, 98). — ಕೆಲ ಕೆಲವು. rep. = ಕೆಲ ಕೆಲ. [ಎನ್ನಾತನಱು ವತಿರಹಸ್ಯಂಗಳಪ್ಪ ಕೆಲಕೆಲವು ಅವಿನಾಣಂಗಳಂ ನಾಣ್ಚಿ ಬಂಚಿಸಿ Ap. 3, 43 va.]. see Śmd. 47. 186. 341. 382; B. 3, 29. 37; 5, 206. — ಕೆಲಬರ್. -ರು. (Śmd. 122. 123). some persons [ಮಾತಱುವರ್ ಕೆಲಬರ್ ಜಗತೀತಳಗತ ಮನುಜರೊಳಗೆ Kr. 1, 17; Pb. 10, 38]; (ಅರೆಬರ್ Ct. I, 48). ಆದರಿಪರ್ ಕೆಲಬರ್ (Śmd. 142). ಸಾರೆ ಕೆಲಬರು ಕುಡಿಯೆ (ಸಹ ಪಾನ Mr. 221). see Bp. 56, 37; 57, 21. — ಕೆಲಮ್ಬರ್. -ರು. = ಕೆಲಬರ್. (Śmd. 122. 71. 127. 142). [ಕೆಲಮ್ಬರರುಣಮಣಿಕುಳ ಪ್ರಭಾಜಾಳ ಜಟಿಳಿತ ಪಿಂಜರಂಗಳಾಗಿ Ap. 8, 69 va.]. ಮದವನಿಗನ ಆರು ಕೆಲಮ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರುಣ್ಟು, ಅವರು ಜನ್ಮರೆನಿಸುಗು (Nr.). — ಕೆಲರ್. -ರು. = ಕೆಲಬರ್. [ಅಮಲ ಕವಿತಾ ನೀತಿಯುತರ್ ಕೆಲರೆ ಪರಮಕವಿ ವೃಷಭರ್ಕಳ್ Kr. 1, 17; Pb. 1, 74]; (Śmd. 141. 257. 268; Abh. P. 13, 92. 93; Bp. 58, 64; S. Mhr.). — ಕೆಲವರ್. -ರು. = ಕೆಲಬರ್. (C.; Si. 27. 49. 194). — ಕೆಲವು. -ಅವು. some, several, or a few, things, etc. [ಎನ್ನಱುವುದುಮಂ ತಱುಸಲೆ ಬುಧಜನಕ್ಕೆ ಕೆಲವಂ ಪೇೞ್ವೆಂ Kr. 1, 47; Ap. 4, 13 va.]; (ಅರೆಯಱು, ಅರೆ, ಅರ್ಧ Ct. II, 33; ಚಿತ್, ಚನ, ಅಸಾ ಕಲ್ಯ Si. 471). ಕೆಲವು (Śmd. 59). ಕೆಲವಂ (334). ಕೆಲವಱಲ್ಲಿ (382). ಕೆಲವಱಿೞೊಳ್ (59). a strange plural appears in ಕೆಲವುಗಳು (B. 3, 87; My.). 2, from the true neutral plural use, *e. g.* in ಕೆಲವು ಶಬ್ದಂ (Śmd. 352), ಕೆಲವೆಡೆ (82), ಕೆಲವು ದಿನಂ (J. 28, 15), the custom arose to use ಕೆಲವು just like ಕೆಲ, *e. g.* ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು, ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (B. 3, 4; My.), ಕೆಲವು ಕಾಲ (Si. 266; My.), ಕೆಲವು ಜನರು (C.).

ಕೆಲಚು kelacu. help (ಸಹಾಯ Śmd. II; Śm. 57; Kk. 77).

ಕೆಲಸ kelasa. (fr. ಕೆಯ್ 2). work; occupation; business; affair; employment; deed, act; use, advantage (ಕಾರ್ಯ Nn. 19. 144; ಕಜ್ಜ Bhn. 24; ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯೆ Si. 385; C.; Tu.; Te. ಕೆಲಸಮ್ಬು). ಲೆಪ್ಪ ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳ ಕೆಲಸ (ಪುಸ್ತಕರ್ಮ Hlā.). ಅವಳೊರ್ವ ವೃದ್ಧೆಯಲ್ಲದೆ ಹೇಱಿದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡುವವಳಾಗಿ, ರಾಣಿವಾಸದೊಳು ಸುಱಿವಳು (ಅಸಿಕ್ನಿ Nr.). ಕೆಲಸಕೆ ಬಲ್ಲಿದ (ಕರ್ಮಶೂರ, ಕರ್ಮಠ Hlā.). ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಜಾಣನು (ಕರ್ಮಶೂರ, etc.); ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ದೆಗೆವವನು (ಮನ್ದ, ತುನ್ದ, ಅಲಸ, etc.); ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡುವವನು (ದಕ್ಷ, ಚತುರ, etc. Nr.). ಪಾಪದ ಕೆಲಸ (ಅಕುಶಲಕರ್ಮ Si. 423). ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಕುಮ್ಬಾಱ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣ್ಡೆ ತಟ್ಟಿದ (Prv.). see Bp. 3, 37; 26, 55; 37, 4. 12; 53, 12; 54, 19; 60, 60; 61, 23. 59; J. 19, 25; B. 2, 14. 29; 3, 83. 126; 4, 110. 149. 222; 5, 204. 222. 236. 268. 285; Si. 69. 296. 357. 385. 396. 399. 400, etc.; ಅರೆಗೆಲಸ, ಗಣ್ಡುಕೆಲಸ. — ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರು. to come to do work. 2, to be useful or serviceable (C.; B. 3, 115; 4, 14. 194). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮೆಯ್ಗುಳ್ಳ ಮುಕ್ಕ (ಅಕರಣಿ Si. 401). — ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೀೞು. = ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರು. (C.; B. 2, 23; 3, 48. 57; 5, 154. 188). — ಕೆಲಸಕ್ಕೆನರ್. -ಬರ್. = ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರು No. 1. (Śmd. 82). — ಕೆಲಸಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a lazy man (ಸುಱು Śmd. I; C.). — ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿ. -ಕಳ್ಳತಿ. a lazy woman. ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿಗೆ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೆಲಸಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಕೆಲಸಗಳ್ಳತಿ. (My.). — ಕೆಲಸಂಗೆಯ್. -o-ಗೆಯ್. to do work, to work. ಪಂಚಕಾರುಕರು ಕೆಲಸಂಗೆಯ್ವ ಮನೆ (ಕರ್ಮಶಾಲೆ Hlā.). see Bp. 29, 14; 47, 18. — ಕೆಲಸ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to demand or exact work (C.; B. 4, 72. 73). — ಕೆಲಸ ಬೊಗಸಿ. reit. (B. 4, 142; 5, 282. 284). — ಕೆಲಸಮ್ಬುಗು. -o-ಪುಗು. to enter into or upon a work. ಕೆಲಸಮ್ಬೊಕ್ಕಂ (Śmd. 200). — ಕೆಲಸಮ್ಬೊಱು. -o-ಪೊಱು. to undertake a work (Bp. 53, 66). — ಕೆಲಸ ಹೇೞು. to give order for work to be done (C.; B. 5, 134).

ಕೆಲಸಿ kelasi. 1. a person who works. see ಕಡುಗೆಲಸಿ, ಬಲು-, ಬಱಿ-.

ಕೆಲಸಿ kelasi. 2. (fr. ಕೆರಿ 1). = ಕೆಲಿಗ, ಕೆಲಸ್ಯ. a barber and hair-dresser (My.; ನಾವಲಿಗ G.; Tu. also ಕಿಲೆಸಿ; T. ಚಿರ್ರೈಯ). ಕೆಲಸಿ ಒಳ್ಳೆಯವನೇ ಸರಿ, ಹೊಲಸಿನಿನ್ದ ಕುಣ್ಡು ಕೊಡದು (Prv.).

ಕೆಲಸಿಗ kelasiga. = ಕೆಲಸಿ 2. (C. Bp. 47, 41; My.). — ಕೆಲಸಿಗರವ. -ಅವ. = ಕೆಲಸಿಗ. (Si. 337).

ಕೆಲಸ್ಯ kelasya. = ಕೆಲಸಿ 2. (S. Mhr.).

ಕೆಲೆ kele. to cry or shout with energy or for joy (ಉತ್ಸಾಹಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Tu. ಕಿಲೆಪು; T. ಚಿಲ್ಲೈ, ಚಿಲಮ್ಬು, ಚಿಲುಮ್ಬು, to sound; *cf.* ಕಿಲ್; ಗಜ್ಜೆ, ಗೆಜ್ಜೆ). [ತರುಣ ವೃಷಂ ಕೆಲೆದು ತೊಳಲ್ವರೆ ಕಣ್ಡುದಱನ್ದೆ Ap. 15, 41; ಬಸವನೆಮ್ಬ ಗಣೇಶ್ವರನು ಘೋಂಕರಿಸಿ ಕೆಲೆದಡೆ ಬೀಜ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತ್ತು Cv. 777]. see Bp. 32, 23. 25; 38, 17; 60, 32; 61, 23; Śśv. 1, 52. 2, to cry out, to vociferate (abusively, My.; Abhā. 2, 52; Sp. s. ಬಲ್ಲತನ). [ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ಪುತ್ತ ನುಡಿದು ಕಣ್ಣಕೆಂಚನೆ ಮಾಡಿ ಗಣ್ಡುಗೆದಱು ಮುಡುಹಿಕ್ಕಿ ಕೆಲೆವವರ ಕಣ್ಡಂಜುವೆ Bv. 447]. see ರಚ್ಚೆಗೆಲೆ.

ಕೆಲೆತ keleta. abusive vociferation (My.).

ಕೆಲ್ಲ kella. = ಕೆಲ್ಲೆ. a shiver, a little piece of thread or a fibre (Rām. 6, 53, 91).

***ಕೆಲ್ಲಮ್ಬು kellambu.** a kind of arrow. ಕುಮ್ಭೋದ್ಭವಂ ಬನ್ದದಿರದಿರನಾನ್ತೊನ್ದೆ ಕೆಲ್ಲಮ್ಬಿನಿಂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಾರ್ದಾರ್ದೆಚ್ಚನ್ Pb. 12, 18.

ಕೆಲ್ಲಯಿಸು kellayisu. to splinter (v. i.); to be troubled, to be vexed (Bh. 6, 5, 31).

ಕೆಲ್ಲೆ kelle. a shiver, a splinter (ಸಿಗುಱು Śm. 49; Kk. 56; Bh. 7, 3, 34; Te. ಚಿಲ್ಲೆ; T. ಚಿಲ್ಲಿ; T., M. ಚಲ್ಲಿ, a chip; see s. ಕೆತ್ತು 4). — ಕೆಲ್ಲೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to go into splinters (Bh. 6, 6, 2).

ಕೆವಲ kevala. = ಕೇಪಲ. a shrub with scarlet flowers. (St. & Pl.).

ಕೆವ್ವನೆ kevvane. with the hissing sound of a stone, etc., thrown away with great force (C.; Te. ಕೆವ್ವುನೆ).

ಕೆಸ kesa. = ಕೆಸವು No. 2, etc. plant Arum colocasia. see ಮರ-.

ಕೆಸರು kesaru. = ಕಿಸುರ್ 2. (My.; see ಕಣ್ಣೆಸರು).

ಕೆಸಱ್ kesaṟ. = ಕೆಸಱು. mud, mire, etc. [ಪರೆದ ಪುಡಿಯೆಲ್ಲಮಂ ನೀರ್ ನೆರೆದು ಕೆಸರ್ಮಾಡದನ್ನೆಗಂ ನೆಲಸುಗುಮೇ Kr. 3, 151; Pb. 10, 29; Vr. 152, 16; Ap. 5, 10]. ಕೆಸಱ್ (Śmd. 59). ಕೆಸರ್ಗಳ್ (53). ಕೆಸಱೊಳ್ (J. 12, 8). ಕೆಸಱೊಳ್ ಆದ ಪಜ್ಜೆ (ಅಡೆವಣಿಗೆ Śmd. II). see Śśv. 3, 45. 46. — ಕೆಸಱಂಕ. -ಅಂಕ. a wrestler (ಮಲ್ಲ Śmd. II; Kk. 78; Kāvy. III, 2, 82). — ಕೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಗೆ. (Śmd. 217). a lotus (ನೀರ್ಪೂವು, ತಾವರೆ Kk. 13; ಅರವಿನ್ದ, ತಾವರೆ Śm. 26). — ಕೆಸರ್ಮಸಗು. (Śmd. 217). mud to be expanded, etc.

ಕೆಸಱಿಗೆ kesaṟige. the drain of a bathroom (ಬಚ್ಚಲ್ Śs.).

ಕೆಸಱು kesaṟu. = ಕೆಸಱ್. wet soil; mud, mire (ಪಂಕ, ಶಾದ, ನಿಷದ್ವರ, ಜಮ್ಬಾಲ, ಕರ್ದಮ, ಇಚಿಕಿಲ Hlā.; Mr. 418; Si. 83. 430; C.; Tu.; T. ಚಗದಿ, ಚಿಱುಮಿಯ, ಚೆದುಕ್ಕು, ಚೆದುಮ್ಬು, ಚೆಯಲ್, ಚೆಯ್ಯಲ್, ಚೇದಗ, ಚೇಱು, ಚೇವಲ್; M. ಚೇಱು, ಕೆದುಮ್ಬು, ಚೆದುಕ್ಕು, ಚೆಳಿ, ಚೆಡಿ, ಚಳಿ; Te. ಚದುಕು, ಜೀರುಕು; Mhr. ಚೇನ್ದಾ). ಕೆಸಱುಳ್ಳ ಎಡೆ (ಪಿಚ್ಛಿಲ, ವಿಜಪಿಲ Hlā.). ಮಾಪರೆ ಪೋಪರೆ? ಪಾಪಮೇನ್? ಅದು ಕೆಸಱೆ? (Sp.). ಸುಳ್ಳನ ಮಾತು. ಕೆಸಱೊಳು ಮುಳ್ಳು ತುಱಿದನ್ತೆ (Sp.). ಕೆಸಱಿನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಕಮ್ಬದನ್ತೆ. — ಕೆಸಱಿಗೆ ಹಱಿಗೋಲು ಬೇಕೇ? — ಕೆಯ್ ಕೆಸಱಾದರೆ ಬಾಯ್ ಮೊಸರು (Prvs.). see Bp. 60, 42; Bh. 1, 5, 9; J. 33, 18; Si. 86. see ಚಳಿಯ 2. [— ಕೆಸಱಕಡಿತ. cutting across mire causing a series of waves. ಭೂತಳಮುಳ್ಳಾಡೆ ಕೆಸಱ ಕಡಿತದ ತೆಱದಿಂ Pb. 10, 53. — ಕೆಸಱುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. foundation stone. ಕೆಸಱುಗಲ್ಲನಿಕ್ಕಿ ಧರೆ ಮೇರುವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ Cv. 4].

ಕೆಸವು kesavu. a mushroom (ಛತ್ರಿಕೆ Mr. 149). 2, = ಕೆಸು, etc. ಕೆಸವಿನ ಸೊಪ್ಪು (My.).

ಕೆಸು kesu. = ಕೆಸ, ಕೆಸವು No. 2, ಕೇಸವೆ, ಕೇಸು 1. a stemless plant with large leaves and eatable tubers, the Cocco, Arum colocasia L. (St. & Pl.; Tu. also ಚೇವು, ತೇವು, T. ಚೇವ; T., M. ಚೇಮ್ಬು). see Prv. s. ಕಿಶು.

ಕೆಳ keḷa. = ಕೀೞ್ 1, etc., ಕೆಳಗು (Śmd. 211). dative ಕೆಳಕ್ಕೆ (C.; Si. 115, 116. 397. 400), or ಕೆಳಕೆ (My.), *e. g.* ತಲೆ ಕೆಳಕಾಗಿ ದ್ದಾತನು (ಅವಾಚ್, ಅಧೋಮುಖ Nr.). — ಕೆಳಗಡೆ. -ಕಡೆ. the lower side; the under side; downwards; beneath (ತಲ Si. 457; C.); the eastern direction, the east (C. in ಕೆಳಗಡೇ ಸೀಮೆ). see Si. 84. 110. 116. 121. 204. 209; B. 4, 205; 5, 21. [— ಕೆಳಗಿವಿಗೆಯ್. -ಕಿವಿ-ಕೆಯ್. to slight off, to treat with indifference, not to give attention. ಮಾಳವಿಗರಂ ಕೆಳಗಿವಿಗೆಯ್ಯಲೀಯದಾಟನ್ದು Pb. 6, 29 va.]. — ಕೆಳತಟ್ಟು. = ಕೆಳಗಡೆ. (My.). — ಕೆಳತನಕ. down to the lower portion, to the bottom (C.). ಮೇಲಿನ್ದ ಕೆಳತನಕ (B. 4, 150). see B. 5, 297. — ಕೆಳತುಟಿ. the lower lip (My.). — ಕೆಳದವಡೆ. the lower jaw (My.; *cf.* Si. 214). — ಕೆಳದಾಡೆ. the molar of the lower jaw. (My.; *cf.* Si. 213). — ಕೆಳನಾಲಿಗೆ. the uvula (ಸೂನೆ G.). — ಕೆಳನ್ದಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. = ಕಿಟ್ತಲೆ. the head downwards. — ಕೆಳಭಾಗ. the lower portion (C.; B. 4, 69). ನಡುವಿನ ಕೆಳಭಾಗ (ಜಘನ G.). — ಕೆಳಮೆಯ್. the lower body or side (My.); the inner side, as of a jacket (S. Mhr.). see Śmd. 250. — ಕೆಳಲೋಕ. a lower world. ತಲ ಅತಲ ವಿತಲ ಸುತಲ ರಸಾತಲ ತಲಾತಲ ಮಹಾತಲಮ್ ಎನ್ದು, ಸತತಂ ಕೆಳಲೋಕಮ್ ಏಟಕ್ಕು (Mr. 32). — ಕೆಳಸಾರ್. = ಕೆಳಗು ಸಾರ್ (Śmd. 211). to approach the lower side, etc. — ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆ. = ಕಿಟ್ಹೊಟ್ಟೆ. (My.).

ಕೆಳಗು keḷagu. = ಕೀೞ್ (Śmd. 80. 198. 209), ಕಿನ್ (209), ಕೆಳ (211), ಕೇೞ್ (Śm. 114). the state of being under, below, down, or inferior; the lower side or direction; the bottom; under, down, downwards, etc.; the state of being previous (ಅಧಸ್ತಾತ್, ಅವಾಕ್, ಅಧಸ್ Hlā.; ಅಧಸ್ Mr. 59; ತಳ Śmd. 348. 349 Cm., Śm. 113; ಅಡಿ Śmd. 350 Cm.; J. 15, 42). declension: ಕೆಳಗಣ, ಕೆಳಗಣಿಂ, ಕೆಳಗಣ್ಗೆ (Śmd. 135). [ಕೆಳಗಣ ಕೆನ್ದಳಿರ್ ಪುದಿದ ಮೇಗಣ ಪನ್ದಳಿರೊನ್ದಿದೊನ್ದು ಕೆಯ್ಗೂಡಿದ ಪಸುರ್ಪುಮಂ ಪೊಳೆವ ಕೆಮ್ಪುಮನಾಳ್ದಿರೆ Pb. 5, 32]. ಕೆಳಯಿಕ್ಕೆ (Nr.), ಕೆಳಯಿಕೆ (Bp. 43, 5), ಕೆಳಯಕೆ (S. Mhr.), ಕೆಳಯಿಂಕೆ (G.), ಕೆಳಗಿನ (C.; Si. 399), ಕೆಳಗಿನಿನ್ದ (C.; Si. 378), ಕೆಳಗಿನೊಳ್ (Śm. 113). ಆನೆಯ ಕುಮ್ಭಸ್ಥಲದ ಕೆಳಗು (ಅರಕ್ಷ); ತುಟಿಯ ಕೆಳಗು (ಚಿಬುಕ Hlā.). ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗಣ ಕಿಬ್ಬಸುಱು (ವಸ್ತಿ); ಮೊಟಕೆಯ್ಯ ಕೆಳಗಣ ಭಾಗವು (ಪ್ರಕೋಷ್ಠ); ಕೆಳಯಿಕ್ಕೆ ಹಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ (ಸಣ್ಡೀನ Nr.). ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಮಿರುವ ಕೆಳಗಣ ಭೂಮಿ (Si. 116). ಕೆಳಗಣ ದಿನ (ಅಧರೇದ್ಯುಸ್ 477; My.). — ಕೆಳಗಣಂ (Śmd. 136). a man of an inferior position, etc. — ಕೆಳಗಣ್ಗೆವರ್. -ಬರ್. to descend (ಇೞಿ Śmd. I). — ಕೆಳಗು ಸಾರ್. = ಕೆಳ ಸಾರ್ (Śmd. 211).

ಕೆಳಗೆ keḷage. = ಕೆಳಗು (Śmd. 145; C.). [ವಿಶಾಳ ವಟ ವಿಟಪಿಯ ನೆಯ್ತನ್ದಱ ಕೆಳಗಯ್ದುರುಮನಿಱಿಪಿದೊಡೆ Pb. 3, 10 va.]. ಮೇಲುಂ ಕೆಳಗೆಯುಂ (26). ಕೆಳಗೆ (ತಳದಲ್ಲಿ 351 Cm.). ಅಕ್ಷಿಯಿಂ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಲು (ನಿಮೀಲನ Mr. 317). ಉಡಿಯಿನ್ದಲೂ ಕೆಳಗೆ (ಅಧರ, ಅಧೋಭಾಗ Nn. 67). ಆದಿಯ ಗುರುವಿನ್ದಂ ಕೆಳಗೆ (Ch. v. 30). ಪೇರಾಲದ ಕೆಳಗೆ (Rśv. 9, 24). ಗೊಜ್ಜಗೆಯರಲ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲ ಕೆಳಗೆ (10, 31 va.). ಹೂಗಿಡುಗಳ ಕೆಳಗೆ (Bp. 38, 10). ವರ್ಗದ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕೆಳಗೆ (last) ಬನ್ತು (B. 1, 12). ಒನ್ದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒನ್ದು ಹುಲೀ ಮಱಿ ಮಲಗಿತ್ತು (2, 12). ಆಕೆ ನೋಱಿ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು, ಸುಮ್ಮನೇ ನಿನ್ತಳು (3, 81; *cf.* 3, 99). ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಿ, ನಿನ್ತುಕೊಣ್ಡು (4, 18). ನಾಲ್ಕು ನೂಱು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ (ago, 4, 98). ಗೋಪುರದ ಕೆಳಗೆ ನಿನ್ತಳು (4, 175). ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಈ ದೇಶವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದ ಕೆಳಗೆ ತಕ್ಕೊಣ್ಡರು (4, 116). — ಕೆಳಗಿಡು. -ಇಡು. to put or lay down (C.; B. 4, 56. 62). — ಕೆಳಗಿೞಿ. -ಇೞಿ. to descend (C.; B. 4, 18. 19). — ಕೆಳಗಿೞಿಸು. -ಇೞಿಸು. to cause to descend; to take down (C.; B. 4, 55). — ಕೆಳಗೆ ಬೀೞು. to fall to the ground (C.). ಕೆಯ್ಯೊಳಗಿನ ಖಡ್ಗವು ಸಡಲಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು (B. 5, 71). — ಕೆಳಗೆ ಮೇಲು ಮಾಡು. to make the lower side the upper, to turn, as hay (C.; B. 5, 295). — ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ. topsyturvy (C.).

ಕೆಳದಿ keḷadi. = ಗೆಣತಿ, ಗೆಳತಿ, ಗೆಳತೆ. a female companion or friend (ಆಲಿ, ಸಖಿ Nn. 138; ಗೆಳತಿ, ಸಖಿ Śs.; ವಯಸ್ಯೆ, ಆಲಿ, ಸಖಿ Hlā., Nr.; ಮಿತ್ರೆ, ಸಖಿ, ಸಹಜೀವಿಕೆ, etc. Mr. 305; Te. ಚೆಲಿ, ಚೆಲಿಯ; T. ಚಿಲದಿ; T. ಕೆಳ್ಳೆ, consanguinity; ಕಿಳೈಞರ್, companions, relations; ಕೇಳ್, relation; ಕೇಳ, a companion; ಕೇಣ್ಮೈ, a relation; friendship; *cf.* ಕೇಳ). plural ಕೆಳದಿಯರ್. [ಆಯತತರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ್ದೆ ನೋಡಿ ಕೆಳದಿ ಸಮೇತಂ Kr. 1, 59; Ap. 3, 23 va.]. see Śmd. 98. 179. 207; Prll. 3, 29. 30; Bh. 2, 13, 11; J. 3, 6; 7, 3; 8, 15. 23; 29, 30.

ಕೆಳಮು keḷamu. (= ಕೆಳವು ?). the state of being adequate to the end proposed, sufficiency (?). ಆತ್ಮಜ್ಞತೆಗೆ ನೋಟ್ಪುದದು ಕೆಳಮೆ ವಲಂ! (Cpr. 2, 32; T. ಕೆೞುಮು, ಕೞುಮು, to be full; to learn; to be sufficient; to germinate; see s. ಕೆಯ್ 5).

ಕೆಳಯಕೆ keḷayake. = ಕೆಳಯಿಕೆ, etc. see s. ಕೆಳಗು.

ಕೆಳರ್ keḷar. 1. = ಕೆರಳು 3. to gape; to open (v. i.); to expand, to unfold; to extend; to spring open, to blossom; to break forth or out, to appear, to rise

(ವಿಜೃಮ್ಭಣ Śmd. Dh.; Śśv. 3, 62; T., M. ಕಿಳರ್; M. ಕಿಳಱು, to rise as dust).

ಕೆಳರ್ keḷar. 2. = ಕಿಳಿರ್ 2, ಕೆರಳ್ 1. to cry out, to roar; to dispute, to wrangle. [ಕೆಳರ್ದನ್ನುಗ್ರ ರಣಾಗ್ರಹ ಪ್ರಣಯ ದಿನ್ನಾಗಳ್ Pb. 1, 79]. ಕೆಳರ್ದುದು (ವಿವಾದ Ct. II, 46). see Abh. P. 13, 85; 14, 144 va.

ಕೆಳವು keḷavu. ? (Śmd. 247).

ಕೆಳೆ keḷe. 1. to draw or attract towards oneself (ಆಕರ್ಷಣ, Mahādēvapuramaṭha's MS. of Śmd. Dh.; *cf.* ಸೆಳೆ).

ಕೆಳೆ keḷe. 2. = ಗೆಣಿ, ಗೆಣೆ, ಗೆಳೆ. union; companionship, friendship; a companion, a friend, male or female (Śmd. 109; see ಕಿಟ್ಟು & ಗಡೆ 2). [Kr. 2, 22; ಕೆಳೆಯುಂ ಗುಱಿಯುಂ ಗೊಟ್ಟೆಯುಮುಳವಿಗೆ ಪಿರಿದಾಗೆ ತನಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನೊಳ್ Pb. 2, 58; Ap. 11, 153; ಆರಿಗಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟವಂಗೆ ಕೆಳೆಯಿಲ್ಲ Bv. 25; ಅನ್ಯರು ಹಗೆಯಲ್ಲ, ಕೆಳೆಯಲ್ಲ Cv. 107]. see Bp. 9, 41; 28, 37; 40, 31; 47, 36; J. 24, 8; 26, 23. — ಕೆಳೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become a companion or friend of; to befriend; to become united. ಕೆಳೆಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 200, o. r. -ಗೊಟ್ಟಂ). ಕೆಳೆಗೊಣ್ಡಿರ್ಕುಂ (Ct. II, 30). see Rśv. 9, 9; 8, 119; Bh. 1, 6, 4; J. 30, 38. — ಕೆಳೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to join, to put to or in (Rśv. 4, 14 va.; 8, 3; 13, 59 va.).

ಕೆಳೆತನ keḷetana. = ಗೆಳೆತನ, etc. companionship, friendship (Abh. P. 16, 39 va.; Śśv. 2, 42 va.).

ಕೆಳೆಯ keḷe₂-a₃. = ಗೆಣಿಯ, ಗೆಣೆಯ, ಗೆಳಿಯ, ಗೆಳೆಯ. a male companion or friend (ತಕ್ಕಂ Ct. II, 72; ಮಿತ್ರ, ಸಖಿ, ವಯಸ್ಯ, ಸುಹೃತ್, ಸ್ನಿಗ್ಧ Hlā.; Mr. 268; Te. ಚೆಲಿಯುಡು; T. ಚಿಲಿದನ್). [ಸುಪ್ರತೀಕ ಗಜೇನ್ದ್ರಮನೇಱಿ ನಿನ್ದಾತನಿನ್ದ್ರನ ಕೆಳೆಯಂ ಭಗದತ್ತಂ Pb. 10, 57 va.; Ap. 3, 55]. see Śmd. 159; Abh. P. 15, 38; J. 28, 23. 26; 29, 6; Bhāgavata 10, 18, 9; Śm. 13. 2, = ಕೆಳೆ 2. companionship, friendship, affection (ಸಖ್ಯ, ಸಾಪ್ತಪದೀನ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಸೌಹೃದ, ಸ್ನೇಹ, ಮೈತ್ರಿ, ಪ್ರೀತಿ, etc. Hlā.).

ಕೆೞವ keḻava. = ಕೆೞುವ. an old man (ಮುದುಕ Śmd. I, o. r. ಕೆೞುವ; T., M.; T. ಕಿೞ, old; M. ಕಿೞು, to descend; to be subtracted, low, degraded; see ಕಿೞ್ 1).

ಕೆೞಿವ keḻiva. = ಕೆೞವ. (ಮುದುಕ Ct. I, 3).

ಕೇ kē. to lie down, to repose (ಶಯನ Śmd. Dh.; *cf.* Sk. ಶೀ ?). 2, to copulate with (ನಿಧುವನ Śmd. Dh.; My.). [Tu. ಜೆಪ್ಪುನ]. P. p. ಕೆನ್ದು, ಕೇದು (265. 279; My.). [ಅರೆಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಗಳಂ ನಿಶ್ಚಳಿತಂ ತಾನಿರ್ದು ಮಱೆದು ಕೆನ್ದಿದ ಮಿಾನಂ ... ಪೋಲ್ತಂ Pb. 8, 13; Vr. 90, 26]. ಪೂಱುವ ಕೇಯುಂ (75). ಮನೇ ಗಣ್ಡ ಗೇದು, ಹಾಕುತ್ತಾನೆ; ಪುಕ್ಕಸ್ಯಾಟ ಮಿಣ್ಡ ಕೇದು, ಹೋಗುತ್ತಾನೆ (Prv.). see Prv. s. ರೊಣ. — ಕೇದಾಟ. -ಆಟ. copulation (My.).

ಕೇಕಟ kēkaṭa. barren; rough (Sd.; Mhr. ಖೇಕಡ, decrepit, decayed; cross, snappish).

ಕೇಕಯ kēkaya. N. of a tribe, country and its king. (Rām. 1, 3, 17).

ಕೇಕರ kēkara. *squint-eyed;* a leer (ಅಪಾಂಗ, ಕಡೆಗಣ್ಣು Nn. 81; Mr. 316; Rśv. 4, 100). 2, an excellent man (Rśv. 4, 100).

ಕೇಕರಾವಲೋಕನ kēkara-avalōkana. a side glance (of love, Abh. P. 16, 78).

ಕೇಕರಿಕೆ kēkarike. hawking in spitting; spitting out (ನಿಷ್ಠೀವ, etc. Si. 400).

ಕೇಕರಿಸು kēkarisu. (ಕ್ಯಾಕರಿಸು). to hawk in spitting (C.; Bp. 38, 17; Tu. ಕೇಕರಿಪು; Te. ಕೇಕರಿಂಚು). ಉತ್ತಮರನ್ನು ನಿನ್ದಿಸಿದರೆ ಮುಖದ ತುಮ್ಬ ಕೇಕರಿಸಿ ಉಗುಳುತ್ತಾರೆ (Prv.).

ಕೇಕಾರವ kēkā-rava. the sound of peacock. (ಕೇಗಿದುದು Ct. II, 89).

ಕೇಕಿ kēki. *a peacock.*

ಕೇಕು kēku. = ಕೇಗು 2. the cry of a peacock.

ಕೇಕೆ kēke. *the cry of a peacock.*

ಕೇಕೇ kēkē. an imitative sound. — ಕೇಕೇ ಹಾಕಿ ನಗು. to laugh aloud (from joy or for derision's sake, My.).

ಕೇಗು kēgu. 1. to cry as a peacock (ಮಯೂರಸ್ವನ Śmd. Dh.; ಕೇಕಾರವ Ct. II, 89). ಕೇಗಿದುದು ಸೋಗೆ (Śmd. 169). ಅಣಿಯರಂ ಕೇಗಿ ಕುಣಿವ ನವಿಲ್ (Rśv. 8, 120).

ಕೇಗು kēgu. 2. = ಕೇಕು. the cry of a peacock (ನವಿಲ ಧ್ವನಿ Ct. I, 71; ನುಡಿವ ನವಿಲ ಧ್ವನಿ Kk. 24, o. r. ಕೇಕು; ನವಿಲ ದನಿ Śm. 29).

ಕೇಟ kēṭa. = ಕೇತ (ಕ್ಯಾತ), etc. trouble, annoyance. see ಓತಿಕ್ಯಾಟ (-ಕೇಟ).

ಕೇಡಾಳಿ kēḍu-āḷi. a mischief-maker (Śmd. 239). (My.).

ಕೇಡಿ kēḍi. one who ruins or is ruined. [Tu.]. see ಅನ್ದಗೇಡಿ, ಅಭಿಮಾನ-, ಆಸೆ-, ಎಡರ್-, ಕಡು-, ಕುಲ-, ತಿಳಿ-, ಬಾಯ್-, ಬುದ್ಧಿ-, ಬ್ರತ-, ಮತಿ-, ವಿಚಾರ-, ವ್ರತ-, etc.

ಕೇಡಿಗ kēḍiga. = ಕೇಡುಗ. one who ruins or is ruined (My.). see ಕುಲಗೇಡಿಗ.

ಕೇಡಿಗತನ kēḍigatana. = ಕೇಡಿತನ. (My.). see ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿಗತನ.

ಕೇಡಿತನ kēḍitana. the state of being a destroyer or that of being destroyed, impaired. see ಎಚ್ಚಱಿಗೇಡಿತನ, ಕಿಡಿ-, ತಿಳಿ-, ನಾಚಿಕೆ-, ಮಾನ-, ಬಾಯ್-, ವಿಚಾರ-, etc.

ಕೇಡು kēḍu. a verbal noun of ಕಿಡು (Śmd. 250). ruin, destruction; mischief, evil; disaster; loss (ಪುಚ್ಚಱು Śmd. I; Śm. 56; Kk. 75; ಕ್ಷಯ, ಕ್ಷಿತಿ Nr.; C.; Tu.; Te. ಕೀಡು, ಚೇಟು). ಮಾಡಿದಪಂ ಖಲ ಸಮಿತಿಗೆ ಕೇಡಂ (Śmd. 260 Mḍb.). ಕೇಡಿಲ್ಲದ ವಸ್ತು (ಸನಾತನ, ಧ್ರುವ, ನಿತ್ಯ, etc. Hlā.). [ಕೇಡಡಸಿದನ್ದು ಬಗೆಯುಂ ಮಾಡದು Kr. 1, 72; ಬೆಳ್ಗಳ ಕೃತಿಬನ್ಧಮುಂ ಬರೆಹಕಾಱರ ಕೈಗಳ ಕೇಡು Pb. 1, 12]. ಎನ್ದೂ ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು (ಸನಾತನ, ನಿತ್ಯ Nr.). ಕೇಡಿಲ್ಲದುದು (ನಿತ್ಯ Nn. 18. 41. 59; ನಿತ್ಯ, ಅನಶ್ವರ 132). ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ), ಪರರಿಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಲೇಸು ಮಾಡಿಕೊಳುಹ (ವೃದ್ಧಿ); ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದಂಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡುಹ (ಕ್ಷಯ); ಕೇಡು ಅಡಸಿದವನು (ಆಪನ್ನ, ಆಪತ್ಪ್ರಾಪ್ತ Nr.). ತನಿಗೆ (= ತನಗೆ) ಆಗದವರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಉಣ್ಬುಮಾಡ ಬೇಕೆನ್ಬ ಪಾಪಬುದ್ಧಿ (ಅಸೂಯೆ Si. 69). ಪರರರ್ಥವ ಸೆಳೆದು ಕೊಮ್ಬ, ಪಾತಕತನದಿಂ ಪರರ ಪೀಡಿಪ ಪಾಪಿಗೆ ಪರರರ್ಥಂ ಗತಿಯ ಕೇಡು (Jmt. 22). ಕೇಡು ಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೂಡುವದು ದುರ್ಬುದ್ಧಿ. — ಕೇಡು ಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ (ತಾನು) ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ತಪ್ಪದು (Prvs.). see Śmd. 69. 139; Bp. 40, 74; 48, 15; 56, 2. 21. 37; 61, 5; Bh. 1, 8, 56; B. 2, 8; 4, 171; Prv. s. ಬುದ್ಧಿ. — ಕೇಡುಗಾಲ. -ಕಾಲ. a disastrous period (C.). ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕೆ ನಾಯಿೂ ಮಱಿ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಕ್ಕಿತು. — ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ, ಮರಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಇಲ್ಲ (Prvs.). — ಕೇಡುಸುದ್ದಿ. evil tidings (C.).

ಕೇಡುಗ kēḍuga. = ಕೇಡಿಗ. (My.). see ಅಭಿಮಾನಗೇಡುಗ, ಕಡು ಗೇಡುಗ.

ಕೇಣ kēṇa. = ಕೀಣ, q. v. envy, grudge; greediness after; anger, passion (ಮಚ್ಚರ, ಮತ್ಸರ Śs.; ಮತ್ಸರ Bhn. 18; *cf.* ಜೀನ?); deliberation, consideration, restraint. [ಪಸು ಗೆ ನೆಲಂ ಜಲಂ ಹಯದೊಡಪ್ಪುಡು ವಂಚನೆ ಕೇಣಮಾಸನಂ ಕೊಸೆದೆಸೆ ದಿಟ್ಟೆ ಮುಟ್ಟೆ ಕೆಲಜಂಕೆ ನಿವರ್ತನೆ Pb. 10, 77]. see Grj. 8, 26 va.; Bp. 17, 5; 33, 11; 37, 18; 40, 60; Bh. 1, 7, 40; 6, 8, 12; 8, 24, 42; Ssv. 4, 10; J. 1, 8; 19, 37; 22, 6; 23, 42; Abhā. 1, 40. — ಕೇಣಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become envious, etc. (Bh. 8, 22, 29; J. 20, 38). — ಕೇಣಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. = ಕೇಣಗೊಳ್. (Ssv. 4, 87). — ಕೇಣಸರ. envy; stubbornness (My.).

ಕೇಣಕಾಱ kēṇa-kāṟa. a grudger (Bh. 6, 2, 16).

ಕೇಣಿ kēṇi. a temporary well or tank, a hole dug in a river's bed (M., T., R.; T., M. also ಕಿಣಱು; *cf.* ಚಿಂಚೆ).

ಕೇಣಿ kēṇi. 1. Tbh. of ಕ್ರೇಣಿ. purchase, buying. (Śmd. 345).

ಕೇಣಿ kēṇi. 2. = ಕೇಳಿ. sport. — ಕೇಣಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to move about or to sport, to take up the movements of [ಸಕಲ ಭುವನಮೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಕೇಣಿಗೊಣ್ಡು ಚ್ಚಳಿಸಲ್ Pb. 10, 65]; (J. 7, 15; 12, 42). 2, to hold in play (Bh. 7, 4, 19).

ಕೇಣಿಕಾಱ kēṇi-kāṟa. a trafficker. see ಮುಂಗೇಣಿಕಾಱ. (Mhr. ಕೇಣೀಂ, an article of traffic).

ಕೇಣಿಗ kēṇiga. = ಕೇಣಿಕಾಱ. (C. Bp. 47, 41).

ಕೇತೆ kēta. = ಕಾಟ5, ಕಾತ, ಕೇಟ, ಕ್ಯಾಟ, ಕ್ಯಾತ. trouble, etc. see ತೊಣ್ಣೆ-, ದೊಣ್ಣೆ-.

ಕೇತ kēta. summons, invitation; place, site. see ಸಂ-. 2, (=ಕೇತಿ 2), a N. among Śaivas (My.). — ಕೇತಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 48; 37, 8. 23. 60; 60, 18. 29. 31. 34. 35. 36). see ಏಲೇಶ-, ಏಲೇಶ್ವರದ-.

ಕೇತಕ kētaka. = ಕೇತ. see ಸಂ-.

ಕೇತಕಿ kētaki. = ಕೇದಗೆ, ಕೇದಿಗೆ. *the fragrant screw-pine, Pandanus odoratissimus* Lin. (ಗಱುಹೂ Ct. I, 103).

ಕೇತನ kētana. *summons, invitation.* 2, *business* (*cf.* ಕೆಯ್ 2). 3, a place; a house (ಆಗಾರ, ಮನೆ Nn. 62). 4, splendor (ತೇಜ, ತೇಜಸ್ಸು 62). 5, *a flag, a banner* (ಪತಾಕೆ, ಠೆಕ್ಕೆ Nn. 18; ಧ್ವಜ 62).

ಕೇತಲ kētala. — ಕೇತಲದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ಕೇತಾರ kētāra. = ಕೇದಾರ. a field. (Bp. 19, 23; 58, 34; My.).

ಕೇತಿ kēti. (= ಕೇತ No. 2). — ಕೇತಿದೇವ. N. (Bp. 37, 4. 22. 41. 57; 60, 19). see ಮೇದರ-. — ಕೇತಿದೇವಯ್ಯ. N. see ಮೇದರ-.

ಕೇತು kētu. *a ray of light;* brightness (ಅಂಶು, ಕಿರಣ Nn. 42). 2, *a meteor; a comet* (ಶಿಖಿ Nn. 4). 3, *the dragon's tail or descending node:* the lower part of the body of the daitya Saiṁhikēya, which was severed from its head (called Rāhu, q. v.) by Viṣṇu (ಗ್ರಹಭೇದ 42; ಶಿಖಿ Mr. 39; ಚಮ್ಮಳಿ Kk. 12; ಚಮ್ಮಳಿಕೆ 11 *b*). 4, a sign, *a flag, a banner* (ಪತಾಕೆ, ಟೆಕ್ಕೆ 42). 5, a chariot of the gods (ಶಿಬಿಕೆ, ವಿಮಾನ 42). 6, disease. 7, an enemy.

ಕೇತುದಣ್ಡ kētu-daṇḍa. a flag-staff (J. 12, 16).

ಕೇತುಪಟ kētu-paṭa. a flag (Ssv. 3, 35 va.).

ಕೇತುಮಾಲ kētu-māla. one of the nine great divisions of the world, the western varṣa of jambudvīpa. (My.).

ಕೇದಗೆ kēdage. = ಕೇದಿಗೆ. Tbh. of ಕೇತಕಿ. the fragrant screw-pine. (Ct. II, 7; Mr. 126; Si. 166; My.; ಗಱುವೂ Kk. 22. 86; Śm. 26; ಗಱುಹೂ Ct. I, 103; Tu.; T. ಕೇಜಿಯಾ, ಕೇದಗೈ). [ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಮಂ ಸೋಗೆ ಸೆಳ್ಳುಗುರಂ ಕೇದಗೆ ಪುರ್ಬನಂಗಜನ ಬಿಲ್ Ap. 6, 85]. ಕೇದಗೆಯ ಪೂ (ಗಱುವುವ್ವು Śmd. II). ಕೇದಗೆಯತ್ತಣಿನ್ದೆಯುಂ ಕಮ್ಪು ಬನ್ದುದು (150). see ಬಿಳಿ-.

ಕೇದರ kēdara. *N. of a plant.*

ಕೇದರಿಸಿ kēdarisi. ಕ್ಷ್ಯಾ-. a common annual herb, Mollugo stricta L. (Z.).

ಕೇದಾರ kēdāra. = ಕೇತಾರ. *a field* (ಕೆಯ್, ಹೊಲ Nn. 38). 2, a park (ಉಪವನ್ನನ, ಉದ್ಯಾನವನ 38). 3, a temple; Kēdār, a part of the Himālaya (ದೇವಗೇಹ, ದೇವಾಲಯ, o. r. ಶಿವಾಲಯ 38). 4, the body (ತನು, ದೇಹ 38). 5, Śiva as worshipped at Kēdār. — ಕೇದಾರಗೌಳ. N. of a tune (My.).

ಕೇದಾರಲಕ್ಷ್ಮಿ kēdāra-lakṣmi. a field regarded as Lakṣmī (Cpr. 1, 94 va.).

ಕೇದಾರೇಶ್ವರ kēdāra-īśvara. = ಕೇದಾರ No. 5. Śiva. (My.).

ಕೇದಿಗೆ kēdige. = ಕೇದಗೆ. (C.). ಕೇದಿಗೆಹುವ್ವಿನ ತಾಳೇ ಗಿಡ (Si. 166).

ಕೇನಾರ kēnāra. = ಕೆನ್ನಾರ. the upper part of the cheek; the temples.

ಕೇನಿಪಾತಕ kēnipātaka. *the helm; a rudder.*

ಕೇನ್ದ್ರ kēndra. centrum, the centre of a circle. (My.). 2, the distance of a planet from the first point of its orbit in the fourth, seventh or tenth degree. (My.).

ಕೇಪಲ kēpala. = ಕಿಸ್ಪಾರ, ಕೆಂಪಲ. a shrub with scarlet flowers, Ixora coccinea L. (St. & Pl.; Tu. ಕೇಪಳೆ, ಕೇಪುಲ, ಕೇಪುಳ). see ಗಣ್ಣು-.

ಕೇಪು kēpu. the periodical supply of merchandise (My.; Mhr. ಖೇಪ).

ಕೇಮ kēma. callosity, as that of a wart (Te. ಕೇಮಮು; R.; M. ಕೇಮ, strength, solidity, stoutness; Te. ಚೇವ, core of a tree; strength, courage; stoutness, solidity; *cf.* ಕೇವ, ಚೇಗು).

ಕೇಮ kēma. Tbh. of ಕ್ಷೇಮ. well-being, happiness; health. (S. Mhr.).

ಕೇಯಿಸು kēyisu. = ಕೇಸು 3. (Śmd. 273). to cause to repose, etc. (My.).

ಕೇಯೂರ kēyūra. *a bracelet worn on the upper arm.*

ಕೇರ್ kēr. 1. = ಕೇೞ್-. a wall. [Tu. ಕೇಪುೞ a ladder, a contrivance to ascend a wall]. (ಭಿತ್ತಿ Ct. II, 107; ಗೋಡೆ I, 60; Kk. 46; ಕುದುರ್, ಗೋಡೆ Śm. 57; see ಕುದುರ್). [ಕಮ್ಪದ ಮಱಿ ಯೊಳ್ ಕೇರಂ ಸಾರ್ದು Vr. 33, 6; ಕಮ್ಬಂಗಳೊಳಂ ಕೇರ್ಗಳೊಳಮಾಸ್ಪೋಟಿಸಿ ತಾಟಿಸಿದಾಗಳ್ Pb. 8, 76 va.; Ap. 4, 31]. ಕೇರ್ ಕೆಡೆದುದು (Śmd. 219). ಕೇರ್ಗಳ್ (51). see Abh. P. 5, 109; Rsv. 2, 21; 6, 11 va.; 10, 31 va.

ಕೇರ್ kēr. 2. ಕೇರು. = ಗೇರು, ಗೇೞ್-. the tree Semecarpus anacardium Lin., which produces the marking-nut (My.; Tu. ಗೇರೊ; M. ಚೇರ್, T. ಚೇ, ಚೇರ್; Te. ಜೀಡಿ, ಜೇಡಿ). ಕೇರು (ಅರುಷ್ಕರ G.; My.). — ಕೇರ ಮರ. = ಗೇರ-. the marking-nut tree (C.; ಅಕ್ಷ, ಭಲ್ಲಾತಕ, ವೀರವೃಕ್ಷ G.). — ಕೇರು ಬೀಜ. the marking-nut (C.).

ಕೇರ kēra. ಕ್ಯಾರ. (so that it *joins* or follows, = ಸೇರ; T. ಚೇರ, Te. ಚೇರೆ, jointly; near, close): just then, afterwards (S. Mhr.), *e. g.* ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೇರ ಬನ್ದೆನು, ಇದನ್ನು ಹೇೞಿ ಕೇರ ಹೋದನು. *cf.* ಕಾಟ 4, ಕೇಸ.

ಕೇರ kēra. rubbish, refuse, etc. (Mhr. ಕೇರ, ಖೇರ). — ಕೇರ ಮಾವು. an inferior mango (S. Mhr.; B. 2, 51). — ಕೇರ ಸೋಣಿ. a broom (Si. 112; Mhr. ಕೇರಸುಣೀ).

ಕೇರಲ kērala. ಕೇರಳ. the Kērala or Malabār country; a Malabār man (ಚೇರಣಿಗ Mr. 382, o. rs. ಯೇರಡಿಗೆ, ವೇರಡಿಗ; Cpr. 7, 41; Bp. 6, 19). *cf.* ಚೇರ.

ಕೇರಲಾಧೀಶ್ವರ kērala-adhīśvara. the king of Kērala (J. 28, 17).

ಕೇರಿ kēri. a street (ರಥ್ಯೆ, ಪ್ರತೋಲಿ, ವಿಶಿಖೆ, ಬೀದಿ Nr.; C.; Tu.; Te. ಗೇರಿ; T., M. ಚೇರಿ; *cf.* ಕೇಱು?); one of the four chequered stripes on a pagaḍe cloth (Bp. 43, 4). ಮಾಱುವ ಕೇರಿ (ವಿಪಣಿ, ಅಂಗಡೀ ಬೀದಿ Si. 106). ಅಂಗಡಿಕೇರಿ (ವಿಪಣಿ 420). see Bp. 52, 11; ಸೂಳೆಗೇರಿ. — ಕೇರಿ ಕೇರಿ. rep. (Śmd. 231; Bp. 5, 12; 26, 6; 43, 59; C. Bp. 5, 3; Prll. 3, 4; J. 26, 7). — ಕೇರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take a street, *i. e.* to betake oneself to it (J. 26, 9).

ಕೇರು kēru. = ಕೇರ್ 2, ಗೇಱು. a wall.

ಕೇರೆ kēre. ಕ್ಯಾರೆ. the rat-snake, also called the whip-snake, Ptyas mucosus (E. Nicholson; ಮಾಲುಧಾನ, ಮಾತುಲಾಹಿ Nr.; C.; Tu. ಕೇರಿ; M. ಚೇರೆ, T. ಚಾರೈ, Te. ಸಾರೆ, ಜೆರ್ರಿ-ಪೋತು; *cf.* Sk. ಶೀರ, the boa). — ಕೇರೆತುಪ್ಪ. the fat of the rat-snake which is used medicinally (My.). — ಕೇರೆಮಿಾನು (ಗ್ರಾಹ, ಅವತಾರ Si. 88). — ಕೇರೆಹಾವು. = ಕೇರೆ. (C.; B. 2, 26).

ಕೇಱಿಸು kēṟisu. to cause to winnow (C.).

ಕೇಱು kēṟu. to winnow (ಸೂರ್ಪಕರಣ Śmd. Dh.; C.; M. ಚೇಱು; Te. ಚೆರಗು, ಚೇಯು; ಚೇಟೆ, a winnowing basket; *cf.* ತಗಱು). ಕೇಱುವ ಮಱ (ಪ್ರಸ್ಫೋಟನ G.). ಕೇಱುವ ಮೊಱ (ಶೂರ್ಪ G.). — ಕೇಱಾಟ. -ಆಟ. winnowing (My.).

ಕೇರ್-kēr. = ಕೇರ್ 1. — ಕೇರ್ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a wall-like structure (V. 4, 24). ವನದ ನಡುವೆ ದಿಟ್ಟಗೆ ಕಟ್ಟೆ ನೇರುವಟ್ಟೆ ಬಾಳವೇರ ಕೇರ್ಗಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.).

ಕೇಲ್ kēl. ಕೇಲು. a large earthen water-jar (ಮಣಿಕ, ಅಲಿಂಜರ Hlā., Nr., Mr. 210; S. Mhr.; Mhr. ಗೇಳಾ, a round vessel to hold oil, etc. ಕೇಲಂ ಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯು ಕೋಲನ್ತೆವೊಲ್ ಇರ್ದು (Śmd. 84).

ಕೇಲನ kēlana. = ಕೇಲಿ. a sport, etc. (My.).

ಕೇಲಿ kēli. ಕೇಲೀ. = ಕೇಳಿ. *play, sport, pastime, amusement,* amorous sport.

ಕೇಲಿಕಾಗೃಹ kēlikā-gṛiha. a pleasure-house; a private apartment. (My.).

ಕೇಲಿಕಿಲ kēli-kila. *a jester, a buffoon.*

ಕೇಲಿಕೆ kēlike. ಕೇಲಿಕಾ. = ಕೇಳಿಕೆ. play, etc. (= ಕೇಲಿ). see Bp. 5, 41; 6, 22; 12, 42; 19, 19; 36, 28; 37, 2. 8; 46, 52; 56, 6; 57, 46; 61, 64. — ಕೇಲಿಕೆಯ ಮಹಾದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7).

ಕೇಲಿಗೃಹ kēli-gṛiha. = ಕೇಲಿಕಾಗೃಹ. (My.).

ಕೇಲಿಮನ್ದಿರ kēli-mandira. = ಕೇಲಿಗೃಹ. a pleasure-house. (Bp. 42, 29).

ಕೇಲಿಸು kēlisu. ಕೇಳಿಸು. to sport, to play (Bp. 37, 2; 61, 64). ಬೆಳಗಪ್ಪಿನಂ ಕೇಳಿಸಿದಂ (Śmd. 295). ರಮ್ಭೆ ಕೇಳಿಕುಂ ಪೆಕ್ಕಣಮುಂ (268).

ಕೇಲೀನಿಲಯ kēlī-nilaya. = ಕೇಲಿಗೃಹ. (Abh. P. 1, 1).

ಕೇಲೀವನ kēlī-vana. a pleasure-park, a pleasure-grove (Grj. 4, 15 va.).

ಕೇವ kēva. pride, arrogance (ಗರ್ವ Kk. 64, o. r. ಕೇವಲ; see ಕೇಮು & ಚೇಗು).

ಕೇವಟಿ kēvaṭi. Tbh. of ಕೈವರ್ತಿ. a kind of grass. ಕೇವಟಿಯಾದ ಮುಸ್ತೆ (ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋನರ್ದ, ಕೈವರ್ತಿ, ಮುಸ್ತ, etc. Nr., o. r. ಕೇವಟಿಗೆ).

ಕೇವಟಿಗೆ kēvaṭige. Tbh. of ಕೈವರ್ತಿಕಾ. see s. ಕೇವಟಿ.

ಕೇವಣ kēvaṇa. Tbh. of ಕ್ಷೇಪಣ (Śmd. 346, ನೂಂಕುಪುದು Cm.). attaching to, putting or fixing to or in, etc. (Cpr. 6, 64 va.; Bh. 3, 7, 90; Rām. 6, 55, 1).

ಕೇವಣಿಸು kēvaṇisu. to put, to attach to, to put or fix to or in, etc. (Cpr. 1, 60; Bh. 3, 7, 30; 7, 7, 34).

ಕೇವಲ kēvala. *alone, only, mere, sole, one.* 2, *entire, whole, all.* 3, pure, simple, unmingled, perfect in oneself. 4, being one with the supreme soul, emancipation, absorption (ಕೈವಲ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ, etc. Mr. 26). see Abh. P. 1, 7; B. 4, 73; 5, 13. 167. 208. 227; Si. 384.

ಕೇವಲಜ್ಞಾನ kēvala-jñāna. pure knowledge (ನಿರ್ಮಲದ ಜ್ಞಾನ Nn. 89).

ಕೇವಲಿ kēvali. *a Jaina deified saint,* an Arhat. see Abh. P. 1, 8; 16, 34 va., 35. 39.

ಕೇವು kēvu. (fr. ಕೇ). coition [Tu. place, rendezvous]. (My.).

ಕೇಶ kēśa. *the hair of the head* (ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು Nn. 130). 2, *a kind of perfume.*

ಕೇಶಘ್ನ kēśa-ghna. *a disease producing baldnees,* falling of the hair (ತೇವುಳಿ, Mr. 386, o. r. ತೇವುಳು).

ಕೇಶಪಕ್ಷ kēśa-pakṣa. *much hair, a fine head of hair;* a tuft.

ಕೇಶಪಾಶ kēśa-pāśa. *much or ornamented hair;* a tuft.

ಕೇಶಪಾಶಿ kēśa-pāśi. *a lock of hair on the top of the head.*

ಕೇಶಬನ್ಧನ kēśa-bandhana. binding the hair; hair tied into a bundle; tying or fastening in the hair. see ತುಱುಬು, ಮುಡಿ.

ಕೇಶಮಾರ್ಜನ kēśa-mārjana. *a comb.*

ಕೇಶಮಾರ್ಜನಿ kēśa-mārjani. a comb (ಕಂಕತ, ಹಣಿಗೆ Mr. 208).

ಕೇಶವ kēśava. *having much or handsome hair.* 2, *Kṛiṣṇa or Viṣṇu.* 3, N. of the author of the Śabdamaṇidarpaṇa (Śmd. 2. 301. 302. 407. 408). see Bp. 54, 60; 56, 27; ಕರಿಯ-.

ಕೇಶವೇಶ kēśa-vēśa. *a tress or fillet of hair.* see ತುಱುಬು.

ಕೇಶಹಸ್ತ kēśa-hasta. *much hair, a fine head of hair.*

ಕೇಶಾಕೇಶಿ kēśa-ā-kēśi. hair to hair; pulling each other's hair (Bh. 6, 4, 9; J. 27, 6). ಕೇಶಾಕೇಶಿಯುದ್ಧ (J. 8, 33).

ಕೇಶಿ kēśi. *having much or handsome hair.* 2, N. of an asura slain by Kṛiṣṇa (Śmd. 183). 3, N. of an author (Bp. 1, 10). 4, Rudra see ಉತ್ತಮಾಂಗದ-, ಧೂರ್ಜಟಿ-. — ಕೇಶಿದೇವರ ದಾಸಿ. (Bp. 58, 4). — ಕೇಶಿರಾಜ. = ಕೇಶವ No. 3. (Śmd. 3. 408). — see Bp. 36, 59; 37, 7; 47, 35; 58, 4; ಬೋನದ-. ಕೇಶಿರಾಜಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 42; 61, 9).

ಕೇಶಿಕ kēśika. *having much or handsome hair.*

ಕೇಶಿನಿ kēśini. *the plant Chrysopogon aciculatus* Trin. 2, N. of a daughter of the king of Vidarbha. (My.).

ಕೇಶಿಹರ kēśi-hara. the destroyer of Kēśi: Kṛiṣṇa (Mr. 18).

ಕೇಸ kēsa. ಕ್ಯಾಸ. (= ಕೆಯ್ಸು or ಗೇಸ, so that, or when, one causes to bring about, or has brought about, anything) : afterwards (S. Mhr.; *cf.* ಕೇರ), *e. g.* ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇಸ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಕೇಸರ kēsara. *the filament of flowers.* 2, the pollen of flowers (ಅಲರ್ವುೞ Kk. 14). 3, *the plant Mimusops elengi* Lin. 4, *the plant Rottleria tinctoria* Roxb. 5, *the plant Mesua ferrea* Wight. Arn. 6, *the mane of a horse or lion.* 7, gold. 8, saffron (B. 3, 106; My.; Mhr. ಕೇಶರ; Sk. ಕೇಸರವರ).

ಕೇಸರ ಈ ಹಿನ್ದ್ kēsara-ī-hind. the empress of Hindusthān, title of Queen Victoria (B. 4, 5).

ಕೇಸರಿ kēsari. having a mane. 2, *a lion* (ಸಿಂಗ Śm. 83). 3, a horse. 4, saffron-coloured (Mhr. ಕೇಶರೀ). — ಕೇಸರಿ ಭತ್ತ. a red kind of paddy (My.). — ಕೇಸರಿಭಾತು. rice seasoned with saffron, sugar, etc. (My.; Mhr.). — ಕೇಸರಿ ಹೂವು. the saffron plant (Z.). 2, the shrub Bixa orellana L. (Z.).

ಕೇಸರಿದ್ವಿಪಾರಾತಿ kēsari-dvipa-arāti. the enemy of lions and elephants: Bhēruṇḍa (Mr. 160).

ಕೇಸರಿದ್ವಿಷ kēsari-dviṣa. the lion's enemy: Śarabha (Mr. 160).

ಕೇಸವೆ kēsave. = ಕೆಸು, etc. (St. & Pl.; Sk. ಕೀಚುಕ, ಕೇಮುಕ, ಕಚು, ಕಚ್ವೀ, a plant with an esculent root, Colocasia antiquorum, Arum colocasia).

ಕೇಸು kēsu. 1. = ಕೇಸವೆ, etc. the Taro. — ಕೇಸಿನ ಪಲ್ಯ. the kēsu vegetable (S. Mhr.).

ಕೇಸು kēsu. 2. = ಕಿಸು 2, etc., when meeting a vowel (Śmd. 216). redness. — ಕೇಸಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. (Śmd. 216). a red kind of rice (My.). — ಕೇಸಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 216). a red or reddish foot (Abh. P. 3, 116; 10, 35; 12, 16; Rśv. 8, 8). ಕೇಸಡಿಯಂ, a man with reddish feet (Śmd. 220). — ಕೇಸಳಲೆ. -ಅಳಲೆ. the red squirrel, Sciurus elphinstonei (Gz.). — ಕೇಸುರಿ. -ಉರಿ. (Śmd. 216). a red flame [ಪೊಸ ಬೇಟದ ಕೇಸುರಿಯಿನ್ದಮೆಯ್ದ್ದಿ ದಳ್ಳುರಿ ನೆಗೆದನ್ದು Pb. 5, 8]. see Abh. P. 11, 146; Bh. 1, 20, 52. 60. 61; J. 13, 12. — ಕೇಸುಳ್ಳಿ. -ಉಳ್ಳಿ. the reddish bulb: an onion (ಪಲಾಣ್ಡು, ಸುಕನ್ದಕ Nr.). — ಕೇಸೊಡಲ. -ಒಡಲ. the red-bodied one: the planet Mars (ಮಂಗಳ Śm. 17).

ಕೇಸು kēsu. 3. = ಕೇಯಿಸು. to cause to repose. (My.).

ಕೇಸು kēsu. a certain stuff (of cotton, wool, etc., My.; Mhr. ಖೇಂಸ).

ಕೇಳ್ kēḷ. = ಕೇಳು. to hear (v. i.); to hear (v. t.); to listen to; to give attention to, to heed, to mind (ಆಕರ್ಣನ Śmd. Dh.; Tu. ಕೇಣ್; T. ಕೇಡ್, ಕೇಟ್, ಕೇಳ್; M. ಕೇಳ್). 2, in later and modern times also: to ask; to beg; to demand (T., M.). [ಬಗೆ ಬಗೆದು ಕೇಳ್ದು ಬುಧರೊಲವೊಗೆದಿರೆ ಹೃದಯದೊಳೆ ತಾಳ್ದಿ Kr. 1, 13; Pb. 1, 5; Ap. 1, 9]. P. p. ಕೇಳ್ದು (Ch. v. 2; Śmd. 4. 71. 255. 260; Bp. 22, 49. 53; 32, 35; Rśv. 5, 119 va.; J. 1, 6. 7; 13, 1. 22. 54; 28, 15. 26; 31, 34). ಕೇಳ್! (Śmd. 151. 272; Bh. 2, 13, 32). ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ವುದು (ಶ್ರಾವಣಂ Śmd. 11 Cm.). ಕಿವಿಯಿಂ ಕೇಳಂ (128). ದೇವಾಸುರಮಂ ಕೇಳಿರೇ, ದೇವ? (153. 263). ವ್ಯಾಕರಣಮನ್ ಎಲ್ಲರುಂ ಕೇಳ್ವೆಂ ತಿಳಿವಿನಂ! (259). ನುಡಿಯಲಱಿಯದೆ ಕೇಳಲಱಿಯದೆ ಇರ್ದಡೆ ಕಲ್ಲಮೂಕನ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಮೂಗ ಕೇಳದಿರಲ್ ಅನ್ದು ಅವಂ ಕಳಮೂಕನ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 388); ಕೇಳ್ವುದು (ಶ್ರುತ 440). ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾ ಬೆಟ್ಟಗಳ್ ಕಡುಕಾರ್ಪಣ್ಯದಿ ಕೇಳ್ವವೇ? (Ss. 42). ಧರ್ಮಕೆ ತಾಂ ಕಥೆಯನ್ ಅರ್ಥಿಸಿ ಕೇಳ್ವುದು (Jmt. 13). ಕೇಳಲೊಡಂ ಕಿವಿ ಸವಿಯೊಳಗೆ ಅೞಿದೊಡಂ ತನ್ಮನಂ, ... ಅದು ಸತ್ಕೃತಿಯೇ? (Grj. 1, 22).

ಕೇಳ kēḷa. a companion (Śmd. 40; see ಸೂಳೆ. s. ಕೆಳದಿ).

ಕೇಳ kēḷa. the plantain (Mhr., Koṅkaṇi). — ಕೇಳಹೂ. = ಕಾಬಾಳೆ. (St. & Pl.; see s. ಕಾ 2–).

ಕೇಳಿ kēḷi. = ಕೇಣಿ 2, ಕೇಲಿ. sport, etc. (ಕ್ರೀಡೆ Śmd. I; Nn. 26; Śm. 114). ಸಮರಕೇಳಿ (Śmd. 258). see Bp. 59, 24.

ಕೇಳಿಕೆ kēḷike. hearing; hearsay; asking. ಕೇಳಿಕೆಯ ಮಾತು, a word which one has (only) heard (C.).

ಕೇಳಿಕೆ kēḷike. = ಕೇಲಿಕೆ. [ಸಹಜದ ಚೆಲ್ವಿನೊಳ್ ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ ಪೊದಱ್ದು Pb. 1, 4]. — ಕೇಳಿಕೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to begin to play, etc. (Śsv. 1, 79 va.).

ಕೇಳಿಸು kēḷisu. to cause to hear or listen; to cause to ask (C.). 2, to cause oneself to be heard; to cause to be heard, to sound or play on. ಆದಿವೀಣೆಗಳಿನ್ದ ಕೇಳಿಪ ಮಾದಿರಾಜನು (Bp. 9, 44). ಪರಮಭಕ್ತಂ ಚಮತ್ಕೃತಿಯಿನ್ದೆ ಕಿನ್ನರಿ ವೀಣೆಯಂ ಪಿಡಿದು, ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ಕೇಳಿಸಲು (28, 5). 3, to be heard (C.). ಕಿವಿಗಳಿನ್ದ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ (B. 4, 86). ಕುಱುಬರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುವನ್ತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು (2, 34). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವನ್ತೆ ಓದ ಬೇಕು (3, 3); see also 4, 111. 4, to hear (v. i., C.). ಗೂಗೆಯ ಕಿವಿಗಳು ಚನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ (B. 3, 120). 5, to sound (v. i., C.). ಚಿರ್ಚು ಒದೞಿ ಹತ್ತಿದರೆ ಯಾರೋ ಅತ್ತ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ (3, 99). see Śsv. 1, 79 va.; J. 4, 11.

ಕೇಳಿಸು kēḷisu. = ಕೇಲಿಸು, q. v. to sport.

ಕೇಳು kēḷu. = ಕೇಳ್. to hear (C.). P. p. ಕೇಳಿ. ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದು (ಅವಧಾರಣ Nr.). ಕೇಳುವದು (ಪ್ರಶ್ನ, ಅನುಯೋಗ, ಪೃಚ್ಛೆ Si. 56). ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಯಾಚ್ಞೆ, ಅಭಿಶಸ್ತಿ, ಯಾಚನೆ 245). ಕೇಳುವದಱಿನ್ದ ಹೊನ್ದಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಯಾಚಿತಕ 300). ಕೇಳಿದ ವಸ್ತುಗಳಂ ಕೊಡುವ ದೇವತಾದಿಗಳು (ವರದ, etc. 354). ಕೇಳುವವನು (ಯಾಚಕ, ಅರ್ಥಿ, etc. 367). ಕೇಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಶ್ರುತ 426). ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವ ಕೇಳ ಹೊತ್ತನ್ ಅಱಿಯೆ (Dp. 4). ಕೇಳದ ಕಿವಿ ಊರಿಗೆ ಮಾರಿಯ ತನ್ತು. — ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ, ಹೇೞುವವರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ. — ಮಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಕೇಳುವದುಣ್ಟೇ? (Prvs.). ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳು! (B. 2, 7). ಎರಡನೆಯವರನ್ನು ಏನಾದರೂ ಕೇಳ ತಕ್ಕದಿದ್ದರೆ (3, 5). ಕೆಲವು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು (4, 53). ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಕೇಳ ಬೇಕೆನ್ದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ (4, 64). ಅದು ನನಗೆ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ (I cannot hear it, C.). see Bp. 3, 58. 76. 77; 5, 55; 9, 13. 24; 12, 2; 21, 11; 22, 32; 37, 37; 40, 14; 45, 20; 46, 79; 58, 64; B. 2, 20. 21. 53; 3, 13; 4, 199; Prv. s. ಬೇಗೆ ಹತ್ತು. — ಕೇಳಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to hear (B. 4, 76). — ಕೇಳ ಬರ್. -ಬರು. to sound (v. i.). ಪಿರಿಯ ಧ್ವನಿಗಳ್ ಉಱಿಕೆ ಕೇಳ ಬರುತ್ತಿರಲು (Bp. 53, 25). 2, to be heard (C.). ಆ ಚಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳ ಬರಲಿಲ್ಲ (B. 4, 111). ಕಿವಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಕೇಳ ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೂ ಹಿತವಾಗಿ ಹಾಯಿದೋಱುವ ನಾದವು (ಕಲ Si. 61). 3, to come to hear or to ask (C.).

ಕೇಳುವಿಕೆ kēḷuvike. = ಕೇಳಿಕೆ. (ಯಾಚ್ಞೆ, ಭಿಕ್ಷೆ, ಅರ್ಥನೆ Si. 387; ಶ್ರುತಿ 426).

ಕೇಳುಹ kēḷuha. hearing; asking. [Tu. ಕೇಣುನಿ]. ಕಾಣ ಬ

ಹುದು, ಕೇಳುಹ, ಪರಿಮಳಿಸುಹ, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಹ, ಮುಟ್ಟುಹ ಎಪ್ಪುವು ವಿಷಯಂಗಳು (Nr.) ಕೇಳುಹ (ನುಚಿ, ಕೇಳ್ವಡೆ Nn. 166).

ಕೇಳ್ವಿಕೆ kēḷvike. = ಕೇಳುವಿಕೆ. (My.; Si. 469)

ಕೇಱಿ kēṟi. a line, a series; a group, flock, troop; a heap (ಪಂಕ್ತಿ Śmd. I; ಪಾಱಿ, ಪನ್ತಿ Kk. 90, o. r. - ಕೇರಿ; ಪಾಱಿ, ಪನ್ತಿ Śm. 53; ಸಾಲ್ 107. 114; ಗಡಣ Ct. I, 26; *cf.* ಕಿಟ್ಟು; T. ಚೇಡು, ಚೇಣ್, ಚೇರುವ್, distance; length, breadth; height; greatness; crowd, assembly; see ಗೇಣ್ 1). [ಮಾಣಿಕದ ವಜ್ರದ ಕೇಱಿಯೊಳೊನ್ದಿ Pb. 14, 20].

ಕೈ kei. 1. = ಕೆಯ್ 3, etc. the hand, etc.

ಕೈ kei. 2. = ಕೆಯ್ 4, etc. decoration.

ಕೈ kei. 3. = ಕೆಯ್ 5, etc. a field.

ಕೈ kei. 4. = ಕೆಯ್ 6, etc. bitterness.

ಕೈ kei. 5. = ಕೆಯ್ 4, etc. churning.

ಕೈಕಯೆ kaikaye. N. of the daughter of king Kēkaya, wife of Daśaratha (J. 18, 62).

ಕೈಕಸೆ kaikase. N. of the mother of Rāvaṇa (Rām. 6, 52, 17).

ಕೈಕೆ kaike. = ಕೈಕಯೆ. (J. 18, 9).

ಕೈಕೇಯ kaikēya. N. of a prince of the Kēkayas (Bh. 6, 2, 11).

ಕೈಂಕರ್ಯ kaiṅkarya. (fr. ಕಿಂಕರ). the state or office of a servant or slave; service; servitude. (Rśv. 5, 26 va.; My.).

ಕೈಟಭ kaiṭabha. N. of an asura slain by Viṣṇu.

ಕೈಟಭಜಿತ್ kaiṭabha-jit. *Viṣṇu.*

ಕೈಟಭಾರಿ kaiṭabha-ari. *Viṣṇu.*

ಕೈಟರ್ಯ kaiṭarya. = ಕಟ್ಫಲ. *a plant used in medicine.*

ಕೈತ keita. = ಕೆಯ್ತ. doing, an act.

ಕೈತವ kaitava. (fr. ಕಿತವ). = ಕೈದವ. *gambling.* 2, a gambling house (ಜೂಜುಳ್ಳ ಮನೆ Mr. 198). 3, *deceit, fraud, cheating* (ಕೈದವ Śmd. II; ಕೆಯ್ಕೆ, ಜತ್ತವ Kk. 66; ಕೈದವ 82; ಕಪಟ Ct. I, 39; ಜತ್ತಕ II, 12). see Śmd. 67; Abh. P. 7, 33 va.; Rśv. 11, 164 va.

ಕೈದವ kaidava. deceit, etc. Tbh. of ಕೈತವ (Śmd. 338; II; Kk. 82; ಕೆಯ್ತ, ಜತ್ತುಕ, ಕಪಟ Śm. 52). [ಎನ್ದು ಕೈದವಮಿಲ್ಲದ ನಲ್ಮೆಯಂ ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಗೆ ತನ್ದು ನುಡಿದಳ್ Pb. 10, 45 va.].

ಕೈದಾರಕ kaidāraka. (fr. ಕೇದಾರ). *a multitude of fields.*

ಕೈದಾರಿಕ kaidārika. *a multitude of fields.*

ಕೈದಾರ್ಯ kaidārya. *a multitude of fields.*

ಕೈದಿ kaidi. a prisoner (My.; Mhr., H.; B. 5, 265).

ಕೈದು keidu. = ಕೆಯ್ದು.

ಕೈದು kaidu. imprisonment; restraint; arrest (C.; Mhr., H.).

ಕೈದುಖಾನೆ kaidu-khāne. a prison (Mhr.; R.).

ಕೈಫಿಯತು kaiphiyatu. statement; an affair, a case (C.; Mhr., H.); a suit; a plaint.

ಕೈಫು kaiphu. intoxicating quality; an intoxicating drug; intoxication (Mhr., H.; R.).

ಕೈಮೆ keime. = ಕೆಯ್ಮೆ. doing, work, etc.

ಕೈಯಿ keiyi. = ಕೈ 1, etc. (My.). the hand, etc.

ಕೈಯ್ಯಿ keiyyi. = ಕೈಯಿ, etc. (My.).

ಕೈರ kaira. = ಕಯ್ರು. the Catechu tree.

ಕೈರವ kairava. *the white esculent water-lily* (ಕುಮುದ, ಬಿಳಿಯ ನೆಯ್ದಿಲ್ Mr. 420).

ಕೈರವಬಾನ್ಧವ kairava-bāndhava. the moon. (Bp. 12, 36).

ಕೈರವಮಿತ್ರ kairava-mitra. the moon (My.).

ಕೈರವಿಣಿ kairaviṇi. *an assemblage of kairavas,* or a place abounding in them.

ಕೈಲಾಸ kailāsa. *N. of a mountain in the Himālaya range, the seat of Kuvēra and paradise of Śiva;* euphemistically, death (My.). ಕೈಲಾಸದವರು ಬಲ್ಲರು, ವೈಕುಣ್ಠದವರು ಬಲ್ಲರು. — ಅಮ್ಮನವರು ಪ್ರಾಯ ಸಮರ್ಥೆ ಆಗುವಾಗ ಅಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೈಲಾಸ (Prvs.). see Bp. 54, 71; Prv. s. ಕಾಸು 2.

ಕೈಲಾಸದುರ್ಗ kailāsa-durga. = ಕೈಲಾಸ. (Bp. 43, 50).

ಕೈಲಾಸಪುರಿ kailāsa-puri. = ಕೈಲಾಸ. (Bp. 25 sum.).

ಕೈಲಾಸವಾಸಿ kailāsa-vāsi. a deceased worshipper of Śiva (C.).

ಕೈಲಿ kaili. of capacity (Mhr., H.).

ಕೈಲಿವಜನಿ kaili-vajani. of capacity and of weight (R.).

ಕೈವರ್ತ kaivarta. *a fisherman.*

ಕೈವರ್ತಿ kaivarti. = ಕೇವಟಿ. the grass Cyperus rotundus.

ಕೈವರ್ತಿಕೆ kaivartike. = ಕೇವಟಿಗೆ, ಕೈವರ್ತಿ.

ಕೈವರ್ತಿಮುಸ್ತಕ kaivarti-mustaka. *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ಕೈವಲ್ಯ kaivalya. (fr. ಕೇವಲ). perfect isolation (ಏಕಾನ್ತ Nn. 165); *perfect exemption from further transmigration, absorption in the supreme soul, eternal emancipation* (ನಿರ್ವಾಣ, ಮೋಕ್ಷ Nn. 19; ಮೋಕ್ಷ 71; ಸಮೋಕ್ಷ, ಮುಕ್ತಿ 165). 2, the chief station or position (ವಿಮುಖ್ಯಾಸ್ಪದ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ 165). 3, pureness (ನಿರ್ಮಲ 165). 4, a branch or recension of the vēdas (Bp. 43, 75). see Abh. P. 1, 5. 6; Bp. 43, 66.

ಕೈವಲ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ kaivalya-lakṣmi. the fortune of kaivalya; kaivalya regarded as a Lakṣmī (Śśv. 5, 32).

***ಕೈವಾರಿಸು kaivārisu.** to praise. ಭಕ್ತನ ಕೈವಾರಿಸಿ ಬೇಡುವಾತ ಜಂಗಮವಲ್ಲ Cv. 451.

ಕೈಶಿಕ kaiśika. (fr. ಕೇಶ). *a quantity of hair, a head of hair.* 2, *love, passion, lust.*

ಕೈಶಿಕಿ kaiśiki. *a kind of dramatic style, the graceful style, suited especially to the passion of love* (Kāvy. IV, 2, 58. 61).

ಕೈಶ್ಯ kaiśya. (fr. ಕೇಶ). *a quantity of hair, a head of hair.*

ಕೊ ka₂-o₄ = ಕೋ 1, ಗೊ. lo! behold! see ಅಕೊ, ಇಕೊ, ಇದುಕೊ.

ಕೊಂಯಿ koṁyi. = ಕುಂಯಿ. a sound imitating howl of dogs.

ಕೊಕ್ kok. an imitative sound. (M. ಕೊಕ್ಕು). — ಕೊಕ್ಕೊಕ್ ಎನ್ನು. to cackle or cluck as a hen (C.; M. ಕೊಕ್ಕು, T. ಕೊಕ್ಕರಿ; Te. ಕೊಕ್ಕರಿಂಚು).

ಕೊಕ್ಕರಸು kokkarasu. = ಕೆಕ್ಕರಿಸು. to make a peculiar sound in the throat before spitting.

ಕೊಕ್ಕರಿ kokkari. = ಕಕ್ಕರಿ, etc. crooked? (M., Te. ಕೊಕ್ಕರ). — ಕೊಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. reit. = ಕಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. (My.).

***ಕೊಕ್ಕರಿಕೆ kokkarike.** a starting or falling back; recoil; aversion [ಇಲ್ಲಿ ಕೊಕ್ಕರಿಕೆಗೆ ಪೇಱಮಾವುದೆಡೆ ದೇವನಸನ್ನಿಧಿಗೆ ತರ್ಪರೇಕೆ ಮನ್ದರ ಶಿಖರಾಗ್ರದೊಳ್ ಮಿಸಿಸಿ ಮುನ್ನಿನರಿಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ದರಲ್ಲರೇ Ap. 9, 74]; (Cpr. 9, 112; 10, 108).

*ಕೊಕ್ಕರಿಕ್ಕೆ **kokkarikke.** = ಕೊಕ್ಕರಿಕೆ. ಎನ್ನೊಡಲ್ಲಿರ್ದು ನಿಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕರಿಕ್ಕೆಯಾಗಿಯುಂ Pb. 7, 21 va.

ಕೊಕ್ಕರಿಸು **kokkarisu. 1.** to threaten, to menace, to abuse, to rebuke, to deride (ಭಿತ್ಸರ್ನ Śmd. Dh., o. r. ಭರ್ತ್ಸನ). [2, to hesitate. ಇದಿರ್ಚಿ ಕಾದುವರುಮೆನ್ನಯ ಸೋದರರೆನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಕ್ಕರಿಸದೆ ಕೊಲ್ವೆಂ Pb. 9, 70; Ap. 2, 14 va.]. see J. 13, 12?

ಕೊಕ್ಕರಿಸು **kokkarisu. 2.** (fr. ಕಡು 3 or ಕುಱು). = ಕುಕ್ಕುರಿಸು. to bend, to shrink (v. i., as the hands, etc. from cold, My.); to shrug oneself up (from cold, fear, etc., My.; Śsv. 4, 13); to shrink, to recoil, etc. (Rām. 6, 51, 26; Bh. 6, 3, 31. 50).

ಕೊಕ್ಕರಿಸು **kokkarisu. 3.** to shout (T. ಕೊಕ್ಕರಿ, Te. ಕೊಕ್ಕರಿಂಚು; R.).

ಕೊಕ್ಕರಿಸು **kokkarisu. 4.** to chuckle, to giggle (S. Mhr.).

ಕೊಕ್ಕರೆ **kokkare.** = ಕೊಕ್ಕು 2, ಕೊಕ್ರೆ. a crane (ಕರ್ಕರೇಟು, ಕರೇಟು Si. 173; My.; Tu. ಕೊಂಗುರ್; Te. ಕೊಕ್ಕರ, ಕೊಕ್ಕೆರೆ, ಕೊಕ್ಕರಾಯಿ, ಕೊಂಗ; M. ಕೊಕ್ಕನ್, ಕೊಕ್ಕು, ಕೊಚ್ಚ, T. ಕೊಕ್ಕು, a crane, heron, paddy-bird). ಮೀನು ತಿನ್ನುವ ಕೊಕ್ಕರೆ (ಧ್ವಾಂಕ್ಷ 461). see ಕಾಡು–, ನೀರು–; Prv. s. ನಗುನಗು. — ಕೊಕ್ಕರೆಹುವ್ವಿನ ಗಿಡ. (ಶಿವಮಲ್ಲಿ, ಪಾಶುಪತ, ಏಕಾಷ್ಠೀಲ, ಬಕ, ವಸು Si. 142).

ಕೊಕ್ಕಿ **kokki. 1.** the stumped (beak-like) branch of a tree (S. Mhr.).

ಕೊಕ್ಕಿ **kokki. 2.** (fr. ಕುಡು 3). = ಕೊಕ್ಕೆ 1, ಕೊಂಕಿ. crookedness; perverseness. — ಕೊಕ್ಕಿಮನುಷ್ಯ. = ಕೊಕ್ಕೆ–. a perverse, vicious man (S. Mhr.).

ಕೊಕ್ಕು **kokku. 1.** (fr. ಕುಕ್ಕು 1? ಕೊಂಕು 2?). the beak or bill (My.; Tu., M.). see Rsv. 9, 26. 28; Prv. s. ಪಕ್ಕ.

ಕೊಕ್ಕು **kokku. 2.** = ಕೊಕ್ಕರೆ. (My.).

ಕೊಕ್ಕೆ **kokke. 1.** = ಕೊಕ್ಕಿ 2, ಕೊಂಕಿ. crookedness; a crook; a bend; a hook (My.; Tu.; T. ಕೊಕ್ಕಿ, M. ಕೊಕ್ಕೆ, Te. ಕೊಕ್ಕೆ, ಕೊಗ್ಗಿ, ಕೊಂಕಿ, ಗೊಕ್ಕಿ, a bend, hook, clasp). — ಕೊಕ್ಕೆಕೋಲು. a hook (My.; ಅಂಕುಶ, ಸೃಣಿ Si. 271); a walking stick with a bent handle (My.). — ಕೊಕ್ಕೆಮನುಷ್ಯ. = ಕೊಕ್ಕಿಮನುಷ್ಯ. (My.). — ಕೊಕ್ಕೆಮಾತು. a crooked, perverse word (My.). — ಕೊಕ್ಕೆಮೂಗು. a nose like a hook (My.). ಕೊಕ್ಕೆಮೂಗಿನವನು (ಖುರಣಸ Si. 198 sic !). — ಕೊಕ್ಕೆಮೊಳೆ. a hooked nail (My.).

ಕೊಕ್ಕೆ **kokke. 2.** — ಕೊಕ್ಕೆಗಿಡ. a shrub wtth fragrant white flowers, cultivated in gardens, Tabernaemontana coronaria Br. (St. & Pl.; Tu.).

ಕೊಕ್ರೆ **kokre.** = ಕೊಕ್ಕರೆ. (My.).

ಕೊಗ್- **kog.** = ಕೊಟ್. putridness. — ಕೊಗ್ಗೆಸಱು. -ಕೆಸಱು. putrid mud (Bp. 10, 6; 56, 53).

*ಕೊಗಳಿ **kogaḷi.** N. of a place. ಮತ್ತೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಋಷಿಯುಂ ವಿಹಾರಿಸುತ್ತಂ ಬನ್ದುಕೊಗಳಿಯೆನಿಪ್ಪುಯಲ್ಲಿಯ ಬಸದಿಯೊಳ್ ಪನ್ಯಾತಿಚಾರ ನಿಯಮುಂಗೆಯ್ದು Vr. 117, 6.

ಕೊಗ್ಗ **kogga.** = ಕಕ್ಕರಿ, etc., ಕೊಂಗ. crookedness, etc. 2, a man with a crooked, uncouth voice (S. Mhr.). — ಕೊಗ್ಗದನಿ. a disagreeable voice (S. Mhr.).

ಕೊಗ್ಗಿ **koggi.** = ಕೊಗ್ಗಿಡಿ, ಕೊಗ್ಗಿಲಿ, ಕೊಗ್ಗೆ. — ಕೊಗ್ಗಿಗಿಡ. a very common under-shrub, Tephrosia purpurea Pers. (Z.; My.). see ಮುಳ್ಳುಗೊಗ್ಗಿ. see Cpr. 6, 64 va.

ಕೊಗ್ಗಿಡಿ **koggiḍi.** = ಕೊಗ್ಗಿಲಿ, etc. a kind of plant. ಎದ್ದೇಱಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಗ್ಗಿಡಿಗಿಡಾ ತನ್ದಾಕೋ? (Prv.).

ಕೊಗ್ಗಿಲಿ **koggili.** = ಕೊಗ್ಗಿ, etc. (My.).

ಕೊಗ್ಗು **koggu.** = ಕುಱುಗಣಿ, etc. ear-wax. ಗುಗ್ಗೆ. ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗು (Si. 205, *only* in Si.).

ಕೊಗ್ಗೆ **kogge.** = ಕೊಗ್ಗಿ, etc. a kind of plant. (My.).

ಕೊಂಕ **konka.** a crooked person (see Mr. 379 s. ವ್ಲೇಚ್ಛ). [ನಾರಕನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಸತ್ತು ಬನ್ದಿಲ್ಲಿ ಕೊಂಕನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಪಾಪಂಗೆಯ್ದು ಸತ್ತು Vr. 178, 26].

ಕೊಂಕಣ **konkaṇa.** the Konkaṇ country of the western coast (C.; Tu., Te.; T., M. ಕೊಂಗಣ; Sk. ಕೋಂಕಣ; Mhr. ಕೋಕಣ); [Pb. 9, 95 va.]. ಕೊಂಕಣಾ ಸುತ್ತಿ ಮಯ್ಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bp. 6, 19; B. 2, 42; Prv. s. ತೆಂಕಣ ದೇಶ.

ಕೊಂಕಣಸ್ಥ **konkaṇa-stha.** a Konkaṇ Brāhmaṇa (C.).

ಕೊಂಕಣಿ **konkaṇi.** a person belonging to the Konkaṇ Brāhmaṇas (C.; M. ಕೊಂಗಣಿ). see Prv. s. ತೋಟ.

ಕೊಂಕಣಿಕೆ **konkaṇike.** the behaviour of a Konkaṇ Brāhmaṇa. see Prv. s. ಲಂಕೆ.

ಕೊಂಕಣಿಗ **konkaṇiga.** a Konkaṇ Brāhmaṇa (ಲಿಮ್ಬಳ Mr. 382). ಅಂಕಣದ ಮನೆಯಾದರೆ ಕೊಂಕಣಿಗನಿಗೆ ಆಗದೇ? — ಕೊಂಕುಟಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ಗೆದ್ದು.

ಕೊಂಕಳ್ **konkaḷ.** = ಕೊಂಕುಳ್. the arm-pit, etc. (ಕಕ್ಷ Mr. 321, o. r. ಕೊಂಕುಳ್).

ಕೊಂಕಳ **konkaḷa.** = ಕೊಂಕಳ್, etc. (S. Mhr.).

ಕೊಂಕಳು **konkaḷu.** = ಕೊಂಕಳ್, etc. (C.).

ಕೊಂಕಿ **konki.** = ಕೊಕ್ಕೆ 1. a hook; a fish-hook, an angle (Bp. 21, 28); a kind of hook to join the rollers of a sugar-mill (My.). — ಕೊಂಕಿಯ ನಾರಸ. N. (Bp. 51, 4).

*ಕೊಂಕಿಗ **konkiga.** crooked person. ಬಿರುದರನೊತ್ತಿ ಬೀರ ರಣದಂಗಿಸಿ ಕೊಂಕಿಗರಂ ಕಟಲ್ಚಿ Pb. 6, 18.

ಕೊಂಕಿಸು **konkisu.** to make crooked; to distort (Bp. 1, 50; Śsv. 2, 71; C.).

ಕೊಂಕು **konku. 1.** (fr. ಕುಡು 3). to be bent, to get crooked, curved, distorted, deformed, or curled; to become perverse, untrue, etc. (C.). ಕೊಂಕಿಮುದು (ವಕ್ರ, ವೃಜಿನ, ಭುಗ್ನ, ಕುಟಿಲ, etc., Nr., Hlā.; ಕರಾಲ, ವಿಕಟ Hlā.). [ತಿರುಪಿದ ಮೀಸೆ ಕೊಂಕಿದ ಸಟಂ ಕಱುದಪ್ಪ ಕದಮ್ಪು Pb. 12, 7; ಪುರುಡುವೆರಸಿದ ಕೊಂಕಿಂಗಂ Pb. 4, 17 va.]. ಕೊಂಕಿದ ತಲೆನವಿರು (ಅಲಕ); ಕೊಂಕಿದ ನುಡಿ (ಕಾಕು Hlā.). see Ch. v. 25; Grj. 2, 106 va.; 5, 42 va.; Bp. 9, 25; 17, 2; 21, 15; 37, 39; 43, 54; 52, 18; Rsv. 5, 19 va.; 5, 97; Śsv. 1, 79 va.; J. 21, 10.

ಕೊಂಕು **konku. 2.** = ಕೊಂಗು 2, ಚೊಂಚು. the state of being bent, crooked, etc. (ಕುಡು Śmd. 218; Kk. 62; Śm. 64; Ct. II, 71; ಕುಟಿಲಭಾವ Ct. I, 8; ವಾಮ, ವಕ್ರ Nn. 24; ಕುಬ್ಜ, ಭಗ್ನ 132, o. r. ಡೊಂಕು; ವಿಕಟ, ಡೊಂಕು 146; C.; Rām. 6, 10, 5).

2, a crooked line to denote that a syllable is metrically long; (Ch.; ಬಿಣ್ಪು, ಗುರು Śm. 55; ಗುರುತ್ವ Kk. 66; ಗುರು Śs.). ಕುರುಳ್ ಕೊಂಕಾಯ್ತು (Śmd. 60). see ಅತಿಕೊಂಕು, ಮೂಗೊಂಕು. — ಕೊಂಕಾನ್. -ಆನ್. to get bent, etc. (Śsv. 3, 7). — ಕೊಂಕು ಕೊಱತೆ. wrongs and defects (J. 18, 42). — ಕೊಂಕುಗುರ್. -ಉಗುರ್. a bent nail or claw (J. 28, 46). — ಕೊಂಕುಗುರುಳು. -ಕುರುಳು. curled hair; ಕೊಂಕುಗುರುಳಿನ ರಮ್ಭೆ (see Sp. s. ಮಂಕು). — ಕೊಂಕುಗೂದಲ್. -ಕೂದಲ್. curled hair; a lock (ಅಲಕ Mr. 320). — ಕೊಂಕುಗೆರೆ. a crooked line (Ch.; ಗುರು Mr. 364). — ಕೊಂಕುನುಡಿ. a deformed or altered voice or word. ಅತಿಕೊಂಕುನುಡಿ ಕಾಕೆನಿಕ್ಕು (Mr. 86). — ಕೊಂಕು ಮಾಡು. to act in a perverse manner. ಕಾಗೆ ತಾನು ಯಾರೆಮ್ಬು ಎಚ್ಚಱ ಮಱೆತು, ಸಟೆಕೊಣ್ಡು, ಕೊಂಕು ಮಾಡುತ್ತ (B. 3, 12). — ಕೊಂಕುವಿಲ್ಲ. -ಬಿಲ್ಲ. he with the (always) bent bow: Kāma (ಕಾಮ, ಮನ್ಮಥ, etc. Śm. 7). — ಕೊಂಕುವೆರಸು. alteration to be attached. ಕೊಂಕುವೆರಸಿದ ನುಡಿ (ಉಲ್ಲಾಪ Hlā.).

***ಕೊಂಕು koṅku. 3.** suggestion, a figurative allusion. — ಕೊಂಕು ವೆಱು. -ಪೆಱು. to carry suggestion. ಬಗೆವುಗುವೊಡೆ ಕೊಂಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿಯೆ ಪುಗುಗುಂ Ap. 1, 18.

ಕೊಂಕುೞ್ koṅkuḷ. (Śmd. I, o. r. ಕವುಂಕುೞ್). **ಕೊಂಕುೞು.** = ಕಂಕುೞ್, etc. the armpit (My.). ಅಲ್ಲೀ ಸ್ನಾಯ ಇಲ್ಲೀ ಕಣ್ಡಿತು; ಕೊಳ್ಳೀ, ಮಲ್ಲಿ, ಕೊಂಕುೞ ಕೂಸ! — ಕೊಂಕುೞಲ್ಲಿ ಕುರು ಸಲ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿಗರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prvs.).

ಕೊಂಗ koṅga. = ಕೊಗ್ಗ, ಚಂಗ. see another ಕೊಂಗ s. ಕೊಂಗು 1; the Koṅgu country [Pb. 9, 95 va.]. — ಕೊಂಗ ಮಂಗ. dupl. a man of silly, apish behaviour (My.); a buffoon (My.). — ಕೊಂಗ ಮಂಗತನ. silly, apish behaviour.

ಕೊಂಗರಿ koṅgari. = ಕೊಕ್ಕರಿ, etc. crooked ?. — ಕೊಂಗರಿ ಬಿಂಗರಿ. reit. = ಕೊಕ್ಕರಿ ಬಿಕ್ಕರಿ. (My.). — ಕೊಂಗರಿ ಮಂಗರಿ. reit. = ಕೊಂಗರಿ ಬಿಂಗರಿ. (My.; Te. ಕೊಂಕರವಂಕರೆ).

ಕೊಂಗು koṅgu. 1. the Koṅgu country (Cēra or Kērala, especially the country about Coimbatore, T.; M. ಕೊಙ್ಙು). — ಕೊಂಗ. -ಅ 3. an inhabitant of the Koṅgu country (My.); a horse of that country (Bp. 59, 40). see ಕೊಂಕ.

ಕೊಂಗು koṅgu. 2. = ಕೊಂಕು 2. — ಕೊಂಗಾಟ. -ಆಟ. a crooked, perverse behaviour; over-fondling. (My.).

ಕೊಂಗೆ koṅge. = ಕೊನೆ 3, ಕೊಮ್ಬು 3, ಕೊಮ್ಬೆ, ಟೊಂಗೆ. the branch of a tree (S. Mhr.).

ಕೊಚ್ಚಿ kocci. Cochin on the Malabar coast (C.; Tu., T., M.).

ಕೊಚ್ಚಿಕೆ koccike. the act of cutting or cutting up (My.).

ಕೊಚ್ಚಿಸು koccisu. to cause to cut up or to pieces (C.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 1. to shake flour, as it comes from the mill, on a small fan so as to separate any impurities (C.; *cf.* ಕುಲುಕು 2, ಕೊಡಪು; T. ಕೊಱು, to separate stones, etc. from rice, etc.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 2. = ಕೊಚ್ಚ್ 2. to cut away, up, or to pieces. [Tu.]. (C.; C. Bp. 42, 33; Bh. 3, 19, 46; 8, 23, 19; J. 4, 40; 9, 32; 13, 18. 48; 20, 47; 21, 34).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 3. the act of, or an instrument for, cutting to pieces (Bp. 28, 47); the state of being cut into pieces. — ಕೊಚ್ಚೋಟಡಿಕೆ. -ಓಟು-ಅಡಿಕೆ. areca-nut cut into very small pieces (My.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 4. = ಕೊಚ್ಚು 3. powder, dust (ಪುಡಿ Śs.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 5. = ಕೊಚ್ಚ್ 3. the stench of urine (Te. ಕಚ್ಚು, ಗಚ್ಚು; R.).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 6. = ಕೊಚ್ಚ್ 1. to speak much or braggingly, to utter in ostentatious language, etc. (C.; ಬಹಳ ಮಾತಾಡು G.; Tu., M. ಕೊಂಜಲ್, ಕೊಞ್ಞು, prattle; T., M. ಕೊಂಜು, to prattle, T. ಕೊಚ್ಚೈ, a corrupt or low expression; Te. ಕಚ್ಚು, ಗಚ್ಚು, bragging, boast). ಒಣಾ ಹರಟೆಯ ಕೊಚ್ಚುವದು (C.; B. 4, 194).

ಕೊಚ್ಚು koccu. 7. = ಕೊಡಚು. to remove, to take away. see Prv. s. ಹೊಸ ನೀರು.

ಕೊಚ್ಚು koccu. = ಕುಚ್ಚು, etc. a bunch. (ಗೊಂಚಲು G.).

ಕೊಚ್ಚೆ kocce. = ಕೊಟಚೆ, etc. mud, mire, bath-drainage (My.; see T. s. ಕುಸುರಿ 1).

ಕೊಜ್ಜ kojja. = ಕೊಲಜ. see ಇರ್ತಲೆಗೊಜ್ಜ.

ಕೊಜ್ಜೆ kojje. = ಖೋಜಾ. a eunuch, who generally uses the attire of women (C.; Mhr., H. ಖೋಜಾ).

ಕೊಂಚ koñca. = ಕುಱುಚು, ಕೊಂಚೆ 1. a little; littleness; inferiority (My.; ಮಾತ್ರ, ತ್ರುಟಿ, ಲವ, ಲೇಶ, ಕಣ Si. 370; ಅ, ಈಷತ್ 466; ಕಿಂಚಿತ್, ಅಲ್ಪ, etc. 473; Te. ಕೊಂಚ, ಕೊನ್ತ; T. ಕೊಂಜ). ಬಹಳ ಕೊಂಚವಾಗಿರುವದು (ಅಲ್ಪಿಷ್ಠ, ಕಣೀಯ, ಅಣೀಯ Si. 370). ಕೊಂಚವಾದದು (ತಲಿನ 438). — ಕೊಂಚದವ. -ಅವ. a man of no consideration, an insignificant man (My.). 2, a low, mean man. see Prv. s. ಉಂಚ.

ಕೊಂಚಿಗೆ koñcige. = ಕುಂಚಿ, etc. a hooded cloak for children. (ಕೊಪ್ಪೆ G.; B. 5, 146).

ಕೊಂಚೆ koñce. 1. = ಕೊಂಚ. a little, etc. (ಕಿಱಿದು ಕೂಟ Ct. I, 18; ಅಲ್ಪ Śm. 85).

ಕೊಂಚೆ koñce. 2. an enclosure; a rampart, especially a surrounding wall elevated on a mound of earth (ಪ್ರಾಕಾರ, ವರಣ, ಶಾಲ Nr.).

ಕೊಂಚೆ koñce. 3. = ಕುಣ್ಡೆ. the posteriors (ಪೊಱಮಾಱು Ct. I, 62).

ಕೊಂಚೆ koñce. = ಕ್ರುಂಚ್, ಕ್ರುಂಚು. a kind of heron. Tbh. of ಕ್ರೌಂಚ (Śmd. 356; ಕ್ರೌಂಚಪಕ್ಷಿ Kk. 14; Śm. 29; ಪಕ್ಷೀಯ ಭೇದ Śm. 85). [ಪೊನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪದ್ಮರಾಗದ ಪಚ್ಚೆಯ ಗಿಳಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊಂಚೆಯಂಚೆಯ ಕುನ್ತಳಿಕೆಯ ಮಾಟಕ್ಕೆಯ ಸಿಪ್ಪುಗಳೊಳ್ ತೀವಿ Pb. 4, 87 va.]. — ಕೊಂಚೆವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ಕ್ರೌಂಚ Nr.). — ಕೊಂಚೆವೆಟ್ಟನ್ಗಳೆದಂ. -ಬೆಟ್ಟ-ಒ-ತಳೆದಂ. who took possession of the mountain Krauñca: Guha (Kk. 6; Śm. 4; *cf.* ಕ್ರೌಂಚದಾರಣ).

***ಕೊಂಚೆಯ koñceya.** = ಕೊಂಚೆ 2. an enclosure, etc. ನವಮಾಲಿಕಾಲತೆಯಿಱುಮ್ಬುಗಳೊಳಂ ತಮಾಲಲತೆಯ ಕೊಂಚೆಯಂಗಳೊಳಂ Ap. 4, 92 va.

ಕೊಟ koṭa. = ಕುಟ, ಕೊಟ್ಟ 2, ಕೋಟೆ. ಆಕಳ ಕೊಟ. a shed, etc. (ಗೋಷ್ಠ, ವ್ರಜ Si. 413; Mhr. ಕೋಠಾ).

ಕೊಟಾರ koṭāra. = ಕೊಟ್ಟಾರ. a threshing-floor (My.).

ಕೊಟಿಗೆ koṭige. = ಕೊಟ್ಟಗೆ, etc. a stall, out-house. (C.).

ಕೊಟ್ಟ koṭṭa. 1. = ಗೊಟ್ಟ 1. a bamboo tube, etc. (My.).

ಕೊಟ್ಟ koṭṭa. 2. (fr. ಕುಡಿ 5). the state of being extreme, etc. (*cf.* ಕೊಟ್ಟು 1). — ಕೊಟ್ಟಕೊನೆ. the extreme point (My.; Te.).

ಕೊಟ್ಟ koṭṭa. 3. = ಕೊಡಚೆ. a thorny shrub. (St. & Pl.). [— ಕೊಟ್ಟಮುಳ್ಳ ಹಣ್ಣು. a delicious fruit thereof].

ಕೊಟ್ಟ koṭṭa. 1. Tbh. of ಕೋಷ್ಠ. a store, leprosy, etc. see ಕೊಟ್ಟಾರ.

ಕೊಟ್ಟ koṭṭa. 2. = ಕೊಟೆ. a shed. ಆಕಳುಗಳು ಇರುವ ಕೊಟ್ಟವು (ಗೋಷ್ಠ, ಗೋಸ್ಥಾನಕ Si. 103; T., Te.).

ಕೊಟ್ಟ koṭṭa. 3. = ಕೋಟೆ. a fort. see ಕೊಟ್ಟವಳ, etc.

ಕೊಟ್ಟಗಾಱ koṭṭa-gāṟa. = ಕೊಟ್ಟವಳ. a man belonging to a fort (Bp. 61, 26; ಅಡಂಗಾಯ್ತ, ಕುಱುವ್ವ, ಕೊಟ್ಟವಳ G.).

ಕೊಟ್ಟಗೆ koṭṭage. = ಕೊಟಿಗೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ಕುಟಂಕ (or of ಕುಟಿಕಾ, a hut? *cf.* also ಕೋಷ್ಠಕ). a stall or out-house, especially for cattle; a barn, a room, etc. (My.; Tu. ಕೊಟ್ಯ; T. ಕೊಟ್ಟಗ, ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯ, ಕೊಟ್ಟಾಯ್, ಕೊಟ್ಟಾಯಿ, ಕೊಟ್ಟಿಲ್; M. ಕೊಟ್ಟಿಲ್; Te. ಕೊಟ್ಟಾಯಿ, a shed built of thatch; a large shed or pent roof). ಕೊಟ್ಟಗೆಯ ಎಱಕಿಲ್ (ಪಟಲ, ಛದಿಸ್ Nr.).

ಕೊಟ್ಟಜ koṭṭaja. tribute (ಕಪ್ಪ Śmd. II.; Ct. I, 50; Kk. 84, o. r. ಒಟ್ಟಜ; T. ಕುಱೆ, M. ಕೋೞ; *cf.* ಕೊೞ 7).

ಕೊಟ್ಟಡಿ koṭṭaḍi. = ಕೊಠಡಿ q. v., ಕೋಟಡಿ. (My.).

ಕೊಟ್ಟಣ koṭṭaṇa. (fr. ಕುಟ್ಟು 1). = ಕೊಟ್ಣ. beating the husk from paddy, etc. (C.; M.; Te. ಕೊಟ್ಟಮು). see Bp. 27, 52; C. Bp. 47, 42. [— ಕೊಟ್ಟಣಕುಟ್ಟು. to pound rice. ನಮ್ಮ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವ ದೈವವೆನ್ದಾರಾಧಿಸಿ ನಮ್ಮ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯಗಳು ಸರ್ವಭೂತಂಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಣವ ಕುಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? Cv. 658]. ಕೊಟ್ಟಣಾ ಕುಟ್ಟಿ ಮಿಣ್ಣನ ಸಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕೊಟ್ಟಣಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a street where people live who perform koṭṭaṇa (My.). — ಕೊಟ್ಟಣಂಗುಟ್ಟು. -ಂ-ಕುಟ್ಟು. to beat the husk from paddy (Bp. 23, 19). — ಕೊಟ್ಟಣದ ಅಕ್ಕಿ. a kind of hand-pounded rice.

ಕೊಟ್ಟಣಗಿತ್ತಿ koṭṭaṇa-gitti. a female who beats husk from paddy, etc. (My.).

ಕೊಟ್ಟತನ koṭṭatana. (fr. ಕೋಟ). crookedness; deceit. see Prv. s. ಮುಟ್ಟ.

ಕೊಟ್ಟವಳ koṭṭa-vaḷa. = ಕೊಟ್ಟಗಾಱ. a man belonging to a fort. (ಅಡಂಗಾಯ್ತ, ಕುಱುವ್ವ Kk. 37; Śm. 45).

ಕೊಟ್ಟಸ koṭṭasa. = ಕೋಲ್ದುಸ. roasted meat (ಸುಣ್ಣಗೆ, ಸುಡುಬಾಡು Śm. 32).

ಕೊಟ್ಟಾರ koṭṭa 1-āra 1. = ಕೊಟಾರ. Tbh. of ಕೋಷ್ಠಾಗಾರ. a storehouse (Śmd. 383; V. 37, 27; T., M.; Mhr. ಕೋಠಾರ). — ಕೊಟ್ಟಾರ ಸೋಮೇಶ್ವರ. N. (Bp. 53, 30).

ಕೊಟ್ಟಾರಿ koṭṭāri. the officer in charge of a granary or warehouse, a steward. [Tu.]. (Bp. 9, 42; 59, 29).

ಕೊಟ್ಟಿ koṭṭi. 1. ? (ಸೂಕಳಿ Śm. 89).

ಕೊಟ್ಟಿ koṭṭi. 2. (fr. ಕುಡು 3 ?). a (perverse), shameless, base, obscene man (ಬಣ್ಣ Śm. 89, o. r. ಭಣ್ಡ).

ಕೊಟ್ಟಿ koṭṭi. 1. = ಕೋಟಾ. false; faithless, perfidious; spurious; alloyed; bad; vicious (Mhr., H. ಖೋಟಾ; *cf.* ಕೂಟ No. 4). — ಕೊಟ್ಟಿಕತಚಿ. a forged writ of agreement (B. 5, 268). — ಕೊಟ್ಟಿದನ. vicious cattle (S. Mhr.). [ಕೊಟ್ಟಿ ದನವ ದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದನ್ತೆ, ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗವ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಸುಳಿವಾತ ಜಂಗಮವಲ್ಲ Cv. 727]. — ಕೊಟ್ಟಿನಡತೆ. a bad conduct (S. Mhr.; B. 5, 197). — ಕೊಟ್ಟಿರೂಪಾಯಿ. a counterfeit rupee (S. Mhr.).

ಕೊಟ್ಟಿ koṭṭi. 2. a room. ಜನನೀ ಕೊಟ್ಟಿ (ಅನ್ತಃಪುರ, etc., ಅರಮನೆಯ ರಾಣೀವಾಸ Si. 110; *cf.* Mhr. ಕೋಠಿ).

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ koṭṭige. = ಕೊಟ್ಟಗೆ. (C.). an out-house, etc. ಅರಮನೆಯೊಳಗಿನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ (ಕಕ್ಷ್ಯ G.). see Bp. 56, 34. 39; J. 10, 20; B. 5, 126. — ಕೊಟ್ಟಿಗೆಮನೆ. (ಕುಸೂಲ G.). ಕಾಟು ಹಾಕುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಮನೆ (ಕೋಷ್ಠ G.). — ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯವ. -ಅವ. a steward (Bp. 9, 46; 59, 29).

ಕೊಟ್ಟು koṭṭu. 1. (fr. ಕುಡಿ 5). a point; a nipple; a crest (ಕಿರೀಟ Hlā.; *cf.* ಕೊಟ್ಟ 2); a gold ornament worn by women in their plaited hair (My.; *cf.* ಕೊಪ್ಪು 3). ನವಿಲ ಕೊಟ್ಟು (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ Hlā.; Mr. 169). ಮೊಲೆಯ ಕೊಟ್ಟು (ಕುಚಮುಖ, ಚೂಚುಕ, ವೃತ, ಶಿಖೆ Hlā.). ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತನ್ದೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವಗೆ, ಸಲೆ ಗಱಿಗೆ ಜಾವನ್ ಅಱಿವನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲ (a cock, Sp.).

ಕೊಟ್ಟು koṭṭu. 2. P. p. of ಕುಡು 1 and ಕೊಡು 1.

ಕೊಟ್ಟುಕ koṭṭuka. = ಕೊಟ್ಟುಗ. the lapwing (ಕೋಯಷ್ಟಿ, ಶಿಖರಿ Hlā.; ಶಿಖರಿ Mr. 172; *cf.* ಕೀಚುಬಾಲ).

ಕೊಟ್ಟುಗ koṭṭuga. = ಕೊಟ್ಟುಕ. (Bh. 1, 20, 53).

ಕೊಟ್ಟುಹ koṭṭuha. = ಕುಟ್ಟುಹ. beating, etc. see s. ಸೂಪ್ಪುಗುಟ್ಟುಹ.

ಕೊಟ್ಟೆ koṭṭe. = ಗೊಟ್ಟ 2, ಗೊಱಟೆ. the stone or kernel of fruit, especially of mangoes (My.; Te., Tu. also ಕುರಣ್ಟು; T. ಕೊಟ್ಟೈ; M. ಕುಱಟ್ಟ, ಕೊಟ್ಟ, ಕುರು; Mhr. ಗೋಟಾ, ಗೋಟೀ, a roundish stone or pebble; a marble). — ಕೊಟ್ಟೋಲೆ. -ಓಲೆ. a gold ear-ring having the form of a fruit-stone (My.).

ಕೊಟ್ಣ koṭṇa. = ಕೊಟ್ಟಣ. beating the husk from paddy.

ಕೊಟ್ಲು koṭlu. (Te. plural of ಕೊಟ್ಟು). pounding; a blow. see ತಲೆಕೊಟ್ಲು ಮಾರಿ.

ಕೊಠಡಿ koṭhaḍi. = ಕೊಟ್ಟಡಿ, etc. a chamber, a room (Si. 108. 117; Mhr., H. ಕೋಠಡೀ).

ಕೊಡ koḍa. 1. tenderness, tender age, youth. (T. ಕುಯ, ಕುಟಿ, ಕುಟವು; Te. ಕೊದಮು, ಕೊದಮೆ, ಕೊಮರು, ಕೊಮೆ, ಕೋಡೆ = T. ಕೋಡಿ; *cf.* ಕೊಣಸು). — ಕೊಡಗೂಸು. -ಕೂಸು. a young girl, a maiden (ಕುಮಾರಿ, ಕನ್ಯೆ Hlā.; ಕೂಸು Ct. II, 58; ಕರ್ಣಿಕೆ, ಬಾಲೆ Nn. 21). ಕೊಡಗೂಸು ಕನ್ಯೆ, ಕೊಟ್ಟ ಕೂಸು ವರ್ಯೆ (Mr. 302). see Abh. P. 8, 61 va.; Bp. 9, 38; 14 sum.; 14, 5, V. 9, 70 va.; 9, 72. — ಕೊಡಗೂಸುತನ. -ಕೂಸುತನ. the state of being a maiden. [ಕೊಡಗೂಸುತನದ ಭಯದಿಂ ನಡುಗುವ ಕನ್ನಿಕೆಯ Pb. 1, 92; Vr. 115, 17; Bv. 555]; (Cpr. 8, 50).

ಕೊಡ koḍa. 2. honey (ಜೇನ್ Śm. 93; T. ಕೊಂಗು, Te. ಕುರುಜು).

ಕೊಡ koḍa. 3. = ಕೊಡಗು. — ಕೊಡಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ಕೊಡಗುಕತ್ತಿ. (My.).

ಕೊಡ koḍa. Tbh. of ಕುಟ (Nr., Hlā.; Mr. 209; Si. 309; ಭಾಣ್ಡ Śm. 93). an earthen pitcher or pot (C.), also one of metal (My.). [ಕುಲಮಿರ್ದುದೆ ಕೊಡದೊಳಂ ಶರಸ್ತಮ್ಬದೊಳಂ Pb. 2, 83]. see ಜೇಂ

ಗೊಡ; V. 38, 37. 38. — ಕೊಡಪಾನ. a koda of copper or brass (C.; C. Bp. 47, 40). — ಕೊಡಪಾನೆ. = ಕೊಡಪಾನ. (My.). — ಕೊಡವಾಲ್. -ಲು. -ಪಾಲ್. a potful of milk. ಕೊಡವಾಲು ಕಱೆವ ಆವು (ದ್ರೋಣದುಘೆ, ಪ್ರಚುರದುಗ್ಧೆ Hlā.; Mr. 182). — ಕೊಡವಾಲಂಗಱೆ. -ಕಱೆ. = ಕೊಡವಾಲ್ಗಱೆ. (J. 29, 2). — ಕೊಡವಾಲ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to yield a potful of milk (J. 18, 13).

ಕೊಡಕು kodaku. = ಕೊಂಕು 2? crookedness (?). — ಕೊಡಕು ಬೀೞು. (a cart) to go to one side and with two wheels enter the road-ditch (My.).

ಕೊಡಕೆ kodake. = ಕೊಡಂಕೆ. (Śmd. 48). the ear (ಕಿವಿ Śm. 70; Te., a cup; *cf.* ಕುಡಿಕೆ). ಕೊಡಕೆಯ ಆಭರಣದೊಳ್ ಕೊಪ್ಪು (101). see J. 17, 14.

ಕೊಡಗ kodaga. want, poverty (ತವಿರ್, ಎಡಱ್, ದಾರಿದ್ರ Ct. II, 73; see s. ಕುಡುದು? ಕೋಡಿ 2). another ಕೊಡಗ see s. ಕೊಡಗು.

ಕೊಡಗು kodagu. (fr. ಕುಡು 3? or fr. ಕುಡಿ 5?). = ಕೊಡ 3, ಕೊಡವು 1. the Coorg country (C.; B. 3, 30; T., M. ಕುಡಗು; Te. ಕೊಡುಗು). — ಕೊಡಗ. -ಅ 3. a Coorg man (C.). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒನ್ದೇ ಬಟ್ಟೆ, ಕೊಡಗನಿಗೆ ಬೇಱೆ ಬಟ್ಟೆ (Prv.). see ಕೊಡವ. — ಕೊಡಗು ಕತ್ತಿ. = ಕೊಡಗತ್ತಿ. a Coorg knife, a kind of broad sword or cleaver shaped like a bill-hook (My.; Te.).

ಕೊಡಗೆ kodage. = ಕೊಡಿಗೆ. a gift, a grant (ಉಮ್ಬಳಿ Śmd. I; My.). see ಕಟ್ಟು- s. ಕಟ್ಟು 1.

ಕೊಡಂಕೆ kodanke. = ಕೊಡಕೆ. the ear. (Śmd, 48; ಕಿವಿ Kk. 32). see Rśv. 13, 62; Śśv. 2, 40; ಕೊನೆಗೊಡಂಕೆ.

ಕೊಡಚಿ kodaci. = ಕೊಟ್ಟ 3, ಗೊಡಚಿ. — ಕೊಡಚಿಗಿಡ. a large prickly shrub or small tree, Zizyphus xylopyrus Willd. (St. & Pl.; T. ಕೊಟ್ಟೈ-ಇಲನ್ದೈ, ಕೊಣ್ಡೈ).

ಕೊಡಚು kodacu. (fr. ಕೊಡೆ 2). = ಕೊಡಸು. to remove the ear-wax out of the ears with the finger or a pick; to remove the impurities from out of a vessel by rubbing its inside with the hand (My.).

ಕೊಡತೆ kodata. 1. coldness (ಚಳಿ Śm. 97; *cf.* ಕುಳಿರ್ 3, ಕೋಟ 1, ಕೋಡು 2).

ಕೊಡತೆ kodata. 2. (fr. ಕೊಡೆ 3). = ಕೊಡೆತ. the pain of a sore (ಪುಣ್ಣೋವು Śm. 97; My.; T. ಕುಡೈ, to hollow, to scrape out, see ಕೊಡೆ 2; to pierce, make a hole through; to gnaw, as a worm; to ache; to cause overpowering grief); severe itching (My.).

ಕೊಡತೆ kodata. 3. a stick tied to a dog's neck by means of which the dog is fastened at home or led about (ಹಾಸುಗೋಲ್ Śm. 97; Te. ಕೊಣತೆ; M. ಕೊಳುತ್ತು, what holds, etc.).

ಕೊಡತಿ kodati. (fr.. ಕುಡು 2). = ಕೊಡನ್ತಿ. that beats, pounds, breaks: a wooden hammer. [Tu. ಕೊದಂಟೈ]. (C.; ಕೀಲಕ Mr. 283; M. ಕೊಟ್ಟಿ, ಕೊಟ್ಟುವಡಿ; *cf.* Sk. ಕುಟ). ಮಣ್ಣುಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಡದು ಒಡೆಯಿಕ್ಕುವ ಕೊಡತಿದೊಣ್ಣೆ (ಕೋಟಿಶ Si. 302). ಅದಕ್ಕದು ಉಳಿ ಕೊಡತಿಯ ನ್ಯಾಯ (Prv.). see ಹೆಣ್ಣೆಗೊಡತಿ; Prv. s. ತಾಸಿನ ಬಟ್ಟಲು.

ಕೊಡನ್ತಿ kodanti. (Śmd. 48). = ಕೊಡತಿ. [ಉಳಿಯನೂಱು ಕೊಡನ್ತಿಯೊಳ್ ಬೆಟ್ಟದನ್ತೆ Pb. 1, 104 va.].

ಕೊಡಪು kodapu. = ಕೊಡವು 2, ಕೊಡಹು. to scatter or throw in different directions with the hand; to shake or toss about (v. t.); to shake (v. t., ಕರವಿಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; ತೂನೆ, etc., ಅಲ್ಲಾಡು, ಕಮ್ಪನ Ss.; M. ಕುಡೆ; *cf.* ಕುಲುಕು 2?). ಕೊಡಪುವದು (ವಿಧೂನನ, ನಿಧುವನ, ಜಾಡಿಸುವದು Si. 386). see Śsv. 4, 17; Rśv. 5, 43; 6, 11 va.; ಮೆಯ್ಗೊಡಪು.

ಕೊಡಮೆ kodame. = ಕೊಡಮ್ಬೆ. a double basket for catching fish (Sd.; Te. ಕೊಡಮು; see ಕೂಳೆ 1).

ಕೊಡಮ್ಬೆ kodambe. = ಕೊಡಮೆ. (Rśv. 5, 114 va.).

ಕೊಡರಿಸು kodarisu. a kind of ornament (Rām. 6, 2, 7).

ಕೊಡಲಿ kodali. = ಕೊಡ್ಲಿ. Tbh. of ಕುಠಾರ (Śmd. 341. 369; Nr., Hlā.; Mr. 298; Ct. II, 40; C.; ದಾತ್ರ, ಲವಿತ್ರ Si. 303). an axe, a hatchet. ಕೊಡಲೀ ಕಾವು ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯು. — ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವವನ ತಿಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲೀ ಸಿಗ (or ಸಿಕ್ಕ) ಹಾಕಿದರು (Prvs.). see Bp. 9, 14; ಅಮ್ಮಂಗೊಡಲಿ, ಗಣ್ಡುಗೊಡಲಿ; Prv. s. ತಾನು.

ಕೊಡಲು kodalu. = ಕರುಳ್, etc. (My.; Bh. 8, 24, 7; T. ಕುಡಲ್).

ಕೊಡವು kodavu. 1. = ಕೊಡಗು. the Coorg country (in the language of the Coorg people). — ಕೊಡವ. -ಅ 3. = ಕೊಡಗ. a Coorg man (in the language of the Coorgs; M. ಕುಡವ; M. ಕುಡವ also a predial slave; Maṅgarāja makes a distinction between the Kodagas and Kodavas, saying in verse 379 of his work as follows: ಮ್ಲೇಚ್ಛರೆನೆ ಕೊಡವ ಕೊಡಗರು).

ಕೊಡವು kodavu. 2. = ಕೊಡಪು, etc. to scatter, etc. (My.). ಕೊಡವಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಕೊಡಹುವದು, etc. Si. 386).

***ಕೊಡಸಾರಿ kodasāri.** a kind of instrument? ವ್ರಣ ವೈದ್ಯನನ್ತೆ ಕೊಡಸಾರಿಯಿಂ ಪಿಡಿದುಂ Pb. 6, 72 va.

ಕೊಡಸಿಗು kodasigu. = ಕಡಿಸ. the small tree Cluytia collina Roxb. (St. & Pl.).

ಕೊಡಸಿಗೆ kodasige. = ಕೊಡಿಸಿಗು, ಕೊರಿಸಿಗು. Tbh. of ಕುಟಜಕ. a kind of medicinal tree. (Śmd. 369; ಕುಟಜ, ಶಕ್ರ, etc. Nr.; ಕುಟಜ Śm. 25; Nn. 88; My.; Te. ಕೊಡಿಶೆ).

ಕೊಡಸು kodasu. = ಕೊಡಚು. to remove dirt, etc. (My.).

ಕೊಡಹು kodahu. = ಕೊಡಪು, etc. ಕೊಡಹುವುದು (ವಿಧೂನನ, ವಿಧುವನ Nr.; Si. 386). ಅತಿಗೆ ಬಳೆ ತೊಟ್ಟು, ಕೈಯ್ ಕೊಡಹಿದರೆ ಹೋಗುವದೋ? (Prv.). see Bp. 22, 31; Bh. 1, 10, 37; 1, 20, 61; 3, 13, 30. 35; J. 20, 47.

ಕೊಡಿ kodi. = ಕಡಿ 1, etc. strength, stoutness. ಕೊಡಿಯುಱುವೆ (S. Mhr.; B. 4, 158). — ಕೊಡಿಕಲ್ಲು. stone-like firmness in one's health. ಈ ಮನುಷ್ಯನು ಕೊಡಿಕಲ್ಲಾಗಿದ್ದಾನೆ (S. Mhr.).

ಕೊಡಿಗೆ kodige. = ಕೊಡಗೆ. a gift, grant, etc. — ಕೊಡಿಗೆ ಮಾನ್ಯ. land free of rent (My.).

ಕೊಡಿಸಿಗು kodisigu. = ಕೊಡಸಿಗೆ, etc. (ಕುಟಜ, etc. Si. 137).

ಕೊಡಿಸು kodisu. = ಕುಡಿಸು 3. to cause to give (C.). ಕೊಡಿಸಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ದಾಪಿತ, ಸಾಧಿತ Si. 364). see Bp. 8, 36; Bh. 1,

8, 7; Bhāgavata 10, 18, 3; B. 2, 31; 5, 186. 2, to allow (My.), *e. g.* ನಿಲ್ಲಗೊಡಿಸು, ಬರ-.

ಕೊಡಿಸುವಿಕೆ koḍisuvike. causing to give. ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವಿಕೆ (ಅರ್ಥದಾಪನ, ಸಾಧನ Si. 437).

ಕೊಡು koḍu. 1. = ಕುಡು 1. to give, etc. (ದಾನ Nn. 141). P. p. ಕೊಟ್ಟು. [ತನ್ನಯ ತನ್ದೆಯೆನ್ನುದನೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮನಿನ್ದೆ ಮಾಡುವೆಂ Pb. 1, 72; Ap. 2, 19]. ಪ್ರಿಯವಚನಂ ಬೆರಸಿ ಕೊಡುವವನು (ವದಾನ್ಯ Hlā.). ಪಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಒತ್ತೆ (ಭೋಗ); ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಮ್ಬುದು (ಪರಿದಾನ, ಪರೀವರ್ತ. etc.); ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಳುಹವು (ಅಪಮಿತ್ಯಕ); ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನೂ ಸಾಲವ ಕೊಮ್ಬುವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉತ್ತಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಅಧಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಎನಿಸುಗು; ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಸಮ್ಪನ್ನನ್ ಆದವನು (ಕುಸೀದಿಕ, etc.); ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಳಗದತ್ತಣಿನ್ದ ಮಗುಱಿದವರು (ಸಂಶಪ್ತಕರು Nr.); ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುದು (ದಾನ, Mr. 267); ಬಡ್ಡಿಗೊಡುವವನು (ಕುಸೀದಿಕ 345); ಕೊಟ್ಟೊಡವೆ (ವಿಗ್ರಹ 474); ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟವಂ (ವಧುತಾತ 313); ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆ (ಗೃಹಮಾತೆ 313); ಕೊಟ್ಟ ಕೂಸು (ವರ್ಯೆ 302). ಕೊಟ್ಟ ದೇವರು ಕೊಣ್ಡು ಹೋದರೆ, ಕುಟ್ಟ ಕೊಣ್ಡು ಅೞೋದು ಯಾಕೆ?—ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲ ಕೇಳದೆ ಹೋಯಿತು, ಮಾಡಿದ ಆರಮ್ಬ ನೋಡದೆ ಹೋಯಿತು.—ಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟವನಿಲ್ಲ, ತಿರಿದು ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ.—ಕೊಡೋದು ಕೊಡು! ಅಡಿಗೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎನ್ಬುನ್ತೆ.—ಕೊಡೋದು ಒನ್ದು ಕಾಸು, ಕೋಣೆ ತುಮ್ಬ ಹಾಸು.—ಕೊಡೋದೊನ್ದು ಕಾಸು, ಕೆಲಸವೆರಡು ತಾಸು.—ದೇವರು ವರಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿ ಬಿಡನು (Prvs.). ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡು (C). ನೋವು ಕೊಡು (C.). ಗಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡು; ಪಾಶಿ ಕೊಡು (C.). occasionally ಕೊಡು (= ಕುಡು) is added to other verbs without altering their meaning (C.), *e. g.* ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೊಡು. = ವಿಭಾಗಿಸು. (Cm. ad Śmd. 46). see Bp. 5, 54; 21, 30; 32, 44; 51, 19; 52, 46; Bh. 1, 8, 8. 23. 66. 93; 1, 10, 36. 38; 2, 13, 10; Rśv. 7, 98; J. 2, 27. 60; 8, 42; 13, 42; 29, 16. 39; 30, 26. 49; 31, 27; Dp. 148, 5; B. 1, 6; 3, 93; 4, 6. 9. 16. 110. 123. 150. 153. 196. 197. 198. 216; 5, 17. 54. 84. 113. 127. 154. 303; ಅಳವಿಗೊಡು, ಒಕ್ಕೊಡು, ಒಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಡು, ಓಲಗಂ-, ಕಾಣಿಕೆ-, ಕಾಣ್ಕೆ-, ಕಾಳಗ-, ಕೆಯ್-, ದಣ್ಡೆ-, ಧ್ವನಿ-, ಬೊಬ್ಬೆ-, ಮೆಯ್-, ಮೊಲೆ-. — ಕೊಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to give repeatedly. ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಟ್ಟಾಡಿ ಬದುಕುವವನು (ವೃದ್ಧ್ಯಾಜೀವ, ವಾರ್ಧುಷಿ Nr.). 2, to give mutually (C.). — ಕೊಟ್ಟುವೞಿ. = ಕೊಟ್ಟಿಂ (*i. e.* ಕೊಟ್ಟರೂ) ಅೞಿ. (Bp. 41, 8). — ಕೊಡು ಕೊಡು. = ಕುಡು ಕುಡು. (Bp. 11, 3. 33; 27, 64; 32, 34; 37, 41. 46; 42, 9; Rśv. 7, 98 va.; B. 4, 127). — ಕೊಡು ಗಿಡು. reit. (Bp. 42, 18).

ಕೊಡು koḍu. 2. = ಕೊಡೆ 4. giving. — ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವದು. to give and receive; giving and receiving (C.). ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು, quarrels about giving and receiving (B. 4, 142). ಪದಾರ್ಥವು ಜನರಿಗೆ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಬರ ಬೇಕು (B. 5, 77). see B. 5, 106. 228. 263.

ಕೊಡುವಳಿ koḍu₂-vaḷi. giving (in marriage, etc., My.).

ಕೊಡುವಿಕೆ koḍuvike. giving (ಸಾತಿ Si. 424; ಔದಾರ್ಯ G.). see Si. 56. 243. 325. 397. 437; B. 5, 107.

ಕೊಡುಹ koḍuha. giving. ಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡುಹ (ಅರ್ಥಪ್ರಯೋಗ, ವೃದ್ಧಿಜೀವಿಕೆ Nr.). ಹೆಪ್ಪ ಕೊಡುಹಂ (ಆತಂಚನ Nr.). ಕೊಡುಹ (ವಿಕ್ರಯ Mr. 346).

ಕೊಡೆ koḍe. 1. an umbrella; a parasol (Śmd. 109. 113; ಆತಪತ್ರ, ಛತ್ರ Hlā.; Si. 268; ತೞಿ, ಮೇಘಡಮ್ಬರ, ಛತ್ರ Śs; C.; Tu.; T. ಕುಡೈ, M. ಕುಡ; Te. ಗೊಡುಗು, ಗೊಡುವು). [ಕೊಡೆ ತೞಿ ತಳ್ತ ಸೀಗುರಿ ಕರೀನ್ದ್ರ ಘಟಾಳಿ ತುರಂಗ ಸೈನ್ಯಮುರ್ಕುಡುಗದೆ ಬರ್ಪನಾಯಕಬಲಂ Ap. 4, 92]. ಕೊಡೆಗೊಡೆಯಂ or ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ (Śmd. 167. 242). ಕೊಡೆಯ ಕಾವು (161). ಕೆಂಗುಡಿಯ ಪುಡಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ (216). see Bp. 56, 17; Rśv. 5, 44; J. 2, 9; B. 4, 190; ಬೆಳುಗೊಡೆ, ಬೆಳ್-, ಮುಕ್ಕೊಡೆ. ಅಲ್ಪಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬನ್ದರೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡೇ ಹಿಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Prvs. s. ಬಿಸಲ್, ಮೞೆ. — ಕೊಡೆಯಾಳ. -ಆಳ. the town of Maṅgaḷūr in South Kanara (C.). ಕಾಸು ಇದ್ದರೆ ಕೊಡೆಯಾಳ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಡೆಯಾಲ! (Prv.). — ಕೊಡೆಯೆಲೆ. -ಎಲೆ. a leaf (of the lotus) that resembles an umbrella. [ಕೊಡೆಯೆಲೆಗಳ ತಿನ್ತಿಣಿಯಿಟ್ಟೆಡೆಗಳ ಕಟ್ಟಲೆಯುನಿರುಳೆಗೆತ್ತು Ap. 11, 63]; (Cpr. 5, 39 va.). — ಕೊಡೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize, take, or hold a parasol, etc. (Abh. P. 4, 9; Bp. 23, 19; J. 13, 34; 19, 16; 28, 36). — ಕೊಡೆ ಹುಲ್ಲು. a mushroom (ಛತ್ರೆ, ಅತಿಛತ್ರ, ಪಾಲಘ್ನ Si. 165, *only* in Si.).

ಕೊಡೆ koḍe. 2. to hollow, to excavate (Tu. ಕುಡೆ, a hole; T. ಕುಡೈ); to scrape out, as a cocoanut, etc. (My.; T.); to remove with the finger or a pick, as ear-wax (My.). see s. ಕುೞಿ 1 and ಕೊಡತ 2.

ಕೊಡೆ koḍe. 3. to ache; to itch very much (My.). see ಕೊಡತ 2.

ಕೊಡೆ koḍe. 4. = ಕೊಡು 2. giving. see ಕೊಳು ಕೊಡೆ, ಕೊಳ್ ಕೊಡೆ.

ಕೊಡೆತ koḍeta. = ಕೊಡತ 2. (My.). the pain of a sore.

ಕೊಡ್ಡ koḍḍa. 1. = ಕೊರಡು. a kind of rainbow. ಕೊಡ್ಡ ಮೂಡಿತು (S. Mhr.).

ಕೊಡ್ಡ koḍḍa. 2. = ಕಡ್ಡ 2. a stupid man, a clown (S. Mhr.; *cf.* ಕೊರಟು?).

ಕೊಡ್ಲಿ koḍli. = ಕೊಡಲಿ. an axe, etc. (C.; B. 3, 6).

ಕೊಣ koṇa. 1. = ಕೊಳ 2. a pond, a tank (My.).

ಕೊಣ koṇa. 2. = ಗೊಣ 2. a sound in imitating nasalization. — ಕೊಣ ಕೊಣ ಎನ್ನು. to speak through the nose, to nasalize (in speaking or reading, My.).

ಕೊಣಕು koṇaku. 1. to jump or leap, to leap over, as wild beasts (ಮೃಗಲಂಘನ Śmd. Dh.; *cf.* ಕುಂಜು, ಕುಣುಕು 2, ಕುದುಕು 1, ರೊಣಕು).

ಕೊಣಕು koṇaku. 2. a leap or jump. — ಕೊಣಕಿಡು. -ಇಡು. to perform a jump, to jump, etc. (ದಾಣ್ಟು Kk. 53; ದಿಂಕಿಡು, ದಾಣ್ಟು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು Śm. 31; Cpr. 1, 118; Śśv. 3, 51; T. ಕುೞಿಕ್ಕಿಡು, to pass across).

ಕೊಣಗು koṇagu. = ಕೊಳಗು, etc. a hoof (ಖುರ, ಶಫ Hlā.).

ಕೊಣತ koṇata. a kind of wooden (or iron) club swung in the hands for exercise, etc. (My.). — ಕೊಣತ ಕಟ್ಟು. to climb a rope to which the koṇata is attached (My.).

ಕೊಣಪಿ koṇapi. = ಕುಡುಪು. a flail (Mangalore Moral Class-book p. 133; Te. ಕುದುಪೆ, ಗುನುಪ, a club).

ಕೊಣಬಿಗೆ koṇabige. a round wooden dish to knead dough in, etc. (S. Mhr.).

ಕೊಣವಿಗೆ koṇavige. = ಕೊಣಬಿಗೆ. (S. Mhr.).

ಕೊಣಸು koṇasu. a young one of wild beasts (ಮೃಗಪೋತ Ct. II, 80; ಮಿಗವಱಿ Kk. 53, Śm. 31; Sk. ಕುಣಕ; T. ಕುಟಿನ್ದೈ, an infant; Te. ಕೊಡುಕು, a son; ಕೊಣ್ಡಕೆ, an infant; see ಕೊಡ 1).

ಕೊಣ್ಟು koṇṭu. = ಕುಂಟೆ 3, ಕೊರಡು. a knotty club (My.).

ಕೊಣ್ಡ koṇḍa. a hill, a mountain (Te. ಕೊಣ್ಡ; Tu. ಕುಂಜ; T. ಕುನ್ಱ, ಕುನ್ಱು; M. ಕುನ್ನ, ಕುನ್ನು; *cf.* ಕುಱುವ 1; ಗುಡ್ಡ 2 ?). — ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. a hill or jungle sheep (ರೌಹಿಷ Nr., o. r. ಕೊಣ್ಡಗೊಱಿ; ಅಟವ್ಯವಿ, ವನೇರಣ Mr. 160); the four-horned antelope, Tetraceros quadricornes (Gz.). — ಕೊಣ್ಡಗುಱಿದುಪ್ಪಟಿಲ್. hair or wool of a jungle sheep (Rāghc. 17, 68). — ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. -ಕುಱಿ. = ಕೊಣ್ಡಗೂಱಿ. N. (Bp. 36, 59). — ಕೊಣ್ಡಗೂಱಿ. = ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. (Bp. 1, 10). — ಕೊಣ್ಡಗೊಱಿ. -ಕೊಱಿ. = ಕೊಣ್ಡಗುಱಿ. q. v. (Te. ಕೊಣ್ಡಗೊಱ್ಱೆ). — ಕೊಣ್ಡವೇಡು. N. (Si. 101; = ಗೋಣ್ಡವನ, ಗೋಣ್ಡವಾರ?). — ಕೊಣ್ಡಮುಸುಡಿ. a large black-faced monkey (My.; Te. ಕೊಣ್ಡಮುಚ್ಚು). — ಕೊಣ್ಡಮುಸುವ. = ಕೊಣ್ಡಮುಸುಡಿ. (My.). *cf.* ಗುನ್ನ 1.

ಕೊಣ್ಡ koṇḍa. Tbh. of ಕುಣ್ಡ [ಆಹವನೀಯ ದಕ್ಷಿಣ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂಱುಂ ಕೊಣ್ಡಂಗಳೊಳುತ್ತರವೇದಿಯೊಳಗ್ನಿ ಸನ್ಧಾನಂ ಗೆಯ್ದು Pb. 6, 33 va.]; (Śmd. 355; Abh. P. 10, 183 va.; My.). — ಕೊಣ್ಡಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (S. Mhr.). — ಕೊಣ್ಡಬಣ್ಡಿ. a cart used at the koṇḍa feast (My.). — ಕೊಣ್ಡಹಬ್ಬ. a feast in honor of Vīrabhadra at which Liṅgavantas carry an idol of Vīrabhadra and dance with it on live coals in a pit (My.).

***ಕೊಣ್ಡಮಾಱು koṇḍamāṟu.** hill slope ? ಲಿಂಗ ಪಥವ ತಪ್ಪಿ ನಡೆವರು ಜಂಗಮ ಮುಖದಿನ್ದೆ ನಿನ್ದೆ ಬನ್ದರೆ ಕೊಣ್ಡಮಾಱುಂಗೆ ಹೋಹುದು ತಪ್ಪದು Bv. 106.

ಕೊಣ್ಡಲು koṇḍalu. = ಕೊಣ್ಡ್ಲು. Tbh. of ಕುಣ್ಡಲ. an ear-ring (My.).

ಕೊಣ್ಡಸು koṇḍasu. N. of a plant (ಸೂಪಕಾರಕಿ Mr. 121, o. r. ಸೂಪಕಾರಿಕೆ).

ಕೊಣ್ಡಾಡು koṇḍāḍu. to praise, to extol, etc. see s. ಕೊಳ್ 1.

ಕೊಣ್ಡಿ koṇḍi. a hook projecting from a wall (ನಾಗದನ್ತಕ, ನಿರ್ಯೂಹ Nr.); a hook; the semi-circular link of a padlock (C.; Tu.; Te. ಕೊಣ್ಡಿ). 2, the sting of a scorpion (C.; Te. ಕೊಣ್ಡಿ, ಕೊಣ್ಡೆ; see ಕುಡು 3 and ಕುಟುಕು 1). ಚೇಱಿಗೆಯು ಕೊಣ್ಡಿಯಲಿ ಇಹುದು ವಿಷ (Jñs. 42, 72). see B. 4, 122. 211.

ಕೊಣ್ಡಿಸು koṇḍisu. to slander; to defame (Bp. 11, 5. 19).

ಕೊಣ್ಡು koṇḍu. P. p. of ಕೊಳ್ 1, etc.

***ಕೊಣ್ಡುಕೊನೆ koṇḍukone.** to praise, eulogise. ಕೊಣ್ಡು ಕೊನೆದೀಗರಿಗಂಗೆ ವಿಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಯಂ Pb. 1, 5.

ಕೊಣ್ಡೆ koṇḍe. 1. = ಕೊಣ್ಡ ? see ಮುದುಗೊಣ್ಡೆ. N. of a place.

ಕೊಣ್ಡೆ koṇḍe. 2. = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 1. (ತಳ್ಳಿ Cb.). backbiting.

ಕೊಣ್ಡೆ koṇḍe. 3. a chaplet of pearls worn on the head (My.).

ಕೊಣ್ಡೆ koṇḍe. 4. = ಗೊಣ್ಡೆ. a tassel, etc. (My.).

ಕೊಣ್ಡೆ koṇḍe. = ತೊಣ್ಡೆ, etc. a kind of vegetable. — ಕೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. = ತೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. (St. & Pl.).

ಕೊಣ್ಡೆಗ koṇḍega. = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 1. (V. 8, 3 va.). backbiting. 2, = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 2. a slanderor, etc. (My.).

ಕೊಣ್ಡೆಗಾಱ koṇḍe-gāṟa. a male defamer or calumniator (R.; Te. ಕೊಣ್ಡೆಗಾಡು; T. ಕೋಡ್ಕಾರ).

ಕೊಣ್ಡೆಗಿತ್ತಿ koṇḍega-itti. a female defamer, etc. (Bp. 40, 52).

ಕೊಣ್ಡೆತನ koṇḍetana. = ಕೊಣ್ಡೆಯ No. 1. (My.; Te.).

ಕೊಣ್ಡೆಯ koṇḍeya. = ಕೊಣ್ಡೆ 2, ಕೊಣ್ಡೆಗ. backbiting, calumny, slander, defamation, abuse (ಪಿಸುಣ, ಚಾಡಿ, ಕುತ್ಸಿತ Śm. 65; My.; Te. ಕೊಣ್ಡೆಮು; T. ಕುಣ್ಡೆಯ, ಕೋಳ್, ಕುಱಳೈ; M. ಕುರಳೆ, ಕುಱಳೆ; Mhr. ಕುಡೇಂ, evil-mindedness). 2, an informer, a slanderer, a defamer (ಕರ್ಣೇಜಪ, ಸೂಚಕ, ಪಿಶುನ, ದ್ವಿಜಿಹ್ವ Nr.; ತ್ರಿಯಕ್ಷರ Mr. 244; Te. ಕೊಣ್ಡೆಯುಡು; T. ಕೊಣ್ಡಣಿ). [ಮೂವತ್ತಾಱು ಕೊಣ್ಡೆಯ ಪರಿಹರಿಸಿ, ಶಿವಾಚಾರ ಧ್ವಜವನೆತ್ತಿ ಮೆಱೆದ ನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣನು Cv. 189]. see Bp. 11, 5; Dp. 5, 6.

ಕೊಣ್ಡ್ಲು koṇḍlu. = ಕೊಣ್ಡಲು. (My.).

ಕೊತ kota. = ಕತ 2, ಕುತ. an imitative sound. — ಕೊತಕೊತ. = ಕುತ ಕುತ. (My.).

ಕೊತಮ್ಬರಿ kotambari. Tbh. of ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು. (S. Mhr.; Mhr. ಕೋಥಮ್ಬರೀ).

ಕೊತ್ತಣಿ kottaṇi. = ಕೊತ್ತಳಿ. a multitude, a flock (ಕಾಗೆಗಳ ಮೊತ್ತಂ Śmd. II; Te., T., M. ಕೊತ್ತು; T. also ಕೊನ್ದು; *cf.* ಕುತ್ತುಱ್, ಕುಪ್ಪೆ1, ಕುಟಿ 1, ಗೊನ್ದಣ).

ಕೊತ್ತಮ್ಬರಿ kottambari. = ಕೊತಮ್ಬರಿ. (C.). coriander.

ಕೊತ್ತಲ kottala. = ಕೊತ್ತಳ. (My.; J. 17, 6). a bastion.

ಕೊತ್ತವಾಲ kottavāla. the chief officer of the police of a town (Mhr., H. ಕೋತವಾಲ); the overseer of a travellers' bangalow (My.).

ಕೊತ್ತಳ kottaḷa. = ಕೊತ್ತಲ. a bulwark, a bastion (C.; T., M.; Te. ಕೊತ್ತಡ, ಕೊತ್ತಳ; T. also ಕೊಮ್ಮೈ, *cf.* ಕುಮ್ಬು). see Bp. 16, 10; J. 9, 17; Dp. 1, 2; B. 4, 146; Si. 89; Cpr. 5, 105.

ಕೊತ್ತೞಿ kottaḻi. = ಕೊತ್ತಣಿ. a flock, as of crows (ಕಾಗೆಯ ಮೊತ್ತಂ Śmd. I; ಕಾಗೆಯ ನೆರವಿ Kk. 82; Śm. 30). 2, a multitude or assemblage, as of fishermen, etc. (ಬೆಸದರ ನೆರವಿ Śmd. I). see Grj. 6, 56 va.; V. 35, 55 va. *cf.* ಕೊತ್ತು 2.

ಕೊತ್ತಿ kotti. a male or female cat (My.; M. ಕುಱಿಞ್ಞಿ, ಕುಱುಞ್ಞಿ, ಕೊಱ್ಱಿ, a she-cat; ಕುಱುಕ್ಕು, ಕುಱುಙ್ಙು, ಕುರುಟ್ಟು, to pur; see ಕೊರ 1). ಕೊತ್ತಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಹಾಲು ಮಾಸಲೆಮ್ಬುದನು ? (Dp. 76). ಕೊತ್ತಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. — ಕೊತ್ತಿಯ ಪಾತ್ರ (or ಪಾರುಪತ್ಯ) ಒಲೆಯ ಮುನ್ದೆ (Prvs.).

ಕೊತ್ತಿರಿ kottiri. = ಕೊತಮ್ಬರಿ, etc. ಕೊತ್ತಿರಿಬೀಜ (ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು, etc. Si. 311).

ಕೊತ್ತು kottu. 1. to chop, to mince (My.; T.; *cf.* ಕುತ್ತು 1; ಕೊಚ್ಚು 2).

ಕೊತ್ತು kottu. 2. a bunch, a cluster (My.; Te. ಗೊತ್ತು; *cf.* ಗುತ್ತಿ, ಗೊನೆ).

ಕೊತ್ತುಮರಿ kottumari. = ಕೊತ್ತುಮ್ಬರಿ. (My.).

ಕೊತ್ತುಮಿರಿ kottumiri. = ಕೊತ್ತುಮರಿ. (My.).

ಕೊತ್ತುಮ್ಬುರಿ kottumbari. Tbh. of ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರು (Śmd. 349. 365. 374; Nr.; Hlā.; Si. 311; ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರಿ Ct. II; 99; ಆರುಷಣ, ಧಾನ್ಯಕ Mr. 137; My.). — ಕೊತ್ತುಮ್ಬುರಿಕಸ. a small annual weed, Anotis montholoni Hook. f. (Z.).

ಕೊದಲು kodalu. 1. = ಕೊದ್ಲು 1. to hesitate in speaking, to stammer; to pronounce inarticulately, to mutter with the omission of a letter or syllable (My.; Te. ಕೊತುಕು, ಕೊದುಕು, ಕೊದುಗು; M. ಕೊಞ್ಞು; T., M. ಕುಳಱು; see ಕುಱಿ 1? *cf.* ತೊದಲ್).

ಕೊದಲು kodalu. 2. = ಕೊದಳ್, ಕೊದ್ಲು 2. the act of stammering, etc. (My.; Te. ಕೊದುಗು; M. ಕೊಚ್ಚಿ, ಕುಞ್ಞಿ; T. ಕೊನ್ನೈ). — ಕೊದಲ. -ಅ 3. a stammerer, etc. (My.).

ಕೊದಳ್ kodaḷ. = ಕೊದಲು 2. (Cpr. 3, 50; 4, 2).

ಕೊದ್ಲು kodlu. 1. = ಕೊದಲು 1. (My.).

ಕೊದ್ಲು kodlu. 2. = ಕೊದಲು 2. (My.).

ಕೊನರ್ konar. 1. = ಕೊನರು 1. to get shoots, to sprout; to arise; to extend, to become great; etc. (ಪಲ್ಲವೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.). [ಗದೆಯುಮಿಾ ಭುಜದಣ್ಡಮುಮುಳ್ಳಿನಂ ಕೊನರ್ತಪ್ಪುದೆ ಪೇಱುಮನ್ನ ಪಗೆ Pb. 13, 19; Ap. 13, 32 va.]. P. p. ಕೊನರ್ತು (Śmd. 287). ಕೊನರ್ದ ಪೂಮಾಲೆ (Kk. 96). see Grj. 3, 119 va.; Bp. 2, 34; 4 sum.; 16, 16; 44, 20; 46, 37; Rām. 3, 7, 30.

ಕೊನರ್ konar. 2. = ಕೊನರು 2. a shoot, a sprout; a new branch; the film or fibre, or the stalk, of a lotus (ಮೃಣಾಲ, ಬಿಸ Nr.; *cf.* ಕುಸುರಿ 1?). ಕೊನರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). ಎಳೆಯ ಕೊನರ್ (ಪಲ್ಲವಾಂಕುರ, ಪ್ರವಾಲ Mr. 106). see V. 4, 36; Ṛsv. 2, 43. 44; J. 3, 32; ಕುಡಿಗೊನರ್, ಮಾಂ-.

ಕೊನರು konaru. 1. = ಕೊನರ್ 1. P. p. ಕೊನರಿ. [ನೀನೊಲಿದರೆ ಕೊಱಡು ಕೊನರುವುದಯ್ಯಾ Bv. 66; Cv. 77]; (Bp. 3, 4; 18, 82; 38, 40; Bh. 3, 21, 54; 4, 2, 53; 6, 2, 22; J. 21, 62). — ಕೊನರು ಕೊನರು. rep. (Bp. 35, 3).

ಕೊನರು konaru. 2. = ಕೊನರ್ 2. a sprout, etc. ಮರದ ಕೊನರು (ಪ್ರವಾಲ, ಪಲ್ಲವಾಂಕುರ Hlā.).

ಕೊನಷ್ಟೆ konaṣṭe. = ಕುನಿಷ್ಟ. crookedness.

ಕೊನೆ kone. 1. to thrive or succeed in one's adopted object or affair (ಸ್ವೀಕೃತಾರ್ಥವರ್ಧನ Śmd. Dh.). P. p. ಕೊನೆದು (Ch. G. MS. v. 27). see Abh. P. 11, 170 va.; Grj. 1, 111; 3, 78; 5, 15; 10, 64; 10, 103 va.; 10, 105.

ಕೊನೆ kone. 2. an extremity; a point; a tip; a top; an end; a corner; a sprout (ಅಗ್ರ Śmd. Dh.; ಕುಡಿ Ct. I, 43; C.; Tu., Te.; T. ಕುನ್ನೈ, ಕೊನ್ನೈ). ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ (ಚೂಲ್ಲೆಯ Kk. 51; Śm. 72). ಮರದ ಕೊನೆ (ಅಗ್ರ, ಶಿಖರ, etc. Si. 122). ಪಾದದ ಕೊನೆ (ಪಾದಾಗ್ರ 207). ಮೊಲೆಯ ಕೊನೆ (ಕುಚಾಗ್ರ 209). ತುಟಿಯ ಕೊನೆ (ಸೃಕ್ವ 214). ಬಟ್ಟೆಯ ಕೊನೆ (ದಶೆ 222). ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊನೆ (ಅಟನಿ 287). ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದುದು (ಅನನ್ತ 428). see Bp. 47, 30; 51, 47; Ṛsv. 3, 35 va.; 4, 30; J. 23, 30; 28, 46; B. 3, 11; 4, 175; 5, 279; ಉಗುಗೊನೆ, ತೆನೆ-, ದಿಟ್ಟಿ-. — ಕೊನೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to accomplish (C.; B. 4, 42; 5, 47. 55. 73; ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಯ್ಯು G.). — ಕೊನೆಗಾಣು. -ಕಾಣು. to be accomplished or fulfilled (My.; B. 5, 41. 216). — ಕೊನೆಗೊಡಂಕೆ. -ಕೊಡಂಕೆ. the tip of the ear (Ṛsv. 6, 11 va.; V. 5, 14 va.). — ಕೊನೆಗೊನರು. -ಕೊನರು. points, etc., to sprout, etc. (Bp. 18, 83). [— ಕೊನೆಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. rep. the ends. Pb. 5, 87. — ಕೊನೆಗೊನೆಗೊಳ್. -ಕೊನೆ-ಕೊಳ್. to take completely. ಕೊರಗಿರ್ದ ಲತೆಗಳ ಕೊನೆಗೊನೆಯುನೆ ದಹನನಳುರ್ದು ಕೊನೆಗೊನೆಗೊಣ್ಡಂ Pb. 5, 87]. — ಕೊನೆವರೆ. -ಪರೆ. pointed buds to spread (Bp. 50, 79). — ಕೊನೆವರೆಗಂ. up to the top. ಪಣೆಯಿಂ ಕೊನೆವರೆಗಂ ಪೂತುವು, ಅರಲೆ, ಚಮ್ಪಕನಿಕರಂ (Cpr. 7, 53). — ಕೊನೆವಾಸೆ. -ಪಾಸೆ. (Ss.). the point of a braid of hair. — ಕೊನೆವುಗುರ್. -ಉಗುರ್. the point of a nail or claw; a pointed or sharp nail or claw (Ṛsv. 5, 116).

ಕೊನೆ kone. 3. = ಕೊಂಗೆ, etc. the branch of a tree (My.). [ನನೆಯ ಕೊನೆಯ ತಳಿರ ಮುಗುಳ ವನಲತಾನಿಕುಂಜದಿಂ Pb. 1, 58].

ಕೊನ್ತ konta. Tbh. of ಕುನ್ತ. a kind of lance (Śmd. 355; ಕುನ್ತ, ಪ್ರಾಸ Nr.; ಸಬಳ, ಡೊಂಕಣಿ Kk. 40, Śm. 43). [ಕೊನ್ತಂಗಳಿನ್ದ ಮಿಟ್ಟಿಗಳಿನ್ದಂ ಕರುಳ್ಗಳಂ ಸೋರೆ ಕುತ್ತುವುದುಂ Vr. 96, 28; ಸನ್ತವಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಕೊನ್ತವ ತನ್ದನ್ತೆ Bv. 100]. see Abh. P. 14, 40; Grj. 7, 52; Bp. 34, 32. — ಕೊನ್ತಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. who has a spear in his hand; the ruler of the south-western quarter (ನಿರುತಿ Śm. 12. 13).

ಕೊನ್ತಕಾಱ konta-kāṟa. a spearman (ಕೌನ್ತಿಕ, ಪ್ರಾಸಿಕ Nr.).

ಕೊನ್ತಗಾಱ konta-gāṟa. = ಕೊನ್ತಕಾಱ (Grj. 6, 56 va.).

ಕೊನ್ತಿ konti. Tbh. of ಕುನ್ತಿ. [Pb. 1, 89 va.]; (C.). — ಕೊನ್ತ್ಯಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. mother Kuntī (C.).

ಕೊನ್ತಿಪುತ್ರ konti-putra. = ಕುನ್ತೀಪುತ್ರ. son of Kunti. (Ch. G. MS. v. 24; My.).

ಕೊನ್ದು kondu. P. p. of ಕೊಲ್ 1, ಕೊಲು 1 and ಕೊಲ್ಲು.

ಕೊನ್ದೆ konde. the tree Cassia fistula Lin. (St. & Pl.; Tu.; T. ಕೊನ್ದೈ).

***ಕೊಪಣನಗರ kopaṇa-nagara.** N. of a town in ancient Karnāṭaka (identified with the modern Koppaḷa). ವಿದಿತ ಮಹಾ ಕೊಪಣನಗರದಾ Kr. 1, 37.

ಕೊಪ್ಪ koppa. = ಕೊಪ್ಪಲ್ (Śmd. 48). a small village (My.; T. ಕುಪ್ಪ; Tu. ಕೊಪ್ಪ, a hut), frequently used in village-names (C.; *cf.* ಕೊಪ್ಪು 2).

ಕೊಪ್ಪಟ koppaṭa. = ಕೊಪ್ಪು 1, etc. the notched extremity of a bow (ಧನುಕೋಟಿ Mr. 294).

ಕೊಪ್ಪರ koppara. the shoulder-blade (Grj. 2, 106 va.; Te. = ಭುಜಶಿರಸ್). probably Tbh. of ಕೂರ್ಪರ.

ಕೊಪ್ಪರ koppara. = ಕಪ್ಪರ 2, etc., (ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ q. v.). a metal boiler (ಖೊಪ್ಪರ). Tbh. of ಕರ್ಪರ.

ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ copparige. = ಕೊಪ್ಪರ, etc. Tbh. of ಕರ್ಪರ. a metal boiler, used also for keeping oil or ghee in (ಕರ್ಪರ, ಕಟಾಹ Nr.; Hlā.; Mr. 209; ಪಕ್ಕಲೆ Bhn. 65; C.; Te. ಕೊಪ್ಪೆರ; M. ಕೊಪ್ಪರ; T. ಕೊಪ್ಪರೈ). see Bp. 58, 57. 68; 59, 15; C. Bp. 47, 40; Bh. 1, 12, 17; J. 11 sum.; 17, 38; B. 3, 46; ಎಣ್ಣೆಗೊಪ್ಪರಿಗೆ, ಬೆಳ್ಳಿಗೊಪ್ಪರಿಗೆ, ಹೊಂಗೊಪ್ಪರಿಗೆ.

ಕೊಪ್ಪರಿಸು kopparisu. also **ಖೊಪ್ಪರಿಸು.** to beat (Rām. 6, 50, 18; Bh. 3, 20, 31; *cf.* ಕುಮ್ಮು 1). 2, to be crushed, to be subdued (Bh. 3, 19, 37; 8, 26, 14).

ಕೊಪ್ಪಲ್ koppal. = ಕೊಪ್ಪಳ, ಕೊಪ್ಪ. a heap (T. ಕುಪ್ಪಲ್; Śmd. 48); a small hamlet (My.; ಹೊಸತಾಗಿ ತುಮ್ಬಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿ G.).

ಕೊಪ್ಪಳ koppaḷa. N. of villages (S. Mhr.).

ಕೊಪ್ಪಿ koppi. = ಕೊಪ್ಪೆ? — ಕೊಪ್ಪಿದೇವ. N. see ಬೆಲ್ಲಪತ್ರೆಯ-.

ಕೊಪ್ಪು koppu. 1. = ಕೊಪ್ಪಟ, ಕೊಳ್ಪು. the notched extremity or horn of a bow (ಗೊಲೆ, ಪಿಳ್ಕು, ಕೋಟಿ Śm. 43; ಗೊಲೆ 101; ಗೊಲೆ, ಪಿಳ್ಕು, ಧನುಃಕೋಟಿ Kk. 39, o. r. ಕೊಳ್ಪು; Te. ಕೊಪ್ಪು, ಕೋಪು; Abh. P. 5, 83). [ಬಿಲ್ಲಕೊಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯಸೂಱು Pb. 3, 72 va.]. ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊಪ್ಪು (ಅಟನಿ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು (ಕಾರ್ಮುಕ ಕೋಟಿ, ಅಟನಿ Hlā.; ಕೋಟಿ, ಚಾಪದ ಅನ್ತ್ಯ Nn. 43).

ಕೊಪ್ಪು koppu. 2. an ornament for the upper part of the ear, worn by women (ಕೊಡಂಕೆಯ ಆಭರಣ Śm. 101; Bp. 4, 39; Tu., T.). [ಮುಕುಟಂ ಕೇಯೂರಂ ಕರ್ಣಕುಣ್ಡಲಂ ಕೊಪ್ಪು ಸರಿಗೆ ದುಸರಂ Ap. 5, 33]. ತಾಲಕಂ, ತಾಲಪತ್ರಂ ಕರ್ಣದ ಓಲೆ; ಆ ಮೇಲಿಪ್ಪ ಕೊಪ್ಪು ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳು ಕರ್ಣಿಕೆಗಳು (Mr. 337).

ಕೊಪ್ಪು koppu. 3. a female's hair, tied in a tuft (T., Te.; Mhr. ಖೋಪಾ, ಗೋಫಾ, the hair-knot of women). 2, = ಕೊಟ್ಟು 1, a gold ornament worn by women in their plaited hair (My.). see ಚವರಿ-, ಮಾಣಿಕಗೊಪ್ಪು.

ಕೊಪ್ಪೆ koppe. = ಕೊಪ್ಪೆ, ಗೋಟಿ. the cap or hood made of a goṅgaḍi or cumbly (C.). see ಕೆಯ್ಗೊಪ್ಪೆ.

ಕೊಬರಿ kobari. = ಕೊಬ್ಬರಿ. (C.). dried cocoanut.

ಕೊಬ್ಬಟ್ಟು kobbaṭṭu. (ಕೊಬ್-ಹೊಟ್ಟು). husk of paddy (S. Mhr.; ಭತ್ತದ ಗೊಳಲಿ G.).

ಕೊಬ್ಬರಿ kobbari. the kernel of the cocoanut, which resembles fat or lard, the copra of trade (C.; Te. ಕೊಬ್ಬರಿ, ಕೊಬ್ಬರೆ, ಕೊಬ್ಬಿರಿ, ಕೊಬ್ಬೆರೆ; Tu. ಕೊಪ್ಪರ, ಕೊಪ್ಪರಿ, ಕೊಬರಿ, ಕೊಬ್ಬರಿ; T. ಕೊಪ್ಪರೈ; M. ಕೊಪ್ಪರೆ; Mhr. ಖೋಬರೇಂ; H. ಖೋಪ್ರ). ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ, dried kernel of cocoanuts; ಹಸಿಕೊಬ್ಬರಿ, fresh kernel (C.). see B. 2, 42. — ಕೊಬ್ಬರಿಚಟ್ಣಿ. a kind of chutney (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿತುಪ್ಪ. congealed cocoanut oil (My.). — ಕೊಬ್ಬರಿದೋಸೆ. a kind of dōse (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿಬಟ್ಲು. the half of a cocoanut shell with the kernel in it (S. Mhr.); the half of the kernel (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. cocoanut oil (C.). — ಕೊಬ್ಬರಿ ಸರ. a string of the halves of cocoanut kernels, given as a present, especially at the hōḷī feast (C.), — ಕೊಬ್ಬರಿ ಹಿಣ್ಡಿ. the refuse of expressed cocoanuts (C.).

ಕೊಬ್ಬಿಗ kobbiga. a proud man (My.).

ಕೊಬ್ಬಿಲ kobbila. = ಕಬ್ಬಿಲ. a rustic, or low, man (ಎಗ್ಗಳ Ct. I, 5).

ಕೊಬ್ಬಿಸು kobbisu. to fatten (My.).

ಕೊಬ್ಬು kobbu. 1. = ಕೊಬ್ಬರ್ 1, ಕೊವ್ವರ್ 1. to grow fat, thick, or stout; to increase, to grow; to be rank or luxuriant in growth; to become proud, presumptuous, or insolent (C.; Tu.; Te, ಕೊವ್ವು; T., M. ಕೊಱು; see ಕುಸುರಿ 1; *cf.* ಗೊಬ್ಬರ). see Bp. 21, 19; 22, 54; 44, 21; 55, 20; 56, 25; 61, 32; Bh. 2, 4, 12; J. 6, 12; 7, 29; 28, 46; B. 4, 191.

ಕೊಬ್ಬು kobbu. 2. = ಕುಬ್ಬು, ಕೊಬ್ಬರ್ 2, ಕೊವ್ವರ್ 2. fat; fatness; rankness, luxuriance; pride, arrogance (C.; Tu.; T., M. ಕೊಱು, ಕೊಱುಪ್ಪು; Te. ಕೊವ್ವು, ಕ್ರೊವ್ವು; T. also ಕೊಮ್ಬು). see Bh. 1, 8, 9; Si. 205. — ಕೊಬ್ಬಾಟ. = ಕುಬ್ಬಾಟ. (My.). — ಕೊಬ್ಬೇಱು. -ಏಱು. to become fat, luxuriant, etc. (B. 3, 10; 5, 24; My.).

ಕೊಮರ komara. = ಕುವರ. a son, boy, etc. (My.; Te.).

ಕೊಮಾರ komāra. = ಕೊಮರ, etc. (C.).

ಕೊಮೆ kome. to begin to burn, as fire or anger (My.; see ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ).

ಕೊಮ್ಪೆ kompe. 1. = ಕುಪ್ಪೆ 1? a small collection; a small thorn-bush (S. Mhr.); a small bundle or load of thorny twigs (S. Mhr.).

ಕೊಮ್ಪೆ kompe. 2. a small village or a small hamlet (C.; *cf.* ಕೊಪ್ಪ). ಹಮ್ಪೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿನ್ತ ನನ್ನ ಕೊಮ್ಪೆಯಲ್ಲಿರುವದೇ ಲೇಸು. (Prv.). 2, a hut (ಗುಡಸಲು G.; Te.; T. ಕುರಮ್ಬೈ).

ಕೊಮ್ಬ komba. = ಕೊಳುವ, ಕೊಳ್ಳುವ. a relative present participle of ಕೊಳ್ 1.

ಕೊಮ್ಬು kombu. 1. a verb formed of ಕೊಮ್ಬ: to seize, to take. ಕೊಮ್ಬುತ್ತದೆ, ಕೊಮ್ಬುವಣ, ಕೊಮ್ಬುವನ, ಕೊಮ್ಬೋಣ, etc. (My.). ದೊರ ಕೊಮ್ಬುವದೆ? (Bp. 53, 22). ಕೊಮ್ಬುವ (Si. 347. 360). ಕೊಮ್ಬೋಣ (388). ಕೊಮ್ಬುವದು (347. 482; Dhw. pp. 16. 23. 24). ಕೊಮ್ಬುವನು (Dhw. 22. 25. 30); ಕೊಮ್ಬುವಳು (27). ಇದ್ದ ಊರ ಹಗೆ ಸಲ್ಲ, ಕದ್ದುಕೊಮ್ಬುವರ ನೆರೆ ಸಲ್ಲ (Prv.).

ಕೊಮ್ಬು kombu. 2. (fr. ಕುಡು 3?). a horn of animals; that is horn-like, as a root, a root; a serpentine horn to play upon; a tusk (ಲಲಾಮ, ಶೃಂಗ Nn. 26; C.; Tu.; T.; Te. ಕೊಮ್ಮು; *cf.* ಕುಮ್ಬು 1, ಕೋಡು 5). ಕೊಮ್ಬಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು (ತೂಬರ Nr.). [ಆರಯ್ಯವರಿಲ್ಲ ಅಕಟಕಟಾ! ಪಶುವೆನ್ದೆನ್ನ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ಕೊಮ್ಬು ಹಿಡಿದೆತ್ತುವನ್ನಕ್ಕ Bv. 52]. ಕೊಮ್ಬಿಲ್ಲದ ಪಶು (ತೂಬರ Hlā.). ಕೊಮ್ಬು ಮುಱಿದ ಎತ್ತು (ಕೂಟ Nr.). ಕೊಮ್ಬೊತ್ತಿ ಮುಱಿದೊಡೆ ಕೂಟಂ (Mr. 179). ಎಮ್ಮೆಯ ಕೊಮ್ಬು (ಗವಲ, ಶೃಂಗ Si. 332). ಆನೆಯ ಕೊಮ್ಬು (ವಿಷಾಣ, ರದನ Hlā.; Mr. 154; ಕುಂಜ Si. 413). ಆನೆಯ ಮೊದಲ ಕೊಮ್ಬು (ಕರಿರ, ದನ್ತಮೂಲ Mr. 155). ಮದಕರಿಶಿರವ ಬಿರಿಯಲೊದೆದು, ಅಲುಗಿ ಕೊಮ್ಬಂ ಕಿತ್ತು (Rāghc. 17, 70). ಆನೇ ಕೊಮ್ಬಿನ ಸ್ಥಲ (ದನ್ತಭಾಗ Si. 270). ಆನೆ ಆಡು ಮೊದಲಾದ ವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕೊಮ್ಬು, ಅಯ್ಯಂಗಾರರಿಗೆ ಮೂಱು ಕೊಮ್ಬು (Prv.). see Bp. 22, 10; 29, 4. 2, the vowel ಉ or its embodied form ು (Te., My.). — ಕೊಮ್ಬಿನ ಕೂಗು. the distance at which a horn-blast can be heard (My.). — ಕೊಮ್ಬುಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a serpentine horn to play upon (C. Bp. 5, 7; My. as ಕೊಮ್ಬುಕಾಳೆ).

ಕೊಮ್ಬು kombu. 3. = ಕೊಂಗೆ, etc. (ಕೊಮ್ಬು 2?), ಕೊಮ್ಬೆ. the branch of a tree (ಶಾಖೆ Nr.; My.; T. ಕೊಪ್ಪು, ಕೊಮ್ಬು; *cf.* ಕೋಡು 6). [ತಳ್ತ ಬಲ್ಸಿಡಿಯ ಕಾಯ್ಗಳ ಗೊಂಚಲನೊನ್ದು ಕೊಮ್ಬು ಪೊತ್ತೆಱಗಿದುದೊನ್ದೆ ಮಾಮರದೊಳ್ Ap. 6, 45; ಮರನನೇಱಿದ ಮರ್ಕಟನನ್ತೆ ಹಲವು ಕೊಮ್ಬಿಂಗೆ ಹಾಯುತಲಿದೆ ಎನ್ನ ಮನವು Bv. 33]. ಮರದ ಕೊಮ್ಬು (Śmd. 161; ವಿಸ್ತಾರ, ವಿಟಪ Hlā.; ವಿಟಪ Mr. 104). ಕೊಮ್ಬಿನ ಬಿಱಿಲು (ಶಾಖಾಶಿಫೆ, ಅವರೋಹ); ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಕೊಮ್ಬು (ಪರಿಧಿ); ಮರದ ಮೊದಲಿನ ಕೊಮ್ಬು ಪರ್ಯನ್ತರಮ್ ಇರ್ದ ನಡುವಣ ದಿಣ್ಡು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, etc. Nr.). see Śmd. 112. 223. 289; Rśv. 5, 122; Śśv. 2, 42; 3, 35 va.; J. 3, 36; Si. 120. 140; ಗುಜುಱುಗೊಮ್ಬು, ಗುಜ್ಜು-, ಗುಡ್ಡ-, ಮರ-, ಮೊದಲು-, ಸೆಳೆ-, ಹಣೆ-, ಹೆಗ್ಗೊಮ್ಬು. — ಕೊಮ್ಬುಗೊಮ್ಬು. reit. (Cpr. 2, 74). — ಕೊಮ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get branches (Cpr. 1, 100).

ಕೊಮ್ಬು kombu. 4. a fixed or an appointed place, a place of assignation (ಕೊಳ, ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ, Śmd. II; ಕೊಳ Ct. I, 68; ಸಂಕೇತಭೂಮಿ Kk. 39; ಸಂಕೇತದ ಸ್ಥಲ Śm. 57; ಪಸ, ಕೊಳ, ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Kk. 94; T.). [ಇವನೆ ವಲಂ ಕೊಮ್ಬುಗೊಣ್ಡಂಗಜಂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಾರ್ದು Pb. 4, 23].

ಕೊಮ್ಬುವಿಕೆ kombuvike. taking, etc. (C.). ಸನ್ತೋಷ ಗೊಮ್ಬುವಿಕೆ (ಮದೋತ್ಕರ Cb.).

ಕೊಮ್ಬೆ kombe. = ಕೊಮ್ಬು 3, etc. a branch (C.; ಶಾಖೆ, ಲತೆ Si. 121; ವಿಟಪ 440; Te. ಕೊಮ್ಮ; B. 2, 22. 32). — ಕೊಮ್ಬೆಬಾಳೆ ಗಿಡ. the branchy or Bengal plantain tree (Te., R.).

ಕೊಮ್ಮೆ komme. 1. a corn-bin (My.). ನಿಮ್ಮನೆಯೆಮ್ಮೆ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮನೇ ಕೊಮ್ಮೆ ಇದೆ (Prv.).

ಕೊಮ್ಮೆ komme. 2. hog-weed, Boerhavia procumbens or diffusa (ಪುನರ್ನವೆ, ಶಿವಾಟಿ Mr. 133, o. r. ಶವಾಟಿ, ಪುನರ್ನವೆ, ಶೋಥಘ್ನಿ Si. 159; My.). see ಗಣಜಿಲೆ 2.

ಕೊಯ್ koy. 1. = ಕುಯ್, etc., ಕೊಯಿ 1, ಕೊಯು, ಕೊಯ್ಯು. to cut; to saw; to crop; to reap; to pluck, as fruit, etc. (Śmd. 58). [Tu.]. (ಲವನ Śmd. Dh.; C.). P. ps. ಕೊಯ್ದು, ಕೋದು. ಕೊಯಲುಂ or ಕೊಯ್ಯಲುಂ (Śmd. 86). [ಅಶೋಕ ಕನಲ್ಲರಿಯ ಪಲ್ಲವಮೊನ್ದನೆ ಕೊಯ್ದು Pb. 5, 82; Ap. 7, 68]. ಪೊಲ ಗದ್ದೆಗಳ ಕೊಯ್ಯುವುದು (ಲವ, ಅಭಿಲಾವ, ಲವನ Nr.). ಕರಗಸದ ನಡು ಬಡಮಾದರೆಯು ಕೊಯ್ದು ಇಕ್ಕದೇ? (Bh. 1, 8, 28). ಮಱಿಸಿ ಕೊರಲನು ಕೊಯ್ವ ನರರ ಮಱೆ, ಮನವೆ! (Dp. 172). ಕೊಯ್ದ ಕಾಲನ್ನು ನಾಯಿ ತಿನ್ದರೇನು? ನರಿ ತಿನ್ದರೇನು? (Prv.). see Bp. 9, 7; 22, 9; 46, 6; 48, 11; 54, 52; 61, 90; J. 4, 44; 8, 18. 21; 28, 33; ಪೂಗೊಯ್.

ಕೊಯ್ koy. 2. = ಕೊಯಿ 2, ಕೊಯ್ದು. P. p. of ಕೊಯ್ 1. — ಕೊಯ್ದರ್. = ಕೊಯ್ದು ಕೊಣ್ಡು ಬರ್. (Bp. 18, 30; 22, 25).

ಕೊಯ್ koy. 3. = ಕೊಯ್ಯೆ. cutting, etc. see ಕೊಯ್ಗಾಱ. — ಕೊಯ್ಗೊರಳು. a throat that has been cut (Bh. 7, 7, 45).

ಕೊಯಕ koyaka. = ಕುಯಕ, etc. a cheat, etc. Tbh. of ಕುಹಕ (Śmd. 348; Kk. 87; Śm. 59).

ಕೊಯಿ koyi. 1. = ಕೊಯ್ 1, etc. P. p. ಕೊಯಿದು (Bp. 41, 21; 44, 62; 45, 29; C.; B. 5, 114). ಕೊಯಿವ (Bp. 33, 10).

ಕೊಯಿ koyi. 2. = ಕೊಯ್ 2, ಕೊಯಿದು. P. p. of ಕೊಯಿ 1. ಕರಗಸಕ್ಕೆ ಹಲ್ಲು ಕೊಯಿ ಕೊಡು (C.). — ಕೊಯಿ ಕೊಯಿದು. (Bp. 44, 25; 31, 67). — ಕೊಯಿ ಕೊಳ್ಳು. to pluck and take, etc. (S. Mhr.). see Prv. s. ಮೂಗು.

ಕೊಯಿಕ koyika. = ಕೊಯ್ಕ. a man who cuts. see ಎದೆಗೊಯಿಕ, ಕೊರಳು-.

ಕೊಯಿಕತನ koyikatana. cutting. see ಎದೆಗೊಯಿಕತನ.

ಕೊಯಿತ koyita. cutting (My.). 2, that cuts; a kind of bill-hook (S. Mhr.).

ಕೊಯಿಲು koyilu. = ಕುಯಿಲು, ಕೊಯ್ಲು. cutting; reaping; plucking; stripping by plucking. [Tu.]. (My.; ಲೂನ, ದಾಳಿ Mr. 371, where ದಾಳಿ appears to be a mistake for ದಾತ; ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ, ಹಾನಿ, ಕಸುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ Si. 392).

***ಕೊಯಿಲೆ koyile.** a kind of fly? ಜಗವೆಲ್ಲ ಕಾಮ್ಬ ಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಕೊಮ್ಬ ಕೊಯಿಲೆಯ ಕಾಣಲಱಿಯದು Bv. 123.

ಕೊಯಿಸು koyisu. = ಕುಯಿಸು, ಕುಯ್ಯಿಸು, ಕೊಯ್ಯಿಸು, ಕೊಯ್ಸು. to cause to cut, etc. (C.; B. 5, 161. 295). ಕೆರದ ಅಳತೆಗೆ ಕಾಲು ಕೊಯಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಕೊಯು koyu. = ಕೊಯ್ 1, etc. ಕೊಯುತ್ತೇನೆ, ಕೊಯುವದು (S. Mhr.).

ಕೊಯ್ಕ koyka. = ಕೊಯಿಕ. see ಕೊರಳುಗೊಯ್ಕ, ಗಣ್ಟುಗೊಯ್ಕ, ಗೋಣು-.

ಕೊಯ್ಕಿ koyki. a woman whose (ears, etc.) have been cut off. see ಕಿವಿಗೊಯ್ಕಿ.

ಕೊಯ್ಕೆ koyke. a woman who cuts. see ಗಣ್ಟು ಗೊಯ್ಕೆ, ಗೋಣ-, ಗೋಣು-, ಮನಗಣ್ಟು-.

ಕೊಯ್ಗಾಱ koy-gāṟa. a cutter, a sawyer (J. 26, 51).

ಕೊಯ್ಯಾ koyyā. = ಗೋವ 2. Guava, Psidium pyriferum L. (T., M.; Te. ಗೊಯ್ಯಾ, ಗೋಯ; Spanish-Mexican; Guayaba).

ಕೊಯ್ಯಿ koyyi. = ಕೊಯ್ 3. — ಕೊಯ್ಯಿಕೀರೆ. = ಕೀರೆಸೊಪ್ಪು. that is reaped and grown again (My.; Te. ಕೊಯಿಕೂರ).

ಕೊಯ್ಯಿಸು koyyisu. = ಕೊಯಿಸು, etc. (My.).

ಕೊಯ್ಯು koyyu. = ಕೊಯು, etc. (My.; G. 87; B. 5, 295). ತೆಂಗಿನ ಮರ ಯಾಕೆ ಹತ್ತುತ್ತಿ? ಅನ್ದರೆ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯೋದಕ್ಕೆ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ಬಾಣ.

ಕೊಯ್ಯೋ koyyō. = ಕುಯ್ಯೋ. — ಕೊಯ್ಯೋ ಮೊರ್‍ರೋ. a cry of fright, wailing (R.; My., Te. ಕುಯ್ಯೋ, ಮೊರ್‍ರೋ).

ಕೊಯ್ಲು koylu. = ಕೊಯಿಲು. (ಲೂನ, ದಾತ Hlā.; My.). see ಗೋಣಗೊಯ್ಲು.

ಕೊಯ್ಸು koysu. = ಕೊಯಿಸು, etc. (C.; Bp. 50, 24).

ಕೊರ kora. 1. = ಗೇರ್, ಗೊರ. the sound produced in the throat by hoarseness (C.); the pur of a cat (My.; see ಕೊತ್ತಿ). — ಕೊರ ಕೊರ ಎನ್ನು. = ಕೊರಗುಟ್ಟು. that sound to be produced in the throat (C.; T. ಕುಱುಕುಱೆನ್); to pur (My.). — ಕೊರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕೊರ ಕೊರ ಎನ್ನು. (My.).

ಕೊರ kora. 2. ? (Te. ಕೊರ, ಕೊಱೆ, profit, use, good, avail, advantage; ಕ್ರೊ, ಕ್ರೊಂ as prefix = Sk. ಸು; *cf.* ಕೊಱೆ 7). — ಕೊರ ಮುಟ್ಟು. a tool, an instrument (Si. 345; Te. ಕೊರ-, ಕೊಱೆ-).

ಕೊರಕಂಚಿ kora- or koṟa-kañci. — ಕೊರಕಂಚಿಬಳ್ಳಿ. = ಉರಿಬಳ್ಳಿ. a twining plant growing in hedges, Pentatropis microphylla W. & A. (Z.).

ಕೊರಕಂಚೆ korakañce. Tbh. of ಕ್ರೌಂಚ. = ಕರ್ಕೊಂಚೆ. a kind of heron (Gz.).

ಕೊರಗಣೆ koragaṇe. sorrow (My.).

ಕೊರಗಿಸು koragisu. to cause to become sapless, etc. (Śśv. 1, 14).

ಕೊರಗು koragu. 1. to become deprived of juice or sapless; to shrivel; to be emaciated; to wane; to sorrow (ರಸವಿಹೀನ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಚಿರ್ಙ್ಪು; T. ಚುರುಂಗು, M. ಚುರುಙ್ಙು, to shrivel, to shrink, etc.; *cf.* ಸೊರಗು). [ಸರೋಜಿನೀವನಮಾದಂ ಕೊರಗುತ್ತೆ ಮುಗಿಗುಂ Kr. 3, 31; ಕೊರಗಿರ್ದ ಲತೆಗಳ Pb. 5, 87; ಮಾದ್ರಿ...ಕೊರಗಿ ಚಿನ್ತಿಸುತಿರ್ದೊಡೆ Pb. 2, 2 va.; Ap. 4, 64];

(Cpr. 9, 58). ಕುತ್ತದಿನ್ದ ಕೊರಗಿದವನು (ಗ್ಲಾನ, ಗ್ಲಾಸ್ನ Nr.). see Grj. 4, 66; Bp. 37, 39; 57, 13; Rśv. 5, 83; 9, 9; 13, 104 va.; J. 13, 48; 17, 20; ಮನಂಗೊರಗು.

ಕೊರಗು koragu. 2. sorrow (My.).

ಕೊರಂಗಿ korangi. a monkey (ಕಪಿ, ಪ್ಲವಂಗ, ಮರ್ಕಟ, etc., ಕೋತಿ Si. 167; T. ಕುರಂಗು).

ಕೊರಚು koracu. = ಕೊಱಚು 2. to blabber, etc. — ಕೊರಚಾಟ. = ಕೊಱಚಾಟ. (ಅಣಕ Kk. 55). — ಕೊರಚಾಡು. = ಕೊಱಚಾಡು. (ಅಣಕವನಾಡು Ct. I, 14).

ಕೊರಟಿಗೆ koraṭige. = ಕುರಟಿಕೆ, etc. a kind of flavouring plant (My.).

ಕೊರಟು = ಕೊರಣ್ಟು. the state of being checked in growth or stunted (My.; Tu. ಸುರಣ್ಟು, to shrivel; Te. = ಭಗ್ನ; T. ಕುರುಟ್ಟು, blind; stupid, foolish, ignorant, see ಕುರುಡು; *cf.* ಸೊರಟು). — ಕೊರಟು ಬೀಱು. to get stunted (My.). — ಕೊರಟು ಬೆರಳು. a stunted finger (My.).

ಕೊರಡು koraḍu. = ಕೊಡ್ಡ 1, ಕೊಣ್ಟು, ಕೊಱಡು. the trunk of a lopped tree; a stump, a log, a piece of wood (ಶಂಕು Śmd. 335; ಸ್ಥಾಣು, ಧ್ರುವ, ಶಂಕು Nr.; ಸ್ಥಾಣು Nn. 162, o. r. ಕೊಱಡು; C.; Tu., M. ಕುರಡು, ಕುಱಡು, ಕುರಣೆ, ಕುರಣ್ಡೆ, ಕುರಣ್ಟು; T. ಕುಱಡು; Te. ಕೊರಟು). 2, a clod-crusher (ಲೋಷ್ಟಭೇದ Mr. 370). 3, a kind of rainbow appearing in a straight form, Indra's bow unbent and invisible to mortals (Te. ಕೊಱಡು). ಇನ್ದ್ರಚಾಪ ಸಸಿನೆ ಮೂಡಿದಡೆ ರೋಹಿತ ಎನಿಸುಗು, ಅದು ಕೊರಡು (Nr.). see Prv. s. ಗನ್ಧ.

ಕೊರಣ್ಟು koranṭu. = ಕೊರಟು. (V. 6, 23. 24).

ಕೊರನಾರಿ kora-nāri. (T. ಕೋರೈ). — ಕೊರನಾರಿಗಡ್ಡೆ. a a kind of sedge, Cyperus hexastachyus Rottl. (St. & Pl.; My.).

ಕೊರಪ korapa. = ಗೊರಪ. a curry-comb (R.; Te. ಕೊಱಪ, ಗೊರಪ; T., M. ಕುರಪ್ಪ; Mhr., H. ಖರಾರಾ).

ಕೊರಲ್ koral. (Śmd. 41). = ಕೊರಲು, ಕೊರಳ್, ಕೊರಳು, ಕೊರ್ಳ್, ಕೊಳ್ 3, ಕೊಳ್ಳು 2. sound, voice; the throat; the neck; the throat and neck (ಕಣ್ಠ Śmd. 43 Cm.; M. ಕುರಲ್, ಕುರಳ್, ಕುಱಲ್; Tu. ಕುರೆಲ್; T. ಕುರಲ್; Te. ಗೊನ್ತು; see ಕುರಲ್). [ಕೊರಲಿಂಚರದ ಸರಮೆ ಸವಿ ಕಿವಿಗಿದಱೊಳ್ Pb. 5. 56; Ap. 12, 111]. ಕೊರಲ್ಗೆ (Rśv. 14, 29). ಕೊರಲೊಳಗೆ ಇಱಿಯಲ್ ಇಕ್ಕುವ ಜನ್ನವಿರಂ (ನಿವೀತ Hlā.). ಜನ್ನಿವಾರಮಂ ಕೊರಲಲ್ಲಿಕ್ಕುವದು (ನಿವೀತ Mr. 255); ಕೊರಲಲ್ಲಿಗೆ ಒದಗುವ ಅನಿಲಂ (ಉದಾನ 51). see Rśv. 6, 11 va.; Śsv. 1, 81 va.; 4, 15; V. 9, 49; J. 3, 6 (o. r. ಕೊರಳ್); 28, 46 (o. r. ಕೊರಳ್); ಇಂಗೊರಲ್, ಕನ್ದುಗೊರಲ್, ಚೆಂ-, ನಡು-, ನಿಡು-. ಮಾರ್ಕೊರಲ್, etc. [— ಕೊರಲಿಮ್ಪು. -ಇಮ್ಪು. sweetness of the voice. ಪದ ಕೊರಲಿಮ್ಪನಪ್ಪುಕೆಯೆ Pb. 7, 88]. — ಕೊರಲ್ಗೊಲೆ. -ಕೊಲೆ. killing by strangling (Rśv. 6, 11 va.). — ಕೊರಲ್ಬಾಗು. -ಬಾಗು. to bend the neck (C. Bp. 11, 10).

ಕೊರಲು koralu. = ಕೊರಲ್, etc. (ಗೋಜ್, ಕತ್ತು, ಗಳ Śm. 71). see Bp. 5, 20; 17, 11; 28, 42; 46, 56.

ಕೊರಲ್ಚು koralcu. to call or cry out, to vociferate (ಆಕ್ರೋಶಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; *cf.* ಗೊರೆ).

***ಕೊರಸು korasu.** a kind of bird. ಪಲವುಂ ಲಾವುಗೆಯುಂಕೆ ಕೊರಸುಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಗಳಂ ಬಲೆಯನೊಡ್ಡಿ ಪಿಡಿದು Vr. 151, 3.

ಕೊರಳ್ koraḷ. (Śmd. 41). = ಕೊರಲ್, etc. (J. 7, 46; 11, 37; 13, 38).

ಕೊರಳು koraḷu. = ಕೊರಳ್, etc. the neck, etc. (ಗ್ರೀವೆ, ಶಿರೋಧಿ, ಶಿರೋಧರೆ, ಕನ್ಧರೆ, ಗಲ, ಕಣ್ಠ Hlā.; Nr.; Mr. 321; Si. 213. 486; ರುಚಕ Mr. 523, Nn. 41; ಕಣ್ಠ Nn. 49; ಕನ್ಧರ 51; C.). ಮೂಱು ರೇಖೆಯನುಳ್ಳ ಕೊರಳು (ಕಮ್ಬುಗ್ರೀವೆ); ಕೊರಳಲಿ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ಪಾಲಮ್ಬಕ); ಕೊರಳಲಿ ಇಕ್ಕುವ ತುಡುಗೆಯೆಲ್ಲಂ (ಗ್ರೈವೇಯಕ Hlā.). ಶೋಕದಿನ್ದ ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು); ಕೊರಳಿನ್ದ ಇಱಿಯಿಕ್ಕಿದ ಜನಿವಾರವು (ನಿವೀತ Nr.). ಕೊರಳ ಹೆನ್ನರ (ಕಣ್ಡರೆ Hlā.). ಕೊರಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹೂಱು, ಮುಗಿಲ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಹಾಱು! ಅನ್ದನ್ತೆ (Prv.). see Bp. 27, 13; 58, 63; 59, 48; 61, 27; J. 18, 58; Si. 61. 175. 218. 230. 273. 303; ಕಿಱುಗೊರಳು, ಕಿಱು-. — ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳು. to hold another by the neck, to embrace his neck, from love, etc. (C.). ಅಪ್ಪ ಸತ್ತ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಮಾವ ಬನ್ದು, ಕೊರಳು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಅತ್ತ (Prv.). — ಕೊರಳು ಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to hold another by the neck, to detain him forcibly or cleverly, as a merchant a customer (C.). — ಕೊರಳು ಗೊಯಿಕ. -ಕೊಯಿಕ. a cut-throat (C.). — ಕೊರಳುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to subdue (Bh. 3, 6, 79). — ಕೊರಳುದ್ದ. -ಉದ್ದ. the height of the neck; reaching to the neck (Bp. 2, 12; 59, 21). — ಕೊರಳು ಪಟ್ಟಿ. a collar (My.); a wrapper for the neck (My.).

ಕೊರಿಪಿಡಿ koripiḍi. annoyance, trouble, vexation, persecution (R.; Mhr. ಗುರಪಟಾ, entanglement, disordered state of things or persons; ಘೋರಪಡ, a care).

ಕೊರಿಸಿಗು korisigu. = ಕೊಡಿಸಿಗು, etc. a kind of medicinal plant. (St. & Pl.).

ಕೊರೆ kore. 1. the sleeping body to sound, to snore. [Tu. ಕುರೆಪು]. ನಿದ್ರಾಂಗಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; see ಕುಱುಕೆ); (Mhr. ಘೋರಣೇಂ). [ಕೊರೆವೊಡೆ ಚೆಟ್ಟುಗಳ್ ಬಿರಿವುವು Pb. 4, 100].

ಕೊರೆ kore. 2. = ಕರಿ 4, etc. to pass away. see ಅಸಗೊರೆ.

ಕೊಱ koṟa. 1. cutting, etc. — ಕೊಱಕಲ್ಲು. a sharp, rough, rugged stone (S. Mhr.).

ಕೊಱ koṟa. 2. = ಕಿಱು, etc., ಕೊಱು[3] 4. small, etc. — ಕೊಱಕೊಳ್ಳಿ. a firebrand, after it has been nearly extinguished (My.; Te. ಕೊಱಕಂಚು).

ಕೊಱ koṟa. 3. = ಕೊಱದು, etc., ಕೊಱು[3] 2. P. p. of ಕೊಱು[3] 1, in ಕೊಱ ಕೊಳ್ಳು, to cut, etc. (C.).

ಕೊಱಕಲ koṟakala. = ಕೊಱಕಲು. (S. Mhr.; B. 4, 184).

ಕೊಱಕಲು koṟakalu. a cut, an excavation made by running water, a channel, the bed of a stream (C.; B. 3, 31; 5, 31). [2, uneven, irregular].

ಕೊಱಕು koṟaku. = ಕುಱುಕು, ಕೊಱುಕು. to bite, etc. (My.).

***ಕೊಱಗು koṟagu.** = ಕೊರಗು. to sorrow. ಕುಂಕುಮ ಪತ್ರಭಂಗದ ಕೊಱಗಿದ ನಗೆಮೊಗಂಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.

ಕೊಱಚೆ koṟaca. a thievish wandering hill-tribe that sell wooden combs, etc. (My.; M. ಕುಱುಚ್ಚಿ, T. ಕುಱುಂಜಿ,

hill country; M. ಕುಱುಚ್ಚಿಯನ್, a hill man; Te. ಕೊರಚವಾಡು, ಕೊರಿಚೇವಾಡು, a hill man; a gypsy; see s. ಕುಱುಮ್ಬ1 and *cf.* ಕೊಱವ). another ಕೊಱಚ see s. ಕೊಱಚು 2.

ಕೊಱಚು koṟacu. 1. to divine? (T. ಕುಱಿ, divination; ಕುಱಿ, a prognostic: ಕುಱಿ ಚೊಲ್, to divine; ಕುಱಿ ಕೇಳ್, to consult a fortune-teller; *cf.* ಕುಱಿ 1 & 2). — ಕೊಱಚಾಡು. -ಆಡು. to use words that reveal secrets, vulnerable points or touchy quarters. [ಅತನ ನಾಕೆಗಳ್ ಕಾಡಿ ಕೊಱಚಾಡಿ ಕಳೆದರ್ Pb. 4, 96 va.]; (ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನವಚನ Śmd. Dh.; Abh. P. 14, 106).

ಕೊಱಚು koṟacu. 2. (fr. ಕೊಱೆ 1). = ಕೊರಚು. to babble. (M. ಕುಱಿಡಿ, sarcasm, taunt; *cf.* ಕೊಱರ್ 1). — ಕೊಱಚ. an upbraiding man, a blamer, a scorner, a babbler, etc. (ಹಗರಣಿಗ Ct. I, 93). — ಕೊಱಚಾಟ. -ಆಟ. = ಕೊರಚಾಟ, ಕೊಱಸಾಟ. cutting or sarcastic speech, upbraiding, mocking, reviling, etc. (ಅಣಕ Śm. 48; ತೆಗಳ್, ಪಱಿ, ಚುನ್ನ, ಏಳಿದ, ಅಣಕ, ನಿನ್ದೆ Śs.); much useless talk (My.). — ಕೊಱಚಾಡು. -ಆಡು. = ಕೊರಚಾಡು. to speak sarcastically, to upbraid, to revile, etc. (Abh. P. 12, 16; Śś. 98). ಕೊಱಚಾಡಿದುದು (ಅಣಕ Ct. II, 22). 2, to talk much and uselessly (My.); to speak vainly about (something, Abhā. 2, 79).

ಕೊಱಡಾ koṟaḍā. ಕೊಱಡೆ. = ಕೋಱಡಿ, ಕೋಱಡೆ. a whip (My.; Mhr. ಕೋರಡಾ; Br. ಕೊರಡಾ; T. ಕೊಱಡಾ, ಕೋಲ್ಡಾ; M. ಕೊಱಡಾ; Port. *corda*, cord, rope).

ಕೊಱಡು koṟaḍu. = ಕೊರಡು. a log, etc. see ಪೊತ್ತುಂಗೊಱಡು.

ಕೊಱತ koṟata. = ಕೊಱೆತ. the act of cutting, etc.; the piercing of cold (My.).

ಕೊಱತಿ koṟati. a female who has been curtailed. see ಮೂ-.

ಕೊಱತು koṟatu. = ಕೊಱದು. (Si. 287, *only* Si.).

ಕೊಱತೆ koṟate. = ಕೊಱನ್ತೆ. the state of being curtailed; deficiency; want; loss; defect; fault (ಊನ, ನ್ಯೂನ Nr.; ಸ್ಖಲೋಚ್ಚಯ, ಅಸಾಕಲ್ಯ Nr.; ಕೋಡಿ Bhn. 4, o. r. ಖೋಡಿ; C.; Tu., Te.). ಕೊಱತೆಯಿಲ್ಲದ (ಅನೂನ Śmd. 108 Cm.). ಕೊಱತೆಯಿಲ್ಲದನ್ತಹದು (ವಾನ, ಅಕ್ಷೀಣ Nn. 90). ಕೊಱತೆ ಆದದು (ಅಧಮ Si. 443). see Bp. 2, 1; 9, 49; 27, 5; 37, 47; 45, 52; 46, 50; Śsv. 4, 105; J. 1, 7; Si. 48. 230; ಗಹನ. — ಕೊಱತೆ ಪಡು. to feel a want; to be poor; to feel grieved (My.). — ಕೊಱತೆ ಬರು. deficiency, diminution, or loss to come about or happen (C.; B. 4, 80; 5, 39. 43). — ಕೊಱತೆ ಬೀಱು. = ಕೊಱತೆ ಬರು. (B. 5, 36; My.).

ಕೊಱನ್ತೆ koṟante. = ಕೊಱತೆ (Śmd. 48).

ಕೊಱದು koṟadu. = ಕೊಱತು, ಕೊಱೆದು. P. p. of ಕೊಱೆ 1 (C.).

ಕೊಱಮ koṟama. = ಕೊಱವ. (My.). see ಕುಕ್ಕೆ-.

ಕೊಱಲೆ koṟale. = ಕೊರ್ಲೆ, ಕೊಱೆ 6. a kind of millet, Panicum italicum Lin., which is proverbially small (My.; ಪ್ರಿಯಙ್ಗು Mr. 110; Te. plural ಕೊಱಲು; T. ಕುರಲ್). see ಕಗ್ಗೊಱಲೆ. 2, = ಗೊಱಲೆ, a kind of ant (ಶ್ರೀ Mr. 165).

ಕೊಱವ koṟava. = ಕೊಱಮ. a man of a now settled tribe, who, in S. Mhr. and My., speaks Kannaḍa, makes baskets, mats, etc., is a musician, etc. (C.; a section of the Koṟavas is noted for thievish habits, see ಕಳ್ಳ-; T., M. ಕುಱವ, a wandering tribe of basket-makers, snake-catchers and gypsies; Te. ಕೊರವ, the Koravas, a certain tribe of mountaineers; *cf.* Tu. ಕೊರಗ, ಕೊರಗಾರ). see B. 4, 130. 2, a kind of fish (My.; Rsv. 5, 115).

ಕೊಱವಂಜಿ koṟavañji. a female of the Koṟavas, who commonly is a fortune-teller (S. Mhr.; Te.; T. ಕುಱವಂಜಿ, ಕುಱತ್ತಿ). — ಕೊಱವಂಜಿಕಥೆ. a story about Arjuna disguised as a Koṟavañji (My.).

ಕೊಱವತಿ koṟavati. = ಕೊಱವಂಜಿ, ಕೊಱವಿತಿ. (My.).

***ಕೊಱವಾಜಿ koṟavāji.** a juggler.

ಕೊಱವಿತಿ koṟaviti. = ಕೊಱವತಿ. (My.).

ಕೊಱಸಾಟ koṟasāṭa. = ಕೊಱಚಾಟ. reviling, etc. s. ಕೊಱಚು 2. (S. Mhr.; ಉಪಹಾಸ, ನಕಲಿ G.).

ಕೊಱಸು koṟasu. = ಕೊಱಿಸು. to cause to cut, etc. (Abhā. 2, 93; C.).

ಕೊಱಿ koṟi. 1. = ಕೊಱೆ 1. (C.).

ಕೊಱಿ koṟi. 2. = ಕೊಱೆ 5, ಕೋಱ. that has been cut off; a large branch cut off from a thorn-bush (S. Mhr.; *cf.* ಕೊಱರ್ 2).

ಕೊಱಿ koṟi. 3. = ಕೊಱೆ 8. to whirl, to whirl about, to turn round by itself; to be confused or perplexed, to rave (ಗರವಸಗೊಳ್, ಗರವರಿಸು Kk. 91, o. r. ಕೊಱೆ; T. ಕಱಂಗು, M. ಕಱಙ್ಙು; *cf.* ಕಪ್ಪಳಿ?).

ಕೊಱಿ koṟi. 4. = ಕುಱಿ 3. a sheep. see ಕೊಣ್ಡಗೊಱಿ.

ಕೊಱಿಯಿಸು koṟiyisu. = ಕೊಱಿಸು. (My.).

ಕೊಱಿಸು koṟisu. = ಕೊಱಸು, ಕೊಱಿಯಿಸು. (My.).

ಕೊಱುಕು koṟuku. = ಕೊಱಕು, etc. to bite etc. (My.; Te.).

ಕೊಱೆ koṟe. 1. = ಕೊಱು 1. to cut (ಖಣ್ಡನ Śmd. Dh.; Śm. 116), as wood with a saw (Bp. 22, 66; C.; B. 5, 135. 144), as the throat with a sword (Śmd. 27; Rsv. 14, 29), as the stalks of millet (C.; *cf.* Rsv. 10, 31 va.), to break, as a hole in a wall (C.), to bore, as a hole by a drill (My.; Si. 399), to cut, as letters with a knife (B. 5, 207), as a bow-string the hand (Si. 287), to excavate, as running water the soil (C.); to pierce (My.). (Tu. ಕುರೆ, ಕೊರೆ, to be excavated, bored, etc.; ಕೊಯ್, to saw, etc. T. ಕೊಱಿ, to nibble as a mouse; to nip off the husks of grain. M. ಕುಱೆ, to cut off, as the splint of trees; *cf.* ಚುಱುಕು; ಕೊಡೆ 2); [ಕಿರೀಟಿಯ ಕಿರೀಟಮಂ ಕೊಱೆದೊಡೆ Pb. 12, 201]. P. ps. ಕೊಱೆದು (Śmd. 27), ಕೊಱದು, (ಕೊಱತು). see Śsv. 4, 16; J. 4, 44; 23, 36. [— ಕೊಱೆದಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to destroy. ವಿದ್ಯಾಧರರ್ಕಳೆಲ್ಲಂ ಕೂಡಿ ಪೋಗಿಯಾತನ ವಿದ್ಯೆಯೆಲ್ಲಮಂ ಕೊಱೆದಿಕ್ಕಿ Vr. 158, 5].

ಕೊಱೆ koṟe. 2. = ಕೊಱ 3. P. p. of ಕೊಱೆ 1, in ಕೊಱೆ ಕೊಱೆದು (Śmd. 27).

ಕೊಱೆ koṟe. 3. to grow little or less or short, to diminish (T. & M. ಕುಱೈ; R.; see s. ಕುಱುಗಣೆ).

ಕೊಱೆ³ koṟe. 4. = ಕೆಱ³, etc., ಕೊಱ 2. smallness, shortness, deficiency; defect (My.; Te.; T. ಕುಱೈ, M. ಕುಱ³; Tu. ಕೊರತೆ). ಬಳ್ಳದ ಕೊಱೆ³, deficiency in the measure of a balla (My.). 2, rest, remainder (of money, etc.). — ಕೊಱೆ³ದಿನ. a day on which one has failed to work, etc., a day of absence (My.). — ಕೊಱೆ³ಪ್ರಾಣ. the ebb of life, the point of death (Te.; R.). — ಕೊಱೆ³ಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. a deficient quantity or rest of rice (in measuring, My.). — ಕೊಱೆ³ಸಪ್ಪಳ. the remainder or rest of pay (My.).

ಕೊಱೆ³ koṟe. 5. = ಕೊಱ³ 2. cutting, cutting off. 2, a cut off piece, as of sugar-cane (My.). — ಕೊಱೆ³ಯ. -ಅ 3. a man who has been curtailed. see ಮೂ-.

ಕೊಱೆ³ koṟe. 6. = ಕೊಱಲೆ. a sort of grain (ಧಾನ್ಯಭೇದ Śmd. Dh.; ಧಾನ್ಯ Śm. 116; ಜಳ್ಳು Ct. I, 29).

ಕೊಱೆ³ koṟe. 7. = ಕಱೆ³ 2, ಕುಱೆ³, ಕೆಱೆ³ 2. clothes, raiment, especially also that which is given on a wedding day (T. ಕೂಱೈ, M. ಕೂಱ³). see ಉಡುಗೊಱೆ³, ತೊಡು-, ಪಟ್ಟೆ-; also ಕೊಟ್ಟಜ and ಕೊರ 2.

ಕೊಱೆ³ koṟe. 8. = ಕೊಱ³ 3. to whirl about, etc. (ಗರ ವಸಗೊಳ್, ಗರವಟಿಸು Śmd. II).

ಕೊಱೆ³ koṟe. 9. a person who turns about, a rambler. see ತಿಱುಕೊಱೆ³.

ಕೊಱೆ³ತ koṟeta. = ಕೊಱತ. the act of cutting.

***ಕೊಱೆ³ಯಿಸು koṟeyisu.** = ಕೊಱ³ಯಿಸು. to cause to cut, etc. — ಕೊಱೆ³ಯಿಸಿಕೊಳ್. to bear hardships. ಕೊಱೆ³ಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಷ್ಟುವರು Bv. 255.

ಕೊಱೆ³ಯುವಿಕೆ koṟeyuvike. cutting, etc. ತೂತು ಕೊಱೆ³ ಯುವಿಕೆ (ವ್ಯಧ, ವೇಧ Si. 388).

ಕೊರ್- koṟ. an imitative sound (*cf.* ಕೊರ 1). — ಕೊರ್ಕೊಱೆ³ನ್ನು. to croak, as a frog (C.).

ಕೊರ್ಚು koṟcu. 1. = ಕೊಚ್ಚು 6. to speak much and braggingly, to talk big, to speak scurrilously, etc. (ಅತಿವಾಕ್ಯಮಂ ನುಡಿ Śm. 86). *cf.* ಕೊಱಚು 2.

ಕೊರ್ಚು koṟcu. 2. = ಕೊಚ್ಚು 2. to cut off, away or up, as thorn-bushes (ಕಣ್ಟಕಛೇದ್ಯ Śm. 86).

ಕೊರ್ಚು koṟcu. 3. = ಕೊಚ್ಚು 5. the stench of urine (ಮೂತ್ರಗನ್ಧ Śm. 86).

ಕೊರ್ಬು koṟbu. 1. = ಕೊಬ್ಬು 1, etc. to increase, to grow fat, etc. [ಕೊರ್ಬುತ್ತೆಸೆದು ಬಿದಿರ್ದಾರ್ದು Kr. 1, 66]; (ಸಮೃದ್ಧಿ Śmd. Dh.; Grj. 4, 88). see ಕಡುಗೊರ್ಬು.

ಕೊರ್ಬು koṟbu. 2. = ಕೊಬ್ಬು 2, ಕೊರ್ವು 2. fat; pride, etc. (ಕೆಚ್ಚು Śm. 87; Abh. P. 10, 209; Grj. 10, 49; C. Bp. 11, 11). — ಕೊರ್ಬುಗುಡು. -ಕುಡು. to give increase, to increase (v. t., Abh. P. 7, 127).

ಕೊರ್ಲೆ koṟle. = ಕೊಱಲೆ. a kind of millet. (ಗರ್ಮುತ್, ನವಣೆ Si. 164, sic !). see ಕಗ್ಗೊರ್ಲೆ

ಕೊರ್ವಿಸು koṟvisu. = ಕೊಬ್ಬಿಸು. to cause to increase, etc. (Cpr. 5, 113).

ಕೊರ್ವು korvu. 1. = ಕೊರ್ಬು 1, etc. to increase, grow fat. (Te. ಕೊವ್ವು). [ಕೊರ್ವಿದ ಕೀಚಕ ವನಮೆಲ್ಲಮೊನ್ದಿರುಳೊಳೆ Pb. 8, 80 va.]. ಮೂಸೆಯಿಟ್ಟು ಎಱಗಿದ ತೆಱದಿಂ ಕೊರ್ವಿದ ಎಕ್ಕಲಂ (Śmd. 135 Mdb.). see Abh. P. 13, 63; Grj. 3, 112; Rśv. 11, 93; J. 3, 5.

ಕೊರ್ವು korvu. 2. = ಕೊರ್ಬು 2, etc. (Grj. 4, 58).

ಕೊರ್ಳು korḷu. = ಕೊರಲ್, etc. sound, voice; neck. (My.; B. 5, 297).

ಕೊಲ್ kol. 1. = ಕೊಲು 1, ಕೊಲ್ಲು. to kill, to slay, to murder (ಹಿಂಸೆ Śmd. Dh.; T., M., Te. ಕೊಲ್ಲು; Tu. ಕೆರ್; see ಕುಱಿ). [Kr. 3, 200; ಗರಮುಟ್ಟೆ ಕೊಲ್ಲುವಿದು ನಿಜವಿರೋಧಿಯಂ Pb. 1, 103; Ap. 5, 79]. P. p. ಕೊನ್ದು (Śmd. 164. 223. 281; 135 Mdb.). ಕೊನ್ದಪಂ [ನೆರೆದು ಬನ್ದಪರವರ್ ಸಯಲಾ ಬಲಮೆಲ್ಲಮೆಟ್ಟಿರದೆ ಕೊನ್ದಪ ನಿವನ್ದಿರನೀಗಳೆ ನಿಕ್ಕುವಂ Kr. 1, 130]; (Śmd. 281). ಕೊನ್ದಂ ಕೊಲ್ವನ್ತೆ ರಸಮುನ್ ಅಂಜನಸಿದ್ಧಂ (281 one MS.). ಕೊಲ್ವಂ (220). ಕೊಲಲ್ ಬಗೆದಂ (86). ಕೊಲ್ಲದೆ ಇಹುದು (ಅಹಿಂಸೆ, ಧರ್ಮ Nn. 79). see Bh. 1, 8, 28. 54; 1, 10, 39; Rśv. 5, 119. 122; Śśv. 4, 29; J. 9, 21; 13, 63; 28, 30. 46. 52; 29, 37; 31, 28; s. ಪುಸಿ 2.

ಕೊಲ್ kol. 2. ಕೊಲು. = ಕಲ್ 3, ಕುಲ್, ಕೋಲ್ 3. a joining, a raft (*cf.* ಕೊಲಿಕೆ). see ಪಱುಗೊಲ್, ಹಱು-.

ಕೊಲ್ kol. 3. = ಕೋಲ್ 1. a stick; a pole. see ಕೊಲ್ಲಟಗೆ.

ಕೊಲಜ kola-ja. = ಕೊಜ್ಜ. Tbh. of ಕುಲಜ. born in a good family. see ಇರ್ತಲೆಗೊಲಜ.

ಕೊಲಜೆ kola-je. = ಕಲಜ್ಜೆ, ಕೂಲಜ್ಜೆ. Tbh. of ಕುಲಜೆ. a well-born woman.

ಕೊಲಪ kolapa. a certain class of people (Rām. 5, 8, 51).

ಕೊಲಿಕೆ kolike. = ಕುಣಿಕೆ 2, ಕುಲಿಕೆ, ಕೊಳಿಕೆ. a clasp, a hook, etc. (My.; Te.; T. ಕೊಳುವು, to connect, join, tie together, hook in, etc.).

ಕೊಲಿಮೆ kolime. = ಕುಲಿಮೆ, etc., ಕೊಲುಮೆ. a furnace, fire pit. (B. 5, 123; My.; T. ಕೊಲ್, ಕೊಲ್ಲ, M. ಕೊಲ್ಲ, a blacksmith; T. ಕೊಲ್, metal; *cf.* ಕೊಳ್ಳಿ?).

ಕೊಲಿಸು kolisu. = ಕೊಲ್ಲಿಸು, ಕೊಲ್ಲು. to cause to kill (C.). see Abh. P. 16, 39 va.; Bp. 25, 23; 27, 51; J. 29, 38; C. Bp. 47, 26. [— ಕೊಲಿಪಂ. one who causes to kill. ಕಳಿಪಂ ಕಳ್ವನಗುರ್ವು ಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ವಂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ಕೊಳಿಪಂ Ap. 5, 81].

ಕೊಲು kolu. 1. = ಕೊಲ್ 1, etc. to kill (C.). ಕೊಲುವ ವನು (ಶರಾರು, ಘಾತಕ Hlā.; ಹಿಂಸ್ರ Mr. 236). P. p. ಕೊನ್ದು. ಕೊಲುವೆಡೆ (ಸೂನೆ, ಘಾತನಸ್ಥಾನ Hlā.; Mr. 379). ಒನಕೆಯಿನ್ದ ಕೊಲಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಮುಶಲ್ಯ); ಲೋಗರ ಕೊನ್ದು ಇಹೆ, ಕೆಡಿಸಿ ಇಹೆನ್ ಎಮ್ಬ ವಿಚಾರಂ (ವ್ಯಾಪಾದ, etc. Nr.). ಆಸನದಲಿ ಉಮ್ಬುವದು, ಸೂಸುವುದು ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಬೇಸಱವೆ ಹೊತ್ತು ಕೊಲುತಿಹುದು (a syringe or fountain, Sp.). see Bp. 22, 14. 29; 24, 86; 25, 31; 28, 31; 46, 19; 49, 23. 40; 53, 45; 60, 40; J. 14, 9. — ಕೊಲವೇಟ್. -ಪೇಟ್. to order to kill (Bp. 61. sum.).

ಕೊಲು kolu. 2. — ಕೊಲುಕುಟಕನ ಗಿಡ. = ಕೋಳಿಕುಟುಮಬಳ್ಳಿ. the plant Gloriosa superba Lin. or Methonica superba Lam. (ಅಗ್ನಿ ಶಿಖೆ, ಲಾಂಗಲಿಕ Si. 151).

ಕೊಲುವೆ kolume. = ಕೊಲಿಮೆ, etc. a furnace, fire pit, etc. (My.).

ಕೊಲೆ kole. killing, murder, slaughter (ಮಾರಣ, ನಿಶರಣ, ಘಾತಕ, ಕದನ, ಹಿಂಸೆ, etc., Hlā.; ವಿಶಸನ, etc. Mr. 300; ಹಿಂಸೆ Śm. 51; ಕೋಶ Nn. 52; ಕರಣ 108; ಹಿಂಸೆ 118; ವಧ 132; ಹರಣ 165; C.; Tu.; T. ಕೊಲೈ, ಕೊಲ್ಲಿ). ನ್ಯಾಯದ ಕೊಲೆ (Śmd. 64 Mdb.). see Abh. P. 10, 94; Bp. 53, 44; Rāghc. 17, 66; J. 2, 5; 12, 47; 28, 30. 40; ಕಾಲ್ಗೊಲೆ, ಕೆಯ್ಗೊಲೆ, ಕೊರಲ್-, ಬಾಯ್-, ಮೆಯ್-. — ಕೊಲೆಗಡಿಕ. -ಕಡಿಕ. a man who butchers life, a murderer (J. 13, 22). — ಕೊಲೆಗಡಿಗ. -ಕಡಿಗ. = ಕೊಲೆಗಡಿಕ. (Bh. 6, 4, 109; J. 31, 47). — ಕೊಲೆಗೆಡುಕ. -ಕೆಡುಕ. a destroyer of life, a murderer (ಘಾತುಕ, ಹಿಂಸ್ರ, ಕ್ರೂರ Nr.). — ಕೊಲೆಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. murderous acts, murder (Rām. 6, 31, 6). — ಕೊಲೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to undertake or commit murder (Rām. 3, 7, 33). [— ಕೊಲೆಪಡು. to be killed. ಈ ಕೊಲೆಪಡುವಾತನರಸರ ಗೋಮಣ್ಡಳಮಂ ಕಾವೊಂ ವೀರಪೂರ್ಣನೆಮ್ಬೊಂ Vr. 22, 1]. — ಕೊಲೆಪಾತಕ. in law: manslaughter (My.).

ಕೊಲೆಗ kolega. = ಕೊಲೆಗಾಱ. (My.).

ಕೊಲೆಗಾಱ kole-gāṟa. a murderer (My., S. Mhr. rare). (Rām. 6, 12, 4).

ಕೊಲ್ಲಟಿಗ kolḷ-aṭiga. (Śmd. 240). a player with sticks, a pole-dancer, a rope-dancer (ಡೊಮ್ಬ Kk. 38; Śm. 59; T. ಕೋರಮ್ಬ; Mhr. ಕೋಲ್ಹಾಟ್ಟೀ). ಗಟಿಯೆನ್ನು, ಕೊಲ್ಲಟಿಗರ್ ಆಡುವುದು ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I). [ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲದ ಮತ್ಸರ ಕೊಲ್ಲಟಿಗಂಗಲ್ಲದೆ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗುಣ್ಟೆ ಅಯ್ಯಾ Cv. 360].

ಕೊಲ್ಲಟಿಗಿತ್ತಿ kollaṭiga-itti. a female pole-dancer, who performs various feats (ಬಹುರೂಪಿಣಿ Ct. II, 91).

ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆ kol-aṇige. (Śmd. 25). playing, play, performance (ಆಡುವದು Śm. 61; ಎಡೆಯಾಡುವದು Kk. 51, o. r. ಆಡುವದು). see Bh. 1, 8, 94; 3, 4, 40.

ಕೊಲ್ಲಾರ kollāra. = ಕೊಲ್ಲಾರಿ, ಕೊಲ್ಲಾರು. a cart to which oxen, etc. are yoked. (Bh. 9, 2, 43).

ಕೊಲ್ಲಾರಿ kollāri. = ಕೊಲ್ಲಾರ, etc. (Bh. 10, 4, 11).

ಕೊಲ್ಲಾರು kol=kolike-āru6. = ಕೊಲ್ಲಾರ, etc. a cart to which oxen, etc. are yoked. — ಕೊಲ್ಲಾರ ಬಣ್ಡಿ. = ಕೊಲ್ಲಾರು. (J. 7, 5; Te. ಕೊಲಾರುಬಣ್ಡಿ, ಕೊಲ್ಲಾರು-).

ಕೊಲ್ಲಿ kolli. = ಕೊಲ್ಲೆ. a bend, a curve; a corner, a nook; a gulf, a bay (My.; M. ಕೊಲ್ಲಿ, ಕೊಳ್ಪು; T. ಕೋಡಿ). — ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕೇಶ. N. (Rsv. 1, 53. 56).

ಕೊಲ್ಲಿಸು kollisu. = ಕೊಲಿಸು. (C.; B. 2, 19; 4, 9. 80; 5, 108; Prv. s. ನಿಲ್ಲು).

ಕೊಲ್ಲು kollu. = ಕೊಲು 1, etc. to kill, etc. P. p. ಕೊನ್ದು. ಕೊಲ್ಲುವದು (ಪ್ರಮಾಪಣ, ಮಾರಣ, ಪ್ರತಿಘಾತನ, ಕ್ರಥನ, ವಧ, etc. Si. 297). ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಶರಾರು, etc. 360). ವಿಷದಿನ್ದ ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನು (ವಿಷ್ಯ 365). ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ ಪಟ್ಟ ಪಶು (ಉಪಾಕೃತ 241). ಕೊನ್ದಡಂ ಕೊಲ್ಲಲಿ! (Bp. 13, 25). ಹಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ, ಸೊಲ್ಲು ಸೋಜಿಗಮಲ್ಲ, ಕೊಲ್ಲದೆ ಹಿಡಿಯುವುದು ಲೋಕದೊಳಗೆಲ್ಲ ಚಾವಿನೊಳು (a net, Sp.). ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲ ತಕ್ಕವನು (ವಧ್ಯ, ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ); ಒನಿಕೆಯಿನ್ದ ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲಲ್ ಪಡ ತಕ್ಕವನು (ಮುಸಲ್ಯ Si. 365). ಸಾಯ ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಮನ್ತ್ರತನ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗ (393). ನೊನ್ದವಗೆ ನೋಯಿಸಿದರೆ ಕೊನ್ದ ಪಾಪವಲ್ಲವೇ? — ಕೊನ್ದ ಪಾಪಾ ತಿನ್ದು ಪರಿಹಾರ (Prvs.).

ಕೊಲ್ಲುವಿಕೆ kolluvike. killing (ಸಾಧನ, ಮಾರಣ Si. 437).

ಕೊಲ್ಲೆ kolle. (fr. ಕುಡು 3). = ಕೊಲ್ಲಿ. the state of being bent, etc. (ವಕ್ರ Kk. 74).

ಕೊಲ್ಸು kolsu. = ಕೊಲಿಸು. ನಲ್ಲ! ಎನ್ನ ಮುಡಿಗೆ ಪಡಿ ಅದು (ನವಿಲ್)! ಕೊಲ್ಸದಿರು! (Rāghc. 17, 71).

ಕೊವರಿ kovari. Tbh. of ಕುಮಾರಿ. daughter, girl, etc. (My.).

ಕೊವ್ವರಿ kovvari. = ಕುವರ 2, etc. a curtain, veil, etc. (ಮುಸುಕು Ct. I, 33, o. r. ಕವ್ವರ).

ಕೊಸಗು kosagu. the tree Pterospermum acerifolium Willd. (ವೃಕ್ಷೋತ್ಪಲ, ಕರ್ಣಿಕಾರ Hlā.; Mr. 114; ದ್ರುಮೋತ್ಪಲ, ಕರ್ಣಿಕಾರ, ಪರಿವ್ಯಾಧ Nr.; ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ, ಕರ್ಣಿಕಾರವೃಕ್ಷ Ss.; ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ Ct. II, 42; ಮರದಾವರೆ, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ Śm. 25; Kk. 19). [ಕೊಸಗಿನ ಕೇಸರಂಗಳನನ್ವಿತ ರಸದೊಳಂ ಶೃಂಗಾರ ರಸದೊಳಂ ಭಾವಿಸಿ Pb. 4, 75 va.; Ap. 12, 39]. see Cpr. 7, 56; 7, 92 va.

ಕೊಸಮ್ಬರಿ kosambari. = ಕುಸುಮ್ಬರಿ, etc. a kind of vegetable salad (S. Mhr.).

ಕೊಸರಿಕೆ kosarike. hankering after, desire (Rām. 6, 12, 30); charm (6, 61, 24).

ಕೊಸರು kosaru. 1. to become excessive, as wrath, to spread, as a sore (My.; Rām. 3, 7, 30; Te. ಕೊಸರಲು, to abound); to become overbearing: to disentangle oneself forcibly from the hold of another (S. Mhr.). ಆ ಕುದುರೆ ಕೊಸರಿಕೊಣ್ಡು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು (B. 4, 79).

ಕೊಸರು kosaru. 2. to hanker or be agog, to be greedy, to desire (My.; Grj. 2, 106 va.; Te.; *cf.* ಕುದಿ 1); to demand an article gratis or into the bargain (My.; Te.). ಕೊಣ್ಡರೆ ಇಲ್ಲ, ಕೊಸರಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.). (Rām. 6, 45, 28).

ಕೊಸರು kosaru. 3. eagerness, lust, cupidity (Te.); anything that is asked for and generally given in boot when a person buys commodities (C.; Te.; Tu. ಕುಸುರಿ; T. ಕೊಸುಱು). ಕೊಸರುಕೊಟ್ಟು ಬದುಕಿದವರಿಲ್ಲ, ಮೊಸರು ಮಾಱಿ ಕೆಟ್ಟವರಿಲ್ಲ (Prv.).

ಕೊಸಾಕುಳಿ kosākuḷi. = ಕುಸಾಕುಳಿ. trouble, etc. (My.).

ಕೊಸೆ kose. 1. to embrace sexually (ನಿಧುವನಕರಣ Śmd. Dh.; My.; M. ಕೊಟ್ಟು; *cf.* ಸುಸಿಲ್; Sk. ಕುಟ್ಟಾರ, sexual intercourse, see s. ಕೂಟ). P. ps. ಕೊಸೆದು, ಕೊಸ್ತು (My.). — ಕೊಸ್ವಾಟ. -ಆಟ. sexual embrace (My.).

ಕೊಸೆ kose. 2. a way of mounting (or riding?) a horse (ವಾಹಾರೋಹಭೇದ Śmd. Dh.). [ಹಯದೊಡಮ್ಬಡು ವಂಚನೆ ಕೇಣಮಾಸನಂ ಕೊಸೆದೆಸೆ Pb. 10, 77. — ಕೊಸೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to ride on, to mount upon. ಚೆಲ್ವನಿಳಾರಾಮಾರಮಣನಱ್ತುಯಿಂ ನೋಡುವಿನಂ ಸಾರಥಿ ಕಣ್ಣಱಿದೊಯ್ಯನೆ ತೇರಂ ಕೊಸೆಗೊಣ್ಡು ಚಕ್ರಿಯಂ ಬಿನ್ನವಿಕುಂ Ap. 11, 57].

ಕೊಸೆ kose. 3. the penis. (ಶಿಶ್ನ according to the late Srīnivāsa Śāstri; Te.; the tip or end). 2, = ಬಲ or ಕೊಬ್ಬು (according to the same authority).

ಕೊಳ್ koḷ. 1. = ಕೊಳು 1, ಕೊಳ್ಳು 1. to seize; to lay hold of; to take away; to take; to accept; to make one's own; to take for one's own use or benefit; to take or mean as a satisfaction, or benefit, to oneself; to obtain,

to meet with success; to buy; to undertake (ಗ್ರಹಣ Śmd. Dh.; M.; Tu. also ಕೊರು, to give; T. ಕೊಳ್, ಕೊಳ್ಳು; Te. ಕೊನು); as the second member of a compound also: to get, gain, obtain, acquire, hold on, etc., see *e. g.* ಅಸುಂಗೊಳ್, ಎಱಕು ಳಿ-, ಒಲವರಂ-, ಓಜೆ-, ಕಣ್-, ಕೂಸ್ತು-, ಕೆಯ್ಕೊಳ್, ಗಡಣಂಗೊಳ್, ಗುಣಂಗೊಳ್, ದೊರೆಕೊಳ್, ನೆಱ-, ಬೞ-, ಬಿಲ್ಕೊಳ್, ಬೆಂ-, ಮನಂ-, ಮಾರ್ಕೊಳ್; ತಱುವಾಯಿಗೊಳ್, ನೆಲೆ-, ಭಯಂ-, ಮುಂಕೊಳ್, etc., etc. [Kr. 5, 175. ಕೂರದರ್ ನೆಲನನೊಟ್ಟೆಜೆಯಿಂ ಕೊಳೆಕೊಟ್ಟು Pb. 7, 55; Ap. 1, 62]. P. p. ಕೊಂಡು [ಚಾಗದ ಕಮ್ಬಮುಂ ನಿಱಿಸಿ ಬೀರದ ಶಾಸನಮುಂ ನೆಗೞ್ಚಿ ಕೋಳ್ಕೊೞಗದ ಮಣ್ಡಲಂಗಳನೆಕೊಂಡು Pb. 1, 50]; (Śmd. 287. 292); relative present participle ಕೊಮ್ಬ (*e. g.* Bp. 2, 19; 43, 81; 53, 13; 60, 57). ಕೊಳಲ್ ಎಮ್ಬ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳ್ ಕುಳಂ (Śmd. I). ಕೊಳಲ್ ಸಾರ್ದಂ (86). ಈ ಕ್ರಮದಿನ್ ಅಱಿದು ಕೊಳ್ಗೆ! (131). ಕೊಳ್ಳೆಂ, ಕೊಳ್ಳೆವು, ಕೊಳ್ಳದೆ (87). ಪಱಗನ್ನಡದ ಪುದುಂಗೊಳೆ (78). ಸವಣಂ ಬಳಪಂಗೊಳೆ, ಗಾಣ್ಡಿವಿ ಬಿಲ್ಕೊಳೆ, ಬಲವಿರೋಧಿ ವಜ್ರಂಗೊಳೆ, ದಾನವರಿಪು ಚಕ್ರಂಗೊಳೆ, ಕೌರವಾರಿ ಗದೆಗೊಳೆ, ಪೊಣರ್ಕೆಗೆ ಆವಂ ನಿಲ್ವಂ? (200). (see also 224. 281. 288). [ಜಗವೆಲ್ಲ ಕಾಮ್ಬುಕಣ್ಣು ತನ್ನ ಕೊಮ್ಬ ಕೊಯಿಲೆಯ ಕಾಣಲಱಿಯದು Bv. 123]. ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಮ್ಬುದು (ಪರಿದಾನ, ಪರಿವರ್ತ, etc.); ಕೊಣ್ಡ ಬೆಲೆ (ನೀವಿ, ಪರಿಪಣ, ಮೂಲಧನ Nr.). ಮುಸುಡನ್ ಉದ್ದಮ್ ಎತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಇರ್ಪನವನು (ಉತ್ಪಶ್ಯ Hlā.). ಕಳದು ಕೊಮ್ಬಾತನು (ಗೃಹಯಾಲು, ಗೃಹೀತೃ); ಸಾಲವ ಕೊಡುವವನೂ ಸಾಲವ ಕೊಮ್ಬವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಉತ್ತಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಅಧಮರ್ಣ ಎನ್ದೂ ಎನಿಸುಗು; ಮದ್ಯವ ಕೊಮ್ಬ ಠಾವು (ಶುಣ್ಡಾಪಾನ); ತನ್ನ ಹೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ವಾನ); ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಶೋಕದಿನ್ದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು); ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ ನಣ್ಪನು (ಸಖ್ಯ); ಮಾಱಿ ಕೊಮ್ಬವನು (ಕ್ರಾಯಕ); ಮಾಱಿ ಕೊಮ್ಬ ವಸ್ತು (ಕ್ರೇಯ); ಹೊದ್ದು ಕೊಮ್ಬ ಸೀರೆ (ಪ್ರಾವಾರ Nr.). ತನ್ದೆಗೆ ಜನಪರ್ ಉಣ್ಬು ಓಲಯಿಸ್ಸಿ ಕೊಮ್ಬರೆ (Bh. 1, 8, 60). ಪರರರ್ಥವ ಸೆಳೆದುಕೊಮ್ಬ ಪಾತಕತನಂ (Jmt. 22). ಜಗತ್ಪ್ರೇರಕಂ ನೀನ್ ಇರಲ್, ಕೊಡುವರ್ ಕೊಮ್ಬರು ಮರ್ತ್ಯರೇ? (Sś. 42). see Abh. P, 11, 170 va.; Grj. 1, 111; 3, 78; 5, 15; 10, 64. 105; Bp. 5, 52; 14, 23; 21, 30; 29, 17; 39, 50; 40, 72; 42, 3; 45, 20; 54, 38; 57, 41; 58, 38; 60, 14. 22; Abh. P. 13, 61; Bh. 1, 8, 2; 2, 13, 10; Rām. 3, 7, 34; Rśv, 5, 125. 133; Śśv. 4, 39; J. 3, 24; 8, 2; 28, 16. 33. 58; 24, 4; 29, 23; 30, 42; 31, 26; 33, 25. remarks: *a*, very often, especially in vulgar language, ಕೊಳ್ (ಕೊಳು, ಕೊಳ್ಳು) is added to the P. p. of other verbs often *quite pleonastically*. *b*, when ಕೊಳ್ (ಕೊಳು, ಕೊಳ್ಳು) is added to the P. p. of causative verbs, occasionally *the idea of the passive voice* is nearly expressed, *e. g.* ತಲೆಯನ್ ಅರಿಸಿಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ); ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು (ಬದ್ಧ); ನೂಕಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಅಧಿಕ್ಷಿಪ್ತ); ಬಯ್ಸಿ ಕೊಣ್ಡವನು (ಅಭಿಶಸ್ತ); ಗರ್ವವ ಮುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡವನು (ಆತ್ತಗರ್ವ, ಅಭಿಭೂತ); ಹೞಿಸಿ ಕೊಮ್ಬುವನು (ಗಹ್ರ್ಯಾಧೀನ; ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡಸಿಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಕಶಾರ್ಹ, ಕಶ್ಯ Nr.). an instance with ಕೊಳು: ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಅಭಿವಾದನಂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳುವಾತನು (ಉಪಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ Hlā.). similar instances are frequent in S. Mhr. and My. — ಕೊಳ್ಕೊಳ್. rep. to take and take, etc. ಕೊಳ್ಕೊಳ್ಳೆನ್ದು, ಒಡನೊಡನೆಯೆ ತುಳ್ಕುವ ಯುವತಿಯರ ಕರಪರಿಚ್ಯುತಸಲಿಲಂಗಳ್ ಕೊಳೆ ಬಿಡೆ ಕೆದಱುವ ಕಿಂಜಲ್ಕದಿನ್ ಆದುದು ಸರೋವರಂ ಕಪಿಶಜಲಂ (Śmd. 272). ಅಹಿಗಳ್ ಆಹಾರಮಂ ಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡು (J. 8, 2). — ಕೊಣ್ಡಾಟ. -ಆಟ. praise (ಪ್ರಶಂಸೆ Śmd. Dh. Cm.; ನುತ Nn. 154; ಸ್ತೋತ್ರ, etc. Mr. 86; My.; Cpr. 8, 33). — ಕೊಣ್ಡಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to praise (Bp. 36, 43; My.). — ಕೊಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to lay hold of one mentally and speak: to praise, to extol; to respect highly, to reverence (ಅತ್ಯಾದರ Śmd. Dh.; ಪೊಗೞ್ 366 Cm.; C.; *cf.* ಬಿಟ್ಟಾಡು, which is the contrary). [ತಮ್ಮಾಳ್ದನುಮನಿಷ್ಟದೈವಮುಮಂ ಕೊಣ್ಡಾಡುವನ್ತಯ್ಯರುಮಂ ಕೊಣ್ಡಾಡೆ Pb. 3, 31 va.; Ap. 3, 72 va.]. ಕೊಣ್ಡಾಡಲ್ ಪಟ್ಟ (ವಿನುತ 92 Cm.). ಕೊಣ್ಡಾಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಈಡಿತ, ಶಸ್ತ, ಪಣಾಯಿತ, ಪ್ರಣುತ, ವರ್ಣಿತ, ಸ್ತುತ, etc., ಹೊಗೞಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 384). ಅರಸುಗಳ ಕಾರ್ಯ ಗುಣಂಗಳನೆ ಕೊಣ್ಡಾಡುವವನು (ವನ್ದಿ, ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ Nr.). see Grj. 10, 105; Bp. 4, 66; 12, 3; 18, 7; 47, 39; 55, 4; Bh. 2, 13, 29; Rām. 26, 20; Śśv. 1, 80; 4, 48; J. 7, 63; 13, 32. 44; 29, 34. — ಕೊಣ್ಡಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. praising; praise (ಸ್ತುತಿ Si. 419). ಸುಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಣ್ಡಾಡುವಿಕೆ (ಸ್ತವ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಸ್ತುತಿ, ನುತಿ 56). — ಕೊಣ್ಡುಬರ್. -ಬರು. to bring (Bp. 23, 34; 32, 42; 41, 10; 59, 11; My.). — ಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು. to take or convey away (Bp. 23, 39; My.). — ಕೊಣ್ಡೊಯ್. -ಒಯ್. to take and carry away, to convey, etc. (Abh. P. 10, 58; Bp. 9, 22; 14, 25; 16, 30. 31; 17, 22; 18, 7; 20, 7; 22, 7; 25 sum.; 34, 19; 42 sum.; 42, 39; 54, 71; 57, 4; 60, 18; J. 4, 2. 14. 22). — ಕೊಣ್ಡೊಯಿ. -ಒಯಿ. = ಕೊಣ್ಡೊಯ್. (Bp. 44, 69).

ಕೊಳ್ koḷ. 2. = ಕೊಳು 2, etc., ಕೋಳ್, ಕೋಳು. seizing, preying; taking. — ಕೊಳ್ಕೊಡೆ. = ಕೊಳು ಕೊಡೆ. taking and giving [ವರ್ಣ ಸಂಕರಮಾಗಲೀಯದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳೊಳ್ ನಣ್ಪುಮಂ ಕೊಳ್ಕೊಡೆಯುಮಂ ನಿಯೋಜಿಸಿ Ap. 8, 64 va.]; (Abh. P. 4, 98. 101; 5, 14). — ಕೊಳ್ಮಿಗ. = ಕೊಳ್ಮೃಗ. (ವ್ಯಾಲ Nn. 74, o. r. ಕೊಲುವ ಮೃಗ; Śśv. 3, 47). — ಕೊಳ್ಮೃಗ. a beast of prey (ವ್ಯಾಲ Mr. 486; Abh. P. 7, 95). ವಿಷಮಸಿಂಹಂ ವ್ಯಾಘ್ರಶೂಕರವೃಷಾದಿಮೃಗಂ ಕೊಳ್ಮಿಗಮ್ ಎನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 166).

ಕೊಳ್ koḷ. 3. = ಕೊರಲ್, etc. the neck, etc. — ಕೊಳ್ಪಟ್ಟಿ. = ಕೊರಳುಪಟ್ಟಿ. (My.). — ಕೊಳ್ಹಱಿ. -ಹಱಿ. the neck-rope of a bullock to break (My.).

***ಕೊಳ್ koḷ. 4.** to bite. ಆ ಇರುಳೊಳೆ ಪಾವು ಕೊಳೆ ಸತ್ತು Vr. 12, 8.

ಕೊಳ koḷa. 1. a place of assignation, an appointed place (ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Śmd. II; ಕೊಮ್ಬು Ct. I, 68; ಪಸ, ಕೊಮ್ಬು, ಸಂಕೇತಸ್ಥಲ Kk. 94).

ಕೊಳ koḷa. 2. = ಕೊಣ 1, ಕೊಳಹೆ. a hold, a pond (ಕಾಸಾರ, ಸರಸಿ Mr. 417; ಸರಸಿ 36; Śm. 36; My.; T., M., Tu. ಕುಳ; Te. ಕೊಲ). [ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕು ಕಾಲವಂಚನೆಗೆಯ್ಯಲಿರ್ದನಕ್ಕುಮೆನ್ದು Pb. 13, 76 va.; Ap. 1, 67]. ಕೊಳನು (ಕಾಸಾರ, ಸರಸಿ, ಸರಸ್ಸು Nr.; Hlā.; ಶರ, ಸರೋವರ Nn. 35; ಪದ್ಮ, ಸರ 54). ಕೊಳಂಗಳ್ (Śmd. 117). ಕೊಳನೆ! (152). ಚಿನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೊಳಂ (216 Mdb.). see Grj. 9, 69; Bp. 37, 33; 49, 43; 50, 1. 58; Bh. 2, 13, 28; Rśv. 5, 38; 6, 2; 12, 22; Śśv. 3, 42; C. Bp. 14, 4; J. 3, 3. 4; 7, 8; 15, 9. 10. 33; ತಂಗೊಳ, ತಣ್-, ತಾವರೆ-, ತಿಳಿ-, ಪೂ-. — ಕೊಳಗಾಹಿ. -ಕಾಹಿ. the watchman of a tank (Bh. 3, 10, 52). — ಕೊಳಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to form a pond [ನೆತ್ತರುಜ್ಜಳಿಸಿ ರಥಂಗಳೊಳ್ ಕೊಳಗೊಳುತ್ತಿರೆ ಕಾದಿದರೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ Pb. 12, 76; ಸೋರ್ದುದು ಕೊಳಗೊಣ್ಡ ಗರ್ವರಸಮಾ ಭರತೇಶ್ವರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ Ap. 13, 71]; (Cpr. 1, 94). — ಕೊಳದ ಹಕ್ಕಿ. a crane (ಪುಷ್ಕರಾಹ್ವ, ಸಾರಸ Si. 174). — ಕೊಳನ ಮೇಘ. (a colour resembling) a cloud reflected in a pond (Bp. 11, 24).

ಕೊಳ koḷa. 3. = ಕೊಳಗ 1, etc. a measure of capacity. see ಮೂಗೊಳ.

ಕೊಳಕೆ koḷake. = ಕೊಳ್ಕೆ. the third crop of rice (My.; Tu. ಕೊಲಕೆ, ಕೊಳಕೆ). ಕುಪ್ಪನ ನಮ್ಬಿ ಕೊಳಕೇ ಬಿತ್ತಿದೆ, ಕುಪ್ಪ ಓಡಿ ಹೋದ, ಕೊಳಕೆ ಹೊತ್ತಿ ಹೋಯಿತು (Prv.).

ಕೊಳಗ koḷaga. 1. = ಕುಳ 1, etc. a measure of capacity: 4 baḷḷas (My.; ಆಢಕ Sl. 329; ಶಾಖ Mr. 206; Tu.; M.; T. ಕುಳಗ; *cf.* Sk. ಕುಲಿಜ). [ಉದಯಾಸ್ತಮಾನವೆಮ್ಬ ಕೊಳಗದಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯವೆಮ್ಬ ರಾಸಿಯುನಳೆವರು Cv. 888]. ಆಢಕಿ ಎನ್ಬೊಡೆ ಕಿಱಿಯ ಕೊಳಗವು (Nr.). see Mr. s. ಪಾಗ and ಖರ್ವ; Bp. 1, 23; 23, 37; 33, 13; J. 34, 28; Prv. s. ತಾಯಿ; ನಾಗೊಳಗ. 2, a large metal water-vessel (S. Mhr.). 3, (= ಕೊಪ್ಪು 2 ?), an ornament for the ear (C. Bp. 47, 44). — ಕೊಳಗದಪ್ಪಲೆ. -ತಪ್ಪಲೆ. = ಕೊಳಗ No. 2. (My.).

ಕೊಳಗ koḷaga. 2. = ಕೊಣಗು, ಕೊಳಗು, ಗೊರಸು. the hoof of a beast, whether cloven or not (C.; B. 5, 12. 24; T., M. ಕುಳಮ್ಬು; T. also ಕುಳಗು).

ಕೊಳಗು koḷagu. = ಕೊಳಗ 2, etc. (ಶಫ, ಖುರ Nr.; Rśv. 13, 96; Śśv. 3, 45; B. 1, 21). ಕುದುರೆಯ ಕೊಳಗು (ವರ್ತಕ); ಹುಲ್ಲೆಯ ಚರ್ಮ ಕೊಳಗು ಮೊದಲಾದವು ಐಣೇಯ ಎನಿಸುಗು (Nr.). ಆವಿನ ಕೊಳಗು (ಆಂಗೊಳಗು Śm. 33).

ಕೊಳಗುಳಿಕೆ koḷa-kuḷike. = ಕೊಳುಗುಳಿಕೆ q. v., ಕೊಳವಂಕೆ, ಕೊಳವಳಿಕೆ, ಗೊಳಗೊಳಿಕೆ. a spiny herb, growing in watery places, Barleria longifolia Lin. (Asteracantha longifolia Nees.; ಇಕ್ಷುರಕ Mr. 132; *cf.* ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ).

ಕೊಳಂಜ koḷañja. = ಕುಲಂಜನ, etc. a kind of plant. (ಕುಷ್ಠ, ಮಂಜಿಷ್ಠ, ಮಧುಕ, ವಾಪ್ಯ, ವಿಕಷೆ, ವ್ಯಾಧಿ G.).

ಕೊಳಂಜನ koḷañjana. = ಕೊಳಂಜ. (ಆಪ್ಯ, ಉತ್ಪಲ G.).

ಕೊಳಂಜು koḷañju. = ಕೊಳಂಜನ. (ಯೋಜನಪರ್ಣಿ, ಯೋಜನವಲ್ಲಿ G.).

ಕೊಳರ್ koḷar. the fragrant Andropogon grass (?); horripilation (?). ಕೊಳರೆನೆ ಲಾಮಂಚವಪ್ಪುದು (Ct. I, 53, o. r. ಕೊಳರೆನೆ ಲೋಮಾಂಚವಪ್ಪುದು). — ಕೊಳರ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. N. of a bird (Grj. 9, 69; Bh. 3, 10, 53; J. 17, 25).

ಕೊಳವಂಕೆ koḷa-paṅke. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ, etc. a kind of herb. (ಇಕ್ಷುಗನ್ಧ, ಕಾಣ್ಡೇಕ್ಷು, ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ, ಕ್ಷುರ, ಇಕ್ಷುರ, ಗೊಲುಮಿಡಿ Si. 147; My.).

ಕೊಳವಳಿಕೆ koḷa-paḷike. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ. (St. & Pl.; My.).

ಕೊಳವಿ koḷavi. ? (Śmd. 247).

ಕೊಳವೇರ್ koḷa-bēr. = ಕುರುವೇರ್. the root of the fragrant grass Andropogon muricatus (ಲಾಮಜ್ಜ, ಲಾಮಚ Śmd. II; ಲಾಮಂಚ Kk. 22; ಲಾಮಚ 85; ಬಾಳ, ಲಾಮಜ್ಜ Śm. 27; V. 4, 24; *cf.* Sk. ಹ್ರೀವೇರ). ಕೊಳವೇರ್ಗಳ ಕೇರ್ಗಳ್ (Rśv. 10, 31 va.).

ಕೊಳಹೆ koḷahe. = ಕೊಳ 2, etc. a hold; a pond. (ವೇಶನ್ತ, ಪಲ್ವಲ, ತಲ್ಲ Hlā.; Mr. 417).

ಕೊಳಿ koḷi. = ಕುಳಿ. holding, seizure. see ನೀಳ್ಕೊಳಿ.

ಕೊಳಿಕೆ koḷike. = ಕೊಲಿಕೆ, etc. a clasp, hook, etc. (My.).

ಕೊಳಿಸು koḷisu. 1. = ಕೊಳ್ಳಿಸು. to cause to seize, etc. (My.). see ಅನುಗೊಳಿಸು, ಅಸುಂ-, ಎರ್ದೆ-, ಒಪ್ಪು-, ಕಣ್-, ಕೆಯ್-, ಪದ-, ಪುದು-, ಪುದುಂ-, etc. etc. [— ಕೊಳಿಪಂ. one who causes to seize. ಕಳಿಪಂ ಕಳ್ವನಗುರ್ವುಪರ್ವೆ ಕೊಲಿಪಂ ಕೊಲ್ವಂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ಕೊಳಿಪಂ Ap. 5, 81].

***ಕೊಳಿಸು koḷisu. 2.** to cause to bite. ಪಾವುಗಳಂ ಕೊಳಿಸಿ ... ಮಡುವಿನೊಳಱಿದರ್ Pb. 2, 32.

ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ koḷisuvike. causing to seize, etc. see ಅಪಲಾಪಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಗೇಲಿ-, ಜೊತೆ-, ತಡೆ-, ನಿರ್ಬನ್ಧ-, ಪ್ರಕಾಶ-, ಸಮಾಧಾನ-, ಸಾಯ-.

ಕೊಳು koḷu. 1. = ಕೊಳ್ 1, etc. to seize; to take hold of; to take, etc. (C.; Bp. 27, 24. 79). ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮದಿನ್ದ ಅಭಿವಾದನಂ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳುವಾತನು (ಉಪಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ Hlā.).

ಕೊಳು koḷu. 2. = ಕುಳ 2, etc., ಕೊಳ್ 2. seizing; taking; buying; cost-price. ಕೊಳುಮೊದಲಿನ್ದ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮಾಱುದುದು (ಅಧಿಕಫಲ, ಲಾಭ Nr., o. r. ಕುಳುಮೊದಲಿನ್ದ-). — ಕೊಳು ಕೊಡೆ. = ಕೊಳ್ಕೊಡೆ. taking and giving (Rām. 1, 16, 25. 33). — ಕೊಳುಗುಳ. -ಕುಳ. seizing and seizing: a fight, a war (ಬಣ್ಡಣ Ct. I, 28; ಆಹವ II, 62; ಬಣ್ಡಣ, ಜುದ್ದ, ಮೊನೆ, ಪೊಣರ್, ಕಾಳಗ Śm. 39; Kk. 41; ಕಾಳಗ Bhn.). [ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಮಾರ ಹುಟ್ಟಿ ಕಿಗ್ಗಡಲ ರಕ್ತದ ಹೊನಲಲಿ ಕಡಿದು ಮುಳುಗಾಡುವ ಕೊಳುಗುಳವ ಕಣ್ಡು ಪರಿಣಾಮಿಸುವನ್ತೆ Bv. 705]. see Rśv. 6, 132 va.; Śśv. 2, 52; Bh. 2, 2, 78; J. 7, 51; 9, 17; 13, 55; 17, 30.

***ಕೊಳುಕ್ koḷuk.** the term of interjection to indicate a feeling of shock. ಮನಂ ಕೊಳುಕೆನೆ ಮುಱುಗಿ ನೆಗೆದ ಹರಿಯಂ ನುಡಿದಂ Pb. 11, 112.

ಕೊಳುಗುಳಿಕೆ koḷu-kuḷike. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ, etc. a kind of herb. (ಇಕ್ಷುಗನ್ಧ, ಕಾಣ್ಡೇಕ್ಷು, etc. Nr., o. r. ಕೊಳ-; My.).

ಕೊಳುಹ koḷuha. seizing, etc. (ಕ್ರಯ Mr. 346). ಒನ್ದ ಕೊಟ್ಟು ಒನ್ದ ಕೊಳುಹವು (ಅಪಮಿತ್ಯಕ); ಇದಿರೆದ್ದು ಈಸಿ ಕೊಳುಹ (ಅಭಿಹಾರ, ಅಭಿಗ್ರಹಣ); ಕಳಿಮ ಕೊಳುಹ (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ); ಕಳದು ಕೊಳುಹ (ಆದಾನ, ಪರಿಗ್ರಹ); ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತಾನು ಕರಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ); ಪರರಿಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಲೇಸು ಮಾಡಿ ಕೊಳುಹ (ವೃದ್ಧಿ); ಬೆಸನ ಹೇಱಿಸಿ ಕೊಳುಹ (ಅನುಜ್ಞೆ); ಬೇಡಿ ಕೊಳುಹ (ಪ್ರಾರ್ಥನ); ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳುಹ (ಆಲಿಂಗನ, etc. Nr.). see ಆಱಗೊಳುಹ, ಎಟಿಕುಳಿ-, ಕೆಯ್ಕೊಳುಹ, ನಣ್ಬುಗೊಳುಹ, ಬೆಸ-, ಮೊದಲ್-.

ಕೊಳ್ಕೆ koḷke. = ಕೊಳಕೆ. third crop of rice. (My.).

***ಕೊಳ್ಗುದಿ koḷgudi.** grief generated. (ಕೊಳ್+ಕುದಿ). ಕೊಳ್ಗುದಿ ಮನದಿನ್ದಮಿನ್ದು ಪೊಱಮಾಱುಗೆ Pb. 5, 18.

***ಕೊಳ್ಗುಳ koḷguḷa.** = ಕೊಳುಗುಳ. a fight, etc. ಕೊಳ್ಗುಳಮಂ ಗಣ್ಡುಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ಗೆ Pb. 9, 90; Vr. 188, 14.

ಕೊಳ್ಪು koḷpu. = ಕೊಪ್ಪು 1. the notched extremity of a bow. (Abh. P. 5, 86).

ಕೊಳ್ಳ koḷḷa. 1. a deep place, a depth, the clift of a rock, a cave, etc. (C.; ನಿಕುಂಜ, ಗಹ್ವರ Hlā.; Mr. 97). ಬೆಟ್ಟಮಂ ಗಟ್ಟಮಂ ಹಳ್ಳಮಂ ಕೊಳ್ಳಮಂ (Śmd. 130). ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳಗಳು ತೋಱದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರಾನ್ತ (ಪ್ರಸ್ಥ, ಸಾನು Si. 115). see Bh. 2, 4, 10; Rāghc. 17, 56; B. 3, 100; 5, 129. see Mr. s. ತಲ್ಲ.

ಕೊಳ್ಳ koḷḷa. 2. = ಕುಳ್ಳ. s. ಕುಳ್ಳು 2. N. (R.; T. ಕೊಳ್ಳ, a short man, dwarf).

ಕೊಳ್ಳಿ koḷḷi. = ಕೊಳ್ಳೆ 1. a fire-brand (ಅಲಾತ, ಉಲ್ಮುಕ Nr.; Hlā.; Mr. 47; Si. 308; ಉಲ್ಕೆ Si. 484; C.; B. 2, 26; M.; Tu.; Te. ಕೊಱವಿ; T. ಕೊಳ್ಳಿ, ಚುಳ್ಳು; T., M. ಕೊಳುತ್ತು, to make to catch; to kindle; Te. ಕೊರಲು, to blaze, shine; see ಕತ್ತು 2). [ಆಜಿಗೆ ಜೆಟ್ಟಿಗರಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಿವೀಸಿಸುಗೆ Pb. 10, 32]. ಕೊಳ್ಳೀ ತೆಗದುಕೊಣ್ಡು ತಲೇ

ತುಱುಸಿ ಕೊಂಡ್ಡಂತೆ.—ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲಿಯದು (for the childless who is to set fire to the funeral pile). — ಹಳ್ಳೀ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ದೀಪ. — ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಉರಗೊಳ್ಳಿ, ಕಡೆ-, ಕೆಯ್-, ಕೊಱಕೊಳ್ಳಿ, ಪಱಿಗೊಳ್ಳಿ; Prvs. s. ಬೆಳ್ಳಿ. — ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ. an ignis fatuus (My.). — ಕೊಳ್ಳಿಪಿಶಾಚಿ. = ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ. (My.).

ಕೊಳ್ಳಿಸು kollisu. = ಕೊಳಿಸು. (C.).

ಕೊಳ್ಳು kollu. 1. = ಕೊಳ್ 1, etc. to seize, to take, etc. (C.). P. p. ಕೊಣ್ಡು; infinitive and imperative sing. also ಕೊಽ (C.); present participle also ಕೊಽತ (C.). ಕೊಳ್ಳು! (Bp. 28, 10). ಕೊಳ್ಳುವವನು (ಕ್ರಾಯಿಕ Si. 324). ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆಗಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (325). ನಂಜಿ ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದು (ಅವದಂಶ 347). ನೀನು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು (B. 1, 23). ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ (2, 33). ತನ್ದೆ ಅವನಿಗೆ, ಏನಾದರೂ ಕೊಣ್ಡು ತಿನ್ನು! ಎನ್ದು, ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟನು (3, 62). ಈ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟು ಏನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು? (3, 62). ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೇನಾದರೂ ಕೊಳ್ಳುವ! (4, 43). ಮಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡರೆ (1, 13). ಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೂ ಕೊಡುವವನಿಗೂ ಸ್ವತನ್ತ್ರವಿರ ಬೇಕು (5, 84). ಮಾಱೋಣ ಕೊಳ್ಳೋಣ (ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯ 5, 113). ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ ಮಾಱಿದರೆ ಉಣ್ಡ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೇನು? — ಕೊಣ್ಡೋರಿಗೆ (*i. e.* ಕೊಣ್ಡವರಿಗೆ) ಕೊಟ್ಟೋರಿಗೆ ಕೋಟಿ ಲಾಭವೆನ್ನುವನ್ತೆ (Prvs.). — ಕೊಣ್ಡುಕೊಳ್ಳು. = ಕೊಳ್ಳು. to buy (C.; B. 1, 23).

ಕೊಳ್ಳು kollu. 2. = ಕೊರಳು. neck, etc. (My.).

ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ kolluvike. taking, etc. ಬಹಳ ಅಱಿಚಿ ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಘೋಷಣೆ Si. 56). see 252. 262. 265. 388; ಅನುತಾಪಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಕಸು-, ಕೆಚ್ಚು-, ಹಗೆ-.

ಕೊಳ್ಳೆ kolle. 1. = ಕೊಳ್ಳಿ. a firebrand. (ಉಲ್ಕೆ, ನಿರ್ಗತಜ್ವಾಲೆ Nr.).

ಕೊಳ್ಳೆ kolle. 2. pillage, plunder (My.; Tu.; T. ಕೊಳ್ಳೈ, ಕೊಣ್ಡೆ; Te. ಕೊಲ್ಲ). see Bp. 58, 44; Si. 295. 391. ಕೊಳ್ಳೆಯವರು ಕೊಳ್ಳೆಗತ್ತರು, ಸೂಱೆಯವರು ಸೂಱೆಗತ್ತರು (Prv.). ಕೊಳ್ಳೆ ಮಾಡು, ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆ, to plunder (My.).

ಕೊಳ್ಳೆಗಾಱ kolle-gāra. a plunderer (My.).

ಕೊೞ್- kol. = ಕೊಗ್-. the state of being putrid or pap-like. — ಕೊೞ್ಗಿಸಱ್. -ಕೆಸಱ್. putrid, soft mud; a pap-like substance, paste (Abh. P. 12, 3; 13, 54 va.; Rsv. 5, 120 va.; V. 7, 7). — ಕೊೞ್ಮಿದುಳ್. pap-like brain (Abh. P. 13, 74. 81; 14, 7).

ಕೊೞಕು kolaku. the state of being worn out, decayed, rotten, putrid, stinking, etc.; the state of being languished, pined away, etc.; that is putrid, etc. (C.). [Tu. ಕುರಿ]. ಕೊೞಕ ಮಾಂಸ (B. 3, 100). ಕೊೞಕ ಅಱುವೆ (C.). ಕೊೞಕ ಹಣ್ಣು (C.). ಕೊೞಕ ನಾತ (C.). ಕೊೞಕು ನಾಱುವ ದುರ್ವ್ರಣಂಗಳು (Bp. 40, 70). ಶರೀರದ ಕೊೞಕು (My.; ಕಿಟ್ಟ, ಮಲ Si. 205). — ಕೊೞಕ. -ಅ 3. (Śmd. 241 Mdb.). a dirty man (My.); a worn out, withered, decrepit man (S. Mhr.). — ಕೊೞಕಿ. a dirty woman (My.); a worn out woman (S. Mhr.). — ಕೊೞಕುಮಣ್ಡಲ. the (puffing) chain viper, Daboia elegans (My.). — ಕೊೞಕು ಮೂಗು. a rotten nose (Dp. 59, 1).

ಕೊೞಕುತನ kolakutana. putrescence, filthiness (My.).

ಕೊೞಚಿ kolaci. = ಕೊಜ್ಜೆ, ಕೊೞಚೆ. the state of being putrid, impure, stinking, pap-like, soft, or muddy; soft mud. ಕೊೞಚೀ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಮೋಱೀ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). ಕೊೞಚಿದಾರಿ, ಕೊೞಚಿ ನೀರು (S. Mhr.).

ಕೊೞಚೆ kolace. = ಕೊೞಚಿ. (My.). ಕೊೞಚೆನೀರು (Bh. 5, 3, 56; 7, 6, 50). ನಿರ್ಮಲಿಲ್ಲದ ಮನಸು ತಾ ಕೊೞಚೆಹೊಲಸು (Dp. 54).

ಕೊೞತು kolatu. = ಕೊೞೆತು. P. p. of ಕೊೞೆ 1.

ಕೊೞಮ್ಬು kolamba. hindrance (S. Mhr.; see s. ಕುೞ 1).

ಕೊೞಲ್ kolal. ಕೊೞಲು. (fr. ಕೊಡೆ2). = ಕೊೞವಿ, ಕೋವಿ. a hollow tube; a flute, a fife (ವೇಣುವಾದ್ಯ Śmd. I; C.; Tu. ಪುಳಲ್; T. ಕುೞಲ್, hollowness; a flute; ಕುಯಿಲ್, anything hollow; see also ಕುೞು 1). see Bp. 12, 42; 58, 23; Bhāgavata 10, 18, 11. ಕೊೞಲನೂದುವವ (ವೇಣುಧ್ಮ G.; My.). ಕೊೞಲು ಹಿಡಿವವ (ಮುರಲೀಧರ G.; My.). — ಕೊೞಲುಗೋೞಿ. -ಕೋೞಿ. the ruddy crake, Porzana fuska (Bd.).

ಕೊೞವಿ kolavi. = ಕೊೞಲ್, ಕೊೞವೆ, ಕೊೞಾಯಿ, ಕೊೞಿವಿ, ಕೋವಿ. a tube, a blow-pipe, especially a bamboo tube, used to blow fires with, and when having a bottom, as a vessel to keep oil, etc. in; a tubular stalk (ಧಮನಿ Mr. 207; S. Mhr.; Te. ಕೊಳುವು, ಕೊಳಿವೆ; Tu. ಕೊಲವೆ, ಕೊಳವೆ; T. ಕುೞಾಯ್). ಕಾಡಿಗೆಯ ಕೊೞವಿ (ಅಂಜನಿ Mr. 337). ನೂಲುಕಡಿಕೆಯನಿರಿಸಿ ನೇಯುವ ಕೊೞವಿ (ವೇಮ, ವಾಯದಣ್ಡ Si. 343 sic!). ಹಾಸಿನ ಕೊೞವಿ (S. Mhr.). ತಾವರೇ ಬಳ್ಳಿಯ ಕೊೞವಿಗಳು (ಮೃಣಾಲ, ಬಿಸ Si. 96). ಕಾಜಿನ ರಸವನ್ನು ಕೊೞವಿಯ ತುದಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ಊದಿ (B. 4, 225). see ಜೀರ್ಕೊೞವಿ. — ಕೊೞವಿಹೂಟೆ. ಕೊೞವಿಹೂಟೆದ ಮಿಣಿ (ಅನುಕರ್ಷ Si. 277).

ಕೊೞವೆ kolave. = ಕೊೞವಿ, etc. a tube, etc. (My.). — ಕೊೞವೆಹುೞು. = ವಜ್ರಕೀಟ (My.).

ಕೊೞಸು kolasu. = ಕೊೞಿಸು. to cause to decay, to rot (C.).

ಕೊೞಾಯಿ kolāyi. = ಕೊೞವಿ. (My.).

ಕೊೞಿವಿ kolivi. = ಕೊೞವಿ, etc. ಒನ್ದು ಉದ್ದನ್ನ ಕೊೞವಿ (ಸೊಣ್ಡಿ) ಆನೆಯ ಮೋಱೆಯ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ (B. 5, 238).

ಕೊೞಿಸು kolisu. = ಕೊೞಸು. (My.).

ಕೊೞೆ kole. 1. to wear out (v. i.); to decay, as a corpse; to rot, as fruit, fibres, wood, etc.; to spoil, as corn; to become putrid; to grow pap-like (ಜೀರ್ಣಿಸು Śmd. I; ಮಲಮಱು I, o. r. ಮಲಮೋಱು; ಜೀರ್ಣ Śmd. Dh.; C.; B. 4, 54. 132; Tu. ಕುರಿಪು, ಕುಳಿಪು; T. ಕುೞೈ, to become like pap, be soft; M. ಕುೞೆ. to be macerated, kneaded, mixed as pap; ಕುಡುಮ್ಬು, ಕುಯುಮ್ಬು, ಕುಶುಮ್ಬು, to rot, decay; see ಕುಮುಟು, ಕುಸುರಿ 1; T. ಕೂೞ್, ಕೂೞೈ, what is rotten; mire; pap; boiled rice); to pine away on account of grief; to wither; to become lean (S. Mhr.; B. 5, 128; T., M.; *cf.* Sk. theme ಕೂಟ್); to be disappointed or baffled (? ಮನಮಿಗು Śmd. I, o. r. ಮನವಿಕ್ಕು; see ಕುೞ 1). P. ps. ಕೊೞೆತು, ಕೊೞತು. ರೋಗದಿನ್ದ ಕೊೞತು ನೀರು ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು (ಚುಲ್ಲ, ಚಿಲ್ಲ, ಪಿಲ್ಲ Si. 202). ಒಕ್ಕಲಿಲ್ಲದ ಊರು ಕೊೞೆತು ನಾಱುವ ನೀರು (Dp. 54). ಕೊೞತ ಹೆಣಗಳು (B. 3, 85). ಕೊೞತ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ (Prv.). ರೋಗದಿನ್ದ ಕೆಯ್ ಕೊೞತವನು (ಕುಣಿ G.). [— ಕೊೞೆನಾಱ್. to emit bad smell. ಉಗುರ್ವಿನ ಕೊೞೆನಾರ್ಪ ಕೋೞ್ಕೆಸಱ ಬಾವಿಯೊಳರ್ದೆ ಕಡಂಗಿ Ap. 2, 43].

see ಔಕ

ಕೊಱೆ koḷe. 2. anything worn out, rotten, putrid, corrupt, filthy or foul; excretion of the body; dirt; impurity; mud (ಮಲ, ಪಾಪ, ಅಮೇಧ್ಯ, ಕಿಟ್ಟ Si. 456; ಕಾಯ ಮಲ Śmd. Dh.; My.; Tu. ಕುರೆ). ಕೊಱೆಯಾದದು (ಮಲಿನ, ಕಚ್ಚರ Si. 368). ನೀರು ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವ ಕೊಱೆಯ ಹಾಚಿ (ಶೈವಾಲ 95). ಕೊಱೆಯುಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆ (ನಕ್ತಕ, ಕರ್ಪಟ 223). ಮೆಯ್ಯ ಕೊಱೇ ಹೋಗ ಲಾಡಿಸು (225). see Prv. s. ಮೊದಲು. 2, = ಕೊಱಿಮ್ಟು. hindrance; detention. — ಕೊಱೆಮಚ್ಚೇ ಹುಣ್ಣು. (ಕೋಠ, ಮಣ್ಡಲಕ Si. 200). — ಕೊಱೆಸಕ್ಕದ. (Śmd. 78). impure or corrupt Samskṛita (see s. ಮೆಱಿಸು). — ಕೊಱೆ ಹಾಕು. to rot (v. t.), to expose to a process of marceration (My.). 2, to detain, stay or stop (My.). ನನ್ನನ್ನು ಕೊಱೆ ಹಾಕಬೇಡ (My.).

ಕೋ ka2 or ke1-ō3. 1. = ಕೊ, etc., ಗೋ. lo! behold! see ಇಕೋ, ಇಕ್ಕೋ.

ಕೋ kō. 2. an imperative singular of ಕೊಳ್ಳು1. *e. g.* ತಕೋ. see Bp. 1, 15; 44, 9. 10. 14; 49, 9; 51, 9; 52, 36; 53, 17; 58, 30; B. 5, 132. 2, an infinitive of ಕೊಳ್ಳು1 (C.). see B. 4, 137. 195. 201. — ಕೋ ಕೋ! rep. (Bp. 15, 34).

ಕೋ kō. 3. to string (pearls, beads, etc.) upon a thread, to thread (ಸೂತ್ರಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; Abh. P. 10, 222; T., M. ಕೋ, ಕೋರ್; Te. ಕೋವೆ, ಕ್ರೋಡೆ, ಕ್ರೋವೆ, T. ಕೋವೈ, ಕೋವೈ, a string of beads, etc.; *cf.* ಕೋಸು 1). P. p. ಕೋದು, ಕೋತು (Dp. 55, 1). [ಮುತ್ತುಂ ಮೆಱಿಸುಂ ಕೋದನ್ತಕ್ಕುಂ Kr. 2, 5; ಮುತ್ತುಂ ಮೆಱಿಸುಂ ಕೋದನ್ತುಟೆ ನಿನ್ನ ತಪದ ಪಾಂಗು Pb. 7, 92]. ಮುತ್ತುಂ ಮೆಱಿಸುಂಗೋದನ್ತಿರೆ (Śmd. 78). ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಒನ್ದೊನ್ದು ಕೆನ್ದಾವರೆಯ ಎಸಳ್ಗಳಿಂ ಕೋದು ಕೊಸಗಿನ ಎಸಳ್ಗಳಿಂ ಬೀದಿಗಟ್ಟಿ ಪೊಸಯಿಸಿ ಮನಕ್ಕೆ ಪದವನೀವ ನವಪದಂಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ಅಮರದತ್ತನುಂ ವರರುಚಿಯುಂ ಭಾಗುರಿಯುಂ ಗೋಪಾಲಿತನುಂ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳತ್ತಣಿನ್ದಂ ಶಬ್ದಂಗಳೆಮ್ಬ ರತ್ನಂಗಳ ಮಾಲೆ ಕವಿಗಳ ಕೊರಳಿಂಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಗಿ ಕೋಯಲ್ ಪಟ್ಟಿಹುದು (Hlā.). 2, to be threaded; to be entered (ಪವಣಿಗೆ ಅಪ್ಪುದು Śmd. 398 Cm.). ಅನ್ತು ಇನ್ತುಗಳ್ ಪದಾಪೂರಣದೊಳ್ ಕೋವುವು (398). see Śsv. 2, 64. 68.

ಕೋಕ kōka. *a wolf* (ವನಾಶ್ವ, ತೋಳನು Nn. 128; ತೋಳ Mr. 522). 2, *the ruddy goose, Anas casarca* Gm. (ಚಕ್ರಯುಗ, ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ 128; ರಥಾಂಗ 522; ತೊಣೆವಕ್ಕಿ Ct. II, 109). 3, a frog (ಭೇಕ, ಕಪ್ಪೆ 128; ಭೇಕತತಿ 522). 4, the date tree (ಖಜೂರ್ರ 128; ಖರ್ಜೂರ 522). 5, N. of another tree (ತರು, ಮರಗಳ ಭೇದ 128; ಕ್ಷಿತಿಜ 522). 6, an elder sister (ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ, ತನ್ನಿನ್ದ ಹಿರಿಯಳು 128; ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ 522). 7, N. of a Paṇḍita. = ಕಕ್ಕೋಕ. (Sk.).

ಕೋಕಕುಚೆ kōka-kuce. a female with a ruddy goose-like breast (Bp. 5, 32).

ಕೋಕನದ kōkanada. *the red lotus* (ಕೆನ್ದಾವರೆ Hlā.; Nn. 17; ಅರುಣಾಬ್ಜ, ಕೆಮ್ಪುದಾವರೆ Mr. 419).

ಕೋಕನದಚ್ಛವಿ kōkanada-c-chavi. *the colour of the red lotus, crimson.*

ಕೋಕನದವೈರಿ kōkanada-vairi. the moon. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ kōka-śāstra. = ಕಕ್ಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ. N. of a very elaborate treatise on the art of love, ascribed to a Paṇḍita Kōka. (Mhr., My.).

ಕೋಕಿ kōki. = ಕೋಕ No. 2. (J. 19, 33; 29, 48; ಕೋಕ, ಚಕ್ರವಾಕ Si. 174).

ಕೋಕಿಲ kōkila. = ಕೋಗಿಲ, ಕೋಗಿಲೆ. *the cuckoo, Cuculus indicus.*

ಕೋಕಿಲನಿನದ kōkila-ninada. the cry or note of the cuckoo (ಪುಗಿಲ್ಪುಗಿಲೆನಿಪ ರಾವಂ Ct. II, 93).

ಕೋಕಿಲರವ kōkila-rava. = ಕೋಕಿಲನಿನದ. 2, the fifth note of the musical scale or gamut (ಪಂಚಮ Ct. II, 93).

ಕೋಕಿಲಸ್ವನ kōkila-svana. = ಕೋಕಿಲನಿನದ. see ಕುಕಿಲ್.

ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ kōkila-akṣa. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. *cf.* ಕೊಳಗುಳಿಕೆ.

ಕೋಕಿಲಾರವ kōkila-ārava. = ಕೋಕಿಲನಿನದ. see ಕುಕಿಲ್.

ಕೋಕಿಲಾಲಾಪ kōkila-ālāpa. = ಕೋಕಿಲಾರವ. see ಕುಕಿಲ್.

ಕೋಗಿಲ kōgila. = ಕೋಗಿಲೆ. (S. Mhr.).

ಕೋಗಿಲೆ kōgile. Tbh. of ಕೋಕಿಲ. the cuckoo (Śmd. 364; Hlā.; Mr. 169; Nn. 73; Si. 173; ಪೊಕ್ಕುಱಿವಕ್ಕಿ, ಕೆಂಗಣ್ಣಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಪರಪುಟ್ಟ, ಪಡಿಯುಱಿವಕ್ಕಿ Kk. 79; Śm. 28; C.). Cuculus tenuirostris (Bḍ.); Cuculus lathami (Bḍ.). [ತುಮ್ಬಿಗಳಿನೆ ತುಮ್ಬಿ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವನ್ತೆವೋಲ್ Pb. 1, 8; Ap. 1, 23]. ಕಾಗೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲವೇ? — ಕೋಗಿಲೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಗೆಗಳು ಕೂಡಿದ ಹಾಗೆ. — ಕಾಗೆ ಕರಿದಾದರೆ ಕೋಗಿಲೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). see ನೀರು–, ಸೊರ್ಕುಗೋಗಿಲೆ; Bp. 3, 79; J. 3, 24; 8, 4. 6. — ಕೋಗಿಲೆ ಯೆಲೆ. –ಎಲೆ. = ಕುವ್ವೆಯೆಲೆ. (My.). — ಕೋಗಿಲೇ ಗಿಡ. a plant of which the leaves are used instead of plates, etc. (My.).

ಕೋಗೀರು kōgīru. a cushion used as a saddle (C.; Mhr., H. ಖೋಗೀರ).

ಕೋಚ್ kōc. a coach (Si. 275). (E.).

ಕೋಚ kōca. bending from the right course, making crooked; contracting. see ಉತ್ಕೋಚ, ಸಂ–.

ಕೋಚನ kōcana. = ಕೋಚ. see ಸಂ–.

ಕೋಚು kōcu. = ಕೂಚಿ, ಕೂಚು 3, ಕೋಸು 2. the state of being crooked. (C.; *cf.* Sk. ಕೋಚ; Mhr. ಕೋಸ, deviation from squareness, as of an awning, wall, road, etc.). — ಕೋಚು ಭಟ್ಟ. a perverse, foolish, stupid bhaṭṭa; also N. (C.). ಓದಿ ಓದಿ ಮರುಳಾದ ಕೋಚುಭಟ್ಟ (Prv.).

ಕೋಚು kōcu. a couch (B. 4, 188). (E.).

ಕೋಚುಮಾನ kōcumāna. = ಕೋಚ್ಮೆನ್. a coachman. (My.; E.).

ಕೋಚ್ಮೆನ್ kōcmen. a coachman (ಬಣ್ಡಿ ಹೊಡೆವ ಆಳು Si. 278). (E.).

ಕೋಟ kōṭa. 1. = ಕೊಡತ 1, ಕೋಡು 2. coldness (ಕುಳಿರ್, ತಣ್ಣತು, ಕೋಡು, ಶೈತ್ಯ Śm. 36, o. r. ಕೋಟ್ಟ; ಕೋಡು, ತಣ್ಣತು, ಶೈತ್ಯ Kk. 23; T., M. ಕೋಟ್ಟ, crookedness, distortion; coldness, stiffness; see s. ಕೋಚು 1, and *cf.* ಚೊಟ್ಟ, etc.).

ಕೋಟ kōṭa. 2. N. of a bird (ವ್ಯಾಕುಲಿ, ಕಿರೀಟಚಾಪ Mr. 170, two MSS. ಕಿರೀಟ–). 2, N. of a golla (Bp. 9, 12; V. 14, 100).

ಕೋಟ kōṭa. crookedness. 2, a shed, a hut. 3, a fort. *cf.* ಕೊಟ್ಟ 1 & ಕೋಟೆ. 4, N. of a small village (Mg.).

ಕೋಟಡಿ kōṭaḍi. = ಕೊಟ್ಟಡಿ. a chamber.

ಕೋಟರ kōṭara. *the hollow of a tree* (ಮರದ ಪೊಟಲು Nr. 142).

ಕೋಟರಪುಷ್ಪಿ kōṭara-puṣpi. the plant Convolvulus argenteus (ವ್ಯಾಲಿ, ಎಮ್ಮೆವಳ್ಳಿ Mr. 148; Sk. also ಕೋಠರ–).

ಕೋಟರಿ kōṭari. *a naked woman;* Durgā.

ಕೋಟಲಿಗ kōṭaliga. a man who causes trouble (My.).

ಕೋಟಲೆ kōṭale. = ಕೋಟ್ಲೆ. trouble, affliction, pain (ನೋವು Bhn. 41; C.; Tu.; T. ಕೋಟ್ಟಾಲೈ; Te. ಗೊಡೆ; Te. ಕೋಡಾ ಡು, to be amazed or confounded; ಗೋಟಾಡು, ಗೋಜುಲಾಡು, to harass; M. ಕೋಟಿಚಿ, T. ಕೊಟ್ಚೈ, violence; bashfulness; grief; see ಕೋಡು 3). [ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ವ ಕೌರವೇಶ್ವರನಂ Pb. 13, 102 va.]; (Cpr. 8, 55. 81); [Cv. 253; Bv. 268]. ಅಟ್ಟುಣ್ಬೋದು ಅಱು ಕೋಟಲೆ, ತಿರಿದುಣ್ಬೋದು ಪರಮಸುಖ (Prv.). see Grj. 8, 57; Bp. 51, 75; C. Bp. 3, 18; Bh. 1, 8, 94; 3, 18, 38; Abhā. 1, 34. 52; Jñs. 22, 54; V. 9, 81. — ಕೋಟಲೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to undergo pain, etc. (Abhā. 2, 104). — ಕೋಟಲೆಪಡು. -ಪಡು. to suffer pain, etc. (Abh. P. 16, 55).

ಕೋಟವಿ kōṭavi. *a naked woman;* Durgā.

ಕೋಟಾ kōṭa. = ಕೊಟ್ಟೆ 1. the intestines, etc. (My.).

ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ kōṭānukōṭi. Tbh. of ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ. to be reckoned by crores, countless (C.; Mhr. ಕೋಟ್ಯಾನಕೋಟಿ). see Bp. 35, 55; 50, 59; 53, 73; C. Bp. 47, 14.

ಕೋಟಿ kōṭi. = ಕೋಡಿ. *the point or extreme part* (*cf.* ಕುಡಿ 5); the outer angle of the eye. 2, *the point or edge of a sword;* a dagger (ಸುರಗಿ, ಕಠಾರಿ Nn. 43). 3, *the end of a bow* (ಚಾಪದ ಅನ್ತ್ಯ, ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು 43). 4, *an angle or corner.* 5, *the highest point, excellence, eminence.* 6, ornament, decoration (ಭೂಷಣ, ಆಭರಣ 43). 7, beauty (ಸೌನ್ದರ, ಚೆಲುವು 43). 8, mental elation or joy (ಮನದ ಉತ್ಸವ, ಮನೋತ್ಸಾಹ 43). 9, *a crore or ten millions* (ಗಣನೆ, ಲೆಕ್ಕಸಂಖ್ಯೆ 43). 10, a countless number (ಅಗಣಿತ, ಲೆಕ್ಕಿಸ ಬಾರದುದು 43). 11, war (ಸಂಯುಗ, ಕಾಳೆಗ 43). 12, the hollow of a tree, a cave, etc. (ಮರದ ಪೊಟೆ ಮೊದಲಾದ ಗುಹೆಗಳ್ 43). 13, a division or branch (Mhr., My.; see ಉದ್ಭಿಜ್ಜ-, ಖನಿಜ-, ಪ್ರಾಣಿ-). ಕೋಟಿಭಾಗ್ಯವಿದ್ದವ ನಾದರೂ ಕಡೆಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ [cremation ground] ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ.—ಕೋಟಿ ವರಹಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೋಮಟಿಯ ಸಾಕ್ಷಿ ನಮ್ಬ ಕೂಡದು (Prvs.). see ಪಿಳ್ಳು.

ಕೋಟಿಕ kōṭika. forming the highest point, top or summit of anything (Abh. P. 14, 188 va.).

ಕೋಟಿಪಾತ್ರ kōṭi-pātra. *a rudder* (ಅರಿತ್ರ, ನಾವೆಯ ಸೋಗೆ Hlā.; ಹಡ ಗಿನ ಮುಖ Mr. 408).

ಕೋಟಿಮಂತ್ kōṭi-mat. furnished with a point. (Cpr. 6, 5).

ಕೋಟಿವರ್ಷೆ kōṭi-varṣe. *the plant Medicago esculenta* Rottl. Roxb. (Trigonella corniculata Lin.).

ಕೋಟಿಶ kōṭiśa. = ಕೋಟೀಶ. *a harrow* (ಮಡಿಕೆ Mr. 370, o. r. of one MS. ಮಲಿಕೆ, another ಹಲಿಕೆ). see ಹಲಿಕೆ; ಕೊಡತಿ.

ಕೋಟೀರ kōṭīra. *a crest, a diadem.*

ಕೋಟೀಶ kōṭīśa. *a harrow.*

ಕೋಟೆ kōṭe. = ಕೋಣ್ಟೆ, ಗೋಡೆ. Tbh. of ಕೋಟ or ಕೋಟ್ಟ. a mud-wall, a wall round a town, a rampart; a fort (ವಪ್ರ, ಶಾಲ, ಪ್ರಾಕಾರ Hlā.; ವರಣ, etc. Si. 107; ಶಾಲ Nn. 20. 61. 121; ಪರಿಧಿ 97; ವಪ್ರ, ಪುರಭಿತ್ತಿ, ಶಾಲ Mr. 191; C.; M. ಕೋಡು, ಕೋಟ್ಟೆ; T. ಕೋಡು, ಕೋಟ್ಟೈ). ಕೋಟೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಪಹರೆ ಕಾದರು.—ಕೋಟೆಯ ದೇವರಿಗೆ ಓಟೆಯ ದೀಪ (Prvs.). ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ (ಕಪಿಶೀರ್ಷ, ಕೋಟೆಯಗ್ರ Nn. 149; Bp. 16, 11). see V. 4, 33; C. Bp. 42, 13; J. 3, 18; Dp. 1, 2; ರಾಯಗೋಟೆ. — ಕೋಟೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a wall-stone of a fort (Bp. 16, 5). — ಕೋಟೆಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to guard a fort (V. 10, 12). ಕೋಟೆಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. a fort-guard (J. 17, 9). — ಕೋಟೆದೆನೆ. -ತೆನೆ. = ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ. see ಹೊಂಗೋಟೆದೆನೆ.— ಕೋಟೆವಿರಿ. -ಬಿರಿ. a crack in a wall or rampart (Bp. 58, 44).

ಕೋಟೇಶ್ವರ kōṭa-Iśvara. N. of Śiva and of a village. see Prv. s. ವಣ್ಣಾರ.

ಕೋಟ್ಟ kōṭṭa. = ಕೊಟ್ಟ 3, ಕೋಟೆ, ಕೋಟೆ. *a fort, a stronghold.*

ಕೋಟ್ಟಾರ kōṭṭāra. a stronghold of thieves or robbers (ಕಳ್ಳರಿಪ್ಪ ಆಲಯ Mr. 198). 2, the stairs of a pond. 3, rising ground (ಬೆಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ತೆವರು Nr.). 4, a libertine.

ಕೋಟ್ಯಾನ್ತರ kōṭyāntara. (*i. e.* ಕೋಟ್ಯನ್ತರ). = ಕೋಟಾನುಕೋಟಿ. (C.).

ಕೋಟ್ಲೆ kōṭle. = ಕೋಟಲೆ. trouble, affliction.

ಕೋಠ kōṭha. *white leprosy with round spots.* 2, ringworm, impetigo.

ಕೋಠಿ kōṭhi. a granary; a factory, a bank; a warehouse (Mhr.; Cb. 20; Si. 106; My.).

ಕೋಡ kōḍa. — ಕೋಡಬಳೆ. a kind of salted cake in the form of a ring fried in oil or ghee (C.; Te. ಕೋಡಬಡಿ; Mhr.). — ಕೋಡವಳೆ. = ಕೋಡಬಳೆ. (My.).

ಕೋಡಗ kōḍaga. a monkey, an ape (ಬಲೀಮುಖ, ಮರ್ಕಟಕ, ಕಪಿ, ವಾನರ, etc. Hlā.; Nr.; Mr. 161; C.; T. ಕೋಡರ, ಕೋಗು ಲ, ಕುರಂಗು; Tu. ಕೊಡಂಜಿ, ಕೊಡಂಜು, a large kind of ape). [ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಗೇಱರ್ದ ಕೋಡಗಮುಮಂ Vr. 85, 27; Ap. 15, 34; ಕೋಡಗನ ಹುಲ್ಲು ಮುಸುಕಿದನ್ತೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಪರಿ Bv. 739]. ಕೋಡಗದ ಕೆಯ್ತ (ಕಾಪೇಯ Hlā.). ಕೋಡಗದ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣ (ಶ್ಯಾವ, ಕಪಿಶ Nr.). see Bp. 22, 48; 29, 7; Rśv. 5, 55va.; J. 15, 20; 16, 33; Dp. 76, 3. [— ಕೋಡಗಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie one as if he were a monkey; to tie the hands from behind. ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟಿ ತರ ಲಿನ್ನಾರಾರ್ಪರನ್ತಪ್ಪ ಪೊಚ್ಚಱ ಸಾಮನ್ತರೆ ಪೋಗಿಂ Pb. 5, 21].

ಕೋಡಂಗಿ kōḍaṅgi. an apish man : a buffoon, a harlequin (C.; M.; T., Te. ಕೋಣಂಗಿ; Tu.; T. ಕೋಟ್ಟಾಲೈ, ಕುಣಾ ಮ್ಬು, ಕೋಪ್ಪು, ಕೋರಣಿ, Te. ಕೋಡಿಗ, ಕೋಡಿಗೆ, M. ಕೋಪರಟ್ಟಿ, ಕೋಟ್ರಾಟ, ಕೋಮಾಳ, jesting, buffoonery). [ಕೋಡಂಗಿಯಾಟವ ನಾಡಿದ ಭಕ್ತಂಗೆ ಬೇಡಿತ್ತನೀವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ Bv. 179].

ಕೋಡಂಗಿತನ kōḍaṅgitana. buffoonery (My.; Te. ಕೋ ಣಂಗಿತನ).

ಕೋಡರತನ kōḍaratana. (fr. ಕೋಟ್ಟಾರ). the state of a libertine and connection with him. ಧನದ ಕೋಡರತನಂ ನೂಕು! (J. 6, 26).

ಕೋಡಿ kōḍi. 1. (fr. ಕೊಡೆ 2?). (Śmd. 27). a passage to carry off excess of water, the outlet of a tank (ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ, ಪರಿವಾಹ Nr.; ನೀರಬಟ್ಟೆ Bhn. 4; Bh. 8, 24, 47; C.; T. ಕೋಡು, Te. ಕೋಟಿ, ಕೋಡು, a channel; T. ಕುಱುಮಿ, a sluice). ಕೆಱೆಯ ಕೋಡಿ (Śmd. 162). see Bp. 4, 11; 11, 35; B. 4, 184; ಇಕ್ಕೋಡಿ, ಕಡೆಗೋಡಿ. — ಕೋಡಿವರಿ. -ಪರಿ. to flow through the outlet of a tank : to flow in streams (Rām. 5, 9, 24; J. 23, 23).

ಕೋಡಿ kōḍi. 2. deficiency, defect, want (ಕೊಱತೆ Bhn. 4; Bh. 2, 13, 34; 3, 19, 37; Rām. 4, 2, 4; 6, 9, 20; J. 26, 64; *cf.* ಕೊಡಗ). — ಕೋಡಿಗಳೆ. -ಕಳೆ. to make light of, to disregard, to slight (Bh. 8, 26, 20; J. 18, 42). — ಕೋಡಿಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to show or point out a defect (Rām. 6, 50, 43).

ಕೋಡಿ kōḍi. 3. (Tu. ಕೋಡದಬ್ಬು, ಕೋಡಿ-, ಕೋಡೆ-, a demon worshipped by Pariahs; ಕೋಡಿ, a kind of flag, an image of garuḍa, basava, or other demi-god set upon a long post before

a temple; *cf.* ಗುಡಿ 2). — ಕೋಡೀ ಹಬ್ಬ. a certain festival. see Prv. s. ವಣ್ಣಾರ.

ಕೋಡಿ kōḍi. Tbh. of ಕೋಟಿ (Śmd. 338).

***ಕೋಡಿಸು kōḍisu.** to make cool. ತಣ್ಣನಿಯೊಳ್ಕೋಡಿಸು ತಿರ್ಪ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಗಂ Ap. 1, 75.

ಕೋಡು kōḍu. 1. to be cool or cold (ಶೈತ್ಯ Śmd. Dh.; Abh. P. 16, 28; *cf.* ಕುಳಿರ್ 2; Tu.; M. ಕೋಡು, ಕೋಣು, to bend, to be crooked, twisted, awry; to feel very cold; T. ಕೋಡು, ಕೊಲು, to bend, inflect; ಕೋಟ್ಟು, to make crooked; see s. ಕೋಟ 1). [ಕೋಡುವ ಮೆಯ್ಯುಮಂ ಕಣ್ಡು ಪರಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದುದನಱಿತು Pb. 2, 19 va.; Ap. 11, 74 va.]. see ಕುಳಿರ್ಕೋಡು.

ಕೋಡು kōḍu. 2. = ಕೋಟ 1. coldness (ಶೈತ್ಯ Ct. I, 38; ಕೋಟ, ತಣ್ಣತು, ಶೈತ್ಯ Kk. 23; ಕುಳಿರ್, etc. Śm. 36).

ಕೋಡು kōḍu. 3. to shrink; to fear (ಭಯ Śmd. Dh.; Te. ಕೋಡಾಡು, to be amazed or confounded; T. ಕೋಟ್ಟಿ, a timid, bashful person). see Śmd. 28; Grj. 4, 120 va.; 5, 69. 89; 8, 55 va.; Bp. 37, 39; Rśv. 11, 115; and s. ಕೋಟಲೆ.

ಕೋಡು kōḍu. 4. shrinking; fear (ಭಯ Śm. 94); a wonderful thing, a wonder (Bp. 24, 45.). see Śmd. s. ತಿರ್ದು 1. — ಕೋಡುನ್ತಳೆ. -ಂ-ತಳೆ. to shrink, to shrivel, etc. (ಸವೆ Ct. 1, 49).

ಕೋಡು kōḍu. 5. (fr. ಕುಡು 3). = ಕೋಲ್. a horn of animals; a tusk (ಶೃಂಗ Śmd. Dh.; Śm. 94; ಗೋ, ಶೃಂಗ Nn. 5; ಅಲಾವು, ಶೃಂಗ 26; ಶೃಂಗ, ವಿಷಾಣ 28; ಸಾರಂಗ, ಶೃಂಗ 34; ದನ್ತ, ಶೃಂಗ 81; ದಂಷ್ಟ್ರ, ವಿಷಾಣ, ದಾಡೆ 85; ಪ್ರಮಾಣ 139; ಅಲಾವು Mr. 498; Abh. P. 4, 119; Śsv. 3, 51. 55. 57; 4, 3; C.; T.; *cf.* ಕೊಮ್ಬು 2; Tbh. ಕೋಡು). [ಆನೆಯ ಕೋಡು ಬಾಗದೆಮ್ಬನ್ತೆ Pb. 7, 16 va.; ಬಲ್ಲಿತ್ತಱ ಕೋಡು ಕೂರಿತದನನ್ತುನ್ತೆನಲ್ಬರ್ಕುಮೇ Ap. 1, 25]. ಕೋಣನ ಕೋಡು (ಗವಲ Nr.). ಎಮ್ಮೆಯ ಕೋಡು (ಗವಲ Hlā.). see Śmd. 28; Bp. 29, 4; 32, 27: Abh. P. 13, 74; Rśv. 6, 11 va. 2, a point; the peak or top of a hill (T.; T., M. ಕುವಡು, a globe, round body; a hill; the peak of a hill; see s. ಕುಪ್ಪೆ 1; *cf.* Tbh. ಕೋಡು). ಬೆಟ್ಟದ ಕೋಡು (ಕೂಟ, ಶೈಲಶೃಂಗ Nr. *cf.* ಕೊಟ್ಟು). — ಕೋಡುಗಲ್. -ಕಲ್. -ಗಲ್ಲು. the top-stone: the peak of a hill. ಕೋಡುಗಲ್ಲು [ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ತಪವು ಒನ್ದು ದಿನದ ಗುರುಸೇವೆಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ Cv. 1142]; (ಕೂಟ, ಶಿಖರ, ಶೃಂಗ Nr.; Mr. 97; C.; Rām. 6, 11, 7; J. 2, 65; B. 5, 136). — ಕೋಡುಂಗಲ್. -ಂ-ಕಲ್. = ಕೋಡುಂಗಲ್ಲು (Cpr. 5, 76 va.; 10, 82). — ಕೋಡುಂಗಲ್ಲು. -ಂ-ಕಲ್ಲು. = ಕೋಡುಗಲ್. (ಶೃಂಗ ಶಿಖರ, ಕೂಟ Hlā.). — ಕೋಡು ಮುಱುಕ ಬಳ್ಳಿ. the creeper Cynanchum pauciflorum R. Br. (Z.). — ಕೋಡುವೀಸ. the allowance of a vis of corn, etc. for every bullock-load that comes into a town, etc. (R.). — ಕೋಡೇಱು. -ಏಱು. a wound made with a tusk [ಪರಿದ ಸುಪ್ರತೀಕಂ ಕೆಯ್ಯಕಾಲ ಕೋಡೇಱುನೊಳ್ ಬಲಮನೆಲ್ಲಂ ಜವನೆ ಜವುಳಿದುಱುವನ್ತೆ ತೊಟ್ಟುಱುದುಱು ದು Pb. 11, 72 va.; ತಮೋಗಜದ ಕೋಡೇಱುನ್ದಮೇಂ ನೊನ್ದುದೋ ಹರಿಣಂ Ap. 12, 6]; (Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 13, 80).

ಕೋಡು kōḍu. 6. the branch of a tree (ಕೆಯ್, ಮರ ಗೊಮ್ಬು Kk. 19; Śm. 24; My.; T. ಕುವಡು, ಕೋಡು, ಕೊಲ್; *cf.* ಕೊಮ್ಬು 3). [ಮಾವಿನ ಬನ್ದ ಕೋಡೆ ಕೋಡಾಗಿರೆ Pb. 2, 15]. see Bp. 38, 39; ತುದಿಗೋಡು, ನಿಡುಗೋಡು. — ಕೋಡುಕಳ್ಳಿ. the milk-hedge, Euphorbia tirukalli L. (St. & Pl.). — ಕೋಡೊಲೆ. -ಒಲೆ. a kind of fire-place (My.; see ಒಲೆ 4); a subsidiary hearth.

ಕೋಡು kōḍu. 7. (fr. ಕುಡು 1). (Śmd. 250). giving; a gift (ಕೊಡುವ ಭಾವ Śm. 94; ದಾನ Nn. 85). [ವನ್ದಿ ಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಡೆಡರದೆ Pb. 1, 99; ಮುಂಚಿದ ಕೋಡೇಱು ಬನ್ದ ತೊತ್ತಿನ ಮಗ ನಾ ನಯ್ಯಾ Bv. 354].

ಕೋಡು kōḍu. Tbh. of ಕೂಟ (Śmd. 338. 356. 364). — ಕೋಡ ಕೆಯ್. joined, *i. e.* both, hands (Bh. 6, 4, 67; Rām. 3, 8, 69). — ಕೋಡಿ ಡು. -ಇಡು. to become most excellent (Abh. P. 1, 23; Grj. 8, 25). — ಕೋಡುಗವಣೆ. -ಕವಣೆ. a pair of slings (Rām. 6, 11, 7).

ಕೋಡೆ kōḍe. west wind, cool wind (M., that is the hot land-wind for the Mysore, Telugu, and Tamiḷ countries); the hot season (March-May, My.). — ಕೋಡೆಗದ್ದೆ. a paddy-field that yields a crop in the hot season (My.).

ಕೋಣ್ kōṇ. Tbh. of ಕೋಣ (Śmd. 365).

ಕೋಣ kōṇa. a male buffalo (ಮಹಿಷ, ಸೈರಿಭ, ರಕ್ತಾಕ್ಷ, etc. Hlā.; Mr. 162; C.; Te.; Tu. ಗೋಣೆ; M. ಕೂಳ, a young male buffalo; Sk. ಗವಲ; Sk. ಗೋಣ, an ox). ಕೋಣನು (ಪುನ್ನಾಗ, ಉ ಲಾಯ Nn. 61; ಖುಪುರ 102). ಕೋಣಂ (Śmd. 148). ಕೋಣನ ಮುನ್ದೆ ಕಿನ್ನರಿ ಬಾಱಿಸಿದ. — ಕೋಣ ಗದ್ದೇ ಉತ್ತರೆ ಮೊಸರೋಗರಾ ಇಕ್ಕೋರೋ? — ಎತ್ತು ಏಱಿಗೆ ಎಟಿದರೆ ಕೋಣ ನೀರಿಗೆ ಎಟಿಯುತ್ತದೆ. — ಕೋಣ ಬೆಳ ದರೆ ಆನೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). ಕೋಣ ಬಲ್ಲುದೆ ವೇದವನ್ನೋದಿ ಪಠಿಸಲಿಕೆ? (Dp. 76). see Śsv. 3, 56; J. 5, 72; B. 1, 18. 28; 5, 22; ಅಡವಿಯ–, ಕಾಡ–; Prv. s. ಪ್ರಾಣ. 2, a foolish man (My.). — ಕೋಣದ ಬಕ್ಕರಿ. = ಕೋಣದ ಬಳ್ಳಿ. (Z.). — ಕೋಣದ ಬಳ್ಳಿ. a leafless, shrubby creeper, Sarcostemma intermedium Dene. (Z.; My.).

ಕೋಣ kōṇa. = ಕೋಣ್, ಕೋಣೆ, ಕೋನ, (ಕೋಲೆ 2). *an angle, a corner;* an intermediate point of the compass. 2, *a drum-stick, an instrument for striking the cords of the lute,* etc. (*cf.* ಕುಡುಪು). 3, the sharp edge of a sword. 4, the planet Saturn (Mr. 38). 5, a stick, a club (*cf.* ಕೋಲ್).

ಕೋಣಪ kōṇa-pa. a guardian of a point of the compass; Nairṛita (My. Amara; Rām. 30, 12).

ಕೋಣೆ kōṇe. 1. a pitcher (ಗಳನ್ತಿಗೆ Kk. 47, Śs.; *cf.* ಗುಡಾಣ, ಗುಡುವನ).

ಕೋಣೆ kōṇe. 2. an inner apartment or chamber, a room (ಓವರಿ Kk. 71; Śm. 60; Śs.; C.; Tu., Te. ಕೋನೆ). [ಬಸದಿ ಯೊಳೊನ್ದು ಕೋಣೆಯೊಳೀ ಎಡೆಯೊಳ್ ನೀಮೊನ್ದು ಕೆಲದೊಳ್ ಮಗುೞದೆ Vr. 82, 28]. see B. 2, 35; 4, 57; 5, 205. 2, a kitchen (My.). — ಕೋಣೆವುಗಿಸು. -ಪುಗಿಸು. to cause to enter a chamber. ಮೂ ದೇವರುಮಂ ಕೋಣೆವುಗಿಸುಗುಮಸ್ ಅಸುರರ್ (Śmd. 267).

ಕೋಣೆ kōṇe. Tbh. of ಕೋಣ. a point of the compass (ಗೋಣ್ಣು Kk. 82).

ಕೋಣ್ಟೆ kōṇṭe. = ಕೋಟೆ. (Śmd. 384; Śm. 77). a fort, etc. [ನೆಗೆದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೋಣ್ಟೆಯೊಳ್ಪಿನಿಂ Pb. 3, 22; Ap. 1, 71]. see Śmd. 69. 259; ತಳಿಗೋಣ್ಟೆ, ಹತ್ತುಗೋಣ್ಟೆ, ಹೆಡಗೆ–. — ಕೋಣ್ಟೆಗಾಳಗ. -ಕಾಳ ಗ. a fight on the ramparts (Cpr. 5, 104; C. Bp. 24, 25. 31).

ಕೋತ kōta. 1. = ಕೊಳುತ, ಕೊಳ್ಳುತ. (C.; B. 5, 300).

ಕೋತ kōta. 2. N. of a low-caste tribe on the Nīlagiri (*cf.* ಕೊಱತು; Sk. ಕೋಥ, putrefaction, corruption).

ಕೋತ kōta. reduction (My.; H.).

ಕೋತಮ್ಬರಿ kōtambari. Tbh. of ಕುಸ್ತುಮ್ಬುರಿ. see Prv. s. ಪೀತಾ ಮ್ಬರ.

ಕೋತಲು kōtalu. a led horse: something which is more than absolutely necessary (Br., H.); saving, laying up, in ಸಮ್ಬಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋತಲು ಉಳುಸುವದು (My.). — ಕೋತಲು ಮುತ್ಸದ್ದಿ. an extra clerk (My.). — ಕೋತಲುಸಮ್ಬಳ. extra pay (My.).

ಕೋತಿ kōti. an ape, a monkey (ಕಪಿ, ಪ್ಲವಂಗ, ಮರ್ಕಟ, etc. Si. 167; ಸಾಲಾವೃಕ 406; ಪ್ಲವಗ 410; C.; Tu., Te.; T. ಕೋಣ್ಣಿ). ಕೋತಿಗೆ ಭಂಗೀ ಇಕ್ಕಿದನ್ತೆ. — ಕೋತೀ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Prvs. s. ನೀತಿ, ನೇಯಿಗೆಯವ, ನೋತ, ಮತ; J. 16, 35; Dp. 55.

ಕೋತು kōtu. = ಕೋದು 2. P. p. of ಕೋ 3.

ಕೋತು kōtu. farming, tenanting, contracting, renting (S. Mhr.; Mhr. ಖೋತ, ಖೋತಿ). 2, = ಬಾರಕೋತು, barracks (My.).

ಕೋದಣ್ಡ kōdaṇḍa. a rope for punishment, suspended in schools, on which a boy is tied up with his hands clasped and which he is not permitted to loose (Te., T.; M. ಕೋದಾಣ್ಡ; My.).

ಕೋದಣ್ಡ kōdaṇḍa. = ಕೋಯಣ್ಡ. *a bow.* see ಬಿಲ್.

ಕೋದು kōdu. 1. P. p. of ಕೊಯ್ 1. (S. Mhr.).

ಕೋದು kōdu. 2. = ಕೋತು. P. p. of ಕೋ 3.

ಕೋದ್ರವ kōdrava. the grain Paspalum frumentaceum or P. scrobiculatum (ಉನ್ನಾಳ, ಹಾರಕ Mr. 373; see Si. 304).

ಕೋದ್ರವೀಣ kōdravīṇa. = ಕೌದ್ರವೀಣ. a kōdrava-field (Cpr. 1, 89).

ಕೋನ kōna. Tbh. of ಕೋಣ. (Mhr.; a corner, etc.; child-birth, delivery). — ಕೋನಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. among Mahrattas (C.). — ಕೋನೇರಿ. -ಏರಿ. = ಕೋನೇರು. (R.; My. in the name of ಕೋನೇರಿಸೆಟ್ಟಿ). — ಕೋನೇರು. a stone-faced tank with steps on all sides (Te., R.).

ಕೋಪ kōpa. *passion, wrath, anger* (ಮುನಿಸು Nn. 142. 167; ಮೊರಹು Ct. I, 72; ಕಾಯ್ಪು, ಕಿನಿಸು I, 98; ಮುನಿಸು, ಮುಳಿಸು, etc. II, 27; ಮುನಿಸು, ಸೆಣಸು, ಒರಸೊರಸು, ಕಾಯ್ಪು Kk. 43). see ಒರಸೊರಸು, ಕನಲ್, ಕಾಯ್, ಕಾಯ್ಪು, ಕಾವುರ, ಕಿನಿಸು, ಕಿಸುಗಣ್ಣು, ಮುನಿಸು, ಮುಳಿ, ಮುಳಿಯಿಸು, ಸೀತಳ್, ಸೆಣಸು; ಕಡುಗೋಪ, ಬಲು-; Sp. s. ಪಾಪಕರ್ಮ. ಕೋಪ ತಾಪಾ ತನ್ನು, ತಾಪ ಬ್ರಹ್ಮೇತೀ ತನ್ನು (Prv.).

ಕೋಪಕ್ರಮ kōpa-krama. a passionate man. 2, ka-upa-krama. *Brahma's creation.*

ಕೋಪಗಾತಿ kōpa-gāti. a passionate woman, an angry woman (ಕೋಪನೆ, ಕೋಪವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀ Si. 182).

ಕೋಪಗಾಱ kōpa-gāṟa. a passionate man (My.).

ಕೋಪಜ kōpa-ja. *arising from passion.*

ಕೋಪಜ್ಞ ka-upajña. *Brahmā's creation.*

ಕೋಪನ kōpana. *inclined to anger, passionate.*

ಕೋಪನೆ kōpane. = ಕೋಪಗಾತಿ, q. v.

ಕೋಪಶಿಖಿ kōpa-śikhi. the flame of wrath (Rām. 3, 8, 68).

ಕೋಪವಿಕಾರ kōpa-vikāra. uncommon passion (ಸೀತಳ್ Kk. 52).

ಕೋಪಾಗ್ನಿ kōpa-agni. the fire of wrath (Śsv. 4, 57; J. 12, 22).

ಕೋಪಾಟೋಪ kōpa-āṭōpa. agitation or display of wrath (Śsv. 4, 39; J. 4, 56).

ಕೋಪಿ kōpi. *angry, passionate, wrathful.* see Bp. 22, 50; 61, 15; Prv. s. ನೇಣು.

ಕೋಪಿಷ್ಠ kōpiṣṭha. very passionate, irascible; an irascible man. (C.).

ಕೋಪಿಷ್ಠಳು kōpiṣṭhaḷu. a very angry woman (C.; B. 4, 185).

ಕೋಪಿಸು kōpisu. to become angry, etc. (ಅಮರ್ಷ Śmd. Dh.; ಕಿಸುಗಣ್ಣು Kk. 88). see Bp. 26, 16; 45, 8; 56, 30.

ಕೋಪು kōpu. dramatic gestures or attitudes (J. 17, 24; 24, 72; M., T. ಕೋಪ್ಪು, arrangement, nice order, method, etc.; Te. ಕೋಪು, a sort, kind, or variety; variation of music; see ಕೋ 3?). ಛತ್ತೀಸದೃಷ್ಟಿ ಚೌಷಷ್ಟಿಹಸ್ತಂಗಳಂ ಬಿತ್ತರಿಸುವದು ಕೋಪೆನಿಕ್ಕು (Mr. 82).

ಕೋಪೋದ್ರೇಕ kōpa-udrēka. excess of passion. see ಕೆರಳ್ಚು.

ಕೋಮಟಿ kōmaṭi. a Vaiśya shopkeeper (Bp. 25, 23; C.; Te.; T., M. ಕೋಮುಟ್ಟಿ; Te. ಕೋಪು, a mercantile house or firm). ಕೋಮಟಿ ಮೋಸ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ, ಮೋಸ ಹೋದರೆ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. —ಕೋಟಿವರಹಾ ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೋಮಟೀ ಸಾಕ್ಷಿ ನಮ್ಬ ಕೂಡದು (Prvs.). 2, a miser (My.).

ಕೋಮಟಿಗ kōmaṭiga. = ಕೋಮಟಿ. (C.). see Bp. 50, 39; Si. 298; B. 3, 33.

ಕೋಮಟಿಗಿತ್ತಿ kōmaṭiga-itti. a Kōmaṭi female (C.).

ಕೋಮಟಿತನ kōmaṭitana. the profession of a Kōmaṭi (My.). 2, covetousness (My.).

ಕೋಮಲ kōmala. ಕೋಮಳ. = ಕೋವಳ. *tender, soft;* bland, sweet, low; pleasing, beautiful (ನಿರ್ಗರುಳ Bhn. 61, sic !; ನಳನಳಿಕೆ Śm. 22). 2, unripe; unripe fruit (ಶಲಾಟು, ತಿರುಳುದೋರ್ವ ಮಿಡಿಗಾಯಿ Mr. 109). 3, water (ಉದಕ 404). 4, N. of two vṛittas (Ch.).

ಕೋಮಲತರ kōmala-tara. uncommonly tender, etc. (Bp. 38, 43).

ಕೋಮಲತೆ kōmalate. softness, agreeableness, etc. (Bp. 42, 25; Rām. 28, 24).

ಕೋಮಲರುಚಿರ kōmala-rucira. N. of a vṛitta (Ch.).

ಕೋಮಲಾಂಗ kōmala-aṅga. a man who has a beautiful body (Rām. 3, 4, 2; J. 11, 10).

ಕೋಮಲಿತ kōmalita. = ಕೋಮಲ. (J. 19, 21).

ಕೋಮಲೆ kōmale. = ಕೋಮಳೆ. a delicate, beautiful female. (Bp. 4, 27. 40; 12, 40; 32, 45; 42, 31; 44, 52).

ಕೋಮಳೆ kōmaḷe. ಕೋವಳ್, etc. Tbh. of ಕುವಲಯ. (ನೆಯ್ದಿಲ್ Kk. 85).

ಕೋಮು kōmu. caste, tribe (My.; Br.; Mhr., H. ಕೋಮ).

ಕೋಯಷ್ಟಿ kōyaṣṭi. *the lapwing;* a small white crane, the paddy-bird. see ಕೊಟ್ಟುಕ.

ಕೋಯಷ್ಟಿಕ kōyaṣṭika. *the lapwing;* etc. (ಕೀಚುಬಾಲದ ಹಕ್ಕಿ Si. 178).

ಕೋರ kōra. 1. = ಖೋರ. one who does, makes, performs, is occupied with anything bad, etc. (C. in compounds; H. ಖೋರು).

ಕೋರ kōra. 2. = ಕುವರ, etc. Tbh. of ಕುಮಾರ (Śmd. 361).

ಕೋರಕ kōraka. *a bud, an unblown flower* (ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ Nn. 102; ಮೊಗ್ಗೆ 164).

ಕೋರಕಿತ kōrakita. budded (Cpr. 1, 141; Abh. P. 3, 117 va.).

ಕೋರಂಗಿ kōraṅgi. *small cardamoms.*

ಕೋರಡಿ kōraḍi. the state of being unsubstantial, empty, vapid, etc. (Rām. 4, 3, 5; Mhr.).

ಕೋರತನ kōratana. the condition of one who does, anything bad, etc. (My. in compounds).

ಕೋರದೂಷ kōradūṣa. = ಕೋದ್ರವ. *the grain Paspalum scrobiculatum* Lin.

ಕೋರದೂಷಕ kōradūṣaka. *Paspalum scrobiculatum.*

ಕೋರಮ್ಬ kōramba. a gold or silver frontlet of idols (My.).

ಕೋರಯಿಸು kōrayisu. to be dazzled (My.; Bh. 4, 11, 10; Te. ಕೋರಗಿಂಚು, to dazzle the eyes). (ಶೂರ್ಪಣಖಿಯ) ಕಣ್ಣು ಕೋರಯಿಸಿದವು ಕೋಮಲಾಂಗನ ಕಾಯಕಾನ್ತಿಯಲಿ (Rām. 3, 4, 2).

ಕೋರಯ್ಸು kōraysu. = ಕೋರಯಿಸು. to be dazed or dazzled; to be confused or bewildered (Cpr. 10, 60).

ಕೋರಾ kōrā. new, just as made. 2, unbleached cotton cloth (My.; Te.). — ಕೋರಾನ್ನ. undressed corn, as given to Brāhmaṇas, Jaṅgamas, etc. (Mhr.; C.).

ಕೋರಿನ್ದೆ kōrinde. a kind of fragrant plant (ಜನಿ, ಜತೂಕೆ, ಜನನಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ, etc., ಚಕ್ರವರ್ತಿಸೊಪ್ಪು Si. 160; Te. ಕೋರಿನ್ದೆ, ಗೋರಿನ್ತೆ).

ಕೋರು kōru. silken thread covered with gold or silver (My.; H.). 2, a presidency (as Madras, My.; H.).

ಕೋರೆ kōre. crookedness; perverseness (My.; *cf.* ಕೋಸು 2; ಗೋಱೆ?). — ಕೋರೆಪಟ. a small flag as that with which a lance is adorned, and any similar one (My.).

ಕೋಱ kōṟa. = ಕೋಱೆ. see ಬಲುಕೋಱದಾಡೆ.

ಕೋಱಡಿ kōṟaḍi. = ಕೋಱಡೆ, etc. (Bh. 3, 12, 56).

ಕೋಱಡೆ kōṟaḍe. = ಕೊಱಡಾ. a whip (Si. 344).

ಕೋಱಿ kōṟi. = ಕೊಱ 2. a small (generally old) piece of cotton cloth, a rag (My.); a worn out blanket (S. Mhr.). — ಕೋಱಯಂಗಿ. -ಅಂಗಿ. a jacket made of a blanket as worn by the Oggas (S. Mhr.). — ಕೋಱಸೆಟ್ಟಿ. a Liṅgāyta tradesman who walks about with a bagful of articles and a kōṟi on his shoulder (S. Mhr.; such a man may become a rich merchant and retain his name). — ಕೋಱಹಣ್ಣು. a ripe mulberry (that is somewhat hairy, S. Mhr.). — ಕೋಱಹುಟ. a caterpillar (hairy like a blanket, S. Mhr.).

ಕೋಱಿಕೆ kōṟike. wishing, desiring (My.; ದೋಹದ, ಇಚ್ಛೆ, ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಈಹೆ, ತೃಷ್, ಕಾಮ, etc., ಆಶೆ ಪಡುವಿಕೆ Si. 70). ಕೋಱಿಕೆಯುಳ್ಳವನು (ಕಾಮುಕ, ಕಾಮನ, etc. 359).

ಕೋಱು kōṟu. (ಕೋರು). 1. to purpose, to think, to wish, to desire (T., M.; Te. ಕೋರು; Tu. ಕೋರ್; *cf.* ಕುಱು1). ಅಬದ್ಧ ಬಗೆಯಂ ಕೋಱಿದೆ (Mr. 2).

ಕೋಱು kōṟu. 2. (fr. ಕೊಱೆ 1). (a cut off portion); a part, a portion, a share, in cultivation, etc. (S. Mhr.; Bp. 46, 14; Te. ಕೋರು; M. ಕೂಱು). see ಅರಗೋಱು, ಮೂಗೋಱು.

ಕೋಱೆ kōṟe. (fr. ಕೊಱೆ 1). = ಕೋಱ. cutting; sharpness, pointedness (Te. ಕೋಱೆ, ಗೋಱೆ). 2, a tusk (C.; Te.); a long pointed tooth; a fang [Tu. ಕೊಳಿ]. (M.; Tu. ಕೋರು to plough. Te., M. ಕೋಱು, to tear the flesh by thorns; cutting, tearing; *cf.* ಗೂಱು, ಗೋಱು 1), ಸಾವಿರ ಕೋಱೆಗಳುಳ್ಳ ಮಿಾನು (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ Si. 87). ಹಾವಿನ ಕೋಱೇ ದಾಡೆ (ಆಶಿಸ್ 463), see B. 4, 21. 22. 24; 5, 237. — ಕೋಱೆದಾಡೆ. a long pointed tooth (J. 27, 23). — ಕೋಱೆಮಿಾಸೆ. pointed whiskers (S. Mhr.). — ಕೋಱೆರುಮಾಲು. a turban with a point in front (My.). — ಕೋಱೆಹಲ್ಲು. = ಕೋಱೆ No. 2. (B. 4, 35. 316; My.).

ಕೋರ್ಟು kōrṭu. a court (C.; B. 4, 146; My. also ಕೋರಟು). [E].

ಕೋಲ್ kōl. 1. = ಕೊಲ್ 3, ಕೋಲು. a stick, a staff, a rod (Śmd. 58; ವೈಣವ, ಲಗುಡ, ರಮ್ಬು, ದಣ್ಡ, ಯಷ್ಟಿ Hlā.; ಡಂಗಿ Kk. 74; ಬಡಿ, ಡಂಗಿ, ಟಂಕೆ Śm. 31: ದಣ್ಡ 106; T., M.; *cf.* ಕುಯ್ಯ; Sk. ಕೋಣ); a roasting spit; a staff as a measure of length (My.; see Mr. s. ದಣ್ಡ). 2, an arrow (ಕಣೆ, ಸರಳ್, ಅಮ್ಬು Ct. II, 47; ಕಣೆ, ಪುಣುಮ್ಬು, ಸರಲ್, ಅಮ್ಬು Śm. 43. 106; Kk. 40; T., M.). [ಭೀಮನಂ ಮಱೆಮಾಡಿ ಕೋಲನೀಡಾಡಿ Pb. 2, 30 va.; ಎರಡು ಬಲದ ದಟಂಗಳ್ ... ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟೆನ್ದು ಕೋಲ್ಸುಟ್ಟಿ Pb. 10, 80 va.]. ಕೋಲಂ (Śmd. 84). ಕೇಲಂ ಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯ ಕೋಲನ್ತೆ ಪೋಲ್ (84). ಪೊನ್ನ ಕೋಲ್ (162). ಕೋಲ್ಗಳನ್ ಅನ್ತು ಅಯ್ದುವ ಪಾನ್ಥರ್ (Rśv. 8, 124). ಉರುಳ್ ಕೋಲ್ ಕಣ್ಣೆ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬನ್ಧನೋಪಕರಣಂಗಳು (ವಿತಂಸ Nr.). ಕಿಚ್ಚಂ ಪೊಸೆವ ಕೋಲ್ (ಅರಣಿ Mr. 260). ತೂಗುವ ಕೋಲ್ (ಸಮದಣ್ಡ 258). ಪುಸ್ತಕವಂ ಪೊತ್ತಿಪ್ಪ ಕೋಲ್ (ತವಣಿಕೆ 359). ಎರಡು ಕೋಲ್ ಆಗೆ ದಣ್ಡ ಮೆನಿಕ್ಕುಂ (325). see Abh. P. 13, 61; Bp. 18, 28. 29; Bh. 2, 13, 13; J. 4, 40; 7, 49; 12, 20. 22. 25. 39. 47; 28, 45; ಇಂಗೋಲ್, ಎತ್ತುಂ-, ಕಡೆ-, ಕುಡು-, etc., etc. — ಕೋಲ್ಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain arrows (J. 22, 11; 27, 38). — ಕೋಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get an arrow (J. 10, 24). — ಕೋಲ್ತುದಿ. -ತುದಿ. the point of an arrow (J, 13, 42. 48). — ಕೋಲ್ದುಸ. (=ಕೊಟ್ಟಸ). meat roasted on the spit (ಸುಣ್ಟಿಗೆ, ಸುಡುಬಾಡು Śs.). — ಕೋಲ್ದೊಡಿಸು. -ತೊಡಿಸು. to fix an arrow (J. 7, 41). — ಕೋಲ್ಮಱೆ. a shower of arrows (J. 12, 36).

ಕೋಲ್ kōl. 2. ಕೋಲು. = ಕೂಲ್. length, largeness, hugeness (My.; M.; Te. ಕೋಲು, ಕೋಲೆ, ಕೋಲನೆ). ಕೋಲಾದದು (ದೀರ್ಘ, ಆಯತ, ಉದ್ದವಾದದು, ನೀಳವಾದದು Si. 372; My.). — ಕೋಲ ಬಲೆ. = ಕೂಲ ಬಲೆ. (My.). — ಕೋಲು ಗುರು. the teacher (of the paṇḍus) Drōṇa (Bh. 7, 18, 46); the word might be referred also to ಕೋಲು and mean "arrow-teacher". — ಕೋಲು ಬಲೆ. = ಕೋಲ ಬಲೆ. (My.). — ಕೋಲ್ವಲೆ. -ಬಲೆ. = ಕೋಲ ಬಲೆ, etc. (Śsv. 3, 24).

ಕೋಲ್ kōl. 3. = ಕಲ್ 3, etc. a raft, a float (T.; Te., Sk. ಕೋಲ). see ಹಱುಗೋಲ್.

ಕೋಲ kōla. ornament, decoration; form, figure, chiefly of masks, dresses, etc., (used also in devil-dances). 2, a devil dance (My.; M., T., Tu.; Te.: dance, *cf.* ಕೋಪು? see ಕಣ್ಗೋಲ). ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೋಲ (Prv.). 3, public procession, as on the birthday of children, as that of the bride and bridegroom, etc. (My.; T.).

ಕೋಲ kōla. = ಕ್ರೋಡ. *a hog.* 2, *a raft, a float* (*cf.* ಕೋಲ್ 3). 3, = ಕುವಲ, *the fruit of jujube* (ಬೋರೇ ಹಣ್ಣು G.). 4, a kind of weapon (*cf.* ಕೋಲ್ 1).

ಕೋಲಕ kōlaka. = ಕಕ್ಕೋಲಕ. *a kind of perfume* (ಗವಲಕ ಚೂರ G.). 2, *black pepper.*

ಕೋಲಜ್ಜಿ kōlajji. = ಕೂಲಜ್ಜಿ, ಕೊಲಜಿ, etc. see ಅಡುಗೋಲಜ್ಜಿ.

ಕೋಲದಲ kōla-dala. *a kind of perfume* (= ನಖಿ).

ಕೋಲಮ್ಬಕ kōlambaka. *the body of a lute, the whole of it except the strings.*

ಕೋಲವ kōlava. long pepper? see ಕೋಲೆ.

ಕೋಲವಲ್ಲಿ kōla-valli. a plant with a pungent fruit resembling pepper, *Pothos officinalis* Roxb.

ಕೋಲಾಱ kōlāṟa. kolar (My.). ಕೋಲಾಱತಟ್ಟು. an inferior horse, a country pony (My).

ಕೋಲಾಹಲ kōlāhala. *a loud and confused sound or noise*, as of men, animals, etc. (ಗಜಬಜ Bhn. 43); *an uproar* (ಕಹಳೆಗಳು ಮುತ್ತಿ ಉಲಿವುದು Mr. 288). see Bp. 22, 14; 23, 2; ಕೋಳಾಹಳಿಕೆ; ಬೊಬ್ಬೆ; ರಾಯಕೋಲಾಹಳ.

ಕೋಲಿ kōli. (fr. ಕುಯ್). a stubble of jōḷa (S. Mhr.; Te. ಕೋಲೆ).

ಕೋಲಿ kōli. *the jujube tree, Zizyphus jujuba* Lam.

ಕೋಲು kōlu. = ಕೋಲ್ 1, etc. a stick, etc. (ದಣ್ಡ Si. 416; ಪೃಷತ್ಕ, ಬಾಣ, etc. 289; C.; Te. ಕೋಲೆ); as a measure it is used for a gaja (My.), and for the distance from the chin to the feet (S. Mhr.). ಕೋಲುಗಳ (Bp. 61, 25). ಬ್ರತಿಗಳ ಕೋಲು (ಅಷಾಢ); ಕಿಚ್ಚ ಹೊಸೆವ ಕೋಲು (ಅರಣಿ Hlā). ಕಬ್ಬುನದ ಕೋಲು (ಪರಿಘ Nr.). ಈಟೀ ಕೋಲು (ಪ್ರಾಸ, ಕುನ್ತ Si. 291). ಕೋಲು ಊಜುತ್ತ (B. 3, 124). see Si. 250. 271. 281. 289. 290. 344. ಕೋಲು ಮುಜಾಯ ಬಾರದು, ಹಾವು ಸಾಯ ಬಾರದು (Prv.). — ಕೋಲ ಕಳ್ಳಿ. a species of leafless milk-hedge (My.). — ಕೋಲ ಪೊನ್ನೆ. (ಪೃಶ್ನಿಪರ್ಣಿ, ಪೃಥಕ್ಪರ್ಣಿ, ಚಿತ್ರಪರ್ಣಿ, ಅಂಘ್ರಿವಲ್ಲಿಕೆ, ನರಿಪೊನ್ನೆ Si. 144). — ಕೋಲರಗು. -ಅರಗು. a stick of sealing wax (My.). — ಕೋಲಲಬು. -ಅಲಬು. a common weed, Alysicarpus rugosus D. C. (Z.). — ಕೋಲ ಸಮ್ಪಿಗೆ. (ಹೇಮಪುಷ್ಪಕ G.). — ಕೋಲಾಟ. -ಆಟ. a play, especially of children, at which they make alternate motions and strike mutually small sticks in each other's hands (C.; Tu., Te.). [ಅನ್ತರಡುಂ ಬಲದ ದಬಂಗಳ್ ಕೋಲಾಟ ಮಾಡುವನ್ತೆ Pb. 10, 80 va.; ನಾಗಂಗೆ ಹೊಸತನಿಕ್ಕಿಹೆವೆಪ್ಪುರು ನಾಗ ಬನ್ದರೆ ಕೋಲ ಕಳೆದುಕೊಪ್ಪುರು Bv. 195. 2, a beam of a balance. ಗರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಿನಲಿ ಉದರೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಣ್ಡದ ಹರದನನ್ತಾದೆನಯ್ಯಾ Bv. 938]. see ಜಿಡೆ–. 2, a kind of military exercise (Bh. 1, 7, 50). — ಕೋಲಾಡು. to play at the above game (C.). — ಕೋಲು ಕುದುರೆ. a stick on which boys ride (C.). 2, a crutch (C.; B. 3, 124). — ಕೋಲುಗಳ್ಳಿ. = ಕೋಲ ಕಳ್ಳಿ. (My.). — ಕೋಲುದಳೆ. -ತಳೆ. to lay hold of an arrow. ಬಿಲ್ ಕೋಲುದಳೆವನಿತಱೊಳಗೆ (Rāghc. 17, 70). — ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆ. (ಮಾಘ್ಯ, ಕುನ್ದ Si. 139; C.). — ಕೋಲು ವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to seize a stick (Bp. 20, 13; 26, 12) or an arrow.

ಕೋಲುಕಾಱ kōlu-kāṟa. a peon (C.; Te.; M. ಕೋಲ್ಕಾರ).

ಕೋಲುಗಾಱ kōlu-gāṟa. = ಕೋಲುಕಾಱ (Dp. 145, 1).

ಕೋಲೆ kōle. *long pepper, Piper longum* Lin. ಕೋಲೆ ಕೋಲವಂ ದರುಣಮನೆ ಬೈಸಿ (Mr. 119 in two MSS., o. r. in two MSS. ಕೋಳಕಂ, one MS. ಬೈಸೆ, another MS. ಬಯಸಿ).

ಕೋವ kōva. 1. a potter. ಬಾಮ್ಬುರ್ ಎನ್ದುಂ ಕೋವರ್ ಎನ್ದುಂ ಕುಮ್ಬಱರ್ (Śmd. II, o. r. ಕುಱುಮ್ಬರ್; ಬಾಮ್ಬುರ್ ಎನೆ ಕೋವರ್ ಎನೆ ಕುಱುಬರ್ Kk. 91, o. r. ಬಾಮ್ಬುರ್ ಎನೆ ಕೋವರ್ ಕುಮ್ಬಱರ್). (*cf.* ಕುವರ 1; T., M. ಕುಶವ, a potter). ಕೋವರ ಚಕ್ರಂ (Abh. P. 14, 174 va.; 14, 183).

ಕೋವ kōva. 2. a Kurumba (see s. ಕೋವ 1).

ಕೋವಣ kōvaṇa. (Śmd. 25). Tbh. of ಕೌಪೀನ (Śmd. 356. 360; Kk. 65; ಕಚ್ಚೆ Śm. 86; Abh. P. 3, 19; Tu. T. ಕೋಮಣ, ಕೋವಣ; M. ಕೋವಣ, ಕೋಣ; Te. ಗೋಣ). [ದುಕೂಲದ ಕೋವಣಂ ಕರಮೊಡ ಮ್ಬಡೆ Pb. 6, 8].

ಕೋವರಿ kōvari. = ಕವ್ವರೆ, etc. (ಸಮ್ಪ್ರುಮು, ಡಾವರಿಸಿದುದು Ct. I, 20).

ಕೋವಳ್ kōvaḷ. = ಕೋಮುಳೆ, ಕೋಹಳ್, ಕೋಳೆ 1. (ನೆಯ್ದಿಲ್ Śm. 26).

ಕೋವಳ kōvaḷa. Tbh. of ಕೋಮಲ (Ct. II, 37).

ಕೋವಿ kōvi. = ಕೊಟವಿ, etc. a tube, a flute (Te. ಕೋವಿ, ಕ್ರೋವಿ, ಗ್ರೋವಿ). see ಪಿಳ್ಳಂ–. 2. a gun, a matchlock (C.). ಕೋವೀ ನೋಡಿ ಹೆದಱುವವ ಫಿರಂಗಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟಾನೇ? (Prv.).

ಕೋವಿದ kōvida. *skilled, experienced, learned, wise* (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223) see Ct. II, 3; Śm. 1; ವಾಕ್–. feminine ಕೋವಿದೆ (J. 31, 7).

ಕೋವಿದತ್ವ kōvidatva. the state of being skilled, etc. (Bp. 10, 54; 42, 17).

ಕೋವಿದಾರ kōvidāra. *the tree Bauhinia variegata* Lin.

ಕೋವೂರ್ kōvūr. N. of a place. — ಕೋವೂರ ಬಸದಿ. (Bp. 50, 80). — ಕೋವೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. (Bp. 50, 76).

ಕೋವೆ kōve. 1. dyspepsy, purging disease of children. ನಿನಗೇನ್ ಅಜೀರ್ಣದ ಕೋವೆಯೋ? (Bp. 15, 20). 2, a lengthy boil rising on the head of children (My.).

ಕೋವೆ kōve. 2. the climbing plant Bryonia grandis with beautiful red fruit (M.; T. ಕೋವೈ; Te. ಕ್ರೋವಿ, ಗೋವಿ, Gadelupa indica Lam.; R.).

ಕೋವೆ kōve. 3. a crucible (ತೈಜಸಾವರ್ತನಿ, ಮೂಷೆ Nr.; My.; T. ಕುಗೈ, M. ಕುವೆ; see ಕುಪ್ಪಡಿಗೆ?).

ಕೋವೆ kōve. a kind of condensed milk (My.; H. ಖೋವಾ).

ಕೋಶ kōśa. = ಕೋಷ. *a case; a sheath, a scabbard* (ಶಸ್ತ್ರಪಿಧಾನ, ಕೆಯ್ದುವಿನೊಱೆ Nn. 52; ಒಱೆ Mr. 518; Śm. 116). 2, *a pod, a seed-vessel*. 3, *a storehouse, a treasury*; a treasure, a store, provisions (ಗೃಹ, ಮನೆ 52; ಭಣ್ಡಾರ 52; 518). 4, the pericarp of a lotus (ಕರ್ಣಿಕೆ 52). 5, *a bud* (ಕುಟ್ಮಲ, ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗೆ 52; ಮುಗುಳ್ 518). 6, *gold or silver, wrought or unwrought*. 7, *a testicle* or the scrotum. 8, the vulva, the womb. 9, the penis. 10, *an egg*. 11, a country (ದೇಶ 52; 518). 12, a kind of poetical expression (Kāvy. V, 961; ವಚನ, ನುಡಿ 52). 13, *an ordeal* (of which ten kinds are enumerated), *e. g. an ordeal at which either the plaintiff, or the defendant, is obliged to sip two handfuls of water, previously consecrated by the bathing of an idol* (ದಿಬ್ಯ 52; see ಕ್ರೋಶ No. 3). 14, killing (ಕೊಲೆ 52). 15, a vocabulary, a dictionary. see ಅಮರ–. 16, a term for the three sheaths or succession of cases which make up the various frames of the body enveloping the soul (viz. annamayakōśa, vijñāna-, ānanda–).

ಕೋಶಗೃಹ kōśa-gṛiha. a room in which valuable things are kept or contained; a treasury. (Kāvy. I, 1a, 4; My.).

ಕೋಶಫಲ kōśa-phala. *a kind of perfume.*

ಕೋಶಾತಕಿ kōśātaki. *a species of cucumber or gourd, Trichosanthes dioeca* Roxb. 2, *the plant Luffa acutangula* Sering. and *Kuffa petandra* Roxb. (= ಘೋಷ). see ಹಾಲೆ.

ಕೋಶಿ kōśi. *a coat, cover, pod.*

ಕೋಶಿಕೆ kōśike. *a sort of drinking vessel.*

ಕೋಷ kōṣa. = ಕೋಶ.

ಕೋಷ್ಠ kōṣṭha. = ಕೊಟ್ಟ 1. *the intestines, viscera* (ಉದರಾನ್ತ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಳಗು Nn. 126). 2, *an apartment*. 3, *a granary*. 4, a kind of tree (ವೃಕ್ಷ, ಮರದ ಭೇದ 126). 5, = ಕುಷ್ಠ. Costus speciosus Sm. (ನೀರಜ Mr. 143; T.; Mhr.). 6, = ಕುಷ್ಠ. leprosy (My. as ಕೋಷ್ಟ). 7, a square, as in tables of calculation (My.; Mhr.).

ಕೋಷ್ಟಕ kōṣṭaka. = ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಕೋಷ್ಠ Nos. 2 & 3. see ಧಾನ್ಯ-. 3, a surrounding wall.

ಕೋಷ್ಠಾಗಾರ kōṣṭa-āgāra. = ಕೊಟಾರ, ಕೊಟ್ಟಾರ. a store-room; a treasury. (Śmd. 383).

ಕೋಷ್ಣ kōṣṇa. *moderately warm, tepid.*

-ಕೋಸಕೆ kōsake. = -ಕೋಸಗೆ, -ಕೋಸರ, -ಕೋಸ್ಕರ, -ಗೋಸ್ಕರ. a wrong form for—ಓಸುಗ, etc.: for, on account of (R.; Te. ಕೋಸ, ಕೋಸರ).

-ಕೋಸಗೆ kōsage. = -ಕೋಸಕೆ. (R.).

ಕೋಸಮ್ಬರಿ kōsambari. = ಕೋಸುಮ್ಬರಿ, etc. (C.; ಪ್ರಣೀತ, ಪಳದೆ G.).

-ಕೋಸರ kōsara. = -ಕೋಸಕೆ. (R.).

ಕೋಸಲ kōsala. ಕೋಶಲ. N. of a country, the warrior-tribe inhabiting it, and its king. (Rām. 1, 3, 17; 4, 8, 1).

ಕೋಸು kōsu. 1. to cause to string upon a thread (ಸೂತ್ರ ಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; see ಕೋ 3).

ಕೋಸು kōsu. 2. (fr. ಕುಡಿಸು 2). = ಕೋಚು. the state of being crooked or curved, deviation from squareness, as that of torn cloth, of a wall, of a place, of a road, etc. (C.; Tu. also squint; Te. ಕೊಸಾ, ಕೊಸುಗಾ, ಕೊಸ್ಸೆ, ಕೊಸ್ಸುಗಾ, ಕೋಸು, ಕೋಸೆ; *cf.* ಕುಸಿ 4, ಕೋರೆ; see s. ಕೋಟೆ 1, ಕೋಡು 1).

ಕೋಸು kōsu. 1. cabbage (My.; Te.; H.).

ಕೋಸು kōsu. 2. Tbh. of ಕ್ರೋಶ. a measure of distance: 3 miles (My.; H.); 4 miles (My., as ಸುಲ್ತಾನೀ ಕೋಸು).

ಕೋಸುಮರಿ kōsumari = ಕೋಸುಮ್ಬರಿ, etc. (My.).

ಕೋಸುಮ್ಬರಿ kōsumbari. = ಕುಸುಮ್ಬರಿ, etc. (C.).

-ಕೋಸ್ಕರ kōskara. = -ಕೋಸಕೆ. (R.).

ಕೋಹಳ್ kōhaḷ. = ಕೋವಳ್. (Bp. 18, 39).

ಕೋಹಳೆ kōhaḷe. a case, an envelop (Bh. 3, 13, 69; Mhr. ಖೋಳ).

ಕೋಹು kōhu. (fr. ಕೋ 3). a continuous line (Rām. 6, 11, 1).

ಕೋಳ್ kōḷ. 1. = ಕೊಳ್ 2, etc., ಕೊಳ್ಳಿ 2, ಕೋಳು. seizure: pillage, plunder (My. as ಕೋಳು); prey; havoc (Abh. P. 14, 97; T.); calumny, false imputation (My. as ಕೋಳು; T.). [— ಕೋಳಾಟ. -ಆಟ. force. ಜಂಗಮದ ಗಳಗರ್ಜನೆ ಜಂಗಮದ ಕೋಳಾಟಕೆ ಸೈರಿಸದಿದ್ದರೆ ನೀನದ್ದೇ ಮೂಗ ಕೊಯಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 428]. — ಕೋಳೊಡವೆ. -ಒಡವೆ. pillage, plunder, spoil (J. 16, 46). — ಕೋಳ್ಕೊಳ್. -ಕೊಳ್. to plunder (J. 12, 5). [— ಕೋಳ್ಪಡು. to get plundered. ಗೋವಿನ್ದನಿಂ ಮುನ್ನೆ ಕೋಳ್ಪಡದವ್ರೋನಿಧಿಯನ್ನೆ Pb. 4, 9; ಮಹಾರಾಜಾ ಆಂ ಬತ್ತಲೆ ಸವಣರಿನ್ದಂ ಕೋಳ್ಪಟ್ಟೆನ್ Vr. 23, 4. — ಕೋಳ್ಪೋಗು. to be plundered. ಕೋಳ್ಪೋಗದ ಮಣ್ಡಲಂಗಳನೆ ಕೊಣ್ಡು Pb. 1, 50. — ಕೋಳ್ಸಗು. to be in readiness to seize or attack. ಮಿಡುಮಿಡುಕನೆ ಮಿಡುಕುವ ಸಿಡಿಲೇಳ್ಗೆಯುಮಂ ಕೋಳ್ಸಗಿದ ಪುಲಿಯ ಪಿಣ್ಡುಗಳುಮನುಕರಿಸಿ Pb. 10, 51 va.; Ap. 6, 56]. — ಕೋಳ್ವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to take by open force (J. 4, 66).

***ಕೋಳ್ kōḷ. 2.** striking, beating. ಬಲ್ಸರಿಯ ಕೋಳ್ಗಿರಲಾಱದೆ Pb. 3, 70; ಮನಮೊಲ್ದಾತನ ಗಾಡಿಯಂ ದರವುರಂಗಣ್ದಾಕೆಗಳ್ ಪೂವಿನ ವ್ವಿನ ಕೋಳ್ಗಂ...ಪಕ್ಕಾಗದೇಂ ಪೋಪರೇ Ap, 1, 75.

***ಕೋಳ್ಗುದಿ kōḷ-kudi.** = ಕೊಳ್ಗುದಿ. excessive grief. ಸನ್ದಣಿ ಕೋಳ್ಗುದಿಗೊಣ್ಡುದಗ್ರ ಭೀಕರ ರಥಮಟ್ಟಿ Pb. 3, 70.

ಕೋಳ kōḷa. stocks for criminals (C.; Tu., T. ಕುಟ್ಟೈ, ತೊಳು; Te. ಕೊಯ್ಯ, in the compounds ಕೊಯ್ಯಜೋಡು, ಬೊಣ್ಡಕೊಯ್ಯ, see ಕುಯ್ಯ; Mhr. ಖೋಡಾ). [ಎನ್ನ ಮನೆ ಎಮ್ಬುವಂಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಕ್ಕಿದ ಕೋಳವಾಯಿತ್ತು Cv. 531]. ಉಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಉಡುವದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ ಕರೆ! ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ (or ಹೆಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ) ಬಾವನ ಕರೆ! (Prv.). ಅವನ ಕೆಯ್ or ಕಾಲು ಕೋಳಕ್ಕೆ ಹಾಕು or ಹೆಟ್ಟು (C.); ಅವನ ಕೆಯ್ಗೆ ಕೋಳ ಹಾಕು (My.). ಕಾಲ ಸಂಕಲೆಯಿರಲು ಕೊರಳಿಗೆ ಕೋಳವನು ಬಲುಹಾಗಿ ತೊಡಿಸುವ ವೊಲು (Abhā. 1, 35). ಕೋಳಕೆ ಕಾಲ ಸೇರಿಸಿ (2, 71).

*ಕೋಳಾಹಳ kōḷāhaḷa. = ಕೋಲಾಹಲ. an uproar, etc. Bv. 706.

ಕೋಳಾಹಳಿಕೆ kōḷāhaḷike. = ಕೋಲಾಹಲ. (Rām. 3, 6, 12).

ಕೋಳಾಹಳಿಸು kōḷāhaḷisu. to emit a loud sound; to emit the loud sound of (Bh. 6, 3, 1; 7, 10, 28).

ಕೋಳಿ kōḷi. — ಕೋಳಿಕುಟುಮಬಳ್ಳಿ. = ಕೊಲುಕುಟಕನ ಗಿಡ. a beautiful scandent plant with red and yellow flowers, Gloriosa superba L. (St. & Pl.). — ಕೋಳಿಕುಟುಮ್ಬು. N. of a plant (ಅಸುರೆ, ಪಾಲ್ಗಂಚಿ Mr. 132, one MS. ಕೋಳೆ-).

***ಕೋಳಿಕಾಳಿಕಾಱ kōḷikāḷikāṟa.** an intelligent guide, one knowing ins and outs of places. ಕೋಳಿಕಾಳಿಕಾಱನನ್ನೆ ಬೞಿಯೞಿವಿಡಿದು Pb. 5, 46 va.

ಕೋಳು kōḷu. = ಕೋಳ್. (My.). — ಕೋಳುವೋಗು. -ಪೋಗು. to become a prey (Rām. in W. v. 449). — ಕೋಳು ಹೋಗು. = ಕೋಳುವೋಗು (Bh. 3, 8, 21). [ಶ್ರೀರಾಮ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದಡೆ ತನ್ನ ಸತಿ ಕೋಳು ಹೋಗಲದೇನು? Cv. 481]. — ಕೋಳೂರು. -ಊರು. N. of a village (S. Mhr.). ಕೋಳೂರ ಕೊಡಗೂಸು. (Bp. 14 sum.).

ಕೋಳೆ kōḷe. 1. = ಕೋವಳ್, etc. (ಕೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ St. & Pl.).

ಕೋಳೆ kōḷe. 2. (Tbh. of ಕೋಣ). the outer angle of the eye (My.; T.).

***ಕೋಳ್ದಾಣ್ಟು kōḷdāṇṭu.** a quick stride across. ಪೆಣಗಳ ಕಮ್ಪು ನಾಱುವುದರ್ಕೆ ಸೈರಿಸಲಾಱದೆ ಕೋಳ್ದಾಣ್ಟಿನೊಳ್ ಕೊಳುಗುಳವಂ ಕೞಿದು ಪೋಗಿ Pb. 13, 71 va.

***ಕೋಳ್ಪಾಂಗು kōḷpāṅgu.** the manner of the cold. ಮೃಗಂಗಳುಂ ತಣ್ಬುಱಿಲೊಳ್ ನೆರೆದೊಡವನ್ದುವು ತಪ್ಪದಿದರಿಕೇಸರಿ ಕಣ್ದುಮೆಚ್ಚುವೈ ಕೋಳ್ಪಾಂಗಂ Pb. 5, 39.

ಕೋೞ್ kōḷ. = ಕೋಡು 5. a horn, etc. (Śmd. 28). ಕೋೞ್ಕೆ (140). ಕೋೞ್ಗಳ್ (124). ಕೋೞ್ಗಳಿಂ (142. 166). ಕೋೞ್ಗೆ (sic 291, see s. ನಿಲ್). [ಆನೆಯ ಕೋೞ್ಗಳ ಕೋಳ್ಗೆನೊನ್ದು Pb. 10, 94]. — ಕೋೞ್ಕುಟ್ಟು. = ಕೋಡು ಕುಟ್ಟು. (Śmd. 28. 217). to strike or gore with the horn or with the tusk (Cpr. 5, 59; Rsv. 5, 55 va.). ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು ತಗುಳೆ, ತಮ್ಮೊಳ್ ಕೋೞ್ಕುಟ್ಟೆ ಕಾಟ್ಟುಱು ಮುಸಗಿದ ವೋಲ್ ಒಡ್ಡಿದುದು (o. r. ಆಡಿದುದು) ಕುರುಸೈನ್ಯಂ (Śmd. 80). [— ಕೋೞ್ಮಿಗ (ಕೋಡು+ ಮಿಗ?). wild beast having tusk or horn. ಅಲ್ಲಿ ಕೋೞ್ಮಿಗದ ವನೇಚರಾಧಿಪರ ದಾಯಿಗರತ್ತಣಿನಪ್ಪಪಾಯ Pb. 7, 21. — ಕೋೞ್ಮೊಗ. pride born of valour. (ಕೋಡು+ ಮೊಗ. something like ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಡು). ಪುಟ್ಟಲೊಡಂ ಕೋೞ್ಮೊಗ ಗೊಣ್ಡುದು ಭುವನ ಭವನಮರಿಕೇಸರಿಯೊಳ್ Pb. 1, 42].

ಕೋೞಿ kōḷi. a cock; a hen; a fowl in general (ದಕ್ಷ Mr. 482; ಕೃಕವಾಕು, ತಾಮ್ರಚೂಡ, ಕುಕ್ಕುಟ, ಚರಣಾಯುಧ Hlā.; Mr. 171; Si. 172; J. 26, 24; C.; T., M.; Te. ಕೋಡಿ; Tu. ಕೋರಿ). it is *supposed* to be a Tbh. of ಕುಕ್ಕುಟ (Śmd. 30. 355. 361. 364). ಕುಕ್ಕೂಕೋ ಎನ್ದು, ಕೋೞಿ ಕೂಗಿದುವಾಗಳ್ (19. 68). ಚಿತ್ತಾರದ ಱಿಕ್ಕೇ

ಕೋೞಿ (ಮಯೂರ, ಬರ್ಹಿ, etc., ನವಿಲು Si. 177). ಕೋೞಿಗೆ (or ಕೋೞಿಯನ್ನು) ಕೇಳಿ, ಮೆಣಸು ಅರಿಯುತ್ತಾರೋ?—ಕೋೞಿ ನುಂಗಿದ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ.—ಕೋೞೀ ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೇ ಕಟ್ಟಿದರೆ ತಿಪ್ಪೇ ಕೆರೆಯದೆ ಇರುವದೋ?—ಹಾಗದ ಕೋೞಿ ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿನ್ನು (Prvs.). see ಅಡವಿಯ–, ನೀರು–, ನೀರುಗೋೞಿ, etc. — ಕೋೞಿ ಕಟ್ಟು. to set cocks a fighting (My.). — ಕೋೞಿಕೋಡು. Calicut (My.; M.). — ಕೋೞಿಗಱಿ. a fowl's feather, a quill (C.). — ಕೋೞಿಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. a cock-fight (J. 6, 39). — ಕೋೞಿಗೂಡು. a hen's nest, or a hen-coop (C.; B. 3, 20). — ಕೋೞಿಜುಟ್ಟು. a cock's or hen's comb (C.). — ಕೋೞಿತತ್ತಿ. a fowl's egg (C.; B. 4, 173). — ಕೋೞಿಪನ್ನ. a cock-fight (Si. 349. 418). — ಕೋೞಿಹಲಿಗೆ. (Si. 277). — ಕೋೞಿ ಹುಂಜ. a cock (ಪದಾಯುಧ Nn. 121; C.).

ಕೋೞೆ kōḷe. thick phlegm, phlegm (My.; Tu. ಜೋೞೆ; T. ಕೋೞೈ; see ಕೊೞೆ 1).

ಕೌ kau. this initial syllable of Kannaḍa or some Tadbhava terms is *not original;* occasionally, however, it may be used to represent, in writ, the syllables ಕವ or ಕವು, *e. g.* ಕೌಂಗು = ಕವುಂಗು, ಕೌಂಕುೞ್ = ಕವುಂಕುೞ್, ಕೌಣ್ಡೆ = ಕವುಣ್ಡೆ (Śmd. 189), ಕೌರು = ಕವರು. for Kannaḍa and a few Tadbhava words beginning with ಕೌ in print or writ see s. ಕವ– and ಕವು–; and for ಕೌವರೆ see ಕವ್ವರೆ.

ಕೌಕ್ಕುಟಿಕ kaukkuṭika. (fr. ಕುಕ್ಕುಟ). a poulterer. 2, *a kind of mendicant who walks with his eyes fixed on the ground for fear of treading upon insects, etc.* 3, *a hypocrite.*

ಕೌಕ್ಷೇಯ kaukṣēya. (fr. ಕುಕ್ಷಿ). abdominal, ventral; being in the belly or in a sheath. (Bp. 59, 39).

ಕೌಕ್ಷೇಯಕ kaukṣēyaka. *a sword.*

ಕೌಂಗು kauṅgu. = ಕವುಂಗು, q. v. [ಬೆಳೆದ ಕೌಂಗಿನ ಗೊನೆ ತಳ್ತಱಗಿರೆ Pb. 3, 41; Ap. 1, 67].

ಕೌಟ kauṭa. (fr. ಕುಟಿ). relating to a house; living in one's own house, independent.

ಕೌಟತಕ್ಷ kauṭa-takṣa. *a carpenter who works at home on his own account, an independent one.*

ಕೌಟವಿ kauṭavi. (fr. ಕೋಟವಿ). *a naked woman.*

ಕೌಟಿಕ kauṭika. (fr. ಕೂಟ). = ಕೌಳಿಕ. one whose business is to catch animals in traps, etc. 2, *one who kills animals and sells their flesh for his own subsistence.* 3, fraudulent, dishonest.

ಕೌಟಿಲ್ಯ kauṭilya. (fr. ಕುಟಿಲ). crookedness, curvature, curliness; falsehood, deceit, etc. see ಕೊಂಕು, ಬಂಕು, ಬದಸು.

ಕೌಟಿಲ್ಯತೆ kauṭilyate. = ಕೌಟಿಲ್ಯ. (ಕಡು Ct. I, 13, o. r. ಕುಡು).

ಕೌಣಪ kauṇapa. (fr. ಕುಣಪ). feeding on corpses: *a rākṣasa or goblin.*

ಕೌಣ್ಡ kauṇḍa. = ಕೌನ್ದ. (Cpr. 1, 33).

ಕೌಣ್ಡನ್ಯ kauṇḍanya. N. of a sage (ಕುಣ್ಡಜ Mr. 257; see s. ಕುಣ್ಡಜ); N. of a grammarian (in a Ch. MS. v. 29).

ಕೌಣ್ಡಿಕ kauṇḍika. = a ಕೌನ್ದಿಕ of ಕುನ್ದ. — ಕೌಣ್ಡಿಕಬ್ಬೆ. -ಅಬ್ಬೆ. N. (Ch. v. 8. 9).

ಕೌಣ್ಡಿನ್ಯ kauṇḍinya. = ಕೌಣ್ಡನ್ಯ. (Ch. v. 7; J. 10, 25; 33, 39).

ಕೌತುಕ kautuka. (fr. ಕುತುಕ). *desire for.* 2, *eagerness, impetuosity.* 3, *curiosity.* 4, any singular or surprising object, a wonder; surprise, wonder, astonishment (ಬಿಸವನ್ದ Śmd. II; Kk. 83; Śm. 50; ಬೆಕ್ಕಸವಟ್ಟುದು Ct. I, 50). 5, *joy, pleasure; festivity, sport, gaiety, a festival.* see B. 4, 219; 5, 205. 206. — ಕೌತುಕನ್ದಾಳ್. -೦-ತಾಳ್. to be astonished, etc. (Grj. 4, 48 va.; Rśv. 5, 124). — ಕೌತುಕವ್ವಡು. -೦-ಪಡು. = ಕೌತುಕನ್ದಾಳ್. (Rśv. 5, 24 va.).

ಕೌತುಕಜನಕ kautuka-janaka. creating pleasure (Cpr. 1, 58).

ಕೌತೂಹಲ kautūhala. (fr. ಕುತೂಹಲ). *desire for; eagerness, vehemence; curiosity; a curiosity, a surprising object,* etc. = ಕೌತುಕ.

ಕೌದ್ರವೀಣ kaudravīṇa. (fr. ಕೋದ್ರವ). *a field sown with kōdrava.*

ಕೌಧರ್ಮ kaudharma. = ಕವುಧರ್ಮ. (fr. ಕುಧರ್ಮ). bad practice, etc.

ಕೌನ್ತಿ kaunti. *a sort of perfume.*

ಕೌನ್ತಿಕ kauntika. (fr. ಕುನ್ತ). *a warrior armed with a spear.*

ಕೌನ್ತೇಯ kauntēya. (fr. ಕುನ್ತಿ). N. of Sahadēva (Mr. 264), Yudhiṣṭhira, Bhīma, and Arjuna (Śsv. 4, 99 va.; J. 8, 36). see Śmd. 288.

ಕೌನ್ದ kaunda. (fr. ಕುನ್ದ). = ಕೌಣ್ಡ. relating to jasmine.

ಕೌಪ kaupa. = ಕೌಪು. (S. Mhr.; Bp. 16, 22).

ಕೌಪೀನ kaupīna. = ಕೋವಣ, ಕೌಪ, ಕೌಪು. *a privy part* (ಗುಹ್ಯ Nn. 134; Mr. 486; the pudenda. 2, *a small piece of cloth worn over the privities* (ಕಟ್ಟುವ ಕಚ್ಚಟ Mr. 256; ಜತ್ತರ Ss.). 3, *a wrong or improper act,* an act different from prescribed rules (ಭಿನ್ನಕಾರ್ಯ 134; Mr. 486; lowness, vileness (ಅಧಮ 134).

ಕೌಪು kaupu. = ಕೌಪ, ಕೌಪೀನ No. 2. (ಕಕ್ಷ Nn. 117; Bp. 12, 22; 16, 22; 27, 44).

ಕೌಬೇರ kaubēra. = ಕಾವೇರ. (ಸೋಮ, ಕುಬೇರ Nn. 25).

ಕೌಬೇರಿ kaubēri. = ಕಾವೇರಿ. (ಉತ್ತರ, etc., ಬಡಗಲ್ Mr. 58).

ಕೌಮಾರ kaumāra. (fr. ಕುಮಾರ). juvenile. 2, childhood. (My.).

ಕೌಮಾರಿ kaumārī. one of the divine mātṛis or personified energies of the gods, the śakti of Kārtikēya. see ಮಾತೃ and ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ.

ಕೌಮುದಿ kaumudi. (fr. ಕುಮುದ). *moonlight* (ಬೆಳುದಿಂಗಳು Nn. 60).

ಕೌಮೋದಕಿ kaumōdaki. *the mace of Kriṣṇa or Viṣṇu.*

ಕೌರವ kaurava. a descendant of Kuru (ಕುರುಜಾತ Mr. 263), especially a son of Dhṛitarāṣṭra; belonging to the Kurus. see Śmd. 91. 267. 288; J. 2, 3. 21; Prv. s. ಪಕ್ಷ.

ಕೌರವಾರಿ kaurava-ari. an enemy or the enemy of the Kauravas; Bhīma. (Śmd. 200).

ಕೌರವ್ಯ kauravya. = ಕೌರವ. (J. 2, 31).

ಕೌರ್ಮ kaurma. (fr. ಕೂರ್ಮ). relating to a tortoise; relating to the avatāra of Viṣṇu as a tortoise. ಕೌರ್ಮಪುರಾಣ (Bp. 43, 76).

ಕೌಲಟಿನೇಯ kaulaṭinēya. (fr. ಕುಲಟೆ). a bastard; *the son of a female beggar.*

ಕೌಲಟೇಯ kaulaṭēya. *the son of a female beggar.*

ಕೌಲಟೇರ kaulaṭēra. a bastard, *the son of a disloyal wife.*

ಕೌಲವ kaulava. the third Karaṇa or astronomical period (My.).

ಕೌಲಿಕ kaulika. (ಕೌಳಿಕ). (fr. ಕುಲ). belonging to a family or race; ancestral. 2, an impostor, a heretic. 3, = ಕೌಲೀನ, rumour, report (ನಾಣ್ಣುಡಿ Mr. 86, one MS. ಜಾಣ್ನುಡಿ).

ಕೌಲೀನ kaulīna. belonging to a noble family; high birth (ಶುದ್ಧಾನ್ವಯ, ಸತ್ಕುಲೀನ Nn. 76). 2, *rumour, report;* a good report (ಕಾಂಚನವಾದ, ಸುವರ್ಣವಾದ 76; one MS. ಕಾಂಚನ = ದ್ರವ್ಯ; ವಾದ = ಲೋಕವಾದ). 3, a sick person (ರೋಗಿ, ರೋಗಸ್ಥ 76). 4, black (ಕರಿದು, ಕಪ್ಪು 76, one MS. ಕಜ್ಜಲ). 5, combat of animals, of birds, snakes, etc.; contention of, as a species of gambling; cock-fighting, etc. (ಮೃಗ 76; ಪಶು 76).

ಕೌಲು kaulu. = ಕಬಲ 2, ಕವಲು. agreement (My.; H.); writing of assurance or engagement as granted by government to the cultivator of the soil (Mhr., H. ಕೌಲ). 2, safeguard to pass, as granted to an enemy (C.; Mhr., H.). 3, stipulated tribute (My.). — ಕೌಲುಕರಾರು. an agreement (C.).

ಕೌಲೇಯ kaulēya. sprung from a noble family; domestic; a dog (V. 11, 63).

ಕೌಲೇಯಕ kaulēyaka. domestic; *a dog.*

ಕೌವೇರ kauvēra. (fr. ಕುವೇರ). = ಕೌಬೇರ, q. v. relating to or coming from Kuvēra. 2, the plant Costus speciosus.

ಕೌವೇರಿ kauvēri. = ಕೌಬೇರಿ. the region of Kuvēra, *the north.*

ಕೌಶಲ kauśala. (fr. ಕುಶಲ). well-being, happiness, good fortune ಶಾರದೆ, ಕುಶಲ Nn. 28; ಶಮ್ಭು, ಕುಶಲ 64). see Śmd. 301. 2, skilfulness, cleverness. — ಕೌಶಲಂದೋಱು. -ಂ-ತೋಱು. to evince skilfulness (Śśv. 4, 75).

ಕೌಶಲ್ಯ kauśalya. = ಕೌಶಲ. (ಕುಶಲ Ct. II, 115; Śmd. 301 Cm.).

ಕೌಶಿಕ kauśika. (fr. ಕುಶಿಕ). Indra (ಇನ್ದ್ರ Nn. 10; Mr. 511). 2, N. of the ṛiṣi Viśvāmitra (ಮುನಿ 10; ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ Mr. 257; ಋಷಿ 511; J. 18, 2. 9). 3, *a snake-catcher;* an ichneumon (ಸರ್ಪೋಪಜೀವಿ 10). 4, *an owl* (ಘೂಕ 10; ಗೂಗೆ 511). 5, bdellium (ಗುಗ್ಗುಳ 10; 511; see ಗುಗ್ಗುಲ). 6, a marvel (ಅದ್ಭುತ 10). 7, a snake's face or mouth (ಅಹಿಮುಖ, ಹಾವಿನ ಮುಖ 10).

ಕೌಶಿಕೆ kauśike. the state of being versed in kōśas or dictionaries (Grj. 2, 106 va.). 2, a water-pot, a drinking vessel (ಕಳಸಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಕೆ Mr. 210).

ಕೌಶೇಯ kauśēya. (fr. ಕೋಶ). being in or coming from a sheath or case; *silken; silk-cloth.* see ಪವುಡೀಯ.

ಕೌಸಲೆ kausale. = ಕೌಸಲ್ಯೆ. (J. 18, 9. 63; 19, 24; 20, 7).

ಕೌಸಲೇಯ kausalēya. Rāma, the son of Kausalyā. (J. 21, 60).

ಕೌಸಲ್ಯೆ kausalye. (fr. ಕೋಸಲ). the wife of Daśaratha and mother of Rāma. (My.).

ಕೌಸೀದ್ಯ kausīdya. (fr. ಕುಸೀದ). *indolence, sloth.*

ಕೌಸುಮ kausuma. (fr. ಕುಸುಮ). *relating to flowers;* flowery, flowering.

ಕೌಸ್ರಿತಿಕ kausṛitika. (fr. ಕುಸ್ರಿತಿ). *a juggler, a cheat.*

ಕೌಸ್ತುಭ kaustubha. *the jewel suspended on the breast of Viṣṇu or Kriṣṇa* (ಕಂಠಣ, ಪದಕ Nn. 45). see Ch. v. 24.

ಕೌಸ್ತುಭಾಭರಣ kaustubha-ābharaṇa. Viṣṇu or Kriṣṇa (J. 2, 51).

ಕೌಸ್ತುಭೋದ್ಭಾಸ kaustubha-udbhāsa. = ಕೌಸ್ತುಭಾಭರಣ. (J. 13, 26).

ಕೌಳಿಕ kauḷika. 1. (= ಕೌಲಿಕ, and) Tbh. of ಕೌಟಿಕ. a butcher (ಕೌಟಿಕ Hlā.; ವೈತಂಸಿಕ, ಕಟಿಕ Mr. 379). 2, deceit, imposture (Bh. 1, 8, 89; 2, 13, 13; Rām. in W. v. 449).

***ಕೌಳಿಕ kauḷika.** 2. Śakti worshipper; (terrific). ಕಹಕಹ ಧ್ವನಿ ಕೌಳಿಕನಾದಮಾದಮಾಸುರತರವಾಗೆ Pb, 12, 7. (*cf.* ಕೌಲಿಕ No. 2).

***ಕೌಳುಗೋಲು kouḷu-kōlu.** a kind of arrow (used in mockfight) ಕೌಳುಗೋಲು ಹಿಡಿದು ಶ್ರವವ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಕಳನೇಱಿ ಕಾದುವುದರಿದು ನೋಡಾ Bv. 215.

-ಕ್ಕುಂ kkuṁ. = -ಕುಂ, etc., *e. g.* ಪುರಡಿಕ್ಕುಂ, ಪೊಗೞುಕ್ಕುಂ, ರಂಜಿಕ್ಕುಂ (Śmd. 268). ಪಾಳಿಕ್ಕುಂ ಜಗವೆಲ್ಲಮುಂ ಕಮಲಭವಂ (268).

-ಕ್ಕೆ kke. 1. = -ಕೆ 1, etc., *e. g.* ಬನಕ್ಕೆ, ಪೊಲಕ್ಕೆ (Śmd. 139). ಕುಲಕ್ಕಂ ಚಲಕ್ಕಂ ಭೂತಲದೊಳ್ ಆರ್ಗನ್ ಅಧಿಕಂ (138). ಲೋಕಕ್ಕೆ ಈತನ್ ಅಧಿಕಂ. ಆ ಕಬ್ಬಕ್ಕೆ ಈ ಕಬ್ಬಮ್ ಆಯ್ತು (159).

-ಕ್ಕೆ kke. 2. = -ಕೆ 2, etc., *e. g.* ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ, ಪೂಜಿಕ್ಕೆ (Śmd. 270). ನರನಾಥನ್ ಆ ತೆಱದಿಂ ಪೆರ್ಚಿಕ್ಕೆ ದೇಶಂಗಳಂ! (270).

-ಕ್ತಿನ್ ktin. (-ತಿ). *an affix forming nouns.*

ಕ್ಯಾ kyā. the colloquial pronunciation of initial ಕೇ (C.), *e. g.* ಕ್ಯಾಕರಿಸು, ಕ್ಯಾದಿಗೆ (G. 167), ಕ್ಯಾರೆ, etc.

ಕ್ಯಾಟಿ kyāṭa. = ಕ್ಯಾತ, etc. see ಓತಿ-.

ಕ್ಯಾತೆ kyāta. = ಕೇತ, etc. see ಓತಿ-, ತೊಣ್ಣೆ-, ತೂಣ್ಣೆ-.

ಕ್ರಕಚ krakaca. = ಕರಗಸ, ಗರಗಸ, ಗರಗಸು. *a saw.*

ಕ್ರಕಚೆ krakace. N. of a plant (ಗರಗತಿಗ Mr. 116); the tree Pandanus odoratissimus (Sk.).

ಕ್ರಕಣ krakaṇa. = ಕ್ರಕಣ, ಕ್ರಕರ (Nr.).

ಕ್ರಕರ krakara. = ಕಕ್ಕರ. *a sort of partridge, Perdix sylvatica* (= ಕ್ರಕರ). 2, *the shrub Capparis aphylla* Roxb. — ಕ್ರಕರಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ಕ್ರಕಣ, ಕ್ರಕರ Nr.).

ಕ್ರತಕ krataka. see ಎಲಹೂಲಿ.

ಕ್ರತು kratu. *sacrifice, offering.* 2, one of the Prajāpatis. 3, one of the Viśvadēvas. 4, N. of a plant (ಗದುಗು Mr. 150, o. r. ಗದುಗ).

ಕ್ರತುಧ್ವಂಸಿ kratu-dhvaṁsi. the destroyer of (Dakṣa's) sacrifice: *Śiva.*

ಕ್ರತುಪುರುಷ kratu-puruṣa. *Viṣṇu.* (Bp. 54, 46).

ಕ್ರತುಭುಜ್ kratu-bhuj. ಕ್ರತುಭುಕ್. one who eats the sacrifice: *a deity.* ಕ್ರತುಭುಜ (Bp. 2, 27).

ಕ್ರಥ kratha. N. of a race belonging to the Yādavas. (R.).

ಕ್ರಥನ krathana. *killing, slaughter.*

ಕ್ರನ್ದನ krandana. *crying out, calling; challenging,* 2, *weeping, lamenting.*

ಕ್ರನ್ದಿತ krandita. cried out; wept; *crying.*

ಕ್ರಮ krama. = ಕರಮ, ಕವ 1. going, proceeding, advancing, stepping; a step. 2, the foot (ಚರಣ, ಪಾದ, ಅಂಘ್ರಿ, ಪದ, ಕಾಲು Mr. 332). 3, regular course or progress, order, series; regular arrangement; *regular succession.* 4, *method, manner.* 5, *a sacred precept or practice.* see ಪಾಱು. — ಕ್ರಮದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. order to be missed or deviated from (B. 5, 234). — ಕ್ರಮವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or take the proper cause or order. ಕ್ರಮವಿಡಿದ ನುಡಿ (ಸಂಗತ್ಯ Mr. 461).

ಕ್ರಮಗಣನ krama-gaṇana. reckoning or enumerating successively or in order. (Śmd. 261).

ಕ್ರಮಣ kramaṇa. = ಕ್ರಮ No. 1. see ಅತಿ-, ಅನು-, ಶಿಕ್ಷಾ-, etc.

ಕ್ರಮವಾಚಿ krama-vāci. a term expressing regular succession (Śm. 53).

ಕ್ರಮಸನ್ಧಾನ krama-sandhāna. placing, holding, bringing or uniting together in regular order. see ಬಱು ಕೊಳ್.

ಕ್ರಮಾಗತ krama-āgata. arrived or descended regularly or lineally. (My.).

ಕ್ರಮಿಸು kramisu. to go, to walk, to step. see ಅತಿ-. 2, to go across, to cross (B. 4, 104; My.).

ಕ್ರಮುಕ kramuka. = ಕಪುಂಗು, ಕೌಂಗು. *the betel-nut tree, Areca faufel or catechu.* 2, *the mulberry tree, Morus indica* (see Si. 131). 3, *a red sort of the lōdhra tree.*

ಕ್ರಮೇಣ kramēṇa. in regular course, by degrees, gradually, according to order. (B. 4, 172; My.).

ಕ್ರಮೇಣಕ kramēṇaka. = ಕ್ರಮೇಲಕ. (Mr. 184).

ಕ್ರಮೇಲಕ kramēlaka. *the camel.*

ಕ್ರಯ kraya. = ಕಿರಯ. *buying, purchase* (ಕೊಳುಹ Mr. 346). 2, price, value (C.). ಬಹಳ ಕ್ರಯವುಳ್ಳ ಭಾರೀ ಬಟ್ಟೆ (ಮಹಾಧನ Si. 222). — ಕ್ರಯ ಇಡು. to set a price on, to fix a price (B. 5, 208; My.). — ಕ್ರಯ ಕಟ್ಟು. to fix a price; to prize (B. 4, 173; My.). — ಕ್ರಯ ಕೊಡು. to give money for (B. 5, 75; My.). — ಕ್ರಯ ಬೀಳು. price to be obtained or fetched (C.). ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಯ ಬಹಳ ಬೀಳುವದು (B. 4, 193). ಸಲಿಕೆಗೆ ಯಾಕೆ ಕ್ರಯ ಬೀಳುತ್ತದೆ? (5, 79).

ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯ kraya-vikraya. buying and selling, trade, traffic (B. 5, 113; My.).

ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಿಕ kraya-vikrayika. *a trader, a merchant.*

ಕ್ರಯಶಾಸನ kraya-śāsana. a deed of sale (My.).

ಕ್ರಯಿಕ krayika. *a purchaser, a buyer.*

ಕ್ರಯ್ಯ krayya. *exhibited for sale, purchasable.*

ಕ್ರವ್ಯ kravya. *raw flesh.*

ಕ್ರವ್ಯಾದ್ kravya-ad. consuming flesh or corpses: *an evil spirit, a goblin, a rākṣasa.*

ಕ್ರವ್ಯಾದ kravya-ada. carnivorous; *a goblin, a rākṣasa.*

ಕ್ರಾನ್ತ krānta. gone; going, stepping, see ಅತಿ-, ವಿಷ್ಣು-.

ಕ್ರಾನ್ತಿ krānti. *going, proceeding;* a step; declination of a heavenly body; the sun's course on the globe, the ecliptic. (B. 5, 306; My.).

ಕ್ರಾನ್ತಿಚಕ್ರ krānti-cakra. = ಕ್ರಾನ್ತಿವೃತ್ತ. (My.).

ಕ್ರಾನ್ತಿವೃತ್ತ krānti-vṛitta. the ecliptic (B. 5, 309; My.).

ಕ್ರಾಮ krāma. going, proceeding. see ಸಂ-.

ಕ್ರಾಯಕ krāyaka. *a purchaser, a buyer.*

ಕ್ರಾಲುಚೆಟ್ಟು krālu-ceṭṭu. the plant Vernonia anthelmintica (Te.; ಅವಲ್ಗುಜ, etc., ಬಾಹುಚಿಗೆ Si. 145).

ಕ್ರಿಮಿ krimi. = ಕೃಮಿ. a worm, an insect (ತ್ರಸ, ಹುಳು Nn. 121; ನೀಲಂಗು, etc. Mr. 396). 2, lac (ಲಾಕ್ಷ, ಅರಗು 121).

ಕ್ರಿಮಿಜ krimi-ja. = ಕೃಮಿಜ. produced by worms; silk. ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿನ್ದ ನೆಯಿದ ಆ ಸೀರೆ ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕು (Mr. 341).

ಕ್ರಿಯಾಕಾರ kriyā-kāra. *an agreement, a contract.*

ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಗೋಪಕ kriyā-kāraka-gōpaka. hiding the agent; a kind of citra in poetical composition (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಕ್ರಿಯಾಖಣ್ಡನ kriyā-khaṇḍana. breaking, reducing to pieces (ಶಾರದ, ಖಣ್ಡನಕ್ರಿಯೆಗಳ್ Nn. 28, o. r. ಶಾರದೆ).

ಕ್ರಿಯಾಂಗ kriyā-aṅga. in theatricals: proper outward appearance or disguise and accompanying songs (Mr. 78. 82; Bp. 25, 20).

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ kriyā-ātmaka. having the nature or notion of an action or of a verb; a word that possesses the nature or notion of an action or of a verb. see Śmd. 91. 92; Kāvy. V, 13.

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಾವ್ಯಯ kriyātmaka-avyaya. a particle that partakes of the nature of a verb (Śmd. 389).

ಕ್ರಿಯಾದೀಪಕ kriyā-dīpaka. a kind of dīpaka (Kāvy. III, 3, B, 39 seq.).

***ಕ್ರಿಯಾನುಗತಮಾದಿದೀಪಕ kriyānugatam-ādidīpaka.** a kind of dīpaka. Kr. 3, 55.

ಕ್ರಿಯಾಪದ kriyā-pada. a verb (Śmd. 54. 61. 168. 261. 299; Kāvy. I, 3, 16. 17).

ಕ್ರಿಯಾಫಲ kriyā-phala. result or consequence of acts. (My.).

ಕ್ರಿಯಾಮಾಲೆ kriyā-māle. the conjugation of a verb and its table (My.).

ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ kriyā-artha. the meaning of a verb; the infinitive with ಅಲ್. see Śmd. 253. 254. 276. 277. 302; Kāvy. I, 5, 34. 35.

ಕ್ರಿಯಾಲಂಕಾರಹೀನ kriyā-alaṅkāra-hīna. want of ornament in verbs or actions (Bp. 1, 18).

ಕ್ರಿಯಾಲೋಪ kriyā-lōpa. deficiency in or loss of any of the essential ceremonies of religion. (My.).

ಕ್ರಿಯಾವತ್ kriyā-vat. *active, industrious, strenuous;* performing ceremonies and duties in the right manner. see ಬರವಸಿಗ.

ಕ್ರಿಯಾವನ್ತ kriyā-vanta. Tbh. of ಕ್ರಿಯಾವತ್. an active man; a truthful man, a man of correct conduct (C.).

ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕ kriyā-vācaka. expressing an action; a verbal noun. (Śmd. 89).

ಕ್ರಿಯಾವಿಭಕ್ತಿ kriyā-vibhakti. a termination or inflection of the persons of a tense. (Śmd. 61. 90).

ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ kriyā-viśēṣaṇa. that which defines an action more closely; an adverb. (Śmd. 174. 175).

ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯ kriyā-śūnya. deprived of or without action (Śmd. 389).

ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರ kriyā-samabhihāra. repetition of any act, doing anything repeatedly (Śmd. 230. 231. 270; Kāvy. I, 3, 89-97; I, 5, 41-44).

ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ kriyā-samāsa. a verbal compound (Śmd. 90. 199. 210).

ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧಿ kriyā-siddhi. accomplishment of an act, success. (My.).

ಕ್ರಿಯಾಸ್ವಭಾವಾಖ್ಯಾನ kriyā-svabhāva-ākhyāna. one of the three kinds of jāti in rhetoric (Kāvy. III, 3, B, 5-9).

ಕ್ರಿಯೆ kriye. ಕ್ರಿಯಾ. *action, work, business;* an act. 2, action, as the general idea expressed by any verb (Śmd. 33. 36. 88. 253. 276. 277). 3, time, tense (Śmd. 90. 260). 4, *a verb;* the verb of a sentence (Śmd. 6. 35. 115. 152. 172. 175. 199). 5, a noun of action (Śmd. 35, *e. g.* ಕೊಳಲ್). 6, a literary work. 7, *bodily action, exercise of the limbs.* 8, *study.* 9, *medical treatment or practice.* 10, *a religious rite or ceremony;* substantiating, by oath, etc. (Mhr., S. Mhr.). 11, *expiation, atonement.* 12, *a means, an expedient.* 13, *an instrument, an implement.* 14, *judicial investigation.* 15, *beginning, undertaking.*

ಕ್ರಿಯ್ಯೆ kriyye. = ಕ್ರಿಯೆ. (ನೆಗಱ್ತೆ Mr. 458).

ಕ್ರಿಷ್ಟಣ kriṣṭna. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ. (C.).

ಕ್ರಿಷ್ಣ kriṣna. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ. (My.).

ಕ್ರಿಷ್ಣಿ kriṣni. Tbh. of ಕೃಷ್ಣ. N. (My.; B. 5, 127. 148).

ಕ್ರಿಸ್ತ krista. Christ (B. 5, 279; My.).

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ krista-śaka. the era of Christ (My.).

ಕ್ರಿಸ್ತಿ kristi. Christian (B. 5, 168. 278. 280).

ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ kristiya. a Christian (My.). feminine ಕ್ರಿಸ್ತಿಯಳು (My.).

ಕ್ರೀಂಕಾರ krīṅ-kāra. the cry of the bird called haṁsa (Grj. 8, 8 va.; 10, 33).

ಕ್ರೀಡಾಕುಳಿ krīḍā-kuḷi. a pleasure-pond (ವಾಪಿ, ದೀರ್ಘಿಕೆ Nr.).

ಕ್ರೀಡಾಗೃಹ krīḍā-gṛiha. a pleasure-house, a private apartment. (My.).

ಕ್ರೀಡಾರಥ krīḍā-ratha. *a pleasure-van.*

ಕ್ರೀಡಾವನ krīḍā-vana. a pleasure-garden, a park. (My.).

ಕ್ರೀಡಿಸು krīḍisu. to play, to sport, to frolic (J. 30, 10); to have sexual intercourse (My.; ರಮಿಸು G.).

ಕ್ರೀಡಿಸುವಿಕೆ krīḍisuvike. playing, sporting (ದೇವನ Si. 436).

ಕ್ರೀಡೆ krīḍe. ಕ್ರೀಡಾ. *play* (ಕೇಳಿ Śm. 114); amorous sport, sexual intercourse (My.). see ರಮಿಸು.

ಕ್ರೀತ krīta. bought; a son purchased from his natural parents. see ಬಿ-.

ಕ್ರುಂಚ್ kruñc. = ಕ್ರುಂಚು. *a kind of heron; a curlew* (ಕೊಂಚೆ Hlā.).

ಕ್ರುಂಚು kruñcu. = ಕ್ರುಂಚ್. (ಕ್ರೌಂಚ, ಕೊಂಚೆ Mr. 169).

ಕ್ರುದ್ಧ kruddha. irritated, angry, wrathful; a passionate man (ಕೋಪಿ Bhn. 59; J. 13, 4; My.).

ಕ್ರುಧ್ krudh. *anger, wrath.*

ಕ್ರುಪೆ krupe. Tbh. of ಕೃಪೆ. (C.).

ಕ್ರುಷ್ಟ kruṣṭa. *crying out, calling; weeping;* noise, sound.

ಕ್ರೂರ krūra. = ಕೂರ, ಕೂಟ್. *cruel, fierce, savage, hard-hearted;* pitiless; hot, sharp, disagreeable; harsh, rough; terrible; a bad man, a scoundrel (ಖಲ, ದುರ್ಜನ Nn. 107); a thief (ತಸ್ಕರ, ಕಳ್ಳ 107). 2, *hard, solid.* 3, name of an animal (ಮೃಗಭೇದ 107). 4, *boiled rice.*

ಕ್ರೂರಕರ್ಮಕೃತ್ krūra-karma-kṛt. *perpetrating cruel actions.*

ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿ krūra-karmi. = ಕೂಟ್ಕರ್ಮಿ. a person who performs terrible or pitiless deeds (ನೃಶಂಸ, ಬಿಱುಸಿನವಂ Mr. 235). see Bp. 51, 74.

ಕ್ರೂರಗ್ರಾಹ್ಯ krūra-grāhya. a man who listens to slander, a slanderer (ಕುವಾಕ್ಯರತ, ಚಹಡಮಂ ಕೇಳ್ವಂ Mr. 244, o. r. ಪೇಳ್ವಂ).

ಕ್ರೂರಚಿತ್ತ krūra-citta. a cruel-minded man (Bp. 25, 26).

ಕ್ರೂರಾಸ್ತ್ರ krūra-astra. a sharp missile weapon (ಚಕ್ರ Mr. 516).

ಕ್ರೇಣಿ kreṇi. = ಕೇಣಿ 1. buying, purchasing, purchase.

ಕ್ರೇತವ್ಯ krētavya. *purchasable.*

ಕ್ರೇತೃ krētṛ. a buyer, purchaser. see ಬಿ-.

ಕ್ರೇಯ krēya. *purchasable.*

ಕ್ರೋಡ krōḍa. *the chest, the breast, the bosom.* 2, *a hog* (ಎಕ್ಕಲ Śs.); an avatāra of Viṣṇu. 3, *the planet Saturn.*

ಕ್ರೋಡರೂಪಿ krōḍa-rūpi. Viṣṇu (My.).

ಕ್ರೋಡೀಕರಣ krōḍī-karaṇa. folding to the breast, *embracing; an embrace.*

ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸು krōḍī-karisu. to embrace; to compress, to abridge, to write briefly (My.; Te.).

ಕ್ರೋಧ krōdha. anger, wrath, passion. see ಕನಲ್, ಮುನಿ, ಸೆಡೆ. 2, N. of a dānava (Cpr. 5, 29).

ಕ್ರೋಧನ krōdhana. *angry, passionate.* 2, the fifty-ninth year of the cycle (C.).

ಕ್ರೋಧನಿರ್ದೇಶ krōdha-nirdēśa. indication or manifestation of passion. see ರೂಪಿಡು.

ಕ್ರೋಧಿ krōdhi. *angry, passionate.* (Bp. 60, 55). 2, the thirty-eighth year of the cycle (C.).

ಕ್ರೋಧೋತ್ಸರ್ಜನ krōdha-utsarjana. laying aside or quitting passion. see ತಿಳಿವು.

ಕ್ರೋಶ krōśa. = ಕೋಸು 2. calling out, a cry, a shout. 2, *a measure of distance,* a kos, $\frac{1}{4}$ yōjana (ಪಥಭೇದ, ಪಥಸಂಖ್ಯೆಯ ಭೇದ Nn. 112; ಪಥಸಂಖೆ Mr. 489; see s. ಮೊಱ). 3, wrongly instead of ಕೋಶ: an ordeal (ದಿವ್ಯ, ದಿಬ್ಯ 112; ದಿವ್ಯ 489). 4, see Mr. s. ಕುಠಾಕು.

ಕ್ರೋಶಯುಗ krōśa-yuga. *two kos.*

ಕ್ರೋಷ್ಟು krōṣṭu. a crier: *a jackal.*

ಕ್ರೋಷ್ಟುವಿನ್ನೆ krōṣṭu-vinne. *the plant Hemionites cordifolia* Roxb. (others: Ramvāsac; see ನರಿಬಾಲದ ಹುಲ್ಲು).

ಕ್ರೋಷ್ಟ್ರೀ krōṣṭrī. *a kind of convolvulus.* 2, the female of a jackal.

ಕ್ರೌಂಚ krauñca. = ಕರ್ಕೊಂಚೆ, ಕೊಂಚೆ, ಕೊರಕಂಚೆ. *a kind of heron or curlew.* 2, *a mountain in the Himālaya,* torn asunder by Skanda. 3, one of the principal divisions (dvīpas) of the world.

ಕ್ರೌಂಚದಾರಣ krauñca-dāraṇa. the splitter of the Krauñca-hill: *Skanda.*

ಕ್ರೌಂಚಪಕ್ಷಿ krauñca-pakṣi. = ಕ್ರೌಂಚ No. 1. (ಕೊಂಚೆ Kk. 14; Śm. 29).

ಕ್ರೌಂಚಾರಾತಿ krauñca-arāti. the enemy of krauñca: *Skanda.*

ಕ್ರೌಂಚಾರಿ krauñca-ari. = ಕ್ರೌಂಚಾರಾತಿ. (ವಿಶಾಖ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕೇಯ Nn. 38; ಸ್ಕಂದ Mr. 16).

ಕ್ರೌರ್ಯ kraurya. (fr. ಕ್ರೂರ). cruelty, fierceness; hard-heartedness; terribleness. (My.).

ಕ್ಲಮ klama. *fatigue, languor exhaustion.*

ಕ್ಲಮಥ klamatha. = ಕ್ಲಮ. *fatigue, etc.*

ಕ್ಲಮಥು klamathu. = ಕ್ಲಮ. *fatigue, etc.* (ಗ್ಲಾನಿ, ನೋವು Mr. 384).

ಕ್ಲವ klava. fear. see ಬಿ-.

ಕ್ಲಿನ್ನ klinna. *moistened, wet* (ಹಸಿ Hlā., Mr. 448; originally in Hlā. and Mr. ಹುಸಿ).

ಕ್ಲಿನ್ನಾಕ್ಷ klinna-akṣa. *blear-eyed.*

ಕ್ಲಿಶಿತ kliśita. *fatigued, tired, afflicted.*

ಕ್ಲಿಷ್ಟ kliṣṭa. *fatigued, tired, afflicted.* 2, hurt. 3, put to shame. 4, *contradictory, inconsistent.*

ಕ್ಲೀತಕ klītaka. *liquorice* (ಜೇಷ್ಠಮಧು G.).

ಕ್ಲೀತಕಿಕೆ klītakike. *Indigo, indigofera tinctoria.*

ಕ್ಲೀಬ klība. *an eunuch* (ನಪುಂಸ, ನಪುಂಸಕನು Nn. 146). 2, *emasculated, enervated, impotent;* timid (ಆತಂಕಶರೀರ, ರೋಗಿಷ್ಟ, ಹೆದಱುವನು 146; ಅಱುಯಾಳ್ Mr. 481). 3, *idle, slothful.* 4, *mean, miserly* (ಕೃಪಣ, ಲೋಭಿ 146). 5, *the neuter gender.*

ಕ್ಲೀವ klīva. = ಕ್ಲೀಬ 1-5. *a eunuch, etc.*

ಕ್ಲುಪ್ತ klupta. Tbh. of ಕ್ಲೃಪ್ತ. (My.; J. 6, 45).

ಕ್ಲೇಶ klēśa. *affliction, pain, trouble, distress, sorrow* (ಮುಜ್ಜಾಸಾರ, ದುಃಖ Nn. 125; ಮುಜ್ಜಾಸಾರ Mr. 497). — ಕ್ಲೇಶಪ್ಬಡು.-೦-ಪಡು. to suffer pain, to grieve (ಖೇದ, ದುಃಖ Śmd. 142 Mdb. MS.).

ಕ್ಲೋಮ klōma. *the lungs.* 2, *the bladder.*

ಕ್ವ kva. where?

ಕ್ವಚಿತ್ kva-cit. = ಕ್ವಚಿತ. anywhere; somewhere; in some rare place; secretly, privately (ರಹಸ್ಯ, ಏಕಾಂತ Nn. 163). 2, *sometimes* (ಸಮಯ 163). 3, a secluded spot for hearing the śāstras (ಶ್ರುತಮಂ ಕೇಳ್ವೆಡೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕೇಳುವ ಠಾವು 163). 4, very little; very rare (ಅತಿಸ್ವಲ್ಪ 163). 5, used in bereavement (ಕೆಯ್ಯೆತ್ತಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ 163).

ಕ್ವಚಿತ kvacita. Tbh. of ಕ್ವಚಿತ್. (C.; B. 4, 214; 5, 257).

ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಯೋಗ kvacit-prayōga. rarely used (Śmd. 113); an occasional use.

ಕ್ವಚಿದ್ಭೋಗ kvacit-bhōga. a trifling pleasure (ಅಲ್ಪಭೋಗ, ಅಲ್ಪಸುಖ Nn. 160).

ಕ್ವಣ kvaṇa. *a sound, a tone.*

ಕ್ವಣತ್ kvaṇat. sounding; tinkling. (Śmd. 100).

ಕ್ವಣತ್ಕಂಕಣ kvaṇat-kaṅkaṇa. a tinkling bracelet (Śmd. 100).

ಕ್ವಣನ kvaṇana. a sound, a tone.

ಕ್ವಣಿತ kvaṇita. sounded, twanged, as a stringed instrument. (My.).

ಕ್ವಥನ kvathana. boiling.

ಕ್ವಥಿತ kvathita. *boiled, decocted.*

ಕ್ವಾಣ kvāṇa. *a sound, a tone.*

ಕ್ವಾಥ kvātha. decoction, extraction.

ಕ್ವಾಥರಸ kvātha-rasa. *extracted juice.*

ಕ್ವಾಥೋದ್ಭವ kvātha-udbhava. produced by boiling; *blue vitriol used as a collyrium.*

ಕ್ಷಕಾರ kṣa-kāra. the syllable ಕ್ಷ (Śmd. 346).

ಕ್ಷಗಭಕ್ಷ kṣaga-bhakṣa. see ಕಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ಕ್ಷಣ kṣaṇa. = ಚಣ. a moment (ಅತಿಶೀಘ್ರ, ಅತಿಬೇಗ Nn. 117). 2, *a measure of time equal to four minutes,* or, according to others, equal to $\frac{4}{5}$ or $\frac{24}{35}$ seconds (ಕಾಲವಿಶೇಷ, ಕಾಲಭೇದ 117; ಕಾಲ Mr. 494). 3, *leisure.* 4, *season, opportunity* (ಅವಸರ 494). 5, occupation, work (ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಉದ್ಯೋಗ 117; ವ್ಯಾಪಾರ 494). 6, *a festival;* joy (ಹರ್ಷ, ಸನ್ತಸ 117; ಸನ್ತೋಷ 494). 7, *the middle* (ಮಧ್ಯ 117; 494). 8, *dependence* (ಪರಾಧೀನ 117; 494).

ಕ್ಷಣಗಭಸ್ತಿ kṣaṇa-gabhasti. = ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ. (ಸೌದಾಮಿನಿ, etc., ಮಿಂಚು Mr. 43).

ಕ್ಷಣದೆ kṣaṇa-de. leisure-giving; *the night.*

ಕ್ಷಣನ kṣaṇana. *wounding, killing.*

ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ kṣaṇa-prabhe. a momentary shine or flash; *lightning.*

ಕ್ಷಣಭಂಗುರ kṣaṇa-bhaṅgura. perishing in an instant, transient, frail, perishable. (My.).

ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಾನುರಾಗಿ kṣaṇa-mātra-anurāgi. *one whose affection lasts only a moment.*

ಕ್ಷಣರುಚಿ kṣaṇa-ruci. = ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ. (Rśv. 11, 25).

ಕ್ಷಣಲಕ್ಷಣೆ kṣaṇa-lakṣaṇe. lightning (Rśv. 1, 10).

ಕ್ಷಣಾರ್ಧ kṣaṇa-ardha. half a moment, a small space of time. (Śsv. 4, 106; My.).

ಕ್ಷಣಿಕ kṣaṇika. momentary, transient. (Cpr. 1, 25; Bp. 32, 53).

ಕ್ಷಣಿಕೆ kṣaṇike. = ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆ. *lightning.*

ಕ್ಷತ kṣata. *wounded, hurt, hit, injured, violated.* 2, *a wound,* a hurt. see ಅ-, ಏಣು, ನಖ-, ಸ್ವಲ್ಪ-.

ಕ್ಷತಜ kṣata-ja. produced by a wound; *blood, pus, matter.*

ಕ್ಷತವ್ರತ kṣata-vrata. *a violator of a vow.*

ಕ್ಷತಿ kṣati. hurt, injury; a wound; damage. (R.).

ಕ್ಷತ್ತೃ kṣattṛi. *a doorkeeper.* 2, *a charioteer.* 3, *the son of a Śūdra by a Kṣatriya woman.* 4, *the son of a Śūdra by a Vaiśya woman.*

ಕ್ಷತ್ರ kṣatra. *the military or reigning order or caste.* 2, a man of the Kṣatriya caste.

ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮ kṣatra-dharma. the duty of a Kṣatriya, military conduct, bravery. (My.).

ಕ್ಷತ್ರಿಯ kṣatriya. *a man of the military class or caste.*

ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲೀನೆ kṣatriya-kulīne. a woman of Kṣatriya descent (Bp. 55, 14).

ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಿ kṣatriyāṇi. *a woman of the Kṣatriya order.*

ಕ್ಷತ್ರಿಯಿ kṣatriyi. *the wife of a Kṣatriya.*

ಕ್ಷತ್ರಿಯೆ kṣatriye. *a woman of the Kṣatriya class.*

ಕ್ಷತ್ವ kṣatva. the syllable ಕ್ಷ (Śmd. 346).

ಕ್ಷನ್ತೃ kṣantṛi. *one who is patient or forbears.*

ಕ್ಷಪಣ kṣapaṇa. = ಸವಣ. fasting. 2, destroying. 3, *a Bauddha mendicant;* a Jaina mendicant (ಜೈನ Hlā.). ಸಾಧು ನಿರ್ಗ್ರನ್ಥರ್ ನಗ್ನಾಟರ್ ಜೈನರ್ ದಿಗಮ್ಬರರ್ ಜೀವಕರ್ ಕ್ಷಪಣರ್ ಎನೆ ಗುರುಗಳ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 222; see Bp. 51, 65).

ಕ್ಷಪಣಕ kṣapaṇaka. = ಕ್ಷಪಣ No. 3. see Bp. 52, 7.

ಕ್ಷಪಣಕಾಚ್ಛಾದನ kṣapaṇaka-ācchādana. a Kṣapaṇaka's or Jaina mendicant's garment. see ತಟ್ಟು.

ಕ್ಷಪಣಮುನಿದೇವ kṣapaṇa-muni-dēva. N. (Bp. 52, 17).

ಕ್ಷಪಾಕರ kṣapā-kara. making the night : *the moon.*

ಕ್ಷಪಾನಾಥ kṣapā-nātha. *the moon.*

ಕ್ಷಪಿತ kṣapita. sent, thrown, cast. (Cpr. 4, 60 va.; Bp. 44, 38).

ಕ್ಷಪೆ kṣape. ಕ್ಷಪಾ. *night.* 2, *turmeric.*

ಕ್ಷಮ kṣama. patient, keeping quiet; enduring, bearing patiently, putting up with. 2, *adequate, competent, fit for; able.* see Bp. 49, 3; ಕರ್ಮ-, ಭಾರ-. 3, friendly, favourable; bearable, tolerable. see ಸಹನಶೀಲ.

ಕ್ಷಮತೆ kṣamate. ability, fitness, capability. (Cpr. 4, 17).

ಕ್ಷಮತ್ವ kṣamatva. = ಕ್ಷಮತೆ. see s. ಸಯ್ರಿಸು.

ಕ್ಷಮಾಪ kṣamā-pa. a lord of the earth, a king (Bp. 61, 83).

ಕ್ಷಮಾಪಣ kṣamāpaṇa. -ಣೆ. forbearance, long-sufferance (My.).

ಕ್ಷಮಾರುಹ kṣamā-ruha. a tree (Bp. 20, 1).

ಕ್ಷಮಿ kṣami. *patient, forbearing, indulgent.* 2, able.

ಕ್ಷಮಿತೃ kṣamitṛi. *patient, forbearing, indulgent.*

ಕ್ಷಮಿಯಿಸು kṣamiyisu. = ಕ್ಷಮಿಸು. (Abh. P. 8, 45; 11, 54; 15, 77 va.).

ಕ್ಷಮಿಸು kṣamisu. to endure, to bear patiently, to forbear; to bear with, to put up with, to pass unavenged (C.; ಕೆಯ್ಗಾಯ್, ತಾಳು G.; 'to pardon sin' might be given by ಪಾಪ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡು). ಎನ್ನ ತಪ್ಪಂ ಕ್ಷಮಿಸು! (Bp. 18, 80). ಈ ತಪ್ಪಂ ಕ್ಷಮಿಸವೇಟ್ಕು (-ಬೇಟ್ಕು, 22, 41). ಬಾಲಕರ ಅತಿತಮಂ ಕ್ಷಮಿಸು! (J. 21, 54). ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಜನರು ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುವರು; ಶಿಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಕ್ಷಮಿಸುವದು ಬಹು ಯೋಗ್ಯವು (B. 3, 14). ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮಿಸೆನ್ನು ಆತನನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ! (4, 45). ನಾನಾದರೂ ಇನ್ದಿನ ವರೆಗೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದೆನು (4, 200). ಅವರ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸ ಬೇಕು (5, 9). see ಅಪರಾಧ-. ತಪ್ಪು-. regarding the meaning *cf.* ತಾಳ್, ಸಯ್ರಿಸು. see Bh. 3, 6, 80; Dp. 120, 2. 6; 150, 1.

ಕ್ಷಮೆ kṣame. ಕ್ಷಮಾ. *patience, forbearance, indulgence,* long-suffering (ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹನ, ಸುಧಾರಿಕೆ G.; My.). see ಸಯ್ರಣೆ, B. 4, 45. s. ಸುತ್ತ. 2, the earth.

ಕ್ಷಯ kṣaya. 1. *wane, decrease, diminution; wasting away, consumption; loss; ruin, destruction;* end. 2, *pulmonary consumption.* 3, *the destruction of the universe.* see ಕುನ್ದು, ತವಿಸು, ತವು, ತವುಂಕಲ್ 4, = ಅಕ್ಷಯ No. 3. (My.).

ಕ್ಷಯ kṣaya. 2. *a dwelling, a house;* the earth; the house of Yama; N. of a mantri of Yama (J. 27, 23-26).

ಕ್ಷಯಕರ kṣaya-kara. causing destruction, etc. (Bp. 53, 3).

ಕ್ಷಯತಿಥಿ kṣaya-tithi. a lunar day beginning after the sunrise of one day and ending before that of the next (My.; Mhr.). 2, that lunar day, or the anniversary of it, or the monthly recurrence of it, which was the day of the deceased (Mhr.; R.).

ಕ್ಷಯಪಕ್ಷ kṣaya-pakṣa. the fortnight of the waning moon. (Mhr.).

ಕ್ಷಯಮಾಸ kṣaya-māsa. that month in which occur two saṅkrāntis (My.; B. 5, 309; Mhr.).

ಕ್ಷಯರೋಗ kṣaya-rōga. pulmonary consumption, consumption in general (B. 5, 157). ಕ್ಷಯರೋಗ ವಾಸಿ ಆಗೋದು ಕಷ್ಟ, ಬಿಚಿದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ದೊರೆಯುವದು ಕಷ್ಟ (Prv.).

ಕ್ಷಯಿಷ್ಣು kṣayiṣṇu. wasting, perishing; fragile. (R.).

ಕ್ಷಯಿಸು kṣayisu. to wane, to decrease, etc. (My.). ಸಣ್ಣಗೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ದುರ್ಬಲನಾದವನು (ಗ್ಲಾನ, etc. Si. 402).

ಕ್ಷರ kṣara. melting away, perishable. see ಅ-.

ಕ್ಷರತ್ kṣarat. flowing, streaming, dropping, melting away, etc. (Cpr. 9, 100).

ಕ್ಷವ kṣava. *sneezing.* 2, *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ಕ್ಷವಥು kṣavathu. sneezing; *catarrh; cough.*

ಕ್ಷಳ kṣa-ḷa. the letter ಳ್ when the substitute for Saṁskṛita ಲ್ (Śmd. 12. 13. 24. 44. 45. 408).

ಕ್ಷಾತ್ರ kṣātra. (fr. ಕ್ಷತ್ರ). belonging to the military or reigning order (J. 2, 22; Śsv. 4, 55); the dignity of a ruler; a Kṣatriya. see ಮನ್ತ್ರ-.

ಕ್ಷಾನ್ತ kṣānta. *enduring, patient.*

ಕ್ಷಾನ್ತಿ kṣānti. *patience, forbearance.*

ಕ್ಷಾಮ kṣāma. scorched, singed; *emaciated, wasted, thin, spare;* emaciation; thinness; debility; famine. ಕ್ಷಾಮದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇ?—ಓಮ ತಿನ್ದರೆ ಕ್ಷಾಮ ಹೋದೀತೇ?—ಕ್ಷಾಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಮ ಮಾತ್ರ ಲಾಭ (Prvs.). see Grj. 2, 8; Bp. 7, 17.

ಕ್ಷಾಮದೇವತೆ kṣāma-dēvate. the goddess of famine (My.).

ಕ್ಷಾರ kṣāra. = ಕಾರ 1. salty, biting, corrosive, acid, hot, pungent, saline. 2, salt; *any saline substance, an alkali, soda, nitre, saltpetre* (ಕಟಿಕ, ಉಪ್ಪು Nn. 127; ಸಾರಿಪ್ಪ ಬೂದಿ Mr. 48); essence (My.). 3, *glass.* 4, = ಕ್ಷಾರಣ. a biting word, abuse (ವಿರೂಕ್ಷಣ, ಆಕ್ಷೇಪ, etc., ಬಯ್ಗುಳ್ Mr. 88). 5, a rogue.

ಕ್ಷಾರಕ kṣāraka. *an unblown flower.*

ಕ್ಷಾರಕಿ kṣāraki. N. of a creeper (ತಮ್ಮಡಿವಳ್ಳಿ Mr. 147, one MS. ತಮ್ಮಡ-).

ಕ್ಷಾರಣ kṣāraṇa. ಕ್ಷಾರಣೆ kṣāraṇe. *accusation of infidelity; censure in general.*

ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ kṣāra-mṛittike. *salt-ground.*

ಕ್ಷಾರಾಮ್ಬುಧಿ kṣāra-ambudhi. the salt ocean (Kāvy. V, 62).

ಕ್ಷಾರಾಂಶ kṣāra-aṁśa. the portion or remnant which is salt (B. 4, 202).

ಕ್ಷಾರಿತ kṣārita. *calumniated, accused.*

ಕ್ಷಾಲ kṣāla. = ಕ್ಷಾಲನ. see ಪ್ರ-.

ಕ್ಷಾಲನ kṣālana. washing (ಕರ್ಚಿದುದು Ct. II, 69). see ತೊಳೆ.

ಕ್ಷಾಲಿತ kṣālita. washed, cleansed. see ಪ್ರ-; Bp. 61, 89.

ಕ್ಷಾವ kṣāva. = ಕ್ಷವ. see ವಿ-.

ಕ್ಷಿತ್ kṣit. ruling. 2, dwelling. see ಮಹೀ-.

ಕ್ಷಿತ kṣita. decreased, wasted, decayed, worn out, etc. (ಕ್ಷೀಣ Dhw.).

ಕ್ಷಿತಿ kṣiti. 1. *decrease, wane, loss, destruction, ruin* (ಕೆಡುವುದು Nn. 130).

ಕ್ಷಿತಿ kṣiti. 2. *an abode, a dwelling.* 2, *the earth* (ಧರಾತಲ Nn. 130); earth, soil; a field. 3, a certain high number (see Mr. s. ಖರ್ವ).

ಕ್ಷಿತಿಕಾನ್ತ kṣiti-kānta. a king (Bp. 53, 28).

ಕ್ಷಿತಿಜ kṣiti-ja. a tree (Mr. 522; Bp. 11, 9); [horizon].

ಕ್ಷಿತಿಜೆ kṣiti-je. Sītā. (My.).

ಕ್ಷಿತಿಧರ kṣiti-dhara. earth-supporter: *a mountain.*

ಕ್ಷಿತಿಧರೇನ್ದ್ರಸುತೆ kṣitidhara-indra-sute. Pārvatī (Bp. 13, 30).

ಕ್ಷಿತಿನಾಥ kṣiti-nātha. a king (Cpr. 5, 34; Bp. 57, 66).

ಕ್ಷಿತಿಪ kṣiti-pa. = ಕ್ಷಿತಿನಾಥ. (Bp. 51, 8; 57, 85).

ಕ್ಷಿತಿಪತಿ kṣiti-pati. = ಕ್ಷಿತಿಪ. (Cpr. 2, 3. 4. 93).

ಕ್ಷಿತಿಪಾಲ kṣiti-pāla. = ಕ್ಷಿತಿಪ. (My.).

ಕ್ಷಿತಿಭೇದ kṣiti-bhēda. a kind of soil. see ಎರೆ.

ಕ್ಷಿತಿರಮಣ kṣiti-ramaṇa. = ಕ್ಷಿತಿಪ. (Bp. 36, 39; 43, 1).

ಕ್ಷಿತಿರುಹ kṣiti-ruha. *a tree.*

ಕ್ಷಿತಿವಧು kṣiti-vadhu. the earth regarded as a woman (Rśv. 2, 32).

ಕ್ಷಿತಿವ್ಯುದಾಸ kṣiti-vyudāsa. a cave within the earth. see Nr. s. ಹಗ.

ಕ್ಷಿತಿಸುತಾಸುತ kṣitisutā-suta. a son of Sītā (My.).

ಕ್ಷಿತಿಸುತೆ kṣiti-sute. -ತಾ. Sītā (My.).

ಕ್ಷಿತೀಶ kṣiti-īśa. a king. (Śmd. 177).

ಕ್ಷಿತ್ಯಧಿಪ kṣiti-adhipa. = ಕ್ಷಿತೀಶ. (Bp. 54, 83).

ಕ್ಷಿಪೆ kṣipe. *throwing; sending; directing.*

ಕ್ಷಿಪ್ತ kṣipta. *thrown, cast, impelled;* sent; dismissed.

ಕ್ಷಿಪ್ನು kṣipnu. throwing (obstacles in the way); obstruction; *obstructive.* 2, *addicted to censure.*

ಕ್ಷಿಪ್ರ kṣipra. *quick, swift, speedy,*

ಕ್ಷಿಯೆ kṣiye. *decrease, loss, destruction.*

ಕ್ಷೀಣ kṣīṇa. *decreased, wasted, worn away; lost, destroyed; emaciated, thin, slender;* injured, broken; subdued; poor, miserable. see ಜಜಿ.

ಕ್ಷೀಣಕುಲ kṣīṇa-kula. a miserable race or caste. see ಕೀಲ್.

ಕ್ಷೀಣತ್ವ kṣīṇatva. the state of wasting away, diminution, decay; the state of being injured; etc. see ಅಟ್ಟು, ಕುಸಿ, ತಟ್ಟು, ನುಚ್ಚು.

ಕ್ಷೀಣಧನ kṣīṇa-dhana. impoverished. (Cpr. 2, 49 va.).

ಕ್ಷೀಬ kṣība. = ಕ್ಷೀವ. (My.).

ಕ್ಷೀರ kṣīra. = ಕೀರ 2. *milk* (ದುಗ್ಧ, ಅಮೃತ Nn. 11). 2, *water* (ವಾರಿ, ಉದಕ 11). 3, a cloud (ಕಾದಮ್ಬಿನಿ, ಮೇಘ 11).

ಕ್ಷೀರಕ kṣīraka. = ಕ್ಷೀರಿಕೆ No. 2? see Mr. s. ಕ್ಷೀರಸ.

ಕ್ಷೀರಕಾಕೋಲಿ kṣīra-kākōli. a root from the Himālaya, one of the eight principal medicaments. see ಅಷ್ಟವರ್ಗ.

ಕ್ಷೀರಕೆ kṣīrake. = ಕ್ಷೀರಿಕೆ. see s. ಹಾಲೆ.

ಕ್ಷೀರಜ kṣīra-ja. curds (ಮೊಸರು Cb.).

ಕ್ಷೀರದೋಹನ kṣīra-dōhana. milking milk. see ಕಱಿ.

ಕ್ಷೀರನೀರ kṣīra-nīra. milk and water. 2, a union like the mixing of milk and water; an embrace. (R.).

ಕ್ಷೀರಭೇಧ kṣīra-bhēda. a kind of milk. see ಕೆನೆ.

ಕ್ಷೀರವತಿ kṣīra-vati. N. of a milky plant (ಬುಗುಡಿ Mr. 147).

ಕ್ಷೀರವಿಕೃತಿ kṣīra-vikṛiti. *inspissated milk.*

ಕ್ಷೀರವಿದಾರಿ kṣīra-vidāri. *the plant Batatas paniculata* Chois.

ಕ್ಷೀರಶುಕ್ಲೆ kṣīra-śukle. *the plant Batatas paniculata* Chois.

ಕ್ಷೀರಸ kṣīrasa. *essence of milk, a certain, or any, product of milk* (ಕೀಲಾಟ Hla.). ತುಪ್ಪ ಹಾಲೆರಡಱಿ ತಾಳಿಸಿದ ಹೊಯಿಗಲವು ಕ್ಷೀರಸಂ ಕೀಲಕಾಖ್ಯಂ (Mr. 216, o. r. in two MSS. ಕೀಲನಾಖ್ಯಂ, and one MS. ಕ್ಷೀರಕಂ instead of ಕ್ಷೀರಸಂ).

ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ kṣīra-samudra. = ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ. (My.).

ಕ್ಷೀರಾಗಾರ kṣīra-āgāra. = ಕೀರಾರ, ಕೀಲಾರ. a milk-house, a dairy.

ಕ್ಷೀರಾಗಾರಿ kṣīrāgāri. = ಕೀಲಾರಿ. a cow-keeper, a dairy-man.

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ kṣīra-abdhi. *the sea of milk.*

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿತನಯೆ kṣīrābdhi-tanaye. *Lakṣmī.*

ಕ್ಷೀರಾಮ್ಬುಧಿ kṣīra-ambudhi. = ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ. (Kāvy. V, 62).

ಕ್ಷೀರಾವಿ kṣīrāvi. *a sort of Asclepias, Asclepias rosea.* see ಅಕ್ಕಿಹೆಡೆ. 2, Euphorbia hirta and thymifolia (ದೂದಿ G.; H. ದೂಧಿ).

ಕ್ಷೀರಿಕೆ kṣīrike. = ಕ್ಷೀರಕೆ. *the plant Mimusops kauki.* see ಪಾಲೆ. 2, a dish prepared with milk. *cf.* ಕ್ಷೀರಕೆ.

ಕ್ಷೀರೋದ kṣīra-uda. *the sea of milk.*

ಕ್ಷೀರೋದತನಯೆ kṣīrōda-tanaye. *Lakṣmī.*

ಕ್ಷೀರೋದಭವ kṣīrōda-bhava. the moon (Kāvy. V, 62).

ಕ್ಷೀವ kṣīva. = ಕ್ಷೀಬ. *drunk, intoxicated.*

ಕ್ಷುಣ್ಣ kṣuṇṇa. pounded, crushed, shattered. 2, *exercised, skilful; one who has mastered the principles of a science.*

ಕ್ಷುತ್ kṣut. 1. *sneezing.*

ಕ್ಷುತ್ kṣut. 2. = ಕ್ಷುತ್ತು, ಕ್ಷುಧ್; hunger. (Śmd. 106).

ಕ್ಷುತ kṣuta. *sneezing.*

ಕ್ಷುತಕರಣ kṣuta-karaṇa. sneezing. see ಸೀನ್.

ಕ್ಷುತಾಭಿಜನನ kṣuta-abhijanana. black mustard (Nr. MSS.; *cf.* ಕ್ಷುಧಾಭಿಜನನ).

ಕ್ಷುತ್ತು kṣuttu. = ಕ್ಷುತ್. Tbh. of ಕ್ಷುಧ್ (Śmd. 106). see ಹಸಿ.

ಕ್ಷುತ್ರಪತ್ರ kṣutra-patra. a kind of plant. see ಕಗ್ಗೊಜಲೆ.

ಕ್ಷುದ್ಬಾಧೆ kṣut-bādhe. distress of hunger (My.).

ಕ್ಷುದ್ರ kṣudra. = ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಚುದ್ರ. *small, little.* 2, *poor, indigent, miserable* (ಅತಿದೀನ, ಅತಿಕೃಪಣ Nn. 151). 3, *low, vile, wicked.* 4, *avaricious, niggardly* (ಅತಿಲೋಭಿ 151). 5, *cruel* (ಕ್ರೂರ, ನಿಟ್ಠೂರಿ 151; ಕೂರ Mr. 469). 6, ಕ್ಷುದ್ರನು = ಮಧು (Nn. 13). 7, a small shell (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಗುಳ್ಳೆ Nn. 58). 8, an ant (ಪಿಪೀಲಿಕ, ಇಱುಹೆ Mr. 165). 9, sunshine (ಆತಪ, ಬಿಸಿಲು 151). 10, a fault, a foible (Mhr.); slander (C.). ಕ್ಷುದ್ರ ಕೇಳುವವನು ಶೂದ್ರನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prv.). 11, a bee. see ಕ್ಷೌದ್ರ.

ಕ್ಷುದ್ರಕ kṣudraka. small, minute. 2, a slanderer (My.).

ಕ್ಷುದ್ರಗಾಱ kṣudra-gāṟa. a slanderer (ಕರ್ಣೇಜಪ, etc., ಚಾಡಿ ಹೇಳುವವನು (Si. 366; My.).

ಕ್ಷುದ್ರಘಣ್ಟಿಕೆ kṣudra-ghaṇṭike. *an ornament of small bells, a tinkling ornament.*

ಕ್ಷುದ್ರತಣ್ಡುಲ kṣudra-taṇḍula. *a grain of rice;* broken rice (ನುಚ್ಚು Hlā.).

ಕ್ಷುದ್ರಧಾನ್ಯ kṣudra-dhānya. *shrivelled grain.*

ಕ್ಷುದ್ರನಾಸಿಕ kṣudra-nāsika. *small-nosed.*

ಕ್ಷುದ್ರಪಕ್ಷಿಕ kṣudra-pakṣika. *a small bird.* see ಚಿಟ್ಟೆ 1.

ಕ್ಷುದ್ರವಾರ್ತಾಕಿ kṣudra-vārtāki. *a kind of egg-plant or Solanum.* see ರಾಮುಗುಳ್ಳ.

ಕ್ಷುದ್ರಶಂಖ kṣudra-śaṅkha. *a small shell.*

ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡ kṣudra-aṇḍa. *born from minute eggs* (ಮಱಿ ಮೀನ ಮೊತ್ತ Mr. 410).

ಕ್ಷುದ್ರಾಣ್ಡಮತ್ಸ್ಯಸಂಘಾತ kṣudrāṇḍa-matsya-saṅghāta. *small fry.*

ಕ್ಷುದ್ರಿ kṣudri. a slanderous person (My.).

ಕ್ಷುದ್ರೆ kṣudre. *a vile woman, a whore.* 2, *a dancing girl* (ನಟ್ಟುವತಿ Mr. 378). 3, *a crippled or deformed woman.* 4, *a bee.* 5, *a sort of prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ಕ್ಷುದ್ವತ್ kṣut-vat. *hungry.*

ಕ್ಷುಧ್ kṣudh. = ಕ್ಷುತ್ 2, ಕ್ಷುತ್ತು. *hunger.*

ಕ್ಷುಧಾಭಿಜನನ kṣudhā-abhijanana. *black mustard, Sinapis ramosa* Roxb.

ಕ್ಷುಧಾರ್ತ kṣudhā-ārta. hungry, hungered. (My.).

ಕ್ಷುಧಿತ kṣudhita. *hungry, hungered.*

ಕ್ಷುಧೆ kṣudhe. ಕ್ಷುಧಾ. *hunger.* see ಹಸಿ.

ಕ್ಷುಪ kṣupa. *a shrub, a bush* (ಕಡುಗುಜ್ಜವೃಕ್ಷ Mr. 103); *a thicket* (ಗುಚ್ಛ, ಮುಡಲ್ Hlā.).

ಕ್ಷುಬ್ಧ kṣubdha. = ಕ್ಷುಭಿತ. see ಪರಿ-.

ಕ್ಷುಭಿತ kṣubhita. *agitated; frightened, alarmed.*

ಕ್ಷುಮೆ kṣume. *linseed, Linum usitatissimum.* 2, a sort of flax, Bengal śaṇa.

ಕ್ಷುರ kṣura. *a razor.* 2, = ಖುರ. 3, *the plant Asteracantha longifolia* Nees.

ಕ್ಷುರಕ kṣuraka. *a species of tree with beautiful flowers* (ತಿಲಕದ ಮರ Si. 131; ಘೇನಿಲ, ತಿಲಕತರು Mr. 119). 2, a barber (My.).

ಕ್ಷುರಪ್ರ kṣura-pra. *an arrow with a horse-shoe-shaped head* (ಬೋಱಿ Mr. 296).

ಕ್ಷುರಮರ್ದಿ kṣura-mardi. *a barber.*

ಕ್ಷುರಿ kṣuri. *a barber.*

ಕ್ಷುರಿಕೆ kṣurike. *a knife, a dagger. cf.* ಸುರಗಿ.

ಕ್ಷುಲ್ಲಕ kṣullaka. = ಕ್ಷುದ್ರ, ಕ್ಷುದ್ರಕ. *little, small;* thin, fine (ಸೂಕ್ಷ್ಮ Mr. 517). 2, poor, indigent, (ಕೃಪಣ, ದೀನ Nn. 58). 3, *miserly, avaricious.* 4, *low, vile.* 5, dull, apathetic (ಜಡನು 58). 6, stupid (ಅಲ್ಪಮತಿ, ಮತಿಹೀನ 58). 7, a man of the lowest extraction; a savage or Kirāta (ಶಬರ, ಕಿರಾತ 58; ಪಾಮರಕುಲ 517). 8, a liar (ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ, ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿ 58). 9, *a small shell* (ಕ್ಷುದ್ರ, ಗುಳ್ಳೆ 58; ಗುಳ್ಳೆ 517). 10, brass (ಕಾಂಸ್ಯ, ಕಂಚು 58).

ಕ್ಷುಲ್ಲಕಾಮ್ಲೆ kṣullaka-āmle. a kind of sorrel (ಲೋಣಿಕೆ, ಪುಳುಮ್ಬುಣಿಸೆ Mr. 141).

ಕ್ಷೂಣ kṣūṇa. = ಕ್ಷುಣ್ಣ. pounded, crushed, etc. see ಅ-.

ಕ್ಷೇತ್ರ kṣētra. *a field.* 2, place, region, country, district; a place of pilgrimage. 3, *a wife.* 4, *the body.* 5, any figure considered as having geometrical dimensions; a diagram. — ಕ್ಷೇತ್ರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a noted Te. poet (My.).

ಕ್ಷೇತ್ರಜ kṣētra-ja. a kind of son, the offspring of the wife by a kinsman or person duly appointed to raise up issue to the husband. (My.).

ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ kṣētra-jña. *experienced, skilful.* 2, knowing the body: *the soul* (ಈಶ್ವರ, ಆತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ Nn. 59).

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ kṣētra-pāla. a man employed to guard fields; a deity protecting the fields: Bhairava (My.; ವಟುಕ Mr. 14).

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕ kṣētra-pālaka. = ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ. (My.).

ಕ್ಷೇತ್ರಫಲ kṣētra-phala. the superficial contents of a figure; area (B. 4, 115). 2, the quotient, product, fruit, etc. of any business (Mhr.).

ಕ್ಷೇತ್ರಭೇದ kṣētra-bhēda. a certain spot or place (ಪಾಳಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಸ್ಥಲಭೇದ Nn. 31).

ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ kṣētra-ājīva. *a husbandman.*

ಕ್ಷೇತ್ರಿಯಪದ kṣētriya-pada. songs by the poet Kṣētrayya (My.).

ಕ್ಷೇಪ kṣēpa. throwing, casting; pushing; sending; directing; depressing; passing away; laying on (as paint). see ಕಾಲ-, ನಿ-, ವಿ-, ಸಂ-.

ಕ್ಷೇಪಕ kṣēpaka. a thrower, sender, etc.; inserted, interpolated, a spurious passage; an additive quantity, addendum. (R.).

ಕ್ಷೇಪಣ kṣēpaṇa. = ಕ್ಷೇಪ, ಕೇಪಣ. *throwing; sending; directing,* etc.; putting or placing anything on or in; fixing or attaching to.

ಕ್ಷೇಪಣಿ kṣēpaṇi. *an oar.*

ಕ್ಷೇಪಿಷ್ಠ kṣēpiṣṭha. *quickest, speediest.*

ಕ್ಷೇಮ kṣēma. = ಕೇಮ, ಚೇಮ, ಸೇಮ. residence, place of rest. 2, *well-being, weal, happiness; health.* 3, *a kind of perfume.* ಕ್ಷೇಮ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೇಮದಾಶೆ ಬಿಡ (Prv.). 4, friendly embrace (Mhr.). — ಕ್ಷೇಮ ಗೆಯ್. to cause or confer happiness, etc. ಕ್ಷೇಮ ಗೆಯ್ವವ (ಇಷ್ಟಕಾರಿ Mr. 229).

ಕ್ಷೇಮಕರ kṣēma-kara. = ಕ್ಷೇಮಂಕರ. (My.).

ಕ್ಷೇಮಂಕರ kṣēma-ṅ-kara. *promoting well-being, conferring happiness.*

ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರ kṣēma-samācāra. news regarding a person's welfare (C.; B. 4, 87).

ಕ್ಷೇಮಾಲಿಂಗನ kṣēma-āliṅgana. a friendly embrace (Mhr., R.).

ಕ್ಷೈರೇಯಿ kṣairēyi. (*fr.* ಕ್ಷೀರ). *a dish made of milk, rice and sugar.*

ಕ್ಷೈತ್ರ kṣaitra. *a multitude of fields, etc.*

ಕ್ಷೋಣಿ kṣōṇi. *the earth;* a field. 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, a certain high number (see Mr. s. ಖರ್ವ).

ಕ್ಷೋಣಿಜಾಸುತ kṣōṇijā-suta. a son of Sītā (Rām. 1, 12, 7).

ಕ್ಷೋಣಿಜೆ kṣōṇi-je. -ಜಾ. Sītā.

ಕ್ಷೋಣೀಧ್ರ kṣōṇī-dhra. a mountain. (Śmd. 68. 289).

ಕ್ಷೋಣೀಪತಿ kṣōṇī-pati. a king. (My.).

ಕ್ಷೋಣೀಶ kṣōṇī-īśa. a king (Cpr. 3, 101).

ಕ್ಷೋದ kṣōda. pounding; *powder, dust.* 2, agitation.

ಕ್ಷೋದಕ್ಷಮ kṣōda-kṣama. bearing or being able to bear any kind of pounding, firm, stable. (Kāvy. II, 2, B, 1. 2).

ಕ್ಷೋದಿಷ್ಠ kṣōdiṣṭha. *smallest, very minute.*

ಕ್ಷೋಭ kṣōbha. = ಕ್ಷೋಭೆ. shaking, agitation, commotion, disturbance, trembling, emotion, fright, alarm. 2, a certain high number (see Mr. s. ಖರ್ವ).

ಕ್ಷೋಭಿತ kṣōbhita. agitated; disturbed; alarmed; angry. (Cpr. 3, 94 va.; My.).

ಕ್ಷೋಭೆ kṣōbhe. = ಕ್ಷೋಭ. (My.; see Prv. s. ಕ್ಷಾಮ).

ಕ್ಷೋಭಿಸು kṣōbhisu. to be agitated, disturbed, or excited (R.).

ಕ್ಷೋಮ kṣōma. = ಕ್ಷೌಮ. *wove silk.*

ಕ್ಷೌದ್ರ kṣaudra. (fr. ಕ್ಷುದ್ರ). *honey.*

ಕ್ಷೌಮ kṣauma. (fr. ಕ್ಷುಮಾ). *linen; linen cloth.* 2, *wove silk.* 3, *a room on the top of a house, etc.* (= ಅಟ್ಟ).

ಕ್ಷೌರ kṣaura. (fr. ಕ್ಷುರ). = ಚೌರ 2. *shaving.* ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು, to get oneself shaved (C.; see Prv. s. ಪೈರ). ಕ್ಷೌರಕ್ಕೆ ಕೂತಲ್ಲಿ ಸೀನು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಕ್ಷೌರಕತ್ತಿ. a razor. ಕ್ಷೌರಕತ್ತಿ ಚಲೋ ಮ, ಯಾಕೆ ಅಟುತ್ತೀರಮ್ಮ? (Prv. regarding Brāhmaṇa widows).

ಕ್ಷೌರಕ kṣauraka. a barber (ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ನಾವಿದ Nn. 152).

ಕ್ಷೌರಗೃಹ kṣaura-gṛiha. a barber's shop (ನಾವಿನ್ದರ ಆಲಯ Mr. 127, o. r. ಕ್ಷೌರಕ-).

ಕ್ಷೌರಿಕ kṣaurika. = ಕ್ಷೌರಕ.

ಕ್ಷ್ಣುತ kṣṇuta. *sharpened, whetted.*

ಕ್ಷ್ಮ kṣma. = ಕ್ಷ್ಮೆ. (ಭೂಮಿ Nn. 86).

ಕ್ಷ್ಮಾಂಶ kṣmā-aṁśa. *ground, the surface of the earth.*

ಕ್ಷ್ಮಾಜ kṣmā-ja. earth-born; the planet Mars; a tree (Bp. 19, 70).

ಕ್ಷ್ಮಾಧರ kṣmā-dhara. supporting the earth: a mountain. see ದೇವ-.

ಕ್ಷ್ಮಾಪತಿ kṣmā-pati. a king. (My.). 2, Viṣṇu (My.).

ಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್ kṣmā-bhṛit. supporter of the earth; *a king; a mountain.*

ಕ್ಷ್ಮೆ kṣme. ಕ್ಷ್ಮಾ. = ಕ್ಷ್ಮ. *the earth.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಕ್ಷ್ವೇಡ kṣvēḍa. = ಕ್ಷ್ವೇಳ. *poison.* see ಅಚ್ಚವಿಷ.

ಕ್ಷ್ವೇಡನ kṣvēḍana. = ಕ್ಷ್ವೇಡೆ No. 2. see ಪ್ರ-. 2, murmuring, hissing, etc.

ಕ್ಷ್ವೇಡಿತ kṣvēḍita. *a battle-cry, a war-whoop.*

ಕ್ಷ್ವೇಡೆ kṣvēḍe. *a war-whoop.* 2, *a bamboo rod.* see ಬೊಬ್ಬೆ.

ಕ್ಷ್ವೇಳ kṣvēḷa. = ಕ್ಷ್ವೇಡ. (Si. 78).

ಖ್

kh

ಖ್ kh. the twenty-second letter of the alphabet (Śmd. 12. 22. 23).

ಖ kha. the letter ಖ್ when pronounced with the short **a**, as is generally done at school.

ಖ kha. *the sky* (ವ್ಯೋಮ, ಆಕಾಶ Nn. 116). 2, *an organ of sense* (ಇನ್ದ್ರಿಯ 116). 3, perception (ಬುದ್ಧಿ 116). 4, mind (ಮನ, ಮನಸ್ಸು 116). 5, Brahmā (ಪಿತಾಮಹ, ಬ್ರಹ್ಮನು 116). 6, heaven (ಸ್ವರ್ಗ, ದೇವಲೋಕ 116). 7, a field (ಕ್ಷೇತ್ರ 116). 8, a bolt, a lock (ಅರ್ಗಲ, ಬಿಯ್ಯಗ 116). 9, an ascetic (ಯತಿ 116). 10, an empty space (ಶೂನ್ಯ 116). 11, a cypher, zero; see ಕಲಿಯುಗ. 12, the number two (Mr. 349).

ಖಕಾರ kha-kāra. the letter ಖ್ (Śmd. 11).

ಖಗ kha-ga. moving in the air. 2, *the sun* (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ Nn. 46; ದಿನೇಶ Mr. 511). 3, *a bird* (ವಿಹಗ, ಪಕ್ಷಿ 46; ಪಕ್ಷಿ 511). 4, *an arrow* (ಅಮ್ಬು 511). 5, a deity (ಅಮರ 511; ಖೇಚರ 46). 6, a house (ಮನ್ದಿರ, ಮನೆ 46; ಗೃಹ 511).

ಖಗತ್ವ kha-gatva. flight in the air. (Bp. 34, 10).

ಖಗಪತಿ khaga-pati. = ಖಗೇಶ್ವರ. (My.).

ಖಗರಾಜ khaga-rāja. = ಖಗೇಶ್ವರ. (J. 24, 2).

ಖಗವಲ್ಲಭ khaga-vallabha. = ಖಗೇಶ್ವರ. (J. 14, 19).

ಖಗೇಶ್ವರ khaga-īśvara. *Garuḍa.*

ಖಗೋಲ kha-gōla. the celestial sphere, the starry vault; astronomy. (C.).

ಖಂಕರ khaṅkara. a curl, a lock of hair.

ಖಂಕರಿ khaṅkari. = ಕಂಕರಿ. having locks of hair.

ಖಚರ kha-cara. moving in the air; a bird; the sun; a Gandharva (Mr. 518). 2, the number one (Ch.).

ಖಚರಪ್ಲುತ khacara-pluta. N. of a vṛtta (Ch.).

ಖಚರಾಂಗನೆ khacara-aṅgane. = ಖಚರಾಬಲೆ. (Śsv. 2, 37).

ಖಚರಾಬಲೆ khacara-abale. a female of the Gandharvas (Śsv. 1, 39).

ಖಚಿತ khacita. fastened, bound; set, inlaid, studded. 2, *joined, mixed, combined.* see Ch. v. 210; Bp. 1, 40; Bh. 1, 12, 26; J. 3, 20; ವಿ-. 3, firm, positive, true (My.).

ಖಜ khaja. stirring, churning (*cf.* ಕಡ 4); a churning stick; a ladle, contest.

ಖಜಕ khajaka. *an awning, a canopy* (see Hlā. s. ಮೇಲು ಕಟ್ಟು).

ಖಜವ khajava. = ಖಜಕ. (ಚನ್ದ್ರೋದಯ, ವಿತಾನ, ಉಲ್ಲೋಚ, ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು Mr. 204, one MS. ಖಜಕ).

ಖಜಾಕೆ khajāke. = ಕಂಚಿಕ, ಖಜಾಖ. *a ladle, a spoon.*

ಖಜಾಖ khajākha. = ಕಜಾಕ, q. v.

ಖಜಾಂಚಿ khajāñci. a treasurer, a cash-keeper (My.; Br.; H.).

ಖಜಾನೆ khajāne. = ಕಜಾನಿ, ಖಜೀನೆ. a treasury; treasure (C.; Si. 256; Mhr., H. ಖಜಾನಾ, ಖಜೀನಾ).

ಖಜಿಕೆ khajike. *a ladle, a spoon* (ದರ್ವಿ, ದಾರುಹಸ್ತ, ಹುಟ್ಟು Mr. 205; *cf.* ಖಜಿಖ).

ಖಜಿಖ khajikha. = ಕಜಿಕ q. v., (ಖಜಿಕೆ).

ಖಜೀನೆ khajīne. = ಖಜಾನೆ. (Cb. 38. 94).

ಖಜ್ಜಾ khajjā. = ಖಜ್ಯ. quarrelling (My.; H.).

ಖಜ್ಜಾಖೋರ khajjā-khōra. a quarrelsome man (My.; H.).

ಖಜ್ಜೆಯ khajjeya. a churning stick; a laddle (Cpr. 6, 86 va.).

ಖಜ್ಯ khajya. = ಖಜ್ಜಾ. (S. Mhr.).

ಖಂಜ khañja. *lame, limping.*

ಖಂಜನ khañjana. *a wagtail, Montacilla alba* (ಗವ್ವಜು Mr. 173).

ಖಂಜರಿ khañjari. a small tambourine (My.; Mhr. ಖಂಜಿರೀ).

ಖಂಜರೀಟ khañjarīṭa. = ಕಂಜರೀಟ, q. v. *a wagtail.*

ಖಂಜೀಕೃತ khañjī-kṛita. made lame (Cpr. 5, 34).

ಖಟ khaṭa. 1. (*cf.* ಕಟ 3). — ಖಟಪಟ. busy, bustling; enterprising, etc. (Mhr.; ಬೇಸಾಯ Cb.).

ಖಟ khaṭa. 2. = ಕಟ, ಖಡ. *grass.* 2, *a blind well.* 3, *phlegm.* 4, *an axe, a hatchet* (*cf.* ಕಡಿ 4). 5, *a plough.*

ಖಟಕಟಾಹಕ khaṭa-kaṭāhaka. a spitting-box (Sk.; *cf.* ಕಾಳಂಜಿ?).

ಖಟಿಕೆ khaṭike. = ಖಡಿಕೆ. chalk (see ಕಟಿಕು 1).

ಖಟ್ಟಿಕ khaṭṭika. a butcher, a hunter, a fowler, one who lives by killing and selling game (Sk.). *cf.* K. ಕಟಿಕ.

ಖಟತ್ಕಾರ khaṭat-kāra. the sound of tramping or trampling (Cpr. 10, 67).

ಖಟ್ವ khaṭva. = ಖಟ್ವೆ. (ಹೊರಸು Mr. 202).

ಖಟ್ವಾಂಗ khaṭvā-aṅga. a club shaped like the foot of a cot: a club or staff with a skull at the top considered as the weapon of Śiva; a bone shaped like the foot of a cot carried by Śiva as a club (Grj. 10, 61 va.; Bp. 54, 43).

ಖಟ್ವಾಂಗಧರ khaṭvāṅga-dhara. Śiva. (R.).

ಖಟ್ವೆ khaṭve. ಖಟ್ವಾ. = ಖಟ್ವ. *a bedstead, a couch, a cot.* 2, a swing, a hammock. 3, = ಖಟ್ವಾಂಗ. (ಕುಣಿಲ ಕೋಲು Nr.).

ಖಡ khaḍa. buttermilk boiled with acid vegetables and spices (*cf.* ಕಡಿ 8, ಕಱು 3). 2, grass. 3, dividing, breaking. 4, a sword (= ಖಡ್ಗ, ಖಾಡ). — ಖಡಾಖಡಿ. = ಖಡ್ಗಾಖಡ್ಗಿ, ಖಾಡಾಖಾಡಿ. (Śmd. 219 Mdb. MS.).

ಖಡಿಕೆ khaḍike. = ಖಟಿಕೆ. (Sk.).

ಖಡ್ಗ khaḍga. = ಕಡುಗ, ಕಳ್ಗ, ಖಳ್ಗ. *a sword.* see ಬಾಳ್. 2, *a rhinoceros.* 3, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60, seq.).

ಖಡ್ಗಪಿಧಾನ khaḍga-pidhāna. *a sheath, a scabbard.*

ಖಡ್ಗಫಲ khaḍga-phala. *the blade of a sword.*

ಖಡ್ಗಹಸ್ತ khaḍga-hasta. Bhairava (Mr. 15).

ಖಡ್ಗಾ khaḍgā. — ಖಡ್ಗಾಖಡ್ಗಿ. ಖಡ್ಗ-ಆ-ಖಡ್ಗಿ. = ಖಡಾಖಡಿ, etc. sword to sword: a fight at which swords are mutually used, a sword-fight (ಖಡ್ಗದಿಂ ಖಡ್ಗದಿಂ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧಂ Śmd. 219).

ಖಡ್ಗಿ khaḍgi. armed with a sword; a swordsman (Rām. 6, 13, 21). 2, *a rhinoceros.*

ಖಡ್ಗಿಮೃಗ khaḍgi-mṛiga. *a rhinoceros* (ಗಣ್ಡಕ Mr. 163).

ಖಣತ್ಕಾರ khaṇat-kāra. a clanging or clanking sound (Abh. P. 13, 37).

ಖಣಿ khaṇi. = ಖಟು. an imitative sound. (*cf.* ಕಣ 3; Sk. ಖಣಖಣಾಯ, to tick, tinkle, crack, etc.). — ಖಣಿಖಟಿಲ್. dupl.

= ಖಟಾಖಟಿಲ್. a sound imitative of the noise produced by the weapons of fighting warriors (J. 22, 7; Bh. 3, 18, 35). —ಖಣಿಖಣಿಖಣಿಲುಖಣಿಖಟಿ. a kind of repetition of ಖಣಿಖಟಿಲ್ (Bh. 1, 7, 50). — ಖಣಿಮಿಣಿ. (?). = ಖಣಿಖಟಿಲ್. (ಕಾದುವಡೆ Ct. I, 37).

ಖಣಿಲ್ khaṇil. = ಖಟಿಲ್. an imitative sound: shrill, aloud, ringing, etc. (Te. ಖಣಿಲ್, ಖನಿಲ್; see ಖಣಿಖಣಿಖಣಿಲು, etc.). — ಖಣಿಲೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 22). shrilly, etc.

ಖಣ್ಡ khaṇḍa. = ಕಣ್ಡ 1. broken, divided; *a fragment, a part, a piece;* a section, part of division. 2, *candied sugar.* 3, a division of the terrestrial globe (B. 2, 11; 4, 98; My.). 4, the half-moon or crescent (ಅರ್ಧೇನ್ದು Mr. 37). see ಪೋಟ್, ಮುಟು.

ಖಣ್ಡಕ khaṇḍaka. breaking to pieces, etc. 2, a fragment, a part. *cf.* ಕಣ್ಡಿಕೆ 1.

ಖಣ್ಡಣೆ khaṇḍaṇe. = ಖಣ್ಡನ. (S. Mhr.).

ಖಣ್ಡನ khaṇḍana. breaking, dividing, cutting, reducing to pieces; injuring; frustrating; refuting, confuting, etc. see ಅರ್ಧ-. ಈಷತ್-, ಕಡಿ, ಕಡಿಯಿಸು, ಕೊಚು, ತಟು.

ಖಣ್ಡಪರಶು khaṇḍa-paraśu. cutting to pieces with an axe: *Śiva* (ಹರ, ಪರಮೇಶ್ವರ Nn. 165). 2, Paraśurāma (ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ, ಪರಶುರಾಮ 165). 3, Gaṇēśa (ಹೇರಮ್ಬ, ವಿನಾಯಕ 165).

ಖಣ್ಡಮಣ್ಡಲ khaṇḍa-maṇḍala. a segment of a circle, an incomplete sphere. (R.).

ಖಣ್ಡಶರ್ಕರೆ khaṇḍa.śarkare. *sugar in pieces, candied sugar.*

ಖಣ್ಡಶಶಧರ khaṇḍa-śaśadhara. the half-moon or crescent (Bp. 58, 67).

ಖಣ್ಡಶಶಿಶೇಖರ khaṇḍa-śaśi-śēkhara. Śiva (Bp. 4, 62).

ಖಣ್ಡಿಕ khaṇḍika. *pease* (ಬಟ್ಟಗಡಲೆ Hlā.; ಕಡಲೆ Mr. 373). see ನೆಲಕಡಲೆ.

ಖಣ್ಡಿತ khaṇḍita. colloquial form of ಕಣ್ಡಿತ. certainty, etc.

ಖಣ್ಡಿತ khaṇḍita. cut, taken in pieces; destroyed; refuted; betrayed. (Bp. 39, 56).

ಖಣ್ಡಿತೆ khaṇḍite. a woman whose husband or lover has been guilty of infidelity. (R.).

ಖಣ್ಡಿಸು khaṇḍisu. = ಖಣ್ಡ್ರಿಸು. to break, to crush, to cut; to destroy; to disappoint, etc.; to refute (in argument, My.). ಖಣ್ಡಿಸಿದವಂ (Śmd. 274). ಬರ್ಪ ಅಮ್ಬಂ ನಿಶಿತವಿಶಿಖದಿಂ ಖಣ್ಡಿಸಿದಂ (274). see Bp. 4, 64; 24, 21. 39. 82; 27, 41; 32, 34; 38, 64; 49, 19; Bh. 8, 23, 21. 22; J. 2, 41; 4, 37. 44; 12, 32; 22, 20. 23. 30. 32.

*ಖಣ್ಡೆಯ **khaṇḍeya.** = ಖಡ್ಗ. a sword. ಅಟ್ಟಿ ಬನ್ದು ಖಣ್ಡೆಯವ ಕಳೆದುಕೊಣ್ಡು ಮಣ್ಡೆಯನೊಡೆಯಲು Bv. 623.

ಖಣ್ಡೇರಾವು khaṇḍē-rāvu. an incarnation of Śiva (Mhr., *cf.* ಖಣ್ಡಪರಶು); N. (My.).

ಖಣ್ಡೋಜಿ khaṇḍōji. = ಖಣ್ಡೇರಾವು. (My.).

ಖಣ್ಡೋಬಾ khaṇḍōbā. = ಖಣ್ಡೇರಾವು. (Mhr., R.).

ಖಣ್ಡ್ರಿಸು khaṇḍrisu. = ಖಣ್ಡಿಸು. (My.; Bh. 6, 4, 89).

ಖತ್ khat. = ಕತ್ತು, q. v. (My.).

ಖತಮಾಲ kha-tamāla. a cloud; smoke. (R.).

ಖತಾವಣಿ khatāvaṇi. the roll or paper on which are abstracted, into distinct heads, the items of the day-book; abstracting and entering items (Mhr.; C.).

ಖತಿ khati. colloquial form of ಕತಿ. anger.

ಖತಿಲಕ kha-tilaka. the sun. (R.).

ಖತ್ರ khatra. a kind of musical instrument (Bp. 19, 8).

ಖತ್ವ khatva. the letter ಖ (Śmd. 339. 345).

ಖದಿರ khadira. = ಕದಿರ, ಕಯ್ರು. *the tree Acacia catechu* Willd., and its resin which is called Catechu, Khayar, or Terra japonica (see ಕಾಚು).

ಖದಿರತಾಮ್ಬೂಲ khadira-tāmbūla. = ಕಯ್ರುದಮ್ಬುಲ. catechu and betel.

ಖದಿರಿ khadiri. *a sensitive plant, Mimosa pudica.*

ಖದ್ಯೋತ kha-dyōta. *a fire-fly;* the sun.

ಖನಕ khanaka. digging; a digger, a miner, a house-breaker. 2, *a rat,* a bandicoot (ಉನ್ದುರ, ಹೆಗ್ಗಣ Mr. 164).

ಖನನ khanana. digging; excavating; burying. see ಅಂಗುಲಿ-, ನಖ-, ಅಗಚು, ಅಗುಟ್, ಅಗುಟಾಸು, ಅಗೆ, ಕಪ್ಪು, ಕುಟು, ಗಬ್ಬರಿಸು.

ಖನನವಿವರಣ khanana-vivaraṇa. a manner of digging. see ಹದಿ.

ಖನಿ khani. = ಕಣಿ 2, etc. *a mine;* a quarry.

ಖನಿಜ khani-ja. a mineral (B. 4, 15. 94; My.).

ಖನಿತ್ರ khanitra. an instrument for digging, *a spade, a hoe,* etc.

ಖಪುರ khapura. *the betel-nut tree, Areca faufel or catechu* (ಪೂಗ, ಅಡಕೆ Nn. 102; ಪೂಗ Mr. 517). 2, ಖ-ಪುರ, Tripura (ತ್ರಿಪುರ 102; ಪುರ 517). 3, the mouth (ವಕ್ತ್ರ, ಮುಖ 102; ಮುಖ 517). 4, a tree (ಭೂಜ, ಮರ 102; ಭೂಜ 517). 5, a buffalo (ಲುಲಾಯ, ಕೋಣ 102). 6, disrespect, disgrace (ಅಪಮಾನ 102).

ಖಪುಷ್ಪ kha-puṣpa. a flower in the sky (a term for anything impossible Cpr. 8, 14).

ಖಪ್ರವಾಹ kha-pravāha. the celestial Ganges (My.).

ಖಪ್ರವಾಹಜೂಟ khapravāha-jūṭa. Śiva (My.).

ಖಯ khaya. (Mhr. ಖಯ, ಖ್ಯೆ, conceit; restiveness). — ಖಯಖೋಡಿ. a malignant calumniator (Sd.).

ಖರ khara. = ಕರ 2. hard, harsh, rough (ಬಿಟ್ಟಹವ Mr. 228); *sharp, hot;* sharp-edged; sharp, pungent; cruel. 2, *an ass* (ಕತ್ತೆ Nn. 80). 3, the twenty-fifth year in the cycle of sixty (C.). 4, N. of a rākṣasa (J. 18, 4; Rām. 3, 6 sum.).

ಖರಕರ khara-kara. hot-rayed; the sun. (My.). 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಖರಕಿರಣ khara-kiraṇa. = ಖರಕರ. (Bp. 25, 46).

ಖರಡೆ kharaḍe. = ಕರಡು. a rough draft. see ಪಕ್ಕಾ-.

ಖರಣಸ್ khara-ṇas. *sharp-nosed.*

ಖರಣಸ khara-ṇasa. *sharp-nosed.*

ಖರಪುಷ್ಪೆ khara-puṣpe. *a kind of Ocymum* (see ನಾಚುವ ಬೇಳೆ).

ಖರಮಂಜರಿ khara-mañjari. *the plant Achyranthes aspera.*

ಖರವೈರಿ khara-vairi. Rāma (My.).

ಖರಶಾಣ khara-śāṇa. = ಕರಸಾಣೆ. a grindstone (Cpr. 1, 44); a sharp saw.

ಖರಾನ್ತಕ khara-antaka. Rāma (Rām. 3, 6, 45; J. 20, 12).

ಖರಾರಿ khara-ari. = ಖರವೈರಿ. (My.).

ಖರಾರು khararu. a currycomb (My.; Mhr., H. ಖರಾರಾ; see s. ಕೊರಪು); an agreement.

ಖರಾಶ್ವೆ kharāśve. *the plant Celosia cristata.*

ಖರಾಸುರ khara-asura. = ಖರ No. 4. (Rām. 3, 6, 55).

ಖರಿಯ khariya. = ಖರೆ 2 q. v., ಖರೆಯು. (B. 5, 9. 79. 84. 122).

ಖರೀದಿ kharīdi. purchasing; a purchase (C.; Mhr., H. ಖರಿದೀ); price, value (C.).

ಖರು kharu. = ಖರ. harsh, cruel. (R.; *cf.* ಕಡು 1 ?).

ಖರೆ khare. 1. *the grass Andropogon serratus.* see ದೇವತಾಡ & ವೇಣಿ.

ಖರೆ khare. 2. true (C.; Mhr. ಖರಾ).

ಖರೆಯ khareya. = ಖರಿಯ, etc. (B. 5, 87. 102. 127. 131. 132. 145).

ಖರ್ಚು kharcu. = ಕರ್ಚು, etc expenditure, consuming; expense, money, etc. expended; costs (C.; Mhr., H.; ವ್ಯಯ Si. 393). see B. 5, 106. 111. 271. 302; Prv. s. ಮೂಲು. — ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ. dupl. (C.; Mhr. ಖರ್ಚವೇಚ).

ಖರ್ಚುದಾರ kharcu-dāra. a man who makes expenses or bears them; a prodigal man, a spendthrift (C.).

ಖರ್ಜು kharju. = ಕಜ್ಜಿ. *itch, scab.* 2, a kind of kēsu or Arum (ಮರಸಣಿ Mr. 149).

ಖರ್ಜುರ kharjura. = ಖರ್ಜೂರ. silver. 2, tin (ತ್ರಪು Mr. 135).

ಖರ್ಜೂರ kharjūra. = ಕರ್ಜೂರ, etc. *the date tree, Phoenix dactylifera* L. (ಉತ್ತೊತ್ತೆ Mr. 145, o. r. ಉತ್ತುತ್ತೆ). 2, *silver,* ಖರ್ಜೂರ ಹಣ್ಣು ಆಗುವಾಗ್ಯೆ ಕಾಗೇ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣು (Prv.).

ಖರ್ಜೂರಿ kharjūri. *the wild date tree, Phoenix sylvestris* L.

ಖರ್ಪರ kharpara. = ಕರ್ಪರ, etc. the skull; the half of a skull; the shell of a tortoise (Cpr. 2, 44); a beggar's bowl or dish (V. 14, 30); an umbrella. 2, a thief; a rogue. 3, N. of a country (Bp. 61, 30).

ಖರ್ಪರಿ kharpari. = ಕರ್ಪರಿ No. 1. (Sk.). 2, = ಕರ್ಪರಿ No. 2, q. v.

ಖರ್ವ kharva. mutilated, maimed; *short, low.* 2, *a dwarf.* 3, ten thousand millions, (or 37 cyphers preceded by 1). ಖರ್ವ-ಪದ್ಮ-ಕ್ಷೋಣಿ-ಶಂಖ-ಕ್ಷಿತಿ-ಕ್ಷೋಭಪೂರ್ವಮ್ ಅಪ್ಪ ಅಂಕೆಯಾದಿಗೆ ಮಹತ್-ಶಬ್ದ ಬರೆ ತೋರ್ಪವಱ ದಶಕಂಗಳ್ ಆಕ್ಕು, ಇನ್ನು ಛತ್ತೀಸತಾಣ ವರೆ (o. r. ಚೌವೀಸ) ಸಂಖೆಯುಕ್ಕುಂ, ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಇದೆ ಸಂಜ್ಞೆ; ಧಾನ್ಯದ ಅಂಕೆಗೆ ಮುನ್ದೆ ತೋರ್ವ ಅಂಕೆ ಮಾನ, ತತ್ಪೂರ್ವಂಕೆ ಬಳ್ಳಮ್, ಆ ಪೂರ್ವಂಕೆ ಕೊಳಗ, ತತ್ಪೂರ್ವಂಕೆ ಅಯ್ದುಗಳಂ, ಮೊದಲಂಕೆಯದು ಕಣ್ಡುಗಂ (Mr. 357). 4, one of the nine treasures of Kubēra.

ಖರ್ವಶಾಖ kharva-śākha. *dwarfish.*

ಖರ್ವೂಜ kharvūja. = ಕರಬೂಜು, etc. the water-melon (Sk.; Pers.).

ಖಲ khala. = ಕಳ 1, etc., ಖಳ. *a rogue, a scoundrel;* low, base, inferior, etc. (ನೀಚ, ಪಿಶುನ, ದುರ್ಜನ Mr. 229; see Nr. s. ಕೆಡುಕ and Nn. s. ಕ್ರೂರ). 2, *a threshing-floor.* 3, sediment, dregs, the deposit of oil, etc. 4, contest, battle. 5, = ಕಲ್, etc., a metal or stone mortar (Mhr.). *cf.* ಖಲ್ಲ.

ಖಲಕರಣ khala-karaṇa. threshing or treading out corn. see ಒಕ್ಕು.

ಖಲತಿ khalati. *bald-headed.*

ಖಲಧಾನ್ಯ khala-dhānya. *a threshing-floor.*

ಖಲನ್ಯಾಯ khala-nyāya. an inferior way, doctrine, etc. (Śmd. 272).

ಖಲಪು khalapu. *a sweeper.*

ಖಲಿನಿ khalini. *a multitude of threshing floors.*

ಖಲೀನ khalīna. *the bit of a bridle* (ಕಡಿಯಣ Nn. 59).

ಖಲು khalu. *a particle expressing prohibition and conciliation, indicating inquiry and certainty,* etc.

ಖಲೂರಿಕೆ khalūrike. *a place for military exercise* (ಗರುಡಿ ಸಾಧನೆಯ ಮನೆ Mr. 197; see ಶ್ರಮ 1 and ಗರುಡಿ).

ಖಲೇವಾಲಿ khalē-vāli. *a post fixed in the centre of a threshing-floor, to which the cattle are attached as they go round to tread out the corn.*

ಖಲ್ಯೆ khalye. *a multitude of threshing-floors.*

ಖಲ್ಲ khalla. a little case or cap formed by rolling up paper, etc. 2, a stone or vessel for grinding drugs, etc. (Sk.; R.).

ಖಲ್ವಾಟ khalvāṭa. bald-headed. (R.).

ಖವಖವಿಸು khavakhavisu. to burn, to long, to suffer impatient desire (Rām. 6, 51, 13; Mhr. ಖವಖವಣೇಂ).

ಖಸ khasa. *itch, scab.*

ಖಸಿ khasi. = ಕಸಿ. (R.).

ಖಸೂಚಿ khasūci. an expression of reproach at the end of a compound. (R.).

ಖಳ khaḷa. = ಖಲ. (Śmd. 25).

ಖಳ್ಗ khaḷga. = ಕಳ್ಗ, etc. (ಅಡ್ಡಾಯುಧ, etc. Hlā.). — ಖಳ್ಗಧಾರೆ. the sharp edge of a sword (Abh. P. 13, 133 va.). — ಖಳ್ಗಧೇನು. a female rhinoceros (Cpr. 5, 64 va.).

ಖಳ್ಗಾಶನಿ khaḷga-aśani. who has a sword like a thunderbolt (Cpr. 1, 142).

ಖೞಲೆ khaḻale. = ಖೞ್ಲೆ, q. v. (ಗ್ರೀಷ್ಮಋತು) ಎೞೆದು ಬಿಸುಟನು ಶಿಶಿರಋತುವನು; ಖೞಲೆ ಜಡಿದು ವಸನ್ತವನು, ಬಲುಜಳದ ದಾೞಿಯನ್ ಅಟ್ಟಿದನು, ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ದಾಹಿಸಲು (Bhāgavata 10, 18, 2).

ಖೞಿ khaḻi. = ಖಣಿ. — ಖೞು ಖೞಲುಖೞಲು. rep. (J. 27, 7).

ಖೞಿಲ್ khaḻil. = ಕಡಿಲ್, ಖಣಿಲ್. — ಖೞಿಲೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 1). shrilly, loudly, roughly, etc.

ಖೞಿಲೆ khaḻile. loudly, with a rough voice. ಖೞಿಲೆ ನುಡಿದು (Śmd. 28, o. r. ಖೞಲೆ).

ಖೞ್ಗ khaḻga. = ಖಡ್ಗ. ವಿಸ್ಫುರಿತ ಶಕ್ತಿಯಿನಾತನನಿಟ್ಟು ಖೞ್ಗದಿಂ ವಾರಣಮಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿ Pb. 10, 112.

ಖಾಡ khāḍa. = ಖಡ, ಖಡ್ಗ. — ಖಾಡಾಖಾಡಿ. -ಆ-ಖಾಡಿ. = ಖಡಾಖಡಿ. athletic sports at which also swords are used, a fierce duel, a wrestling match (My.; ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ Bhn. 4; Bh. 3, 13, 35).

ಖಾಣ khāṇa. (Śmd. 23). = ಖಾನ 1. food; fodder (S. Mhr.; H.; Mhr. ಖಾಣೇಂ). see Bp. 22, 27; 27, 52; ಹುಲ್ಲು-.

ಖಾಣ್ಡವ khāṇḍava. = ಕಾಣ್ಡವ. N. of a forest in Kurukṣētra, burnt by Agni with the assistance of Arjuna and Kṛiṣṇa (Bh. 1, 20 sum.).

ಖಾತ khāta. dug; a hole. 2, *a square or large tank* (ಪುಷ್ಕರಿಣಿ, ಹೊಕ್ಕರಣೆ Mr. 417).

ಖಾತಕ khātaka. a digger; a hole, a ditch, etc. see ದೇವ-.

ಖಾತಿ khāti. = ಖಾತೆ 2. (B. 5, 125).

ಖಾತಿಕೆ khātike. = ಕಾರಿಗೆ, ಖಾರಿಗೆ, ಗಾರಿಗೆ. a moat, a ditch.

ಖಾತೆ khāte. 1. *an artificial pond* (ಪುಷ್ಕರಿಣಿ Hlā.).

ಖಾತೆ khāte. 2. an account as appearing upon the day-book; the range or sphere (of rule, sway); province, proper office; department (C.; B. 5, 218; Mhr. ಖಾತೇಂ; see ವಿದ್ಯಾ-).

ಖಾದ khāda. = ಖಾದನ. (R.).

ಖಾದನ khādana. *chewing, eating;* food. see ಕರ್ಚು, ಕಾರ್, ಕುಱುಕು, ತಿನ್.

ಖಾದನಪರೀಕ್ಷೆ khādana-parīkṣe. tasting. see ಸವಿ.

ಖಾದನವಿಶೇಷ khādana-viśēṣa. a certain manner of eating. see ಮುಕ್ಕು.

ಖಾದಿ khādi. = ಕಾದಿ. khaddar cloth. (S. Mhr., Mhr. ಖಾದೀ; Si. 223).

ಖಾದಿತ khādita. *eaten.*

ಖಾದಿರ khādira. (fr. ಖದಿರ). made of or coming from the Acacia catechu; catechu. (J. 33, 37).

ಖಾನ khāna. 1. = ಖಾಣ. (My.).

ಖಾನ khāna. 2. a prince, a king, a chief; a title borne by Muslim nobles and assumed by other Muslims (My.).

ಖಾನಿ khāni. = ಖಾನೆ. (My.).

ಖಾನಿಗಿ khānigi. relating to a house: domestic, private, household (My.; Br.; Mhr., H. ಖಾನಗೀ).

ಖಾನೆ khāne. = ಕಾನೆ; ಖಾನಿ. a place; a house, *e. g.* in ಕಾರ್ಖಾನೆ (C.; Mhr., H.); a sliding box, a drawer (S. Mhr.); divisions in a drawer (My.). — ಖಾನೆಸುಮಾರಿ. numbering the houses of a town or village; the number taken; a census of the population, also of the live stock (My.; Mhr., H.).

ಖಾಮಖಾ khāmakhā. positively, certainly; necessarily (My.; Mhr., H.).

ಖಾರಿ khāri. *a measure of capacity, equivalent to sixteen drōṇas or about three bushels* (ಕಣ್ಡುಗ Si. 329).

ಖಾರಿಗೆ khārige. (Śmd. 23). = ಕಾರಿಗೆ, etc. Tbh. of ಖಾತಿಕೆ (Śmd. 363 Mdb.).

ಖಾರೀಕ khārīka. (a land) *holding or sown with one khāri of grain.*

ಖಾರೀವಾಪ khārī-vāpa. *sown with a khāri of grain.*

ಖಾಲಿ khāli. empty, as a house, etc., vacant. 2, unemployed (C.; Mhr., H. ಖಾಲೀ). 3, useless (My.).

ಖಾವುಳ khāvuḷa. a kind of tone or note (Bp. 19, 10).

ಖಾಸ khāsa. = ಕಾಸ 2. (Śmd. 338).

ಖಾಸಾ khāsā. = ಕಾಸಾ.

ಖಾಸಾಸ್ವಾರಿ khāsā-svāri. the equipage, procession, or train of a chieftain in person; the chieftain in person (My., also ಖಾಸ್ಸವಾರಿ; Br.; Mhr., H.).

ಖಿಂಕೃತ khiṅ-kṛita. the sound produced by a (flying) arrow (Mr. 89).

ಖಿಜಮತ khijamata. service or attendance (My.; Mhr., H. ಖಿದಮತ).

ಖಿಜಮತಗಾರ khijamata-gāra. a servant of great men for petty offices about the person (Mhr., H., ಖಿದ-; B. 5, 286).

ಖಿಜಮತಗಾರಿ khijamata-gāri. the office of a khijamatagāra (Mhr., H. ಖಿದ-; B. 5, 284).

ಖಿನ್ನ khinna. depressed, distressed, suffering pain or uneasiness, wearied. see ಸಂ-; Bp. 9, 25; J. 24, 25. 74.

ಖಿಲ khila. *a piece of waste or uncultivated land.* 2, a supplement. 3, emptiness; anything vain, empty, or fruitless. (My.; J. 27, 9). 4, remainder. 5, a gap. see ಅ-, ನಿ-.

ಖಿಲಕ್ಷೇತ್ರ khila-kṣētra. = ಖಿಲ No. 1. see ಬೀಳ್.

ಖಿಲಾತು khilātu. a robe of honour (Mhr., H.; R.).

ಖಿಲ್ವ khilva. = ಕೀಳ್? q. v.

ಖಿಳಿ khiḷi. N. of an animal (Bh. 3, 13, 16).

ಖುದ khuda. God (C.; Persian ಖುದಾ).

ಖುದ್ದು khuddu. own, proper; in person, self (C.; Mhr., H. ಖುದ್).

ಖುಮ್ಮರಿ khummari. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಖುರ khura. = ಕ್ಷುರ 2, ಕ್ಷುರ. *a hoof.*

ಖುರಣಸ್ khura-ṇas. *having a nose like a hoof.*

ಖುರಣಸ khura-ṇasa. *having a nose like a hoof.*

ಖುರಪುಟ khura-puṭa. a hoof (J. 13, 2; C. Bp. 47, 35).

ಖುರಾಕು khurāku. rich, nutritive diet, especially as prescribed for a person or an animal out of condition (My.; Mhr., H.).

ಖುರಾಣ khurāṇa. = ಕುರಾಣ, etc.

ಖುರಾನು khurānu. the Koran (C.; Mhr. ಕುರಾನ; M. ಕುಱುವಾನ್). ಇಕ್ಕೋದು ಗಾಳ, ಓದುವದು ಖುರಾನು (Prv.).

ಖುರಾಸಾನಿ khurāsāni. — ಖುರಾಸಾನಿಯೆಣ್ಣೆ. an inferior kind of gingillie oil (My.).

ಖುರ್ದುಬುರ್ದು khurdu-burdu. embezzlement (My.; Br., H.).

ಖುರ್ನಾಸ khurnāsa. = ಖುರ್ನೀಸು. (S. Mhr.).

ಖುರ್ನೀಸು khurnīsu. obeisance (Sd., H.).

ಖುಲಾಸ khulāsa. = ಕುಲಾಸ. openness (of a place, of a bundle); emptiness, roominess; evidence, clearness; unrestraint, freedom; open, etc. (My.; Mhr., H.). *cf.* ಕುಲ್ಲಾ.

ಖುಲ್ಲ khulla. small, little; low, mean, vile; wicked (Bp. 18, 37; 21, 22. 40; 43, 40; Bh. 2, 14, 65). 2, impatience, anger, wrath (ಮುನಿಸು Mr. 234). *cf.* ಕೂಟ?

ಖುಲ್ಲಕ khullaka. = ಖುಲ್ಲ No. 1. (R.).

ಖುಲ್ಲತನ khullatana. meanness, etc. (Bp. 20, 15).

ಖುಷಾಮತು khuṣāmatu. flattery, fawning (My.; Mhr., H.).

ಖುಷ್ಕರೀದಿ khuṣkarīdi. purchase made willingly or without any constraint: what is purchased without any advance or dispute (My.; H.).

ಖೂನ khūna. an indication, a mark, a sign (ಪಾಲಿ Cb.; Mhr. ಖೂಣ; see K. ಕೂನ್ 3).

ಖೂನಿ khūni. murder (C.; Si. 297; B. 5, 268; Mhr., H. ಖೂನ).

ಖೂಬು khūbu. well, finely, handsomely; copiously (S. Mhr.; Mhr., H. ಖೂಬ).

ಖೆ khe. that has been dug. see ಪರಿ-.

ಖೇಚರ khē-cara. moving in the air; a bird (ಖಗ Nn. 46); a deity (ಖಗ 46); a Gandharva (135; ಹಾಹಾ 153; Cpr. 6, 6. 19).

ಖೇಚರಾಹಿ khēcara-ahi. Rāhu (Mr. 39).

ಖೇಟ khēṭa. *phlegm* (ಕಫ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ Nn. 23). 2, = ಖೇಡ. a village; a small town (ಪುರ, ಪಟ್ಟಣ 23; ಗ್ರಾಮಧಾನ Mr. 188). 3, tableland (ಗಿರಿಸಾನು, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲ್ 23). 4, a shield (ಅಡ್ಡಣ, ಖೇಡೆಯ 23). 5, hunting. 6, *bad, vile, inferior.*

ಖೇಟಕ khēṭaka. *a village.* 2, = ಖೇಡೆಯ. *a shield* (ವಸು, ಹರಿಗೆ Nn. 17).

ಖೇಟನ khēṭana. hunting, the chase (ಬೇಂಟೆ Mr. 270).

ಖೇಡ khēḍa. = ಖೇಟ. a village (ಗ್ರಾಮಾಧಾನ, ಖೇಟಕ Hlā.; Rām. 5, 8, 74). 2, a man overcome by terror (Bh. 3, 13, 41; Mhr.: a queer fellow). — ಖೇಡದಾರಯ್ಯ. N. see ಉಮ್ಮಳಿ-.

ಖೇಡತನ khēḍatana. the state of being confused or overcome by terror (Bh. 3, 19, 37).

ಖೇಡೆಯ khēḍeya. = ಖೇಟ No. 4, ಖೇಡ್ಯ 1. a shield (ಖೇಟ, ಅಡ್ಡಣ Nn. 23).

ಖೇಡ್ಯ khēḍya. 1. = ಖೇಡೆಯ. (ಹರಿಗೆ Si. 290). ಖೇಡ್ಯವುಳ್ಳವನು (ಚರ್ಮಿ, ಫಲಕಪಾಣಿ, ಹಲಿಗೆಯುಳ್ಳವನು 281).

ಖೇಡ್ಯ khēḍya. 2. a stockade for impaling wild elephants (My.).

ಖೇದ khēda. *sorrow, grief, distress, despondency* (ಅತಿದುಃಖ, ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖ Nn. 55; ದುಃಖ Śmd. 393 Cm.; see Kāvy. I, 2, 52-55; ಉಮ್ಮಳ). 2, neighing; roaring (ಹಯಸಿಂಹನಾದ 55). 3, little (ಸ್ವಲ್ಪ, ಅಲ್ಪ 55; *cf.* ಕಿಱಿದು?). 4, a bamboo (ತ್ವಕ್ಸಾರ, ಬಿದಿರ್ 55). 5, poison (ಗರಲ, ವಿಷ 55). — ಖೇದಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become full of grief (B. 2, 47).

ಖೇದವಿಡಮ್ಬನ khēda-viḍambana. the expression of sorrow, etc. (Śmd. 393).

ಖೇದಿಸು khēdisu. to feel grieved, etc. (Abh. P. 9, 15 va.; My.). see ಪ್ರತಿ-.

ಖೇಪು khēpu. a single time, a turn (Mhr., H. ಖೇಪ; R.).

ಖೇಯ khēya. *a moat, a ditch.*

ಖೇಲ khēla. = ಖೇಳ. moving to and fro; playing.

ಖೇಲನ khēlana. shaking, moving to and fro; *play, sport.*

ಖೇಲೆ khēle. *play, sport.*

ಖೇಳ khēḷa. = ಖೇಲ. a man who makes sport of, or acts against (Bp. 23, 2). 2, a Malayāḷa man (ಮಲೆಯನಾ ಖೇಳನ್ ಅಕ್ಕುಂ, Mr. 382, o. rs. ಮಲೆಯಾಳುವಂ ಖೇಳಂ, ಮಲೆಯಾಳವಂ-, ಮಲೆಯಾಳನುಂ-; *cf.* ಕೇರಳ?).

ಖೈರು khairu. welfare; good condition of things outward; goodness (Mhr., H. ಖೈರ; R.).

ಖೊಪ್ಪರ khoppara. (Śmd. 23). (= ಕೊಪ್ಪರ, etc.?). ಖೊಪ್ಪರದಣ್ಡೆ in Mr. 299 might be read ಖೊಪ್ಪರ ದಣ್ಡೆ, in which case ದಣ್ಡೆ (= ದಣ್ಡ) might mean "arm". *cf.* K. ಕೊಪ್ಪರ. as in Mr. 299 ಖೊಪ್ಪರದಣ್ಡೆ immediately stand before ಧಾಳ ಕಾಲಾಸ, it is possible that ಖೊಪ್ಪರ and ದಣ್ಡೆ mean "the staff or pole of a banner".

ಖೊಪ್ಪರಿಸು khopparisu. = ಕೊಪ್ಪರಿಸು. to beat, etc.

ಖೋ khō. the sound khō in a play of children. 2, the sound khō in a fight. ಖೋಯೆನ್ದು, ಉಬ್ಬಿ, ಬೊಬ್ಬಿಡು (Rām. 3, 6, 8). see Rām. 6, 14, 18; C. Bp. 42, 25. — ಖೋ ಆಡು. to engage in a certain play at which the continual utterance of ಖೋ is the chief thing (S. Mhr.; B. 1, 16).

ಖೋಜಾ khōjā. = ಕೊಜ್ಜೆ. eunuch (Si. 259).

ಖೋಡ khōḍa. = ಖೋಲ. *limping, lame.* 2, a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಖೋಡಿ khōḍi. an evil disposition; a vice, a defect (in a horse, etc.); an error, a flaw (in a speech, etc.); ill-disposed; having a bad habit; a mean, miserable wretch (S. Mhr.; Mhr.; *cf.* ಕೋಡಿ 2).

ಖೋಡಿತನ khōḍitana. an evil disposition; the state of being bad or mischievous (S. Mhr.).

ಖೋರ khōra. = ಕೋರ 1, one who does, etc.

ಖೋಲ khōla. = ಖೋಡ. limping, lame. *cf.* ಕುಣ್ಟು?

ಖೋಲಿ khōli. a quiver (Sk.).

ಖ್ಯ khya. = ಖ್ಯಾತ. see ಪ್ರ-.

ಖ್ಯಾತ khyāta. known, named, called; told; *well-known, celebrated, famous.* see ನೆಗೞ್.

ಖ್ಯಾತಗರ್ಹಣ khyāta-garhaṇa. *ill-reported, detested, notoriously vile.*

ಖ್ಯಾತಯಶ khyāta-yaśa. a man of great celebrity (Kāvy. III, 3, B, 172).

ಖ್ಯಾತಿ khyāti. *fame, celebrity, glory.* see ನೆಗೞ್; Prv. s. ನೀತಿ.

ಖ್ಯೆ khye. appearing; being known, known, etc. see ಸಂ-.

ಖ್ಯೇಯ khyēya. apt to appear or to be known, etc. see ಸಂ-.

ಗ್ g

ಗ್ g. the twenty-third letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). about its character see *e. g.* 54. 78. 203. 204. 205. 206. 275. 284. 289. 381. 385. 386. occasionally an initial ಗ್ appears as ಬ್, see *e. g.* ಗೊಬ್ಬಳಿ, ಗೊಮ್ಬೆ 2, ಗೊಳಲಿ. *cf.* also ಗೇಕು. = ಜೇಕು.

ಗ ga. 1. the letter ಗ್ when pronounced with the short **a**, as is generally done at school.

-ಗ ga. 2. = -ಗೆ, -ಗ್ಗೆ, -ಗಂ. an affix for the formation of words denoting time, *e. g.* ಆಗ, ಈಗ. *cf.* ಗಡು 1.

-ಗ ga. 1. = -ಕ 1. an affix for forming masculine nouns (Śmd. 237), probably taken from Sk.

ಗ ga. 2. *going, moving; entered, staying, being, abiding in; referring to, standing in connection with.* 2, the third of the seven primary notes of music (ಗಾನ್ಧಾರ Mr. 76; see ಸಪ್ತಸ್ವರ). 3, sign for a metrically long syllable (Ch.; Mr. 363). 4, the number three (Mr. 349).

-ಗಂ gaṁ. = -ಗ 2. limit; up to, unto, till, *e. g.* ಅನ್ನೆಗಂ, ಇನ್ನೆಗಂ, ಎನ್ನೆಗಂ (Śmd. 295).

ಗಂಹರ gaṁhara. = ಗಹ್ವರ. see Prv. s. ಯೌವನ; Śśv. 1, 50.

ಗಕಾರ ga-kāra. the letter ಗ (Śmd. 11. 342).

ಗಕುಂ gakuṁ. in a pitch-dark manner. ಕತ್ತಲೆ ಗಕುಂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡಿತು (My.).

ಗಕ್ಕನೆ gakkane. = ಕಟ್ಟನೆ, ಚಕ್ಕನೆ. quickly, suddenly (C.; Dp. 40, 1).

ಗಕ್ಕು gakku. the marone-backed heron, Ardea grayii (Bḍ.).

ಗಗಣ gagaṇa. = ಗಗನ. *the sky; the atmosphere.*

ಗಗನ gagana. *the sky; the atmosphere* (ಬಾನ್, etc. Kk. 88). 2, a zero (see ಕೃತಯುಗ). 3, a certain metrical foot (Ch.). — ಗಗನದರಳ್. -ಅರಳ್. a flower in the sky; any unreal or fanciful thing, an impossibility (Bp. 42, 3). see Prv. s. ಜಗಲಿ.

ಗಗನಗಂಗೆ gagana-gaṅge. the celestial Ganges (Cpr. 4, 31).

ಗಗನಚರ gagana-cara. moving in the air; a bird; a planet; a male gandharva.

ಗಗನಚರಿ gagana-cari. a female gandharva (Śśv. 3, 35 va.).

ಗಗನಚಾಪ gagana-cāpa. a rain-bow. (Bp. 42, 3).

ಗಗನಮಣಿ gagana-maṇi. the sun (ರವಿ Bhn. 62; Bp. 56, 31; J. 8, 45).

ಗಗನಲಕ್ಷ್ಮಿ gagana-lakṣmi. the sky regarded as a woman (Cpr. 1, 69; 1, 101 va.).

ಗಗನಲತೆ gagana-late. a creeper or tree (supposed to be) in the air (Abhā. 6, 24).

ಗಗನಸ್ಥಲೀರಮೆ gagana-sthalī-rame. = ಗಗನಲಕ್ಷ್ಮಿ. (Rśv. 8, 118).

ಗಗನಾಂಗಣ gagana-aṅgaṇa. the sky (ವಿಗ್ರಹ, ಆಕಾಶ Nn. 98).

ಗಗನಾಂಬುಧಿ gagana-ambudhi. the sky regarded as an ocean (J. 8, 46).

ಗಗನಾರವಿಂದ gagana-aravinda. a sky-lotus: any unreal or fanciful thing (My.).

ಗಗನಿದೇವ gagani-dēva. N. (Bp. 59, 2).

ಗಗ್ಗರ gaggara. = ಗಗ್ಗರಿ, ಗಗ್ರು, ಗಂಗರ, ಘರ್ಘರ. a hollow ornamented silver ring in which there are pebbles, etc. that when shaken, emit the sound of *gala gala* (My). — ಗಗ್ಗರಗೋಲು. -ಕೋಲು. a pole to which gaggaras are attached (My.).

ಗಗ್ಗರಿ gaggari. = ಗಗ್ಗರ, etc., ಘರ್ಘರಿ. a hollow ring of brass, containing bits of metal, etc. to produce a jingling noise when shaken (S. Mhr.; My. occasionally).

***ಗಗ್ಗರಿಕೆ gaggarike.** crying in a loud voice; harsh, indistinct utterance. ಎನ್ದು ಗಗ್ಗರಿಕೆಗೊಳ್ಳ ಸರಮಂ ಕರ್ಣಪರಂ ಪರೆಯಿಂ ಕೇಳ್ದು Pb. 8, 79 va.; ಒದವಿ ತಗುಳ್ದ ಗಗ್ಗರಿಕೆ ಸೂಸುವ ಕಣ್ಬನಿ Ap. 12, 26.

ಗಗ್ಗು gaggu. = ಕಗ್ಗು, etc., ಗಬ್ಬು. a disagreeable smell. (S. Mhr.).

ಗಗ್ರು gagra. = ಗಗ್ಗರ, etc. (My.).

ಗಗ್ರೆ gagre. = ಕೊರ್ಲೆ. a kind of millet, etc. see ಕಮ್ಮ-, ಬಿಳಿಯ-. (Te. ಗಗ್ಗರೆ, ಗಗ್ಗೆರೆ).

ಗಂಗ gaṅga. 1. = ಗಂಗಿ, ಗಂಗೆ 1. (probably connected with ಗಲ, the throat; Mhr., H. ಗಳಗಣ್ಡ, a dewlap). — ಗಂಗದೊವಲು. -ತೊವಲು. the dewlap of an ox (ಸಾಸ್ನೆ, ಗಲಕಮ್ಬಲ Si. 319).

ಗಂಗ gaṅga. 2. N. of a dynasty (at the time of which Nāki, *i. e.* Nāgavarma, lived; see ರಕ್ಕಸಗಂಗ s. ಅಜಿತಸೇನ ಪಣ್ಡಿತ). — ಗಂಗಚೂಡಾಮಣಿ. the gem (*i. e.* the best) of the Gaṅga kings (Śmd. 68). — ಗಂಗಮಾಳಿ. N. of females among the Gaṅgaḍikāṟas (My.).

ಗಂಗಡಿಕಾಱ gaṅgaḍi-kāṟa. a man of the lowest caste (of the four), a respectable Śūdra (ಅನ್ತ್ಯ Mr. 375; My.). ಗಂಗಡಿಕಾಱವೊಕ್ಕಲಿಗ s. ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ.

ಗಂಗರ gaṅgara. = ಗಗ್ಗರ, etc. a hollow ornamented silver ring. ಉಂಗುರ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗಂಗರವಾದೀತೇ? (Prv.).

ಗಂಗಲ gaṅgala. another form of ಗಂಗೆ 2; *cf.* ಗಂಗಾಮ್ಬಿಕೆ, ಗಂಗಾಮ್ಬೆ. — ಗಂಗಲಾಮ್ಬೆ. -ಅಮ್ಬೆ. N. (Bp. 4, 16).

ಗಂಗಳ gaṅgaḷa. = ಗಂಗಾಳ. a circular metal vessel, etc. (My.). see Prv. s. ಮಂಗಳವಾರ.

ಗಂಗಸಾಗರ gaṅga-sāgara. arrack (C. Bp. 47, 45). 2, N. of a village (My.).

ಗಂಗಾಜಮುನಾ gaṅgā-jamunā. the Ganges and Yamunā rivers. 2, a cloth of which the border on one side is of one colour and on the other of another (Mhr., H.; B. 3. 103; My.).

ಗಂಗಾಜೂಟ gaṅgā-jūṭa. Śiva (Bp. 35, 55).

ಗಂಗಾತೋಯ gaṅgā-tōya. Ganges-water (J. 26, 46).

ಗಂಗಾದೇವಿ gaṅgā-dēvi. a water goddess (My.); N. (Bp. 4, 49; 11, 28; 59, 7).

ಗಂಗಾಧರ gaṅgā-dhara. *Śiva.*

ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ gaṅgādhara-īśvara. Śiva. ಅಗಭೋಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಸತ್ಯಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ (Prv.).

ಗಂಗಾಧೀಶ gaṅgā-adhīśa. Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಗಂಗಾನನ್ದನ gaṅgā-nandana. Bhīṣma (Bh. 2, 13, 42).

ಗಂಗಾಪುತ್ರ gaṅgā-putra. = ಗಂಗಾನನ್ದನ. (My.). 2, a man of low caste (Sk.; *cf.* ಗಂಗೆಯ ಮಕ್ಕಳು); a fisherman (My.).

ಗಂಗಾಭವಾನಿ gaṅgā-bhavāni. = ಗಂಗಾತೋಯ. Ganges-water. (My.).

ಗಂಗಾಮೌಲಿ gaṅgā-mauli. Śiva (Bp. 2, 33).

ಗಂಗಾಮ್ಬಿಕೆ gaṅgā-ambike. N. (Bp. 11, 22. 40).

ಗಂಗಾಮ್ಬು gaṅgā-ambu. = ಗಂಗಾತೋಯ. (J. 9, 26).

ಗಂಗಾಮ್ಬೆ gaṅgā-ambe. N. (Bp. 4, 42).

ಗಂಗಾಯಾತ್ರೆ gaṅgā-yātre. pilgrimage to the Ganges. (C.).

ಗಂಗಾಯಿ gaṅgā-āyi. N. (Bp. 4, 30).

ಗಂಗಾವತಂಸ gaṅgā-avataṁsa. Śiva (Bp. 12, 15).

ಗಂಗಾಸಂಗಮಕುಟ gaṅgā-saṅga-makuṭa. Śiva (Bp. 25, 44).

ಗಂಗಾಸರ gaṅgā-sara. liquor.

ಗಂಗಾಸುತ gaṅgā-suta. Bhīṣma (ಗಾಂಗೇಯ, ಭೀಷ್ಮ Nn. 44).

ಗಂಗಾಸ್ನಾನ gaṅgā-snāna. bathing in the Ganges (C.).

ಗಂಗಾಹಿಮಕರ gaṅgā-himakara. the Ganges and the moon (J. 6, 5). 2, gaṅgā-ahi-makara. the Ganges, snakes and sea-monsters (6, 5).

ಗಂಗಾಳ gaṅgāḷa. = ಗಂಗಳ. a circular metal vessel for holding water, etc. (My.; Mhr.). 2, a metal plate for eating from (C.). see Bp. 59, 2; B. 4, 141.

ಗಂಗಿ gaṅgi. = ಗಂಗ 1. throat? — ಗಂಗಿದೊಗಲು. = ಗಂಗದೊವಲು. (S. Mhr.).

ಗಂಗೆ gaṅge. 1. = ಗಂಗಿ. — ಗಂಗೆದೊಗಲು. = ಗಂಗಿದೊಗಲು. (Bh. 3, 17, 56; B. 1, 20; 3, 16; 5, 18; Te. ಗಂಗೆದೋಲು).

ಗಂಗೆ gaṅge. 2. ಗಂಗಾ. *the river Ganges;* water (My.). 2, Śiva's wife (Mr. 13). 3, Satyavatī, the low-caste boatman's girl who, as one with Gaṅgā, became the mother of Bhīṣma and of the Holeyas (ಹೊಲೆಯರು); the Holeyas, therefore, are called ಗಂಗೆಯ ಮಕ್ಕಳು (S. Mhr.). ಗಂಗೆಗೆ ಹೋಗಿ, ತೆಂಗಿನ ಓಟೇ ತನ್ದ ಹಾಗೆ. — ಗಂಗೆಗೆ ಹೋದರೂ ತಪ್ಪಿಗೇ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನ (Prvs.). — ಗಂಗದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. the river Ganges (J. 34, 4).

ಗಂಗೆವಾಳೆ gaṅge₁-bāḷa. long hair, a long tail (Bh. 6, 4, 35).

***ಗಂಗೆವಾಳುಕ gaṅgevāḷuka.** sands in the bank of river Ganges. ಗಂಗೆವಾಳುಕ ಸಮುರುದ್ರರು! Bv. 920.

ಗಂಗೋತ್ರಿ gaṅgōtri. the spot on which the Ganges descends from heaven (Mhr.; My.; B. 5, 152).

ಗಂಗೋದಕ gaṅgā-udaka. Ganges-water (My.; B. 5, 61); drinking-water (My.).

ಗಚ್ಚಿ gacci. a chunammed floor (My.; Mhr.). — ಗಚ್ಚಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. varnish (My.).

ಗಚ್ಚು gaccu. mortar, plaster, cement (C.; Te.; H.; M. ಕಂಚೆ, see ಕದೆ). see B. 4, 120. 151; 5, 219.

ಗಚ್ಚೆ gacce. running away; making off (Mhr. ಗಚ್ಛ). — ಗಚ್ಚೆ ಹೊಡೆ. to run away (S. Mhr.).

ಗಜ gaja. = ಗಜೆ, ಗಿಜಿ 3. an imitative sound. — ಗಜಬಜ. reit. = ಗಜಬಜೆ. stir, bustle, briskness, etc. (Bh. 2, 10, 25). 2, the buzz or hum of a multitude of people, etc. (ಕೋಲಾಹಲ Bhn. 43; Rām. 4, 6, 21; J. 26, 54; Mhr.); the noise of chariots (Bh. 6, 2, 3); etc. — ಗಜಬಜಕೆ. = ಗಜಬಜ (Bh. 8, 25, 9). — ಗಜ ಬಜಿಸು. to become full of stir, bustle, etc.; to buzz, to hum, to make a noise; to roar; to be struck aghast. see Grj. 9, 98; Bp. 1, 44; 37, 37. 43; 51, 53; C. Bp. 42, 25; Bh. 4, 3, 10; 8, 21, 7; J. 9, 17; 14, 25; 20, 24; 24, 45. — ಗಜಬಜೆ. = ಗಜಬಜ. (Bp. 35, 10; 40, 35). — ಗಜಬಜೆನು. -ಎನು. = ಗಜಬಜಿಸು. (of birds, Abhā. 2, 16).

ಗಜ gaja. 1. *an elephant.* one of the eight elephants of the quarters (ಘನಾಘನ, ಆನೆ Nn. 15; ಸಾರಂಗ, ಆನೆ 34). 2, N. of an asura or rākṣasa. 3, the number eight (Ch.; Mr. 73). 4, = ಇಭ, one of the vicchitticitras (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). — ಗಜ ನಿಮ್ಬೆ. the large hill-orange (My.; Te. ಲಕುಚ, ಲಿಕುಚ, ಕಂಚಿನಿಮ್ಬೆ Si. 136). — ಗಜಗವಳ. -ಕವಳ. an elephant's mouthful (My.). — ಗಜರಗಳೆ. great gabble (My.).

ಗಜ gaja. 2. a measure of about two feet; a measuring rod of this length (S. Mhr.; Mhr., H.; see s. ಮೊಳ); a quantity (of cloth, etc.) measured by one gaja; a measure of three feet, a yard (My.). 2, a ramrod (C.; Mhr., H.). — ಗಜಕಟ್ಲೆ. rate by gajas (My.).

ಗಜಕಬಳ gaja-kabaḷa. the food of elephants (ವಿಥೆ Si. 433).

ಗಜಕರ್ಣ gaja-karṇa. ringworm (S. Mhr., Mhr.; ಮಣ್ಡಲಕ G.).

ಗಜಕರ್ಣಿ gaja-karṇi. = ಗಜಕರ್ಣಿಕೆ, q. v.

ಗಜಕರ್ಣಿಕೆ gaja-karṇike. N. of a plant (ಅಡಲ್ Mr. 134, one MS. -ಕರ್ಣಿ).

ಗಜಗ gajaga. = ಗಜುಗ, etc. a prickly climbing shrub, etc. (C.).

ಗಜಗ gaja-ga. N. of an author (Śmd. 4). *cf.* ಗಜಿಗ.

ಗಜಗಮನ gaja-gamana. Indra (Bp. 1, 44).

ಗಜಗಮನೆ gaja-gamane. a woman of a stately elephant-like walk (Bp. 12, 5).

ಗಜಗಲಿಸು gajagalisu. to glitter. ಗಜಗಲಿಸಿತು ಇನಬಿಮ್ಬ ಮೂಡಲು (Rām. 1, 14, 2; see 6, 54, 6).

ಗಜಗಾಮಿನಿ gaja-gāminī. = ಗಜಗಮನೆ. (J. 18, 30).

ಗಜಚರ್ಮಧಾರಿ gaja-carma-dhāri. Śiva (My.).

ಗಜಚರ್ಮಾಮ್ಬರ gaja-carma-ambara. Śiva (My.).

ಗಜಜಾತಿ gaja-jāti. the elephant. ಮನ್ದಂ ಮೃಗಂ ಭದ್ರಮ್ ಎನಲು ಗಜಜಾತಿ ಮೂಱನ್ದಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 154).

ಗಜಜೀವ gaja-jīva. = ಗಜಾಜೀವ. an elephant-keeper. (ಸೇವಕ Mr. 157).

ಗಜತೆ gajate. *a multitude of elephants.*

ಗಜದನ್ತ gaja-danta. an elephant's tusk; ivory (ನಿಗ್ಗಮ Ct. II, 95; ನಿಗ್ಗವ Ct. I, 14; Kk. 77; Śm. 41; Cpr. 1, 78).

ಗಜದಾನ gaja-dāna. the liquor exuding from an elephant's temples (ಆನೆಯ ಮದ Nn. 51. 107). 2, gift of an elephant (My.).

ಗಜದಾನವ gaja-dānava. = ಗಜಾಸುರ. (Śsv. 4, 3; J. 15, 23).

ಗಜದುಳಿ gaja-tuḷi. (Śmd. 207, o. r. ಕಜದುಳ). one who equals an elephant (?).

ಗಜಧ್ವಜ gaja-dhvaja. a flag carried by an elephant (ಕದಲಿ Mr. 473).

ಗಜನಗರಿ gaja-nagari. = ಗಜಪುರ. (J. 16, 19).

ಗಜನಿ gajani. poor rice-lands (Sd.; T. ಕಜನಿ, mire; a paddy-field).

ಗಜನಿಮೀಲಿಕೆ gaja-nimīlike. an elephant's wink; wakefulness, lightness of sleep, a nap (Br., R.).

ಗಜಪತಿ gaja-pati. the lord or keeper of elephants; a title given to kings; a stately elephant. (R.).

ಗಜಪಾಱು gaja-pāṟu. (Śmd. 207, o. r. ಜಗ-). a vimāna to which elephants are yoked.

ಗಜಪಿಪ್ಪಲಿ gaja-pippali. = ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ. the plant Scindapsus officinalis, bearing a seed which resembles pepper.

ಗಜಪುರ gaja-pura. Hastināpura, Delhi. (J. 16, 17; 25, 2; 32, 57).

ಗಜಪ್ರಾಸ gaja-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ಗಜಪ್ರಿಯೆ gaja-priye. *the gum olibanum tree, Boswellia serrata.*

ಗಜಪ್ರೇಮಿ gaja-prēmi. = ಗಜಪ್ರಿಯೆ. see ತದಿಕು.

ಗಜಬನ್ಧನ gaja-bandhana. *the place where elephants are tied up.*

ಗಜಬನ್ಧನಿ gaja-bandhani. *an elephant-stable.*

ಗಜಬಿನ್ದು gaja-bindu. spots on the body of an elephant (ಪದ್ಮ, ಆನೆಯ ಚಿಬ್ಬು Nn. 54).

ಗಜಭಕ್ಷ್ಯೆ gaja-bhakṣye. *the tree Boswellia serrata.* see ತದಿಕು, ತದುಗು.

ಗಜಮುಖ gaja-mukha. Gaṇēśa. (My.).

ಗಜಯೋನಿ gaja-yōni. = ಗಜಜಾತಿ. the elephant species. (Si. 409).

ಗಜಲಕ್ಷ್ಮಿ gaja-lakṣmi. richness in elephants (a kind of riches that is not to be destroyed, My.; see Prv. s. ಆನೆ 2). 2, a picture of Lakṣmī with elephants on her sides (My.).

ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಹನ gaja-lakṣmī-vāhana. a kind of litter with wooden elephants, on which an idol of Lakṣmī is carried about (My.).

ಗಜಱು gajaṟu. 1. ಗಜಱ್. = ಗದಱು 1. to produce or emit a loud sound; to scold. P. ps. ಗಜಱಿ, ಗಜರ್ದು. [ನೆಲಂ ಬಿರಿಯೆ ಗಜಱಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಪಾಯ್ವ ಸಿಂಗಂಗಳುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 5, 48 va.]; (Cpr. 10, 102; Bh. 8, 25, 9). ಗಜಱುವ ಅಗ್ಗದ ಕಹಳೆಗಳ್ (Bh. 6, 2, 3). ಗಜರ್ವ ಕಟುಕಹಳೆ (C. Bp. 5, 7). see Abh. P. 14, 144 va.; Rśv. 5, 120 va.; 5, 122 va.; 6, 11 va.; Śsv. 4, 36 va.; 4, 71 va.; Rām. 1, 14, 2. *cf.* Mhr. ಗಜರ.

ಗಜಱು gajaṟu. 2. = ಗದಱು 2. a loud, angry sound or speech (ಕೋಪಿಸಿ ನುಡಿದುದು Bhn. 43; Bh. 7, 1, 19; 7, 3, 19; J. 2, 5; Te. ಕಸರು).

ಗಜವದನ gaja-vadana. *Gaṇēśa.*

ಗಜವೈರಿ gaja-vairi. a lion (My.).

ಗಜವ್ರಜ gaja-vraja. a troop of elephants. 2, the number eight (Ch.).

ಗಜವ್ರಾತ gaja-vrāta. the number eight (Ch.).

ಗಜಶಾಲೆ gaja-śāle. an elephant-stable (ಆನೆಗಳ ಮನೆ Mr. 193).

ಗಜಸನ್ತ್ರಾಸ gaja-santrāsa. a portion of an elephant's head (ಆನೆಯ ಮಸ್ತಕದ ವಿಭಾಗ Nn. 62).

ಗಜಹಸ್ತಾಗ್ರ gaja-hasta-agra. the tip of an elephant's trunk (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಶುಣ್ಡಾಲಕರಾಗ್ರ Nn. 21).

ಗಜಹಿಪ್ಪಲಿ gaja-hippali. = ಗಜಪಿಪ್ಪಲಿ. a kind of plant. (ಕರಿಪಿಪ್ಪಲಿ, ಕರಿವಲ್ಲಿ, etc. Si. 145; ವಸಿರ, ಶ್ರೇಯಸಿ G.).

ಗಜಾಖ್ಯೆ gaja-ākhye. = ಗಜಾಖ್ಯ in Sk. the plant Cassia alata or tora (ಯಾನೆಗ Mr. 117, o. rs. ಯಾನ and ಗಜಾಖ್ಯ).

ಗಜಾಜೀವ gaja-ājīva. *an elephant-keeper.*

ಗಜಾನನ gaja-ānana. *Gaṇēśa.*

ಗಜಾರಾತಿ gaja-arāti. a lion (Cpr. 5, 74).

ಗಜಾರಿ gaja-ari. a lion. 2, Śiva. (G.; My.).

ಗಜಾರೂಢ gaja-ārūḍha. riding on an elephant, mounting one (Grj. 3, 111).

ಗಜಾರೋಹ gaja-ārōha. *an elephant-driver.*

ಗಜಾರೋಹಿಣಿ gaja-ārōhiṇi. a woman who rides on an elephant (J. 6, 22).

ಗಜಾಲು gajālu. loud, idle chat or talk (My.; Mhr.).

ಗಜಾಲುಗಾತಿ gajālu-gāti. a female chatter-box (My.).

ಗಜಾಲುಗಾಱ gajālu-gāra. a male chatterer (My.).

ಗಜಾಸುರ gaja-asura. = ಗಜ 1 No. 2. N. of an asura. (Bp. 54, 37).

ಗಜಾಸ್ಯ gaja-āsya. Gaṇēśa. (Śsv. 4, 46).

ಗಜಿ gaji. = ಕಚ, ಗಡ 4, ಗಿಜಿ 2, ಗೊಜಿ. a sound to indicate confusion, disorder, etc. — ಗಜಿ ಬಿಜಿ. reit. = ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. confusion, disorder, intricacy (My.). — ಗಜಿಬಿಜಿಬರಹ. a writing of which the letters run one into another and which is nearly illegible (C.; Te.).

ಗಜಿಗ gajiga. = ಗಜುಗ, etc. (My.; St. & Pl.).

ಗಜಿಗೆ gajige. = ಗಜುಗ. (St. & Pl.).

ಗಜುಗ gajuga. = ಗಜಗ, ಗಜಿಗ, ಗಜಿಗೆ, ಗಜೆಗ, ಗಜ್ಜಿಗ, ಗಜ್ಜುಗ. a prickly climbing shrub of which the seeds are used for marbles, the Molucca bean, Guilandina bonducella Lin. (C.; T. ಕಟಂಗು, ಕಟಲ್, ಕಟಱ್ಱು; M. ಕಟಚ್ಚಿ, ಕಟಂಜಿ, ಕಟಱು; Tu. ಕಳಿಂಜಿ; Te. ಗಚ್ಚ). see ಉಡ್ಡ-, ಕುರುಡ-. 2, a protuberance from the eye-ball resembling a Molucca bean (C.). ಹೇವಮಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಗಜುಗ ಬೆಳೆದಾ ಕಣ್ಣು (Dp. 54).

ಗಜೆ gaje. = ಗಜ. an imitative sound. — ಗಜೆಬಜೆ. = ಗಜಬಜೆ. (Grj. 5, 37).

ಗಜೆ gaje. Tbh. of ಗದೆ. a club. [ಗಜೆಗೊಳೆ ಭೀಮಸೇನನಿದಿರಾನ್ತು ಬರ್ದುಂಕುವ ವೈರಿ ಭೂಭುಜ ಧ್ವಜಿನಿಗಳಿಲ್ಲದಲ್ಲದೆಯುಂ Pb. 9, 52]; (Śmd. 352).

ಗಜೆಗ gajega. = ಗಜುಗ. (St. & Pl.).

ಗಜೆಗ gajega. = ಗಜಗ? N. (Kāvy. III, 3, 152).

ಗಜೇನ್ದ್ರ gaja-indra. *a large, stately elephant.*

ಗಜೇಶ್ವರಮಸಣಿದೇವ gaja-īśvara-masaṇi-dēva. N. (Bp. 32, 34).

ಗಜೋತ್ಕರ gaja-utkara. a troop of elephants (ಆನೆಯ ಘಟೆ Nn. 109).

ಗಜ್ಜರಿ gajjari. a good, sweet carrot (S. Mhr.; Mhr. ಗಾಜರ).

ಗಜ್ಜಿ gajji. = ಕಜ್ಜಿ. scab, itch (My.; Te.). see Prvs. s. ಪ್ರೀತಿ, ಬದನೆ.

ಗಜ್ಜಿಗ gajjiga. = ಗಜುಗ, etc. (My.).

ಗಜ್ಜು gajju. = ಗೊಜ್ಜು. fetid drain-water (My.; Te.). see ಬಚ್ಚಲು-.

ಗಜ್ಜುಗ gajjuga. = ಗಜುಗ. a prickly climbing shrub, etc. (My.; Si. 72). see ಹೆಗ್ಗಜ್ಜುಗ.

ಗಜ್ಜೆ gajje. = ಗೆಜ್ಜೆ 1. a little spherical bell enclosing small bits of stone or metal (My.; Si. 220; Te.; T. ಕೆಚ್ಚೈ; M. ಕೆಚ್ಚ; cf. ಕಿಲ್, ಗಿಲ್).

ಗಂಚಿ gañci. = ಗಂಜಿ 3, etc. a kind of plant. ಗಿಂಚೆ, etc. see ಗಿಲ-.

ಗಂಜ gañja. = ಗಂಜಿ. *a store-room, a treasury* (ಕೋಶ, ಭಣ್ಡಾರ Nn. 104; ಭಣ್ಡಾರ Mr. 472). 2, a mine (ಕಣಿ 104; ಖನಿ, ಕಣಿ Mr. 100). 3, a tavern (ಕಳ್ಳ ಮಾಱುವ ಗೃಹ Mr. 198). 4, the third, etc. (ತೃತೀಯ Mr. 472).

ಗಂಜಣಿ gañjaṇi. = ಗಂಜಳಿ. a bush, a shrub, etc. (ಉಲಪ Mr. 109, o. r. ಗಂಜಳಿ; cf. ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು?).

ಗಂಜಣಿಕೆ gañjaṇike. = ಗಂಜಿಣಿಕೆ. — ಗಂಜಣಿಕೆಯ ಹುಲ್ಲು. a species of fragrant grass (ಪೌರ, ಕತ್ತೃಣ, ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಧ್ಯಾಮ, ದೇವ ಜಗ್ಧಕ, ರೌಹಿಷ Nr., o. r. ಗಂಜಿಣಿಕೆ).

ಗಂಜಲ gañjala. = ಗಂಜಳ. (My.).

ಗಂಜಳ gañjaḷa. = ಗಂಜಲ. (ಗೋಕ?). the urine of cattle, horses, elephants, donkeys, sheep, and goats (My.); [a bad smell. ಸಗಣಿಯ ಬೆನಕಂಗೆ ಸಪ್ಪೆಗೆಯರಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ರಂಜನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆದಱ ಗಂಜಳ ಬಿಡದಣ್ಣಾ Bv. 93]. ಬಿಡಲ್ ಪಟ್ಟ ಮೂತ್ರವು ಗಂಜಳ ಮುನ್ನಾದದು (ಮಿಾಢ, ಮೂತ್ರಿತ Si. 380; see also 315). — ಗಂಜಳದ ಹುಲ್ಲು. a species of coarse grass, found in meadows and on roads in solitary patches and not liked by cattle, Eleusine indica (ಉಲಪ, ಬಲ್ಬಜ Hlā.).

ಗಂಜಳಿ gañjaḷi. = ಗಂಜಣಿ. a bush, a shrub, etc.

ಗಂಜಿ gañji. 1. Tbh. of ಕಾಂಜಿ (Śmd. 356). conjee, rice gruel; starch (ಯವಾಗು, ಉಷ್ಣಿಕೆ, ಶ್ರಾಣೆ, ತರಲೆ, ವಿಲೇಪಿಕೆ Hlā.; ಪಿಚ್ಚ Si. 484; ಕೂರಾಮ್ಬು, ಯವಾಗು Mr. 214; C.; Te.; T. ಕಂಜಿ, M. ಕಂಞ್ಞಿ). ಕಾಸಿದ ಗಂಜಿ (ಯವಾಗು, etc.); ಓಗರದ ಗಂಜಿ (ಮಾಸರ, ಆಚಾಮ, ನಿಃಸ್ರಾವ Nr.). ಎತ್ತೂ ಮಾಱ, ಮತ್ತೂ ಗಂಜಿ. — ಗಂಜಿ ಬಿಸಿಯಾದರೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಬಸ್ತ-, ಬಾಗಿದ-. — ಗಂಜಿಕಸ. a common annual creeping plant, Indigofera linifolia Retz. (Z.). — ಗಂಜಿಬಟ್ಟೆ. a starched cloth (C.). — ಗಂಜಿಬದನೆ. a large good sort of brinjal (My.). — ಗಂಜಿಮುಳ್ಳು. a common spiny shrub, Ajima tetracantha Lam. (Z.). — ಗಂಜಿಯಱುವೆ. -ಅಱುವೆ. = ಗಂಜಿಬಟ್ಟೆ. (C.; B. 5, 287). — ಗಂಜಿರಟ್ಟು. a cloth used in pouring off the conjee from boiled rice (My.).

ಗಂಜಿ gañji. 2. = ಗಾಂಜ, etc.. hemp, Cannabis indica (ಶಾಣಿ Nr.; T. ಕಂಜಾ; M. ಕಂಜಾವು).

ಗಂಜಿ gañji. 3. = ಗಂಚಿ, ಗಂಜೆ No. 3, ಗಿಂಚೆ, ಗುಂಜ, etc., (ಚಿಂಚಿ). a kind of plant. see ಗುರು-, ಗುಲ-, ಗುಲಿ-, ಗುಲು-.

ಗಂಜಿಣಿಕೆ gañjiṇike. = ಗಂಜಣಿಕೆ, q. v.

ಗಂಜೀಪು gañjīpu. a pack of (round) cards; a single card of a pack (C.; Mhr., H. ಗಂಜೀಫ, ಗಂಜೀಫಾ). ಗಂಜೀಪು ಆಡೋರಿಗೆ ಗಂಜಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಗಂಜು gañju. each of the round brass or copper vessels that are put one in another so as to form a cone (My.; Mhr. ಗಂಜ, a heap, etc.).

ಗಂಜೆ gañje. = ಗಂಜ. *a tavern.* 2, *a mine.* 3, = ಗಂಜಿ 3, etc., the plant Abrus precatorius.

ಗಟ gaṭa. = ಗಟಕು, ಗಡ 2. an imitating sound. — ಗಟ ಗಟ. rep. the noise made in guzzling or in gulping copiously

(C.; Mhr.), *e. g.* ಹಾಲನ್ನು ಗಟಗಟ ಕುಡಿ. — ಗಟಗಟನೆ. = ಗಟಗಟ. (My.).

ಗಟ gaṭa. Tbh. of ಘಟ. the body, etc. (My.).

ಗಟಕ gaṭaka. Tbh. of ಘಟಕ. a powerful, able man (My.).

ಗಟಕು gaṭaku. = ಗಟ. an imitative sound. — ಗಟಕುಗಟಕು. = ಗಟಗಟ. (My.).

ಗಟನೆ gaṭane. Tbh. of ಘಟನೆ. joining, etc. (My.).

ಗಟಸರ್ಪ gaṭa-sarpa. Tbh. of ಘಟಸರ್ಪ. a large snake. (My.).

ಗಟಿಕೆ gaṭike. = ಘಟಿಕೆ. a thick, condensed, hard state. ಗಟಿಕೆ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು (ಮತ್ಸ್ಯಣ್ಡಿ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ Si. 312, *only* in Si.).

ಗಟಿವಾಳಿ gaṭivāḷi. an independent, quarrelsome, abusing woman (S. Mhr.).

ಗಟ್ಟ gaṭṭa. = ಘಟ್ಟ, which is a Tatsama (Śm. 77). a ghaut, a mountain-range (C.; Mhr. ಘಾಟ; *cf.* ಕಡದು 5). ಗಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ (the western coast, My.; Si. 158). ಗಟ್ಟದ ಉಪ್ಪು, ಬೆಟ್ಟದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ (both of which are excellent). — ಅಟ್ಟ ಸ್ವರ್ಗವಲ್ಲ, ಗಟ್ಟ ಮೇರುವಲ್ಲ (Prvs.). ಗಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟವ ತಿರುಗಿ ಕಷ್ಟಬಟ್ಟಹ ಚರಣ (Dp. 104). see Prvs. s. ಮಠ, ಮೆಟ್ಟು 1; Rām. 6, 14, 29.

ಗಟ್ಟಣೆ gaṭṭaṇe. = ಗಟ್ಣೆ, ಘಟ್ಟಣೆ. Tbh. of ಘಟ್ಟನ. beating into a hard mass; beating down, as roads (C.); loading a gun (My.). -ಗಟ್ಟಣೆಮಣೆ. the tool called a road-tamper or dammas (My.).

ಗಟ್ಟಿ gaṭṭi. (fr. ಕಡು 1). = ಘಟ್ಟಿ. firmness; hardness; the state of being congealed, congelation; the state of (fluids. etc.) being thick, solid, or tenacious; the state of being solid (not hollow); strength, power, ability; a strong, loud voice; stability; tightness; firm, etc. (C.; Tu., Te.; T., M. ಕೆಟ್ಟಿ; ಕರ್ಕಶ Si. 460; Mhr. ಘಟ್ಟ, strong, stout; thick; tight; *cf.* ಕಟ್ಟು 1, seq.). ಎನ್ನ ಗಟ್ಟಿಯ ಶಿರವನ್ ಒರಸಿದ ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಗಳು ನೊನ್ದವು (Bp. 38, 37). ಭಕ್ತರ ಮನಂಗಳ ಗಟ್ಟಿಯಂ ನೋಡಲ್ಕೆ (25, 24). ನೆಲವೆಲ್ಲ ಒಣಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವದು (B. 2, 49). ಹಲ್ಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವು (3, 20). ನೀರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿಳೇ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅವೇ ಆಣೇ ಕಲ್ಲು (1, 22). ಮೇಣದ ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ (3, 63). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒನ್ದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊಱೆ (2, 30). ಗಿಳಿಗೆ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯುಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ (2, 3). ಹಾಗೆ ಕಲಿತದ್ದು ಗಟ್ಟಿಯಾದೀತು (3, 62). ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದ ಬಾರದು (2, 1). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು (2, 34). ಕುದುರೆಯ ಹಾಗೆ ಚನ್ದವೂ ಗಟ್ಟಿಯೂ ಯಾವವೂ ಇಲ್ಲ (3, 54). ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವದು (ಕರ್ಕಶ, ಕಠಿಣ, ಕಠೋರ, etc. Si. 374). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಿಕೆ (ಸಾರ, ಮಜ್ಜನ್ 122). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಸಿಗೆಗೊಣ್ಡಿರುವದು (ದೃಢಸನ್ಧಿ, ಸಂಹತ 373). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದು (ಮುಷ್ಟಿಬನ್ಧ, ಸಂಗ್ರಾಹ 391). ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವದು (ಘೋಷಣೆ 56). 2, (ಘಟ್ಟಿ), a lump, a small mass of any matter, a ball of perfumes (C.; J. 23, 26; Grj. 2, 90; V. 9, 21 va.; Tu., T., M. ಕಟ್ಟಿ; Te. ಕರುವು, ಗರುವು; Mhr. ಖಡಾ, ಗಡ್ಡಾ; see ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಿ s. ಕೆಯ್ 4). ಧೂಪದ ಗಟ್ಟಿ (ಕೃತ್ರಿಮಧೂಪಕ G.). ಅನೇಕಸುಗನ್ಧಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಧೂಪದ ಗಟ್ಟಿ (ವೃಕಧೂಪ G.). 3, (ಘಟ್ಟಿ), an ingot (C.; Te. ಕಡ್ಡಿ, ಗಟ್ಟಿ, ಗರುವು; Tu., T., M. ಕಟ್ಟಿ; Mhr. ಗಟ). ಸುವರ್ಣದ ಗಟ್ಟಿ (Bh. 30 sum.). ಭಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿ (G. 148). ಗಟ್ಟಿ ಕರಗಿ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವದು (ವಿಲೀನ, ವಿದ್ರುತ Si. 382). see B. 3, 72; 4, 96. 124. 4, smartness, fineness, beauty, charm (ಅನು, ಹಸ, ಲೇಸು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18, o. r. ನಟ್ಟಿ; Śm. 55; Te.; *cf.* ಗರಗರಿಕೆ). 5, a strong, smart person. ಕುಹಕದ ಗಟ್ಟಿಯರು (Bp. 40, 56). — ಗಟ್ಟಿಕೆಲಸ. a firm, strong, substantial work (C.). — ಗಟ್ಟಿಕೋಡು. a strong or solid horn (B. 4, 47; My.). — ಗಟ್ಟಿತೊಗಲು. strong leather (B. 5, 260). — ಗಟ್ಟಿದುಡ್ಡು. a kind of duḍḍu = 4 kāsu (My.). — ಗಟ್ಟಿಬರ್ಫ. ice or snow (ಹಿಮಸಂಹತಿ, ಹಿಮಾನಿ G.). — ಗಟ್ಟಿಮುಗುಳ್ಚು. to grind perfumes (Cpr. 1, 123; Grj. 2, 89; V. 9, 21 va.; Śsv. 2, 64). — ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟು. firm, hard, certain (S. Mhr. according to Z.). — ಗಟ್ಟಿಯಮ್ಬಲಿ. -ಅಮ್ಬಲಿ. a thick ambali (C.). — ಗಟ್ಟಿಮೊಸರು. thick curds (C.). — ಗಟ್ಟಿಯಾಳು. -ಆಳು. a strong, energetical, able person (C.). — ಗಟ್ಟಿವಜ್ರ. a hard, or beautiful, diamond (Bp. 60, 45). — ಗಟ್ಟಿಹಾಲು. thick milk, pure milk (S. Mhr.). — ಗಟ್ಟಿಹೆಂಗಸು. a robust, strong, able woman (C.).

ಗಟ್ಟಿಗ gaṭṭiga. a strong, energetic, able, valiant man (C.; ಧೀರ G.; Tu.). ನಾನೆ ಗಟ್ಟಿಗ, ನಾನೇ ಗಟ್ಟಿಗನೆನ್ದು, ವೀರಭಟರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ಒಬ್ಬರೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅಹಂಕಾರ ಪಡುವದು (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Si. 293). see Prv. s. ಲೊಟ್ಟೆ 1.

ಗಟ್ಟಿಗೆ gaṭṭige. firmly, strongly, loudly, etc. (My.; Te.).

ಗಟ್ಟಿತನ gaṭṭitana. strength, hardiness, energy (ದಾರ್ಢ್ಯ G.; ಸಾರ Cb.; see B. 3, 48).

ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ gaṭṭi-vaḷti. = ಘಟ್ಟಿ-. a female perfumer, a toilet-woman (ಸೈರನ್ಧ್ರಿ, ಗನ್ಧಕಾರಿಕೆ Hlā.; ಸೈರನ್ಧ್ರಿ Mr. 304; Grj. 2, 89. 91; 7, 8; C. Bp. 10, 5).

ಗಟ್ಟಿಸು gaṭṭisu. to make effort (so as to speak loud, B. 3, 3. 6).

ಗಟ್ಟಿಸು gaṭṭisu. = ಘಟ್ಟಿಸು. to strike, to beat; to harden (C.). [ಗಟ್ಟಿಸಿ ಸಿನ್ಧುರದೊಳ್ ನೆಲಗಟ್ಟಿಸಿ Pb. 2, 66]. ಹಾಯ್ದೆತ್ತುವ ಎಕ್ಕಲನ ಮಡದಲಿ ಉಱೆ ಗಟ್ಟಿಸಿದ (Bh. 3, 13, 30). ಈ ಸಾವುಕಾರನ ಬದುಕು ತಕ್ಕೊಣ್ಡು, ಏನು ಹಣೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು? (B. 4, 170). 2, to beat down, as a road (My.). to fill into the belly (My.).

ಗಟ್ಟು gaṭṭu. = ಕಟ್ಟು 3. a bank or shore; a dam or mound (Te.). ನೀರಿನ ಗಟ್ಟು (ತಟ, etc. Si. 82).

ಗಟ್ಟೆ gaṭṭe. = ಗಡ್ಡಿ, etc. a bale, a bundle, a ream of paper (C.; Mhr. ಗಠ್ಠಾ).

ಗಟ್ಣೆ gaṭṇe. = ಗಟ್ಟಣೆ. (C.).

ಗಡ gaḍa. 1. = ಗಳ 1. a particle used in polite narration and pleasant talk (Śmd. 397). indeed, certainly, yes, etc. [Kr. 2, 13; ಆವಲರುಂ ಪಣ್ಣುಂ ಬೀತೋವವು ಗಡ Pb. 1, 55; Ap. 1, 74]. see Śmd. 69. 191. 277. 301; Bp. 22, 48; 23, 22; 29, 15; 32, 50; 51, 8; Bh. 2, 13, 34; Rśv. 9, 9; 13, 27; J. 6, 14; 28, 29; Ch. v. 206. 306. — ಗಡಾ. -ಆ 5. = ಗಡ. see Śmd. 69. 143.

ಗಡ gaḍa. 2. = ಗಟ, ಗಡು 2, ಗದ. a term expressing quick motion. — ಗಡಗಡ. rep. quickly (used of walking, reading, eating, etc., C.). — ಗಡಗಡನೆ = ಗಡಗಡ. quickly; violently, thrillingly. ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುತ್ತ (Bp. 52, 12). ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದನು (58, 62). — ಗಡಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗಡುಗುಟ್ಟು. to be affected with a thrilling sensation, as in fear or from cold (My.). — ಗಡಬಡಿ. reit. bustle (My.). — ಗಡಬಡಿಸು. to move quickly, to bustle, to be rash, etc. (Bp. 40, 38; 51, 59; 58, 36; Bh. 7, 5, 27; Rām. 4, 60, 20; see ಕಡು-). — ಗಡಬಡೆ. = ಗಡಬಡಿ. (Rām. 6, 53, 15).

ಗಡ gaḍa. 3. = ಗಡು 3. an imitative sound. (Mhr.; *cf.* ಗಡಾವಣೆ). — ಗಡಗಡ ಎನ್ನು. to rumble or rattle, as thunder, carts, etc. (C.; T.). — ಗಡಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to rumble or rattle as a quickly moving cart (My.).

ಗಡ gaḍa. 4. = ಕಲ 1, ಗಜಿ, ಗಡಿ 2, ಗಲ 2, etc., ಗಳ 3. a term expressing disorder. (Mhr.). — ಗಡಬಡ. dupl. confusion; puzzle; tumult, ado; vexation (Bp. 56, 17; B. 5, 66; My.; Mhr.). — ಗಡಬಡಿ. = ಗಡಬಡ, ಗಡಬಿಡಿ, ಗಡಿಬಿಡಿ. (C.; Mhr.; Te. ಗಡಬಡೆ, ಗಡಿಬಿಡಿ). — ಗಡಬಡೇಶ್ವರ. -ಈಶ್ವರ. a confused lord or master. ಈಶ್ವರಗಿನ್ತ ಗಡಬಡೇಶ್ವರ ದೊಡ್ಡವನೋ? (Prv.). — ಗಡಬಿಡಿ. = ಗಡಬಡಿ. (B. 5, 199).

ಗಡ gaḍa. 5. = ಗಡಬ, ಗಡವು, ಗಡಿ 3, ಗಡು 1, ಗಡುಬ, ಗಡುವು. a limit; a limited time, a period, a term, an instalment (My.; Te. ಗಡವು; T. ಕೆಡು; M. ಕೆಡು, ಗಡು).

ಗಡ gaḍa. 1. = ಘಡಾ. Tbh. of ಘಟ. an earthen vessel used like a drum (My.). *cf.* ಸಂಗಡ.

ಗಡ gaḍa. 2. = ಗಡಿಕೆ, ಗಲ 2. an impediment. see ಅಗಗಡ, ಅವಗಡ, ನಿಗಡ. *cf.* ಗಡ 1.

ಗಡ gaḍa. 3. a small fort, especially a hill-fort (ದುರ್ಗ, ಕಿಲ್ಲೆ Cb.; My.; Mhr., H.).

ಗಡ gaḍa. 4. a liquid measure equal to forty sērs (My.; H.).

ಗಡಕ gaḍaka. *a sort of gilt-head or gold-fish.*

ಗಡಗಂಚಿ gaḍagañci. = ಗಡಂಚಿ. a stand, as for water-pots, a shelf (C.; Mhr., H. ಘಡವಂಚೀ, ಘಡೋಂಚಿ).

ಗಡಗೆ gaḍage. Tbh. of ಘಟಕ (Śmd. 338). 2, = ಗಡಿಗೆ. Tbh. of ಘಟಿಕಾ. (My.). a water jar, etc.

ಗಡಂಗ gaḍaṅga. = ಗಡಂಗು, ಗಿಡ್ಡಂಗಿ. a godown, a store-room, especially also a spirit-shop (C.; Mhr., H. ಗಿಡಂಗೀ; M. ಕಿಡಙ್ಙ; Br. ಗಿಡ್ಡಂಗಿ).

ಗಡಂಗು gaḍaṅgu. = ಗಡಂಗ. (My.). ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡುವ ಗಡಂಗು (ಗಂಜೆ, ಮದಿರಾಗೃಹ Si. 108).

ಗಡಚು gaḍacu. (fr. ಕಡು 1). = ಗಡಸು, ಗಡುಸು. hardness, as of metal; brittleness, as of iron or wood; difficulty, as of work; severity, heaviness, as of rain; great weight, as of a burden, (hard, etc.). (S. Mhr.; B. 4, 1).

ಗಡಂಚಿ gaḍañci. = ಗಡಗಂಚಿ. a stand, etc. (S. Mhr.).

ಗಡಣ gaḍaṇa. a mass, a heap; a multitude (ಸಮೂಹ Śmd. 197 Cm.; ಕೇಣಿ Ct. I, 26; ದೊಂದ್ಳಿ, ಗೊನ್ದಣ I, 34; ಒಟ್ಟಜೆ I, 50; ನಿಕಾಯ I, 102; ಜಂಗುಳಿ, ವಂಗಡ, ಒಗ್ಗು, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Śm. 84; see ಕದೆ; *cf.* Sk. ಘಟನ, joining together). [ದೇವರ ಪಡೆ ಗಡಣದೆ ಪೊಗಟ್ದುದು Pb. 12, 216; Cv. 323. 719]. see Grj. 10, 79; Bp. 31, 28; Bh. 1, 8, 8. 31; 1, 20, 55. 61; Rśv. 2, 47; 8, 102; 13, 70; Rām. 1, 13, 10; C. Bp. 5, 8; J. 2, 67; 19, 7; 30, 1. — ಗಡಣಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to become a mass, to be joined or united, etc. (Śśv. 3, 35 va.). ಗಡಣಂಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 200).

ಗಡಣಿಸು gaḍaṇisu. to join (v. t.), to put together, to heap, to lay in a heap, to pile; to prepare; to concert. [ಹಿನ್ದಣ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾಹಾರ ಪ್ರಮಾಣೆನಿನ್ದ ತೆಱಹುಮುಱ ಹಿಲ್ಲದೆ ಭರಿತ ಬೋನವಾಗಿ ಗಡಣಿಸಿ, ತಟ್ಟುವ ಮುಟ್ಟುವ ಮರ್ಮವನಱುತು Cv. 314. 607]; (Bp. 8, 43; 24, 23. 30. 60. 63; 27, 49; 30, 10; 33, 4. 11. 14; 47, 17; 52, 5; 57, 36; 58, 69; 59, 1. 18. 19; Bh. 6, 4, 140; 7, 5, 27; V. 5, 61 va.; 14, 54; *cf.* ಗಱಯಿಸು?). 2, to join (v. i.), to unite with (Bh. 4, 6, 24; 6, 4, 107; Cpr. 5, 105. 123; 8, 103).

***ಗಡಣೆ gaḍaṇe.** = ಗಡಣ. a mass. ವಿಳಾಸಿನಿಯರ ಗಡಣೆಯಿಂ Pb. 1, 58; Bv. 610.

ಗಡಣೆ gaḍaṇe. (Tbh. of ಗಣನೆ?). reckoning, considering (Bp. 11, 51; Te.; an acquirement or acquisition); meaning, sense, purpose (4, 54; 17, 5; 42, 8); regarding; being worthy of notice (32, 57). *cf.* ಗವನ? — ಗಡಣೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to have regard for, to pay attention to; to regard; to care for, etc. (Bp. 26, 15; 40, 79; 43, 68; 51, 4).

ಗಡತರ gaḍatara. = ಗಡುತರ, ಗಾತರ. massiveness, thickness, stoutness, strength, massive, etc. (C.; Mhr. ಜಾಡಸರ; B. 3, 118; 5, 34. 237).

ಗಡದ gaḍada. = ಗಡದು, ಗಡುದು. thick, gross, as darkness; sound, profound, deep, as sleep, study, etc. (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಡತ, ಗಡದ). ಗಡದ ನಿದ್ದೆ (B. 3, 51).

ಗಡದು gaḍadu. = ಗಡದ. (C.).

ಗಡಪು gaḍapu. = ಗಪ್ಪು, q. v. being withdrawn from sight, hiding, disappearance (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಡಪ, ಗಡಬ, ಗೈಪ, ಗೈಬ, ಗರಕ), *e. g.* ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಗಡಪಾದನು.

ಗಡಪೆ gaḍape. a kind of metal pot (Mhr. ಗಡವಾ; R.; Te. ಕಡವ, a water-pot or earthen vase).

ಗಡಬ gaḍaba. = ಗಡ 5, etc, a limit, etc. (My.).

ಗಡವ gaḍava. a stout, male monkey (My.).

ಗಡವು gaḍavu. = ಗಡ 5, etc. a limit of time, etc. (C.).

ಗಡಸರಿ gaḍasari. = ಗಡುಸರಿ. a stout, robust person (My.).

ಗಡಸು gaḍasu. = ಗಡಚು, etc. hardness, etc. (My.).

***ಗಡಹ gaḍaha.** threshold. ಇಲಿ ಗಡಹನೊಡ್ಡಿದಲ್ಲಿರ್ಪನ್ತೆ ಎನ್ನ ಸಂಸಾರ Bv. 10. (Te. ಗಡಪ).

ಗಡಾಯಿಸು gaḍāyisu. to hide or fix firmly in the earth, as a boundary stone (My.; Mhr. ಗಡದಣೇಂ).

ಗಡಾರಿ gaḍāri. an iron crow-bar (My.; H.).

ಗಡಾವಣೆ gaḍāvaṇe. (fr. ಗಡ 3). loud sound, noise (Rām. 3, 5, 10; 3, 6, 28; 6, 11, 16; 6, 30, 33; Bh. 1, 7, 20; 1, 12, 19).

ಗಡಿ gaḍi. 1. = ಗಡೆ 1, etc. a pole. ಹಡಗಿನ ಗಡಿ (ಅರಿತ್ರ, ಕೇನಿಪಾತನ Si. 85; T., M. ಕಱು, a staff).

ಗಡಿ gaḍi 2. = ಗಡ 4, etc. a term expressing disorder. — ಗಡಿಬಿಡಿ. = ಗಡಬಡಿ. confusion; vexation and trouble (C.).

ಗಡಿ gaḍi. 3. = ಗಡ 5, etc. a term, a limit (ಅನ್ತರ, ಅವಧಿ, ಯಾವತ್ ತಾವತ್ Nr.; Tu., Te.; Sk. ಘಟ, a border); a frontier (ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಡೆ Mr. 89; My.; Te.); a place, an abode (ಇಕ್ಕೆ, ಇಮ್ಬು, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, ತಾಣ, etc., ಆಶ್ರಯ Śs.; J. 9, 25; T. ಕಡ್ಯೆ; Te. ಕಡೆ; *cf.* ಕಡೆ 1; Cpr. 4, 8; Abh. P. 4, 53 va.). ಗಡಿ ದುರ್ಗಂಗಳು ಭದ್ರಮಾಗೆ (Śś. 96). see (ಅಂಗಡಿ), ತಳಗಡಿ, ಮುಂಗಡಿ. — ಗಡಿಗಿಡು. -ಕಿಡು. to go beyond the common limits (Grj. 3, 64).

ಗಡಿ gaḍi. 1. a small fort (R., Te.; Mhr., H. ಗಡೀ, ಗಢೀ, ಗಡ್ಡೀ; T. ಕೆಡಿ).

ಗಡಿ gaḍi. 2. = ಗಡೆ. Tbh. of ಘಟಿ. a ghurry or hour of 24 minutes; a gong or plate of metal on which the hours are struck (Te. ಗಡಿ, ಗಡಿಯೆ). see ಗಡಿಯಾಲ.

ಗಡಿಕೆ gaḍike. = ಗಡ 2. an impediment. see ಅವ-.

ಗಡಿಗಿ gaḍigi. = ಗಡಿಗೆ. — ಗಡಿಗೀ ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. = ಗಡಿಗೇ-. (B. 3, 45).

ಗಡಿಗೆ gaḍige. = ಗಡಗೆ No. 2, ಗಡಿಗಿ. Tbh. of ಘಟಿಕಾ. an earthen vessel (C.; ಕುಮ್ಭ, ಘಟ Si. 440). see Bp. 14, 11; 20, 13; 65, 38; B. 2, 16; 5, 128; Prv. s. ಭಿನ್ನ. ಕುರುಡಿಯ ಮದಿವೆಯಾದರೆ ಮನೆಯ ಗಡಿಗೆಗೆ ಮೂಲ (Prv.). — ಗಡಿಗೇ ಕಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ. sugar-candy formed in a gaḍige into which threads had been put by means of which the sugar in a lump is hung up (My.).

*ಗಡಿಮ್ gaḍim. = ಗಡ. (ಗಡ + ಇಮ್). ಅದು ಪೆಣ್ಣಡಿಮೆನ್ದು Pb. 11, 47; ಚತುರನ್ತಕ್ಷಿತಿ ಗರ್ಭಸ್ಥಿತನದು ಗಡಿಮೆನ್ದು ಮುದ್ರಿಪನ್ತಾಯ್ತು ಯಶಸ್ಸ್ತುತಿಯ ಪದನ್ಯಾಸಂ Ap. 8, 32.

*ಗಡಿಯ gaḍiya. = ಕಡಿ, ಕಡಿಯ. strong, fat, stout. ಕಡುಗಡಿಯವಪ್ಪೆರಡಾನೆಗಳ್ ತಮ್ಮೊಳ್ ಪೋರಲ್ ಸಾರ್ದು Vr. 85, 25.

ಗಡಿಯಾರ gaḍiyāra. = ಗಡಿಯಾಲ, etc. a watch, a clock, etc. (C.; B. 4, 164; Te. ಗಡಿಯಾರ, ಗಡೇರ, ಗಡ್ಯಾರ; see ಗಡಿ 2).

ಗಡಿಯಾಲ gaḍiyāla. = ಗಡಿಯಾರ, ಗಡಿಯಾಳ. an hour-glass; a gong; a watch, a clock (C.; B. 4, 190. 196; Mhr., H. ಘಡ್ಯಾಳ; M. ಗಡಿಯಾರ, ಘಡಿಯಾರ, ಘಡಿಯಾಳ್).

ಗಡಿಯಾಳ gaḍiyāḷa. = ಗಡಿಯಾಲ. (C.; B. 3, 86).

ಗಡಿಸು gaḍisu. 1. = ಗಳಿಸು, ಗಟಿಸು 1. Tbh. of ಘಟಿಸು. to bring together, to collect, to acquire, to earn (Te. ಗಡಿಂಚು, ಗಡಿಯಿಂಚು, ಗಣಿಂಚು). 2, to come together. see ಸಂ-. 3, to exert oneself. see ಅವಗಡಿಸು 2, and cf. ಘಟಿ.

ಗಡಿಸು gaḍisu. 2. (fr. ಗಡ 2). to impede, etc. see ಅನುಗಡಿಸು, ಅವಗಡಿಸು 1.

ಗಡು gaḍu. 1. = ಗ 2, ಗಡ 5, ಗಲ್, etc. term, period, etc. [Tu.]. see ಆಗಡು, ಈಗಡು.

ಗಡು gaḍu. 2. = ಗಡ 2. a term expressing quick motion. — ಗಡುಗುಟ್ಟು. = ಗಡ-. (My.).

ಗಡು gaḍu. 3. = ಗಡ 3. an imitative sound. — ಗಡುಗುಟ್ಟು. = ಗಡ-. (My.).

ಗಡು gaḍu. an excrescence on the neck; a boil (ಕುರು Mr. 385); *a hump on the back;* a superfluous excrescence or addition, as to a poem; an earth-worm. see ಅನ್ತಗಡು.

ಗಡುತರ gaḍutara. = ಗಡತರ, etc. thickness, etc. (ಗಾತ್ರ, ಬಿಣ್ಪು G.; My.; B. 4, 21. 22. 46).

ಗಡುದು gaḍudu. = ಗಡದ, etc. thick, profound, etc. (My.).

ಗಡುಬ gaḍuba. = ಗಡ 5, etc. a limit, etc. (My.).

ಗಡುವು gaḍuvu. = ಗಡುಬ, etc. (My.).

ಗಡುರ gaḍura. = ಗಡುಲ.

ಗಡುಲ gaḍula. *hump-backed.*

ಗಡುಸರಿ gaḍusari. = ಗಡಸರಿ. a stout, robust person. (My.; Te.).

ಗಡುಸು gaḍusu. = ಗಡಚು, etc. hard, etc. (C.). ಕಬ್ಬಿಣದ ರಸವು ಆಱಿ, ಪೆಸ್ಸಗಟ್ಟಿ, ಬಹಳ ಗಡುಸಾಗುವದು (B. 4, 148).

ಗಡುಸುತನ gaḍusutana. hardness, etc. (My. occasionally).

ಗಡೆ gaḍe. 1. = ಕಣೆ1, ಗಡಿ1, ಗಣೆ. ಗಟ2, ಗಟು, ಗಟುವು, ಗಟೆ. a bamboo-pole (My.). ಹಡಗು ನಡಿಸುವ ಗಡೆ (ನೌಕಾದಣ್ಡ Si. 84).

ಗಡೆ gaḍe. 2. = ಕಿಡು 1, ಗಡೆ 1, ಕೆಳೆ 2, etc. touching; fitting; meeting; match; comparison, equality (ಸರಿ, ದೊರೆ, ಪಾಸಟಿ, ತೊಣೆ, ಜೋಡು, etc., ಸಮಾನ Ṡs.; T. ಕಿಡೈ, M. ಕಿಡ; cf. ಘಟಿಯು).

ಗಡೆ gaḍe. = ಗಡಿ 2. Tbh. of ಘಟಿ (Ṡmd. 338). a wheel for raising water (S. Mhr.; cf. ಘಟೀಯನ್ತ್ರ). — ಗಡೆಗಡೆ. rep. = ಗಡೆ. (S. Mhr.; in this form the word apparently belongs to ಗಡ 3).

ಗಡೆಕಾಱ gaḍe-kāṟa. a man on the back of an elephant who carries a pole with a flag, etc. (My.). 2, a man who propels a raft or boat with a pole (My.).

ಗಡ್ಡ gaḍḍa. the beard about the chin (C.; Te.; Tu. ಗಡ್ಡೊ; T. ಕಟ್ಟು, ಕೆಟ್ಟು). ಅರಸು ಅನ್ದರೆ ಊರು ನಡುಗುತ್ತದೆ, ಮುದುಕ ಅನ್ದರೆ ಗಡ್ಡ ಅಲಗುತ್ತದೆ.—ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದವ ಔಪಾಸನ ಮಾಡಿದರೆ ಗಡ್ಡ ಸುಟ್ಟುಕೊಣ್ಡ.—ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಹಪ್ಪಳ ಕಾಸಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ.—ಎಲ್ಲದಕ್ಕೆ ಬಡತನವಾದರೆ ಹಿಡಿ ತುಮ್ಬ ಗಡ್ಡಕ್ಕೂ ಬಡತನವೇ? (Prvs.). ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ (ವ್ಯಂಜನ, ಶ್ಮಶ್ರು Nr.; Si. 436). ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಯಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡಗೂಸು (ತೂಬರ Hlā.). ಹೆಡ್ಡನಾದವ ಬಹಳ ಗಡ್ಡ ವಿರಿಸಿದರೇನು? (Dp. 148). see Bp. 3, 27; 20, 11; 56, 38; 58, 49; C. Bp. 32, 45; J. 9, 8; Si. 121. 195. 216. 448; B. 4, 21. 181; 5, 23. 58. ಕೂಚು-, ಪೀಚು-. 2, = ಗದ್ದ. the chin (My.; Tu., Te.; ಚಿವುಕ Si. 213). see ಬಿಳಿ-; Prv. s. ಮುಡ್ಡ. — ಗಡ್ಡದಾದಿತ್ಯ. -ಆದಿತ್ಯ. N. (Bp. 56, 33).

ಗಡ್ಡಿ gaḍḍi. = ಗಡ್ಡೆ. a bunch or bundle; a quantity of ten quires of paper (S. Mhr., Mhr.).

ಗಡ್ಡೆ gaḍḍe. 1. = ಗಣ್ಟೆ, ಗಡ್ಡು, ಗಣ್ಡೆ 2, ಗಲ್ಲೆ 1. a mass; a lump; a clump; a concretion (C.; Te.; M. ಕಣ್ಡ, ಕಟ್ಟ; Mhr. ಗಡ್ಡಾ; cf. ಗಟ್ಟಿ No. 2; ಕರಣೆ). ಉಪ್ಪು, ಮುನ್ತಾದ ಗಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಅಗಿಯುವ ಮರದ ಗುದ್ದಲಿ (ಅಭ್ರಿ Si. 85). ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಗಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಯುವಿಕೆ (ವಿದ್ರಧಿ 201). 2, any bulbous root (C.; Te., Mhr.; M. Tu. ಕಣ್ಡೆ). ಸಾರಸದ ಗಡ್ಡೆ (ಕನ್ದ Mr. 420). ಸಸಿ ವಲ್ಲಿಗಳ ಗಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ 107). ಮರದ ಗಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ Hlā.). ತಾವರೇ ಗಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ, ಶಿಫೆ, ಕನ್ದ Si. 96). see Si. 95. 146. 152. 153. 154. 155. 158. 159. 161. 162. 446; B. 3, 106. 109; 4, 143. 3, the bulky platform of an idol-car (S. Mhr.). 4, the root of the ear (C.). ಕಿವಿಯ ಗಡ್ಡೆ (G. 145). ಆನೆಯ ಕಿವೀ ಗಡ್ಡೆ (ಚೂಲಿಕೆ G.). 5, a small insulated and dry spot in a river; an island (C.; Te., Mhr.). see ನಡು-. — ಗಡ್ಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to congeal; to freeze (C.; B. 3, 41; 4, 101; 5, 29); to condense (v. i.), as the milk of the kōve (My.). 2, to grow in clumps or tufts, as grass or bamboos (C.). — ಗಡ್ಡೆದರ್ಭೆ. (Bh. 1, 10, 2). — ಗಡ್ಡೆಹಾಗಲ. (ಕಾರವೇಲ್ಲ, ಕಟಿಲ್ಲಕ, etc., Si. 160). — ಗಡ್ಡೆಹುಲ್ಲು. a good fodder-grass, Andropogon mollicomus Kunth. (Z.).

ಗಡ್ಡೆ gaḍḍe. 2. = ಕಟ್ಟೆ 1. a bank, a shore (My.; Te.).

ಗಡ್ಡೆ gaḍḍe. = ಗಟ್ಟಿ, ಗಡ್ಡಿ. a bundle, etc. (My.).

ಗಣ್ gaṇ. = ಕಣ್ 2, etc. an imitative sound. — ಗಣ್ಣಣ್. = ಕಣ್ಣಣ್. (My.).

ಗಣ gaṇa. 1. = ಕಣ 3, etc., ಗಣಲ್, ಗಣಿಲ್, ಘಣ, ಡಣ. an imitative sound of the ringing of bells. — ಗಣಗಣ. rep. = ಘಣ-. the ringing sound of bells (C.; Mhr. ಘಣ-.). — ಗಣಗಣ ಎನ್ನು. to sound as a bell (C.). — ಗಣಗಣಿಸು. = ಗಣಗಣ ಎನ್ನು. (My.).

ಗಣ gaṇa. 2. = ಕಣ 1. a stick, etc. — ಗಣಕಾಲು. = ಕಣ-. (ಜಂಘೆ, ಪ್ರಸೃತೆ Nr.).

ಗಣ gaṇa. *a flock, a multitude, a troop, a body, a company, a class, a tribe.* 2, *a body of troops equal to 27 chariots, 27 elephants, 81 horses and 135 foot.* 3, *the host or the attendants* (demi-gods, eminent followers, Jaṅgamas) *of Śiva* (often considered to be under the superintendence of Gaṇēśa). 4, a syllable-, or a Mora-foot, in prosody (Ch.; see ಎಣ್ಬು ಗಣ). 5, a number. 6, a kind of perfume (ಅಜಿವಾನ G.). 7, a series or group of asterisms or lunar mansions.

ಗಣಕ gaṇaka. = ಗಣಿಕ. an arithmetician, a calculator; an accountant; *an astrologer* (ಕರಣಿಕ Mr. 358, o. r. ಗಣಿಕ). ಗಣಕರ್ (o. r. ಗಣಿಕರ್) ಬರವ ಗೃಹ (ಕರಣಶಾಲೆ Mr. 197).

ಗಣಕಿ gaṇaki. the potherb Solanum indicum Lin. (ಕಾಕಮಾಚಿ, ವಾಯುಸಿ Nr.; My. as ಗಣಕೆ; see ಕಾಚಿ).

ಗಣಕಿ gaṇaki. the wife of an astrologer.

ಗಣಜಲಿ gaṇajali. = ಗಣಜಿಲೆ 2. (S. Mhr., My. as ಗಣಜಲೆ).

ಗಣಜಿಲು gaṇajilu. = ಗಣಜಿಲೆ 2. (St. & Pl.; My.).

ಗಣಜಿಲೆ gaṇajile. 1. the chicken-pox (S. Mhr.).

ಗಣಜಿಲೆ gaṇajile. 2. = ಗಣಜಲಿ. Hogweed, Boerhavia procumbens or diffusa (ಪುನರ್ನವೆ, ಶೋಫಘ್ನಿ Nr.; ಪುನರ್ನವೆ Mr. 133; My.; Te. ಗಲಗರೆ, ಗಲಿಜೇರು, ಗೆಲಿ-; M. ತಟುದಾವೆ, ತವಿಟಾವೆ; T. ಕಡಿಯಿರತ್ತ). 2, the prostrate herb and vegetable Trianthema. see ಕೆಮ್ಪು-, ಬಿಳೇ-. (Z.; Te. ಗಲಿಜರು, ಗಲಿಜೇರು). see ಕೊಮ್ಮೆ 2.

ಗಣಜೆ gaṇaje. = ಕಡಿತಿ. a kind of elk or deer (ಗೋಕರ್ಣ Nr., o. r. ಗನ್ಧರ್ವ, ಶರಭ).

ಗಣತಿ gaṇati. 1. Tbh. of ಗಲನ್ತಿ. a small water jar. see Mr. s. ಗಲನ್ತಿಕೆ.

ಗಣತಿ gaṇati. 2. = ಗಣಿತಿ. reckoning, counting (of horsemen, My.; Mhr.).

ಗಣತಿಗೆ gaṇatige. Tbh. of ಗಲನ್ತಿಕೆ. a small water jar, etc. (Hlā.).

ಗಣದಾಸವ್ವೆ gaṇa-dāsa-avve. N. (Bp. 59, 6).

ಗಣದಾಸಿಭೀಮಯ್ಯ gaṇa-dāsi-bhīmayya. N. (Bp. 37, 7; 58, 9).

ಗಣದಿಸು gaṇadisu. = ಗಣಿತಿಸು, ಗಣಿದಿಸು, ಗಣುದಿಸು. to count; to consider; to estimate (Bp. 39, 2).

ಗಣದ್ರವ್ಯ gaṇa-dravya. public property, common stock; a variety of articles. (R.).

ಗಣನ gaṇana. = ಗಣನೆ. (My.). see ಕಾಲ-.

ಗಣನಾತೀತ gaṇanā-atīta. innumerable. (Śmd. 235).

ಗಣನಾಥ gaṇa-nātha. Śiva; Gaṇēśa; a gaṇa-chief. see Bp. 44, 30.

ಗಣನಾಭೇದ gaṇanā-bhēda. a way of counting (Nn. 17. 66).

ಗಣನಾಮ gaṇa-nāma. the figurative names for certain metrical feet (Ch.).

ಗಣನಾಯಕ gaṇa-nāyaka. = ಗಣನಾಥ. Gaṇēśa (Mr. 13).

ಗಣನಾವಿಹೀನ gaṇanā-vihīna. innumerable (Śsv. 5, 51).

ಗಣನಿಯಮಕನ್ದ gaṇa-niyama-kanda. the kanda-metre being regulated by feet (Ch.).

ಗಣನೀಯ gaṇanīya. *numerable*; calculable.

ಗಣನೆ gaṇane. ಗಣನಾ. reckoning, counting, computing; enumerating; considering; regarding; taking notice of; esteeming; amount or sum. see Ch. v. 254; Śmd. 154; Bp. 16, 28; 50, 11; J. 10, 43; 18, 7; Nn. 27. 43. 72; B. 4, 106; 5, 122. — ಗಣನೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to be counted or enumerated (Cpr. 1, 53).

ಗಣಪ gaṇa-pa. = ಗಣಪತಿ. (Bp. 5, 55; 61, 93).

ಗಣಪತಿ gaṇa-pati. the leader or chief of the attendants, or followers, of any deity; *Gaṇeśa*; Śiva (Mr. 12); the head of an assemblage.

ಗಣಯಿಸು gaṇayisu. = ಗಣಿಸು. to count, to calculate (Ch. v. 229); to reckon, to consider; to regard.

ಗಣರಾತ್ರ gaṇa-rātra. *a multitude of nights, many nights.* see Hlā. s. ಇರುಳ್.

ಗಣರೂಪ gaṇa-rūpa. *Swallow-wort, Calotropis gigantea* (or Asclepias; ಎಕ್ಕೇ ಗಿಡ G.).

ಗಣಲ್ gaṇal. = ಗಣ 1, etc. an imitative sound. (C.; Te. ಖಣಿಲ್).

ಗಣಲು gaṇalu. = ಗಣಿಕೆ. a knuckle of the fingers; a knot or joint in any cane (S. Mhr.; Te. ಕಣುಪು; *cf.* ಕಣ್[1], ಗದುವು, ಗಿಣ್ಣು 2).

ಗಣವೃತ್ತ gaṇa-vṛitta. a metre of syllable feet (Mr. 366).

ಗಣಸಂಜ್ಞೆ gaṇa-sañjñe. = ಗಣನಾಮ. a figurative name for certain metrical feet. (Mr. 364).

ಗಣಹಾಸಕ gaṇa-hāsaka. *a kind of perfume* (ಅಜಿವಾನ G.).

ಗಣಾಕ್ಷರ gaṇa-akṣara. certain syllables of prosody (Ch.; Mr. 363).

ಗಣಾಧಿಪ gaṇa-adhipa. *Gaṇēśa; Śiva;* a gaṇa-chief.

ಗಣಾಧೀಶ gaṇa-adhīśa. Gaṇēśa (ವಿಘ್ನರಾಜ, etc. Mr. 16).

ಗಣಾರ್ಚನೆ gaṇa-arcane. the homage paid by the Liṅgavantas to the Jaṅgamas (C.).

ಗಣಿ gaṇi = ಕಣಿ 2, etc. a mine, etc. (My.; Si. 116. 312. 330. 338).

ಗಣಿಕ gaṇika. = ಗಣಕ, q. v. an accountant. 2, = ಗಣಿಕೆ? ಸೂಗರ್ಳೆನೆ ಗಣಿಕರಕ್ಕುಂ (Ct. I, 60).

ಗಣಿಕಾರಿಕೆ gaṇikārike. *the tree Premna spinosa.*

ಗಣಿಕಾಸ್ತ್ರೀ gaṇikā-strī. = ಗಣಿಕೆ. see Śś. s. ಬೇಟ 2.

ಗಣಿಕೆ gaṇike. = ಗಣಲು. a knot, a joint (ಗ್ರನ್ಥಿ G.; *cf.* ಗಣ್ಬು, ಘುಟಿಕೆ No. 4). ಕಬ್ಬಿನ ಗಣಿಕೆ (B. 3, 43). — ಗಣಿಕೆಹುಣ್ಣು. a sore on the finger joints (S. Mhr.).

ಗಣಿಕೆ gaṇike. ಗಣಿಕಾ. *a harlot* (ಕಾಮುಕಿ, ಸೂಳೆ Nn. 98; Bp. 40, 63; C. Bp. 47, 15; ಪಾತರದವಳು G.). 2, *a female elephant.* 3, a young elephant (ಶುಣ್ಡಾಲಕಿಶೋರ, ಮಱಿಯಾನೆ 98). 4, *a sort of jasmine, Jasminum auriculatum* (ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ G.).

ಗಣಿಗಲು gaṇigalu. = ಕಣಗಿಲ್, etc. fragrant oleander, etc. (My.; Si. 123).

ಗಣಿಗಿಲು gaṇigilu. = ಗಣಿಗಲು. (My.). — ಗಣಿಗಿಲ ಮುಸ್ತೆ. the Indian spikenard, a herb growing in the Himālaya, Narostachys jatamansi Dec. (St. & Pl.). — ಗಣಿಗಿಲ ತೋರಮರ. = ಕೆಮ್ಪು ಕಣಗು. (St. & Pl.).

ಗಣಿತ gaṇita. *numbered, counted, calculated;* calculating; the science of computation, arithmetic (Bp. 3, 42); the astrological part of a jyōtiḥśāstra; a sum.

ಗಣಿತಗಾಱ gaṇita-gāṟa. = ಗಣಿತಜ್ಞ. (My.).

ಗಣಿತಜ್ಞ gaṇita-jña. an astrologer (My.; B. 5, 176).

ಗಣಿತಜ್ಞತೆ gaṇita-jñate. knowledge of astrology (My.).

ಗಣಿತವಿದ್ಯೆ gaṇita-vidye. the science of computation (B. 5, 166. 275).

ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ gaṇita-śāstra. the book or science of computation, comprising arithmetic, algebra and geometry (My.; B. 5, 197).

ಗಣಿತಿ gaṇiti. = ಗಣತಿ 2. reckoning, etc. (My.).

ಗಣಿತಿಸು gaṇitisu. = ಗಣದಿಸು, etc. to count. (Bp. 7, 11; 18, 77).

*ಗಣಿದ gaṇida. = ಗಣಿತ. ಈ ಗಣಿದಮನೆತ್ತಱುಗುಂ Kr. 1, 8; ಗಣಿಕೆಯರ್ ಗಣಿದಮುಂ ಬಗೆಯದಿನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಂ ತಂಗಿಗೆ Pb. 5, 26; Ap. 4, 90.

ಗಣಿದಿಸು gaṇidisu. = ಗಣಿತಿಸು. (Bp. 30, 24).

***ಗಣಿಯಾನೆ gaṇiyāne.** a female elephant. ಅಡವಿಯ ಸೊರ್ಕಿದಾನೆ ಗಣಿಯಾನೆಗಳ್ವೆರಸು ಬನ್ದು ಬಾವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ Vr. 111, 18.

ಗಣಿಲ್ gaṇil. = ಗಣಲ್, etc. an imitative sound. (My.).

ಗಣಿಸು gaṇisu. = ಗಣಯಿಸು. (J. 7, 7; 14, 7; 21, 18; 33, 10; My.).

ಗಣುದಿಸು gaṇudisu. = ಗಣಿದಿಸು. to count. (Bp. 6, 8).

ಗಣೆ gaṇe. = ಗಡೆ 1, etc. (C.); the stalk or stem of an onion (S. Mhr.). see Prv. s. ದೊಮ್ಮ.

ಗಣೆಗಾಱ gaṇe-gāṟa. = ಗಡೆಕಾಱ, ಗಟಿಕಾಱ. an oarsman, a boatman, a tumbler or domba.

ಗಣೇಯ gaṇēya. *numerable.*

ಗಣೇಶ gaṇa-īśa. Pārvatī's son Gaṇēśa. see Śmd. 93. 151. 207; Bp. 24, 48. 2, Śiva. 3, a gaṇa-chief.

ಗಣೇಶ್ವರ gaṇa-īśvara. = ಗಣೇಶ. see Bp. 61, 46 & ಕಲಿ-.

ಗಣ್ಟ gaṇṭa. = ಗುಣ್ಟ. till, up to the time (My.).

ಗಣ್ಟಡಿ gaṇṭaḍi. = ಗಾಣ್ಟಡಿ. a little bundle, a parcel (My.; Mhr., H. ಗಠಡಿ).

ಗಣ್ಟಲ gaṇṭala. = ಗಣ್ಟಲು. (C.).

ಗಣ್ಟಲು gaṇṭalu. ಗಣ್ಟಲ್. = ಗಂಟಲ, ಗಣ್ಟ್ಲ. the throat [Tu. ಕಣ್ಟೇಲ್]; (ತಾಳಿಗೆ Bhn. 63; ಕಾಕುದ G.; C.). [ಅನ್ತು ನೆಲಕಿಕ್ಕಿ ಗಣ್ಟಲಂ ಮೆಟ್ಟಿದಾಗಳ್ Pb. 8, 22 va.]; (Cpr. 4, 47). see Bp. 25, 25. 86; 28, 11; Bh. 1, 8, 57; B. 4, 74. 85.

ಗಣ್ಟಿ gaṇṭi. a kind of small gold ear-ring (ಕುಣ್ಡಲ, ಕರ್ಣವೇಷ್ಟನ Si. 218; C.; Te.). — ಗಣ್ಟಿಚಳತುಮ್ಬು. the drops of a gaṇṭi (C.).

ಗಣ್ಟಿ gaṇṭi. = ಗಣ್ಟು. (My., in ಬ್ರಹ್ಮ-, ರುದ್ರ-).

ಗಣ್ಟಿಕೆ gaṇṭike. a clump, etc. (ಸ್ತಮ್ಬ, ಗುಚ್ಛ, ಗುತ್ಸ Si. 305).

ಗಣ್ಟಿಗ gaṇṭiga. — ಗಣ್ಟಿಗನ ಕಸ. an annual herb, Spermococe hispida L. (Z.).

ಗಣ್ಟು gaṇṭu. considered to be a Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿ (Śmd. 341. 365; Mhr. ಗಾಣ್ಠ). the knot or joint of a reed, bamboo or cane (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವ, ಪರುಸ್ Hlā.; Mr. 109; C.; Te.; *cf.* ಗಣಲು). 2, a knot, the knot of a cord, etc. (C.; Te.). 3, a bundle, a bag, a parcel (C.; Te.). 4, that has been tied together or laid by: money, wealth (C.); capital or stock in trade (C.; B. 5, 97). 5, a joint or articulation of the body (Bp. 38, 57; C.; ಬೆರಳಿನ ಗಣ್ಟು G. 182). 6, a lump or concretion formed in the abdomen (C.; ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಎಡಗಡೆಪಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಟು ಆಗುವ ರೋಗ ವೆನ್ದರೆ ಗುಲ್ಮ Cb.). 7, knotting: swelling and hardening of the veins on the surface of the legs, arms and hands (C.). ಬೆರಳ ಗಣ್ಟುಗಳು (ಪಾಣಿಶಾಖಾಪರ್ವ Mr. 322). ಇಟ್ಟ ಗಣ್ಟನ್ನು ತಿರಿಗಿ ಕೊಡೋಣ (ನಿರ್ಯಾತನ G.). ಗಣ್ಟು ಪರರ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸೊಣ್ಟಾ ಮುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ. — ಕೆಯ್ಯಲಿದ್ದರೆ ಗಣ್ಟು, ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಣ್ಟು. — ಕನಸಿನ ನೆಣ್ಟು ಕನಡಿಯೊಳಗಣ ಗಣ್ಟು (Prvs.). see Bh. 1, 20, 57; Si. 459; B. 1, 23; 3, 64. 100; 4, 6; 5, 238; ಆಱು-, ಎಡೆ-, ಕಗ್ಗಣ್ಟು, ಸರಿಗಣ್ಟು; Prvs. s. ತುಣ್ಟ, ದೇವ, ಪಾಪಿ. — ಗಣ್ಟಾಸೆ. -ಆಸೆ. the desire of becoming rich (C.). — ಗಣ್ಟಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to knot; to tie (Bp. 42, 4). ಗಣ್ಟಿಕ್ಕಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಗ್ರನ್ಥಿತ Nr.). 2, to knit, as the eye-brows. ಹುಬ್ಬ ಗಣ್ಟಿಕ್ಕುವುದು (ಭ್ರುಕುಟಿ Hlā.). 3, to bring about (Rām. 5, 8, 85; J. 6, 37; 9, 31). 4, to be united closely (Grj. 2, 106 va.). 5, to be knit, as the eye-brows (J. 22, 11). — ಗಣ್ಟುಗಟ್ಟಿಗೆ. -ಕಟ್ಟಿಗೆ. a knotted stick, knotted wood (Rāghc. 17, 67; My.). — ಗಣ್ಟುಗದಡಿ. dupl. (B. 4, 169). — ಗಣ್ಟುಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a man who hides his wealth, *i. e.* falsely assumes the appearance of poverty (S. Mhr.). 2, a man who does not return what he has borrowed (My.; Abhā. 8, 2). — ಗಣ್ಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a leg with dilated veins (C.). — ಗಣ್ಟುಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a hand or an arm with dilated veins (C.; Bp. 58, 49). — ಗಣ್ಟುಗೊಯ್ಕ. -ಕೊಯ್ಕ. a purse-cutter: a pick-pocket or defrauder (S. Mhr.). — ಗಣ್ಟುಗೊಯ್ಕೆ. -ಕೊಯ್ಕೆ. a female purse-cutter, etc. (S. Mhr.; Bp. 40, 53). — ಗಣ್ಟುಟೊಣಪೆ. a knotted stick (S. Mhr.). — ಗಣ್ಟುಣಿಗ. -ಉಣಿಗ. one who spends his principal instead of trading with it (Sd.). — ಗಣ್ಟುತುಮ್ಬೆ. the herb Leucas urticaefolia Br. (Z.). — ಗಣ್ಟುಪುರ್ಬು. knit eye-brows, a frown (Bp. 20, 12; V. 11, 60). — ಗಣ್ಟುಬಾರಂಗಿ. an undershrub, Clerodendron serratum Blum., or siphonanthus R. Br. (Si. 143; C.; T., Te.). — ಗಣ್ಟುಬೀಳು. to get knotted, as a thread (C.). 2, close (occasionally improper) connection, intimacy or friendship to spring up (between two persons). ಅವನಿಗೂ ನನಗೂ ಗಣ್ಟುಬಿತ್ತು (C.). ಅವನಿಗೂ ಆಕೆಗೂ ಗಣ್ಟುಬಿತ್ತು (C.). 3, union, harmony or agreement to take place, become or be. ಅವನ ಮಾತಿಗೂ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೂ ಗಣ್ಟುಬಿತ್ತು (C.). 4, to run counter to, to stop anybody's progress in a hostile manner, to attack (C.; see B. 2, 18; 3, 126; 5, 59. 64). — ಗಣ್ಟುಬ್ಬು. -ಉಬ್ಬು. = ಗಣ್ಟುಹುಬ್ಬು. (My.). — ಗಣ್ಟುಮೊಟ್ಟೆ. dupl. (C.). — ಗಣ್ಟುಮೋಱೆ. a frowning countenance (My.). — ಗಣ್ಟುಲಗಾಮು. a bridle full of troubling knots (My.). see ತುಣ್ಟ ಕುದುರೆ. — ಗಣ್ಟುವ್ಯಾಜ್ಯ. a knotty, unjust, difficult law-suit (My.). — ಗಣ್ಟುವ್ಯಾಜ್ಯಗಾಱ. a man who institutes such a suit (My.). — ಗಣ್ಟುಹಾಕು. to make a knot (C.). 2, to knit, as the eye-brows (C.). ಸಿಟ್ಟಿನಿನ್ದ ಗಣ್ಟುಹಾಕಿದ ಹುಬ್ಬು (ಭ್ರುಕುಟಿ G.). 3, to employ capital (C.). — ಗಣ್ಟುಹುಬ್ಬು. = ಗಣ್ಟುಪುರ್ಬು. (My.).

ಗಣ್ಟೆ gaṇṭe. = ಗಡ್ಡೆ 1, etc. a mass, lump, etc. (ಶಾಲೂಕ, ಗಡ್ಡೆ Si. 95, *only* in Si.). ಯಾವದಱನ್ದ ಹುಲ್ಲು ಮುನ್ತಾದ ಗಣ್ಟೆಗಳು ಅಗಿಯಲ್ ಪಡುತ್ತೊ, ಅನ್ತಾ ಗುದ್ದಲಿ (ಸ್ತಮ್ಬಘ್ನ, ಸ್ತಮ್ಬಘನ 399). — ಗಣ್ಟೆಕಠೋರ. (ಶಟಿ, ಗನ್ಧಮೂಲಿ, ಷಡ್ಗ್ರನ್ಥಿಕೆ Si. 122). — ಗಣ್ಟೆಮುಸ್ತೆ. a medicinal herb. ಒನ್ದು ಗಡ್ಡೆಯೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಮೋತೆಗಳುಳ್ಳ ಗಣ್ಟೆಮುಸ್ತೆಗಳು (ಜೊಡಾಲೆ, ಚಕ್ರಲೆ, ಉಚ್ಚಟೆ Si. 162).

ಗಣ್ಟೆ gaṇṭe. Tbh. of ಘಣ್ಟೆ. a bell. (Śmd. 338; C.; Tu., Te.; T. ಕಣ್ಡ, ಕಣ್ಡ್ರ); also: an English hour (C.). see *e. g.* Bp. 32, 29; 43, 32; B. 4, 141; 5, 287; Nr. s. ಬಾಱಿಸು. ಗಣ್ಟೆ ಬಾಱಿಸು. -ಹೊಡೆ. to beat a gong; to ring a bell (C.). ಗಣ್ಟೆಗೆ ಒನ್ದೇ ಸ್ವರ. — ಭರತರಾಜನ ತಿಕಕ್ಕೆ ಗಣ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಗಣ್ಟೆಕಾಯಕ.

the profession of a Jaṅgama mendicant going from door to door ringing a bell (S. Mhr.).

ಗಣ್ಟ್ಲು gaṇṭlu. = ಗಣ್ಟಲು, etc. the throat. (C.). — ಗಣ್ಟ್ಲು ಚುಟಿಗೆ. a particular swelling of the uvula (S. Mhr.).

ಗಣ್ಡು gaṇḍu-a3. one of the Tatsamas (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). a strong, powerful, manly male person; a husband (ಕಾನ್ತ, ಕಮಿತ್ರ, ಪತಿ, ರಮಣ, ಧವ, ಪ್ರಿಯ, etc. Nr., Hlā., Si. 193; ಅನುಕ, ವರಯಿತ, ಭರ್ತೃ, etc. Mr. 307; J. 7, 25; 13, 44; C.; [Tu. ಕಣ್ಡಾಣಿ]; Te.; M., T. ಕಣವ, ಕಣ್ಡ). [ಕೆಲಕಂ ಗಣ್ಡಂಗಮೊಳ್ಪಂ ಕರಂ ಮೆಱೆವಾ ಪ್ರೌಢೆಯೆ ಜೋಡೆಯಕ್ಕುಂ Pb. 4, 82; Ap. 12, 96; ಸೆರಗಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡನನ್ತಿನಿಸಪ್ಪೊಡಂ ಮಾಣದೆ Ap. 1, 79 va.; ಗಱುತೋಱೆ ಗಣ್ಡರೆಮ್ಬುವರ ಕಾಣೆ Bv. 112]. ಒರ್ವನೇ ಗಣ್ಡನಲ್ತೆ ಜಗತಿತಲದೊಳ್? (Śmd. 57). ಅವರ್ ಗಣ್ಡರ್, ಅವರ್ ಪೆಣ್ಡಿರ್ (109). ಸಾಯಿರ ಗಣ್ಡರ್, ಸಾಯಿರ ಪೆಣ್ಡಿರ್ (111). ಗಣ್ಡನುಂ ಮಕ್ಕಳುಮಿಲ್ಲದವಳು (ನಿರ್ವೀರೆ Hlā.). ಗಣ್ಡನು ಬಯಸುವನ್ತೆ ಅಪ್ಪವಳು (ಕಾನ್ತೆ); ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳ ಗಣ್ಡನು (ಭಗಿನೀಪತಿ); ಗಣ್ಡನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳು (ನನ್ದಿನಿ); ಗಣ್ಡನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು (ದೇವರ); ಗಣ್ಡನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ (ಯಾತೃ); ಆವಳೊರ್ವಳು ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ ಮುದುಕಿಯಾಗಿ ಕಾವಿಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟವಳು ಅಥವಾ ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದವಳು (ಕಾತ್ಯಾಯನಿ Nr.). ಗಣ್ಡನಿಲ್ಲದ ಮುಣ್ಡೆ (ವಿಧವೆ); ಗಣ್ಡನುಳ್ಳವಳು (ಪತಿಪತ್ನಿ Si. 185). ಗಣ್ಡಗಮ್ಬಲಿಯಿಕ್ಕಿ, ಗಣ್ಡುಗರಣೆಯ ನುಂಗಿ, ಗಣ್ಡ ಬನ್ದಾಗ ನರಳುವ ಹೆಣ್ಣಿಂಗೆ ಗುಣ್ಡಿಕ್ಕು! (Sp.). plural also ಗಣ್ಡನ್ದಿರು (C.; B. 3, 32). ಗಣ್ಡಗಂಜದ ನಾರಿ ಅವಳೆ ಹೆಮ್ಮಾರಿ (Dp. 54). ಗಣ್ಡ ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ ತರುತ್ತಾನೆನ್ದು, ಇದ್ದ ಸೀರೆ ಸುಟ್ಟಳು. — ಗಣ್ಡನ ಮದಿವೆಯಾದರೂ ಗಂಜಿ ಬರ ತಪ್ಪದು. — ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಅಗಲಿಕೆ ತೋಱಿಸಬೇಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೀನಿ ಕಲಿಸಬೇಡ. — ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ, ಒಡೆಯನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ. — ಗಣ್ಡ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬನ್ತು. — ಗಣ್ಡ ಇಲ್ಲದ ಗಯ್ಯಾಳಿ, ದಣ್ಡು ಇಲ್ಲದ ಹಾವಳಿ.—ಗಣ್ಡಗೆ ಬೇಡವಾದರೆ ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲಿಗೂ ಬೇಡ.—ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಗಱಿಕೆ ತೋಱಿಸ ಬೇಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸವಿ ಕಲಿಸ ಬೇಡ.—ಸೇರದ ಗಣ್ಡಗೆ ಮೊಸರೊಳಗೆ ಕಲ್ಲು ಸಿಕ್ಕಿತು.—ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇನು ತೆಗದಳನ್ತೆ.—ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯಾದರೆ ಗಣ್ಡ ಮೂಱಿನಾಯಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prvs.). 2, = ಗಣ್ಡು, stoutness; strength; greatness. see ಅಱಿ-. Prvs. s. ಬರು ಬರು, ಬೊಡಿ. — ಗಣ್ಡಕೊಡಲಿ. = ಗಣ್ಡಗೊಡಲಿ, ಗಣ್ಡುಗೊಡಲಿ. a kind of axe, used in war or for cutting animals (My.; ಕುಠಾರ, ಸ್ವಧಿತಿ, ಪರಶು Si. 281. 290). — ಗಣ್ಡಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. = ಗಣ್ಡು-. large scissors, such as devotees (or mendicants) threaten to decapitate themselves with, in order to extort a gift from a deity (or alms); a pair of shears (My.).— ಗಣ್ಡಗತ್ತರಿನಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 58, 1). — ಗಣ್ಡಗರ್ವ. great pride (Śmd. 386; Kk. 96; Abh. P. 11, 134). — ಗಣ್ಡಗಲಿ. -ಕಲಿ. (Śmd. 386; Kk. 96). = ಗಣ್ಡುಗಲಿ. a strong hero. — ಗಣ್ಡಗಾಡಿ. = ಗಣ್ಡುಗಾಡಿ. great gracefulness or beauty [ಪಡೆಮೆಚ್ಚೆಗಣ್ಡನ ಗಣ್ಡಗಾಡಿಯುಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 15 va.]; (Abh. P. 3, 38. 156; 14, 107 va.]. — ಗಣ್ಡಗುಣ. (Śmd. 386; Kk. 96). great excellence (Abh. P. 9, 154). — ಗಣ್ಡಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಗಣ್ಡುಗೂಸು. a male person. ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಯಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡಗೂಸು (ತೂಬರ Hlā.). — ಗಣ್ಡಗೂಸುತನ. manliness (Cpr, 8, 67 va.). — ಗಣ್ಡಗೊಡಲಿ. -ಕೊಡಲಿ. = ಗಣ್ಡಕೊಡಲಿ. (My.; Si. 290; Te. ಗಣ್ಡಗೊಡ್ಡಲಿ). — ಗಣ್ಡ ಪೆಣ್ಡಿರ್. (Śmd. 386). husband and wife (ದಮ್ಪತಿ Hlā.). — ಗಣ್ಡ ಪೆಣ್ಡೇರ. a badge of honour (Te., R.). — ಗಣ್ಡಮಚ್ಚರ. great enmity, etc. (Abh. P. 7, 50). ಗಣ್ಡಮಾತು. a great, bold word (Abh. P. 3, 59; 13, 139). — ಗಣ್ಡಮೆಣಸು. the Pimento tree, Eugenia acris W. & A. (St. & Pl.). — ಗಣ್ಡವರಿಜು. -ಪರಿಜು. (Śmd. 386; Kk. 96). a mighty, grand form; the form of a man. see Abh. P. 3, 38; 7, 105 va. & 106 va.; 11, 97. — ಗಣ್ಡವಸದನ. — ಪಸದನ. (Śmd. 386; Kk. 96; o. r. in both: ಗಣ್ಡವಸನ). grand decoration. — ಗಣ್ಡವಸನ. -ಪಸನ. an excellent cloth (see Śmd. s. ಗಣ್ಡವಸದನ). [— ಗಣ್ಡವಳ್ತಿ. a woman of masculine qualities. ಘಟ್ಟವಳ್ತಿಯೆಂ ದೇವಿ ಗಣ್ಡವಳ್ತಿಯೆನಲ್ಲೆಂ Pb. 8, 56]. — ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿಯರು. = ಗಣ್ಡ ಪೆಣ್ಡಿರ್. (ದಮ್ಪತಿ Nr.; My.). — ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡರು. = ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿಯರು. (C.; Bp. 24, 21; B. 3, 59; 5, 133. 203).

ಗಣ್ಡ gaṇḍa. = K. ಗಣ್ಡ, q. v. *the cheek* (= ಕನ್ನ 2). 2, *an elephant's cheek or temple*. 3, *a boil, a pimple*. 4, the force or fierceness of any disease, of rain, of wind, etc., the baneful influence of a star, etc. (C.; Mhr.; Te.; T. ಕಣ್ಡ; *cf.* ಗಣ್ಡಾನ್ತರ). 5, a hero. 6, chief, best, excellent. 7, one of the 27 portions of a circle on the plane of the ecliptic or one of the yōgas.

ಗಣ್ಡಕ್ gaṇḍak. a eunuch (My.; H.).

ಗಣ್ಡಕ gaṇḍaka. *a rhinoceros.*

ಗಣ್ಡಕಾರಿ gaṇḍakāri. = ಗಣ್ಡಕಾಲಿ. (ಮುಟ್ಟಲುಮುರಿಕೆಯ ಗಿಡ G.).

ಗಣ್ಡಕಾಲಿ gaṇḍakāli. *a sensitive plant, Mimosa pudica.*

ಗಣ್ಡಕಿ gaṇḍaki. N. of a river. (My.).

ಗಣ್ಡಭೇರುಣ್ಡ gaṇḍa-bhēruṇḍa. = ಭೇರುಣ್ಡ. a species of bird with two heads. (My.).

ಗಣ್ಡಮಣ್ಡಲ gaṇḍa-maṇḍala. = ಗಣ್ಡ No. 1. the cheek. (Abh. P. 14, 177).

ಗಣ್ಡಮಾಲೆ gaṇḍa-māle. the umbilical cord wound round the head at birth (looked upon as an unlucky sign, My.). 2, scrofula of the neck and throat (My.).

ಗಣ್ಡವುತ gaṇḍavuta. a kind of deer (ಕಡವ Mr. 160).

ಗಣ್ಡಶೈಲ gaṇḍa-śaila. *a huge rock or rocky fragment fallen from a mountain.*

ಗಣ್ಡಸ gaṇḍasa. = ಗಣ್ಡುಸ. a male person (B. 5, 287). ಗಣ್ಡಸರು (C.; B. 4, 165; 5, 140. 283. 284). — ಗಣ್ಡಸ ಮಕ್ಕಳು. male persons (C.).

ಗಣ್ಡಸತನ gaṇḍasatana. = ಗಣ್ಡುಸತನ. virility. (C.).

ಗಣ್ಡಸು gaṇḍasu. = ಗಣ್ಡುಸು. a male person (C.). ಅೞುವ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ನಗುವ ಗಣ್ಡಸನ್ನೂ ನಮ್ಬ ಬಾರದು.—ಗಣ್ಡಸು ಕೂತು ಕೆಟ್ಟನು, ಹೆಂಗಸು ತಿರಿಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು (Prvs.).

ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ gaṇḍa-sthala. the temples of an elephant (ದನ್ತಿಕಪೋಲ Nn. 87; ಕಟ 141; ಕರಟ, ಕಟ Mr. 153); the cheek (J. 11, 38).

ಗಣ್ಡಾಗುಣ್ಡಿ gaṇḍāguṇḍi. barefacedness, impudence (My.; H.).

ಗಣ್ಡಾಡಿ gaṇḍa-āḍi. a man of mighty acts, a hero (J. 7, 63; My.).

ಗಣ್ಡಾನ್ತರ gaṇḍa-antara. desperate sickness, alarming danger, imminent jeopardy, boding prospects (C.; B. 2, 39; 4, 59. 192; 5, 165).

ಗಣ್ಡಾಮಾಲೆ gaṇḍā-māle. = ಗಣ್ಡಮಾಲೆ No. 2. inflammation of the glands of the throat (My.; Mhr. ಗಣ್ಡಮಾಲಾ).

ಗಣ್ಡಾಲಿ gaṇḍāli. *a bent-grass or Agrostis with white blossoms* (= ಶಕುಲಾಕ್ಷಕ). see Si. 162; ಬಳ್ಳಿಗಱಿಕೆ.

ಗಣ್ಡಿ gaṇḍi. = ಕಣ್ಡಿ 1. a chink, a gap, etc. (My.). — ಗಣ್ಡಿಕಾವಲಿ. the watcher of the wicket of a fort (My.); one who takes tolls at a pass (R.).

ಗಣ್ಡಿಕೆ gaṇḍa-ike. (or **gaṇḍu-ike**). prowess. (Śmd. 248). see ಪೋಗಣ್ಡಿಕೆ, ಬಲ್ಗಣ್ಡಿಕೆ. — ಗಣ್ಡಿಕೆಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to see prowess (Śsv. 3, 54).

ಗಣ್ಡಿಗ gaṇḍiga. a valiant man (Bh. 3, 18, 41); a firm, resolute or stiff-necked man (Bp. 15, 32; 27, 65).

ಗಣ್ಡೀರ gaṇḍīra. *a sort of potherb.* 2, the Telinga potato, Arum campanulatum Roxb. (St. & Pl.).

ಗಣ್ಡು gaṇḍu. strength; manliness; largeness; firmness; impetuosity; bravery (= ಗಣ್ಡ No. 2); the male sex; a male; a male person, a man (C.; Te.; *cf.* ಕಡು 1). [ನೆಗಟ್ದಿನ್ನ ಗಣ್ಡುಮಾಡದಟುಮುಳುಕೆಗೆಯುಂ ಪಿರಿದೊ Pb. 10, 40]. ಹೆಣ್ಣಾದೊಡಂ ಗಣ್ಡಾದೊಡಂ (Śmd. 148). ಹೆಣ್ಣುವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಕುಣಿಯುವ ಗಣ್ಡಿನ ಹೆಸರು (ಭ್ರುಕುಂಸ, ನರ್ತಕಪುರುಷ, ಸ್ತ್ರೀವೇಷಧಾರಿ Si. 64). ಗಣ್ಡುಡುಗಿ ಪೆಣ್ಣಾಗನೇ ಶೌರಿ? (Bp. 54, 37). ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡು ಸೇರಿ ಸೊಗಸಿನಿನ್ದ ಆಡುವಿಕೆ (ದ್ವನ್ವ, ಕೇಲಿ, ಲೀಲೆ, etc. Si. 72). ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡುಗಳ ಜೊತೆ (ಮಿಥುನ, ದ್ವನ್ದ್ವ, ದಮ್ಪತಿಗಳು 179). ಪೆಣ್ ಗಣ್ಡುಗಳೊಳ್ ಒರ್ವರುಂ ನಿಜಾಚಾರವಿರಹಿತರಾಗಿ ನಡೆವರಿಲ್ಲ...ರಾಮರಾಜ್ಯದೊಳ್ (J. 18, 13). ಶರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡು ಕರಿಯ ಒನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54). ಕುಱಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಡಿಗೆ ಟಗರು, ಆಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಡಿಗೆ ಹೋತು ಅನ್ನುವರು (B. 3, 9). ತಮ್ಮ ಮನಸಿಗೆ ಬನ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಗಣ್ಡುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (5, 289). ಗಣ್ಡಿನ ತನ್ದೆ (5, 289). see J. 15, 28; Prv. s. ಗವುದ and ಗೆದ್ದು; ಅಱ–. — ಗಣ್ಡಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. an aspirate (C.). — ಗಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. a he-goat (C.; ಸ್ತುಭ, ಛಾಗ, ಅಜ, etc. Si. 323). — ಗಣ್ಡಾನೆ. -ಆನೆ. a male elephant (ಇಭ Nr.). — ಗಣ್ಡಾಳು. -ಆಳು. a male cooly (C.). — ಗಣ್ಡು ಎಕ್ಕೆ. the plant Calotropis gigantea R. Br. (Z.). — ಗಣ್ಡುಕಣೆ. The larger roller in a sugar-mill (My.). — ಗಣ್ಡುಕೆಲಸ. a work of manly strength, a work superior to that of others (C. ಪೌರುಷ Si. 462). — ಗಣ್ಡುಕೇಪಲಗಿಡ. the shrub Memecylon amplexicaule Roxb. (St. & Pl.). — ಗಣ್ಡುಗಚ್ಚೆ. -ಕಚ್ಚೆ. the ends of a dōtra tucked in a peculiar manner by a man who prepares for a fight (C.; B. 4, 179). — ಗಣ್ಡುಗತ್ತರಿ. = ಗಣ್ಡಗತ್ತರಿ. (C.). — ಗಣ್ಡುಗರಣೆ. -ಕರಣೆ. a large lump. see Sp. s. ಗಣ್ಡ. — ಗಣ್ಡುಗಲಿ. = ಗಣ್ಡಗಲಿ. (Rsv. 5, 93; J. 14, 16). — ಗಣ್ಡುಗಾಡಿ. = ಗಣ್ಡಗಾಡಿ. (Rsv. 13, 60). — ಗಣ್ಡುಗಿಡು. -ಕಿಡು. prowess or courage to fail (Grj. 6, 77 va.). [— ಗಣ್ಡುಗೆದಱು. to exhibit valour. ಒನ್ದಕ್ಕೊಪ್ಪುತ್ತ ನುಡಿದು ಕಣ್ಣ ಕೆಂಚನೆಮಾಡಿ ಗಣ್ಡುಗೆದಱು ಮುಡುಹಿಕ್ಕಿ ಕೆಲೆವವರ ಕಣ್ಡಂಜುವೆ Bv. 447]. — ಗಣ್ಡುಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಪಿಳ್ಳೆ. a male young sparrow (ಚಾಟಕೈರ Si. 173). — ಗಣ್ಡುಗುಬ್ಬಿ. a male sparrow (My.; B. 2, 6). — ಗಣ್ಡುಗೂಸು. -ಕೂಸು. = ಗಣ್ಡಗೂಸು. a male person, a man (ಮಾನವ, ಮರ್ತ್ಯ, ಮನುಷ್ಯ, etc. Mr. 222). ಸ್ತ್ರೀಯರ ವೇಷವ ಧರಿಸಿ ಕುಣಿವ ಗಣ್ಡುಗೂಸು (ಭ್ರುಕುಂಸ Nr.). see Bp. 40, 25. 2, a male child (C.). — ಗಣ್ಡುಗೊಡಲಿ. = ಗಣ್ಡಕೊಡಲಿ, ಗಣ್ಡಗೊಡಲಿ. (My.). — ಗಣ್ಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become impetuous, to dash, etc. (Rsv. 5, 117). — ಗಣ್ಡುಗೋಗಿಲೆ. -ಕೋಗಿಲೆ. (Śmd. 277). a male cuckoo (Cpr. 2, 93 va.). — ಗಣ್ಡುಜಾತಿ. the male sex (C.). — ಗಣ್ಡುಜಿಂಕೆ. a male antelope (My.; Si. 168. 169). — ಗಣ್ಡುಡಿಗೆ. -ಉಡಿಗೆ. = ಗಣ್ಡುಡೆ (?). ಗಣ್ಡುಡಿಗೆಯುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಣಿಲಂ (Śmd. 282, o. r. ಕಣ್ಡುಡಿಗೆ-). — ಗಣ್ಡುಡುಗು. -ಉಡುಗು. = ಗಣ್ಡುಗಿಡು. (Grj. 6, 80 va.; V. 36, 58). — ಗಣ್ಡುಡೆ. -ಉಡೆ. a strong garment: a coat of mail. [ಗಣ್ಡುಡೆಯುಡೆ ಗಣ್ಡುಗೆಟ್ಟುದು Pb. 8, 101]; (Abh. P. 9, 156). — ಗಣ್ಡುದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. a river the personification of which is male (ಛಿದ್ಯ, ಉದ್ಧತ್ತ, ನದ Hla.; Mr. 413; ನದ, ಸರಸ್ವತ್ Nr.), as the Śōṇa (ಶೋಣ, ಹಿರಣ್ಯಬಾಹು Nr.) and the Sindhu (ನದ ವಿಶೇಷ, ಸಿನ್ಧು Nr.). — ಗಣ್ಡುನವಿಲ್. a peacock (ಸೋಗೆ Ct. II, 89). — ಗಣ್ಡುನಾಬಳ್ಳಿ. the plant Cleome viscosa L. with yellow flowers (Z.). — ಗಣ್ಡುನಾಯಿನೊಳಲೆ. see s. ನಾಯಿನೊಳಲೆ. — ಗಣ್ಡುಪಶು. a male beast (Si. 396). — ಗಣ್ಡುಬಿದರು. a bamboo that is solid, not hollow, the male bamboo (B. 4, 55), Bambusa stricta Roxb. (St. & Pl.). — ಗಣ್ಡುಮಕ್ಕಳು (fr. ಗಣ್ಡುಮಗ, -ಮಗು). male children (C.); men (C.). ಗಣ್ಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮುಣ್ಡೆಯ ಮನಸು ಗುಣ್ಡಿಗಿನ್ತಾ ಗಟ್ಟಿ (Prv.). see B. 3, 33; 4, 5. 55; 5. 274. — ಗಣ್ಡುಮಱಿ. a young male (C.). ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಮಱಿ (ಚಾಟಕೈರ Nr.). — ಗಣ್ಡುಮಿಗು. the proper limit of manly behaviour to be overstepped (Bp. 40, 34). — ಗಣ್ಡುಮುಱುಗ. (= ಗುಣ್ಡುಮುಱುಗ). N. of a bird. see Nr. s. ಸರಕುಟಿವಕ್ಕಿ. — ಗಣ್ಡುಮೃಗ. a male beast (B. 4, 193). — ಗಣ್ಡುವೆಸ. -ಬೆಸ. a firm injunction? (Cpr. 8, 68). — ಗಣ್ಡುಸಿಂಹ. a male lion (B. 4, 212; 5, 242). — ಗಣ್ಡುಸೂಳೆ. a clever harlot (Bp. 42, 16). — ಗಣ್ಡುಹುಡುಗ. a boy (C.; B. 5, 276). — ಗಣ್ಡುಹುಱು. a male spider (B. 4, 113), a male insect, etc. — ಗಣ್ಡುಹೋಱಿ. = ಗಣ್ಡುದೊಱಿ. (Si. 421; My.).

ಗಣ್ಡುಗತನ gaṇḍugatana. valiantness (Bh. 3, 10, 51; *cf.* ಗಣ್ಡಿಗ).

ಗಣ್ಡುಸ gaṇḍusa. = ಗಣ್ಡಸ. a male person. ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಗಣ್ಡುಸರು (ದೇವೃ, ದೇವರ Si. 192). ಗಣ್ಡುಸರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೆಳದ ಕೂದಲು (ಶ್ಮಶ್ರು 216). ಗಣ್ಡುಸರ ಕವಚದ ಅಂಗಿ (ಕೂರ್ಪಾಸಕ 224).

ಗಣ್ಡುಸು gaṇḍusu. (fr. ಗಣ್ಡುಗೂಸು). = ಗಣ್ಡಸು. ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡುಸಿಗೆ ಷಣ್ಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು (Si. 195).

ಗಣ್ಡುಸುತನ gaṇḍusutana. = ಗಣ್ಡಸತನ. virility (ಪುಮ್ಭಾವ, ಪೌರುಷ Si. 462).

ಗಣ್ಡೂಪದ gaṇḍū-pada. *a kind of worm* (ಕಿಂಚುಲಕ, ನಾಯಿನೊಳಲೆ Mr. 411; ಮಱೇ ಹುಱು G.).

ಗಣ್ಡೂಪದಿ gaṇḍū-padi. *a female or small gaṇḍūpada.*

ಗಣ್ಡೂಷ gaṇḍūṣa. *a handful of water taken for rinsing the mouth.* 2, rinsing the mouth (ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವದು Mr. 463). see ಮುಕ್ಕುಳ್, ಮುಕ್ಕುಳಿಸು.

ಗಣ್ಡೂಷೆ gaṇḍūṣe. *a handful of water taken for rinsing the mouth.* 2, an enlarged navel (ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾದ ಹೊಕ್ಕುಳು G.).

ಗಣ್ಡೋತ್ಪಲ gaṇḍa-utpala. = ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ. N. of a plant (ನಾಕನಾರಿ, ಸಹದೇವಿ Mr. 127, one MS. ಗನ್ಧೋತ್ಪಲ; Te. ಸಹದೇವಿ = ಕರೀರ, Capparis aphylla).

ಗಣ್ಡೋಲಿ gaṇḍōli. (ಗಣ್ಡು-ಎರಳೆ). the male Indian antelope, Antelope cervicapra (Bḍ.).

ಗಣ್ಡೋಲಿ gaṇḍōli. = ಗನ್ಧೋಲಿ. a wasp. (My. Amara; Si. 176).

ಗಣ್ಣ gaṇṇa. a division of paddy-land, a paddy-field (My.; Tu. ಕಣ್ಡೊ; see ಗದ್ದೆ).

ಗಣ್ಯ gaṇya. calculable, numerable; to be counted or regarded; worthy of esteem. see ಅ–, ಅಗ್ರ–; Bp. 19, 32; 30, 18; 55, 21.

ಗತ gata. gone; gone away, departed; deceased; past, gone by; disappeared; come to, approached, arrived at, being in, contained in; gone to any state or condition; belonging to; relating to, connected with; spread abroad. see *e. g.* ಅಕ್ಷಿಗತ, ದುರ್ಗತ; Śmd. 241. 267; Kāvy. III, 3, B, 164. 166. 170. 2, going, motion; state, condition; etc.

ಗತಕ gataka. going, motion; fickleness (J. 6, 34; Mhr. sham, feint).

ಗತಕಾನ್ತಿ gata-kānti. deprived of lustre. see ಕನ್ದು.

ಗತಗೋಷ್ಠಿ gata-gōṣṭhi. stale words or news (My.); the state of being postponed to an indefinite time, as a law-suit (My.).

ಗತತೇಜ gata-tēja. = ಗತತೇಜಸ್. see ನನ್ದು.

ಗತತೇಜಸ್ gata-tējas. bereft of splendour. see ನನ್ದು.

ಗತನಾಸಿಕ gata-nāsika. *noseless* (ಮೂಕೊಱೆಯಂ Mr. 389).

ಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತ gata-prati-āgata. gone away and returned; come back again after having gone away. 2, a kind of citra [Kr. 2, 119]; (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಗತಾನುಗತಿಕ gata-anugatika. following what precedes, following custom, imitating, doing as others do (Kāvy. III, 1, A, 25).

ಗತಾಬ್ದ gata-abda. the past year (My.).

ಗತಾಮ್ಬಕ gata-ambaka. deprived of sight, blind (Bh. 1, 3, 9).

ಗತಾರ್ಥ gata-artha. unmeaning, nonsensical; become poor; deprived of an expected or desired object (My.); understood, signified (Mhr.); done, accomplished (Mhr.).

ಗತಾಸು gata-asu. expired, dead. (J. 26, 44).

ಗತಿ gati. *going, moving, motion; gait, deportment; procession, march, progress* (ವರ್ತ, ವರ್ತನೆ, ಗಮನ Nn. 166). 2, a path, a way; recourse, refuge, resource (*e. g.* Bp. 12, 31; 14, 31; 36, 5; 52, 9); an expedient, means; course of events, fortune; state, condition, mode of existence; happiness. 3, the course of the asterisms; the diurnal motion of a planet in its orbit; a certain division of the moon's path and the position of a planet in it. 4, transmigration. 5, *the result of actions done in former stages of existence.* 6, deliberation; knowledge (ಯೋಚನ, ಯೋಚನೆ Nn. 166; ಅಱುವ ನೆನಹಂ Mr. 468). 7, sin, vice (ವೃಜಿನ, ದುಷ್ಕರ್ಮ 166). 8, an art, method or rule for dancers, musical time (Bp. 32, 37; *cf.* ಗತ್ತು, ಜತಿ). ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮತಿಯಿಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ಮತಿ 1, ಮಿಾಱು. — ಗತಿ ಗತಿ. rep. of ಗತಿ No. 8. (Bp. 58, 23). — ಗತಿಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. = ಗತಿಗೆಡಿಸು. (Abh. P. 9, 15). — ಗತಿಗಿಡು. - ಕಿಡು. = ಗತಿ ಗೆಡು. (Grj. 8, 23). — ಗತಿಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy the course, state, good condition, welfare or happiness (of people, etc.); to check (Rśv. 6, 4; J. 8, 34; B. 4, 52. 182). — ಗತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. progress, state, refuge, resources, good condition or happiness to be destroyed or lost. ಅತಿರಥನಾದರೂ ಗತಿಗೆಡಬಾರದು (Prv.). see Bp. 57, 14; J. 7, 14; 10, 39; B. 4, 74. 126). — ಗತಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person who destroys his own welfare or that of others (My.). — ಗತಿಗೇಡು. ruin of welfare, etc. (My.). — ಗತಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give welfare, etc. (J. 18, 52). — ಗತಿಪಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain or acquire welfare (J. 24, 76). — ಗತಿವಿಡಿ. -ಹಿಡಿ. to lay hold on the refuge or the good fortune of (something, Bp. 22, 37; 61, 59); to take a road, to enter upon a journey (Rām. 4, 1, 13).

ಗತಿಬನ್ಧನ gati-bandhana. arresting or checking motion, etc. see ತಗರ್.

ಗತಿಭಂಗ gati-bhanga. breaking, suspending, interrupting or stopping motion, etc.; stoppage, detention, impediment to progress. see ಮುಗ್ಗು.

ಗತಿಮುಕ್ತಿ gati-mukti. cessation or discontinuance of motion. see ನಿಲ್.

ಗತಿಲಂಘನ gati-langhana. going by leaps, jumping (ಚಾಳೆಯ Mr. 82, o. rs. ಗತಿಲಾಘವ in one MS., ಚಾಳಿಯ in another, and ಚಾಳೆಯ in another one).

ಗತಿಲಾಘವ gati-lāghava. swiftness in going or moving. see ಗತಿಲಂಘನ.

ಗತಿವಿಹೀನ gati-vihīna. remediless; devoid of resource or refuge, forlorn (Bp. 24, 32).

ಗತಿಸು gatisu. to go; to go away; to die; to pass, as time (My.).

ಗತಿಸ್ತಮ್ಭ gati-stambha. stopping or arresting motion. see ತಱುಮ್ಬು.

ಗತಿಹೀನ gati-hīna. = ಗತಿವಿಹೀನ. (My.).

ಗತ್ತು gattu. Tbh. of ಗತಿ in its Mahratti meaning: musical time, beating time in music (for dancers, C.; *cf.* ಗತಿ No. 8).

ಗತ್ತುಗಾಱ gattu-gāṟa. a time-server (especially in his words, My.).

ಗತ್ಯನ್ತರ gati-antara. another remedy or resource (My.; Mhr.); a way of avoiding, escaping (B. 4, 6; Mhr.).

ಗತ್ವ gatva. the syllable ಗ (Śmd. 339. 342. 350).

ಗದ್ gad. = ಗದ. — ಗದ್ಗದನೆ ನಡುಗು. = ಗದಗದನೆ-. (B. 5, 243).

ಗದ gada. = ಕದ 2, ಗಡ 2, ಗದ್, (ಗಳ 2, ಗಱ 1). a term expressing quick motion, shaking. — ಗದಗದ ನಡುಗು. to shake or shiver violently (S. Mhr.; B. 4, 212). — ಗದಗದನೆ ನಡುಗು. = ಗದಗದ-, ಗದ್ಗದನೆ-. (B. 3, 80). — ಗದಗದಿಸು. to tremble (Abhā. 2, 104; J. 16, 35); to cause to tremble (J. 13, 47). — ಗದ ಬದಿಸು. to tremble (Rām. 6, 24, 17; but perhaps from Mhr. ಗದಮುದಣೇಂ, to be sultry and oppressive; to swelter).

ಗದ gada. 1. speaking, speech; a sentence. see ನಿ-.

ಗದ gada. 2. *disease, sickness.* 2, *gada, the younger brother of Krisṇa.* 3, = ಗರ 2, poison.

ಗದಕ gadaka. Tbh. of ಕೃತಕ. artificial, deceitful, etc. see ಗನ್ನ ಗದಕ.

ಗದಕಿ gadaki. Tbh. of ಕೃತಕಿ. a deceitful female? (Śmd. 353).

ಗದಗದಿತ gadagadita. Tbh. of ಗದ್ಗದಿತ. stammered, sobbed; stammering, etc. (Rām. 2, 2, 24).

ಗದಗದಿಸು gadagadisu. = ಗದ್ಗದಿಸು. to stammer, etc. (Bh. 8, 20, 40).

ಗದಡು gadaḍu. = ಗದರು, ಜಡ್ಡು 2. the fetid smell of cattle urine; the smell of sheep and goats; the disagreeable smell of burning chillies or tobacco (My.; Te. ಕಸಟು, dirt, foulness, odour, gust, etc.; Mhr. ಗದಳ, foulness of a liquid; dregs, refuse; *cf.* ಕಪ್ಪಟು, etc.). see ಸಾಸಿವೆ-.

ಗದಭೇಕೋರಗ gada-bhēka-uraga. a snake for disease when looked upon as a frog (Bp. 39, 21).

ಗದಮು gadamu. = ಕದುಬು. to push away (S. Mhr.; Te. ಕದುಮು).

ಗದರು gadaru. = ಗದಡು. (My.).

ಗದಱಿಕೆ gadaṟike. loud and earnest exhortation (with regard to men, My.); scaring (with regard to cattle, My.).

ಗದಱಿಸು gadaṟisu. = ಗದ್ದಱಿಸು. to exhort with a loud voice and earnestly (to refrain from a wrong thing), to charge earnestly (My.). 2, to scare, to frighten, as beasts (My.).

ಗದಱು gadaṟu. = ಗಜಱು 1. to produce a loud sound: to thunder; to roar; to growl; to cry; to menace (ಗರ್ಜನ Śmd. Dh.; Bp. 28, 42; 38, 30); to exhort with a

loud voice and earnestly (My.; T. ಕದಱು, ಕದುಮು, ಕಟಱು, Te. ಗದುರು, to frighten).

ಗದಱು gadaṟu. 2. = ಗಜಱು 2. roaring, crying, etc. (Rām. 5, 8, 67).

ಗದಾಗ್ರಜ gada-agraja. *Gada's elder brother, Kṛiṣṇa.*

ಗದಾಧರ gadā-dhara. bearing a club; *Kṛiṣṇa.* (Bp. 53, 58).

ಗದಾಮುದ್ರೆ gadā-mudre. one of the five gestures to be made in presenting offerings to an idol. (R.).

ಗದಿತ gadita. spoken, said. (My.).

ಗದಿಸು gadisu. to speak, to say, to tell (Ṛsv. 1, 35).

ಗದು gadu. = ಗದುವು. a swelling (as from a blow), a gathering, a tumour (My.; Te. ಕದುಮು; T. ಕದು, a wart; *cf.* ಕದುಪು, and see also ಗಣಲು, ಗಾದರಿ).

ಗದುಗ gaduga. = ಗದುಗು No. 1, q. v.

ಗದುಗು gadugu. = ಗರ್ದುಗು?. N. of a plant (ಕ್ರತು Mr. 150, in two MSS.; o. r., in two MSS., ಗದುಗ). 2, N. of a town (Bh. 1, 1, 9).

ಗದುವು gaduvu. = ಗದು. a swelling, etc. (My.).

ಗದೆ gade. ಗದಾ. = ಗಜೆ, ಗಱೆ. *a mace, a club, a bludgeon.* see Śmd. 157. 165. — ಗದೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a club (Śmd. 200).

ಗದೋತ್ಕರ gada-utkara. disease, sickness (ಅರಿಷ್ಟ, ವ್ಯಾಧಿ Nn. 104).

ಗದ್ಗದ gadgada. stammering, stuttering; indistinct or convulsive utterance, as sobbing, etc. see Bp. 2, 22; J. 19, 40; 28, 55; uttering stammering sounds, etc. (J. 19, 23). — ಗದ್ಗದವೆರಸು. -ಬೆರಸು. the sound gadgada to mix or join with (Bp. 47, 46).

ಗದ್ಗದಕಣ್ಠೆ gadgada-kaṇṭhe. a woman whose throat is filled with gadgada (J. 19, 38).

ಗದ್ಗದಿಕೆ gadgadike. stammering, etc. (Bp. 3, 40; 43, 18).

ಗದ್ಗದಿಸು gadgadisu. = ಗದಗದಿಸು. to stammer, etc. (Grj. 5, 80; J. 18, 52).

ಗದ್ದ gadda. = ಗಡ್ಡ No. 2. the chin (Rām. 6, 38, 15; S. Mhr.; B. 4, 83. 84. 134; Te. ಗದ್ದವೆ).

ಗದ್ದರಿಸು gaddarisu. (fr. ಗದು). to swell (as the face or limbs, My.).

ಗದ್ದಱಿಸು gaddaṟisu. = ಗದಱಿಸು, ಗದ್ದ್ರಿಸು. (My.). 2, to thunder (S. Mhr.); to roar as a tiger (S. Mhr.).

ಗದ್ದಲ gaddala. noise; din [Tu. ಗದ್ದಲೊ]; (C.; B. 3, 41; 4, 138. 156; 5, 48. 132. 262; *cf.* ಗಜಾಲು).

ಗದ್ದಿಗೆ gaddige. (Tbh. of ಗರ್ತ?). = ಗದ್ದುಗೆ, ಗರ್ದುಗೆ. a throne; a seat (C.; ಪೀಠ, ಆಸನ Si. 231; ಔಶೀರ 453; Tu.; Te. ಗದ್ದಿಯ, ಗದ್ದೆ); a tomb-monument of Jaṅgamas (C.); basis. see Si. 267. — ಗದ್ದಿಗೇ ಕಲ್ಲು. the base of a pillar (C.; B. 4, 121).

ಗದ್ದಿಸು gaddisu. = ಗದ್ದ್ರಿಸು, etc. to cry, etc. (J. 17, 2; Te. ಗದ್ದಿಂಚು).

ಗದ್ದುಗೆ gadduge. = ಗದ್ದಿಗೆ, etc. (ಪಟ್ಟವಣೆ, ನರೇನ್ದ್ರಾಸನ Ct. II, 51; ಪಟ್ಟವಣೆ; ಸಿಂಹಾಸನ Kk. 26). see Bp. 5, 65; 12, 9; 55, 11; 61, 30; Bh. 2, 13, 45; J. 5, 9; 30, 50.

ಗದ್ದೆ gadde. = ಗರ್ದೆ. a field (ಕೇದಾರ Nr.), especially paddy-land, a paddy-field (C.; Te. ಕಯ್ಯಿ; T.; M. ಕಟಿನಿ, ಕಯ್ನಿ; *cf.* ಕಯ್ 7, ಗಣ್ಣ). ನೆಲ್ಲ ಗದ್ದೆ (ವ್ರೈಹೇಯ); ಅಱುವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆವ ಷಷ್ಟಿಗದ್ದೆ (ಷಷ್ಟಿಕ್ಯ Hla.). ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳ ಕೊಯ್ಯುದು (ಲವ, etc. Nr.). ಗದ್ದೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ನೀರೂ ಪರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತೂ ಚೆನ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪೆಟ್ಟೂ ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ಬಾರದು. — ಕೆಟ್ಟ ಗದ್ದೆಗೆ ಮನೆಯ ನೆಲ್ಲು ಏಱ ಹಾಕಿದರು (Prvs.). see Bp. 27, 17; Si. 103. 299. 300. 302. 395. — ಗದ್ದೆಕಾನೆ. a multitude of fields (ಕೈದಾರಕ, ಕೈದಾರ್ಯ, ಗದ್ದೆಗಳ ಗುಮ್ಪು Si. 302). — ಗದ್ದೆಗಣ್ಣ. = ಗದ್ದೆಮುಡಿ. (My.). — ಗದ್ದೆತಾಕು. = ಗದ್ದೆಗಣ್ಣ (My.; Si. = ಗದ್ದೆಕಾನೆ, 302). — ಗದ್ದೆತೆವರು. a ridge or bank dividing rice-fields (My.). — ಗದ್ದೆಬದ. = ಗದ್ದೆತೆವರು. (My.). — ಗದ್ದೆಬದು. = ಗದ್ದೆಬದ. (My.). — ಗದ್ದೆಮುಡಿ. a paddy-field (My.). — ಗದ್ದೆಮಡಿರುಮಾಲೆ. a (silken) turban-cloth with squares (C.). — ಗದ್ದೆಬಯಲು. a low-lying plain or open tract containing paddy-fields (My.). — ಗದ್ದೆಮರ. an instrument used for levelling ploughed paddy-fields (My.).

ಗದ್ದ್ರಿಸು gaddṛisu. = ಗದ್ದಱಿಸು, etc. to roar, etc. (My.).

ಗದ್ಯ gadya. to be spoken or uttered; *prose,* especially elaborate prose composition. see Śmd. 72; Kāvy. V, 960; Prv. s. ಪದ್ಯ.

*ಗದ್ಯಕಥಾಪ್ರಗೀತಿ gadya-kathā-pragīti.** a type of composition consisting of an admixture of prose and verse. ಗದ್ಯಪದ್ಯಸಮ್ಮಿಶ್ರಿತಮಂ ನಿಗದಿಸುವರ್ ಗದ್ಯಕಥಾಪ್ರಗೀತಿಯಿಂ Kr. 1, 27.

ಗದ್ಯಪದ್ಯ gadya-padya. prose and verse (C.).

ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕ gadyapadya-ātmaka. containing prose and verse (My.).

ಗದ್ಯಾಣ gadyāṇa. a weight about equal to a ruvvi or farthing (C.; Sk. ಗದ್ಯಾಣಕ, a weight = 32 guñjās, or = 64 guñjās with physicians). see ಸಬಳ–; Prv. s. ಗರ್ವ. 2, a kind of small gold coin (at Bellari, occasionally in My.). [ಪಲಗೆಗೆ ಸಾಯಿರ ಗದ್ಯಾಣದ ಪೊನ್ನೇ ಸಾಲ್ದುಮುಗ್ಗಳಂ ಬೇಡೆನ್ದು Pb. 6, 71 va.]. see Prv. s. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ.

ಗನ್ gan. — ಗನ್ನೇಱಿಳೆ. the tree Barringtonia acutangula Gaertn. (ನಿಚುಲ, ಅಮ್ಬುಜ, ಇಜ್ಜಲ, ನೀರುಹಲಸಿನ ಗಿಡ Si. 136). 2, = ಕಣಗಿಲ್, etc. oleander (ಪ್ರತಿಹಾಸ, ಶತಪ್ರಾಸ, ಕರವೀರ, etc., ಕಣಿಗಲ ಗಿಡ 140; Te. ಗನ್ನೇರು).

ಗನ gana. Tbh. of ಘನ. a mass, etc. (C.).

ಗನಹ ganaha. Śiva (Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 3). 2, Brāhmaṇa (ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ, etc., ದ್ವಿಜ Kk. 34; Śm. 52).

ಗನಿ gani. = ಕಣಿ 2, etc. a mine, etc. (My.).

ಗನೀಮ ganīma. the enemy, the public foe (Mhr., H., Br., R.).

ಗನೆ gane. to emit a loud sound, to roar (Abh. P. 13, 21. 49; T. ಕನೈ; see s. ಕಿಲಿರ್ 1).

ಗನ್ಟಿ ganti. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿ. a knot, a tie, etc. (My. occasionally).

ಗನ್ತು gantu. a way, a course; a traveller (Sk.). 2, moving about, jumping, dancing (J. 19, 5; Te. ಗನ್ತು, ಗೆನ್ತು).

ಗನ್ತೃ gantṛi. who or what goes or moves. see ಅಧೋ–.

ಗನ್ತ್ರಿ gantri. *a cart drawn by oxen.*

ಗನ್ಧ ganda. Tbh. of ಗನ್ಧ. smell, etc. (C.). see ಸಿರಿ–. — ಗನ್ಧವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. connection-board: the cross pieces of wood, bars, or braces for holding together the planks of a door (C.; Te. ಗನ್ಧವಟ್ಟಿ). — ಗನ್ಧವುಡಿ. -ಪುಡಿ. perfumed powder (My.). — ಗನ್ಧವುಡಿಯುತ್ಸವ. -ಉತ್ಸವ. N. of an idol festival (My.).

ಗನ್ದಕತ್ತುರಿ **ganda-katturi.** Tbh. of ಗನ್ಧಕಸ್ತೂರಿ. scented musk.

ಗನ್ದರ **gandara.** Tbh. of ಗನ್ಧರ್ವ. (V. 7, 28; Śsv. 1, 29). — ಗನ್ದರ ಗಿವಿಯು. -ಕಿವಿಯು. who presents his ear to the performance of the Gandharvas: Śiva (Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2).

*ಗನ್ದಸಾಲೆ **ganda-sāle.** = ಗನ್ಧಶಾಳಿ. a kind of superior fragrant rice.

ಗನ್ದಿ **gandi.** = ಗನ್ದೆ. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿ. a small swelling in the skin, etc. (My.). see ಪಿತ್ತ-, ಬ್ರಹ್ಮ-, ಮಾಂಸ-.

ಗನ್ದಿಗ **ganda-iga.** (Śmd. 233). a seller of perfumes (C. Bp. 47, 41; My.). 2, a procurer (ಕುಣ್ಟಣಿಗ Ct. I, 9). 3, an eye-doctor, an oculist (S. Mhr.).

ಗನ್ದಿಗೆ **gandige.** Tbh. of ಗ್ರನ್ಥಿಕೆ. a medical drug. — ಗನ್ದಿಗೆಯಂಗಡಿ. -ಅಂಗಡಿ. a shop in which medical drugs are sold (My.).

ಗನ್ದೆ **gande.** = ಗನ್ದಿ. (My.).

ಗನ್ಧ **gandha.** = ಗನ್ದ. *smell, odour.* see ನಾಱು. 2, *a perfume* (ಆಮೋದ, ಪರಿಮಳ Nn. 68). 3, *the mere smell of anything, a small quantity a little* (ಸ್ವಲ್ಪ, ಅಲ್ಪ 68; ಕಿಱಿದು Mr. 468). 4, a stone (ಶಿಲೆ, ಕಲ್ಲು 68). 5, connection; relationship. 6, a neighbour. 7, pride, arrogance. 8, sandalwood. ಗನ್ಧದ ಕೊರಡು ಸಮುಗಾಱನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗನ್ಧದ ಎಣ್ಣೆ. sandal oil (C.; B. 3, 80). — ಗನ್ಧದ ಹುಲ್ಲು. a kind of fragrant grass (Si. 164). — ಗನ್ಧಪುಡಿ. = ಗನ್ಧವುಡಿ, ಗನ್ಧೂಡಿ. (My.; Si. 229). — ಗನ್ಧಬೇವು. the curry-leaf tree, Murraya Koenigii Spr. (ಪಾರಿಭದ್ರ, ನಿಪ್ಪತರು, etc. Si. 127; My.). — ಗನ್ಧಮೆಣಸು. cubeb, the spicy berry of a climbing shrub, Piper cubeba L. (St. & Pl.; My.). — ಗನ್ಧಸರಕು. spicery (My.). — ಗನ್ಧೂಡಿ. = ಗನ್ಧಪುಡಿ, of which it is a contraction (Si. 229; My.).

ಗನ್ಧಕ **gandhaka.** *sulphur* (ಬಲಿ Nn. 16).

ಗನ್ಧಕಚೋರ **gandha-kacōra.** zedoary, Curcuma zedoaria (ಕರ್ಚೂರಕ, ದ್ರಾವಿಡಕ, etc. Si. 155; My.).

ಗನ್ಧಕಧೃತಿ **gandhaka-dhriti.** sulphuric acid (My.).

ಗನ್ಧಕರಸಾಯನ **gandhaka-rasāyana.** a paste made of sulphur, etc. (My.).

ಗನ್ಧಕಶುದ್ಧಿ **gandhaka-śuddhi.** prepared sulphur (My.).

ಗನ್ಧಕಸ್ತೂರಿ **gandha-kastūri.** = ಗನ್ದಕತ್ತುರಿ. scented musk.

ಗನ್ಧಕಾರಿಕೆ **gandha-kārike.** *a female employed with the preparation of perfumes, a toilet-woman.* see ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ.

ಗನ್ಧಕುಟಿ **gandha-kuṭi.** *a kind of perfume* (= ಮುರೆ; ಚಾಳಿಸಪತ್ರಿ G.).

ಗನ್ಧತೈಲ **gandha-taila.** sandal oil (My.).

ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ **gandha-dravya.** a fragrant substance. see ಸಾದು.

ಗನ್ಧನ **gandhana.** 1. fragrance (ಸೌರಭ, ಪರಿಮಳ Nn. 161).

ಗನ್ಧನ **gandhana.** 2. *continued effort, perseverance* (ಉತ್ಸವ, ಉತ್ಸಾಹ Nn. 161). 2, *manifestation* (ಪ್ರಕಾಶ, ಪ್ರಕಟ 161; ಪ್ರಕಾಶ Mr. 531). 3, *intimation, informing against* (ಅಱುಸುವ ಕಾರ್ಯ, ಹೇಳುವನ್ಥಾ ಕಾರ್ಯ 161; ಅಱುಪುವದು 531). 4, joy (ಸನ್ತೋಷ 531).

ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ **gandha-nākuli.** *the ichneumon plant,* perhaps Ophioxylon serpentinum Lin. (ಸರ್ಪಾಕ್ಷಿ, ಹಾವುಕಣ್ಣಿನ ಗಿಡ, ನಂಜಾಱೀಗಿಡ, ಮುಂಗೀ ಮೇವುಗಿಡ Si. 150).

ಗನ್ಧಫಲಿ **gandha phali.** *a medicinal plant and perfume, the priyaṅgu;* see ನೆಟಲ್ 2. 2, *the bud of Michelia champaca.*

ಗನ್ಧಮಾದನ **gandha-mādana.** *N. of a particular mountain.* (Bp. 19, 30). 2, N. of a monkey chief (Rām. 4, 7, 14).

ಗನ್ಧಮಾರ್ಜಾರ **gandha-mārjāra.** the civet cat. (R.).

ಗನ್ಧಮಾಲ್ಯ **gandha-mālya.** *fragrances and garlands; a fragrant garland.*

ಗನ್ಧಮೂಲಿ **gandha-mūli.** *the plant Curcuma amhaldi or zerumbet* Roxb.

ಗನ್ಧಮೂಷಿ **gandha-mūṣi.** = ಗನ್ಧಮೂಷಿಕೆ. (ಚುಂಚಿಲಿ Si. 170; My. Amara).

ಗನ್ಧಮೂಷಿಕೆ **gandha-mūṣike.** *the musk rat or shrew, Sorex moschatus.*

ಗನ್ಧರಸ **gandha-rasa.** *Myrrh.*

ಗನ್ಧರ್ವ **gandharva.** = ಗನ್ದರ. *a celestial musician* (ಖೇಚರ, ಖೇಚರರ ಭೇದ Nn. 135; ಖಚರ Mr. 518). 2, *the soul after death and previous to its being born again, a ghost.* 3, a singer (ಗಾನನು. o. r. ಗಾಣನು, ಹಾಡುವವನು 135; ದೇಶೀಯ ಗಾಣನು 518). 4, a wife, or a beautiful woman (ಸತಿ, ಸ್ತ್ರೀ 135; ಮೆಯ್ಸಿರಿಯ ಕಾನ್ತೆ 518). 5, *a horse* (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 135; ಕುದುರೆ 518). 6, *a kind of deer* (ಮೃಗ, ಮೃಗಭೇದ 135; see ಕತ್ತೆಕಿಱಬ and ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ). 7, the cuckoo. 8, a kind of bee (ಅಳಿವಿವರ, ತುಮ್ಬಿಗಳ ಭೇದ 135). 9, the sun.

ಗನ್ಧರ್ವನಗರ **gandharva-nagara.** the city of the Gandharvas, an imaginary town in the sky. (R.).

ಗನ್ಧರ್ವನಾರಿ **gandharva-nāri.** the wife of a Gandharva, an Apsaras. (Bp. 34, 7).

ಗನ್ಧರ್ವಪುರುಷ **gandharva-puruṣa.** a Gandharva (Bp. 34, 7).

ಗನ್ಧರ್ವವಿವಾಹ **gandharva-vivāha.** one of the forms of marriage: marriage on the mutual agreement of the parties (C.).

ಗನ್ಧರ್ವಹಸ್ತಕ **gandharva-hastaka.** *the castor-oil plant, Ricinus communis.*

ಗನ್ಧವತಿ **gandha-vati.** the earth. 2, a kind of jasmine. 3, N. of Vyāsa's mother. 4, N. of a city. 5, sulphur (ಗನ್ಧೋಪಲ, ಗನ್ಧಕ Mr. 102). 6, a kind of perfume (ಸುರಭಿ. ಮುರ Mr. 129, one MS. ಗಾನ್ಧಾರಿ).

ಗನ್ಧವಹ **gandha-vaha.** bearing fragrances; *the wind.*

ಗನ್ಧವಹೆ **gandha-vahe.** *the nose.*

ಗನ್ಧವಾಹ **gandha-vāha.** = ಗನ್ಧವಹ. *the wind.*

ಗನ್ಧವೀಡ **gandha-vīḍa.** Bitloben or black salt (Mhr.; S. Mhr. as -ವೀಡಿ).

*ಗನ್ಧಶಾಳಿ **gandhaśāḷi.** a kind of superior fragrant rice. ಬೆಳೆದು ಮಗಮಗಿಪ ಗನ್ಧಶಾಳಿಯಿನ್ದಲ್ಲಿ ಸುಱುವ ಗಿಳಿವಿಣ್ಡೆನೋಳಿಯಿಂ Pb. 3, 22.

ಗನ್ಧಸಾರ **gandha-sāra.** *sandal.*

ಗನ್ಧಾಕ್ಷತೆ **gandha-akṣate.** sandal and whole grains of raw rice (Bp. 2, 53; Rām. 6, 49, 35; J. 5, 71; 31, 43; My.). 2, the pigment called akṣate and sandal-paste (My.).

ಗನ್ಧಾಖು **gandha-ākhu.** the musk rat. (R.).

ಗನ್ಧಾಪಣ **gandha-āpaṇa.** a shop where sandal and other perfumes are sold (Cpr. 1, 122 va.).

ಗನ್ಧಾಶ್ಮ **gandha-aśma.** *sulphur.*

ಗನ್ಧಿ **gandhi.** *smelling, odoriferous;* having the smell of, smelling of. see *e. g.* ಅಬ್ಜ-.

ಗನ್ಧಿಕ **gandhika.** having the smell of; odoriferous; *sulphur.*

ಗನ್ಧಿಕಾಱ **gandhi-kāṟa.** a seller of perfumes and medical drugs. (Dp. 145, 15).

ಗನ್ಧಿನಿ **gandhini.** *a kind of perfume* (= ಮುರೆ).

ಗನ್ಧೋತ್ತಮೆ **gandha-uttame.** *spirituous liquor.* Check

ಗನ್ಧೋಪಲ **gandha-upala.** sulphur (ಗನ್ಧವತಿ, ಗನ್ಧಕ Mr. 102).

ಗನ್ಧೋಳಿ **gandhōli.** = ಗಣ್ಡೋಳಿ. *a wasp.*

ಗನ್ನ **ganna.** (fr. ಕದಿ). stealth, clandestineness, cunning, deceit (J. 9, 13; 24, 42; Tu. ಗನ್ನೊ; Te. ಕನ್ನು; T. ಕಂಜ). see Prv.

s. ತೊನ್ನು. — ಗನ್ನಗತಕ. -ಕತಕ. cunning artifices, trickery (Bh. 5, 3, 5. 26; J. 7, 54; 31, 35). — ಗನ್ನಗದಕ. -ಕದಕ. = ಗನ್ನಗತಕ. (Bp. 24, 75; 40, 67). — ಗನ್ನಗರುವಿಕೆ. sham dignity (Rām. 1, 5, 31). — ಗನ್ನದಂಕ. -ಅಂಕ. deceitful fight (Grj. 2, 106 va.).

ಗಪ್‌ಚಿಪ್ gap-cip. still, silent, silently (My.; Mhr., H. ಗಪಚೀಪ).

ಗಪ gapa. = ಕಪ, etc., ಗಪ್ಪ, ಗಬ. a sound to indicate eager gulping. (Mhr. ಗಪ, ಘಪ). — ಗಪಗಪ. = ಕಪಕಪ. (C.; B. 3, 22). — ಗಪಗಪನೆ. = ಕಪಕಪನೆ. (C.; B. 3, 122).

ಗಪ gapa. = ಗಪ್ಪು. deceit, falsehood (My.; H. ಗಫ).

ಗಪ್ಪ gappa. = ಗಪ. (C.).

ಗಪ್ಪನೆ gappane. = ಕಪ್ಪನೆ, etc. suddenly, all at once (C.). — ಗಪ್ಪನೆ ಹಿಡಿ. to seize suddenly (C.; B. 3, 31; 4, 37).

ಗಪ್ಪಿ gappi. = ಗಪ್ಪು. falsehood, a lie (My.).

ಗಪ್ಪು gappu. = ಗಡಪು, ಗಪ. deceit, falsehood (My.). 2, the state of becoming invisible or lost (S. Mhr.; Mhr. ಗಪ್ಪ). 3, the state of becoming still or mute (C.; Mhr.). ಅವನ ಬಾಯಿ ಗಪ್ಪಾಯಿತು (C.).

ಗಬ gaba. = ಗಪ, etc. a sound to indicate eager gulping. — ಗಬಗಬ. = ಗಪಗಪ. (C.).

ಗಬಕ್ಕನೆ gabakkane. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner. — ಗಬಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿ. to seize with a snatch, to snatch (C.).

ಗಬ್ಬ gabba. 1. Tbh. of ಗರ್ವ. pride, etc. (ಗರ್ವ Kk. 57, o. r. ಗಬ್ಬ; ಗರ್ವ Śm. 38; ಬಿಂಕ 101; Bh. 8, 5, 10). 2, a man who is conscious of his prowess (Bh. 8, 23, 3).

ಗಬ್ಬ gabba. 2. Tbh. of ಗರ್ಭ. the womb, etc. (ಪೊಡೆ Śm. 101). — ಗಬ್ಬ ನಿಲ್ಲು. = ಗಬ್ಬವಾಗು. (C.; B. 5, 22). — ಗಬ್ಬವಾಗು. -ಆಗು. to become pregnant (used of cattle, C.; B. 3, 17). — ಗಬ್ಬಾಗು. = ಗಬ್ಬವಾಗು. (C.; B. 3, 24. 66. 86; 5, 22. 243).

ಗಬ್ಬರಿಸು gabbarisu. (fr. ಕಪ್ಪು 1). to dig; to dig up or into; to undermine; to rend (ಖನನ Śmd. Dh.; Bh. 2, 13, 43; 6, 1, 42; 7, 5, 34; 8, 23, 3; J. 4, 44).

ಗಬ್ಬಿ gabbi. Tbh. of ಗರ್ವಿ. proud, haughty; headstrong, unmanageable; strong, noble. (Te.). ಗಬ್ಬಿನಾಯ್ಗಳ್ (J. 28, 46).

***ಗಬ್ಬಿಲ gabbila.** = ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ.

ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ gabbilāyi. a bat or flitter-mouse (ಜತುಕೆ Si. 175; Te. ಗಬ್ಬಿಡಾಯಿ; cf. ಕಪ್ಪಟೆ). see s. ಚೀಕುರುವಾಯಿ.

ಗಬ್ಬು gabbu. = ಗಗ್ಗು, ಕಮ್ಪು, ಗಮ್ಪು, ಗಬ್ಬೂ. any strong smell, good or bad, a bad smell, stench (C.; Tu., Te.).

ಗಭಸ್ತಿ gabhasti. *a ray of light, a beam;* the sun. (Bp. 39, 54). see Prv. s. ತಪಸ್ಸು.

ಗಭಸ್ತಿಮತ್ gabhasti-mat. shining, the sun. see ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ.

ಗಭೀರ gabhīra. = ಗಮ್ಭೀರ. *deep* (see ವಾರಿರಮ್ಯ). 2, *deep in sound, hollow-toned, deep-sounding.* 3, profound; grave, serious; solemn, earnest; secret, mysterious. see ಗುಣ್ಪು.

ಗಮ್ gam. an imitative sound (*cf.* ಗಮ್ಮು). — ಗಮ್ಮಿಡು. -ಇಡು. to clang, to sound, to reverberate (v. i., Rām. 6, 14, 25). — ಗಮ್ಮೆನ್. -ಎನ್. to emit the sound of plashing or splashing (Bp. 32, 36).

ಗಮ gama. a term expressive of diffusedness and strength of a fragrance [Tu. ಕಮ್ಮಣ. fragrance]. (*cf.* ಕಮ್ಪು, ಗಮ್ಪು, ಗುಮು). — ಗಮಗಮ. rep. (C.; Te. ಗಮಗಮ; Mhr. ಘಮ ಘಮ). — ಗಮಗಮ ಅನ್ನು. = ಗಮಗಮ ನಾಱು. (My.). — ಗಮಗಮ ನಾಱು. to smell strongly and sweetly (C.). — ಗಮಗಮಿಸು. — ಗಮ ಗಮ ನಾಱು. (R.). — ಗಮಸಾಲೆ. a kind of fragrant rice (My.).

ಗಮ gama. = ಗವ 1. going, moving; *march.* 2, flightiness, superficiality, thoughtlessness; acting inconsiderately; inconsiderateness, rashness; loftiness.

ಗಮಕ gamaka. making clear or intelligible, leading to conviction; an evidence. 2, the being uninterruptive in course or joining what follows; a kind of consecutive or running compound [Kr. 2, 95]; (Śmd. 200-203; Kāvy. III, 3, B, 153). 3, one of the twenty-two quarter tones or intervals in music [ಕೊಂಕು ನಯಂ ಗಮಕಂಗಳಿಂ ಪೊದರ್ದೊರ್ದಲೆಟಿದಿಕ್ಕಿದನ್ತೆ Pb. 7, 88]; (Mr. 78; a deep expectorated tone in singing, Mhr.; see s. ರಾಗ). 4, = ಗಮ No. 2, springiness; loftiness; exertion (Te., R.).

ಗಮಕತ್ವ gamakatva. = ಗಮಕ No. 2. (Kāvy. I, 3, 1-4). see s. ಗಮಿಸು.

ಗಮಕಸಪ್ತಕ gamaka-saptaka. a collection of seven gamakas (Bp. 19, 10).

ಗಮಕಸಮಾಸ gamaka-samāsa. = ಗಮಕ No. 2. (Śmd. 90. 201. 202. 408).

ಗಮಕಿ gamaki. a speaker, a reader, a declamator (ವಾಚಕ, ಲಿಪಿಯನೋದುವಂ Mr. 360). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 5, 29; 6, 17; Nn. 168.

ಗಮಕಿಸು gamakisu. to spring; to exert oneself (Te., R.).

ಗಮಕೃತ gama-kṛita. the action of going or marching. see ಗಮಿಸು.

ಗಮಣ gamaṇa. = ಗಮನ. (My.).

ಗಮನ gamana. odour, fragrance (My.).

ಗಮನ gamana. going; walking; *march;* approaching; intercourse with a woman.

ಗಮನಾಗಮನ gamana-āgamana. going and coming; frequenting. (Mhr., R.).

ಗಮನಿ gamani. a term of general abuse: rogue, rascal, etc. (My.; Mhr.).

ಗಮನಿಸು gamanisu. = ಗವನಿಸು. to mind, etc. (My.).

ಗಮನಿಸು gamanisu. to go; to walk (ಯಾತ್ರೆ, ನಡೆವುದು Nn. 159). see Bp. 18, 18; 26, 34; 29, 5; 32, 18; 50, 2; 61, 31.

ಗಮನೀಯ gamanīya. to be gone to; accessible; passable; practicable. see ಉದ್-.

ಗಮನೆ gamane. a woman who has the gait of—. see ಇಭ-, etc.

ಗಮನೋದ್ಯುಕ್ತ gamana-udyukta. being zealously active in going. see ಪೋಪು.

ಗಮಾರ gamāra. = ಗವಾರ. rustic, etc. (My.).

ಗಮಿತ gamita. caused to go, sent, brought, etc. see ಅಪ-.

ಗಮಿಸು gamisu. to go; to walk (ಗಮಕೃತ Śmd. Dh., o. r. ಗಮ ಕೃತ; Bp. 48, 22; Rām. 28, 7).

ಗಮಿಸುವಿಕೆ gamisuvike. going, motion (ದೇವನ Si. 437).

ಗಮ್ಪು gampu. = ಕಮ್ಪು. fragrance (Bh. 1, 12, 9; J. 18, 29). see Prv. s. ತೆಳುಪು.

ಗಮ್ಪೆ gampe. a basket (My.; Te.).

ಗಮ್ಭಾರಿ gambhāri. *the tree Gmelina arborea* Roxb.

ಗಮ್ಭೀರ gambhīra. = ಗಭೀರ. *deep; deep in sound, hollow-toned, deep-sounding;* etc. see ಗುಣ್ಪು; Cpr. 6, 13 va.; Bp. 5, 16; Śsv. 4, 36 va.

ಗಮ್ಭೀರತರ gambhīra-tara. uncommonly deep (Bp. 41, 1).

ಗಮ್ಭೀರತೆ gambgīrate. depth; profoundness, earnestness, sagacity, (Bp. 46, 10).

ಗಮ್ಭೀರವೇದಿ gambhīra-vēdi. deeply sagacious; restive, as an elephant. (R.).

ಗಮ್ಮ gamma. = ಗಮ್ಮು. Tbh. of ಘರ್ಮ. heat, etc. (Śm. 20; My.).

ಗಮ್ಮತ gammata. (Mr. 408 with regard to a ship, text not clear; Mhr. ಗಮತ, ಗಮ್ಮತ, bilge-water).

ಗಮ್ಮತ್ತು gammattu. the passing of time pleasantly; any amusing object or occupation (My.; Mhr. ಗಮತ).

ಗಮ್ಮನೆ gammane. quickly (ವಹಿಲ Ct. II, 79; see Ct. I, s. ಘುಮ್ಮನೆ). [ಇನ್ನನ್ನು ಟು ಪೇಟ್ದು ಕೆಮ್ಮಗಿರೆ ಗಮ್ಮನೆ ಕಮ್ಮರಿಯೋಜನಾಗನೇ Ap. 2, 61]. see Bp. 22, 7; 26, 68; 27, 26. 39. 61; 31, 5; 39, 30; 45, 53; 53, 29.

ಗಮ್ಮು gammu. (fr. ಗಮ್). to emit a peculiar sound, as monkeys do (Rām. 6, 11, 16).

ಗಮ್ಮು gammu. = ಗಮ್ಮ. — ಗಮ್ಮು ಕುಚ್ಚು, heat to boil (one): to be sultry (S. Mhr.).

ಗಮ್ಯ gamya. to be gone; to be gone to; *requiring to be attended to;* accessible; *attainable* (Śmd. 287); fit for cohabitation; intelligible; suitable, fit. see ಅಗ–; Bp. 57, 63.

ಗಯ gaya. = ಗಯೆ. N. of a town. (Bp. 58, 34; C.). 2, N. of an asura; N. of a gandharva.

ಗಯಾವಳ gayā-vaḷa. a Brāhmaṇa subsisting upon the offerings made by pilgrims at Gayā; a disorderly walking Brāhmaṇa (My.; Mhr.); an extortioner (My.).

ಗಯಾವಾಳ gayā-vāḷa. = ಗಯಾವಳ. (My.).

ಗಯಾಳ gayāḷa. a flimsy, weak, or vain man (Bh. 2, 2, 66; Mhr.).

ಗಯಿಸು gayisu. = ಕಯಿಸು, etc. to cause to do, etc. see ಬಿಜಯಂ–.

ಗಯೆ gaye. ಗಯಾ. = ಗಯ. Gayā, a city and place of pilgrimage in Bihar. (My.).

ಗಯ್ಯಾಳಿ gayyāḷi. stupid, idiot-like; careless; flimsy (Mhr. ಗಯಾಳಿ); a shrew, a scold, a vixen (My.; see Prv. s. ಅಡಗಿಸು and ಗಣ್ಡ). *cf.* ಕೆಯ್ಯಾಳು.

ಗಯ್ಯಾಳಿತನ gayyāḷitana. a vixenish temper (My.).

ಗಯ್ಸು gaysu. = ಕೆಯ್ಸು, etc. to cause to do, etc. see Bp. 26, 59.

ಗರ gara. see ಗರಗರಿಕೆ, ಸಡಗರ 1; *cf.* ಗಡೆ 2?

ಗರ gara. 1. uttering, speaking. see ಸಂ–. *cf.* ಗದ 1.

ಗರ gara. 2. = ಗದೆ. swallowing; a drink; *poison, venom* (ಗರಲ, ಸರ್ಪವಿಷ Mr. 400). 2, the fifth of the eleven astrological divisions (karaṇas) of the day.

ಗರ gara. 3. Tbh. of ಗ್ರಹ. a planet; an evil spirit; any state of mind which proceeds from demoniacal or magical influences. [ಸಂಕುಲದೊಳಾರನಾದೊಡವೇನೋ ಗರ ಮುಟ್ಟೆ ಕೊಲ್ಗುಂ Pb. 1, 103; ಹಾವುತಿನ್ದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು; ಗರಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು; ಸಿರಿಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಲುಬಾರದು Bv. 132]. — ಗರಂಗಳ ಬಲ್ಲಹ. the chief of the planets: the sun (ನೇಸರ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). — ಗರಂಗಳಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. the sun (ರವಿ Ss.). — ಗರ ಬಡೆ. an evil spirit to smite any one (S. Mhr.). — ಗರವ ಕೊಳ್. to catch a demoniacal or magical influence, to fall under its power (ಗರವರಿಸು Kk. 91, o. r. ಗರವಗೊಳ್).— ಗರವಗೊಳ್. = ಗರವ ಕೊಳ್, of which it is an o. r. — ಗರವಟಿಗೆ. -ಪಟಿಗೆ. = ಗರವಟ್ಟಿಗೆ, ಗರವೊಟ್ಟಿಗೆ. possession, frenzy, fury, wandering of mind; torment, agony [ರಸವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಾಡುವುದೊನ್ದು ನಾಗವಾಯು ಗರವಟಿಗೆಯ ತೊಳಲುವುದೊನ್ದು ಕೂರ್ಮವಾಯು Cv. 869]. (ಯಾತನಾರ್ಥ Ct. I, 72; Rām. 6, 45, 6). — ಗರವಟಿಗೆವರ್.-ಬರ್. = ಗರವಟ್ಟಿಗೆವರ್. possession, etc. to come or to take place. ಕಾಮನ ಗರವಟಿಗೆವರ್ಪನ್ತೆ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪುವು ಗಿಳಿಗಳ್ (Śmd. 81 Mdb.). — ಗರವಟಿಸು. = ಗರವರಿಸು. to become possessed with an evil spirit, to rave, to wander, etc. (ಗರವಸಗೊಳ್, ಕೊಱಿ Śmd. II). — ಗರವಟ್ಟಿಗೆ. -ಪಟ್ಟಿಗೆ. = ಗರವಟಿಗೆ. — ಗರವಟ್ಟಿಗೆವರ್. = ಗರವಟಿಗೆ-. ತೊಟಲ್ದನೆನ್ದು, ಭ್ರಮೆಗೊಣ್ಡನುಂ ಗರವಟ್ಟಿಗೆವನ್ದನುಮಪ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. I, o. r. ಗರವಟಿಗೆ-). — ಗರವರಿಸು. = ಗರವಟಿಸು. (Kk. 91; see ಕೊಱಿ 3 and ಗರವಸಗೊಳ್). — ಗರವಸ. subduement by or subjection to demoniacal or magical influences, etc. — ಗರವಸಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to fall under the power of garas, etc. (ಕೊಱಿ, ಗರವರಿಸು Kk. 91). — ಗರವಳ. -ಬಳ (?). the power or great force of garas (Rām. 6, 19, 17). — ಗರವೊಟ್ಟಿಗೆ. -ಪೊಟ್ಟಿಗೆ. = ಗರವಟ್ಟಿಗೆ. ಉರಿನಾಲಿಗೆಯ ಗರವೊಟ್ಟಿಗೆಯ ತೊಟಲಿಕೆ ತೆರಳಿಚಿತು ತ್ತೆತ್ತೀಸು ಕೋಟಿಗಳ (Bh. 1, 20, 56). — ಗರ ಹಿಡಿ. an evil spirit to seize (Abhā. 2, 55; C.). — ಗರ ಹೊಡೆ. = ಗರ ಬಡೆ. (S. Mhr.; Bp. 54, 81; Bh. 4, 4, 3, 33).

ಗರಕರಣ gara-karaṇa. = ಗರ 2, No. 2. (My.).

ಗರಕು garaku. ಗಱಕು. = ಕಕ್ಕು 1, etc., ಗರಸು 1, ಗರ್ಕ. jaggedness, unevenness, irregular surface, roughness (My.).

ಗರಗ garaga. = ಗರಗು, ಗರುಗ, ಗರುಗು, ಗರ್ಗ. a common weed, Eclipta alba Hassk. (comprising erecta and prostrata; My.; Te. ಗಱುಗು). — ಗರಗದ ಸೊಪ್ಪು. (ಮಾರ್ಕವ, ಭೃಂಗರಾಜ Si. 160; My.).

ಗರಗತಿಗ garagatiga. N. of a plant (ಕ್ರಕಚ Mr. 115; = ಗರಗ My.).

ಗರಗತ್ತಿ garagatti. the tree Ficus asperrima (My.).

ಗರಗರಿಕೆ gara-garike. pleasantness, neatness, beauty (ಚೊಕ್ಕಳ Ct. II, 88; ಗಾಡಿ, ಚೊಕ್ಕಟ, ಸೊಬಗುನಿಜತೆ, ಸುಭಗ Śm. 47; Rām. 1, 5, 31; Te. ಗರಗರೆ, ಗರಗರಿಕೆ, ಗರಾಗರಿಕೆ).

ಗರಗಸ garagasa. = ಕರಗಸ, ಗರಗಸು. a saw. (ಕ್ರಕಚ Si. 345; My.). — ಗರಗಸದ ಮರ. a tree with rough leaves, Ficus conglomerata Roxb. (St. & Pl.; My.).

ಗರಗಸು garagasu. = ಗರಗಸ. a saw. ಹಱಿವ ಗರಗಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿರವನೊಡ್ಡಲು ಬಹುದು (Dp. 172).

ಗರಗು garagu. = ಗರಗ, etc. a common weed, etc. see ಕಾಡಿಗೆ–.

ಗರಜವಾಕರಣ garajavā-karaṇa. = ಗರಜೆ. (My.).

ಗರಜು garaju. need; pressing necessity, pressing business (C.; Mhr., H. ಗರಜ; Br.).

ಗರಜೆ garaje. = ಗರಕರಣ. an astrological division of the day. (My.).

ಗರಡ garaḍa. — ಗರಡಬೇವು. the Persian lilac, Melia azedarach L. (Z.).

ಗರಡಿ garaḍi. = ಗರುಡಿ, q. v. a place for wrestling, boxing and other athletic exercises. [Tu. ಗರೋಡಿ]. (C.). — ಗರಡಿಮನೆ. = ಗರುಡಿ-. (C.). — ಗರಡಿಸಾಧಕ. = ಗರುಡಿ-. (C.).

ಗರಣ garaṇa. Tbh. of ಗ್ರಹಣ an eclipse, etc. (Śmd. 366; My.). see ಚಟ್ಟಿ-. ಗರಣ ಕಟ್ಟಿತು or ಗರಣ ಹಿಡಿಯಿತು (My.).

ಗರಣೆ garaṇe. = ಕರಣೆ, etc. a clot, a lump, etc. (My.).

ಗರತಿ garati. = ಗತಿ. a decent and reputable woman, a keeper at home (not a gadabout, C.; Mhr.; Mhr. ಘರ = ಗೃಹ).

ಗರಮ garama. = ಗರಮಿ, etc., ಘರ್ಮ. hot; heat (C.; Mhr., H.). — ಗರಮುಮಸಾಲೆ, ಗರಂ-, drugs or spices of heating virtue (C.; Mhr.).

ಗರಮಿ garami. = ಗರಮ, ಗರಿಮಿ, ಗರ್ಮಿ. heat; lues venerea (C.; Mhr.).

ಗರಲ garala. = ಗರಳ. *poison, venom.*

ಗರಲಕನ್ಧರ garala-kandhara. Śiva (Bp. 24, 27).

ಗರಲಗ್ರೀವ garala-grīva. Śiva (Bp. 24, 72; 25, 12).

ಗರಲಧರ garala-dhara. Śiva (Mr. 12); a snake (Bp. 51, 61).

ಗರಲಪೂರ garala-pūra. a serpent (ಸರ್ಪ Mr. 399).

ಗರಲಭುಕ್ garala-bhuk. Śiva (Bp. 54, 86).

ಗರಲವಿಶಿಖ garala-viśikha. a poisoned arrow (J. 13, 15).

ಗರಲಾಶನ garala-aśana. Śiva (Śsv. 5, 21).

ಗರವು garavu. to draw the whole towards oneself, to take away or seize all (ಸರ್ವಾಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; see ಕದಿ).

ಗರಸು garasu. 1. = ಗರಕು, etc. jaggedness, etc. (My.).

ಗರಸು garasu. 2. = ಗರುಸು. gravel (C.; B. 4, 121; Te. ಗರುಸು).

ಗರಸೆ garase. = ಕೆರಸೆ, ಗೆರಸೆ. the measure called a garce, equal to 400 marakāls (the Madras garce is 320 pounds; Te. ಗರಿಸೆ; T. ಕರಜೈ, ಕರಿಜೈ; R.).

ಗರಳ garaḷa. = ಗರಲ. [ಕೊರಳು ಗರಳಸ್ಥಾನ Bv. 844]. *e. g.* Bp. 51, 61; 58, 46.

ಗರಳೆ garaḷe. N. of a plant (ಸೊರಟೆ Mr. 135).

ಗರಾಣದಾರ garāṇa-dāra. a respectable man (C.; Mhr., H. ಘರಾಣಾ, family, race, lineage).

ಗರಾಸ garāsa. Tbh. of ಗ್ರಾಸ. food, etc. (C.).

ಗರಿ gari. *a kind of grass, Adropogon serratus.* see ದೇವತಾಡ, and *cf.* ಗಜಿಕೆ.

ಗರಿಗ gariga. a kind of bird (Bh. 1, 20, 53).

ಗರಿಮ garima. ಗರಿಮಾ. (fr. ಗುರು). heaviness, weight. 2, the faculty of making oneself heavy at will. 3, importance, dignity, venerableness; worth, excellence (Bp. 1, 45).

ಗರಿಮಿ garimi. = ಗರಮಿ, etc. heat, etc. (My.).

ಗರಿಮೆ garime. = ಗರಿಮ. (Bp. 23, 21; 57, 64; 58, 68).

ಗರಿಷ್ಠ gariṣṭha. (fr. ಗುರು). *heaviest, excessively heavy; most venerable.* 2, worst.

ಗರೀಬ garība. poor (C.; Mhr., H.).

ಗರೀಯ garīya. Tbh. of ಗರೀಯಸ್. (My.).

ಗರೀಯಸ್ garīyas. (fr. ಗುರು). heavier, uncommonly heavy; greater, very great; dearer; highly venerable. (My.). 2, worse.

ಗರು garu. = ಗುರು. heavy, etc. see ಅ-. ಕಷ್ಟವು ಗರುವೆ ಅಹುದು, ಅವ್! (Bh. 1, 10, 18).

ಗರುಗ garuga. = ಗರಗ, etc. a common weed, etc. (ಮಾರ್ಕವ, etc. Nr.; ಅಂಗಾರಕ, ಭೃಂಗ Mr. 130; ಭೃಂಗ Nn. 45; My.). see ಬೆಣ್ಣೆ-.

ಗರುಗು garugu. = ಗರುಗ. (My.). see ದಣ್ಬು-.

ಗರುಡ garuḍa. *the bird and vehicle of Viṣṇu, the chief of the feathered race, the enemy of the serpent race,* and the son of Kaśyapa; an eagle or kite (ಎಲರುಣಿವಗೆಯು, ಪರ್ದು, ಪಕ್ಕಿಗಳರಸ Kk. 8; Śm. 6; T., M. ಕಜು, ಕಜುಗು, Tu. ಕರು, eagle, vulture). 2, a building shaped like Garuḍa. 3, the number 1 (Ch.). 4, the hornbill (Mhr.). 5, a peculiar military array. — ಗರುಡಗವ್ಬ. -ಕವ್ಬ. a pillar of wood before a cāvaḍi to which culprits used to be tied (S. Mhr.); a high stone-pillar, before a temple, on which, at festivals, a flambeau is put; its base bears an image of garuḍa (My.). — ಗರುಡ ಪಚ್ಚೆ. an emerald, used as an antidote against poison (My.; Mhr. ಗರುಡಪಾಚ; Sk. ಗಾರುಡ).

ಗರುಡಧ್ವಜ garuḍa-dhvaja. *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ಗರುಡಪಾತಾಳ garuḍa-pātāḷa. = ಪಾತಾಳಗರುಡ. a medicinal herb said to be an antidote to snake-bites, Ophiorrhiza mungos Lin. (St. & Pl.).

ಗರುಡಪುರಾಣ garuḍa-purāṇa. N. of a small purāṇa by Garuḍa, read at times of trouble (My.).

ಗರುಡಫಲ garuḍa-phala. the tree Hydnocarpus venenata Gaert. (St. & Pl.).

ಗರುಡಮನ್ತ್ರ garuḍa-mantra. a charm against poison (ಗಾರುಡ G.; My.).

ಗರುಡವಾಹನ garuḍa-vāhana. mounting a garuḍa: Krișṇa or Viṣṇu (J. 13, 22). 2, a kind of idol-conveyance (My.).

ಗರುಡವಾಹಿನಿ garuḍa-vāhini. = ಗರುಡ No. 5. (Abh. P. 14, 146).

ಗರುಡಾಗ್ರಜ garuḍa-agraja. *the elder* (or younger) *brother of Garuḍa, Aruṇa.*

ಗರುಡಾಂಕ garuḍa-aṅka. = ಗರುಡಧ್ವಜ. (ಕೃಷ್ಣ Mr. 18).

ಗರುಡಿ garuḍi. = ಗರಡಿ. an abode, a place of resort (ಗವಿ, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, ಪೊಟಿಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ಚಾವಡಿ, ತಾಣ, ಬೀಡು, ಇಮ್ಬು, ಬಜಿಕೆ, ಆಡುಮ್ಬೊಲ, ಆಶ್ರಯ Śm. 58; Kk. 64; Tu. ಗರಡಿ, ಗರೊಡಿ, a demon-shrine; a veranda; Mhr. ಘರಟಾ, a bird's nest; house-site; a hole in which a body might lodge). 2, a fencing school, a place for wrestling, boxing and other athletic exercises [ನಾಮೆಲ್ಲಮೊನ್ದೆ ಗರುಡಿಯೊಳೋದಿದ ಮಾನಸರ್ Pb. 9, 48 va.; ಗರುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಶ್ರವವ ಮಾಡುವನ್ತೆ Bv. 668]; (Cpr. 3, 9 va.; My.; Tu.; Te. ಗರಿಡಿ; M. ಕಳರಿ; T. ಕರಡಿ, ಕಳರಿ, ಕಟಗ; *cf.* ಖಲೂರಿಕೆ). see Śmd. 131. — ಗರುಡಿಮನೆ. = ಗರಡಿ. = ಗರುಡಿ No. 2. (My.). — ಗರುಡಿಸಾಧಕ. = ಗರಡಿಸಾಧಕ. gymnastic exercises (My.). — ಗರುಡಿಸಾಧನೆ. = ಗರುಡಿಸಾಧಕ. (My.). ಗರುಡಿಸಾಧನೆಯ ಮನೆ (ಶ್ರಮಗೃಹ, ಖಲೂರಿಕೆ Mr. 197). — ಗರುಡಿಸಾಮು. = ಗರುಡಿಸಾಧನೆ. (My.).

ಗರುತ್ garut. (ಗರುತ್ತು). *a wing.*

ಗರುತ್ಮತ್ garut-mat. *a bird.* 2, *Garuḍa.*

ಗರುತ್ಮನ್ತ garutmanta. Tbh. of ಗರುತ್ಮತ್. (My.).

ಗರುವ garuva. 1. probably Tbh. of ಗರಿಮ or of ಗರು. a worthy, respectable man [ಗರುವರ ಗರುವತನ ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನನುಭಾವದಿನ್ದ Bv. 843; Cv. 69]; (Bh. 1, 8, 72; 2, 13, 37. 39; 3, 18, 39. 42).

ಗರುವ garuva. 2. Tbh. of ಗರ್ವ. pride, etc. (My.).

ಗರುವ garuva. 3. Tbh. of ಗರಿಮ. heaviness (Bh. 8, 26, 14).

ಗರುವತನ garuvatana. 1. the state of being proud or arrogant (Dp. 123, 2).

***ಗರುವತನ garuvatana.** 2. respectability, greatness. Bv. 843.

ಗರುವಲಿ garuvali. = ಗಾಳಿ. wind (R.; Te. ಕರುವಲಿ, ಗಾಲಿ; T., M. ಕಾಱು, ಕಾಲ್; Tu. ಗಾಲಿ, ಗಾಳಿ).

ಗರುವಾಯಿ garuvāyi. = ಗರುವಿಕೆ. (Rām. 3, 4, 7; 6, 14, 18).

ಗರುವಿಕೆ garuvike. dignified, proper behaviour or manner (Bp. 46, 10; 60, 42; Rām. 6, 10, 24). 2, pride (J. 27, 47).

ಗರುಸು garusu. = ಗರಸು 2. (My.).

***ಗರೆ gare.** a standard line to show correct weight on a balance. ಗರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೋಲಿನಲಿ ಉದರೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಭಣ್ಡದ ಹರದನನ್ತಾದೆನಯ್ಯಾ Bv. 938.

ಗಱ gaṟa. 1. whirlingly (see ಕೊಱ 3; *cf.* ಕಳ್ಳೆ 2 ?). — ಗಱ ಗಱ. around and around, whirlingly; smartly, quickly (C.; Mhr. ಗರಗರ). ಗಱಗಱ ಬರೆ (S. Mhr.). — ಗಱಗಱನೆ. = ಗಱನೆ. ಗಱಗಱನೆ ತಿರುಗು. = ಗಱನೆ-. (My.). — ಗಱನೆ. = ಗಱಗಱ. ಗಱನೆ ತಿರುಗು. to turn or whirl round with velocity, as a millstone, the head, a man, etc. (v. i.; My.; B. 4, 79).

ಗಱ gaṟa. 2. a sound in imitation of that which is produced when very crisp substances, as well baked happaḷas, etc., are eaten (*cf.* ಕಟ 2 and ಕರ 3). — ಗಱಗಱ ಎನ್ನು. to emit that sound (My.).

ಗಱಕೆ gaṟake. = ಕಱಿಕೆ, etc. the Huriallee grass, etc. (My.).

ಗಱಗು gaṟagu. = ಗಱುಗು. the state of being scorched by heat, fragile, brittle, dry and crumbling as flowers, leaves, grass, etc.; the state of being very crisp by frying or baking, as sanḍiges, happaḷas, etc. (My.; Te. ಗಱಗಱ, crispness, etc.; *cf.* ಕಟ್ಟೆ 2). — ಗಱಗುವಡೆ. a crisp vaḍe (My.). — ಗಱಗೊಬ್ಬಟ್ಟು. a crisp obbaṭṭu (My.).

ಗಱಿ gaṟi. a feather; a wing; the feather-like leaf or branch of a palm, etc.; the leaf of a flower (My.);[an arrow. ಗಱಿತೋಱಿ ಗಣ್ಡರೆಮ್ಬವರ ಕಾಣೆ ನಿಱಿಸೋಂಕಲು ಮುನಿಯಿಲ್ಲ ನೋಡಯ್ಯಾ Bv. 112]; (ತಿಪ್ಪುಳ್ Śmd. II; Śm. 30; Kk. 84; ಪತ್ರ ಪಾಲಿ, ವಾಜ Hlā.; ಪತ್ರ Nn. 39; ಪಕ್ಷ 112; ವಾಜ, ಛದ 124; ತನೂರುಹ, etc. Mr. 168; ಪಕ್ಷ 497; ಪಕ್ಷ, ವಾಜ Si. 289; C.; Te. ಗಡಿ, ಗಱಿ; T., M. ಚಿಱಕು, ಚಿಱಗು; Tu. ಕೆದಿ). ಪಕ್ಕಿಯ ಗಱಿ (ತಿಪ್ಪುಳ್ Śmd. I). ಅಮ್ಬಿನ ಗಱಿ (ಪಕ್ಷ, ವಾಜ Nr.; ಪತ್ರಪಾಲಿ Mr. 295). ಮೊದಲ ಗಱಿ (ಪಕ್ಷತಿ Mr. 168). ನವಿಲ ಗಱಿಯೊಳಗಣ ನಯನಾಕಾರಮಾಗಿ ಇರ್ದ ಬಣ್ಣ (ಚನ್ದ್ರಕ, ಮೇಚಕ); ನವಿಲ ಗಱಿಯನ್ ಉಟ್ಟಿಹನು (ಕಿರಾತ); ನವಿಲ ಗಱಿಯ ಸೋಗೆ (ಶಿಖಣ್ಡ, ಪಿಚ್ಛ, ಬರ್ಹ Nr.). ತೆಂಗಿನ ಗಱಿಗಳಿನ್ದ ಚಾಪೆ ಹೆಣೆಯುವರು (B. 2, 42). see Abh. P. 3, 56; 13, 74; Bp. 4, 26; Rśv. 6, 11 va.; 8, 98. 105; Śsv. 3, 3; J. 12, 40; 14, 11. 20; 28, 4; ಕುತ್ತುಂಗಱಿ, ನುಣ್-, ಹೊಂ-. — ಗಱಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. wings to be formed: to get strength, to improve [ನನೆಯದು, ಬಲಿಯದು, ಗಱಿಗಟ್ಟಿದಯ್ಯಾ Cv. 159]. (v. i.; My.); to increase (as wrath, etc., Bh. 4, 3, 12; 7, 18, 27). — ಗಱಿಗಣೆ. -ಕಣೆ. a winged or feathered arrow (Rśv. 6, 11 va.; 6, 47). — ಗಱಿಗೆದಱು.- ಕೆದಱು. to spread out the feathers or wings (Rśv. 9, 28; J. 28, 36). — ಗಱಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ಗಱಿಗಣೆ. (Bh. 7, 17, 37). — ಗಱಿದೋಱು. -ತೋಱು. to show the feathered part, as of an arrow (Bh. 8, 24, 30). — ಗಱಿಪೂ. = ಗಱಿಪುವ್ವು. (Śsv. 3, 3). — ಗಱಿಮರ. the two side-portions of a wheel of an idol-car (My.). — ಗಱಿಮೀನ್. a kind of fish (Rśv. 5, 115). — ಗಱಿಮುಱಿ. stiffness of well starched and ironed cloth (My.). — ಗಱಿವನಿ. -ಪನಿ. a drop falling from the wing (Rśv. 6, 6). — ಗಱಿವುವ್ವು. -ಪುವ್ವು. the flower of the tree Pandanus odoratissimus, or the tree itself (ಕೇದಗೆಯ ಪೂ Śmd. II). — ಗಱಿವೂವು. -ಪೂವು. = ಗಱಿಪುವ್ವು. (ಕೇದಗೆ Kk. 86; Śm. 26; Rśv. 7, 40). — ಗಱಿವೆರೆ. -ಬೆರೆ. feathers to be annexed or affixed (Rāghc. 17, 17, 64. 65). — ಗಱಿಸನ್ನೆಗೆಯ್. to make signs with the feathered part of an arrow [ಅಮರಾಪಗಾನನ್ದನನುಮುಮರೇನ್ದ್ರನನ್ದನನುಮೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಗಱಿಸನ್ನೆಗೆಯ್ದು ಕಾದುವಾಗಳ್ Pb. 11, 16 va.]; (Abh. P. 13, 101 va.). — ಗಱಿಸೊಪ್ಪು. wing-lameness: fatigue, exhaustion (ನಾಸಿ Bhn. 34, o. rs. ಗಱಿಸೊಮ್ಪು, -ಸೋವು & ನಾಸಿ). — ಗಱಿಹೂ. = ಗಱಿವೂವು. (ಕೇತಕಿ Ct. I, 103).

ಗಱಿಕೆ gaṟike. = ಕಱಿಕೆ, etc. the Huriallee grass, etc. (My.). see ಬಿಳಿಯ-. — ಗಱಿಕೇ ಹುಲ್ಲು. (ದೂರ್ವೆ, ಶತಪರ್ವಿಕೆ, etc. Si. 162). see ಬಿಳಿಯ-.

ಗಱುಗು gaṟugu. = ಗಱಗು. the state of being scorched, etc. (My.).

ಗಱ್ಱ garra. a sound in imitation of loud belching and of creaking. — ಗಱ್ಱ ಗಱ್ಱನೆ ತೇಗು. to belch with the repeated sound of garra (Bp. 59, 19).

ಗಱ್ಱನೆ garrane. with the sound of garra (My.; Te. ಗಱ್ಱುನ). ಗಱ್ಱನೆ ತೇಗುತ (Bp. 38, 16; My.; Te.). ಗಱ್ಱನೆ ಕಡಹನ್ ಉಱಿ ತೆಗೆದು (Bp. 47, 24). ಗಱ್ಱನೆ ಪೊರಳ್ದು ನಾಲಿಗಳ್ ಏಱಿ ಧರಣಿಯಿಂ (J. 13, 35).

ಗರ್ gar. = ಗಱ್ಱ. the creaking sound of an oil or sugar-mill (C.), and that of wheels (My.).

ಗರ್ಕು garku. = ಗರಕು, etc. jaggedness, etc. (My.).

ಗರ್ಕೆ garke. = ಕಱಿಕೆ, etc. the Huriallee grass, etc. (My.).

ಗರ್ಗ garga.=ಗರಗ, etc. a common weed. [Tu.]. see ಕಾಡಿಗೆ-.

ಗರ್ಗ garga. N. of a ṛiṣi. see ಗಾರ್ಗ್ಯ and ತಿನಿ.

ಗರ್ಗರ gargara. Tbh. of ಘರ್ಘರ. an indistinct murmur. (Śmd. 338).

ಗರ್ಗರಿ gargari. *a churn;* a gurglet. 2, Tbh of ಘರ್ಘರಿ. — ಗರ್ಗರಿಗಿಡ. a medicinal herb, Wedelia calendulacea Less. (St. & Pl.). see ಕಾಡ-.

ಗರ್ಜನ garjana. crying; roaring; rumbling; grumbling; passion, wrath; reproach, menace. see ಗದಱು.

ಗರ್ಜನೆ garjane. = ಗರ್ಜನ. see ಛಟ-. — ಗರ್ಜನೆಗುಡು. -ಕುಡು. to roar (Rśv. 5, 96. 116). — ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡು. to roar (C.; B. 4, 212).

ಗರ್ಜನ್ಮೇಘ garjan-mēgha. *a thunder-cloud.*

ಗರ್ಜಿ garji. N. of a tree, the small, sour fruits of which are used for pickles (My.).

ಗರ್ಜಿತ garjita. roared; *roaring; rattling; rumbling.* 2, *a furious elephant.*

ಗರ್ಜಿಸು garjisu. to roar, etc. (ಭಯಂಕರಧ್ವನಿ Śmd. Dh.). [ನೆಲಂ ಬಿರಿಯೆ ಗಜಱು ಗರ್ಜಿಸಿ ಪಾಯ್ವ ಸಿಂಗಂಗಳುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 5, 48 va.]. ಚೀಱು ಗೃಹದೊಳ್ ಗರ್ಜಿಪಂ (ಪಿಣ್ಡಶೂರ Mr. 236). see Śsv. 3, 57; 4, 19 va.; 36 va. & 71 va. 2, to chide (J. 6, 48).

ಗರ್ಜೆ garje. = ಗರ್ಜನ. roaring, etc. (Dhw.).

ಗರ್ತ garta. a high seat, a throne; the seat of a war-chariot, a chariot; a table for playing at dice. 2, *a hole, a ditch* (ಕುಱು ಧಾರ Nn. 12; ಕುಣಿ 120).

ಗರ್ತಿ garti. = ಗರತಿ. a decent and reputable woman. (My.).

ಗರ್ದಭ gardabha. *an ass* (ಕತ್ತೆ Nn. 45). see ಕಱತ್ತೆ.

ಗರ್ದಭಾಕೃತಿ gardabha-ākriti. the form of an ass (J. 10, 19).

ಗರ್ದಭಾಣ್ಡ gardabha-aṇḍa. *the tree Thespesia populneoides* Wall.

ಗರ್ದುಗು gardugu. = ಗದುಗು? N. of a plant? (Śmd. 55).

ಗರ್ದುಗೆ garduge. = ಗದ್ದುಗೆ, etc. a throne. (ಪಟ್ಟವಣೆ, ಸಿಂಹಾಸನ Śm. 37). see ಪಟ್ಟೆ-; Bp. 54, 73.

ಗರ್ದುಱು garduṟu.? (Śmd. 49).

ಗರ್ದೆ garde. = ಗದ್ದೆ (Śmd. 49). ಗರ್ದೆಗಳ್ (Rśv. 2, 10. 12; V. 4, 16).

ಗರ್ಧನ gardhana. *greedy, covetous.*

ಗರ್ಧನೆ gardhane. *greediness, covetousness.*

ಗರ್ಬ garba. = ಗರ್ವ. pride, etc. (Bp. 38, 21; 56, 25).

ಗರ್ಬಿಸು garbisu. = ಗರ್ವಿಸು. to be proud. (Grj. 2, 106 va.; 4, 88).

ಗರ್ಬು garbu. = ಗಬ್ಬು. a bad smell. (Rśv. 5, 55 va.).

ಗರ್ಭ garbha. = ಗಬ್ಬ 2. *the womb.* 2, *an embryo or foetus.* 3, *a child.* 4, the inside, the interior, the middle; (filled with). see Kāvy. V, 967. ಗರ್ಭ ಕರಗು (C.). — ಗರ್ಭಗುಡಿ. = ಗರ್ಭಗೃಹ No. 2. (C.). — ಗರ್ಭ ಧರಿಸು. to conceive (My.).

ಗರ್ಭಕ garbhaka. *a wreath of flowers worn in the hair.*

ಗರ್ಭಗೃಹ garbha-griha. *an inner apartment; a lying-in chamber.* 2, the sanctuary or adytum of a temple. see Cpr. 3, 97 va.; Bp. 26, 27.

ಗರ್ಭಛೇದ garbha-chēda. destruction of the foetus, producing abortion (My.).

ಗರ್ಭದೀಕ್ಷೆ garbha-dīkṣe. the rite of a husband's keeping the head unshaven during his wife's pregnancy (C.).

ಗರ್ಭಧಾರಣ garbha-dhāraṇa. gestation, impregnation, conception, pregnancy.

ಗರ್ಭನಿವಾಸ garbha-nivāsa. = ಗರ್ಭಗೃಹ No. 1. (Cpr. 3, 99).

ಗರ್ಭಪಾತ garbha-pāta. miscarriage, abortion.

ಗರ್ಭಮೋಚನ garbha-mōcana. *delivery, birth.* see ಹೆಱುವಿಕೆ.

ಗರ್ಭವತಿ garbha-vati. a pregnant female.

ಗರ್ಭವಾಸ garbha-vāsa. the abode of the foetus, the womb (Bp. 61, 63). 2, dwelling-place, house, refuge.

ಗರ್ಭಶ್ರೀಮನ್ತ garbha-śrīmanta. born to riches and honour (C.; Mhr.).

ಗರ್ಭಸಂಸ್ಕಾರ garbha-saṁskāra. = ಗರ್ಭಾಧಾನ No. 2. (My.). 2, a purificatory rite observed by women in the sixth or eighth month of their pregnancy (My.; Bp. 3, 52).

ಗರ್ಭಸ್ಥ garbha-stha. situated in the womb (My.).

ಗರ್ಭಸ್ರಾವ garbha-srāva. = ಗರ್ಭಪಾತ. (My.).

ಗರ್ಭಾಗಾರ garbha-āgāra. the uterus; *an inner room, a lying-in chamber;* = ಗರ್ಭಗೃಹ No. 2.

ಗರ್ಭಾಂಗನೆ garbha-aṅgane. = ಗರ್ಭಿಣಿ. a pregnant woman. (Cpr. 4, 43).

ಗರ್ಭಾಧಾನ garbha-ādhāna. impregnation. 2, a ceremony (ಸಂಸ್ಕಾರ) performed after menstruation to ensure or facilitate conception.

ಗರ್ಭಾಶಯ garbha-āśaya. *the womb, the uterus.* see s. ಮಾಸು 2,

ಗರ್ಭಾಷ್ಟಕ garbha-aṣṭaka. the eighth year reckoning from conception (Bp. 3, 43).

ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮ garbha-aṣṭama. the eighth month of uterine gestation (My.). 2, = ಗರ್ಭಾಷ್ಟಕ. (My.).

ಗರ್ಭಿಣಿ garbhiṇi. *pregnant; a pregnant woman* (ಬಸುಱಾದನ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀ Nn. 133; ವರಧುರ್ಯೆ, ಸತ್ವೆ, ಅನ್ತರ್ವತ್ನಿ, ಗುರ್ವಿ Mr. 307).

ಗರ್ಭಿತ garbhita. pregnant; full, filled; hid (Rām. 1, 16, 28); inclosed (My.).

ಗರ್ಭೀಕರಿಸು garbhī-karisu. to inclose (as one letter with another in one envelope, My.); to comprise (Cpr. 5, 3).

ಗರ್ಭೀಕೃತ garbhī-krita. inclosed, put into (Grj. 5, 76 va.).

ಗರ್ಭೋಪಘಾತಿನಿ garbha-upaghātini. *a cow which miscarries.*

ಗರ್ಮಿ garmi. = ಗರಮಿ, etc. heat.

ಗರ್ಮುತ್ garmut. *a kind of grass* (see ಕೊರೆ).

ಗರ್ವ garva. = ಗಬ್ಬ 1, ಗರುವ 2, ಗರ್ಬ, ಗರ್ವು. pride, arrogance, conceit (ಗಬ್ಬ, ಬಿಂಕ, ಪನ್ನ ಮುಕ್ಕು Śm. 38; ಮುಕ್ಕು 79; ಹನ್ನೆ, ಬಿಂಕ, ಗಬ್ಬ, ಮುಕ್ಕು Kk. 57; ಕೇವ 64; ಕಾಮುಕರ 84; ಉಕ್ಕು Ct. II, 31; ಬಿಂಕ II, 47; ತಾವುರ (? II, 94). ಗರ್ವ ಪಡು (My.), ಗರ್ವ ಮಾಡು (My.; B. 5, 183). ಗದ್ಯಾಣತೂಕಚಿನ್ನವಿದ್ದರೆ ಗರ್ವ ಮಾಡಬಹುದು (Prv.). 2, N. of a vritta (Ch.). see Kāvy. IV, 2, 16; ಬೆಸೆ.

ಗರ್ವತೆ garvate. the state of being proud. see ನಿರ್ಗರ್ವತೆ.

ಗರ್ವಹೀನ garva-hīna. free from or deprived of pride. see ಸೋರ್.

ಗರ್ವಿ garvi. = ಗಬ್ಬಿ, q. v. proud. (My.). see Prv. s. ಪೂರ್ವ.

ಗರ್ವಿತ garvita. *proud, haughty; conceited.* see Bp. 23, 40; 45, 21; 60, 55; ಪುಗ್ಗಾಯ್ಲ್ಲ.

ಗರ್ವಿಷ್ಠ garviṣṭha. proudest, most haughty (C.; B. 5, 50).

ಗರ್ವಿಸು garvisu. = ಗರ್ಬಿಸು. to be or become proud, etc. see Bp. 21, 14; 24 sum.; 26, 62; 54, 48.

ಗರ್ವಿಸುವಿಕೆ garvisuvike. being conceited (ದೇವನ Si. 437).

ಗರ್ವೀಕರಿಸು garvīkarisu. to be or become proud or haughty (Bh. 5, 3, 6).

ಗರ್ವು garvu. Tbh. of ಗರ್ವ. pride. (S. Mhr.).

ಗರ್ವೋದ್ಧತ garva-uddhata. puffed up or inflated with pride (Śsv. 3, 63).

ಗರ್ಶಕ garśaka. a basin-like copper or brass vessel (My.; ಅನುಕರ, ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್ Mr. 212).

ಗರ್ಹಣ garhaṇa. *censure, blame, reproach.*

ಗರ್ಹೆ garhe. *censure, blame, reproach.* see ಹೞವು.

ಗರ್ಹ್ಯ garhya. *deserving reproach, blamable.* 2, *low, vile.*

ಗರ್ಹ್ಯವಾದಿ garhya-vādi. *speaking in an improper manner, vilely or inaccurately* (ಹೊಲ್ಲಾಗಿ ನುಡಿವವಂ Mr. 240).

ಗರ್ಹ್ಯಾಧೀನ garhya-adhīna. subject to reproach (ಹೞಿಸಿಕೊಮ್ಬುವನು Nr.).

-ಗಲ್ gal. = ಗಡು 1, etc., -ಗಲು, -ಗಳ್ 2, -ಗಳು 2. term, period. see ಆ-, ಈ-.

ಗಲ gala. 1. = ಗಲ್ಲು, ಘಳ. an imitative sound. — ಗಲ ಗಲ. clanking, clinking, tinkling, rattling, etc. (My.; Tu., Te.).—ಗಲಗಲಿಸು. to clank, etc. ಗಲಗಲಿಸುವ ಅನ್ದುಗೆ (Prll. 3, 25).

ಗಲ gala. 2. = ಗಡ 4, ಗಲಿ. a term expressing disorder. — ಗಲಬಲಿ. = ಗಲಬಿಲಿ. (Cb. 69). — ಗಲಬಿಲಿ. = ಗಲಿ-. [Tu.]. (My.; Mhr. ಗಲಬಲ; G. 175. 477).

ಗಲ gala. 3. — ಗಲಬರಿಕೆ. the act of rinsing (My.). — ಗಲಬರಿಸು. to cleanse (vessels) by the introduction of water, to rinse (My.; Te.).

ಗಲ gala. 1. = ಗಳ. *the throat;* the neck. see ಕೊರಳು.

ಗಲ gala. 2. = ಗಡ 2. an impediment. see ಅರ್ಗಲ.

ಗಲಕಮ್ಬಲ gala-kambala. *a bull's dewlap.*

ಗಲಕಣ್ಡೂತಿ gala-kaṇḍūti. scratching the throat. see ಕೆಸರ್.

ಗಲಕು galaku. = ಗಲಗು 1, ಗಲುಗು. — ಗಲಕುಹುಲ್ಲು. a strong grass, yielding native pens, Eriochrysis fuska Trin. (St. & Pl.).

ಗಲಗಲ gala-gala. = ಕಲಕಲ, etc. clamour, confused chatter (C.; Mhr.). — ಗಲಗಲ ಮಾಡು. to chatter loudly, etc. (S. Mhr.). — ಗಲಾಟೆ. -ಆಟೆ. clamour, vociferation, noise (S. Mhr.).

ಗಲಗು galagu. 1. = ಗಲಕು, etc. a kind of reed for pens (C.; Te. ಕಲುಗು). — ಗಲಗಿನ ಹುಲ್ಲು. a tall, coarse kind of grass, Rottboellia exaltata L. (Z.).

ಗಲಗು galagu. 2. loud chatter (My.; *cf.* Mhr. ಗಲಕಾ).

ಗಲಗ್ರಾಹಿತ್ವ gala-grāhitva. seizure of the throat; encompassing the throat (Cpr. 3, 9 va.).

ಗಲತಿ galati. = ಗಲ್ತಿ, etc. disorder, astray, etc. (My.).

ಗಲಧ್ವನಿ gala-dhvani. = ಗಳ-. a sound of the throat, a gurgling sound. see ಮಣಿತ.

ಗಲನ galana. dropping, trickling, oozing, leaking; melting. see ಬಸಿ, ಸುರಿ, ಸೋರ್, ಸೋರ್ಚು.

ಗಲನ್ತಿ galanti. = ಗಣತಿ 1, ಗಲನ್ತಿಕೆ. (Sk.).

ಗಲನ್ತಿಕೆ galantike. = ಗಣತಿ 1, ಗಣತಿಗೆ, ಗಲನ್ತಿ, ಗಳನ್ತಿಗೆ 1. *a small pitcher, a water-jar* (ಗಣತಿಗೆ Hlā.; ಗಣತಿ Mr. 210); a small water-jar with a hole in the bottom from which the water drops upon a liṅga, etc.

ಗಲಬೆ galabe. hubbub, uproar; clamour (My.; Mhr., Br.).

ಗಲಮೀಸೆ gala-mīse. the extremity of a moustache curling over the cheek (My.; Mhr., H. ಗಲಮಿಶೀ).

ಗಲರವ gala-rava. = ಗಲಧ್ವನಿ (ಮಣಿತ Mr. 330).

ಗಲಸಾಧನೆ gala-sādhane. a kind of jugglery consisting in swallowing and vomiting up stones, scorpions, etc. (S. Mhr.).

ಗಲಹಸ್ತ gala-hasta. = ಗಳಹತ್ತ. the hand at the throat, collaring, throttling.

ಗಲಿ gali. = ಗಡಿ 2, etc. a term expressing disorder. — ಗಲಿಬಿಲಿ. disorder, confusion (C.).

ಗಲಿತ galita. *dropped; fallen;* oozed, loosed; melted. see ವಸ್ತ್ರ-.

ಗಲೀಜು galīju. dirty, filthy, as persons, places, things (My.; Mhr., H.).

ಗಲೀತ galīta. a blow (My.; H.).

-ಗಲು galu. = -ಗಲ್, etc. term, period. see ಅ-, ಈ-.

ಗಲುಗು galugu. = ಗಲಗು 1. (My.).

ಗಲುಹು galuhu. tinkling, jingling. ಕಾಲ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಗಲುಹನ್ ಆಲಿಪ ಮಾಯೆ (Prll. 3, 27).

ಗಲೇಫು galēphu. (S. Mhr. as ಗಲೀಫ). a case, as of a pillow, sofa, etc. (My.; Mhr., H. ಗಲೇಫ).

ಗಲೋದ್ದೇಶ gala-uddēśa. *the region of the throat.*

ಗಲ್ಕು galku. = ಗಲ 1. an imitative sound. ಕಡಗಂ ಗಲ್ಕೆನೆ (Rśv. 14, 35).

ಗಲ್ಪಟ್ಟಿ galpaṭṭi. (*i. e.* ಗಲಪಟ್ಟಿ). a wrapper round the throat, a comforter (My.).

ಗಲ್ತಿ galti. = ಗಲತಿ, ಗಲ್ಲತ್ತು. (My.).

ಗಲ್ಭ galbha. bold, audacious. see ಪ್ರ-.

ಗಲ್ಭತೆ galbhate. boldness. see ಪ್ರ-.

ಗಲ್ಯೆ galye. *a multitude of throats.*

ಗಲ್ಲ galla. one of the Tatsamas (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77; Ct. II, 48). = ಗಲ್ಲೆ 2. the cheek (ಗಣ್ಡ, ಕಪೋಲ Nr.; ಕೆನ್ನೆ, ಕದಪು, ಕೆಕ್ಕೆ Śm. 71; ತಾಳ್ಗೆ Ct. 1, 45; ತಾಲುಗೆ Śmd. 43 Cm.? see ತಾಳ್ಗೆ; C.; Mhr. ಗಾಲ). ತುಟಿಯ ಕೆಳಗಡೆ ಗಲ್ಲ (ಚಿವುಕ Si. 213). see Bp. 40, 19; 46, 57; 47, 32; J. 11, 15; Mr. s. ಮಕರಿಕೆ; ಊದುಗಲ್ಲ, ತೆಳ್ಗಲ್ಲ, ನುಣ್ಗಲ್ಲ. — ಗಲ್ಲಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. (Śmd. 386). an ear that hangs down the cheek (My.). — ಗಲ್ಲಗುಗ್ಗುರಿ. (Śmd. 386). a curl of hair combed over the cheek (by women). — ಗಲ್ಲತಗ್ಗು. a dimple in the cheek (S. Mhr.) — ಗಲ್ಲಮೀಸೆ. = ಕಲ್ಲಿಮೀಸೆ, ಗಲಮೀಸೆ q. v. (My.). — ಗಲ್ಲಮುಗ್ಗುರಿ. (Śmd. 386 Mdb.). — ಗಲ್ಲಸ್ಥಲ. (Śmd. 386; Kk. 99). = ಗಲ್ಲ.

ಗಲ್ಲ galla. = K. ಗಲ್ಲ. *the cheek.*

ಗಲ್ಲಣೆ gallaṇe. trouble, annoyance, torment, plague (ಘಾಸಿ Bhn. 14). ತೋರ್ಪುದದೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನರೂಪದ ಗಲ್ಲಣೆ (Abhā. 11, 65). see Bh. 1, 14, 21; 3, 18, 35; 8, 23, 9; J. 21, 20.

ಗಲ್ಲತ್ತು gallattu. = ಗಲ್ತಿ, etc. astray, in the state of missing; misplaced; disordered (My.; Mhr., H. ಗಲತ); wrong distribution in cards playing (My.).

ಗಲ್ಲಾ gallā. corn (Mhr., H.). 2, = ಗಲ್ಲೆ, the money-pit in the shop of shroffs and dealers (My.; Mhr.).

ಗಲ್ಲಿ galli. a lane, an alley (My.; Mhr., H.).

ಗಲ್ಲಿಸು gallisu. to trouble, to annoy, to torment, to fatigue. ಗಲ್ಲಿಸುವ ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನ್ದ ಮೂಜಗಂ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು (J. 15, 2). see Bh. 1, 14, 10; 7, 16, 9; J. 4, 5. 2, to be troubled, etc. (Bh. 7, 16, 2). 3, to shake (v. t.), as the boiled contents of a pot, as a measure, etc., or as corn, etc. on a fan (C.). 4, to push away (S. Mhr.; *cf.* Mhr. ಘಾಲ ವಿಣೇಂ).

ಗಲ್ಲು gallu. gallows (Mhr. ಗಳ, the hangman's hook). — ಗಲ್ಲಾಗು. -ಆಗು. execution by hanging to take place. ಅವನಿಗೆ ಗಲ್ಲಾಯಿತು (C.).— ಗಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡು. to execute on a gallows by hanging (C.; B. 5, 159). — ಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕು. = ಗಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡು. (C.; B. 5, 159). — ಗಲ್ಲಿನ ಮಣೆ. the bench on which the criminal has to stand under a gallows (C.). — ಗಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷೆ. punishment by hanging (C.; B. 5, 268). — ಗಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗ. the rope used in hanging (C.). — ಗಲ್ಲುಗಮ್ಬ. -ಕಮ್ಬ. the posts of a gallows (S. Mhr.). — ಗಲ್ಲುಮರ. a gallows-tree (C.).

ಗಲ್ಲೆ galle. 1. = ಗಡ್ಡೆ 1, ಗಳ್ಳೆ. a lump, a clot; a concretion (My.). ತಟದ ಗಲ್ಲೆ (ಉಲ್ಬ Mr. 308). — ಗಲ್ಲೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು.

to become clotty, etc. (My.). ಗಲ್ಲೆಗಟ್ಟಿದ ನೆತ್ತರು (ಉಲ್ಲ, ಕಲಲ Hlā.).

ಗಲ್ಲೆ galle. 2. = ಗಲ್ಲ. the cheek. (ಕರಟ Mr. 207).

ಗಲ್ಲೆ galle. = ಗಲ್ಲಾ No. 2. the money-pit in the shops. (S. Mhr.).

ಗಲ್ವರ್ಕ galvarka. *a goblet.*

ಗವ್ gav. = ಕವು 1, ಗವ್ವು. a sound to indicate barking. — ಗವ್‌ಗವ್ ಎನ್ನು. to bark, as a dog (C.).

ಗವ gava. = ನವ 2. the feeling of great, smart itching. T. ಕವಸ, acute pain = ಕಡುಪ್ಪು; *cf.* ನವ). — ಗವಗವ ಎನ್ನು. to itch very much (S. Mhr.).

ಗವ gava. 1. = ಗಮ. going, etc. see ಸಂ–.

ಗವ gava. 2. a cow; cattle. see ಪುಂ–, ಷಡ್–, etc.

ಗವಕ್ಕನೆ gavakkane. = ಕಬಕ್ಕನೆ, etc. in a snatching manner. (My.).

ಗವಡ gavaḍa. = ಗವುಡ. the village-chief. (My.).

ಗವತ gavata. (Tbh. of ಗವ್ಯೂತಿ?). meadow or pasture grass (ಘಾಸ, ಯವಸ, ಜವಸ, Nr.; Mhr; Te. ಗೋತ, ಗೌತ).

ಗವನ gavana. attention, care, heed, consideration (My.; Te. ಗಮನ; M. ಕವನ, ಕವ್ವ; T. ಕವನ, ಕವಲ್, ಕವಲೈ, ಕವ್ವೈ; ಕವಲು, ಕವಿ, to be concerned, be interested, be intent upon; Tu. ಗವ, sense, sensation, consciousness; *cf.* ಜ್ಞಪ್ತಿ, ಜ್ಞಾಪನ? ಕವಿ 1?).

ಗವನಿಸು gavanisu. = ಗಮನಿಸು, ಗವಿಸು. to heed, to mind (My.).

ಗವಯ gavaya. *a species of ox, the Gayal, Bos gavaeus.* 2, a monkey-chief attached to Rāma. (J. 21, 9. 19).

ಗವರಿಗ gavariga. a man of the basket and mat-maker tribe or caste (ಮೇದ Śm. 58; M. ಕವಱ, T. ಕವಱೈ, ಕವಱೈವಡುಗ). *cf.* ಕಾರಾವರ.

ಗವಲ gavala. *a buffalo's horn.*

ಗವಲು gavalu. = ಗವ್ವುಲು. a fetid smell. (My.). — ಗವಲ ಕಚೂರ. = ಗವುಳ ಕಚೋರ. a kind of bad-smelling kacōra (ಕಕ್ಕೋಲಕ, ಕೋಲಕ G.; My.).

ಗವಸಣಿ gavasaṇi. = ಗವಸಣಿಕೆ. (My.; Mhr.; *cf.* ಗೋಣಿ?).

ಗವಸಣಿಕೆ gavasaṇike. = ಗವಸಣಿಗೆ. (S. Mhr.). ಗೋಣಿಗೇತಕೆ ಗವಸಣಿಕೆ? (Abhā. 1, 40).

ಗವಸಣಿಗೆ gavasaṇige. a cover, a wrapper, a cloth, a case, a sack; any cover or case (ಅತ್ತರಣ, ಪ್ರವೇಣಿ Mr. 203; ಚೀಲ G.; My.; T. ಕವಿಜನ್ನೈ; M. ಕವಿಯನ್; Te. ಗವಿಸೆನ; T. ಕಂಜುಳಿ, Te. ಗೋತ, a sack; T. ಕವಿ, to cover; ಕವವು, to put in, enclose; see ಕವಿ 1; *cf.* ಗೋಣಿಕ). ವೀಣೆಯ ಗವಸಣಿಗೆ (ಕಕುಭ, ಪ್ರಸೇವಕ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ಗವಸಣಿಗೆ (ಧನುವರ್ಮ Mr. 294). see Si. 344; Prv. s. ಗಾಣ 1. — ಗವಸಣಿಗೆದೊಡಿಸು. -ತೊಡಿಸು. to cause (one) to put a cover to (V. 5, 14 va.).

ಗವಸಣಿಸು gavasaṇisu. to inwrap, to cover (Abh. P. 7, 114).

ಗವಳಿ gavaḷi. = ಗವ್ವುಳಿ. the house lizard. (My.).

ಗವಳಿ gavaḷi. = ಗವಳಿಗ. Tbh. of ಗೋಪಾಲಿ. (Mhr. ಗವಳೀ; R.).

ಗವಳಿಗ gavaḷiga. ಗೌಳಿಗ. = ಗೋವಳಿಗ. Tbh. of ಗೋಪಾಲಕ. a cow-herd caste who sell milk, etc. (C.; B. 1, 10; ಗೋಪಾಲಕ G.). — ಗವಳಿಗ್ಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a cow-herds' street (My.).

ಗವಳಿಗಿತ್ತಿ gavaḷiga-itti. a woman of the cow-herd caste (C.; ಮಹಾಶೂದ್ರಿ G.).

ಗವಾಕ್ಷ gava-akṣa. a bull's eye: *a little round window, an air-hole.*

ಗವಾಕ್ಷಿ gava-akṣi. *a sort of cucumber, Cucumis madras-patanus or coloquintida.*

ಗವಾರ gavāra. = ಗಮಾರ. rustic, clownish (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಂವಾರ).

ಗವಿ gavi. 1. a (covered or sheltered) place of resort; a cave (ಗರುಡಿ, ಗೊತ್ತು, ನೆಲೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Śm. 58; Bh. 3, 18, 39; My.; Tu.; Te. ಕವಿ, ಗವಿ; Sk. ಗಹ, cave). see Rāghc. 17, 68; B. 3, 27.

ಗವಿ gavi. 2. = ಕವಿ 3. covering, overspreading, etc. ಗವಿಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. thick or dense darkness (My.).

ಗವಿಸು gavisu. = ಗವನಿಸು. to pay attention, to heed (Kk. 21).

ಗವೀನ gavīna. of or belonging to a cow (My.).

ಗವು gavu. = ಗವಿ 2, etc. — ಗವುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. = ಗವಿಗತ್ತಲೆ. (My.).

ಗವುಗೆ gavuge. — ಗವುಗೆಸಾಳಿನೆಲ್ಲು. a kind of paddy. (ಶಾಲಿ G.).

ಗವುಜಲ್ gavujal. = ಕವಿಂಜಳ, etc. a kind of bird. (My.). — ಗವುಜಲ್ಹಕ್ಕಿ. the grey partridge, Ortygornis pondicerianus (My.). see ಕಲ್–.

ಗವುಜಲ gavujala. = ಗವುಜು 1. (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ Si. 172).

ಗವುಜಲ gavujala. = ಗವುಜಲ್.

ಗವುಜಿ gavuji. = ಗವುಜು 2, ಗಾಗಳ. noise; hubbub (Tu.; Mhr. ಗವಗವ). ಗವುಜಿ (ಗವುಜು My.) ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಗೋವಿನ್ದಭಟ್ಟ ಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ. — ಮುಡಿಕೆ ಮೂಱುವವನಿಗೆ ದುಡುಕಿನ ಗವುಜಿ (ಗವುಜು My.) ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ಗವುಜು gavuju. 1. = ಗವುಜಲ. a wagtail, Montacilla alba (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ Nr.; Mr. 173).

ಗವುಜು gavuju. 2. = ಗವುಜಿ. (My.). *cf.* ಗದಱು, ಗವುರ್, ಗಟಪು 2.

ಗವುಜು gavuju. = ಕವಿಂಜು, etc. a kind of bird. (My.).

ಗವುಡ gavuḍa. ಗೌಡ. = ಗವಡ. (a formation from ಗಾವ=ಗ್ರಾಮ). the (generally Śūdra) chief officer of a village, (though occasionally not so powerful as the śānabhōga, C.; Mhr. ಗಾಂವಡಾ). ಆಱುದ ಊರಿಗೆ (or ಹಾಱೂರಿಗೆ) ಉಱುದವನೇ ಗವುಡ. — ಗವುಡನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಡುಚೆಲ್ವೆಯಾದರೆ ಕಸದ ಮಂಕ್ರಿ ಹೊತ್ತು ತನ್ನಾಗ ಕಣ್ಡೀತು. — ಗಣ್ಡ ಹೆತ್ತರೆ ಗವುಡನ ಹೆಸರು, ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತರೆ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯ ಹೆಸರು. — ಊರಿಗೆ ಗವುಡನಾದರೆ ತೋಳಿಗೆ ಏನು? (it does not care for the headman, Prvs.). 2, a title of honour among peasants (C.). 3, a good caste of peasants (My.). see Bp. 27, 53; 51, 23; B. 3, 22; Prv. s. ಕಮ್ಬಳಿ, ಕಿಚ್ಚಡಿ, ಬಂಗಾಳ.

ಗವುಡಗಿತ್ತಿ gavuḍa-gitti. a gavuḍa's wife (S. Mhr.).

ಗವುಡತನ gavuḍatana. = ಗವುಡಿಕೆ. (My.).

ಗವುಡಸಾನಿ gavuḍa-sāni. = ಗವುಡಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಗವುಡಿ gavuḍi. = ಗವುಡಿತಿ. a rustic female, a female servant (C.: ತೊತ್ತು G.). ಗವುಡೀ ಹಾಡಿಗೆ ತವುಡೇ ತ್ಯಾಗ (Prv.).

ಗವುಡಿಕೆ gavuḍike. the business of a gavuḍa (C.).

ಗವುಡಿತಿ gavuḍiti. = ಗವುಡಿ. (My.).

ಗವುರ್ gavur. ಗವುರು. = ಗವುರಿ. a loud, shrill, harsh sound (Te. గౌరె; *cf.* ಗದಱು). — ಗವುರಿಡು. -ಇಡು. = ಗವುರುಗಿ. (Bh. 8, 21, 8). — ಗವುರುಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a kind of harsh-sounding kāḷe (My.; Te. గౌరెకాళెలు). — ಗವುರುಗಿ. -ಉಗಿ. to emit the sound of ಗವುರ್. ಗವುರುಗಿವ ಹೆಗ್ಗಾಳೆಗಳ್ (Bh. 6, 2, 4).

ಗವುರಿ gavuri. = ಗವುರ್. — ಗವುರಿಕಾಳೆ. = ಗವುರುಗಾಳೆ. see s. ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದ.

ಗವುಲಿ gavuli. a paste of wheaten flour, made into threads and cut into small bits (S. Mhr.; Mhr. ಗಹ್ವಳಾ, ಗಹ್ವಳೀ, related to ಗಹೂ, wheat).

ಗವುಲು gavulu. = ಕಮರು 2, etc. ಗವಲು, ಗವುಳು. a fetid smell, as that of sweat or of oil on the body (C.).

ಗವುಳಿ gavuḷi. = ಗವಳಿ. the house lizard (C.; ಮುಸಲಿ, ಮುಷಲಿ, ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ Si. 171; T. கௌளி, M. ഗൗളി; *cf.* Sk. ಗೋಧೆ). see Prvs. s. ಟವಳಿಗಾಱ, ಶೂಲ.

ಗವುಳು gavuḷu. = ಗವುಲು, etc. — ಗವುಳ ಕಚೋರ. = ಗವಲ ಕಚೂರ (S. Mhr.).

ಗವೇಡು gavēḍu. *the grass Coix barbata* Roxb.

ಗವೇಧು gavēdhu. = ಗವೇಡು. (ಕಾಡುಗೋದಿ Si. 307).

ಗವೇಧುಕೆ gavēdhuke. = ಗವೇಧು. (Si. 307).

ಗವೇನ್ದ್ರ gava-indra. an excellent, big ox (Cpr. 4, 7).

ಗವೇಶ್ವರ gava-īśvara. *an owner of kine.*

ಗವೇಷಣೆ gavēṣaṇe. *seeking after, research.*

ಗವೇಷಿತ gavēṣita. *sought, inquired for.*

ಗವ್ಯ gavya. *belonging to or coming from a cow;* milk, cheese, butter, urine and dung. see Prv. s. ದ್ರವ್ಯ.

ಗವ್ಯೂತ gavyūta. = ಗವ್ಯೂತಿ, ಗಾವದ, ಗಾವುದ. (Sk.).

ಗವ್ಯೂತಿ gavyūti. *a league, measured by 2000 fathoms.* 2, = ಗವತ, a pasture, pasture land.

ಗವ್ಯೆ gavye. *a herd of kine.*

ಗವ್ವರ gavvara. Tbh. of ಗಹ್ವರ. a cave, etc. (ಬಿಲದ ಮಾರ್ಗ Ct. I, 33).

ಗವ್ವು gavvu. = ಗವ್. an imitative sound. — ಗವ್ವುಗವ್ವೆನ್ನು. to bark (C.).

ಗಷ್ಟು gaṣṭu. = ಗಸಿ 1. (My.).

ಗಸ gasa. a sound used in imitation of a some-what gentle, but quick way of rubbing. — ಗಸಗಸ ತಿಕ್ಕು. to rub, as the teeth, the body, or clothes on a stone slab, etc. (S. Mhr.; B. 4, 60). — ಗಸಗಸ ತುೞಿ. to make clean or bright by treading, as grain (S. Mhr.).

ಗಸಗಸೆ gasagase. = ಕಸಕಸೆ, etc. poppy seed. (My.).

ಗಸಣ gasaṇa. Tbh. of ಘರ್ಷಣ. crushing, etc. (S. Mhr. rare).

ಗಸಣಿ gasaṇi. Tbh. of ಘರ್ಷಣೆ. [difficulty, obstacle. ಮಾಡುವ ಕಿಡಿಸುವ ಗಸಣಿಗೆ ನಾಡೆಯುಮುದು ಪೊಱಗು Ap. 1, 46; Cv. 98. 850]. — ಗಸಣಿದಾರಿ. a difficult path (C.). — ಗಸಣಿಮುೞೆ. a pounding, vehement rain (?). see Rām. 4, 6, 6. 2.

ಗಸಣೆ gasaṇe. sad or sorrowful thought or reflection, care, concern (My. ಹಸಿವು ತೃಷೆ ನಿದ್ರೆಗಳು ವಿಷಯಮೈಥುನ ಬಯಕೆ ಪಶುಪಕ್ಷಿನರಗೆ ಸಮವಿರಲು ಕುಲವೆಮ್ಬ ಗಸಣೆಯೆತ್ತಣದು? (Sp.). see Cpr. 6, 26; Bp. 24, 65; 58, 29; Bh. 1, 10, 14; J. 25, 25; 32, 4; 34, 3; Abhā. 6, 26; Prv. s. ಕಾಲಾಟ. — ಗಸಣೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become full of anxious thoughts, etc. (Bp. 37, 66; 46, 50; Rām. 3, 8, 1).

ಗಸಾಟ gasāṭa. perplexing affair; a difficulty or trouble (R.; Mhr. ಕಚಾಟ).

ಗಸಾಟಿ gasāṭi. with great force (of rubbing; Mhr. ಘಸ್ಸಾ, a rough rub or wipe). ಗಸಾಟಿ ತಿಕ್ಕು, to rub with force (S. Mhr.).

ಗಸಿ gasi. 1. = ಗಷ್ಟು. the sediment or dregs of oil or melted butter, or of pickles (C.; Tu., Te.; T. கசடு, M. കട്ടു). see Prvs. s. ನಸಿ 1, ಮಕ್ಕಳು.

ಗಸಿ gasi. 2. = ಕಸಿ 5, etc. a word to indicate uneasiness. — ಗಸಿಮಿಸಿ. = ಕಸಿಮಿಸಿ. (My.).

ಗಸ್ತಿ gasti. = ಗಸ್ತು. rounds or a patrol; going the rounds (C.; Mhr., H. ಗಸ್ತು). see ಪೈ-. — ಗಸ್ತಿ ಪಹರೆ. dupl. = ಗಸ್ತಿ. (C.). — ಗಸ್ತಿಯುವನು. -ಅವನು. a man going the rounds (My.).

ಗಸ್ತು gastu. = ಗಸ್ತಿ. (My.).

ಗಹ gaha. a sound in imitation of laughter (*cf.* ಕದ 2). — ಗಹಗಹ. rep. the sound of merry or derisive laughter (ಹಸನವ್ಯವಹೃತಿ Śmd. 393; ನಗೆಯೊಳ್ ಆದ ಧ್ವನಿ Ct. I, 56). — ಗಹಗಹಿಕೆ. hilarity (ತೋಷ Bhn. 15, o. r. ಸಂತಸ; Bh. 1, 15, 19). — ಗಹಗಹಿಸು. to laugh merrily [ಲಿಂಗವ ಕಣ್ಡು ಗಹಗಹಿಸಿ ಕೂಡಿದಲ್ಲದೆ ಮತ್ರ್ಯದ ಹಂಗು ಹಱಿಯದು Cv. 222]; (Bp. 4, 63; 16, 24; 31, 9; 37, 9; 49, 21; 61, 32; Rām. 6, 10, 43; J. 5, 57; 13, 38). occasionally ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗಿಸು (Bp. 47, 32), ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗು (20, 16; 28, 20; 50, 78; Rśv. 6, 24 va.; J. 2, 21; 3, 15).

ಗಹನ gahana. a fault-finding, censorious (derisive) speech (? ಕೊಱತೆಯ ನುಡಿ Bhn. 50).

ಗಹನ gahana. = ಗಾನ 2. deep, dense; *impervious, inaccessible.* 2, *a thicket; a wood.* 3, difficult of comprehension, profound; a mysterious, wonderful thing, an impenetrable secret (ಅರಿದು Mr. 461; Bp. 9, 5; 37, 9; 56, 18).

ಗಹ್ವರ gahvara. = ಗಂಹರ, ಗವ್ವರ. deep; impervious. 2, *a thicket.* 3, an abyss; *a cave, a cavern* (ಗುಹೆ Nn. 109). 4, a wild or jungle (ಅರಣ್ಯ, ಅಡವಿ 109). 5, *hypocrisy* (ಕೃತಕ, ಕೃತ್ರಿಮ 109). 6, an impenetrable secret. 7, black (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 109). 8, darkness (ಅನ್ಧ, ಕತ್ತಲೆ 109). 9, a tree with a very dark bark, Xanthochymus pictorius Roxb. (ತಮಾಲ Mr. 469). 10, close by, contiguous (ಸಮೀಪ 109).

-ಗಳ್ gaḷ. 1. = -ಕಳ್ 1, etc. an affix of the plural, *e. g.* ವನದೇವತೆಗಳ್ (Śmd. 109), ಉಕ್ತಿಗಳ್, ಸಂಖ್ಯೆಗಳ್ (110), ಮನೆಗಳ್ (111), ಊರ್ಗಳ್, ಕೇರ್ಗಳ್ (51), ಅಗಟಿಗ್ಗಳ್, ಬಾಸುಟಿಗ್ಗಳ್, ಮುಗುಳ್ಗಳ್, ಕುರುಳ್ಗಳ್, ಕನರ್ಗಳ್ (52), ಕೆಸರ್ಗಳ್, ಬಸಿರ್ಗಳ್ (53), ತೊಡೆಗಳ್, ಕಣ್ಗಳ್, ತೋಳ್ಗಳ್ (117), ಸಮೃದ್ಧಮಧುಗಳ್ (117), ದಲಿತಾಬ್ಜಂಗಳ್, ಅಲಿಕುಲಾಕುಲಂಗಳ್ (117), ಅತ್ತೆಗಳ್, ತಾಯ್ಗಳ್, ತನ್ದೆಗಳ್ (124. 125); ಗುರುಗಳ್, ಪ್ರಭಾಸ್ವಾಮಿಗಳ್ (125); — ಮರಂಗಳ್ or ಮರಗಳ್, ಪೊಲಂಗಳ್ or ಪೊಲಗಳ್, ಪಯಂಗಳ್ or ಪಯಗಳ್, ಕೆಲಂಗಳ್ or ಕೆಲಗಳ್ (126), but ಗುಣಂಗಳ್, ಮದಂಗಳ್, ನದಂಗಳ್, ದೇಶಂಗಳ್, ಕೋಶಂಗಳ್, ಪಾಶಂಗಳ್ (126. 127); — ಅಣ್ಣಂಗಳ್, ಭಾವಂಗಳ್, ಮಾವಂಗಳ್, ಅಯ್ಯಂಗಳ್, ಅಕ್ಕಂಗಳ್ (124. 126); — ಆತಂಗಳ್ ಈತಂಗಳ್, ಊತಂಗಳ್; — ಊಕೆಗಳ್, ಆಕೆಗಳ್ (202. 231);

— ಅಂಗಳ್, ನೀಂಗಳ್, ತಾಂಗಳ್ (178 in one MS.); — ಅವರ್ಗಳ್, ಇವರ್ಗಳ್, ಉವರ್ಗಳ್ (124); — ಸುರತರುನನ್ದನಂಗಳಿರ! ದೆಸೆಗಳಿರ! ಮುಗಿಲ್ಗಳಿರ! (153); — ಹೋದವರುಗಳ್ (Bp. 4, 61), ಮಕ್ಕಳುಗಳ್ (J. 28, 20). — the vocative simply with the final -ಗಳ್ in ಪೋಗಿ ನ್ ಉಗ್ರಾರಿಗಳ್ (Śmd. 153). — ಗಳಾಗಮ. -ಆಗಮ. the affix -ಗಳ್ (Śmd. 116. 123).

-ಗಳ್ gaḷ. 2. = -ಗಲ್, etc. term, period. see ಆ-, ಈ-.

ಗಳ gaḷa. 1. = ಗಡ 1. [ಮೇಣ್ ವೇಱಂ ಗಡಂ ಗಳಮಾದಂ ಕೆನ್ನಂ ಸಿಲ್ಲೆನ್ನಿವನೆನ್ದುಂ ನಿಜಾಸಕ್ಳಿಲ್ಲದೆಡೆಗಳೊಳ್ ಕಲ್ಲದಿರಿಂ Kr. 2, 13]; (Śmd. 397).

ಗಳ gaḷa. 2. = ಗಱ 1, q. v. — ಗಳಗಳ ಒಣಗು. to be quickly parched up or scorched, as leaves (S. Mhr.).

ಗಳ gaḷa. 3. = ಗಡ 4, etc. a term expressing disorder. — ಗಳಬಳ. = ಗಡಬಡ. (Grj. 10, 88).

ಗಳ gaḷa. = ಗಲ 1. the throat. [ಪಿರಿದುಂ ಬನ್ನದ ಕರ್ಪಸೆದುದು ತೊಱೆ ಗಿನ್ನುಂ ಹರಗಳ ತಮಾಳನೀಳಚ್ಛವಿಯಿಂ Pb. 5, 54; Cv. 149]. *e. g.* Bp. 38 sum.; 40, 19; J. 20, 8; 28, 55. see ಕಡೆಗಳ; Śm. s. ಕೊರಲು. [— ಗಳಗರ್ಜನೆ. a roar from the throat. ಜಂಗಮದ ಗಳಗರ್ಜನೆ ಜಂಗಮದ ಕೋಳಾಟಕೆ ಸೈರಿಸದಿದ್ದರೆ ನೀನನ್ದೇ ಮೂಗಕೊಯಿ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ Bv. 428]. — ಗಳದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. a neck-ornament (Bp. 12, 18). — ಗಳಹತ್ತ. Tbh. of ಗಳಹಸ್ತ. (Bh. 2, 2, 97; Śsv. 4, 75).

ಗಳಕ್ galak. = ಗುಳಕ್. a sound produced in swallowing morsels, etc. (My.).

ಗಳಗ gaḷaga. = ಗಳಿಗೆ 2. (My.).

ಗಳಗಳ gaḷa-gaḷa. = ಗಲಗಲ, etc. clamour, confused chatter. (My.).

ಗಳಗಾಳ gaḷa-gāḷa. (Śmd. 386; Kk. 98). a hook for catching the throat, or one that has entered it.

ಗಳಗೆ gaḷage. = ಕಣಜ, etc., ಗಳಿಗೆ 1. a high bamboo-basket for storing corn (ಕಲಂಜಿ, ಕಳಂಜಿ Mr. 208; ತೊಮ್ಬೆ Śm. 101, o. r. ಗಳಿಗೆ; C.; Bp. 42, 8). ಕುಸೂಲವೆನ್ದು ಕಣಜಂ, ಗಳಗೆ ಎನ್ದೂ ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಗಳಧ್ವನಿ gaḷa-dhvani. = ಗಲರವ. (ಮಣಿತ, ರತಕೂಜಿತ Hlā.).

ಗಳನ್ತಿಗೆ gaḷantige. 1. (Śmd. 48). = ಗಣತಿ 1, ಗಣತಿಗೆ, etc. Tbh. of ಗಲನ್ತಿಕೆ, q. v. (ಅಣದಿಗೆ Śmd. 337; My.). [ಪೊನ್ನ ಬೆಳಗುವ ಗಳನ್ತಿಗೆಯನಾದಮಾನುಮೊಪ್ಪುತಿರ್ದುದಂ ಪಿಡಿದು ನಿನ್ದಿರ್ದೊಳನ್ Vr. 33, 6].

ಗಳನ್ತಿಗೆ gaḷantige. 2. (fr. ಗೃಹ?). an inner apartment or chamber (ಕೋಣೆ Kk. 47; ಕೋಣೆ, ಓವರಿ q. v. Śs.).

***ಗಳಪು gaḷapu.** = ಗಱಪು. to chatter, etc. ಎಳಸುವ ಪುರು ಳಿಯ ಗಳಪುವ ಗಿಳಿಯ ತೆಱನ್ದಿರಿದು ಮೊರೆವ ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಯ Ap. 6, 94.

ಗಳರವ gaḷa-rava. = ಗಲರವ. (J. 11, 24).

*ಗಳಹಂಸಿ gaḷa-haṁsi. = ಕಲಹಂಸ. a kind of swan. ಕೊಳನ ತಡಿ ಯಲ್ಲೊನ್ದು ಹೊಱಸು ಕುಳ್ಳಿರ್ದರೇನು ಗಳಹಂಸಿಯಾಗಬಲ್ಲುದೆ Bv. 98.

ಗಳಹಸ್ತ gaḷa-hasta. = ಗಲಹಸ್ತ. the hand at the throat, etc.

***ಗಳಹು gaḷahu.** = ಗಳಪು, ಗಱಪು. to utter, to chatter. ಸಂಗನ ಶರಣರಿಗೆ ಆನು ಸರಿಯೆನ್ದು ಗಳಹಲು ಬಹುದೆ? Bv. 328; Cv. 102. 233.

ಗಳಾಮ್ gaḷām. = ಗಳೆ. — ಗಳಾಮ್ಬುಳಾಮ್. dupl. = ಕಲಬಿಲಿ, s. ಕಲ 1. the noise of children at play (My.).

ಗಳಿಗೆ gaḷige. 1. = ಘಳಿಗೆ, ಗಳಗೆ. (My.; ವಾಡೆ, ಕುಸೂಲ Si. 416). ಸಣ್ಣ ಬಾಯಿಯ ಗಳಿಗೆ (ಹೇಳಿಗೆ G.).

ಗಳಿಗೆ gaḷige. 2. = ಗಳಗ. (Tbh. of ಘಟಿಕೆ?). a doubling of cloth, a fold (S. Mhr.; Bp. 21, 8; 36, 47).

***ಗಳಿಯಿಸು gaḷiyisu.** to drop down, to become loose. ವಿಳಸನ್ಮಾಗಧ ಕಿರೀಟ ರತ್ನಾಂಶುಗಣಂ ಗಳಿಯಿಸಿದುದವನ ಗರ್ವಮ ಗಳಿ ಯಿಸುವನ್ತಿರೆ ನೃಪೇನ್ದ್ರ ಪದಸರಸಿಜದೊಳ್ Ap. 12, 112.

ಗಳಿಸು gaḷisu. = ಗಡಿಸು 1, etc. to collect, etc. see ಸಂ-. *cf.* ಗಱಸು.

-ಗಳು gaḷu. 1. = -ಗಳ್ 1, etc. (C.). ಧರ್ಮಂಗಳಿಗೆ (Bp. 26, 51). ಕೆಲಸಂಗಳಿಗೆ (26, 58). ಮನೆಗಳು, ಮರಗಳು, ಕಾಲುಗಳು, ಅವು ಗಳು, etc. (C.). see *e. g.* Bp. 28, 46; 30, 30; 34, 24; 36, 45; 37, 57; 38, 34. 45; 39. 51; 40, 80; 42, 3; 44, 49; 46, 52; 50, 70. 75; 57, 16.

-ಗಳು gaḷu. 2. = -ಗಳ್ 2. see ಆಗಳು 1, ಈಗಳು.

***ಗಳೆ gaḷe.** = ಕಣೆ. an arrow. ಗುರು ಕಳನೇಱಿ ಕಠಾರಿಯ ಕೊಣ್ಡಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಗಳೆ ಯೆನ್ದರೆ ಎನ್ನ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೋಡು Bv. 701.

ಗಳೆ gaḷe. = ಗಳಾಮ್. — ಗಳೆಬಳೆ. = ಗಳಾಮ್ಬುಳಾಮ್. (My.).

ಗಳೇವು gaḷēvu. (ಗಳೆಯವು, ಗಳೆಯ). a complete agricultural apparatus (S. Mhr.); a set of implements of Kabbilas (Bp. 58, 50. ಗಳೇಗಳ್). ಗಳೇದ ಸಾಮಾನು (S. Mhr.; B. 5, 198). *cf.* ಘಱಯ.

ಗಳ್ಳನೆ gaḷḷane. a sound produced in loud laughter (Śāstrasāra in W. 1517; *cf.* ಗೊಳ್).

ಗಳ್ಳೆ gaḷḷe. = ಗಲ್ಲೆ 1. a lump, etc. (My.).

ಗಱ್ gaḻ. = ಗಱ 1. — ಗಱ್ಗನೆ. = ಗಱಗನೆ. (Abh. P. 13, 79).

ಗಱ gaḻa. 1. = ಗದ, etc., ಗಳ 2, ಗಲ್. a term expressing quick motion. — ಗಱಗನೆ. rep. quickly (ಬೇಗ Śmd. I; ಶೀಘ್ರ Śs.; Kk. 50; Śm. 61; Cpr. 2, 89; 38, 39; Bp. 5, 56; V. 5, 25). [ಕಣ್ಣೀರ್ ಗಱಗಱನೊರ್ಮೊರ್ದಲೆ ಸುರಿಯೆ ಪರಿತನ್ದಾಗಳ್ Pb. 2, 24]. ಗಱಗಱನೆ ಗುಱುಗುಱುವೆನುತಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (Śmd. I). ಗಱಗಱನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ (229). — ಗಱಗಱಗೆ. = ಗಱ ಗಱನೆ. (Rām. 5, 8, 60).

ಗಱ gaḻa. 2. = ಗಡೆ 1, etc., ಗಱೆ q. v., ಜಱವೆ. a bamboo-pole. (C.; B. 4, 121). *cf.* ಗಣೆ.

ಗಱಪ gaḻapu2-a3. = ಗಱಹ. a loquacious, prating, foul-mouthed, lying man (ಸೊರಹಂ, o. rs. ಸೊರಹುವಂ, ಸ್ವರಹಂ, ಸ್ವರಹುವಂ, Śmd. I).

ಗಱಪತ್ವ gaḻapatva. a loquacious, lying behaviour; idle prattle, a lie (ಪುಸಿ Ct. II, 46).

ಗಱಪು gaḻapu. 1. = ಗಱಹು. to chatter, to prate, etc. (ಬಹುಭಾಷಣ Śmd. Dh.; Cpr. 1, 57; Abh. P. 11, 140 va.; Grj. 5, 25; Rsv. 8, 5 va.; 11, 166; Śsv. 1, 83). [ಏನೊನ್ದನಪ್ಪೊಡಂ ಗಱಪಿ ದೊಡಾ ಬೇಳುನುಡಿಗೇಳ್ದು Pb. 6, 24]. ಪಾಣ್ಡು, ನೀಂ ಗಱಪದಿರ್ (Rsv. 5, 21).

ಗಱಪು gaḻapu. 2. chatter, idle talk (Abh. P. 15, 57).

ಗಱಹ gaḻaha. = ಗಱಪ. (ದುರ್ಮುಖ, ಮುಖರ Hlā.; ಮಾತಾಳಿ Bhn. 6, o. r. ಗಱಪ).

ಗಱಹತನ gaḻahatana. = ಗಱಪು 2 (Bh. 8, 10, 38).

ಗಱಹು gaḻahu. = ಗಱಪು 1, ಗಱಹುವಂ (ಬಹುವಚ Mr. 242). see Bp. 9, 10; 14, 30; 57, 39; J. 2, 62; 6, 48.

ಗಳಿಕೆ gaḷike. acquirement, acquisition; gain (C.; ಆರ್ಜನೆ, ಸಮ್ಪಾದನೆ G.). see B. 1, 16; 4, 194; Prv. s. ಗಣ್ಡ.

ಗಳಿಗೆ gaḷige. Tbh. of ಘಟಿಕೆ (Śmd. 30). a period of twenty-four minutes [Tu.]. (ನಾಳಿಗೆ Śmd. 28; ನಾಡಿ, ಘಟಿಕೆ Mr. 67; ನಾಡಿ, ನಾಳಿ Kk. 58; Śm. 18; C.); a short time (C.). see B. 3, 15. 113. — ಗಳಿಗೆಬಟ್ಟಲ. ಗಳಿಗೆಬಟ್ಟಲು. ಗಳಿಗೆಬಟ್ಲು. the metal vessel by the sinking of which in water the gaḷige is measured (C.). — ಗಳಿಗೆವಟ್ಟಲ್. = ಗಳಿಗೆಬಟ್ಟಲ, etc. (Rsv. 8, 5 va.; Bh. 1, 7, 21).

ಗಳಿಯ gaḷiya. = ಘಟಿಯ? see ಅವ-.

ಗಳಿಯಿಸು gaḷiyisu. = ಗಡಿಸು 1, ಗಳಿಸು 1, ಘಟಿಸು. Tbh. of ಘಟಿಯಿಸು. to come to, to reach; to be obtained; to be joined together or united; to happen, to take place; to be met as such and such or in such and such a form or meaning (ದೊರೆ ಕೊಳ್ Śmd. I Mdb. before No. 134; ಬರ್ 397 Cm.). [ಗಳಿಯಿಸಿದರ್ಥಂ ಸಲೆ ಪಾಂಗಳಿಯದೆಯುಂ ಶಬ್ದಮೊನ್ದದಿರ್ದೊಡೆ Kr. 2, 5; ಧರ್ಮಮಂ ಗಳಿಯಿಸಿಕೊಳ್ವುದೊನ್ದೆ ಚದುರ್ Pb. 2, 27]; (Cpr. 7, 118). see Śmd. 349. 396; Abh. P. 16, 45. 2, to join or bring together; to procure; to acquire, to obtain, to gain (ದೊರೆ ಕೊಳಿಸು Śmd. 1 Mdb.). 3, to exert oneself; to be upon the alert.

ಗಳಿಸು gaḷisu. 1. = ಗಳಿಯಿಸು No. 2. Tbh. of ಘಟಿಸು. (C.). ತನ್ದೆ ಗಳಿಸಿದ ಧನ (ಗ್ರನ್ಥ, ಪಿತೃಧನ Nn. 41). see Bp. 9, 24; 11, 6; 27, 20; 28, 3; Abhā. 1, 5; Dp. 1, 3. 4; 4, 1; J. 5, 56; 32, 29; B. 1, 1; 2, 17. 25; 3, 63; 5, 98. 229; Prv. s. ಪಾಪಿ.

ಗಳಿಸು gaḷisu. 2. bringing together, making gain, etc. — ಗಳಿಸಾಳಿ. -ಆಳಿ. a person bent on acquisition. — ಗಳಿಸಾಳಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. an acquisitive, industrious woman (ಪಡೆವುಗಾರ್ತಿ Śm. 74; ಪಡಪು-. Kk. 29).

ಗಳು gaḷu. = ಗಳ 2, etc. a bamboo-pole. [Tu. ಕರು]. (My.).

ಗಳುವು gaḷuvu. = ಗಳು, etc. (My.).

ಗಳೆ gaḷe. = ಗಳ 2, etc. a bamboo rod or stake, a bamboo; a pole, a staff; the bamboo (pole) of Kollaṭigas or Dombas on which they tumble, etc.; a churning stick (ಕೊಲ್ಲಟಿಗರಾಡುವುದುಂ ಗಡೆಗೋಲುಂ Śmd. I; ದಣ್ಡಕ, ಸ್ತಮ್ಭ Mr. 288; My.; Tu. ಗಳೆ, ಕಳೆ, T. ಕಟ್ಯ, M. ಕಟಿ) ನಾವೆ ನಡಯಿಸುವ ಗಳೆ (ನೌಕಾದಣ್ಡ, ಕ್ಷೇಪಣಿ Nr). ಗಳೆ ಹುಟ್ಟುಗಳು (ಪಾಣಿದಣ್ಡ Mr. 416). — ಗಳೆಗೂಸಾಡು. -ಕೂಸಾಡು. to perform childish play on or with a pole or poles. ಗಳೆಗೂಸಾಡುವರಿನ್ದಂ ನಂ ಗಿರಿಶನಂ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಕೊಣ್ಡು ಮುನ್ನುಳಿವರ್ (Śmd. 78). — ಗಳೆವಣಿ. -ಬಣಿ. the form of a (long) bamboo-pole (Abh. P. 10. 91 va.). [— ಗಳೆವಣಿಯ ಪಾವು. snake twined around a (snake, charmer's) bamboo. ನರನನ್ದನನ ಬಣಿವಣಿಯುಂ ತಗುಟ್ದ ಗಳೆವಣಿಯ ಪಾವಿನನ್ತೆ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮಂ ಪುಗಲೆನ್ದು ಬರ್ಪ Pb. 11, 96 va.] — ಗಳೆವಿಡಿದಾಡು. -ಪಿಡಿದು ಆಡು. to perform as a pole-tumbler, etc. (Śmd. 240).

ಗಳೆಕಾಱ gaḷe-kāṟa. = ಗಣೆಗಾಱ, etc. a boatman. (Śmd. 235).

***ಗಲ್ಕನೆ galkane.** an onomatopoeic word expressing quick action. ಗಲ್ಕನೆ ಕೊಳೆ ಕಡುಗವ್ಪಿನೊಳಕ್ಕುಮೆಗೊಳಗಪ್ಪೆವೆನ್ದು ಮಧುಪಂಗಳ್ Ap. 11, 119.

ಗಾಗಳ gāgaḷa. = ಗವುಜಿ. noise, vociferation (My.; cf. ಗಾವರ).

ಗಾಂಗೇಯ gāṅgēya. (fr. ಗಂಗಾ). belonging to the Ganges; 2, *Kārttikēya* (ಮಯೂರಧ್ವಜ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕ Nn. 44). 3, Karṇa (44). 4, Bhīṣma (ಗಂಗಾಸುತ, ಭೀಷ್ಮ 44; Mr. 263). 5, *the root of Scirpus kysoor* Roxb. *or Cyperus hexastachyus communis* Rottl. 6, *gold* (ಹೈರಣ್ಯ, ಭಂಗಾರ 44). 7, white (ಧವಲ, ಬಿಳಿದು 44).

ಗಾಂಗೇರುಕಿ gāṅgēruki. *the plant Uraria lagopodioides* Dec.

ಗಾಚಾರ gācāra. Tbh. of ಗ್ರಹಚಾರ. (My.).

ಗಾಜು gāju. Tbh. of ಕಾಚ, q. v. glass. (Śmd. 338. 364; Nr.; Si. 332. 412). glass (Bp. 60, 44; C.). 2, ಗ್ಯಿರಿಕ, ಧಾತು (Mr. 98, o. r. ಜಾಜು). — ಗಾಜುದೊಡಿಗೆ. -ತೊಡಿಗೆ. a glass-ornament (Ssv. 2, 81). — ಗಾಜುಮಣಿ. Tbh. of ಕಾಚಮಣಿ. (My.). — ಗಾಜುಲವಣ. Tbh. of ಕಾಚಲವಣ. (My.).

ಗಾಂಜ gāñja. = ಗಾಂಜಿ. (My.).

ಗಾಂಜಿ gāñji. = ಗಂಜಿ 2, ಗಾಂಜ. the dried heads of the hemp-plant (C.; B. 4, 25; Mhr. ಗಾಂಜಾ). — ಗಾಂಜಿಗಿಡ. the common hemp-plant, Cannabis Sativa L. (Z.; My.).

ಗಾಟ gāṭa. = ಕಾಟ 3, q. v. a sharp smell. (C.; Mhr. ಘ್ರಾಣ).

ಗಾಟ gāṭa. ಘಾಟ. (Tbh. of ಗಾಢ?). largeness, bigness; a multitude (ದೊಡ್ಡಿತು Bhn. 41; Bh. 3, 18, 38; Te.: thick, hard, tight, strong).

ಗಾಟಳಿಸು gāṭaḷisu. ಘಾಟಳಿಸು. to tease, to harass (Bh. 3, 9, 26; Mhr. ಘಾಟಣೇಂ).

ಗಾಟಿ gāṭi. = ಗಾಟು 2. (My.).

ಗಾಟು gāṭu. = ಗಾಟ, etc. a stifling smell. (C.; Tu.; Te. ಘಾಟು).

ಗಾಟು gāṭu. 1. guard [E.]. (My.; see ಪೋ-).

ಗಾಟು gāṭu. 2. = ಗಾಟಿ. a difficult passage, or a pass, over a hill (My.; Mhr. ಘಾಟ; cf. ಗಟ್ಟ).

ಗಾಡ gāḍa. Tbh. of ಗಾಢ. firmly; certainly (ಬದ್ದ Śmd. II; Śm. 65).

ಗಾಡಿ gāḍi. comeliness, gracefulness, charm, beauty (ಸೊಬಗು Ct. I, 14; II, 22; ನಿಱಿತೆ, ಸೊಬಗು, ಸುಭಗತೆ Kk. 54; ಚೊಕ್ಕಟ, ಸೊಬಗು, ಗರಗರಿಕೆ, ನಿಱಿತೆ, ಸುಭಗ Śm. 47; M. ಚಾಯ್, ಚಾಯಲ್, T. ಚಾಯಲ್, ಚೇಡು, beauty). [ಬೆಡಂಗಂ ಪುಟ್ಟಿಸೆ ಗಾಡಿಗಳೊಳೆಸೆವ ವೀಣಾಕ್ವಣಿತಂ Pb. 6, 9; Ap. 1, 72; Vr. 67, 4]. see Cpr. 1, 101 va.; 2, 79; Abh. P. 3, 39; 9, 158 va.; 9, 163; Rsv. 4, 14 va.; 8, 125 va.; 10, 7 va. & 10 va. & 57 va.; 13, 4; Ssv. 1, 72 va.; J. 7, 25; ಗಣ್ಡ-. —ಗಾಡಿವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಗಾಡಿವೆಱ್. (Rsv. 8, 5 va.). — ಗಾಡಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become graceful, etc. (Abh. P. 12, 27; Ssv. 5, 54).

ಗಾಡಿ gāḍi. 1. a common load-cart (C.; Mhr. ಗಾಡಾ); a cart with a frame or box; a carriage, a gāri (My.; H., Mhr.); the circumference of a wheel, the mere ring or frame (Mhr. ಗಾಡಾ, H. ಗಾಡೀ). see Si. 273. 275, & s. ಮಾಡಿ. — ಗಾಡಿನತ್ತು. a round nose-ring (C.). — ಗಾಡಿಚಟ್ಟು. the inner bottom or seat of a cart (S. Mhr.; My. as ಗಾಡಿಚಟ್ಟ). — ಗಾಡಿಯವ. -ಅವ. a cart-driver or cart-owner (C.).

ಗಾಡಿ gāḍi. 2. = ಗಾರಡಿ, etc. jugglery, etc.

ಗಾಡಿಕಾಱ gāḍi-kāṟa. = ಗಾಡಿಗ, ಗಾಡಿಗಾಱ; ಗಾರಡಿಗಾಱ. (S. Mhr.).

ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿ gāḍi-kārti. = ಗಾಡಿಗಾರ್ತಿ, q. v. a charming woman. [ಕಣ್ಣೀರವನ ಕಟಿತಟಮೊಲ್ದು ನೋಡುವ ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿಯರ ಕಣ್ಗೆ ಕಾಮುನಡ್ಡಣದನ್ತೆ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾಗಿ ಮಾಜುವ Pb. 2, 39 va.].

ಗಾಡಿಕೆ gāḍike. (fr. ಗಾಡ). intensity; excess (Rām. 6, 10, 24. 25; Bh. 3, 10, 51; 3, 18, 35).

ಗಾಡಿಗ gāḍiga. = ಗಾರುಡಿಗ. a juggler; a chicaner [ಗಾಡಿಗ ಡಿಂಗು ಗಂಗೆ ಚಿಕ್ಕು ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಹಸುರವ್ವಲಿ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ಹುರಿಬುತ್ತಿಯ ಬೇಡಿ...ಈಡಾ

ಡಿದ ಕೂಳನ್ನುಲಿಯಸಾಯ್ದು ಕುೞುಕುವ ಹೇಸಿ ದೈವಂಗಳ ಬೇಡಿ ಬೇಡಿ ನಿರರ್ಥ ಕೆಡಬೇಡ Bv. 554]; (S. Mhr.; Bp. 43, 52; 44, 64; 50, 36; 51, 47).

ಗಾಡಿಗಾಱ gāḍi-gāṟa. = ಗಾಡಿಕಾಱ, ಗಾಡಿಗ, etc. (S. Mhr.).

ಗಾಡಿಗಾರ್ತಿ gāḍi-gāṟti. (Śmd. 244, o. r. -ಕಾರ್ತಿ). a charming woman.

ಗಾಡಿಗಾರ್ತಿ gāḍi-gāṟti. a woman with the nature of a gāḍigāṟa (S. Mhr.).

ಗಾಡಿನತನ gāḍinatana. = ಗಾಡಿ. gracefulness, etc. (Rām. 6, 12, 34).

ಗಾಡಿಸು gāḍisu. to become tight, close or fast (Bh. 3, 13, 35); to enter; to be deeply entered into, to get firmly established (J. 29, 34). 2, to become excessive (Rām. 1, 16, 13; 4, 3, 5); to be or become vehement, eager or ardent (Bh. 3, 18, 39; 6, 2, 2). see ಸಗಾಡಿಸು.

ಗಾಢ gāḍha. = ಗಾಟ, ಗಾಡ. dived or entered into; hidden or absorbed in; roamed, roved. 2, tightly drawn; *tight*, *close*, *firm*, *compact*, *thick* (ಬದ್ದ Kk. 76, o. r. ಬಿದ್ದ); deep, sound, as sleep; strong, *intense*, *vehement;* stout; coarse. 3, *excessive*, *much;* excessively, etc. 4, a term in music (Bp. 19, 14). see s. ತರುಣತ್ವ.

ಗಾಢನಿದ್ರೆ gāḍha-nidre. a sound or deep sleep.

ಗಾಢಪೂರಣ gāḍha-pūraṇa. filling with force. see ಕುಲುಕು.

ಗಾಢಪ್ರವೇಶ gāḍha-pravēśa. entering into, or causing to enter into, forcibly, etc. see ಅಡಸು, ತುೞುಕು, ಬೆಟ್ಟು.

ಗಾಢವಿಮೋಚನ gāḍha-vimōcana. unloosing with force, or freeing fully. see ಇಡುಕು.

ಗಾಢಸ್ಪರ್ಶನ gāḍha-sparśana. touching with force or roughly. see ಪಳಂಕು.

ಗಾಢಾನ್ಧಕಾರ gāḍha-andhakāra. thick darkness (My.).

ಗಾಢಾಯಿಲ gāḍha-āyila. a strong or eager man. (Śmd. 252).

ಗಾಢಾಲಿಂಗನ gāḍha-āliṅgana. a close embrace. (Grj. 2, 106 va.). — ಗಾಢಾಲಿಂಗನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಕೆಯ್. to embrace closely (J. 32, 16).

ಗಾಢಿಕೆ gāḍhike. (= Sk. ಗಾಢತ್ವ). intensity, closeness; firmness, hardness; excess. see ಸ-.

ಗಾಢೋಕ್ತಿ gāḍha-ukti. coarseness, rudeness, vileness (ಕುಜ, ನಿಷ್ಠುರಮಾದ ಬುದ್ಧಿ Nn. 20).

ಗಾಣ gāṇa. 1. = ಗಾಳ. a hook, a fish-hook (ವಡಿಶ Mr. 462, o. r. ಗಾಳ; Abh. P. 16, 55; C.); a fishing tackle, an angle (Bp. 21, 28). ಮೀನ ಹಿಡಿಯುವ ಗಾಣ (ಗಾಳ G.).

ಗಾಣ gāṇa. 2. an oil-mill; a sugar-cane press or mill (C.; Tu.; Mhr. ಘಾಣಾ; Te. ಗಾನಗೆ, ಗಾನುಗು, ಗಾನುಗೆ; T. ಕಾಣ; ತಿಲಯನ್ತ್ರ G.). ಗಾಣ ಆಡಿಸು, to work a mill or press (C.; B. 3, 45). ಗಾಣದೊಳಗಿನ ಹಿಣ್ಡಿ (ಪಿಣ್ಯಾಕ G.). ಎಣ್ಣೆ ಬರುವಾಗ ಗಾಣ ಮುಱೀತು. — ಗಾಣದೆತ್ತಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಯಾಕೆ? ಗೋಣಿಗೆ ಗವಸಣಿಗೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.). see C. Bp. 11, 11; B. 2, 42. — ಗಾಣಕನ್ದಾಯ. a tax on oil-presses (My.). — ಗಾಣತೆಱಿಗೆ. = ಗಾಣಕನ್ದಾಯ. (My.).

ಗಾಣ gāṇa. 1. Tbh. of ಗಾನ 1. singing, etc. (ಗನ್ಧರ್ವ Nn. 135, o. r. ಗಾನನು; Te.); [musician. ಪಾಡುವ ಗಾಣರ ಗೇಯಮುಟ್ಕಱಿಂ ಪೊಸಯಿಸೆ Pb. 11, 4; Ap. 13, 6]; (Cpr. 7, 97).

ಗಾಣ gāṇa. 2. Tbh. of ಗ್ರಹಣ. seizing, etc. (My.).

ಗಾಣಗಿತ್ತಿ gāṇa-gitti. = ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ. (My.). see Prv. s. ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ.

ಗಾಣಪತ್ಯ gāṇapatya. (fr. ಗಣಪತಿ). worship of Gaṇēśa; chieftainship (Bp. 54, 75); a worshipper of Gaṇēśa. see ಷಣ್ಮತ.

ಗಾಣಿ gāṇi. a songstress (Nn. 2).

ಗಾಣಿಕ್ಯ gāṇikya. (fr. ಗಣಿಕಾ). *an assembly of harlots* (ವಾರಸತಿಯರ ಹಿಣ್ಡು Mr. 305).

ಗಾಣಿಗ gāṇiga. an oil-miller (C.; ತಿಲಘಾತಕ, ತೈಲಿಕ G.). ಎಳ್ಳು ಗಾಣಿಗ ಬಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಸಿಮ್ಪಿಗ ಬಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರನು ಬಲ್ಲ ತಳವಾರ, ಬಣಜಿಗ ನೆಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲ (Sp.). ಗಾಣಿಗನ ಮನೆಯೆತ್ತು ಒಯ್ಯಬೇಡ, ಪೂಜಾರೀ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಒಯ್ಯಬೇಡ. — ಗಾಣಿಗನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಿನ್ತ ಗನ್ಧದ ಹುಡಿಯವನ ಗುದ್ದ್ಯಾಟ ಲೇಸು. — ಹಾರುವನಿಗೆ ಆಳಾಗ ಬೇಡ, ಗಾಣಿಗನಿಗೆ ಎತ್ತಾಗ ಬೇಡ. — ಗಾಣಿಗನ ಸಂಗಡ ಕಡದಾಡಿ, ಒಣರೊಟ್ಟೆ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see C. Bp. 47, 41; ಹೆಗ್ಗಾಣಿಗ. 2, a kind of king-crow with white tail-feathers (Bḍ.). — ಗಾಣಿಗನ ಕಡ್ಡಿ. = ಸಾಮುಕುಸುಬಿ (Z.).

ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ gāṇiga-itti. the wife of an oil-miller (C.). ಬೀದೀಲಿ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ದರೆ ನೆತ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾದೀತೇ? (no, if she does not put oil to their heads, Prv.). — ಗಾಣಗಿತ್ತಿಯ ಕಸ. a very common procumbent plant, Rostellularia diffusa Nab. E. (Z.).

ಗಾಣ್ಟಡಿ gāṇṭaḍi. = ಗಣ್ಟಡಿ. a small bundle. (R.; Mhr. ಗಾಣ್ಠೋಡೀ).

ಗಾಣ್ಡಿವ gāṇḍiva. *the bow of Arjuna.*

ಗಾಣ್ಡಿವಿ gāṇḍivi. Arjuna. (Śmd. 200; Śsv. 4, 29. 87; 5, 45. 52).

ಗಾಣ್ಡೀವ gāṇḍīva. *the bow of Arjuna.*

ಗಾಣ್ಡೀವಿ gāṇḍīvi. Arjuna (ಜಿಷ್ಣು Mr. 512; ಫಲ್ಗುನ 264).

ಗಾಣ್ಡು gāṇḍu. 1. the posteriors; the anus (Mhr. ಗಾಣ್ಡ). — ಗಾಣ್ಡುಗುದಿಗೆ. a bump with the knee upon a boy's posteriors (S. Mhr.; Mhr. ಗಾಣ್ಡಗುಡಧೀ).

ಗಾಣ್ಡು gāṇḍu. 2. a sturdy, but foolish man (My.; *cf.* Mhr., H. ಗಾಢಾ). 2, a stout club (My.).

ಗಾಣ್ಪ gāṇpa. = ಗಾಮ್ಪ, q. v. a rustic, etc. (ಎಗ್ಗ Ct. I, 101, o. r. ಗಾಮ್ಪ).

ಗಾಣ್ಪು gāṇpu. = ಗಾಮ್ಪು, q. v. stupidity. (ಅತಿಹೆಡ್ಡು Ct. I, 65).

ಗಾತ gāta. 1. ಘಾತ. = ಘಾತ 2. Tbh. of ಖಾತ (*cf.* ಗಾದಿಗೆ). depth (Te. ಘಾತ, a square reservoir for water; ಗಾತಾಮು, a pit, hole). ಘಾತವುಳ್ಳದ್ದು (ನಿಮ್ನ, ಗಭೀರ ಆೞವಾಗಿರುವದು); ಘಾತ ಸಾಲದ್ದು (ಉತ್ತಾನ, ಆೞವಾಗದಿರುವದು); ಘಾತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ತಳ ಸಿಕ್ಕದಿರುವನ್ಥಾದು (ಅಗಾಧ, ಬಹಳ ಆೞವಾಗಿರುವದು Si. 86).

ಗಾತ gāta. 2. Tbh. of ಘಾತ. (S. Mhr.).

ಗಾತರ gātara. = ಗಾತ್ರ. contraction of ಗಡತರ, q. v. (C.).

-ಗಾತಿ gāti. 1. = -ಗಾರ್ತಿ, etc. see *e. g.* ಇಚ್ಚೆ-, ಒಲಪು-, ಕೋಪ-, ಜಗಳ-, ತಿಣ್ಡಿ-, ಬಿನ್ನಾಣ-, ಮಾಯ-, ವಿನೋದ-, etc.

ಗಾತಿ gāti. 2. Tbh. of ಘಾತಿ. striking, etc. (R.).

ಗಾತೃ gātṛi. a singer. see ಉದ್-.

ಗಾತ್ರ gātra. = ಗಾತರ. thickness, etc. (My.).

ಗಾತ್ರ gātra. a limb or member of the body. 2, *the body.* 3, *the fore-quarter of an elephant* (ಆನೆಯ ಮುಂಗಾಲ್ Mr. 158).

ಗಾತ್ರರಕ್ತಕಿ gātra-raktaki. red sandal (ಚನ್ದನ Mr. 335).

ಗಾತ್ರವಿಶ್ಲೇಷ gātra-viślēṣa. a close union or contact of bodies. see ಅಮರ್.

ಗಾತ್ರಸಂಕೋಚಿ gātra-saṅkōci. *the polecat, Viverra putorius.*

ಗಾತ್ರಾನುಲೇಪನಿ gātra-anulēpani. *perfume for the person.*

ಗಾಥಿ gāthi. a singer; N. of the father of Viśvāmitra. (My.).

ಗಾಥೆ gāthe. = ಗಾದೆ, ಗಾಹೆ. a song; a verse; a metrical sūtra; a saying or proverb (see ಗಾದೆ).

ಗಾದರಿ gādari. = ಗದು. the mark on the skin from the blow of a whip, from the bite of a mosquito, from a scratch with the nails, etc. (S. Mhr.).

ಗಾದಾರಿ gādāri. — ಗಾದಾರಿಕಸ. a N. applied to different plants of the order of Compositae, especially to Cyathocline lyrata Cass. (Z.). see ದೊಡ್ಡ-.

ಗಾದಿ gādi. a cushion; the seat of some eminent personage (C.; Mhr.; B. 5, 43. 55. 185).

ಗಾದಿಗೆ gādige. Tbh. of ಖಾತಿಕೆ, q. v. a moat. (ಅಗೞ್ Ct. II, 77). [ಜರಾಸನ್ಧಂಗಳ್ಕಿ ಮಧುರಾಪುರಮಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಪೋಗಿ ದ್ವಾರಾವತಿಯಂ ಸಮುದ್ರಮೆ ನೀರ್ಗಾದಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದಂ Pb. 6, 26 va.].

ಗಾದು gādu. luxuriant growth of grass, shrubs, etc. (S. Mhr.).

ಗಾದೆ gāde. Tbh. of ಗಾಥೆ. a saying, a proverb (C.). ಗಾದೆ ವೇದಕ್ಕೆ ತಲೆದಿಮ್ಬು. — ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಗಾದೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ (Prvs.). see ಜಾತಿ-, ನಾಡು-; Prvs. s. ಪೂರ್ವಿಕ, ಪ್ರಸ್ತಾಪ, ವೇದ. — ಗಾದೆ ಕಥೆ. dupl. (C.). — ಗಾದೆಮಾತು. = ಗಾದೆ. (C.). ವೇದ ಗಾದೆಮಾತು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸನ್ತೆಗುಲ್ಲು, ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಡರ ಗೋಟ್ಟಿ (or ಪೋಟಿ, Prv.).

ಗಾದೆಗಾಱ gāde-gāṟa. a man familiar with proverbs. see ನಲ್-.

ಗಾಧ gādha. fordable, shallow; a shallow place; bottom. see ಅ-.

ಗಾಧಿ gādhi. = ಗಾಥಿ. N. of the father of Viśvāmitra. (My.).

ಗಾಧೇಯ gādhēya. Viśvāmitra. (R.).

ಗಾನ gāna. 1. = ಗಾಣ 1. singing; vocal music; a song; a singer (ಗನ್ಧರ್ವ, ಹಾಡುವವನು Nn. 135, o. r. ಗಾಣನು); a cuckoo; a dove, etc. (ಕಲಕಣ್ಠ, ಶಿಖಾರ 73); the Kanda metre (ಕನ್ದ Ct. I, 46). see Prv. s. ಬೇನೆ.

ಗಾನ gāna. 2. Tbh. of ಗಹನ. deep, etc. (Śmd. 352. 361).

ಗಾನದೇವತೆ gāna-dēvate. a deity presiding over vocal music (J. 21, 57).

ಗಾನ್ತ ga-anta. a term with final *ga* (Śmd. 274. 305).

ಗಾನ್ಧರ್ವ gāndharva. (fr. ಗನ್ಧರ್ವ). belonging or relating to the Gandharvas. 2, the art of the Gandharvas: song, music and dance. see Bp. 6, 26; 8, 4.

ಗಾನ್ಧರ್ವಭವನ gāndharva-bhavana. a beautiful edifice (My.); a music hall.

ಗಾನ್ಧರ್ವವಿವಾಹ gāndharva-vivāha. = ಗನ್ಧರ್ವವಿವಾಹ. (My.).

ಗಾನ್ಧಾರ gāndhāra. *the third of the seven primary notes of music* or saptasvaras (Mr. 76). 2, Kandahar and its people.

ಗಾನ್ಧಾರಿ gāndhāri. N. of the wife of Dhṛitarāṣṭra (Śmd. 103; J. 7, 19; 33, 3). 2, N. of a plant (ದೇವಪತ್ರ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಮಂಚಿಪತ್ರೆ Mr. 132, o. r. ಪಂಚಪತ್ರೆ). 3, = ಗನ್ಧವತಿ, q. v. 4, N. of a rāga (My.).

ಗಾಬರ gābara. = ಗಾಬರಿ. (My.).

ಗಾಬರಿ gābari. overcome by terror, grief, etc.; the state of being overcome by fear, etc. (C.; Mhr., H. ಘಾಬರಾ; B. 4, 60. 197; 5, 53).

ಗಾಬು gābu. fear, alarm (C.; Tu.; T. ಕಬುಮು, to be confused; *cf.* ಕಬ 1). ಅವನು ಗಾಬಾದನು (C.).

ಗಾಮಿ gāmi. going, moving; approaching; attaining; *referring to; used as.*

***ಗಾಮುಣ್ಡ gāmuṇḍa.** head of a village. ಮತ್ತೊನ್ದು ದಿವಸಂ ಕೌಶಳಮೆಮ್ಬೂರ ಗಾಮುಣ್ಡಂ ಜಗದ್ಗೃಹನೆಮ್ಬಂ ತನ್ನ ಬತ್ತಮಂ ಚಂಪಾನಗರಕ್ಕೆ ಮಾಱಲೆನ್ದು ಕೊಣ್ಡುಪೋಗಿ Vr. 20, 16. (Mhr. ಗಾಂವಡಾ. *cf.* ಗವುಡ).

ಗಾಮ್ಪ gāmpu-a3. = ಗಾಣ್ಪ. a rustic, a simpleton; a vulgar or vile man (ಗಾವಿಲ, ಎಗ್ಗ, ಹೆಡ್ಡ Ss.; ಮೋಡ Śm. 95; ಗಾವಿಲ 107; ಕೂಟ Bhn. 31; Kāvy. III, 3, 12; Grj. 4, 10; Śsv. 1, 22; 4, 127; C.; Te. ಕಾಪು, a holder of property; a tenant, inhabitant; a farmer, cultivator; a rustic). [ಬಿತ್ತಿಯಿಟ್ಟು ನೆರೆವನ್ನನ್ತೇನ ವರ್ ಗಾಮ್ಪರೇ Pb. 4, 84].

ಗಾಮ್ಪತನ gāmpatana. the condition or behaviour of a gāmpa (ಎಱಗು Śm, 84; My.; Te. ಕಾಪತನ, the state of farmers, the rustic condition).

ಗಾಮ್ಪು gāmpu. = ಗಾಣ್ಪು. stupidity. [ನಡೆಯುಡೆಯ ನುಡಿಯ ಮುಡಿಯ ಗಾಮ್ಪಿಂಗೆ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಗುತ್ತುಂ Pb. 2, 97 va.; Ap. 3, 16]; (ಹೆಡ್ಡು Ct. II, 24; V. 35, 54).

ಗಾಮ್ಭೀರ್ಯ gāmbhīrya. (fr. ಗಮ್ಭೀರ). deepness; profundity of character, earnestness, sagacity. (B. 5, 228; My.).

ಗಾಯ gāya. (ಘಾಯ). a hit, a bruise (ಘಟ್ಟನೆ Bhn. 36); a wound (ಏಱು Bhn. 51; ಏಱು Śm. 116; C.; ಕ್ಷತ G.; Tu.; Te.; M., T. ಕಾಯ; Mhr., H. ಘಾಯ, ಘಾವ; T. ಕಾಯು, sharpness. = ಕಾರ್ಪು; ಕಾಯ್ದಲ್, cutting; Te. ಗಣ್ಟಿ, a hole; a wound; *cf.* ಕಾಟು). [ಕರಣಂಗಳ ಗಾಯಂಗಳ ಪರಿಣತೆಯಂ ಮೆಱೆದು ಪೊಣರ್ದ ಸನ್ದೊನ್ದೆಡೆಯೊಳ್ Ap. 14, 110]. see Bp. 61, 31; J. 7, 45; 12, 28; 13, 21; 14, 12; 18, 10; B. 2, 13. 26; 3, 109; 5, 40. 62. 161; Ct. I, 52; ಊ-, ಮೂಗ್ಗಾಯ. — ಗಾಯಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to wound (Bhn. 8, 26, 57; J. 22, 6). — ಗಾಯದೊಪ್ಪಲು. -ತೊಪ್ಪಲು. a common weed, the ash-coloured fleabane, Vernonia cinerea Less. (Z.). — ಗಾಯವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಏರ್ಪೆಱು, q. v. to be wounded (J. 12, 47).

ಗಾಯ gāya. Tbh. of ಗಾಲ. straining, sifting (My.).

ಗಾಯಕ gāyaka. singing; a singer. see Śmd. 296; Bp. 6, 17; 19, 38. 39; 59, 29; J. 7, 6.

ಗಾಯಕಿ gāyaki. a songstress (Grj. 7, 11 va.).

ಗಾಯತ್ರಿ gāyatri. a song. 2, *N. of a type of metres* (Ch.; Mr. 362). 3, a vedic hymn composed in the gāyatrī metre. 4, the gāyatrī or vedic verse (Ṛigvēda III, 62, 10) repeated by every Brāhmaṇa at his morning and evening devotions (Bp. 3, 63); the gāyatrī verse personified as a goddess, the wife of Brahmā and mother of the vēdas (J. 31, 73). 5, *the tree Acacia catechu* Willd.

ಗಾಯನ gāyana. singing; song; *a singer.*

ಗಾಯನಗಾಱ gāyana-gāṟa. a singer (My.).

ಗಾಯನಿ gāyani. a songstress (Abh. P. 3, 107).

ಗಾಯಿ gāyi. a cow (Mhr. ಗಾಈ). — ಗಾಯಿಕಸಾಯಿ. a beef butcher (My.). — ಗಾಯಿಮೋಱೆತೊಪ್ಪಲು. a creeping plant, Boerhavia repens L. (Z.).

ಗಾರ gāra. emitting or ejecting from the mouth; swallowing. see ಉದ್-, ನಿ-.

ಗಾರಡ gāraḍa. Tbh. of ಗಾರುಡ. (My.; Te.).

ಗಾರಡಿ gāraḍi. = ಗಾಡಿ 2, ಗಾರಡ, ಗಾರುಡಿ. (My., Te.).

ಗಾರಡಿಗ gāraḍiga. = ಗಾಡಿಗ, ಗಾರುಡಿಗ. (Si. 79; C.).

ಗಾರಡಿಗಾಱ gāraḍi-gāṟa. = ಗಾಡಿಕಾಱ, ಗಾಡಿಗಾಱ. a juggler, etc. (My.; S. Mhr. rare).

ಗಾರಣ gāraṇa. = ಗಾಱಣ. (Tbh. of ಕ್ಷಾರಣ, accusing of unfaithfulness? or of ಗರ್ಹಣ?). bearing tales, aspersing, calumniating (ದೂಱು Śmd. II; Kk. 90; Mhr. ಗಾರಾಣೇಂ, ಗಾಹಾರ್ಣೇಂ, complaint against). see ದೋಹಿಲ್.

ಗಾರಣೆ gāraṇe. = ಕಾರಣೆ. the ornamental red stripes, etc. — ಗಾರಣೆಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. sparks in the form of stripes (Rām. 5, 8, 77).

ಗಾರಿಗೆ gārige. = ಘಾರಿಗೆ? a flat, circular cake made of wheaten flour (or rice flour) and jaggory, and fried in ghee or oil (Bp. 14, 11; V. 14, 80; C.; Tu.; Te. ಘಾರಿಕೆ). see Si. 309; ಬೆಣ್ಣೆಗಾರಿಗೆ.

ಗಾರಿಗೆ gārige. = ಕಾರಿಗೆ, ಖಾರಿಗೆ. Tbh. of ಖಾತಿಕೆ. (ಪರಿಕೆ Śs.).

ಗಾರಿಸು gārisu. to fry, as saṇḍiges; to roast chillies and mustard by frying them in ghee or oil (My.; *cf.* ಕರಿಸು 1).

ಗಾರು gāru. a sharp eruption on the body from internal heat (My.; Tu. ಗಾರ್ heat; M. ಗಾರೆ; *cf.* Tbh. ಕಾರ 1?). — ಗಾರುಬೊಕ್ಕೆ. a rash (My.).

ಗಾರುಡ gāruḍa. (fr. ಗರುಡ). = ಗಾರಡ. relating to garuḍa. 2, a mantra or charm against poison (ಗರುಡಮನ್ತ್ರ G.). 3, an emerald. 4, juggling; chicanery (J. 2, 8; My.; Mhr.). — ಗಾರುಡಕರ್ಮ. the use of ಗಾರುಡ No. 2. (Bp. 46, 29). — ಗಾರುಡಮಣಿ. an emerald (Cpr. 1, 137), used as an antidote against poison (My., = ಗರುಡಪಚ್ಚೆ). — ಗಾರುಡ ಮನ್ತ್ರ. = ಗಾರುಡ No. 2. (Bp. 46, 24. 30).

ಗಾರುಡತನ gāruḍatana. conjuring, jugglery, etc. (My.; ಮಾಯ G., Cb.).

ಗಾರುಡಶಿಲೀಮುಖ gāruḍa-śilīmukha. an arrow that counteracts poison (J. 13, 15).

ಗಾರುಡಿ gāruḍi. = ಗಾಡಿ 2, ಗಾರಡ, ಗಾರಡಿ, ಗಾರುಡ. conjuring, charming, jugglery, etc. (My.). 2, = ಗಾರುಡಿಗ. (ಜಾಂಗುಲಿಕ G.). — ಗಾರುಡಿಯ ವಿದ್ಯೆ. (ಶಾಮ್ಬರಿ, ಇನ್ದ್ರಜಾಲ G.; My.).

ಗಾರುಡಿಕ gāruḍika. = ಗಾಡಿಗ, ಗಾರಡಿಗ, ಗಾರುಡಿಗ. a charmer, a dealer in antidotes (Sk.).

ಗಾರುಡಿಗ gāruḍiga. Tbh. of ಗಾರುಡಿಕ. a poison-doctor, a snake-charmer, a conjurer, a juggler (ಜಾಂಗುಲಿಕ, ವಿಷಭಿಷಜ್ Hlā.; ವಿಷವೈದ್ಯ, ಜಾಂಗುಲಿಕ Nr.; ಜಾಂಗುಲಿಕ Mr. 391; Bp. 9, 44; 46, 23; C.).

ಗಾರುಡಿಸು gāruḍisu. to consult in private; to communicate (Bh. 1, 6, 5).

ಗಾರುಡೌಷಧ gāruḍa-auṣadha. a drug used as an antidote against poison (Bp. 46, 27).

ಗಾರುತ್ಮತ gārutmata. (fr. ಗರುತ್ಮತ್). *an emerald.*

ಗಾರುಹಸ್ತ್ಯ gāruhastya. Tbh. of ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ (Bh. 5, 3, 34).

ಗಾರೆ gāre. = ಕಾರೆ. the tree Terminalia catappa (ಇಂಗುದಿ, ತಾಪಸತರು, ಇಂಗಳದ ಗಿಡ Si. 132; see ಕಾರೆಕಾಯಿ ಗಿಡ).

ಗಾರೆ gāre. a dilute mixture of earth, lime, etc. with water, to be used as mortar (My.; Tu., Te.; T. ಕಾರೈ; Mhr. ಗಾರಾ). — ಗಾರೆಕೆಲಸ. the business of applying gāre; a work done with gāre (My.). see ವಜ್ರ-.

ಗಾರೆಗಾಱ gāre-gāṟa. a plasterer (My.).

-ಗಾಱ gāṟa. = -ಕಾಱ, etc. an affix for the formation of nouns. (Śmd. 234. 336).

ಗಾಱಣ gāṟaṇa. = ಗಾರಣ. displaying, publishing, (bearing tales). (ಹರವಡಿ, ದೋಹಿಲ್, ಪ್ರಕಟ Kk. 52). see ದೋಹಿಲ್ and *cf.* ಗಾಱು.

ಗಾಱತನ gāṟatana. = ಕಾಱತನ, etc. doing, acting. see ಬಿಲ್-.

-ಗಾಱಳ್ gāṟaḷ. -ಗಾಱಳು. the feminine of -ಗಾಱ, see *e. g.* ಅಕ್ಕಸ-, ಅನ್ದ-, ಒಲಪು-, ಹಗರಣ-.

ಗಾಱಿಕೆ gāṟike. = ಕಾರಿಕೆ, etc. a doing, etc. see *e. g.* ದುನ್ದು-, ಪಾಲು-, ಮಾತು-, ಸೂಳೆ-.

ಗಾಱು gāṟu. = ಕಾಡು 2, etc. wildness, a wild; rudeness; offence. (Te. ಕಾರು, ಕಾಱು, wild; hard, etc.). see ಕಗ್ಗಾಱು. — ಗಾಱುಗತ್ತಲೆ. -ಕತ್ತಲೆ. excessive darkness. (Dp. 128, 3). — ಗಾಱುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to drop offensive language: to slight, to abuse (Bh. 4, 9, 72; 7, 1, 24). *cf.* ಕಾಱುಗೆಡೆ. — ಗಾಱುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. rude action, a rude act (Bp. 26, 21). *cf.* ಕಾಱುಗೆಲಸ. — ಗಾಱುನುಡಿ. a rude or offensive word (Bp. 56, 20). *cf.* ಕಾಱು ನುಡಿ. — ಗಾಱು ಬುದ್ಧಿ. evil design (Bp. 22, 22). — ಗಾಱು ಮಾಡು. to make a wild of; to destroy (J. 25, 44).

ಗಾರ್ಗ್ಯ gārgya. (fr. ಗರ್ಗ). descended from Garga; a son of Garga. (My.).

-ಗಾರ್ತಿ gāṟti. = -ಕಾರ್ತಿ, etc. a female affix for the nouns. see *e. g.* ಇಚ್ಚ-, ಒಲಪು-, ಪಾಲು-.

ಗಾರ್ದಭ gārdabha. (fr. ಗರ್ದಭ). relating to or coming from an ass; asinine; relating to the giant Gardabha. 2, an ass (My.; Bp. 54, 37; 57, 73; 60, 42).

ಗಾರ್ಭಿಣ್ಯ gārbhiṇya. (fr. ಗರ್ಭಿಣಿ). *an assemblage of pregnant women.*

ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ gārhapatya. (fr. ಗೃಹಪತಿ). *a sacred fire perpetually maintained by the householder.*

ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ gārhasthya. (fr. ಗೃಹಸ್ಥ). = ಗಾರುಹಸ್ಥ್ಯ. the order of a house-holder; household, domestic affairs.

ಗಾಲ gāla. = ಗಾಯು. flowing, dropping; straining fluids, etc. 2, swallowing. see ನಿ-.

ಗಾಲವ gālava. *the tree Symplocos racemosa* Roxb. 2, N. of a ṛiṣi (J. 20, 3; 29, 17. 18).

ಗಾಲಿ gāli. a wheel (ಚಕ್ರ, ರಥಾಂಗ Hlā., Nr.; ಚಕ್ರ Nn. 49; Mr. 516; C.; Tu.; T. ಕಾಲ್). [ರಥದ ಗಾಲಿಯ ಕೋಳಿನ್ದಾದ ರಜಃಪಟಲಂ ಕವಿದು Pb. 5, 79]. ಗಾಲಿಯ ಸುತ್ತಣ ಕಡೆ (ನೇಮಿ Nr.). ಕೀಲು ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಗಾಲೀ ನಡಿಸುತ್ತದೆ (Prv.). see Śśv. 2, 12; J. 3, 21; 12, 35; 13, 35; 23, 22; 26, 26.

ಗಾಲಿತ gālita. = ಗಲಿತ. dropped, strained, distilled, etc.; sifted. see ವಸ್ತ್ರ-.

ಗಾಲು gālu. = ಗಾಳು. attacking; ruining; calamity (Mhr., H. ಘಾಲ). — ಗಾಲುಮೇಲು. = ಗಾಳುಮೇಳ, ಗಾಳುಮೇಳು. disorder; tumult, commotion; hurry, bustle; turning and tossing of a sick person; distress of system (S. Mhr.; Mhr., H. ಘಾಲಮೇಲ).

ಗಾವ gāva. = ಗಾವೆ. Tbh. of ಗ್ರಾಮ. village, etc. (Śmd. 347; Mhr.; *cf.* ಗವುಡ).

ಗಾವಟೆ gāvaṭe. N. of a tree (ಸಾರಸ, ಗಾವಟೆಯ ಮರ Nn. 56; ಸಾರಸ Mr. 142).

ಗಾವಣಿಗ gāvaṇiga. a rustic, vulgar or low man (ಅವದ್ಯ Mr. 375).

ಗಾವದ gāvada. = ಗಾವುದ. Tbh. of ಗವ್ಯೂತ. an Indian league, containing from 10 to 12 English miles (C.; T. ಕಾದ, ಕಾವದ).

ಗಾವದಿ gāvadi. a blockhead (Mhr., H.; R.).

ಗಾವರ gāvara. = ಗಾವಳಿ. sound, noise, tone, outcry (ಮೊರಹ Ct. II, 33; ಸೊಪ್ಪುಳ್, ಅಬ್ಬರ, ದನಿ, ಸರ, ಗಾವಳಿ, ಉಲಿ, ಧ್ವಾನ Śm. 30; Kk. 25; Sk. ಕಾಹಲ = ಧ್ವನಿ; *cf.* ಗಾಗಳ). [ಗಾವರದ ಮೆಲ್ಲುಲಿ ತುಮ್ಬಿಯ ಗಾವರಂಗಳಂ ಗೆಡೆಗೊಳೆ Pb. 4, 110].

ಗಾವರಸ gāva-rasa. Tbh. of ಗ್ರಾಮರಸ. a rustic taste, etc. (Śmd. 376).

ಗಾವರಿಸು gāvarisu. to sound (v. i.), to make a noise (Cpr. 1, 118; V. 9, 24; Śśv. 2, 58).

ಗಾವರಿಸು gāvarisu. (ಅನುಲಾಗು G.; he probably means a ಕಾವರಿಸು of ಕಾವರ).

ಗಾವಸಿಂಗ gāva-siṅga. Tbh. of ಗ್ರಾಮಸಿಂಹ. a dog. ಸಿಂಹಕೆ ಗಾವಸಿಂಗಮ್ ಎಣೆಯೇ? (Sś 103).

ಗಾವಳ gāvaḷa. = ಕಾವಳ. darkness. (My.).

ಗಾವಳಿ gāvaḷi. = ಗಾವರ, q. v. sound, etc. see Rām. 5, 8, 63. 66; J. 2, 5; 3, 37; C. Bp. 42, 15.

ಗಾವಳಿಗ gāvaḷiga. an uproarious man (Rām. 6, 52, 14).

ಗಾವಿಲ gāva-ila. (Śmd. 241). Tbh. of ಗ್ರಾಮೀಣ (Śmd. 367). of ಗ್ರಾಮಿಣ (*i. e.* ಗ್ರಾಮೀಣ, Śm. 47). a villager, a rustic; a rude man; a blockhead (ಎಗ್ಗ Ct. II, 77; ಗಾಮ್ಪ, ಎಗ್ಗ, ಹೆಡ್ಡ Śs.; ಗಾಮ್ಪ Śm. 107). [ತಲೆಯಂ ಕಿರಿಯಿಸಿ ದಿವಸಮನಲಸದೆ ಬೆಸಗೊಳ್ವನನ್ತು ಗಾವಿಲನಕ್ಕುಂ Kr. 3, 145; Pb. 4, 7; Bv. 78; Cv. 680. 1010]. 2, the headman of a village (ಗ್ರಾಮಣಿ Kk. 58; ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿ Śm. 107). see Bp. 9, 6; 32, 55; 39, 45; 49, 38; Sp. s. ಬಯ್ಯಿಡು.

***ಗಾವುಣ್ಡ gāvuṇḍa.** = ಗಾಮುಣ್ಡ. head of a village. ಆವೂರ ಗಾವುಣ್ಡಂ ಜಿನವಾದಿಕನೆಮ್ಬೊಂ Vr. 110, 23.

***ಗಾವುಣ್ಡಿ gāvuṇḍi.** wife of the head of a village. ಆತನ ಗಾವುಣ್ಡಿ ಜಿನಮತಿಯೆಮ್ಬೊಳ್ Vr. 110, 23.

ಗಾವುದ gāvuda. ಗಾವದ. a measure of distance, etc. (ಗತಿ, ಯೋಜನ Nn. 166, o. rs. ಯೋಜನ, ಯೋಜನೆ; My.). [ನಾಲ್ವತ್ತೆಣ್ಗಾವುದದ ನೀಳದ ಮೂವತ್ತಾಱು ಗಾವುದದಗಲದ ಬೀಡಿಂಗೆ Ap. 12, 68 va.]. ಊರು ಹಾಱಾದರೂ ಗಾವುದಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೇ? (Prv.). see Bp. 5, 13; 50, 63; Rām. 13, 1; Si. 88; ಅರೆ-, ಮೂ-.

***ಗಾವುದು gāvudu.** = ಗಾವುದ. ನರ ರಥಂ ತೂಳ್ದಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ ಪಡುವೆಣ್ಗಾವುದು ಪೋಗೆ ಪೋಗಡಿಸುವೆಂ Pb. 10, 25.

***ಗಾವುಳಿ gāvuḷi.** group, a following. ಬಳಸಿ ತನ್ನೊಡನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಬರ್ಪ ದೇವರದೊನ್ದು ಗಾವುಳಿಯನಿನ್ನಿರಿಮೆನ್ದು Pb. 6, 7.

ಗಾವೆ gāve. = ಗಾವ. a village. see ಚೌಗಾವೆ.

ಗಾಸ gāsa. Tbh. of ಕಾಚ. glass. ಮಣಿ ಗಾಸ ಮೊದಲಾದವಱಿನ್ದ ಮಾಡಿದ ಪುತ್ತಳಿ (ಪುಸ್ತ Nr.).

ಗಾಸಿ gāsi. = ಘಾಸಿ. trouble, annoyance; fatigue, exhaustion; pain (ಗಱುಸೊಪ್ಪು Bhn. 34; C.; Te., Tu.). see ಕಡು-. ಅವನು ಗಾಸಿಯಾದನು, he became fatigued, etc. (C.). ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡರ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಸು ಗಾಸಿಯಾಯಿತು (Prv.). — ಗಾಸಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to suffer fatigue, etc. (My.). see Prv. s. ಲೇಸು.

ಗಾಸಿ gāsi. a small sitting-cloth, used as ornamental covering over the saddle (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಾಶಾ).

ಗಾಹ gāha. diving into, bathing. 2, hiding oneself in; depth, interior, innermost recess. see ಅವ-.

ಗಾಹಕ gāhaka. entering deeply into. see ಛಲ-.

ಗಾಹನ gāhana. = ಗಾಹ No. 1. see ಅವ-.

ಗಾಹು gāhu. (Tbh. of ಗಾಹ?). fraud, deceit, hypocrisy (ಕಪಟ Bhn. 23; Bh. 3, 13, 17; 7, 1, 12). ಬೆಱಗಂ ನುಡಿವ ಗಾಹಿನಲಿತು ಎನಿಸುಗು (Mr. 536). — ಗಾಹುಗತಕ. -ಕತಕ. dupl. (Bp. 1, 8, 78; 7, 17, 24).

ಗಾಹೆ gāhe. Tbh. of ಗಾಥೆ. a metrical sūtra, etc. (Śmd. 341).

ಗಾಳ್ gāḷ. = ಗರುವಲಿ q. v., ಗಾಳಿ, ಗಾಳು. wind. ಗಾಳಿನ್ದ (Bp. 18, 30; Te. ಗಾಡುಪು, ಗಾಡ್ಪು).

ಗಾಳ gāḷa. = ಗಾಣ 1, q. v., one of the Tatsamas (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77). a fish-hook, etc. (ಬಡಿಶ, ಮತ್ಸ್ಯವೇಧನ, ಮತ್ಸ್ಯಬನ್ಧನ Nr.; Si. 86; ಬಡಿಸ Śm. 31; My.; Tu.). [ಧರೆಯಗಲ ಜಲಕ್ಕೆ ಕಱಿಯು ನೂಲಿನ ಜಾಲ, ಕಱಿಯು ಕಬ್ಬಿಲ ಹೊಕ್ಕು ಸೇದುತ್ತಿರಲು ಕರದ ಕೈಯಲಿ ಗಾಳ Cv. 332]. ಓದೋದು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಇಕ್ಕೋದು ಗಾಳ. — ಎಲ್ಲರೂ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಗೋಕರ್ಣದವರು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು (Prvs.). ಗಾಳದ ನೇಣು (ಶಣಸೂತ್ರ, ಪವಿತ್ರಕ Nr.). ಮೀನ ಗಾಳ (ವಡಿಶ, o. r. ವಳಿಶ Hlā.). see Rśv. 5, 52; Śśv. 3, 23; ಎಡೆ-, ಗಳ-, ಸಣ್ಣ-.

ಗಾಳಕ gāḷaka. (Tbh. of ಗ್ರಾಹಕ?). a good, proper man (S. Mhr.; Te.: a clever, ingenious man = ಪ್ರೌಢ).

ಗಾಳಿ gāḷi. = ಗಾಳ್, etc. wind; air (ಪವನ, ಶ್ವಸನ, ವಾಯು, ಮರುತ್, ಅನಿಲ, ಪವಮಾನ, etc. Hlā.; Si. 405; ಕಮ್ಪುವಳ, ಮಿಗದೇರ, ಎಲರ್, ಎರಲ್, ಅನಿಲ Śm. 13; C.).; a vital air (Mr. 51. 52); emptiness, senselessness; a demon, evil spirit (C.; Te.). [ಅವರ ಸುಯ್ಗಳ ಗಾಳಿಯೊಳೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನಳ್ಳಾಡುವುದಾಯ್ತು Pb. 3, 83; Ap. 6, 32]. ಗಾಳಿಯಿಂ ಕೆದಱಿದ ಹನಿ (ಸೀಕರ); ಮಱಿವೆರಸಿದ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾವಾತ); ಗಾಳಿಗೆ ದನಿಗೆಯ್ವ ಬಿದಿರು (ಕೀಚಕ Hlā.). ಗಾಳಿ ಹೋಯಿತ್ತು ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾತ (Nr.). ಆತ್ಮನೊಳ್ ಮುಖ್ಯಮಹ ಗಾಳಿ (ಅನ್ತರ್ಯಾಮಿ Mr. 52); ಆರಯು ಬಹ ಗಾಳಿ (ಮನ್ದಾನಿಲ 50); ಮಱಿಯು ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ (ಝಂಝಾನಿಲ 50); ತಿರುಗಿಸುವ ಗಾಳಿ (ವೈರಮ್ಭಣ 52). ಗಾಳಿಯ ನಡೆ (ಲಘು, ವಾಯುಚಾರ Nn. 145). ದುರ್ಗನ್ಧಮಂ ಗಾಳಿಯೊಳ್ ತಡೆಯಲ್, ನಾಱಿದೆ? (Sś. 85). ಗಾಳಿಯಿನ್ದ ದೂಳು ಹಾಱಿದರೆ ಕೋಟೀ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾತೇ? — ಗಾಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಅನ್ನ ಪಿಣ್ಡಕ್ಕೆ ಬಾರದು. — ಗಾಳಿ ಬನ್ದಾಗ್ಯೆ ತೂಱು ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. — ಬಾಯಿನ್ದ ಹೇೞಿದ್ದು ಗಾಳಿಗೆ ಹೋಯಿತು. — ಗಾಳಿಗೆ ಗುದ್ದಿ ಮೆಯ್ ನೋಯಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Śmd. 24. 262. 297; Si. 85. 267. 380. 395. 428; Abh. P. 12, 28; 13, 73. 74; J. 3, 3. 25; 8, 2; 10, 12; 15, 3; 16, 37; 17, 4; 28, 53; 30, 31; Bp. 20, 13; 22, 7. 8; 26, 30; 37, 25; 24, 4; 54, 12; 57, 48; 61, 66; ಅತಿ-, ಎಳೆ-, ಕುಳಿರ್-, ತಂ-, ತೆಂ-, ಬಿಱು-, ಬಿಸು-, ಸುಟ್ಟುರೆ-, ಸುಣ್ಟುರೆ-. — ಗಾಳಿ ಗಣ್ಟು. a bagful of wind : a mass of lies (C.). [—ಗಾಳಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to speed away. ದುಷ್ಟಾಶ್ವಮನೇಱಿ ಪನ್ದಿಯ ಬೞಿಯಂ ತಗುಳ್ದೊಡದು ಗಾಳಿಗೊಣ್ಡೊನ್ದು ದೆಸೆಗೆ ವರಿದು Vr. 162, 17]. — ಗಾಳಿ ಗೋಪುರ. N. of a gōpura on a hill at Tirupati (My.). [2, castles in the air; utopian idea]. — ಗಾಳಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to inhale air; to take an airing (C.; B. 2, 11; 5, 238). — ಗಾಳಿಪಟ. a paper kite (C.; B. 1, 19). ಗಾಳಿಪಟಸೂತ್ರ, the three or four balance nooses of a kite, to which the long string is tied (C.). — ಗಾಳಿಪೂಜೆ. worship of demons, especially of Kāḷi, at which bloody sacrifices are offered (My.). — ಗಾಳಿಪೂಜೆಬೆಟ್ಟ. a hill in the Nuggur country (R.). — ಗಾಳಿ ಬಡೆ. wind to touch one

(My.). 2, an evil spirit to smite one (C.). — ಗಾಳಿ ಬಿಡು. wind to begin to blow (C.; B. 3, 68). 2, wind to cease to blow (My.). — ಗಾಳಿಮಟ್ಟೆ. = ಗಾಳಿಗಣ್ಪು. (S. Mhr.; My. as -ಮೊಟ್ಟೆ). — ಗಾಳಿಮಣ್ಟಪ. a maṇṭapa without walls in a garden or before a town or village (My.). ಗಾಳಿಮಣ್ಟಪದ ಜೋಗಿಯು ಹಾಗೆ (who suffers much trouble from the wind, Prv.). — ಗಾಳಿಮಾತು. = ಗಾಳಿವಾತು. (My.). — ಗಾಳಿಯ ಸೇಲೆ. a cloth that waves in the wind (Bp. 31, 4). — ಗಾಳಿಯ ಸೊಡರ್. a light in a current of air (Sś. 74). — ಗಾಳಿವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the sky (ಮಿಾವ್ಪಟ್ಟೆ Kk. 10 *b*). — ಗಾಳಿವಟ್ಟೆಗ. -ಬಟ್ಟೆಗ. a deity (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ಗಾಳಿವಾತು. -ಮಾತು. a rumour, an empty, unfounded, aspersive word, abuse (ಬಯ್ಗುಳ್ Śmd. II; ತಿಟ್ಟು, ಬಯ್ಗುಳ್ Śm. 53; ಬಯ್ 102; ತಿಟ್ಟು, ಬಯ್ಗುಳ್ Kk. 90; Mhr. ಗಾಳ, ಗಾಳೀ; Sk. ಗಾಲಿ). — ಗಾಳಿಶಂಕೆ. suspicion that one is possessed by a devil and the therefrom arising demoniac possession itself (My.; T. ಕಾಱುಚ್ಚಂಗ್ಯೆ). — ಗಾಳಿಸಮಾಚಾರ. = ಗಾಳಿಸುದ್ದಿ. (My.). — ಗಾಳಿಸುದ್ದಿ. a false report. — ಗಾಳಿ ಸೋಂಕು. an evil spirit to come in contact with or possess one (C.). — ಗಾಳಿ ಹಾಕು. to fan (C.; B. 5, 286). ಗಾಳಿ ಹಾಕುವವ (ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯವ G.; My.).

ಗಾಳಿಗ gāḷiga. a demon to which the gāḷipūje is made (Śāstrasāra in W. v. 1269).

ಗಾಳಿಸು gāḷisu. to strain; to sift (My.; Mhr. ಗಾಳಣೇಂ; see ಗಾಲ).

ಗಾಳು gāḷu. = ಗಾಳ್, etc. wind. ಗಾಳಿಂಗೆ (Bp. 22, 7. 8).

ಗಾಳು gāḷu. = ಗಾಲು. an attacking, etc. [— ಗಾಳುಗೊರವ. wicked mendicant. ಗಾಳು ಗೊರವಂ ತಗುಳ್ದೆ ಪಳಾಳಮನೇನೊನ್ದನಪ್ಪೊಡಂ ಗಱಪಿದೊಡೆ Pb. 6, 24]. — ಗಾಳುಮೇಳ. = ಗಾಲುಮೇಲು. (Rām. 5, 8, 73; 6, 51, 86. 91). — ಗಾಳುಮೇಳು. = ಗಾಳುಮೇಳ. (Rām. 5, 8, 45).

ಗಾಳುಕ gāḷuka. a pair of pincers; a pair of tongs (ತಣ್ಡಸ, ಲಾಳಿ, ಇಕ್ಕಟಿ Mr. 383, o. rs. ಇಕ್ಕುಟಿ, ಲಾಡಿ; Mhr. ಗಾವೀ, ಗಾಹೀ, pincers, tongs).

ಗಿ gi. = ಗೀ. a syllable used in reiteration (C.; Te.), *e. g.* ಪದವಿಗಳ್ ಗಿದವಿಗಳ್ (Bp. 2, 24), ನಮ್ಬು ಗಿಮ್ಬು (26, 22), ಧನ ಗಿನ (28, 18), ಪದವಿ ಗಿದವಿ, ಪಡಿ ಗಿಡಿ (29, 14). see also ಅಜ ಗಿಜ, ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ, ಛಲ ಗಿಲ, ದಿವಿಜ ಗಿವಿಜ, ನಡೆ ಗಿಡೆ, ಪ್ರಿಯವು ಗಿಯವು, ಭಕುತಿ ಗಿಕುತಿ, ಶಿವರಾತ್ರೆ ಗಿವರಾತ್ರೆ, ಹರಿ ಗಿರಿ.

ಗಿಕ್ಕು gikku. = ಗೇಕು. the sedge cyperus hex a stachyus Rottl. ಗಿಕ್ಕಿನ ಗಡ್ಡೆ. (= ಗೇಕಿನ-). ಕುಟನ್ನಟ, ದಾಶಪುರ, ವಾನೇಯ, ಕೈವರ್ತಿಮುಸ್ತಕ, etc. ಅನ್ದರೆ ತುಂಗ ಮುಸ್ತ, ತುಂಗೇ ಗಡ್ಡೆಗಳು; ಗೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ ಎನ್ತಲೂ ಗಿಕ್ಕಿನ ಗಡ್ಡೆ ಎನ್ತಲೂ ಅನ್ನುವರು (Si. 155).

ಗಿಚ್ಚಿ gicci. = ಗಿಱಿಕೆ, etc. — ಗಿಚ್ಚಿ ಹೊಡೆ. to peg skillfully one's own top into that of another so that this though fallen, begins to spin again (S. Mhr.). — ಗಿಚ್ಚಾಟ. -ಆಟ. the play of pegging one top into another etc. (S. Mhr.).

ಗಿಜ gija. 1. = ಗಿಜಿ 2. — ಗಿಜ ಗಿಜ. = ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ. (My.).

ಗಿಜ gija. 2. = ಗಿಜಿ 3. an imitative sound. — ಗಿಜ ಬಿಜ. = ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. (My.).

ಗಿಜ gija. 3. = ಗುಜ, etc. a sound of whisper. — ಗಿಜ ಗಿಜ ಮಾತಾಡು. to whisper (My.).

ಗಿಜಟಿ gijaṭi. 1. = ಗಿಜಿ 1, ಜಿಗಟು 1. a jelly-like, viscous, pulpous, sticky state (R.; Te. ಗಿಜುರು, ಗುಜುರು; see ಕುಸುರಿ 1; Mhr. ಗೀರ, pulp, pith).

ಗಿಜಟಿ gijaṭi. 2. = ಗಿಜಿ 4, etc. — ಗಿಜಟಿಗಿಡ. = ಗಿಜಿಗಿಜಿಗಿಡ, ಗಿಣಿಗಿಣಿಕೆ, ಗಿಲಗಂಚಿ, ಗಿಲಿಗಿಜಿ-, ಗಿಲಿಗಿಂಚಿ. a herb or low shrub, Crotolaria verrucosa Lin. (St. & Pl.).

ಗಿಜಿ giji. 1. = ಗಿಜಟಿ 1. — ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ. rep. = ಗಿಜಟಿ 1, especially used of the state of old fruits and wounds (S. Mhr.).

ಗಿಜಿ giji. 2. = ಗಜಿ, ಗಿಜ 1. a sound denoting confusion, etc. (Mhr. ಗಿಜ-ಮಿಟ, ಕಿಜ-ಮಿಡ, ಕಿಜ-ಬಿಡ, confused crowdedness, as of letters; disorder; confusedly unintelligible, as speech). — ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ. = ಗಿಜ ಗಿಜ. the state of being very crowded (C.). [ಗಜೆಯಿನರಿಗಜ ಘಟೆಯಿಂ ಗಿಜಿಗಿಜಿಯಾಗಿರೆ ಪೊಯ್ದೊಡೆ Pb. 10, 106]. ಮನೆ (or ಸನ್ತೆ) ಗಿಜಿ ಗಿಜಿ ಆಯಿತು (C.). [— ಗಿಜಿಗಿಜಿ ಮಾಡು. to crush. ಭವದೂರುಯುಗಂಗಳನಾಜಿರಂಗದೊಳ್ ಗಿಜಿಗಿಜಿ ಮಾಡಲೆನ್ದವನ ಪೂಣ್ದುದು Pb. 9, 52]. — ಗಿಜಿಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to be crowded or thronged, as a house or market (My.). — ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. = ಗಜಿ ಬಿಜಿ. (S. Mhr.). — ಗಿಜಿವಾಯಿ. -ಬಾಯಿ. a mouth (or a person with a mouth) of somewhat unintelligible speech. ಬಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಎಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆಜಾಲಿಯ ಮುಳ್ಳು, ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲ ಗಿಜಿವಾಯಿ; ಮೂಡಲ ಬಟ್ಟೆ ಬೇಡ! (Sp.).

ಗಿಜಿ giji. 3. = ಕಿಚ, ಗಜ, ಗಿಜ 2. an imitative sound. — ಗಿಜಿ ಬಿಜಿ. = ಗಿಜ ಬಿಜ. the chirping and chattering of birds (C.). ಗಿಜಿಬಿಜಿ ಮಾಡು (S. Mhr.).

ಗಿಜಿ giji. 4. = ಗಿಜಟಿ 2, ಗಿಣಿ 1, etc. a sound in imitation of chinking, etc. — ಗಿಜಿಗಿಜಿಗಿಡ. = ಗಿಜಟಿ ಗಿಡ, etc. (St. & Pl.).

ಗಿಜುಗಾರ gijugāra. a wagtail (ಖಂಜರೀಟ, ಖಂಜನ, ಗೀಜುಗ ಹಕ್ಕಿ, ಗವುಜಲಹಕ್ಕಿ Si. 172 sic! Si. confounds two different birds, just as does the Te. in its ಗಿಜಿಗಾಡು, ಗಿಜ್ಜಿಗಾಡು; see ಗೀಜುಗ).

ಗಿಂಚಲು giñcalu. a kind of bird (Bh. 1, 20, 53).

ಗಿಂಚೆ giñce. = ಗಂಚಿ, ಗಂಜಿ 3, ಗಂಜೆ No. 3, (ಗಿಣಿಕೆ, ಗಿಲಕು). see ಗಿಲ-, ಗಿಲಿ-.

ಗಿಂಜು giñju. the state of being full of seeds and of a disagreeable taste, said of the heads of some vegetables (S. Mhr.). — ಗಿಂಜುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. such a vegetable-head (S. Mhr.).

ಗಿಟ giṭa. an imitative sound. — ಗಿಟಗರೆ. -ಕರೆ. (the belly) to rumble (after drinking much water or taking much food, My.).

ಗಿಟಕ giṭaka. = ಗಿಟಕು, ಗಿಟುಕು. the dry kernel of the cocoanut when still in the nut (S. Mhr., or also when out of it, My. as ಗಿಟಕು; see G. s. ಅಟ್ಟಿಸು 3).

ಗಿಟಕು giṭaku. = ಗಿಟಕ, etc. (C.; B. 2, 42).

ಗಿಟುಕು giṭuku. = ಗಿಟಕ, etc. (My.).

ಗಿಟ್ಟಿಸು giṭṭisu. = ಗೀಟಿಸು. to cause oneself to be reached; to be obtained (My.).

ಗಿಟ್ಟು giṭṭu. = ಕಿಟ್ಟು, ಗೀಟು 2. to be obtained, etc. (My.; M. ಕಿಟ್ಟು; Te. ಗಿಟ್ಟು, to suit, agree, match, meet, be met), [Tu. ಗಿಟ್ಟ near]. 2, to be pressed closely one to the other. ಅವನ ಹಲ್ಲು ಗಿಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಅವೆ, he has lock-jaw (My.). — ಗಿಟ್ಟದವ. a useless man (My.).

ಗಿಡ giḍa. = ಗಿಡು, ಚಿಟ್ಟು 1, (ಸಿಡುಮ್ಬು, ಸಿಡುಮ್ಬೆ). a plant, as of chilli, of the brinjal, of pulse, etc., etc. (C.; Te.

ಚೆಟ್ಟು); a small tree, a shrub (C.; Te. ಚೆಟ್ಟು; T., M. ಚೆಡಿ; T. ಚೆಱು, to thrive, grow well, etc.; see s. ಕೆಯ್ 5; *cf.* Sk. ಝುಟಿ); a tree in general (C.; Te. ಚೆಟ್ಟು). ಮರಗಳು, ಗಿಡಗಳು (ವೃಕ್ಷ, ಮಹೀರುಹ, ತರು, ಕುಟ, ದ್ರುಮ, etc. Si. 119). ಗಿಡಗಳು (ನಗ, ಅಗ 409). ಗಿಡ (ಶಿಖರಿ 434; ಅದ್ರಿ 448). ಗಿಡ ವೃಕ್ಷಂಗಳಿಗೆ ಆರು ನೀರನೆಱೆ ವರ್? (Sś. 42). ಗಿಡನಾಗಿ ಬೊಗ್ಗದ್ದು ಮರನಾದ ಮೇಲೆ ಬೊಗ್ಗೀತೇ? — ಗಿಡ ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಬಂಗಿ ತಿನ್ದು ನೋಡು, ಜ್ಯೋತಿಷ ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಗ್ರಹಣ ನೋಡು (Prvs.). see J. 28, 47; Rāghc. 17, 56; Si. 119. 120. 121. 126-134. 367. 405. 431. 446. 459. 497. 498; B. 1, 14; 2, 49; 4, 17. 18. — ಗಿಡ ಗಡ್ಡೆ. dupl. (C.; B. 5, 25. 128). — ಗಿಡಗಣ್ಟೆ. -ಕಣ್ಟೆ. dupl. (C.; B. 2, 45; 3, 11. 27). — ಗಿಡಮಂಗನ ಆಟ. a play at which boys climb trees (S. Mhr.). — ಗಿಡ ಮುರಿಕೆ. = ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆ. (S. Mhr.). — ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆ. medicinal plants and roots; a herbal drug, medicine (C.; ಓಷಧಿ G.; B. 4, 123).

ಗಿಡಗ giḍaga. = ಗಿಡಿಗ, ಗಿಡುಗ, ಡೇಗೆ. a hawk; a falcon (S. Mhr.; ಶಶಾದನ, etc. Si. 171); a small kestrel (Bd.; Pr.); the jugger falcon, Falco jugger (Bd.). [Tu. ಗಿಡಿ].

ಗಿಡಗಾಱ giḍa-gāṟa. a man who malignantly administers poison (S. Mhr.).

ಗಿಡಿ giḍi. 1. to enter by mouthfuls; or to devour mouthful after mouthful; or to cause mouthfuls to enter (ಕಬಲಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; *cf.* Sk. ಗಿಲ್?); to force into the mouth (of others, as food, cloth, My.; Tu.; Te. ಗಿಡಿ ಗೊನು, to tighten, be tight or squeezed). [ಅಡಗಿನ ಬಸನಿಗನ್ನೆ ತಿನ್ ಪಿಡಿಯೆನ್ದವನಡಗನವನ ಬಾಯೊಳ್ ಗಿಡಿವರ್ Ap. 5, 86].

ಗಿಡಿ giḍi. 2. an imitative sound. (Te. ಗಿಡಿಬಿಡಿಗಾ, noisily). [— ಗಿಡಿಗಿಡಿಜನ್ತ್ರಂ. over-worked frame? ಗಿಡಿಗಿಡಿಜನ್ತ್ರಂ ಮಿಳಿಮಿಳಿ ನೇತ್ರರಪ್ಪ ಮಾಸೋಪವಾಸಂಗೆಯ್ದ ರಿಸಿಯರ್ ಪೋಪುದಂ ... ಕಣ್ಡು Vr. 46, 3; 134, 3; 151, 24]. — ಗಿಡಿಬಿಡಿ. a small drum, shaped like an hour glass (C. Bp. 5, 7; My.; T. ಕಿಡುಬಿಡಿ; Te. ಗಿಡಿಯೆ, a sort of drum; ಗಿಡಿಗಿಳ್ಲು, ಗಿರಿಗಿಟಲು, a sort of castanets; *cf.* ಗಿಱುಗಟೆ). — ಗಿಡಿಮಿಡಿ. = ಗಿಡಿಬಿಡಿ. (R.; T. ಕಿಡುಮುಡಿ. a kind of musical instrument).

ಗಿಡಿಗ giḍiga. = ಗಿಡಗ, etc. a hawk, etc. (ಪ್ರಾಚಿಕೆ, ಶ್ಯೇನ Hlā.). see Bh. 3, 13, 34; Rśv. 5, 52.

ಗಿಡು giḍu. = ಗಿಡ. a plant, etc. [ಗಿಡುವಿನ ಕೆಲಗೆ ಪೂಜ್ವ ದೂರ್ವಾಯುಧಂಗಳಂ ತನ್ದರಸಂಗೆ ತೋಱಿದೊಡೆ Vr. 176, 24]. ಮರ, ಗಿಡು, ಬಳ್ಳಿ, ಪುಲ್, ಪೊದೆಱ್ (Śmd. 89. 129. 198). ಮರಂ, ಗಿಡು, ಪಕ್ಕಿ, ಮಿಗಂ (154). ದನ್ತಿಯ ಗಿಡು (ದನ್ತಿಕೆ, etc.); ನೀಲಿಯ ಗಿಡು (ನೀಲಿ, etc.); ಸಮ್ಮಗಾತಿಯ ಗಿಡು (ಚರ್ಮಕಸೆ, etc.); ತುಮ್ಬಿಗಿಡು (ದ್ರೋಣ); ಹಣ್ಣಿಯ ಗಿಡು (ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, etc.); ಹತ್ತಿಯ ಗಿಡು (ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, etc.); ಹಬ್ಬೆಯ ಗಿಡು (ವೇತಸ, etc. Nr.). ಜಾಜಿಯ ಗಿಡುವು (ಜಾತಿ Nn. 76). ಗಿಡು ಮರಕ್ಕೆ ಎಱವ ನೀರ ಕಾಲುವೆಗಳ್ (Mr. 108); ಗಿಡು ಬಳ್ಳಿ ಮರನ್ ಅಯ್ದೊ ಭೂಜವರ್ ಅಕ್ಕುಂ (150). see Abh. P. 7, 85; Grj. 1, 86; 5, 25; Bp. 35, 13; 38, 9-11; 43, 36; 60, 50; Śsv. 4, 23; J. 16, 40.

ಗಿಡುಗ giḍuga. = ಗಿಡಿಗ, etc. a hawk, etc. (ಶಶಾದನ, ಪತ್ರಿ, ಶ್ಯೇನ Nr.; ಪ್ರಾಚಿಕೆ, ವಿಷಮತ್ತಿಲಡನ, ಶ್ಯೇನ Mr. 174; My.). [ಅರಗಿಳಿಯನೊನ್ದು ಗಿಡುಗನೆಡೆಗೊಣ್ಡು... ಉಗಿಬಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಳ್ Pb. 1, 68va.].

ಗಿಡ್ಡ giḍḍu-a3. = ಗುಡ್ಡ 1. a short, small, dwarfish man (ಖರ್ವ, ವಾಮನ, ಹ್ರಸ್ವ Nr.; Si. 197; C.; B. 3, 44; Te. ಗಿಡ್ಡ). ಗಿಡ್ಡನಾಗಿ ಬಡವನಾಗಿದ್ದವನು (ಪೃಶ್ನಿ, ಅಲ್ಪತನು Nr.). — ಗಿಡ್ಡ ಪುಟ್ಟ. dupl. (My.).

ಗಿಡ್ಡ giḍḍa. short and thick (Mhr. ಗಿಡ್ಡಾ, ಗಿಡ್ಡು). — ಗಿಡ್ಡಕುಮ್ಪಣಿ. a small, thick rupee of the Sultān's time (My.). — ಗಿಡ್ಡದುಡ್ಡು. a small, thick duḍḍu of Kṛṣṇa rāja's time (My.).

ಗಿಡ್ಡಂಗಿ giḍḍangi. = ಗಡಂಗ, etc. a godown. (My.). see ಗಿಡ್ಡಂಗಡಿ.

ಗಿಡ್ಡನೆ giḍḍu-ane2. short, small (My.); shortness, etc. ಗಿಡ್ಡನೇ ಮರ (My.). ಗಿಡ್ಡನಾದುದು (ವಾಮನ, ನ್ಯಕ್, ನೀಚ, ಖರ್ವ, etc. Nr.).

ಗಿಡ್ಡಾನೆ giḍḍu-āne4. = ಗಿಡ್ಡನೆ (My.). ಗಿಡ್ಡಾನೆಯಾಳಾದರೆ ಒಡ್ಡಾನೆಗೆ ಸಮ ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.).

ಗಿಡ್ಡಿ giḍḍi. a short, dwarfish female (My.).

ಗಿಡ್ಡು giḍḍu. (fr. ಕಿಱು 1). = ಗುಡ್ಡು 3. shortness, smallness (ವಾಮನ, ನ್ಯಕ್, etc., ಕುಱುಚು, ಕುಳ್ಳು, ತಗ್ಗಾದ ಗುಜ್ಜು Si. 372; C.). Gen. ಗಿಡ್ಡ. — ಗಿಡ್ಡಂಗಡಿ. = ಗಿಡ್ಡಂಗಿ. a small shop, especially a liquor-shop (ಶುಣ್ಡೆ, ಮದಸ್ಥಾನ, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವ ಮನೆ Si. 347). — ಗಿಡ್ಡಕಾಲು. a short, small foot or leg (C.). — ಗಿಡ್ಡ ಕೆಯ್ಯಿ. a short hand or arm (C.). — ಗಿಡ್ಡ ನಾಯಿ. a small dog (C.; B. 3, 45). — ಗಿಡ್ಡ ಬಾಱೆ. a kind of plantain (B. 2, 38). — ಗಿಡ್ಡ ರಾಗಿ. a variety of rāgi with a small seed (My.).

ಗಿಣಿ giṇi. 1. = ಕಿಣಿ 1, ಗಿಜಿ 4, ಗಿಲ್, ಗಿಲ, etc. a sound in imitation of chinking, etc., light rattling. — ಗಿಣಿಗಿಣಿಕೆ. = ಗಿಜಟಿಗಿಡ, etc. the plant Crotolaria in its various species, of which the seeds, when ripe, rattle or crackle in the legumen (ಘಣ್ಟಾರವೆ, ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ Nr.; ಮಣಿ Mr. 139, o. rs. ಅಮನಿ, ಅವನಿ; T. ಕಿಣದಿ, ಕಿಲುಗಿಲುಪ್ಪೈ, ಚಿತ್ತುಡು, ಚಿಱುರು).

ಗಿಣಿ giṇi. 2. = ಗಿಳಿ. a parrot (ಕೀರ, ಶುಕ Si. 174; ಹರಿ 450; C.; Te. ಚಿಲಕ; Tu. ಗಿಳಿ; M. ಕಿಳಿ; T. ಕಿಳಿ, ಕಿಳ್ಳೈ; Sk. ಚಿಮಿಕ, ಚಿರಿ; see ಕಿಲ್, ಕಿಲ, ಕೆಲೆ; ಕಿಳಿಱ್). ಗಿಣಿಗಳ ಹಿಣ್ಡು (ಶೌಕ Si. 181). see ಅರ-, ಪೆಣ್-. — ಗಿಣಿಕೋಲು. a stick hooked at the top like a parrot's beak (My.); the handle of a weeding machine so shaped (Sd.). — ಗಿಣಿಮಾವು. a mango the extremity of which resembles a parrot's beak (C.; B. 2, 51). — ಗಿಣಿಮೂಗು. a parrot's beak (My.); a Roman nose (C.; M. ಕಿಳಿಮೂಕ್ಕು). ಗಿಣಿ ಮೂಗಿನ ಗಡ್ಡೆ, a climbing plant with large tubers that sprout and grow even in the air, Corallocarpus epigaea Hook. f. (Z.; see ಆಕಾಶಗರುಡ ಬಳ್ಳಿ). — ಗಿಣಿವಱು. = ಗಿಳಿವಱು, q. v.

ಗಿಣಿಕೆ giṇike. = ಗಿಲಕು, etc. a jingle. see ಗಿಣಿ-.

ಗಿಣ್ಟ giṇṭa. gingham, double-threaded stuff, stout cloth (C.; Te. ಗಿಣ್ಟವು, ಗಿಣ್ಟೆನ, ಗೆಣ್ಟಮು; T., M. ಕಿಣ್ಡನ್; M. ಕಿಣು, to become stout, thick, stiff; Te. ಗಿಣ್ಟೆಪು, ಗಿಣ್ಟೆಮುಪ್ಪು, thick, compact; *cf.* ಗಿಟ್ಟು).

ಗಿಣ್ಡಿ giṇḍi. = ಗಿಣ್ಡಲ್, ಗಿಣ್ಡಲ್. a small metal water-vessel in the form of a cerige or cembu (ಜಲಪಾತ್ರೆ, ಕಮಣ್ಡಲ, ತಮ್ಬುಗೆ Mr. 212; S. Mhr.; Mhr. ಗಿಣ್ಡೀ, a metal water-vessel, used to hold holy water; Tu., T. ಕಿಣ್ಣ, ಕಿಣ್ಣೆ, ಕಿರಾಣ, a small bowl, brass cup, charger; M. ಕಿಣ್ಣ, ಕಿಣ್ಣನ್, a metal plate; gong; ಕಿಣ್ಡಿ, a goblet, water vessel with a spout, used also to collect money; Te. ಗಿಣ್ಡಿ, a vessel with a spout, like a teapot; ಗಿನ್ನೆ, a cup, goblet, porringer); that vessel with a spout (C.). see Bp. 12, 9; C. Bp. 47, 40; Si. 309; ಪೊಂ-. ಬಂಗಾರದ ಗಿಣ್ಡಿ (ಭೃಂಗಾರ, ಕನಕಾಲುಕೆ, ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟಲು (Si. 268; *cf.* 241).

ಗಿಣ್ಡು giṇḍu. to pinch with the nails (My.; Te. ಗಿಲ್ಲು; Tu. ಕಿಣ್ಕು; T., M. ಕಿಳ್ಳು; *cf.* ಜಿಗಟು).

ಗಿಣ್ಣ giṇṇa. = ಗಿಣ್ಣು 1, ಗೇಣ್ಣು 2. the milk of a buffalo or cow which has lately calved (S. Mhr.).

ಗಿಣ್ಣಲ್ giṇṇal. = ಗಿಣ್ಡಿ, ಗಿಣ್ಣಿಲ್. a small water vessel, etc. see ದಾರೆ–.

ಗಿಣ್ಣಿ giṇṇi. = ಗಿರಣಿ. a cancerous disease which destroys especially the toes, fingers and nose (S. Mhr.; M. ಕಿಟ್ಪು, ಕುಟು, a sore to form into a hole).

ಗಿಣ್ಣಿಲ್ giṇṇil. ಲು. = ಗಿಣ್ಣಲ್. [ಕೊಳಗ ದೈವ ಗಿಣ್ಣಿಲು ದೈವ ಕಾಣಿರೋ ದೈವ ದೈವವೆನ್ದು ಕಾಲಿಡಲಿಮ್ಬಿಲ್ಲಾ! Bv. 561; Cv. 557]. see ದಾರೆ–; Bp. 14, 18. 25.

ಗಿಣ್ಣು giṇṇu. 1. = ಗಿಣ್ಣ, etc. (ಕ್ಷೀರವಿಕೃತಿ, ಕೂರ್ಚಿಕೆ Nr.; My.). [ಮಧು ಮದ್ಯ ಮಾಂಸಂಗಳುಮಯ್ದು ಪಾಲ್ಮರನ ಪಣ್ಣುಂ ಗಿಣ್ಣುಮಾಳಮ್ಬೆಯುಂ ಇನ್ತಿವೆಲ್ಲಮಂ ತಿನ್ನದ ಬ್ರತಂಗಳುಮಂ ಕೈಕೊಣ್ಡು Vr. 150, 27]. see ಹಾಲು–. — ಗಿಣ್ಣುವಾಲು. -ಹಾಲು. = ಗಿಣ್ಣು. ಈದ ಆವಿನ ಗಿಣ್ಣುವಾಲು (ಪೀಯೂಷ Nr.). — ಗಿಣ್ಣುಹಾಲು. = ಗಿಣ್ಣುವಾಲು. (My.). ಈದ ಏಟು ದಿನಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಹಸುವಿನ ಗಿಣ್ಣುಹಾಲು (ಪೀಯೂಷ Si. 316). *cf.* Te. ಜುನ್ನು.

ಗಿಣ್ಣು giṇṇu. 2. = ಗೇಣ್ಣು 1. a knot, a joint (as of sugar-cane, a finger, etc., My.; *cf.* ಗಣಲು, ಗಣಿಕೆ). ಬಿದಿರ ಗಿಣ್ಣು (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವನ್, ಪರುಸ್ Nr.). see ಕುಟು–, ಬೆರಳು–.

ಗಿತ್ತಿ gitti. a wrong, though common, feminine, affix, that has arisen from ಇಗ -ಇತ್ತಿ, see *e. g.* ಅಭಿಮಾನ–, ಕುಟಿಲ–, ಕುಣ್ಟಣ–, ಕುಣ್ಟಲ–, ಕುಮ್ಬಾಟ–, ಕೊಣ್ಡೆ–, ಗವುಡ–, ಡೊಮ್ಬ–, ಡೊಮ್ಬರ–, ಬಾಹಿರ–.

ಗಿದ್– gid. = ಗಿದ್ದ. — ಗಿದ್ಗಾಣಿ. = ಗಿದ್ದಗಾಣಿ. (My.).

ಗಿದ್ದ gidda. (fr. ಕಿಟು 1 ?). = ಗಿದ್–, ಗಿದ್ದನ, ಗಿದ್ನ, ಗಿರ, ಗಿರ್ದ. a fourth part, a quarter ($\frac{1}{4}$). (Te. ಗದ್ದೆ, an obsolete coin like a farthing, equal to $\frac{1}{4}$ or $\frac{1}{5}$ of a ಪೈಕ; ಗಿದ್ದೆ, the smallest measure of capacity, a gill or liquid ounce, $\frac{1}{4}$ of a sōle, weighing 4 ḍabbus). — ಗಿದ್ದಗಾಣಿ. -ಕಾಣಿ. = ಗಿದ್ಗಾಣಿ. $\frac{1}{4}$ of a kāṇi, $\frac{1}{256}$ of a haṇa, used in weighing (My.). *cf.* ಸಿದ್ದೆ.

ಗಿದ್ದನ giddana. = ಗಿದ್ದ. the fourth part of a solige (My.). 2, = ಗಿದ್ನ No. 2. (S. Mhr.).

ಗಿದ್ನ gidna. = ಗಿದ್ದನ No. 1. (My.). 2, eight seers or two soliges (S. Mhr.). see Si. 327.

ಗಿಮಿ gimi. = ಗಿಟಿ 2, etc., ದಿಮಿ. an imitative sound. — ಗಿಮಿಗಿಮಿ ತಿರುಗು. to turn round and round, and make oneself giddy, as in play (S. Mhr.).

ಗಿರ್ gir. = ಗೀರ್. *speech.* 2, *the goddess of speech, Sarasvatī.*

ಗಿರ gira. (giṛa). (fr. ಕಿಟು 1 ?). = ಗಿದ್ದ. — ಗಿರಕಾಲು. $\frac{1}{16}$, the sixteenth part (My.). — ಗಿರಪಾವು. dupl. $\frac{1}{4}$ or the fourth part of a measuring seer (S. Mhr.). 2, $\frac{1}{16}$ of a seer (My.).

ಗಿರ gira. = ಗಿರೆ. speech, etc. (My.).

ಗಿರಕೆ girake. a machine for separating the seeds of cotton (Mhr., R.; *cf.* ಕಿಟಕು).

ಗಿರಗೆ girage. = ಗಿರಿಗೆ. the ankle (My.; Te. ಗಿರಿಗೆ; *cf.* ಘುಟಿಕೆ).

ಗಿರಣಿ giraṇi. = ಗಿಣ್ಣಿ. a kind of disease. (S. Mhr.).

ಗಿರಣಿ giraṇi. a cotton-press (Mhr.). 2, a jenny and the manufactory where it is used, a cotton mill.

ಗಿರದೆ girade. a small and circular cushion (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಿರದೀ).

ಗಿರನ್ತ giranta. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥ. a book, etc. (S. Mhr.).

ಗಿರಬ್ದಾರಿ girabdāri. distress, penury (My.; Mhr., H.); fate (My.).

ಗಿರಸ್ತ girasta. Tbh. of ಗೃಹಸ್ಥ. a house-holder. (S. Mhr.).

ಗಿರಾಕಿ girāki. a purchaser; customer (C.; Mhr. ಗಿಹಾರ್ಯಕ, *i. e.* Sk. ಕ್ರಾಯಕ; B. 3, 103; 4, 62; 5, 116). 2, salable, in request, dear in price (My.; Br., H.).

ಗಿರಾಗತಿ girāgati. (Tbh. of ಗ್ರಹಗತಿ). fate; one's private affairs (S. Mhr.).

ಗಿರಾಚಾರ girācāra. Tbh. of ಗ್ರಹಚಾರ. ill fate (My.).

ಗಿರಾದಿ girādi lattice, battlement (T., M. ಕಿರಾದಿ; Portuguese *grade;* R.).

ಗಿರಾಯಿಸು girāyisu. = ಗೇರಾಯಿಸು, q. v. (My.).

ಗಿರಾಸ್ತ girāsta. = ಗಿರಸ್ತ. (My.).

ಗಿರಿ giri. 1. *swallowing* (= ಗಿಲಿ). 2, *a mountain,* one of the seven (or eight) chief mountains (ಬೆಟ್ಟು Śm. 88). 3, the number seven (Ch.). 4, venerable, respectable. — ಗಿರಿ ಗಿರಿ. rep. (Bp. 19, 48).

ಗಿರಿ giri. 2. an affix denoting office, business, profession (Mhr., H.), *e. g.* in ಗುಮಾಸ್ತ–, ದಿವಾಣ–, ಮುನಿಷೀ–, ಸಿಪಾಯಿ–, etc.

ಗಿರಿಕರ್ಣಿ giri-karṇi. *the plant Clitoria ternatea* Lin. (ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾನ್ತೆ G.).

ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆ giri-karṇike. = ಗಿರಿಕರ್ಣಿ. (Sk.). 2, a species of Achyranthes (kiṇihī) with white blossoms (Sk.; ಫಲರಾಜಿತ, ದಿಣ್ಡ Mr. 113, o. rs. ದ್ವಾಪರಾಜಿತ, ಪಾರಾಜಿತ). — ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆಯ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb with large blue or white flowers, growing in hedges, Clitoria ternatea L. (St. & Pl.).

ಗಿರಿಕೆ girike. *a mouse, a small rat.* see ಚಿಟ್ಟಲಿ.

ಗಿರಿಗಟ girigaṭa. Tbh. of ಗಿರ್ಗಟಿ. a kind of musical instrument (or ಗೀ–, Śmd. 336).

ಗಿರಿಗೆ girige. = ಗಿರಗೆ. the ankle. (My.).

ಗಿರಿಜ giri-ja. mountain-born; a mountain-born man, mountaineer. 2, *talc.* 3, *red chalk;* bitumen; iron.

ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ girijā-kalyāṇa. Parvathī's wedding; the title of a Kannaḍa poem in pure campū by Harīśvara (in v. 31 Harīśvara speaks of ಅಟ and ಕುಳ).

ಗಿರಿಜಾಕಾನ್ತ girijā-kānta. Śiva. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಗಿರಿಜಾತೆ giri-jāte. Pārvatī. (Ch. v. 10; Ct. II, 1).

ಗಿರಿಜಾನಾಥ girijā-nātha. = ಗಿರಿಜಾಕಾನ್ತ, Nos. 1 & 2. (Ch.).

ಗಿರಿಜೆ giri-je. ಗಿರಿಜಾ. *Pārvatī, the daughter of Himavant.* — ಗಿರಿಜೆಯರಸ. -ಅರಸ. Śiva (Bp. 54, 44; 61, 77). — ಗಿರಿಜೆಯಾತ್ಮಜ. -ಆತ್ಮಜ. Ṣaṇmukha (Bp. 38, 63).

ಗಿರಿಜೇನ್ದ್ರ girijā-indra. Śiva (Mr. 495).

ಗಿರಿಜೇಶ girijā-īśa. Śiva (ಜಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ Nn. 38).

ಗಿರಿದುರ್ಗ giri-durga. a hill-fort (Cpr. 4, 27).

ಗಿರಿಧನ್ವ giri-dhanva. Śiva (Śśv. 4, 122).

ಗಿರಿಧರ giri-dhara. Kṛiṣṇa (My.). 2, Viṣṇu in the form of a tortoise (My.).

ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕೆ giri-mallike. *the plant Wrightia antidysenterica* R. Br. 2, a kind of jasmine.

ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆ giri-mallige. Tbh. of ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಕೆ. (ಶಕ್ರ Mr. 517, Nn. 80; ವಿಚಕಿಲ 80; Cpr. 4, 45).

ಗಿರಿರಾಜ giri-rāja. the Himālaya (Grj. 2, 63).

ಗಿರಿರಿಪು giri-ripu. Indra (Mr. 41).

ಗಿರಿವ್ರಾತನಾಥ giri-vrāta-nātha. = ಗಿರಿರಾಜ. (Grj. 3, 2).

ಗಿರಿಶ giri-śa. = ಗಿರಿಸ. inhabiting mountain: *Śiva.*

ಗಿರಿಶಂ giri-śaṁ. the metrical foot ◡ ◡ — (Ch.).

ಗಿರಿಶೃಂಗ giri-śṛiṅga. the peak of a mountain; Gaṇēśa. (R.).

ಗಿರಿಸ girisa. Tbh. of ಗಿರಿಶ (Śmd. 335).

ಗಿರಿಸಾನು giri-sānu. *table-land* (ಶೇಟಿ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲ್ Nn. 23).

ಗಿರಿಸಾರ giri-sāra. *iron.*

ಗಿರಿಸುತೆ giri-sute. = ಗಿರಿಜೆ. (ಶಕ್ತಿ, ಪಾರ್ವತಿ Nn. 60).

ಗಿರೀಶ giri-īsa. *Śiva.* 2, the Himālaya.

ಗಿರೀಶ್ವರ giri-īśvara. = ಗಿರೀಶ. (Bp. 61, 46).

ಗಿರೆ gire. = ಗಿರ್, ಗಿರ, ಗೀರ್. speech, etc. (Śmd. 107).

ಗಿರೇಬಾಜ girēbāja. a variety of the domestic pigeon, a tumbler (B. 3, 114; H.).

ಗಿರ್ಯಾಣ giryāṇa. Tbh. of ಗ್ರಹಣ. (S. Mhr.).

ಗಿಱ್ gir̤. to conceive, to think; to imagine, to take for (ಪರಿಭಾವಿಸ Śmd. Dh.). [Tu. ಗಿರಿ, to roam about]. P. p. ಗೆತ್ತು [ಸಾಧುಗೆತ್ತು ಬಗೆಯಾದವನಾನೊಡನಟ್ಟಿದಂ Kr. 1, 128; Pb. 5, 5; Ap. 7, 59; Cv. 872]; (Cpr. 2, 47; 5, 39 va.; Abh. P. 7, 96; 10, 6). ಗೆತ್ತಂ, ಗೆತ್ತರ್ (Śmd. 282. 287). ಗೆತ್ತುದು (ಪರಿಭಾವಿಸಿದುದು Ct. II, 102). ಪಗಲನ್ತಿರ್ದ ಅಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನ್ ಇನಕಿರಣಶ್ರೇಣಿ ಗೆತ್ತು (Śmd. 134). ಮುಗಿಲಂ ಮಾಱಾನೆ ಗೆತ್ತಂ (282. 287, o. r. ಗೆತ್ತರ್). ತನ್ನ ನಣ್ಬರಂ ಪಗೆವಡೆ ಗೆತ್ತು (Abh. P. 5, 4). see Rsv. 1, 135 va.; 5, 41; 5, 55 va.; 6, 20; 6, 24 va.; 9, 29; 11, 18.

ಗಿಱ gir̤a. 1. = ಗಿಱ್ಱ, q. v., ಗಿಱಿ 2.— ಗಿಱತಿಱನೆ. = ಗಿಱ್ಱ-. quickly. (ಶೀಘ್ರ Kk. 50, o. r. ಗಿಱಗಿಱನೆ).

ಗಿಱ gir̤a. 2. = ಗಿಮಿ, ಗಿಱಿ 1, etc. a sound to indicate whirling. (Mhr. ಗಿರಗಿರಣೇಂ, to whirl, go round; *cf.* ಗಿಱ್ಱನೆ). — ಗಿಱ ಗಿಱ. rep. = ಗಿಱ ಗಿಱನೆ. (My.; Te.). — ಗಿಱ ಗಿಱನೆ. in a whirling, going round manner (used of the head, persons, etc., My.). — ಗಿಱಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to go round (as the head from biliousness, My.).

ಗಿಱಕಿ gir̤aki. = ಗಿಱಕೆ, etc. whirling. (My.).

ಗಿಱಕು gir̤aku. 1. (fr. ಕಿಱ್). the state of being strait, as a gate (S. Mhr.); that of being firmly fixed, that of being to be opened with great difficulty, as a door (S. Mhr.); that of being close, pressing, etc., as a crowd (S. Mhr.). (Te. ಕಿರಿ, to be tight; M. ಕಿಱಿ, to resist, insist on).

ಗಿಱಕು gir̤aku. 2. = ಕಿಱಕು, etc., ಗಿಱಿಕಿ 1, ಗಿಱುಕು. creaking. — ಗಿಱಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to creak, as a door. (My.; M. ಕಿಱಿ, to creak as a door).

ಗಿಱಕೆ gir̤ake. = ಗಿಱ್ಕಿ, ಗಿಱಕಿ, ಗಿಱಿಕಿ 2, ಗಿಱೀಕೆ. whirling, going round (C.: Te. ಗಿರುಕ್ಕುನೆ, round and round: whisking). — ಗಿಱಕೆ ಹೊಡೆ. to tumble or turn over in flight, as a pigeon (My.).

ಗಿಱಿ gir̤i. 1. = ಗಿಮಿ, ಗಿಱ 2, ಗಿಱು 1, ಗಿಱ್ 1—. whirling, going round; a whir, a whirring, buzzing, whizzing sound. [Tu. ಗಿರಿ to roam about, to reel as head, etc.]. — ಗಿಱಿಗಿಟ್ಟು. a kind of rattle-box (My.). — ಗಿಱಿಗಿಱಿ. rep. (T. ಕಿಱುಕಿಱು). — ಗಿಱಿ ಗಿಱಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an unsteady, vicious eye (My.). — ಗಿಱಿಗಿಱಿ ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to strike with the sound of gir̤igir̤i. ಗಿಡಿಗನ ಎಱಕೆಯು ಪುಟೆದ ಗಿಱಿಯು ಅನ್ತದೆಲಿ ಗಿಱಿಗಿಱಿಗುಟ್ಟಿದನು ಭೀಮ (Bh. 3, 13, 34). — ಗಿಱಿಗಿಱಿ ತಿರುಗು. to turn round with speed, as children in play (C).

ಗಿಱಿ gir̤i. 2. = ಗಿಱ 1, — ಗಿಱಿಗಿಱನೆ. = ಗಿಱತಿಱನೆ. quickly.

ಗಿಱಿಕಿ gir̤iki. 1. = ಗಿಱಕು 2, etc. creaking. — ಗಿಱಿಕಿಮೆಟ್ಟು. = ಕಿಱಿಕಿಜೋಡು. (My.).

ಗಿಱಿಕಿ gir̤iki. 2. = ಗಿಱಕೆ, etc. whirling (My.). — ಗಿಱಿಕಿ ಹೊಡೆ. to turn round as a spinning-top (My.).

ಗಿಱಿಕೆ gir̤ike. = ಗಿಱಕೆ, etc. (C). 2, a child's toy: a wheel that turns on a string (My.; Mhr. ಗಿರಕೀ).

ಗಿಱು gir̤u. 1. = ಗಿಱಿ 1, etc. — ಗಿಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a whirling spark. ಸುರಿವ ಗಿಱುಗಿಡಿಗಳ ತುಷಾರಂ (J. 8, 39).

ಗಿಱು gir̤u. 2. = ಕಿಱ 2, etc. creaking. (Te. ಕಿಱ್ಱು). — ಗಿಱು ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಕಿಱುಗುಟ್ಟು No. 2. to creak, as a door (My).

ಗಿಱುಕು gir̤uku. = ಗಿಱಕು 2. etc. creaking; the noise of a rushing wind. — ಗಿಱುಕೆನ್. -ಎನ್. rushing wind to emit its peculiar noise (Bp. 26, 30).

ಗಿಱುಗಟೆ gir̤ugaṭe. (ಗಿರುಗಟೆ). = ಗಿರಿಗಟ, ಗಿರ್ಗಟ, ಗಿರ್ಗಟೆ. a sort of castanets. (Te. ಗಿಡಿಗಿಳ್ಳು, ಗಿರಿಗಿಟಲು, ಗಿರ್ರಿಟಲು; see s. ಗಿಡಿ 2). ಗಿಱ್ಱಿಪ್ಪು ಗಿಱುಗಟೆ (Rsv. 6, 11 va.). see ಪೊಂ-. 2, a child's turning-rattle (My.). — ಗಿಱುಗಟೆಯು ನವಲಾಯಿದೇವ. N. (Bp. 58, 10).

ಗಿಱುಗಟ್ಟೆ gir̤ugaṭṭe. = ಗಿಱುಗಟೆ No. 2. (My.).

ಗಿಱ್ಱ gir̤r̤a. = ಗಿಱ 1, etc. — ಗಿಱ್ಱತಿಱ್ಱನೆ. quickly (ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Śm. 61).

ಗಿಱ್ಱನೆ gir̤r̤ane. with a whirl. [ಒಡಲುರಿಗುಂ ಮನಂ ಮಱುಗುಗುಂ ಕಿವಿ ಗಿರ್ರನೆವೋಕುಮತ್ತೆ ಕಣ್ಪಿಡುಗುಗುಂ Ap. 12, 41]. ತ್ವರಿತದಿಂ ಗಿಱ್ಱನೆ ತಿರಿಗಿ (Bp. 17, 17). *cf.* ಗಿಱ 2.

ಗಿಱ್ಱು gir̤r̤u. a sound in imitation of that of the gir̤ugaṭe. — ಗಿಱ್ಱಿನ್. -ಎನ್. to emit that sound. see Rsv. s. ಗಿಱುಗಟೆ.

ಗಿಱ್- gir̤. 1. = ಗಿಱಿ 1, etc. ತಲೆ ಗಿಱ್ or ಗಿಗಿಱ್ಱ್ ಎನ್ತ ತಿರುಗುತ್ತದೆ (My.).

ಗಿಱ್- gir̤. 2. = ಕಿಱ 2, etc. — ಗಿಱ್ ಎನ್ನು. ಗಿಗಿಱಿನ್ನು. to creak (as wheels, doors, or shoes, My.).

ಗಿರ್ಗಟ girgaṭa. (ಗೀರ್ಗಟ). = ಗಿರಿಗಟ (Śmd. 336; there is no such Sk. word), ಗಿರ್ಗಟೆ, (ಗಿಱುಗಟೆ). a kind of a not well-sounding musical instrument (Śmd. 75. 76).

ಗಿರ್ಗಟೆ girgaṭe. = ಗಿರ್ಗಟ. (Śmd. 76 Cm.).

ಗಿರ್ದ girda. (gir̤da). = ಗಿದ್ದ, etc. a fourth part. (C.).

ಗಿರ್ವನ್ದಿ girvandi. (ಶಂಕು Śmd. 335 Cm.).

ಗಿಲ್ gil. = ಗಿಲ, etc., ಗುಲ್. a sound in imitation of tinkling, chinking, jingling, clanking, or rattling (M. ಕಿಲುಗಿಲೆ, tinkling, rattling, loud laughter, *cf.* ಕಿಲ; ಚಿಲೆ, to rattle, etc.). — ಗಿಲ್ಗಿಲ್. rep. the sound emitted by the gejje (C.).

ಗಿಲ gila. = ಕಿಲ್, ಗಿಣಿ 1, ಗಿಲ್, ಗಿಲಿ 1, ಗಿಲಿಲ್, ಗಿಲು, (ಗಿಜಟ 2, etc.). a sound in imitation of rattling, etc. — ಗಿಲಗಂಚಿ. = ಗಿಲಿಗಿಂಚಿ. (Z.).

ಗಿಲ gila. swallowing. see ತಿಮಿಂ-.

ಗಿಲಕು gilaku. = ಗಿಣಿಕೆ, ಗಿಲ, etc., ಗಿಲುಕು. tinkling, rattling, etc.; a jingle. — ಗಿಲಕು ಗಿಲಕು. rep. the sound emitted by the gejje (C.). — ಗಿಲಕುಮರ. = ಗಿಲಗಂಚಿ, ಗಿಣಿಗಿಣಿಕೆ, etc., ಗಿಜಟಿಗಿಡ. (ಘಣ್ಟಾರವೆ, ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 148; Te. ಗಿಲುಕಚೆಟ್ಟು).

ಗಿಲಕೆ gilake. = ಗಿಲಿಕೆ, etc. a child's rattle box. (My.).

ಗಿಲನ gilana. swallowing. see ನುಂಗು, ನೊಣೆ.

ಗಿಲಾಯ gilāya. = ಗಿಲಾಯಿ, ಗಿಲಾವು. a composition of lime (or ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು), water and sand, plaster (S. Mhr.; Mhr., H. ಗಿಲಾವಾ).

ಗಿಲಾಯಿ gilāyi. = ಗಿಲಾಯ. (C.).

ಗಿಲಾವು gilāvu. = ಗಿಲಾಯ. (My.; Br. ಗಿಲಾಬು, ಗಿಲಾಬೆ).

ಗಿಲಿ gili. 1. = ಗಿಲ, etc. — ಗಿಲಿಗಿಜಿಗಿಡ. = ಗಿಲಿಗಿಂಚೆ, ಗಿಜಟಿಗಿಡ, etc. (St. & Pl.). — ಗಿಲಿಗಿಂಚೆ. = ಗಿಲಿಗಿಜಿಗಿಡ, ಗಿಲಗಂಚಿ, etc., ಗಿಲಕು ಮರ. a herb or low shrub, Crotolaria verrucosa, also Crotolaria refusa (Z.; ಘಣ್ಟಾರವೆ, ಶಣಪುಷ್ಪಿಕೆ Si. 148). 2, a child's rattle-box (S. Mhr.).

ಗಿಲಿ gili. 2. fear (My.; Te.; T. ಕಿಲಿ; M. ಕಿಲ್ಲು, doubt. T. ಕಿಡುಗಿಡು, M. ಕಿಡುಗಿಡೆ, tremor; T. ಕಿಡಿಲ, tremor; *cf.* ಸೆಡೆ 3). ಅವನಿಗೆ ಗಿಲಿ ಹಿಡಿಯಿತು (My.).

ಗಿಲಿ gili. = ಗಿರಿ 1. swallowing.

ಗಿಲಿಕೆ gilike. = ಗಿಲಕೆ, ಗಿಲಿಗಿಂಚೆ No. 2, ಗಿಲ್ಕೆ. a child's rattle-box (My.; Bp. 29, 4; Te. ಗಿಲಕೆ, ಗಿಲುಕೆ; T. ಕಿಲುಕು).

ಗಿಲಿತ gilita. *swallowed; eaten.*

ಗಿಲಿಬಿಲಿ gilibili. = ಕಿರಿಕಿರಿ. trouble, annoyance (S. Mhr.).

ಗಿಲಿಲ್ gilil. = ಗಿಲ, etc. — ಗಿಲಿಲೆನ್. -ಎನ್. to rattle (Bp. 29, 4).

ಗಿಲೀಟು gilīṭu. (gilt): the state of being covered with gold or silver or plated (My.). [E.].

ಗಿಲು gilu. = ಗಿಲ, etc. — ಗಿಲುಗಿಲು. = ಗಿಲ್ಗಿಲ್. (C.).

ಗಿಲುಕು giluku. = ಗಿಲಕು, etc. the sound emitted by a child's rattle-box (My.; Te.). — ಗಿಲುಕುಗಿಲುಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to rattle (My.).

ಗಿಲ್ಕೆ gilke. = ಗಿಲಿಕೆ, etc. (My.).

ಗಿಲ್ಲಾ gillā. a complaint; slander (S. Mhr.; Mhr., H., Br.).

ಗಿಲ್ಲು gillu. = ಗಿಣ್ಣು, q. v. to pinch with the nails (Bangalore). [T.].

ಗಿಸಿ gisi. — ಗಿಸಿ ಗಿಸಿ. rep. willfully, with self-will. ಗಿಸಿ ಗಿಸಿ ಹೋಗು (S. Mhr.).

ಗಿಸು gisu. = ಕಿಸು 3, ತಿಸು. — ಗಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to whisper (My.).

ಗಿಳಿ giḷi. = ಗಿಣಿ 2. a parrot [Tu.]; (ಕೀರ, ಶುಕ Hlā.; Nr.; Mr. 171; Si. 174; ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ, ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ Śmd. II; ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಪುರುಳಿ, ಪಣ್ಡಿತವಕ್ಕಿ Śm. 28; Kk. 24; ಜಾನಾಚಾರ್ಯ, ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ Ct. II, 83; ಶುಕ Nn. 6. 10. 23. 153; ಕಂ, ಕೀರ 7; C.). [ಕಲ್ತೊಡನೋದು ವುದಲ್ತೆ ಗಿಳಿಗಳುಂ ಪುರುಳಿಗಳುಂ Kr. 1, 10; Pb. 1, 56; Ap. 3, 86]. ಗಿಳಿಯ ಎಂಜಂಕೆಯ ಬಣ್ಣ (ಹರಿಣಿ Hlā.). ಗಿಳಿಯ ಹಿಣ್ಡು (Śmd. 161). ಗಿಳಿಯು ಸಾಕಿ, ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see Śmd. 110. 230. 231; Bp. 37, 54; 42 sum.; 42, 39; 45, 43; Bh. 1, 5, 7; C. Bp. 11, 9; Rśv. 2, 35. 37. 38; J. 3, 11; 17, 25; 28, 36; 29, 46; ಪೆಣ್-. — ಗಿಳಿದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. a tāli or padaka on which is the figure of a parrot (My.; V. 4, 36). — ಗಿಳಿದೇರ. -ತೇರ. whose vehicle is a parrot: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7). — ಗಿಳಿವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the colour of the parrot; green colour (Sp. in W. 1105). — ಗಿಳಿವಱು. ಮಱು. a young parrot (ಪುರುಳಿ Ct. I, 28, o. r. ಗಿಣಿ-). — ಗಿಳಿವಾತು. -ಮಾತು. the prate of a parrot (ತೊಣ್ಣುಗೆಡದುದು Kk. 24; Śm. 29). — ಗಿಳಿ ವಿಣ್ಡು. -ಹಿಣ್ಡು. a flock of parrots. [ಬಳೆದು ಮಗಮಗಿಪ ಗನ್ಧಶಾಳಿ ಯಿನ್ದಲ್ಲಿ ಸುಱುವ ಗಿಳಿವಿಣ್ಡನೋಳಿಯಿಂ Pb. 3, 22]; (J. 3, 5. 7; 8, 4).

ಗೀ gī. = ಗಿ. a syllable used in reiteration. (C.; Te.). *e. g.* ಭಾಷೆ ಗೀಷೆ (Bp. 22, 48), ಬಾಸೆ ಗೀಸೆ (36, 15), ಓದು ಗೀದು (53, 61).

ಗೀಕು gīku. = ಕೀಱುಕು, ಗೀಱು 1. to scrape or scratch, etc. (Te.; T. ಚೀಕ್ಕು; M. ಕೀಱು, ಚಿಕ್ಕು; R.).

ಗೀಂಕಾರ gīṅ-kāra. ಘೀಂ-. the roaring of an elephant (My.; Te. ಘೀಂಕಾರ). ಗಜಘೀಂಕಾರ (ಬೃಂಹಿತ, ಆನೆಗಳ ಕೂಗು Si. 295).

ಗೀಚಲು gīcalu. = ಗೀಚು 2. a scratch, etc. — ಗೀಚಲು ಬಾಚಲು. = ಗೀಚು ಬಾಚು. (My.).

ಗೀಚು gīcu. 1. = ಕೀಱು 3, ಗೀಕು, ಗೀಜು 1, ಗೀಱು 1. to scrape or scratch; to scrawl, to scribble (My.); to draw a line or lines over with a pen (C.); to scratch out, to erase (My.); to draw lines or furrows; to lance a tree in order to extract its milky juice (My.; Tu.; Te.). ನೇಗಲುಗಳಿನ್ದ ಗೀಚಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಲು (ಸೀತೆ Si. 303).

ಗೀಚು gīcu. 2. = ಕೇಸು 3, ಗೀಱು 2. a scratch, a line made with a chisel, a pen, etc. (My.); scrawling; a furrow (My.). — ಗೀಚು ಬಾಚು. reit. scrawl, scribble (My.).

ಗೀಜಗ gījaga. = ಗೀಜುಗ. the bottle-bird (from the shape of its nest being like a bottle or retort), Ploceus baya (C.; Te. ಗಿಜಿಗಾಡು, ಗಿಜ್ಜ-). see Bh. 1, 20, 53; Śsv. 3, 33.

ಗೀಜು gīju. 1. = ಗೀಚು 1. to draw a line or lines over with a pen (S. Mhr.).

ಗೀಜು gīju. 2. = ಕಿಸರು. rheum of the eye (My.; ದೂಷಿಕೆ, ಕಣ್ಣಿನ ಸಿಡ್ಲು Si. 206). ಕಣ್ಣ ಗೀಜು (ಕಿಟ್ಟ 205).

ಗೀಜುಗ gījuga. = ಗೀಜಗ. (My.; ಮುಂಜಕ್ಷಯ Mr. 175, o. r. in two MSS. ಮುಂಜ-, and in three MSS. ಗೀಜಗ; Si. 172 wrongly = ಖಂಜರೀಟ, etc.).

ಗೀಟಿಸು gīṭisu. = ಗಿಟ್ಟಿಸು. to be obtained. (My.).

ಗೀಟು gīṭu. 1. = ಗೀಚು 2, ಗೀಱು 2. a line, a stroke (ಮಾತ್ರೆ, ರೇಖೆ Nn. 157; C.; Te. ಕೀಟ್ಟು, ಗೀತೆ, ಗೀರೆ, ಜೀರೆ; Tu; T.

ಕೀಱು; Mr. ಚೀರ್; Sk. ಚೀರ). — ಗೀಟಾಟ. -ಆಟ. hop-scotch (My.).

ಗೀಟು gīṭu. 2. = ಗಿಟ್ಟು, ದೀಟು 1, etc. to be obtained. (My.).

ಗೀತ gīta. sung, chanted; *singing; a song* (ವರ್ಣ, ರಾಗ Nn. 71); a sacred song or poem. 2, N. of a metre (Ch.). see Nn. s. ಮುಂಗುಲಿ.

ಗೀತಕ್ರಮ gīta-krama. the arrangement of a song; *praising, praise.*

ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ gītā-bhāṣya. a commentary on the Bhagavadgītā (My.).

***ಗೀತಾಮಾತು gītā-mātu.** sayings of Bhagavad-gīta. ವೇದದನ್ನು ಟಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರದನ್ನು ಟಲ್ಲ, ಗೀತಾಮಾತಿನನ್ನು ಟಲ್ಲ Bv. 209.

ಗೀತಿ gīti. singing; a song; a kind of song or metre (ನಾಕ, ಗೀತ, ಗೀತಿವಿಧ Nn. 128). see ಸಂ-; Cpr. 2, 55.

ಗೀತಿಕೆ gītike. a short song; a name of three different metres (Ch.).

***ಗೀತಿಗೆ gītige.** = ಗೀತಿಕೆ. Kr. 1, 35.

ಗೀತೆ gīte. ಗೀತಾ. a song or poem. 2, N. of a metre (Ch.). 3, the Bhagavadgītā (J. 28, 13).

ಗೀಥೆ gīthe. singing; a song. see ಉದ್-.

ಗೀಬು gību. a house, an abode (S. Mhr.; Te. ಗೀಮು).

ಗೀರ್ gīr. = ಗಿರ್. speech. (Śmd. 107).

ಗೀರ gīra. an imitative sound. — ಗೀರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to breathe heavily or heavingly as children do when their nose does not afford a free passage for the breath (My.).

ಗೀಱ gīṟa. = ಗೀಱು 2, ಸೀಱ (S. Mhr.).

ಗೀಱು gīṟu. 1. = ಕೀಱು 3 q. v., ಗೀಚು 1, etc., ಗೋಱು 1. to scrape, to scratch (Bh. 1, 6, 6; My.; *cf.* ಚಿವರು); to scrape off, as butter from the hand with one's teeth (S. Mhr.); to scrape or rub off with the hand, as orts sticking to a table, etc. (C.); to draw, to draw lines or streaks. [Tu.]. ರೇಖೆಯೆರಡು ಅಡ್ಡದೋಱಿ ಬೇಳೆ, ಅದಱಿಂ ಹಿನ್ದೆ ರೇಖೆ ಗೀಱಿ ಇರೆಪಾಗಂ (Mr. 356).

ಗೀಱು gīṟu. 2. = ಗೀಟು 1, ಗೋಱು 2, ಚಾಱ. a scratch or its mark (C.); a line, a streak, a stripe, a groove (C.). — ಗೀಱಂಚು. -ಅಂಚು. a stripe-like, fine border of a cloth (C.). — ಗೀಱ ಚಿಪ್ಪು. a shell with stripes (C.). — ಗೀಱ ಬಳೆ. = ಗೀಱುಬಳೆ. (C.). — ಗೀಱ ಬೊಗರಿ. a spinning top with grooves (C.). — ಗೀಱ ಸಿಪ್ಪಿ. = ಗೀಱ ಚಿಪ್ಪು. (G.). — ಗೀಱುಗನ್ಧ. streaks of sandal on the body (C.); a streak of sandal on the forehead (My.). — ಗೀಱುನಾಮ. a perpendicular sectarian line on the forehead made with gōpi (C.). — ಗೀಱುಬಳೆ. a fluted gold bracelet (C.; ಆವಾಪಕ, ಪಾರಿಹಾರ್ಯ Si. 219). — ಗೀಱುಬಾಱು. dupl. = ಗೀಱುಗನ್ಧ. (C.).

ಗೀಱು gīṟu. 3. = ಜೀಱು. screaming. — ಗೀಱುಜ್ಜೆ. = ಜೀಱುಜ್ಜೆ. the carpenter or mole cricket (My.).

ಗೀರ್ಣ gīrṇa. 1. praised. see ಅಪಿ-, ಸಂ-.

ಗೀರ್ಣ gīrṇa. 2. swallowed.

ಗೀರ್ಣಿ gīrṇi. *swallowing.*

ಗೀರ್ವಾಣ gīr-vāṇa. *a god, a deity.*

ಗೀರ್ವಾಣನಾಥ gīrvāṇa-nātha. Indra. 2, a Jaina saint or divinity (ಅರುಹ Mr. 23).

ಗೀರ್ವಾಣನಿಕೇತನ gīrvāṇa-nikētana. heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 5).

ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆ gīrvāṇa-bhāṣe. Saṁskṛita. (My.).

ಗೀರ್ವಾಣಿ gīrvāṇi. a divine woman; Sarasvatī. (Nn. 2).

ಗೀಷ್ಪತಿ gīr-pati. *the lord of speech; Bṛihaspati.*

ಗೀೞ್ gīḷ. = ಗೀಱ್ (Śmd. I), ಚೀೞ್, ಸೀೞ್ 3. a roar, a scream, a yell. — ಗೀೞಿಡು. -ಇಡು. to roar, etc. (ಚೀೞಿಡು Kk. 54; Śm. 50; Grj. 10, 74; Rsv. 5, 39; J. 20, 36; 28, 39). ಗೀೞಿಟ್ಟಂ (Śmd. I). — ಗೀೞೆನ್. -ಎನ್. = ಗೀೞಿಡು. (Bp. 22, 16. 31). ಮತ್ತೇಭ ಗೀೞೆನ್ದು ಧರೆಗೆ ಬೀೞಲು (Rāghc. 17, 69).

ಗೀೞು gīḷu. 1. = ಕೀೞು 1? the state of being low. — ಗೀೞು ಮಾಡು. to disesteem, to dishonour (S. Mhr.).

ಗೀೞು gīḷu. 2. = ಸೀೞು 1. to rend (v. t.), as cloth (My.).

ಗೀಱ್ gīḷ. = ಗೀೞ್ (Śmd. I). a roar, scream. — ಗೀಱಿಡು. = ಗೀೞಿಡು. ಗೀಱಿಟ್ಟಂ (Śmd. I).

-ಗು gu. 1. = -ಕು 1. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಒಳಗು, ಪೊಱಗು, ಪೆಱಗು, ಮೇಗು, ಕೆಳಗು (Śmd. 145. 198. 206. 209), and of verbs (see Śmd. 305, seq.).

-ಗು gu. 2. = -ಗುಂ 1, etc., *e. g.* ಒಗೆಗು, ನೆಗೞ್ಗು (Śm. 10), ವರ್ತಿಸುಗು (11), ಸಲ್ಗು (13), ಎಸೆಗು (14), ಒರೆಗು (81). see Bp. 1, 25. 26; 14, 17.

-ಗುಂ guṁ. 1. = -ಕುಂ, etc. an affix for the formation of verbs in third person, etc. (Śmd. 266. 267; 54. 55).

ಗುಂ guṁ. 2. an imitative sound (*cf.* ಗುಡು). — ಗುಂ ಗುಂ. the sound of buzzing in the ears, singing of the ears (My.).

ಗುಂಯಿ guṁyi. = ಗೊಂಯಿ. an imitative sound: whizzing, buzzing. — ಗುಂಯಿ ಗುಂಯಿ. rep. the sound emitted by some insects, especially by the mosquito and gungi (C.; B. 2, 44).

ಗುಕ್ guk. an imitative sound; hooting (*cf.* ಗೂ). 2, the sound produced by cuffing. ಗುಕ್ಕೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಗುದ್ದಿದನು (My.). — ಗುಕ್ ಗುಕ್. rep. the hoot of the owl (S. Mhr.; Mhr. ಘುಂಘು).

ಗುಕಾರ gu-kāra. the syllable ಗು (Śmd. 274 Cm.).

ಗುಕ್ಕು gukku. 1. to draw a deep breath whilst speaking, so that a faltering of speech takes place (S. Mhr.; Te. ಗುಕ್ಕೆ, ಗ್ರುಕ್ಕೆ, drawing in the breath, a single inspiration or breathing; ಕುಱು, to draw a deep breath, to groan, to snore, see ಕುಱುಕ; T. ಕೊಱುಕ್ಕೈ also: breath). — ಗುಕ್ಕಿ ಮಾತಾಡು. to speak in a faltering manner (S. Mhr.).

ಗುಕ್ಕು gukku. 2. = ಗುಱುಕು. drawing a deep breath and emitting an inarticulate, suppressed sound. — ಗುಕ್ಕೆನ್. -ಎನ್. to emit a half suppressed sound. ಗುಕ್ಕೆನ್ನದೇ ಮಿಕ್ಕೆನ್ನದೆ, ಉಸುರ್ ಅಡಗಿ (Bp. 54, 81).

ಗುಕ್ಕು gukku. 3. = ಗುಕ್ಕು 2?. palpitation of the heart (ಎರ್ದೆಹಾಱು Śm. 79).

ಗುಕ್ಕು gukku. 4. a mouthful (ತುತ್ತು 79; Te. ಗುಕ್ಕೆ, a gulp, mouthful; Sk. ಗುಡಕ, a ball; a mouthful; *cf.* ಗುಟುಕು, ಗುಳುಕು). see ಕೆಯ್-.

ಗುಗ್ಗರಿ guggari. 1. = ಗುಗ್ಗುರಿ 1, ಗುಗ್ರಿ. grain boiled whole or half dressed, and seasoned (C.; Te. plural ಗುಗ್ಗಿಳ್ಳು; Mhr. ಘುಗರೀ; T. ಚುಣ್ಡಲ್). ಬನ್ಧು ಬಳಗವು ಕೂಡಿ, ಹೊನ್ದಿ, ಜೋಗಳ ಪಾಡಿ, ಹಿನ್ದೆ ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಗುಗ್ಗರಿ ತಿನ್ದು, (ಕೂಸಂ) ತೂಗುವರು (Sp.). — ಗುಗ್ಗರಿಕಸ. an annual weed, Hedyotis aspera D. C.; also H. corymbosa L. (Z.).

ಗುಗ್ಗರಿ guggari. 2. (fr. ಕುಡು 3). = ಗುಗ್ಗುರಿ 2, ಗುಗ್ಗುರು, ಗುಂಗುರು 1. (C.). — ಗುಗ್ಗುರಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become erect, as the hair of the body (My.).

ಗುಗ್ಗರಿ guggari. 3. the state of being shrunk (*cf.* ಕುಕ್ಕರಿಸು). — ಗುಗ್ಗರಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. a mode of punishing boys at school, putting the hands under the legs and bringing them up over the knees, where they are tied and a stick is put under the knot between the wrists so as to cross the knees (My.).

ಗುಗ್ಗಳ guggaḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು. Bdellium; a powder made of it (C.; Bp. 27, 11; 47, 16). — ಗುಗ್ಗಳಕಲಿಯನಾರ್. N. (Bp. 27, 14).

ಗುಗ್ಗಿಳ guggiḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು. — ಗುಗ್ಗಿಳದ ಗಿಡ. (ಗುಗ್ಗುಲು, etc. Si. 129, *only* Si.).

ಗುಗ್ಗುರಿ gugguri. 1. = ಗುಗ್ಗರಿ 1. (ಸಣ್ಡ Mr. 375, one MS. ಗುಗ್ಗರಿ, one MS. ಶಣ್ಡ, and another one ಶಣ್ಢ; ಅಪಕ್ವ, ಪೌಲಿ, ಅಭ್ಯೂಷ Si. 314 sic !; My.; Dp. 38, 2). ಮದ್ಯವ ಸೇವಿಸುವಾಗ ಮೆಲುವ ಗುಗ್ಗುರಿ (ಅವದಂಶ Nr.).

ಗುಗ್ಗುರಿ gugguri. 2. = ಗುಗ್ಗರಿ 2. curling, a curl; becoming erect, bristling, as the hair of the body. see ಗಲ್ಲ-.

ಗುಗ್ಗುರು gugguru. = ಗುಗ್ಗುರಿ 2. — ಗುಗ್ಗುರುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. -ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. the act of becoming erect or bristling (My.). ಮೆಯ್ಯೂಕದಲು ಗುಗ್ಗುರುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ರೋಮಾಂಚ, ರೋಮಹರ್ಷಣ Si. 73).

ಗುಗ್ಗುಲ guggula. = ಗುಗ್ಗುಲು. (My.). — ಗುಗ್ಗುಲದ ಮರ. = ಗುಗ್ಗುಳ ಮರ. a large timber tree, yielding frankincense or olibanum, Boswellia serrata, var. glabra Roxb. (ಗುಗ್ಗುಲು, ಕೌಶಿಕ, etc. Nr.).

ಗುಗ್ಗುಲು guggulu. = ಗುಗ್ಗಳ, ಗುಗ್ಗಿಳ, ಗುಗ್ಗುಲ, ಗುಗ್ಗುಳ, ಗುಗ್ಗುಳ. *a fragrant gum, Bdellium.* 2, the tree Amyris agallochum. 3, Morunga hyperanthera.

ಗುಗ್ಗುಳ gugguḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು. (ಕೌಶಿಕ, ಗುಗ್ಗುಳದ ಮರ Nn. 10; ಕೌಶಿಕ, ಮಹಿಷಾಕ್ಷಿ Mr. 144; ಕೌಶಿಕ 511; My.). — ಗುಗ್ಗುಳಕಾಯಕ. the profession of a religious mendicant carrying burning bdellium from door to door begging alms (R.). — ಗುಗ್ಗುಳಮರ. = ಗುಗ್ಗುಲದ ಮರ. (St. & Pl.).

ಗುಗ್ಗೆ gugge. = ಕುಱುಗಣೆ, etc. ear-wax (My.). — ಗುಗ್ಗೆಕಡ್ಡಿ. an ear-pick (My.).

ಗುಗ್ರಿ gugri. = ಗುಗ್ಗರಿ 1. (My.).

ಗುಂಗಾಡ guṅgāḍa. (fr. ಗುಂಯಿ). = ಗುಂಗಾಡಿ, ಗುಂಗಾಣಿ, (ಗುಂಗುರು No. 2). a mosquito (S. Mhr.; ಭೃಂಗಾರಿ G.; Mhr. ಗುಂಗಣೇಂ, to buzz, hum, whiz; Sk. ಗುಂಜ, humming).

ಗುಂಗಾಡಿ guṅgāḍi. = ಗುಂಗಾಡ. (My.).

ಗುಂಗಾಣಿ guṅgāṇi. = ಗುಂಗಾಡಿ. a mosquito (My.). 2, a very small thing, a trifle (My.).

ಗುಂಗಿ guṅgi. the buzzer: a large black bee, resembling the humble bee (My.). — ಗುಂಗಿಮಾವು. a kind of mango from the seed of which, when broken, sometimes a mosquito issues (S. Mhr.; B. 2, 51). — ಗುಂಗೀ ಹುೞು. (C.; ಅರಲುಣಿ, ಅಲರುಣಿ, ಅಲಿ, ಆಱಡಿ, ಇನ್ದಿನ್ದಿರ, ಚಂಚರೀಕ, ತುಮ್ಬಿ, ದ್ವಿರೇಫ, ನೀಲಕಣ್ಠ, ಪಱಮೆ, ಬಣ್ಡುಣಿ, ಭ್ರಮರ, ಷಟ್ಪದ, etc. G.; B. 4, 175). — ಗುಂಗೀ ಹುೞುವು. (ಪಲ್ಲ G.).

ಗುಂಗು guṅgu. = ಗೊಂಗು, ಗುನಿ, ಗುಯಿ, ಗೂಗು. the husk of paddy, etc. (My.; *cf.* ಉಬ್ಬಲು, etc.).

ಗುಂಗುರು guṅguru. 1. = ಗುಗ್ಗುರಿ 2, ಗುಜುರು, ಜುಂಜುರು. the state of being curled or tangled (*cf.* ಕುರುಳ್ 1). — ಗುಂಗುರುಕೂದಲು. = ಉಂಗುರ-. curled hair (My.). — ಗುಂಗುರುದಲೆ. -ತಲೆ. = ಜುಂಜುರುದಲೆ. a head with curled or tangled hair (My.).

ಗುಂಗುರು guṅguru. 2. an eye-fly (My.; Mhr. ಘುಂಗರಟೇಂ, a sandfly, a midge, a gnat). 2, a mosquito, a gnat (My.). ಆನೆಗೆ ಗುಂಗುರು ಕಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಗುಚ್ಚು guccu. = ಗುಚ್ಚು 2 q. v., ಚುಚ್ಚು 4. smallness.

ಗುಚ್ಛ guccha. = ಗುಂಫ, ಗುತ್ಸ. a bundle; a bunch; a tassel; *a bunch of flowers, a cluster of blossoms* (ತೊಂಗಲ್, ಗೊಂಚಲ್, etc. Kk. 20; Śm. 24; *cf.* ಕುಚ್ಚು). 2, *a clump of grass; a bush; a thicket* (ಕ್ಷುಪ; ಮಡಲ್ Hlā.). 3, *a necklace of thirty-two* (or of seventy) *strings.*

ಗುಚ್ಛಕ gucchaka. = ಗುತ್ಸಕ. *a cluster of blossoms.*

ಗುಚ್ಛಾರ್ದ್ಧ guccha-ardha. = ಗುತ್ಸಾರ್ಧ. *a necklace of twenty-four strings.*

ಗುಜ guja. = ಗಿಜ 3, ಗುಜು, etc. a sound in imitation of whispering. (My.).

ಗುಜರಾಥ gujarātha. = ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರ. Tbh. of ಗುರ್ಜರರಾಷ್ಟ್ರ. the state of Gujarāt (C.; B. 2, 22; 3, 47; 4, 39).

ಗುಜರಾಥಿ gujarāthi. belonging to Gujarāt; an inhabitant of it (C.; B. 4, 40).

ಗುಜರಾನು gujarānu. a livelihood, subsistance (My.; Mhr., H. ಗುಜರಾಣ).

ಗುಜರಿ gujari. = ಗುಜ್ಜರಿ 1. the evening market (My.; Br.; Mhr.).

ಗುಜಸ್ತ gujasta. = ಗುದಸ್ತ. past, as a year, etc. (My.; Br.; Mhr., H. ಗುದಸ್ತ).

ಗುಜು guju. = ಕುಜು, etc. a sound in imitation of whispering (C.; Tu.). — ಗುಜುಗುಜಿಸು. to whisper (Bp. 61, 5; J. 19, 1; Mhr. ಗುಜಗುಜಣೇಂ). — ಗುಜುಗುಜು. whispering, etc. (ಬಿನುಗುನುಡಿ Bhn. 43; Bp. 40, 62; 58, 64; Rām. 2, 2, 26; C.). — ಗುಜುಗುಜುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (Bp. 55, 3; 56, 11; My.). [— ಗುಜುಗುಜುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. ಗುಜುಗುಜುಗೊಣ್ಡರ್ದರಮರರಮ್ಬರ ತಳದೊಳ್ Pb. 10, 106; Ap. 9, 73 va.]; (Cpr. 10, 102). — ಗುಜುಗುಜು ಮಾತಾಡು. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (C.). — ಗುಜುಗುಜುವೆನ್. -ಎನ್. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (Bp. 1, 44; 28, 20). — ಗುಜುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗುಜುಗುಜಿಸು. (My.).

ಗುಜುರು gujuru. = ಗುಂಗುರು 1, etc. the state of being tangled. (Tu. ಗುಜ್ಜಿರ್). — ಗುಜುರೇೞ್. -ಏೞ್. to be tangled (Rām. 6, 53, 43).

ಗುಜುಱು gujuṟu. (fr. ಕಿಱು). = ಗುಜ್ಜು 2, ಗುಡ್ಡು 3. shortness, smallness. — ಗುಜುಱುಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a small branch, a twig. ಮುಳ್ವೆರಸಿದ ಗುಜುಱುಗೊಮ್ಬು (ಕಱಲೆ Śmd. I, o. r. ಗುಜ್ಜ-).

ಗುಜ್ಜ gujja. = ಗುಡ್ಡ 1, ಗುನ್ನ 2. shortness, smallness (T. ಕುಂಜ). 2, ಗುಜ್ಜು 2–ಅ 3, a short man, a dwarf (ಕಿಱ್ಗದಂ Śmd. I; ಗಡುಲ, ಕುಬ್ಜ Hlā.). ಗುಜ್ಜಂ (Śmd. 154). see ಕಡು–, and *cf.* ಕೊಂಚ. — ಗುಜ್ಜಗೊಮ್ಬು. = ಗುಜುಱು–, q. v. ಗುಜ್ಜಗೊವ್ಬಿನ ಮರ (ಕ್ಷುಪ Hlā.).

ಗುಜ್ಜ gujja. = ಗುಜ್ಜರ. (S. Mhr.). *cf.* ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರ.

ಗುಜ್ಜಗೆ gujjage. = ಗುಜ್ಜಿಗೆ, ಗುಜ್ಜುಗೆ, ಗೊಜ್ಜಗೆ, ಗೊಜ್ಜುಗೆ. a kind of jasmine (ಸೇವನ್ತಿಗೆ Śm. 26, o. r. ಗುಜ್ಜುಗೆ; ಸೇವನ್ತಿಗೆ Kk. 22, o. rs. ಗುಜ್ಜಿಗೆ, ಗೊಜ್ಜುಗೆ; Te. ಗುಜರಿ; T. ಕೊಱುಂಗಿರಿ).

ಗುಜ್ಜರ gujjara. Tbh. of ಗುರ್ಜರ (Śmd. 356).

ಗುಜ್ಜರಪಟ್ಟೆ gujjara-paṭṭi. Tbh. of ಗುರ್ಜರಪಟ್ಟೆ (Śmd. 380). *cf.* ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಟ್ಟೆ.

ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರ gujja-rāṣṭra. = ಗುಜರಾಥ. — ಗುಜ್ಜರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಟ್ಟೆ. woven silk or fine cloth from Gujarāt (Bp. 11, 26).

ಗುಜ್ಜರಿ gujjari. 1. = ಗುಜರಿ. the evening market. (C.).

ಗುಜ್ಜರಿ gujjari. 2. N. of a tune (My.; J. 21, 56).

***ಗುಜ್ಜರಿಗೞ್ತೆ gujjari-kaḻte.** a species of donkey, perhaps of Gujarat. ನಾಣ್ಯಗಿದು ಮೆಟ್ಟುವ ಗುಜ್ಜರಿಗೞ್ತೆ Pb. 4, 87.

ಗುಜ್ಜಾರ gujjāra. = ಗುಜ್ಜರ. the state of Gujarāt. (My.).

ಗುಜ್ಜಾರಿ gujjāri. a short man, a dwarf (My.). ಗೂನು ಉಣ್ಬಾಗಿ, ಎಲುವುಗಳು ಬೊಗ್ಗಿ ಗಣ್ಟಿಕ್ಕಿದ ಗುಜ್ಜಾರಿ (ಕುಬ್ಜ, ಗಡುಲ Si. 198).

ಗುಜ್ಜಿ gujji. a female dwarf [ಆತನ ದಾದಿ ವಿನಯವಾತಿಯೆ ಮ್ಬೊಳ್ ಗುಜ್ಜಿ ವಿರಳದನ್ತೆ ಆದಮಾನುಂ ವಿರೂಪೆ Vr. 106, 21]; (My.).

ಗುಜ್ಜಿಗೆ gujjige. = ಗುಜ್ಜಗೆ. a kind of jasmine.

ಗುಜ್ಜು gujju. 1. = ಕೂಚು 1. a small perpendicular post by which short beams are raised upon longer ones, a queen-post, a strut (My.; Te. ಕುರುಜೆ, ಗುಂಜೆ; Tu. ಗುಜ್ಜಿ). see Prv. s. ಕೂಚು 1.

ಗುಜ್ಜು gujju. 2. = ಕುಱುಚು, etc. (Śmd. 248). shortness, smallness, a dwarf, etc. (ಚುಂಚು, ಕಿಱಿದು Śm. 62; Kk. 56, o. rs. ಗುಚ್ಚು, ಗುಂಜು; My.; Te.; Tu. ಗುಜು; M. ಕೊಚ್ಚು). ತಗ್ಗಾದ ಗುಜ್ಜು (ವಾಮನ, ನ್ಯಕ್, ನೀಚ, ಖರ್ವ Si. 372). [ಬಳಸಿದ ಗುಜ್ಜುಗಳ್ ನೆರೆದ ಮೇಳದ ಕನ್ನೆಯರೆತ್ತವಿುಕ್ಕೆ Pb. 4, 40]. — ಗುಜ್ಜು ಕತ್ತಿ. a short sword or knife (ಈಲಿ, etc. Si. 290). — ಗುಜ್ಜು ಗುಱುಕು. short breathing, suppressed groans (Rām. 6, 53, 37). — ಗುಜ್ಜುಗೆಜ್ಜೆ. small gejjes (V. 3, 30). — ಗುಜ್ಜುಗೊಳ್. –ಕೊಳ್. to become small, to shrink (Cpr. 8, 73). — ಗುಜ್ಜು ಮರ. a small tree, a shrub or bush (ಕ್ಷುಪ Si. 120).

ಗುಜ್ಜುಗೆ gujjuge. = ಗುಜ್ಜಗೆ. a kind of jasmine.

ಗುಂಛ guñcha. = ಗುಚ್ಛ. (G.). a bunch.

ಗುಂಜ guñja. = ಗಂಜಿ 3, etc., ಗುಂಜಿ, ಗುಂಜೆ. a clump or bush of creepers (ಲತಿಕಾಸಮೂಹ, ಲತೆಯ ಹೊದಱು Nn. 133; *cf.* ಕುಂಜ). 2, Abrus precatorius (ಗುರುಗುಂಜಿ 133). 3, a treasury (ಧನಾಶ್ರಯ, ಭಣ್ಡಾರ 133).

ಗುಂಜತ್ guñjat. making a murmuring or clanking sound (Cpr. 3, 49).

ಗುಂಜಾಭರಣ guñjā-ābharaṇa. an ornament made of the seeds of the Abrus precatorius (Śśv. 3, 4; J. 8, 46).

ಗುಂಜಾಯಿಷಿ guñjāyiṣi. profit; illicit profit (Mhr., H. ಗುಂಜಾ ವಿೀಸ); excess of the real over the recorded area of a farmer (My.).

ಗುಂಜಾಲಾಡು guñjā-lāḍu. a sweetmeat made of dough of Bengal gram flour in the shape of Abrus-seeds by frying and with sugar formed into balls (My.).

ಗುಂಜಿ guñji. = ಗುಂಜ No. 2, ಗುಂಜೆ. (ಕಾಕಚಿಂಚಿ, ಗುಂಜೆ, etc. Nr.; C.; B. 4, 106; *cf.* ಕುನ್ನಿ 2). see ಗುರು–; Prv. s. ಮಂಜಿ. — ಗುಂಜಿ ತೂಕ. the weight of a seed of the Abrus precatorius (B. 4, 194; C.). — ಗುಂಜಿದೊಡವು. –ತೊಡವು. = ಗುಂಜಾಭರಣ. (Rśv. 5, 112). — ಗುಂಜಿಸಱು. gum made of the guñji (My.).

ಗುಂಜು guñju. 1. = ಗುಜ್ಜು 2. shortness.

ಗುಂಜು guñju. 2. = ಗೋಜು 1. to entangle, as thread (My.; see ಕುಱು 1). 2, to be entangled, as thread (My.).

ಗುಂಜು guñju. 3. = ಗೋಜು 2. the state of being entangled, as thread (My.). 2, = ಜುಂಗು. particles of cotton or wool that stick to one's clothes (C.); nap (My.). 3, the coir on cocoanuts (My.). — ಗುಂಜುಗಣ್ಟು. an entangled knot (My.). — ಗುಂಜು ಬೀಳು. to become entangled (My.).

ಗುಂಜು guñju. 4. to pull (v. i.), to contract, to move convulsively, as muscles, the hands or legs (My.; Te. ಗಿಂಜು, ಗುಂಜು).

ಗುಂಜೆ guñje. ಗುಂಜಾ. = ಗುಂಜ, etc. *a creeper bearing beautiful scarlet and black seeds which are used as weights, the wild Liquorice, Abrus precatorius* Lin. 2, *the fifth part of an ādyamāshaka.* see ಗುಲು–.

ಗುಟ guṭa. = ಗುಟ್ರು. an imitative sound. — ಗುಟಗರೆ. –ಕರೆ. to grunt, to bellow, as a bull or an ox (My.).

ಗುಟಕಿಸು guṭakisu. = ಗುಟುಕಿಸು, etc. (My.).

ಗುಟಾಯಿಸು guṭāyisu. = ಕುಟಾಯಿಸು. to mix. (My.).

ಗುಟಕು guṭaku. = ಕುಟುಕು 2, ಗುಟುಕು, ಗೊಟಕು. a single gulp of any liquid (C.; Te. ಗುಟುಕು, ಗುಟಕೆ; Mhr. ಗುಟಕಾ, ಘು–). ಗುಟಕ ನೀರು. (B. 5, 133).

ಗುಟಿಕಾಸಿದ್ಧಿ guṭikā-siddhi. the power of going wherever one likes by means of putting a magical bolus in one's mouth (My.).

ಗುಟಿಕೆ guṭike. = ಕುಣಿಕೆ, ಗುಣಕೆ, ಗುಣಿಕೆ, ಗುಲಿಕೆ, ಗುಳಿಗೆ 1. a pill, a bolus, a ball (Sk.).

ಗುಟು guṭu. = ಗೊಟ, ಗೊಟ್ಟು. a sound in imitation of that produced by drinking liquids. — ಗುಟುಕರಿಸು. to take a single gulp (C.; B. 4, 38). — ಗುಟು ಗುಟು. rep. ಗುಟು ಗುಟು ಕುಡಿದನು, he drank in gulps (C.).

ಗುಟುಕಿಸು guṭukisu. = ಕುಟುಕಿಸು, ಗುಟಕಿಸು. to drink in gulps (My.).

ಗುಟುಕು guṭuku. = ಗುಟಕು. (C.; Tu.). see Prv. s. ಗುರು.

ಗುಟುಕ್ಕನೆ guṭukkane. with a single gulp, in swallowing liquids (C.; Mhr. ಘುಟಕನ).

ಗುಟ್ಟ guṭṭa. = ಗುಟ್ಟೆ, ಗುಡ್ಡ 2. a hillock (My.; Te. ಗುಟ್ಟ).

ಗುಟ್ಟಿ guṭṭi. a mixture of medicine of such a quantity as can be easily swallowed by babies (S. Mhr.).

ಗುಟ್ಟಿಗೆ guṭṭige. Tbh. of ಗೃಷ್ಟಿಕೆ. a kind of plant. (Ct. II, 69, o. r. ಘೃಷ್ಟಿಕೆ).

ಗುಟ್ಟು guṭṭu. a secret; a hidden thought; one's private affairs (C.; B. 5, 147; Te.; Tu.; Mhr. ಗೂಜ; T. ಕುಟ್ಟ್, ಕುಣ್ಡು, that which is hollow and deep; *cf* ಗುಣ್ಪು; ಕುಱ 1? Sk. ಕೂಟ, enigma). ಗುಟ್ಟನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡುವಿಕೆ (ಅರುನ್ತುದ, ಮರ್ಮಸ್ಪೃಶ್ Si. 376). ಘಕ್ಕನೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಎರಡನೆಯವರ ಮುನ್ದೆ ನಮ್ಮ ಗುಟ್ಟು ಒಡೆದಾಳು (B. 4, 138). ಗುಟ್ಟು ಸಾವಿರಾಳ ಪೆಟ್ಟು. — ಅಗಸನ ಶವಾ ಹೊಱಗೆ ತೆಗದ ಮೇಲೆ ಗುಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕೀತು (Prvs.).

ಗುಟ್ಟೆ guṭṭe. = ಗುಟ್ಟ. a hillock. (My.).

ಗುಟ್ರು guṭru. = ಕುಟ್ರು, ಗುಟೆ, ಗೊಡರು, ಗೋಗರೆ. an imitative sound. (Te. ಗೋಣ್ಗುರು). — ಗುಟ್ರು ಹಾಕು. to coo as pigeons (My.). 2, to grunt or bellow as an ox or a bull (My.).

ಗುಡ guḍa. = ಗುಣ್ಡು 2? anything globular. — ಗುಡಮುಣಗ. the white-eyed Pochard (Bd.). *cf.* ಗುಣ್ಡುಮುಱುಗ?

ಗುಡ guḍa. = ಗುಲ, ಗುಳ. *a ball, a globe.* 2, *treacle, molasses, jaggory* (ಬೆಲ್ಲ Nn. 127; ಗುಲ Ś́s.).

ಗುಡಂಚಿ guḍañci. = ಗುಡೂಚಿ, q. v. a kind of plant (Sk. ಗುಡಚೀ).

ಗುಡಪಾನ guḍa-pāna. a beverage made of jaggory, etc. (Śs.).

ಗುಡಪಾಲ guḍapāla. the plant Fluggea leucopyrus Willd (St. & Pl.; T. ವಱಟ್-ಪೂಲ್,- ಪೂಲಾ).

ಗುಡಪುಷ್ಪ guḍa-puṣpa. *the plant Bassia latifolia* Roxb. (ಇಪ್ಪೆ Mr. 140).

ಗುಡಫಲ guḍa-phala. *the tree Careya arborea* Roxb,, or *Salvadora persica* Lin. (ಅಕ್ರೋಡದ ಗಿಡ G.). see ಒಗನಿ.

ಗುಡಲು guḍalu. = ಗುಡಸಲು. (My.).

ಗುಡಸಲ guḍasala. = ಗುಡಸಲು. (S. Mhr.; B. 5, 105. 118).

ಗುಡಸಲು guḍasalu. = ಗುಡಲು, ಗುಡಸಲ, ಗುಡಿಲ್ 1, ಗುಡಿಸಲು 2, ಗುಡಿಸಿಲು, ಗುಡುಸಲ, ಗುಡುಸಲು, ಗುಡುಸಿಲು, ಗುಡುಸುಲು, ಗುಡ್ಲು. a hut with a thatched roof (C.; B. 5, 203; M. ಕುಡಿಞ್ಞಿಲ್, ಕುಡಿಲ್; T. ಕುಡಿಲ್, ಕುಡಿಚ್ಚೈ, ಕುಡಂಗರ್, ಕುಚ್ಚಿಲ್, ಕುಚ್ಚು; Tu. ಗುಡಿಚಿಲ್, ಗುಡಿಸಲ್, ಗುಡಿಸಿಲ್; Te. ಗುಡಿಸೆ, ಗುಡುಸು; *cf.* ಕುಡಿ 6 and ಕೂಡು 1).

ಗುಡಸು guḍasu. 1. any round thing, a round, a circle; the disk of the sun or moon (Te. ಗುಡುಸು; *cf.* ಗುಡಿ 1). 2, = ಗುಡಿಸು 1, ಗುಡುಸು. the round mark ಿ, used for the vowel ಇ (C.; Te. ಗುಡಿ, ಗುಡುಸು), and the round mark ೆ, used for the vowel ಎ (S. Mhr.).

ಗುಡಸು guḍasu. 2. = ಗುಡಿಸು 2, etc. to sweep. (C.).

ಗುಡಾಕು guḍāku. a preparation of tobacco for smoking (My.; Te., M., T., Mhr.).

ಗುಡಾಕೇಶ guḍā-keśa. whose hair forms tufts or matted locks; Arjuna; Śiva; Kriṣṇa (My.).

ಗುಡಾಣ guḍāṇa. = ಗುಡುವನ. a large earthen or metal water-vessel, used also for storing grain, etc. (My.; ಅಲಂಜರ, ಮಣಿಕ Si. 309); an earthen pot used for churning (ಮನ್ಥನಿ, ಗರ್ಗರಿ, ಮೊಸರು ಕಡಿಯುವ ಗಡಿಗೆ 323). see Prvs. s. ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡ, ಮೊಗೆ 3.

ಗುಡಾರ guḍāra. = ಗುಡಾರೆ, ಗುಡಿ 2. ಗುಣ್ಡಾರ, ಗೂಡಾರ. a tent; a small tent (ದೂಷ್ಯ, ವಸ್ತ್ರವೇಶ್ಮ Si. 224; C.; Te. ಗುಡಾರ, ಗುಡಾರು; *cf.* Sk. ಕುಟಿರು). ಗುಡಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದುಪ್ಪಟ್ಟಿ (ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ Si. 223). see Śsv. 2, 42 va.; J. 7, 1; B. 3, 55; 4, 218. 2, a thick or coarse cloth, used for sitting upon, etc. (C.; B. 4, 188).

ಗುಡಾರೆ guḍāre. = ಗುಡಾರ No. 1. a tent. (Si. 224, *only* Si.).

ಗುಡಿ guḍi. 1. = ಕುಡಿ 1, ಗುಡಸು 1, No. 1; Sk. ಕುಟಿ. a round, a circle; a halo. (Te.; T. ಕೊಟ್ಟೈ; T. ಕುವಿ, to be round, see ಗುಡಿಯಿಸು; *cf.* ಸುಱು). ಗಗನಗುಡಿ (ಪರಿವೇಷ, ಪರಿಧಿ, ಉಪಸೂರ್ಯಕಮಣ್ಡಲ Si.). 2, = ಗುಡಿಲ್ 2. a mass; a cluster (T. ಕುವೈ, ಕುಱು; see ಪೂಗುಡಿ; see s. ಕುಪ್ಪೆ 1). [ಬಳ್ಳಳ ಬಳೆದು ನಿಮಿರ್ದ ಕಾಡಿಗೆ ಗುಡಿಗಳ...ಕರ್ಪುರಗಳೆಲ್ಲಮಂ ನೆರವ್ಪುಡೆದು Ap. 12, 4va.]. — ಗುಡಿ ಕಟ್ಟು. a ring or halo to form round the sun or moon (ವರ್ಣಪೂರರೇಖೆ, ಕುಣ್ಡಲೀಕರಣ Śmd. Dh.; C.). — ಗುಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to form a ring or assemble round about; a number of individuals to come together; to become excessive [ತರೆಬನ್ದ ಸಬ್ಬವದ ಮಾತುಗಳಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಕೇಳರೇ Pb. 4, 101; Ap. 3, 86]; (Cpr. 8, 4 va.; Grj. 3, 18. 64; Bp. 14, 33; Rām. 1, 8, 8; Rsv. 8, 5 va.; Śsv. 1, 79 va.). — ಗುಡಿಯಿಱು. -ಇಱು. to become excessive (Bh. 8, 23, 4).

ಗುಡಿ guḍi. 2. = ಕುಡಿ 5. a point (Bh. 8, 25, 8); a flag, a banner (Cpr. 3, 96; 4, 42. 63; Abh. P. 7, 82; 12, 26. 28; Grj. 10, 101; Bp. 5, 12; C. Bp. 5, 2; 47, 5; Bh. 1, 8, 83; 2, 13, 7; 5, 2, 1; Prll. 3, 4; J. 3, 17; 5, 2; 17, 37. 46; 30, 53; 32, 55; 33, 18; Rām. 13, 4; Rsv. 13, 50). [T., M., Te., Tu. ಕೊಡಿ. ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳೆ ದಾಂಗುಡಿಯನ್ತಿರೆ Pb. 5, 105]. *cf.* ಕೋಡಿ 3. [— ಗುಡಿಗಟ್ಟಿಸು. -ಕಟ್ಟಿಸು. to cause to tie a flag or flags. ಪೊಱಲ ಬೀದಿವೀದಿಗಳ ನಿತುಮನೋರನ್ತೆ ತಳಿದು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿಸಿ Ap. 5, 8]. — ಗುಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie or place a flag or flags (Bh. 1, 17, 10; 8, 18, 13; V. 14, 50).

ಗುಡಿ guḍi. 3. = ಗುಡು 1. a sound to indicate roaring. — ಗುಡಿಗುಡಿಸು. = ಗುಡುಗುಡಿಸು, s. ಗುಡು 1. (Grj. 8, 48; Bp. 26, 15; 28, 43; 57, 29; Śsv. 4, 25; J. 4, 20; 5, 11; 12, 38; 22, 44).

ಗುಡಿ guḍi. 1. a pole erected on the new year's day before the house-door; the festival connected with it (Mhr. ಗುಢೀ; R.).

ಗುಡಿ guḍi. 2. Tbh. of ಕುಟಿ (Śmd. 338). a house (ಕುಟಿ Nr.); a temple [ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಡವಿಗಳುಂ... ಆ ಪಡೆಗೆ ನೆಱೆಯುವೆನಿಸಿ Pb. 9, 104 va,; Bv. 504]. (C.; Te.; Bp. 35, 55; 41, 26; 43, 37; 45, 33; 61, 62; B. 2, 48; Si. 242); a tent (ದೂಷ್ಯ, ಸ್ಥೂಲ, ಪಟಕುಟಿ, ಗುಣಲಯನಿ, ಕೇಲಿಕೆ, ಕೇಡಿಕೆ Hlā,; ಚಿತ್ರಕುಟಿ, ಗುಣಲಯನಿ, ದೂಷ್ಯ Mr. 288; *cf.* ಗೂಡಾರ). ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟ (ಧ್ರುವಕ, ಶಿವಕ, ಕೀಲಕ, etc. Hlā.; ಶಿವಕ, etc. Mr. 288, o. r. ಗುಡಿಯ ಗೂಟ). ಗುಡಿಯ ಬೋದಿಗೆ ಕಲ್ಲು, ನಡುರಂಗ ತಾ ಕಲ್ಲು, ಕಡೆ ಮೂಲೆ ಸೆಱಗು ತಾ ಕಲ್ಲು; ವರವ ಕೊಡುವಾತ ಬೇಱೆ (Sp.). [— ಗುಡಿಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to build a house, to think of imaginary things. ಮನದೊಳೆ ಮನ್ತಣಮಿರ್ದು ಬಗೆಯೊಳೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸನ್ತಸಪ್ಪಟ್ಟಿನ್ತಪ್ಪ್ Pb. 4, 63 va.; ಹಂಜರ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆನ್ದು ಅಂಜದೆ ಓಡುವ ಗಿಳಿಯೇ ಎನ್ದೆನ್ದು ಅಳಿಯೆನೆನ್ದು ಗುಡಿ ಗಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ Bv. 163; Cv. 576]. — ಗುಡಿ ಗುಣ್ಡಾರ. dupl. (S. Mhr.; B. 5, 73). — ಗುಡಿ ಗೂಡಾರ. = ಗುಡಿ ಗುಣ್ಡಾರ. (Bh. 1, 12, 6).

ಗುಡಿಗಾಱ guḍi-gāṟa. = ಗುಡಿಗುಡಿ ಮಾಡುವವ. a turner, one whose occupation is to form wooden articles (also the plaything called cakra, hubble-bubbles, etc.) with a lathe and to cover them with shellac of different colors (C.).

ಗುಡಿಗಿ guḍigi. breeches (Br., H.; Mhr., H. ಗುಡಧೀ). — ಗುಡಿಗಿ ಚಣ್ಣ. a sort of breeches that go a little beyond the knee (C.).

ಗುಡಿಗು guḍigu. = ಗುಡುಗು 2. thunder. ಮೇಘದ ಗುಡಿಗು (ಪರ್ಜನ್ಯ Si. 444, *only* in Si.).

ಗುಡಿದ guḍida. = ಗುಣ್ಟ 2, etc. a peg. (ಕೀಲುಕ Mr. 408; Te. ಗುಡಿದೀ, a peg).

ಗುಡಿಯಿಸು guḍiyisu. (fr. ಕೂಡು 1). = ಗುಡಸು 2, ಗುಡಿಸು 2, ಗುಡ್ಸು, ಗೂಡಿಸು. to make a heap; to join by sweeping: to sweep (ಪುಂಜೀಕರಣ Śmd. Dh., o. r. ಗುಡಿಸು; *cf.* ಕುಪ್ಪೆ 1; [Tu. ಕೂಡಾವು]; T. ಕುವಿ, to be joined or assembled; to be contracted; to be round; to heap up; ಕುವೈ, ಕುವ್ವು, a heap, crowd, ball, hillock; ಕೂಟ್ಟು, to join; to sweep).

ಗುಡಿಲ್ guḍil. 1. = ಗುಡಸಲು, etc. a hut, etc. [ಸನ್ತೆಯ ಗುಡಿಲ ಸೂಳೆಗೆ ಕೊನ್ತವಳವಡುವುದೆ? Bv. 100]; (Bp. 18, 7; 27, 48; 56, 35; T. ಕುಡಿಲ್).

ಗುಡಿಲ್ guḍil. 2. = ಗುಡಿ 1, No. 2. a mass. — ಗುಡಿಲಿಱು. = ಗುಡಿಯಿಱು. to become excessive (Rām. 6, 38, 15).

ಗುಡಿಸಲು guḍisalu. 1. heaping up by sweeping: sweeping. ಕಸಗುಡಿಸಲುಕಟ್ಟೆ (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ, ಶೋಧನಿ Si. 112, *only* in Si.).

ಗುಡಿಸಲು guḍisalu. 2. = ಗುಡಸಲು, etc. a hut, etc. (My.).

ಗುಡಿಸಿಲು guḍisilu. ಗುಡಿಸಿಲ್. = ಗುಡಿಲ್ 1, etc. (ಕುಟಿ Si. 497; Bp. 9, 9; My.).

ಗುಡಿಸು guḍisu. 1. = ಗುಡಸು 1, No. 2. (My.).

ಗುಡಿಸು guḍisu. 2. = ಗುಡಿಯಿಸು, etc. (C.). ಕಸಕಿಲಿಂ ಗುಡಿಸಿದ ಕಸ (ಸಂಕರ, ಅವಕರ Nr.). ಕಣವನ್ನು ಗುಡಿಸುವವನು (ಖಲಪೂ, ಬಹುಕರ Si. 256). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 11, 39; 42, 5; 56, 18; 60, 18; C. Bp. 47, 42; Si. 112. ಕಸಾ ಗುಡಿಸು! ಅನ್ದರೆ ಬಸಬಸ ಸುರೀತೋ? (Prv.).

ಗುಡು guḍu. 1. = ಗುಡಿ 3, ಗುಣ, etc., ಗುಱು 3. a sound used in imitating rumbling, growling, grumbling, thundering, or roaring. — ಗುಡುಗುಡಿಸು. = ಗುಡಿಗುಡಿಸು, ಗುಱುಗುಱಿಸು. to grumble; to roar; to growl, to grunt; to utter sullen discontent; to rage, to be very angry (ಕೋಪೋದ್ರೇಕ Śmd. Dh.; S. Mhr.). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 18, 40; 49, 46; 50, 78; Rām. 4, 6, 20; 5, 9, 25; Rśv. 6, 11 va. (twice); 6, 54. — ಗುಡುಗುಡು. rep. = ಗುಱುಗುಱು. (C.; Rśv. 8, 113; Te. ಗುಟಿಗುಟಿ). [— ಗುಡುಗೂಱು. to belch. ನಡುಮುಱಿದು ಗುಡುಗೂಱು, ತಲೆನಡುಗಿ, ನೆರೆತೆರೆ ಹೆಚ್ಚಿ, ಮತಿಗೆಟ್ಟು, ಒನ್ದನಾಡಹೋಗಿ ಒಮ್ಬತ್ತನಾಡುವ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯರೆ? Cv. 353].

ಗುಡು guḍu. 2. = ಗುಱು 2, etc. an imitative sound. — ಗುಡುಗುಡಿಸು. = ಗುಱುಗುಱಿಸು. ಗುಡುಗುಡಿಸುತೇಱ್ವ ಮತ್ಸ್ಯಾಳಿಗಳ ಕೇಳಿಗಳ್ (C. Bp. 2, 4). ಕಂಗಳು ಗುಡುಗುಡಿಸುವ ಅಶ್ರುಗಳೊಳ್ ಅವನಿಗೆ ಬಾಗಿದನು ಶಿರವ (Rām. 3, 9, 4). — ಗುಡು ಗುಡು. rep. the gurgling sound of running water (My.; T., M. ಕುಡುಗುಡು, gurgling, the sound of water running out of a vessel with a narrow mouth; ಕುಳುಗುಳು, the noise of the water in a cocoanut when shaking); the sound of running feet (My.).

ಗುಡು guḍu. 3. = ಗುಡುಗು 4. — ಗುಡುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಗುಡುಗು 3. see Prv. s. ಬಡಿವಾರ.

ಗುಡು guḍu. = K. ಗುಡು 2. (Mhr. ಗುಡುಗುಡ, the sound emitted by a hubble-bubble, by a dry cocoanut on shaking it, by a growling belly). — ಗುಡುಗುಡಿ. a humble smoking pipe, a hubble-bubble (C.; Mhr. ಗುಡಗುಡೀ; Te. ಗುಡಿಗುಡಿ, ಗುಡುಗುಡು; T. ಕುಡುಗುಡಿ). ಗುಡುಗುಡಿ ಸೇದು (My.). — ಗುಡುಗುಡಿ ಬುಱುಡೆ. the vessel or body of that pipe (C.). — ಗುಡುಗುಡಿ ಮಾಡುವವನು. = ಗುಡಿಗಾಱ. (S. Mhr.).

ಗುಡುಗಿಸು guḍugisu. to roll a single wheel along with the hand (Sd.).

ಗುಡುಗು guḍugu. 1. to thunder. [Tu.].

ಗುಡುಗು guḍugu. 2. = ಗುಡಿಗು. thunder; roar, etc. [Tu.]; (ಸ್ತನಿತ, ಗರ್ಜಿತ, ರಸಿತ Si. 30; C.; B. 4, 37. 186). — ಗುಡುಗಾಟ. -ಆಟ. the act of treading. ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಗುಡುಗಾಟದಿನ್ದ ಕೆನ್ಧೂಳಿ ನೆಗೆದು... ಲೋಕಂಗಳು ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸುಕಿದುವಯ್ಯಾ Cv. 517.

ಗುಡುಗು guḍugu. 3. to run when playing at tip-cat or ball, bawling and keeping one's breath at the time (My.). — ಗುಡುಗಾಡು. -ಆಡು. to run about (My.).

ಗುಡುಗು guḍugu. 4. a run with bawling and suppressed breath, etc. (Bh. 1, 6, 2; My.). ಗುಡುಗಾಗು, such a run to be terminated when taking breath (My.). — ಗುಡುಗಿನಾಟ. -ಆಟ. = ಗುಡುಗು. (My.).

ಗುಡುವನ guḍuvana. = ಗುಡಾಣ. a large vessel for storing grain. (Te. ಗುಡಾನ, Te. ಗೂನಿಯೆ, ಗೂನು, ಗೂನೆ; T. ಕೂನೈ). ಮನ್ತಣಿ ಕಡೆವ ಮಡಕೆಯುಂ ಗುಡುವನಮುಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Śmd. 338). ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲಿ, etc. ಎನ್ದೊಡೆ ಮಡಕೆ; ಗುಡುವನಮ್ ಎನ್ದೊಡೆ ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಗುಡುಸಲ guḍusala. = ಗುಡುಸಲು, etc. a hut. (B. 5, 203. 204. 259).

ಗುಡುಸಲು guḍusalu. = ಗುಡಸಲು, etc. (C.; B. 2, 12; 5, 186. 203).

ಗುಡುಸಿಲು guḍusilu. = ಗುಡುಸಲು. (C.; B. 2, 38).

ಗುಡುಸು guḍusu. = ಗುಡಸು 1, No. 2. (My.).

ಗುಡುಸುಲು guḍusulu. = ಗುಡುಸಿಲು. (My.).

ಗುಡೂಚಿ guḍūci. = ಗುಡಂಚಿ. *the plant Cocculus cordifolius* DC. (ಅಮೃತ, ಜೀವನ್ತಿ, ಸೋಮ, ಅಮರವಲ್ಲಿ Mr. 145, o. r. ಗುಡಂಚಿ).

ಗುಡೆ guḍe. ಗುಡಾ. *the plant Tithymalus antiquorum* Moench., a kind of euphorbia. 2, a ball, a pill.

ಗುಡ್ಡ guḍḍu₃-a₃. 1. = ಗಿಡ್ಡ, ಗುಜ್ಜ, ಗುಣ್ಡ 2. a boy, a pupil, a disciple (Bp. 47, 38; My.); a dwarf (ಕುಬ್ಜ, ವಾಮನ Nn. 132; ಕುಬ್ಜ Mr. 389, o. r. ಗಿಡ್ಡ; My.; M. ಕುಟ್ಟ, a boy); [Tu. a N.]. 2, smallness, shortness (Te. ಗುಟ್ಟ). ಗುಡ್ಡಗೊಮ್ಮು. -ಕೊಮ್ಮು. = ಗುಜ್ಜಗೊಮ್ಮು. ಗುಡ್ಡಗೊಮ್ಬಿನ ಬೀೞಲು (ಕ್ಷುಪ Nr.). — ಗುಡ್ಡಹರಿ. N. (Bp. 56, 33).

ಗುಡ್ಡ guḍḍa. 2. = ಗುಟ್ಟ, ಗುಟ್ಟೆ, ಗುಡ್ಡು 1, ಗುಡ್ಡೆ 1. a mountain (S. Mhr.); a hill [Tu. ಗುಡ್ಡೆ]; (My.; *cf.* ಕೊಣ್ಡ, ಕುಪ್ಪೆ 1, ಗುಣ್ಡು 1 & 2). see Si. 116; B. 2, 23; 3, 90. — ಗುಡ್ಡಗಾಡು. -ಕಾಡು. dupl. (C.; B. 3, 47. 56). — ಗುಡ್ಡಗಾಡುಜನ. jungle-people, wild, uneducated people (C.; B. 4, 130). — ಗುಡ್ಡಗಾಡುಸೀಮೆ. a hilly and woody country (C.). — ಗುಡ್ಡಗೆಣಸು. a

creeper, Ipomaea digitata L. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡದ ಇಪ್ಪೇ ಮರ. a middle-sized tree, Careya arborea Roxb. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡದ ಗೋಣೀ ಮರ. a shrub or small tree, Alangium lamarkii, var. hexapetala Lam. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡನೇಱಳೆ. the tree Elaeocarpus lancaefolius Roxb. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡಪನ್ನೇಱಳು ಮರ. a large shrub or small tree, Eugenia zeilanica Wight. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡರಂಜೆಮರ. the tree Elaeocarpus serratus L. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡವೋಮಗಿಡ. = ಕಾಡವೋಮ s. ಕಾಡು 2. (St. & Pl.). — ಗುಡ್ಡವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. (Bp. 48, 19). — ಗುಡ್ಡವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 53, 21; 57, 56. 58. 64-66). — ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ. a hilldeer. ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಗುಡ್ಡಸಾರಂಗ (ಶಮ್ಬರ Nr.).

ಗುಡ್ಡಾ guḍḍā. = ಗುಡ್ಡ 2. — ಗುಡ್ಡಾದೇವಿ. N. (Bp. 12, 41; 57, 62; 59, 7); Durgā, Mārī (My.).

ಗುಡ್ಡಿ guḍḍi. = ಗುಡ್ಡು 2 No. 1, ಗುಡ್ಡೆ 2. (S. Mhr.). the eye-ball; ಕಣ್ಣಿನ ಕರೇ ಗುಡ್ಡಿ (ಕನೀನಿಕೆ, ತಾರಕೆ G.; see ಕಣ್ಣು-; B. 5, 211).

ಗುಡ್ಡು guḍḍu. 1. = ಗುಡ್ಡ 2. a hill. (B. 5, 130. 131. 174). — ಗುಡ್ಡುಗಾಡು. = ಗುಡ್ಡ-. (B. 5, 13).

ಗುಡ್ಡು guḍḍu. 2. = ಗುಡ್ಡಿ, ಗುಡ್ಡೆ 2, (ಗುಣ್ಡು 2, ಗುರುಳೆ). (a ball); the eye-ball (My.; Te.); the pupil of the eye (this *only* in Si.; T. ಕುವಡು, T., M. ಕುಮಿೞ್, anything globular). ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡು (ತಾರಕೆ, ಕನೀನಿಕೆ Si. 214; ತಾರೆ 449). see Si. 221; ಕಣ್ಣು-. 2, an egg (My.; Te.); spawn (My.; T. ಕುಞ್ಡು).

ಗುಡ್ಡು guḍḍu. 3. = ಗಿಡ್ಡು, ಗುಜಱು; smallness, shortness (My.).

ಗುಡ್ಡೆ guḍḍe. 1. = ಗುಟ್ಟೆ, etc., ಗುಳ್ಳೆ 2. a heap, a pile (ರಾಶಿ Si. 415. 460; My.; Tu.; Te. ಗುಡ್ಡ, a rising spot of ground). ರಾಗೀ ಗುಡ್ಡೆ, ಬತ್ತದ ಗುಡ್ಡೆ ಮುನ್ತಾದದು (ಪುಂಜ, ರಾಶಿ, ಉತ್ಕರ, ಕೂಟ 181). ಕಾಱುಗುಡ್ಡೆ (ಪೂತ, ಬಹುಲೀಕೃತ 306). ಮಳಲ ಗುಡ್ಡೆ (Bp. 58, 25). see ಮುಗ್ಗುಡ್ಡೆ; Prv. s. ಪರಲೋಕ. — ಗುಡ್ಡೆಗಣ್ಣು. = ಗುಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. a prominent eye (My.).

ಗುಡ್ಡೆ guḍḍe. 2. = ಗುಡ್ಡಿ, etc. the eye-ball. (C.; B. 3, 84). see ಕಣ್ಣು-.

ಗುಡ್ಡೆ guḍḍe. 3. a piece of cloth, used by men (My.; Te. ಗುಡ್ಡ, cloth; M. ಕುತ್ತು, piece of cloth; T. ಕಟ್ಟ್ಟು, a neck-cloth). see ತಲೆ-.

ಗುಡ್ಲು guḍlu. = ಗುಡಿಲ್ 1, etc. a hut, etc. (My.).

ಗುಡ್ಸು guḍsu. = ಗುಡಿಯಿಸು, etc. to sweep. (My.).

ಗುಣ guṇa. = ಗುಡು 1, ಗುಣು, ಗೊಣ 3. a sound in imitation of grumbling. (*cf.* T. ಕುಣಗುಣ). — ಗುಣಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to murmur, to grumble, to utter sullen discontent (My.).

ಗುಣ guṇa. *a cord, a string, a thread;* thread (ನೂಲ್ Ct. 1, 21; Mr. 501; ತನ್ತು, ನೂಲು Nn. 78). 2, *a bow-string* (ಬಿಲ್ದಿರುವು 501; ಮೌರ್ವಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ 78). 3, *quality, property.* 4, the three fundamental qualities: satva, rajas, tamas (ತ್ರಿಗುಣ, ಗುಣತ್ರಯ 78). 5, the five qualities or attributes of the elements: rasa, rūpa, gandha, śabda, sparśa (ರಸಾದಿವಿಷಯ 501; ಶಬ್ದಾದಿಪಂಚೇನ್ದ್ರಿಯ 78). 6, a good quality, virtue, merit, excellence, eminence (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯವು 78; ಮುಖ್ಯವು 501; ವಸು Nn. 17); wisdom, sense (ಬುದ್ಧಿ 78); vigour, energy (ಸತ್ವ 78); dignity (ತೇಜಸ್ 78); goodness (ಸಾಧುಜನವು 501); liberality (ಉದಾರ, ತ್ಯಾಗ 78); temperance (ನಿಯತ 78, o. r. ನೀತಿ); abatement of a disease; good or improved state; favorable issue; benefit (C.). 7, *proper course of action in politics, political wisdom* (ನಯ 78; ಕಾರ್ಯ 501). 8, place, site (ಅಸ್ಪದ, ಸ್ಥಾನ 78). 9, the most excellent one; the soul of the universe (ಪುರು, ಪರಮಾತ್ಮನು 78; ಪರಮನು 501). 10, a great ascetic (ಯೋಗೀಶ್ವರ, ಋತೀಶ್ವರ 78). 11, *a subordinate quality or inferior degree.* 12, *flavour, taste.* 13, *a cook.* 14, *multiplication.* 15, at the end of a compound: fold, times. 16, a secondary or subordinate gradation of a vowel, the vowels a, ē, ō, (Śmd. 17). 17, the merit of a composition in rhetoric, *e. g.* consistency of plan, elegance of expression, etc. [ಪರಮಶ್ರೀ ಕೃತಿವಧುವಾ ಶರೀರ ಶೋಭಾಕರಂಗಳಪ್ಪ ಗುಣಂಗಳ್ Kr. 2, 1]; (Kāvy. III, 2; III, 1, A, 3 seq.). 18, a term for the number three (ಮೂಱು Mr. 347). 19, joy (ಮುದ, ಸನ್ತೋಷ Nn. 78). 20, protection (ರಕ್ಷತ್ವ, ರಕ್ಷಿಸುವದು 78). 21, a part or portion, a bit (ಲೇಶ, ತುಣ್ಡು 78). 22, war (ಕದನ, ಕಾಳೆಗ 78). 23, used also ಶಲನೊಳ್ (Mr. 501, two MSS. ಶರನೊಳ್). ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಊರಲ್ಲಿ ಸುಲದು ಬಿಟ್ಟದೇ ಗುಣ (Prv.). — ಗುಣಕಱುಗೊಳ್. ಗುಣಕೆ ಅಱುಗೊಳ್ (Śmd. 207). to be loved (ಪ್ರೀತಿಪಡು Śmd. II). [ವಿದ್ದೆಯಂ ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡು ಕೊಟ್ಟೆನಗೆ ಸನ್ತಸಮಪ್ಪಿನಮೀವ ನಿನ್ನ ದಕ್ಷಿಣೆಯದು Pb. 2, 61]. ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡಂ, a be-loved, dear man (ಅಚ್ಚುರ್ತರಂ, etc., ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟಂ Kk. 80). ಗುಣಕಱುಗೊಣ್ಡಳ್, a dear woman (ಅಚ್ಚುರ್ತರ್ಳ್, ಕೂರ್ತರ್ಳ್, ಒಱಲ್ದಳ್ Śmd. II, Kk. 29; Śm. 75). — ಗುಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲ ಗಣೇಶ. (Śmd. 207). Gaṇēśa who is good on account of his merit. — ಗುಣಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to lay hold of virtue, etc., etc. ಗುಣಂಗೊಣ್ಡಂ (Śmd. 200). — ಗುಣವುದೋಱು. -ತೋಱು. abatement or improvement to appear (Bp. 17, 9).

ಗುಣಕ guṇaka. a calculator. 2, in arithmetic: the multiplier (C.).

ಗುಣಕಥನ guṇa-kathana. reciting the attributes or perfections of a god or of a man (My.).

ಗುಣಕರ guṇa-kara. = ಗುಣಕಾರ. (My.).

ಗುಣಕಾರ kuṇa-kāra. productive of good qualities, profitable, etc. (Sk.; My.).

ಗುಣಕು guṇaku. = ಕುಡುಪು, etc. a stick for beating drum, etc. (S. Mhr.; *cf.* ಗುದಿಗೆ 1, etc.), a fiddle-stick.

ಗುಣಕೃತಸಲಾಖೆ guṇa-kṛita-salākhe. a spindle by which thread is made and on which it is wound (ಕದಿರ್ Śm. 105).

ಗುಣಕೆ guṇake. = ಗುಣಿಕೆ. Tbh. of ಗುಟಿಕೆ. a pill. see ಮದ-.

ಗುಣಗಣ guṇa-gaṇa. a multitude of good qualities, virtues or merits (Śsv. 2, 113; My.).

ಗುಣಗಣನೆ guṇa-gaṇane. she who takes notice of good qualities (Bp. 50, 11).

ಗುಣಗ್ರಾಹಿ guṇa-grāhi. one who appreciates or can appreciate good qualities. (My.).

ಗುಣಜ್ಞ guṇa-jña. one who knows how to appreciate men or things; a scholor (ಗುಣಾಢ್ಯ, ವಿದ್ವಾಂಸ Nn. 42).

***ಗುಣಣೆ guṇaṇe.** theatre. ಗುಣಣೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ದ್ರೌಪದಿಯ ನಿರಿಸಿ Pb. 8, 73 va.

ಗುಣತ್ರಯ guṇa-traya. the three constituent properties of nature: satva, rajas, tamas (Nn. 12; ತ್ರಿಗುಣ 67. 78; ಪ್ರಕೃತ 111).

ಗುಣತ್ವ guṇatva. subordination, dependence; virtue, excellence; the possession of attributes or qualities in general; multiplication. see Bp. 3, 69; 6, 13; ಅನು-.

ಗುಣದೋಷ guṇa-dōṣa. virtue and vice (C.).
ಗುಣಧರ್ಮ guṇa-dharma. the virtue or duty incident to the possession of certain qualities, as clemency is the virtue and duty of royalty, etc. (B. 5, 184).
ಗುಣನ guṇana. multiplication; enumeration. (My.).
ಗುಣನನ್ದಿ guṇa-nandi. N. of an author (Śmd. 4, 39).
ಗುಣನಾಮ guṇa-nāma. an appellation that corresponds to or clearly expresses the nature of a thing, person, etc., one whose meaning is intelligible in itself (My.).
ಗುಣನಿಧಿ guṇa-nidhi. a receptacle, or an ocean of virtues (My.).
ಗುಣನಿಲಯೆ guṇa-nilaye. she who is the abode of merit (Bp. 50, 11).
ಗುಣಪೃಷ್ಠ guṇa-priṣṭha. having threads in its back: a spider (ಮಕರಾರಿ, ಜಾಡ Mr. 166).
ಗುಣಪ್ರಣಯಿತ್ವ guṇa-praṇayitva. desire or longing for a good act (Cpr. 5, 29).
ಗುಣಭಾಜ್ guṇa-bhāj. sharing in, possessing or having good qualities. (Śmd. 106).
ಗುಣಭಾಜ guṇa-bhāja. Tbh. of ಗುಣಭಾಜ್ (Śmd. 106).
ಗುಣಮಣಿ guṇa-maṇi. a jewel of good qualities (V. 4, 81; J. 12, 5; C.).
ಗುಣಮೂಲಿ guṇa-mūli. a bulbous root. (ಗೆಣಸು Mr. 135).
ಗುಣಯಿಸು guṇayisu. = ಗುಣಿಸು. to multiply; to enumerate; to calculate (Ch. v. 334).
ಗುಣಯುತ guṇa-yuta. possessed of good qualities, etc. (J. 2, 10).
ಗುಣಲಯನಿ guṇa-layani. *a tent.*
ಗುಣವಚನ guṇa-vacana. an attributive; an adjective (Śmd. 96. 110. 116. 118. 119. 120. 134. 183. 200. 256; Kāvy. I, 2, 4-7).
ಗುಣವತ್ guṇa-vat. endowed with qualities, or with good qualities; excellent, perfect. (Kāvy. II, 2, B, 43).
ಗುಣವತಿ guṇa-vati. a woman endowed with good qualities (J. 5, 51). 2, = ಗುಣಕೃತಸಲಾಟಿ (ಕದಿರು Mr. 206). 3, N.
ಗುಣವನ್ತ guṇa-vanta. Tbh. of ಗುಣವತ್. endowed with eminent or good qualities; an excellent or good man (Bp. 41, 13; C.; B. 2, 32; 5, 178).
ಗುಣವನ್ತೆ guṇavante. an excellent woman (Bp. 4, 32; My.).
ಗುಣವರ್ಮ guṇa-varma. N. of an author (Śmd. 4. 144; *cf.* Kāvy. I, 2, 99).
ಗುಣವಳ guṇa-baḷa. a certain feat of wrestlers (Cpr. 5, 77).
ಗುಣವಾಚಕ guṇa-vācaka. = ಗುಣವಚನ. (My.).
ಗುಣವಾಚಿ guṇa-vāci. = ಗುಣವಚನ. (Śmd. 95).
ಗುಣವಾರ್ಧಿ guṇa-vārdhi. an ocean of good qualities (Śsv. 4, 107).
ಗುಣವಿವೇಕ guṇa-vivēka. the investigation or discussion of the ten good qualities of a poem (Kāvy. I. 1 *a*, 5; III, 1 seq.).
ಗುಣವೃಕ್ಷ guṇa-vrikṣa. *the mast of a vessel; the tree to which a boat is moored.*
ಗುಣವೃಕ್ಷಕ guṇa-vrikṣaka. = ಗುಣವೃಕ್ಷ. *the mast, etc.*
ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ guṇa-śrēṣṭha. pre-eminent in excellences or virtues (ಗುಣಾಗ್ರಣಿ Nn. 30; ಗುಣಾಢ್ಯ 42).
ಗುಣಸಮವಾಯ guṇa-samavāya. = ಗುಣಗಣ. a multitude of good qualities. (Cpr. 2, 62).
ಗುಣಸೌನ್ದರ guṇa-saundara. N. of a vritta (Ch.).
ಗುಣಸ್ವಭಾವ guṇa-svabhāva. the essential form of qualities (Kāvy. III, 3, B, 5-9).
ಗುಣಾಕಾರ guṇākāra. multiplication (C.; Mhr.).
ಗುಣಾಗ್ರಣಿ guṇa-agraṇi. = ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ. (ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸುರಭಿ Nn. 30; Ch. v. 254).
ಗುಣಾಂಕ guṇa-aṅka. distinguished by excellences (Bp. 26, 17).
ಗುಣಾಢ್ಯ guṇa-āḍhya. rich in virtues or excellences (ಗುಣಜ್ಞ, ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ, ವಿದ್ವಾಂಸ Nn. 42).
ಗುಣಾತಿಶಯ guṇa-atiśaya. eminence of excellences (Cpr. 5, 38).
ಗುಣಾಧಿಕ guṇa-adhika. = ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠ. (Śmd. 73).
***ಗುಣಾನುಗತಮಾದಿದೀಪಕ guṇa-anugatam-ādidīpaka.** a kind of Dīpaka. Kr. 3, 56.
ಗುಣಾನುರೂಪ guṇa-anurūpa. corresponding or adapted to properties (Śmd. 94. 95).
ಗುಣಾನ್ತರ guṇa-antara. a different kind of merit, variety of property or quality. (Cpr. 2, 48).
ಗುಣಾರಿ guṇāri. an assistant of the gavuḍa and śānabhōga (Mhr.; S. Mhr.).
ಗುಣಿ guṇi. 1. = ಕುಣಿ 2, etc. hollow, pit. [Tu. ಗುರಿ]. — ಗುಣಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a hollow eye (C.). — ಗುಣಿಗಲ್ಲ. a cheek that is sunken in (G.). — ಗುಣಿ ಸದೆ ಮಾಡು. to dig a little hole round a tree (My. occasionally).
ಗುಣಿ guṇi. 2. the rod or handle of a whip (S. Mhr.; *cf.* ಗುಣಕು).
ಗುಣಿ guṇi. possessing qualities; endowed with good qualities or merits (Bp. 29, 2; 36, 2; 61, 70). 2, a bow. 3, N. of a plant (ಗೊಣಗು Mr. 139; *cf.* Sk. ಕುಣಿ ?).
ಗುಣಿಕೆ guṇike. Tbh. of ಗುಟಿಕೆ. a pill. see ಮುದ್ದು-.
ಗುಣಿತ guṇita. *multiplied;* multiplication (ಒತ್ತು Mr. 349; My.).
ಗುಣಿಸು guṇisu. = ಗುಣಯಿಸು. to multiply, etc. (C.; Si. 327; J. 30, 53).
ಗುಣು guṇu. = ಗುಣ, etc. a sound to indicate grumbling. — ಗುಣುಗುಟ್ಟು. = ಗುಣಗುಟ್ಟು. (My.) — ಗುಣುಗುಣು. murmuring, buzzing, whispering among the people, suppressed talk about (S. Mhr.; Mhr.).
ಗುಣುಕು guṇuku. = ಗುಣಕು, etc. a fiddle-stick, etc. (S. Mhr.).
ಗುಣೋಕ್ತಿ guṇa-ukti. = ಗುಣವಚನ. (Śmd. 256. 257; Kāvy. I, 2, 17-19).
ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷ guṇa-utkarṣa. *excellence, superiority.* see ಒಳುಹು.
ಗುಣೋದಯ guṇa-udaya. a man in whom good qualities, etc. have risen or appear (J. 28, 14).
ಗುಣ್ಟ guṇṭa. 1. = ಗಣ್ಟ. joining, proximity; near; along (C.; see ಕುಟಿ 1). ಅವರು ಆ ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ಪಶ್ಚಿಮದಕ್ಷಿಣದಡ್ಡೆಗಳ ಗುಣ್ಟ ಇಟಕಲ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ (B. 4, 205). frequently ದಾರಿ-, ಮನೆ-, ಹಳ್ಳ-, etc. (C.). see ದಡ್ಡೆ-.
ಗುಣ್ಟ guṇṭa. 2. = ಕೊಟ 3, ಗುಡಿದ, ಗೂಟ, ಗೂಣ್ಟ. a peg, a plug, a stumpy post (ಶಿವಕ, ಕೀಲಕ Nr.; My.; Tu. ಗೂಣ್ಟ; M. ಕುಱ್ಱಿ; T. ಕುಜ್ಜಿ; Mhr. ಖುಣ್ಟಾ, ಖುಣ್ಟೀ, ಖುಟೀ; see also ಕುಸಿ 1). ಪಶುವ ಕಟ್ಟಲೆನ್ದು ಕಳದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಗುಣ್ಟವು (ಮೇಧಿ, ಮೇಟಿ Nr., o. r. ಗೂಟವು). ಗುಣ್ಟಂಗಳಿನ್ದ ಸಂಕೀರ್ಣಮಾದ ಕುಟಿ (ಕುಕೂಲ Nr.).

ಗುಣ್ಟಿಗೆ guṇṭige. Tbh. of ಘುಣ್ಟಿಕೆ. the ankle. (Śmd. 338).

ಗುಣ್ಟೆ guṇṭe. 121 square yards or the fortieth part of an acre (My.; Te.).

ಗುಣ್ಡ guṇḍa. 1. = ಗುಣ್ಡಿ, ಗುಣ್ಡು 2. roundness, hollowness and deepness (*cf.* ಗುಣ್ಡಿತು). 2, = ಗುಣ್ಡು 2-ಅ 3. N. ಉಣ್ಡೆಯೇನೋ, ಗುಣ್ಡ? ಅನ್ದರೆ ಮುಣ್ಡಾಸು ಮೂವತ್ತು ಮೊಳ ಎನ್ದ. — ಎಂಜಲು ಎತ್ತೋ, ಗುಣ್ಡ! ಎನ್ದರೆ ಉಣ್ಣುವರು ಎಷ್ಟು ಜನ? ಎನ್ದ (Prvs.). — ಗುಣ್ಡಬಟ್ಟಲ. = ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್. (S. Mhr.). — ಗುಣ್ಡಬಾವಿ. a temporary round pit or well sunk in the dry bed of a stream (S. Mhr.). — ಗುಣ್ಡಭಟ್ಟ. N. ಉಣ್ಡೆಯೇನೋ, ಗುಣ್ಡಭಟ್ಟ? ಹೌದು, ಕಾಣೆ, ರಣ್ಡೆಮುಣ್ಡೆ! (Prv.). — ಗುಣ್ಡಯ್ಯ್. -ಅಯ್ಯ್. N. (Bp. 15, 23). — ಗುಣ್ಡಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 9, 33). — ಗುಣ್ಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 47; 24, 72). — ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. = ಗುಣ್ಡಿವಟ್ಟಲ್, ಗುಣ್ಡುಬಟ್ಟಲು. (T. ಗುಣ್ಡುವಟ್ಟಿಲ್). a small round and deep metal vessel from which water and other liquids are drunk, children eat, etc. (ಅನುಕರ, ಗರ್ಗರ Mr. 212, o. r. in three MSS. ಗುಣ್ಡಿ-).

ಗುಣ್ಡ guṇḍa. 2. = ಗುಡ್ಡ 1. a servant (Te. ದಾಸ, ಬಣ್ಟ; R.; Te. ಗುಣ್ಡವೆ, a female servant; M. ಕುಣ್ಡ, slave; dirty woman). *cf.* the ಗುಣ್ಡ No. 2 s. ಗುಣ್ಡ 1.

***ಗುಣ್ಡ guṇḍa. 3.** a showy person. ಜೂಜುಗಾಱನ ಮಾತು, ಬೀದಿಯ ಗುಣ್ಡನ ಸೊಬಗು ಓಡಿನೊಳಗಗೆಯ ಹೊಯ್ದನ್ತೆ ಕಾಣಿರೋ Bv. 634.

ಗುಣ್ಡಕ್ರಿಯೆ guṇḍa-kriye. a kind of rāga (Bp. 19, 17; *cf.* ಗುಣ್ಡಾಗುಣ್ಡಿ).

ಗುಣ್ಡಗೆ guṇḍage. = ಗುಣ್ಡಗೆ. of a round, globular form (C.; B. 3, 119; 4, 35).

ಗುಣ್ಡಲಿಗೆ guṇḍalige. = ಗುಣ್ಡಾಲಿ. a round water-vessel of metal (My.).

ಗುಣ್ಡಾಗುಣ್ಡಿ guṇḍāguṇḍi. a kind of rāga (Bp. 19, 15).

ಗುಣ್ಡಾನ್ತರ guṇḍu₂-antara. the state of stones being laid inside: a foundation (My.). — ಗುಣ್ಡಾನ್ತರ ಮಾಡು. to lay a foundation (My.). 2, to make a stone-mass of (something), to ruin completely (another's property, etc., My.).

ಗುಣ್ಡಾರ guṇḍāra. = ಗುಡಾರ. a tent. see ಗುಡಿ-.

ಗುಣ್ಡಾಲಿ guṇḍāli. = ಗುಣ್ಡಲಿಗೆ. (My.).

ಗುಣ್ಡಾಳಿಸು guṇḍāḷisu. to roll up, as a rug (Mhr. ಗುಣ್ಡಾಳಣೇಂ; Sd.).

ಗುಣ್ಡಿ guṇḍi. = ಕುಣ್ಡೆ 2, ಗುಣಿ 1, ಗುಣ್ಡ 1. a hole, a pit, a hollow (My.; Si. 203. 431; Tu. also depth; T., M. ಕುಣ್ಡು, what is hollow, deep, low). ನೀರ ಗುಣ್ಡಿ (B. 5, 80). ತೋಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು (Prv.). see ತಡ-, ಸುಱು-; Prv. s. ಮುಣ್ಡೆ. 2, = ಗುಣಿಗೆ No. 1, the pit of the stomach (My.; Te. ಗುಣ್ಡೆ, T. ಗುಣ್ಡಿ). 3, a large round earthen or metal vessel (My.; *cf.* Sk. ಕುಣ್ಡ? Mhr. ಕುಣ್ಡೀ, a vessel of stone or earth). — ಗುಣ್ಡಿಕಾಯಿ. the heart, in a physical sense only (My.; Te. ಗುಣ್ಡೆಕಾಯಿ). — ಗುಣ್ಡಿವಟ್ಟಲ್. = ಗುಣ್ಡ-, q. v. (My.). — ಗುಣ್ಡಿವುಗು. -ಪುಗು. to enter a pit or pool (Cpr. 7, 139).

ಗುಣ್ಡಿ guṇḍi. a button (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಗುಣ್ಡಿಗೆ guṇḍige. = ಗುಣಿಗೆ No. 2. the pit of the stomach (C.). [ಅಜನ ಗುಣ್ಡಿಗೆವೊಕ್ಕುಂ ... ಮೇಱವಂ ಬರ್ದುಕುವನೇ Pb. 11, 121]; 2, the thorax, the chest; courage (ಎರ್ದೆ Śm. 84; Si. 204); the heart in a physical sense (J. 16, 28). ಗಟ್ಟಿಗುಣ್ಡಿಗೆಯವನು (ಉರಸ್ವತ್, ಉರಸಿಲ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ Si. 283; My.). see ಅದರು-, ಎರೆ-, ಎದೆ-, ಒಳ್-.

ಗುಣ್ಡಿಗೆ guṇḍige. Tbh. of ಕುಣ್ಡಿಕೆ. a water pot. [Ap. 5, 22 va.; ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಾ ಕಾಲಂ ಕರ್ಚಲ್ ಗುಣ್ಡಿಗೆಯಂ ಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದಿಂ Vr. 91, 8]; (ಕಮಣ್ಡಲು, ಕುಣ್ಡಿಕೆ Hlā.; ಕರಕ Nr.; ಜಲಪಾತ್ರೆ Kk. 32; ಋಷಿಗೆ ಜಲಪಾತ್ರೆ Śm. 34; ಕಮಣ್ಡಲು 84; Cpr. 6, 8). ವ್ರತಿಗಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ (ಕಮಣ್ಡಲು, ಕುಣ್ಡಿ Nr.). see ತಡ-.

ಗುಣ್ಡಿತ guṇḍita. *pounded, crushed* (ದೂಷಿತ, ದೂಳುವಡೆದುದು Nr.; see ಕುಣ್ಠಿತ and ದೂಷಿತ).

ಗುಣ್ಡಿತು guṇḍitu. = ಗುಣ್ಡಿತ್ತು (Śmd. 96), ಗುಣ್ಪಿತು, ಗುಣ್ಪಿತ್ತು. that is deep (ಅತಲಸ್ಪರ್ಶ, ಅಗಾಧ, ಗಮ್ಭೀರ, ಗಭೀರ, ಅಸ್ತಾಘ Hlā.). [ಆದಮೂನುಂ ಗುಣ್ಡಿತಪ್ಪ ರಸದ ಭಾವಿಯಂ ಮೊಡೆನಾರ್ಪುದಂ ಕಣ್ಡು Vr. 187, 7].

ಗುಣ್ಡಿತ್ತು guṇḍittu. = ಗುಣ್ಡಿತು, q. v. [ಆದಲೆ ನೀರ್ ಗುಣ್ಡಿತ್ತೆನ್ದಿದಲೆಯೊಳೆ ನಿನ್ದು ಸತಿಗೆ ಹರಿಗಂ ತೋಱುತ್ತ Pb. 5, 62].

ಗುಣ್ಡು guṇḍu. 1. = ಗುಣ್ಡು 2, ಗುಣ್ಪು 1. a heap; a mass; a crowd; an assemblage, etc. (ನೆರವಿ Śmd. II; Kk. 81; Śm. 95; ತಣ್ಡ, ಗುಮ್ಮ, ಗುಣ್ಪು, ಬಮ್ಬಲ್, ಗಡಣ, ನೆರವಿ, ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಗೊಂಚಿ, ದೊನ್ದಳಿ, etc., ಸೇಣಿ, ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Śm. 54; J. 22, 26; T. ಕುವಾಲ್, ಕುವವು, ಕುಮ್ಬೈ, ಕುಱು; Te. ಗುಣ್ಡು, a lump; see ಕುಪ್ಪೆ 1, ಗುಡಿಯಿಸು). [ಇದಿರೊಳ್ ಕಣ್ಡಂ ನೆರೆದು ನಿಗುಮ್ಬಿಸಿ ತಣ್ಡಂ ಗೊಣ್ಡರ್ದ ನರರ ಖಚರರ ಗುಣ್ಡಂ Ap. 4, 3]. — ಗುಣ್ಡುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. sparks that fall in heaps (Rām. 5, 8, 77).

ಗುಣ್ಡು guṇḍu. 2. = ಗುಡ್ಡು 2, ಗುಣ್ಡ 1. anything globular; a round stone for grinding on a slab (C.), a large round stone or boulder (ಶಿಲೆ Śm. 95; ಮುಣ್ಡಾಶ್ಮ Mr. 206; Bp. 58, 36; My.), a stone for constructing an ole (C.); the plummet used by masons, etc. (C.); the globe used at schools (C.); a little ball or marble used as a plaything by children (C.); a spherical, small ornamental object (C.); a testicle of beasts (R.; Tu.; Te. ಗುಣ್ಡು; T. ಕುಣ್ಡು); a bullet of small arms (Rśv. 5, 69), a cannon ball (C.); the firing of a gun (My.). (T. ಕುಣ್ಡು, ಕುಮಿೞ್, ಕುವಡು, ಕುವವು, ಕುಮ್ಬೈ; M. ಕುಮಿೞ್). ಗಣ್ಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮುಣ್ಡೆಯ ಮನಸ್ಸು ಗುಣ್ಡಿಗಿನ್ತಾ ಗಟ್ಟಿ (Prv.). ಗುಣ್ಡಾದುದು (ವರ್ತುಲ, ನಿಸ್ತಲ, ವೃತ್ತ Si. 372. 427). see Si. 29. 284. 288; B. 2, 21; 4, 131; 5, 54. 56. 112. 161. 250; ಒಲೆ-, ಕಲ್ಲು-, ಕಿಱು-, ತುದಿ-, ಸಿಡಿ-. — ಗುಣ್ಡಂಚು. -ಅಂಚು. the round (coloured) border of a dōtra (My.). — ಗುಣ್ಡಬಾವಿ. any round well (My.). — ಗುಣ್ಡರ. -ಅರ. a round file (My.). — ಗುಣ್ಡಾಟ. -ಆಟ. a kind of gambling with dice (My.). — ಗುಣ್ಡಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to smooth gāre with a round stone (My.); to flatten a road with a stone-roller (My.). — ಗುಣ್ಡಾಱುಸು. = ಗುಣ್ಡು ಹಾಱುಸು. (My., occasionally). — ಗುಣ್ಡಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to shoot a ball. see Sp. s. ಗಣ್ಡ No. 1. — ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲು. a grinding stone. ಉಣ್ಣುವರಿಗೆ ಊಟ ಬೇಡ, ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೇಡ (Prv.). see Prv. s. ಗಣ್ಡ. — ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರ. -ಕಪ್ಪರ. ಗುಣ್ಡುಗಪ್ಪರದ ಕಾಯಕ, the profession of a Jaṅgama beggar who walks about with a round kappara in his hand (S. Mhr.). — ಗುಣ್ಡುಗೋವಿ. -ಕೋವಿ. a small swivel (Sd.). — ಗುಣ್ಡುಜಾಜಿ. a herb, Andrographis echioides N. ab E. (Z.; My.). — ಗುಣ್ಡುಬಟ್ಟಲು. = ಗುಣ್ಡವಟ್ಟಲ್, etc. (My.). — ಗುಣ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆ. a kind of

jasmine (My.). — ಗುಣ್ಡುಮುಳುಗ. = ಗಣ್ಡುಮುಳುಗ, ಗುಡಮುಣಗ. N. of a water-bird that dives like a stone (My.). — ಗುಣ್ಡುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 3, 13, 23). — ಗುಣ್ಡುಹಾಕು. to load a weapon with ball (C.). — ಗುಣ್ಡುಹಾಜುಸು. to shoot a ball or bullet (C.); to fire a gun (C.). — ಗುಣ್ಡುಹೊಡೆ. = ಗುಣ್ಡುಹಾಜುಸು. (C.). — ಗುಣ್ಡುಳಿ. -ಉಳಿ. a round chisel (My.). — ಗುಣ್ಡೊಲೆ. -ಒಲೆ. an oṇtole with a round opening (My.; see ಒಲೆ 4).

ಗುಣ್ಡುಗೆ guṇḍuge. = ಗುಣ್ಡಗೆ. of a round form. (B. 5, 241. 245).

ಗುಣ್ಣಿತು guṇṇitu. = ಗುಣ್ಡಿತು, etc. that is deep. (o. r. in Śmd. 96).

ಗುಣ್ಣಿತ್ತು guṇṇittu. = ಗುಣ್ಣಿತು.

ಗುಣ್ಪು guṇpu. 1. = ಗುಣ್ಡು 1, ಗುಮ್ಪು 2, etc. a heap; an assembly (ಗುಣ್ಡು, ಗುಮ್ಮಿ, ನೆರವಿ, etc. Śm. 54; Śsv. 1, 34).

ಗುಣ್ಪು guṇpu. 2. = ಗುಮ್ಪು 1, etc. deepness, depth; profundity; graveness, seriousness; solemnity; earnest; secrecy, mysteriousness (ಗಭೀರ Ct. II, 50; Śm. 66; ಗಮ್ಭೀರ Ct. I, 65; Kk. 67). [ಆ ಜಲನಿಧಿಯ್ಯೆ ಗುಣ್ಪಿನ್ದ್ದಲಸದೆ ಪೇಟೆ Kr. 3, 20; Pb. 1, 83; Ap. 1, 55; ಕಳಿದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಪುನುಳಿದ ಸೂಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಪು, ಕೊಳಚಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗುಣ್ಪನಜುವಿರಿ Bv. 562]. see Cpr. 1, 80; Ch. v. 21; Grj. 3, 37; 3, 69 va.; Bp. 25, 11; 36, 1. 29; 40, 41. *cf.* ಗುಜು. [ಗುಣ್ಪುವೆಜು. -ಪೆಜು. to become profound. ವಿಶ್ರುತ ವೀರಸೇನ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ್ ಪರ್ಯನ್ತಮಾಗಿರೆ ಬನ್ದೀಕಥೆ ಗುಣ್ಪುವೆತ್ತುದು Ap. 1, 35].

ಗುಣ್ಯ guṇya. endowed with qualities or virtues; to be enumerated; the multiplicand. (My.).

ಗುತ್ತ gutta. closeness; tightness (C.; Tu. ಕುತ್ತ steepness; Te.; see ಕುದೆ, ಕುಟ 1, ಗುಂಜು 3; Mhr. ಗುನ್ತಣೇಂ, to be entangled or embarrassed). ಕುಬುಸದ ಹಾಗೆ ಮೈಗ್ಗೆ ಗುತ್ತವಾಗಿರುವ ಅಂಗಿ (ಕಂಚುಕ, etc. Si. 279). — ಗುತ್ತಬಳೆ. a tight bracelet (C.). — ಗುತ್ತಮಿಾಸಿ. well-trimmed, properly cut whiskers (S. Mhr.).

ಗುತ್ತ gutta. Tbh. of ಗುಪ್ತ. concealed, etc. (Śmd. 349).

ಗುತ್ತನೆ guttane. closely, tightly; tight (My.).

ಗುತ್ತಾ guttā. = ಗುತ್ತಿಗೆ 1 No. 1, ಗುತ್ತೆ. (My.; Mhr.; Sindh *gutto*).

ಗುತ್ತಾದಾರ guttā-dāra. a contractor (My.).

ಗುತ್ತಿ gutti. = ಕೊತ್ತು 2, ಗುದಿ 3. a bunch or cluster of fruits or flowers (Te. ಗುತ್ತಿ, ಗೊತ್ತು; T. ಕೊತ್ತು, ಕೊನ್ದು; R.). 2, a bush (= ಕುತ್ತುಜ್, My.). [3, a stump. Tu. ಕುತ್ತಿ].

ಗುತ್ತಿಗೆ guttige. 1. an exclusive right of sale, farm, a contract, as for tamarind trees, inknuts, liquor, etc., monopoly (C.; Tu.; M. ಕುತ್ತಗೆ, T. ಕುತ್ತಗೈ; Te. ಗುತ್ತ). 2, rental on land (My.; T., Te.; Bp. 27, 52). ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಯಿತು, ಸುತ್ತಿಗೆ ಮುಣುಗಿ ಹೋಯಿತು (Prv.). — ಗುತ್ತಿಗೆಹೊಲ. a rented land (My.).

ಗುತ್ತಿಗೆ guttige. 2. = ಗುತ್ತಿ. see ಗೂವ-.

ಗುತ್ತು guttu. 1. = ಗುರ್ತು. a mark, sign. (S. Mhr.; Bh. 1, 6, 5). — ಗುತ್ತಿನ ಚಣ್ಡು. N. of a play (Bh. 1, 6, 2).

***ಗುತ್ತು guttu. 2.** to pierce into. ಮುಳ್ಳು ಗುತ್ತುವಡೆ ತೆಱಪಿಲ್ಲದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಘನವು Cv. 47. [Tu. ಕನ್]. *cf.* ಕುತ್ತು 2.

ಗುತ್ತೆ gutte. = ಗುತ್ತಾ. (My.; see ಅಬುಕಾರಿ-).

ಗುತ್ಸ gutsa. = ಗುಚ್ಛ. *a cluster of blossoms.*

ಗುತ್ಸಕ gutsaka. = ಗುಚ್ಛಕ, ಗುಚ್ಛ. (Mr. 108).

ಗುತ್ಸಾರ್ಧ gutsa-ardha. = ಗುಚ್ಛಾರ್ಧ. *a necklace of twenty-four strings.*

ಗುದ guda. = ಗೊದ್ದೆ. *the anus*; the rectum.

ಗುದಕಾಸ guda-kāsa. belly-ache (ಹೊಟ್ಟೆಬೇನೆ Mr. 386. o. rs. ಗುದಕಾಂಶ, ಗುದಭಾಸ).

ಗುದಕೀಲಕ guda-kīlaka. *the piles.*

ಗುದಗ gudaga. 1. = ಗುದಗು, ಗುದುಗು. a post or prop put behind a door to keep it shut (My.).

ಗುದಗ gudaga. 2. a fat, stout man (S. Mhr.).

ಗುದಗಿ gudagi. a stout woman (S. Mhr.).

ಗುದಗು gudagu. = ಗುದಿಗೆ 1, etc. (My.).

ಗುದಗೆ gudage. = ಗುದಿಗೆ 1. a club. (C.).

ಗುದಜನಿ guda-jani. Viṣṇu (Grj. 6, 39).

ಗುದಮೈಥುನ guda-maithuna. sodomy (Mhr., My.).

ಗುದಸಮ್ಮಾರ್ಜನ guda-sammārjana. rubbing the anus. see ಸಿಙ್ಗು.

ಗುದಸ್ತ gudasta. = ಗುಜಸ್ತ. past, as a year. (My.).

ಗುದಿ gudi. 1. to tie the feet or legs (ಪಾದಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; see ಕುದೆ).

ಗುದಿ gudi. 2. = ಕುದೆ, ಗುದಿಗೆ 2, ಗುದುಗೆ 1, ಗುದುಪು. a rope for the feet used in climbing palm trees (My.; Sk. ಕೂದೀ, a fetter for the feet). — ಗುದಿಗಾಲು. -ಕಾಲು. feet to which that rope is attached (My.).

ಗುದಿ gudi. 3. = ಗುತ್ತಿ. a bunch (C. Bp. 5, 3; My.; Te. ಗುದಿ, ಗುವಿ). see ಪೂ-. — ಗುದಿಗೆಯ್. to make bunches of (things, Rsv. 5, 115 va.).

ಗುದಿ gudi. 4. to jump (T. ಕುದಿ; see ಕುದುಕು 1); to stamp, to make a noise with the feet (My.).

ಗುದಿಗೆ gudige. 1. = ಗುದಗೆ, ಗುದುಗೆ 2. a club, a bludgeon (C.; B. 2, 34; ದ್ರುಘಣ, ಮುದ್ಗರ, ಘನ Si. 290; Tu.; Te. ಗುದಿ, ಗುದಿಯ, ಗುದೆ; T. ಕುಱು; *cf.* ಕೊಣಪಿ). ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಗುದಿಗೆ (ಪರಿಘ, ಪರಿಘಾತನ, ದೊಣ್ಣೆ Si. 290). see Prv. s. ನದಿ.

ಗುದಿಗೆ gudige. 2. = ಗುದಿ 2, etc. (My.).

ಗುದು gudu. an imitative sound (*cf.* ಗುಂ 2 and ಗುಳು). — ಗುದುಗುದು. rep. a buzzing sound in the ear (S. Mhr.).

ಗುದುಗು gudugu. = ಗುದಗ 1, etc. (My.).

ಗುದುಗೆ guduge. 1. = ಗುದಿಗೆ 2, etc. (My.). see ಚೆಳ-.

ಗುದುಗೆ guduge. 2. = ಗುದಿಗೆ 1, etc. (My.).

ಗುದುಪು gudupu. = ಗುದಿ 2, etc. (My.).

ಗುದ್ದ gudda. = ಗೊದ್ದ, q. v. a large kind of lizard. (*cf.* ಕಾತ). see ಹೆಜ್ಜೆ-.

ಗುದ್ದರಿಸು guddarisu. (fr. ಗುದ್ದು 2). to cuff, to push, as a calf, or a milker, pushes the dug of a cow (My.).

ಗುದ್ದಲಿ guddali. = ಗುದ್ಲಿ. Tbh. of ಕುದ್ದಾಲ. a hoe, etc. (Śmd. 364; Hlā.; Nr.; Ct. II, 32; Mr. 371; C.; Si. 303; Te.; T. ಕುದ್ದಾಳ,

ಕುನ್ದಾಳಿ; Mhr. ಕುದಳ). a kind of pickaxe, a hoe. ಮರದ ಗುದ್ದಲಿ (ಕಾಷ್ಠಕುದ್ದಾಲ Nr.). see Si. 85. 302. 399; Bp. 49, 44; ಕೆಯ್‌-. — ಗುದ್ದಲಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a hoe (Bp. 3, 58).

ಗುದ್ದಿ guddi. a clog tied to the neck of cattle (S. Mhr. B. 3, 23; Te. ಗುದಿಯೆ; see ಗುದಿಗೆ 1).

ಗುದ್ದಿಸು guddisu. to cause to cuff, etc. (C.).

ಗುದ್ದು guddu. 1. a hole, as of a mouse, snake, fox, etc. (C.; B. 3, 21. 31. 74; 5, 31. 259).

ಗುದ್ದು guddu. 2. = ಗುದ್ದ್. to strike with the fist, to fist, to cuff, to box (C.; Te., Tu.; T., M. ಕುತ್ತು; see ಕುತ್ತು 2); to beat in a mortar, to pound (My.; T., M. ಕುತ್ತು; see ಗುದ್ದುವಿಕೆ). ಗುದ್ದಿದ ಗುದ್ದೂ ಗದ್ದೆಗೆ ಬಿಟ್ಟ ನೀರೂ ಸರಿ (Prv.). see Prv. s. ಗಾಳಿ. — ಗುದ್ದಾಟ. = ಗುದ್ದಾಟ. (ಮುಷ್ಟಾಮುಷ್ಟಿ G.; My.). — ಗುದ್ದಾಟ. -ಆಟ. striking with the fist, fisticuffs (C.). ಅಸಲಿಗೆ ಮೋಸ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಗುದ್ದಾಟ. — ಕತ್ತಲೇ ಗುದ್ದಾಟ. — ಗಾಣಿಗನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಿನ್ತ ಗನ್ಧದ ಹುಡಿಯುವನ ಗುದ್ದಾಟ ಲೇಸು. — ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದವರ ಸಂಗಡ ಗುದ್ದಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ಗುದ್ದಾಡು. -ಆಡು. to fight with the fist, to box (C.). ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದವರ ಕೂಡ ಗುದ್ದಾಡ ಬಾರದು. — ಅರಮನೆಯ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಗುದ್ದಾಡಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ಗುದ್ದು guddu. 3. a blow with the fist (Bh. 4, 2, 64; C.; Tu., Te.; T., M. ಕುತ್ತು; Mhr. ಗುದ್ದಾ); the fist itself. ಗುದ್ದು ಹಾಕು (C.). see Prv. s. ಬಗ್ಗು 2; ಕತ್ತಲೆ-. — ಗುದ್ದ ಮೊಳ. the distance from the elbow to the end of the closed fist (ರತ್ನಿ G.; My.). — ಗುದ್ದುಮೊಳ. = ಗುದ್ದ-. (C.; ಸರತ್ನಿ G.).

ಗುದ್ದುವಿಕೆ gudduvike. fisting; pounding (ಮರ್ದನ, ಸಂವಾಹನ Si. 395).

ಗುದ್ಲಿ gudli. = ಗುದ್ದಲಿ. a hoe, etc. (My.).

ಗುನಗು gunagu. = ಬುನಗು. the rear. (My.).

ಗುನಿ guni. a small crest on the grain of jōḷa (C.). 2, = ಗುಂಗು, etc., the husk of paddy, etc. (My.).

ಗುನ್ದ್ರ gundra. *a kind of grass, Saccharum sara* Roxb.

ಗುನ್ದ್ರೆ gundre. *the root of the grass Cyperus pertenuis* Roxb. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus* Lin. 3, *a medical plant and perfume*, commonly called priyaṅgu.

ಗುನ್ನ gunna. 1. = ಕೊಣ್ಡ, q. v. a hill: a raised spot (in wood, gāre, My.). — ಗುನ್ನ ಗುನ್ನ. rep. (My.).

ಗುನ್ನ gunna. 2. = ಗುಜ್ಜ. smallness (My.; Te. ಗುನ್ನೆ, young). — ಗುನ್ನಾನೆ. -ಆನೆ. a dwarfish elephant (My.; Te.: a young-).

ಗುನ್ನಾಂ gunnāṁ. — ಗುನ್ನಾಂಪಟ್ಟ. paper gilt with tinsel and used for ornament (My.; T. ಕುಱುನಾ-, Te. ಗುನ್ನಾ-, ಗುರ್ನಾ-).

ಗುನ್ನೆಗಾರಿ gunnegāri. a fine (My.; Si. 263; Mhr., H. ಗುನ್ಹೇಗಾರೀ). ಗುನ್ನೆಗಾರಿ ಕೊಡು; ಗುನ್ನೆಗಾರಿ ಹಾಕು (My.).

ಗುಪಿತ gupita. = ಗುಪ್ತ. (Dp. 32, 1; Bh. 1, 6, 6; 6, 1, 2. 42).

ಗುಪ್ತ gupta. = ಗುತ್ತ, ಗುಪಿತ. *concealed, hidden, secret;* invisible. 2, *guarded, preserved, saved.* — ಗುಪ್ತಗೆಯ್. to hide, etc. (Rśv. 8, 99).

ಗುಪ್ತಕ guptaka. a secret emissary, a spy (Rām. 4, 1, 4).

ಗುಪ್ತಿ gupti. concealment; protection. 2, *a hole in the ground; a sink, a cavern, a cellar.* 3, a sword-stick (My.; Mhr.).

ಗುಪ್ತಿವಾದ gupti-vāda. *secret consultation, private advice.*

ಗುಪ್ಪನೆ guppane. silently, silent (My.; *cf.* ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ).

ಗುಪ್ಪು guppu. 1. = ಕುಪ್ಪು 3. a kind of disease. (My.).

ಗುಪ್ಪು guppu. 2. = ಗುಬರು 2, etc. (My.).

ಗುಪ್ಪೆ guppe. = ಕುಪ್ಪೆ 1. a heap, pile, etc. (My.). — ಗುಪ್ಪೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be piled up, to form a heap (Rśv. 5, 120 va.).

ಗುಬರು gubaru. 1. (fr. ಕುಱ 1). = ಗುಬುರು 1. thickness, crowdedness; the thick foliage of a tree or of a shrub (My.; Te. ಗುಬುರು, ಗುಮುರು). ಮರ or ಗಿಡ ಗುಬರಾಗಿದೆ (My.). — ಗುಬರುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to become thick in foliage (My.). — ಗುಬರುಗಿಡ. a tree with thick foliage (My.). — ಗುಬರುದಲೆ. -ತಲೆ. a head with a luxuriant growth of hair (My.).

ಗುಬರು gubaru. 2. = ಕುವರ 2, etc., ಗುಪ್ಪು 2, ಗುಬುರು 2. veiling, covering closely or muffling up (a part of the body or the body, My.). — ಗುಬರುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a cover over the head reaching to the knees, a cloak (My.). — ಗುಬರು ಹಾಕು. to cover the body closely (My.).

ಗುಬಾರು gubāru. 1. a swelling (S. Mhr.; *cf.* ಗುಪ್ಪು 1).

ಗುಬಾರು gubāru. 2. = ಗುಲ್ಲು. noise of a crowd (My.; Te.: rumour; Te. ಗುಬುಲು, resoundingly, aloud, as thunder; *cf.* ಕುವಿ 2? T. ಕುಮುಱು, to sound, as thunder, a crowd, etc.).

ಗುಬಿರಿ gubiri. the white owl (Sd.; Mhr. ಘುಬಡ, an owl).

ಗುಬು gubu. 1. hotness (of the body; *cf.* ಕೊಮೆ). — ಗುಬು ಗುಬೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. (the body) to be hot (My.).

ಗುಬು gubu. 2. an imitative sound. — ಗುಬು ಗುಬು ಏಱು. to stand up in a tumultuous or noisy manner (S. Mhr.; Te. ಗುಬೆ ಗುಬೆ, tumultuously, noisily).

ಗುಬುಕು gubuku. = ಗೊಬಕು, q. v. the note of a frog. (S. Mhr.).

ಗುಬುರು guburu. 1. = ಗುಬರು 1. (My.).

ಗುಬುರು guburu. 2. = ಗುಬರು 2, etc. (My.).

ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ gubbi-acci. = ಗುಬ್ಬಿ 2. (ಚಟಕ, ಕಲವಿಂಕ Si. 172; My.). see Si. 171. 173. ಹಿಟ್ಟಿನ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ (ಲಟ್ವೆ Si. 485).

ಗುಬ್ಬಿ gubbi. 1. a knob, a protuberance (Te. ಗುಬಕೆ, ಗುಬ್ಬೆ; T. ಕೊಮ್ಮೃ; see ಕುಪ್ಪು 3). — ಗುಬ್ಬಿಮೊಳೆ. a stout nail with a pommelled head (My.; Te. ಗುಬ್ಬೆಮೇಕು). — ಗುಬ್ಬಿಸರಿಗೆ. a wire with a knob on one side (My.).

ಗುಬ್ಬಿ gubbi. 2. = ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ, ಗುಬ್ಬಿಲ್. a small bird, especially a sparrow (ಚಟಕ, ಕಲವಿಂಕ Nr; Mr. 172; Si. 172, ನೀಲಕಣ್ಠ Mr. 512; Nn. 49; C.; T. ಕುರುವಿ; M. ಕುರಿಗಿಲ್, ಕುರುವಿ; ಕೂರಿ; Tu. also ಗುರುಬಿ). ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಱಿ (ಚಟಕೆ Nr.). ಗುಬ್ಬಿ ಎಣ್ಣೇ ಕುಡಿದರೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತೋಯಿಸೀತೇ? — ಗುಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೇ? — ಹಾಱುವ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Rśv. 6, 11 va.; Śśv. 3, 33; B. 2, 6; ಕರಿ-, ಚಿಟ-, ಜುಟ್ಟು-, ಮರ-. — ಗುಬ್ಬಿಗಂಕಣ. -ಕಂಕಣ. (Śmd. 386; Kk. 98). a bracelet ornamented with figures of small birds (My.). — ಗುಬ್ಬಿ

ಟೀಲ. the cotton teal, Nettopus coromandelianus (Bḍ.). — ಗುಬ್ಬಿಬಳೆ. = ಗುಬ್ಬಿಗಂಕಣ. (My.). — ಗುಬ್ಬಿಬೆಳಸೆ. a small, prostrate grass with seeds that stick to one's clothes, Lappago aliena Spr. (Z.). — ಗುಬ್ಬಿಸವುತೆಕಾಯಿ. a common creeping herb, Mukia scabrella Arnott. (L.). — ಗುಬ್ಬಿಹುಲ್ಲು. a common grass, Sporobolus diander Beauv. (Z.); also Uniola indica Spr. (Z.).

ಗುಬ್ಬಿಲ್ gubbil. = ಗುಬ್ಬಿ 2. a small bird. (ಕಲವಿಂಕ, ಚಟಕ, ಗೃಹಬಲಿಭುಜ್, ನೀಲಕಣ್ಠ Hlā.).

ಗುಬ್ಬಿಸೆ gubbise. = ಕಬ್ಬಿಸೆ?. sugar-cane? — ಗುಬ್ಬಿಸೆಹುಲ್ಲು. the grass Poa flexuosa Roxb. (Z.).

ಗುಮ guma. = ಗಮ. a term to express fragrance. (Te. ಗುಮೆ ಗುಮೆ, fragrantly, etc.). — ಗುಮ ಗುಮ ಅನ್ನು. = ಗುಮಗುಮಾಯಿಸು. (My.). — ಗುಮಗುಮಾಯಿಸು. to send forth a fragrant odour (My.).

ಗುಮಟ gumaṭa. = ಗುಮುಟ, ಗುಮುರಿ, ಗುಮ್ಮಟ, ಗುಮ್ಮುಟ. a copula or dome (C.; Mhr. ಘುಮಟ; Br., H. ಗುಮ್ಮಟ, ಗುಮ್ಬದ್, a dome; a paper lantern; a fire-baloon; T. ಕುಮ್ಮಟ್ಟ. arch, vault, arched roof, pinnacle of a pagoda; globe; lantern made of paper). 2, a high, huge figure of stone, representing a Jaina saint called Bāhubali. (Mg.; Tu. ಗುಮ್ಮಟೆ).

ಗುಮತಿ gumati. = ಗೋಮುಖ? a kind of musical instrument. — ಗುಮತೀ ವಾದ್ಯ. = ಕುಮ್ಬ ವಾದ್ಯ (G.).

ಗುಮರಿ gumari. fight of children (S. Mhr.; Mhr. ಘುಮರೀ, a play amongst cowherds; bawling). ಗುಮರಿ ಹಾಕು, to fight (S. Mhr.).

ಗುಮಸ್ತಾ gumastā. ಗುಮಸ್ತ. = ಗುಮಾಸ್ತಾ. (ಲೇಖಕ, etc. Si. 261; S. Mhr.; Br.).

ಗುಮಾನ gumāna. heed, care, consideration for; conceit, vanity; suspicion, doubt, surmise (C.; Mhr., H.; Br. ಗುಮಾನು). see Prv. s. ತೇಮಾನ.

ಗುಮಾನಿ gumāni. conceited, vain (Mhr.). 2, suspicious, suspected (C.; Br.).

ಗುಮಾಸ್ತಗಿರಿ gumāsta-giri. the office of gumāstā (C.; Mhr.).

ಗುಮಾಸ್ತಾ gumāstā. ಗುಮಾಸ್ತ. an agent, deputy, factor; an accountant (C.; Mhr., H.; B. 4, 50).

ಗುಮಿ gumi. a heap, a crowd, a multitude (S. Mhr.; Te.; M. ಕುಮಿ, T. ಕುವೈ; see ಕುಪ್ಪೆ 1, and *cf.* ಗುಮ್ಮಿ). — ಗುಮಿ ಗುಮಿ. rep. in crowds (S. Mhr.).

ಗುಮಿತ gumita. (fr. ಗುಣ್ಪು 2). secret tidings, rumour. ನುಡಿವ ಗುಮಿತ (ವಾರ್ತೆ Mr. 534).

ಗುಮುಟ gumuṭa. = ಗುಮಟ. a dome. (My.). see ಗೋಲ-.

ಗುಮುರಿ gumuri. = ಗುಮಟ. (C. Bp. 47, 33).

ಗುಮ್ಪನ gumpana. Tbh. of ಗುಮ್ಫನ (Śmd. 338).

ಗುಮ್ಪಿಸು gumpisu. to recoil, to draw back from, to shrink (Bp. 14, 17; 40, 76; *cf.* ಗುಮ್ಮು 5).

ಗುಮ್ಪು gumpu. 1. = ಗುಣ್ಪು 2, ಗುಮ್ಬು, ಗುಮ್ಬು. deepness. (Grj. 2, 106 va.; Bp. 1, 36; 19, 26; 40, 76; J. 6, 3; 9, 25). ಮಹಾಸಾಗರದ ನೀರ ಗುಮ್ಪು (ಅಗಾಧ, ಅಸ್ಥಾಗ, etc. Mr. 405).

ಗುಮ್ಪು gumpu. 2. = ಗುಣ್ಪು 1, ಗುಮ್ಮಿ, ಗುಮ್ಮು 2, ಗುಮ್ಮೆ. a mass, a heap, a crowd, a number (ಸಮೂಹ, ನಿಕರ, ಸಮುದಾಯ, ಕದಮ್ಬಕ, etc. Si. 179; ಪೂಗ 409; ವ್ರಜ 413; C.; Tu., T. ಕುಮ್ಪು; Te. ಕುಪ್ಪೆ). see Si. 32. 60. 87. 106. 119. 121. 165. 189. 193. 215. 257. 273. 302. 324. 401; Bh. 1, 5, 8; B. 3, 19. — ಗುಮ್ಪುಕೂಡು. to come together; to assemble (C.). ನೂಱಾರು ನರಿಗಳು ಗುಮ್ಪು ಕೂಡಿಕೊಣ್ಡು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತನೆ (B. 5, 262). ಗುಮ್ಪು ಕೂಡಿದ (ಸಮಷ್ಟಿ G.). — ಗುಮ್ಪುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. = ಗುಮ್ಪು ಕೂಡು. (My.).

ಗುಮ್ಫ gumpha. *tying, stringing together, stringing. as a garland;* arranging (ರಚನೆ, etc. Mr. 425).

ಗುಮ್ಫನ gumphana. = ಗುಮ್ಪನ. winding, as a garland; arranging. (Kāvy. IV, 1, 2).

ಗುಮ್ಫಿತ gumphita. strung together; arranged.

ಗುಮ್ಬ gumba. = ಗುಮ್ಪು 1, ಗುಮ್ಬು, ಗುಮ್ಮನ. mysteriousness, obscurity (S. Mhr.; Te. ಗುಮ್ಬು, secrecy). ಗುಮ್ಬಮಾತು (S. Mhr.). 2, reservedness (My.; Te. ಗುಮ್ಬು). ಅವನು ಬಹಳ ಗುಮ್ಬವಾಗಿದ್ದಾನೆ (My.).

ಗುಮ್ಬ gumba. Tbh. of ಕುಮ್ಭ. a pot (My.). 2, the nave of a wheel (My.). — ಗುಮ್ಬಾರತಿ. -ಆರತಿ. a round metal vessel used as an ārati, trimmed by a dancing girl, and then used by the pūjāri (My.). 2, the dancing girl herself (My.).

ಗುಮ್ಬು gumbu. = ಗುಮ್ಬ No. 1 (S. Mhr.).

ಗುಮ್ಮ gumma. 1. = ಗುರ್ವ. a bugbear, a devil (My.; Tu. ಗುಮ್ಮೆ). see ನೆಲ-; Prvs. s. ಬಾಯ್, ಮೊಮ್ಮಗ.

ಗುಮ್ಮ gumma. 2. — ಗುಮ್ಮವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. a wild cock (ಕುಕ್ಕುಭ Nr.; Si. 177).

ಗುಮ್ಮಟ gummaṭa. = ಗುಮಟ, etc. a dome. (My.).

***ಗುಮ್ಮಡಿ gummaḍi.** a female devil. ಗುಮ್ಮಡಿಯನ್ತಪ್ಪ ತಾಯಿ ನೋಡೆನಗೆ ಕಲಕೇತನನ್ತಪ್ಪ ತನ್ದೆ ನೋಡೆನಗೆ Bv. 720.

ಗುಮ್ಮನ gummana. = ಗುಮ್ಬ. — ಗುಮ್ಮನಗುಸುಕ. dupl. reservedness (C.); a reserved man (C.). ಗುಮ್ಮನಗುಸುಕ ಸ್ವಭಾವದವನು (B. 4, 56). — ಗುಮ್ಮನಗುಸುಕಿ. a reserved woman (S. Mhr.).

ಗುಮ್ಮನೆ gummane. 1. = ಘುಮ್ಮನೆ, q. v. quickly (Bp. 55, 33).

ಗುಮ್ಮನೆ gummane. 2. with the sound produced by cuffing, pounding, or beating (Bh. 1, 6, 2; C.).

ಗುಮ್ಮಿ gummi. = ಗುಮ್ಪು 2, etc. a mass, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ದೊನ್ದಳಿ, ಗೊಂಚಿ, ಗೊನ್ದಣಿ, ಗುಣ್ಡು, ಗುಮ್ಪು, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Śm. 54; see s. ಕುಪ್ಪೆ 1). — ಗುಮ್ಮಿಮನೆ. a house where peons eat in company (My.).

ಗುಮ್ಮಿಸು gummisu. = ಕುಮ್ಮಿಸು. to make cuff (S. Mhr.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 1. = ಕುಮ್ಮು 1. to cuff, to box; to strike (C.; Rām. 6, 49, 35).

ಗುಮ್ಮು gummu. 2. = ಗುಮ್ಮಿ, etc. — ಗುಮ್ಮುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to assemble in crowds. ಗುಮ್ಮುಗಟ್ಟಿ ಜೋಗಿಗಳನ್ತೆ ಇರುಳು ಕೂಡುವದು, ಹಗಲು ಅಗಲುವದು (Prv.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 3. to push oneself along as a baby lying on the back or with the face upwards (My.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 4. a push forward or stroke made in swimming (My.). — ಗುಮ್ಮು ಹಾಕು. to make a push forward in swimming (My.).

ಗುಮ್ಮು gummu. 5. recoil (*cf.* ಗುಮ್ಮಿಸು.). — ಗುಮ್ಮಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to recoil (Rām. 6, 45, 60). — ಗುಮ್ಮಿಡು. -ಇಡು. = ಗುಮ್ಮಿಕ್ಕು. Rām. 6, 39, 6.

ಗುಮ್ಮುಟ gummuṭa. = ಗುಮಟ, etc. a dome. (My.). ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಗುಮ್ಮುಟ (G. 184).

ಗುಮ್ಮೆ gumme. = ಗುಮ್ಮಿ, etc. a mass. (ಗೊಪ್ಪೆ, ಗೊನ್ದಣೆ, ಬಮ್ಬಲ್, etc., ಸಮೂಹ Śs.).

ಗುಯಿ guyi. = ಗುಂಗು, etc. husk (My.).

ಗುರಕಾಯಿಸು gurakāyisu. = ಗುರುಕಾಯಿಸು. to growl, to snarl at, as a dog, etc.; to utter an angry defying sound, as disobodient children, etc. (C.; Mhr. ಗುರಕಣೇಂ, ಗುರಕಾವಣೇಂ); to turn upon one in anger (My.; Te.). [Tu. ಕುರೆಪು].

ಗುರಣ guraṇa. = ಗೂರಣ; ಗೋರಣ. taking up, raising; *strenuous effort, exertion.*

ಗುರವ gurava. = ಗುರ್ವು. a dreadful sight (Rām. 6, 45, 60).

ಗುರಸ್ತ gurasta. Tbh. of ಗುರುಹಸ್ತ. a man under the Guru's hand. (S. Mhr.).

ಗುರಾಣಿ gurāṇi. a shield (My.).

ಗುರಾಲ್ gurāl. a kind of round boat (My.).

ಗುರಿ guri. N. of a plant (ಗುಱುಗೆ Mr. 116).

ಗುರು guru. = ಗಿಲ, etc., ಗುಲ, ಗುಲಿ, ಗುಲು. a sound in imitation of rattling. — ಗುರುಗಂಜಿ. the creeper Abrus precatorius L., the wild liquorice, and its beautiful scarlet and black (or also white) seeds, used as beads and jewellers' weights [ಗುರುಗುಂಜಿ ಮಾಣಿಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯಪ್ಪುದೆ? Bv. 635]; (ಗುಂಜ, ಕೃಷ್ಣಲೆ Mr. 127, o. r. ಗುರುಗುಂಜಿ; Tu.; Te. ಗುರಿಗಿಂಜೆ, ಗುರು-, ಗುರಿಜೆ; see ಕುನ್ನಿ 2). — ಗುರುಗುಂಜಿ. = ಗುರುಗುಂಜೆ. (ಗುಂಜ Nn. 133; Śsv. 3, 9. 27). — ಗುರುಗುಂಜೆ.= ಗುರುಗಂಜಿ. (ಕೃಷ್ಣಲೆ, ಗುಂಜೆ Hlā.; Cpr. 5, 57).

ಗುರು guru. *heavy, weighty.* 2, *great, large, extended.* 3, metrically long; a metrically long syllable; its sign [Kr. 2, 15]; (Ch.; Kāvy. I, 3, 21-29; II, 2, B, 30-32; Śmd. 17. 52; Mr. 363; ಕೊಂಕುಗೆರೆ 364; ಕೊಂಕು, ಬಿಣ್ಪು Śm. 55). 4, *any venerable person.* 5, *a religious teacher* (Mr. 222). 6, *Bṛihaspati (Jupiter), the preceptor of the gods* (ಬೋಜಿಕೆಯರ ಓಜ Śm. 17). 7, Drōṇa, the teacher of the Pāṇḍus (Śmd. 68. 150). ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಜೋಳಿಗೆಯೆನ್ದು, ಗೂಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ ಹಾಕಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾತೇ? — ಗುರುವಿಗೆ ಗುಟುಕುನೀರು, ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ. — ಗುರುವಿಗೆ ಇಱುವೆ ಕಚ್ಚುವದೇ? — ಗುರುವಿಲ್ಲದ ಮಠವಲ್ಲ, ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲ. — ಗುರುವಿನನ್ತೆ ಶಿಷ್ಯ, ತನ್ದೆಯನ್ತೆ ಮಗ (Prvs.). see Prv. s. ಶೂಕರ. — ಗುರಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಗುರುವ. N. (C.). — ಗುರುರಾಯ. N. Madhwācārya. (C.). — ಗುರು ಹಿರಿಯರು. dupl. (C.).

ಗುರುಕಾಯಿಸು gurukāyisu. = ಗುರಕಾಯಿಸು. to growl (My.).

ಗುರುಕುಲವಾಸ guru-kula-vāsa. stay in the house of gurus (My.).

ಗುರುಕುಲವಾಸಿ guru-kula-vāsi. a pupil, a disciple (ಛಾತ್ರ, ಅನ್ತೇವಾಸಿ, ಶಿಷ್ಯ Si. 235; My.).

ಗುರುಕ್ರಮ guru-krama. *instruction handed down through a series of teachers, traditionary instruction.*

ಗುರುಗುಲು gurugulu. the sunflower, Heliotropium indicum (ಶ್ರೀಹಸ್ತಿನಿ, ಭೂರುಣ್ಡಿ, ಹಣ್ಣೆಗಿಡ Si. 138; Te. ಗುರುಗು).

ಗುರುಜಂಗೆ guru-jaṅge. a large step or stride (Bp. 26, 31; 32, 28).

ಗುರುತನಯನಾಣ್ಡಾರಿ guru-tanayan-āṇḍāri. N. (Bp. 45 sum.).

ಗುರುತರ guru-tara. heavier, unusually heavy; larger; more or unusually important. (Bp. 2, 45; 26, 5; 39, 61).

ಗುರುತಲ್ಪ guru-talpa. the bed of a teacher; the violation of a teacher's bed; a violator of his teacher's bed. (Bp. 45, 22).

ಗುರುತ್ವ gurutva. heaviness; weight; dignity, worth, respectability (Śmd. 125. 160); the office of a teacher; metrical length and its sign (ಕೊಂಕು Kk. 66).

ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ guru-dakṣiṇe. a fee or present given to a teacher (C.).

ಗುರುದ್ರೋಹ guru-drōha. wrong done to a guru (J. 4, 2).

ಗುರುಪಯೋಧರಿ guru-payōdhari. a woman with a large breast (J. 6, 29).

ಗುರುಪೂಜೆ guru-pūje. the worship of one's spiritual guide. (Bp. 42, 11).

ಗುರುಬು gurubu. = ಗುರವ, ಗುರ್ವು, etc. amazement, terror, etc. (Rām. 6, 49, 31).

ಗುರುಭಕ್ತ guru-bhakta. a man devoted to his teacher. 2, N. (Bp. 39 sum.; 39, 2. 27).

ಗುರುಭಕ್ತಿ guru-bhakti. devotedness to one's teacher; worship paid to him. (Bp. 39, 1. 2. 21-25). — ಗುರುಭಕ್ತಿಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 39, 28. 35). — ಗುರುಭಕ್ತಿಯಾಣ್ಡಾರಿ. -ಆಣ್ಡಾರಿ. N. (Bp. 24 sum.; 24, 2; 40, 88; 42, 40; 45, 31. 48. 55).

ಗುರುಮಠ guru-maṭha. the residence of a guru (C.).

ಗುರುಮನ್ತ್ರ guru-mantra. the instruction and counsel of a guru (C.). 2, a great mantra (My.).

ಗುರುಮೂರ್ತಿ guru-mūrti. the visible shape of a teacher, the teacher himself (Bp. 50, 69; 61, 60. 62; My.). 2, N. (C.). 3, a big idol (My.); [a name of Śiva].

ಗುರುಯಾಪ್ಯ guru-yāpya. the state of passing away to a great extent, or of becoming little or trifling. see ನವೆ.

ಗುರುಯೋಷಿತೆ guru-yōṣite. the wife of a guru; any woman entitled to great respect (Bp. 45, 24).

ಗುರುಲಿಂಗ guru-liṅga. the characteristic shape (or the phallus in the shape) of a teacher, the teacher himself (Bp. 2, 41; 39, 1; 47, 41; 61, 2; My.); perhaps: the guru and the phallus on his hand (61, 41); N. (C.). 2, a large liṅga (My.).

ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಪೂಜೆ guru-liṅga-jaṅgama-pūje. worship paid to the guru, to his phallus put by him on his hand, and to jaṅgamas (Bp. 38, 5; My.).

ಗುರುವ guruva. a short form of ಗುರಪ್ಪ s. ಗುರು. a N. (C.).

ಗುರುವಾದ guru-vāda. alloyage; an alloy (My.).

ಗುರುವಾರ guru-vāra. Thursday. (My.).

ಗುರುಶೇಷ guru-śēṣa. that is left of the meal of a guru, the orts of his meal (C.).

ಗುರುಶೇಷಪ್ರಸಾದ guruśēṣa-prasāda. distribution by the guru of the orts of his meal to his devotees (C.).

ಗುರುಸಂಗಮೇಶ guru-saṅgamēśa. the phallus called saṅgamēśa, looked upon as a guru (Bp. 61, 40. 46. 47).

ಗುರುಸಂಗಮೇಶ್ವರ guru-saṅgmēśvara. = ಗುರುಸಂಗಮೇಶ. (Bp. 61, 48).

ಗುರುಸಿದ್ಧ guru-siddha. an eminent guru (B. 5, 319); N. (C.).

ಗುರುಸ್ಥಳದವ guru-sthalada-ava. a jaṅgama who performs the religious ceremonies of the Liṅgavantas, as tying the liṅga to a

child, assisting at marriages and burials, etc. (which the real guru does not do, S. Mhr.).

ಗುರುಹಸ್ತ guru-hasta. = ಗುರಸ್ತ. a man under the guru's hand, a Liṅgavanta (C.).

ಗುರುಳೆ guruḷe. = ಗುಡ್ಡು 2, ಗುಳ್ಳಿ 1, ಗುಳ್ಳೆ 1. that is spherical or globular: a bubble (S. Mhr.); a thin bladder on the skin, a blister (S. Mhr.); a pustule (S. Mhr.); a small round shell (S. Mhr.); a small ring worn on the toe (S. Mhr.; T. ಕುಮಿಳಿ; M. ಕುಮುಳೆ, ಕುಮಿಳೆ, ಕುವಳೆ, ಕುಮಿಳ್, ಕುಮಿಟ್).

ಗುಱ guṟa. an imitative sound. — ಗುಱ ಗುಱ. the sound emitted by an angry bandicoot (C.).

ಗುಱಕೆ guṟake. = ಕುಱುಕೆ, etc. snoring (My.; *cf.* ಕೊರೆ 1).

ಗುಱತು guṟatu. = ಗುತ್ತು, ಗುಱುತ, ಗುಱುತು q. v., ಗುರ್ತ, ಗುರ್ತು, ಗೊತ್ತು, ಗುಱಿ. a mark, sign. (C.).

ಗುಱಿ guṟi. = ಕುಱಿ 2. a mark, etc. (ವೇಧ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಯ, ಶರವ್ಯ, ನಿಮಿತ್ತ Hlā.; Nr.; Si. 288; ಲಕ್ಷ, etc. Mr. 296; ಆಪದೇಶ Si. 460; C.). [ಕೆಳೆಯುಂ ಗುಱಿಯುಂ ಗೊಟ್ಟಿಯುಮಳವಿಗೆ ಪಿರಿದಾಗೆ Pb. 2, 58; Ap. 3, 60]. ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಗುಱಿಯನ್ ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನ್ ಉಣ್ಬ, ಈತನು ಅಪರಾದ್ಧಪೃಷತ್ಕನು (Nr.). ಅರಿಪ್ಪಕ್ಕೆ ಅಂಗಾರಕನೇ ಗುಱಿ (Prv.). see Bh. 2, 13, 45; 3, 13, 17; Rsv. 6, 45; Si. 280; ಅಡವಿ-. — ಗುಱಿ ತಾಕು. to hit the mark, as a stone, bullet, arrow, etc. (C.). — ಗುಱಿ ನೋಡು. to take aim (C.). — ಗುಱಿ ಮಾಡು. to mark, to heed; to think of [ಆಭರಣ ಪ್ರಸೂನ ಸದ್ವಸನ ವಿಲೇಪನಾದಿಗಳೊಳಂ ಕೆಲವಂ ಗುಱಿಮಾಡಿಕೊಣ್ಡು ಸೇವಿಸುವುದುಂ Ap. 6, 8]; (J. 29, 8). — ಗುಱಿಯಾಗು. -ಅಗು. to become the butt of or be exposed to. ಇನ್ನೆವರಂ ಗುಱಿಯಾದುದಿಲ್ಲ ಕಾಮುಕರ ವಿಮುಕ್ತಬಾಣಹತಿಗೆ (Śmd. 296). ಗುಜುಗುಜು ಎಮ್ಬ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಅಂಜ್ದೆ ಗುಱಿಯಾದೆ (Bp. 28, 20). ರತಿಪನ್ ಎಸುವ ನಿಶಾತಮಾರ್ಗಣಹತಿಗೆ ಗುಱಿಯಾದೆನು (40, 7). see Abh. P. 5, 55; J. 5, 41; 28, 50. 2, to fall into, as into sin; to be stricken, as with sorrow (C.). — ಗುಱಿಯಿಡು. -ಇಡು. to take aim; to keep in view (My.). — ಗುಱಿಯೆಸು. -ಎಸು (or -ಇಸು). = ಗುಱಿ ಹೊಡೆ. see Nr. s. ಗುಱಿ. — ಗುಱಿಯೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. a plant yielding oil, a native of Africa, Guizotia abyssinica Cass. (Z.; My.; see ಕಾಡ-). — ಗುಱಿ ಹಿಡಿ. to take aim (My.). — ಗುಱಿ ಹೊಡೆ. to aim and shoot (C.; B. 3, 50; 5, 46); the shooter to hit the mark (C.). — ಗುಱಿಳ್ಳು. = ಗುಱಿಯೆಳ್ಳು. (Z.).

ಗುಱಿಕಾಱ guṟi-kāṟa. a man skilled in archery, a marksman (ಕೃತಹಸ್ತ, ಕೃತಪುಂಖ Si. 280; Te. ಗುಱಿಕಾಡು). 2, a head man [Tu.]; (R.).

ಗುಱಿಗೆ guṟige. N. of a plant (ಗುರಿ Mr. 116).

ಗುಱಿಯಾಳು guṟiyāḷu. a kind of game of boys (Bh. 1, 6, 1).

ಗುಱು guṟu. 1. = ಗುಱಕೆ, etc. a sound in imitation of snoring (*cf.* ಕೊರೆ 1). 2, one in imitation of purring. — ಗುಱುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to snore (My.). 2, to pur (My.). — ಗುಱುಗುಱುಸು. to snore (Bh. 4, 9, 85). — ಗುಱು ಗುಱು. the sound of snoring (C.; Rām. 6, 30, 33). 2, that of purring (My.). — ಗುಱು ಗುಱೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to snore (C.). 2, to pur (My.).

ಗುಱು guṟu. 2. a term to express silence. (Te. ಗುರೆಗುರೆ, secretly, silently; *cf.* ಗುಪ್ಪನೆ). — ಗುಱುಗುಮ್ಮಗೆ. inactively; silently (ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯಾರ್ಥ Śmd. 389; ರಿಕ್ಕಟೆ, ಬಿನ್ನನೆ, ಬಿನ್ನಗೆ, ಮೌನ Kk. 50). [ಗುಱುಗುಮ್ಮನಿನ್ದು ಪಸಿದಿರ್ದು ಬೆದಬೆದ ಬೆನ್ದಿನಿಬರ್ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳ ಕಣಿಯೇಂ ಪೇೞಂ Ap. 9, 90]. — ಗುಱುಗುಮ್ಮನೆ. = ಗುಱುಗುಮ್ಮಗೆ. (ಉಸಕನೆ, ಅತಿಮೌನಾರ್ಥ Ct. I, 90).

ಗುಱುಕು guṟuku. = ಗುಱಕೆ, etc. snoring. 2, = ಗುಕ್ಕು 2. see ಗುಜ್ಜು-. — ಗುಱುಕಿಡು. -ಇಡು. to snore (Bh. 4, 9, 82; My.; Si. 74).

***ಗುಱುಗೆ guṟuge.** one who is an adept in a particular aspect, an expert. (*cf.* ಗುಱಿ). ಗುಱುಗೆಯರಪ್ಪನ್ತಃಪುರ ಪುರನ್ಧ್ರಿಯರಂ ಕರೆದು ಪೇೞ್ವುದುಂ Pb. 3, 44 va.

ಗುಱುತೆ guṟuta. = ಗುಱತು, etc. (C.; B. 5, 28. 32. 62. 194).

ಗುಱುತು guṟutu. = ಗುಱತು, etc. a mark, a sign (ಕಲಂಕ, ಅಂಕ, ಲಾಂಛನ, ಚಿಹ್ನ, ಲಕ್ಷ್ಮ, ಲಕ್ಷಣ Si. 32; C.; B. 3, 5; 4, 169; Tu., Te. ಗುಱುತು, ಗುಱ್ತು); a distinctive or characteristic mark; any sign used as a signature by those who cannot write their names (C.). 2, knowledge, acquaintance — ಗುಱುತಿನವ. -ಅವ. a male acquaintance (C.; B. 3, 105). — ಗುಱುತು ನೋಡು. = ಗುಱುತು ಹಿಡಿ. (C.). — ಗುಱುತು ಹಚ್ಚು. to give information about, to point out (C.). 2, to note, to record in writing (My.). — ಗುಱುತು ಹಿಡಿ. to notice or learn to know the peculiar features of a person or thing (C.). — ಗುಱುತು ಹೇೞು. to tell the peculiar features, etc. (C.).

ಗುಱ್ರು gurru. an imitative sound. (Te.). — ಗುಱ್ರುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to growl, to snarl, as dogs, bears, or tigers (C.; B. 3, 40. 108; 4, 37; 5, 28. 258). — ಗುಱ್ರು ಗುಱ್ರು. the sound of growling, snarling, etc. (C.; Te. ಗುರ್ರುಗುರ್ರು, ಗುರ್ರುಬುರ್ರು; Mhr. ಕುರಕುರ).

ಗುರ್ಗುಳ gurguḷa. = ಗುಗ್ಗುಲು, etc. a fragrant gum, etc. (Ssv. 3, 32).

ಗುರ್ಚಿ gurci. the camboge tree, Garcinia pictoria Roxb. (My.). *cf.* ಮೂಗುಚ್ಚಿ.

ಗುರ್ಜರ gurjara. = ಗುಜ್ಜ, ಗುಜ್ಜರ, ಗುಜ್ಜಾರ. N. of Gujarāt (Bp. 6, 18; 43 sum.; 43, 6; 44 sum.; 61, 30). ಗುರ್ಜರಕ್ಷಿತಿರಮಣ (43, 1). ಗುರ್ಜರಮಹೀಶ (44, 39). ಗುರ್ಜರರಾಯ (44, 54). see ಕುಮಾರಪಾಲಕ-.

ಗುರ್ಜರಪಟ್ಟಿ gurjara-paṭṭi. = ಗುಜ್ಜರಪಟ್ಟಿ. woven silk or fine cloth from Gujarāt.

ಗುರ್ತ gurta. = ಗುಱತು, etc. a mark. (ಕುಱುಹು, ಲಿಂಗ, ಪರಿಚಯ Cb.; C.).

ಗುರ್ತು gurtu. = ಗುರ್ತ, etc. [Tu.]. (ಕಲಂಕ Si. 404; ಲಿಂಗ 411; ನಿಮಿತ್ತ 426; ಪದ 431; ಪಾಲಿ 456; C.). see B. 3, 34. 39. 40; 4, 30. 144; Si. 268. 288. 327; ಹೆಗ್ಗುರ್ತು. — ಗುರ್ತಱಿಕೆ. -ಅಱಿಕೆ. acquaintance (ಸಂಸ್ತವ, ಪರಿಚಯ Si. 395). — ಗುರ್ತಿನವ. -ಅವ. a male acquaintance (C.; B. 4, 34). — ಗುರ್ತಿಲ್ಲದವ. -ಇಲ್ಲದವ. a man who is unknown or unacquainted, a stranger (G. 286; C.).

ಗುರ್ದು gurdu. = ಗುದ್ದು 2 (Śmd. 49). to cuff, etc. (ಮುಷ್ಟಿತಾಡನ Śmd. Dh.). [ಮುದ್ದಿನೊಳದರ್ವ ಪಿಡಿವ ಗುರ್ದುವ Pb. 2, 6].

ಗುರ್ದೆ gurde. (Śmd. 49, according to Cm.).

ಗುರ್ಬು gurbu. = ಗುರ್ವು, etc. amazement (Grj. 10, 49 ?). *cf.* ವಿಗುರ್ಬಣೆ.

ಗುರ್ವಿ gurvi. *a pregnant woman* (ಗರ್ಭಿಣಿ, etc. Mr. 307).

ಗುರ್ವಿಣಿ gurviṇi. *a pregnant woman.*

ಗುರ್ವು gurvu. = ಅಗುರ್ಬು, ಅಗುರ್ವು, ಗುಮ್ಮ 1, ಗುರವ, ಗುರುಬು, ಗುಬುರ್. amazement, terror; a terrible form (ಬಿಗುರ್ವು, ಭಯಾನಕ Ct. II, 50; ತಲ್ಲಣ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡ್, ಮಲ್ಲಣ, etc., ಬೆಡಗಪ್ಪ ಭಾವ Śm. 49; ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬಿಗುರ್, ಬೆಬ್ಬಳ, etc., ಬೆಡಗಪ್ಪ ಭಾವ Kk. 42, o. r. in two MSS. ಅಗುರ್ವು; Grj. 4, 99. 108; 4, 106 va.). *cf.* ಬಿಗುರ್ವು.

ಗುರ್ವೆ gurve. N. of a plant (ಗೊರಜೆ Mr. 149, o. r. ಗುರ್ವಿ).

ಗುಲ್ gul. ಘುಲ್. = ಗಿಲ್, etc. a tinkling sound. — ಗುಲ್ಲುಲ್. the sound emitted by gejjes (C.) and bracelets (My.). — ಗುಲ್ಲುಲ್ಲುಲ್ಲೆನ್. -ಎನ್. to clink, to clank, etc. ಬಳೆಗಳ್ ಗುಲ್ಲುಲ್ಲುಲ್ಲೆನೆ ಗಿಳಿ ಸೋವಾಕೆಗಳಿನ್ ಒಪ್ಪುಗುಂ ಕೆಲವೆಡೆಯೊಳ್ (Śmd. 231).

ಗುಲ gula. = ಗುರು, etc. — ಗುಲಗಂಜಿ. = ಗುರುಗಂಜಿ. (C.). see Si. 328. 329. 407. — ಗುಲಗುಂಜಿ. = ಗುಲಗಂಜಿ. (St. & Pl.; My.). — ಗುಲಗುಂಜಿ. = ಗುಲಗುಂಜಿ. (ಕಾಕಚಿಂಚೆ, ಕೃಷ್ಣಲೆ, ಗುಂಜೆ G.; My.). see Si. 145. 407. 418. 457.

ಗುಲ gula. = ಗುಡ (Śs.), ಗುಳ. a ball, etc.

ಗುಲಾಬಿ gulābi. relating to the rose; rose-coloured; rose-scented (Mhr., H., Br.). — ಗುಲಾಬಿಗಿಡ. a rose bush (C.). — ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣ. rose-colour (C.). — ಗುಲಾಬಿಹೂ. a rose (C.).

ಗುಲಾಮ gulāma. a slave, a menial (C.; Mhr., H., Br.; B. 5, 83. 222).

ಗುಲಾಲು gulālu. the red powder which the Hindus throw about at the hōḷi feast (C.; Mhr. ಗುಲಾಲ).

ಗುಲಿ guli. = ಗುಲ, etc. — ಗುಲಿಗಂಜಿ. = ಗುರುಗಂಜಿ. (My.; Si. 145. 407. 418. 457).

ಗುಲಿಕೆ gulike. = ಗುಟಿಕೆ. a ball; a pearl (Sk.).

ಗುಲು gulu. = ಗುರು, etc. — ಗುಲುಗಂಜಿ. = ಗುಲಿಗಂಜಿ. (My.). — ಗುಲುಗುಂಜಿ. = ಗುಲುಗಂಜಿ. (My.).

ಗುಲುಂಚ್ಛ guluñccha. *a cluster of blossoms.*

ಗುಲುಮ guluma. Tbh. of ಗುಲ್ಮ. (Bp. 26, 40).

ಗುಲ್ಫ gulpha. *the ankle.* see ಪರಡು, ಹರಡು 3.

ಗುಲ್ಫಿ gulphi. N. of a bird (ಹರಡೆ Mr. 175).

ಗುಲ್ಮ gulma. = ಗುಲುಮ. *a shrub, a bush; a cluster or clump of trees, a thicket.* 2, *a body of troops consisting of 9 elephants, 9 chariots, 27 horses, and 45 foot.* 3, *the spleen.* 4, *a disease of the spleen.* see ಮರುತಬನ್ಧಿ.

ಗುಲ್ಮವೃದ್ಧಿ gulma-vṛiddhi. enlargement of the spleen, ague-cake (Mg.).

ಗುಲ್ಮಿನಿ gulmini. *a spreading creeper.*

ಗುಲ್ಲು gullu. = ಗುಬಾರು 2. a loud noise, hubbub [Tu.]; (C.; B. 5, 262; Te. ಗೊಲ್ಲು; Mhr. ಗೂಲ). see Prvs. s. ಸಿಲ್ಲು, ಬಜಾರ ಗುಲ್ಲು.

ಗುವಾಕ guvāka. *the betel-nut tree, Areca faufel or catechu.*

ಗುವಿ guvi. Tbh. of ಗುಹೆ. (Bp. 55, 34).

ಗುಸ gusa. = ಕುಸು, etc. — ಗುಸ ಗುಸ. = ಕುಸ ಕುಸ. (My.; Te. ಗುಸಗುಸೆ).

ಗುಸ gusa. a blow (S. Mhr.; Mhr., H. ಘುಸ್ಸಾ).

ಗುಸು gusu. 1. = ಗುಸ, etc. — ಗುಸು ಗುಸು. = ಗುಸ ಗುಸ, etc. (My.).

ಗುಸು gusu. 2. an imitative sound. — ಗುಸು ಗುಸು. a wheezing and grating sound in the throat (S. Mhr.).

ಗುಹ guha. Kārttikēya (ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ತಿಕ Nn. 144; ಸಬ್ಬಮುಂಗಳೆಯಣುಗು, ನವಿಲ್ದೇರ, ಅಱುಮೊಗ, etc. Śm. 4). 2, N. of a friend of Rāma (Rām. 2, 4 sum.).

ಗುಹಜನಕ guha-janaka. Śiva (Bp. 43, 17).

ಗುಹೆ guhe. = ಗುವಿ. *a cave, a cavern.* 2, *the plant Hemionitis cordifolia* Roxb.

ಗುಹ್ಯ guhya. *to be covered or concealed, to be kept secret;* private; secret; mysterious. 2, *a secret, a mystery.* 3, an improper act (ಅಕಾರ್ಯ, ಅಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಂಗಳು Nn. 70). 4, the not being eminent (ಅನತಿಶಯ, ಅಲ್ಪ 70). 5, a privity, *an organ of generation* (ಭಗ, ಯೋನಿ 70; ನಾಣ್ Ct. I, 29). 6, a covering over the privities (ಕಚ್ಚುಟ, ಕೌಪೀನ 70).

ಗುಹ್ಯಕ guhyaka. *a class of demi-gods attendant on Kubēra and guardians of his treasures.* 2, *Kubēra.*

ಗುಹ್ಯಕೇಶ್ವರ guhyaka-īśvara. *Kubēra.*

ಗುಹ್ಯಪಿಧಾನ guhya-pidhāna. *a cover over the privities.*

ಗುಳ್ guḷ. = ಗುಳ, etc. — ಗುಳ್ಳೂರಿಗೆ. -ಊರಿಗೆ. a sweet thin cake (My.; ದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಲಡ್ಡಿಗೆ G.).

ಗುಳ guḷa. 1. = ಗುಳ್ಳ, etc. ಗುಳದ ಕಾಯಿ (ಭಣ್ಟಾಕಿ, ವಾರ್ತಾಕಿ, ಸಿಂಹಿ, ಹಿಂಗುಲಿ G.). ಗುಳದ ಗಿಡ (ಬೃಹತಿ G.).

ಗುಳ guḷa. 2. = ಗುಳು, etc. an imitative sound. — ಗುಳ ಗುಳ. the sound produced by vehement boiling (My.).

ಗುಳ guḷa. = ಗುಡ (Śmd. 29), ಗುಲ, ಗುಳ್. (Mhr. ಗೂಳ, ಗುಳ). — ಗುಳದಾಳಿ. -ತಾಳಿ. the sweet marriage badge, the badge of good or sweet concert (S. Mhr.; ಅಯ್ದಾಳಿ, ಅಯ್ದುದಾಳಿ G.); [the fleshy part of a fruit]. — ಗುಳಪಪ್ಪಡಿ. a sort of cake (S. Mhr.; Mhr. ಗೂಳಪಾಪಡೀ). — ಗುಳಪಾವಟೆ. = ಗುಳಪಪ್ಪಡಿ. (My.).

ಗುಳಕ್ guḷak. = ಗುಳುಕು 1. (C.).

ಗುಳಗಿ guḷagi. = ಗುಳಿಗೆ 1. (S. Mhr.).

ಗುಳಲ guḷala. = ಗುಳ್ಳ, etc. — ಗುಳಲಕಾಯಿ. (= ಗುಳ್ಳದ ಕಾಯಿ, S. Mhr.).

-ಗುಳಿ guḷi. 1. = -ಕುಳಿ. an affix for the formation of nouns, *e. g.* ಅಡುಂಗುಳಿ-, ಸಾಲಂ-, ಲಂಚಂ-, ಕುತ್ತಂ- (Śmd. 238). see also ಅಂಜು-, ಆಟ-, etc.

***ಗುಳಿ guḷi. 2.** = ಕುಳಿ 2. a pit, an uneven ground. ಎಡಹುಗುಳಿಗಳ ದಾಣ್ಟಿ ಬರಬರ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನೆನಿಸುವೆನಯ್ಯಾ Bv. 892. [Tu. ಗುರಿ].

ಗುಳಿಕ guḷika. Tbh. of ಕುಲಿಕ. N. of a nāga or serpent (J. 24, 4. 32. 35); N. of Kētu (My.). — ಗುಳಿಕಕಾಲ. a somewhat auspicious time (My.).

ಗುಳಿಗೆ guḷige. 1. = ಗುಳಗಿ. Tbh. of ಗುಟಿಕೆ, q. v. a ball, a pill, a bolus (C.; T. ಕುಳಿಗೈ, ಕುಳಿಯು, ಕುಱಿಯು; Te. ಗುಳಿಕೆ; *cf* ಗುಲಿಕೆ). ಮೆಯ್ಯ ಹೂಸಲೆನ್ದು ಮಾಡಿದ ಗುಳಿಗೆ (ವರ್ತಿ Nr.). [ಪ್ರಳಯದುರಿ ಕಾಳಕೂಟದ ಗುಳಿಗೆ ಪುರಾನ್ತಕ ಲಲಾಟ ನೇತ್ರಾನಳನೊನ್ದಳಪಿಗಮುಗ್ಗಳಂ Pb. 7, 66].

ಗುಳಿಗೆ guḷige. 2. Tbh. of ಘುಟಿಕೆ (Śmd. 31; Ct. II, 16). the ankle.

ಗುಳು guḷu. = ಗುಳ 2, ಗುಟು 2. an imitative sound. — ಗುಳುಗುಳಿಸು. = ಗುಟುಗುಟಿಸು, q. v. — ಗುಳು ಗುಳು. = ಗುಟು ಗುಟು (Śmd. I). the murmuring or gurgling sound (occasionally

the roar) produced by running or rippling water (see ಗುಜು ಗುಜು; M. ಗುಳುಗುಳು, ಗುಳೂಗುಳೂ, sound of fruits falling into water). 2, the sound of ebullition (My.). 3, a murmuring or ringing sound in the ear occasioned by impurities, etc. (S. Mhr.; *cf.* ಗುದು). — ಗುಳುಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to sputter or be sputtered. ಗುಳುಗೆದಱುವ ಮಾತು ಪುಟ್ಟಲ್ ಅಮ್ಯೂಕ್ಕೃತಮ್ ಎನಿಕ್ಕು (Mr. 85).

ಗುಳುಕ್ guḷuk. = ಗುಳುಕು 1. (My.). ಗುಳುಕನ್ತ್ತು ನುಂಗಿದನು (My.).

ಗುಳುಕು guḷuku. 1. = ಗುಳಕ್, ಗುಳುಕ್. a sound in imitation of that produced by swallowing morsels, pills, etc. — ಗುಳುಕು ಗುಕ್ಕನೆ. repeatedly with that sound (Bp. 59, 21). — ಗುಳುಕು ಗುಳುಕು. the repeated sound of guḷuku (S. Mhr.).

ಗುಳುಕು guḷuku. 2. a kind of grumbling sound in the stomach. ಕುದುರೆಯು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗುಳುಕು (ಕೀಲಾಲ, ವಾಜಿಧ್ವನಿ Nn. 54).

ಗುಳುಕ್ಕನೆ guḷukkane. with the sound of ಗುಳುಕ್ or ಗುಳುಕು 1. (C.).

ಗುಳೆ guḷe. (ಗುಳೆಯು). = ಗುಳ್ಯ q. v. (C.). genitive ಗುಳೇದ (S. Mhr.). — ಗುಳೆ ತೆಗೆ, people to remove en masse etc. (C.). — ಗುಳೇದ ಗುಡ್ಡ. N. of a place (S. Mhr.). — ಗುಳೇದವರು. -ಅವರು. people who leave or have left a place en masse from invasion or famine (S. Mhr.). — ಗುಳೇ ಹೋಗು. = ಗುಳೆ ತೆಗೆ. (C.).

ಗುಳ್ಯ guḷya. = ಗುಳೆ, ಗೂಳೆ, ಗೂಳೆವು, ಗೂಳ್ಯ. people leaving a place en masse from invasion or famine (My.; Mhr. ಗುಢೇಂ; T. ಕೂಳ, a crowd; T. ಕೂಟ್ಟಿ, M. ಕೂಟಿ, rottenness; inferiority; rearward; T. ಕೂಟ್ಟೆಪ್ಪಡೈ, M. ಕೂಟಿಪ್ಪಾಳಯ, useless camp-followers).

ಗುಳ್ಳ guḷḷa. = ಗುಳ 1, ಗುಳಲ. a stout herb, Solanum ferox Lin. Tu. ಗುಳ್ಳೊ, (and Solanum jacquini Willd.; ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ವ್ಯಾಘ್ರಿ, ಬೃಹತಿ, ಕುಲಿ, ಕ್ಷುದ್ರೆ, ದುಃಸ್ಪರ್ಶ, ರಾಷ್ಟ್ರಿಕೆ, etc. Nr.; ಬೃಹತಿ Mr. 131; My.; *cf.* ಕುಳ್ಳೆ 1 No. 2). see ಕಿಱು-, ಚಿಱು-, ತನಿ-, ನೆಲ-, ರಾಜ-, ರಾಮ-, ಹೆಗ್-. — ಗುಳ್ಳದ ಕಾಯಿ. = ಗುಳದ-, ಗುಳಲ-.

ಗುಳ್ಳಿ guḷḷi. 1. = ಗುಳ್ಳೆ 1, etc. a bubble; a blister; a pustule; a small round shell. [Tu. ಗುಳ್ಳಿ]. (S. Mhr.; B. 4, 221). ಸೊಪ್ಪಡ ಧನಂ, ನೀರ್ಗುಳ್ಳಿ (o. r. ನೀರ್ಗುಳ್ಳೆ), ಗಾಳೀ ಸೊಡರ್ (Sś. 74). — ಗುಳ್ಳಿಗಣ್ಣಂ. -ಕಣ್ಣಂ. (Śmd. 95, o. r. ಕುಳಿ-). — ಗುಳ್ಳಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye on the ball of which a pustule has formed (S. Mhr.).

ಗುಳ್ಳಿ guḷḷi. 2. = ಕುಳ್ಳಿ. an inkstand (R.; Te. ಗುಲ್ಲ, anything hollow or empty; *cf.* ಕೊಟಲ್, T. ಕುವಳೈ, the socket of the eye). see ದವತಿ-.

ಗುಳ್ಳೆ guḷḷe. 1. = ಗುರುಳೆ, etc. that is globular. (ಕ್ಷುದ್ರಶಂಖ, ಶಂಖನಖ Nr.; Si. 89; ಕ್ಷುಲ್ಲಕ Nr., Mr. 517; ಶಮ್ಬೂಕ Mr. 412; ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಕ್ಷುದ್ರ Nn. 58; ಕ್ಷುದ್ರ, ಶಮ್ಬುಕ 151; My.; Te. ಗುಲ್ಲ). [ತೊವಲುಳಿಯಲಗುರ್ವಿಸಿದುದು ತೀವಿದಗುಳ್ಳೆಯ ಪಸುಮ್ಬೆಯಂ ಸೋರ್ಚಿದನ್ತೆ ತನು ಕೀಚಕನಾ Pb. 8, 77]. see ಚಿವರು. — ಗುಳ್ಳೆಮುತ್ತು. an artificial, hollow pearl (My.).

ಗುಳ್ಳೆ guḷḷe. 2. = ಗುಡ್ಡೆ 1. a heap. [ಕೆಱೆಹಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳು ಮೈದೆಗೆದರೆ ಗುಳ್ಳೆ ಗೂರಜೆ ಚಿಪ್ಪುಗಳು ಕಾಣಬಹುದು Bv. 861]. — ಗುಳ್ಳೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. = ಗುಡ್ಡೆ ಗಣ್ಣು. (My.). [— ಗುಳ್ಳೆಗೊಟ್ಟ. a kind of game. ಗುಳ್ಳೆಗೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟುಳಿಸೆಣ್ಡಂ ಪೊಡೆಸೆಣ್ಡೆಮ್ಬವನಾಡುತ್ತೆ Pb. 2, 30].

***ಗುಳ್ಳೆ guḷḷe. 3.** = ಗುಳ್ಳದ ಕಾಯಿ. ಹಾಳೂರೊಳಗೆ ನರಿ ಗುಳ್ಳೆಯ ತಿನ್ದು ಬಗುಳಿದನ್ತೆ ಕಾಣಾ Cv. 396.

ಗುಱ gur̤a. 1. a horse's or an elephant's trappings (ಜಂಚಿ, ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Śmd. I; Kk. 42; Śm. 41; ಜಂಚಿ, ತಂಗುಡ, ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 58; ಜಂಚಿ Ct. II, 104; ಕರಿಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಜಂಚಿ Bhn. 11; Cpr. 10, 82; C. Bp. 47, 44).

ಗುಱ gur̤a. 2. = ಕುಡ 1, ಕುಟ 2, etc. a plough share. (ಕೂಟ, ಸೀರಾಂಗ Si. 415; My.). 2, a bar of iron (My.; Tu. ಕೊರು).

ಗುಱಿ gur̤i. = ಕುಱಿ 2, etc. a pit. [Tu. ಗುರಿ]. (My.; ದರ Si. 453). see J. 31, 54; Si. 208. 457. — ಗುಱಿ ತೆವರು. = ಕುಱಿ ತೆವರು. (Bp. 38, 57).

ಗುಱು gur̤u. 1. = ಗುಟ 2, etc. (ಫಾಲ, ಕೃಷಿಕ Nr.; My.). ನೇಗಿಲ ಗುಱುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಟ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಗುಱು gur̤u. 2. = ಗುಡು 2, ಗುಳು, etc. an imitative sound. — ಗುಱುಗುಱಿಸು. = ಗುಳುಗುಳಿಸು, ಗುಡುಗುಡಿಸು. to murmur, to gurgle, to roar, used of *water* (the sea, etc., Rsv. 2, 8 va.; 6, 11 va.; 6, 24 va.; J. 6, 3), or of an army (that represents the ocean, Rsv. 13, 70 va.); to drop (v. i.) with a sound (as tears). — ಗುಱುಗುಱು. = ಗುಳುಗುಳು (Śmd. I). ಗಱಗಱನೆ ಗುಱುಗುಱುವೆನುತುಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (Śmd. I.). ಗುಱುಗುಱು ಗಱಗಱ ಎನುತುಂ ಪರಿವವೊನಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (65).

ಗುಱು gur̤u. 3. = ಗುಡು 1, etc. a sound to indicate grumbling. — ಗುಱುಗುಱಿಸು. = ಗುಡುಗುಡಿಸು, etc. to grumble, etc., to roar, as *fire*, to rage (Grj. 8, 46; Cpr. 10, 94 va.; Bp. 56, 47). — ಗುಱುಗುಱು. = ಗುಡುಗುಡು. (Rām. 5, 8, 60. 76; Bh. 1, 20, 57).

ಗೂ gū. an imitative sound (*cf.* ಗುಕ್ No. 1; ಕೂ). -ಗೂಗುಕ್. the hoot of the owl (C.). — ಗೂಗೂ. = ಗೂಗುಕ್. (My.). — ಗೂಗೂಕ್. = ಗೂಗುಕ್. (S. Mhr.).

ಗೂಗಿ gūgi. = ಗೂಗೆ q. v., ಗೂಬೆ. an owl (S. Mhr.; T. ಕೂಗೈ, ಕೂನ್, ಕುಡಿಞಿೖ, ಕೋಟ್ಟಾನ್; M. ಕೂಮನ್; Tu. ಗುಮ್ಮೆ, ಗೂಮೆ; Te. ಗೂಬ, ಗೂಬೆ, ಕೋಟಿಡು; Mhr. ಘುಬಡ).

ಗೂಗು gūgu. = ಗುಂಗು, etc. husk (My.).

ಗೂಗೆ gūge. = ಗೂಗಿ, etc. *supposed* Tbh. of ಘೂಕ (Śmd. 338). an owl [Tu. ಗೂಮೆ]. (ಘೂಕ Ct. II, 43; Nn. 10. 23; ಉಲೂಕ, ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾರಾತಿ, ನಿಶಾಟನ, ವಾಯಸಾರಾತಿ, ಪೇಚಕ Nr., Hlā., Si. 172. 405; ಕಾಕಾರಿ, etc. Mr. 170; ಕೌಶಿಕ 511; My.): [ಕಾಗೆಗಳೆಲ್ಲಂ ಬಳಸಿದ ಗೂಗೆಗಳಂ ಕಣ್ಡೆಯಪ್ಪ ಕಾರಣದಿಂ Ap. 15, 35; Cv. 445]. ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ ಹುಲಿ ಕತ್ತೆ ಹೊಗೆ ಅನ್ತಪ್ಪ ವರ್ಣಂ (ಕುದುರೆಯಲ್ಲಿ) ಹೊಲ್ಲಂ (Mr. 278). see J. 12, 2; 15, 18; 28, 38; 31, 46. 55; B. 3, 27. 119. — ಗೂಗೇ ಹೂವು. (ಚೆಟ್ಟದಾವರೆ G.).

ಗೂಟ gūṭa. = ಗುಣ್ಟ 2, etc. a peg. (ಶಿವಕ Mr. 288, o. r. ಗೂಣ್ಟ; ಸ್ಥಾಣು, ಧ್ರುವ, ಶಂಕು Si. 120; ಶಲ್ಯ, ಶಂಕು 290; ಮೇಧಿ 303; C.; Te.). [Tu ಗೂಟ್ಟೊ]. ಒನ್ದರಸು ಮತ್ತೊನ್ದೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಕಱುಕಟ್ಟೊ ಗೂಟಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ. — ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಜೋಳಿಗೆಯೊನ್ದು, ಗೂಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ ಹಾಕಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾತೇ? (Prvs.). see Bp. 9, 22; Si. 323. 456. 457.

— ಗೂಟಕೋಲು. = ಕಳಗ (in meaning). (My.). — ಗೂಟಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. the milky shrub Euphorbia neriifolia Willd. (Z.).

ಗೂಟಿ gūṭi. an imitative sound used in calling pigs (My.). — ಗೂಟಿ ಗೂಟಿ. rep. (My.).

ಗೂಡ gūḍa. = ಗೂಡೆ 1. a basket. (Mr. 207).

ಗೂಡಾರ gūḍāra. = ಗುಡಾರ, etc., (ಗುಡಿ 2). a tent (My.; Te.; T., M. ಕೂಡಾರ). [ಪಚ್ಚೆಯ ಪವಳದ ಗುಡಿ ಗೂಡಾರವೇಕೆ ಗೂಗೆಗೆ Cv. 445]. see C. Bp. 42, 13. 14; 47, 33; J. 7, 1; ಗುಡಿ-.

ಗೂಡಿಸು gūḍisu. = ಗುಡಿಯಿಸು, etc. to sweep. (My.).

ಗೂಡು gūḍu. = ಗೂಡ, ಗೂಣು. a nest; a dovecot; a fowl-house; a lodging (ಕುಲಾಯ, ನೀಡ Hlā., Nr., Mr. 167; ಕರಕ, ನೀಡು Nn. 50; Si. 179; C.; B. 2, 2; Tu.; Te.; T. ಕೂಡು, ಕೂಣ್ಡು); [ಕಂಗಳೆ ಕಱುವಾಗಿ, ಲಿಂಗವೆ ಗೂಡಾಗಿ, ಲಿಂಗ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯುಲಿಪ್ಪ, ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಾ, ನಿಮ್ಮ ಶರಣ Cv. 1043]. a small recess in a wall, a niche (C.; Te.); a trap for catching wild animals (My.); a cage (see ಮರಗೂಡು; C.; Te., T.); the pit of the stomach (C.); the hollow in bones (My.; Si. 205); the hollow in a seal, etc. for receiving a stone (My.); a frame (My.; Te.); the body (ದೇಹ Bhn. 30; T. ಕೂಡು); a round stack of jōḷa (S. Mhr.). ಪಕ್ಷಿಗೆ ಗೂಡು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿ (Prv.). see Rām. 5, 8, 72; Bh. 1, 8, 84; J. 8, 48; 15, 19; 28, 4; 31, 55; Si. 111; ಸುಣ್ಣಾಗೂಡು; ಮುದಿ-. (T. also ಕುಡವ್ಪೈ, ಕುರವ್ಪೈ). — ಗೂಡಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to put or build a nest (J. 32, 27). — ಗೂಡಿಡು. -ಇಡು. = ಗೂಡಿಕ್ಕು. (Śsv. 2, 69). — ಗೂಡುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to enter a nest; [to dwell. ಕೊಡೆಯ ಚರ್ಮದ ಮಱೆಯೊಳ್ ಗೂಡುಗೊಳುತಿರ್ದ ಶೌರ್ಯಕ್ರೀಡೆಯ ದಿಗ್ವಿಜಯಮೆಸೆದುದೆನ್ಮಗ್ರಜನಾ Ap. 14, 72]; (Cpr. 8, 4 va.; J. 17, 20). [—ಗೂಡುವಾಯ್. -ಪಾಯ್. the heart to palpitate. ಗೂಡುವಾಯ್ದೆರ್ದೆಯನೊತ್ತಿ ನಿಕ್ಕುವ್ವ ಪಕ್ಷ್ಮ ಮಾನ್ತು ತರಳಾಕ್ಷಿ ವಿಸ್ಮಯದೆ ಚಕ್ರಿಯಂ ನೋಡಿದಳ್ Ap. 11, 20]. — ಗೂಡುವೆಱು. -ಪೆಱು. to obtain, or enter, a nest or place of rest (J. 18, 13). [—ಗೂಡುವೋಗು. -ಪೋಗು. to grow thin. ನೆರೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ ತೆರೆ ಗಲ್ಲಕೆ ಶರೀರ ಗೂಡುವೋಗದ ಮುನ್ನ Bv. 161].— ಗೂಡೊಲೆ. -ಒಲೆ. a kind of oven for baking bread (My.).

ಗೂಡೆ gūḍe. 1. = ಕೂಳೆ 1, ಗೂಡ. a basket (ಕಾಣ್ಡೋಲ, ಪಿಟ Si. 307; My.); a basket used as a bucket (C.; Te.).

ಗೂಡೆ gūḍe. 2. N. of a plant (ಬೆಳ್ಳುಚಿ Mr. 134, one MS. ಗೂಡಿ, another ಬೆಳ್ಳುಚಿ).

ಗೂಢ gūḍha. = ಗೂಳ. covered, *hidden, concealed;* invisible; *secret;* private; mysterious; occult; disguised. see Kāvy. II, 1, A, 13.

ಗೂಢಚತುರ್ಥ gūḍha-caturtha. a kind of citra [Kr. 2, 120.]; (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಗೂಢಚರ gūḍha-cara. = ಗೂಢಚಾರ. (My.).

ಗೂಢಚಾರ gūḍha-cāra. = ಗೂಢಚಾರಿ. (My.).

ಗೂಢಚಾರಿ gūḍha-cāri. a secret emissary, a spy. (My.).

ಗೂಢಜ gūḍha-ja. born privately; the son of a concealed birth, born secretly of a woman whose husband is absent, the real father being unknown. (R.).

ಗೂಢತೆ gūḍhate. concealment, secrecy; profoundness (Mr. 4).

ಗೂಢಪ gūḍha-pa. = ಗೂಢಪಾದ್ (Mr. 399).

ಗೂಢಪದ gūḍha-pada. an occult, uncommon word (Śmd. 402; Kk. 3; Śm. 119).

ಗೂಢಪಾದ್ gūḍha-pād. *a snake.*

ಗೂಢಪುರುಷ gūḍha-puruṣa. *a spy.*

ಗೂಢಸನ್ಧಿ gūḍha-sandhi. a vowel that has the appearance of being simple, but in reality is a diphthong (Śmd. 18).

ಗೂಢಸಾಕ್ಷಿ gūḍha-sākṣi. a witness placed by the plaintiff so as to overhear what has been said by the defendant. (R.).

ಗೂಢಾಂಗ gūḍha-aṅga. a tortoise. (R.).

ಗೂಣು gūṇu. = ಗೂಡು. a small niche (S. Mhr.).

ಗೂಣ್ಟ gūṇṭa. = ಗೂಟ, etc. a peg. [Tu. ಗೂಣ್ಟೊ]. (ಮೊಳೆ Śm. 111; ಶಂಕು Mr. 200; My.). [ಒಲೆಗಲ್ಗಳ್ಗೆ ಬೆಟ್ಟುಗಳುಂ ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಡವಿಗಳುಂ ದಣ್ಡೆಗೆಗೆ ವೇಣುವನಂಗಳುಂ Pb. 9, 104 va.]. ಗುಡಿಯ ಗೂಣ್ಟ (ಧ್ರುವಕ, ಶಿವಕ, ಕೀಲ, etc. Hlā.).

ಗೂಥ gūtha. *excrements, ordure.*

ಗೂದೆ gūde. 1. = ಗೊನ್ದೆ. the love-apple or tomato, Lycopersicum esculentum Mill. (St. & Pl.; My.). see ಅವ-.

ಗೂದೆ gūde. 2. prolapsus of the anus (C.; Te.; T. ಕುಡರ್; Te. ಗುದ್ದೆ, the backside, culus, see s. ಕುಣ್ಡೆ; Mhr. ಗುಳೀ. the rectum protruding at stool. *cf.* ಗುದ).

ಗೂನ gūna. *voided, as ordure.*

ಗೂನಿ gūni. = ಕೂನಿ 1. a hump-backed female (My.).

ಗೂನು gūnu. = ಕೂನ್ 2, ಕೂನು 2. a hump (My.; Te.; Si. 198, B. 5, 34. 35). — ಗೂನ. -ಅ 3. (ವಾಮನ G.; My.). — ಗೂನುಬೆನ್ನು. a hump-back (My.; B. 5, 34). — ಗೂನುಳ್ಳವ. (ಕುಬ್ಜ G.; My.).

ಗೂಬೆ gūbe. = ಗೂಗಿ, etc. an owl (ಉಲೂಕ Si. 172; ಕೌಶಿಕ 406; My.). ಇರುಳು ಕಾಗೆಗೆ ಆಗದು, ಹಗಲು ಗೂಬೆಗೆ ಆಗದು (Prv.). see ಮುದಿ-. — ಗೂಬೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye that turns round like a wheel (My.). 2, an eye of which the power of seeing is deficient at day-time (My.). — ಗೂಬೆಬಾಳು. an owl's life: an idle life (My.). 2, longevity (My.).

ಗೂರಣ gūraṇa. = ಗುರಣ. taking up, etc. (G.; Sk.).

ಗೂರಲು gūralu. = ಗೂರು. (My.). — ಗೂರಲುಬ್ಬಸ. = ಗೂರುಬ್ಬಸ. (My.). — ಗೂರಲು ಹತ್ತಿದವ. = ಗೂರು ಹತ್ತಿದವ. (My.).

ಗೂರು gūru. phlegmatic and asthmatic disease (C.). see ಅತಿಗೂರು. — ಗೂರುಬ್ಬಸ. -ಉಬ್ಬಸ. asthma (ಕಾಸ, ಕ್ಷವಥು, ಕೆಮ್ಮಲು Si. 200; My.). — ಗೂರು ಹತ್ತಿದವ. a man affected with gūru (ಶ್ಲೇಷ್ಮಣ G.).

ಗೂಱು gūṟu. (ಗೂರು). to turn or root up the earth with horns or tusks (S. Mhr.; see ಕೊಱೆ³ 1 and ಕೋಱೆ³; Te. ಕೋರಾಡು; Tu. ಕೋರ್, ಗೋರ್, to dig from, out, or up; M. ಕೋಟ್ಟು, what serves to dig). — ಗೂಱಾಡು. -ಆಡು. to root up the ground, etc. (Bp. 32, 26).

ಗೂರ್ಣ gūrṇa. taken up; striven, endeavoured. see ಉದ್-.

ಗೂರ್ಣಿಸು gūrṇisu. 1. = ಘೂರ್ಮಿಸು. to sound, etc. (Abh. P. 14, 29 va.; Sk. ಘುರ್, to sound; ಘುರಣ, sound; Te. ಘೂರ್ಣಿಲ್ಲು, to sound, roar, etc.; see ಘೂಣಿ 2; M. ಕೂಱು, to call out things along the streets, to proclaim, etc.; ಕೂಱು, a word; *cf.* ಗುಱು 2

& 3). ಅಬ್ಧಿಯೆ ಗೂರ್ಣಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 234; also 289, where ಗೂರ್ಮಿಸು as o. r.). see ಏ–.

ಗೂರ್ಣಿಸು gūrṇisu. 2. = ಘೂರ್ಣಿಸು. to gape.

ಗೂರ್ಮಿಸು gūrmisu. = ಗೂರ್ಣಿಸು 1. to murmur or roar, as the water of a river or the sea; to sound, as a trumpet, etc.; to resound, as a forest; to roar or bellow, as a beast; to cry aloud. see Bp. 6, 23; 32, 27; 47, 2; 53, 25; Rsv. 6, 116 va.; Ssv. 4, 8. 12. 13; 9, 25; 13, 32; 18, 59; J. 19, 5. 7; ಆ–.

ಗೂವ gūva. a dove (Te. ಗುವ್ವ). — ಗೂವಗುತ್ತಿಗೆ. a sort of perfume (ಕಪೋತಾಂಘ್ರಿ, ನಟಿ, ನಲಿ, ಧಮನಿ, ಅಂಜನಕೇಶಿ, etc. Si. 154; Te. ಗುವ್ವಗುತ್ತಿಗಡ್ಡಿ).

ಗೂವಾಕ gūvāka. = ಗುವಾಕ. *the betel-nut tree.*

ಗೂಹನ gūhana. hiding, concealing, etc. see ಉಪ–, ನಿ–.

ಗೂಳ gūḷa. Tbh. of ಗೂಢ. covered, etc. (Ct. I, 106).

ಗೂಳಿ gūḷi. a bull (ಎತ್ತು Śmd. I; ವೃಷ, ಬಸವ Nn. 16; ಭದ್ರ, ಪುಂಗವ 99; T. ಕೂಳಿ), especially a bull allowed to roam at liberty and dedicated to a deity (ಷಣ್ಡ, ಗೋಪತಿ, ಇಡ್ವರ Nr.; ಸಲಗ Bbn. 24; C.; M. ಕೂಱನ್, ಕೂಱಾನ್). 2, a big louse (My.). ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವುದಕೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ, ಷಣ್ಡತಾಯೋಗ್ಯ Nr.). ಗೂಳಿಯ ಹಿಣಿಲು (ವೃಷಾಂಗ, ಕಕುತ್ Nr.; Nn. 143). ಗೂಳಿ ಹಾಯ್ದು ಹಿಮ್ಮಾಲಿಸಿದ ಆಕಳು (ಸನ್ಧಿನಿ, ವೃಷಭಾಕ್ರಾನ್ತೆ Si. 321). ದನಗಳ ಮೇಲೆ ಗೂಳಿಗಳು ಹಾಱುವ ಸಮಯ, ಗೂಳಿ ಬಸಱು ಮಾಡುವಿಕೆ (ಪ್ರಜನ, ಉಪಸರ 396). ಗೂಳಿ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು (Prv.). see Bp. 18, 70; 32 sum.; 32, 4. 20; ತಿನಸ–, ತಿನಸು–. — ಗೂಳಿಬಸವ. a bull allowed to roam at liberty, etc. (C.). ಗೂಳಿಬಸವನಾಗತಕ್ಕ ಬಗ್ಯೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿಗಱು (ಆರ್ಷಭ್ಯ Si. 319). [— ಗೂಳಿಸೊರ್ಕು. to be intoxicated as a bull. ಬಳ್ಳಿಗೆಡೆಡೆಕ್ಕೆ ವಾಱುವಾಱು ಪಲಗೆವಾಡಿ ಗೂಳಿಸೊರ್ಕಿ ಮಾರ್ಕೊಣ್ಡು ಕಾದೆ Pb. 10, 80 va.]. — ಗೂಳಿಹೋರಿ. = ಗೂಳಿಬಸವ. (ಷಣ್ಡ, etc. Si. 319).

ಗೂಳೆ gūḷe. = ಗುಳೆ, etc. people leaving a place en masse from invasion or famine. (C. Bp. 47, 12. 22; My.).

ಗೂಳೆವು gūḷevu. = ಗೂಳೆ. (My.).

ಗೂಳ್ಯ gūḷya. = ಗೂಳೆ. (My.).

ಗೃಂಜನ griñjana. *garlic* (ಲಶುನ, ಪಲಾಣ್ಡು, etc., ಉಳ್ಳಿ Mr. 137).

ಗೃದ್ಧ griddha. desirous of, eagerly longing for (Cpr. 10, 87).

ಗೃಧ್ನು gridhnu. *greedily desirous of, greedily, craving.*

ಗೃಧ್ರ gridhra. greedy. 2, *a vulture* (ಪಕ್ಷಿಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಹದ್ದು Mr. 175).

ಗೃಧ್ರಸಿ gridhrasi. *gout or rheumatism affecting the thigh.*

ಗೃಷ್ಟಿ grisṭi. *a cow that has had one calf* (ಚೊಚ್ಚಿಲದು Mr. 181; see s. ಈನ್ 1). 2, = ಘೃಷ್ಟಿ, *a kind of bulbous plant*, said to be an esculent root or yam; see Si. 159.

ಗೃಷ್ಟಿಕೆ grisṭike. = ಗುಟ್ಟಿಗೆ. a kind of plant.

ಗೃಹ griha. *a house*, (ಶಾಲ, ಮನೆ Nn. 20; ದ್ವಿಜ, ಮನೆ 36; ಕೋಶ, ಮನೆ 52). 2, *a wife*. — ಗೃಹಮುಟ್ಟು. the utensils of a house (ಮಾತ್ರೆ, ಮನೆಯುಪಕರಣ Nn. 157).

ಗೃಹಕಲಹ griha-kalaha. domestic dissensions. (B. 5, 320; My.).

ಗೃಹಕೃತ್ಯ griha-kritya. household matters or affairs, domestic duties. (My.; Dp. 2, 3).

***ಗೃಹಕೋಕಿಳ griha-kōkiḷa.** a lizard. ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹ ಕಲುಷಿತ ಗೃಹಕೋಕಿಳಂಗಳೊನ್ದೊನ್ದಂ ತಿನೆ ಪನಿತ ಶೋಣಿತ ಬಿನ್ದುಗಳ್ Ap. 2, 14 va.

ಗೃಹಕ್ಷಯ griha-kṣaya. the ruin of a house. see Prv. s. ಪರನಿನ್ದೆ.

ಗೃಹಗತಿ griha-gati. = ಗಿರಾಗತಿ. the way or manner of a house.

ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ griha-gōdhike. *the small house-lizard* (ಮುಶಲಿ, etc., ಹಲ್ಲಿ Mr. 166).

ಗೃಹಚರ griha-cara. moving or living in the house (Bp. 60, 14).

ಗೃಹಚ್ಛಿದ್ರ griha-c-chidra. a breach in a house: a family or private foible, folly, etc. (My.).

ಗೃಹಪತಿ griha-pati. a householder. 2, a man of the second period (āśrama) in the life of a Brāhmaṇa, who after having finished his studies, and having been invested with the sacrificial thread, is married and settled. 3, *a priest superintending or performing a sacrifice.*

ಗೃಹಪಿಕ griha-pika. = ಗೃಹಗೋಧಿಕೆ. (Mr. 166).

ಗೃಹಪ್ರವೇಶ griha-pravēśa. the ceremony of occupying a just-built house (My.; Mhr.). 2, the first entrance, by the female, into the house of her husband (My.; Mhr.).

ಗೃಹಬನ್ಧನ griha-bandhana. shutting, closing, or locking a house. see ಬಿಯ್ಯಗ.

ಗೃಹಬಲಿಭುಜ್ griha-bali-bhuj. –ಕ್. *a sparrow.*

ಗೃಹಭಾನು griha-bhānu. a burning lamp (ದೀವಿಗೆ Mr. 205).

ಗೃಹಭಿತ್ತಿ griha-bhitti. *the wall of a house.*

ಗೃಹಭೂಮಿ griha-bhūmi. *the site of a habitation.*

ಗೃಹಭೇದ griha-bhēda. a kind of mansion, or a division of a mansion. see ತೊಟ್ಟಿ.

ಗೃಹಮಹತ್ತರ griha-mahattara. the chief servant of a house (Cpr. 6, 44 va.).

ಗೃಹಮಾತೆ griha-māte. a mother-in-law (ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತೆ Mr. 313).

ಗೃಹಮೃಗ griha-mriga. a dog. (R.).

ಗೃಹಮೇಧ griha-mēdha. a domestic sacrifice.

ಗೃಹಮೇಧಿ griha-mēdhi. one who performs the domestic sacrifices or is the object of them, the householder (ಗೃಹಸ್ಥ, ನಿಲಯವಾನ್ Mr. 242).

ಗೃಹಯಾಲು grihayālu. *disposed to seize or take.*

ಗೃಹಲಕ್ಷಣ griha-lakṣaṇa. the form or figure of a house (Mr. 201); [auspiciousness of a house].

ಗೃಹವಾಟಿ griha-vāṭi. *a grove near a house.*

ಗೃಹಶಾನ್ತಿ griha-śānti. ceremonies for the purification of a house from infesting demons, etc. (My.; Mhr.; Dp. 4).

ಗೃಹಸ್ಥ griha-stha. = ಗಿರಸ್ತ, ಗಿರಾಸ್ತ, ಗೇಸ್ತ, ಗೃಹಸ್ತ. staying in a house; a householder. 2, = ಗೃಹಪತಿ No. 2, *a Brāhmaṇa in the second period* (āśrama) *of his religious life, etc.* 3, a gentleman, a patrician (Mhr.; C.).

ಗೃಹಸ್ಥಾನ griha-sthāna. *a temporary residence.*

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ grihastha-āśrama. the second of the four religious stages or orders (āśramas, My.).

ಗೃಹಸ್ಥಿಕೆ griha-sthike. the duties of a householder; politeness, gentlemanliness (B. 4, 53).

ಗೃಹಸ್ಥೂಣ griha-sthūṇa. *the pillar of a house.*

ಗೃಹಸ್ಥೆ griha-sthe. a housewife; a matron. (My.).

ಗೃಹಾಂಗಣ griha-aṅgaṇa. (Śmd. 364). the house-yard. see ಚಪ್ಪರ.

ಗೃಹಾಧಿದೇವತೆ griha-adhidēvate. a deity presiding over a house (Cpr. 3, 102).

ಗೃಹಾಧಿಪ griha-adhipa. *the householder or grihastha.*

ಗೃಹಾರಾಮ griha-ārāma. *a grove near a house.*

ಗೃಹಾವಗ್ರಹಣಿ griha-avagrahaṇi. *the threshold.*

ಗೃಹಿ grihi. -ನ್. *the householder or grihastha.*

ಗೃಹಿಣಿ grihiṇi. *the mistress of a house, a wife.*

ಗೃಹೀತ grihīta. grasped, taken, seized, caught, held; obtained; received; agreed; perceived, known.

ಗೃಹೀತದಿಶ್ grihīta-diś. running away, flying; flown, run away, retreated. see ದೆಸೆಗೆಡು.

ಗೃಹೀತಿ grihīti. one who grasps or seizes. see ಪಾಣಿ-.

ಗೃಹೀತೃ grihītṛi. *one disposed to seize or take.*

ಗೃಹೋಪಕರಣ griha-upakaraṇa. any domestic utensil (ಸಾಧನ, ಮನೆಯ ಸಮಸ್ತ ಮುಟ್ಟುಗಳು Nn. 114).

ಗೃಹ್ಯ grihya. 1. belonging to a house; domestic; domesticated, tame. (My.).

ಗೃಹ್ಯ grihya. 2. to be taken, seized, or received; perceivable; to be adopted as faith or belief; *taking the side of, belonging to a party, confederate.*

ಗೃಹ್ಯಕ grihyaka. *domesticated, tame;* dependent (ಪರವಶದವಂ Mr. 228); *a domesticated animal.*

ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ grihya-sūtra. a class of ritual works containing directions for domestic rites and ceremonies. (My.).

-ಗೆ ge. 1. = -ಕೆ 1, etc. a suffix for the dative singular and plural (Śmd. 138. 158. 159), *e. g.* ಮಣಿಗೆ (19), ಅಗಟಿಗ್ಗೆ, ಮುಗುಳ್ಗೆ, ಕನರ್ಗೆ (52), ಅಳಿರ್ಗೆ (53), ಮಾಡಿದಂಗೆ, ಅಡಪವಳಂಗೆ, ತೆಂಗಾಳಿಗೆ (89), ಅರಸಂಗೆ (90), ಅತಂಗೆ, ಅರಸಿಗೆ, ಆಕೆಗೆ, ಅರ್ಗೆ, ಅಬ್ಬಿಗೆ (138), ಕವಿಗೆ, ತನುಗೆ, ಪೆಣ್ಗೆ, ಕುರುಳ್ಗೆ, ಬೆರಲ್ಗೆ, ಬೆಂಗೆ, ಮುಳ್ಗೆ, ಬಿಲ್ಗೆ, ನೆಗಟಿಗ್ಗೆ, ಕವಿಗಳ್ಗೆ (139), ಬುಧರ್ಗೆ, ಕಾನ್ತೆಯರ್ಗೆ, ಎರೆವರ್ಗೆ, ಸೂಳೆಯರ್ಗೆ (140), ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಗೆ, ಕವಿಗೆ, ಸವತಿಗೆ, ಬಿರುದರ್ಗೆ, ರೋಗಿಗೆ, ಕಪಿಗೆ, ಸಿರಿಗೆ, ಮಣಿಗೆ, ದೇವರ್ಗೆ, ಪುಲ್ಗೆ, ಅತಂಗೆ, ಕೆಳೆಯಂಗೆ (159), ನಿನಗೆ, ಎನಗೆ, ತನಗೆ (178), ಕೆಳದಿಗೆ (179). see also 165. 167. 177 & -ಇಗೆ, -ಇ 6 & 7. in later or colloquial Kannaḍa, *e. g.* also ಈಶ್ವರಗಿನ್ತ ಗಡಬಡೇಶ್ವರ ದೊಡ್ಡವನೋ? (Prv.), ಅವಗೆ, ಈತಗೆ (also Bp. 40, 15), etc.

-ಗೆ ge. 2. = -ಕೆ 2, etc. a nominal and pronominal suffix, a suffix for the third person of the imperative (Śmd. 54. 55. 269), *e. g.* ಅವಂ ಕುಡುಗೆ! ಅವಂ ಪಡೆಗೆ! (269), ತೆಗಟಿಗೆ! etc. (55), ಸಮನಿಸುಗೆ! (159), ಅಱಗೆ! ತಿಳಿಗೆ! (241. 399), ಪಡುಗೆ! (301).

ಗೆ ge. 3. an imitative sound used in calling to a monkey (My.). — ಗೆ ಗೆ. rep. (My.).

-ಗೆ ge. 4. = -ಕೆ 3, etc., *e. g.* ಉಡುಗೆ, ಪಸುಗೆ, ಪೊಲ್ಗೆ, ಬಿಸುಗೆ, ಪಣ್ಣುಗೆ, ಪತ್ತುಗೆ (Śmd. 248).

ಗೆ ge. she who goes, etc. see ತ್ರಿಪಥಗೆ, ದುರ್ಗೆ, ನಿಮ್ನಗೆ.

ಗೆಕಾರ ge-kāra. the syllable ಗೆ (Śmd. 54).

ಗೆಗ್ಗೆ gegge. (fr. ಕಿಗ್?). smallness (Cpr. 5, 105; Te. ಕಗ್ಗು, to shrink).

ಗೆಜ್ಜಲು gejjalu. = ಗೆದಲು, etc. the white ant. (My.).

ಗೆಜ್ಜೆ gejje. 1. = ಗಜ್ಜೆ. a little spherical bell, etc. (ತುಲಾಕೋಟಿ, ನೂಪುರ Hlā.; Mr. 344; C.). see Si. 62. 275; Grj. 3, 89. 90; Bp. 24, 44; Prll. 3, 25. 27; Rśv. 13, 102; ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆ. — ಗೆಜ್ಜೆಕರಡ. = ಗೆಜ್ಜೆಹುಲ್ಲು. (Z.). — ಗೆಜ್ಜೆಗೋಲು. -ಕೋಲು. a stick to which gejjes are attached, used in music (My.) or by post-runners (My.). [— ಗೆಜ್ಜೆಟಿಕೆ. -ಅಟಿಕೆ. = ಅಡ್ಡಿಕೆ. a necklace composed of aḍdikes with gejje (beads)]. — ಗೆಜ್ಜೆಪೂಜೆ. a ceremony performed at the initiation of a dancing-girl when a number of villagers worship some gejjes and give them to her, and the pūjāri ties a tāli to her neck (My.). — ಗೆಜ್ಜೆಯಲಬು. -ಅಲಬು. a procumbent, trifoliate herb with yellow flowers, Crotolaria orixensis Roxb. (Z.); also the creeping herb Heylandia catebrosa D. C. (Z.). — ಗೆಜ್ಜೆಹುಲ್ಲು. a common grass, Andropogon aciculatus L. (Z.).

ಗೆಜ್ಜೆ gejje. 2. the groin between the belly and the thigh (S. Mhr.; Te. ಗಜ್ಜೆ).

ಗೆಜ್ಜೆಗಾಱ gejje-gāṛa. a fabricator of small bells (Śmd. 235). 2, N. of a Śūdra caste (My.).

ಗೆಡಪ geḍapa. (fr. ಗೆಡೆ 2). prattle, prate (of a parrot, Cpr. 7, 88 va.).

ಗೆಡಹ geḍaha. see ಗೆಡೆ 2.

ಗೆಡೆ geḍe. 1. = ಕೆಡು 1, ಗಡೆ 2, ಗೆಳೆ, etc. touching; match. (Te. ಗೆಡೆ, by the side of = ಪಾರ್ಶ್ವ; see s. ಕಿಟ್ಟು and ಗೆಲ್ 2). — ಗೆಡೆವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಜೋಡುವಕ್ಕಿ, etc., ಚಕ್ರವಾಕ Ss.).

ಗೆಡೆ geḍe. 2. = ಕೆಡೆ 1. to talk nonsense. — ಗೆಡಹಂ. one who talks nonsense (ಅನುತ್ತರ Mr. 240, o. r. ಗೆಡಪಂ).

***ಗೆಡೆ geḍe. 3.** friendship, intimacy. ಅಡುತ್ತೊಡವಳೆದರ್ ತಮ್ಮೊಳಳೆಸೆ ತಂತಂ ಗೆಡೆಗಳ್ Pb. 2, 30. — ಗೆಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be united with. ಕೆನ್ದಲಮ್ಮಂ ಗೆಡೆಗೊಣ್ಡುದಂ Pb. 4, 30; ಸಮಸ್ತ ದೀಪ್ತಿ ಪರಮಾಣುಗಳಂ ಗೆಡೆಗೊಣ್ಡು ಜನ್ಮನಂ ನೆಱಿದಿರೆ Ap. 2, 62. — ಗೆಡೆವಚ್ಚು. -ಪಚ್ಚು. to break off friendship. ಎಡೆಯೊಳ್ ಗೆಡೆವಚ್ಚುಗೊಣ್ಡು ಪಾಣ್ಡವರನಕಾರಣಂ ಕೆಣಕಿದೀ ಪೊಸ ಪೊಟ್ಟುಱೊಳ್ Pb. 2, 87.

ಗೆಡ್ಡೆ geḍḍe. = ಗಡ್ಡೆ 1, etc. any (bulbous) root, especially also that of the lotus (ಗೆಣಸು Śmd. I; ಮೃಣಾಲ, ಬಿಸ, ಕನ್ದ Hlā.; My.; Te.; M. ಚೆಟು, fine, stout). ಮರದ ಗೆಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ, ಕನ್ದ Hlā.). ಹಿಳ್ಳಿವರಿದ ಗೆಡ್ಡೆ (ಕರಹಾಟ Nr.). ನೆಯ್ದಿಲ ಗೆಡ್ಡೆ (ಶಾಲೂಕ); ತಾವರೆಯ ಗೆಡ್ಡೆ (ಮೃಣಾಲ, ಬಿಸ Nr.).

ಗೆಣತಿ geṇati. = ಕೆಳದಿ, etc. a female companion or friend (C.; in S. Mhr. occasionally also: a harlot). 2, in children's language: small freckles on the skin (S. Mhr.). — ಗೆಣತಿಕಸ. a name applied to several small species of Euphorbia, as Euphorbia hirta Willd., E. thymifolia Willd. (Z.).

ಗೆಣಸಂಗು geṇasaṅgu. a large timber tree, Heterophragna roxburghii D. C. (Z.).

ಗೆಣಸು geṇasu. = ಗೆಣಿಸು, ಗೆಟಿಸು, q. v. a bulbous root: the name of several species of Yam dioscorea and of Batatas ipomoea, generally meant for the common sweet potato, Batatas edulis Chois. (ಗುಣಮೂಲಿ Mr. 135; C.; [Tu. ಕಿರೆಂಗ್, T. ಕಿಱಂಗು]; Te. ಗೆನುಸು). see ಅಡವಿ-, ಕುಣ್ಬ-, ತೂನ-, ಬಿಳೇ-, ಮರ-, ಮುಡಿ-, ಸೀ-; Prv. s. ಗೆಡೆ.

ಗೆಣಿ geṇi. = ಕೆಳೆ 2, etc. union; companionship, etc. see Prv. s. ತಿಗುಳ.

ಗೆಣಿಗಾಱ geṇi-gāṟa. = ಗೆಣೆಗಾಱ. a male friend, occasionally: a whoremonger (S. Mhr.).

ಗೆಣಿತನ geṇitana. = ಕೆಳೆತನ, ಗೆಣೆತನ, ಗೆಳೆತನ. companionship, friendship, occasionally: disreputable connexion (S. Mhr.).

ಗೆಣಿಯ geṇi-a3. = ಕೆಳೆಯ, etc., ಗೆಣಿಗಾಱ. (S. Mhr.).

ಗೆಣಿಸು geṇisu. = ಗೆಣಸು, a bulbous root, etc. (My.).

ಗೆಣೆ geṇe. = ಕೆಳೆ 2, etc., ಗೆಣಿ. companionship, etc. (My.; Tu. coupling). ಗೆಣೆಗೆ ಗೆಣಸು ಬೇಡ; ಹುಣಸೆಗೆ ಹುಳಿ ಬೇಡ (Prv.). ಬಿಟ್ಟು ಆಡುವ ಗೆಣೆಯು ಹಱಕುತೊಗಲಿನ ಮಿಣೆಯು (Dp. 54).

ಗೆಣೆಗಾತಿ geṇe-gāti. = ಗೆಳೆಗಾರ್ತಿ. a female friend (My.).

ಗೆಣೆಗಾಱ geṇe-gāṟa. = ಗೆಣಿಗಾಱ. a male friend (C.; occasionally: a whoremonger, S. Mhr.).

ಗೆಣೆತನ geṇetana. = ಗೆಣಿತನ, etc. (My.; S. Mhr. in two meanings).

ಗೆಣೆಯ geṇe-a3. = ಗೆಣಿಯ. (My.).

ಗೆಣ್ಟಗೆ geṇṭage. = ಗೆಣ್ಟುಗೆ, q. v.

ಗೆಣ್ಟು geṇṭu. remoteness, distance, farness, removal, etc. (Śmd. 48; ದೂರ Ct. I, 6; Kk. 64. 83; Śm. 50; ಅತಿದೂರ Bhn. 62; Te. ಗೆಣ್ಟು, to move, stir; to push away, toss aside; ಕೆಳವು, interval, space; see ಗೇಣ್ 1; see Śmd. 215 s. ಮಗುೞ್). [ಎನ್ದು ನುಡಿದು ಗೆಣ್ಟಾದಂ Pb. 4, 98 va.; Vr. 66, 28; Ap. 7, 56]. see Ŗsv. 5, 115 va.; 5, 116; Śsv. 2, 107; 4, 67. — ಗೆಣ್ಟ. -ಅ 3. a man who is at a distance (Abh. P. 15, 27va.); [—ಗೆಣ್ಟೆದಂ. = ಗೆಣ್ಟ. ಅನ್ನಾತನುಂ ಗೆಣ್ಟೆದನೆಮ್ಮಿನ್ನಾಲ್ವರುಂ ಭೇದಿಸಲಱಿಯೆವಿದಂ Pb. 11, 87].

ಗೆಣ್ಟುಗೆ geṇṭuge. ? (Śmd. 48, o. r. ಗೆಣ್ಟಗೆ).

ಗೆಣ್ಡೆ geṇḍe. 1. the penis (S. Mhr.; Mhr. ಚೋಣ್ಟ).

ಗೆಣ್ಡೆ geṇḍe. 2. = ಗೆಡ್ಡೆ, etc. see ಕಾ-. — ಗೆಣ್ಡೆಮೀನ್. a sort of fish (My.; Ŗsv. 5, 115). — ಗೆಣ್ಡೆಹೊಟ್ಟೆ. ascites (My.).

ಗೆಣ್ಣು geṇṇu. 1. = ಗಿಣ್ಣು 2. a knot, etc. (ಪರ್ವ Si. 437; My.). ಬಿದುರುಗೆಣ್ಣು (ಗ್ರನ್ಥಿ, ಪರ್ವ, ಪರುಸ್ 163). see also Si. 207.

ಗೆಣ್ಣು geṇṇu. 2. = ಗಿಣ್ಣು, etc. the milk of a buffalo or cow which has lately calved. (Bp. 42, 5).

ಗೆತ್ತು gettu. P. p. of ಗೆಲ್, q. v.

ಗೆದಲು gedalu. -ಲ್. = ಗೆಜ್ಜಲು, ಗೆದ್ದಲಿ, ಗೆದ್ದಲು. the white ant, termite (Te. ಚೆದೆ, ಚೆದೆ, ಚೆದಲು, ಚೆದಲು; M. ಚಿದಲ್, ಚಿದಲೆ, ಚಿದಳ್; T. ಚಿದಲ್ಯೆ, ಚಿಲ್, ಚೆಲ್ಲು white ants). ಕೆಣ್ಡವಂ ಗೆದಲ್ ಒನ್ದುವುದೆ? (Bp. 15, 32). *cf.* ಗೊಱಲೆ.

ಗೆದಿ gedi. = ಗೆಲಿ 1. to conquer; to gain (S. Mhr.; ಜಯಿಸು G.). ಗೆದಿಯಲ್ ಪಟ್ಟ (ಜಿತ); ಗೆದಿಯ ತಕ್ಕದ್ದು (ಜೇಯ); ದಿಕ್ಕು ಗೆದಿಯೋಣ (ದಿಗ್ವಿಜಯ); ಗೆದಿಯುವ ಹವಣಿಕೆ (ದೇವನ); ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ತೆ ಜೂಜಿನೊಳಗೆ ಗೆದಿಯೋಣ (ಪಣ); ವೈರಿಯ ಗೆದಿಯುವವನು (ಪರನ್ತಪ G.). P. p. ಗೆದ್ದು.

ಗೆದಿಸು gedisu. = ಗೆಲಿಸು. to cause to win, etc. (S. Mhr.).

ಗೆದ್ದಲಿ geddali. = ಗೆದಲು. etc. (S. Mhr.), ಱೆಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಗೆದ್ದಲಿ (ಶಲಭ G.).

ಗೆದ್ದಲು geddalu. = ಗೆದ್ದಲಿ, etc. (My.). ಗೆದ್ದಲು ಹುತ್ತ ವಿಕ್ಕಿ, ಹಾವಿಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿತು (Prv.).

ಗೆದ್ದು geddu. = ಗೆಲಿತು, ಗೆಲಿದು, ಗೆಲ್ದು. P. p. of ಗೆದಿ, ಗೆಲ್. (C.). ಗೆದ್ದರೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು, ಸೋತರೆ ಕಿವಿ ಮೂಗು.—ಗೆದ್ದರೆ ಆಡುವದಕ್ಕೆ ಬನ್ದಿದ್ದೆವು, ಸೋತರೆ ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬನ್ದಿದ್ದೆವು ಎಮ್ಬನ್ತೆ.—ಗೆದ್ದರೆ ಹಲವರು ಗೆದ್ದರು, ಸೋತರೆ ಕೊಂಕಣಿಗರ ಗಣ್ಡ ಸೋತ (or ಕೋಮಟಿಗರ ಪೋರ ಸೋತ, Prvs.). ಅರಸನನ್ನು ಗೆದ್ದ ಬಱಕ (B. 5, 52). ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು (ಧುರಜೈತ್ರ Nn. 94). ಗೆದ್ದವಂ (ಜಿಷ್ಣು Mr. 512).

ಗೆಪ್ತಿ gepti. Tbh. of ಜ್ಞಪ್ತಿ. knowing, etc. (My.).

ಗೆಬಱು gebaṟu. = ಕೆದಱು 1. to scratch, as the ground (S. Mhr.).

ಗೆಬ್ಬು gebbu. = ಗೆಬಱು. (S. Mhr.); to loosen a stone, etc. by scratching or digging with the nails (S. Mhr.).

ಗೆಯ್ gey. = ಕೆಯ್ 2, etc., ಗೆಯಿ, ಗೆಯು, ಗೆಯ್ಯು, ಗೇ, ಗೈ. to perform, to do; to prepare, to make; to work, to till (ಶಿಲ್ಪ Śmd. Dh.); [Tu.]. [ದಯೆ ಗೆಯ್ವನಕ್ಕೆಮಗೆ ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಸುಖಾವಾಪ್ತಿಯಂ Ap. 1, 1]. ಗೆಯಲುಂ or ಗೆಯ್ಯಲುಂ (Śmd. 86). ಗೆಯ್ಯಲಿಂ! (277). ಗೆಯ್ವಂ (267). ಗೆಯ್ದು (66. 133). ಗೆಯ್ವುದು (134). ಗೃಹಗರ್ಜನೆ ಗೆಯ್ವ (ಗೇಹೇನರ್ದಿ, ಗೇಹೇಶೂರ, etc.); ಎನ್ದೂ ಗೆಯ್ಯದ ಭೂಮಿ (ಖಿಲ); ತಡದು ಗೆಯ್ವವನು (ದೀರ್ಘಸೂತ್ರಿ); ಮೆಲ್ಲನೆ ಗೆಯ್ವವ (ಕುಣ್ಠ, etc.); ಹೊಲ್ಲೆಹ ಗೆಯ್ವವನು (ನೃಶಂಸ, etc. Hlā.). ಗೆಯ್ದ ನೆಲ (ಸೀತ್ಯ, etc., ಉತ್ತ ಭೂಮಿ Si. 301). ವಿಪ್ರಸನ್ತರ್ಪಣಂ ಗೆಯ್ (J. 28, 25). see *e. g.* ಅನ್ವ-, ಇಕ್ಕಡಿ-, ಉದಯಂ-, ಏ-, ಒಪ್ಪಂ-, ಕೆಲಸಂ-, ಕ್ಷೇಮಂ-, ತಪ-, ತುಱುಲ್-, ದನಿ-, ನಿದ್ದೆ-, ನಿದ್ರೆ-, ಪುಣ್ಯಂ-,ಪೂರಣಂ-, ಪ್ರತಿ-, ಬಿಜಯಂ-, ಬಿನ್ನಪಂ-, ಮುಂ-, ಮುದ್ದು-, ಸಜ್ಜು-. ಸೆಱೆ-, ಹರದು-, etc., etc.; Grj. 1, 133; 10, 116; Bp. 21, 17. — ಗೆಯ್ಯ ಬಲ್ಲಹ. knowing how to work, etc. (Bp. 9, 46). — ಗೆಯ್ಯೊಕ್ಕಲಿಗ. -ಒಕ್ಕಲಿಗ. a husbandman (ಕ್ಷೇತ್ರಾಜೀವ, ಕೃಷಿಕ, ಕುಟುಮ್ಬಿ, etc. Hlā.). [ರಾಜ್ಯಂ ಗೆಯ್. to rule. ಅತಿಬಳಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯುತ್ತಿರ್ಪಿನಂ Ap. 1, 78].

ಗೆಯಿ geyi. = ಗೆಯ್, etc. (My.). ಆಲೋಕನ ಗೆಯಿದು (Bp. 44, 8). ಮೊದಲು ಬಿತ್ತಿ ಬಱಕ ಗೆಯಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ (ಬೀಜಾಕೃತ, etc. Si. 301). see ಬಿಜಯಂ-.

ಗೆಯಿಸು geyisu. = ಕೆಯ್ಸು, etc. to cause to work. [ಒನ್ದೇ ಪಸೆಯೊಳ್ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂ ಗೆಯಿಸಿ Ap. 8, 22 va.]. see ಬಿಜಯಂ-.

ಗೆಯು geyu. = ಗೆಯಿ, etc. see ಏ-.

ಗೆಯ್ತ geyta. = ಕೆಯ್ತ. doing, performance, etc.

ಗೆಯ್ಮೆ geyme. = ಕೆಯ್ಮೆ. doing, performance, agricultural operation, etc. ಆವಗಂ ಗೆಯ್ಮೆಯಿಲ್ಲದ ಇಳೆ (ಖಿಲ Mr. 92). [Tu.].

ಗೆಯ್ಯು geyyu. = ಗೆಯು, etc. ಶೋಕವನು ಗೆಯ್ಯುವರು ಸತಿ ಸುತರು ಬಾನ್ಧವರು (Dp. 1).

ಗೆಯ್ಸು geysu. = ಗೆಯಿಸು, etc. to cause to perform, etc. ಗೋತ್ರವಧೆ ಗೆಯ್ಸಿ (J. 2, 21). ಉಲ್ಬ ಉದಕಮಜ್ಜನಂ ಗೆಯ್ಸಿ (28, 20). see ಪ್ರಸನ್ನ-.

ಗೆರಸೆ gerase. = ಕೆರಸೆ, etc. a kind of flat bamboo basket in form of a square. (My.; see Prvs. s. ದೋಸು). 2, = ಗರಸೆ. a measure. (R.; Te. ಗರಿಸೆ). — ಗೆರಸೆ ಬಾಯಿಯವ. = ಕೆರಸೆ-. (My.). — ಗೆರಸೆಬಾವಿ. a basket-well, a well made with rings of wicker (R.; Te.).

ಗೆರಿಸೆ gerise. = ಗೆರಸೆ No. 1. (My.).

ಗೆರೆ gere. (fr. ಕೆರೆ 1). a scratch, as with a finger-nail or a chisel (My.); a line; a streak (ರೇಖೆ Ct. I, 48; Mr. 332; Śm. 16; C.; Si. 327; [Tu.]; Te. ಗೆರೆ, ಗೀತ; T. ಕೀಱು, a scratch; a line). ಕಣ್ಣುಡಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಗೆರೆ (ಸೋಗೆ Śm. 72, o. r. ಗೆಱೆ). see J. 11, 24; B. 3, 30. 97; 5, 30. 169; ಕೊಂಕು-, ಸಯ್ಯು-. — ಗೆರೆ ಹಾಕು. to mark with lines by a ruler, to rule (My.). 2, to make a sign in the form of a line, to mark (My.); to draw a line over, to blot out (My.).

ಗೆರೆಸೆ gerese. = ಗೆರಸೆ No. 1, etc. (My.). ನೀರು ಮುಗಿಚಿ ಚಲ್ಲುವ ಗೆರೆಸೆ ಮುನ್ನಾದದು (ಸೇಕಪಾತ್ರ, ಸೇಚನ Si. 85).

ಗೆಱ gera. = ಗೀಱು 2. a scratch, etc. (Te. ಗೀಱು, ಗೆಱು). see Śm. 72 s. ಗೆರೆ. — ಗೆಱ ಬಾಱು. dupl. the state of being full of scratches, as a vessel (My.).

ಗೆರ್ದೆ gerde. — ಗೆರ್ದೆವಾಯ್. Mdb. MS.'s reading of ಎರ್ದೆ-.

ಗೆರ್ಬು gerbu. to have sexual intercourse (ಮೈಥುನ Śmd. Dh.; M. ಚೆರಿ, to turn, bow; to be bent; to recline; ಚೆರಿವು, reclining; *cf.* ಗೆಲ್ 2 ?).

ಗೆಲ್ gel. 1. = ಗೆದಿ, ಗೆಲಿ 1, ಗೆಲು 1, ಗೆಲ್ಲು. to win, to gain; to overcome, to conquer; to triumph. (T. ವೆಲಿ, ವೆಲ್ಲು; M. ವೆಲ್ಲು; Tu. ಗೆಲಿಪು; Te. ಗೆಲುಚು). P. ps. ಗೆಲ್ದು (Śmd. 122; Bp. 37, 24), ಗೆದ್ದು, q. v. [ಅಳಕಾನನ ನಯನಂಗಳೊಳಳಿ ನಳಿನೋತ್ಪಳ ವಿಲಾಸಮಂ ಗೆಲ್ದುದೞಿಂ Kr. 1, 89; ಈತನನಾತಂ ಗೆಲಲ್‌ಬಾರದೆನ್ದು Pb. 1, 99 va.; Ap. 1, 74]. ನೆರೆದ ಅರಸುಗಳನ್ ಅನಿಬರುಮಂ ಗೆಲ್ದನ್ ಒರ್ಬನೆ ಪಾರ್ಥಂ (Śmd. 122). ಜನಪನ್ ಆ ದಾಯಿಗನ ಮುಱುಜೂಜಿನಲಿ ಗೆಲ್ದನು ಧರೆಯಂ (Rām. 26, 25). ಗೆಲ್ದವ (ಜಿತಕಾಶಿ, ಜಿತಾಹವ Hlā.). ಸಸಿನೆ ಗೆಲ್ದವ (ಜಿತಾಹವ Mr. 300). ಗೆಲಲ್ ಬನ್ದಂ (Śmd. 277). ಗೆಲಲ್ ಇನ್ನಾರ್ ಅರ್ಪರ್? (292). ಗೆಲ್ದಂ (267). ಗೆಲ್ವ ರಥ (ಜೈತ್ರರಥ Mr. 285). see Śsv. 4, 64. 128; J. 2, 4. 39; 6 sum. — ಗೆಲ ನುಡಿವವಂ. = ಗೆಲೆ ನುಡಿವವನು. (ಪ್ರಸಕ್ತ, ಪ್ರಶ್ರಿತ Mr. 237). — ಗೆಲಲ್ ಪಡೆ. = ಗೆಲ್. (Cpr. 1, 27). — ಗೆಲೆ ನುಡಿವವನು. a man who speaks so as to win (the heart of another), a well-behaved man (ಪ್ರಸಕ್ತ, ಪ್ರಸೃತ Hlā.). — ಗೆಲೆವರ್. -ಬರ್. to come to conquer, etc. [ಅಹಿಕಟಿಕ ಪ್ರಸಾದದೆ ಮನೋಜನುಮಂ ಗೆಲೆವನ್ದನಾಗಳುಂ Pb. 1, 4]; (Cpr. 10, 14; Abh. P. 3, 40; 5, 54. 107; 15, 19; Rśv. 4, 69; V. 4, 36). — ಗೆಲೆವೊನ್ದು. -ಪೊನ್ದು. to meet for overcoming, to resist (ತಳ್ವೊಯರ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.).

ಗೆಲ್ gel. 2. = ಗೆಲಿ 2, ಗೆಲು 3. to bring into contact with, to apply to (the body, as a fragrant substance, J. 11, 41; see ಕಿಡು 1, ಗಡೆ 2, ಗಡೆ 1),

ಗೆಲ gela. = ಗೆಲವು. ಗೆಲವೆನೆ ಜಯ (Ct. I, 83; *cf.* ಗೆಲ್ಲ).

ಗೆಲವು gelavu. = ಗೆಲ, ಗೆಲು 2, ಗೆಲುವು, ಗೆಲ್ಲ (Śmd. 247). gain; victory (ವಿಜಯ, ಜಯ Nr.; C.; Tu.; Te. ಗೆಲುಪು; M. ಕೆಲ್ಪು, T. ಕೆಲ್ಪು, strength, power). 2, a winning, happy, sprightly air (C.). see Bp. 6, 3; 32, 17; 42, 14; 49, 23; 52, 42; Bh. 1, 8, 40; J. 12, 26; 14, 9; 23, 31. 48; 27, 9; Śsv. 2, 14; ಸೋಲು-. — ಗೆಲವು ಸೋಲು. gain and loss (C.).

ಗೆಲಿ geli. 1. = ಗೆಲ್ 1, etc. (C.). P. ps. ಗೆಲಿತು, ಗೆಲಿದು. see Bp. 9, 51; 12, 26; 27, 28; 41 sum.; 43, 15; 44, 60; 49, 24; 50, 14. 34. 76; 52, 32; Bh. 2, 4, 5. 7; 2, 13, 46; Prll. 3, 5.

ಗೆಲಿ geli. 2. = ಗೆಲ್ 2, etc. (Bh. 10, 5, 41).

ಗೆಲಿತು gelitu. P. p. of ಗೆಲಿ 1. (My.).

ಗೆಲಿದು gelidu. = ಗೆದ್ದು, etc., ಗೆಲಿತು.

ಗೆಲಿಸು gelisu. = ಗೆದಿಸು, ಗೆಲ್ಲಿಸು. to cause to win, etc. (C.; Bp. 59, 55).

ಗೆಲು gelu. 1. = ಗೆಲ್ 1. to win, etc. (C.). P. p. ಗೆದ್ದು (C.). ಗೆಲುವವನು (ಜೈತ್ರ, ಜೇತೃ Nr.). ಗೆಲುವ ರಥಂ (ಜೈತ್ರರಥ Hlā.). ಅವನಾನೊಬ್ಬನು ಹಗೆಯ ಗೆಲಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದಾನು, ಆತನು ಅಭ್ಯಮಿತ್ರ್ಯ, etc. (Nr.). ಗೆಲ ಬಾರದುದು (ಅತರ್ಕ್ಯ Nn. 88. 90). ಗೆಲೆನು (Bp. 43, 14). see Bp. 58, 66; Bh. 1, 8, 11. 18.

ಗೆಲು gelu. 2. = ಗೆಲವು, etc. gain, etc. — ಗೆಲು ಗೆಯ್. to cause happiness (Bh. 4, 2, 44). — ಗೆಲುಮೊಗ. a winning, sprightly countenance (My.).

ಗೆಲು gelu. 3. = ಗೆಲ್ 2, etc. to bring into contact with, etc. (Bh. 1, 13, 2).

ಗೆಲುಗೆ geluge. winning, etc. (My.).

ಗೆಲುವಿಕೆ geluvike. winning, etc. (ವಿಜಯ, ಜಯ Si. 296; ಜಯನ 390).

ಗೆಲುವು geluvu. = ಗೆಲವು. gain, victory, etc. (My.).

ಗೆಲುಹ geluha. = ಗೆಲವು, etc. (ವಿಜಯ, ಜಯ Nr.).

ಗೆಲ್ಲ gella. = ಗೆಲವು. [ಗೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮುಡಿಗಿಕ್ಕುವನ್ತೆ ಪೊಲಿಕ್ಕಿದಂ Pb. 8, 22]; (ಜಯ Ct. II, 35; Cpr. 5, 73; Śsv. 4, 64. 94). — ಗೆಲ್ಲಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to gain the victory, to be victorious [ಪಡಿವಡೆಗಂಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱೆ ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 19; Ap. 3, 58 va.]. (Abh. P. 16, 96). — ಗೆಲ್ಲದುತ್ತಮದೇವ. -ಉತ್ತಮ-. N. (Bp. 58, 9). — ಗೆಲ್ಲ ಸೇಸೆ. a sēse of victory (V. 42, 21 va.). — ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲ. = ಗೆಲವು ಸೋಲು. ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲವದೇಕೆ? (Bp. 59, 11).

***ಗೆಲ್ಲಕಾಱ gella-kāra.** one who wins, who gains victory. ಬಸನಿಯೆ ಗೆಲ್ಲಕಾಱನ ನೆಗೞ್ತೆಗೆ ಕೇಳಿಗೆ ನಾಡೆ ಗೆಣ್ಬು Ap. 12, 18.

ಗೆಲ್ಲಿಸು gellisu. = ಗೆಲಿಸು, etc. to cause to win, etc. (My.).

ಗೆಲ್ಲು gellu. = ಗೆಲ್ 1, etc. to win, etc. (My.). P. p. ಗೆದ್ದು, q. v. ಗೆಲ್ಲುವವನು (ಜೈತ್ರ, etc., Si. 382). ಗೆಲ್ಲುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (ಜೇತೃ, etc. 283). ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ (260. 282). ಗೆಲ್ಲಲ್ ಪಡು (282). ಇವನ್ನ ಗೆಲ್ಲ ಬಹುದು (282).

ಗೆಲ್ಲುವಿಕೆ gelluvike. = ಗೆಲುವಿಕೆ. (My.).

ಗೆಳತಿ geḷati. = ಕೆಳದಿ, etc. a female friend. (ಹೆಟ್ಟುಗೆ Ct. I, 15; ಹೆಟ್ಟುಗೆ, ಸಖಿ Śm. 74; Kk. 29, o. r. ಗೆಣತಿ; ಕೆಳದಿ, ಸಖಿ Śs.; C.; S. Mhr. in two meanings).

ಗೆಳತೆ geḷate. = ಗೆಳತಿ, etc. (B. 4, 139).

ಗೆಳಯ geḷaya. = ಗೆಳೆಯ, etc. a male friend. (My.).

ಗೆಳಿಯ geḷiya. = ಗೆಳೆಯ, etc. (ಮಿತ್ರ, ಸುಹೃತ್, etc. Dhw.; S. Mhr.).

ಗೆಳೆ geḷe. = ಕೆಳೆ, etc. friendship, etc. (My.; Bh. 1, 6, 7; *cf.* ಗಡೆ 1). — ಗೆಳೆಗೊಳ್. = ಕೆಳೆಗೊಳ್. (J. 19, 49).

ಗೆಳೆಗಾರ್ತಿ geḷe-gārti. = ಗೆಣೆಗಾತಿ. a female friend. (My.).

ಗೆಳೆತನ geḷetana. = ಗೆಣೆತನ, etc. companionship, etc. (C.; S. Mhr. in two meanings; B. 1, 14; 2, 10. 36; 3, 33; ಮೈತ್ರ್ಯ G.).

ಗೆಳೆಯ geḷe-a3. = ಗೆಳಯ, ಗೆಳಿಯ, etc. a male friend. (C.; B. 1, 1. 8; 2, 9. 36). see ಕೂಡು-, ತಿಸುಳಿ-, ನೂಱಿಲೆ-, where however ಕೆಳೆಯ may be meant).

ಗೆಱಸು geḷasu. = ಗೆಣಸು, etc. a bulbous root, etc. (ಗಡ್ಡೆ Śmd. I; Tu. ಕಿರೆಂಗ್, T. ಕಿಱಂಗು, M. ಕಿಱಙ್ಙು).

ಗೇ gē. = ಗೆಯ್, etc. to perform, etc. P. p. ಗೇದು (My.; *cf.* Mhr. ಘೇಣೇಂ, to do). ಗೇಯದೇ ಇರುವ ಭೂಮಿ (ಖಿಲ Si. 100). ಊರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಗೇಯುವ ಬಡಿಗೆಯವನು (ಗ್ರಾಮತಕ್ಷ 339).

ಗೇಕು gēku. = ಗಿಕ್ಕು, ಜೇಕು. the sedge Cyperus hexastachyus Rottl. (ಘನ, ಭದ್ರಾತಕ Nn. 15; ಭದ್ರಾತಕ Mr. 138). — ಗೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ. = ಗಿಕ್ಕಿನ-, q. v. the root of C. h.

ಗೇಣ್ gēṇ. 1. = ಗೇಣ, ಗೇಣು. (Śmd. 58). a span measured by the extended thumb and little finger [ನಾಲ್ವೆರಲುಂಗುಟದೆಡೆಯೊಳ್ ಗೇಣಾಗೆ ನಿಲ್ವುದು Ap. 9, 84]; (ವಿತಸ್ತಿ, ಕಿಷ್ಕು Nr.; ತಾಲ Hlā., Mr. 324; ಕಿಷ್ಕು Si. 405; ಪರಿಮಾಣದ ಅನ್ವ Śm. 96; Te. ಜೇನುಡು, ಜೇನೆ, ಜಾನೆ; M., T. ಚಾಣ್; Te. ಚೇನೆ, ಶಾನೆ, ಸೇನಾ, much, long; Tu.; T., M. ಚೇಣ್, breadth, height, length; distance = ದೂರ; T. ಚೇಯ್, ಚೇಯ್ಮೆ, length; distance = ದೂರ; ಗೇ, high; distant = ದೂರ; see ಕೇಱು, ಗೆಣ್ಪು, ಚಾಪು, ಸಾನೆ). ಬೆರಳು ಹನ್ನೆರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಗೇಣ್ ಅಕ್ಕು, ಗೇಣೆರಡಾಗಲ್ ಒನ್ದು ಮೊಱನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 325); ಕಿಱುವೆರಳ ಗೇಣ್ (ವಿತಸ್ತಿ 324). see Rśv. 9, 22; ಮೂಗೇಣ್. — ಗೇಣ್ವಾಯ್. -ಬಾಯ್. a span-long mouth (Śmd. 81; Mdb. MS. ನೇಣ್ವಾಯ್).

ಗೇಣ್ gēṇ. 2. a long knife, a sword (ಖಡುಸುರಗಿ Ct. I, 8; ಸುರಗಿ Ct. II, 21; Kk. 40; Śm. 43. 96; T. ಚೇನ್ರೆ, a weapon = ಆಯುಧ). ಕಣ್ಣಳ್ ಮನೋಜವೀರನ ಗೇಣ್ಗಳ್ (Śmd. 117). see Rśv. 13, 70; V. 4, 36; Śsv. 3, 16; ಕಿಱುಗೇಣ್.

ಗೇಣ gēṇa. = ಗೇಣ್ 1. see ಅಯ್ಗೇಣ. ಏಱು ಗೇಣ.

ಗೇಣಿ gēṇi. rent, contract (My.; Tu.). — ಗೇಣಿಚೀಟು. a lease (My.; Tu.).

ಗೇಣು gēṇu. = ಗೇಣ್ 1, (C.). ದರ್ಭೆಯ ಬೆರಳುಗೇಣು (ಗೋಕರ್ಣ), ಕಿಱುಕುಣಿಕೆಯ ಗೇಣು (ವಿತಸ್ತಿ Hlā.). ಗೇಣು (ಕಿಱು ಬೆರಳಿನಿನ್ದ ಒಡಗೂಡಿ ಚಾಚಲ್ ಪಟ್ಟ ಅಳತೆ, ವಿತಸ್ತಿ Si. 211). ಗೇಣಿನೊಳ್ ಪವಿತ್ರಾಂಗುಲಿಗೆ (ಗೋಕರ್ಣ Mr. 324). ಗೇಣು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಱು ದಾಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗೇಣಗಲ. -ಅಗಲ. the distance or length (breadth) of a span (Si. 288). — ಗೇಣು ಗೇಣು. rep. (B. 4, 39). — ಗೇಣುದ್ದ. -ಉದ್ದ. the height or length of a span. ಗೇಣುದ್ದ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮಾರುದ್ದ ತಪ್ಪುವದು (Prv.). see Prv. s. ಚೋಟುದ್ದ. — ಗೇಣುಹೊಟ್ಟೆ. the belly (or stomach) that is only a span in length or breadth (C.; Bp. 173, 6). ಗೇಣುಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಯಾಕೆ ಅಷ್ಟು ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಿ? (C.).

ಗೇಣೆ gēṇe. N. of a plant (ಮಗ್ಗಾರೆ, o. rs. ಮಂಗಾರೆ, ಮದ್ದಾರೆ Mr. 119).

ಗೇಣ್ಡ gēṇḍa. = ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗ, q. v. (My.; B. 5, 246).

ಗೇಣ್ಡಾಮೃಗ gēṇḍā-mṛiga. a rhinoceros (My.; B. 5, 248. 250; Si. 290; Mhr., H. ಗೇಣ್ಡಾ).

ಗೇಣ್ಡು gēṇḍu. = ಗೇಣ್ಡುಕ. (Sk.; *cf.* ಚೆಣ್ಡು).

ಗೇಣ್ಡುಕ gēṇḍuka. *a ball for playing with.*

ಗೇನ gēna. Tbh. of ಜ್ಞಾನ. knowledge, etc. (C.). — ಗೇನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (S. Mhr.).

ಗೇನವನ್ತ gēna-vanta. Tbh. of ಜ್ಞಾನವನ್ತ. an intelligent, wise man. (S. Mhr.).

ಗೇನಿಕೆ gēnike. Tbh. of ಜ್ಞಾನಿಕೆ. consideration, reflection, thought (S. Mhr.).

ಗೇನಿಸು gēnisu. Tbh. of ಜ್ಞಾನಿಸು. to investigate, to consider, to reflect (C.).

ಗೇಪಕ gēpaka. Tbh. of ಜ್ಞಾಪಕ. remembrance, etc. (My.).

ಗೇಬೆ gēbe. the state of being swollen from disease (My.). — ಗೇಬೆಮೋಱೆ. a swollen face (My.). — ಗೇಬೆ ಸಿದ್ದ. a man whose body is swollen (My.). — ಗೇಬೆಹೊಟ್ಟೆ. a swollen belly (My.).

ಗೇಮೆ gēme. = ಕೆಯ್ಮೆ, etc. work (My.).

ಗೇಯ gēya. to be sung; singing, a singer; a song, a chant. [ನೋಡಿ ಸೋಲ್ತು ನಿನಗಾ ಗೇಯಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತನ್ತೆವೋಲ್ Pb. 3, 55]. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಗೇಯಿಸು gēyisu. = ಗೆಯಿಸು, etc. to cause to work, etc. (My.).

ಗೇರ್ gēr. = ಕೊರ 1. the sound produced in the chest and throat by phlegm (in the ಗೂರು, My.). — ಗೇರ್ ಗೇರ್. rep. (My.).

ಗೇರಾಯಿಸು gērāyisu. = ಗಿರಾಯಿಸು. to surround, to encompass, to hem in (My.; Mhr. ಘೇರಣೇಂ; Mhr., H. ಘೇರ, a circumference).

ಗೇರಿ gēri. giddiness (My.; Mhr. ಘೇರೀ). ತಲೆ ಗೇರಿ ತಿರುಗುತ್ತದೆ (My.).

ಗೇರು gēru. ಗೇರ್. = ಕೇರ್ 2, etc. (Śsv. 3, 32). the marking-nut tree, Semecarpus anacardium L. f. (ಅರುಷ್ಕರ Nr., Si. 454; ಭಲ್ಲಾತಕ Mr. 115; ಪಾವಕ 526; ಭಲ್ಲಾತಕ, ಮಹಾಕಾಲ Nn. 97; ಪಾವಕ, ಭಲ್ಲಾತಕ 122; My.). ಸಸನೆ ಇರಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಗೇರು ಚುಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಣ್ಡಳು (for tattooing, Prv.). — ಗೇರ ಕಾಟ್. the marking-nut. [Tu. ಗೇರೊ]; (ಬೀಜಬೇರುಷ್ಪ Mr. 144 in one MS.; o. r. ಬೇರೂಷ್ಪ in one, ಬೇರುಷ್ಪ, in another, ಬೇಚಿಷ್ಪ, in another). — ಗೇರ ಪಣ್ಣು. a ripe gēru fruit of a red colour (Rśv. 9, 23). — ಗೇರ ಮರ. = ಕೇರ ಮರ, ಗೇರು. (ವೀರವೃಕ್ಷ, ಅರುಷ್ಕರ, ಅಗ್ನಿಮುಖಿ, ಭಲ್ಲಾತಕಿ Nr.).— ಗೇರುಪಪ್ಪು. a half of the roasted marking-nut (My.). — ಗೇರುಬೀಜ. = ಕೇರು-. (My.). — ಗೇರುಮರ. = ಗೇರ-. (ವೀರವೃಕ್ಷ, etc. Si. 131). 2, an American tree naturalized in India, the cashew-nut tree, Anacardium occidentale L. (St. & Pl.; Te. ಜೀಡಿ-ಮಾಮಿಡಿ-ಚೆಟ್ಟು; M. ಕಶು-ಮಾವು). — ಗೇರುಮಾವು. a kind of mango (My.).

ಗೇಱು gēṟu. = ಕೇಱು. to winnow. (My.).

ಗೇರ್- gēr. = ಗೇರು, etc. the marking nut tree. — ಗೇರ್ಕಾಯಿಮರ. = ಗೇರ ಮರ. (St. & Pl.).

ಗೇಲಿ gēli. ridicule, derision (My.; Tu.; Te. ಗೇಲಿ, ಗ್ರೇಲಿ, ಗೆಗ್ಗಿಲಿ; ಗ್ರೇಲಿಂಚು, ಕೇಗರಿಂಚು, to ridicule; ಕೇರು, to chuckle, giggle; T. ಕೇಲಿ, censure, aspersion, calumny; *cf.* ಕಿಲ). — ಗೇಲಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. ridiculing, etc. ಹೀಗಳಿದು ಗೇಲಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ (ಅಪ್ಪುರಿತಕ, ಹಂಗಿಸಿ ನಗುವದು Si. 73). — ಗೇಲಿ ಮಾಡು. to ridicule (ಒಬ್ಬನನ್ನು or ಒಬ್ಬನಿಗೆ, My.).

ಗೇಸ್ತ gēsta. Tbh. of ಗೃಹಸ್ಥ. a house-holder. (My.; Te. ಗೇಸ್ತು).

ಗೇಹ gēha. *a house* (ಮನೆ Nn. 133).

ಗೇಹಿನಿ gēhini. a house-wife, a wife. (R.).

ಗೇಹೇನರ್ದಿ gēhē-nardi. *a poltroon, a dung-hill cock.*

ಗೇಹೇಶೂರ gēhē-śūra. *a poltroon, etc.*

ಗೇಹೋಪವನ gēha-upavana. *a garden near a house.*

ಗೈ gei. = ಗೆಯ್, etc. to do, etc. (My.), *e. g.* ನಿದ್ದೆಗೈ, to sleep (Si. 254); ಯೋಚನೆಗೈ, to reflect, etc. (Si. 71).

ಗೈರ gaira. = ಗೈರು. dis–, un–, mis–, out of, etc. (Mhr.).

ಗೈರಖರ್ಚು gaira-kharcu. extra or vain expenses (My.; Mhr.).

ಗೈರಮಾಮೂಲ್ gaira-māmūl. that is against custom or usage (My.).

ಗೈರಾಜರ್ gairājar. = ಗೈರುಹಾಜರು. absent. (My.).

ಗೈರಾದಾ gairādā. unoccupied, waste (Br., H.); due, owed (My.; Br., H.).

ಗೈರಿಕ gairika. (fr. ಗಿರಿ). *red chalk.* 2, mineral, ore (ಧಾತು, ಗಾಜು Mr. 98, o. r. ಜಾಜು). 3, *gold.*

ಗೈರು gairu. = ಗೈರ. (My.).

ಗೈರುವಾಜಿಬೀ gairu-vājibī. ಗೈರವಾಜಿಬೀ. unreasonable, improper (My.; Br.; Mhr., H. ಗೈರವಾಜವೀ).

ಗೈರುವಿಲೆ gairu-vile. out of its place; lost (My.).

ಗೈರುಹಾಜರು gairu-hājaru. = ಗೈರಾಜರ್. absent (My.; Br.; Mhr. ಗೈರಹಜೀರ).

ಗೈರೇಯ gairēya. *red chalk, bitumen.*

–ಗೊ ge$_1$-o$_4$ = –ಕೊ, –ಗೋ. see ಇದು–ಗೊ.

ಗೊಂಯಿ goṁyi. = ಗುಂಯಿ, ಗೊಯ್. buzzing. (used expressly of the mosquito, C.).

ಗೊಗ್ಗ gogga. = ಒಗ್ಗ. a follower of Mailāra liṅga. (My., in the sense of ಒಗ್ಗ, used especially to frighten children). — ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 6; 58, 6).

ಗೊಗ್ಗರ goggara. = ಗೋಗರೆ. a loud bellow. ಆ ನಾಯಿಗಳು... ಗೊಗ್ಗರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿನ್ದ ಒನ್ದೇ ಸವನೆ ಒದಱುತ್ತವೆ. (Kanarese Fifth Reading Book. Department of Public Instruction, Bombay, Mangalore, 1885 p. 18).

***ಗೊಂಕುಱುಗೞ್ತೆ goṅkuṟu-kaḻte.** a species of ass, so termed perhaps because of its peculiar braying and huge size. (*cf.* ಗೊಂಕುಱು ಕಪ್ಪೆ). ಆ ರಥದೊಳೊಡವ್ವುಡೆ ಪೂಡಿದ ನಾಲ್ಕೂಱು ಗೊಂಕುಱುಗೞ್ತೆಯುಂ Pb. 12, 7 va.

ಗೊಂಕೆ goṅke. = ಕುಂಕೆ. the throat (ಗೋಣ್ Śmd. II; Śs.; ಗೋಣಿ Ct. I, 9, probably ಗೋಣು; M. ಕೊಜ್ಞಾ, the throat).

ಗೊಂಗಡಿ goṅgaḍi. a cloak (blanket) worn over the head and face (C.; Mhr., H. ಘುಂಗಟ, ಘುಂಗೂಟ). 2, a cumbly or blanket (C.; Te. ಗೊಂಗಡಿ, –ಡು, –ಳಿ; Mhr. ಘೋಂಗಡೀ, ಘೋಂಗಡೇಂ). ಅಂಗಡೀ ಮಾಱು, ಗೊಂಗಡೀ ಹೊದ್ದ. — ಕೆಱೆಯೊಡದವನ ಗೊಂಗಡಿ ಕಿತ್ತುಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). 3, a long, good tamarind fruit (My.). — ಗೊಂಗಡಿಕೊಪ್ಪೆ. the hood into which a cumbly is made (C.). — ಗೊಂಗಡಿಗೊಪ್ಪೆ. = ಗೊಂಗಡಿಕೊಪ್ಪೆ. (My.).

ಗೊಂಗು goṅgu. = ಗುಂಗು. the husk of paddy. (Sd.).

ಗೊಂಗೆ goṅge. 1. = ಗೊಂಚೆ. a mass, a heap (ಕದಳಿ, ಜಂಗುಳಿ, ನೆರವಿ, ಗುಣ್ಪು, etc. Śm. 54, o. rs. ಗೊಪ್ಪೆ, ದೊಪ್ಪೆ).

ಗೊಂಗೆ goṅge. 2. the large grey babbler, Gerrulus albifrons (Bḍ.). *cf.* ಗೊನಗಾ.

ಗೊಚ್ಚೆ gocce. = ಗೊಜ್ಜೆ. mud, mire, etc. (My.).

ಗೊಜಗು gojagu. 1. to speak indistinctly or inarticulately (My.; Tu. ಕೊಞ್ಚ್ಣ್, M. ಕೊಂಜು, ಕೊಜ್ಞು, T. ಕೊಂಜು).

ಗೊಜಗು gojagu. 2. indistinct or inarticular speech (My.).

ಗೊಜಿ goji. = ಗಜಿ 1. a word to indicate confusion. — ಗೊಜಿಬಿಜಿ. = ಗಜಿಬಿಜಿ. (My.).

***ಗೊಜ್ಜ gojja.** Tbh. of ಕುಲಜ? born of a good breed, superior. ಉಣ್ಮಿದ ತಣ್ಗವ್ವಿನೊದ್ದಪ್ಪುವುದದಱಿನ್ದಲರೊಳಗೆ ಗೊಜ್ಜ ಗೊಜ್ಜಗೆಯೆ ವಲಂ Ap. 11, 126.

ಗೊಜ್ಜಗೆ gojjage. = ಗುಜ್ಜಗೆ, etc. a kind of jasmine. [ಪೂತ ಗೊಜ್ಜಗೆಗಳ ಸಿನ್ದುರಂಗಳೊಳಗೋಗರಗವ್ಪನೆ ಬೀಱುತಿರ್ಪ Pb. 5, 30; Ap. 11, 126]; (Rśv. 10, 31 va.).

ಗೊಜ್ಜಲು gojjalu. mud, mire (ಕೆಸಱು My.).

ಗೊಜ್ಜು gojju. 1. acidity, sourness (C.; *cf.* ಕಱು 3 ?).

ಗೊಜ್ಜು gojju. 2. a thick mess of boiled brinjals, mangoes, etc. to which tamarind, chillies, salt, etc. are added (My.; Te.; Tu. ಗೊಜ್ಜಿ; T., M. ಕುೞಕುೞ, slimy, soft; see s. ಕುಸುರಿ 1 and *cf.* ಗೊದ).

ಗೊಜ್ಜುಗೆ gojjuge. = ಗೊಜ್ಜಗೆ, etc. (Rśv. 9, 6).

ಗೊಜ್ಜೆ gojje. = ಕೊೞಚೆ, ಗಜ್ಜು, ಗೊಚ್ಚೆ. putridity; mud, mire (My.; *cf.* ಗೊದಕು).

ಗೊಂಚಲ goñcala. = ಗೊಂಚಲು. (S. Mhr.).

ಗೊಂಚಲು goñcalu. ಗೊಂಚಲ್. a cluster; a bunch (ಗುಚ್ಛಕ, ಸ್ತವಕ Nr.; ಮಂಜರಿ, ವಲ್ಲರಿ Mr. 106; ಗುಚ್ಛ Kk. 20; ತೊಂಗೆ, ತೊಂಗಲ್, ತೊಪ್ಪೆ, ತೊಡಪ್ಪೆ, ಜೊಪ್ಪು, etc., ಗುಚ್ಛ; C.; *cf.* ಗುದಿ 3, ಗೊನೆ, Tbh. ಕೊಚ್ಛು). [ಬಣ್ಣವಣ್ಣದ ಗುಡಿ ತೊಪ್ಪೆ ಗೊಂಚಲೆಸೆಯಿಕ್ಕಿದ ಕಾವಣಂ Pb. 3, 38]. ಹೊಸತಾಗಿ ಹೊಱಹೊಮ್ಮಿದ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲಾದಿಗಳ ಗೊಂಚಲು (ಮಂಜರಿ, ವಲ್ಲರಿ Nr.; see Si. 122). ಮರದ ಗೊಂಚಲು (ವಲ್ಲರಿ, ಮಂಜರಿ Hlā.). ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲು (ಸ್ತವಕ, ಗುಚ್ಛಕ, ಗುಚ್ಛ, ಗುಲುಂಛ Hlā ; see Si. 124; Śmd. 73). ಅಲರ್ಗಳ ಗೊಂಚಲ್ (J. 3, 3). ಮುತ್ತುಗಳ ಗೊಂಚಲು (3, 17). ಕಾಯ ಗೊಂಚಲು (B. 2, 41). see Bp. 11, 34; B. 4, 54. — ಗೊಂಚಲ್ಮಿಂಚು. a cluster of lightnings (Rśv. 13, 77 va.). [Tu.].

ಗೊಂಚಿ goñci. = ಗೊಂಗೆ 1, ಗೊಂಚೆ. a mass, etc. (ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ದೊನ್ದುಳಿ, ನೆರವಿ, ಗುಣ್ಡು, ಗುಮ್ಮಿ, ಗೊನ್ದಣಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17).

ಗೊಂಚೆ goñce. = ಗೊಂಚಿ. a mass; a cluster. (ಬೇಡರ್) ಗೊಂಚೆಯ ಸರಳ್ಗಳ ಪಿಡಿದು,...ಅಡವಿಯೊಳು ಬೇಣ್ಟೆಯನಾಡುತ್ತಿರ್ದರು (Rāghc. 17, 67).

ಗೊಟ gota. = ಗುಟು, etc. a sound in imitation of that produced by drinking liquids. — ಗೊಟ ಗೊಟ. = ಗುಟು ಗುಟು. (My.).

ಗೊಟಕು goṭaku. = ಗುಟಕು, etc. (C.); the last gulping sound of a dying person (S. Mhr.).

ಗೊಟರು goṭaru. = ಗೊಟ್ರು, ಗೊಡಗು. a hole, a hollow (in a wall, well, hill, or tree; *cf.* Sk. ಕೋಟರ). — ಗೊಟರು ಬೀೞು. a hollow to be formed (My.).

ಗೊಟ್ಟ goṭṭa. 1. = ಕೊಟ್ಟ1. a bamboo tube for administering food or medicine to cattle (C.; Te.; Mhr. ಘೊೞಟೀಂ; *cf.* ಕೊಟಿಲ್).

ಗೊಟ್ಟ goṭṭa. 2. = ಕೊಟ್ಟ, q. v. a mango-stone (S. Mhr.; Mhr. ಕೋಯ; Tu. ಗೊಟ್ಟ).

ಗೊಟ್ಟ goṭṭa. 3. = ಗೊಟ, etc. an imitative sound. (S. Mhr.).

ಗೊಟ್ಟ goṭṭa. 4. = ಗೋಣ್ಣು. a corner (My., in ಗೊಟ್ಟಕೆ ಬೀೞು, ಗೊಟ್ಟಕೆ ಹಾಕು, used of an arji).

ಗೊಟ್ಟಚಿ goṭṭaci. = ಗೋಟಚಿ. N. of a plant (ನೆಲಬೇವು, etc. Mr. 147 in one MS., o. rs. ಗೊಟ್ಟಚ್ಚಿ, ಗೋಟಚಿ). see ಪನ್ನಂಗಿ.

***ಗೊಟ್ಟ goṭṭi.** Tbh. of ಗೋಷ್ಠಿ. group, assembly. ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿ. Pb. 4, 29; Ap. 12, 21. — ಗೊಟ್ಟಗಾಣರ್ songsters singing in groups, chorus. ಗೊಟ್ಟಗಾಣರನ್ತಿರೆ ಮೞು ದುಮ್ಬಿ Pb. 5, 58.

ಗೊಟ್ಟಗೆ goṭṭige. = ಘೋಟಿಗೆ. Tbh. cf ಘೋಟಿಕಾ. a mare (J. 7, 5).

ಗೊಟ್ಟು goṭṭu. 1. obstinacy (Te.); crookedness, craft (*cf.* the terms s. ಕುಡುದು). — ಗೊಟ್ಟಾಟ. -ಆಟ. deceit, falsity (Bp. 24, 75).

ಗೊಟ್ಟು goṭṭu. 2. = ಗೊಡ್ಡು. the state of being hard to get or very scarce (My.; Te. ಗೊಟ್ಟು, ಗೊಡವೆ, the state of being hard, difficult, hard to read, puzzling, hard to get; see ಕುಟ1). ನೀರಿಗೆ ಗೊಟ್ಟಾಯಿತು (My.). ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಭಟ್ಟರು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರಿಗೆ ಗೊಟ್ಟು (Prv.). 2, the state of being dry. — ಗೊಟ್ಟ ಕೆಱೆ. a dry tank (My.). ಕೆಟ್ಟವರಿಗೂ ಅೞಿದವರಿಗೂ ಗೊಟ್ಟಕೆಱೆ ತವರ ಮನೆ (Prv.). — ಗೊಟ್ಟುಕಾಲ. drought (My.; Te.). — ಗೊಟ್ಟುವಳ್ಳ. -ಪಳ್ಳ. the dry bed of a stream (V. 14, 81 va.).

ಗೊಟ್ಟೆ goṭṭe. the mons veneris (S. Mhr.).

ಗೊಟ್ರು goṭru. = ಗೊಟರು. a hole, etc. (My.).

ಗೊಡ goḍa. = ಗೊಳ. an imitative sound. (Mhr. ಗುಡ). — ಗೊಡ ಗೊಡ. rep. a sound heard in the body when suffering from flatulence (My.). 2, a sound heard in continuous vomiting (My.).

ಗೊಡಗು goḍagu. (fr. ಕೊಡೆ 2). = ಗೊಡುಗು. a hollow, a hole (in a grain-pit or well; My.).

ಗೊಡಚಿ goḍaci. = ಕೊಡಚಿ. a large prickly shrub. — ಗೊಡಚಿಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. an eye with a protuberance from its ball (S. Mhr.). — ಗೊಡಚಿಗಿಡ. = ಕೊಡಚಿಗಿಡ. (Z.).

ಗೊಡರು goḍaru. = ಗುಟ್ರು, etc., ಗೊಱಕು. a sound in imitation of cooing of pigeons. — ಗೊಡರು ಗೊಡರು. rep. the bellowing sound of a bull-frog (S. Mhr.). — ಗೊಡರು ಹಾಕು. to grunt or bellow as an ox or a bull (My.).

ಗೊಡಲು goḍalu. trash, chaff (Rām. 6, 44, 10).

ಗೊಡವೆ goḍave. connexion; intercourse; concern with, care about [Tu.]. (C.; J. 6, 35; Bh. 3, 5, 22; *cf.* ಕುಟ1; ಗೋಜು 2). ಊರಿಗೆ ಹೋಗದವರಿಗೆ ದಾರೀ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? ತಡವ ಮಾಡುವವನ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ (Prvs.). see B. 3, 82; 4, 137. 199; Prvs. s. ದಣ್ಣ, ದುರ್ಗ, ಪರಲೋಕ, ಪಣ್ಢಾರಿ, ಪ್ರಸ್ತ, ಮಡಿ 3.

ಗೊಡುಗು goḍugu. = ಗೊಡಗು. (My.).

ಗೊಡ್ಡ goḍḍa. 1. (fr. ಕುಟ 1?). a complicated, perplexing affair; peril, jeopardy [ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನೆಮ್ಬುದಟನಿಕ್ಕಿದ ಸೊರ್ಕಿನ ಗೊಡ್ಡಮಾಗದೇ Pb. 4, 65; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಮಹಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಗೊಡ್ಡಮಾಡುವುದಂ Vr. 178, 1]; (Abh. P. 9, 156; 10, 10; Te.). [— ಗೊಡ್ಡಾಟ. -ಆಟ. a deceitful play. ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಕೊಟ್ಟ ನನ್ನಿಯ ಬಲದೊಳ್ ತನಗೆ ಲಯಮಿಲ್ಲದುದನಱಿದು ಮೇಗಿಲ್ಲದ ಗೊಡ್ಡಾಟ ಮಾಡಲ್ ಬಗೆದು Pb. 7, 4 va.].

ಗೊಡ್ಡ goḍḍa. 2. = ಗೊದ್ದ1. N. of a plant (ನಿರ್ಮುಜ್ಜ Mr. 116 in one MS., o. r. ಗೊದ್ದ in two MSS., ಗೋದ in another).

ಗೊಡ್ಡಿ goḍḍi. a barren woman (C.; Te. ಗೊಂಜಿ). ಗೊಡ್ಡಿ ಹೆಱುವಳೇನು? ಬೊಡ್ಡಿ ಅೞುವಳೇನು? (Prv.). 2, a male in female attire, at play (S. Mhr.).

ಗೊಡ್ಡು goḍḍu. = ಗೊಟ್ಟು2. the state of being barren or sterile (C.; Te., Tu.); that of being sapless, etc.; a barren cow, etc. (Mhr. ಖೋಡ, an old cow of which the womb is closed; an old tree which bears no longer). ಗೊಡ್ಡಿನ ಹಾಲು (as a wonderful thing, Bp. 9, 24; see also 60, 45). ಮೂಱಕ್ಕೆ ಆಱಕ್ಕು, ಆಱು ಹನ್ನೆರಡಕ್ಕು, ಹೇೞುವ ಗೊಡ್ಡು ಹೈನಕ್ಕು ಪಾಪಂ ಪಾೞು ಕಾಲಕೆ (Sp.). ಚರಿಪ ಅರಣ್ಯದ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಒನ್ದು ತರು ಗೊಡ್ಡಾಗಲ್, ಫಲಂ ತೀವಿದ ೞ ಮರಗಳ್ ಪುಟ್ಟವೆ? (Sś. 8). ಸೂಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಗೊಡ್ಡೇ? (Prv.). see Prv. s. ಮಡ್ಡಿ 1. — ಗೊಡ್ಡ. -ಅ 3. a useless man. ಪಾತ್ತನದ ಮಾನಸರಂ ಸುಡು ಸನ್ದ ಗೊಡ್ಡರಂ Cpr. 8, 81. — ಗೊಡ್ಡ ಹುಣಿಸೇ ಮರ. a tall tree, Albizzia odoratissima Benth. (Z.). — ಗೊಡ್ಡಾಕಳ್. -ಆಕಳ್. a barren cow (ವಶೆ, ಬಸೆ Śmd. 342; ವಶೆ, ಬನ್ಧ್ಯ Nr.; C.). — ಗೊಡ್ಡಾಟ. -ಆಟ. nonsense (Bp. 28, 43). *cf.* ಗೊಟ್ಟಾಟ. — ಗೊಡ್ಡು ಎಮ್ಮೆ. a barren buffalo. see Prv. s. ಮಡ್ಡು ಹುಲ್ಲು. — ಗೊಡ್ಡು ಕೆಲಸ. useless, unprofitable work (C.). — ಗೊಡ್ಡುದನವು. = ಗೊಡ್ಡಾಕಳ್. (Dp. 148, 3). — ಗೊಡ್ಡುಮರ. a barren tree (C.). — ಗೊಡ್ಡುಮಾತು. a vain word (C.). — ಗೊಡ್ಡುಸಾಱು. a broth without strength (My.). ಗೊಡ್ಡುಸಾಱಿಗೆ ಜಡ್ಡುತುಪ್ಪ (Prv.). — ಗೊಡ್ಡುಹರಟೆ. useless talk (My.). see Prv. s. ಮಡ್ಡಿಯನ್ನ.

ಗೊಣ goṇa. 1. = ಗೋಣ. s. ಗೋಣ್. a man with a neck. see ಎಡೆಗೊಣ.

ಗೊಣ goṇa. 2. = ಕೊಣ 2. an imitative sound. — ಗೊಣ ಗೊಣ ಎನ್ನು. = ಕೊಣ ಕೊಣ ಎನ್ನು. (My.; Te. ಕುಣಗುಣ-).

ಗೊಣ goṇa. 3. = ಗುಣ, etc. a sound in imitation of grumbling. — ಗೊಣಗುಟ್ಟು. = ಗುಣಗುಟ್ಟು. (My.; Te. ಗುಣಿ, ಗೊಣಗೊಣಲಾಡು).

ಗೊಣಗ goṇagu3-a3. = ಗೊನಗಾ. a man who nasalizes (My.). feminine ಗೊಣಗಿ.

ಗೊಣಗು goṇagu. 1. N. of a plant (ಗುಣಿ Mr. 139; Te. ಗುನುಕೆ, ಗುನುಕು, a sort of wild corn which is eaten in times of scarcity).

ಗೊಣಗು goṇagu. 2. to nasalize (My.).

ಗೊಣಗು goṇagu. 3. nasalization (My.). ಗೊಣಗು ಮಾತು (My.).

ಗೊಣಗು goṇagu. 4. grumbling, murmuring (My.). — ಗೊಣಗಾಟ. -ಆಟ. = ಗೊಣಗು. (My.).

ಗೊಣಸು goṇasu. = ಕುಣಿಕೆ 2, ಗೊಲಸು. a link of a chain (C.) 2, a loop (ಬಲೆಯಂ ಸರಿವ ಕುಣಿಕೆ Mr. 380; see ಕುಣಿಕೆ 2). 3, an ornamental bunch of five pearls (My.). [Tu.].

***ಗೊಣೆ goṇe.** = ಗೊಣೆಯ. ನರನ ಬಿಲ್ಲಗೊಣೆಯುಮನೆಚ್ಚಂ Pb. 12, 209.

ಗೊಣೆಯ goṇeya. the middle of a bow-string [ಇಕ್ಷ್ವು ಚಾಪದೊಳ್ ಖಳಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನಿಟ್ಟೆ ಗೊಣೆಯಕ್ಕೆಣೆಯಾಗಿರೆ Pb. 4, 36]; (Abh. P. 14, 171).

ಗೊಣ್ಡು goṇḍu. (or ಗೋಣ್ಡು). = ಗೋಣ್ಟು? a corner? see Ss. s. ಎರಲ್ 3.

ಗೊಣ್ಡೆ goṇḍe. = ಕೊಣ್ಡೆ 4. a cluster; a tuft; a tassel (C.; B. 4, 210; Śsv. 3, 27; Tu.; Te.; M. ಕೊಣ್ಡ; T. ಕೊಣ್ಡೈ; T. also ಕುಚ್ಚು; Mhr. ಗೋಣ್ಡಾ). see ಅನನ್ತನ-. 2, impervious or thickset state (Te.; see ಕುಟು 1). 3, an amaranth; Gomphrena globosa Lin. (My.). — ಗೊಣ್ಡಾರಣ್ಯ. -ಅರಣ್ಯ. an impervious jungle (My.; *cf.* Sk. ಗೋಣ್ಡವನ).

ಗೊಣ್ಡೆಯ goṇḍeya. a mass (Bh. 6, 8, 13).

ಗೊಣ್ಣೆ goṇṇe. 1. — ಗೊಣ್ಣೆವುಳು. -ಪುಳು. an insect found in timber (ಘುಣ Nr.).

ಗೊಣ್ಣೆ goṇṇe. 2. mucus of the nose (C.). 2, a blot of ink (S. Mhr.).

ಗೊತ್ತು gottu. = ಗುಱುತು, etc., ಗೊನ್ತು. a mark, etc. (C.; Cpr. 4, 8; Śsv. 2, 28). 2, knowledge, acquaintance (C.). 3, appointment, rule, regulation, order (C.; Tu.; Te.). ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹೀಗೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಎಮ್ಬ ಗೊತ್ತು (ತಾಲ Si. 64). ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯಮಲೋಕದೊಳಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಯಾತನಸ್ಥಾನ (79). ಹೀಗಿರಬೇಕು, ಹೀಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಮ್ಬ ಗೊತ್ತು (247). ಗೊತ್ತಾಗಿರುವ ಸ್ಥಲ (ವಿಷಯ; ಆಶ್ರಯ 390). ಅಳತೆ ತೂಕ ಮುನ್ತಾದ ಗೊತ್ತು (ಪ್ರಮಾಣ 420). ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ (ವೃಥಾ 468). ಸತ್ತು ಹೋಗದೆ ಅತಿ ಜೀವಮಿರಲು, ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿ! (Sp.). 4, an appointed place; of place of resort or shelter [ಹಾವಸೆಗಲ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಗೊತ್ತ ಮುಟ್ಟ ಬಾರದಯ್ಯಾ Bv. 211; Cv. 212. 1176]; (ಗವಿ, ಗರುಡಿ, ನೆಲೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Śm. 58); a place where cattle are tied (My.). see B. 1, 5; 2, 29. 33. 38. 43; 3, 29. 41. 72. 73. 85; 4, 18. 19. 20. 21. 28. 67. 81. 94–97. 100. 105. 195. 208; 5, 84. 109. 164. 178. 188. 189. 209. 214. 216. 227. 267. 289. — ಗೊತ್ತುಗೆಡು. -ಕೆಡು. to become objectless or vain, etc. see Sp. s. ರಾಜಾನ್ನ.

ಗೊತ್ತುಗಾಱ gottu-gāṟa. a male acquaintance (C.). 2, a person of mark or distinction, a headman (ವಲ್ಲಭ Si. 441; My.). ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗೊತ್ತುಗಾಱ (ಬೃನ್ದಾರಕ, ಮುಖ್ಯ 407).

ಗೊದ goda. thickened state (see s. ಕುಸುರಿ 1 and *cf.* ಗೊಜ್ಜು 2). — ಗೊದ ಗೊದ. rep. the thickened state of an ambali, a pāyasa, etc. (My.).

ಗೊದಕು godaku. mud, mire (*cf.* ಕೊಚ್ಚೆ, ಗೊಜ್ಜೆ).

ಗೊದಗು godagu. = ಗೊದಕು. (My.).

ಗೊದಮ godama. a piece of wood in the form of a bat, one side being round, used in leading and checking the course of an idol car (My.). *cf.* ಗುದಗೆ. [Tu. a block-head].

ಗೊದಳೆ godaḷe. N. of a fish (Rśv. 5, 115).

ಗೊದ್ದ godda. 1. = ಗೊಡ್ಡ 2, q. v. N. of a plant. — ಗೊದ್ದದ ಮರ or ಗೊದ್ದನ ಮರ. the sun-paper tree, Ficus asperrima Roxb. (My.).

ಗೊದ್ದ godda. 2. a kind of black ant the bite of which pains rather much (C.; Te. ಗೊಜ್ಜಿ - ಚೆದಲು, the kind of termites called a soldier ant; *cf.* ಗೂಜಿಲೆ).

ಗೊದ್ದ godda. = ಗುದ್ದ. (Tbh. of ಗೋಧೆ). a large kind of lizard. see ಹೆಣ್ಣ-.

ಗೊದ್ದೆ godde. pig's dung (My.).

ಗೊದ್ದೆ godde. Tbh. of ಗುದ. the anus. (My., used of that of females; Te. ಗುದ್ದೆ; *cf.* ಗೊಳ್ಳಿ).

ಗೊನಗಾ gonagā. = ಗೊಣಗ. the bird called the babbler (Pr.; S. Mhr.). *cf.* ಗೊಂಗ 2.

ಗೊನೆ gone. = ಗೊಲೆ 2. a cluster or bunch of fruit, applied to plantains, mangoes, grapes, cocoanuts, etc. (C.; Te. ಗೊಲೆ; Tu. ಕೈಲ್; M. ಕುಲೆ; T. ಕುಲೈ; *cf.* ಕೊತ್ತು 2, ಗುತ್ತಿ). see B. 2, 15. 37; 3, 29; ಒಳ್-, ಪೆರ್-; Prv. s. ಬಾಱು 1. [— ಗೊನೆವಾಳೆ. -ಬಾಳೆ. a plantain tree with its cluster of fruits. ಬೀಗಿ ಬೆಳೆದ ಗೊನೆವಾಳೆಯನ್ತೆ ಬಾಗಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದಡೆ ಬೇಡಿದ ಪದವಿಯನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 189].

ಗೊನೆಗಾಱ gone-gāṟa. a man who gathers plantains, cocoanuts, arecanuts, etc. (My.).

ಗೊನ್ತು gontu. = ಗೊತ್ತು, etc. a mark, etc. (My.).

ಗೊನ್ತೆಮಗೊರುಚೆಟ್ಟು gontema-goru-cеṭṭu. the plant Paederia fetida (Te.; ಸಾರಣಿ, etc. Si. 160).

ಗೊನ್ದ gonda. = ಗೂದೆ 1. the tomato. (St. & Pl.).

ಗೊನ್ದಣ gondaṇa. = ಕೊತ್ತಣೆ, ಗೊನ್ದಣೆ, ಗೊನ್ದಳ. a mass; an assemblage; a concourse of people, a crowd, a throng (ದೊನ್ದಳಿ, ಗಡಣ Ct. I, 34; ನಿಕುರುಮ್ಬ II, 47; ಒಡ್ಡು Śm. 96; ಕೇಱು, ಸಾಲ್, ವಿಕೀರ್ಣ 107; Abh. P. 3, 116; Grj. 2, 106 va.; 10, 79 va.; J. 12, 4). [ದಿವಿಜ ಸೌನ್ದರಿಯರ್ ಗೊನ್ದಣಂ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ Ap. 7, 125 va.]. ಶಬರರ ಗೊನ್ದಣಂ (ಬೇಡು Śm. 32). ಹಬ್ಬದ ಗೊನ್ದಣ (My.).

ಗೊನ್ದಣಿ gondaṇi. = ಗೊನ್ದಣ, etc. (ತೆರಳ್ಚೆ, ಸಾಲ್, ದೊನ್ದಳಿ, ಗೊಂಗೆ, ನೆರವಿ, ಗುಮ್ಪು, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ಗೊಂಚಿ, ಗುಮ್ಪು, ಗುಣ್ಡು, etc. Kk. 17).

ಗೊನ್ದಣಿಸು gondaṇisu. to assemble (v. i.), etc. (ಸಮೂಹ Śmd. Dh.; Grj. 6, 63); to be plentiful, etc. (ಬಾಹುಲ್ಯ Śmd. Dh.).

ಗೊನ್ದಲ gondala. confusion (B. 4, 137; Te. ಕೊನ್ದಲ; Mhr. ಗೋನ್ಧಳ); bustle (C.; Mhr.); tumult (C.; Mhr.).

ಗೊನ್ದಲಿಗ gondaliga. a man who makes music in honour of Pārvatī and sings her stories (S. Mhr.; Mhr. ಗೋನ್ಧಳ, a tumultuous festivity in propitiation of dēvī).

ಗೊಂಡ್ಡಳೆ gondaḷa. = ಗೊಂದ್ದಣ, etc. [ಇಕ್ಕಿದಾಹುತಿಗಳ ಗೊಂಡ್ಡಳದಿ ನೊಡನೊಗೆದ ಪೊಗೆಗಳ್ ಬಳಸಿದುವು Pb. 6, 35]; (C. Bp. 42, 15; J. 3, 17).

ಗೊಂಡ್ಡಳಿಸು gondaḷisu. = ಗೊಂದ್ದಣಿಸು. [ಅನ್ತು ದೇವರ್ ದೇವನೊಳಾವಗಮಾದ ತನ್ಮಾದರದಿಂ ಮಾಲೆಗಟ್ಟಿ...ತನ್ದು ಗೊಂಡ್ಡಳಿಸಿ ಸನ್ದಣಿಸಿ ನೀಡಿದಾಗಳ್ Ap. 7, 84 va.]; (Cpr. 7, 114).

ಗೊನ್ದಿ gondi. = ಗೊನ್ನು, ಗೊಲ್ಲಿ. an alley, a lane, a bye-place (My.; Te. ಗೊನ್ದಿ, ಗೊರಜಿ, ಗೊರ್ಜಿ; M. ಕುಱುಕ್ಕು; T. ಕೋಜು; Mhr. ಗೋಣ್ಡ). see ಸನ್ದಿ-. 2, a narrow passage in the ocean, a strait (My.).

ಗೊನ್ದು gondu. = ಗೊನ್ದಿ. (My.).

ಗೊಪ್ಪೆ goppe. = ಕೊಪ್ಪೆ. the cap made of cumbly. (C.). — ಗೊಪ್ಪೆಮರ. the Papaw tree, Carica papaya L. (St. & Pl.).

ಗೊಬಕು gobaku. = ಗುಬುಕು. the note of a frog (S. Mhr.). — ಗೊಬಕು ಗೊಬಕು. rep. (S. Mhr.).

ಗೊಬ್ಬರ gobbara. (fr. ಕೊಬ್ಬು 1). manure (C.; Tu.). ಗೊಬ್ಬರದ ಕಿಚ್ಚು (ಕರೀಷಾಗ್ನಿ, ಕರ್ಷು Nr.). ದನಾ ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ದಾಣೆ ಏನು? (Prv.). ಮರ್ಬೆಪ್ಪು ಗೊಬ್ಬರಮಂ ತಳಿದು (Rśv. 11, 68). ಸಮತೆಯೆನ್ದೆಪ್ಪ ಗೊಬ್ಬರದ ಚೆಲ್ಲಿ (Sarpabhūṣaṇa in B. 5, 319). 2, the measles (S. Mhr.; ಗೋವರ).

ಗೊಬ್ಬಳಿ gobbaḷi. = ಗೊಬ್ಬುಳಿ, etc. (My.). see ಕಸ್ತೂರಿ-.

ಗೊಬ್ಬು gobbu. (Tu. ಗೊಬ್ಬು, a play, dance, game; *cf.* ಕುಪ್ಪ 2). — ಗೊಬ್ಬೂರ್. -ಊರ್. N. (Bp. 56 sum.; 56, 1. 10. 14. 32. 42). ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಗೊಬ್ಬೂರಲ್ಲಿ ಉಣ್ಟನ್ತೆ (Prv.).

ಗೊಬ್ಬುಳಿ gobbuḷi. = ಬೊಬ್ಬುಳಿ, etc. the thorny babool tree (My.).

ಗೊಮ್ gom. a sound emitted by some big flies (S. Mhr.).

ಗೊಮ್ಬೆ gombe. 1. = ಗೊಂಗೆ 1, etc. a mass, etc. (ಬೊಮ್ಬಲ್, ತುಱುಗಲ್, ಗೊನ್ದಣಿ, ಗುಮ್ಪು, etc., ಸಮೂಹ Śs.; Śmd. 54, where o. r. ಗೊಂಗೆ).

ಗೊಮ್ಬೆ gombe. 2. = ಬೊಮ್ಬೆ. an image, an idol; a puppet, a doll (C.); the pupil of the eye (C.; B. 3, 30). ಕಬ್ಬಿಣಗೊಮ್ಬೆ (ಸ್ಥೂಣೆ Si. 420). ಗೊಮ್ಬೆಯವು ತಾವೇತಕು ಇಲ್ಲವು, ಅಪ್ರಯೋಜನವು; ಗೊಮ್ಬೆಯಹ ದೇವರನೆ ಮಾಱಿಯೆ, ತಪ್ಪಿಗೆಯು ತಪ್ಪಲೆಯ ಕೊಣ್ಡರೆ, ಉಮ್ಬುದಕೆ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು (Jñs. 42, 14). ಆನೆಯ ಕಣ್ಣು ಗೊಮ್ಬೆ ತಲೆಕೆಳಗು (Prv.). see Prv. s. ನೋಡು. — ಗೊಮ್ಬೆ ಮದುವೆ. a sham-marriage with dolls made by children (C.). — ಗೊಮ್ಬೆಯಾಟ. -ಆಟ. a puppet-show (C.).

ಗೊಯ್ goy. = ಗೊಂಯಿ. buzzing. (S. Mhr.).

ಗೊರ gora. = ಕೊರ 1. a sound produced in the throat, etc. (My.).

ಗೊರಗು goragu. = ಗೊರಬ, ಗೊರಬು. a kind of hood or cloak made of leaves or grass (My.; T. ಕುಡಲ್ಲೈ).

ಗೊರಜೆ goraje. N. of a plant (ಗುರ್ವೆ Mr. 149). — ಗೊರಜೆ ಪಲ್ಯ. a common weed used as a potherb, Digera arvensis Forsk. (Z.). — ಗೊರಜೆಮರ. a small tree commonly cultivated, Flacourtia catafracta Roxb. (St. & Pl.).

ಗೊರಟೆ goraṭe. — ಗೋರಣ್ಟೆ. the blossom of yellow amaranth. (S. Mhr.).

ಗೊರಪೆ gorapa. = ಕೊರಪ. a curry-comb. (My.).

ಗೊರಬ goraba. = ಗೊರಬು. (G.).

ಗೊರಬು gorabu. = ಗೊರಗು. (S. Mhr.).

ಗೊರವ gorava. a class of Śaiva beggars (C.; Abh. P. 8, 62 va.). [ಪೊಡವಿಪತಿ ಗೊರವನೆನೆ ಪೇಟ್ಟುಡೆಯದು Kr. 1, 49; ಗೊರವನೆ ಬೂದಿಯುಂ ಜಡೆಯುಮುಕ್ಕೆ ತಪಕ್ಕೆ ತನುತ್ರಂ Pb. 8, 17; Cv. 405]. ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಗಳ್ ಏಕೆ ಗೊರವಗೆ? (Abhā. 1, 40). 2, Śiva, practising as a mendicant (S. Mhr.; ಮುಕ್ಕಣ್ಣ Ct. I, 2; II, 28; ಶಿವ Kk. 4; ಬೆಳ್ಳಡಿ 76; ಈಶ್ವರ Śm. 2). ಗೊರವನಲ್ಲದೆ ಪೊಗೆಟಿಂ (Śmd. 67, o. r. ದೇವರಲ್ಲದೆ). see Bp. 18, 9. 12; 32, 15. 54; 50, 54; 52, 7; Śśv. 4, 30. 63; ಕೀಱು-, ಬೂದಿ-; ಬೋಱು-. 3, = ಗೊರವಂಕ. (Śśv. 3, 33).

ಗೊರವಂಕ goravaṅka. = ಗೊರವಂಕೆ. the common Maina, Acridotheres tristis or the Pastor (Bḍ.; My.; T. ಕುರಗ; Te. ಕೊರವಂಕೆ, ಗೊರವಂಕೆ, ಗೋರಿ, ಗೋರಕಿ, ಗೋರಂಕೆ ಗೋರಿಂಕೆ, ಗೋರುವಂಕೆ).

ಗೊರವಂಕೆ goravaṅke. = ಗೊರವಂಕ. (ಸಾರಿಗೆ Si. 484).

ಗೊರವಿ goravi. = ಗೊರವು. an evergreen tree which makes good torches, Ixora parviflora Vahl. (Z.; My.; T. ಕೋರಾನ್; Te. ಕೊಱವಿ, ಕೊಱವಿ, ಕೊಱವೆ, a fire-brand; the touchwood tree, used for torches, Sapindus tetraphyllus; see s. ಕೊಳ್ಳಿ). — ಗೊರವಿಕಡ್ಡಿ. a branch of the ಗೊರವಿ used by post-runners (My.).

ಗೊರವಿತಿ goraviti. a female of the gorava-beggars (My.). ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಗೊರವಿತಿ ಆದಳು (Prv.).

ಗೊರವು goravu. = ಗೊರವಿ. (My.).

ಗೊರಸು gorasu. = ಗೊರಸೆ, ಗೊರಿಸೆ, ಗೊರುಸು. a hoof (My.; B. 4, 191; T. ಕುರಚ್ಚೈ; Te. ಕೊರಿಜೆ, ಗೊರಜೆ, ಗೊರಿಸೆ; *cf.* ಕೊಳಗ 2 & Sk. ಖುರ). ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಅರಸು ಮುಱಿದ ಕಾಲಿನ ಗೊರಸು (Dp. 54). see Si. 274. 406. — ಗೊರಸುಹುಲ್ಲು. the plant Saccharum spontaneum (ಕಾಶ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, etc. Si. 163; T. ಕುರ).

ಗೊರಸೆ gorase. = ಗೊರಸು. (My.).

ಗೊರಿಮಿಡಿ gorimidi. = ಗೋರಿಮಿಡಿ. Barleria longiflorea. (ವಾಯಸೋಲಿ, ಸ್ವಾದುರಸೆ, ವಯಃಸ್ಥೆ, ಕಾಕೋಲೀ ಸೊಪ್ಪು Si. 158; Te. ಕೊರಿಮಿಡಿ, ಗುಲಿಮಿಡಿ, ಗೊಲುಮಿಡಿ; *cf.* ಗೋರಟೆ).

ಗೊರಿಸೆ gorise. = ಗೊರಸು. (My.; Si. 274. 431).

ಗೊರುಸು gorusu. = ಗೊರಸು. (My.).

ಗೊರೆ gore. a sound, voice, word (Bh. 1, 8, 76; T. ಕುರೈ; *cf.* ಕೊರಲ್ಲು).

ಗೊಱ್ goṟ. a sound in imitation of snoring (*cf.* ಕೊರೆ 1). — ಗೊಱ್ ಗೊಱ್. rep. (C.).

ಗೊಱಕು goṟaku. = ಕುಱುಕೆ, etc. snoring. (My.).

ಗೊಱಟೆ goṟaṭe. = ಕೊಟ್ಟೆ, etc. the kernel of mango fruit (My.).

ಗೊಱಲೆ goṟale. = ಕೊಱಲೆ No. 2, ಗೊದ್ದ 2. a kind of termites (S. Mhr.). [ವಜ್ರದ ಗೊಱಲೆ ಮುಟ್ಟೆ ಬಲ್ಲುದೆ ಅಯ್ಯಾ Cv. 447].

ಗೊಱಿಕೆ goṟike. = ಗೊಱಕು, etc. snoring. (My.).

ಗೊಱುಕು goṟuku. = ಗೊಱಿಕೆ, etc. (My.).

ಗೊಱೆ gore. = ಕೊರೆ 1. to snore. see Prv. s. ಸುಱು 1.

ಗೊಱ್ಱು goṟṟu. the grumbling sound in the belly, or when going to stool, at the time of diarrhoea (S. Mhr.).

ಗೊರ್ಕು gorku. = ಗೊಱಕು, etc. (My.).

ಗೊರ್ಕೆ gorke. = ಗೊಱಕು, etc. (My.).

ಗೊಲಸು golasu. = ಗೊಣಸು Nos. 1 & 3. a link of a chain. (My.; Te. ಗೊಲಸು, a chain).

ಗೊಲುಮಿಡಿ golumiḍi. a spiny herb, etc. (ಇಕ್ಷುಗನ್ಧೆ, ಕೋಕಿಲಾಕ್ಷ, etc., ಕೊಳವಂಕೆ Si. 147).

ಗೊಲೆ gole. 1. (knot-place): the notched extremity or horn of a bow (ಕೊಪ್ಪು, ಪಿಳ್ಳು, ಕೋಟಿ Śm. 43; ಕೊಪ್ಪು 101; ಕೊಪ್ಪು, ಪಿಳ್ಳು, ಧನುಃಕೋಟಿ Śs.; Cpr. 6, 64 va.; Abh. P. 7, 115; 14, 180; T. ಕುದ್ಚೆ, ಕುಲೈ; M. ಕುದೆ; *cf.* ಕೊಲಿಕೆ, etc., ಕುದೆ). [ಆ ಬಿಲ್ಲ ಗೊಲೆಯನೇಱೆ ನೂಂಕಿ Pb. 3, 62 va.].

ಗೊಲೆ gole. 2. = ಗೊನೆ. a cluster, etc. [ಕೆಂಗೊಲೆಯೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ಶಾಳಿ Pb. 1, 52; ಪಣ್ಗೊಲೆಯಿಂ ಬಳ್ಳುವ ಕೌಂಗು Ap. 1, 67]. (My.). [Tu. ಕೈಲ್].

***ಗೊಲೆ gole. 3.** end? — ಗೊಲೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to finish, to complete. ದಿವ್ಯಚಾಪಕ್ಕೆ ಪೊಡವಟ್ಟದನವಯವದಿನೆಡಗೆಯ್ಯೊಳೆತ್ತಿಕೊಣ್ಡು ತನ್ನ ಬಗೆದ ಕಜ್ಜಮಂ ಗೊಲೆಗೊಳಿಸುವನ್ತು ಬಿಲ್ಲಗೊಲೆಯನೇಱೆ ನೂಂಕಿ Pb. 3, 62 va.

ಗೊಲ್ಲ golla. = ಗೊಲ್ಲಳ. (Tbh. of ಗೋವಳ). a cowherd (ತುಱುವಳ, ಗೋವ Śmd. 33; C.; Te.; Si. 113. 186. 317. 439; Bp. 9, 12; 40, 31. 32; V. 6, 31; ಜಾತಿ-). [ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ದುರ್ದ ಗೊಲ್ಲಂಗೆ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಒಡೆತನ ವೃಷ್ಟೆ ಅಯ್ಯಾ Cv. 1238]. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ (ಅಭೀರಪಲ್ಲಿ, ಘೋಷ Nr.). ಗೊಲ್ಲರ ಅರಸಾಗಿ ಮಜ್ಜಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರ (Prv.). see Prv. s. ನಿಲಬಾಕಿ. 2, the assistant of a cash-keeper (My.). — ಗೊಲ್ಲಗೇರಿ. -ಕೇರಿ. a herdmen's street (Bp. 54, 40; My.).

ಗೊಲ್ಲತಿ gollati. = ಗೊಲ್ಲಿತಿ, ಗೊಲ್ಲಿತ್ತಿ. a female of the gollas (C.; Bp. 10 sum.; 10, 7).

ಗೊಲ್ಲವಾಳಿಗ gollavāḷiga. = ಗೊಲ್ಲ. (ಅಳೆಯುಮ್ಬ Ct. 1, 61; *cf.* ಗೋಪಾಲಕ).

ಗೊಲ್ಲಳ gollaḷa. = ಗೊಲ್ಲ. (Bp. 9, 15. 16; 43, 50; 54, 16). — ಗೊಲ್ಲಳರಾಜ. a gollaḷa headman (Bp. 9, 35). — ಗೊಲ್ಲಳರಾಯ. = ಗೊಲ್ಲಳರಾಜ. (Bp. 24, 76).

ಗೊಲ್ಲಿ golli. = ಕೊಲ್ಲಿ? a corner, a retired place (My.; *cf.* ಗಲ್ಲಿ, ಗೊನ್ದಿ; see M. s. ಗೋಟು 1). 2, pudendum muliebre (My.; Te.; Tu. ಕೊಯಿಲೆ; M. ಕುಱುಚ್ಚಿ; T., M. ಕೂದಿ; *cf.* ತುಲ್ಲು).

ಗೊಲ್ಲಿತಿ golliti. = ಗೊಲ್ಲತಿ, etc. a female of the gollas. (ಗೋಪಿ Śm. 33; My.).

ಗೊಲ್ಲಿತ್ತಿ gollitti. = ಗೊಲ್ಲಿತಿ, etc. (My.).

ಗೊಳ್ goḷ. imitation of the sound produced in loud laughter (*cf.* ಗಳ್ಳನೆ). ಗೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕನು (My.).

ಗೊಳ goḷa. = ಗೊಡ. an imitative sound. — ಗೊಳ ಗೊಳ. = ಗೊಡ ಗೊಡ Nos. 1 & 2. (My.). 3, a sound produced at the evacuations of diarrhoea (S. Mhr.; *cf.* ಗೊಱ್ಱು).

ಗೊಳಗೊಳಿಕೆ goḷa-koḷike. = ಕೊಳಗುಳಿಕೆ, etc. a spiny herb. (Z.; My.). 2, the yellow thistle, Agremone mexicana L. (Z.).

ಗೊಳಲಿ goḷali. = ಬೊಳಲಿ. husk, chaff, chiefly of paddy (S. Mhr.). 2, the rind of a tamarind fruit (My.).

ಗೊಳೇ goḷē. = ಗೊಳೋ. (S. Mhr.).

ಗೊಳೋ goḷō. = the sound produced in lamentation and weeping (My.; *cf.* ಗೋಳ್). ಗೊಳೋ ಎನ್ದು ಅೞುವದು (ಕ್ರನ್ದಿತ, ರುದಿತ, ಕ್ರುಷ್ಟ Si. 73).

ಗೊಳ್ಳೆ goḷḷe. the anus of males (My.; *cf.* ಗೊದ್ದೆ).

-ಗೋ gō. ge₁-ō₃ = -ಕೊ 1, -ಗೊ. see ಅಗೋ, ಇಗೋ.

ಗೋ gō. = ಗೋವು. *a cow* (ಪಶು Nn. 5). 2, *a bull.* 3, *a ray of light* (ಮರೀಚಿ, ಕಿರಣ 5). 4, *heaven* (ಗೀರ್ವಾಣನಿಕೇತನ, ಸ್ವರ್ಗ 5). 5, *a thunder-bolt* (ವಜ್ರ 5). 6, *an arrow* (ಬಾಣ, ಅಮ್ಬು 5). 7, *the earth* (ಧರಾತಲ 5). 8, *a quarter, a region* (ದಿಶಿ, ದಿಕ್ಕು 5). 9, *water* (ಉದಕ 5). 10, *an eye* (ಲೋಚನ, ಕಣ್ 5). 11, *speech.* 12, *Sarasvatī* (ವಾಣಿ, ಸರಸ್ವತಿ 5). 13, the hairs of the head (or of the body, ಶಿರೋಜ 5; ಕೇಶ Mr. 496). 14, the belly (ಕುಕ್ಷಿ, ಹೊಟ್ಟೆ 5; ಕುಕ್ಷಿ 496). 15, a tree (ಭೂಜ, ಮರ 5). 16, a wave (ವೀಚಿ, ನೀರ ತೆರೆ 5). 17, a bird (ವಿಹಂಗ, ಪಕ್ಷಿ 5). 18, a horn (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 5). 19, the sun. 20, the moon. 21, a mountain (ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟ 5).

ಗೋಕಣ್ಟಕ gō-kaṇṭaka. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, = ನೆಗ್ಗಿಲ್, q. v.

ಗೋಕರ್ಣ gō-karṇa. a cow's ear. 2, *a kind of deer, Antilope picta* (ರೋಮಿ, ಚಮರಿಮೃಗ Mr. 163). 3, *a span from the tip of the thumb to that of the ring-finger.* 4, a serpent. 5, a place of pilgrimage on the Western Coast. ಎಲ್ಲರೂ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಗೋಕರ್ಣದವರು ಗಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ಗೋಕರ್ಣದ ಕೆಲಸಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ (Prvs.). see Prv. s. ತಿರಿ 3.

ಗೋಕರ್ಣಿ gō-karṇi. *the plant Sanseviera zeylanica* Willd.

ಗೋಕುಲ gō-kula. a herd of kine, a multitude of cattle (J. 13, 37); *a cow-house or station.* 2, a tract or village on the river Yamunā, the residence of Krịṣṇa, during his youth (J. 15, 11); the mud-figures of men, cattle, etc. in representation of the village made on the 8th of śrāvaṇa (Mhr.). see ಕರೆ 6.

ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ gōkula-aṣṭami. the 8th of śrāvaṇa-kṛṣṇapakṣa, the birthday of Kṛiṣṇa (My.; Mhr., Br.).

ಗೋಕ್ಷುರ gō-kṣura. *the plant Asteracantha longifolia* Nees. 2, the plant Tribulus lanuginosus (see ನೆಗ್ಗಿಲ್).

ಗೋಕ್ಷುರಕ gō-kṣuraka. *Asteracantha longifolia.* 2, = ಗೋಕ್ಷುರ 2.

ಗೋಗರೆ gōgare. the bellowing sound of a bull-frog (*cf.* ಗೊಡರು). 2, ಗೋ (= ಗೋಳ್) -ಕರೆ 1, to beg loudly and repeatedly in an humble way (My.). — ಗೋಗರಕಪ್ಪೆ. -ಕಪ್ಪೆ. the bull-frog (My.; Te. ಗೋಣ್ಡುಕಪ್ಪ). [Tu. ಗೊರಂಕುರು ಕಪ್ಪೆ].

ಗೋಗರೆತ gōgareta. the act of begging loudly and repeatedly in an humble way (My.).

ಗೋಗಿ gōgi. = ಗೋಣಿ 2. the Deckanee hemp, Hibiscus cannabinus L. (Te. ಗೋಗು, ಗೊಲುಗು, ಗೋನು, ಗೊಂಗೂರೆ, Hibiscus cannabinus = ಪೀಲು, ಗುಡಘಲ sic!). — ಗೋಗಿ ನಾರು. a hemp produced from the gōgi (Si. 127; Te. ಗೋಗು ನಾರೆ).

ಗೋಗಿಸು gōgisu. to vomit (Bp. 25, 30).

ಗೋಚರ gō-cara. ranged by cattle; offering range or field or scope for action, within the range of, accessible, attainable, within the power; perceivable by the mind, sense, or the eye. 2, the range of cattle, pasturage; *range in general, district, province; an abode, a dwelling place.* 3, *an object of sense.*

ಗೋಚರಿಸು gōcarisu. to come within the range of the mind or of the eyes, to become perceivable, to appear (Mr. 539; Rām. 2, 2, 26; J. 28, 7. 8; My.).

ಗೋಚಿ gōci. = ಗೋಸಿ. a clout, a cloth to cover the privities (My.; Te.; *cf.* ಕೌಪೀನ, ಗವಸಣಿ).

ಗೋಚು gōcu. (fr. ಗೋರು 1). to sweep together, to heap (as filth; My.; *cf.* ಗುಡಿಸು 2); to plunder (My.).

ಗೋಜಲ gō-jala. cow's urine (ಗೋಮೂತ್ರ Mr. 182).

ಗೋಜಾತಿ gō-jāti. cattle. 2, cattle-like nature, a brutish, beastly, lewd nature (My.).

ಗೋಜಿಹ್ವೆ gō-jihve. *the plant Phlomis esculenta* Roxb. (or Elephantopus scaber, or a kind of Hieracium).

ಗೋಜು gōju. 1. = ಗುಂಜು 2. to entangle as thread. (My.).

ಗೋಜು gōju. 2. = ಗುಂಜು 3. the state of being entangled, as thread (My.). 2, that of being connected or of having to do with, inter-course etc. (C.; *cf.* ಗೊಡವೆ). ಅವನು ಆಕೆಯ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ (B. 4, 185). 3, that of being embarrassed, trouble, etc. (C.; Tu.; Te. ಗೋಜು, ಗೋಡು).

ಗೋಂ gōṅ. = ಗೋವೆ. — ಗೋಂಜೋಳ. maize or Indian corn (S. Mhr.).

ಗೋಟ gōṭa. a harassing, pestiferous person (Bp. 40, 52; Te. ಗೋಜಾಡು, ಗೋಟಾಡು, to dun, pester, harass).

ಗೋಟಚಿ gōṭaci. = ಗೊಟ್ಟಚಿ, q. v. N. of a plant.

ಗೋಟಿ gōṭi. harassing (?). — ಗೋಟಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to harass (Rām. 1, 5, 32).

ಗೋಟು gōṭu. 1. = ಗೋಣ್ಟು. a corner, an angle; a point of the compass, a quarter or region; an edge [ನೊಜಿನ ಗೋಟಿಗೆ ಬರ್ಪ ಕಿಱುಕುಳ ದೈವಕ್ಕೆ ಕುಱಯನಿಕ್ಕಿಹೆನೆನ್ದು ನಲಿನಲಿದಾಡುವರು Bv. 559]; (ಅಶ್ರಿ, ಪಾಲಿ Nr.; ಅಶ್ರಿ Mr. 442, o. r. ಗೋರು; ದೆಸೆ Bhn. 41; Bh. 10, 6, 16; M. ಕೊಲ್ಲಿ, ಕೊಳ್ಳು, ಕೋಡಿ, ಕೋಡು, corner; *cf.* ಗೊಲ್ಲಿ; for "bending" see ಕೊಲ್ಲೆ and ಕೋಡು1).

ಗೋಟು gōṭu. 2. = ಗೋಜು 2. the state of being joined, mingled or mixed. 2, fringe, ribbon, edging, trimming (My.; Te.). — ಗೋಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to mix together, to stir (S. Mhr.).

ಗೋಟು gōṭu. 3. the state of being full grown, but hard (Te. ಗೊಟ್ಟು, ಗೋಟು). 2, = ಗೋಟಡಿಕೆ. (C.). — ಗೋಟಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a hard, inferior kind of areca nut (C.; B. 4, 164; Te. ಗೋಟುಪೋಕ, ಗೊಟ್ಟು-). ಆದರೆ ಒನ್ದು ಅಡಿಕೆಮರ, ಹೋದರೆ ಒಂದು ಗೋಟಡಿಕೆ (Prv.).

ಗೋಟು gōṭu. 4. = ಕೊರಟು. a stunted division of the tamarind fruit (My.).

ಗೋಟು gōṭu. the border or hem of a garment, etc. (S. Mhr., Te.; Mhr.; H. ಗೋಟ). 2, a cloak of broadcloth (My.).

ಗೋಟೆ gōṭe. = ಕೊಪ್ಪೆ, etc. the cap made of cumbly (My.).

ಗೋಟ್ಟಿ gōṭṭi. = ಗೊಟ್ಟಿ. Tbh. of ಗೋಷ್ಠಿ. an assembly, etc. (Śmd. 370). — ಗೋಟ್ಟಿಗಳ್ಕುಡಿ. -ಕಳ್-ಕುಡಿ. to drink toddy in company (ಸಪೀತಿ, ಸಹಪಾನಕ Hlā.). see Prv. s. ಗಾದೆ.

ಗೋಡಂಬೆ gōḍambe. the seed of the Semecarpus or marking-nut tree (Mhr., S. Mhr.).

ಗೋಡು gōḍu. sediment taken from the bottom of wells, tanks, etc. (My.).

ಗೋಡುಂಬೆ gōḍumbe. *a kind of cucumber, Cucumis madras-patanus.* 2, a Coloquintida.

ಗೋಡೆ gōḍe. Tbh. of ಕೋಟೆ (Śmd. 338). a wall (ಕುಡ್ಯ, ಭಿತ್ತಿ Nr.; Mr. 194; ಪಕ್ಷ 497; ಪಾಲಿ, ಭಿತ್ತಿ Nn. 31; ಭಿತ್ತಿ 112; ಕೇರ್ Ct. I, 60; Kk. 46; ಕೇರ್, ಕುದುರ್ Śm. 57; C.; Tu.; Te. ಗೋಡ; Sk. also ಕೂಡ್ಯ). ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದರೆ ಜಗಲೀ ಮೇಲೆ. — ಗೋಡೆ ಇದ್ದರೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯ ಬಹುದು. — ಗೋಡೆ ತೊಳದರೆ ಬಱುಮಣ್ಣೇ. — ಗೋಡೇ ಹಾಱುವವ ಬೇಲೀ ಹಾಱನೇ? (Prvs.). see Bp. 52, 32; 60, 49; ಅಡ್ಡ-, ಅರ-, ಕನ್ನಡಿ-. — ಗೋಡೆಗನ್ನ. -ಕನ್ನ. a hole made by burglars in a wall (C.). see ಬಲು-. — ಗೋಡೆಮಲ್ಲಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 5).

ಗೋಣ್ gōṇ. = ಗೋಣ, ಗೋಣು, ಗೋಟಲ್ 2. the nape of the neck, the neck; the throat [ಅದಱ ಗೋಣಂ ಮುಱಿದೊಡಾ ಗಿಳಿಯುಂ ಸತ್ತು Vr. 109, 1]; (ಗೊಂಕ Śmd. II; Ct. I, 9 as ಗೋಣ; ಕೊರಲ್, ಕತ್ತು, ಗಲ Śm. 71, o. r. ಗೋಟಲ್; ಗಲ Bhn. 55; Bh. 1, 7, 40; 7, 1, 18; Śsv. 3, 53. 56; 4, 9; J. 12, 42). — ಗೋಣ. -ಅ 3. = ಗೊಣ. a man with a neck. see ಎಣೆ-. — ಗೋಣಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to put the neck down (Śsv. 4, 25). — ಗೋಣ್ಮುರಿ. 1. to twist the neck (Śsv. 4, 6). — ಗೋಣ್ಮುರಿ. 2. = ಗೋಟಲ್-. twisting the neck: injuring, killing (ಹಿಂಸೆ Śs.). — ಗೋಣ್ಮುರಿಗೆ. -ಮುರಿಗೆ. = ಗೋಣ್ಮುರಿ 2. (Cpr. 10, 70). — ಗೋಣ್ನೊಱಗು. = ಗಳಧ್ವನಿ. (J. 11, 22).

ಗೋಣ gōṇa. = ಗೋಣ್, etc. (Bp. 54, 52). — ಗೋಣಗೊಯ್ಕ. -ಕೊಯ್ಕ. = ಗೋಣು-. a woman who is a cut-throat (Bp. 40, 55). — ಗೋಣಗೊಯಲ್ಲು. -ಕೊಯಲ್ಲು. a cutting of throats (Bh. 8, 24, 42).

ಗೋಣ gōṇa. Tbh. of ಘೋಣೆ. the nose. (ಪ್ರೋಥ, ಮುಸುಡು Mr. 274). 2, an ox (*cf.* ಕೋಣ).

ಗೋಣಿ gōṇi. 1. one of the Tatsamas (Śmd. 384; Śm. 77). a sack, a pack-sack (ಸ್ಯೂನ G.; C.; Mhr.; Tu.; Te. ಗೋಣಿ, ಗೋನೆ; M. ಕೋಣಿ; T. ಕೋಣಿ, ಕೋಣಿಗ್ಗೆ, ಕೋಣಿಯಲ್; see ಗವಸಣಿ). ಗೋಣಿ ಬಲ್ಲುದೆ ಎತ್ತಿನ ಆ ದುಃಖವ? (Dp. 87). ಅಱುವೆಯ ಹಱುಕಿಗೆ ಗೋಣೀ ತ್ಯಾಪೆ ಹಚ್ಚ್ಯಾರೋ? (Prv.). see Bp. 18, 6; 32,

51; Si. 309. 320; ಕಿಱು– No. 1, ಪೆರ್–, ಬಱು–; Prv. s. ಪ್ರಾಣಿ, ರಾಣಿ. — ಗೋಣಿಚೀಲ. = ಗೋಣಿ. (My.). — ಗೋಣಿತಟ್ಟು. sackcloth (C.; Mhr. ಗೋಣತಾಟ). — ಗೋಣಿದಡಾರ. a confluent kind of small-pox (My.). — ಗೋಣಿಯ ಮಲ್ಲಿದೇವ. N. (Bp. 58, 9).

ಗೋಣಿ gōṇi. 2. = ಗೋಗಿ. the deckanee hemp, etc. (R.; perhaps Si. 127).

ಗೋಣಿ gōṇi. 3. = ಉಗುನಿ, ಒಗನಿ, ಗೋನು. a kind of tree. — ಗೋಣಿಮರ. a small medicinal tree, Salvadora persica L. (St. & Pl.; see Si. 127). see ಗುಡ್ಡದ–, ಚೆಟ್ಟು–.

ಗೋಣಿ gōṇi. 4. = ಗೋಳಿ 2. the tree called Ficus elastica Roxb. (My.); the Ficus religiosa (ಪಿಪ್ಪಲ Mr. 118, o. r. ಗೋಳಿ). see ಕಿಱುಗೋಣಿ No. 2.

ಗೋಣಿ gōṇi. = K. ಗೋಣಿ No. 1. a sack; (a burden of cares, etc. Mhr.); ragged clothes. 2, the measure of a drōṇa.

ಗೋಣಿಕಾಪುತ್ರ gōṇi-kāputra. a burdensome bad son. (Śmd. 385; Kk. 98).

ಗೋಣು gōṇu. = ಗೋಣ್, etc. the nape of the neck. (C.). see B. 3, 64. 94; 4, 134; Prvs. s. ಬಾಣ, ಶಕುನ. — ಗೋಣು ಗೊಯ್ಕ. -ಕೊಯ್ಕ. a man who is a cut-throat (S. Mhr.). — ಗೋಣುಗೊಯ್ಕ. = ಗೋಣ–. (S. Mhr.). — ಗೋಣುಮಾರಿ. a man who kills, *i. e.* cuts the throat (Bh. 6, 7, 15).

ಗೋಣ್ತು gōṇtu. = ಗೊಟ್ಟ 4, ಗೋಟು 1. a corner, etc. (ಅಣೆ, ಅಶ್ರಿ, ಕೋಟಿ, ಅಶ್ರ, ಕೋಣ Hlā.; ಕೋಣೆ Kk. 82, o. r. ಗೋಣ್ಣೆ); a point of the compass, etc. (ಅನ್ತರಾಲ, ವಿದಿಶ, ಪ್ರದಿಶ Hlā.; Mr. 59; ದಿಗ್ಭಾಲೆ Ct. I, 42; ದೆಸೆ, ದಿಕ್ಕು Kk. 16; Śm. 13). see Rsv. 9, 7; 13, 90; ಮೂಗೋಣ್ತು.

ಗೋಣ್ಡ gōṇḍa. *a person with a prominent navel; a prominent navel.* 2, a man of the province of Gōṇḍavana.

ಗೋಣ್ಡವನ gōṇḍa-vana. the province of Gōṇḍavana (*cf.* ಗೊಣ್ಡಾರಣ್ಯ).

ಗೋತ gōta. = ಗಂಜಳ. the old, fetid urine of cattle (S. Mhr.).

ಗೋತ gōta. a dip, as of a bird or paper-kite (Mhr.; My.); a ruinous business; a loss; a fruitless trip (Mhr.; H. ಗೋತಾ, ಗೋತ). — ಗೋತ ಹಾಕು. to die (My.).

ಗೋತಮ gōtama. N. of several ṛiṣis. see ಗೌತಮ.

ಗೋತ್ರ gō-tra. protection or shelter for cows, a cow-pen; a herd of cattle (ಪಶುವ್ರಜ, ಗೋಸಮೂಹ Nn. 16); cattle (ಪಶು Mr. 503); 2, *family, race, lineage; kin* (ಕುಲ, ಬನ್ಧು 16; ವಂಶ 503); offspring (ಸನ್ತತಿ, ಪುತ್ರರ್ 16). 3, *a name, an appellation; the family name* (ನಾಮ, ಪೆಸರ್ 16; ಪೆಸರ್ 503). 4, *a mountain* (ಅಚಲ, ಪರ್ವತ 16; ಅದ್ರಿ 503). 5, the earth (ಧರೆ, ಭೂಮಿ 16; ಧರೆ 503). 6, a country (ಜನಾನ್ತ, ದೇಶ 16). 7, a road (G.). 8, a field (G.). 9, knowledge (G.). see Bp. 57, 19. — ಗೋತ್ರಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 23, 14).

ಗೋತ್ರಜ gōtra-ja. *born in the same family, a relation* (ಸನಾಭಿ, ಸಗೋತ್ರ, ಸಪಿಣ್ಡ Hlā.; Mr. 311).

ಗೋತ್ರಪುತ್ರಿ gōtra-putri. Pārvatī (Bp. 61, 36).

ಗೋತ್ರಭಿದ್ gōtra-bhid. the mountain-splitter: *Indra.*

ಗೋತ್ರವಧೆ gōtra-vadhe. murder or destruction of family or kin (J. 2, 21).

ಗೋತ್ರಾಗ್ರ gōtra-agra. the summit of a mountain (Grj. 3, 113).

ಗೋತ್ರಾದ್ರಿ gōtra-adri. a principal mountain; one of seven principal mountains (Cpr. 3, 104).

ಗೋತ್ರಾನ್ತ gōtra-anta. destruction of families, etc. 2, *a patronymic.*

ಗೋತ್ರಾರಿ gōtra-ari. Indra.

ಗೋತ್ರಾರಿಪುತ್ರ gōtrāri-putra. Arjuna (J. 25, 13).

ಗೋತ್ರೆ gōtre. *a herd of kine.* 2, *the earth.*

ಗೋತ್ರೈಕಪಾಲಕ gōtra-ēka-pālaka. Kriṣṇa (J. 6, 5). 2, the ocean (6, 5).

ಗೋದ gōda. = ಗೋಧರ್. the brain. (Sk.; G.).

ಗೋದಣ gō-taṇa (= taṇavu ?). = ಗೋದಲಿ, ಗೋದಲು, ಗೋದಲೆ, ಗೋದ್ಲಿ. a sort of long crib made of planks (occasionally of mud), along which, on both sides, cattle are tied (Bp. 24, 57).

ಗೋದರುಡು gō-taruḍu. a morbid swelling of the testicles (ಅಣ್ಡವಾತ, My.).

ಗೋದಲಿ gōdali. = ಗೋದಣ, etc. (C.; B. 4, 42).

ಗೋದಲು gōdalu. = ಗೋದಲಿ. (My., occasionally).

ಗೋದಲೆ gōdale. = ಗೋದಲಿ. (C.; B. 4, 41).

ಗೋದಾನ gō-dāna. presenting with cows, the gift of a cow (Grj. 2, 63).

ಗೋದಾರಣ gō-dāraṇa. *a plough.* 2, *a spade, a hoe.*

ಗೋದಾವರಿ gō-dāvari. granting water or kine: the Godavary river (ಗೋದೆ Mr. 414). see Śmd. 103; Kk. 92; Śm. 52.

ಗೋದಿ gōdi. = ಗೋದಿವೆ, etc. wheat, Triticum vulgare Villars. (ಗೋಧೂಮ Nr.; Mr. 373; Si. 304; C.; T. ಕೋದುಮ್ಬೈ, ಕೋದಿ; M. ಕೋದಮ್ಬು). see ಕಾಡು–, ಜವೆ–. ಗೋದಿ ಕಾಯೋ, ಮಗನೇ! ಅನ್ದರೆ ಉಬು ಚುಚ್ಚಿ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ಗೋದಿಕಲ್ಲು. a stone for grinding wheat. ಹಾಱುವ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗೋದಿಕಲ್ಲು ಶಾಸ್ತ್ರ. a ceremony for consecrating the gōdikallu, performed before the muñji or marriage (My.). — ಗೋದಿಕಾಱು. a grain of wheat; wheat (C.). — ಗೋದಿನಾಗರ. Naga tripudians (My.).— ಗೋದಿಬಣ್ಣಗೆ ನಾಗರಹಾವು. the cobra or cobra di capello, Naga tripudians (Bd.). — ಗೋದಿಬರ್ಸನ. the herb Andrographis echioides N. ab E. (Z.). — ಗೋದಿರವೆ. = ಗೋದಿಸಜ್ಜಿಗೆ. (My.). — ಗೋದಿಸಜ್ಜಿಗೆ. granulated wheaten flour, rolong (C.). — ಗೋದಿಸರ. a string of gold beads in the form of grains of wheat (S. Mhr.; Si. 218). — ಗೋದಿಸಱು. wheaten flour paste (C.). — ಗೋದಿ ಹಿಟ್ಟು. wheaten flour (C.).

ಗೋದಿವೆ gōdive. = ಗೋದುವೆ. wheat. (Si. 304).

ಗೋದುಮೆ gōdume. = ಗೋದುವೆ. (My.). — ಗೋದುಮೆಹಾವು. the cobra, Naga tripudians (My.).

ಗೋದುವೆ gōduve. = ಗೋದಿ, ಗೋದಿವೆ, ಗೋದುಮೆ. Tbh. of ಗೋಧೂಮ (Śmd. 359; 1, 48; My.).

ಗೋದುಹ್ gō-duh. (ಗೋಧುಕ್). *a milker; a herdsman.*

ಗೋದೆ gōde. a knot of a plant, or a bulbous root (ಗ್ರನ್ಥಿ Mr. 121).

ಗೋದೆ gō-de. = ಗೋದಾವರಿ. *the Godavary river.*

ಗೋದ್ಲಿ gōdli. = ಗೋದಣ, etc. (C.). a long crib, etc.

ಗೋಧ gōdha. = ಗೋಧೆ. an iguana (ಉಡು Mr. 163).

ಗೋಧನ gō-dhana. possession of cows or property in cattle. 2, *a multitude or number of cattle.*

ಗೋಧಾಪದಿ gōdhā-padi. *the plant Cissus pedata* Lam. (see ಚೆಪ್ಪು ತಟ್ಟಿ).

ಗೋಧಿ gōdhi. *the forehead.* 2, an iguana. 3, the Gangetic alligator.

ಗೋಧಿಕಾತ್ಮಜ gōdhikā-ātmaja. *an iguana.*

ಗೋಧಿಕೆ gōdhike. ಗೋಧಿಕಾ. *a kind of lizard or alligator, Lacerta godica,* the aquatic iguana (Si. 89).

ಗೋಧೂಮ gōdhūma. (also ಗೋಧುಮ). = ಗೋದಿ, ಗೋದಿವೆ, ಗೋದುಮೆ, ಗೋದುವೆ. *wheat.*

ಗೋಧೂಮವರ್ಣ gōdhūma-varṇa. = ಗೋದಿಬಣ್ಣಗೆನಾಗರಹಾವು. wheat-colour; a serpent with whitish spots (ಚಿಬ್ಬು ಸಂಜನಿಸಿದ ಸರ್ಪಂ Mr. 402).

ಗೋಧೂಲಿ gō-dhūli. dust of the earth, dust raised by cattle on the road when coming home: the period comprised between 30 palas before and 30 palas after sunset. 2, evening twilight (Mhr., S. Mhr.).

ಗೋಧೂಲಿಲಗ್ನ gōdhūli-lagna. marriage performed in the period of gōdhūli (C.; Mhr.); evening twilight (J. 31, 49; 33, 25. 27; My.).

ಗೋಧೆ gōdhe. = ಗೊದ್ದ, ಗೋಧ. *a large kind of lizard;* an iguana (ಉಡು Nr.). 2, *a leathern fence for the left arm worn by archers.*

ಗೋನರ್ದ gō-narda. bellowing like a bull; the bird Ardea sibirica; N. of a people. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ಗೋನರ್ದೀಯ gō-nardīya. N. of Patañjali, the founder of the yōga philosophy, and of a grammarian. (R.).

ಗೋನಸ gō-nasa. = ಗೋನಾಸ. *the rock snake, Boa constrictor, Python molurus.*

ಗೋನಾಸ gō-nāsa. = ಗೋನಸ. *the Boa constrictor* (ಹೆಬ್ಬಾವು Hlā.; ಅಜಗರ, ವಾಹಸ, etc., ಹಿರಿಯ ಹಾವು Mr. 400).

ಗೋನಾಳಿ gōnāḷi. the throat, the neck (ಕಣ್ಠ, ಗಲ Nr.). *cf.* ಗೋಮನಾಳಿ, etc.; ಗೋಣ್. (Bh. 4, 4, 54; Rām. 2, 2, 38).

ಗೋನಿಕಾಯ gō-nikāya. a herd of kine (ಜಾಲ, ಗೋಸಮೂಹ Nn. 34).

ಗೋನು gōnu. ಗೋನ್. = ಗೋಣಿ 3, etc. a kind of tree. (ಅಸಿಪರ್ಣಿ, ಗೋಮಿಕೆ Mr. 139). — ಗೋನ ಮರ. the tree Careya arborea Roxb. (or Salvadora persica Lin.). see Nr. s. ಒಗಸಿ. — ಗೋನುಮರ. = ಗೋನ್-. (ಪೀಲು, ಗುಡಫಲ, etc. Si. 127). see ಚಿಟ್ಟದ-.

ಗೋನ್ದ gōnda. gum [Tu.]; (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಗೋನ್ದು gōndu. = ಗೋನ್ದ. (My.). see Prv. s. ಚೋನ್ದು.

ಗೋನ್ದೆ gōnde. a bull, an ox (ವೃಷಭ Kk. 6; ಬಸವ, ವೃಷಭ Śm. 5; Te. ಗೋಡೆ, any horned cattle, a beast; ಗೊಡ್ಡು-, a bull). see Cpr. 2, 24; ಪಟಿ. — ಗೋನ್ದೆವಟಯಿಗೆಯ. -ಪಟಯಿಗೆಯ. whose banner is a bull: Śiva (Śm. 2).

ಗೋಪ gō-pa. = ಗೋಪು No. 1, ಗೋವ 1. *a cowherd* (ಪಶುಪಾಲಕ, ಗೋರಕ್ಷಕ Nn. 53). 2, *the chief of a cow-pen.* 3, *the superintendent of several villages, the head of a district.* 4, a king (ಭೂಪ, ಅರಸು 53). 5, Kṛiṣṇa (ವಿಷ್ಣು, ಹರಿ 53). 6, Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 53). 7, Indra (ದೇವೇನ್ದ್ರ, ಇನ್ದ್ರ 53). 8, Brahmā (ಪಿತಾಮಹ, ಬಹ್ಮ 53). 9, the sun (ಪತಂಗ, ಸೂರ್ಯ 53). 10, the moon (ಚನ್ದ್ರ 53). 11, the mountain Mēru (ಮೇರು, ಮಹಾಮೇರು 53). 12, the bird Garuḍa (ಸುಪರ್ಣ, ಗರುಡ 53). 13, a bull (ಸೌರಭ, ವೃಷಭನು 53). 14, *myrrh.*

ಗೋಪಕಾಮಿನಿ gōpa-kāmini. a cowherd's wife; a herdswoman (ತುಱುಗಾತಿ Ct. II, 106).

ಗೋಪಟುತ್ವ gō-paṭutva. eloquence (Bp. 1, 6).

ಗೋಪತಿ gō-pati. = ಗೋಪ. a bull; *a bull roaming about at liberty.* 2, *the sun.* 3, *Indra.*

ಗೋಪತಿಧ್ವಜ gōpati-dhvaja. whose banner is a bull: Śiva (Bp. 24, 46).

ಗೋಪತಿವಾಹನ gōpati-vāhana. who rides on a bull: Śiva (Bp. 51, 82).

ಗೋಪಥ gō-patha. a cattle path, etc. 2, title of a brāhmaṇa treatise of the Atharva vēda. (R.).

ಗೋಪಧ್ವಜ gōpa-dhvaja. Śiva (V. 9, 68).

ಗೋಪನ gōpana. guarding, preserving, keeping, protecting, protection; hiding, concealment. see ಅಡಂಗು, ಉಳಿ, ಮಡಗು, ಹುದುಗು.

ಗೋಪವನಭುಗಿನ gō-pavanabhuk-ina. the bright ādiśēṣa-serpent (Bp. 1, 6).

ಗೋಪವಲ್ಲಿ gōpa-valli. the plant Ichnocarpus frutescens. 2, the creeper Sanseviera roxburghiana. 3, = ಮಾಯಿಣೆ, ಮಾಗಿಣೆ (Mr. 131).

ಗೋಪವಾಹನ gōpa-vāhana. Indra's vehicle: Airāvata (Bp. 1, 6). 2, Brahmā's vehicle: the haṁsa (1, 6). 3, Viṣṇu's vehicle: Garuḍa (1, 6). 4, whose vehicle is an ox, Śiva (61, 18).

ಗೋಪಸ್ತ್ರೀ gōpa-strī. a herds-woman (My.).

ಗೋಪಾದಪ gō-pādapa. the svarga tree (Bp. 1, 6).

ಗೋಪಾನಸಿ gōpa-anasi. *the wood of a thatch, the bamboo frame-work on which it rests;* the eaves (or the end of the eaves) of a house (ಲೋವೆ Hlā., Mr. 200; see Nr. s. ಲೋವೆ, and ಚೂರು).

ಗೋಪಾಯಿತ gōpāyita. *guarded, preserved.*

ಗೋಪಾಲ gōpāla. ಗೋಪಾಳ. = ಗೋಪ, ಗೋವಳ. *a cowherd;* 2, a caste of Vaiṣṇava mendicants (S. Mhr.). 3, = ಗೋಪಾಲಿ, q. v. 4, Śiva. 5, Kriṣṇa. 6, alms (My.). ಅವನಿಗೆ ಗೋಪಾಲ ಹಾಕಬೇಕು (My.). — ಗೋಪಾಲದವ. -ಅವ. a mendicant in general (My.). see Prv. s. ನೇಪಾಲ. — ಗೋಪಾಲಪುಟ್ಟಿ. a small bamboo basket carried by mendicants (S. Mhr.). — ಗೋಪಾಲಪುಟ್ಟಿಯ ತೊಪ್ಪಲು. a twining shrub, whose capsules when burst, resemble a hanging alms-basket, Aristolochia indica Willd. (Z.). — ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿ. = ಗೋಪಾಲಪುಟ್ಟಿ. ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶನೀಶ್ವರ ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಗೋಪಾಲಭಟ್ಟ. N. (Bp. 56, 42). — ಗೋಪಾಲರಾಯ. N. (My.). see Prv. s. ಗೋಳಿ 2.

ಗೋಪಾಲಕ gō-pālaka. = ಗೊಲ್ಲವಾಳಿಗ. a cowherd. 2, = ಗೋಪಾಲಿ, ಗೋಪಾಲಿತ. N. of the author of a vocabulary (Mr. 4).

ಗೋಪಾಲಿ gō-pāli. = ಗವಳಿ. a cowherd caste. 2, = ಗೋಪಾಲಕ No. 2 (Nn. 3, o. r. ಗೋಪಾಲ). — ಗೋಪಾಲಿಹಣ. a kind of gold fanam (My.).

ಗೋಪಾಲಿತ gō-pālita. = ಗೋಪಾಲಿ No. 2. see Hlā. s. ಕೋ 3.

ಗೋಪಿ gōpi. *a cowherd's wife,* especially applied to the cowherdesses of vṛindāvana, the companions of Kṛiṣṇa's sports; Kṛiṣṇa's foster-mother (My.); *a milkmaid* (ತುಱುವಳ್ತಿ, ಗೊಲ್ಲತಿ Śm. 33). see Bp. 10, 7; 54, 40. 2, *the plant Ichnocarpus frutescens* R. Br. 3, = ಗೋಪೀಚನ್ದನ (My.).

ಗೋಪಿತ gōpita. protected; hidden, concealed.

***ಗೋಪಿತಕ್ರಿಯ gōpita-kriya.** a figure of speech. Kr. 2, 112.

ಗೋಪಿತಕ್ರಿಯಾಕಾರಕ gōpita-kriyā-kāraka. a kind of citra (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಗೋಪಿತ್ತೆ gō-pitte. = ಗೋರೋಜ, q. v. a bright yellow pigment, etc.

ಗೋಪೀಚನ್ದನ gōpī-candana. a species of white clay, used by Vaiṣṇavas to make sectarian marks on the forehead, etc. (C.).

ಗೋಪೀನಾಥ gōpī-nātha. Kriṣṇa; N. (B. 4, 183; C.).

ಗೋಪು gōpu. Tbh. of ಗೋಪ. N. (My.; B. 2, 7). 2, an ornament for the neck (S. Mhr.; Mhr. ಗೋಫು).

ಗೋಪುಚ್ಛ gō-puccha. a cow's tail; *a necklace consisting of two* (or more) *strings.*

ಗೋಪುರ gō-pura. = ಗೋಹುರ. *a town-gate;* a pyramidal tower over the gate of a city, over the gate of the encircling wall of a temple, etc.; a gate so overbuilt; *a gate in general.* see Bp. 53, 30; Śsv. 1, 67. 68; B. 5, 55. 2, *the fragrant grass Cyperus rotundus.*

ಗೋಪ್ಯ gōpya. to be protected, to be taken care of; to be kept secret or hidden; hidden. 2, *the son of a female slave* (ತೊತ್ತಿಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ Mr. 310). see ಅಡಗು; Bp. 47, 8 (N.); Prv. s. ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಗೋಪ್ಯಕ gōpyaka. *a servant, a slave.*

ಗೋಮಟ gōmaṭa. = ಗುಮಟ No. 2. Bāhubali, a jaina saint.

ಗೋಮತ್ gō-mat. *rich in cattle.*

ಗೋಮತಲ್ಲಿಕೆ gō-matallike. *a tractable and good cow* (ಒಳ್ಳಿತಪ್ಪ ಹಸು Mr. 180).

ಗೋಮನಾಳಿ gōmanāḷi. = ಗೋನಾಳಿ, ಗೋಮರಾಳಿ, ಗೋಮಲಾಳಿ, ಗೋಮಾಳೆ, ಗೋಮ್ಯಾಳಿ. the neck or throat including also the Adam's apple and its corresponding place in beasts (S. Mhr.).

ಗೋಮನ್ತ gōmanta. N. of a mountain. (Bhāgavata 10, 53 sum.).

ಗೋಮಯ gō-maya. *cowdung* (ಅಡೆ Kk. 62). see ಹೋರಿಯಡೆ.

ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡ gōmaya-piṇḍa. a cake of cowdung. see ಕುರುಳ್.

ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಪುಂಜ gōmayapiṇḍa-puñja. a heap of cowdung cakes. see ಬಾನ್.

ಗೋಮರಾಳಿ gōmarāḷi. = ಗೋಮನಾಳಿ. (S. Mhr.).

ಗೋಮಲಾಳಿ gōmalāḷi. = ಗೋಮರಾಳಿ. (S. Mhr.).

ಗೋಮಾಂಸ gō-māṁsa. beef (C.). as beef may not be eaten by most Hindus, it is used in swearing, as ಈ ಕೆಲಸ ನಾನು ಮಾಡಿದರೆ ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ (C.).

ಗೋಮಾನ್ತಕ gōmāntaka. the town of Goa (Mhr.; B. 2, 52).

ಗೋಮಾಯು gō-māyu. making sounds like cattle: *a jackal;* a kind of frog.

ಗೋಮಾರಿ gō-māri. the bots, a disease of cattle caused by ticks. many animals perish by it (My.; Te.; T. ಕೋಮಾರಿ).

ಗೋಮಾಳ gō-māḷa. a public pasture-ground (My.).

ಗೋಮಾಳೆ gōmāḷe. = ಗೋಮಲಾಳಿ, etc. the Adam's apple (My.).

ಗೋಮಿ gōmi. *rich in herds;* the owner of cattle or cows. see ತುರುವಾಳ.

ಗೋಮಿಕೆ gōmike. (= ಗೋಣಸು, q. v.). N. of a tree.

ಗೋಮಿನಿ gōmini. the great Lakṣmī: the śakti of Viṣṇu (Śmd. 103; ರಾಮೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ Nn. 24; ಲಲಾಮೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 26; ಕಮಲೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ 29; ಲಕ್ಷ್ಮಿ Mr. 18). ಮುಖಂ ಸುರತೋತ್ಸವಗೋಮಿನಿ ಮುಖಂ (Śmd. 81 Mdb. MS.).

ಗೋಮಿನೀತನುಜ gōminī-tanuja. Kāma (Mr. 22).

ಗೋಮು gōmu. 1. a sort of centipede; one of the blemishes incidental to a horse, viz. a conspicuous line of reversed hair resembling a centipede (S. Mhr.; Mhr. ಗೋಮ).

ಗೋಮು gōmu. 2. affectation of greatness, airs (R.; Mhr. ಗೋಮಾ).

ಗೋಮುಖ gō-mukha. a cow's mouth or face (ಪಶುತುಣ್ಡ, ಗೋವಿನ ಮುಖ Nn. 20); a square or round platter of wood, metal, or stone, to which a snout or spout is attached and which is used to put idols on (My.). 2, spreading unguents, plastering, smearing; *ointment, unguent* (ವಿಲೇಪನ, ಅನುಲೇಪನ 20; ಅನುಲೇಪನ Mr. 472). 3, a kind of musical instrument (ವಾದ್ಯಭೇದ 20). 4, purity, purification (ಶುದ್ಧ, ವಿಶುದ್ಧ 20). 5, the being fond of intoxicating liquor (ಆಸವಾಸಕ್ತತೆ, ಮದ್ಯಗೋಷ್ಟಿ 20). 6, a hole, a breach, a chasm.

ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರ gōmukha-vyāghra. a cow-faced tiger, *i. e.* a wolf in sheep's clothing (My.).

ಗೋಮುಖಸೂತ್ರ gōmukha-sūtra. the snout or spout of the gōmukha platter (My.; ಪ್ರಣಾಲಿ, etc. Si. 94).

ಗೋಮೂತ್ರ gō-mūtra. cow's urine (ಗೋಜಲ Mr. 182).

ಗೋಮೂತ್ರಿಕೆ gō-mūtrike. similar to the course of cow's urine (fem.). 2, an artificial verse the second half of which repeats nearly all the syllables of the first [Kr. 2, 112. 128]; (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). see Bh. 10, 6, 24.

ಗೋಮೇದಕ gō-mēdaka. a gem or precious stone of a reddish colour (ಬನ್ಧುರ, ಪಿಶಂಗಾತ್ಮ Mr. 101).

ಗೋಮೇದಿಕ gōmēdika. = ಗೋಮೇದಕ. (J. 17, 23).

ಗೋಮೇಧ gō-mēdha. the offering or sacrifice of a cow. (My.).

ಗೋಮ್ಯಾಳಿ gōmyāḷi. = ಗೋಮರಾಳಿ, etc. the back or nape of the neck (ಅವಟು G.).

ಗೋಯುಗ gō-yuga. *the yoke or pair of oxen or other beasts.*

ಗೋರ್ gōr. = ಗೋರು 1. to catch fish, to fish (ಜಾಲಕರಣ Śmd. Dh.; M. ಕೋರಲ್, a fishing basket; ಕೋರು-ವಲೆ, a fishing net). ಗೋರ್ದಂ (Śmd. 50).

ಗೋರ gōra. 1. = ಗೋರು. trouble, etc. (S. Mhr.; B. 4, 151 as ಘೋರ).

ಗೋರ gōra. 2. Tbh. of ಘೋರ. terrific, etc. (My.).

ಗೋರಕ್ಷ gō-rakṣa. = ಗೋರಕ್ಷಕ. (R.).

ಗೋರಕ್ಷಕ gō-rakṣaka. a cowherd (ಗೋಪ, ಪಶುಪಾಲಕ Nn. 53).

ಗೋರಟೆ gōraṭe. = ಗೊರಟೆ, ಗೋರಣ್ಟ, ಗೋರಣ್ಟೆ, ಗೋರಣ್ಟೆ. Tbh. of ಕುರುಣ್ಟ. the blossom of yellow amaranth. (Śmd. 355. 359, o. r. ಗೋರಣ್ಟೆ. 364; Śm. 25; ಬಾಣ, ಝಿಣ್ಟಿ, ನೀಲಿಕ Mr. 123; ಬಾಣ 505; T. ಕುಱಂಜಿ, ಕುಱುಂಜಿ, M. ಕುಱುಞ್ಞಿ, Barleria of many kinds; Tu.; Te. ಗೋರಣ್ಟೆ, T. ಕೋರಣ್ಡ, ಕುಱುಂಜಿ, Lawsonia L.). see ಕೆಮ್ಪು-, ಮುಳ್ಳು-, ಹೆಗ್-.

ಗೋರಣ gōraṇa. = ಗುರಣ. *taking or raising up;* effort, exertion.

ಗೋರಣ್ಟ gōraṇṭa. = ಗೋರಟೆ, ಗೋರಣ್ಟೆ, etc. (Si. 140; My.). see ಮುಳ್ಳು-.

ಗೋರಣ್ಟಿ gōraṇṭi. = ಗೋರಣ್ಟೆ. (My.).

ಗೋರಣ್ಟೆ gōraṇṭe. = ಗೋರಟೆ. (ಕುರಣ್ಟಕ Nr.; ಕಿಂಕಿರಾತ, ಕುರಣ್ಟಕ Hlā.). see ದೊಡ್ಡ-, ಮುಳ್ಳು-, ಸಣ್ಣ-, ಹೆಗ್-, ಹೊಮ್ಬಣ್ಣ-.

ಗೋರಥ gō-ratha. Śiva. 2, a carriage drawn by oxen (V. 38, 70).

ಗೋರಸ gō-rasa. *buttermilk;* cow-milk.

ಗೋರಾ gōrā. = ಗೋರಿ 1, ಗೋರ್-. white; of fair complexion (as Europeans, My.; Mhr.).

ಗೋರಾಜಿ gō-rāji. a multitude or herd of cattle (Cpr. 2, 22).

ಗೋರಿ gōri. 1. = ಗೋರೆ. drawing, drawing in; drawing together, raking: a kind of rake (S. Mhr.); attracting, alluring, decoying, decoy [ಬೇಟೆಕಾಱನು ಮೃಗವನಟ್ಟಿ, ಮೃಗ ಗೋರಿಗೊಳಗಾಗದಯ್ಯಾ Bv. 835]; (Cpr. 8, 49; Bh. 3, 13, 17). [2, a song which attracts animals especially deer. ಎರಲೆಗೆ ಪಾ ಡುವ ಗೋರಿಯನರಣ್ಯದೊಳ್ ಮೃಗವಿರೋಧಿಗಂ ಪಾಡುವುದೆ Ap. 14, 80]. — ಗೋರಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be allured or decoyed (Cpr. 1, 118). — ಗೋರಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to allure, to decoy (C. Bp. 34, 32). — ಗೋರಿಯ ಮೃಗ. an animal that is allured or decoyed (Abh. P. 10, 111 va.). — ಗೋರಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Rśv. 5, 114 va.). — ಗೋರಿಹಲ್ಲಿ. = ಗೋರಿ. a rake (S. Mhr.; B. 5, 293. 295).

ಗೋರಿ gōri. 2. — ಗೋರಿಕಾಯಿ. Dolichos fabaeformis Lin. (My.; Te. ಗೋರು-ಚಿಕ್ಕುಡಿ-ಕಾಯಿ; T. ಕೊತ್ತವರೈ). — ಗೋರಿಗಿಡ. Cyamopsis psoraloides Dec. (St. & Pl.). *cf.* ಚವಳಿಕಾಯಿ.

ಗೋರಿ gōri. 1. = ಗೋರಾ, etc. white, etc. — ಗೋರಿಕಲ್ಲು. a white stone: a quartz-rock (My.). [ಗೋರಿಕಲ್ಲ ಮಾಡ ಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ ಹೂವಿನ ವಿಮಾನ ಹೋಯಿತ್ತೆನಗೆ Cv. 1502].

ಗೋರಿ gōri. 2. a grave, a tomb (C.; Br., T.; M. ಕಬರ್, Arab, *qabr; cf.* ಕಬರಿ).

ಗೋರಿಮಿಡಿ gōrimiḍi. = ಗೊರಿಮಿಡಿ. Barleria longiflora Lin. (St. & Pl.).

ಗೋರಿಸು gōrisu. to cause to sweep together or to heap (as filth, My.; *cf.* ಗೋಱು).

ಗೋರು gōru. 1. = ಗೋರ್. to draw; to gather, to sweep together, to pile (as filth, My.); to remove the impurities of a heap of grain by repeated piling (My.); to fish with a net to which a handle is attached (My.); to draw a plank to which a handle is attached, with the hand over ploughed ground to level it (My.); to plunder (My.; M. ಕೋರು; Tu. ಕೋರ್).

ಗೋರು gōru. 2. = ಗೋರಿ 1. drawing, etc. (Te. ಗೋರ-ಚಕ್ಕ, a drag with which rivers are cleared; ಗೋರಲು, ಗೋರ್ಲು, drill ploughs). — ಗೋರುಮಣೆ a kind of rake (My.). 2, a piece of board used for removing the excess of jaggory from the top of a mould (My.).

ಗೋರು gōru. = ಗೋರ 1. trouble, annoyance (S. Mhr.; Mhr. ಘೋರ, ಘೋಳ).

ಗೋರುತ gō-ruta. as far as the lowing of a cow may be heard; two krōśas (Sk.; ಎರಡು ಹರದಾರಿ G.).

ಗೋರೆ gōre. = ಗೋರಿ 1. a shovel for cleaning a boat (ಅಭ್ರಿ, ಹಡಗದೊಳಗಿನ ಹೊಲಸು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೋರೆ G.). 2, the jaggory that has been removed with the ಗೋರುಮಣೆ (My.). see ಹಲಿವೆ.

ಗೋರೋಚ gō-rōca. = ಗೋರೋಜ, ಗೋರೋಚನ, etc.

ಗೋರೋಚನ gō-rōcana. = ಗೋರೋಜನ. a bright yellow pigment prepared from the urine or bile of a cow, or vomited by a cow in the form of scybala, or found in the head of that animal. (My.).

ಗೋರೋಜ gō-rōja. Tbh. of ಗೋರೋಚ. (S. Mhr.; ಗೌರಿ, ಗೋಪಿತ್ತ Mr. 335 in two MSS., o. rs. ಗೋಪತ್ತಿ, ಗೋಪಾತ್ರಿ, ಗೋರೋಚ).

ಗೋರೋಜನ gō-rōjana. Tbh. of ಗೋರೋಚನ. (C.).

ಗೋಱು gōṟu. 1. = ಗೀಱು 1. to scratch (My.; see M. s. ಕೋಱು).

ಗೋಱು gōṟu. 2. = ಗೀಱು 2. a scratch, etc. — ಗೋಱಂಚು. -ಅಂಚು. = ಗೀಱಂಚು. (My.). — ಗೋಱುಳಿ. -ಉಳಿ. a chisel used for scratching lines (My.).

ಗೋಱೆ gōṟe. = ಕೋರೆ. a perverse person (?). ಶಿವನ ಭಕ್ತರ್ಗೆ, ಗೋಱೆಗಳಿರಾ, ನೀವು ಸರಿಯೇ? (Bp. 56, 20).

ಗೋರ್- gōr. = ಗೋರಿ 1, etc. white, etc. — ಗೋರ್ಕಲ್ಲು. = ಗೋರಿಕಲ್ಲು. (My.). ಮೂರ್ಖರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿ ಗೋರ್ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಹೊಯಿದ ಮಱೆ (Prv.).

ಗೋರ್ಧ gōrdha. = ಗೋದ. *the brain.*

ಗೋಲ gōla. = ಗುಡ, ಗೋಲು, ಗೋಳ 1. *a ball; a globe;* anything round or globular; a circle, a sphere, a globe. 2, myrrh. 3, = ಗೋಲಕ 1, a widow's bastard. 4, the hoof of a cow, etc. (ಕ್ಷುರ Nr.).

ಗೋಲಕ gōlaka. 1. a ball, etc. 2, *a widow's bastard.*

ಗೋಲಕ gōlaka. 2. a money-box, a till (My.; Mhr., H.).

ಗೋಲಕೊಣ್ಡೆ gōlakoṇḍe. Golconda, near Hydrabad (Si. 101; My.; Te.).

ಗೋಲಗುಮುಟ gōla-gumuṭa. a globular gumuṭa (My.; B. 4, 145. 146).

ಗೋಲರಸ gōla-rasa. gum-myrrh (ಬೋಳ, ಪಿಣ್ಡ, etc. Nr.).

ಗೋಲಾಕಾರ gōla-ākāra. globular (C.; Mhr.; B. 4, 65).

ಗೋಲಾಂಗುಲ gō-lāṅgula. *a kind of black monkey having a tail like a cow* (ಕೃಷ್ಣವಕ್ತ್ರ, ಮುಸು Mr. 161).

ಗೋಲಾರ್ಧ gōla-ardha. a hemisphere (My.; B. 4, 98; 5, 305).

ಗೋಲಿ gōli. a globe, a ball; the ball of a gun, etc.; a small ball of mud, sealing-wax, stone, etc. (C.; H.). — ಗೋಲಿಕಲ್. a marble (My.). ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಮ್ ಒಸರ್ವನ್ತಿರೆ ಗೋಲಿಕಲ್ಲ್ ಒಸರ್ಗುಮೇ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳೊಳ್? (Jnv. 1, 13).

ಗೋಲೀಢ gō-līḍha. *name of a plant, the ashes of which are used as a cautery.*

ಗೋಲು gōlu. Tbh. of ಗೋಲ. a circle; a ring (C.); a globe (C.). — ಗೋಲುಂಗರ. -ಉಂಗರ. a plain finger-ring (C.).

ಗೋಲೆ gōle. *red arsenic.*

ಗೋಲೋಮಿ gō-lōmi. *a particular plant* (= ಉಗ್ರಗನ್ಧೆ). 2, *a bent grass or Agrostis with white blossoms* (= ಗಣ್ಡಾಲಿ; see Si. 162). 3, *another plant* (= ಭೂತಕೇಶ; see Si. 335). see Nr. s. ಕಱುಕೆ.

ಗೋವ gōva. 1. Tbh. of ಗೋಪ. [ಮುಚ್ಚರದಿನೊರ್ವರೊರ್ವರನುಚ್ಚಳಿಸಿ ತಗುಳ್ದು ಗೋವರಾರ್ದಿಸೆ Pb. 8, 94]; (ತುಱುವಳ, ಗೊಲ್ಲ Śm. 33). ಗೋವರ್ಕಳ್ (Śmd. 79. 124).

ಗೋವ gōva. 2. = ಕೊಯ್ಯಾ. — ಗೋವಗಿಡ. the guava tree, Psidium guaiava (St. & Pl.).

ಗೋವತಿ gōvati. (fr. ಗೋವ 1). a herdswoman. (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ಗೋವತ್ಸ gō-vatsa. a calf (ಕನ್ದು Kk. 62).

ಗೋವನ್ದನಿ gō-vandani. *a plant bearing a fragrant seed* (= ಪ್ರಿಯಂಗು).

ಗೋವರ್ಧನ gō-vardhana. a hill in Vṛindāvana. (J. 13, 37). 2, Kṛiṣṇa (21, 3).

ಗೋವರ್ಧನಧರ gōvardhana-dhara. the Gōvardhana-supporter: Kṛiṣṇa. (My.; G.).

ಗೋವಳ gōvaḷa. Tbh. of ಗೋಪಾಲ. a cow-herd. (Śmd. 359). ಗೋವಳನಿನ್ದೆ ಎರ್ಮೆ ಕೞಿಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (300). [ಆಗಳೊರ್ವ ಗೋವಳನನಿಬರ ಸಾವುಮಂ ಕಣ್ದು... ನಿರಾಟಿಪುರಕ್ಕೆವನ್ದುತ್ತರಂಗೆ ಪೇೞ್ದಾಗಳ್ Pb. 8, 95 va.]. see J. 2, 61; 6, 47. 53. feminine: ಗೋವಳೆ (J. 7, 30).

ಗೋವಳಿಗ gōvaḷiga. = ಗವಳಿಗ. a cow-herd, etc. [ಅದಟರಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿದ ಶೌರ್ಯಾವಷ್ಟಮ್ಭದೊಳಾನಿರೆ ಗೋವಳಿಗಂಗಗ್ರಪೂಜೆಯಂ ನೀಂ ಕುಡುವಾ Pb. 6, 47]; (B. 4, 220).

ಗೋವಾಹನ gō-vāhana. Śiva (R.).

ಗೋವಾಹಿನಿ gō-vāhini. the celestial Ganges (R.).

***ಗೋವಿಕೆ gōvike.** nature or mentality of a cow-herd. ತೊಲಗದೆ ಗೋವುಗಾದ ಕಿಱುಯನ್ದಿನ ಗೋವಿಕೆ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ನೆಲಸಿದುದಕ್ಕುಂ Pb. 9, 44.

ಗೋವಿನ್ದ gō-vinda. *a chief-herdsman.* 2, *Kṛiṣṇa,* Viṣṇu. 3, Bṛihaspati.

ಗೋವಿನ್ದಂ gō-vindaṁ. the metrical foot - - - (Ch.).

ಗೋವಿನ್ದನಾಥ gōvinda-nātha. Śiva, a Śiva-liṅga at Dvāraka (Bp. 54, 63).

ಗೋವಿನ್ದಪ್ರತುಮೆ gōvinda-pratume. an idol of Viṣṇu (Bp. 53, 32; 54, 80).

ಗೋವಿನ್ದಭಟ್ಟ gōvinda-bhaṭṭa. N. ಗವುಜಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಗೋವಿನ್ದಭಟ್ಟ ಬಾವೀಲಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ಗೋವಿನ್ದಭಟ್ಟಾರಕ gōvinda-bhaṭṭāraka. N. (Bp. 49, 16).

ಗೋವಿಷ್ gō-viṣ. ಗೋವಿಟ್. *cowdung.*

ಗೋವು gōvu. = ಗೋ. a cow. (My.). ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹ (ಗವ್ಯ Si. 318).

***ಗೋವುಳಿಗ gōvuḷiga.** = ಗೋವಳಿಗ. a cow-herd. ವಿಜಿಗೀಷುತ್ವದೊಳೊನ್ದಿ ಗೋವುಳಿಗನಪ್ಪಂ ಮತ್ತ್ಯನಾಳಾಗಿ Pb. 9, 47.

ಗೋವೃನ್ದ gō-vṛinda. *a drove of cattle; a cow-station.*

ಗೋವೆ gōve. = ಗೋಂ. Goa (C.; B. 3, 58; Te., M.; T. ಕೋವೆ, also M.).

ಗೋವ್ರಜ gō-vraja. a herd of cattle (J. 3, 2).

ಗೋಶಾಲ gō-śāla. ಗೋಶಾಲೆ. *a cow-stall, a cow-house.*

ಗೋಶಿಕ್ಷಾಧ್ವನಿ gō-śikṣā-dhvani. a sound used in the training or guiding of cattle. see ಕೆಕ್ಕು.

ಗೋಶೀರ್ಷ gō-śīrṣa. the head of a cow. 2, *a kind of sandal wood having the colour of brass and very fragrant.*

ಗೋಷ್ಟಿ gōṣṭi. a word; a story (Mhr., S. Mhr.).

ಗೋಷ್ಠ gō-ṣṭha. = ಗೋಸ 2. *an abode for cattle, a cowpen; a station of cowherds.*

ಗೋಷ್ಠಪತಿ gōṣṭha-pati. *a chief-herdsman.*

ಗೋಷ್ಠಶ್ವ gōṣṭha-śva. *the dog in the manger.*

ಗೋಷ್ಠಾಧ್ಯಕ್ಷ gōṣṭha-adhyakṣa. *a chief-herdsman.*

ಗೋಷ್ಠಿ gōṣṭhi. = ಗೋಟ್ಟಿ. *an assembly, a meeting, a party;* fellowship, society. 2, *a conversation, a discourse.*

ಗೋಷ್ಠಿಕೆ gōṣṭhike. = ಗೋಷ್ಠಿ. *a party, etc.* see ಪಾನ-.

ಗೋಷ್ಠೀನ gōṣṭhīna. *the site of a former fold for kine.*

ಗೋಷ್ಪದ gōṣ(genitive of ಗೋ)-pada. a cow's foot or step; *a measure, as much as a cow's footstep will hold.* 2, *a spot frequented by kine.*

ಗೋಷ್ವಾರೆ gōṣvāre. abstract statement prepared from detailed returns; abstract of account in general (My.; Br.; Mhr., H.).

ಗೋಸ gōsa. 1. = ಗೋಲ. myrrh (Sk.; ರಕ್ತಬೋಳ G.).

ಗೋಸ gōsa. 2. Tbh. of ಗೋಷ್ಠ. a cow-pen. (ತುಱುಪಳ್ಳಿ Ss.).

ಗೋಸಂಖ್ಯ gō-saṅkhya. one who counts the cows: *a herdsman.*

ಗೋಸಗೆ gōsage. a mistake for ಗೋಸನೆ? see Cpr. 8, 98.

ಗೋಸಣೆ gōsaṇe. = ಗೋಸನೆ. Tbh. of ಘೋಷಣೆ. speaking loud, etc. (Śmd. 338, o. r. ಘೋಷಣ; ಘೋಷಣೆ Ct. II, 58; Te. ಕೋಸುನೆ). [ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ವಿಷ್ಣು ಪೊೞಲೊಳ್ ಗೋಸಣೆಯಂ ತೊೞಲ್ಚಿದಂ Vr. 50, 20].

ಗೋಸನೆ gōsane. = ಗೋಸಣೆ. [ಪಂಚರತ್ನದ ಪೊನ್ನರಾಶಿಗಳನರ್ಥಿ ಜನಕ್ಕೆ ಗೋಸನೆಯಿಟ್ಟು ಕುಡವೇೞ್ದು Pb. 12, 52 va.]; (Cpr. 2, 15; Abh. P. 9, 165). — ಗೋಸನೆಗಳೆ. -ಕಳೆ. to send forth or emit cries: to cry aloud (Abh. P. 11, 140 va.; 14, 82 va.). [— ಗೋಸನೆವಿಡಿಸು. -ಬಿಡಿಸು. to publicly declare. ದಿವಿಜಕರೋನ್ಮುಕ್ತ ಮುಕ್ತಾದಿ ರತ್ನಂಗಳಂ ಪೊೞಲ್ಗೆಲ್ಲಂ ಗೋಸನೆವಿಡಿಸಿ Ap. 10, 7 va.].

ಗೋಸಮುದಾಯ gō-samudāya. a herd of cows (ಆಕಳ್ Śm. 33).

ಗೋಸಮೂಹ gō-samūha. = ಗೋಸಮುದಾಯ. see ಪಶುವ್ರಜ, ಹಿಣ್ಡು.

ಗೋಸಮ್ಭವ gō-sambhava. *produced from or by a cow.*

ಗೋಸರ್ಗ gō-sarga. the time at which cows are let loose: *daybreak, dawn.*

ಗೋಸಾಯಿ gō-sāyi. = ಗೋಸಾವಿ. (My.; Te., M.).

ಗೋಸಾವಿ gō-sāvi. Tbh. of ಗೋಸ್ವಾಮಿ No. 2. (Mhr., S. Mhr., Te.).

ಗೋಸಿ gōsi. = ಗೋಚಿ. a clout, etc. (My.). see ಪುಟ-. ಆಸೆಗಾಱ ಹಾರವಯ್ಯ ಗೋಸಿಯೊಳಗೆ ಮೂಗಳ ಕಟ್ಟಿದ (Prv.).

ಗೋಸುಮ್ಬೆ gōsumbe. a chameleon, a gecko (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ, ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯಶಯಾನಕ Hlā.; ಬಱುಸೂರ್ಯಶಯಾನಕ Mr. 164; C.). [ಹೊತ್ತಿಗೊನ್ದು ಪರಿಯುಪ್ಪ ಗೋಸುಮ್ಬೆಯನ್ತೆನ್ನಮನವು Bv. 287].

-ಗೋಸ್ಕರ gōskara. = -ಕೋಸಕೆ, etc. ಆದಱ ಗೋಸ್ಕರ (S. Mhr.). see B. 5, 44. 76. 82. 94. 106. 160. 176. 180. 195.

ಗೋಸ್ತನ gō-stana. the udder of a cow; a cluster of blossoms, etc.; a necklace of four strings. (G.).

ಗೋಸ್ತನಿ gō-stani. = ಪಶುಸ್ತನಿ. *a bunch of grape.* 2, *the vine.* 3, *a necklace of four strings.*

ಗೋಸ್ಥಾನ gō-sthāna. = ಗೋಸ್ಥಾನಕ. (R.).

ಗೋಸ್ಥಾನಕ gō-sthānaka. *a cow-stall, a hurdle for cattle.*

ಗೋಸ್ವಾಮಿ gō-svāmi. = ಗೋಸಾಯಿ, ಗೋಸಾವಿ. *the master or possessor of cows or of herds.* 2, a Śūdra, and some-times a Brāhmaṇa, that has renounced the world, a religious mendicant (of the śaiva or vaiṣṇava sect).

ಗೋಹತ್ಯ gō-hatya. the killing of a cow. (Bp. 60, 52).

ಗೋಹುರ gō-hura. Tbh. of ಗೋಪುರ. a tower, etc. (Śmd. 342).

ಗೋಳ್ gōḷ. = ಗೋೞ್ 1. the sound of howling, lamenting, wailing, or roaring. (Tu. ಗೋಲು, ಗೋಳು; Te. ಗೋಡು; *cf.* ಗೊಳೋ). — ಗೋಳಾಟ. -ಆಟ. lamentation, wail (C.; B. 4, 182). — ಗೋಳಾಡು. -ಆಡು. to lament, to wail, etc. (C.; B. 4, 144; 5, 86. 154). — ಗೋಳಿಡು. -ಇಡು. = ಗೋೞಿಡು (Śmd. I), q. v. see Bp. 37, 37; 46, 36; 47, 46; 48, 9; J. 8, 27.

40; 13, 60; 28, 39; 31, 66. — ಗೋಳಿಸ್. -ಎಸ್. to lament, etc. (Bh. 3, 19, 50).

ಗೊಳೆ gōḷa. 1. = ಗೋಲ. a ball; a globe (C.; T., M.).

ಗೊಳೆ gōḷa. 2. distraction; busy bustling; clamour, tumult; disorder, confusion (Mhr. ಘೋಳ, ಘೋಟಾಳಾ). — ಗೋಳಾಗೋಳಿ. = ಗೋಳ. (Bh. 2, 2, 104; 3, 5, 18).

*ಗೋಳಾಂಗೂಳ gōlāṅgūla. = ಗೋಲಾಂಗುಲ. a kind of monkey. ಮುನಿಗಣೇಶ್ವರರೊಡನೆ ದಾಳಿವೊಗೊಯ್ವೊಡನೆವರ್ಪ ಗೋಳಾಂಗೂಳಂಗಳು ಮಂ Pb. 1, 115 va.

ಗೋಳಿ gōḷi. 1. = ಗೋಟಿ (Śmd. 39). a small potherb of the genus Portulaca (Z.; My.). see ನೀರು-, ನುಚ್ಚು-. — ಗೋಳಿಪಲ್ಯ. the above used as a vegetable (C.).

ಗೋಳಿ gōḷi. 2. = ಗೋಣಿ 4. all kinds of fig trees which bear no apparent flowers (T. ಕೊಟಿಂಜಿ, ಕೋಳಿ): the Banyan tree, Ficus bengalensis Lin. (Tu.; T. ಕೋಳಿ); Ficus elastica Roxb. (My.). see ಕಿಟು-. — ಗೋಳಿಬೇರು. a root of the Banyan tree. ಗೋಳಿಬೇರು ದಾಟದ ಮೇಲೆ ಗೋಪಾಲ ರಾಯ (Prv.). — ಗೋಳಿಮರ. = ಗೋಳಿ. the Banyan tree (St. & Pl.).

ಗೋಳಿ gōḷi. 3. (*cf.* ಕೋಳಿ?). a kind of plant? — ಗೋಳೀ ಹೂವು. either the flower of the tree Mimusops elengi, or that of the tree Sesbana grandiflora (ಕೇಸರ, ಬಕುಳ, ಬುಕ, ವಸು, ಶಿವಮಲ್ಲಿ G.).

ಗೋಳಿಸು gōḷisu. to rub, to rub and stir in order to mix (Bh. 10, 5, 43; Mhr., H. ಘೋಟಣೇಂ).

ಗೋಳೆ gōḷe. the upper part of the bamboos, etc. (My.); [the hollow of a tree; hollowness].

ಗೋಟ್ gōḷ. 1. = ಗೋಳ್. lamenting, etc. — ಗೋಟಿಡು. = ಗೋಳಿಡು. to lament, to howl, to roar (ಕ್ರೋಶಧ್ವನಿ Śmd. Dh.). ಗೋಟುಟ್ಟಂ (Śmd. I).

ಗೋಟ್ gōḷ. 2. = ಗೋಣ್, etc. the neck, etc. — ಗೋಟ್ಮುರಿ. = ಗೋಣ್ಮುರಿ 2. (ಹಿಂಸೆ Kk. 70). to twist the neck. [ಅಟ್ಟುವ್ಪುರಿ ಗೊಣ್ಡು ಕೂಡೆ ಕಡಿದನ್ತಾ ಸೈನ್ಯಮಂ ಪರ್ವಿ ಗೋಟ್ಮುರಿಗೊಣ್ಡು ಪೊದುವಾ ರಸಾತಳಮುಮಂ ಗಾಂಗೇಯನಸ್ತ್ರಾಳಿಗಳ್ Pb. 11, 40].

ಗೋಟ gōḷa. ಗೋಟಾಯಿಲ, ಗೊಟಾಯ್ತು, ಗೋಟಾಯ್ಲು. see ಘೋಟ, etc.

ಗೋಟಿ gōḷi. = ಗೋಳಿ 1. (Śmd. 39). a small potherb.

ಗೋಟಿಗೆ gōḷige. a mare. see ಘೋಟಿಗೆ.

ಗೌ gau. for this syllable at the beginning of Kannaḍa or Tadbhava words in writ see ಗವ or ಗವು, *e. g.* for Tbh. ಗೌಳಿಗ see ಗವಳಿಗ, for Tbh. ಗೌಡ see ಗವುಡ.

ಗೌಡ gauḍa. = ಗೌಳ. (fr. guḍa). sweetmeats. 2, N. of a country, the district of Gaur in Bengal. 3, a style of poetry, the bold and spirited one. *cf.* ಗವುಡ, and see ಪಂಚ-.

ಗೌಡಮಾರ್ಗ gauḍa-mārga. the gauḍa style of diction or composition (Kāvy. III, 1, A, 25).

ಗೌಡರೀತಿ gauḍa-rīti. = ಗೌಡಮಾರ್ಗ. (Kāvy. IV, 1, 2. 7. 8. 10. 11).

ಗೌಡಿ gauḍi. *rum distilled from molasses.*

ಗೌಣ gauṇa. (fr. ಗುಣ). subordinate, unessential, secondary; metaphorical, figurative; attributive. (Kāvy. V, 70).

ಗೌತಮ gautama. (fr. ಗೋತಮ). *N. of Buddha or Śākyamuni, the founder of the Buddhist sect.* 2, N. of other persons. see ಮುಖ್ಯಋಷಿ; Bp. 3, 77; 53, 5; 60, 52; J. 33, 39; B. 4, 213.

ಗೌತಮಿ gautami. N. of a river (J. 20, 13).

ಗೌಧಾರ gaudhāra. *an iguana.*

ಗೌಧೇಯ gaudhēya. (fr. ಗೋಧಾ). *an iguana.*

ಗೌಧೇರ gaudhēra. *an iguana.* 2, *a young gōdhā or young iguana* (ಮಟಿಯುಡು Mr. 163).

ಗೌರ್ gaur. Sarasvatī (Mr. 10).

ಗೌರ gaura. *white; yellow; pale red.* 2, the moon. 3, the filament of a lotus. 4, white mustard. 5, the Bos gaurus.

ಗೌರವ gaurava. (fr. ಗುರು). relating to a guru. 2, weight, heaviness; bulkiness (Si. 404). 3, importance, high value or estimation. 4, *gravity, dignity, respectability, venerableness* (ದಿಮ್ಮಿದುದು, ಬಿಣ್ಪು Ct. II, 79); respect shown to a person (Śmd. 159).

*ಗೌರವದೋಷ gaurava-dōṣa. a technical flaw in poetical composition. Kr. 1, 127.

ಗೌರಾದೇವಿ gaurā-dēvi. N. (Bp. 12, 41); Pārvatī (My.).

ಗೌರಿ gauri. ಗೌರೀ. *any girl prior to menstruation, a maid;* a virgin. 2, *Pārvatī.* 3, a yellow pigment or dye (ಗೋರೋಜ, etc. Mr. 335). 4, N. of a plant (see Mr. s. ಪನ್ನಂಗಿ). — ಗೌರಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. Pārvatī; N. (C.). — ಗೌರಿಯರಸ. -ಅರಸ. Śiva (Bp. 56, 1; J. 13, 19). — ಗೌರವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. = ಗೌರಮ್ಮ. see ಸೇವಕದ-. — ಗೌರೀ ಹಬ್ಬ. a (yearly) feast in honour of Gaurī. see Prv. s. ಮದುವೆ.

ಗೌರಿಜಡೆ gauri-jaḍe. N. of a plant (ಭೂಜಟೆ Mr. 135, o. r. ಗೌರಿ ಜಡೆ).

ಗೌರೀಕಾನ್ತ gaurī-kānta. Śiva (Bp. 24, 77; 49, 22).

ಗೌರೀತೃತೀಯೆ gaurī-tritīye. a festival in honour of Gaurī on the 3rd of the first half of the bhādrapada month (My.).

ಗೌರೀಧವ gaurī-dhava. Śiva (Bp. 24, 53).

ಗೌರೀಪತಿ gaurī-pati. Śiva (Bp. 31, 17; 45, 33).

ಗೌರೀಪಾಷಾಣ gaurī-pāṣāṇa. a kind of mineral poison (My.).

ಗೌರೀಪುತ್ರ gaurī-putra. *Skanda;* Gaṇapati (My.).

ಗೌರೀಪ್ರವರ gaurī-pravara. Śiva (Bp. 45, 45).

ಗೌರೀರಮಣ gaurī-ramaṇa. Śiva (Bp. 58, 63).

ಗೌರೀಲಲನ gaurī-lalana. Śiva (Bp. 27, 38).

ಗೌರೀವಲ್ಲಭ gaurī-vallabha. Śiva (Bp. 25, 18).

ಗೌರೀಶ gaurī-īśa. Śiva (Bp. 5, 56).

ಗೌರೀಸುತ gaurī-suta. = ಗೌರೀಪುತ್ರ. (Mr. 16).

ಗೌರೆ gaure. ಗೌರಾ. = ಗೌರಿ. see ಗೌರಾದೇವಿ.

ಗೌಳ gauḷa. Tbh. of ಗೌಡ. N. of a country. (Śmd. 29). see Bp. 6, 18; ಪಂಚ-. 2, N. of a rāga (J. 21, 56).

-ಗ್ಗೆ gge. = -ಗೆ 2, etc. an affix for the formation words denoting time. see ಆಗ್ಗೆ.

ಗ್ನಾನ gnāna. = ಜ್ಞಾನ. knowing, etc. (My.).

ಗ್ನಾಪಕ gnāpaka. Tbh. of ಜ್ಞಾಪಕ. remembrance, etc. (S. Mhr.).

ಗ್ಯಾನ gyāna. Tbh. of ಜ್ಞಾನ. knowing, etc. (C.).

-ಗ್ಯೆ gye. = -ಗ್ಗೆ. see ಆಗ್ಯೆ.

ಗ್ರಥಿತ grathita. = ಗ್ರನ್ಥಿತ. tied. (Sk.; G).

ಗ್ರನ್ತ granta. Tbh. of ಗ್ರನ್ಥ (Śmd. 338).

ಗ್ರನ್ಥ grantha. = ಗಿರನ್ತ, ಗ್ರನ್ತ. tying, binding, stringing together. 2, *a book or composition in prose or verse; a code;* a religious treatise; the vēda (ಶಾಸ್ತ್ರಸಮೂಹ, ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳು; ಶ್ರುತೌಘ, ವೇದಂಗಳು

Nn. 141; ಶಾಸ್ತ್ರತತಿ; ವೇದ ನಾಲ್ಕು Mr. 491). 3, *a line in a manuscript consisting of about thirty-two syllables* (ವರ್ಣಸಂಖ್ಯೆ, ಅಕ್ಷರಂಗಳ ಭೇದ, ಅಕ್ಷರದ ಎಣಿಕೆ 141; ಅಕ್ಕರದ ಎಣಿಕೆ 491). 4, wealth, property (ಪಿತೃಧನ, ತನ್ದೆ ಗಳಿಸಿದ ಧನ 141). 5, great knowledge (ಜ್ಞಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ, ಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ 141). 6, giving (ದಾನ, ಕೊಡುವುದು 141). 7, ಭಾಗಿ (ವಿಭಾಗ, o. r. ಭಾಗಸಂಖ್ಯೆ 141).

ಗ್ರನ್ಥಕರ್ತ **grantha-karta.** an author (My.; B. 5, 168. 230).

ಗ್ರನ್ಥಕಾರ **grantha-kāra.** an author (My.; B. 5, 211).

ಗ್ರನ್ಥನ **granthana.** *stringing, tying; composing a book;* arranging. see ರಚನೆ.

ಗ್ರನ್ಥಲಿಪಿ **grantha-lipi.** one of the various characters used in writ (Bp. 5, 53).

ಗ್ರನ್ಥಲೇಖಕ **grantha-lēkhaka.** a writer of books, etc. (ಲಿಪಿಕ Mr. 360).

ಗ್ರನ್ಥಿ **granthi.** = ಗಣ್ಟೆ, ಗಣ್ಟು, ಗನ್ತಿ, ಗನ್ಥಿ, ಗನ್ದೆ. *a knot;* a tie. 2, *the knot or joint of a reed,* etc.; *a joint or articulation of the body;* a knot or protuberance of any kind; a name of several plants and bulbous roots. (ಗೋಡೆ Mr. 121).

ಗ್ರನ್ಥಿಕ **granthika.** = ಗನ್ಥಿಗೆ. a medical drug (Si. 143. 145). ಗ್ರನ್ಥಿಕದ್ರವ್ಯ). 2, *the root of long pepper.*

ಗ್ರನ್ಥಿತ **granthita.** = ಗ್ರಥಿತ. *strung, tied.*

ಗ್ರನ್ಥಿಪರ್ಣ **granthi-parṇa.** *a certain fragrant plant* (= ಕುಕ್ಕುರ, ಶುಕ). see Si. 155 and ಮಾಚಿಪತ್ರಿ.

ಗ್ರನ್ಥಿಲ **granthila.** knotty. 2, *the plant Flacourtia sapida* Roxb. 3, *the plant Capparis aphylla* Roxb.

ಗ್ರಸ್ತ **grasta.** *seized with the mouth, devoured, eaten;* seized; possessed by (a demon, etc.) 2, *imperfectly pronounced, or slurred, by omitting a letter or syllable.*

ಗ್ರಹ **graha.** 1. = ಗರ 3. *seizing, laying hold of, holding; taking* (ಆಕರ್ಷಣ, ಹಿಡಿವುದು Nn. 33). 2, the power that seizes and obscures the sun and moon and causes eclipses, especially rāhu. 3, *a plant,* as seizing or influencing the destinies of men in a supernatural manner; generally *nine planets* are enumerated: Mars, Mercury, Jupiter, Venus, Saturn, Rāhu, Kētu, the Sun and Moon (ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ 33; Śmd. 109). 4, *an imp, an evil spirit, a demon* (ತಪ 33; ತಪನ Mr. 490); magical or demonical influence (ಭೂತಾದಿಯಾವೇಶ 490). 5, a Brāhmaṇa (ಭೂದೇವ 33). 6, the earth (ಧರಣಿ, ಭೂಮಿ 33). 7, ಜೀವವ್ರಾತ (ಜೀವಸಮೂಹ 33). 8, the number nine (ಒಮ್ಬತ್ತು Mr. 347). see ಪಾಪ-.

ಗ್ರಹ **graha.** 2. ಗೃಹ. a house. (B. 5, 96. 184).

ಗ್ರಹಚಾರ **graha-cāra.** = ಗಾಚಾರ, ಗಿರಾಚಾರ, ಗ್ರಾಚಾರ. the mischievous course, or bad influence (as pain, poverty, sickness, etc.) of unpropitious stars or evil spirits (C.; Te.).

ಗ್ರಹಣ **grahaṇa.** = ಗರಣ, ಗಾಣ 2, ಗಿರ್‍ಹಾಣ. *seizing; taking, accepting; holding;* taking by the hand, marrying 2, seizure of the sun or moon: an eclipse. 3, perceiving, understanding, *comprehension; the receiving of instruction.* see ಕೊಳ್, ಪಿಡಿ.

ಗ್ರಹಣಿ **grahaṇi.** diarrhoea, dysentery (My.). 2, rickets; marasmus (Mg.).

ಗ್ರಹಣೀರುಜ್ **grahaṇī-ruj.** *diarrhoea, dysentery.*

ಗ್ರಹನಿಕರ **graha-nikara.** the nine planets (ನವಗ್ರಹ Nn. 78).

ಗ್ರಹಪತಿ **graha-pati.** *the sun.*

ಗ್ರಹಪೀಡೆ **graha-pīḍe.** trouble arising from unpropitious stars (C.). or from demons (My.).

ಗ್ರಹಬಾಧೆ **graha-bādhe.** = ಗ್ರಹಪೀಡೆ. (My.).

ಗ್ರಹಭೇದ **graha-bhēdha.** a kind of graha, one of the grahas (ನೀಲ Nn. 30). see ಗ್ರಹವಿವರ.

ಗ್ರಹಮಾಲೆ **graha-māle.** the planets. (B. 5, 167; My.).

ಗ್ರಹವರ **graha-vara.** = ಗ್ರಹಪತಿ. (Bp. 4, 44).

ಗ್ರಹವಿವರ **graha-vivara.** = ಗ್ರಹಭೇದ. (ರಾಹು, ಗ್ರಹಭೇದ Nn. 76).

ಗ್ರಹಶಾನ್ತಿ **graha-śānti.** propitiation of the planets by offerings (C.).

ಗ್ರಹಸ್ತ **grahasta.** Tbh. of ಗೃಹಸ್ಥ. a house-holder. (C.; B. 5, 92).

ಗ್ರಹಿಕೆ **grahike.** understanding, comprehension (B. 3, 34; My.).

ಗ್ರಹಿತ **grahita.** seized, etc. (Bp. 39, 13).

ಗ್ರಹಿಸು **grahisu.** to seize; to accept, to acknowledge; to comprehend, to understand (My.; Te. ಗ್ರಹಿಂಚು). see Śsv. 2, 113; B. 4, 170. 189. 193; 5, 3; ಅನು-.

ಗ್ರಾಚಾರ **grācāra.** Tbh. of ಗ್ರಹಚಾರ. (C.).

ಗ್ರಾಮ **grāma.** = ಗಾವ, ಗಾವೆ. *a village;* a town-like village (C.); a district or township (ಜನಾನ್ತ, ದೇಶ Nn. 37). 2, *a multitude, a group of things, a collection* (ಸಂಕುಲ, ಸಮೂಹ 37). 3, a scale in music, a gamut (ರಾಗವಿಭೇದ 37; see Mr. 78 s. ಮೂಱುಗ್ರಾಮ; Cpr. 1, 84 va.). 4, sexual intercourse (ಭೋಗ 37; *cf.* ಗ್ರಾಮ್ಯ). 5, semen (ರೇತ, ಇನ್ದ್ರಿಯ 37). 6, the ocean (ಅಮ್ಬುಧಿ, ಸಮುದ್ರ 37). 7, a ray (ಕಿರಣ 37). 8, sound (ಶಬ್ದ, ಧ್ವನಿ 37). 9, = ಭೂತಗ್ರಾಮ (? ಭೂತ 37). 10, a Māgadha (ಮಾಗಧ, ಮಾಗಧರ್ 37).

ಗ್ರಾಮಕೀಟಕ **grāma-kīṭaka.** village-vermin, a mischief-maker (B. 4, 153).

ಗ್ರಾಮಣಿ **grāmaṇi.** *the head-man of a village* (ಗಾವಿಲ Kk. 58); the head of a rent-free village or of such villages (My.). 2, *principal, excellent, best.* 3, *a barber.*

ಗ್ರಾಮತಕ್ಷ **grāma-takṣa.** *a carpenter working for the village.*

ಗ್ರಾಮತೆ **grāmate.** *a multitude of villages.*

ಗ್ರಾಮದೇವತೆ **grāma-dēvate.** the tutelary deity of a village. (My.).

ಗ್ರಾಮಧಾನ **grāma-dhāna.** = ಗ್ರಾಮಾಧಾನ. (ಖೇಟ Mr. 188).

ಗ್ರಾಮಮುನಸೀಪು **grāma-munasīpu.** a Gavuḍa (My.).

ಗ್ರಾಮರಸ **grāma-rasa.** = ಗಾವರಸ. rustic taste or sentiments (?).

ಗ್ರಾಮರುಹ **grāma-ruha.** the castor-oil plant (ಏರಣ್ಡ, ಅವುಡಲ Mr. 136).

ಗ್ರಾಮವಾಸಿ **grāma-vāsi.** living in a village or in villages; tame. (My.).

ಗ್ರಾಮಶಾನ್ತಿ **grāma-śānti.** purification of a village from infesting devils by throwing about the flesh of buffaloes, sheep or fowls, or rice, etc. (S. Mhr.). ಗ್ರಾಮಶಾನ್ತಿಗೆ ತಳವಾರ ತಲೇ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (in the expectation of a good dinner, etc., Prv.).

ಗ್ರಾಮಶಾರ್ದೂಲ **grāma-śārdūla.** a dog (Mr. 185).

ಗ್ರಾಮಸಾರ **grāma-sāra.** the filth of a village (My.).

ಗ್ರಾಮಸಿಂಹ **grāma-simha.** = ಗಾವಸಿಂಗ. a dog.

ಗ್ರಾಮಸೂಕರ **grāma-sūkara.** a village hog (Bp. 55, 22).

ಗ್ರಾಮಸ್ಥ **grāma-stha.** residing in a village; a villager (C.).

ಗ್ರಾಮಾಧಾನ **grāma-ādhāna.** = ಗ್ರಾಮಧಾನ. *a village or small town* (ಖೇಟಕ, ಖೇಡ Hlā).

ಗ್ರಾಮಾಧಿಪ **grāma-adhipa.** *the superintendent or chief of a village.*

ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿ **grāma-adhipati.** = ಗ್ರಾಮಾಧಿಪ. (ಗಾವಿಲ Śm. 107).

ಗ್ರಾಮಾಧೀನ **grāma-adhīna.** *dependent on a village.*

ಗ್ರಾಮಾನ್ತ **grāma-anta.** *space near a village.*

ಗ್ರಾಮಾನ್ತಿಕ grāma-antika. *the neighbourhood of a village.*

ಗ್ರಾಮಿಣ grāmiṇa. = ಗ್ರಾಮೀಣ. (ಗಾವಿಲ Śm. 47).

ಗ್ರಾಮೀಣ grāmīṇa. = ಗಾವಿಲ. *born or living in a village, peculiar to a village; vulgar, rude;* a rustic.

ಗ್ರಾಮೀಣೆ grāmīṇe. *indigo.*

ಗ್ರಾಮೆ grāme. a kind of anuprāsa (Kāvy. III, 2, B, 52. 53).

ಗ್ರಾಮೇಯಕ grāmēyaka. *rustic;* a villager.

ಗ್ರಾಮೈಕರಾತ್ರ grāma-ēka-rātra. lodging only a night in a place, as a wanderer, beggar, or an unsettled man does (My.).

ಗ್ರಾಮ್ಯ grāmya. *produced, born in or peculiar to a village; tame; rustic; a villager* (ಕಾಲುರಿಚ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕರಿಗ Śs.; Kk. 38; Śm. 47); an uneducated man (ಮೂಢ Śmd. 41 Cm.); *coarse, vulgar, rude;* the prākṛita and the other dialects of India as contradistinct from saṁskṛita; sexual intercourse (*cf.* ಗ್ರಾಮ No. 4). see Ch. v. 40; Cpr. 8, 3.

ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮ grāmya-dharma. *sexual intercourse.* (Abhā. 2, 86).

ಗ್ರಾಮ್ಯಪಶು grāmya-paśu. a tame or domestic beast (B. 5, 11).

ಗ್ರಾಮ್ಯಶಬ್ದ grāmya-śabda. a rustic or vulgar term; a prākṛita term. (Kāvy, II, 1, A, 20-28).

***ಗ್ರಾಮ್ಯಾಳಾಪ grāmya-āḷāpa.** slang or colloquial expression. Kr. 2, 82.

ಗ್ರಾವ grāva. *a stone* (ಪಾಷಾಣ, ಕಲ್ಲು Nr. 106; ಕಲ್ಲು 108). 2, *a mountain* (ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟ 106; ಬೆಟ್ಟ Mr. 474). 3, hard, solid; firmness; courage (ಧೈರ್ಯ, ಧೀರಪಟ್ಟಿತನ 106). 4, a cloud.

ಗ್ರಾವಾಳ grāvāḷa. a stone (ಕಾನ್ತ, ಕಲ್ಲು Nn. 91).

ಗ್ರಾಸ grāsa. = ಗರಾಸ. seizing with the mouth, swallowing. 2, *a mouthful; a morsel.* 3, food, nourishment.

ಗ್ರಾಹ grāha. *seizing, taking, holding, receiving.* 2, *a crocodile* (ಅವಹಾರ, ನೆಗಳ್ Mr. 410); *a shark; the water-elephant* or hippopotamus; any large marine animal. — ಗ್ರಾಹಮರ. the wood-apple tree (St. & Pl.; *cf.* ಗ್ರಾಹಿ).

ಗ್ರಾಹಕ grāhaka. seizing; receiving, accepting, purchasing; one who seizes, a police-officer (ಪ್ರಗ್ರಹ, ಬನ್ದಿವಿಡಿಹಂ Mr. 462); perceiving, observing; one that can duly appreciate; containing, enclosing. see Bp. 35, 43; 37, 53; 43, 46; ಅತಿ–, ಸಮೇಳ–.

ಗ್ರಾಹಕಶಕ್ತಿ grāhaka-śakti. the power or faculty of apprehending (B. 4, 183; My.).

ಗ್ರಾಹಿ grāhi. *seizing, receiving, accepting,* etc.; containing, holding; attracting; perceiving, observing; etc. see ಏಕಸನ್ಧಿ–. 2, *the elephant or wood-apple, Feronia elephantum* Corr. 3, a female spirit of evil, seizing men and causing death and disease. 4, a swoon.

ಗ್ರಾಹಿತ್ವ grāhitva. seizing; perceiving. see ಏಕಸನ್ಧಿ–, ಗಲ–.

ಗ್ರಾಹ್ಯ grāhya. to be seized, taken, received, etc.; to be understood, perceivable; to be considered or regarded; acceptable, agreeable. see ಅ–, ಉಪ–, ಜಳ–, ಮುಷ್ಟಿ–; J. 7, 38; B. 5, 175.

ಗ್ರೀವ grīva. = ಗ್ರೀವೆ (Śmd. 102).

ಗ್ರೀವೆ grīve. the back part of the neck, *the neck.*

ಗ್ರೀಷ್ಮ grīṣma. *the hot season, consisting of the months śuci and śukra,* (or jyēṣṭha and āṣāḍha), from the middle of May to the middle of July (Mr. 70; ಬೇಸಗೆ Nn. 91); heat, warmth.

ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲ grīṣma-kāla. the hot season (My.).

ಗ್ರೀಷ್ಮರಾಜ grīṣma-rāja. the hot season regarded as a king (J. 15, 4).

ಗ್ರೈವೇಯ graivēya. (fr. ಗ್ರೀವೆ). a collar, a necklace (see Mr. s. ಲೇವಳ.).

ಗ್ರೈವೇಯಕ graivēyaka. *a necklace, an ornament of the neck;* a chain worn round the neck of an elephant.

ಗ್ಲಸ್ತ glasta. = ಗ್ರಸ್ತ. *devoured, eaten.*

ಗ್ಲಹ glaha. *a stake at play;* gaming, playing with dice.

ಗ್ಲಾನ glāna. *exhausted, wearied, emaciated, weak.*

ಗ್ಲಾನಿ glāni. *fatigue, languor, lassitude;* sickness, pain (ನೋವು, Mr. 384, o. r. ನೇವು); unwillingness, displeasure, depression of mind. 2. one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಗ್ಲಾಸ್ನು glāsnu. = ಗ್ಲಾನ. *exhausted, etc.*

ಗ್ಲೌ glau. *the moon* (ಚನ್ದ್ರ Śmd. 67).

ಘ್ gh

ಘ್ gh. the twenty-fourth letter of the alphabet (Śmd. 12, 21. 23). in Kannaḍa it is found only in the words ಘಟಾಯಂ (o. r. ಘಳಿಯಂ), (ಘಳಿಗೆ in one MS. instead of ಘಾಟುಗೆ), (ಘಾರಿಗೆ in one MS.), ಘಾಟುಗೆ, ಘೋಟುಗೆ, ಘಾಸೆ (o. r. ಘಾಸಿ), ಘಾಸರಂ (not in all MSS.; Śmd. 23), ಘಟ್ಟ, and in a few imitative sounds (22).

ಘ gha. the letter ಘ್ when pronounced with the short **a,** as is generally done at school.

ಘ gha. striking, beating; killing. see ಉದ್-, ಪರಿ-, ಪಾಣಿ-, ಪ್ರತಿ-, ಸಂ-. 2, rattling, tinkling. 3, the number four (Mr. 349).

ಘಂ ghaṁ. an imitative sound. — ಘಂ ಘಂ. rep. one of the sounds of a drum (Bp. 16, 17).

ಘಕಾರ gha-kāra. the letter ಘ (Śmd. 11).

ಘಟ ghaṭa. = ಗಟ, ಗಡ 1. coming to, reaching; joining; coming in collision, touching, grazing; exerting oneself, intently occupied or busy with; see ಸಂಘಟ; *cf.* ಕಡಂಗು 1. 2, bringing or putting together, collection (ಸಂಗ್ರಹ, ಕೂಡಲಿಕ್ಕುವುದು Nn. 109). 3, a troop of elephants (ಗಜೋತ್ಕರ, ಆನೆಯ ಘಟೆ 109). 4, a drinking party (ಮಧುಗೋಷ್ಠಿ, ಮಧುಪಾನಗೋಷ್ಠಿ 109). 5, the body (ಕಾಯ, ದೇಹ 109). 6, *an earthen water-vessel* (ಪರವಿ, ಹರವಿ 109; ಕರಿರ, ಹರವಿ Mr. 209). 7, a measure equal to one drōṇa, or, according to others, equal to twenty drōṇas (*cf.* ಕಳ 5 ?). 8, a border (*cf.* ಕಡೆ I). 9, a part of a column.

ಘಟಕ ghaṭaka. = ಗಟಕ, ಘಾಟಕ. exerting oneself; a manager between parties; a manager in general; strong, powerful (My.); forming a constituent part, constituting a substantial part.

ಘಟಕಾವಯವ ghaṭaka-avayava. strengthening (nourishing) component parts (B. 4, 32).

ಘಟನ ghaṭana. joining; junction, union (My.); bringing together; bringing about; making, effecting, forming; striving after, effort, exertion; happening, occurring; accomplishment. see ವಿ-.

ಘಟನಾಘಟನೆ ghaṭanā-aghaṭane. accomplishment and non-accomplishment (My.).

ಘಟನೆ ghaṭane. = ಗಟನೆ, ಘಟನ. *joining; junction;* bringing about; *assembling; arranging.* see Bp. 25, 48; ಅಘಟ-; ದುರ್ಘಟನೆ.

ಘಟಭೇದ ghaṭa-bhēda. a kind of water-vessel. see ಮೊಗೆ.

ಘಟಯೋನಿ ghaṭa-yōni. born in a water-jar: *Agastya.*

ಘಟಸರ್ಪ ghaṭa-sarpa. = ಗಟಸರ್ಪ. a large snake (C.; Jnv. 1, 12).

ಘಟಾಕಾಶ ghaṭa-ākāśa. the ether (reflected) in a water-vessel (Bp. 51, 33; *cf.* ಪಟಾಕಾಶ).

ಘಟಿ ghaṭi. = ಗಡಿ 2, ಗಡೆ. *a small water-jar.* 2, a period of 24 minutes. 3, a gong. 4, the metal sinking cup for measuring time. 5, = ಘಟೀಯನ್ತ್ರ, see ಗಡೆ.

ಘಟಿಕಾಶತಗ್ರನ್ಥಿ ghaṭikā-śata-granthi. one who composes a hundred verses in 24 minutes (My.).

ಘಟಿಕೆ ghaṭike. = ಗಟಿಕೆ, ಗಡಿಕೆ, ಗಡಗೆ No. 2, ಗಡಿಗೆ, ಗಳಿಗೆ 2, ಗಟುಕೆ, ಗಟುಗೆ. (joining, etc. = ಘಟನ). 2, a water-jar or pot. 3, a period of twenty-four minutes (ಗಟುಗೆ Śmd. 30; ನಾಡಿ, ಗಟುಗೆ Mr. 67; see s. ನಾಡಿ). 4, = ಘುಟಿಕೆ, the ankle (*cf.* ಗಣಿಕೆ, ಗಿರಗೆ, ಗಿರಿಗೆ).

ಘಟಿತ ghaṭita. = ಘಟ್ಟಿತ. joined, united; connected; planned, devised, attempted; produced, effected, exerted; made, made of; happened, occurred. see Ch. p. 24; Mr. 1; Bp. 51, 62; Rśv. 13, 67; ಅ-.

ಘಟಿತಾರ್ಥ ghaṭita-artha. the result of deliberation; practicableness (My.).

ಘಟಿಯಿಸು ghaṭiyisu. = ಗಟಾಯಿಸು q. v., ಘಟಿಸು. to be obtained, etc. (Cpr. 4, 80; Bp. 36, 21). · ಆ ಕ್ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರದ್ ಒರ್ವೆ ಘಟಿಯಿಸುಗುಂ (Śmd. 346). 2, to obtain.

ಘಟಿಸು ghaṭisu. = ಗಡಿಸು 1, ಗಟಾಸು, ಘಟಿಯಿಸು. to be obtained, to be gained, to happen, etc. (My.). ತಾಯ ಬಟಾಯ ಕಟುವಿನನ್ತೆ ನಾಮಪದಂಗಳ್ ಆಗೆ ಸಮಾಸಂ ಘಟಿಸುಗುಂ (Śmd. 194). see Bp. 18, 9; J. 2, 35; 5, 56; 27, 37; Rām. 5, 8, 89; 5, 9, 27; B. 4, 93. 123. 207; 5, 104. 279; ಉದ್-. 2, to obtain (Bp. 50, 26; My. in connection with ಕೊಳ್ಳು). ಅವನು ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಘಟಿಸಿ ಕೊಣ್ಡನು (My.).

ಘಟೀಯನ್ತ್ರ ghaṭī-yantra. *the rope and bucket of a well, any machine for raising water.*

ಘಟೆ ghaṭe. effort, endeavour. 2, *an assembly; an assemblage, a collection.* 3, *a troop of elephants arrayed for battle* (ದನ್ತಿವೃನ್ದ Mr. 155).

ಘಟೋತ್ಕಚ ghaṭa-utkaca. N. of a son of Bhīma. (Bh. 1, 9 sum.).

ಘಟೋತ್ಕಚತನುಜ ghaṭōtkaca-tanuja. Ghaṭōtkaca's son, Mēghanāda (J. 2, 35; 3, 1).

ಘಟೋದ್ಭವ ghaṭa-udbhava. = ಘಟಯೋನಿ. born in a water-jar. (ಅಗಸ್ತ್ಯ Mr. 257).

ಘಟ್ಟ ghaṭṭa. = ಗಟ್ಟ. one of the Tatsamas (Śm. 77). a range of mountains, a ghaut (Grj. 2, 106 va.). ಬೆಟ್ಟಮುಂ ಘಟ್ಟಮುಂ ಹಳ್ಳಮುಂ (Śmd. 130). ಘಟ್ಟದೊಳ್ ಬೆಟ್ಟಂಗಳೊಳ್ (Bp. 18, 15).

ಘಟ್ಟ ghaṭṭa. = ಘಟ, etc. touching, etc. (= ಘಟ್ಟನ, see ಸಂ-). 2, *steps or stairs on the side of a river, etc., leading to the water's edge; a landing place, a quay.*

ಘಟ್ಟಕ ghaṭṭaka. = ಘಟ್ಟನ. see ಪ್ರ-.

ಘಟ್ಟಣ ghaṭṭaṇa. = ಘಟ್ಟಣೆ, ಘಟ್ಟನ q. v., etc. ಗಜಾವಳಿಯ ಪದಘಟ್ಟಣ (Bp. 10, 5).

ಘಟ್ಟಣೆ ghaṭṭaṇe. = ಘಟ್ಟಣ (Śmd. 364). beating down, as a road (My.); folding by beating gently (My.); the state of being beaten down, as the ground of a threshing-floor (J. 15, 6). 2, a hit, a wound (ಗಾಯ Bhn. 36).

ಘಟ್ಟನ ghaṭṭana. = ಗಟ್ಟಣೆ, ಗಟ್ಣೆ, ಘಟ್ಟಣ, ಘಟ್ಟಣೆ. touching, joining; rubbing (the hands, etc.) over, rubbing out; causing to move, shaking; stirring round or about, churning (*cf.* ಕಡೆ 3); striking, beating (Śśv. 4, 77); striking together, pressing down,

smoothing, compressing. 2, going, moving (*cf.* ಕಡೆ 5); practice, business, means of living. see ಅವ-, ಸಂ-.

ಘಟ್ಟಾಘಟ್ಟಿ ghaṭṭāghaṭṭi. mutual beating (Śmd. 220).

ಘಟ್ಟಿ ghaṭṭi. = ಗಟ್ಟಿ, q. v. hardness, etc. ಲೋಹದ ಘಟ್ಟಿ (ಪಱಿ Śmd. I). see ಆಜ್ಯ-, ಪಡೆ-.

ಘಟ್ಟಿತ ghaṭṭita. = ಘಟಿತ. joined, etc. (Kāvy. I, 1*a*, 1; Cpr. 8, 4).

ಘಟ್ಟಿವಳ್ತಿ ghaṭṭi-vaḷti. (Śmd. 244. 246). = ಗಟ್ಟಿವಳ್ತಿ. a toilet woman. [ವಿವಿಧ ಗನ್ಧಂಗಳನಾನವಯವದೊಳ್ ಮಾಡುವ ಘಟ್ಟಿವಳ್ತಿಯೆಂ ದೇವಿ ಗಣ್ಡವಳ್ತಿಯೆನಲ್ಲಂ Pb. 8, 56].

ಘಟ್ಟಿಸು ghaṭṭisu. to gain strength (Rām. 6, 11, 14). *cf.* ಗಟ್ಟಸು.

ಘಟ್ಟಿಸು ghaṭṭisu. = ಗಟ್ಟಿಸು. to strike (Rām. 5, 9, 5; J. 7, 48). ಕಾಲಿನ್ದೆಯುಂ ಕೆಯ್ಯಿನ್ದೆಯುಂ ಘಟ್ಟಿಸಿದಂ (Śmd. 150). 2, to fold (cloth) by gently beating (it) with the palm of the hand (Bp. 21, 10).

ಘಡಾ ghaḍā. = ಗಡ 1. a musical instrument formed of an earthen vessel, and beaten as a drum. (Si. 453; My.).

ಘಣ ghaṇa. = ಗಣ 1 etc., ಘಳ. an imitative sound. — ಘಣ ಘಣ. = ಗಣ-. (Bp. 16, 17; 44, 19. 50; 53, 37; 56, 5; Dp. 53, 4). — ಘಣಘಣರವ. the sound of ಘಣಘಣ (Bp. 44, 32. 41).

ಘಣ ghaṇa. = ಘ, ಘನ No. 15, ಘ್ರಾಣ. see ಪ್ರ-.

ಘಣ್ಟಾಕರ್ಣ ghaṇṭā-karṇa. N. of an attendant of Skanda and of Śiva. (Bp. 53, 37).

ಘಣ್ಟಾಗಾರ ghaṇṭā-āgāra. a belfry. (R.).

ಘಣ್ಟಾನಾದ ghaṇṭā-nāda. = ಘಣ್ಟಾರವೆ. N. of a plant (ಸೋಣು Mr. 148, text corrupt).

ಘಣ್ಟಾಪಥ ghaṇṭā-patha. the bell-road: *the chief road, a highway.*

ಘಣ್ಟಾಪಾಟಲಿ ghaṇṭā-pāṭali. *a species of the trumpet-flower with bell-shaped blossoms, Bignonia suaveolens* Roxb.

ಘಣ್ಟಾಮಣಿ ghaṇṭā-maṇi. a hand bell; a kind of plant. see ಹಾಲು-. — ಘಣ್ಟಾಮಣೀ ಸೊಪ್ಪು. (ಪಟುಪರ್ಣಿ, ಹೈಮವತಿ, ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೀರಿ, ಹಿಮಾವತಿ, ಕಂಕೋಷ್ಠ Si. 156).

ಘಣ್ಟಾರವ ghaṇṭā-rava. the sound of a bell.

ಘಣ್ಟಾರವೆ ghaṇṭā-rave. *Crotolaria of various species.*

ಘಣ್ಟಿಕೆ ghaṇṭike. *a small bell.*

ಘಣ್ಟೆ ghaṇṭe. ಘಣ್ಟಾ. = ಗಣ್ಟೆ. *a bell;* a gong. see Bp. 53, 36. 37; 56, 5.

ಘಣ್ಮೆನೆ ghaṇm-ene. with the sound of ಘಣ್. see ಛಮ್ಮೆನೆ.

ಘನ ghana. = ಗನ. *an iron club, a mace* (ಮುದ್ಗರ, ಆಯುಧ ಭೇದ Nn. 15; ಮುದ್ಗರ Mr. 510). 2, any compact mass or substance. 3, *the body* (ಅಂಗ, ದೇಹ 15). 4, metal (ಲೋಹ 15; 510); iron; *a cymbal, a bell, a gong,* etc. 5, *a cloud* (ಜೀಮೂತ, ಮೇಘ 15; ವಾರಿಧರ 510). 6, a mass, an assemblage (ಸಮೂಹ 15). 7, the bulbous root of the plant Cyperus hexastychus communis (ಭದ್ರಾತಕ, ಗೇಕು 15; ಗೇಕು 510). 8, strength (ಬಲ, ಶಕ್ತಿ 15). 9, *compact, solid, material, hard, firm,* (firmness); *dense; full, densely packed; plump; thick; inspissated* (ಸಾನ್ದ್ರ Mr. 510); hard and old (ಜರಠ, ಹೞದು 15); uninterrupted; taken in the mass, complete; *very, much* (ವೆಗ್ಗಳ Śmd. 237. 342 Cm.); exceeding the common measure; large; great; greatness (ಮಿಕ್ಕಪವರ್ Mr. 510; ಘನಗುರು Śm. 1; ಘನದ ಅನನ್ತಂ etc. Mr. 254); *deep, as sound;* auspicious, fortunate; accomplishable (ಸಾಧ್ಯ, ಸಾಧ್ಯವಾದುದು Nn. 15; ಸಾಧ್ಯ Mr.; 510). 10, water (ಜಲ, ಉದಕ 15). 11, *a mode of dancing neither quick nor slow.* 12, stupor, ignorance, etc. (ಮೋಹ 15). 13, skin, rind, bark. 14, a cube. 15, striking, slaying; war (ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಾಳೆಗ 15, o. r. ರಣಾಂಗಣ). see Sp. s. ಯೋಗಿ, Prv. s. ವನವಾಸ. see Mr. s. ಸಾರಂಗ.

ಘನಜ್ವಲಿತ ghana-jvalita. a great flame or blaze (ದಳ್ಳುರಿ, ಪೇರುರಿ Śm. 11).

ಘನತರ ghana-tara. uncommonly hard, thick, large, great, etc. (ದೊಡ್ಡಿತ್ತು ಆದ Śmd. 257 Cm.). see Bp. 26, 16; 28, 7. 61; 44, 19; 47, 51; 50, 10.

ಘನತೆ ghanate. compactness, firmness; thickness, coarseness, solidity. 2, greatness, excellence (Bp. 2, 31; 10, 52; 19, 29; 46, 45; J. 2, 53; B. 4, 80. 126. 189. 195).

ಘನತ್ವ ghanatva. = ಘನತೆ. (Bp. 26, 64).

ಘನದೀಪ್ತಿ ghana-dīpti. the light of clouds: lightning (ಸೌದಾಮಿನಿ, etc., ಮಿಂಚು Mr. 43).

ಘನಪಥ ghana-patha. the cloud's path: the sky (Bp. 58, 56).

ಘನಪುಷ್ಪ ghana-puṣpa. the cloud-blossom: water (Te., R.).

ಘನಮಾಲಿಕೆ ghana-mālike. a row of clouds (Cpr. 4, 49).

ಘನರವ ghana-rava. the roaring of clouds: thunder (ಮೊೞಗು Mr. 43).

ಘನರಸ ghana-rasa. cloud-juice: *water.* 2, a thick juice; a decoction. 3, camphor.

ಘನವರ್ಧನೀಯತ್ವ ghana-vardhanīyatva. augmentability, extensibility (B. 4, 97).

ಘನವಾರಿ ghana-vāri. cloud-water: rain (ಮೞೆ Mr. 43).

ಘನವಿಸ್ನೇಹ ghana-visnēha. want of solid or great affection (ಅನುನಯ, ಬಹಳಸ್ನೇಹವಿಲ್ಲದುದು Nn. 167).

ಘನವೀರ ghana-vīra. a powerful or great warrior (ತುೞಿಲಾಳು, ಬಣ್ಣ Kk. 43; Śm. 42).

ಘನಶ್ಯಾಮ ghana-śyāma. deep black: Viṣṇu (J. 11, 36); Rāma.

ಘನಸಮಯ ghana-samaya. the rainy season (Cpr. 4, 37. 42).

ಘನಸಾರ ghana-sāra. *camphor.* 2, water. 3, ಪ್ರಾಲೇಯ (Mr. 336).

ಘನಾಘನ ghanāghana. fond of slaying; *mischievous.* 2, compact; even, uniform; common (ಸಾಮಾನ್ಯ Nn. 15); virtue (ಪುಣ್ಯ 15). 3, a mass, a number (ವ್ರಾತ, ಸಮೂಹ 15). 4, much (ಬಹು, ಬಹಳ 15). 5, *a rainy cloud* (ಮೇಘ 15; ಕೞಿವ ಮುಗಿಲ್ Mr. 483). 6, *a vicious elephant, or one in rut* (ಗಜ, ಆನೆ 15). 7, Indra's elephant (ಸುರೇಭ, ಐರಾವತ 15). 8, *Indra* (ಸುತ್ರಾಮ, ಇನ್ದ್ರ 15). 9, rain (ವೃಷ್ಟಿ, ಮೞೆ 15).

ಘನೀಭೂತ ghanī-bhūta. become thick, thickened, congealed, compact, etc. (My.).

ಘನೋಪಲ ghana-upala. *hail* (ಕರಕ, ವಾರಿಕಲ್, ಆರಿಕಲ್, ಆನಿಕಲ್, ಆಲಿಕಲ್ Nn. 50).

ಘರಟ್ಟ gharaṭṭa. a grindstone. see J. 25, 51; ದುರಿತ-.

***ಘರವಟ್ಟಿಸು ghara-vaṭṭisu.** to swing, to whirl, to brandish. ಕರವಾಳಂ ಘರವಟ್ಟಿಸಿ ಶಿರೋಜಮುಂ ಪಿಡಿದು Pb. 12, 30.

ಘರಿ ghari. an imitative sound. — ಘರಿ ಘರಿ. rep. a sound produced by burning, crackling (Grj. 8, 49). — ಘರಿ ಘರಿನೆ. with the sound produced by grinding the teeth (Rām. 4, 3, 17); with that produced by sawing (J. 26, 63). — ಘರಿ ಘರಿಲನೆ. rep.

with the sound produced by cutting or sawing (Rśv. 14, 29); with that produced by burning, with crackling (5, 37). — ಘರಿ ಘರಿಲು ಘರಿಲೆನಲು. -ಎನಲು. with the sound produced by cutting or sawing (Bh. 8, 27, 19).

ಘರಿಲ್ gharil. = ಘಲಿಲು. an imitative sound. — ಘರಿಲ್ಗರೆ. -ಕರೆ. to emit the sound ಘರಿಲ್, as a wrist-ornament furnished with bells. see Śmd. s. ಬಕ್ಕಳಿ.

ಘರಿಲನೆ gharilane. with the sound of cutting or sawing (V. 14, 40).

ಘರ್ಘರ gharghara. = ಗಗ್ಗರ. an indistinct murmur, a low murmuring or gurgling sound, the crackling of fire, rattling of a carriage, creaking, etc.; laughter, mirth; an owl; etc., etc. 2, = ಘರ್ಘರಿಕೆ No. 2 (Cpr. 5, 69 va.).

ಘರ್ಘರಿ ghargharī. = ಗಗ್ಗರಿ, ಗಗರಿ No. 2. a bell hanging on the neck of a horse; a bell used as an ornament; a girdle of small bells or tinkling instruments worn by women.

ಘರ್ಘರಿಕೆ ghargharike. bells used as an ornament; an ornament of small bells. 2, a kind of musical instrument (Cpr. 4, 28).

ಘರ್ಮ gharma. = ಗಮ್ಮ, ಗಮ್ಮು, ಗರಮು. heat (ಉಷ್ಣ, ಸೆಖೆ Nn. 22; ಉಷ್ಣ, ಮಹಾಜ್ವರ Mr. 387); sunshine (ನಿದಾಘ, ಕಡು ಬಿಸಿಲು Mr. 34); the hot season. 2, sweat, perspiration (ಬೆಮರ್ 22). 3, coldness (ಶೀತ, ಶೈತ್ಯ 22).

ಘರ್ಮಕಣ gharma-kaṇa. a drop of sweat (Śsv. 1, 53).

ಘರ್ಮಜಲ gharma-jala. perspiration (Bp. 22, 60; Śsv. 4, 112).

ಘರ್ಮಪಾನೀಯ gharma-pānīya. = ಘರ್ಮಜಲ. (Bp. 26, 43).

ಘರ್ಮರ್ತು gharma-ṛitu. the hot season (Cpr. 10, 28).

ಘರ್ಮಾಂಬು gharma-ambu. = ಘರ್ಮಜಲ. (Śsv. 4, 39).

ಘರ್ಮೋತ್ತರ gharma-uttara. excessive heat (J. 2, 16).

ಘರ್ಷಣ gharṣaṇa. = ಗಸಣ, ಘರ್ಷಣೆ. rubbing; grinding; crushing, pounding; brushing, polishing, furbishing. see ಒರಸು, ಮಸೆ.

ಘರ್ಷಣೆ gharṣaṇe. = ಘರ್ಷಣ. (My.).

ಘಲಿಲು ghalilu. = ಘರಿಲ್, ಘಳಿಲು. an imitative sound. — ಘಲಿಲು ಘಲಿಲು. rep. one of the sounds emitted by a drum (Bp. 16, 17) or by an anklet (24, 44).

ಘಸ ghasa. eating, etc. see ನಿ-, ವಿ-.

***ಘಸಣಿ ghasaṇi.** obstacle, difficulty. (Tbh. of ಘರ್ಷಣೆ). ಧರಾವನಿತೆಯ ಭಾರಾವತಾರದೊಳೆನಿತಾನುಂ ಘಸಣಿ ಪೋದುದು Pb. 6, 24 va.

ಘಸ್ಮರ ghasmara. *voracious, gluttonous.*

ಘಸ್ರ ghasra. *a day.*

ಘಳ ghaḷa. = ಗಲ 1, ಘಣ. an imitative sound. — ಘಳ ಘಳ. rep. a sound used to imitate that produced by a heavy object falling to the ground (Bp. 9, 15), or by bells when rung (S. Mhr.). (T. ಕಳಗಳ, a great noise; tingling; murmuring, as water; prattling). — ಘಳಘಳನೆ. with a clanking or clinking sound (Bp. 16, 17; see Mhr. s. ಕಳ 2); with a gurgling sound (42, 30; Te. ಗಳಗಳ, gurgling).

ಘಳಘೊಂಟೆ ghaḷa-ghoṇṭe. see s. ಹಲುಮಾಣಿಕ.

ಘಳಿಗೆ ghaḷige. (only in Śmd. Mdb. MS. 23). = ಗಳಿಗೆ 1?

***ಘಳಿ [ಟಿ] ಯಿಸು ghaḷ [ṭ] iyisu.** = ಘಟಿಯಿಸು. ಅದನಾಟಸಲೆನ್ದೆ ಮನ್ಮಥಂ ಘಳಿಯಿಸಿ ಕೆಮ್ಪುವಾಸಿದವೊಲಿರ್ದುವು ಮಾಮರಗಳ್ ಬಸನ್ತದೊಳ್ Pb. 5, 32.

ಘಳಿಲು ghaḷilu. = ಘಲಿಲು, etc. a sound imitating clinking or clanking (Bh. 1, 14, 8).

ಘಟಿಯ ghaṭiya. the act of putting in order, arrangement, regulation; the act of making ready, preparation (ಸಮಕಟ್ಟು Śmd. I; see ಗಡೆ 2; *cf.* ಗಳೇವು).

***ಘಟಿಯಿಸು ghaṭiyisu.** = ಘಟಿಯಿಸು, ಘಳಿಯಿಸು, etc. ಧರ್ಮಮಂ ಘಟಿಯಿಸಿಕೊಳ್ವುದೊನ್ದೆ ಚದುರ್ Ap. 3, 53.

ಘಟಿಲ್ ghaṭil. quickly (ವೇಗ Ct. II, 37). — ಘಟಿಲನೆ. quickly [ಉಱುವುದು ಭುಜಬಲದಳವಂ ಘಟಿಲನೆ ಕೊಳೆ ಹೀನಬಲನ ನಧಿಕ ಬಲಂ ತೊತ್ತುಱುಳಿದನೆಮ್ಬ ಲೋಕದ ಪಱು ಪೊರ್ದದೆ Ap. 14, 102]; (ಬೇಗ, ಶೀಘ್ರ Śs.; Śmd. 28, o. r. ಘಟಿಲನೆ; Cpr. 4, 87; Abh. P. 3, 103 va.; Grj. 4, 129; Rśv. 1, 135 va.; 6, 11 va. and 24 va.; 14, 14 va.; J. 2, 46). — ಘಟಿಲೆನೆ. -ಎನೆ. = ಘಟಿಲನೆ. (ಬೇಗ Bhn. 32; Śmd. I and p. 22).

ಘಾಟ ghāṭa. = ಘಟ. joining, touching. see ಆ-, ಆ-. 2, the nape or back of the neck (ಘಾಟೆ Mr. 327).

ಘಾಟಕ ghāṭaka. = ಘಟಕ. endeavouring; working; contriving. see ಉದ್-.

ಘಾಟನ ghāṭana. = ಘಾಟಕ. (= ಘಟ್ಟನ?). see ಸಂ-. see ಉದ್-.

ಘಾಟೆ ghāṭe. *the nape or back of the neck.*

ಘಾಡಾ ghāḍā. thick or coarse, as cloth (Si. 223; Br. ಗಾಡೆ; Mhr., H. ಗಾಢಾ).

ಘಾಣ ghāṇa. = ಘಣ. striking, etc. see ಪ್ರ-.

ಘಾಣ್ಟಿಕ ghāṇṭika. (fr. ಘಣ್ಟಾ). a bell-ringer, a man who rings the bell and proclaims aloud. (ಚಕ್ರಿಕ, ಗಣ್ಟೆಯ ಬಾಱಿಸಿ ಸಾಱುವವನು. Nr.).

ಘಾತ ghāta. 1. = ಗಾತ 2. *striking; wounding, killing;* hurting, ruining; destruction, ruin (My.; B. 4, 62); a blow; a bruise. see ನಖ-, ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ಮುಸಲ-, ಸಂ-, and ವಿಧಿ.

ಘಾತ ghāta. 2. = ಗಾತ 1, q. v. depth (J. 3, 19).

ಘಾತಕ ghātaka. *slaying, killing; destroying;* felonious, a murderer; a destroyer.

ಘಾತಕತನ ghātaka-tana. mischievousness. (Dp. 57, 1).

ಘಾತಕಿ ghātaki. a female destroyer or felon. see ವಿಶ್ವಾಸ-; J. 9, 18.

ಘಾತನ ghātana. *striking; slaying, killing.* see ನಖ-, ಪರಿ-, ಪ್ರತಿ-, ಲಘುಂಚಂಚು-, ವಸ್ತ್ರಸ್ವಲ್ಪ-, and ಇಱು, ಕುತ್ತು, ಕುಸುಕು.

ಘಾತನಸ್ಥಾನ ghātana-sthāna. *a place of slaughter, a slaughter-house* (ಕೊಲುವೆಡೆ Mr. 379).

ಘಾತಳಿಕೆ ghātaḷike. = ಘಾತಾಳಿಕೆ. (Rām. 6, 52, 10).

ಘಾತಾಳಿ ghātāḷi. a mischievous woman (Rām. 6, 53, 52; My.).

ಘಾತಾಳಿಕೆ ghāta-āḷike. murderous or mischievous play, evil purpose (J. 29, 35).

ಘಾತಿ ghāti. = ಗಾತಿ 2. striking; killing; destroying; slaughter; catching or killing birds, fowling; a bird-net. 2, a killer, a murderer. see ಅಭಿ-; Abh. P. 2, 56; J. 5, 28.

ಘಾತಿಸು ghātisu. to strike; to slay, to kill; to destroy (Abh. P. 2, 56; Bh. 8, 26, 12; J. 7, 33; 12, 14. 24. 27. 38; 13, 6; 14, 5; 25, 28. 29. 39).

ಘಾತುಕ ghātuka. *killing, destructive, mischievous, hurtful, vicious.*

ಘಾತ್ಕರಿಸು ghātkarisu. misprint for ಪೂತ್ಕರಿಸು (Rśv. 5, 73).

ಘಾತ್ಯಘ ghāti-agha. the sin of murder (Cpr. 3, 80).

ಘಾರ ghāra. sprinkling, besprinkling. see ಅಭಿ-, ಪ್ರಾ-.

ಘಾರಾಘಾರಿ ghārāghāri. a sound produced by severe whipping (Grj. 6, 56 va.; Rām. 4, 3, 5).

ಘಾರಿಗೆ ghārige. = ಗಾರಿಗೆ? a cake made of wheat-flour. (Śmd. 23, o. r. of ಘಾಱಿಗೆ).

ಘಾಸ ghāsa. *food; meadow or pasture grass.* see ತವಸ.

ಘಾಸರ ghāsara. ? (Śmd. 23).

ಘಾಸಿ ghāsi. = ಗಾಸಿ, q. v. (Śmd. 23, o. r. ಘಾಸೆ). harass, distress; fatigue; pain; hurt, destruction. see Bh. 4, 2, 62; Bp. 36, 15; 52, 37; 55, 30; J. 12, 37; 14, 21; 24, 5; Abhā. 2, 41; ಗಲ್ಲಣೆ. — ಘಾಸಿ ಮಾಡು. to harass, to do harm, to destroy (ತುಱು Śmd. I; J. 12, 34; 26, 34).

ಘಾಸಿ ghāsi. the all-devouring: fire (Sk.).

ಘಾಳಿಗೆ ghāḷige. ? (Śmd. 23, o. r. ಘಾರಿಗೆ).

ಘಿಟಿಶಾಸಿ ghiṭi-śāsi. — ಘಿಟಿಶಾಸಿಗಳ ಜಕ್ಕಣ್ಣ. N. (Bp. 56, 41).

ಘುಕ್ ghuk. one of the sounds made by a monkey (S. Mhr.).

ಘುಟ ghuṭa. = ಘುಟಿಕೆ. (Sk.; R.).

ಘುಟಿ ghuṭi. = ಘುಟ. (Sk.; R.).

ಘುಟಿಕೆ ghuṭike. = ಘಟಿಕೆ, ಗುಣ್ಟೆಗೆ, ಗುಳಿಗೆ 2, ಗಿರಗೆ, etc. *the ankle.*

ಘುಡಕ್ ghuḍak. one of the sounds made by a tiger (S. Mhr.).

ಘುಣ ghuṇa. *a timber-worm,* a book-worm. see ಗೊಣ್ಣೆ 1.

ಘುಣಾಕ್ಷರಪ್ರಾಯ ghuṇa-akṣara-prāya. similarity to an incision in wood or in the leaf of a book caused by an insect or book-worm and resembling somewhat the form of a letter (Cpr. 1, 48).

ಘುಣ್ಟ ghuṇṭa. *the ankle.*

ಘುಣ್ಟಕ ghuṇṭaka. = *the ankle.*

ಘುಣ್ಟಿಕೆ ghuṇṭike. = ಗುಣ್ಟೆಗೆ (Śmd. 338). the ankle.

***ಘುಂ ghum.** an onomatopoeic word to indicate the atmosphere of awe in a forest. ನೀಮ್ಮುರುಳೆ ಬಗೆಯದನ್ತುಂ ಘುಮ್ಮೆಮ್ಬುಡವಿಯೊಳಡಂಗಿ ಚಿನ್ತಿಸುತಿರ್ಪ Pb. 7, 50.

ಘುಮ್ಮನೆ ghummane. = ಗುಮ್ಮನೆ 1. quickly (ತೀವ್ರತೆ Ct. I, 22, o. r. ಗಮ್ಮನೆ; T. ಕೊಪ್ಪೆನ, Te. ಗೊಬ್ಬುನೆ).

ಘುರಣ ghuraṇa. = ಘೂರ್ಣ 2. sound (see ಗೂರ್ಣಿಸು 1).

ಘುರು ghuru. an imitative sound. — ಘುರು ಘುರು. rep. the sound produced by horses biting their bridle-bits (Abh. P. 4, 108; C. Bp. 47, 35).

ಘುಷ್ಟ ghuṣṭa. sounded; proclaimed. see ಉಚ್ಚೈರ್–.

ಘುಸೃಣ ghusṛṇa. *saffron.*

ಘುಳಿಂ ghuḷim. an imitative sound. — ಘುಱುಮೆನೆ (Śmd. I).

***ಘುಳುಮ್ಮನೆ ghuḷummane.** an imitative sound meaning "instantly". ಖಳನುಂ ಕಳ್ಳುಣಿಯುಂ ಘುಳುಮ್ಮನಿಱುಗುಂ ಶ್ವಭ್ರಾನ್ತಮಂ ತಾಪಿನಂ Ap. 5, 81.

ಘೂಕ ghūka. = ಗೂಗೆ. *an owl.*

ಘೂರ್ಣ ghūrṇa. 1. shaking, moving to and fro; trembling; revolving, turning round, whirling, rolling.

ಘೂರ್ಣ ghūrṇa. 2. = ಘುರಣ. sound. (Bp. 61, 33; not in Sk.; see ಗೂರ್ಣಿಸು 1).

ಘೂರ್ಣನ ghūrṇana. = ಘೂರ್ಣ 1. see ದರ್ಪ–.

ಘೂರ್ಣಿತ ghūrṇita. *moving to and fro, rolling, turning, tossing.*

ಘೂರ್ಣಿಸು ghūrṇisu. = ಗೂರ್ಣಿಸು 2. to gape; to open (v. i.), to expand, etc., to appear; to rise (ವಿಜೃಮ್ಭಣ Śmd. Dh.). [ಬಾಹು ಮನ್ದರದಿಂ ವೈರಿ ಬಲಾಬ್ಧಿ ಘೂರ್ಣಿಸೆ ಬಿಗುರ್ತೀ ಕೌರವರ್ ಕೂಡೆ ಸೂರ್ವರುಮಂ ಕೊಲ್ವೆಂ Pb. 7, 15]. see ವಿ–.

ಘೃಣಿ ghṛṇi. = ಘೃಣೆ, heat, etc. 2, *a ray of light;* splendour (ಕಿರಣ, ತೇಜಸ್ಸು Nn. 104); *flame.* 3. compassion (ಕರುಣ 104). 4, displeasing, disagreeable; dislike, disgust (ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಹೇಸಿಕೆ 104).

ಘೃಣೆ ghṛṇe. heat; ardour; a warm feeling towards others: *compassion, tenderness.* 2, blame, censure; *disgust, aversion, contempt.*

ಘೃತ ghṛta. sprinkled. 2, *clarified butter,* ghee (ಆಜ್ಯ, ತುಪ್ಪ Nn. 24). 3, *water* (ಜಲ, ಉದಕ 24). 4, milk; *nectar* (ಪಯ, ಅಮೃತ 24, o. r. ಹಾಲ್). see ನೆಯ್. — ಘೃತಾಹುತಿವಡೆ. -ಆಹುತಿ ಪಡೆ. to obtain an oblation of ghee (Śmd. 273).

ಘೃತಪಾಕ ghṛta-pāka. dressing with clarified butter, an article of food boiled or fried in ghee. (My.).

ಘೃತಾಚಿ ghṛtāci. *N. of an Apsaras.*

ಘೃಷ್ಟಿ ghṛṣṭi. = ಗೃಷ್ಟಿ. grinding, pounding. 2, *a hog.* 3, *a specious of bulbous plant, Dioscorea* (see Si. 159). 4, a ray (My. amara; see ಹಿಮ–.).

ಘೇರು ghēru. a circumference (ಪರಿಧಿ Cb.; see Mhr. s. ಗೇರಾ ಯಿಸು).

ಘೋಟ ghōṭa. ಘೋಱು. a horse.

ಘೋಟಕ ghōṭaka. *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 144).

ಘೋಟಾರೂಢ ghōṭa-ārūḍha. = ಘೋಱಾಯಿಲ. who has mounted a horse, a horseman.

ಘೋಟಿಕೆ ghōṭike. = ಗೊಟ್ಟಿಗೆ, ಘೋಱಿಗೆ. a mare.

ಘೋಣ ghōṇa. = ಘೋಣೆ. (Mr. 318).

ಘೋಣಿ ghōṇi. *a hog.*

ಘೋಣೆ ghōṇe. = ಗೋಣ, ಘೋಣ. *the nose; the nose or nostrils of a horse.*

ಘೋಣ್ಟೆ ghōṇṭe. *the jujube, Zizyphus jujuba.* 2, the betel-nut tree. see ಹಲುಮಾಣಿಕ.

ಘೋರ ghōra. = ಗೋರ 2. *terrific, frightful, terrible, awful, violent, vehement;* Śiva. see Bp. 30, 4; 58, 57; Prv. s. ಭಾರ.

ಘೋರಜನ್ಮ ghōra-janma. birth, which is a terrible thing (ಭಾವ Nn. 100).

ಘೋರತರ ghōra-tara. more or uncommonly terrible, etc. (Bp. 24, 41; 46, 32).

ಘೋರಮೂರ್ತಿ ghōra-mūrti. the terrific form: Bhairava (Mr. 15).

ಘೋರಾಮ್ಲಿ ghōra-amli. N. of a plant (ಹುಳುಕುಡಿ Mr. 147 in two MSS.; o. rs. ಹುಳಿಗುಡಿ, ಹುಳಿಗುಡ್ಡಿ, ಘೋರಾಂಗ್ರಿ, ಘೋರಾಮ್ರಿ).

ಘೋಲ ghōla. mixing, stirring together. 2, buttermilk. (R.).

ಘೋಷ ghōṣa. = ಘೋಸ. *sound, noise; cries; roar; proclamation.* 2, *a station of herdsmen.* 3, *a creeping plant bearing white or yellow flowers, Luffa foetida* Cav. *or a similar plant* (ಕೋಶಾತಕಿ).

ಘೋಷಕ ghōṣaka. a crier, a proclaimer. 2, *the Luffa foetida* Cav. *or a similar plant.* see ಆವಡೆಚೆಟ್ಟು, ಚೇದುಬೀರ.

ಘೋಷಣ ghōṣaṇa. sounding; crying; proclaiming aloud. see ಸಾಱು. 2, N. of a musical instrument (see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ).

ಘೋಷಣೆ ghōṣaṇe. = ಗೋಸಣೆ, ಗೋಸನೆ. *speaking loud, making a great noise; crying; proclaiming aloud.*

ಘೋಷಮತ ghōṣa-mata. known, noted or distinguished by a great noise or loud sounds (Cpr. 1, 84 va.).

ಘೋಷವತಿ ghōṣa-vati. *a lute.*

ಘೋಷವರ್ಣ ghōṣa-varṇa. a sonant letter. (My.).

ಘೋಷಾಕ್ಷರ ghōṣa-akṣara. = ಘೋಷವರ್ಣ. (My.).

ಘೋಷಿ ghōṣi. sounding, noisy; proclaiming; sonant (in grammar). (R.).

ಘೋಷಿತ ghōṣita. sounded; sound, noise. (Abh. P. 13, 67).

ಘೋಷಿಸು ghōṣisu. to make a great noise, to cry out (My.); to proclaim, to declare (Abh. P. 14, 83 va.).

ಘೋಷ್ಯತ್ gōṣhyat. sounding, making a great noise, roaring. (Śmd. 100).

ಘೋಷ್ಯದರ್ಣವ ghōṣyat-arṇava. the roaring ocean. (Śmd. 100).

ಘೋಸ ghōsa. = ಘೋಷ. (Śmd. 23 Mḍb. MS.).

***ಘೋಳಾಯ್ಲ ghōḷāyla.** = ಘೋೞಾಯಿಲ. ಘೋಳಾಯ್ಲರ್ ಪೊಳೆಯಿಸೆ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಗಳ್ ಪೊಳೆವನ್ತೆ ಪೊಳೆವ ಕಡುಗುದುರೆಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.

ಘೋೞ ghōḻa. Tbh. of ಘೋಟ.

ಘೋೞಯಿಲ ghōḻayila. = ಘೋೞಾಯಿಲ. [ಘೋೞಯಿಲರ್ ತಗುಳ್ದು ತತ್ತೞ ತಱಿದಿಕ್ಕೆ Pb. 8, 95]; (Abh. P. 13, 12).

ಘೋೞಾಯಿಲ ghōḻa-āyila. (Śmd. 252). Tbh. of ಘೋಟಾರೂಢ. (30; MSS. also ಗೋ–). a horse-man. ಘೋೞಾಯಿಲರ್ಕಳ್ (124, o. r. ಘೋೞಾಯ್ತರ್ಕಳ್).

ಘೋೞಾಯ್ತ ghōḻa-āyta. a horseman. ಘೋಳಾಯ್ತರ್ಕಳ್ (Śmd. 79, o. r. ಘೋೞಾಯ್ಲರ್ಕಳ್).

ಘೋೞಾಯ್ಲ ghōḻa-āyla. = ಘೋೞಾಯಿಲ. (ರಾವುತ Ct. II, 39; Kk. 36; Śm. 45). see Abh. P. 13, 57. 64; Rśv. 6, 11 va.

ಘೋೞಿಗೆ ghōḻige. (Śmd. 23). = ಗೊಟ್ಟಿಗೆ. Tbh. of ಘೋಟಿಕೆ (30). a mare (ವಾಮಿ, ಅಶ್ವೆ, ವಡವೆ Nr.; ಅರ್ವತಿ, etc. Hlā.; ವಾಜಿನಿ, etc. Mr. 273; Te. ಗೋಡಿಗೆ).

ಘ್ನ ghna. striking, killing, destroying. see ಕೃಮಿ–, ಕೃತ–, etc.

ಘ್ನತೆ ghnate. killing, etc. see ಕೃತ–.

ಘ್ನ್ಯ ghnya. fit to be killed; fem. ಘ್ನ್ಯೆ. see ಅ–.

ಘ್ರಾಣ ghrāṇa. *smelled;* smelling; *smell, odour; the nose.*

ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣ ghrāṇa-tarpaṇa. pleasant to the nose, *a fragrant substance, a perfume.*

ಘ್ರಾಣಾಂಕುಶ ghrāṇa-aṅkuśa. a nose-ring (ಮೂಕುತಿ Mr. 337).

ಘ್ರಾಣಿ ghrāṇi. a kind of bird (ಮೂಗಿ Mr. 175).

ಘ್ರಾಣಿಸು ghrāṇisu. to smell. see ಆ–.

ಘ್ರಾಣೀಯ ghrāṇīya. to be smelled or smelled at (adj., Cpr. I, 107).

ಘ್ರಾಣೇನ್ದ್ರಿಯ ghrāṇa-indriya. the organ or sense of smell. (Cpr. 1, 122 va.; B. 5, 239).

ಘ್ರಾತ ghrāta. *smelled.*

ಙ ṅ

ಙ್. o. ṅ. the twenty-fifth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 23. 24). see the remark added to ೦, ṁ 1. regarding its use see Śmd. 126. 127; 124. 126. 182; 126; 138. 148. 149. 159. 89; 133. 159. 61. 63; 200; 203; 205. 206. 216; 210. 216; 236. 238; 401.

ಙ ṅa. the letter ಙ್ when pronounced with the short **a,** as is generally done at school. 2, the number five (Mr. 349).

ಙಕಾರ ṅa-kāra. the letter ಙ (Śmd. 11).

ಚ್ C

ಚ್ c. the twenty-sixth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). about its relation to ಸ್ see 83. 215. 223. 282. 284.

ಚ ca. the letter ಚ್ when pronounced with the short **a,** as is generally done at school. 2, the number six (Mr. 349).

ಚಕ caka. = ಚಕ್ಕನೆ. quickly, etc. — ಚಕ ಚಕ. rep. quickly, used of the quick rising of the dough when being baked into bread (S. Mhr.).

ಚಕಚಕ cakacaka. = ಝಗಝಗ. glitteringly, brightly (Mhr.; C.; Te.).

ಚಕಚಕಾಯಮಾನ cakacakāyamāna. glittering, radiance, brightness. see ಮಿಂಚು.

ಚಕಚಕಿತ cakacakita. glittering, shining (Cpr. 4, 75 va.).

ಚಕಡಾ cakaḍā. = ಚಕ್ಕಡಿ. Tbh. of ಶಕಟ. a cart; a travelling cart (My.; Mhr. ಛಕಡಾ; Te. ಚೆಕಡಾ, T. ಚಗಡ, ಚಗಡು; M. ಚಗಡು, ಚಾಡು).

ಚಕಮುಕಿ cakamuki. = ಚಕಿಮುಕಿ, ಚಕ್ಕಮುಕಿ, ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ q. v., ಚಕ್ಕುಮುಕ್ಕಿ. a flint and steel for striking fire; the steel alone (My.; Mhr., H. ಚಕಮಕ; Te. ಚೆಕಮುಕ, ಚೆಕಮುಕಿ, ಚೆಕಿ-, ಚೆಕು-). — ಚಕಮುಕಿಕಲ್ಲು. a flint (My.).

ಚಕರ cakara. Tbh. of ಚಕ್ರ. a wheel. (My.).

ಚಕಳಗುಳಿ cakaḷaguḷi. = ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ, etc. (My.).

ಚಕಾರ ca-kāra. the letter ಚ (Śmd. 11).

ಚಕಾರಶಬ್ದ cakāra-śabda. a word or syllable (Mhr., S. Mhr.). ಅವರು ಒಂದು ಚಕಾರಶಬ್ದ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ (B. 4, 57).

ಚಕಿತ cakita. shaking, trembling; *afraid, timid, frightened.* (Bp. 4, 34).

ಚಕಿಮುಕಿ cakimuki. = ಚಕಮುಕಿ. (S. Mhr.).

ಚಕಿಲ cakila. shining (?). see ಮಿ-.

ಚಕೋತ cakōta. 1. = ಚಕೋತು, etc. (My.). ಚಕೋತನ ಸೊಪ್ಪು. (My.).

ಚಕೋತ cakōta. 2. = ಚಕೋರ 2, etc. a kind of citrus fruit.

ಚಕೋತು cakōtu. = ಚಕೋತ 1, ಚಕ್ಕೋತ 1, ಚಕ್ಕೋತು, q. v. (S. Mhr.).

ಚಕೋರ cakōra. 1. *the bartavelle or Greek partridge, Perdiix rufa or Tetrao rufus,* fabled to subsist upon moon-beams (ತಣ್ಣಿದಿರ್ವಕ್ಕಿ, ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ Śm. 28; ಬೆಳದಿಂಗಳ ಹಕ್ಕಿ Si. 178). see ಹೊಟಿಸು.

ಚಕೋರ cakōra. 2. = ಚಕೋತ 2, ಚಕ್ಕೋತ 2. the pumplemose or shaddock, Citrus decumana L. (St. & Pl.; Mhr., H. ಚಕೋತರಾ, ಚಕೋತ್ರಾ, -ತ್ರ; Tu. ಚಕ್ಕುಲ್ಲಿ).

ಚಕೋರಕ cakōraka. = ಚಕೋರ 1. *the Greek partridge.*

ಚಕೋರಿ cakōri. a female Greek partridge (Grj. 3, 32).

ಚಕೋರಿಕೆ cakōrike. = ಚಕೋರಿ. (Cpr. 8, 44 va.).

ಚಕ್ಕ cakka. 1. = ಜಕ್ಕ 1. Tbh. of ಚಕ್ರ. — ಚಕ್ಕವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ. Tbh. of ಚಕ್ರಪಕ್ಷಿ (Śmd. 345). 2, the bird Cuculus menaloleucus (ಸಾರಂಗ, ಚಾತಕ Si. 410, sic!). — ಚಕ್ಕವತ್ತ. Tbh. of ಚಕ್ರವರ್ತ, (ಚಕ್ರವರ್ತಿ). = ಚಕ್ಕೋತು. the pot-herb Chenopodium album (ವಾಸ್ತುಕ Nr., Hlā., Mr. 95; Nn. 145, o. r. ಚಕ್ರವರ್ತ Si. 162 and Te. ಚಕ್ರವರ್ತಿ).

ಚಕ್ಕ cakka. 2. = ಚಕ್ಯ, ಚಚ್, ಸಕ್ಕ. neat, etc. (Mhr. ಚಕ್ಕ, bright-shining, trim, fine; ಚಾಕ, neat, tidy, trim). — ಚಕ್ಕಚೌಕ. = ಚಚ್ಚೌಕ. square, four-square (C.; ಚಚ್ಚೌಕ G.). — ಚಕ್ಕದ ಆಟ. a play in squares on the ground (S. Mhr.).

ಚಕ್ಕಡಾ cakkaḍā. = ಚಕ್ಕಡಿ, etc. a cart. (My.).

ಚಕ್ಕಡಿ cakkaḍi. = ಚಕಡಾ, ಚಕ್ಕಡಾ. (S. Mhr.).

***ಚಕ್ಕಣ cakkaṇa.** pleasing? ಗೇಯದೊಳೀಕೆ ಸೊರ್ಕನಿಕ್ಕಿದ ಳೆನೆ ಕಣ್ಗೆ ಚಕ್ಕಣಮೆನಿಪ್ಪುದು Pb. 7, 90.

ಚಕ್ಕನೆ cakkane. = ಕಟ್ಟನೆ, ಗಕ್ಕನೆ, ಚಂಗನೆ, ಚೆಕ್ಕನೆ, ಜಗ್ಗನೆ, (ಫಕ್ಕನೆ). quickly, fast, suddenly [ಎಚ್ಚ ಶರಮಂ ಕಲಿ ಚಕ್ಕನೆ ಕಿತ್ತು ರ: ಪ್ರದೇಶಮನಿಸೆ Pb. 12, 117]; (ವೇಗ Ct. II, 36; Grj. 1, 106; T. ಚೆಕ್ಕೆನ; M. ಚಿಕ್ಕನ್ನು, ಚಿಕ್ಕನೆ). — ಚಕ್ಕನಹ ಕಾಲಂ. directly, immediately (ತತ್ಕಾಲಂ Mr. 72, o. r. ಚೆ-).

ಚಕ್ಕಂದ cakkanda. sportful, idle talk; happiness, pleasure, contentedness (S. Mhr.; Tu.; T.: sport, scoff, mockery, derision, taunt, *cf.* ಜಕ್ಕುಳಿಸು). ಚಕ್ಕಂದದವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲ ಸಿಕ್ಕುವದು (Prv.).

ಚಕ್ಕಮುಕಿ cakkamuki. = ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ, etc. (My.).

ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ cakkamukki. = ಚಕಮುಕಿ, etc. (My.; M. ಚಕ್ಕುಮುಕ್ಕು; Turkish ಚಕ್ಮಕ್; T. ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ). — ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿಹತ್ತಿ. silk-cotton tinder (My.). — ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿಹತ್ತಿಗಿಡ. the silk-cotton tree, Bombax heptaphyllum (ಪಿಚ್ಛಿಲೆ, ಪೂರಣಿ, ಶಾಲ್ಮಲಿ, etc., ಬೂರುಗದ ಗಿಡ, etc. Si. 132).

ಚಕ್ಕರ cakkara. Tbh. of ಚಕ್ರ. a wheel. (My.).

ಚಕ್ಕರಿಸು cakkarisu. = ಚೆಕ್ಕರಿಸು. to bleat. (ಕುಱಯೊದಱುವದು G.).

ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ cakkalaguḷi. = ಚಕಳಗುಳಿ, ಚಕ್ಕಳಗುಳಿ. tickling another (My.; Te. ಚಕ್ಕಿಲಿಗಿಂತ, ಚಕ್ಕಿಲಿಗಿಲಿ; T. ಕಜಿಗಿಲಿ; T. ಚಿಮಿಣ್ಡು, ಕಿಮಿಟ್, to touch with the finger, pluck, pinch, tickle). *cf.* ಅಕಳಚಳಕ, ಅಕ್ಕುಳಿಕೆ, ಜಕ್ಕುಲಿಸು 1. — ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ ಮಾಡು. to tickle (My.).

ಚಕ್ಕಲಿ cakkali. = ಚಕ್ಕುಲಿ, ಚಕ್ಕುಳಿ, ಚಕ್ಲಿ. a ring of paste without sugar, but with a litlle salt, etc., fried in ghee or oil (C.; Tu. ಚಕ್ಕುಲಿ; Te. ಚಕ್ಕಿಲ; T. ಚಂಗುಲ್ಲಿ).

ಚಕ್ಕಳ cakkaḷa. = ಚೆಕ್ಕಳ. a small cot or oblong low couch of cane-work, a seat of cane or bamboo (ಆಸನ್ದಿ, ವೇತ್ರಾಸನ Mr. 208; ಕಟಾಹ, ಬಿದಿರ ಚಕ್ಕಳ Nn. 107; *cf.* ಚಟ್ಟು 1?). ಚಿತ್ರದ ಚಕ್ಕಳಂ (ವೇತ್ರಾಸನ, ಆಸನ್ದಿ Hlā.). — ಚಕ್ಕಳ ಬಕ್ಕಳ. = ಚಕ್ಕಳ ಮುಕ್ಕಳಿ. (My.). — ಚಕ್ಕಳ ಮುಕ್ಕಳಿ. sitting cross-legged (C.; T. ಚಪ್ಪಣ, ಚಮ್ಮಣ; M. ಚಮ್ಮಣ, ಚಮ್ಪಟಿ). ಚಕ್ಕಳ ಮುಕ್ಕಳಿ ಹಾಕಿಕೊಣ್ಡು ಕೂಡ್ರು (C.).

ಚಕ್ಕಳ cakkaḷa. skin, leather (My.; T., M. ಚಕ್ಕಲಿಯನ್, a shoemaker; Mhr. ಸಾಗಲ, goats' skin-leather).

ಚಕ್ಕಳಗುಳಿ cakkaḷaguḷi. = ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ, etc. (My.).

ಚಕ್ಕಳೆ cakkaḷe. = ಸಗ್ಗಳೆ. a skin-flask. (G.).

ಚಕ್ಕಟಿ cakkaṭi. that has become flat by pressure (ಒತ್ತಿ ಚಪ್ಪಟೆ ಆದುದು Śmd. I; Mdb. has ಆದ ಅಡಕೆ for ಆದುದು). [Tu. ಚಕ್ಳ್].

ಚಕ್ಕು cakku. = ಚೆಕ್ಕು 1. a kind of checkered cotton cloth (My.).

***ಚಕ್ಕುಚಕ್ಕನೆ cakku-cakkane.** = ಚಕ್ಕನೆ. quickly, etc. ನಿಶಾತ ಶರಾಳಿಗಳೆಯ್ದೆ ಚಕ್ಕುಚಕ್ಕನೆ ಕೊಳೆ Pb. 12, 119.

ಚಕ್ಕುಬನ್ದಿ cakku-bandi. defining of the boundaries of an estate (My.; Mhr. ಚಕಬನ್ದಿ).

ಚಕ್ಕುಮುಕ್ಕಿ cakkumukki. = ಚಕ್ಕಮುಕ್ಕಿ, etc. a flint and steel for striking fire. (My.).

***ಚಕ್ಕುಮೊಕ್ಕು cakkumokku.** an onomatopoeic word indicating the sound of cutting. ಶರ ಸಂಘಾತಂಗಳಿಂ ಚಕ್ಕುಮೊಕ್ಕೆನ್ದಾಗಳ್ ಕಡಿದು Pb. 13, 71.

ಚಕ್ಕುಲಿ cakkuli. = ಚಕ್ಕಲಿ, etc. Tbh. of ಶಷ್ಕುಲಿ (Śmd. 348; Nr.; V. 9, 78; 14, 80).

ಚಕ್ಕುಳಿ cakkuḷi. = ಚಕ್ಕುಲಿ, etc. a food. (Bp. 14, 15).

ಚಕ್ಕೆ cakke. = ಚಿಕ್ಕೆ, ಸಕ್ಕೆ, ಸೆಕ್ಕೆ. Tbh. of ಶಲ್ಕ. a chip of wood [ಕಲುಕುಟಿಗ ಮುಟ್ಟೆ ಚಕ್ಕುಳಿವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಭಿನ್ನವಾಯಿತ್ತೆ? Cv. 484]; (ಶಲ್ಕ, ಸಕ್ಕೆ Śm. 24, o. rs. ಚೆಕ್ಕೆ, ಸೆಕ್ಕೆ; C.; Tu. ಚೆಕ್ಕೆ; Te. ಚಕ್ಕ, ಚೆಕ್ಕ; T. ಚಕ್ಕೈ; *cf.* ಕಕ್ಕು 3?), or of stone (My.; Te. ಚೆಕ್ಕು = K. ಕೆತ್ತು 4). ಪರಿಮಳದ ಚಕ್ಕೆಯ ಮರ (ಕೋಲಕ, etc. Si. 224). — ಚಕ್ಕೆಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a thin split of stone (My.).

ಚಕ್ಕೋತ cakkōta. 1. = ಚಕ್ಕೋತು, etc. (My.).

ಚಕ್ಕೋತ cakkōta. 2. = ಚಕೋರ 2, etc. a fruit. (My.).

ಚಕ್ಕೋತು cakkōtu. = ಚಕೋತು, etc. Tbh. of ಚಕ್ರವರ್ತ or ಚಕ್ರವರ್ತಿ. an esculent vegetable, goose-foot (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಕವತ, ಚಾಕೋತಾ; see ಚಕ್ಕವತ್ತ s. ಚಕ್ಕ 1). ಚಕ್ಕೋತಿನ ಪಲ್ಯ (S. Mhr.).

ಚಕ್ಯ cakya. = ಚಕ್ಕ 2. neat, etc. see ಚಾಕ-.

ಚಕ್ರ cakra. = ಚಕ್ಕ 1, ಚಕರ, ಚಕ್ಕರ, ಜಕ್ಕ 1. *a wheel* (ಗಾಲಿ Mr. 516; Nn. 49). 2, a potter's wheel (ತಿಗುರಿ 516; Ct. I, 64; ಕುಲಾಲ ಚಕ್ರ, ಕುಮ್ಬಾಱರ ತಿಗುರಿ Nn. 49). 3, *a sharp circular missile weapon, a discus* (ಕ್ರೂರಾಸ್ತ್ರ 516; ಖಡ್ಗ, ಆಯುಧಭೇದ 49; ಪಾಱುವ್ಪಳೆ Ct. I, 77; II, 75; ಬಟ್ಟಗೆಯ್ದು II, 77). 4, circle; a diagram (ವೃತ್ತ, ಬಟಱ 49, o. r. ಬಟ್ಟಿತು). 5, a plaything for children (Mhr., S. Mhr.). 6, a circle or depression of the body for mystical, astrological, or chiromantic purposes; six of these are enumerated one above the other, viz. mūlādhāra, svādhiṣṭhāna, maṇipūra, anāhata, viśuddha, ājñā. 7, *a circle, a multitude.* 8, *a host, an army* (ಸೇನೆ 516; ಬಲ, ಸೇನೆ 49). 9, *a realm; rule, sovereignty.* 10, a district, a circuit. 11, the horizon; the sky (ಆಗಸ, ಆಕಾಶ 49). 12, a form of military array (ಬಿಪ್ಪ, ಬಿಪ್ಪಭೇದ 49). 13, a kind of vicchitticitra [Kr. 2, 112. 142]; (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). 14, *the bend of a river.* 15, *the ruddy goose, Anas casarca* (ಕೋಕ 516; ರಥಾಂಗ, ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ 49). 16, an ancient coin (R.), a quarter rupee (Tu.); about $\frac{1}{28}$ rupee (M., Travancore). — ಚಕ್ರಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to seize a discus (Śmd. 200).

ಚಕ್ರಕಾರಕ cakra-kāraka. *a kind of perfume.*

ಚಕ್ರಧರ cakra-dhara. Viṣṇu or Kriṣṇa (Mr. 18; Bp. 53, 63). 2, a ruler, a king (Cpr. 6, 108; 7, 5 va.).

ಚಕ್ರಧಾರೆ cakra-dhāre. *the periphery of a wheel.*

ಚಕ್ರಪಕ್ಷಿ cakra-pakṣi. = ಚಕ್ಕವಕ್ಕಿ. the ruddy goose.

ಚಕ್ರಪಾಣಿ cakra-pāṇi. *Viṣṇu or Kriṣṇa.*

ಚಕ್ರಬಾಲ cakra-bāla. = ಚಕ್ರವಾಡ, etc. a ring, circle; *the horizon.* 2, *a mass, a multitude.* 3, *a mythical range of mountains supposed to encircle the earth.*

ಚಕ್ರಭೃತ್ವ cakra-bhṛitva. the state of bearing or having a circle or of being circular; the state of bearing or having a discus (Cpr. 8, 2).

ಚಕ್ರಮರ್ದ cakra-marda. = ಚಕ್ರಮರ್ದಕ. (ತರುವಸ, ಚಗಚೆ Mr. 129, one MS. ಚಗಜೆ).

ಚಕ್ರಮರ್ದಕ cakra-mardaka. *the ringworm shrub, Cassia tora* Lin.

ಚಕ್ರಯಾನ cakra-yāna. *any wheel-carriage.*

ಚಕ್ರಯುಗ cakra-yuga. the ruddy goose (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ Nn. 128).

ಚಕ್ರಲೆ cakrale. *a fragrant grass, a kind of Cyperus.*

ಚಕ್ರವರ್ತ cakra-varta. = ಚಕ್ಕವತ್ತ, ಚಕ್ಕೋತು, (ಚಕ್ರವರ್ತಿ, q. v.). (ವಾಸ್ತುಕ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ Nn. 145, o. r. ಚಕ್ಕವತ್ತ).

ಚಕ್ರವರ್ತಿ cakra-varti. = ಚಕ್ಕವತ್ತ, etc.. *a sovereign, an emperor* (ಅವನೀಶ, ಅರಸು Nn. 145; Mr. 516; see s. ಅಱುವರ್); a venerable person (ಮಾನ್ಯನಪ್ಪವನು 145). 2, a potter (ಕುಲಾಲ, ಕುಮ್ಬಾಱ 145; ಕುಮ್ಭಕಾರ 516). 3, Viṣṇu (ನಾರಾಯಣ, ವಿಷ್ಣು 145; ಶೌರಿ 516). 4, the pot-herb Chenopodium album Lin., the goose-foot (ವಾಸ್ತುಕ, ಚಕ್ಕವತ್ತ 145; ವಾಸ್ತುಕ 516). — ಚಕ್ರವರ್ತಿಸೊಪ್ಪು. = ಚಕ್ರವರ್ತಿ No. 4. (ವಾಸ್ತುಕ Si. 162). 2, a kind of fragrant plant (ಜನಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ, etc., ಕೋರಿನ್ದೆ Si. 160).

ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿ cakra-vartini. an empress (My.; B. 4, 3). 3, *a kind of fragrant plant.*

ಚಕ್ರವಾಕ cakra-vāka. = ಚಕ್ರ No. 15. *the ruddy goose or Brahmany duck,* considered to be a pattern of conjugal attachment (ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ, ಬಿಸುಲ್ವಕ್ಕಿ, ಪೊಣರ್ವಕ್ಕಿ, ಎಣೆವಕ್ಕಿ, ಅಗುಳ್ವಕ್ಕಿ, ಜೋಡುವಕ್ಕಿ Śm. 28; Kk. 14; ಗೆಡೆವಕ್ಕಿ, etc. Ss.).

ಚಕ್ರವಾಡ cakra-vāḍa. = ಚಕ್ರಬಾಲ, ಚಕ್ರವಾಲ.

ಚಕ್ರವಾಲ cakra-vāla. = ಚಕ್ರಬಾಲ. *the sensible horizon.* 2, *a fabulous range of mountains.*

ಚಕ್ರವೃದ್ಧಿ cakra-vriddhi. interest upon interest; wages for transporting goods in a carriage. (R.).

ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ cakra-vyūha. any circular array of troops. (J. 17, 53).

ಚಕ್ರಾಂಕಣ cakra-aṅkaṇa. a brand in the form of a discus (My.).

ಚಕ್ರಾಂಗ cakra-aṅga. *a gander.*

ಚಕ್ರಾಂಗಿ cakra-aṅgi. a goose. 2, *N. of a plant* (= ಕಟುರೋಹಿಣಿ).

ಚಕ್ರಾದಿ cakra-ādi. the windings of a river (ನೀರ ಮುರುಹು Mr. 416).

ಚಕ್ರಾಯುಧ cakra-āyudha. the discus weapon. 2, whose weapon is the discus: Viṣṇu. (Śmd. 255 Mdb.).

ಚಕ್ರಾಹ್ವಯ cakra-āhvaya. = ಚಕ್ರವಾಕ. (Śmd. 134).

ಚಕ್ರಿ cakri. *having a wheel or wheels.* 2, holding a discus: Viṣṇu (ಹರಿ, ವಿಷ್ಣು Nn. 80, o. r. ಕೃಷ್ಣ). 3, a king (ಭೂಪಾಲ, ಅರಸು 80; Cpr. 7, 2). 4, a potter (ಕುಲಾಲ, ಕುಮ್ಬಾಱ 80). 5, *a snake* (ಫಣಿ, ಸರ್ಪ 80). 6, an ass (ಖರ, ಕತ್ತೆ 80).

ಚಕ್ರಿಕ cakrika. a bard who chants in chorus ringing a bell in the presence of idols. see Nr. s. ಘಾಣ್ಟಿಕ.

ಚಕ್ರಿಪತಿ cakri-pati. a mule (ವಾಜಿಶರ, ಹೇಸರಗತ್ತೆ Mr. 186).

ಚಕ್ರೀವತ್ cakrī-vat. *an ass.*

ಚಕ್ರೇಶ cakra-īśa. a king (Bp. 61, 86); Viṣṇu.

ಚಕ್ರೇಶ್ವರ cakra-īśvara. a king. ಸಕ್ರೆ ಇದ್ದರೆ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನನ್ನಾದರೂ ಒಲಿಸ ಬಹುದು (Prv.).

ಚಕ್ಲಿ cakli. a cultivated tree, the Manilla tamarind, Pithecolobium dulce Benth. (Inga dulcis Willd.; St. & Pl.; Tu.).

ಚಕ್ಲಿ cakli. = ಚಕ್ಕಲಿ, etc. (My.).

ಚಕ್ಷಣ cakṣaṇa. appearing; seeing. see ವಿ-. 2, *a stimulant to drink.*

ಚಕ್ಷು cakṣu. the eye (C.).

ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವ cakṣus-śrava. = ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸ್. see ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಾಶ.

ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸ್ cakṣus-śravas. using its eyes for ears: *a snake.*

ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಾಶ cakṣuḥśrava-āśa. a snake-eater: a peacock (ನವಿಲ್ Mr. 168).

ಚಕ್ಷುರಿನ್ದ್ರಿಯ cakṣus-indriya. the sense of seeing. (My.).

ಚಕ್ಷುಶ್ಶ್ರೋತ್ರ cakṣu-śrōtra. = ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸ್. (My.).

ಚಕ್ಷುಷ್ಯ cakṣuṣya. *pleasing to the eyes, handsome; agreeable.*

ಚಕ್ಷುಷ್ಯೆ cakṣuṣye. *a blue stone used as a collyrium.* see Nr. s. ಕಮ್ಬೆಳಗು.

ಚಕ್ಷುಸ್ cakṣus. *the eye.*

ಚಗಚೆ cagace. = ಚಗಚೆ, ಚೊಗಚಿ, ಚೊಗರ್ಚೆ, ಟಗರಿಸೆ, ತಗಚಿ, ತಗಚೆ, ತಗಜೆ, ತಗರ್ಚೆ, ತಗಿಚಿ, ತಗ್ಗಚ್ಚಿ, ತರಗಸಿ, ತರುಟಿಗಿ, ತರುವಸ, ತರೂಟಿಗಿ. the plant Cassia tora Lin. (ಚಕ್ರಮರ್ದ, ತರುವಸ Mr. 129, o. r. ಚಗಜೆ; My.; T. ಚಗುಡ್ಡೆ, ತಗರೈ; M. ತಗರೆ; Te. ತಗರಿಸೆ, ತಗರ್ಚೆ; ತಗಿರಿಸೆ; Tu. ತಜಂಕ್).

ಚಗಜೆ cagaje. = ಚಗಚೆ, q. v.

ಚಂ-. ಚಙ್- caṅ. = ಕೆಂ-, etc., ಚನ್ 1-, ಚೆಂ-, ಚೆನ್ 1-, ಚೆಮ್-. redness. — ಚಂಗಣೆಗಿಲ್. -ಕಣೆಗಿಲ್. = ಚೆಂ-. a red water-lily (ಕಲ್ಹಾರ, ಸುಗನ್ಧಿಕ Mr. 420). — ಚಂಗದಿರ. -ಕದಿರ. = ಚೆಂ-, q. v. (ಸೂರ್ಯ Kk. 11*b*, o. r. ಚೆಂಗದಿರ). — ಚಂಗಲ. -ಕಲ. (Te. ಚಂಗಲಿ, a fragrant grass = ರಕ್ತತೃಣ; ಚೆಂಗಲಿಗಡ್ಡಿ, a sort of grass). — ಚಂಗಲಕೋಷ್ಠ. a sort of Costus (ವ್ಯಾಧಿ, ಕುಷ್ಠ, ಪಾರಿಭಾವ್ಯ, ವಾಪ್ಯ, ಪಾಕಲ, ಉತ್ಪಲ Si. 153; Te. ಚೆಂಗಲಿಕೋಷ್ಟು, ಚೆಂಗಲ್ವಕೋಷ್ಟು). — ಚಂಗಲವೆ. -ಕಲವೆ. = ಚೆಂ-. the red water-lily (ಆಲ, ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ Kk. 22, o. r. in two MSS., instead of ಆಲ, ಆಬಲ್; Te. ಚೆಂಗಲುವ).

ಚಂಕ್ರಮಣ caṅkramaṇa. going about, proceeding. see ಶಾಖಾ-.

ಚಂಗ caṅga. = ಕೊಂಗ, ಚಂಗ್ಯ, ಚೊಂಗ, ಚೊಂಗು. crookedness, perverseness. — ಚಂಗ ಮಂಗತನ. = ಚಂಗ್ಯ ಮಂಗ್ಯತನ. (My.). — ಚಂಗ ಮಂಗಾಟ. = ಚಂಗ ಮಂಗತನ. (My.). — ಚಂಗಾಟ. -ಆಟ. = ಚಂಗ ಮಂಗಾಟ. ಚೀಲಿಗೆ ಚಂಗಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ (Prv.).

ಚಂಗ caṅga. N. of one of the cards of the gañjīpu (My.; H.).

ಚಂಗನೆ caṅgane. = ಚಕ್ಕನೆ, ಚೆಕ್ಕನೆ. in bounds, friskily, with agility (My.; Te. ಚಂಗುನ, ಚೆಂಗುನ, lightly: with agility). ಚಂಗನೆ ಹಾಱು (My.).

ಚಂಗಳ caṅ-kaḷa (?). — ಚಂಗಳದೇವಿ. N. (Bp. 48, 26). — ಚಂಗಳವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. (Bp. 24, 35). — ಚಂಗಳೆ. N. (Bp. 9, 40; 12, 42; 18, 89; 24, 10. 36; 25, 35; 29, 8; 45, 38; 47, 36; 48, 26).

ಚಂಗು caṅgu. 1. = ಚೆಂಗು 1. to jump, etc. (Te.; My. occasionally; *cf.* Sk. ಚಂಚ್, to jump, etc.).

ಚಂಗು caṅgu. 2. = ಚೆಂಗು 2. frisking, a jump, a leap, etc.; agility (My.; Te. ಚಂಗು, ಚೆಂಗು, ಜಂಗು; ಚೆಂಗುಪಿಲ್ಲಿ, a cat that leaps at an object, a wild cat). — ಚಂಗು ಚಂಗನೆ ಹಾಱು. to dance and skip in sport or with agility, to gambol (My.). — ಚಂಗೆನ್ನು ಹಾಱು. to jump with agility (My.).

ಚಂಗು caṅgu. a Jew's harp (C.; Mhr., H. ಚಂಗ; Te. ಚೆಂಗು).

ಚಂಗೂಲಿ caṅ(= cey = key 3)-kūli. a day-labourer (My.).

ಚಂಗೊಂಡೆ caṅ-koṇḍe 1. N. of a town (Bp. 26, 3).

ಚಂಗ್ಯ caṅgya. = ಚಂಗ. crookedness, etc. — ಚಂಗ್ಯ ಮಂಗ್ಯತನ. dupl. perverse, apish pranks, frolics, gambols, sport (C.).

ಚಚ್- cac. = ಚಕ್ಕ 2 etc. neat, etc. — ಚಚ್ಚಾಕ. = ಚಕ್ಕ-. (C.; Te.). — ಚಚ್ಚಾಕು. = ಚಚ್ಚಾಕ. (B. 4, 107. 116. 226).

ಚಚ್ಚಕಾರ cacca-kāra. beating the time in music with the foot (ಅಡಲ್ ಅನುಗೆಯ್ದ ಪದಹತಿ Mr. 81; Sk. ಚಚ್ಚಪುಟ, a kind of time in music).

ಚಚ್ಚರ caccara. = ಚೆಚ್ಚರ, q. v. haste; with haste (ತ್ವರಿತ Ct. II, 29; Grj. 8, 28). 2, wakefulness, care [ಚಚ್ಚರಮೊಳ ಪೊಯ್ದು ನೀಂ ನಿನಗೆ ಮಾಡುವುದು Pb. 4, 34]. (My.).

ಚಚ್ಚರಿಗ caccariga. = ಚೆಚ್ಚರಿಗ. a jealously active man.

ಚಚ್ಚು caccu. = ಚೆಚ್ಚು, etc. to strike, to beat; to crush, etc. (My.; Te. ಸಡಿಂಚು, to pound; *cf.* ಜಜ್ಜು 1, ಸದೆ 1). ಅಟ್ಟಿದಿನ್ದ ಬಿದ್ದವನ ದಡಿಯಿನ್ದ ಚಚ್ಚಿದರು (Prv.).

ಚಚ್ಚುಕ caccuka. = ಚಂಚುಕ, q. v. a kind of bird.

ಚಜ್ಜೆ cajje. = ಚೆಜ್ಜೆ, ಜೆಜ್ಜೆ, ಸಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ. a kind of grain, Holcus spicatus Roxb. (C.; Te. ಸಜ್ಜ).

ಚಜ್ಜೆ cajje. = ಚೆಜ್ಜೆ, ಸೆಜ್ಜೆ. a bed, etc. (My.).

ಚಂಚ cañca. = ಚಂಚು. a man of a wild tribe that resides in forests, a Śabara (Bp. 18, 15; 44, 11, *cf.* v. 16; S. Mhr. in ಅಡವಿ-; Te. ಚಂಚು, ಚೆಂಚು; Mhr. ಚಾಂಚ, a tribe of pirates).

ಚಂಚತ್ cañcat. (Śmd. 100). leaping, going, trembling, moving; dangling; unsteady, shaking.

ಚಂಚದ್ರೂಪ cañcat-rūpa. (Śmd. 100). an unsteady, etc. form.

ಚಂಚರೀಕ cañcarīka. *a bee;* the black bee (ತುಮ್ಬಿ Si. 176).

ಚಂಚಲ cañcala. *moving to and fro, shaking, trembling; unsteady; fickle, capricious* (ಚಲನ Nn. 158); the wind; a lover, a lecher. 2, N. of a bird (ಪುಱುಲೆ Mr. 175, o. rs. ಪುಱಲೆ, ಪೊಱಲೆ).

ಚಂಚಲತನ cañcalatana. = ಚಂಚಲತ್ವ. (ಅನೇಕಾಗ್ರತೆ G.).

ಚಂಚಲತ್ವ cañcalatva. movableness, unsteadiness, inconstancy, fickleness (ವ್ಯವಾಯ, ಚಂಚಲ Nn. 152; My.).

ಚಂಚಲನೇತ್ರೆ cañcala-nētre. = ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿ. (J. 6, 29).

ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿ cañcala-akṣi. a woman (Bp. 45, 24).

ಚಂಚಲಾಪಾಂಗ cañcala-apāṅga. a trembling outer corner of the eye (J. 28, 42).

ಚಂಚಲಿ cañcali. = ಚರಿಚಲಿ. a small tree, commonly cultivated, Flacourtia catafracta Roxb. (St. & Pl.; Te. ಚೆಂಚಲಿ-ಚೆಟ್ಟು = ತೇಲುಮಣಿ-ಚೆಟ್ಟು, ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತ, ಧೂಮ್ರಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ. ಚೆಂಚಲಿ-ಕೀಗ). see ನೀರು-.

ಚಂಚಲಿತ cañcalita. = ಚಂಚಲ. see ನಿಶ್-.

ಚಂಚಲೆ cañcale. *lightning;* fortune, Lakṣmī.

ಚಂಚಿ cañci. a bag with divisions or pockets, especially for betelnut, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಚಂಚೀ). *cf.* ಸಂಚಿ.

ಚಂಚಿತಿ cañciti. a woman of the Cañcas (Bp. 44, 7; Te. ಚಂಚಿತ, ಚೆ-, ಚೆಂಚಿತೆ).

ಚಂಚು cañcu. = ಚಂಚ. a man of wild tribe, etc. — ಚಂಚುದೊಡ್ಡಿ. an abode of Cañcus (ಪಕ್ಕಣ, ಶಬರಾಲಯ Śi. 114).

ಚಂಚು cañcu. *the beak or bill of a bird.* 2, *the castor-oil plant, Ricinus communis.* 3, renowned, celebrated, clever. see ಲಘು ಚಂಚುಘಾತನ.

ಚಂಚುಕ cañcuka. a kind of bird (ಪಸುಬ Mr. 174, o. r. ಚಚ್ಚುಕ).

ಚಂಚುಘಾತ cañcu-ghāta. striking with the bill. see ಕದ್ಯಕು, ಕುಕ್ಕು.

ಚಂಚುಘಾತನ cañcu-ghātana. = ಚಂಚುಘಾತ. see ಕುಡುಕು.

ಚಂಚುಪುಟ cañcu-puta. the bill of a bird when shut. (Śsv. 2, 49).

ಚಂಚುರ cañcura. going repeatedly; expert in, conversant with (Kāvy. II, 2, B, 45); beautiful (see Cpr. s. ಚುಂಚುಲೋವೆ; Cpr. 7, 65).

ಚಂಜೆ cañje. = ಸಂಜೆ. evening. (My.).

ಚಟ್ cat. = ಚಟ. a term in imitation of the smacking noise of a whip (C.), or of the noise of a smart blow with a cane (C.). 2, the sound of wood when being suddenly broken or that of an earthen pot when cracking on the fire (C.). *cf.* ಚಾಟು 2.

ಚಟ cata. = ಚಟ 4, ಛಟ. an imitative sound. (Sk. ಚಟ ಚಟಾ, a sound for the clashing of weapons, the crackling of fire, the rattling of violent rain, etc.; *cf.* Mhr. ಚಟಕಚಟಕ). — ಚಟ ಚಟ. rep. the snapping sound of corn in being parched (C.). — ಚಟ ಪಟ. reit. = ಚಟ ಚಟ. (C.). 2, the sound of a dry or wet cotton cloth when shaken out (ಜಾಡಿಸು) by its wearer (C.). 3, the sound made by slippers or native shoes when striking the heels in fast running (My.). 4, the sound of sparks bursting forth (My.).

ಚಟ cata. 1. — ಚಟಪಟ. fretting and grieving, anxious longing and hankering; in a shake, quickly (B. 2, 28; Mhr.). — ಚಟ ಪಟನೆ. = ಚಟಪಟ. (B. 3, 72).

ಚಟ cata. 2. a taste, taking; an acquired liking or fondness; an ill-habit (S. Mhr.; Mhr. ಚಟ, ಛಟಾ).

ಚಟಕ cataka. *a sparrow.*

ಚಟಕಶ್ರಾದ್ಧ cataka-śrāddha. an annual ceremony in honour of the departed spirits at which kūreas substitute Brahmins. (My.).

ಚಟಕಾಯಿಸು catakāyisu. = ಚಟಾಯಿಸು, ಚಟಾಸು. to cut or knock off, to cut clean asunder, to cut short (S. Mhr., H.; Mhr. ಛಾಟಕೇಂ).

ಚಟಕು cataku. 1. = ಚಟ. an imitative sound. — ಚಟಕು ಚಟಕನೆ. = ಚಟಕು ಪುಟಕು. (My.). — ಚಟಕು ಪುಟಕು. = ಚಟ ಪಟ No. 3. (C.).

ಚಟಕು cataku. 2. = ಚಟ್, ಚಟುಕು. — ಚಟಕು ಚಟಕನೆ. = ಚಟುಕು ಚಟುಕು. (My.; Mhr. ಚಟಕಚಟಕ, ಛಡಾಛಡ).

ಚಟಕು cataku. 3. = ಚಿಟಕು. a term in imitation of the cracking of the finger joints. — ಚಟಕು ಮುರಿ. = ಚಟಕು-. (My.).

ಚಟಕೆ catake. = ಚಟಕೆ. *a hen-sparrow.* 2, *a young hen-sparrow.*

ಚಟಕ್ಕನೆ catakkane. = ತಟಕ್ಕನೆ 2. all at once, suddenly, used of rising, or of sneezing, etc. (M. ಚೆಡುಕ್ಕನೆ; Mhr. ಝುಟಕನ). ಚಟಕ್ಕನೆ ಎದ್ದನು (C.). ಚಟಕ್ಕನೆ ಸೀತನು (C.), ಚಟಕ್ಕನೆ ಹೊಡೆದನು (My.). *cf.* ಚಟ್ಟನೆ.

ಚಟಚಟಾಯಮಾನ catacatāyamāna. the crackling of fire (My.; see Sk. s. K. ಚಟ).

ಚಟಪಟಿಕೆ catapatike. 1. fretting and grieving after, anxious thought (S. Mhr.; *cf.* ಚಟಪಟ s. ಚಟ 1).

ಚಟಪಟಿಕೆ catapatike. 2. = ಚಟುವಟಿಕೆ, etc. smartness, etc. (My.).

ಚಟಲ್ catal. = ಚಟಲ್. a term in imitation of the loud crack of a whip (C.).

ಚಟಲ್ಲನೆ catallane. = ಚಟಲ್ಲನೆ. with the sharp noise of a cracker (in firework, C.).

ಚಟವಟಿಕೆ catavatike. = ಚಟಪಟಿಕೆ 2, ಚಟುವಟಿಕೆ. quickness, smartness, liveliness, briskness; activities (My.; Mhr. ಚಟಪಟೀಟ್ಯಾ, ಝುಟಪಟ್ಯಾ; ಚಪಲತನ G.).

ಚಟಾಕು catāku. the sixteenth part of a pakkā sēr (C.; Br.; Mhr., H. ಛಟಾಂಕ).

ಚಟಾಯಿಸು catāyisu. = ಚಟಕಾಯಿಸು, etc. (S. Mhr.).

ಚಟಾಸು catāsu. = ಚಟಾಯಿಸು, etc. (S. Mhr.).

ಚಟಿಕಾಶಿರಸ್ catikā-śiras. *the root of long pepper.*

ಚಟಿಕೆ catike. *a hen-sparrow.* 2, the root of long pepper.

ಚಟಿಗೆ catige. = ಚಟ್ಟಿಗೆ. a small earthen pot with a broad mouth (C.).

ಚಟಿಲ್ catil. = ಚಟಲ್. (My.).

ಚಟಿಲ್ಲನೆ catillane. = ಚಟಲ್ಲನೆ. (My.).

ಚಟೀರನೆ catīrane. with the noise of a smart blow with a cane or whip (My.).

ಚಟು catu. *pleasing, kind, or flattering discourse;* praise; the belly.

ಚಟುಕನೆ catukane. smack! whack! (Bp. 52, 16).

ಚಟುಕು catuku. = ಚಟಕು 2. a sound in imitation of that produced by a stroke with a cane or by a smack with a whip. — ಚಟುಕು ಚಟುಕು. rep. smack, smack! whack, whack! (Bp. 52, 16).

ಚಟುಲ catula. *trembling, shaking, moving;* unsteady. 2, fine, beautiful, nice. (Bp. 51, 61. 82; Rśv. 1, 9; J. 27, 37).

ಚಟುವಟಿಕೆ catuvatike. = ಚಟವಟಿಕೆ, etc. activities, etc. (My.).

***ಚಟುಳಿತ catulita.** vibration. ಶಂಖ ಭೇರಿಯ ಚಟುಳಿತದಿನ್ದ ಟಳ ಪಟಳ ಮನ್ಪುರ ಪಟಳಂ Pb. 10, 67.

ಚಟೂಕ್ತಿ catu-ukti. a pleasing, flattering word (Cpr. 8, 54).

ಚಟ್ಟ catta. 1. = ಚರಟ. extraneous matter separated by sifting, straining, or filtering (S. Mhr.).

ಚಟ್ಟ catta. 2. = ಚಟ್ಟು 1, etc., ತಟ್ಟ. flatness (My.). 2, the frame of a cart, of a bedstead, of a chair, or of a picture; the bottom or platform of a cart (My.; Te., T., M.; Mhr. ಸಾಟ, ಸಾಠಾ); a bier on, or a litter in,

which a corpse is carried (My.). ಮುಟ್ಟು ಮಾಜಿ ಉಣ್ಡರೆ ಚಟ್ಟ ಕಟ್ಟುವದೇ! (Prv.). see Prv. s. ಪಟ್ಟ. — ಚಟ್ಟದ ತೋಳು. = ಚಟ್ಟನ-. (My.).

ಚಟ್ಟ caṭṭa. 3. plan; order, regulation (in law); neatness, fineness (My.; Tu., T., M., Te.; Te. also ಚಕ್ಕಟಿ).

ಚಟ್ಟ caṭṭa. 1. = ಚಿಟ್ಟ, ಚಟ್ಟ2, ಚಟ್ಟೆ, ಸಟ್ಟ, ಸೆಟ್ಟ. (Tbh. of ಶ್ರೇಷ್ಠ, in the sense of ಶ್ರೇಷ್ಠಿ, the head or chief of a trade; a clever merchant; Mhr. ಸಟ್ಟಾ, mercantile transaction; T. ಚಟ್ಟು, trade, merchandise). see ಮಾಡಿಕ-.

***ಚಟ್ಟ caṭṭa. 2.** disciple. (Sk. ಛಾತ್ರ?). ಮತ್ತುಱದ ವಿದ್ಯೆಗ ಳೊಜರ ಚಟ್ಟರೆಪ್ಪಿನಂ ನೆರೆದುವು Pb. 2, 34.

ಚಟ್ಟನೆ caṭṭane. suddenly, all at once, quickly, also of sneezing (C.; B. 4, 79; Te.; cf. ಚಟಕ್ಕನೆ).

ಚಟ್ಟಿ caṭṭi. = ಚಿಟ್ಟಿ2. an earthen pot or pan (ಭಾಣ್ಡ Śm. 89; My.; T., M., Te.).

ಚಟ್ಟಿ caṭṭi. 1. Tbh. of ಷಷ್ಠಿ. the sixth day of a lunar fortnight. (Śmd. 348. 370; Śm. 19; ಸಂಷ್ಠಿ Śm. 89; My.). ಚಟ್ಟಿದಿನ ಬಿಟ್ಟಿಗೂ ಹೋಗಬೇಡ (Prv.).

ಚಟ್ಟಿ caṭṭi. 2. = ಚಟ್ಟ, ಸಟ್ಟ. a merchant or tradesman. (My.).

ಚಟ್ಟಿಗರಣ caṭṭi-garaṇa. Tbh. of ಷಷ್ಠೀಗ್ರಹಣ (Śmd. 376).

ಚಟ್ಟಿಗೆ caṭṭige. = ಚಟಿಗೆ. a small earthen pot, etc. (My.).

ಚಟ್ಟುಱಿ caṭṭa₃-iṟi. to smear the body with fragrant unguents, to perfume the person in a particular mode (cf. ಚರ್ಚೆ?). ಚಟ್ಟುಱುವುದು (ಸ್ಥಾಪಕ, ಹಸ್ತವಿಪ್ಪು Hlā.).

ಚಟ್ಟು caṭṭu. 1. = ಚಟ್ಟ2, ಚಿಟ್ಟ2. flatness (My.). 2, the bottom or platform of a cart (S. Mhr.; Te.; T., M. ತಟ್ಟು; Te. also ಸರುಗುಡು). 3, = ಚತ್ತು, the flat cloth-cover over a palankeen (S. Mhr.). 4, the flat, yet seedless pod of beans, peas, etc. (My.). — ಚಟ್ಟನ ತೋಳು. = ಕಳಗ. (My.).

ಚಟ್ಟು caṭṭu. 2. = ಚಿಟ್ಟು2. impurity, vileness (cf. ಕೆಡು; M. ಚಟ್ಟು, fault; ಚಿಡಿ, dirty; to be dirty; Te. ಚೆಡಿ, ಚೆಡು, being vile, spoiled, abominable; ಚೆಡ್ಡ, ruined, bad). see ಮುಟ್ಟ-, ಮುಟ್ಟು-, ಮುಡ-, ಮುಡಿ-. 2, destruction. ಅವನನ್ನು ಚಟ್ಟು ಮಾಡಿದರು, they killed him (C.). ಅದು ಚಟ್ಟಾಯಿತು (My.). cf. ಸವಟು 2. [Tu.].

ಚಟ್ಟು caṭṭu. 3. hardness, (Te.; cf. ಕಡು 1); ನೆಲ್ಲಿ-. the nelli fruit deprived of its seeds and dried in the sun (C.).

ಚಟ್ಟೆ caṭṭe. 1. a garment adapted to the body after the European fashion (T., M., Te.; see ಚಟ್ಟಿಕಾಱ).

ಚಟ್ಟೆ caṭṭe. 2. = ಚಟ್ಟು1, etc. flatness, levelness (Tu.). 2, a kind of venereal disease appearing as white, somewhat raised flats (My.).

ಚಟ್ಟೆ caṭṭe. = ಚಟ್ಟ1 or ಚಟ್ಟ2. see s. ಮಾಡಿಕಚಟ್ಟ.

ಚಟ್ಟೆಕಾಱ caṭṭe-kāṟa. a man dressed in European fashion: a Eurasian (S. Mhr.; M.; Te. ಚಟ್ಟೆಕಾರೆ, ಛಟ್ಟಾರೀ).

ಚಟ್ಟೆಗಾಱ caṭṭe-gāṟa. = ಚಟ್ಟೆಕಾಱ. (My.).

ಚಟ್ಣಿ caṭṇi. a seasoning formed of chopped chillies, etc., chutney (C.; Si. 313; M.; Mhr., H. ಚಟಣೀ); the state of being cut to pieces, mangled, etc. (Mhr.). — ಚಟ್ಣಿ ಮಾಡು. to prepare a chutney (C.). 2, to kill; to trouble greatly (My.).

ಚಡತಿ caḍati. = ಚೋಡಿ. jealousy (My.; H.).

ಚಡಾಯಿಸು caḍāyisu. 1. = ಕಡಾಯಿಸು 1, ಚಡಾಳಿಸು 1, ಜಡಾಯಿಸು. to tighten, to fasten (S. Mhr.).

ಚಡಾಯಿಸು caḍāyisu. 2. = ಚಡಾಳಿಸು 2. to raise; to increase (My.; Mhr. ಚಢಣೇಂ), to raise (My.; Mhr. ಚಢವಿಣೇಂ); to lay on, to apply, as a slap, stroke, etc. (Mhr. ಚಢವಿಣೇಂ); to lash with a whip, stick or cane (My.).

ಚಡಾವು caḍāvu. ascent, rise (My.; Mhr. ಚಢ); increase of assessment; increase of position, degree, value or price (My; Mhr., H. ಚಢಾವ). 2, a kind of shoe worn by Mohammadans (My.).

ಚಡಾಳ caḍāḷa. = ಚಡಾವು. increase, excess (Rām. 4, 3, 15; 6, 35, 15; Bh. 2, 5, 51; 10, 8, 22).

ಚಡಾಳಿಸು caḍāḷisu. 1. = ಚಡಾಯಿಸು 1. (Bh. 3, 13, 19).

ಚಡಾಳಿಸು caḍāḷisu. 2. = ಚಡಾಯಿಸು 2. to increase, to become excessive (Rām. 5, 8, 55. 66; 6, 50, 18; Bh. 6, 8, 15; 8, 24, 12; 8, 25, 7).

ಚಡಿ caḍi. 1. a staircase (My.; Mhr., H. ಸಿಡೀ).

ಚಡಿ caḍi. 2. a dovetail (in carpentry, C.; Mhr. ಜಡಕಾಮ, joinery).

ಚಡಿ caḍi. 3. a cane (C.; Mhr., H. ಛಡೀ).

ಚಡಿಸು caḍisu. = ಚಣ್ಡಿಸು. see ಸಮ-, s. ಸಮ 1.

ಚಡು caḍu. = ಚೆಡು. — ಚಡು ಪುಡನೆ. reit. quickly, rapidly (ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Kk. 50, o. r. -ಪಡನೆ).

ಚಡೆ caḍe. = ಸೆಡೆ. detached, single, unencumbered (Mhr., H. ಸಡಾ). — ಚಡೆಪವುಜು. an unencumbered army (R.; Mhr., H. ಸಡೀಫೌಜ). — ಚಡೆಸವಾರಿ. = ಸೆಡೆ-. going out alone (S. Mhr.).

ಚಡ್ಡಿ caḍḍi. breeches which reach only to the middle of the thighs (My.; ಚಣ್ಡಾತಕ, etc. Si. 224; H.; cf. ಚಣಕ). [Tu.].

ಚಣ caṇa. 1. renowned, famous for, known; skilled. see ಅಕ್ಷರ-; Bp. 50, 11.

ಚಣ caṇa. 2. Tbh. of ಕ್ಷಣ. moment. (Śm. 18; C.; T.; Bp. 51, 35).

ಚಣಕ caṇaka. breeches which reach only to the middle of the thighs (ಚಲ್ಲಣ, ಅಧೋರುಕ Śmd, II; cf. ಚಡ್ಡಿ, ಚಣ್ಣ, ಚಣ್ಡಾತಕ, ಚಲನಕ, ಚಲನಿ, ಚಲ್ಲಣ).

ಚಣಕ caṇaka. = ಚಣಂಗ. *the chick-pea, Bengal gram, Cicer arietinum* Lin. (ಕಡ್ಲೆ G.). see ಕಡಲೆ.

ಚಣಗಿ caṇagi. = ಚಣಗೆ, ಚಣಂಗಿ, ಚನ್ನಂಗಿ No. 2. a sort of pulse or lentil, Ervum hirsutum, Cicer lens (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Nr.).

ಚಣಗೆ caṇage. = ಚಣಗಿ. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Hlā.).

ಚಣಂಗ caṇaṅga. Tbh. of ಚಣಕ. (ಉತ್ಕಲಿಕೆ, ಕಡಲೆ Nn. 102).

ಚಣಂಗಿ caṇaṅgi. = ಚಣಗಿ, etc. (ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸೂರ Si. 304; ಮಸೂರಿಕ Mr. 373).

ಚಣ್ಡ caṇḍa. *hot;* fiery, shining (Bp. 5, 14). 2, *ardent with passion, passionate, wrathful, angry;* cruel, severe; fierce, violent,

impetuous; active, quick; mischievous, evil; pungent, acrid; heat, warmth; passion, wrath. ಚಣ್ಡಹಯವೇಱುವಂ (ಸಾದಿನ Mr. 247). 3, Śiva; Skanda; etc.; N. of a demon; N. of a devotee of Śiva (V. 14, 100).

ಚಣ್ಡಕರ caṇḍa-kara. the sun (Cpr. 5, 71; Bp. 58, 67).

ಚಣ್ಡಕೀರ್ತಿ caṇḍa-kīrti. N. of an attendant of Śiva (Śśv. 1, 80).

ಚಣ್ಡಕೋದಣ್ಡ caṇḍa-kōdaṇḍa. a bow that does great mischief (Śśv. 4, 59).

ಚಣ್ಡಣೆ caṇḍaṇe. the state of being hot or fiery (Bh. 8, 20, 10).

ಚಣ್ಡರುಚಿ caṇḍa-ruci. the sun (Cpr. 5, 4). 2, N. of a rākṣasa (5, 4. 87).

ಚಣ್ಡವರ caṇḍa-vara. N. of a devotee of Śiva (= ಚಣ್ಡ).

ಚಣ್ಡವರವರದ caṇḍa-vara-varada. N. of Śiva (Bp. 58, 67).

ಚಣ್ಡವಾಳ caṇḍavāḷa. = ಚಣ್ಡಿವಾಳ. what is given to ratify a bargain, earnest money, a handsel (My.; Te.).

ಚಣ್ಡಾಂಶು caṇḍa-aṁśu. *the sun.*

ಚಣ್ಡಾತ caṇḍāta. *fragrant oleander, Nerium odorum* Ait.

ಚಣ್ಡಾತಕ caṇḍātaka. *a short petti-coat* (ವರಯುವತಿಯರು ಅರ್ಧ ತೊಡೆ ಪರಿಯನ್ತರ ಉಡುವನ್ತಾ ಸೀರೆ Nr.; see ಚಣಕ).

ಚಣ್ಡಾಲ caṇḍāla. *a Caṇḍāla, an outcaste, a man of the lowest and most despised of the mixed tribes, born from a Śūdra father and a Brāhmaṇa mother.*

ಚಣ್ಡಾಲವಲ್ಲಕಿ caṇḍāla-vallaki. *the lute of the Caṇḍāla, a common lute.*

ಚಣ್ಡಿ caṇḍi. = ಚೆಣ್ಡ. a passionate, violent female (see ಅ–); an obstinate female (C.). 2, a term of endearment applied to a mistress (Bp. 24, 39). 3, *Durgā;* N. of a female (J. 10, 23 seq.). 4, an untractable, obstinate man (C.; Te., T.; Bp. 59, 42). 5, obstinacy, etc. (My.; *cf.* ಕಡು 1; ಕಿಡಿ 1; ಸಣೆ, ಸೆಣೆ; M. ಚೆಡಿ 1, to be angry, to frown). 6, the state of being very hot (Rām. 5, 8, 77). 7, a mischievous man (? ನಾಸಿ Bhn. 27). see Śmd. 109. — ಚಣ್ಡಿ ಗುನ್ನಿ. -ಕುನ್ನಿ. an irascible dog (Bp. 11, 19). — ಚಣ್ಡಿ ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become passionate, obstinate, etc. (Bp. 38, 18; 40, 34; J. 4, 68; 10, 24). — ಚಣ್ಡಿಹುಳು. a vicious insect or reptile (Bp. 18, 56).

ಚಣ್ಡಿ caṇḍi. = ತಣ್ಡಿ. wetness (Tu.). [*cf.* ತಣ್].

ಚಣ್ಡಿಕಾರಮಣ caṇḍikā-ramaṇa. Śiva (Bp. 58, 67; Śśv. 4, 59 va.).

ಚಣ್ಡಿಕಾರ್ಚನೆ caṇḍikā-arcane. worship of Durgā (J. 31, 52).

ಚಣ್ಡಿಕಾಲಯ caṇḍikā-ālaya. a temple of Durgā (J. 31, 38. 39. 55).

ಚಣ್ಡಿಕೆ caṇḍike. = ಚೆಣ್ಡಿಕೆ. a tuft; a crest; a tuft of hair left on the head of the young children of all castes (C.); the tuft of hair left on the top of the head (at the ceremony of tonsure) by all those people who wear the janivāra (C.; T. ಚೆಣ್ಡು; Mhr. ಶೇಣ್ಡಿ), and occasionally by others who look upon it as an ornament (C.). ನವಿಲ ಚಣ್ಡಿಕೆ (ಶಿಖಿ, ಚೂಡ Nr.*b*). ಮಾಲೆಯಿಂ ಚಣ್ಡಿಕೆಯೊಳ್ ಇಕ್ಕೆ ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕಂ (Mr. 334). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 14, 33; 40, 39; 47, 30; 50, 3. — ಚಣ್ಡಿಕೆ ಬಿಡಿಸು. to cause the tuft of hair to be left (C.). — ಚಣ್ಡಿಕೆ ಬಿಡು. to leave that tuft on the head (C.). — ಚಣ್ಡಿಕೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize that tuft (V. 9, 96).

ಚಣ್ಡಿಕೆ caṇḍike. ಚಣ್ಡಿಕಾ. *Durgā.*

ಚಣ್ಡಿತನ caṇḍitana. obstinacy, etc. (J. 18, 46; B. 4, 6; My.).

ಚಣ್ಡಿಲ caṇḍila. Rudra. 2, *a barber.*

ಚಣ್ಡಿವಾಳ caṇḍivāḷa. = ಚಣ್ಡವಾಳ. a handsel, etc. (My.).

ಚಣ್ಡಿಸು caṇḍisu. to be angry or obstinate (My.; Te. ಚಣ್ಡಿಂಚು; see ಎದುರ್–).

ಚಣ್ಡೀಶ್ವರ caṇḍi-īśvara. Śiva. (R.).

ಚಣ್ಡು caṇḍu. 1. = ಚೆಣ್ಡು q. v., etc. *cf.* ಸೆಡೆ 1. a ball to play with (ಕನ್ದುಕ, ಕನ್ದುಕ Si. 231, o. r. ಕಣ್ಡುಕ; 72; C.; Te., T., M. ಚೆಣ್ಡು; see T. s. ತತ್ರಿ); a ball or cluster of flowers, etc. (Rśv. 13, 88, o. r. ಚೆಣ್ಡು; My.; Te., T., M.). 2, the glands of the penis (C.). ಕುಣ್ಡೆ ಬಟ್ಟನ ಚಣ್ಡು ಕಣ್ಡವರಿಗುಣ್ಟು, ಕಾಣದವರಿಗಿಲ್ಲ (Prv.). — ಚಣ್ಡಿನ ಹೊಣಕೆ. a kind of tennis (My.; Bh. 1, 6, 1). — ಚಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to play at ball (C.). — ಚಣ್ಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ. a variety of jasmine (C.). — ಚಣ್ಡುಹೂವು. a flower resembling the marigold, a Chrysanthemum (C.).

ಚಣ್ಡು caṇḍu. 2. the nape of the neck, the neck (S. Mhr.; B. 4, 156). — ಚಣ್ಡಾಡು. -ಆಡು. to strike and break the neck (S. Mhr.).

ಚಣ್ಡೆ caṇḍe. ಚಣ್ಡಾ. *Durgā,* who destroyed the asura Mahiṣa. 2, *a certain perfume* (ರಾಕ್ಷಸಿ, ಧನಹರಿ, etc. Nr.). 3, the small tree Cerbera Odollam Gaert. (St. & Pl.).

ಚಣ್ಡೇಶ caṇḍā-īśa. Śiva. see Bp. 24, 76; 58, 31; ಆದಿ–. — ಚಣ್ಡೇ ಶಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 46).

ಚಣ್ಡೇಶ್ವರ caṇḍā-īśvara. Śiva. see Bp. 9, 14; 31, 22; 59, 25. — ಚಣ್ಡೇಶ್ವರನ ಚಾಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಚಣ್ಡೇಶ್ವರಿ caṇḍēśvari. Durgā (S. Mhr.).

ಚಣ್ಡೋಲ caṇḍōla. the pyramid-crested wood-lark (Mhr.; B. 3, 27).

ಚಣ್ಣ caṇṇa. = ಚಲ್ಲಣ, etc., ಚೆಣ್ಣ. short breeches (C.; see ಚಣಕ). see ಅರ–, ಕುಣ್ಡೆ–, ಗುಡಿಗಿ–.

ಚತುಃ catuḥ. = ಚತುರ್, ಚೌ. four.

ಚತುಃಖಣ್ಡ catuḥ-khaṇḍa. = ಚೌಕಣ್ಡ. four pieces.

ಚತುಃಪಟ್ಟ catuḥ-paṭṭa. = ಚೌವಟ, ಚೌವಟ್ಟ. a place where four roads meet.

ಚತುಃಪದ catuḥ-pada. = ಚೌಪದ, ಚತುಷ್ಪದ. having four feet; a quadruped.

ಚತುಃಶತ catuḥ-śata. = ಚೌಶತ. 104; 400.

ಚತುಃಶಾಲ catuḥ-śāla. *a square formed by four houses.*

ಚತುಃಶಾಲಿ catuḥ-śāli. *a square of four houses.*

ಚತುಃಷಷ್ಟಿ catuḥ-ṣaṣṭi. = ಚೌಷಷ್ಟಿ. 64 (Ch. v. 288; J. 33, 41. 47).

ಚತುರ್ catur. = ಚತುಃ. (Śmd. 31. 101).

ಚತುರ catura. = ಚದರ, ಚದರು, ಚದುರ, ಚದುರು, ಚೆದುರು. four (Śmd. 106). 2, *dexterous, clever, ingenious;* shrewd (Bp. 24, 67; B. 4, 20. 79); skilfulness, cleverness. 3, charming, agreeable. — ಚತುರಕಳ್ಳಿ. a large leafless shrub, the triangular spurge, Euphorbia antiquorum Lin. (St. & Pl.).

ಚತುರಂಗ catur-aṅga. = ಚದರಂಗ, ಚದುರಂಗ. four-membered; = ಚತುರಂಗಬಲ (J. 2, 54). 2, chess.

ಚತುರಂಗಬಲ caturaṅga-bala. an entire or complete army, comprising elephants, chariots, cavalry and infantry. see ಚತುರ್ಬಲ ದಱ.

ಚತುರಂಗುಲ catur-aṅgula. four fingers. 2, *the plant Cathartocarpus fistula* Pers.

ಚತುರತನ caturatana. = ಚದುರತನ, ಚತುರತೆ q. v. cleverness, etc. (My.).

ಚತುರತರ catura-tara. uncommonly clever, etc. (Śśv 1, 79 va.).

ಚತುರತೆ caturate. cleverness, sagacity, shrewdness. (Cpr. 1, 54; Bp. 1, 23; 53, 7).

ಚತುರಧಿಪತಿ catur-adhipati. a ruler or commander of four (either of four districts or of the four constituents of an army, My.).

ಚತುರನ್ತ catur-anta. bordered on all four sides. 2, a palankeen (My., also ಚತುರನ್ತಯಾನ).

ಚತುರಬ್ದೆ catur-abde. *a heifer four years old.*

ಚತುರಶೀತಿ catur-aśīti. = ಚೌಶೀತಿ. 84.

ಚತುರಶ್ರ catur-aśra. ಚತುರಸ್ರ. = ಚೌರಸ. four-cornered, quadrangular; regular; agreeable (Ch. v. 12); a square; a boundary (My.).

ಚತುರಾನನ catur-ānana. four-faced; *Brahmā.*; N. of an author = ಕವಿಬೊಮ್ಮ (Ct. II, 2); a man with ingenious features (J. 2, 13).

ಚತುರಾಸ್ಯ catur-āsya. = ಚತುರಾನನ. (Ct. I, 1, seq.; II, 2, seq.).

ಚತುರಾಸ್ಯನಿಘಣ್ಟು caturāsya-nighaṇṭu. a vocabulary by Kavi Bomma (Ct. I & II, colophon).

ಚತುರೋದ್ದಾಮ catura-uddāma. distinguished by (the caesura being) at four or at the end of every fourth syllable (Ch. v. 138).

ಚತುರೋಪಾಯ catura-upaya. the four expedients, the four means of success against an enemy; sowing dissension, negotiation, bribery, and open attack (J. 6, 28; B. 5, 228). ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ವುದು ದಾನಮೆನಿಸಿಕ್ಕು, ವೈರಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸಲು ಭೇದಮೆನಿಸಿಕ್ಕು, ಶಿಕ್ಷಿಸ ಲೊಡಮ್ಬಟ್ಟಡೆ ದಣ್ಡಮೆನಿಸಿಕ್ಕು, ಸಯ್ರಣೆ ಸಾಮಮಕ್ಕು. ಇನ್ತಿವು ಅಯ್ದೆ ಮುಟ್ಟ ಚತುರೋಪಾಯಮಕ್ಕು (Mr. 267).

ಚತುರ್ಗತಿ catur-gati. a tortoise. (R.).

ಚತುರ್ಗ್ರಾಮ catur-grāma. = ಚೌಗಾವೆ. four villages; N. of a country.

ಚತುರ್ಥ caturtha. fourth; the fourth.

ಚತುರ್ಥಾಕ್ಷರ caturtha-akṣara. ? the fourth syllable (375).

ಚತುರ್ಥಾಶ್ರಮ caturtha-āśrama. the fourth order of a Brāhmaṇa's life. (My.). see ಆಶ್ರಮ.

ಚತುರ್ಥಿ caturthi. = ಚವುತಿ, ಚೌತಿ. the fourth case, the dative (Śmd. 51. 112. 115. 137-140. 158. 166. 177. 399; Kāvy. I, 2, 31. 32. 36-40; I, 5, 38-40). 2, the fourth day in a lunar fortnight.

ಚತುರ್ದನ್ತ catur-danta. = ಚೌಜನ್ತ, ಚೌದನ್ತ. having four tusks: Airāvata, the elephant of Indra.

ಚತುರ್ದಶ catur-daśa. fourteen (= ಚತುರ್ದಶನ್, Ch. v. 320). 2, the fourteenth.

ಚತುರ್ದಶಭುವನ caturdaśa-bhuvana. the fourteen lōkas or divisions of the universe (Mr. 348; Bp. 52, 45).

ಚತುರ್ದಶಮನು caturdaśa-manu. the fourteen Manus (Mr. 348; Abh. P. 1, 69).

ಚತುರ್ದಶಿ caturdaśi. the fourteenth day in a lunar fortnight (C.; Si. 39).

ಚತುರ್ದಿಶ್ catur-diś. ಚತುರ್ದಿಕ್. = ಚತುರ್ದಿಶೆ. (My.).

ಚತುರ್ದಿಶೆ catur-diśe. the four points of the compass (My.).

ಚತುರ್ಬಲ catur-bala. = ಚತುರಂಗಬಲ. (ಸಂಜ್ಞೆ, ಚತುರಂಗಬಲ Nn. 99).

ಚತುರ್ಭದ್ರ catur-bhadra. *the aggregate of four objects of human pursuit or wishes*: dharma, kāma, artha and mōkṣa.

ಚತುರ್ಭಾಷೆ catur-bhāṣe. the four languages (Ch. p. 22).

ಚತುರ್ಭುಜ catur-bhuja. = ಚೌಭುಜ. four-armed; *Viṣṇu or Kṛiṣna.* see Bp. 27, 26; 53, 3.

ಚತುರ್ಮುಖ catur-mukha. = ಚತುರಾನನ. Brahmā (My.); Śiva; etc.

ಚತುರ್ಯುಗ catur-yuga. the aggregate of the four yugas or ages of the world (C.).

ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರ catur-vaktra. four-faced; *Brahmā.*

ಚತುರ್ವರ್ಗ catur-varga. = ಚತುರ್ಭದ್ರ. *the aggregate of four objects, etc.*

ಚತುರ್ವರ್ಣ catur-varṇa. the four classes or castes: Brāhmaṇa, Kṣatriya, Vaiśya and Śūdra (Mr. 248. 249).

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ catur-viṁśati. twenty four. 24.

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಜಿನ caturviṁśati-jina. the 24 principal saints (tīrthaṅkaras) in each of the three Jaina ages (Mr. 348).

ಚತುರ್ವಿಧ catur-vidha. *four-fold*; of four sorts, in four ways.

ಚತುರ್ವಿಧನರ್ತನ caturvidha-nartana. the four kinds of acting: music, song, gesticulation and dance (Śśv. 1, 79 va.).

ಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥ caturvidha-puruṣārtha. = ಚತುರ್ಭದ್ರ. (My.).

ಚತುರ್ವೇದ catur-vēda. the four vēdas (ಬ್ರಹ್ಮ, ವೇದ Nn. 79; Śmd. 101; Bp. 46, 2).

ಚತುರ್ವೇದಿ catur-vēdi. = ಚೌವೇದಿ. familiar with the four vēdas. (Bp. 47, 65; 55, 16).

ಚತುರ್ಹಾಯಣಿ catur-hāyaṇi. *a heifer four years old.*

ಚತುಷ್ಕ catuṣka. = ಚೌಕ. four; consisting of four; increased by four; a collection or an aggregate of four; etc. (Śmd. 101).

ಚತುಷ್ಕೋಣ catur-kōṇa. square, quadrangular; a square. (My.).

ಚತುಷ್ಟಯ catuṣṭaya. *consisting of four*; *fourfold;* the number four; a collection or an aggregate of four; etc.

ಚತುಷ್ಪಥ catur-patha. *a place where four roads meet.*

ಚತುಷ್ಪದ catur-pada. = ಚತುಃಪದ. four-footed; *a quadruped.*

ಚತುಷ್ಪದಿ catuṣpadi. = ಚೌಪದಿ. N. of a metre (Ch.).

ಚತುಷ್ಪಾದ್ catur-pād. quadruped, etc.; N. of the ninth karaṇa in astrology (My.).

ಚತುಷ್ಪಾದ catur-pāda. = ಚತುಷ್ಪದ. (My.).

ಚತುಸ್ಸಾಗರ catur-sāgara. the four oceans (C. Bp. 47, 12).

ಚತೂರಸ catur-rasa. the four principal tastes (Nn. 119).

ಚತ್ತರಿ cattari. = ಚತ್ರಿ. (My.).

ಚತ್ತರಿಗೆ cattarige. = ಚತ್ತಿರಿಗೆ, ಚತ್ರಿಗೆ. Tbh. of ಛತ್ರಿಕೆ. an umbrella or a parasol, regarded as an ensign of royal power (S. Mhr.).

ಚತ್ತಾಣ cattāṇa. = ಜತ್ತಾಣ. a kind of poetical composition [ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಚತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಂ Kr. 1, 32]; (ಒನ್ದು ಕಾವ್ಯಂ Śmd. II; Kk. 82; ಕಬ್ಬವೆಸರ್ ದಿಷ್ಟಿಚತ್ತಾಣಂ Ct. II, 99).

ಚತ್ತಿರಿಗೆ cattirige. = ಚತ್ತರಿಗೆ. a royal parasol. (S. Mhr.).

ಚತ್ತು cattu. a ceiling; a covering in general (of cloth, planks, etc. over a bed, palankeen, room, My.; Mhr. ಛತ; *cf.* ಚಟ್ಟು 1, No. 3).

ಚತ್ರ catra. 1. = ಛತ್ರ 2. Tbh. of ಸತ್ರ. a session, etc. (C.; see ತಳಿ 4).

ಚತ್ರ **catra.** 2. Tbh. of ಛತ್ರ1. a parasol. (My.).

ಚತ್ರಿ **catri.** = ಚತ್ತರಿ. an umbrella, a parasol (C.; Mhr. ಛತ್ರೀ). — ಚತ್ರಿಕಲಶ. = ಚತ್ರಿಗೆಕಲಶ. (My.).

ಚತ್ರಿಗೆ **catrige.** = ಚತ್ತರಿಗೆ. (S. Mhr.). — ಚತ್ರಿಗೆಕಲಶ. the knob of an umbrella or parasol (S. Mhr.).

ಚತ್ವ **catva.** the letter or syllable ಚ (Śmd. 82. 215. 283. 345. 347).

ಚತ್ವರ **catvara.** *a quadrangular place or courtyard.* 2, *a levelled spot of ground prepared for a sacrifice.*

ಚತ್ವಾರಿ **catvāri.** the number four. (My.).

ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ **catvārimsat.** forty. (My.).

ಚದರ **cadara.** Tbh. of ಚತುರ. square (My.).

ಚದರಂಗ **cadaranga.** = ಚದುರಂಗ. (My.).

ಚದರು **cadaru.** = ಚದರ. (S. Mhr.).

ಚೆದಱಿಸು **cadarisu.** to scatter, to disperse (v. t., My.).

ಚೆದಱು **cadaru.** = ಚೆದಱು q. v., ಕೆದಱು 1 q. v. to scatter (v. i.), to disperse (v. i.), etc. ಚದಱಿ ಹೋದದು (ವ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ Si. 372).

*ಚದುರ್ **cadur.** = ಚದರು. ಧರ್ಮಮಂ ಗಱಿಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುದೊನ್ದೆ ಚದುರ್ Pb. 2, 27; Ap. 12, 18.

ಚದುರ **cadura.** Tbh. of ಚತುರ (Śmd. 338). a clever man, etc. [ಚದುರರ್ ನಿಜದಿಂ ಕುಱಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ Kr. 1, 38; Ap. 12, 19; Cv. 848]; (ಬಲ್ಲವ 296 Cm.; ರೂಪಕ Nn. 135; ಬೆಗಡ Bhn. 60; Cpr. 4, 58; My.). ತಾನ್ ಅವಂ ಚದುರಂ (Śmd. 174). ಚದುರರ್ (121; Śm. 41).

ಚದುರಂಗ **caduranga.** Tbh. of ಚತುರಂಗ. chess (C.; Grj. 2, 106 va.). [— ಚದುರಂಗದ ಮಣೆ. the chess-board. ಮದಕರಿಯ ಪರಿವ ಭರದಿನ್ದದಿರ್ದೊಡೆ ನೆಲನೊಡ್ಡಿ ನಿನ್ದ ಚತುರಂಗಮುಮೊರ್ಮೊಡಲೆ ನಡುಗಿಡುದು ಕೂಡಿದ ಚದುರಂಗದ ಮಣೆಯನಲ್ಲಿದನ್ತಪ್ಪಿನೆಗಂ Pb. 11, 70].

ಚದುರತನ **cadura-tana.** (Śmd. 248, not in all MSS.). = ಚತುರತನ, ಚದುರುತನ. cleverness, etc. (My.).

*ಚದುರಸಿಗೆ **cadurasige.** Tbh. of ಚತುರಶ್ರಕ? a square sheet, a sheet spread on the back of a horse. ಕುದುರೆಯಿನ್ದಿೞಿದು ಪಲ್ಲಣಮುಂ ಚದುರಸಿಗೆಯುಮಂ ಕೀೞುಮಂ ಕಳೆದು Vr. 162, 20.

ಚದುರು **caduru.** = ಚೆದುರು. Tbh. of ಚತುರ. cleverness (My.). ವಿಶ್ವಪ್ರಕಾಶನ ಚದುರು (Mr. 4). see Bp. 12, 32; 40, 23; 43, 3; 45, 29; J. 18, 31; 25, 45; 26, 10.

ಚದುರುತನ **cadurutana.** = ಚದುರತನ. (My.).

ಚದುರೆ **cadure.** 1. (Śmd. 245).. a clever female. ತಾನ್ ಅವಳ್ ಚದುರೆ (174). see Sp. s. ಬಿದಿರು 1.

ಚದುರೆ **cadure.** 2. Tbh. of ಚ್ಯಾತುರ್ಯ (Ct. II, 44).

ಚದ್ದರ **caddara.** a sheet, used for beds or as a wrapper of the body (My.; H.).

ಚದ್ದ್ರ **caddra.** = ಚದ್ದರ. (My.).

ಚೆನ್- **can.** 1. = ಚೆಂ-, ಚೆಜ್-, etc. redness (T. ಚಿ, ಚಿಂ, ಚೆಗಪ್ಪು, ಚೆಮ್ಮೆ, ಚೆಯ್, ಚಿವ, ಛಿವಪ್ಪು, ಚಿವಪ್ಪು, ಚಿವ್ವು, ಚೇ, ಚೇಯೆ; M. ಚೆಂ, ಚೆವು, ಚೇಯೆ, ಚುವಪ್ಪು, ಚೊನೆ, ಚೊವ್ವು; T. ಚಿವ, ಚಿವ, ಚೇ, M. ಚಿವ, ಚುವ, ಚೋ, to be red; Tu. ಗೆನ್ದೆ; Te. ಚೆವೆ, ಚೆನ್ವೆ, ಜೇಗುರು, ಜೇವುರು, red; ಚೇಗುರಿಂಚು, ಜೇ-, to grow red; *cf.* ಜಾಜು, ಚುಂಚು, ತೊಗರು; see s. ಚೂಪು). — ಚನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. = ಚೆನ್ದಳಿರ್. (Ct. II, 98). a red sprout or young leaf. — ಚನ್ನುಟಿ. = ಚೆ-. (Rsv. 11, 81; J. 6, 32). — ಚನ್ದೆಂಗು. -ತೆಂಗು. = ಚೆನ್ದೆಂಗು. (J. 3, 27). — ಚನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. = ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್, q. v. (ಅಬಲ್ Śs.; Bp. 19, 65; 24, 81).

ಚೆನ್ **can.** 2. = ಕೆನೆ 1, ಕೆಯ್ 4, ಚನ್ನು, ಚೆನ್ 2, ಚೆನ್ನು, ಚೆಲು 1, etc. straightness, etc. (T. ಚೆ, ಚೆಂ, ಚೆನ್, ಚೆಮ್ಮೆ, ಚೆಯ್, ಚೆವ್ವೆ; M. ಚೆವ್ವು, ಚೊವ್ವು, straightness, rectitude, regularity, evenness, equality, properness, correctness, justness, goodness; M. ಚೆಂ, right, excellent, royal; *cf.* ಚೆಯ್ 2, etc.; Te. ಚನು, to be fit, suiting, proper, right; T. ಚೆಡಿ, splendour; T. ಚೆಱುಮ್ಮೆ, ಚೆವ್ವಿ, ಚೇಡಿ; M. ಚೊಕ್ಕ, ಚೊಂಗು, beauty, elegance; see ಚೊಕ್ಕ). *cf.* also ದೆಸಿ (ದೇಸಿ).

ಚನ **cana.** = ಚನ್ನ, in ಚನಪ್ಪ, ಚನಬಸವ and other proper names (C.).

ಚನ **ca-na.** and not; *when affixed to certain interrogatives, it makes them indefinite.*

ಚನ್ದ **canda.** 1. = ಚೆನ್ದ. Tbh. of ಛನ್ದ (Śmd. 338; Śm. 99). pleasing, beautiful, lovely, charming; propriety, fitness, niceness; beauty (ಲಾವಣ್ಯ Śm. 99; C.; T.). [ಪಲವುಮನ್ದದ ಚನ್ದದ ಚಿನ್ನ ಪೂಗಳಿಲ್ಲಿವೆ ಲುಳಿತಾಳಕಂ Ap. 3, 48]. ಚನ್ದವಾಗಿ or ಚನ್ದಾಗಿ (C.). ಚನ್ದವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನ್ದತ್ವವಿರಬಾರದು (Prv.). 2, appearance, shape, form, kind; manner, way (C.; T., Te.). ಸ್ವಸ್ತಿಕ ವರ್ಧಮಾನ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ ಮೂಱು ನೊದಲಾಗುಳ್ಳುವು ಅರಮನೆಯ ಚನ್ದಂಗಳು (Hlā.). see Bp. 18, 46; 22, 52; 33, 14; 34, 5; 38, 56; 39, 18. 46; 43, 15; 45, 35; 58, 21. 43; 60, 50. 54; B. 1, 20. 23; 2, 23. 41; 3, 24. — ಚನ್ದಗೆಡು. -ಕೆಡು. beauty, or the proper form, state or manner, to be ruined, gone, or missed (Bp. 29, 15; C.). — ಚನ್ದಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. = ಚೆ-. a person who has lost or is devoid of all good manners (S. Mhr). — ಚನ್ದ ಚನ್ದ. rep. various kinds, etc. (Bp. 43, 36; C.). — ಚನ್ದದುಱುಮ್ಬು. -ತುಱುಮ್ಬು. a fine turumbu (Cpr. 8, 45). — ಚನ್ದವೆಱ್. -ಎ-ಪೆಱ್. to acquire beauty (Grj. 10, 113). — ಚನ್ದವನಱಿ. -ಅಱಿ. to know the proper manner, etc (Bp. 18, 35). — ಚನ್ದಪೞಿ. -ಅೞಿ. = ಚನ್ದಗೆಡು. (Bp. 14, 6; 44, 26). — ಚನ್ದಪಾವುಗೆ. -ಪಾವುಗೆ. a nice shoe (Abh. P. 7, 68, o. r. ಚಮ್ಮಪಾವುಗೆ).

ಚನ್ದ **canda.** 2. = ಚನ್ದ್ರ. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 101; ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44; ಚನ್ದ್ರ Śm. 16; ಸಸಿ 99; C.). as Tbh. of ಚನ್ದ್ರ it appears also in ಚನ್ದಪುರ. — ಚನ್ದಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. moon-father: the moon (S. Mhr.); N. (My.). — ಚನ್ದಮಾಮ. moon-uncle; the moon (My.). — ಚನ್ದಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (C.). see ನುಲಿಯ-.

ಚನ್ದ **canda.** 3. = ಛನ್ದ. occasionally used for ಛನ್ದ prosody (ಛನ್ದ Śm. 99).

ಚನ್ದಣ **candana.** Tbh. of ಚನ್ದನ. (My.; Si. 228).

ಚನ್ದನ **candana.** = ಚನ್ದಣ, ಚನ್ದಲ, ಚನ್ದಳ, ಚನ್ದಾಳ. *sandal, Sirium myrtifolium:* either the tree, the wood, or the unctuous preparation of the wood.

ಚನ್ದನಾಕ್ಷತೆ **candana-akṣate.** = ಗನ್ಧಾಕ್ಷತೆ. sandal and whole grain of raw rice. (Bp. 24, 23; My.).

ಚನ್ದನಾಚಲ **candana-acala.** a part of the southern range of the western ghauts, where sandal-wood is found. (R.).

ಚನ್ದನಾವತಿ **candanā-vati.** N. of a town (J. 28, 53. 59; 29, 12).

ಚನ್ದನೋಪಲ **candana-upala.** a slab on which sandal is ground (ತೇವ ಸಾಣೆಯ ಕಲ್ಲು Mr. 206; My.).

ಚನ್ದರ **candara.** = ಚನ್ದ್ರ 2, etc. red lead, minium. (My.).

ಚನ್ದಲ **candala.** Tbh. of ಚನ್ದನ. sandal (My.). 2, a vessel made of sandal-wood (My.).

ಚೆನ್ದವುರ candavura. Tbh. of ಚನ್ದ್ರಪುರ. N. of a town (Śmd. 380).

ಚನ್ದಳ candaḷa. = ಚನ್ದಲ. (My.).

ಚನ್ದಾವರ candāvara. N. of a small town near Honnāvara in N. Canara. see Prv. s. ಸೂಟೆ.

ಚನ್ದಾಳ candāḷa. = ಚನ್ದಳ. a kind of sandal (ಕೃಷ್ಣಾಗರುಚನ್ದನ G.; S. Mhr.).

ಚನ್ದಿ candi. a gable-wall (Mhr. ಚಾನ್ದಈ). — ಚನ್ದಿಗೋಡೆ. = ಚನ್ದಿ. (S. Mhr.; B. 4, 122).

ಚನ್ದಿರ candira. = ಚೆನ್ದರ 2, ಚೆನ್ದಿರ 2. the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. II, 49; Śm. 16; ತಿಂಗಳ್, etc. Kk. 11b.; ಶಶಿ 44; C.).

ಚನ್ದು candu. = ಚನ್ದ 2. the moon; the date (My.; H.).

ಚನ್ದುಳ್ಳಿ canda-uḷḷi (*i. e.* **uḷḷa**). beautiful (My., colloq.).

ಚನ್ದ್ರ candra. 1. glittering, shining, 2, *the moon* (ಸುಧಾಕರ Nn. 69; ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಯ್ಯುದ Mr. 19; ಚಳಿಗದಿರ, ಸವಿಗದಲಣುಗ, etc. Śm. 15. 16; ಕುಳಿರ್ಗೆಯ್ಯ Ct. I, 55; ತಿಂಗಳ್, ಪೆಜಿ I, 96). 3, a lovely or agreeable phenomenon of any kind, anything which gives pleasure. 4, *gold.* 5, *camphor.* 6, = ಚನ್ದ್ರ 2, the colour red (ಅರುಣ, ಕೆಮ್ಪು 69). 7, excellent, eminent; excellence (ಮುಖ್ಯ, ಶ್ರೇಷ್ಠವು 69). 8, dust (ರಜ, ದೂಳು 69). 9, the eye in a peacock's tail (ಪೀಲಿ, ನವಿಲ ಹೀಲಿಯ ಕಣ್ಣು 69). 10, a seat, a throne (ವಿಷ್ಟರ, ಸಿಂಹಾಸನ 69). 11, a kind of house (ಭವನ, ಮನೆಗಳ ಭೇದ 69; *cf.* ಚನ್ದ್ರ). 12, *a particular plant* (= ಕಾಮ್ಪಿಲ್ಲ). 13, a wood (ಅರಣ್ಯ, ವನ 69). 14, a certain metrical foot (Ch.). 15, water. — ಚನ್ದ್ರಕೋಲು. a kind of gold ornament worn on the head by females (S. Mhr.). — ಚನ್ದ್ರಗಲ್. -ಕಲ್. = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. (ಕುಳಿರ್ಗಲ್, ಒಸರ್ಗಲ್ Ct. II, 112). — ಚನ್ದ್ರಮಲ್ಲಿಗೆ. the red jasmine (a plant whose flower blooms only in the evening. Mr. H. Haigh; ಕೆಮ್ಪಗಿರುವ ಒನ್ದು ಬಗೇ ಹೂವು Rāmaswāmi Śāstri). — ಚನ್ದ್ರಮುರು. = ಚನ್ದ್ರಮುರುಗು. (My.). — ಚನ್ದ್ರಮುರುಗು. a semi-circular ring for the tip of the ear, set with pearls, etc. (My.). see ಚನ್ದ 2, ಚನ್ದಿರ.

ಚನ್ದ್ರ candra. 2. = ಚನ್ದರ, ಚೆನ್ದರ 1, ಚೆನ್ದಿರ 1, ಸೆನ್ದುರ. Tbh. of ಸಿನ್ದೂರ. red lead, minium (ಸಿನ್ದೂರ Mr. 102; C.; Te. ಚನ್ದುರ, ಚೆನ್ದಿರ; *cf.* ಚನ್ದ್ರ 1, No. 6). — ಚನ್ದ್ರಕಾಳಿಸೀರೆ. a black garment of women with a red border (C.). — ಚನ್ದ್ರಗಾವಿಸೀರೆ. -ಕಾವಿ-. = ಚನ್ದ್ರಕಾಳಿಸೀರೆ. (My.). — ಚನ್ದ್ರತಿಲಕ. a leaf-like ornamental mark on the forehead made with minium (J. 11, 8). — ಚನ್ದ್ರಪುಡಿ. = ಚನ್ದ್ರ. (ಸಿನ್ದೂರ, etc. Si. 334). — ಚನ್ದ್ರಬಾಳೆ. a good kind of plantain of a reddish colour (C.). — ಚನ್ದ್ರಮಾವು. a good kind of mango of a reddish colour (C.).

ಚನ್ದ್ರಕ candraka. *the eye in a peacock's tail.* 2, the moon. — ಚನ್ದ್ರಕಬಳ್ಳಿ. a small ornamental shrub, Rauwolfia serpentina Benth. (St. & Pl.).

ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ candra-kānta. the moon-stone, a fabulous gem, supposed to be formed from the congelation of the rays of the moon and to dissolve under the influence of its light, or to distil water when the moon's rays fall upon it; perhaps a kind of crystal or jasper (ಸಸಿಗಲ್ Śs.; Bp. 51, 19; J. 11, 10). 2, the moon (ಹಿಮಗು Mr. 102).

ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತಿ candra-kānti. the lustre of the moon, moon-light. 2, a large creeping shrub, the moon-flower, Ipomaea grandiflora Lamk. (St. & Pl.).

ಚನ್ದ್ರಕಿ candraki. *a peacock.* (ನವಿಲು)

ಚನ್ದ್ರಕೀರ್ತಿ candra-kīrti. N. (Bp. 52, 18).

ಚನ್ದ್ರಕಾವ್ಯ (candra-kāvya, of ಕಾವಿ**).** a red sire (My.).

ಚನ್ದ್ರಗ್ರಹಣ candra-grahaṇa. an eclipse of the moon. (C.; B. 4, 67).

ಚನ್ದ್ರಚೂಡ candra-cūḍa. Śiva. (My.).

ಚನ್ದ್ರಜ candra-ja. Budha (Mercury). (R.).

ಚನ್ದ್ರಜ್ಯೋತಿ candra-jyōti. moonlight. 2, a kind of firework (S. Mhr.; Mhr.; Mg.).

ಚನ್ದ್ರತಾರಾಬಲ candra-tārā-bala. propitiousness of the moon and stars (My.).

ಚನ್ದ್ರದಾರ candra-dāra. a wife of the moon: *any one of the twenty-seven lunar mansions.*

ಚನ್ದ್ರಧರ candra-dhara. Śiva (Bp. 8, 4). 2, sign for a long syllable (Ch.).

ಚನ್ದ್ರನಖಿ candra-nakhi. N. of Rāvaṇa's sister (Abh. P. 9, 149 va.; 9, 151).

ಚನ್ದ್ರಪುರ candra-pura. = ಚನ್ದವುರ. N. of a town.

ಚನ್ದ್ರಪ್ರಭ candra-prabha. N. of the eighth Arhat (tīrthaṅkara) of the Jainas (Cpr. 1, 52. 66. 67).

ಚನ್ದ್ರಬಲ candra-bala. propitiousness of the moon (Mhr.; R.).

ಚನ್ದ್ರಬಾಳೆ candra-bāle. *large cardamoms.*

ಚನ್ದ್ರಬಿಮ್ಬ candra-bimba. the lunar disk (ಸವಿಮಣ್ಡಲ Ct. I, 28).

ಚನ್ದ್ರಭಟ್ಟ candra-bhaṭṭa. N. of an author (Śmd. 4).

ಚನ್ದ್ರಭಾಗೆ candra-bhāge. *the Chenab, one of the five streams of the Pañjāb.*

ಚನ್ದ್ರಮ candrama. Tbh. of ಚನ್ದ್ರಮಸ್. (ಚನ್ದ Nn. 9; ಹಿಮಕರ 35; ಚನ್ದ್ರ, etc. Mr. 36).

ಚನ್ದ್ರಮಣ್ಡಲ candra-maṇḍala. = ಚನ್ದ್ರಬಿಮ್ಬ. (My.).

ಚನ್ದ್ರಮಸ್ candramas. *the moon.*

ಚನ್ದ್ರಮುನಿ candra-muni. N. (Bp. 52, 18).

ಚನ್ದ್ರಮೌಳಿ candra-mauli. *Śiva.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಚನ್ದ್ರಲೇಖೆ candra-lēkhe. a digit of the moon (Mr. 1a).

ಚನ್ದ್ರಲೋಕ candra-lōka. the sphere or heaven of the moon. (My.).

ಚನ್ದ್ರವಂಶ candra-vaṁśa. the lunar race of kings. (C.).

ಚನ್ದ್ರವತ್ candra-vat. brilliant; illuminated by the moon. (R.).

ಚನ್ದ್ರವದನೆ candra-vadane. a woman having a face fair as the moon. (My.).

ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ candra-śāle. = ಚನ್ದ್ರಸಾಲೆ. *a room on the top of a house, an upper room, an upper story.* (J. 30, 36).

ಚನ್ದ್ರಶಿಲೆ candra-śile. = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. a fabulous gem, etc. (My.; B. 5, 241).

ಚನ್ದ್ರಶೇಖರ candra-śēkhara. *Śiva;* a form of Śiva (Bp. 58, 18).

ಚನ್ದ್ರಸಾಲೆ candra-sāle. Tbh. of ಚನ್ದ್ರಶಾಲೆ. ಅಗ್ರಸಾಲೇ ಊಟ, ಚನ್ದ್ರಸಾಲೇ ನಿದ್ರೆ (Prv.).

ಚನ್ದ್ರಸೂರ್ಯ candra-sūrya. moon and sun; a rough drawing of the moon and sun on a stone, worshipped by peasants (S. Mhr.).

ಚನ್ದ್ರಹಾರ candra-hāra. a necklace of flat, moon-like (circular) gold beads (C.).

ಚನ್ದ್ರಹಾಸ candra-hāsa. deriding the moon. 2, *a glittering scimitar, a sword* (Abh. P. 14, 188). 3, N. of a prince (J. 28, 6. 60-63; 29, 2-49).

ಚನ್ದ್ರಾಂಗದ candra-aṅgada. N. of a son of king Indrasēna. (R.).

ಚನ್ದ್ರಚೂಡ candrācūḍa. = ಚನ್ದ್ರಚೂಡ. Śiva. (Bp. 1, 51).

ಚನ್ದ್ರಾತಪ candra-ātapa. *moonlight;* an open hall; an awning. (Kāvy. V, 12).

ಚನ್ದ್ರಾತ್ಮಜ candra-ātmaja. = ಚನ್ದ್ರಜ. Budha (Mercury). (R.).

ಚನ್ದ್ರಾಭರಣ candra-ābharaṇa. Śiva (Grj. 3, 86; 4, 13).

ಚನ್ದ್ರಾವತಿ candrāvati. N. of a place. (My.).

ಚನ್ದ್ರಾವಲಿ candra-āvali. N. of the elder sister of Rādhā. (My.).

ಚನ್ದ್ರಾಶ್ಮ candra-aśma. = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. a fabulous gem. (Śsv. 3, 64).

ಚನ್ದ್ರಿ candri. shining, golden. 2, N. of a vṛitta (Ch.). 3, = ಚನ್ದ್ರಾತ್ಮಜ.

ಚನ್ದ್ರಿಕೆ candrike. *moonlight;* elucidation. 2, N. of two vṛittas (Ch.). 3, a coil of written palm-leaf (My.).

ಚನ್ದ್ರೆ candre. = ಚನ್ದ್ರ1, No. 11. a hall covered only at the top; an awning, a canopy.

ಚನ್ದ್ರೋದಯ candra-udaya. moon-rise. (C.). 2, *an awning, a cloth spread over on open court.*

ಚನ್ದ್ರೋದಯಮಾತ್ರೆ candrōdaya-mātre. a bolus said to be very cooling (My.).

ಚನ್ದ್ರೋಪಲ candra-upala. the moon-gem (Bh. 1, 20, 54).

ಚನ್ನ cannu-a3. = ಚನ, ಚೆನ್ನ. a man of beauty, a handsome man. 2, N. (C.; Bp. 18, 10; B. 1, 15). see ಮಾದರ–. — ಚನ್ನಪಟ್ಣ. Canna's town: Madras (C.; Te. ಚನ್ನಪಟ್ನ, ಚೆನ್ನ–, ಚೆನ್ನಾ–; T. ಚೆನ್ನ–, ಚೆನ್ನೈ). also N. of other places. — ಚನ್ನಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.). see ತೊಗೆಯ–. — ಚನ್ನಬಸವ. N., especially that of the sister's son of Basava (C. Bp. 6, 47; Te. ಚೆ–). see Bp. 7 sum.; 7, 9; 35, 41; 47, 37; 61, 74. 75. — ಚನ್ನಬಸವಣ. -ಅಣ. = ಚನ್ನಬಸವ. (Bp. 35, 8). — ಚನ್ನಬಸವಪುರಾಣ. a work about Cannabasava, etc. of A. D. 1585 (C. Bp. 63, 77; Te. ಚೆ–). — ಚನ್ನಯ. -ಅಯ. N. (C.; Bp. 13, 82; 25, 4; 38, 42; 45, 37; 56, 50). see ಮಾದರ–. — ಚನ್ನಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (C.; Bp. 9, 40).

ಚನ್ನಗೆ cannage. handsomely, nicely, properly (My.).

ಚನ್ನಂಗ cannaṅga. — ಚನ್ನಂಗನ ಮರ. = ಚನ್ನಂಗಿ No. 1. (Z.).

ಚನ್ನಂಗಿ cannaṅgi. = ಚೆನ್ನಂಗಿ. a large timber-tree with white bark, Lagerstroemia parviflora Roxb. (Z.; ಚಲಿ Mr. 121, one MS. ಚೆನ್ನಂಗಿ; Bp. 45, 37; Te., and also ಚಿನ್ನಂಗಿ). 2, = ಚಣಗಿ, etc. (C.; ಮಂಗಲ್ಯಕ, ಮಸುರ, ಮಸೂರ G.).

ಚನ್ನಿಗ canniga. a handsome, fine man (C.; Bp. 15, 18; 24, 40; 47, 33; 48, 10; Rām. 6, 14, 29; Dp. 1, 2). — ಚನ್ನಿಗರಾಯ. N. of a Kṛiṣṇa idol at Bēlūr near Hāsana (My.).

ಚನ್ನು cannu. = ಚನ್2, ಚೆನ್2, ಚೆನ್ನು. straightness; beauty, grace, niceness, properness; excellence (My.; Te. ಚೆನ್ನು). Gen. and Acc. ಚನ್ನ. ನಾಯ ಬಾಲ ಸೆಡೆಯಂ ಕಟ್ಟಲ್ಕೆ ಚನ್ನಪ್ಪುದೇ? (Śś. 85). — ಚನ್ನ ಕುಲ. (Bp. 18, 9). — ಚನ್ನ ಚನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. (Bp. 24, 81). — ಚನ್ನ ಪಾಯಸ. (Bp. 14, 13). — ಚನ್ನ ಭಕ್ತಿ. (Bp. 24, 75). — ಚನ್ನ ಮಗ. (Bp. 18, 52). — ಚನ್ನ ಮಡಿವಳ. (Bp. 21, 45). — ಚನ್ನ ಮಾಡು. (Bp. 27, 60; 45, 37; 47, 37). — ಚನ್ನ ಮಾತು. (Bp. 29, 16). — ಚನ್ನ ಮಿಣ್ಡಪ್ರಾಯ. (Bp. 25, 9). — ಚನ್ನಲರ್. -ಅಲರ್. -ರು. (Bp. 28, 69; 44, 4). — ಚನ್ನ ಶಿಶು. (Bp. 18, 89). — ಚನ್ನಾಗಿ. -ಆಗಿ. = ಚೆ–. nicely, handsomely, properly, well, in good circumstances (ಅಯ್ದೆ Śmd. 26 Cm.; ನೆಱೆ 31 Cm.; Bp. 14, 5; 39, 24; 44, 41; 47, 65; 57, 69; C.; Si. 272. 283. 368. 398; B. 1, 1; 2, 46. 52; 4, 209. 214). ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನಣ್ಟರು, ಕೆಟ್ಟರೆ ಸ್ನೇಹಿತರು (Prv.). — ಚನ್ನೆಸ. -ಎಸ. to shine beautifully, to be splendid, to be conspicuous (Bp. 5, 13; 32, 39; 38, 42). ಕನ್ನಡದೆ ಕನ್ನಡಿಯದು ಎನ್ನ ಗೀರ್ವಾಣದೊಳು ಚನ್ನೆಸೆವ ದರ್ಪಣವೆನುತ್ತ ಒರೆವುದು (Cidakhaṇḍānubhava 1, 8).

ಚನ್ನಿ canni. = ಚನ್ನೆ. (My.).

ಚನ್ನೆ canne. = ಚೆನ್ನೆ1. a handsome female (Ch. v. 328; Cpr. 7, 103; Abh. P. 3, 85; Grj. 3, 91 va.; Bp. 4, 42). 2, N. (S. Mhr.). — ಚನ್ನಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (C.; Bp. 14, 3). — ಚನ್ನವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. (C.; B. 4, 217).

ಚಪ್ cap. an imitative sound. (*cf.* ಚಿಪ್). — ಚಪ್ ಚಪ್. rep. the sound produced by beating with a cane or stick (C.), or by cutting a tree with an axe (C.). 2, one of the notes of the house-lizard (S. Mhr.).

ಚಪ್ cap. silent! still! (H., Mhr.; S. Mhr.).

ಚಪ capa. an imitative sound. (see ಚಪ್ಪರಣೆ). — ಚಪಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to chirp (ಬಗ್ಗು, etc. G.). — ಚಪಾಡಿಸು. -ಅಡಿಸು. to emit a smacking sound in eating (S. Mhr.).

ಚಪ capa. bamboo cane (ವಂಶ, etc., ಬಿದಿರ್ Mr. 125; T. ಚಟ; Sk. ಚವಿ).

ಚಪಕಾರಕ capa-kāraka. a worker in bamboo cane, a manufacturer of baskets, etc. (ವಂಶಚ್ಛೇದಿ, ಮೇದ Mr. 377).

ಚಪಟೆ capaṭe. = ಅಪ್ಪಟೆ, ಚಪ್ಪಟೆ1. flatness; (flat). (Mhr. ಚಪಟಾ, ಚಾಪಟ; ಚಾಪಟೀ, any thing beaten flat; ಚಾಪಣೇಂ, to press; ಸಪಾಟ, flat, level, plain; smoothed; ಸಪಾಟೀ, levelness, etc.; Te. ಚಪ್ಪಟ, ಚಪ್ಪಿಡಿ; T. ಚಪ್ಪೈ, ಚಪ್ಪಟ್ಟೈ, ತಟ್ಟೈ; M. ಚಪ್ಪೆ, ಚಪ್ಪಡೆ; *cf.* ಚಕ್ಕಟು; Sk. ಚಿಪಿಟ; ಚಟ್ಟು1; Te. ಚದಮು, ಚದುಪು, to level; to make even with the ground; to break to pieces; T. ಚದೈ, M. ಚದೆ, K. ಸದೆ, to squash, etc.). — ಚಪಟೆಮೂಗಿನವನು. = ಚಪ್ಪಟೆ–. (ಖುರಣಸ್, etc. Si. 197).

ಚಪಲ capala. *moving to and fro, being agitated, wavering, unsteady, restless, fickle;* wanton. 2, *active, quick, swift, agile, expeditious.* 3, *inconsiderate, rashly or inconsiderately committing a crime.* 4, momentary, instantaneous. 5, quicksilver (ಪಾರದ, ರಸ Mr. 329).

ಚಪಲತನ capalatana. = ಚಪಲತೆ, ಚಪಲತ್ವ. (B. 3, 39; 5, 27).

ಚಪಲತೆ capalate. the state or nature of moving to and fro; trembling; fickleness; inconstancy; agitation; smartness. (Śmd. 159. 230; Kāvy. IV, 2, 16; My.).

ಚಪಲತ್ವ capalatva. = ಚಪಲತೆ. (Śmd. 230 Cm.; My.).

ಚಪಲೆ capale. a fickle or wanton woman (Bp. 40, 54; My.). 2, *lightning.* 3, *long pepper.*

ಚಪಾ capā. (*cf.* ಚಪ್). — ಚಪಾಚಪ್. rep. the sound produced by beating the surface of water with the hand, a stick, etc. (My.; *cf.* Mhr. ಛಪ್ಪಾಛಪ್ಪೀ).

ಚಪಾಟಿ capāṭi. = ಚಪ್ಪಟೆ. a slap (Mhr.). — ಚಪಾಟಿ ಬಡಿ. to slap with the open hand (S. Mhr.).

ಚಪಾಡಿಸು capāḍisu. see s. ಚಪ.

ಚಪಾತಿ capāti. a cake flattened with the hand without a roller (H.).

ಚಪಾಯಿಸು capāyisu. to hide (v. t., C.; Mhr., H. ಛಪಾವಿಣೇಂ).

ಚಪಾವಣೆ capāvaṇe. hiding, concealment (My.; Mhr., H. ಛಪಾವಣೇ).

ಚಪಾವು capāvu. = ಚಪಾವಣೆ. (My.).

ಚಪೇಟ capēṭa. *a palm of the hand with the fingers extended.*

ಚೆಪ್ಪಗೆ cappage. = ಸಪ್ಪಗೆ. insipidness, insipidly (My.; Te. ಚಪ್ಪಗಾ; ಚಪ್ಪಡಿ, ಚಪ್ಪಿಡಿ, ಚವ್ವಿಡಿ, insipidness; Mhr. ಚಪ್ಪಟ್ಟೆ, vapid, flat, insipid).

ಚೆಪ್ಪಟೆ cappaṭe. 1. = ಚಪಟೆ, ಚಪ್ಪಡಿ, etc. flatness, etc. (My.; B. 4, 125). ಚಪ್ಪಟೆಯಾದುದು (ಚಕ್ಕಟ Śmd. I). — ಚಪ್ಪಟೆ ಮೂಗು. a flat nose (My.; T. ಚಪ್ಪೈಮೂಕು; M. ಚಪ್ಪಿಯ ಮೂಕು, ಚಪ್ಪೆ-). — ಚಪ್ಪಟೆಮೂಗಿನವನು. a flat-nosed man (ಖುರಣಸ್, ಖುರಣಸ Nr.).

ಚೆಪ್ಪಟೆ cappaṭe. 2. = ಚಪ್ಪಳಿ, etc. clapping the hands. (My.).

ಚಪ್ಪಟೆ cappaṭe. = ಚಪಾಟಿ. (H., Mhr. ಚಪೇಟಾ, a smart slap; Mhr. ಚಾಪಟೀ, ಸಪ್ಪಾ, ಥಾಪಟಿ, a slap; *cf.* ಚಪ್ಪರಿಸು 2). — ಚಪ್ಪಟೆ ಬಡಿ. = ಚಪ್ಪಟೆ ಹೊಡೆ. (My.). — ಚಪ್ಪಟೆ ಹೊಡೆ. to apply a smart slap with the palm (My.).

ಚೆಪ್ಪಡಿ cappaḍi. = ಚಪ್ಪಟೆ 1. a large flat stone (My.). — ಚಪ್ಪಡಿ ಎಳೆ. to drag a flat stone (on another's head): to ruin (My.). — ಚಪ್ಪಡಿ ಹಾಕು. to put a flat stone (on another's business): to ruin (My.). 2, a trick.

ಚೆಪ್ಪನೆ cappane. with the sound of ಚಪ್ in beating (S. Mhr.).

ಚಪ್ಪನ್ನ cappanna. ಛಪ್ಪನ್ನ. fifty-six (H., Mhr.; Br.).

ಚಪ್ಪನ್ನದೇಶ cappanna-dēśa. the 56 countries (all the world). (C. Bp. 6, 48 seq.; Vivēkacintāmaṇi; Rśv. 5, 127; 5, 22 va.; J. 25, 12; see Ch. p. 133 seq.). *cf.* ಷಟ್ಪಂಚಾಶದ್ವಿಷಯ.

ಚಪ್ಪರ cappara. = ಚಪ್ರ (Śmd. 48). a frame thrown over houses to form the roof (My.; Te.; Mhr. ಛಪ್ಪರ). 2, a shed (ಪನ್ದರ, ಹನ್ದರ Nn. 143; ಕಾವಣ, ಪನ್ದಲ್ Kk. 26, Śm. 59; Bp. 8, 37; Rām. 13, 7; J. 34, 8; My.; M., Te.; Mhr. a temporary hut). 3, a court-yard (ಪ್ರಾಂಗಣ, ಅಂಗಳ Nn. 143; ಗೃಹಾಂಗಣ Mr. 480; *cf.* ಚತ್ವರ). 4, a thatched or tiled roof (S. Mhr.; Mhr.; Te., M.). 5, a trellis (My.; Te.). 6, the canopy of a bedstead (My.; Te., T., M., Mhr.; see ನಡಚಪ್ಪರ). ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ (Prv.). — ಚಪ್ಪರಗಾಲ ಮಂಚ. a cot with a canopy that rests on (four) staffs (My.). — ಚಪ್ಪರದ್ರಾಕ್ಷೆ. grapes trained upon a trellis (ಮೃದ್ವೀಕೆ, ಗೋಸ್ತನಿ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, etc. Si. 148; My.). — ಚಪ್ಪರಮಂಚ. a canopied bedstead (My.).

ಚೆಪ್ಪರಣೆ capparaṇe. the crying or chirping of birds (ಬೆಜ್ಜೆ Śmd. II; ಬೆಜ್ಜೆ Kk. 42. 88, o. r. ಬಿಜ್ಜು; ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ 77; ಬೆಜ್ಜೆ, ಜಡಿವು, ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ Śm. 29. 30; Śśv. 2, 45). 2, the peculiar smacking of the lips by which peasants use to stop their cattle (C.; Bp. 47, 46; My.; T., M. ಚಪ್ಪು, Te. ಚಪ್ಪರಿಂಚು, ಚಪ್ಪರಿಂಚು, -ಲಿಂಚು, to smack the lips; to suck; Te. also: to chuckle or cluck to an animal to urge it on); chuckling, cockering (Rām. 1, 5, 31).

ಚೆಪ್ಪರಿಗ cappariga. — ಚಪ್ಪರಿಗನ ಹುಲ್ಲು. a name given to several kinds of grass, as Panicum repens L., Manisurus granularis Swartz., Andropogon lanceolatus Roxb. (Z.).

ಚೆಪ್ಪರಿಸು capparisu. 1. to chuckle or cluck to an animal to urge it on (Bh. 1, 10, 22; 8, 23, 12; 8, 26, 16; Rśv. 6, 11 va.; J. 25, 45). 2, to smack the lips in sucking or sipping (Bp. 33, 15); to produce the peculiar sound of chewing, to chew with a noise (C.; see s. ಚಪ್ಪರಣೆ; M. ಚವೆ, chewing; the sound of it). 3, to chirp (Grj. 2, 106 va.; 8, 8 va.); to bark (1, 104).

ಚೆಪ್ಪರಿಸು capparisu. 2. = ಚಪ್ಪಳಿಸು. to slap; to pat (S. Mhr.; Abh. P. 14, 123; 14, 123 va.; Rśv. 6, 11 va.; Rām. 6, 11, 17; J. 13, 50; 16, 23; Te. ಚರಚು; *cf.* ಚಪ್ಪಟೆ 2).

***ಚೆಪ್ಪರಿಸು capparisu. 3.** to frighten, to overpower. ಮದಾಕೃತಿಯಂ ಮಾಸಿಸಿ ಮುಪ್ಪು ಚಪ್ಪರಿಸೆಯುಂ ಚಿಃ ಕೆಮ್ಮಿನೊಳ್ಕುಮ್ಮಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳ್ಕತ್ತೆ ಗಡಂ ಕಡಂಗಿ ತೊಡರ್ದು Ap. 1, 81; 4, 82 va.

ಚಪ್ಪಲ್ cappal. = ಚಪ್ಪಲಿ. (My.).

ಚಪ್ಪಲಿ cappali. a shoe or sandal (S. Mhr.; Mhr., H. ಚಪ್ಪಲ, -ಳ; *cf.* ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ). — ಚಪ್ಪಲಿಚೆಣ್ಣು. a weed, Tricholepis amplexicaulis Clarke (Z.).

ಚೆಪ್ಪಳಿ cappaḷi. = ಚಪ್ಪಟೆ 2, ಚಪ್ಪಳೆ, ಚಪ್ಪಾಳೆ. clapping the hands (S. Mhr.; T. ಚಪ್ಪಾಣಿ). — ಚಪ್ಪಳಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to clap the hands (Bp. 4, 8; 47, 42; 59, 24; My.). — ಚಪ್ಪಳಿ ಬಡೆ. = -ಹೊಡೆ. (G. 157. 158). — ಚಪ್ಪಳಿ ಹೊಡೆ. = ಚಪ್ಪಳಿಕ್ಕು. (S. Mhr.; My. as ಚಪ್ಪಳೆ-).

ಚೆಪ್ಪಳಿಸು cappaḷisu. = ಚಪ್ಪರಿಸು, ತಪ್ಪಳಿಸು. (Bp. 15, 9).

ಚೆಪ್ಪಳೆ cappaḷe. = ಚಪ್ಪಳಿ. (My.; see ಕೆಯ್-). — ಚಪ್ಪಳೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಚಪ್ಪಳಿಕ್ಕು. (Bp. 18, 15).

ಚೆಪ್ಪಾಳೆ cappāḷe. = ಚಪ್ಪಳಿ, etc. (My.).

***ಚೆಪ್ಪಿಱಿ cappiṟi.** = ಚಪ್ಪರಿಸು 1. to smack the lips in sucking or sipping. ಚನ್ನಯ್ಯನುಣ್ಣಾ ಮಿಕ್ಕುದ ಚಪ್ಪಿಱಿದು ಸವಿದ Cv. 770.

ಚೆಪ್ಪೆ cappe. 1. that which is flattened or pressed down (T. ಚಪ್ಪೈ). — ಚಪ್ಪಲರ್. -ಅಲರ್. to be flattened and distended (Cpr. 4, 77; 7, 64).

ಚೆಪ್ಪೆ cappe. 2. the hip-bone (My.; T. ಚಪ್ಪೈ, the hip).

ಚೆಪ್ಪೆ cappe. 3. = ಸಪ್ಪೆ. insipidness (Tu.).

ಚಪ್ಪೆ cappe. an impression, a stamp, a seal (S. Mhr.; Mhr. ಛಪ್ಪಾ; *cf.* ಚಾಪೆ).

ಚಪ್ರ capra. = ಚಪ್ಪರ. (My.). ಚಪ್ರದ ಮಂಚ (Si. 230; see ಚಪ್ಪರ ಮಂಚ).

ಚಬಕ cabaka. = ಚಬಕು, ಚಬುಕು. a horse-whip (S. Mhr.; B. 4, 123; Mhr., H. ಚಾಬೂಕ; T., M. ಚವುಕ್ಕು; Te. ಚಪ್ಪುಕು, ಚಬುಕು).

ಚಬಕು cabaku. = ಚಬಕ. (C.; B. 4, 123).

ಚಬುಕು cabuku. = ಚಬಕ. (C. Bp. 47, 44; My.). — ಚಬುಕುಮರ. the Casuarina tree, Casuarina muricata Roxb. (St. & Pl.; My.).

ಚಮಕಾಯಿಸು camakāyisu. = ಚಮಕಿಸು. to lash soundly (My.; Mhr. ಚಮಕವಿಣೇಂ, ಚಮಕಾವಿಣೇಂ); to cause to quiver, to frighten, to rebuke (My.; Mhr.).

ಚಮಕಿಸು camakisu. = ಚಮಕಾಯಿಸು. (My.). 2, to make to flash (or brandish), as a sword (S. Mhr. rare; Mhr. ಚಮಕವಿಣೇಂ, ಚಮಕಾವಿಣೇಂ).

ಚಮಟಿಕೆ camaṭike. = ಚಮಟಿಗೆ, ಚಮ್ಮಟಿಗೆ q. v., ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಸಮಟಿಗೆ. a whip. (My., in the meaning of ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ No. 2).

ಚಮಟಿಗೆ camaṭige. = ಚಮಟಿಕೆ, etc. (C.).

ಚಮಡ camaḍa. the skin (C.; Mhr., H. ಚಮಡೀ, ಚಾಮಡೀ; ಚಾಮಡೇಂ, skin, hide; leather; *cf.* ಚರ್ಮ; ಚಾವಟಿ).

ಚಮತ್ camat. an interjection of surprise.

ಚಮತ್ಕರಿಸು camat-karisu. to grow wonderful, to cause surprise (Śsv. 4, 75).

ಚಮತ್ಕಾರ camat-kāra. astonishment, surprise; a show, a spectacle; an astonishing event or object, a wonder (C.; B. 5, 34. 171. 177. 196); cleverness, skilfulness (My.); quickness (My.). see Prv. s. ಬಲಾತ್ಕಾರ.

ಚಮತ್ಕಾರಿ camat-kāri. astonishing, surprising, unusual; a clever person (My.).

ಚಮತ್ಕೃತಿ camat-kṛiti. = ಚಮತ್ಕಾರ. (Bp. 1, 5; 28, 4; J. 1, 6; 26, 10).

ಚಮರ camara. = ಚವರ, etc. a kind of deer, or rather *the Yak or bos grunniens.* 2, the chowrie or long brush or fan, most usually made of the tail of the Yak; it is also one of the insignia of royalty (ಮುಶೀರ, ಚಾಮರ Nn. 91).

ಚಮರಿ camari. = ಚಮರ No. 2, ಚವರಿ, ಚವುರಿ, ಚೌರಿ. the tail of the Yak used as a fan, etc. (Bh. 6, 2, 1; J. 3, 17). 2, a compound pedicle. — ಚಮರಿಮೃಗ. = ಚಮರೀಮೃಗ. (ಗೋಕರ್ಣ, ರೋಮಿ Mr. 163).

ಚಮರಿಕ camarika. *the tree Bauhinia variegata* Lin.

ಚಮರೀಮೃಗ camarī-mṛiga. = ಚಮರ No. 1, ಚಮರೀಮೃಗ. a kind of deer. (ಸರಲ Nn. 63).

ಚಮಸ camasa. = ಚಮ್ಚ. *a vessel used at sacrifices for drinking the sōma; a ladle or spoon.* 2, a kind of sweetmeat.

ಚಮಸಿ camasi. = ಚಮಸ. *a vessel used at sacrifices, etc.*

ಚಮು. ಚಮೂ camu. camū. *an army.* 2, *a division of an army consisting of 129 elephants, 129 cars, 2187 horses, and 3685 foot.*

ಚಮೂಪ camū-pa. a general (ಬಲಿ, ಸೇನಾಪತಿ Nn. 16).

ಚಮೂಪತಿ camū-pati. a general of a division; any general (ಅನೀಕಸ್ಥ, ದಣ್ಡನಾಥ Mr. 269).

ಚಮೂರ camūra. a tiger (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ಹುಲಿ Nn. 18; ವ್ಯಾಘ್ರ, etc., ಪುಲಿ Mr. 159).

ಚಮೂರಮಣ camū-ramaṇa. a general (Rām. 6, 19, 17).

ಚಮೂರು camūru. *a kind of deer.*

ಚಮ್ಚ camca. = ಚಮಸ. a spoon (C.; Mhr., H. ಚಮಚ್ಯಾ).

ಚಮ್ಪ campa. = ಚಮ್ಪ. the plant Bauhinia variegata, mountain ebony (Sk.). 2, = ಚಮ್ಪಕ No. 1 (My.).

ಚಮ್ಪಕ campaka. = ಸಮ್ಪಗೆ. *a tree bearing a yellow fragrant flower, Michelia champaca* Lin. 2, = ಚಮ್ಪಕಮಾಲೆ (Ch.; Mr. 366).

ಚಮ್ಪಕಪುರ campaka-pura. N. of a town (J. 11, 30).

ಚಮ್ಪಕಮಾಲಿನಿ campaka-mālini. N. of Candrahāsa's second wife (J. 30, 1. 11. 12).

ಚಮ್ಪಕಮಾಲೆ campaka-māle. N. of a vṛitta (Ch.).

ಚಮ್ಪು campu. ಚಮ್ಪೂ. a species of composition in which the same subject is continued through alternations in prose and verse. (Ch.).

ಚಮ್ಪೆ campe. = ಚಮ್ಪ No. 2. (Bh. 3, 17, 34). 2, perfume (Cpr. 7, 63).

ಚೆಮ್ಬಕ cambaka. a sort of musical instrument (C. Bp. 5, 7). — ಚಮ್ಬಕವಜಿ. -ಪಜಿ. a kind of drum (Rsv. 6, 11 va.; T. ಚಾಪಟಿಕ್ಕಿ, ಚಾಮ್ಬು, a kind of drum).

ಚಮ್ಬಾರ cambāra. 1. = ಸಮ್ಬಾರ, ಸಮ್ಬಾರ. ingredients of seasoning used in cookery. — ಚಮ್ಬಾರಕಾಗಿ. = ಸಮ್ಬರ-, ಸಮ್ಬಾರ-. (ಶಕುನ್ತ Si. 421).

ಚಮ್ಬಾರ cambāra. 2. = ಚಮ್ಮಾರ. a caste that are workers in leather (My.; Mhr. ಚಾಮ್ಬಾರ, ಚಾಮ್ಭಾರ, ಚಾಹ್ಮಾರ; see ಚಮಡ).

ಚೆಮ್ಬು cambu. (fr. ಚೆನ್ 1-). = ಚೆಮ್ಬು, ಚೆಮ್ಬಿಗೆ, ಚೊಮ್ಬು, ತಮ್ಬಿಗೆ, etc. the red metal: copper (T., M., Tu. ಚೆಮ್ಬು; *cf.* ತಾಮ್ರ). 2, a globular copper or brass vessel, used for drinking water, etc. (My.; Te., T., M.; Mhr. ಚಮ್ಬೂ, a goblet; M. also ಚೆಲ್ಲ; *cf.* ಚರವಿಗೆ). ಅಮ್ಬು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಚಮ್ಬು ಮುಣುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ? — ಕುಮ್ಬಾರನ ಆವಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾಮ್ಬ್ರದ ಚಮ್ಬು ಹುಡುಕಿದನ್ತೆ. — ಚಮ್ಬು ಚರಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರವಾದರೂ ಹಂಚುಹುಡಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ (Prvs.). — ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಿಗ. = ಚೆಮ್ಬುಕುಟಿಗ. a coppersmith (ಶೌಲ್ವಿಕ, ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ Si. 339). — ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಿಗ. = ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಿಗ. (My.).

ಚಮ್ಮ camma. Tbh. of ಚರ್ಮ. skin, leather, etc. see ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ.

ಚಮ್ಮಟಿಗೆ cammaṭige. = ಚಮಟಿಕೆ, etc., ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ, q. v. a whip [ಬಾಳುಂ ಬಾರುಂ ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯುಮನೊರ್ವ ಕೀಲಾಳಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು Pb. 8, 54 va.]; (ಕಶೆ, ಚರ್ಮದಣ್ಡ Mr. 274; Grj. 6, 56 va.; Bp. 52, 8; 59, 37; J. 6, 49; T., M. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ). 2, a sledge-hammer (C.; T. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ; M. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ-ಕುಡ; Te. ಸಮ್ಮೆಟ, ಸಮ್ಮಟ).

ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ cammaṭṭige. Tbh. of ಚರ್ಮ ಪಟ್ಟಿಕೆ (Śmd. 382). a flat piece of leather for playing upon with dice, a leather backgammon board, etc. 2, Tbh. of ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿಕೆ, a whip (ಚರ್ಮದಣ್ಡ, ಕಶೆ Hlā.; the T. & M. ಚಮ್ಮಟ್ಟಿ is Tbh. of ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿ = ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿಕೆ). 3, a sledge-hammer (My.; ಅಯೋಘನ Si. 415).

ಚೆಮ್ಮಳಿ cammaḷi. = ಚಮ್ಮಳಿಕೆ. (Tbh. of ಸೈಂಹಿಕೇಯ?). the dragon's tail or descending node, the ninth of the planets, considered in mythology as the *body* of the demon Saiṁhikēya, son of Siṁhikā, which was severed from the *head* of Rāhu by Viṣṇu at the churning of the ocean (ಕೇತು Śm. 17; T. ಚೆಮ್ಬಾಮ್ಬು; Te. ಚೆಮ್ಮಲಿಪಾಮು, a prickly eel, found on the sea-coast; *cf.* ಚಾಟ್).

ಚೆಮ್ಮಳಿಕೆ cammaḷike. = ಚಮ್ಮಳಿ. (ಕೇತು Kk. 11b).

ಚಮ್ಮಾರ cammāra. = ಚಮ್ಬಾರ. a shoe-maker, etc. (C.).

***ಚಮ್ಮಾವುಗೆ cammāvuge.** sandals, chappals made of leather. ಕಾಗೆ ಬಿಷ್ಟಿಸುವ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವಹುದಡಾನ್ದ ಒಡೆಯರು ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯ Bv. 361; Cv. 929. [ಚಮ್ಮ+ಹಾವುಗೆ].

ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ cammāḷige. Tbh. of ಚರ್ಮಪಾದುಕೆ. a kind of leather shoe (Bp. 26, 14; My.; Te. ಸಮ್ಮಾಳಿ, T. ಚೆಮ್ಮಾಳಿ; *cf.* also ಚಪ್ಪಲಿ).

ಚೆಮ್ಮೆ camme. = ಚಮ್ಯ, ಚಮ್ಪೆ. N. of a plant (ಕೃಕವಾಕು, ಮಸ್ತಕ, ನೇತ್ರ Mr. 140, o. rs. ಚಮ್ಪೆ, ಚಮ್ಯ).

ಚೆಮ್ಯ camya. = ಚಮ್ಮೆ, q. v.

ಚೆಯ್ cay. ಚೆಯ್ಯ. = ಚಲ್ಲ 1, ಚೆಯ್, ಚೆಯ್ಯ 1, ಚೆಲ್ಲ. fun, etc. — ಚಯ್ಯಾಟ. -ಆಟ. = ಚೆ-, q. v. (ಚಲ್ಲಾಟ Kk. 21, o. r. ಚೆಯ್ಯಾಟ).

* **ಚಯ್‌ಚಯ್ cay cay.** an onomatopoeic word indicating the sound emanating during fight. ಚಯ್ ಚಯ್ಯೆ ಮ್ಬಾಗಳ್ ಮೆಯ್ ಮೆಯ್ ಚಲದಿಂ ಮುಟ್ಟೆ ಪೊಣರ್ದರ್ Pb. 13, 34.

ಚಯ caya. accumulation; *a heap, a mound of earth, a rampart,* etc. 2, *a collection, a mass, a multitude.*

ಚಯನ cayana. 1. heaping, piling up; collecting, gathering. see ತೆಮುಳ್ಚು, ತೆರಳ್ಚು, ಬೆರಂಜು.

ಚಯನ cayana. 2. observing, perceiving, etc. see ವಿ-.

ಚರ cara. an imitative sound. — ಚರ ಚರ. rep. the sound of rending, of scratching with the nails or with a pen, of cutting grass, and of mincing vegetables (C.; Mhr.). — ಚರ ಚರನೆ. with the sound of ಚರ ಚರ (C.).

ಚರ cara. *moving, walking, going;* locomotive, any animal; *movable; being, living.* 2, *a spy, a secret emissary or agent* (ಉಪಸರ್ಪ, ಅರಸಾಳ್ Mr. 262). — ಚರನುಡಿ. (*i. e.* ಚರರ ನುಡಿ). news brought by emissaries (ವಾರ್ತೆ, ದೂತರ ವಾಕ್ಯ Nn. 138).

ಚರಕ caraka. a wanderer, a wandering religious student; a spy, etc. 2, *N. of a muni and physician, the author of a treatise upon medicine.* 3, the title of the treatise on medicine written by Caraka (Sk.). 4, witchcraft (My.). [5, a spinning wheel].

ಚರಕ್ಕನೆ carakkane. with the sound of ಚರ (C.).

ಚರಗ caraga. = ಚರುಗ, etc. an offering to village goddess, etc. (S. Mhr.).

ಚರಟ caraṭa. = ಚಟ್ಟ 1. extraneous matter seperated by filtering, etc. (C.; B. 4, 225; M. ಚಣ್ಡೆ, sediments, husk, etc.; ಚಣ್ಡು, chaff; T. ಚಣ್ಡು, an empty husk, *cf.* ಜರಡು).

ಚರಣ caraṇa. moving, wandering; acting, dealing. 2, *a foot* (ಕಾಲು Nn. 84). 3, *a sect, a school, a branch of the vēda.* 4, the fourth part of a stanza (Ch.). 5, a verse line (Ch.).

ಚರಣತಲ caraṇa-tala. the sole of the foot (ಅಂಗಾಲ್ Mr. 332).

ಚರಣನಲಿನ caraṇa-nalina. = ಚರಣಸರಸಿರುಹ. (My.).

ಚರಣಯುಗ caraṇa-yuga. both the feet (Śm. 110).

ಚರಣವಾಲ್ಮೀಕ caraṇa-vālmīka. a foot or leg like an ant-hill, a kind of elephantiasis (ಹುತ್ತುಗಾಲ್ Mr. 385).

ಚರಣವಿನ್ಯಾಸ caraṇa-vinyāsa. putting or placing down the foot. see ಮೆಟ್ಟು.

ಚರಣಸರಸಿರುಹ caraṇa-sarasiruha. a foot-lotus: a foot like a lotus, a beautiful foot. (Śm. 1).

ಚರಣಾಭರಣ caraṇa-ābharaṇa. *an ornament for the feet.*

ಚರಣಾಯುಧ caraṇa-āyudha. having the feet for weapons: *a cock.*

ಚರನ್ತ caranta. = ಚರನ್ತಿ. (My.). 2, the pupil of a caranta (My.).

ಚರನ್ತಿ caranti. a jaṅgama who has taken the vow of celibacy (S. Mhr.), frequently called also ಚರನ್ತಿಯಪ್ಪ.

ಚರಪು carapu. = ಚರುಪು. Tbh. of ಚರು. an oblation to a deity (My.).

ಚರಬಣ್ಡವಲ cara-baṇḍavala. live stock; capital employed in business (B. 5, 101; My.).

ಚರಬಾಗಿಸು carabāgisu. to go away (S. Mhr., used in liṅgavanta maṭhas).

ಚರಬಿ carabi. = ಚೆಬಿ. fat, suet (C.; Mhr., H.).

ಚರಮ carama. *last, final, ultimate; western, west;* lowest, least; immediately following (ಪಶ್ಚಾತ್, ಬಱಿಕ Mr. 434); a final letter (Śmd. 71. 219. 222. 223. 249. 289; Kāvy. I, 3, 57-59; I, 4, 50-52).

ಚರಮಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್ carama-kṣmābhṛit. *the western mountain behind which the sun and moon are supposed to set.*

ಚರಮಗಿರಿ carama-giri. = ಚರಮಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್. (Si. 114).

ಚರಮಸ್ವರ carama-svara. a final vowel (Śmd. 245).

ಚರಮಾಕ್ಷರ carama-akṣara. a final consonant (Śmd. 245).

ಚರಮಾದ್ರಿ carama-adri. = ಚರಮಗಿರಿ. (Sk.; R.).

ಚರಮೂರ್ತಿ cara-mūrti. = ಚರನ್ತ No. 2. (My.).

ಚರಯಿಸು carayisu. to roam, wander or walk about (ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh., o. r. ಚರಿಯಿಸು). ಚರಯಿಸಿದಂ (92, o. r. ಚರಿ-).

ಚರಲಿಂಗ cara-liṅga. a walking liṅga: a jaṅgama of the liṅgavantas (Bp. 7, 9; 27, 42; 31, 1; 36, 24; 61, 2). — ಚರಲಿಂಗಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (C.).

ಚರವಣ caravaṇa. Tbh. of ಚರ್ವಣ. chewing, etc. (My.).

ಚರವಿಗೆ caravige. = ಚರಿಗೆ, ಚರಿವಿಗೆ, ಚರ್ವಿಗೆ, ಚವರಿಗೆ, ಚವುರಿಗೆ. a large copper or brass pot in the form of the cambu for carrying water (My.; Tu. ಚೆರಿಗೆ; T. ಚರಾಗ್ಯೆ, a pot, cup, or basin; T., Te. ಚರುವ, a large metal pot; Te. ಚರವೆ, ಚೆರವ, ಚೆರಿವಿ, a brass kettle or boiler; *cf.* Sk. ಚರು; Mhr. ಚರವೀ, a sort of bowl).

ಚರಾಚರ cara-ā-cara. 1. *moving; movable;* shaking, unsteady.

ಚರಾಚರ cara-acara. 2. movable and immovable, locomotive and stationary, moving and fixed. 2, the aggregate of all created things, whether animate or inanimate. (Kāvy. I, 1*a*, 2; Bp. 28, 54; 51, 16; J. 2, 55; 8, 42).

ಚರಾದಾಯ cara-ādāya. the profit arising to government by the sale of unowned cattle, etc. (My.). 2, the gain by bribes, etc. above salary (My.).

ಚರಾಯಿ carāyi. pasture; pasture-ground (My.; Mhr. ಚರಣ, ಚರವಣ, ಚರಾಈ).

ಚರಿ cari. 1. = ಚಾರಿ. going, being, living. (Bp. 47, 12).

ಚರಿ cari. 2. = ಚರೆ. small shot (S. Mhr.; Mhr., H. ಛರಾ).

ಚರಿಕಿ cariki. = ಚಕ್ರ. a grinding-wheel, a pulper, a potter's wheel, etc. (My.; Mhr. ಚರಕೀ, ಚರಖೀ).

ಚರಿಗೆ carige. = ಚೆರಿಗೆ. = ಚರವಿಗೆ, etc. (My.). 2, = ಚಮ್ಬು, a globular copper or brass vessel, used for drinking water, etc. (S. Mhr.). ಚಮ್ಬು ಚರಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರವಾದರೂ ಹಂಚು ಹುಡಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ (Prv.). see Prv. s. ತೆಱಪು.

ಚರಿಗೆ carige. Tbh. of ಚರ್ಯೆ. going, wandering, etc. (Śmd. 343; Abh. P. 16, 63). going, etc.; the meal or eating of Jainas (ಜೈನರ ಭೋಜನಂ Mr. 222). see ಕಾನ್ತಾರ-. — ಚರಿಗೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to wander, to walk [ನಿರ್ಮಳ ಚರಿತಂ ಚರಿಗೆವೊಕ್ಕನರಸನ ಬೀಡಂ Ap. 5, 10; Vr. 46, 29]; (Abh. P. 15, 49 va.).

ಚರಿಚಲಿ caricali. = ಚಂಚಲಿ. a small tree, etc. (St.&Pl.).

ಚರಿತ carita. gone, gone to; going, moving, course, walking; *walk, conduct, practice;* proper or peculiar observance (ಆಚಾರ Mr. 250); acts, deeds, adventures; story. see ಉಪ-, ಚೋಳಪಾಲ-, ಪಾವನ-, ಸು-; Bp. 43, 13.

ಚರಿತಾರ್ಥ carita-artha. attaining one's object, successful in an undertaking; accomplishment of a work; serving of a purpose; welfare. (B. 4, 133; 5, 291; My.).

ಚರಿತಾರ್ಥತ್ವ caritārthatva. the attainment of an aim, successfulness, success (Bp. 2, 36).

ಚರಿತೆ carite. = ಚರಿತ. walk, etc. (Bp. 5, 64; 60 sum.; 61, 81; My.).

ಚರಿತ್ರ caritra. going; acting; *walk, behaviour; practice;* deeds, exploits (ಸಂವರ್ತ, ವರ್ತನ, ಚರಿಸುವುದು Nn. 160; ವಿಸರ್ಜ, ಚಾರಿತ್ರ 62); adventures; story, history or account of anyone's deeds, exploits, feats and achievements; nature, disposition.

ಚರಿತ್ರಗಾಱ caritra-gāṟa. a historian (B. 4, 165; My.).

ಚರಿತ್ರೆ caritre. = ಚರಿತ್ರ. history, etc. (C.).

ಚರಿಯಿಸು cariyisu. = ಚರಯಿಸು q. v., ಚರಿಸು. to roam, etc. (Cpr. 1, 108; Bp. 60, 10).

ಚರಿವಿಗೆ carivige. = ಚರವಿಗೆ, etc. a large copper or brass pot. (My.).

ಚರಿಷ್ಣು cariṣṇu. *moving, wandering about, unsteady.*

ಚರಿಸು carisu. to move about; to walk; to wander, to roam, to behave, to live (ಚಲನ Nn. 158). see Bp. 1, 29; 10, 14; 40, 75; 47, 4; 52, 1. ಚದರಿಸಿದಂ (Śmd. 92). 2, to be engaged in; to undertake, to set about, to observe, to practise (Bp. 55, 41).

ಚರು caru. *a kind of vessel in which a particular oblation is prepared: a caldron, a pan, a pot, a kettle* (ಕುಮ್ಭ, ಕುಣ್ಡ, ಉಖೆ, ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲಿ, ಭಾಣ್ಡ, ಮಡಕೆ Mr. 209). 2, ಚರುವು, *an oblation of rice, etc. for presentation to the gods or manes* (ಹವಿಸ್, ಬೇಳ್ವ ತುತ್ತುಗಳು Mr. 260).

ಚರುಗ caruga. = ಚರಗ, ಚೆರಗ. an offering to Dēmavva, for which Holeyas kill one or more he-buffaloes, cut up the flesh, and throw the pieces about on the fields of the village or town to which they belong (ಹೊಲದೊಳಗೆ ಚೆಲ್ಲುವ ಆಹುತಿ G.).

ಚರುವು carupu. = ಚರವು. an oblation to god. (My.).

ಚರೂಟ carūṭa. = ಭರೂಟಕ. the preparing or proper boiling of flesh (ಕಣ್ಡಮಂ ತಾಳಿಸುವುದು Mr. 217 in three MSS.).

ಚರೆ care. = ಚರಿ 2. small shot. (My.).

ಚರ್ಕಿ carki. = ಚರಿಕಿ. (My.).

ಚರ್ಚ carca. the sun (ಸೂರ್ಯ Mr. 468).

ಚರ್ಚರಿ carcari. festive sport. 2, *a kind of song.* see Nr. s. ಕಪ್ಪಡಿಗ.

ಚರ್ಚಿಕೆ carcike. the state of being smeared or covered with anything; cleaning the person with perfumes; covering, smearing (Cpr. 6, 54). see ವಿ-.

ಚರ್ಚಿತ carcita. smeared, perfumed, anointed; inquired into or after, investigated (My.); sought, desired.

ಚರ್ಚಿಸು carcisu. to consider; to investigate, to inquire into; to discuss (Abh. P. 9, 8 va.; My.).

ಚರ್ಚು carcu. to support or sustain children (ಶಿಶುಸನ್ಧಾರಣ Śmd. Dh.; o. rs. ಚುರ್ಚು, ಶಿಶುಸನ್ಧಾರಣ).

ಚರ್ಚೆ carce. = ಚೆರ್ಚೆ. *smearing the body with sandal and other unguents,* perfuming the body (ಲೇಪನ, ಅನುಲೇಪನ Nn. 73; ಅಂಜನ Mr. 522). 2, *reflection, consideration, repeating over in thought* (ಚಿನ್ತೆ 73; 522). 3, *Durgā* (ಚಾಮುಂಡೆ 73; ಭೈರವಿ 522; ಚಾಮುಂಡೆ, ಭೈರವಿ, ವನದೇವಿ Mr. 14; ಇನ್ದ್ರಾಣಿ, ಭೈರವಿ Nn. 28). 4, investigation, reasoning, inquiry, logic (ತರ್ಕ 73). 5, a festival, etc. (ಉತ್ಸವ 73; 522; ಮುದ Mr. 330). 6, sexual intercourse (ರತ, ಕೂಟ 73; ಅತಿಸುರತ 522). 7, a word (ಉಕ್ತಿ Nn. 73; ಶ್ಲಾಘಕ, ಜಿಹ್ವಾರವ Mr. 330). 8, a vow (ವ್ರತ 73), 9, an image (ಪ್ರತಿಮೆ 73; 522). 10, a bubble (ಬುದ್ಬುದ, ತನಗೆ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು 73; ಬುದ್ಬುದ 522). 11, idle slander (not Sk., but Mhr. & T.; Sk. ಚರ್ಚ, to abuse; to menace; *cf.* ಜಚಿ 1). 12, ridicule, mocking, making fun of (not Sk., but S. Mhr.). 13, a quarrel, a dispute (not Sk., but My.).

ಚರ್ಮ carma. = ಚಮ್ಮ, ಸವು 2, ಸಮ್ಮ. *skin, leather, hide, bark,* etc. (ತೊಗಲು Nn. 88; ತೊವಲ್ Ct. II, 104). 2, *a shield.*

ಚರ್ಮಕಶೆ carma-kaśe. *the soap-nut plant, Mimosa abstergens* Roxb.

ಚರ್ಮಕಾರ carma-kāra. = ಸಮ್ಮಗಾಱ. *a shoe-maker, a worker in leather* (ಬಾರು ಮಿಳಿಗಳ ಮಾಡುವವನು Nn. 152, o. r. ಮುಚ್ಚಿಗ; ಪಾದುಕಾಕಾರ, ಸಮ್ಮಗಾಱ Mr. 381).

ಚರ್ಮಕೃತ್ carma-kṛit. = ಚರ್ಮಕಾರ. *a shoe-maker, etc.*

ಚರ್ಮಗತ carma-gata. being in or connected with skin. see Prv. s. ಅನ್ನಗತ.

ಚರ್ಮಗರ್ಪಟ carma-karpaṭa. a bottle made of skin to hold oil, etc. (ಬುದ್ದಲಿಕೆ Mr. 213, o. rs. ಚರ್ಮಗರ್ಪರ and ಬುಜ್ಜಣಿಗೆ in two MSS.).

ಚರ್ಮಚಕ್ಷು carma-cakṣu. the material, physical eye (My.).

ಚರ್ಮಣ carmaṇa. a man who has the power of promptly answering any question, an eloquent man (ವಾಗ್ಮಿ, ಮೇಳಯಿಸ್ಸಿ ನಾನಾರವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಗೆಯ್ವಂ Mr. 360 in two MSS., o. r. ಚರ್ವಣ).

ಚರ್ಮದಣ್ಡ carma-daṇḍa. *a whip* (ಚಮ್ಮಟಿಗೆ, ಕಶೆ Mr. 274).

ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕೆ carma-paṭṭike. = ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಸಮಟಿಗೆ. a leather backgammon board, etc.

ಚರ್ಮಪಾದುಕೆ carma-pāduke. = ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ. a leather shoe (ಉಪಾನತ್, ಕೆರಹು Mr. 205).

ಚರ್ಮಪಾಶ carma-pāśa. a leathern rope (ಮಿಣಿ Mr. 286).

ಚರ್ಮಪ್ರಭೇದಿಕೆ carma-prabhēdike. *a shoe-maker's awl or knife.*

ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಕ carma-prasēvaka. *a bellows.*

ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಿಕೆ carma-prasēvike. *a bellows.*

ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿಕೆ carma-yaṣṭike. = ಚಮ್ಮಟ್ಟಿಗೆ No. 2. a whip.

ಚರ್ಮರತ್ನ carma-ratna. an excellent shield (Cpr. 6, 106 va.).

ಚರ್ಮವಲ್ಲೀಕರಣ carma-vallīkaraṇa. the act of making creepers, *i. e.* straps, of leather. see ಬಾರ್.

ಚರ್ಮಿ carmi. armed with a shield: *a soldier armed with a shield* (see ಕಡಿತಲೆಗಾಱ). 2, *N. of a tree, the bark of which is used for writing upon* (= ಭೂರ್ಜ; see ಬೂರ್ಜ).

ಚರ್ಯೆ carye. = ಚರಿಗೆ. going, wandering; walk, behaviour, conduct; course; practice; occupation; *perseverance in wandering about as a religious mendicant.* 2, eating.

ಚರ್ವಣ carvaṇa. 1. = ಚರ್ಮಣ, q. v.

ಚರ್ವಣ carvaṇa. 2. = ಚರವಣ. grinding with the teeth, champing, chewing, masticating; eating; solid food. see ಅಗಿ, ಕಡಿ, and ದನ್ತಚರ್ವಣ.

ಚರ್ವಣಕ್ರಿಯೆ carvaṇa-kriye. chewing, etc. see ಪೊಳಕು.

ಚರ್ವಣೆ carvaṇe. a species of blue fly (ನೀಲಮುಕ್ಷಿಕೆ, ಕರಿಯ ನೊಣ Nr.; My. Amara similarly).

ಚರ್ವಿತ carvita. *chewed; eaten.*

ಚರ್ವಿತಕ carvitaka. the act of eating (Cpr. 5, 54).

ಚರ್ವಿಗೆ carvige. = ಚರವಿಗೆ, etc. (My.).

ಚಲ್ cal. = ಚುಲ್, etc. pregnancy, etc. see ಚೊಚ್ಚಲ್.

ಚಲ cala. = ಜಲ್, etc. see ಚೊಚ್ಚಲ, ಮಱುಚಲ, ಮಲಚಲ.

ಚಲ cala. 1. = ಚಳ. *moving, stirring, shaking, trembling; unsteady, movable;* wavering, flying unsteadily; confused; agitation, etc.

ಚಲ cala. 2. Tbh. of ಛಲ. firmness of character, resoluteness, constancy in pursuing a purpose [ಕನ್ದರ್ಪಂ ಚಲದೆನ್ತೊಳ್ ನಿನ್ದಂ Kr. 2, 84; ಚಲದೊಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ Pb. 14, 64; Ap. 4, 27]: (Śmd. 138. 150); obstinacy, self-will (Śmd. 143; Bp 58, 37; C.; Mhr. ಛಲ, ಛಳ, teasing, harassing); for the other significations see ಛಲ; and see Prvs. s. ಬರು and ಬಲ; Śsv. 4, 49. 63. — ಚಲದಂಕ. -ಅಂಕ. a man distinguished by firmness of character (Śsv. 4, 27). — ಚಲದಂಕರಾಮ. -ಅಂಕ-. Rāma who is distinguished by firmness of character (Śmd. 205 Mdb. MS.). — ಚಲದಾಣ್ಮ. -ಆಣ್ಮ. (Śmd. 63). a resolute master.

ಚಲಕು calaku. = ಚಲಂಕು, ಚಲಂಗು, ಚೆಲಂಕು, ಚೆಲಂಗು. to let go from the hand, to discharge, to throw away, etc. (ಕರವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.).

ಚಲಗಾಱ cala-gāṟa. a determined or obstinate man (My.).

ಚಲಂಕು calaṅku. = ಚಲಕು. (Śmd. Dh.).

ಚಲಂಗು calaṅgu. = ಚಲಕು, etc., ಚೆಲಂಗು q. v. to let go from the hand.

ಚಲಣ calaṇa. = ಚಲ್ಲಣ, q. v. drawers of different length. (My.).

ಚಲತ್ calat. going; moving; shaking; being loose (Śmd. 100. 117. 173).

ಚಲತನ calatana. obstinacy, self-will (J. 10, 31).

ಚಲತ್ಕುನ್ತಲ calat-kuntala. (Śmd. 100). hair that moves about, etc.

ಚಲತ್ವ calatva. moving, shaking, trembling; pulsation. see ಸಂ-.

ಚಲದಲ cala-dala. having trembling leaves: *the holy fig-tree, Ficus religiosa* Lin.

ಚಲದಿ caladi. cooling food given to develop chicken-pox (My.; Te. ಚಲಿದಿ; see ಚಲಿ 1). *cf.* ಸರದಿ 2.

ಚಲನ calana. *moving, shaking;* wandering; moving on or forward, proceeding; *going away;* starting off, setting out, departing; walking, marching. see ತೆರಳ್, ತೆರಳ್ಚು. 2, a foot (Abh. P. 4, 90; 16, 28).

ಚಲನಕ calanaka. a short petticoat worn by common women (Sk.; see ಚಣಕ, ಚಲ್ಲಣ, etc.).

ಚಲನಿ calani. = ಚಲನಕ. (Sk.).

ಚಲನೆ calane. = ಚಲನ. (ಚಲನ, ಪರಿವರ್ತನ Nn. 158; My.; B. 4, 101).

ಚಲಮೆ calame. = ಚಲಿಮೆ, ಚಲುಮೆ, ಚಲ್ಮೆ, ಚಲುಮೆ. an orifice, a bore, a small pit (Te. ಚೆಲಮ, ಚೆಲಮು); a hole dug in the dry bed of a river or in a dried up tank; a spring of water or a fountain head (My.; [Tu. ಚಲುಮೆ]; Te. ಚದುಮ, ಚೆಲಮೆ, ಚೆಲಿಮೆ, ಸೆಲಮೆ, ಜೆಲೆ, ಸೆಲೆ; *cf.* ಸೆಲೆ 2). see Si. 83. 102. 115.

ಚಲವಾದಿ calaꜱ-vādi. (Śmd. 193. 198. 221). = ಛಲವಾದಿ. a resolute, determined or obstinate speaker (My.). 2, a Holeya who with resoluteness and obstinacy serves Śiva, lives by begging alms, and is greatly respected by the Liṅgavantas (C.). 3, an obstinate person (My.). ಚಲವಾದಿಯ ಸಂಗಡ ಹಟವಾದಿ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). 4, = ಹೊಲೆಮಾದಿ, who always is a Holeya (My.).

ಚಲಾಚಲ cala-ā-cala. *movable, unsteady.*

ಚಲಾಯಿಸು calāyisu. to make go, to carry on, to execute (C.; H.). 2, to go beyond; to be finished (My.; H.).

ಚಲಾವಣೆ calāvaṇi. ಚಲಾವಣೆ. current, as coin, etc. (C.; Br.; Mhr. ಚಲನೀ); currency; practice (Si. 396).

ಚಲಿ cali. 1. = ಚಳಿ 2. (Te. ಚಲಿ, cold, coolness; ಚಲುಬು, cold, watery; a cold, catarrh = T. ಚಲುಪ್ಪು; ಚಲ್ಲೆ, ಚಲ್ಲನಿ, cool, cold; refreshing; benign, healing; comfortable; ಚಲ್ಲು, coldness, chill). — ಚಲಿವಿನ್ದರ. a cool shed where passers by are supplied with water to drink (ಪ್ರಪೆ, etc., ಅಱಹೊಟ್ಟಿಗೆ Si. 108; Te. ಚಲಿಪನ್ದಿಲಿ, ಚಲಿವೇನ್ದಲೆ, ಚಲಿವೇನ್ದ್ರ).

ಚಲಿ cali. 2. = ಚಿಲ್ಲ. clearing-nut tree. (St. & Pl.).

ಚಲಿ cali. 1. a woman who runs after. see ಪುಂಶ್ಚಲಿ.

ಚಲಿ cali. 2. the tree Lagerstroemia parviflora Roxb. (ಚನ್ನಂಗಿ Mr. 121) 2, (= ಚಳಿ?), a cover, a wrapper, a surtout (Sk.).

ಚಲಿತ calita. gone; proceeded; *moving; shaking, trembling; marching.*

ಚಲಿಮೆ calime. = ಚಲಮೆ. a small pit, etc. (My.).

ಚಲಿಯಿಸು caliyisu. = ಚಲಿಸು. (Grj. 8, 44).

ಚಲಿಸು calisu. to be in motion, to move; to stir; to shake, to tremble; to be confused; to go astray; to sport about, to wanton; to go away, to start. ಚಲಿಸದೆ ಇಹನನ್ತಾದು (ನಿಶ್ಚಲ Nn. 133). see Bp. 5, 14; 40, 70; 49, 19; ಸಂ-.

ಚಲು calu. 1. = ಚನ್ 2, ಚಲುವು, etc. beauty, etc. — ಚಲುವೆಱು. -ವೆಱು. to become beautiful, etc. (Bp. 18, 83; 43, 28).

ಚಲು calu. 2. = ಚಲ್, etc. see ಚೊಚ್ಚಲು, ಮಱುಚಲು.

ಚಲುಕು caluku. = ಚಲುಂಕು. to pour out or forth, let loose, cast forth or throw away water (ಜಲೋತ್ಸರ್ಜನ, Śmd. Dh.; *cf.* ಚಲ್ಲು 1).

ಚಲುಂಕು caluṅku. = ಚಲುಕು. (Śmd. Dh.).

ಚಲುಮಿ calumi. = ಚಲುವಿ. a handsome woman. (ಸುನ್ದರಾಂಗಿ, ಸುನ್ದರಿ G.).

ಚಲುಮೆ calume. = ಚಲಮೆ, etc. (My.; Si. 92).

ಚಲುವ caluva. = ಚಲುವು, ಚಲ್ವ No. 1, ಚೆಲ್ವ No. 1. see ಕಡು-; Bp. 18, 29; 51, 25. ಚಲುವನಾಗಿ (= ಚಲುವಾಗಿ, Bp. 12, 36; 22, 7; 33, 14). ಚಲುವನಹ ಬಾಜೆಯೆಲೆಗಳೋ? (26, 41). ಚಲುವನಾಯಿತ್ತು (51, 41). 2, see s. ಚಲುವು.

ಚಲುವತನ caluvatana. beauty; charming, coquettish behaviour (My.; Rām. 3, 4 sum.).

ಚಲುವತಿ caluva-ti. a beautiful woman; the goddess of love (ರತಿದೇವಿ Ct. I, 91).

ಚಲುವಿ caluvi. = ಚಲುಮಿ, ಚಲುವೆ, ಚಲ್ವಿ, ಚಲ್ವೆ, ಚೆಲ್ವಿ, ಚೆಲ್ವೆ. a handsome woman (C.).

ಚಲುವಿಕೆ caluvike. = ಚಲ್ವಿಕೆ, ಚೆಲುವಿಕೆ, ಚೆಲ್ವಿಕೆ. beauty, handsomeness, elegance, grace; propriety, niceness (ರಾಮ Mr. 504; ಸುರಭಿ 509; C.; B. 5, 66).

ಚಲುವು caluvu. = ಚಲು 1, ಚಲುವ No. 1, etc., ಚಲೊ, ಚಲೋ, ಚಲ್ವು q. v., ಚೆಲುವು, ಚೆಲೋ, ಚೆಲ್ವು. beauty, etc. (= ಚಲುವಿಕೆ, q. v.). ಚಲುವ ಚನ್ದನಂ (Bp. 27, 4). ಚಲು

ವಕ್ಕಿ (27, 18). ಚಲುವ ಪಾಲ್ (32, 30). ಚಲುವ ಮುಖುಸರಸಿರುಹಂ (38, 43). ಜಿನಮಾರ್ಗವೆ ಚಲುವದು (52, 31). see Bp. 28, 53; 41, 22; 43, 24; 56, 47; 57, 46. — ಚಲುವ. -ಅ 3. = ಚಲ್ವ, ಚೆಲುವ, ಚೆಲ್ವ. a handsome man (C.). — ಚಲುವಚು. -ಅಚು. beauty to go or disappear (Bp. 50, 31). — ಚಲುವಾಗು. -ಆಗು. to become (or be) handsome, nice, etc. (Bp. 38, 42; C. Bp. 5, 2; Bh. 2, 13, 31; Si. 319). ಚಲುವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವಳು (ಕಾನ್ತೆ Si. 182). ಬಹಳ ಚಲುವಾದದು (ಅಸೇಚನಕ 368). ಮುಡದಿ ತಾ ಚಲುವಾಗಿ (properly, etc.) ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಳು (Dp. 148).

ಚಲುವೆ caluve. = ಚಲುವಿ, etc. a handsome woman. (My.).

ಚಲೆ cale. she who does move, etc. see ಅ-.

ಚಲೊ calo. = ಚಲುವ, etc. ಅದು ಚಲೊ, that is a beauty or beautiful (S. Mhr.) or ಚಲೊದು (C.). ಆಕೆ ಚಲೊಹೆಂಗಸು; ಚಲೊ ಬುದ್ಧಿ, ಚಲೊಮನಸ್ಸು, ಚಲೊಭಕ್ತಿ, ಚಲೊಗುಣ, ಚಲೊನಡತೆ, etc. (C.). ಚಲೊತ್ಹಾಂಗೆ (*i. e.* ಚಲೊದಚು ಹಾಂಗೆ), nicely, etc. (S. Mhr.).

ಚಲೋ calō. = ಚಲೊ, etc., ಚೆಲೋ. (B. 1, 3. 17; C.). — ಚಲೋ ಚಲೋ. rep. (B. 3, 38).

ಚಲ್ಣ calṇa. = ಚಲ್ಲಣ, etc. (My.).

ಚಲ್ಮೆ calme. = ಚಲಮೆ. a small pit, a spring of water. (My.).

ಚಲ್ಲ calla. 1. = ಚಯ್, etc., ಚೆಲ್ಲ. great mirth, fun, amusement, pleasure; jest; smiling, laughter (ಸರಸ Ct. I, 30; ಉರುಹಸನ II, 66; ನಗೆ Śm. 66; Sk. ಚಲ್, to sport). see Cpr. 7, 52; 8, 44 va.; Bp. 59, 16; Rśv. 1, 135 va.; 4, 14 va.; 8, 82 va.; ಕಣ್ಚಲ್ಲ. — ಚಲ್ಲವರಿ. -ಪರಿ. = ಚಲ್ಲವಾಡು. (Rśv. 1, 135 va.). — ಚಲ್ಲವಾಡು. -ಆಡು. to frolic, to sport, to gambol [ಚಲ್ಲವಾಡಿ ಪೂವೆತ್ತುವ ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರಂ Pb. 4, 81; ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬೆನಕಂಗೆ ಕೆಣ್ಡದುಣ್ಡಲಿಗೆಯ ಮಾಡಿ ಚಲ್ಲವಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು! Bv. 660]; (Abh. P. 3, 81 va.; Bp. 32, 27; Te. ಚೆರಲಾಡು, ಚೆರ್ಲಾಡು, ಚೆಲ್ಲಾಡು, to frolic, etc.). — ಚಲ್ಲಾಟ. -ಆಟ. = ಚಯ್ಯಾಟ (s. ಚಯ್), ಚೆಯ್ಯಾಟ, ಚೆಲ್ಲಾಟ. sport, fun (C.; Te. ಚೆಲ್ಲಾಟ). ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಚಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಸಂಕಟ (Prv.). — ಚಲ್ಲಾಟವಾಡು. -ಆಡು. = ಚಲ್ಲವಾಡು. (C.; B. 4, 23; 5, 24. 32).

ಚಲ್ಲ calla. 2. = ಚಲ್ಲಾ. infinitive of ಚಲ್ಲು 1. so as to be scattered about in all directions, so as to run over. — ಚಲ್ಲ ಬಡಿ. to beat (persons) so as to make (them) fly to all directions (Bh. 1, 2, 33). — ಚಲ್ಲವರಿ. -ಹರಿ, in ನೀರನ್ನು ಚಲ್ಲವರಿದು ಹಾಕು, to throw water round about a place (S. Mhr.). — ಚಲ್ಲೊರೆ. = ಚಲ್ಲವರಿ, in ಹಳ್ಳ ಚಲ್ಲೊರದು ಹೋಯಿತು, the stream ran over its banks (S. Mhr.).

ಚಲ್ಲಗಾರ್ತಿ calla-gārti. a merry or charming woman (ಸರಸವತಿ Kk. 28; Śm. 73; Śs.).

ಚಲ್ಲಣ callaṇa. = ಚಲಣ, ಚಲ್ಣ, ಚೊಲ್ಲಣ, ಚೊಳ್ಣ, ಚಣ್ಣ, ಚಣಕ, ಚಡ್ಡಿ. drawers or breeches of different length (ಚಣಕ, ಅಧೋರ್ರುಕ Śmd. II; ಚಲಣ Kk. 78, o. r. ಚೊಲ್ಲಣ; ಚಣ್ಡಾತಕ Hlā.; My.; Tu., M., T. ಚಲ್ಲಡ; Te. ಚಲ್ಲಡ, ಚಲ್ಲಾಡ, ಜಲ್ಲಡ; Mhr., H. ಚೋಳಣಾ). [ದುಕೂಲಾಮ್ಬರದೊಳಿಪ್ಪಾಗಿ ಚಲ್ಲಣಮನುಟ್ಟು Pb. 12, 108 va.]. ಪಾದ ಪರಿಯನ್ತ ತೊಟ್ಟ ಚಲ್ಲಣಂ (ಆಪ್ರಪದೀನ Nr.). see ಅರೆ-, ಅರೆತೊಡೆ-, ನಿಜು-; Śsv. 3, 3. 16. 27; *cf.* ಚಲನಕ, ಚಲನಿ.

ಚಲ್ಲವತ್ತ calla-vatta. = ಚಲ್ಲವರ್ತ, ಚಲ್ಲವೊತ್ತ, ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ. a jocose man, a coaxer or wheedler; a man who gets his food by coaxing or wheedling (ಬೊನ್ದಕ, ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬಾತ Śm. 46, o. r. ಚಲ್ಲವರ್ತ; ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬ Kk. 78; ಬೊನ್ದಕ, ನಮ್ಬಿಸಿ ತಿಮ್ಬುವ Śs.). [ಕೆಮ್ಮಗೆ ನಾಡ ಚಲ್ಲವತ್ತರ ನುಡಿಗೊಳ್ಳದಿರ್ Pb. 9, 42].

ಚಲ್ಲವರ್ತ calla-varta. = ಚಲ್ಲವತ್ತ, q. v. (ಬೊನ್ದಕ, ನಮ್ಬಿಸಿಯೆ ತಿಮ್ಬುವ Kk. 36 in three MSS.; one MS. ಚಲ್ಲವೊತ್ತ, another ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ).

ಚಲ್ಲವೊತ್ತ calla-votta. = ಚಲ್ಲವರ್ತ q. v., ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ. (ನಮ್ಬಿಸಿ ತಿಮ್ಬುವಂ Śmd. II).

ಚಲ್ಲಾ callā. (fr. ಚಲ್ಲು 1). = ಚಲ್ಲ 2, ಚೆಲ್ಲಾ, ಚೆಲಾ. — ಚಲ್ಲಾಪಲ್ಲಿ. reit. in a scattered-about manner, disorderly, confusedly (C.; Te. ಚೆಲ್ಲಾಕು-ಚೆದುರುಗಾ). — ಚಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. = ಚಲ್ಲಾ ಪಲ್ಲಿ. (C.).

ಚಲ್ಲಾಟ callāṭa. see s. ಚಲ್ಲ 1 & ಚಲ್ಲು 1.

ಚಲ್ಲಿ calli. 1. a mirror (ಕೆಯ್ಪಿಡಿ, ಕನ್ನಡಿ Śm. 64; *cf.* ಚನ್ 1 & 2, ತಿಳಿ; Te. ತೆಲ್ಲ, whiteness, clearness; Sk. ಝಲ್ಲೀ, sunshine).

***ಚಲ್ಲಿ calli. 2.** steps in dance? ರಸಭಾವಾಭಿನಯನಂಗಳ್ ಪೊಸವೆ ಪುಗಿಲ್ ಪೊಸವೆ ಚಲ್ಲಿಗಳ್ ಪೊಸವೆ... ಎನೆ ಪೊಸಯಿಸಿದಳಾಕೆ ನಾಟ್ಯಾಗಮಮಂ Ap. 9, 25.

ಚಲ್ಲಿಸು callisu. = ಚೆಲ್ಲಿಸು. to cause to scatter about, etc., to cause to throw, as a bundle of firewood (B. 2, 30), as fodder (4, 43), as cut off heads (4, 80); to cause to pour, etc.

ಚಲ್ಲು callu. 1. = ಚೆಲ್ಲು q. v., ಕೆದಜು 1, etc. to scatter about, as manure (C.); to pour out or pour, as water (Bp. 3, 5; 22, 56; 30, 20; C.); to spend profusely or squander, as treasury-money (11, 6; C.); to shed by accident or spill, as milk (14, 26; C.); to throw away, as wash or waste liquor (27, 57; C.); as a stick, etc. (S. Mhr.); to throw to the ground, to deposit here and there, as sand (32, 6; C.); to scatter in the wind, as dust (45, 31; C.); to throw, as sand into another's eyes (47, 1; C.); to sow, as seed, etc. (Te.; T. ಚಲ್ಲು, to sprinkle water). see Bp. 56, 31; B. 3, 51; 4, 9. 37. 42. 60. 110. 123. 148. 158. 225. — ಚಲ್ಲಾಟ. -ಆಟ. = ಚೆ-. throwing about, etc. (C.; ಸೂಸಾಟ G.). — ಚಲ್ಲಾಡು. -ಆಡು. = ಚೆ-. to throw about, etc. (C.; ಈಡಾಡು, ಬೀಸಾಡು G.).

ಚಲ್ಲು callu. 2. a gad-about, an idle person (My.; *cf.* ಚಲ್ಲ 1).

ಚಲ್ಲುತನ callutana. the state of being a gad-about, etc. (My.).

ಚಲ್ಲೆ calle. = ಚೆಲ್ಲೆ, q. v. length (see s. ಗೇಣ್ 1 and *cf.* ಚೆಯ್ 2; ಚಳ್ಳು?). — ಚಲ್ಲೆಗಣ್. = ಚೆಲ್ಲೆಗಣ್. (Bh. 1, 2, 33).

ಚಲ್ವ calva. = ಚಲುವ No. 1, etc. beauty (Bp. 43, 26). 2, see s. ಚಲ್ವು.

ಚಲ್ವಿ calvi. = ಚಲುವಿ, etc. a handsome woman. (C.).

ಚಲ್ವಿಕೆ calvike. = ಚಲುವಿಕೆ, etc. beauty, etc. (C.; B. 3, 11).

ಚಲ್ವು calvu. = ಚಲುವು, etc. beauty, etc. (Te. ಚೆಲುವು, ಚೆಲುವೆ, ಚೆಲ್ವೆ; T. ಚೆಲ್ವ, felicity; wealth). ಕಮ್ಪಿನ ಕಾರಾಗಾರಮುಂ ಚಲ್ವಿನ ಕುಲಗೃಹಮುಮ್ ಇರ್ಪನ್ತೆ (Cpr. 7, 92 va.). ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಚಲ್ವು (Kk. 3). see Ct. II, 2; Śm. 41. 55; Rśv. 2, 49. — ಚಲ್ವ. = ಚಲುವ. a handsome man (C.).

ಚಲ್ವೆ calve. = ಚಲ್ವಿ, etc. a handsome woman. (C.; B. 5, 56).

ಚವಕಿ cavaki. = ಚವುಕಿ, ಚೌಕಿ. any square or low seat or pedestal, a stool (C.; B. 5, 140. 295; Mhr., H. ಚೌಕೀ). 2, a square shed; a guard-house (C.; Mhr., H.); a maṭha (S. Mhr.); the inner veranda of a house (My.).

ಚವಡಿಕೆ cavaḍike. perhaps Tbh. of ಚಾಣ್ಡಾಲಿಕೆ (which appears also as ಚಣ್ಡಾಲಿಕೆ). a small wooden vessel or barrel, closed at one end and covered with a thin wire at the other, used as a rude lute (S. Mhr.).

ಚವರ cavara. = ಚವಲ 2, ಚವುಲ. Tbh. of ಚಮರ. a chowrie. (ಚಾಮರ Ct. II, 94; ಕುಂಚ Śm. 44; C.). see Bp. 61, 30; C. Bp. 47, 37; Rśv. 9, 39. — ಚವರದ ಚಿಕ್ಕದೇವ. N. (Bp. 58, 3).

ಚವರಿ cavari. = ಚಮರಿ, ಚವುರಿ, ಚೌರಿ. (C.; B. 3, 55; 5, 12). — ಚವರಿ ಕೊಟ್ಟು. a kind of gold ornament with some hair of the tail of the Bos gruniens, worn by women in their plaited hair (My.). — ಚವರಿಕೊಪ್ಪು. = ಚವರಿಕೊಟ್ಟು. (My.). — ಚವರೀಮೃಗ. = ಚಮರೀ-. ದೊಡ್ಡ ಚವರೀಮೃಗ (ಸೃಮರ Si. 170).

ಚವರಿಗೆ cavarige. = ಚರವಿಗೆ, etc. a large copper or brass pot. (My.).

ಚವರ್ಗ ca-varga. the palatals (Śmd. 77).

ಚವಲ cavala. 1. two Aṇas (Mhr., S. Mhr.; *cf.* ಚವುಲಿ).

ಚವಲ cavala. 2. = ಚವರ, etc. (My.).

ಚವಲಮ್ಬ cavalamba. an eyelash (ಕಣ್ಣವೆ Kk. 32, Śm. 70. = ಚವಿ-ಲಮ್ಬ? M. ಚಿಮ, T. ಚಿಮ್ಮೈ, eyelash).

ಚವಳಿಕಾಯಿ cavaḷi-kāyi. a bean, Dolichos catjang or sesquipedalis: Portulaea quadrifida (Mhr. ಚಂವಳೀ; R.). [Tu.]. 2, a common vegetable, the pods of a much cultivated erect herb, Cyamopsis ploraloides D. C. (Z.). 3, = ಗೋರಿಕಾಯಿ (My.).

ಚವಿ cavi. Tbh. of ಛವಿ (Śmd. 338). light, lustre (ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 46); skin, hide.

ಚವಿಕೆ cavike. *a species of the pepper plant, Piper chuba,* W. Hunt.

ಚವು cavu. 1. = ಚೌ. four. (Mhr. ಚಹುಂ).

ಚವು cavu. 2. = ಸಬ 2, ಸಬು, ಸಬ್ಬು 1. soap (Mhr., H. ಸಾಬಣ, ಸಾಬೂ, Arab. ಶಾಬೂನ್; Te. ಚೌ, ಸಬ್ಬು; T. ಚವು, M. ಚವ). — ಚವುಕಾರ. country-made or European soap (My.; T., Te.).

ಚವು cavu. 3. ಚೌ. a measure of estimation obtained from a calculation formed upon the number or weight of pearls (My.; Mhr. ಚವ; Te. ಚವು). see Prv. s. ಮುತ್ತು.

ಚವುಕ cavuka. 1. = ಚೌಕ, ಚೌಕು. four; four-sided, square. 2, the four-sided liṅga box (of wood or silver) carried by the Liṅgavantas (S. Mhr.). 3, a small uncoloured square handkerchief (My.). 4, four Rupees (My.). 5, a showy pace of the horse (Mhr., H. ಚೌಕ, ಪ್ಲುತ G.).

ಚವುಕ cavuka. 2. cheap (R.; Te. ಚವಕೆ, ಚವುಕೆ; Mhr. ಸವಂಗ; Te. ಚೌಕೆ, T. ಚವುಕ್ಕೈ, cheapness, = Mhr. ಸವಂಗಾಈ; Mhr. ಸವಂಗಹೋಂ, to become cheap).

ಚವುಕಸತ್ತಿಗೆ cavuka-sattige. a square Chattar or umbrella (Cpr. 7, 81 va.).

ಚವುಕಸಿ cavukasi. ಚೌಕಸಿ. careful inquiry; investigation (C., Mhr., H. ಚೌಕಸೀ); [bargaining, higgling, etc.].

ಚವುಕಳಿ cavukaḷi. = ಚವುಕುಳಿ. a set of four pearls; an ear-ring with four pearls (My.; Te.; Mhr. ಚೌಕಡಾ, ಚೌಕಡೀ; T., M. ಚವುಕ್ಕಳಿ, ear-ring with a square piece of gold). 2, a checkered cloth (R.; T. ಚವುಕ್ಕಳಿ, a plaid, either coloured or overlaid; Mhr. ಚೌಕಡೀ, a square, on cloth, etc.).

ಚವುಕಿ cavuki. = ಚವಕಿ. any square or low seat. (My.).

ಚವುಕುಳಿ cavukuḷi. = ಚವುಕಳಿ No. 1. (S. Mhr.; Bp. 4, 39; 14, 4).

ಚವುಗಡೆ cavugaḍe. an assemblage of four kettle-drums beaten by two men (S. Mhr. rare; Mhr. ಚೌಘಡಾ).

ಚವುಡ cavuḍa. = ಚವುಣ್ಡ, ಚಾವುಣ್ಡ. N. (My.). see ಸುರಗಿ-. — ಚವುಡದೇವ. N. (Bp. 32, 10). see ಸುರಗಿಯ-. — ಚವುಡನಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 32, 5. 59). — ಚವುಡಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 32, 7). see ಮಸುಟಿ. — ಚವುಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 32, 53). see ಸುರಗಿ-, ಮುಸುಟಿ-. — ಚವುಡರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 8, 15; 32, 39; 46, 44). — ಚವುಡರಾಜ. N. (Bp. 32, 7. 45). — ಚವುಡರಾಯ. N. (Bp. 9, 45; 32, 37). see ಸುರಗಿಯ-, ಮುಸುಟಿಯ. — ಚವುಡಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 32, 5. 59).

ಚವುಡಂಗಿ cavuḍaṅgi. = ತವುಡಂಗಿ. N. of a plant. (My.).

ಚವುಡಿ cavuḍi. = ಚಾವುಣ್ಡಿ. N. of a female demon worshipped by Śūdras in the form of three stones under a tree on the outside of a village (My.). 2, N. of a village (S. Mhr.). — ಚವುಡಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ಚವುಡಿದೇವ. N. see ಮುಸುಟಿಯ-. — ಚವುಡಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಮುಸುಟಿಯ-.

ಚವುಡೇಶ್ವರಿ cavuḍa-īśvari. = ಚಾಮುಣ್ಡೇಶ್ವರಿ, a form of Durgā (My.; C. Bp. 32, 44).

ಚವುಣ್ಡ cavuṇḍa. = ಚವುಡ, etc. — ಚವುಣ್ಡಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. N. (Bp. 52, 61).

ಚವುತಿ cavuti. = ಚೌತಿ. Tbh. of ಚತುರ್ಥಿ. (C.). see ನಾಗರ-.

ಚವುದರಿ cavudari. ಚೌದರಿ. a public officer of a village (Mhr., H. ಚೌಧರೀ). 2, the head man of a trade or caste (Mhr., H.). 3, the officer of a royal guard (My.).

ಚವುರಿ cavuri. = ಚವರಿ. (Mr. 334, o. r. ಚವರಿ; My.).

ಚವುರಿಗೆ cavurige. = ಚವರಿಗೆ, etc. a large copper or brass pot. (My.).

ಚವುಲ cavula. = ಚವಲ 2, etc. (My.).

ಚವುಲಿ cavuli. ಚವಲಿ. a silver coin equivalent to two Aṇas (B. 3, 88; Mhr. ಚವಲೀ, ಚೌಲೀ).

ಚವುಳು cavuḷu. = ಸವುಳು. brackishness (My.; T. ಚವಡು, Te. ಚವಡು, ಚೌಡು). ಮಾನು ಬಲ್ಲುದೆ ನೀರು ಚವುಳು ಸೋದು ಎಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). — ಚವುಳುಕಾರ. = ಚವುಳುಪ್ಪು. (My.). — ಚವುಳುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. impure soda, soda-saltpeter (My.). — ಚವುಳುಮಣ್ಣು. Fuller's earth, earth impregnated with carbonate of soda (ಊಷ, ಕ್ಷಾರಮೃತ್ತಿಕೆ Si. 100; My.; T. ಚವಟ್ಟುಮಣ್).

ಚವ್ಯ cavya. = ಚವಿಕೆ. *piper, chaba.*

ಚವ್ವೆ cavve. = ಚಮ್ಮೈ, q. v. N. of a plant.

ಚಷಕ caṣaka. *a drinking vessel; a goblet* (ಬಟ್ಟಲ್ Mr. 212; ತಿಳಿ Śm. 113).

ಚಷಾಲ caṣāla. *a ring on the top of a sacrificial post.*

ಚಹಡ **cahaḍa.** = ಚಾಡ, ಚಾಡಿ 2. slander (ದುಃಸ್ಥಿತಿಪ್ರೇರಕ Mr. 244; Mhr. ಚಹಾಡೀ, ಚಹಾಡ).. ಚಹಡಮಂ ಕೇಳ್ವಂ (ಕುವಾಕ್ಯಶ್ರುತ, ಕ್ರೂರಗ್ರಾಹ್ಯ Mr. 244).

ಚಹಾ **cahā.** = ಚಾ, ಚಾಹ. tea (Mhr., H.; My.; B. 4, 159. 163).

ಚಳ caḷa. 1. = ಜಳ 1, ತಳ 4. dazzle. — ಚಳ ಚಳ. rep. = ಚಳ ಚಳನೆ. ಚಳ ಚಳ ಬಿಸಲು ಬೀಳುತ್ತದೆ (C.). — ಚಳ ಚಳನೆ. dazzlingly (My.). ಚಳ ಚಳನೆ ಮಿಂಚಿತು ಸಿಡಿಲ ಕೆಯ್ದುವಿಗೆವೋಲ್ (Śmd. 229).

ಚಳ caḷa. 2. = ತಳ 2, etc. an imitative sound (M. ಚಿಳ್, T. ಚಿಳ್ಳು; Mhr. ಸಳಸಳಣೇಂ, to bubble up briskly and noisily, etc.). — ಚಳ ಪಳ. = ಚಳಮಳ. (S. Mhr. rare). — ಚಳಮಳ. reit. the noise of bubbling water or the briskly bubbling up of water in boiling (S. Mhr.; T. ಚಿಳ್ಳುಬುಳ್ಳು).

ಚಳ caḷa. 3. mistake for ಚೆಲ, q. v. of beauty. — ಚಳಪಿಳೆರಾಯ. = ಚೆಲಪಿಲೆರಾಯ. (S. Mhr.).

ಚಳ **caḷa.** = ಚಲ 1. moving. see ಚಳಗತಿ, ಚಳಚಮತ್ಕೃತಿ. — ಚಳ ತುಮ್ಬು. a kind of ear-drop (C.). — ಚಳಬಳಿಕೆ. reit. great agility (J. 12, 48; 25, 45; Mhr. ಚಳಬಳ, ಚಳವಳ, ಚಳವಳ್ಯಾ, restlessness; fidgety; enterprising).

ಚಳಕ caḷaka. 1. expertness, facility, dexterity, skill; agility, quickness (ವಹಿಲ Bhn. 60; M. ತಟಿಕ್ಕ; see also s. ಪಟಿಕಿಸು). see Bh. 8, 23, 5. 38; 8, 26, 6; Rām. 3, 4, 26; 6, 50, 21; J. 22, 6; ಕೆಯ್ಚಳಕ.

ಚಳಕ caḷaka. 2. = ಚಳೆಯ, etc. sprinkling. ಒಪ್ಪಿದವು ಪನ್ನೀರ ಚಳಕಂಗಳು (J. 33, 18).

ಚಳಕು caḷaku. 1. (fr. ಸೆಳೆ). = ಚಳುಕು 1. to be spasmodically and painfully contracted, as a muscle of the body (My.).

ಚಳಕು caḷaku. 2. = ಚಳುಕು 2, ಚಳುಪು. the cramp (C.); rheumatic pains (C.; Mhr. ಸಲಕ). see ಕೆಯ್-.

ಚಳಗತಿ **caḷa-gati.** agility (Bh. 10, 6, 22).

ಚಳಚಮತ್ಕೃತಿ **caḷa-camatkṛiti.** wonderful agility (Rām. 3, 6, 14).

*ಚಳಣ **caḷaṇa.** = ಚಲನ No. 2. a foot. ಭೀಷ್ಮರ ಚಳಣಯುಗಕ್ಕೆಱಗೆ ನಿನಗೆ ಜಯಮಕ್ಕೆನ್ದಂ Pb. 10, 60.

*ಚಳತ್ **caḷat.** = ಚಲತ್. moving. ತೆಗೆಯೆ ಬೀರರವದೆ ಮೇಲೆ ಪರಿವ ಮದಗಜಂಗಳಿಂ ಚಳತ್ತುರಂಗಮಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58.

ಚಳತು caḷatu. 1. P. p. of ಚಳಿ 1.

ಚಳತು caḷatu. 2. P. p. of ಚಳಿ 1.

ಚಳಮಾಲೆ **caḷa-māle.** an erect shrubby plant, Hibiscus micranthus L. (Z.).

ಚಳಯ caḷaya. = ಚಳೆಯ, q. v. sprinkling.

*ಚಳಯಿಸು **caḷayisu.** = ಚಲಿಯಿಸು. to cause to move. ಕಣ್ಗೆಸೆವ ರಾಗಮನೆಯ್ದಿಸಿ ಕೇಶ ಹಸ್ತಮಂ ಚಳಯಿಸಿದತ್ತು Ap. 11, 150.

ಚಳಿ caḷi. 1. to be deprived of one's power or high spirit (ವಿಗತಪ್ರಭಾವ Śmd. Dh., o. r. ವಿಗತಭಾವ); to lose one's natural state or temperament (ವಿಗತಭಾವ Śm. 112); to feel disgust, to be vexed (My.); to become tired or fatigued (My.); to fear, to succumb (T., M. ಚಲಿ, to shake; to be vexed, become tired or fatigued; T. ಕಳೈ, to faint; M. ಚೆಡಿ, to be tired; to disrelish; ಚಳುಙ್ಙು, to shake, be frightened = ಚಲಿ; to be crushed, bulgeḍ; Te. ಚಲಿ, fright, fear; *cf.* ಸೆಡೆ, ಜಡಿ 1, ದಣಿ). [ನಿಜ ತೇಜದಿನಾಸ್ತ ದೈತ್ಯರಂ ತಳವೆಳಗಾಗಿ ಕಾದಿ ಚಳಿತೆಯ್ದಿ ಬಟಿಲ್ದು Pb. 13, 74]. 2, the sole of the foot to tire and pain from walking (C.; *cf.* Mhr. ಸಳಸಳಣೇಂ). 3, the teeth to be set on edge (or tingle) by any acid (S. Mhr.; Mhr. ಸಳಸಳಣೇಂ). P. ps. ಚಳತು, ಚಳಿತು (My.). ಚಳಿತಂ (Śmd. I; 286 Cm.). (ಅಶ್ವಂಗಳ್) ಚಮ್ಮಟಿಗೆಗೆ ಚಳಿಯದ, ಕಡಿಯಾಣಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ಳದ ಬಗೆ (Rśv. 6, 11 va.).

ಚಳಿ caḷi. 2. = ಚಲಿ 1. ಸಳಿ. coldness, cold; coolness; chill; frost, snow, etc. (ಶೀತ Śmd.; Dh.; ಶೀತಲ Śmd. I; ಕುಳಿರ್, ಹಿವ, ಅಯ್ಕಿಲ್, ಹಿಮ Śm. 16; ಕೊಡತ 97; ಮಂಜು 112; C.; Tu. ಚಲಿ, ಚಳಿ; *cf.* ತಣ್, etc.). see Bp. 27, 48; Rśv. 9, 24; ಕಡು-. ಚಳಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಆಗುವ ಶಬ್ದ (ಸೀತ್ಕಾರ G.). ನನಗೆ ಚಳಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ (B. 3, 25; C.). ಬಹಳ ಚಳಿ ಬೀಳುವ ನಾಡುಗಳು (B. 4, 144). ನನಗೆ ಚಳಿ ಆಯಿತು (C). ಚಳಿಗಿಲ್ಲದ ಕಮ್ಬಳಿ ಮಳೆಗೇ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೇನು? ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೇನು? (Prv.). — ಚಳಿಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a cool ray. — ಚಳಿಗದಿರ. -ಅ 3. the cool-rayed: the moon (ತಿಂಗಳ್, ತಣ್ಗದಿರ, ಚನ್ದ್ರ, etc. Śm. 15. 16; Kk. 44). — ಚಳಿಗದಿರ್ಗಲ್. -ಕಲ್. the moon-gem, a kind of crystal (Rāghc. 17, 72). — ಚಳಿಗಾಲ. -ಕಾಲ. the cold season (C.). ಚಳಿಗಾಲಕ್ಕಿನ್ತ ಮಳೆಗಾಲ ವಾಸಿ (Prv.). see Bp. 2, 12; B. 2, 38; 3, 109; 5, 205. 259. — ಚಳಿಜ್ವರ. ague (C.; B. 5, 203). — ಚಳಿನಾಡು. a cool or cold country (C.; B. 2, 18; 3, 108). — ಚಳಿವೆಟ್ಟು. -ಬೆಟ್ಟು. the snow-mountain: the Himālaya (ಹಿಮಾದ್ರಿ Ct. II, 10). ಚಳಿವೆಟ್ಟಳಿಯ. -ಅಳಿಯ. the Himālaya's son-in-law: Śiva (Śm. 2). ಚಳಿವೆಟ್ಟಣ್ಣನ ಪುತ್ರಿ, the daughter of the mountain-king (*i. e.* of the Himālaya): Pārvatī (Rśv. 9, 17).

ಚಳಕಿಗೆ **caḷakige.** = ಚಳಿಕೆ. a bracelet of flowers, (Cpr. 7, 115 va.).

ಚಳಿಕೆ **caḷike.** (*cf.* ಸಲಗೆ). — ಚಳಿಕೇ ಗುಣ್ಡು. a bracelet of gold and coral beads (My.).

ಚಳಿತ caḷita. coolness (ಕುಳಿರ್ದುದು Ct. I, 36).

*ಚಳಿತ **caḷita.** = ಚಲಿತ. ಪ್ರಥಮ ಚಳಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಚರಣನಾಗಿ ನಿಜನಿವಾಸದಿಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು Pb. 4, 12 va.

ಚಳಿಯ caḷiya. 1. = ಚಳೆಯ, etc. sprinkling (ಸಿಮ್ಪಿಸುವುದು Śs.).

ಚಳಿಯ caḷiya. 2. the state of growing putrid or muddy (ಒಣ್ಡಗೆ ಪೋಪುದು Śs.; T., M. ಚಳಿ, to grow putrid, rotten; mucus; mud, mire; see ಕೆಸಱು).

ಚಳಿಯಿಸು **caḷiyisu.** = ಚಳಯಿಸು. (Ahh. P. 13, 133).

***ಚಳಿಲ್ಲನೆ caḷillene.** with a force as by a gush of wind. ಪೊಣ್ಮಿದ ಕಮ್ಪು ಮೊಗಂಗಳಂ ಚಳಿಲ್ಲನೆ ಕೊಳೆ Pb. 5, 341.

ಚಳಿಸು caḷisu. to cause to feel fatigued, etc., to trouble (My.).

ಚಳುಕು caḷuku. 1. = ಚಳಕು 1. (My.).

ಚಳುಕು caḷuku. 2. = ಚಳಕು 2, etc. rheumatic pain. (My.; Tu. ಸುಳುಕು, T. ಚುಳುಕ್ಕು, a sprain).

ಚಳುಪು caḷupu. = ಚಳುಕು 2, etc. (My.).

ಚಳೆ caḷe. 1. (to be sprinkled about, *cf.* ತಳಿ 1); to abound, as fruits on a tree, pox on the body (S. Mhr.). P. p. ಚಳತು.

ಚಳೆ caḷe. 2. = ಚಳೆಯ, etc. — ಚಳೆಕೊಡು. to sprinkle (S. Mhr.; ಸಿಮ್ಪಿಸು; ಸೂಸು G.). — ಚಳೆ ಹಾಕು. = ಚಳೆಕೊಡು. (S. Mhr.). — ಚಳೆ ಹೊಡೆ. = ಚಳೆ ಹಾಕು. (S. Mhr.).

ಚಳೆ caḷe. (Tbh. of ಚಲಿ 2, No. 2 ?). a cloth when used for carrying children or weak persons, or their bodies (S. Mhr.).

ಚಳೆಯ caḷeya. = ಚಳಕ 2, ಚಳಯ, ಚಳಿಯ 1, ಚಳೆ 2, ತಳಿ 3. sprinkling (ಸಿಮ್ಪಿಸುವುದು, ಸೂಸುವುದು Kk. 69; Śm. 35; ನೀರ ತಳಿದುದು Bhn. 60, o. r. ಚಳಯ). ಅವಿರಲಮಾಗಿ ತಳಿದ ಕುಂಕುಮಜಲದ ಚಳೆಯದೊಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ನವಪರಿಮಳದ ಪನ್ನೀರ ಚಳೆಯಂ (Rām. 1, 13, 5). ಗನ್ಧೋದಕದ ಚಳೆಯಗಳು (Prll. 3, 4). ಸುರಿವ ಮುದಶ್ರುವೆ ಚಳೆಯಂ ..ಆದಾಗೆ (Rśv. 13, 50). ಪನ್ನೀರ ಚಳೆಯದಿನ್ದ (C. Bp. 5, 2). ಸಿರಿಗನ್ಧ ಪನ್ನೀರೊಳು ಬೆರಸಿರ್ಪ ಚಳೆಯಂ (5, 5). ಕಸ್ತೂರಿಕೆಯ ಚಳೆಯದಲಿ (Bp. 12, 13). see Cpr. 7, 96 va.; Bh. 1, 12, 8. 10.

ಚಳ್ಳ caḷḷa. = ಚಳ್ಳೆ, etc. see ದೊಡ್ಡ-. — ಚಳ್ಳಮರ. = ಚಳ್ಳೆ-. (S. Mhr.).

ಚಳ್ಳು caḷḷu. = ಚೆಳು, ಚೆಳ್ಳು, ಸೆಳ್ಳು. a long, flexible twig or rod. (M. ಚವಳು, T. ಚವಳು, ಚಳ್ಳು, to be flexible, to bend; T. ಚವಟ್ಟು, ತುವಟ್ಟು, to make flexible; Tu. ಗೆಲ್ಲು, a branch, twig; *cf.* ಸಬ್ಬಿಗೆ; see s. ಸೆಳೆ 1; ಚಲ್ಲೆ ?). — ಚಳ್ಳವರೆ. -ಅವರೆ. = ಚೆಳಾವರಿ. a cultivated pulse, Dolichos lablab Lin. (S. Mhr). — ಚಳ್ಳುಗುರು. -ಉಗುರು. = ಚೆ-. finger nails as long as a switch (S. Mhr.).

ಚಳ್ಳೆ caḷḷe. = ಚಳ್ಳ, ಚೆಳ್ಳ, ಚೆಳ್ಳು, ಚೆಳ್ಳೆ, ಸೆಳ್ಳ. Tbh. of ಶೇಲು. the Sepistan plum, of a gummy character, Cordia myxa Lin. — ಚಳ್ಳೆಮರ. = ಚಳ್ಳೆ. (My.; ಶೇಲು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ, ಶೀತ, ಉದ್ದಾಲ, ಬಹುವಾರಕ, ಬೊಂಕೆಕಾಯಿಗಿಡ Si. 129).

ಚಾ cā. = ಚೊ, ಚೋ. an imitative sound. — ಚಾ ಚಾ. rep. a sound used in driving cattle when ploughing or going by carriage (S. Mhr.).

ಚಾ cā. = ಚಹಾ. — ಚಾಗಿಡ. the China tea-plant, Camellia therifera Griff. (St. & Pl.; My.). — ಚಾಹುಲ್ಲು. the Roussa or ginger grass, Andropogon Martini Roxb. (St. & Pl.).

ಚಾಕ cāka. neat, tidy, trim. — ಚಾಕಚಕ್ಯ. acuteness, as a quality or principle (My.; Te.; Mhr. ಚಾಕಚೋಪೀ); agility, speed (My.).

ಚಾಕರ cākara. a servant (ಸೇವಕ, etc. Si. 259; C.; Br.; Mhr., H.; B. 4, 33; 5, 266). ಆನೇ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಆಱು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಣ್ಡೆ, ಕುದುರೇ ಚಾಕರನ ಹೆಣ್ಡತಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಮುಣ್ಡೆ, ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೋದವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮುಣ್ಡೆ (Prv.).

ಚಾಕರಿ cākari. service; employment (C.; Br.; Mhr., H.; Si. 299; B. 4, 142; 5, 216. 286. 290). — ಚಾಕರಿ ಚೂಕರಿ. reit. (C.). — ಚಾಕರಿಯವ. -ಅವ. a servant (C.; ಭೃತ್ಯ, etc. Si. 341).

ಚಾಕು cāku. a penknife (C.; Mhr., H., Br.; Si. 290).

ಚಾಕುಸು cākusu. — ಚಾಕುಸಿನ ಗಿಡ. the shrub Cassia auriculata Lin. (St. & Pl.).

ಚಾಕ್ರಿಕ cākrika. *a bard who chants in chorus the praises of kings, heroes, etc.*

ಚಾಕ್ಷುಷ cākṣuṣa. (fr. ಚಕ್ಷುಸ್). belonging to the eye; perceptible by the eye, visible, seen. (Śmd. 10. 11).

ಚಾಗ cāga. 1. = ಜಾಗ, q. v. the colour green.

ಚಾಗ cāga. 2. = ಚೇಗ. quickness, etc. — ಚಾಗ ಚಾಗ. = ಚೇಗ ಚೇಗ, q. v.

ಚಾಗ cāga. Tbh. of ತ್ಯಾಗ. abandoning. [ಇವು ಭದ್ರದೇವರ ಚಾಗದೊಳ್ಪೊಱಗಾದುವೇ Pb. 1, 29; Ap. 2, 24]; (Abh. P. 11, 77; Grj. 4, 161). ಏವೇೞ್ವೆನ್ ಅವನ ಚಾಗದ ಪೆಮ್ಪಂ? (Śmd. 211).

ಚಾಗಿ cāgi. Tbh. of ತ್ಯಾಗಿ (Ct. II, 43). a giver, donor, etc. see Śmd. 104. 183. 296; Bp. 37, 34.

ಚಾಗು cāgu. = ಚಾಂಗು, ಜಾಗು 1. [ಚೆನ್ನ ಚೇರಮರ ಬಣ್ಟ ನಾನಯ್ಯ. ಎನ್ನ ಚಾಗು ಬೊಲ್ಲನೆ ಕಾವ ಗೋವನೆಮ್ಬರು Bv. 337]. — ಚಾಗುರೆ. -ಉರೆ huzza! hurra! bravo! (ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38, o. r. ಜಾ-; Te. ಚಾಂಗುರೇ). see Bp. 36, 12.

ಚಾಂಗು cāṅgu. = ಚಾಗು, etc. a word of encouragement (Mhr. ಜಾಗ, waking; freshness, vividness, animated state). — ಚಾಂಗು ಬಲ. = ಚಾಂಗು ಭಲ. (Bp. 6, 23; 43, 32; 56, 17). — ಚಾಂಗು ಬಲ, ಚಾಂಗು ಬಲ. (46, 52). — ಚಾಂಗು ಭಲ. huzza! hurra! bravo! (Bp. 44, 34. 71). — ಚಾಂಗು ಭಲರೆ. = ಚಾಂಗು ಭಲ. (Bp. 4, 7). — ಚಾಂಗು ಭಲಾ. = ಚಾಂಗು ಭಲ. (Bp. 5, 39; 56, 7; Te.).

ಚಾಂಗೇರಿ cāṅgēri. *wood sorrel, Oxalis pusilla* Salisb.

ಚಾಚಿ cāci. = ತಾಚಿ. a childish word for the female breast (My.; Te.; Mhr., H. ಛಾತೀ), for stools.

ಚಾಚು cācu. to stretch out, to hold out, to extend, to stretch forth, to put out, as the hand (C.; Si. 213; B. 3, 26; 4, 155; 5, 130), a leg (C.; B. 3, 123; Si. 288), a finger (Si. 211; C.), the trunk (B. 5, 238), the breast or teat (Bp. 60, 36), the body (Bh. 1, 20, 61), a bow (Rām. 3, 6, 39), one's crown (J. 2, 40; 7, 18), etc. (Te. ಚಾಗು, ಸಾಗು, to fall prostrate; to lie flat, be stretched or extended; to extend or stretch, to lengthen, as hot iron under the hammer; ಚಾಚು, to cause to extend, to stretch, etc.; T. ಚೇಯರ್, length; *cf.* ಸಯರ್ 1, etc.; ಚಾಪು, ಗೇಣ್ 1, ಜಾಗಿಸು).

ಚಾಜ್ಜ cājja. Tbh. of ತ್ಯಾಜ್ಯ. to be left, etc. (My.).

ಚಾಂಚಲ್ಯ cāñcalya (fr. ಚಂಚಲ). moving; fickleness, unsteadiness. (J. 18, 37; My.; Si. 70).

ಚಾಟಕ cāṭaka. jugglery; incantation (S. Mhr., as ಚಾಟಕ ವಿದ್ಯೆ; Mhr., H. ಚೇಟ, ಚೇಟಕ, sorcery). *cf.* ಚಾಟನ.

ಚಾಟಕೈರ cāṭakaira. (*fr.* ಚಟಕ). *a young he-sparrow.*

ಚಾಟನ cāṭana. injuring, killing, etc. see ಉಚ್ಚಾಟನ.

ಚಾಟಿ cāṭi. = ಚಾವಟಿ, ಚಾವುಟಿ. a whip, made of cord or leather (My.; Si. 344; Tu.; Te. ಜಾಟಿ, ಜಾಟೆ, ಝೂಟಿ; T. ಚಾಟ್ಟೆ; M. ಚಾಟ್ಟೆ; Mhr., H. ಝೂಜ; T. ಚಾಟ್ಟು, to beat, strike; *cf.* ಚಾಟು 2). see ಬಲ್ಚಾಟಿ.

ಚಾಟಿ cāṭi. Tbh. of ಶಾಟಿ. cloth, etc. (My.).

ಚಾಟು cāṭu. 1. a refuge; a shelter, anything that screens from rain, wind, or the heat of the sun (C.; Te.; T., M. ಚಾಯರ್, to incline, lean to one side, be bent; to rest or lie on or against).

ಚಾಟು cāṭu. 2. an imitative sound (*cf.* ಚಟ್). — ಚಾಟು ಚಾಟನೆ. rep. with the peculiar noise of repeated whipping (Bp. 52, 8).

ಚಾಟು cāṭu. *pleasing discourse; flattery*, coaxing; distinct or clear speech.

ಚಾಟುತನ cāṭutana. agreeableness, etc.; flattery (Rśv. 11, 83). ಚಾಟುತನದ ನುಡಿ (ಚಾಟು, ಚಟು, ಶ್ಲಾಘೆ, etc. Nr.).

ಚಾಡ cāḍa. a male slanderer or defamer (S. Mhr.; Mhr. ಚಹಾಡ; B. 5, 106). 2, = ಚಾಡಿ 2. see s. ಚಾಡಿಗ.

ಚಾಡಗಾಱ cāḍa-gāṟa. = ಚಾಡ No. 1. (S. Mhr.).

ಚಾಡತನ āḍatana. = ಚಾಡಿ 2. (G.).

ಚಾಡಿ cāḍi. 1. a female slanderer (S. Mhr.).

ಚಾಡಿ cāḍi. 2. = ಚಹಡ, ಚಾಡ. inventing and telling tales of; slander, backbiting (ಪಿಸುಣ, ಕೊಣ್ಡೆಯ, ಕುತ್ಸಿತ Śm. 65; ಗನ್ಧನ Si. 436; C.; Tu., T., Te.). (ಗಣಿಕೆಂ) ಅತಿದ್ರವ್ಯಮಂ ಕೆಡಿಸಿ, ಚಾಡೀ ಕೇಳಿ (Sś. 94). ಚಾಡಿ ಹೇಱುವವನು (ಕರ್ಣೇಜಪ, ಸೂಚಕ, ಪಿಶುನ Si. 366). see Si. 56; B. 4, 49. 51. 139; 5, 66.

ಚಾಡಿಕಾಱ cāḍi-kāṟa. = ಚಾಡಗಾಱ. a male slanderer or defamer (My.). ಸುಳ್ಳು ಚಾಡಿಕಾಱ (ದ್ವಿಜಿಹ್ವ Si. 440).

ಚಾಡಿಖೋರ cāḍi-khōra. = ಚಾಡಿಕಾಱ. (Mhr. ಚಹಾಡಖೋರ; My.; ಪಿಶುನ Si. 439).

ಚಾಡಿಗ cāḍiga. = ಚಾಡಿಕಾಱ. (ಚಾಡ ಹೇಱುವವ G.; My.).

ಚಾಡಿಗಾಱ cāḍi-gāṟa. = ಚಾಡಿಕಾಱ. (My.).

ಚಾಡಿಗಾರ್ತಿ cāḍi-gārti. = ಚಾಡಿ 1. (My.).

ಚಾಣ cāṇa. = ಚಾನ, etc. a small chisel. (My.).

ಚಾಣಕ್ಯ cāṇakya. N. of a Brāhmaṇa, also called Viṣṇugupta (Sk.; a pupil of Viṣṇugupta, My.), minister of king Candragupta at Pāṭaliputra or Pāṭna (C.).

ಚಾಣಿಕ್ಯ cāṇikya. = ಚಾಣಕ್ಯ. (My.).

ಚಾಣುಕ್ಯ cāṇukya. = ಚಾಳುಕ್ಯ. N. of a dynasty.

ಚಾಣುಕ್ಯಚಕ್ರೇಶ್ವರ cāṇukya-cakrēśvara. the Cāṇukya king (see Śmd. s. ಎಚ್ಚಿಟ್ಟು).

ಚಾಣೂರ cāṇūra. N. of a wrestler in the service of Kaṁsa, slain by Kriṣṇa. (Bhāgavata 10, 39, 2).

ಚಾಣ್ಡಾಲ cāṇḍāla. = ಚಣ್ಡಾಲ. *a caṇḍāla, an outcaste, a pariah* (ಡೋಂಬ Mr. 381). see Bp. 56, 51; 60, 41.

ಚಾಣ್ಡಾಲಿಕೆ cāṇḍālike. = ಚವಡಿಕೆ. *a vulgar lute, the lute of the caṇḍāla.*

ಚಾತ cāta. a demon (T., M. ಚಾತ್ತ). see ಕುಟ್ಟ-.

ಚಾತಕ cātaka. = ಚಾದಗೆ. *a bird said to live only upon rain-drops, Cuculus melanoleucus.* see Mr. s. ಭೃಂಗ.

ಚಾತಾಣಿ cātāṇi. = ಚಾತಾಳಿ. (My.).

ಚಾತಾಳದವ cātāḷadava. = ಚಾತಾಣಿ, ಚಾತಾಳಿ, ಸಾತಾನಿ. a so-called Sartenee, a man of a caste of Śūdras who worship Viṣṇu exclusively (My.; Te. ಚಾತಾನಿ; T. ಚಾತ್ತಾದವನ್).

ಚಾತಾಳಿ cātāḷi. = ಚಾತಾಳದವ. (My.).

ಚಾತುಃಶ್ರುತಿ catuḥśriti. the four vēdas (Bp. 55, 51).

ಚಾತುಃಸ್ವರ cātuḥsvara. the four (generally three) tones or accents (ಉದಾತ್ತಾದಿಚಾತುಃಸ್ವರ Nn. 84).

ಚಾತುರ cātura. (fr. ಚತುರ). dexterous, clever, able, ingenious; pleasing; flattering. (Śm. 5).

ಚಾತುರಂಗ cāturaṅga. (fr. ಚತುರಂಗ). = ಚತುರಂಗಬಲ. (J. 2, 39).

ಚಾತುರತನ cāturatana. dexterity, cleverness; amiableness; flattery. ಚಾತುರತನದ ನುಡಿ (ಚಾಟು, ಚಟು, ಶ್ಲಾಘೆ, etc. Nr.).

ಚಾತುರಿ cāturi. = ಚಾತುರ್ಯ. (Sk.; R.).

ಚಾತುರಿಯ cāturiya. Tbh. of ಚಾತುರ್ಯ. (Grj. 2, 106 va.; My.).

ಚಾತುರ್ಥಿಕ cāturthika. (fr. ಚತುರ್ಥ). a quartan ague. (My.).

ಚಾತುರ್ದನ್ತ cāturdanta. (fr. ಚತುರ್ದನ್ತ). an elephant (Abh. P. 13, 83 va.; 13, 96).

ಚಾತುರ್ಬಲ cāturbala. = ಚತುರ್ಬಲ. (Cpr. 2, 8).

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ cāturmāsya. a period of 4 months (which is spent by sanyāsis in seclusion, My.).

ಚಾತುರ್ಮುಕ್ತಿ cāturmukti. = ಚಾತುರ್ವರ್ಗ. (Bp. 39, 3).

ಚಾತುರ್ಯ cāturya. (fr. ಚತುರ). = ಚದುರ 2, ಚಾತುರಿಯ. dexterity, cleverness, ability, shrewdness; pleasantness, amiableness, charm. see Cpr. 1, 126; 5, 138; Bp. 58, 58; Si. 230; B. 4, 21.

ಚಾತುರ್ವರ್ಗ cāturvarga. = ಚತುರ್ವರ್ಗ. (Bp. 24, 89; 57, 89).

ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯ cāturvarṇya. (fr. ಚತುರ್ವರ್ಣ). the aggregate of the four castes, viz. the Brāhmaṇa, Kṣatriya, Vaiśya and Śūdra. (J. 18, 15).

ಚಾದಗೆ cādage. Tbh. of ಚಾತಕ. a kind of bird. [ಕಾರ್ಗಾಲದ ಬರವಂ ಚಾದಗೆ ಪಾರ್ವನ್ತೆ ತನ್ನ ಬರವನೆ ಪಾರುತ್ತಿರ್ದ Pb. 8, 36 va.]; (Hlā.; Ct. II, 7; Mr. 171; Kk. 21; Śm. 29). — ಚಾದಗೆವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. = ಚಾದಗೆ. (ಚಾತಕ Nr.).

ಚಾದರ cādara. a cotton or silk sheet or dōtra, worked with gold or silver threads (C.; Mhr., H.).

ಚಾದ್ಯ cādya. the multiplicator (My.).

ಚಾನ cāna. = ಚಾಣ, ಚೀರಣ, ಚೇಣ, etc. a small chisel (C.; Te. ಸೇನ). [Tu. ಚೇಣೊ]. ಅಱೆಯಂ ಸೀಳುವಡೆ (o. r. ಸೀಳು ವದು) ಆನೆ ಮೆಟ್ಟಲ್ ಆಹುದೇ? ಚಾನಂಗಳಿನ್ನಲ್ಲದೇ? (Sś. 11).

ಚಾನ್ತ ca-anta. a word ending in ಚ್ or ಚ (Śmd. 307).

ಚಾನ್ದಣಿ cāndaṇi. = ಚಾನ್ದನಿ, ಚಾನ್ನಿ. an awning (My.; Mhr., H. ಚಾನ್ದಣೀ, ಚಾನ್ದನಾ; Br. ಚಾನ್ದಿನಿ).

ಚಾನ್ದನಿ cāndani. = ಚಾನ್ದಣಿ, etc. (My.).

ಚಾನ್ದಸ cāndasa. Tbh. of ಛಾನ್ದಸ (Śmd. 338).

ಚಾನ್ದ್ರ cāndra. (fr. ಚನ್ದ್ರ). lunar; the 5th lunar mansion or mṛigaśiras.

ಚಾನ್ದ್ರಪ್ರಭ cāndraprabha. (fr. ಚನ್ದ್ರಪ್ರಭ). relating to Candraprabha (Cpr. 1, 1).

ಚಾನ್ದ್ರಮಸ cāndramasa. (fr. ಚನ್ದ್ರಮಸ್). lunar.

ಚಾನ್ದ್ರಮಸಾಯನ cāndramasāyana. *Budha, the planet Mercury.*

ಚಾನ್ದ್ರಮಾನ cāndra-māna. lunar measurement of time (B. 5, 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರಮಾನವರ್ಷ cāndramāna-varṣa. the lunar year (B. 5, 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರಮಾಸ cāndra-māsa. a lunar month (B. 5, 307. 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರವರ್ಷ cāndra-varṣa. the lunar year (B. 5, 309; My.).

ಚಾನ್ದ್ರಸಂವತ್ಸರ cāndra-saṁvatsara. = ಚಾನ್ದ್ರವರ್ಷ. (My.).

ಚಾನ್ದ್ರಾಯಣ cāndrāyaṇa. an expiatory observance regulated by the moon's waxing and waning. (My.).

ಚಾನ್ನಿ cānni. = ಚಾನ್ದಣಿ, etc. an awning. (My.).

ಚಾಪ cāpa. = ಚಾಪೆ. a mat. — ಚಾಪಗೂಱ. = ಚಾಪೆ-, q. v.

ಚಾಪ cāpa. 1. *a bow* (ಬಿಲ್ಲು Nn. 79; Mr. 293; ಬೋಱ್ Śmd. I). ಚಾಪದ ಅನ್ತ್ಯ (ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪು Nn. 43). 2, an arc or portion of a circle. 3, a rainbow. 4, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.).

ಚಾಪ cāpa. 2. = ಚಪ್ಪ, ಚಾಪೆ, ಛಾಪೆ. a stamp; a type or printing letter; an impression (My.; Mhr., H. ಛಾಪ, ಛಾಪಾ; M. ಚಾಪ್ಪು, ಚಾಪ್ಪ).

ಚಾಪ cāpa. 3. = ಚಾಪು. the cock of a gun (Mhr.; H.; S. Mhr. rare; M. ಚಾಪ್ಪ, Br. ಛಾಪೆ).

ಚಾಪಖಾನೆ cāpa-khāne. = ಚಾಪೆಖಾನೆ. a printing-house or office (C.; B. 5, 217; Mhr., H. ಛಾಪಖಾನಾ).

ಚಾಪಟೆಯ cāpaṭeya. = ಚಾವಟೆಯ. an adulterer (?); a deceitful man? (ಜಾರ Bhn. 35, o. rs. ಚಾಲ, ಜಾಲ).

ಚಾಪಲ cāpala. = ಚಾವಳ, ಜಾವಳ 1. (fr. ಚಪಲ). mobility; unsteadiness; fickleness; quick movement; agility; agitation; tremor; inconsiderateness. (ಚಪಲತ್ವ Śmd. 230 Cm.; Gh. v. 252; Kāvy. I, 3, 89 seq.; Mr. 428; Bp. 40, 58; J. 28, 42).

ಚಾಪಲತೆ cāpa-late. a bow-string (Cpr. 3, 9 va.; Rsv. 5, 19 va.). 2, ಚಾಪಲತೆ. = ಚಪಲತ್ವ. (Cpr. 3, 9 va.; Rsv. 5, 19 va.).

ಚಾಪಲ್ಯ cāpalya. = ಚಾಪಲ. see ಚಾಳಿಸು 1; ವಾಕ್-.

ಚಾಪವಲ್ಲರಿ cāpa-vallari. a bow (Śsv. 2, 82).

ಚಾಪಾರ cāpāra. = ಜಾಪಾರ, q. v. Bishop's weed.

***ಚಾಪಿ cāpi.** a kind of flag? ಸೀಗುರಿ ಚಾಪಿ ನಾಣ್ಯುಡಿದು ಮೆಟ್ಟುವ ಗುಜ್ಜರಿಗಟ್ಟಿ Pb. 4, 87.

ಚಾಪಿಸು cāpisu. (ಛಾಪಿಸು). to stamp; to print (C.; B. 4, 103; 5, 196. 217).

ಚಾಪು cāpu. = ಜಮ್ಮು, ಚಾಪು, ದಾಪು. stretch, length, extent (My.; Te.; M. ಚಾಮ್ಬು; Te. also ಜಮ್ಪು, ಚಾಲುಪು; see ಚಾಚು; and *cf.* ದಾಪು). — ಚಾಪುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a long, flat stone (My.; Te. ಚಾಪರಾಯಿ). — ಚಾಪುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a stretched out or advanced leg (the other being retracted, My.).

ಚಾಪು cāpu. = ಚಾಪ 3. (My.).

ಚಾಪೆ cāpe. = ಚಾಪ, ಸಾಪೆ. what is extended or spread: a mat (ಕಟ, ಕಿಲಿಂಜಕ Nr.; Si. 307; ವಂಶಾಸನ Mr. 208; C.; Te.; T. ಚಾಪ್ಪೈ). ಚಾಪೇ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತೂಱಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಂಗೋಲೇ ಕೆಳಗೆ ತೂಱಿದ (Prv.). see B. 2, 42; 4, 183. — ಚಾಪೆಗೂಟ. -ಕೂಟ. one who eats what is offered to him on a mat: a deity (ಜನ್ನಗೂಟ, ಗಾಳಿವಟ್ಟೆಗ, ನಿರ್ಜರ, etc. Kk. 10 *a*, o. r. ಚಾಪ-).

ಚಾಪೆ cāpe. = ಚಾಪ 2. a stamp, etc.

ಚಾಪೆಖಾನೆ cāpe-khāne. = ಚಾಪಖಾನೆ. (My.).

ಚಾಬಕ್ cābak. (Mhr., ಚಾಬೂಕಸ್ವಾರ, a horsebreaker). — ಚಾಬಕ್ ಸವಾರಿ. ಹಾಱುತ್ತಾ ಸುತ್ತು ತಿರುಗುವ ಚಾಬಕ್ ಸವಾರಿ (ವಲ್ಗಿತ Si. 274).

ಚಾಮ cāma. Tbh. of ಶ್ಯಾಮ. (My.). dark-coloured, etc. — ಚಾಮಯ. -ಅಯ. N. see ಸತ್ಯೇಶ-. — ಚಾಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. see ಸತ್ಯೇಶ-, ಚಜ್ಞೇಶ್ವರನ-.

ಚಾಮರ cāmara. = ಚಮರ. *a chowrie, the bushy tail of the Bos grunniens used as a fly-flap or fan, and as one of the emblems of princely rank* (ಅಲೇಖ Nn. 96). ಚಾಮರವನ್ ಇಡು, to fan (Bp. 1, 46).

ಚಾಮರಗ್ರಾಹಿಣಿ cāmara-grāhiṇi. a woman who carries a cāmara (Abb. P. 3, 83 va.).

ಚಾಮರಿಗ cāmara-iga. a man who carries a cāmara. (Śmd. 233).

ಚಾಮರಿಗಿತಿ cāmariga-iti. a woman who carries a cāmara. (Śmd. 244).

ಚಾಮೀಕರ cāmīkara. *gold.*

ಚಾಮುಣ್ಡಿ cāmuṇḍi. = ಚವುಡಿ, ಚಾಮುಣ್ಡೆ, ಚಾವುಣ್ಡೆ. (ಚರ್ಚೆ Nn. 73; ಚರ್ಚೆ, ಭೈರವಿ, ವನದೇವಿ Mr. 14; My.). — ಚಾಮುಣ್ಡಿಬೆಟ್ಟ. a hill in Mysore over which stands the temple of Cāmuṇḍeśwari.

ಚಾಮುಣ್ಡೆ cāmuṇḍe. *Durgā.* (see ಚರ್ಚೆ); one of the seven mātṛis (see ಮಾತೃ and ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ).

ಚಾಮುಣ್ಡೇಶ್ವರಿ cāmuṇḍā-īśvari. = ಚವುಡೇಶ್ವರಿ. Durgā (My.).

ಚಾಮ್ಪಯ campaya. (ಏಕಜೊಯಿ Ct. II, 110).

ಚಾಮ್ಪೇಯ cāmpēya. *the tree Michelia champaca* Lin. (= ಚಮ್ಪಕ). 2, *the tree Mesua ferrea* Wight. Arn. 3, gold.

ಚಾಯ caya. = ಚಾಯಿ. Tbh. of ಛಾಯೆ. colour; shade; etc. (Bp. 19, 47; My.; T. ಚಾಯ, ಚಾಯಲ್; M. ಚಾಯ; Te. ಚಾಯೆ). — ಚಾಯಗಮ್ಬಿ. -ಕಮ್ಬಿ. a stripe formed by dying (My.).

ಚಾಯಿ cāyi. = ಚಾಯ. (My.). — ಚಾಯಿಬೇರು. = ಚಿರವೇಲು. the madder plant or Chay root, serving to dye fine red, Oldenlandia umbellata L. (St. & Pl.; T., M. ಚಾಯವೇರ್; Te. ಚಿರಿ-).

ಚಾಯಿತ cāyita. sought; perceived; respected. see ಅಪ-.

ಚಾಯೇನ್ದ್ರಮುನಿ cāya-indra-muni. N. (Bp. 52, 18).

ಚಾಯ್ಯ cāyya. = ಚಯ. accumulation, etc. see ಪರಿ-.

ಚಾರ cāra. 1. going; wandering about; course, motion (Cpr. 1, 79). 2, *a spy, a secret emissary;* a messenger. 3, performing, practising. 4, *a fetter.* 5, *a prison* (*cf.* ಸೆಱೆ). 6, mischievous tricks (Mhr.). 7, a woollen blanket (ಆವಿಕ, ಊರ್ಣಾಯು, ಕಮ್ಬಳಿ Mr. 343). 8, the tree Buchanania latifolia Roxb.

ಚಾರ. cāra. 2. anything green considered as food for cattle (My.; Mhr).

ಚಾರಕ cāraka. acting; proceeding; etc. (= ಚಾರ 1). see ಪರಿ-.

ಚಾರಚಕ್ಷು cāra-cakṣu. spy-eyed: a king who uses spies as his eyes. (Cpr. 6, 19).

ಚಾರಚಿಪ್ಪಿ cāracippi. = ಚಾರಚಿಬ್ಬಿ. a privy (S. Mha.; T. ಚಾಲಗಿರಿ; Mhr., H. ತಾರತ-ಖಾನಾ).

ಚಾರಚಿಬ್ಬಿ cāracibbi. = ಚಾರಚಿಪ್ಪಿ. (S. Mhr.).

ಚಾರಟಿ cāraṭi. *a small tree, Hibisus mutabilis.*

ಚಾರಣ cāraṇa. = ಸಾರಣೆ. wandering; *a strolling actor, a bard;* a celestial singer, a panegyrist of the gods (ಕಥೆಯ ಮಾಡುವ ಗೋಸಾವಿ G.). 2, causing to move, driving. ಅಂಕುಶದ ಚಾರಣಂ (ಯಾತ Mr. 157); ಮುಟ್ಟಿ ಒದಹಂ ಚಾರಣಂ ಕೂಡೆ (ವೀತ 158).

ಚಾರಣಯೋಗಿ cāraṇa-yōgi. a yōgi of the gandharvas (Cpr. 3, 69).

ಚಾರಭಟ cāra-bhaṭa. *a valorous warrior.*

ಚಾರಮ cārama. king of Cēra (*i. e.* Koṅgu or Kēraḷa; M. ಚೇರಮಾನ್). see Bp. 3, 82; 9, 45; 15, 23; 25, 4. 48; 47, 34; 54, 73; 56, 17. — ಚಾರಮರಾಯ. (Bp. 31, 24; 44, 51).

ಚಾರಮಾನಿ cāramāni. N. of a country (Mr. 282, o. rs. ಚೇರಮಾನಿ, ಚೇರಮಾಡಿ).

ಚಾರಲಿಂಗ cāraliṅga. = ಚರಲಿಂಗ. a jaṅgama of the liṅgavantas. (Bp. 35, 54; 36, 57).

ಚಾರಿ cāri. 1. *going, moving, wandering about; living; acting;* that moves or wanders about (Rsv. 5, 29). 2, course, coursing [ವಿಟಜನಕ್ಕೆ ತೊಡರ್ವ ಚಾರಿಯೆನಿಪ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಿಂ Pb. 1, 58]; (Bh. 10, 6, 22). 3, a way, a manner, a method (My.; see ಇಚ್ಚಾರಿ). 4, a certain movement in acting or dancing [ಚರಣದ ಚಾರಿಯ ಚಲ್ಲಿಯ ಪರಿಕ್ರಮ ಕ್ರಮದ ಭಂಗಿಗಳ್ Ap. 9, 39]; (ಬೈಸಿಕೆ Mr. 82; Bp. 17, 17). 5, stratagem (J. 22, 6). 6, intention, mind, aim (Bh. 1, 8, 75). 7, generally current or common price: cheapness (My.; Mhr.; H. ಜಾರೀ). — ಚಾರಿವರಿ. -ಪರಿ. to run with application of stratagem (Rām. 6, 11, 9. 16; J. 13, 50; 27, 40). — ಚಾರಿವರಿವರಿ. -ಪರಿ-ಪರಿ. to run here and there with the application of stratagem (J. 8, 29).

ಚಾರಿ cāri. 2. Tbh. of ಶಾರಿ. a kind of dye, etc. (Nn. 134, o. r. ಸಾರಿ; My.).

ಚಾರಿತ cārita. caused to go; performed; etc. see ವಿ-.

ಚಾರಿತ್ರ cāritra. *conduct, behaviour;* peculiar observance or practice; a ceremony (ವಿಸರ್ಜ, ಚರಿತ್ರ Nn. 62; ಧರ್ಮ, ವರ್ತನ 79; ಪ್ರಕೃತ, ಚರಿತ್ರ 111; ನಡವಳಿ, ವೃತ್ತ 112; ಆಚಾರ Mr. 250).

ಚಾರಿಸು cārisu. 1. to grind, to triturate, as sandal (Grj. 2, 89); to mix by rubbing or triturating, as medicine (My.). *cf.* ತೇ 2?

***ಚಾರಿಸು cārisu. 2.** to cut root and branch; to cut out entirely? ಚಾರಿಸಿ ಬಾಳಾಗಮುಮುವತಾರಂ ಗೆಯ್ದನ್ತೆ Pb. 10, 83.

ಚಾರು cāru. *agreeable, pleasing, lovely; beautiful, pretty, elegant.*

ಚಾರುಕರಣ cāru-karaṇa. embellishing, etc. see ಸಮಱು.

ಚಾರುತರ cāru-tara. uncommonly agreeable, etc. (Bp. 41, 3; Kk. 13).

ಚಾರುತ್ವ cārutva. loveliness, beauty (Cpr. 10, 17 va.).

ಚಾಱ cāṟa. = ಗೀಱು 2. a line, a streak (My.; Te.). — ಚಾಱಪೊಪ್ಪಳಿ. a checkered female garment (My.).

ಚಾಱು cāṟu. = ಸಾಱು. sap, juice; broth (My.; Tu., T., M. ಚಾಱು, ಚೇಱು; Te. ಚಾರು, ಚೇರು; M. ಚಾಱು, to run off or out, to drizzle; *cf.* ಜಾಱು 1). see ಪುಳಿಚಾಱು.

ಚಾರ್ಖಾನೆ cār-khāne. a square house, a square (Mhr. ಚಾರ, four). — ಚಾರ್ಖಾನೆಸೀರೆ. a female's cloth with small coloured squares in it (C.).

ಚಾರ್ಚಿಕ್ಯ cārcikya. (fr. ಚರ್ಚಾ). *smearing the body with sandal and other unguents.*

ಚಾರ್ಮಣ cārmaṇa. (fr. ಚರ್ಮ). covered with skin or leather; *a multitude of hides or of shields.*

ಚಾರ್ಮಾಡಿ cār-māḍi. N. of a ghaut that is crossed in going from Mysore to Mangalore (My.).

ಚಾರ್ವಾಕ cārvāka. an atheist or materialist, a sophistical philosopher, a sceptic; N. of a sophistical philosopher. see Bp. 49, 25; 50, 65; 53, 10.

ಚಾಲ cāla. = ಚಾಲು. the state of being movable or in motion, shaking. — ಚಾಲಗೇಣಿ. moving or movable rent: rent for one year. (Tu.; Sd.).

ಚಾಲಕ್ cālak. = ಚಾಲಾಕ್. (My.).

ಚಾಲತಿ cālati. = ಚಾಲ್ತಿ. that is in motion, going on, or in force; that is in use; that is current (Mhr. ಚಾಲತಾ); the state of being going on, etc., etc. (My.). — ಚಾಲತಿದಪ್ತರ. the records required for current business (My.).

ಚಾಲನ cālana. causing to move or go; causing to pass through a sieve, sifting; moving to and fro; wagging; making loose. see ಸಂ-.

ಚಾಲನಿ cālani. *a sieve, a strainer* (ದಾರೆವಟ್ಟಲ್ Nr.; ರಣ್ಧ್ರ, ಸಾರಣಿಗೆ Mr. 208; Mhr. ಚಾಳಣೀ). *cf.* ಜರಡೆ, ಸಾಣಿಗೆ.

ಚಾಲಾಕ್ cālāk. smart, dexterous, clever (My.; Br., H.).

ಚಾಲಿತ cālita. moved to and fro, shaken (Rśv. 13, 71 va.).

ಚಾಲಿಸು cālisu. = ಚಾಳಿಸು 1, ಚಾಳಯಿಸು. to move to and fro (v. t.); to shake, etc.; to wag (Rśv. 5, 92).

ಚಾಲು cālu. = ಚಾಲ. moving, walking; custom, way, manner; gait, air (My.; Mhr. ಚಾಲ). 2, currency, of a coin, of an order, etc. (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಲ). 3, a pace of the horse (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಲ).

ಚಾಲ್ತಿ cālti. = ಚಾಲತಿ. (My.).

ಚಾವಟಿ cāvaṭi. = ಚಾಟಿ, etc. a whip, etc. (My.; *cf.* Mhr. s. ಚಮಡ).

ಚಾವಟೆಯ cāvaṭeya. = ಚಾಪಟೆಯ. an adulterer? (Bh. 2, 2, 30).

ಚಾವಡಿ cāvaḍi. a choultry, a court, a kotwal's hall or court in the market; a village-hall; a place for sitting in front of the house; etc. (ಮಣ್ಡಪ, ಜನಾಶ್ರಯ Nr.; ಪೊಜಲ್, ಇಕ್ಕೆ, ಹಕ್ಕೆ, ತಾಣ, ಬೀಡು, etc. Śm. 58; Kk. 64; C.; Mhr., H.; Br.; M.). see C. Bp. 47, 33; J. 9, 6; 17, 23; 30, 44; B. 3, 23; Si. 106. 109.

ಚಾವಣಿ cāvaṇi. cantonments, temporary erections for troops (S. Mhr.; B. 5, 39. 40; Mhr., H. ಛಾವಣೀ). 2, roofing; a roof (My.; Mhr., H. ಛಾವಣೀ).

ಚಾವಸೇನು ಬಾಹುಸೇನು cāvasēnu bāhusēnu. (S. Mhr. ಶ್ಯಾ ಹುಸೇನ್ ಬಾವಸೇನ್). a cry in memory of Hussein and Hassan at the Mohurum (My.).

ಚಾವಳ cāvaḷa. = ಚಾವಳ 1. Tbh. of ಚಾಪಲ (Śmd. 342).

ಚಾವಿ cāvi. (ಸಾವಿ). a key (Br. ಚೆವಿ, ಶಾವಿ; T. ಚಾವಿ; Mhr., H. ಚಾವಿ; S. Mhr. rare).

ಚಾವುಟಿ cāvuṭi. = ಚಾವಟಿ, etc. a whip. (My.).

ಚಾವುಣ್ಡ cāvuṇḍa. = ಚವುಡ, etc. N. — ಚಾವುಣ್ಡರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 32, 17. 44). — ಚಾವುಣ್ಡರಾಯ. N. (Bp. 32, 29. 31. 49). see ಮುಸುಟಿ. — ಚಾವುಣ್ಡಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. (Bp. 32, 38).

ಚಾವುಣ್ಡಿ cāvuṇḍi. = ಚವುಡಿ. Tbh. of ಚಾಮುಣ್ಡಿ (Śmd. 347).

ಚಾವೊತ್ತು cā-ottu. the under letter ಚ್ (C.).

ಚಾಷ cāṣa. *the blue jay, Coracias indica.*

ಚಾಹ cāha. = ಚಹಾ. tea. (B. 5, 287).

ಚಾಹಿ cāhi. a person who is well acquainted (with the use of the cāmara? Bh. 8, 21, 4; Mhr. ಛಾಪ, perfection, masterliness).

ಚಾಳಕ cāḷaka. = ಚಾಳಕ. mischievous; full of artful caresses or blandishment (Mhr.); a man full of tricks and pranks (S. Mhr.).

ಚಾಳಯಿಸು cāḷayisu. = ಚಾಲಿಸು, etc. to move, to shake. (Bp. 35, 28).

ಚಾಳಯ್ಸು cāḷaysu. = ಚಾಳಯಿಸು. (Bh. 3, 18, 5).

ಚಾಳವಿಸು cāḷavisu. = ಚಾಳಿಸು 2. to go (Bhāgavata 3, 3, 5).

ಚಾಳಿ cāḷi. = ಚಾಳೆ. conduct, practice, habit; a fondness for; a silly habit (Bp. 28, 31. 34; 29, 26; 40, 85; 54, 77; My.; Mhr. ಚಾಳಾ). see ಕು-. ಹಿರೀ ಮಕ್ಕಳ (or ಅಕ್ಕನ) ಚಾಳಿ ಮನೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ (Prv.). 2, a form of interlocking of bodies or of parts, *e. g.* that of the fingers intertwined with the ends downwards (Mhr.; see ಬೆರಳು-).

ಚಾಳಿಸಪತ್ರಿ cāḷisa-patri. = ಚಾಳೀಸಪತ್ರಿ, ತಾಳೀಸಪತ್ರೆ. (ಗನ್ಧಕುಟಿ, ಗನ್ಧಿನಿ, ತಾಲಪರ್ಣಿ G.).

ಚಾಳಿಸು cāḷisu. to overcome, to defeat [ಪಾಂಚಾಳರಂ ಚಾಳಿಸಿ Pb. 6, 29 va.]; (ಸೋಲಿಸು Kk. 73; Śm. 42; Cpr. 10, 5. Grj. 2, 106 va.; *cf.* ಚಳಿ 1? or the terms s. ಚಾಚು and ಚಾಟು 1?).

ಚಾಳಿಸು cāḷisu. 1. = ಚಾಲಿಸು, ಸಾಣಿಸು, etc., ಜಾಲಿಸು, ಜಾಳಿಸು 1. to be agitated, fickle, unsteady, etc. (ಚಾಪಲ್ಯ Śmd. Dh.). 2, to shake (Cpr. 7, 88 va.), to sift, to strain (My.).

ಚಾಳಿಸು cāḷisu. 2. = ಚಾಳೀಸು, ಚಾಳೇಸ. dimness of vision taking place about the age of forty when a pair of spectacles is required; the age of forty (Mhr. ಚಾಳಿಸೀ).

ಚಾಳೀಸಪತ್ರಿ cālīsa-patri. = ಚಾಳಿಸಪತ್ರಿ, etc. (ದೈತ್ಯ G.; My. as ಚಾಳೀಸಪತ್ರ್).

ಚಾಳೀಸು cālīsu. = ಚಾಳಿಸು 2, etc. forty (Mhr. ಚಾಳೀಸ; My.); etc. 2, a pair of spectacles (S. Mhr.; Mhr. ಚಾಳೀಸಪತ್ರ್).

ಚಾಳು cāḷu. = ಚಾಲು (Dp. 127, 3).

***ಚಾಳುಕ್ಯ cāḷukya.** = ಚಾಣುಕ್ಯ. ಚಾಳುಕ್ಯ ವಂಶೋದ್ಭವಂ ಶ್ರೀಮದರಿಕೇಸರಿ Pb. 1, 148 va.

ಚಾಳೆ cāḷe. = ಚಾಳಿ. (ನಡತೆ G.).

ಚಾಳೆಯ cāḷeya. the act of going by artificial leaps or jumps; the act of skilfully assaulting (ಗತಿಲಂಘನ Mr. 82, o. rs. ಗತಿ ಲಾಘವ, ಚಾಳಿಯ; J. 22, 6). Mr. 299 has: ಚಾಳೆಯಮುಣ್ಡೆ ಸೀರಣಂ (o. r. ಸೀರಣಂ) ಹೆಜ್ಜೆಯಕ್ಕುಂ.

ಚಾಳೇಸ cāḷēsa. = ಚಾಳಿಸು 2, etc. (My.).

ಚಾಳೊಕ್ಯ cāḷokya. = ಚಾಣುಕ್ಯ. N. of a dynasty.

ಚಾಳೊಕ್ಯಾನ್ವಯ cāḷokya-anvaya. the cāḷokya lineage (Bp. 5, 57).

ಚಾಳ್ cāḷ. the dragon's head (the head of the demon Saiṁhikēya), the ascending node of the moon (ರಾಹು Śmd. I; ಎಲರ್ನಟ್ಟವಾವು, ರಾಹು Śm. 17; M. ಚಾಟು, an unlucky time, chiefly for sowing; empty grain; ಚಾಡೆ, empty, as husk; *cf.* ಚಮ್ಮಳಿ).

ಚಿಃ ciḥ. (ಛಿಃ) = ಚೀ. fie! for shame! pshaw! pish! (ಜುಗುಪ್ಸನ Śmd. 398; ಹೇಸಿಕೆ Cm.; ಜುಗುಪ್ಸಾರ್ಥ Ct. I, 20; C.; Tu.; M. ಚಿ; Te. ಚಾ; Mhr. ಛಿಃ; Sk. ಛಿ, abuse, reproach). [ಚಿಃ ತುಚಿಗೊಳೆ ಬಾಚಿಸಿಮೆನ್ದು Pb. 8, 95]. see Śmd. 68. 184; Cpr. 8, 18; Bp. 61, 19. — ಚಿಃ ಚಿಃ rep. (Bp. 24, 55; T., M. ಚಿಚ್ಚೀ; Mhr. ಛಿಛಿ).

ಚಿಕ್- cik. = ಚಿಕ್ಕು, etc. smallness. — ಚಿಕ್ಕಣ. a small bodice (S. Mhr.). — ಚಿಕ್ಕಾಸು. a small ಕಾಸು or cash (My.).

ಚಿಕಟಿ cikaṭa. = ಚಿಕ್ಕಟಿ, etc. a flea. (My.).

ಚಿಕಣಿ cikaṇi. ಚಿಕಿಣಿ. hard; substantial; thick, rich; fat (Mhr. ಚಿಕಣ; Mhr., H. ಚಿಕಣಾ). a little fellow or object. — ಚಿಕಣಿಯಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a fine kind of betel-nut (S. Mhr.).

ಚಿಕರಿ cikari. Tbh. of ಶಿಖರಿ. pointed, peaked, etc. (Śmd. 348).

ಚಿಕಿಚ್ಚೆ cikicce. Tbh. of ಚಿಕಿತ್ಸೆ (Śmd. 340, orig. ಚಿಕಿಚ್ಛೆ instead of ಚಿಕಿತ್ಸೆ; My.). see Prv. s. ಯೋಗಕ್ಷೇಮ.

ಚಿಕಿತ್ಸಕ cikitsaka. *a physician.*

ಚಿಕಿತ್ಸೆ cikitse. = ಚಿಕಿಚ್ಚೆ. *the practice or science of medicine; therapeutics; treatment.*

ಚಿಕೀರ್ಷೆ cikīrṣe. intention or desire to act, will, design. (My.).

ಚಿಕುರ cikura. *inconsiderate, rash, punishing or injuring others without consideration.* 2, *the hair of the head*, a lock of hair.

ಚಿಕ್ಕ cikka. (fr. ಚಿಱು). = ಚಿಗ, ಚೀಕು. little, small; young (C.; Tu. ಸಿದ್ಯ; M. ಚೆಕ್ಕ, ಚೆಱುಕ್ಕ, a boy; T. ಚಿಕ್ಕ, thinness; T. ಚಿಕ್ಕು, ಚಿಂಗು, to grow lean; ಚಿಗಲ್, to grow less, be wanting = ಕುಱುಕು; *cf.* ಜಿಗಲ್ 2; to be destroyed = ಕೆಡು; ಚಿದ್ಯೆ, meanness, lowness = ಕೀಱುಕ್ಕ್ಯ; ಕಿದ್ಯೆ, to be destroyed, etc. = ಕೆಡು). [ಮಾಣಿಕಮುಮನೊತ್ತೆವಿಡಿಸಲಟ್ಟುವ ಚಿಕ್ಕ ಪೋಕರ್ಳಿ ಬೊಜಂಗರುಮಂ Pb. 4, 87 va.]. 2, N. (My.). — ಚಿಕ್ಕ ಊರು. a small village (Si. 106; C.). — ಚಿಕ್ಕಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. a sister elder than oneself, but not the oldest (C.). — ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ. rep. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಹಡಗು (ಪೋತ Si. 85). ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡಗಳು (ಪ್ರತ್ಯನ್ತಪರ್ವತಗಳು 116). — ಚಿಕ್ಕ ಚೋಜಿಗ. (Śmd. 78 Mdb.). a little wonder. — ಚಿಕ್ಕಜ್ಜ. -ಅಜ್ಜ. grand father's younger brother. (My.). — ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. a brother elder than oneself but not the oldest (C.). 2, N. (My.). — ಚಿಕ್ಕ ತನ್ದೆ. = ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. (My.). — ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮ. the youngest brother (C.). — ಚಿಕ್ಕತಾಯಿ. the wife of one's father's younger brother (C.). 2, a mother's younger sister (C.). 3, a step-mother (My.). — ಚಿಕ್ಕದು. -ಅದು. that is small (C.; Si. 309. 394). — ಚಿಕ್ಕ ದೇವ. N. see ಚದರದ-. — ಚಿಕ್ಕನ್ದು. -ಅನ್ದು. the time of childhood or youth; at the time of youth (C.). ಚಿಕ್ಕನ್ದಿನ ಕೂಡುಗೆಳೆಯಂ (ವಯಸ್ಯ, ಸವಯಸ್, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಒನ್ದೆ ಪ್ರಾಯದ ಸಂಗಡಿಗನು Nr.). see Bp. 42, 7; Bh. 2, 10, 13; B. 3, 32. 33; 5, 197. — ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a father's younger brother (C.; T. ಚಿಱಪ್ಪ). 2, the husband of a younger sister of one's mother (My.). ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತಾನೂ ಇಕ್ಕ, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಲೀಸ. — ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದರೆ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದು ಕಾಲು ಹಿಡಿದೇನು, ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ದೋತ್ರಾ ಕೊಡ ಬೇಕು (Prvs.). see B. 2, 25; 5, 38. 167; Si. 191; Prv. s. ನನ್ 1. — ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯ. the age from about the seventh to the sixteenth year (C.). ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗ (ಕನಿಷ್ಠ Si. 416). ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದವಳು (ಬಾಲೆ G.). — ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು. small, young children (C.; Bp. 47, 50). — ಚಿಕ್ಕ ಮಾತು. an insignificant word (My.; S. Mhr. as ಸಣ್ಣ-). — ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಣ್ಣ. N. (Bp. 47 sum.; 47, 38. 55. 59). — ಚಿಕ್ಕ ಮಾದಯ. N. (Bp. 47, 4). — ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು. a small fish; a kind of fish (ಶಕುಲ Mr. 410). ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು ಬನ್ದು ದೊಡ್ಡ ಮೀನ ನುಂಗಿತನ್ತೆ (Prv.). — ಚಿಕ್ಕ ಮೂಗಿನವ. a small-nosed man (ನಃಕ್ಷುದ್ರ Hlā.). — ಚಿಕ್ಕ ಮೆಣಸು. small chilli. ಚಿಕ್ಕ ಮೆಣಸಿಗೆ ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು (Prv.). — ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ. (My.). — ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. an uncle (Bp. 3, 82). 2, N. (C.). — ಚಿಕ್ಕವ. -ಅವ. a small, or young, male person (C.). ತನುಜರೊಳ್ ಚಿಕ್ಕವಂ (ವಟು Mr. 309). see Bp. 48 sum.; 50, 7; B. 1, 1; 2, 35; 4, 56. 200. — ಚಿಕ್ಕವಳು. -ಅವಳು. a small, or young, female person (ಬಾಲೆ Nr.; My.). — ಚಿಕ್ಕವು. -ಅವು. that are small things (C.). — ಚಿಕ್ಕವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ. (C.). — ಚಿಕ್ಕ ಸರ್ಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಗುಬ್ಬಿಟೀಲ. (My.). — ಚಿಕ್ಕ ಹಣ. a silver fanam worth two Aṇas (My.). — ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ. = ಚಿಕ್ಕವಳು. (ಬಾಲೆ Si. 65). — ಚಿಕ್ಕಾಕೆ. -ಆಕೆ. = ಚಿಕ್ಕವಳು. (C.). — ಚಿಕ್ಕಾಣೆ. -ಆಣೆ. a silver Aṇa (My.). — (the word ಚಿಕ್ಕ probably is the Genitive, etc. of a lost ಚಿಕ್ಕು).

ಚಿಕ್ಕ cikka. 1. flat-nosed (Sk.).

ಚಿಕ್ಕ cikka. 2. Tbh. of ಶಿಕ್ಯ. a sling, a net, a network for carrying or suspending burdens, a muzzle, etc. (Te., T.; Te. also ಚಿಕ್ಕೆ). ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಕಾಚಿತ, ಶಿಕ್ಯಿತ, ಉಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 378; see also 274).

ಚಿಕ್ಕಟಿ cikkaṭa. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. a flea. (My.).

ಚಿಕ್ಕಣ cikkaṇa. 1. a small bodice. see s. ಚಿಕ್-.

***ಚಿಕ್ಕಣ cikkaṇa. 2.** small bits. ಮೆಣಸು ಗಡಲೆಯ ಪುಡಿಯೊಳಡಸಿದಲ್ಲನಲ್ಲಣೆಗೆಯ ಚಿಕ್ಕಣಂಗಳಂ ಸವಿ ಸವಿದು Pb. 4, 87 va.

ಚಿಕ್ಕಣ cikkaṇa. *smooth, glossy; slippery; bland, soft, emollient; unctuous, greasy.*

ಚಿಕ್ಕಣಿಕೆ cikkaṇike. N. of a plant (ಬಸ್ತಿ Mr. 110, two MSS. ಭಣ್ಡಿ).

ಚಿಕ್ಕತನ cikkatana. childhood, youth (C.; ಕೌಮಾರ, ಬಾಲ್ಯ G.; B. 1, 4; 5, 32. 166).

ಚಿಕ್ಕಲಿಗೆ cikkalige. — ಚಿಕ್ಕಲಿಗೆಮುದ್ದಾಯಿ. N. (Bp. 59, 6).

ಚಿಕ್ಕಸ cikkasa. *barley meal.*

ಚಿಕ್ಕಾ cikkā. = ಚಿಕ್ಕೆ. — ಚಿಕ್ಕಾದೇವಿ. N. (Bp. 59, 8).

ಚಿಕ್ಕಾಡ cikkāḍa. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. (S. Mhr.).

ಚಿಕ್ಕಾಡಿ cikkāḍi. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. ಚಿಕ್ಕಾಡಿ ತಗಣೆಯೂ ರಕ್ಕಸರು ಜಾರೆಯರು ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕುವರು ಇರುಳೆಲ್ಲ; ಬೆಳಗಾಗೆ ಸುಕ್ಕಿದನ್ತಿ ಹರು (Sp.).

ಚಿಕ್ಕಾಡು cikkāḍu. (fr. ಚಿಗಿ 3). = ಚಿಕಟಿ, ಚಿಕ್ಕಟಿ, ಚಿಕ್ಕಾಡ, ಚಿಕ್ಕಾಡಿ, ಚಿಗಟ. a flea (C.; B. 1, 24; ಆನೆ Mr. 177; T. ಚೆಳ್ಳು, ತೆಳ್ಳು, ತೆಳ್ಳು; Te. ತುಳ್ಳು).

ಚಿಕ್ಕಾಸು cikkāsu. a small cash. see s. ಚಿಕ್. [Tu.].

ಚಿಕ್ಕಿ cikki. 1. a young female; N.; [an aunt. T. ಚಿತ್ತಿ].

ಚಿಕ್ಕಿ cikki. 2. = ಚಿಕ್ಕೆ, ಚುಕ್ಕಿ, ಚುಕ್ಕೆ. a spot, a speck, a dot, as that of a cat, of a leopard, of a horse, of a cloth, etc. (C.). 2, a star (C.). see B. 3, 31. 55. 98. — ಚಿಕ್ಕಿಹಾವು. the venomous snake Trimesurus andersonii (Bd.).

ಚಿಕ್ಕೆ cikke. = ಚಿಕ್ಕಿ 2, etc. (B. 4, 36. 67; C.). — ಚಿಕ್ಕೆಬೊಟ್ಟು. a round black dot applied to the region between the eyes or to the forehead (My.).

ಚಿಕ್ಕೆ cikke. = ಚಿಕ್ಕಾ. a flat-nosed woman. 2, a mouse. 3, a betel-nut.

ಚಿಗ ciga. = ಚಿಕ್ಕ. little, small. —ಚಿಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. (C.; B. 2, 7). — ಚಿಗವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ಚಿಕ್ಕವ್ವ. (C.; B. 1, 25).

ಚಿಗಟ cigaṭa. = ಚಿಕ್ಕಾಡು, etc. (My.).

ಚಿಗತು cigatu. = ಚಿಗಿತು. P. p. of ಚಿಗಿ 2. ಬೆಣ್ಣರದೆ ಮುಟುಗಿದರು (*i. e.* -ರೂ), ಗುಣ್ಣದ್ದ ತೇಲಿದರು, ಬಣ್ಣಯ ನೊಗವು ಚಿಗತರು ಸಾಲಿಗನು ಕೊಣ್ಣದ್ದ ಕೊಡನು (Sp.). see Sp. s. ಯಾತ.

ಚಿಗರಿ cigari. = ಚಿಗರೆ. an antelope; the black buck or antelope, Antelope bezoartica (Gz.; C.; ಎರಳೆ, ಜಿಂಕೆ, ಮೃಗ, ಸಾರಂಗ, ಹರಿಣ, ಹುಲ್ಲೆ G.; *cf.* Sk. ಛಿಕ್ಕಾರ). see B. 1, 16; 3. 44. 100. — ಚಿಗರಿಬಲೆಗಾಱ. A class of people (S. Mhr.; B. 4, 130).

ಚಿಗರು cigaru. 1. = ಚಿಗುರ್ 1, etc. to sprout. (My.).

ಚಿಗರು cigaru. 2. = ಚಿಗುರ್ 2, etc. a sprout. (C.; ತಳಿರು G.).

ಚಿಗರೆ cigare. = ಚಿಗರಿ. an antelope. (My.; B. 3, 40; ಪುಲ್ಲೆ G.).

ಚಿಗಳಿ cigaḷi. = ಚಿಗುಳಿ. a ball made of fried gingillie-oil seed mixed with jaggory (C.; Te. ಚಿಮ್ಮಿ, ಚಿಮ್ಮಿರಿ). — ಚಿಗಳಿಕಸ. a small herb, Cyanotis fasciculata Roem and Schultz (Z.).

ಚಿಗಿ cigi. 1. to let a finger or fingers loose (?), to discharge with (or from) the fingers, to throw with the fingers (ಅಂಗುಲಿವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.); to propel a pagaḍe die that is laid near the doubled fore and middle finger by suddenly disjoining them (My.).

ಚಿಗಿ cigi. 2. = ಚಿಗುರ್ 1. to sprout, to shoot (C.). P. ps. ಚಿಗಿತು (C.), ಚಿಗತು (My.), ಚಿಗುತು, ಚಿಗುತ (ಅಂಕುರಿತ G.). see B. 2, 17. 22; 3, 35.

ಚಿಗಿ cigi. 3. = ಚೆಂಗು 1, etc., ಜಿಗಿ 2. to jump (Rśv. 1, 135; 5, 55 va; J. 7, 46; 13, 48. 50; 23, 47; 27, 44. 45; My.). P. p. ಚಿಗಿದು. ಮೇಲಕೆ ಚಿಗಿವುದು ಅನಿಲಂ (ಪ್ರಭಂಜನ Mr. 52, o. r. ಜಿಗಿವುದು).

ಚಿಗಿರ್ cigir. quickness. see s. ಚೇಗ.

ಚಿಗಿಲ್ cigil. = ಜಿಗಿಲ್ 1. to be sticky, etc. ಚಿಗಿಲ್ತುದು (ಸಱುಗೊಣ್ಡುದು Śs.).

ಚಿಗಿಸು cigisu. to cause to jump, to cause to run about quickly (J. 17, 57).

ಚಿಗುರ್ cigur. 1. = ಇಗರು 2, ಚಿಗರು 1, (ಚಿಗಿ 2), ಚಿಗುರು 1. to sprout, to shoot (ಪಲ್ಲವೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; Tu. ಕಿಂಗ್ರ್; Te. ಇಗುರು and ಚಿಗುರು, as an initial ಚ್ may be dropped in Te., see Br. s. his ಚಿ, and see this confirmed s. ಇವು and ಈರ್3; T. ಕಿಳೈ; see s. ಕೆಯ್ 5). P. p. ಚಿಗುರ್ತು (Śmd. 286). ಚಿಗುರ್ತುದು ಎನೆ, ಚಿಗುರಾದುದು (Kk. 23; Śm. 21).

ಚಿಗುರ್ cigur. 2. = ಚಿಗರು 2, ಚಿಗುರು 2. a sprout, a shoot. — ಚಿಗುರಾಗು. -ಆಗು. to sprout, etc. (ಚಿಗುರ್ Kk. 23; Śm. 21).

ಚಿಗುರಿಸು cigurisu. to cause to sprout, etc. (J. 30, 5; C.); to cause to expand, as the mind (Grj. 4, 56).

ಚಿಗುರು ciguru. 1. = ಚಿಗುರ್ 1, etc. P. p. ಚಿಗುರಿ (J. 15, 18; C.). ಚಿಗುರದ ಆ ಮಾವು (3, 3). see Prv. s. ವನ.

ಚಿಗುರು ciguru. 2. = ಚಿಗುರ್ 2, etc. (C.; ಪಲ್ಲವ, ಕಿಸಲಯ or ಕಿಸಲ Si. 123; ಕೊನರು G.; B. 3, 57; Te.). — ಚಿಗುರು ಕೊಮ್ಬೆ. the young branch of a tree (ವಿಟಪ Si. 440). — ಚಿಗುರುದೋಱು. -ತೋಱು. shoots to appear; to shoot, to sprout (Rām. 2, 4, 19). — ಚಿಗುರೆಲೆ. -ಎಲೆ. a young betel leaf (My.); a fresh leaf (My.). ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂ ಕೂಡಿರುವ ಕುಡಿಲು (ಪಲ್ಲವ, etc. Si. 123). ಹಣ್ಣೆಲೆ ಉದುರುವಾಗ ಚಿಗುರೆಲೆ ನಗುವುದು (Prv.).

ಚಿಗುಳಿ ciguḷi. = ಚಿಗಳಿ. (Bp. 14, 15; V. 9, 78; My.).

ಚಿಚ್ಚಕ್ಷು cit-cakṣu. the mental eye (Śsv. 2, 70).

ಚಿಂಚಿ cinci. = ಗಿಂಚೆ, etc. the plant Abrus precatorius Lin. see ಕಾಕ-.

ಚಿಂಚೆ cince. = ಜಿಂಚೆ. a pond, a well (ನಿಪಾನ, ಉದಪಾನ, ವಾಪಿ, ಆಹಾವ Hlā.; see T., M. s. ಕೇಣಿ).

ಚಿಂಚೆ cince. *the tamarind tree* (ಆಮ್ಲ, ತಿನ್ತ್ರಿಣೀಕ, ಪುಣಿಸೆ Mr. 125).

ಚಿಟ ciṭa. 1. = ಕಿಱು 1, etc., ಚಿಟ 1 q. v., (ಚಿಟ್ಟು 1). littleness, etc. — ಚಿಟಕೊಳಗು. = ಚಿಟ-, q. v. (S. Mhr.). — ಚಿಟಗುಬ್ಬಿ. a humming bird (Bd.; ವರ್ತಿಕೆ G. sic !).

ಚಿಟ ciṭa. 2. = ಚಿಟ 2. an imitative sound. — ಚಿಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to throb, as the head with pain (from hearing, My.)

ಚಿಟ ciṭa. 3. an imitative sound. — ಚಿಟ ಚಿಟ. rep. the sound produced when water touches burning oil (My.).

ಚಿಟ ciṭa. 4. = ಚಟ. — ಚಿಟ ಪಟ. reit. the snapping sound of corn in being parched (My.).

ಚಿಟಕಾಯಿಸು ciṭakāyisu. to loosen a thorn in the flesh with a needle (My.; H.); to cause pain (My.).

ಚಿಟಕಿ ciṭaki. 1. = ಚಿಟಕೆ 1, etc. (My.).

ಚಿಟಕಿ ciṭaki. 2. = ಚಿಟಕೆ 2, etc. (My.).

ಚಿಟಕಿ ciṭaki. 3. = ಚಿಟಿಕೆ 4, etc. (My.).

ಚಿಟಕಿಸು ciṭakisu. to push (a thing) a little forward with any kind of lever (My.).

ಚಿಟಕು ciṭaku. = ಚಿಟುಕು 2. a sound in imitation of the cracking or snapping of the finger joints. 2, that quantity of thread which when wound upon a reel, is indicated by a snapping sound of the reel and forms a skein (S. Mhr.). — ಚಿಟಕು ಮುರಿ. to intertwine the fingers with the end downwards and crack their joints by close pressure (C.), occasionally done by females when cursing somebody (C.).

ಚಿಟಗ ciṭaga. the red minivet (Bḍ.; Pr.).

ಚಿಟಿ ciṭi. 1. = ಕಿಱು, etc., ಚಿಟಿ 1. smallness, littleness. (Te.). — ಚಿಟಿಕೊಳಗು. = ಚಿಟಿ-. the small appendages at the back of the hoofs of cattle, the hind-hoofs (B. 3, 24). — ಚಿಟಿಗಿಣಿ the common Indian bee-eater (Bḍ.; Pr.). — ಚಿಟಿಗೊಳಗು. = ಚಿಟಿಕೊಳಗು. (B. 1, 21; 3, 16). — ಚಿಟಿ ಮಿಟಿ. reit. the state of being scarcely sufficient (S. Mhr.).

ಚಿಟಿ ciṭi. 2. = ಚಿಟಿ 2. an imitative sound. — ಚಿಟಿಚಿಟಿ ಹೊಡೆ. to throb, as the head from ache (S. Mhr.).

ಚಿಟಿ ciṭi. 3. = ಚಿಟಿಲ್, ಚಿಳಿ 1. an imitative sound. — ಚಿಟಿ ಚಿಟಿ. rep. the sound of sparks or flames bursting forth and crackling (Bp. 17, 19; My.); of roots being torn (32, 24), etc. — ಚಿಟಿಚಿಟಿಚ್ಚಿಟಿ. = ಚಿಟಿ ಚಿಟಿ. (Bp. 56, 32). — ಚಿಟಿ ಚಿಟಿಲ್. = ಚಿಟಿ ಚಿಟಿ. (Bp. 58, 59; C.). — ಚಿಟಿಚಿಟಿಸು. to crackle, etc. (Bh. 1, 20, 55).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 1. = ಚಿಟಕಿ 1, ಚಿಟುಕು 2, ಚಿಟುಕೆ, ಚಿಟುಂಕು. a snap with a finger and the thumb (C.; Te.; Mhr. ಚಟಕೀ, ಚುಟಕೀ; T. ಚುಣ್ಡುದಲ್; Sk. ಛೋಟಿಕಾ). — ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕು. to snap with a finger and the thumb (My.).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 2. = ಚಿಟಕಿ 2, ಚಿಟಿ 1, ಚುಟಿಕೆ 2. a little (My.); a pinch, as of snuff (My.).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 3. a castanet (Te.). — ಚಿಟಿಕೆತಾಳ. = ಚಿಟಿಕೆ. (My.).

ಚಿಟಿಕೆ ciṭike. 4. = ಚಿಟಕಿ 3, ಚುಟಿಕೆ 1, q. v. burning the body, especially some parts of the head, with a piece of a hot glass-bracelet or a piece of hot leather in order to cure particular diseases (My.; Te.). — ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕು. to apply such a burn (My.).

ಚಿಟಿಪಾಲ ciṭipāla. the three-nerved zizyphus tree, Zizyphus glabrata Heyn. (St. & Pl.; Te. ಚಿಡ್ಡುಪಾಲ).

ಚಿಟಿಲ್ ciṭil. ಚಿಟಿಲು. = ಚಿಟಿ 3, ಚಿಳಿಲ್. an imitative sound: the crackling of flames, etc. (Bp. 56, 32; *cf.* ಚಿಟಿಚಿಟಿಲ್, ಚಿಳಿಚಿಟಿಲ್), the clashing of weapons, etc. *cf.* Te. ಚಿಟಿಲು, ಚಿಟ್ಲು. — ಚಿಟಿಲುಂ ಚಿಣಿ. a sound as is heard on a battle-field (ಕಾದುವೆಡೆ Ct. I, 37). — ಚಿಟಿಲು, ಚಿಟಿಲೆನ್. -ಎನ್. to crackle, etc. (Bp. 23, 16).

ಚಿಟುಕ ciṭuka. an imitative sound. — ಚಿಟುಕ ಚಿಟುಕನೆ. rep. with the sound of ties being torn (Bp. 32, 44).

ಚಿಟುಕು ciṭuku. 1. a disk-like or round appearance or object (ಬಿಮ್ಬ Mr. 330 in three MSS., one MS. ಚಿಟಕು).

ಚಿಟುಕು ciṭuku. 2. = ಚಿಟಕು, ಚಿಟಿಕೆ 1, etc. a little. see ಕೆಯ್-. — ಚಿಟುಕಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to snap with a finger and the thumb (Bp. 61, 20). — ಚಿಟುಕಿಡು. -ಇಡು. = ಚಿಟುಕಿಕ್ಕು. (Bp. 31, 16; 55, 46). — ಚಿಟುಕು ಮುರಿ. = ಚಿಟಕು ಮುರಿ. (My.).

ಚಿಟುಕೆ ciṭuke. = ಚಿಟಿಕೆ 1, etc. (My.).

ಚಿಟುಂಕಿಸು ciṭuṅkisu. to snap with a finger and the thumb (Rśv. 8, 82 va.; Te. ಚಿಟುಕು).

ಚಿಟುಂಕು ciṭuṅku. = ಚಿಟಿಕೆ 1, etc. — ಚಿಟುಂಕು ಗೆಯ್. = ಚಿಟುಕಿಕ್ಕು. Rśv. 5, 85 va.).

ಚಿಟ್ಟ ciṭṭa. — ಚಿಟ್ಟಹುಲ್ಲು. (ಮಾಲಾತೃಣಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ Si. 165).

ಚಿಟ್ಟನೆ ciṭṭane. (fr. ಚೀಱು). with a scream (S. Mhr.; B. 2, 50; 5, 132).

ಚಿಟ್ಟಮ್ಬಲ ciṭṭambala. the town of Chellambrum (T. ಚಿಱ್ಱಮ್ಬಲ). see ತಿರು-. *cf.* ಚಿದಮ್ಬರ.

ಚಿಟ್ಟಾಮುಟ್ಟಿ ciṭṭāmuṭṭi. a perennial plant, Pavonia zeylanica Cav. (St. & Pl.; Te. ಚಿಟ್ಟಿಮುಟಿ).

ಚಿಟ್ಟಿ ciṭṭi. = ಚಿಟ್ಟೆ 1. a measure of grain, equal to four sēru (S. Mhr.; My. as ಚಿಟ್ಟೆ); one equal to four solige (My. as ಚಿಟ್ಟೆ; the fourth part of a sōle, Br.; a very small measure, T.).

ಚಿಟ್ಟಿ ciṭṭi. = ಚಿಟ್ಠ. a rough daybook, an account taken on slips of paper before written (My.; Br.; H. ಚಿಟ್ಠಾ).

ಚಿಟ್ಟು ciṭṭu. 1. = ಕಿತ್ತು 1 q. v., etc. smallness, shortness, etc. *cf.* ಸಿಡಿ 1. — ಚಿಟ್ಟರಳು. -ಅರಳು. = ಚಿಟ್ಟುಹರಳು. [Tu. ಚಿಟ್ಟೆ, T. ಚಿಟ್ಟು, Te. ಚಿಟ್ಟಿ]; (My.; Si. 147). — ಚಿಟ್ಟಿಲಿ. -ಇಲಿ. a small rat, a mouse (ಗಿರಿಕೆ, ಬಾಲಮೂಷಿಕೆ Si. 170; My.; Te. ಚಿಟ್ಟೆಲುಕೆ). — ಚಿಟ್ಟುದ್ದು. -ಉದ್ದು. a small kind of uddu (My.). — ಚಿಟ್ಟುಹರಳು. a herbaceous shrub, Sida cordifolia (ಬಲೆ, ವಾಟ್ಯಾಲಕ Si. 147). 2, a small kind of castor-oil seed (My.). — ಚಿಟ್ಟೂಟಾಗ. -ಊಟಾಗ. work of small importance (My.).

ಚಿಟ್ಟು ciṭṭu. 2. loathsomeness, disgust (My.; Te.; see ತಲೆ-). ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿಯಿತು (My.). *cf.* ಸಿಡಿ 6.

ಚಿಟ್ಟೆ ciṭṭe. 1. = ಚಿಟ್ಟಿ. a measure of grain. (My.).

ಚಿಟ್ಟೆ ciṭṭe. 2. = ಜಿಟ್ಟೆ 2. grass-hopper. (My.).

***ಚಿಟ್ಟೆ ciṭṭe.** 3. butterfly. ಗಾನ್ಧರ್ವ ಬಲಂಗಳ್ಕೆಡೆದುವು ಮಿಟ್ಟೆ ಗೊಣ್ಡ ಚಿಟ್ಟೆಯ ತೆಱದಿಂ Pb. 7, 38. *cf.* ಜಿಟ್ಟೆ 2. 2, a raised platform-like structure.

ಚಿಟ್ಠ ciṭṭha. a roll of lands under cultivation (My.; Mhr., H. ಚಿಟ್ಠಾ). see ಕುಳವಾರ್-.

ಚಿಟ್ಲಿ ciṭli. a kind of forest tree (*cf.* T. ಚಿಟ್ಟಿಲಿಂಗಿ). ಕರೇ ಚಿಟ್ಲಿ (ಕಾಕೇನ್ದು, ಕುಲಕ, etc. Si. 130).

ಚಿಟ್ಲಿಸು ciṭlisu. = ಸಿಡಿಸು, ಸಿಣ್ಡ್ರಿಸು. to break, to snap, to crack, to burst, etc. (My. occasionally; Te.). see ಮೊಗ-.

ಚಿಡಾಯಿಸು ciḍāyisu. to excite, to provoke (My.; Mhr. ಚಿಡ ವಿಣೇಂ)

ಚಿಣಿ ciṇi. 1. = ಚಿಟಿ 1, ಚಿಣ್ಣ, ಚಿಣ್ಣೆ, ಚಿನ, ಚಿಳ್ಳೆ. smallness, shortness (Te. ಚಿನಿ; M. ಚಿನಮ್ಮು, a little). 2, a small piece of wood, a piece of stick, which is struck with the ಕೋಲು or ಪಣೆ, the thick stick or bat, in the game of tip-cat (C.). — ಚಿಣಿಕೋಲಾಟ. = ಚಿಣಿಪಣೆಯಾಟ. (My.). — ಚಿಣಿ ಕೋಲು. the small piece of wood and the bat (My.). 2, the game of tip-cat (Bh. 1, 6, 1). — ಚಿಣಿಪಣೆಯಾಟ. -ಆಟ. the game of tip-cat (S. Mhr.; B. 1, 16).

ಚಿಣಿ ciṇi. 2. an imitative sound. (Mhr. ಝಿಣಝಿಣಣೇಂ, to ring, tingle). see ಚಿಟಿಲುಂ ಚಿಣಿ.

ಚಿಣಿಗಿ ciṇigi. — ಚಿಣಿಗಿಹಾವು. the venomous snake Callophis maclellandii (Bḍ.; B. 2, 26).

ಚಿಣ್ಣ ciṇṇa. (fr. ಕಿಱು) = ಚಿನ್ನ 2. a little one, a boy. (T. ಚಿನ್ನ, smallness; Te. ಚಿನ್ನ, ಚಿನ್ನೆ, small, etc. Tu. ಕಿನ್ನಿ.). ಚಿಣ್ಣ ರಾಟ (ಕೂಸಾಟ Ct. II, 66). see Bp. 15, 18; 18, 91; 47, 83; V. 33, 27.

ಚಿಣ್ಣಿ ciṇṇi. = ಚಿಣಿ 1, No. 1. (Te. ಚಿನ್ನಿ). 2, = ಚಿಣಿ 1, No. 2. (My.). — ಚಿಣ್ಣಿಕೋಲು. = ಚಿಣಿ-. (My.). ಚಿಣ್ಣಿಕೋಲುಗಳಾಡುತ್ತ (Dp. 50, 2).

ಚಿಣ್ಣೆ ciṇṇe. = ಚಿಣಿ 1, No. 2. (My.). — ಚಿಣ್ಣೆಕೋಲಾಟ. tip-cat (My.).

ಚಿತ್ cit. 1. = ಚಿತ್ತು 2. thought, intelligence, *intellect, understanding;* mind; the soul, heart.

ಚಿತ್ cit. 2. piling up, heaping; arranging. see ಅಗ್ನಿ-.

ಚಿತ್ cit. 3. ಚಿದ್. indeed; even; also; at least; just; merely. see ಕದಾ-; ಕಿಂ-.

ಚಿತ್ cit. 4. = ಚೀತ್. an imitative sound. see ಚಿತ್ಕಾರ.

ಚಿತ cita. 1. thought of, noticed, etc. see ಆಪ- 1.

ಚಿತ cita. 2. piled up, collected; covered; full. see ಆಪ- 2, ನಿ-.

ಚಿತಾಭಸ್ಮ citā-bhasma. the ashes of a funeral pile (My.).

ಚಿತಾಭಸ್ಮಧಾರಿ citābhasma-dhāri. Śiva (My.).

ಚಿತಿ citi. 1. noticing; understanding. see ಆಪ- No. 1.

ಚಿತಿ citi. 2. piling up, heaping; collecting, accumulating. 2, *a funeral pile* (ಚಿತ್ಯೆ, ಸಿದಿಗೆ Mr. 398). see ಆಪ- No. 2.

ಚಿತೆ cite. ಚಿತಾ. = ಚಿತಿ 2. *a funeral pile.*

ಚಿತ್ಕಲೆ cit-kale. the sentient principle of animated creatures; the portion of the divine intelligence (Mhr.; R.).

ಚಿತ್ಕಾರ cit4-kāra. = ಚಿತ್ಕೃತ, ಚಿತ್ಕೃತಿ, ಚೀತ್ಕಾರ. a cry, scream, bray; croaking; creaking (Cpr. 5, 64 va.; J. 19, 8).

ಚಿತ್ಕೃತ cit-kṛita. = ಚಿತ್ಕಾರ. a term used to imitate the creaking of wheels (Mr. 89; Abh. P. 13, 67).

ಚಿತ್ಕೃತಿ cit-kṛiti. = ಚಿತ್ಕೃತ. the creaking of wheels (Rśv. 6, 11 va., twice; 13, 76).

ಚಿತ್ತ citta. 1. perceived, considered, etc. 2, thinking, thought; intention, aim, wish, will (ಬಗೆ Ct. II, 60). 3, the seat of intellect: *the heart;* the faculty of reasoning: *the mind* (ಮನಸ್ಸು Nn. 134). ದೇವರು ತನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿ! (B. 5, 208). see Bp. 25, 12; Bh. 4, 3, 10. — ಚಿತ್ತಗೊಡು. -ಕೊಡು. to agree to (Rām. 6, 53, 27). — ಚಿತ್ತಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to become inclined. — ಚಿತ್ತಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to cause to feel inclined; to fascinate, to delude (ಮೋಹನ Ct. I, 54).

ಚಿತ್ತ citta. 2. Tbh. of ಚಿತ್ರ. a picture, etc. see ಚಿತ್ತಾಗಾರ.

ಚಿತ್ತಜ citta-ja. produced within the mind: Kāma (Cpr. 5, 55).

ಚಿತ್ತಜನ್ಮ citta-janma. = ಚಿತ್ತಜ. (Abh. P. 1, 23).

ಚಿತ್ತಜಾರಿ cittaja-ari. Kāma's enemy: Śiva (Bp. 9, 36; 43, 28).

ಚಿತ್ತಭವ citta-bhava. = ಚಿತ್ತಜ. (Śmd. 16. 164).

ಚಿತ್ತಭವರಿಪು cittabhava-ripu. = ಚಿತ್ತಜಾರಿ. (Bp. 16, 6).

ಚಿತ್ತಭವಹರ cittabhava-hara. Śiva (Bp. 54, 45).

ಚಿತ್ತಭೇದ citta-bhēda. inconsistency, contrariety of purpose or will. (R.).

ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆ citta-bhrame. wandering of mind; madness (My.). see Prv. s. ಪಿತ್ತಭ್ರಮೆ.

ಚಿತ್ತಮೋಹನ citta-mōhana. alluring, fascinating, or bewitching the mind; confusion or infatuation of mind. (Kāvy. III, 3, B, 103).

ಚಿತ್ತಯಿಸು cittayisu. = ಚಿತ್ತಯ್ಸು, ಚಿತ್ತವಿಸು. to fix the mind upon, to attend to, to notice, to take notice of, to consider (Bp. 55, 3).

ಚಿತ್ತಯ್ಸು cittaysu. = ಚಿತ್ತಯಿಸು, etc. (Cpr. 5, 85; Bp. 1, 54; 2, 4. 16; 14, 20; 22, 41; 24, 78; 37, 5; 57, 62; Bh. 1, 8, 7. 8. 10. 24. 48; J. 2, 21).

ಚಿತ್ತರ cittara. Tbh. of ಚಿತ್ರ. (My.).

ಚಿತ್ತರಟೆ cittaraṭe. N. of a plant (ರುಚಿ, ಸಿಂಹಿಕೆ Mr. 130).

***ಚಿತ್ತರಟ್ಟೆ cittaraṭṭe.** = ಚಿತ್ತರಟೆ. ಚಿತ್ತರಟ್ಟೆಯ ಕಾಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನನಱಸುನಿರಯ್ಯಾ Bv. 28.

ಚಿತ್ತವನ್ತ citta-vanta. a man possessing observation; a spy or secret agent (ಪ್ರಣಿಧಿ Mr. 268).

ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ citta-vibhrama. *derangement of mind, madness.*

ಚಿತ್ತವಿಮೋಹನ citta-vimōhana. = ಚಿತ್ತಮೋಹನ. see ಮನಂಗೊಳ್; Cpr. 6, 67.

ಚಿತ್ತವಿಸು cittavisu. = ಚಿತ್ತಯಿಸು, etc. (Bp. 10, 48; 13, 29; 16, 28; 43, 12; 50, 74; Bh. 3, 13, 15. 16).

ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ citta-vṛitti. disposition of mind, feeling; inward purpose, emotion; thinking, imagining; the mind, the attention. see Sp. s. ಮದವೇಱು; Cpr. 5, 135 va.

ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ citta-śuddhi. purity of mind (My.; Mhr.).

ಚಿತ್ತಸಮುನ್ನತಿ citta-samunnati. *arrogance, pride.*

ಚಿತ್ತಸ್ಫುರಣ citta-sphuraṇa. the trembling, quivering, or expanding of the mind; the act of flashing on the mind. see ಕಣ್ಮಲೆ.

ಚಿತ್ತಾಗಾರ citta2-āgāra. = ಚಿತ್ತಾರ. Tbh. of ಚಿತ್ರಕಾರ. a portrait, etc. (Śmd. 345).

ಚಿತ್ತಾಭೋಗ citta-ābhōga. *full consciousness* of pleasure or pain.

ಚಿತ್ತಾಭ್ಯನ್ತರ citta-abhyantara. the interior of the heart (Bp. 3, 67).

ಚಿತ್ತಾರ citta-āra2. Tbh. of ಚಿತ್ರಕಾರ. a portrait; any picture (C.; Si. 177). — ಚಿತ್ತಾರ ಬರೆಯುವವನು. (ಚಿತ್ರಕರ, etc. Si. 338).

***ಚಿತ್ತಾರಿ cittāri.** = ಚಿತ್ತಾರಿಗ. ವಿಧಾತ್ರನೆಮ್ಬ ಚಿತ್ತಾರಿಯ ವರ್ಣಕ್ರಮಂಗೆಯ್ದ ಕದಳೀಗರ್ಭಶ್ಯಾಮಮೆಮ್ಬ ಬಣ್ಣದನ್ತಾದುದು Pb. 2, 39 va.

ಚಿತ್ತಾರಿಗ cittāra-iga. a painter [ಆಯೆಡೆಗಳೊಳಂ ವ್ಯಾಳಂಗಳಪ್ಪಾನೆಗಳಂ ತನ್ನ ಚಿತ್ತಾರಿಗರಿನ್ದಂ ಬರೆಯಿಸಿದಂ Vr. 34, 11]; (ರಂಗಾಜೀವ, ಚಿತ್ರಕರ Nr.).

ಚಿತ್ತಿನಿ cittini. an intelligent woman (Grj. 7, 11 va.). *cf.* ಚಿತ್ರಿಣಿ?

ಚಿತ್ತು cittu. = ಚಿಲ್ಲ. the clearing-nut tree. (St. & Pl.; T. ತೇಱು, ತೇಱ್ಱಾ ಮರ, Strychnos L.).

ಚಿತ್ತು cittu. 1. a rough copy or draft (Br., R.). 2, a blot, as of ink; a blot, an obliteration of something written; corrections in writing (My.; H.).

ಚಿತ್ತು cittu. 2. Tbh. of ಚಿತ್ 1. thought, etc. (My.; Śsv. 1, 81 va.).

ಚಿತ್ತೆ citte. Tbh. of ಚಿತ್ರೆ. the fourteenth lunar mansion. (C.; Te.). [ಚಿತ್ತೆಯ ಸರಿಯನ್ತೆಆಗಿ ಪೋದುದಮರ ಸಮಾಜಂ Ap. 14, 147]. 2, a female who has the mind on (J. 6, 22).

ಚಿತ್ತೋದ್ರೇಕ citta-udrēka. pride (ಗರ್ವ G.).

ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶ cit-prakāśa. he who is universally known for his intellect or wisdom (Śsv. 2, 98).

ಚಿತ್ಯೆ citye. = ಸಿದಿಗೆ 1. piling up. 2, *a funeral pile.*

ಚಿತ್ರ citra. = ಚಿತ್ತ 2, ಚಿತ್ತರ. perceptible; conspicuous; bright-coloured; anything bright or coloured which strikes the eyes; a brilliant ornament, an ornament; a spot. 2, *variegated, spotted, speckled; variegated colour.* 3, *a painting, a picture, a sketch* (ಬರದ ಚಿತ್ರ Nn. 8). 4, auspicious (ಭದ್ರ, ಶುಭ 8). 5, *a wonder, a marvel* (ಅದ್ಭುತ, ಆಶ್ಚರ್ಯ 8). 6, red, or any metal (ಲೋಹ 8). 7, a mark on the forehead (ತಿಲಕ, ಬೊಟ್ಟು 8). 8, = ಮೂಲಿಕೆ, ಚಿತ್ರಮೂಲ. (8). 9, wind (ಮಾರುತ, ವಾಯು 8). 10, various modes of writing verses (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.; ಸಾಧನ 8). 11, N. of two vrittas (Ch.). 12, N. of two other metres (Ch.). 13, = ಚಿತ್ರೆ. (ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 8). — ಚಿತ್ರ ತೆಗೆ (C.; B. 5, 271) or ಚಿತ್ರ ಬರೆ (C.; B. 3, 49; 5, 171. 275; Prv. s. ಗೋಡೆ), to draw a picture. — ಚಿತ್ರದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. cloth of variegated colour (Si. 271).

ಚಿತ್ರಕ citraka. a painter (ರಂಗಾಜೀವ, ಚಿತ್ರಿ Mr. 377; Grj. 2, 106 va.). 2, a leopard or chīta. 3, *a sectarial mark on the forehead* (ಪುಣ್ಡ್ರ, etc. Mr. 335). 4, *the plant called Ceylon leadwort, Plumbago zeylanica* Lin. (ಪಾವಕ, ಚಿತ್ರಮೂಲ Nn. 122; ವ್ಯಾಲ, ಅಗ್ನಿ, ಚಿತ್ರಮೂಲ Mr. 128). 5, *the castor-oil plant, Ricinus communis.* 6, the beṇḍu with (or of) which the śirōgranthi is made (Mr. 334, one MS. ಶೀಲಕ; My.).

ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಲ citra-kambala. a variegated blanket. see Nr. s. ಮೇಲೆ.

ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಳಿ citra-kambaḷi. = ಚಿತ್ರಕಮ್ಬಲ. (My.; Si. 271).

ಚಿತ್ರಕರ citra-kara. *a painter.*

ಚಿತ್ರಕಾಯ citra-kāya. *a tiger, a panther, a chīta* (ವ್ಯಾಘ್ರ, etc., ಹುಲಿ Mr. 159).

ಚಿತ್ರಕಾರ citra-kāra. a painter. (My.).

ಚಿತ್ರಕುಟಿ citra-kuṭi. a tent (ಗುಣಲಯನಿ, ದೂಷ್ಯ, ಗುಡಿ Mr. 288).

ಚಿತ್ರಕೂಟ citra-kūṭa. N. of a hill and district, Chitrakote or Chatarcot near Kampta. (Rām. 2, 4 sum.; Si. 101).

ಚಿತ್ರಕೃತ್ citra-krit. *a painter.* 2, *the tree Dalbergia oujeinensis.*

ಚಿತ್ರಗಾಱ citra-gāṟa. a painter, one of the caste of painters (C.; B. 3, 49; 5, 83). ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗಾಱನ ಮಿಣ್ಣ, ಹಣ ನೋಟಗಾಱನ ಮಿಣ್ಣ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಣ (Prv.).

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ citra-gupta. N. of one of the beings recording the vices and virtues of mankind in Yama's world. (My.).

ಚಿತ್ರತಣ್ಡುಲೆ citra-taṇḍule. *the vegetable substance Erycibe paniculata,* considered of great efficacy as a vermifuge.

ಚಿತ್ರತರ citra-tara. uncommonly beautiful or wonderful (ವಿಚಿತ್ರ G.; Śsv. 4, 51).

ಚಿತ್ರಪಟ citra-paṭa. a painting, a picture. (My.).

ಚಿತ್ರಪತ್ರ citra-patra. a coloured leaf; brilliant decoration or spots (Cpr. 7, 92 va.; Bh. 1, 12, 14; J. 17, 25).

ಚಿತ್ರಪದ citra-pada. N. of two vrittas (Ch.).

ಚಿತ್ರಪರ್ಣಿ citra-parṇi. *the plant Hemionitis cordifolia* Roxb.

ಚಿತ್ರಪುಂಖ citra-puṅkha. *an arrow.*

ಚಿತ್ರಪ್ರಾರಂಭ citra-prārambha. the commencement or the undertaking of a painting; the outline of a picture, a sketch, drawing. see ತಿಟ್ಟವಿಡು.

ಚಿತ್ರಭಾನು citra-bhānu. bright-shining; *the sun; fire* (J. 28, 15). 2, the sixteenth year of the cycle of sixty (C.).

ಚಿತ್ರಮಾಲೆ citra-māle. a wreath or row of pictures. (Śmd. 408).

ಚಿತ್ರಮೂಲ citra-mūla. an under-shrub, the Ceylon leadwort, Plumbago zeylanica Lin. (ವ್ಯಾಲ, ಅಗ್ನಿ, ಚಿತ್ರಕ Mr. 128; ಪಾವಕ 526; ಚಿತ್ರ, ಮೂಲಿಕೆ Nn. 8; ದವ, ವೃಕ್ಷ 110; ಪಾವಕ, ಚಿತ್ರಕ 122), also the rose-coloured leadwort, Plumbago rosea Lin. (St. & Pl.).

ಚಿತ್ರಮೂಲಿಕೆ citra-mūlike. Ceylon leadwort (ಶಿಖಿ, ಮೂಲಿಕೆ Nn. 4).

ಚಿತ್ರರಥ citra-ratha. having a bright or splendid chariot: fire; the sun; N. of the king of the Gandharvas; etc. see ಚೈತ್ರರಥ.

ಚಿತ್ರರೂಪು citra-rūpu. = ಚಿತ್ರಾಕಾರ. a portrait. (Bp. 42, 3).

ಚಿತ್ರಲತೆ citra-late. N. of a metre (Ch.).

ಚಿತ್ರಲೇಖೆ citra-lēkhe. a picture, a portrait. 2, N. of a daughter of king Vāṇa's minister. 3, N. of an Apsaras. (My.).

ಚಿತ್ರವಧೆ citra-vadhe. horrid torture (Te., R.); the state of being cut up into small pieces (My.).

ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ citra-vicitra. variegated; various, multiform. (My.; B. 4, 146).

ಚಿತ್ರವಿಹಗ citra-vihaga. a kind of large black bee (ಪಱಮೆ, ಅಲರುಣಿ, ಬಿಂಗ, ಬವರ, etc. (Śm. 27).

ಚಿತ್ರವಿಹಂಗ citra-vihaṅga. = ಚಿತ್ರವಿಹಗ. (ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಮಲ್ಲಱು, ಪಱಮೆ, etc. Kk. 14).

ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿ citra-vritti. any astonishing act or practice. (Cpr. 1, 134).

ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಡಿ citra-śikhaṇḍi. having bright crests. 2, *the saptarṣis or seven great riṣis* (Marīci, Atri, etc.) *as represented in the seven principal stars of the constellation of ursa major* (ಋಷಿಯರ್ Mr. 39); *the constellaiion itself.*

ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಡಿಜ citraśikhaṇḍi-ja. *Brihaspati.*

ಚಿತ್ರಶಿಖಣ್ಡಿಪ್ರಸೂತ citraśikhaṇḍi-prasūta. *Brihaspati.*

ಚಿತ್ರಸೇನ citra-sēna. N. of the leader of the Gandharvas (Bh. 3, 18, 38).

ಚಿತ್ರಾಕಾರ citra-ākāra. = ಚಿತ್ರಾಗಾರ, ಚಿತ್ತಾರ. a painted resemblance, a portrait, a picture.

ಚಿತ್ರಾಂಗ citra-aṅga. having a variegated, spotted, or beautiful body; N. of a horse (Bp. 59, 38); etc.

ಚಿತ್ರಾಂಗದೆ citra-aṅgade. she who is decorated with beautiful bracelets; N. of the wife of Arjuna and mother of Babhruvāhana. (J. 17, 31. 33. 35. 49. 55).

ಚಿತ್ರಾಂಗಿ citra-aṅgi. a woman (J. 30, 8).

ಚಿತ್ರಾನ್ನ citra-anna. rice dressed with coloured, or various condiments; a hotchpotch of boiled grain. (Mhr.; My.).

ಚಿತ್ರಾಪುರ citrā-pura. N. of a place in North Canara where the guru of the Sārasvata Brāhmaṇas resides (Mg.).

ಚಿತ್ರಾವಲಮ್ಬನ citra-avalambana. the state of possessing or having various colours (J. 30, 16).

ಚಿತ್ರಾವಹ citra-āvaha. producing wonder (Cpr. 6, 99).

***ಚಿತ್ರಾವಳಿ citrāvaḷi.** a kind of cloth. ಪಱು ಚಿತ್ರಾವಳಿ ಜೋಗಂ ಪಱುಯಿಂ ದೇವಾಂಗಮೆಮ್ಬ ವಸನಂಗಳನೇಂ ಘಳಿಯಿಸುವವೊ Ap. 5, 34.

ಚಿತ್ರಾಸನ citra-āsana. a square carpet of a variegated colour (Te.; My.).

ಚಿತ್ರಿ citri. a painter (ರಂಗಾಜೀವ, ಚಿತ್ರಕ Mr. 377).

ಚಿತ್ರಿಕ citrika. = ಚಿತ್ರಕ. a painter (Rām. 5, 8, 50).

ಚಿತ್ರಿಣಿ citriṇi. N. of a woman endowed with various talents and excellencies. (R.).

ಚಿತ್ರಿತ citrita. variegated; painted; a picture (Cpr. 2, 47).

ಚಿತ್ರಿಸು citrisu. to trace figures and images, to draw; to paint (ರೂಪಾದಿಲೇಖನ Śmd. Dh., o. r. -ವಿಲೇಖನ; Cpr. 6, 64 va.; My.). ಚಿತ್ರಿಸಿದಂ (Śmd. 274). ಚಿತ್ರಿಪೊಡೆ ತೂಲಿಕೆಯಿಂ ತರಿಸುವಂ (298).

ಚಿತ್ರೆ citre. = ಚಿತ್ತೆ. the fourteenth lunar mansion, spica virginis. (B. 5, 308; My.). 2, *the plant Anthericum tuberosum* Roxb., *or Salvinia cucullata* Roxb. 3, *a sort of cucumber, Cucumis madraspatanus.*

ಚಿದಕು cidaku. 1. = ಚಿದುಕು 1, ಹಿದುಕು 1. to squeeze the soaked pulse called avare with the fingers and thus remove its skin (My.; *cf.* Te. ಚಿತುಕು, ಚಿದುಕು, ಚಿದುಪು, ಚಿದುಮು; see s. K. ಚಿವುಟು 1).

ಚಿದಕು cidaku. 2. = ಚಿದುಕು 2, ಹಿದುಕು 2. the state of being freed from one's skin by squeezing. — ಚಿದಕವರೆ. -ಅವರೆ. the pulse avare when deprived of its skin (My.).

ಚಿದಕ್ಷಿ cit-akṣi. = ಚಿಚ್ಚಕ್ಷು. the mental eye. (Śsv. 2. 96).

ಚಿದಂಗನಾಪ್ರಿಯ cit-aṅganā-priya. Śiva (Śsv. 5, 26).

ಚಿದಮ್ಬರ cit-ambara. N. of a town and temple, Chillumbrum near the Coleroon river (T.; My.).

ಚಿದಾನನ್ದ cit-ānanda. intellectual happiness. (Śmd. 2; Bp. 23, 1). 2, N. of a poet (My.).

ಚಿದಾನನ್ದಮೂರ್ತಿ cidānanda-mūrti. Śiva (My.).

ಚಿದಾನನ್ದರೂಪ cidānanda-rūpa. Śiva (Śsv. 2, 97).

ಚಿದುಕು ciduku. 1. = ಚಿದಕು 1, etc. (My.).

ಚಿದುಕು ciduku. 2. = ಚಿದಕು 2, etc. (My.).

ಚಿದ್ಗಗನರೂಪ cit-gagana-rūpa. Śiva (Śsv. 5, 49).

ಚಿದ್ರೂಪ cit-rūpa. *intelligent, thoughtful;* amiable, good-hearted (ಕಡುಲೇಸು ಮನದವಂ Mr. 241); Kriṣṇa (J. 5, 9).

ಚಿನ cina. = ಚಿಣಿ 1. smallness; small pieces. — ಚಿನ ಕಡಿ. to cut into small pieces (J. 4, 38; Te. ಚಿನಕೊಟ್ಟು, to beat to pieces).

ಚಿನಾಯಿ cināyi. relating to or coming from China (B. 5, 296; Mhr. ಚಿನಈ, ಚಿನಾಈ).

ಚಿನಾಲಿ cināli. a woman that commits whoredom (My.; Mhr., H. ಛಿನಾಲ, ಶಿನ್ದಳ).

ಚಿನಿ cini. a certain colour (Bp. 11, 24).

ಚಿನಿವಾರ cini (= cinnā)-vāra. = ಚಿನಿವಾಲ, ಚಿನ್ನವಾಲ, ಚಿನ್ನಿವಾರ. a money-changer; a seller of jewels; [a goldsmith]. (C.; B. 4, 52; *cf.* ಚಿನ್ನವರದ).

ಚಿನಿವಾಲ cini-vāla. = ಚಿನಿವಾರ. (S. Mhr.).

ಚಿನು cinu. = ಚಿಲು 1. a sound to indicate a cry of a bird. — ಚಿನುಕುರುಳಿ. N. of a bird (ಕುಕ್ಕಿಕ Mr. 175, one MS. ಚಿನುಕುರಿ).

ಚಿನುಕು cinuku. a drop? (Te. ಚಿನುಕು, a drop or sprinkle; see ಜಿನುಗು 2). — ಚಿನುಕುರುಳಿ. -ಉರುಳಿ (= ಹುರುಳಿ). gram steeped in water till it germinates, then seasoned with salt and chillies and fried (My.). 2, N. of a village (My.).

ಚಿನುಮಯ cinumaya. Tbh. of ಚಿನ್ಮಯ. pure intelligence. (My). (Dp. 90, 2; 96, 5; 107 pallavi).

ಚಿನ್ತನ cintana. thinking; thinking of, reflecting upon; anxious thought. see Bp. 39, 29; Śsv. 5, 32; ದ್ರೋಹ-.

ಚಿನ್ತನೆ cintane. = ಚಿನ್ತನ. (Bp. 35, 32; 47, 6; B. 4, 97; My.).

ಚಿನ್ತಾಕ cintāka. a kind of gold necklace (S. Mhr.; Si. 218; Te.; T. ಚಿನ್ತಾಕ್-ಕಟ್ಟಿಗೈ).

ಚಿನ್ತಾಕುಲ cintā-ākula. disturbed in thought, distracted by any idea, anxious, solicitous.

ಚಿನ್ತಾಕುಲತೆ cintākulate. the state of being disturbed in thought, etc. (Śsv. 4, 92).

ಚಿನ್ತಾಕ್ರಾನ್ತ cintā-ākrānta. agitated or overcome by anxiety or care (My.). fem. ಚಿನ್ತಾಕ್ರಾನ್ತೆ (Bp. 2, 48).

ಚಿನ್ತಾಗ್ನಿ cintā-agni. extreme anxiety (Mhr.; R.).

ಚಿನ್ತಾಂಗನೆ cintā-aṅgane. care regarded as a woman (Bh. 1, 8, 7).

ಚಿನ್ತಾತರಲತ್ವ cintā-taralatva. unsteadiness of mind on account of anxiety (Cpr. 3, 65).

ಚಿನ್ತಾಪಂಕ cintā-paṅka. anxiety looked upon as dirt (Śsv. 4, 99 va.).

ಚಿನ್ತಾಪರತನ್ತ್ರೆ cintā-paratantre. a woman who is subject to or in anxiety (Cpr. 3, 63 va.).

ಚಿನ್ತಾಭರ cintā-bhara. excess of care (Cpr. 4, 92).

ಚಿನ್ತಾಮಣಿ cintā-maṇi. a gem of svarga, supposed to yield to its possessor everything wanted; the philosopher's stone. (Bp. 1, 39; 5, 69; 31, 18; 55, 22; 61, 70; Śsv. 1, 71 va.; J. 24, 39).

ಚಿನ್ತಾರತಿ cintā-rati. addiction to sad thoughts (Grj. 9, 93).

ಚಿನ್ತಾರತ್ನ cintā-ratna. = ಚಿನ್ತಾಮಣಿ. (Grj. 4, 43 va.; Bp. 61, 84).

ಚಿನ್ತಾಲು cintālu. large scales for weighing (C.; Mhr., H.; Si. 327).

ಚಿನ್ತಿತ cintita. thought, considered; thought about, reflected upon; thought; care; intention. (My.).

ಚಿನ್ತಿತಾರ್ಥ cintita-artha. that which is thought about or desired (Dp. 157, pallavi).

ಚಿನ್ತಿಸು cintisu. to think about, to direct the thoughts towards, to reflect upon (My.). [ಮಾರ್ಗಗದಿತ ದೋಷಂಗಳುಮಂ ಚಿನ್ತಿಸಿ ಮತ್ತೆನ್ನಱುವುದುಮಂ ತಱುಸಲೆ ಬುಧಜನಕ್ಕೆ ಕೆಲವಂ ಪೇೞ್ವೆಂ Kr. 1, 47; Pb. 1, 48]. ಚಿನ್ತಿಸಿ ಉಪಾಯಮಂ (Śmd. 112). ನೀವು ಸರ್ವದಾ ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಹಿತ ಚಿನ್ತಿಸುತ್ತಾ ಇರ್ರಿ! (B. 4. 17). 2, to be anxious, sorrowful, or disturbed in thought (C.). ಗಱಗಱನೆ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ ಚಿನ್ತಿಪ ಪಾರ್ವನ (Śmd. 229). see Cpr. 5, 35; Bp. 9, 49; 27, 17; 41, 13; 47, 5; 57, 50; J. 2, 30; B. 3, 127.

ಚಿನ್ತೆ cinte. ಚಿನ್ತಾ. *thought, especially sad or sorrowful thought, care, anxiety* (C.; ಬಾಗುಳ Ct. I, 71; ಬೇವಸ I, 58. 95; II, 20; ದೂಸಿಸಿದರ್ಥಂ II, 107; ದುಮ್ಮಾನ, ಉಮ್ಮಳ Kk. 52; ಉಬ್ಬೆಗ 72; see ಉಮ್ಮಳಿಸು, ಮಿಡುಗು); *reflection, consideration;* recollection. 2, one of the sañcāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). ಚಿನ್ತೆಯವ ಚಿನ್ತೆಗೆ ಅತ್ತರೆ

ಕೆಂಚ ತನ್ನ ಗುದಿಗೆಗೆ ಅತ್ತ. — ಚಿನ್ತೆಯೇ ಮುಪ್ಪು, ಸನ್ತೋಷವೇ ಯೌವನ (Prvs.). ಚಿನ್ತಿಲ್ಲ! never mind! (C.). — ಚಿನ್ತೆಗೆಯ್. to entertain anxious thoughts, to be anxious, to grieve, etc. (Rsv. 13, 97). — ಚಿನ್ತೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become anxious (My.; S. Mhr. rare). — ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡು. = ಚಿನ್ತೆಗೆಯ್. (C.; B. 4, 25. 142; 5, 182; ಹಮ್ಮಲಿಸು G.). 2, to reflect, to consider (My.). — ಚಿನ್ತೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to become full of anxious thoughts (J. 10, 25).

ಚಿನ್ತ್ಯ cintya. to be considered or reflected; to be thought of; to be apprehended or conceived, etc.; the necessity of thinking about anything. see ಅ-, ಪ್ರ-.

ಚಿನ್ದಿ cindi. a shred, a strip; a rag (C.; Br.; Mhr. ಚಿನ್ಧಿ). see Bp. 27, 13; Si. 223. ಚಿನ್ದಿಯಾದರೂ ದೊನ್ದಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ಚಿನ್ನ cinna. 1. (fr. ಚಿನ್ 1, etc.). gold (C.; ಹರಿ, ಸುವರ್ಣ Nn. 10; ಅರ್ಜುನ, ಸುವರ್ಣ 112; ಪರಾಗ, ಕನಕ 113; ಸ್ವರ್ಣ, ಸುವರ್ಣ, ಕನಕ, ಕಾಂಚನ, ಕರ್ಬುರ, ಚಾಮೀಕರ, etc. Si. 331; Te. ಚಿನ್ನದ; T., M. ತಂಗ). [ಮಣಿಖಚಿತ ಕನಕ ಪೀಠಂಗಳೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿನ್ನದ ಬೊನ್ದರಿಗೆಯೊಳಂ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ... ಪ್ರಭೃತಿಗಳನಿರಿಸಿ Pb. 9, 28 va.]; ಬಡಿಗೆಯಿಲ್ಲದ ಚಿನ್ನ ಕಡಗಮಾಗುವದೇನೊ? (Dp. 148). ಚಿನ್ನಕ್ಕೂ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲನೇ? — ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿಯೆನ್ದು ಕುತ್ತಿಗೆ ಕುಯ್ಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಎರವಿನ ಚಿನ್ನಾ ಧರಿಸಿ, ತಾನೂ ಅರಸಿ! ಎನ್ದಳು. — ಚಿನ್ನದ ತಲೆಯಾದರೂ ಒಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣವೇ! — ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣವಾದರೂ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗೆ ಒಱಗಬೇಕು (Prvs.). see Rsv. 6, 11 va.; 12, 39; B. 4, 94; Si. 267. 268. 328. 330. 331. 345. — ಚಿನ್ನದೋಲೆ. -ಓಲೆ. a gold ear-ring worn by women (My.). — ಚಿನ್ನಧಾರೆ. the tree Sesbana grandiflora (ವಸು Mr. 134). [— ಚಿನ್ನಪೂ. the flower-shaped ornament dangling on the cheek. ಚಿನ್ನಪೂವನೋಸರಿಸುವ Pb. 3, 77; Ap. 3, 48]. — ಚಿನ್ನವರದ. -ಹರದ. a dealer in gold or money, a shroff (ಸೊನ್ನವರದ Ss.; ವಿತ್ತವಣಿಜ Mr. 358). see C. Bp. 47, 41; J. 6, 13.

ಚಿನ್ನ cinna. 2. = ಚಿಣ್ಣ, ಚಿನ. smallness, etc. (see ಕಿಱು). — ಚಿನ್ನಂಗಾಳೆ. -ಂ-ಕಾಳೆ. = ಚಿನಗಾಳೆ. a small kāḷe or trumpet, usually blown in pairs by one person (My.). — ಚಿನ್ನಚೆರುಕು. (ಲಾಂಗಲಿಕೆ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ, ಕೊಲುಕುಟಕನ ಗಿಡ Si. 151).

ಚಿನ್ನ cinna. 1. Tbh. of ಭಿನ್ನ (Śmd. 338).

ಚಿನ್ನ cinna. 2. Tbh. of ಚಿಹ್ನ (Śmd. 349; My.; T.; Te. ಚಿನ್ನೆ). ಕೆಮ್ಪು ಚಿನ್ನದ ಎಲೇ ಗಿಡ (ವಂಜುಲ, ಅಶೋಕ Si. 137).

***ಚಿನ್ನಗೆಯ್ಕ cinna-geyka.** a goldsmith. ಬಣ್ಣವಿಟ್ಟು ನುಡಿದಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು ಚಿನ್ನಗೆಯ್ಕನಾಡುವನನ್ತೆ! Bv. 215.

ಚಿನ್ನವರದ cinna-harada. see s. ಚಿನ್ನ 1.

ಚಿನ್ನವಾರಿಕೆ cinnavārike. the business of a shroff. (Dp. 107, 2).

ಚಿನ್ನವಾಲ cinna-vāla. = ಚಿನಿವಾರ, etc. a seller of jewels. (ಪೊಮ್ಬರದ, ಸೊನ್ನವರದ G.).

ಚಿನ್ನಿ cinni. 1. minute particles of togari given as food to cattle (S. Mhr.; Mhr. ಚೂಣ, husks and fragments given as food to cattle).

ಚಿನ್ನಿ cinni. 2. a shrub, the birch-leaved Acalypha, Acalypha betulina Retz. (St. & Pl.; T.).

ಚಿನ್ನಿ cinni. = ಚಿನಾಯಿ, ಚೀನಿ. see ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ರೇವಲ್ಚಿನ್ನಿ; B. 3, 45. — ಚಿನ್ನಿಸಕ್ಕರೆ. a kind of white powder-like sugar of minute crystals (S. Mhr.).

ಚಿನ್ನಿಧಾನ cit-nidhāna. a treasure of intelligence. (Bp. 61, 75).

ಚಿನ್ನಿಧಿ cit-nidhi. = ಚಿನ್ನಿಧಾನ. (Bp. 59, 37).

ಚಿನ್ನಿವಾರ cinni-vāra. = ಚಿನಿವಾರ, etc. a jeweller. ಚಿನ್ನಿವಾರನ (My. ಚಿನಿ-) ಮನೆಯ ನಾಯಿಯಾದರೆ ನಾಣ್ಯದ ನೋಟಾ ಬಲ್ಲುದೇ? (Prv.).

ಚಿನ್ನೆ cinne. = ಚಿನ್ನ 2. a sign, token, mark; an allusion (My.; Te. ಚಿನ್ನಿಯೆ, ಚಿನ್ನೆ).

ಚಿನ್ಮಯ cit-maya. = ಚಿನುಮಯ. all intelligence, full of knowledge; pure intelligence. (Bp. 8, 53; 34, 10; 49, 33; 61, 88; Ssv. 4, 97).

ಚಿನ್ಹ cinha. Tbh. of ಚಿಹ್ನ. (C.; ಲಕ್ಷಣ, ಗುಱುತು G.). see G. 1. 20; Cb. 117; B. 3, 5.

ಚಿಪ್ cip. an imitative sound. (*cf.* ಚಪ್, ಚಪ). ಚಿಪ್ ಚಿಪ್. rep. one of the peculiar notes of the house lizard (C.).

ಚಿಪಟ cipaṭa. flattened, pressed flat, flat; flat-nosed. 2, *grain flattened after boiling*, *cf.* ಚಪಟೆ.

ಚಿಪಿಟಕ cipiṭaka. *grain flattened after boiling*. see ಅವಲ್.

ಚಿಪ್ಪ cippa. — ಚಿಪ್ಪಕಸುವು. the fragrant grass Andropogon shoenanthus (ಮಾಲಾತೃಣಕ, ಭೂಸ್ತೃಣ, ಮಾರವಳೀ ಹುಲ್ಲು, ಚಿಟ್ಟಹುಲ್ಲು Si. 165; Te ಚಿಪ್ಪೆ, ಚಿಪ್ಪರೆ, ಚಿಪ್ಪಗಡ್ಡಿ).

ಚಿಪ್ಪ cippa. Tbh. of ಶಿಲ್ಪ (Śmd. 233).

ಚಿಪ್ಪಿಗ cippa-iga. 1. (Śmd. 233). Tbh. of ಶಿಲ್ಪಿಕ (Śmd. 348). an artisan, a mechanic (My.). ಚಿಪ್ಪಿಗರ ಗೃಹ (ಆವೇಶನ Mr. 195). ಚಿಪ್ಪಿಗರ ಮನೆ (ಶಿಲ್ಪಶಾಲೆ Nr., Hlā.).

ಚಿಪ್ಪಿಗ cippiga. 2. = ಚಿಮ್ಪಿಗ, ಸಿಮ್ಪಿಗ. a tailor. (fr. Sk. ಶಿವ್, to sew; *cf.* ಸೀವು and ಸೀವನ), a tailor (ತುನ್ನವಾಯ, ಸೌಚಿಕ Nr., Hlā.; ಚೇಲಿಕ, ತುನ್ನವಾಯ Mr. 377; Rām, 5, 8, 51; Mhr. ಶಿಮ್ಪಾ; Te. ಚಿಪ್ಪವಾಡು, ಚಿಪ್ಪವಾಡು, ಚಿಪ್ಪೆ; T. ಚಿಪ್ಪಿಯನ್). ಚಿಪ್ಪಿಗರವನು (ತುನ್ನವಾಯ, etc. Si. 338).

ಚಿಪ್ಪಿಗಬಿಜ್ಜೆ cippiga-bijje. Tbh. of ಶಿಲ್ಪಿಕವಿದ್ಯೆ (Śmd. 376).

ಚಿಪ್ಪಿಗಿತಿ cippiga-iti. a female tailor (My.), or a female artisan. (Śmd. 244).

ಚಿಪ್ಪು cippu. = ಸಿಪ್ಪು. an oyster-shell, a muscle, a cockle (C.; Mhr., H. ಶಿಮ್ಪ); a portion of the fruit-stalk of the plantain (My.); a portion of the shell of a cocoanut (C.); the case of the brain, the skull; a pearl-oyster, a shell (ಅಬ್ಜ Mr. 516; ಶುಕ್ತಿ Mr. 412; Bh. 3, 19, 37; J. 6, 6; 31, 62; Rām. 5, 8, 58; Mhr. ಶಿಮ್ಪಾ; Tu. ಚಿಪ್ಪಿ; Te. ಚಿಪ್ಪೆ, a shell; a cup, saucer; T. ಚಿಪ್ಪಿ, ಇಪ್ಪಿ, a small shell; M. ಚಿಪ್ಪಿ, an oyster-shell; *cf.* ಚಿಮ್ಪು, ಚಿಮ್ಪೆ, etc.). ನೀರೊಳಗಣ ಚಿಪ್ಪು (ಜಲಶುಕ್ತಿ, ಶಮ್ಬೂಕ Nr.). ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪು (ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟ, ಶುಕ್ತಿ Nr.; Si. 89). ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪು (ಕರ್ಪರ, ಕಪಾಲ Nr.; ಶಕಲ Mr. 397). see B. 3, 20. 52. 114; ಕಪ್ಪೆ-; Prv. s. ಮುತ್ತು. — ಚಿಪ್ಪುಗಟ್ಟು. -ಗಟ್ಟು. the shell of a cocoanut to form (B. 2, 42; My.).

ಚಿಪ್ಪಳು cippaḷu. pinching a person's ear or other limb with a cracked coconut shell: pinching, teasing, tormenting (Tu.) — ಚಿಪ್ಪಳು ಹಾಕು. to pinch, to tease, to torment — ಚಿಪ್ಪಳೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. = ಚಿಪ್ಪಳು ಹಾಕು (Dp. 145, 2).

ಚಿಬಕಳಿ cibakaḷi. the Indian sand-piper, Totanus indica (Bd.); — the white-tailed sandpiper, Totanus leucurus (Bd.).

ಚಿಬಟಿಗ cibaṭiga. = ಜಿಬಟಿಗ. — ಚಿಬಟಿಗನ ಹುಲ್ಲು. = ಜಿ-. a grass, Leptochloa calycina Kunth. (Z.)

ಚಿಬುಕ cibuka. = ಚಿವುಕ, ಚುಬುಕ. *the chin.*

ಚಿಬ್ಬ cibba. = ಚಿಬ್ಬು, etc. (ಕಿಲಾಸ, ಸಿಧ್ಮ Hlā). ಚಿಬ್ಬವುಳ್ಳವನು (ಸಿಧ್ಮಲ Hlā.). — ಚಿಬ್ಬವೊಯ್. -ಂ-ಪೊಯ್. to produce cibbas by beating (Abh. P. 11, 183).

ಚಿಬ್ಬಲ cibbala. = ಚಿಬ್ಬಲು, ಚಿಬ್ಬಿಲ್, ಚಿಬ್ಬುಲ್. a bamboo lid (S. Mhr.; Te. ಸಿಬ್ಬಿ).

ಚಿಬ್ಬಲು cibbalu. = ಚಿಬ್ಬಲ. (My.). — ಚಿಬ್ಬಲುಗೌರಿ. a head of Gaurī placed on a bamboo lid to which clothes are attached, at the Gaurī habba (My.).

ಚಿಬ್ಬಿಲ್ cibbil. -ಲು. = ಚಿಬ್ಬುಲ್, q. v. (My.).

ಚಿಬ್ಬು cibbu. = ಚಿಬ್ಬ, ಸಿಬ್ಬ, ಸಿಬ್ಬು, ಸಿಬ್ಬೆ. (Tbh. of ಸಿಧ್ಮ). a whitish, reddish, or blackish spot on the body (C.; ಕಿಲಾಸ, ಸಿಧ್ಮ Nr.; ಸಿಧ್ಮ Mr. 385; Tu. ಸಿಬ್ಬ; Te. ಸಿಬ್ಬೆಮು; Mhr. ಶಿಬ್ಬೇ). ಆನೆಯ ಚಿಬ್ಬು (ಪದ್ಮ, ವಿಂದುಜಾಲಕ Hlā.; ಬಿಂದು, ಪದ್ಮ Mr. 154; ಪದ್ಮ, ಗಜಬಿಂದು Nn. 54). ಆನೆಯ ಮುಖಭಾಗದ ಚಿಬ್ಬು (ಪದ್ಮಕ, ವಿಂದುಜಾಲಕ); ಚಿಬ್ಬು ತುಱು ಹಿಡಿವುದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಸರ್ಪಣ Nr.). ಸರ್ಪದಲ್ಲಿ ಚಿಬ್ಬು ಸಂಜನಿಸಿರಲು ಗೋಧೂಮವರ್ಣವಕ್ಕು (Mr. 402). ಚಿಬ್ಬುಳ್ಳವನು (ಸಿಧ್ಮಲ Nr.). — ಚಿಬ್ಬುದೋಱು. -ತೋಱು. whitish spots to appear, on a horse (Mr. 275).

ಚಿಬ್ಬುಲ್ cibbul. -ಲು. = ಚಿಬ್ಬಲ, etc. (ಪಡಲಿಕೆ Mr. 207, o. r. ಚಿಬ್ಬಿಲ್; My.).

ಚಿಮ್ cim. an imitative sound. — ಚಿಮ್ ಚಿಮ್. rep. the peculiar cry of kites, hawks, etc. (C.).

ಚಿಮಕಿಸು cimakisu. = ಚಿಮಿಕಿಸು, ಚಿಮುಕಿಸು, ಚಿವುಕಿಸು. to sprinkle (My.; *cf.* ಚಿಮ್ಮು 1, ಸಿಮ್ಪುಡಿಸು, ಸಿಮ್ಪಿಸು; Mhr., H. ಶಿಡಕಣೇಂ, ಶಿಡಕಾವಣೇಂ, Mhr. ಶಿಮ್ಪಡಣೇಂ, to sprinkle; to besprinkle).

ಚಿಮಕು cimaku. = ಚಿಮಿಕು, ಚಿಮುಕು, ಚಿವುಕು. to sprinkle (any liquid, My.; Te. ಚಿಢುಪು, ಚಿದುಮು, to splash or drop as water; ಚಿಲುಕು, to sprinkle, to churn; to be shed, to distil; see ಚಿಲ್ಕು).

ಚಿಮಟ cimaṭa. = ಚಿಮಟಿಗೆ q. v., ಚಿಮಿಟ, ಚಿಮುಟ. (My.; Mhr. ಚಿಪಟಾ, ಚಿಮಟ, ಚಿಮೂಟ; ಚಿಬಲಣೇಂ, ಚಿಮಟಣೇಂ, ಚಿವಳಣೇಂ, to pinch, to squeeze; *cf.* ಚಿಮುಟು 1 and ಚಿವುಟು 1).

ಚಿಮಟಿಗೆ cimaṭige. = ಚಿಮಟ, etc. a pair of tweezers, pincers, nippers (S. Mhr.; Te. ಚಿಮಟಾ, ಚಿಮಿಟಾ, ಚಿಮ್ಮಟೆ; M. ಚವಣ, ಚವಿಣ; T. ಚಾಮಣ, ಚಾವಣ, ಶ್ರವಣ 4; *cf.* ಚಿವುಟು 1, etc.). — ಚಿಮಟಿಗೆ ಹಾಱಿಸು. to use the tweezers (S. Mhr.). — ಚಿಮಟಿಗೆ ಹೊಡಿಸು. = ಚಿಮಟಿಗೆ ಹಾಱಿಸು. (S. Mhr.).

ಚಿಮಣಿ cimaṇi. a chimney (of a lamp, My.).

ಚಿಮಿ cimi. 1. (*cf.* ಚಿಮ್, ಚಿವು; Te. ಚಿಮಿಚಿಮಿ-ಕಾರ, a slight wincing sound, as in pain; T. ಚಿಮ್ಪು, to sound; Sk. ಚಿಮಿ, a parrot, *cf.* ಗಿಳಿ). — ಚಿಮಿ ಚಿಮಿಸು. to utter a certain sound (ಶಬ್ದ Śmd. Dh.).

ಚಿಮಿ cimi. 2. — ಚಿಮಿ ಚಿಮಿಸು. to roll, to wallow, to welter (ಲುಠನ Śmd. Dh.).

ಚಿಮಿಕಿಸು cimikisu. = ಚಿಮಕಿಸು, etc. to sprinkle (C.).

ಚಿಮಿಕು cimiku. = ಚಿಮಕು, etc. (My.).

ಚಿಮಿಟ cimiṭa. = ಚಿಮಟ, etc. (My.).

ಚಿಮುಕಿಸು cimukisu. = ಚಿಮಿಕಿಸು, etc. (My.).

ಚಿಮುಕು cimuku. = ಚಿಮಕು, etc. to sprinkle, etc. (My.).

ಚಿಮುಟ cimuṭa. = ಚಿಮಟ, etc. (My.).

ಚಿಮುಟಿ cimuṭi. plucking out hairs with nippers (My.; Mhr. ಚಿಪಟಾ; *cf.* ಚಿವುಟು 1). ಚಿಮುಟಿ ಮಾಡು (My.). — ಚಿಮುಟಿಕಾರ. = ಚಿಮುಟಿ. (My.).

ಚಿಮುಟು cimuṭu. = ಚಿವಟು, ಚಿವುಟು 2. to twinkle the, or with the, eyes, to wink with the eyes (My.; T. ಚಿಮಿಟ್ಟು, ಚಿಮಿಱು; M. ಚಿಮ್ಮು, ಚೀಮ್ಮು; see ಇಮೆ).

ಚಿಮುಟು cimuṭu. 1. = ಚಿವುಟು 1, ಜಿಗಟು. to press together; to squeeze, to pinch (My.; see ಚಿಮಟ). see ಕಣ್ಣು-.

ಚಿಮುಟು cimuṭu. 2. = ಚಿವುಟು 2. the pressing together of the eyelids (as a sign, My.; see ಕಣ್ಣು-).

ಚಿಮ್ಪಿ cimpi. = ಚಿಮ್ಪೆ, ಸಿಮ್ಪಿ, ಸಿಮ್ಪು, ಸಿಮ್ಪೆ, and K. ಚಿಪ್ಪು, where the Mhr. term occurs. (ಜಲಶುಕ್ತಿ, ಶಮ್ಬು, ಶಮ್ಬೂಕ, ಶಾಮ್ಬುಕ G.).

ಚಿಮ್ಪಿಗ cimpiga. = ಚಿಪ್ಪಿಗ 2, etc. a tailor (S. Mhr.; C. Bp. 47, 41). — ಚಿಮ್ಪಿಗನ ಹುಲ್ಲು. a kind of grass (S. Mhr.).

ಚಿಮ್ಪೆ cimpe. = ಚಿಮ್ಪಿ, etc. ಮುತ್ತು ಹುಟ್ಟುವ ಚಿಮ್ಪೆ (ಮುಕ್ತಾಸ್ಫೋಟೆ G.).

ಚಿಮ್ಬಳಿಯ cimbaḷiya. N. (Bp. 27, 20).

ಚಿಮ್ಮಣ್ಡಿ cimmaṇḍi. = ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ q. v., ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ, ಜೀಱುಣ್ಡೆ. a cricket (ಝಿಲ್ಲಿಕೆ Mr. 176, o. r. ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ).

ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ cimmaṇḍe. = ಚಿಮ್ಮಣ್ಡಿ, etc. (Te. ಚಿಮಟ, ಚಿಮಿಟ, ಚಿಮ್ಮಟ, ಚಿಮ್ಮಿಟ, ಚಿಮ್ಮೆಟ; M. ಚಿಮಿಲಿ; T. ಚಿಮಿಲಿ, ಚಿಳ್ವಣ್ಡು, ಚಿಳ್ಳೀಡು, ಚಿಳ್ಳೂಱು, ಚಿಲ್ಲಿ; ಚಿಲ್ಲೆ). — ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆಹುಟ. (ಭೃಂಗಾರಿ, ಝಿಲ್ಲಿಕೆ, etc. Si. 176).

ಚಿಮ್ಮಿಸು cimmisu. 1. to cause oneself to spring out, to gush forth; to come forth suddenly (Bp. 18, 62; 57, 82).

ಚಿಮ್ಮಿಸು cimmisu. 2. to shake (v. t.), to swing (J. 17, 29; 30, 44).

ಚಿಮ್ಮು cimmu. 1. to discharge by means of two fingers, to propel something with a finger placed to the thumb and suddenly forced from that position, to shoot with the finger (ಯುಗಾಂಗುಲಿವಿಮೋಚನ Śmd. Dh.; C.). 2, to cast or push forward by means of the foot, as a stick, etc. (C.), or of a stick (My.); to cast, to fling, to push away (Bp. 21, 17; Śsv. 4, 51. 73; Te.); to butt or toss with the horns (C.; Te.). 3, to squirt (Bp. 44, 15; My.; Te.); to sputter. ವೇದವನೋದುವಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿದ ಉಗುಱುಗಳು (ಬ್ರಹ್ಮಬಿನ್ದುಗಳು Nr.). 4, to break forth; to burst forth (Rām. 5, 8, 58; *cf.* ಸಿಡಿ); to flow forth, to gush out, to fly off (J. 7, 43; 14, 15; 25, 40; *cf.* Te. ಚಿಪ್ಪಿಲು, ಚಿಲುಪು, to spirt out, flow, gush, break out, etc.); to fly, to run away (Rām. 3, 8, 43).

ಚಿಮ್ಮು cimmu. 2. to brandish a weapon, to shake, to swing (ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ Śmd. Dh.; Bp. 26, 13; 61, 28. 32; Rām. 5, 3, 61).

ಚಿಮ್ಮುರಿ cimmuri. the act of fastening the arms to the back, pinioning (Bh. 2, 2, 30; ಚಿಮ್ = ಹಿಮ್?).

ಚಿರ್ cir. an imitative sound. (*cf.* ಕಿಱು 2). — ಚಿರ್ ಚಿರ್. rep. the sound emitted by a monkey when beaten (S. Mhr.).

ಚಿರ cira. long, lasting a long time; existing from ancient times (ಪೌರಾಣ, ಹಳೆಯದು Nn. 165); charming, good (ವಿಲಸತ್, ಒಪ್ಪುವನ್ನಾದು 165, o. r. ಒಳ್ಳಿತ್ತು); a long time (ಅತಿಕಾಲ Mr. 533). — ಚಿರಂ, *for a long time, etc.*

ಚಿರಕ್ರಿಯ cira-kriya. *dilatory, slow.*

ಚಿರಜೀವತೆ cira-jīvate. longevity (Cpr. 2, 26).

ಚಿರಜೀವಿ cira-jīvi. = ಚಿರಂಜೀವಿ. (My. Amara).

ಚಿರಂಜೀವ cira-m-jīva. = ಚಿರಂಜೀವಿ No. 1. a term of address in a letter to any male person younger than the writer (B. 4, 87; My.).

ಚಿರಂಜೀವಿ cira-m-jīvi. long-lived. 2, *a crow.*

ಚಿರಣ್ಟಿ ciraṇṭi. *a woman, married or single, who continues to reside after maturity in her father's house;* a young woman (ಜವ್ವನೆ Hlā.). see ಮುತ್ತಯ್ದೆ.

ಚಿರತರ cira-tara. uncommonly long (Bp. 32, 64).

ಚಿರತೆ cirate. long duration. (Cpr. 10, 110).

ಚಿರನ್ತನ cirantana. *having lasted long, old, ancient.*

ಚಿರಪಾಲ್ cira-pāl. condensed milk (ಕಾಯೆ ಬತ್ತಿದ ಪಾಲು Mr. 215).

ಚಿರಂಪ್ರಮಾಣಿಕ ciram-pramāṇika. N. of a vṛtta (Ch.).

ಚಿರರಾತ್ರ cira-rātra. *a great many nights, a long period* (ಅಸಂಖ್ಯಾತದ ಇರುಳ್ Mr. 66).

ಚಿರರಾತ್ರಾಯ cira-rātrāya. *for a long period, a long time.*

ಚಿರವಿಲ್ವ cira-vilva. *the tree Pongamia glabra* Vent.

ಚಿರಸೂತೆ cira-sūte. *a cow that has borne many calves* (and does not bear any more). see ಕಡೆಗನ್ದಿ.

ಚಿರಸ್ಯ cirasya. *for a long time, a long time.*

ಚಿರಾಕು cirāku. a lamp (My.; Mhr., H. ಚಿರಾಗ; Br.).

ಚಿರಾತ್ cirāt. *for a long time, a long time.*

ಚಿರಾತೀತ cira-atīta. *long since past.*

ಚಿರಾಯ cirāya. *for a long time, a long time.*

ಚಿರಾಯಿತ cirāyita. see ಚಿಱಾಯಿತ.

ಚಿರಾಯು cira-āyu. = ಚಿರಂಜೀವಿ. long-lived; a moderately long life (see Prv. s. ಪಾಪಿ). 2, a crow (ಕಾಗೆ Mr. 170).

ಚಿರಿಚು ciricu. to titter, to laugh (My.; Te. ಕೇರು; T., M. ಚಿರಿ; Tu. ತೆಲಿಪು; see ಕಿಲ). ಎಲ್ಲರು ಚಿರಿಚಿದರು, ನಾನೂ ಚಿರಿಚಿದೆ (Prv.).

ಚಿರೇಣ cireṇa. *for a long time, a long time.*

ಚಿಱಚ ciṟaca. = ಚಿಱತೆ, etc. (S. Mhr.).

ಚಿಱತೆ ciṟate. = ಚಿಱಚ, ಚಿರ್ಚ, ಚಿರ್ಚು. a small kind of tiger, the cheeta or hunting leopard (My.; Tu., T. ಚಿಱುತ್ತೈ, ಚಿಱುಪುಲಿ; Te. ಚಿಱುತೆ, ಚಿಱುತಪುಲಿ, ಚಿಱುಪುಲಿ; M. ಚಿಱು; *cf.* ಕಿಱಬ No. 2 and Sk. ಚಿತ್ರ).

ಚಿಱಾಯಿತ ciṟāyita. = ಕಿರಿಯಾತು, ಚಿರ್ಯಾತ. a kind of gentian, Agathotes chirayta Don. (C.; T. ಚಿಱಾಯತ್ತು; ಕಿರಾತತಿಕ್ತ, etc., ದೇಶಾವರ Si. 157; Sk. also ಚಿರಾತಿಕ್ತ; Mhr. ಚಿರಾಈತ, ಚಿರಾಯತ).

ಚಿಱು ciṟu. = ಕಿಱು 1, etc. smallness (see s. ಕಿಱು). — ಚಿಱುಗುಳ್ಳ. = ಕಿಱು-. ಮುಳ್ಳುಳ್ಳ ಚಿಱುಗುಳ್ಳ (ನಿದಿಗ್ಧಿಕೆ, ಸ್ಪೃತಿ, ಕುಲಿ, ಕ್ಷುದ್ರೆ, ದುಃಸ್ಪರ್ಶ, etc. Si. 144). — ಚಿಱುತೊಣ್ಡ. N. (Bp. 18, 89; 24, 50; 25, 19; T.). — ಚಿಱುತೊಣ್ಡಯನರ್. N. (Bp. 27, 70). — ಚಿಱುಪುಲಿ. N. (Bp. 27, 70).

ಚಿರ್ಚ circa. = ಚಿರ್ಚು, etc. the hunting leopard, Felis jubata (Gz.).

ಚಿರ್ಚು circu. = ಚಿಱತೆ, etc. (S. Mhr.; B. 3, 98; 5, 254).

ಚಿರ್ಭಟಿ cirbhaṭa. *a sort of cucumber, Cucumis utilissimus.*

ಚಿರ್ಯಾತ ciryāta. = ಚಿಱಾಯಿತ. (St. & Pl.).

ಚಿಲ್ cil. ಚಿಲು. = ಚುಲ್, etc. see ಎಡಚಿಲ್, ಚೊಚ್ಚಿಲ್.

ಚಿಲಕ್ cilak. = ಚಿಲ್ಲು. the sound produced when cattle discharge the urine (S. Mhr.).

ಚಿಲಕ cilaka. = ಚಿಲುಕ. a hasp or small chain for fastening a door (C.; B. 4, 122; Te. ಚಿಲಕೆ, ಚಿಲುಕೆ, ಚಿಲುಕು; T. ಚಿಲುಕ್ಕು; *cf.* ಕಿಲ್? ಸಿಲ್ಕು?).

ಚಿಲಕು cilaku. a kind of urinary disease in men (S. Mhr.).

ಚಿಲಖತ cilakhata. body-armour (Mhr.; ಕಂಕಟಿಕ, ಕವಚ, etc. G.).

ಚಿಲವಾನ್ cilavān. the odd money over a round sum (My.; Tu.; see T., M. s. ಚಿಲ್ಲಱ).

ಚಿಲಿ cili. = ಕಿಲ್, ಕಿಲಿ, ಚಿನು, ಚಿಲು 1. an imitative sound (T. ಚಿಲೈ, M. ಚಿಲೆ, to sound, rattle, tinkle, chatter, chirp; Mhr. ಚಿಲಬಿಲಾಟ, ಚಿಲಬಿಲಾಟ, confused chattering of birds, monkeys, men, etc.; *cf.* ಸೆಲೆ). [— ಚಿಲಿಮಿಲಿ. an onomatopoeic word signifying the sounds of birds. ಪಕ್ಕಿಗಳ್ ಚಿಲಿಮಿಲಿಯೆಮ್ಬ ಪೊಱ್ಱಱೊಳ್ ಬನ್ದು Pb. 11, 33]. — ಚಿಲಿಮಿಲಿಗ. N. of a bird (Bh. 1, 20, 53). — ಚಿಲಿಬಿಲಿ. = ಕಿಲಿಬಿಲಿ. (ಪಕ್ಷಿಗಳ ಉಲಿಪು Ss.).

ಚಿಲಿಕೆ cilike. 1. the potherb Hingtsha repens (ಸ್ವಸ್ತಿಕೆ Mr. 149; Te. ಚಿಲ್ಕೆ). — ಚಿಲಿಕೆಸೊಪ್ಪು. = ಚಿಲಿಕೆ. (ಹಿಲಮೋಚಿಕೆ, ವಾಸ್ತುಕ, etc. Si. 162).

ಚಿಲಿಕೆ cilike. 2. sticks and other small pieces of wood used, instead of bamboos, for building a flat roof (S. Mhr.; B. 4, 121; T. ಚಿತ್ತೈ, M. ಚಿತ್ತ, ಚಿಱು, Te. ಚಿದುಗು, ಚಿತ್ತ, ಚಿರುತೆ, little sticks, leaves, etc.; *cf.* ಚಿಲ್ಲ 1?).

ಚಿಲಿಚಿಮ cilicima. *a kind of sprat, Clupea cultrata* (ಕಿಱುಮೀನ್ Hlā.; ನಲಮೀನ, ಕಿಱುಮೀನ್ Mr. 409).

ಚಿಲಿಮೆ cilime. the bowl of a hukkā (C.; Mhr., H. ಚಿಲಮ; M. ಚಿಲಿಮ್ಬಿ).

ಚಿಲು cilu. 1. = ಚಿಲಿ, etc. — ಚಿಲುಕೂಲಿ. (= ಚಿನುಕುರುಳಿ?). N. of a bird (Rsv. 5, 59; V. 10, 54).

***ಚಿಲು cilu. 2.** — ಚಿಲುಪಾಲು. creamed milk. ಪ್ರಸನ್ನ ಪರಿಣಾಮದ ಮಹಾರುಚಿಯೆಮ್ಬ ಚಿಲುಪಾಲ ಘಟ್ಟಿಯ ತನ್ದಿಳುಹಿ Cv. 829.

ಚಿಲುಕ ciluka. = ಚಿಲಕ. (My.).

ಚಿಲುಮೆ cilume. = ಚಲಮೆ, etc. a small pit, [ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ಚಿಲುಮೆಯುಗ್ಗವಣೆಯ ಪ್ರತಸ್ಥರ ಮಠಂಗಳು Cv. 357]; (C. Bp. 57, 7).

ಚಿಲ್ಕಡಿ cilkaḍi. a very irritable person (S. Mhr.; Mhr. ಚಿರಡ, irritability; ಚೀಢ, offence, huff; *cf.* ಸಿಟ್ಟು?).

ಚಿಲ್ಕು cilku. = ಚಿಲಕ್. an imitative sound (Te. ಚಿಲುಕು, ಚಿಲ್ಕು, to churn; see s. ಚಿಮುಕು). — ಚಿಲ್ಕು ಚಿಲ್ಕು. the noise of milk in churning (My.).

ಚಿಲ್ಮಿಷ cilmiṣa. = ಕಿಲ್ಮಿಷ. malice, roguery (My.; Te. ಚಿಲಿವಿಷ).

ಚಿಱ್ಱೆ ciḻe. = ಚಿಲ್ಲಱೆ. (My.).

ಚಿಲ್ಲ cilla. = ಚಲಿ 2, ಚಿತ್ತು, ಚಿಲ್ಲು 3. the clearing-nut tree, Strychnos potatorum Lin. (Bp. 45, 41; My.; T.; Te. ಚಿಲ್ಲೆ).

ಚಿಲ್ಲ cilla. = ಚುಲ್ಲ. *blear-eyed.* 2, *the Bengal kite, Falco cheela* Lath. see ತಪಪಕ್ಷಿ.

ಚಿಲ್ಲತನ cillatana. trouble (Bp. 45, 41; T., M. ಚಿಲುಗು; T. ಚಿಲ್ಲಱೈ).

ಚಿಲ್ಲತ್ತಿರುವದೂರ್ cillattiruvadūr. N. of a place (Bp. 50, 53).

ಚಿಲ್ಲಯಿತ cillayita. = ಚೀಲಯಿತ. N. of a plant.

ಚಿಲ್ಲಱ cillaṟa. = ಚಿಱ್ಱೆ, ಚಿಲ್ಲಱೆ. smallness; pettiness; fractional quantities; money under the value of a rupee (S. Mhr.; Mhr. ಚಿಲ್ಲರ; T. ಚಿಲ್ಲಱೈ, M. ಚಿಲ್ಲಱೆ; Tu., Te. ಚಿಲ್ಲರೆ; T., M. also: ಚಿಲ್ಲಾನ, ಚಿಲ್ಲಾನ). — ಚಿಲ್ಲಱಕಚುರ್. the nondescript petty expenses (S. Mhr.; Mhr.; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ-). — ಚಿಲ್ಲಱಜಿನಸು. sundry small articles of commerce, as grain, etc., excluding cloth (S. Mhr.; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ-). — ಚಿಲ್ಲಱನಾಣ್ಯ. various small coins under the value of a rupee (B. 4, 140; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ-). — ಚಿಲ್ಲಱರೊಕ್ಕ. small money, change (S. Mhr.; My. as ಚಿಲ್ಲಱೆ-).

ಚಿಲ್ಲಱೆ cillaṟe. = ಚಿಲ್ಲಱ, etc. (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆಕೆಲಸ. minor business (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆಧಾನ್ಯ. sundry grains, generally exclusive of rice and rāgi (My.; Si. 307). — ಚಿಲ್ಲಱೆಮಾತು. a trifling word (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆಯಂಗಡಿ. -ಅಂಗಡಿ. a shop of sundry articles, as rice, pulse, oil, ghee, etc., with the exclusion of cloth (My.). — ಚಿಲ್ಲಱೆಸಾಮಾನು. = ಚಿಲ್ಲಱಜಿನಸು. (My.; Si. 84).

ಚಿಲ್ಲಾ cillā. = ಚಲ್ಲಾ, etc. — ಚಿಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. = ಚಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. (C.).

ಚಿಲ್ಲಾಣ cillāṇa. a small dagger; a sword of waving form (Te. ಚಿಲ್ಲಾಡ, ಚಿಲ್ಲಾಣ; R.).

ಚಿಲ್ಲು cillu. 1. (fr. ಚಿಱು). smallness, as that of a leaf-plate or of betel-leaf; small bits (My.; Tu.; Te. ಚಿಲ್ಲೆ, bits, fragments; trifling, useless).

ಚಿಲ್ಲು cillu. 2. a piece of wood holding a spindle (S. Mhr.).

ಚಿಲ್ಲು cillu. 3. = ಚಿಲ್ಲ, etc. (ಕತಕ Mr. 141).

ಚಿಲ್ಲೆ cille. a worthless, mischievous, misbehaving woman (Bp. 40, 54; occasionally used as a term of abuse in S. Mhr.; Te. ಚಿಲ್ಲಂಗಿ, mischievous; *cf.* Te. s. ಚಿಲ್ಲು 1).

ಚಿವಟು civaṭu. = ಚಿಮುಟು, etc. to twinkle with the eyes, etc. (C.).

ಚಿವರು civaru. = ಚಿವುರು 1, ಚೀರು 1, ಚೂರು 1. to scratch with the nails or claws (S. Mhr.; B. 1, 27; *cf.* ಕೆರೆ 1? ಗೀಱು 1?).

ಚಿವಿಕೆ civike. — ಚಿವಿಕೆಸೊಪ್ಪು. the potherb Amarantus oleraceus Willd. (St. & Pl.).

ಚಿವಿಟು civiṭu. = ಚಿವುಟು 1, etc. (Bp. 53, 10).

ಚಿವು civu. an imitative sound (*cf.* ಚಿವ್). — ಚಿವು ಚಿವು. rep. the peculiar cry of rats or mice (S. Mhr.). 2, the twittering of small birds (S. Mhr.; B. 2, 5).

ಚಿವುಕ civuka. = ಚಿಬುಕ. *the chin.*

ಚಿವುಕಿಸು civukisu. = ಚಿಮುಕಿಸು, etc. to sprinkle. (My.).

ಚಿವುಕು civuku. = ಚಿಮುಕು, etc. to sprinkle. (My.).

ಚಿವುಟು civuṭu. 1. = ಚಿವಿಟು, ಚಿವುಡು, ಚಿವುಣ್ಟು, ಜಿಗಟು 2. to cut or cut off with the nails, to pluck off or pinch off with the nails, to nip off (S. Mhr.; Bp. 38, 10; 54, 48; 57, 75; Te. ಚಿದುಪು, ಚಿದುಮು, to squeeze, pinch; to nip or twitch off, to pluck, as flowers; see s. ಚಿದಕು 1).

ಚಿವುಟು civuṭu. 2. = ಚಿವಟು, etc. (My.).

ಚಿವುಟು civuṭu. 1. = ಚಿಮುಟು 1, etc. (C.; see ಕಣ್ಣು-).

ಚಿವುಟು civuṭu. 2. = ಚಿಮುಟು 2. (C.; see ಕಣ್ಣು-).

ಚಿವುಡು civuḍu. = ಚಿವುಟು 1, etc. (ನಖಚ್ಛೇದ Śmd. Dh.).

ಚಿವುಣ್ಟು civuṇṭu. = ಚಿವುಡು. (C. Bp. 47, 25. 30).

ಚಿವುರು civuru. 1. = ಚಿವರು, etc. (C.).

ಚಿವುರು civuru. 2. = ಚೀರು 2. scratching. — ಚಿವುರಗಾಯ. a wound made by scratching (C.).

ಚಿವ್ವು civvu. = ಚೀವು. to cut thin, shave, or scrape; to peel or bark; to pair or trim the nails; to make a pen or pencil; to form into a pointed shape; to smooth, furbish or polish (T.; M. ಚೀವು; Te. ಚಿವ್ವು, ಚೀವು; R.; see ಕೀಸು 2, ಕೆತ್ತು 4; *cf.* ಸಿಗುಱು, ಸಿಪ್ಪೆ).

ಚಿಹ್ನ cihna. = ಚಿನ್ನ 2, ಚಿನ್ನೆ, ಚಿಹ್ನೆ. *a mark, a sign.*

ಚಿಳಿ ciḷi. 1. an imitative sound. — ಚಿಳಿ ಚಿಟಿಲ್. dupl. the sound of cracking, bursting asunder, of clapping (as thunder), crackling, etc. (Rsv. 5, 37; 8, 113). — ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ. rep. = ಚಿಳಿ ಚಿಟಿಲ್. (Rām. 5, 8, 60). — ಚಿಳಿ ಚಿಳಿಲು ಚಿಳಿಲು. = ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ. (Rām. 5, 8, 58). — ಚಿಳಿ ಚಿಳಿಲ್ ಚಿಳಿ. = ಚಿಳಿ ಚಿಟಿಲ್, etc. (Bh. 1, 20, 57). *cf.* ಚಿಟಿ 3.

ಚಿಳಿ ciḷi. 2. — ಚಿಳಿಯ ಮೀನ್. N. of a fish. ನಲಮೀನ, ಚಿಲಚಿನು ಎನ್ದೊಡೆ ಸಿಸಿಲು, ಚಿಳಿಯ ಮೀನೆನ್ದು ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಚಿಳಿ ciḷi. 3. = ಜಿಲಿ 1. an imitative word. — ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ. rep. the watering of one's mouth when seeing desirable things, also when eating sour things. ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ ನೀರು ಬರು (S. Mhr.).

ಚಿಳಿ ciḷi. 4. an imitative sound. — ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ. rep. the report of a whip (My.).

ಚಿಳಿಲ್ ciḷil. = ಚಿಟಿಲ್. ಪೊಯ್ದು ಸಿಡಿಲ್, ಚಿಳಿಲ್ ಎಮ್ಬ ಮಿಂಚು (Śmd. 218). see ಚಿಳಿ-.

ಚಿಳ್ಯ ciḷya. N. of a village in Mysore known for its thieves. — ಚಿಳ್ಯದ ಹಳ್ಳೀ ಕಳ್ಳ. a very bad thief (My.).

ಚಿಳ್ಳೆ ciḷḷe. = ಚಿಣಿ 1, No. 1. (My.; *cf.* ಚಿಲ್ಲು 1). — ಚಿಳ್ಳೆ ಪಿಳ್ಳೆ. dupl. small children (My.; Mhr. ಚಿಲೀಪಿಲೀಂ).

ಚೀ cī. = ಅಚಿ, ಚಿಃ. fie! shame! (C.; T., M.; Mhr. ಛೀ). ಚೀ! ಅನ್ದರೆ ತನ್ನ ಛಲಾ! ಅನ್ದರು ಎಮ್ಬನ್ತೆ (Prv.). see B. 2, 41; 3, 37; 4, 139. — ಚೀ ಚೀ. rep. fie, fie! (C.; B. 3, 83; T. ಚೀಚ್ಚೀ; Mhr. ಛೀಛೀ). — ಚೀ ಹಾಕು. to show one's dislike by uttering cī (S. Mhr.; B. 4, 139).

ಚೀಕರಿ cīkari. = ಚೀಕಲು. — ಚೀಕರಿ ಬಾಕರಿ. reit. small articles of gold, etc. (My.).

ಚೀಕಲು cīkalu. = ಚೀಕು. (My.).

ಚೀಕು cīku. smallness, littleness of size, used of grain and pulse (My.; *cf.* ಚಿಕ್ಕ).

ಚೀಕು cīku. = ಸೀಕು. sick; sickness (My.; Br. ಶೀಕು, ಸೀಕು).

ಚೀಕುರುವಾಯಿ cīkuru-vāyi. a cockroach, etc. (ಪರೋಷ್ಣಿ, etc., ಹೆಣ್ಡೇ ಮೂಗಕ್ಕಿ, ಗಬ್ಬಿಲಾಯಿ Si. 175; Te. ಚೀಕುರಾಯಿ, ಚೀಕುರುವಾಯಿ, a squeaker: a bat; a beetle; a cricket).

ಚೀಟಿ cīṭi. 1. = ಚೀಟು 1. printed cotton, chintz (My.; M., Te. ಚೀಟ್ಟಿ; T. ಚೀಟ್ಟಿ, ಚೀತ್ತ್ರಿ; Mhr., H. ಛೀಟ). — ಚೀಟಿಪಾಟಿ. reit. = ಚೀಟಿ. ಚೀಟಿಪಾಟಿ ಪಡಿಕಾಱಿಗೆ ಸಾಟಿಯೋ? (Prv.).

ಚೀಟಿ cīṭi. 2. = ಚೀಟು 2. a chit, a note or small letter; a bill, a bond (C.; Br.; T. ಚೀಟ್ಟು; M. ಚೀಟ್ಟು, ತೀಟ್ಟು; Mhr., H. ಚಿಟೀ, ಚಿಠೀ, ಚಿಟ್ಟೀ). 2, a written order (My.; Bh. 10, 7, 11?).

ಚೀಟು cīṭu. 1. = ಚೀಟಿ 1. (C.; B. 5, 297).

ಚೀಟು cīṭu. 2. = ಚೀಟಿ 2. (C.). see Prv. s. ತಾನು. 2, a small wrapper or envelope (S. Mhr.; B. 3, 28). 3, a slip of paper (My.). 4, a stamp (My.).

ಚೀಟ್ನೀಸ cīṭnīsa. an under-secretary, a clerk of higher standing (S. Mhr.; Mhr., H. ಚಿಟನವೀಸ, ಚಿಟಣೀಸ).

ಚೀಡೆ cīḍe. 1. (Te. ಚೀಡ, the rot, the murrain, *cf.* ಕಿಡು; Te. ಜೀಡಿ, the sap or milk of the mango, etc.). — ಚೀಡೆಹುೞು. the sap worm, that destroys herbs; the grub inside a fruit or a seed (ನೀಲಂಗು, ಕ್ರಿಮಿ Si. 171; Te. ಚೀಡಪುರುಗು, ಚೀಡೆ-, ಜೀಡೆ-).

ಚೀಡೆ cīḍe. 2. (fr. ಸೀ?). a sweetmeat in the form of a marble fried in ghee or oil (My.; Te., M.; T. ಚೀಡೈ).

ಚೀಣ cīṇa. = ಚೀನ.

ಚೀಣಾಂಬರ cīṇa-ambara. = ಚೀನಾಂಬರ. (Si. 271).

ಚೀತ್ cīt. = ಚಿತ್ 4. an imitative sound.

ಚೀತ್ಕಾರ cīt-kāra. = ಚಿತ್ಕಾರ. (Grj. 8, 8 va.; Śsv. 2, 49).

ಚೀನ cīna. = ಚೀಣ. China; Chinese. [ಸೌಧಾಳಿಯೊಳ್ಗುಡಿಯಾಯ್ತು ಚೀನದ ಸುಯ್ಯತಾಣದ ಪಟ್ಟೆ Pb. 14, 15.]. 2, a sort of cloth, silken cloth (Cpr. 3, 45; 4, 63; 6, 46; Rśv. 8, 2). 3, *a kind of deer.* — ಚೀನದೇಶ. China (My.; B. 2, 11; 4, 162).

ಚೀನಾ cīnā. = ಚೀನ-. — ಚೀನಾಸಕ್ಕರೆ. granulated white sugar (My.).

ಚೀನಾಂಬರ cīna-ambara. China-cloth, silk, a silken cloth (Cpr. 2, 59; 6, 63).

ಚೀನಿ cīni. = ಚಿನಾಯಿ, ಚಿನ್ನಿ. Chinese. 2, camphor (ಹಿಮವಾಲುಕ, ತುಹಿನ, ಪನ್ನೆ Mr. 336). — ಚೀನಿಕಾಯಿ. the squash-gourd, Cucurbita maxima Duches. (St. & Pl.).

ಚೀಪರಿ cīpari. (Te. ಚೀಕಿಲಿ, ಚೀಪುರು, a broom; ಚೀಪರೆ, trash; T. ಚೀ, to sweep; ಚೀಕ್ಕು, sweepings, rubbish). — ಚೀಪರಿಕಟ್ಟೆ. a broom (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಿ, etc. Si. 112).

ಚೀಪು cīpu. = ಸೀಪು. to suck the substance out of anything, to suck (My.; T. ಚೂಪ್ಪು; Te. ಚೀಪು, to make a sound with the lips).

ಚೀಪು cīpu. a chip, a piece of stone or wood, especially used as a supporting prop (C.; Tu.; Mhr. ಚೀಪ; *cf.* ಚಿಪ್ಪು).

ಚೀರ cīra. = ಚೀಲ. a bag, a sack (ಸ್ಯೂತ, ಪ್ರಸೇವ Nr.).

ಚೀರ cīra. = ಚೀವರ, ಸೀರೆ. a strip, a long narrow piece of bark or rind; a strip of cloth; *a rag, a tatter, an old and torn cloth; cloth;* the dress of a Buddhist priest; a stripe, a stroke, a line (*cf.* ಗೀಱು 2).

ಚೀರಣ cīraṇa. = ಚಾಣ, ಚೀರ್ಣ, ಜೀರ್ಣ, ಸೀರಣ, ಸೀರ್ಣ. a small chisel, especially used in cutting metals (C.; Te.; Mhr. ಚಿರಣೀ).

ಚೀರಿ cīri. *a cricket.*

ಚೀರಿಕೆ cīrike. = ಝೀರುಕೆ. a cricket (Si. 133).

ಚೀರಿಲ್ಲಿ cīrilli. *a kind of large fish.* [Tu. ಚೀಕಡೆ].

ಚೀರು cīru. 1. = ಚಿವರು, etc. (My.; Te.; Te. also: to cut in slices, to tear into shivers, to rend).

ಚೀರು cīru. 2. = ಚಿವುರು 2. scratching (My.); a shiver, a fragment. — ಚೀರ ಗಾಯ. = ಚಿವುರ ಗಾಯ. (My.). — ಚೀರಾಗಿಸು. -ಆಗಿಸು. to shiver (J. 13, 50).

ಚೀಱ್ cīr̤. = ಕೀಱು 1, ಚೀಱು 1, ಸೀಱು 4. to scream, to emit a shrill sound, to cry out. (Te. ಚೀಱು, to call out, exclaim). ಚೀರ್ವರ್ (J. 19, 50; 26, 53; 29, 46). ಚೀರ್ವರ್ಗಳ್ (19, 30). ಚೀರ್ದರ್ (31, 30). [Tu. ಕೀರಿಕುತ್ತು].

ಚೀಱಿಕೆ cīr̤ike. screaming, etc. (Rām. 6, 19, 29).

ಚೀಱಿಸು cīr̤isu. to cause to scream, etc. (J. 23, 39; My.).

ಚೀಱು cīr̤u. 1. = ಚೀಱ್. P. p. ಚೀಱಿ. (C.; J. 24, 1; 28, 32; 31, 46; 32, 51; B. 2, 50; 5, 132). ದಿಗುತಟ ಬಿರಿಯೆ ಚೀಱುವ ಶಂಖಂ (Prll. 22, 23). ಚೀಱಿ ಗೃಹದೊಳ್ ಗರ್ಜಿಪಂ (ಪಿಣ್ಡಶೂರ Mr. 236). — ಚೀಱಾಡು. -ಆಡು. to scream much, etc. (S. Mhr.; B. 5, 64).

ಚೀಱು cīr̤u. 2. = ಜೀಱು. screaming, etc. (Bh. 8, 21, 8). — ಚೀಱಿಟ್ಟೇಱ್. -ಏಱ್. = ಜೀಱಿಟ್ಟೇಱ್, q. v.

ಚೀಱು cīr̤u. 3. (fr. ಕೀಱು 2). = ಚೀೞ್, ಸೀಱು 3. raging, fierceness. — ಚೀಱ ನಾಯಿ. = ಚೀೞ್ನಾಯಿ. the wild dog, Canis rutilans (S. Mhr.).

ಚೀಱುಂಬು cīr̤umbu. screaming; useless speech (ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ Śs.).

ಚೀೞ್ cīr̤. = ಚೀಱು 3. — ಚೀೞ್ನಾಯಿ. the wild dog, Cyon rutilan; (Gz.).

ಚೀರ್ಣ cīrṇa. = ಚೀರಣ, etc. (ವ್ರಶ್ಚನ, ಪತ್ರಪರಶು Si. 345; My. Te.).

ಚೀರ್ಣೆ cīrṇe. the tree Murraya koenigii Spr. (ಅವನಿ, ಕರಿಬೇವು Mr. 134).

ಚೀಲ cīla. = ಚೀರ, ಚೀಲು. (ಅರ್ಥ Mr. 358; C.; Si. 194. 205. 490; M. ಚೀಲೆ). ಕೂತು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲಂ (ಜರಾಯು Mr. 308).

ಚೀಲಮಣ್ಡೆ cīlamaṇḍe. the ankle (Te.; ಘುಟಿಕೆ, ಗುಲ್ಫ Si. 207). ಚೀಲಮಣ್ಡೆಯ ಕೆಳಗಡೇ ಪ್ರದೇಶ (ಪಾರ್ಷ್ಣಿ 207).

ಚೀಲಯಿತ cīlayita. N. of a plant (ಏಕಾಕ್ಷ Mr. 133, o. r. ಚಿಲ್ಲಯಿತ).

ಚೀಲಾಯು cīlāya. a small blade of a knife or sword (ಕಿರ್ತಲಗು Bhn. 5, o. r. ಕಿತ್ತಲಗು; Bh. 8, 25, 31; see remark s. ಕಿರ್ತು; *cf.* ಚಿಲ್ಲಾಣ; Sk. ಕೀಲ = ಶಸ್ತ್ರ).

ಚೀಲಾಳ cīḷāḷa. N. of a man (Bp. 24, 11. 12. 15; V. 14, 40 va., etc.).

ಚೀಲಿ cīli. a word of calling to a cat, like pussy (My.; Te.). see Prv. s. ಚಂಗಾಟಿ.

ಚೀಲು cīlu. = ಚೀಲ. (B. 3, 46).

ಚೀಲೆ cīle. (Tbh. of ಕೀಲ). a pin, a peg, any fastening (Te.). ಮಣ್ಣ ಚೀಲೆ (ಕೀಲ Si. 456; Te. ಚೀಲೆಮನ್ನು, the luting round a crucible).

ಚೀವರ cīvara. = ಚೀರ. *the dress of a Buddhist mendicant or of any mendicant.*

ಚೀವು cīvu. = ಚಿವ್ವು. to cut thin, etc. (My.).

ಚೀಳ್ cīḷ. = ಗೀಳ್. a scream, a cry (M. sound). — ಚೀಳಿಡು. -ಇಡು. to scream (ಗೀಳಿಡು Kk. 54; Śm. 50).

ಚೀಳು cīḷu. to scream. (Dp. 127, 3).

-ಚು cu. = -ಇಸು 4, etc. see Śmd. 307-309.

ಚುಂಯಿ cuṁyi. = ಚುಯ್, ಚೊಂಯಿ, ಸೊಂಯಿ. the hissing of water on heated iron or fire, that produced by a dōse when put in the hot pan (My.; Te. ಚುಂಯಿ, ಚುಂಯ್ಯಿ, ಚುಯಿ, ಚುಯ್ಯಿ). — ಚುಂಯೆನ್. -ಎನ್. to hiss, to fizz (C. Bp 46, 25; My.).

ಚುಕಾಣಿ cukāṇi. = ಚುಕ್ಕಣ. (My.).

ಚುಕಾಯಿಸು cukāyisu. = ಜುಕಾಯಿಸು. to complete, to settle, to adjust, to fix the price, to discharge (as a debt, C.; Br., H.).

ಚುಕುಲ cukula. ಚುಕುಳ. N. of a plant (ಹೇಮದುಗ್ಧ, ಅಕ್ಕಿ ಹಡೆ Mr. 129).

ಚುಕ್ಕಣ cukkaṇa. = ಚುಕಾಣಿ. the helm of a ship (ಹಡಗಿನ ಪಿನ್ದು Mr. 408; T., M. ಚುಕ್ಕಾನ್; Br. ಚುಕ್ಕಾನಿ, ಸುಕ್ಕಾನಿ; Arabic ಸುಕ್ಕಾನ್; Mhr., H. ಸುಕಾಣ, ಸುಕಾಣು).

ಚುಕ್ಕಿ cukki. = ಚುಕ್ಕೆ, etc. (My.).

ಚುಕ್ಕಿ cukki. Tbh. of ಶುಕ್ರ. Śukra, the planet Venus and the preceptor of the daityas or rākṣasas (My.; ರಕ್ಕಸರ ಓಜ, ಅಸುರ ಗುರು Si. 17). see Prv. s. ತುರುಕ. — ಚುಕ್ಕಿಗುವರ. -ಕುವರ. a son or pupil of Śukra: a daitya (ದೈತ್ಯರಾಕ್ಷಸಾವಳಿ Kk. 11 *a*; ರಕ್ಕಸ 10 *b*; ರಕ್ಕಸ, ಮಬ್ಬಿಗ, ಅಸುರ Śm. 9).

ಚುಕ್ಕೆ cukke. = ಚಿಕ್ಕಿ 2, etc. a small mark, a dot, etc. (My.; Te.; T. ಚುಕ್ಕೆ, a star). — ಚುಕ್ಕೆದುಪ್ಪಿ. the spotted antelope (ಪೃಷತ Si. 169).

ಚುಕ್ಕೆ cukke. Tbh. of ಚುಕ್ರ. wood sorrel (Te., R.; Mhr. ಚುಕ್ಕಾ).

ಚುಕ್ರ cukra. = ಚುಕ್ಕೆ. *sour sauce, acid seasoning, vinegar.* 2, *a kind of wood sorrel, Rumex vesicarius.*

ಚುಕ್ರಿಕೆ cukrike. *a kind of wood sorrel* (= ಅಮ್ಲಲೋಣಿಕೆ).

ಚುಂಗ cuṅga. — ಚುಂಗ ಚುಂಗ. rep. an expression to denote the smell of fetid urine (C.). — ಚುಂಗನಾತ. the smell of fetid urine (My.).

ಚುಂಗಡಿ cuṅgaḍi. (fr. ಕುಜು). pettiness; small money, change; a trifling or petty sum above the large one, odd, as in one hundred and odd (My.; Tu.; Te.; *cf.* ಚುಂಚು 2; Te. also ಚಿಂಗುಡು, ಚುಂಗುಡು; T. ಚುಕ್ಕಲ್, ಚುಕ್ಕು, ತುಕ್ಕು, ತುಕ್ಕುಣಿ, a small piece, bit or particle, *cf.* ತುಕ್ಕಡಿ). 2, interest on money (C.; T. ಚೊಚ್ಚ). ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಚುಂಗಡಿ ಸಿಕ್ಕದೇ? (Prv.). — ಚುಂಗಡಿಲಾಭ. gain by interest (Si. 300; My.). — ಚುಂಗಡಿಹಣ. interest (My.). 2, small pieces of money (My.).

ಚುಂಗಾಣಿ cuṅgāṇi. a small smoking pipe of clay (My.; M. ಚುಜಿಸ್ಲ್, Br., H. ಚೋಂಗಿ, T. ಚುಂಗಾನ್; Mhr. ಚೋಖಣೇಂ, to suck; ಝುರಕಾ, a long pull at a hooka).

ಚುಂಗಿ cuṅgi. = ಚೊಂಗಿ, q. v. a perverse female.

ಚುಂಗು cuṅgu. = ಜುಂಗು. the end of a turban sticking out, a small part torn and hanging to the thing, a dangling tatter (S. Mhr.; Te. ಚಿಂಗು, ಚುಂಗು, skirt, end of cloth; T. ಚುಂಗು, a plait, or fold, in a waist cloth or in a turban).

ಚುಚುನ್ದರಿ cucundari. = ಚುಚ್ಚುನ್ದರ, ಛುಚ್ಛುನ್ದರ. (My. Amara; ಚುಂಚಲಿ Si. 170; T.).

ಚುಚುಲು cuculu. = ಚುಜ್ಜಲು. a shrub or small tree, Helicteres isora L. (St. & Pl.).

ಚುಚ್ಚಿಸು cuccisu. to cause to pierce, etc. (C.). see Prv. s. ಗೇರು.

ಚುಚ್ಚು cuccu. 1. = ಚುಚುರ್ 1. to cause to enter into, to put upon, as upon a roasting spit, etc., to insert (C.; Tu. also ತುಚ್ಚು to bite; Te. ಗುಚ್ಚು, ಗ್ರುಚ್ಚು, to pierce or prick; to run through, to insert; ಚೊರು, to enter; ಚೊಚ್ಚು, to make enter; T. ಚೊರುಗು, ಚೆರುಗು, to tuck in; to thrust into, as a sword; *cf.* ಸೆರ್ಕು?). ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಚುಚ್ಚಿ ಸುಡುವ ಮಾಂಸ (ಶೂಲ್ಯ, ಸುಣ್ಣಗೆ Nr.). ಕುಡುಗೋಲಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವ ಭಕ್ಷ್ಯ (ಶೂಲ್ಯ Si. 313). ಎತ್ತು ಮೂಗಿಂ ಚುಚ್ಚಿ (*i. e.* if a rope is strung through its, the bullock's, nose) ನಸ್ತಿತಮಕ್ಕು (Mr. 179). ನೊಣದ ಜಿಕ್ಕೆಗೆ ಸೂಜೀ ಚುಚ್ಚಿ (B. 2, 42). ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯಿದು, ಭಾಲೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ (4, 9). 2, to pierce into, as with a knife, a thorn, the beak, etc. (C.; Si. 172); to pierce into, as a knife, a thorn, etc. (C.); to pierce or bore, as the ears (C.); to incite, as to quarrel (S. Mhr.). see Bp. 40, 4; Bh. 1, 8, 70; J. 4, 44; 13, 18; Prv. s. ಗೋದಿ.

ಚುಚ್ಚು cuccu. 2. piercing, etc. see ಒಳ-. — ಚುಚ್ಚುಗೊಡ್ಡಯು. -ಕೊಡ್ಡಯು. piercing abuse (Rām. 3, 6, 55).

ಚುಚ್ಚು cuccu. 3. = ಚುಚುರ್ 2. to burn; to consume with fire (Bh. 1, 8, 86).

ಚುಚ್ಚು cuccu. 4. = ಗುಚ್ಚು, etc., ಚುಂಚು 2. smallness.

ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ cuccuvike. = ಚುಚ್ಚು 2. (ವ್ಯಧ, ವೇಧ Si. 388).

ಚುಚ್ಚುನ್ದರ cuccundara. = ಚುಚುನ್ದರಿ, etc. (ಸುಣ್ಣೆಲಿ Mr. 164).

ಚುಜ್ಜಲು cujjalu. = ಚುಚುಲು. (My.).

ಚುಂಚ cuñca. = ಚುಂಚು 1, ಚುಣ್ಡು. a bird's beak (S. Mhr.; Mhr.; M. ಚುಣ್ಡ; T. ಚುವವು; *cf.* ಚಂಚು); a snout (M. ಚುಣ್ಡು, what points; ಚುಣ್ಡಲ್, pointed; ಚುಣ್ಡ, an elephant's trunk; see ಚುಣ್ಡಲಿ; *cf.* ಚೂಟಿ).

ಚುಂಚಲ cuñcala. — ಚುಂಚಲಗಿಡ. a common herb, Corchorus trilocularis L. and C. olitorius L. (Z.).

ಚುಂಚಿಲಿ cuñcili. see. s. ಚುಂಚು 1.

ಚುಂಚು cuñcu. 1. = ಚುಂಚ. a snout. — ಚುಂಚಿಲಿ. -ಇಲಿ. = ಚುಣ್ಡಲಿ, ಸುಣ್ಡಲಿ, ಸುಣ್ಡಲಿಲಿ, ಸೊಣ್ಡಲಿಲಿ. a musk rat (ಛುಚುನ್ದರಿ, ಗನ್ಧಮೂಷಿ Si. 170; My.; Sk. ಚುಂಚು, ಶುಣ್ಡಿಮೂಷಿಕಾ; T. ಚುಣ್ಡಲಿ, ಚುಣ್ಡನ್, ಚೂಜಿನ್, ಚುವವ್ವು; M. ಚುಣ್ಡಲಿ; Te. ಚುಣ್ಡಲುಕೆ, T. ಚುಣ್ಡಲಿ, a mouse, *cf.* ಚಿಟ್ಟಲಿ.).

ಚುಂಚು cuñcu. 2. (fr. ಕುಱು). = ಚುಚ್ಚು 4, etc. smallness (ಗುಜ್ಜು, ಕಿಱಿದು Śm. 62; Kk. 56, o. r. ಚುಚ್ಚು; T. ಚುಣ್ಣು; Te. ಚುಂಚು, young; ಸುನ್ನೆ, little, small; T. ಕುಂಚು, a small or young one, etc.; *cf.* ಕೊಂಚ).

ಚುಂಚು cuñcu. 3. = ಚುಂಚು 1? a projecting ledge on a house (Te.; Te. ಚುಂಚುಮಿದ್ದೆ, an overhanging tower or turret; T. ಕುಣುಕ್ಕು, curvature, bending, incurvation, crookedness, *cf.* ಕುನಿ 1). ಮನೆಯ ಚುಂಚು (ವಲೀಕ, ನೀವ್ರ, ಪಟಲಪ್ರಾನ್ತ, ಹೊದಿಕೇ ಚೂರು, ಸೂರು Si. 111). — ಚುಂಚುಲೋವೆ. an overhanging ledge (?). ಅಶೋಕೆಯ ಮಿಸುಪ ಪೊಸದಳಿರಿನ್ದೆ ಪೊಸಯಿಸಿ ವಾಸನ್ತಿಯ ಮುಗುಳ ಸೂಸಕದಿನ್ದೆ ಎಸೆವ ಎಲ್ದಿ ಆ ವಿಲಾಸಾವಾಸಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಚುಂಚಿನನ್ತೆ ಚಂಚುರಮ್ ಆದ ಚುಂಚುಲೋವೆಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). see Rsv. 10, 31 va.

ಚುಂಚು cuñcu. 4. (fr. ಸುಟು?). the hair curling round the forehead (see Cpr. s. ಚುಂಚುಲೋವೆ & Śmd. s. ಬಾನಲ್; Te. ಚುಂಚು = ಶಿಖೆ, ಕಚಬನ್ಧ). *cf.* the ಚೂರ್ಣ in ಛೂರ್ಣ ಕುನ್ತಲ.

ಚುಂಚು cuñcu. 5. N. of a plant (ವೀರ್ಯವತಿ Mr. 149).

ಚುಂಚು cuñcu. 6. the colour red or brown (My.; see ಚನ್ 1-).

ಚುಂಚು cuñcu. known, celebrated, renowned. see ಅಕ್ಷರ-. 2, a musk rat or shrew.

ಚುಟಕು cuṭaku. shortness, briefness (of time), smallness (of quantity, My., H., also ಚುಟುಕು).

ಚುಟಕ್ಕನೆ cuṭakkane. = ಚುಟು 1, ಚುಟುಕ್ಕನೆ, ಚುಟ್ಟನೆ. fiercely, in a manner that at once causes pain, used of the manner in which scorpions sting and ants bite (S. Mhr.). ಚುಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿಯಿತು (S. Mhr.).

ಚುಟಿಕೆ cuṭike. 1. = ಚಿಟಿಕೆ 4. a snap, etc. (My.; Mhr. ಚುಟಕಾ; *cf.* ಸುಡು).

ಚುಟಿಕೆ cuṭike. 2. = ಚಿಟಿಕೆ 2. a little, etc. (My.).

ಚುಟಿಗೆ cuṭige. swelling? see ಗಣ್ಬ-.

ಚುಟು cuṭu. 1. = ಚುಟಕ್ಕನೆ. — ಚುಟು ಚುಟು. rep. fiercely and fiercely, used of the repeated bites of fleas and bugs (S. Mhr.). 2, a sound in imitation of the sensation of pain caused by a thorn or by pus in the foot, etc. (S. Mhr.). *cf.* ಚುರು 2.

ಚುಟು cuṭu. 2. = ಚೋಟು. a span. see ಒಚ್ಚುಟು. (Te. ಜುಟ್ಟೆ, ಜುತ್ತೆ = ಪ್ರಾದೇಶ).

ಚುಟುಕ್ಕನೆ cuṭukkane = ಚುಟಕ್ಕನೆ. (S. Mhr.).

ಚುಟ್ಟ cuṭṭa. = ಚುಟ್ಟಿ. a cheeroot [Tu.].

ಚುಟ್ಟನೆ cuṭṭane. = ಚುಟಕ್ಕನೆ. (S. Mhr.).

ಚುಟ್ಟಿ cuṭṭi. = ಚುಟ್ಟ, ಸುತ್ತು. a thing rolled up: a cheeroot or cigar (S. Mhr.; Te. ಚುಟ್ಟ; T., M. ಚುರುಟ್ಟು; T. ಚುರುಟ್ಟೆ, a roll; Mhr., H. ಚುಟ್ಟಾ, a leaf rolled up containing tobacco, a cigar; Te. ಚುಟ್ಟು, to roll, to roll round, to wrap up, *cf.* ಸುತ್ತು). 2, a kind of frontlet (My.).

ಚುಡು cuḍu. = ಚಿಡು, ಚುರು 1. to indicate quickness. — ಚುಡು ಪುಡನೆ. = ಚಿಡು-, q. v.

ಚುಣ್ಟಿ cuṇṭi. ಚುಣ್ಟೆ. = ಚುಣ್ಡಿ. (Sk., see ಕುಣ್ಟೆ 2).

ಚುಣ್ಡು cuṇḍu. = ಚುಂಚ, etc. — ಚುಣ್ಡಲಿ. -ಇಲಿ. = ಚುಂಚಿಲಿ. (My.).

ಚುಣ್ಡಿ cuṇḍhi. *a small well* (ಚುರಿ, ಮೂನಂಗಿ Mr. 422; see ಬಗೆರಗೆ).

ಚುದ್ರ cudra. Tbh. of ಕ್ಷುದ್ರ. slander (My.).

ಚುದ್ರತನ cudratana. the act of slandering (My.; see Dp. s. ಕಳವು).

ಚುನಾಯಿಕೆ cunāyike. choosing, selection (My.).

ಚುನಾಯಿಸು cunāyisu. 1. to plait, to fold (S. Mhr.; Mhr. ಚುಣಣೇಂ, ಚುನಣೇಂ).

ಚುನಾಯಿಸು cunāyisu. 2. to choose (My.; Mhr., H. ಚುನಣೇಂ).

ಚುನಾವಣೆ cunāvaṇe. = ಚುನಾಯಿಕೆ. (My.).

ಚುನ್ದಿ cundi. *a procuress, a bawd. cf.* ಸೊನ್ದೆ.

ಚುನ್ನ cunna. blame, censure, abuse, defamation, scorn, reviling (ನಿನ್ದೆ Ct. II, 66; Śm. 57; ಶಾಪ, ಆಕ್ರೋಶ, etc., ಬಯ್ಗುಳು Hlā.; T. ಚಿನ್ನ, contempt, dishonour; Tu. ತೂ, to blame, abuse). — ಚುನ್ನನುಡಿ. a word of abuse, a hurriedly and inconsiderately uttered word (ನಿರಸ್ತ, ತೂಷೋದಿತ Hlā.); ridicule, sarcasm, irony (ಸೋಲ್ಲುಣ್ಣಿ, ಸೋಪಹಾಸ Mr. 88). — ಚುನ್ನವಾಡು. -ಆಡು. to blame, censure, etc. ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಳುಹ (ಪರ್ಯನುಯೋಗ, ಉಪಾಲಮ್ಭ Hlā.). 2, to cheat, to deceive. ಚುನ್ನವಾಡಿ ಬೆಸಗೊಮ್ಬುದು (ಪರಿಯೋಗ, ಪ್ರಲಮ್ಬ Mr. 90). see Cpr. 8, 58 va.; Bp. 21, 23; 28, 15; 29, 16; 46, 20; 49, 11; Abhā. 2, 55; Bh. 7, 19, 28.

ಚುಬುಕ cubuka. = ಚಿಬುಕ, etc. chin (J. 14, 27; 19, 21).

ಚುಬುಕುಇಱಿ cubuku-iṟi. to start up, or to make an onset (Rām. 6, 19, 24).

ಚುಮ್ cum. an imitative sound. — ಚುಮ್ ಚುಮ್. rep. one of the sounds emitted by rats (C.).

ಚುಮು cuma. 1. = ಜುಮು. an imitative sound. — ಚುಮು ಚುಮು. rep. sounds to imitate the smarting or throbbing sensation caused by the stinging of a scorpion, or by the formation of pus in a wound or boil (My.).

ಚುಮು cuma. 2. — ಚುಮು ಚುಮು. rep. with intense brilliancy, used of the rising of the sun (S. Mhr.).

ಚುಮ್ಬಕ cumbaka. a kisser; a lecher; a cheat; one who is kissed by (Bh. 3, 4, 7). 2, *a loadstone*.

ಚುಮ್ಬನ cumbana. kissing; a kiss (ಮುತ್ತು Śm. 97).

ಚುಮ್ಬಿತ cumbita. kissed; touched softly or lightly. (Grj. 4, 92).

ಚುಮ್ಬಿಸು cumbisu. to kiss; to touch softly or lightly [ಪೊಸ ತಲರ್ದೊನ್ದು ತಾವರೆಯೆ ಗೆತ್ತು ಮುಖಾಬ್ಜಮನೊನ್ದು ತುಮ್ಬಿ ಚುಮ್ಬಿಸೆ Pb. 5, 63]; (Śmd. 264; Cpr. 2, 84; 3, 43; 6, 83; J. 5, 57; 18, 20; 31, 59).

ಚುಯ್ cuy. = ಚುಂಯಿ, etc. Tu. (T. ಚುಜೀರ್; *cf.* ಚೊಜ್). — ಚುಯ್ಯನ್. -ಎನ್. to fizz, to hiss (Grj. 4, 120 va.; Rsv. 5, 38).

ಚುರಿ curi. *a small well. cf.* ಕುಱಿ 2, and see ಬಗೆರಗೆ.

ಚುರು curu. 1. = ಚುಡು. — ಚುರು ಬುರಿಗ. reit. swiftly, hurriedly (ಉತ್ತಾಳ, ತ್ವರಿತ Hlā.).

ಚುರು curu. 2. a sound in imitation of the burning caused by the bite of an ant, the sting of a scorpion, the touch of fire, etc. (T. ಚುಱುಕ್ಕು, acute pain; M. ಚುಳು ಚುಳೇ, with sharp pain). — ಚುರು ಚುರು. rep. with violent smarting (C.; Mhr. ಚುಣ ಚುಣಾಟ, ಚುರಚುರಾಟ). — ಚುರುಚುರು ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ಚುರು ಚುರೆನ್ನು. (My.). — ಚುರುಚುರೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to smart violently (My.).

ಚುಱಕು curaku. = ಚುಱುಕು, q. v. (C.). — ಚುಱಕುಬುದ್ಧಿ. = ಚುಱುಕು-. (B. 5, 82).

ಚುಱಚಿ curaci. = ಚುಱುಚಿ, ತುಱಚಿ q. v., etc. (C.). ಕಾಲ ಕೂಟದ ವಿಷವು, ಚೇಱು, ನಮ್ಬಿದ ಹಗೆಯು, ಹಾಱೂಱ ಚುಱಚಿ (nettle), ನಸುಗುನ್ನಿ, ತಿಗುಳರ ಗಾಳಿ ಬೇಡ! (Sp.).

ಚುಱು cuṟu. an imitative sound (Te. ಚುಱ). — ಚುಱು ಚುಱು. rep. the hissing or sputtering of boiling water. ನೀರು ಚುಱು ಚುಱು ಕಾಯುತ್ತದೆ (S. Mhr.). 2, the spitting and sputtering of heated oil or ghee or of a thing frying (My.; Mhr. ಚುರ ಚುರ).

ಚುಱುಕು curuku. = ಚುಱಕು, ಚುರ್ಕು. excessive heat of fire (My.; Te.); great bodily heat (My.); quickness, speed (My.; Tu., Te.); pain (My.; Te.); sharpness of a knife, etc. (My.; Te.); keenness, smartness (C.; Tu., Te.; T., M. ಚುಱುಕ್ಕು; *cf.* ಕೊಱ[3] 1 and see ಚೂಟಿ). ಮಾನುಗಳ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಗಳು ಬಲು ಚುಱುಕಾಗಿರುವನ್ತೆ ತೋಱುತ್ತದೆ (B. 4, 118). see B. 5, 82; Prv. s. ನೇಯಿಗೆಯವ. 2, dearness, in price (My.). — ಚುಱು ಕುಬುದ್ಧಿ. keen wit, quick understanding (C.; B. 4, 151).

ಚುಱುಕುತನ curukutana. keenness, smartness (B. 3, 54; My.).

ಚುಱುಚಿ curuci. = ಚುಱಚಿ, etc. (My.). — ಚುಱುಚಿಬಳ್ಳಿ. a climbing shrub, Tragia cannabina L. f. (Z.).

ಚುರ್ಕು curku. = ಚುಱುಕು. (My.).

ಚುರ್ಚು curcu. 1. = ಚುಚ್ಚು 1. to pierce, etc. (ಶಿವಿ Śm. 86).

ಚುರ್ಚು curcu. (curcu). 2. = ಚುಚ್ಚು 3. to burn; to consume with fire (ದಾಹ Śmd. Dh.; ಸುಡು Kk. 50; Śsv. 2, 9; 5, 9). [ಉರಿವ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳೊಳ್ ಮೊಗಮಂ ಚುರ್ಚುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ಚುರ್ಚಿದ ಪೋಲ್ ಬಿಸಿಲ್ ಅಳುರೆ ಕಿಮುಟ್ಟುದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದಂ (Śmd. 38). see s. ಚೂಪು 1.

ಚುರ್ಚು curcu. 3. burning. — ಚುರ್ಚುಂಗೊಳ್ಳಿ. -ಒ-ಕೊಳ್ಳಿ. (Śmd. 203). a burning fire-brand.

ಚುಲ್ cul. ಚುಲು. = ಚಲ್, ಚಲ, ಚಲು 2, ಚಿಲ್, ಚೂಲ್ q. v., ಸಲ್ 2, ಸಿಲ್, ಸುಲ್, ಸೂಲ್ q. v. see ಚೊಚ್ಚಲ್.

ಚುಲ cula. raising; rising; diving into. see ನಿ-.

ಚುಲಕ culaka. = ಚುಲುಕು. lightness of temper or conduct, want of seriousness, levity (Te. ಚುಲಕೆ, ಚುಲ್ಕೆ; *cf.* ಸುಱು). — ಚುಲಕಬುದ್ಧಿ. levity (My.).

ಚುಲಕ culaka. = ಚುಲುಕ. the palm of the hand hollowed so as to receive or contain a liquid. (R.; Mhr. ಚುಳಕಾ; Sk., Te. ಚುಲುಕ; M. ಚುಳುಗ). *cf.* ಕುಡಿಕೆ, ಕುಡಿತೆ; ಸೊಲಗೆ.

ಚುಲಕತನ culakatana. = ಚುಲುಕುತನ. (My.; Te.).

ಚುಲುಕ culuka. = ಚುಲಕ. (Sk.; Cpr. 6, 29). 2, a small vessel or pot, a gallipot, etc. (Sk.).

ಚುಲುಕು culuku. = ಚುಲಕ. — ಚುಲುಕುಬುದ್ಧಿ. = ಚುಲಕಬುದ್ಧಿ. (My.).

ಚುಲುಕುತನ culukutana. = ಚುಲಕ, ಚುಲಕತನ. lightness of temper or conduct, levity (My.).

ಚುಲ್ಲ culla. = ಚಿಲ್ಲ. *blear-eyed.*

ಚುಲ್ಲಿ culli. *a fire-place, a cooking-stove* (ಅಶ್ಮನ್ತಕ, ಅಧಿಶ್ರಯ, etc., ಒಲೆ Mr. 211).

ಚುಸ್ತ custa. = ತುಸ್ತ, ಬುಸ್ತ, the burnt exterior or crust of roast meat; fried meat. *cf.* ಸುಣ್ಬಗೆ.

*ಚುಳುಕು culuku. = ಚುಲಕ. ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ ಮಿಗೆಯಗಲ ನಿಮ್ಮಗಲ...ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬನ್ದು ಚುಳುಕಾದಿರಯ್ಯಾ Bv. 743.

ಚುಳಿಕೆ cuḷike. a stout stick to beat cotton with (S. Mhr.; T. ಚುಳಿಕ್ಕು, a staff or stick, armed with a sharp point and carried by travellers).

ಚುಳ್ಳಿ cuḷḷi. see ಕರಿ-. (T. ಚುಳ್ಳಿ, the timber tree Diospyrus L.; etc.).

ಚೂ cū. the sound used in setting on a dog (C.; Mhr. ಛೂ). — ಚೂ ಬಿಡು. to set on a dog (C.).

ಚೂಚುಕ cūcuka. *the nipple of the breast* (ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು Mr. 321).

ಚೂಟಿ cūṭi. 1. = ಸೂಟಿ. aim (Te. ಸೂಟಿ; M. ಚೂಣ್ದು, to point at or out; to aim; T. ಚುಟ್ಟು, pointing at; a sign; *cf.* ಕುಱು 1, ಸುಟ್ಟು 2. & see s. ಚುಂಚ). 2, = ಚೂಟು, a device, a scheme, an expedient (C.; Dp. 99, 3; Te. ಸೂಟಿ; Te. ಚೂಟ್ಕಿ, ಚೂಡ್ಕಿ, seeing, viewing, glancing; a look; an eye; T. ಚೂಟ್ಟು, the property of examining and knowing scientific systems; Tu., M. ಚುಟ್ಟಿ, smartness, quickness, *cf.* ಚುಱುಕು; T. ಚೂಟ್ಟು, acuteness, sagacity; ಚುಱುದಿ, alacrity, celerity; for "*seeing*" see s. ಚೂಪು 1; Mhr. ಸೂಡ, inquiry, searching after or into). see ಕಣ್ಣು-. — ಚೂಟಿಪರಿಚಾರಕ. an underling in the service of a temple (My.).

ಚೂಟಿ cūṭi. 2. remission (from study, labour, service); leave or liberty granted (My., Mhr.; H. ಸುಟೀ, Mhr. ಸೂಟ). remission (of a debt, etc.); the sum remitted, abatement; release from bondage, freedom granted. see. s. ಸೋಡ 2. *cf.* ಸೂಟಿ.

ಚೂಟು cūṭu. = ಚೂಟಿ No. 2. (My.; H.).

ಚೂಟುಗಾಱ cūṭu-gāra. a contriver, a schemer (My.).

ಚೂಡ cūḍa. 1. = ಚೂಡೆ, ಚೂಲ. (ಶಿಖಿ, ಮುಕುಟ Nn. 4; ಶಿಖೆ, ಕೊಟ್ಟು Mr. 169; ಶಿರಸ್ 471; ಶಿಖಿ 503; ಮೌಲಿ 521). *cf.* ಜುಟ್ಟು.

ಚೂಡ cūḍa. 2. Tbh. of ಜೂಟ 1 (Ct. II, 91). the matted hair of Śiva.

ಚೂಡಕ cūḍaka. a gold ornament worn by women (especially when married and their husband is alive) on their braided hair (C.; Dp. 122, 21).

ಚೂಡಾಕರ್ಮ cūḍā-karma. the ceremony of forming the cūḍā, the rite of tonsure. (My.).

ಚೂಡಾಮಣಿ cūḍā-maṇi. *a jewel worn in a crest.* ಶಿರದ ರತ್ನ ಚೂಡಾಮಣಿ (ಶೇಖರ, etc. Mr. 333). 2, a person or thing preeminently excellent.

ಚೂಡಾಲು cūḍālu. = ಸೂಡಗ, ಸೂಡಿಗ. (ಆವಾಪಕ, etc., ಸೂಡಿಗ Si. 219). a bracelet. *cf.* ಚೂಡಾಬಳೆ s. ಚೂಡೆ.

ಚೂಡಾಲೆ cūḍāle. *a kind of Cyperus, Kyllinga monocephala* (= ಉಚ್ಚಟೆ).

ಚೂಡೆ cūḍe. ಚೂಡಾ. = ಚೂಡ 1, (ಜುಟ್ಟು). *a single lock or tuft of hair left on the crown of the head at the ceremony of tonsure.* 2, *the crest of a cock or peacock.* 3, any crest, plume, diadem, etc. 4, *the head.* 5, top, summit. 6, a kind of bracelet. — ಚೂಡಾಬಳೆ. a bracelet with a hinge and lock (My.).

ಚೂಣಿ cūṇi. = ಚೂಳಿ. the foremost part, the front, the van, the avant-guard (T. ತೂಜಿ; *cf.* ಚುಂಚ, ಚುಣ್ಣು, ಚೋಚ್-). See Bp. 5, 34; Bh. 1, 19, 18; 2, 4, 5; 6, 4, 107; J. 4, 30. 31; 8, 28. 29; 13, 12; 22, 3. 6; ಮುಂ-, ಮುನ್ನು-. — ಚೂಣಿಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. fight of the avant-guard (J. 9, 15).

ಚೂತ cūta. *the mango tree, Mangifera indica.*

ಚೂತಕ cūtaka. *a small well* (see ಬಗೆರಗೆ).

ಚೂತಕುಜ cūta-kuja. = ಚೂತ. 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ಚೂತಲತೆ cūta-late. = ಚೂತಕುಜ. (J. 29, 31).

ಚೂಪು cūpu. 1. seeing; sight; a look, vision, glance; the eye (Te.; R.; Te. ಸುಡಿ, to appear; to look; ಚುಣ್ಡೆ, ಚುಣ್ಣು, ಚೂಡಂಡಿ, ಸುಡೀ, ಸುಣ್ಡೀ, ಸುಮಿಾ, ಸುಮ್ಮಿ, ಸುಮ್ಮು, ಸುವ್ವೇ, ಸೂ, see! behold! do you know? ಚೂಚು, to see; to look, etc., to consider; to regard; infinitive ಚೂಡ; ಚೂಪು, to show, etc.; ಚೂಪಟ್ಟು, to appear, seem; to be fair, beautiful; ತೂರುಪು, ತೂರ್ಪು, the east; see ಚೂಟಿ; Tu. ತೂ, to see; fire; bright; ತೂಪುನಿ, seeing. Sk. ಚೂರ್, ದೂ, to burn; ಧೂ, to perceive; ಧೂಪ್, to shine; ಚೀಯರ್, to shine; T. ತುಯರ್, ತೂಯರ್, clear, pure, fair; intelligible; ತೂ, purity; white; T., M. ತೀ, fire; *cf.* ಸೀ 2, ತೀ 1 seq.; Te. ತೀಣ್ಡ್ರು, splendour; ತೀಣ್ಡ್ರಂಚು, to shine; to gaze; Koḍagu ತಿತ್ತು, fire, *cf.* ಕಿಚ್ಚು; T. ತಿಗೞ್, to shine; light, *cf.* ತಿಂಗಳ್; Sk. ತಿಥ, fire; ಚೀಯರ್, ದೀ, to shine; Te. ಚೂಡು, ಜೂದು, to burn, *cf.* ಸುಡು, ಸೊಡರ್; see ಚನ್ 1-, ಚುರ್ಚು 2, ಚೊಕ್ಕ; ತುಬ್ಬು 1; ತೋಱು; T. ತೂಣ್ಡು, to intimate, suggest. Tu. ತೂಣ್ಡು, to point at, aim).

ಚೂಪು cūpu. 2. pointedness, as of a pen, an iron crow, etc. (My.; see ಚುಂಚ and ಚೂಣಿ).

ಚೂರ cūra. = ಚೂರು. (B. 5, 54). — ಚೂರ ಚೂರ. = ಚೂರು ಚೂರು. (5, 224).

ಚೂರಣ cūraṇa. Tbh. of ಚೂರ್ಣ 1. (My.). see ಮೋಹ-.

ಚೂರಿ cūri. Tbh. of ಛೂರಿ. a small billhook-like knife (C.; T. ಚೂರಿ, ಚೂರಿಕತ್ತಿ); a penknife (My.); a knife (My.; M., Te.; Te. also ಚೂರುಕತ್ತಿ, ಚೂರಕತ್ತಿ, ಸೂರಿ, ಸೂರಕತ್ತಿ); a tableknife (C.). see B. 4, 40, 149. ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿಯೆನ್ದು, ಕುತ್ತಿಗೆಕುಯ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? — ಚೂರಿ ಹದ, ಆದರೂ ಗಿಡ ಕಡಿಯಲಾಱದು (Prvs.).

ಚೂರಿಸು cūrisu. to reduce to pieces (Rām. 6, 10, 6; Bh. 9, 2, 43).

ಚೂರು cūru. 1. = ಚಿವರು, etc. to scratch, etc. (S. Mhr.).

ಚೂರು cūru. 2. = ಸೂರು. the part of a sloping roof that projects a little beyond the walls, the eaves (Te.). ಒಪ್ಪಾರದ ಚೂರು, ಲೋವೇ ಚೂರು, ಮನೆಯ ಚುಂಚು, ಹೊದಿಕೆ ಚೂರು, ಮನೆಯ ಮೇಲ್ಮುಚ್ಚಳದ ಅಂಚು, ಸೂರು (ವಲೀಕ, ನೀವ್ರ, ಪಟಲ ಪ್ರಾನ್ತ Si. 111). ಮನೆಯ ಚೂರಿಗೆ ಆಧಾರಮಾದ ಮರದ ಪಟ್ಟಿ (ಗೋಪಾನಸಿ 111). 2, a frame thrown over houses to form the roof (My.).

ಚೂರು cūru. = ಚೂರ. a part, a portion, a piece, a fragment [Tu.]. (ಭಿತ್ತ, ಶಕಲ, ಖಣ್ಡ Si. 32; C.; Mhr., H. ಚುರಾ, ಚೂರ; Te. ಚೂರೆ, T. ತೂಜಿ, powder, dust). see B. 4, 71. 75; ಹೆಂಚು-. — ಚೂರಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. betelnut in small bits (C.). — ಚೂರು ಚೂರು. rep. bits and pieces (C.; B. 4, 50. 96). — ಚೂರು ಪಾರು. dupl. = ಚೂರು ಚೂರು. (My.).

ಚೂರುಮರಿ cūrumari. = ತುರುಮರಿ. cleaned rice soaked and parched (S. Mhr.; Mhr. ಚುರಮುರಾ, ಕುರಮುರಾ).

ಚೂರ್ಣ cūrṇa. 1. = ಚೂರಣ, ಸುಣ್ಣ. reduced to powder, pulverized, ground, crushed; *powder, dust,* crumbs; flour; *pounded sandal;* pounded camphor. 2, chunam or lime; chalk (ಸುಣ್ಣ Śm. 66; ಸುಗುರ್ಣ 84). see ಇಡಿ. — ಚೂರ್ಣಮಾಡು. to powder (My.).

ಚೂರ್ಣ cūrṇa. 2. = ಸುವರ್ಣ, ಸೂರಣ. (T. ಚುಱಿನ, a bulbous plant, Tacca L.). — ಚೂರ್ಣಗಡ್ಡೆ. the esculent root Arum campanulatum (ಅರ್ಶೋಘ್ನ, ಸೂರಣ, etc. Si. 161; My.).

ಚೂರ್ಣಕುನ್ತಲ cūrṇa-kuntala. *a curl, curly hair. cf.* ಚುಂಚು 4 and ಸುಱು.

ಚೂರ್ಣಿ cūrṇi. *a sum of one hundred cowries.* 2, *the picking out or selection of an unanswerable argument.*

ಚೂರ್ಣಿಕೆ cūrṇike. a kind of easy prose. (My.).

ಚೂಲ್ cūl. ಚೂಲು. = ಚುಲ್, etc. pregnancy. (Te. ಚೂಡು, heat; pregnancy of cows = ಪಶುಗರ್ಭ; ಚೂಡಿ, ಚೂಲಿ, pregnant; ಚೂಲಾಲು, a pregnant woman; ಚೂಲು, womb, fruit, child, embryo = ಗರ್ಭಸ್ಥ ಪಿಣ್ಡ, ಶಿಶು; T. ಚವುಲ್, pregnancy of mares, cows, etc. = ಚೂಲ್; T., M. ಚೂಲ್, pregnancy; T. ಚೂಲಿ, a pregnant woman). see ಮುಲ-.

ಚೂಲ cūla. ಚೂಳ. = ಚೂಡ 1. a crest, the top part, etc. see ಅನ-; Cpr. 5, 64 va.; 6, 18. 19.

ಚೂಲಿಕೆ cūlike. ಚೂಳಿಕೆ. *the root of an elephant's ear* (ಕರ್ಣದ ಮೊದಲ್ Mr. 156). 2, the comb or crest of a cock. 3, the top of a mountain (Cpr. 5, 7; Abh. P. 9, 52), or of a tree (Rśv. 5, 55 va.). 4, the front, the van (Bh. 1, 7, 64).

ಚೂಷೆ cūṣe. *an elephant's girth.*

ಚೂಳೆಯ cūḷaya. the space left by the division of hair in combing, when ornamented with pearls (ಮುತ್ತಿನ ಬಯ್ತಲೆ Śs.).

ಚೂಳಿ cūḷi. = ಚೂಣಿ. (J. 8, 27). the foremost part, etc. — ಚೂಳಿಗಲಹ. -ಕಲಹ. the quarrel of the avant-guard (Bh. 1, 8, 1).

***ಚೂಳಿಕೆ cūḷike.** = ಚೂಲಿಕೆ. ಇದು ರಿತುವಿಮಾನಮಂ ತನ್ನುದಗ್ರ ಚೂಳಿಕೆಯೊಳಾನ್ತುಕೊಣ್ಡಿರೆ ಸಗ್ಗಕ್ಕಿದು ನಿಚ್ಚಣಿಗೆಪ್ಪೊಲಿರ್ದುದಲ್ತೆ ಜಿನಸವನಜಳಪವಿತ್ರಿತ ಕಟಕಂ Ap. 2, 31.

-ಚೆ ce. = -ಕೆ 1, etc. see ಅಂಚೆ, ಆಚೆ, ಈಚೆ, ಮುಂಚೆ, ಹಿಂಚೆ.

ಚೆಕ್ಕನೆ cekkane. = ಚಕ್ಕನೆ, ಚಂಗನೆ. quickly, speedily (ಘೋಂಕನೆ, ಭೋರನೆ, ಚಡುಪುಡನೆ, ಗಿಱ್ತಿಱನೆ, ಕಡು, ಚೆಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚರ, ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Śm. 61; Kk. 50, o. r. ಚಕ್ಕನೆ).

ಚೆಕ್ಕರಿಸು cekkarisu. = ಚಕ್ಕರಿಸು, ಬೆಕ್ಕರಿಸು. to bleat (ಅಜ ಧ್ವನಿ Śmd. Dh., o. r. ಬೆಕ್ಕರಿಸು in most MSS.; *cf.* ಕೆಕ್ಕು?).

ಚೆಕ್ಕಳೆ cekkaḷa. = ಚಕ್ಕಳ, q. v. a small cot, etc. (Nn. 107).

ಚೆಕ್ಕು cekku. 1. = ಚಕ್ಕು. a kind of checkered cotton cloth; [a bank cheque E.].

ಚೆಕ್ಕು cekku. 2. Tbh. of ಚಕ್ರ. an oil-press, a sugar-mill, etc. (T. ಚೆಕ್ಕು; M. ಚಕ್ಕು; R.; Mhr., H. ಚಕ್ಕೀ, a hand-mill).

ಚೆಕ್ಕುಸು cekkusu. to stop, to arrest, to prevent, to repel, etc. (ತಳ್ಪೊಯ್, ತಗೆ, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ss.; *cf.* ಕೀಜ್).

ಚೆಕ್ಕೆ cekke. = ಚಕ್ಕೆ a chip of wood, etc. (My.).

ಚೆಗಿಚೆ cegice. the horse-radish tree, Hyperanthera moringa (Mhr., H. ಶೇಗಟ, ಶೇಗವಾ; R.).

ಚೆಂ-. ಚೆಜ್- ceṅ. = ಚಂ-, ಚಜ್-, etc. (Śmd. 215). redness. — ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ. -ಕಣಗಿಲೆ. = ಚೆಂಗಣಗಿಲ್. a red water-lily (ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಕಲ್ಹಾರ, ಹಲ್ಲಕ, ರಕ್ತಸನ್ಧ್ಯಕ Nr.). — ಚೆಂಗಣಿಗಿಲ್. -ಕಣಿಗಿಲ್. (Śmd. 216). = ಚಂ-. — ಚೆಂಗಣಿಗಿಲೆ. -ಕಣಿಗಿಲೆ. (Śmd 216). = ಚೆಂಗಣಗಿಲೆ. — ಚೆಂಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. a red or fiery ray (Rśv. 6, 133; 8, 34). — ಚೆಂಗದಿರ. -ಕದಿರ. = ಚಂ-. the fiery-rayed: the sun (ಸೂರ್ಯ Kk. 11*b*, o. r. ಚಂ-; Śm. 14). — ಚೆಂಗಲವೆ. -ಕಲವೆ. = ಚಂ-. (ಅಲ, ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ Śm. 26). — ಚೆಂಗುಡಿ. -ಕುಡಿ. = ಕೆಂ-. the red sprout: a coral (ವಿದ್ರುಮ Kk. 47; Śm. 68; Rśv. 8, 25). — ಚೆಂಗೊರಲ್. -ಕೊರಲ್. (Śmd. 216). a red throat.

ಚೆಂಗು ceṅgu. 1. = ಚಂಗು 1, ಚೆಗಿ 3, etc. to jump, to skip, to frisk about, to caper; to pass by a leap (My.; T. ಚಿನ್ನು); to run away (My.; *cf.* ಜರುಗು 1?).

ಚೆಂಗು ceṅgu. 2. = ಚಂಗು 2, ದಿಂಕು 2. a jump, etc. — ಚೆಂಗು ಚೆಂಗನೆ ಹಾಱು. = ಚಂಗು ಚಂಗನೆ-. (My.).

ಚೆಚ್ಚರ ceccara. = ಚಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚರ. quickness; quickly (ಶೀಘ್ರ Śmd. 391; Śm. 61; Kk. 50, o. r. ಚಚ್ಚರ, ಭೋಂಕನೆ Ct. I, 21, Abh. P. 11, 100 va.; 14, 49; Te. ಚೆಚ್ಚರೆ, forthwith, at once). [ಮೆಯ್ಯನೆ ಕರ್ಚಲೆನ್ದು ಚೆಚ್ಚರಮಪರಾಮ್ಬುರಾಶಿಗಿೞಿವನ್ನಿಱಿದಂ Pb. 11, 51]. ಚೆಚ್ಚರಂ (Śmd. 109). ಚೆಚ್ಚರದೆ (ಶೀಘ್ರದಿನ್ದ 181 Cm.). 2, certainty. ಚೆಚ್ಚರದೆ (ನಿಶ್ಚಯದಿನ್ದವು Śmd. 181 Mḍb. Cm.). ಚೆಚ್ಚರಂ ನುಡಿದಂ or ಚೆಚ್ಚರಮಂ ನುಡಿದಂ (112). 3, carefulness (My.).

***ಚೆಚ್ಚರಿಕೆ ceccarike.** skill, dexterity. ಕೆಯ್ಯ ಚೆಚ್ಚರಿಕೆಯ ಚಲದಿಂ Pb. 13, 34.

ಚೆಚ್ಚರಿಗ ceccariga. = ಚಚ್ಚರಿಗ. a zealously active, restless, quick man (ಪ್ರತೂರ್ಣ, ತ್ವರಿತ, ತೂರ್ಣ, ಉತ್ಸುಕ, ಪ್ರಸೃತ Hlā.; ತ್ವರಿತ, ಪ್ರಸೃತ, ತೂರ್ಣ Mr. 233, o. r. ಚಚ್ಚರಿಗ).

ಚೆಚ್ಚು ceccu. = ಚಚ್ಚು, ಜಜ್ಜು 1. to crush, to grind, to triturate (My.). ನಾನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆಚ್ಚಿ ಕಟ್ಟುವದಱಿನ್ದ ಹುಟ್ಟಿ ಜನಮನೋಹರವಾದ ಗನ್ಧವು (ಪರಿಮಲ, ವಿಮರ್ದೋತ್ಥಗನ್ಧ Si. 50). 2, to strike, thrash, beat (My.).

ಚೆಜ್ಜೆ cejje. = ಚಜ್ಜೆ, etc. a kind of grain. (My.).

ಚೆಜ್ಜೆ cejje. = ಚಜ್ಜೆ, etc. a bed. (My.).

ಚೆಟ್ಟ ceṭṭa. = ಚಟ್ಟ, etc. see s. ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟ.

ಚೆಟ್ಟಿ ceṭṭi. 1. a hen-sparrow (ಚಟಕೆ, ಕ್ಷುದ್ರಪಕ್ಷಿಕ Hlā., Aufrecht's ed.; ಟಿಟ್ಟಿಭ, ಕ್ಷುದ್ರ- in Mḍb. MS.; Te. ಚಿಟ್ಟೆ, a generic name of a class of birds).

ಚೆಟ್ಟಿ ceṭṭi. 2. = ಚಟ್ಟಿ. an earthen pot or pan. (My.).

ಚೆಟ್ಟು ceṭṭu. 1. = ಗಿಡ. (Te.). see ಆವಡೆ-, ದುಷ್ಪುಪು-, ಪಾವರೆ-, ವಾಯಿಜ್ಜೆ-.

ಚೆಟ್ಟು ceṭṭu. 2. = ಚಟ್ಟು 2, No. 1. (My.; see ಮುಟ್ಟು-).

ಚೆಡು ceḍu. = ಚಡು, ಚುಡು. — ಚೆಡು ಪುಡನೆ. = ಚಡು-. (ಶೀಘ್ರ Śm. 61, o. rs. ಚಡು-, ಚುಡು-).

ಚೆಣ್ಡಕ ceṇḍaka. — ಚೆಣ್ಡಕ ನರಿ. the Canis (vulpes) rufescens (Bḍ.). — ಚೆಣ್ಡಕಿನ್ ನರಿ. the Indian-fox, Vulpes bengalensis (Gz.).

ಚೆಣ್ಡಿ ceṇḍi. = ಚಣ್ಡಿ. — ಚೆಣ್ಡಕಸ. a low annual plant growing in rice-fields, Sphaeranthus indicus Lin. (Z.).

ಚೆಣ್ಡಿಕೆ ceṇḍike. = ಚಣ್ಡಿಕೆ. (ಶಿಖೆ, ಕಾಕಪಕ್ಷ, ಶಿಖಣ್ಡಿಕೆ Hlā., Nr.; Mr. 320; ಚೂಡೆ, ಮೌಲಿ Nr.; ಶಿರಸ್, ಶಿಖೆ Nn. 162; My.). ನವಿಲ ಚೆಣ್ಡಿಕೆ (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ Nr. *a*). ಚೆಣ್ಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ Hlā.). ಚೆಣ್ಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೇಲುವ ಹೂಮಾಲೆ (ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟಕ Nr.).

ಚೆಣ್ಡು ceṇḍu. = ಚಣ್ಡು 1, ಸೆಣ್ಡು, (Sk. ಗೇಣ್ಡು, Mhr. ಚೇಣ್ಡು). a play-ball (Bp. 31, 3; B. 5, 42; Dp. 50, 2).

ಚೆಣ್ಣ ceṇṇa. = ಚಣ್ಣ. short breeches. (B. 5, 123).

ಚೆದಱು cedaṟu. = ಚದಱು, etc. (My.; T. ಚಿದಱು, to pour out, shed = ಚಿನ್ದು; to disperse, scatter; to be poured out; to be dispersed; ಚಿದರು, to be spilt or shed).

ಚೆದುರು ceduru. = ಚದುರು. (Rśv. 11, 83).

ಚೆನ್- cen. 1. = ಚನ್ 1-, etc. redness. — ಚೆನ್ದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. = ಕೆನ್-, ಚನ್-. (Rśv. 2, 46; 8, 85; V. 4, 33, Śśv. 2, 42 va.; 2, 47; J. 3, 3; M.). — ಚೆನ್ದಳಿರ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a cluster of young leaves (Śśv. 2, 41). — ಚೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು. -ಪಾಸು. a bed of young leaves (Śśv. 1, 50). — ಚೆನ್ದಾವರೆ. -ತಾವರೆ. = ಕೆನ್-. (R.). — ಚೆನ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. = ಕೆನ್-, ಚನ್-. (Śmd. 216). a red lip (Śśv. 2, 79). — ಚೆನ್ದೆಂಗಾಯ್. -ತೆಂಗಾಯ್. a nut of the ಚೆನ್ದೆಂಗು (J. 3, 27). — ಚೆನ್ದೆಂಗು. -ತೆಂಗು. = ಚನ್-. (Śmd. 216). a palm called "red cocoanut tree" [ಕಾಯ್ದು ಕರೆವನ್ನಿರ್ದತ್ತು ಚೆನ್ದೆಂಗು Ap. 11, 68]; (Grj. 2, 69; M. ಚೆನ್ದೆಙ್ಙು; My. as ಕೆನ್ದೆಂಗು). — ಚೆನ್ನಗ್ಗಿಲು. = ಕೆನ್ನಗ್ಗಿಲು. (St. & Pl.). — ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. = ಕೆನ್ನೆಯ್ದಿಲೆ, ಚನ್ನೆಯ್ದಿಲ್, ಚನ್ನೆಯ್ದಿಲ್. the red water-lily, Nymphaea lotus L. [ತನ್ನೆಸಳ್ಗಳಿ ನನುಕರಿಸುವ ಚೆನ್ನೈದಿಲ ಕಮ್ಪುನೆಯ್ದಲಾರ್ಪವೆ ಪೂಗಳ್ Ap. 11, 123]; (ಸೌಗನ್ಧಿಕ, ಕಲ್ಹಾರ Hlā.; ಚೆಂಗಲವೆ, ಅಲ Śm. 26; ಚಂಗಲವೆ Kk. 22; Abh. P. 9, 120 va.; V. 4, 115). — ಚೆನ್ನೆಯ್ದಿಲ್ಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond abounding in red water-lilies (Śmd. 216).

ಚೆನ್- cen. 2. = ಚನ್ 2-, etc. beauty, straightness, regularity, correctness, etc. — ಚೆನ್ದಮಿೞ್. -ತಮಿೞ್. correct Tamil, the polished Tamil dialect (T.; B. 4, 130 as ಶನ್ತಮಿಳ). — ಚೆನ್ನೆನಪು. proper remembrance (Cpr. 8, 60).

ಚೆನ್ದ cenda. = ಚನ್ದ 1. pleasing, etc. (B. 5, 12. 27. 30). — ಚನ್ದಗೇಡಿ. = ಚ-. (B. 5, 21. 249).

ಚೆನ್ದರ cendara. 1. = ಚನ್ದ್ರ 2, etc. (My.).

ಚೆನ್ದರ cendara. 2. = ಚನ್ದಿರ, etc. (My.).

ಚೆನ್ದಿರ cendira. 1. = ಚೆನ್ದರ 1, etc. (My.).

ಚೆನ್ದಿರ cendira. 2. = ಚೆನ್ದರ 2, etc. (My.).

ಚೆನ್ನ cennu-a₃. = ಚನ್ನ. a man of beauty. [2, a valiant person, a brave man. ಚೆನ್ನರನಡಿಗೊತ್ತಿ ಮಣ್ಡಳಿಕರಂ ಬೆಸ

ಕೆಯ್ಸ Pb. 6, 18]. ಪೊನ್ನೃವನೇ ಕುಲೀನಂ ಚೆನ್ನಂ ಕಲಿ (Smd. 84). see ಬಱು-. [— ಚೆನ್ನಗನ್ನಡಿ. -ಕನ್ನಡಿ. a beautiful mirror. ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದೆಱುದ ಚೆನ್ನಗನ್ನಡಿಯ ಚೇಟಿಕೆ ಬೀಸುವ ಕುಂಚಂ Pb. 9, 100. — ಚೆನ್ನ ಪೂ. a beautiful flower. ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ದೇಸಿಯ ನಾವಗಮಿಾವ ಚೆನ್ನಪೂಗಳನವನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸುತುಂ Pb. 2, 17]. — ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗ. an excellent or eminent man, a hero [ಅದಟರ ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗರ ಸಬಂಗಳ ತೊಱ್ತುಱಯೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ Pb. 8, 104]; (ವೀರ Smd. II).

ಚೆನ್ನಂಗಿ cennangi. = ಚನ್ನಂಗಿ No. 1. a kind of tree. (Smd. 75). ಪರಿಮುಲಮ್ಪೃತ್ತ ಸುರಹೊನ್ನೆಯಿಂ ಹೊನ್ನೆಯಿಂ ಚೆನ್ನಂಗಿ ಹೊನ್ನಂಗಿಯಿಂ... ಕಾನನಂ ಕಣ್ಗೆ ಎಸೆದುದು (Rāghc. 17, 54).

***ಚೆನ್ನಿಗ cenniga.** = ಚನ್ನಿಗ. ವಿಲಾಸದುರ್ವೆಗಳೊಳಾವೆವಗಾಗಿಪೆವೆನ್ದು ಬನ್ದ ಚೆನ್ನಿಗರುಮನ್ Pb. 1, 106; ಕಡುಗೂರ್ಪ ಮಡದಿಯ ಮುತ್ತೊಬ್ಬ ಚೆನ್ನಿಗ ಕೊಮ್ಬು Bv. 40.

ಚೆನ್ನು cennu. = ಚನ್ನು. beauty, etc. ಚೆನ್ನ ಬಜ್ಜರಂ (Kk. 48). ಚೆನ್ನ ಪೂ (Abh. P. 9, 120 va.). — ಚೆನ್ನಕ್ಷಿ. -ಅಕ್ಷಿ. a good, sound eye (Bp. 18, 71). — ಚೆನ್ನಾಗಿ. = ಚನ್ನಾಗಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಟ್ಟ ಮಾ ಡುರ (ಪ್ರಣೀತ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ Nr.). ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ ಬಹನ್ನಾದು (ವಿಕಾಶ, ವ್ಯಕ್ತ Nn. 115). see Si. 428; B. 5, 28. 29. 171. 179. 180.

ಚೆನ್ನೆ cenne. 1. = ಚನ್ನೆ. [ಚೆನ್ನೆ ಪೊನ್ನೆಯರಲಂ ಕೊಯ್ದಳ್ Ap. 11, 102]; (Cpr. 4, 69; Abh. P. 7, 84).

ಚೆನ್ನೆ cenne. 2. = ಚೆನ್ನಂಗಿ? N. of a tree (Rsv. 5, 56).

ಚೆಪ್ಪುತಟ್ಟೆ ceppuṭaṭṭa. = ಗೋಧಾಪದಿ, etc. (ಹಂಸಪಾದೀಗಿಡ Si. 151; Te. ಚಪ್ಪುಟಟ್ಟೆ, the asarabacca plant).

ಚೆಮ್- cem. = ಚೆನ್ 1–, etc. redness. — ಚೆಮ್ಬಿಸಿಲ್. = ಕೆಮ್ಬಿಸಿಲ್. purple sunshine (Rsv. 9, 36; Ssv. 1, 77). — ಚೆಮ್ಮೂ. -ಪೂ. a red flower (Cpr. 3, 96). — ಚೆಮ್ಬೊನ್. -ಪೊನ್. (Smd. 216). the red metal: gold [ಚೆಮ್ಬೊನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚಾಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ Pb. 2, 66; Ap. 2, 67 va.]; (ಕಸವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಕಡವರ, ಮಿಸುನಿ Sm. 68; ಕಸವರ, ಸೊನ್ನೆ, ಸುವರ್ಣ Kk. 47; Abh. P. 3, 37; 3, 83 va. and 130 va.; Rsv. 5, 19 va.; J. 18, 63; T. fine or pure gold). — ಚೆಮ್ಬೋತ. -ಪೋತ. (Smd. 216). = ಕೆಮ್ಬೋತ, etc. the crow-pheasant (ಧೂಮ್ರಪಕ್ಷದ Mr. 177; M., T. ಚೆಮ್ಬೋತ್ತು; Bh. 1, 20, 53; Ssv. 3, 33).

ಚೆಮ್ಬಿಗೆ cembige. = ಚಮ್ಬು, ತಮ್ಬಿಗೆ. a globular copper or brass vessel, used for drinking water, etc. (S. Mhr.; Mhr. ತಾಮ್ಬ್ಯ; Mhr. ತಾಮ್ಬೇಂ, copper; *cf.* ತಾಮ್ರ).

ಚೆಮ್ಬು cembu. = ಚಮ್ಬು, etc. copper, etc. (M. ಚೆಮ್ಪ, ಚೆಮ್ಬು; Tu.; Te. also ಚೊಮ್ಬು). — ಚೆಮ್ಬುಕುಟಿಗ. = ಚಮ್ಬುಕುಟ್ಟಿಗ. a copper-smith (ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ Nr.).

ಚೆಯ್ cey. (ಚೆಯ್ಯ). 1. = ಚಯ್, ಚಯ್ಯ, etc. fun. — ಚೆಯ್ಗುಡು. ಕುಡು. to give or cause fun (V. 2, 33; 32, 34). — ಚೆಯ್ಯಾಟ. = ಚಯ್ಯಾಟ, q. v.

ಚೆಯ್ cey. 2. = ಸಯ್ 1, ಸೆಯ್. straightness, etc.; niceness; beautifully, charmingly (see ಚನ್ 2). ಚೆಯ್ ಮುಣ್ಡಾಡಿ, ಮುನ್ದಲೆವಿಡಿದು (Prll. 3, 29).

ಚೆರಗ ceraga. = ಚರಗ, etc. (S. Mhr.).

ಚೆರಿಗೆ cerige. = ಚರಿಗೆ. a globular copper vessel, etc. (C.).

ಚೆರುಕು ceruku. = ಕಬ್ಬು. the sugar-cane (Te. ಚೆರುಕು, ಚೆಱುಕು). see ಚನ್ನ-.

ಚೆರ್ಚೆ cerce. = ಚರ್ಚೆ q. v. ridicule, etc. (S. Mhr.). 2, a quarrel, etc. (R.).

ಚೆರ್ಬಿ cerbi. = ಚರಬಿ. (My.; S. Mhr.; T. ಚೇರ್ವೆ).

ಚೆಲ್ cel. = ಚೆಲ್ಲು, etc. to throw, as water (J. 30, 7).

ಚೆಲಂಕು celaṅku. = ಚಲಕು, etc. to scatter, etc. (ಅಸಿ, ಈಡಾಡು Smd. II; Te. ಚಿಲುಕು, to sprinkle).

ಚೆಲಂಗು celaṅgu. = ಚಲಂಗು, etc. to let go from the hand, etc. (ಕರಮುಕ್ತ Smd. Dh., o. r. ಚಲಂಗು).

ಚೆಲ cela. abbreviation of ಚೆಲ್ವ, of beauty. — ಚೆಲ ಪಿಳೆ. = ಚಳ ಪಿಳೆ. a beautiful boy (T. ಚೆಲ್ವ ಪಿಳ್ಳೈ). — ಚೆಲ ಪಿಲೆರಾಯ. N. of an idol of Kṛṣṇa at Mēlkōṭe in Mysore (My.).

ಚೆಲುವ celuva. = ಚಲುವ, No. 2. see s. ಚೆಲುವು.

ಚೆಲುವಿಕೆ celuvike. = ಚಲುವಿಕೆ, etc. (C.; ಅಭಿಖ್ಯೆ, ಶೋಭ Nr.; ವಿವಕ್ಷಿತ, ಸೌಮ್ಯ Nn. 103). see B. 5, 12. 289.

ಚೆಲುವು celuvu. = ಚಲುವು, etc. (ರಾಮ Mr. 504, o. r. ಚಲುವು; ಕೋಟೆ, ಸೌನ್ದರ Nn. 43; ರೂಪು 70; ರೂಪಕ, ಸರೂಪ 135; C.; B. 5, 12; J. 30, 15). Gen. ಚೆಲುವ (Bp. 42, 24; Prll. 3, 2; B. 2, 15); Acc. ಚೆಲುವನು (Prll. 3, 31); Loc. ಚೆಲುವಿನಲ್ಲಿ in Nn. 43, etc. — ಚೆಲುವ. = ಚಲುವ, etc. a handsome man (ಸುರೂಪ Nr.; ಸೌಮ್ಯ Nn. 74; C.; B. 2, 14).

ಚೆಲೋ celō. = ಚಲೋ, etc. (C.; B. 2, 28; 5, 47. 85. 217. 262. 278. 289). ಚೆಲೋದು, ಚೆಲೋವು, *e. g.* 5, 124. 132. 209. 213. — ಚೆಲೋ ಚೆಲೋ. rep. (B. 5, 85. 146).

ಚೆಲ್ಲ cella. = ಚಲ್ಲ 1. [ಎನ್ದೆನಿತಾನುಂ ತೆಱದೊಳಱಪಿನ ಅಲ್ಲಯ ಚೆಲ್ಲದ ಪುರುಡಿನ ಮುಳಿಸಿನ ನೆವದ ಪಡೆಮಾತುಗಳಂ ನುಡಿದುಂ Pb. 7, 94 va.]; (Rsv. 11, 83). — ಚೆಲ್ಲಾಟ. = ಚಲ್ಲಾಟ. ಕೊತ್ತಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಟ, ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ (Prv.).

ಚೆಲ್ಲವೊತ್ತ cella-votta. = ಚಲ್ಲವೊತ್ತ. see s. ಚಲ್ಲವರ್ತ.

ಚೆಲ್ಲಾ cellā. = ಚಲ್ಲಾ, etc. — ಚೆಲ್ಲಾ ಪಿಲ್ಲಿ. = ಚಲ್ಲಾ-. (S. Mhr.).

ಚೆಲ್ಲಾಟ cellāṭa. = ಚಲ್ಲಾಟ. throwing about, etc. see s. ಚೆಲ್ಲ and ಚೆಲ್ಲು.

ಚೆಲ್ಲಿಸು cellisu. = ಚಲ್ಲಿಸು. to cause to pour, as brandy on the ground (B. 5, 54), to cause to throw or put down, as a tree (5, 135), to cause to throw about or spread, as grass (5, 295), etc. (C.).

ಚೆಲ್ಲು cellu. = ಚಲ್ಲು 1, ಚೆಲ್. to scatter about or strew (ಪೀಱು, ಪಿಕೀರ್ಯ Smd. Dh. Cm.; C.), as lotus-flowers (Rsv. 6, 7), as seed (11, 68), to spend lavishly or profusely, as wealth (J. 34, 35), to spill, as ink (B. 2, 1), to shed, as blood (J. 4, 32), to throw away, as some jaggory (B. 2, 16), as a carcass (2, 34), as scum (3, 46), to throw or put, as a bundle of grass (2, 19), as salt (3, 59), to throw, as dust (J. 6, 39), as arrows (29, 11), etc., etc. see B. 3, 106. 123; 4, 157; 5, 154. 211. ಎಣ್ಣೇ ಚೆಲ್ಲಿದವನೂ ಅತ್ತ, ಕಾಯಿ ಚೆಲ್ಲಿದವನೂ ಅತ್ತ.—ಕೂಟ ಚೆಲ್ಲಿದ ಕಡೆ ಸಾವಿರ ಕಾಗೆ (Prvs.). 2, to disperse (v. i., J. 7, 32). — ಚೆಲ್ಲಾಟ = ಚಲ್ಲಾಟ. (C.). — ಚೆಲ್ಲಾಡು. = ಚೆಲ್ಲಾಡು. (My.). ಅಚ್ಚಲರ ಧೂಳಿಗಳ ಚೆಲ್ಲಾಡಿ (J. 3, 24). — ಚೆಲ್ಲಾಡು. = ಚೆಲ್ಲಾಡು. (My.).

ಚೆಲ್ಲೆ celle. = ಚಲ್ಲೆ. length (ನಿಡಿದು Śm. 49; Kk. 51, o. r. ಚಲ್ಲೆ). — ಚೆಲ್ಲೆಗಣ್. -ಕಣ್. a long, extended eye (Śm. 118, o. r. ಚಲ್ಲೆ-; Bp. 40, 14; J. 6, 18; 31, 10).

ಚೆಲ್ವ celva. = ಚಲ್ವ No. 1, etc. beauty (ಪುಣ್ಯ, ರೂಪು Nn. 63). [ಪದನಱಿದದನಿನ್ತು ಸಮಱಿ ಪೇೞಲ್ಕೊಡೆ ಚೆಲ್ವಂ Kr. 1, 93]. 2, = ಚಲ್ವ No. 2, ಚೆಲುವ, etc. [ಚೆಲ್ವರ್ಕಳ್. pl. handsome persons. (note the use of double pl. suffix). ಸುಭಟರ್ಕಳ್ ಕವಿಗಳ್ ಸುಪ್ರಭುಗಳ್ ಚೆಲ್ವರ್ಕಳ್ ಅಭಿಜನರ್ಕಳ್ ಗುಣಿಗಳ್ Kr. 2, 28]. see s. ಚೆಲ್ವು.

ಚೆಲ್ವಿ celvi. = ಚಲುವಿ, etc. a beautiful woman.

ಚೆಲ್ವಿಕೆ celvike. = ಚಲ್ವಿಕೆ, etc. beauty. (C.; B. 3, 18).

ಚೆಲ್ವು celvu. = ಚಲ್ವು, etc. beauty. (C.; ಸುರಭಿ Mr. 509, o. r. ಚಲುವು; ಅನ್ದ Kk. 32; Cpr. 1, 77. 132; Grj. 10, 45. 47; J. 30, 7). [ಸಹಜದ ಚೆಲ್ವಿನೊಳ್ ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ Pb. 1, 4; Ap. 1, 61]. ಚೆಲ್ವ ಶಿಶು (J. 28, 20). ಚೆಲ್ವಂ ಬೀಱು (Rśv. 13, 69. 70). ಚೆಲ್ವಿನ ಕಣಿ (13, 104). ಚೆಲ್ವಿನ್ದೆ (Śmd. 216). ಇದು ದೇಶಿಯೊಳ್ ಚೆಲ್ವು (191). — ಚೆಲ್ವ. = ಚಲುವ, etc. a handsome man (Cpr. 1, 108). see ಕಡು-. — ಚೆಲ್ವನ್ ಆನ್. to get (or possess) beauty, etc. (Kk. 18. 26; J. 3, 17). — ಚೆಲ್ವಾಗು. -ಆಗು. to become or be beautiful, etc. (Śmd. 174; Cpr. 1, 80; Rśv. 5, 51; Śsv. 5, 54; J. 17, 4). — ಚೆಲ್ವಿಡಿ. -ಇಡಿ. to abound in beauty (Grj. 10, 92). — ಚೆಲ್ವುವೆಱು. -ಪೆಱು. = ಚೆಲ್ವನ್ ಆನ್. (Ch. v. 181. 206; Cpr. 3, 38). — ಚೆಲ್ವೆನ್. -ಎನ್. to say "it is a beauty", or "it is beautiful". ಪರಿಶೋಭಿಸಿತು ... ಪದ್ಮಾಕರಂ ಚೆಲ್ವೆನೆ (J. 15, 8). — ಚೆಲ್ವೆಸೆ. -ಎಸೆ. to beam beautifully. ಅಯ್ದೆ ತೊಳಪ ಕನ್ನವುರಂ ಚೆಲ್ವೆಸೆದಿರೆ (Śmd. 75). — ಚೆಲ್ವೊಗೆ. -ಒಗೆ. beauty to arise or appear (Kk. 28). — ಚೆಲ್ವೊಡರಿಸು. -ಒಡರಿಸು. to produce beauty (Grj. 10, 103). [— ಚೆಲ್ವೋಡು. -ಓಡು. beauty to fade. ಬಾಡದ ಬಾಸಿಗಮುಡಿ ಚೆಲ್ವೋಡದ ದಿವ್ಯಾಮ್ಬರಂ ಮನಂಗೊಳೆ Ap. 6, 40].

ಚೆಲ್ವೆ celve. = ಚೆಲ್ವಿ, etc. (My.). ಗಂಡನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಕಡುಚೆಲ್ವೆಯಾದರೆ ಕಸದ ಮುಂಕ್ರಿ ಹೊತ್ತು ತನ್ದಾಗ ಕಣ್ಡೀತು (Prv.).

ಚೆಳು ceḷu. = ಚಳ್ಳು, etc. a long flexible rod. — ಚೆಳಾವರಿ. -ಆವರಿ. = ಚಳ್ಳವರಿ. (St. & Pl.).

ಚೆಳ್ಳ ceḷḷa. = ಚಳ್ಳೆ, etc. a kind of tree. — ಚೆಳ್ಳದ ಮರ. (ಶೇಲು, etc. Nr.).

ಚೆಳ್ಳು ceḷḷu. = ಚೆಳು, etc. — ಚೆಳ್ಳುಗುರ್. -ರು. = ಚ-. (J. 8, 21; S. Mhr.).

ಚೆಳ್ಳು ceḷḷu. = ಚೆಳ್ಳ, etc. (ಜಾತಿ, ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ Mr. 124).

ಚೆಳ್ಳೆ ceḷḷe. = ಚೀಳು, etc. (My.).

ಚೇಕಿತಾನ cēkitāna. N. of a prince and ally of the Pāṇḍus. (Bh. 6, gītārtha 1, 4).

ಚೇಗ cēga. = ಚಾಗ 2, ಚಿಗಿರ್, ಚೇಗಿ, ಜೀಗ, ಜೆಗ್ಗ, ಜೇಗಿ. quickness; quickly (ಚೆಚ್ಚರ, ಬೆಚ್ಚರ, ಚೆಕ್ಕನೆ, etc., ಶೀಘ್ರ Śm. 61, o. r. ಜೆಗ್ಗ; Kk. 50, o. rs. ಚಿಗಿರ್, ಚೇಗಿ, ಜೀಗ, ಜೇಗಿ). — ಚೇಗ ಚೇಗ. rep. = ಚಾಗ ಚಾಗ. (Mr. 90, o. r. ಚಾಗ ಚಾಗ).

ಚೇಗಿ cēgi. = ಚೇಗ, q. v.

ಚೇಗು cēgu. = ಕೆಚ್ಚು 4, ಚೇಗೆ. the heart, or core, of a tree; essence; strength; [benefit. ತನಗೆ ಮುನಿವವರಿಗೆ ತಾ ಮುನಿಯಲೇಕಯ್ಯ ತನಗಾದ ಆಗೇನು? ಅವರಿಗಾದ ಚೇಗೇನು? Bv. 248; Cv. 181, 1276]; (ಬಲಿತಿರುವಿಕೆ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಿಕೆ Si. 122; My.; T.; Te. ಚೇಗೆ, ಚೇವೆ). ಗಿಡದಲ್ಲಿರುವ ಚೇಗು (ಸಾರ, ಮಜ್ಜನ್ Si. 122).

ಚೇಗೆ cēge. = ಚೇಗು. (Bp. 24, 25).

ಚೇಚೇ cē-cē. fie! shame! (My.; Mhr. ಛೇಛೇ; *cf.* ಚೀ). 2, not so! (My.).

ಚೇಟ cēṭa. *a servant;* a slave.

ಚೇಟಕ cēṭaka. *a servant;* a slave. *cf.* ತೆತ್ತಿಗ?

ಚೇಟಿ cēṭi. *a female servant;* a female slave. [ಆಗಳ್ ವಿದಿತ ವೃತ್ತಾನ್ತೆಯಾಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕೆಲದೊಳಿರ್ದ ಸುನ್ದರಮಾಲೆಯೆಮ್ಬ ಚೇಟಿ Pb. 3, 53 va.]; (Bp. 6, 10; J. 6, 37; 7, 6).

*ಚೇಟಿಕೆ **cēṭike.** = ಚೇಟಿ. ಮುಂದೆ ಬಂದೇಱಿದ ಚೆನ್ನಗನ್ನಡಿಯ ಚೇಟಿಕೆ Pb. 9, 100.

ಚೇಡೆ cēḍe. a goblin of that class which can be summoned to harass people (Mhr. ಚೇಡಾ). — ಚೇಡೆ ಮಾಡು. to practise black-art in order to ruin somebody (S. Mhr.).

ಚೇಣ cēṇa. = ಚಾನ, etc. a small chisel. (ವ್ರಶ್ಚನ, ಪತ್ರಪರಶು Nr.).

ಚೇತ cēta. Tbh. of ಚೇತಸ್. see ದುಶ್ಚೇತ; Cpr. 5, 121.

ಚೇತಕಿ cētaki. *the yellow myrobalan, Terminalia chebula.*

ಚೇತನ cētana. (fr. ಚಿತ್). conscious; sentient; intelligent; alive, living; feeling; conspicuous, distinguished, excellent. 2, the thinking principle, the mind; the soul (ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಆತ್ಮ Mr. 29). 3, *a living and sentient being.* 4, = ಚೇತನೆ (ಸಂಜ್ಞಾ, ಚೈತನ್ಯ Nn. 99). 5, power, strength (C.; not Sk.).

ಚೇತನಕರಣ cētana-karaṇa. the act of making conscious, etc. see ಎಲಚುರ್, ತೆಪ್ಪಱು.

ಚೇತನಧರ್ಮ cētana-dharma. the nature of consciousness, etc. (Kāvy. V, 939).

ಚೇತನಭಾವ cētana-bhāva. the state of being conspicuous or distinguished, conspicuous nature (Śmd. 247; Kāvy. I, 4, 22-26); the state of being conscious, etc.

ಚೇತನಾಚೇತನ cētana-acētana. animate and inanimate (Śmd. 113).

ಚೇತನೆ cētane. consciousness; *understanding, intelligence, reflection.* — ಚೇತನೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to recover consciousness (Cpr. 5, 6).

ಚೇತನ್ಯ cētanya. Tbh. of ಚೈತನ್ಯ. power (S. Mhr.).

ಚೇತರಣೆ cētaraṇe. consciousness, strength (Cpr. 8, 71).

ಚೇತರಿಸು cētarisu. (*i. e.* ಚೇತನಿಸು). to recover consciousness, or strength (My.; ತೆಪ್ಪಱು, ಮಲಚುರ್, etc. G.). see Abh. P. 9, 44; 14, 103; Grj. 4, 66; J. 4, 47. 50; B. 5, 130. 132.

ಚೇತಸ್ cētas. = ಚೇತ, ಚೇತಸ್ಸು. consciousness; intelligence; the soul; *the mind, intellect.*

ಚೇತಸ cētasa. having such and such a mind (at the end of a compound). ಚೇತಸೆ, a female having such and such a mind (Bp. 41, 4).

ಚೇತಸ್ಸು cētassu. Tbh. of ಚೇತಸ್. (My.).

ಚೇತೋಜಾತ cētas-jāta. Kāma.

ಚೇತೋಜಾತವೈರಿ cētōjāta-vairi. Śiva (Bp. 54, 47).

ಚೇತೋಜಾತಹರ cētōjāta-hara. Śiva. 2, a long syllable (Ch. v. 102. 127).

ಚೇದಿ cēdi. N. of a country and of its people. (R.).

ಚೇದು cēdu. bitterness (Te.; see ಕಯ್ 6). — ಚೇದು ಬೀರ. (ಧಾಮಾರ್ಗವ, ಘೋಷಕ, ಕಯ್ದೊರೆ, etc. Si. 151; Te.).

ಚೇಪು cēpu. = ಸೇಬು? a gush or spirt, as of milk [Tu. to splash]; (Te.; Te. ಚೇಪು, to moisten, or let the milk, to give forth, emit, as a breast does milk; T. ಚೇಕ್ಕು, woman's milk). — ಚೇಪಿನ ಗಿಡ. a tree the leaves of which are given to cows to increase the milk (Sd.).

ಚೇಮ cēma. Tbh. of ಕ್ಷೇಮ. (My.). well-being, etc.

ಚೇರ cēra. (also Sk.). the Cēra or Koṅgu country (including also Kēraḷa or Malabār). 2, the name of a certain horse (Bp. 59, 40; ಅರುಣಂ ಮಾಸೆ ಚೇರನಕ್ಕುಂ Mr. 275). — ಚೇರಘಟ್ಟ. the strong Cēra (king? Cpr. 1, 134).

ಚೇರಣಿಗ cēraniga. a Malabār man (see Mr. s. ಕೇರಲ).

***ಚೇರಮ್ಮ cēramma.** N. of a prince belonging to the Cēra dynasty. ನಿನ್ನನೆ ಕಿಟ್ಟಿ ಹೊಳೆ ನೋಡುತಿರ್ಪನನವಂ ಚೇರಮ್ಮಂ Pb. 3, 54.

ಚೇರು cēru. testicles swollen from venereal disease (S. Mhr.; Te. ಚೇರು, a string, cord; roe or a string of spawn in fish; veretrum tauri vel equi). — ಚೇರು ಇಳಿ. the testicles to enlarge and hang down on account of venereal disease (S. Mhr.).

ಚೇಲ cēla. = ಶಲ್ಯ 2, ಶಲ್ಲೆ, ಶಾಲೆ 2, ಶೆಲ್ಲೆ, ಶೇಲೆ, ಸೇಲೆ. *cloth; clothes;* a garment. 2, (at the end of compounds) low, vile, bad.

ಚೇಲಾಂಚಲ cēla-añcala. the border or end of a garment (folded into a pouch, ಮಡಿಲ್ Śs.).

ಚೇಲಿ cēli. 1. circumcision (My., H., from H. ಚೇಲಾ, a disciple).

ಚೇಲಿ cēli. 2. *a bad woman.*

ಚೇಲಿಕ cēlika. a tailor (ತುನ್ನವಾಯ, ಚಿಪ್ಪಿಗ Mr. 377).

ಚೇಲಿಕೆ cēlike. ಚೇಳಿಕೆ. a bodice. 2, civet (ಪುಣುಗು Mr. 336).

ಚೇಷ್ಟತೆ cēṣṭate. the state of moving, stirring, etc. see ನಷ್ಟ-.

ಚೇಷ್ಟಿತ cēṣṭita. done with effort, exerted, set in motion. 2, motion, gesture, act, function; action, behaviour, etc. see ನಿಶ್-; Cpr. 3, 65.

ಚೇಷ್ಟಿಸು cēṣṭisu. to move, to stir, to exert oneself, to be busy; to act, to do, to perform (Cpr. 2, 28; 3, 68).

ಚೇಷ್ಟೆ cēṣṭe. moving any member of the body; *gesture, action, activity* (as one of the sentiments, ಭಾವ Nn. 100); effort, exertion; doing, performing, behaving, manner of existence. 2, wild capers, mischievous tricks, derision (C.; Mhr.; not Sk.; B. 2, 34). ಕುಣ್ಣಗೆ ಎಣ್ಣು ಚೇಷ್ಟೆ, ಕುರುಡಗೆ ಹದಿನಾಲು ಚೇಷ್ಟೆ (Prv.). — ಚೇಷ್ಟೆಗಿಡು. -ಕಿಡು. activity to cease (Abh. P. 7, 15). — ಚೇಷ್ಟೆ ಗುಂದು ಹ. -ಕುಂದು ಹ. fainting (ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟತೆ Nr.). — ಚೇಷ್ಟೆಯವನು. -ಅವನು. = ಚೇಷ್ಟೆಗಾಱ. (C.); fem. ಚೇಷ್ಟೆಯವಳು (C.).

ಚೇಷ್ಟೆಗಾಱ cēṣṭe-gāṟa. a man full of tricks and pranks (C.).

ಚೇಲ್ cēḷ. = ಚೇಳು, ತೇಳ್. a scorpion. — ಚೇಳ್ಪಿಸಿಗ. a kind of fish (Rśv. 5, 115).

ಚೇಳು cēḷu. = ಚೇಳ್, etc. (C.; ದ್ರುತ, ಆಲಿ, ವೃಶ್ಚಿಕ Hlā.; Mr. 403; ಆಲಿ, ಅಲಿ, ದ್ರುಣ, ದ್ರೋಣ, ವೃಶ್ಚಿಕ Nr.; Si. 171; ವೃಶ್ಚಿಕ 405; Tu.; T., M. ತೇಳ್; Te. ತೇಲು). ಚೇಳ ಬಾಲ (ಅಲ, ವೃಶ್ಚಿಕಲಾಂಗೂಲ Hlā.; ಆಲ, ದ್ರುತಪುಚ್ಛ Mr. 403). ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕಚ್ಚುನದು, ಕಿಚ್ಚಲ್ಲ, ಚೇಳಲ್ಲ (pepper, Sp.). ಚೇಳ ಬಾಲದ ಉರಿಯ ತಾಳಲು ಬಹುದು; ಕಾಟುಮೂಟರ ಸಂಗ ಮಟಿದು ಕಳೆ, ಮನವೆ (Dp. 172). ಚೇಳಿಂ ತೆಗೆಯಲ್ಕೆ, ಸುಮ್ಮನಿಹುದೆ? (Sś. 85). ಚೇಳುಗೆಯು ಕೊಂಡಿಯಲಿಹುದು ವಿಷ (Jñs. 42, 72). ಚೇಳುಗೆ ಪಾರುಪತ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟರೆ ಜಾವಕ್ಕೊಂದು ಸರ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿತು. — ಚೇಳುಗೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ. — ಚೇಳಿನ ಮನ್ತ್ರವನ್ನಱಿಯದವ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). see B. 2, 50; 5, 41; ಎಮ್ಮೆ-, ಎಲೆ-, ಕರೀ-, ಕೆಮ್ಪು-, ಲಕ್ಷ್ಮಿ-. — ಚೇಳಿನ ಕೊಂಡಿಯ ಗಿಡ. a stout annual plant with showy flowers and a seed resembling the sting of a scorpion, Martynia diandra Don. (Z.). — ಚೇಳುಕೊಂಡಿ ಗಿಡ. an annual herb, the Indian turnsole, Heliotropium indicum L. (St. & Pl.; My.). 2, the thorny shrub Vangueria spinosa (ವೃಶ್ಚಿಕ Si. 405). — ಚೇಳುಬಾಣ. a rocket resembling a scorpion in its movements (My.). — ಚೇಳು ಬಾಲದ ಗಿಡ. = ಚೇಳುಕೊಂಡಿ ಗಿಡ No. 1. (St. & Pl.; My.). — ಚೇಳು ಮಣಿ. a stone used to extract the poison of a scorpion (R.). — ಚೇಳುಮಣಿಗಿಡ. = ಚೇಳುಬಾಲದ ಗಿಡ. (St. & Pl.).

ಚೈತನ್ಯ caitanya. = ಚೇತನ್ಯ. (fr. ಚೇತನ). intelligence; mental perception, feeling; *consciousness;* sensation; the soul; the deity considered as the source of life. 2, = ಚೇತನ No. 5 (C.; not Sk.). see ಮಿಡುಕು. 3, N. of a reformer of the Vaiṣṇava sect, born about 1484 A. D. 4, a family-name (Mg.). see Nn. 99 s. ಸಂಜ್ಞೆ.

ಚೈತನ್ಯಭಾವ caitanya-bhāva. = ಚೇತನಭಾವ. (Śmd. 247 Cm.).

ಚೈತನ್ಯಭಾವಿ caitanya-bhāvi. a person endowed with intelligence (Bp. 51, 31).

ಚೈತನ್ಯಮಯ caitanya-maya. full of life, life-like (Bh. 1, 12, 9).

ಚೈತನ್ಯಸ್ಥ caitanya-stha. standing, abiding, or living in intelligence, etc. (Bp. 61, 59); a rich man (My.).

ಚೈತ್ಯ caitya. 1. (fr. ಚಿತಾ). relating to a funeral pile; a monument on the site of a funeral pile; a place of sacrifice or religious worship; *a temple; a building containing an image or some relic of Buddha or Jina* (Cpr. 3, 81. 82); a Buddhist or Jaina image (ಜಿನಾಂಗ, ಜಿನಬಿಮ್ಬ Nn. 134); the world of Bauddhas (ಬೌದ್ಧತಪ Mr. 485); heaven (ತ್ರಿದಶಾವಾಸ, ಸ್ವರ್ಗ Nn. 134; ಸುರಧಾಮ Mr. 485).

ಚೈತ್ಯ caitya. 2. (fr. ಚಿತ್). the individual soul; the mind (ಚಿತ್ತ, ಮನಸ್ಸು Nn. 134).

ಚೈತ್ಯಗೃಹ caitya-gṛiha. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 1, 115; 6, 5).

ಚೈತ್ಯಭವ caitya-bhava. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 8, 100).

ಚೈತ್ಯಾಗಾರ caitya-āgāra. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 4, 85 va.).

ಚೈತ್ಯಾಯತನ caitya-āyatana. = ಚೈತ್ಯಾಲಯ. (Cpr. 3, 17; 6, 11 va.).

ಚೈತ್ಯಾಲಯ caitya-ālaya. a Jaina temple (ವಸತಿ, ಜಿನಗೃಹ Nn. 133; Cpr. 2, 57; Abh. P. 7, 47 va.).

ಚೈತ್ರ caitra. (fr. ಚಿತ್ರಾ). *the first month of the year* (March-April) *when the full moon stands in citrā* (B. 5, 307. 308); the spring month, spring (ಮಧುಪ್ರಿಯ, ವಸನ್ತ Nn. 29, o. r. ಚೈತ್ರ ಮಾಸ; ಮದು Śm. 20). ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ ವೈತ್ರನಾದರೂ ಮೆಯ್ ತಗಲಿಸ ಕೂಡದು (Prv.).

ಚೈತ್ರದೂತಿ caitra-dūti. = ವಸನ್ತದೂತಿಕೆ. a kind of creeper. (Rśv. 9, 46).

ಚೈತ್ರಮಾಸ caitra-māsa. = ಚೈತ್ರ. (ಮಧು Nn. 13; ಮಧುಪ್ರಿಯ 29; ಸುಗ್ಗಿ Ct. I, 5; J. 5, 18).

ಚೈತ್ರರಥ caitraratha. (fr. ಚಿತ್ರರಥ). *the garden of Kubēra planted by the gandharva Citraratha.*

ಚೈತ್ರಸಖ caitra-sakha. the friend of spring: Kāma. (R.).

ಚೈತ್ರಾನಿಲ caitra-anila. the breeze of spring (Cpr. 7, 39).

ಚೈತ್ರಿ caitri. the month caitra. (R.).

ಚೈತ್ರಿಕ caitrika. *the month caitra.*

ಚೈದ್ಯ caidya. belonging to cēdi; Śiśupāla. (Bhāgavata 10, 80, 11).

ಚೈನಿ caini. full or fond of sport (ಚಂಚಲ Cb.; Mhr. ಚೈನೀಗಡೀ).

ಚೈರಂತನ cairantana. (fr. ಚಿರಂತನ). old, ancient (Kāvy. V, 968; Cpr. 1, 22).

ಚೊ co. = ಚಾ, ಚೋ. an imitative sound.

ಚೊಂಯಿ comyi. = ಚುಂಯಿ, etc. (My.).

ಚೊಕಟ cokaṭa. = ಚೊಕ್ಕಟ, etc. purity, cleanness (My.).

ಚೊಕ್ಕ cokka. niceness, elegance, beauty, charm, etc. (ರಮ್ಯ, ಲೇಸು, ಹಸಗಟ್ಟು, ಎಡ್ಡ, ಅನು, ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, ಮನೋಹರ Śm. 55; ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ, etc. Kk. 18; Tu., T. ಚೊಕ್ಕ, ಚೊಕ್ಕು; M., Te. ಚೊಕ್ಕ; Sk. ಚೋಕ್ಷ; Mhr., H. ಚೋಖಾ; see ಚಜ್ 1- & 2-, & ಚೂಪು 1; *cf.* Te. ಜೋಕೆ, T. ಚೊಗಜು, M. ಚೊಂಗು, K. ಸೊಗಸು, beauty). ಚೊಕ್ಕಹೆಣ್ಣತಿಯವಳ್ಗೆ ತಕ್ಕ ವರನಿಲ್ಲದಿರೆ ಕುಕ್ಕೆ ತುಮ್ಬಿದ ರೊಕ್ಕವಿದ್ದು ಫಲ ವೇನು? (Dp. 148). 2, purity, cleanness (C.; T., Te.; Sk. ಚೋಕ್ಷ; Mhr., H. ಚೋಖ). — ಚೊಕ್ಕಊಟ. an excellent, clean meal (C.). — ಚೊಕ್ಕಚಿನ್ನ. pure gold (C.). — ಚೊಕ್ಕದಮ್ಬುಲ. -ತಮ್ಬುಲ. excellent tambula (Cpr. 8, 47). — ಚೊಕ್ಕನೀರು. pure water (My.). — ಚೊಕ್ಕನೆಯ್ನಾರ್. N. (Bp. 11, 17). — ಚೊಕ್ಕಬೆಳ್ಳಿ. pure silver (C.). — ಚೊಕ್ಕಭೋಜನ. = ಚೊಕ್ಕಊಟ. (My.). ಚಿಕ್ಕ ಮಡಿಕೆ ಚೊಕ್ಕಭೋಜನ (Prv.).

ಚೊಕ್ಕಟ cokkaṭa. = ಚೊಕಟ, ಚೊಕ್ಕಟು q. v., ಚೊಕ್ಕಳ. (Te.). ಚೊಕ್ಕಟದ ತನಿಸುಖಂ (Cidakhaṇḍānubhava sāra 1, 7). ಚನ್ದನಾದಿಗಳಿನ್ದ ಶರೀರಮಂ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡುವುದು (ಪರಿಕರ್ಮ, ಅಂಗ ಸಂಸ್ಕಾರ Nr.). 2, purity, cleanness (My.; Te.).

ಚೊಕ್ಕಟು cokkaṭu. comeliness, beauty, etc. (ಗಾಡಿ, ಸೊಬಗು, ಗರಗರಿಕೆ, ನಿಜತೆ, ಸುಭಗ Śm. 47, o. r. ಚೊಕ್ಕಟ). 2, purity (Mhr., H. ಚೋಖಟ, ಚೋಖಟಾ, ಚೋಖೋಟ).

ಚೊಕ್ಕಳ cokkaḷa. = ಚೊಕ್ಕಟ, etc. (ಗರಗರಿಕೆ Ct. II, 88; V. 11, 9; Mhr., H. ಚೋಖಾಳ, clean, clear; pure).

ಚೊಕ್ಕಳತನ cokkaḷatana.. the state of being nice, etc. (V. 40, 75).

ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆ cokkaḷike. elegance, beauty, etc. (ನೆಱವಣಿಗೆ Śmd. 386 Mdb. Cm.; ರಮ್ಯ, etc. Śm. 55; ಕೆನೆ 100; ಅನು, ಲೇಸು, ಹಸ, ಕೆನೆ, ಅಣಿ, etc., ಮನೋಹರ Kk. 18). ಸಕ್ಕದಮಂ ಮಱಗೊಳ್ಳದೆ ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆಯಿನ್ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಂ ಬೆಱ್ಪರ್ (Śmd. 386).

ಚೊಕ್ಕೆಯ cokkeya. a device, a dexterous feat (of wrestlers, Grj. 2, 106 va.; Bh. 2, 2, 96; 3, 6, 23).

ಚೊಕ್ಕೆಯತನ cokkeyatana. skill, proficiency, etc. (ಬಿನ್ನಣ Bhn. 56).

ಚೊಗಚಿ cogaci. = ಚಗಚೆ, etc. (S. Mhr.). the shrub-like, though annual herb Cassia occidentalis L. (Z.; *cf.* ದೊಡ್ಡ ತಗಚಿ).

ಚೊಗರ್ಚಿ cogarci. = ಚೊಗಚಿ. (Z.).

ಚೊಂಗ conga. = ಚಂಗ, ಚೊಂಚ, ಚೊಂಚು, etc. crookedness, perverseness (My.). 2, see s. ಚೊಂಗು.

ಚೊಂಗಿ congi. = ಚುಂಗಿ. a perverse female (My.). 2, = ಚೊಂಗು, *e. g.* in ಚೊಂಗಿದನ, ಚೊಂಗಿಮನುಷ್ಯ (My.).

ಚೊಂಗು congu. = ಚೊಂಗ No. 1. (My.). — ಚೊಂಗ. -ಅ 3.- a perverse man (My.).

ಚೊಚ್- coc. = ತೊದ್-, q. v. the state of being the point, first or previous. — ಚೊಚ್ಚಲ್. -ಚಲು. (the first pregnancy), the first birth; the first offspring. ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗ, a first-born son (C.; B. 3, 15). ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗಳು, a first-born daughter (C.). ಚೊಚ್ಚಲ ಬಸುಱು, the pregnancy with the first offspring, the first pregnancy (used only of women, C.). ಚೊಚ್ಚಲ ಈತ, the first production of young (used of cattle, My.). ಚೊಚ್ಚಲ, ಕಱು, the first calf (My.). — ಚೊಚ್ಚಲ. = ಚೊಚ್ಚಲು. ಈತ ಚೊಚ್ಚಲ, ಆಕೆ ಚೊಚ್ಚಲ (C.). — ಚೊಚ್ಚಿಲ್. -ಚಿಲು. = ಚೊಚ್ಚಲ್. [ನಿಮ್ಮ ಚೊಚ್ಚಿಲ ಮಗನಪ್ಪ ಸೂರ್ಯಸೂನುವಂ Pb. 9, 63 va.]. — ಚೊಚ್ಚಿಲದು. -ಅದು. one (*i. e.* a cow) that has had the first or one calf (ಗೃಷ್ಟಿ Mr. 181, o. r. ಚೊಚ್ಚಲದು). — ಚೊಚ್ಚಿಲಾತ್ಮಜ. -ಆತ್ಮಜ. a first-born son (Mr. 310, o. r. ಚೊಚ್ಚುಲಾತ್ಮಜ). — ಚೊಚ್ಚುಲ್. -ಚುಲು. = ಚೊಚ್ಚಲ್. — ಚೊಚ್ಚುಲ ಮಣಕ. a cow that has had one calf (ಗೃಷ್ಟಿ, ಸಕೃತ್ಪ್ರಸೂತೆ Hlā.). — ಚೊಚ್ಚುಲು ಬಸುಱು. = ಚೊಚ್ಚಲ-. (My.). ಎಳೆತನದಲ್ಲೇ ಚೊಚ್ಚುಲುಬಸುಱಾದ ಆಕಳು (ಪ್ರಷ್ಠೌಹಿ, ಬಾಲಗರ್ಭಿಣಿ Si. 322, thus *only* in Si.).

ಚೊಚ್ಚ cocca. Tbh. of ಸ್ವಚ್ಛ. (My.).

ಚೊಂಚ conca. = ಚೊಂಗ, ಚೊಂಚು, etc. 2, see s. ಚೊಂಚು. — ಚೊಂಚಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a crooked, crippled arm (S. Mhr.).

ಚೊಂಚು concu. = ಚೊಂಚ No. 1. the state of being crooked. — ಚೊಂಚ. -ಅ 3. a man who has a crooked, crippled arm (S. Mhr.).

ಚೊಟ್ಟ coṭṭa. (fr. ಕುಡು 3). = ಚೊಟ್ಟ, ಚೊಟ್ಟು, ಚೊತ್ತು, ಸೊಟ್ಟ, ಸೊಟ್ಟು, ಸೊತ್ತು. crookedness; a cripple. [Tu. ಚೊಟ್ಟಿ]. — ಚೊಟ್ಟಗಾಲು. -ಕಾಲು. a crooked, crippled foot (My.). — ಚೊಟ್ಟಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. a crooked, crippled arm (My.).

ಚೊಟ್ಟಗೆ coṭṭage. = ಸೊಟ್ಟಗೆ. crooked.

ಚೊಟ್ಟಿ coṭṭi. = ಚೊಟ್ಟ, etc. crookedness; a cripple woman. (T. ಚೊಟ್ಟೈ; T. ಚೊರಡು, M. ಚುಱಡು, a crook, hook; see s. ಕೋಟ 1 and *cf.* ತೊಱಡು). — ಚೊಟ್ಟಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. a man who has a crooked, crippled hand or arm (ಕುಕರ, ಕುಣಿ Nr.).

ಚೊಟ್ಟು coṭṭu. = ಚೊಟ್ಟ, etc. (My.).

ಚೊಟ್ಟೆ coṭṭe. Tbh. of ಚೋಟಾ. a small, mean man (My.).

ಚೊತ್ತಿ cotti. = ಸೊತ್ತಿ. a female with crooked, crippled limbs (My.).

ಚೊತ್ತಿಗೆ cottige. = ಜತಿಗೆ, ಜತ್ತಿಗೆ, ಜೆತ್ತಿಗೆ, ಜೊತಿಗೆ, ಜೊತ್ತಗೆ, ಜೊತ್ತಿಗೆ. Tbh. of ಯೋಕ್ತ್ರಕ. the plaited strap or collar round an ox's neck by which it is fastened to the yoke (the form of ಚೊತ್ತಿಗೆ *only* in Si.). ಪಶುಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಚೊತ್ತಿಗೆ (ಆಬನ್ಧ, ಯೋಕ್ತ್ರ, ಯೋತ್ರ Si. 303).

ಚೊತ್ತು cottu. = ಚೊಟ್ಟ, etc. — ಚೊತ್ತ. -ಅ 3. a male with crooked, crippled limbs (My.).

ಚೊಪ್ಪಟೆ coppaṭe. the red cedar, Erythroxylon monogynum Roxb. (ದೇವದಾರು Mr. 118, one MS. ಚೊಪ್ಪಡೆ; for "redness" see s. ಚಜ್ 1-).

ಚೊಮ್ಬು combu. = ಚಮ್ಬು No. 2. a copper vessel, etc. (My.).

ಚೊಱ್ cor. = ಚುಯ್, etc. — ಚೊಱನ್ನು. -ಅನ್ನು. = ಚುಯ್ಯನ್. (C.).

ಚೊಱ cora. a shark (ಮಕರ Si. 88; Tu. ತೊರಕೆ; T. ಚುಱಾ; M. ಚಿಱಾಗು, ಚುಱಾವು, ತುಱಾವು, ಶ್ರಾವು, ಇಱಾವು; Te. ಚೊಱಿ, ಸೊಱಿ; *cf.* ತುಱ 2?).

ಚೊಲ್ಲಣ collana. = ಚಲ್ಲಣ, q. v. drawers or breeches of different length. (My.).

ಚೊಲ್ಲೆಯ colleya. = ಚೊಲ್ಲೆಹ, ಜೊಲ್ಲೆಹ. the pointed end of a female's bundle of hair at the back of the head (ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ Śm. 72; Kk. 51, o. r. ಚೊಲ್ಲೆಹ; Te. ಜೊಲ್ಲೆಮು, ಜೊಳ್ಳೆಮು, a tire formed by weaving the tresses in chains and then coiling them up at the back of the head; a wreath of Mogili flowers; *cf.* ಚೊಟ್?). see Cpr. 8, 52; Bh. 1, 13, 30; Rsv. 7, 5; Śsv. 3, 11; ಮಾಡಿಕಗೊಪ್ಪು ಚೊಲ್ಲೆಯ.

ಚೊಲ್ಲೆಹ colleha. = ಚೊಲ್ಲೆಯ, q. v. (ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ Śs.; Bp. 12, 43).

ಚೊಳ್ಣ colna. = ಚೊಲ್ಲಣ, etc. (My.).

ಚೋ cō. = ಚೊ, etc. an imitative sound.

ಚೋಕ್ಷ cōkṣa. pure, clean; pleasing, delightful, beautiful; honest; clever; sharp, pungent, keen. *cf.* ಚೊಕ್ಕ.

ಚೋಚ cōca. bark, rind; skin. 2, *the bark of a kind of cinnamon;* see ತ್ವಚ. 3, a cocoanut (Cpr. 6, 55 va.). 4, a plantain.

ಚೋಜಿಗ cōjiga. = ಸೋಜಿಗ. Tbh. of ಚೋದ್ಯ (or a ಚೋದ್ಯಕ). surprise, wonder, a marvel, a wonder (C.; T. ಚೋತ್ತಿಯ; Te. ಸೋದೆ, ಸೋದ್ಯ, ಸೋಯಗಪು, ಸೋಯಗಮು, ಸೋಯಗಮ್ಬು; Mhr. ಚೋಜ). see Bh. 2, 4, 10; ಚಕ್ಕ-.

ಚೋಟಾ cōṭā. = ಚೊಟ್ಟ. short, small, little (My.; H. ಛೋಟಾ).

ಚೋಟು cōṭu. (fr. ಕುಱು). = ಚುಟು 2. the small span of the thumb and forefinger (ಪ್ರದೇಶ Mr. 324; C.; Tu.; M. ಚೊಟ್ಟಚ್ಚಾಣ್). ಚೋಟು ಕಡಿಮೆ ಅಗಲು ದಾಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ಚೋಟಗಲ. -ಅಗಲ. a span's breadth (C.; Si. 122. 211). — ಚೋಟಳತೆ. -ಅಳತೆ. a span's measure (C.). — ಚೋಟುದ್ದ. -ಉದ್ದ. a span's length or height (C.; Si. 211; V. 39, 13). ಚೋಟುದ್ದ ಮಗುವಿಗೆ ಗೇಣುದ್ದ ಕುಲಾವಿ. — ಚೋಟುದ್ದ ಹುಡುಗಗೆ ಮಾರುದ್ದ ಕಮ್ಬಳಿ (Prvs.). — ಚೋಟೆತ್ತರ. -ಎತ್ತರ. a span's height (C.; Si. 211).

ಚೋಡಿ cōḍi. = ಚಡತಿ. (My.).

ಚೋದನ cōdana. driving, impelling; commanding, etc. see ಪ್ರ-.

***ಚೋದಿಸು cōdisu.** to drive. ದಾರುಕಂ ರಥಮಂ ಚೋದಿಸಲೊಡಂ Pb. 5, 78 va.

ಚೋದ್ಯ cōdya. = ಚೋಜಿಗ, etc. to be driven or impelled, etc. 2, raising a question, objecting. 3, *surprise, astonishment, wonder;* a wonderful thing (ಬಿಸುವನ್ದ Ct. I, 57). see ಕು-, ಬಲು-; Cpr. 1, 31; 6, 100; Grj. 1, 14; Bp. 32, 48; 50, 73; Prv. s. ಬಾದ್ಯ. — ಚೋದ್ಯಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to be surprised, to wonder (Bp. 33, 18). — ಚೋದ್ಯವಡು. -ಪಡು. = ಚೋದ್ಯಮ್ಬಡು. (Rsv. 14, 58 va.).

ಚೋದ್ಯತರ cōdya-tara. uncommonly wonderful, uncommonly beautiful (ವಿಚಿತ್ರತರ Śmd. 301 Cm.; Bp. 26, 7).

ಚೋಪದಾರ cōpadāra. a mace-bearer (C.; Mhr.).

ಚೋಪಾರ cōpāra. = ಜಾಪಾರ, q. v. Bishop's weed.

ಚೋರ cōra. a thief, a robber. (My.).

ಚೋರಕ cōraka. = ಚೋರ. (Bp. 40, 54; 43, 51).

ಚೋರಖಂಡಿಕ cōra-khaṇḍika. N. of a plant (ಹಳ್ಳಿಸರಡು Mr. 142, one MS. -ಕಣ್ಡಿಕ).

ಚೋರತ್ವ cōratva. theft, robbery (My.).

ಚೋರಪುಷ್ಪಿ cōra-puṣpi. *the plant Chrysopogon aciculatus* Trin.

ಚೋರಪ್ರಸ್ತರೋಪಕರಣ cōra-prastarōpakaraṇa. a thief, and an instrument for (cutting) stones. see ಉಳಿ 3 and 4.

ಚೋರಸೂಚನ cōra-sūcana. pointing out, informing against, or spying out thieves. see ತುಬ್ಬು.

ಚೋರಿ cōri. theft, robbery (C.; Mhr.).

ಚೋಲ cōla. ಚೋಳ. *a short jacket, a bodice.* see ಕಟ್ಟಿಂ ಚೋಳ.

ಚೋಲಕ cōlaka. a bodice, a jacket; a cuirass, mail (ವಾರವಾಣ, ಕಂಚುಕ, ಕುಪ್ಪಸ, ಬಾಜ Mr. 343).

ಚೋಲಿ cōli. a kind of chignon made of some hair of the camari (My.).

ಚೋಷಣ cōṣaṇa. sucking, suction. (G.).

ಚೋಷ್ಯ cōṣya. suckable; anything that can be sucked. (My.).

ಚೋಸರಿಗಿತಿ cōsarigiti. (Śmd. 246 Mdb., o. r. ಜೋಸರಗಿತಿ).

ಚೋಹ cōha. Tbh. of ಯೋಗ. = ಜೋಹ, ಸೋಗು. dress: an assumed character and guise, a mask [ಎಪ್ಪತ್ತೆಣ್ಟು ಪವಾಡದ ಮೆಱೆದು ಹಗರಣದ ಚೋಹದನ್ತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ! Bv. 891]; (ವೇಷ Bhn. 45; Bp. 32, 15; Mhr. ಸೋಂಗ).

ಚೋಳ cōḷa. the coast of Coromandel; the titular name of a dynasty of that country; N. of its people (My., T., M. ಚೋೞ; Sk. ಚೋಡ, ಚೋಲ). see ಉತ್ತುಂಗ-, ಕರವೀರ-, ಕರವೂರ-, ಕರಿಕಾಲ-, ನರೇನ್ದ್ರ-, ಪಗಲ್-, ರಾಜೇನ್ದ್ರ-, ವಿಕ್ರಮ-, ವೀರ-; Cpr. 7, 41; Bp. 6, 18; 9, 33; 22, 6; 33, 15; 38, 56; Śmd. 276 Mdb.; Prv. s. ಜೋಳ. — ಚೋಳಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. see ವೀರ-. — ಚೋಳಾದೇವಿ. -ದೇವಿ. N. (Bp. 33, 17; 59, 8).

ಚೋಳದೇಶ cōḷa-dēśa. the cōḷa country (Bp. 16, 1). ಚೋಳದೇಶದವ (a Tamil vagabond) ಚೇಱುಗಿನ್ತ ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ಚೋಳನೃಪ cōḷa-nṛipa. the cōḷa king (Bp. 24, 78).

ಚೋಳಪಾಲಕಚರಿತ್ರ cōḷa-pālaka-caritra. the history of the cōḷa king or of the cōḷa kings, a work by Kēśava (Śmd. 408).

ಚೋಳಭೂಮಣ್ಡಲ cōḷa-bhūmaṇḍala. = ಚೋಳದೇಶ. (Bp. 50, 62).

ಚೋಳಭೂವರ cōḷa-bhūvara. = ಚೋಳನೃಪ. (Bp. 24, 85).

ಚೋಳಮಣ್ಡಲ cōḷa-maṇḍala. Coromandel (T. ಚೋೞ-; My.).

ಚೋಳಮಹೀಶ cōḷa-mahīśa. = ಚೋಳನೃಪ. (Bp. 31, 24).

ಚೋಳರಾಯ cōḷa-rāya. = ಚೋಳನೃಪ. (Bp. 9, 40; 25, 48; 50, 22; 52, 10).

ಚೋಳಿ cōḷi. relating to or coming from Cōḷa; a man from Cōḷa (My.). — ಚೋಳಿಯಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 11, 4).

ಚೌ cau. = ಚವು 1. four. Tbh. of ಚತುಃ (Śmd. 377).

ಚೌಕ cauka. = ಚವುಕ 1. Nos. 1-5, ಚಾಕು. Tbh. of ಚತುಷ್ಕ (Śmd. 378). 6, a square in a town where four roads meet (My.); the square space forming the central portion of a temple or house (My.; Mhr.); a square made with cowdung on the ground (Bp. 18, 3; Mhr., H. ಚೌಕಾ). 7, the number of four on a die (My.). 8, slow time in music. ಆದ್ಯನ್ತ ಮಧ್ಯಕಾಲಸ್ಥಿತಿಗಳು ಅನ್ದರೆ ಷುರು ಚೌಕ ಮುಕ್ತಾಯಗಳು (ತತ್ವ, etc. Si. 64; My.). 9, prolixity

(in ಚೌಕಮಾತು, My.); of little worth (in ಚೌಕಮಾತು, S. Mhr.). ಚೌಕದ ಮಾತು (Bp. 43, 6). see Si. 105. 421. 438. — ಚೌಕವನ್ ಎಣಿಸು. to count by four and four (C.; Bp. 28, 41).

ಚೌಕಟ್ಟು cau-kaṭṭu. a frame (C.; B. 3, 58; 4, 209; Si. 112. 219; Mhr., H. ಚೌಕಟ).

ಚೌಕಣ್ಡ cau-kaṇḍa. four pieces. Tbh. of ಚತುಃಖಣ್ಡ (Śmd. 378).

ಚೌಕದಾಯ cauka-dāya. a throw of dice that exhibits the even numbers from 4-12, one exceeding the other at the rate of four (Bp. 43, 6).

ಚೌಕದುಗ cauka-duga. four times (a throw of) two dice of which both exhibit the number one (Bp. 43, 6).

ಚೌಕಸುದ್ದ cauka-sudda. quite square (C.).

ಚೌಕಳಿ caukaḷi. = ಚವುಕಳಿ, etc. a set of four pearls, etc.

ಚೌಕಿ cauki. = ಚವಕಿ, etc., ಚೌಕಿಗೆ, ಚೌಕು, (ಚೌರಗೆ). a group of four houses; a quadrangle enclosed by four buildings; the square open court in the centre of a house (ಸಂಜವನ Mr. 195; see ಚೌರಗೆ).

ಚೌಕಿಗೆ caukige. the inner veranda of a house (Bp. 12, 8; Bh. 2, 13, 28; 3, 12, 66).

ಚೌಕೀದಾರ caukī-dāra. a watchman (My.; Mhr., H.; B. 5, 106).

ಚೌಕು cauku. = ಚೌಕ. a square, etc. see ಚಚ್-. 2, = ಚೌಕಿ No. 3, q. v. (ಚತುಃಶಾಲ, ಸಂಜವನ Nr.).

ಚೌಕುಳ cau-kuḷa. the four castes. 2, a certain musical term (Bp. 19, 10).

ಚೌಕುಳಿ caukuḷi. = ಚವುಕುಳಿ, etc. a set of four pearls, etc.

ಚೌಗಾವೆ cau-gāve. N. of a country. Tbh. of ಚತುರ್ಗ್ರಾಮ (Śmd. 378).

ಚೌಜನ್ತ cau-janta. elephant Airāvata. Tbh. of ಚತುರ್ದನ್ತ (Śmd. 378; ಸುರಕರಿ Śm. 10, o. r. ಚೌದನ್ತ).

•**ಚೌಡ cauḍa.** = ಚೌಲ. (fr. ಚೂಡಾ). relating to a crest, crested; relating to tonsure. 2, the ceremony of tonsure.

*ಚೌತ **cauta.** the cause? ಕಡುಗಮ್ಪಿನೊಳಟ್ಕಿಮೆಗೊಳಗಪ್ಪೆವೆನ್ದು ಮಧುಪಂಗಳ್ ತಮ್ಮಟ್ಕಿಮೆಯ ಚೌತಮಾಗಿರೆ ನೀಟ್ಕಿರಿಸಿದುವುನ್ತೆ ಚಂಪಕಕ್ಕೆ ಜಿಗದುವೇ Ap. 11, 119.

ಚೌತಾಳ cautāḷa. forty-four (S. Mhr.; Mhr. ಚೌವೇಚಾಳ).

ಚೌತಿ cauti. = ಚವುತಿ. fourth day in a lunar fortnight.

ಚೌಥಾಯಿ cauthāyi. a fourth part (My.; Mhr.).

ಚೌದನ್ತ cau-danta. = ಚೌಜನ್ತ, q. v. (Śśv. 3, 44).

ಚೌದರಿ caudari. = ಚವುದರಿ. a public officer of a village.

ಚೌದಳ cau-daḷa. having four leaves (Bp. 3, 8).

ಚೌಪಂಚಿ cau-pañci. a play at dice at which four cinques are expected to fall (Bp. 43, 8).

ಚೌಪಟ cau-paṭa. = ಚೌವಟ No. 2. (Bh. 8, 19 sum.; 10, 6, 22).

ಚೌಪದ cau-pada. Tbh. of ಚತುಃಪದ (Śmd. 378, o. r. ಚತುಃಪಥ). 2, a class of metres (My.); a schoolmaster going with his pupils from house to house, singing caupadas and asking for presents (My.).

ಚೌಪದಿ cau-padi. N. of two metres [Kr. 1, 35]; (Ch.; Mr. 366). 2, four roads, or a place where four roads meet (ನಾಲ್ವಟ್ಟೆ Ct. II, 88).

ಚೌಪಳಿಗೆ cau-paḷige. a square-hall or pavilion: the maṇṭapa in front of a Jaina temple [ಚೆಮ್ಬೊನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ Pb. 2, 66]; (My.; Abh. P. 5, 53 va.; 11, 10 va.).

ಚೌಭುಜ cau-bhuja. = ಚತುರ್ಭುಜ. four arms (Bp. 24, 73).

ಚೌಮೂಲೆ cau-mūle. the four cardinal points (Rām. 1, 13, 7).

ಚೌರ caura. 1. (fr. ಚೋರ). *a thief, a robber.*

ಚೌರ caura. 2. shaving, etc. Tbh. of ಕ್ಷೌರ. (C.).

ಚೌರಗೆ caurage. = ಚೌರಿಗೆ (ಚೌಕಿ No. 3, ಚೌಕು No. 2). a square open court. (ಚತುಃಶಾಲ, ಸಂಜವನ Hlā.).

ಚೌರಸ caurasa. Tbh. of ಚತುರಶ್ರ. a square. (J. 17, 23; My.; Mhr.).

ಚೌರಾಶೀತಿ caurāśīti. Tbh. of ಚತುರ್ ಅಶೀತಿ eighty-four. (Bh. 2, 2, 77; Mhr. ಚೌರ್ಯಾಶೀಂ).

ಚೌರಿ cauri. = ಚವರಿ, etc. (Mhr., H.). a chowrie. see Si. 169. 267. 453.

ಚೌರಿಕೆ caurike. *theft, robbery.*

ಚೌರಿಗೆ caurige. = ಚೌರಗೆ, q. v. (ಮನೆ Śs. V. 38, 101).

ಚೌರ್ಯ caurya. *theft, robbery.*

ಚೌಲ caula. = ಚೌಡ.

ಚೌಲಕರ್ಮ caula-karma. = ಚೂಡಾಕರ್ಮ. ceremony of tonsure. (My.).

ಚೌಲೋಪನಯನ caula-upanayana. tonsure and investiture with the sacrificial thread (ಮುಂಜಿ G.). ಚೌಲೋಪನಯನವಾಗದವ ನವಿಲಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ಚೌವಂಗುಲ cau-aṅgula. four fingers (Bh. 2, 2, 97).

ಚೌವಟ cauvaṭa. = ಚೌವಟ್ಟ (Śmd. 378). place of junction of four roads (ಸಂಸ್ಥಾನ Mr. 192; Mhr. ಚವಠಾ, ಚವಾಠಾ). 2, = ಚೌಪಟ, four kinds of accomplishments (Rśv. 6, 11 va.).

ಚೌವಟ್ಟ cauvaṭṭa. = ಚೌವಟ. Tbh. of ಚತುಃಪಟ್ಟ (Śmd. 378; Abh. P. 5, 103).

ಚೌವೀಸ cauvīsa. Tbh. of ಚತುರ್ವಿಂಶತ್. twenty-four (Mhr. ಚವ್ವೀಸ). see s. ಖರ್ವ.

ಚೌವೇದಿ cau-vēdi. Tbh. of ಚತುರ್ವೇದಿ (Śmd. 378).

ಚೌವ್ವಾಂಗ cauvvāṅga. a play among children with tamarind seeds (S. Mhr. rare; Mhr. ಚ್ಯಾವಮ್ಯಾವ, a play amongst children).

ಚೌಶತ cau-śata. Tbh. of ಚತುಃಶತ. four hundred, one hundred and four. (R.).

ಚೌಶೀತಿ cauśīti. Tbh. of ಚತುರಶೀತಿ. eighty-four. (My.; Te.).

ಚೌಷಷ್ಟಿ cau-ṣaṣṭi. Tbh. of ಚತುಃಷಷ್ಟಿ. sixty-four. (Mr. 82; J. 5, 72).

ಚೌಷಷ್ಟಿಕಲೆ cauṣaṣṭi-kale. the sixty-four arts or accomplishments (C. Bp. 47, 43).

ಚೌಸೋಪಿ causōpi. a building (Mhr.; ಸಂಜವನ G.).

ಚ್ಯವನ cyavana. causing to move or go away; moving, motion; sinking, falling; etc. see ದುಶ್-; N. of a ṛiṣi.

ಚ್ಯುತ cyuta. moved; fallen; fallen from; dropped; oozed out; *lost, perished.* see ಅ-, ಅಕ್ಷರ-, ಪರಿ-, ಬಿನ್ದು-.

ಚ್ಯುತಕ cyutaka. moving, sinking, etc. see ಅ-.

ಚ್ಯುತತ್ವ cyutatva. the condition of moving, sinking, etc. see ಅ-.

*ಚ್ಯುತಯಥಾಸಂಖ್ಯ **cyutayāthā-saṅkhya.** one of the flaws in poetical compositions. Kr. 1, 69. 87.

ಚ್ಯುತಾಕ್ಷರ cyuta-akṣara. a dropped syllable. 2, a kind of citra (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ಚ್ಯುತಿ cyuti. motion; falling, a fall; deviating from; perishing, ruin, loss; etc. (Rām. 3, 5, 1. 4; Rśv. 13, 22; My.).

ಛ್ ch

ಛ್ ch. the twenty-seventh letter of the alphabet (Śmd. 12. 21-23). its use in Kannaḍa and Tadbhava words is very limited, as it occurs only in ಛಟಿ, ಛಮು (74), ಛಮ್ಮನೆ (22). ಛಟಿಲನೆ (1), ಛರ್ಪಿಸು, ಛಲ್ಲ, ಏಕಛಾಯ (23), and in ಇಛ್ಛಾಸಿರಂ, ಎಛ್ಛಾಸಿರಂ; ನೂಛ್ಛಾಸಿರಂ, ಪದಿನೆಛ್ಛಾಸಿರಂ, wherein it replaces ಸ್ (22. 83).

ಛ cha. the letter ಛ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 7 (Mr. 349).

ಛಕಾರ cha-kāra. the syllable ಛ (Śmd. 11).

ಛಕ್ಕ chakka. six, at cards (My.; Te. ಚಕ್ಕು; Sk. ಷಟ್ಕ).

ಛಗ chaga. = ತ್ಸಗ. *a he-goat.*

ಛಗಲಕ chagalaka. *a he-goat.*

ಛಗಲಾನ್ತ್ರಿ chagala-antri. *the plant Argyreia speciosa or argentea* sweet.

ಛಟಿ chaṭa. = ಚಟಿ. an imitative sound. — ಛಟಿ ಛಟಿ. rep. the sound of being suddenly separated, of bursting, of snapping, of rending, of clashing, of crackling, etc. (Bp. 51, 81). — ಛಟಿ ಛಟಿಛಟಿನೆ. with the sound of ಛಟಿಛಟಿಛಟಿ (Bh. 1, 20, 27). — ಛಟಿ ಛಟಿಧ್ವನಿ. the sound of ಛಟಿಛಟಿ (Bh. 8, 25, 6). — ಛಟಿಛಟಿನೆ. with the sound of ಛಟಿಛಟಿ (Bp. 23, 16; Rsv. 6, 11 va.). — ಛಟಿ ಛಟಾ-ಕೃತಿ. the uttering of ಛಟಿಛಟಾ (Rām. 5, 8, 60). — ಛಟಿ ಛಟೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. uttering ಛಟಿಛಟಿ (Śmd. 74).

ಛಟಿಸು chaṭisu. to crackle or bustle (Bh. 1, 20, 27).

ಛಟೆ chaṭe. a mass, lump, assemblage, etc. (Bp. 17, 18).

ಛಡಕಿ chaḍaki. one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ಛಡಾಛಡಿ chaḍāchaḍi. quickly (My.; Br.; H.).

ಛತ್ತೀಸ chattīsa. ಛತ್ತೀಸು. thirty-six (Bp. 57, 4; Mr. 82, 357; Mhr., H.).

ಛತ್ರ chatra. 1. = ಚತ್ರ 2. *a parasol, an umbrella,* regarded also as an ensign of dignity. 2, a mushroom.

ಛತ್ರ chatra. 2. = ಚತ್ರ 1, etc. a choultry (My.). ಛತ್ರದ ಗೃಹ (ಪ್ರತಿಶ್ರಯ Mr. 196).

ಛತ್ರಕ chatraka. *a mushroom.*

ಛತ್ರಪತಿ chatra-pati. title of any king over whom a parasol is carried as a mark of dignity. (My.).

ಛತ್ರಾಕಿ chatrāki. *the ichneumon plant* (= ಗನ್ಧನಾಕುಲಿ, ರಾಸ್ನೆ).

ಛತ್ರಿಕೆ chatrike. = ಚತ್ತರಿಗೆ, etc., ಸತ್ತಿಗೆ. a parasol or umbrella (not Sk.; ಸತ್ತಿಗೆ Śmd. 340. 345; Ct. II, 60). 2, *a mushroom* (ಕೆಸವು Mr. 149). see ಆನ್ದೋಲ-.

ಛತ್ರೆ chatre. *the plant Anethum sowa* Roxb. 2, *coriander.* 3, *a mushroom.*

ಛತ್ವ chatva. the letter or syllable ಛ (Śmd. 82. 339).

ಛತ್ವರ chatvara. = ಚಪ್ಪರ? a house, a dwelling; a bower, an arbour.

ಛದ chada. a covering. 2, *a wing* (ವಾಜ, ಗಱು Nn. 124). 3, *a leaf.*

ಛದನ chadana. a covering. 2, *a wing.* 3, *a leaf.*

ಛದಿಸ್ chadis. a covering. 2, *the thatch or roof of a house.*

ಛದೆ chade. = ಛದಿಸ್. (ವಲಭಿ, ಮನೆಗೆ ಏಱಿಸಿದ ಪೊದಕೆ Mr. 200).

ಛದ್ಮ chadma. a covering. 2, *disguise, fraud, deceit.*

ಛದ್ಮನೆ chadmane. = ಛದ್ಮ No. 2. (My.).

ಛನ್ದ chanda. 1. = ಚನ್ದ 1. pleasing, being pleasant or delightful. 2, appearance, look, shape (see Mr. s. ಭಂಗಿ). 3, pleasure, delight. 4, liking, fondness for; *intention, purpose; fancy, whim; will;* arbitrary choice; wilfulness, wilful conduct. ಸ್ವಸ್ತಿಕ ವರ್ಧಮಾನ ನನ್ದ್ಯಾವರ್ತ ಈ 3 ಮೊದಲಾಗುಳ್ಳುವು ಅರಮನೆಯ ಛನ್ದಂಗಳು (Hlā). see Bp. 29, 16. 19.

ಛನ್ದ chanda. 2. = ಚನ್ದ 3. Tbh. of ಛನ್ದಸ್ [Kr. 1, 95]; (Mr. 362; Nn. 58; Ch.). 2, the number 26 (ಇಪ್ಪತ್ತಾಱು Mr. 348).

ಛನ್ದಕ chandaka. = ಛನ್ದ 1. see ವಿ-.

ಛನ್ದಸ್ chandas. = ಛನ್ದ 2, etc., ಛನ್ದಸ್ಸು. *wish, will;* free will. 2, *metrical science, prosody* (Kāvy. II, 2, B, 30-32). 3, a metre-type (Ch.). 4, *the text of the vedic hymns, the vēdas.*

ಛನ್ದಸ್ಸು chandassu. Tbh. of ಛನ್ದಸ್. (Nn. 40, 100).

ಛನ್ದೋಮ್ಬುಧಿ chandas-ambudhi. N. of Nāgavarma's Prosody (Ch. v. 23. 24).

ಛನ್ದೋಮ್ಬುರಾಶಿ chāndas-amburāśi. = ಛನ್ದೋಮ್ಬುಧಿ. (Ch. v. 22).

ಛನ್ದೋವತಂಸ chandas-avataṁsa. N. of a metre (Ch.).

ಛನ್ನ channa. *covered, full;* concealed; private, solitary.

ಛಪ್ಪಿಸು chappisu. = ಛರ್ಪಿಸು. [to suck? T. ಚಪ್ಪು to suck]. (Śmd. 23, o. r. ಛರ್ಪಿಸು).

ಛಮು chama. = ಛುಮು. an imitative sound. — ಛಮೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. emitting (or appearing with) ಛಮು (Śmd. 74, o. r. ಛುಮೆನ್ನು).

ಛಮ್ಮನೆ chammene. with the sound (or appearance) of ಛಮ್ (Śmd. 22, o. r. ಘಣ್ಮನೆ).

ಛರು charu. Tbh. of ತ್ಸರು. (ಅಡಾಯುಧಗಳ ಪಿಡಿಗಳ್ Mr. 298).

ಛರ್ದಿ chardi. sickness, vomiting [ರಿಸಿಯರ್ಕಳೊಡನೆ...ಚರಿಗೆವೊಕ್ಕೊಡಾರುಂ ಸಿಱುಸುವೊರಿಲ್ಲ ಮೂಱುತ್ತು ಸಿಱುಸಿದೊಡಂ ಛರ್ದಿಯಕ್ಕುಂ Vr. 171, 8]; (My.).

ಛರ್ದಿಕೆ chardike. = ಛರ್ದಿ. see ಪ್ರ-.

ಛರ್ಪಿಸು charpisu. = ಛಪ್ಪಿಸು, q. v.

ಛಲ chala. = ಚಲ 2, q. v. *fraud, deceit, deception, disguise,* pretext; wickedness; design, device; intention. see Cpr. 1, 96; Bp. 6, 3. 2, see the meanings of ಚಲ 2. — ಛಲ ಗಿಲ. reit. (Bh. 8, 26, 29). [—ಛಲದಾಳು. -ಆಳು. an obstinate person. ಹುಲಿಯು ಹಾಲು ಹುಲಿಗಲ್ಲದೆ ಹೊಲದ ಹುಲ್ಲೆಗೆ ಉಣ್ಣಿಸಬಾರದು. ಕಲಿಯು ಕಾಲತೊಡರು ಛಲದಾಳಿಗಲ್ಲದೆ ಇಕ್ಕಬಾರದು Bv. 665].

ಛಲಗಾಹಕ chala-gāhaka. the act of entering deeply into fraud, etc., excessiveness of deceit, etc. (Bp. 49, 45).

ಛಲಲಲೆ chalalale. an imitative sound. ಬೆಳೆಗೆಯ್ಯ ಕೊಳ್ ಇರ್ದ, ಎತ್ತಂ ಕಳರವದಿಂ ಕೆಯ್ಯನೆತ್ತಿ, ಛಲಲಲೆ ಎನುತುಂ etc. (Kāvy. I, 3, 95; Śmd. 231).

ಛಲವಾದಿ **chala-vādi.** = ಚಲವಾದಿ. an obstinate speaker (J. 5, 61).

ಛಲ್ಲ **challa.** ಛಲ್ಲಂ ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 23, o. r. ಛಲ್ಲಿ-).

ಛಲ್ಲಿ **challi.** see ಛಲ್ಲ.

ಛಲ್ಲಿ **challi.** skin, bark; a spreading creeper; a kind of flower; offspring.

ಛವಿ **chavi.** = ಚವಿ. skin, hide. 2, *colour; beauty.* 3, *light, lustre.* — ಛವಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to bloom, etc. (Bp. 35, 13).

*ಛಳಿಲ್ **chaḷil.** an onomatopoeic word. ಶರಾಳಿಗಳ್ ಛಳಿಲ್ ಛಳಿಲೆನೆ ಪಾಯೆ Pb. 8, 105.

ಛಳಿಲೆನೆ **chaḷilene.** with the sound (or the manner) of ಛಳಿಲ್ (Śmd. I). (Te. ಝುರೀಲುನೆ, ಝುರಾಲನಿ, at once, instantly; sweepingly, whizzingly).

ಛಾಗ **chāga.** = ಛಗ. *a he-goat.*

ಛಾಗಗಲಸ್ತನ **chāga-gala-stana.** fleshy protuberances depending from a goat's throat (ಮಣಿ, ಆಡ ಕೊರಳ ಮೊಲೆ Nn. 67).

ಛಾಗಿ **chāgi.** *a she-goat.*

ಛಾತ **chāta.** *cut off, cut, divided.* 2, *thin, feeble, emaciated.*

ಛಾತ್ರ **chātra.** (fr. ಛತ್ರ). *a pupil, a disciple.*

ಛಾದ **chāda.** = ಛಾದನ. see ಆ-.

ಛಾದನ **chādana.** covering; a cover; hiding, concealing, screening. see ಆ-, ಪ್ರ-.

ಛಾದಿತ **chādita.** *covered.*

ಛಾನಸ **chānasa.** Tbh. of ಛಾನ್ದಸ. loitering, delay (My.).

ಛಾನಸಗಾಱ **chānasa-gāṟa.** a loiterer (My.).

ಛಾನ್ದಸ **chāndasa.** (fr. ಛನ್ದಸ್). = ಚಾನ್ದಸ, ಛಾನಸ. relating or belonging to prosody or to the vēda; *a Brāhmaṇa conversant with the vēdas* (ವೇದವನೋದಿದಾತನು Nr.; Śmd. 128; Bp. 53, 39). (2, a loiterer in vedic ceremonies: a loiterer in general).

ಛಾನ್ದಸಿಕ **chāndasika.** a Brāhmaṇa conversant with the vēdas (My. Amara).

ಛಾನ್ದಸಿಗ **chāndasa-iga.** (Śmd. 233, o. r. ಛನ್ದಸಿಗ). a priest familiar with the vēdas (?).

ಛಾಯಾಗ್ರಹ **chāyā-graha.** a mirror. (R.).

ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ **chāyā-grahaṇa.** seizing the shadow; photography. — ಛಾಯಾಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್. -ಂ-. to seize the shadow (Abh. P. 11, 52 va.).

ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಿ **chāyā-grāhi.** N. of a rākṣasi (Rām. 5, 1, 16).

ಛಾಯಾತನಯ **chāyā-tanaya.** the son of Chāyā: *the planet Saturn.*

ಛಾಯಾನನ್ದನ **chāyā-nandana.** = ಛಾಯಾತನಯ. (My.).

ಛಾಯಾಪತಿ **chāyā-pati.** the sun (Rām. 5, 1, 16).

ಛಾಯಾಯನ್ತ್ರ **chāyā-yantra.** shadow-instrument: a sun-dial. (My.; B. 5, 181).

ಛಾಯೆ **chāye.** ಛಾಯಾ. = ಚಾಯ, ಚಾಯಿ. *shade;* shadow. 2, *a reflected image,* reflection. 3, a screen, protection, shelter; respect, civility (S. Mhr.). 4, *splendour, lustre;* colour; appearance, look (of a man's face, My.). 5, *the wife of the sun and mother of Saturn.* 6, faint appearance (My.; Mhr.); hint (My., in ಛಾಯೆ ತೋಱಿಸು). — ಛಾಯೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to hint (J. 18, 61). — ಛಾಯೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. lustre, colour, etc. to disappear (Bp. 44, 27).

ಛಾಸಿರ **chāsira.** = ಸಾಸಿರ, in compounds (Śmd. 22. 121. 226. 227).

ಛಿಕ್ಕಾರ **chikkāra.** a kind of antelope (Sk.; *cf.* ಚಿಗರಿ).

ಛಿತ **chita.** = ಛಾತ. *cut.*

ಛಿದುರ **chidura.** cutting; easily breaking, frail (Kāvy. V, 950); hostile.

ಛಿದ್ರ **chidra.** *a hole, a slit, a rent, a fissure, an opening;* a defect, a flaw, a fault; *a weak point or side, a foible;* imperfection, infirmity. see Nn. s. ಶಂಕು.

ಛಿದ್ರತರ **chidra-tara.** being uncommonly full of openings for letting light in: open, manifest (ಉಲ್ಬಣ, ಪಾವಕ Nn. 122).

ಛಿದ್ರಾನ್ವೇಷಣ **chidra-anvēṣaṇa.** the act of searching for faults. (My.).

ಛಿದ್ರಾನ್ವೇಷಿ **chidra-anvēṣi.** looking out for faults or flaws, a censorious or captious critic. (My.).

ಛಿದ್ರಿತ **chidrita.** *pierced, perforated, having holes.*

*ಛಿದ್ರಿಸು **chidrisu.** to break through; to pester. ಸೈನ್ಧವನವರಂ ಛಿದ್ರಿಸಲೆನ್ದು ಮೆಯ್ದುಗ್ರೆದು ಬನ್ದು Pb. 7, 30 va.; Bv. 10.

ಛಿನ್ನ **chinna.** = ಚಿನ್ನ1. *cut;* divided, torn, broken, destroyed. — ಛಿನ್ನ ಛಿನ್ನ. rep. shattered, mangled, destroyed, piecemeal, etc. (Bp. 14, 31; 18, 52; 21, 45; 60, 57). — ಛಿನ್ನ ಭಿನ್ನ. dupl. = ಛಿನ್ನ ಛಿನ್ನ. (My.; Te.).

ಛಿನ್ನಕುಜಾತ **chinna-kujāta.** the trunk of a lopped tree, a lopped tree (ಮುಣ್ಡ, ಕಡಿದ ಮರ Nn. 112, o. rs. ತಱಿದ ಮರ, ಕಡಿದ ಭೃಂಗಮರ).

ಛಿನ್ನರುಹೆ **chinna-ruhe.** *the plant Cocculus cordifolius* DC.

ಛುಚ್ಚುನ್ದರ **chucchundara.** = ಚುಚುನ್ದರಿ, ಚುಚ್ಚುನ್ದರ. *the musk rat or shrew.*

ಛುಮ **chuma.** see ಛಮ.

ಛುರಿಕೆ **churike.** *a knife.* *cf.* ಸುರಿಗೆ.

ಛುಲುಮ್ಮೆನೆ **chulummene.** with the sound (or manner) of ಛುಲುಂ (Śmd. 22, o. r. ಛುಮ್ಮೆನೆ).

ಛೂರಿ **chūri.** = ಚೂರಿ. a knife (Sk.; B. 2, 28).

ಛೇಕ **chēka.** *tame, domesticated.* 2, *town-bred, shrewd, clever.* 3, a kind of alliteration, repetition of two or more consonants in different words (Sk.; My.).

ಛೇದ **chēda.** cutting; cutting off; chopping; tearing off; destroying; a section, a piece, etc. see ನಱು-, ತಱು. 2, divisor, the denominator of a fraction (Sk.; My.).

ಛೇದನ **chēdana.** = ಛೇದ. *cutting,* etc. see ಅರಿ. — ಛೇದನ ಮಾಡು. to cut, etc., to destroy (Bp. 24, 39).

ಛೇದಿ **chēdi.** cutting; a cutter; a pair of scissors or shears; a knife (ಕರ್ತರಿ Mr. 377; Bp. 40, 63).

ಛೇದಿಸು **chēdisu.** to cut, to cut off, etc. ಹೊದಱ ಛೇದಿಪ ಲವಿತ್ರಂ (Śm. 85). see Bp. 32, 35; 36, 4?; 61, 79; Nn. 99; J. 34, 17.

ಛೇದಿಸುವಿಕೆ **chēdisuvike.** cutting, etc. (ಲವ, etc. Si. 395).

ಛೇದ್ಯ **chēdya.** to be cut, be cut off, etc. (adj.); amputation, excision. see ಶೀರ್ಷ-.

ಜ್ j

ಜ್ j. the twenty-eighth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 22. 53); it is substituted for ಸ್ in ಪೊಂಜುರಿಗೆ, ಮುಂಜೂರ್, ಮುಂಜೆಅಂಗು, ತಜ್ಜೊಡರ್, ತುಡುಜೊಡರ್ (83), ತೂಗುಂಜೊಡರ್, ಕಟ್ಟುಂಜುರಿಗೆ (204); for ಚ್, *e. g.* in ಜಕ್ಕ 1; for ಯ್, *e. g.* in ಜಕ್ಕ 2; for ದ್, *e. g.* in ಜಿನ 2, (ಜಿನಸು); ಜೀನ; and for ತ್, *e. g.* in ಜೂಗು, ಜೂಪಱು.

ಜ ja. the letter ಜ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school.

-ಜ ja. born; produced; a son. see ಅಗ್ರಜ, etc. 2, the number eight (Mr. 349). 3, a certain metrical foot (Ch.; Mr. 363).

ಜಕಣಿ jakaṇi. = ಜಕ್ಕಣಿ. (My.). see Prv. s. ನೆರಮನೆ.

ಜಕಾತಿ jakāti. customs, excise (C.; Mhr., H. ಜಕಾತ).

ಜಕಾರ ja-kāra. the letter or syllable ಜ (Śmd. 11).

ಜಕೇರೆ jakēre. an old store or hoard (My.; Br., H.).

ಜಕ್ಕ jakka. 1. = ಚಕ್ಕ 1. — ಜಕ್ಕನೊಡೆಱಲಿ. -ಂ-ತೊಱಲಿ. (Śmd. 205). (the wheel-turner or cart-puller): a male buffalo, which is yama-ratha or Yama's vehicle. ಜವನ್ ಏಱಿದೊಂದು ಜಕ್ಕನೊಡೆಱಲನ್ತೆ ಕಣ್ಣೆಸೆದುದು ಏಱಿದ ಇಭಂ ಚಲದಂಕರಾಮನಾ (205). (Grj. 6, 56 va.). — ಜಕ್ಕನೊಡೆಱಲಿದೇರ. -ತೇರ. whose vehicle is a buffalo: Yama (ಅನ್ತಕ Śm. 12; ಯಮ Kk. 15). — ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ. = ಚಕ್ಕ-. [ದಿವ್ಯ ಮುಖಮುಂ ಕೆಯ್ಯೊಣ್ಣು ಸಗ್ಗಕ್ಕೆ ಪಾಱುದುವಾ ಪಾರಿವ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳದೇಂ ಪೆಮ್ಪೋ ಮಹಾಯಜ್ಞದಾ Pb. 6, 38; Ap. 11, 50]; (ಚಕ್ರವಾಕ Nr.; Kk. 14; ಚಕ್ರ. ಚಕ್ರವಾಕ, ಕೋಕ, ರಥಾಂಗ Hlā.; ಎಣೆವಕ್ಕಿ, etc. Śm. 28; ಕಲವನ್ಪು, ರಥಾಂಗ Nn. 17; ಚಕ್ರ, ರಥಾಂಗ 49; ಕೋಕ, ಚಕ್ರಯುಗ 128; Abh. P. 3, 133 va.; J. 9, 13; 26, 13).

ಜಕ್ಕ jakka. 2. Tbh. of ಯಕ್ಷ. [ಕುಬೇರನಿಂ ಕಪ್ಪಂಗೊಣ್ಡು ಜಕ್ಕರೆಕ್ಕೆಯಿಂ ಪೊತ್ತು ಬರೆ Pb. 6, 32 va.]; (Abh. P. 14, 95; 15, 3). — ಜಕ್ಕಣ. -ಅಣ. = ಜಕ್ಕಣ್ಣ. (C.). — ಜಕ್ಕಣಾಚಾರಿ. N. of an architect (C.). — ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ. N. of a Śaiva devotee (Rsv. 1, 17). — ಜಕ್ಕಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (S. Mhr.). see ಶಿಟಿಶಾಸಿಗಳ-. — ಜಕ್ಕಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (S. Mhr.; B. 5, 136). — ಜಕ್ಕವ್ವ. -ಅವ್ವ. N. (S. Mhr.).

ಜಕ್ಕಣಿ jakkaṇi. = ಜಕಣಿ, ಜಕ್ಕಿಣಿ. Tbh. of ಯಕ್ಷಿಣಿ. (My.).

ಜಕ್ಕಲು jakkalu. obsequiousness, fawning (My.; Te. ಜಾಗಿಲಿ, prostration, see s. ಚಾಱು).

ಜಕ್ಕಿ jakki. = ಜಕ್ಕೆ. Tbh. of ಯಕ್ಷಿ. (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಜಲಾಶ್ರಿತೆ Mr. 15, o. r. ಜಕ್ಕೆ; Bp. 23, 20). see ನೆಲಮುಕ್ಕ-. — ಜಕ್ಕಿಯರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಜಕ್ಕಿಣಿ jakkiṇi. = ಜಕಣಿ, etc. Tbh. of ಯಕ್ಷಿಣಿ. a woman who dies in the matron state, not as a widow, and receives divine honours, *e. g.* sīres are dedicated to her, etc. (My.; Te. ಜಕ್ಕಿನಿ).

ಜಕ್ಕಿಸು jakkisu. 1. = ಜಗ್ಗಿಸು 1. to bend or twist the body in up and down (obscene) movements (when walking, My.). ಜಕ್ಕಿಸುತ್ತಾ ನಡೆ (My.).

ಜಕ್ಕಿಸು jakkisu. 2. = ಜಗ್ಗಿಸು 2. to pull with effort (My.; *cf.* ಜಗ್ಗು 3); to be rude or uncivil (C.).

ಜಕ್ಕಿಸು jakkisu. 3 = ಜಗ್ಗಿಸು 3, ಜರಗಿಸು, ತಗ್ಗಿಸು. to lower, by pressure or blows (My.).

ಜಕ್ಕುಲಿ jakkuli. the state of being sensible to slight touches or ticklish (?). — ಜಕ್ಕುಲಿಗಾರೆ. -ಕಾರೆ. N. of a plant Mimosa sensitiva or pudica (ವ್ರೀಡೆ Mr. 134).

ಜಕ್ಕುಲಿಸು jakkulisu. 1. to tickle; to touch (Abh. P. 6, 41; Grj. 7, 11 va.; Bp. 15, 14; 47, 32; V. 9, 113; *cf.* ಚಕ್ಕಲಗುಳಿ).

ಜಕ್ಕುಲಿಸು jakkulisu. 2. = ಜಕ್ಕುಳಿಸು. to amuse, to divert, to rejoice (Cpr. 1, 51; 8, 98; V. 2, 10; 5, 43 va.; 34, 66; Rām. 4, 3, 1). 2, to play about (Abh. P. 3, 133 va.). 3, to jeer at, to make sport of, to deride (Bhāgavata 10, 18, 2).

ಜಕ್ಕುಳಿಸು jakkuḷisu. = ಜಕ್ಕುಲಿಸು 2. (ನರ್ಮಕರಣ Śmd. Db.; see ಚಕ್ಕನ್ದ; Te. ಜಕ್ಕಲಿಮ್ಪು, jeering, quizzing).

ಜಕ್ಕೆ jakke. = ಜಕ್ಕಿ, q. v.

ಜಗ jaga. 1. = ಜಗೆ, ಝಗ. glittering, shining (Sk. ಝಗಝಗಾಯ್, to glitter); notoriety; greatness (Te. ಜಗ; *cf.* ದಗ). 2, the large, round basket carried on the head by the Jōgatis (S. Mhr.). ಜಗಾ ಹೊಱುವವಳಿಗೆ ಮಗು ಭಾರವೇ? — ಜಗಾ ಜಾಲಿಸುವ ಬಡ್ಡಿ ಮಗೂ ತೂಗಲಾಱಳೋ? (Prvs.). — ಜಗ ಜಗ. rep. sparklingly. (Mhr. ಝುಕಝುಕ). — ಜಗಜಗನೆ. brightly (My.). — ಜಗಜಗ ಹೊಳೆ. to shine brilliantly (My.). — ಜಗಜಗಿಸು. to glitter, to shine (Rām. 1, 13, 9; Rsv. 5, 19 va.; Śsv. 4, 54; J. 4, 30; 12, 22; 16, 4; B. 5, 45). — ಜಗಜಟ್ಟಿ. a celebrated, matchless wrestler (Bh. 2, 2, 102; 7, 6, 81; 8, 23, 36; Te.). — ಜಗಜಮ್ಪು. greatness, grandeur (Rsv. 6, 11 va.; Te. ಜಗಜಮ್ಪು, ಜಗಜಮ್ಪು, ಜೆಗಜೆಮ್ಪು). 2, the gown of the Jōgatis extending to the feet (S. Mhr.; Mhr. ಝಗಾ; see ಝಗೆ).

ಜಗ jaga. 2. Tbh. of ಜಗತ್. the world (ಜಗತ್, ಲೋಕ, etc. Hlā.; ವಿಶ್ವ, ಲೋಕ Nn. 95). see Śmd. 159. 242; Nn. 3. 168. — ಜಗದಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. the ruler of the world (C. Bp. 47, 18). — ಜಗದೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. (Śmd. 242, o. r. ಚಾಗದೊಡೆಯ). the lord of the world. — ಜಗಬಣ್ಡ. the greatest liar in the world (S. Mhr.); the most shameless man in the world (My.). — ಜಗಮೊಣ್ಡ. the most stupid or obstinate man in the world (C.).

ಜಗಚ್ಚಕ್ಷುಸ್ jagat-cakṣus. the eye of the universe: *the sun.*

ಜಗಜ್ಜನ jagat-jana. mankind, all human beings (Rsv. 1, 39; My.).

ಜಗಜ್ಜನನಿ jagat-janani. the mother of the world (J. 19, 28).

ಜಗಜ್ಜ್ಯೋತಿ jagat-jyōti. the light of the world; the sun (My.).

ಜಗಂಜ್ಯೋತಿ jaga-ñ-jyōti. a flambeau on a pole fixed in the ground (My.).

ಜಗಣ ja-gaṇa. the syllable foot ಜ (Ch. v. 34).

ಜಗತ್ jagat. = ಜಗ 2, ಜಗತ್ತು. *moving, movable, locomotive.* 2, *the world, the universe.*

ಜಗತಿ jagati. = ಜಗಲಿ q. v., ಜಗಳಿ, ಜಗುಲಿ. a raised place, a verandah, etc. (ಜಗಲಿ, ವೇದಿ Nn. 86; Te. ಜಗತಿ, ಜಗರಿ, ಜಗಿಲೆ,

M. ಚೇದಿ; T. ತಾವಾರ; T. ತಾವಡ, a place, residence; ತಾವರ, a place, abode = ಸ್ಥಾವರ).

ಜಗತಿ jagati. ಜಗತೀ. = ಜಗತ್ಯ. *the earth* (ಕ್ಷ್ಮೆ, ಭೂಮಿ Nn. 86). 2, *the world, the universe.* 3, *the king and his subjects;* the first attendant of a king (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯನು. 86); courtiers (ನೃಪಸಭೆಯರ್ Mr. 468). 4, the site of a house. 5, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). 6, a person who earns a livelihood by carrying weights (ಭಾರೋಪಜೀವಿ, ಹೊರೆಯ ಹೊತ್ತು ಬದುಕುವನು Nn. 86). — ಜಗತಿಯೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. the lord of the earth or of the world (Bp. 57, 75; 61, 12).

ಜಗತಿಪ jagati-pa. a king (Bp. 61, 4).

ಜಗತೀತಲ jagatī-tala. = ಜಗತಿ Nos. 1 & 2. (Śmd. 57. 221).

ಜಗತೀಪಾಲಕ jagatī-pālaka. a king (Bp. 50, 46).

ಜಗತೀಮಾನಿನಿ jagatī-mānini. a world-respected woman; the world regarded as a woman (Rśv. 13, 45).

ಜಗತೀವಲಯ jagatī-valaya. the circumference of the earth; the terrestrial globe (J. 1, 1).

ಜಗತ್ಕರ್ತ jagat-karta. = ಜಗತ್ಕರ್ತೃ. (C.; B. 4, 202; 5, 103).

ಜಗತ್ಕರ್ತು jagat-kartu. = ಜಗತ್ಕರ್ತೃ. (C. Bp. 47, 19).

ಜಗತ್ಕರ್ತೃ jagat-kartṛi. *the creator of the world; Brahmā.*

ಜಗತ್ತು jagattu. Tbh. of ಜಗತ್ (Śmd. 106 Cm.; C.). the world etc.

ಜಗತ್ತ್ರಯ jagat-traya. = ಜಗತ್ರಯ. the three worlds: svarga, bhūmi, and pātāla.

ಜಗತ್ಪತಿ jagat-pati. = ಜಗನ್ನಾಥ. No. 1. see ಶ್ರೀ-.

ಜಗತ್ಪಾವನ jagat-pāvana. purifying the earth (J. 2, 56).

ಜಗತ್ಪ್ರಖ್ಯಾತ jagat-prakhyāta. renowned throughout the world. (My.).

ಜಗತ್ಪ್ರಾಣ jagat-prāṇa. *the breath of the world, wind, air.*

ಜಗತ್ಯ jagatya. Tbh. of ಜಗತಿ. the earth (S. Mhr.; B. 5, 199. 219).

ಜಗತ್ರಯ jaga-traya. Tbh. of ಜಗತ್ತ್ರಯ. (Cpr. 1, 69; 6. 67; Bp. 1, 13; 54, 57).

ಜಗತ್ರಯದೇವ jagatraya-dēva. the god or the king of the three worlds (Bp. 50, 55).

ಜಗತ್ರಯಪಾಲ jagatraya-pāla. the protector or ruler of the three worlds (Bp. 9, 40).

ಜಗದಂಡ jagat-aṇḍa. the world-egg: the world (Bp. 10, 1).

ಜಗದಂಬೆ jagat-ambe. Durgā. 2, the river Ganges (J. 9, 28).

ಜಗದಿಟ್ಟಿ jaga-diṭṭi. the eye of the universe: the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 4).

ಜಗದೀಶ jagat-īśa. the lord of the universe. (Bp. 43, 12). ಜಗದ್ಗುರು ಜಗದೀಶ, ಚಳಿಗುರು ಕವುದೀಶ (Prv.).

ಜಗದೀಶ್ವರ jagat-īśvara. = ಜಗದೀಶ. (Bp. 58, 65). ಜಗದೀಶ್ವರನ ದಯೆ ಇದ್ದರೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಾ ನನ್ನದು (Prv.).

ಜಗದುದರ jagat-udara. Kriṣṇa (Bhāgavata 3, 2, 48).

ಜಗದುಳ jaga-tula. equal to the (whole) world (Śmd. 207, o. r. ಗಜದುಳಿ).

ಜಗದೃಶ್ jaga-dris. -ದೃಕ್. = ಜಗಚ್ಚಕ್ಷುಸ್. (Mr. 33).

ಜಗದೇಕಚಕ್ಷು jagat-ēka-cakṣu. the sole eye of the world: the sun (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ Nn. 56). 2, the moon (ಶಶಿ, ಚಂದ್ರ 56). 3, Yama (ಯಮ, ಅಂತಕ 56). 4. Karṇa (56). 5, glory, renown (ಯಶ, ಕೀರ್ತಿ 56).

ಜಗದೇಕದೇವ jagat-ēka-dēva. the sole god of the world (Śśv. 4, 132).

ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ jagat-ēka-malla. the sole wrestler or strong person of the world (Bp. 23, 21; 53, 69).

ಜಗದೇಕರಕ್ಷಕ jagat-ēka-rakṣaka. the sole protector or guardian of the world (Bp. 28, 64).

ಜಗದೇಕವೀರ jagat-ēka-vīra. the sole hero of the world (Śśv. 4, 95. 128).

ಜಗದೇವ jaga-dēva. N. (Bp. 9, 42; 60 sum.; 60, 1. 3. 46. 54. 59. 62; 61 sum.; 61, 6. 7. 13. 20. 21. 34). — ಜಗದೇವಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. N. (Bp. 60, 2).— ಜಗದೇವದಣ್ಣಾಯಕ. N. (Bp. 37, 6).— ಜಗದೇವರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 60, 5).

ಜಗದ್ಗುರು jagat-guru. the guru of the world; an eminent guru (C.). 2, Kriṣṇa (J. 6, 48). see ಶ್ರೀ-; Prv. s. ಜಗದೀಶ.

ಜಗದ್ದರ್ಪಣ jagat-darpaṇa. (Śmd. 188). the mirror of the world.

ಜಗದ್ರಕ್ಷಕ jagat-rakṣaka. the protector or saviour of the world (My.).

ಜಗದ್ರಾಜ jagat-rāja. the king of the universe (J. 5, 4).

ಜಗದ್ವಂದಿತ jagat-vandita. praised or adored by the world. 2, N. of a vritta (Ch.).

ಜಗದ್ವಲಯ jagat-valaya. the circumference of the world, the universe (Śmd. 217. 222 Mdb.).

ಜಗದ್ವಿನಾಶ jagat-vināśa. *the destruction of the world.*

ಜಗನ jagana. Tbh. of ಜಘನ. the hip and the loins. (Śmd. 338). [ಜಗನಮಿದೇಕೆ ಹೇಮುರಶನಾಧ್ವನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟುದು Pb. 4, 67].

ಜಗನ್ನಾಥ jagat-nātha. *Viṣṇu or Kriṣṇa.* 2, N. of a district and town near Cuttack (B. 4, 28).

ಜಗನ್ನಾಯಕ jagat-nāyaka. the governor of the world (My.).

ಜಗನ್ನುತ jagat-nuta. praised by the world (Bp. 4, 2; 5, 11).

ಜಗನ್ಮಯ jagat-maya. containing, or one who contains, the whole world (J. 13, 29).

ಜಗನ್ಮಾತೆ jagat-māte. Durgā; Lakṣmī. (My.).

ಜಗನ್ಮೋಹನ jagat-mōhana. a very fascinating man (My.). feminine ಜಗನ್ಮೋಹಿನಿ (My.).

ಜಗಪಾರು jaga-pāṛu. a very profligate woman (Śmd. 207, o. rs. ಗಜಪಾಱು, ಗಜಪೋರು).

ಜಗರ jagara. = ಜಗಲ, ಜಾಗರ 2, ಡಗಲೆ. *armour, mail.*

ಜಗಲ jagala. fraudulent. 2, *vinous liquor for distilling.* 3, the plant Vangueria spinosa. 4, = ಜಗರ, armour, mail. 5, = ಸಗಣ, cow-dung.

ಜಗಲಿ jagali. = ಜಗತಿ, etc. a verandah, an artificially raised place: a kind of sacrificial altar; the pedestal of an idol (S. Mhr.); a seat of mud, stone, etc. [Tu.]; (ಜಗತಿ, ವೇದಿ Nn. 86; ವೇದಿಕೆ Nn. 148; ವಿತರ್ದಿಕೆ Hlā.). [ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ ಜಗಲಿಯ ನಗಲಿ ತಾಗಿ ಸಮೆದು Pb. 5, 6 va.]. ಯಾಗಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ಜಗಲಿ (ವೇದಿ Nr.). ಕಪ್ಪುರವಳಿಕಿನಿನ್ ಅಳವಟ್ಟ ಜಗುಲಿಗಳ್ (Cpr. 7, 92 va.). ಜಗಲೀ ಹಾಜಿದವ ಗಗನಾ ಹಾಜ್ಯಾನೇ? — ಜಗಲೀ ಹಾಜದ ಬಡ್ಡಿ ಗಗನಾ ಹಾಜ್ಯಾಳೇ? — ಎಲ್ಲಾ ದೇವರ ಜಗಲಿಯಾದರೆ ನಿಲ್ಲೋದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ ವೆಲ್ಲಿ? — ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದರೆ ಜಗಲೀ ಮೇಲೆ (Prvs.). see Cpr. 8, 73 va.; Bp. 47, 10; Rām. 1, 13, 8; J. 17, 23; Si. 106; ಪೊಂ-, ರನ್ನ-.

ಜಗವತ್ತಿ jaga-vatti. Tbh. of ಜಗವರ್ತ್ತಿ (Śmd. 376).

ಜಗವರ್ತ್ತಿ jaga-vartti. (Śmd. 376). the turner or mover of the world.

ಜಗಳ jagaḷa. a quarrel, a fight; war (ಪೆಟಕು Śmd. I; ದೌರ್ಮನಸ್ಯ, ಕಲೀರಕ Hlā.; Mr. 452; ಕದನ Nn. 96, o. r. ಕಾಳಗ; ಯುದ್ಧ, ಸಂಖ್ಯ, ಸಮೀಕ, ಕಲಹ, etc., ಬವರ Si. 294; ದ್ವಂದ್ವ 459; C.; Te. ಜಗಡ; Mhr. ಝಗಡಾ, ಝಂಗಡ). see ಅಟ್ಟಂ-. — ಊಟ ಬಲ್ಲ ವನಿಗೆ ರೋಗವಿಲ್ಲ, ಮಾತು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲ. — ಜಗಳವಿಲ್ಲದೆ ಜಾವು ಹೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಗಳ ಬನ್ದು ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. — ಜಗಳವಿಲ್ಲವೇ, ಜಂಗ ಮಯ್ಯಾ? ಅನ್ದರೆ ಹಱಕುಮುಣ್ಡೆ, ಭಿಕ್ಷಾ ನೀಡೆ! ಅನ್ದ (*i. e.* at once a quarrel arose). — ಜಾರ ಚೋರರ ಜಗಳದಿನ್ದ ಯಜಮಾನಗೆ ಕ್ಷೇಮ. — ಮಾತು ಬಲ್ಲವ ಮಾಣಿಕಾ ತನ್ದ, ಮಾತಱಿಯದವ ಜಗಳಾ ತನ್ದ (Prvs.). see Prv. s. ಗಾಸಿ. — ಜಗಳಗಣ್ಟ. a quarrelsome man (C.). — ಜಗಳ ಗಣ್ಟಿ. a quarrelsome woman (C.; Bp. 40, 53; Te. ಜಗಡ–). ಜಗಳಗಣ್ಟಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to create a quarrel. (Dp. 157, 2). — ಜಗಳ ಗಣ್ಟಿಗ. = ಜಗಳಗಣ್ಟ. (My.). — ಜಗಳಗಣ್ಟಿಮರ. = ಜಗಳದ ಮರ. (My.). — ಜಗಳಗಣ್ಟು. a knot of quarrel. — ಜಗಳ ತರು. to bring the news of some quarrel before others, generally as a complaint and with the purpose of rousing a quarrel (C.).— ಜಗಳ ತೆಗೆ. to pick a quarrel (C.; Bh. 1, 8, 7; B. 2, 31). — ಜಗಳದ ಮದ್ದು. (ಬಳಮದ್ದು G.). — ಜಗಳದ ಮರ. = ಜಗಳಗಣ್ಟಿಮರ. ತಿನ್ದುಕ, ಸ್ಫೂರ್ಜಕ, ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ, ಶಿತಿಸಾರಕ ಅನ್ದರೆ ತುಮ್ಬುರಗಿಡ, ತೂಬರೇ ಗಿಡ; ಇದನ್ನು ಜಗಳದ ಮರವೆನ್ದು, ಕೆಲವರು ಅನ್ನುವರು (Si. 130). — ಜಗಳ ವಾಡು. = ಜಗಳಾಡು. (My.; B. 5, 321). — ಜಗಳ ಹಚ್ಚು. to create a quarrel or fight between two parties (C.). ನಡುವೆ ಬನ್ದು ಜಗಳ ಹಚ್ಚೋಣ (ತಳ್ಳಿ G.). ಜಗಳ ಹಚ್ಚುವವ (ಪಿಶುನ G.). — ಜಗಳಾಡು. -ಆಡು. to quarrel, etc. (C.; B. 1, 18; 2, 30). see Prvs. s. ಬೀದಿ, ಮಗಳು.

ಜಗಳಗಾತಿ jagaḷa-gāti. a quarrelsome woman (My.). ಜಗಳಗಾತಿ ಮಗಳನಱಿಯಳು (Prv.).

ಜಗಳಿ jagaḷi. = ಜಗಲಿ, etc. a verandah, etc. (ವಿತರ್ದಿ, ವೇದಿಕೆ Nr.).

ಜಗಳೆ jagaḷe. = ಜೆಗಳೆ, ಝುಗಟೆ, ಝುಗಡೆ, ಝುಗಳೆ, (ಜಾಗಟೆ, etc.). Tbh. of ಝುಗಟೆ (Śmd. 339, o. r. ಝುಗಡೆ). a kind of cymbal; a round metal plate beaten on by a class of mendicants; that on which the hours are struck, a gong (ಕಂಸಾಳ Kk. 67; Śs.; Śm. 64, o. r. ಜೆಗಳೆ; Mhr. ಜಂಗಟ, ಝಂಗಟ, ಝಂಗಡ, ಜೇಂಗಟ).

ಜಗಾತ್ಮ jaga-ātma. Brahmā (Mr. 9).

ಜಗಿ jagi. = ಜಗಿ 4, etc. to chew, etc. (My.).

ಜಗುನೆ jagune. = ಜಮುನೆ. Tbh. of ಯಮುನಾ [ದ್ವೈತವನಮಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಜಗುನೆಯಂ ಪಾಯ್ದು Pb. 8, 50 va.]; (Śmd. 343. 362; Ct. II, 13). ಜಗುನೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಱುಗಳಂ ಮೇಯಿಸಿದಂ (273). — ಜಗುನೆಯ ಪಿರಿಯ. the elder brother of Yamunā: Yama (Śs.). — ಜಗುನೆಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. the father of Yamunā: the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 14).

ಜಗುಲಿ jaguli. = ಜಗಲಿ, etc. (ವೇದಿಕೆ, ವಿತರ್ದಿಕೆ Mr. 199, o. r. ಜಗಲಿ; ವಿತರ್ದಿ, ವೇದಿಕೆ Si. 111). [ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಗಣ ಕುಸುಮದೆಸಳ Ap. 11, 73 va.]. see Si. 106.

ಜಗುಳ್ jaguḷ. 1. to go away or move off; to slip; to drop down (ಅಪಸರಣ Śmd. Dh.; ಜಾಱು, ಬೞಲ್ Śmd. I; ನುಣ್ಚು, ಜಾಱು Śs.). ಜಗುೞ್ದಂ (Śmd. 49. 55), ಜಗುೞ್ದಪಂ, ಜಗುೞ್ವಂ, ಜಗುೞ್ಗುಂ (55). [ಆಕುಳ ವ್ಯಾಕುಳರಾಗಿ ನಾಣ್ಚಿ ಜಗುೞ್ದವರ್ ರುಮನ್ತೊಳ ಸಾರ್ದು ಪೋಪುದುಂ Ap. 3, 89]. ಗಗನಗಜನಿಟಿಲತಟದಿಂ ಜಗುೞ್ದನ್ತೆ ಪುರಾಣರಶ್ಮಿಮಣಿಮಯಮುಕುರಂ (Rśv. 11, 2). see Cpr. 6, 106 va.; Grj. 2, 71 va.; Rām. 3, 6, 5; J. 14, 26; Śsv. 4, 61. 62. 78.

ಜಗುಳ್ jaguḷ. 2. = ಜಗುೞ್ದು. P. p. of ಜಗುಳ್ 1. — ಜಗುೞ್ತರ್. to go away, to disappear (Cpr. 8, 98).

ಜಗೆ jage. = ಜಗ 1, etc. shine, lustre, glitter (Bh. 1, 20, 55; 2, 13, 25).

ಜಗ್ಗನೆ jaggane. = ಚಕ್ಕನೆ. quickly. (S. Mhr., rare).

ಜಗ್ಗಿಸು jaggisu. 1. = ಜಕ್ಕಿಸು 1. to bend the body. (My.).

ಜಗ್ಗಿಸು jaggisu. 2. = ಜಕ್ಕಿಸು 2. to pull with effort. (My.).

ಜಗ್ಗಿಸು jaggisu. 3. = ಜಕ್ಕಿಸು 3. to lower by pressure. (My.).

ಜಗ್ಗು jaggu. 1. = ಜರಗು. to bend down, as a tree with fruit; to bend in, as a roof with weight; to sink, as a wall (My.); to sink, to be diminished, to grow less (as the water of a river. My.; Te. ಸಗ್ಗು, ಸ್ರಗ್ಗು). 2, to hang down; to overspread, in ಮೋಡ ಜಗ್ಗಿ ಹಾಕಿ ಅದೆ (S. Mhr.). [Tu. ಜಗ್ಗ್].

ಜಗ್ಗು jaggu. 2. bending. — ಜಗ್ಗು ಹಾಕು. = ಜಕ್ಕಿಸು 1, etc. (My.).

ಜಗ್ಗು jaggu. 3. = ಜೆಗ್ಗು. to pull with effort, to drag, to draw, as cloth, a cart, water, etc. (C.; ಎಳೆ, ಸೆಳೆ G.; *cf.* ಜರಗು). [Tu. ಜಗ್ಗ್].

ಜಗ್ಧ jagdha. *eaten.*

ಜಗ್ಧಿ jagdhi. *eating; food.*

ಜಘನ jaghana. = ಜಗನ. *the hinder part, the buttock; the hip and loins; the pudenda, the mons veneris* (ತಿಕ Nn. 118; ಪೊಱವಾಳ್ Ct. II, 75). 2, *the rear guard of any army.*

ಜಘನಕೂಪಕ jaghana-kūpaka. *the hollow of the loins* (ಕಂಣ್ಡಿಯ ಕುೞಿ Hlā.).

ಜಘನೇಫಲೆ jaghanē-phale. *the opposite-leaved fig-tree, Ficus oppositifolia.*

ಜಘನ್ಯ jaghanya. hindmost, hinder; *last, ultimate.* 2, *low, base, wicked, very vile* (ಕುಪ್ಸಿಯ, ಅತಿಕೀೞಿದು Mr. 453); a Śūdra, or Caṇḍāla.

ಜಘನ್ಯಜ jaghanya-ja. last-born; *a younger brother.* 2, *a Śūdra.*

ಜಘನ್ಯಪಾತ್ರ jaghanya-pātra. a low receptacle or person. (Kāvy. IV, 2, 34).

ಜಂಕಣೆ jaṅkaṇe. = ಜಂಕೆ, ಜೆಂಕಣೆ. scolding, chiding (ಜವ್ರು Śm. 39; Kk. 42, o. r. ಜೆ–; Ct. II, 50; *cf.* ಜಡಿ 1); crying, chirping, etc. (ಬಗ್ಗು Ct. II, 22; *cf.* ಜಡಿಪ); grunting (ಹುಮ್ಮನೆ I, 44),

ಜಂಕಿಸು jaṅkisu. = ಜೆಂಕಿಸು. to scold, to chide; to despise; to put into shade (Bp. 21, 15; 22, 33; 40, 38; Rsv. 8, 47; Śsv. 4, 14); to cry, to chirp, to grunt (Grj. 5, 20; Rsv. 5, 55 va.).

ಜಂಕೆ jaṅke. = ಜಂಕಣೆ, ಝಂಕೆ. crying out, chiding [ಕೊಸೆ ದೆಸೆ ದಿಟ್ಟಮುಟ್ಟಿ ಕೆಲಜಂಕೆ ನಿವರ್ತನೆ ಕಾಣ್ಕೆ ಪರ್ವಿದೇರ್ವಸನದೊಳಾದ ಬಲ್ಮೆಯೊಳೊಡಮ್ಬಡೆ Pb. 10, 77]; (Grj. 2, 15; Śsv. 4, 131).

ಜಂಕೆ jaṅke. Tbh. of ಝಂಕೆ (Śmd. 339).

ಜಂಗಮ jaṅgama. moving, movable, locomotive; *that which has motion*; living. 2, a walking liṅga: a Liṅgavanta (sometimes

married, sometimes unmarried) of a higher position brought about by a kind of dīkṣe, also called an Ayya, whose feet and liṅga are worshipped by the other Liṅgavantas, who lives either by begging and eating in the houses of the various castes of the Liṅgavantas or by trading, and may be made a guru [ಉಂಬ ಜಂಗಮ ಬಂದರೆ ನಡೆಯೆಂಬರು ಉಣ್ಣದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬೋನವ ಹಿಡಿಯೆಂಬರಯ್ಯಾ Bv. 194]; (C.; Bp. 2, 41; 24. 1-3; 30, 20; 35, 42). see ಖಿಣ್ಣ-. ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಕುಲವಿಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ. — ಜಂಗಮನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಜಾಣೆಯಾದರೆ ಜಗಕ್ಕೆ (ಆಕೆಯಿನ್ದ) ಬನ್ದ ಭಾಗ್ಯವೇನು?— ಜೂಜಾಡು ವನಿಗೆ ಜಂಗಮನ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? — ಜಂಗಮನಿಗೆ ಯಾಕೆ ಜನಿವಾರ, ಹಾರು ವನಿಗೆ ಯಾಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ? (Prvs.). see Prvs. s. ಬೊಬ್ಬೆ, ಶಿವಾರ್ಚನೆ. — ಜಂಗಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಜಂಗಮ. see Prv. s. ಜಗಳ.

ಜಂಗಮಗಿತ್ತಿ jaṅgama-gitti. a Jaṅgama's wife (C.).

ಜಂಗಮತಿ jaṅgamati. = ಜಂಗಮಗಿತ್ತಿ. (S. Mhr.).

ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದ jaṅgama-prasāda. any favour or gift from a Jaṅgama (C.; Bp. 33, 12; 56, 22).

ಜಂಗಮಪ್ರಾಣ jaṅgama-prāṇa. the specific soul or quality of a Jaṅgama (Bp. 37, 1).

ಜಂಗಮಲತೆ jaṅgama-late. a walking creeper or tree (Cpr. 1, 125).

ಜಂಗಮಲಿಂಗ jaṅgama-liṅga. a walking liṅga : a Jaṅgama (Bp. 3, 18; 35, 50; C.); or occasionally the liṅga worn by a Jaṅgama.

ಜಂಗಮಸ್ಥಾವರ jaṅgama-sthāvara. that which has motion and that which is stationary. (My.).

ಜಂಗಮೇತರ jaṅgama-itara. *immovable.*

ಜಂಗಲ jaṅgala. = ಜಂಗಲು. a jungle, a forest; a waste, desert place (Sk., Mhr., H.; S. Mhr. rare).

ಜಂಗಲಿ jaṅgali. relating to a jungle or forest (My.).

ಜಂಗಲು jaṅgalu. = ಜಂಗಲ. (My.).

ಜಂಗಳ jaṅgaḷa. 1. slackness, looseness (ಸಡಿಲ್ದುದು Kk. 56; ಬಜಲ್, ಸೋರ್, ಸಡಿಲುದು Śm. 49, o. r. ಬಜಾಲ್; Te. ಸಳ್ಳು; Mhr. ಚಫುಲ; *cf.* ಸಡ್ಲು; ಚಳ್ಳು?). [Tu. ಜಕ್ಕೆ].

ಜಂಗಳ jaṅgaḷa. 2. = ಜಂಗುಳಿ, etc. (Rām. 4, 3, 5). — ಜಂಗ ಳಪ್ಪುರಿ. -o-ಪರಿ. to flow in large quantities (Rām. 4, 2, 38).

ಜಂಗಳಿ jaṅgaḷi. = ಜಂಗುಳಿ, etc. (S. Mhr.). — ಜಂಗಳಿದನ. a herd of village cattle (S. Mhr.).

ಜಂಗಾಲ್ jaṅgāl. 1. a platform with railings placed on two boats, used at ferries (My.; Tu.; M. ಚಙ್ಙಾಡ, portuguese *jangada;* Mhr. ಸಾಂಗಡ, a float composed of two boats bound together).

ಜಂಗಾಲ್ jaṅgāl. 2. Zangar, verditer, a greenish blue dye (C.; Si. 51; Mhr., H. ಜಂಗಲ; *cf.* ಜಾಗ). — ಜಂಗಾಲ್ಪಚ್ಚೆ. = ಜಂಗಾಲ್. (My.).

ಜಂಗು jaṅgu. (fr. ಜಣ್). a ringing round brass bell worn by a Jaṅgama mendicant on his leg (S. Mhr.).

ಜಂಗು jaṅgu. 1. rust of iron, of brass or copper. (Mhr. H.). ಬಂಗಾರ ಬಹಳ ಜಡ; ಅದು ಜಂಗು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ದಿನಾಲು ಬೆಳಗುವದಱಿನ್ದ ಜಂಗು ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ (B. 1, 25. edition of 1886).

ಜಂಗು jaṅgu. 2. to become rusty, to grow covered with verdigris. (Mhr. ಜಂಗಣೇಂ). ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಜಂಗುತ್ತದೆ? (B. 1, 25. edition of 1886).

ಜಂಗು jaṅgu. 3. war, warfare (My.; Mhr., H. ಜಂಗ).

ಜಂಗುಡಿ jaṅguḍi. the region of the arm (ಭುಜದೇಶ Bhn. 39; *cf.* ತೆಗಲ್).

ಜಂಗುಳಿ jaṅguḷi. = ಜಂಗಳ 2, ಜಂಗಳಿ, ಜಂಗುಱು. ಜಂಗುಳಿ or ಜಂಗುಱು (Śmd. 39). a mass, an assemblage, a herd, etc. [ಜಂಗುಳಿಯ ಕಾವ ಗೋವ ಹಲವು ಹಸುವ ನಿವಾಡಿಸುವನ್ತೆ Bv. 284; Cv. 600]; (ಮೊತ್ತ Ct. II, 99; Bhn. 39; ಗೊನ್ದಣೆ, ದೊನ್ದಳಿ, ಗೊಂಗೆ, ವಂಗಡ, ತಣ್ಡ, ಗಡಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿ Śm. 54; ತೆರಳ್ಕೆ, ದೊನ್ದಳಿ, etc. ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17). see Prll. 3, 31; Cpr. 10, 87 va.; Bhāgavata 10, 18, 8.

ಜಂಗುಳಿಗ jaṅguḷiga. (Tbh. of ಜಾಂಗುಲಿಕ? *cf.* Sk. ಜಂಗುಲ, poison, venom). N. of a class or caste of people (Rām. 5, 8, 51).

ಜಂಗುಱು jaṅguṟi. = ಜಂಗುಳಿ, q. v.

ಜಂಗೆ jaṅge. a stride (Te.; *cf.* ಚಂಗು 2; ಜಂಘೆ?). ಗುರು ಜಂಗೆ ಯಂ ನಿಡುಜಂಗೆಗಳನಿಡುತ (Bp. 26, 31). ಗುರುಜಂಗೆಗಳನಿಡುತುಂ(32, 28).

ಜಂಘಾಕರಿಕ jaṅghā-karika. active with the legs, running quickly; *a runner, a courier.*

ಜಂಘಾನಿಲ jaṅghā-anila. a swift, rapid wind (ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ, Mr. 50, o. r. ಜಂಝಾನಿಲಂ. *cf.* ಜಂಝಾವಾತ).

ಜಂಘಾಬಲ jaṅghā-bala. power of, or in the, legs (My.).

ಜಂಘಾಲ jaṅghāla. running, fleet, swift; *a runner, a courier* (ವೇಗಿ, ನಿಲ್ಲದೆ ಅತಿ ಹರಿವವಂ Mr. 234).

ಜಂಘೆ jaṅghe. ಜಂಘಾ. *the shank or lower part of the leg from the ankle to the knee;* the upper part of the leg; *the leg* (ಪ್ರಸೃತೆ, ಕಿಱುದೊಡೆ Hlā.; Mr. 332). 2, N. of a plant (see Mr. s. ಏಕಾಕ್ಷ).

ಜಜ jaja. a warrior (Sk.; *cf.* ಜಜ್ಜಾರ).

ಜಜಾವಣೆ jajāvaṇe. a mode used in saṅgīta (V. 11, 9).

ಜಜ್ಜರಿತ jajjarita. Tbh. of ಜರ್ಜರಿತ. crushed, etc. ಜಜ್ಜರಿತಧೈರ್ಯ (ದಿಗಿಲ್ Ct. 1, 64).

ಜಜ್ಜಾರ jajjāra. = ಜಂಝಾರ, ಜರ್ಝರ. a lofty, bold man, a hero (Bh. 8, 21, 27; Rām. 6, 13 sum.); a body of heroes (Rām. 6, 50, 44).

ಜಜ್ಜು jajju. 1. = ಚೆಚ್ಚು, etc. to bruise, to crush, to squash (C.). *cf.* ಜಡಿ 4.

ಜಜ್ಜು jajju. 2. the state of being bruised, etc. (My.). — ಜಜ್ಜಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. an areca nut somewhat squashed after boiling (My.).

ಜಂ jañ. = ಜಣ್, ಜಣ. — ಜಂಜಣ. the sound of the gejje and of small bells (My.). — ಜಂಜಣಿಸು. to emit the sound of ಜಂಜಣ (My.).

ಜಂಜಡ jañjaḍa. = ಜಂಜಾಟ, ಜೊಂಜಾಟ. trouble, cares, bother, plague (Bh. 1, 10, 24; Rām. 2, 2, 26; Bh. 3, 14, 15. J. 19, 33; 25, 22; Mhr. ಜಂಜಾಳ; Te. ಜಂಜಾಟ).

ಜಂಜರ jañjara. (general): running, not specified or classified; = ಜಂಜರನಪ್ಪರ (My.). — ಜಂಜರನಪ್ಪರ. numbers added together consecutively without regard to particulars (My.). — ಜಂಜರಬನ್ದಿ. running (not classified) state of numbers or papers (My.).

ಜಂಜಾಟ jañjāṭa. = ಜಂಜಡ, etc. (My.). ಜಂಜಾಟ ತಪ್ಪಿದರೆ ಆತನಡ್ಡಿ ಏನು? (Prv.).

ಜಂಜಾಲು jañjālu. a swivel gun (My.; Br., H. ಜಜಾಯಿ, ಜಲಾಲಿ, ಜಜಾಯಿಲ್, ಜಂಜಾಲಿ, ಜಮುಜಾಲಿ; T. ಚಂಜಾಲ್).

ಜಂಜು jañju. Tbh. of ಝುಂಝೂ (Śmd. 339).

ಜಂಝಾರ jañjhāra. = ಜಜ್ಜಾರ, etc. a hero, etc. (Rām. 5, 9, 1; 6, 20, 36).

ಜಟ jaṭa. 1. = ಜಟಾ. an imitative sound. — ಜಟಪಟ. reit. smartly, briskly, quick (C.; Mhr. ಝುಟಪಟ). — ಜಟಪಟ. = ಜಟಾಪಟ. strife.

scuffle, an angry or brisk discussion (S. Mhr.; Mhr. ಝುಟಾ ಪಟೀ).

ಜಟಿ jaṭa. 2. wearing twisted or entangled locks of hair. (Śmd. 142).

ಜಟಕರಿಸು jaṭakarisu. to shake off; to scorn, to treat scornfully (S. Mhr. rare; Mhr. ಝುಟಕಣೇಂ, ಝುಟಕಾವಿಣೇಂ, to shake a cloth, etc.).

ಜಟಕಾಯಿಸು jaṭakāyisu. = ಜಟಕರಿಸು, ಜಡಕಾಯಿಸು. (My.).

***ಜಟಮಟಿಕ jaṭamaṭika.** an agitated person; dandy? ಜಟಮಟಿ ಕರ್ಕಳಂ ತೊಡರೆ ಸುತ್ತಲುಂ Ap. 3, 45.

***ಜಟಮಟಿಸು jaṭamaṭisu.** to be agitated; to be pompous? ಜಟಮಟಿಸಿಕೊಣ್ಡು ನಿಮ್ಮೀ ಘಟಿಯಿಸುವೀ ಸನ್ನಿ ಕಾರವರ್ಕಳೊಳ್ Pb. 9, 23.

ಜಟಾ jaṭā. = ಜಟಿ 1. — ಜಟಾಪಟಿ. = ಜಟಪಟಿ. (C.).

ಜಟಾಜೂಟ jaṭā-jūṭa. *the long tresses of hair twisted on the top of the head; a quantity of twisted hair.*

ಜಟಾಧಾರಿ jaṭā-dhāri. wearing matted or braided hair. (My.).

ಜಟಾಬನ್ಧ jaṭā-bandha. *a knot or coil of matted hair.*

ಜಟಾಭಸ್ಮ jaṭā-bhasma. N. of rākṣasa (Bp. 54, 56).

ಜಟಾಮಾಂಸಿ jaṭā-māṁsi. a herb growing on the Himālaya, *the Indian spikenard, Nardostachys jatamansi* Dec.

ಜಟಾಯು jaṭāyu. N. of a fabulous bird, the king of the vultures, killed by Rāvaṇa (Śmd. 231 Mdb.; Rām. 3, 10, 31; J. 18, 4).

ಜಟಿ jaṭi. wearing the jaṭā; Śiva; an attendant of Skanda. 2, *the waved-leaved fig-tree, Ficus infectoria.* see ಕಬ್ಬಸುರಿ, ಬಸರಿ. 3, a woman whose business is to braid (another's) hair (J. 5, 58).

ಜಟಿಲ jaṭila. wearing the jaṭā, having clotted or entangled hair.

ಜಟಿಲಿತ jaṭilita. clotted, twisted, braided (Śmd. 142 Mdb.; Abh. P. 12, 2 va.).

ಜಟಿಲೆ jaṭile. = ಜಟಾಮಾಂಸಿ. *the Indian spikenard.*

***ಜಟಿಳ jaṭiḷa.** = ಜಟಿಲ. ಎನೆಯೆನೆ ರತ್ನರಶ್ಮಿ ಜಟಿಳಂ ಮಕುಟಂ Pb. 8, 7.

ಜಟುಲ jaṭula. = ಜಡುಲ. *a freckle, a mark.*

ಜಟೆ jaṭe. ಜಟಾ. = ಜಡೆ 1, ಜಡಿ 3, ಜೆಡೆ, ಸಟೆ 2. *the hair matted and twisted together as worn by Śiva, ascetics, etc.;* the long tresses of hair twisted or braided together and coiled in a knot over the head, etc. (ಕಚ, ಮಣ್ಡೆಯ ಕೂದಲು Nn. 100; ಮೌಳಿ, ಜೆಡೆ 101; ಕೇಶ Mr. 518); a braid or trees of hair (of females, My.). 2, a pendent root from the banyan, etc. (ಶಿಫೆ, ಮರದ ಬೀಳಲು 100; ಬಿಳಲ್ 518; ಮರದ ಬಿಳಲು Hlā). 3, *a fibrous root; a root;* the root of trees (ಮೂಲ, ಮರದ ಬೇರು 100; ಬೇರ್ 518). 4, peculiarity, a peculiar object (ವಿಶೇಷ, ವಿಶೇಷವಾದನ್ದಾದು 100). 5, a peculiar arrangement of the vedic text (ಛನ್ದ, ಛನ್ದಸ್ಸಿನ ಭೇದ 100). 6, a crow (ಬಲಿಭುಕ್, ಕಾಗೆ 100). — ಜಿಗಣೆಯುಪದ್ರಾ ನೋಡಲೋ? ಜಟೆಯು ಹಾವಳೀ ನೋಡಲೋ? (Prv.).

ಜಟ್ಟಿ jaṭṭi. = ಜೆಟ್ಟಿ 1. a professional wrestler (C.; B. 2, 2; Te. ಜಟ್ಟಿ, ಜೆಟ್ಟಿ, ಝುಟ್ಟಿ, ಝೆಟ್ಟಿ; T. ಚೆಟ್ಟಿ; Mhr., H. ಜೇಠೀ). ಜಟ್ಟಿಯಾದರೂ ತಟ್ಟನೆ ಹಾಱಬೇಕು (Prv.). see Prvs. s. ಪಟ್ಟಿ 3, ಪೇಟೆ 2, ಛಲಾ. — ಜಟ್ಟಿಕಾಳಗ. a wrestling match or combat (My.). — ಜಟ್ಟಿಮಲ್ಲ. dupl. an athlete among wrestlers (S. Mhr.). — ಜಟ್ಟಿಹಿಡಿತ. the wrestler's hold, a grapple (My.).

ಜಟ್ಟಿಗ jaṭṭiga. = ಜೆಟ್ಟಿಗ. a professional wrestler. [ನಮ್ಮ ಕುಲದೊಳ್ ಮಕ್ಕಳ್ಪೆಱರ್ ನೀನೆ ಜಟ್ಟಿಗನೆನ್ನೆ ಮುನ್ನಿನೊರಣ್ಪುವೇಡ ಮಗನೇ ಕೈಕೊಳ್ ಧರಾಭಾರಮಂ Pb. 1, 81]; (Abh. P. 3, 28; Si. 294).

ಜಠರ jaṭhara. *hard, firm, solid; (cf. ಕಡು 1).* 2, *old.* 3, *the belly* (ಪೊಡೆ Ct. II, 46; *cf.* ಬಸಱು).

ಜಠರಾಗ್ನಿ jaṭhara-agni. the digestive fire of the stomach, the gastric juice. (My.).

ಜಡ jaḍa. = ಜಲ 1. *cold, frigid, chilly;* cold, frost (ತುಷಾರ, ಹಿಮ Nn. 53; ತುಷಾರ Mr. 525; *cf.* ಚಳಿ 2). 2, *slow, dull, apathetic, senseless, stupid, irrational, foolish, unintelligent* (ವಿಹ್ವಲ Nn. 149; ಮೂರ್ಖ, ಮೂಢ 53; ಅಜ್ಞ 525; *cf.* ಚಳಿ 1); hard, solid; heavy (My.; Mhr.). 3, water (ಜಲ; ಉದಕ 53; ಜಲ 525). 4, *dumb* (ಕಳ, ಸನ್ನ ಮೂಗ Mr. 388). 5, a mountain (ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟ 53). 6, sacrifice (ಮಖ, ಯಜ್ಞ 53). 7, substance, thing, matter (ದ್ರವಿಣ, ವಸ್ತು 53). 8, = ಜಡ್ಡು, heaviness in the body, fatigue, indisposition, illness (C., not Sk.). — ಜಡದವ ನಡದು ಬನ್ದಾನೇ? (Prv.). — ಜಡ ಹೋಗು. difficulty to take place, to be difficult (S. Mhr.; B. 5, 225. 226).

ಜಡಕಾಯಿಸು jaḍakāyisu. = ಜಟಕಾಯಿಸು. (My.).

ಜಡಕ್ರಿಯ jaḍa-kriya. *slow at work, sluggish, dilatory* (ತಳುವ ಮಾಟ್ಪಂ Mr. 242).

ಜಡಜ jaḍa-ja. = ಜಲಜ. water-born; a lotus.

ಜಡಜಗರ್ಭ jaḍaja-garbha. = Brahmā (Bp. 54, 6).

ಜಡಜಜ jaḍaja-ja. Brahmā (My.).

ಜಡಜನ್ತು jaḍa-jantu. = ಜಡಜೀವಿ. (Cpr. 4, 54).

ಜಡಜಭವ jaḍaja-bhava. = Brahmā (Bp. 43, 42).

ಜಡಜಾತ jaḍa-jāta. = ಜಡಜ. (R.).

ಜಡಜಾಪ್ತ jaḍaja-āpta. the sun (R.).

ಜಡಜಾರಿ jaḍaja-ari. the moon (R).

ಜಡಜೀವಿ jaḍa-jīvi. a stupid, etc. being (Bp. 60, 7).

ಜಡತ jaḍata. (fr. ಜಡಿ 4). = ಜಡಿತ. beating, ramming, forcing in, as a cartridge, driving in, as a nail (C.).— ಜಡತ ಮಾಡು. to ram, etc. (C.).

ಜಡತನ jaḍatana. = ಜಡತೆ. (J. 6, 2).

ಜಡತಿ jaḍati. a close and narrow search (C.; Mhr. ಝಡತೀ); a strict reckoning; an account (Mhr.; My.; B. 5, 279).

ಜಡತೆ jaḍate. coldness, chilliness; apathy; stupidity; stupor, stupefaction; despair (Bp. 36, 42; 39, 15; Rām. 3, 4, 4). 2, one of the sancāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ಜಡತ್ವ jaḍatva. = ಜಡತೆ. (Abh. P. 7, 14; My.). 2, heaviness; inertia (Mhr.; ಸ್ತಬ್ಧ, ಒಜ್ಜೆ G.; My.; B. 4, 96).

ಜಡಧರ jaḍa-dhara. = ಜಲಧರ. a cloud (Bp. 37, 25; Śsv. 3, 37).

ಜಡಧಿ jaḍa-dhi. = ಜಲಧಿ. the ocean (Bp. 58, 62; C. Bp. 47, 33; J. 2, 12). 2, a receptacle or place of fools (J. 2, 12).

ಜಡಪು jaḍapu. (fr. ಜಳ 1). lustre, radiance, brightness, shine (Rām. 4, 6, 4; 4, 7, 10; 6, 2, 7; T. ಚೆಡಿ, splendour).

ಜಡಪ್ರಾಸು jaḍa-prāsu. a stupid, unidiomatic alliteration (Mr. 2).

ಜಡಮತಿ jaḍa-mati. a stupid person (Bp. 32, 49; 35, 51). 2, stupidity.

ಜಡಾಕರತ್ವ jaḍa-ākaratva. the state of being an accumulation of water or an ocean (Cpr. 1, 127 va.).

ಜಡಾಯಿಸು jaḍāyisu. = ಜಡಾಯಿಸು 1, etc. to ram, to drive in; to fasten or bolt, as a door (My.).

ಜಡಾಶಯ jaḍa-āśaya. = ಜಲಾಶಯ. a reservoir, etc. (Cpr. 7, 62 va.).

ಜಡಿ jaḍi. 1. = ಜಡೆ, ಜಱು 1. to use threatening language; to threaten, to menace; to frighten; to blame,

to chide; to grunt angrily, as a wild hog; to urge on by cries (ತರ್ಜನ Śmd. Dh.; Śm. 93; Te. ಜಡಿ, to fear; ಜಡಿಪಿಂಚು, to frighten; T. ಕಡಿ, fear; to reprove; see s. ಚಳಿ 1; *cf.* ಜರ್ಬು 1 & 2). [ಇನಿಸೆಡೆವೊತ್ತೊಡೆ ನ್ಯಾಣದೆ ಜಡಿದದನೆ ಕೃತಿಗಳಂ ಕೆಡೆನುಡಿವರ್ Kr. 1, 40; Pb. 2, 13; Ap. 14, 36; ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಎನ್ನ ಮನವ ಜಡಿದು ನೋಡದಿರಯ್ಯ Bv. 323]. ಜಡಿಯದಿರ್ಕೆ ನಯವುಃಙಾನ ಅರಸಂ! (Śmd. 234). ಜಡಿದು ಸಾರಥಿಯಂ (28). ಬಾರಿಸಿದುವು ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ವನದೇವತೆಗಳ್ (109). ಜಡಿಯುತ್ತುಂ ಪೋದಂ (280, o. r. -ಪೊಡೆದಂ). ಜಡಿವ ರಕ್ಕಸಬೇರಂ (Kk. 7). ಶಿಕ್ಷಾಚಾರ್ಯರ್ತನದಲಿ ಜಡಿದು, ಜಂಕಿಸಿ (Prll. 3, 32). see Grj. 2, 107; Bp. 38, 28; 47, 49; Bh. 1, 8, 31; 1, 10, 27; 3, 13, 26; Rām. 6, 10, 18; V. 9, 60; Śsv. 1, 83; 4, 44; Rsv. 5, 123; 6, 11 va. (twice); 14, 12 va.; J. 2, 9; 4 sum.; 11, 33; 28, 45; Bhāgavata 10, 18, 2.

ಜಡಿ jaḍi. 2. to wave, to brandish, as a sword, etc. (Abh. P. 13, 78; 14, 188; Grj. 2, 106 va.; Rām. 5, 3, 61; 6, 2, 7; Śsv. 4, 14. 60; J. 4, 19; 20, 37; Rsv. 5, 120; 6, 36; C. Bp. 47, 37). 2, to move to and fro (v. i., Rsv. 7, 18). — ಜಡಿ ಜಡಿ. rep. of No. 1. (Bp. 16, 18).

ಜಡಿ jaḍi. 3. short P. p. of ಜಡಿ 2 No. 1, in ಜಡಿ ಜಡಿದು (Bp. 26, 12; 32, 58).

ಜಡಿ jaḍi. 4. to beat (with a stick, the hand, the fist, C.); to pound, to crush. [ವಾಯುಭೂತಿಯುಂ ಮುಳಿದು ಬಯ್ದು ಜಡಿದು ಕಾಲಿನ್ದಂ ತಲೆಯನೊದೆದು Vr. 8, 16]; (J. 4, 23; 28, 45. 47; My.). ಜೇಡಿಮಣ್ಣು ಜಡಿದರೆ ಸಕ್ಕರೆ ಆಗುವದೋ? (Prv.). 2, to beat into, as mud into a hole; to force in, to ram, as a cartridge; to drive in, as a nail (C.). [Tu.]

ಜಡಿ jaḍi. 5. the act of beating (Bh. 1, 7, 2).

ಜಡಿ jaḍi. 6. = ಜಿಡಿ. a long-continued fine small rain (ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿ Śmd. Dh.; ಸೋನೆ Śm. 93; J. 2, 9; C.; Te.; Mhr. ಝುಡ; M. ಚಱುಚಱೇ, drizzlingly; ಚಾಱು, ಚಾಱು, to drizzle; *cf.* ಕಸಿ 3, ಸರಿ 4); [— ಜಡಿಕುಟ್ಟಿಮುೞೆ continuous heavy rain]. — ಜಡಿಮುೞೆ. = ಜಡಿ. (C.). ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುವ ಜಡಿಮುೞೆ (ಧಾರಾಸಮ್ಪಾತ, ಆಸಾರ Si. 31).

ಜಡಿ jaḍi. 1. to join (v. i.), to be connected with, to be accompanied by (C. Bp. 11, 5; Mhr. ಜಡಣೇಂ). 2, to be filled to superfluity or be crammed (Bh. 1, 10, 24); to become abundant or excessive (Bh. 2, 13, 33; 8, 23, 4; Rām. 3, 6, 50).

ಜಡಿ jaḍi. 2. to be shed in a continuous manner, as tears (Rām. 5, 9, 25; Mhr. ಝುಡಣೇಂ, ಝುಡೀ); to waste away, as the body (J. 18, 48; Mhr.); to give way, to sink (Bh. 3, 13, 32; Rām. 1, 16, 10; Mhr.; see Bhn. s. ಕುಸಿ 4).

ಜಡಿ jaḍi. 3 = ಜಡೆ 1, etc. (S. Mhr.; B. 2, 22). ಕಾಸಿ ಕಂಚಡಿ ಯಾಕೆ? ಭಾಸುರದ ಜಡಿ ಯಾಕೆ? ಕೇಶ ಕಿತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾಕೆ? ತ್ರೈಮಲದ ಆಶೆ ಬಿಡಲ್ ಅನಕ! (Sp.).

ಜಡಿತ jaḍita. = ಜಡತ. beating, etc. (My.).

ಜಡಿತಿ jaḍiti. Tbh. of ಝಟಿತಿ. quickly. (Śmd. 339; ಚೇಗಂ Cm.)

ಜಡಿಪ jaḍipa. the sound or cry of birds (ಚೆಜ್ಜೆ, ಬಗ್ಗು, ಬಿಪ್ಪಣ್ಣ, ಚಪ್ಪರಣೆ Śm. 29; *cf.* ಜಂಕಣೆ); the note of the cuckoo (ಕೋಗಿಲೆಯ ಚಪ್ಪರಣೆ Śs.). (Te. ಜಡಿ, ಸಡಿ, ತಪ್ಪುಡು, noise, sound; *cf.* ಸಪ್ಪಳ).

ಜಡಿಸು jaḍisu. to cause to beat, etc. (C.).

ಜಡಿಸು jaḍisu. to fill to superfluity, to cram (Rām. 6, 13, 4).

ಜಡೀಕೃತ jaḍī-kṛita. stunned, rendered sluggish, etc. (Cpr. 6, 103).

ಜಡೀಭಾವ jaḍī-bhāva. *dullness, sluggishness, apathy; insensibility.*

ಜಡುಪು jaḍupu. a flap (attached to a paper-kite, My.; Mhr. ಝುಡಪ).

ಜಡುಲ jaḍula. = ಚಟುಲ. trembling, etc. (Sk.; R.).

ಜಡೆ jaḍe. = ಜಡಿ 1, of which it is an o. r. in Śmd. 28. 109.

ಜಡೆ jaḍe. 1. = ಜಡಿ 3, ಜೆಡೆ. Tbh. of ಜಟೆ (Ct. II, 91; ಸಟೆ, ಜಟೆ Mr. 320; ಮುರದ ಬೀೞಲ್ Kk. 19). [ಅತಿ ವಿಶದ ವಿಶಾಲೋರುಕ್ಷತದಿನ್ದೊಱೆ ದನಿತು ಜಡೆಯುಮಂ ನಾನ್ದಿ Pb. 1, 105; Ap. 14, 142]. see Si. 121. 216. 230. 415. ಜಡೆಯುವರನ್ನೂ ಮುಡಿಯುವರನ್ನೂ ತೊಡಗ ಬಾರದು (Prv.). (the Mysore use of ಜಡೆ for *a woman's long plaited hair* is unknown in S. Mhr., but occasionally the term is used for the plaited hair of *little girls*). — ಜಡೆಕಳ್ಳಿ. a kind of the Euphorbia called Triangular spurge (My.). — ಜಡೆಕುಚ್ಚು. an ornament that is attached to the point of a tress of hair by women (My.). — ಜಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. 1. = ಜೆಡೆ- 1. the hair to be matted. ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಕೂದಲದ ಗುಮ್ಪು (ಜಟಾಜೂಟ G.). 2, to plait tresses (J. 26, 9). — ಜಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. 2. = ಜೆಡೆ- 2. a band of plaited hair. see ಕಡ್ಡಣ. — ಜಡೆದೇವರು. Śiva, etc. ಜಡೆದೇವರಿಗೆ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲ, ಬೋಳದೇವರಿಗೆ ನೆಲೆ ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). — ಜಡೆನಾಗರ. a small circular plate of gold ornamented with the figure of a cobra, that is attached to the upper part of a woman's long plaited hair (My.). — ಜಡೆ ಬಂಗಾರ. the flowery gold ornament tacked along the braid of hair of a female (C.). — ಜಡೆಬಿಲ್ಲೆ. a round gold plate ornamented with a jasmine flower, worn by women over their plaited hair (My.; Si. 217). — ಜಡೆಮುಡಿ. (ಮೌಲಿ Si. 455). ಜಡೆಮುಡಿಯುವ, a ṛiṣi (J. 16, 28). — ಜಡೆವೆಣೆ. -ಪೆಣೆ. an entwining of pendent roots (Cpr. 5, 39 va.). — ಜಡೆಹತ್ತಿ. a kind of cotton (Si. 150; My.). — ಜಡೇ ಬಸರೀ ಗಿಡ. see s ಪಣಿಯಾಲ.

ಜಡೆ jaḍe. 2. *the plant Mucuna pruritus* Hook.

ಜಜ್ಜಿ jajji. a judge (C.; Si. 258; Br. ಜಜ್ಜಿ). [E.].

ಜಡ್ಡ jaḍḍa. = ದಡ್ಡ 1. nearness, union (Te. ಜಡ್ಡ). — ಜಡ್ಡಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. = ದ-. one consonant written below another (Te.; R.).

ಜಡ್ಡು jaḍḍu. 1. = ಜಿಡ್ಡು 2, ದಡ್ಡು 2. callosity; a callous spot; a wart; a scar (My.; Tu. ದಡ್. Te.; M. ತಱುಮ್ಬು, T. ತಱುಮ್ಬು; see ಕಲೆ 1). ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗವೆನ್ದು, ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೊಳ್ ಆದ ಕಿಱುದೊಡೆಯ ಜಡ್ಡು (Śmd. II, o. rs. -ಜಿಡ್ಡು, -ದಡ್ಡು).

ಜಡ್ಡು jaḍḍu. 2. = ಗದಡು, ಜಿಡ್ಡು 3. the disagreeable smell of ghee, etc. due to its becoming old. (C.). ಗೊಡ್ಡು ಸಾಱಿಗೆ ಜಡ್ಡುತುಪ್ಪ (Prv.). — ಜಡ್ಡುವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. the ruddy shield-rake, Casarea rutila (Gz., as Jaddu —). [Tu. ಜಿಡ್].

ಜಡ್ಡು jaḍḍu. Tbh. of ಜಡ. heaviness in the body, slight indisposition (C.; Te.; B. 4, 122); sickness, disease (My.).

ಜಣ್ jaṇ. = ಜಣ, etc., ಠಣ್. (My.). — ಜಣ್ ಜಣ್. = ಜಣ ಜಣ. (My.).

ಜಣ jaṇa. = ಜಂ (ಜಣ್), ಜಣ್, ಝಣ. an imitative sound. — ಜಣ ಜಣ. rep. the tinkling of the gejje or of small bells, and the ringing or clanking of rupees when falling on a

stone or being filled in a bag (C.; Mhr. ಝುಣಝುಣ; Sk.* ಝುಂಝುನ). — ಜಣಜಣಿಸು. = ಜಂಜಣಿಸು. (My.).

ಜಣ್ಟಿ janṭi. joining; meeting and going together (on a road); partnership; the state of being joined to (as one article to another, My.; Te. ಜಣ್ಟ; H.). *cf.* ಜೆಟ್ಟಿ2, ತಣ್ಟೆ1. — ಜಣ್ಟಿಪಟ್ಟೆ. title-deeds in the name of two persons (My.). — ಜಣ್ಟಿ ಹಾಕು. to join (one person to another for company's sake), to tie (one beast to another, My.).

ಜಣ್ಟಿಗಾಱ janṭi-gāṟa. a companion; a partner (My.).

ಜಣ್ಟಿಸು janṭisu. to join (v. t.); to annex, to affix (My.; Te. ಜಣ್ಟಿಂಚು).

ಜಣ್ಡೆ jaṇḍe. = ಜಾಣ್ಡೆ. a flag, a banner, an ensign (S. Mhr.; Te.; Mhr., H. ಝೇಣ್ಡಾ).

ಜತಣ jataṇa. = ಜತನ. (My.).

ಜತನ jatana. = ಜತಣ, ಯತನ. Tbh. of ಯತ್ನ (Śmd. 336; My.). 2, care; heed in order to protection (C.; J. 24, 29; Te.; Mhr.; B. 3, 67). ಜತನವಿದ್ದವಗೆ ಮಥನವಿಲ್ಲ (Prv.).

ಜತಿ jati. Tbh. of ಯತಿ (Śmd. 343; Ct. I, 97). an ascetic (ಕಿತ್ತಡಿ Ct. I, 81; ಋಷಿ Kk. 33; Śm. 34; My.). 2, harmonious musical time or measure [ಕರಣಾಂಗ ಹಾರ ಮೃದುಪದ ಪರಿಕ್ರಮಂಗಳ ಬೆಡಂಗುಗಳ ಜತಿಯೊಳ್ಳಂಕರಿಸಿದುದೆಮ್ಬಿನಂ Ap. 7, 18]; (Bp. 4, 8; 17, 21; 56, 14); etc. — ಜತಿಗುಡು. -ಕುಡು. to give or indicate the time or measure in music (Rśv. 4, 14 va., 6, 11 va.; twice; V. 5, 8). — ಜತಿವಗೆಯು. -ಪಗೆಯು. the enemy of ascetics: Kāma (ಮನ್ಮಥ Kk. 8; Śm. 7).

ಜತಿಗೆ jatige. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. the plaited collar round an ox's neck, etc. (My.).

ಜತು jatu. *lac.*

ಜತುಕ jatuka. *Asafoetida.* 2, lac; a kind of gum.

ಜತುಕೃತ್ jatu-kṛit. making lac: *a kind of fragrant tree*, in which the lac insect forms its nest.

ಜತುಕೆ jatuke. lac; a kind of gum. 2, *a bat.* 3, a kind of fragrant substance or perfume (ಪಾಪಡಿ Mr. 141).

ಜತುರಸ jatu-rasa. lac (ಅಲತೆಗೆ Ct. I, 91).

ಜತೂಕೆ jatūke. = ಜತುಕೃತ್. *a kind of fragrant tree.*

ಜತೆ jate. = ಜತ್ತು, ಜೊತೆ, ಜೊತ್ತು. union; intercourse; combination; company; a pair; a fellow (C.; Te.; Mhr. ಜತ; Mhr., H. ಜಥಾ, a band or company). see B. 3, 103. 113; ಇಜ್-.

ಜತೆಗಾತಿ jate-gāti. = ಜತೆಗಾರ್ತಿ. (My.).

ಜತೆಗಾಱ jate-gāṟa. a male companion (C.; B. 4, 6).

ಜತೆಗಾರ್ತಿ jate-gārti. a female companion (C.).

ಜತ್ತ jatta. Tbh. of ಯತ್ನ. effort, work (Cpr. 9, 13).

ಜತ್ತಕ jattaka. = ಜತ್ತವ, ಜತ್ತುಕ. fraud, deceit, disguise, hypocrisy (ಕೈತವ Ct. II, 12; Tu., T., M. ಚದಿ; T. ತೆಟ್ಟು; T. ಎತ್ತು, to deceive; Te. ಜಿತ್ತುಲ-ವಾಡು, a deceiver; ಚಟ್ಟಕ, roguish prank).

ಜತ್ತರ jattara. a cloth covering worn over the privities (ಕೌಪೀನ Ss.; *cf.* ಛತ್ತರ?).

ಜತ್ತವ jattava. = ಜತ್ತಕ, etc. (ಕೆಯ್ತು, ಕೈತವ Kk. 66, o. r. ಜತ್ತುಕ).

*ಜತ್ತವಟ್ಟ **jatta-vaṭṭa.** a dance pose? ಶಕ್ರ ನೃತ್ಯದೊಳೊಡಮ್ಬಡೆ ನರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಜತ್ತವಟ್ಟದ ಮಣಿಯನ್ತದೇಂ ಪದುಳಮಾದುದೊ ದಿವ್ಯ ವಧೂ ಕದಮ್ಬಕಂ Ap. 7, 124.

ಜತ್ತಾಣ jattāṇa. = ಚತ್ತಾಣ. a kind of poetical composition. ನುಡಿಗೆಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಜತ್ತಾಣಮುಂ ಬೆದಣ್ಡೆಯುಮ್ ಎನ್ದು, etc. (Śmd. 121).

ಜತ್ತಿಗೆ jattige. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. (C.).

ಜತ್ತಿಳ jattiḷa. Tbh. of ಜರ್ತಿಲ (Hlā.).

ಜತ್ತು jattu. = ಜೊತ್ತು. Tbh. of Mhr. ಜತ (ಜತ್; see s. ಜತೆ). intercourse, friendship, as between two persons (C.); equality, as that of two bullocks (C.).

ಜತ್ತುಕ jattuka. = ಜತ್ತಕ, etc. (ಕೈದವ, ಕೆಯ್ತು, ಕಪಟ Śm. 52).

ಜತ್ತುಳ jattuḷa. = ಜೆತ್ತುಳ. scum, foam (ನೊರೆ Śm. 35; Kk. 13, o. r. ಜೆ-).

ಜತ್ರು jatru. *the collar bone, the clavicle.*

ಜತ್ವ jatva. the letter or syllable ಜ (Śmd. 82. 342. 352. 369).

ಜನ jana. = ಜೆನ. a born being; *man, mankind, people;* a person or individual in general. ಜನ ಮರುಳೋ? ಜಾತ್ರೆ ಮರುಳೋ? — ಜನ ನೋಡಿ ಜೇಡ ಬೇಕು, ಜಾಗ ನೋಡಿ ಉಗುಳ ಬೇಕು (Prvs.). [— ಜನವಡೆ. -ಪಡೆ. multitude of people. ಈ ಜನವಡೆಯೊಳಾರಾನು ಮಿಾ ಬಿಲ್ಲನೇಱಿಸಲಾರ್ಪೊಡೆ ಬನ್ನಿಮೆನ್ದು ಸಾಱುವುದುಂ Pb. 3, 60 va.].

ಜನಕ janaka. generating; producing, causing (Kāvy. III, 3, B, 135). 2, *a progenitor, a father.* 3, the father of Rāma's wife Sītā (Rām. 1, 12, 2).

ಜನಕಜಾರಮಣ janakajā-ramaṇa. Rāma (Rām. 1, 1, 1).

ಜನಕಜೆ janaka-je. -ಜಾ. Sītā (Bp. 31, 21).

ಜನಕತನಯೆ janaka-tanaye. = ಜನಕಜೆ. (My.).

ಜನಕತನುಜೆ janaka-tanuje. = ಜನಕಜೆ. (Ch. v. 58).

ಜನಕಾತ್ಮಜೆ janaka-ātmaje. = ಜನಕಜೆ. (My.).

ಜನಂಗಮ jana-ṅ-gama. *a Caṇḍāla* (ಹೊಲೆಯ Mr. 381).

ಜನಜನಿತ jana-janita. generated by people: known to all (My.).

ಜನತೆ janate. ಜನತಾ. *an assemblage of people;* people; mankind; birth (Kāvy. IV, 2, 30).

ಜನನ janana. *birth; production.* 2, *race, lineage.* 3, generating, causing.

ಜನನಪತ್ರಿಕೆ janana-patrike. = ಜನ್ಮಪತ್ರ. a horoscope. (My.).

ಜನನರಹಿತ janana-rahita. free from birth (Bp. 12, 51).

ಜನನಹರ janana-hara. the remover of birth, etc. (Bp. 43, 71).

ಜನನಾಥ jana-nātha. a king (Cpr. 4, 60; 6, 11 va.).

ಜನನಿ janani. *a mother.* 2, a kind of fragrant plant (ಕೞವಿಗೆ Mr. 141; *cf.* ಜನಿ 1, No. 4).

ಜನಪ jana-pa. a king (Bp. 5, 58; 21, 46).

ಜನಪತಿ jana-pati. = ಜನಪ. (Cpr. 2, 21. Bp. 46, 59; 50, 36).

ಜನಪದ jana-pada. a community, nation, people; *an inhabited country, an empire* (ದೇಶ Nn. 70); man, mankind.

ಜನಪ್ರಮೋದ jana-pramōda. people's delight; the white water-lily, or red lotus (ಕುಮುದ, ಜನರುಗಳ ಹರುಷ Nn. 29).

ಜನಮೇಜಯ jana-m-ējaya. causing men to tremble: N. of a king, the son of Parikṣit and great-grandson to Arjuna. (Bp. 56, 45; Bh. 1. 9, 1; J. 2, 2).

ಜನಯಿತೃ janayitṛi. a father. (R.).

ಜನಯಿತ್ರಿ janayitri. a mother.

ಜನರಂಜನ jana-rañjana. gratifying the people, courting popular favour. (R.).

ಜನರಮಣ jana-ramaṇa. a king (Bp. 57, 73).

ಜನಲೋಕ jana-lōka. = ಜನೋಲೋಕ. one of the seven divisions of the universe, where the sons of Brahmā and other pious men reside (Mr. 32).

ಜನವರ jana-vara. a king (Bp. 53, 35).

ಜನವಾದ jana-vāda. the talk of men: *news, rumour, report, scandal.*

ಜನವಾರ್ತೆ jana-vārte. rumour, report (B. 5, 55; My.).

ಜನಶ್ರುತಿ jana-śruti. *rumour, news, intelligence.*

ಜನಸ್ janas. = ಜನಲೋಕ. see ಜನೋಲೋಕ.

ಜನಸ್ಥಾನ jana-sthāna. N. of a part of the Daṇḍaka forest (Rām. 3, 5, 2; J. 19, 20. 24).

ಜನಾಂಗ jana-aṅga. a nation, a tribe (B. 4, 127. 215; My.).

ಜನಾನುಕೂಲ jana-anukūla. the favour or help of people (My.); public benefit (My.).

ಜನಾನಿ janāni. made for, or suitable to, women, belonging to the harem (Si. 259; My.; Mhr., H.); a seraglio, harem (My.; Mhr., H. ಜನಾನಖಾನಾ).

ಜನಾಂತ jana-anta. an uninhabited place. 2, a region, a country (ನಾಡಬ, ದೇಶ Nn. 13; ಗೋತ್ರ, ದೇಶ 16. 72).

ಜನಾರ್ದನ jana-ardana. *Viṣṇu or Kṛiṣṇa* (Bp. 54, 36).

ಜನಾಪವಾದ jana-apavāda. popular accusation (J. 5, 51; My.).

ಜನಾರಾತ jana-ārāta. a country, a region (Cpr. 6, 11 va.).

ಜನಾಶ್ರಯ jana-āśraya. an asylum for men (J. 11, 36); *a temporary shed or hall.*

ಜನಿ jani. = ಜಿನಿ. to flow, to drop (My.). ಜನಿದು ಹೋದುದು (ಸ್ಯನ್ನ, ರೀಣ, ಸ್ರುತ, ಸ್ನುತ Si. 379; *cf.* ಜಡಿ 6).

ಜನಿ jani. 1. *birth, production;* one who has been born (see ಗುಡ-). 2, a woman. 3, *a daughter-in-law.* 4, *a kind of fragrant plant* (= ಜತುಕೃತ್; *cf.* ಜನನಿ No. 2).

ಜನಿ jani. 2. = ಜನ್ನ, ಜನ್ನಿ 1, ಜೆನಿ. see ಜನಿವಾರ. (Te. ಜನ್ನಿ, the brahmanical thread).

ಜನಿತ janita. born, begotten; produced; occasioned (ಭೂತ, ಹುಟ್ಟುವನ್ನಾದು Nn. 78).

ಜನಿಯಿಸು janiyisu. to be born or produced; to take place, to happen [ಪೂರ್ವೋದಿತಾರ್ಥ ಪದಪದ್ಧತಿಗೊಂಡಿನಿಸುಂ ವಿಶೇಷಮಿಲ್ಲದೆ ಜನಿಯಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಮುದಱದೀ ದೃಷ್ಟಾಂತಂ Kr. 1, 84]; (ಪುಟ್ಟು Śmd. 7 Cm.; ಹುಟ್ಟು 46 Cm.; Ch. v. 172; Cpr. 2, 8; 3, 77).

ಜನಿಯುವಿಕೆ janiyuvike. flowing, dropping (ಶ್ಚ್ಯುತ, ಪ್ರಾಘಾರ Si. 390).

ಜನಿವಾರ jani-vāra or bāra. = ಜನ್ನವಿರ, ಜನ್ನಿವಾರ, ಜೆನಿವಾರ. the sacrificial thread (C.; Si. 230. 252; Tu. ಜನಿಯಾರ. Mhr. ಜಾನವೇಂ).

ಜನಿಸು janisu. = ಜನಿಯಿಸು. (Bp. 2, 7. 8; 51, 25; 54, 57; J. 10, 49).

ಜನುಮ januma. Tbh. of ಜನ್ಮ. (My.).

ಜನುಸ್ janus. *birth, production, origin.*

ಜನೆ jane. = ತನೆ, ತೆನೆ 2, ಸೆನೆ. the yolk of an egg (R.; Te. ಚೆನೆ, ಜೆನೆ, ಜನೆ, spawn, roe; the yolk of an egg; T. ಚಿನೈ, the embryo in the womb of beasts; an egg, particularly the eggs of fish, spawn; a bud; ಚಿನೈ, to be with young; to bud; Tu. ತನೆ; M. ಚನೆ, ಚಿನೆ, pregnancy; ಚನೆ, animals to conceive; ಚನೆ, ಚಿನೆ, ಚುನೆ, juice, as of a mango stalk after the fruit is broken off, see ಸೊನೆ; Sk. ಜಲ, the embryo or uterus of a cow).

ಜನೇಶ jana-īśa. a king (Ch. v. 52).

ಜನೇಶ್ವರ jana-īśvara. a king (Cpr. 6, 18 va.; J. 26, 57).

ಜನೋದಯ jana-udaya. N. of a vṛitta (Ch.).

ಜನೋಲೋಕ janas-lōka. = ಜನಲೋಕ. (My.).

ಜನ್ತ janta. Tbh. of ದನ್ತ (Śmd. 352; ಪಲ್, ರದನ Śm. 70).

ಜನ್ತು jantu. *a creature, a living being;* man; people. 2, any animal, usually beings of the lowest organization, such as worms, insects, etc. (C.).

ಜನ್ತುನಿಕರ jantu-nikara. the multitude of living beings (ಜೀವ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು Nn. 73).

ಜನ್ತುಫಲ jantu-phala. *the glomerous fig-tree, Ficus glomerata.*

ಜನ್ತೆ jante. a short, small beam crossing the chief beams in a flat roof and supporting the ceiling [ಪವಳದ ಜನ್ತೆಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.]; (C.; B. 4, 121; Śsv. 1, 70; C. Bp. 5, 48; Te. ದನ್ತೆ, a beam or rafter; *cf.* ಜತೆ, and Sk. ಯುಮ್?). see ಬಲ್ಜನ್ತೆ. — ಜನ್ತೆಕುಣ್ಬೆ. = ಹನ್ತಿಕುಣ್ಬೆ (S. Mhr.). — ಜನ್ತೆವಿಣಿ. a kind of leather rope (S. Mhr.).

ಜನ್ತ್ರ jantra. Tbh. of ಯನ್ತ್ರ (Śmd. 343; ಅನರಣಿ Mr. 207; Śsv. 3, 25; C.). [ಜನ್ತ್ರದ ಮಿಾನನೆಚ್ಚನುಮಾಕೆಗೆ ಗಣ್ಡನಕ್ಕುಂ Pb. 3, 32 va.]. ಜನ್ತ್ರದ ಕೀಲಂ ಕಳೆದನ್ತಿರೆ ಆಯ್ತು (Śmd. 84 Mdb.). see ಅಮಳ್ಜನ್ತ್ರ.

ಜನ್ತ್ರಿ jantri. an index; a table of contents (My.; Mhr. ಜನ್ತ್ರೀ); any string of annals memoirs (Mhr.).

ಜನ್ನ janna. = ಜನಿ 2, ಜನ್ನಿ 1. Tbh. of ಯಜ್ಞ (Śmd. 354; Śm. 63; Kk. 48). a sacrifice. [ಜನ್ನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕನ್ನೆಯಾಡು ಶ್ರುತಿಯಿನ್ದ ಹೊಱಗು Cv. 542; Bv. 581]. 2, N. of a certain horse (ತುರಗಂ ಬಿಳಿದಿಗೊರೆದ ಕೆಮ್ಪಿರೆ ಜನ್ನನ್ ಅದು Mr. 275; Bp. 59, 49). see Abh. P. 10, 183 va.; Bp. 24, 74; 56, 27. — ಜನ್ನಗೂಱ. -ಕೂಱ. whose food is sacrifice: a god (ನಿರ್ಜರ Kk. 10 *a*). — ಜನ್ನವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. the enemy of (Dakṣa's) sacrifice: Vīrabhadra (Kk. 6; Śm. 4. 5). — ಜನ್ನವಳ. -ವಳ. Indra (ಸುರಪ Kk. 11 *a*).

ಜನ್ನಣೆ jannaṇe. a sacrificial shed or house (ಯಾಗಶಾಲೆ Ct. I, 70).

ಜನ್ನವಿರ janna-vira. = ಜನಿವಾರ, etc. [ತಾವರೆಯ ಸೂತ್ರದೊಳಾದ ಜನ್ನವಿರಂ ದುಕೂಲದ ಕೋವಣಂ Pb. 6, 8]. ಜನ್ನವಿರಮಂ ಬಲನ್ದೊಡುವುದು (ಉಪವೀತ); ಜನ್ನವಿರದನ್ತೆ ಇಕ್ಕಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ (ವೈಕಕ್ಷಕ Hlā.).

ಜನ್ನಿ janni. 1. = ಜನಿ 2. see ಜನ್ನಿವಾರ.

ಜನ್ನಿ janni. 2. = ಸನ್ನಿ. (My.).

ಜನ್ನಿಗೆ jannige. (Tbh. of ಯಾಜ್ಞಿಕ). that belongs to sacrifice or is suitable for sacrifice, or that is dedicated to be offered to an idol, especially used of cattle and of their milk (Bp. 12, 28; 14, 5. 23; S. Mhr.). [ಕಟ್ಟಿದೆ ಒಱೆಯ ಬಿಟ್ಟೆ ಜನ್ನಿಗೆಯರ ಮುಟ್ಟೆ ಬನ್ದಿ ಱದಿರೆ ಓಸರಿಸುವನಲ್ಲ Bv. 700].

ಜನ್ನಿವಾರ janni-vāra. = ಜನ್ನವಿರ, etc. (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಉಪವೀತ Mr. 255; Bp. 21, 25; 50, 6). ಜನ್ನಿವಾರಮನ್ ಎಡನ್ದೊಡಲ್ (ಪ್ರಾಚೀನ 255). ಎಡದ ಕೆಯ್ಯ ನೆಗಹಲು ಪಟ್ಟ ಜನ್ನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತ ಎನಿಸುಗು. ಕೊರಳಿನ್ದ ಇಱಿಯಿಕ್ಕಿದ ಜನ್ನಿವಾರವು ನಿವೀತ ಎನಿಸುಗು (Nr.).

ಜನ್ನು jannu. = ಜಹ್ನು. a king who adopted Ganges as his daughter. (My.).

ಜನ್ಮ janma. = ಜನುಮ, ಜಲುಮ, ಜಲ್ಮ. *birth, production, origin;* existence, life, life-time; born from. — ಜನ್ಮಕೊಡು. to give birth to. ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟವಳು (ಜನನಿ, ತಾಯಿ G.). — ಜನ್ಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. to take birth upon oneself, to be born (B. 5, 279). 2, to take away life, to kill (S. Mhr.). — ಜನ್ಮವೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. = ಜನ್ಮ ತಕ್ಕೊಳ್ಳು No. 1. (My.).

ಜನ್ಮದೇಶ janma-dēśa. = ಜಲ್ಮ-. native place or country (C.).

ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ janma-nakṣatra. the natal star, the star of the zodiac under which a person is born (My.).

ಜನ್ಮಪತ್ರ janma-patra. horoscope (C.), also -ಪತ್ರಿಕೆ (C.).

ಜನ್ಮಪಾಪ janma-pāpa. = ಜಲ್ಮ-. original sin (My.).

ಜನ್ಮಭೂಮಿ janma-bhūmi. = ಜಲ್ಮ-. birthplace, native country (Kāvy. V, 44; J. 15, 11; My.).

ಜನ್ಮರಾಶಿ janma-rāśi. the sign of the zodiac that contains the natal star (C.).

ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯ janma-sāphalya. attainment of the object or end of existence (C.).

ಜನ್ಮಾನ್ತ janma-anta. = ಜಲ್ಮಾನ್ತ. the end of existence (ನಿರ್ವಾಣ, ಜನ್ಮದ ಕಡೆ Nn. 19, o. rs. ಜಲ್ಮಾನ್ತ, ಪ್ರಾಣಾನ್ತ್ಯ). 2, a district, a country (ಗ್ರಾಮ, ದೇಶ Nn. 37).

ಜನ್ಮಾನ್ತರ janma-antara. another state of existence; another birth, past or future (Cpr. 5, 4; J. 13, 54; 18, 19, C.).

ಜನ್ಮಿ janmi. *a creature, a living being.*

ಜನ್ಮಿಸು janmisu. = ಜನಿಸು. (Bp. 4, 72; S. Mhr. rare).

ಜನ್ಯ janya. to be born, fit to be born; born from, occasioned by; generating (Bp. 47, 61). 2, relating to men or to the people; people. 3, *rumour, report.* 4, *the friend or companion of a bridegroom.* 5, *war, combat.*

ಜನ್ಯು janyu. birth. 2, *a creature, a living being.*

ಜನ್ಹು janhu. = ಜನ್ನು. Tbh. of ಜಹ್ನು. (My.).

ಜನ್ಹುತನಯೆ janhu-tanaye. = ಜಹ್ನು-. the Ganges. (G.; My.).

ಜಪ japa. 1. — ಜಪ ಜಪ. rep. quickly, briskly (S. Mhr.; Mhr. ಝುಪಝುಪ).

ಜಪ japa. 2. muttering; *muttering passages from the vēda, charms, prayers, names of a deity*, etc., counting silently the beads of a rosary; a muttered prayer. — ಜಪ ಮಾಡು. to perform japa (C.).

ಜಪಮಾಲಿಕೆ japa-mālike. a rosary (C.; B. 5, 73).

ಜಪಮಾಲೆ japa-māle. = ಜಪಮಾಲಿಕೆ. (C.; ಅಕ್ಷಮಾಲೆ G.).

ಜಪಸರ japa-sara. = ಜಪಮಾಲೆ. (My.).

ಜಪಸು japasu. = ಜಪಿಸು. (S. Mhr.).

ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ japa-anusthāna. performance of japa (Śsv. 2, 107; J. 10, 23).

ಜಪಾಪುಷ್ಪ japā-puspa. = ಜಪೆ. (ದಾಸಾಳದ ಹೂ G.; My.). 2, ಮದ್ದು ಗುಣಿಕೆಯ ಹೂವು (G.).

ಜಪಾರುದ್ರ japā-rudra. = ಜಪೆ. (ದಾಸಣ Mr. 126, o. r. ದಾಸ್ಯಣ).

ಜಪಿಯಿಸು japiyisu. = ಜಪಿಸು. (Cpr. 2, 6; Abh. P. 14, 100).

ಜಪಿಸು japisu. = ಜಪಸು. to mutter (J. 28, 54; Śsv. 1, 79 va.; My.); to perform japa (C.; Si. 251).

ಜಪೆ jape. ಜಪಾ. = ಜವೆ 1. *the China rose or shoe-flower, Hibiscus rosa sinensis* Lin.

ಜಪ್ತಿ japti. seizure, confiscation, sequestration, attachment (in law, C.; Br.; Mhr., H.; B. 5, 88).

ಜಪ್ಪನೆ jappane. in a lurking manner (C.; B. 4, 180; 5, 242).

ಜಪ್ಪಳ jappala. N. of a jātre at Basarūr. — ವಣ್ಣಾರ ಕಮ್ಬಳ, ಬಸಱೂರ ಜಪ್ಪಳ, ಕೋಟೇಶ್ವರ ಕೋಡಿ ಹಬ್ಬ ಮೂಱೂ ಕಣ್ಡರೆ ಮೋಚ (Prv.).

ಜಪ್ಪಿಸು jappisu. to wait and watch patiently, to lurk (C.; B. 3, 31; 5, 31. 138; Mhr. ಜಪಣೇಂ).

ಜಪ್ಯ japya. to be muttered; *a prayer that is to be muttered.*

ಜಬ್ jab. = ಜಬ್ಬು 1. — ಜಬ್ಬುರಿ. a weak rope (Bh. 8, 26, 56).

ಜಬರ jabara. = ಜಬರು. powerful; heavy; difficult; huge; high in price; massy; ponderous, etc. (Mhr., H.).

ಜಬರದಸ್ತು jabara-dastu. oppression; force; violence (C.; Mhr., H. ಜಬರದಸ್ತೀ).

ಜಬರಿಸು jabarisu. = ಜಬ್ಬರಿಸು. to chide, to scold, to abuse (S. Mhr.).

ಜಬರು jabaru. = ಜಬರ.

ಜಬರುಜಂಗು jabaru-jangu. Zafar-jang (Zubber Jung): the ruler of the battle: a title bestowed on certain cannon (Te., R.; T. ಜಪಿರ್ ಜಂಗಿ).

ಜಬಾಬು jabābu. = ಜವಾಬು. (My.; Mhr., H. ಜಬಾಬ, ಜವಾಬ).

***ಜಬ್ಬ jabba.** old man (Tu. ಜಬ್ಬೆ).

ಜಬ್ಬರಿಸು jabbarisu. = ಜಬರಿಸು. (My.). *cf.* ಜಬ್ಬುರ್.

ಜಬ್ಬಲ jabbala. = ಜಬ್ಬಲು, ಜಬ್ಬು 1. the state of being weak, infirm or frail from old age, etc., that of being withered and dry, as that of grass or of some parts of grass occasionally is (S. Mhr.; My. as ಜಬ್ಬಲು); that of being soft or pulpy, as that of ripe fruit (from a fall or blow, My. as ಜಬ್ಬಲು); that of being relaxed or slack, as that of a female's breast (My. as ಜಬ್ಬಲು). *cf.* ಜರಗು 1 ?

ಜಬ್ಬಲು jabbalu. = ಜಬ್ಬಲ. (My.).

***ಜಬ್ಬಿ jabbi.** old woman (Tu.).

ಜಬ್ಬಿಸು jabbisu. 1. = ಜಬ್ಬು 3. to suck (as a mango, sugarcane, etc., My.; *cf.* ಸೀಪು).

ಜಬ್ಬಿಸು jabbisu. 2. to cause to scold or abuse (My.).

ಜಬ್ಬು jabbu. 1. = ಜಬ್, ಜಬ್ಬಲು, weakness, frailty; softness, pulpiness; relaxed state, slackness (My.; Te. also: slowness: negligence; indolence; Tu.; oldness; infirmness; hollowness). — ಜಬ್ಬುದುಱು. -ತುಱು. to reduce to pulp by treading (Rām. 6, 39, 23).

ಜಬ್ಬು jabbu. 2. = ಜಬ್ಬುರ್, etc. to scold, to abuse (My.).

ಜಬ್ಬು jabbu. 3. = ಜಬ್ಬಿಸು 1. to suck (My.).

ಜಬ್ಬುಲು jabbulu. a grassy place (ಹುಲ್ಲು ಬೆಳದ ಸ್ಥಲ G.; Te. ಜೊಬ್ಬಿಲು, to thrive, to grow thickly; to be full, abundant).

ಜಮ jama. = ಜವ 2. Tbh. of ಯಮ. — ಜಮದಾಡೆ. a kind of weapon (Rśv. 6, 11 va.; Te. ಜಮದಾಡಿ, ಜಮುದಾಡಿ, ಜಮುದಾಳಿ, ಜನ್ದಾಡು; T. ಚಮುದಾಡು, a sword, a cutlass, a dagger; H. jamdhar, Br.). *cf.* ಜವದಣ್ಡ.

ಜಮಖಾನೆ jamakhāne. = ಜಮ್ಖಾನೆ, ಜಮ್ಮುಖಾನೆ. a sitting carpet (C.; B. 4, 60; Mhr., H.; T. ಚಮುಕ್ಕಾಳ).

ಜಮದಗ್ನಿ jamat-agni. blazing fire; N. of a ṛiṣi, father of Paraśurāma (Mr. 258).

ಜಮದಗ್ನಿತನಯ jamadagni-tanaya. Paraśurāma (Mr. 504).

ಜಮಳ jamala. Tbh. of ಯಮಲ (Smd. 343; Te. ಜಮಿಲಿ, ಜಮಲು).

ಜಮಾ jamā. = ಜಮೆ. receipts, income, revenue (C.; Mhr., H.). 2, collected, gathered together (Mhr.).

ಜಮಾಖರ್ಚು jamā-kharcu. receipts and disbursements (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮಾದಾರ jamā-dāra. the head of a body (of peons, etc., My.; Mhr.); a commander of a body of troops (My.; Mhr.).

ಜಮಾಬನ್ದಿ jamā-bandi. the general assessment of lands, etc., settlement of the assessments (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮಾಯಿಸು jamāyisu. to assemble, to come together (C.; Mhr. ಜಮಣೇಂ); to succeed or answer, as a business (C.; Mhr.); to collect (My.; Mhr.).

ಜಮಾವಣಿ jamāvaṇi. agreement, harmony (in music, Si. 64; My.).

ಜಮಾವಸೂಲುಬಾಕಿ jamā-vasūlu-bāki. the collections and the outstanding balances (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮೀದಾರ jamī-dāra. = ಜಮೀನುದಾರ. a zamindar, a land-holder, a hereditary officer (S. Mhr.; Mhr., H.).

ಜಮೀನು jamīnu. land or ground (C.; Mhr.; H.).

ಜಮೀನುದಾರ jamīnu-dāra. = ಜಮೀದಾರ. (C.; Mhr., H., Br.).

ಜಮುನೆ jamune. = ಜಗುನೆ. (My.); N. (My.).

ಜಮೆ jame. = ಜವಿ, etc. the hair of a horse's tail. (My.).

ಜಮೆ jame. = ಜಮಾ. (C.).

ಜಮೇದಾರ jamē-dāra. = ಜಮಾದಾರ. (My.; Br.).

ಜಮ್ಖಾನೆ jamkhāne. = ಜಮಖಾನೆ, etc. (My.).

ಜಮ್ಪ jampa. Tbh. of ಝಮ್ಪ (Śmd. 339 Mdb.).

ಜಮ್ಪತಿ jampati. = ದಮ್ಪತಿ. *husband and wife.*

***ಜಮ್ಪಳಿಸು jampaḷisu.** to doze. ಜಮ್ಪಿನ ಕಡ್ಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಗಿಳಿ ಜಮ್ಪಳಿಸುತ್ತಿರ್ದಿತ್ತು Cv. 1286.

ಜಮ್ಪಾ jampā. — ಜಮ್ಪಾಸೆಟ್ಟಿ. N. ಜಮ್ಪಾಸೆಟ್ಟಿ, ಜಾಡೀ ತಾರೋ! ಅನ್ದರೆ ಜಲಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು? ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಜಮ್ಪು jampu. 1. = ಜೊಮ್ಪು. drowsiness, sleepiness (S. Mhr.; T. ಚಮ್ಪಡ, ಚೊಮ್ಪಲ್, laziness, slowness).

ಜಮ್ಪು jampu. 2. a multitude (Te. = ಸಮುದಾಯ). see ಜಗ-, *cf.* K. ಜೊಮ್ಪು.

***ಜಮ್ಪು jampu. 3.** — ಜಮ್ಪಿನ ಕಡ್ಡಿ. a resting rod in an aviary, ಜಮ್ಪಿನ ಕಡ್ಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಗಿಳಿ ಜಮ್ಪಳಿಸುತ್ತಿರ್ದಿತ್ತು Cv. 1286.

ಜಮ್ಪೆ jampe. (T. ಚಮ್ಪೈ, one of the seven modes in music). — ಜಮ್ಪೆತಾಳ. slow time in music, andante (My.; Te.).

ಜಮ್ಬ jamba. 1. a certain horse (Bp. 59, 40; ತುರಗಂ ತುಮ್ಬಿ ಚಿಬ್ಬು ದೋಜುರಲ್ Mr. 275, o. rs. ಜಮ್ಬಿ, ಬಿಮ್ಬ).

ಜಮ್ಬ jamba. 2. = ಜಮ್ಬು2, ಡಬ್, ಡಬ್ಬ2, ಡಮ್ಬ1, ಡಮ್ಬು, ಡಮ್ಭ, ದಮ್ಬ, ದಮ್ಭ. Tbh. of ದಮ್ಭ. ostentation, pomp (C., also ಜಮ್ಬು; Te. ಜಮ್ಭ; T. ಚಮ್ಬ). ಜಮ್ಬ ಮಾಡಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೆ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒನ್ದು ಕಾಸು ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಜಮ್ಬಗಾರ jamba-gāra. a man of ostentation (My.).

ಜಮ್ಬರ jambara. affair, business (C., also ಜಮ್ಬಾರ; Tu.; Te. ಜರುಪು, to do, perform). ಜಮ್ಬರದವನಿಗೆ ತಮ್ಬೂರವೋ? (Prv.).

ಜಮ್ಬಾಲ jambāla. *mud, mire* (also ಜಮ್ಬ).

ಜಮ್ಬಿ jambi. Tbh. of ಶಮಿ. the tree Acacia or Mimosa suma Roxb. (R.; Te. ಜಮ್ಬಿ, ಜಮ್ಮಿ).

ಜಮ್ಬೀರ jambīra. *a lemon, the common lime* (ನಿಮ್ಬೆ Mr. 112; Si. 126).

ಜಮ್ಬು jambu. length (My.; Te. ಜಮ್ಬು; see ಚಾಪು). 2, a kind of reed or sedge, Typha angustifolia L. (T. ಚಮ್ಬು; Te. ಜಮ್ಬು, ಜಮ್ಮು). — ಜಮ್ಬುಮೀನು. (ಚಿಲಿಚಿಮ, etc., ಕಾರ ಹುಲ್ಲಿನೊಳು ತಿರುಗುವ ಮೀನು, ಹುಲ್ಲುಮೀನು Si. 87). — ಜಮ್ಬು ಹುಲ್ಲು. (ಕಾಶ, ಇಕ್ಷುಗನ್ಧ, ಪೋಟಗಲ Si. 163; My.).

ಜಮ್ಬು jambu. 1. ಜಮ್ಬೂ. *the rose apple, Eugenia jambolana* Lam. or another species of Eugenia (ನೇರಿಲ್ Mr. 115; ನೇರಳೆ Si. 125). — ಜಮ್ಬುನೇರಲು. the rose apple, Eugenia jambos L. (C.: St. & Pl.). see ಕೆಮ್ಬು-.

ಜಮ್ಬು jambu. 2. = ಜಮ್ಬ2. (S. Mhr.). ostentation.

ಜಮ್ಬುಕ jambuka. *a jackal.* 2, *Varuṇa.* 3, = ಜಮ್ಬು1.

ಜಮ್ಬುಕಧ್ವನಿ jambuka-dhvani. the sound of a jackal. see ಊಳಿಡು.

ಜಮ್ಬುಖಾನೆ jambukhāne. = ಜಮಖಾನೆ, etc. (My.).

ಜಮ್ಬುಕೇಶ್ವರ jambuka-īśvara. a Śaiva place of pilgrimage near Trichinopoly (My.).

ಜಮ್ಬುದ್ವೀಪ jambu-dvīpa. one of the seven continents surrounding the mount Mēru; the central division of the world, including India; India (pretty C.).

ಜಮ್ಬುಮಾಲಿ jambu-māli. N. of a rākṣasa in the army of Rāvaṇa (Abh. P. 13, 121; Rām. 5, 4 sum.; J. 27, 43).

ಜಮ್ಬೂನದಿ jambū-nadi. N. of a fabulous river, said to flow from the mount Mēru, and to be formed by the juice of the fruits of a jambu tree on that mount. (R.).

ಜಮ್ಬೂಫಲ jambū-phala. a jambū fruit (Bp. 54, 56).

ಜಮ್ಬೂರ್ jambūr. N. (Bp. 49, 15; 55, 54).

ಜಮ್ಬೂಸವಾರಿ jamba2-savāri. pomp-ride; the state procession of a rāja on the vijaya daśami (My.).

ಜಮ್ಭ jambha. *the common lime or lemon.* 2, seizing with the mouth: *N. of a daitya or demon,* destroyed by Indra (C. Bp. 47, 21). 3, the jaws; the mouth; a tooth or tusk.

ಜಮ್ಭದ್ವೇಷಿ jambha-dvēṣi. Indra (Bp. 54, 52).

ಜಮ್ಭಭೇದಿ jambha-bhēdi. *Indra.*

ಜಮ್ಭರಿಪು jambha-ripu. Indra (Mr. 41).

ಜಮ್ಭಲ jambhala. *the common lime or lemon.*

ಜಮ್ಭವೈರಿ jambha-vairi. Indra (Rsv. 1, 99).

ಜಮ್ಭಾಮಿತ್ರ jambha-amitra. Indra (Bp. 61, 82).

ಜಮ್ಭಾರಿ jambha-ari. Indra (ಇನ್ದ್ರ, ಜಿಷ್ಣು Nn. 38; J. 4, 7).

ಜಮ್ಭೀರ jambhīra. *the common lime or lemon.* 2, *a kind of basil* (Ocimum) *with small leaves.* see ಮರುವಕ.

ಜಮ್ಮಡಿಸು jammaḍisu. to cause to tremble (Rām. 6, 11, 3).

ಜಮ್ಮನೆ jammane. with a thrill of joyful rapture (ರೋಮಾಂಚನಸುಖ Ct. I, 44; *cf.* ಜುಮ್ಮನೆ).

ಜಯ jaya. conquering, winning; captivating, fascinating, charming, etc. (ಮನೋಹರ, ಶುಭ, ಸೌಮ್ಯ, etc. Mr. 424). 2, *victory; conquest;* winning (ಗೆಲು Ct. I, 83; ಗೆಲ್ಲ II, 35). 3, a formula causing victory. 4, *the plant Premna spinosa or longifolia.* 5, the twenty-eighth year of the cycle of sixty (C.). — ಜಯ ಜಯ. rep. hurra! bravo! all hail! glory unto—! (Bp. 32, 40; C.; Mhr.). — ಜಯಜೀಯ. hail, master! (Cpr. 4, 67). — ಜಯವಿಡು. -ಇಡು. to shout "victory!" "bravo!", etc. (Bp. 52, 42; 57, 50; 59, 43). — ಜಯ ಹೊನ್ದು. to gain the victory (C.; B. 4, 8). ಜಯ ಹೊನ್ದಿದ (ಸಾರ್ಥಕ G.).

ಜಯಘಂಟೆ jaya-ghaṇṭe. a bell of victory or for the proclamation of victory, used to be carried about (Bp. 21, 10. 40); a bell used in temples on joyous occasions (My.; see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ).

ಜಯಘೋಷ jaya-ghōṣa. shouting to proclaim victory, a cry of victory. (My.).

ಜಯತ್ jayat. conquering.

ಜಯದ್ರಥ jayat-ratha. N. of a king of the Sindhus and Sauvīras (J. 13, 32; 27, 42; 32, 50).

ಜಯಧ್ವಜ jaya-dhvaja. a standard of victory. (Cpr. 6, 43). 2, a N.

ಜಯಧ್ವನಿ jaya-dhvani. a shout or cry of victory. (My.).

ಜಯನ jayana. *conquering.* 2, armour.

ಜಯನಶಾಲಿಕೆ jayana-śālike. an armoury (Cpr. 1, 139).

ಜಯಂತ jayanta. *N. of a son of Indra.* 2, N. of a minister of Daśaratha (Rām. 1, 16, 12).

ಜಯಂತಿ jayanti. a flag, a banner. 2, the day, or the anniversary of it, on which a deity assumed an incarnation, see ಕೃಷ್ಣ–, ನರಸಿಂಹ–, ರಾಮ–. 3, *the plant Sesbania aegyptiaca* Pers. 4, = ನೇತ್ರಮೂಲಿ, q. v. 5, N. of an author (Nn. 3).

ಜಯಪತ್ರ jaya-patra. a record of victory (Bp. 52, 46; My. also ಜಯಪತ್ರಿಕೆ).

ಜಯಮಂಗಲ jaya-maṅgala. a royal elephant. 2, a cheer (or festival) of victory (Cpr. 4, 42).

ಜಯಮಾನ jayamāna. conquering (Bp. 52, 19).

ಜಯಮಿನಿ jayamini. Tbh. of ಜೈಮಿನಿ. (C.).

ಜಯಯಾತ್ರೆ jaya-yātre. a march of conquest or victory (Cpr. 7, 30).

ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ jaya-lakṣmi. the goddess of victory, victory (Śśv. 4, 97).

ಜಯವಂತ jaya-vanta. (Śmd. 242, o. r. ಜಸ–). a victorious man (C.). fem. ಜಯವಂತಳು (C.).

ಜಯವರ್ಮ jaya-varma. N. of a king (Cpr. 5, 94. 101. 112).

ಜಯವಿಜಯ jaya-vijaya. N. of two doorkeepers of Viṣṇu (Bhāgavata 3, 5 sum.).

ಜಯಶಾಲಿ jaya-śāli. a conqueror (Si. 282; My.).

ಜಯಶೀಲ jaya-śīla. a victorious man (ಜಿತ್ವರ, ಜಿಷ್ಣು G.; My.).

ಜಯಶೌಂಡ jaya-śauṇḍa. exceedingly fond of victory (Bp. 36, 39).

ಜಯಶ್ರೀ jaya-śrī. the goddess of victory, victory (Cpr. 2, 1; 6, 1). 2, N. of Jayavarma's wife (5, 94).

ಜಯಸು jayasu. = ಜಯಿಸು, ಜಯ್ಸು. to conquer, to defeat, to overcome (Bp. 50, 19; S. Mhr.); to be victorious.

ಜಯಸ್ತಂಭ jaya-stambha. a column erected to commemorate a victory (Cpr. 7, 32; My.).

ಜಯಿಸು jayisu. = ಜಯಸು, etc. (Bp. 28, 46; J. 12, 1; 13, 7. 8. 55. 57; B. 4, 218; My.).

ಜಯೆ jaye. 1. = ಜಯಾ. *the plant Sesbania aegyptiaca* Pers. 2, N. 3, third, eighth, or thirteenth lunar day (tithi). (My.).

ಜಯೆವಿಜಯೆ jaye-vijaye. N. of two attendants of Girijā (Grj. 8, 83; 9, 59).

ಜಯ್ಯ jayya. *to be conquered or gained, conquerable.*

ಜಯ್ಸು jaysu. ಜೈಸು. = ಜಯಸು. (C.).

ಜರ jara. 1. = ದರ. an imitative sound. — ಜರ ಜರ. rep. the noise in drawing anything on the ground (My.; Te. ಜರಜರ).

ಜರ jara. 2. = ಜರು. sliding. — ಜರಗುಂಡಿ. -ಕುಂಡಿ. sliding on the posteriors down a slope, as children do in play (S. Mhr.).

ಜರ jara. 3. = ಜರಿದು. P. p. of ಜರಿ 1, in ಜರ ಕೊಳ್ಳು. (My.).

ಜರ jara. 1. Tbh. of ಜ್ವರ (Śmd. 368; C.). — ಜರಚಳಿ. ague (C.). — ಜರಗೆಡ್ಡೆ. ague-cake: enlargement of the spleen (My.).

ಜರ jara. 2. growing old; decaying; wearing out, wasting; etc. see ನಿರ್ಜರ. — ಜರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become thin or lean, as a child (S. Mhr.).

ಜರ jara. 3. = ಜರಿ. brocade (C.; Mhr., H.; B. 2, 7; 3, 102. 103; 4, 125). 2, gold (ಪೊನ್ Bhn. 10, o. r. ಜರಗು; Br., H. ಜರು, gold).

ಜರ jara. 4. somewhat; a little (C.; Mhr., H. ಜರಾ).

ಜರಕ್ jarak. the sound produced when a swing is in motion (C.).

ಜರಕ್ಕನೆ jarakkane. = ಜರನೆ. with a sudden sliding motion, in ಜರಕ್ಕನೆ ಜಾಱು (My.).

ಜರಗ jaragu-a3. = ಜಲಗಾಱ. a man who gathers sand, etc. (V. 41, 43).

ಜರಗಿಸು jaragisu. = ಜರಿಗಿಸು, ಜರುಗಿಸು, (ಸರಕಿಸು, ಸರಿಕಿಸು, ಸರುಕಿಸು). to make slide aside, to move forward or push on (a thing on a surface, v. t., My.); to push or carry on, as work (My.).

ಜರಗು jaragu. 1. = ಜರಿಗು, ಜರುಗು 1, (ಸರಕು 1, ಸರುಕು). to slip, as from the hand; to slide, as tiles; to roll down, as sand or corn from a heap; to change one's place, to move forward or aside (v. i.); to pass, to elapse, as time, words; to be done, as business (My.; Te.; T., M. ಚರಿ, to slide or slip, as a garment; to roll down, as corn from a heap; to fall down, as little stones from a wall; to lean, bend, be in a bending posture, incline, slope = ಚಾಯ್, *cf.* ಚಾಚು; *cf.* ಜಗ್ಗು 1, ಜರಿ 1, ಜಾಱು 1, ಸರಿ).

ಜರಗು jaragu. 2. = ಜರುಗು 2. loose texture, as that of cloth (My.).

ಜರಗು jaragu. = ಜರ 3, No. 2 q. v., ಜಲ 3, ಜಲಗು, ಜಾಲ 2. gold.

ಜರಠ jaraṭha. worn out, decayed, infirm; old; hard, solid; old age (ಘನ, ಹೞದಾದುದು Nn. 15, o. r. ಹೞದು; ಪುರಾಣ, ಹೞದು 138; ಪುರಾಣ, ಹೞವಾದುದು 146). 2, bent, drooping. 3, harsh, cruel (ನಿಷ್ಠೂರ 146). 4, mud, mire (ಪಂಕಿಲ, ಕೆಸಱು 146).

ಜರಡ jaraḍa. = ಜರಠ. hard, solid, firm, stiff (ಬಿಟ್ಟಿತು Mr. 484); a cruel man (V. 37, 60).

ಜರಡು jaraḍu. = ಜಳ್ಳು q. v., ಜಾಳ್, ಜೊಟ್ಟು. unsubstantiality; uselessness (ಜಳ್ಳು, ಜಾಳು, ಪೊಳ್ಳು, ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ Bhn. 49; see ಚರಟ).

ಜರಡೆ jaraḍe. = ಜಲಡೆ, ಜಲ್ಲಡಿ, ಜಲ್ಲಡೆ. a sieve (My.; Te. ಜಲ್ಲೆಡ, a wicker sieve; T. ಚಲ್ಲಡೈ, M. ಚಲ್ಲಡೆ, a large sieve, a cribble; Te. ಜಲ್ಲಿಂಚು, T., M. ಚಲಿ, to sift; to find by sifting or searching, a piece of gold, etc.; T. ಚಲ್ಲು, to sift, to sprinkle water; see ಜಲ್ಲಿಸು; *cf.* ಜಾಲಿಸು).

ಜರಣ jaraṇa. waxing old; decayed. 2, promoting digestion. 3, *cumin-seed.*

ಜರತ್ jarat. ಜರನ್ತ್. *old;* decayed, infirm.

ಜರತಾರ jaratāra. = ಜರತಾರೆ. silver wire covered with gold (S. Mhr.; Mhr., H.; Br. ಜರತಾರು).

ಜರತಾರಿ jaratāri. = ಜರ್ತಾರಿ. worked with jaratāra (C.; Mhr., H.).

ಜರತಾರೆ jaratāre. = ಜರತಾರ. (My.).

ಜರದಾ jaradā. = ಜರದಿ, ಜರ್ದಾ, ಜರ್ದೆ. dun, used of the horse (Mhr., H.; R.).

ಜರದಿ jaradi. = ಜರದಾ, etc. (B. 5, 242).

ಜರದು jaradu. = ಜರಿದು. P. p. of ಜರಿ 1. (My.).

ಜರದ್ಗವ jarat-gava. *an old bull or ox.*

ಜರನೆ jarane. = ಜರಕ್ಕನೆ. with a sudden sliding motion. (C.).

ಜರನ್ಮೃಣಾಲ jarat-mriṇāla. old, rotten lotus fibres (Cpr. 5, 39 va.).

ಜರಬು jarabu. = ಜರುಬು. terribleness; imperativeness; overawing; awe (C.; Mhr., H. ಜರಬ).

ಜರಸ್ jaras. *old age; decrepitude.*

ಜರಾಯು jarāyu. *the exterior membrane which invests the fetus, the Chorion* (ಕೂಸು ಕೂಸಿಪ್ಪ ಚೀಲ Mr. 308). 2. *the womb, the uterus.* 3, the after-birth.

ಜರಾಯುಜ jarāyu-ja. *born from the womb, viviparous, as man, horses, etc.*

ಜರಾವತ್ jarā-vat. aged, old, infirm (ವಿಸ್ರಸ, ಮುಪ್ಪುದೋಱುವವಂ Mr. 310).

ಜರಾಸನ್ಧ jarā-sandha. N. of a king of Magadha and Cēdi, and enemy of Kṛiṣṇa. (Śmd. 64 Mdb.; Bp. 54, 36).

ಜರಿ jari. 1. = ಸರಿ 1. to slip or fall, as from the hand (C.); to slide, to come, fall or slip down, as a bank (ತೀರಪತನ Śmd. Dh.; ಕಸಿ Śm. 110; My.); to fall in, as a house (My.); to slip away or shrink back. [Tu.]. see Bp. 2, 15; Rśv. 5, 120 va.; Rām. 1, 16, 14; J. 21, 13; 25, 35. P. ps. ಜರದು (My.), ಜರಿದು (C.). (see T., M. s. ಜರಗು 1; T. also ಚರುವು). 2, to fall away, to lose flesh, to become emaciated (My.).

ಜರಿ jari. 2. a short P. p. of ಜರಿ 1, in ಜರಿ ಜರಿದು (Bp. 16, 5; 54, 80).

ಜರಿ jari. 3. = ಸರಿ 2. (a sliding place): a sloping hollow between hills, a ravine worn by a stream (C.; ದರತ್ Si. 485; J. 10, 8; Tu., Te. ಚರಿ, ಜರಿ, ದರಿ, ಚರಿಯು; T. ಚರಿವು). ಬೆಟ್ಟದ ಜರಿ (ಪ್ರಪಾತ, ತಟಬ್ಭಗು Si. 115; ಪ್ರಸ್ಥ 429; *cf.* ಝರಿ). ನಡೆಯಲ್ ಇಪ್ಪಂ ಕೊಡದ ಜರಿಗಳಿಂ ದರಿಗಳಿಂ...ಕಾನನಂ ಕಣ್ಗೆಸೆದುದು (Rāghc. 17, 56). — ಜರಿಗಿಡ. a fern (My.). [— ಜರಿವೊನಲ್. -ಪೊನಲ್. a mountain stream ಸುತ್ತಲುಂ ಪರಿವ ಜರಿವೊನಲ್ಗಳಿಂ Pb. 3, 22].

ಜರಿ jari. = ಸರಿಗೆ No. 3. worked with gold or silver threads; gold or silver threads (My.; Mhr., H.; Br.). — ಜರೀಪಟಕ. the streamer of the grand ensign of the Pēṣwa (Mhr., H. -ಕಾ); a grand flag (S. Mhr.; Cb. 125); a golden girdle or belt (My.; Mhr.).

ಜರಿಗಿಸು jarigisu. = ಜರಗಿಸು. to make slide aside, etc. (My.).

ಜರಿಗು jarigu. = ಜರಗು 1, etc. (My.).

ಜರೀಪ jarīpa. a giraffe (My.).; Arabic *zirāfāh, zorāfeh.*

ಜರೀಬು jarību. a land-measure; land-surveying (Mhr., H., Br.); measurement (My.).

ಜರು jaru. = ಜರ 2. — ಜರುಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to fell to the ground (Bh. 8, 26, 11).

ಜರುಗಿಸು jarugisu. = ಜರಿಗಿಸು, etc. (My.).

ಜರುಗು jarugu. 1. = ಜರಗು 1, etc. to slide, etc. (My.); to give way, to flee (Bh. 8, 26, 15; Rām. 6, 5, 19).

ಜರುಗು jarugu. 2. = ಜರಗು 2. (My.).

ಜರುಬು jarubu. = ಜರಬು. (My.).

ಜರುಹು jaruhu. to cause to come down, to demolish (Bh. 3, 14, 19; Rām. 6, 11, 15).

ಜರೂರು jarūru. necessarily, at all events; invincible necessity (C.; Mhr., H.).

ಜರೆ jare. ಜರಾ. *old age; decrepitude;* hoary age, grey hair (ನರೆ Ct. I, 48; ಪಲಿತ, ನರೆ Mr. 320). ಜರೆ ಬನ್ದರೂ ನರೆ ಬರ ಬಾರದು (Prv.). — ಜರೆ ನರೆ. old age and greyness (Rām. 5, 8, 67).

ಜಱ್ jaṟ. an imitative sound. — ಜಱ್ ಜಱ್. rep. the continual creaking of shoes (C.).

ಜಱ jaṟa. = ಜಱೆದು. P. p. of ಜಱೆ 1, in ಜಱ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ಜಱಕ್ಕು jaṟakku. the creaking of shoes (C.).

ಜಱದು jaṟadu. = ಜಱೆದು. P. p. of ಜಱೆ 1. (My.).

ಜಱಹ jaṟaha. rebuke, censure (ಸಿರಾಕಾರ, ಪರಾಭವ, ಪರಿಭವ, etc. Mr. 428; Dat. ಜಱಹಕ್ಕೆ 428).

ಜಱಿ jaṟi. 1. = ಜಡಿ 1, ಜಱೆ 1 q. v., ಜೆಱಿ, ಜೆಱೆ. (C.; Bp. 44, 68; J. 9, 5; 10, 53; 12, 31). ಅಭಿನವಮುಂಗನ್ ಉಸುರ್ದ ಸತ್ಕೃತಿಯಿಂದಂ ಜಱಿವರಾರ್? ಮೆಱೆವರ್ ಆರ್? (Mr. 7). — ಜಱಿದಾಟ. -ಆಟ. abusing, etc. (My.). — ಜಱಿದಾಡು. -ಆಡು. = ಜೆಱಿ-. to revile, to censure. ಜಱಿದಾಡಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ಆವರೀಣ. ಧಿಕ್ಕೃತ Si. 379).

ಜಱಿ jaṟi. 2. P. p. of ಜಱೆ 1, in ಜಱಿ ಜಱಿದು (Bp. 23, 25).

ಜಱಿ jaṟi. 3. a centipede; a scolopendra (Te. ಜೆಱ್ರಿ; *cf.* ಜಿಱಿಲೆ). ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ, ಶತಪದಿ ಎನ್ದರೆ ಜಱಿ, ಸರಸ್ವತೀ ಪುತ್ರನೆಮ್ಬ ಹುಳು; ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಒಸಿಕೇ ಬಣ್ಣೇ ಹುಳುವೆಮ್ಬುವರು (Si. 171).

ಜಱಿಚು jaṟicu. = ಜಱುಚು 1. (Cpr. 7, 62 va.).

ಜಱುಚು jaṟucu. 1. to talk much, to be talkative or loquacious, to talk vainly (ಬಹುಭಾಷೆ Śmd. Dh.). [ಅಜಿಭರಮುಂ ಸಾರ್ಚಿತ್ತದೇನೆನ್ದು ಮುನ್ನಱುದಿಂಗಳ್ ಜಱುಚುತ್ತುಮಿರ್ಪುದೆ ರಣಕ್ಕಾರೆನ್ನರೆನ್ದೀಗಳೆನ್ತಱಿಯಲ್ ಬರ್ಕುಮೆ Pb. 9, 92].

ಜಱುಚು jaṟucu. 2. garrulity, loquaciousness, vain talk (ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ Śmd. II; Kk. 80). [ಆ ಜಱುಚದೇವುದಿನ್ದಾಚರಿತಾ Ap. 13, 85].

ಜಱೆ jaṟe. 1. = ಜಱಿ 1, etc. to speak assaultingly; to rebuke, to abuse; to disgrace, to disdain, to jeer at, etc.; to utter a harsh sound (ಆಕ್ರುಮಣಾಲಾಪ Śmd. Dh.; ಹೇಳೆ, ಪಱಿವು Nn. 108; ತಿರಸ್ಕಾರ Nn. 154; My.; Tu. T. ಕಱುವು, to scold, etc.; *cf.* ಜವ್ರು 1). P. ps. ಜಱದು, ಜಱೆದು. ಪಾಪಿಗಳ್ ಸುಜನರಂ, ಮಾಣಿಕ್ಯಮುಂ ಡಕ್ಕೆ ತಾಂ ಜಱೆಯಲ್, ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಗಾವಸಿಂಗಮ್ ಎಡೆಯೇ? (Sś. 103). [ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರ ವಚನಂಗಳನೆಲ್ಲ ಜಱೆದಾರು, ತಮ್ಮ ಕವಿತ್ವವ ಮೆಱೆದಾರು Cv. 490. 1118]. see Bp. 9, 10; 45, 17; 60, 21; Rśv. 13, 60; C. Bp. 5, 50; 11, 6; J. 1, 6. 7; 14, 15; 17, 8; 31, 26; Bh. 8, 21, 8.

ಜಱೆ jaṟe. 2. an imprecation or term of abuse (ಅವಗ್ರಹ Śmd. Dh.; ಬಱದಾವ ಕ್ಷೀಣಂ Ct. I, 29).

ಜಱ್ಣನೆ jarrane. quickly, rushingly (Cpr. 8, 36 va.; My.; Te. ಜಱ್ಣುನೆ).

ಜರ್ಕು jarku. = ಜೆರ್ಕು. to strike with the nails or claws (ನಖಘಾತನ Śmd. Dh.).

ಜಗುರ್ jargu. (Śmd. 50). the noise of a thing falling, crash (T. ಚಟುಕ್ಕು). — ಜಗುರ್ವಿಟ್. -ಬಿಟ್. to fall with a crash (?), ಜಗುರ್ವಿಟ್ಟುದು (Śmd. 50).

ಜರ್ಜಡ jarjaḍa. = ಜರ್ಜರ, q. v.

ಜರ್ಜರ jarjara. old, infirm, decayed. 2, broken in pieces, split into small particles, broken, shattered (ವಿಶೀರ್ಣ, ಒಡದುದು Nn. 41, o. r. ಜರ್ಜಡ). 3, perforated, wounded. 4, dull, hollow (as the sound of a cascade, Cpr. 5, 76 va.).

ಜರ್ಜರಿತ jarjarita. = ಜಜ್ಜರಿತ. torn or broken in pieces, broken, crushed; infirm (Cpr. 4, 16). 2, perforated, wounded, hurt (Śmd. 288, o. r. ಜಜ್ಜರಿತ). 3, tremor, trembling (Te., R.; not Sk.).

ಜರ್ಜರಿಸು jarjarisu. to become infirm; to droop, to be bowed down; to lose heart (C. Bp. 47, 20).

ಜರ್ಜಾರ jarjāra. = ಜಜ್ಜಾರ, etc. ಜರ್ಜಾರರೆ ಉದ್ಧತರು (Bhn. 54).

ಜರ್ಜೆ jarje. ಜರ್ಜಾ. a rattling, clattering sound (Sk. ಝಂಝಾ). ತೇರವಂಗಡದ ಜರ್ಜಾರವಂ (J. 22, 4).

ಜರ್ತಾರಿ jartāri. = ಜರತಾರಿ. (G. 346; My.).

ಜರ್ತಿಲ jartila. = ಜತ್ತಿಳ. *wild sesamum* (ಕಾಡೆಳ್ಳು Hlā.).

ಜರ್ದಾ jardā. = ಜರದಾ. dun, used of the horse.

ಜರ್ದೆ jarde. = ಜರ್ದಾ. (B. 5, 12).

ಜಬುರ್ jarbu. 1. = ಜಬ್ಬು 2, ಜರ್ವು 1. to use an assaulting voice: to chide, to scold, to rebuke (ಅಕ್ರಮಣಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Rśv. 4, 70; Śśv. 4, 19; *cf.* ಜಡಿ 1, ಜಱೆ[3] 1). [Tu.].

ಜಬುರ್ jarbu. 2. a movement of the eye or eye-brow to indicate a particular sentiment. ಒದವಿದ ಬೇಟದತ್ತಳಗ ದೊಳ್ ಮುಳಿಸಂ ಪುರುಡುಣ್ಮುಮಾಡೆ ಜರ್ವಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಜಬುರ್ಗಳೊ? Ap. 4, 10.

ಜರ್ಯ jarya. becoming old, etc. see ಜ-.

ಜರ್ವು jarvu. 1. = ಜಬುರ್ 1, etc. [Ap. 4, 10]. ಬೇಡತಿಯು.... ಕೊಲೆಗೆ ಎಳಸದ ಪೊಲಂ ಪುಳಿನಿಂ ಜರ್ವುತ ಇನೆಯಂ (Rāghc. 17, 66).

ಜರ್ವು jarvu. 2. chiding, reproaching (ಜಂಕಣೆ Ct. II, 50; Kk. 42; Śm. 39; S. Mhr.).

***ಜರ್ವು jarvu. 3.** = ಜಬುರ್ 2. ಮುತ್ತಿನ ಬೂತು ತಪಂಗಳೆಮ್ಮ ಪುಳಿನ ಕಡೆಯೊನ್ದು ಜರ್ವಿನೊಳೆ ತೀರ್ವುವು Pb. 7, 81.

ಜಲ್ jal. a sound in imitation of a sudden great palpitation of the heart, etc. — ಜಲ್ಲೆನ್. -ಎನ್. -ಎನ್ನು. such palpitation to take place; to be greatly alarmed (C.). ಭೃಮೆಗವಿದ ಎದೆಗಳ್ ಉಱೆ ಜಲ್ಲೆನುತ (Bp. 9, 3; see also 26, 27; ೬1, 31). 2, to sound as water when suddenly poured out, as grain, pearls, etc. when scattered about (My.).

ಜಲ jala. 1. = ಜಡ, ಜಳ 2. cold; stupid; apathetic. 2, *water* (ಉದಕ, ನೀರು Nn. 87; ಅಪ್ಪು Śm. 100). 3, mental frigidity; fraud, hypocrisy (ಕಪಟ 87; Mr. 473; *cf.* ಜಲಿಕ). 4, *a kind of fragrant medicinal plant* (= ಹ್ರೀವೇರ). 5, a certain metrical foot (Ch.; Mr. 364).

ಜಲ jala. 2. = ಜಳ 1, ಝಲೆ. — ಜಲಜಲಿಸು. to glitter, to shine (Cpr. 4, 81; 7, 56; Abh. P. 8, 64; 10, 80; 11, 88).

ಜಲ jala. 3. = ಜರಗು, etc. gold. see ಜಲಗಾಱ.

ಜಲಕ jalaka. = ಜಳಕ. relating to water: a bath, bathing (Te.; T. ಜಲಕ್ಕ, ಜಲಗ).

ಜಲಕಣ jala-kaṇa. a water-drop; water-drops (ಸೀವರ, ತನ್ದಲ್ Kk. 13; Śm. 35).

ಜಲಕಣ್ಟಕ jala-kaṇṭaka. a crocodile (Sk.). 2, the plant Trapa bispinosa (Sk.). 3, an alarming danger arising from water (My.).

ಜಲಕನ್ನೆ jala-kanne. a water-nymph (Bp. 19, 83).

ಜಲಕಾಕ jala-kāka. a water-crow: the diver-bird (ಮದ್ಗು, ನೀರಾಗೆ Mr. 171).

***ಜಲಕ್ಕಗೆ jalakkage.** = ಜಲಕ್ಕನೆ. ಈ ಧರ್ಮವಂ ನೀಂ ಜಲಕ್ಕಗೆ ಮಾಡಲ್ಬಗೆದಪುದೆನ್ದು Ap. 7, 2.

ಜಲಕ್ಕನೆ jalakkane. = ಜಲಕ್ಕಗೆ, ಜಲರ್ಕನೆ, ಜಳಕನೆ, ಜಳಕ್ಕನೆ, (ತಳಕ್ಕನೆ). clearly, purely; brightly, shiningly; clearness, etc. (ಪಳಚ್ಚನೆ, ನಿರ್ಮಲ Śs.; Kk. 52, o. r. ಜಳಕ್ಕನೆ; Cpr. 4, 81; Rśv. 7, 6; Sk. ಝಲ್ಲರೀ, purity). [2, quickly. ಜಲಕ್ಕನೀಗಳ ಱಿದೆಂ ಸಿರಿ ಕಳ್ಳೊಡವುಟ್ಟಿತೆಮ್ಮುದಂ Pb. 2, 49].

ಜಲಕ್ಕನೆ jalakkane. quickly (R.; Mhr. ಝರಕನ). [@ this seems to be a dēśya word cited above under ಜಲಕ್ಕನೆ No. 2].

ಜಲಕ್ರೀಡೆ jala-krīḍe. sporting or gamboling in water, bathing for pleasure or amusement (ನೀರಾಟ Śs.; Cpr. 1, 81 va.; J. 30, 1).

ಜಲಕ್ಷಾಲನ jala-kṣālana. washing or cleansing with water. see ಅಲಮ್ಬು.

ಜಲಖೇಲನ jala-khēlana. = ಜಲಕ್ರೀಡೆ. see ಓಲಾಡು.

***ಜಲಗರ jalagara.** a disease of belly. ಅಂಜನೆ ಜಲಗರ ಬೆಳೆಯಿತ್ತೆನ್ದು ಅಂಜಿ ಹೇಮರಸವ ಕುಡಿದಡೆ ಉದರದೊಳಗಿರ್ದ ಕಪಿ ಶೃಂಗಾರವಾಗನೆ? Cv. 60.

ಜಲಗಾಱ jala3-gāṟa. = ಜಾಲಗಾಱ 1. a man who gathers the contents of drains, sweepings, and the sand of rivers, and washes them for gold (My.; Mhr. ಝಾರೇಕರೀ; Te. ಜಲಗರಿ-ವಾಡು, ಜಲಕಡುಗು-ವಾಡು, ಜಾಲರಿ-ವಾಡು, ಜೆರಗಡುಗು-ವಾಡು; Te. ಜಲ-ಗಡುಗು, to wash gold).

ಜಲಗು jalagu. = ಜರಗು, etc. gold. [ಮುಂಗೈ ಕಂಕಣಕೆ ಕನ್ನಡಿಯು ತೋಱುವನ್ತೆ ಎನ್ನ ಮನವು ನಿಧಾನನನೊಲ್ಲದೆ ಜಲಗ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು ನೋಡಾ Bv. 31; Cv. 309]. — ಜಲಗಂ ಕಚ್ಚು. to wash gold. ಎಮಗೆ ತಾನ್ ಅಚ್ಚರಿಯು ನಿಧಿಯಿರಲು, ಜಲಗಂ ಕಚ್ಚುವರೆ? (Bp. 2, 23). — ಜಲಗಂ ತೊಳೆ = ಜಲಗಂ ಕಚ್ಚು. ನಿಧಿಯಿದಿರೊಳಿರೆ, ಕಡೆಗೆ ಜಲಗಂ ತೊಳೆಯ ಹೋದಹೆವು? (Bp. 57, 62).

ಜಲಗ್ರಹ jala-graha. a shark, or crocodile. ರಾಗಾದಿಯೆ ಜಲಗ್ರಹವು (Jñs. 42, 63).

ಜಲಚರ jala-cara. going in water, aquatic; *a fish* (ವಿಸಾನು Nn. 80).

ಜಲಜ jala-ja. = ಜಡಜ. *born or growing in water;* a lotus (Ch. v. 99; Bp. 3, 8). 2, a shell, a conch-shell (Śśv. 1, 60). 3, a good kind of sālagrāma (My.).

ಜಲಜಜ jalaja-ja. Brahmā.

ಜಲಜಜಾಣ್ಡ jalajaja-aṇḍa. the universe (Rām. 5, 8, 58).

ಜಲಜದಲನಯನೆ jalaja-dala-nayane. a woman with eyes like lotus-petals (Bp. 44, 59).

ಜಲಜದಲಲೋಚನೆ jalaja-dala-lōcane. = ಜಲಜದಲನಯನೆ. (Bp. 40, 21).

ಜಲಜನಾಭ jalaja-nābha. Viṣṇu (Dp. 119).

ಜಲಜನ್ತು jala-jantu. *an aquatic animal.*

***ಜಲಜಲನೆ jalajalane.** a word to indicate the sound of the flow of water. ಜಲಜಲನೊಱ್ತು ತಿರ್ಪ ಪರಿಕಾಲ್ Pb. 1, 52.

ಜಲಜಲೋಚನೆ jalaja-lōcane. a woman with lotus-like eyes (Rām. 3, 8, 25).

ಜಲಜಸಮ್ಭವ jalaja-sambhava. Brahmā.

ಜಲಜಸಮ್ಭವಗಣ jalajasambhava-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಜಲಜಾತ jala-jāta. = ಜಲಜ. a lotus. (My.).

ಜಲಜಾರಿ jalaja-ari. the moon. (My.).

ಜಲಡೆ jalaḍe. = ಜರಡೆ, etc. a sieve. (My.).

ಜಲತರಂಗ jala-taraṅga. a wave. 2, musical cups or glasses, harmonicon (My.; Mhr.).

ಜಲದ jala-da. water-giving: a cloud (Cpr. 4, 34). 2, *a fragrant grass, Cyperus rotundus.*

ಜಲದನಿನದ jalada-ninada. thunder (Bp. 37, 54).

ಜಲದರ್ಪಣಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬ jala-darpaṇa-pratibimba. an image reflected in water or in a mirror. see ನೆೞಲ್.

ಜಲದಾಗಮ jalada-āgama. the arrival of clouds, the rainy season (Cpr. 4, 39. 44). see ಕಾರ್.

ಜಲದಾರಿ jaladāri. a drain, a kennel (My.; Br., H. ಜಲದಾರಿ, ಜಲ್ದಾರಿ).

ಜಲದಿ jaladi. = ಜಲದು, ಜಲ್ದಿ, ಜಲ್ದು. quickly (My.; Mhr., H. ಜಲದೀ).

ಜಲದು jaladu. = ಜಲದಿ. (C.).

ಜಲದುರ್ಗ jala-durga. a fortification surrounded by water (Cpr. 4, 27).

ಜಲದೇವತೆ jala-dēvate. a water-goddess (Abh. P. 16, 28; J. 34, 1).

ಜಲದ್ರೋಣಿ jala-drōṇi. *a bucket.*

ಜಲಧರ jala-dhara. water-holding: *a cloud.*

ಜಲಧರಮಾರ್ಗ jaladhara-mārga. the sky (A.).

ಜಲಧಿ jala-dhi. water-receptacle: *the ocean* (ಕಡಲ್, ಮುನ್ನೀರ್ Śm. 36).

ಜಲನಿಧಿ jala-nidhi. water-treasure: *the ocean.* 2, the number four (Ch.).

ಜಲನಿಮಜ್ಜನ jala-nimajjana. sinking, diving, or plunging into water. see ಅಗುೞ್, ಅೞ್, ಮುೞುಂಕು.

ಜಲನಿರ್ಗಮ jala-nirgama. *a water-course, a drain,* etc.

ಜಲನಿಷ್ಕ್ರಮಣ jala-niṣkramaṇa. the going out, or taking out, of water. see ಸೇನ್ದು.

ಜಲನೀಲಿ jala-nīli. *the aquatic plant Blyxa octandra* Rich.

ಜಲನ್ಧರ jala-n-dhara. water-bearer: N. of an Asura, the son of Śiva and the ocean. (Grj. 10, 110 va.; Bp. 18, 22; 46, 18; 54, 36. 56; C. Bp. 47, 26).

ಜಲಪಕ್ಷಿ jala-pakṣi. a water-bird (Si. 174. 175).

ಜಲಪತಿ jala-pati. Varuṇa. 2, the ocean. (My.).

ಜಲಪದ್ಧತಿ jala-paddhati. *a water-course, a gutter, a drain.*

ಜಲಪಾತ್ರೆ jala-pātre. a water, or drinking vessel (ಗುಂಡಿಗೆ Kk. 32; Śm. 34; ಕಮಣ್ಡಲ Mr. 212).

ಜಲಪಿಪ್ಪಲಿ jala-pippali. *the aquatic plant Commelina salicifolia* Roxb., and another species.

ಜಲಪುರುಷ jala-puruṣa. a water-male (Bp. 19, 83).

ಜಲಪುಷ್ಪ jala-puṣpa. *an aquatic flower.* 2, a fish (My.).

ಜಲಪ್ರಣಾಲ jala-praṇāla. an outlet or channel from a pond, a water-course, a waste-pipe, etc. (ತುಮ್ಬು Śm. 101).

ಜಲಪ್ರಣಾಲಿ jala-praṇāli. = ಜಲಪ್ರಣಾಲ. (ತುಮ್ಬು Śmd. Dh.).

ಜಲಪ್ರತಿಬನ್ಧನ jala-pratibandhana. a water-barrier, a dam, etc. see ಅಣೆ.

ಜಲಪ್ರತ್ಯಯ jala-pratyaya. a water-hole, (a pond? ತಡಗುಣ್ಡಿ Śmd. II; ತಡಗುಣ್ಡಿಗೆ Kk. 76, o r. ಜಲದ ಪಾತ್ರೆ).

ಜಲಪ್ರಲಯ jala-pralaya. destruction by water, a destroying deluge (J. 32, 32; C.).

ಜಲಪ್ರವಾಹ jala-pravāha. the current or flow of water (My.).

ಜಲಪ್ರಾನ್ತ jala-prānta. *a bank, a shore.*

ಜಲಪ್ರಾಯ jala-prāya. *abounding with water, watery, wet.*

ಜಲಫಣಿ jala-phaṇi. a water-snake (ಅಲಗರ್ದ Mr. 401).

ಜಲಬುದುಬುದ jala-budubuda (*i. e.* ಬುದ್ಬುದ). a water-bubble (Cpr. 4, 57).

ಜಲಭಂಗ jala-bhaṅga. a wave (ನೀರ ತೆರೆ Nn. 102).

ಜಲಭೃತ್ jala-bhṛt. water-bearing: a cloud (ಮೋಡ G.).

ಜಲಭ್ರಮ jala-bhrama. a whirlpool (ಆವರ್ತ, ಸುೞಿ Mr. 415).

ಜಲಮಗ್ನ jala-magna. immersed in water. see ಅೞ್ದು.

ಜಲಮಯ jala-maya. formed of water, consisting of water, watery. (My.).

ಜಲಮಲಿ jalamali. an annual weed, the Indian acalypha, Acalypha indica L. (Z.).

ಜಲಮುಚ್ jala-muc. water-shedding: *a cloud.*

ಜಲಯನ್ತ್ರ jala-yantra. a syringe (Cpr. 7, 130. 131. 135. 141). see ಜೀರ್ಕೊೞವಿ. 2, a water-work, a water-engine.

ಜಲರಂಕು jala-raṅku. *a kind of gallinule* (ಜಾದುಹ Hlā.; ನಿರುವಕ Mr. 176, o. r. ನಿರುಗ).

ಜಲರಾಶಿ jala-rāśi. *the ocean.*

ಜಲರುಹ jala-ruha. = ಜಳರುಹ. growing in water: a lotus.

ಜಲರುಹರಿಪು jalaruha-ripu. the moon (Śsv. 2, 114).

ಜಲರುಹಾಕ್ಷ jalaruha-akṣa. Viṣṇu (Bh. 8, 21, 23).

ಜಲರುಹೋದರ jalaruha-udara. Viṣṇu.

ಜಲರುಹೋದರಗಣ jalaruhōdara-gaṇa. a class of metrical feet (Ch.).

ಜಲರ್ಕನೆ jalarkane. = ಜಲಕ್ಕನೆ, etc. clearly, etc. ಇನ್ತಿರೆ ಶಬ್ದಂ, ಸನ್ದೇಹಧ್ವಾನ್ತಾಘಂ ಪಿಂಗಿರೆ, ಜಲರ್ಕನಾಗೆ (o. r. ಜಲಕ್ಕನಾಗೆ),... ಪೇೞ್ದನ್ ಇದಂ ಶಾನ್ತಮನಂ ಕವಿತಾಗುಣೋದಯಂ (Kāvy. I, 5, 49).

ಜಲವತ್ jala-vat. abounding in water (A.).

ಜಲವಾಯಸ jala-vāyasa. *the diver bird.*

ಜಲವಾಹ jala-vāha. water carrying: a cloud. (R.).

ಜಲವಿಹಂಗ jala-vihaṅga. = ಜಲಪಕ್ಷಿ. (Cpr. 6, 33).

ಜಲವ್ಯಾಲ jala-vyāla. *a water-snake.*

ಜಲಶಂಕೆ jala-śaṅke. fear arising from water (My.). 2, making water urination. ಜಲಶಂಕೆಗೆ ಹೋಗು (My.).

ಜಲಶಯನ jala-śayana. reposing on the water; *Viṣṇu.*

ಜಲಶುಕ್ತಿ jala-śukti. *a bivalve shell.*

ಜಲಶೂಕ jala-śūka. *the plant Blyxa octandra* Rich., *duck-weed.*

ಜಲಸನ್ಧಿ jala-sandhi. straits, a narrow passage in the ocean (My.).

ಜಲಸ್ಪರ್ಶ jala-sparśa. = ಜಲಶಂಕೆ No. 2. (My.).

ಜಲಹರಿ jala-hari. a small channel for conveying off waste water, at the pedestal of a liṅga, etc. (C.; Bp. 26, 26; 57, 43).

ಜಲಹಿಪ್ಪಲಿ jala-hippali. the plant Jussiaea repens Lin. (ಲಾಂಗುಲಿ, ಶಾರದಿ, ತೋಯಪಿಪ್ಪಲಿ Nr.). *cf.* ಜಲಪಿಪ್ಪಲಿ.

ಜಲಾಕರ jala-ākara. a source of water, a spring, a fountain, a pond (Cpr. 4, 42 va.).

ಜಲಾಕರ್ಷಣ jala-ākarṣaṇa. the pulling, drawing or taking away of water. see ನೊಗೆ.

ಜಲಾಗಮ jala-āgama. the act of bringing water (J. 33, 45).

ಜಲಾಧಾರ jala-ādhāra. *a reservoir; a lake or pond* (ತಟಾಕ, ಕೆಱೆ Mr. 417).

ಜಲಾಧಿದೈವತ jala-adhidaivata. *Varuṇa.*

ಜಲಾಯಿಸು jalāyisu. to burn (v. t., My.).

ಜಲಾಲಿ jalāli. a sort of masquerade at the Moharam (My.; Br., H. ಜಲಾರಿ, ಜಲಾಲಿ).

ಜಲಾವತಾರ jala-avatāra. *a landing place at a river's side.*

ಜಲಾವರ್ತ jala-āvarta. a whirlpool, an eddy. see ಸುೞಿ.

ಜಲಾವರ್ತಾಕ್ಷರ jalāvarta-akṣara. letters (written) on a whirlpool (Śś. 74).

ಜಲಾಶಯ jala-āśaya. = ಜಡಾಶಯ. *a reservoir or any piece of water; a lake or pond.* 2, *the root of Andropogon muricatus.* 3, a fish. 4, stupid, dull, apathetic; stupid manner.

ಜಲಾಶಯಮಗ್ನ jalāśaya-magna. immersed in a pond, etc. see ಅಗುೞ್ಚು.

ಜಲಾಶ್ರಯ jala-āśraya. = ಜಲಾಶಯ. (My.).

ಜಲಾಶ್ರಿತೆ jala-āśrite. dwelling in water: a female Yakṣa (ಜಕ್ಕೆ Mr. 15 in two MSS., o. rs. ಜಕ್ಕಿ and ಜಲಾಶ್ರಿತ).

ಜಲಿ jali. an impression made with a pike or pin (?). ಜಲಿಯೆನೆ ಸೆಳೆಯದೊತ್ತು (Mr. 226, o. r. ಸಳೆಯ-).

ಜಲಿಕ jalika. a deceiver (ವ್ಯಂಸಕ, ಮಾಯೆಗೆಯ್ವಂ Mr. 227; *cf.* ಜಲ 1, No. 3).

ಜಲಿಕೆ jalike. = ಜಲೂಕೆ, etc.

ಜಲುಕೆ jaluke. = ಜಲೂಕೆ, etc.

ಜಲುಗು jalugu. (fr. ಜಿನಿ). a place where water drops or oozes (J. 10, 8).

ಜಲುಮ jaluma. = ಜನ್ಮ. birth. (My.).

ಜಲೂಕೆ jalūke. = ಜಲಿಕೆ, ಜಲುಕೆ, ಜಲೋಕೆ, ಜಲೌಕೆ. a leech; its Tbhs. are ಜಿಗುಳಿ, ಜಿಗುಳೆ (Śmd. 354. 362).

ಜಲೋಕೆ jalōke. = ಜಲೂಕೆ, etc.

ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ jala-uochvāsa. *a drain; a sluice* (ಪರಿವಾಹ, ಕಡೆಗೋಡಿ Mr. 418).

ಜಲೋತ್ತರಣ jala-uttaraṇa. crossing over water. see ಈಸಾಡು, ಈಸು.

ಜಲೋತ್ಸರ್ಜನ jala-utsarjana. pouring out, letting loose, or casting forth water. see ಚಲುಕು.

ಜಲೋದರ jala-udara. water-belly: dropsy (My.; B. 5, 236).

ಜಲೋದ್ಧತೆ jala-uddhate. N. of a vṛitta (Ch.).

ಜಲೌಕಸ್ jala-ōkas. living in water; *a leech.*

ಜಲೌಕೆ jala-ōke. = ಜಲೂಕೆ, etc. *a leech.*

ಜಲೌಘ jala-ōgha. a quantity of water. 2, N. (B. 5, 134).

ಜಲ್ದಿ jaldi. = ಜಲದಿ, etc. quickly. (C.; Br.).

ಜಲ್ದು jaldu. = ಜಲ್ದಿ, etc. (My.).

ಜಲ್ಪ jalpa. talk, speech; prate, babble, chatter; disputation, wrangling, discussion. (Bp. 53, 8).

ಜಲ್ಪನ jalpana. = ಜಲ್ಪ. (My.).

ಜಲ್ಪಾಕ jalpāka. *talkative, talking nonsense; a chatterer.*

ಜಲ್ಪಾಕಿ jalpāki. *a talkative female.*

ಜಲ್ಪಿತ jalpita. *spoken, said;* talk, etc.

ಜಲ್ಮ jalma. Tbh. of ಜನ್ಮ. (ಜನ್ಮ Mr. 507; C.).

ಜಲ್ಮದೇಶ jalma-dēśa. = ಜನ್ಮ-. native place.

ಜಲ್ಮಪಾಪ jalma-pāpa. = ಜನ್ಮಪಾಪ. original sin.

ಜಲ್ಮಭಾಷೆ jalma-bhāṣe. mother-tongue (S. Mhr.).

ಜಲ್ಮಭೂಮಿ jalma-bhūmi. = ಜನ್ಮಭೂಮಿ. birth place.

ಜಲ್ಮವೈರಿ jalma-vairi. an enemy from one's birth (C.).

ಜಲ್ಮಶತ್ರು jalma-śatru. = ಜಲ್ಮವೈರಿ. (My.).

ಜಲ್ಮಾನ್ತ jalma-anta. = ಜನ್ಮಾನ್ತ, q. v. the end of existence.

ಜಲ್ಲಡಿ jallaḍi. = ಜರಡೆ, etc. a sieve. (ಚಾಲಿನಿ Si. 307).

ಜಲ್ಲಡೆ jallaḍe. = ಜಲ್ಲಡಿ, etc. (My.).

ಜಲ್ಲನೆ jallane. with a start (Rśv. 6, 11 va.; *cf.* ಜಲ್).

ಜಲ್ಲಿ jalli. 1. = ಜಲ್ಲೆ 1. a pretty large, round bamboo basket used for storing corn (S. Mhr.; Te. ಜಲ್ಲೆ, a long, narrow basket built on a tray).

ಜಲ್ಲಿ jalli. 2. broken stone, metal (My.; Tu.; Te.; T. ಜಲ್ಲಿ; *cf.* ಕಲ್ಲೆ). 2, falsehood, a lie (My.; Te., T.). — ಜಲ್ಲಿ ಹೊಡೆ. to lie (My.).

ಜಲ್ಲಿ jalli. 3. = ಝಲ್ಲಿ. tassels; hangings (Tu., T. ಜಲ್ಲಿ); a whisk made of the tail of the camara or bos grunniens (Rśv. 13, 62; 13, 77 va.; Śśv. 2, 44; C. Bp. 5, 2. 3. 51; J. 12, 4; Mhr. ಝೇಲಾ, a bunch; a nosegay). see ಪಕ್ಕಜಲ್ಲಿ. — ಜಲ್ಲಿಮಿಗ. the bos grunniens (Śśv. 3, 47).

ಜಲ್ಲಿಸು jallisu. to sift (My.; see T., M., Te. s. ಜರಡೆ; *cf.* ಚಾಳಿಸು 1, etc.).

ಜಲ್ಲು jallu. 1. the state of being torn, as cloth or plantain leaves (My.).

ಜಲ್ಲು jallu. 2. = ಜಲ್ಲೆ 2. a boatman's pole (Tu. ಜಳ್ಳ, ಜಲ್ಲ). ಒಡಕು ದೋಣಿಗೆ ಗಿಡ್ಡ ಜಲ್ಲು (Prv.).

ಜಲ್ಲೆ jalle. 1. = ಜಲ್ಲಿ 1. (S. Mhr.).

ಜಲ್ಲೆ jalle. 2. = ಗಟೆ³, ಜಟವೆ. a bamboo pole (My.); a sugar-cane (My.).

ಜವ java. 1. *swift, fleet, expeditious; speed, velocity, swiftness;* (power, strength). [Pb. 8, 37; Ap. 13, 39]. — ಜವಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to impair swiftness (or power). (J. 13, 33; 14, 5; 25, 39; 28, 5). — ಜವಗೆಡು. -ಕೆಡು. velocity (or power) to be impaired (Bp. 19, 27; 43, 55). — ಜವಂಗೆಡು. -ಂ-ಕೆಡು. = ಜವಗೆಡು. (Rśv. 5, 114 va.; Śśv. 2, 40; 3, 61). [— ಜವಜವ rep. with great speed. ಆ ಜವಂ ಜವಜವನಾಗಿ ಮುಟ್ಟುಗಿಡುವನ್ನಂ Ap. 13, 88]. — ಜವಪ್ಪೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to acquire quickness (V. 11, 8). — ಜವವೞಿ. -ಅೞಿ. = ಜವಗೆಡು. (Bp. 44, 12).

ಜವ java. 2. = ಜಮ. Tbh. of ಯಮ. (ಯಮ Hlā.; Kk. 15; ಅನ್ತಕ Śm. 12; ಆಱ 117). [Pb. 2, 62; Ap. 4, 65; Bv. 153]; see Śmd. 68. 73. 104; Abh. P. 13, 61. — ಕೂಱುಕ್ಕುವವನೇ ಒಡೆಯ, ಕೊಣ್ಣುಹೋಗುವವನೇ ಜವರಾಯ (Prv.). — ಜವನ ದೂತ. = ಯಮದೂತ. (Dp. 4). — ಜವನ ತನ್ದೆ. the sun (ಸೂರ್ಯ Śm. 14). — ಜವನವರ್. -ಅವರ್. the servants of Yama (Śśv. 2, 66).

ಜವಕಾರ **java-kāra.** Tbh. of ಯವಕ್ಷಾರ. saltpetre, nitrate of potash (G.; Mhr.).

ಜವಣ **javaṇa.** Tbh. of ಜೀಮನ (Śmd. 376).

ಜವದಣ್ಡ **java-daṇḍa.** = ಜಮದಾಡೆ. Tbh. of ಯಮದಣ್ಡ (Śmd. 376).

ಜವನ **javana.** 1. *fleet, swift;* a fleet horse; *speed, velocity.* 2, = ಯವನ.

ಜವನ **javana.** 2. = ದವನ. a fragrant plant.

ಜವನಿಕೆ **javanike.** Tbh. of ಯವನಿಕೆ (Śmd. 343). *a curtain, a screen; a veil* (ದಡ್ಡಿ Ct. II, 24). see Śmd. 16; Grj. 10, 82; 10, 83 va ; Bp. 12, 44.

ಜವರಕ್ಕೆ **java-rakke.** a coat of mail (ಕವಚ, ಅವುತೆ Kk. 94).

ಜವಹುರ **java-hura.** Tbh. of ಯಮಪುರ (Śmd. 376; Ct. II, 117).

ಜವಳ **javaḷa.** Tbh. of ಯಮಲ (Śmd. 347; ಅಮಳ್, ಪೊಣರ್, ಜುಗಮ, ಎರಡು Kk. 60, o. r. ಗವಳ). = ಸವಡ.

ಜವಳಿ javaḷi. cloth of any kind [ಬಣ್ಣದ ಕಣದ ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆಯ ಜವಳಿಗಳನೆ Ap. 4, 34 va.]; (ಸೀರೆ Śm. 112; C.; B. 4, 28; Tu., T., M. ಚವಳಿ; Te. ಜವಲಿ, ಜವಿಳಿ; *cf.* ಜಾಡಿ, ಜಾಜಿಗೆ).

ಜವಳಿ **javaḷi.** = ಜೋಳಿ, ಸವಡಿ 1. Tbh. of ಯಮಲಿ and ಯಮಲ. a pair; twins; sameness, similarity (ಜೋಡು Ct. II, 74; ಜೋಡು, ಎಣೆ, ಜೋಳಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಜೋಡು 93; ಜುಗ 112; ಪಾಸಟಿ, etc. Ct. I, 88; C.). — ಜವಳಿಗದ. -ಕದ. double (*i. e.* folding-) doors or gates (Bp. 16, 9). — ಜವಳಿಗಾಲು. -ಕಾಲು. two feet (Bh. 2, 10, 13). — ಜವಳಿಗಾಳೆ. -ಕಾಳೆ. a pair of kāḷes (Grj. 6, 67 va.; *cf.* ಚಿನ್ನಂಗಾಳೆ, etc.). — ಜವಳಿದುಮ್ಮಾನ. double grief (Bh. 1, 7, 46). — ಜವಳಿನುಡಿ. a pair of words, two words (Bp. 52, 48). — ಜವಳಿವಡಿ. -ಪಡಿ. = ಜವಳಿಗದ. (Cpr. 7, 92 va.). — ಜವಳಿವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. two fingers (Bh. 8, 23, 7).

ಜವಳಿಕೆ javaḷika. a seller of cloth (ದೂಸಿಗ Ct. I, 83).

ಜವಳಿಕಾಱ javaḷi-kāṟa. = ಜವಳಿಕ. (S. Mhr.).

ಜವಳಿಮದ್ದಳೆ **javaḷi-maddaḷe.** Tbh. of ಯಮಲಮರ್ದಲ. (Śmd. 380). — ಜವಳಿಮದ್ದಳೆದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. (Śmd. 387); a cluster or number of double drums.

ಜವಳಿಸು **javaḷisu.** to be coupled or paired, to unite (Bh. 2, 13, 26).

ಜವಳು javaḷu. = ಜವುಗು, etc. swampy ground. (S. Mhr.; B. 5, 24; Mhr. ಝಿಲಾವ). ನೀರಿನ ಜವಳು (ತೀರ್ಥ, ಶುಲ್ಬ G.).

ಜವಾ **javā.** junction (Mhr.). see ಗರಜವಾಕರಣ.

ಜವಾಜಿ **javāji.** = ಜವಾದಿ, ಜವ್ವಾಜಿ (Bp. 4, 35; J. 17, 27; 28, 43; 31, 25; My.). — ಜವಾಜಿಮಿಗ. the musk-deer, Moschus moschiferus (My.).

ಜವಾದಿ **javādi.** the perfume-bag of the civet cat; civet (Mhr.; H. ಜಬಾದ್, civet cat; M. ಜವಾದು; Te. ಜವಾಜಿ, ಜವಾದಿ, ಜವ್ವಾಜಿ, ಜವ್ವಾದಿ). 2, musk (ಮಾರ್ಜಾರಿ Mr. 336; My.). ಮೃಗಮದದ ಚನ್ದನದ ಕರ್ಪುರದ, ಅಗಿಲು ಸಾದು ಜವಾದಿಗಳ ಸಿಮ್ಪುಗಳ್ (Bp. 12, 11). — ಜವಾದಿಬೆಕ್ಕು. a civet cat (J. 28, 43, sic! it stands side by side with ಪುಣುಗುಬೆಕ್ಕು). — ಜವಾದಿಮಿಗ. = ಜವಾಜಿಮಿಗ. (My.).

ಜವಾಧಿಕ **java-adhika.** *very fleet or swift.*

ಜವಾನ **javāna.** a peon (C.; Si. 258; B. 3, 38; Br., H.).

ಜವಾಬು **javābu.** = ಜಬಾಬು. an answer, a reply (C.; Si. 56).

ಜವಾಬುದಾರ **javābu-dāra.** a responsible man (C.).

ಜವಾಬುದಾರಿ **javābu-dāri.** a responsible person (My.). responsibility (My.).

ಜವಾಯ್ಲ **java-āyla.** fleet (Bh. 3, 13, 19).

ಜವಾರಿ **javāri.** relating to or produced in one's own country, as wool, cloth, cotton, etc. (B. 4, 162. 163. 164; S. Mhr.; Mhr., H.). 2, = ಜವಾಹೀರು (My.).

ಜವಾಹೀರು **javāhīru.** a jewel, gem; jewelry (My.; Br., Mhr., H.).

ಜವಿ javi. = ಜವೆ, ಜವೆ. the hair of a horse's tail (C; Te. ಜವ್ವಿ). — ಜವಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a net made of javi (Bh. 3, 22, 4).

ಜವಿ **javi.** hastening, speedy; a horse, a camel. see ಪ್ರ-.

ಜವುಗು javugu. = ಜವಳು, ಜವುಳು, ಜೋಗು 1. ground having springs; swampy ground, a swamp [Tu. ಚವುಳಿ cold, etc.]; (Te. ಜವಕು, Te. ಜವುಕು, to ooze; to become soft; to rot). ಜವುಗಿನ ನೆಲ (ಪಿಪ್ಪಲ, ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣ Nn. 62). ಚಲಮೆ ಜವುಗುಭೂಮಿ (ಅನೂಪ Si. 103). ಚಿಟ್ಟೆಜವುಗು (ಉತ್ಸ, ಪ್ರಸ್ರವಣ, ಚಿಟ್ಟೆದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನೀರುಬ್ಬರ, ಚಿಟ್ಟೆಚಲಮೆ Si. 115). — ಜವುಗೇಳಿಸು. -ಏಳಿಸು. to make morassy (Cpr. 10, 58). — ಜವುಗೇಟ್. -ಏಟ್. to become morassy (Bp. 10, 5).

ಜವುಳು javuḷu. = ಜವುಗು, etc. ಜವುಳ, ಅಡವಿ (B. 3, 10).

ಜವೆ jave. = ಜವಿ, etc. (My.).

ಜವೆ **jave.** 1. = ಜಪೆ. *the China rose, Hibiscus rosa sinensis* L.

ಜವೆ **jave.** 2. Tbh. of ಯವ barley corn. (ಯವೆ Śmd. 343; ಯವೆ Mr. 374; Mhr. ಜವ). ಜವೆಯ ಕೆಯಿ (ಯವ್ಯ Hlā.). ಜವೆಯ ಕೆಯ್ (ಯವೆ Mr. 93). ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಸಕ್ತುಗಳು, ಧಾನಾಚೂರ್ಣ Nr.). ಮೊಸರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದ ಜವೆಯ ಹಿಟ್ಟು (ಕರಮ್ಭ, ದಧಿಸಕ್ತುಗಳು Nr.). [ಮೇಲೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸು ಕಟ್ಟಳೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ! ಒನ್ದು ಜವೆ ಕೊಱತೆಯಾದರೆ ಎನ್ನನದ್ದಿ ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗು Bv. 440]. — ಜವೆಗೋದಿ. barley, Hordeum vulgare Lin. (C.; B. 3, 112).

ಜವ್ವನ **javvana.** = ಯವ್ವನ. Tbh. of ಯೌವನ. youth, [Pb. 1, 106]; (Śmd. 343). ಜವ್ವನವಿಱುಯದು (291). see ಕಕ್ಖಸ-. 2, the female breast (ಉರಸಿಜ Ct. I, 33; ಕುಚ Kk. 32; Śm. 70; Sk. ಯೌವನ ಲಕ್ಷಣ).

ಜವ್ವನಿ **javvani.** = ಜವ್ವನೆ. Tbh. of ಯೌವನಿ. a young woman (ವಧೂಟಿ Mr. 302).

ಜವ್ವನಿಗ **javvaniga.** = ಯವ್ವನಿಗ. Tbh. of ಯೌವನಿಕ. a youth, a young man (ಯುವನ್, ತರುಣ, ದಾರಕ Hlā.; Grj. 2, 106 va.).

ಜವ್ವನಿಗೆ **javvanige.** a young woman (Cpr. 8, 56 va.).

ಜವ್ವನೆ **javvane.** = ಯವ್ವನೆ, ಜವ್ವನಿ. (ವಧೂಟಿ, ಚಿರಣ್ಟಿ Hlā.). see ಏಱುಂ-; J. 8, 17.

ಜವ್ವಾಜಿ **javvāji.** = ಜವಾಜಿ, etc. (My.).

ಜವ್ವಾಲೆ **javvāle.** = ಜುವ್ವಾಲೆ, ಜೊವ್ವಾಲೆ, ಜೋಕಾಲೆ. a swing (My.; Mhr. ಝೊಂಕಾ, ಝೊಂಕಾ, ಝೋಕಳಕಮ್ಬಾ; Mhr. ಝೊಂಕಣೇಂ, to bend, incline; to stagger; ಝೋಕಾಣ್ಡೀ, a motion forwards or to one side; ಝೋಮ್ಪಾಳಾ, a swinging bed or seat).

ಜಸ **jasa.** Tbh. of ಯಶ. fame, etc. [Kr. 3, 185; Pb. 1, 2]; (Śmd. 343; ಕೀರ್ತಿ Nn. 106; ಕೀರಿತಿ Ct. II, 80; ವಿಭೂತಿ Mr. 476). see Śmd. 89; Bp. 40, 41; 53, 64; 57, 88. — ಜಸನ್ದಳೆ. -ಒ-ತಳೆ. to obtain fame (J. 5, 48). — ಜಸಮ್ಬಡೆ -ಒ-ಪಡೆ. = ಜಸನ್ದಳೆ. (J. 2, 2). — ಜಸವಡೆ. -ಪಡೆ. = ಜಸಮ್ಬಡೆ. (J. 3, 15; 27, 15).

ಜಸಯುತ **jasa-yuta.** endowed with fame, etc. (ಕೀರ್ತಿವಿದನೆ ಅಹನ್ನಾ ಪುರುಷ Nn. 114).

ಜಸವನ್ತ **jasa-vanta.** possessing fame, etc. (Śmd. 242, o. r. ಜಯ-). 2, N.

ಜಸೋಯೆ **jasōye.** Tbh. of ಯಶೋದೆ (Śmd. 352).

ಜಸ್ರ jasra. exhaustion, fatigue. see ಅ-.

ಜಹಗೀರು jahagīru. = ಜಾಗೀರು, ಜಾಹಗೀರು, ಜಾಹಾಗಿರಿ. an assignment by government of lands or revenues (My.; Br.; Mhr., H. ಜಾಹಾಗೀರ).

ಜಹಗೀರುದಾರ jahagīru-dāra. = ಜಾಗೀರುದಾರ, ಜಾಹಿಗಿರಿದಾರ. the holder of a jahagīru (My.; B. 5, 51).

ಜಹಜು jahaju. = ಜಾಜು 2. a ship (My.; Mhr., H. ಜಹಾಜ, ಝಾಜ).

ಜಹ್ನು jahnu. = ಜನ್ನು, ಜನ್ಹು. a king and sage who adopted the Ganges as his daughter (Mr. 258).

ಜಹ್ನುತನಯೆ jahnu-tanaye. = ಜನ್ಹು-. Jahnu's daughter: *the Ganges.*

ಜಳ jaḷa. 1. = K. ಝಳ 1, ಜಲ 2, ಝಳ. heat; hot vapour, a hot blast (ಸೆಗಳಿ, ಉಷ್ಣ Śm. 15; C.; Mhr. ಝಳ, ಜಳ; *cf.* ಜ್ವಲ). see J. 15, 3; B. 4, 60. 223; 5, 165. 2, glitter, lustre, brightness. — ಜಳ ಜಳ. rep. shining brightly, etc.; in a bright or clean manner (Mhr. ಝಳಝಳ). ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮೆಯ್ ಜಳ ಜಳ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು (B. 4, 25). ತನ್ನ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಜಳ ಜಳ ಇಡುವದಿಲ್ಲ (1, 18).

ಜಳ jaḷa. 2. = ಜಲ 1. (Śmd. 25).

ಜಳಕ jaḷaka. = ಜಲಕ. a bath, bathing, ablution (C.; Bp. 24, 60; ನಿಷೇಚನೆ, ಮಿಹ, ಸ್ನಾನ G.). — ಜಳಕ ಮಾಡು. to bathe (C.; B. 3, 26; ಮಿಯ್ಯು G.). ಜಳಕ ಮಾಡಿದ (ಸ್ನಾತ G.). — ಜಳಕನ್ನೊಗಿಸು. -ಂ-ಪೊಗಿಸು. to cause to bathe (V. 5, 14 va.). — ಜಳಕನ್ನೊಗು. -ಂ-ಪೊಗು. to bathe (V. 9, 71 va.).

ಜಳಕನೆ jaḷakane. = ಜಲಕ್ಕನೆ, etc. (ಪಳಕನೆ, ನಿರ್ಮಲಾರ್ಥಂ Ct. II, 30; *cf.* ಝಳಕ).

ಜಳಕ್ಕನೆ jaḷakkane. = ಜಳಕನೆ, ಜಲಕ್ಕನೆ, clearly, etc. q. v.

***ಜಳದ jaḷada.** = ಜಲದ. a cloud. Pb. 2, 77.

***ಜಳದಾನ jaḷadāna.** oblations to the manes. ಪಾಣ್ಡುರಾಜಂಗೆ ಜಳದಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ Pb. 2, 29 va.

ಜಳವ್ಬು jaḷamba. = ಝಳವ್ಬು. a wrapper, a cloak, a veil (ಮೇಲು ಮುಸುಕು Śm. 59; ಮೇಲ್ಮುಸುಕು Kk. 21, o. r. ಝು-; Te. ಜಾಲಿಮು, a veil; *cf.* ಸಂವ್ಯಾನ, an upper garment? Mhr. ಝಾಪ್ಪಡ, muffling up the face; ಝಾಪ್ಪಡ, ಝಾಪ್ಪಣೆ, ಝಾಂಕಣ, a cover; a lid; ಝಾಪ್ಪಣೇಂ, ಝಾಂಕಣೇಂ, to cover; to hide).

ಜಳವ್ಬಾಯ್ತ jaḷamba-āyta. a fanner (Śmd. 234). (ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯುವ Śm. 45; Mhr. ಝಡಪಣೇಂ, to fan, winnow; a flapper, fan).

ಜಳರುಹ jaḷa-ruha. = ಜಲರುಹ. a lotus (Bp. 11, 20).

ಜಳಿಗ್ರಾಹ್ಯ jaḷi-grāhya. = a ಜಡಿ-. to be taken or understood as something cold, or solid, poetically used of moonshine (adj., Kāvy. 5, 10).

ಜಳ್ಳು jaḷḷu. = ಜರಡು etc., ಜೊಳ್ಳು. unsubstantiality; emptiness, hollowness; worthlessness; defect (ಕೊಜಿ Ct. I, 29; ಜರಡು, ಜಾಳ್, ಪೊಳ್ಳು, ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ Bhn. 49; ಪಲಾಲ, ನಿಷ್ಫಲ, ಫಲವಿಲ್ಲದ ಹೊಟ್ಟು Si. 306; My.; Tu., M. ಚಳ್ಳು; *cf.* M. ಚವಲೆ, ಚಾಡೆ, ಚಾಯಿ, ಚಾವಿ, ಚಾಟು, empty grain, etc.; and T. ಚವಲೈ, ಚಾವಟ್ಟೈ, ಚಾವಿ; and Te. ಜಾಡು, ಸಾವಿ; T. ಚಣ್ಡು, an empty husk). — ಜಳ್ಳುಕಾಟು. an empty grain of corn (My.). — ಜಳ್ಳು ಜಗರಿ. reit. (Rām. 5, 8, 54). — ಜಳ್ಳು ತೆನೆ. a blasted spike of corn (My.). — ಜಳ್ಳುತೆನೆಯು ಹುಲ್ಲು. (ಕಡಂಗರ, ಬುಸ, ಪೊಳ್ಳು Si. 306). — ಜಳ್ಳುಬತ್ತ. (ಪುಲಾಕ, ತುಚ್ಛಧಾನ್ಯ Si. 405). — ಜಳ್ಳುಮಾತು. an empty, vain, not trustworthy word or speech (My.). ಜಳ್ಳುಮಾತಿ ನಿನ್ದ ಪೊಳ್ಳುಗಳೆಯುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ಜಳ್ಳೆಳ್ಳು. -ಎಳ್ಳು. barren sesamum (My.; ತಿಲಪಿಂಜ, ತಿಲಪೇಜ, ನಿಷ್ಫಲತಿಲ Si. 305).

ಜಳ್ಳುಗ jaḷḷuga. a weak, feeble man (Bh. 8, 24, 43). [Tu. ಚಳ್ಳ್. useless].

ಜಲವೆ jalave. = ಗಳು 2, etc., ಜಲ್ಲೆ 2. (My.). a bamboo pole.

ಜಾ jā. = ಜಾಜಿ. — ಜಾಕಾಯಿ. = ಜಾಜಿಕಾಯಿ. (My.; Si. 228). — ಜಾಪತ್ರಿ = ಜಾಜಿಪತ್ರೆ. (B. 3, 52; My. as ಜಾಪತ್ರೆ).

ಜಾಗ jāga. = ಚಾಗ 1. the colour green (ಪಸುರ್, ಪಚ್ಚೆ Śm. 69; ಪಸುರ್ಪು Kk. 25, o. r. ಚಾಗ; ಪಸುರ್ಪು, ಮರಕತ ವರ್ಣ Śs.). *cf,* ಜಂಗಾಲ್. — ಜಾಗವರಲ್. -ಪರಲ್. the green, pebble: an emerald see ಪೊಸ-. (ಪಸುರುವಣಿ, ಮರಕತ Śm. 68; ಪಸುರ್ವಣಿ, ಮರಕತ Kk. 48). [ಜಾಗಂಗಳ ಪಸುರ್ಗಳೆಸೆಯೆ Ap. 4, 3].

ಜಾಗ jāga. 1. Tbh. of ಯಾಗ a sacrifice. (Ct. II, 43; Abh. P. 5, 108).

ಜಾಗ jāga. 2. a place; a spot; room (C.; Mhr., H., Br. ಜಾಗಾ). see ಷಹರ್-. ಜಾಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾಗ ಬೇಕು (Prv.). see Prv. s. ಜನ.

ಜಾಗಟೆ jāgaṭe. = ಜಗಳೆ, etc., ಜೇಗಟೆ q. v. a circular metal plate, a gong, used by religious mendicants, in temples, etc. (C.; Te. ಜೇಗಟಿ, ಜೇಗಣ್ಟ; T. ಚೇಗಣ್ಡಿ, ಚೇಮಕ್ಕಲ; M. ಚೇಣ್ಡಲೆ, ಚೇಟು ಮಣ್ಣಲ, ಚೇಮಣ್ಣಲ). ಕೂಗಬೇ ಹುಣ್ಣಾದರೆ ಜಾಗಟೇ ಬಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಆಗದೇ? (Prv.). see ಬೀರ-, ವೀರ-; s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಜಾಗರ jāgara. 1. = ಜಾಗ್ರ. *waking, watching; wakefulness.* [Pb. 3, 83 va.]; (Bp. 53, 11).

ಜಾಗರ jāgara. 2. = ಜಗರ, etc. *mail, armour.*

ಜಾಗರಣ jāgaraṇa. waking, remaining awake; keeping a vigil; becoming awake; wakefulness, watchfulness. see ಎಚ್ಚರ್.

ಜಾಗರಣೆ jāgaraṇe. = ಜಾಗರಣ. (C.; B. 4, 123). ಏಕಾದಶೀ ಜಾಗರಣೆ ದ್ವಾದಶೀ ಪಾರಣೆ (Prv.).

ಜಾಗರಿತೃ jāgaritṛ. *wakeful, awake, vigilant.*

ಜಾಗರೂಕ jāgarūka. *wakeful; watchful.*

ಜಾಗರೂಕತೆ jāgarūkate. wakefulness, etc. (Si. 73; My.). see ಅ-.

ಜಾಗರೆ jāgare. *waking, being awake.*

ಜಾಗರ್ಯೆ jāgarye. waking, being awake.

ಜಾಗಿಸು jāgisu. to stretch or raise (the body to its full length); (Grj. 5, 20; see s. ಚಾಚು).

ಜಾಗೀರು jāgīur. = ಜಹಗೀರು. (C.; Br.).

ಜಾಗೀರುದಾರ jāgīru-dāra. = ಜಹಗೀರುದಾರ. a land holder, etc., (My.).

ಜಾಗು jāgu. 1. = ಚಾಗು, etc. hurrah, bravo. (Bh. 8, 3, 4). — ಜಾಗು ಜಾಗು. rep. (J. 4, 16). — ಜಾಗುರೆ. -ಉರೆ. = ಚಾಗುರೆ, q. v.

ಜಾಗು jāgu. 2. silence, taciturnity (ಮೌನ Ct. I, 71). *cf.* ಸಾವಗಿಸು 2.

ಜಾಗುಡ jāguḍa. *saffron.* (T. ಚಾಯಲ್).

ಜಾಗೃತ jāgṛita. = ಜಾಗ್ರತ. awake; attentive (Mhr.; B. 4, 41).

ಜಾಗ್ರ jāgra. = ಜಾಗರ 1. waking, etc. (My.). ಅಟುದೀಕ್ಷಿಸಲು ಜಾಗ್ರಂ (Mr. 317).

ಜಾಗ್ರತ್ jāgrat. watching, being awake.

ಜಾಗ್ರತ jāgrata. = ಜಾಗೃತ. (My.; B. 5, 170. 228). 2, = ಜಾಗ್ರತೆ — ಜಾಗ್ರತವಿಡು. -ಇಡು. to pay attention to, to consider well (c. Acc., B. 4, 31).

ಜಾಗ್ರತೆ jāgrate. wakefulness; attention, carefulness (My.; B 2, 9). see ಅ-. — ಜಾಗ್ರತೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to take care (My.; B. 4, 162).

ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತಿ jāgrat-svapna-suṣupti. waking, dreaming (or hallucination) and profound sleep. (My.).

ಜಾಂಗಲ jāṅgala. (fr. ಜಂಗಲ). arid; desert, covered with jungle; wild, not tame; savage, barbarous; *flesh* (ಬಿಕ್ಕು, ಅಡಗು Kk. 41).

ಜಾಂಗಲಿಕ jāṅgalika. = ಜಾಂಗುಲಿಕ. (Sk.).

ಜಾಂಗುಲ jāṅgula. knowledge of poisons; jugglery.

ಜಾಂಗುಲಿಕ jāṅgulika. = ಜಂಗುಳಿಗ? *a snake-catcher, a dealer in antidotes, a poison-doctor, a conjurer, a juggler* (ಗಾರುಡಿಗ Mr. 391).

ಜಾಂಘಿಕ jāṅghika. (fr. ಜಂಘಾ). light-footed; *a courier, a runner.*

ಜಾಜಮ jājama. = ಜಾಜೀಮ. a floor-cloth (Mhr., H. ಜಾಜಮ, ಜಾಜೀಮ; ಆಸನ Cb.).

ಜಾಜಿ jāji. = ಜಾ, ಜಾದಿ, ಜಾಯಿ 2. Tbh. of ಜಾತಿ. mace, nut-meg. 2, Jasminum grandiflorum (ಜಾತಿ, ಮಾಲತಿ, ಸುಮನಸ್ Nr.; ಜಾತಿ Ct. II, 7; ಮಾಲತಿ Mr. 123). see ಕಾಡು-, ಗುಣ್ಡು-, ಹೆಜ್-; J. 3, 36. — ಜಾಜಿಕಾಯಿ. = ಜಾಜಿ No. 1. (C.; ಜಾತಿಕೋಶ, etc. Si. 228). — ಜಾಜಿಕಾಯಿಗಿಡ. the nutmeg-tree, Myristica moshata Thumb. (St. & Pl.; My.; B. 3, 52). — ಜಾಜಿಪತ್ರೆ. = ಜಾಪತ್ರಿ, ಜಾತಿಪತ್ರಿ. the outer skin of the nutmeg, mace (My.; Mhr. ಜಾಯ-). — ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ. Jasminum grandiflorum Lin. (S. Mhr.) — ಜಾಜಿಯ ಗಿಡುವು. the shrub Jasminum grandiflorum (ಜಾತಿ Nn. 76; ಜಾತಿ, ಮಾಲತಿ, ಸುಮನಸ್ Si. 139). — ಜಾಜಿಹುವ್ವು. = ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ. (My.).

ಜಾಜೀಮ jājīma. = ಜಾಜಮ. (B. 5, 126; S. Mhr. rare).

ಜಾಜು jāju. = ಜಾದು, q. v. the colour of red ochre, red colour (ಹಿಮ, ಕಾವಿ Nn. 81; J. 23, 36; Te.; see s. ಚಿನ್ 1). [ಬಿಸುನೆತ್ತರಬಿಗಗಳುರ್ವಿ ಪಾಯೆ ಪೆರರ್ವಿಗಳ್ಪೆರಸು ಜಾಜಿನ ಪರ್ವತಂಗಳನ್ತೆ ಕೆಡದಲ್ಲಿ ತಟ್ಟುದಾಗಳ್ Pb. 10, 96 va.]. [Tu. ಜಾಯಿ, grey colour].

ಜಾಜು jāju. 1. = ಗಾಜು No. 2. ಜಾದು. a mineral.

ಜಾಜು jāju. 2. = ಜಹಜು. a ship. (My.).

ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನ jājvalyamāna. shining, flaming, resplendent. (My.; Te.).

ಜಾಟಲಿ jāṭali. = ಝಾಟಲ, ಪಾಟಲಿ. *the tree Bignomia suaveolens* Roxb. (?).

ಜಾಠರ jāṭhara. (fr. ಜಠರ). stomachic, abdominal. (R.).

ಜಾಡ jāḍa. = ಜೇಡ. a weaver (My.), belonging to the Liṅgavanta sect (S. Mhr.: Tu. ಜಾಡೆ; T. ಚೇಡ; Te. ಜೇಣ್ಡ, ದೇಣ್ಡ; *cf.* ಜಾಡಿಕೆ, ಜಾಟುಗೆ, ಸಾಟುಗೆ, ಸಾಲೆ; Sk. ಜಾಲ, ಶಾಟ, ಶಾಲಿಕ). 2, spider (ಗುಣಪೃಷ್ಠ, ಮಶಕಾರಿ Mr. 166; My.; Bp. 18, 37. 42; *cf.* Sk. ಜಾಲಿಕ). ಜಾಡನಾದರೂ ನೋಡಿ ನೇಯಬೇಕು (Prv.). — ಜಾಡನ ಗೂಡು. a spider's net (My.). — ಜಾಡ ಬೂಡ. dupl. = ಜಾಡಹುಟ. (S. Mhr.). — ಜಾಡರ ದಾಸ. N. (Bp. 11, 36; 23, 41; 57, 34). — ಜಾಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ. N. (Bp. 23, 6). — ಜಾಡಹುಟ. = ಜಾಡ ಹುಟು. (C.). — ಜಾಡಹುಟು. = ಜೇಡಹುಟ, ಸಾಲೆ-. a spider (ಊತೆ, ತನ್ತುವಾಯ, ಊರ್ಣನಾಭ, ಮರ್ಕಟಕ Si. 171).

ಜಾಡ jāḍa. a kind of horse (ತುರಗಂ ಎಡನಾಗೆ ಜಾಡಂ Mr. 275).

ಜಾಡಗಿತ್ತಿ jāḍa-gitti. a woman of the jāḍa caste (C.). ಜಾಡಗಿತ್ತಿಯ ಗಣ್ಡನಾದರೂ ನೆಯ್ದಲ್ಲದೇ ಬಟ್ಟೆಯಾಗದು (Prv.).

ಜಾಡಣೆ jāḍaṇe. ಝಾಡಣೆ. shaking; shaking off; throwing; removal (Bh. 10, 6, 22; Rām. 3, 4, 4; 4, 6, 4; 6, 11, 7); discharging the bowels, purging (My.); diarrhoea (My.; Mhr. ಝಡಕಣೇಂ, ಝಾಡಣೇಂ, to sweep; to shake cloth, etc.; to fan, grain, fire, etc.; to jerk or throw out, an arm, etc.; to clear off all moneys in arrears; to scold vehemently; to exercise; to kick, to recoil in going off, as a gun; ಝಾಡಾ, a general clearance of accounts; discharging the bowels; ಝಾಡೂ, a broom; a sweeper).

ಜಾಡತಿ jāḍati. = ಜಾಡಗಿತ್ತಿ. (C.).

ಜಾಡಮಾಲಿ jāḍa-māli. a sweeper (C.).

ಜಾಡಾ jāḍā. = ಜಾಡೆ. a general clearance of accounts (My.; see Mhr. s. ಜಾಡಣೆ).

ಜಾಡಿ jāḍi. a common cumbly, especially for spreading out on the ground and sitting upon; old. (C; T. ಚಾಡಿ, a cloth = ಚೀಲೈ; *cf.* ಜವಳಿ). see Prv. s. ಜಮ್ಪುಸೆಟ್ಟಿ.

ಜಾಡಿ jāḍi. 1. a discharge, a flood, a stream, an outburst, as of tears, heat, wrath, etc.; force (Rām. 2, 7, 3; 3, 2, 23; 3, 6, 50; 6, 11, 3; Bh. 2, 10, 25).

ಜಾಡಿ jāḍi. 2. a mass (Bh. 8, 26, 11; Mhr. ಝಾಡೀ, Sk ಝಾಟ, a thicket; Te. ಝಾಟ = ಸಮೂಹ).

ಜಾಡಿ jāḍi. 3. a jar (My.; H.).

ಜಾಡಿಕೆ jāḍike. (fr. ಜಾಡ). a weaver's business; an assemblage or number of weavers (S. Mhr.).

ಜಾಡಿಸು jāḍisu. to sweep; to dust; to whisk (C.; B. 1, 25; 4, 154; Bh. 1, 12, 15). 2, to shake, as cloth, etc. (C.; J. 30, 14); to remove by dusting, etc. (C.; B. 1, 21; 4, 197); to shake off; to jerk or throw out, as an arm, a leg, so as to remove something (C.; B. 4, 79; Bh. 3, 13, 35). 3, to discharge from the bowels; to purge (v. i., C.; B. 4, 41; 5, 13). 4, to throw (Rām. 5, 8, 51). 5, to reprove (My.; Te.). 6, to put into smart action, to urge on or drive forwards (Abh. P. 13, 70). 7, to be fanned, as fire (Bh. 1, 20, 27, o. r. ಗಾಡಿಸಿತು; Te. ಜಾಡಿಂಚು; T., M. ಚಾಡು; see Mhr. s. ಜಾಡಣೆ).

ಜಾಡು jāḍu. = ಜಾಡೆ. (My.; Te. ಚಾಲು, a line, row, furrow, track, trace = K. ಸಾಲು).

ಜಾಡೆ jāḍe. = ಜಾಡು. the mark of a footstep, or of a carriage-wheel, a track, a trace (My.; Te.); a slight or faint notice (My.; Tu. ಚಾರೆ, T. ಚಾಡೈ, M. ಚಾಡೆ); a wink, a hint (My.; Te., T.; Mhr. ಛಡಾ, a trace, vestige and indication of a thing sought). see ಕಣ್-.

ಜಾಡೆ jāḍe. = ಜಾಡಾ. (My.).

ಜಾಡ್ಯ jāḍya. (fr. ಜಡ). coldness, etc.; apathy; dullness; stupidity; heaviness of system occasioned by crudities in the stomach; indisposition, disease (My.). see ಕುಸುಮ-; J. 18, 48.

ಜಾಣ್ jāṇ. Tbh. of ಜ್ಞಾನ. knowing, knowledge, understanding, ingenuity, cleverness; cognizance. (Śmd. 58, 60). [ಮೊದಲೊಳ್ ಕಲ್ತಂಗಲ್ಲದೆ ಪದದೊಳ್ ಜಾಣಿಂ ಬೆಡಂಗುಮುಕ್ಕುಮೆ ಕೃತಿಯೊಳ್ Kr. 1, 9]. ನಾಣಂ ಪಿಂಗಿಸಿ, ಮುಗ್ಧೆಗೆ ಜಾಣಂ ಕೆಯ್ಕೊಳಿಸುವನ್ತೆ (Śmd. 84). ಜಾಣ್ ನೆರೆದಪುದು or ಜಾಣ್ಣೆರೆದಪುದು (190). see Cpr. 1, 43; Ch. v. 16. 131; J. 21, 57. — ಕುಟು ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಟುವದೇ ತನಿರಸವ, ಹೊಟಗಣ ಸೋಗೆ ಅಗಿವನ್ತೆ? ಜಾಣಿನಾ ಕುಟುಹು ಬೇಟ! (Sp.). ಜಾಣ ಮುದಕಿ (C.; B. 3, 59). — ಜಾಣ. see it separately. — ಜಾಣೊಡೆಯ. -ಒಡೆಯ. (Śmd. 242). a possessor of knowledge. — ಜಾಣ್ಗಿಡು. -ಕಿಡು. knowledge to be destroyed or impaired. ಜಾಣ್ಗಿಡೆ ಮುತ್ತುಂ ಮೆಟಸಂಗೋಳದನ್ತಿರೆ ಪೇಟ್ವುಟುಗವಿಗಳ ಕವಿತೆ (Śmd. 78). — ಜಾಣ್ಗೂಡು. -ಕೂಡು. understanding to join (Rsv. 11, 110). — ಜಾಣ್ನುಡಿ. 1. see s. ಕೌಲಿಕ. a clever word. — ಜಾಣ್ನುಡಿ. 2. to utter clever words (J. 8, 16). — ಜಾಣ್ಪಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain

knowledge, etc. (Abh. P. 2, 53; Rśv. 6, 23). — ಜಾಣ್ಬಿಡು. to abandon investigation, to forget (Cpr. 2, 35).

ಜಾಣ jāṇ-a3. a skilful, knowing, or clever man (ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಪ್ರವೀಣ Si. 353. 414; C.; Bp. 59, 3; Nn. 168; Prll. 3, 6; J. 1, 8; B. 1, 18). [ನುಡಿಯಂ ಛನ್ದದೊಳೊನ್ದಿರೆ ತೊಡರ್ಚಲಱಿವಾತನಾತನಿನ್ದಂ ಜಾಣಂ Kr. 1, 16; Pb. 11, 56; Ap. 7, 128]. [Tu. ಜಾಣೆ]. ನುಡಿದು ಜಾಣಂ (ಸಮುಖ Mr. 241). ಜಾಣನಿಗೆ ಊಣೆಯು ಇರಬಾರದು. — ಜಾಣನಿಗೆ ಜಾಣನಿಗೆ ಮೂಱು ಹಾದಿ, ಜಾಣನಿಗೆ ಕೋಣನಿಗೆ ಎರಡು ಹಾದಿ, ಕೋಣನಿಗೆ ಕೋಣನಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಹಾದಿ. — ಜಾಣನಿಗೆ ಮಾತಿನ ಪೆಟ್ಟು, ಕತ್ತೆಗೆ ಲತ್ತೇ ಪೆಟ್ಟು. — ಜಾಣನಿಗೆ ಮೂಱು ಕಡೆ, ಹೆಡ್ಡನಿಗೆ ಒನ್ದೇ ಕಡೆ (Prvs.). see ನುಡಿ-; Prv. s. ಮಾತು. fem. ಜಾಣಳು (B. 3, 59; C.).

ಜಾಣತನ jāṇatana. = ಜಾಣ್. (C.; B. 3, 29. 32; ಚತುರತೆ, ವೈಚಕ್ಷಣ್ಯ G.).

ಜಾಣಾಯಿಲ jāṇ-āyila. = ಜಾಣಾಯ್ಲ, q. v.

ಜಾಣಾಯ್ಲ jāṇ-āyla. = ಜಾಣ, q. v. (ಜಾಣ Bhn. 18, o. r. ಜಾಣಾಯಿಲ).

ಜಾಣಿಕೆ jāṇike. = ಜಾಣ್. [ಸಹಜ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೃತ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಮ್ಬುದು — ಇನ್ತಿದು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಜಾಣಿಕೆಕಾಣಿಕೆ Cv. 454]. see ಬಿಲ್ಜಾಣಿಕೆ.

ಜಾಣಿಮೆ jāṇime. = ಜಾಣ್ಮೆ, q. v. (Bp. 42, 24; My.).

ಜಾಣುಮೆ jāṇume. = ಜಾಣ್ಮೆ. (Bp. 4, 27).

ಜಾಣುವೆ jāṇuve. = ಜಾಣ್ಮೆ. (Rām. 1, 5, 31).

ಜಾಣೆ jāṇe. a skilful, knowing, or clever woman (C.; Grj. 4, 62; Si. 185). ಆ ಪೆಣ್ ಜಾಣೆ (Śmd. 109). ಜಾಣೆಯಾದರೆ ವೀಣೆ ಬಾಱುಸ್ತ್ಯಾಳು. — ಕೆಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ ಅಟ್ಟೋಳೇ ಜಾಣೆ (Prvs.).

ಜಾಣ್ಡೆ jāṇḍe. = ಜಣ್ಡೆ. (Si. 84; My.).

ಜಾಣ್ಮೆ jāṇme. = ಜಾಣಿಮೆ, ಜಾಣುಮೆ, ಜಾಣುವೆ. (Śmd. 248). knowing, knowledge, etc. (= ಜಾಣ್; ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ, ಪ್ರಗಲ್ಭತೆ Mr. 458). ವರರುಚಿಯು ಜಾಣ್ಮೆ (Mr. 4). see Bp. 40, 23; 42, 16; J. 6, 31.

ಜಾತ jāta. *born, brought forth, grown, become, produced; having, possessing;* appearing, manifest; a male issue, a son; birth; a creature; *a race, kind, sort, or species; a mass, a multitude, a collection of things;* a man of caste, an honorable man (see Prv. s. ಜಾತಿಹೀನ). see Mr. 78 & ರಾಗ.

ಜಾತಕ jātaka. astrological calculation of a nativity; nativity; a horoscope (C.; Mhr.).

ಜಾತಕರ್ಮ jāta-karma. a ceremony performed after the birth of a child, as giving a name, etc. (Cpr. 3, 102 va.; Grj. 3, 56; J. 28, 60). ಜಾತಕರ್ಮ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಪಾತಕವಿಲ್ಲವೋ? (Prv.).

ಜಾತನ jā-tana. ? (Śmd. 248, Mdb. MS.).

ಜಾತರಜಸ್ jāta-rajas. *having the catamenia.*

ಜಾತರೂಪ jāta-rūpa. the form in which a person is born, nakedness. 2, *gold.*

ಜಾತವೇದ jāta-vēda. (Śmd. 285). = ಜಾತವೇದಸ್. a certain metrical foot (Ch.).

ಜಾತವೇದಸ್ jāta-vēdas. *Agni.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಜಾತವೇದಸ jāta-vēdasa. = ಜಾತವೇದಸ್. (Mr. 45).

ಜಾತಸೂತಕ jāta-sūtaka. impurity from birth. (Bp. 18, 98).

ಜಾತಾಪತ್ಯೆ jāta-apatye. *a woman who has borne a child.*

ಜಾತಾಬಾಕಿ jātābāki. balance, remainder, after deduction (My.; Br.).

ಜಾತಾಶೌಚ jāta-aśauca. = ಜಾತಸೂತಕ. (My.).

ಜಾತಿ jāti. = ಜಾಜಿ, etc. birth, production. 2, *birth, descent;* rank; *lineage, race, family; tribe; caste* (ಕುಲ Nn. 76). 3, *kind, sort, genus, species* (Ch.); the character or peculiarities of a species. 4, superior breed or quality; good or fit behaviour (ಸನಯ, ಅತಿನಯ 76). ಜಾತಿಯಾದ ಕುದುರೆ (ಉತ್ತಮಾಶ್ವ Si. 272). 5, a word expressing the idea of species or genus; a collective noun (Śmd. 167. 168; Kāvy. I, 2, 62-65). 6, a particular figure of speech in rhetoric (III, 3, B, 3-9; ಸಾಹಿತ್ಯಭೇದ 76). [Kr. 3, 2. 6]. 7, a flower (ಕುಸುಮ, ಪುಷ್ಪ 76). 8, nutmeg; mace. 9, *the great-flowered jasmine, Jasminum grandiflorum* Lin. (ಜಾದಿ Ct. I, 104; ಜಾಜಿಯ ಗಿಡುವು 76). 10, a multitude (ಸಮೂಹ 76). 11, the number eighteen (ಪದಿನೆಣ್ಟು Mr. 348; see ಜಾತಿಸಮೂಹ). 12, the tree Cordia myxa (ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ, ಚೆಳ್ಳು Mr. 124). 13, a class of metres (Ch.) 14, ನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ (G.). ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ನೀತಿ. — ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾತು, ತೂತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬೆಣೆ. — ಜಾತಿಗೆ ಭೇದವಾದರೂ ನೀತಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ. — ಜಾತಿ ತಪ್ಪಿದರೂ ನೀತಿ ತಪ್ಪಬಾರದು. — ಜಾತಿ ಬೇಱೆಯಾದರೆ ನೀತಿ ಬೇಱೆಯೇ? — ಜಾತೀ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಜೂತಿ ಅನ್ದರೆ ಆಳಿಗೆ ಒನ್ದು ದುಡ್ಡು ತೂಕ. — ಜಾತಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪಾತಕಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. (Prvs.). ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು (ವರ್ಣ, ದ್ವಿಜಾದಿಕುಲ Nn. 71). see Bp. 55, 19; Prv. s. ನಾಯಿ. — ಜಾತಿಕೋೞಿ. a European fowl (My.). — ಜಾತಿಜನ. Europeans (My.; Te. ಜಾತಿವಾಡು).

ಜಾತಿಕರ್ಮ jāti-karma. the essential and purificatory rites of a tribe or caste (ಸಂಸ್ಕಾರ G.; My.).

ಜಾತಿಕೋಶ jāti-kōśa. = ಜಾತೀಕೋಶ.

ಜಾತಿಗಾದೆ jāti-gāde. a kind of metre (Ch.).

ಜಾತಿಗಾಱ jāti-gāṟa. a kind of strolling merry-andrew (S. Mhr.; the Mhr. ಭೋಪಿ). ಜಾತಿಗಾಱನ ಮಾತು ಸೀತಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು (Prv.).

ಜಾತಿಗೊಲ್ಲ jāti-golla. a golla by descent, etc. (Bp. 40, 32).

ಜಾತಿದ್ವೇಷ jāti-dvēṣa. innate hatred or enmity. 2, mutual hatred of races or castes (My.). 3, enmity with one's caste (My.).

ಜಾತಿಧರ್ಮ jāti-dharma. the duty of caste, the law or usage of caste (C.).

ಜಾತಿಪತ್ರಿ jāti-patri. = ಜಾಜಿಪತ್ರೆ, etc. (ಜಾಯಿಫಲ Mr. 144).

ಜಾತಿಫಲ jāti-phala. = ಜಾಯಿಫಲ. *the coat of the nutmeg, mace.*

ಜಾತಿಭೇದ jāti-bhēda. a difference or distinction of castes (B. 5, 285).

ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟ jāti-bhraṣṭa. fallen from caste; an outcast (C.).

ಜಾತಿಮಾತ್ರೋಪಜೀವಿ jāti-mātra-upajīvi. *one who gets a living only by the merit of his caste.*

ಜಾತಿವನ್ತ jāti-vanta. of high kind, breed or rank, as fruits, beasts, etc. (My.). ಜಾತಿವನ್ತ ಕುದುರೆ (ವಲ್ಲಭ G.).

ಜಾತಿವರ್ಣ jāti-varṇa. a characteristic or peculiar colour. ಜಾತಿವರ್ಣದ ಹಯಕ್ಕೆ ಅಂಘ್ರಿವಲಯಂ ವಾಲ ಮೋತಿ ಕಪ್ಪಾಗೆ ಸತ್ವಾಧಿಕಂ (Mr. 278).

ಜಾತಿವಳ jāti-vaḷa. a man who belongs to a caste. ಅಷ್ಟಾದಶಂಗಳೆನ್ದೆನಿಪ ಜಾತಿವಳವರ್ (C. Bp. 47, 43).

ಜಾತಿವೈರ jāti-vaira. = ಜಾತಿದ್ವೇಷ. (My.).

ಜಾತಿಸಂಕರ jāti-saṅkara. a medley or amalgamation of castes (My.).

ಜಾತಿಸಮೂಹ jāti-samūha. the collection of castes (ಹದಿನೆಣ್ಟು ಜಾತಿಗಳು Nn. 78).

ಜಾತಿಸಮ್ಬನ್ಧ jāti-sambandha. connection of race or genus (Śmd. 161).

ಜಾತಿಹೀನ jāti-hīna. of low birth or descent; void of caste; an outcast (C.). ಜಾತಿಹೀನರ ಮನೆಯ ಜ್ಯೋತಿ ತಾ ಹೀನವೇ? ಜಾತಿ ವಿಜಾತಿಯೆನಬೇಡ! ದೇವನೊಲಿದಾತನೇ ಜಾತ (Sp.).

ಜಾತೀಕೋಶ jātī-kōśa. *the coat of the nutmeg, mace.*

ಜಾತೀಯ jātīya. relating or belonging to any species, genus, tribe, etc. see ಸ-.

ಜಾತು jātu. *sometimes;* once upon a time.

ಜಾತೆ jāte. the feminine form of ಜಾತ: born, etc; a female offspring, a daughter. see ಪ್ರ-; J. 2, 12.

ಜಾತೋಕ್ಷ jāta-ukṣa. *a young bullock, an ox.* see Nr. s. ಹೆಡಿಕು.

ಜಾತ್ಯ jātya. belonging to a family or caste; *of noble descent* (ಕುಲೀನ, ಕುಲವುಳ್ಳವನು Nn. 74; ಸತ್ಕುಲಜ Mr. 482); *best, excellent* (ಒಳ್ಳೆ, ಒಳ್ಳಿತ್ತು 74); pleasing, beautiful (ಸೌಮ್ಯ, ಚೆಲುವನು 74); great power (ಅತಿಬಲ್ಪು, ಅತಿಬಲುಹು 74).

ಜಾತ್ಯಂಧ jāti-andha. blind from birth, born blind. (Bp. 49, 43; Śsv. 5, 14 va.).

ಜಾತ್ಯಶ್ವ jāti-aśva. a high-bred horse. (Śmd. 22, 83).

ಜಾತ್ಯಾ jātyā. by nature or disposition. (B. 4, 47. 217).

ಜಾತ್ರೆ jātre. Tbh. of ಯಾತ್ರೆ (Śmd. 343; C.). ಜನ ಮರುಳೋ? ಜಾತ್ರೆ ಮರುಳೋ? (Prv.). see Bp. 42, 10; Prv. s. ತೇರು.

***ಜಾದಗೆ jādage.** = ಚಾತಕ. a bird said to live only upon rain drops. ಮುಪ್ಪುನಿಯ ಜಾದಗೆವಕ್ಕಿ ಹಂಸೆ ಕೊಳನಂ ... ನೆನೆವನ್ತಾಂ ನೆನೆವೆಂ Ap. 12, 32.

ಜಾದಿ jādi. Tbh. of ಜಾತಿ. a kind of jasmine. [ಕಡವಿನ ಕಮ್ಪುಡಂಗಿದುದು ಜಾದಿಯ ಕಮ್ಪೊದವಿತ್ತು Pb. 7, 69; Ap. 5, 36]; (Śmd. 338; Śm. 27; Kk. 20; Ct. I, 104; ಮಾಲತಿ Śs.; Rsv. 11, 84). ಜಾದಿಯ ತ್ತಣಿನ್ದೆಯುಂ ಕೇದಗೆಯತ್ತಣಿನ್ದೆಯುಂ ಕಮ್ಪು ಬನ್ದುದು (Śmd. 150).

ಜಾದು jādu. = ಜಾಜು. red colour. (Te.; T. ಚಿವಪ್ಪು, ಚೇತ್ತು, ಚೇದು, ಚೇನ್ನು, ಚೇಪ್ಪು, ಚೇಯ್; M. ಚಾಯಿಲ್ಯ, ಚಾಲಿಯ, vermilion; see ಚನ್ 1). [— ಜಾದಿನ ಸೀಲೆ. a red coloured cloth. ಪನ್ನೆರಡು ವರುಷದೊಳಗೆ ಮಹಾಪದ್ಮನಂ ಕಿಡಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಕಾಸೆಗಳಂ ಕಳೆಯೆನೆನ್ದು ಜಾದಿನ ಸೀಲೆಗಳನುಟ್ಟು Vr. 186, 6]. — ಜಾದುಕಲ್. red ochre (ಕಾವಿ Śm. 52).

ಜಾದು jādu. = ಜಾಜು 1. Tbh of ಧಾತು. a mineral. (Śmd. 370; ಗೈರಿಕ, ಧಾತು Hlā.). 2, magic. (H.).

ಜಾದುಹ jāduha. Tbh. of ದಾತ್ಯೂಹ. a water bird. (ಜಲರಂಕು, ದಾತ್ಯೂಹ Hlā.).

ಜಾದೂಗಿರಿ jādū-giri. magical arts (Mhr., H.; ಕುಹಕ Cb.).

ಜಾನ jāna. 1. Tbh. of ಧ್ಯಾನ. meditation. [ಸಲೋಜಾನನೆ ಜಾನದಿಂ ಬರಿಸೆ ಬನ್ದ ಯಮಂ Pb. 1, 119]; (Śmd. 344; Śsv. 3, 25). — ಜಾನಾಚಾರ್ಯ. -ಆಚಾರ್ಯ. a parrot (ಕನ್ನಡವಕ್ಕಿ, ಗಿಳಿ Ct. II, 83).

ಜಾನ jāna. 2. = ಜೀಣ, ಜೀನ. a woollen rug or blanket (My.; Si. 230; Mhr. ಜೀನ, felt).

ಜಾನಕಿ jānaki. (fr. ಜನಕ). = ಜಾನಕ್ಕಿ. Sītā, the wife of Rāma. (J. 18, 15. 18. 24, etc.).

ಜಾನಕೀಜಾನಿ jānakī-jāni. whose wife is Jānakī: Rāma (My.).

ಜಾನಕೀಪತಿ jānakī-pati. Rāma. (My.).

ಜಾನಕೀರಮಣ jānakī-ramaṇa. Rāma (My.).

ಜಾನಕ್ಕಿ jānakki. Tbh. of ಜಾನಕಿ. see Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ.

ಜಾನಪದ jānapada. (fr. ಜನಪದ). an inhabitant of the country; a peasant, a rustic; a subject. (R.); community, folk.

ಜಾನಹೀನ jāna-hīna. thoughtless (Bp. 60, 43).

ಜಾನಿ jāni. —ಜಾನಿಗಿಡ. a small tree, Grewia abutifolia Juss. (Z.).

ಜಾನಿ jāni. 1. a wife. see ಅರುನ್ಧತೀ-, ಜಾನಕೀ-.

ಜಾನಿ jāni. 2. Tbh. of ಧ್ಯಾನಿ. meditating. see ಮನೋಜ್ಞ.

ಜಾನಿಸು jānisu. Tbh. of ಧ್ಯಾನಿಸು, to meditate, to think on, etc. (ಧ್ಯಾನ Śmd. Dh; Śsv. 2, 84. 93; 4, 117). [ಜಿನೇನ್ದ್ರನಂ ಬಗೆವ ಮನಂ ಗಡಂ ಮುಗುಳ್ದು ಜಾನಿಪ ಕಣ್ಗಡಂ Ap. 2, 60].

ಜಾನು jānu. *the knee.*

ಜಾನುದಘ್ನ jānu-daghna. reaching to or as high as the knee (Abh. P. 13, 61).

ಜಾನೆ jāne. = ಜಾವ. see ಮುಂ-.

ಜಾನ್ತ ja-anta. a term with final ಜ್. (Śmd. 309).

ಜಾನ್ಹವಿ jānhavi. Tbh. of ಜಾಹ್ನವಿ. the Ganges (My.; J. 9, 26. 28).

ಜಾಪ jāpa. (fr. ಜಪ). muttering, whispering, etc. see ಉಪ-.

ಜಾಪಾರ jāpāra. Bishop's weed, Ptychotis ajowan Dec. (ಯವಾನಿ Mr. 136, o. rs. ಚಾಪಾರ in one MS., ಚೋಪಾರ in two MSS.).

ಜಾಪಾಳ jāpāḷa. = ಜಾವಾಳ. (T. ನೇರ್ವಾಳ; Te. ನೇಪಾಳ; Mhr. ಜೇಪಾಳ). —ಜಾಪಾಳದ ಕಾಯಿ. the croton-seed (C). — ಜಾಪಾಳದ ಗಿಡ. a shrub or small tree, the croton-oil plant, Croton tiglium Lin. (St. & Pl.). — ಜಾಪಾಳದ ಮಾತ್ರೆ. a pill of croton-seed (My.). ಜಾಪಾಳದ ಮಾತ್ರೆಗೆ ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆ? (Prv.). — ಜಾಪಾಳದ ಸತ್ತೆ. (ದನ್ತಿ Si. 158).

ಜಾಪು jāpu. = ಚಾಪು, etc. the measure of a long stride (S. Mhr.).

ಜಾಪ್ಯ jāpya. 1. (Tbh. of ಯಾಪ್ಯ). a sluggard, a lazy man (My.); loitering, laziness (My.; Te.).

ಜಾಪ್ಯ jāpya. 2. to be muttered, to be repeated in a low voice (ಜಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನ್ಥಾದ್ದು Dhw.).

ಜಾಪ್ಯಗಾಱ jāpya-gāṟa. a sloth, sluggard (My.; Te.).

ಜಾಬಾಲ jābāla. N. of a school of the Yajurvēda, and of an Upaniṣad of the Atharvavēda. see Bp. 43, 75. 2, a goat-herd (ಅಜಾಜೀವ, ಸುಖಿ Mr. 239).

ಜಾಬಿತಾ jābitā. a law, regulation; an authorizing document; a passport (Mhr., H. ಜಾಬತಾ); a memorandum, a list, an inventory, a catalogue (My.; Br.).

ಜಾಬು jābu. an answer; a letter of advice respecting a huṇḍi (Mhr., H.); a letter of correspondence (S. Mhr., Br.).

ಜಾಮ jāma. = ಜಾವ, etc. the eighth part of a day, etc. (My.).

ಜಾಮದಗ್ನಿ jāmadagni. N. of a ṛiṣi (J. 33, 40).

ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ jāmadagnya. (fr. ಜಮದಗ್ನಿ). Paraśurāma, the son of Jamadagni (ಖಣ್ಡಪರಶು, ಪರಶುರಾಮ Nn. 165; Śmd. 223).

ಜಾಮದಾರ jāma-dāra. the officer in charge of the treasure and jewels, the keeper of the wardrobe (Mhr., H.; R.).

ಜಾಮಫಲ jāma-phala. the guava fruit (Br., R.; Mhr., H. ಜಾಮ್ಪು).

ಜಾಮಾತ jāmāta. Tbh. of ಜಾಮಾತೃ. (A.).

ಜಾಮಾತೃ jāmātṛi. *a daughter's husband, a son-in-law* (ತನ್ನ ಮಗಳ ಪತಿ Mr. 314; ಅಳಿಯನು Nn. 124). see ಮಾದವನ.

ಜಾಮಾರು jāmāru. a long cloth without any coloured border, chiefly worn by widows (Br., R., H.).

ಜಾಮಿ jāmi. = ಯಾಮಿ 1. *a sister* (ಸಹಭವೆ, ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳು Nn. 109). 2, *a virtuous or respectable woman* (ಪತಿವ್ರತೆ 109).

ಜಾಮಿನಿ jāmini. = ಜಾಮಿ No. 2. (ಪತಿವ್ರತೆ Mr. 467).

ಜಾಮೀನ jāmīna. = ಜಾಮೀನು. surety, sponsor (S. Mhr.; Mhr., H.; ಪೊಣೆ, ಪ್ರತಿಭೂ, ಲಗ್ನಕ, ಹೊಣೆ G.).

ಜಾಮೀನದಾರ jāmīna-dāra. = ಜಾಮೀನುದಾರ, ಜಾಮಿನ್ದಾರ. a surety (S. Mhr.; Mhr., H.; ಪೊಣೆಗಾಱ G.).

ಜಾಮೀನು jāmīnu. = ಜಾಮೀನ. surety, etc. (My.; Br. ಜಾಮಿನ್).

ಜಾಮೀನುದಾರ jāmīnu-dāra. = ಜಾಮೀನದಾರ. a surety. (My.).

ಜಾಮೀನ್ದಾರ jāmīn-dāra. = ಜಾಮೀನುದಾರ. (ಲಗ್ನಕ, ಪ್ರತಿಭು, ಹೊಣೆಗಾಱ Si. 349; My.).

ಜಾಮೇಯ jāmēya. *a sister's son.*

ಜಾಮ್ಬ jāmba. = ಜಾಮ್ಬು. a sort of goblet, in the form of a calix (B. 5, 79; Mhr.).

ಜಾಮ್ಬವ jāmbava. (fr. ಜಮ್ಬು). *belonging to the jambu tree; its fruit.* see ನೇಱಲ್. 2, = ಜಾಮ್ಬವನ್ತ (J. 21, 9. 19. 38. 39; Rām. 4, 2, 30).

ಜಾಮ್ಬವತಿ jāmbavati. the daughter of Jāmbavanta, and wife of Kṛiṣṇa. (J. 33, 21. 51. 52).

ಜಾಮ್ಬವತೀರಮಣ jāmbavatī-ramaṇa. Kṛiṣṇa. (My.).

ಜಾಮ್ಬವನ್ತ jāmbavanta. (Sk. ಜಾಮ್ಬವತ್, ಜಾಮ್ಬವಾನ್). N. of the chief of the bears, and father of Jāmbavatī (My.).

ಜಾಮ್ಬು jāmbu. = ಜಾಮ್ಬ. (S. Mhr.; B. 5, 79).

ಜಾಮ್ಬೂನದ jāmbūnada. (fr. ಜಮ್ಬೂನದಿ). coming from the river Jambū: *gold*; golden.

ಜಾಯಕ jāyaka. *a kind of yellow fragrant wood.*

ಜಾಯಮಾನ jāyamāna. being born, coming into life; nature.

ಜಾಯಾ jāyā. destroyed, spoiled (Mhr., H.); loss, injury, damage (My.; Br.). 2, see ಜಾಯೆ.

ಜಾಯಾಜೀವ jāyā-ājīva. who gets a livelihood by his wife: *a dancer, an actor.*

ಜಾಯಾಪತಿ jāyā-pati. *husband and wife.*

ಜಾಯಿ jāyi. 1. = ಝಾಯಿ. a sort of drum (ಝುರ್ಝುರ Si. 63). 2, a mode in saṅgīta (V. 11, 9).

ಜಾಯಿ jāyi. 2. = ಜಾಜಿ, etc. Tbh. of ಜಾತಿ. a kind of jasmine. — ಜಾಯಿಕಾಯಿ. = ಜಾಜಿ-. (My.). — ಜಾಯಿಫಲ. Tbh. of. ಜಾತಿ-. (Nr.; ಜಾತಿಪತ್ರಿ Mr. 144).

ಜಾಯಿಲ jāyila. a dog (ಪೇರಡಿ, ಸೊಣಗು, ಕುಕ್ಕುರ, ಶುನಿ Śs.; Te. ಜಾಗಿಲ). [ಪಕ್ಕರೆಯಿಕ್ಕಿದ ಜಾಯಿಲಂ ಭಯಂಗೊಳಿಸೆ ಕಡಂಗಿ ತಾಗಿದುದು Pb. 10, 76]. see Grj. 1, 104; Bp. 34, 23. 24; 55, 38. 46; Bh. 3, 13, 19. 28; Rāghc. 17, 67. 72; Rśv. 5, 87; Śsv. 4, 10; 4, 17 va. *cf.* ಜಂಗೆ?

ಜಾಯು jāyu. *a medicament, a medicine.*

ಜಾಯೆ jāye. ಜಾಯಾ. *a wife, a spouse.*

***ಜಾರ್ jār.** = ಜಾಱ್? ಕಿಱುವೇಣ್ಬೆಯ ನಾಯುಂ ಕೊಣ್ಡುಂ ಜಾರಿಯುಂ ನೆಲನಂ ಪೊತ್ತುಂ ಪೊಲನುನುಣುದು Pb. 5, 46 va.

ಜಾರ jāra. *a paramour; a fornicator; an adulterer* (ಉಪಪತಿ, ಹಾದರಿಗ Mr. 243; ಸಿತಗ, ಜೋಡ, ಪರಳಿಗ, ಪಾಣ್ಬ Śs.). ಜಾರ ಚೋರರ ಜಗಳ ದಿನ್ದ ಯಜಮಾನಗೆ ಕ್ಷೇಮ (Prv.).

ಜಾರಜ jāra-ja. *a son born in adultery,* a bastard.

ಜಾರತ್ವ jāratva. adultery; fornication. (My.).

ಜಾರದೇವ jāra-dēva. Kṛiṣṇa (Bh. 6, 1, 4).

ಜಾರಪುರುಷ jāra-puruṣa. = ಜಾರ. (C.).

ಜಾರಸ್ತ್ರೀ jāra-strī. = ಜಾರೆ. (C.).

ಜಾರಿ jāri. relieving from a state of sequestration, as land (My.; Br.; H.). 2, current (My.; Mhr., H.). 3, enactment, execution (My.).

ಜಾರಿಗೆ jārige. (Tu.). — ಜಾರಿಗೆಹುಳಿಮರ. the Mysore gamboge-tree, Garcinia morella Desr. (St. & Pl.).

ಜಾರೆ jāre. a fornicatress; a harlot; an adulteress (ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಜೋಡೆ, ಬೆದೆಗಾತಿ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಸಿತಗೆ Śm. 75; Kk. 29; ಸಿತಗೆ, ಜೋಡೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Śs.; C.). [Pb. 4, 83]. see Bp. 40, 57; J. 5, 59. 60; 9, 13; 26, 10. ಜಾರೆಗೆ ನೀತಿಯಿಲ್ಲ, ಮಾರಿಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ. — ಜಾರೇ ಗುಣ ನೋಱ ಯಿನ್ದ ಕಾಣುವದು (Prvs.).

***ಜಾಱ್ jāṟ. 1.** = ಜಾಱು 1. ಇಱುಯಲ್ ಪರಿವಾತಂ ನಾಪೀಸೋಪಾನ ಮನಡರುತ್ತಂ ಜಾಱಿವರಿದು Ap. 2, 14 va.

***ಜಾಱ್ jāṟ. 2.** ಜಾಱು 2. ಹರಣಂ ಗೆಯ್ದುವು ಜಾಱಲ್ಲದೆ ಜೋದರಟ್ಟೆಗಳ್ Pb. 10, 95; 5, 40 va.

ಜಾಱ jāṟa. = ಜಾಱು 2. — ಜಾಱಗುಪ್ಪೆ. -ಕುಪ್ಪೆ. sliding on the posteriors or in sitting position down a slope, as children do in play (My.).

ಜಾಱಿಕೆ jāṟike. slipping; sliding; slipperiness (C.).

ಜಾಱಿಸು jāṟisu. to make slip, go away, etc. (Bh. 8, 23, 39; J. 30, 16).

ಜಾಱು jāṟu. 1. to slip, to slide (C.; ಪಯ್ಸರಿಸು Bhn. 26; ರಿಂಗಣ, ಸ್ಖಲನ Si. 74; ತೇಲ್ Ct. I, 93; Tu.; Te.; T. ಚಱುಗು). ಜಗುಟ್ಟನೆನ್ದು ಜಾಱಿದಂ (Śmd. 1). ಭೃಂಗತತಿಶು ನೀಳ್ದೆಱಗಿದ ಕೀಱಸಳ್ಪಱಯೊಳ್ ಒಯ್ಯನೆ ಜಾಱಿ (Cpr. 7, 60). see Bp. 45, 18; 52, 13; Bh. 1, 18, 5; Rśv. 8, 124; J. 3, 7; Si. 115. 116. 277. 289. 400; B. 4, 181. 2, to slip away, to steal away (C.; B. 2, 40). 3, to withdraw or retire, to shrink (Bp. 50, 66; 60, 61; Śsv. 4, 44); to disappear (J. 15, 43). 4, to go off or start swiftly, to run (Rām. 3, 2, 21); to run away (J. 14, 4; My.). 5, to drop or ooze out, to flow (Te.); to flow down (from a hill, My.). 6, a knot to slip open or become loose (My.; Te.). ಜಾಱಿ ಬಿದ್ದದು (ಚ್ಯುತ, ಗಲಿತ Si. 382). ಜಾಱಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಶ್ಚ್ಯುತ, ಪ್ರಾಘಾರ 390). ಊಱಿಕೋದು, ಜಾಱಿಕೋದು, ನಾಱಿಕೋದು (a bug, Prv.). *cf.* ಜಱಿ 1.

ಜಾಱು jāṟu. 2. = ಜಾಱ, slipping, etc.; a retiring state, disappearance (Bh. 8, 26, 2). 2, a slide; a stumbling block (Bp. 40, 57). see ಇಱ-. — ಜಾಱುನಡಿಕೆ. (ರೇಚಿತ Si. 274). — ಜಾಱುಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to throw down (from a fort, Rām. 6, 11, 12).

ಜಾಱುವಿಕೆ jāṟuvike. sliding, etc.; flowing, trickling (ರೀತಿ Si. 424).

ಜಾಲ jāla. 1. = ಜಾಳ. *a net*; a snare (ಬಲೆ Nn. 34). [ಆ ಮೀನ ನೊರ್ವ ಜಾಲಗಾಱಂ ಜಾಲದೊಳ್ ಪಿಡಿದು Pb. 1, 68 va.]. a web; a cob-web; net-work, any reticulated or woven texture; a wire net, reticulated or chain-armour. 2, *a lattice, an eyelet or loophole, a window.* 3, *entanglement, deception, illusion;* conjuring, magic. 4, pride, arrogance. 5, a feigned or idle promise, a pretext, purposed delay (Te.; T. ಚಾಲ; R.; not Sk.). 6, *a collection, a multitude, an assemblage* (ಸಮೂಹ 34); a herd of cows (ಗೋಕಾಯ, ಗೋಸಮೂಹ 34). 7, a cover, covering, coating, film, etc. (ಪಟಲ 34, one MS. ನಿಕರ). 8, *an unblown flower.* 9, ornament (ಸಿಂಗರ, ಶೃಂಗಾರ 34). 10, an organ, or the organs, of sense (ಇನ್ದ್ರಿಯ 34). 11, the sky (ಆಗಸ, ಆಕಾಶ 34). 12, the tree Nauclea cadamba (Rāghc. 17, 53).

ಜಾಲ jāla. 2. = ಜರಗು, etc. see ಜಾಲಗಾಱ 1.

ಜಾಲಕ jālaka. = ಜಾಳಕ. a net; a woven texture; a web. 2, *a lattice, an eyelet or loophole, a window.* 3, *a bud.* 4, a multitude. *cf.* ಜಾಲಿಕೆ.

ಜಾಲಕರಣ jāla-karaṇa. fishing. see ಗೋರ್. 2, making a heap (?).

ಜಾಲಗಾತಿ jāla-gāti. a female deceiver (My.).

ಜಾಲಗಾಱ jāla-gāṟa. 1. = ಜಲಗಾಱ. a fisher man. (C.).

ಜಾಲಗಾಱ jālaı-gāṟa. 2. a deceiver; a conjurer (My.; T. ಜಾಲ ಕ್ಕಾರ). 2, = ಜಾಲೆಗಾಱ, a fisherman [Pb. 1, 68 va.]; (ಜಾಲಿಕ, ಕೈವರ್ತ, etc. Hlā.; Mr. 378; My.). 3, the pied kingfisher (Pr.). — ಜಾಲಗಾಱನ ಹಕ್ಕಿ. the white-breasted kingfisher (Bd.; Pr.).

ಜಾಲಗಾಱ್ತಿ jālagāṟa-iti. a fisherwoman (Śmd. 246).

ಜಾಲನ್ಧರ jālandhara. = ಜಾಳಾನ್ದ್ರ. N. of a country.

ಜಾಲರಿ jālari. net-work, fringe (My.; Br. ಜಾಲರು; Mhr., H. ಝಾಲರ).

ಜಾಲವಾತಾಯನ jāla-vātāyana. a lattice-window (My.).

ಜಾಲಾರಿ jālāri. a tree yielding a kind of lac, Shorea talura Roxb. (or Shorea laceifera Wall., Hayn.; Te.; Si. 129). see ಕೆನ್ನು-.

ಜಾಲಿ jāli. = ಜಾಲೆ. the thorny babool tree, Acacia arabica Willd. Tu. (ಬಬ್ಬುಳಿ, ಬಬೂರ Si.; ಕಬರಿ Cb.; My.; B. 5, 60; Z.). ಜಾಲೀ ಬಿತ್ತಲು (or ಬಿತ್ತಿದರೆ) ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲ (Prv.). see ಕರ್ಜಾಲಿ, ಕರಿ-, ಡೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳಿನ-, ಪರಂಗಿ-, ಪೀಕ್-, ಬಿಳಿ-, ಬಿಳೆ-. 2, the thorny shrub Acacia farnesiana (My.). see Prv. s. ಜೋಲಿಗಾಱ. — ಜಾಲಿಯ ಗಿಡ. = ಜಾಲಿ. ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ, ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಲಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗನ್ಧಿಲ್ಲ, ದೇವರು ಸೂಳೆಗಿಲ್ಲ (Sp.).

ಜಾಲಿ jāli. *a species of cucumber, Trichosanthes dioeca* Roxb. 2, a fisherman (ಸೂತ, ಬಲೆಗಾಱ, o. r. ಬಲೆಯ ಬೀಸುವವನು Nn. 32).

ಜಾಲಿಕ jālika. *a fisherman.* 2, *a spider.* 3, = ಜಾಳಕ, *a cheat, a rogue*; a conjurer or juggler. 4, = ಜಾಲಿಕೆ No. 1, a net (for catching deer or wild animals. ವಾಗುರ, ಬೆಳ್ಳಾರ Mr. 380). 5, = ಜಾಲಿಕೆ No. 2, chain-armour (ಮುಣ್ಡ Mr. 292). 6, the president or governor of a district.

ಜಾಲಿಕೆ jālike. = ಜಾಲಿಕ, ಜಾಳಿಗೆ, (ಜಾಱಿಗೆ). *a net.* 2, *chain-armour, armour.* 3, a spider. 4, a leech. 5, a kind of cloth or raiment, woolen cloth. *cf.* ಜಾಲಕ.

ಜಾಲಿನಿ jālini. N. of a plant (ಫಲಿನಿ, ಮೃದಂಗ, ಹೀರೆ Mr. 146).

ಜಾಲಿಸು jālisu. = ಜಾಳಿಸು 1, etc. to shake, etc.; to cleanse rice, etc. from dust and stones by washing in water (My.). ಜಗಾ ಜಾಲಿಸುವ ಬಡ್ಡಿ ಮಗೂ ತೂಗಲಾಱಿಳೊ? (Prv.).

ಜಾಲೆ jāle. = ಜಾಲಿ. (ಶೂಲಿಕೆ Mr. 139). see s. ಅರ್ಜಕ, ಬಿಳೀ ಹೂವಿನ-.

ಜಾಲೆ jāle. 1. = ಜಾಳೆ. Tbh. of ಜ್ವಾಲೆ. (ಜ್ವಾಲೆ, ಉರಿ Śm. 11).

ಜಾಲೆ jāle. 2. = ಜಾಲ 1. see ಜಾಲೆಗಾಱ.

ಜಾಲೆಗಾಱ jāle-gāṟa. = ಜಾಲಗಾಱ 2, No. 2. (ಕೈವರ್ತ, ಧೀವರ, etc. Nr.).

ಜಾಲ್ಮ jālma. cruel, harsh; *acting inconsiderately, rashly or foolishly; low, vile.*

ಜಾವ jāva. = ಜಾನೆ, ಜಾಮ, ಜಾವು. (Śmd. 25). Tbh. of ಯಾಮ 2. (ಯಾಮ Śm. 18; ಯಾಮ, ಪ್ರಹರ Hlā., Mr. 65; My.). ಜಾವಮಂ ತೊಱಲ್ದಂ (Śmd. 157); [Pb. 13, 39; Cv. 232]. ಚೇಱಗೆ ಪಾರುಪತ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟರೆ ಜಾವಕ್ಕೊನ್ದು ಸರ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿತು (Prv.). ಹಲವು ಮುಕ್ಕಳ ತನ್ದೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವನೆ, ಸಲೆ ಗಱಗೆ ಜಾವನಱವನ ಹೆಣ್ಡತಿಗೆ ನೊಲೆಯಿಲ್ಲ (a cock, Sp.). see ಮುಂ-; Cpr. 6, 91; Bp. 41, 19; 43, 25; 46, 27; 60, 26. — ಜಾವದಾನೆ. -ಆನೆ. an elephant on duty during a night-watch (Cpr. 8, 44 va.). [— ಜಾವಮಿರಿಸು. -ಇರಿಸು. to cause to keep watch. ನಾಲ್ಕುರೊಳ್ಳಿದರಪ್ಪ ಸುಭಟರಂ ಜಾವಮಿರಿಸಿ ಪೋದಂ Vr. 14, 26].

ಜಾವಕ jāvaka. 1. that is to go or be despatched outward (S. Mhr.; Mhr.).

ಜಾವಕ jāvaka. 2. the hair of a child before its head is shaved (ಜಡೆ G.; Mhr. ಜಾವಳ).

ಜಾವಟೆ jāvaṭe. = ಚೌವಟ. junction of four roads (Bh. 2, 6, 6).

ಜಾವಡಿ jāvaḍi. a kind of lewd poetry (My.).

ಜಾವಳ jāvaḷa. 1. = ಚಾವಳ. mobility (ಚಾಪಲ Śm. 9. 112; Kk. 56).

ಜಾವಳ jāvaḷa. 2. Tbh. of ಸಾಮಾನ್ಯ. common; vulgar, insignificant, etc. (ಸಾಮಾನ್ಯ Śm. 112; Kk. 56). see Bp. 1, 28; 3, 19; 24, 70; 28. 40; 38, 21. 65; V. 38, 85. 2, N. (V. 38, 36).

ಜಾವಾಳ jāvāḷa. = ಜಾಪಾಳ. crotton seed (ವಿಶಲ್ಯೆ Si. 446).

ಜಾವಿಗೆ jāvige. the burning match to be applied to a match-lock (S. Mhr.; Mhr. ಝಾವಳ, glimmering; ಜಾಳ, fire; ಜಾಳೀವ, burned; ಶೀವಟ, a gun-match).

ಜಾವು jāvu. = ಜಾವ, etc. (C.; Bp. 22, 7. 25). ಜಗಳವಿಲ್ಲದೆ ಜಾವು ಹೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಿಗಳೆ ಬನ್ದು ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.). see ಮುಂ-.

ಜಾವೊತ್ತು jā-vottu. the under letter ಜ್ (C.).

ಜಾಸನ jāsana. striking, killing. see ಉಜ್-.

ಜಾಸ್ತಿ jāsti. more than, exceeding; excess; additional, extra (C.; Br.; Mhr., H.); oppression, force (My.; Mhr., H.).

ಜಾಹಕ jāhaka. *a pole-cat* (ಮುಣ್ಡಲಿ, ಇಲಿಯ ತಿನಲ್ ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು Mr. 164).

ಜಾಹಗೀರು jāhagīru. = ಜಹಗೀರು. an assignment of lands. (My.).

ಜಾಹಾಗಿರಿ jāhāgiri. = ಜಹಗೀರು. ಜಾಹಾಗಿರಿಯೂರು (ಉಮ್ಬಳಿ Cb.).

ಜಾಹಿಗಿರಿದಾರ jāhigiri-dāra. = ಜಹಗೀರುದಾರ. the holder of a jahagīru. (B. 5, 240).

ಜಾಹೀರಾತು jāhīrātu. proclamation or the paper containing it (My.; Mhr., H.). ಅದು ನಮ್ಮ ಜಾಹೀರಾತಿಗೆ ಬನ್ದದೆ, we have been apprised of it, it has come to our knowledge (My.).

ಜಾಹೀರು jāhīru. published; public (C.; Mhr., H. ಜಾಹೀರ).

ಜಾಹೀರುನಾಮೆ jāhīru-nāme. a written proclamation (C; Mhr., H.).

ಜಾಹ್ನವಿ jāhnavi. = ಜಾನ್ಹವಿ. (fr. ಜಹ್ನು). the daughter of Jahnu: *the Ganges.*

ಜಾಹ್ನವೀಧರ jāhnavī-dhara. Śiva (My.).

ಜಾಹ್ನವೀನನ್ದನ jāhnavī-nandana. Bhīṣma (My.).

ಜಾಳ jāḷa. = ಜಾಲ 1. [ಪ್ರಾಸಾದದ ಪೆಱಗಣ ಗವಾಕ್ಷ ಜಾಳದೊಳ್ ಕಟ್ಟಿ Vr. 28, 18]. — ಜಾಳಅಱವೆ. cloth of a web-like or loose, thin, texture (C.).

ಜಾಳಕ jāḷaka. = ಜಾಲಕ. a loop-hole, an air-hole (ಗವಾಕ್ಷ Nn. 39; Bp. 12, 14); a multitude (ಸನ್ದೋಹ, ಸಮೂಹ 39). 2, = (ಜಾಳಕ), ಜಾಲಿಕ, an enemy (ಅಮಿತ್ರ, ವೈರಿ 39); fraud, deceit (ಕೈತವ, ಕುಟಿಲ 39).

***ಜಾಳರಿಗೆ jāḷarige.** = ಜಾಲರಿ. ಕರ್ಕೇತನದ ಜಾಳರಿಗೆಯೊಳಂ ಪಳುಕಿನ ಚಿತ್ರ ಭಿತ್ತಿಯೊಳಂ Pb. 3, 74 va.

ಜಾಳವಣೆ jāḷavaṇe. = ಜಾಲ 1 No. 3. deception, fraud (Rām. 1, 5, 31).

ಜಾಳಾನ್ದ್ರ jāḷāndra. Tbh. of ಜಾಲನ್ಧರ. (Bp. 6, 19). 2, a lattice, a lattice-window (J. 23, 36). 3, the state of being full of holes (My.).

ಜಾಳಿಗೆ jāḷige. Tbh. of ಜಾಲಕ and ಜಾಲಿಕಾ. a net; a web (B. 4, 112; 5, 79. 119). 2, a lattice-window, lattice-work (Bh. 2, 13, 25; B. 4, 146). 3, a money-bag, a purse (My.; T. ಜಾಳಿಗೈ, M. ಜಾಳಿಗ; Te. ಜಾಲಿಯ, ಜಾಲೆ, ಜಾಲೆಮು; Bp. 30, 16. 20; 42, 8; V. 8, 3). 4, a multitude, a mass, an assemblage (ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಳೆ, ಥಟ್ಟು, ತಣ್ಡ, ಬಮ್ಬುಲ್, ಗಡಣ, etc, ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17, o. r. ಜೋಳಿಗೆ; Bh. 2, 10, 23). 5, a cord used in spinning a top (S. Mhr.). — ಜಾಳಿಗೆವೆರಸು. -ವೆರಸು. to be together with, or to be in, a bag (Bp. 30, 10). — ಜಾಳಿಗೆಯಜುವೆ. -ಅಜುವೆ. knitting-work, etc. (B. 5, 294).

ಜಾಳಿಸು jāḷisu. 1. = ಚಾಳಿಸು 1, etc., (ಝಾಳಿಸು). to shake: to shake off, to remove; to set aside, to treat disrespectfully (Rām. 4, 2, 5; 6, 13, 1. 36; Bh. 2, 4, 5; *cf.* ಜಾಡಿಸು).

ಜಾಳಿಸು jāḷisu. 2. = ಚಾಳಿಸು. to go. ಜಾಳಿಸೋಣ (ವರ್ತನ Cb.).

ಜಾಳು jāḷu. = ಜರಡು, etc. uselessness, etc. (ಜರಡು, ಜಳ್ಳು, ಪೊಳ್ಳು, ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ Bhn. 49; My.). — ಜಾಳುನುಡಿ. = ಜಾಳುಮಾತು. (Bh. 8, 22, 28). — ಜಾಳು ಬೋಳು. reit. a worthless fellow (Abhā. 7, 2). — ಜಾಳುಮಾತು. an empty, vain speech (C.).

ಜಾಳೆ jāḷe. = ಜಾಲೆ 1. Tbh. of ಜ್ವಾಲೆ. a flame (Śmd. 368; see Mhr. s. ಜಾವಿಗೆ).

ಜಾೞಿಗೆ jāḻige. = ಸಾೞಿಗೆ. cloth, raiment (ಉಡುಗೆ Śmd. I, o. r. ಸಾೞಿಗೆ; the term may be = ಜಾಲಿಕೆ, ಜಾಳಿಗೆ, or a Tbh. of ಶಾಟಕ).

ಜಿಂಹೆ jiṁhe. Tbh. of ಜಿಹ್ವಾ. tongue. (Śsv. 4, 133).

ಜಿಗಟು jigaṭu. 1. = ಗಿಜಟಿ 1, ಜಿಗಟೆ, ಜಿಗಿ 1, ಜಿಬಟು. stickiness; gumminess (C.; Te. ಜಿಗಟಿ; Mhr. ಚಿಕಟ, gummy); gum (C.; B. 4, 207); birdlime (My.; Te. ಜಿಗಟ, ಜಿಗುರು). see B. 1, 2; 4, 120.

ಜಿಗಟು jigaṭu. 2. = ಚಿವುಟು 1, etc. to pluck, etc. (My.).

ಜಿಗಟು jigaṭu. 3. = ಚಿಮುಟು 1, etc. to squeeze, etc. (My.). *cf.* ಗಿಣ್ಣು).

ಜಿಗಟೆ jigaṭe. = ಜಿಗಟು 1. (ಜತುಕೆ Si. 175, *only* in Si.).

ಜಿಗಣಿ jigaṇi. = ಜಿಗಣೆ, ಜಿಗಳಿ, ಜಿಗಳೆ, ಜಿಗುಳಿ q. v., ಜಿಗುಳೆ q. v. a leech (ರಕ್ತಪೆ, ಜಲೂಕೆ, etc. Si. 89; T. ಚಳುಗ; M. ಚೆಳ್ಳು; Te. ಜೆಲಗೆ, ಜಲವೆ). see ದೊಡ್ಡ-.

ಜಿಗಣೆ jigaṇe. = ಜಿಗಣಿ, etc. ಆನೆಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಲುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣೆ (ದುರ್ನಾಮ, ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ, ಹೆಜ್ಜಿಗಣೆ Si. 90; My.). ಜಿಗಣೆ ಯುಪದ್ರಾ ನೋಡಲೋ? ಜಟಿಯ ಹಾವಳೀ ನೋಡಲೋ? (Prv.). 2, = ಜಿಗಳಿ No. 2. (My.).

ಜಿಗಳಿ jigaḷi. = ಜಿಗಣಿ, etc. (S. Mhr.). 2, an iron clamp to fasten the kuḷa of a rante (S. Mhr.; see ಜಿಗುಳಿ).

ಜಿಗಳು jigaḷu. = ಜಿಗುಳು. a small channel (My.).

ಜಿಗಳೆ jigaḷe. = ಜಿಗಣೆ, etc. (My.). ಜಗಳವಿಲ್ಲದೆ ಜಾವುಹೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಜಿಗಳೆ ಬನ್ದು ಕಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ಜಿಗಿ jigi. 1. = ಜಿಗಟು 1, ಜಿಬಿ. thickness, viscousness, viscidity, glutinousness (C.; Bp. 27, 4; 44, 26; Rām. 5, 8, 69; J. 22, 23). 2, a kind of blight or mildew that falls on the cotton plant (S. Mhr.). 3, gum (My.). — ಜಿಗಿ ಜಿಗಿ. rep. (Rśv. 5, 120 va.).

ಜಿಗಿ jigi. 2. = ಚಿಗಿ 3. to jump; to jump over (C.; B. 2, 15). — ಜಿಗಿದಾಡು. -ಆಡು. to jump about (C.; B. 3, 90).

ಜಿಗಿ jigi. 3. P. p. of ಜಿಗಿ 2, in ಜಿಗಿ ಜಿಗಿದು (C.; B. 2, 16).

ಜಿಗಿ jigi. 4. = ಜಗಿ, ಜೆಗಿ. to chew, as betelnut, bread, etc. (My.).

ಜಿಗಿಲ್ jigil. 1. = ಚಿಗಿಲ್, ಪಗಿಲ್ 1. to be sticky, gummy, viscid, glutinous, adhesive, etc. (ಸ್ನಿಗ್ಧ Śmd. Dh.); to adhere, to stick fast (Rśv. 5, 55 va.; Śsv. 3, 35 va.). [ಗಾಲಿ ಗಳೆತ್ತಂ ತಳರದೆ ಜಿಗಿಲ್ದು ನಿಲೆ Pb. 10, 90; Ap. 3, 5].

ಜಿಗಿಲ್ jigil. 2. = ಪಗಿಲ್ 2. to suffer distress, to be afflicted, etc. (ಸಂಕ್ಲೇಶ Śmd. Dh.; see Tu. ಜಗಿ to ache. T. ಚಿಗಲ್, s. ಚಿಕ್ಕ).

ಜಿಗೀಷು jigīṣu. wishing to gain or obtain; striving to conquer. see ವಿ-.

ಜಿಗೀಷೆ jigīṣe. desire of gaining, or of conquering. 2, profession or habit of life (Si. 358). see ವಿ-.

ಜಿಗುಪ್ಸೆ jigupse. = ಜುಗುಪ್ಸೆ, of which it is a Tbh. (ನಿನ್ದೆ Mr. 87; ಭಾವ 74; My.).

ಜಿಗುಳಿ jiguḷi. = ಜಿಗಣಿ, etc. Tbh. of ಜಲೂಕೆ (Śmd. 354).

ಜಿಗುಳು jiguḷu. = ಜಿಗಳು. a small channel. (My.).

ಜಿಗುಳೆ jiguḷe. = ಜಿಗಣೆ, etc. Tbh. of ಜಲೂಕೆ [ನೆತ್ತರ ಕಡಲೊಳಗಣ ಜಿಗುಳೆ ಬಳೆವ ತೆಱದೊಳೆ ಬಳೆದಂ Pb. 1, 46]; (Śmd. 362; Nr., Hlā.; Mr. 411; Bp. 40, 74). 2, = ಜಿಗಣೆ No. 2, ಜಿಗಳಿ No. 2. (ವಸಿ Mr.370).

ಜಿಘತ್ಸು jighatsu. *hungry;* voracious.

ಜಿಘತ್ಸೆ jighatse. *hunger;* voracity.

ಜಿಘಾಂಸು jighāṁsu. desirous of slaying or killing; malicious; *an enemy.*

ಜಿಂಕೆ jiṅke. an antelope (ಮೃಗ, ಕುರಂಗ, ಹರಿಣ, ಅಜಿನಯೋನಿ, etc., ಎರಳೆ Si. 168; ಸಾರಂಗ, ಹರಿಣ 410; ಹರಿಣ 419; My.; Te.; *cf.* ನ್ಯಂಕು). see Si. 168. 169.

ಜಿಂಗಿ jiṅgi. 1. intoxication (R.; Mhr. ಝಿಂಗೀ).

ಜಿಂಗಿ jiṅgi. 2. *the plant Rubia munjista* Roxb., *madder.*

ಜಿಜ್ಞಾಸೆ jijñāse. desire of knowing; *inquiry, investigation, examination.*

***ಜಿಂಜಿಣಿ jiñjiṇi.** heat? ಕೆನ್ದಳಿರ ಸೆಜ್ಜೆಯ ಜಿಂಜಿಣಿ ಪೋಕೆ ನಿನ್ನ ಕೂಟ ದೊಳ್ Pb. 5, 18.

***ಜಿಂಜಿಱಿ jiñjiṟi.** a cage. ಎನ್ನ ಧನ ಎಮ್ಬುವಂಗೆ ರುದ್ರನಿಕ್ಕಿದ ಆಸೆ ರೋಷ ಜಿಂಜಿಱಿ ಹೂಡಿತ್ತು Cv. 531.

ಜಿಟ್ಟಿ jiṭṭi. 1. the bird Parra jacana or goensis (ಟಿಟ್ಟಿಭ Mr. 171, o. rs. ಜಟ್ಟಿ, ಚಿಟ್ಟಿ, ತಿಟ್ಟಿ).

ಜಿಟ್ಟಿ jiṭṭi. 2. = ಚಿಟ್ಟೆ 2. a grasshopper, a locust (S. Mhr.; ಮಿಡಿತೆ G., Cb.).

ಜಿಟ್ಟಿ jiṭṭi. 3. a sty, cyst or imposthume (S. Mhr.).

ಜಿಡಿ jiḍi. = ಜಡಿ 6. (My.).

ಜಿಡ್ಡಿ jiḍḍi. = ದಿಡ್ಡಿ, q. v. an opening made in a panel of the front door or gate, just large enough for a person to squeeze himself through; it is shut at night (S. Mhr.; *cf.* ಕಿಡ್ಡಿ?). — ಜಿಡ್ಡಿ ಬಾಗಲು. = ಜಿಡ್ಡಿ. (S. Mhr.).

ಜಿಡ್ಡು jiḍḍu. 1. a substance that is smeary, greasy or oily, as ghee or oil (My.; Te.). ಜಿಡ್ಡುಳ್ಳದು (ಪಿಚ್ಛಿಲ, ವಿಜಿಲ Si. 313).

ಜಿಡ್ಡು jiḍḍu. 2. = ಜಡ್ಡು 1, q. v. callosity, etc.

ಜಿಡ್ಡು jiḍḍu. 3. = ಜಡ್ಡು 2. rancidity, etc. (Tu.). ಜಿಡ್ಡು ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮಡ್ಡು ಬಹಳ (Prv.).

ಜಿಣಗು jiṇagu. = ಜಿಣುಗು, ಜಿನಗು q. v., ಜಿನುಗು 1. fineness or thinness. (My.; Te. ಜಿಲುಗು).

ಜಿಣುಗು jiṇugu. = ಜಿಣಗು, etc. (My.).

ಜಿತ್ jit. conquering, victorious. see ಕಂಸ-, ಕೈಟಭ-, ಸುರೇನ್ದ್ರ-.

ಜಿತ jita. 1. Tbh. of ಸ್ಥಿತ. fixed, settled, firm, stable (My.). — ಜಿತ ಪಡಿಸು. to make firm: to keep from being forgotten (My.); to commit to memory, to learn by heart (My.). — ಜಿತ ಪಡು. to become firm, as the mind (My.); to be well laid up in the mind or mastered, as a lesson (My.). — ಜಿತ ಮಾಡು. = ಜಿತ ಪಡಿಸು. (My.).

ಜಿತ jita. 2. conquered, subdued, overcome; won, gained, obtained. see ಅ-, ಪರ-.

ಜಿತಕಾಮ jita-kāma. one who has subdued desire, lust or Cupid; an ascetic (ಎತಿ, ಮುನಿ Nn. 44); a Buddhist (ಬುದ್ಧನು, ಬೌದ್ಧನು 44); an Arhat or superior divinity with the Jainas (ಅರ್ಹ, ಜಿನ 44); Śiva (ಶಂಕರ, ಈಶ್ವರ 44).

ಜಿತಕಾಮೆ jita-kāme. a virtuous woman (ವರವಧು, ಪತಿವ್ರತೆ Nn. 44).

ಜಿತಕಾಶಿ jita-kāśi. appearing victorious; *victorious, triumphant* (ಸಸಿನೆ ಗೆಲ್ದವ Mr. 300).

ಜಿತಬುದ್ಧಿ jita-buddhi. a firm, fixed mind (My.).

ಜಿತಭಾವಜ jita-bhāvaja. Śiva (Bp. 53, 22).

ಜಿತರತೀಶ jita-ratīśa. Śiva (Bp. 24, 67).

ಜಿತಶತ್ರು jita-śatru. one who has overcome his enemies; N. of Ajitasēna's son (Cpr. 9, 42 va.).

ಜಿತಸಂಸಾರಿ jita-saṁsāri. one who has overcome transmigration, the world, etc. (Bp. 43, 7).

ಜಿತಸೇನ jita-sēna. one who has overcome armies; N. see ಅಜಿತ ಸೇನ.

ಜಿತಾಕ್ಷ jita-akṣa. one who has mastered the organs of sense or his passions. 2, he who has overcome the rākṣasa, Akṣa: Hanumanta (My.).

ಜಿತಾಂಗಜ jita-aṅgaja. Śiva (Bp. 54, 71).

ಜಿತಾನ್ತಕ jita-antaka. Śiva (Śśv. 4, 131).

ಜಿತಾಹವ jita-āhava. one who has won a battle; *victorious, triumphant.*

ಜಿತೇನ್ದ್ರಿಯ jita-indriya. = ಜಿತಾಕ್ಷ No. 1. (My.).

ಜಿತೇನ್ದ್ರಿಯತೆ jitēndriyate. the state of having overcome one's passions (Cpr. 7, 62 va.).

ಜಿತ್ಯ jitya. conquerable. 2, a ploughshare; a harrow. (R.).

ಜಿತ್ವರ jitvara. *victorious, triumphant.*

ಜಿದ್ದು jiddu. perverse opposition, refractoriness; affront; contention; an obstinate resolution (C.; Mhr., H. ಜಿದ್ದ); spite, hatred (My.).

ಜಿನ jina. = ಚಿನ್ನ 2. smallness, etc. — ಜಿನಗಾಳೆ. = ಚಿನ್ನಂಗಾಳೆ, q. v. a small trumpet. (My.).

ಜಿನ jina. 1. = ಜಿನ್ನ 2, ಜಿನ್ನ. victorious, triumphant (ಅಜಿತ Nn. 16); being victorious over one's passions (ವೀತರಾಗ Mr. 512); steady, brave, self-controlled, grave, wise, etc. (ಧೀರ Nn. 62). 2, a guru, a worthy person (ತೀರ್ಥ 48). 3, *a saint of the Buddha sect, or a Jaina saint* (ಬುದ್ಧ 62; ಬೌದ್ಧ Mr. 23). 4, *an Arhat, a chief saint of the Jainas,* who count twenty-four Jainas (ವೀತರಾಗ, ಜಿಷ್ಣು Nn. 38; ಜಿತಕಾಮ, ಅರ್ಹ Nn. 44; ಅರುಹ, ಅರ್ಹ 62; ಅಜ 47). 5, the number twenty-four (ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು Mr. 348). 6, *Viṣṇu or Kṛiṣṇa.* see Śmd. 301; Bp. 49, 12; 50, 65; 51, 75. 78. 79. 81. 82; 52, 14. 48; 54, 7. 66; ಪ್ರಕೃತಿ No. 9. — ಜಿನ ಗಿನ, reit. Arhats and others (Bp. 51, 80).

ಜಿನ jina. 2. Tbh. of ದಿನ. a day, etc. (My.).

ಜಿನಗು jinagu. = ಜಿಣಗು, ಜಿಣುಗು, ಜಿನುಗು 1. fineness or thinness, as of texture, thread, powder, written letters, etc. (C.; T. ಚಯಿಕ್ಕ; see s. ಚಿಕ್ಕ; Mhr. ಚಿನಕಾ, ಚಿನುಲಾ, small-sized; small and tiny, as a child).

ಜಿನಗೃಹ jina-gṛiha. a Jaina monastery; a Jaina temple (ವಸತಿ Hlā., Nn. 133, Mr. 475).

ಜಿನಚರಿತ jina-carita. the story in the Jinas or Arhats (Cpr. 1, 60).

ಜಿನದೀಕ್ಷೆ jina-dīkṣe. initiation of the doctrines of the Arhats (Cpr. 9, 37).

ಜಿನಪ jina-pa. an Arhat (ಅಜ Mr. 524).

ಜಿನಪತಿ jina-pati. = ಜಿನಪ (Śmd. 301; Cpr. 7, 31).

ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ jina-pratime. the image of a Jina (Cpr. 1, 116).

ಜಿನಪ್ರತುಮೆ jina-pratume. = ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ. (Bp. 49, 42. 46).

ಜಿನಪ್ರಬುದ್ಧಿ jina-prabuddhi. Jaina doctrine (Bp. 51, 1).

ಜಿನಬಸದಿ jina-basadi. = ಜಿನಗೃಹ. (Bp. 52, 13).

ಜಿನಬಿಮ್ಬ jina-bimba. = ಜಿನ ಪ್ರತಿಮೆ, q. v.

ಜಿನಭವನ jina-bhavana. = ಜಿನ ಗೃಹ. (Bp. 52, 32).

ಜಿನಮನ್ತ್ರ jina-mantra. a prayer to a Jina, a Jaina mystical verse (Bp. 50, 33. 35. 37. 38. 40).

ಜಿನಮಾರ್ಗ jina-mārga. the usages or religion of the Jainas (Bp. 52, 1. 31).

ಜಿನಮುದ್ರೆ jina-mudre. an image or form of a Jina (Cpr. 6, 9).

ಜಿನಮುನಿ jina-muni. a Jaina saint, ascetic, devotee or monk (Bp. 50, 33. 37. 40. 51. 52. 76. 78; 51, 1. 3. 72; 52, 2. 6. 28).

ಜಿನಮುನೀನ್ದ್ರ jinamuni-indra. = ಜಿನಮುನಿ. (Bp. 52, 21).

ಜಿನಯತಿ jina-yati. = ಜಿನಮುನಿ. (Bp. 51, 6).

ಜಿನರೂಪು jina-rūpu. = ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ. (Bp. 51, 72).

ಜಿನಸಮಯ jina-samaya. a Jaina congregation (Cpr. 7, 155; Bp. 49 sum; 49, 4. 13. 26. 42; 50, 21. 30. 50; 52, 47).

ಜಿನಸಮಯಿ jina-samayi. a member of a Jaina congregation (Bp. 51, 5).

ಜಿನಸಿ jinasi. = ದಿನಸಿ. grain (My.).

ಜಿನಸು jinasu. = ಜಿನಿಸು, ಜಿನುಸು, ಜೀನಸು, ದಿನಸು, ದಿನಿಸು, ದಿನುಸು. an article; wares, goods; a thing in general (My.; Mhr., H. ಜಿನ್ನಸ; M. ಜಿನಿಸ್ಸು).

ಜಿನಾಂಗ jina-aṅga. = ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ. (ಚೈತ್ಯ, ಜಿನಬಿಮ್ಬ Nn. 134).

ಜಿನಾಲು jinālu. = ದಿನಾಲು. daily (My.).

ಜಿನಿ jini. = ಜನಿ. to flow. (My.).

ಜಿನಿಗಿಸು jinigisu. 1. to be deprived of the power of motion, to become unconscious or insensible, to faint (ನಷ್ಟಚೇಷ್ಟೆ Śmd. Dh.; T. ಚಿಣುಂಗು, M. ಚಿನಜ್ಞು, to feel inward discontent).

ಜಿನಿಗಿಸು jinigisu. 2. to liquify, to melt, as butter (My.).

ಜಿನಿಸು jinisu. = ಜಿನಸು, etc. an article, goods, etc. (My.).

ಜಿನುಗು jinugu. 1. = ಜಿನಗು, etc. fineness, etc. (C.; B. 4, 28. 144).

ಜಿನುಗು jinugu. 2. = ಜಿನುಂಗು 1. to rain slightly, to drizzle (ವರ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; Grj. 9, 50; M. ಚಿನಙ್ಙು; *cf.* ಜಿನಿ; Te. ಚಿನುಕು, ಚಿಲುಕು, to be shed, to distil or trickle; *cf.* ಚಿಲುಮೆ).

ಜಿನುಗು jinugu. 3. = ಜಿನುಂಗು 2 (Śmd. 48). ಜುಂಜು 2. a drizzling rain (ಕಸಿ Śm. 110; Bh. 1, 19, 21); a small flow (of milk, Cpr. 5, 15).

ಜಿನುಗು jinugu. 4. = ಜಿನುಂಗು 3. (Śmd. 48; Śmd. Dh.). to mutter, to murmur; to hum, etc. (ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನಿ Śmd. Dh.; Grj. 5, 37; Te. ಗೊಣುಗು, ಸಣುಗು, ಸನುಗು; M. ಚಿನಕ್ಕು, to mutter; to neigh; T. ಚಿಣುಂಗು, to repine or be discontented, as a wife or child whose wishes are not fulfilled; *cf.* ಗೊಣಗು 4). [ಕೋಗಿಲೆಯಿರ್ಕೆದಾಣದೊಳ್ ಜಿನುಗುವ ತುಮ್ಬಿ Ap. 1, 65].

ಜಿನುಗು jinugu. 5. to melt (v. i.), as butter, ghee or jaggory (My.).

ಜಿನುಂಗು jinuṅgu. 1. = ಜಿನುಗು 2, q. v. to drizzle (ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿ Śm. 83).

ಜಿನುಂಗು jinuṅgu. 2. = ಜಿನುಗು 3, q. v. (Grj. 9, 58 va.).

ಜಿನುಂಗು jinuṅgu. 3. = ಜಿನುಗು 4. to hum, etc. (ಅವ್ಯಕ್ತರವ Śm. 83; Abh. P. 3, 16; Grj. 4, 16; V. 2, 31). [ಮಧುಕರಮದು ಘೋಂಕೆನೆ ಪಾಯ್ದಿಜುಂಕೆ ನಾನ್ದೊಡೆ ಜಿನುಂಗಿ ನೆಲಸಿದುದು ವಿಕಚ ಕನಕಾಬ್ಜಿನಿಯೊಳ್ Ap. 11, 62].

ಜಿನುಸು jinusu. = ಜಿನಸು, etc. goods, etc. (My.; Si. 325; T. ತಿನುಜು).

ಜಿನೇನ್ದ್ರ jina-indra. = ಜಿನಪ. *an Arhat* (ಜಿನೇಶ್ವರ Hlā.). see Śmd. 38. 151; Kāvy. V, 969; ಪರಮ-.

ಜಿನೇಶ್ವರ jina-īśvara. an Arhat (ಜಿನ, ಅರ್ಹ Nn. 60; ಜಿನೇನ್ದ್ರ Hlā.; ಶೌದ್ಧ, ತ್ರಿಕಾಲವಿದ್, etc. Mr. 23). 2, the supreme soul, ಪರಮಾತ್ಮ Nn. 157).

ಜಿನ್ದಗಾನಿ jindagāni. = ಜಿನ್ದಗಿ. (My.; Br.; Mhr., H. ಜಿನ್ದಗಾಣೀ).

ಜಿನ್ದಗಿ jindagi. = ಜಿನ್ದಗಾನಿ, ಜಿನ್ದಿಗಿ. goods and chattels; one's estate; articles of property and animals as distinguished from lands (My.; Cb. 130. 173; Mhr., H.).

ಜಿನ್ದಿಗಿ jindigi. = ಜಿನ್ದಗಿ. (C.; Br.).

ಜಿನ್ನ jinna. 1. Tbh. of ಜೀರ್ಣ. grown old, etc. (Śmd. 350, o. r. ಜೀನ್ನ; Ss. MS. wrongly ಜನ). *cf.* ಜೀನ 2.

ಜಿನ್ನ jinna. 2. = ಜಿನ್ನೆ. Tbh. of ಜಿನ 1. an Arhat, etc. (S. Mhr.). — ಜಿನ್ನದೇವ. = ಜಿನ್ನೆ-. (S. Mhr.).

ಜಿನ್ನೆ jinne. = ಜಿನ್ನ 2. — ಜಿನ್ನೆದೇವ. (My.; ಧರ್ಮರಾಜ, ಜಿನ Si. 413; ಬುದ್ಧ 432). ಜಿನ್ನೆದೇವರ ಮನೆಗೆ ಭೈರವದೇವರು ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ಜಿಪಣ jipaṇa. = ಜಿಪುಣ. (Tbh. of ಕೃಪಣ). a miserly, avaricious man (My.).

ಜಿಪುಣ jipuṇa. = ಜಿಪಣ. (My.).

ಜಿಪುಣಿ jipuṇi. a miserly woman (My.).

ಜಿಪ್ಪಟೆ jippaṭe. N. of a certain bird, the small bird Amadavat (Si. 173).

ಜಿಪ್ಪೆ jippe. (fr. ಜಿಗಿ 2 ?). — ಜಿಪ್ಪೆಯಾಟ. -ಆಟ. hop-scotch (S. Mhr.).

ಜಿಬ jiba. = ಜಿಬಿ. — ಜಿಬ ಜಿಬ. = ಜಿಬಿ ಜಿಬಿ. (My.).

ಜಿಬಟಿಗ jibaṭiga. = ಚಿಬಟಿಗ. a kind of grass. — ಜಿಬಟಿಗನ ಹುಲ್ಲು. = ಚಿ-. (S. Mhr.).

ಜಿಬಟು jibaṭu. = ಜಿಗಟು 1. (C.).

ಜಿಬರು jibaru. gummy excretion of the eye (My.; Mhr. ಚಿಪಡಪ, ಚಿಡಾ, ಚಿಪಡೇಂ).

ಜಿಬಳೆ jibaḷa. = ಜಿಬ್ಬು. — ಜಿಬಳಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. a young good areca nut cut into pieces and boiled, whereby it becomes soft and nice (My.). [Tu. ಜಿಬುಳು].

ಜಿಬಿ jibi. = ಜಿಗಿ 1. — ಜಿಬಿ ಜಿಬಿ. rep. the state of being very sticky (C.); that of being very soft, as fruit that is over-ripe (My.; Mhr. ಚಿಂದಟ, squeezed, as fruit).

ಜಿಬ್ಬು jibbu. stickiness, sliminess; the sap or milk that issues from the stalk of the mango after it is cut from the tree (My.; Te. ಜೀಡಿ). — ಜಿಬ್ಬಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. = ಜಿಬಳಡಿಕೆ. — ಜಿಬ್ಬೋಳು. -ಹೋಳು. = ಜಿಬಳಡಿಕೆ.

ಜಿಮಿಕಿ jimiki. = ಜುಮುಕಿ, etc. (My.).

ಜಿಮ್ಬೆ jimbe. see ಜೀಬು-.

ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ jimmaṇḍe. = ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ, q. v. a cricket.

ಜಿಮ್ಮಿ jimmi. a prickly tree, Zanthoxylon rhetsa D. C. (St. & Pl.).

ಜಿಮ್ಮೆ jimme. charge, trust of a thing (My.; Br., Mhr., H. ಜಿಮ್ಮಾ).

ಜಿರಾಯಿತು jirāyitu. land fit for agriculture (Mhr., H. ಜಿರಾಈತ, ಜಿರಾಯತ; ಜಿರಾಈತೀ, ಜಿರಾಯತೀ, relating to fields or their crops: the tax, their survey, etc.; fit for agriculture; raised on arable land); cultivation (My.; Br. ಜಿರಾತು, ಜಿರಾಯತಿ).

ಜಿಱ್ jir. ಜಿಱು. to fear (ಭಯ Śmd. Dh.).

ಜಿಱಲೆ jirale. = ಜಱು 3, ಜಿೞಾಲಿ, ಜಿಱಾಲೆ, ಜಿರ್ಲೆ. a centipede; a scolopendra. 2, the worm Julus cornifex; a kind of earwig. 3, a cockroach (My.). ಕರ್ಣಜಲೌಕೆ, ಶತಪದಿ ಎನ್ದೊಡೆ ಪಟ್ಟಪುಣಿಜ; ಜಿಱಲೆಯ ಹುಟುವೆನ್ದು, ಎಮ್ಬರು (Nr.). [Tu. ಎಕ್ಕಲೆ].

ಜಿಱಿಲಿ jirili. (ಜಿರಿಲಿ). = ಜಿಱಲೆ. an insect that is hurtful to cloth (ಪಟಹಾರಿ Mr. 165).

ಜಿಱಿಲೆ jirile. = ಜಿಱಲೆ. a cockroach. ಜತುಕೆ, ಅಜಿನಪತ್ರೆ ಎನ್ದೊಡೆ ಹೆಬ್ಬಾವಲು; ಜಿಱಿಲೆ ಎನ್ದು, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಜಿರ್ಲೆ jirle. a kind of earwig (S. Mhr.). 2, a cockroach (My.).

ಜಿಲಿ jili. 1. = ಚಿಳಿ 3. an imitative sound. — ಜಿಲಿ ಜಿಲಿ. = ಚಿಳಿ ಚಿಳಿ. (S. Mhr.).

ಜಿಲಿ jili. 2. an imitative sound. — ಜಿಲಿ ಜಿಲಿ. rep. the sound produced in churning butter-milk (My.). *cf.* ಜಿಲುಜಿರ್.

ಜಿಲಿಬಿಲಿ jilibili. = ಜಿಲೇಬಿ. a sort of sweetmeat (S. Mhr.; Br., H. ಜಿಲೇಬೀಲು, ಜಿಲೇಬಿ, ಜಿಲ್ಲೇಬು).

ಜಿಲೇಬಿ jilēbi. = ಜಿಲಿಬಿಲಿ. (My.).

ಜಿಲೇವು jilēvu. glitter, gloss, shine (S. Mhr.; Mhr. ಜಿಲ್ಲಾಈ).

ಜಿಲ್ಲಾ jillā. = ಜಿಲ್ಲೆ. a zillah or district (C.; Br.; Mhr., H. ಜಿಲ್ಹಾ). 2, = ಜಿಲೇವು. (My.).

ಜಿಲ್ಲಿ jilli. a small hole in an earthen vessel (My.; Te., T., M. ಚಿಲ್ಲಿ).

ಜಿಲ್ಲು jillu. the sensation produced by touching cold water (My.). — ಜಿಲ್ಲೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. that sensation to be produced (My.).

ಜಿಲ್ಲೆ jille. = ಜಿಲ್ಲಾ No. 1. (C.; B. 2, 52).

ಜಿಲ್ಲೆದಾರ jille-dāra. ಜಿಲ್ಲೇದಾರ. the governor of a district (S. Mhr.; Br.; Mhr., H. ಜಿಲ್ಹೇದಾರ).

***ಜಿವುಳಿ jivuḷi.** ಜಿವುಳಿದುಱು. -ತುಱು. to trample into pulp. ಬಲಮನೆಲ್ಲಂ ಜವನೆ ಜಿವುಳಿದುಱುವನ್ತೆ ತೊಟ್ರುಱುದುಱುದು Pb. 11, 72 va.

ಜಿಷ್ಣ್ವು jiṣṭṇu. a Tbh. of ಜಿಷ್ಣು (Mr. 512; My.).

ಜಿಷ್ಣು jiṣṇu. *victorious; conquering; triumphant* (ವಿರೋಧಿ ಮರ್ದನ, ಹಗೆಯ ಗೆದ್ದವನು Nn. 38; ಗೆದ್ದವಂ Mr. 512). 2, an Arhat (ವೀತ ರಾಗ, ಜಿನ 38; ವೀತರಾಗ 512, originally ಜಿಷ್ಣು). 3, *Indra* (ಜಮ್ಭಾರಿ, ಇನ್ದ್ರ 38; ಇನ್ದ್ರ 512). 4, *Viṣṇu or Kriṣṇa*. 5, Śiva (ಗಿರಿಜೇಶ, ಈಶ್ವರ 38; ಶೂಲಿ 512). 6, Arjuna (ಧನಂಜಯ, ಅರ್ಜುನ 38; ಗಾಣ್ಡೀವಿ 512; ಇನ್ದ್ರಜ, ಫಲ್ಗುನ, etc. Mr. 264). 7, the snake-king Śēṣa (ಅನನ್ತ, ಧರಣೀನ್ದ್ರ, o. r. ಸರ್ಪ 38).

ಜಿಷ್ಣುಚಾಪ jiṣṇu-cāpa. a rainbow (Rśv. 6, 17 va.).

ಜಿಹಾಸೆ jihāse. desire of abandoning or giving up (Sk.). 2, dislike, aversion, disinclination (My.; Te.).

ಜಿಹ್ಮ jihma. *crooked, awry, not straight;* deceitful, dishonest. 2, *slow, tardy.*

ಜಿಹ್ಮಗ jihma-ga. *a snake* (ಕುಣ್ಡಲಿ, ಮುರಿದ ಫಣಿ Mr. 400).

ಜಿಹ್ವಾಡಮ್ಬರ jihvā-ḍambara. roaring of the tongue (Cpr. 5, 40).

ಜಿಹ್ವಾಮೂಲ jihvā-mūla. the root of the tongue (Śmd. 42).

ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ jihvā-mūlīya. the letter (⨯) uttered from the root of the tongue, especially the visarga before ಕ್ (and ಖ್, Śmd. 26. 45).

ಜಿಹ್ವಾರವ jihvā-rava. a word (ಶ್ವಾಸಕ, ಚೆರ್ಚೆ Mr. 330).

ಜಿಹ್ವಿಕೆ jihvike. = ಜಿಹ್ವೆ. see ಅಧೋ-, ನಾಗ-.

ಜಿಹ್ವೆ jihve. ಜಿಹ್ವಾ. = ಜಿಂಹೆ. *the tongue.* 2, *a tongue or flame of fire.*

ಜೀ- jī. = ಜೇರ್-. — ಜೀಕೊಱವಿ. = ಜೀರ್ಕೊಱವಿ. (Bh. 7, 7, 45; J. 4, 15, o. r. ಜೀರ್ಕೊಱವಿ).

ಜೀಕಳಿ jīkaḷi. = ಜೀರ್ಕೊಱವಿ. a squirt, etc. (S. Mhr.).

ಜೀಕು jīku. to push and pull a swing (S. Mhr.).

ಜೀಗ jīga. = ಜೇಗ. quickness.

ಜೀಟು jīṭu. a prop or stay, as for a wall (S. Mhr.). — ಜೀಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. the foot or feet put so as to form a stay (S. Mhr.).

ಜೀತ jīta. (Tbh. of ಜೀವಿತ). living (Mhr.); a living; salary, wages, pay (C.; Te.); work (My.). ಜೀತದಾಳು (C.).

ಜೀತಗಾಱ jīta-gāṟa. a man receiving wages, a paid servant (My.; Te. ಜೀತಗಾಡು). ಜೀತಗಾಱಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ? (Prv.).

ಜೀನ jīna. 1. Tbh. of ದೀನ. a parsimonious, niggardly, miserly man (C.; B. 4, 178; 5, 178; ಅನಮಿತವ್ಪಚ, ಕೃಪಣ, ಕ್ಷುದ್ರ G.). ಜೀನನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹೀನನೇ ಸರಿ (Prv.). see Prv. s. ವಾಸಿ 4.

ಜೀನ jīna. 2. decayed; *old.*

ಜೀನ jīna. 3. = ಜೀನಿ 2, ಜೀನು. a saddle (C. Bp. 47, 44; Mhr., H.).

ಜೀನಗಾಱ jīna-gāṟa. a caste of leather-workers, saddlers, etc., who do also a little work in brass, iron, etc. (Mhr., H.; S. Mhr.). ಜೀನಗಾಱಗೆ ಸಿಕಲಿಗಾಱ ಸಾಕ್ಷಿ (Prv.).

ಜೀನಂಗಿ jīnaṅgi. N. of a plant. see ಕರಿ-.

ಜೀನತನ jīnatana. parsimoniousness (C.).

ಜೀನಶಾಲೆ jīna-śāle. an armory (ಶಸ್ತ್ರಜೀನಾವಾಸ Mr. 195, o. r. ಶಸ್ತ್ರಜೀವಾವಾಸ).

ಜೀನಸು jīnasu. = ಜಿನಸು, etc. (C.; B. 3, 100; 4, 44). ಜೀನಸು ಇದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲ (Prv.).

ಜೀನಿ jīni. 1. a miserly woman (My.).

ಜೀನಿ jīni. 2. = ಜೀನ 3. (S. Mhr.; Te.; T. ಚೀನಿ).

ಜೀನು jīnu. = ಜೀನಿ 2. (My.; Te.; B. 4, 163; M. ಜೀನ್).

ಜೀನ್ನ jīnna. = ಜಿನ್ನ 1, q. v.

ಜೀಬಿ jībi. the area between the outer and inner walls, or between the two gates of the entrance of a town (My.; Br., H.).

ಜೀಮೂತ jīmūta. *a cloud* (ಪಯೋಧರ, ಮೇಘ Nn. 57). 2, *a mountain* (ಕುತ್ಕೀಲ, ಪರ್ವತ 57; ಅದ್ರಿಸಂಕುಲ Mr. 467). 3, an elephant (ಕರಿ, ಆನೆ 57). 4, blackness (ಅಸಿತ, ಕಪ್ಪು 57). 5, *the grass Lipeocercis serrata* Roxb. see ಜೇನತಾಡ.

ಜೀಮೂತಲತೆ jīmūta-late. lightning (Bh. 1, 19, 19).

ಜೀಮೂತವಾಹನ jīmūta-vāhana. Indra. (Śsv. 2, 42 va.). [N. of a Vidyādhara King who saved not only the serpent Śaṅkhacūḍa, but the entire family of the Nāgas from Garuḍa. Pb. 4, 26].

ಜೀಯ jīya. = ಜೀಯ್ಯ. sir, master; a particle expressing assent or approbation (Śmd. 63; Sk., Mhr. ಜೀ). [Pb. 6, 16; Ap. 14, 77]. see Cpr. 1, 48; 4, 69; Abh. P. 2, 70; Bp. 32, 42; 46, 38. 41; 57, 63; 58, 16; Bh. 1, 8, 7. 57; 3, 13, 15. 16. 24; J. 2, 15; 13, 28; 29, 23; 31, 34; ಕಲ್ಲ-, ಜಯ-, ಬೊಲ್ಲ-, ಮಲ್ಲ-. — ಜೀಯ ಜೀಯ. rep. (Bp. 26, 8). [— ಜೀಯೆನೆ. -ಎನೆ. ಧರಿತ್ರಿಯಂ ಜೀಯೆನೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳದೆ Pb. 1, 1].

ಜೀಯ್ಯ jīyya. = ಜೀಯ. (Bp. 8, 53; 23, 29; 32, 14).

ಜೀರ್ jīr. an imitative sound. [— ಜೀರ್ಗರೆ. -ಕರೆ. to produce a jarring sound. ಅರಿಲೀ ಪುಟಮೆುರಡುಂ ಜೀರ್ಗರೆದು Ap. 13, 37]. — ಜೀರ್ ಬೋರ್. dupl. the sound produced when milk is churned (My.). *cf.* ಜಿಲಿ 2.

ಜೀರ jīra. quick motion; a sword, a scymitar; cumin seed. (R.).

ಜೀರಕ jīraka. = ಜೀರಗೆ, ಜೀರಿಗೆ. *the fruit of Cuminum cyminum* L., *cumin seed.*

ಜೀರಗೆ jīrage. = ಜೀರಿಗೆ, q. v. (ಜೀರಕ, ಜೀರಣ Nr.; ಜೀರಕ Hlā.). [— ಜೀರಗೆಯೊಕ್ಕಲ್. -ಒಕ್ಕಲ್. to scatter as the seeds of cumin? ಕುರುಬಲಮೆಲ್ಲಮಂ ಜೀರಗೆಯೊಕ್ಕಲ್ಮಾಡಿ ತುಱುದು ಕೊಲೆ Pb. 12, 9 va.].

ಜೀರಣ jīraṇa. 1. = ಜೀರಕ. (ಜೀರಗೆ Nr.; ಜೀರಿಗೆ Si. 310).

ಜೀರಣ jīraṇa. 2. Tbh. of ಜೀರ್ಣ. (My.).

ಜೀರಾ jīrā. cumin seed (My.; H.).

ಜೀರಿಗೆ jīrige. Tbh. of ಜೀರಕ (Śmd. 364, o. r. ಜೀರಗೆ; ಅಜಾಜಿ ಪೃಥ್ವಿಕೆ Mr. 137; ಜೀರಕ, ಜೀರಣ, etc. Si. 310; C.; B. 4, 62). see ಕರಿ-, ಬಿಳಿ-. ಜೀತಗಾಱಗೆ ಯಾತಕೆ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ? (Prv.). — ಜೀರಿಗೆ ಮಾವು. a kind of fragrant mango having the smell of cumin seed. (ಸಹಕಾರ Si. 129; My.). — ಜೀರಿಗೆಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. a superior kind of rice (My.). — ಜೀರಿಗೆಸಮ್ಭಾರದ ಬತ್ತ. a kind of paddy (ಅಣು Si. 305). — ಜೀರಿಗೆಸಾಲೆ. = ಜೀರಿಗೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. (Tu. ಜೀರಸಾಲೆ). see s. ಬಟ್ಟೆ 2.

ಜೀಱು jīṟu. = ಗೀಱು 3, ಚೀಱು 2. screaming; shrilling; buzzing. — ಜೀಱುಜಿಮ್ಬು, a kind of humble bee (ಮಧುವ್ರತ, ಷಟ್ಪದ, ಭ್ರಮರ, etc., ತುಮ್ಬಿ Si. 176). — ಜೀಱುಣ್ಡೆ. = ಗೀಱುಣ್ಡೆ q. v., (ಚಿಮ್ಮಣ್ಡೆ, etc.). a cricket (ಭೃಂಗಾರಿ, ಝೀರಿಕೆ, ಚೀರಿ, ಝಿಲ್ಲಿಕೆ Nr.; My.). — ಜೀಱುಬುಗುರಿ. a whirligig (My.). — ಜೀಱಿಟ್. -ಇಟ್. = ಚೀ-. to scream, to shrill, to hiss, etc. (ಧ್ವನಿವಿಕಾರ Śmd. Dh.). [ಪಾಱುವ ಪಾಱುಮ್ಬುಳಿ ಕೊಳೆ ಜೀಱಿಟ್ಟಿದ್ದುಮ್ಬುರಕೆ ತಲೆ ಸಿಡಿಲ್ದೊಡಂ Pb. 10, 95].

ಜೀರ್ jīṟ. = ಜೀ-. (T. ಚಿವಿಱು, an engine to throw out water). — ಜೀರ್ಕೊಳವಿ. a squirt, a syringe [ಜೀರ್ಕೊಳವಿಗಳಿನ್ದಂ ತಳಿಯುತ್ತಂ ನೀರ್ಗಳಂ ಸೂಸುತ್ತಂ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಂ ಮನಕ್ಕೆ ವನ್ದರಸಿಯರ್ಕಳೊಡನೆ ನೀಡುಂ ಬೇಗಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Vr. 137, 3]; (ಜಲಯನ್ತ್ರ Śmd. I; Cpr. 7, 129. 140; Bp. 44, 15; J. 30, 7; C.).

ಜೀರ್ಣ jīrṇa. = ಚೀರಣ, etc. a small chisel. see ಭಿತ್ತಿ-.

ಜೀರ್ಣ jīrṇa. = ಜಿನ್ನ 1, ಜೀನ್ನ, ಜೀರಣ 2. grown old; become decrepit; worn out, wasted, withered, decayed, ruined, consumed; digestion; *old; ancient;* dissolved, digested; decrepitude, old age (ಅಱಿಮ್ಬು, or ಅಱಿವೆ, ಅಟ್ಟಿವು Kk. 48; ನಸಿಕು, or ನಸುಕು Ct. I, 57). see ಅಟ್ಟು, ಕೊಳೆ[3], ನಸಿ, ಪೞದು.

ಜೀರ್ಣಕಾರಿ jīrṇa-kāri. anything that aids digestion (My.).

ಜೀರ್ಣಕೋಶ jīrṇa-kōśa. the stomach (B. 3, 17; 4, 24).

ಜೀರ್ಣತನ jīrṇatana. old age; infirmity; decay (ಜ್ಯಾನಿ G.).

ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರ jīrṇa-vastra. *old, tattered cloth.*

ಜೀರ್ಣಾವಗನ್ಧ jīrṇa-avagandha. a musty smell. see ಮುಗ್ಗು.

ಜೀರ್ಣಿ jīrṇi. *wearing, growing old;* old age; decay

ಜೀರ್ಣಿಸು jīrṇisu. to decay, etc. see ಕೊಳೆ[3]. 2, to be digested (Si. 443; My.).

ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ jīrṇa-uddhāra. the repairing of what is worn out or old, repairs (My.; Ś. Mhr. rare).

ಜೀರ್ತಿ jīrti. digestion. see ಅ-.

ಜೀವ jīva. living, existing; *a living being, a creature* (ಜನ್ತುನಿಕರ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು Nn. 73). ಮೋಕ್ಷವನ್ ಅಯ್ದುವ ಜೀವರುಗಳು (ಮೋಕ್ಷಗತಜೀವಗಳು, ಭವ್ಯ Nn. 90). 2, *existence, life.* ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರ ಸೀರೆಯ ಸೆಱಗು (Prv.). 3, = ಜೀವಾತ್ಮ, the principle of life and sensation, the living, personal or individual soul incorporated in the body and imparting to it motion and sensation (to be distinguished from ಪರಮಾತ್ಮ, the supreme soul or soul of the universe). see Kāvy. IV, 1; Śmd. 7; Bp. 51, 16. 26-29 (always masculine). 4, livelihood, profession (ಜೀವನ 73). 5, *Bṛihaspati* (73; ಅಮರಗುರು, ಬೃಹಸ್ಪತಿ Mr. 38; ಸುರಗುರು Mr. 517, Bhn. 8). 6, speech (ವಾಕ್ 73, one MS. ಮಾತು). 7, water (ಅಮ್ಭಸ, ಉದಕ 73). 8, a horse (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 73; ತುರಗ 517). 9, a bow-string (ಮೌರ್ವಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ 73; ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ 517). — ಜೀವ ಈ. to give or restore life (Bp. 32 sum.; 41, 29). — ಜೀವ ಎತ್ತು. to uphold or preserve life (Bp. 48, 16). — ಜೀವ ಕೊಡು. to give or offer up one's life (C.; B. 5, 42). — ಜೀವಗಳ್ಳ. -ಕಳ್ಳ. a man who wants to save his life (in battle): a coward (J. 23, 10). — ಜೀವ ತೀವು. life to become filled or replenished (Bp. 47, 57). — ಜೀವ ತೆಗೆ. to take away life, to harass, to kill (C.; B. 5, 245). — ಜೀವದ ಗೆಳೆಯ. a very true and dear friend (C.; B. 3, 40; 5, 29). — ಜೀವದ ಪರವೆ. concern about or attention to life (B. 5, 205; My. as -ಪರವಾ). — ಜೀವದ ಭಯ. fear to lose one's life (C.; B. 5, 53). — ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಆಸೆ. desire of, love of, or concern about, one's life (C.; B. 5, 165). — ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗು. obligation with regard to the preservation of one's life (My.; B. 5, 164). — ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಉದಾರನಾಗು. to become liberal or bold with regard to one's life, to become ready to offer it (B. 5, 43). — ಜೀವದ ಹಂಗು. = ಜೀವದ ಮೇಲಿನ ಹಂಗು. (My.; B. 5, 163). — ಜೀವದಿನ್ದ ಇರು. to be alive (B. 3, 85; 5, 183. 279; C.). — ಜೀವದಿನ್ದ ಉೞಿ. to remain alive (C.; G. 39). — ಜೀವ ನಿಲ್. -ನಿಲ್ಲು. life to remain (Bp. 42, 28; C.). — ಜೀವವೆಬ್ಬಯ್. -ಂ-ಪೊಯ್. to pour or put life into (Abh. P. 3, 156). — ಜೀವ ಹಿಡಿ. to uphold one's life: to remain alive (Bh. 8, 27, 1; My.).

ಜೀವಕ jīvaka. = ಜೀವಗ. living; living by, making a livelihood by; a servant, a slave. 2, *a Jaina mendicant* (ಸವಣ Hlā.; see s. ಜೈನ). 3, *the tree Terminalia tomentosa* W. & A. 4, *a medicinal plant, considered as one of the eight principal drugs;* see ಅಷ್ಟವರ್ಗ. 5, an usurer. 6, a snake-catcher.

ಜೀವಕಳೆ jīva-kaḷe. the gloss and glow of life: life (Grj. 7, 11 va.; My.; B. 4, 15).

ಜೀವಕಿ jīvaki. the tree Terminalia chebula Roxb. (ಅಣಿಲೆ Mr. 122).

ಜೀವಗ jīvaga. Tbh. of ಜೀವಕ (Śmd. 338). ಜೀವಗಮೆನ್ದು ಹೊನ್ನೆಯ ಮರಂ (338).

ಜೀವಚಯ jīva-caya. the aggregate of living beings (ಸತ್ವ, ಜೀವರಾಶಿ Nn. 14).

ಜೀವಂಜೀವ jīva-ñ-jīva. *a species of pheasant; the Greek partridge.* see ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ, ಹೊಱಸು.

ಜೀವತ್ jīvat. = ಜೀವನ್ತ. living, alive.

ಜೀವತೋಕೆ jīva-tōke. *a woman whose children are alive.*

ಜೀವತ್ಪತಿ jīvat-pati. *a woman whose husband is living.*

ಜೀವತ್ಯಾಗ jīva-tyāga. renouncing, or sacrificing, life (Bp. 61, 16; My.).

ಜೀವದಾನ jīva-dāna. giving of life, the gift of life; rescuing from sickness or any jeopardy. (My.; B. 4, 21. 91. 181, always with ಕೊಡು).

ಜೀವದ್ರವ್ಯ jīva-dravya. the elementary substance called jīva. ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಷಡುದ್ರವ್ಯಗಳು (Nn. 164).

ಜೀವಧನ jīva-dhana. living wealth: *live-stock, property consisting of cattle, cattle* (ಪಸು Śmd. Dh.; Śm. 109). ಜೀವಧನವಿನ ಹೆಗಲು (ಸ್ಕನ್ಧಪ್ರದೇಶ, ವಹ Nr.).

ಜೀವಧನಪ್ರಸೂತ jīvadhana-prasūta. calving. see ಈಸು.

ಜೀವಧಾರಣ jīva-dhāraṇa. the sustenance of life (B. 4, 74; My.).

ಜೀವನ jīvana. life, existence; living by; *means of subsistence, livelihood, profession* (ಜೀವ Nn. 73). 2, enlivening. 3, *water* (ಉದಕ 47).

ಜೀವನವಾಹ jīvana-vāha. a cloud (ಮೇಘ Mr. 42).

ಜೀವನಾಂಶ jīvana-aṁśa. means of subsistence, maintenance (My.).

ಜೀವನಾರ್ಥ jīvana-artha. the affair of living or of livelihood. see ಬರ್ದುಕು, ಬಾೞ್. 2, = ಜೀವನಾಂಶ. (My.).

ಜೀವನಿ jīvani. *a certain plant* (ಕಿಱುಹಾಲೆಸೊಪ್ಪು Si. 157).

ಜೀವನಿಧಿ jīva-nidhi. the water-treasure: the ocean (Bp. 11, 44).

ಜೀವನೀಯ jīvanīya. supporting life; *water.*

ಜೀವನೀಯೆ jīvanīye *a certain plant* (= ಜೀವನಿ, ಜೀವನ್ತಿ).

ಜೀವನೋಪಾಯ jīvana-upāya. means of subsistence, livelihood. (My.).

ಜೀವನೌಷಧ jīvana-auṣadha. *a drug for reviving the dead;* elixir vitae.

ಜೀವನ್ತ jīvanta. Tbh. of ಜೀವತ್. (Bp. 24, 88; 36, 44; B. 5, 44. 131. 223. 275. 279; My.).

ಜೀವನ್ತಿ jīvanti. = ಜೀವೆ. *a certain plant* (= ಜೀವನೀಯೆ; = ಗುಡೂಚಿ Mr. 145, *cf.* ಜೀವನ್ತಿಕೆ).

ಜೀವನ್ತಿಕೆ jīvantike. *a parasitical plant, Epidendron tesseloides, and other species.* 2, *the plant Cocculus cordifolius* D. C. (= ಗುಡೂಚಿ).

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ jīvat-mukta. a man purified by knowledge of Brahma and exonerated whilst living from future birth and all ritual ceremonies. (Bp. 29, 2).

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ jīvat-mukti. liberation from further births, and at present from all ritual acts. 2, a secondary sort of liberation which conducts the soul after death to live with Brahma, not however divested of a subtle corporeal frame. see Bp. 3, 70; 35, 33; 49, 35.

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಪಥ jīvanmukti-paṭha. a kind of back-gammon or pagaḍe (My.).

ಜೀವಪತ್ನಿ jīva-patni. a woman whose husband is alive. (R.).

ಜೀವಮಾನ jīva-māna. duration of life, life-time, life (B. 4, 175; My.).

ಜೀವರಕ್ಕೆ jīva-rakke. Tbh. of ಜೀವರಕ್ಷೆ. (ಕವಚ, ಅವುತೆ Śmd. II). *cf.* ಜವರಕ್ಕೆ.

ಜೀವರಕ್ಷೆ jīva-rakṣe. a preservative of life: a coat of mail, etc.

ಜೀವರತ್ನ jīva-ratna. the pearl which is life; a gem of the first water; excellent persons and animals, excellent things (Śś. s. ಎಣೆ; Cpr. 6, 106 va., twice).

ಜೀವರಾಶಿ jīva-rāśi. = ಜೀವಚಯ. the aggregate of living beings. (Nn. 14; J. 8, 40).

***ಜೀವಲ jīvala.** full of life.

ಜೀವವಂಚಕ jīva-vañcaka. = ಪ್ರಾಣವಂಚಕ, q. v. ಜೀವಲ. (Bp. 61, 15).

ಜೀವವಧೆ jīva-vadhe. destruction of life, killing. — ಜೀವವಧೆಗೆಯ್. to kill (Śāstrasāra in W. v. 1269).

ಜೀವವಾರ jīva-vāra. = ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರ. Thursday (Bp. 61, 92).

ಜೀವವ್ರಾತ jīva-vrāta. = ಜೀವರಾಶಿ. (ಗೃಹ, ಜೀವಸಮೂಹ Nn. 33).

ಜೀವಶ್ರವ jīva-śrava. a living corpse, a mere skeleton (My.).

ಜೀವಸೂ jīva-sū. *the mother of living offspring.*

ಜೀವಸ್ಥಾನ jīva-sthāna. *a joint, an articulation, a vital member or organ.*

ಜೀವಹಿಂಸೆ jīva-hiṁse. injuring, or destroying, life (C.).

ಜೀವಾಕ್ಷರ jīva-akṣara. a vowel (My.).

ಜೀವಾಜೀವ jīva-a-jīva. organic beings and inorganic matter.

ಜೀವಾತು jīvātu. life; food; *a medicine for restoring life;* a vitamin.

ಜೀವಾತ್ಮ jīva-ātma. = ಜೀವ No. 3. the living or individual soul enshrined in the human body (distinguished from ಪರಮಾತ್ಮ), the vital principle, that principle of life which renders the body capable of motion and sensation (ಜೀವನು Śmd. 7 Cm.; ಆತ್ಮನು 46 Cm.). see Bp. 32, 58; 55, 41.

ಜೀವಾನ್ತ jīva-anta. the end of life, death (My.).

ಜೀವಾನ್ತಕ jīva-antaka. *a fowler, a bird-catcher;* a murderer.

ಜೀವಾಳ jīvāḷa. Tbh. of ಜೀವಲ, full of life, and of a ಜೀವನಾಲ. = ಜೀವಸ್ಥಾನ (C.). 2, a chip put in the mouth-piece of a musical pipe or drone (My.; Te. ಜೀವಾಳ, ಜೀವಾಳಿ). 3, substance, pith, essence (My.).

ಜೀವಿ jīvi. living, alive, animate; living upon or by; a living being. 2, = ಜೀವಂಜೀವ (ಹೊಜಿಸು Mr. 172). see Bp. 28, 60; 46, 16; 58, 56.

ಜೀವಿಕೆ jīvike. living, life; *means of living, livelihood, profession.*

ಜೀವಿತ jīvita. = ಜೀತ. lived, lived through, as a period of time; living; *life, existence.* 2, *means of existence, livelihood.* 3, wages, etc. (Bp. 11, 2; 16, 16; 40, 44).

ಜೀವಿತಕಾಲ jīvita-kāla. *life-time, period or duration of life.*

ಜೀವಿತೇಶ jīvita-īśa. presiding over life; the lord or master of life; a lover; a husband; etc. (Cpr. 2, 38; 3, 62).

ಜೀವಿತೇಶ್ವರ jīvita-īśvara. = ಜೀವಿತೇಶ. (Bp. 55, 1).

ಜೀವಿಸು jīvisu. to live, to be or remain alive; to live by; to become re-animated. see Śmd. 237; Bp. 32, 60; 50, 4; 52, 14; 60, 1; J. 24, 65; B. 4, 219; ಉಚಿ, ಬಟ್, ಬಚ್ಟುಂಕು; Prv. s. ನೂಣ.

ಜೀವಿಸುವಿಕೆ jīvisuvike. living, etc. ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವಿಕೆ (Si. 299).

ಜೀವೆ jīve. *living* (fem.). 2, *a bow-string* (see Hlā. s. ತಿರು 1). 3, *a certain plant* (= ಜೀವನ್ತಿ).

ಜುಂಯ್ jumy. = ಜುಮ್. numbness, the sleeping of a limb kept long in one position. ಕಾಲು ಜುಂಯ್ ಹಿಡಿಯಿತು (S. Mhr.).

ಜುಕಾಯಿಸು jukāyisu. to stoop, to bend; to walk nodding and waggling, to reel, to stagger (My.; Mhr., H. ಝುಕಣೇಂ).

ಜುಕುತಿ jukuti. = ಜುಗುತಿ, ಜುತ್ತಿ, etc. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. tact, skill, etc. (Śmd. 349 Mdb.; My.).

ಜುಗ juga. Tbh. of ಯುಗ. yoke, pair, etc. (Śmd. 343; Ct. II,95; ಜವಳಿ Śm. 112). [Bv. 533].

ಜುಗಮ jugama. = ಜುಗುಮ. (ಪೊಣರ್, ಅಮಳ್, etc., ಎರಡು Kk. 60).

ಜುಗಾರು jugāru. gambling (My.; Mhr.). ಜುಗಾರಾಡಿ ಜಯಿಸಿದವ ರಿಲ್ಲ (Prv.).

ಜುಗುತಿ juguti. = ಜುಕುತಿ. (Śmd. 349).

ಜುಗುಪ್ಸನ jugupsana. = ಜುಗುಪ್ಸೆ. (Śmd. 398; Kāvy. IV, 2, 42).

ಜುಗುಪ್ಸೆ jugupse. = ಜಿಗುಪ್ಸೆ. censure, abuse, reproach. 2, dislike, aversion, abhorrence, disgust (ಹೇಸಿಕೆ Nn. 104; ಚೀ, ಇಸ್ಸಿ Ct. I, 20).

ಜುಗುಮ juguma. Tbh. of ಯುಗ್ಮ. pair, etc. (Śmd. 336. 343).

ಜುಂಗ junga. *the plant Argyreia speciosa or argentea* Sweet.

ಜುಂಗು juṅgu. = ಗುಂಜು 3 No. 2. (My.). 2, the hair about the privities (My.). 3, = ಚುಂಗು. (My.).

ಜುಂಜು juñju. 1. to comb of a cock (My.); the rising part of a tree (V. 4, 36).

ಜುಂಜು juñju. 2. = ಜಿನುಗು 3. a drizzling rain (*cf.* ಜೂಪ ಜು). — ಜುಂಜುವಟಿ. -ಮಟಿ. a drizzling rain (Bh. 3, 6, 11).

ಜುಂಜು juñju. 3. = ಜುಂಜುರು. (ಗುಂಜು 3). — ಜುಂಜುದಲೆ. -ತಲೆ. = ಜುಂಜುರುದಲೆ. (C. Bp. 31, 9).

ಜುಂಜುರು juñjuru. = ಗುಂಗುರು 1. (Te.). — ಜುಂಜುರುದಲೆ. -ತಲೆ. a head with tangled or curled hair (Bp. 18, 31).

ಜುಂಜೂರಿ juñjūri. a large hookah (S. Mhr.; H.).

ಜುಟ್ಟೆ juṭṭa. = ಜುಟ್ಟು. a tuft of hair. (S. Mhr.).

ಜುಟ್ಟು juṭṭu. = ಜುಟ್ಟೆ, ಜುಟ್ಲು. the tuft of hair left on the crown of the head at the ceremony of tonsure, etc. (=ಚೂಡೆ, q. v.), a crest, a tuft growing on an animal's head (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ, ಕೇಶಪಾಶಿ Si. 216; ಶಿಖೆ 409; ಮೌಲಿ 455; C.; Tu.; Tu. also ಕೊಟ್ಟು; Te.; T. ಚೂಟ್ಟು, ಕುಡುಮಿ; *cf.* ಕೊಟ್ಟು 1). ಜುಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ವಿಷ ಇಲ್ಲ, ರಣ್ಣೆ ಮೇಲೆ ಬಯ್ಗುಳಿಲ್ಲ.— ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ಮುಟ್ಟು ತಿಳದೀತು. — ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದವ ನೆಟ್ಟಗೆ ಸಿಕ್ಕ್ಯಾನು (Prvs.). see ಕೋಟು-; ನವಿಲು-. — ಜುಟ್ಟುಗಣ್ಣು. the knot in which the hair-tuft is tied (Si. 230). — ಜುಟ್ಟು ಬಿಡಿಸು. to leave or produce a juṭṭu at the ceremony of tonsure (My.). — ಜುಟ್ಟು ಸುತ್ತಿಗೆ. a goldsmith's hammer with a face and a claw (My.).

ಜುಟ್ಲಿ juṭli. having a crest or plume: a kind of pigeon (S. Mhr.; B. 3, 113).

ಜುಟ್ಲು juṭlu. = ಜುಟ್ಟು. (S. Mhr.). — ಜುಟ್ಲ ಗುಬ್ಬಿ. a lark, the Alauda gulgula (Bd.); — the Alauda malabarica (Bd.).

ಜುಡುಪು juḍupu. a bush; a thicket (S. Mhr.; Mhr., H. ಝುಡುಪ).

ಜುಣುಗಿಸು juṇugisu. to cause to shrink, etc. (Bh. 6, 4, 36).

ಜುಣುಗು juṇugu. 1. to shrink, to contract (v. i.); to withdraw, to retire; to decline action (Bh. 4, 4, 26; Rām. 6, 13, 16). see ಸೊಣಡು.

ಜುಣುಗು juṇugu. 2. = the state of being shrunk, shrinkage. 2, a shrunk, crippled body (Rām. 6, 13, 35). — ಜುಣುಗುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a shrunk, maimed, deformed ear (Rām. 3, 7, 12).

ಜುಣುಗು juṇugu. = ಸೊಣಗ. a dog. see Prv. s. ಪುಣುಗು.

ಜುತ್ತಿ jutti. = ಜುಕುತಿ, etc. Tbh. of ಯುಕ್ತಿ. tact, etc. (Śmd. 349).

ಜುದ್ದ judda. Tbh. of ಯುದ್ಧ. a war. (Śmd. 343; ಕಾಳಗ, etc. Śm. 39).

ಜುನಾರದಾರ junāradāra. a Brahmanical writer with the rank of a peon (My.).

ಜುನು junu. = ಜುಮ್. an imitative sound. — ಜುನು ಜುನು. rep. the sensation arising in one's feet when standing long in a damp place, etc. (S. Mhr.).

ಜುಬರ jubara. = ಜುಬರು. the stringiness of certain mangoes (S. Mhr.).

ಜುಬರು jubaru. = ಜುಬರ. (S. Mhr.).

ಜುಮ್ jum. = ಚುಮು 1, ಜುಂಯ್, ಜುನು, ಜುಮ, ಜುಮು, ಜುಮ್ಮು, ಜೊಮ್ಮು 2, ಜೋಗು. an imitative sound used in the sensation of coldness or chill (C.; B. 1, 22), of the taking effect of poison (My.), on the being set on edge of the teeth (My.), of horripilation (C.), of the pain of a wound (My.), of the numbness of a limb kept long in one position (My.). — ಜುಮ್ ಎನ್ನು. the sensation of ಜುಮ್ to be produced or felt (C.). (Tu.).

ಜುಮ juma. = ಜುಮ್, etc. — ಜುಮ ಜುಮ ಎನ್ನು. = ಜುಮ್ ಎನ್ನು. the sensation of ಜುಮ ಜುಮ to be produced or felt (My.).

ಜುಮಕಿ jumaki. = ಜಿಮಿಕಿ, ಜುಮುಕಿ. the pearl-bob or the pendant of an ear-ring, etc. (My.; Br. ಜುಮಿಕಿ; Mhr., H. ಝುಮುಕಾ). — ಜುಮುಕಿಯೋಲೆ. an ōle with a drop (My.).

ಜುಮಲಾ jumalā. = ಜುಮ್ಲಾ. (My.).

ಜುಮು jumu. = ಜುಮ್, etc. (My.).

ಜುಮುಕಿ jumuki. = ಜುಮಕಿ, etc. (My.).

ಜುಮ್ಮನೆ jummane. 1. quickly (My.).

ಜುಮ್ಮನೆ jummane. 2. with horripilation (Śśv. 4, 112; V. 23, 8).

ಜುಮ್ಮಾಮಸೀದಿ jummā-masīdi. a mosque that is visited on Fridays (C.; B. 4, 145).

ಜುಮ್ಮು jummu. = ಜುಮ್, etc. (My.; Tu. ಜುಮ್ಮು).

ಜುಮ್ಮು jummu. = ಜೂಜು. gambling, etc. (Mg.; H.).

ಜುಮ್ಮುಗಾರ jummu-gāra. = ಜೂಜುಗಾರ. a gambler. ಜುಮ್ಮುಗಾರಗೆ ಹಮ್ಮು ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ಜುಮ್ಲಾ jumlā. amount, sum, total (C.; Mhr., H. ಜುಮಲಾ).

ಜುರಮಾನು juramānu. = ಜುಲಮಾನ, etc. (My.).

ಜುರಿ juri. to ooze away, to flow or ooze out plentifully (Mhr. ಝುರಣೀಂ: *cf.* ಸುರಿ). ಜುರಿವ (Bh. 6, 8, 13). P. p. ಜುರಿತು (Bh. 4, 4, 37; Rām. 3, 7, 12).

ಜುರು juru. an imitative sound. — ಜುರು ಜುರು. rep. the sound produced when sugar, bdellium, etc. is put on a live coal (C.), and that arising when a child sucks with force (C.). the sound of a liquid when poured out plentifully. ಜುರು ಜುರ್ರೆನ್ನು ಸುರಿವುತ (Bp. 59, 19).

ಜುಱು juṟu. the sound produced when a liquid is supped (see s. ಸುಱು 1). — ಜುಱುಜುಱು. rep. ಜುಱುಜುಱೆನ್ನು ಸುಱುವುತ (Bp. 59, 19).

ಜುಲಮಾನ julamāna. = ಜುರಮಾನು, ಜುಲುಮಾನು, ಜುಲ್ಮಾನೆ. a fine, a mulct (S. Mhr.; My. as ಜುಲಮಾನು; Mhr., H. ಜುಲಮಾನಾ).

ಜುಲಮೆ julame. = ಜುಲುಮೆ, etc. (C.).

ಜುಲಾಬು julābu. a purgative; a purge (C.; Mhr., H. ಜುಲಾಬ).

ಜುಲಾಯಿ julāyi. a weaver (C.; Mhr.); the month July (E.).

ಜುಲಿಪೆ julipe. = ಜುಲುಪು, ಜುಲ್ಪಾ. a small tuft or lock of hair left, for ornament's sake, at different places of the head of children, at tonsure (C.; Mhr., H. ಝುಲುಪ, a ringlet).

ಜುಲಿಮೆ julime. = ಜುಲುಮೆ, etc. (S. Mhr.).

ಜುಲುಂ julum. = ಜುಲುಮೆ, etc. (My.).

ಜುಲುಪು julupu. = ಜುಲಿಪೆ. (My.).

ಜುಲುಮಾನು julumānu. = ಜುಲಮಾನ, etc. (My.).

ಜುಲುಮೆ julume. = ಜುಲಮೆ, ಜುಲಿಮೆ, ಜುಲುಂ, ಜುಲ್ಮೆ. oppression, tyranny, injustice, vehement or violent action, compulsion (C.; Mhr., H. ಜುಲೂಮ).

ಜುಲ್ಪಾ julpā. = ಜುಲಿಪೆ, etc. — ಜುಲ್ಪಾಕೂದಲು. (ಕಾಕಪಕ್ಷ, ಶಿಖಣ್ಡಕ Si. 215).

ಜುಲ್ಮಾನೆ julmāne. = ಜುಲಮಾನ, etc. (ದ್ವಿಪಾದ್ಯ Si. 265; My.).

ಜುಲ್ಮೆ julme. = ಜುಲುಮೆ. (My.).

ಜುವ್ವಾರೆ juvvāre. a reed. — ಜುವ್ವಾರೆ ಕಾಡು. (ವೇತಸಸ್ಥಲ್ Si. 102).

ಜುವ್ವಾಲೆ juvvāle. = ಜವ್ವಾಲೆ, etc. (My.). — ಜುವ್ವಾಲೆ ಜವ್ವಾಲೆ. reit. = ಜುವ್ವಾಲೆ. (My.).

ಜುವ್ವಿ juvvi. appertaining to the Ficus infectoria (Te.; T. ಚುವಿ; Sk. ಶುಂಗೀ, Fic. inf.). — ಜುವ್ವಿಮರ. the wavy-leafed fig tree, Ficus infectoria Willd. (or Ficus venosa Ait.; ಪ್ಲಕ್ಷ, ಜಟಿ, ಪರ್ಕಟಿ, ಬಸರೀ ಗಿಡ Si. 128).

ಜುವ್ವು juvvu. = ಜುಮ್ಮು. a sound to express the sensation of fatigue and pain in the feet after walking (My.).

ಜುಹು **juhu.** *a semi-circular, crescent-like vessel or spoon used in sacrifice.*

ಜುಹೂರಾಣ **juhūrāṇa.** fire; a sacrificing priest; the moon. (R.).

ಜೂಗಳಿಸು jūgaḷisu. = ತೂಕಡಿಸು. to nod, to doze (My.); to move on or proceed slowly, as vehicles or work (My.).

ಜೂಗು jūgu. = ತೂಗು 1. to swing or rock, etc. — ಜೂಗಾಡು. -ಆಡು. = ತೂಗಾಡು. to waddle, to waggle (My.).

ಜೂಜ **jūja.** = ಜೂಜು. ಜೂಜದಲ್ಲಿ ಪನ್ದ್ಯ (ಗ್ಲಹ Si. 249).

ಜೂಜು **jūju.** = ಜೂಜ, ಜೂದು. Tbh. of ದ್ಯೂತ (C.; ದ್ಯೂತ, ಲಕ್ಷವತಿ Nr., Hlā.; ಅಕ್ಷ Nn. 37; ದ್ಯೂತ 134; ದ್ಯೂತ Si. 349). ಜೂಜಿನ ಒಡ್ಡ (ಗ್ಲಹ Hlā.). ಜೂಜುಳ್ಳ ಮನೆ (ಕೈತವ Mr. 198). see Bp. 31, 21; J. 5, 68; 6, 39; Si. 418. 450. 461; Prv. s. ಮಗ 1. — ಜೂಜನಾಡು. -ಆಡು. = ಜೂಜಾಡು. (Bp. 44, 64). — ಜೂಜಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to gamble; to keep a gaming house (C.). ಜೂಜಾಡಿಸುವವನು (ಸಭಿಕ, ದ್ಯೂತಕಾರಕ Si. 349). — ಜೂಜಾಡು. -ಆಡು. to game, to gamble (C.). ಜೂಜಾಡುವವನು (ಕಿತವ, ದ್ಯೂತಕೃತ್, etc. Si. 349). ಜೂಜಾಡುವವಗೆ ಸತ್ಯವು ಯಾಕೆ? — ಜೂಜಾಡುವವಗೆ ಜಂಗಮನ ಸುದ್ದಿ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ಜೂಜುಕಚೇರಿ. a gambling house (My.). — ಜೂಜುಕಟ್ಟು. to wager (v. t., My.).

ಜೂಜುಗಾಱ **jūju-gāṟa.** a gambler, a gamester (ದ್ಯೂತಕೃತ್, ಕಿತವ, etc. Nr.; ಕಿತವ, ದ್ಯೂತಕಾರ Hlā.; Mr. 245; C.; Bp. 40, 76; 44, 60; C. Bp. 47, 41).

ಜೂಟ **jūṭa. 1.** = ಜೂಡ 2, ಜುಟ್ಟು. the matted hair of Śiva; the twisted or clotted hair of an ascetic. see ಇನ್ದು-, ಜಟಾ-.

ಜೂಟ **jūṭa. 2.** a lie (C.; Mhr., H. ಝೂಟ; Br. ಜೂಟು).

ಜೂಟ **jūṭa. 3.** bodily strength of children (S. Mhr., also ಜೂಟು). *cf.* ಚೂಟಿ?

ಜೂಡಿ **jūḍi.** = ಜೋಡಿ 2. a favorable quit-rent on inām lands (S. Mhr.; Mhr. ಜುಡೀ, the assessment upon inām land). *cf.* ಸೋಡಿ; ಚೂಟ್.

ಜೂತಿ **jūti. 1.** *quickness, speed;* impulse, energy.

ಜೂತಿ **jūti. 2.** a shoe (C.; H.). see Prv. s. ಜಾತಿ.

ಜೂದ **jūda.** N. of a Paṇḍita (Nn. 3, o. rs. ದೂಚ, ಮಾಚ).

ಜೂದಾಳಿ **jūdu-āḷi.** a gamester. (Śmd. 239. 40).

ಜೂದು **jūdu.** = ಜೂಜು. Tbh. of ದ್ಯೂತ [ಸಾಲದೆ ಜೂದು ನಿಮ್ಮೊಳಗಿದೇಂ ಗಳ ಮಾಣಿಸಿಮೆನ್ದೊಡೆ Pb. 6, 74]; (Śmd. 344. 364, one MS. ಜೂಜು).

ಜೂದುಂಗಾಱ **jūdu-ṅ-gāṟa.** a gamester. (Śmd. 236).

ಜೂಪಱ jūpaṟa. = ಜೂಪಱು, ತೂಪಱು. thin, drizzling rain, spray (S. Mhr.; *cf.* ಜುಂಜು 2). ಮೞೆ ಜೂಪಱ ಜೂಪಱ ಬರುತ್ತದೆ (S. Mhr.). *cf.* ಸೀವರ.

ಜೂಪಱು jūpaṟu. = ಜೂಪಱ. (S. Mhr.).

***ಜೂಬು jūbu.** an evil spirit, a devil. ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರಧನವೆಮ್ಬೀ ಜೂಬಿಂಗಂಜುವೆ Bv. 446; Cv. 18.

ಜೂರ್ತಿ **jūrti.** *fever.*

ಜೂಲ **jūla.** = ಜೂಲು. a body-cloth of horses, etc. (S. Mhr.; Mhr., H. ಝೂಲ).

ಜೂಲು jūlu. (T. ಚುವಲ್, a horse's mane). 2, a tattered state, a tatter. ವಸ್ತ್ರ ಜೂಲು ಜೂಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು (My.). — ಜೂಲುನಾಯಿ. a dog with long hair [Tu.]; (C.; B. 3, 39; 5, 27). ಊರು ತಿರಿದು ಜೂಲುನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ (Prv.).

ಜೂಲು **jūlu.** = ಜೂಲ. (C.).

ಜೂಳಯ jūḷaya. = ಜೂಳೆಯ, q. v.

ಜೂಳಿ jūḷi. the spout of a vessel (My.; *cf.* ಅಂಜುಳಿ?). ಕರಗದ ಜೂಳಿ (ಮೂಱು Śmd. I).

ಜೂಳೆಯ jūḷeya. = ಜೂಳಯ. a mark made with coloured clay, etc. upon the forehead (ತಿಂಗಳಿಗೆ, ನೇರ ಬೊಟ್ಟು Śm. 72; Kk. 27, o. r. ಜೂಳಯ).

ಜೃಮ್ಭ **jṛimbha.** *gaping, yawning;* opening, as a flower; swelling, expanding, increasing.

ಜೃಮ್ಭಣ **jṛimbhaṇa.** = ಜೃಮ್ಭ. *gaping.*

ಜೃಮ್ಭಿತ **jṛimbhita.** opened, expanded; opened, as a flower, blown; opening, etc. (ವಿಕಸನ, ಹಸಿತ, etc., ಅರಳ್ವುದು Mr. 107).

ಜೃಮ್ಭೆ **jṛimbhe:** *gaping.*

ಜೆ **je.** born (fem.); a daughter. see ಆತ್ಮ-, etc.

ಜೆಗಳೆ **jegaḷe.** = ಜಗಳೆ, q. v.

ಜೆಗಿ jegi. = ಜಿಗಿ 4. to chew, etc. (My.). ಜೆಗಿಯುವದೆಲ್ಲಾ ನುಂಗುವ ಆಸೆಗೆ (Prv.).

ಜೆಗ್ಗ jegga. = ಚೇಗ, q. v. quickness, etc.

ಜೆಗ್ಗು jeggu. = ಜಗ್ಗು 3. to pull with effort, etc. (C.). — ಜೆಗ್ಗಾಡು. -ಆಡು. to pull repeatedly, etc. (B. 3, 19). — ಜೆಗ್ಗಾಡಿಸು. = ಜೆಗ್ಗಾಡು. (C.).

ಜೆಂಕಣೆ jeṅkaṇe. = ಜಂಕಣೆ, q. v. scolding, etc.

ಜೆಂಕಿಸು jeṅkisu. = ಜಂಕಿಸು. to scold. (ಬಗ್ಗಿಸು Ct. I, 4).

ಜೆಂಗಿ **jeṅgi.** relating to war (Mhr., H. ಜಂಗೀ); quarrelsomeness, petulance: dunning (My.); besieging (My.). *cf.* ಜಂಗು. — ಜೆಂಗಿ ಸರಂಜಾಮು. arms and ammunition (My.).

ಜೆಜ್ಜೆ **jejje.** = ಜಜ್ಜೆ. a kind of grain. (Z.).

ಜೆಟ್ಟಿ **jeṭṭi. 1.** = ಜಟ್ಟಿ, ಜೆಟ್ಟಿಗ 1. (Cpr. 5, 77; C.).

ಜೆಟ್ಟಿ **jeṭṭi. 2.** = ಜಣ್ಟಿ. joining. (ತೋಡು Śmd. 250, Mḍb. MS.).

ಜೆಟ್ಟಿಗ **jeṭṭiga. 1.** = ಜಟ್ಟಿಗ. a wrestler. [ನೆಗಟ್ದ ಮಲ್ಲರುಮಂ ಪಿಡಿದೊತ್ತಿ ಗೆಲ್ದ ಜೆಟ್ಟಿಗರ್ Ap. 8, 48]; (Cpr. 5, 69).

*ಜೆಟ್ಟಿಗ **jeṭṭiga. 2.** most superior person, most powerful person. ಅಣುಗಿನೊಳೆನ್ನ ಚಟ್ಟರೊಳಗೀತನೆ ಜೆಟ್ಟಿಗನೆನ್ದು Pb. 2, 61. (Tbh. of ಶ್ರೇಷ್ಠ?).

ಜೆಡೆ **jeḍe.** = ಜಡೆ 1, etc. (Śmd. 109. 113). Tbh. of ಜಟೆ (Śmd. 357; Nn. 101; ಜಟೆ, ಸಟೆ Nr., Hlā.; ಲಗ್ನಕಚ, ಜಟೆ Nr.; C.). [ನುಡಿಯ ತೊದಳ್ ನಡೆಯ ತಳರ್ ಜೆಡೆಗಳ ಕೆಮ್ಪು Ap. 8, 39]. ಮರದ ಜೆಡೆ (ಬೀೞಲ್ Śmd. I; Śm. 24). — ಜೆಡೆಕಳ್ಳಿ. = ಚತುರಕಳ್ಳಿ. (St. & Pl.). — ಜೆಡೆಕೋಲಾಟ. a play at which five or nine ropes are suspended which are held by as many dancing girls severally; in their hands are sticks with which they strike mutually and at the same time inter-knit and unknit the ropes by dancing one round the other (My.). — ಜೆಡೆಗಟ್ಟು. 1. = ಜಡೆ- 1 No. 1. (Bp. 15, 3). — ಜೆಡೆಗಟ್ಟು. 2. = ಜಡೆ- 2, q. v. — ಜೆಡೆಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to loosen (one's) matted hair tresses (Cpr. 8, 41). — ಜೆಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be joined (Abh. P. 9, 16). — ಜೆಡೆದಲೆ. -ತಲೆ. a head of matted, etc. hair (Bp. 27, 37. 38). — ಜೆಡೆಮುಡಿ. a knot of matted hair (Bp. 3, 26).

ಜೆತ್ತಿಗೆ jettige. = ಚೊತ್ತಿಗೆ, etc. the plaited strap. (C.).

ಜೆತ್ತುಳ jettuḷa. = ಜತ್ತುಳ. scum, foam.

ಜೆನ jena. = ಜನ. man, people. (Cb. 77. 86).

ಜೆನಿ jeni. = ಜನಿ 2. sacred thread.

ಜನಿವಾರ jenivāra. = ಜನಿವಾರ. sacred thread. (My.).

ಜೆಮ್ಬಾಳಿ jembāḷi. — ಜೆಮ್ಬಾಳಿಹುಳ. a greenish insect that destroys the flowers and ears of jōḷa (S. Mhr.).

ಜೆಱಿ jeṟi. = ಜಱಿ 1, etc. to abuse, etc. see ಜೆಱಿಯುವಿಕೆ.

ಜೆಱಿಯುವಿಕೆ jeṟiyuvike. rebuking, etc. (ಅನಾದರ, ಪರಿಭವ, ತಿರಸ್ಕ್ರಿಯೆ, ಅವಹೇಲ Si. 68; ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ನಿರಸನ, etc. 398).

ಜೆಱೆ jeṟe. = ಜೆಱಿ, etc. — ಜೆಱೆದಾಡು. = ಜಱು-. (ನಿನ್ದಿಸು G.).

ಜೆರ್ಕು jerku. = ಜರ್ಕು. to wound with the nails or claws (ನಖಕ್ಷತ Śmd. Dh.).

ಜೆಲ್ಲನೆ jellane. with a violent gush (of water, My.).

ಜೆಷ್ಟೆ jeṣṭe. = ಜೇಟೆ. Tbh. of ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ. (My.; Te.).

ಜೇ- jē. = ಜೇಂ-, ಜೇಙ್-, ಜೇನ್ q. v., ಜೇನು, ತೇನು. honey. — ಜೇನೆಯ್. = ಜೇನ್-ನೆಯ್ (Śmd. 209). honey-ghee, *i. e.* honey (ಮಧು, ಕ್ಷೌದ್ರ, ಮಕ್ಷಿಕೆ Nr.; Abh. P. 2, 18).

ಜೇ jē. Tbh. of ಜ್ಯಾ1. see ಜೇವಡೆ. — ಜೇಗೆಯ್. to twang a bow-string (J. 4, 31; 12, 23; 14, 1. 24; 16, 9; 20, 8). — ಜೇನಾದ. the twang of a bow-string (J. 22, 46). — ಜೇಯನೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to fasten the bow-string to both ends of a bow; to bend a bow (J. 12, 28).

ಜೇಕು jēku. = ಗೇಕು, etc. the sedge Cyperus hexastachyses Rottl. (S. Mhr.). — ಜೇಕಿನ ಗಡ್ಡೆ. (ಅಬ್ದ, ನಾಗರ, ಭದ್ರ, ಭದ್ರಮುಸ್ತಕ G.; S. Mhr.).

ಜೇಗಟೆ jēgaṭe. = ಜಾಗಟೆ q. v., etc. 2, a kind of small drum or tabor (ಡಿಣ್ಡಿಮ Nr.). see C. Bp. 5, 7; 47, 37; ಬೀರ-.

ಜೇಗಣ್ಟೆ jēgaṇṭe. = ಜೇಗಟೆ, etc. (Dp. 140, 6).

ಜೇಗಿ jēgi. = ಜೇಗ, q. v. quickness.

ಜೇಂ- jēṁ. (ಜೇಙ್-). = ಜೇ-, etc. — ಜೇಂಕೊಡ. a vessel containing honey (Śsv. 1, 27). ರಾಜ್ಯ ಜೇಂಕೊಡನೋಲ್ ತುಮ್ಬಿ ತುಳುಂಕೆ (Sś. 96). — ಜೇಂಗಱೆ. -ಕಱೆ. to rain honey (J. 24, 34). — ಜೇಂಗೊಡ. = ಜೇಂಕೊಡ. (Rśv. 5, 25). — ಜೇಂವಟೆ. -ಮಟೆ. a rain of honey (V. 11, 8).

ಜೇಂಕರಿಸು jēṅkarisu. to laud, to praise (ಪ್ರಶಂಸೆ, ಕೊಣ್ಡಾಟ Śmd. Dh.; *cf.* ಜಾಗು 1; T. ಜೇಜೇ, Te. ಜೇಜೇ, huzza!).

ಜೇಂಕಾರ jēṅ-kāra. = ಝುಂಕಾರ, etc. ಗುಂಗೀ ಹುಳದ ಜೇಂಕಾರ (G. 181). 2, = ಓಂಕಾರ (S. Mhr. Liṅgavantas).

ಜೇಜೆ jēje. a deity: god or goddess (Te., R.; T. ತೇ, god; *cf.* ದೇವ).

ಜೇಟೆ jēṭe. = ಜೆಷ್ಟೆ. Tbh. of ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ (Śmd. 370).

ಜೇಡ jēḍa. = ಜಾಡ. (ತನ್ತುವಾಯ, ಕುವಿನ್ದ Nr.; My.). see B. 3, 91; 5, 101. 227. — ಜೇಡನ ಹುಳು. a spider (ಲೂತೆ, ತನ್ತುವಾಯ, ಊರ್ಣನಾಭ, etc. Nr.). — ಜೇಡಹುಳ. = ಜಾಡ-. (B. 4, 111; My.).

ಜೇಡಿ jēḍi. a sort of pipe-clay (My.; Tu.; M. ಚೇಡಿ; Mhr. ಶಾಡೂ, ಶೇಡೀ, ಶೇಡೂ). — ಜೇಡಿಮಣ್ಣು. = ಜೇಡಿ. ಜೇಡಿಮಣ್ಣು ಜಡಿದರೆ ಸಕ್ಕರೆ ಆಗುವದೋ? (Prv.).

ಜೇಣ jēṇa. = ಜಾನ 2, etc. a woollen rug or blanket. ಕಮ್ಬಳಿಯ ಜೇಣ (ಮೇಷಕಮ್ಬಲ, ಊರ್ಣಾಯು Nr., o. r. ಜೇನ).

ಜೇತವ್ಯ jētavya. *to be conquered, conquerable, fit for conquest.*

ಜೇತಾರ jētāra. Tbh. of ಜೇತೃ (Śmd. 104 Mdb.).

ಜೇತೃ jētṛi. *victorious, triumphant;* a victor.

ಜೇನ್ jēn. (Śmd. 59). = ಜೇ-, etc. (Śmd. 209; ಕೊಡ Śm. 93; Bp. 60, 44; J. 33, 8; T., M. ತೇನ್; Te. ಜುನ್ನು, ತೇನೆ; T. ತೇನ್, ತೇನವ್ also: sweetness; smell; palm juice; Tu. ಚೀಯ; T., M. ತೇಱಲ್, palm-tree juice, nectar; T. ತೇಱು, palm wine; sweetness = ತಿತ್ತಿಪ್ಪು; Te. ತಾವಿ, fragrance; *cf.* ಸಿ 1). [ಪಾಡೆ ಜೇನಮುಟೆ ಕೊಣ್ಡನ್ತಪ್ಪ ಗೇಯಂ Pb. 9, 29; Ap. 7, 17]. — ಜೇನ್ನೊಣ. a bee (J. 8, 32).

ಜೇನ jēna. = ಜೇಣ, q. v. a woollen blanket.

ಜೇನು jēnu. = ಜೇನ್, etc. honey (ಮಧು Nn. 9. 13; ಮಕರನ್ದ, ಪುಷ್ಪರಸ Si. 124; C.). ಜೇನು ಸವಿಯೆನ್ದು, ಮೇಣ ಸಹಾ ತಿನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ನೊಣ. — ಜೇನ ತುಪ್ಪ. = ಜೇನು. (ಕ್ಷೌದ್ರ, ಮಧು, etc. Hlā.; ಮಧು, etc. Mr. 175. 509; C.; ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟ, etc. Si. 334; B. 3, 36). ಜೇನ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ಲುವದು (Śmd. 159). — ಜೇನ ನೊಣ. a bee (ಮಧುಮಕ್ಷಿ, ಮಕ್ಷಿಕ Mr. 175; C.; B. 3, 36; 4, 2). — ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ. = ಜೇನ ಹುಟ್ಟಿ. honey-comb in which honey is deposited [ಮುಗಿಲ್ಗಳಿಟ್ಟೆಡೆಗಳೊಳ್ ತಲೆಗಳ್ ತೂಡರ್ದಿರ್ದ ಜೇನಪುಟ್ಟಿಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವು Pb. 10, 80; Ap. 5, 83 va.]; (Cpr. 5, 64 va.). — ಜೇನವರೆ. -ಅವರೆ. a superior kind of avare (My.). — ಜೇನ ಹುಟ್ಟೆ. = ಜೇನ ಹುಟ್ಟು. (B. 4, 2). — ಜೇನ ಹುಟ್ಟಿ. = ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ. (Bh. 8, 25, 19; My.). — ಜೇನ ಹುಟ್ಟು. honey-comb in which honey is deposited (S. Mhr.; B. 1, 9). — ಜೇನ ಹುಳ. = ಜೇನ ನೊಣ. (C.). — ಜೇನುಗೂಡು. = ಜೇನ ಹುಟ್ಟು. (My.). — ಜೇನುತುಪ್ಪ. = ಜೇನ-. (My.; B. 5, 259). — ಜೇನುತೊಟ್ಟು. the shells, *i. e.* the empty shells or repositories, of honey, an empty comb (My.). — ಜೇನುಮೇಣ. wax (C.). — ಜೇನುಪುಟ್ಟಿ. -ಫುಟ್ಟಿ. = ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿ. (Rśv. 5, 55 va.). — ಜೇನುಹುಳ. = ಜೇನ-. (C.). ಜೇನುಹುಳ ಕಚ್ಚು ವಾಗ್ಯೆ ಮಾನಿ ಅನ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟೇತೇ? (Prv.).

ಜೇನೆ jēne. the tree Adenanthera aculeata Roxb. (Te.). — ಜೇನೆಹಣ್ಣು. (Bp. 18, 16).

ಜೇಬು jēbu. a pocket (My.; Br., H.).

ಜೇಮನ jēmana. = ಜವಣ, ಜೇವಣ. *eating; food, victuals.*

ಜೇಯ jēya. *to be conquered, conquerable, fit for conquest.*

ಜೇರು jēru. = ಕೇರ್ 1. a wall. — ಜೇರುಗಣ್ಡಿ. -ಕಣ್ಡಿ. an embrasure for guns, a loophole (My.; Te. ಜೇರು-, ಜೀವುರು-); a wicket (My.). — ಜೇರುಗಿಣ್ಡಿ. -ಕಿಣ್ಡಿ. = ಜೇರುಗಣ್ಡಿ. (S. Mhr.). — ಜೇರುಮುತ್ತಿಗೆ. a close siege (My.).

ಜೇರು jēru feeble; reduced by, exhausted; weakness, indisposition (S. Mhr.; Mhr., H. ಜೇರ).

ಜೇರುಬನ್ದು jērubandu. a zerband, a martingal (Br.; R.; Mhr., H. ಜೇರಬನ್ದ). 2, a whip (Br.; H.; R.).

ಜೇವಡೆ jē-baḍe. 1. = ಜೇವೊಡೆ 1. to twang a bow-string (ಸಿಂಜಿನಿ ಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh., o. r. ಜೇವೊಡೆ; Grj. 8, 22).

ಜೇವಡೆ jē-baḍe. 2. = ಜೇವೊಡೆ 2. the twang of a bow-string (ಜ್ಯಾರವ Ss.). — ಜೇವಡೆಗೆಯ್. to twang a bow-string (Śmd. 66. 133, o. r. ಜೇವೊಡೆ-). [ಸಮತೆಯೆಮ್ಬ ತಿರುವ ಮೆಟ್ಟಿ ಜೇವಡೆಗೈದು ಶಿಷ್ಯನೆಮ್ಬ ಅಮ್ಬು ತೊಡಚಿ Cv. 1451].

ಜೇವಣ jēvaṇa. Tbh. of ಜೇಮನ. food, etc. (Śmd. 347; ಕವಳ, ವಳಿಗೆ, ತುತ್ತು Kk. 46; Śm. 59; ಪೊಳಿಗೆ, ಕಬಳ, ತುತ್ತು Śs.; Śsv. 2, 46).

ಜೇವಣಿ jēvaṇi. = ಜೇವನಿ. a kind of plant. see ಮಱು–.

ಜೇವಣಿಗೆ jēvaṇige. sweetness; pleasantness (ಮಾಧುರ್ಯ Bhn. 139; *cf.* ಜೇನ್).

ಜೇವೊಡೆ jē-boḍe. 1. = ಜೇವಡೆ 1, q. v. to twang a bow-string. [ಪೊಡೆದುದು ಬಿಲ್ಲ ಜೇವೊಡೆಯೆ ಮಿಾಱುವ ವೈರಿ ನರೇನ್ದ್ರರಂ Pb. 1, 99; Ap. 12, 87 va.]; (Abh. P. 3, 50; Cpr. 6, 31. 32).

ಜೇವೊಡೆ jē-boḍe. 2. = ಜೇವಡೆ 2. ಬಿಲ್ಲ ಜೇವೊಡೆಯ ಧ್ವನಿ (ವಿಸ್ಫಾರ Nr.). — ಜೇವೊಡೆಗೆಯ್. = ಜೇವಡೆಗೆಯ್, q. v. (Abh. P. 14, 176).

ಜೇಷ್ಟೆ jēṣṭe. Tbh. of ಜ್ಯೇಷ್ಠ (Śm. 20).

ಜೇಷ್ಠಮಧ jēṣṭa-madha. liquorice (S. Mhr., Mhr.; My. as ಜೇಷ್ಠ ಮಧು).

ಜೈತ್ರ jaitra. *victorious, triumphant;* a victor. see ಸುರ–.

ಜೈತ್ರರಥ jaitra-ratha. *a triumphant car* (ಗೆಲ್ವ ರಥ Mr. 285); a victor.

ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆ jaitra-yātre. a triumphant march (My.).

ಜೈನ jaina. (fr. ಜಿನ). relating to the Jinas; *a follower of the doctrine of the Jinas,* a Jaina (ಕಾಣಿಕೆವರದ Ct. I, 27, o. r. ಕಾಣಿಗ–). ಸಾಧು, ನಿರ್ಗ್ರನ್ಥರ್, ನಗ್ನಾಟರ್, ಜೈನರ್, ದಿಗಮ್ಬರರ್, ಜೀವಕರ್, ಮಲಧರರ್, ಕ್ಷಪಣರ್ ಎನೆ ಗುರುಗಳ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 222). ಬಗೆದನ್ತಾಗೆ ಸುರೇನ್ದ್ರರಿಂ ಕ್ರಮದೆ ಕಲ್ಯಾಣದ್ವಯಂ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಗೆ ಪೊಣ್ದು (Śmd. 132 in two MSS.). see Śmd. 7. 128; Cpr. 2, 1; 3, 1; Bp. 49, 8. 41. 46; 50 sum.; 50, 22. 25. 42. 45. 52. 57. 75. 77. 80; 51, 5. 9. 41. 42. 54. 65. 66. 70; 52, 11. 15. 19. 29. 35.

ಜೈನಮುನಿ jaina-muni. = ಜಿನಮುನಿ. (Bp. 52, 31).

ಜೈನವೃತ್ತಿ jaina-vṛitti. Jaina practice (Bp. 51, 11).

ಜೈನಾಗಮ jaina-āgama. a collection of Jaina doctrines or precepts, a Jaina scripture or manual, Jaina doctrine. — ಜೈನಾಗಮಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to accept the Jaina doctrines, to be initiated in them. ಜೈನಾಗಮಂಗೊಣ್ಡವಳ್ (ಅತೀತೆ Mr. 303).

ಜೈನಾಚಾರ್ಯ jaina-ācārya. a Jaina teacher (Bp. 49, 26).

ಜೈನಾಶ್ರಮ jaina-āśrama. *a Jaina monastery.*

ಜೈಮಿನಿ jaimini. = ಜಯಮಿನಿ. N. of a ṛiṣi and philosopher, the pupil of Vyāsa and founder of the pūrvamīmāṁsā school, counted among the chief ṛiṣis (Mr. 258; J. 9, 2).

ಜೈಮಿನಿಭಾರತ jaimini-bhārata. a translation of a Sk. poem into Kannaḍa by Lakṣmīśa (J. 1, 11).

ಜೈಮಿನೀಯ jaiminīya. relating to Jaimini and the pūrvamīmāṁsā, a follower of the pūrvamīmāṁsā (G.).

ಜೈವಾತೃಕ jaivātṛika. (fr. ಜೀವ). *long-lived* (ಆಯುವನ್ತ Mr. 239); *the moon.*

ಜೈಸು jaisu. = ಜಯ್ಸು, etc. to win. (J. 4, 37).

ಜೊಂಗುಳಿ joṅguḷi. = ಜೊಂಗುೞಿ (Śmd. 39). fainting, faintness (ಮುಚ್ಚೆ, ಹರವಸ, ಮೂರ್ಛೆ Śm. 56; *cf.* ಜೊಮ್ಪಿಸು 2; M. ಚುರುಗು, ಚೊರುಗು, to be stupified; ಚೊರುಕ್ಕು, to feel dizzy; slight intoxication, giddiness; T. ಚೊಕ್ಕು, to be stupified, bewildered, deluded; faintness = ಚೋರ್ವು; see ಸೊಕ್ಕು).

ಜೊಂಗುೞಿ joṅguḻi. = ಜೊಂಗುಳಿ, q. v.

ಜೊಂಜಾಟ joñjāṭa. = ಜಂಜಡ, etc. trouble, etc. (C.).

ಜೊಟ್ಟಿ joṭṭi. = ಜರಡು, etc. uselessness. (S. Mhr.).

ಜೊಡರ್ joḍar. = ಸೊಡರ್. a lamp, light, etc. in compounds, see *e. g.* ಬಾನಜೊಡರ್. [Tu. ಸುಡರ್, ತುಡರ್].

ಜೊಣ್ಡಿಗ joṇḍiga. = ತೊಣ್ಡಂಗಿ. a cockroach (S. Mhr.; Mhr. ಝುರಳ).

ಜೊಣ್ಡು joṇḍu. 1. the scurf of the head, dandruff (C.; T., Te. ಚುಣ್ಡು).

ಜೊಣ್ಡು joṇḍu. 2. = ದೊಣ್ಡೆ. a filthy mass of scum, rotten leaves, etc. swimming on the surface of water (C.); an ugly clotted mass (Bh. 6, 8, 13; J. 13, 44). — ಜೊಣ್ಡೇೞ್. -ಏೞ್. to become an ugly mass (Rśv. 5, 120 va.).

ಜೊಣ್ಡು joṇḍu. 3. the elephant grass (= ಆಪು 1, My.). ಆನೆಯಾಗಿ ಜೊಣ್ಡು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕಿನ್ತ ಇಱುವೆಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ತಿನ್ನುವದು ಮೇಲು (Prv.).

ಜೊತಿಗೆ jotige. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. (My.).

ಜೊತೆ jote. (= ಜತೆ; or a Tbh. of ಯುತ or ಯುತಿ?). union, etc. (= ಜತೆ, q. v.; My.). see Bp. 5, 42; Si. 179. 222. 410. ಜೊತೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ವ್ಯಥೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). — ಜೊತೆಗೂಡು. -ಕೂಡು. to be combined, etc. (Si. 96). — ಜೊತೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to join (v. t., My.); to bring in, as money (My.). — ಜೊತೆಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. the act of combining (v. t.; Si. 392).

ಜೊತೆಗಾಱ jote-gāṟa. = ಜತೆಗಾಱ. ಜೊತೆಗಾರನ ಸಂಗಡ ಮಥನಿಸ ಬಾರದು. — ಜೊತೆಗಾಱನು ಹೋಗಿ, ವ್ಯಥೆ ಆರಮ್ಭಿಸಿತು (Prvs.).

ಜೊತ್ತಗೆ jottage. = ಜೊತ್ತಿಗೆ, etc. (My.; Bp. 56, 28; V. 38, 93; Mhr. ಜೋತೇಂ). ಆಬನ್ಧ, ಯೋತ್ರ, ಯೋಕ್ತ್ರ ಎನ್ದೊಡೆ ಮಿಳಿ; ಜೊತ್ತಗೆ ಎನ್ದೂ, ಎಮ್ಬರು (Nr.).

ಜೊತ್ತಿಗೆ jottige. = ಜೊತ್ತಗೆ, etc. plaited strap. (My.).

***ಜೊತ್ತಿಸು jottisu.** to kindle? ತಳಿರ ಸೋರ್ಮುಡಿ ಮನಮಂ ಪತ್ತಿಸಿ ಜೊತ್ತಿಸೆ Pb. 5, 59.

ಜೊತ್ತು jottu. = ಜತ್ತು q. v. (ತಹಿ Ct. II, 90; My.). 2, a mass, a row, a line (C. Bp. 42, 15).

ಜೊನ್ನ jonna. Tbh. of ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ. moonlight. (Śm. 16; ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್ Kk. 11*b* 45; ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ Ct. II, 15). see Cpr. 6, 64. 92; Rśv. 11, 71; J. 8, 3; ತಿಳಿ–. — ಜೊನ್ನದ ಪಕ್ಕಿ. = ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ. (ಚಕೋರ Kk. 21). — ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the Greek partridge (ಚಕೋರ Śmd. II; ತಣ್ಗದಿರ್ವಕ್ಕಿ, ಚಕೋರ Śm. 28; ತಣ್ಗದಿರಾಡಿ Ct. I, 38; V. 8, 11; J. 17, 25). ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿಗಣ್ಗಳ್ (Śmd. 387). — ಜೊನ್ನೊಡಲ. -ಒಡಲ. whose body is moonlight: the moon (ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 107; Śm. 15; ಇರುಳೆಱೆಯ Ct. II, 6; ಚನ್ದಿರ Kk. 11*b*; ಶಶಿ 44). — ಜೊನ್ನೊಡಲಳಿಯ. -ಅಳಿಯ. the son-in-law of the moon: Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7).

ಜೊನ್ನೆ jonne. = ದೊನ್ನೆ, q. v. a cup made of leaves (My.).

ಜೊಮ್ jom. = ಗೊಮ್. an imitative sound. *cf.* ಜೊಮ್ಮನೆ. — ಜೊಮ್ಮೆನ್ನು. to buzz, as flies, when alighting on and covering anything (C.).

ಜೊಮ್ಪ jompa. = ಜೊಮ್ಪೆ. a cluster, a bunch (ತೊಮ್ಬೆ Ct. I, 105; II, 9; ತೊಂಗಲ್, ಗೊಂಚಲ್, ತೊಡಮ್ಬೆ, etc., ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; Abh. P. 1, 110; 2, 13 va.; Cpr. 5, 132; Te.). see ಅಲರ್ಜೊಮ್ಪ, ತಳಿರ್ಜೊಮ್ಪ. 2, a mass (Cpr. 6, 92; *cf.* ಗುಮ್ಪು, ಜೊಣ್ಡು 2; Mhr. ಜೋಮ, compactness, thick-set). [3, a bower. ನನೆಯ ಜೊಮ್ಪಂಗಳೊಳಂ ಗಗನ ಗಮನ ಜನಿತ ಶ್ರಮಮನಾ ಗಜಗಮನೆ ಯರಾಱಿಸಿ Pb. 7, 81 va.; Ap. 1, 75. Tu. ದೊಮ್ಪೊ. a pandal].

ಜೊಮ್ಪ jompa. = ಜಮ್ಪು 1. sleepy (R.; Mhr. ಝೋಪ, ಝೋಮ್ಪ, sleep).

ಜೊಮ್ಪಿಸು jompisu. 1. (ಜೋಮ್ಪಿಸು). to cause to tremble, to make start, etc. (Bh. 1, 12, 15). ಜಯಸಬುದ ಜೊಮ್ಪಿಸಿದುದು ಅಮ್ಬರವ (Bh. 2, 13, 11). 2, to tremble (J. 25, 35; Bh. 8, 7, 18). ನಡುಕವ್ ಎನೆ, ಜೊಮ್ಪಿಸಿತ್ತು (Śm. 76; Kk. 31). 3, to start up, to be aroused (Bh. 3, 19, 45).

ಜೊಮ್ಪಿಸು jompisu. 2. (ಜೋಮ್ಪಿಸು). to get intoxicated, inebriated, bewildered, stupefied, etc. (Grj. 7, 14; J. 18, 59; *cf.* ಜೊಂಗುಳಿ; Te. ಸೊಮ್ಮ, ಸೊರಗು, faintness, swoon; torpidity, see ಜೋಮು; T. ಚೋಂಗು, forgetfulness = ಮಱತ್ತಲ್, ಮಱವು). ಜೊಮ್ಪಿಸಿತೆನ್ದು, ಮರವೆ (Śs.); ಜೊಮ್ಪಿಸಿದುದೆನ್ದು, ಮರವೆ (Bhn. 48).

ಜೊಮ್ಪು jompu. ಜೋಮ್ಪು. = ಜೊಮ್ಮು 1. inebriation; stupor, suspension of sensibility, paralyzation (Rām. 6, 30, 31).

ಜೊಮ್ಪೆ jompe. = ಜೊಮ್ಪ No. 1. a cluster, etc. (My.).

ಜೊಮ್ಬಿಸು jombisu. ಜೋಮ್ಬಿಸು. to bend the body towards an object; to move forwards (Rām. 3, 4, 25; 6, 9, 24; Mhr. ಝೋಂಕಣೇ, v. i., to bend, etc.).

ಜೊಮ್ಮ jomma. N. see ತೆಲುಗ-. — ಜೊಮ್ಮಯ. -ಅಯ. N. see Bp. 34, 30. 36; ತೆಲಗು-, ತೆಲುಗು-. — ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ಜೊಮ್ಮಯ. see Bp. 34, 15. 26; ತೆಲಗು-, ತೆಲುಗು-. — ಜೊಮ್ಮವೆ. -ಅವೆ. N. (Bp. 57, 7).

ಜೊಮ್ಮನೆ jommane. buzzingly (Bp. 46, 59).

ಜೊಮ್ಮಿ jommi. N. — ಜೊಮ್ಮಿದೇವ (Bp. 34, 16. 17. 37).

ಜೊಮ್ಮು jommu. 1. = ಜೊಮ್ಪು. (Grj. 7, 11 va.; Rām. 3, 4, 4, o. r. ಜೊಮ್ಪು; Bh. 8, 4, 15; 8, 24, 6).

ಜೊಮ್ಮು jommu. 2. = ಜುಮ್, etc. a sound used in the sensation of the numbness of a limb kept long in one position (My.). [— ಜೊಮ್ಮನೆ ಪೋಗು. -ಪೋಗು. to become motionless and be in a stupor. ಆರಾಧಿತ ದರ್ಶನರಾ ಚಾರಣರ್ ನಭಕ್ಕೊಗೆದಾಗಳ್ ಆ ದಮ್ಪತಿಗಳ್ ಜೊಮ್ಮನೆಪೋದನ್ತಿರ್ದು Ap. 5, 64. 65].

ಜೊಯಿಸ joyisa. = ಜೋಯಿಸ. an astrologer, etc. (S. Mhr.).

ಜೊಱ್ಱನೆ jorrane. = ಜೋರನೆ. with a gushing sound (of water, rain, My.).

ಜೊಲ್ಲಯ jollaya. = ಚೊಲ್ಲಯ, etc. pointed end of a female's bundle of hair. (Bh. 8, 22, 27).

ಜೊಲ್ಲು jollu. saliva, slaver (C.; ಸೃಣಿಕೆ, ಸ್ಯನ್ದಿನಿ, ಲಾಲೆ Si. 206; Te. ಚೊಲ್ಲು, ಜೊಂಗೆ; Tu.; M. ಇಣೋಳೆ, ನೋಳೆ). see Si. 214; J. 18, 20; 19, 50; 28, 18; B. 4, 85; Sp. s. ಪೊಡವೀತ.

ಜೊಲ್ಲೆಹ jolleha. = ಜೊಲ್ಲಯ, etc. (ಕಬರಿಯಗ್ರ Ct. I, 30, o. r. ಕವರಿ-).

ಜೊವ್ವಾಲೆ jovvāle. = ಜವ್ವಾಲೆ, etc. a swing. (My.).

ಜೊಳ joḷa. an imitative sound. (*cf.* Mhr. ಝುಳ ಝುಳಣೇಂ). — ಜೊಳ ಜೊಳ. rep. the sound produced in discharging urine (C.). — ಜೊಳಳಳ. = ಜೊಳ ಜೊಳ. (S. Mhr.).

ಜೊಳ್ಳು joḷḷu. = ಜಳ್ಳು, etc. unsubstantiality, emptiness, the state of being pithless or without stuff, etc. (C.; Te. ಸೊಳ್ಳು, ತೊಲ್ಲೆ; M. ಚುಙ್ಙು, ಚುಕ್ಕು, ಚುರುಙ್ಙು, to grow dry, lean, be reduced; ಚುಳ್ಳು, what is little, trifling; ಚೊಂಗು, ಚೊತ್ತಿ, lean, withered; ಚೊಳ್ಳು, ಚೊಙ್ಙು, ಚೊತ್ತೆ, ಚೊಟ್ಟೆ, worm-eaten, unsubstantial; T. ಚೊಳ್ಳೈ, that which is worm-eaten, a tree, nut, etc.; Tu. ಜಳ್ಳ್; *cf.* ಟೊಳ್ಳು, ತೊಱಳೆ, ತೊಳ್ಳೆ; ಸುರುಗು). — ಜೊಳ್ಳುಗಾಱು. = ಜಳ್ಳುಕಾಱು. (C). — ಜೊಳ್ಳು ಪೊಳ್ಳು. reit. (My.). — ಜೊಳ್ಳುಮನುಜ. a worthless man. ಜೊಳ್ಳುಮನುಜರು ತಾವು ಸುಳ್ಳು ಸಂಸಾರದೊಳು ಮುಳ್ಗಿಡಿದು ಮಾಯೆಯೆಮ್ಬವಳ ಬಲೆಯೊಳು ಹೊಳ್ಳಾಡುತಿಹರು (Sp.). — ಜೊಳ್ಳುಮಾತು. = ಜಳ್ಳುಮಾತು. (C.).

ಜೋ jō. 1. an imitative sound: hush! (Grj. 3, 68. 69). ಅಮರಾಂಗನೆಯರ್ ಜೋಯೆನ್ದು ಪಾಡಿದರ್ ಜೋಗಳಮಂ (Śmd. 64). — ಜೋಕುಮಾರ. an image of clay, having an immense membrum virile, carried in procession in a basket on the head by a woman of the sunnagāras (S. Mhr.). — ಜೋ ಜೊ. rep. hush, hush! words used in lulling infants to sleep, a lullaby (Grj. 3, 68. 69; C.; Te.; Mhr.; T. ತಾಲಾಟ್ಟು, ಓರಾಟ್ಟು; M. ತಾಲೋಲ). ಜೋ ಜೋ ಅನ್ದರೆ ಜ್ಞಾನವಂತೆಯೇ? — ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಗೊಡ್ಡಿ ಗುಣ್ಡುಕಲ್ಲನ್ನು ತೊಟ್ಲಲಿ ಹಾಕಿ, ಜೋ ಜೋ ಅನ್ದಳು (Prvs.).

ಜೋ jō. 2. (fr. ಜೋಲ್). hanging downwards, dangling. — ಜೋಮಾಲೆ. a necklace of gold beads hanging down to the navel (ಲಮ್ಬನ, ಲಲನ್ತಿಕೆ Si. 218; C.; Te.).

ಜೋಕಾಲೆ jōkāle. = ಜವ್ವಾಲೆ, etc. a swing (C.).

ಜೋಕು jōku. an affected manner of speaking, singing, walking, dressing, etc. (My.; Mhr. ಝೋಕ); a scheme, a trick (My.).

ಜೋಕುಗಾಱ jōku-gāra. a man of affected manners; a schemer (My.).

ಜೋಕುಗಾರ್ತಿ jōku-gārti. a woman of affected manners (My.).

ಜೋಕೆ jōke. attention, caution, care (C.; J. 6, 4; 29, 38; see ಜೂಪು 1; Mhr. ಜೋಗವಿಣೇಂ, to take care of; to feed or foster satisfyingly). ಜೋಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಱಿಕ ಅರ್ಥ ವ್ಯರ್ಥ (Dp. 1). 2, beauty, comeliness, harmony, grandeur (Bp. 4, 7; Rām. 3, 4, 4; 5, 9, 1; C. Bp. 42, 21; J. 21, 57; Tu.; Te.; see ಚನ್, ಚೆನ್). — ಜೋಕೆ ಮಾಡು. to take care of, to foster, etc. (C.; B. 1, 24; 2, 9. 40; 4, 200). — ಜೋಕೆಯಾಗಿರು. to be attentive, etc. (C.). 2, to be well taken care of or well protected (C.; B. 4, 83).

ಜೋಗ jōga. 1. Tbh. of ಯೋಗ, q. v. (also: a kind of boat?). ಜೋಗಂ ಪರೀತಂ ನಿಮಜ್ಜರಂ (o. r. ನಿಮಂಜರಂ) ದುರ್ಗಿ (o. r. ದುಗ್ಗಿ) ಓಡಂ ಡೋಣಿಯೆನ್ದಯ್ದೆ ನಾವೆ (o. r. ನಾವ್ಯಮ್) ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 407). [ಕೇಸರಿ ಮದ ಜೋಗ ಐದಱ ಮದ ಸೇನೆಯ ದಳ ಮುಱಿಯಿತ್ತು Cv. 879].

***ಜೋಗ jōga. 2.** a kind of cloth. ಪಱ ಚಿತ್ರಾವಳಿ ಜೋಗಂ ಪಱಯಿಂ ದೇವಾಂಗಮೆಮ್ಬ ವಸನಂಗಳಂ Ap. 5, 34.

ಜೋಗತಿ jōgati. a female begger who is dedicated to Ellamma (Pārvatī, C.; Mhr.). ಸೂಳೆ ಮುಪ್ಪಾಗಿ ಜೋಗತಿಯಾದಳು (Prv.).

ಜೋಗಬೋಧ jōga-bōdha. one who understands jōga (or yōga, Bh. 8, 4, 15).

ಜೋಗಯಿಸು jōgayisu. = ಜೋಗಿಸು. to join; to prepare [ಒಡೆಯರು ಜೋಗೈಸುವ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ Bv. 361; Cv. 480]. ಹಱ ಗೊಲನೆ ಜೋಗಯಿಸಿ ಕೊಳುತಲೆ ತೊಱಿಯ ದಾಣ್ದುವರ್ (Prll. 12, 14).

ಜೋಗರಿಸು jōgarisu. to become or be stupified or benumbed (Bh. 8, 11, 30; *cf.* ಜೋಗು 2).

ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ jōga-paṭṭige. Tbh. of ಯೋಗಪಟ್ಟಕೆ. cloth thrown over the back and knees of an ascetic. (Kk. 33; V. 14, 31).

ಜೋಗವಾವುಗೆ jōga-pāvuge. Tbh. of ಯೋಗಪಾದುಕೆ. a magical shoe. (Śmd. 380, originally -ಪಾದುಕ).

ಜೋಗಳ jōgaḷa. = ಜೋಗುಳ. a lullaby (C.; see Śmd. s. ಜೋ 1). ಬನ್ನಬೆಳಗವು ಕೂಡಿ, ಹೊನ್ನಿ, ಜೋಗಳ ಪಾಡಿ, ಹಿನ್ದೆ ಸತ್ತವರ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಗುಗ್ಗರಿ ತಿನ್ದು, ತೂಗುವರು (Sp.). ಕೂಸು ಕಾಸ ಹಡೆಯದು, ಜೋಗಳ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿತು (Prv.). [Tu. ಜೋಕ್ಲು, children].

ಜೋಗಿ jōgi. Tbh. of ಯೋಗಿ. an ascetic (Śmd. 343; Ct. II, 43; ಋಷಿ Kk. 33; Śm. 34). ಜೋಗಿಗೆ ಜೋಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಣ್ಡರೆ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲಾ ಬೂದಿ.— ಜೋಗಿ ಜೋಗಿ ತಟ್ಟ್ಯಾಡಿದರೆ ಬುಱಡೆ ಬುಱಡೆ ತಟ್ಟ್ಯಾಡಿತು (Prvs.). see Prv. s. ಕಡಾಸು. — ಜೋಗಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a male companion of jōgatis (C.). — ಜೋಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ಜೋಗತಿ. (C.). — ಜೋಗಿಯರಳೇ ಮರ. -ಅರಳೇ-. the Portia tree, Thespesia populnea Corr. (St. & Pl.). see ಹನ್ದಿ-.

ಜೋಗಿಸು jōgisu. = ಜೋಗಯಿಸು. to join (V. 14, 28 va.).

ಜೋಗು jōgu. 1. = ಜವುಗು. (My.). 2, a waterfall (My.; S. Mhr. rare; Tu.; Mhr. ಧೋಧಾ; Te. ಜೊಮ್ಪು. ಜೋಪು, ಜೋಮ್ಪು, ಜೌಕು, oozings).

ಜೋಗು jōgu. 2. = ಜೋಮು. the sensation of a limb being asleep (My.; *cf.* ಜುಮ್, etc.).

ಜೋಗುಳ jōguḷa. = ಜೋಗಳ. (C.; Abh. P. 3, 69 va.; Bp. 15, 14; C. Bp. 47, 6). ಜೋಗುಳದಿನ್ದ ತೊಟ್ಲು ಆಡುವದೋ? (Prv.). — ಜೋಗುಳವಾಡು. -ಪಾಡು. to sing a lullaby (J. 18, 21).

ಜೋಂಗಕ jōṅgaka. *Aloe wood, Agallochum.*

ಜೋಡ jōḍu-a3. a lewd, profligate man (ಪಾಣ್ಬ, ಸಿತಗ Śmd. II; Kk. 89; *cf.* ಜೋಡೆ).

ಜೋಡಣಿ jōḍaṇi. = ಜೋಡಣೆ, etc. (S. Mhr.).

ಜೋಡಣೆ jōḍaṇe. = ಜೋಡಣಿ, ಜೋಡಾಣಿಕೆ, ಜೋಡ್ಣಿ. joining, being joined, junction; joining; laying equally together; heaping up; accomplishing; getting ready, preparation; readiness (C.; Rām. 3, 4, 4; 4, 2, 4; Mhr. ಜೋಡಣೀ; Br., H. ಜೋಡನೆ).

ಜೋಡಾಣಿಕೆ jōḍāṇike. = ಜೋಡಣೆ. (My.).

ಜೋಡಿ jōḍi. 1. = ಜೋಲಿ 1. the state of being united or connected, that of being equal or same; a pair or couple (C.; ದ್ವನ್ದ್ವ, ಯುಗ್ಮ, ಕೂಡಿದುದು Si. 459; Mhr. ಜೋಡೀ); a mass (Rām. 2, 7, 3; Bh. 8, 23, 20). 2, a sheet of paper (My.; *cf.* Mhr. ಚೌಘಡೀ). — ಜೋಡಿವಸ್ತ್ರ. a double handkerchief (My.).

ಜೋಡಿ jōḍi. 2. = ಜೂಡಿ, q. v. a favourable quit-rent on ināṁ lands. (My.).

ಜೋಡಿಕೆ jōḍike. the state of being joined, united, connected with, etc. (C.; Rām. 5, 3, 43).

ಜೋಡಿಸು jōḍisu. 1. = ಜೋಳಿಸು. to join (v. t.), to unite (Bh, 3, 13, 19; J. 4, 4; C.; B. 4, 152); to put to (Rśv. 6, 11 va.); to bring together, to collect (J. 22, 2); to communicate (J. 6, 26); to fill (Bh. 8, 23, 3). 2, to come together, to assemble (J. 10, 47; 16, 3); to become ready (Bh. 1, 10, 25; 3, 12, 16); to arise (Bh. 8, 21, 23). 3, to get ready (Bh. 1, 8, 66; Śsv. 4, 28; J. 4, 37; 7, 36; 12, 12).

ಜೋಡಿಸು jōḍisu. 2. to beat (S. Mhr.; Mhr. ಝೋಡಣೇಂ).

ಜೋಡು jōḍu. junction, union; company; a pair or couple; equality, sameness; a match (ಜವಳಿ Ct. II, 74; ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, ಜವಳಿ, ಎಣೆ, ತೋಡು, ಜೋಳಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55. 93; ಸಮಾನ Kk. 16; ಎರಡು 60; C.; Tu.; Te., M.; T. ಜೋಡು; Mhr. ಜೋಡ; Bh. 1, 10, 39; J. 6, 31; 23, 57; 26, 26; Rām. 3, 6, 50). [ಅಬ್ಬಿನ ಬಬ್ಬುಲೊಳಂ ಜೋಡಾಗಿ ಕೋಡನೂಱು ಕೆಡೆದ ಗಜವ್ರಜಂಗಳ Pb. 10, 116 va.; ಕುರು ಪುತ್ರರೊಳೆನ್ನನೆ ಜೋಡುಮಾಱ್ಪರೇ Pb. 9, 24]. 2, a pair of shoes (C.; Te., M.; B. 3, 109; 5, 297). 3, a suit of armour or mail (ಸವಗ Śm. 42; ದಗಲೆ 93; ಅಂಗರಕ್ಷ, ಕವಚ, ಜಗರ, etc. Mr. 292; ಸವಗ Bhn. 30; ವಾರವಾಣ, ಕವಚ Nn. 97; Te., T.). 4, close connection, friendship (My.; Mhr.). ಜೋಡು ಇದ್ದರೆ ನಾಡು ತಿರುಗಬಹುದು. — ಜೋಡು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು, ಹಾಡು ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು (Prvs.). see ಮೆಯ್ಜೋಡು. — ಜೋಡಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. a double consonant (S. Mhr.). — ಜೋಡುಕೋಡೊಲೆ. (My.). see s. ಒಲೆ 4. — ಜೋಡುಗವಣೆ. -ಕವಣೆ. a double sling (Rām. 6, 11, 3). — ಜೋಡುವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಎಣೆವಕ್ಕಿ, ಅಮಳ್ವಕ್ಕಿ, etc., ಚಕ್ರವಾಕ Śm. 28; Kk. 14; V. 9, 24). — ಜೋಡುಶಂಖ. two conch shells blown by one person at the same time (C.; Rśv. 6, 11 va.). — ಜೋಡುಶಬ್ದ. repetitive words as ಶಿವ ಶಿವ, etc. (C.).

ಜೋಡೆ jōḍe. (Śmd. 245). a lewd woman; a whore; an adulteress (ಸಿತಗೆ, ಪಾಣ್ಬೆ Śmd. II; ಸಿತಗೆ Ct. II, 29; ಪಾಣ್ಬೆ Ct. I, 38; ಪಾಣ್ಬೆ, ಸಿತಗೆ Kk. 89; ಸೂಳೆ Bhn. 63; ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಬೆದೆಗಾರ್ತಿ, ಪಾಣ್ಬೆ, ಸಿತಗೆ, ಜಾರೆ Kk. 29; Śm. 75; Te. ಜೋಟಿ, a woman, damsel). [ಪೋಪ ಜೋಡೆಯರಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 81 va.; ಊಡುವ ಉಡಿಸುವ ಗಣ್ಡ ನಿದ್ದನ್ತೆ ಜೋಡೆ ಮಿಣ್ಡಂಗೆ ಕಣ್ಣು ಚೆಲ್ಲುವಳ ಕೇಡಿಂಗೆ ಬೆಱಗಾದೆ ನಾನು! Bv. 617]. ಒಕ್ಕಲಿತಿ ಜೋಡೆಯಾದನ್ತಕ್ಕುಮ್ etc. (Śmd. 244). *cf.* ಜೋಡ. [— ಜೋಡೆಗೆಯ್ತ. -ಕೆಯ್ತ. behaviour of a prostitute. ಆಕೆಗಳ ಜೋಡೆಗೆಯ್ತಂಗಳಂ ಕಣ್ಡು Pb. 4, 81 va.].

ಜೋಡ್ಣಿ jōḍṇi. = ಜೋಡಣೆ, etc. (S. Mhr.).

ಜೋಣ್ಟಿಗ jōṇṭiga. ? Tbh. of ಝೂಣ್ಟಿಗ. (Śmd. 339).

ಜೋತಿ jōti. Tbh. of ಜ್ಯೋತಿ. light, etc. (Śmd. 368; C.; Bp. 19, 71). ಜೋತಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲ (Prv.). — ಜೋತಿಬಣ್ಣದವರು. N. of a Śūdra caste (My.). ಜೋತಿಬಣ್ಣದವರ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಜೂತಿ ಮಾಱುವದುಣ್ಟೋ? (Prv.). — ಜೋತಿಯಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N. (C.).

ಜೋತಿಷ jōtiṣa. = ಜೋಯಿಸ, etc. astrologer, etc. (C.; B. 5, 166. 180. 307).

ಜೋತು jōtu. = ಜೋಲ್ದು. P. p. of ಜೋಲು 1.

ಜೋತ್ರ jōtra. = ದೋತ್ರ. a male garment. (My.).

ಜೋದ jōda. (Tbh. of ಯೋಕ್ತೃ, ಯೋಧ). an elephant-driver (ಮಾವನ್ತ Kk. 65; Śm. 51; ಮಾವತ Śs.); a soldier. [Pb. 10, 93]. see Abh. P. 13, 76 va.; Rām. 6, 21, 14; Bh. 2, 13, 32; J. 21, 14; 22, 7. 21. 43. — ಜೋದಗಾಳಗ. -ಕಾಳಗ. a fight of elephant-drivers (J. 20, 27).

ಜೋದಕ jōdaka. Tbh. of ಯೋಧಕ. a warrior. (Abh. P. 13, 69).

ಜೋನಿ jōni. the state of being fluid (from humidity), used of jaggory (Tu.; Te. ಜೋನೆ, ಸೋನೆ). ಬೆಲ್ಲ ಜೋನಿಯಾಗಿದೆ (My.). ಜೋನಿಬೆಲ್ಲ (My.).

ಜೋನಿಗ jōniga. N. of a caste of Śūdras (My.).

ಜೋನೆಗ jōnega. Tbh. of ಯವನಕ. an Ionian; a Turk, an Arab (ತುರುಕ, ತುರುಷ್ಕ, ಯವನ Mr. 382; Te. ಜೋನಂಗಿ, T., M. ಚೋನಗ). — ಜೋನೆಗವಱ. -ಪಱ. Turkish cloth (Rśv. 6, 11 va.).

ಜೋಪಡಿ jōpaḍi. a hut; a cottage (C.; Mhr. ಝೋಪಟೀ, ಝೂಪಡಿ).

ಜೋಪಾನ jōpāna. taking care of, looking after, treating carefully, fostering, etc. (C.; Bp. 17, 8; B. 2, 33. 40; 3, 25; Mhr. ಜೋಗವಿಣೇಂ, ಜೋಪ್ಪಾಳಣೇಂ, to take care of, etc.).

ಜೋಬ jōba. = ಜೋಬದ್ರ, (ಸುಮ್ಮ), etc. a dull, lazy man (ಆಲಸ, ಜಡ, ಮನ್ದ Mr. 245; T. ಜೋಬ, ಚೋಮ್ಬಲ್, ಜೋಮ್ಬು, ಚೋಬಲ, laziness, etc.; *cf.* ಜೊಮ್ಪು).

ಜೋಬದ್ರ jōbadra. = ಜೋಬ. (C.).

ಜೋಮಾಲೆ jōmāle. a necklace. see s. ಜೋ 2.

ಜೋಮು jōmu. = ಜೊಮ್ಮು 2, ಜೋಗು 2. the sensation of a limb being asleep. (My.; Te. ಜೋಮು, torpidity, stupefaction; silliness with pride = ಸೊಮ್ಮು; see ಜೊಮ್ಪಿಸು 2).

ಜೋಯಿಸ jōyisa. = ಜೊಯಿಸ, ಜೋತಿಷ, ಜೋಸ್ಯ. Tbh. of ಜ್ಯೋತಿಷ. an astrologer, etc. (Śmd. 368; C.; ಸಾಂವತ್ಸರ, ಜ್ಯೌತಿಷಿಕ, etc. Si. 261).

ಜೋಯಿಸಿಗ jōyisa-iga. (Śmd. 233). Tbh. of ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ. an astrologer, astronomer. see Hlā. s. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕ.

ಜೋರನೆ jōrane. = ಜುರುಜುರ್ರು, ಜೊಜ್ಜನೆ. with a gushing sound. ನೆತ್ತರು ಬಿಡದೆ ಜೋರನೆ ಸುರಿಯೆ (Bp. 38, 28).

ಜೋರಾವರಿ jōrāvari. violence, force, compulsion (C.; Br.; Mhr., H.).

ಜೋರಿಸು jōrisu. = ಸೋರಿಸು. to cause to trickle or flow (Bh. 8, 25, 19; My.).

ಜೋರು jōru. 1. = ಸೋರು 1. to trickle, to drip, to drop, to leak, etc. (My.).

ಜೋರು jōru. 2. = ಸೋರು 2. trickling, flowing; a flow (as of blood, Bh. 7, 16, 36). — ಜೋರಿಡು. -ಇಡು. to trickle, etc. (Rām. 4, 2, 37). — ಜೋರುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie up in a cloth for straining, as curds or sunna (My.). — ಜೋರು ಬಾರು. reit. = ಸೋರು-. a falling of drops, dripping (as from a wet cloth, My.); droppings (as of rice, etc. My.). — ಜೋರು ಹಾಕು. to strain, as soaked grain or pulse (My.).

ಜೋರು jōru. 3. colour applied in stripes to the walls of a house (S. Mhr.; *cf.* ಓರಣ? ಕಾರಣೆ?).

ಜೋರು jōru. strength; force; quickness; violence; stress; injustice, oppression, compulsion (C.; Br., Mhr., H. ಜೋರ).

ಜೋರುವರಾತ jōru-varāta. dunning hard for payment (C.).

ಜೋಲ್ jōl. 1. = ಜೋಲು 1. to hang down from; to hang down; to move to and fro; to swing, to oscillate, to dangle; to be or become loose or slack; to droop, to become downcast, etc. (ಆಲಮ್ಬನ Śmd Dh.; ಎಜಲ್ Śmd. I; ನೆಜಲ್ Śmd. II, Kk. 91; ಸೋರ್ Śm. 103; ಒಜಲ್ 107; Mhr. ಝುಲಣೇಂ, ಝೋಲಣೇಂ, Sk. ದುಲ್; Tu.; Te. ಸೋಲು, to turn faint, etc.). ಜೋಲ್ವಂ (Kk. 91); ಜೋಲ್ದುದು (72). ಜೋಲ್ದು [ಜೋಲ್ದು ಪೂರ್ವನೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಲಲಾಟ ಪಟ್ಟದೊಳ್ Pb. 10, 52 va.; Ap. 2, 45]; (J. 18, 21). ಜೋಲ್ವ (Bp. 20, 11; J. 15, 18; 21, 36; 28, 46). see ಕೆಯ್ಜೋಲ್. 2, to let hang down (J. 13, 60); to make loose (Bp. 47, 47). see Cpr. 1, 102; 5, 59. 132; 7, 88; Grj. 4, 68; Bp. 17, 3; 51, 71.

ಜೋಲ್ jōl. 2. = ಜೋಲು 2. hanging down, hanging, etc.; slackness, looseness. — ಜೋಲ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. a lip that hangs down (My.; V. 11, 61). — ಜೋಲ್ದುಜುಬು. -ತುಜುಬು. a loose bundle of hair (J. 5, 60). — ಜೋಲ್ಬೀಳು. to hang and move to and fro, as fruit on a tree; to hang down, as a person on his hands from a branch (My.).

ಜೋಲಿ jōli. 1. = ಜೋಡಿ 1, ಜೋಳಿ. concern; business, affair (My.; Te.; T., M. ಚೋಲಿ). 2, connexion, intercourse (My.; Te.; Rām. 6, 2, 25). 3, regard (see ಮುಂ-, ಹಿಂ-).

ಜೋಲಿ jōli. 2. = ಜೋಲೆ. hanging, swinging, oscillating, dangling (Mhr.); an oscillation (B. 5, 171); sudden motion aside (Mhr.); evasion, shifting off, delay (C.; Mhr. ಝೋಲ, ಝೋಲಾ). — ಜೋಲಿ ಮಾಡು. to shift off, to delay (C.). — ಜೋಲಿ ಸಮ್ಭಾಳಿಸು. to preserve the equilibrium of the body (S. Mhr.; B. 4, 182). — ಜೋಲಿ ಹೊಡೆ. to push one aside (S. Mhr.).

ಜೋಲಿಗಾಱ jōli-gāṟa. a loiterer (My.). ಜೋಲಿಗಾಱನ ಬೇಲಿ ಮುಱಿದರೆ ಹೊಲವೆಲ್ಲಾ ಜಾಲಿ (Prv.).

ಜೋಲು jōlu. 1. = ಜೋಲ್ 1. P. ps. ಜೋಲಿ (Bp. 3, 9; 20, 13; 26, 28; Bh. 8, 24, 6), ಜೋತು (C.). ಜೋಲುವ (Bp. 61, 27). ಜೋಲುವವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದರೆ ಸಾಲ ತೀರೀತೇ? (Prv.). see Prv. s. ಸೂಲು 2. — ಜೋತಾಡು. -ಆಡು. = ಜೋಲಾಡು. (C.; Te. ತೋಲು ಕಾಡು). see Prv. s. ನೇತಾಡು. — ಜೋತು ಬೀಳು. = ಜೋಲ ಬೀಳು. (My.). — ಜೋಲ ಬೀಳು. = ಜೋಲು-. ಜೋಲ ಬಿದ್ದದ್ದು (ಲಮ್ಬಿತ G.; My.). — ಜೋಲಾಡು. -ಆಡು. to hang down from; to hang down; to dangle, etc. (My.). ಆಡುವರು ಲತೆಯ ಉಯ್ಯಲನು, ಜೋಲಾಡುವರು ಲತೆಗಳನ್ನು (Bhāgavata 10, 18, 9). see Si. 215. 229. 230. 252.

ಜೋಲು jōlu. 2. = ಜೋಲ್ 2. (Bh. 8, 24, 7). — ಜೋಲುಗರುಳು. -ಕರುಳು. the hanging intestines: the liver (My.). — ಜೋಲುಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. a long, flapping ear (My.). — ಜೋಲುದೊಗಲ್. -ತೊಗಲ್. a wrinkled skin (My.). — ಜೋಲು ಬಾವಲಿ. a kind of ear ornament (C.). — ಜೋಲು ಬೀಳು. to hang down, etc. (C.; B. 4, 47. 134). — ಜೋಲುಮುಖ. a down-cast countenance (My.).

ಜೋಲೆ jōle. = ಜೋಲಿ 2. see ಮುಂ-, ಹಿಂ-, and *cf.* ಡೋಲಿ.

ಜೋವಳೆಯ jōvaḷeya. a man who knows to wrestle or to strive with, a clever, strong opponent (Bh. 8, 4, 14; see Mhr. ಝೋಮ್ಪಟ, ಝೋಮ್ಪಣೇ).

ಜೋಷ jōṣa. = ಜೋಸ. satisfaction, approval, pleasure, felicity. — ಜೋಷಂ. *joyfully, happily; silently.*

ಜೋಸ jōsa. Tbh. of ಜೋಷ (Śmd. 335 Mdb.).

ಜೋಸರಗಿತಿ jōsaragiti. = ಜೋಸರಿಗಿತಿ. a woman astrologer?

ಜೋಸ್ಯ jōsya. = ಜೋಯಿಸ, etc. (My.; Te. ಜೋಸಿ, Mhr. ಜೋಶೀ).

ಜೋಹ jōha. = ಜೋಹ. disguise. Tbh. of ಯೋಗ. (Bh. 6, 7, 31; 7, 3, 52; Rām. 6, 39, 23).

ಜೋಹರ jōhara. 1. = ಜೋಹಾರ. a term used by inferiors in saluting their betters (Bp. 46, 7. 42; ಜೋಹಾರ).

ಜೋಹರ jōhara. 2. = ಸೋಹಲ. a festive ceremony; a festivity; merry-making: rejoicings; play (Rśv. 6, 11 va.; B. 5, 43).

ಜೋಹಾರ jōhāra. = ಜೋಹರ 1. (Bp. 46, 5). = ಜೋಹಾರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 46, 8).

ಜೋಳ jōḷa. Tbh. of ಯವನಾಲ. a generic name of several species and varieties of millet (ಕಲಿಕ, ಯವನಾಲ Mr. 374; C.; T., M. ಚೋಳ; Te. ಜೊನ್ನ; Mhr., H. ಜವಾರೀ, ಜಾರೀ). ನಿನ್ನ ಮನೆ ಜೋಳಾಗಲಿ! (a kind of innocent curse, S. Mhr.). ಜೋಳ ಹೊಸದಾದರೆ ಮುತ್ತು ಆದೀತೇ?— ಜೋಳಾ ತಿನ್ದ ಕ್ಷಣ ಚೋಳ ಕಾಣುವದೋ? (Prvs.). see Bp. 9, 16; 16, 2; 22, 27; B. 1, 22; ಕೆಂ-, ಗೋಂ-, ದೊಡ್ಡ-, ದೋಸೆ-, ಬಿಳೇ-, ಮುಸುಕಿನ-. [— ಜೋಳಕ್ಕೆತಪ್ಪು. to be

ungrateful, to forget one who served food (jōḷa). ಸತ್ಕೃತನುಮಂ ಪಿನ್ತಿಕ್ಕಿ ಜೋಳಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಯುಮಿಂ ಬಾಜ್ಪುದೆ Pb. 9, 84]. — ಜೋಳಮಯ್ಲಿ. a harmless kind of small-pox (S. Mhr.). [— ಜೋಳವಾಳಿ. -ಪಾಳಿ. obligation to the master who feeds. ಜೋಳವಾಳಿಯಾನಲ್ಲ, ವೇಳೆವಾಳಿಯುವ ನಾನಯ್ಯ Bv. 698]. — ಜೋಳವಾೞಿ. -ಪಾೞಿ. = ಜೋಳವಾಳಿ. (Abh. P. 13, 57; Bh. 6, 5, 10; 8, 27, 9; Bp. 53, 35).

ಜೋಳಿ jōḷi. = ಜವಳಿ, ಜೋಡಿ 1, ಜೋಲಿ 1. union, etc. (ಜವಳಿ, ಜೋಡು, ತೋಡು, ಎಣೆ, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಸಮಾನ Kk. 16). see Bp. 4, 7; 58, 50. see ಸಮು-. — ಜೋಳಿದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to become equal (Bh. 8, 21, 23).

ಜೋಳಿಗೆ jōḷige. a square piece of cloth gathered up at the corners, into which alms are put, etc. (C.; Tu.; T. ಚೋಳಿ, ಚೋಳಿಗೈ; M. ಜೋಲನೆ; Mhr. ಝೋಳಣಾ; *cf.* Sk. ಝೌಲಿಕ). ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಜೋಳಿಗೆಯೆನ್ದು, ಗೂಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ (or ತೂಗ) ಹಾಕಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾತೇ? (Prv.).

ಜೋಳಿಸು jōḷisu. = ಜೋಡಿಸು 1. (Grj. 6, 56 va.). see ಕೆಯ್- s. ಕೆಯ್ 3.

ಜೋಳು jōḷu. (= Mhr. ಝೋಲ?). see Dp. 70, 5.

ಜೌ jau. for a K. term with an initial ಜೌ in writ see initial ಜವು.

***ಜೌವನ jauvana.** = ಜವ್ವನ. youth. Ap. 2, 35.

-ಜ್ಞ jña. knowing; intelligent. see *e. g.* ಅ-, ಪ್ರ-.

-ಜ್ಞತೆ jñate. knowledge of, regard, etc. see ಕೃತ-.

ಜ್ಞತ್ವ jñatva. the syllable ಜ್ಞ (Śmd. 354. 363).

ಜ್ಞಪಿತ jñapita. *made known.*

ಜ್ಞಪ್ತ jñapta. *made known.*

ಜ್ಞಪ್ತಿ jñapti. = ಗೆಪ್ತಿ. *knowing, understanding, apprehension.*

ಜ್ಞಾತ jñāta. known, perceived, understood. see ಪ್ರ-.

ಜ್ಞಾತಸಿದ್ಧಾನ್ತ jñāta-siddhānta. *versed in any science or śāstra.*

ಜ್ಞಾತಿ jñāti. a paternal relation; *a kinsman in general.* 2, a distant kinsman, one who does not participate in the oblations offered to deceased ancestors. [3, a cognate].

ಜ್ಞಾತಿತ್ವ jñātitva. = ಜ್ಞಾತೇಯ. (G.; My.).

ಜ್ಞಾತೃ jñātṛi. knowing; *a knower.*

ಜ್ಞಾತೇಯ jñātēya. *relationship, affinity.*

ಜ್ಞಾನ jñāna. = ಗೇನ, ಗ್ನಾನ, ಗ್ಯಾನ, ಜಾಣ್. knowing; knowledge, cognizance; intelligence; *sacred or religious knowledge* (ಸುಜ್ಞಾನ Nn. 52; ಬ್ರಹ್ಮ, ಸುಜ್ಞಾನ 79). see ತಿಳಿ.

ಜ್ಞಾನಕಾಣ್ಡ jñāna-kāṇḍa. that portion of the vēda which relates to the knowledge of the Brahma. (My.).

ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷು jñāna-cakṣu. = ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ. (My.).

ಜ್ಞಾನತೆ jñānate. = ಜ್ಞಾನ. see ಮಿಥ್ಯಾ-.

ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ jñāna-dṛiṣṭi. the eye of intelligence, inner eye, mind's eye, intellectual vision (Bp. 34, 21).

ಜ್ಞಾನಧನ jñāna-dhana. knowledge and wealth; knowledge looked upon as wealth (Cpr. 9, 21).

ಜ್ಞಾನಮಣ್ಟಪ jñāna-maṇṭapa. a prison (My.).

ಜ್ಞಾನಮಯ jñāna-maya. consisting of knowledge; containing knowledge. (My.).

ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ jñāna-mārga. the path of wisdom (My.).

ಜ್ಞಾನವಂತ jñāna-vanta. = ಗೇನವನ್ತ. endowed with knowledge; an intelligent, wise man. ಜ್ಞಾನವನ್ತಗೆ ಸ್ನಾನ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ಜ್ಞಾನವನ್ತೆ jñāna-vante. an intelligent, wise woman. ಜೋ ಜೋ ಅನ್ದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ತೆಯೇ? (Prv.).

ಜ್ಞಾನವರ್ಧನ jñāna-vardhana. increasing wisdom. 2, an Arhat (ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23).

ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧ jñāna-vṛiddha. advanced in knowledge (J. 32, 10).

ಜ್ಞಾನಸಮ್ಬನ್ಧಿ jñāna-sambandhi. N. (Bp. 9, 36; 25, 4; 50 sum.; 50, 21. 26. 30. 41. 45. 49).

ಜ್ಞಾನಿ jñāni. endowed with knowledge or intelligence; a learned or wise person; a sage. 2, *an astronomer or astrologer.* ಜ್ಞಾನಿ ಬನ್ದರೆ ಮನ್ನಿಸು, ಹೀನ ಬನ್ದರೆ ತ್ಯಜಿಸು (Prv.). see Prv. s. ನೀನು.

ಜ್ಞಾನಿಕೆ jñānike. = ಗೇನಿಕೆ. knowledge, perception, investigation, consideration.

ಜ್ಞಾನಿಸು jñānisu. = ಗೇನಿಸು. to consider, to reflect (My.).

ಜ್ಞಾನೇನ್ದ್ರಿಯ jñāna-indriya. = ಬುದ್ಧೀನ್ದ್ರಿಯ. an organ of perception or sensation: the skin, tongue, eye, ear, and nose. (My.).

ಜ್ಞಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟತೆ jñāna-utkṛiṣṭate. excellence or eminence of knowledge (ಗ್ರನ್ಥ, ಜ್ಞಾನದ ಹೆಚ್ಚುಗೆ Nn. 141).

ಜ್ಞಾಪಕ jñāpaka. = ಗೇಪಕ, ಗ್ನಾಪಕ. making or causing to know, teaching, informing; a teacher, etc.; a precept, a rule. 2, bearing in mind, remembrance, recollection (C., not Sk.). ಜ್ಞಾಪಕ ವಿದ್ದವನು ಭಾಪು ಎನ್ನಿಸುವನು (Prv.). see Kāvy. III, 3, B, 22-29.

ಜ್ಞಾಪಿಸು jñāpisu. to notify, to indicate (B. 4, 219).

ಜ್ಞೆ jñe. the feminine of ಜ್ಞ. see ಪ್ರ-, ಪ್ರತಿ-, etc.

ಜ್ಞೇಯ jñēya. cognizable. 2, the state of being cognizable or perceptible (Śsv. 2, 97).

ಜ್ಯಾ jyā. 1. (Śmd. 103). = ಜೇ, ಜ್ಯೆ. *a bow-string;* the chord of an arc, a sine in geometry. 2, *the earth.*

ಜ್ಯಾ jyā. 2. an incorrect way of writing ಜಾ, *e. g.* ಜ್ಯಾಜಿ (Cb. 85. 89), ಜ್ಯಾಡ (34), ಜ್ಯಾಡಿಸು (45. 120), ಜ್ಯಾಡ್ಯ (102), ಜ್ಯಾಣ (44. 68), ಜ್ಯಾಣತನ (59), ಜ್ಯಾತಿ (68. 132), ಜ್ಯಾರ (36. 128), ಜ್ಯಾಲಿ (91). (*cf.* Cb.'s ಜ್ಯಾತಕ 139; ಜ್ಯಾಪೆ 99).

ಜ್ಯಾಘಾತನಿವಾರಣ jyā-ghāta-nivāraṇa. = ಜ್ಯಾಘಾತವಾರಣ. see Nr. s. ಕಟ್ಟು 2.

ಜ್ಯಾಘಾತವಾರಣ jyā-ghāta-vāraṇa. *a fence for the arm against the strokes of a bow-string.*

ಜ್ಯಾನಿ jyāni. *decay, old age, infirmity.*

ಜ್ಯಾಮಣ್ಡಲ jyā-maṇḍala. the terrestrial circle or globe (V. 11, 55).

ಜ್ಯಾಯಸ್ jyāyas. = ಜ್ಯಾಯಾಂಸ. *superior, more or uncommonly excellent.* 2, *elder, senior, elder-born.*

ಜ್ಯಾಯಾಂಸ jyāyāṁsa. Tbh. of ಜ್ಯಾಯಸ್ (Śmd. 108).

ಜ್ಯಾರವ jyā-rava. the twang of a bow-string (ಜೇವಡೆ Śs.). — ಜ್ಯಾರವಂಗೆಯ್. -ಂ-. to twang a bow-string (Śsv. 4, 39).

ಜ್ಯೆ jye. = ಜ್ಯಾ 1, etc. see Hlā. s. ತಿರು 1.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ jyēṣṭha. = ಜೇಷ್ಟ. *most excellent, pre-eminent.* 2, *eldest, very old; elder-born; an elder brother.* 3, = ಜ್ಯೈಷ್ಠ. N. of a lunar month.

ಜ್ಯೇಷ್ಠೆ jyēṣṭhe. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ. = ಜೇಟಿ, etc. an elder sister (ತನ್ನಿನ್ದಲೂ ಹಿರಿಯಳು Nn. 128). 2, the eighteenth lunar mansion, being a part of scorpio. (My.). 3, *the elder sister of Lakṣmī who is the goddess of misfortune; misfortune, poverty* (ಅಲಕ್ಷ್ಮಿ, ನಿರ್ಋತಿ Hlā.). 4, *a small house-lizard.*

ಜ್ಯೈಷ್ಠ jyaiṣṭha. = ಜ್ಯೇಷ್ಠ No. 3. *the month in which the full moon stands near the scorpion,* May-June.

ಜ್ಯೋತಿ jyōti. = ಜೋತಿ, ಜ್ಯೋತಿಸ್. light; brightness, clearness; a burning lamp (ದೀಪ್ತಿ, ಗೃಹಭಾನು, ದೀವಿಗೆ Mr. 205). 2, fire (ಅನಲ, ಅಗ್ನಿ Nn. 68; ವಹ್ನಿ, etc. Mr. 45). 3, a ray of light (ಅಂಶು, ಕಿರಣ 68). 4, a star (ನಕ್ಷತ್ರ 68; ಉಡು, ನಕ್ಷತ್ರ, etc. Mr. 37). 5, the eye (ನೇತ್ರ, ಕಣ್ಣು 68). 6, good nature or disposition (ಸದ್ಭಾವ, ಒಳ್ಳಿಹ ಮನಸ್ಸು 68).

ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ jyōtis-śastra. the science of, or a work on, astronomy (or astrology). (My.).

ಜ್ಯೋತಿರಿಂಗಣ jyōtis-iṅgaṇa. moving light: *a fire-fly.*

ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ jyōtis-maya. consisting of light; brilliant; starry. (R.).

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲತೆ jyōtis-late. N. of a plant (Śsv. 3. 35, = ಜ್ಯೋತಿಸ್ No. 5?).

ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಮಾನ jyōtis-vimāna. a bright, brilliant vimāna (Cpr. 1, 111).

ಜ್ಯೋತಿಷ jyōtiṣa. = ಜೋಯಿಸ, etc. astronomy; astrology. 2, an astronomer; an astrologer.

ಜ್ಯೋತಿಷಿ jyōtiṣi. = ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ. (B. 5, 53; ಸಾಂವತ್ಸರ G.).

ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ jyōtiṣika. = ಜೋಯಿಸಿಗ. *an astronomer; an astrologer.*

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕ jyōtiṣka. = ಜ್ಯೋತಿಷಿಕ. (ಸಾಂವತ್ಸರ, ಜೋಯಿಸಿಗ Hlā. MS.; Si. 261; My.).

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮ jyōtis-stōma. a sōma sacrifice considered as the typical form of a whole class of sacrifices. (My.).

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ jyōtis-mati. she who is luminous or brilliant. 2, *the heart-pea, Cardiospernum halicacamum* (ಜ್ವಲನಿ, ಕಂಗು Mr. 146, o. r. ಕಾಂಗು). 3, the night as illumined by the stars.

ಜ್ಯೋತಿಸ್ jyōtis. = ಜ್ಯೋತಿ, q. v. *light.* 2, *a star.* 3, *the eye.* 4, lightning. 5, N. of the plant Trigonella foenum graecum.

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ jyōtsna. = ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆ. moonlight, etc. (ಜೊನ್ನ Ct. II, 15).

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಪ್ರಿಯ jyōtsnā-priya. the Greek-partridge or cakōra. (R.).

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ jyōtsni. *a moonlight night.* 2, *a species of cucumber, Trichosanthes dioeca.*

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿಕೆ jyōtsnike. *the plant Luffa acutangula,* etc. (= ಕೋಶಾತಕಿ).

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆ jyōtsne. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ. = ಜೊನ್ನ, ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ. a moon-light night; *moonlight;* splendour.

ಜ್ಯೌತಿಷಿಕ jyautiṣika. *an astronomer; an astrologer.*

ಜ್ವರ jvara. = ಜರ 1. heated, inflamed. 2, *fever* (of many kinds). 3, mental pain, grief. ನಿನ್ನೆ ಜ್ವರ ಬನ್ದಿದ್ದವು (B. 3, 67). ಜ್ವರ ಬರುತ್ತನೆ (S. Mhr.). ಜ್ವರ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ (S. Mhr.). ಜ್ವರ ನಿನ್ತವು (S. Mhr.). ದೇಹಜ್ವರವನ್ ಈಗಳೆ ಕೆಡಿಸು, ಸದ್ಗುರುವೇ! (Bp. 50, 29). see ಒಣ-, ಒಳ-.

ಜ್ವರಿತ jvarita. hot with fever or passion. see ಕಾಮ-.

ಜ್ವಲ jvala. flaming, shining, brilliant; flame, blaze. see ಪ್ರ-, and *cf.* ಜಳ 1.

ಜ್ವಲತ್ jvalat. burning, blazing; shining, brilliant. (My.). — ಜ್ವಲತ್ಪರ್ವತ. a volcano (My.).

ಜ್ವಲನ jvalana. shining, burning, blazing; *fire.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಜ್ವಲನನೇತ್ರ jvalana-nētra. having the eye flaming, fiery-eyed; Śiva (Bp. 25, 28; 50, 57; 56, 38).

ಜ್ವಲನಾಕ್ಷ jvalana-akṣa. = ಜ್ವಲನನೇತ್ರ. (Śsv. 4, 123).

ಜ್ವಲನಿ jvalani. = ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿ No. 2, q. v.

ಜ್ವಲಿ jvali. burning, flaming; shining.

ಜ್ವಲಿತಾರಿಕೆ jvali-tārike. pictures drawn on a wall (ಈಕ್ಷಿಸುವ ಭಿತ್ತಿಯೊಳ್ ಬರದ ಚಿತ್ರಂಗಳ್ Mr. 201).

ಜ್ವಲಿತ jvalita. kindled, burnt, blazing, flaming. (B. 19, 81).

ಜ್ವಲಿಸು jvalisu. to burn, to flame (Bp. 3, 12; My.).

ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ jvālā-mukhi. a volcano. (My.; S. Mhr. occasionally).

ಜ್ವಾಲಿ jvāli. flaming, blazing. 2, fire, Agni (Mr. 45).

ಜ್ವಾಲಿಕಾಬ್ಜವಿಲೋಚನ jvāli-ka-abja-vilōcana. whose eye is like fire, the sun and the moon (Bp. 21, 21).

ಜ್ವಾಲೆ jvāle. ಜ್ವಾಲಾ. = ಜಾಲೆ 1, ಜಾಳೆ. *a blaze; a flame.* 2, fire; a certain metrical foot (Ch.). 3, N. of a woman (J. 9 sum.; 9, 17, etc.).

ಝ್ | jh

ಝ್ jh. the twenty-ninth letter of the alphabet (Śmd. 12, 21); it occurs only in a limited number of Tadbhava words (Śmd. 22. 23).

ಝ jha. the letter ಝ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 9 (Mr. 349).

ಝಕಾರ jha-kāra. the letter or syllable ಝ (Śmd. 11).

ಝಗ jhaga. = ಜಗ 1. glittering, etc.

ಝಗಟೆ jhagaṭe. = ಜಗಳೆ. a kind of cymbal (Śmd. 339, o. r. ಝಗಡೆ), ಝಗಳೆ (29, o. r. ಝಗಡೆ).

ಝಗಡೆ jhagaḍe. = ಝಗಟೆ, q. v.

ಝಗಝಗಾಯಮಾನ jhaga-jhagāyamāna. = ಚಕಚಕಾಯಮಾನ. sparkling, flashing. (My.).

ಝಗಳೆ jhagaḷe. = ಝಗಡೆ, q. v.

ಝಗೆ jhage. = ಜಗಜಪ್ಪು No. 2. a robe or gown extending to the feet (Mhr. ಝಗಾ; B. 5, 297).

ಝಂಕಾರ jhaṅ-kāra. = ಜೇಂಕಾರ, ಝಂಕೃತಿ, ಝೇಂಕಾರ, (ಝೇಂಕೃತ). a low murmuring sound, as the buzzing or humming of bees, etc.

ಝಂಕಾರಿತ jhaṅ-kārita. = ಝಂಕೃತ, (ಝಾಂಕೃತ). tinkling, jingling, clanking. (Śmd. 173). *cf.* ಝಂಝೆ No. 2.

ಝಂಕೃತ jhaṅ-kṛita. = ಝಂಕಾರಿತ. (ಕಟಕರವ Mr. 89).

ಝಂಕೃತಿ jhaṅ-kṛiti. = ಝಂಕಾರ, etc. (Cpr. 1, 105; 7, 38).

ಝಂಕೆ jhaṅke. = ಜಂಕೆ? order? one of the terms with ಝ್ (Śmd. 23). [ನಿಮ್ಮ ಅಂಕೆಗೆ ಝಂಕೆಗೆ ಶಂಕಿಸಿದೆನಾದರೆ ಎನ್ನ ಲೆಂಕತನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ Bv. 728].

ಝಂಕೆ jhaṅke. = ಜಂಕೆ (Śmd. 339).

ಝಂಝಾನಿಲ jhañjā-anila. = ಝಂಝಾವಾತ. (ಮಱೆಯ ಸಾರಿ ಬಹ ಗಾಳಿ Mr. 50).

ಝಂಝಾವಾತ jhañjhā-vāta. *a violent storm with rain*, a high wind in the rainy season, a storm, a squall (ಮಱೆವೆರಸಿದ ಗಾಳಿ Hlā.).

ಝಂಝೂ jhañjhū. = ಜಂಜು? (Śmd. 339).

ಝಂಝೆ jhañjhe. ಝಂಝಾ. the noise of the wind or of falling rain. 2, a clanking, jingling sound.

ಝಟಿ jhaṭi. a small tree (*cf.* ಗಿಡ).

ಝಟಿತಿ jhaṭiti. = ಜಡಿತಿ. *quickly, instantly, at once, on the spot.*

ಝಟೆ jhaṭe. *the plant Flacourtia cataphracta* Roxb.

ಝಡಪ jhaḍapa. a stoop of a bird of prey, the rising or springing forward of a serpent, etc. (Mhr. ಝಡಪ, ಝಾಪ್ಪ; Bh. 10, 6, 23).

ಝಣ jhaṇa. = ಜಣ, etc. — ಝಣ ಝಣ. = ಜಣ ಜಣ. the jingling or tinkling of metallic ornaments (Bp. 5, 24; Rśv. 13, 70; Sk.). — ಝಣಝಣತ್ಕಾರಿಸು. = ಝಣಝಣಿಸು. ಝಣಝಣತ್ಕಾರಿಸುವ ಕಂಕಣಂ (Prll. 3, 25). — ಝಣಝಣಿತ. = ಝಣತ್. (Bp. 5, 29). — ಝಣಝಣಿಸು. = ಜಂಜಣಿಸು. to tinkle, to jingle, etc. (Bp. 56, 5; Rśv. 6, 11 va.; twice).

ಝಣತ್ jhaṇat. jingling, tinkling, clinking (Śmd. 100).

ಝಣತ್ಕಾರ jhaṇat-kāra. = ಠಣತ್ಕಾರ. the jingling, tinkling or clinking of metallic ornaments or small bells. (Cpr. 8, 83 va.; Grj. 2, 106 va.; 8, 8 va.; J. 6, 46).

ಝಣತ್ಕೃತಿ jhaṇat-kṛiti. = ಝಣತ್ಕಾರ. (Rśv. 5, 19 va.; 10, 6).

ಝಣನ್ನೂಪುರ jhaṇat-nūpura. a tinkling anklet. (Śmd. 100).

***ಝಣಪ್ಪ jhaṇamba.** skin, hide. ಪ್ರತಿ ಮುಖಮುಂ ಕೊಣ್ಡು ತನ್ನ ಮುಖದೊಳಿಟ್ಟು ಪುಲಿಯ ಝಣಪ್ಪುಮುಮಂ ತೊಟ್ಟು ಶ್ಮಶಾನದೊಳರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಪಕ್ಕದೆ ನಿನ್ದಿರ್ದರ್ Vr. 19, 13.

ಝಣರ್ jhaṇar. = ಝಿಣ. a sound in imitation of jingling, etc. (Rśv. 4, 73; *cf.* ಝಣತ್).

ಝಣು jhaṇu. bravo! huzza! (Bh. 2, 2, 107).

ಝಂಪ್ಪ jhampa. = ಜಪ್ಪು. a spring, a jump; jumping, springing.

ಝಂಪಾಳ jhampāḷa. a veil (*cf.* the Mhr. s. ಜಳಪ್ಪು). — ಝಂಪಾಳಂಗವಿ. -ಂ-ಕವಿ. a veil to cover (Cpr. 7, 104).

ಝರ jhara. *a cascade.*

ಝರಿ jhari. a cascade; a river. see ವಾಗ್-.

ಝರ್ಝರ jharjhara. *a sort of drum.* see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಝಲಮ್ಮೆನೆ jhalammene. = ಝಳಮ್ಮೆನೆ. an imitative sound. (Śmd. 22, o. rs. ಝಳಮ್ಮೆನೆ, ಝಲ್ಲೆನೆ; *cf.* ಜಲ್?).

ಝಲೆ jhale. = ಜಲ 2. sunshine, splendour, brilliant or glittering light.

ಝಲ್ಲರಿ jhallari. = ಝಲ್ಲಳಿ (Śmd. 30). a sort of drum or cymbal. 2, a curl, a lock of hair. 3, = ಜಲ್ಲಿ 3, (ಝಲ್ಲಿ), tassels, fringes, hangings (Bp. 1, 12, 3; Rām. 1, 7, 14; 1, 13, 4; not Sk.; *cf.* ಜಾಲರಿ).

ಝಲ್ಲಳಿ jhallaḷi. = ಝಲ್ಲರಿ, q. v. (Rśv. 6, 11 va.).

ಝಲ್ಲಿ jhalli. = ಜಲ್ಲಿ 3. (Śmd. 23). tassels, fringes, hangings (Cpr. 7, 81 va.; Bh. 9, 2, 42); a chowry (V. 4, 36).

ಝಲ್ಲೆನೆ jhallene. see ಝಲಮ್ಮೆನೆ.

ಝಷ jhaṣa. *a fish.*

ಝಷಕೇತನ jhaṣa-kētana. *Kāma.*

ಝಷಕೇತನಧ್ವಂಸಿ jhaṣakētana-dhvaṁsi. Śiva (My.).

ಝಷಧ್ವಜ jhaṣa-dhvaja. = ಝಷಕೇತನ. (Sk.; R.).

ಝಷಪತಾಕೆ jhaṣa-patāke. a banner with the sign of a fish (Cpr. 6, 67).

ಝಷೆ jhaṣe. *the plant Uraria lagopodioides* Dec.

ಝಳ jhaḷa. = ಜಳ 1. heat, etc. (Śmd. 23). (ಸೆಗಳಿಗೆ, ಉಮ್ಮ Kk. 11 *b*; ಸೆಗಳಿ 12). see Bh. 1, 12, 15; 1, 20, 54. 59; Rām. 2, 7, 3; J. 8, 40; 21, 36.

ಝಳಕ jhaḷaka. (Śmd. 23), or ಝಳಿಕ (39). (Mhr. ಝಳಕ, glitter; Sk. ಝಲಕ್ಕಾ, ಝಲ್ಲಿಕಾ, light; a great flame).

ಝಳಪ jhaḷapa. glitter, shine (Bh. 6, 2, 6).

ಝಳಪಿಸು jhaḷapisu. = ಝಳಿಪಿಸು, ಝಳುಪಿಸು, ಝಳುಪ್ಪಿಸು. (Śmd. 23). to make glitter or shine (Bh. 2, 13, 26). 2, to brandish or shake, as a sword, etc. (Bh. 32, 14, 35; Rām. 6, 2, 12; J. 4.

30; 16, 7; 20, 26; Abhā. 2, 53; My.); to brandish like a weapon (Bh. 1, 5, 8).

ಝಳಮ್ಬ **jhaḷamba.** = ಜಳಮ್ಬ, q. v. a wrapper, a cloak, etc. (Cpr. 8, 45). *cf.* ಝಣಮ್ಬ.

ಝಳಮ್ಮೆನೆ **jhaḷammene.** = ಝಲಮ್ಮೆನೆ, q. v.

ಝಳಿಪಿಸು **jhaḷipisu.** (Śmd. 39), or ಝೞಿಪಿಸು (39). (in My. = ಝಳಪಿಸು No. 2).

ಝಳುಪಿಸು **jhaḷupisu.** = ಝಳಿಪಿಸು No. 2. (Bp. 27, 55; My.).

ಝಳುಮ್ಪಿಸು **jhaḷumpisu** = ಝಳಿಪಿಸು. (Rśv. 5, 123; 6, 11 va.).

ಝೞಕ **jhaḻaka.** = ಝಳಕ, q. v.

ಝೞಿಪಿಸು **jhaḻipisu.** = ಝಳಿಪಿಸು, q. v.

ಝೞಿಸು **jhaḻisu.** (Śmd. 23, not in all MSS.).

ಝಾಂಕೃತ **jhāṅ-kṛita.** = ಝಂಕೃತ. a tinkling ornament worn round the toes or feet. 2, = ಝಂಝಾ, the noise of the wind (ವಾತರವ Mr. 89).

ಝಾಂಗಕ **jhāṅgaka.** N. of a perfume (Cpr. 6, 102).

ಝಾಟ **jhāṭa.** a wood, a thicket (*cf.* ಕಾಡು); a place overgrown with creepers; an arbour. (R.).

ಝಾಟಲ **jhāṭala.** *the tree Bignonia suaveolens* Roxb. (= ಗೋಲೀಢ). 2, = ಎಕ್ಕೆಗಿಡ (Si. 497).

ಝಾಡಣೆ **jhāḍaṇe.** = ಜಾಡಣೆ, q. v. shaking, etc.; purging.

ಝಾಬುಕ **jhābuka.** = ಝಾವುಕ. *the tamarisk.*

ಝಾಯಿ **jhāyi.** = ಜಾಯಿ 1. a sort of drum. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಝಾವುಕ **jhāvuka.** *the tamarisk, Tamarix indica* (& dioeca).

ಝಾಳಿಸು **jhāḷisu.** = ಜಾಳಿಸು 1. (Śmd. 23 Mḍb.). to set aside, to be unconcerned about (Cpr. 8, 44 va.).

ಝಿಣ **jhiṇa.** = ಝಣರ್. an imitative sound. — ಝಿಣ ಝಿಣರ್. a sound in imitation of the jingling or tinkling of ornaments (Grj. 2, 106 va.).

ಝಿಣ್ಟಿ **jhiṇṭi.** *the shrub Barleria cristata* (ಕರಿಯ ಗೋರಣ್ಟೆ Hlā.; see Mr. s. ಗೋರಟೆ).

ಝಿಲ್ಲಿಕೆ **jhillike.** *a cricket* (ಜಿಮ್ಮಣ್ಡೆ Mr. 176, o. r. ಚಿ-).

ಝಿಲ್ಲೀಕೆ **jhillīke.** *a cricket.*

ಝೀರುಕೆ **jhīruke.** *a cricket.*

ಝುಲುಮ್ಮೆನೆ **jhulummene.** (Śmd. 22 Mḍb.).

ಝೇಂಕರಿಸು **jhēṅ-karisu.** to hum, to buzz (Rśv. 1, 135 va.; J. 1, 12). [2, to shout a war cry. ಓರನ್ತು ತಗುಳ್ದು ಝೇಂಕರಿಸಿ ದೊಡೆಲ್ವಡಗಾಗೆ ವೋದಲೆನ್ದಿರ್ದಡೆಯೊಳ್ Pb. 2, 73].

ಝೇಂಕಾರ **jhēṅ-kāra.** = ಝಂಕಾರ, etc. (Grj. 8, 8 va.; J. 3, 21). 2, the twang of a bow-string (J. 13, 2).

ಝೇಂಕೃತ **jhēṅ-kṛita.** = ಝೇಂಕಾರ No. 1. (ತುಮ್ಬಿಯ ರವ Mr. 89).

ಝೋಣ್ಟಿಗ **jhōṇṭiga.** = ಜೋಣ್ಟಿಗ, q. v.

ಝೌಲಿಕ **jhaulika.** a small bag for betel, etc. (*cf.* ಜೋಳಿಗೆ?).

ಞ್ ñ

ಞ್ **ñ.** the thirtieth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 24). see note ad o, ṁ 1.

ಞ **ña.** the letter ಞ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school.

ಞಕಾರ **ña-kāra.** the letter or syllable ಞ (Śmd. 11).

ಟ್ ṭ

ಟ್ ṭ. the thirty-first letter of the alphabet (Śmd. 12, 21). regarding its connection with ಱ್ see Śmd. 30; regarding that with ಳ್, Śmd. 31; regarding that with ಡ್, Śmd. 214. 228. 250. 282. 284. 287; regarding that with initial ತ್ see *e. g.* ಟಗರು, ಟಿಕ್ಕ 2, ಟಿಂಕಲು, ಟಂಗು; and regarding that with ಱ್ see *e. g.* ಚಿಟ್ಟತು. about its being doubled see Śmd. 215. 275.

ಟ ṭa. the letter ಟ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 1 (Mr. 349).

ಟಕ್ ṭak. = ಟಿಕ್. an imitative sound. — ಟಕ್ ಟಕ್. = ಟಕ್ ಟಕ್.

ಟಕವಿಕಟ ṭakavikaṭa. one of the sounds used in beating time in music (Bp. 37, 8).

ಟಕಾಯಿಸು ṭakāyisu. 1. to put in mind, to remind, to charge strictly. ಅವನಿಗೆ ಟಕಾಯಿಸಿ ಬಾ! (S. Mhr.).

ಟಕಾಯಿಸು ṭakāyisu. 2. to deceive, to cheat (My.; Mhr. ಠಕ ವಿಣೇಂ).

ಟಕಾಯಿಸು ṭakāyisu. 3. to be exhausted (S. Mhr.; Mhr. ಟೇಕ, ಟೇಂಕ, exhausted state).

ಟಕಾರ ṭa-kāra. the letter or syllable ಟ (Śmd. 11).

ಟಕ್ಕ ṭakku-a3. = ಠಕ್ಕ. a cunning, deceitful fellow, a rogue (C.; Mhr., H. ಠಕ; Tu. ಟಕ್ಕೆ; Te. ಟಕಟಂಕು). ಕರಂ ಟಕ್ಕಂ (Śmd. 193). ಟಕ್ಕನಲ್ಲವೆನ್ತ ಫಕ್ಕನೆ ಹೋಗಲು ನೆಗಪಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದ (Prv.).

ಟಕ್ಕಿಗ ṭakkiga. = ಟಕ್ಕ. (My.).

ಟಕ್ಕಿಸು ṭakkisu. = ಟಕಾಯಿಸು 2, (ಠಕ್ಕಿಸು). (C.).

ಟಕ್ಕು ṭakku. = ಠಕ್ಕು. cunning, deceit, trickery, hypocrisy (C.; B. 3, 85; 5, 32). ಕಡುಟಕ್ಕು (Śmd. 78). ಟಕ್ಕು ಇರುವವಗೆ ಟಿಕಾಣಿ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.). = ಟಕ್ಕು ಟವಳಿ. dupl. = ಟಕ್ಕು. (My.). [— ಟಕ್ಕುವಗೆ. -ಬಗೆ. deceitful intention. ಟಕ್ಕುವಗೆಯಿಂ ಗೆಲ್ದಿರ್ದ ಜೂದೊನ್ತು Pb. 9, 22].

ಟಕ್ಕುತನ ṭakkutana. = ಠಕ್ಕತನ. cunning, deceitful behaviour (S. Mhr.). see Prv. s. ಬೊಕ್ಕ 2.

ಟಕ್ಕೆ ṭakke. ಠಕ್ಕೆ. = ಟಿಕ್ಕೆ 1, etc. a banner. (Bp. 53, 57).

ಟಗರ ṭagara. = ಟಗರು, etc. (B. 5, 25).

ಟಗರಿಸೆ ṭagarise. = ತರುಟಿಗಿ, etc. a kind of plant. ಟಗರಿಸ್ಯನ ಗಿಡ. = ತರುಟಿಗಿ-. (Z.).

ಟಗರು ṭagaru. = ಟಗರ, ಟಿಗರು, ತಗರ್ 2. a ram (C.; B. 3, 9). — ಟಗರುದಲೆಯು. -ತಲೆಯು. (ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನು G.).

***ಟಂಕ ṭaṅka.** tank? ಇದಿರೊಳ್ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲಿ ಚನ್ದನರಸಂ ಕೆಮ್ಬೊನ್ನ ಟಂಕಂಗಳೊಳ್ Pb. 4, 22.

ಟಂಕ ṭaṅka. = ಟಿಂಕ, ತಂಕ *a stone-mason's hammer* (*cf.* ಟಂಕೆ, etc.), *a stone-cutter's chisel* (ಉಳಿ, ಕಲ್ಲುಳಿ Nn. 129; ಉಳಿ Mr. 383. 483). 2, *pride, conceit* (ಅಭಿಮಾನ 129; 483). 3, a stamped coin (ನಾಣೆಯು 129). 4, borax (Si. 407).

ಟಂಕಣ ṭaṅkaṇa. borax (ಬೆಳುಗಾರ Mr. 102; ರಸಯೋನಿ, ಬೆಳುಗಾರ Nr.). — ಟಂಕಣಕಾರ. = ಕಂಕಣಕಾರ, ಟಂಕಣ. (C.; Sk. ಟಂಕಣಕ್ಷಾರ).

ಟಂಕಶಾಲೆ ṭaṅka-śāle. = ಟಂಕಸಾಲೆ, ಟಿಂಕ-. a mint. (My.).

ಟಂಕಸಾಲೆ ṭaṅka-sāle. = ಟಂಕಶಾಲೆ. (C.; B. 4, 103; 5, 182; Te.). ಟಂಕಸಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ (ರೂಪ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ, ನೈಷ್ಕಿಕ Nr.; Si. 259).

ಟಂಕಾರ ṭaṅ-kāra. = ಠಕಾರ 1, No. 2. howling; clanging; a sound, a clang; the twang of a bow-string. see ಬಿಲು-; Abh. P. 9, 57; Bp. 17, 17; J. 21, 13; 22, 45.

ಟಂಕಾಹತಿ ṭaṅkā-hati. a stroke with the leg (Cpr. 4, 27).

ಟಂಕೃತ ṭaṅ-kṛita. = ಟಂಕಾರ. (ಬಿಲ್ಲ ರವ. Mr. 89).

ಟಂಕೃತಿ ṭaṅ-kṛiti. = ಟಂಕಾರ. (Cpr. 1, 27).

ಟಂಕೆ ṭaṅke. = ಡಂಕೆ, ಡಂಗಿ, ಡಂಗೆ. a staff, a cudgel, etc. (ಬಡಿಕೋಲ್, ಡಂಗಿ Śm. 31; M. ಟಂಗ; T., M. ತಯ್ಯ್, ತೆಯ್ಯ್, to strike, beat; *cf.* ಜಡಿ 4). see ತಡೆ.

ಟಂಕೆ ṭaṅke. ಟಂಕಾ. the leg.

ಟಂಗು ṭaṅgu. = ತಂಗು. a girth, especially of a horse-saddle (S. Mhr., Te.; Mhr., H. ತಂಗ; *cf.* ತಂಗುಡ). — ಟಂಗು ಹಱು. the girth to be broken: to be reduced to poverty (My.). ಟಂಗು ಹಱುಯಿತು, ಕಾಲು (or ಕೋಲು) ಮುಱುಯಿತು (Prv.).

ಟಣ್ ṭaṇ. = ಟಣ 2, ದಣ್ 1. the sound of a gong being struck (My.); that of a metal vessel falling and striking hard things in its way (My.; Mhr. ಟಣಕಣ, ಟಣಟಣ, the sound of a pebble rebounding from a hard body, of leaping, dancing, etc., and of the twang of a bow; ಠಣಕಾವಿಣೇಂ, to ring a vessel; ಠಣಠಣಣೇಂ, to clank; ಠಣಣ, ಠಣಠನ, the sound of hammering, banging, etc.; the ringing of empty vessels, etc.). — ಟಣ್ಟಣಿಸು. = ಟಣ್ಟಣ್ ಎನ್ನು. (My.). — ಟಣ್ಟಣ್ ಎನ್ನು. (a falling vessel) producing the repeated clanking sound of ಟಣ್ (My.).

ಟಣ ṭaṇa. 1. an imitative sound used in leaping. — ಟಣ ಟಣ. rep. (= ಟಣಕ್ಕನೆ). ಟಣ ಟಣ ಹಾಱು, to leap with bounces, as boys, etc. (S. Mhr.).

ಟಣ ṭaṇa. 2. = ಟಣ್. (S. Mhr.).

ಟಣಕ್ ṭaṇak. = ಟಣಕ್ಕನೆ. (C.).

ಟಣಕಲಿ ṭaṇakali. an aquatic plant of which sun-hats are made, Aeshynomene aspera Lin. (St. & Pl.; *cf.* ತಕ್ಕಿಲೆ).

ಟಣಕ್ಕನೆ ṭaṇakkane. = ಟಣಟಣ, ಟಣ್ಣನೆ. with a bounce in leaping (C.).

ಟಣಾಯಿಸು ṭaṇāyisu. to stop (v. t.), to detain (My.; H.).

ಟಣ್ಣನೆ ṭaṇṇane. = ಟಣಕ್ಕನೆ. (C.; B. 2, 47).

ಟತ್ವ ṭatva. the letter or syllable ಟ (Śmd. 214. 288. 369; Kāvy. I, 3, 30-34).

ಟಪಾಲ ṭapāla. = ಟಪಾಲು. the post. (S. Mhr.; B. 5, 125. 126).

ಟಪಾಲು ṭapālu. = ಟಪಾಲ. (C.).

ಟಪ್ಪಾ ṭappā. = ಟಪ್ಪೆ, ತಪ್ಪೆ. a stage; a halting place (My.; Mhr., H.). 2, a variety of song (My.; Mhr., H.).

ಟಪ್ಪಾಲು ṭappālu. ಟಪ್ಪಾಲ್. = ಟಪಾಲ, ಟಪಾಲು, ತಪಾಲು. the post; the mail (C.; Br.; Mhr., H. ಟಪ್ಪಾಲ). — ಟಪ್ಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕು. to post (C.). — ಟಪ್ಪಾಲಿನವ. the post-man (C.). — ಟಪ್ಪಾಲುಕಟ್ಟೆ. a post-office (C.). — ಟಪ್ಪಾಲ್ಕಾಗದ. letter-paper (My.). — ಟಪ್ಪಾಲ್ಗಾಡಿ. a post-cart or -coach (C.; Si. 273).

ಟಪ್ಪೆ ṭappe. = ಟಪ್ಪಾ. (C.). — ಟಪ್ಪೆಕುದುರೆ. a relay-horse (C.). — ಟಪ್ಪೆ ನಿಲ್ಲು. to stop or be in readiness, as a relay (C.). — ಟಪ್ಪೆಯಿಡು. -ಇಡು. to supply a relay of horses, oxen, etc. (My.).

ಟಮ ṭama. an imitative sound. — ಟಮ ಟಮ. rep. the sound of the ಟಮುಕು (My.; Mhr. ಟಮುಟಮು, ಟಮಟಮು).

***ಟಮಾಳ ṭamāḷa.** = ತಮಾಳ. idle? ದುರ್ವಿಮನ್ತ್ರಮಂ ಪರೆಪ ಟಮಾಳ ಮಂ Pb. 13, 66.

ಟರ್ ṭar. an imitative sound. — ಟರ್ ಉಸ್. = ಉಸ್ ಟರ್. (C.).

ಟರಾಯಿಸು ṭarāyisu. to settle, to fix, to determine, to decide (C.; B. 5, 9; Te. ಟರಾಯಿಂಚು; Mhr., H. ಠರಾವಿಣೇಂ, ಥಾರಾವಿಣೇಂ).

ಟರಾವಣೆ ṭarāvaṇe. = ಟರಾವು. (My.).

ಟರಾವು ṭarāvu. settlement, decision (C.; B. 5, 9; Mhr., H. ಠರಾವ).

ಟಲಾಯಿಸು ṭalāyisu. to lead, as a horse (My.; Te. ಟಲಾಯಿಂಚು; Mhr., H. ತಲಾವಾ, leading or walking about, as of a horse). 2, to walk to and fro or about (My.; Mhr., H. ಟೇಹಲಣೇಂ, to take a turn or two).

ಟಲಾಸು ṭalāsu. = ತಲಾಸು. search, looking after, quest (S. Mhr.; Mhr., H. ತಲಾಶ, ತಲಾಸ).

ಟವಣೆ ṭavaṇe. simple and compound addition (C.; see ಇಚ್ಚ-; Mhr., H. ಠಾಸಣೇಂ, to add together or sum up several items). ಟವಣೆಯೊಪ್ಪುದು ಕವಣೆಯು ಕಲ್ಲೋ? — ಕತ್ತೆ ಚಿತ್ರ ಗಾಜಿನ ಮಿಣ್ಡ, ಹಣ ನೋಟಗಾಜಿನ ಮಿಣ್ಡ, ಟವಣೆ ಶಾನಭೋಗನ ಮಿಣ್ಡ (Prvs.).

ಟವರ್ಗ ṭa-varga. the cerebrals (Śmd. 77).

ಟವಳಿ ṭavaḷi. = ಟವುಳಿ. beguiling, guile, trick, deceit, untruth (My. in ಟಕ್ಕು-; T. ಟ್ಟವಳಿ; Te. ಠವಳಿ; T. ತವಲ್, deception; Mhr. ಟಳಣೇಂ, to fail of observance; ಟಾಳಣೇಂ, ಟೋಳಣೇಂ, to amuse, beguile).

ಟವಳಿಗಾಱ ṭavaḷi-gāṟa. a deceiver, etc. ಟವಳಿಗಾಱನ ಮೆಯ್ ಮೇಲೆ ಗವುಳಿ ಬಿತ್ತು. — ಟವಳಿಗಾಱನ ಹತ್ತರ ಧರ್ಮ ಉಣ್ಟೋ? (Prvs.).

ಟವುಳಿ ṭavuḷi. ಟೌಳಿ. armour, mail (ಕಂಕಟಕ Mr. 292); a helmet. ತಲೆಯ ಟವುಳಿ (ಸೀಸಕ Śmd. 345; Kk. 43; Śm. 42; Bhn. 9).

ಟವುಳಿ tavuḷi. = ಟವಳಿ.

ಟವುಳಿಕಾಱ ṭavuḷi-kāṟa. = ಟವಳಿಗಾಱ. (Bh. 8, 26, 32).

ಟವುಳಿಗಾಱ ṭavuḷi-gāṟa. = ಟವುಳಿಕಾಱ, etc. (Dp. 22, 2).

ಟಾಕಣ ṭākaṇa. = ಟಾಂಕ್ಣಾ. a pony (C.; Br., H. ಟಾಕನಾ, ಠಾಕಣಾ).

ಟಾಕಾ ṭākā. = ಟಾಕಿ, ಟಾಕು 1. a stitch (My.; Mhr. ಟಾಕಾ, ಟಾಚಾ).

ಟಾಕಿ ṭāki. = ಟಾಕಾ. (My.); [a roll of cloth].

ಟಾಕು ṭāku. a support; a vault (T. ತಾಕ್ಕು; M. ತಾಜ್ಞು; see ತಾಂಗು 2). — ಟಾಕುಗೂಡು. arches with niches on the wall that surrounds big temples (My.).

ಟಾಕು ṭāku. 1. = ಟಾಕಾ, etc. (My.).

ಟಾಕು ṭāku. 2. the nib of a pen (My.; Te.; Mhr. ಟಾಂಕ); a steel-pen (S. Mhr.). ಟಾಕು ಹೊಡೆ, to nib a pen (My.).

ಟಾಕುಟೀಕು ṭāku-ṭīku. right, orderly, neatly; order, neatness; tiptop (C.; Mhr. ಠಾಕಠೀಕ).

ಟಾಕೋಟಾಕು ṭākōṭāku. in the manner of the post or mail, speedily, etc. (C.; Mhr. ಟಾಂಕೋಟಾಂಕ).

ಟಾಂಕ್ನಾ ṭāṅknā. = ಟಾಕಣ. a pony. ಅರಬ್ಬೀ ಟಾಂಕ್ನಾ, ಪೈಗೋ ಟಾಂಕ್ನಾ (Si. 272).

***ಟಾಠಡಾಢಣ ṭāṭha-ḍāḍhaṇa.** a certainty. ಎನ್ನ ನುಡಿ ಟಾಠಡಾಢಣಂ Pb. 6, 26.

ಟಾಣ ṭāṇa. = ಠಾಣಾ, ತಾಣ 2. the head station of a district. (Mhr. ಠಾಣ). — ಟಾಣದೀವಿಗೆ. = ತಾಣ-, q. v. (Bp. 12, 10; My.).

ಟಾಣೆಯ ṭāṇeya. = ಠಾಣೆಯ, ಟಾಣ, etc. (C. Bp. 47, 11; My.).

ಟಾನ್ತ ṭānta. a term ending in ಟ (or ಟ್, Śmd. 309).

ಟಾವಿಕೆ ṭāvike. = ಠಾವಿಕೆ. known; knowledge, acquaintance with (C.; Mhr. ಠಾಊಕ, ಠಾವಕಾ).

ಟಾವು ṭāvu. = ಠಾವು, ತಾವು 1. a place; room; an abode (C.; Te. ಠಾವು, ತಾವು; Mhr. ಠಾಯ; Mhr., H. ತಾವ). [ಭಕ್ತನಿರ್ದ ಟಾವೇ ದೇವಲೋಕ Bv. 139]. *cf.* ದಾವು 2.

ಟಿಕ್ ṭik. = ಟಿಕ್. a sound in imitation of ticking. — ಟಿಕ್ ಟಿಕ್. rep. tick-tack (of a watch or small clock; My.). — ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಎನ್ನು. to tick (My.).

ಟಿಕಾಣಿ ṭikāṇi. = ಠಿಕಾಣಿ. a place; a spot, an abode; seat, home; ground, basis of a rumour, etc. (C.; Br., Mhr., H. ಠಿಕಾಣಾ). ಟಿಕ್ಕು ಇರುವವನಿಗೆ ಟಿಕಾಣಿ ಸಿಕ್ಕದು (Prv.).

ಟಿಕ್ಕೆ ṭikke. = ಟೀಕೆ 2, No. 2. the gem or boss in the middle of a finger-ring, etc. (Mhr., H. ಠಿಕ); or a mock-gem (Mhr., H. ಡಾಂಕ, ಡಾಕ). ಮಾಣಿಕ್ಯಮಂ ಟಿಕ್ಕೆ (Cm. ಕಾಜು) ತಾಂ ಜಱು ಯಲ್ (Śs. 130, Dharwar ed.). see ಮಾಣಿಕಟಿಕ್ಕೆ.

ಟಿಂಗ್ ṭiṅg. the sound produced by any stringed instrument played upon with the fingers. — ಟಿಂಗ್ ಟಿಂಗ್. rep. the sound of a guitar, cittern, etc. (My.).

ಟಿಟ್ಟಿಭ ṭiṭṭibha. (Sk. = ಟಿಟ್ಟಿಭಕ). (ಜಿಟ್ಟಿ Mr. 171, o. rs. ಜಿಟ್ಟಿ, ಚಿಟ್ಟಿ, ತಿಟ್ಟಿ; ಬಾನಾಡಿ Śs.; Mhr. ಟಿಟವೀ, the lapwing).

ಟಿಟ್ಟಿಭಕ ṭiṭṭibhaka. *the bird Parra jacana, the lapwing* (Parra goensis; ಟಿಯ್ಯನ ಹಕ್ಕಿ Nr. *a*; see ಲಕುಮುಕಿ).

ಟಿಪಾಯಿಸು ṭipāyisu. to shuffle, as cards (My.; H.; *cf.* Mhr. ಠೇವಣೇಂ, to put, etc.?).

ಟಿಪ್ಪಣ ṭippaṇa. = ಟಿಪ್ಪಣಿ. (Śmd. 191). a gloss, a comment, a commentary (ಟೀಕು Ct. I, 66; My.; Te., Mhr.; *cf.* ತಿಳಿಸು). see ಕಳ್ಳ-. 2, a note, a jotting, a memorandum.

ಟಿಪ್ಪಣಿ ṭippaṇi. = ಟಿಪ್ಪಣ. (My.; Te.; Mhr., Sk.).

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಾಱ ṭippaṇi-gāṟa. a commentator, an annotator (My.).

ಟಿಬ್ಬಿ ṭibbi. = ತಿಬ್ಬಿ, q. v. a manner of stitching. (My.).

ಟಿಯ್ಯ ṭiyya. = ಟೀವ. N. of a bird. — ಟಿಯ್ಯನ ಹಕ್ಕಿ. = ಟೀವನ-. (ಟಿಟ್ಟಿಭಕ Nr. *a*).

ಟಿಸಲು ṭisalu. a forked, or lateral, branch (S. Mhr.; ಕವಲು G.; *cf.* Mhr., H. ಟಿಹಾಳಾ, a leafy branch, a twig?). — ಟಿಸಲೊಡೆ. -ಒಡೆ. = ಕವಲೊಡೆ. (S. Mhr.). ಟಿಸಲೊಡೆದ ಟೊಂಗಿ (ಅಳ್ಳಿಗೊಮ್ಪು, ಬಗಲೊಡೆದ ಟೊಂಗಿ G.).

ಟೀಕಾಕಾರ ṭīkā-kāra. a commentator (My.; Mhr.).

ಟೀಕಾಚಾರ್ಯ ṭīkā-ācārya. N. of a commentator on Mādhva literary works (My.).

ಟೀಕಿಸು ṭīkisu. to explain, to make clear, to interpret.

ಟೀಕು ṭīku. 1. = ಟೀಕೆ 1. [ಲೋಕಕ್ಕಿದರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಟೀಕೆನಿಸಿದ ತನ್ನ ನುಡಿ ಮನಂಗೊಳಿಸೆ Pb. 9, 14]; (ಟಿಪ್ಪಣ Ct. I, 66; ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ II, 109; My.). — ಟೀಕುವರೆ. -ಬರೆ. to write a commentary or gloss (Cpr. 4, 11).

ಟೀಕು ṭīku. 2. = ಠೀಕು. right, just, correct, proper (Mhr., H. ಠೀಕ; My.). see ಟಾಕು-.

ಟೀಕೆ ṭīke. 1. ಟೀಕಾ. *a commentary; a gloss.*

ಟೀಕೆ ṭīke. 2. a necklace of gold wire (C.; M. ಟೀಗ; Te. ತೀಗ; Te. ತೀಗೆ also: a vine, tendril; wire; the string of a lute; see ತೀಗೆ). 2, = ಟಿಕ್ಕಿ. a gem or boss (My.).

ಟೀಚು ṭīcu. to throw (a marble with the object of hitting another one. My.).

ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ ṭīpu-sultāna. Tippoo Sultan, a sultan of Mysore.

ಟೀಲ ṭīla. a "teal": the common teal, Querquedula crecca (Bḍ.); the larger whistling teal, Dendrocygna fulva (Bḍ.). see ಗುಬ್ಬಿ-.

ಟೀವ ṭīva. = ಟಿಯ್ಯ. N. of a bird (ಚಲಾಣ್ಡು Mr. 177, one MS. ಚಲಾಣ್ಡ, another one ಚಲಾಂಚ; see also s. ಉಚ್ಚಪುಚ್ಛ). see Śsv. 3, 33. — ಟೀವನ ಹಕ್ಕಿ. = ಟಿಯ್ಯನ-. (ಟಿಟ್ಟಿಭ Nr. *b*).

*__ಟೀವಕ ಟಿಮ್ಬಕ ṭīvaka ṭimbaka.__ sound produced while playing on tambūra. ಟೀವಕ ಟಿಮ್ಬಕನಾಡಿಸುತಿದ್ದತಯ್ಯಾ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆ Bv. 18.

ಟುಕಾರ ṭu-kāra. the syllable ಟು (Śmd. 290).

ಟುಣ್ಟುಕ ṭuṇṭuka. *the tree Calosanthes indica* Bl.

ಟುಮಿಕಿ ṭumiki. = ಟುಮುಕಿ, etc. (S. Mhr.).

ಟುಮುಕಿ ṭumuki. = ಟುಮಿಕಿ, ಟುಮುಕು. a tom-tom (beaten by a crier, My.; H.; Mhr. ಟಿಮುಕಿ, ಟಿಮಕೀ; Te. ಟಮುಟಮು).

ಟುಮುಕು ṭumuku. = ಟುಮಿಕಿ, etc. (C. Bp. 5, 7; My.; Te. ಟಮುಕು).

ಟುಱು ṭuṟu. an imitative sound. — ಟುಱು ಟುಱು. rep. the sound of the breaking of wind in continuation, used of a horse (C.).

ಟುಸ್ ṭus. = ತಿಸ್. a sound to imitate the breaking of wind of any animal (S. Mhr.).

ಟೆಕ್ಕೆ ṭekke. 1. = ಟೆಕ್ಕೆ, ಟೆಕ್ಕೆಯ, ಠಕ್ಕೆ, ಠೆಕ್ಕೆ. a banner or standard (ಹಱವಿಗೆ Ct. 1, 53; Te. ಟೆಕ್ಕೆಮು, ಟೆಕ್ಕೆಮು = ಧ್ವಜ; T. ಇಡಕ್ಕೆಯ, ಡಕ್ಕೆಯ).

ಟೆಕ್ಕೆ ṭekke. 2. = ತೆಕ್ಕೆ 1, etc. an embrace (S. Mhr.); the amount of wood, etc., that can be grasped with the arms (S. Mhr.).

ಟೆಕ್ಕೆ ṭekke. 3. = ತೆಕ್ಕೆ 2, q. v. coupling, etc. (My.).

ಟೆಕ್ಕೆಯ ṭekkeya. = ಟೆಕ್ಕೆ 1, etc. (J. 12, 29; 23, 39; 25, 22).

ಟೆಗರು ṭegaru. = ಟಗರು, etc. a ram. (S. Mhr.).

ಟೆಂಕ ṭeṅka. = ಟಂಕ. a stone-mason's hammer. (C.).

ಟೆಂಕಲು ṭeṅkalu. = ತೆಂಕಲ್. the south. (C.; ಅವಾಚಿ, ದಕ್ಷಿಣ Si. 28). see Si. 100. 478.

ಟೆಂಕಸಾಲೆ ṭeṅka-sāle. = ಟಂಕಶಾಲೆ. a mint. (C.).

ಟೆಂಕು ṭeṅku. = ತೆಂಕು, etc. the south. (My.).

ಟೆಂಕೆ ṭeṅke. = ಟಂಕ No. 3. an imaginary coin of the value of 16 duḍḍus at 4 pies (S. Mhr.; Te. ಟೆಂಕ).

ಟೆಂಗು ṭeṅgu. = ತೆಂಗು 1, q. v. (C.). the cocoanut tree. ಟೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಟೆಂಗಿನ ಗಱಿ (C.).

ಟೆಣ್ಟಣಿಸು ṭeṇṭaṇisu. to get irritated, incensed, or enraged; to fret, to be vexed (Grj. 2, 106 va.; Rām. 5, 8, 66; J. 13, 62; Abhā. 8, 2).

ಟೆಣ್ಟೇ ṭeṇṭē. an imitative sound. ಟೆಣ್ಟೇ ಬೋಱ ಮದನ ಗೋಪಾಲ (Prv.).

ಟೆಪಾರಿಕೆ ṭepārike. a lid (S. Mhr.). 2, striking off the excess of grain in a measure (S. Mhr.; Mhr. ಟಾಪ, ಟಾಪರ, a stroke, a knock).

ಟೆಪ್ಪರ ṭeppara. a bound, a gallop (?). (Śmd. 48 & 191 Mḍb.).

ಟೆಪ್ಪರಿಸು ṭepparisu. to jump, to bounce, to gallop. (see next).

ಟೆಪ್ಪರಿಸುಹ ṭepparisuha. bouncing, galloping. ಟೆಪ್ಪರಿಸುಹಂ (ವಲ್ಗಿತ Nr.).

ಟೆಪ್ಪಱಿಸು ṭeppaṟisu. = ತೆಪ್ಪಱಿಸು. to awake, etc. (My.).

ಟೆಪ್ಪು ṭeppu. ? (Śmd. 191, not in Mḍb.).

ಟೆಬ್ಬರಿಸು ṭebbarisu. to make stupid, motionless or dull, to paralyze, to stun (ಕುಣ್ಠೀಕರಣ Śmd. Dh.; Bh. 8, 5, 10).

ಟೊಕಳಿ ṭokaḷi. the shell or crust of a crab (S. Mhr.). 2, hollow words, gabble (Bp. 58, 54).

ಟೊಂಕ ṭoṅka. the hip and loins; the hip, the loins; the waist [Tu.]. (ಕಟಿ, ಶ್ರೋಣಿಫಲಕ, ಸೊಣ್ಟ, ನಡು Si. 208; ಮಧ್ಯ, ಅವಲಗ್ನ, ಸೊಣ್ಟ, ನಡು 210; C.). ಟೊಂಕದ ಪಟ್ಟಿ (ಸಾರಸನ, ಅಧಿಕಾಂಗ 279). ಆನೆಯ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ತೊಗಲುಪಟ್ಟಿ (ಚೂಷೆ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ, ವರತ್ರೆ 271). ಟೊಂಕ ಮುಱಿದರೂ ಬಿಂಕ ಮುಱಿಯಲಿಲ್ಲ (Prv.). see Bp. 18, 2; 20, 12; 21, 15; B. 4, 16. 175. [—ಟೊಂಕಕಟ್ಟು. to gird up one's loins].

ಟೊಂಕಾಯಿಸು ṭoṅkāyisu. to knock, to rap, to strike gently (Mhr. ಠೋಕಣೀಂ; R.). [2, to limp, to hop].

ಟೊಂಗೆ ṭoṅge. = ಕೊಂಗೆ. the branch of a tree (C.). see B. 1, 9; 2, 2. 22. 37. 41.

ಟೊಣಪ ṭoṇapa. = ಟೊಣೆಯ, ಟೊಣ್ಯ. a (cudgel-like) stout, fat dolt, a blockhead (B. 4, 108; see Mhr. s. ಟೊಣಪೆ).

ಟೊಣಪೆ ṭoṇape. a stout piece of stick, a cudgel (C.; Mhr. ಟೊಣಪಾ, a cudgel; an unlettered savage; ಟೋಣಪನಾಥ, a blockhead; ಠೋಮ್ಬ್ಯಾ, dull, boorish; *cf.* ಕೊಣಪಿ, ಡೊಣ್ಣೆ); stoutness, bigness (My.). ಟೊಣಪೇ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಣಗೋದೇ ಅರ್ಥ (Prv.).

ಟೊಣೆ ṭoṇe. 1. to cheat, to defraud, to deceive (ಶಠಾರ್ಥ Śmd. Dh.; Bh. 4, 4, 89; Śsv. 4, 10; J. 5, 59). [ಕ್ಷಣ ಹದುಳವಿರದೆ ಬಾಯ ಟೊಣೆದೇ ಹೋಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 271]. ಹಣಕ್ಕೊನ್ದು ಈಸ, ಇಪ್ಪಣಕ್ಕೊನ್ದು ಬೇಳೆಯು, ತ್ರಿಣಯನ ಮುಕುಟವಾದರು ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯು ಟೊಣೆಯದೆ ಬಿಡನು (Sp.). ಬೂದಿಯೊಳು ಹುದುಗಿಸಿ, ವೇದಿಸಿ, ಮಱಿ ಮಾಡಿ, ಕಾದಿರ್ದ ಚಿನ್ನದೊಳು (ಏನೂ) ಬೆರಸಿ, ಒರೆ ಹಚ್ಚಿ, ಊದುತಾ ಟೊಣೆವ (ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯನು, Sp.). ಅಕ್ಕನ ಚಿನ್ನವಾದರೂ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಟೊಣೆಯದೆ ಬಿಡ (Prv.).

ಟೊಣೆ ṭoṇe. 2. to dig (Śsv. 4, 12; *cf.* ತೋಡು 2).

***ಟೊಣೆ ṭoṇe. 3.** to split up; to knock. ಅಭಿಮನ್ಯುವ ಕೂರ್ಗಣೆ ಪಾಯ್ದು ನುಂಗಲುಂ ಟೊಣೆಯಲುಮುರ್ಚಿ ಮುಕ್ಕಲುಂ Pb. 11, 94.

ಟೊಣೆಯ ṭoṇeya. = ಟೊಣಪ, a stout, dull person. etc. (My.).

ಟೊಣ್ಣೆ ṭoṇṇe. a stout, dull, boorish woman. ಟೊಣ್ಣೆಯಾದರೆ ಮಣ್ಣುಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ಯಾಳು (Prv.).

ಟೊಣ್ಯ ṭoṇya. = ಟೊಣೆಯ. (My.).

ಟೊಪ್ಪರ ṭoppara. a cap (Mhr. ಟೋಪಡೇಂ, ಟೋಪರೇಂ). [ಸಮತೆಯೆಮ್ಬ ಕನ್ಥೆಯ ತೊಟ್ಟು ಸುಬುದ್ಧಿಯೆಮ್ಬ ಟೊಪ್ಪರನಿಕ್ಕಿ ವಿಷಯವೆಮ್ಬ ಹಾವುಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ Cv. 1121]. ಕಾಳಗದೊಳಗೆ ಗುಣ್ಡು ತಗಲಬಾರದೆನ್ದು ತಲೆಗೆ ಹಾಕುವ ಟೊಪ್ಪರ (G. 237).

ಟೊಪ್ಪಿ ṭoppi. = ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ಟೋಪಿ, ತೊಪ್ಪಿಗೆ, ತೋಪಿ. a cap; a hat (My.; ಮುಕುಟ, ಕಿರೀಟ Si. 217; Mhr. ಟೋಪೀ).

ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ṭoppige. = ಟೊಪ್ಪಿ, ತೊಪ್ಪಿಗೆ. (C.; B. 3, 109; ಶೀರ್ಷಣ್ಯ G.). ಪೊಸ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ (Śmd. 78). ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯ ಮಾನಿಸಂ (162, o. r. ಮಾನವಂ). ತಲೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಲೋಹದ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ (ಶೀರ್ಷಣ್ಯ, etc. Si. 279). see ಪಚ್ಚ-. — ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಹಾಕು. to put on a hat (C.; B. 5, 273).

ಟೊರೋ ṭorō. a kind of cry (Mhr. ಠೋಂಠೋ, noising abroad; *cf.* Mhr. ಟೋಹೋ). ಎನಗೂ ಹರಿನಾಮ, ಮಾಧವನಿಗೂ ಹರಿನಾಮ; ಎನಗೂ ಜಲಶಯನ, ಮಾಧವನಿಗೂ ಜಲಶಯನ; ಎನ್ನದು ಕಿಱಿದೇನು? ಮಾಧವನದು ಹಿರಿದೇನು? ಟೊರೋ, ಟೊರೋ, ಟೊರೋ! ಅನ್ದಿತು (Prv.).

ಟೊಳ್ಳು ṭoḷḷu. = ಟೊಳ್ಳೆ, ಡೊಳ್ಳು, ತೊಳ್ಳು. the state of being hollow, empty, or void within [Tu.]; (My.; *cf.* ಜೊಳ್ಳು). see Prv. s. ಫೋಕ. — ಟೊಳ್ಳುಮಾತು. an empty, vain speech. ಟೊಳ್ಳುಮಾತು ಸುಳ್ಳಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ಟೊಳ್ಳೆ ṭoḷḷe. = ತೊಳ್ಳೆ, etc. a hollow, a cavity (My.); a fistula, or an eye-socket in which the ball has perished. ಹೂ ಹುಟ್ಟಿದುದೊ? ಕಣುಶೂಲೆಯೊ? ಅಱುಗಣ್ಣೊ? ತಿಮಿರವೊ? ಟೊಳ್ಳೆ ಹೋದಪುದೋ? (Bp. 18, 66).

ಟೋಕು ṭōku. whole or round, as a number; wholesale (Mhr. ಠೋಕ, ಠೋಕಳ; Te.). — ಟೋಕುತಾಳೆ. a rough estimate (My.; Mhr.).

ಟೋಪಿ ṭōpi. = ಟೊಪ್ಪಿ, etc. (C.; Si. 279). — ಟೋಪಿ ಬೀಱು. a trick or fraud to happen. ಅವನಿಗೆ ಟೋಪಿ ಬಿತ್ತು (My.). — ಟೋಪಿ ಹಾಕು. to put on a hat (C.). 2, to cheat (My.).

ಟೋಳಿ ṭōḷi = ಠಾವುಡಿ. a heap, a band, a body, a swarm (S. Mhr., Mhr.).

ಟೌ ṭau. for words beginning thus see ಟವ- and ಟವು-.

ಠ್ ṭh

ಠ್ ṭh. the thirty-second letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 23). only a few words have it as their initial (23), and it appears in ಪಠಿಲ್ಲೆನೆ (22); about its connection with ಟ್ see ಪೀಱಗೆ, (or ಪೀಱಗೆ) and ಮಱಗೆ.

ಠ ṭha. the letter ಠ್ when pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 2 (Mr. 349).

ಠಕಾರ ṭha-kāra. 1. the letter or syllable ಠ (Śmd. 11). 2, a loud noise; clanging; *cf.* ಟಂಕಾರ.

ಠಕಾರ ṭhakāra. 2. = ಠಕ್ಕು. (Bp. 52, 42).

ಠಕಾರಿಕೆ ṭhakārike. = ಠಕಾರ 2. cunning. (My.).

ಠಕ್ಕ ṭhakku-a 3. = ಟಕ್ಕ. a rogue. (ನಿಕೃತ, ಅನ್ಯಜು, ಶಠ Nr.; Bp. 36, 16; My.). see Prv. s. ನಗು 1.

ಠಕ್ಕತನ ṭhakkatana. = ಟಕ್ಕುತನ. deceit, etc. (ಕುಹಕ Cb.; My.). see Prv. s. ಮುಕ್ಕ.

ಠಕ್ಕಿತೆ ṭhakkite. a cunning, deceitful woman (Bp. 40, 52).

ಠಕ್ಕಿಸು ṭhakkisu. = ಟಕ್ಕಿಸು, to cheat, (J. 6, 35; Śmd. 23).

ಠಕ್ಕು ṭhakku. = ಟಕ್ಕು. cunning, etc. (ಶಾಠ್ಯ, ಕೈತವ, ಕಪಟ, ಕೂಟ, etc. Nr.; ಉಕ್ಕೆವ, ಪಳಾಳ Śmd. II; ಉಕ್ಕೆವ Kk. 83; ಆಟಮಟ Bhn. 35; My.). see Abh. P. 3, 39; Bp. 24, 65; 42, 17; 56, 17; Bh. 1, 8, 76. — ಠಕ್ಕುವಿಡ್. -ಬಿಡ್. to be deceived. ಠಕ್ಕುವಿಡುರ್ (Cpr. 5, 122).

ಠಕ್ಕುಗಾರ್ತಿ ṭhakku-gārti. a cunning female (Rsv. 11, 154 va.; My.).

ಠಕ್ಕೆ ṭhakke. = ಟಕ್ಕೆ 1. etc. a banner, etc.

ಠಣ್ ṭhaṇ. = ಜಣ್, etc. an imitative sound. — ಠಣ್ ಠಣ್. rep. = ಜಣ್ ಜಣ್. (My.).

ಠಣತ್ಕಾರ ṭhaṇat-kāra. = ಝಣತ್ಕಾರ. jingling, etc. (Cpr. 6, 14; Grj. 8, 8 va.).

ಠಮಾಳ ṭhamāla. = ಠಮಾಱ (Śmd. 39). mischief. (Mhr. ಟವಾಳ, idle, wanton, mischievous).

ಠಮಾಳತನ ṭhamālatana. wantonness, lewd sport (Bp. 42, 19).

ಠಮಾಱ ṭhamāḷa. = ಠಮಾಳ, q. v.

ಠವಣಿಕ ṭhavaṇika. a stick used to hold cudjan leaves together. see ರವಣಿಕೆ.

ಠಸ್ಸೆ ṭhasse. a stamp (My.; Br., H. ಠಸ್ಸಾ; Mhr., H. ಠಸಾ).

ಠಳಠಳತ್ಕಾರ ṭhaḷa-ṭhaḷat-kāra. the sound of bursting or snapping (Bh. 1, 20, 57).

ಠಾಕೂರ ṭhākūra. an object of reverence or worship; a honorific title, Tagore (B. 5, 42. 45; My.; Sk. ಠಕ್ಕುರ; Mhr. ಠಾಕುರಿ, state of credit and reputation in the world).

ಠಾಣ ṭhāṇa. a term used with regard to saṅgīta; Tbh. of ತಾನ 1 ?. (Śmd. 23; Bp. 19, 8, see ನನ–.

ಠಾಣಾ ṭhāṇā. = ಟಾಣೆಯ, ಠಾಣೆ, ಠಾಣೆಯ, ಠಾಣ್ಯ. (Tbh. of ಸ್ಥಾನ). the head station of a district (My.; Mhr. ಠಾಣೇಂ); a station under the civil authority (My.; Mhr.); the establishment of peons, etc. maintained there (My.; Te.; Mhr., H.); an encampment (My.); a police station (My.); a garrison (My.; Te.).

ಠಾಣಿಸು ṭhāṇisu. (fr. ಠಾಣ ?). to camp. ಠಾಣಿಸಿತು (Śmd. 23 Mdb.).

ಠಾಣೆ ṭhāṇe. = ಠಾಣಾ, etc. (C.).

ಠಾಣೆಗಾಱ ṭhāṇe-gāṟa. the officer in charge of ṭhāṇā. ಠಾಣೆಗಾಱಗೆ ನಾಣ್ಯ ಕೊಟ್ಟವನೇ ಜಾಣ (Prv.).

ಠಾಣೆದಾರ ṭhāṇe-dāra. = ಠಾಣೆಗಾಱ. (C.; Mhr. ಠಾಣೇ–).

ಠಾಣೆಯ ṭhāṇeya. = ಠಾಣಾ, etc. (ತಾಣಾಂಕ Ct. II, 110).

ಠಾಣ್ಯ ṭhāṇya. = ಠಾಣಾ, etc. an encampment, etc. (My.). ದಣ್ಡಿನೊಡನೆ ಠಾಣ್ಯ ಹಾಕಿ ಸಮಯ ಹೊಂಚುವಿಕೆ (ಆಸನ, etc. Si. 262). ದಣ್ಡು ಠಾಣ್ಯದ ಸ್ಥಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು (ವೃಜ್ಜೈ 291).

ಠಾಯ ṭhāya. = ಠಾಯಿ. (Bh. 5, 3, 96).

ಠಾಯಿ ṭhāyi. = ಠಾಯೆ. (Tbh. of ಸ್ಥಾಯಿ). a mode of singing (Bp. 19, 13; V. 11, 9).

ಠಾಯೆ ṭhāye. = ಠಾಯಿ. (Cpr. 7, 97).

ಠಾವಿಕೆ ṭhāvike. = ಟಾವಿಕೆ, acquaintance, etc. q. v. (C.).

ಠಾವು ṭhāvu. = ಟಾವು, etc. (Śmd. 23). a place, a spot (ಅಯನ, ಸ್ಥಾನ Hlā.; Mr. 453; ಎಡೆ Nn. 128, o. r. ಬಟಾ; C.; Mhr. ಠಾಯ; *cf.* Sk. ಸ್ಥಾ, ಸ್ಥಾನ, standing). ಆಡುವ ಠಾವು (ರಂಗ); ಆನೆಯ ಹಿಡಿವ ಠಾವು (ವಾರಿ); ಇರ್ಪ ಠಾವು (ಉಪಘ್ನ, ಆಶ್ರಯ); ಮುನಿಗಳ್ ಇರ್ಪ ಠಾವು (ಮಠ); ಶ್ರವಂಗೆಯ್ವ ಠಾವು (ಖಲೂರಿಕೆ Hlā.). ಮದ್ಯದ ಕೊಟ್ಟು ಠಾವು (ಶುಣ್ಡಾಪಾನ, ಮದಸ್ಥಾನ); ಕುಣಿದಾಡುವ ಠಾವು (ಆನರ್ತ); ನೀರು ನೆಟಲಿಲ್ಲದ ಠಾವು (ಮರು); ಯಾಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನೆರೆದು ಸ್ತುತಿಯಿಸುವ ಠಾವು (ಸಂಸ್ತಾವ); ಸವುಳು ಮಣ್ಣುಳ್ಳ ಠಾವು (ಊಷ Nr.). ಕೊಲ್ಲದೆ ಮೃಗವ ಹಿಡಿಯುವುದೆಲ್ಲ ಠಾವಿನೊಳು (a net, Sp.). see Bp. 9, 6; 13, 22; 24, 72; 30, 17; 43, 72; 50, 6; 55, 48. 51; J. 17, 4.

ಠಾವುಡಿ ṭhāvuḍi. = ಟೋಳಿ. a heap, etc (Rām. 6, 14, 22).

ಠಿಕಾಣಿ ṭhikāṇi. = ಟಿಕಾಣಿ. an abode, etc. (C.). ಠಿಕಾಣೆಯಿಲ್ಲದವ ಮುಖಾ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದ (Prv.).

ಠೀಕು ṭhīku. = ಟೀಕು 2. proper, etc. (My.).

ಠೀವ್ ṭhīv. = ಠೆಬ್. (My.).

ಠೀವಿ ṭhīvi. style, fashion (Te.); grandeur, splendor of appearance; ornament (My.; ನವಾಯಿ Bhn. 5; Mhr. ಠೇವ, an air, manner; a peculiarity of speech or action). ಠೀವಿಯಿನ್ದ ನೋಡು ಮುಚ್ಚಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). see ಅರಸು–; Bp. 12, 45; Prv. s. ರಾಜ.

ಠೆಕ್ಕಿಸು ṭhekkisu. ? (Śmd. 23 Mdb).

ಠೆಕ್ಕೆ ṭhekke. = ಟೆಕ್ಕೆ 1, etc. a banner, etc. (ಕೇತನ, ಪತಾಕೆ Nn. 18).

ಠೆಬ್ ṭheb. = ಠೀವ್. the report of a pistol or gun (S. Mhr.).

ಠೇವಣಾತಿ ṭhēvaṇāti. = ಠೇವಣಿ, etc. (My.; Br.; Mhr. ಠೇವರೇವ).

ಠೇವಣಿ ṭhēvaṇi. = ಠೇವು. (C.; Br.; Mhr. ಠೇವ, ಠೇವಾ, ಠೇವಣೀ, a hoard; a stock; a buried treasure; a deposit; Mhr. ಠೇವಣೇಂ, to put, place etc.).

ಠೇವು ṭhēvu. a hoard (of money, C.; see Mhr. s. ಠೇವಣಿ). 2, a deposit (as security, C.; Mhr.).

ಡ್

ḍ

ಡ್ ḍ. the thirty-third letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). regarding its connection with ಟ್ see Śmd. 214. 229. 246. 250. 282. 284. 287; regarding that with ದ್, 287; that with ಱ್, 206; that with ಲ್, 28. 217. 222, and that with ಳ್, 29. *cf.* ಅಂ = ಅಡಿ, ಕೊಂಕು = ಕುಡು (ಕುಡುಕು). initial ಡ್ appears also as ದ್, see *e. g.* ಡಗೆ 1 and 2, etc., etc.

ಡ ḍa. the letter ಡ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 3 (Mr. 349).

ಡಕಾರ ḍa-kāra. the letter or syllable ಡ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3, 98-103).

ಡಕಾಯಿತಿ ḍakāyiti. = ಡಾಕ್ಾಯಿತಿ. gang robbery, etc. (My.).

ಡಕ್ಕೆ ḍakke. = ಡಂಕ. ಡೆಂಕೆ. Tbh. of ಢಕ್ಕೆ (Śmd. 339). [Pb. 4, 90]; (T. ಇಡಕ್ಕೈ, ಡಕ್ಕೈ, a large drum, a drum double headed; Te. ಡಕ್ಕ, a small double drum, used as a rattle). ಬನ್ನಿಯ ತರು ಡಕ್ಕೆಗೆ (Śmd. 75).

ಡಗೆ ḍage. 1. = ದಗೆ 1, q. v. deceit, etc. (S. Mhr.).

ಡಗೆ ḍage. 2. = ದಗೆ 2. heat, glow, sultriness (My.; Bh. 3, 23, 11; Mhr. ಡಗಡಗಣೇಂ, ಡಗಾಗಣೇಂ, to be hot and sweltering, to be close and sultry).

ಡಗೆ ḍage. 3. fear, danger of tottering or of failing (Śśv. 4, 76 Mhr. ಡಗ).

ಡಂಕ ḍaṅka. = ಡಕ್ಕೆ, etc. a pretty large double drum (My.; Te. ಡಂಕ; Mhr. ಡಂಕಾ, ಡಾಂಕಾ, a large kettle-drum).

ಡಂಕೆ ḍaṅke. = ಟಂಕೆ, etc. a staff, etc. (ಬಡಿಕೋಲ್ Ss.).

ಡಂಗರ ḍaṅgara. = ಡಂಗುರ q. v., ದಣ್ಡೋರ, ದಣ್ಡೋರೆ. public notice by a crier who beats a tom-tom, an oral proclamation (My.; Mhr. ಡಾಂಗೋರಾ, ಢಾಣ್ಡೋರಾ, ದಾಣ್ಡೋರಾ, ಧಾಣ್ಡೋರಾ); the tom-tom beaten by the crier (C.; Te. ಡಂಗುರ; T. ತಣ್ಡೂರ; Mhr. ಡವಣ್ಡೀ).

ಡಂಗಿ ḍaṅgi. = ಟಂಕೆ, etc. a staff, etc. (ಕೋಲ್ Kk. 74).

ಡಂಗುರ ḍaṅgura. = ಡಂಗರ, etc. tom tom, etc. (Rām. 5, 8, 24; My.). ಮೇಘನೃಪಾಲಕನ ಡಂಗುರವೊ? ಮೊಳಗುವ ಸಿಡಿಲಿನ ಅಬ್ಬರವೋ? (Bh. 1, 19, 19). — ಡಂಗುರ ಪೊಯಿಸು. = ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸು. (J. 10, 47; 17, 38). — ಡಂಗುರ ಬಡಿ. to beat the ḍaṅgura (Bp. 26 sum.). — ಡಂಗುರವನ್ಪೊಯ್ಸು. -ಂ-ಪೊಯ್ಸು = ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸು. (Cpr. 8, 18). — ಡಂಗುರ ಸಾಱಿಸು. to have proclaimed (B. 4, 20; My.). — ಡಂಗುರ ಹೊಡೆ.= ಡಂಗುರ ಬಡಿ. ಡಂಗುರಾ ಹೊಡದರೆ ಹೊಂಗರಕನ ಮರ ಕೇಳೀತೋ? (Prv.). — ಡಂಗುರ ಹೊಯ್. = ಡಂಗುರ ಬಡಿ. (Bp. 37, 59). — ಡಂಗುರ ಹೊಯಿ. = ಡಂಗುರ ಹೊಯ್. (Bp. 37, 42. 47). — ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸು. to have the ḍaṅgura beaten (Rām. 1, 13, 12).

ಡಂಗುಱುಚು ḍaṅguṟucu. = ಅಡಂಗುಱುಚು. hide and seek. — ಡಂಗುಱುಚಾಟ. -ಆಟ. = ಅಡಂಗುಱುಚಾಟ. (ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಾಟ Śm. 56; Te. దాగిలి ముచ్చులు, దాగిలిమూతలు, దాగిలిమూతే, దాగుడు బూచీలు, దాగుడుమూచీలు, దాపుమూపులు; దాగిలిమ్రుచ్చులాడు, to play at hide and seek; దాగురించు, to be hid; దాగు, to hide, lie hid).

ಡಂಗೆ ḍaṅge. = ಡಂಗಿ, etc. (ಮುದ್ಗರ, ದ್ರುಘಣ Hlā.; ದ್ರುಘಣ Mr. 298).

ಡಂಗೆ ḍaṅge. = ದಂಗೆ, q. v. tumult, uproar, riot, etc. (C.); dunning. — ಡಂಗೆ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳು. to dun (My.).

ಡಂಗೆಗಾಱ ḍaṅge-gāṟa. = ದಂಗೆಗಾಱ. a man who raises a tumult or uproar, a rioter. (C.).

ಡಣ್ ḍaṇ. an imitative sound. — ಡಣ್ ಡಣ್. rep. the sound of the drum called ಡವಣೆ (My.).

ಡಣ ḍaṇa. = ಗಣ 1, etc. an imitative sound of ringing bell. (*cf.* ಢಣ). — ಡಣ ಡಣ. = ಗಣ ಗಣ. (C.).

ಡಣಾಕೃತಿ ḍaṇā-kriti. a clang, a clash, etc. ಹೊಡೆದಱ ಡೊಂಕಣೆಗಳ ಡಣಾಕೃತಿ (Bh. 6, 2, 4).

ಡತ್ವ ḍatva. the letter or syllable ಡ (Śmd. 78. 286. 352. 369).

ಡಬ್ ḍab. a sound produced by the sudden falling of heavy bodies (My.).

ಡಬ್ ḍab. = ಡಬ್ಬು 2. ostentation. (Mhr., H. ಢಬ, an imposing air; largeness, greatness). — ಡಬ್ಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಡಬ್ಬುಗಳ್ಳಿ. the prickly pear, Opuntia dillenii Haw. (St. & Pl. and some parts of S. Mhr. My.). 2, Euphorbia antiquorum L. and similar kinds (Z. about Baḷḷāri).

ಡಬ ḍaba. = ಡವ, ಡಬ್ಬು 1, ದಬ. an imitative sound. (My.).

ಡಬಡ್ದಾಳಿಕೆ ḍabaḍḍāḷike. showiness, an empty display of authority or good circumstances, boast (My.; Mhr., H. ಢಬ, an imposing air; greatness, as boasted of; ಢಬದಾರ, large, showy).

ಡಬರಿ ḍabari. = ದಬರಿ. a cylindrical copper or brass saucepan or cooking vessel (C.; also Baṅgāḷi in various meanings; Te. డబరే, డబ్బరే).

ಡಬಾಣ ḍabāṇa. = ಡಮಾಣ, etc. ದಬಾಣ. a pair of kettle-drums (My.; Te.).

ಡಬೀರಿ ḍabīri. a moonshee, a writer, a clerk. (Sd.; Mhr., H. ಡಬೀರ, a rāja's secretary).

ಡಬ್ಬ ḍabba. = ಡಬ್ಬಿ. (My.).

ಡಬ್ಬನೆ ḍabbane. = ದಬ್ಬನೆ. suddenly and with the sound of ಡಬ್, in ಡಬ್ಬನೆ ಬೀಳು, used of vessels, stones, etc. that fall from above (C.).

ಡಬ್ಬಳ ḍabbaḷa. = ದಬ್ಬಣ, etc. a big needle. (My.).

ಡಬ್ಬಿ ḍabbi. a small box, as a snuff-box, one used as a powder-horn, a pill-box, an offering-box, etc. (C.; Te., T.; Mhr., H. ಡಬಾ, ಡಬೀ). — ಡಬ್ಬಿಗಡಿಗೆ. an offering-box (My.).

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 1. = ಡಬ, ದಬ. the sound emitted by a hollow box, a sort of tabour, etc., when struck (C.; Te. డబ్బు, aloud).

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 2. = ಡೊಬ್ಬು q. v., etc. to push, etc. (C.). — ಡಬ್ಬಗವುಚು. -ಕವುಚು. = ಡಬ್ಬ ಹಾಕು. (My.). — ಡಬ್ಬ ಹಾಕು. to put upside down (C.; B. 4, 207. 209). — ಡಬ್ಬ ಹಿಡಿ. to hold upside down, as a vessel (S. Mhr.; B. 5, 153). [Tu.].

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 1, a kind of drum (S. Mhr.; Te. డప్పు, a large drum; T. தப்பு, a kind of timbrel or drum; Mhr. ಡಫ, a sort of tambourine).

ಡಬ್ಬು ḍabbu. 2. = ಡಬ್, ಡಮ್ಬ 1, etc. greatness, especially as boasted of, showiness, ostentation, an assumed imposing air (C.; see Mhr., H. s. ಡಬ್); the biggest one of marbles at play (S. Mhr.; Mhr. ಢಬ್ಬೂ, a gross and bulky person); bragging; fiction, falsehood, a lie (My.; Tu.; Te.; T. தப்பு). 2, a dub or copper coin, four pays (Te.; T. தப்பு; Mhr. ಢಬ್ಬೂ, a double pice). — ಡಬ್ಬುಗಳ್ಳಿ. = ಡಬ್ಗಳ್ಳಿ. (My.).

ಡಬ್ಬುಗಾಱ ḍabbu-gāṟa. a man fond of display, etc. (My.).

ಡಬ್ಬೆ ḍabbe. = ಡೆಬ್ಬೆ, ದಬ್ಬೆ, etc. a split of a bamboo, etc. Tu. ದಬ್ಬೆ; (My.). see ಬೆನ್ನು-.

ಡಭೀಲ್ ḍabhīl. the sound produced when a heavy thing is thrown into water (My.).

ಡಮ ḍama. an imitative sound. — ಡಮ ಡಂ. tom, tom! (the sound of certain drums, My.; Mhr. ದಮದಮಾಟ; Tu., Te. టమ టమ, a tom-tom; Sk. ಡಮ್, to sound, as a drum). ಡಮಡಮೆಮ್ಬಡಿಣ್ಡಿಮಂ (Rśv. 6, 11 va.).

ಡಮರ ḍamara. = ಡಾಮರ 1. *a riot, a tumult, an affray, a scuffle, a turmoil;* calamity, distress (ಡಿಮ್ಬ, ಈತಿ, ಉಪದ್ರವ, etc. Mr. 27).

ಡಮರು ḍamaru. *a sort of small drum, shaped like an hour-glass.* see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡಮರುಕ ḍamaruka. = ಡಮರುಗ (Śmd. 337), ಡಮರುಗ (347). a kind of drum (= ಡಮರು).

ಡಮರುಗ ḍamaruga. Tbh. of ಡಮರುಕ, q. v. (ಡಮರು Nr.; My.). ಹೊನ್ನೆಯ ತರು ಡಮರುಗಕ್ಕೆ (Śmd. 75).

ಡಮಾಣ ḍamāṇa. = ಡಬಾಣ, ಡಮಾರ, ದಬಾಣ. (C. Bp. 5, 7; My.).

ಡಮಾರ ḍamāra. = ಡಮಾಣ, etc. a pair of kettle-drums (My.; Te.; T. டமா, டமான, ಡಮಾರ, ಡಮ್ಮಾನ, ಡಮ್ಮಾರ). ಡಮಾರದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ ಕಾಲು ಬಿಟ್ಟ (Prv.).

ಡಮ್ಬ ḍamba. 1. = ಜಮ್ಬ 2, etc., ಡೊಮ್ಬು 1. grandeur, pomp, ostentation, etc. [ಹಿಡಿಮ್ಬೆ ಡಮ್ಬಮಿಲ್ಲದೆ ಭೀಮಸೇನನೊಳಪ್ಪೊ ಡಮ್ಬಡಂ ನುಡಿಯೆ Pb. 3, 18 va.; Ap. 2, 8]; (C.; Tu., Te., T., M.). — ಡಮ್ಬಾಚಾರ. -ಆಚಾರ. vain display, etc. (C.; ಒಣಹೆಮ್ಮೆ G.).

ಡಮ್ಬ ḍamba. 2. throwing; ordering. see ಡಿ-.

ಡಮ್ಬಕ ḍambaka. Tbh. of ದಮ್ಭಕ. arrogance, ostentation, pride. 2, deceit, trickery. [ಡಮ್ಬು ಡಳುಹು ಎನ್ನದಯ್ಯಾ, ಡಮ್ಬಕನೆಮ್ಬನ ಸಾನಯ್ಯಾ Bv. 336]; (Bp. 40, 51; 60, 21; J. 17, 54). 3, an ostentatious man; a deceiver (J. 5, 69).

ಡಮ್ಬಕತನ ḍambakatana. the state of posseesing pride, etc. (Dp. 37, 1).

ಡಮ್ಬಗಾಱ ḍamba-gāṟa. an ostentatious man (C.).

ಡಮ್ಬನ ḍambana. = ಡಮ್ಬ2. ordering, etc. see ವಿ-.

ಡಮ್ಬರ ḍambara. an assemblage, a mass, etc. (= ಆಡಮ್ಬರ No. 8; see ಮೇಘ-). 2, = ಆಡಮ್ಬರ No. 7 (Cpr. 7, 140).

***ಡಿಮ್ಬಿಸು ḍambisu.** to cheat. ಲೋಗರಂ ಡಮ್ಬಿಸಿ ಮಾಱುಗೊಳ್ಳ ಬತ್ತ ಮಂ ಕಳ್ಳೊನ್ Vr. 14, 19.

ಡಮ್ಬು ḍambu. = ಡಮ್ಬ1, etc. pomp, etc. (ಆಡಮ್ಬರ Nn. 135; Bp. 59, 17). [ಪ್ರಪಂಚಿನ ಡಮ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಎನ್ನನೊನ್ದು ರೂಹಮಾಡಿ ನೀವಿರಿಸಿದಿರಿ Bv. 29].

ಡಮ್ಬುಕ ḍambuka. = ಡಮ್ಬಕ (?). (Rām. 6, 19, 17).

ಡಮ್ಭ ḍambha. = ಡಮ್ಬ1, etc. (Cpr. 5, 81).

ಡಯನ ḍayana. going, running; *flying in the air; a car, or a kind of litter* (ಪ್ರವಹಣ, ರಥದ ಹರಿ Hlā.; ಪ್ರವಹಣ, ಭಣ್ಡಿಯ ಹರಿಹು Mr. 284).

ಡಱಕಿ ḍaṟaki. a belch (S. Mhr.; Mhr. ಢೇಕರ).

ಡಱಕು ḍaṟaku. to belch. (S. Mhr.).

ಡಱ್ಱನೆ ḍaṟṟane. = ಗಱ್ಱನೆ, ಡಿಱ್ಱನೆ, ದಿಱ್ಱನೆ. with the noise that accompanies belching. ಡಱ್ಱನೆ ತೇಗು (S. Mhr.; Bp. 25, 30; My.).

ಡಲಾಯಿತ ḍalāyita. a peon of a district office (My.; Br.; H. ಥಲಾಯ್ತ್).

ಡವ ḍava. = ಡಬ, etc. an imitative sound. — ಡವ ಡವ. audible palpitation of the heart on account of the fear arising from a bad conscience, etc. (C.).

ಡವಕೆ ḍavake. a spittoon [ಚಾಮರದ ಕುಂಚದಡಪದ ಡವಕೆಯ ವಾರವಿಳಾಸಿನಿಯರ್ Pb. 3, 48 va.; Ap. 3, 23 va.]; (ಕಾಳಂಜಿ Śmd. II; Kk. 54; Śm. 61; ಕಾಳಾಂಜಿ Ct. II, 94; Cpr. 4, 68; 6, 86 va.; Abh. P. 3, 83 va.). see ಪೊಣ್ಡವಕೆ. *cf.* ಷ್ಠೀವ?

ಡವಡವಿಕೆ ḍavaḍavike. = ಲವಲವಿಕೆ. ardent desire. (S. Mhr.; Mhr. ಥವಳಣೇಂ, to yearn with affection).

ಡವಡೆ ḍavaḍe. 1. = ಡವುಡೆ1. (My.).

ಡವಡೆ ḍavaḍe. 2. = ಡವುಡೆ2, etc. (S. Mhr.).

ಡವಣೆ ḍavaṇe. = ದವಣೆ. a sort of larger drum, shaped like an hour-glass (My.; ಯಶಃಪಟಹ, ಢಕ್ಕೆ, ಡೋಲು Si. 62; Te. ಠವಣೆ = ಢಂಕಾ, ಡವಿಣೆ = ಡಿಣ್ಡಿಮ). — ಡವಣೆವಱೆ. -ಪಱೆ. (Rśv. 6, 11 va.).

ಡವರುಗ ḍavaruga. = ಡಮರುಗ. a kind of drum. Tbh. of ಡಮರುಕ (Śmd. 347).

ಡವಾಲಿ ḍavāli. = ದವಾಲಿ. a peon's belt on which a badge is worn (My.; Br., H.).

ಡವಿಗೆ ḍavige. = ಡವುಗೆ. a thick bamboo (S. Mhr.); the skull of a skeleton (S. Mhr.). [ಪಾಕನ ಮಾಡುವ ಭಾಣ್ಡ ಸೊಣಗನ ಡವಿಗೆಯಯ್ಯಾ Bv. 602].

ಡವುಗೆ ḍavuge. = ಡವಿಗೆ. a skull. ತಲೆಯ ಡೌಗೆ (ಓಡು G.).

ಡವುಡು ḍavuḍu. = ದವಡು2, ದವುಡು2. a race or a run; the gallop of a horse (S. Mhr.; Br.; Mhr., H. ದವಡ, ದೌಡ).

ಡವುಡೆ ḍavuḍe. 1. = ಡವಡೆ1. a kind of small drum or tabour (ಡಿಣ್ಡಿಮ Nn. 66). ಮೊರೆವ ಡವುಡೆ (ಡಿಣ್ಡಿಮ Mr. 80). see C. Bp. 5, 7; 47, 37; J. 12, 12; ಬೀರ-.

ಡವುಡೆ ḍavuḍe. 2. = ಡವಡೆ2, ದವಡೆ, etc. a jaw (S. Mhr.).

ಡವುಲು ḍavulu. ಡೌಲು. shape, form; way, manner; signs, indications, appearance (Mhr., H. ಡೌಲ). 2, estimated revenue (My.); probable produce (My.); the amount of the government demand; fixed rate of assessment (Br.). 3, a pompous air; buckishness; empty display (C.; Mhr., H.; B. 3, 95). — ಡವುಲನ್ದಾಜು. -ಅನ್ದಾಜು. a probable estimate (My.). — ಡವುಲು ಕೊಚ್ಚು. to brag, to boast (S. Mhr.). — ಡವುಲುಜಮಾಬನ್ದಿ. the probable assessment (of a village, My.). — ಡವುಲುಜಾಸ್ತಿ. too high an estimate (My.). — ಡವುಲುದಾರ. a man who estimates the probable harvest, etc. (My.); an ostentatious man (My.). — ಡವುಲುದಾರಿ. well-shaped (My.; Mhr. ಡೌಲದಾರ).

ಡಹು ḍahu. *the tree Artocarpus lacucha* R. see ಕಂಚಿನಿಮ್ಬೆ.

***ಡಳುಹು ḍaḷuhu.** outward show. ಡಮ್ಬು ಡಳುಹು ಎನ್ನದಯ್ಯಾ ಡಮ್ಬಕನೆಮ್ಬವ ನಾನಯ್ಯಾ Bv. 336.

ಡಾಕ ḍāka. N. — ಡಾಕರಸು. -ಅರಸು. king Ḍāka (Śmd. 75).

ಡಾಕಾಯಿತಿ ḍākāyiti. = ಡಕಾಯಿತಿ. dacoity, gang-robbery (My.; H.).

ಡಾಕಿಣಿ ḍākiṇi. = ಡಾಕಿನಿ, ಡಾಹಿಣಿ. the sword of a female demon (ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ Kk. 81).

ಡಾಕಿನಿ ḍākini. = ಡಾಕಿಣಿ, etc. (ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ Śm. 43). 2, a kind of female demon attending Kālī (Sk.; J. 12, 45).

ಡಾಕು ḍāku. 1. = ಡಾಗು. a spot, stain, blot (My.); a mark put on cattle with a red-hot iron (My.); inoculated cow-pox (My.; Mhr., H. ಡಾಗ; T., Te. ಡಾಗು).

ಡಾಕು ḍāku. 2. an attack (Bh. 3, 19, 13; Mhr., H. ಡಾಂಕಾ, an attack of robbers; Te. ಥಾಕೆ, inroad, invasion).

ಡಾಕು ḍāku. 3. dawk, post, post-office; a disposition (of horses, runners, etc.) along a road to convey the post or travellers (M.; Mhr., H. ಡಾಕ).

ಡಾಗಿಲಿ ḍāgili. an anvil (Sd.; Te. ಡಾಕಲ್ಲು, ದಾಗಲಿ).

ಡಾಗು ḍāgu. = ಡಾಕು1. (C.; B. 5, 174).

ಡಾಡಿಮ ḍāḍima. Tbh. of ದಾಡಿಮ. the pomegranate tree and its fruits. (ದಾಳಿಮ, ಕರಕ Nr.).

ಡಾಣ ḍāṇa. = ದಾಣ1, ದಾಣೆ1, ಧಾನ No. 2. Tbh. of ಧಾನಾ or ಧಾನ್ಯ. grain, horse-corn, horse-gram (My.; Mhr. ದಾಣಾ).

ಡಾಣಿ ḍāṇi. = ಡಾಣೆ. a staff, a club (ಲಗುಡ, ದಣ್ಡ Nr.).

ಡಾಣಿ ḍāṇi. = ಡಾವಣಿ, ದಾಣ2, ದಾಣಿ, ದಾಣೆ2. (My.).

ಡಾಣೆ ḍāṇe. = ಡಾಣಿ. (ಲಕುಟ, ಲಗುಡ Śmd. 338). ಚೆನ್ನಂಗಿಯ ತರು ಡಾಣೆಗೆ (75). ಮರದ ಸಿಳ್ಳೆ, ಡಾಣೆ ಮುನ್ತಾದ ಆಯುಧ (ಸರ್ವಲೆ, ತೋಮರ Si. 290).

ಡಾನ್ತ ḍa-anta. a term ending in ಡ (Śmd. 310).

ಡಾಬು ḍābu. 1. = ದಾಬು1. (Tbh. of ದಾಮ). a woman's girdle or zone (ಕಕ್ಷ್ಯೆ Si. 446; C.; Te.; T. ಡಾಪ್ಪು). see Si. 220.

ಡಾಬು ḍābu. 2. = ದಾಬು2. intimidation, repression, menacing; awfulness (My.; Mhr., ದಾಬ). — ಡಾಬುಜರಬು. awfulness (My.).

ಡಾಮರ ḍāmara. 1. = ಡಮರ q. v., ಡಾವರ2. an affray, a riot, etc., the bustle and confusion of strife, etc. (Sk.). 2, any surprising thing, sight, or occurrence (Sk.). see Bp. 7, 17.

ಡಾಮರ ḍāmara. 2. dammer (My.; Mhr.).

ಡಾಮ್ಬಿಕ ḍāmbika. Tbh. of ದಾಮ್ಭಿಕ. (My.).

ಡಾಲರಿ ḍālari. a dollar (E.). (Te. ಡಾಲರು; R.).

ಡಾಲಿಮ ḍālima. = ದಾಡಿಮ q. v., ಡಾಳಿಮ, ಡಾಳಿಮ್ಬ, ಡಾಳಿಮ್ಬರ, ಡಾಳಿಮ್ಬೆ, ಡಾಳಿಮ್ಬ್ರ. a pomegranate. (Sk.).

ಡಾಲು ḍālu. Tbh. of ಢಾಲ. a shield (C.; Te., T.; B. 4, 48).

ಡಾವಣಿ ḍāvaṇi. = ಡಾಣಿ, etc., ದಾವಣಿ 1. Tbh. of ದಾಮನಿ. a rope stretched along and secured at the ends, unto which cattle are tied up by means of a tie-rope (My.; Prll. 3, 10; Mhr. ದಾವಣ). — ಡಾವಣಿ ಕಟ್ಟು. to tie cattle in a row to a long rope fastened by two pegs (My.).

ಡಾವರ ḍāvara. 1. = ಡಾವುರ, q. v. (Cpr. 8, 67; Bh. 2, 2, 103; J. 13, 11).

ಡಾವರ ḍāvara. 2. Tbh. of ಡಾಮರ 1. an affray [ಬಿಜಿದ ಕಳಿಂಚಿನ ಡಾವರದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ Pb. 8, 51]; (Ct. II, 93).

ಡಾವರಿ ḍāvari. burning, combustion (J. 8, 45).

ಡಾವರಿಗ ḍāvariga. an uproarious or raving man (Bh. 3, 4, 45).

ಡಾವರಿಸು ḍāvarisu. to whirl or move about (ಕೋವರಿ, ಸಮ್ಭ್ರಮ Ct. I, 20), as sparks (Bh. 1, 20, 60), to flicker, as flames (J. 8, 39; 13, 59; 24, 31); to rave, to talk irrationally (Rām. 3, 4, 21; J. 5, 54). see Bh. 2, 2, 103.

ಡಾವಳಿ ḍāvaḷi. = ದಾವಳಿ, etc. a sort of woollen cloth. (My.).

ಡಾವು ḍāvu. 1. = ಡಾವೆ, (ದಾವಾ, etc.). spite, malice, hatred (S. Mhr.; Mhr., H. ದಾವ). — ಡಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು. to be rancorous (S. Mhr.). — ಡಾವು ತೀರಿಸು. to satiate spite, to revenge oneself (S. Mhr.).

ಡಾವು ḍāvu. 2. = ಡಾವುರ. desire (My.).

ಡಾವುರ ḍāvura. = ಡಾವರ 1, ಡಾವು 2, ದಾವರ, ದಾವರು, ದಾವು 1, ದಾವುರ, ದಾವ್ರ. burning, thirst; desire; need, want (ಅಪೇಕ್ಷೆ Bhn. 22, o. r. ಡಾವರ; *cf.* ದಾಹ; Mhr. ಡಾಹ = ದಾಹ).

ಡಾವೆ ḍāve. = ಡಾವು 1. (S. Mhr.). — ಡಾವೆ ಸಾಱು. to publish one's intention of being revenged on an enemy (S. Mhr.).

ಡಾಹಿಣಿ ḍāhiṇi. = ಡಾಕಿಣಿ, etc. sword of a female demon. (ರಕ್ಕಸಿಯ ಕತ್ತಿ Śmd. II).

ಡಾಳ ḍāḷa. = ಡಾಳಿ. lustre, radiance; beauty, loveliness; gracefulness (ಕಳೆ, ಮಿಂಚು, ತೊಳಪು, ತೊಳಗು, ಬೆಳಗು, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25, o. r. ಥಾಳ; ಲಾವಣ್ಯ Bhn. 26; J. 17, 26; Mhr. ಢಾಳ; Te. ಡಾಲು, ಡಾಳು, ದಾಳು; *cf.* Sk. ಧವಲ).

ಡಾಳಯಿಸು ḍāḷayisu. = ಡಾಳಯ್ಸು, ಡಾಳವಿಸು, ಡಾಳಿಸು 1. to be radiant, to shine, to be beautiful (Bp. 61, 30).

ಡಾಳಯ್ಸು ḍāḷaysu. = ಡಾಳಯಿಸು. (Bp. 4, 23).

ಡಾಳವಿಸು ḍāḷavisu. = ಡಾಳಯಿಸು. (Bp. 3, 27).

ಡಾಳಿ ḍāḷi. = ಡಾಳ. (J. 30, 11).

ಡಾಳಿಕೆ ḍāḷike. = ಡಾಳ. — ಡಾಳಿಕೆಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. lustre, etc. to fade. (Rām. 4, 6, 9).

ಡಾಳಿಮ ḍāḷima. = ಡಾಲಿಮ, etc. a pomegranate tree, etc. (ಡಾಡಿಮ, ಕರಕ Nr.).

ಡಾಳಿಮ್ಬ ḍāḷimba. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.; Mhr.).

ಡಾಳಿಮ್ಬರ ḍāḷimbara. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.; ಡಾಲಿಮ G.).

ಡಾಳಿಮ್ಬೆ ḍāḷimbe. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.).

ಡಾಳಿಮ್ಬ್ರ ḍāḷimbra. = ಡಾಳಿಮ, etc. (My.; ದಾಡಿಮ Cb.).

ಡಾಳಿಸು ḍāḷisu. 1. = ಡಾಳಯಿಸು. (C. Bp. 42, 21).

ಡಾಳಿಸು ḍāḷisu. 2. to wave around, a fan, etc. (Śsv. 1, 78; 1, 79 va.; 5, 57; C. Bp. 5, 8; J. 20, 37; Mhr. ಢಾಳಣೇಂ).

ಡಾಱಿ ḍāṟi. = ದಾಱಿ. an attack, etc. (My.).

ಡಿಕ್ಕಾ ḍikkā. = ಡಿಕ್ಕಿ 1, ಡೀ, ಡೀಕು. a push or thrust by the head, a butt (of a ram, a child; Mhr. ಢೇಮಣೀ). — ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ. dupl. = ಡಿಕ್ಕಾ. (My.). — ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. to butt (My.). — ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆ. = ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. (My.). ಡಿಕ್ಕಾ ಮುಕ್ಕಿ. dupl. = ಡಿಕ್ಕಾ ಡಿಕ್ಕಿ. (My.).

ಡಿಕ್ಕಿ ḍikki. 1. = ಡಿಕ್ಕಾ, etc. — ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. to butt (My.). — ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆ. = ಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಡು. (My.).

ಡಿಕ್ಕಿ ḍikki. 2. a sort of drum (ಮುಡ್ಡ Si. 63; My. as ಡಕ್ಕೆ). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡಿಗುರು ḍiguru. the yōni (My.; *cf.* ತುಲ್ಲು?).

ಡಿಂಗರ ḍiṅgara. a servant, a slave. 2, a rogue. 3, a low man. 4, a fat man.

ಡಿಂಗರಿಗ ḍiṅgariga. = ಡಿಂಗರ No. 1. [ನಿಮ್ಮ ನಮ್ಬಿದ ಶರಣರ ಡಿಂಗರಿಗ ನಾನು Bv. 336]; (Bp. 27, 35. 73; 29, 8; 47, 37; Rām. 6, 53, 19; J. 21, 39; 24, 61).

ಡಿಣ್ಡಲ ḍiṇḍala. the plant Bignonia or Calosanthes indica (ಶೋಣಕ G.). *cf.* ದಿಣ್ಡಲ.

ಡಿಣ್ಡಿಮ ḍiṇḍima. *a kind of small drum or tabor* (ಡವುಡೆ Nn. 66; ಮೊರವ ಡವುಡೆ Mr. 80; see Nr. s. ಜೇಗಟೆ). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡಿಣ್ಡಿಮವೃತ್ತ ḍiṇḍima-vṛitta. a kind of metre (Ch. p. 23 in two MSS.).

ಡಿಣ್ಡೀರ ḍiṇḍīra. *Cuttle-fish bone*, considered to be the foam of the sea (ಫೇನ, ನೊರೆ Mr. 415).

ಡಿಬಿಕ ḍibika. N. of a cruel king slain by Kṛiṣṇa (Bhāgavata 10, 25, 35. 36).

ಡಿಬಿಕಮರ್ದನ ḍibika-mardana. Kṛiṣṇa (J. 25, 43).

ಡಿಬಿಕಾಗ್ರಜ ḍibika-agraja. Haṁsa, the elder brother of Ḍibika (Bhāgavata 10, 25, 11).

ಡಿಮಕಿ ḍimaki. a kind of small drum or tabor (ಡಿಣ್ಡಿಮ Si. 63; Mhr. ಟಿಮಕೀ).

ಡಿಮ್ಬ ḍimba. *an affray, a scuffle, a turmoil.* 2, *calamity, arising from excessive rain, drought, foreign invasion, or birds, rats and locusts.* 3, a globe or ball; an egg. 4, = ಡಿಮ್ಭ No. 1, a child; a son.

ಡಿಮ್ಬಾಹವ ḍimba-āhava. petty warfare, an affray. (R.).

ಡಿಮ್ಬು ḍimbu. = ದಿಮ್ಬು. an eminence, an elevation; a stand of a lamp; a pillow for the head, etc. ಹೊಮ್ಬಣ್ಣದಲಿ ಹೊಳೆವುತಿಹಳು ತಾ ಕನ್ನೆ ಡಿಮ್ಬಿನಲಿ, ಮೂಱು ಬಣ್ಣದಲಿ ಸಮ್ಬನ್ನೆ, ಉಮ್ಬುದಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಮ್ಬುಳು ಚೆಲ್ವ ಚನ್ನೆ (a burning lamp, Begaḍina caupadi).

ಡಿಮ್ಭ ḍimbha. *a new-born child, any young animal.* 2, *a fool, an ignorant man.*

ಡಿಮ್ಭಕ ḍimbhaka. = ಡಿಮ್ಭ No. 1. (R).

ಡಿಮ್ಭೆ ḍimbhe. *a female infant.*

ಡಿವಿ ḍivi. — ಡಿವಿಡಿವಿ ಮರ. Sumach, a tree with sweet-scented flowers, Caesalpinia coriaria Willd. (Z.).

ಡಿಳ್ಳು ḍiḷeu. = ಡಿಳ್ಳಿಸು. to totter, etc. ಡಿಳ್ಳಿಯಾಱದೆದೆ (V. 29. 26.)

ಡಿಳ್ಳ ḍiḷḷa. = ದಿಳ್ಳ, q. v. unnerved, tottering state, agitation of mind, loss of courage, fear. (Te. ಡಿಲ್ಲ; *cf.* ದಿಗಿಲು?). — ಡಿಳ್ಳಮಾಗು. -ಆಗು. to be unmanned, astounded, or horrified (J. 4, 21; 19, 3). — ಡಿಳ್ಳವೋಗು. -ಪೋಗು. to fall into fear, to lose courage, etc. ಎದೆ ಡಿಳ್ಳವೋಗುತಿರನೆ? (Bp. 54, 40).

ಡಿಳ್ಳಿ ḍiḷḷi. **ಡಿಲ್ಲಿ ḍilli.** the city of Delhi (My.; Br., T., M. ಡಿಲ್ಲಿ, ಧಿಲ್ಲಿ). see s. ಅಮ್ಮು1.

ಡಿಳ್ಳಿಸು ḍiḷḷisu. to totter, to become agitated, etc. ಡಿಳ್ಳಿಸಿದವಂ (ಪ್ರಸ್ಖನ್ನ, ಸ್ಖಲಿತ Mr. 300).

ಡೀ ḍī. = ಡಿಕ್ಕಾ, etc. a butt. (T. ಇಡಿ, a stroke, blow; to beat in a mortar, dash or beat against, thrust one). — ಡೀ ಕೊಡು. to butt (My.). — ಡೀ ಕೊಳ್ಳು. to receive a butt (My.). — ಡೀ ಹೊಡೆ. = ಡೀ ಕೊಡು. (My.).

ಡೀಕು ḍīku. = ಡೀ, etc. (My.).

ಡೀನ ḍīna. flown; flying; the flight of a bird. see ಉಡ್ಡೀನ, ಪ್ರಡೀನ, ಸಡ್ಡೀನ.

ಡೀಲಿ ḍīli. loose, slack (My.; Mhr., H. ಢಿಲಾ, ಢೀಲ). 2, backwardness, delay (My.). — ಡೀಲಿ ಬಿಡು. to slacken (v. t., My.). 2, to delay (My.).

ಡುಣ್ಡುಭ ḍuṇḍubha. = ದುಣ್ಡುಭ. *a kind of snake, an amphisbaena* (ರಾಜಿಲ, ಒಳ್ಳೆ Hlā.; Mr. 401).

ಡುಬರಿ ḍubari. = ಡುಬ್ಬ, ಡುಬ್ಬು. the hunch on the back of a camel (B. 3, 64; C.). 2, the state of having a curved form, roundness (C.).

ಡುಬಾಯಿಸು ḍubāyisu. to plunge into water, to immerse (v. t., My.; Mhr. ಡುಬಣೇಂ); to ruin (My.).

ಡುಬ್ಬ ḍubba. = ಡುಬರಿ, etc. (My.).

ಡುಬ್ಬು ḍubbu. = ಡುಬ್ಬ, etc. (My.).

ಡುಱಕಿ ḍuṟaki. the bellowing of bulls and oxen (B. 5, 19; My.). — ಡುಱಕಿ ಹಾಕು. to bellow, as bulls, etc. do (B. 3, 17; My., also -ಹೊಡೆ).

ಡುಱುಕು ḍuṟuku. = ಡೊಂಕು 1. to duck, to bend, to stoop, to cringe, to crouch. ಪನ್ನಿ, ಡುಱುಕು! ಎನ್ನೊಡೆ ತಾಂ ಡುಱುಕು! ಎಮ್ಬುದೇ ಮಹಾವನಕರಿಯಂ ವಿದಾರಿಸುವ ಸಿಂಹವ್ ಅದು (Grj. 1, 23).

ಡುಲಿ ḍuli. = ದುಲಿ. a female tortoise. (ಹೆಣ್ಣಾಮೆ Mr. 411).

ಡೆಂಕಣ ḍeṅkaṇa. = ಡೆಂಕಣಿ. (Cpr. 5, 105).

ಡೆಂಕಣಿ ḍeṅkaṇi. = ಡೆಂಕಣ, ಢೆಂಕಣಿ. the flag-staff (with or without its flag) on the bastion of a fort (Bp. 16, 10; C. Bp. 42, 22; Rām. 6, 11, 7. 15; Bh. 8, 23, 37; J. 3, 21; 17, 9; *cf.* ಟಕ್ಕೆ, ಟಂಕೆ?).

ಡೆಂಕೆ ḍeṅke. = ಡಕ್ಕೆ, ಡಂಕ, ಢೆಂಕೆ. a pretty large drum, etc. (S. Mhr.).

ಡೆಂಚೆಯ ḍeñceya. = ಡೆಂಜೆಯ. (ಸಾರಿ, ಬಿಸುಗೆ Śmd. II, o. r. ಡೆಂಜೆಯ; *cf.* ದುಣ್ಡಚಿ).

ಡೆಂಜೆಯ ḍeñjeya. = ಡೆಂಚೆಯ, q. v. a piece at chess?

ಡೆಣ್ಡಣಿಸು ḍeṇḍaṇisu. to be overcome by grief, terror, etc., to be stupefied with grief, sudden fright, etc. (Bh. 3, 13, 33; 4, 4, 14. 91; Mhr. ಥಣಥಣಣೇಂ, v. i., to throb, beat).

ಡೆಣ್ಡೆಣಿಸು ḍeṇḍeṇisu. = ಡೆಣ್ಡಣಿಸು. (V. 9, 81).

ಡೆಬ್ಬೆ ḍebbe. = ಡಬ್ಬೆ, ದಬ್ಬೆ, etc. a split of a bamboo, etc. (My.).

ಡೆಬ್ಬೆ ḍebbe. = ದಬ್ಬೆ1, etc. a blow (My.).

ಡೇಗೆ ḍēge. = ಗಿಡಗ, etc. a hawk, a falcon (Te.; My.).

ಡೇರಾ ḍērā. = ಡೇರೆ. a tent (My.; Mhr., H.; Br.; Si. 224).

ಡೇರಿ ḍēri. a diary (E.). (My.).

ಡೇರೆ ḍēre. = ಡೇರಾ. (My.; B. 3, 66; 5, 240).

ಡೊಕ್ ḍok. P. p. of ಡೊಗೆ, in ಡೊಕ್ಕೊಳ್ಳು (My.).

***ಡೊಕ್ಕನೆ ḍokkane.** an onomatopoeic word to indicate suddenness of action. ಡೊಕ್ಕನೆ ಸುರಿಗೆಯೊಳುರಮಂ ಬಿಕ್ಕನೆ ಬಿರಿಯಿಱಿದು Pb. 12, 153.

ಡೊಕ್ಕರ ḍokkara. = ಡೊಗಱು, etc. (My.).

ಡೊಕ್ಕರ ḍokkara. = ಡೊಕ್ಕಳ, ಢೊಕ್ಕರ. thumping, striking; a blow, a cuff, a box (ಗುದ್ದು Bhn. 48, o. r. ಡೊಕ್ಕಳ; Mhr., H. ಠೋಕರ, thumping, striking against). [ತೊಟ್ಟುವಾಯ್ದು ಡೊಕ್ಕರದೊಳೆ ಮಿಕ್ಕ ದಿಕ್ಕರಿಯನಿಕ್ಕುವ ಪೋಲ್ Pb. 11, 104]. see Bh. 2, 2, 97; 3, 13, 33; Śsv. 4, 75. [— ಡೊಕ್ಕರಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to attack. ಏರ್ದು ಡೊಕ್ಕರಂಗೊಣ್ಡು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿನ್ದತ್ತ ಪನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಮ್ಬರ ಮೊತ್ತುವುದುಂ Pb. 11, 74 va.].

ಡೊಕ್ಕರಿಸು ḍokkarisu. to choke, to stifle (Grj. 2, 106 va.; Bh. 1, 10, 38).

ಡೊಕ್ಕಳ ḍokkaḷa. = ಡೊಕ್ಕರ, q. v.

ಡೊಕ್ಕೆ ḍokke. the body (ಒಡಲ್, ಮೆಯ್ Śm. 71; T. ತೊಕ್ಕು; Te.: the belly; the flanks of the belly). — ಡೊಕ್ಕೆಯೆಲುಬು. -ಎಲುಬು. a rib (S. Mhr.).

ಡೊಗ್ ḍog. = ಡೊಂಕು 2. — ಡೊಗ್ಗಾಲು. -ಕಾಲು. bent leg. see Prv. s. ಹಪ್ಪಳ. [— ಡೊಗ್ಗು ಸಲಾಮು. abject submission].

ಡೊಗಱು ḍogaṟu. = ಡೋಱು, ದೊಗಱು, ದೋಱು. a hollow, a hole in a wall, in a tree, in the ground, etc. (My.; Te., T. ಡೊಂಗು). — ಡೊಗಱು ಬೀಱು. a hole to be formed (My.).

ಡೊಗೆ ḍoge. = ದೊಗೆ. to make a hole, to excavate a hole (with the hand, a crow, the nails or claws, etc., My.; *cf.* Te. ಡೋಕು).

ಡೊಗ್ಗೆ ḍogge. the state of being thick (used of pure buttermilk, My.). ಅಗ್ಗದಾ ಅರುಳುಣ್ಣು, ಡೊಗ್ಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆಯುಣ್ಣು, ಹೆಗ್ಗುಳದ ಕಾಯಿ ಮೆಲಲುಣ್ಣು; ಮೂಡನಾಡೆಗ್ಗೆನ್ನಬಹುದೆ? (Sp.).

ಡೊಂಕ ḍoṅka. = ಡೊಂಕು 2. (ಕುಂಚಿತ, ಕುಡು G.; Te. ಟೊಂಕು, ಡೊಂಕು). ಡೊಂಕಗೋಣು (B. 4, 181).

ಡೊಂಕಣಿ ḍoṅkaṇi. = ಡೊಂಕಳಿ, ಢೊಂಕಣಿ. a spear, a lance (ಕೊನ್ತ, ಸಬಳ Kk. 40; Śm. 43; Bh. 6, 2, 4; J. 12, 24; 22, 6; Te. ದೊಂಕನ).

ಡೊಂಕತನ ḍoṅkatana. = ಡೊಂಕುತನ. (ನಮ್ರತೆ Cb.).

ಡೊಂಕಳಿ ḍoṅkaḷi. = ಡೊಂಕಣಿ. see s. ಈಟಿ.

ಡೊಂಕು ḍoṅku. 1. = ಡುಱುಕು. to bend, to be crooked (Bp. 59, 22; Te.: to shrink or retreat, hide).

ಡೊಂಕು ḍoṅku. 2. = ಡೊಂಕ. the state of being bent, curved, crooked or out of the regular, straight course; crookedness, etc.; a bend, a curve [Tu.]; (ಪದ್ಮ, ವಕ್ರ Nn. 54; ವಿಕಟ, ಕೊಂಕು 146; My.; fr. ಡುಱುಕು). [ಲೋಕದ ಡೊಂಕ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ Bv. 124]. ಡೊಂಕಾದರೆ ಸುಂಕಾ ಬಿಟ್ಟಾನೇ? — ಕಬ್ಬು ಡೊಂಕಾದರೆ ಸವಿ ಡೊಂಕೇ? (Prvs.). ಡೊಂಕಿನಲ್ಲಿ (Nn. 54). ಡೊಂಕುಗಳ್ (Bp. 46, 58). ಲೋವೆಯ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಡೊಂಕ ಮರದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾನಸಿ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Bp. 17, 13; 58, 49; B. 2, 3; ಅತಿಡೊಂಕು;

Prvs. s. ನಾಯಿ, ಬಂಕಾಪುರ, ಬಿಂಕ, ಬೆಂಕಿ. — ಡೊಂಕುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a bent foot (Bp. 20, 11). — ಡೊಂಕು ಗೋಣು. a bent neck (B. 5, 34). — ಡೊಂಕು ಡೊಸುಕು. dupl. (My.). — ಡೊಂಕು ಪಂಕು. dupl. (My.). — ಡೊಂಕುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to get crooked or bent (V. 11, 60).

ಡೊಂಕುತನ ḍonkutana. = ಡೊಂಕತನ. the state of being bent (My.).

ಡೊಂಗರ ḍoṅgara. = ದೊಂಗರ. a steep rock (Mhr. ಡೋಂಗರ, a hill); a precipice (My.).

ಡೊಣೆ ḍoṇe. 1. = ದೊಣೆ 1. a small natural pond in rocks (ಕುಣ್ಟ Śm. 96; Bp. 1, 39; My.; Si. 102; *cf.* Sk. ದ್ರುಣಿ or ದ್ರೋಣಿ?). ಹೊಟ್ಟೆ ನೀರಿಗೆ ಡೊಣೆನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೆಯೋ? (Prv.). 2, a hollow, a hole (J. 16, 24). — ಡೊಣೆಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. a sunken eye (S. Mhr.). — ಡೊಣೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to get holes (Abh. P. 13, 54 va.).

ಡೊಣೆ ḍoṇe. 2. = ದೊಣೆ 2. a quiver (ನಿಷಂಗ Ct. II; 36; ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಮೂಡಿಕೆ, ಪೊದೆ Śm. 43; ಬತ್ತಳಿಕೆ 96; ಹೊದೆ 98; ಬತ್ತಳಿಕೆ, etc. Kk. 40; *cf.* Sk. ತೂಣ 1). see Abh. P. 13, 90; Bp. 4, 18; Rśv. 6, 45; Śśv. 4, 19.

ಡೊಣೆ ḍoṇe. 3. = ಡೊಣ್ಣೆ ?. — ಡೊಣೆಯುಪ್ಪು. -ಉಪ್ಪು. (coarse salt), a kind of factitious salt (ಪಾಕ್ಯ, ಬಿಡ Si. 312; *only* in Si.).

***ಡೊಣೆವು ḍoṇevu.** deep wound. ಗಜವ್ರಜಂಗಳ ಡೊಣೆವು ಗಳಿನ್ದೊಱೆತು ಪರಿವ ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ಗಳುಂ Pb. 10, 116 va. *cf.* ಡೊಣೆ 1.

ಡೊಣ್ಡೊಳೆ ḍoṇḍoḷe. = ದೊಣ್ಡಳೆ. N. of a plant (ನಾಳಿ Mr. 110, o. r. ದೂಣ್ಡಳೆ; Sk. ನಾಡೀ, a sort of bent grass; ನಾಲೀ, a lotus flower).

ಡೊಣ್ಣೆ ḍoṇṇe. = ಡೋಣೆ, ತೊಣ್ಡೆ 2, ತೊಣ್ಣೆ, ದೊಣ್ಣೆ. a cudgel, a club (My.; B. 4, 43; Mhr. ಥೋಣಾ, large and bulky; ಥೋಣ, the stump of a tree; a rude block; *cf.* ಟೊಣಪ; Sk. ಸ್ಥೂಣ, ಸ್ಥೂಲ?). ಕಂಕುಟದಲ್ಲಿ ಡೊಣ್ಣೆ, ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಲಾಮು. — ಕುಮ್ಬಾಱಗೆ ವರುಷ, ಡೊಣ್ಣೆಗೆ ನಿಮಿಷ (Prvs.). 2, a chameleon. 3, = ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ. (My.). — ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. a stout, or a stupid man. ಉಮ್ಬೋದಕೆ ಉಡೋದಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪ, ಕೆಲಸಕೆ ಮಾತ್ರ ಡೊಣ್ಣಪ್ಪ (Prv.). — ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ. = ಡೊಣ್ಣೆಕಾತ, ಡೋಣೆಕಾಟ, etc. N. of several kinds of Agames (Bḍ.; My.). — ಡೊಣ್ಣೆಕಾತ. = ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ. (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳಿನ ಜಾಲಿ. a shrub or low tree with very large white spines, Acacia latronum Willd. (Z.). — ಡೊಣ್ಣೆಮೂಗು. a huge nose (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ. a large kind of chilli (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಸಣ್ಣಕ್ಕಿ. a kind of middle-sized rice (My.). — ಡೊಣ್ಣೆಹುೞು. an insect living in cow-dung (S. Mhr.).

ಡೊಪ್ಪೆ ḍoppe. = ಜೊನ್ನೆ, ದೊನ್ನೆ q. v., ದೊಪ್ಪೆ. a cup made of leaves, etc. (My. occasionally; Te. ದೊಪ್ಪ).

ಡೊಬ್ಬು ḍobbu. = ಡಬ್ಬು 2, ದಬ್ಬು, ದೊಬ್ಬು. to shove, to push, to thrust; to throw (a thing) down from above (My.); to put (one thing, as a basket, etc., over another, or as rubbish, etc., into any receptacle, My.). *cf.* ಡವ್ವು 2.

ಡೊಂಬ ḍomba. = ಡೊಮ್ಬರ, ದೊಮ್ಬ, ದೊಮ್ಬರ. a caste of tumblers and merry-andrews (ಕೊಲ್ಲಟಿಗ Kk. 38; Śm. 59; C.; M., T.; Te. ದೊಮ್ಮ, ದೊಮ್ಬರೆ, ದೊಮ್ಮರೆ; Mr. ಡೋಮ್ಬಾರೀ; *cf.* Sk. ಡಮ, ಡುಮ್ಬ,

ಡೋಮ, ಡೋಮ್ಬ, a man of low caste, a Dom, also Mhr.; see ಡೋಹ). [ಮಿಾನಾವೆ ಪನ್ದಿಯೆನ್ದೆನಿತಾನುಂ ತೆಱನಾಗಿ ಡೊಮ್ಬ ವಿದ್ದೆಯ ನಾಡಲ್ ನೀನಱಿವೆ Pb. 6, 57]. ಕತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲಾ ಹೇತರೆ ಡೊಮ್ಬಗೆ ಯಾಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ? — ರಮ್ಭಾನೃತ್ಯಕೇಂ ಡೊಮ್ಬರೆ? (Śś. in B. 5, 160). see ಮುದಿ-. — ಡೊಮ್ಬರ ಹುೞು. an insect used by children to perform tumbling feats (S. Mhr.). — ಡೊಮ್ಬವಱೆ. -ಪಱೆ. a tumbler's drum (ದಡ್ಡಸ Śmd. II; Śm. 65).

ಡೊಮ್ಬರ ḍombara. = ಡೊಮ್ಬ. (My.).

ಡೊಮ್ಬರಗಿ ḍombaragi. a particular thing or article of a peasant's cart (S. Mhr.).

ಡೊಮ್ಬರಗಿತ್ತಿ ḍombara-gitti. a woman of the ḍombas (My.).

ಡೊಮ್ಬಿ ḍombi. = ಡೊಮ್ಬು, ತೊಮ್ಬೆ 2, ದೊಮ್ಬಿ q. v. ದೊಮ್ಬೆ. a mass, a multitude; a swarm, a crowd; a disorderly mob (My.; J. 29, 46). [a riot; Tu.].

ಡೊಮ್ಬಿಗಾಱ ḍombi-gāṟa. = ದೊಮ್ಬಿಗಾಱ. (Dp. 142, pallavi).

ಡೊಮ್ಬಿತಿ ḍombiti. = ಡೊಮ್ಬರಗಿತ್ತಿ. (My.).

ಡೊಮ್ಬು ḍombu. = ಡೊಮ್ಬಿ, etc. (Bh. 1, 8, 7).

ಡೊಮ್ಬು ḍombu. 1. = ಡಮ್ಬು 1, etc. ostentation (Bp. 40, 51; Bh. 1, 5, 19; J. 17, 54; T. ಇಡುಮ್ಬು, ಇಡುಮ್ಬೈ).

ಡೊಮ್ಬು ḍombu. 2. a hole or deep part in a river or tank (S. Mhr.; Mhr. ಡೋಹ).

ಡೊಱೆ ḍoṟe. = ತೊಱೆ 2, q. v. a hollow or hole. (Si. 122, *only* in Si.).

***ಡೊವಿಗೆ ḍovige.** = ಡವಿಗೆ. the skull of a skeleton. ಅವಲಕ್ಷಣ ನಾಯಿ ನುಡಿಯ ಸಡಗರ ಡೊವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನುಡಿಗೊಳಗಾಯಿತು Bv. 567.

ಡೊಸಕ್ ḍosak. = ತಸಕ್, ತೊಸಕ್, ದೊಸಕ್. an imitative sound, used when one's foot treads in mud, clay, fresh cow-dung, etc. ಕೆಸಱಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಡೊಸಕ್ಕೆನ್ತ ಇೞಿಯಿತು; ಕೆಸಱಿನಲ್ಲಿ ಡೊಸಕ್ಕೆನ್ತ ಕಾಲಿಟ್ಟನು; ಡೊಸಕ್ಕೆನ್ತ ತುೞಿದನು (My.).

ಡೊಸಕ್ಕನೆ ḍosakkane. = ತಸಕ್ಕನೆ, ತೊಸಕ್ಕನೆ, ದೊಸಕ್ಕನೆ. with the sound of ಡೊಸಕ್ (My.).

ಡೊಳ್ ḍoḷ. = ಡೊಳ್ಳು. — ಡೊಳ್ವೊಟ್ಟೆ. = ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆ. (My.).

ಡೊಳ್ಳಾಸ ḍoḷḷāsa. = ದೊಳ್ಳಾಸ. trick, deceit, fraud (ವ್ಯಾಜ Ct. II, 20; ಕಪಟ, ಮಾಯೆ Bhn. 26; Bh. 8, 26, 29; Rām. 3, 4, 21; Te. ಡೊಲ್ಲೆ, a lie, falsehood); a fantastic form (Bh. 1, 20, 60).

ಡೊಳ್ಳು ḍoḷḷu. = ಟೊಳ್ಳು, ಡೊಳ್, ದೊಳ್ಳು, ಪೊಳ್ಳು. what is hollow: hollowness (Tu., Te. ಡೊಲ್ಲೆ, ದೊಲ್ಲೆ; Mhr. ಢೋಲ, a cavity, in a tree, rock, etc.; *cf.* ಡೊಗಱು); a hollow protuberance; a protuberant, huge belly (My.; Bh. 1, 14, 21; Mhr. ಢೋಲ; *cf.* ಡೋಲು 2). [ತೀವಿದ ನರೆಯುಂ ಡೊಳ್ಳುಂ ದೇವವ್ರತನೆನಿಸಿ ನೆಗೞ್ದ ಯಶಮುಂ Pb. 6, 43]. ಡೊಳ್ಳುಗಳ ಹೇರೊಡಲ ವಂಚಕರು (Bp. 51, 54). ಎರವು ಸಿರಿಯಲ್ಲ, ಬಾವು ಡೊಳ್ಳಲ್ಲ, ನೆರಮನೆ ಅಕ್ಕನ ಗಣ್ಡ ಬಾವನಲ್ಲ. — ಅರಮನೇ ಹಣಾ ಕಟ್ಟ, ಅಕ್ಕಸಾಲೆಗೆ ಡೊಳ್ಳು ಬನ್ತು (Prvs.). — ಡೊಳ್ಳುಗಣಪತಿ. Gaṇapati with his huge belly. see Prv. s. ತಱಗು. — ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆ. a huge belly (My.; Bp. 59, 11). — ಡೊಳ್ಳುಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೂಚಿ. N. (Bp. 56, 42).

ಡೋಕಾ ḍōkā. anxious apprehension; danger, peril; a perilous event; injury; a loss in trade (My.; Mhr., H. ಧೋಕಾ).

ಡೋಕಾರಿ ḍōkāri. a person of anxious apprehension, one who cries out when he is not hurt (S. Mhr.).

ಡೋಕಾರಿತನ ḍōkāritana. the state or behaviour of a ḍōkāri (S. Mhr.; B. 4, 137).

ಡೋಣಿ ḍōṇi. = ಡೊಣ್ಣೆ. a chameleon. — ಡೋಣಿಕಾಟ. = ಡೊಣ್ಣೆಕಾಟ. (ಸರಟ, ಓತಿಕಾಟ G.).

ಡೋಣಿ ḍōṇi. = ದೋಣಿ. Tbh. of ದ್ರೋಣಿ. a tub, a trough, etc.; a boat (C.; ನಾವೆ Mr. 407). ಡೋಣಿ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಬಿಗಾಜಿನ ಮಿಣ್ಣ (Prv.). ಡೋಣಿಯೋಜುವನಂ (ನಾವಿಕ Mr. 247). see J. 22, 26; Si. 83. 94; B. 3, 119; 5, 154. 2, a particular thing or article of a peasant's cart (S. Mhr.).

ಡೋರ ḍōra. a man who colours leather (S. Mhr.).

ಡೋರಿಯ ḍōriya. a sort of striped cloth (My.; Mhr., H. ದೋರವಾ; Br. ಡೋರಿಯಾ).

ಡೋಱು ḍōṟu. = ಡೊಗಱು, etc. a hollow, etc. (Bp. 38, 55). — ಡೋಱುಗಳೆ. -ಕಳೆ. to rend (v. t.), to crack, to perforate (J. 22, 42; 24, 30; Bh. 8, 21, 8).

ಡೋಲಾಯಮಾನ ḍōlāyamāna. swinging; wavering, being perplexed (My.; Te, Sk. ದೋ-).

ಡೋಲಿ ḍōli. = ಡೋಳಿ. ದೋಲಿ, ದೋಲೆ. a dooly or litter (My.; B. 5, 47. 286; Mhr., H. ಡೋಲಾ, the taboot, a kind of bier).

ಡೋಲು ḍōlu. 1. = ಡೋಳು, ದೋಳು. Tbh. of ಢೋಲ. a large drum. (My.; Si. 62. 453). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಡೋಲು ḍōlu. 2. (Mhr. ಢೋಲ; see s. ಡೊಳ್ಳು). — ಡೋಲುಹೊಟ್ಟೆ. = ಡೊಳ್ಳು-. (Si. 197).

ಡೋಹ ḍōha. a cāṇḍāla (ಚಾಣ್ಡಾಲ Mr. 381; Mhr. ಡೋಮ್ಬ; see Sk. s. ಡೊಮ್ಬ). — ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ. N. (Bp. 57, 30). — ಡೋಹರ ಕಕ್ಕದೇವಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 3).

ಡೋಳಿ ḍōḷi. = ಡೋಲಿ. (Si. 275).

ಡೋಳು ḍōḷu. = ಡೋಲು 1. (My.).

ಡೌ ḍau. for Kannaḍa or Tadbhava words beginning thus see ಡವ- and ಡವು-.

ಢ್ ḍh

ಢ್ ḍh. the thirty-fourth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). rarely words begin with this letter in Kannaḍa (22-24).

ಢ ḍha. the letter ಢ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 4 (Mr. 349).

ಢಂ ḍhaṁ. a sound in imitation of the report of a cannon (C.) 2, a peculiar way of breaking wind (S. Mhr.).—ಢಂ ಢಂ. rep. with repeated bangs (My.; Te. ಢಮಂ ಢಮ).—ಢಮ್ಮೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 22 Mdb. MS.) bang!

ಢಕಾರ ḍha-kāra. the letter or syllable ಢ (Śmd. 11).

ಢಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ ḍhakkā-mukki. = ಧಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ. pushing and pummeling and cuffing (My.; Mhr., H. ಧಕಾಬುಕೀ; Br., H. ಢಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ).

ಢಕ್ಕುಳಿ ḍhakkuḷi. putting off a thing to be done from day to day, putting off one upon another, as a work to be done (Bh. 8, 26, 32; Mhr. ಢಕಲ, ಢಕಲಾಢಕಲೀ).

ಢಕ್ಕೆ ḍhakke. 1. = ಡಕ್ಕೆ, etc. a double drum, a pair of kettle-drums, a ḍhāk.

ಢಕ್ಕೆ ḍhakke. 2. = ದಕ್ಕಿ, ದಕ್ಕೆ. a sudden push; a shock; a blow or stroke of misfortune, damage, harm (My.; Mhr. ಢಕಾ; Mhr., H. ಧಕಾ, ಧಕ್ಕಾ). — ಢಕ್ಕೆ ಪಡು. to receive or suffer a shock, etc. (My.). — ಢಕ್ಕೆ ಬಡಿ. a shock, etc. to happen (to a person, etc., My.). ಢಕ್ಕೆ ಬೀಱು = ಢಕ್ಕೆ ಪಡು. (My.).

ಢಣ ḍhaṇa. = ಢಣಲ್, ದಣ್ 1. a sound to imitate that emitted by a jāgaṭe or gong when struck. — ಢಣ ಢಣಾ. the repeated sound of ಢಣ (My.).

ಢಣಂ ḍhaṇaṁ. — ಢಣಮ್ಮೆನೆ. -ಎನೆ. (Śmd. 22 Mdb. MS.).

ಢಣತ್ಕೃತ ḍhaṇat-kṛita. the sound of bells (C. Bp. 47, 36; *cf.* ಢಣ).

ಢಣಲ್ ḍhaṇal. = ಢಣ. (S. Mhr.).

ಢಣಾಯಕ ḍhaṇāyaka. N. (My.). a chieftain. ಹೊಟ್ಟೀ ನೀರಿಗೆ ಢಣಾಯಕನ (or ಡೊಣೆನಾಯಕನ) ಅಪ್ಪಣೆಯೇ? (Prv.). *cf.* ದಣ್ಣಾಯಕ?

ಢವಳ ḍhavaḷa. a deranged, disorderly man (Bh. 2, 1, 60; Mhr. ಢವಳಾ, confusion, disorder).

ಢಾಲ ḍhāla. = ಡಾಲು. a shield.

ಢಾಳ ḍhāḷa. (Śmd. 24 Mdb., o. r. ಅಢಾಳ). a tall banner (= ಢಾಳ, My.).

*__ಢಾಳಕ ḍhāḷaka.__ = ಡಾಮ್ಬಿಕ. a showy person. ಮಾತಿನ ಮಿಂಚಿನ ಢಾಳಕರಿಗೆ ಸಮಯ ಭಕ್ತಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯದೊ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ ಸಂಗಮದೇವಾ? Cv. 361.

ಢಾಳು ḍhāḷu. cast, mould; way, style (Mhr. ಢಾಳ). — ಢಾಳ. -ಅ 3. a clever fellow (Bh. 8, 26, 32).

ಢೆಂಕಣಿ ḍheṅkaṇi. = ಡೆಂಕಣಿ. a flag staff. (Śmd. 24). ಇಟ್ಟ ಡುವ ಢೆಂಕಣಿ (ಶಿಲೋಜ್ಜಿತ Mr. 192, o. r. ಶಿಲೋಜಿತ; see ಶಿಲೋರ್ಜಿತ).

ಢೆಂಕೆ ḍheṅke. = ಡೆಂಕೆ. a drum. (Śmd. 24).

ಢೊಕ್ಕರ ḍhokkara. (Śmd. 24, o. r. ಢೊಂಕರ) = ಡೊಕ್ಕರ. a hollow.

ಢೊಂಕಣಿ ḍhoṅkaṇi. = ಡೊಂಕಣಿ. a spear, etc. (Śmd. 24).

ಢೊಂಕರ ḍhoṅkara. = ಢೊಕ್ಕರ, q. v.

ಢೋಲ ḍhōla. = ಡೋಲು 1, etc. a large drum.

ಣ್ ṇ

ಣ್ ṇ. the thirty-fifth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21. 24); it stands as final in many K. and some Tbh. words, *e. g.* ಉಣ್, ಕಣ್, ಗೇಣ್, ಜಾಣ್, ತಣ್, ನಾಣ್, ನುಣ್, ಪಣ್, ಪವಣ್, ಪೂಣ್, ಪೆಣ್, ಪುಣ್, ಮಣ್, ಮಾಣ್, ಗೋಣ್, ಶರಣ್, and is often doubled as such when meeting a short vowel, *e. g.* ಕಣ್ಣಂ, ಪೆಣ್ಣಂ, ಪಣ್ಣಂ, ಮಣ್ಣಂ. ಉಣ್ಣಳ್ (84), ಉಣ್ಣಂ, ಉಣ್ಣರ್, ಉಣ್ಣದೆ (87), ಪೆಣ್ಣುಡೆ, ನುಣ್ಣರಿಸಿನಂ, ತಣ್ಣೆಲರ್ (214); but ಉಣಲ್, ಉಣಲೊಡಂ, ಉಣೆ (86), ಶರಣಾರುಂ, ಪರಲೆಲ್ಲಂ, ಪವಣೆಲ್ಲ, ತೊದಳುಣ್ಬ (85), ದಲಿವಂ (85), ಜಾಣಂ, ನಾಣಂ (84), about its connection with ನ್, ರ್ and ಳ್ see *e. g.* ಕಣ್ಣೀರ್, ಕಣ್ಣೋಟ, ತಣ್ಣೆಲರ್; ಮಣಲ್; ಉಣ್ಬ, ಕೊಣ್ಡು, ಮಳಲ್. 2, it forms an auxiliary in -ಣ 2.

ಣ ṇa. 1. the letter ಣ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 5 (Mr. 349).

-ಣ ṇa. 2. = -ದ 3, q. v.

ಣಕಾರ ṇa-kāra. the letter or syllable ಣ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3, 104-108).

ಣತ್ತಡಗಡೈಡಣ ṇattaḍa-gaḍaiḍaṇa. a mode of beating time in music (ತಾಳರವ Mr. 81, o. r. ಣುತ್ತಡ-; *cf.* ತನ್ದನ).

ಣತ್ವ ṇatva. = ಣಕಾರ. (Śmd. 42. 189. 290. 291; Kāvy. I, 3. 104-108).

ಣಾನ್ತ ṇa-anta. a term ending in ಣ್ or ಣ (Śmd. 274. 314).

ತ್ t

ತ್ t. the thirty-sixth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); about its connection with ದ್ see 53. 54. 78. 79. 120. 146. 184. 199. 200. 204-206. 212. 213. 215. 216. 223. 224. 229. 246. 265. 281. 282. 284. 285. 287-289. 381. 385. 386; about that with ಱ್, 199. 214. 215. 282. 285. 287; about that with ಲ್, 30; for other connections see *e. g.* ಪದಿ, ಪನ್, ಪಯಿನ್, ಒಮ್ಬಯ್; ಚೇಱ್, ತೇಱ್; ಜೇನ್, ತೇನ್; ಸೋಗೆ, ತೋಗೆ; ಟೆಂಗು, ತೆಂಗು; ಜೂಗು, ತೂಗು.

ತ ta. 1. the letter ತ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 6 (Mr. 349). 3, N. of a certain metrical foot (Ch.; Mr. 363).

-ತ ta. 2. = -ದ 2, in -ಇನ್ತು 1.

-ತ ta. 3. an affix, *e. g.* in ಆತಂ, ಊತಂ, ಈತಂ (Śmd. 182). ಅಱುತಂ, ಕಡಿತಂ, ಉಱುತಂ, ಏತಂ, ಓತಂ, ಎರ್ತಂ, ಪೊರ್ತಂ (246, 247).

ತ- ta. 4. = ತಕ್-, etc., *e. g.* ತಗೊಮ್ಬೋಣ (ಉಪಚಯ, ಪರಿಗ್ರಹಣ Cb.).

ತಂ taṁ. = ತನ್ 2, etc. he, etc. ತಂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಂ (J. 4, 16).

ತಂಸೂಕು taṁsūku. a note of hand, a bond (My.; Mhr., H. ತಮಾಸೂಕ).

ತಃ taḥ. ತಸ್. from that, from. see ಅನ್ಯತಸ್, etc.

ತಕ್- tak. = -ತ 4, ತೆಕ್-, etc., ತೆಗೆದು. a P. p. of ತೆಗೆ 1, in ತಕ್ಕೊಳ್ಳು, ತಕ್ಕೋ (= ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು, etc.; My.; Bp. 48, 6; B. 1, 15; 2, 17; Si. 260. 388). — ತಕ್ಕೊಳ್ಳು ತಕ್ಕೊಳ್ಳು. rep. (B. 4, 126).

ತಕ taka. = ತೆಕ್ಕ. an imitative sound. — ತಕ ತಕನೆ. rep. quickly (of dancing, My.; Te. ತಕತಕೆ.). — ತಕ ತಕಾ. = ತಕ ತಕನೆ. (My.). — ತಕ ತೈ. a sound used in beating time at dancing (My.). — ತಕ ಪಕನೆ. reit. = ತಕ ತಕನೆ. (My.). 2, vehemently, greatly, much (used of boiling, C. Bp. 2, 3; C.; Te. ತೆಕತೆಕೆ).

ತಕತೆ takate. = ತಕ್ತೆ, q. v. a tabular statement, etc. (My.).

ತಕರಾರು takarāru. a statement or representation in disproof or disallowal, as by litigants, etc.; starting objections; making difficulties; (contesting, My.; Mhr., H., Br.; see Prv. s. ತಣ್ಟ 1). — ತಕರಾರು ಅರ್ಜಿ. an appeal against a lower court's judgment, an appeal (Mhr.); a counter-petition (My.).

ತಕರೀರು takarīru. = ತಕರಾರು. contesting, etc. (My.).

ತಕಶೀರು takaśīru. = ತಕ್ಸೀರು. an offence, a fault (My.; Mhr., H.).

ತಕಾರ ta-kāra. the letter or syllable ತ (Śmd. 11; Kāvy. I, 3; 30-34).

ತಕಾವಿ takāvi. advances made out of the public treasury (My.; Br.; Mhr., H. ತಗಾಈ).

ತಕ್ಕ takka. (P. p. relative of ತಗು; *cf.* ತಗಹು 2). fit; proper, right, deserving, suitable, salutary, good, etc. (C ;Tu.; ಜವಳಿ, ಪಾಸಟ Ct. I, 88); a good man; a friend (ಕೆಳೆಯ Ct. II, 72; ಹಿತವ Kk. 38; ಪರಮಹಿತವ Śm. 47). [ಆಳಲ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಲಕ್ಷಣ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಮಪ್ಪ Pb. 2, 39 va.; ಪೊಲೆಯನಂ ನೆಱೆ ತಕ್ಕನೆ ಮಾಳ್ಪ Pb. 12, 92.; Ap. 2, 15]. ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅಂಜುಗುಂ ತಕ್ಕಂ (Śmd. 159). ಆತಂಗೆ ಈತಂ ತಕ್ಕಂ (159). ತಱಿಯಲ್ ತಕ್ಕ ಎಳವರ್ತಿಗಳ್; ಬಿಡದೆ ಈಯಲ್ ತಕ್ಕ ಸಮ್ಪತ್ತಿ; ಮಾತಱಿಯಲ್ ತಕ್ಕ ವಿವೇಕಂ (277). ಬಯಸಲ್ ತಕ್ಕ ಮೋಕ್ಷಂ (8 Cm.). ಪೋಲಿಸುವೊಡೆ ಇರ್ವರುಂ ತಕ್ಕರ್ (298). ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ತಕ್ಕವನು (ಸಭಾಸದ್, ಸಾಮಾಜಿಕ, etc.); ದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ತಕ್ಕವನು (ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಹ); ತಕ್ಕ ಹೊತ್ತು (ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಅವಸರ); ತಲೆಯನ್ ಅರಿಸಿ

ಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ); ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆನ್ದು ಸನ್ನದ್ಧಮಹ ಚತುರಂಗಬಲವನು ತಕ್ಕ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಇರಿಸುಹವು (ವ್ಯೂಹ); ಒನಕೆಯಿನ್ದ ಕೊಲ್ಲಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಮುಸಲ್ಯ); ಅತಿಥಿಗೆ ತಕ್ಕ ಒಡವೆ (ಆತಿಥ್ಯ); ಗೂಳಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವದಕೆ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ); ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡಸಿ ಕೊಳಲ[s] ತಕ್ಕವನು (ಕಶ್ಯ, ಕಶಾರ್ಹ Nr.). ಹಿಡಿಯಿಸಲ್ ತಕ್ಕ ಹೋರಿ (ಆರ್ಷಭ್ಯ); ಪೂಜಿಸಲ್ ತಕ್ಕವ (ಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯ, ಪೂಜ್ಯ Hlā.). ತಕ್ಕವನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಆದರೂ ಸಿಕ್ಕುವದು (Prv.). see Bp. 56, 21; 61, 56; B. 1, 15. 25; 4, 119. 144; 5, 127; Rsv. 13, 97; J. 6, 35; 26, 11; 30, 51; 31, 31; Si. 236. 264. 319. — ತಕ್ಕದು. -ಅದು 1. that is fit, etc., anything proper (C.). ನೀನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ ತಕ್ಕದು, it is a fit thing (for) you to go there, *i. e.* you ought to go there (C.). — ತಕ್ಕನಿತು. -ಅನಿತು. as much as is suitable, etc. (Bp. 17, 8). — ತಕ್ಕನ್ತಿರೆ. -ಅನ್ತಿರೆ. = ತಕ್ಕನ್ತೆ. (ತಕ್ಕ ಹಾಂಗೆ Śmd. 210. 356 Cm.). — ತಕ್ಕನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. as is or was fit (C.). [ನಿಕ್ಕುವನೊಳವಪ್ಪುದಱಿಂ ತಕ್ಕನ್ತವಱವಱ ಲಕ್ಷ್ಯಮುಂ ಲಕ್ಷಣಮುಂ Kr. 1, 41]. — ತಕ್ಕನ್ಥಾದು. -ಅನ್ಥಾದು. = ತಕ್ಕದು. (Si. 265. 344). — ತಕ್ಕಷ್ಟು. -ಅಷ್ಟು. = ತಕ್ಕನಿತು. (C.). — ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ. = ತಕ್ಕನ್ತೆ. (C.). — ತಕ್ಕುದು. -ಉದು. = ತಕ್ಕದು. (ಯುಕ್ತ, etc. Nr.). [ಇಲ್ಲಿಗಿದು ತಕ್ಕುದಿಲ್ಲಿಗೆ ಪೊಲ್ಲದಿದೆನ್ದಱಿದು Kr. 2, 4; Ap. 8, 22]. ಪದಾರ್ಥಮಂ ಸಾಧಿಸಲ್ ತಕ್ಕುದುದ್ಯೋಗಂ (Śmd. 6). ಪಿರಿಯರೆವೆನ್ದು, ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬಯ್ವುದು ತಕ್ಕುದೇ? (258). see Cpr. 3, 68; 3, 135 va.; Abh. P. 9, 152; 11, 22; 14, 93; Rsv. 13, 4.

ತಕ್ಕಡಿ **takkaḍi.** a balance or pair of scales (ಧಟಿ Si. 490; C.; Tu; T. ತಕ್ಕಡ್ಯೆ; M. ತಕ್ಕಿಡಿ; Te. ತಕ್ಕೆಡೆ; Mhr. ತಾಗಡೀ, ತಾಜವಾ). ತಕ್ಕಡಿ ಬಲ್ಲದೇ ಮನೆಯ ಬಡತನವ? — ತಕ್ಕಡೀ ಸ್ವರೂಪಾ ತಕ್ಕವನೇ ಬಲ್ಲ (Prvs.). see ಅಕ್ಕಡಿ-.

ತಕ್ಕಳಿಸು takkaḷisu. to sprinkle, as water (My.; *cf.* ತಳಿ 1).

ತಕ್ಕಾ **takkā.** = ತಕ್ಕಿ, (ದಗೆ 1, etc.). deceitful. (Mhr., H. ದಗಾ, deceit, etc.). — ತಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿ. fraud, dishonest doings (My.; Mhr., H. ದಗಾಬಾಜೀ).

ತಕ್ಕಾಳಿ takkāḷi. the tomato or love-apple, Lycopersicum esculentum Mill. (St. & Pl.; T., M.; Te. ಟೆಕ್ಕಲಿ).

ತಕ್ಕಿ **takki.** = ತಕ್ಕಾ. — ತಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ. = ತಕ್ಕಾ-. (My.).

ತಕ್ಕಿಲೆ **takkile.** = ತಗ್ಗಿ No. 1. (Tbh. of ತರ್ಕಾರಿ). vegetable. — ತಕ್ಕಿಲೆಗಿಡ. the tree Sesbania aegyptiaca Pers. (Aeschynomen sesban, Burm. Lin.; ಜಯೆ, ಜಯನ್ತಿ, ತರ್ಕಾರಿ, ನಾದೇಯಿ, ವೈಜಯನ್ತಿಕೆ, ತಗ್ಗಿಸೊಪ್ಪಿನ ಗಿಡ Si. 137; Te. ತಕಿಲೆ, ತಕ್ಕಿಲಿ, ತಕ್ಕಿಲೆ, ತಕ್ಕೆ, ತಕ್ಕೆಡೆ).

ತಕ್ಕಿಸು takkisu. = ತಕ್ಕೆಯ್ಸು, etc. (Rām. 6, 45, 28).

ತಕ್ಕು takku. 1. largeness, greatness, exalted position (ಪಿರಿ Ct. I, 36; Abh. P. 14, 95; T. ತಗ್ಯೆ, ತಂಜ, ತಡವು, ತಡಿಪ್ಪು, greatness = ಪೆರುಮ್ಮೈ; ತಗುದಿ, a crowd; *cf.* ತವೆ 2, ತಾಮರ, ತೆಕ್ಕನೆ). [ತಕ್ಕಿನಗ್ಗದ ಬಾಡಂಗಳನಾಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು ತಣಿದಂ ಪೋ ಸಾಲ್ಕುಮೆಮ್ಬನ್ನಂ Pb. 2, 53]; (Cpr. 10. 83). — ತಕ್ಕಱು. -ಅಱು. greatness to be ruined, to be brought low (Abh. P. 6, 9; 9, 58); to sacrifice one's exalted position (9, 152). — ತಕ್ಕುಗಿಡು. -ಕಿಡು. to lose one's greatness, to be brought low or humbled (Abh. P. 11, 52; 13, 126 va.; 14, 11).

ತಕ್ಕು takku. 2. love, affection (ನೇಹ Ct. II, 36; ಅಚ್ಚಿಱು, ಕಾದಲ್ಮೆ, ನಲ್ಮೆ, ಎಱಕ, etc., ಸ್ನೇಹ, Śs.; Cpr. 6, 21; T. ತಂಗ್ಯೆ, ತಗವು; M. ತಂಗ); desire (Abh. P. 11, 51 va.; 13, 21).

***ತಕ್ಕು takku. 3.** valour. ನಡೆ ತನ್ನರಾಜಿಗಿರ್ವಲದಲರಾತಿ ನಾಯಕರುಮೊರ್ಬರನೊರ್ಬರೆ ಗೆಲ್ವ ತಕ್ಕಿನೊಳ್ Pb. 10, 52; Ap. 14, 134.

ತಕ್ಕುಮೆ takka-ume. fitness, etc. (Śmd. 248).

***ತಕ್ಕೂರ್ಮೆ takkūrme.** reputation, fame. ಬಟಿಯ್ದೊಡೆನ್ನ ಕುಲಮುಂ ತಕ್ಕೂರ್ಮೆಯುಂ ಮಾಸದೇ Pb. 1, 71. *cf.* ಕೂರ್ಮೆ.

ತಕ್ಕೆ takke. 1. = ಟೆಕ್ಕೆ 2, ತಬ್ಬು 2, ತರ್ಕೆ, ತಟಿಕ್ಕೆ, ತೆಪ್ಪು, ತೆಕ್ಕೆ, ತೆಕ್ಕೆ 1. embracing; an embrace (J. 6, 34; 28, 5). 2, the amount of wood, etc. that can be grasped with the arms at once (My.). — ತಕ್ಕೆ ಕೊಳ್. to embrace. ತಳಿರ್ವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಕೆಳದಿಯರ್ ಏಂ ತಕ್ಕೆ ಕೊಣ್ಡು ಹೋದರ್ ವಿರಹಾಕುಲೆಯಂ? (Śmd. 133). — ತಕ್ಕೆಗೊನ್ದಿಸು. -ಒನ್ದಿಸು. to link (to oneself) for an embrace, to embrace (J. 26, 21).

ತಕ್ಕೆ takke. 2. = ಟೆಕ್ಕೆ 3, ತಳಕು 1, ತಳೆ 2, ತೆಕ್ಕೆ 2. joining, coupling; an associate, a mate (used of animals, My.). 2, an accumulation, a heap (as of grass, etc.), a number of persons or beasts assembled together, a putting together (of clothes, etc., My.). — ತಕ್ಕೆ ಹಾಕು. to tie any restive animal to a tame one (My.).

ತಕ್ಕೆಯ್ಸು takkeysu. = ತಬ್ಬು 1, ತರ್ಕಯಿಸು, ತರ್ಕವಿಸು, ತರ್ಕಿಸು, ತರ್ಕೆಯ್ಸು, ತಟಿಕ್ಕಿಸು, ತಟಿಕ್ಕೆಯ್ಸು. to embrace, etc. [ತಕ್ಕೆಯ್ಸಿ ಭುಜತುಮ್ಬಿ ಲಿಂಗ ಸ್ಪರ್ಶನವ ಮಾಡದೆ ಅಕ್ಕಟಾ! ಸಂಸಾರ ವೃಥಾ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ Bv. 516]; (Bp. 59, 24; Rām. 1, 16, 17; J. 2, 49; 4, 60. 72).

ತಕ್ಕೊಳ್ಳು takkoḷḷu. to take. see s. ತಕ್-.

ತಕ್ಕೋಲ **takkōla.** the tree Pimenta acris. 2, a particular fragrant drug (ದ್ವಿಜೆ, ಹರೇಣು, ರೇಣುಕೆ, ಭಸ್ಮಗನ್ಧಿನಿ, etc., ರೇಣುಕ ಎಮ್ಬುವ ಗನ್ಧದ್ರವ್ಯ Si. 152; M.: Illicium anisatum; Te.: Clerodendrum inerme Heyne; T.: different kinds of perfume).

ತಕ್ಕೋಲಕ **takkōlaka.** the aromatic fruit of Clerodendrum inerme (My. Amara).

ತಕ್ತೆ **takte.** = ತಕತೆ. a tabular statement, list, etc.; an account of particulars, as of receipts, expenses, etc. (My.; Mhr., H. ತಕ್ತಾ; Br.).

ತಕ್ಯ **takya.** a pillow, a cushion, or pad (Mhr., H. ತಕ್ಯಾ). ತಿಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಣ್ಡುವವನಿಗೆ ತಕ್ಯ ಯಾತಕ್ಕೆ? (Prv.).

ತಕ್ರ **takra.** *buttermilk with a fourth part of water* (according to others with still more water; ಅಳೆ Mr. 182). see ಅಳೆ, ಕಟಲ್. ತಕ್ರ ಶಕ್ರನಿಗೆ ಸಹಾ ದುರ್ಲಭ (Prv.). see Prv. s. ಶುಕ್ರ.

ತಕ್ರಬಲಿ **takra-bali.** a kind of dish or food. ಮೂಲಂಗಿ ನೊದಲಾದವು ಉಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಂಗಳೊಳ್ ಪುಳಿವೆರಸಲ್ ಅವು ತಕ್ರಬಲಿಗಳಕ್ಕುಂ (Mr. 219).

ತಕ್ಷ **takṣa.** a cutter; *a carpenter.*

ತಕ್ಷಕ **tākṣaka.** *a carpenter.* 2, *one of the principal serpents of pātāla.* 3, N.

ತಕ್ಷಣ **takṣaṇa.** Tbh. of ತತ್ಕ್ಷಣ. (My.; Te.).

ತಕ್ಸೀರು **taksīru.** = ತಕಶೀರು. an offence. (My.).

ತಗ taga. 1. = ತಗವೆ, ತಗೆ 2, ತಡ 1, ತೆಯ್ಯ. stop, delay, etc. (ತಡದರ್ಥಂ Ct. I, 46; see ತಗೆ 1, ತಂಗು).

ತಗ taga. 2. = ತಗದು 1, ತಗೆದು. P. p. of ತಗೆ 1. see J. s. ತಗೆ 1 (ತಗ ತಗವ, ತಗ ತಗದು).

ತಗಚಿ tagaci. = ಚಗಚೆ, etc. a kind of plant. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, ಪ್ರಪುನಾಟ, ಏಡಗಜ, ದದ್ರುಘ್ನ, ಚಕ್ರಮರ್ದಕ, etc. Nr. *a;* My.; Sk. ತರ್ಕಿಣ, ತರ್ಕಿಲ, ತರ್ಬಟ).

ತಗಚೆ tagace. = ತಗಚಿ, etc. (Hlā.; My.). 2, the undershrub Cassia occidentalis L. (St. & Pl.). 3, the Indian mulberry tree, Morinda citrifolia L. (St. & Pl.). see ದೊಡ್ಡ-.

ತಗಜೆ tagaje. = ತಗಚಿ, etc. (Nr. *b*).

ತಗಡಿ tagaḍi. = ತಿಗಡಿ. fraud. (My.).

ತಗಡು tagaḍu. metal beaten into a plate, a flat piece or sheet of metal (My.; Te., M. ತಗಡು, ತಗಿಡು; Mhr. ತಕಟ). see B. 3, 86; 4, 96. 124; Prv. s. ಬೇಗಡೆ.

ತಗಣಿ tagaṇi. = ತಗಣೆ, ತಗುಣೆ, ತಿಗಣೆ, ತಿಗುಣೆ. a bug (S. Mhr.; B. 1, 24; Tu. ಚಗುಳೆ, ತಗುಲೆ; Mhr. ಢೇಕೂಣ). — ತಗಣಿಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a peculiar thing or article of a peasant's cart (S. Mhr.).

ತಗಣೆ tagaṇe. = ತಗಣಿ, etc. (My.). ತಗಣೇ ಉಪದ್ರ ಮಗಳಿಗೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.). ತಗುಳೆ. see Sp. s. ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕು.

ತಗದು tagadu. 1. = ತಗ 2, ತಗೆದು. P. p. of ತಗೆ 1, q. v.

ತಗದು tagadu. 2. (fr. ತಗು). that is not fit or proper [ಅವ ವಸ್ತು ಪೇೞಂ ಪೇೞ್ದೊಡೆ ತಕ್ಕುದು ತಗದುದುಮುನಱಿಯಲಕ್ಕುಂ Vr. 116, 3]; (Abh. P. 14, 93).

ತಗರ್ tagar. 1. to be stopped or impeded; to impede, etc. [ಒದಱುತ್ತುಂ ಪರಿತನ್ದು ತಾಗಿ ತಗರ್ದಂ ಗಂಗಾಸುತಂ ಭೀಮನಂ Pb. 11, 10]; (ಗತಿಬನ್ಧನ Śmd. Dh., Śm. 104; ತಗೆ Śmd. II, Kk. 93).

ತಗರ್ tagar. 2. ತಗರು. = ಟಗರು, etc. a ram (ಅಜಭೇದ Śmd. Dh.; ಅಜ Śm. 104; ಏಲಕ, ಏಡಕ, ವೃಷ್ಣಿ, ಮೇಷ, etc. Nr.; My.; Te.; Bp. 29, 4; Mhr., H. ತಗರ, ತಂಗಡೀ). [ಆನೆ ತಗರೊಳೋರನ್ತಪ್ಪುದು Vr. 34, 18; ತಗರ ಬೆನ್ನಲಿ ಹರಿವ ಸೊಣಗನನ್ತೆ Bv. 641]. — ತಗರ್ದೇರ. -ತೇರ. having a ram for his vehicle: fire (ಅನಲ Śm. 11). — ತಗರ್ವೆಣಗಿಸು. -ಪೆಣಗಿಸು. to cause rams to fight (J. 6, 39).

ತಗರ tagara. 1. = ತವರ, etc. Tbh. of ತಮರ or ತ್ರಪು. tin (My.; Te., T., M.).

ತಗರ tagara. 2. a shrub with fragrant white flowers, cultivated in gardens, Tabernaemontana coronaria Br. (ನನ್ದಿವಟ್ಟ Mr. 125; Te. ತಗರೆ.= ನನ್ದಿವರ್ಧನ).

ತಗರ್ಚೆ tagarce. = ತಗಚೆ, etc. a kind of plant. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, ಏಡಗಜ, etc. Si. 159). [Tu. ತಜಂಕ್].

***ತಗರ್ತಲೆ tagartale.** a kind of arrow? ನಾರಾಚಂ ತಗರ್ತಲೆಯಂ ನೆಱನರಿವ ಕಣೆ ಗೆಲೆಯುಮ್ಬು Pb. 13, 39.

ತಗಲಿಸು tagalisu. = ತಗಿಲಿಸು, ತಗುಲಿಸು. to cause to come in contact with, etc. ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರನಾದರೂ ಮೆಯ್ ತಗಲಿಸಕೂಡದು (Prv.).

ತಗಲು tagalu. = ತಗಿಲು, ತಗುಲು, ತಗುಳ್. to come in contact with; to touch; to hit (v. i., My.; Te. ತಗಲು, ತಗುಲು); to have sexual intercourse with (My.). ತಗಲಿದವನಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳೇನು? (Prv.). see Si. 198. 247; B. 3, 45. 82; 5, 56. — ತಗಲಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to come in contact, etc. (B. 5, 224). — ತಗಲು ಹಾಕು. (*i. e.* ತಗಲ-). to bring into contact, to join, to attach (My.). ತಗಲು ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಸಂಗೂಢ, ಸಂಕಲಿತ Si. 379; see also 303).

ತಗಲು tagalu. = ತಗುಲು, ದಗಲ್, q. v. (B. 4, 51; T. ತಗಲ್).

ತಗಲುಗಾಱ tagalu-gāṟa. a dishonest man, a cheat (My.). ತಗಲುಗಾಱನಿಗೆ ಬಗಲ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನ (Prv.).

ತಗವುದು tagavudu. = ತಗಹು 1. see s. ತಗೆ 1.

ತಗವೆ tagave. (fr. ತಗೆ). = ತಗ 1. stop, delay; an impediment. ತಗವಪ್ಪೊಡೆ (=ತಗವೆ ಅಪ್ಪೊಡೆ, Śmd. 67, o. r. ತೆ-).

ತಗಹು tagahu. 1. = ತಗವುದು. an obstacle; a hindrance, an impediment (ಪ್ರತಿಬನ್ಧ, ವಿಷ್ಕಮ್ಭ Mr. 453). [ಧ್ಯಾನದ ಧ್ಯೇಯುವಳವಟ್ಟು ಅನನ್ದಿಪಂಗೆ ತಪದ ತಗಹೆಲ್ಲಿಯದೊ? Cv. 683]. ತಗಹಿಂ ಸಿಲ್ಕಿದಂ (Śmd. 157).

ತಗಹು tagahu. 2. (fr. ತಗು). connection (Bp. 28, 54; Rām. 6, 13, 8); a continuous line or row; order (ಪರಿವಿಡಿ, ಪಂಕ್ತಿ Śm. 105).

ತಗಹುದು tagahudu. (for ತಗಪುದು, 3rd person singular of a verb ತಗಸು, fr. ತಗು). it joins, it comes upon one (Bh. 1, 10, 13).

ತಗಾದೆ tagāde. urging for payment, dunning (My.; Mhr., H. ತಗಾದಾ). 2, a claim, suit, or dispute (Br., R., as H.).

ತಗಿಚಿ tagici. = ತಗಚಿ, etc. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, etc. Si. 159).

ತಗಿಲಿಸು tagilisu. = ತಗಲಿಸು, etc. (My.; Si. 63).

ತಗಿಲು tagilu. = ತಗಲು, etc. (My.). ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ತಗಿಲಿದದು (ವ್ಯೂಢ, ಸಂಹತಿ Si. 418; see also 354. 273).

ತಗಿಸು tagisu. = ತೆಗಸು 1. to cause to take. (My.; B. 5, 161; *cf.* ತಕ್-).

ತಗು tagu. to be (joined), fit or proper, to suit (T., M., Te.). see ತಕ್ಕ, ತಗದು 2, ತಗಹು 2, ತಗಹುದು.

ತಗುಣೆ taguṇe. = ತಗಣಿ, etc. (ಮಶಕ Mr. 166). ಮೊಗೆ ನೀರಿನೊಳಗೊನ್ದು ನೆಗಟ್ ಆಡಿದನ್ದಿಗೆ, ತಗುಣೆ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯ ಹಿಡಿದನ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಯ ನಮ್ಬುವದು (Sp.).

ತಗುಲಿಸು tagulisu. = ತಗಲಿಸು, etc. (My.).

ತಗುಲು tagulu. = ತಗಲು, etc. (My.).

ತಗುಲು tagulu. = ತಗಲು, etc. a trick, fraud. (My.).

ತಗುಲುವಿಕೆ taguluvike. touching, etc. ಬೇನೆ ತಗುಲುವಿಕೆ (ಸ್ಪರ್ಶ, etc. Si. 392).

ತಗುಸಿ tagusi. decrease, want, deficiency, defect, scarcity (ಕುನ್ದು Bhn. 52; T. ತವಕ್ಕ; see ತವು 1; ತಗ್ಗು 1).

ತಗುಳ್ taguḷ. = ತಗುಲು, etc., ತಗುಳು 1. to be joined together; to come near, to approach, to meet, to unite oneself with; to commence (ಸನ್ಧಾನ Śś.; ಅಯ್ದು Śmd. Cm. 15. 189. 219. 279. 381; ಪತ್ತು 136; ಕೂಡಿ ಕೊಣ್ಡಿರು 348; ಬರ್ 381). [ಲೇಸಕ್ಕುಮಭೇದರೂಪಗುಣಮಾಗಿ ತಗುಳ್ದಿರೆ ಮೇಣ್ ಕ್ರಿಯಾಪದಂ Kr. 1, 117; Pb. 1, 3; Ap. 1, 5]. 2, to run after; to chase, to pursue; to drive away; to push back (ಅನುಧಾವನ Śmd. Dh.). P. p. ತಗುಳ್ದು, ತಗುಳ್ದಂ (Śmd. 49). see Śmd. 80; Cpr. 3, 9; 5, 79; Abh. P. 4, 38; 10, 91 va.; Bp. 3, 36; 21, 20; 37, 19; 51, 67; 54, 36; Rśv. 8, 102; Śśv. 4, 99 va.; J. 5, 27; 8, 39; 24, 67; 25, 27. 30; ಬೆನ್ದಗುಳ್.

ತಗುಳಿಸು taguḷisu. to chase, to drive away (Bp. 60, 27).

ತಗುಳು taguḷu. 1. = ತಗುೞ್. to be joined. P. p. ತಗುೞಿ. (Bp. 13, 21. 23; 43, 52; 50, 54. 80; 57, 37; 59 sum; Bhāgavata 10, 17, 21).

ತಗುಳು taguḷu. 2. coming near, etc. — ತಗುಳು ಮಗುೞು. approaching and receding (J. 22, 29).

ತಗುಳ್ಚು taguḷcu. 1. to join (v. t.), to attach, to put to [ನುಡಿಯಂ ತಗುಳ್ಚೆ ನೋಟಂ ನುಡಿ ಪರಿಛಯಮುಮಂ ತಗುಳ್ಚೆ Kr. 3, 203; Pb. 6, 24]; (Cpr. 6, 64 va.). ಕೋಡ ಮೊನೆಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಚಿದ ಸೂನುಗಿಗತ್ತಿ (Rśv. 6, 11 va.). 2, to join oneself to, to get to, to come under the rule of. ಅರೆ ವಸ್ತುವಿನರ್ಥಮನ್ ಉಸಿರುತ್ತಿರೆ ಸಂಹಿತೆಯುಂ ತಗುಳ್ಚುವುದು (ಅಯ್ದುವುದು, Śmd. 77 Cm.). 3, to undertake anything, to engage in (ಉದ್ಯೋಗ Śmd. Dh.); to employ. ಕೊಟಿ ಸಕ್ಕದವಮಂ ತಗುಳ್ಚಿ (Śmd. 78).

ತಗುಳ್ಚು taguḷcu. 2. (to put fire to), to set on fire, to kindle, to damage with fire (ಅಗ್ನಿಬಾಧನ Śmd. Dh.; *cf.* ತಾಗುಳ?).

ತಗುಳ್ಪ taguḷpa. the state of being joined, union (Cpr. 8, 96).

***ತಗುಳ್ಪು taguḷpu.** = ತಗುಳ್ಪ. ನೆಲನಂ ಪರ್ವುವ ಬಳ್ಳಿಗಂ ಚದುರನೊಳ್ ಮೈವ್ಯೈಯೊಡಮ್ಬಟ್ಟ ತಳ್ತಲರ್ವಾ ಕೋಮಳೆಗಂ ತಗುಳ್ಪು ಪೆಱದೊನ್ದೆನ್ದಕ್ಕುಂ Ap. 12, 19.

ತಗೆ tage. 1. to stop, to arrest, to obstruct, to impede; to stun (ಸ್ತಮ್ಭನ Śmd. Dh.; ತಗರ್ Śmd. II; T. ತಗೈ; see ತಂಗು 1, ತಡೆ 1). P. ps. ತಗ, ತಗದು, ತಗೆದು. ತಗೆದುದು (ತಳ್ವೊಯ್ದುದು, ಅಳಿಕಿಸಿದುದು, ಅಣ್ಡಲೆದುದು, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ss.). ತಗದುದು (ತಗರ್ದುದು Kk. 93; Cpr. 9, 102 va.). ತಗ ತಗವ (J. 12, 22). ತಗ ತಗದು (J. 8, 39). — ತಗವುದು. = ತಗಹು 1. arresting. 2, an impediment (ವಿಷ್ಕಮ್ಭ, ಪ್ರತಿಬನ್ಧ Hlā.). 3, a trap, a snare (ಉನ್ಮಾಥ, ಕೂಟಯನ್ತ್ರ Hla.).

ತಗೆ tage. 2. = ತಗ 1, etc. stopping, etc. — ತಗೆವುಗಿಲ್. -ಮುಗಿಲ್. an obstructing cloud: the state of being greatly clouded (Abh. P. 9, 84).

ತಗೈರು tagairu. dismissal, turning out (My.; Br. H.).

ತಗ್ಗಚ್ಚಿ taggacci. = ತಗರ್ಚೆ, etc. a kind of plant. (ಪ್ರಪುನ್ನಾಡ, ಏಡಗಜ, etc. Si. 159).

ತಗ್ಗಿ taggi. = ತಕ್ಕಿಲೆ. vegetable. (ಜಯಿ, ಜಯನ್ತಿ, ತರ್ಕಾರಿ, etc. Mr.; ಜಯಿ, etc., ತಕ್ಕಿಲೇ ಗಿಡ Si. 137). 2, N. of a tree (ಕರಿ Mr. 118). 3, a large shrub, Clorodendron phlomoides L. f. (St. & Pl.). see Bp. 45, 41.

ತಗ್ಗಿ taggi. tuggee, the practice of strangling and robbing, the practice of child-stealing (My.; H. ಠಗೀ).

ತಗ್ಗಿಸು taggisu. to make low; to bow, as the face or head; to lessen; to appease (My.; B. 4, 181). ತಗ್ಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು (ಶಾನ್ತ, ಶಮಿತ Nr.).

ತಗ್ಗು taggu. 1. = ತಗರ್, ತಱ್ಗು. to be or become low; to be depressed; to be bent down or inclined; to stoop (v. i.); to be humble, to humble oneself; to become less, to decrease; to fall in price; to be appeased, etc. (C.; Te. ತಗ್ಗು, ತಱಗು, ತಱುಗು; Tu. ತಗ್ಗು). ತಗ್ಗಿದ ನೆಲ (ಪ್ರವಣ Nr.). ತಗ್ಗಿ ಇರ್ದುದು (ಅಧಃಕ್ಷಿಪ್ತ, ನ್ಯಂಚಿತ Mr. 449). ತಗ್ಗಿದವ ಎನ್ದಿಗೂ ನುಗ್ಗಾಗ (Prv.). see Cpr. 2, 44; Bp. 13, 25; 21, 40; 28, 55; 45, 41; 47, 16; Prv. s. ಮೆಟ್ಟು 1.

ತಗ್ಗು taggu. 2. = ತರಗು, ತಾಗು 4, ತೆಗ್ಗು. low ground; the state of being low; a depression, a sinking; a declivity; a hole; a flat, a valley; diminution; decrease; diminutiveness; scarcity, dearness; etc. (C.; Te.). ತಗ್ಗಾದ ಗುಜ್ಜು (ವಾಮನ, ನೀಚ, etc. Si. 372). ಅಗಲ ಉದ್ದಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ತಗ್ಗುಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇರುವಸ್ಥಾದು (ನಿಘ 400). (Dp. 65. pallavi). see Prv. s. ಬೊಗ್ಗು 1. — ತಗ್ಗಾಳು. -ಆಳು. a dwarfish man (My.). — ತಗ್ಗುಗದ್ದೆ. a low paddy-field. ತಗ್ಗುಗದ್ದೆಗೆ ಮೂಱು ಬೆಳೆ, ಎತ್ತರ ಗದ್ದೆಗೆ ಒನ್ದೆ ಬೆಳೆ (Prv.). — ತಗ್ಗು ದವಸ. dear grain (My.). ತಗ್ಗುದವಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಗ್ಗಾ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prv.). — ತಗ್ಗುದಿನ್ನೆ. dale and hill, low and rising ground, flats and prominences (My.; B. 4, 66). — ತಗ್ಗುನೆಲ. = ತಗ್ಗುಭೂಮಿ. (My.). — ತಗ್ಗುಬ್ಬು. -ಉಬ್ಬು. = ತಗ್ಗು ದಿನ್ನೆ. (My.). — ತಗ್ಗುಭೂಮಿ. low ground; a flat (My.; B. 4, 116). — ತಗ್ಗು ಮುಗ್ಗು. ups and downs, unevenness (My.; ವಿಷಮ G.; Te. ತಗ್ಗು ಮೊಗ್ಗು). — ತಗ್ಗು ಶ್ರುತಿ. a note below the key, a deadened or muffled tone (My.).

ತಂ-taṅ. ತಙ್-. = ತಣ್-, ತನ್ 1-, ತಮ್ 2-. coolness. — ತಂಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. = ತಣ್ಗದಿರ್. a cool ray. — ತಂಗದಿರ. -ಅ 3. = ತಣ್ಗದಿರ. who has cool rays: the moon (ಚನ್ದ್ರ Kk. 11 *b*). — ತಂಗದಿರ್ಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. = ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ. (Śsv. 1, 50). — ತಂಗದಿರ್ವಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the Greek partridge, as subsisting upon moonbeams (ಚಕೋರ Kk. 21). — ತಂಗಾಳಿ. = ತಣ್ಗಾಳಿ. a cool breeze. ತಂಗಾಳಿ ಕಣ್ಡರೆ ಮಂಗವಾದರೂ ಉಲ್ಲಾಸಿಸುತ್ತದೆ (Prv.). see Bh. 1, 5, 5. 10; J. 2, 65; 3, 8; 17. 40; 30, 19. — ತಂಗೊಳ. -ಕೊಳ. = ತಣ್ಗೊಳ. a cool pond (Rśv. 2, 37; V. 4, 3; J. 30, 36).

ತಂಕ taṅka. = ಟಂಕ, etc. a stone cutter's chisel. (Sk.).

ತಂಗಳ taṅgaḷa. = ತಂಗಳು. (My.; Te. ಚಲಿದಿ, ಚದ್ದಿ). ಹಂಗಿನ ಅರಮನೆಗಿನ್ತ ಇಂಗಡದ ಗುಡಿ ಲೇಸು; ಭಂಗಬಟ್ಟು ಉಮ್ಬ ಬಿಸಿಯನ್ನಕಿನ್ತಲು ತಂಗಳವೆ ಲೇಸು! (Sp.).

ತಂಗಳು taṅgaḷu. = ತಂಗಳ. any cold food, as rice, bread, etc., stale food (My.). [Tu. ತಞ್ಞಣ]. ಇದ್ದ ತಂಗಳು ನನಗಿಕ್ಕು, ನಿನಗೆನ್ದೆನ್ದಿಗೂ ಹಸಿವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. — ಉಡಕ್ಕಿಲ್ಲದವ ಮೆಯ್ಲಿಗೆಗೆ ಹೇಸ, ಉಮ್ಬಕ್ಕಿಲ್ಲದವ ತಂಗಳಿಗೆ ಹೇಸ. — ಎಂಜಲಿಗೆ ಹೇಸದವಳು ತಂಗಳನ್ನಾ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ತಂಗಳುಣ್ಡ ಬಡ್ಡಿ ಗಣ್ಡನ ಹಸಿವೆ ಅಱಿಯಳು (Prvs.). ತಂಗಳ ಮಾಂಸ (My.; B. 5, 287). see Prv. s. ತಂಗಿ and ತಮ್ಮ.

ತಂಗಿ taṅgi. a younger sister (C.; T. ತಂಗೈ, M. ತಂಗೆ; Tu. ತಂಗಾಟಿ; Te. ಚೆಲ್ಯೆ, ಚೆಲ್ಲೆ). [ಇನ್ತು ಕೊಟ್ಟಂ ತಂಗಿಗೆ ಬಱಿವಱಿಯೆನ್ದಿನ್ತು ಸರ್ವಸ್ವಮೆಲ್ಲಮಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ. Pb. 5, 26]. ತಂಗಿಯ ಅಧಿಪಂ (ಶ್ಯಾಲಕ Mr. 313). ತಂಗಿ ಬಡವಳಾದರೆ ತಂಗಳ ಹಿಟ್ಟಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೇ? (Prv.). it is often used as an epithet of endearment for a female younger than oneself. see Bp. 3, 28; 24, 35; B. 3, 80. 81; 4, 177; Si. 191. 192; J. 30, 51; 31, 29; ಕಿಱುದಂಗಿ. — ತಂಗಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ತಂಗಿ. (My.; B. 3, 53).

ತಂಗು taṅgu. 1. = ತಳುಗು, ತಾಗು 3. to stop; to stay, to tarry, to sojourn, to lodge (My.; Tu., T.; M. ತಂಙು, ತಙ್ಙು; see ತಗೆ 1, ದಕ್ಕು 1). ಊರು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು. — ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಂಗಿದರೂ ಕಾಸಿನ ಆಸೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ತಂಗು taṅgu. 2. stoppage, halt; a day's journey (My.). — ತಂಗುಮನೆ. a lodging house (My.).

ತಂಗು taṅgu. = ಟಂಗು. (My.; Si. 271. 279). 2, tight (My.; Mhr., H.).

ತಂಗುಡ taṅguḍa. = ತಂಗು, ತಂಗುಳ. a horse's or an elephant's trappings (ಗುಜಿ, ಅಂಚಿ, ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ Kk. 58, o. r. ತಂಗುಳ).

ತಂಗುಳ taṅguḷa. = ತಂಗುಡ, q. v.

***ತಂಗೆ taṅge.** = ತಂಗಿ. ಮುರಾರಿಯ ತಂಗೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು Pb. 4, 34; Ap. 8, 15 va.

ತಂಗೇಡಿ taṅgēḍi. the plant Cassia auriculata Lin. (My.; Te. ತಂಗಡಿ, ತಂಗೇಡು; M. ಚಿಮುಡೆ). — ತಂಗೇಡಿ ಬೊಬ್ಬಡೆ. chips of ತಂಗೇಡಿ (My.).

ತಚ್ಚಣ tat-caṇa. Tbh. of ತತ್‌ಕ್ಷಣ. forthwith, etc. (My.).

***ತಜಿನೆಪಳಯಿಗೆ tajine-paḷayige.** a royal flag? ಪಾಳಿಧ್ವಜಂಗಳುಂ ತಜಿನೆಪಳಯಿಗೆಗಳುಂ...ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನಂಗಳ್ Vr. 133, 19.

ತಜಿವಿಜಿ tajiviji. = ತಜವೀಜು. (My.).

ತಜವೀಜು tajivīju. investigating; planning, contriving, arranging (My.; Mhr., H. ತಜವೀಜ).

ತಜ್ಜ tad-ja. produced at that moment: immediate, instantaneous. (R.).

ತಜ್ಞ tad-jña. knowing that; a knowing or intelligent man. (R.).

ತಂಜಾವೂರು tañjā-ūru. Tanjore (B. 4, 81; My.; T. ತಂಜೈ, ತಂಜಾವೂರ್).

ತಟ taṭa. 1. a sound in imitation of beating or throbbing. (*cf.* ತಟ್ಟು 1, ತಾಟು; Sk. ತಟತಟ, rumbling, etc.). — ತಟ ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to hammer, as a goldsmith (My.). 2, to wander about (My.). — ತಟ ತಟನೆ. rep. with repeated blows (Bp. 14, 17; *cf.* Mhr. ತಾಡಕನೆ, ಥಡಥಡ). 2, with repeated throbs or pulsations (2, 34; Te. ತೊಟ ತೊಟ). — ತಟ ಪಟ. reit. = ತಟ ತಟನೆ No. 2. (My.). 2, danger to life, extreme peril (ಪ್ರಾಣ ಬಾಧೆ Bhn. 66, o. r. only ತಟ). ತಟಕಿನಿಂದ ತಟ ಪಟವಾಯಿತು (Prv.).

ತಟ taṭa. 2. = ತೊಟ. an imitative sound. — ತಟ ತಟನೆ. rep. in many drops. ತಟ ತಟನೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿ (My.).

ತಟ taṭa. 3. (T. ತಟ್ಟು, scarcity; *cf.* ತಡ 3). — ತಟ ಮಟ. reit. deficiency, insufficiency, as of food; difficulty, trouble (My.; V. 38, 33). *cf.* ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟು.

ತಟ- taṭa. 4. probably a meaningless prefix. ತಟವಟ. -ಮಟ. = ಅಟಮಟ. fraud, trickery, untruth (My.; Te. ತಟಮಟ, ತಟವಟ). — ತಟವಟಗಾಜ. a deceitful man, a liar (My.).

ತಟ taṭa. = ತಡ, (ತಡಿ, ತಡೆ), ದಡ. *the declivity or side of a hill* (ಸಾನು, etc. ಗಿರಿಯ ಪೊರೆ Mr. 96). 2, *a bank or shore* (ದಡ Ct. II, 91; Nn. 51); a bound. 3, a term applied to certain parts of the human body, which have, as it were, sloping sides (see s. ಕಕುದ್ಮತಿ). 4, a field. 5, the sky or horizon. — ತಟವುಚ್ಚು. -ಉಚ್ಚು. to free oneself, or deviate from the boundary, to go beyond ordinary limits; to pierce right through (Bp. 22, 10; 40, 4; 46, 33).

ತಟಕು taṭaku. = ತೊಟ್ಟು 4. a drop, as of water, honey, etc. (My.; B. 4, 2); a small quantity, a little (ಕೊಂಚ, ತುಸ, ಅಲ್ಪ, ತ್ರುಟಿ, etc. Si. 370; My.; B. 3, 95). ತಟಕು ಬಿದ್ದು, ಮಠಾ ಕೆಡಿಸಿತು. — ತಟಕಿನಿಂದ ತಟಪಟವಾಯಿತು (Prvs.).

ತಟಕ್ಕನೆ taṭakkane. 1. = ತೊಟಕ್ಕನೆ. in drops (My.).

ತಟಕ್ಕನೆ taṭakkane. 2. = ಚಟಕ್ಕನೆ, ತಟಾರನೆ. quickly, suddenly (My.; Te. ತಟುಕನ). ತಟಕ್ಕನೆ ಸೀತ (My.). ತಟಕ್ಕನೆ ದೀಪವನ್ನು ಆಱಿಸಿದನು (My.).

ತಟಜ taṭa-ja. born on or near the shore (Cpr. 1, 92).

ತಟವಾಣಿ taṭavāṇi. a female of the taṭṭu breed (R.; Mhr., H. ತಟಾಣೀ; Br., T. ತಟ್ಟುವಾಣಿ; see ತಟ್ಟು 2). 2, a trickish, deceitful woman (My.).

ತಟಸು taṭasu. = ತಡಸು 3. N. of a plant (ನಿಟಿಲ Mr. 120, o. rs. ತಡಸು, ನಿಟಲ, ನಿರಿಳ).

ತಟಸ್ಥ taṭa-stha. situated on a bank or shore; standing near; indifferent, neutral; standing still; awaiting intently (Sk., Mhr.). ತಟಸ್ಥನಾದವನಿಗೆ ತಜ್ಜೇಯೇನು? (Prv.).

ತಟಾಕ taṭāka. = ತಡಾಗ, q. v. a pond, etc. (ತೀರ್ಥ, ಕೆಱೆ Nn. 48; ಜಲಾಧಾರ, ಕೆಱೆ Mr. 417).

ತಟಾಕಬನ್ಧನ taṭāka-bandhana. the embankment of a tank (ಕೆಱೆಯ ಏರಿ Nn. 99).

ತಟಾಯ್ taṭāy. a contraction of ತಟ್ಟಿ ಹಾಯ್, to proceed after having touched, to pass by or over, as a village, a river (My.). ತಟಾಯ್ದು or ತಟಾದು ಹೋಗು (My.). 2, to pass right through, as a ball (My.).

ತಟಾಯಿಸು taṭāyisu. (*i. e.* ತಟ್ಟಿ ಹಾಯಿಸು). to make pass by or cross; to have oneself taken over, etc. (My.). ತಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ತಟಾಯಿಸಿ ನಡದಾನು (Prv.). 2, to pass right through, as a ball (My.).

ತಟಾರನೆ taṭārane. = ತಟಕ್ಕನೆ 2. quickly, all at once (My.; Te. ತಟಾಲುನ, ತಥಾಲುನ; Mhr. ತಡಕ; *cf.* ತಟ್ಟನೆ).

ತಟಿ taṭi. = ತಟ, ತಟೆ, ತಡಿ, ತಡೆ, ದಣ್ಡೆ 1, ದಣ್ಡೆ 2. *a shore or bank.*

ತಟಿತ್ taṭit. = ತಟಿತ್ತು (Śmd. 106). lightning (Rśv. 8, 99; My. Amara; Sk. ತಡಿತ್, ತಳಿತ್).

ತಟಿತ್ತು taṭittu. = ತಟಿತ್, q. v.

ತಟಿದ್ವಲ್ಲರಿ taṭit-vallari. forked lightning (Abh. P. 5, 53 va.).

ತಟಿನಿ taṭini. having a bank: *a river.*

ತಟಿನ್ಮಾಲಿಕೆ taṭit-mālike. a garland of lightnings (V. 14, 27).

ತಟಿಲ್ಲತೆ taṭit-late. forked lightning (Bp. 61, 66; the correct form is ತಟಿಲ್ಲತೆ).

ತಟೆ taṭe. = ತಟ, ತಡೆ. (Sk.).

ತಟ್ಟ taṭṭa. = ಚಟ್ಟ 2, etc., ತಟ್ಟು 3, ತಟ್ಟೆ 1, ತಡ 4. flatness, levelness (Te., M. ತಟ್ಟ; T. ತಟ್ಟೈ; T. ತಟ್ಟು, to flatten; *cf.* ಚಪಟ). 2, a thin, emaciated fellow (Bp. 51, 53). — ತಟ್ಟಂಗಳ. (Śmd. 386; Kk. 98). a flat palm of the hand.

ತಟ್ಟನೆ taṭṭane. = ತೊಟ್ಟಗೆ, ತೊಟ್ಟನೆ, ತೊಟ್ಟನೆ. quickly; suddenly, all at once (My.; Tu., Te. ತಟ್ಟನೆ; *cf.* ತಟಾರನೆ). ಜಟ್ಟಿಯಾದರೂ ತಟ್ಟನೆ ಹಾಜಬೇಕು. — (ಭಿಕ್ಷೆಗಾಜನು ಬರುವಲ್ಲಿ) ತಟ್ಟನೆ ಆಡಿದರೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಫಲ. — ತಟ್ಟನೆ ಬಾ! ಎನ್ನದರೆ ತುಟೀ ಬಿಟ್ಟನಕ್ಕೆ (Prvs.). see J. 39, 44; B. 2, 40; Prv. s. ಪೊಟ್ಟಣ.

ತಟ್ಟಾಮಾಲೆ taṭṭāmāle. a play at which children turn round rapidly till they become giddy (My.).

ತಟ್ಟಿ taṭṭi. = ತಡಿಕೆ, q. v. a frame of bamboos, etc., a tatty (C.; T., M., Tu.; Mhr. ತಾಟೀ; T. ತೆಱ, Te. ತಟ್ಟಂಚು, to join, to intertwine; see ತೆತ್ತು). 2, matting, a bamboo mat (My.; Mhr. ತಟ್ಟಾ). *cf.* also ಸೆಡು. — ತಟ್ಟಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 7, 6, 81). — ತಟ್ಟಿವೆಣೆ. -ಪೆಣೆ. to plait screens (ತಟ್ಟಿ ಮೆಡಱ Śmd. II; Kk. 76).

ತಟ್ಟಿ taṭṭi. = ತಟ್ಟು1. ತಟ್ಟಿ ಹೇಱುಕೆತ್ತುವಂ ಧಾರೇಯಕನೆನಿಕು (Mr. 350).

ತಟ್ಟಿಯ taṭṭiya. flatness; want of liveliness or vigour (Bh. 2, 14, 61; *cf.* ತಟ್ಟ No. 2).

ತಟ್ಟಿಸು taṭṭisu. 1. to stammer, to stutter (T. ತತ್ತು, ತೆತ್ತು, to walk uncertainly; to stammer, etc.). — ತಟ್ಟಿಸಿ ಮಾತಾಡು. = ತಟ್ಟಿಸು. (ಉಗ್ಗು G.).

ತಟ್ಟಿಸು taṭṭisu. 2. to cause tap, etc. (My.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 1. to tap; to touch; to come close, to come on in the way; to pat; to strike, to beat; to clap; to slap; to knock (ತಾಡನ Śmd. Dh.; Śm. 88; My.; Tu., Te., T., M.; *cf.* ತದೆ, ತಾಟು 1; T. also ತಣ್ಡು, to touch); to clap on a thing, as cow-dung on a wall (My., T.); to drive, to beat off or back, to remove (My.; Te., T.; see ಪೊಱ-). [ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷಿಯ ಕಮ್ಪು ತಟ್ಟೆ Pb. 1, 70]. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಕುಮ್ಬಾಱ ಮಕ್ಕಳ ಕುಣ್ಡೀ ತಟ್ಟಿದ (Prv.). see Bp. 32, 44; Śśv. 4, 81; B. 2, 53; 5, 176. 191. 199. 203. 221; ಮನದಟ್ಟು; Prv. s. ತೊಟ್ಟು2. — ತಟ್ಟುಚ್ಚು. -ಉಚ್ಚು. to pass right through, as an arrow (J. 13, 18). — ತಟ್ಟಾಡು. -ಆಡು. to knock one against the other. ಜೋಗಿ ಜೋಗಿ ತಟ್ಟಾಡಿದರೆ ಬುಱಡೆ ಬುಱಡೆ ತಟ್ಟಾಡಿತು (Prv.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 2. touching (see ತಾಗುದಟ್ಟು); a slap or pat; a blow (My.; T., M.). ತಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ್ಯೆ ಗಟ್ಟಿ (an ingot, etc.) ಆಗಲಾಱ (Prv.). 2, a blow or knock of disease, cholera, danger, death (M.); fatigue, exhaustion (My.). 3, the measles (S. Mhr.; Te. ತಟ್ಟಮ್ಮ, T. ತಟ್ಟಮ್ಮೈ). [— ತಟ್ಟು ಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to knock and throw down. ಮೂಱು ಲೋಕದವರ ನಿದ್ರಾಂಗನೆ ಹೀರಿ ಹಿಣ್ಡಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವ ಮಾಡಿ ತಟ್ಟುಗೆಡಹಿದಳು Cv. 96]. — ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟು. (= ತಟಮಟ). a knock or blow of misfortune, a great strait or dilemma (My.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 3. = ತಟ್ಟ, etc. flatness. [Tu.]. 2, the flat, *i. e.* the blade, of a sword. ಅದ್ದಾಯುಧದ ತಟ್ಟು (ಖಡ್ಗಫಲ, ಪುಷ್ಕರ Hlā.). — ತಟ್ಟುಬಳೆ. a flat, broad, plain bracelet (My.; Si. 219).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 4. = ಥಟ್ಟು. multitude. (ಸಮೂಹ Śs.; Mhr., H. ಥಾಟ; *cf.* ತಣ್ಡ).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 5. (Tbh. of ತಟ?). side; direction (C.; Te.; Te. also ತೊಟ್ಟು; Mhr. ಥಡ, a side or face). — ತಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. (ಬದಿಗಾಗು, ಸರಿ, ಕೆಲಸಾರು G.). — ತಟ್ಟುವರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to make go to one side or aside (Rśv. 6, 11 va.).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 1. = ತಟ್ಟೆ, ತಾಟು 2. sackcloth (My.; Mhr. ತರಟ, ತಾಟ). see ಗೋಣಿ-. 2, the cloth or cloak of a Bauddha or Jaina mendicant (ಕ್ಷಪಣಕಾಚ್ಛಾದನ Śmd. Dh ; Śm. 88; ಸವಣರ ಉಳ್ಳುಡೆ Ct. I, 64; Bp. 51, 53 ?).

ತಟ್ಟು taṭṭu. 2. a small breed of horses, a pony or tattoo (My.; Te., T., M.; Si. 273; Mhr., H. ತಟೂ, ತಟ್ಟೂ; see ತಟವಾಣಿ). [— ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟು. plain mud used for the religious mark on the forehead. ತಟ್ಟುಮುಟ್ಟಯನಿಟ್ಟ ಭ್ರಷ್ಟಂಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಕಷ್ಟನ ಮುಟ್ಟಲಾಗ ದಯ್ಯಾ Cv. 366].

ತಟ್ಟುಕ taṭṭu-uka. a man who slaps, strikes, etc. (Śmd. 239).

***ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟು taṭṭupoṭṭu.** an onomatopoeic word conveying the noise of the shooting. ಸಮುಕಟ್ಟುಗಟ್ಟು ತಡವರಿಸಿ ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟೆನ್ದೆಚ್ಚುಮುಟ್ಟುಮಿಱುದು Pb. 10, 70 va.

ತಟ್ಟೆ taṭṭe. 1. = ತಟ್ಟ, etc. flatness, levelness (My.; T.). 2, a flat, lid-like bamboo or rattan basket for setting out fruits, wares, etc. (C.). 3, the same made of wood or metal, a platter or plate (ಪಾತ್ರೆ Mr. 212, o. r. ತಾಟಿ; My.; Tu.; M.; T. ತಟ್ಟೈ; Mhr. ತಾಟ; see ತಾಟ 1). see Bp. 12. 11; 33, 18; Si. 241; ಕೆಲದಟ್ಟೆ, ಪೊನ್ದಟ್ಟೆ. 4, a flat, young, beanless pod (*cf.* ಚಟ್ಟು). ತಟ್ಟೆ ಬಯಿಸಿಕೊಣ್ಡರೂ (though he is beaten and blamed for having stolen the pods) ತಟ್ಟೇ ಹುಳಿ ಚನ್ನಾಗಿದೆ (Prv.). — ತಟ್ಟೆಕಾಲು. the feet of a platter (My.); two cross legs, upon which the warp of a weaver's loom rests (R.).

ತಟ್ಟೆ taṭṭe. 2. a thick bamboo, or an areca-palm stem, split in two (My.; T. ತಟ್ಟೈ, ತಟ್ಟು, a corn stalk, see ದಣ್ಟು; a bamboo).

ತಟ್ಲೆ taṭle. a woman's shoe (S. Mhr.).

ತಡ taḍa. 1. = ತಗ 1, etc., ತಡಸ, ತಡಪು, ತಡವು 2, ತಡಹು 2, ತಡೆ 2, q. v., ತಳ್ 2, ತಳವು, ತಳು, ತಳುವು 2, ತಳ್ಳು 2. impeding (see s. ಪುಸಿ 1); check, impediment, obstacle, hold. 2, delay [Tu.]; (My.; J. 17, 37); etc. ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸೂಜ್ ತಡವಾಯಿತು (Śmd. 263). ತಡವ ಮಾಡುವವನ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ (Prv.). — ತಡಕೆಯ್. a hand that checks or holds fast; an embrace. ತಡಕೆಯ್ಯಂ ಮಾಡಿದಂ (ಪಱ್ಕೆ ತಱ್ಕೆಯ್ಯಿದಂ Śmd. I; Śm. 2, 8; the ಪಱ್ಕೆ is not in Mdb. MS.). — ತಡಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ತಡೆಗಟ್ಟು 1. to stop, as water (My.). 2, to stop by charms, to charm, as snakes, tigers etc.; to tie a charm to the wrist, as against fever, to the ear, as against headache (My.; Te.). — ತಡಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a stone put as an impediment (My.). — ತಡಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. (Śmd. 206). = ತಡಂಗಾಲ್, ತಡೆಗಾಲ್. a foot that obstructs; a foot that comes athwart; hindrance (My.). 2, a trip, a false step. — ತಡಂಗಲಸು. -ಂ-ಕಲಸು. = ತಡಂಗಲಿಸು. to be obstructed, entangled, or mixed. ನಳನಳಿಪ ಕೇಸರದ ಸಸಿಯೊಳ್ ತಡಂಗಲಸಿ ಬೆಳೆದ ದವನದ ಕಣ್ಗೆವನ್ದ ವನದ ನಡುವೆ (Cpr. 7, 92 va.). — ತಡಂಗಲಿಸು. -ಂ-ಕಲಿಸು. = ತಡಂಗಲಸು. (Cpr. 1, 92; 6, 97 va.; 8, 98; V. 4, 12). — ತಡಂಗಾಲ್. -ಂ-ಕಾಲ್. (Śmd. 206). = ತಡಗಾಲ್. [ತೊಡರೆ ತಡಂ ಗಾಲ್ ಪೊಯ್ದೊಡೆ Pb. 11, 68]. — ತಡಗುಣ್ಡಿ. a hole or pit with a checking bank (ಜಲಪ್ರತ್ಯಯ Śmd. II; see s. ತಡಗುಣ್ಡಿಗೆ). — ತಡ ಗುಣ್ಡಿಗೆ. = ತಡಗುಣ್ಡಿ. (ಜಲಪ್ರತ್ಯಯ Kk. 76, o. r. ಜಲಪಾತ್ರೆ). [— ತಡ ತಡ. rep. haltingly. ಕುಡುಪುಂ ಕೈಯುಂ ಜತಿಯೊಳ್ ತಡತಡವರೆ ವಾದ ಕಂಗೆ Ap. 9, 32. — ತಡತಡಿಸು. faltering. ತಡತಡಿಸಿ ಯತಿ ನಿನ್ತಿರೆ ತೊಡ ರ್ಚೆ ಕೆಡೆ ಪೇಱ್ದೊಡಕ್ಕುಮದು ಯತಿಭಂಗಂ Kr. 1, 73. — ತಡದಡಿಸು. -ತಡಿಸು. = ತಡತಡಿಸು. ದಶನ ನಿಪೀಡಿತ ದಶನ ವಸನನಸಿಥೇನುವಂ ಕಿಱು ನಡನಡನಡುಗಿ ತಡದಡಿಸುತ್ತು ಮಿಱುಯಲ್ Ap. 2, 14 va.]. — ತಡಬಡಿಸು.

-ಪಡಿಸು. to impede, to cause to trip or stagger (Bp. 26, 28). see another ತಡಬಡಿಸು s. ತಡ 3. — ತಡಬಡು. -ಪಡು. to hesitate in walking, to trip (Dp. 59, 3). — ತಡ ಮಾಡು. to delay, to loiter, to be slow (C.; B. 2, 1; 5, 205. 235). [ಕೂರಿದುವಪ್ಪ ಕಣ್ಮಲರ್ಗಳಳ್ಳಿರ್ದೆಯೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ Pb. 4, 83; ಮನಂ ವಿನೋದ ರಸದೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ Ap. 5, 41]. see another ತಡ ಮಾಡು s. ತಡ 3. — ತಡಪ್ಪರೆ. -ಂ-ಪರೆ. to spread for opposition: to oppose; to repel; etc. (ತಡವ್ಪೊಯ್, ತಳ್ಪೊಯ್, ತೊಡರ್, ಮಾರ್ಕೊಳ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Ś̒s.). — ತಡವ್ಪೊಯ್. -ಂ-ಪೊಯ್. = ತಳ್ಪೊಯ್. (ಏರ್ಪೂನ್ Śmd. II; ತಡಪ್ಪರೆ, etc. Ś̒s.). Cpr. 10, 83. — ತಡಮ್ಮೆಟ್ಟು. -ಮೆಟ್ಟು. to walk slowly [ತಾಗಿ ತಡಂಮೆಟ್ಟದೆ ಕಾದೆ Pb. 11, 7]; (Abh. P. 7, 27). — ತಡವಾಗು. -ಆಗು. delay to occur (Bp. 38, 34; C.; B. 3, 123). see another ತಡವಾಗು s. ತಡ 3. — ತಡ ಹಾಯು. to cross over or through obstacles: to pass right through (G. 40. 258).

ತಡ taḍa. 2. = ತಡದು, ತಡೆದು. P. p. of ತಡೆ 1, in ತಡ ಕೊಳ್ಳು, to delay, to wait; to keep down, etc.; to bear patiently (My.). ಸ್ವಾಮಿರಾಯನು ಸಿಟ್ಟು ತಡಕೊಂಡು (B. 3, 81; My.). ಕಡುಕೋಪ ಬನ್ದಾಗ ತಡಕೊಂಡವನೇ ಜಾಣ (Prv.).

ತಡ taḍa. 3. = ತತ್, ತಹ 2, ತಳ 1. perplexity, confusion, embarrassment, fear. (Te. ದಡೆ; *cf.* ತಟ 3, ದಡ 2; M. ತಜ್ಙು, to stop; to be entangled, see ತಂಗು). — ತಡ ಬಡ. reit. or dupl. = ತಡ, ತಡಮ್ಬಡ. (Bp. 40, 62; Te. ದಡಬಡೆ, ತಡಬಾಟು). — ತಡಬಡಾಯಿಸು. to get perplexed, etc. (My.). — ತಡಬಡಿಸು. = ತಡಮ್ಬಡಿಸು. to cause to get perplexed or to fail, to perplex, to disorder (Bp. 38, 19; 56, 17). 2, to get perplexed, confused, etc. (My.); to turn the wrong way. — ತಡಮಾಗು. -ಆಗು. to get perplexed or confused (Cpr. 7, 100). — ತಡ ಮಾಡು. = ತಡಮ್ಮಾಡು. to turn the wrong way (v. t.): to delude; to perplex; to cause to fear (ವಿಪರ್ಯಾಸ Śmd. Dh.; ತಳ್ಳಂಕಗೊಳಿಸು Śmd. II; Kk. 92). — ತಡಮ್ಬಡ. -ಂ-ಬಡ. = ತಡಬಡ. (ತಳ್ಳಂಕ Ct. II, 21). — ತಡಮ್ಬಡಿಸು. = ತಡಬಡಿಸು. (Bp. 47, 13; Rśv. 6, 33; C. Bp. 5, 13). — ತಡಮ್ಮಾಡು. -ಂ-ಮಾಡು. = ತಡ ಮಾಡು (Śmd. Dh.). — ತಡವಾಗು. -ಆಗು. = ತಡ ಮಾಗು. (Abh. P. 16, 93).

ತಡ taḍa. 4. = ತಟ್ಟ. flatness, levelness, etc. — ತಡಮ್ಬರೆ. -ಂ-ಪರೆ. levelness, evenness (ಸಮನೆನಿಪ್ಪ ಅರ್ಥಂ Kk. 69).

ತಡ taḍa. 5. touching, stroking; groping; (see ತಡವು 3). [ತಡಮಾದುದಮ್ಬರದೊಳಮ್ಬರಮೆಮ್ಬಿನೆಗಂ Pb. 12, 111]. — ತಡವರಿಸು. -ಪರಿಸು. (to cause oneself to run and feel about): to feel one's way, as with the hands or feet, to grope; to seek [ಅಮ್ಬರಮ್ಬರಂ ನೆಗೆದ ಧೂಳಿಯೊಳ್ ದೆಸೆಯುಱಿಯುದೆಯುಂ ... ಚಾತುರ್ವಲಂಗಳ್ ಮೊದಲ ಸಮುಕಟ್ಟುಗೆಟ್ಟು ತಡವರಿಸಿ Pb. 10, 70 va.]; (Bh. 2, 12. 38; ಅನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh. Mḍb., o. rs. ಅಸೌಷ್ಟನ, ಆಸೌಷ್ಟನ; My.; Grj. 4, 129; Bp. 53, 63; J. 18, 21). 2, to stroke (My.; Rām. 4, 3, 17).

ತಡ taḍa. Tbh. of ತಟಿ. a bank or shore, etc. (Śmd. 388 Mḍb.).

ತಡಕಸ taḍakasa. disturbance, vexation; hurt, injury (ಉಪಹತಿ Bhn. 52, o. r. ತಡಗಸ).

ತಡಕಿಸು taḍakisu. to cause to seek (My.).

ತಡಕು taḍaku. 1. to grope for, to seek (Rśv. 1, 23; My.).

ತಡಕು taḍaku. 2. = ತಡಿಕೆ, etc. a bamboo screen. (My.).

*__ತಡಕು taḍaku. 3.__ a stumbling block? ತಡಕುಂ ಪಿಟ್ಟಿಯುಮೊತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳಂ Pb. 3, 9.

ತಡಗಣಿ taḍagaṇi. = ತಡಗುಣಿ. the pulse Vigna (or Dolichos) catjang Endl. (My.).

ತಡಗಸ taḍagasa. = ತಡಕಸ, q. v.

ತಡಗುಣಿ taḍaguṇi. = ತಡಗಣಿ. (My.).

ತಡತ taḍata. (fr. ತಡೆ 1). the act of restraining or keeping down, as wrath; the state of being stopped, as water (My.); the state of lasting or wearing well, as cloth (My.).

ತಡದು taḍadu. = ತಡೆದು. P. p. of ತಡೆ 1. (C.).

ತಡಪ taḍapa. delay, slowness. — ತಡಪವ್ಪೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to become slow (Cpr. 6, 69).

ತಡಪು taḍapu. hindrance (My.); impediment; a small plate at the end of a screw to prevent it from becoming loose (My.). [Tu. ತಡೆಪು, to obstruct]. 2, a small cloth that occasionally is tied to the lower back-part of the body, also over one's clothes, to do the service of an apron (My.)

*__ತಡಬಡಿ taḍabaḍi.__ anxiety, concern. ಊರ ಸೀಱಿಗೆ ಅಸಗ ತಡಬಡಿ ಹಡೆದನ್ತೆ Bv. 309.

ತಡವು taḍavu. 1. = ತಳಹು, ತಳುಗು, ತಳುವು 1, ತಳ್ವು 1. to stop (ಸ್ತಿಮಿತಭಾವ Śmd. Dh.; ಸ್ತಿಮಿತ Śm. 108).

ತಡವು taḍavu. 2. = ತಡ 1, etc. delay (My.). [ಇದಿರ್ಗೊಳೆ ತಮ್ಬುಲಮುಂ ಕೊಳ್ಳದೆ ಮಾಣ್ದೇ ಮಗನ ತಡವಿದೇನಸುರಾರೀ Pb. 11, 115; ತಱಿಸನುದ್ದಗ್ರತಪಮುಂ ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡು Ap. 2, 61; — ತಡವಪ್ಪುದು. -ಅಪ್ಪುದು. to be faltering, halting. ನುಡಿತಡವಪ್ಪುದೊನ್ದು ಮೊಗದೊಳ್ ಮುಱುಕಂ ದೊರೆಕೊಳ್ವುದೊನ್ದು Pb. 2, 49. — ತಡತಡವಪ್ಪುದು. rep. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತಡತಡವಪ್ಪ ನಡೆಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.]. — ತಡವು ಮಾಡು. = ತಡ ಮಾಡು. (Bp. 47, 45; 51, 68).

ತಡವು taḍavu. 3. = ತಡಹು 1, ತಳುಕು 1. to touch or rub gently with the hand, to stroke (ಕರದೆ ನೇವರಿಸು Śm. 108; My.; Te., T., M.; B. 1, 26; 2, 26; *cf.* ತಟ್ಟು 1). ತಡವಿದರೆ ಮಡಿ ಸಹಾ ಕೆಡುವದು (Prv.). see ಮೆಯ್ದಡವು. 2, to feel one's way with the hands, to grope (ಹಸ್ತಾನ್ವೇಷಣ Śmd. Dh.; My.; Te., T., M.).

ತಡವೆ taḍave. a time, a turn (My.; Te. ತಡವು, ತಡವೆ, ತೇಪೆ, T. ತಡವೈ, ತಾಟ್ಟ).

ತಡಸಲು taḍasalu. = ತಡಸು 2. (My.).

ತಡಸಲು taḍasalu. a water-fall (S. Mhr.; Mhr. ಥಡಕಣೇಂ, to dash against, as water, etc.).

ತಡಸು taḍasu. 1. to stay, to wait (C. Bp. 47, 22). 2, = ತಡಿಸು. to stop, to hinder, to impede. 3, to cause to halt or stop (J. 6, 51. 55).

ತಡಸು taḍasu. 2. the state of impeding one another or of being in one's way, as thickset plants in a paddy-field (My.).

ತಡಸು taḍasu. 3. = ತಟಸು, q. v. N. of a plant. — ತಡಸಿನ ಗಿಡ. a moderate tree with small eatable fruits, Grewia tiliaefolia Vahl. (Z.; My.).

ತಡಹು taḍahu. 1. = ತಡವು 3. to stroke (Bh. 8, 7, 28; J. 31, 59).

ತಡಹು taḍahu. 2. = ತಡ 1, etc. stop, cessation, etc. (J. 10, 42).

ತಡಾಕ taḍāka. = ತಟಾಕ, ತಡಾಗ. a pond, etc.

ತಡಾಕು taḍāku. smartness, shrewdness (My.; fr. Mhr. ತಡಕ).

ತಡಾಗ taḍāga. *a pond, a pool, a reservoir.*

ತಡಿ taḍi. 1. = ತಟಿ, ದಡಿ 1. a thick staff, a cudgel (T., M.; M. also: stout, robust; T., M. ತಡಿ, to grow thick; to become heavy and fat, as the body; to swell; *cf.* ದಟ್ಟ). — ತಡಿ ಕೋಲ್. dupl. = ತಡಿ. (Rāghc. 17, 67; T.).

ತಡಿ taḍi. 2. wet, damp, moistness (Te.; *cf.* ತಣ್). — ತಡಿ ಪುಡಿ. the state of being not sufficiently or properly mixed with water, etc., as clay, etc. (My.).

ತಡಿ taḍi. 3. = ದಡಿ 2. a saddle made of woollen or cotton cloth (C.); a mattress (C.).

ತಡಿ taḍi. 4. = ತಡೆ 1. (C.).

ತಡಿ taḍi. = ದಡ್ಡ 1, etc. Tbh. of ತಟ (Śmd. 338 Mdb.; Ct. II, 91). (ಮರ್ಯಾದೆ, ಕೂಲದೇಶ Hlā., Mr. 406). ತೊಱೆಯ ತಡಿ (ತೀರ, ತಟ, ಕೂಲ, etc. Nr., Hlā.). ಎರಡು ತಡಿಯ ನಡು (ಪಾತ್ರ); ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯ ಬನ (ವೇಲಾವನ Hlā). ಸಮುದ್ರದ ತಡಿ (ಜಲಧೀತೀರ Nn. 152). see Śmd. 273; Cpr. 1, 129; Lilv. 3, 2; [Bv. 82]; Bp. 52, 11; 60, 46; Bh. 1, 5, 5; C. Bp. 2, 4. [— ತಡಿಗಾಣ್. -ಕಾಣ್. to reach the other shore. ಈ ಸಂಸಾರಾಮ್ಬೋಧಿಯನೀಸುವ ನಿನಗಿದುವೆ ನಾವೆ ತಡಿಗಾಣ್ಬೆಯನಾಯಾಸದೊಳೆ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಸಾದಮನಡರಲಿವುವೆ ಸೋಪಾನಂಗಳ್ Ap. 5, 60].— ತಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ತಡಿವಿಡಿ. (Rsv. 1, 102 va.). — ತಡಿದಡಿ. -ತಡಿ. rep. (Cpr. 1, 90; 5, 39 va.; 7, 32). — ತಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to be along shore [Pb. 5, 55; Ap. 1, 55 va.]; (Cpr. 1, 82; 5, 45; Rsv. 6, 9).

ತಡಿಕೆ taḍike. = ತಟ್ಟಿ No. 1, ತಡಕು 2, ದಡ್ಡಿ 2. a frame of bamboos, straw, leaves, etc., used as a door, blind, screen, etc., a tatty (My.; Te.). — ತಡಿಕೆವಲೆ. a framework-net used by fowlers (Bh. 3, 13, 23; Abhā 2, 72).

ತಡಿತ್ taḍit. = ತಟಿತ್. *lightning.*

ತಡಿತ್ವತ್ taḍit-vat. *a cloud.*

ತಡಿಸು taḍisu. to stop; to detain, to hinder; to keep off (My.). see Prv. s. ಪಿತೂರಿ, ಮಱೆ.

ತಡೆ taḍe. 1. = ತಗೆ 1, ತಡಿ 4. to allow time to pass, to delay, to lose time; to wait, to loiter; to stop (ಕಾಲಕ್ಷೇಪ Śmd. Dh.; C.; Tu.; Te.; M.; to be obstructed, be caught or entangled; *cf.* Mhr. ತಟಣೇಂ, to stop or wait for, tarry in expectation of; ತಱಬು). [ಜಡಜನಮುಮೆಲ್ಲಮೋದಂ ತಡೆಯದೆ ಕಲ್ಗುಂ ಗುರೂಪದೇಶಕ್ರಮದಿಂ Kr. 1, 10; Pb. 5, 20; Ap. 12, 43]. P. ps. ತಡ, ತಡದು, ತಡೆದು. ತಡೆದುದು (ತಮ್ಮಡ Śmd. II). ತಡೆವನ್ತೆ ಏಂ ಕಾರಣಂ, ಕುರುಪತೀ, ಎಮಗೀಗಳ್? (151). ತಡದರ್ಥಂ (ತಗಂ Ct. I, 46). ತಡದು ಗೆಯ್ವವನು (ದೀರ್ಘಸೂತ್ರಿ, ಜಡಕ್ರಿಯ Hlā.). see Rsv. 5, 33; 13, 61 va. & 95 va.; J. 28, 45; 30, 28; Rām. 26, 21; B. 5, 130. 2, to stop; to detain (ತಱುಬು Ct. I, 51; J. 2, 28); to restrain, to check, to keep down, as anger, etc.; to endure; to bear patiently (J. 4, 29; 8, 28; My.; M.). ಕಡ್ಡಿ ತಡೆವುದೆ ಕಡಲಂ? (Bh. 1, 19, 18). ಹಸಿವೆಯನ್ನೂ ನೀರಡಿಕೆಯನ್ನೂ ತಡೆಯುವ ಗುಣ (B. 5, 35). 3, to be bearable, to agree with (My.). ಮುಪ್ಪಿನವರಿಗೆ ರಾತ್ರೀ ಊಟ ತಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. (B. 5, 152). 4, to be able to bear or stand, as a vessel may bear knocks or blows without being broken; to last, to wear well, as cloth (My.).

ತಡೆ taḍe. 2. = ತಡ 1, etc. (Śmd. 250). a check, an impediment, an obstacle; restraint (My.; Tu.; Te.; T. ತಡ್ಡೈ; Si. 107. 201. 376. 391; Bh. 6, 2, 2; J. 4, 20); a small plate at the end of a screw to prevent it from loosening; a bit of wood, etc., placed in the hole of the ear-lobe to keep it open (My.); a charm (My.); delay (My.; Te.). — ತಡೆಕಟ್ಟು. = ತಡಗಟ್ಟು. No. 2. (My.). ತಡೇ ಕಟ್ಟುವವನ ಮುನ್ದೆ ಮುಡಿಯೇನು? (Prv.). — ತಡೆಗಟ್ಟು. 1. = ತಡಗಟ್ಟು. (My.). — ತಡೆಗಟ್ಟು. 2. a dam (My.); that is tied to the wrist, etc., as a charm (My.). — ತಡೆಗಟ್ಟೆ. -ಕಟ್ಟೆ. a dam (My.). — ತಡೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to cut so as to impede or stop (J. 20, 15. 46. 48; 22, 27; 25, 52). ಕಾಡ ಕೋಣಗಳ ಹಿಮ್ಮಡದ ತಡೆಗಡಿದು (Rāghc. 17, 74). 2, to overcome an impediment (J. 12, 43). — ತಡೆಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. = ತಡಗಾಲ್. (Grj. 3, 22; Rsv. 13, 95 va.; J. 25, 54). — ತಡೆಗೆಡವು. -ಕೆಡವು. to throw down so as to impede one's progress: to impede, to stop (J. 8, 37). [— ತಡೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. = ತಡೆಗೆಡವು. ತಡೆಗೆಡಹಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ಯದೆ ಮಾಣ್ಬನೆ? Bv. 413]. — ತಡೆಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to be impeded and fall, to stumble (Rsv. 6, 24 va.). — ತಡೆಗೊಳಿಸುವಿಕೆ. -ಕೊಳಿಸುವಿಕೆ. impeding, stopping (ಉದ್ದಾನ, ಬನ್ಧನ Si. 265). — ತಡೆವಿಡು. -ಬಿಡು. to let go the check of something, to free oneself (J. 8, 29). = ತಡೆವೇಟೆಕಾತಿ. -ಬೇಟೆಕಾತಿ. a huntswoman who stops or charms (Bh. 3, 8, 10). — ತಡೆ ಹಾಕು. to stop (My.); to make objections (B. 5, 289); to raise obstacles (My.).

ತಡೆ taḍe. Tbh. of ತಟ. ತೊಱೆಯ ತಡೆ. a bank or shore, etc. (ತಟ Mr. 413).

ತಡ್ಡು taḍḍu. = ತರಡು, etc. a testicle. (S. Mhr.). see ಬೆಕ್ಕಿನ ತಡ್ಡ ಗಿಡ.

ತಣ್-tan. = ತಂ-, ತಙ್-, etc. coolness, cold. (T., M.; *cf.* ಚಳಿ 2, ತಣಿ 1). — ತಣ್ಗದಿರ್. -ಕದಿರ್. = ತಂಗದಿರ್. a cool ray (Lilv. 3, 2. 7). — ತಣ್ಗದಿರ. = ತಂಗದಿರ. (ಚಳಿಗದಿರ, ತಿಂಗಳ್, ಇಂಗದಿರ, etc., ಚನ್ದ್ರ Sm. 15. 16; Rsv. 13, 61). — ತಣ್ಗದಿರನನ್ವಯ. -ಅನ್ವಯ. the lunar race (J. 15 sum.). — ತಣ್ಗದಿರಾಡಿ. -ಅಡಿ. the Greek partridge (ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ Ct. I, 38); [— ತಣ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. cool fragrance. ಬತ್ತಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಬೆಳವಾರ್ಯ್ಗಳೊಳಿಮ್ಪಂ ತಾಳ್ದಿ ಪೊಱಮಡುವ ತಣ್ಗಮ್ಪುಗಳುಂ Pb. 4, 88 va.; Ap. 11, 106]. — ತಣ್ಗರಗ. -ಕರಗ. a cool jar: a crystal jar (Abh. P. 7, 106 va.; V. 4, 25). — ತಣ್ಗಲ್. -ಕಲ್. the moon-gem (ಚನ್ದ್ರಕಾನ್ತ Ss.). — ತಣ್ಗಾಳಿ. = ತಂ-. (Cpr. 2, 93 va.; 6, 93; Abh. P. 9, 120 va.). — ತಣ್ಗೊಳ. = ತಂ-. (J. 18, 13). — ತಣ್ಸೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. (Śmd. 83). an extinguished lamp. — ತಣ್ಣೀರ್. -ನೀರ್. -ರು. cool or cold water (C.; B. 4, 158). ತಣ್ಣೀರು ಆದರೂ ಪುಣ್ಯದಿನ್ದ ದೊರಕಬೇಕು (Prv.). — ತಣ್ಣೆರ್ದಳಿ. -ತಳಿ. to sprinkle cold water (J. 19, 16). — ತಣ್ಣೆರಲ್. -ಎರಲ್. a cool breeze (Cpr. 8, 103; Rsv. 2, 27). = ತಣ್ಣೆಲರ್. -ಎಲರ್. (Śmd. 214). a cool breeze [ಅಲರಿಂ ತುಮ್ಬಿಗಳಿಂ ತಣ್ಣೆಲರಿಂ ತುಮ್ಬಿದ ತಿಳಿಗೊಳದಿನೆಸೆವ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕಳ್ Pb. 5, 2];

(Cpr. 3, 15. 94; 5, 19 va.; J. 8, 18; 29, 49). — ತಣ್ಣೆಲೆ. -ಎಲೆ. a cool leaf. ಅರಲ್ದ ತಾವರೆಯ ತಣ್ಣೆಲೆ (Cpr. 7, 92 va.). — ತಣ್ಣೆಱಲ್. -ನೆಱಲ್. (Śmd. 190). a cool shade [ಪಿಂಛಾತಪತ್ರಂ ಪುದಿದೆತ್ತಂ ತಣ್ಣೆಱಲ್ಮಾಡುವುದು ಗಡಂ Pb. 13, 98]; (Cpr. 7, 80; Abh. P. 14, 194; Bp. 5. 45; Rśv. 1, 130 va.). — ತಣ್ಬನಿ. -ಪನಿ. a cool drop (Cpr. 7, 84). — ತಣ್ಬಿಸಿಲ್. assuaged, moderate heat or shine of the sun (Abh. P. 2, 5; 11, 177). — ತಣ್ಪುಳಿಲ್. -ಪುಳಿಲ್. (Śmd. 78). a cool sandbank or island; cool sand [ಎಲ್ಲಿ ಕೊಳನೆಲ್ಲಿ ತಣ್ಪುಳಿಲೆಲ್ಲಿ ಲತಾಭವನಮೆಲ್ಲಿ Pb. 3, 19]; (Abh. P. 7, 31 va.; 9, 75 va.; 14, 48; V. 4, 25). [— ತಣ್ಮಲೆ. to spread. ಕಮ್ಪು ತಣ್ಮಲೆಯೆ ಪೂತ ಸುರಯಿಯಿಂ Pb. 3, 22; Ap. 5, 65 va.].

ತಣಕ್ taṇak. = ತಳಕ್. a sound in imitation of quick motion and flashing. — ತಣಕ್ಕೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. a quick motion or flash to take place. ತಣಕ್ಕೆನ್ತ ಹಾಱಿದನು; ತಣಕ್ಕೆನ್ತ ಮಿಂಚಿತು (My.).

ತಣಕಾಯಿಸು taṇakāyisu. (fr. ತನಕಿ). to inquire after, etc. (My.).

ತಣಲು taṇalu. glowing coals (My.; T. ತಣಲ್: T. ತಣಲ್, fire).

ತಣವ taṇava. = ತಳವಾರ. a watchman, etc. (Bp. 32, 22).

ತಣವು taṇavu. = ತಣಿವು. satiety, etc. (ಸೌಹಿತ್ಯ, ತರ್ಪಣ, ತೃಪ್ತಿ Si. 317; My.).

ತಣಸು taṇasu. = ತಣಿಸು 2, ತಣ್ಣಸ. coldness; wetness (My.).

ತಣಾಯಿಸು taṇāyisu. = ತಣಕಾಯಿಸು. (My.).

ತಣಿ taṇi. 1. = ದಣಿ. to grow cool or of proper temperature; to be refreshed; to be satisfied or satiated; to be or become sufficient; to be calmed or appeased (ತೃಪ್ತಿ Śmd. Dh.; My.; T., M.; Te. ತನಿ). [ಅಗ್ಗದ ಬಾಡಂಗಳನಾಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು ತಣಿದೆಂ ಪೋ ಸಾಲ್ಗುಮೆಮ್ಬನ್ನಮುನ್ದಿದಿರೊಳ್ Pb. 2, 53; Ap. 2, 70]. 2, to be subdued, get feeble or fatigued (ದಟ್ಟನ್ದಱು Ct. II, 34; Te., M.). see Cpr. 2, 57. 84; 7, 88; Grj. 1, 62; 4, 47. 64; Bp. 15, 25; 42, 34; 59, 3. 24; Bh. 8, 27, 7; [— ತಣಿಯುಣ್. -ಉಣ್. to eat so as to be satiated. ಉಣಲಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ತಣಿಯುಣ್ದು ಬೆಣ್ದು ಮರಲ್ದು ಮಱುಸುನ್ದಿದರ್ Pb. 3, 4 va.; 5, 71; Ap. 12, 60]. ಬಸುಱುದಣಿ, ಮನ-, ಮನನ್-. P. ps. ತಣಿತು (Ct. II, 34), ತಣಿದು (C.).

ತಣಿ taṇi. 2. humbled state, shame, modesty (ನಾಚಿಕೆ G.).

ತಣಿಗೆ taṇige. = ತಳಿಗೆ. (My.).

ತಣಿಪು taṇipu. 1. = ತಣಿಸು 1. to satisfy, to refresh; to appease, etc. [ನಿಜ ಸನ್ತತಿಯಂ ತಣಿಪಿ ಸುಹೃತ್ಸನ್ತತಿಯಂ ಪೆರ್ಚಿಪುದು ರಾಜ ಫಲಮಿನಿತೆ ನಲಂ Ap. 8, 75]; (ತೃಪ್ತಿ Śmd. Dh.; Abh. P. 2, 8; Rśv. 8, 117).

ತಣಿಪು taṇipu. 2. = ತಣಿವು, etc. (Cpr. 9, 22).

ತಣಿವು taṇivu. = ತಣವು, ತಣಿಪು 2, ತಣು, ತಣುವು 1, satiety, satiation, etc. (ಪರ್ಯಾಪ್ತಿ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನ, ತರ್ಪಣ, ತೃಪ್ತಿ, ಸೌಹಿತ್ಯ Nr., Hlā.; Cpr. 3, 43; Bp. 35, 2; Śśv. 1, 21; Mhr. ಧಣೀ). ತಣಿವಿಲ್ಲದವನು (ಅಸೇಚನಕ Hlā.). [ತಣಿವುಣ್ಟೇ ಪೆಱತೊನ್ದಪೂರ್ವರಸಮೇಂ ಕೈಸಾರ್ಗುಮೇ Ap. 3, 69]. ಮಿಗಿಲು ತಣಿವಿಲ್ಲದಂ (ಅಸೇಚ Mr. 231). ಆವುದಱ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಂ ತಣಿವು ಕಡೆಗಣಿಸದು, ಅದು ಅಸೇಚನಕಂ (Nr.).

ತಣಿಸು taṇisu. 1. = ತಣಿಪು 1. (Bp. 4, 47; 22, 58; 24, 53; 25, 2; 26, 19; 27, 59; 32, 30; 39, 63; 46, 75; 61, 54; Śsv. 1, 11). — ತಣಿಸು ತಣಿಸು. rep. (Bp. 6, 29).

ತಣಿಸು taṇisu. 2. = ತಣಸು, etc. (My.).

ತಣು taṇu. = ತಣುವು. satiety, etc. (Śmd. 59).

ತಣುವು taṇuvu. 1. = ತಣಿವು, etc. (My.).

ತಣುವು taṇuvu. 2. = ತನು, etc. coolness, etc. (My.).

ತಣ್ಟೆ taṇṭe. 1. = ಜಣ್ಟೆ. connection, intercourse (ಗೊಡವೆ My.). ತಣ್ಟೆ ತೀರಿದರೂ ತಕರಾರು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. -ತುಣ್ಬುಮುಣ್ಡೇ ತಣ್ಟೆ ಹಱೀತು (Prvs.).

ತಣ್ಟೆ taṇṭe. 2. a quarrel, a dispute; a troublesome and a necessary business (My.; Mhr., H. ತಣ್ಟಾ); trouble, annoyance (My.; Te.; T. ತಣ್ಡೈ). ತಣ್ಟೆಯವನ ನಣ್ಟಿಕೆ ಸಲ್ಲ, ಒಣ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗಸಲ್ಲ (Prv.). see Prvs. s. ಒಣ್ಟಿ 2, ಒಣ್ಟಿಗ, ಪ್ರೇಮ. — ತಣ್ಟೆಯವ. -ಅವ. a troublesome man (My.).

ತಣ್ಟ್ಲು taṇṭlu. = ತಣ್ಟೆ 2. — ತಣ್ಟ್ಲುಮಾರಿ. a troublesome person (My.).

ತಣ್ಡ taṇḍa. a mass; a multitude; a crowd; a troop; a company, a party (ಗುಮ್ಪು, ಗುಣ್ಪು, ಬಮ್ಬಲ್, ತುಱುಗ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ಥಟ್ಟು, ಕದಲೆ, ಗಡಣ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಓಳಿ Bhn.; My.; Te.; Mhr. ತಾಣ್ಡಾ; see T., M. s. ತಡಿ 1; cf. ದಟ್ಟು 2). [ಸುಸಾಳ ಭಂಜಿಕೆಗೆತ್ತುದು ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಡಮಾಕೆಯ ರೂಪಂ Pb. 4, 54; Ap. 11, 46]. ತಣ್ಡದ ಜನರು ಹಿಣ್ಡು ಒಡಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಮುಣ್ಡೆಯರಿನ್ದ ಕಡೆ (Prv.). see Bp. 4, 5; Abh. P. 13, 54 va.; 13, 63; Grj. 2, 106 va.; Prll. 3, 30; J. 5, 13; 6, 34; ಇತ್ತಣ್ಡ; ತಣ್ಡೋ ಪತಣ್ಡ. — ತಣ್ಡಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to assemble. ನೆರೆದು ನಿಗುಮ್ಪಿಸಿ ತಣ್ಡಂಗೊಣ್ಡರ್ದ ನರರ ಖಚರರ ಗುಣ್ಡಂ Ap. 4, 3]. — ತಣ್ಡ ತಣ್ಡ. rep. (Bp. 6, 20; 11, 2; 24, 1; 28, 48; 59, 27; 61, 10; J. 17, 10). — ತಣ್ಡಮ್ಬೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to meet or come together, to convene (V. 36, 65).

ತಣ್ಡಕ taṇḍaka. *right preparation, complete performance;* decoration. 2, *a composition abounding in compound words* (*cf.* ದಣ್ಡಕ). 3, a juggler, a cheat. 4, the trunk of a tree.

ತಣ್ಡಕಾಱ taṇḍa-kāṟa. one who amasses; a man who has a large amount of — (Bp. 38, 25).

ತಣ್ಡವಾಳ taṇḍavāḷa. = ತಾಣ್ಡವಾಳ. cast iron (Si. 332; T.; Te. ತಣ್ಡುವಾಳ).

ತಣ್ಡಸ taṇḍasa. = ತಾಣ್ಡಸ. pincers, tweezers, tongs (ಲಾಳಿ, ಗಾಳಕ, ಇಕ್ಕುಳ Mr. 883; Bp. 44, 14; My.; Te. ತಣ್ಟಿಸ, ತಣ್ಡಸ; M. ತನಾಸ್ಸು; Portuguese *tenaz*). *cf.* ಸಣ್ಡಿಶ.

ತಣ್ಡಸಿ taṇḍasi. = ತಣ್ಡಸು. (Rśv. 5, 58).

ತಣ್ಡಸು taṇḍasu. = ತಣ್ಡಸಿ. N. of a thorny tree (ಕಣ್ಟಕಿ Mr. 121).

ತಣ್ಡಾ taṇḍā. = ತಣ್ಡೋ. an irresponsible destitute? ತಣ್ಡಾ ಮುಣ್ಡಾ ವಾಸುದೇವ (= ತಣ್ಡೋ- -; Prv.).

***ತಣ್ಡಾಲಯ taṇḍālaya.** an organiser, manager, ಕಾಯವೆ ಶಿವಾಲಯ ಕಮಲ ಮಧ್ಯ ಮಣ್ಟಪವೆ ಸುಖಾಸನ ನೋಡಯ್ಯಾ, ಜ್ಞಾನಾರೂಢ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರನೆಮ್ಬಾತನಲ್ಲಿಯ ದೇವರು; ಒಮ್ಬತ್ತು ಮಾನಿಸರು ತಣ್ಡಾಲಯರು Cv. 1078.

ತಣ್ಡಿ taṇḍi. = ಚಣ್ಡಿ. cold; coldness (C.; Mhr., H. ಥಣ್ಡೀ; B. 5, 86. 239. 257); wetness (My.).

ತಣ್ಡು taṇḍu. ತಡಿ 1? or Tbh. of ದಣ್ಡ?. a staff; a club (Bp. 38, 18; 42, 19; T.); a heavy (iron) club (Cpr. 7, 139).

ತಣ್ಡು taṇḍu. 1. Tbh. of ತಡುಗ. a wooden ladle. (Si. 310).

ತಣ್ಡು taṇḍu. 2. *one of Śiva's door-keepers or attendants, and an original teacher of the arts of dancing and mimicry.*

ತಣ್ಡುಲ taṇḍula. *rice cleaned from the husk* (ಅಕ್ಕಿ Mr. 14). 2, *the vegetable substance Erycibe paniculata.* ತಣ್ಡುಲಂ ವಸ್ತುಮೂಲಂ (Prv.).

ತಣ್ಡುಲಚೂರ್ಣ taṇḍula-cūrṇa. broken rice. see ನುಚ್ಚು.

ತಣ್ಡುಲಪ್ರಕ್ಷಾಲಜಲ taṇḍula-prakṣāla-jala. water in which rice has been washed. see ಕಚುಗ.

ತಣ್ಡುಲೀಯ taṇḍulīya. *the plant Amaranthus polygonoides* Roxb. see ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ.

ತಣ್ಡುಲೀಯಕ taṇḍulīyaka. = ತಣ್ಡುಲೀಯ. (ಮುದಿಷ್ಪ, ನೀರದರವ, ಕಿಱುಕುಸಾಲೆ Mr. 142, o. rs. ಮುದ್ರಿಷ್ಪ, ನೀರಥ-).

ತಣ್ಡೆ taṇḍe. a foot-ornament of women (= ಗಗ್ರ My.; M.; T. ತಣ್ಡೈ).

ತಣ್ಡೇಲ್ taṇḍēl. the master of a boat, a Tindal (My.; Te.; Mhr. ತಾಣ್ಡೇಲ; T., M. ತಣ್ಡಲ್).

ತಣ್ಡೋ taṇḍō. = ತಣ್ಡಾ. — ತಣ್ಡೋ ಮುಣ್ಡೋ ವಾಸುದೇವ. an expression used of a man who is free from domestic incumbrances, but at the same time without refuge and destitute (My.).

ತಣ್ಡೋಪತಣ್ಡ taṇḍa (as if Sk.) **-upataṇḍa.** crowds upon crowds, etc. (My.; Te.).

ತಣ್ಣ taṇṇa. = ತಣ್. coolness, etc. — ತಣ್ಣ ತಣ್ಣನೆ. rep. (Śmd. 229). very cool.

ತಣ್ಣಗೆ taṇṇage. = ತಣ್ಣನೆ. cool; cold; cooling, refreshing; in good health, happy; calm; finished, as work; extinguished, as a light (My.; B. 1, 22; 4, 119; Si. 228; J. 28, 5). ಎಣ್ಣೆ ತಣ್ಣಗಾದರೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀತೇ? — ಗಾಣಿಗಿತ್ತಿ ಅಯ್ಯೋ ಅನ್ದರೆ ನೆತ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾದೀತೇ? — ತಣ್ಣಗಿದ್ದರೆ ಮಣ್ಣಾದರೂ ಅಸಾಧ್ಯ (Prv.).

ತಣ್ಣನೆ taṇṇane. = ತಣ್ಣಗೆ. [ಮುನ್ನಿನ ಭವದ ಪುಣ್ಯಕಲ್ಪಾವನಿಜದ ತನಿವಣ್ಣ ರಸದೆ ತಣ್ಣನೆ ತಣಿವಂ Ap. 6, 48]; (Śmd. 89; Cpr. 1, 59; 2, 83. 84; Abh. P. 3, 77; Bp. 18, 16; My.; Si. 138). see ತಣ್ಣ-. — ತಣ್ಣನೆ ಪಣ್ಣನೆ. reit. (Cpr. 3, 94).

ತಣ್ಣನ್ನ taṇṇanna. = ತಣ್ಣನೆ, ತಣ್ಣಾನೆ. ತಣ್ಣನ್ನ ಉಸುಬು (ತಣ್ಬುಟುಲ್ G.).

ತಣ್ಣಸ taṇṇasa. = ತಣಸು. coldness, frigidity, cold, coolness [ಕೋಕನದ ವನಂಗಳೊಳ್ ಸುಱಿದು ತಣ್ಣಸವಾಗದೆ ಕೂಡೆ Pb. 5, 34]; (ಶೈತ್ಯ Ct. I, 2; II, 28; Abh. P. 11, 153; J. 13, 57; 18, 34; 30, 35). — ತಣ್ಣಸನ್ದೋಱು. -೦-ತೋಱು. coldness to appear (J. 30, 12). — ತಣ್ಣಸಪ್ಪಡೆ. -೦-ಪಡೆ. to get cold or cool (J. 30, 16).

ತಣ್ಣಾನೆ taṇṇāne. = ತಣ್ಣನೆ. (My.).

ತಣ್ಣಿತು taṇṇitu. = ತಣ್ಣಿತ್ತು (Śmd. 96). that is cold or cool; coolness; coldness (ಕೋಟ, ಕೋಡು, ಶೈತ್ಯ Kk. 23; ಕುಳಿರ್, ಕೋಡು, ಕೊಟ್ಪ, ಶೈತ್ಯ Śm. 36).

ತಣ್ಣಿತ್ತು taṇṇittu. = ತಣ್ಣಿತು, q. v. (Cpr. 8, 69).

***ತಣ್ಣಿದೆ taṇṇide.** = ತಣ್ಣಿತು. ಅಗ್ನಿದೇವಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿಮೆನ್ದೊಡೆವಮ್ನ್ವಯಕ್ಕೆ ನೀಂ ತಣ್ಣಿದೆಯಾಗೆನ್ದು ಬೇಡುವುದುಂ Pb. 5, 100 va.

ತಣ್ಪಳಿ taṇpaḷi. ? ತಣ್ಪಳಿವೊಸರುವ ಪ್ರಭೆ (Ct. I, 57, o. r. ತಾಣ್ಪಳಿ ವಿಸರುವ ಪಣ್ಪೊಮ್ಪೆ).

ತಣ್ಪು taṇ-pu. (Śmd. 248). = ತಮ್ಪು, etc. coolness; cold; a cooling, refreshing quality; happiness. [ಕುಡಿಯಲ್ ನೀರುಣ್ಬು ಪದ್ಮಾಕರಾಳಿಗಳೊಳ್ ತಣ್ಪುಗಳುಣ್ಬು ಹೇಮಲತಿಕಾ ಕುಂಜಂಗಳೊಳ್ Pb. 7, 30]. ತಣ್ಪಿನ ತವರ್ಮನೆ (Rśv. 10, 31 va.). see Cpr. 2, 83; 8, 62. 90; Abh. P. 12, 28; Bp. 18, 30; 30, 28. — ತಣ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to get cold or cool (Cpr. 1, 101 va.). — ತಣ್ಪುವೀಱು. -ಬೀಱು. to bestow coolness or refreshment profusely (Śśv. 4, 136).

ತಣ್ವಣ taṇvaṇa. the sound of the lute (ವೀಣೆಯ ಧ್ವನಿ Mr. 81).

ತತ್- tat. = ತಱ1, ತಳ1, in ತತ್ತಱ, ತತ್ತಳ.

ತತ್ tat. = ತತು, ತತ್ತ1, ತದ್ q. v., (ತತಿ2, ತತುವು), ತದು. he, she, it, etc.

ತತ tata. *extended, drawn, stretched out; spread, diffuse.* 2, *any stringed musical instrument.* 3, wind, air.

ತತವಿತತಾದಿವಾದ್ಯ tata-vitata-ādi-vādya. various stringed and other musical instruments (Bp. 37, 2. 69; 59, 29).

ತತಸ್ tatas. from that; *from that place; afterwards, then; therefore.*

ತತಾ tatā. = ತಾತಾ. a meaningless prefix. — ತತಾತೂತು. = ತಾತಾತೂತು. (My.).

ತತಿ tati. 1. extent; a series, a line, a range; a number, a crowd, a troop (ಸ್ತೋಮ Mr. 422); a sacrificial act, a ceremony.

ತತಿ tati. 2. = ತತುವು. Tbh. of ತತ್. a proper time or season (S. Mhr.; Te.; T. ತದಿ; Mhr. ತಥೀ, on that day, at that time).

ತತು tatu. = ತತ್, etc. Tbh. of ತದ್.

ತತುಕ್ಷಣ tatu-kṣaṇa. = ತತ್ಕ್ಷಣ. (Bp. 24, 26; My.).

ತತುವ tatuva. Tbh. of ತತ್ವ2. the state of being that, etc. (Bh. 3, 8, 30; My.).

ತತುವು tatuvu. = ತತಿ 2. (My. occasionally).

ತತ್ಕಾಲ tad-kāla. that time; *time being, present. time;* at that time. ತತ್ಕಾಲಂ, *at the time being;* directly, immediately.

ತತ್ಕಾಲೋತ್ಪನ್ನಧಿ tatkāla-utpanna-dhi. *possessed of presence of mind.*

ತತ್ಕ್ರಿಯ tad kriya. *performing a particular work or service.*

ತತ್ಕ್ಷಣ tad-kṣaṇa. = ತಕ್ಷಣ, ತಚ್ಚಣ, ತತುಕ್ಷಣ. that or the same moment. ತತ್ಕ್ಷಣಂ, *at the time being, at the same time, instantly, forthwith.*

ತತ್ತ tatta. 1. = ತತ್, etc. ತತ್ತರಣ (J. 14, 24). ತತ್ತಳವಿ (-ಅಳವಿ, 14, 15).

ತತ್ತ tatta. 2. Tbh. of ತಥ್ಯ. (J. 31, 43). ತನಯರೊಳ್ ತನ್ನ ತಾನೆ ದೊರೆಕೊಣ್ಡವಂ ತತ್ತನನ್ದನಂ (J. 28, 57).

ತತ್ತಕಾರ tatta-kāra. truthfulness (Rām. 4, 3, 20).

ತತ್ತರ tat (= ತರ) **-tara.** = ತರತರ. trepidation, trembling, shuddering (My.; T., M.; see Mhr. s. ತರ2). — ತತ್ತರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to tremble, to shudder (My.). — ತತ್ತರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to begin to tremble (My.).

ತತ್ತರಿಸು tattarisu. to tremble, etc. (My.; B. 4, 90).

ತತ್ತಱ tat-taṟa. = ತತ್ತಱ್, ತತ್ತಳ. perplexity, confusion, embarrassment (Ch. v. 19; Te.). severity? see ಎತ್ತಱ.

[— ತತ್ತಱದಱು. -ತಱು. = ತತ್ತಱನ್ದಱು. ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಮುಸುಱು ನಿನ್ದ ಘಟಾವಳಿಯಂ ತೆರಳ್ಚಿ ತತ್ತಱದಱುದೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕನಭಿಮನ್ಯು Pb. 11, 93]. — ತತ್ತಱನ್ದಱು. -ಂ-ತಱು. to cut with great severity (Grj. 6, 5). — ತತ್ತಱಬಿತ್ತಱ. mental embarrassment (V. 11, 8).

ತತ್ತಱಿ tattaṟi. = ತತ್ತಱ. — ತತ್ತಱಿದಱು. -ತಱು. = ತತ್ತಱನ್ದಱು. [ಹಸಿವು ತೃಷೆ ವಿಷಯುವೆಮ್ಬ ಮುರಂಗಳನೆ ಕಣ್ಡು ಪರಿಣಾಮುವೆಮ್ಬ ಕೊಡಲಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ತಱಿದಱುದು Cv. 276]; (Bh. 3, 18, 34).

ತತ್ತವಣೆ tattavaṇe. probably a kind of Tbh. of ತತ್ವ (Bh. 5, 3, 76).

ತತ್ತೞ tat-taḷa. = ತತ್ತಱ. (J. 30, 23). ತತ್ತೞದ ರಾವುತಂ (Śmd. 162). — ತತ್ತೞಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to get perplexed (J. 14, 15).

*__ತತ್ತೞ tattaḷa.__ — ತತ್ತೞಗುದಿ. -ಕುದಿ. to boil vehemently. ತತ್ತೞಗುದಿಯುತ್ತುಮಿರ್ಪ ಕುದಿಯೊಳ್ ಸಿಡಿದಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತುಗಳ್ Pb. 11, 153.

ತತ್ತಿ tatti. = ತೆತ್ತಿ. an egg (ಅಣ್ಡ Nr.; ಕೋಶ, ಅಣ್ಡ, ಪೇಶಿ Mr. 167; C.; Tu. ಕೆತ್ತಿ, ತೆತ್ತಿ; T. ತರಳ, ತಿರಡ್ಚಿ, ತಿರಳ್, ತಿರಳ್ಳೈ, roundness; a ball; a round lump; ತಿರಟ್ಟು, to make round; *cf.* ತೆರಳು 2). [ಸಿಡಿಲ್ವೊಯ್ದೊಡೆದೊನ್ದು ತತ್ತಿಯ ವೊಲಾಯ್ತು Pb. 9, 94]. see B. 2, 6; 3, 20. 113. 120; 4, 119. 132. 193.

ತತ್ತು tattu. a tripping, a stumbling (T.); peril, misfortune (Grj. 4, 97; T.).

ತತ್ತು tattu. Tbh. of ತತ್, in ತತ್ತುಗೊತ್ತು, in the sense of "the master of that" (My.).

ತತ್ತುದು tattudu. third person singular of the imperfect of ತಱು 1 (J. 25, 58).

ತತ್ತುವ tattuva. = ತತುವ. (Dp.; T.).

ತತ್ತ್ವ tad-tva. = ತತ್ವ 2. (Sk.).

ತತ್ತ್ವಮಸಿ tad-tvam-asi. thou art that, viz. the supreme soul (a common vēdāntic expression, *e. g.* Abhā. 3, 19).

ತತ್ಪರ tad-para. *subsequent to that;* following after, inferior. 2, *having that as one's highest object or aim, intent upon, totally devoted to, attending to closely and anxiously* (ಪ್ರೇಮಿ, ಪ್ರಬರ್ಹ, ಪರಾಯಣ, ಪ್ರೇಮುಗೆಯ್ವುವ Mr. 229).

ತತ್ಪರತೆ tad-parate. entire devotion or addiction to. (Cpr. 3, 38 va.; 8, 4 va.).

ತತ್ಪುರುಷ tad-puruṣa. the original or supreme soul. 2, a class of compounds in which the last number is defined or qualified by the first without losing its original independance (Śmd. 89 Mḍb. Cm.; 196. 201. 209; Kāvy. I, 3, 6-9. 49-52).

ತತ್ಪುರುಷವಕ್ತ್ರ tatpuruṣa-vaktra. one of the faces of Śiva (Śśv. 5, 6).

ತತ್ಪೂರ್ವ tad-pūrva. prior, former. (My.).

ತತ್ರ tatra. 1. *in that, therein; on account of that; there; thither; then.*

ತತ್ರ tatra. 2. Tbh. of ತನ್ತ್ರ. — ತತ್ರ ಬಿತ್ರಿ. reit. jugglery. ತತ್ರಬಿತ್ರಿಯುವನ ಮುನ್ದೆ ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಆದ (Prv.).

ತತ್ರಭವತ್ tatra-bhavat. your honour there: *venerable, respectable* (used in speaking of a person not present). see ಪೂಜಾವಚನ.

ತತ್ರಾಣಿ tatrāṇi. (tatṛāṇi). — ತತ್ರಾಣಿಕೋೞಿ. the pochard, Fuligula ferina (Bḍ.).

ತತ್ವ ta-tva. 1. the letter or syllable ತ (Śmd. 103. 350).

ತತ್ವ tatva. 2. = ತತುವ, ತತ್ತುವ, ತತ್ತ್ವ. the state of being that; true state, real state; reality, truth; essential nature; the very essence; the real nature of the human soul as being one and the same with the universal soul; a principle; a first principle or an elementary substance: bhū, salila, tēja, anila, ākāśa (Mr. 53), or satva, rajas, tamas (ಸತ್ವಾದಿಗಳು 259), or any one of the twenty-five Sāṅkhya first principles; the number 25 (ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು 348); *Brahma;* a kind of ślēṣa (Kāvy. III, 3, B, 148 seq.); slow time in music. — ತತ್ವವೆಱು. -ಪೆಱು. the essence (of something) to have been born or be (Bp. 61, 1).

ತತ್ವಜ್ಞ tatva-jña. knowing the truth or true nature of anything; understanding the principles of a science thoroughly (Kāvy. III, 3, B, 148).

ತತ್ವಜ್ಞಾನ tatva-jñāna. = ತತ್ವಾಲೋಕ, q. v.

*__ತತ್ವಾಖ್ಯಾತೋಪಮೆ tatva-ākhyāta-upame.__ a kind of similie Kr. 3, 76.

ತತ್ವಾರ tatvāra. want, lack (My.). ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಭಟ್ಟ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆನೀರಿಗೆ ತತ್ವಾರ (or ಗೊಟ್ಟು, Prv.).

ತತ್ವಾಲೋಕ tatva-ālōka. knowledge of the truth, etc. (ತತ್ವಜ್ಞಾನ Śmd. 8 Cm.).

ತತ್ಸಮ tad-sama. the same with it; equal to it. 2, one of the terms that are not borrowed from Saṁskṛita, but exist in Kannaḍa as well as in Saṁskṛita (Śmd. 220. 384-387; Ct. II, 2; Kk. 3. 95. 100; Śm. 77. 119; see ಸಮಾನ); the Śmd. adduces 21 such tatsamas (384).

ತಥಾ tathā. *so thus.* 2, *yes, it is so.* see Prv. s. ರಾಜ.

ತಥಾಗತ tathā-gata. being in such a state or condition. 2, *a Buddha; a Jina.*

ತಥ್ಯ tathya. = ತತ್ತ 2. *true, real, genuine; truth, reality.* (J. 9, 31). ಸಂಸಾರಿಗೆ ತಥ್ಯ, ರೋಗಿಗೆ ಪಥ್ಯ (Prv.).

ತದ್ tad. = ತತ್, etc. *he, she, it, that, this.* 2, *therefore.* (Śmd. 100).

ತಡಕು tadaku. 1. to strike, to beat (My.).

ತಡಕು tadaku. 2. striking, beating. see Prv. s. ಮುದುಕ.

ತದನನ್ತರ tad-anantara. nearest or next to that; immediately upon that, thereupon, then (J. 7, 19; 10, 38; 24, 65; C.).

ತಡಲು tadalu. = ತಡ್ಲು. a frame of thorns, etc., used as a gate in a hedge (My.; T. ತಡಲ್, firmness, stability, *cf.* ತಗೆ; ತೆತ್ತು, a hedge of briers, etc.; a wicket or small gate; lines of intrenchment).

ತದಾ tadā. *at that time, then.*

ತದಾತ್ವ tadātva. *time being, present time.*

ತದಾನೀಂ tadānīṁ. *then.*

ತದಾರಭ್ಯ tad-ārabhya. beginning from that time, thence, since then (My.; Te.).

ತಡಿಕು tadiku. = ತದುಕು. the gum olibanum tree, Boswellia thurifera (ಸಲ್ಲಕಿ, ಗಜಪ್ರೇಮಿ Mr. 123; Cpr. 5, 64 va.).

ತಡಿಗಿಣ tadigiṇa. sounds used in beating time in music (My.; *cf.* ತನ್ದನತಾನ). — ತದಿಗಿಣಥೋ. = ತದಿಗಿಣ. (My.).

ತದಿಗೆ tadige. Tbh. of ತೃತೀಯೆ. the third day in a lunar fortnight, etc. (Śmd. 343. 359. 373; Śm. 19).

ತದೀಯ tadīya. his, hers, its, theirs; such. (Bp. 3, 6; 4, 56; 18, 49).

ತದು tadu. Tbh. of ತದ್. (Bp. 19, 32).

ತದುಕು taduku. = ತದಿಕು. (ಸಲ್ಲಕಿ, ಗಜಪ್ರಿಯೆ Hlā.; ಗಜಭಕ್ಷ್ಯೆ, ಸುವಹೆ, ಸುರಭಿ, ರಸೆ, ಮಹೇರಣೆ, ಕನ್ದುರುಕಿ, ಶಲ್ಲಕಿ, ಹ್ಲಾದಿನಿ Nr.; ಗಜ ಭಕ್ಷ್ಯೆ, etc., ಆನೇ ಬೇಲ Si. 153; Rśv. 5, 55 va.). ತದುಕಿನ ಧೂಪ (ಯಾವನ, ತುರುಷ್ಕ, ಪಿಣ್ಡಕ, ಸಿಹ್ಲ Nr.; ಪಿಣ್ಯಾಕ, ಸಿಹ್ಲ Si. 406). ತದುಕಿನ ಮಡ್ಡಿ (ಯಾವನ, ತುರುಷ್ಕ, etc., ಅನ್ದುಗಬೊಂಕ, ಹಾಲುಮಡ್ಡಿ Si. 227; *cf.* ಮಡ್ಡಿಯ ಧೂಪ).

ತದೆ tade. = ಸದೆ 1. to strike (ತಾಡನ Śmd. Dh.; T. ತೆಯ್, M. ತಯ್; Te. ತನ್ನು; *cf.* ತಗಲು, ತಟ್ಟು 1). see s. ಟಂಕೆ.

ತದ್ಗತ tad-gata. gone to that; *bent or intent on.*

ತದ್ಗುಣ tad-guṇa. the quality or virtue of anything; possessing these qualities. 2, a figure of speech in rhetoric, transferring the quality of one thing to another (Kāvy. III, 3, B, 121. 140 seq.).

ತದ್ದಿನ tad-dina. that day (J. 10, 26); during the day; day by day. 2, the day of mourning for deceased relations; the death anniversary (ಮೃತತಿಥಿ My.; Te.).

ತದ್ದು taddu. = ದದ್ದು. Tbh. of ದದ್ರು. cutanious and hespetic eruptions, etc. (ದದ್ರು Nr., Mr. 384; Si. 202). ತದ್ದುಳ್ಳವನು (ದದ್ರುಣ, ದದ್ರುರೋಗಿ Nr.).

ತದ್ಧರ್ಮ tad-dharma. having that business; that business; that religion (My.).

ತದ್ಧಿತ tad-d-hita. good for that, etc. 2, an affix which forms nouns from other nouns. 3, a noun formed by a taddhita affix, a derivative noun. see Śmd. 6. 88. 110. 120. 232. 245. 252; Kāvy. I, 1*a*, 6; I, 4, 1 seq.

ತದ್ಧಿತಪ್ರತ್ಯಯ taddhita-pratyaya. = ತದ್ಧಿತ No. 2. (My.).

ತದ್ಧಿತಲಿಂಗ taddhita-liṅga. = ತದ್ಧಿತ No. 3. (Śmd. 88 Cm.).

ತದ್ಧಿತಾನ್ತ taddhita-anta. = ತದ್ಧಿತ No. 3. (My.).

ತದ್ಬಲ tad-bala. *a sort of arrow;* a sort of bow (ದಣ್ಡಾಸನ, ತೀರಿ, ಬಿಲ್ಲಭೇದ Mr. 294).

ತದ್ಭವ tad-bhava. born or coming from that (Śmd. 236). 2, a word corrupted from Saṁskṛita (Śmd. 334. 360. 375. 377. 383), (or from any other language).

ತದ್ಭಾವ tad-bhāva. the becoming that. 2, the substance, thing, or nature of that (Śmd. Dh. No. 67).

ತದ್ಯಮ tad-yama. kindness, gentleness, mildness, peaceable behaviour (ಸಾಮ Ct. II, 49 in one MS.).

ತದ್ಲು tadlu. = ತದಲು. a frame of thorns, etc. (My.).

ತದ್ವಚನ tad-vacana. that speech or word. (Śmd. 100).

ತದ್ವತ್ tad-vat. *having or containing that.* 2, *like that, in that manner, thus.* 3, also, likewise.

ತನ್-tan. 1. = ತಂ-, ತಣ್-, etc., ತನು. coolness, etc. — ತನ್ನೆಲೆವುಳುಕು ಗಿಡ. -ಎಲೆ-ವುಳುಕ್-. the herb or low shrub Crotolaria verrucosa Lin. (St. & Pl.).

ತನ್- tan. 2. = ತನ್ನ್-. ತಾ 1-, ತಾಂ 1, = ತಂ-. ತಾನ್ q. v., ತಾನು (Śmd. 178). he, she, it, in the reflexive or reciprocal sense. Gen. ತನ (see ತನತು), Dat. ತನಗೆ (My., Śmd. 133. 178; Nr.; Nn. 73; J. 8, 2; 28, 57; 29, 34; 30, 49; Bh. 1, 8, 8), ತನಿಗೆ (Si. 69. 264. 265. 267. 293), ತಂಗೆ. plural ತಮ್ (ತಮ್ಮ್). [ತನಗಿನಿತು ಬೇನಸಮೇಂ ಕವರ್ದಪವರುಮೊಳರೆ ಕವಿಯಲ್ಲದರಂ Kr. 1, 12]. ತನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾರಿ ತಮ್ಮಡಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೇತೇ?—ತನಗೆ ಬನ್ದ ಹಾನಿ ಅರ್ಥದಿನ್ದ ಹೋಯಿತು.—ತನಗೆ ಇಲ್ಲದವನು ಪರರಿಗೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು?—ತನಗೆ ಇಲ್ಲ, ಕೂಸಿಗೆ ಏನು ಹೊದ್ದಿಸಲಿ?—ತನಗೆ ಇಲ್ಲದವಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೇನು ಹೊದಿಸ್ಯಾಳು? (Prvs.). ನಾಳೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿತೆನ್ದರೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಇದೆಲ್ಲಾ ತುಣ್ಣು ತನ ಕಡಿಮೆ ಆದೀತು (B. 4, 200). — ತನ ತನಗೆ. rep. (Bp. 10, 4; 18, 82; 57, 8; J. 13, 24). — ತನ್ದು. = ತನ್ನದು. (My.).

-ತನ tana. an affix for forming true Kannada words, *e. g.* ಕಲಿತನಂ, ಆಳ್ತನಂ, ಪೆಣ್ತನಂ (Śmd. 248; words like ಆರೋಹಕತನ are wrong formations 248).

ತನಕ tanaka. = ಅನಕ, ತನ್ಕ. up to that measure; till, until, as far as (C.; Te. ದನಕೆ, ದಾಕಾ, ದಾಕ; M. ತನೆ, T. ತನ್ನೆ, quantity, number, measure). ಶನಿವಾರ ತನಕ (B. 1, 7). ಹುಡುಗರು ಹದಿನಾಱು ವರ್ಷದವರಾಗುವ ತನಕ (1, 12). ಇನ್ದಿನ ತನಕ (2, 33). ಅಯ್ನೂಱು ತನಕ (2, 42); ಕಡೆ ತನಕ (4, 197). ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ತನಕ (4, 199). See Bp. 27, 22; 49, 18; 57, 12; 61, 57; B. 2, 6. 7; 3, 10. 67; 5, 59. 64. 72. 243; ಅಲ್ಲಿ-, ಇಲ್ಲಿ-, ಎಲ್ಲಿ-.

ತನಕಿ tanaki. ascertaining; examination (My.; H. tanqih; Br. ತನಕಿ, ತನಕ್ಕಿ, ತನಿಖಿ).

ತನಖೆ tanakhe. an assignment on the revenues, an order for money; a standard rent-roll of villages (Mhr., H. ತನಖಾ; Br.; ತನಖಾ, ತನಖಿ; R.).

ತನತು tanatu. ತನ-ಅತು. = ತನತ್ತು, ತನ್ನದು (Śmd. 178; Kk. 61). its, hers. ಇನತು ಚಲಮ್, ಎನೆತು ಶೌರ್ಯಂ, ತನತು ಮಹಾಧೈರ್ಯಮ್ ಅವನಿಪತಿಗೆ (Śmd. 179).

ತನತ್ತು tanattu. ತನ-ಅತ್ತು. 1. = ತನತು, etc. (Śmd. 178; Ct. II, 102). See Śmd. 179. 144.

ತನಯ tanaya. *a son.* feminine ತನಯಳ್ = ತನಯೆ. (Bp. 4 sum.; 5, 5; 11, 38; 42, 17).

ತನಯೆ tanaye. *a daughter.*

ತನಿ tani. 1. to thrive, to develop, to become full-grown, etc. P. p. ತನಿತು (Cpr. 3, 15).

ತನಿ tani. 2. the state of having thriven, full, strong, fully developed, complete, matured, abounding in agreeable qualities, rich, etc. [Tu. ದಣಿಯ, abundant]. (T. ತಣಿ, M. ತಟಿ, Te. ತನಿ, to thrive, prosper, grow, increase, become full or fleshy). — ತನಿಗಣ್ಡ. -ಕಣ್ಡ. a big piece of flesh (Abh. P. 13, 54 va.). — ತನಿಗನ್ಧ. = ತನಿಗಮ್ಪು. (J. 26, 8). — ತನಿಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. a full or rich fragrance (Śmd. 77; Cpr. 7, 49; Abh. P. 3, 75 va.; J. 3, 8; 15, 9). — ತನಿಗಬ್ಬು. -ಕಬ್ಬು. juicy sugar-cane (V. 4, 29). [— ತನಿಗರ್ವು. -ಕರ್ವು. = ತನಿಗಬ್ಬು. ಮಿಡಿದೊಡೆ ತನಿಗರ್ವು ರಸಂ ಬಿಡುವುವು Pb. 1, 56]. — ತನಿಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a great, blazing fire (Abh. P. 11, 144). — ತನಿಗುದಿ. -ಕುದಿ. to be completely boiled (Bh. 1, 20, 54). — ತನಿಗುಳ್ಳ. (Si. 149). a kind of prickly nightshade. — ತನಿಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. a glowing coal (Rśv. 5, 34; V. 30, 35 va.; J. 3, 32; 13, 12). — ತನಿಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. 1. to be greatly or completely scattered (Bh. 8, 23, 20; Rām. 3, 6, 7). — ತನಿಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. 2. the state of being profusely scattered (J. 9, 24). — ತನಿನಗೆ. great laughter (Rām. 6, 10, 10). — ತನಿಪರಿಮಳ. = ತನಿಗಮ್ಪು. (Rām. 2, 7, 3). — ತನಿಬೀಜ. a seed full of vital power (Bh. 2, 13, 9). — ತನಿಬೆಲ್ಲ. delicious jaggory (Bh. 1,

15, 7). — ತನಿಯೆಱೆ. -ಎಱೆ. to throw delicious food to snakes to appease them (My.; Bh. 8, 2, 15). — ತನಿರಸ. a superior fluid, essence; excellent taste or flavour; great beauty. [ಇನಿಗಬ್ಬಿನೊಳಗಿನ ತನಿರಸವನಱಿಯದೆ ಸೋಗೆಯ ಹೊಱಗಿನ ರವದಿಯ ಸವಿದು ಸನ್ತಸಪ್ಪುಡುವ ಮೇಷದನ್ತೆ Cv. 961]. ಕಾಳದೊಳಗೆ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಅಂಜನವ ಕಲಿಸಿ ತನಿರಸದೊಳು ಪೊರಳ್ಚಿದ ನೀಲಪುತ್ರಿಕೆಗಳನ್ತೆ (Rāghc. 17, 64). ಕುಱು ಕಬ್ಬಿನೊಳು ಹೊಕ್ಕು, ಅಱಿಯದೇ ತನಿರಸವ, ಪೊಱಗಣ ಸೋಗೆಯಗಿವನ್ತೆ? (Sp.). see J. 15, 47; 21, 57. — ತನಿವಣ್. -ಪಣ್. a fully ripe fruit. [ತನಿವಣ್ಣ ರಸದೆ, ತಣ್ಣನೆ ತಣಿವಂ Ap. 6, 48]. ನೇಱಿಲ ತನಿವಣ್ಣಂ (Śmd. 85 Mdb.). see Cpr. 7, 88; Bp. 18, 16; 48, 11; Rśv. 2, 47; J. 3, 11. 31; 28, 20. — ತನಿವಣ್ಣು. = ತನಿವಣ್. (Bp. 20, 26). — ತನಿವಾಲ್. -ಪಾಲ್. rich milk (V. 9, 107). — ತನಿವೀರರಸ. great heroism (J. 8, 31; 12, 25; 13, 51; 23, 26). — ತನಿವೆಚ್ಚು. -ಪೆಚ್ಚು. to increase much (Cpr. 3, 45). — ತನಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. a great or brilliant light or lustre (Bh. 2, 2, 1). — ತನಿವೇಟ. -ಬೇಟ. various love-gestures (Rśv. 11, 93). — ತನಿವೇಸಿಗೆ. -ಬೇಸಿಗೆ. a very hot season (J. 15, 5). — ತನಿಸುಖ. great pleasure or joy. ಅನಾತುರದೊಳು ಚೊಕ್ಕಟದ ತನಿಸುಖದ ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವ ಅನುಭವಿ (Cidakhaṇḍānubhavasāra 1, 7). — ತನಿಸುಸಿಲ್. a full coitus (Śśv. 3, 35 va.). — ತನಿಸೂಱೆ. enormous plundering (Bh. 2, 4, 12). — ತನಿಸೊಬಗು. great beauty (J. 6, 25). — ತನಿಸೋಂಕು. to cling to closely (Cpr. 7, 94). — ತನಿಹರಕೆ. great blessing or praising (Bh. 1, 7, 30). — ತನಿಹಳುಕು. a large piece (Bh. 2, 2, 103).

ತನು tanu. = ತಣುವು 2, ತನ್ 1-, ತನುವು, ತಮ್ಪು. coolness, etc. (My.).

ತನು tanu. *thin, slender, emaciated; small, minute; delicate, fine.* 2, *the body; self.* 3, *the skin.* ತನುವಱಿಯದ ನೋವಿಲ್ಲ, ಮನವಱಿಯದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ (Prv.). — ತನುಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. fragrance of the body (J. 6, 12).

ತನುಕರಣ tanu-karaṇa. an organ, or the organs, of the body (Bp. 4, 65).

ತನುಜ tanu-ja. *a son* (ತನುಜಾತ Mr. 309; ಮಗ Nn. 48. 92).

ತನುಜಾತ tanu-jāta. = ತನುಜ. (Mr. 309; ಬಾಲಿಶ, ಮಗ Nn. 131).

ತನುಜಾತೆ tanu-jāte. = ತನುಜೆ. (J. 2, 51).

ತನುಜೆ tanu-je. a daughter. see ಜನಕ-.

ತನುತರ tanu-tara. thinner, more minute; uncommonly small or insignificant (Śśv. 2, 86).

ತನುತ್ರ tanu-tra. *armour, mail.*

ತನುತ್ರಾಣ tanu-trāṇa. *armour, mail.*

ತನುತ್ವ tanutva. thinness, etc. see ಕಟಿಲ್.

ತನುಧನಪ್ರಾಣ tanu-dhana-prāṇa. body, property and life (J. 17, 35).

ತನುಧರ್ಮ tanu-dharma. the right, merit, or nature, of the body (Bp. 42, 20).

ತನುಭವ tanu-bhava. = ತನುಜ. (Bp. 24, 62. 63).

ತನುಮಧ್ಯೆ tanu-madhye. N. of a vṛitta (Ch.).

ತನುಮನಧನ tanu-mana-dhana. body, mind and property (Bp. 1, 17; 2, 42; see ಅರ್ಥಪ್ರಾಣವಪುಸ್).

ತನುವಿಕಾರ tanu-vikāra. gesticulation (ಅಂಗಹಾರ Mr. 75).

ತನುವಿದಾಹ tanu-vidāha. burning or great heat of the body (Cpr. 4, 33).

ತನುವು tanuvu. = ತನು, etc. coolness, etc. (My.).

ತನುಸಮ್ಭವ tanu-sambhava. = ತನುಭವ. (J. 2, 35).

ತನೂಕರಣ tanū-karaṇa. making thin or fine, attenuation, diminishing, weakening; paring. see ಒರೆ; ಕೆತ್ತು.

ತನೂಕೃತ tanū-kṛita. *made thin; pared.*

ತನೂಜ tanū-ja. = ತನುಜ. (Ch. v. 11; Cpr. 2, 53 va.; Bp. 2, 3; 25, 25).

ತನೂಜೆ tanū-je. = ತನುಜೆ. see Cpr. 5, 102; Bp. 4, 32; ಶೈಲರಾಜ-.

ತನೂದರಿ tanu-udari. having a thin, delicate belly: a beautiful damsel. (Ch. v. 89; Cpr. 7, 139).

ತನೂನಪಾತ್ tanū-napāt. the son or descendant of himself: *Agni.*

ತನೂನಪಾತ tanū-napāta. — ತನೂನಪಾತ್. (Mr. 46).

ತನೂಭವ tanū-bhava. = ತನುಭವ. (ಮಗ Nn. 126; Śmd. 227).

ತನೂರುಹ tanū-ruha. *the hair of the body; the wing of a bird.*

ತನೆ tane. = ಜನೆ, ತೆನೆ 2, ಸೆನೆ. the embryo of beasts; pregnancy [Tu.]; (ಪ್ರಜನ, ಉಪಸರ Nr.; *cf.* Sk. ಘನ, the foetus in its second month). ತನೆ ಕರಗಿನ ಆಕಳು (ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭೆ, ಅವತೋಕೆ Nr.). ತನೆಯ ಆವು (ಪ್ರಷ್ಠೌಹಿ, ಗರ್ಭಿಣಿ Hlā.). ತನೆ ಬಲಿಯೆ ಪಲಿಕ್ಕಿ ಎನಿಸುಗು; ತನೆ ನಿಲಲು ಪ್ರಷ್ಠೌಹಿ (Mr. 180). see ಎಳದನೆ. [— ತನೆಯಾಗು. -ಆಗು. to become pregnant. ಗುರುವೆಮ್ಪ ಗೂಳಿ ಮುಟ್ಟಲು ಶಿಷ್ಯನೆಮ್ಪ ಮಣಿಕ ತನೆಯಾಯಿತ್ತು Cv. 815].

ತನ್ಕ tanka. = ತನಕ. up to that measure, etc. (My.).

ತನ್ತರ tantara. Tbh. of ತನ್ತ್ರ. (My.). ತನ್ತರವಿದ್ದವನಿಗೆ ಮನ್ತರ ಬೇಡ (Prv.).

ತನ್ತಿ tanti. Tbh. of ತನ್ತ್ರಿ. a string, wire, etc. (My.; Si. 61; B. 4, 97. 124. 157; B. 5, 219). — ತನ್ತಿಟಪ್ಪಾಲು. the telegraph (My.).

ತನ್ತಿಮೇಹ tanti-mēha. = ತನ್ತುಮೇಹ. (My.).

ತನ್ತಿರ tantira. Tbh. of ತನ್ತ್ರ. a design; a trick, etc. (My.).

ತನ್ತಿವಾದ್ಯ tanti-vādya. a wire or stringed instrument. ತನ್ತಿವಾದ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಕೆಯ್ಯಿ ಕೇಳಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತನ್ತು tantu. = ತನ್ದಿತು. third person singular imperfect of ತರು (C.). ಕೇಳದ ಕಿವಿ ಊರಿಗೆ ಮಾರಿಯ ತನ್ತು. — ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ಕ ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಡು ತನ್ತು. — ಕೋಪ ಪಾಪಾ ತನ್ತು, ತಾಪ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ತನ್ತು (Prvs.). see Prv. s. ನಾಯಿ.

ತನ್ತು tantu. 1. *a thread, a string, a cord;* a filament or fibre; wire (ತನ್ತ್ರ, ನೂಲು Nn. 75; ಗುಣ, ನೂಲು 78; ನೂತ ನೂಲ ಎೞೆ Mr. 530; ಸಾರಸದ ನಾಳದ ಎೞೆ 421; ಪುರಿ Śm. 106; ಎೞೆ 119). — ತನ್ತುಹಾರುವ. a cord-Brāhmaṇa, a Brāhmaṇa whose only merit is his sacrificial thread (Bp. 55, 33).

ತನ್ತು tantu. 2. Tbh. of ತನ್ತ್ರ. (ಬಲುತನ್ತ್ರ, ಪರಿಗ್ರಹ Mr. 530; My.; Te.). ಆಚಾರಮಾರ್ಗ ತನ್ತುವನ್ ಅಱಿವನ್ ಆವನೊರ್ವಂ (ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ Mr. 248).

ತನ್ತುಕರಣ tantu-karaṇa. making thread. see ನೂಲ್.

ತನ್ತುಕ್ರಿಯೆ tantu-kriye. working in thread; weaving. see ಕೆಚ್ಚು-ನೆಯ್.

ತನ್ತುಗಾಱ tantu-gāṛa. = ತನ್ತ್ರಗಾಱ. a cunning, crafty, trickful man (My.). ತನ್ತುಗಾಱಗೆ ಯಾಕೆ ತನ್ತಿಯಾಟ? (Prv.).

ತನ್ತುಗ್ರನ್ಥಿ tantu-granthi. a knot in a thread. see ಕಿರಿ.

ತನ್ತುನಾಗ tantu-nāga. a shark. (R.).

ತನ್ತುನಾಭ tantu-nābha. a spider (Te., R.).

ತನ್ತುಪಟ tantu-paṭa. cotton-cloth (Rām. 5, 8, 24).

ತನ್ತುಭ tantu-bha. *mustard seed, Sinapis dichotoma* Roxb.

ತನ್ತುಮಾತ್ರ tantu-mātra. nothing but (the sacrificial) cord as in ತನ್ತುಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂ (Prv.). 2, a thread, a string; [just managing to exist]. see ಎಟಿ, ನೂಲ್.

ತನ್ತುಮೇಹ tantu-mēha. = ತನ್ತಿಮೇಹ. a particular stage of gonorrhoea (My.).

ತನ್ತುರ tantura. Tbh. of ತನ್ತ್ರ (Śmd. 336 Mdb.).

ತನ್ತುವಾಯ tantu-vāya. *a weaver.* 2, *a spider.* 3, weaving. 4, a loom (ಮಗ್ಗ Mr. 383).

ತನ್ತುವಾಯಕ್ರಿಯೆ tantuvāya-kriye. a certain work done by a weaver. see ಕೆಚ್ಚು.

ತನ್ತ್ರ tantra. = ತತ್ರ2, ತನ್ತರ, ತನ್ತಿರ, ತನ್ತು2, ತನ್ತುರ. *a thread, a string* (ತನ್ತು, ನೂಲು Nn. 75). 2, *weaving;* a loom. 3, *raiment, vesture* (ಪರಿಧಾನ, ಹೊದಕೆ 75). 4, the leading or principal action of a ceremony, characteristic or prevalent features, the regular order of ceremonies or rites, system, ritual, rule. 5, *an established doctrine, a scientific treatise; a system.* 6, *magical and mystic formularies.* 7, *a medicament, a drug;* a charm. 8, an expedient, a design, a stratagem, as sowing dissension (ಉಪಾಯ 75; ಭೇದ, ತನ್ತ್ರಭೇದ 62; *cf.* ಪಂಚ-); cunning, trick, intrigue, plot. 9, an oath or ordeal, curse, imprecation; designing, plotting (see Mr. s. ತನ್ತು2). 10, *royal retinue, a court, train;* an assembly (ವಿಧಾನ, ಕೂಟ 75). 11, *an army* (ಸೇನೆ 75). 12, a division of class or caste (ಕುಲಭೇದ 75). 13, decoration (ಸಿಂಗರ, ಶೃಂಗಾರ 75). 14, *the quality of being chief or principal* (ಪ್ರಧಾನ, ಮುಖ್ಯ 75). 15, the highest truth, real truth, reality, certainty (ಪರಮಾರ್ಥ, ನಿಶ್ಚಯ 75). — ಮನ್ತ್ರವಿದ್ದರೂ ತನ್ತ್ರವಿರಬೇಕು. — ತನ್ತ್ರವನಱಿಯೆನು, ಮನ್ತ್ರವನಱಿಯೆನು, ಯನ್ತ್ರವನಱಿಯೆನು ಎನ್ನೆನ ಬೇಡ! (Prvs.). see Prv. s. ಮನ್ತ್ರ; ಯನ್ತ್ರತನ್ತ್ರ. — ತನ್ತ್ರಪ್ಪೆರಸು. -ಒ-ಬೆರಸು. expedients, etc. to be combined with (Bp. 54, 75).

ತನ್ತ್ರಕ tantraka. *new and unbleached, as cloth.*

ತನ್ತ್ರಗಾಱ tantra-gāṟa. = ತನ್ತುಗಾಱ. a man who uses an expedient, one who is fertile in expedients; a cunning, crafty man (My.). ತನ್ತ್ರಗಾಱನನ್ನು ಕುತನ್ತ್ರಗಾಱ ಜಯಿಸ್ಸಿದ (Prv.).

ತನ್ತ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷ tantra-adhyakṣa. a master of ceremonies (Rśv. 6, 10 va. & 43 va.). 2, a general (Cpr. 10, 1 va.).

ತನ್ತ್ರಿ tantri. = ತನ್ತ್ರಿ. *a string, a cord; a wire; the string or wire of a lute, etc.* 2, a pūjāri. see Prv. s. ಮನ್ತ್ರಿ.

ತನ್ತ್ರಿಕೆ tantrike. *the plant Cocculus cordifolius* DC.

ತನ್ತ್ರಿಸು tantrisu. to use an expedient, etc. see Nn. 147 s. ತ್ರಾಸ.

ತನ್ದನತಾನ tandana-tāna. = ತನ್ದನಾನ, ತನ್ದಾನತಾನ, ತನ್ದಾನತಾನಾನ. sounds used in beating time in music (My.; Te.; M. ತತ್ತಿತ್ತೋನ್ನ, ತನ್ದಿನಾದಿ; *cf.* ಣತ್ತಡಗಡ್ಡೆಡಣ, ತದಿಗಿಣ; Mhr. ತಣಾಣಾ).

ತನ್ದನಾನ tandanāna. = ತನ್ದನತಾನ. (My.).

ತನ್ದಲ್ tandal. water-drops, spray, light rain (Śmd. 48. 58). [ಸೋನೆಯಿಂ ಸರಿಗಳಿಂ ತನ್ದಲ್ಗಳಿನ್ದನ್ದು ಭೂತಳಮೇಕಾರ್ಣವಮಾಗೆ Ap. 13, 59]; (ಸೀವರ, ಜಲಕಣ Kk. 13; Śm. 35; ಸೋನೆ Ct. I, 101; II, 113; Cpr. 1, 97; 2, 86; 5, 19 va.; Abh. P. 3, 67 va.; 4, 119; *cf.* ಚದಱು).

ತನ್ದಾನತಾನ tandāna-tāna. = ತನ್ದನತಾನ. (My.).

ತನ್ದಾನತಾನಾನ tandāna-tānāna. = ತನ್ದನತಾನ. (My.).

ತನ್ದು tandu. 1. P. p. of ತರ್, ತರು 1.

ತನ್ದು tandu. 2. see s. ತನ್ 2.

ತನ್ದೂರಿಸು tandūrisu. = ತಾನ್ದುರಿಸು, ತಾನ್ದೂಳಿಸು. to grieve, to be distressed (ಚಿನ್ತಿಸು, ಬೇವಸ Kk. 52, o. rs. ತಾನ್ದುರಿಸು, ತಾನ್ದೂಳಿಸು).

ತನ್ದೆ tande. father (C.; ಜನಕ, ಪಿತೃ ನಪ್ಪ, ತಾತ Mr. 309, ಅವ್ವಕ Hlā., Si. 65; ನಪ್ಪ, ತಾತ, ಜನಕ, ಪಿತೃ Hlā., Si. 190; M.; T. ತನ್ದೈ; Te. ತಣ್ಡ್ರಿ, ತದ್ದೆ; it is said to be a Tbh. of Sk. ತಾತ, Śmd. 338. 356. 372; *cf.* vedic ತತ, father). [ತನ್ನಯ ತನ್ದೆಯೆನ್ದುದನೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮನಿನ್ದೆ ಮಾಡುವೆಂ Pb. 1, 72; Ap. 2, 19; ಕಿಱಿದೆ ನಿನಗಾಯುಷ್ಯವೆನ್ದು ಪೇೞ್ದೊಡೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಪರಾಯಣನಾಗಿ ತಾಯುಮಂ ತನ್ದೆಯುಮುಮಂ ನಣ್ಬರುಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ನಿಶ್ಶಲ್ಯಂ ಗೆಯ್ದು Vr. 72, 8]. occasionally it is an endearing appellation (like ಅಪ್ಪ), *e. g.* Bp. 47, 29; J. 13, 55. plural ತನ್ದೆವಿರ್, ತನ್ದೆಗಳ್ (Śmd. 120. 124). ತನ್ದೆಯರ್ (Bp. 32, 42; 48, 36), ತನ್ದೆಗಳು (C.). ಪ್ರಸಿದ್ಧನಪ್ಪ ತನ್ದೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಾತನು (ಅಮುಷ್ಯಾಯಣ Hlā.). ತಾತನ ತನ್ದೆ (ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ಮುತ್ತಾತ Si. 192). ತನ್ದೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವ ಎನ್ನ ಹೇೞಿಸಿದ ಅವ್ವಿಗನ ಮಗ. — ತನ್ದೆಯ ಮದಿವೆಗೆ ಪಂಜು ಹಿಡಿಯುವ ಮಗ. — ಅರಸ ಯಾರಿಗೆ ತನ್ದೆ? ಸೂಳೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾಯಿ? — ತನ್ದೆಯ ಬದುಕು ತಾಯಿಗೆ ದಾನ. — ತನ್ದೆಯ ಹೋಲೋ ಕನ್ದಯ್ಯಾ (Prvs.). see ಮಲ-; Bp. 60, 60; B. 1, 28; Rām. 3, 2, 15; J. 13, 55; 30, 24; 31, 34; Rśv. 13, 26; Bh. 1, 8, 17; Prvs. s. ನೊಗ, ಪಿತ. — ತನ್ದೆಗೆ ತನ್ದೆ. a paternal grandfather (ಪಿತಾಮಹ, ತಾತ Si. 192). — ತನ್ದೆಗೆ ಪಿತಾಮಹ. a paternal great-grandfather (ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ತಾತನ ತನ್ದೆ, ಮುತ್ತಾತ Si. 192). — ತನ್ದೆ ತಾಯ್. father and mother (Bp. 46, 48). — ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ್. -ಳು. parents (Bp. 3, 81; 14, 16; 25, 15; My.). ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ ಮಾತು ಕೇಳದ ಮಕ್ಕಳು ನಾಯಿಬಾಯಿಗೆ ಹಪ್ಪ (Prv.). — ತನ್ದೆ ತಾಯ್ಗಳ್. = ತನ್ದೆ ತಾಯಿಗಳ್. (J. 28, 17). ತನ್ದೆ ತಾಯ್ಗಳು (ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು Nr.). — ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ. = ತನ್ದೆಗೆ ತನ್ದೆ. (ಪಿತಾಮಹ, ತಾತ Nn. 22; B. 4, 156). 2, Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆಯಿಲ್ಲದ. = ತನ್ದೆಯಯ್ಯನಿಲ್ಲದನ, q. v. — ತನ್ದೆಯಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ. — ತನ್ದೆಯಯ್ಯನಿಲ್ಲದನ. Gaṇēśa (ವಿನಾಯಕ Kk. 5, o. r. ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆಯಿಲ್ಲದ). — ತನ್ದೆಯೊಡಹುಟ್ಟಿದನ. a paternal uncle (ಪಿತೃವ್ಯ, etc. Nr.) — ತನ್ದೆವಾವಿ. relationship by a father's side (My.).

ತನ್ದ್ರ tandra. tired, fatigued; lazy. (R.).

ತನ್ದ್ರತೆ tandrate. = ತನ್ದ್ರಿ. (Cpr. 4, 85).

ತನ್ದ್ರಿ tandri. ತನ್ದ್ರೆ **tandre.** *fatigue, lassitude;* sleepiness, drowsiness; *fainting, exhaustion.*

ತನ್- tann. = ತನ್-2, ತನ್ನು, etc., ತಾನ್, q. v. he, she, it in reflexive or reciprocal sense. Gen. ತನ್ನ (C.); Dat. ತನಗೆ (C.); Acc. ತನ್ನಂ (J. 18, 39), ತನ್ನನ್ನು (My.); Loc. ತನ್ನೊಳ್ (J. 29, 40), ತನ್ನಲ್ಲಿ (C.); Abl. ತನ್ನಿನ್ದ (C.). Pl. (ತಮ್-) ತಮ್ಮ. [ಕವಿ ತನ್ನಱುವನ್ತಾ ಕಲ್ಪಾನ್ತಸ್ಥಾಯಿ Kr. 1, 21; Pb. 1, 5]. ತನ್ನ — ಕಾಲಿಗೆ ತಾನೇ ಶರಣು ಮಾಡಿ ಹರಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಅಱಿಯದವಳು ನೆರೆಮನೆಯ ಬೊಮ್ಮಕ್ಕನ ಬಲ್ಲಳೇ? — ತನ್ನ ತಾನಱಿದರೆ ಸುಜ್ಞಾನಿ. — ತನ್ನ ದನ್ತಾ ತಾನು ಮುಱಿಕೊಣ್ಡು ಅನ್ಯನ ಮೇಲೆ ದೂಱು ಹೇೞಿದ. — ತನ್ನ ಮುನ್ದೆ ಉಪ್ಪು ಇಲ್ಲ; ಬೆನ್ನ ಹಿನ್ದೆ ಉರಿಯೋ? — ತನ್ನ ಸುಖವೇ ಲೋಕದ ಸುಖ, ತನ್ನ ಕಷ್ಟವೇ ಲೋಕದ ಕಷ್ಟ. — ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇ ತಾನು ಹೊರೆಯದವ ಮುನ್ನಾರ ಸಲಹುವನು? — ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ರಂಗ, ಪರಊರಿಗೆ ಮಂಗ. — ತನ್ನ ತಾನು ಅಱಿತರೆ ತಾನಾದನು; ತನ್ನ ತಾನು ಮಱತರೆ ತಾನು ಹೋದಾನು (Prvs.). — ತನ್ನದು. -ಅದು 1. = ತನ್ದು2, ತನತು, ತನತ್ತು. its, his, hers [ಅಗ್ಗಲದ ಪೊಗಟ್ತೆ ತನ್ನದೆನೆ Ap. 1, 72]; (Śmd. 178; Ct. II, 102; Bp. 51, 22; C.). — ತನ್ನಳ್. -ಅಳ್ 4. his, etc. own female or woman (V. 29, 28).

ತನ್ನಿ tanni. second person plural of the imperative of ತರ್, q. v.

ತನ್ನು- tannu. perhaps = ತನ್ನ್- (but see -ಉವಂ 2). — ತನ್ನುವಂ. himself, herself, itself (Acc.; or: also him, etc.). ತನ್ನುವನ್ ಆಡಿಸುವ ಕೆಳದಿಯರ ತಣ್ಣವನು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸುತ (Prll. 3, 30). see Bp. 8, 7. 57; 39, 11; 40, 10; 44, 3; 55, 34.

ತನ್ಮಧ್ಯ tad-madhya. in its middle: meanwhile (My.).

ತನ್ವಿ tanvi. a delicate, slender, or graceful woman. (J. 11, 26). 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ತಪ tapa. = ತಪ್ಪ1, ತೊಪ, ತೊಪ್ಪ, (ದಪ 1, ದೊಪ್ಪ2). a sound in imitation of the noise of blows, of running feet, of falling cow-dung, fruits, etc. ತಪ ತಪ. rep. (My.; Te.). — ತಪ ತಪನೆ. = ತಪ ತಪ. with the sound of ತಪ ತಪ (My.).

ತಪ tapa. = ತವ 2. heat; burning; shine (ದಾವ Nn. 33). 2, *the hot season.* 3, the month of māgha (January-February, ತಪಸ್ Mr. 70). 4, austerity, penance. 5, a demon (ಗ್ರಹ Nn. 33). ತಪದ ಬಾಧೆಯಿಂ ಸಯ್ರಿಸುವಾತನು (ದಾನ್ತ Hlā.). — ತಪಗೆಯ್. to perform or undergo penance. ತಪಗೆಯ್ವ ಮುಖ್ಯಋಷಿಯರ್ (Mr. 258). — ತಪಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. = ತಪಗೆಯ್. (Abh. P. 15, 80 va.; Śsv. 2, 89). — ತಪಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to undertake penance (Abh. P. 16, 34 va.). — ತಪಮೂನ್. -ಆನ್. = ತಪಂಗೊಳ್. (Śsv. 2, 116). — ತಪಮಿರ್. -ಇರ್. = ತಪಂಗೆಯ್. (Śsv. 2, 115. 117). — ತಪ ಮ್ಬಡು. -ಪಡು. = ತಪಗೆಯ್. (Bp. 4, 73). — ತಪಮ್ಬಡುಹ. -ಪಡುಹ. ascetic devotion, religious austerity (ಪರಿವ್ರಜ್ಯೆ, etc. Hlā.).

ತಪಃಕ್ಲೇಶಸಹ tapas-klēśa-saha. *enduring with resignation the privations imposed by austerities.*

ತಪಃಪ್ರಭಾವ tapas-prabhāva. the efficacy of devotion. (Cpr. 2, 82).

ತಪಕ್ಕನೆ tapakkane. = ದಬಕ್ಕನೆ. all at once, slapdash (My.; Te. ತೆಬುಕು, ತೆಬುಕ್ಕು). ತಪಕ್ಕನೆ ಬಿದ್ದನು (My.).

ತಪಟೆ tapaṭe. = ತಪ್ಪಟೆ, ತಬಟೆ, ತಮಟೆ, ತಮ್ಬಟೆ, ತಮ್ಬಟೆ, ತಮ್ಬಟ್ಟೆ, ತಮ್ಮಟೆ, ತಮ್ಮಟೆ. a large tambourine beaten with sticks (My.).

ತಪನ tapana. heating; burning; shining. 2, *the sun.* 3, *a kind of hell.* 4, a divine being or demon who fights with Garuḍa (ಗ್ರಹ Nn. 490). 5, pining, mental distress.

ತಪನಸುತ tapana-suta. the son of the sun: Karṇa (J. 12 sum.). 2, Yama. 3, Śani. 4, Sugrīva (My.).

ತಪನಸುತನನ್ದನ tapanasuta-nandana. Karṇa's son Vṛiṣakētu (J. 12 sum.).

ತಪನೀಯ tapanīya. to be heated. 2, *gold.*

ತಪಪಕ್ಷಿ tapa-pakṣi. the Bengal kite (ಚಿಲ್ಲ, ಮುಣ್ಡುಮುಳುಕ Mr. 171, o. r. ಆತಪ-).

ತಪರಾಖು taparākhu. a slap (Mhr. ಥಪಡಾಕ, ಥಬರಾಕ; My.).

ತಪಲೆ tapale. = ತಪ್ಪಲೆ, ತಪೇಲಿ. a round brass or copper cooking-vessel (My.; Tu.; Te. ತಪೆಲೆ, ತಪೇಲಾ; T. ತವಲೈ; M. ತಗಲೆ, ತವಲೆ; Mhr. ತಪೇಲೇಂ). see Prv. s. ತೆಙು.

ತಪಲೋಕ tapa-lōka. = ತಪಸ್ No. 4, ತಪೋಲೋಕ. (Mr. 32).

ತಪವೇಸ tapa-vēsa. Tbh. of ತಪವೇಶ. a mere masquerade of penance. — ತಪವೇಸಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to put on the mere form of penance. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ತಪವೇಸಗೊಮ್ಬವಂ (ಧರ್ಮಧ್ವಜ, ಲಿಂಗ ವೃತ್ತಿ Mr. 254).

ತಪಶೀಲು tapaśīlu. ತಪಸೀಲು. a detailed account, details, a minute narration (My.; ವಿವರ Cb. 132; Br.; Mhr., H. ತಪಸೀಲ).

ತಪಶ್ಚರಣ tapas-caraṇa. the practice of penance (My.).

ತಪಶ್ಚರಣೆ tapas-caraṇe. = ತಪಶ್ಚರಣ. (My.; Bp. 12, 29).

ತಪಶ್ಚರ್ಯ tapas-carya. = ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ. (My.; Cb. 41).

ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ tapas-carye. = ತಪಶ್ಚರಣ. (My.).

ತಪಶ್ರೀ tapa-śrī. the goddess called tapa (Cpr. 2, 40).

ತಪಶ್ರೀಕ tapa-śrīka. a man possessing excellent austerity or being rich in austerity (Cpr. 3, 70).

ತಪಸ್ tapas. = ತಪಸು, ತಪಸ್ಸು. heat; fire. 2, *austerity, penance.* 3, *the month of māgha* (January-February). 4, one of the seven worlds, the region above the janalōka, inhabited by saints or devotees after death. 5, the ninth lunar mansion.

ತಪಸಿ tapasi. ತಪಸ್ಸಿ, ತಪ್ಪಸಿ, ತವಸಿ. Tbh. of ತಪಸ್ವಿ [Pb. 1, 113]; (Śmd. 368; ಋಷಿ Kk. 33, o. r. ತವಸಿ). — ತಪಸಿಗಿಡ. = (ತಪ್ಪಸಿ-), ತವಸಿಮರ. the plant Caesalpinia bonducella Flemm., (Guilandina bonducella or bonduc Lin., see ಗಜುಗ; ಪ್ರಕೀರ್ಯ, ಪೂತಿಕ, ಕಲಿಕಾರಕ Si. 133). see ನವುಲೆಗಿಡ.

ತಪಸಿಗ tapasiga. an ascetic or religious mendicant (Bp. 43, 28).

ತಪಸು tapasu. Tbh. of ತಪಸ್. (Bp. 45, 36).

ತಪಸ್ಯ tapasya. *the month phālguna* (February-March). 2, = ತಪಸ್ಯೆ.

ತಪಸ್ಯೆ tapasye. *religious penance, mental devotion.*

ತಪಸ್ವಿ tapasvi. = ತಪಸಿ, etc. *practising austerities; an ascetic, a religious mendicant* (ಯತಿ Nn. 109). 2, a mendicant, a pauper. 3, *poor, miserable, pitiable* (ಕರುಣ 109). 4, the flower Artemisia indica (ದವನ, ಋಷಿಪುತ್ರಿ Mr. 136). 5, fire (ದಹನ, ಅಗ್ನಿ 109). 6, a kind of Pongamia glabra tree (ಕುಜಾತಭೇದ, ವೃಕ್ಷಭೇದ 109).

ತಪಸ್ವಿನಿ tapasvini. a female devotee (J. 15, 16); a poor wretched woman. 2, *spikenard, Valeriana jatamansi.*

ತಪಸ್ಸಿ tapassi. = ತಪಸಿ. etc. (Bp. 32, 52. 58).

ತಪಸ್ಸು tapassu. Tbh. of ತಪಸ್. (ದಾವ, ತಪ Nn. 66; ವರ್ಣ, ತಪ 71). ತಪಸ್ಸಿಗೆನ್ತ ಹೋಗಿ, ಕುಪ್ಪಸಾ ಕಳಕೊಣ್ಡ. — ತಪಸ್ಸು ಇದ್ದವನೇ ಗಭಸ್ತಿ ಉಳ್ಳವನು (Prvs.).

ತಪಾತ್ಯಯ tapa-atyaya. the end of the heat: *the rainy season.*

ತಪಾಲು tapālu. = ಟಪಾಲು, etc. the mail, etc. (My.).

ತಪಿತ tapita. heated, burnt, spoiled. ತಪಿತೆ, a spoiled, ruined woman (J. 5, 61).

ತಪಿಸು tapisu. = ತವಿಸು. to be hot, to burn; to suffer pain (J. 17, 34; 23, 20; My.).

ತಪೇಲಿ tapēli. = ತಪಲೆ, etc. (ಕುಣ್ಡ, ಪಿಠರ, ಸ್ಥಾಲ G.; B. 2, 24; 3, 58).

ತಪೋಧನ tapas-dhana. rich in penance; ascetic, pious; richness in austerities; an ascetic, a devotee. (Cpr. 9, 21; Bp. 16, 6; 19, 79; 24, 30; 52, 3; J. 2, 30).

ತಪೋಧನನಿಧಿ tapōdhana-nidhi. an ocean of austerity-riches (Bp. 52, 5).

ತಪೋನಿಧಿ tapas-nidhi. a treasury of austerities and penance, an eminently pious man. see ತವನಿಧಿ; J. 2, 15.

***ತಪೋಪಳ tapas-upaḷa.** hot pieces of stones? ಇದಱಿಂ ಪೋದ ತಪೋಪಳಂ ಗಗನಮಂ ಮಾರ್ಪೊಯ್ಯೆ Pb. 4, 24.

ತಪೋಬಲ tapas-bala. the power acquired by austerities (J. 10, 45).

ತಪೋಭರ tapas-bhara. a mass of austerities (Cpr. 4, 16).

ತಪೋರಾಜ್ಯ tapas-rājya. the empire or reign of austerities (Cpr. 2, 41).

ತಪೋಲಕ್ಷ್ಮಿ tapas-lakṣmi. the riches of austerities (Cpr. 4, 60).

ತಪೋಲೋಕ tapas-lōka. = ತಪಲೋಕ. one of the seven worlds, etc. (My.).

ತಪೋವನ tapas-vana. a penance-grove. (Cpr. 4, 15).

ತಪೋವೃದ್ಧ tapas-vṛiddha. very ascetic or pious. (J. 32, 10).

ತಪೋವೇಶ tapas-vēśa. = ತಪವೇಸ. — ತಪೋವೇಶಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ತಪವೇಸಗೊಳ್. ತಪೋವೇಶಗೊಂಡವನು (ಧರ್ಮಧ್ವಜ, ಲಿಂಗವೃತ್ತಿ Hlā.).

ತಪೋವೇಷಿ tapas-vēṣi. he who has the garb of an ascetic on; a hypocritical ascetic (Bp. 24, 40).

ತಪ್ತ tapta. heated; hot; burnt; afflicted. see ಸನ್-; Bp. 50, 42; J. 11, 31. 32. 40.

ತಪ್ತಮುದ್ರಾಂಕನ tapta-mudrā-aṅkana. branding (the upper arm) with a hot seal (on which there is either a śaṅkha or cakra, My.).

ತಪ್ತೃ taptṛi. heating; a heater. see ಉಪ-.

ತಪ್ಪ tappa. 1. = ತಪ, etc. — ತಪ್ಪ ತಪ್ಪನೆ. = ತಪ ತಪನೆ. (My.).

ತಪ್ಪ tappa. 2. present relative participle of ತವು 1, q. v.

ತಪ್ಪ tappa. 3. = ತರ್ಪ. a present relative participle of ತರ್, *e. g.* Bp. 13, 13; 26, 6; 30, 9; 53, 22.

ತಪ್ಪ tappa. 4. = ತಪ್ಪಲ್ 2. see ತಪ್ಪ ತಪ್ಪಲ್ s. ತಪ್ಪಲ್ 2.

ತಪ್ಪಟೆ tappaṭe. = ತಪಟೆ, etc. (My.; Te. ತಪ್ಪೆಟೆ; M. ತಪ್ಪಿಟ್ಟಿ).

ತಪ್ಪಡಿ tappaḍi. a false step, etc. see s. ತಪ್ಪು 2.

ತಪ್ಪಣ tappaṇa. Tbh. of ತರ್ಪಣ, q. v. an ablation to the manes or to the gods.

ತಪ್ಪನೆ tappane. = ತೆಪ್ಪ 1, ತೊಪ್ಪನೆ 2. quickly, suddenly, all at once (My.; Te. ತಪ್ಪುನೆ, ತೆಪ್ಪುನೆ, ದಬ್ಬುನೆ; M. ತೆರುತ್ತನೆ). ತಪ್ಪನೆ ಬಾ! ಅನ್ದರೆ ತಬ್ಬಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಪ್ಪಲ್ tappal. 1. stumbling; erring; missing. — ತಪ್ಪಲಡಿ. -ಅಡಿ. a staggering, tottering, or false step (Bh. 44, 2). — ತಪ್ಪಲೆಚ್ಚಂ. -ಎಚ್ಚಂ. a man who misses the mark in shooting (ಲಕ್ಷ್ಯಚ್ಯುತ Mr. 296).

ತಪ್ಪಲ್ tappal. 2. = ತಪ್ಪಲ 1, ತಪ್ಪಲು q. v., ತಬ್ಬಲ್. a level expanse round the foot of a mountain, level ground on the top or edge of a mountain, table-land. ವನವಮ್ ಅದು ಆ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಲೊಪ್ಪಿ ತೀವಿರಲ್ ಉಪತ್ಯಕ ನಾಮಮ್ ಅಕ್ಕುಂ (Mr. 151). [Tu. ಜಪ್ಪ, ದಪ್ಪ descent, ಜಪ್ಪು to descend] ತಪ್ಪಲ್ಗಳ್ (see s. ಕಿಕ್ಕಱಿ 1). see J. 10, 3; 26, 4; Rśv. 5, 53; ರನ್ನದಪ್ಪಲ್. — ತಪ್ಪ ತಪ್ಪಲ್. rep. (J. 28, 41).

ತಪ್ಪಲ tappala. 1. = ತಪ್ಪಲ್ 2, etc. (B. 4, 213). — ತಪ್ಪಲಸೀಮೆ. a table-land (B. 4, 115. 116. 163).

ತಪ್ಪಲ tappala. 2. = ತೊಪ್ಪಲ, etc. all small leaves of plants in general. see ಮುಷ್ಟಿ-.

ತಪ್ಪಲು tappalu. = ತಪ್ಪಲ್ 2, etc. (ಸ್ನು, ಪ್ರಸ್ಥ, ಸಾನು Nr.; My.). ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು (ಕಟಕ, ಸಾನು, ಪ್ರಸ್ಥ Nr.; ಖೇಟ, ಗಿರಿಸಾನು Nn. 23; ಸಾನು 90; ಕಟಕ, ಪರ್ವತೋಪತ್ಯಕ 127; ಕಕುದ, ಅದ್ರಿತಟ 143; ಕೂಟ, ಮೇಖಲೆ 152, o. r. ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ).

ತಪ್ಪಲೆ tappale. = ತಪಲೆ, etc. a round brass or copper vessel. (My.). ತಪ್ಪಲೇಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಹೋದರೆ ಕಪಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಹೋದೀತೇ? (Prv.). ತಮ್ಬಿಗೆಯುಂ ತಪ್ಪಲೆಯುಂ ಅವು ತಾವಮ್ ಉಮ್ಬುದಕೆ ಕುಡಿವದಕೆ ಬಾಹವು (Jñs. 42, 14).

ತಪ್ಪಸಿ tappasi. = ತಪಸಿ, etc. — ತಪ್ಪಸಿಗಿಡ. the wild mangosteen, Diospyros embryopteris Pers. (St. & Pl.).

ತಪ್ಪಳಿಸು tappaḷisu. = ಚಪ್ಪಳಿಸು. to smack the lips in sucking or sipping, etc. (My.).

ತಪ್ಪಿತ tappita. = ತಪ್ಪು 2. (My.).

ತಪ್ಪಿಸು tappisu. to cause to miss; to cause to pass by or not to fall into; to let slip; to leave undone; to interrupt; to do without; to avert; to deviate; to swerve; to evade; to resort to subterfuges; to elude; to avoid; to escape, to run away, etc. (C.). ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವಿಕೆ (ಪ್ರದ್ರಾವ, ಉದ್ದ್ರಾವ, ಅಪಯಾನ, etc. Si. 296). ಸಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು (B. 1, 12). ಕುಱುಮಱಿ ಕುಱುಬನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಯಿತು (2, 46). ಪಾರಿವಾಳ ತಾವಿರುವ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವೆನ್ದಿಗೂ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ (3, 113). ಅವಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೆವ ಹೇೞಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ್ಯೂ ಅವನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ (4, 6). ನೀನು ಈಗ ಎರಡು ದಿವಸದಿನ್ದ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿರಬಹುದು (4, 154). ಅದಱ ಸಂಗಡ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅದು ಬಹುತರ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಒಣ್ಟೆಯೆನ್ದು ಗ್ರಹಿಸಿದೆನು (4, 170). ನೀನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ (4, 154). ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು (C.). ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು (C.). ಇವನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡ (C.). ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವನು, a man who escaped (C.). ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು (C.). ಈ ಕಾಟದಿನ್ದ or ಈ ಕಾಟಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸು! (My.). see Bp. 13, 7; 14, 3; 30, 5; 34, 27; 43, 13. 23; 46, 47; 47, 12; 51, 48; 53, 15. 34; 60, 36; Prv. s. ಪರಹಿತ.

ತಪ್ಪು tappu. 1. to make a false step, to trip; to slip; to deviate; to commit an error, mistake or blunder; to be missed; to be forfeited or lost; not to come to pass; to fail; to disappear, to be passed (ಸ್ಖಲನ Śmd. Dh.; ತೊಲಗು Śmd. 96. 132. 259 Cm.; C.; T., M., Te., Tu.; T. also ತವರ್, ತವಱು, *cf.* ತಬ್ಬರಿಸು 2); to miss. [ತಪ್ಪದೆ ಬಗೆದು ಪೇೞ್ವುದಾಗಮಂ Kr. 1, 44; ಸಂಸಾರಮಿದೆಮ್ಬುದಿನ್ನೆನಗೆ ತಪ್ಪುದು ತನ್ಮುನಿಶಾಪದಿಂದಂ Pb, 1, 114; Ap. 1, 48]. ತಪ್ಪಿದವನಿಗೆ ಒಪ್ಪು ಇಲ್ಲ. — ತಪ್ಪಿಬಿದ್ದವನಿಗೆ ತೆಪ್ಪ ಏನು ಮಾಡೀತು? — ಸೂಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಗೊಡ್ಡೇ? — ಜಾತಿ ತಪ್ಪಿದರೂ ನೀತಿ ತಪ್ಪಬಾರದು (Prvs.). ತಪ್ಪದು (ಪ್ರಮಾಣ, ಸತ್ಯ Nn. 139). ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನು (ಅಪರಾದ್ಧೇಷು Hlā.). ಆವನಾನೊಬ್ಬನು ಗುಱಿಯನ್ ಎಚ್ಚು ತಪ್ಪಿದವನುಣ್ಟು, ಈತನು ಅಪರಾದ್ಧಪೃಷತ್ಕ (Nr.). ಹಾದಿ ತಪ್ಪಿ, ಕೆಱೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ (B. 3, 123). ಬನ್ದ ಪಥಮಂ ತಪ್ಪದೆ (Bp. 60, 26). ತಪ್ಪೆವೆಮ್ಮ ಬ್ರತಕೆ (60, 28). ಉದ್ದ ಮರದ ತುದಿಯನ್ ಏಱಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ, ಬಿದ್ದು ಸತ್ತನ್ತೆ (Sp.). ರೊಟ್ಟಿ, ಕೆಯ್ ತಪ್ಪಿ, ಬಿತ್ತು (My.). ಯಾವ ಗುಱಿಕಾಱನು ಬಿಲ್ಲಿನ್ದೆಸ್ತ ಕೋಲು ಗುಱಿಯಿನ್ದ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತೋ, ಅನ್ಥವನು ಅಪರಾದ್ಧಪೃಷತ್ಕ (Si. 280). ಕ್ರಮ ತಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡುವದು (ವಿಪ್ರಲಮ್ಭ 74). ಎಚ್ಚಱಿಕೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವದು (ಪ್ರಮಾದ, etc. 71). ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿರುವದು (ಸ್ರಸ್ತ, ಭ್ರಷ್ಟ, ಸ್ಕನ್ನ, etc., ಜಾಱಿಬಿದ್ದುದು 382). ಜೋಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಱಿಕ ಅರ್ಥ ವೆರ್ಥ (Dp. 1). ವಿಪ್ರರೆನ್ನ ನುಡಿ ತಪ್ಪದು (J. 28, 29). ನುಡಿದುದು ತಪ್ಪುಗುಮೆ ಗಂಗಚೂಡಾಮಣಿಯಾ? (Śmd. 68). see Cpr. 2, 41; 6, 95; Abh. P. 13, 71; Ch. v. 50; Bp. 24, 76; 27, 3; 28, 33; 30, 9; 31, 25; 32, 43; 34, 13; 37, 25; 39, 32; 43, 13. 14. 45; 46, 17. 44; 48, 3; 57, 13; 61, 76; Bh. 1, 8, 19. 58. 59; J. 2, 60; 4, 2; 6, 6; 30, 27; Śm. 38; Si. 57. 92. 247. 264. 265. 295. 377; ನೀರ್ನೆಲೆದಪ್ಪು, ಮಾರ್ಗನ್ದಪ್ಪು, ಮುನ್ದಪ್ಪು, ಮೇರೆದಪ್ಪು; Prvs. s. ತಿರಿ 3, ಬಱಿಗಾಲ. — ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು. rep. ತಪ್ಪ ತಪ್ಪದೆ ಶರಶರಂಗಳಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚು (J. 28, 41).

ತಪ್ಪು tappu. 2. (Śmd. 191). tripping, slipping, erring, missing. 2, a slip, an error, a mistake, a blunder; an impropriety; a fault, misdemeanor (C.; Tu., T., M., Te.). ತಪ್ಪಿರ್ದ ಲಿಪಿ (J. 30, 29). ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ತನ್ನ ತನಯನೊಳು! (31, 35). ಮದನನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ (31, 36). ತಪ್ಪುಳ್ಳಡೆ ಒಪ್ಪಂಗೆಯ್ಯುದು! (Mr. 3). see Śmd. 377; Cpr. 1, 104; Bp. 11, 5; 24, 86; 38, 27; 40, 43. 62. 90; 45, 4; 48, 2; 53, 34. 44; 60, 31; 61, 4. 35. 56; J. 21, 46; B. 3, 84. — ತಪ್ಪಜ್ಜೆ. (-ಅಜ್ಜೆ). = ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ. (My.). — ತಪ್ಪಡಿ. -ಅಡಿ. (Śmd. 48). = ತಪ್ಪಲಡಿ. a false step, a slip; an irregular, waddling step. (T.). — ತಪ್ಪಣಿ. -ಅಣಿ. the condition of the woof missing the warp in the web of a loom (My.). — ತಪ್ಪಾಡು. -ಆಡು. to utter falsehood, to lie. see Sp. s. ಸಪ್ಪಗೆ. — ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು. to acknowledge one's fault (B. 3, 84; My.). — ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ. a gift (to an idol or a guru) to make amends for an impropriety (My.). — ತಪ್ಪುಕೆಲಸ. a misdeed, a fault. ತಪ್ಪು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ (ಅಭಿಪನ್ನ Si. 439). — ತಪ್ಪು ಕ್ಷಮಿಸು. to put up a fault, to pass it unavenged or overlook it (Bp. 18, 80; 22, 41; B. 4, 200; 5, 9; My.). — ತಪ್ಪುಗಣ್ಣು. a knot that is wrongly formed and cannot be solved (My.). 2, a connexion that is contrary to rule and useless (B. 3, 79). — ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು. rep. (Bp. 49, 16). — ತಪ್ಪುದಾರಿ. a wrong road (ಅಪಥ Si. 105; My.). — ತಪ್ಪುನುಡಿ. a wrong word (ಅಬದ್ಧ, ವಿಯುತಾರ್ಥಕ Hlā.; ಅಬದ್ಧ Mr. 84; My.). [— ತಪ್ಪುನೋಡು. to avoid seeing straight. ಕಣ್ ನಡೆ ನೋಡದೆ ತಪ್ಪುನೋಡಿ ನಾಣೆಡೆಯೊಳಮಾಡುದಾ ಸತಿಗೆ ನೋಡಲೊಡಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚೆಗಣ್ಣನ Pb. 5, 15]. — ತಪ್ಪು ಬೀಳು. a mistake to occur (C.). — ತಪ್ಪು ಸಯ್ರಿಸು. = ತಪ್ಪು ಕ್ಷಮಿಸು. (Bp. 22, 34; 23, 40; 27, 60; My.). [— ತಪ್ಪುವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to find fault with. ಮುನಿಕುಮಾರರೋದುವ ವೇದ ವೇದಾಂಗಂಗಳಂ ತಪ್ಪುವಿಡಿದು ಜಡಿದು ಬಗ್ಗಿಸುವ ಪದುಮರಾಗದ ಬಣ್ಣದರಗಿಳಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.]. — ತಪ್ಪು ಸಹಿಸು. = ತಪ್ಪು ಸಯ್ರಿಸು. (My.). — ತಪ್ಪು ಸಾಧಿಸು. to charge a fault upon (a man), to charge (a man) with a fault (My.). ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುವನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವನೆ ಕಡುಹೆಡ್ಡ (Sp.). — ತಪ್ಪು ಹಚ್ಚು. to impute a fault to (B. 5, 266). — ತಪ್ಪು ಹಿಡಿ. to find fault with (Bp. 25, 33; My.). — ತಪ್ಪುಹೆಜ್ಜೆ. = ತಪ್ಪಡಿ. (My.; ದಟ್ಟಡಿ G.). — ತಪ್ಪು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು. = ತಪ್ಪು ಸಯ್ರಿಸು. (B. 4, 201). — ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸು. to accuse (one) of misdemeanor, to charge a fault upon (one, My.). ಇಲ್ಲದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಹೇಳುವದು (ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಭಿಶಾಪ Si. 56). ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸಿದವನಿಗೆ ಒಪ್ಪುವವನು ಯಾರು? (Prv.). — ತಪ್ಪು ಹೊರು. a fault to be charged upon (one, Rām. 6, 53, 78).

ತಪ್ಪುವಿಕೆ tappuvike. erring, etc.; missing. ಕ್ರಮವನ್ನು ತಪ್ಪುವಿಕೆ (ಅತಿಪಾತ, etc. Si. 247). ಕ್ರಮ ತಪ್ಪುವಿಕೆ (ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ವಿಪರ್ಯಾಸ, etc. 398).

ತಪ್ಪೆ tappe. = ಟಪ್ಪಾ, etc. a stage, etc. (My.).

ತಫರೀಕು taphariku. allotment, division into shares (Br., H. ತಫ್ರೀಕು; R.).

ತಫಾವತಿ taphāvati. = ತಫಾವತು. (My.).

ತಫಾವತು taphāvatu. difference; deviation, variance, as of accounts; failure, shortcoming; error (My.; Mhr., H.).

ತಫಾವತುಗಾಱ taphāvatu-gāṟa. a man who defalcates. ತಫಾವತುಗಾಱ ತಪ್ಪಿದರೆ ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗೆ ಏನು ಕೋಪ? (Prv.).

ತಬಕ tabaka. = ತಬಕು. a platter or plate for betel leaf, betel nut, etc. (Mhr., H. ತಬಕ; B. 4, 125; 5, 283).

ತಬಕು tabaku. = ತಬಕ. (My.). see Prv. s. ತಬ್ಬಲಿ.

ತಬಟೆ tabaṭe. = ತಪಟೆ, etc. a sort of drum. (My.).

ತಬಲಕು tabalaku. a packet of papers (My.; Mhr., H. ತಬಲಕ). 2, the string encircling and confining them (Mhr.; My. as ತಬಲಕುದಾರ).

ತಬೀಯತು tabīyatu. constitution; disposition; temper of mind (My.; Mhr., H. ತಬಿಯತ).

ತಬೇಲಿ tabēli. a stable (My.; Mhr., H. ತಬೇಲಾ).

ತಬ್ಬರಿಸು tabbarisu. (ತಬ್ಬಱಿಸು). 1. to be overcome by terror, grief, etc.; to be amazed or bewildered (My.; *cf.* ತಱ 1; Te. ದೆಬ್ಬರ, difficulty, distress).

ತಬ್ಬರಿಸು tabbarisu. 2. to slip, to stumble (My.; T. ತವರ್, ತವಱು). ತವಕಪಟ್ಟವ ತಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ತಬ್ಬಲಿ tabbali. = ತಬ್ಬಿಲಿ, q. v. (My.). ತಬ್ಬಲಿ ತಬಕು ಕದ್ದು ಜಗಲೀಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ (Prv.). see Prv. s. ತಲೆ ಬೋಳಿಸು. — ತಬ್ಬಲಿಕೂಸು. a child who is bereaved of its mother; an orphan; a bad, troublesome child (Tu.). — ತಬ್ಬಲಿಕೆಲಸ. vile action (My.). — ತಬ್ಬಲಿದನ. vicious cattle (My.). — ತಬ್ಬಲಿಬಾಳೆಹಣ್ಣು. an inferior plantain (My.). — ತಬ್ಬಲಿಮನುಷ್ಯ. a vile man (My.). — ತಬ್ಬಲಿಮುಱಿವ. a friendless and broken man (My.). see Prv. s. ತಲೆಕೂದಲ್. — ತಬ್ಬಲಿಯಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. inferior rice (My.).

ತಬ್ಬಿಬ್ಬು tabbibbu. the state of being overcome by terror, etc., bewilderment, maze (My.; Te.). ಅವನಿಗೆ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಯಿತು, ಅವನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದನು (My.). — ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get bewildered or confused (C. Bp. 46, 20; My.). — ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಮಾತು. bewildered or disordered language, as that of a dying person. etc. (My.).

ತಬ್ಬಿಲಿ tabbili. = ತಬ್ಬಲಿ, ತಬ್ಲಿ. (Tu. ತಬ್ಬಿಲಿ, ತಬ್ಬುಲಿ). the state of a child's being bereaved of its mother (My. as ತಬ್ಬಲಿ); the state of its being bereaved of its parents (My. as ತಬ್ಬಲಿ). 2, a wretched, mean or inferior person or thing (My. as ತಬ್ಬಲಿ; if ತಬ್ಬಿಲಿ, as Si. has it, be the true form, it might be ತಬ್ಬು2 -ಇಲಿ1; but see ತವಿಲ್). — ತಬ್ಬಿಲಿ ಹುಟ್ಟು. be born as a low person! (ಅಜನನಿ, ಅಕರಣಿ Si. 401).

ತಬ್ಬಿಸು tabbisu. to cause to embrace; to cause to clasp in the arms, as a quantity of straw, firewood, etc. (My.).

ತಬ್ಬು tabbu. 1. = ತಕ್ಕೆಯ್ಸು, ತರ್ಬು, ತಟ್ಟು. to embrace (My.; Bh. 8, 26, 56). ಜೋಗಿಗೆ ಜೋಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರೆ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲಾ ಬೂದಿ. — ತಪ್ಪನೆ ಬಾ! ಅನ್ದರೆ ತಬ್ಬಲಿಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ (Prvs.). 2, to clasp in the arms, as a quantity of wood, etc. (My.; Bp. 16, 20). see Prv. s. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ.

ತಬ್ಬು tabbu. 2. = ತಕ್ಕೆ1. an embrace. 2, the amount of wood, etc., that can be taken in the arms at one time. — ತಬ್ಬುಹುಲ್ಲು. an armful of grass, straw, etc. (My.).

ತಬ್ದೀಲ್ tabdīl. = ತಬ್ಧೀಲ್, q. v.

ತಬ್ಲಿ tabli. = ತಬ್ಬಲಿ, etc. the state of being bereaved, etc. (My.).

ತಬ್ಧೀಲ್ tabhdīl. exchange; transposition; transfer (Si. 398; My., Br., H. ತಬ್ದೀಲ್).

ತಮ್- tam. 1. = ತಮ್ಮ್-, ತಮ್ಮು-, ತಾಂ 2, ತಾಮ್, ತಾವು. plural of ತನ್-2, etc.; (*cf.* ತಮರ್). Gen. ತಮ್-, ತಮ- (see below), ತನ-; Dat. ತಮಗೆ [ದನ್ದುಗನೆನ್ದುಂ ತಮಗಾಗದನ್ತೆ ಸಗುವರ್ Ap. 1, 5]; (Śmd. 296; C.), ತವಗೆ (see ತವ ತವಗೆ). — ತಮ ತಮ. rep. (Bp. 54, 19; 60, 30). — ತಮ ತಮಗೆ. rep. = ತಮುಗೆ ತಮುಗೆ, ತವ ತವಗೆ. (Cpr. 7, 115 & 129 va.; Bp. 4, 6. 68; 8, 8; 51, 71; 53, 7; 56, 25; 58, 15. 68; J. 8, 31; 17, 18; 33, 21; My.). — ತಮ ತಮ್ಮ. = ತಮ ತಮ. (Bp. 3, 85; 7, 10; 46, 27). — ತಮ್ಮತಮ್ಮ. = ತಮ ತಮ್ಮ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ. [ತನ್ತಮ್ಮ ನುಡಿಯೊಳೆಲ್ಲರ್ ಜಾಣರ್ Kr. 1, 39; Pb. 1, 84]; (Śmd. 211; Cpr. 7, 125; B. 3, 77).

ತಮ್- tam. 2. = ತಂ-, ತಙ್-, etc. coolness, etc. — ತಮ್ಬುಳಿ. -ಪುಳಿ. triturated vegetables, etc. mixed with curds (My.). [— ತಮ್ಬೆರಲ್. -ಎರಲ್. cool wind. ಆಡುವ ತೊಣ್ಡುವೆಣ್ಬುರುಳಿ ತೀಡುವ ತಮ್ಬೆರಲ್ Pb. 3, 37]. — ತಮ್ಬೆಳಗ. he of cool light: the moon (ಚನ್ದಿರ, etc., ಶಶಿ Kk. 44, o. r. ತೆಳ್ವೆಳಗ). — ತಮ್ಬೆಳಗು. cool light (Bh. 3, 8, 16).

ತಮ tama. 1. the termination of the superlative degree: most, etc.

ತಮ tama. 2. = ತಮಸ್. (ಕತ್ತಲೆ Nn. 26. 34; ಮಬ್ಬು Kk. 11*b*; ರಾಹು Mr. 39). see Ch. IV, 2, 49; Abh. P. 14, 20; ಶ್ರುತಿಚೋರ-. — ತಮಪಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. darkness to seize (Bp. 54, 30).

ತಮಂಗ tamanga. = ತವಗ, ತವಂಗ. *a platform, a stage.*

ತಮಟೆ tamaṭe. = ತಪಟೆ, etc. a sort of drum. (My.; ಆನಕ Si. 404). see Prv. s. ಅಮಟೆ.

ತಮತ tamata. desirous, longing after. 2, wished, desired. (R.; see ತವಕ).

ತಮತು tama-atu. = ತಮತ್ತು, ತಮ್ಮತು, ತಮ್ಮದು. theirs. (Śmd. 179; Tu. ತಮ, T. ತಮದು).

ತಮತ್ತು tama-attu 1. = ತಮತು. (Śmd. 179).

ತಮನ tamana. becoming breathless. (R.).

ತಮನ್ಧ tamandha. Tbh. of ತಮೋನ್ಧ. great darkness. (Bp. 8, 57; 58, 48; 61, 85. 88).

ತಮರ್ tamar. = ತವರ್, ತವರು, ತವ್ರುರು. those who are his, hers or theirs (= ತಮವರ್), one's own people (T., M.; Te. ತಮರು, ತಾರು). — ತಮರೂರ್. -ಊರ್. a woman's native village. ತಮರೂರ್ಗೆಪೋಪ ಕುಲಜಾಂಗನೆಯರ್ ಮಹೀಧರಂಗೆ ಪಡೆದರ್ ಮುದಮಂ (Śmd. 82).

ತಮರ tamara. = ತಗರ 1, etc. tin; (lead).

ತಮರಸ tamarasa. = ತಾಮರಸ. the lotus (ತಾವರೆ Kk. 13, one MS.; not Sk.).

ತಮಸ್ tamas. = ತಮ 2, ತಮಸ್ಸು. *darkness.* 2, *Rāhu.* 3, mental darkness; *sin.* 4, *darkness or ignorance as one of the three qualities or constituents of everything in creation,* the other two being ಸತ್ವ and ರಜಸ್. 5, a N.

ತಮಸೂಕು tamasūku. a note of hand, a bond (My.; Mhr., H. ತಮಾಸೂಕ್).

ತಮಸ್ವಿನಿ tamasvini. *night.*

ತಮಸ್ಸು tamassu. Tbh. of ತಮಸ್.

ತಮಾಮು tamāmu. completed, finished (Mhr., H.); the whole (My.; Br.); wholly, entirely.

ತಮಾಲ tamāla. *a tree with a very dark bark, but white blossoms, Xantochymus pictorius* Roxb. (ಗಪ್ಪರ Mr. 469; ಕದ್ದಾಳೀ ಗಿಡ G.). see ಹೊಂಗೆ. 2, = ತಮಾಲಪತ್ರ.

ತಮಾಲಪತ್ರ tamāla-patra. *a sectarial mark on the forehead.*

ತಮಾಲರೇಖೆ tamāla-rēkhe. a streak or stripe on the forehead (Rsv. 6, 11 va.).

ತಮಾಲಿ tamāli. N. of several plants. (Cpr. 4, 31. 37).

ತಮಾಷೆ tamāṣe. a diverting exhibition; a farce; the trick of conjurers; sport, fun (C.; Mhr., H. ತಮಾಶಾ).

ತಮಾಷೆಗಾಱ tamāṣe-gāṟa. a seeker of sights and shows; a showman, buffoon (My.).

*ತಮಾಳ tamāḷa. = ತಮಾಲ. Pb. 5, 52.

ತಮಿ tami. *night.*

ತಮಿಸ್ರ tamisra. *darkness.*

ತಮಿಸ್ರೆ tamisre. *darkness.* 2, *night*; a dark night.

ತಮಿೞ tamiḻa. = ತಮ್ಬುಟಿ. the Tamiḻ language; Tamilian. (T. ತಮಿೞ್; B. 4, 128. 206).

ತಮೋಗುಣ tamas-guṇa. = ತಮಸ್ No. 4 (My.).

ತಮೋಘ್ನ tamas-ghna. destroying darkness: *fire.*

ತಮೋನುದ್ tamas-nud. dispersing darkness: *fire.*

ತಮೋನ್ಧ tamas-andha. = ತಮನ್ಧ. great darkness (J. 31, 63).

ತಮೋಪಹ tamas-apaha. removing darkness: *fire.* 2, *the sun.* 3, *the moon.*

ತಮೋಮಣಿ tamas-maṇi. the jewel of darkness: a kind of gem. 2, fire-fly. (R.).

ತಮೋಮಯ tamas-maya. = ತಮ್ಮಮಯ. consisting or composed of darkness, covered with darkness.

ತಮ್ಪಿಸು tampisu. to cool: to extinguish, as fire or a light (My.). or a fiery weapon (J. 4, 36).

ತಮ್ಪು tampu. = ತಣ್ಪು, ತನುವು, ತಮ್ 2-, ತಮ್ಮು. coolness; coldness; wetness, dampness (of soil); a cooling, satisfying, gratifying, pleasing or refreshing quality, character or thing; satisfaction, etc.; (cool, coolly; C.). Tu. ತಮ್ಪು ಇದ್ದವನಿಗೆ ಸಮ್ಪು ಇದ್ದೀತು (Prv.). ತಮ್ಪು ಮಾಡು ಹವು (ಆತಂ ಚನ Nr.). ತಮ್ಪಿನಿಂ (J. 15, 9). ತಮ್ಪಿನ ಮನೆ (G. 147). see Bp. 1, 7; 36, 29; Bh. 1, 5, 5; C. Bp. 4, 7; Rām. 2, 7, 3; Śsv. 3, 35 va.; 4, 68; J. 3, 10; 6, 32; 10, 16; Rāghc. 17, 54; B. 2, 22. 49. see ಮಲಯಜದಮ್ಪು. — ತಮ್ಪುಕಿರಣ. a cool ray (G. 148). — ತಮ್ಪುಗಾಳಿ. a cool wind (G. 147). — ತಮ್ಪುನಾಡು. a cool or cold country (B. 3, 29). — ತಮ್ಪುಭೂಮಿ. cool, damp soil (ಕಚ್ಚ G.; My.). — ತಮ್ಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to obtain coolness: to remain unburnt (J. 11 sum.). — ತಮ್ಪುವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain coolness: to be refreshed (J. 8, 5).

ತಮ್ಬಗಿ tambagi. = ತಮ್ಬಿಗೆ, etc. a small copper vessel. (ಕಲಶ Cb.).

ತಮ್ಬಟ tambaṭa. = ತಪಟೆ, etc. a kind of drum. (ಮಡ್ಡು Nr.; T. ತಮ್ಬಟ್ಟ). ಪಟಹ, ಡಿಣ್ಡಿಮ, ಡವುಡೆ, ಭೇರಿ, ನಿಸ್ಸಾಳ, ತಮ್ಬಟ, ಮುರಜ, ಢಕ್ಕೆ, ಡಮರುಗ, ಕೊಮ್ಬು, ಕಹಳೆಗಳ ಬಹಳರವಮ್ ಅಳ್ಳಿಱಿದುದು (J. 12, 12). see Rsv. 6, 11 va.; Bp. 5, 39; C. Bp. 5, 7.

ತಮ್ಬಟೆ tambaṭe. = ತಮ್ಬಟ, etc. ತಮ್ಬಟೆ ಹೋಗಿ ಭೇರಿಗೆ ದೂಱು ಹೇೞಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಮ್ಬಟ್ಟ tambaṭṭa. = ತಮ್ಬಟೆ, etc. (ಆನಕ Nr.).

ತಮ್ಬತ್ತಿ tambatti. — ತಮ್ಬತ್ತಿಜಾಲಿ. a shrub with long white thorns and fragrant yellow flowers, Acacia eburnea Willd. (Z.).

ತಮ್ಬಲ tambala. — ತಮ್ಬಲದ ಹುೞು. a worm that is found in damp places, especially in the drain of a bathroom (My.).

ತಮ್ಬುೞ tambaḻa. = ತಮಿೞ. the Tamiḻ language etc. (C.).

ತಮ್ಬಾಕ tambāka. = ತಮ್ಬಾಕು. tobacco (ಧೂಮ್ರಪತ್ರ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು G.; B. 4, 205; Mhr., H. ತಮ್ಬಾಕೂ, ತಮ್ಬಾಖೂ). ತಮ್ಬಾಕ ಸೇದೋಣ (ಧೂಮ್ರಪಾನ G.).

ತಮ್ಬಾಕು tambāku. = ತಮ್ಬಾಕ. (B. 4, 40; My.; Te., T., M.).

ತಮ್ಬಿ tambi. chastisement, beating (Mhr., H. ತಮ್ಬಿ; Sd.).

ತಮ್ಬಿಗೆ tambige. = ಚೆಮ್ಬಿಗೆ, etc., ತಮ್ಬಗಿ, ತಮ್ಬುಗೆ. a small copper vessel. (ಅಮತ್ರ, ಕಮಠ, ಕಲಶ, ಕುಟಿ, ಚಮ್ಬು, ನೀರ್ಚಮ್ಬು G.; My.; Te.; Tu. ಚೆಮ್ಬು; *cf.* ತಾಮ್ರಕ; B. 1, 10. 18; 3, 59; Si. 241. 309; Jñs. 42, 14). see ಮಿಸುನಿದಮ್ಬಿಗೆ; Prv. s. ಗಂಗೆ 2.

ತಮ್ಬಿಸು tambisu. Tbh. of ಸ್ತಮ್ಭಿಸು. to stop, to check, to arrest (J. 8, 20).

ತಮ್ಬು tambu. = ತಮ್ಪು. coolness, etc. — ತಮ್ಬಿಟ್ಟು. -ಇಟ್ಟು. the flour of raw rice mixed with milk or water, jaggory, etc. (My.). — ತಮ್ಬೆಲರ್. -ಎಲರ್. a cool, refreshing breeze (Śmd. 151; Cpr. 1, 101 va.; 2, 72; 7, 64. 107; Bp. 5, 30; 12, 14; J. 3, 6. 36; 26, 13).

ತಮ್ಬು tambu. a tent (My.; Mhr., H. ತಮ್ಬೂ). ತಮ್ಬು ಒಳ್ಳೇದೇ ಸರಿ, ನೆರಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಮ್ಬಲಿಸ ಬೇಕು (Prv.).

ತಮ್ಬುಗೆ tambuge. = ತಮ್ಬಿಗೆ, etc. (Bp. 12, 9; 58, 68; 59, 16; Te.; see Mr. 212 s. ಗಿಣ್ಡಿ).

ತಮ್ಬುಲ tambula. Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲ. betel leaf. [Pb. 9, 104; Ap. 3, 25]; (Śmd. 359; Hlā.; ವೀಟಿಕೆ, ವೀಳೆಯ Kk. 59; Cpr. 8, 54; Te., M., T. ತಮ್ಬಲ). see ಕಯ್ರದಮ್ಬುಲ, ವೀರದಮ್ಬುಲ.

ತಮ್ಬುಲಿ tambuli. Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲಿ. the piper betel. (ಹಡಪಾಳಿ Ct. I, 25).

ತಮ್ಬುಲಿಗ tambula-iga. Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲಿಕ. (Śmd. 233). a seller of betel (233; Rām. 5, 8, 51).

ತಮ್ಬೂರ tambūra. = ತಮ್ಬೂರಿ. ಜಮ್ಬುರದವಗೆ ತಮ್ಬೂರವೋ? (Prv.).

ತಮ್ಬೂರಿ tambūri. a kind of guitar with from three to five strings (My.; ಬಂಚರ, ವಲ್ಲಕಿ, ವೀಣೆ G.; Te. ತಮ್ಬುರೆ, ತಮ್ಬುರೆ; T., M. ತಮ್ಬುರು; Mhr., H. ತಮ್ಬುರಾ, ತಮ್ಬುರೀ).

ತಮ್ಮ್- tamm. = ತಮ್ 1-. Gen. ತಮ್ಮ (C.); Acc. ತಮ್ಮಂ, ತಮ್ಮನು, ತಮ್ಮನ್ನು (C.); Loc. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ (C.); Abl. ತಮ್ಮಿನ್ದ (C.). ತಮ್ಮ ಕಲಹಕೆ ತಾವು ಅಯ್ವರು, ಪರರ ಕಲಹಕೆ ನೂಱ ಅಯ್ವರು (Prv.). — ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ. rep. (Śmd. 211; Bp. 54, 65). — ತಮ್ಮದು. -ಅದು 1. = ತಮತು. theirs (Kk. 61; C.). [— ತಮ್ಮನಿಬರುಂ. all of them. ಅನ್ತು ರಾಜಮನ್ದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಧರ್ಮಪುತ್ರನನಗಲ್ದ ಪನ್ನೆರಡು ಮಾಸದೊಳಾದ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಪಂಚಮುಮಂ ... ಅಱಿದು ಸನ್ತಸಮ್ಬಟ್ಟು ತಮ್ಮನಿಬರುಮೇಕಸ್ಥರಾಗಿ Pb. 5, 23 va.].

ತಮ್ಮ tamma. a younger brother (ಜಘನ್ಯಜ, ಕನಿಷ್ಠ, ಅವರಜ, ಅನುಜ, ಯವೀಯಸ್ Hlā.: Nr.; Mr. 311; Si. 196; J. 16, 25; 18, 54. 58; C.; Te.; T. ತಮ್ಬಿ; M. ತಮ್ಬಾನ್, ತಮ್ಬಿ); also a word of endearment (Bp. 25, 17; B. 4, 92). plural ತಮ್ಮನ್ದಿರು (My.), ತಮ್ಮನ್ದಿರು. (My.; B. 4, 75. 215). [ತನ್ನ ತಮ್ಮಂ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯಂಗೆ Pb. 1, 74 va.; Ap. 3, 55]. ತಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯವನೇ ಸರಿ, ಒಮ್ಮಾನಕ್ಕಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. — ತಮ್ಮ ನಮ್ಮವನಾದರೂ ನಾದಿನಿ ನಮ್ಮವಳಲ್ಲ. — ತಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ತಂಗಿಯು ಗಣ್ಡ ದೂಱು ಹೇಱಿದರೆ ನಿನಗೇನಪ್ಪ? — ತಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ತಿಮ್ಮ ಬನ್ದರೆ ತಂಗಳನ್ನವೇ ಗತಿ. (Prvs.).

ತಮ್ಮಟ tammaṭa. = ತಪಟೆ, etc. a large tambourine beaten with sticks. (J. 4, 18; see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ).

ತಮ್ಮಟೆ tammaṭe. = ತಮ್ಮಟ, etc. (My.; Te. ತಮ್ಮಟೆ; M. ತಮ್ಮಿಟ್ಟ; ಆನಕ, ಪಟಹ Si. 62, sic!).

ತಮ್ಮಡ tammaḍa. 1. impediment; delay (ತಡದುದು Śmd. II; *cf.* ತಗ 1, etc.).

ತಮ್ಮಡ tammaḍa. 2. = ತಮ್ಮಡಿ 2, q. v.

ತಮ್ಮಡಿ tammaḍi. 1. an attendant on an idol (ದೇವಾಜೀವ, ದೇವಲ Nr.; My.; Te. ತಮ್ಬಳನಾಡು, ತಮ್ಬಳಿ, ತಮ್ಮಡಿ, ತಮ್ಮಳಿ, ತಮ್ಮಳವಾಡು). ತನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾರಿ ತಮ್ಮಡಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). see Bp. 18, 45; 24, 77; 28, 48; 32, 50; 51, 67; 52, 8; V. 14, 102. 103.

ತಮ್ಮಡಿ tammaḍi. 2. — ತಮ್ಮಡಿವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. N. of a creeper (ಕ್ಷಾರಕಿ Mr. 147, o. r. ತಮ್ಮಡ-).

ತಮ್ಮತು tamma-atu. = ತಮ್ಮುತು, ತಮ್ಮದು. (Kk. 61).

ತಮ್ಮಮಯ tammamaya. Tbh. of ತಮೋಮಯ. (Bp. 28, 56).

ತಮ್ಮು- tammu. = ತಮ್ಮ್-. (but see -ಉಮಂ 2). — ತಮ್ಮುಮಂ (Bp. 25, 17).

ತಮ್ಮುತು tamma-utu. = ತಮ್ಮತು, etc. (Śmd. 180). theirs; they themselves. [— ತಮ್ಮುತಯ್ವರ್. -ಅಯ್ವರ್. those five persons themselves. ಆ ಪಾಣ್ಡವರ್ ತಮ್ಮುತಯ್ವರುಮಿರ್ದರ್ ದ್ರುಪದಾಧಿರಾಜಪುರದೊಳ್ ಕೆಯ್ಕೊಣ್ಡು ಪಾಂಚಾಳಿಯಂ Pb. 4, 2]. ನಿಮ್ಮು ತಿರ್ವರುಮ್ ಎಮ್ಮುತಯ್ವರಂ ತಮ್ಮುತಱುವರುಂ (180).

ತಮ್ಮೆ tamme. the soft part, as the lobe of the ear, or gristle of the nose (Te.); a halter's knot (Te.). — ತಮ್ಮೆಗಿಡ. a cultivated pulse, Dolichos lablab L. (St. & Pl.). 2, a shrub of which the root is used medicinally (My.).

ತಯಾರ tayāra. = ತಯಾರು. (ಸಿದ್ಧ G.; Cb. 108; B. 5, 123. 124).

ತಯಾರಿ tayāri. readiness; preparation (ಸಂವರಣೆ, ಸವರಣೆ G.; My.; Mhr., H. ತಯಾರೀ).

ತಯಾರು tayāru. prepared, made; ready, waiting to do, etc. (C.; B. 5, 37; Mhr., H. ತಯಾರ).

ತೆರ್ tar. = ತರು 1, ತಾ2, ತಾರ್. to lead or conduct near or somewhere near, as men (Bp. 51, 4; 53 sum.; Bh. 1, 8, 4; Rśv. 5, 130; 6, 137 va.; J. 30, 48), horses (Bp. 11, 16; Rām. 26, 19. 20), etc.; to bring (ಆನಯ Śmd. Dh.; C. as ತರು; Te. ತೆಚ್ಚು); occasionally: to give (My. as ತರು; T., M.). negative base ತಾರ್, q. v. P. p. ತನ್ದು. [Kr. 3, 171; Pb. 1, 74]; (Śmd. 281. 76; Ch. v. 71; Bp. 60, 15; etc.); pres. ತನ್ದಪಂ (Śmd. 260. 281), ತನ್ದಪೆಂ (Rśv. 5, 130), ತನ್ದಪ್ಪೆಂ (Śmd. 73), etc.; future ತರ್ಪಂ (275; Rśv. 6, 137 va.); [ಅದಂ ತರ್ಪರಗಿಳಿಯನೊನ್ದು ಗಿಡುಗ ನೆಡೆಗೊಣ್ಡು Pb. 1, 68 va.; Ap. 2, 56]; ತರ್ಪರ್ (Rśv. 6, 35: participle relative present also ತಹ, see ತಹ 1, and ತಪ್ಪ, see ತಪ್ಪ 3; imperative 3rd person singular and plural ತರ್ಕೆ (Śmd. 269); imperative 2nd person singular ತಾ 2, q. v.; imperative 2nd person plural ತನ್ನಿ (Bp. 4, 4; 9, 9; 59, 30-40; My.), ತನ್ನಿರಿ (My.). ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಗೋಸುಗ ತನ್ದ ಉದಕ (ಪಾದ್ಯ); ಕೀಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ Nr.). see Bh. 1, 10, 39; J. 28, 30; 29, 22; Rśv. 6, 11 va.; ಅಯ್ತರ್. ಇೞು-, ಉಗು-, ಎೞ್-, ಒಗೆ-, ಕರೆ-, ಕವಿ-, ನಡೆ-, ಪರಿ-, ಬಿಡು-, ಮೂರ್-, ಸಾರ್-, ಹರಿ-, ಹಿಡಿ-, ಮುನದರ್-.

ಮುನಸ್ಸರ್. — ತರ್ ತರ್. rep. (Bp. 59, 42). — ತರವೇಟ್. -ಪೇಟ್. to order to conduct near or to bring (Śmd. 82).

ತರ tara. 1. = ತರಹ, ತರಾ, ತಲ 1, a line, a row; succession; order; kind, manner, fashion; rank, class; sort; equality, likeness (ಪರಿಪಿಡಿ, ಕ್ರಮ Śm. 53; ತಱುವಾಯ್ Śmd. 13. 366 Cm.; ಕ್ರಮ 44 Cm.; C.; T., M., Te.; Mbr., H. ತರ್ಹಾ, ಥರ). 2, the storey of a building (ಅನ್ತರನ್ತರ, ನೆಲೆ Śm. 105. 106). ತರವಲ್ಲದ ಮಾತು ಮರಾ ಏಱುದರೂ ಅದೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 3, 60; 5, 125; 6, 30; 8, 23; C. Bp. 42, 15; B. 2, 22. 23; 3, 79. 125; 5, 148. 205. 245; ಇತ್ತರ, ಎತ್ತರ, ಎಱ್ರರ, etc. 3, a layer, a stratum; a heap (B. 4, 202. 204; Mhr., H. ಥರ, Sk. ಸ್ತರ). — ತರಗತಿ. sort, kind; condition; classification; position at school, class (My.; Te.). — ತರಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. to form a line, to get oneself into regular order (Abh. P. 1, 110; Rsv. 6, 11 va.; 13, 77 va.; Ssv. 1, 79 va.). — ತರಂಗೊಳಿಸು. -ಂ-ಕೊಳಿಸು. to cause to form a line, to put into proper order, etc. (Rsv. 8, 5 va.; 10, 31 va.; V. 14, 28 va.). — ತರ ತರ. rep. [ಓಗಡಿಸದೆ ನಡೆದುದು ಬಲ ಸಾಗರಮಾ ಸಾಗ ರವ್ಯೂರಂ ತರತರದಿಂ Ap. 12, 64]; (Ch. v. 234; Abh. P. 1, 53; Bp. 8, 9; 10, 32; 12, 35; 51, 66; 58, 50; J. 17, 2; C. Bp. 5, 51). ತರ ತರ ವಾಗಿ ಹೇಱುದ್ದು ಮಱತರೆ ಮರಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). — ತರವ್ಪಿಡಿ. -ಂ-ಪಿಡಿ. to form a row or rows; to seize or select every thing in its order, etc. see ಇತ್ತರವ್ಪಿಡಿ; Grj. 2, 106 va.; Rsv. 5, 19 va.; 8, 5 va. — ತರವ್ಪೇಱು. -ಂ-ಪೇಱು. to form a row or rows (Rsv. 13, 77 va.).

ತರ tara. 2. an imitative sound. — ತರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to tremble (My.). — ತರ ತರ. rep. = ತತ್ತರ, q. v. tremblingly, quakingly (C. in -ನಡುಗು; Mhr. ಥರಥರ; Mhr. ಥರಥರಣೇಂ, to tremble). — ತರ ತರನೆ. = ತರ ತರ. (My.). — ತರತರಾಯಿಸು. = ತರತರಿಸು. (My.). — ತರತರಿಸು. to tremble, to quake (My.; Rām. 3, 6, 8).

ತರ tara. 3. the termination of the comparative degree: more, uncommonly, see *e. g.* ಅತಿಶಯ-, ಅಧಿಕ-, ಅಮಲ-, ಉರು-, etc.

ತರ tara. 4. passing over or beyond, crossing, passing; freight. see ಆ-, ಉತ್-2.

ತರ tara. 5. Tbh. of ತರಸ್. (Mr. 273).

ತರಕಲು tarakalu. = ತರಕು, ತರಸು 2, (ತರಿ q. v.), ತೊರಸಲು, ದರಕು, ದೊರಗು. roughness of surface, unsmoothness (as that of cloth, stones, vessels, planks, leaves), unevenness (of soil); grittiness; grit (that is involuntarily produced in pounding rice, My.; Tu. ದೊರಗ್; M. ತರು; T. ಚರಚರಪ್ಪು; *cf.* ಕಕ್ಕು 1 ?).

ತರಕಸ tarakasa. a sword (T.: a quiver; *cf.* ತರವಾರಿ ?). ಗಱಗಣೆ ಗಳ್ ತುಱುಗಿದ ಪೊನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಂ ಬೆನ್ನೊಳ್ ತಳೆದು, ತರಕಸಮನ್ ಎಡವೆಗಲೊಳ್ ತೊಡರ್ಚಿ (Rsv. 6, 11 va.).

ತರಕಾರಿ tarakāri. an esculent vegetable, vegetables (My.; Si. 156. 162. 310; Mhr., H.).

ತರಕು taraku. = ತರಕಲು, etc. (My.). — ತರಕು ತರಕಲು. rep. (My.). — ತರಕು ತರಕು. rep. (My.).

ತರಕ್ಷು taraksu. *the striped hyena.* 2, a tiger (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159). *cf.* ಮೃಗಾದನ.

ತರಗಡೆ taragade. wastage; loss; deficiency. ತರಗಡೆ ಬರುವಿಕೆ (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ, ಹಾನಿ, ಕೊಯಿಲು, ಕಸುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ Si. 392; see ತರಗು).

ತರಗಸಿ taragasi. = ತಗಚೆ, etc. (ತರುವಸ). Cassia tora Lin. (St. & Pl.).

ತರಗಾಱ tara 1-gāra. a bricklayer (B. 4, 122).

ತರಗು taragu. = ತಗ್ಗು 2. sinking; diminishing; wastage (Te. ತರಗು, ತರುಗು, ತಱಗು, ತಱುಗು; *cf.* ತಱು 1 ?). 2, customary deduction; brokerage, commission, fees called customs; a small allowance or gratuity given by the seller, borrower of money, etc. to the broker (My.; Te., T., M.). — ತರಗಿನಂಗಡಿ. -ಅಂಗಡಿ. a broker's shop (My.). — ತರಗಿನ ಪೇಟೆ. (ವಿಪಣಿ, ಪಣ್ಯವೀಥಿಕೆ, ಮಾರ್ಕಟ್ಟು, ಮಾಱುವ ಕೇರಿ Si. 106).

ತರಂಗ tara-ṅ-ga. = ತರಂಗು. waving, moving to and fro; *a wave* (ನೀರಿನ ತೆರೆ Nn. 12; ಭಂಗ, ವೀಚಿ, ಕಿಱುದೆರೆ Mr. 406). 2, one of a horse's paces, the gallop of a horse (Sk.; ದುಡಕಿ Cb.).

ತರಂಗತಮ taraṅga-tama. N. (Abh. P. 4, 38. 66).

ತರಂಗಮ tara-ṅ-gama. = ತರಂಗ. N. of a vritta (Ch.).

ತರಂಗಿಣಿ taraṅgiṇi. *a river.*

ತರಂಗಿತ taraṅgita. waving; overflowing (Abh. P. 12, 2 va.).

ತರಂಗಿಸು taraṅgisu. to move like a wave, to wave, to move to and fro; to overflow (Grj. 2, 106 va.).

ತರಂಗು taraṅgu. Tbh. of ತರಂಗ (Śmd. 364).

ತರಟೆ taraṭa. = ತರಟು, ತಱಟೆ. the state of being cut off: baldness (see ತಱು 1). — ತರಟದಲೆ. -ತಲೆ. = ತರಟನ್ತಲೆ. (Bp. 51, 53). — ತರಟನ್ತಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. a bald head (ಖಲತಿ, ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, ಐನ್ದ್ರಲುಪ್ತಿಕ Hlā.).

ತರಟು taraṭu. = ತರಟೆ, etc. — ತರಟುಮಣ್ಡೆಯವನು. a man with a bald head (ಖಲತಿ, ಶಿಪಿವಿಷ್ಟ, etc. Nr.).

ತರಡು taraḍu. = ತಡ್ಡು, ತರುಡು, ತೊಡ್ಡು, ತೊರಡು. a testicle (My.; *cf.* ತರಿ). ಕುರುಡನಿಗೆ ತರಡಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್. — [ಕುರುಡನಿಗೆ ತರಡೇ ಕೈಲಾಸ]. — ಹೊಲೆಯನ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ತರಡೇ ಒರೆಗಲ್ಲು (Prvs.). see ಗೋದರಡು, Prv. s. ಕುರುಡೇಟು.

ತರಣ taraṇa. 1. crossing over, passing, floating; overcoming, etc. see ಅನ-, ವಿ-.

ತರಣ taraṇa. 2. Tbh. of ತ್ರಾಣ (Śmd. 336; My.).

ತರಣಕ taraṇaka. a man who crosses, etc. (J. 22, 30).

ತರಣಿ taraṇi. crossing over; moving forwards. 2, *a float, a raft, a boat.* 3, *the sun.* 4, *the plant Aloe perfoliata* Lin. 5, a kind of rose, Rosa glandulifera (ಮುಳ್ಳುಸೇವನ್ತಿಗೆ G.). 6, a parrot (ಶಿವ Mr. 495).

ತರಣಿಕಾನ್ತ taraṇi-kānta. the sun-stone, a kind of crystal (ಇನಾತ್ಮ, ಸ್ಫಟಿಕ Mr. 101).

ತರಣೀಯ taraṇīya. to be passed or crossed over (adj., Cpr. 7, 65).

ತರತಮ taratama. = ತಾರತಮ್ಯ (ತಾರುತಮ್ಯ), q. v. (Ct. II, 114; Śmd. 171. 172; Mhr.).

***ತರತ್ತರಳ tarattarala.** fickle, tremulous. ತರತ್ತರಳ ತಾರೋದಾರ ಭಾಭಾರಮುಂಗಲತಾಲಾಲಿತ ಸಾನ್ದ್ರ ಚನ್ದನರಸಂ Pb. 1, 137.

ತರದೂದು taradūdu. getting ready, arranging matters; improving, correcting; effort, labour, exertion, painstaking (My.; Br.; Mhr., H. ತರದ್ದುದ).

ತರಪಣ್ಯ tara-paṇya. *ferriage, freight, the price or fare paid at a ferry.*

ತರಪು tarapu. = ತರಬು, ತರುಪು. an inferior stone, like a diamond (My.; T. ತರುಪ್ಪು, ತಱುಪ್ಪು; Te. ತರುಪು).

ತರಫು taraphu. side, direction; party; a division of a country, a district (Br., R.; Mhr., H. ತರಫ)..

ತರಬು tarabu. = ತರಪು, etc. (My.).

ತರಬೇತು tarabētu. able, skilled; education, training (My.; Br.; Mhr., H. ತರಬೇಜ, ತರಬೇತ).

ತರಲ tarala. = ತರಳ, (ತರುಣ). moving to and fro, trembling, *tremulous, unsteady, fickle* (ಚಂಚಲ Nn. 63; ಎಳದು Śmd. 395 Cm.); splendid, glittering, sparkling. 2, liquid, liquefied. 3, a child, an infant, a boy (ಬಾಲಕ, ಹಸುಮಕ್ಕಳು 63). 4, *the central gem of a necklace* (ಹಾರಮಧ್ಯಮಣಿ, ಹಾರಮಧ್ಯದ ರತ್ನ 63; ಹಾರಮಧ್ಯದ ರತ್ನ ನಾಯಕಂ Mr. 338). 5, N. of a vṛitta (Ch.). 6, libidinous, wanton.

ತರಲತೆ taralate. tremulousness, shaking; unsteadiness; sprightliness; glittering. (Śmd. 173; Cpr. 3, 54).

ತರಲತ್ವ taralatva. = ತರಲತೆ. see ಚಿನ್ತಾ-.

ತರಲಾಕ್ಷಿ tarala-akṣi. a woman with tremulous eyes. (J. 30, 26).

ತರಲಾಯತಾಕ್ಷಿ tarala-āyata-akṣi. a woman with large and tremulous eyes (Cpr. 3, 65).

ತರಲಿತ taralita. *shaking, dangling, tremulous, unsteady* (ಲುಲಿತ, etc. ಅಲ್ಲಾಡೂದು Mr. 454).

ತರಲೆ tarale. *rice-gruel* (ಗಂಜಿ Hlā.).

ತರವಾರ್ taravār. = ತಲವಾರ್. a sword (Si. 289; Mhr. ತರವಾರ, ತಲವಾರ).

ತರವಾರಿ taravāri. *a sword, a scymitar* (ಪುಷ್ಕರ, ಖಡ್ಗ Nn. 27).

ತರಸ್ taras. = ತರ 5. *speed, velocity.* 2, *power, strength, energy.*

ತರಸ tarasa. 1. *meat, flesh.*

ತರಸ tarasa. 2. Tbh. of ತ್ರಾಸ. moving, locomotive, etc. (Śmd. 336).

ತರಸು tarasu. 1. = ತರಿಸು. to cause to bring, etc. (My.; B. 5, 117).

ತರಸು tarasu. 2. = ತರಕಲು, etc. rough, uncultivated state: a field lying waste or fallow (M. ತರಿ, ತರಿಶು; T. ತರಿಜು; see ತರಿ). — ತರಸುಭೂಮಿ. = ತರಸು. (My.).

ತರಸ್ವಿ tarasvi. *swift.* 2, *valiant.* 3, a courier. 4, a hero. 5, Garuḍa.

ತರಹ taraha. = ತರ 1, etc. a kind; a way, fashion, method (My.; Si. 62. 109).

ತರಹರ tarahara. staying: the exercise of patience, forbearance (Bh. 3, 18, 34; 3, 19, 45; J. 19, 35; *cf.* ತಡೆ 1; T. ತರಿ, to remain, stay, lodge; to be quiet; Mhr. ಥಾರಾಥಾರ, settling, fixing, making or staying still).

ತರಹರಿಕೆ taraharike. = ತರಹರ. see Prv. s. ಬರಹ.

ತರಹರಿಸು taraharisu. to be or become quiet or patient; to be able to endure with patience; to bear patiently; to hold out patiently. ಮಱುಗದೆ ಆಪತ್ತಿನೊಳ್ ತರಹರಿಪುದೆ! (Kp. 3, 15, 2). ತರಹರಿಸಲಾಱದವಳು ಮರಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳು (Prv.). see Grj. 2, 106 va.; Bp. 24, 58; Bh. 8, 23, 37; Śsv. 4, 76; J. 9, 16; 12, 37. 39; 18, 57; 21, 33; 22, 34; 25, 36; 26, 5; 27, 40.

ತರಹೀನ tara-hīna. devoid of proper order, etc. ಈಚಲದ ಮರ ಹೀನ, ನೀಚರದು ನೆರೆ ಹೀನ, ಮೋಚಿದ ಹೆಣ್ಣು ತರಹೀನ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪೇಚಾಟ ಹೀನ (Sp.).

***ತರಳ taraḷa.** 1. = ತರಲ. to move to and fro, etc. ಜಳನಿಧಿ ತೊಱೆಗಳನೆನಿತುಮನೊಳಕೊಳ್ವವೊಲಿನಿಸು ತರಳದಾಶ್ಚರ್ಯ ಮಹಾ ಜಳನಿಧಿ ಪಯಃ ಪ್ಲವಂಗಳನೊಳಕೊಂಡ್ಡಂ Ap. 7, 89.

ತರಳ taraḷa. 2. = ತರಲ, ತರುಳ. fickle, etc. 2, a child, a boy (ತರುವಲಿ Bhn. 46, o. r. ತರುಳ; J. 20, 13. 15). see Prv. s. ತಾಯಿ.

ತರಳತನ taraḷatana. = ತರಲತೆ. the state of being unsteady, etc. (J. 2, 57); childhood (Rām. 6, 2, 18).

***ತರಳತೆ taraḷate.** = ತರಲತೆ. Ap. 3, 7.

ತರಳಭಾವ taraḷa-bhāva. a fickle, etc. state of being (ಅರುಮೆ Ct. I, 72).

ತರಳು taraḷu. = ತಳ್ರ್, ತಳ್ಳು 3, ತಱಿಲ್. a ripe fruit that has become dry, especially a cocoanut (My.).

ತರಳೆ taraḷe. a girl (Bp. 14, 3; 32, 44; 44, 67; J. 6, 36; 11, 11).

ತರಾ tāra. = ತರ 1. — ತರಾತರ. rep. various kinds or ways (My.); differences of rank, variety in the grades of society, etc. (My.; M.). ತರಾವಾರಿ. various kinds (My., also ತರಾವಾರು).

ತರಾಸು tarāsu. = ತ್ರಾಸು. a balance, scales (My.; ಏಷಣಿಕೆ G.; Mhr., H. ತರಾಜೂ). ತರಾಸಿನ ಮುಳ್ಳು (ನಾರಾಚಿ G.).

ತರಾವಳಿ tara-āvaḷi. various kinds (My.).

ತರಾತುರಿ tarā-turi. (fr. Sk. ತ್ವರಾ-ತ್ವರಿ). speed, haste (My.).

ತರಿ tari 1. = ತರಕಲು etc. roughness; granule, grit (My.; M.: grit, granule, sand, grain of sand.; rough, uncultivated; ತರು, rough, coarse; ತರಿ ಎಡು, to geld).

ತರಿ tari 2. wet land (My.; H.).

ತರಿ tari. *a boat, a ship.*

ತರಿಗೊಟ್ಟು tari-goṭṭu. a sort of pot-herb, Pentaptera arjuna (ಲಾಂಗಲಿಕಿ, ಅಗ್ನಿಶಿಖೆ, ಕೊಲುಕುಟಕನ ಗಿಡ; ತೆಲುಗರಿದನ್ನು ತರಿಗೊಟ್ಟು-ಚೆಟ್ಟು, ಚಿನ್ನಚೆರುಕು ಎನ್ನುವರು Si. 151; Te. ತರಿಗೊಱ್ಱ-ಚೆಟ್ಟು = ಶಕ್ರಪುಷ್ಪಿ, ವಿಶಲ್ಯೆ, Pentaptera arjuna; but ಶಕ್ರಪುಷ್ಪಿ also: the Gloriosa superba; see ಲಾಂಗಲಿಕಿ).

ತರಿಯಿಸು tariyisu. = ತರಿಸು. (Cpr. 2, 49).

ತರಿಸು tarisu. = ತರಸು 1. to cause to lead or conduct near; to cause to bring [ವಾರಾಂಗನೆಯರ್ ಜಾತ್ಯಶ್ವವೃನ್ದಂ ಸಮದ ಕರಿಕುಳಂ ತಾರಹಾರಂಗಳೆನ್ದಿನ್ತಿನಿತಾನುಂ ವಸ್ತುವಂ ತಾಂ ತರಿಸಿದನಧಿಕಪ್ರೀತಿಯಿಂ ವಜ್ರದನ್ತಂ Ap. 4, 54]; (C.; Bp. 16, 8; 28, 15; 39, 46; 40, 43; 51, 56; 57, 16, 59, 26; 60, 4; Bh. 2, 13, 11; J. 16, 18; 31, 35; B. 3, 58; 5, 191). ತರಿಸಿಂ! (Śmd. 270). ತರಿಪಂ (275). [ತರಿಪೆನ್ Kr. 2, 105; Pb. 8, 64; ತರಿಪ್ಪೆನ್ Kr. 2, 106]. ಬೇಱ್ಪರಿದಿರೊಳ್ ಚಕ್ರಾದಿಚಿಹ್ನಂಗಳಂ ತರಿಸಿಟ್ಟಂ (282 Mdb.). see Prv. s. ರೋಗಿ.

ತರಿಸು tarisu. = ತರಿಯಿಸು. to pass across or over, to cross over (My.); to float, to swim. see ಅವ-, ಉತ್ತರಿಸು 2.

ತರು taru. 1. = ತರ್. (C.) to bring, etc. P. p. ತನ್ದು; 3rd person singular imperfect ತನ್ದಿತು or ತನ್ತು; 2nd person plural imperative ತರ್ರಿ (My.); negative participle also ತರದೆ (B. 5, 291; (My.). ತರುವನ ಮಱತರೆ ಮೊಱ ಏನು ಮಾಡೀತು? — ತರುವನ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಱುಗುವವರುಣ್ಟೇ? — ತರಬಲ್ಲವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಅಡ ಜಾಣೆ. — ತರಲಿಲ್ಲ, ಬರಲಿಲ್ಲ; ಬಱ ಹ್ಯಾಗೆ ಹಿಂಗೀತು? — ತನ್ದ ಹೋಱಿ ಬಱದೇ ಹೋಯಿತು. — ಮಾತು ಬನ್ದವ ಮಾಣಿಕ ತನ್ದ, ಮಾತು ಅಱಿಯದವ ಜಗಳ ತನ್ದ

(Prvs.). ಬಾಯಿಗೆ ಸುವಾಸನವನ್ನು ತರುವ ತಾಮ್ಬೂಲ ಮುನ್ತಾದ್ದು (ಮುಖವಾಸನ G.). see Si. 260. 266. 299. 300; B. 3, 127; 4, 75; Prv. s. ನೋಟ. — ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ. reit. ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ ತವರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಯಾ? ನನಗಿಕ್ಕೀಯಾ? (Prv.).

ತರು taru. 2. bringing. see ತರುವಳಿ.

ತರು taru. *a tree.* — ತರು ತರು. rep. (Bp. 19, 48). — ತರು ಮೊದಲ್. the lower part or foot of a tree (ಅವಾಗ್ಬಾಗ, ಬುಧ್ನ Mr. 104).

ತರುಕುಟಿ taru-kuṭi. a squirrel (ತ್ರಿವಳಿ, ಅಳಿಲ್ Mr. 165, o. rs. ಅಣಿಲ್ and ತ್ರಿವಣಿ).

ತರುಟಿಗಿ taruṭigi. = ಚಗಚೆ, etc. a kind of plant. — ತರುಟಿಗಿಗಿಡ. an annual weed, Cassia tora L. (Z).

ತರುಡು taruḍu. = ತರಡು, etc. testicle (ಮುಷ್ಕ, ವೃಷಣ Si. 209; My.).

ತರುಣ taruṇa. = ತರಲ. young, tender, juvenile; new, fresh; soft; *a young man,* one of the virile age (ಹರೆಯದವ G.); fresh, lively; a boy (ಹುಡುಗ G., not Sk.).

ತರುಣಕುರಂಗಧರಧರ taruṇa-kuraṅgadhara-dhara. wearing the young moon or crescent: Śiva (Bp. 43, 82).

ತರುಣತೆ taruṇate. = ತರುಣತ್ವ. (J. 3, 17).

ತರುಣತ್ವ taruṇatva. the state of being tender, young, fresh, etc. (Cpr. 2, 17). ಕ್ರೀಡೆಯಲಿ ಬಾಲತ್ವ, ಪ್ರೌಢಿಯಲಿ ತರುಣತ್ವ, ಗಾಢ ಚಿನ್ತೆಯಲಿ ವೃದ್ಧತ್ವಗಳೆ! ಸುಡುಗಾಡಿಗೆಡೆಯಹರು (Sp.).

ತರುಣಶಶಿ taruṇa-śaśi. the crescent (Bp. 50, 9).

ತರುಣಾತಪ taruṇa-ātapa. moderate sunshine (J. 12, 8).

ತರುಣಿ taruṇi. *a young woman,* a girl from about sixteen years of age. (Bp. 52, 24). 2, a girl (ಹುಡಿಗಿ G., not Sk.).

ತರುಣಿಮ taruṇima. youth, juvenility. (Cpr. 3, 41; 5, 99).

ತರುಣೇನ್ದುಜೂಟ taruṇa-indu-jūṭa. = ತರುಣೇನ್ದುಧರ. (Bp. 1, 56).

ತರುಣೇನ್ದುಧರ taruṇa-indu-dhara. = ತರುಣಕುರಂಗಧರಧರ. (Bp. 3, 76).

ತರುಣೇನ್ದುಮೌಲಿ taruṇa-indu-mauli. Śiva (J. 5, 36).

ತರುಪು tarupu. = ತರಪು, etc. an inferior stone, like a diamond. (My.).

ತರುಭೇದ taru-bhēda. a kind of tree. see ಮೊಱಗು.

ತರುರುಹ taru-ruha. a parasitical plant (ಮಾರ, ಬನ್ದಣಿಕೆ Mr. 142).

ತರುವಲಿ taruvali. (Śmd. 109). a boy [ತರುವಲಿಗಳನೆಯ್ದೆ ನಡ ಪಿಡಜ್ಜರ್ ನೀಂ Pb. 11, 48; Vr. 76, 18]; (ತರಳ Bhn. 46, o. r. ತರುಳ; Bp. 47, 43; Bh. 7, 7, 9); a girl (Bp. 14, 2. 24. 26. 30; V. 9, 88).

ತರುವಲಿತನ taruvalitana. childishness (Bh. 7, 6, 48).

ತರುವಸ taruvasa. = ತರಗಸಿ, etc. (ಚಕ್ರಮರ್ದ, ಚಗಚೆ Mr. 129, o. r. ಚಗಚಿ; Sk. ತರವಟ, Mhr. ತರವಡ, the plant Cassia auriculata; ತರ್ಕಿಣ, ತರ್ಕಿಲ, Cassia tora).

ತರುವಳಿ taru₂-vaḷi. the act of bringing or taking home, as a girl for marriage (My.).

ತರುವಿಕೆ taruvike. bringing, etc. (Si. 396).

ತರುವಿಶೇಷ taru-viśēṣa. = ತರುಭೇದ. see ಉರಿ.

ತರುಷಣ್ಡ taru-ṣaṇḍa. *a group of trees.*

ತರುಸಾರ taru-sāra. essence of trees: camphor; the pith, or core, of trees. see ಕೆಚ್ಚು.

ತರುಹ taruha. bringing, etc. ದೂರದಲ್ಲಿರ್ದುದಂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತರುಹ (ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಉಪಾದಾನ Nr.).

ತರುಹಿ taruhi. (probably fr. H. ತರ್ಹಾ, see ತರಹ). a person who has his own ways, whims or pranks (Bh. 8, 22, 27).

ತರುಳ taruḷa. = ತರಳ, q. v. fickle, etc.

ತರೂಟಿಗಿ tarūṭigi. = ತರುಟಿಗಿ. (Z.).

ತಱ taṟa. 1. = ತತ್-, etc. [— ತಱತಱಾಗು. -ಆಗು. = ತಱತಱಸು. ತಱತಱಾಗಿರ್ದ ಕುಂಕುಮದ ನಿಜವದನಮಂ Ap. 7, 27 ragaḷe]. — ತಱ ತಱಸು. to be or become perplexed or bewildered (ಮುಯ್ಯು Ct. I, 82, o. r. ಮಯ).

ತಱ taṟa. 2. = ತಱದು, ತಱಿ 2, ತಱಿದು. P. p. of ತಱಿ 1, in ತಱ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ತಱ taṟa. 3. = ತಱಿ 5, etc. the state of being joined, etc. — ತಱವಾಯ. = ತಱುವಾಯ್, q. v. (My.).

***ತಱ taṟa. 4.** = ತೆಱ 1 No. 2. a manner, way etc. ಕೆಯ್ಗೆಯ್ಯು ತಿರ್ದ ತಱದ ಗುಱುಗೆಯರಪ್ಪನ್ತಃಪುರ ಪುರನ್ಧ್ರಿಯರಂ ಕರೆದು Pb. 3, 44 va.

ತಱಗು taṟagu. that which is dried or to be dried; dry, fallen or dead leaves (My.; T. ಚರುಗು, ಚರುವು; *cf.* ತಾಱ್ 1). said to be eaten by ascetics (My.). 2, a cake fried in oil and dried (Bp. 14, 15; V. 9, 78). ತಱಗು ತಿನ್ಬು ವಡೇ ಪರಮಸುಖ. — ತಱಗು ತಿನ್ಬುವನಿಗೆ ಒಱಗೊನ್ದು ಕೇಡು. — ತಱಗು ತಿನ್ನುವವನ ಮನೆಗೆ ಹಸ್ಬಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. — ತಱಗು ಮೊಱದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದು. — ತಱಗುಲಡ್ಡಿಗೆಗೆ ಡೊಳ್ಳುಗಣಪತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ (Prvs.). — ತಱಗುದೊನ್ನೆ. a cup made of dry plantain leaves (My.). — ತಱಗೆಲೆ. -ಎಲೆ. a dry leaf or dry leaves [ಪರೆದ ತಱಗೆಲೆಯೆ ಪರಿಯಣಮಾಗೆ ಪಣ್ಬುಲಮೆತ್ತಿದ ಬೋನಮಾಗೆ Pb. 7, 28; Ap. 15, 43; Vr. 156, 25; ತಱಗೆಲೆ ಗಿಱಕೆನ್ದೊಡೆ ಹೊಱಗನಾಲಿಸುವೆ Bv. 374; Cv. 1173]; (My.; Cpr. 5, 9; Bp. 58, 36). ತಱಗೆಲೆಯಡಿಕೇ ತಿರಿದು ತಿನ್ನಬೇಕೇ? (Prv.). — ತಱಗೆಲೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize or hold a dry leaf (J. 32, 30. 35).

ತಱಜೆ taṟaje. (ತರಜೆ). — ತಱಜೆಗತ್ತರಿ. -ಕತ್ತರಿ. a kind of ornament for a horse (Rśv. 6, 11 va.).

ತಱಟ taṟaṭa. = ತರಟ, etc. baldness, etc. (T. ತಟ್ಟೈ, baldness). — ತಱಟದಲೆ. -ತಲೆ. = ತರಟದಲೆ. (Bp. 58, 49). — ತಱಟಮುಣ್ಡೆ. = ತಱಟದಲೆ. (Bp. 20, 12).

ತಱದು taṟadu. = ತಱಿದು, ತಱಿ³ದು. P. p. of ತಱಿ 1, ತಱಿ³ 1 (My.).

ತಱಬು taṟabu. 1. = ತಱುಬು 1 q. v., ತಱುಮ್ಬು 1. to stay, to stop (S. Mhr.; T. ತಱುಗು, to be hindered = ತಡೈ ಪಡು; ತೆಱು, to stay, tarry = ತಂಗು).

ತಱಬು taṟabu. 2. = ತಱುಬು 2, etc. a wooden lever for raising stones. (My.).

ತಱಲೆ taṟale. = ತಱಳೆ, etc. (My.).

ತಱಳೆ taṟaḷe. = ತಱಲೆ, ತಲೆ. the state of being dry, useless or vain; a useless business (My.); tale-bearing. — ತಱಳೆಮನುಷ್ಯ. a useless, good-for-nothing man, a tale-bearer (My.). — ತಱಳೆಮಾತು. a useless word; a tale-bearing.

ತಱಿ taṟi. 1. = ತಱಿ³ 1, ತಿಱಿ 2. to strip off, or to cut off, the leaves from a bough, etc., to pluck (C.); to cut into small pieces, as fruits and vegetables (My.); to cut, etc. (ಲೂನ Śmd. Dh.; ಛೇದ Śmd. Dh.; ಖಣ್ಡನ Śm. 116; My.; T., M. ತಡಿ, ತಱು; Te. ತಱಗು, ತಱಾಗು). 2, to be chafed, abraded or grazed (My.). P. ps. ತಱ, etc. (see

ತಱಿ 2). [ಎನ್ನುಮನಸುರಾರಿಯ ಪಿಡಿವುನ್ನತ ಕರಚಕ್ರಮೆನ್ನು ಭೀಷ್ಮಂ ತಱಿಗುಂ Pb. 11, 24; Ap. 12, 102; Cv. 276]. ತಱಿದ ಮರ (ಮುಣ್ಡ Nn. 12). see Śmd. 277; Bp. 4, 72; 20, 14; 21, 13; 27, 37; 54, 53; 61, 35; C. Bp. 50, 27; Bh. 1, 8, 21; 4, 4, 37; 8, 23, 22; 8, 27, 2; J. 12, 19. 20; 25, 21; V. 14, 34; ಕತ್ತರಿದಱಿ, ಕುಱಿದಱಿ No. 1, ತತ್ತಱನ್ದಱಿ, ದಟ್ಟನ್ದಱಿ, ದಿಣ್ಡದಱಿ.

ತಱಿ taṟi. 2. = ತಱಿ 2, etc. to cut, etc. — ತಱಿ ತಱಿದು. = ತಱಿದು–. (Bp. 39, 33; 45, 30; J. 4, 44).

ತಱಿ taṟi. 3. cutting; slaughter. see ಕುಱಿದಱಿ No. 2.

ತಱಿ taṟi. 4. = ತಱಿ. a stake, a post (T., M.); a sharp-pointed stake (ಕೂರ ದಸಿ Śm. 116; or, if the term be ಕೂರದ ಅಸಿ), a sharp knife or sword (T.: a kind of axe to cut wood with; M.: a pin; cutting). see ಕಕ್ಕುದಱಿ.

ತಱಿ taṟi. 5. = ತಱಿ 3, ತಱು 2, ತರ್‍. the state of being joined; that of being put in or down, fixed or settled. (see ತಱು 1). — ತಱಿ ಸಲ್. to be settled, decided, ascertained, etc.; to determine, to make up one's mind, to resolve [ದೋಷ ಮಿನಿತೆನ್ದು ಬಗೆದುದ್ಘೋಷಿಸಿ ತಱಿಸನ್ದು ಕನ್ನಡಂಗಳೊಳೆನ್ದುಂ Kr. 1, 46; Pb. 11, 37; Ap. 2, 61]; (ನಿಶ್ಚಯ Śmd. Dh.; Ct. II, 45; ನಿರ್ಣಯ Śm. 53; ಚನ್ನಾಗಿ ಸಲ್ Śmd. 70 Cm.; Abh. P. 14, 181; 15, 30 va.; 16, 41; Rśv. 1, 120; Śśv. 4, 98. 113). 2, to place in a fixed condition, to settle, etc. ಏವನ್ದರ್? ಏವೋದರ್? ಎನ್ನದೆ, ಕಾಲ್ (time) ತಱಿ ಸಲ್ವಂ! (Śmd. 211). — ತಱಿಸಲ. decision, determination, ascertainment (ನಿರ್ಣಯ Śmd. II; Kk. 80, o. r. ತಱು–; Abh. P. 2, 20 va.). [— ತಱಿಸಲವು. = ತಱಿಸಲ. ಕೇಳ್ದಿರೆ ಪಾಣ್ಡುಸುತರ ಮುನಿಸಿನ ತಱಿಸಲವಿನ ಚಲದ ಬಲದ ಕಲಿತನದಳವಂ Pb. 10, 2; Ap. 3, 51. — ತಱಿಸಲಿಸು. to determine, decide. ಇಚ್ಛೆಯನಱಿಯದೆ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿನ್ದೆ ಕಜ್ಜಂ ಬೇೞ್ಪಂತಱಿಸಲಿಸಲಾಱಿರಿ Kr. 3, 152. — ತಱಿಸಲುವೋಗು. -ಪೋಗು. to be attracted. ಕಾಯ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಱಿಸಲುವೋದೆನು Bv. 41].

ತಱಿ taṟi. 6. = ತಱಿಯ, ತಱೆ 2, ತಱೆಯ. the shrub or tree Acacia catechu Willd. (ಖದಿರ Śmd. Dh.).

ತಱಿ taṟi. 7. = ತಾಱಿ, etc., q. v. a large timber tree. (St. & Pl.).

ತಱಿ taṟi. 8. = ತುಱು 3. running. — ತಱಿಮಿಣ್ಡ. = ತುಱು–. a menstruous woman (ಪುಷ್ಪಿತೆ ಆದ ಕಾನ್ತೆ Śs.).

ತಱಿಮ್ಬು taṟimbu. dry sand (Cpr. 5, 39 va.; *cf.* ತಱಿಗು).

ತಱಿಯ taṟiya. = ತಱಿ 6, etc. [ಪಲವುಂ ಪಿರಿಯವುಮಪ್ಪ ತಱಿಯ ಪುಳ್ಳಿಗಳಂ ಕಡಿದೊಟ್ಟಿ ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕಿ ಸುಟ್ಟು Vr. 114, 11]; (ಖದಿರ Mr. 118; Bp. 45, 38). ತಱಿಯದ ಮರ (ದನ್ತಧಾವನ, ಖದಿರ, ಗಾಯತ್ರಿ, etc. Nr.). see ನಾಯ್ದಱಿಯ, ಬಿಳಿಯ ತಱಿಯ.

ತಱಿಸು taṟisu. to cause to cut, etc. (My.). see ದಿಣ್ಡದಱಿಸು. [— ತಱಿಸಿಕೊಳ್ಳು. to offer one's head to be cut off. ಇಱಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು ತಱಿಸಿಕೊಣ್ಡು ಭಕ್ತರಾದರೆಮ್ಮವರು Bv. 255].

ತಱು taṟu. 1. ತಱ್. to join (v. i.); to approach; to enter in; to engage in (*cf.* ಸಱಿ, Te. ತಱೆ; M. ತಱೆ, to enter, to be fixed; to sink; ತಱು, to sink, sink in; to be tucked in; T. ತಱೈ, M. ತಱೆ, a foundation); to come about, to come to pass. P. p. ತತ್ತು. see ತತ್ತುದು.

ತಱು taṟu. 2. = ತಱಿ 5, etc. the state of being joined or connected, that of being fit; that of being settled. — ತಱುಬುಲ್ಲು. -ಪುಲ್ಲು. joined grass: an arbour, etc. (ಕುಡುಂಗಕ Nr.). — ತಱುವಾಯ್. -ಪಾಯ್. order, succession (ತರ, ಪರಿವಿಡಿ, ಕ್ರಮ Śm. 53; T. ತರವಾಯ್, ತಱುವಾಯ್, Te. ತರವಾಯಿ, ತರು–, seasonable time, opportunity; Te. ತರುವಾತ, afterwards); subsequently, afterwards. ಆ ತಱುವಾಯಲಿ (Cpr. 7, 81 va,). ತಱುವಾಯಿಂ (ಕ್ರಮದಿನ್ದೆ Śmd. 7; ಕ್ರಮದೆ 18). ತಱುವಾಯಿನ್ದ (ಕ್ರಮಾತ್, ಯಥಾಕ್ರಮಂ Nr.). ತಱುವಾಯಿನ್ದಂ (ಕ್ರಮದಿಂ Śmd. 15). ತಱುವಾಯಿನ್ದೆ (ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ 9; ತರದಿಂ 13). see Bh. 1, 8, 59; J. 32, 3. — ತಱುವಾಯ. -ಪಾಯ. = ತಱುವಾಯ್. (ಪಾಱಿ, ಕ್ರಮ Śs.; My.; B. 2, 25. 34; 3, 34. 156; 5, 65). — ತಱುವಾಯಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get into regular order. ತಱುವಾಯಗೊಣ್ಡು ಕುಳ್ಳಿಹಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ತುತ್ಯಯ ಎನಿಸುಗು (Nr. *b;* ತಱುವಾಯಿ - - - in Nr. *a*). — ತಱುವಾಯಿ. -ಪಾಯಿ. = ತಱುವಾಯ್. (ಅಥೋ, ಅಥ Nr.). — ತಱುವಾಯಿಗೊಳ್. see ತಱುವಾಯ–. — ತಱುವಾಯು. -ಪಾಯು. = ತಱುವಾಯ್. (ಪರ್ಯಾಯ Nr.). — ತಱುಸಲ. = ತಱಿಸಲ, q. v.

ತಱುಣ taṟuṇa. fit or proper time (My.; T. ತರುಣ; Te. ತಱಿ, time, or season). ಆ ತಱುಣ, immediately afterwards (My.).

ತಱುಬು taṟubu. 1. = ತಱಿಬು 1, etc. to stay, etc. (ತಡವುದು Ct. I, 51). [ಸದಾಶಿವನ ಪೂಜಿಸುವೆನೆನ್ದು ಹೋದಡೆ ತಱುಬಿ ಹಿಡಿವವಯ್ಯಾ ಸಕಲ ವಿಪತ್ತುಗಳು! Cv. 492]. ತಱುಬಿದವಗೂ ಓಡಿದವಗೂ ಸರಿಪಾಲು ಕಷ್ಟ. — ಓಡುವವನೂ ಬೆತ್ತಲೆ, ತಱುಬುವವನೂ ಬೆತ್ತಲೆ. — ತಱುಬಿ ಹೋಗುವವನ್ನ ಕಱುಬಿ ಮಾಡುವದೇನು? (Prvs.). see Bh. 1, 12, 5; 3, 19, 44. 45; J. 8, 36; 25, 50.

ತಱುಬು taṟubu. 2. = ತಱುಮ್ಬು 3, etc. (My.). ತಱುಬಿಲ್ಲದ ಒಡ್ಡನು, ಬಿಱಿಸಿಲ್ಲದ ಹುರಿಯು. — ತಱುಬು ಇದ್ದರೆ ಹರುಬು ನಿನ್ತೀತೇ? (Prvs.).

ತಱುಮ್ಬು taṟumbu. 1. = ತಱಿಬು 1, etc. to stay, to stop (v. i., ಗತಿಸ್ತಮ್ಭ Śmd. Dh.; Śm. 101; ನಿಲ್ Śmd. 86 Cm.); to stop (v. t.), to restrain [ಕುಱುಮ್ಬು ತಱುಮ್ಬದೆ ಮಿಕ್ಕ ಶತ್ರುಮಣ್ಡಲಿಕರೆ ಮಿತ್ರಮಣ್ಡಳಿಕರಾದರ್ Pb. 2, 90; Ap. 7, 96 va.]; (Abh. P. 11, 107).

*__ತಱುಮ್ಬು taṟumbu. 2.__ to carry. ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಗಳ ಸರಮನೆತ್ತಿ ತಱುಮ್ಬುತ್ತುಂ ಬನ್ದುದಾ ಪ್ರಭಾತ ಸಮೀರಂ Pb. 12, 105; Ap. 12, 70 va. (Tu. ತಱುಕ್ಕು. to carry in arms).

ತಱುಮ್ಬು taṟumbu. 3. = ತಱಿಬು 2, ತಱುಬು 2. a wooden lever for raising stones (ಶಿಲೋದ್ವಹನದಾರು Śmd. Dh.; ಶಿಲೆಯನ್ನೆತ್ತುವ ಮರ Śm. 101).

ತಱೆ taṟe. 1. = ತಱಿ 1. to cut off, etc. (My.; Cpr. 1, 112; Bp. 24, 82).

ತಱೆ taṟe. 2. = ತಱಿ 6, etc. a kind of tree, etc. (St. & Pl.).

ತಱೆಯ taṟeya. = ತಱಿ 6, etc. ತಱೆಯದ ಮರ (ಗಾಯತ್ರಿ, ಖದಿರ, etc., ಕಗ್ಗಲೀ ಮರ Si. 134). 2, ತಱೇದ ಗಿಡ, a thorny shrub or tree, Acacia sundra D. C. (Z.). [ಚನ್ದನದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿ ಪರಿಮಳ ತಾಗಿ ಬೇವು ಬೊಬ್ಬುಳಿ ತಱೆಯ ಗನ್ಧಂಗಳಾಗವೆ? Bv. 141].

ತರ್‍- taṟ. = ತಱು 2, etc. — ತರ್ವಾಯ್. -ಪಾಯ್. = ತಱುವಾಯ್. (J. 19, 54). — ತರ್ವಾಯ. -ಪಾಯ. = ತಱುವಾಯ. (J. 28, 6; 31, 20; My.; Te. ತರ್ವಾಯಿ).

ತರ್ಕ **tarka.** *supposition, conjecture.* 2, *reasoning; speculation* (ಊಹೆ, ಊಹಿಸುಹ Nn. 148; Mr. 522). 3, deliberation; discussion; disputation, dispute (ವಿಚಾರ 148; ಮೋಹದ ವಿಚಾರ Mr. 536; ಚರ್ಚೆ Nn. 73, o. r. ವಾದ). 4, *doubt* (ವಿತರ್ಕ 522). 5, *the science of logic,* one of the six philosophical sciences or systems (ಅಱುವು 536). 6, wish, desire (ಕಾಂಕ್ಷೆ, ಬಯಕೆ 148; ಕಾಂಕ್ಷೆ 522). 7, cause, motive. 8, accomplished, effected, attained, or obtained works (ಸಮ್ಪಾದಿತಕರ್ಮ, ಕಟ್ಟಲು ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮ 148, o. r. ತನಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡ ಕರ್ಮಂಗಳು; ಸುತಕರ್ಮ 522). 9, supplying an ellipsis. ತರ್ಕಾ ಮಾಡುವವ ಮೂರ್ಖನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prv.). see Bp. 50, 70; 51, 9.

ತರ್ಕಕ **tarkaka.** = ತರ್ಕಿಕ, ತರ್ಕಿಗ. an asker, an inquirer; a logician; a disputant, a reasoner.

ತರ್ಕಯಿಸು **tarkayisu.** = ತರ್ಕೈಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. (Bp. 45, 29).

ತರ್ಕಯುಕ್ತಿ **tarka-yukti.** skill in logic (Bp. 53, 5).

ತರ್ಕವಾದ **tarka-vāda.** disputation, dispute (Bp. 50, 23; 53, 8).

ತರ್ಕವಿದ್ಯೆ **tarka-vidye.** *the science of reasoning or logic.*

ತರ್ಕವಿವಾದ **tarka-vivāda.** = ತರ್ಕವಾದ. (Bp. 51, 12).

ತರ್ಕವಿಸು **tarkavisu.** = ತರ್ಕಯಿಸು, etc. (Bp. 45, 9).

ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ **tarka-śāstra.** logic; a logical treatise. (My.).

ತರ್ಕಾರಿ **tarkāri.** = ತಕ್ಕಿಲೆ. *the tree Sesbania aegyptiaca* Pers.

ತರ್ಕಿಕ **tarkika.** = ತರ್ಕಕ, ತರ್ಕಿಗ, ತಾರ್ಕಿಕ, q. v.

ತರ್ಕಿಗ **tarkiga.** Tbh. of ತರ್ಕಿಕ. see ಪ್ರ-.

ತರ್ಕಿಸು **tarkisu.** = ತರ್ಕೈಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. (Abh. P. 16, 21). [Tu. ತರ್ಕೊಣ್].

ತರ್ಕಿಸು **tarkisu.** to conjecture, to guess; to reason; to speculate; to dispute, etc. (My.). ಮೇಲಱಿದು ತರ್ಕಿಪಂ (ತಾರ್ಕಿಕ, ವಾದಿ Mr. 360). see Bp. 50, 23; 51, 11. 15; B. 4, 128. 171. 219.

ತರ್ಕೆ **tarke.** = ತಕ್ಕೈ 1, etc. embracing, etc. (Abh. P. 10, 175).

ತರ್ಕೈಯ್ಸು **tarkeisu.** = ತಕ್ಕೈಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. ತರ್ಕೈಯ್ಸಿ ಬಾಜಿಸುಹ (ಆಲಿಂಗ್ಯ, ಮೃದಂಗದ ಭೇದ Nr.). see Cpr. 3, 46; Abh. P. 10, 110; Bp. 4, 68; 5, 61; 36, 11; 50, 3. [— ತರ್ಕೈಯ್ಸಿಕೊಳ್. to embrace. ಅನ್ತು ಪೊಡೆವಟ್ಟ ನಿಜತನೂಜೆಯಂ ಕಲ್ಯಾಣಭೋಗಭಾಗಿಯಾಗೆನ್ದು ಪರಸಿ ತರ್ಕೈಯ್ಸಿಕೊಣ್ಡು Ap. 3, 47 va.].

ತರ್ಗು **targu.** = ತಗ್ಗು 1, etc. to be low, lowered, etc., to stoop (ತಳ Śm. 84; Rśv. 5, 94); to get poor (ಬಡತನ Śm. 84); to fall in value or price (ಅನರ್ಘ್ಯ 84). [Tu. ತಗ್ಗ್]. see ತಲೆದರ್ಗು.

ತರ್ಜನ **tarjana.** threatening, blaming, censuring; pointing at in ridicule or contempt; putting to shame; wrath, anger. see ಜಡಿ.

ತರ್ಜನಿ **tarjani.** the threatening one: *the fore-finger.*

ತರ್ಜಿತ **tarjita.** threatened, blamed, etc.; threatening, menace (Śmd. 81).

ತರ್ಜಿಸು **tarjisu.** to threaten, etc.; to keep or ward off, to prevent, hinder, or oppose (ನಿವಾರಣ Śmd. Dh.; 92).

ತರ್ಜುಮೆ **tarjume.** a translation (My.; Mhr., H. ತರಜಮಾ, ತರಜುಮಾ); an abstract, epitome.

ತರ್ಣಕ **tarṇaka.** *a calf.*

ತರ್ದು **tardu.** = ತಣ್ಣು 1. *a wooden ladle.*

ತರ್ಪಣ **tarpaṇa.** satisfying, satiating, pleasing, refreshing; the state of being pleased; *satisfaction; satiety, fulness; the act of satisfying, refreshing or pleasing; an oblation to the manes or to the gods, a libation;* food; *fuel for a sacrificial fire.* 2, the cook-room of a ship (ಹಡಗಿನ ಅಡಿಪ ಅಟ್ಟಣಂ Mr. 408, one MS. ತಪ್ಪಣಂ).

ತರ್ಪಿಸು **tarpisu.** to satiate, to satisfy, to please; to offer an oblation to the manes or gods (My.).

ತರ್ಬು **tarbu.** = ತಬ್ಬು 1, etc. to embrace (ಆಶ್ಲೇಷ, ಆಲಿಂಗನ Śmd. Dh.).

ತರ್ಮ **tarma.** *the top or end of the sacrificial post.*

ತರ್ಲೆ **tarle.** = ತಱಿಳೆ, etc. idle talk (My.). ತರ್ಲೆ ಕೇಳುವವ ಮರುಳಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.).

ತರ್ಷ **tarṣa.** thirsting; *thirst; wish, desire.* see ಅನು-.

ತರ್ಷಣ **tarṣaṇa.** = ತರ್ಷ. see ಅನು-.

ತರ್ಷಿತ **tarṣita.** *thirsty;* desiring.

ತರ್ಹಣ **tarhaṇa.** injuring, crushing, bruising. see ನಿಸ್-.

ತರ್ಳು **tarḷu.** = ತರಳು, etc. the ripe fruit that has become dry, etc. (My.).

ತಲ **tala.** = ತಲೆ. the head. — ತಲಬಾಕಲು. = ತಲಬಾಗಿಲು. (My.; Si. 113). ತಲಬಾಗಿಲು. = ತಲೆಬಾಗಿಲು. (My.; Si. 110). — ತಲಾ. per head, each, a piece (My.; Tu. ತರೆ; Te.).

ತಲ **tala.** 1. = ತರ 1, etc. a line, etc. — ತಲತಲಾನ್ತರ. ತಲ-ತಲ-ಅನ್ತರ. different or various rows or lines of descent; generations upon generations, for generations (My.). — ತಲಾನ್ತರ. -ಅನ್ತರ. a generation (My.).

ತಲ **tala.** 2. (Mhr. ಥಳ, the portion of the produce of a field due from an under-tenant to the landlord). — ತಲವಾಸಿ. interest on grain or money paid in grain (My.; Si. 299. 300).

ತಲ **tala.** 3. = ತಳ 1. *a level surface.* 2, *the palm of the hand with extended fingers;* the sole of the foot. 3, *depth; the lower part, the base, the bottom;* a hole, a pit; the ground. 4, *the palmyra tree, Borassus flabelliformis.* 5, *a leathern fence worn by archers on the left arm.* 6, *the natural or essential form;* cause, origin, motive. 7, the fore-arm. 8, the hilt or handle of a sword, etc. 9, pressing the strings of a lute with the left hand. 10, a wood. 11, one of the seven divisions of hell (Mr. 32). 12, a pond.

ತಲಪಿಸು **talapisu.** to cause to reach, etc. (My.).

ತಲಪು **talapu.** = ತಲುಪು. to reach, to come to hand, to be received (My.); to arrive [Tu. ತಲೆಪು to cause to stop]. (B. 4, 218; *cf.* ತಳ್ 1).

ತಲಬು **talabu.** pay, wages; a demand from the creditor upon the debtor; summoning; a summons (Mhr., H. ತಲಬ; My.; B. 5, 113); desire after (My.; Mhr.).

ತಲವಾರ್ **talavār.** = ತರವಾರ್. a sword. (My.).

*ತಲಹು **talahu.** aim? ತಲಹಿಲ್ಲದ ಕೋಲು ಹೊಳ್ಳು ಹಾಱುವುದಲ್ಲದೆ ಗುಱಿಯು ತಾಗಬಲ್ಲುದೆ? Bv. 202. *cf.* ತಲಪು.

ತಲಾತಲ **tala-atala.** one of the seven divisions of the infernal regions (Mr. 32).

ತಲಾರಿ **talāri.** = ತಳವಾರ. a watchman, etc. (My.; Te. ತಲವರಿ, ತಲಾರಿ).

ತಲಾವು **talāvu.** a tank (My.; Mhr., H. ತಲಾವ, ತಳಾವ).

ತಲಾಸು **talāsu.** = ಟಲಾಸು. search, etc. (My.).

ತಲಿನ **talina.** situated under or beneath, below; inferior; *thin; delicate; small.* 2, *separate, having interstices.* 3, *a bed, a couch or cot.*

ತಲುಪು talupu. = ತಲಪು. to reach, etc. (B. 4, 81).

ತಲೆ tale. = ತಲ, ತಳ 3, ತಳ್ಳ, ತಲೆ. the head (ಮೂರ್ಧ Mr. 315; ನೆತ್ತಿ, ಮಣ್ಡೆ Śm. 71; ಉತ್ತಮಾಂಗ, ಶಿರಸ್, ಶೀರ್ಷ, ಮೂರ್ಧ, ಮಸ್ತಕ Si. 215; C.; Te., M. ತಲ; T. ತಲೈ; Tu. ತರೆ); [ಕೂಸಿನ ತಲೆಯೊಳ್ ಬಿಪ್ಪೊಱೆಯನಿಟ್ಟವೋಲಸುಖಕರಂ Kr. 2, 6]. a generation (My.; see ಇರ್ತಲೆ, ತಲೆಗಡೆ); [ಇರ್ಪತ್ತೊನ್ದಂ ತಲೆವರೆಗಂ ನಮಗೆ ಪರಿಭವಂ Pb. 7, 56]. being uppermost or principal (My.). ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿ ಇರ್ಪವನು (ನ್ಯುಬ್ಜ, ಅಧೋಮುಖ); ತಲೆಯ ನವಿರು (ಕೇಶ, ಶಿರಸಿಜ, etc.); ತಲೆಯೊಳ್ ಇರ್ದ ಮಾಣಿಕಂ (ಚೂಡಾಮಣಿ); ತಲೆಯ ಕಪಾಲಂ (ಕರೋಟಿ Hlā). ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪು (ಕರ್ಪರ, ಕಪಾಲ Nr., Hlā.; ಶಕಲ Mr. 397). ತಲೆಯ ಮಿದುಳು (ಮಸ್ತಿಷ್ಕ Nr.; Mr. 397). ತಲೆಯನ್ ಅರಿಸಿ ಕೊಳಲ್ ತಕ್ಕವನು (ಶೀರ್ಷಚ್ಛೇದ್ಯ Nr.). ತಲೆಯ ಮೂಳೆ (ಕರ್ಪರ, ಕಪಾಲ Si. 206). ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲ, ತನು ಮೃಗನಾಭಿ ಬೇಡಿತು. — ತಲೆ ಗಟ್ಟಿ! ಎನ್ದು, ಕಲ್ಲು ಹಾಯ ಬಾರದು. — ತಲೆ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಣ್ಡಾಸು ಸಹಸ್ರ ಕಟ್ಟ ಬಹುದು. — ತಲೆ ತಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಾರದು. — ತಲೇ ಒಡೆದವನೂ ಸಮ, ಲೇಪಾ ಹಚ್ಚಿದವನೂ ಸಮ. — ತಲೇ ಮೂಱು ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿದರೂ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಲೇ. — ತಲೆಗೆ ಒನ್ದು ಕಡ್ಡಿ ಆದರೆ ಒನ್ದು ತಲೆಯ ಹೋಱೆ. — ತಲೇ ಮೇಲಣ ಬರಹ ಎಲೆಯಿನ್ದ ಒರಸಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ತಲೇ ಸಿಡಿತಕ್ಕೆ ಮಲಶೋಧನೇ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see Śmd. 128; Bp. 6, 7; 28, 24; 38, 63; 47, 31; 48, 12; 49, 19-23; 50, 37; 51, 42; 67, 41; 58, 44; 59, 13. 14; 60, 28. 32; Bh. 1, 8, 73; Rśv. 5, 25; 13, 96; J. 28, 44; B. 2, 11. 25; 4, 20. observe the peculiar S. Mhr. use of ತಲೆ in ವಿಚಾರದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ, ಅದಱಿನ್ದ ಲಾಭವಿಲ್ಲೆನ್ದು ಕಣ್ಡು ಬನ್ದರೆ ಅದಱ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ (B. 4, 15). — ತಲೆಕಟ್ಟು. (Śmd. 78). a head-tie (My.). 2, the head of a letter (indicating that it is to be pronounced with a short *a*), *e. g.* ಕ, ಗ (of ಕ, ಗ), etc. (C.; Te.). 3, an adjoining field (My.). — ತಲೆಕಾಯಿ. = ತಲೆ. (My.; Te.). — ತಲೆಕೂದಲ್. -ಲು. ತಲೇ ಕೂದಲು. the hair of the head (ಚಿಕುರ, ಕುನ್ತಲ, ಕೇಶ, etc. Si. 215). ತಲೇ ಕೂದಲಿದ್ದರೆ ಎತ್ತ ಬೇಕಾದರೂ ತುಱುಬು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. — ತಲೇ ಕೂದಲಿಲ್ಲದವಳು ತುಱುಬು ಬಯಸಿದಳನ್ತೆ. — ತಲೇ ಕೂದಲು ಉದ್ದವಿದ್ದವಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದರೂ ಚನ್ದ. — ತಲೇ ಕೂದಲು ನೆರೆಯಾದ ಮೇಲೆ (ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು) ತಬ್ಬಿಕೊಣ್ಡ ತಬ್ಬಲಿಮುಱವ (Prvs.). — ತಲೆಕೆಳಕು. = ತಲೆಕೆಳಗು, ತಲೆಕೆಳಗೆ, ತಳಕೆಳಕು. the head downwards. ತಲೆ ಕೆಳಕಾಗಿ ಇದ್ದಾತನು (ಅವಾಚ್, ಅಧೋಮುಖ Nr. *a*; *cf.* ತಲೆಗುತ್ತು). 2, upside down, topsy-turvy (My.; Te. ತಲಕಿನ್ದು; T. ತಲೈಕೀೞ್); perverseness, pride (My.). — ತಲೆಕೆಳಗು. = ತಲೆಕೆಳಕು. (My.). ವಿಟಕೋವಿದತ್ವದ ಹಮ್ಮಿನಿಂ ನೀನಿತ್ತು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ನಡವುತಿಹೆ (Bp. 42, 17). ಲೋಹ ಶೂಲದೊಳ್ ಇನಿಬರಂ ತೆಗಸುವೆನು ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮುವನು (50, 51). ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ಬೀಱು (Abhā. 2, 96). ಆಱುವು ತಲೆಕೆಳಗಾಯಿತು (Bh. 4, 3, 12). see Prv. s. ಗೊಮ್ಬೆ 2. — ತಲೆಕೆಳಗೆ. = ತಲೆಕೆಳಗು, etc. (C.). ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಹಾಕು (ಮಗುಚು G). ಸೇನಾಜಲನಿಧಿಯ ಚೊಬ್ಬಾಟ ಕಪಿಬಲವುಹಾರ್ಣವದ ತಲೆಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿತ್ತು (Rām. 6, 13, 3). — ತಲೆಕೊಟ್ಲ ಮಾರಿ. a brawler, a riotous rascal (Te.; My. occasionally). — ತಲೆಕೋವೆ. = ಕೋವೆ 1, No. 2. (My.) — ತಲೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. a head-tie (Rśv. 5, 24; Śsv. 3, 16). 2, = ತಲೆಕಟ್ಟು No. 3 (Dp. 154, 2). — ತಲೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to behead (Rśv. 6, 11 va.). — ತಲೆಗಡಿತ. -ಕಡಿತ. the act of beheading (Rām. 6, 51, 20). — ತಲೆಗಡೆ. -ಕಡೆ. a generation to pass. ಸಮಾನಪಿಣ್ಡರ್ ಅಹರು ಏೞು ತಲೆಗಡವನ್ನಬರ ಸನಾಭಿಗಳ್ ಎನಿಸುಗು (Nr.). — ತಲೆಗರೆ. -ಕರೆ. to hide or muffle the face (Abh. P. 3, 27; 6, 105; 13, 56). [ಅಗಿದು ಸುಗಿದು ತಲೆಗರೆದಿರ್ಪಂ Pb. 7, 43. — ತಲೆಗವಿ. -ಕವಿ. to bend one's head in shame. ಏನದೊಳ್ ತಲೆಗವಿದು ಸಿಗ್ಗಂ ಕೊಣ್ಡಾಡಿನೆತ್ತಮನಾಡಿ Pb. 7, 2 va.]. — ತಲೆಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. -ಗಾಯು. to support, to maintain, to protect (My.; J. 15, 34). — ತಲೆಗಿಮ್ಬು. -ಇಮ್ಬು. a pillow (ಉಚ್ಚೀರ್ಷಕ, ಉಪಧಾನ, ಉಪಬರ್ಹ Hlā., Nr., Mr. 203; Bp. 12, 9; B. 4, 155; My.). — ತಲೆಗುಡ್ಡೆ. a square head-cloth or turban (Sd.; T. ತಲೈಕ್ಕುಟ್ಟೈ). — ತಲೆಗುತ್ತಿಗೆ. -ಕುತ್ತಿಗೆ. beating (another's) head (Rām. 6, 39, 17). — ತಲೆಗುತ್ತು. -ಕುತ್ತು. the head to be turned downwards, or to turn the head downwards. [ನಾಣ್ಚಿ ತಲೆಗುತ್ತಿರ್ಪಾಕೆಯೇಂ ಜೋಡೆಯೇ Pb. 4, 82]; (Bp. 26, 23; Rām. 5, 9, 24). ತಲೆಗುತ್ತಿ ಕೊಣ್ಡು ಇದ್ದಾತನು (ಅವಾಚ್, ಅಧೋಮುಖ Nr. *b*; see s. ತಲೆಕೆಳಕು). 2, to beat (another's) head (Bh. 8, 26, 45; Rām. 5, 9, 12). — ತಲೆಗುತ್ತುಗೆ. -ಕುತ್ತುಗೆ. the state of the head being bent downward (Bh. 7, 1, 11). — ತಲೆಗೂದಲ್. = ತಲೆಕೂದಲ್. (Bp. 16, 24; 20, 13). — ತಲೆಗೆಡಹು. -ಕೆಡಹು. to throw a head to the ground, to decapitate (J. 17, 56). — ತಲೆಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. a woman whose hair is dishevelled (My.). — ತಲೆಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to dishevel the hair (J. 31, 54). — ತಲೆಗೇಱು. -ಏಱು. to rise to the head, to affect it, as poison, etc. (Bp. 10, 3; 18, 12. 43; 36, 13; My.; B. 4, 185; Si. 72; Prv. s. ಪಿತ್ತ). — ತಲೆಗೊಡಪು. -ಕೊಡಪು. to shake the head (Rśv. 5, 43). — ತಲೆಗೊಡಹು. -ಕೊಡಹು. = ತಲೆಕೊಡಪು. (J. 34, 13). — ತಲೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to give one's head to: to devote oneself to (My.); to risk one's life in an enterprise (Bh. 8, 27, 7). — ತಲೆಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to decapitate (Rśv. 3, 95; V. 10, 8). — ತಲೆಗೊಯ್ಕ. -ಕೊಯ್ಕ. a murderer; a ruffian; a cheat (My.). — ತಲೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take the head away, to behead, to kill (Bp. 23, 3; 61, 33). — ತಲೆಚಿಟ್ಟು. mental disgust (My.). — ತಲೆಚಿನ್ದಿ. a rag tied round the head (Bp. 44, 62). — ತಲೆ ತಲೆ. rep. (B. 3, 119). [— ತಲೆತಿನ್ನು. to worry about, to be troubled]. — ತಲೆ ತಿರಿಗು or ತಿರುಗು. the head to turn round, become giddy or deranged (My.; Si. 361). — ತಲೆದಗ್ಗು. -ತಗ್ಗು. the head to be lowered (Rśv. 6, 11 va.). — ತಲೆದಳಿರ್. -ತಳಿರ್. young leaves tied to the head (Śsv. 3, 3). — ತಲೆದಿಮ್ಬು. = ತಲೆಗಿಮ್ಬು. (ಉಪಧಾನ, ಉಪಬರ್ಹ Si. 230; J. 30, 19; My.). see Prv. s. ಗಾದೆ. — ತಲೆದಿಮ್ಮು. dizziness of the head (My.). — ತಲೆದಿರುಗು. = ತಲೆತಿರಿಗು, etc. (My.). — ತಲೆದಿರುವು. -ತಿರುವು. to turn the head (My.). — ತಲೆದುಡಿಗೆ. -ತುಡಿಗೆ. an ornament for the head (Abh. P. 5, 117). [— ತಲೆದುಡುಗೆ. -ತುಡುಗೆ. = ತಲೆದುಡಿಗೆ. ಬಮ್ಬಲಬಾಡಿದ ತನುಲತೆಗಳುಂ ಎಱೆವಿಱಿನಾದ ತಲೆದುಡುಗೆಗಳುಂ Ap. 11, 70 va.]. — ತಲೆದೂಗಿಸು. -ತೂಗಿಸು. to cause to wag the head (Cpr. 9, 60; J. 1, 8). — ತಲೆದೂಗು. -ತೂಗು. 1. to wag or move the head from side to side (Cpr. 1, 134; Bp. 11, 21; 37, 68; J. 2, 20; 3, 6; B. 5, 94). — ತಲೆದೂಗು. -ತೂಗು. 2. the act of wagging the head [ಇನಿಸಂ ತಲೆದೂಗುವನ್ತೆ ವೋಲ್ Pb. 3, 83]; (Rām. 6, 14, 21). — ತಲೆದೊಡವು. -ತೊಡವು. an ornament for the head (Cpr. 8, 64). — ತಲೆದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. = ತಲೆದೋಱು. (Rām. 5, 8, 60). — ತಲೆದೋಱು. -ತೋಱು. to show the head; to appear. [ಕಟಕುಟ ಮಾಡುದೊಡ್ಡಣಮಣಂ ತಲೆದೋಱಲೆ ಗಣ್ಡರಿಲ್ಲ Pb. 11, 137]; (Cpr. 2, 83; 7, 47; Abh. P. 6, 49; 14, 172; Bp. 4, 57; 9, 31; 60, 61; J. 6, 10; 10, 52; 11, 19; 18, 22; 30, 30). — ತಲೆನವಿರ್. -ರು. the hair of the head (Abh. P. 14, 101). [ಪೊನ್ನಲತೆಯ ಮೊಯ್ಯುಮಂ ನೀಲದ ತಲೆನವಿರುಮಂ Pb. 4, 75 va.]. ಕೊಂಕಿದ ತಲೆನವಿರು (ಅಲಕ Hlā). ಕೆದರ್ದ ತಲೆನವಿರ್ (Rśv. 5, 120 va.). [— ತಲೆನವಿರ ಗಣ್ಟಿ. tuft of the hair. ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೊಗಂ ತಲೆನವಿರಗಣ್ಟಿಂ ಕಿಱಿದಾಗೆ Pb. 2, 77va.]. — ತಲೆನೋವು. the headache (My.). see Prv. s. ತಾಯಿ. — ತಲೆ

ಪಟ್ಟಿ. a piece of wood over a door. ಬಾಗಿಲದ ತಲೆಪಟ್ಟಿ (My.; ನಾಸೆ G.). — ತಲೆಪಟ್ಟು. an application to the head against the headache, etc., that sticks to it by itself (My.). — ತಲೆಪಟ್ಟುಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. mental disgust to be created (My.). — ತಲೆಬಕ್ಕಕನ್ನವುಲು. the delicious bustard, Otis deliciósa (Bd.). — ತಲೆಬಾಗಲು. the entrance-door, the principal entrance (My.; T. ತಲೈವಾಜಲ್, Te. ತಲವಾಕಿಲಿ). — ತಲೆಬಾಗಿಲು. = ತಲೆಬಾಗಲು. (B. 4, 185; My.). — ತಲೆಬುರುಡೆ. the skull (My.; Si. 67; B. 4, 82). — ತಲೆಬೆಲಗು. a ridge-pole (B. 4, 122). — ತಲೆಬೇನೆ. = ತಲೆನೋವು. (My.). — ತಲೆ ಬೇಸರು. tiresomeness (B. 4, 135). — ತಲೆ ಬೋಳಿಸು. to shave or shear the head (ಕಿರಿ, ಭದ್ರಿಸು G.; My.). ತಲೆ ಬೋಳಿಸೋಣ (ಚವುಲ, ಮುಣ್ಡನ G.). ತಲೆ ಬೋಳಿಸುವ ಕರ್ಮ (ಚೂಡಾಕರ್ಮ G.). — ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು. to get the head shaved (My.). ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಬೋಣ (ಭದ್ರಾಕರಣ); ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಣ್ಡವ (ಪರಿವಾಪಿತ G.). ತಬ್ಬಲಿ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡರೆ ಆನೆಕಲ್ಲು ಮಳೆ ಬನ್ತು. — ಗ್ರಾಮ ಶಾನ್ತಿಗೆ ತಳವಾರ ತಲೇ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ (Prvs.). — ತಲೆ ಮಡು. to join (v. t.). head to head (in battle, etc., ಶಿರಸ್ಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh., o. r. ತಲೆವಡು; Abh. P. 13, 78; 14, 132 va.). [ಅನ್ತೆರಡುಂ ಪಡೆಯ ನಾಯಕರೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ ತಲೆಮಟ್ಟು ಕಾದುವಾಗಳ್ Pb. 10, 114 va.]; (Cpr. 10, 83). — ತಲೆ ಮಾಡು. to shave the head (ಕ್ಷೌರ Cb.). ತಲೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು, to get the head shaved (C.). — ತಲೆಮಾರಿ. a person who cuts a head off (Bh. 6, 8, 15). — ತಲೆಮಾಲೆ. a garland or wreath for the head (Rsv. 6, 11 va.). — ತಲೆಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲು. to stand on another's head: to be near and force (B. 4, 72). — ತಲೆಮೊಟ್ಟು. a knock on the head (My.). — ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರು. to sit on another's head: to remain and trouble (B. 5, 112); to be less modest than is proper, to be forward (My.). — ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳು. to put on one's own head, to pamper (C.; B. 5, 49). — ತಲೆಯಾದವ. -ಆದವ. a chief or head-man (My.). — ತಲೆಯಾರ್. -ಆರ್. ತಲೆಯಾರು. a kind of yoke for cattle. see Nr. s. ಆರು. 4. 2, the leading pair of oxen in ploughing (My.; Te. ತಲೇರು). — ತಲೆಯಾವು. -ಆವು. the head cow of a herd (ಶ್ರೇಷ್ಠೆ, ನೈಚಕಿ Hlā.; Mr. 181). — ತಲೆ ಯಿಡು. to put one's head (into a house), to come (into it, My.). [— ತಲೆಯುಚರ್. -ಉಚರ್. to disappear, to withdraw from sight. ಅನ್ಧರಾಣ್ಣನ್ದನನಲ್ಲದುನ್ತು ತಲೆಯುಚರ್ಗುವೋ Pb. 13, 75]. — ತಲೆ ಯೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to lift up the head (or the face, J. 11, 6; My.); to rise from a poor condition (My.). — ತಲೆಯೊಳ್ ಆಗು. to appear in or enter one's head. ಮಲಹರನ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ನಿನ್ನಯ ತಲೆ ಯೊಳ್ ಆಯಿತೆ? (Bp. 55, 13). — ತಲೆಯೊಳ್ ಆನ್. to put or take upon one's head: to accept with pleasure (as a command) for execution (Abh. P. 8, 26). — ತಲೆಯೋಡು. -ಓಡು. the skull, the cranium (My.; J. 22, 24). — ತಲೆಯೋಲ್. -ಓಲ್. a piece of the head (J. 4, 46). — ತಲೆವಡು. = ತಲೆ ಮಡು, q. v. [ಗೆಲ್ದರಿಗನೊಳ್ ತಲೆವಟ್ಟದಿರಾಗಿ ನಿನ್ದು ಸೂತಜನಿಱುವಂ ಗಡಂ Pb. 12, 40]. — ತಲೆ ವಣಿ. -ಮಣಿ. a jewel in (a nāga's) head (V. 4, 81). 2, the head looked upon as a jewel (J. 21, 18). — ತಲೆವತ್ತು. -ಪತ್ತು. to seize or attack the head. (Cpr. 10, 70); *cf.* ತಲೆವೊತ್ತು. [— ತಲೆ ವರಿ. -ಪರಿ. to protect the head? (*cf.* ತಲೆವರಿಗೆ). ತಲೆವರಿದೋಡೆಯ ಪಿಡಿಯನೇಱು Pb. 3, 48 va.]. — ತಲೆವರಿಗೆ. -ಪರಿಗೆ. a shield to protect the head (Bh. 9, 2, 44; Rām. 6, 13, 21). [— ತಲೆವಱು. -ಪಱು. to decorate the head. ಗೈರಿಕರಸಾರ್ದ್ರಮಂ ಸಿನ್ದೂರದೆ ತಲೆ ವಱುದುದಂ ಕರಂ ಕಣ್ಡು Kr. 3, 93. 2, to tear off the hair from the head. ತಲೆವಱುದುಟ್ಟುದಿಕ್ಕಿ ಸುರಲೋಕ ಸುಖಂಗಳನುಣ್ಬೆವೆಮ್ಬು ಬತ್ತಲೆಗರ ಮಾತುಗೇಳದಿರ್ Ap. 2, 9]. — ತಲೆವಳಸು. -ಬಳಸು. to surround or put round the head (Rsv. 6, 11 va.). — ತಲೆವಾಗಿಸು. -ಬಾಗಿಸು. to cause the head to bend (v. i.); to bend (v. t.) the head (Bp. 26, 25; 38, 16; 51, 52; J. 2, 12). — ತಲೆವಾಗು. -ಬಾಗು. the head to bend; to bend the head. ತಲೆವಾಗಿ ಇರ್ದುದು (ಅಪಾಚೀನ, ಪರಾಙ್ಮುಖ Hlā.). see Cpr. 6, 77; Bp. 8, 45; 13, 22; 20, 24; 21, 46; 24, 66; 25, 1; 38, 48; 47, 31; 50, 77; 54, 80; J. 2, 14. — ತಲೆವಾಗುಹ. -ಬಾಗುಹ. bending the head. ತಲೆವಾಗುಹಂ (ಅಪಾಚೀನ, ಅವಾಙ್ಮುಖ Mr. 455). — ತಲೆವಿಕ್ಕು. -ಪಿಕ್ಕು. to disentangle (the hair of) the head (Cpr. 6, 65; Abh. P. 5, 39). [— ತಲೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize forcibly. ಕೃಷ್ಣೆಯ ಮುನ್ದಲೆಯಂ ಪಿಡಿದೆೞೆವಲ್ಲಿಯೆ ತಲೆವಿಡಿದರ್ ನಮ್ಮ ಬೀರಮಂ ಕೌರವರುಂ Pb. 7, 56]. — ತಲೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ 2. = ತಲೆ ಹಿಡಿ. (Cpr. 7, 103; Abh. P. 13, 56; Bp. 3, 38). — ತಲೆವಿಲು. -ಬಿಲು. a head's bow (Rām. 6, 50, 21). — ತಲೆವೀಡು. -ಬೀಡು. a chief place (Cpr. 1, 99). [— ತಲೆವೀಸು. -ಬೀಸು. to discard, to overlook. ನೀಂ ತಲೆವೀಸದುರ್ವರಾಶ್ರೀಯನಿದಾಗದೆನ್ನದೊಳಕೊಳ್ Pb. 14, 17]. — ತಲೆವೊತ್ತು. a blow on the head, a blow (ಹೊಯ್ದುದು Bhn. 42, o. r. ತಲೆವತ್ತು; Bh. 1, 7, 26). — ತಲೆವೊಱೆ. -ಹೊಱೆ. = ತಲೆ ಹೊಱೆ. (ವಿವಧ, ವಿವನ್ಧ Mr. 213). — ತಲೆಶೂಲೆ. = ತಲೆನೋವು. (C.). — ತಲೆಹಂಚು. a tile on the ridge of a roof (B. 4, 121. 122). — ತಲೆಹಿಡಕ. a head-seizer: a pimp, a procurer (My.). — ತಲೆ ಹಿಡಿ. = ತಲೆವಿಡಿ. to seize the head; to effect the head, as a strong smell, etc. (B. 4, 71; My.); to procure, as a pimp does (My.). — ತಲೆಹಿಡಿಕಿ. a procuress, a female pander (My.; Si. 183). — ತಲೆಹುಳು. a louse, used in the phrase: ನಾನು ಒಳಿತಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ, ಆತನ ತಲೆಹುಳುಗಳನ್ನು ಜಾಡಿಸಿದೆನು (B. 4, 197). 2, a worm that feeds on the brain (My.). — ತಲೆಹೋಕ. a very dissolute man (My.). — ತಲೆಹೊಱೆ. = ತಲೆವೊಱೆ. a burden or load carried upon the head (ವೀವಧ, ಭಾರ, ಪರ್ಯಾಹಾರ Hlā.).

ತಲೋದರಿ **tala-udari.** a mistress or wife. (Śmd. 267; Bp. 4, 33; 12, 17; 24, 44; 40, 11).

ತಲ್ಪ **talpa.** = ತಳ್ಪ. *a bed; a couch* (ಹಾಸಿಕೆ Nn. 55; ಶಯನ ಸ್ಥಲ, ಹಾಸಿಕೆ 118). 2. *a wife* (ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ, ಕುಲಸ್ತ್ರೀ 118, o. r. ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ). 3, *an upper storey; a room on the top of a house; a turret, a tower or keep.* 4, *a raft, a float* (*cf.* ತೆಪ್ಪ 2).

ತಲ್ಲ **talla.** *a pond, a tank* (ಪಲ್ವಲ, ವೇಶನ್ತ, ಕೊಳ್ಳ Mr. 417 in two MSS., o. r. ಕೊಳ್ಳಲ್).

ತಲ್ಲಜ **tallaja.** *capitalness, excellence;* happiness.

ತಲ್ಲಂಛ **tallañcha.** (probably for ತಲ್ಲಾಂಛನ, ತತ್-ಲಾಂಛನ, the marking out of that). see ತುಬ್ಬು 2.

ತಲ್ಲಣ **tallaṇa.** = ತಲ್ಲಟ. agitation; amazement; alarm; fear; grief, etc. (ಭಯ Bhn. 14, o. r. ತಲ್ಲಟ; ತಳ್ಳಂಕ, ದಿಳ್ಳ, ಭೀತಿ 49; Bp. 25, 33; My.; Te. ತಲ್ಲಡ). see ಎದೆದಲ್ಲಣ, ಕಟ್ಟಂಕದಲ್ಲಣ, ನಿಶಾಟದಲ್ಲಣ, Sp. s. ಪಡಿ 4. — ತಲ್ಲಣಗೆಡು. -ಕೆಡು. fear, etc. to cease (Bh. 8, 26, 58). — ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be or become agitated, etc. ಮುನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳ ಬಹುದೇ? (Prv.).

ತಲ್ಲಣಿಸು **tallaṇisu.** to be or become agitated from fear or amazement, to be troubled, alarmed, anxious about, etc. [ತಲ್ಲಣಿಸದಲಸದಿಡು ಮೃದುಪದಮಂ Kr. 2, 4]; (Abh. P. 9, 43; 13, 126 va.; Bp. 3, 17; 15, 22; 26, 27; 27, 58; 37, 43; 38, 32; 41, 17; 54, 40; Rsv. 13, 101 va.; J. 15, 2; 4, 5. 22; 7, 32; 15, 2; 27, 46; B. 4, 91; My.; Te. ತಲ್ಲಡಿಂಚು). ಇಲ್ಲದವನು ತಲ್ಲಣಿಸನು (Prv.).

ತಲ್ಲಳ tallaḷa. = ತಲ್ಲಣ. agitation, etc. (ಭಯ Śmd. I; ತಳ ವೆಳಗು, ಬಳ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ತಳಮಳ, ಬೆಱಗು, ಮಲ್ಲಳ, etc. Kk. 42; Śm. 49; ಅದಿರ್ಪು, etc., ಭಯ Śs.; J. 2, 5). ನರಲೋಕದಲ್ಲಳಂ (Śmd. 207, o. r. -ದಲ್ಲಣಂ).

ತವ tava. 1. = ತು 3. an imitative sound. —ತವತವನೆ. rep. ತವ ತವನುಗುಳ! (Bp. 46, 30).

ತವ tava. 2. = ತವು or ತವ್ 1-. — ತವ ತವಗೆ. rep. = ತವು ತವುಗೆ. (Bp. 5, 54; 9, 15; 32, 37; 38, 11; 52, 41; Bh. 3, 19, 43).

ತವ tava. 1. of thee, thine, thy. (Bp. 9, 33; 47, 64; J. 2, 24).

ತವ tava. 2. = ತಪ. heat, etc. see ತವನಿಧಿ.

ತವಕ tavaka. = ತವಕು. (Śmd. 25). love (My.; Te. ತಮಕ, ತಮಗ, ತಮಿ; M. ತಮ್ಪಾನ, ತಾಶಿ); desire (My.; Te.; T. ತಾಟ್ಪಲ್; Sk. ತಮ್, to wish, desire); eagerness, ardour; haste, hurry (My.). ತವಕ ಪಟ್ಟವ ತಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿದ್ದ (Prv.). see Bp. 5, 11. 27. 31; 6, 11; 18, 43; 22, 9; 26, 54; 34, 23; 42, 21. 34; 61, 54; C. Bp. 5, 4; Rśv. 12, 12; J. 2, 46; 6, 34; 30, 24; ರಣದವಕ. — ತವಕಮ್ಬೆಱ್. -೦-ಪೆಱ್. to become eager, etc. (V. 2, 2 va.).

ತವಕಿ tavaki. a person full of desire, etc. (Bp. 40, 51).

ತವಕಿಗ tavakiga. a man full of eagerness, etc. (Bh. 7, 3, 19). [ಶರಣರೆಮ್ಬವರು ಜನನಕ್ಕೆ ತವಕಿಗರಲ್ಲ Cv. 1295]. see ರಣದವಕಿಗ.

ತವಕಿಸು tavakisu. to desire; to be eager; to hasten; etc. (Bp. 51, 43; 55, 8; Bh. 3, 19, 43; B. 5, 40. 161. 162. 185. 188; G. 415).

ತವಕು tavaku. = ತವಕ. eagerness, etc. (B. 5, 44).

ತವಕ್ಷೀರ tavakṣīra. = ತ್ವಕ್ಕ್ಷೀರೆ. manna of bamboo. 2, an extract obtained from wheat, etc. (My.; Mhr. ತವಕೀರ).

ತವಗ tavaga. Tbh. of ತಮಂಗ. a platform, etc. (ಇನ್ದ್ರಕೋಶ Mr. 192; ತವಂಗ Śs.; Bh. 3, 18, 26; Te. ತಮುಕ, ತಮುಗ).

ತವಂಗ tavaṅga. = ತವಗ. (Śs.; Cpr. 9, 3 va.).

ತವಟು tavaṭu. = ತವ್ವಟು, ತೆಣ್ಬು, ತೆವಟು. to shake pounded grain, turmeric, etc. on a bamboo fan (mora) in order to separate any grits (My.).

ತವಡು tavaḍu. = ತವುಡು. bran (My.; ತುಷ G.; Tu. ತವುಡು; T., M. ತವಿಡು; Te. ತವುಡು). ತವಡು ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ವಯ್ಯಾರ ಯಾಕೆ? — ತವಡು ತಿಮ್ಬುವವ ಹೋದರೆ ಉಮಿ ತಿಮ್ಬುವವ ಬರುತ್ತಾನೆ (Prvs.).

ತವನಿಧಿ tava2-nidhi. = ತಪೋನಿಧಿ. (Bp. 23, 9. 10. 41).

ತವರ್ tavar. = ತಮರ್, etc. one's own people, etc. (Grj. 4, 48; 8, 16. 80). — ತವರ್ಮನೆ. a woman's native house (My.). ಆ ಮನೆ ಸಿರಿಯ ತವರ್ಮನೆ (Śmd. 202). see Bp. 30, 12; 39, 25; 40, 70; Rśv. 10, 31 va.; J. 18, 46.

ತವರ tavara. = ತಗರ 1, ತಮರ, ತವರು. tin (ತ್ರಪು, ವಂಗ, ಮಧುಕ Mr. 100; ಮಧು, ವಂಗ Nn. 13; ತ್ರಪು, ವಂಗ, ಮಧುಕ, ರಂಗ, ಪಿಚ್ಚಟ Hlā., Nr., Si. 334; My.; Te.).

ತವರಾಜ tavarāja. a sort of sugar prepared from yavāsa. (Si. 311; Bp. 60, 45).

ತವರು tavaru. = ತವರ್, etc. 2, the house of a woman's own people itself (My.; see Prv. s. ತಾಯಿ). — ತವರ ಮನೆ. = ತವರುಮನೆ. ತಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ತವರು-, ಎಮ್ಮೆ ಗಿಮ್ಮೆ ತನ್ದರೆ ಗಿನ್ದರೆ ತವರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟೇಯಾ? ನನಗಿಕ್ಕೀಯಾ? — ಕೆಟ್ಟವರಿಗೂ ಅಱದವ ರಿಗೂ ಗೊಟ್ಟಕೆಱಿ ತವರಮನೆ (Prvs.). see Prvs. s. ನೆರಮನೆ, ಮಜ್ಜಿಗೆ ನೀರು. — ತವರುಮನೆ. = ತವರ್ಮನೆ. (Si. 184; My.). see Prv. s. ತಾಯಿ. — ತವರೂರು. -ಊರು. = ತಮರೂರ್. (My.).

ತವರು tavaru. = ತವರ. (ತ್ರಪು, ನದೀವರ, ಪಿಚ್ಚಟ, ವಂಗ G.; B. 4, 141). ತವರಿನದು (ತ್ರಾಪುಷ G.).

ತವಲಾಯ tavalāya. = ತವಲಾಯಿ. (Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲ). the betel leaf; the roll of this leaf with betel nut, spices and lime (ವೀಳ್ಯಯ Bhn. 17).

ತವಲಾಯಿ tavalāyi. = ತವಲಾಯ. (Bh. 1, 12, 16; Rām. 1, 13, 9).

ತವಸ tavasa. = ದವಸ, q. v. corn, grain, etc. (ಘಾಸ, ಯವಸ Mr. 111).

ತವಸಿ tavasi. = ತಪಸಿ, etc. Tbh. of ತಪಸ್ವಿ. an ascetic, etc. (Śmd. 368; ಯಮಿ Śm. 109). [Cv. 857]. 2, N. of a tree (ವೃಕ್ಷಭೇದ 109). — ತವಸಿಯಮರ. = ತಪಸಿಗಿಡ. (ಪ್ರಕೀರ್ಯ, ಕಲಿಮಾರಕ, etc. Nr.).

ತವಳಿಸು tavaḷisu. (fr. ತವು 1). to destroy, to cause to droop or fade (Cpr. 5, 132).

ತವಾಯಿ tavāyi. a fine; a blow, as in trade (Mhr., H. ತವಾಈ); misfortune, peril, great trouble (Br.; My.).

ತವಿ tavi. = ತವೆ, q. v. a metal lid of cooking pots. (B. 5, 74).

ತವಿರ್ tavir. = ತವಿಲ್. want, poverty, trouble (ಕೊಡಗ, ಎಡಱ್, ದಾರಿದ್ರ Ct. II, 73; T. ತವಿರ್, ತವಿೞ್, to be avoided; to be dismissed, sent away; to be left or abandoned; to be excepted or excluded; to cease).

ತವಿಲ್ tavil. = ತವಿರ್. (ಎಡಱ್, ದರಿದ್ರ Śs.; Cpr. 5, 96; Abh. P. 12, 67; 14, 85; 16, 67; Grj. 4, 159 va.; V. 30, 15).

ತವಿಸು tavisu. to cause to decrease or to be diminished; to make an end of; to destroy; to remove (ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.). [ಕವಿಗಳಿಳಿಟ್ಟ ವಿಶಂಕೆಯ ಪಾೞಯುಂ ತವಿಸಿ ಸಿಲ್ಕೆ ಮನೋಹರ ಕಾವ್ಯದೊಳ್ Kr. 1, 141; ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗುಳ್ಳ ಭೂಭುಜರ ಬಿತ್ತು ಮೊದಲ್ಗಿಡೆ ಮುನ್ನಮೇಕವಿಂಶತಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯೆಯಿಂ ತವಿಸಿ Pb. 2, 45; Ap. 2, 52]. see Cpr. 7, 25; Abh. P. 7, 60; 13, 129; Bp. 25, 16; 53, 10; 56, 56; Rām. 3, 8, 21; 5, 9, 13; Rśv. 8, 116; J. 15, 47; 17, 1; 18, 39; 19, 35; 28, 5.

ತವಿಸು tavisu. = ತಪಿಸು. to suffer pain, etc. (My.).

ತವು tavu. 1. = ತವುಂಕು. to decrease, to be diminished; to waste away; to come to an end; to perish (ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.; Cpr. 8, 82; T. ತವಱು, to diminish, etc.; ತವಲ್, want; ತಬು, to perish; see ತಗುಸಿ, ತಗ್ಗು 1, etc., ತನೆ 1, ತಟಲ್, ಸವೆ). 2, to diminish; to destroy. ತಪ್ಪಂ, ತಪ್ಪಪಂ, ತಪ್ಪರ್ (Śmd. 284. 286). ತಪ್ಪಂ ತನ್ನೊಳ್ ಕಿಡುಗುಟ್ಟೆ ತಪ್ಪುವಮ್ಬುಗಳನಂ (286. 287, o. r. -ಮ್ಬುಗಳ ರವಂ). [— ತವದ, ತವ. not diminishing (see ತವೆ 1). ತಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ತವದೊಣೆಗಳುಮಂ ತನ್ದೆನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ತೀರ್ಚುವ ಪೊಡಮಿನ್ದ್ರನಂ ಗೆಲ್ವೊಡಂ Pb. 5, 77 va.; ತೊಲಗದ ಜವ್ವನಂ, ತವದ ಮೆಚ್ಚು ಮುರಲ್ಪುವ ನೋಟಮುತ್ತಯಂ ಸಲಿಸುವ ಭೋಗಮೊಲ್ದಗಲದೋ ಪರ ಕೂಟಂ Ap. 5, 42. — ತವುತರ್. to decrease, to bring about a decrease. ಅವನೋದುವನಿತು ಬುದ್ಧಿಯೆ ತವುತನ್ದೊಡೆ ಪಂಚಪದದ ನಾಮಾಕ್ಷರಮಂ ಧ್ರುವನೋದುವುದು Ap. 2, 55]; (Cpr. 9, 79). — ತವು ತವು. rep. ತವು ತಪ್ಪುದು (Abh. P. 13, 53).

ತವು tavu. 2. decrease, etc., destruction, ruin; drooping, depressed or humbled state (ಕ್ಷಯ Śs.; ಕೂರ್ಪು Ct. II, 104). — ತವುದಲೆ. -ತಲೆ. a drooping head; drooping or waning state. [ಪಾಣ್ಡು ನನ್ದನರೀಗಳ್ ಪೋದೊಡಮೇಂ ತಿಱುಕಾಗದೆ ಪೋದ ಪುದೇ ನಮ್ಮ ನೃಪತಿಗವು ತವುದಲೆಯೊಳ್ Pb. 7, 18]; (Grj. 7, 35).

— ತವುದಲೆಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to cause to show a drooping head (Rśv. 6, 11 va.).

ತವುಗೆ tavuge. **ತೌಗೆ.** decrease, end (Cpr. 4, 85; 8, 69).

ತವುಂಕು tavuṅku. = ತವು 1, to decrease, etc. ತವುಂಕಲ್ (ಕ್ಷಯ Śm. 64). ತವುಂಕಲ್ or ತೌಂಕಲ್ (Śmd. 189).

ತವುಟು tavuṭu. = ತವಟು, etc. to shake pounded grain, etc. (My.).

ತವುಟೆ tavuṭe. = ತೊಗಟೆ? the bark, rind, etc. — ತವುಟೆಗಿಡ. the gooseberry bush of the Nīlagiri, the red myrtle, Rhodomyrtus tomentosa (T. ತವಿಟ್ಟು-ಚ್ಚೆಡಿ).

ತವುಡಂಗಿ tavuḍaṅgi. = ಚವುಡಂಗಿ. N. of a plant (ಅಜಗನ್ಧಿ Mr. 134).

ತವುಡು tavuḍu. = ತವಡು. bran. [Tu.] (My.; ತವಿ, ಸಿಪ್ಪೆ Si. 306). see Bp. 23, 6; 60, 45; Prv. s. ಗವುಡಿ.

ತವುರು tavuru. = ತವುರ್, etc. a woman's own people, etc. — ತವುರುಮನೆ. = ತವರ್ಮನೆ. (My.). — ತವುರೂರು. = ತವರೂರು. (My.)

ತವುಳಿತ tavul̤ita. one of the feats in fighting (Abh. P. 13, 54 va.; *cf.* ತವಳಿಸು?).

ತವೆ tave. 1. = ಸವೆ 2. to decrease, to wane [ಎನಿತಿದಿರಾನ್ತ ರಾತಿ ಬಲಮುನ್ತನಿತಂ ತವೆ ಕೊನ್ದು Pb. 11, 107; Ap. 5, 4]; (Cpr. 3, 41; 8, 11). 2, to be insufficient; to be not satisfied by or content with (Cpr. 3, 42).

ತವೆ tave. 2. abundantly, greatly, wholly, completely, exceedingly, further, fitly, etc. (ಪದಪೂರಣಾರ್ಥಂ Ct. I, 19; II, 34; T. ತವ; Te. ತದ್ದೆ, much, exceedingly; T. ತಗ್ಗೈ, fitness; greatness; see ತಕ್ಕು 1). see Śmd. 267; Cpr. 8, 82; Abh. P. 9, 65; Bp. 5, 29; 9, 15; 21, 39; 22, 9. 56; 24, 39; 38, 9; 46, 6; Śm. 18. 19. 63; Kk. 30. 32; Rśv. 2, 37; 5, 119; 6, 9; 12, 12; 13, 64. 91; J. 3, 40; 17, 1; 22, 5; 28, 5.

ತವೆ tave. = ತವಿ. a metal lid of cooking pots (My.; Mhr., H. ತವಾ, a griddle).

ತಷ್ಟ taṣṭa. *made thin, pared.*

ತಷ್ಟಿ taṣṭi. Tbh. of ತಷ್ಟ್ರ. (Bp. 51, 49).

ತಷ್ಟೃ taṣṭṛi. = ತ್ವಷ್ಟೃ, q. v. a carpenter, etc.

ತಸ್ tas. an adverbial termination with an ablative meaning, *e. g.* in ಅಧರತಸ್, ಪ್ರಾನ್ತತಸ್, etc.

ತಸಕ್ tasak. ತಸಕು. = ಡೊಸಕ್, etc. an imitative sound. — ತಸಕು ತಸಕು. rep. (My.).

ತಸಕಲು tasakalu. = ತಸಕು, ತಸ್ಕಲು. cheating, deceiving, trickery (My.; *cf.* ತಸ್ಕರ and ಸ್ಥಗ).

ತಸಕು tasaku. = ತಸಕಲು, etc. (My.; Te. ತಸುಕು).

ತಸಕ್ಕನೆ tasakkane. = ಡೊಸಕ್ಕನೆ, etc. with the sound of ತಸಕ್ (My.).

ತಸದೀಕು tasadīku. = ತಸ್ತೀಕು. a fixed sum paid by government to a pagoda, a mosque, etc. as consolidated allowance in lieu of assumed lands (My.; Br.; H. tasaduq).

ತಸಬೀರ tasabīra. = ತಸಬೀರು, ತಸ್ಬೀರ್. a picture. (B. 5, 207).

ತಸಬೀರು tasabīru. = ತಸಬೀರ. (My.).

ತಸ್ಕರ taskara. *a thief, a robber* (ನಿಶಾಚರ, ಕಳ್ಳ Nn. 23; ಕ್ರೂರ, ಕಳ್ಳ 107); anything bad or contemptible; theft (ಕಳವು 118; My.).

ತಸ್ಕರೆ taskare. a female thief (J. 5, 61).

ತಸ್ಕಲು taskalu. = ತಸಕಲು, etc. cheating, etc. (My.).

ತಸ್ತಿ tasti. extension, stretch. see ವಿ-.

ತಸ್ತೀಕು tastīku. = ತಸದೀಕು. (My.; Br.).

ತಸ್ತು tastu. a metal vessel to hold water; an ewer (S. Mhr.; Mhr., H.).

ತಸ್ಬೀರ್ tasbīr. = ತಸಬೀರ, etc. a picture (My.; Mhr., H. ತಸಬೀರ).

ತಹ taha. 1. participle relative present of ತರ್. ತಹುದು (Bp. 43, 60). ತಹೆಂ (8, 42; 14, 10; 59, 16; Bh. 1, 14, 27). ಅಯ್ತಹ (J. 29, 11). ನಡೆ ತಹ (Rāghc. 17, 64).

ತಹ taha. 2. = ತಡ 3. perplexity, etc. — ತಹ ತಹ. rep. agitation, anxiety; distress; eagerness (My.; Si. 71; Te. ತಹತಹ).

ತಹ taha. peace; agreement of opinion (My.; B. 5, 193; Mhr., H.). — ತಹನಾಮೆ. a written treaty (My.; B. 5, 7; Mhr., H.).

ತಹಕೀಕು tahakīku. correct, true (My.; Br., H. ತಖೀಕು).

ತಹರೀರು taharīru. percentage or allowance made to superintendents of public works (Br., H. tahrīr; R.).

ತಹಸೀಲು tahasīlu. = ತಾಸೀಲು. collection of the revenue (My.; Mhr., H. ತಹಶೀಲ, -ಸೀಲ).

ತಹಸೀಲುದಾರ tahasīlu-dāra. = ತಾಸೀಲುದಾರ. a native collector of the revenue (Mhr.), a Tahsildār, a native collector, the head of a talook (My.).

ತಹಿ tahi. union, company (ಜೊತ್ತು Ct. II, 90, o. r. ತಹೆ; *cf.* ತಗುಳ್).

ತಹಿಕಾಱ tahi-kāṟa. a companion (Bp. 31, 11).

ತಳ್ tal̤. 1. to join (v. i.); to be intertwined or yoked (ಪೆಣೆ Ct. I, 35); to come into close connection; to get within (ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು Śmd. 68. 266 Cm.; ಕೂಡು 218. 367 Cm.; *cf.* ತಲಪು, ತಳೆ 1 & 2, ತಾಳ್); to come to close quarters; to present oneself to view, to appear. P. p. ತಳ್ತು. [ಶ್ರೀತಳ್ತುರದೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭಜಾತದ್ಯುತಿ ಬಳಸಿ Kr. 1, 1; Ap. 1, 61. — ತಳ್ವುದು. getting in, passing in. ಪೊಕ್ಕು ಮಾರ್ಗದೊಳೆ ತಳ್ವುದು ತಳ್ತೊಡೆ ಕಾವ್ಯಬನ್ಧಮೊಪ್ಪುಗುಂ Pb. 1, 8]. see Śmd. 216; Ch. v. 179; Abh. P. 10, 232; 13, 59. 68; Rśv. 2, 38; 6, 9. 23; 8, 102; 9, 22. 23. 27; 13, 43. 62. 65. 70. 75. 88. 89; V. 3, 72; Śsv. 1, 74. [— ತಳ್ತಿಱು. -ಇಱು. to fall upon and smash, to attack. ಅರಿನೃಪರ ಪಡಲ್ವಡೆ ತಳ್ತಿಱಿದು Pb. 1, 25. — ತಳ್ವೊಯ್. to get together, to be united. ನೆತ್ತರ ಪೊನಲೊಳ್ ನಾನ್ದು ನನೆದ ಮೆಯ್ಯುಮಂ ತೊಯ್ದು ತಳ್ವೊಯ್ದ ಜಡೆಯುಮಂ ಕಣ್ಡು Pb. 1, 105 va.; Ap. 9, 97].

ತಳ್ tal̤. 2. = ತಡ 1, etc. impediment, etc. — ತಳ್ವೊಯ್. to obstruct, to impede, to hinder; to oppose; to beat against; to repel; to put into shade (ಪ್ರತಿಹತ Śmd. Dh.; ಇಱುಸುನೂಂಕು, ತಡಮ್ಬುರೆ, ತಡಮ್ಬೊಯ್, ತೊಡರ್, ಮಾರ್ಕೊಳ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; Cpr. 2, 36. 54; 5, 20; 6, 70. 73; Abh. P. 2, 10; 12, 92; 13, 18; 14, 150).

ತಳ tal̤a. 1. = ತಡ 3, etc. perplexity, etc. see ತತ್ತಳ. — ತಳಮಳ. dupl. agitation, alarm, fear, amazement (ಬೆಱಗಾಗುಹಂ Śmd. II; ಬೆಱಗಾದುದು Ct. I, 3, o. r. ತಳವಳ; ತಲ್ಲಱ, ತಳವೆಳಗು, ಬಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಡು, ಗುರ್ವು, ಮಲ್ಲಱ, ಬಿಗುಱ್, ಬೆಪ್ಪಳ, ಬೆಱಗು Śm. 49; Mhr. ತಳತಳ, ತಳಮಳ, ತಾರಮ್ಬಳ, agitation; restlessness through pain; anxious eagerness; etc.). — ತಳಮುಳಗು. = ತಳಮಳ. (ಬೆಱಗಾ

ಗುಹಾಂ Śmd. II). [ತಳಮಳಗು 2. to agitate, etc. ತಳಮಳಗುತ್ತುಂ ಜನಿತ ನಿಜ ಭೀತಿ ಮನಂಗೊಳೆ ಕಳವಳಿಸಿ ಚಲಿತ ನಿಲವು Kr. 2, 151]; — ತಳಮಳಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to get agitated, etc. (My.). [— ತಳಮಳಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to be agitated. ಪರಭೃತಂಗಳುಲಿವ ರವಂಗಳ್ ಸಹಸಾ ತಳಮಳಗೊಳಿಸಿದುವಹೋ Kr. 1, 54]. — ತಳವಳ. = ತಳಮಳ, q. v. (ಬೆಱಗಾಗುಹ Kk. 80). [— ತಳಮಳಿಸು. to boil with rage. ಫಣಿಕೇತು ಮುಳಿದು ತಳಮಳಿಸಿ ಕಣ್ಣಾಣದೆ Pb. 9, 57 va.]. — ತಳವಳಿಸು. to get agitated, alarmed, etc. (J. 11, 12). — ತಳವೆಳಗು. = ತಳಮಳಗು. [ಬಳ್ವಳ ಬಳೆದ ಬೇಟದುರುಳಿಯ ಬಳಗಮಿದೆನ್ದೆಳೆಯುಳೆಳಸಿ ತಳವೆಳಗಾದಳ್ Pb. 5, 3; Ap. 2, 14]; (ಬೆಱಗು Ct. II, 96; ನಿಬ್ಬೆಱಗು Śs.; ಬಿಕ್ಕುಡಿ, ಬೆಗಱ್, ತಲ್ಲಣ, etc., ಬೆಱಗಪ್ಪ ಭಾವಂ Kk. 42; ತಳಮಳ, etc. Śm. 49). see Abh. P. 5, 57; Grj. 4, 129; Rām. 6, 10, 26; Rśv. 13, 101 va.; Śsv. 4, 114.

ತಳ taḷa. 2. = ಚಳ 2, etc., ತಳ್, ತಟ 1, ದಳ್ 2. an imitative sound. — ತಳ ತಳನೆ. with a briskly bubbling noise in boiling (My.). — ತಳ ಪಳ. = ಚಳ ಪಳ. (My.). — ತಳ ಪಳನೆ. = ತಳ ತಳನೆ. (Rām. 5, 8, 58; J. 11, 31. 37).

ತಳ taḷa. 3. = ತಲೆ, etc. the head. — ತಳಕೆಳಕು. = ತಲೆಕೆಳಕು. (ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ವಿಪರ್ಯಾಸ, ವ್ಯತ್ಯಯ, ವಿಪರ್ಯಯ, ಕ್ರಮ ತಪ್ಪುವಿಕೆ Si. 398; My.). — ತಳಕೆಳಗೆ. = ತಳಕೆಳಕು. (My.).

ತಳ taḷa. 4. = ಚಳ 1, ತಳತ್, ತಟ 2. dazzle. (Mhr. ತಳಪಣೆಂ, to shine; M. ತೆಳಙ್ಙು, to glitter; *cf.* ತಿಳಿ 1). — ತಳಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ತಳತಳಗುಟ್ಟು. (My.). — ತಳ ತಳ. rep. brightness, gleam, glitter; sunrise (ಉದಯ Ct. I, 23; Te. ತಳತಳ, ತೆಲತೆಲ; Mhr. ಟಳಟಳ, clearly, brightly). — ತಳತಳಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ತಳತಳಿಸು. (My.). — ತಳತಳನೆ. = ತಟತಟನೆ (Śmd. I). gleamingly, flashingly, brightly (Bp. 53, 53; Śsv. 2, 114; My.). — ತಳತಳಯಿಸು. = ತಳತಳಿಸು. (My.). — ತಳತಳಿಸು. to glitter, to flash, to shine (My.). [ಅತ್ತಮಿತ್ತಮುಜ್ಜ್ವಳಿತ್ತಿದವೊಲ್ ತಳತಳಿಸಿ ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಗನೆ ಮೊಳೆತನೊಪ್ಪಿದುವು ತೊಳಪ ರನ್ನದ ಕೇಗಗಳ್ Ap. 4, 34]. ಎಳೆವಾಟೆಯ ಸುಱುಯೆಲೆಯ ತಳತಳಿಪ ಮೇಲ್ವಟ್ಟು (Cpr. 7, 92 va.). see Grj. 4, 36; Bp. 3, 11; 4, 38; 5, 28; 12, 14; 18, 86; 27, 77; 34, 5; 44, 20; 45, 54; 51, 33; 56, 47; Śm. 69; Śsv. 1, 81 va.; J. 11, 10; 19, 21; B. 5, 37. — ತಳದಳಿಸು. = ತಳತಳಿಸು. [ಕಣ್ಣೆ ಸೊಗಯಿಸಿ ತಳದಳಿಸಿ ಬೆಳಗಱುಂ Ap. 7, 3 va.]; (Cpr. 1, 138; 7, 141; Abh. P. 9, 79).

ತಳ taḷa. 1. = ತಲ 3. one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Kk. 95; Śm. 77; *cf.* ತಲ್ಸು). the bottom, etc.; the hand (ಕೆಯ್ Kk. 32; Śm. 70; ಕರ Śm. 113; ತಗುರ್ Śm. 84; ಕೆಳಗು Śm. 113; Śmd. 348, 349 Cm.; My.; Mhr.): [ತುಮ್ಬಿ ಕುರುಳ್ ತಳಿರ್ ತಳಂಗೊಳೆ ಮೊಲೆ ಕೆಮ್ಪು ಕೆಮ್ಪು ಕೊನೆ ನೆಳ್ಳುಗುಗಗಳ್ Pb. 5, 12; Ap. 2, 39 va.]. ನೀಡಿದ ಬೆರಳ ತಳಂ (ಪಾಣಿ); ಬೆರಳುಂ ತಳಮುಂ ಬೆರಸಿದಡೆ ಪ್ರತಲ ಎಮ್ಬುದು, ಅದನೆ ತಳಪುಮ್ ಎಮ್ಬುದು (Hlā.). ಮೆಲ್ಲಿದುವಪ್ಪ ಕಾಲ ತಳಮುಂ ಕಡುವೆಟ್ಟಿದುವಪ್ಪ ಹಸ್ತಮುಂ (Śmd. 117). ತಳಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಣ್ಣಿ ಹಾಱಿದು (Prv.). see Cpr. 7, 71. 100; B. 3, 96; 4, 55. 106. 120. 151. — ತಳಗಡೆಕಾಲು. -ಕಡೆ. = ತಳಹಲ್ಲು. (My.). — ತಳತನ್ತ್ರ. the army under one's hand or command (Cpr. 10, 94 va.; Bh. 4, 11, 54; 7, 7, 56; 7, 15, 49; J. 7, 22; 20 sum.; 27, 9). — ತಳಪಟ. a plain, a wild, a waste (ಬಯಲ್ Bhn. 29; Bh. 7, 18, 46; Rām. 3, 8, 14; Mhr. ತಳವಟ). — ತಳವರ್ಗ. the action at hand: the available form of action (Cpr. 10, 94 va.). — ತಳವಾಗು. -ಆಗು. to go to the bottom, to sink, to decrease (Bh. 10, 6, 30). — ತಳಹಗ್ಗ. (Śmd. 386; Kk. 98). a lower rope; a rope that touches the bottom. — ತಳಹಲ್ಲು. the lowest step of a ladder (B. 4, 150; My.). — ತಳಾಱುಸು. -ಆಱುಸು. to dry what is at the bottom, as grain, etc. (My.); to give recreation to the sole (of one's feet) after much walking (My.).

ತಳ taḷa. 2. Tbh. of ಸ್ಥಲ. place, etc. (My.). see ಎಕ್ಕ-, ಕುಮ್ಬ-.

ತಳಕ್ taḷak. = ತಣಕ್. a sound to indicate quick motion or flashing. (My.).

ತಳಕು taḷaku. 1. = ತಕ್ಕೆ 2, etc. coupling, etc. — ತಳಕು ಹಾಕು. to tie two beasts together (B. 5, 24).

ತಳಕು taḷaku. 2. = ತಳುಕು 2, ತಳ್ಕು 2, ತೊಳಗು 2. shine, glitter, lustre, flash (My.; Te. ತಳುಕು). 2, coquetry, dandyism (= ಒಲಪು, My.).

ತಳಕ್ಕನೆ taḷakkane. = ಜಲಕ್ಕನೆ. flashingly, brightly, etc. (Bp. 42, 30; My.; Te. ತಳುಕ್ಕನೆ).

ತಳತ್ taḷat. = ತಳ 4. — ತಳತ್ತಳಿಸು. = ತಳತಳಿಸು. (Rśv. 13, 72).

ತಳೆದು taḷadu. = ತಳೆದು. P.p. of ತಳೆ 1.

ತಳಪ taḷapa. = ತಳಪು, ತಳುಪು. splendour, lustre, shine; a dye to embellish or colour the hair (ಪೊಗರ್, ಮಸೆ, etc., ಕಾನ್ತಿ Śs.; ಮಸೆ Kk. 54. 66; Bh. 6, 2, 6.; Rām. 6, 44, 8. ನರೆಗೆ ಇಡುವ ಕಪ್ಪು Ct. I, 68; T. ತಳ, plaster; sandal paste; a topical liniment; *cf.* ತಳ್ಕು 1 & 2). *cf.* ಪಱಪು?

ತಳಪು taḷapu. = ತಳಪ. splendour (ಕಾನ್ತಿ Kk. 25, o. r. ತೊಳಪು; My.).

ತಳರ್ taḷar. 1. to move (v. i.), to tremble, to totter; to move on or forward; to start off, to set out; to depart (ಚಲನ Śmd. Dh.; ಪೋಪುದು Ct. I, 36). ತಳರ್ದಂ (Śmd. 55. 73). [ನನವಾಸದೊಳಿರ್ಪನೆನ್ದು ದುರ್ವಾರ ಪರಾಕ್ರಮಂ ತಳರೆ ಬಾರಿಸಿ ವಾರಿಸಿ ಕುನ್ತಿ ಮಾದ್ರಿಯರ್ Pb. 1, 114: Ap. 4, 76]. see Cpr. 2, 39 va.; 3, 50 va.; Abh. P. 8, 67 va.; Grj. 4, 115; Rśv. 5, 133; 6, 12; 6, 132 va.; 8, 97. 98. 124; 9, 30; 10, 31 va.; 13, 71 va., & 77 va.

ತಳರ್ taḷar. 2. moving, trembling, tottering. — ತಳರಡಿ. -ಅಡಿ. a trembling, etc. step (Cpr. 4, 2; Abh. P. 3, 140). — ತಳರ್ನಡೆ. a trembling, tottering walk [ನಡೆವ ತಳರ್ನಡೆಯೊಳ್ ಪುಡಿವುಡಿಯಾದುವು ಶಿಲೆಗಳ್ Pb. 2, 5; Ap. 8, 2]; (Abh. P. 3, 126; T.). — ತಳರ್ನುಡಿ. a trembling voice (Rśv. 6, 33).

ತಳರು taḷaru. = ತಳರ್ 1. P.p. ತಳರಿ (C., Bp. 31, 25).

ತಳರ್ಚು taḷarcu. to go away from a place, to start, to depart (ಸ್ಥಾನಾಪಗಮನ Śmd. Dh.; Abh. P. 11, 9).

***ತಳರ್ಪು taḷarpu.** spread, expanse. ತನ್ನ ಜಸದನ್ತೆ ಪಸರಿಸಿ ದಚ್ಚವೆಳ್ದಿಂಗಳನಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ ಬೆಳ್ಪಿನ ತಳರ್ಪೆನುತ್ತುಂ ಪೆಳ್ಪಳಿಸಿ ಚನ್ದ್ರನಂ ನೋಡಿ Pb. 4, 69 va.

ತಳಲ್ taḷal. = ತಳಿ 6. to bud, to sprought, to shoot (ಶಾಖಾಮುಕುಳ Śmd. Dh., Te. ತಲರು, to bloom, to thrive). see ಎಲೆ-.

***ತಳವಱ taḷavaṟa.** = a watchman, etc. ಅಶೋಕ ಮಹಾರಾಜಂ ಪರಚಕ್ರದ ಮೇಗೆತ್ತಿ ಪೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ್ದಂ ಮುನ್ತಿ ಪುರೋಹಿತ ತಳವಱಾದಿಗಳ್ಗೆನ್ತೆನ್ದೋಲೆಯ ನಟ್ಟಿದೊನ್ Vr. 75, 14. *cf.* ತಳವಾರ.

ತಳವರ taḷavara. = ತಳವಾರ, etc. (Rām. 5, 8, 52).

ತಳವಾರ taḷa-vāra. = ತಲಾರಿ, ತಳವರ, ತಳಾರ. Tbh. of ಸ್ಥಲವಾರ. a watchman, a beadle (C., who in My. generally is a besta, occasionally a holeya). ಎಲ್ಲರಂ ಬಾಧಿಪಾ ತಳವಾರಂ ಬೆಳವಾರನ್, ಆಯ್! (Śś. 97). ಎಳ್ಳು ಗಾಣಿಗ ಬಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಸಿಷ್ಪಿಗ ಬಲ್ಲ, ಕಳ್ಳರನು ಬಲ್ಲ ತಳವಾರ, ಬಣಜಿಗನೆಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲ (Sp.). ಕುಳವಾರು ಇಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ತಳ ವಾರ ಏನು ಮಾಡ್ಯಾನು?—ಗ್ರಾಮ ಶಾನ್ತಿಗೆ ತಳವಾರ ತಲೇ ಬೋಳಿಸಿ ಕೊಣ್ಡ.—ತಳವಾರನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಕುಳವಾರು ಹೋದೀತೋ? (Prvs.). see Bp. 53, 48; J. 8, 22; B. 3, 22; ಇರುಳು-. — ತಳವಾರನ ಬಳ್ಳಿ. a climbing herb with fleshy stem and leaves, Vitis setosa Wall. (Z.).

ತಳವು taḷavu. = ತಡ 1, etc. impeding, etc. (Bp. 32, 24; 57, 34).

ತಳಹದಿ taḷa-hadi. = ತಳಾದಿ. the foundation of a building (My.).

ತಳಹು taḷahu. = ತಡವು 1, etc. to stop. (Bh. 3, 8, 52).

ತಳಾದಿ taḷādi. = ತಳಹದಿ. (My.).

ತಳಾಮಳ taḷa-āmaḷa. an āmala fruit in the hand (ಕರದೊಳ್ ತಾಳ್ದಿರ್ದ ಧಾತ್ರೀಫಲ, ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಧರಿಸಿರ್ದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ Nn. 166). 2, innate; reality (ನಿಜವಾದುದು 166). 3, pure; purity (ನಿರ್ಮಲ 166).

***ತಳಾಱ taḷāṟa.** = ತಳವಱ, a watchman. ತಳಾಱಂ ಕಣ್ಡ್ ಪೊಱಿತ್ತ ಪೋದಪ್ಪಯ್ ಪೊಲ್ಲ ಮಾನಸಿಯೆ ಎನ್ದಾತಂ ಪಿಡಿದು ಕಾಡೆ Vr. 16, 5.

ತಳಾರ taḷāra. = ತಳವಾರ. etc. (Abh. P. 15, 39 va., originally ತಳಾಱ; Grj. 5, 7; V. 6, 37).

ತಳಿ taḷi. 1. to spread by scattering, to strew; to sprinkle (ಸೇಚನ Śmd. Dh.; Śm. 113; My.; M.; T. ತೆಳಿ; Tu. ತಲಿಪು; *cf.* ಚಳಿ 1, ತಕ್ಕಳಿಸು). P. ps. ತಳಿ, ತಳಿದು. [ಮುಳಿಸೆಮ್ಬ ಕಿಚ್ಚಂ ತನ್ನ ಮೃದುಮಧುರ ವಚನ ರಚನಾಜಾಲಂಗಳಿಂ ತಳಿದು ನನ್ದಿಸಿದಂ Pb. 5, 22 va.; Ap. 4, 17; ಡಕ್ಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿಯ ತಳಿದೆನು Bv. 750]. ಅವಿರಳ ಮಾಗಿ ತಳಿದ ಕುಂಕುಮಜಲದ ಚಳೆಯಂ (Cpr. 7, 92 va.). ಗೊಬ್ಬರಮಂ ತಳಿದು (Rśv. 11, 68). ನೀರ ತಳಿದುದು (ಚಳೆಯ Bhn. 60). see Cpr. 2, 70; 5, 19 va.; 6, 97 va.; 7, 130; Grj. 2, 89; Bp. 3, 32; 4, 40; 39, 5; 46, 65; 49, 29; 50, 79; 59, 64; 60, 8; Rśv. 8, 5; J. 3, 27; ನೀರ್ದಳಿ, ಸೇಸೆದಳಿ. 2, to be scattered about (Bh. 6, 8, 13). — ತಳಿ ತಳಿ. rep. see s. ತಳಿ 2.

ತಳಿ taḷi. 2. P. p. of ತಳಿ 1, in ತಳಿ ತಳಿದು (Bp. 22, 42; 50, 30).

ತಳಿ taḷi. 3. = ಚಳೆ 2, etc. scattering; sprinkling. — ತಳಿ ಸಾರಿ. dice or chess-men that are thrown about (Bh. 2, 13, 50).

ತಳಿ taḷi. 4. = ತಡ 1, etc. a fence (Bh. 3, 18, 26. 28. 31); a place of refuge, an asylum, a covert; a choultry for travellers; the building appointed for the distribution of food to Brāhmaṇas, etc. (ಸತ್ರ Śmd. Dh.; Śmd. I; Kk. 85, o. r. ಚತ್ರ; T., M., Tu. ದಳಿ). ತಳಿಯ ಕೋಟೆ, ಇದಿರೊಳ್ ಪಣ್ತಾರವೆ (Śmd. I). — ತಳಿಗೋಣ್ಟೆ. -ಕೋಣ್ಟೆ. (Śmd. 386; Kk. 99); a fort with a choultry, etc. [ನಿಶಿತ ಶರಕೋಟಿಯೊಳ್ ತಳಿಗೋಣ್ಟೆಯನಿಕ್ಕಿ ವೀರರಸ ಧ್ವಿಕೇತನನಾಗಿರ್ದ ಕಳಶಕೇತನನಂ ನೋಡಿ Pb. 12, 18 va.].

ತಳಿ taḷi. 5. a race, a family (ವಂಶ Śm. 113); a stock or breed (My.; Mhr. ಥಳ). — ತಳಿದನ. cattle of a good breed (My.).

ತಳಿ taḷi. 6. = ತಳಲ್. to shoot, to sprout, to put forth leaves, etc. (M. ತಲಿ; T. ತಟಿ; M. ತಳಿ, a shoot, a green twig with leaves; *cf.* ತಟಿ; see T. s. ಕೆಯ್ 5). P. p. ತಳಿತು. see Bp. 38, 39; 47, 66; Bh. 1, 5, 8; 7, 24, 47; J. 3, 25; 8, 5. 2, to unfold (v. i.); to present oneself to view, to appear (Prll. 3, 4; Bh. 1, 16, 15; 8, 23, 36; J. 24, 72).

ತಳಿ taḷi. 7. = ತಿಳಿ 1. to become clear. ನೀರು ತಳಿಯಿತು (My.).

ತಳಿಗೆ taḷige. = ತಣಿಗೆ (Śmd. 40). a metal plate turned up at the rim [Pb. 6, 64; Ap. 2, 67 va.; Vr. 64, 17; ನಮ್ಮ ಸೊಣಕಂಗೆ ತಳಿಗೆಯ ನಿಕ್ಕಬೇಡ! Bv. 752; Cv. 37]; (My.; M.; T. ತಳಿಗೈ; Te. ತಳಿಗೆ, ತಳಿಯೆ, ತಳಿಹೆ; ಅಮತ್ರ, ಭಾಜನ, ಪಾತ್ರ, ಸ್ಥಾಲ Hlā.; ಅಮತ್ರ, ಭಾಜನ, ಪಾತ್ರ, ಭಾಣ್ಡ Nr.; Mr. 212; Si. 451; *cf.* Sk. ಸ್ಥಾಲ, ಸ್ಥಾಲೀ, which in Mhr. appear as ಥಾಲೀ, ಥಾಳಾ, ಥಾಳೀ; Sk. ತಲ್ಲಿಕಾ, a certain vessel; see ತಾಲಿ 1; M. ತಾಲಂ, an earthen wash-hand basin). ಹಿರಿಯ ತಳಿಗೆ (ಸ್ಥಾಲ Nr.). ತಳಿಗೆ ಚಮ್ಬು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಳಿಗೇ ಬಾಗಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bh. 2, 13, 7. 11; B. 3, 94; ಪೊನ್ದಳಿಗೆ, ಹೊನ್ದಳಿಗೆ.

ತಳಿಪ taḷipa. sprinkling. see ಪನ್ನೀರ್ದಳಿಪ.

ತಳಿರ್ taḷir. 1. to shoot, to sprout, to put forth leaves (ಪಲ್ಲವೋತ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; T., M.; Te. ತಲಿರ್ಚು). P. p. ತಳಿರ್ತು [ಸೀಯನಪ್ಪ ಮಾತಿನ ರಸದೊಳ್ ಕೊನರ್ವುದು ತಳಿರ್ವುದು ಪೂವುದು ಕಾಯ್ಪುದು Pb. 4, 102; Ap. 7, 21]; (Śmd. 115. 286; Śśv. 2, 42 va.). ತಳಿರ್ತುದು (Śmd. 187; ತಳಿರಿಡಿದುದು Kk. 20; Śm. 21). once P. p. ತಳಿರ್ದು: ನವಚೂತಂ ತಳಿರ್ದನ್ದದಿಂ ತಳಿರ್ಗುರ್ಮೇ ಸ್ಥಾಣೂತ್ಕರಂ ಚೈತ್ರದೊಳ್? (Jnv. 1, 13).

ತಳಿರ್ taḷir. 2. = ತಳಿರು (Śmd. 58). a young shoot, a sprout, a new leaf or new leaves (ಪ್ರವಾಲ, ಪಲ್ಲವ Nn. 7; T., M., Tu.; Te. ತಲಿರು). [ತಳಂ ತಳಿರನ್ತೆ Kr. 3, 60; Pb. 1, 58; Ap. 1, 65]. ತಳಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). ಕಳಸದ ತಳಿರ್ (162). ತಳಿರೆ (155). ಬಿಸಿಲ್ ಅಳುರೆ ಕಿಮುಚ್ಚಿದ ತಳಿರನ್ತೆ ನೊನ್ದು (39). see Cpr. 1, 101 va.; 2, 86; Bp. 42, ?; Śśv. 1, 51; J. 3, 11. 17. 32; 30, 4; ಅಸುಗೆದಳಿರ್, ಎಳ-, ಕೆನ್-, ಚೆನ್-, ಪಸ್-, ಪೂ-, ಪೊಸ-. — ತಳಿರಡಿ. -ಅಡಿ. an elegant foot (C. Bp. 10, 24; J. 6, 27). — ತಳಿರಮ್ಬು. -ಅಮ್ಬು. a young shoot used as an arrow (V. 5, 14 va.). — ತಳಿರಿಡು. -ಇಡು. to shoot, etc. (ತಳಿರ್ Kk. 20; Śm. 21); young leaves to abound or to be attached in numbers (J. 3, 17). — ತಳಿರುಡೆ. -ಉಡೆ. = ತಳಿರ್ವಟ್ಟೆ. (Śśv. 3, 6. 9). — ತಳಿರುಯ್ಯಲ್. -ಉಯ್ಯಲ್. (Śmd. 152). a swing of young shoots (Cpr. 8, 49). [— ತಳಿರ್ಗಳಸ. -ಕಳಸ. a water vessel with shoots. ತಳಿರ್ಗಳಸಂ ಮುಕುನ್ದರವಮೆತ್ತಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮಣ್ಟಪಂ Pb. 1, 107]. — ತಳಿರ್ಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a branch with young leaves (Cpr. 2, 93 va.; J. 5, 15). — ತಳಿರ್ಜೊಮ್ಪ. a bunch of new leaves (V. 4, 25). — ತಳಿರ್ದುಟಿ. -ತುಟಿ. a bud-like lip (Rśv. 7, 102). — ತಳಿರ್ದುಱುಗು.—ತುಱುಗು. young leaves to abound (J. 29, 45). — ತಳಿರ್ದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. = ತಳಿರ್ಜೊಮ್ಪ. (Cpr. 1, 125; 7, 109). — ತಳಿರ್ದೋರಣ. -ತೋರಣ. (Śmd. 54. 385; Kk. 97). a festoon of young leaves (Cpr. 4, 42; J. 8, 3). — ತಳಿರ್ಪಟ. an umbrella (made of leaves, ಸತ್ತಿಗೆ Bhn. 32). — ತಳಿರ್ಬಿಡು. to put forth shoots, etc. (Rśv. 2, 37). — ತಳಿರ್ವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. cloth made of foliage (Rśv. 8, 5 va.; 12, 69). — ತಳಿರ್ವಣ್ಣ. -ಬಣ್ಣ. the reddish colour of young leaves (Rāghc. 17, 65). — ತಳಿರ್ವನ್ದರ. -ಪನ್ದರ. a shed made of young leaves (Rśv. 1, 135 va.).

— ತಳಿರ್ವಸೆ. -ಪಸೆ. a bed of young leaves (J. 30, 19. 36). — ತಳಿರ್ವಾಸು. -ಪಾಸು. = ತಳಿರ್ವಸೆ. ತಳಿರ್ವಾಸಿನಿನ್ದೆ ಸೆಜ್ಜೆಗೆ ಏಂ ತಕ್ಕೆಕೊಣ್ಡು ಪೋದರ್ ವಿರಹಾಕುಲೆಯಂ? (Śmd. 133). — ತಳಿರ್ವೇಱಿಸು. -ಪೇಱಿಸು. to cause to be laden with young leaves (Cpr. 6, 62. 96). — ತಳಿರ್ವೊಱೆ. -ಪೊಱೆ. a load or burden of new leaves (Cpr. 7, 93).

ತಳಿರು taḷiru. = ತಳಿರ್ 2. (ಪಲ್ಲವ, ಕಿಸಲಯ Hlā.; Si. 123; C.). ತಳಿರುಗಳ್ (Bp. 5, 20). — ತಳಿರುದೋರಣ. = ತಳಿದೋರಣ. (Si. 112).

ತಳಿರ್ಚು taḷircu. to cause to sprout (Cpr. 7, 73).

ತಳಿಸು taḷisu. 1. = ತೊಳಸು 1. to pound, to beat; to deprive rice of its bran by pounding (B. 1, 23; 2, 31; 5, 186).

ತಳಿಸು taḷisu. 2. to sprinkle (My.). 2, to cause to sprinkle (My.). (Dp. 106, 9).

ತಳಿಸು taḷisu. 3. to cause to appear. see ಸಮ-.

ತಳು taḷu. = ತಡ 1, etc. check, etc. (Śmd. 59). ತಳುವ ಮಾಟ್ಪಂ (ಜಡಕ್ರಿಯ Mr. 242).

ತಳುಕು taḷuku. 1. = ತಡವು 3. to stroke (Bh. 3, 7, 83).

ತಳುಕು taḷuku. 2. = ತಳಕು 2, etc. shine, glitter, etc. (Bh. 2, 2, 78; My.; Te., T.).

ತಳುಗು taḷugu. = ತಂಗು 1, ತಡವು 1, etc. to stop (v. i.), etc. (My.).

ತಳುಪು taḷupu. = ತಳಪ, etc. splendour, etc. (My.).

ತಳುವು taḷuvu. 1. = ತಡವು 1, etc. to stop (v. i.), to delay, to be slow, etc. (Bp. 11, 39; 18, 55; 42, 28; 47, 40; 61, 23; J. 11, 28; 19, 25; 30, 31). 2, to be motionless, benumbed or bewildered. ತಳುವಿದುದು (ವ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ Nr.).

ತಳುವು taḷuvu. 2. = ತಡ 1, etc. stop, delay (My.; Te. ತಲವು). see Bp. 3, 37; 17, 4; 28, 14; 37, 41; 42, 35; 44, 69; 47, 9. 21; 24, 10.

ತಳೆ taḷe. 1. (Śmd. I). to hold; to bear; to carry; to support, to sustain; to put on oneself, as clothes, etc.; to obtain, to receive, to get; to take; to assume, to take to oneself; etc. (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; Śm. 114; ಧರಿಸು Śmd. 23. 171. 348; *cf.* ತಳ್ 1, ತಾಳ್ 1; T. ತಳೈ, M. ತಳೆ, to fetter). [ಜಳದ ಜಳಧರ ಪಥಮುಂ ತೊಳಪೆಳವೆಱೆಯುಂ ತಳೆದುವು ಮುಳಿಸಂ Kr. 3, 168]. ಪಸಾಯದ ಅಚ್ಚ ಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ಪಚ್ಚೆಯಂ ತಳೆದ ಪೋಲ್ ಅದಿರ್ದುರ್ತ್ತೆ ಮುಗುಳ್ದುದು (Cpr. 7, 41). see Śmd. 23. 99. 100. 171. 247. 345. 348. 363; Cpr. 1, 77. 110; 2, 13. 66. 73; Rsv. 4, 117; 6, 11 va. thrice; 8, 117. 119; 9, 7; 12, 12; 13, 70; 13, 95 va.; J. 3, 6; 8, 2; 28, 28; 29, 26; Bp. 39, 10; 59, 54; 60, 8; ಅಲರ್ದಳೆ, ಕೊಂಚೆವೆಟ್ಟನ್ದಳೆ, ಬಾನ್ದೊಱೆದಳೆ, ಮುನ್ದಳೆ, ಸಾಲ್ದಳೆ, etc.

ತಳೆ taḷe. 2. a tie, a tether or halter; fetters (J. 2, 5; M.; Tu.; T. ತಳೈ; *cf.* ತಕ್ಕೆ 2). ಪಶುವಿನ ತಳೆ (Śmd. I).

***ತಳ್ಕಿಱಿ taḷkiṟi.** to anoint. ನೆತ್ತರೊಳ್ ತಳ್ಕಿಱಿದಂ ತನ್ನುರಮಂ Pb. 5, 50. *cf.* ತಳ್ಕು 1.

ತಳ್ಕು taḷku. 1. to smear or anoint the body with an unguent (ಅನುಲೇಪನ Śmd. Dh.; T. ತಳುಕ್ಕು, to glitter).

ತಳ್ಕು taḷku. 2. the state of being anointed (ಅನುಲೇಪನ ಭಾವ Śmd. Dh.; see ತಳಪ). [ಒತ್ತಿದ ತಳ್ಕೆತ್ತಿದ ತಱೆ ... ಮುನಮುಂ ಪತ್ತಿಸಿ ಜೊತ್ತಿಸೆ ... ಬನ್ದರರಸಿಯುರರೆಬರ್ Pb. 5, 59; Ap. 13, 5]. glitter, lustre (= ತಳಕು 2, etc., J. 3, 3; My.).

ತಳ್ಪ talpa. (ತಲ್ಪ). = ತಲ್ಪ. see ತೆಪ್ಪ 2; Cpr. 8, 78.

ತಳ್ಪಡಿ taḷ-paḍi. = ತಳ್ಳುಪಡಿ s. ತಳ್ಳು 2. dismissal. (My.).

***ತಳ್ಪು taḷpu.** something solid felt by a limb, a support. ಆನೆಯನಪಾಯ ಪಂಕದೊಳೇನುಂ ತಳ್ಪಿಲ್ಲದಿರ್ದುದಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ Kr. 3, 130. [Tu. to feel something solid].

ತಳ್ವು taḷvu. 1. = ತಡವು 1, etc. to allow time to pass away, to delay, to wait, to linger (ಕಾಲಕ್ಷೇಪ Śmd. Dh.). see Rsv. 5, 23 va.; 6, 132 va.; 12, 13; 13, 101. 102; V. 14, 52.

ತಳ್ವು taḷvu. 2. = ತಡ 1, etc. delay [ಖಾಣ್ಡವಮನಾಂ ತಳ್ವಿಲ್ಲದಿನ್ದೂಡುವೆಂ Pb. 5, 74]; (Rsv. 13, 45).

ತಳ್ಳ taḷḷa. = ತಲೆ, etc. head. — ತಳ್ಳಕೆಳಕು. = ತಲೆಕೆಳಕು. (Si. 412).

ತಳ್ಳಂಕ taḷḷaṅka. embarrassment, fear, etc. (ಸಿಡಿಮಿಡಿ, ಕಾತಳ Śm. 50; ಸಿಡಿಮಿಡಿ Kk. 67; ತಡಮ್ಬಡ Ct. II, 21; ದಿಳ್ಳ, ತಲ್ಲಣ, ಭೀತಿ Bhn. 49; Rām. 5, 8, 71; Śsv. 2, 2 va.; J. 23, 10; Te. ತನಕು, ತಲಕು, to sink, fail; to tremble). — ತಳ್ಳಂಕಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to perplex, etc. (ತಡ ಮಾಡು Śmd. II). — ತಳ್ಳಂಕಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become alarmed, etc. (Rām. 3, 6, 7). [— ತಳ್ಳಂಕಂಗುಟ್ಟು. -ಂ-ಕುಟ್ಟು. to be in commotion, agitation. ಅಳ್ಳಾಡಿ ತಳ್ಳಂಕಂಗುಟ್ಟಿ ನೀರಾಟಮಾಡುವಾಗಳ್ Pb. 5, 62 va.]. — ತಳ್ಳಂಕಂಗೊಳ್. -ಂ-ಕೊಳ್. = ತಳ್ಳಂಕಗೊಳ್. (Rsv. 5, 55 va.). [— ತಳ್ಳಂಕುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ತಳ್ಳಂಕಂಗುಟ್ಟು. ಸುರಕಾನ್ತಾರಾಗದಿನ್ದಂ ಸುರವಿರಚಿತ ಮನ್ದಾನಿಳಾನ್ದೋಳದಿನ್ದಂ ಸುರವನ್ದಿಸ್ತೋತ್ರದಿನ್ದಂ ದೆಸೆ ಗಗನತಳಂ ತೀವಿ ತಳ್ಳಂಕುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರೆಯುಂ Ap. 10, 17].

ತಳ್ಳಿ taḷḷi. 1. connexion; association, company (J. 10, 24; My.; Tu.; T. ಚಳ್ಳೈ, entangled state, intermeddling; intricacy; perplexity). ಮುಳ್ಳುಮೊನೆಯಷ್ಟು ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದವನ ತಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡ (Prv.). 2, intermeddling; raising quarrels; seditious practices (ನಡುವೆ ಬನ್ದು ಜಗಳ ಹಚ್ಚೋಣ; ಬಣ್ಡಾಯ G.). ತಳ್ಳಿ ಮಾಡೋಣ (ವಿಗ್ರಹ G.).

ತಳ್ಳಿ taḷḷi. 2. calumny, slander (My.; Tu.; ಕೊಣ್ಡೆ Cb.). see Prv. s. ಪಳ್ಳಿ 2. — ತಳ್ಳಿಯರ್ಜಿ. -ಅರ್ಜಿ. a slanderous anonymous petition (My.).

ತಳ್ಳು taḷḷu. 1. = ತೆಳ್ಳು. to push, to shove away, to thrust, to drive, to throw; to reject, to dismiss; to heave (J. 11, 25; My.; T., Tu., M.; Te. ತಱಿಮು, ತಱುಮು, to drive, pursue, follow). ತಳ್ಳಲ್ ಪಟ್ಟದು (ನುತ್ತ, ನುನ್ನ, ಅಸ್ತ, ನಿಷ್ಠ್ಯೂತ, ಕ್ಷಿಪ್ತ, ಈರಿತ, ನೂಕಲ್ ಪಟ್ಟದು Si. 377). ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ಬಿಡುವದು (ವಿಷ್ಟಿ, ಆಜು 80). ಮೇಲಿನ್ದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬಿಡುವಿಕೆ (ಅವನಾಯ, ನಿಪಾತನ 397). ಹಡಗು ಮುನ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಯುವನ್ತೆ ಕೆಳಗಡೆ ನೀರನ್ನು ಹಿನ್ದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ಮರಮುಟ್ಟು (ನೌಕಾದಣ್ಡ, ಕ್ಷೇಪಣಿ 84).

ತಳ್ಳು taḷḷu. 2. pushing, etc. — ತಳ್ಳಕ್ಕಱು. -ಅಕ್ಕಱು. the love of pushing (J. 18, 31). — ತಳ್ಳುಪಡಿ. = ತಳ್ಪಡಿ. a setting aside, dismissal (My.).

ತಳ್ಳು taḷḷu. 3. = ತೆರಳು, etc. a ripe fruit that has become dry. (My.).

ತೞ್ taḻ. = ತಱ 1, etc. — ತೞ್ತೞ. = ತೞತೞ. (Śmd. I). — ತೞ್ತೞಗುದಿ. = ತೞತೞಗುದಿ (Śmd. I).

ತೞ taḻa. 1. = ತಳ 2, etc. an imitative sound. — ತೞ ತೞ = ತೞ್ತೞ (Śmd. I). — ತೞತೞಗುದಿ. -ಕುದಿ. = ತೞ್ತೞಗುದಿ (Śmd. I). to boil with a briskly bubbling noise.

ತೞ taḻa. 2. = ತಳ 4, etc. dazzle. — ತೞ ತೞನೆ. = ತಳ ತಳನೆ (Śmd. I). ತೞತೞನೆ ನೇಸಱ್ ಮೂಡಿದುದು (I). ತೞ ತೞನೆ ನೇಸಱ್ ಮೂಡಿದುದು ಮಿೞ್ತು ಮೂಡುವ ತೆಱದಿಂ (229). [— ತೞ ತೞಿಸು. to glitter. ಬೆಳಗಗ್ಗಳಿಸಿ ತೞತೞಿಸಿ ವಿದ್ಯುದ್ವಿಳಸಿತಮೆನಿಸಿದುವು Pb. 10, 47].

ತೞಲ್ taḻal. = ತರಳು, etc. an old, dry fruit (ಮುತ್ತ ಕಾಯ್ Śmd. I).

ತೞಿ taḻi. = ತಡಿ 1, etc. (ತೞೆ 4, ದಸಿ). a clog, a cudgel (Sk. ತರೀ); a palisade (ಸ್ಥೂಲದಾರು Śmd. I & Dh.; Śm. 113; ಮರ Ct. I, 7; C. Bp. 42, 24. 27. 28). [ತನ್ನ ಮನೆಯಂಗಣದೊಳ್ ಸೆಣ್ಡಾಡುವ ತೞಿಯುಮಾನೆಯನೇಱುವ ವಿನೋದಂ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ವಿನೋದ ಸ್ಥಾನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮಾಡಿಸಿ Vr. 45, 21]. ಆನೆ ಹೋರಲ್ ಇಕ್ಕಿದ ತೞಿಯಿಂ (Śmd. 131). [Tu. ತಳ್ಳೆ]. see ನೂಂಕುದೞಿ.

ತೞೆ taḻe. a parasol, an umbrella (ಆತಪತ್ರ Śmd. I & Dh.; ಸತ್ತಿಗೆ Śm. 42. 114; ಕೊಡೆ, ಮೇಘಡಮ್ಬರ, ಛತ್ರ Śs.; Abh. P. 12, 19; M.; T. ತೞೈ). [ಒತ್ತಿದ ತಳ್ಕೆತ್ತಿದ ತೞೆ Pb. 5, 59; Ap. 4, 92]. see ಪೀಲಿದೞೆ, & s. ತಳಿ 6.

ತೞ್ಕಿಸು taḻkisu. = ತೞ್ಕೆಯ್ಸು. (C. Bp. 19, 32; Rśv. 8, 82 va.).

ತೞ್ಕೆ taḻke. = ತಕ್ಕೆ 1, etc. an embrace (ಅಪ್ಪುಗೆ, ಅಳ್ಕೆ, ಆಲಿಂಗನ Śs.; ಅಪ್ಪುಗೆ Śm. 76; ಅಪ್ಪ 100; ಅಪ್ಪುಗೆ, ಆಲಿಂಗನ Kk. 30; T. ತೞುವು, M. ತೞುಗು, to embrace, to hold fast). [ಕೂಟದೊಳುಣ್ಮಿದ ಬೆಚ್ಚ ತೞ್ಕೆಯೊಳ್ ಕೂಟ ಸುಖಂಗಳಂ ಪಡೆದಂ Pb. 3, 82]. — ತೞ್ಕೆಗೆಯ್. to embrace (Śśv. 4, 73).

ತೞ್ಕೆಯ್ಸು taḻkeysu. = ತಕ್ಕೆಯ್ಸು, etc. to embrace, etc. (Grj. 1, 107; Rśv. 14, 35). [ನಳಿ ತೋಳ್ಗಳಿನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತೞ್ಕೆಯ್ಸಿ ತರೆ Pb. 1, 95 va.; Ap. 2, 20]. ಪೞ್ಕೆ ತೞ್ಕೆಯ್ಸಿದಂ ಎಮ್ಬಲ್ಲಿ ತಡಕೆಯ್ಯಂ ಮಾಡಿದನ್ ಎಮ್ಬರ್ಥಂ (Śmd. 28 & I, o. r. ಪೞ್ಕ; in Mḍb. MS. there is neither ಪೞ್ಕ nor ಪೞ್ಕೆ).

ತೞ್ಗು taḻgu. = ತಗ್ಗು 1, etc. to become depressed, low or less, to decline, etc. (ಕ್ಷೀಣತ್ವ Śmd. Dh.; T., M. ತಾೞ್, ತಾೞು; T. ತಂಜ, ತಾೞ್ಚು, lowliness; poverty; see ತಾೞ್ 4). [ತಳ್ತ ದಳಂ ಕೆಡೆದೞ್ಗು ತೞ್ಗು Pb. 8, 21].

ತೞ್ಪಲ್ taḻpal. (ತಳ್ಪಲ್). = ತಪ್ಪಲ್ 2, etc. foot of a mountain, etc. (ನಿತಮ್ಬ, ಕಟಕ, ಸಾನು, ಪ್ರಸ್ಥ, etc., Hlā.; ವಪ್ರ Hlā.). [ಮೇರು ಪರ್ವತದ ತೆಂಕಣ ತೞ್ಪಲೊಳ್ Pb. 6, 30 va.; Vr. 187, 7]. ಬೆಟ್ಟದ ತೞ್ಪಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿವ ತೊಱೆ (ನಿರ್ಝರ); ಬೆಟ್ಟದ ತೞ್ಪಲ ಬನಂ (ಉಪತ್ಯಕೆ Hlā.). [Tu. ದಪ್ಪು, ಜಪ್ಪು to descend].

ತೞ್ಪು taḻpu. = ತೞ್ಕೆ, etc. (ಅಳ್ಪು Ct. II, 53; Cpr. 8, 103; Abh. P. 9, 165; T. ತೞುವು).

ತೞ್ಬು taḻbu. = ತಬ್ಬು 1, etc. to embrace (which terms presuppose this form; see T. s. ತೞ್ಕೆ).

ತಾ tā. 1. = ತನ್ 2–, etc., ತಾನು q. v. (C.; Tu. ತಾನ್; Te.). ನಾ ಬಲ್ಲಿದ, ತಾ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಹಂಕರಿಸುಹಂ (ಅಹಮಹಮಿಕೆ Nr.). ನಾ ಮುಂಚೆ, ತಾ ಮುಂಚೆ ಇಹೆನೆನ್ದು, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಂಚುವುದು (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ Nr.). ಶೋಕಾಕ್ರಾನ್ತದಿನ್ದಂ ತನ್ನ ತಾ ಮಱೆದು (Bp. 45, 6). ತಾ ಕಳ್ಳನಾದರೆ ಪರರಿಗೆ ನಮ್ಬ. — ತಾ ಕಾಣದ ದೇವರು ಪೂಜಾರಿಗೆ ವರಾ ಕೊಟ್ಟೀತೇ? (Prvs.).

ತಾ tā. 2. the 2nd person singular imperative of ತರ್. bring! (C.; Bp. 20, 21; T., M.; Te. ತೇ).

-ತಾ tā. 3. = -ತ 2, see ಇನ್ತಾ 1.

ತಾಂ tāṁ. 1. = ತಾನ್, before consonants; third person singular reflexive pronoun. (Śmd. 263; Bp. 43, 1). [ಪೂರ್ವ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಳಂ ತಾಂ ಮೊದಲೊಳ್ ಕಲ್ತಂಗಲ್ಲದೆ Kr. 1, 9; Pb. 1, 106 va.].

ತಾಂ tāṁ. 2. = ತಾಮ್, ತಾವು, q. v., before consonants; third person plural reflexive pronoun [ತಾಮರಸದನ್ತಿರೆ ತಾಮರಸಂಗಳೊಪ್ಪುಗುಂ Pb. 5, 58]. ತಾಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯೊಳೆತೊಡರ್ದಿಱಿಯರ್ (Śmd. 263). ತಾಂ ಸೇವ್ಯರ್ (192). ತಾಂ ನೀನ್ ಆಂ (299); a respectable mode of addressing a person before.

ತಾಕತ್ತು tākattu. power, strength (My.; Mhr., H. ತಾಕತ).

ತಾಕಿಸು tākisu. = ತಾಗಿಸು. to make touch, etc. (My.).

ತಾಕೀದಿ tākīdi. injunction, direction (My.; H., Mhr. ತಾಕೀತ, ತಾಕೀದ): a letter of injunction from government to an officer.

ತಾಕೀದು(ತು) tākīdu. = ತಾಕೀದಿ. (My.).

ತಾಕು tāku. 1. = ತಾಗು 1, ತಾಂಗು 1. to join (v. i.), to come in connexion or contact with, to touch; to hit, strike or dash against; to collide with; to close with, to attack (C.; T., M., Te.; Tu. ತಾಗ್. *cf.* ತಗುಳ್, ತಗುಳ್ಚು 1; ತಗೆ 1; ತಾಟು 1). ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಕುಡುಗೋಲು ತಾಕಿತು (B. 1, 9). see Bp. 52, 9. 11; B. 2, 47; 3, 80; ಅಡ್ಡ- No. 1; ಎಡ-. — ತಾಕಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to touch, etc. (B. 3, 81). — ತಾಕಲಾಡು. -ಆಡು. to strike mutually one against the other (B. 5, 264).

ತಾಕು tāku. 2. = ತಾಗು 2, ತಾಂಕು. joining, touching, touch. see ಅಡ್ಡ ತಾಕು No. 2. 2, conjoint place: a field, a flat (My.; see ಗದ್ದೆ-). 3, conjointness in saṅgīta (V. 19, 9).

ತಾಕುಳ tākuḷa. = ತಾಗುಳ. formidableness (J. 27, 7).

ತಾಕುಳಿ tākuḷi. = ತಾಕು 2, No. 3. (V. 11, 8).

ತಾಗಡಿಗ tāgaḍiga. a man full of ardour or passion (*cf.* ತಾಗುಳ). see ರಣದಾಗಡಿಗ.

ತಾಗಾಯತಿ tāgāyati. until; up to (My.; Br. ತಾಗಾಯತ್ತು; Mhr., H. ತಾಗಾಈತ, ತಾಗಾಯತ).

ತಾಗಿಸು tāgisu. = ತಾಕಿಸು. to make touch. (My.).

ತಾಗು tāgu. 1. = ತಾಕು 1, etc. to attack, etc. (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; ಸಂಘಟ್ಟನ, ಪಳಂಚು Śm. 44; Kk. 58, o. r. ತಾಂಗು; ಸಂಘಟ್ಟನೆ ಆಗು Śmd. 174 Cm.; ಅಯ್ದು 392 Cm.; C.). [ಕುದುರೆ ನೂಱಱೊಳಾ ಬಲದಾನೆ ಪತ್ತು ತಾಗಿದವು Kr. 1, 120; Pb. 1, 74; Ap. 1, 80; Bv. 141]. first person plural imperative ತಾಗುವಂ or ತಾಪಂ (Śmd. 275). ಅನಿಬರುಮ್ ಒನ್ದಾಗಿ ತಾಗುವಂ ಫಲ್ಗುನನೊಳ್! (270). ಪೊಗಲ್ ಈಯದೆ ತಾಪಂ! (289). ತಲೆ ತಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಾರದು. — ತಾಗದೆ ಬಾಗದು, ಬಿಸಿಯಾಗದೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕರಗದು (Prvs.). see Cpr. 1, 101 va.; Abh. P. 7, 114; 13, 59. 67. 75; Bp. 27, 30; 35, 48; 50, 6; 52, 10; 57, 14; 61, 39; Bh. 1, 8, 67; J. 7 sum.; 7, 28. 43; 22, 3; 28, 48; B. 4, 148. — ತಾಗಲೆಸುವವ. -ಎಸುವವ. (ಲಕ್ಷ್ಯ, ಲಕ್ಷಿತ Mr. 296). — ತಾಗು ತಾಗು. rep. (Bp. 38, 55).

ತಾಗು tāgu. 2. = ತಾಕು 2, No. 1. touch, etc. [ತಾಗು ನಿರೋಧದ ಆಗುಹೋಗನಱಯದ ಶರಣನ ಚರಿತ್ರವ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬೆಱಗಾದೆ ನಯ್ಯಾ Bv. 902; Cv. 930]; (Rām. 5, 3, 45). see ಮುರದಾಗು. — ತಾಗುದಟ್ಟು. -ತಟ್ಟು 2. touching and hitting (Bh. 10, 4, 21).

ತಾಗು tāgu. 3. = ತಂಗು 1, etc. to stay, etc. ಜಾಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾಗ ಬೇಕು (Prv.).

ತಾಗು tāgu. 4. = ತಗ್ಗು 2, etc. inclining, bowing, bending (M. T. ತಾಕು, to lower; ತಾಟ್, to be low, etc.; see ತಾಟ್ 4). — ತಾಗು ಬಾಗು. dupl. (Bh. 5, 3, 49; Dp. 19, 4; My.).

ತಾಗು tāgu. 5. to jump, to skip, to leap over (R.; Tu. ಲಾಗು; T. ತವ್ವು, ತಾಗು, ತಾವು, ತಾಣ್ಡು; M. ಚಾಡು; T. ತಾಂಗು, to halt, hobble upon one leg; cf ದಾಟು 1).

ತಾಗುಡಿ tāguḍi. an ambush, lurking or hiding place (Sd.; Te. ಡಾಗು, ದಾಗು, to be hidden or concealed, to lie hid; ತಾಚು, to hide; see ತಾಪು).

ತಾಗುಳ tāguḷa. = ತಾಕುಳ. ardour, passion, rage; formidableness (ರೌದ್ರ Bhn. 47; M. ತಾಕು, to burn a little; cf. ತಗುಳ್ಚು 2 ?).

ತಾಂಕು tāṅku. = ತಾಕು 2, etc. touching, etc. (Rām. 6, 10, 26).

ತಾಂಗು tāṅgu. 1. = ತಾಕು 1, etc. to attack, etc. (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; ಸಮ್ಪನ್ನ Śm. 83; see Kk. s. ತಾಗು 1).

ತಾಂಗು tāṅgu. 2. to support, to keep, to sustain, to bear up [ಅಂಗಪತಿ ನುಡಿದು ಕೊಲ್ಲದೆ ತಾಂಗಿದ ನಮ್ಬಿಕೆಗೆ ನುಡಿದ ನುಡಿ ನಿಲೆ ಮನದೊಳ್ Pb. 11, 144; Ap. 11, 19; Vr. 90, 29]; (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; Śm. 83; Tu., T., M. ತಾಙ್ಙು; see ಟಾಕು).

***ತಾಂಗು tāṅgu.** 3. a support. — ತಾಂಗಾಗು. -ಆಗು. to become a support. ಮಣಿವಿತಾನ ನಾನಾ ಮಯೂಖಂಗಳೊಳ್ ಸೆಣಸಿ ಬೆಳಗುವ ಮಣಿ ಮುಕುರಂಗಳುಂ ಅವರ್ಕೆ ತಾಂಗಾಗಿ ಪಚ್ಚೆಯ ಪಸಲೆಯ ಪಸುರನಸಕಳಿದು ನಿಮಿರ್ದ ನೆಲವಡಲಗೆಯ ಜಾಗಂಗಳುಂ Ap. 8, 15 va. — ಕೈತಾಂಗು. a railing across a stream so as to support oneself while crossing over a narrow bridge. [Tu.].

ತಾಚಿ tāci. = ಚಾಚಿ. a childish word for female breast. (My.).

ತಾಜಾ tājā. = ತಾಜೀ. fresh; green; new; not stale (Cb. 66. 172; My.; Br.; Mhr., H.).

ತಾಜಾಕಲಂ tājā-kalaṁ. a fresh paragraph; a postscript (My.; Mhr., H.).

ತಾಜೀ tājī. = ತಾಜಾ. ತಾಜೀಬೆಣ್ಣೆ (ಶುಕ್ಲ Cb.).

ತಾಜೀಮು tājīmu. treating with ceremony and respect; receiving politely and courteously (My.; Mhr., H., Br.).

ತಾಟ tāṭa. 1. = ತಾಟು 3, ತಾಟೆ. a dining-plate of silver, gold, etc. (B. 5, 283; Mhr. ತಾಟ).

ತಾಟ tāṭa. 2. stiffness, the absence of pliableness; tightness; firmness, robustness, strength and stoutness; pride, haughtiness (Mhr. ತಾಠ; see ತಾಟಗಿತ್ತಿ).

ತಾಟಕಾನ್ತಕ tāṭakā-antaka. the destroyer of Tāṭakā: Rāma.

ತಾಟಕಿ tāṭaki. = ತಾಟಕೆ. (Rām. 1, 10 sum.; J. 18, 2).

ತಾಟಕಿತನ tāṭakitana. a wicked, quarrelsome disposition or behaviour like that of the fiend Tāṭaki (My.). ತಾಟಕಿತನಂ ತಾಂ ಮಾಣ್ಬುದೆ (Śś. in W. p. 237).

ತಾಟಕೆ tāṭake. ತಾಟಕಾ. = ತಾಟಕಿ. N. of a female fiend (sister of Subāhu, Mhr.; cf. Sk. ತಾಡಕಾ); a vixen, virago; a monstrous and hideous woman (Mhr.).

ತಾಟಗಿತ್ತಿ tāṭa 2-gitti. a (haughty), quarrelsome, wicked woman (My.).

ತಾಟಗಿತ್ತಿತನ tāṭagittitana. the behaviours of a ತಾಟಗಿತ್ತಿ (My.).

ತಾಟಂಕ tāṭaṅka. = ತಾಡಂಕ. a kind of ear-ring. (Sk.; My.).

ತಾಟಿ tāṭi. skin, bark (ಚೋಚ, ವಲ್ಕ, ವಲ್ಕಲ G.; Te. ತಾಟಿ; cf. ತೊಗಟೆ).

ತಾಟಿ tāṭi. 1. stiffness, tension, tightness (Mhr. ತಾಠಾ). — ತಾಟಿ ಗಣ್ಣು. a tight knot (J. 6, 37).

ತಾಟಿ tāṭi. 2. = ತಾಳಿ 2, etc. palm tree (Te.). see ನೆಲ-. — ತಾಟಿ ಬೆಲ್ಲ. palm-tree jaggory (My.; Te.).

ತಾಟಿಸು tāṭisu. to cause to come in contact with; to strike [ಭೂ ಭಾಗದೊಳ್ ತನ್ನು ತಾಟಿಸುತುಂ ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ಳ ರತ್ನಮು ಕುಟಿದ್ಯೋತ್ಕೋತ್ತಮಾಂಗಂ Pb. 12, 151; Ap. 5, 17]; (Bp. 5, 40; 14, 17. 21; 23, 11; 29, 17; 45, 27; 47, 1; 52, 15; 60, 32; Bh. 6, 4, 26; My.). 2, to cause to strike (My.). see Prv. s. ತ್ರಾಣ.

ತಾಟು tāṭu. 1. to strike against, to touch, to come in contact with, etc. (ಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; cf. ತಟ್ಟು 1, ತಾಗು 1). 2, to strike (My.; T.; T. also ತಾಙು; Tu. ತಾಙ್ಪು). — ತಾಟಾಟ. -ಆಟ. wandering about in one's difficulties (My.); trouble (My.); continually going from one to another (My.). — ತಾಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to cause to knock one against another (J. 13, 43; My.); to cause to wander from one to another (My.). — ತಾಟಾಡು. -ಆಡು. to wander from place to place on account of trouble (My.); to knock one against another, as branches, etc. (My.); to move about, to wave, as trees in the wind (My.).

ತಾಟು tāṭu. 2. striking against, etc. — ತಾಟುಗೋಲಿ. marbles of lac that are suspended and used as a toy (My.). — ತಾಟು ಹೊಡಿ. to knock one against another (v. i., My.).

ತಾಟು tāṭu. 1. the sloping frame of a roof (B. 4, 121. 122; Mhr. ತಾಠ, deviation from rectitude, as of a balance).

ತಾಟು tāṭu. 2. = ತಟ್ಟು 1. sackcloth (My.). — ತಾಟ ಪಟ್ಟೆ. = ತಾಟು. (My.).

ತಾಟು tāṭu. 3. = ತಾಟ 1, etc. a dining plate, etc. (B. 3, 58; 4, 125).

ತಾಟು tāṭu. 4. pompous array; pomp; show (Mhr., H. ಥಾಟ).

ತಾಟುಗಾಱ tāṭu-gāṟa. a pompous, or proud, man. ತಾಟುಗಾಱನು ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನೋಟಗಾಱನಾಗಿ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ತಾಟೆ tāṭe. = ತಾಟ 1. a dining plate. see ತಟ್ಟೆ 1, No. 3.

ತಾಡ tāḍa. a kind of grass, Andropogon serratus or Lipeocercis serrata. see ದೇವ-. 2, (= ತಾಲ 1). beating, striking; a blow. 3, sound, noise; chest-sound (ಎದೆರವ Mr. 330). 4, (in Mhr.), the palmyra-tree (= ತಾಲ 2).

ತಾಡಕ tāḍaka. the grass Lipeocercis serrata Trin. (ದೇವದಾಳಿ Mr. 133).

ತಾಡಂಕ tāḍaṅka. = ತಾಟಂಕ, ತಾಲಕ. *a kind of ear-ring.*

ತಾಡನ tāḍana. beating, striking, whipping, hitting. see ಒಗೆ, ತಟ್ಟು, ತದೆ, ಪೊಡೆ, ಪೊಯ್ಯ್, ಬಡಿ, ಮೋದು; Cpr. 3, 46; 5, 39 va.

ತಾಡನಿ tāḍani. *a whip.*

ತಾಡನೆ tāḍane. = ತಾಡನ. (My.).

ತಾಡಪತ್ರ tāḍa-patra. = ತಾಲಪತ್ರ, (ತಾಳೆಯೋಲೆ). *a hollow cylinder of palmyra leaf, etc. thrust through the lobe of the ear;* a blade of the palmyra-tree (ತಾಡವಾಲೆ G.).

ತಾಡವಾಲೆ tāḍa-vāle (ōle). = ತಾಡಪತ್ರ. ತಾಡವಾಲೇ ಬೀಸಣಿಕೆ (ತಾಲವೃನ್ತ, ತಾಲವ್ಯಜನ G.). — ತಾಡವಾಲೆಮರ. = ತಾಳೆ- -. (ತಲ G.). 2, ಹಿನ್ತಾಲ (G.).

ತಾಡಿ tāḍi. = ತಾಳಿ 2, etc. the palm Corypha taliera Roxb. 2, the spirituous exudation of the palmyra-tree, toddy (Mhr.). — ತಾಡೀ ಮರ. the palmyra-tree (ಅಸಿತದ್ರುಮ Cb.). ತಾಡೀ ಮರ ದಿನ್ದ ಆಗುವ ಸರಾಯಿ (ತಾಲಮಧು G.). — ತಾಡೀ ಸರಾಯಿ. toddy (ಕಳ್ಳು G.).

ತಾಡಿಗ್ಯ tāḍigya. the barred-headed goose, Anser indicus (Bḍ.).

ತಾಡಿತ tāḍita. struck, beaten. (Cpr. 1, 126).

ತಾಡಿಸು tāḍisu. to beat [ಶಂಖಂಗಳಂ ಪೂರಿಸಿಯುಂ ಭೇರಿಯುಂ ತಾಡಿಸಿಯುಂ Pb. 13, 76 va.]; (My.; J. 16, 41).

ತಾಣ tāṇa. 1. = ತಾಳ 1. Tbh. of ತಾಲ 1. a span (ಗೇಣ್ Mr. 324, o. r. ತಾಳ). see Grj. 2, 106 va.

ತಾಣ tāṇa. 2. = ಠಾಣ. Tbh. of ಸ್ಥಾನ (Śmd. 341. 364; ಚಾವಡಿ, ಬೀಡು, ಇಮ್ಬು, etc., ಆಶ್ರಯ Śm. 58; Kk. 64). [ಅಱಿದ ಪೋಲದ ಗುಣದಾ ತಾಣಮದು Kr. 1, 40; Pb. 5, 73; Ap. 1, 71]. see Śmd. 27. 139. 148. 183. 268; Cpr. 8, 7. 62; Śm. 31. 32; ಉಸುರ್ದಾಣ, ಕುಱುಹುದಾಣ, ನೀರ್ದಾಣ, ಮಿಗದಾಣ. — ತಾಣದೀವಿಗೆ. = ಠಾಣ-. a lamp that always stands in the same place before an idol and is constantly kept burning (Tbh. of ಸ್ಥಾನದೀಪಿಕೆ Śmd. 376; My.). — ತಾಣದೀವಿಗೆವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. (Śmd. 387). light of the tāṇa-dīvige. — ತಾಣಬಟ್ಟ. Tbh. of ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟ (Śmd. 376).

ತಾಣಾಂಕ tāṇa-aṅka. the head station of a district, etc. (ಠಾಣೆಯ Ct. II, 110).

ತಾಣಿಗ tāṇiga. one who occupies, or is in, a place. see ರಣದಾಣಿಗ.

ತಾಣು tāṇu. Tbh. of ಸ್ಥಾಣು. Śiva (Bp. 37, 61).

ತಾಣ್ಟು tāṇṭu. = ದಾಣ್ಟು 1. to jump, to dance, to leap; to skip over; to cross (Rśv. 13, 78, o. r. ದಾಣ್ಟು; T., M. ತಾಣ್ಡು; see ತಾಗು 5).

ತಾಣ್ಡವ tāṇḍava. *dancing with violent gesticulation,* as that of Śiva and his votaries (ರೂಪಕ, ನೃತ್ಯ Nn. 135; ನೃತ್ತ, ಲಾಸ್ಯ, ನಾಟ್ಯ Mr. 79).

ತಾಣ್ಡವಾಳ tāṇḍavāḷa. = ತಣ್ಡವಾಳ. cast iron.

ತಾಣ್ಡಸ tāṇḍasa. = ತಣ್ಡಸ. [Tu. ದಣ್ಡಾಸ್]; (ಇಕ್ಕುಳ್, ಸನ್ದಂಶ Śmd. I). pincers, etc.

ತಾಣ್ಪಳಿ tāṇpaḷi. [soothing effect?]. see ತಣ್ಪಳಿ.

ತಾತ tāta. = ತನ್ದೆ. *a father.* 2, a grand-father (C.; ಪಿತಾಮಹ, ತನ್ದೆಯ ತನ್ದೆ Nn. 22). 3, N. ತಾತಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಏನಪ್ಪಣೆ? (Prv.). see ಮುತ್ತಾತ; Prv. s. ಯಾತ.

ತಾತಾ tātā. = ತತಾ. a meaningless prefix. — ತಾತಾತೂತು. full of holes (My.).

ತಾತಿ tāti. 1. = ತಾಯಿತಿ. (My.). an amulet.

ತಾತಿ tāti. 2. augmenting; granting. see ಶಿವ-. 2, offspring, a son.

ತಾತ್ಕಾಲಿಕ tātkālika. (fr. ತತ್ಕಾಲ). relating to that time; contemporary, instantly appearing; happening without delay. (My.).

ತಾತ್ಪರಿಯ tātpariya. Tbh. of ತಾತ್ಪರ್ಯ. (Mr. 6; My.).

ತಾತ್ಪರ್ಯ tātparya. (fr. ತತ್ಪರ). aim, object, purpose, intent, design. 2, meaning, scope, purport, drift. 3, explanation. see Śmd. 5; Kāvy. III, 3, B, 148; Bp. 3, 77.

ತಾತ್ಸಾರ tātsāra. slight, disrespect, contempt (My.; B. 4, 39; Te. ತಾತ್ಸರ್ಯ, ತಾತ್ಸಾರ).

ತಾದರ್ಥ್ಯ tādarthya. (fr. ತದರ್ಥ). the being intended for that; identity of aim; sameness or precision of meaning; *regard, sake, purpose.* see Nr. s. ಓಸುಗರ.

ತಾದೃಶ tā-dṛiśa. such like, such a one. (B. 4, 221; My.).

ತಾದ್ಧರ್ಮ್ಯ tāddharmya. (fr. ತದ್ಧರ್ಮ). sameness of law, *analogy.*

ತಾನ್ tān. = ತನ್ 2- q. v., etc., ತಾನು q. v. he, she, it, in the reflexive or reciprocal sense (Śmd. 109. 110. 174. 177. 178; Tu., T., M.). for the plural see ತಮ್ 1-, etc.; Śmd. 178 one MS. adduces the plural ತಾಂಗಳ್ (T.). [ಸಾಱುಗಾನೆಯವರೆಲ್ಲರುಮಂ ನೃಪ ತಾನೆ ಮುತ್ತೆಱುವೆಂ Kr. 1, 134; Pb. 1, 7; Ap. 1, 43]. ತಾನ್ ಇರ್ದಂ (262). ತಾನ್ ಎಚ್ಚಂ ಪೊಚ್ಚಮಲ್ಲದ ಅರಿವಾಹಿನಿಯಂ (263). ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಯುತ್ವವತ್ವದೊಳ್ ಬಹುಳತೆ ತಾನ್ ಎನ್ದುಮಿಲ್ಲ (66). ಮಿಾನಾಗಿಯುಮ್ ಎಸಡಿಯಾಗಿಯುಮ್ ಏನಾಗಿಯುಮ್ ತಾನ್ ಎಲ್ಲಂ (84). ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಈ ತೆಱದಿಂ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ತಾನ್ ಉಣ್ಟು (139). ಆಧಾರಂ ತಾನ್ ಅವುದು, ಅದು ಅಧಿಕರಣಂ (162). ಇತರೇತರ ಕ್ರಿಯಾಸಂಹತಮ್ ಅದು ತಾನ್ ಅವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ತಗುಳ್ಗುಂ (219). ಏನ್ ಎಮ್ಬ ಪೆಮ್ಪೋ! ಮನುವುಂ ತಾನುಂ ಸಚ್ಚರಿತರ್, ಅಮರಕುಜಮುಂ ತಾನುಂ ದಾನಿಗಳ್, ಅಮ್ಭೋನಿಧಿಯುಂ ತಾನುಂ ಗಮ್ಭೀರರ್! ಎನಿಪನುದಯಾದಿತ್ಯಂ (175). ತಾನೆ ಮೇಲೆಮ್ಬುದು (ಅಹಂಕಾರ, etc. Hlā.). ತಾನೆ ತಾನಾಗಿ (Bp. 39, 15). see Bp. 54, 83; Bh. 1, 8, 6. 32. 64; Rśv. 13, 6; 13, 96 va. — ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ (ಸ್ವಾಚ್ಛನ್ದ್ಯ, etc.); ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಕಾಱಿ (ಯಥಾಕಾಮಿ, ಸ್ವರುಚಿ, ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, etc. Hlā.). ತನ್ನ ಸಮ್ಬನ್ಧ ಮಾದ ವಿದ್ಯಗಳು (ನಿಜವಿದ್ಯಂಗಳ್ Nn. 92). ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆ (ಸ್ವೈರ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆ 101). ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ (ಪ್ರಕೃತ 111). ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ (ಸ್ವಸ್ತ್ರೀ 118). ತನ್ನಯ ಸೀಮೆ (ಸಾಕ್ಸಾತ್ 118). ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗೆ ಬಾರದ ಕಾರ್ಯ (ಹರಣ 165). ತನ್ನಿಚ್ಛೆ (ಅನಿಮಿತ್ತ, ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ಯದೃಚ್ಛೆ Mr. 452). ತನ್ನ ಮಗಳ ಪತಿ (ಜಾಮಾತೃ 314). ತನ್ನಿಚ್ಛೆಗಾಱಿ (ಸ್ವರುಚಿ. ಸ್ವಚ್ಛನ್ದ, ನಿರವಗ್ರಹ 230). ತನ್ನ ಸೋಲುವ ನುಡಿದು ಕೊಮ್ಬನ್ ಆದರನ್ ಅಕ್ಕು; ತನ್ನ ತಾ ಸಾವನಂ ನಯಸೂಲಿಕನ್ ಎನಿಕ್ಕು (237). ತನ್ನಿರವು (ಸ್ಥಿತಿ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ 486). ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳ ಮಗನು (ಭಾಗಿನೇಯ); ತನ್ನ ಕೆಡಿಸಿದಂಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡುಹ (ಕ್ಷಯ); ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಕೇಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುಹ (ಸ್ಥಾನ); ತನ್ನ ಬಸುಱಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು (ಸ್ವಜಾತ, etc.); ತನ್ನ ಒಡಲ ಹೊರೆವಾತನು (ಆತ್ಮಮ್ಭರಿ, etc. Nr.). ತನ್ನ ನೆಟಲಿಗೆ ತಾನೆ ಮುನಿವುತ, ತನ್ನ ತಾನಱಿಯದೆ (Bp. 22, 29). ಒಬ್ಬನು ಪೆಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಪೂರ್ತಿ ಅಡಿಗೇ ಸಾಮಾನ ತರುವದು (B. 5, 125; My.). ತನ್ನಯ ವಧುವಿಲ್ಲದ ಲೀಲೆ (Śmd. 67). ತನ್ನದು (ಅನ್ತರ Si. 453); ತನ್ನವನು (ಸ್ವ 459). ತನ್ನದೇ! (B. 4, 197). ತತ್ತನಯರುರೊಳ್ ತನ್ನ ತಾನೆ ದೊರೆಕೊಣ್ಡವಂ ತತ್ತನನ್ದನನ್ ಇವಂ ತನಗೆ! (J. 28, 57). ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೆ (Bp. 40, 50). ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯಲಿ ತಿಳಿದು, ತನ್ನೊಳು ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷವ ಗಱಿಸಿಕೊಣ್ಡರೆ ಸಾಲದೇ? ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿನ್ನೇನು? (Abhā. 1, 5). ಮಾಯೆ ತನ್ನನ್ತೆ ನಡೆಯ ಕಲಿಸಿ

ದಳ್ ಅಂಚೆವಿಡ್ತಿಗೆ (Prll. 3, 32). see Bh. 1, 8, 11; J. 18, 39; 29, 38. 39. 40; Si. 190. 259. 267. 413 and Prvs. s. ತನ್ನ್-. — ನಿನಗೆನಗೆ ತನಗೆ ತೀರ್ಗುಮೆ ಹನುಮನ್ತನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಹಸಂ ರಿಪುವಿಜಯಂ? (Śmd. 178). ಕರ್ಣನೊಳ್ನುಡಿ ತನಗದು ನಿಜಮಾಗೆ ನೆಗಟ್ಟನ್ ಆ ವಿಭುವಿಳೆಯೊಳ್ (133). ಪರರಿಗೆ ಕೇಡನಮಾಡಿ ತನಗೆ ಲೇಸು ಮಾಡಿಕೊಳುಹ (ವೃದ್ಧಿ Nr.). ತನ್ನವರಿನ್ದಲೇ ತನಗೆ ಉಣ್ಟಾಗುವ ಭೀತಿ (ಅಹಿಭಯ Si. 267). ತನಗೆ ನಿನ್ನ ಸುತನಂ ಕಣ್ದು ಮೂಡಿತುತ್ಸಹಮ್! ಎನ್ದನಾ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ (J. 29, 34). ತನಗೆ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು (ಬುದ್ಬುದ, ಚರ್ಚೆ Nn. 73). ತನಗಿನ್ತಲೂ ಬಲವನ್ತನು (Si. 262). see Si. 69. 264. 265. 293; J. 8, 2; 30, 49; Bh. 1, 8, 8 and Prvs. s. ತನ್ 2-. — ತನ್ನಿನ್ದ (ಸ್ವಯಂ Nr.). ತನ್ನಿನ್ದ (ಸ್ವಯಂ, ತಾನಾಗಿ Si. 475). ತನ್ನಿನ್ದಲು ಹಿರಿಯಳು (ಜ್ಯೇಷ್ಠ Nn. 128, o. r. ತನ್ನಿನ್ದ). ತನ್ನಿನ್ದ ಮೀಱುದುದು (ಅತ್ಯಯ 134). ಈ ಮನೆ ತನ್ನಿನ್ದ ತಾನೇ ಆಗಿದೆ (B. 4, 58).

ತಾನ tāna. 1. = ತಾಣ. drawn, stretched; directed; bent on; expanse, extension; a thread; a tone, a protracted tone, the key-note in music; a monotonous tone. see ಉತ್-, ಏಕ-, ಪ್ರ-, ವಿ-, ಸನ್-; Bp. 3, 77; V. 11, 8.

ತಾನ tāna. 2. Tbh. of ಸ್ನಾನ. bathing, etc. (My.; T., Te.).

ತಾನು tānu. = ತಾನ್, etc. (C.; Te.). he, she, it, in the reflexive singular. ತಾನು ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಹೋಹಲ್ಲಿ ಹಿನ್ದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡುವವನು (ಪಾರ್ಷ್ಣಿಗ್ರಾಹ Nr.). ತಾನಾಗಿ, of himself, herself or itself, voluntarily. ತಾನಾಗಿ ಹರಿವುತ್ತ ಇರುವ ಜಲಪ್ರವಾಹ (ಸ್ರೋತ, etc. Si. 84). ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಿನ್ದಲೂ ಬಿತ್ತಲ್ ಪಡದೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಯಜ್ಞಭತ್ತ ಮುನ್ನಾದದು (ನೀವಾರ 307). ತಾನಾಗಿ ಬನ್ದ ಅತಿಥಿ (ಅಭ್ಯಾಗತ G.). ಶತ್ರುವೂ ತಾನೂ ಸಮವಾಗಿರುವಿಕೆ (ಸ್ಥಾನ Si. 263); ಶತ್ರುವಿಗಿನ್ತಲೂ ತಾನು ಹೆಚ್ಚಿರುವಿಕೆ (ವೃದ್ಧಿ 263). ನಾನು ಮುನ್ದು ತಾನು ಮುನ್ದೆನ್ಬುದಾಗಿ ಮಾಡಲ್ ಪಡುವ ಕೆಲಸ (ಅಹಮ್ಪೂರ್ವಿಕೆ 293). ತಾನಾಗಿ ಬೀಱುವ ಮರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲೀ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ. — ತಾನುಣ್ಡ್ಯೋ? ಮೂಱು ಲೋಕ ಉಣ್ಡ್ಯೋ? — ತಾನು ಕೋಡಗ, ಪರರನ್ನು ಅಣಕಿಸಿತು. — ತಾನು ನೆಟ್ಟ ಬೀಱು ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತು. — ತಾನು ಜಾಱಿ ಬಿದ್ದು, ಉಣ್ಣೆಯನ್ತ ನೆಲ! ಅನ್ದ. — ತಾನು ತಿಮ್ಬೋದು ಪಲ್ಲೇ ಸಪ್ಪು, ಹಿರೇ ಕುದುರೇ ಜೇಷ್ಟೆ. — ತಾನು ಬಾಟಿಲಾಱದೆ ವಿಧಿಯ ಬಯ್ದನ್ತೆ. — ತಾನು ಗರ್ತಿ ಆದರೆ, ಸೂಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟು. — ತಾನು ಸಾಯಬೇಕು, ಸ್ವರ್ಗಾ ಪಡೆಯಬೇಕು. — ತಾನು ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಹೇಱು ಕಳಿಸಿದರೆ ಮೊಸರು ಕೊಟ್ಟಾರೇ? — ತಾನು ಹೋದರೆ ಮಜ್ಜಿಗಿಲ್ಲ, ಮೊಸರಿಗೆ ಚೀಟು. — ತಾನೂ ಕುಡಿಯ, ಕುಡಿಯುವವನಿಗೂ ಬಿಡ. — ತಾನೊನ್ದೆಣಿಸಿದರೆ ದೈವವೊನ್ದೆಣಿಸಿತು (Prvs.). see Prv. s. ತಾಱುಮಾಱು, where ತಾನೆ refers to ಯಾರು.

ತಾನು tānu. a web or piece of cloth (My.; Mhr., H. ಥಾನ).

ತಾನ್ತ tānta. 1. wearied, fatigued, distressed; languid; faded, withered. see ನಿ-.

ತಾನ್ತ ta-anta. 2. a term with final ತ (Śmd. 314).

ತಾನ್ತ್ರಿಕ tāntrika. (fr. ತನ್ತ್ರ). *a man versed in any science or system*, a scholar; a philosopher. 2, relating to the tantras; a follower of the doctrine taught or contained in the tantras (Si. 142). see Nr. s. ಬಲ್ಲವ.

ತಾನ್ದುರಿಸು tāndurisu. to grieve, etc. see ತನ್ದೂರಿಸು.

ತಾನ್ದೂಳಿಸು tāndūḷisu. = ತಾನ್ದೂರಿಸು, q. v.

***ತಾಪ tāpa.** attacking, falling upon. ಅವಿಶ್ರುತ ಶೌರ್ಯಮಿದೆನಿಸಿ ತಾಪ ಚಿತ್ರನನ್ತಾ ಪ್ರತಿವಿನ್ಧ್ಯಂ ... ಬನ್ದಾನ್ತಂ Pb. 12, 62. 2, reaching. ಖಳನುಂ ಕಳ್ಳುಣಿಯುಂ ಘುಳುಮ್ಮನಿಱಿಗುಂ ಶ್ವಭ್ರಾನ್ತಮಂ ತಾಪಿನಂ Ap. 5, 81. see ತಾಪಂ under ತಾಗು 1.

ತಾಪ tāpa. heat; burning; torment, pain; *sorrow, affliction, distress.* see Prv. s. ಪಾಪ.

ತಾಪಜ್ವರ tāpa-jvara. a burning fever (My.).

ತಾಪಣೆ tāpaṇe. Tbh. of ಸ್ಥಾಪನ (Śmd. 341. 364; My.).

ತಾಪತ್ರಯ tāpa-traya. the three sorts of affliction incidental to created beings, viz. ādhidaivika, ādhibhautika and ādhyātmika (C.; Bp. 39, 22; Śśv. 1, 75; B. 4, 77). ತಾಪತ್ರಯದವನಿಗೆ ತಾಪೆ ಯಾಕೆ? (Prv.).

ತಾಪಸ tāpasa. (fr. ತಪಸ್). relating to or performing penance. 2, *an ascetic;* a hermit; a devotee. (J. 2, 44; 20, 1).

ತಾಪಸತರು tāpasa-taru. *the tree Terminalia catappa or putrañjīva Roxburghii* Wall.

ತಾಪಸೇನ್ದ್ರ tāpasa-indra. a great ascetic or devotee (Bp. 32, 13).

ತಾಪಾಳ್ tāpāḷ. -ಳು. a bar, a bolt (My.; T. ತಾಪ್ಪಾಳ್, ತಾವಾಳ್, ತಾಱ್ಪಾಳ್; see ತಾಱ್ 2). — ತಾಪಾಳುಮರ. the cross bar of a door, used in My. (to frighten children) in the saying: ತಾಪಾಳುಮರದ ಮೇಲೆ ಗೋಪಾಳದಾಸಯ್ಯ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ.

ತಾಪಿ tāpi. oppressed by heat; suffering from moral or physical disease. see ಅನು-.

ತಾಪಿಚ್ಛ tāpiccha. *the tree Xanthochymus pictorious* Roxb.

ತಾಪಿಂಜ tāpiñja. = ತಾಪಿಚ್ಛ. (G.).

ತಾಪಿತ tāpita. heated; distressed, pained. see ಸನ್-.

ತಾಪಿಸು tāpisu. 1. to be hot, to burn, to suffer pain (Bp. 19, 50; 45, 36).

ತಾಪಿಸು tāpisu. 2. Tbh. of ಸ್ಥಾಪಿಸು. (My.).

ತಾಪಿಸು tāpisu. 3. to give warning, to admonish (My.; Mhr. ಥಾಪಣೇಂ, to pat and coax in order to persuade).

ತಾಪು tāpu. = ತಾಹೆ. a pimp's house (ತಾಹೆ, ಕುಣ್ಟಣಿವನೆ Śs.; ತಾಹೆ, ಕುಱುಹುದಾಣ Kk. 57; Te. ದಾಪು, to hide; ತಾಪಿ, bringing together; ತಾಪಿ ಚೇ, to pimp; see ತಾಗುಡಿ; T. ತಾಪ್ಪು, the expected moment, the wished-for occasion, immediate proximity; ತಾಪ್ಪುಗೊಳ್ಳು, to wait for an opportunity; to lurk, lie in ambush; M. ತಾಪ್ಪು, opportunity).

ತಾಪೆ tāpe. 1. ತಾಫೆ. a set or company, as of dancing girls and musicians (My.; Br., Mhr., H. ತಾಫಾ).

ತಾಪೆ tāpe. 2. = ತಾಬೆ. (My.).

ತಾಪ್ತಾ tāptā. a kind of silk cloth (My.; Br. ತಾಫ್ತಾ; Mhr., H. ತಾಪತಾ, ತಾಫತಾ).

ತಾಬೂತು tābūtu. a bier, especially that which is carried about in the Moharam by Muhammadans (My.; Mhr., H.).

ತಾಬೆ tābe. = ತಾಪೆ 2. dependance; charge (My., Br., H.).

ತಾಬೆದಾರ tābe-dāra. a dependant or follower (My.).

ತಾಬೇಲು tābēlu. = ತಾಮ್ಬೇಲು. a sea or land turtle (Te. ತಾಬೇಲು, ತಾಮೇಲು; S. Mhr.; My. occasionally).

ತಾಮ್ tām. = ತಮ್ 1-, etc. they, in the reflexive or reciprocal sense, applicable to the three genders. [ತಾಮುಂ ಮನುದುತ್ಸವದಿಂ ಕುಣಿವನ್ತನಿಲಾಹತ ಕೇತನಾಳಿ ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ಕುಂ Kr. 1, 96]. ತಾಮ್ ಇರ್ದರ್ (Śmd. 262). ತಾಮ್ ಇರಲ್ ಪಟ್ಟರ್ (300). ತಾಮ್ ಅರೆಬರ ಮತದಿನ್ದೆ ಅನ್ತ್ಯವರ್ಣಲೋಪಮುನ್ ಆಳ್ಗುಂ (56). ತಮ್ಮಂ ತಾಮೆ (Abh. P. 15, 16). 2, in an honorific sense, used also in addressing a single person: you, your Honor. ತಾಮ್ ಇರಲ್ ಪಟ್ಟರ್ (Śmd. 299).

ತಾಮರ tāmara. pride, arrogance (ಗರ್ವ Ct. II, 94; *cf.* ತಕ್ಕು 1 ?).

ತಾಮರಸ tāmarasa. = ತಮರಸ. gold, copper; *a lotus* (*cf.* ತಾಮರೆ, etc. and see Hlā. s. ತಾವರೆ). — ತಾಮರಸಬಾನ್ಧವ. the sun (Rām. 3, 6, 54).

ತಾಮರೆ tāmare. = ತಾವರೆ (Śmd. 128). a lotus (Cpr. 1, 10; M.; Tu., T. ತಾಮುರೈ; Te. ತಮ್ಮಿ, ತಾಮರೆ; T., M. also ತಾರ್). [— ತಾಮರೆಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. a lotus tank. ಆದಿತ್ಯಂಗಿದಿರಂ ನೀರಂ ಸೂಸುವಾಗಳ್ ಚೆರಲಿನ್ದಮುಚ್ಚಿರ್ ನೀರ್ವೆರಸು ಸೂಸಿ ತಾಮರೆಗೆಱೆಯೊಳುಂಗುರಂ ಬಿೞ್ದತ್ತು Vr. 5, 4]. 2, (= ತಾಮ್ರ No. 3), a disease spreading on the body as an orbicular lotus leaf: the ring worm (Te. ತಾಮರೆ, ತಾಮೆರೆ; R.; T. ಪಡುದಾಮುರೈ). see ಅನ್ತರದಾಮರೆ.

ತಾಮಲಕಿ tāmalaki. *the tree Flacourtia cataphracta* Roxb. (ಭೂನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ G.).

ತಾಮಸ tāmasa. (fr. ತಮಸ್). of or belonging to darkness; an ignorant, vicious or malignant man, a villain; slothfulness, torpidity, tardiness, slowness (My., not Sk.; ದಡ್ಡಗುಣ G.; J. 6, 52); N. of a Manu; darkness, also as a guṇa (Śsv. 4, 60); an attendant of Śiva. — ತಾಮಸ ಮಾಡು. to be slothful (Bp. 37, 16; My.).

ತಾಮಸಗಾಱ tāmasa-gāṟa. a sloth, a sluggard (My.).

ತಾಮಸಗಾರ್ತಿ tāmasa-gārti. a female sloth (My.).

ತಾಮಸಿ tāmasi. *night.*

ತಾಮ್ಬರ tāmbara. = ತಾಮ್ರ. copper, etc. (My.; B. 5, 81).

ತಾಮ್ಬಸಿ tāmbasi. the tree Dolichandrone falcata Seem. (Z.; perhaps also ಟಾಮ್ಬಸಿ, ಡಾಮ್ಬಸಿ Z.).

ತಾಮ್ಬಾಣ tāmbāṇa. = ತಾಮ್ಬಾಳ. a metal (copper or brass) dish (My.; Mhr. ತಾಮ್ಹಣ).

ತಾಮ್ಬಾಳ tāmbāḷa. = ತಾಮ್ಬಾಣ. (My., Te.).

ತಾಮ್ಬೂಲ tāmbūla. = ತಮ್ಬುಲ, (ತವಲಾಯಿ). *betel, the pungent and aromatic leaf of Piper betel;* a roll of the leaf of Piper betel with its ingredients: betelnut, spices and caustic lime, the Pān. 2, *the areca-nut.*

ತಾಮ್ಬೂಲವಲ್ಲಿ tāmbūla-valli. *the climbing plant Piper betel* Lin.

ತಾಮ್ಬೂಲಸಂಗ್ರಹ tāmbūla-saṅgraha. the aggregate of tāmbūla or the place (bag) wherein it is kept. ಬಿತ್ತರದ ತಾಮ್ಬೂಲ ಸಂಗ್ರಹಂ ಹಡಪಮ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 265).

ತಾಮ್ಬೂಲಿ tāmbūli. = ತಮ್ಬುಲಿ. *the Piper betel* (ನಾಗಲತೆ Mr. 123). 2, the Pān-bearer, a servant who prepares and furnishes the betel with its ingredients. 3, a seller of betel.

ತಾಮ್ಬೂಲಿಕ tāmbūlika. = ತಮ್ಬುಲಿಗ, ತಾಮ್ಬೂಲಿಗ. a seller of betel. 2, = ತಾಮ್ಬೂಲಿ No. 2 (Cpr. 2, 21 va.; 8, 83 va.).

ತಾಮ್ಬೂಲಿಗ tāmbūliga. Tbh. of ತಾಮ್ಬೂಲಿಕ. (C. Bp. 47, 41).

ತಾಮ್ಬೇಲು tāmbēlu. = ತಾಬೇಲು. a turtle. (My. occasionally).

ತಾಮ್ಬ್ರ tāmbra. = ತಾಮ್ಬರ. Tbh. of ತಾಮ್ರ. (ತಾಮ್ರ, ಶುಲ್ವ, etc. Nr.; ಶಿಖಿ, ತಾಮ್ರ Nn. 4; My.). see ಪಟಿದಾಮ್ಬ್ರ.

ತಾಮ್ರ tāmra. = ತಾಮ್ಬ್ರ, etc. *copper.* 2, *of a coppery red colour.* (*cf.* ಚೆಮ್ಬು, ಚೆಮ್ಬು). 3, a kind of leprosy with large red spots (*cf.* ತಾಮರೆ No. 2).

ತಾಮ್ರಕ tāmraka. *copper.* (*cf.* ತಮ್ಬಿಗೆ, etc.; Sk. ತಾಮ್ರಿಕ, made of copper).

ತಾಮ್ರಕರ್ಣಿ tāmra-karṇi. *the female of the elephant Añjana* (Mr. 59).

ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ tāmra-kuṭṭaka. = ಚೆಮ್ಬುಕುಟಿಗ. *a brazier or coppersmith.*

ತಾಮ್ರಕೇತು tāmra-kētu. N. of a king (J. 25, 12).

ತಾಮ್ರಚೂಡ tāmra-cūḍa. red-crested: *a cock* (ಕುಕ್ಕುಟ, ಕೋೞಿ Mr. 171).

ತಾಮ್ರತುಣ್ಡ tāmra-tuṇḍa. a parrot (Cpr. 7, 88).

ತಾಮ್ರಧ್ವಜ tāmra-dhvāja. = ತಾಮ್ರಕೇತು. (J. 25 sum.).

ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ tāmra-parṇi. N. of a river rising in Malaya, celebrated for its pearls (Kāvy. V, 40). 2, N. of a town in Ceylon, and of Ceylon itself.

ತಾಮ್ರಭಸ್ಮ tāmra-bhasma. oxide of copper (My.).

ತಾಮ್ರಮರ್ದನ tāmra-mardana. = ತಾಮ್ರಕುಟ್ಟಕ. (Rām. 5, 8, 50).

ತಾಮ್ರಮುಖಿ tāmra-mukhi. a copper-faced, fair-complexioned person, a European (My.).

ತಾಮ್ರಾಕ್ಷ tāmra-akṣa. red-eyed; a crow; the cuckoo. (R.).

ತಾಮ್ರಾಧರೆ tāmra-adhare. a woman with red lips (J. 18 sum.).

ತಾಯ್ tāy. = ತಾಯಿ, ತಾಯೆ. mother (Bp. 48, 19; 57, 70; T., M.; Te. ತಲಿ, ತಲ್ಲಿ). [ಐಯ್ವರ ಬಾಲಕ್ರೀಯೆಯುಂ ಮುಯ್ವಂ ನೋಡಿಸಿತು ತಾಯುಮಂ ತನ್ದೆಯುಮಂ Pb. 2, 11; Ap. 3, 55; Vr. 29, 18]. plural ತಾಯ್ಗಳ್ (Śmd. 124), ತಾಯ್ವಿರ್ (120), ತಾಯ್ಗಳು (Bp. 40, 54), ತಾಯಾರು (R.; T. ತಾಯರ್). ತಾಯ್ ಒರ್ವಳ್, ತನ್ದೆ ಬೇಱೆ (Śmd. 84). ಎಮ್ಮ ತಾಯ್ಗಳ್ (125). ಕೞು ತಾಯ ಬೞಿಯನ್ ಉೞಿಯದ ತೆಱದಿನ್ದಂ (194). ತಾಯ್ ಹರಸಿದಳು ನನ್ದನನ (Bh. 1, 10, 26). ಸ್ವಪಕ್ಷವು ತಾಯ ದೆಸೆಯವರು (1, 8, 17). ಕೆಡಿಸಿದೆ ತಾಯ ಜನ್ಮನನ (1, 8, 57). ತಾಯಂ ಕರೆ ಕರೆದು, ಬಾಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಅೞಲ್ದು (Rsv. 13, 95 va.). ತಾಯ್ಕೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು (ಮಾತುಲ Nr.). ತಾಯನ್ತೆ ಕೞು, ನಾಯನ್ತೆ ಬಾಲ. — ತಾಯನ್ತೆ ಮಕ್ಕಳು, ನೂಲನ್ತೆ ಶಾಲೆ (Prvs.). ಪಡೆದ ತಾಯನ್ತೆ ಅಲಂಕಾರಭನ್ದಮನ್ ಈವುದು (Mr. 6). ತಾಯ ತನ್ದೆ (ಮಾತಾಮಹ 314). see ತನ್ದೆ ತಾಯ್ಗಳ್. — ತಾಯ್ is also a term of respectful mention and of endearment (Bp. 14, 2; 45, 8. 9). — ತಾಯ್ತನ್ದೆಗಳ್. mother and father, parents (Bp. 3, 31). — ತಾಯ್ತನ್ದೆಯರ್. = ತಾಯ್ತನ್ದೆಗಳ್. (Bp. 46, 36). — ತಾಯ್ಮಳಲು. mother-sand: the sand at the bottom (of a river, Rām. 4, 3, 9). — ತಾಯ್ಮಳಲುಗಾಣಿಸು. -ಕಾಣಿಸು. to show the sand at the bottom (Bp. 32, 36; 50, 67; *cf.* ಅಡಿಮಳಲ್). — ತಾಯ್ಮನೆ. -ಮನೆ. a mother's house: a place of refuge or shelter, a home (ಹಕ್ಕೆ, ಇಕ್ಕೆ, etc., ಆಶ್ರಯ Kk. 64; Abh. P. 3, 154). — ತಾಯ್ಪಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. a parent female elephant (Cpr. 5, 64; Rsv. 5, 40). — ತಾಯ್ವಾಡು. -ಬೀಡು. = ತಾಯ್ಮನೆ. ಸತ್ಯವಿಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಯ್ದೆ ತಾಯ್ವಾಡು (Nn. 168). — ತಾಯ್ಕೆಡೆಗೂಡು. (-ಎಡೆ-ಕೂಡು?). to join to or deliver to the mother-place or place of origin (Abh. P. 11, 127).

ತಾಯತ tāyata. = ತಾಯಿತಿ. (S. Mhr.).

ತಾಯಿ tāyi. = ತಾಯ್. (ಅಮ್ಮ, ಸವಿತ್ರಿ, ಜನನಿ, ಮಾತೆ Hla.; ಜನಯಿತ್ರಿ, ಪ್ರಸು, ಮಾತೆ, ಜನನಿ Si. 190; C.; Mhr. ತಾಈ). ದೈತ್ಯರ ತಾಯಿ ದಿತಿ, ದೇವರ್ಕಳ ತಾಯಿ ಅದಿತಿ (Hlā.). ವೀರರನ್ನು ಪೆತ್ತ ತಾಯಿ (ವೀರಮಾತೆ Si. 187). ತಾಯಿಗಿನ್ತಾ ಬನ್ಧುವಿಲ್ಲ, ಉಪ್ಪಿಗಿನ್ತಾ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ. — ತಾಯಿಗಿನ್ತ ಹಿತವನ್ತರಿಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆಗಿನ್ತ ಸವಿಯಿಲ್ಲ. — ತಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ತವರುಮನೆ, ನೀರಿದ್ದರೆ ಕೆಱೆ ಬಾವಿ. — ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ತವರು, ಕಾಟಕರಿದ್ದ ಅಡವಿ. — ತಾಯಿ ಒನ್ದಾದರೂ ಬಾಯಿ ಬೇಱೆ. — ತಾಯಿ ಕಲಿಸಿದ ಊಟ, ತನ್ದೆ ಕಲಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿ. — ತಾಯಿ ಮಾಡಿದ ಹೊಟ್ಟೆ, ಊರು ಮಾಡಿದ ಕೊಳಗ. — ತಾಯಿಯ ಹತ್ತರ ತರ್ಕನಲ್ಲ, ಗುರುವಿನ ಹತ್ತರ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ. — ತಾಯಿಗೆ ಕಣ್ಣರೆ ತಲೆನೋವು (used of unkind children). — ತಾಯಿಗೆ ಕುಲವಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟೆ, ಮಗಳಿಗೆ ಕುಲ. — ತಾಯಿಗೆ ಸೇರದ್ದು ನಾಯಿಗೂ ಸೇರದು.

— ತಾಯಿ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಬಾಯಿ ಬೇಕು. — ತಾಯಿ ಮಾರಿಯಾದರೆ ತರಳನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾನು? — ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಾನ (*i. e.* ತಾಯಿಯನ್ನು) ತಿಮ್ಬುವವಳು ಅತ್ತೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ತಾಯಿಾನ ನೋಡಿ ಮಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೋ! ಹಾಲನ್ನು ನೋಡಿ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೋ! (Prvs.). see Bp. 13, 8; 15, 3. 4; 47, 25; 60, 30. 36; 61, 34; ಮಲ–, ಮಲದಾಯಿ; Prvs. s. ಪಕ್ಷಿ, ಮಗುವು. — ತಾಯಿ ತನ್ದೆ. mother and father (My.; B. 4, 199). — ತಾಯಿ ತನ್ದೆಗಳ್. -ಳು. = ತಾಯ್ತನ್ದೆಗಳ್. (My.; Bp. 46, 67; B. 1, 12. 14). — ತಾಯಿ ತನ್ದೆಯರ್. = ತಾಯ್ತನ್ದೆಯರ್. (Bp. 32, 42). — ತಾಯಿಚಿಕ್ಕೆ. a primer of the coffee tree (My.). — ತಾಯಿವಾವಿ. relationship by a mother's side (My.).

ತಾಯಿತಿ tāyiti. = ತಾತಿ 1, ತಾಯತ. a small box or tube worn round the neck or arm, also tied to the waist-band, containing an amulet and occasionally small gold coins (C.; Te. ತಾಯಿತು, ತಾಯೆತ; T. ತಾಯಿತ್ತು; Mhr., H. ತಾಈತ).

ತಾಯೆ tāye. = ತಾಯ್, etc. mother. (Mr. 309, o. r. ತಾಯಿ).

ತಾರ್– tār. the base for the negative of ತರ್ (Śmd. 281. 282). ತಾರಂ (283). ತಾರೆನೇ (Bp. 14, 14). ಕುಱಿಯುಂ ತಾರದೊಡೆ (28, 23). ಕುಶಬ್ದಮಂ ತಾರದೆ (Mr. 2). see Bp. 59, 16; 60, 15. 2, occasionally this base occurs also in the affirmative (Śmd. 283), especially the imperative singular. ನಡೆ ತಾರೆ (*i. e.* ತರೆ, ತರುವಾಗ, Bp. 12, 43). ತಾರಮ್ಮ! (Bp. 30, 10; My.). ತಾರ, ನಮ್ಮಪ್ಪಾ! (B. 3, 60). ತಾರೋ! (My.). ತಾರೇ, ಬಡ್ಡಿ, ನೀರಾ! ಎನ್ದರೆ ತರುವೆನು, ನಿಲ್ಲೋ, ತಿರುಕಮುಱುವ! (Prv.).

ತಾರ tāra. 1. a copper coin of 2 kāsu or cash [ಹಣವ ಕೊಟ್ಟು ಹಾದರವನಾಡುವುದಱನ್ದ ತಾರವ ಕೊಟ್ಟು ಸೂಳೆಗೈಯಬಾರದೆ? Cv. 369]; (Bp. 23, 34; My.; Tu.; M.: $\frac{1}{2}$ a pice or $\frac{1}{3}$ fanam; *cf.* Mhr., H. ಚಾರ, four?). ತಾರಕ್ಕೆ ಮೂಱು ಸೇರು ಉಪ್ಪಾದರೂ ತರುವದಕ್ಕೆ ಗತಿ ಬೇಡವೋ? — ತಾರಕ್ಕೊನ್ದು ಸೀರೆಯಾದರೂ ನಾಯಿಾ ತಿಕ ಬತ್ತಲೆ (Prvs.). see Prv. s. ನಾರಿ 1.

ತಾರ tāra. 2. = ತಾರೆ. crossing, passing over; floating, swimming; descending. see ಅವ–. 2, *high, as a note in music, soprano; loud, shrill; a high tone or note in music* (ಸಂಗೀತಕ, ಸಂಗೀತಕನ ಸ್ವರಭೇದ Nn. 40, o. rs. ಸಂಗೀತದ ಸ್ವರಭೇದ, ರಾಗಭೇದ). 3, a river (ನದಿ, ಹೊಱೆ 40). 4, the ether, the sky (ನಭ, ಆಗಸ 40). 5, a mountain (ನಗ, ಪರ್ವತ 40). 6, wind (ಮರುತ, ವಾಯು 40). 7, clear, white (ಶುಭ್ರ, ಬಿಳಿದು 40); good, excellent. 8, *silver.* 9, a star (ರುಕ್ಷ, ನಕ್ಷತ್ರ 40). 10, the pupil of the eye (ದೃಗುಮಧ್ಯ, ಕಣ್ಣಿನ ಮಧ್ಯ 40). 11, *the clearness or transparency of a pearl; a clear or beautiful pearl* (ಮುಕ್ತಾಫಲ, ಮುತ್ತು 40). 12, N. of a daitya (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 40).

ತಾರ tāra. 3. tare (in trade, Te., H.). — ತಾರತಕ್ಕಡಿ. fraud, deceit (My.). — ತಾರತಕ್ಕಡಿಗ. a deceiver (My.). — ತಾರತಗಡಿ. = ತಾರತಕ್ಕಡಿ. (My.; H.). — ತಾರತಿಗಡಿ. = ತಾರತಗಡಿ. (My.; H.).

ತಾರಕ tāraka. one who causes or enables to pass or go over; one who helps another through a difficulty; a protector; a pilot. see Kāvy. III, 3, B, 54. 2, N. of a daitya (Śmd. 260; Grj. 6, 2. 3. 5; Bp. 18, 22). 3, *a star.*

ತಾರಕಜಿತ್ tāraka-jit. *Skanda.*

ತಾರಕಮಥನ tāraka-mathana. Skanda (ಮುಯ್ಯಾಮೊರ್ಗ Ct. I, 92; II, 52).

ತಾರಕರಾಜ tāraka-rāja. the moon (Bp. 10, 30).

ತಾರಕರಿಪು tāraka-ripu. = ತಾರಕಾರಿ. (Mr. 16).

ತಾರಕಾರಿ tāraka-ari. *Skanda.*

ತಾರಕಾಸುರ tāraka-asura. = ತಾರಕ No. 2. (Grj. 10, 111; Bp. 54, 56).

ತಾರಕಿ tāraki. a star (ತಾರಗೆ Ct. II, 13). 2, one of the lunar mansions (ಚಿತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ Nn. 8). 3, another lunar mansion (ವಿಶಾಖ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 38).

ತಾರಕಿತ tārakita. starry, star-spangled (Cpr. 10, 49).

ತಾರಕೆ tārake. = ತಾರಗೆ. *a star.* 2, *the pupil of the eye.* 3, a meteor.

ತಾರಗೆ tārage. Tbh. of ತಾರಕೆ. a star (ಮಿಾನ್ Ct. I, 46; ತಾರಕಿ II, 13; ಮಿಾನ್, ಅಱುಲ್, ನಕ್ಷತ್ರ Kk. 10*b*; ಮಿಾನ್, ಅಱುಲ್, ತಾರೆ Śm. 16; Cpr. 1, 113; 3, 96); [Pb. 8, 15]. 2, one of the lunar mansions (ಮೃಗ, ನಕ್ಷತ್ರ Nn. 81). 3, another lunar mansion (ಪುಷ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರಭೇದ 130). — ತಾರಗೆಯಾಳ್ದ. -ಆಳ್ದ. the moon (Śm. 15). — ತಾರಗೆವಟ್ಟೆ. -ಬಟ್ಟೆ. the starry path, the sky (ಆಗಸ Śmd. II; Kk. 88).

ತಾರಣ tāraṇa. who or what causes or enables to cross; crossing, reaching the opposite shore; carrying across. 2, the eighteenth year of the cycle of sixty (My.). see ಅವ–, ಪ್ರ–.

ತಾರತಮ್ಯ tāratamya. (fr. ತರ, more, and ತಮ, most). = ತಾರು ತಮ್ಯ. gradation, the state or condition of more or less, high or subordinate rank (ತರತಮಭಾವ, ಮುಖ್ಯತೆ ಅಮುಖ್ಯತೆ Śmd. 172; Cpr. 10, 36; J. 2, 51; My.); discrimination (Mhr.). ತಾರತಮ್ಯ ವಱಯದವ ದೊರೆಯಲ್ಲ, ಮಾತು ಮಿಾಱದವ ಸೇವಕನಲ್ಲ (Prv.).

ತಾರಯ್ಸು tāraysu. = ತಾರವಿಸು. to sing in soprano; to shrill, to utter a loud sound; to exercise or tune the voice before commencing to sing (Bp. 17, 21).

ತಾರಲ್ tāral. a bush (Cpr. 4, 47).

ತಾರವಿಸು tāravisu. = ತಾರಯ್ಸು. (Bp. 12, 44).

ತಾರಸಿ tārasi. work done with bricks and gāre, a terrace (My.; H.).

ತಾರಾಚಲ tārā-acala. N. of a mountain (Cpr. 6, 90).

ತಾರಾಧಿಪ tārā-adhipa. the moon (Mr. 36).

ತಾರಾಪತಿ tārā-pati. = ತಾರಾಧಿಪ. (Grj. 4, 43 va.).

ತಾರಾಬಲ tārā-bala. the influence or aspect of stars (My.).

ತಾರಾಮಣ್ಡಲ tārā-maṇḍala. the starry region, the sphere of the stars, the zodiac. (My.). 2, a large well (My.). 3, a kind of fire-work (My.).

ತಾರಾಶಶಾಂಕ tārā-śaśāṅka. a licentious work, giving an account of the illicit intercourse between the wife of Bṛihaspati and the moon (My.; Te.).

ತಾರಿಕೆ tārike. = ತಾರಕೆ (?). see ಜ್ವಲಿತಾರಿಕೆ.

ತಾರಿಣಿ tāriṇi. Durgā. 2, a kind of goddess with Buddhists. (R.).

ತಾರಿತ tārita. made to cross, conveyed across, saved. see ಪ್ರ–.

ತಾರೀಖು tārīkhu. ತಾರೀಕು. a point of time, a date (C.; Br.; Mhr., H.; B. 3, 87; 4, 5. 217; 5, 179).

ತಾರೀಫು tārīphu. ತಾರೀಪು. praise, applause. 2, ridicule, mock at (My.; Mhr., H. ತಾರೀಪ, ತಾರೀಫ).

ತಾರು tāru. = ತಾಳ್ 2. the bar or bolt of a door. — ತಾರುಗದ. -ಕದ. a double door (My.).

ತಾರುಣ್ಯ tāruṇya. (fr. ತರುಣ). *youth, youthfulness.* ತಾರುಣ್ಯವೇ ರೂಪು, ಕಾರುಣ್ಯವೇ ಗುಣ (Prv.).

ತಾರುಣ್ಯವತಿ tāruṇya-vati. a youthful female (Cpr. 8, 72 va.; Rsv. 11, 84 va.).

ತಾರುತಮ್ಯ tārutamya. = ತಾರತಮ್ಯ (of which it is an incorrect form). (ತರತಮ Ct. II, 114).

ತಾರೆ tāre. ತಾರಾ. = ತಾರ 2. *a star* (ರುಕ್ಷ Mr. 513; ಮೀನ್, ಅಱಿಲ್, ತಾರಗೆ Śm. 16). 2, *the pupil of the eye* (ಕಣ್ಣಾಲಿ 513). 3, a clear or beautiful pearl (ಮುತ್ತು 513). 4, silver (ರೌಪ್ಯ 513). 5, wind (ವಾತ 513). 6, the wife of Bṛihaspati. 7, a female monkey, the wife of Vāli.

ತಾಱ್ tāṟ. 1. ತಾಱು. to become dry, to dry up; to wither, to wane; to become emaciated (ಶೋಷಣ Śmd. Dh.; My.; Te.; Tu. to sink; M. ತಱು, ತಾಱು, to sink, decline, become thin; T. ಚಾಮ್ಪು, to shrink, fade, etc.; *cf.* ತಱಗು). [ಭೀಮನಾದೋರ್ದಂಡದೀಡಾಡಿದೊಡತ್ತ ಜಾಣ್ಡ ತಟನುಂ ತಾಪನ್ನಿಗಂ ಪಾಱು ತಾಱಿದ ಪೇರಾನೆಯೊಡಲ್ಗಳಭ್ರತಳದೊಳ್ ಸಿಲ್ಕಿರ್ದುರ್ವೋರೆಂನ್ದು ಮಾಣದೆ ಬೀೞ್ವ ಪೂರ್ವವು Pb. 11, 67; Ap. 9, 89]. ತಾಱಿದ ದನ; ತಾಱಿದ ಮುದುಕ (My.). see Abh. P. 14, 56 va.; Bh. 4, 3, 15.

ತಾಱ್ tāṟ. 2. an omen (ಶಕುನ Śmd. Dh.; Śm. 116; *cf.* ಸಾಱು, ತಾರ 2). ತಾಗರಳ್ (Śmd. 51).

ತಾಱಡಿ tāṟaḍi. the state of becoming or being dry (Cpr. 5, 15).

ತಾಱಿ tāṟi. = ತಱಿ 7, ತಾಱೆ. a large timber tree, the Beleric myrobalan, Terminalia belerica Roxb. (ಕಲಿ, ಅಕ್ಷ, ವಿಭೀತ; ಈ 3 ಕೂಡಿದಡೆ ತ್ರಿಫಲೆ ಎಮ್ಬುದು Hlā., see s. ತಾಱೆ; ವಿಭೀತಕ, ಅಕ್ಷ Mr. 122, o. r. ತಾಱೆ; ಅಕ್ಷ Nn. 37, o. r. ತಾಱೆ; Tu., Te. ತಾಡಿ, ತಾಣ್ಡಿ; T. ತಾನ್ರಿ; M. ತಾನ್ನಿ). — ತಾಱಿಯ ಮರ. = ತಾಱಿ. (ಕಲಿದ್ರುಮ, ಭೂತಾವಾಸ, ಕರ್ಷಫಲ, ತುಷ, ಅಕ್ಷ Nr.; ವೃಕ್ಷ, ಸ್ಯನ್ದನ Nn. 110).

ತಾಱಿಗ tāṟiga. a dry, sapless mass (Ch. v. 19; Grj. 1, 30).

ತಾಱು tāṟu. 1. = ತಾರ್–. the state of drying, etc., dryness. (Cpr. 9, 80). — ತಾಱ ಗೋಟಡಿಕೆ. an areca-nut that is dry and hard (not good, My.). — ತಾಱುಗುಣ್ಡೆ. -ಕುಣ್ಡೆ. withered buttocks (Bp. 47, 1).

ತಾಱು tāṟu. 2. = ತಾಳು 2. confusion? (Te. ತಾರು, ತಾಱು, to move about in a busy, officious manner; to run; to lurk or lie in wait, see ತಾಗುಡಿ). —ತಾಱು ತಟ್ಟು. reit. = ತಾಱು ಮಾಱು, (ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುಂ). (J. 20, 44). — ತಾಱು ಮಾಱು. reit. disorder, confusion (My.; T., M.). ತಾಱು ಮಾಱು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಯಾರು ತಾನೆ ನಮ್ಬುತ್ತಾರು? (Prv.). — ತಾಱುಮ್ಬಱಿ. -o-. a confused manner, disorder. ತಾಱುಮ್ಬಱಿಯಂ, disorderly, out of order; ad libitum (Cpr. 7, 99; 8, 73; see Śmd. s. ಬಾನಲ್).

ತಾಱು tāṟu. 3. a bunch or cluster of arecanuts (My.; T.; Mhr., H. ತಾರ, wire; a piece of catgut; a string of silk, etc.).

ತಾಱು tāṟu. ತಾರು. tar (E.). (T.; My.).

ತಾಱೆ tāṟe. = ತಾಱಿ, q. v. (My.) a large timber tree. ತರತರದಿಂ ಶೋಭಿಸುವ ತಾಱೆಯಿನ್ದ . . . ಕಾನನಂ ಕಣ್ಗೆಸೆದುದು (Rāghc. 17, 54). — ತಾಱೆೀ ಕಾಯಿ. the tāṟe fruit. ಅಳಲೇ ಕಾಯಿ, ತಾಱೇ ಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಿಗಳು ಎಮ್ಬ ತ್ರಿಫಲಗಳು (Si. 336). — ತಾಱೇ ಗಿಡ. = ತಾಱೆ. (ಕಲಿದ್ರುಮ, ಭೂತಾವಾಸ, etc. Si. 135). — ತಾಱೇ ಮರ. = ತಾಱೇ ಗಿಡ. (ಅಕ್ಷ, ಕಲಿದ್ರುಮ Si. 461). ತಾಱೇ ಮರದ ಕಾಯಾದರೂ ಕರೆದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ತಾರ್– tār. = ತಾಱು 1.— ತಾಗೂರಡು. –ಕೂಡು. to be effected with dryness: to shrink (J. 3, 40). — ತಾರ್ಮುಟ್ಟು. 1. to be touched by or effected with dryness, to dry, to shrink (Grj. 4, 120 va.; 9, 27 va.). — ತಾರ್ಮುಟ್ಟು. 2. touch of dryness, desiccation (Cpr. 5, 19 va.).

ತಾರ್ಕಣೆ tārkaṇe. = ತಾರ್ಕಾಣೆ. (My.). [Tu.].

ತಾರ್ಕಾಣೆ tārkāṇe. personal observation, an argument. (Rām. 4, 1, 8).

ತಾರ್ಕಿಕ tārkika. (fr. ತರ್ಕ). belonging to the science of reasoning or logic; a dialectician, a philosopher, a sophist; a disputant (ವಾದಿ, ಮೇಲಱಿದು ತರ್ಕಿಪಂ Mr. 360). see Bp. 54, 80. 82; 59, 55.

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ tārkṣya. *Garuḍa* (ವೈನತೇಯ, ಗರುಡ Nn. 12). 2, *a horse* (ಉತ್ತಮ ವಾಜಿ, ಒಳ್ಳಿಹ ಕುದುರೆ 12).

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಧ್ವಜ tārkṣya-dhvaja. Viṣṇu. (R.).

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಶೈಲ tārkṣya-śaila. *a sort of collyrium.*

ತಾರ್ಣ tārṇa. (fr. ತೃಣ). made of grass. (Cpr. 5, 64 va.).

ತಾರ್ಯ tārya. to be crossed, passable; to be ferried over; to be conquered (adj.); fare, freight. see ನೌ–.

ತಾಲ tāla. 1. = ತಾಡ No. 2, ತಾಣ 1, ತಾಳ 1. slapping or clapping the hands together or against the opposite arm; clapping or flapping in general. 2, beating time in music; *musical time or measure.* 3, a sort of cymbal. 4, a prosodical metre. 5, *a short span, one measured by the thumb and middle finger.* 6, *a yellow pigment,* or sulphuret of arsenic.

ತಾಲ tāla. 2. = ತಾಡ No. 4, ತಾಳ 2, (ತಾಳಿ 2), ತಾಳೆ 3, ತಾೞ್ 1. *the palmyra tree, Borassus flabelliformis* Lin. (ಕಲ, ಧ್ವಜ ದ್ರುಮ, ಪತ್ರಿ, ತಾೞ್ Mr. 111; see ಭೂ–, ಶ್ರೀ–). 2, the open hand with the fingers extended, the palm. 3, = ತಾೞ್ 2, a bolt, a lock.

ತಾಲಕ tālaka. = ತಾಡಂಕ, ತಾಲಪತ್ರ, q. v. 2, = ತಾಲ 1, No. 6. — ತಾಲಕಭಸ್ಮ. the tāla in a calcined state (My.).

ತಾಲಜಂಘ tāla-jaṅgha. having legs as long as a palm-tree.

ತಾಲಧ್ವಜ tāla-dhvaja. *Balarāma.*

ತಾಲನನ್ದನ tāla-nandana. a grove of palmyras (Śsv. 1, 34).

ತಾಲಪತ್ರ tāla-patra. = ತಾಡಪತ್ರ. a palmyra-leaf; *a hollow cylinder of palm-leaf, gold,* etc., *thrust through the lobe of the ear as an ornament,* etc. (ತಾಲಕ, ಕರ್ಣದ ಓಲೆ Mr. 337). 2, an oblong piece of a palm-leaf (especially of Talipot or ತಾಳಿ, see ಓಲೆ) used to write on.

ತಾಲಪತ್ರಿಕೆ tāla-patrike. = ತಾಲಪತ್ರ. (ತಾಡವಾಲಿ G.).

ತಾಲಪರ್ಣಿ tāla-parṇi. *a kind of vegetable perfume* (= ಮುರಾ).

ತಾಲಪಾತ tāla-pāta. a falling of palmyra trees (Cpr. 5, 51 va.). 2, a stroke of the cymbal called śamyā (5, 51 va.).

ತಾಲಮಧು tāla-madhu. toddy (ತಾಡೀ ಮರದಿಂದ ಆಗುವ ಸರಾಯಿ G.).

ತಾಲಮೂಲಿಕೆ tāla-mūlike. *the plant Curculigo orchioides* Roxb. see ನೆಲದಾಳಿ.

ತಾಲವೃನ್ತ tāla-vṛinta. *a fan* (ಬೀಸಣಿಗೆ, ವ್ಯಜನ Mr. 208; ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆ ಆಲವಟ್ಟ Ss; ತಾಡವಾಲೀ ಬೀಸಣಿಕೆ G.).

ತಾಲವೃನ್ತಕ tāla-vṛintaka. *a fan.*

ತಾಲವ್ಯ tālavya. relating to the palate, palatal (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ತಾಲವ್ಯಾಕ್ಷರ tālavya-akṣara. a palatal letter (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ತಾಲಾಂಕ tāla-aṅka. *Balarāma.*

ತಾಲಿ tāli. = ತಾಳಿ. a small round plate of gold worn at the neck, by females as a marriage-badge answering to the marriage-ring (My.; T., Tu., M.; Te. ತಾಳಿ, ತಾಳಿಬೊಟ್ಟು); that plate used as an ornament (My.). see ಕಾಶಿತಾಲಿ No. 2.

ತಾಲಿ tāli. 1. Tbh. of ಸ್ಥಾಲಿ. a kind of metal vessel (My.; Mhr. ಥಾಳೀ). see ಕಾಶಿತಾಲಿ No. 1.

ತಾಲಿ tāli. 2. = ತಾಟಿ 2, ತಾಡಿ, ತಾಳಿ 2. *the Talipot or fanpalm, Corypha taliera* Roxb. (or Corypha umbraculifera Lin.). 2, a species of the mountain-palm (see ಕಿಱುದಾಟ್ & *cf.* ತಾಳಿ 2). 3, the spirituous juice of the palm, toddy. 4, *the small tree Flacourtia cataphracta* Roxb.

ತಾಲೀಮು tālīmu. instruction, as in gymnastic exercises (Mhr., H.); a gymnasium. (My.; Mhr., H.).

ತಾಲು tālu. *the palate.*

ತಾಲುಕ tāluka. = ತಾಲುಗೆ, ತಾಳಿಗೆ, ತಾಳುಗೆ, ತಾಳ್ಗೆ. the palate (Sk.); the throat (not Sk.). 2, the cheek (ಗಲ್ಲ Śmd. 43 Cm.; see Ct. I, 45 s. ತಾಳ್ಗೆ; is ಗಲ meant?).

ತಾಲುಗೆ tāluge. Tbh. of ತಾಲುಕ (Śmd. 43).

ತಾಲುಜಿಹ್ವ tālu-jihva. a crocodile. 2, the uvula. (R.).

ತಾಲೂಕ tālūka. = ತಾಲೂಕು (ಗಡಿ G.).

ತಾಲೂಕು tālūku. a dependency: a talook, a division of a district (C.; B. 4, 216; Br.; Mhr., H. ತಾಲುಕಾ, ತಾಲುಖಾ).

ತಾವ tāva. = ತಾವು 2. a sheet of paper. (B. 5, 225).

ತಾವಕ tāvaka. (fr. ತವ). thy, thine. (Bp. 54, 80. 82; 59, 55).

ತಾವಕೀನ tāvakīna. thine. (My.).

ತಾವಡ tāvaḍa. a kind of necklace formed of lotus beads hanging as low as the navel, worn by men (J, 16, 24; 28, 9; M.; T. ತಾಬ್ಬಡ; Te. ತಾವಡ, ತಾವಳ, ತಾಳಿ; see ತಟ್ಟು).

***ತಾವಡಿ tāvaḍi.** — ತಾವಡಿಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to get exhausted, to tire oneself. ಅಱಸಿ ಪರಿಪರಿದು ಕರಂ ತಾವಡಿಗೊಳ್ವೀ ಭೀಮನ ಬೇವಸಂ Pb. 7, 46.

ತಾವತ್ tāvat. *so great, so large; so far, so long; so many; such.*

ತಾವರೆ tāvare. = ತಾಮರೆ. a lotus. (Śmd. 128; C.; ಪುಣ್ಡರೀಕ, ವನೇಜಾತ Nn. 18; ರಾಜೀವ, ಕಮಲ 22; ಪುಷ್ಕರ, ಸರಸಿಜ 27; ಕಮಲ 29; ಕುಮುದ, ಅಮ್ಬುಜ 29; ವಿಶೀರ್ಣ, ಸರಸಿಜ 41; ಶತಪತ್ರ, ಅಮ್ಬುರುಹ 49; ವನೇಜ 53; ನಲಿನ 54. 110; ಬಿಸಜ 56; ತಾಮರಸ, ಅರವಿನ್ದ, ಪದ್ಮ, ಪಂಕಜ, etc. Hlā. ಅರವಿನ್ದ Śm. 26). [Pb. 6, 8; Ap. 6, 85]. ತಾವರೆಯ ಕರ್ಣಿಕೆ (ವನಜಾತಕೋಶ Nn. 21; ಅಬ್ಜಕರ್ಣಿಕೆ 52); ತಾವರೆಯ ದಣ್ಟು (ಮೃಣಾಲ 60). see Śmd. 98. 155. 167. 207; Si. 95-97. 136. 158; Cpr. 5, 39 va.; 8, 98; Bp. 49, 30; Bh. 1, 5, 9; Rām. 2, 7, 3; ಅಡಿದಾವರೆ, ಕೆನ್-, ಕೆಮ್ಬು-, ನೆಲ-, ಬಯಲ್-, ಬಿಳಿ-, ಬೆಟ್ಟ-, ಬೆಳ್-, ಮರ-. ತಾವರೆಗೆ ಆಪ್ಪನೇ ವೈರಿ (Prv.). — ತಾವರೆಗಡ್ಡೆ. the bulbous root of a lotus (Bp. 30, 28). — ತಾವರೆಗಣ್ಣ. -ಕಣ್ಣ. Viṣṇu (Śs.; ಉಪೇನ್ದ್ರ Śm. 6). — ತಾವರೆಗನ್ದ. -ಕನ್ದ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Ct. II, 3; Kk. 9). — ತಾವರೆಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. the sun (ನೇಸಱ್, etc., ಸಪ್ತಾಶ್ವ Kk. 45). [— ತಾವರೆಗೆಱೆ. -ಕೆಱೆ. = ತಾಮರೆಗೆಱೆ. ಕಿಱುದನ್ತರಂ ಬನ್ದೊನ್ದು ತಾವರೆಗೆಱೆಯ ಮೊದಲೊಳ್ ನಿನ್ದು Pb. 2, 95 va.]. — ತಾವರೆಗೆಳೆಯ. the sun (Śm. 14; Kk. 45; Bh. 8, 26, 5). — ತಾವರೆಗೊಳ. -ಕೊಳ. a pond abounding with the lotus (Cpr. 7, 153; Bh. 2, 13, 27). — ತಾವರೆನೂಲ್. lotus fibres (Śmd. 66. 133). — ತಾವರೆಮಣಿ. a lotus seed, often used as a bead (My.). — ತಾವರೆಯ ಕಣ್ಣ. = ತಾವರೆಗಣ್ಣ. (ಉಪೇನ್ದ್ರ Kk. 6). — ತಾವರೆಯಣುಗ. -ಅಣುಗ. Brahmā (Śm. 8). — ತಾವರೆಯರಲ್. -ಅರಲ್. a lotus flower (Cpr. 7, 70). [— ತಾವರೆಯೆಸಱ್. -ಎಸಱ್. petal of a lotus. ಪೊಸತಲರ್ದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯೆಸಜ್ಗಳ ನಡುವಿರ್ಪ ಸಿರಿಯುಂ Pb. 1, 40]. — ತಾವರೆವಗೆ. -ಪಗೆ. = ತಾವರೆವಗೆಯ. (V. 4, 114). — ತಾವರೆವಗೆಯ. -ಪಗೆಯ. the enemy of the lotus: the moon (Śm. 16). — ತಾವರೆವಣೆಯ. -ಮಣೆಯ. Brahmā (Śs.). — ತಾವರೆವನೆಯಳ್. -ಮನೆಯಳ್. Lakṣmī (Śm. 6). — ತಾವರೆವಸೆಯ. -ಪಸೆಯ. Brahmā (ಬೊಮ್ಮ Kk. 9). — ತಾವರೆವೊಕ್ಕುೞ. -ಪೊಕ್ಕುೞ. Viṣṇu (ಹರಿ Ct. II, 4). — ತಾವರೆಹಕ್ಕಿ. (ಪುಷ್ಕರಾಹ್ವ, ಸಾರಸ Si. 174). — ತಾವರೆಹುವ್ವು. a lotus flower (Si. 96).

ತಾವಿ tāvi. a gold or silver ring occasionally put round the hoof of a horse (ವಳಯ Mr. 274, o. r. in two MSS. ಲೋವಿ).

ತಾವು tāvu. = ತಮ್ 1, etc., ತಾಮ್ q. v. they (reflexive). (C.; Bp. 14, 28). ಭಕ್ತರು ತಾವು ಸರ್ವರು ಸನ್ದಣಿಸಿ ನೋಡಲ್ಕೆ ಕೇಳಲ್ಕೆ (Bp. 36, 22). ತಾವು ಮೂವರು (36, 36). ತಾವಿಬ್ಬರ್ (37, 57). ತಮ್ಮನ್ ಇಬ್ಬರಂ (29, 15). ತಾವುನ್ನು (60, 29). ಫಲನೂಗಿ ಬಲಿಯಲೊಡನೆ ತಾವೆ ಕೆಡುವ ಧಾನ್ಯಂಗಳು (ಓಷಧಿಗಳು Nr.). ಬಹು ಮನ್ದಿ ರೈತರು ತಾವಾಗಿ ಒನ್ದು ಕಡೇ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡಿರುವ ಊರು (ಗ್ರಾಮ, etc. Si. 113). ಆ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮನ್ದ ತಾವೇ ಆಗಿವೆಯೋ? ಇಲ್ಲ! (B. 2, 24). ಆ ತತ್ತಿಗಳು ಬಿಸಲಿನ ಕಾವಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ದ ತಾವೇ ಒಡೆದು (4, 119). ಮನುಷ್ಯರು ತಾವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಗಣ್ಡಾನ್ತರ ತನ್ದು ಕೊಳ್ಳ ಬಾರದು (4, 59). ಕುದುರೆಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ನಿಲ್ಲುವವು (4, 61). ತಾವು ಮಾಡುವದು ಗನ್ಧರ್ವರು ಮಾಡಿದರು (Prv.). 2, you (honorific). (C.; see B. 2, 48; 3, 67; 4, 50. 52. 53. 64. 66. 127. 156).

ತಾವು tāvu. 1. = ಟಾವು, etc. a place, etc. (My.; T.; J. 17, 4; B. 5, 250). ತಾವಿನಲ್ಲಿ (Śmd. 139. 233. 234. 238. 246. 268 Cm.). ತಾವಿಂಗೆ (250 Cm.). see Prv. s. ನೀರು.

ತಾವು tāvu. 2. = ತಾವ. a sheet of paper (My.; B. 4, 103; Br.; Mhr., H. ತಾವ; T., M. ತಾಳ್).

ತಾಸಮಾರು tāsamāru. = ತಾಸೆ. (My.).

ತಾಸೀಲು tāsīlu. = ತಹಸೀಲು. collection of the revenue. (My.).

ತಾಸೀಲುದಾರ tāsīlu-dāra. = ತಹಸೀಲುದಾರ. head of a tālūk. (My.).

ತಾಸು tāsu. an hour (C.; Bp. 2, 11; Br.; Mhr., H. ತಾಸ); a gong (Br.; Mhr., H.); ತಾಸು ಬಡಿ (B. 3, 87), -ಬಾಱಸು (3, 88), to strike the hour-gong. ತಾಸಿಗೊನ್ದು ಕೂಸ ಹೆತ್ತರೆ ಈಸೀಸು ಮುತ್ತು. — ತಾಸಿನ ಗೊತ್ತು ದಾಸಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prvs.). — ತಾಸಿನ ಬಟ್ಟಲು. the metal vessel by the sinking of which in water the hour is measured (My.). ತಾಸಿನ ಬಟ್ಟಲು ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ತಾಸಿಗೆ (gong) ಕೊಡತೀ ಪೆಟ್ಟು (Prv.). — ತಾಸುಹೊತ್ತು. an hour's time (My.; B. 5, 126).

ತಾಸೆ tāse. = ತಾಸಮಾರು. a flat drum that is fastened in front of the belly when beaten (Mhr. ತಾಶಾ). — ತಾಸೇದನ. a man who beats that drum (C.).

ತಾಹಿ tāhi. = ತಾಹೆ, q. v.

ತಾಹೆ tāhe. = ತಾಪು. a pimp's house. (ತಾಪು, ಕುಣ್ಟಣವನೆ Śs.; ತಾಪು, ಕುಱುಹುದಾಣ Kk. 57, o. r. ತಾಹಿ).

ತಾಳ್ tāḷ. = ತಾಳು 1. to hold; to take, to assume, to get, to obtain, to receive; to have or possess; to

undergo, to experience; to suffer patiently or quietly; to be patient; to endure; to wait; to last, to continue unimpaired, to wear well (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; Śm. 113; ಆಳ್ Śmd. 56. 77. 344 Cm.; ಧರಿಸು 70. 105 Cm.; ನಿಲುಕಡೆ Śm. 113; C. as ತಾಳು; Tu., T., Te.; Te. also ಚಾಲು; *cf.* ತಳ್ 1, ತಳೆ 1, ತಾಳ್ದು). 2, to bear with, etc. (ಕ್ಷಮಿಸು G.; C. as ತಾಳು). P. p. ತಾಳ್ದು. [ಬುಧರೊಲವೊಗೆದಿರೆ ಹೃದಯದೊಳೆ ತಾಳ್ದಿ ಮಣಿಹಾರಂ ಬೋಲ್ ಸೊಗಯಿಸುವ ವಚನ ವಿರಚನೆ Kr. 1, 13; Pb. 1, 1; Ap. 1, 5]. ಕರದೊಳ್ ತಾಳ್ದಿರ್ದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ (ತಳಾಮಳ Nn. 166). see Ch. v. 177; Bp. 24, 67; 37, 24; 43, 26; Rsv. 2, 32; 5, 51. 120; 8, 116; 9, 4; 13, 45; J. 3, 31; 17, 1. 21; 28, 40; 29, 7; ಕೌತುಕನ್ತಾಳ್, ಬೆಳೆದಾಳ್, ಸೀಸಕನ್ತಾಳ್.

ತಾಳ tāḷa. ? (Śmd. 40).

ತಾಳ tāḷa. 1. = ತಾಲ 1, etc. beating time in music, etc. (Ch. ಹೊತ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಮಾಣಂ Mr. 79; —ಗೇಣ್ 324, o. r. ತಾಣ). ರಾಗಂಗಳಲ್ಲಿ ನೂಱೊನ್ದು ತಾಳಮ್ ಅಕ್ಕು (78). ತಾಳ ತಪ್ಪಿದರೆ ಕುಣಿಯೋದು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. — ತಾಳದಲ್ಲಿ ಜಾಣನಾದರೆ ತಾಳಿಕೆ ಇದ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 19, 8; 37, 44. 45; ಸಂಗಡದಾಳ; Prvs. s. ಪದ, ಮೇಳ; Mr. s. ಅಯ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ್ಯ. also: N. of a vritta (Ch.).

ತಾಳ tāḷa. 2. = ತಾಲ 2. palmyra tree (Śmd. 30; My.; Si. 166). see Sp. s. ಬೇಳಿ. [— ತಾಳತರು. palmyra tree Kr. 3, 194. — ತಾಳಮರ. = ತಾಳತರು. ತಾಳಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒನ್ದು ಹಾಲ ಹರವಿಯಿರ್ದೊಡೆ ಅದ ಹಾಲ ಹರವಿಯೆನ್ನರು ಸುರೆಯ ಹರವಿಯೆನ್ಬರು Bv. 90].

ತಾಳಗಣನೆ tāḷa-gaṇane. the counting of the tāḷa (Ch.).

ತಾಳಗತಿ tāḷa-gati. a mode or variety of beating time in music (Bp. 52, 42).

ತಾಳದ tāḷada. = ತಾಳಿದ, ತಾಳ್ದ, ತಾಳ್ಸು. boiled and seasoned vegetables (My.; T., M. ತಾಳಿದ; see ತಾಳಿಸು).

ತಾಳಧರ tāḷa-dhara. = ತಾಳಧರಿ, ತಾಳಧಾರಿ. a man who has and uses a cymbal; a time-keeper in musical performances (ವಿಶಾಖ, ತಾಳಧಾರಿ Nn. 38; ವಿಶಾಖ Mr. 528, o. r. ತಾಳಧಾರಿ; ಶಬ್ದಜ್ಞ Mr. 378). see s. ಶಬ್ದಜ್ಞ.

ತಾಳಧರಿ tāḷa-dhari. = ತಾಳಧರ. (Bp. 5, 43; 12, 42).

ತಾಳಧಾರಿ tāḷa-dhāri. = ತಾಳಧರ, q. v.

***ತಾಳಧ್ವಜ tāḷa-dhvaja.** one who has on his banner emblem of a tāḷa; Bhīṣma.

ತಾಳಮಾನ tāḷa-māna. time-measuring in music; a particular time in music (ರೂಪಕ Mr. 526).

ತಾಳರವ tāḷa-rava. a sound or sounds used in beating time. see ಐತ್ತಡಗಡೈಡಣ.

ತಾಳವಟ್ಟ tāḷa-vaṭṭa. a fan (Cpr. 5, 64; *cf.* ಆಲವಟ್ಟ). [ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ದೊಣೆಗಳನೆರಡುಂ ದೆಸೆಯೊಳಂ ಬಿಗಿದು ತಾಳವಟ್ಟದ ಬಿಲ್ಲಂ ಕೆನ್ದಳದೊಳಮುರೆ ಸೀವಿ ಜೇವೊಡೆದಾಗಳ್ Pb. 12, 135 va. (this word seems to be ಕಾಳವಟ್ಟ Tbh. of ಕಾಲಪೃಷ್ಠ name of Karṇa's bow)].

ತಾಳವಿಭೇದ tāḷa-vibhēda. a particular time in music (ರೂಪಕ Nn. 135).

***ತಾಳಸಮ್ಪುಟ tāḷa-sampuṭa.** speech? ಅವುದು ಹಿರಿದಮ್ಬೆನಯ್ಯಾ ತಾಳಸಮ್ಪುಟಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಘನವ Cv. 251; Bv. 392.

ತಾಳಿ tāḷi. = ತಾಲಿ. a small round plate of gold tied to the bride's neck as a marriage badge (My.; Si. 218). see ಅಯದಾಳಿ, ಗಿಳಿದಾಳಿ, ಗುಳದಾಳಿ. — ತಾಳಿಬೊಟ್ಟು. a small kind of tāḷi (My.). — ತಾಳಿಸರ. a necklace composed of tāḷis, worn by women (My.). [Tu.].

ತಾಳಿ tāḷi. 1. = ತಾಳೆ 1. a pile of dried cakes of cowdung (My.; T.; Mhr. ಥಾಳ; see ಪ್ರೇತದಾಳಿ). ಕುಳ್ಳುತಾಳೀ ಮೇಲೆ ಬೇಯಿಸಿದನ್ನ ಅನ್ನ (ಉಕ್ಕು G.).

ತಾಳಿ tāḷi. 2. = ತಾಲಿ 2, etc. the palmyra tree, Borassus flabelliformis Lin. (T.; M.: Corypha umbraculifera). see ಶ್ರೀ–; ದೇವದಾಳಿ. — ತಾಳೀ ತರು (Rsv. 2, 36). — ತಾಳೀ ಫಲ (Rsv. 6, 20). — ತಾಳೀ ಮರ. = ತಾಳೆ. (St. & Pl.; My.).

ತಾಳಿಕೆ tāḷike. undergoing, suffering (Bh. 1, 8, 34); patience; patient endurance; perseverance (J. 22, 12; My.; B. 5, 296; Te. ತಾಲಿಕೆ, ತಾಳಿಕೆ). ತಾಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೆ ಕಾಱು ಸಿಕ್ಕುವದು (Prv.). see Prv. s. ತಾಳ 1.

ತಾಳಿಗೆ tāḷige. (Śmd. 40). Tbh. of ತಾಲುಕ. the palate (see ಕಿಟ್ಟಾಳಿಗೆ). 2, the throat (Bh. 1, 8, 34; 1, 10, 38; 3, 23, 11).

ತಾಳಿದ tāḷida. = ತಾಳದ, etc. boiled and seasoned vegetables. (My.),

ತಾಳಿಮೆ tāḷime. = ತಾಳುಮೆ, ತಾಳ್ಮೆ. patient endurance; patience; forbearance; perseverance (My.).

ತಾಳಿಸಪತ್ರೆ tāḷisa-patre. = ಚಾಳಿಸಪತ್ರೆ, ತಾಳೀಸಪತ್ರೆ, ತಾಳೇಸಪತ್ರೆ. a kind of plant. (St. & Pl.; Mhr. ತಾಲೀಸಪತ್ರ, the name of a drug).

ತಾಳಿಸು tāḷisu. to season food (My.; Te. ತಾಲಿಂಚು; T., M. ತಾಳಿ). [ಕಾಯ್ದ ಕಾವಲಿಗಳೊಳ್ ಪೆರ್ಮರನಾಗೆ ತಾಳಿಸುವರುಂ Ap. 5, 85 va.]. ತಾಳಿಸಿದ ಅಡಗು (ಭರೂಟಕ Hlā.). ತುಪ್ಪ ಹಾಲ್ ಎರಡಱಲಿ ತಾಳಿಸಿದ ಹೊಯಿಗಲವು (ಕ್ಷೀರಸ q. v., Mr. 216). ಕಣ್ಣವಂ ತಾಳಿಸೆ ಚರೂಟವೆನಿಸಿಕ್ಕು (217). ತುಪ್ಪದಲಿ ತಾಳಿಸಿದವೆಲ್ಲ ಭಕ್ಷವೆನಿಕ್ಕು (216). ಭವ್ಯಕಲ್ಪದ್ರುಮಫಲಂಗಳನ್ ಅವ್ಯಯಾಮೃತದಿನ್ದೆ ತಾಳಿಸಿ (Bp. 8, 38). 2, to temper, to sharpen, as weapons (Bh. 6, 4, 141).

ತಾಳೀಸಪತ್ರೆ tāḷīsa-patre. = ತಾಳಿಸಪತ್ರೆ, etc. (My.).

ತಾಳು tāḷu. 1. = ತಾಳ್. to hold, etc. (C.). P. p. ತಾಳಿ. ತಾಳಲಾಱದ ವಿರಹ ತಿಣಿಕಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? — ತಾಳಿದವ ಬಾಟ್ಯಾನು (Prvs.). see Bp. 26, 41; Rsv. 13, 9; J. 2, 4; 29, 24; Dp. 172, 2; B. 3, 58; 4, 23. 120. 163. 182; 5, 22.

ತಾಳು tāḷu. 2. = ತಾಱು 2. confusion, etc.— ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುಂ. in confusion or disorder. — ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುಂಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall to the ground in a confused manner (Abh. P. 11, 119). — ತಾಳುಂ ತಟ್ಟುಮ್ಬೊಯ್. -ಪೊಯ್. to beat indiscriminately or ad libitum (Abh. P. 13, 54 va.; 13, 64).

ತಾಳುಗೆ tāḷuge. Tbh. of ತಾಲುಕ. the palate (ತಾಲು, ಕಾಕುದ Nr., Hlā., Mr. 318); [Pb. 10, 70 va.; Ap. 22, 79]. 2, the throat (Grj. 9, 27 va.).

ತಾಳುಮೆ tāḷume. = ತಾಳಿಮೆ, etc. patience, etc. (My.).

ತಾಳುವಿಕೆ tāḷuvike. patient endurance, etc. (ತಾಳಿಮೆ, ಸ್ಥಾಯಿ G.; My.).

ತಾಳೆ tāḷe. 1. = ತಾಳಿ 1. (B. 5, 50).

ತಾಳೆ tāḷe. 2. tallying, agreement, as of accounts, etc., correspondence, relation of different statements, stories, etc. (Mhr. ತಾಳ, ತಾಳಾ). — ತಾಳೆ ನೋಡು. to compare together (My.). — ತಾಳೆ ಬೀಱು. to agree with (My.). — ತಾಳೆ ಹಾಕು. = ತಾಳೆ ನೋಡು. (My.).

ತಾಳೆ tāḷe. 3. = ತಾಲ 2, etc. the palmyra tree, Borassus flabelliformis Lin. see ಶ್ರೀ–, ಹೆಣ್ಣ–. — ತಾಳೆಬೆಲ್ಲ. = ತಾಟಿಬೆಲ್ಲ. (My.).

— ತಾಳೆಮರ. = ತಾಳೆ. (ತೃಣರಾಜ, ತಾಲ Si.; My.; B. 3, 47). ತಾಳೆ ಮರ ಉದ್ದವಾದರೆ ಕೋಟಿಗೆ ಬನ್ದದ್ದೇನು? — ತಾಳೆಮರ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ತಾಟಿಹೂವಿಗೆ ಸರಿಯಾದೀತೇ? (Prvs.). — ತಾಳೆಯೋಲೆ. ತಾಳೆವೋಲೆ. -ಓಲೆ. = ತಾಳೆವಾಲೆ, ತಾಡವಾಲೆ, (ತಾಲಪತ್ರ). a hollow cylinder of palm-leaf, gold, etc. thrust through the lobe of the ear as an ornament, especially by women whose husbands are alive (My.). — ತಾಳೆವಾಲೆ. = ತಾಡವಾಲೆ, ತಾಳೆಯೋಲೆ. (My.). — ತಾಳೆವಾಲೇ ಮರ. = ತಾಡ-. the palmyra tree (Si. 166). — ತಾಳೆಹಣ್ಣು. a ripe palmyra-fruit. ತಾಳೆಹಣ್ಣು ತಾನೇ ಬಿದ್ದರೂ ಬಾಟದ ಮುಟವನಿಗೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿತು (Prv.). — ತಾಳೆಹೆಣ್ಣ. palmyra-toddy (My.).

ತಾಳೇಸಪತ್ರೆ tāḷēsa-patre. = ತಾಳಿಸಪತ್ರೆ, etc. a kind of plant. (My.).

ತಾಳ್ಗೆ tāḷge. Tbh. of ತಾಲುಕ. the palate, etc. (ಗಲ್ಲ Ct. I, 45).

ತಾಳ್ದ tāḷda. = ತಾಳದ, etc. seasoned vegetables. (My.).

ತಾಳ್ದು tāḷdu. = ತಾಳ್ 1, q. v. to hold, etc. (ಧಾರಣ Śmd. Dh.; ಧರಿಸು Śmd. 58 Cm.). ಇನಿತತಿಶಯಂ ತಾಳ್ದುದು ಈ ಕನ್ನೆಯ ನ್ದಂ (66. 128). ತಾಳ್ದಿದ ಮಣಿದೊಡವಿನ ಕೆಪ್ಪೆಳಗು ಒದವಿರೆ (Rsv. 12, 42). see Cpr. 1, 137; 2, 4. 35. 50. 72; 3, 9. 60; 8, 92.

ತಾಳ್ಮೆ tāḷme. = ತಾಳಿಮೆ, etc. patience, etc. [Tu.]. (My.; B. 2, 20; ಶಾನ್ತಗುಣ, ಶಾನ್ತಿ, ಸಹನ, ಕ್ಷಮೆ, ಸುಧಾರಿಕೆ G.). ತಾಳ್ಮೆ ಇದ್ದ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಬೀಟು ಬಿದ್ದರೆ ಬಾಟ್ಯಾನು (Prv.).

ತಾಳ್ಳು tāḷḷu. = ತಾಳದ, etc. seasoned vegetables. (My.).

ತಾಟ್ tāḷ. (ತಾಟು). 1. *considered* to be Tbh. of ತಾಲ (ತಾಳ Śmd. 30). the palmyra tree, Borassus flabelliformis Lin. (ವೃಕ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; ಒನ್ದು ಮರ Śmd. I; ತರು Śm. 113; ಕಲ, ಧ್ವಜದ್ರುಮ, ಪತ್ರಿ Mr. 111; Te. ತಾಡು). [ನೂರ್ವರುಂ ಪೊನ್ನತಾಟ್ಗಳ್ ಸೂಟಿರ್ಪೊಳ್ ಬೀಟ್ವನ್ತೆ ಬಿದ್ದರ್ Pb. 11, 95]. see ಕದ್ದಾಟು, ಕಿಟುದಾಟ್, ನೆಲ-. [— ತಾಟಪಣ್. fruit of the palmyra tree. ಚೆನ್ನರ ಸನ್ದ ಚೆನ್ನಪೊಂಗರ ತಲೆ ತಾಟಪಣ್ ಕೆದಱುದನ್ತೆ ನಿರನ್ತರಮಾಜಿರಂಗದೊಳ್ ಪರೆದಿರೆ Pb. 8, 106]. — ತಾಟ ಮರ. = ತಾಟ್. (ತೃಣರಾಜ, ತಾಲ Nr.). — ತಾಟುದ್ದ. -ಉದ್ದ. the height of a palmyra tree. ತಾಟುದ್ದಪ್ಪುರಂ, as high as a palmyra (Abh. P. 13, 64). — ತಾಟೇಟು ಉದ್ದ. -ಏಟು ಉದ್ದ. the height of seven palmyra trees (Rām. 6, 30, 8). [— ತಾಟ್ಮರ. = ತಾಟುಮರ. ನೀಟ್ದ ತಾಟ್ಮರದವೊಲಪ್ಪೊಡಲ್ Pb. 12, 7].

ತಾಟ್ tāḷ. (ತಾಟು). 2. = ತಾರು, ತಾಲ 2, No. 3. the bar or bolt of a door (ಅಗುಟು Śmd. I; Śm. 113; T., M. ತಾಟ್, ತಾಳ್; M. also ತಾವು, ತಾಕ್ಕೋಟ್, ತಟುದು; *cf.* ತಟ್ಟೆ; ತಾಪಾಳ್). see ಕೆಯ್ತಾಟು.

ತಾಟ್ tāḷ. 3. = ತಾಟು 1. the stem or stalk of corn, flowers, etc. (ಸೂರಣದ ದಣ್ಟು Śmd. I; T., M. ತಾಳ್).

ತಾಟ್ tāḷ. 4. = ತಾಟ, ತಾಟು 2. being low; sinking; sloping, inclining (Tu. ತಾರ್ to sink, to deepen; T. ತಾಟ್, low, deep; T., M. ತಾಟ್, ತಾಟು, to be low, etc.; to slope, incline; M. ತಾಟ್ಚ, sinking; see ತಟ್ಗು, ತಾಗು 4). 2, the bottom (ಬುಡ Śm. 113, o. r. ಬುಡು; M. ತಾಟ್ವ). — ತಾಟ್ವರಿ. the bottom of a tree or of a hill (My.; M. ತಾಟ್ವರೆ, declivity; a valley). — ತಾಟ್ವಾರ. a slope; a sloping front of a house, a veranda lower than the house (T., M.; Te. ತಾವಾರ, ತಾರ್ವಾರ, ತಾರ್ವಾಳ; R.).

ತಾಟ tāḷa. = ತಾಟ್ 4. the bottom of a carriage (ಘಟ Mr. 285). — ತಾಟವಾರ. = ತಾಟ್ವಾರ. (Si. 106). 2, (ರಥ್ಯೆ, ಪ್ರತೋಲಿ, ವಿಶಿಖೆ, etc. Si. 106, sic !).

ತಾಟು tāḷu. 1. = ತಾಟ್ 3. a corn-stalk the ears of which are deprived of grain. ತಾಟು ಬಡಿದರೆ ಕಾಟು ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.). — ತಾಟುಕುಪ್ಪೆ. a pile of such corn-stalks (My.).

ತಾಟು tāḷu. 2. = ತಾಟ್ 4. the bottom (My.). ಕೊನೇ ಮೇಲೆ ನಿನ್ತು ತಾಟು ಕಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಾಟೆ tāḷe. the fragrant screw-pine, Pandanus odoratissimus Lin. (My.; T.). see ಕತ್ತಾಟೆ, ಕದ್ದಾಟೆ. — ತಾಟೆ ಹುವ್ವು. (ಕೇದಿಗೆ) the pandanus flower (Si. 166). — ತಾಟೆಹೂ. = ತಾಟೆಹುವ್ವು. ತಾಳೆಮರ ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ತಾಟೆಹೂವಿಗೆ ಸರಿಯಾದೀತೇ? — ತಾಟೆಹೂ ಶಿವನಿಗೆ ಆಗದು, ಸಮ್ಪಿಗೆಹೂ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಕೆ ಆಗದು (Prvs.). see Prv. s. ತುಟುಬು 2.

-ತಿ ti. an affix for the formation of female nouns, *e. g.* ಪೊಲತಿ, ನರತಿ, ಎಡತಿ (Śmd. 244; *cf.* -ಇತಿ), ಚಲುವತಿ.

ತಿ ti. a Tbh. of ತ್ರಿ. three. (Śmd. 377; Mhr.).

ತಿಕ tika. = ತಿಗ. Tbh. of ತ್ರಿಕ. the anus. (ಮೇಟುಲೆ, ಜಘನ Nn. 118; ಗುದ, ಅಪಾನ, ಪಾಯು Si. 208). ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಬಡಗಿ ಮಕ್ಕಳ ತಿಕಾ ಕೆತ್ತಿದ. — ತಿಕ ಮುಟು ಒನ್ದೇ ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟರಿಗೆ (Prvs.). see Prv. s. ಶೂಲ.

ತಿಕಡಿ ti-kaḍi. = ತಿಕ್ಕಡಿ, ತಿಗಟಿ. a triangle, a mason's level (My.; Mhr. ತಿಕಟೀ); a cross (My. Rom. Catholics); a cross-stick instrument used in spinning thread and ropes (My.).

ತಿಕ್ಕ tikka. Tbh. of ತೀಕ್ಷ್ಣ (Śmd. 346. 456). hot, pungent, harsh, etc.

ತಿಕ್ಕಡಿ tikkaḍi. = ತಿಕಡಿ. (My.; Br.).

ತಿಕ್ಕಲು tikkalu. 1. the state of being confused or deranged in the mind (My.); [Tu. ತಿಕ್ಕ್ to be entangled]; (Te. ತಿಕ್ಕ, madness; T. ತಿಯಕ್ಕ, perturbation, confusion in the mind, etc.; M. ತಿರಕ್ಕು, thronging, pressing; precipitation, confusion; T. ತಿಯರಡಿ, ತಿಗರಡಿ = ತಿಯಕ್ಕ; ತಿಯಂಗು, to grow dejected, be perplexed or confounded = ಕಲಂಗು; ತಿಗ್ಗ, to vacillate, stagger, be at stand not knowing which way to go, be astonished or confused, be dismayed or fear; *cf.* ಸಿಕ್ಕು, ದಿಗಲು). — ತಿಕ್ಕಲಾಟ. -ಆಟ. confused behaviour (My.).

ತಿಕ್ಕಲು tikkalu. 2. stuttering (My.; T., M. ತಿಕ್ಕು, to stutter; T. ತೆತ್ತು, to stammer; M. ತಿಕ್ಕು, straining, pressure, throng, *cf.* ತಿಟುಕು; stuttering). — ತಿಕ್ಕಲು ತಿಕ್ಕಲಾಗಿ ಮಾತಾಡು. to stutter (My.).

ತಿಕ್ಕಿಸು tikkisu. to cause to rub, etc. (My.; B. 3, 64).

ತಿಕ್ಕು tikku. to rub, to scour (ಉಜ್ಜು, ಮರ್ದಿಸು G.; My.; B. 1, 15. 22; 3, 20; 4, 60. 158; 5, 294; M. ತಿಟ್ಕು, ತಿರಕ್ಕು, ತಿಕ್ಕು, to press, throng, treat harshly; *cf.* ತಿಗಡು 2, ತಿಗುರು 1, ತೀಡು 2). 2, to treat harshly, to annoy (My.). — ತಿಕ್ಕಾಟ. -ಆಟ. = ತಿಕ್ಕೈಟ. (My.). — ತಿಕ್ಕೈಟ. -ಆಟ. rubbing, grinding, scouring; friction (ಘರ್ಷಣ G.; My.); annoying (My.).

ತಿಕ್ತ tikta. (sharpened; sharpening); sharp, pungent; *bitter* (ಕಹಿ Nn. 147); one of the six modifications of flavour (see s. ಸೌರಭ್ಯ); pungency; bitterness; fragrance, perfume.

ತಿಕ್ತಕ tiktaka. bitter. 2, *the plant Trichosanthes dioeca* Roxb. (ಪಡುವಲ ಬಳ್ಳಿ G.). 3, the tree or shrub Terminalia catappa Lin.

ತಿಕ್ತಕಿ tiktaki. N. of a plant (ಕಾರೆ Mr. 139).

ತಿಕ್ತಶಾಕ tikta-śāka. bitter herbs or greens; *the plant Capparis trifoliata* Roxb.

ತಿಗ tiga. = ತಿಕ. Tbh. of ತ್ರಿಕ. anus. (Śmd. 378; ಕಟೀರ, ತ್ರಿಕಸ್ಥಾನ Hlā.; ಕಟೀರ Mr. 331; ಮೇಖಲೆ 483); a triad (Bh. 2, 13, 50). see ಇತ್ತಿಗ.

ತಿಗಟಿ tigaṭi. = ತಿಕಡಿ, etc. a triangle, a mason's lever (B. 4, 110).

ತಿಗಟು tigaṭu. = ತಿಗಟೆ, ತಿಗಡು 1, ತಿಗಡೆ, ತಿಗುಡು, ತಿಗುಡೆ, ತೊಗಟು, etc. rind, bark (My. occasionally).

ತಿಗಟೆ tigaṭe. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗಡಿ tigaḍi. = ತಗಡಿ. fraud (My.; H.; see ತಾರ–). — ತಿಗಡಿ ಬಿಗಡಿ. dupl. = ತಿಗಡಿ. (My.).

ತಿಗಡು tigaḍu. 1. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗಡು tigaḍu. 2. = ತಿಕ್ಕು. to rub, etc. (Bh. 6, 2, 4).

ತಿಗಡುಗ tigaḍuga. a kind of tree. — ತಿಗಡುಗಮರ. (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, ನಟ, ಕಟ್ವಂಗ, ಟುಣ್ಟುಕ, ಶ್ಯೋನಾಕ, ದೀರ್ಘವೃನ್ತ, etc., ಹೆಮ್ಮರ, ದೊಡ್ಡ ಮರ Si. 135).

ತಿಗಡೆ tigaḍe. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗಡೆ tigaḍe. = ತಿಗುಡು, ತಿಗುಡೆ, ತೆಗಡೆ. Tbh. of ತ್ರಿಪುಟೆ (or ತ್ರಿವೃತೆ). Indian jalap (My.; ಸರ್ವಾನುಭೂತಿ, ಸರಲೆ, ತ್ರಿಪುಟೆ, ತ್ರಿವೃತೆ, ತ್ರಿಭಣ್ಡಿ, ರೇಚನಿ, ಕೆಚ್ಚನೇ ತೆಗಡೆ, ಬಿಳೀ ತೆಗಡೆ, ಭೇದಿ ಆಗುವ ಲಾಲ್ತಿಗಡೆ; ಶ್ಯಾಮೆ, ಪಾಲಿನ್ದಿ, ಸುಷೇಣಿಕೆ, ಕಾಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕರೆ ಲಾಲ್ತಿಗಡೆ Si. 148; Te. ತೆಗಡೆ). — ತಿಗಡೆಬಳ್ಳಿ. the Indian jalap creeper, Ipomoea turpethum R. Br. (or Convolvulus turpethum Lin., St. & Pl.).

ತಿಗಣೆ tigaṇe. = ತಗಣೆ, etc. a bug. (My.).

ತಿಗರಿ tigari. = ತಿಗುರಿ. a wheel. (My.; T. ತಿಗಿರ್ನ್ಯಿ).

ತಿಗಳ tigaḷa. = ತಿಗುಳ. a Tamiḻ man, especially an emigrant (My.). ತಿಗಳ ತಾ ಕೆಡುತ್ತಾ ಏಟು ನೆರೇ ಕೆಡಿಸಿದ (Prv.).

ತಿಗಳಗಿತ್ತಿ tigaḷa-gitti. = ತಿಗಳಿತಿ. (My.). ತಿಗಳಗಿತ್ತಿಯ ಬಾಯಿ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಬೊಗಳುವ ನಾಯಿ ಹೊಡೆಯ ಬೇಡ (Prv.).

ತಿಗಳಿತಿ tigaḷa-iti. = ತಿಗುಳಿತಿ. a Tamiḻ woman. ತಿಗಳಿತೀ ಬಾಯಿ ಕೆಣಕ ಬೇಡ, ಬಗುಳೋ ನಾಯಿ ಬಡಿಯ ಬೇಡ (Prv.).

ತಿಗುಡು tiguḍu. = ತಿಗಟು, etc. (Abh. P. 14, 17; J. 28, 44; My.; G. 264). ಮರದ ತಿಗುಡು (ತ್ವಕ್, ವಲ್ಕ, etc. Mr. 105).

ತಿಗುಡು tiguḍu. = ತಿಗಡೆ. see ಅಲ್ತಿಗುಡು.

ತಿಗುಡೆ tiguḍe. = ತಿಗಟು, etc. (My.).

ತಿಗುಡೆ tiguḍe. = ತಿಗಡೆ, etc. (ಮಾಲವಿಕೆ Mr. 141). see ಕರಿಯ–, ಬಿಳಿಯ–.

ತಿಗುಣ ti-guṇa. Tbh. of ತ್ರಿಗುಣ. three times. (Śmd. 376. 378).

ತಿಗುಣೆ tiguṇe. = ತಿಗಣೆ, etc. a bug. (My.).

ತಿಗುರಿ tiguri. = ತಿಗರಿ, ತಿಗುರು 3. a wheel, especially a potter's wheel (ಚಕ್ರ Ct. I, 64; Mr. 383. 516; T. ತಿಗಿರಿ; My.; Abh. P. 4, 107; Bp. 21, 27). ಕುಮ್ಬಾರರ ತಿಗುರಿ (ಕುಲಾಲಚಕ್ರ Nn. 49. 85). ಕೇಲಂ ಮಾಡುವ ತಿಗುರಿಯ ಕೋಲಂತೆ ಪೋಲ್ (Śmd. 84).

ತಿಗುರು tiguru. 1. = ತಿಮಿರ್ 1, ತೀಡು 2. *cf.* ತಿಕ್ಕು. to rub; to annoy (Cpr. 7, 47); to rub on, as an unguent, etc., on the body (T. ತಿಮಿರ್, ತುವರ್). ತಿಗುರಿದ ಅನುಲೇಪನ (J. 16, 4). ಪಚ್ಚೆಕರ್ಪುರದ ಪುಡಿಯ ಮೆಯ್ಗೆ ತಿಗುರಿದೊಡೆ (31, 2).

ತಿಗುರು tiguru. 2. = ತಿಮಿರ್ 2. an unguent, a perfume. [ವೀರ ಪಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ ತಿಗುರನೇಱಿಸಿಕೊಮ್ಬೆ Bv. 701]. ತಿಗುರನಿಕ್ಕುವುದು (ಉದ್ವರ್ತನ, ಉತ್ಸಾದನ Nr.). ತಿಗುರಿನ ಅರಿಸಿನ (ಕಳವಂಜಳ Ct. I, 63). see Bp. 12, 11; 15, 9; Bh. 1, 13, 2; 10, 5, 41; J. 18, 29; 30, 17; ಬಾವನ್ನ–.

ತಿಗುರು tiguru. 3. = ತಿಗುರಿ, etc. a wheel, etc. see ಮೊಳೆದಿಗುರು. *cf.* ತಿರುಗು.

ತಿಗುಳ tiguḷa. = ತಿಗಳ. (ದ್ರವಿಡ Śm. 64; ದ್ರಾವಿಡ Mr. 382). ಕಾಲಕೊಟದ ವಿಷವು, ಚೇಳು, ನಮ್ಬಿದ ಹಗೆಯು, ಹಾಱುರ ಚುಱುಕಿ, ನಸುಗುನ್ನಿ, ತಿಗುಳರ ಗಾಳಿ ಬೇಡ! (Sp.). ತಿಗುಳಜನ ಗೆಣೆಗಿನ್ನ ಬಗಳುವ ಶುನಿ ಲೇಸು, ಮುಗುಳಿಯ ಮುರದ ನೆರಳಿನ್ನ ಸುಂಗುವಾ ನೆಗಱು ಲೇಸು! (Sp.). Prv. s. ನೆತ್ತಿ. — ತಿಗುಳರಾವುತ. a Tamiḻ horseman (Bh. 6, 4, 67).

ತಿಗುಳಿತಿ tiguḷa-iti. = ತಿಗಳಿತಿ. a Tamiḻ woman. (Śmd. 42 Mdb.).

ತಿಗ್ಗಾ tiggā. = ತಿರಗಂಚಿ, ತಿರುಗಾ. — ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ. dupl. = ತಿರುಗಾ ಮುಱುಗಾ. so that a turning and breaking takes place: in a very rough manner (My.). ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ ಎಟೆ, ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ ಹೀಱು (My.).

ತಿಗ್ಮ tigma. sharp, pointed; pungent; violent; *hot, fiery; heat.*

ತಿಗ್ಮಕರ tigma-kara. = ತಿಗ್ಮಾಂಶು. (Cpr. 2, 66).

ತಿಗ್ಮತೆ tigmate. sharpness, pungency; heat. (Cpr. 5, 71).

ತಿಗ್ಮಾಂಶು tigma-aṁśu. hot-rayed: *the sun.*

ತಿಂಗ tiṅga. an abbreviation of ತಿಂಗಳ್. (My.). ಒನ್ದು ತಿಂಗ, ಎರಡು ತಿಂಗ, etc. (My.). — ತಿಂಗ ತಿಂಗಳು. rep. ತಿಂಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ, from month to month (My.; B. 2, 41).

ತಿಂಗಳ್ tiṅgaḷ. ತಿಂಗಳು. = ತಿಂಗ, ತಿಂಗಳ. the moon; a month (ಪೆಱೆ, ಚನ್ದ್ರ Ct. I, 96; ಇಂಗದಿರ, ಅಮರ್ದುಗದಿರ II, 18; ಚಳಿಗದಿರ, ಸವಿಗದಲಱುಗ, ಜೊನ್ನೊಡಲ, ತಣ್ಣದಿರ, ಚನ್ದಿರ, etc. Śm. 15. 16; ಕಂಜವೈರಿ, ಮಾಸ 112; ಚನ್ದಿರ Kk. 11*b*; C. as ತಿಂಗಳು; T., M.; [Tu. ತಿಂಗೊಳು]; Te. ನೆಲ; T., M. ತಿಗಳ್, to shine; light; see s. ಜೂವು 1). [ತಿಂಗಳೊಳಗೆಸೆದಾದಂ ಸೊಗಯಿಸಿ ತೋರ್ಕುಂ...ಲಕ್ಷ್ಮಂ Kr. 3. 36]; ಮನುಷ್ಯರ ಒನ್ದು ತಿಂಗಳು ಪಿತೃಗಳ ಒನ್ದು ದಿವಸ (Hlā). ಬೆಸಲಹ ತಿಂಗಳು (ಸೂತಿಮಾಸ, etc. Nr.). [ಒಮ್ಬತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳು ಮೊಡನೊಡನೆ ನೆಱೆಯೆ Pb. 1, 120 va.; Ap. 6, 16]. ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು (= ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ್; My.). see Cpr. 1, 59; Bp. 3, 4; J. 5, 18; 15, 44; B. 4, 222; Si. 41. 42; ಅಱುದಿಂಗಳ್, ಬೆಳು–, ಬೆಳ್–. — ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದರೂ ಮಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ. — ತಿಂಗಳು ಹೋದರೂ ಅಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ (Prvs.). — ತಿಂಗಳಂ ಸೂಡಿದವ. Śiva (Bp. 1, 32). — ತಿಂಗಳಣುಗ. -ಅಣುಗ. the moon's son: the planet Mercury (ಬುಧ, ಸೌಮ್ಯ Śm. 17). — ತಿಂಗಳವರೆ. -ಅವರೆ. an avare that generally bears every month (My.). — ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳು. = ತಿಂಗ ತಿಂಗಳು. ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ, -ಗೂ. = ತಿಂಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ. (B. 5, 303; Si. 244. 422). — ತಿಂಗಳುವರಿ. for a month (B. 5, 276).

ತಿಂಗಳ tiṅgaḷa. = ತಿಂಗಳ್, etc. (G. 104).

ತಿಂಗಳಿಗೆ tiṅgaḷige. a mark made with coloured clay, etc. upon the forehead (ಜೂಳೆಯ, ನೇರ ಬೊಟ್ಟು Kk. 27, Śm. 72; ತಿಲಕ Śs.).

ತಿಂಗಳು tiṅgaḷu. = ತಿಂಗಳ್, q. v. (C.).

ತಿಟ್ಟ tiṭṭa. 1. = ತಿಟ್ಟು 1. mass; quantity, number (Mr. 63).

ತಿಟ್ಟ tiṭṭa. 2. a sketch, etc. (T. ತೆಱ್ಱು, a painted gallery or corridor, especially in a heathen fane; a raised seat under the veranda of a house, the wall of which is sometimes

painted with figures = ಚಿತ್ರರಗೂಡ). [— ತಿಟ್ಟವಿಡು. -ಇಡು. = ತಿಟ್ಟವಿಡು. ಬರೆಯಲೆನ್ದು ಬಟ್ಟೆಗೆವಲಗೆಯಂ ತರಿಸಿ ತಿಟ್ಟವಿಟ್ಟು ಬರೆವನ್ನೆಗಂ Ap. 4, 63 va.]. — ತಿಟ್ಟವಿಡು. -ಇಡು. (Śmd. 283). to delineate, to sketch, etc. (ಚಿತ್ರಪ್ರಾರಮ್ಭ Śmd. Dh.).

ತಿಟ್ಟನೆ tiṭṭane. = ತಿಱ್ಱನೆ. whirlingly, hurriedly, confusedly (ತಿಱ್ಱನೆ, ಬಟ್ಟನೆ, ಭ್ರಮಾರ್ಥ Śmd. 392, o. r. ಬಿಟ್ಟನೆ; ಒಟ್ಟನೆ, etc. Ct. I, 15; M. ತಿಡುದಿಡೆ, hurriedly; ತಿಣ್ಣಂ, quickly, hurriedly). ದುರ್ವಿಮೋಹದಿಂ ತಿಟ್ಟನೆ ಬನ್ದ (Śāstrasāra in W. v. 1254). [ಮಾಣದೆ ಅರಳೆಯತಿಟ್ಟನೆ ತಿರುಗುವ ಗಾಣದೆತ್ತಿನನ್ತೆ Bv. 578].

ತಿಟ್ಟು tiṭṭu. 1. = ತಿಟ್ಟ 1, ತಿಟ್ಟೆ 1, ದಿಡ್ಡ, ದಿಡ್ಡು, (ದಿಣ್ಣೆ, ದೀಣ್ಬು). rising ground, a hillock (ಉನ್ನತಭೂಮಿ Śmd. Dh.; ಉನ್ನತದ ಧರಣಿ Śm. 88; My.; Tu. ದಿಡ್ಡ; Te., M. ತಿಟ್ಟು, ತಿಟ್ಟ; T. ತಿಟ್ಟು, ತಿಡರ್, ತಿಡಲ್; *cf.* ತಿಣೆ, ತಿಣ್ಣ, ಸೆಡೆ 1).

ತಿಟ್ಟು tiṭṭu. 2. = ತೆಗಳ್ 1. to abuse, to scold (ಭರ್ತ್ಸನ Śmd. Dh.; T., Te.).

ತಿಟ್ಟು tiṭṭu. 3. = ತೆಗಳ್ 2. abuse, scolding (ಬಯ್ಗುಳ್ Śmd. II, o. r. ಬಯ್ಗುಳ್; ಬಯ್ಯುಳ್ Ct. I, 47; ಗಾಳಿವಾತು, ಬಯ್ಗುಳ್ Kk. 90; ಗಾಳಿವಾತು, ಬಯ್ಗುಳ್ Śm. 53; ಬಯ್ಗುಳ್ 88; Te., T.).

ತಿಟ್ಟೆ tiṭṭe. 1. = ತಿಟ್ಟು 1, etc. (Si. 112).

ತಿಟ್ಟೆ tiṭṭe. 2. = ಜಿಟ್ಟೆ 1, q. v. a kind of bird.

ತಿಣ tiṇa. Tbh. of ತೃಣ (Śmd. 353; Śs.). grass.

ತಿಣಕು tiṇaku. = ತಿಣುಕು, q. v. (My.). ರಾಯರ ಹೆಣ್ಡತಿ ಹೆತ್ತರೆ ಊರೆಲ್ಲ ತಿಣಕ ಬೇಕೋ? (Prv.).

ತಿಣಿ tiṇi. to be united or mixed together; to be crowded or closely packed; to be full or filled (ಸಂಕೀರ್ಣ Śmd. Dh.; T. ತಿಣಿ, ತಿಳ್ಳೆ; M. ತಿಣರ್, to swell; see ತಿಟ್ಟು 1, ತಿನ್ನಿಣಿ, ತಿಪ್ಪೆ, ತಿಮ್ಪು 2, ತೀವು, ತೆಮುಳ್ಳು, ತೆಮ್ಮಲ್).

ತಿಣಿಕು tiṇiku. 1. = ತಿಣುಕು, etc. (My.). ತಿಣಿಕಿದನು ಫಣಿರಾಯ ರಾಮಾಯಣದ ಕವಿಗಳ ಭಾರದಲಿ (Bh. 1, 8, 11). ಕನಕನ ಕವಿತ್ವ ತಿಣಿಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು. — ತಾಳಲಾಱದ ವಿರಹ ತಿಣಿಕಿದರೆ ಹೋದೀತೇ? (Prvs.).

***ತಿಣಿಕು tiṇiku. 2.** trouble, difficulty, struggle, etc. ಅನಿತು ಬಲಮುಂ ಮುತ್ತಿ ಬಳಾಕಾವರ್ತರ್ ಸುತ್ತಲುಮೋಸಾಡಿ ಪಿರಿದು ತಿಣಿಕಂ ತನ್ದರ್ Ap. 14, 70.

ತಿಣುಕು tiṇuku. 1. = ತಿಣಕು, ತಿಣಿಕು. to use pressure or strain, as in childbirth or in easing nature (My.; Te. ತಿನುಕು). 2, to press, to make violent efforts; to undergo trouble (My.). 3, to fart (ಅಪಾನವಾಯು Śmd. Dh., o. r. ತಿಣಕು). (see ತಿಕ್ಕಲು 2 and ತಿಕ್ಕು; T. ತಿಣುಂಗು, to be straitened; M. ತಿಣ್ಣು, to be thronged, tight, dense). — ತಿಣುಕಾಟ. -ಆಟ. trouble (My.).

***ತಿಣುಕು tiṇuku. 2.** = ತಿಣಿಕು 2. ಕೌರವರ್ಗಿದು ನಾಡೆಯುಂ ತಿಣುಕನಾಗಿಸದೇಂ ಗಳ ಸಯ್ತು ಪೋಕುಮೇ Pb. 2, 87.

ತಿಣ್ಡಿ tiṇḍi. 1. food (My.; Tu.; Te.; T. ತಿನ್ದಿ). ಬಹಳ ತಿಣ್ಡಿ ತಿಮ್ಬುವವನು (ಭಕ್ಷಕ, ಘಸ್ಮರ, ಅದ್ಮರ Si. 358). ತಿಣ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚಿ ತಿರುಮುತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ತಿರುಪುಟ್ಟಿ ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ತು (Prv.). see ದೆವ್ವ-, ಹೆದ್ದಿಣ್ಡಿ. — ತಿಣ್ಡಿಕೋರ. a glutton (My.). — ತಿಣ್ಡಿಪೋತ. = ತಿಣ್ಡಿಹೋತ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಬಾಕ. = ತಿಣ್ಡಿಕೋರ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಬಾಕಳು. a female glutton (My.). — ತಿಣ್ಡಿಹೋಕ. = ತಿಣ್ಡಿಕೋರ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಹೋತ. = ತಿಣ್ಡಿಹೋಕ. (My.). — ತಿಣ್ಡಿಹೋತತನ. gluttony (My.).

ತಿಣ್ಡಿ tiṇḍi. 2. = ತಿನಸು 2, etc. itching; the itch (ಕಣ್ಡು, ಕಣ್ಡೂಯೆ, ತಿಮಿರ G.; S. Mhr.).

ತಿಣ್ಡಿಗಾತಿ tiṇḍi-gāti. a female glutton (My.).

ತಿಣ್ಡಿಗಾಱ tiṇḍi-gāṟa. a male glutton (My.).

ತಿಣ್ಣ tiṇṇa. thickness, stoutness; greatness; weight, gravity; excess (ಪಿರಿದು Ct. I, 107; ಭಾರ II, 31; ದೊಡ್ಡಿತು, ಭಾರ Kk. 63; Śsv. 3, 14; J. 16, 17; 30, 35; [Tu. ದಿಣ್ಣೊ heaviness]; T., M. ತಿಣ್, ತಿಣ್ಣ; T. ತಿಣಿ, to be stout, strong; *cf.* ತಿಣಿ, etc.). — ತಿಣ್ಣಂ. excessively [ತೊಡೆಯ ಬಿಣ್ಪು ಪದಾಮ್ಬುರುಹಕ್ಕೆ ತಿಣ್ಣಂ Pb. 3, 46; Ap. 5, 51]; (Abh. P. 9, 42; 13, 122 va.; 14, 173). — ತಿಣ್ಣಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large branch (Grj. 1, 131 va.). — ತಿಣ್ಣಮಾಗು. -ಆಗು. to become large or great; to become excessive, etc. (Abh. P. 9, 32; 11, 178; 13, 54 va.; J. 34, 2). ಕೊಮ್ಬುಱಿಪಿದ ಮರದಿನ್ದೆ ಅಗ್ಗಳಂ ತಿಣ್ಣಮ್ ಆದಂ (Śmd. 289).— ತಿಣ್ಣಮೊಲೆ. a large, full breast (J. 8, 18; 16, 3; 18, 34).

ತಿಣ್ಪು tiṇpu. = ತಿಣ್ಣ. [ಇಳಾವಧು ತನ್ನ ತಿಣ್ಪಂ...ಬಿಸುಟಿಪ್ಪೊಡಂ Pb. 1, 83]. ಪರಪೆ ಕೇಕಿಗಳ ತಾಣ್ಡವಮಂ ನುಣ್ಚರದ ತಿಣ್ಪು ಘನಘೋಷಗಭೀರಂ (Kāvy. 1, 1b, 43; Śmd. 83, where o. r. ಬಿಣ್ಪು).

ತಿತವು titavu. *a sieve, a cribble.*

ತಿತಿ titi. 1. Tbh. of ಸ್ಥಿತಿ (My.; Bp. 7, 13). standing, etc.

ತಿತಿ titi. 2. Tbh. of ತಿಥಿ.

ತಿತಿಕ್ಷು titikṣu. *patient, enduring patiently.*

ತಿತಿಕ್ಷೆ titikṣe. *forbearance, patience, resignation.*

ತಿತ್ತಣ tittaṇa. = ತಿತ್ತಿಣ, q. v.

ತಿತ್ತಿ titti. = ತಿದಿ. Tbh. of ದೃತಿ. a leather bag; a bag in general; a pair of bellows. (My.; Te.; Rāghc. 17, 67). ಸಮ್ಮದ ತಿತ್ತಿ (ಮೊಟ್ಟೆ Śm. 89).

ತಿತ್ತಿಣ tit-tiṇa. the sound of a lute (ವೀಣೆಯ ಧ್ವನಿ Mr. 81, o. r. ತಿತ್ತಣ; T. ತಿಣ್ಣೆನ್, to vibrate, said of the sound of the string of any musical instrument).

ತಿತ್ತಿರಿ tittiri. 1. *the francoline partridge.* — ತಿತ್ತಿರಿಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. (ತಿತ್ತಿರಿ Nr.).

ತಿತ್ತಿರಿ tittiri. 2. = ತುತೂರಿ, etc. a long trumpet. (Rām. 3, 6, 3).

ತಿಥಿ tithi. = ತಿತಿ 2. *a lunar day, the thirtieth part of a whole lunation.* ನಾಡಿ ಅಱುವತ್ತಾಗಲ್ ಒನ್ದು ತಿಥಿ ಅಕ್ಕು (Mr. 68). 2, an annual ceremony at which Brāhmaṇas present offerings to the manes or deceased ancestors (My.).

ತಿಥಿಪ್ರಸ್ತ tithi-prasta. = ತಿಥಿ No. 2. (My.; Si. 244).

ತಿದಿ tidi. = ತಿತ್ತಿ. Tbh. of ದೃತಿ. a pair of bellows [Tu.]; (ಭಸ್ತ್ರಿ, ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಿಕೆ Nr., Si. 345; ದೃತಿ, ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಕ Hlā., Mr. 453; C.). ತಿದಿಯೂದು (My.; B. 4, 157), ತಿದಿಯೊತ್ತು (My.). 2, skin, hide [ತನ್ನ ಸಹಜ ಕವಚಮಂ ನೆತ್ತರ್ ಪನಪನ ಪರಿಯೆ ತಿದಿಯುಗಿವನ್ತಗಿದು ಕೊಟ್ಟೊಡೆ Pb. 1, 102 va.; Ap. 5, 85 va.]; (Bp. 57, 25). see Prv. s. ಬೋಧನೆ.

ತಿದ್ದಿಕೆ tiddike. correction, etc. (My.).

ತಿದ್ದಿಸು tiddisu. = ತಿದ್ದಿಸು. to cause to correct, train, etc. (My.).

ತಿದ್ದು tiddu. 1. = ತಿದ್ರ್ 1. to make straight or right; to correct, to rectify mistakes, to mend; to improve; to reform; to train, to break in (C.; Tu. ತಿದ್ದ್; Te. దిద్దు; T. திருத்து, திருத்து; M. തിരുത്തു). ಸರ್ವರ ವಿಚಾರಮಂ ತಿದ್ದುವವಂ (ಕಾರಣಿಕ, ಪರೀಕ್ಷಕ Mr. 244). ತಿದ್ದಲೆನ್ದು ನೊಗದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೋರಿ (ಯುಗಪಾರ್ಶ್ವಗ, ಪೃಷ್ಠವಾಹ್); ತಿದ್ದಲಾದ ಹೋರಿ (ದಮ್ಯ, ವತ್ಸತರ Nr.). see J. 18, 49; 30, 28. 29. 50; Dp. 148, 2. 6; B. 4, 209; 5, 195. 196. 198. 276; Si. 275. 319. 2, to settle or pay, to discharge a debt (Bp. 42, 13; Te., T.).

ತಿದ್ದು tiddu. 2. = ತಿದ್ರ್ 2. making straight, etc. — ತಿದ್ದುಪಡಿ. = ತಿದ್ದುಪಾಟ. (My.). — ತಿದ್ದುಪಾಟ. a corrected, reformed, etc. state or condition (My.). — ತಿದ್ದುಪಾಟು. = ತಿದ್ದುಪಾಟ. (My.; B. 4, 140).

ತಿದ್ದುವಿಕೆ tidduvike. correcting, improving, etc. (B. 4, 209; My.).

ತಿನ್ tin. 1. = ತಿನು, ತಿನ್ನು, ತಿಮ್ಬು 1. to eat, especially such things in the eating of which the teeth have to be used for biting, as flesh (Bp. 48, 13; Si. 358. 416. 461; Rsv. 5, 119; Abh. P. 13, 66; C. as ತಿನ್ನು), bread, cakes (C. as ತಿನ್ನು; Jñs. 22, 30), fruits (C. as ತಿನ್ನು), grass (Si. 165; C. as ತಿನ್ನು), etc., and occasionally, in *abusing*, also rice (Bh. 1, 10, 30 and Prv. s. ತಿರಿಕೆ; ಖಾದನ Śmd. Dh.; Tu.; T.; M. ತಿನ್ನು; Te. తిను). P. p. ತಿನ್ದು (C. of ತಿನ್ನು); [Ap. 3, 34va.]. part. neg. ತಿನ್ನದೆ (Śmd. 87); present or future relative participle ತಿಮ್ಬ (27. 275). ತಿನಲ್ ಕೊನ್ದಂ (86, o. r. ಕೊಣ್ಡಂ). ನೀನುಮ್ ಆನುಂ ತಿಮ್ಬಂ! (275). ಮಾಂಸವ ತಿಮ್ಬುವ (ಆಮಿಷಾಶಿ Nr.). ಅಡಗು ದಿಮ್ಬುನು (ಶೌಷ್ಕಲ Hlā.). ಇಲಿಯ ತಿನಲ್ ಅನುಗೆಯ್ವ ಬೆಕ್ಕು (ಮಣ್ಡಲಿ, ಜಾಹಕ Mr. 164). ಹೆಱರ್ ಆರಿಕ್ಕಿದುದಂ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಪರಾನ್ನ etc.); ಅಡಗನ್ ಓರನ್ತೆ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಶೌಷ್ಕಲ Mr. 231); ಎಲ್ಲವಂ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ 234). ಮಾಂಸವ ತಿಮ್ಬುವನು (ಮಾಂಸಜೀವಿ Nn. 92). ನವ್ಬಿಸಿಯಂ ತಿಮ್ಬುವಂ (ಬೊನ್ದಕ, etc. Kk. 36; Śm. 46). 2, to suffer or undergo, as blows, etc. (C. as ತಿನ್ನು; Te.; see ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನು). 3, to take, to receive, as bribes (C. as ತಿನ್ನು).

ತಿನ್ tin. 2. = ತಿನಸು 2, etc. ತಿಂಗೆ (Cpr. 5, 64 va.).

***ತಿನವು tinavu.** food.

ತಿನಸ tinasa. = ತಿನಸು 1, ತಿನಿಸು 1. food — ತಿನಸಗೂಳಿ. a glutton (B. 3, 40; 5, 28).

ತಿನಸು tinasu. 1. = ತಿನಸ, etc. (My.). — ತಿನಸುಗೂಳಿ. = ತಿನಸ-. (B. 5, 255). — ತಿನಸುಬಕ್ಕ. = ತಿನಿಸುಬಕ್ಕ. a glutton (ಅದ್ಮರ G.).

ತಿನಸು tinasu. 2. = ತಿನ್ 2, ತಿನಿಸು 2, ತಿಮ್-, ತೆನಸು. irritation in the skin, itching; the itch (ಕಣ್ಡೂತಿ, ಖರ್ಜು, etc. Hlā.; Cpr. 6, 28 va.; My.; T. தினவு; Te. తీనవు; *cf.* ತಿಣ್ಡ 2, ತಿಮುರ, etc.); irritability (B. 5, 32).

ತಿನಸು tinasu. 3. = ತಿನಿಸು 3, ತಿನ್ನಿಸು. to cause to eat, to make eat, to feed, etc. (My.).

ತಿನಾಳಿ tināḷi. = ತೀನಾಳಿ. a glutton.

ತಿನಿ tini. = ತಿನ್ನಿ. eating; an eater. (M. തിന്നി). see ಪಿಱು-.

ತಿನಿಕೆ tinike. the plant Holcus sorghum (Sk.). see ಕಲಿಕೆ.

ತಿನಿಶ tinisa. *the tree Dalbergia oujeinensis* Roxb.

ತಿನಿಸು tinisu. 1. = ತಿನಸ, etc. (My.). ಕಾಱು ಮುನ್ನಾದ ತಿನಿಸು (ವಿನಧ G.). — ತಿನಿಸುಬಕ್ಕ. = ತಿನಸುಬಕ್ಕ. (B. 3, 85).

ತಿನಿಸು tinisu. 2. = ತಿನಸು 2, etc. (My.).

ತಿನಿಸು tinisu. 3. = ತಿನಸು 3, etc. (My.; B. 3, 17). ತಿನಿಸುಣಿಸುವುದು (B. 5, 283).

ತಿನಿಹು tinihu. food. (Bh. 10, 3, 13).

ತಿನು tinu. = ತಿನ್ 1, etc. to eat, etc. (My.). P. p. ತಿನ್ದು. ತಿನಲಿ! (J. 26, 64).

ತಿನುಹಿ tinuhi. an eater. see ಹೆಣದಿನುಹಿ.

ತಿನ್ತಿಡಿ tintiḍi. = ತಿನ್ತಿಣಿ. *the tamarind tree, Tamarindus indica.*

ತಿನ್ತಿಡೀಕ tintiḍīka. = ತಿನ್ತಿಡಿ, ತಿನ್ತಿಣೀಕ. 2, *a sour sauce*, especially one made of the fruit of the tamarind tree.

ತಿನ್ತಿಣಿ tintiṇi. (fr. ತಿಣಿ). a mass, a crowd, a multitude, a row (ಗೊನ್ದಣಿ, ಥಟ್ಟು, ತೆಮ್ಮಲ್, ತೆರಳ್ಚೆ, ತಣ್ಡ, ಸನ್ತೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Kk. 17). [ರವಿಕಿರಣಾಳಿಗಳ್ ಧ್ವಜ ಪಟಾಳಿಯ ತಿನ್ತಿಣಿಯಿನ್ದಮುಚ್ಚಲಾಱವೆ Pb. 10, 30; Ap. 11, 63; Bv. 367]. see Śmd. 235; Cpr. 7, 81 va.; Grj. 10, 79 va.; Bp. 35, 56; 37, 27; Rām. 1, 13, 9; J. 3, 25.

ತಿನ್ತಿಣಿಸು tintiṇisu. to be crowded, etc. (Grj. 2, 102; J. 33, 20).

***ತಿನ್ಥಿಣಿ tinthiṇi.** = ತಿನ್ತಿಣಿ. ಪುಣ್ಣ ತಿನ್ಥಿಣಿಗಳಿನನ್ದ ಗುರ್ವುರವೆರಸಾಡಿ ಮವೊನ್ದೆ ರಡಾನೆಯುಟ್ಟೆಗಳ್ Pb. 10, 96.

ತಿನ್ತ್ರಿಣಿ tintriṇi. = ತಿನ್ತಿಡಿ. the tamarind tree. (My. Amara).

ತಿನ್ತ್ರಿಣೀಕ tintriṇīka. = ತಿನ್ತಿಡೀಕ No. 1. (ಚಿಂಚೆ; ಅಮ್ಲ, ಪುಣಿಸೆ Mr. 125; Bp. 19, 66).

ತಿನ್ತು tintu. = ತಿನ್ದಿತು. third person singular imperfect (C.). ಹಾಗದ ಕೋಱು ಮುಪ್ಪಾಗದ ಮೇವು ತಿನ್ತು. — ಎತ್ತನ್ನು ಹುಲಿ ತಿನ್ತು, ಸಬರ ಮುರಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಲು ತಿನ್ತು. — ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಕಾಗೆ ರಾಗೀ ತಿನ್ತು (Prvs.).

ತಿನ್ದು tindu. P. p. of ತಿನ್ 1, etc. (C.).

ತಿನ್ದುಕ tinduka. *the tree Diospyros embryopteris* Pers.

ತಿನ್ದುಕಿ tinduki. *the tree Diospyros embryopteris* Pers.; *its resinous fruit.*

ತಿನ್ನ tinna. that which in eating is left; orts (ಎಂಜಲ್, ಎವುಳ್ಳಿ, ಪತ್ತಳೆ Ss.).

ತಿನ್ನಾಳಿ tinnāḷi = ತೀನಾಳಿ. a glutton (My.).

ತಿನ್ನಿ tinni. = ತಿನಿ. an eater, etc. see ತುಡು-.

ತಿನ್ನಿಸು tinnisu. = ತಿನಸು 3, etc. to cause to eat, etc. (C.; B. 3, 86).

ತಿನ್ನು tinnu. = ತಿನ್ 1, etc. to eat, etc. (C.). P. p. ತಿನ್ದು; ಮೊಣ್ಣನ ಕೊನ್ದವರಿಲ್ಲ, ನಾಯಿಯು ತಿನ್ದವರಿಲ್ಲ. — ಹನುಮನ್ತರಾಯ ಹಗ್ಗ ತಿನ್ದರೆ ಪೂಜಾರಯ್ಯ ಸಣ್ಣ ಸಾವಿಗೆ ಬಯಸಿದನನ್ತೆ. — ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಕಣ್ಣ ಹಿಡಿಯುವವರು ಮೂಱು ಮನ್ದಿ. — ತಿನ್ದವನ ತೀನಿ ಹೆಚ್ಚು, ಮಿನ್ದವನ ಕೊಱಿ ಹೆಚ್ಚು. — ತಿನ್ದು ಸೊಕ್ಕಿದ ಸನ್ಯಾಸಿ ಮಠ ಸುಟ್ಟ (Prvs.). [2, to bite, ಹಾವು ತಿನ್ದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು Bv. 132].

ತಿಪುರ tipura. Tbh. of ತ್ರಿಪುರ (C. Bp. 42 sum.).

ತಿಪುರಾನ್ತಕ tipura-antaka. Tbh. of ತ್ರಿಪುರಾನ್ತಕ (Śmd. 376). Śiva.

ತಿಪುರಾರಿ tipura-ari. Tbh. of ತ್ರಿಪುರಾರಿ. (My.). Śiva.

ತಿಪ್ಪ tippa. (fr. ತಿಪ್ಪೆ). a man of the dung-hill: N. (My.). see Prv. s. ತಿಪ್ಪೆ. — ತಿಪ್ಪಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. ತಪಾವತುಗಾಱ

ತಪ್ಪಿದರೆ ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗೇನು ಕೋಪ? — ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗೆ ಸೂಜಿ ಮೇಲು, ಕಳ್ಳಗೆ ಬಾಯಿ ಮೇಲು (Prvs.). — ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟ. N. ತಿಕ ಮುಖ ಒನ್ದೇ ತಿಪ್ಪಾಭಟ್ಟರಿಗೆ (Prv.).

ತಿಪ್ಪಲಿ tippali. piper longum Lin. (Sk. ಪಿಪ್ಪಲಿ; My.; T.).

ತಿಪ್ಪುಳ್ tippuḷ. = ತುಪ್ಪುಳ್, etc. (Śmd. 48). a bird's wing or feather (ಪಕ್ಕಿಯ ಗಱಿ Śmd. I; ಗಱಿ Śmd. II, Śm. 30; ಗಱಿ Kk. 84, o. r. ತುಪ್ಪುಳ್).

ತಿಪ್ಪೆ tippe. = ತಿಟ್ಟು 1. a heap, a hillock (My.; T. ತಿಪ್ಪೈ); a dung-hill (My.; Te.; B. 3, 48). ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲಣ ಅಱಿವೆಯಾದರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಬಿರುದು. — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲಣ ದೀಪ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬನ್ದೀತೋ? — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲೆ ಕುಣ್ದ್ರುವವಗೆ ತಕ್ಕ ಯಾತಕೆ? — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಉಪ್ಪರಿಗೇ ಕನಸು ಕಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲೆಯೇ ಮುಪ್ಪಾದ ಕುಮ್ಬಾಱ ತಿಪ್ಪ (Prvs.).

ತಿಬ್ಬ **tibba.** Tbh. of ತೀವ್ರ. strong, etc. [ಉಜ್ವಳ ಯಶೋಧಿಕನೀತನೆ ತಿಬ್ಬಮೆನ್ದಲಸಿ ಪೇೞ್ವವಧಾರಣ ದೋಷಮುಂ Kr. 1, 139]; (Śmd. 345; II; Kk. 85; Ct. I, 65; II, 104; ಶೀಘ್ರ Śm. 61; Śśv. 4, 40).

ತಿಬ್ಬಳಿ tibbaḷi. = ತಿಳವಳಿಕೆ. understanding, intellect, knowledge (My.).

ತಿಬ್ಬಿ **tibbi.** = ಟಿಬ್ಬಿ. a manner of stitching (My.; Mhr., H. ಟೀಪ).

ತಿಬ್ಬು tibbu. = ತಿರಿ 4, ತಿರು 1, ತಿರುವು 2, ತಿರ್ಪು, ತಿರ್ಬು. the string of a bow (ತಿರು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Ss.).

ತಿಮ್- tim. = ತಿನ್ 2, etc. itching, etc. — ತಿಮ್ಮಸೆ. to rub an itching (Cpr. 5, 63; 8, 69; V. 40, 44).

ತಿಮರ timara. = ತಿನ್ 2, ತಿನಸು 2, etc., ತಿಮ್-, ತಿಮರು, ತಿಮಿರ, ತಿಮಿರು 2, ತೀಟೆ 2, ತೀಟೆ, ತೀಣ್ಟೆ, ತೆವಲು, ತೆವುಲು. irritation in the skin, itching (My.); the itch. (Te. ತಿಮಿರಿ).

ತಿಮರು timaru. = ತಿಮರ, etc. (My.). ತಿಮರು ತುಱಿಸಿದರೆ ಅರಸಿನ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತಿಮಿ timi. = ತಿವಿ 1. to strike with the fist, etc. (My.).

ತಿಮಿ **timi.** *a fish in general.* 2, *a fabulous fish of an enormous size.*

ತಿಮಿಂಗಿಲ **timi-ṅ-gila.** swallowing even the timi: *a large fish.* ತಿಮಿಂಗಿಲಾದಿಗಳ್ ಅದು ಒನ್ದಕ್ಕೊನ್ದು ಪಿರಿದಪ್ಪ ಮೀನ್ ಅಕ್ಕು (Mr. 410).

ತಿಮಿಂಗಿಲಗಿಲ **timiṅgila-gila.** *a large fabulous fish.*

ತಿಮಿತ **timita.** Tbh. of ಸ್ತಿಮಿತ (Śmd. 358; Cpr. 7, 151). still, motionless, etc.

ತಿಮಿರ್ timir. 1. = ತಿಗುರು 1, ತಿಮಿರು 1, (ತೆಮರ್ 2). to rub and clean the skin [ಯಕ್ಷ ಕರ್ದಮದ ಕೆಯ್ಗಟ್ಟಿಯೊಳ್ ಕೆಯ್ಯಂ ತಿಮಿರ್ದು ತಮ್ಬುಲಮಂ ಕೊಣ್ಡು Pb. 3, 79 va.]; (ತ್ವಙ್ಮಲವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.). ತಿಮಿರ್ದಂ (Śmd. 49). [T. to smear as sandal paste].

ತಿಮಿರ್ timir. 2. = ತಿವಿರ್ (Śmd. 128), ತಿಗುರು 2. a perfume, etc. ತಿಮಿರ್ಗಳ್ (Śmd. 52). see ಪಚ್ಚೆದಿಮಿರ್.

ತಿಮಿರ timira. = ತಿಮರ, etc. (Rśv. 11, 32; My.).

ತಿಮಿರ **timira.** *darkness* (ಕಟ್ತಲೆ, ಮರ್ಬು Śm. 16; ಕತ್ತಲೆ Nn. 12). 2, a morbid affection of the eye (Bp. 18, 66). 3, the quality of darkness or ignorance (ಗುಣ 12). 4, the three qualities of everything in creation (ಸತ್ವರಜಸ್ತಮ 12). 5, sorrow (ಶೋಕ, ಅಕ್ಕೆ 12). 6, Rāhu (ರಾಹು 12). 7, a stupid man (ಮೂಢ 12). 8, bad fraud (ದುಃಕೃತ್ರಿಮ 12).

ತಿಮಿರರಿಪು **timira-ripu.** *the sun.*

ತಿಮಿರವೈರಿ **timira-vairi.** = ತಿಮಿರರಿಪು. (My.).

ತಿಮಿರು timiru. 1. = ತಿಮಿರ್ 1. ತಿಮಿರುವುದು (ಉದ್ವರ್ತನ, ಉತ್ಸಾದನ Hlā.).

ತಿಮಿರು timiru. 2. = ತಿಮರ, etc. (My.). ಮೆಯ್ಯ ತಿಮಿರು (ಕಣ್ಡು, ಖರ್ಜು Mr. 384). [2, pride, arrogance T.].

ತಿಮುರು timuru. = ತಿಗುರು 1, ತಿಮಿರು 1, ತಿವುರು. (Dp. 116, 10, 12. 13. 15. 17. 19. 22. 24. 25. 27. 32).

***ತಿಮುಳ timuḷa.** — ತಿಮುಳನಾಡ್. Tamiḷ land? ತಿಮುಳನಾಟ್ಗೆವೋದ ಋಷಿ ಸಮುದಾಯಮೆಲ್ಲಂ ಪನ್ನೆರಡುಂ ವರುಷಮ್ಬರೆಗಂ ಸುಖದೊಳಿರ್ದು Vr. 90, 14.

ತಿಮ್ಬ timba. 1. see s. ತಿನ್ 1.

ತಿಮ್ಬ timba. 2. fullness. *cf.* ತುಮ್ಬ. ತಿಮ್ಬಂ, excessively (V. 36, 16).

***ತಿಮ್ಬಡ timbaḍa.** cooked eatables. ಎಲ್ಲಾ ಕುಮಾರರ್ಕಳ್ಗಂ ತಾಯ್‌ತನ್ದೆಯಜ್ಜರ್ಕಳ ಮನೆಯಿನ್ದಂ ಪೊಸಲುಮುಡಲುಂ ತುಡಲುಂ ಪೂವುಂ ತಮ್ಬುಲಮುಂ ತಿಮ್ಬಡಂಗಳುಂ ಬನ್ದುವು Vr. 116, 20. T. ತಿಮ್ಬಣ್ಡಂ; Te. ತಿನುಬಣ್ಡಮು.

ತಿಮ್ಬು timbu. 1. = ತಿನ್ 1, etc., in the present and future (C.). ತಿಮ್ಬುತ್ತದೆ (My.). ತಿಮ್ಬುವಣ, ತಿಮ್ಬೋಣ (My.). ಆನೆ ತಿಮ್ಬೋದು ಸೊಪ್ಪು, ಇಱುವೆ ತಿಮ್ಬೋದು ಸಕ್ಕರೆ. — ಕದಾ ತಿಮ್ಬುವನಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಈಡೇ? — ಕದ್ದು ತಿಮ್ಬುವದಕ್ಕಿನ್ತಾ ಬೇಡಿ ತಿಮ್ಬುವದು ಲೇಸು. — ತಱಿಗು ತಿಮ್ಬುವದೇ ಪರಮಸುಖ (Prvs.). ತಿಮ್ಬುವ್ಬೋ ವಿಷಯ (B. 5, 133); ತಿಮ್ಬುಮ್ಬುವದು (205); ತಿಮ್ಬುಮ್ಬುವ ನೇಮ (215). ತಿಮ್ಬುವ (B. 3, 30; 4, 41).

ತಿಮ್ಬು timbu. 2. to fill (v. t., ಪೂರಣ Śmd. Dh.; Cpr. 3, 44; 6, 64 va.; 6, 70. 73. 90; 8, 4 va. & 44 va.). [ನಿಜರಜತರಥಮುಗುರ್ವುರ್ವರೆಯುಂ ತಿಮ್ಬೆ ಕಳಶಧ್ವಜಂ ಮಿಳಿರ್ದಮ್ಬರಮುಂ ಬಳಸೆ ನಿನ್ದನಾತಂ ದ್ರೋಣಂ Pb. 10, 54]; to fill (v. i., 8, 39). (see ತಿಣೆ, ತೀಱ್, ತೀವು, ತೆಮಳ್ದು).

ತಿಮ್ಬುವಿಕೆ timbuvike. eating (My.).

ತಿಮ್ಮ timma. a monkey; N. (My.; B. 4, 45; Te., T.: a monkey). ತಿಮ್ಮಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. N. (My.). see Prv. s. ನಮ್-. — ತಿಮ್ಮಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. N., also of Viṣṇu's idol at Tirupati (My.); see ವರಾಹ-, and Prv. s. ತಿರಿ 3 & ತಿವಿ 2. — ತಿಮ್ಮರಸಿ. -ಅರಸಿ. N. of Viṣṇu's wife; N. of other females (My.). — ತಿಮ್ಮರಾಯ. N. (B. 2, 10).

ತಿರ tira. = ತಿರಿ 3, ತಿರು 2. an abbreviated P. p. of ತಿರುಗು, in ತಿರ ತಿರಗು (My.). ತಿರ ತಿರಿಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಓಡ ಹತ್ತಿದನು (B. 5, 130).

ತಿರ **tira. 1.** = ತಿರಿ, ತಿರು, etc. Tbh. of ಶ್ರೀ. — ತಿರಗೋನ್ದೆ. (= ಶ್ರೀಬಸವ). — ತಿರಗೋನ್ದೆವಱಿಯಿಗೆಯ. -ಪಱಿಯಿಗೆಯ. Śiva (Kk. 4, o. r. ತಿಱಿ-).

ತಿರ **tira. 2.** Tbh. of ಸ್ಥಿರ. firm [ಅದೇಂ ತಿರವೋ ಪೂಣಿಸಿದ ಮುಷ್ಟಿ ಭೂರಿಶ್ರವನಾ Pb. 11, 141]; (My.; Te., T.).

ತಿರಕ tiraka. = ತಿರುಕ. one who wanders about; a beggar (My.).

ತಿರಕ **tiraka.** = ತಿಲಕ. a round mark made on the forehead. (Bh. 4, 3, 59).

ತಿರಕಿ tiraki. = ತಿರುಕಿ. a female beggar (My.).

ತಿರಗಂಚಿ tiragañci. = ತಿಗ್ಗಾ. — ತಿರಗಂಚಿ ಮುಱಿಗಂಚಿ. dupl. = ತಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ. (My.).

ತಿರಗಣಿ tiragaṇi. = ತಿರಗಣೆ, ತಿರುಗಣಿ, ತಿರುಗಣೆ, ತಿರುಗುಣಿ. turning; that which turns; a wheel for raising water, a windlass, a roller (My.; ನೇಮಿ, ತ್ರಿಕೆ Si. 90); a screw — ತಿರಗಣಿಮಡವು. = ತಿರುಗಣಿಮಡುವು. ತಿರುಗುಣಿ-. a whirlpool (ಆವರ್ತ Cb.; ಚಕ್ರ, ಸುಳಿ G.).

ತಿರಗಣೆ tiragaṇe. = ತಿರಗಣಿ, etc. a screw, etc.

ತಿರಗಿಸು tiragisu. = ತಿರಿಗಿಸು q. v., ತಿರುಗಿಸು. to turn, etc. (My.).

ತಿರಗು tiragu. = ತಿರುಗು q. v., ತಿರುಗು. to turn (v. i.), etc. (My.; B. 4, 45: 5, 322; Si. 292). ತಿರುಗುವನ್ಥ (ಜಂಗಮ Cb.). — ತಿರಗಾಡು. -ಆಡು. = ತಿರಿಗಾಡು. to walk about, etc. (ಚರಿಸು Cb.).

ತಿರಪ tirapa. = ತಿರಪೆ, ತಿರು 1, ತಿರುಪ, ತಿರುಪೆ. wandering about (for alms); begging; anything received by begging, alms (My.; Te. ತಿರಿಪೆ).

ತಿರಪೆ tirape. = ತಿರಪ, etc. (My.).

ತಿರವು tiravu. 1. = ತಿರುಪು 2, etc. to turn round, etc. (My.).

ತಿರವು tiravu. 2. = ತಿರುವು 2. the turn or bend of a road (My.).

ತಿರಶ್ಚಿ tiraści. *a female that goes horizontally, the female of an animal.*

ತಿರಸ್ tiras. *transversely, crookedly, obliquely, awry.* 2, aside, apart from; *indirectly, secretly, covertly.*

ತಿರಸ್ಕರ tiras-kara. putting or leaving on one side; setting aside; passing by; surpassing, excelling. (Bp. 59, 31).

ತಿರಸ್ಕರಣ tiras-karaṇa. = ತಿರಸ್ಕಾರ. (Grj. 6, 37).

ತಿರಸ್ಕರಿಣಿ tiras-kariṇi. *o curtain, a veil.*

ತಿರಸ್ಕರಿಸು tiras-karisu. to put aside, to disrespect, to disdain, to contempt, to scorn (J. 5, 33; 12, 15; My.; B. 5, 95. 217). ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ ಪಟ್ಟದ್ದು (ಧಿಕ್ಕೃತ G.).

ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಿಕೆ tiras-karisuvike. (ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ, etc. Si. 398).

ತಿರಸ್ಕಾರ tiras-kāra. setting aside; *disregard, disdain, disgrace, reproach, censure, abuse* (ಒಬ್ಬರ ಜಱವುದು Nn. 154). see ಸಾಕು.

ತಿರಸ್ಕೃತ tiras-kṛita. censured, reviled, abused, reproached, scorned. (J. 12, 4). 2, concealed, hidden, veiled.

ತಿರಸ್ಕ್ರಿಯೆ tiras-kriye. *disregard, disdain.*

ತಿರಳು tiraḷu. = ತಿರುಳ್, ತಿರುಳು, ತಿರುಳೆ, ತಿಳಲು, ತಿಳ್ಳು, ತೆರಳೆ 1. pith (of plants and trees); pulp (of fruits); kernel (of nuts, My.); [Tu. ತಿಲ್ರ್]; essence; the vital or essential part; strength (of the body); value, importance (of words, My.). *cf.* ಚೇಗು?

ತಿರಿ tiri. 1. to turn round (v. i., as a potter's wheel, etc. Abh. P. 4, 107; 14, 183; see ಕಣ್ತಿರಿ); to wander, to roam about [ಒನ್ದು ರಥಮೆ ತೋಟಿಗೆ ಪಲವಾದರೆ ಪರಿದು ಕಣ್ಣೊಳಿನ್ನು ತಿರಿದಪುದು Pb. 5, 95; Vr. 8, 22; Ap. 9, 60]; (Cpr. 5, 87; 7, 21; T., M.; Tu. ಗಿರಿ). 2, to wander about in quest of alms, to beg alms (Bp. 15, 4; 43, 59; J. 28, 16; C.; Te.) ತಿರಿದು ತನ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಗುಮ್ಪು (ಭೈಕ್ಷ, ಭಿಕ್ಷಾಕದಮ್ಬಕ Si. 251). ಊರು ತಿರಿದು, ಜೂಲುನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ. — ಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟವನಿಲ್ಲ, ತಿರಿದು ಬದುಕಿದವನಿಲ್ಲ. — ತಱಗೆಲೆಯಡಿಕೇ ತಿರಿದು ತಿನ್ನಬೇಕೇ? (Prvs.). [— ತಿರಿತರ್. to go on begging. ಅರಣ್ಯದೊಳ್ ತಿರಿತರುತಿರ್ದ ಕಣ್ಬಡಿಗರಿಂ ಮುಗುಳ್ದಂ ಬಿಱುತೋಡಿ Pb. 8, 85]. — ತಿರಿದಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. (ಯಾಚ್ಞೆ, ಭಿಕ್ಷೆ, ಅರ್ಥನೆ, ಅರ್ದನೆ Ss. 387). — ತಿರಿದುಣು. -ಉಣ್. -ಉಣ್ಣು. to beg alms and eat, to live by alms. ಊರಲ್ಲಿ ತಿರಿದುಣ್ಡು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬನ್ದು, ಪದಾ ಹೇೞು! (Prv.). see Bp. 15, 27; 43, 58; Prv. s. ಇಡಿ 2. — ತಿರಿದುಮ್ಬು. -ಉಮ್ಬು. = ತಿರಿದುಣ್. ತಿರಿದುಮ್ಬುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಿರುಗುವಿಕೆ (ವ್ರಜ್ಯೆ, ಅಟಾಟ್ಯೆ, ಪರ್ಯಟನ Si. 246; see 254). ತಿರಿದುಮ್ಬುವದಕ್ಕೆ ಬೀದಿ ಹಂಚಿ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ. — ಹಱ ತಿಮ್ಬುವವನ ಬೞಗೆ ತಿರಿದುಮ್ಬುವವ ಹೋದ ಹಾಗೆ. (Prvs.). See Prvs. s. ಅಡು 1, ತಿರಿ 3, ಮುಱುಕು 1. [— ತಿರಿವೆಸಳ್. -ಎಸಳ್. moving petal. ತಿರಿವೆಸಳ್ಗಳ್ ಮುಸುಱುವ ಮಧುಕರಂಗಳಂ ಸೋಯೆ Ap. 4, 70].

ತಿರಿ tiri. 2. = ತಿರಿದು. P.p. of ತಿರಿ 1. — ತಿರಿ ತರ್. to wander, to roam about (Abh. P. 6, 37; 8, 63; 16, 39 va.). — ತಿರಿ ತಿನ್. = ತಿರಿದು ತಿನ್. (Bp. 43, 62).

ತಿರಿ tiri. 3. = ತಿರ, etc. an abbreviated P. p. of ತಿರಿಗು in ತಿರಿಗು (My.). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ also: again and again (My.; B. 3, 3). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತುರುಕನಿನ್ದ ದೆಬ್ಬೆ ತಿನ್ದ. — ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಹತ್ತರ ಹೋದರೆ ತಿರಿದುಮ್ಬೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prvs.). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಸುೞಿವ ಜಲಜನ್ತುಗಳ ಗನ್ತುಗಳ (J. 19, 5). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಬರುವನ್ಥವ (ನವನವಾಗಮ G.). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಬರೋಣ (ಪುನರಾಗಮನ G.).

ತಿರಿ tiri. 4. = ತಿರು 1, etc. turning; a turn, a twist (T., M., Te.). ಜಡೇ ತಿರಿಗಳು (ಜಟೆ, ಸಟೆ Si. 216). — ತಿರಿಮುರಿವು. turnings and windings (Bh. 2, 2, 96).

ತಿರಿ tiri. = ತಿರ 1, ತಿರು, etc. — ತಿರಿಗೂೞ್. -ಕೂೞ್. holy, *i. e.* sacrificial, food. ಇೞಿದರೆಯು ಏೞಿಲ್ಲ, ಹೞದರೆಯು ಸೀಳಿಲ್ಲ. ತಿರಿಗೂೞ ಕೊಣ್ಡ ರಿಣವಿಲ್ಲ (fire, Sp.).— ತಿರಿಚಿನಾಪಳ್ಳಿ. Trichinopoly (My.; T. ತಿರಿಚ್ಚಿರಾಪಳ್ಳಿ, where ತಿರಿ = ತ್ರಿ; in My. also ತಿರು–). ತಿರಿಚಿನಾಪಳ್ಳಿಗೆ ತಿರಿದುಮ್ಬೋದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ್ದ ಕೆಯರ್ ಸವರಿಸಬೇಕೇ? (Prv.). — ತಿರಿವಂಚದಾಯ. -ಪ-. N. (Bp. 43, 7).

ತಿರಿಕೆ tirike. wandering about in quest of alms (Bp. 43, 59; My.). ತಿರಿಕೆಯ ಕೂೞು ತಿನ್ದು, ಹರಿಕೆಯ ಕೋಣನಾದ (Prv.).

ತಿರಿಗಿಸು tirigisu. = ತಿರಗಿಸು, etc. to make go or come round, to turn, etc.; to twist, to shift, to fail to fulfil, as a promise (My.; Si. 87). ತಿರಿಗಿಸುವ ಗಾಳಿ (ವೈರಮ್ಬಣ Mr. 52, o. r. ತಿರುಗಿಸುವ)–. ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ತಿರಿಗಿಸುವವ (ಬಾಸೆಗಳ್ಳ G.; My.). See. Bp. 21, 26; 38, 17; ಹಿನ್ದಿರಿಗಿಸು.

ತಿರಿಗು tirigu. = ತಿರಗು, etc. to go round; to turn; to turn round, to whirl, to roll; to turn or go back; to change or shift, as the wind; to go back, *i. e.* to go away, to cease, as a disease, a habit; to be without effect, as poison; to wander, to walk or ramble about (My.; Bp. 44, 26; Si. 361. 362. 394; B. 5, 72. 205); to walk or ramble over, as over a country, etc. [Tu.]; (My., c. Acc.). ತಿರಿಗಿ also: again. ಹೊತ್ತು ತಿರಿಗಿತು, the sun has crossed the meridian (My.). ತಲೆ ತಿರಿಗಿದರೆ ಲೋಕವು ತಿರಿಗಿತೆಮ್ಬನ್ತೆ (Abhā. 9, 20). see ಹಿನ್ದಿರಿಗು; Prv. s. ತಿಳಿ 1. — ತಿರಿಗಾಟ. -ಆಟ. wandering about (My.; ಸುೞಿವು G.). — ತಿರಿಗಾಡು. -ಆಡು. to wander or walk about (My.; ಚರಿಸು, ವಿಹರಿಸು G.; B. 2, 12; 3, 41; Si. 88). — ತಿರಿಗಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. = ತಿರಿಗಾಟ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಾಡುವಿಕೆ (ವಿಹಾರ, ಪರಿಕ್ರಮ Si. 392). — ತಿರಿಗಿ ಕೊಳ್ಳು. to turn round (v. i., My.). 2, = ತಿರಿಗಿ ಬೀೞು. (My.). ಅವನಿಗೆ or ಅವನ ಮೇಲೆ ತಿರಿಗಿ ಕೊಣ್ಡನು (My.). — ತಿರಿಗಿ ಬರು. to return (Bp. 60, 58; B. 4, 197). — ತಿರಿಗಿ ಬೀೞು. = ತಿರುಗಿ-. to turn round and fall upon, to affront, to oppugn (ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲು My.). ತಿರಿಗಿ ಬಿದ್ದದು

(ಪ್ರಸವ್ಯ, ಪ್ರತಿಕೂಲ, etc. Si. 376). ಅವನ ಮೇಲೆ ತಿರಿಗಿ ಬಿದ್ದನು (My.). — ತಿರಿಗಿ ಮಾತಾಡು. to contradict (B. 3, 60; My.). — ತಿರಿಗು ತಿರಿಗು. rep. ತಿರಿಗಿ ತಿರಿಗಿ. = ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ. ಅನ್ನದ್ದೇ ತಿರಿಗಿ ತಿರಿಗಿ ಅನ್ನೋಣ (G. 67). — ತಿರಿಗ್ಯಾಡು. = ತಿರಿಗಾಡು. (My.; ಎಡೆಯಾಡು G.). ತಿರಿಗ್ಯಾಡದ್ದು (ಸ್ಥಾವರ, ಅಚರ G.).

ತಿರಿಚು tiricu. to twist, as a string, a plant, etc., to wring off, as the neck of a bird, etc. (My.; T. ತಿರಿ).

ತಿರಿಪು tiripu. = ತಿರುಪು 2, etc. to turn round (v. t.), etc. [ತಿರಿಪುದದೊನ್ದು ಚಕ್ರದೊಳೆ ನಿನ್ದು Kr. 2, 146; ಕಟ್ಟಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲಂ ತಿರಿಪುವ Pb. 3, 77; Ap. 4, 69 va]; (Cpr. 5, 73; Abh. P. 14, 183; Grj. 2, 106 va.).

ತಿರಿವು tirivu. 1. = ತಿರುವು 1, etc. to make go round, etc. — ತಿರಿವ್ಯಾಡು. -ಅಡು. to cause to walk about. ಕುದುರೆಯ ತಿರಿವ್ಯಾಡೋಣ (ಒಯ್ಯಾಳಿ G.; My.).

***ತಿರಿವು tirivu. 2.** turning round, etc. ಕರ್ಮದ ಕಡು ಬಲ್ಲಿತ್ತದಱ ತಿರಿವದೇಂ ಬಹುವಿಧವೋ Ap. 5, 97.

ತಿರಿಹು tirihu. = ತಿರಿಪು, etc. (Grj. 1, 88).

ತಿರೀಟ tirīṭa. = ಕಿರೀಟ. *a kind of head-dress, a tiara; a diadem.* (Cpr. 5, 80; 7, 7). 2, *the tree Symplocos racemosa* Roxb.

ತಿರು tiru. 1. = ತಿಬ್ಬು, ತಿರಿ 4, etc. turning; (a twist, a string); a bow-string (ತಿಬ್ಬು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Śs.; ತಿರ್ಪು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Kk. 39; ತಿರ್ಪು, ಹೆದೆ, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Śm. 43; ನಾರಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ Nn. 74). [ಅಲರಮ್ಬು ಕಬ್ಬುಬಿಲ್ ಕೋಮಲಸರಸಿಜ ನಾಳ ತನ್ತು ತಿರು Kr. 3, 122; Pb. 4, 37 va.]. ಬಿಲ್ಲ ತಿರು (ಮೌರ್ವಿ, ಜ್ಯೆ, ಸಿಂಜಿನಿ, ಗುಣ, ಜೀವೆ Hlā.). 2, = ತಿರಪ, etc., begging, etc. — ತಿರುಪುಟ್ಟಿ. a mendicant's basket. ತಿಣ್ಣೆ ಹೆಚ್ಚಿ, ತಿರುಮುತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ತಿರುಪುಟ್ಟಿ ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ತು (Prv.). 2, the basket in which Vaiṣṇavas keep their clothes, rosaries, household-gods, śālagrāmas, etc. (My.). — ತಿರುಬೋಕಿ. -ಪೋಕಿ. a beggar (My.). 2, -ಬೋಕಿ. a mendicant's bowl (My.). — ತಿರುಮುರು. turnings and windings: reverse order (My.). 2, crookedness, deceit (My.). — ತಿರುವಾಯ್. -ಬಾಯ್. the middle of a bow-string [ದೊಣೆಗಳೆನುರ್ಚುವ ತಿರುವಾಯ್ಪೊಣರ್ಚಿ ತೆಗೆ ನೆಱೆವ ಬೇಗಮಂ ಕಾಣದೆ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳ ಪನ್ದರನೆ ನಭೋಂಗಣದೊಳ್ ಕಣ್ಡತ್ತು ದೇವಗಣಮಿನಸುತನಾ Pb. 12, 184; Vr. 96, 6]; (Cpr. 1, 99; 5, 108; Abh. P. 13, 90. 128; Śsv. 4, 19 va.). — ತಿರುವಿಲ್. -ಬಿಲ್. the bow-string and bow (Abh. P. 14, 31). — ತಿರುವೊಯ್. -ಪೊಯ್. to adjust a bow-string (Śsv. 4, 46 va.). — ತಿರುವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. the stroke of a bow-string (Cpr. 6, 61).

ತಿರು tiru. 2. = ತಿರ, etc. an abbreviated P. p. of ತಿರುಗು, in ತಿರು ಕೊಳ್ಳು, to beg (My.; G. 133). — ತಿರು ತಿರುಗು. rep. = ತಿರುಗು ತಿರುಗು. (C. Bp. 19, 35; J. 3, 7; 13, 50; My.).

ತಿರು tiru. = ತಿರ 1, ತಿರಿ, ಸಿರಿ. Tbh. of ಶ್ರೀ. (T., Te., M.). — ತಿರುಕಾಳತಿ. the town Calastri (Bp. 18, 26. 103; T.). — ತಿರುಕುರುಪಿ. N. (Bp. 27, 69). — ತಿರುಕೊಳವಿ-ನಾಚಿ. N. (Rśv. 14, 75). — ತಿರುಚಿಟ್ಟಮ್ಬಲ. N. of the pagoda of Chellambrum (Bp. 10, 9; T. ತಿರುಚಿಱ್ಱಮ್ಬಲ). — ತಿರುಚೂರ್ಣ. a powder of different colours, used to put a perpendicular mark to the middle of the forehead, etc. by votaries of Viṣṇu (My.; Te., T.). — ತಿರುಣಾಮಲೆ. a hill in the Eastern ghauts where a liṅga is worshipped (My.; T. ತಿರುವಣ್ಣಾಮಲೈ). — ತಿರುನಾಮ. the two perpendicular marks on the forehead, etc., of a Vaiṣṇava to the right and left of the ತಿರುಚೂರ್ಣ (My.; Te., T., M.). see Prv. s. ನಮ್. — ತಿರುನೀಱು. holy ashes of burnt cow-dung, used only by Śaivas (Bp. 50 sum.; 50, 28. 42; T.). — ತಿರುನೀಲಕಣ್ಠ. N. (Bp. 27, 57; 54, 72). — ತಿರುಪತಿ. the town and Vaiṣṇava fane of Tirupati in the Cittūr district (My.; T., M., Te.). ತಿರುಪತಿ ಕ್ಷೌರಕರು ತಲೇ ಬೋಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ತಿರುಪರನ್ಥಾಮ. N. of a man (Bp. 27, 10). — ತಿರುಪಾಠ. a sacred song or hymn (Bp. 26, 68; 27, 71; T. ತಿರುಪ್ಪಾಟ್ಟು). — ತಿರುಮಡ. holy-monastery: N. of a place (Bp. 43, 49). — ತಿರುಮಣಿ. = ತಿರುಮಣ್ಣು. (My.; Te.). — ತಿರುಮಣ್ಣು. sacred clay, used by Vaiṣṇava in making the sectarian marks to the right and left of the ತಿರುಚೂರ್ಣ. (T., My.). — ತಿರುಮನ್ತ್ರ. a holy formula. ಕಲಕಾಲ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರ ಹೇಳ್ಯಾನು (Prv.). — ತಿರುಮರಕ್ಕಡ. N. of a town (Bp. 50, 19; T. ತಿರುಮರ ficus religiosa). — ತಿರುಮಲ. = ತಿರುಮಲೆ. (My.). ತಿರುಮಲದೇವರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮಲಮೂತ್ರಾ ಬಯಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Prv. s. ತೀಟೆ. — ತಿರುಮಲೆ. the sacred hill with the Vaiṣṇava fane at Tirupati (My.; Te., T.). see ತಿರುಪತಿ. — ತಿರುಮಾಲೆ. a garland or string of flowers used for the decoration of idols (My.). — ತಿರುಮಾಳಿಗೆ. the house of a spiritual preceptor (My.; T., Te.). — ತಿರುಮುಡಿ. a holy tuft of hair at the back of the head (Bp. 27, 68; My.). — ತಿರುಮುತ್ತೂರು. N. ತಿಣ್ಣೆ ಹೆಚ್ಚಿ, ತಿರುಮುತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ತಿರುಪುಟ್ಟಿ ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ತು (Prv.). — ತಿರುಮೂಲ. N. (Rśv. 14, 156). see ತಿರುವೂರ-. — ತಿರುವಾಕರೀಶ. N. (Bp. 27, 69; 49, 26. 31. 35. 42). — ತಿರುವಾಕರೀಶ್ವರ. N. (Bp. 49, 41). — ತಿರುವಾಂಕೋಡು. Travancore (My.). see ಅನನ್ತಶಯನ. — ತಿರುವಾರೂರ್. N. (Bp. 49, 43). ತಿರುವಾರೂರ ನೆಯ್ನಾರ್ (9, 47). — ತಿರುವಾಲವಾ. N. of a town (Bp. 50, 19). — ತಿರುವಾಲೂರ್. N. (Bp. 26, 3. 59). — ತಿರುವಾವರೀಶ. N. (Bp. 49, 38). — ತಿರುವಾವಲೂರ್. N. (Bp. 49, 26). — ತಿರುವೂರ್. N. ತಿರುವೂರ ತಿರುಮೂಲ. N. (Bp. 27, 69).

ತಿರುಕ tiruka. = ತಿರಕ. a beggar, etc. (My.; B. 4, 44). ತಿರುಕಗೆ ಎಱಕೊಣ್ಡದೇ ಹಬ್ಬ. — ಅರಸು ಒಲಿದರೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯ, ತಿರುಕ ಒಲಿದರೆ ಮೂಱು ಬೊಗಸೆ. — ತಿರುಕನ ಬೞಗೆ ತಿರುಕ ಹೋದರೆ ಮುಱುಕ ತಾ ಬರುವದೇ? — ತಿರುಕನಿಗೆ ಮುಱುಕು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಿರಿದುಮ್ಬುವದು ತಪ್ಪದು (Prvs.). see ಪರಿಮಳದಿರುಕ; Prv. s. ರಾಜ. — ತಿರುಕಮುಱುವ. an imbecile beggar. ತಾರೇ, ಬಡ್ಡಿ, ನೀರಾ! ಎನ್ದರೆ ತರುವೆನು, ನಿಲ್ಲೊ, ತಿರುಕಮುಱುವ! (Prv.).

ತಿರುಕಿ tiruki. = ತಿರಕಿ. a female beggar. (My.).

ತಿರುಗಣಿ tirugaṇi. = ತಿರಗಣೆ, etc. turning, etc. (My.; Tu. ತಿರ್ಗಣೆ; T.). — ತಿರುಗಣೆ ಮಡುವು. = ತಿರಗಣೆಮಡವು, etc. (ಆವರ್ತ, ಜಲನಿರ್ಗಮ, ಪುಟಭೇದ G.; My.).

ತಿರುಗಣೆ tirugaṇe. = ತಿರುಗಣಿ, etc. turning. (My.).

ತಿರುಗಾ tirugā. = ತಿಗ್ನಾ. — ತಿರುಗಾ ಮುಱುಗಾ. = ತಿಗ್ನಾ ಮುಗ್ಗಾ. (My.).

ತಿರುಗಿಸು tirugisu. = ತಿರಿಗಿಸು q. v., etc. (My.). to cause to move or go round or about, to turn round, etc. (J. 12, 17. 23; B. 3, 65; 118; 4, 10; My.). ತಾವು ಮೊದಲು ಆಡಿದ ಮಾತು ತಿರುಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಹಿನ್ದೆ ಮುನ್ದೆ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ (5, 13). ಆಟದೊಳಗೆ ಪಗಡಿ ತಿರುಗಿಸೋಣ (ಪರಿಣಾಯ G.).

ತಿರುಗು tirugu. = ತಿರಗು, etc. to go round; etc. (ಬಳಸು Śm. 110; My.; Te.; in T. & M. as v. t., cf. ತಿರುಗುಹ). ತಿರುಗು

ವಾತನು (ಘೂರ್ಣಿತ, ಪ್ರಚಲಾಯಿತ Nr.). ತಿರುಗುವುದು (ಭ್ರಮಣ Nn. 45; ಸಮ್ಭ್ರಮ, ವಿಭ್ರಮಣ 63); ತಿರುಗುವನ್ತಾದು (ವಿಭ್ರಮ 129, o. r. ತಿರಿಗಿ ಬಾಹನ್ತಾದು). ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗುವವನಿಗೆ ಮಾತು ಬಾರದೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ಗಣ್ಡಸು ಕೂತ್ತು ಕೆಟ್ಟ, ಹೆಂಗಸು ತಿರುಗಿ ಕೆಟ್ಟಳು (Prvs.). see Bp. 16, 21; 19, 46; 45, 34; 46, 56; Ṙsv. 13, 88 va.; J. 2, 57; 3, 24; 6, 8; 8, 49; 25, 5; 26, 26; 29, 26; Jñs. 22, 29. 31; Dp. 32, 5; Si. 274. 373. 385; B. 3, 10. 87; 4, 190; 5, 168; ಹಿನ್ದಿರುಗು; Prv. s. ಬಿಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು; ಮನೆ ಮನೆ. — ತಿರುಗಾಟ. = ತಿರಿಗಾಟ. (My.). — ತಿರುಗಾಡು. = ತಿರಿಗಾಡು. (My.; B. 2, 18. 46; 3, 119; 4, 56; 5, 292). ತಿರುಗಾಡೋಣ (ಆಟ G.). — ತಿರುಗಿ ಬರು. = ತಿರಿಗಿ-. (My.; B. 4, 197). — ತಿರುಗಿ ಬೀೞು. = ತಿರಿಗಿ-. (My.; B. 5, 2. 10). — ತಿರುಗು ತಿರುಗು. = ತಿರಿಗು ತಿರಿಗು. (My.).

ತಿರುಗುಣಿ tiruguṇi. = ತಿರಗಣಿ, etc. turning. Tu. (G. 52. 202, etc.). — ತಿರುಗುಣಿಮಡುವು. = ತಿರಗಣಿಮಡವು, etc. (My.).

ತಿರುಗುವಿಕೆ tiruguvike. turning, etc. (ಭ್ರಮ Si. 389; ಪರಿಸರ್ಯೆ 394). see ಹಿನ್ದಿರುಗುವಿಕೆ.

ತಿರುಗುಹ tiruguha. returning, restitution, compensation, discharge of a debt or obligation (ನಿಷ್ಕೃತಿ Nr.).

ತಿರುಪ tirupa. = ತಿರಪ, etc. begging, etc. — ತಿರುಪದ ಪುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶನೀಶ್ವರ ಕೂತ (Prv.).

ತಿರುಪು tirupu. 1. that turns: a screw; an ornamental gold or silver screw. [Tu. ತಿರ್ಪುತ ಪೂ]; (My.). see ಓಲೆ-. ತಿರುಪಿನನ್ತೆ ಇರಬೇಕು ತಿಳಿದವ (Prv.). see Mr. s. ಸುತ್ತವಳೆಯ and ಹೊಮ್ಮು ತಿರುಪು. 2, a changing, transitory feeling or state (= ವ್ಯಭಿಚಾರಿಭಾವ, Grj. 2, 106 va.; Ṙsv. 5, 19 va.; J. 7, 15). — ತಿರುಪಿನ ಓಲೆ. a golden ear-ornament with a screw (My.). — ತಿರುಪಿನ ಹೂ. an ornament with a screw worn by females in their braided hair (My.). — ತಿರುಪುಹೂ. = ತಿರುಪಿನ ಹೂ. (My.).

ತಿರುಪು tirupu. 2. = ತಿರವು 1, ತಿರಿಪು, ತಿರಿವು, ತಿರಿಹು, ತಿರುಮ್ಪು, ತಿರುವು 1, ತಿರುಹು 1. to cause to go round or move about, to turn, etc., to whirl round, etc. [ನೆಯ್ದಿಲ ಕಾನಂ ತಿರುಪುತ್ತುಮೊನ್ದಂ Pb. 3, 55]; (ಭ್ರಮಣ Ṡmd. Dh.; Bp. 29, 4; C. Bp. 19, 34; Rāghc. 17, 73; Ṡsv. 1, 40; J. 4, 49; 19, 14; 27, 43; Tu. ತಿರ್ಪು; T. ತಿರುಪ್ಪು).

ತಿರುಪು tirupu. 3. causing to go round, etc. — ತಿರುಪುಳಿ. -ಉಳಿ. a turn-screw. Tu. ತಿರ್ಪುಳಿ.

ತಿರುಪೆ tirupe. = ತಿರಪ, etc. (My.). begging. see Sp. s. ಅಕ್ಕರ.

ತಿರುಪೆಗಾಱ tirupe-gāṟa. a male beggar (My.).

ತಿರುಪೆಗಾರ್ತಿ tirupe-gārti. a female beggar (My.).

ತಿರುಮ್ಪು tirumpu. = ತಿರುಪು 2, etc. (Grj. 10, 61 va.; T., M. ತಿರುಮ್ಪು).

ತಿರುವು tiruvu. 1. = ತಿರುಪು 2, etc. to turn (v. t.), as the head (B. 2, 16; My.), as a key, a screw, a mill-stone, a roller for inking types, etc. (3, 87; 4, 190. 209; 5, 148. 286; My.), the stone in a mortar to grind substances in combination with some water (My.), to cause to move about, as a weaver's shuttle (B. 5, 227; My.), etc. Pres. relative participle also ತಿರೋ. — ತಿರೋ ಕಲ್ಲು. a mortar (My.). ತಿರೋ ಕಲ್ಲು ಗಾಳಿಯನ್ದ ಹಾಱುವದೋ? — ತಿರೋ ಕಲ್ಲು ಮಟೀಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಮಱುಕ್ಕಿನ್ತಾ ಕಡೆಯಾದೀತೇ? (Prvs.). — ತಿರುವಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to turn about (v. t., B. 4, 158).

ತಿರುವು tiruvu. 2. = ತಿಬ್ಬ, etc., ತಿರವು 2. going round, turning. 2, a bow-string [ಆಚಾರವೆಮ್ಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ವಿಚಾರವೆಮ್ಬ ನಾರಿ ಸಮತೆಯೆಮ್ಬ ತಿರುವ ಮೆಟ್ಟ, ಜೇವಡೆಗೈದು Cv. 1451]; (Abh. P. 13, 142; Rām. 3, 8, 69; Ṡsv. 4, 42; J. 4, 36; 12, 46). Tu. see ಬಿಲ್ದಿರುವು. — ತಿರುವು ಮುರುವು. = ತಿರು ಮುರು. (My.).

ತಿರುಹು tiruhu. 1. = ತಿರುವು 1, etc. to turn round (v. t.), etc. (Bp. 40, 20; 61, 32; Bh. 2, 2, 105; 2, 13, 44; 8, 26, 6. 16; J. 14, 3), to let the hand circuit in rubbing, or the tongue in licking (Bp. 15, 10; 18, 60). see ಮೇಲುದಿರುಹು, ಮೊಗದಿರುಹು.

ತಿರುಹು tiruhu. 2. the act of turning or whirling round (Rām. 4, 3, 10).

ತಿರುಳ್ tiruḷ. = ತಿರುಳು, etc. [ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂಕುನ್ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ Kr. 1, 37; Pb. 3, 20]; (Ṡsv. 2, 42 va.; J. 12, 44; 24, 35). Tu. ತಿಲ್‌ಗ. — ತಿರುಳೋಲೆ. -ಓಲೆ. an ear-ring of (cocoa-nut tree) pith (Abh. P. 3, 106).

ತಿರುಳಿ tiruḷi. the shrub Capparis aphylla Roxb. (ಗ್ರನ್ಥಿಲ, ಕ್ರಕರ, ಕರೀರ Nr.).

ತಿರುಳು tiruḷu. = ತಿರಳು, etc. (My.). essence, etc. ಶೌರ್ಯದ ತಿರುಳು ಬಲಿದುದು (Bh. 8, 24, 47). ತಿರುಳು ತಿನ್ದರೂ ಮರುಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. — ತಿರುಳು ಹೋಗಿ ಬೆಣ್ಡು ಉೞೀತು (Prvs.). — ತಿರುಳಿನ ಹುೞ. = ತಿರುಳೆಯ ಹುೞು. (ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳೊಳಗಿನ ಹುೞ G.). — ತಿರುಳುದೋಱ್. -ತೋಱ್. pith or pulp just to appear. ತಿರುಳು ದೋರ್ವ ಮಿಡಿಗಾಯಿ (ಕೋಮಲ, ಶಲಾಟು Mr. 109).

ತಿರುಳೆ tiruḷe. = ತಿರುಳು, etc. — ತಿರುಳೆಯ ಹುೞು. = ತೆರಳೆಯ-. an insect found inside fruits.

ತಿರೆ tire. Tbh. of ಸ್ಥಿರೆ. the earth. (ಪೊಡವಿ, ಧಾತ್ರಿ Ct. II, 71; ಧರೆ Kk. 16; ಮೇದಿನಿ Ṡm. 37).

ತಿರೋ tirō. see s. ತಿರುವು 1.

ತಿರೋಧಾನ tiras-dhāna. *the act of hiding or cloaking, concealment* (ವ್ಯವಧಾನ, ಅಪವಾರಣ, ನೆವ Mr. 435).

ತಿರೋಹಿತ tiras-hita. *covered, concealed, hidden, removed or withdrawn from sight, missing, lost;* one of the atiśayas (Kāvy. III, 3, B, 121. 130 seq.).

ತಿರೋಹಿಸು tirōhisu. to cover, to hide, etc. (Kāvy. III, 3, B, 130).

ತಿಱ್ tiṟ. ತಿಱು. = ತೆಱು. to exchange, to barter (ವಿನಿಮಯ Ṡmd. Dh.); to pay (Abh. P. 8, 26; C. as ತೆಱು); to offer, to present, to give (see ತೆಱ್ 2). P. p. ತೆತ್ತು. ತೆತ್ತಂ (Ṡmd. 282. 285). see ತೆಱ್‌ದಿಱ್; Bp. 23, 21; Bh. 1, 5. 6; 2, 4, 5; 8, 27, 34; Ṙsv. 6, 35; J. 17, 16; 26, 6.

ತಿಱ tiṟa. = ತಿಱ್ 1, etc. — ತಿಱಗಲ್. = ತಿಱುಕಲ್, q. v.

ತಿಱಿ tiṟi. 1. = ತಿಱ, ತಿಱು. throwing off (a thing) by a quick motion, tossing. (T., M. ತೆಱಿ, to throw off a thing etc., to throw stones or bullets, etc.). — ತಿಱುಕಲ್. a stone thrown up and caught; a game (ಅಣ್ಣೆ ಕಲ್ Ṡm. 56; Kk. 60. 63, o. rs. ತಿಱಗಲ್, ತಿಱುಕಲ್). — ತಿಱುಕಲ್ಲಾಡು. -ಆಡು. to toss two or more stones and catch them alternately (Cpr. 7, 110; Abh. P. 3, 77).

ತಿಱಿ tiṟi. 2. = ತೞಿ 1. to cut, to cut off; to gather (ಕುಯ್ Ct. II, 106; M. ತೞಿ). [ಮಾಡದೊಳಲ್ಲಿಯೆ ತಿಱಿದುಕೊಳಲ್ಕಿವ್ವಿ ನೆಸಕನೆಸೆದು ಪವನಂ Pb. 3, 41; ಎತ್ತಿದ ತಳಿಗೆಯೊಳಿಡೆ ತಿಱಿದ ತೆಱದೆ ತಲೆ ಪರಿದಾಗಳ್ Pb. 6, 64; Ap. 11, 104]. see Grj. 5, 53. 54. 55. 56. 58. 59. 62; Bp. 10, 9; 34, 21; J. 29, 48. 49; Śsv. 4, 100.

ತಿಱಿ tiṟi. 3. P. p. of ತಿಱ್ 2. — ತಿಱಿ ತರ್. = ತಿಱಿದುಕೊಂಡು ಬರ್. (J. 31, 63).

ತಿಱಿ tiṟi. 4. cutting, gathering. — ತಿಱಿಕೋಱಿ. a rambler (and collector of grain) at places where gathering has taken place, a rambling mendicant (ಆಯ್ದುಳಿ Śmd. II, o. r. ತಿರಿ-; Ct. I, 66 as ತಿರಿ-; Śm. 53; Kk. 86, o. r. — ಕೊಱ).

ತಿಱು tiṟu. = ತಿಱ್ 1. tossing, etc. — ತಿಱುಕಲ್. = ತಿಱು-, q. v. (ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಅಡ್ಡೆಳ್ಳ G.).

***ತಿಱುನೀರ್ tiṟunīr.** = ತಿರುನೀಱು. s. ತಿರು. holy ashes of burnt cow-dung, used only by Śaivas. ತಿಱುನೀರಿಕ್ಕುವುದೆ ನಿಸಿದ ತಱುಸಲವಿನ ಚಲದ ಬಲದ ಕಲಿ ನರಸಿಂಹಂ Pb. 1, 33. [T.].

ತಿಱ್ಱನೆ tiṟṟane. = ತಿಟ್ಟನೆ. whirlingly, hurriedly, etc. (ತಿಟ್ಟನೆ, ಬಟ್ಟನೆ, ಭ್ರಮಾರ್ಥ Śmd. 392, o. r. ಬಿಟ್ಟನೆ; ಬಟ್ಟನೆ, etc. Ct. I, 15; Cpr. 7, 21; Abh. P. 15, 42 va.; Bh. 8, 23, 22. 24; Rām. 3, 6, 13; J. 13, 5. 35). [— ತಿಱ್ಱನೆ ತಿರಿ. onomatopoeic word denoting the revolution. ಇರ್ವರ ರಥಂಗಳುಂ ಸುಟ್ಟುರೆಯೊಳಗಣ ತಱಗೆಲೆ ಯನ್ತೆ ತಿಱ್ಱನೆ ತಿರಿಯೆ Pb. 12, 75 va.; Vr. 29, 5].

ತಿರ್ಚು tircu. = ತೀರ್ಚು. to finish, etc. (Bp. 30, 15).

ತಿರ್ದಿಸು tirdisu. = ತಿದ್ದಿಸು. to cause to correct. (Rsv. 13, 5).

ತಿರ್ದು tirdu. 1. = ತಿದ್ದು 1, q. v. (Śmd. 49). to make straight, etc. [ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿರ್ದುವ ಬಗೆಯುನದಱ ನೆಪದಿಂ ಪೞಿತಂ ನಿಗದಿ ಸುವುದು Kr. 3, 132; ಶಕುನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಉತ್ತರೋತ್ತರಂ ತಿರ್ದುವಿನಂ Pb. 3, 33 va.; Ap. 1, 3]; (ಋಜೂಕರಣ Śmd. Dh.; ನೇರಿತ್ತಂ ಮಾಡು Śmd. 4 Cm.; Cpr. 7, 71; 8, 54; Śsv. 1, 53). ವಿಚಾರಮುಂ ತಿರ್ದು ವಾತ (ಪರೀಕ್ಷಕ, ಕಾರಣಿಕ Nr.). ಆನೆಡಗರ್ಗಳುಮಂ ತಿರ್ದುವೊನ್ದು ಕೋಡುಂ ಪೆಮ್ಪುಂ (Śmd. 53 Mdb.). ತಿರ್ದುವಿರ್ (255). ಅವರಾರುಮ್, ಎಮ್ಮಾಳ್ದನೆಡಱನ್ ಆಮೆ ತಿರ್ದುವೆಂ! (258). ತಿರ್ದಿ ನರನ್ ಉದ್ದಮಿಸೆ ಬೇಱೆಟ್ಟಿಂ (280). ತಿರ್ದುವೊಡೆ ಅವರ್ ಒಳ್ಳಿದರ್ (298). [Tu. ತಿದ್ಪ್].

ತಿರ್ದು tirdu. 2. = ತಿದ್ದು 2. making straight, etc. — ತಿರ್ದುವ್ವೋರಿ. -ಂ-ಪೋರಿ. a bullock under training (ದಮ್ಯ, ವತ್ಸತರ Hlā.).

ತಿರ್ಪು tirpu. = ತಿಬ್ಬು, etc. the string of a bow. (ತಿರು, ಹೆದೆ, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Śm. 43; ತಿರು, ಬಿಲ್ಲ ನಾರಿ Kk. 39, o. r. ತಿರ್ಬು).

ತಿರ್ಬು tirbu. = ತಿರ್ಪು. the string of a bow.

ತಿರ್ಯಕ್ tiryak. = ತಿರ್ಯಚ್. going or lying crosswise or transversely or obliquely; *obliquely, transversely, horizontally, crooked, awry.* 2, *an animal* (going horizontally, as opposed to man who walks erect), *a brute, an amphibious animal; a bird.*

ತಿರ್ಯಕ್ಕಣ್ಡೂತಿಲೇಹನ tiryak-kaṇḍūti-lēhana. licking the itch, as brutes do. see ತೆಕ್ಕು.

ತಿರ್ಯಕ್ಕು tiryakku. Tbh. of ತಿರ್ಯಚ್ (Śmd. 106).

ತಿರ್ಯಕ್ಕ್ಷಿಪ್ತ tiryak-kṣipta. *placed obliquely or across.*

ತಿರ್ಯಕ್ಖಾದನ tiryak-khādana. chewing or eating as beasts do. see ಮೇ.

ತಿರ್ಯಕ್ಪುಣ್ಡ್ರ tiryak-puṇḍra. a horizontal sectarial line on the forehead of a Śaiva (My.).

ತಿರ್ಯಕ್ಪ್ರಸವ tiryak-prasava. bearing young as beasts. see ಈನ್.

ತಿರ್ಯಕ್ಸಮೂಹಸಮ್ಭ್ರಮ tiryak-samūha-sambhrama. moving or roaming about as a herd of beasts. see ದೊಮ್ಮಳಿಸು.

ತಿರ್ಯಗ್ಗ್ರಾಸ tiryak-grāsa. food for animals. see ಎರೆ.

ತಿರ್ಯಗ್ಜನ್ತು tiryak-jantu. an animal (My.).

ತಿರ್ಯಗ್ಜೀವ tiryak-jīva. an animal. (Śmd. 113).

ತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿ tiryak-yōni. the animal creation or race. (My.).

ತಿರ್ಯಗ್ಲೋಕ tiryak-lōka. the earth (Cpr. 1, 70).

ತಿರ್ಯಗ್ವರ್ತಿತ tiryak-vartita. being oblique or askant (Cpr. 6, 76).

ತಿರ್ಯಚ್ tiryac. ತಿರ್ಯಂಚ್. = ತಿರ್ಯಕ್, ತಿರ್ಯಕ್ಕು. *obliquely, transversely*, etc.

ತಿಲ tila. = ತಿಳ. *the Sesamum plant, Sesamum indicum* Lin., *and its seed* (ಎಳ್ಳು Mr. 374). 2, = ತಿಲಕ No. 3 (ಪಣ್ಣೆಕ Ss.).

ತಿಲಕ tilaka. = ತಿರಕ. *a species of tree with beautiful flowers* (= ಕ್ಷುರಕ). 2, *a freckle, a natural mark under the skin.* 3, *a mark made with coloured earths, etc. upon the forehead, either as an ornament or a sectarial distinction* (ತಿಂಗಳಿಗೆ Ss.; ಹಂಸ, ಬೊಟ್ಟು Nn. 8; ಲಲಾಮ, ಬೊಟ್ಟು 26). 4, the ornament of anything. 5, N. of two vrittas (Ch.). 6, a kind of horse. ಬಾಳ (the forehead) ಬೆಳ್ಪಾಗೆ ತಿಲಕಂ (Mr. 276). 7, *the lungs.* 8, *the bladder.* — ತಿಲಕನ್ತೆ. -ಅನ್ತೆ. N. (Bp. 40, 28; 52, 26).

ತಿಲಕತರು tilaka-taru. N. of a tree (ಕ್ಷುರಕ, ಘೇನಿಲ Mr. 119).

ತಿಲಕಾಲಕ tila-kālaka. *a dark spot under the skin, a freckle or mole.*

ತಿಲಘಾತಕ tila-ghātaka. an oil-man (My.; Te.).

ತಿಲಜ tila-ja. sesamum-oil (V. 9, 110).

ತಿಲಪರ್ಣಿ tila-parṇi. *red sanders, Pterocarpus santalinus* Lin. (= ಕೆಂಚನ್ದನ).

ತಿಲಪಿಂಜ tila-pinja. *barren sesamum.*

ತಿಲಪೇಜ tila-pēja. *barren sesamum.*

ತಿಲವಿಘಾತಕ tila-vighātaka. = ತಿಲಘಾತಕ. (Rām. 5, 8, 51).

ತಿಲಿತ್ಸ tilitsa. *a large snake* (= ಗೋನಾಸ; see ಅಜಗರ).

ತಿಲುವನಿ tiluvani. = ತಿಲೋಣಿ? N. of a plant (ಬೇಳೆಪುಂಗಳಿ Mr. 133, o. rs. ತಿಲಂವನಿ, ತಿಲುವಗಿ, ತಲುವರಿ).

ತಿಲೋಣಿ tilōṇi. a strong-smelling annual herb, Gynandropsis pentaphylla Lin. (St. & Pl.).

ತಿಲೋತ್ತಮೆ tila-uttame. *N. of an Apsaras.*

ತಿಲೋದಕ tila-udaka. sesamum seeds and water, used as an oblation. (Si. 243). ಕರ್ಮದ ತಿಲೋದಕ (ಪ್ರೇತತರ್ಪಣ, ನಿವಾಪ Mr. 395).

ತಿಲೌದನ tila-ōdana. a dish of ghee, rice and sesamum. see ಹುಗ್ಗಿ.

ತಿಲ್ಯ tilya. *a field of sesamum.*

ತಿಲ್ಲಾನ tillāna. an unmeaning sound, used in humming over a tune; rhythmic syllables used in dancing.

ತಿಲ್ವ tilva. *the tree Symplocos racemosa* Roxb.

ತಿವಟಿಗೆ tivaṭige. Tbh. of ತ್ರಿಪದಿಕೆ. a tripod. (ತ್ರಿಪದಿ Mr. 208; o. rs. ತ್ರಿಪದಿ = ತಿವಿಗೆ; ತ್ರಿಪದಿ = ತಿವಿದಿಗೆ, probably ತಿವದಿಗೆ).

ತಿವದಿ tivadi. Tbh. of ತ್ರಿಪದಿ (Śmd. 378). N. of a metre (Ch.).

ತಿವದಿಗೆ tivadige. = ತಿವುದಿಗೆ. a tripod. see s. ತಿವಟಿಗೆ.

ತಿವದೆ tivade. Tbh. of ತ್ರಿಪದೆ. three footed, etc. (Śmd. 342, o. r. ತಿವದಿ = ತ್ರಿಪದಿ).

ತಿವಳಿ tivaḷi. Tbh. of ತ್ರಿವಲಿ (Śmd. 376. 378). three folds of skin (Cpr. 3, 85; 7, 117).

ತಿವಾಸಿ tivāsi. a sort of carpet (Te.; Mhr.). ತಿವಾಸಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ತಿಪ್ಪೇ ಮೇಲಣವಗೆ? (Prv.).

ತಿವಿ tivi. 1. = ತಿವು. to strike with the fist, to box, to strike (ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹರಣ Śmd. Dh.). 2, to thrust into, as a sword; to pierce; to stab (ಚುಚ್ಚುರ್ Śm. 86; ಇಱು 109; My.). [ಪೊಯ್ದೊಡೆ ಕೆಡೆದುಂ ತಿವಿದೊಡೆ ಸುರುಳ್ದು ಮೋದಿದೊಡಿರದೆಲ್ಪಡಗಾಗಿ ಮುಡಿದು ಬಿಟ್ಟುವು ಗಡಣದೆ ಕರಿಘಟೆಗಳ್ Pb. 11, 68]. ಆನೆಯನ್ನು ತಿವಿದು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಬಿದುರುಕೋಲು (ತೋತ್ರ, ವೈಣುಕ Si. 271). ತಿವಿಯುವ ಆಯುಧ (ಪಿನಾಕ 407). see Bp. 38, 16; 50, 39; Rśv. 13, 84; Bh. 1, 10, 37; 2, 13, 16. 49; 3, 13, 26. 30; 6, 2, 5; Rāghc. 17, 74; J. 4, 44; 22, 35; B. 5, 68. — ತಿವಿ ತಿವಿ. rep. (Bp. 50, 39). — ತಿವಿದಾಟ. -ಆಟ. mutual piercing, vexing, or challenging. ತಿವಿದಾಟದ ನುಡಿ (ಅಡುಪಾಡು Bhn. 56). — ತಿವಿದಾಡು. -ಆಡು. to strike, box, or pierce mutually, to gore (Bhāgavata 10, 18, 10; My.).

ತಿವಿ tivi. 2. = ತಿವಿದು. P. p. of ತಿವಿ 1. ತಿವಿ ತಿವಿದು (Bh. 8, 23, 47). — ತಿವಿಕೊಳ್ಳು. = ತಿವಿದು-. (My.). ತಿವಿಕೊಂಡರೆ ಬನ್ದೀತೇ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ದಯೆ? — ಚಿನ್ನದ ಕಠಾರಿಯೆನ್ತ, ಹೊಟ್ಟೆ ತಿವಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? (Prvs.).

ತಿವಿ tivi. 3. striking; piercing, goring (Rām. 4, 3, 10. 14; 6, 30, 16). — ತಿವಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. (ತೋತ್ರ, ವೈಣುಕ Si. 271; ಶಲ್ಯ 290; ಪ್ರಾಜನ, ತೋದನ, ತೋತ್ರ 302). — ತಿವಿನುಡಿಗಾಱ. a man of piercing or vexing speech (ಅರುನ್ತುದ, ಮರ್ಮಸ್ಪೃಶ್ Si. 376).

ತಿವಿ tivi. 4. to take off or remove the staff with which dogs are led to the chase (ಹಾಸುಗಳೆವುದು Śm. 31. 109; Te. ತೀ, ತಿವಿ, to take, draw, pull off, remove, etc.; *cf.* ತೆಗೆ 1 seq.).

ತಿವಿಗೆ tivige. a tripod, etc. see ತಿವಟಿಗೆ.

ತಿವಿತೆ tivita. = ತಿವಿ 3.

***ತ್ರಿವಿದಿ tividi.** = ತ್ರಿಪದಿ. N. of a metre; a three lined stanza. ಕನ್ದಂಗಳ್ ಪಲವಾಗಿರೆ ಸುನ್ದರ ವೃತ್ತಂಗಳಕ್ಕರಂ ಚೌಪದಿ ಮುತ್ತಂ ದಲ್ ತಿವಿದಿಗಳನ್ದವೆಬ್ಬೆತ್ತೆಸೆಯೆ ಪೇೞ್ದೊಡದು ಚತ್ತಾಣಂ Kr. 1, 35.

ತಿವಿದಿಗೆ tividige. = ತಿವದಿಗೆ.

ತಿವಿರ್ tivir. = ತಿಮಿರ್ 2. a perfume, etc.

ತಿವಿಸು tivisu. to cause to strike or pierce (My.).

ತಿವುಡೆ tivuḍe. Tbh. of ತ್ರಿಪುಟ. a musical beat, etc. (My.).

ತಿವುದಿಗೆ tivudige. = ತಿವದಿಗೆ. (ಆಸನ್ದಿ Nr.).

ತಿವುರು tivuru. = ತಿಮುರು, etc. irritation, etc. (Dp. 130, 47. 48. 50).

ತಿಷ್ಠಿಸು tiṣṭhisu. to stay, to stand, to abide; to establish, etc. see ಪ್ರ-.

ತಿಷ್ಠೆ tiṣṭhe. staying, standing. see ಪ್ರ-. — ತಿಷ್ಠೆ ಹಾಕು. to stay, to lodge (My.).

ತಿಷ್ಯ tiṣya. *the eighth lunar asterism.* 2, *the Kaliyuga or fourth age of the world.* 3, the month Pauṣa (December-January).

ತಿಷ್ಯಫಲೆ tiṣya-phale. *the plant Emblic myrobalan.*

ತಿಸ್ tis. = ಟುಸ್. an imitative sound. (My.).

ತಿಸಕ್ tisak. an imitative sound. ತಿಸಕ್ ಎನ್ತ ಸೀತನು (My.).

ತಿಸರ tisara. 1. Tbh. of ತ್ರಿಶರ. three arrows. (Śmd. 377).

***ತಿಸರ tisara. 2.** Tbh. of ತ್ರಿಸರ. a necklace consisting of three strings. ತೋರಣಂಗಳೊಳೆ ತೊಡರ್ದ ತಿಸರದಿಂ Pb. 3, 22.

ತಿಸು tisu. an imitative sound. — ತಿಸುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to mutter, to grumble (My.).

ತಿಸುಳ tisuḷa. Tbh. of ತ್ರಿಶೂಲ. a three pointed spear. [Pb. 1, 6]; (Śmd. 378; ಮುಮ್ಮೊನೆಗೆಯ್ದು Ct. II, 79; Grj. 7, 53; C. Bp. 19, 34).

ತಿಸುಳಿ tisuḷi. Tbh. of ತ್ರಿಶೂಲಿ. Śiva. (ಈಶ್ವರ Śm. 2; ಶಿವ Kk. 4; ಉಮೆಯಾಳ್ಮ Ct. II, 5). — ತಿಸುಳಿಗೆಳೆಯ. Kubēra (Kk. 16).

ತಿಳ tiḷa. = ತಿಳದು, ತಿಳಿ 3, ತಿಳಿದು, ತಿಳು. P. p. of ತಿಳಿ 1, in ತಿಳಕೊಳ್ಳು (B. 3, 121; 5, 28. 39. 65. 101. 107; My.).

ತಿಳ tiḷa. = ತಿಲ. gingely seed. (Śmd. 25).

ತಿಳದು tiḷadu. = ತಿಳಿದು. P. p. of ತಿಳಿ 1. (B. 5, 151; My.). ಜುಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ಮುಟ್ಟು ತಿಳಿದೀತು (Prv.).

ತಿಳಲಿ tiḷali. = ತಿಳ್ಳಿ. — ತಿಳಲಿಯಾಟ. -ಆಟ. a game at which two opposite parties try to get through the compartments of a figure traced upon the ground, one party hindering the other according to certain rules (S. Mhr.).

ತಿಳಲು tiḷalu. = ತಿರಳು, etc. (C.). pulp, etc. ಹಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ತೊಗಟೆ ತೆಗೆದು, ಒಳಗಿನ ಬಿಳೀ ತಿಳಲು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ (B. 3, 111). ಕಾಯಿಯೊಳಗಿನ ತಿಳಲು ಬಲು ರುಚಿಕರವು (4, 70).

ತಿಳವಳಿಕೆ tiḷavaḷike. = ತಿಳುವಳಿಕೆ, q. v. knowledge, etc. (ಅಱಿವು, ಜ್ಞಾನ G.; B. 5, 163; My.). [Tu. ತಿಳುವಳಿಕೆ].

ತಿಳಿ tiḷi. 1. = ತಳಿ 7. to become clear, pellucid or pure (ನೈರ್ಮಲ್ಯ Śmd. Dh.; ನಿರ್ಮಲ Śm. 113; Cpr. 1, 90; 7, 8; My.; Tu., T., M. ತೆಳಿ). [ತಿಳಿಗೊಳನಂ ಪೋಲ್ತಿರ್ದುಂ ತಿಳಿಯದಿದೇನೆಮ್ಬುದುಂ ತದನ್ವಯುಮುದಱಿಂ Kr. 1, 89; Ap. 1, 80]. see P. ps. s. ತಿಳ. ತಿಳಿವ (Bp. 45, 43). ತಿಳಿವುದು (Śmd. 107; Śm. 22. 118); ತಿಳಿಯುವ (C.). ಹಾವಸೆ ಕಿಡಲೊಡಂ ನೀರ್ ತಿಳಿದುದು (Śmd. 295). ತಿಳಿದತ್ತು ಆಪಗಾವಾರಿಪೂರಂ (Rśv, 6, 2). ನದಿಗಳ್ ಉಬ್ಬರಮುಡಗಿ ತಿಳಿದು ಪರಿದವು (J. 25, 3). 2, to become bright, to brighten up, to be exhilerated or pleased, to be calmed (ಪ್ರಸನ್ನಭಾವ Śmd. Dh.; ಪ್ರಸನ್ನತ್ವ Śm. 113; similarly M. ತೆಳಿ; see ತಿಳಿಪು, ತಿಳಿವು No. 1; see s. ಜೂಪು 1); to pass away, to cease, as sleep, a swoon (My.). 3, to come to light; to be or become plain or known (My.; Tu. ತೆರಿ; Te. ತೆಲಿ; T. ತೆರಿ; M. ತಿರಿ, ತೆರಿ). ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, I understand, know, etc.; ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು, I understood, etc. (My.). ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದದಕ್ಕಿನ್ತ ಮುಂಚೆ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿದ ತಿಳುವಿಕೆ (ಉಪಜ್ಞಾ Si. 236). ಮೂಱನೆಯುವನು ಮೊದಲಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದನ್ತೆ ನಡದ ಇಬ್ಬರ ಏಕಾನ್ತ ವಿಚಾರ (ಅಷಡಕ್ಷೀಣ 264). ಸೋತು ಓಡಿಹೋಗಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದನ್ತೆ ಅವುತುಕೊಣ್ಡವನು (ತಿರೋಹಿತ 296). ನಿಮ್ಮಿಂದವರ್ ಅಲ್ಲದೆ ತಿಳಿಯದು (Bp. 47, 47). see B. 1, 19; 2, 15; 4, 139. 4, to know, to perceive, to learn (ಜ್ಞಾನಭಾವ Śmd. Dh.; ಜ್ಞಾನ Śm. 130; ಅಱಿ Śmd. 45. 107. 124. 184. 298 Cm.; Cpr. 3, 68; 8, 88; My.; Te. ತೆಲಿ; M. ತಿರಿ, Tu. ತೆರಿ; T. ತೆರಿ, ತೆಳಿ, ತೆರುಳು, ತೇರ್); to feel, as pain (see Prv. s. ಪಾಪ). ತಿಳಿವ ಪ್ರಯೋಜನಮಾಗಿ (ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಾಗಿ Śmd. 9 Cm.). ತಿಳಿಗೆ! (ಅಱಿಗೆ! 140 Cm.; Śm. 69). ತಿಳಿ!

(Śmd. 124. 155; Śm. 15). ರೋಗಂಗಳಂ ತಿಳಿವುದು (ನಿದಾನ Mr. 390). ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವನು (ಶಾಸ್ತ್ರವಿತ್ Si. 353). ತಿಳಿಯದ ಮೂಢನು (ಜಡ 363). ಹಿನ್ದು ಮುನ್ದು ತಿಳಿಯದವನು (ವ್ಯಾಕುಲ, ವಿಹಸ್ತ 365). ತಿಳಿಯಲ್ ಪಟ್ಟದು (ಬುದ್ಧ, ಬುಧಿತ, ಮನಿತ, etc. 383). ಅತಿಜೀವನಮ್ ಇರಲು, ಮೋಕ್ಷದ ಗೊತ್ತು ತಿಳಿ! (Sp.). ಮದ್ದನಱಿಯದೆ, ಧಾತು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಏನು? (Dp. 148). ತರಲಾಕ್ಷಿ ತಾನ್ ಅದಕೆ ಮತ್ತೊಂದಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ತಿಳಿದಳ್ (J. 30, 26). ತಂಗಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನ್ ಈತನೆನ್ದು, ಮದನಂ ತಿಳಿದಂ (30, 51). ಸರ್ವರೊಳು ನಿಜ ತಿಳಿ! (Sp.). ತಿಳಿದ ಕಳ್ಳ ತಿರಿಗಿದರೂ ಬಿಡ. — ತಿಳಿದವನಾದರೂ ಮಲಮೂತ್ರ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ತಿಳಿದವ ಮಾಡ್ಯಾನು ನಳಪಾಕವ. — ತಿಳಿದು ಒಡ್ಡೋ ತೀರು ಬಾಣವ! — ತಿಳಿಯಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೋಡಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚಮೂಕನ ಆಟ (Prvs.). see Bp. 53, 51; 58, 37; B. 2, 22. 43; 3, 51. 194; 5, 187; Śm. 9. 39. 119; J. 28, 60; 31, 35; Abhā. 1, 5; Si. 36. 48. 261. 283. 350. 361. 408; ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿ, ಮುಳಿಸು–, ಮೂರ್ಛನೆ–, ಮೂರ್ಛೆ–. — ತಿಳಿ ತಿಳಿ. rep. (B. 4, 45. 198). — ತಿಳಿದುಕೊಳ್. -ಕೊಳ್ಳು. = ತಿಳಿ No. 4. (Ch. v. 231; Bp. 58, 37; Śm. 77; My.). — ತಿಳಿಯಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. (ಅಜ್ಞ G.). — ತಿಳಿಯಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to be known, to let know (B. 3, 2. 41; 4, 138; My.). — ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸು. to make known; to manifest (Si. 66. 68. 260. 282; My.). — ತಿಳಿಯ ಪೇೞ್. to tell in an apprehensible manner, to explain (Ch. v. 228). — ತಿಳಿಯ ಬರು. = ತಿಳಿ No. 3. (B. 3, 33. 45; 4, 148. 184; Si. 49; My.). — ತಿಳಿಯಲ್ ಬರ್. = ತಿಳಿಯ ಬರು. (Śmd. 255). — ತಿಳಿಯ ಹತ್ತು. to begin to be known; to be known or understood (B. 5, 214. 271). — ತಿಳಿಯಿಡು. -ಇಡು. to make pellucid or pure (Grj. 7, 42 va.).

ತಿಳಿ tiḷi. 2. an abbreviated infinitive of ತಿಳಿ 1 (= ತಿಳಿಯ). — ತಿಳಿ ಹೇೞು. = ತಿಳಿಯ ಪೇೞ್. (B. 4, 109; My.).

ತಿಳಿ tiḷi. 3. = ತಿಳ, etc., in ತಿಳಿ ಕೊಳ್ಳು (Si. 381).

ತಿಳಿ tiḷi. 4. clearness, pellucidity, pureness; brightness (Te. ತೆಲಿ; T., M. ತೆಳಿ). 2, knowingness, knowledge, understanding. 3, clear, serumlike substances, watery parts: conjee water (ಕಾಂಜಿಕ Śmd. Dh.; My.; Tu., M. ತೆಳಿ), etc. ತುಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಮುನ್ತಾದ ಸರ್ವರಸಗಳ ತಿಳಿ (ಮಣ್ಡ, ಸರ್ವರಸಾಗ್ರ Si. 315). ಮೊಸರಿನ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಾಗಿರುವ ಭಾಗವು (ಶರ 316). ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಿಳಿಯಾದ ಕೆನೆ (ಮಸ್ತು, ದಧಿಭವಮಣ್ಡ 316). ಹೆಣ್ಡದ ಮೇಲಣ ತಿಳಿ (ಕಾರೋತ್ತರ, ಸುರಾಮಣ್ಡ 348). ಕೆಟ್ಟ ಹಾಲಿನ್ದ ಹುಳಿಯಿಟ್ಟರ್ದ ತಿಳಿ ಲೇಸು; ಕೆಟ್ಟ ಹಾರ್ವತಿಯ ಬದಕಿನ್ದ ಸೂಳೆಯು ನೆಟ್ಟನೇ ಲೇಸು! (Sp.). see ಉಕ್ಕ–. — ತಿಳಿಗೇಡಿ. -ಕೇಡಿ. a person whose understanding is impaired, an unwise, stupid person (B. 1, 18; 3, 14. 68; 4, 21); ತಿಳಿಗೇಡಿಜನ (4, 223). — ತಿಳಿಗೇಡಿತನ. -ಕೇಡಿತನ. ignorance, stupidity, foolishness (B. 4, 49. 88). — ತಿಳಿಗೊಳ. -ಕೊಳ. a clear pond [ತಿಳಿಗೊಳನಂ ಪೋಲ್ತಿರ್ದುದಂ ತಿಳಿಯದಿದೇನೆಮ್ಬುದುಂ Kr. 1, 89; Pb. 5, 2]; (Cpr. 8, 4 va.; Abh. P. 1, 104; 16, 28; Bh. 1, 20, 54; Rām. 2, 7, 3; J. 3, 8. 24; 15, 16. 29). ತಿಳಿಗೊಳದಿನ್ದೆ ಪಾಱುದುವು ಹಂಸಕುಲಂ (Śmd. 142. 166). — ತಿಳಿಜೊನ್ನ. clear, bright moonshine (Rśv. 13, 43; Śsv. 1, 38. 77). — ತಿಳಿನಿದ್ರೆ. an easily interrupted, light sleep (B. 5, 253). — ತಿಳಿನೀರ್. -ನೀರು. clear water [ಆ ಮರಕತವರ್ಣಂ ಕರಿಕರ ಪರಿಘದಿನೊಡನೊಡನೆತ್ತುಳುಕಿದಂ ತಿಳಿನೀರಂ Ap. 14, 107]; (Cpr. 3, 15; Abh. P. 9, 37; J. 30, 6. 11; Rāghc. 17, 56; My.). 2, = ತಿಳಿ 4 No. 3. (B. 4, 55). ತೆಳ್ಳನ ಪದಾರ್ಥದ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಮಣ್ಡ); ಮೊಸರಿನ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಮಸ್ತು G.); ಅನ್ನದ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಮಾಸರ, ಗಂಜಿ); ಸರಾಯದ ಮೇಲಿನ ತಿಳಿನೀರು (ಸುರಾಮಣ್ಡ G.). — ತಿಳಿಬಣ್ಣ. a bright or light colour (ಹೂಬಣ್ಣ G.). — ತಿಳಿಯೆಣ್ಣೆ. -ಎಣ್ಣೆ. clear oil (on the surface, My.). — ತಿಳಿರಸ. a pure liquid (V. 4, 2. 9; B. 4, 225; My.). — ತಿಳಿಸುಣ್ಣ. milk of lime; caustic lime (My.; B. 4, 71. 121).

ತಿಳಿ tiḷi. 5. a vessel used for drinking spirits; any drinking vessel (ಚಷಕ Śm. 113; Te. ತೆಲಿಯ, ತೆಲೆ = ಪಾತ್ರ). — ತಿಳಿವಟ್ಟಲು. -ಬಟ್ಟಲು. = ತಿಳಿ. (ಗಲ್ವರ್ಕ, ಅನುತರ್ಷ, ಚಷಕ, ಸರಕ Hlā.).

ತಿಳಿಪು tiḷipu. = ತಿಳಿಹು, ತಿಳುಪು, ತಿಳುಹು 1. to cause oneself to brighten up; to abandon one's anger, to become calm, soothed, content, pleased, or friendly (ಕ್ರೋಧೋತ್ಸರ್ಜನ Śmd. Dh.). 2, to calm, to appease, to cause to cheer up, etc. (Cpr. 8, 80). ತಿಳಿಪುವುದು (ಪ್ರಸಾದ, ಪ್ರಣಯ Hla.). 3, to make clear or known; to cause to know, to let know; to inform [ಸುರದನುಜ ಮನುಜ ವರಕಿನ್ನರತಿರ್ಯಗ್ಗಣಮನೆಯ್ದೆ ತಿಳಿಪಿದುದು Ap. 10, 62]; (ತಿಳಿಸು Śmd. 43 Cm.; Cpr. 7, 18). ಆಕೆಯಂ or ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಪಿದಂ (Śmd. 167).

ತಿಳಿಯುವಿಕೆ tiḷiyuvike. = ತಿಳಿವಿಕೆ, ತಿಳುವಿಕೆ. knowing; knowledge, etc.; the state of being known. ಸಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಿಕೆ (ಉಪಲಮ್ಭ, ಅನುಭವ Si. 397). ಬಹು ಮನ್ದಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಿಕೆ (ಪ್ರಥೆ, ಖ್ಯಾತಿ 389).

ತಿಳಿವಳಿಕೆ tiḷivaḷike. = ತಿಬ್ಬಳಿ, ತಿಳವಳಿಕೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆ. knowledge; understanding, intellect, intelligence (ಅಱಿತ Śmd. 232 Cm.). Tu.

ತಿಳಿವಿಕೆ tiḷivike. = ತಿಳಿಯುವಿಕೆ, etc. (My.; ಜ್ಞಾನ, ಬಲ್ಲವಿಕೆ G.; B. 5, 24. 27. 44. 151. 170).

ತಿಳಿವು tiḷivu. = ತಿಳುಹು 2. (Śmd. 247). calmness, friendliness, kindness, etc. (ಪ್ರಣಯ, ಪ್ರಸಾದ Mr. 455). 2, knowledge, etc. (Bh. 2, 13, 44; Śsv. 4, 57. 60. 114; My.).

ತಿಳಿಸು tiḷisu. to make clear or known; to cause to know; to let know; to inform (Śmd. 43 Cm.; C.). [Tu. ತೆರಿಪು]. ಆಕೆ ಆ ಮಾತನು ತನ್ದೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು (B. 2, 14). see Bp. 27, 76; B. 3, 13; 5, 187.

ತಿಳಿಸುವಿಕೆ tiḷisuvike. making clear or known, etc. ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಿಕೆ (ಗನ್ಧನ Si. 436).

ತಿಳಿಹು tiḷihu. = ತಿಳಿಪು, etc. to appease (Bp. 47, 22). see ಮುನಿಸು–. 2, to make clear or known, etc. (Bp. 49, 33).

ತಿಳು tiḷu. = ತಿಳ, etc., in ತಿಳುಕೊಳ್ಳು (My.; B. 2, 14; 3, 1. 51. 115; 4, 57; 5, 204).

ತಿಳುಪು tiḷupu. = ತಿಳಿಪು, etc. to become calm, etc. (Bp. 58, 37); to appease, etc. (Bp. 57, 7; J. 24, 70; 28, 55; 29, 26). 2, to make clear or known, etc. (Ch. v. 232; Bp. 26, 65; 49, 35; J. 2, 24; 9, 2; 10, 18).

ತಿಳುವಳಿಕೆ tiḷuvaḷike. = ತಿಳಿವಳಿಕೆ, etc. knowledge, etc. (My.; ದೃಷ್ಟಿ Si. 415; ಪ್ರಭವ 459). ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು (ಅರ್ಥ್ಯ 447). ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು (ಅಜ್ಞ, ಮೂಢ 366). see 236. 265. 410; B. 2, 16; 3, 39; 4, 73. 168. 183; 5, 271. [Tu.].

ತಿಳುವಿಕೆ tiḷuvike. = ತಿಳಿಯುವಿಕೆ, etc. knowledge, etc. (My.; B. 5, 190; Si. 236). ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ನೆಲೆಯು ಇಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವರು ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು (Jñs. 22, 31).

ತಿಳುವು tiḷuvu. = ತೆಳವು, etc. thinness (My.). ತಿಳುವಾದ ಅಱಿವೆ (B. 1, 15). [Tu. ತೆಳ್ಪು]. ತಿಳುವಾದ ತೊಗಲು (3, 16; 5, 18).

ತಿಳುಹಿಸು tiḷuhisu. to make known, to let know (My.). ಅಕ್ಕಗೆ ತಿಳುಹಿಸದೆ (B. 5, 158). see B. 5, 78. 175. 177. 184.

ತಿಳುಹು tiḷuhu. 1. = ತಿಳಿಪು, etc. to be calmed, etc. 2, to appease (Bp. 42, 16; Bh. 1, 10, 21). see ಮುನಿಸು–, ಮುಳಿಸು–. 3, to make known, etc. (My.).

ತಿಳುಹು tiḷuhu. 2. = ತಿಳಿವು No. 2. knowledge, etc. (Rām. 6, 2, 25).

ತಿಳ್ಳಿ tiḷḷi. = ತಿಳಲಿ. — ತಿಳ್ಳೀ ಹಾದಾಡು. to play at ತಿಳಲಿ or ತಿಳ್ಳಿ (B. 1, 16).

ತಿಳ್ಳು tiḷḷu. = ತಿರುಳು, etc. pulp, etc. (My.).

ತೀ tī. 1. = ಸೀ 2. to burn, singe, scorch, parch, broil (T. ತೀ, ತೀಯರ್; R.; *cf.* ತಿಂಗಳ್; see ಚೂಪು 1; Te. ತೀನ್ಡ್ರು = ಪ್ರಕಾಶ).

ತೀ tī. 2. fire (T., M.; Tu. ತೂ also ಸೂ; R.; *cf.* ಕಿಚ್ಚು).

ತೀಕ್ಷ್ಣ tīkṣṇa. = ತಿಕ್ಕ. *sharp; hot, pungent, fiery; harsh; vehement, zealous; energetic, eager, quick* (ಪರುಷ, ನಿಷ್ಠುರವಾದುದು Nn. 119). 2, sharpness; heat, pungency; haste. 3, any weapon. 4, *poison.* 5, *iron.* 6, *war, battle.*

ತೀಕ್ಷ್ಣಗನ್ಧಕ tīkṣṇa-gandhaka. *the plant Moringa pterygosperma* Gaertn.

ತೀಕ್ಷ್ಣತರ tīkṣṇa-tara. uncommonly sharp, etc. (Cpr. 5, 34).

ತೀಕ್ಷ್ಣೋಪಾಯ tīkṣṇa-upāya. *forcible means, a strong measure.*

ತೀಗೆ tīge. a creeping plant, vine, tendril, or spray; wire; the string of a lute (Te. ತೀಗೆ, ತೀವೆ). see ವಾಚಿ–. *cf.* ಸೀಗೆ.

ತೀಟ tīṭa. 1. (Śmd. 250). (fr. ತೀಡು 1). blowing (ತೀಡೂದು, ಊದೂದು, ವಾಯುಸಂಚಾರ Śs.; Cpr. 7, 107; Abh. P. 1, 116; 7, 147).

ತೀಟ tīṭa. 2. = ತೀಟೆ, etc. — ತೀಟಕಸಿನ್ದಿ. the prickly creeper Scopolia (Te.). 2, = ಯಾಸ, ಯವಾಸ, ಕುನಾಶಕ, ಕಚ್ಚುರೆ, ದುಃಸ್ಪರ್ಶ, etc., ನಸುಗುನ್ನೆ, ತುಱುಚಿ, ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ (Si. 144).

***ತೀಟ tīṭa. 3.** a sense of touch, caressing touch. ತಿಳಿಪಲಡಿಗೆಱಗಿದೋಪನ ತಳಂಗಳಾ ತೀಟದಿಂ ಪದಂಗಳೊಳೊಗೆದಾ ಪುಳಕಚಯಂಗಳ್ Kr. 3, 119; Ap. 7, 46. T. ತೀಟ್ಟ.

ತೀಟೆ tīṭe. = ತಿಮುರ, etc. itching; irritation; an itching desire, a teasing inclination, irregular desires, lust, lasciviousness (ತೀಣ್ಟೆ Ct. I, 2; Bp. 21, 7; J. 25, 8; My.; Te.). ಮೂಗ ತೀಟೇ ಕಜ್ಜಿಯುಳ್ಳವನು (ಪಾಮನ, ಕಚ್ಚುರ Si. 202). ತೀಟೆ ಆದರೆ ತಾನೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. — ತೀಟೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಹೆತ್ತು, ತಿರುಮಲದೇವರ ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಹಾಂಗೆ (Prvs.). see ತೋಳ್ದೀಟೆ. — ತೀಟೆಜಗಳ. useless quarrel (My.). — ತೀಟೆಬಾಯಿ. a blabber, a tattler (My.).

ತೀಟೆಗಾಱ tīṭe-gāṟa. a man who rouses inordinate desires or evil passions in others (My.). see ಬಾಯಿ–.

ತೀಡು tīḍu. 1. (Śmd. 254). to touch, as air or wind (ವಾಯುಸ್ಪರ್ಶನ Śmd. Dh.; ವಾಯುವಿನ ಸೊಂಕು Śm. 94; T., M. ತೀಣ್ಡು, to touch; to infect by touching; [Tu. ದೀಡ್ to place, to lay down]; M. ತೀಟ್ಟ, T. ತೀಟ್ಟ, ತೀಟ್ಟು, ತೀಱ್ಪು, uncleanness; M. ತೀಣ್ಡಲ್, atmospheric pollution). [ವಿಭೂಷಣಂಗಳೊಳ್ ತೀಡುವ ರಶ್ಮಿಗಳ್ ಮಸುಳ್ದುವು Ap. 3, 3]. 2, to blow, as the wind. [ಆಡುವ ತೊಣ್ಡುವೆಣ್ಬುರುಳಿ ತೀಡುವ ತಮ್ಬೆರಲ್ Pb. 3, 37; Ap. 12, 44]; (Cpr. 9, 102 va.). ಸೊಂಕಿ ಬಲವನ್ದು ತೀಡುವ ತೆಂಕಣಗಾಳಿ (Śmd. 44). ಮಲಯಾನಿಲಂ ತೀಡಿದಂ or ತೀಡಿದುದು (109). ಕಮ್ಮೆಲರ್ ತೀಡುಗುಂ (297). ತೀಡು, ಎಲೆ ಗನ್ಧವಾಹ! (153. 272). see Cpr. 2, 83; 4, 30; 8, 4 va.; Abh. P. 7, 147; 12, 28; Grj. 8, 41; Rām. 2, 7, 3; Rśv. 12, 23; C. Bp. 4, 7; J. 8, 5; 25, 1. 3, to touch, as with the fingers (or = ತೀಡು 2 ?). ತೀಡಿದರೂ ನೋಡನು ಅನ್ಧಕನು ರೂಪವ (Prv.).

ತೀಡು tīḍu. 2. to press, to squeeze (J. 8, 48), to rub (ನಿಃಪೀಡನ Śmd. Dh., probably ನಿಪೀಡನ; ಧಾವನ Mr. 339; J. 25, 8; *cf.* ತಿಕ್ಕು, ಸೀಣ್ಟು; T. ತೀಱ್ಱು, to rub and clean, the wall, a house, etc.); to rub out, as fire (Śśv. 3, 19); to rub with the finger, as snuff, etc. (My.); to rub clean, to scour (My.); to rub or smear on, as unguents on the body (My.; *cf.* ತಿಗುರು 1); to whet, to sharpen (My.; T. ತೀಟ್ಟು; M. ತೇಕ್ಕು, to rub, smear; to polish, sharpen, *cf.* ತೇ 2); [ದಾಡೆಗಳ ನಱೆಯೊಳಿಮ್ಬಿಂ ತೀಡುತ್ತುಂ Pb. 3, 28]; to make sharp, keen or full of wit (J. 30, 18), to increase (33, 18); to rub out, *i. e.* to kill by pressing and rubbing with the finger, as insects (My.); to apply a wipe or blow with the palm of the hand (My.), or with a blast (J. 22, 42); to smooth a twisted cord (J. 12, 46; 20, 8; 23, 33; 25, 31; My.; Si. 287; T. ತೀಱು).

ತೀಣ್ಟೆ tīṇṭe. = ತೀಟೆ. itching, etc. (Ct. I, 2; Rśv. 5, 55va.; see ನಾಲಗೆ–).

***ತೀನ್ tīn.** itching sensation, pain. ನಿಡುದೋಳ್ಗಳ ತೀನಂ ಮಱಗುಸುವೆಯಪ್ಪೊಡಾನೊಲ್ಲದನೇ Pb. 2, 81.

ತೀನ್ tīn. three (Mhr. ತೀನ). — ತೀನ್ತೇರಾ. (three-thirteen, *i. e.*) dispersed in every direction (My.; Mhr. ತೀನತೇರಾ).

ತೀನಾಳಿ tīnāḷi. = ತಿನಾಳಿ, ತಿನ್ನಾಳಿ, ತೀನಿಹಾಳಿ. a glutton (ಕೂಳ್ಬಣಿಗ Śm. 48; Kk. 38, o. r. ತಿನಾಳಿ; ಭಕ್ಷಕ, ಘಸ್ಮರ, ಅದ್ಮರ Hlā., Nr. *b*; ಭಕ್ಷಕಾರಿ, etc. Mr. 231).

ತೀನಿ tīni. food (of every description, My.; Tu.; T., Te.; M. ತೀನ್); eating. ಗಣ್ಡನಿಗೆ ಗಱಿಕೆ ತೋಱಿಸ ಬೇಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೀನಿ ಕಲಿಸ ಬೇಡ (Prv.). see ಹೆದ್ದೀನಿ; Prv. s. ತಿನ್ನು.

ತೀನಿಹಾಳಿ tīnihāḷi. = ತೀನಾಳಿ. a glutton. (Nr. *a*).

ತೀನು tīnu. a stake used to support fences or hedges (My.).

ತೀಬು tību. the clove tree; cloves (ಲವಿ, ಲವಂಗ, ದೇವಕುಸುಮ Mr. 143; Tu. ತೀಪೆ, Te. ತೀಪು, T. ತೀವು, sweetness, taste, relish; *cf.* ಸೀ 1).

ತೀರ್ tīr. = ತೀರು 1. to be finished, to come to an end, to end, to cease; to be done, to be accomplished, to be brought about or effected; to be possible to be accomplished (ನಿಷ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; ಬೀ Bhn. 21. 33; My. as ತೀರು; Tu., T.; Te., M. ತೀರು); [ಬಯಕೆ ತೀರದ ಕಾರಣದಿಂ ವಿಪರ್ಯಯಮಿದಭ್ಯುಪಗನೋಕ್ತ್ಯುಪದೂಷಣಂ Kr. 1, 145; Pb. 1, 69; Ap. 14, 30]. to be cured, as a disease (Bp. 46, 32; T.). 2, to

cease to live, to die (Bp. 48, 18; My., Tu.,Te. as ತೀರು). 3, to be paid, discharged, liquidated (My., Te. as ತೀರು); to be settled, decided (My. as ತೀರು). P. p. ತೀರ್ದು, ತೀರ್ದಂ (Śmd. 50). ನಿನಗೆ ಎನಗೆ ತನಗೆ ತೀರ್ಗುಮೆ ಹನುಮನ್ತನ ಶಕ್ತಿಸಾಹಸಂ ರಿಪುವಿಜಯಂ? (178). ನಿನ್ನಿಂ ತೀರದ ಕಜ್ಜಮದು ಇನ್ನೆನಗೊನ್ದುಕ್ಕೆ? (Rśv. 5, 132). see Cpr. 3, 67; 5, 83; 8, 51; Bp. 16, 19; Mr. 2; J. 1, 5; 3, 28; 13, 11; 27, 50. *cf.* Sk. ತೀರಿತ.

ತೀರ್ tīr. = ತೀರು. an arrow (Mhr., H. ತೀರ). — ತೀರ್ ಕಮಾನ್. arrow and bow (Si. 280; Br.).

ತೀರ tīra. = ತೀರು 2, etc. conclusion, etc. 2, = ತೀರ s. ತೀರು 1. — ತೀರಗಡೆ. -ಕಡೆ. end, completion (ಅನ್ತ, ಸಮಾಪ್ತಿ G.; My.); 2, leisure (My.).

ತೀರ tīra. *a shore, a bank*; margin, brink, edge; the brim of a vessel. see ಒತ್ತು, ಕರೆ. ತೀರಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತೆರೆಯ ಭಯವೇ? ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮರಕ್ಕೆ ನೀರು ಯಾತಕ್ಕೆ? (Prvs.).

ತೀರತ tīrata. Tbh. of ತೀರ್ಥ. a holy place, etc. (My.).

ತೀರದು tīradu. an adverb with final ಅದು. (ತೆತ್ತದು Śmd. 389, o. r. in Mdb. ತಿರದು, ತೆಕ್ಕದು).

ತೀರಪತನ tīra-patana. the falling down of a bank. see ಜರಿ.

ತೀರನೆ tīr-ame. (Śmd. 248). conclusion, termination; fulness (Abh. P. 1, 103).

ತೀರಿ tīri. *a kind of arrow, three-fourths of which consists of reed and a fourth part of a iron;* a sort of bow (see ತಪ್ಪಲ).

ತೀರಿಕೆ tīrike. = ತೀರ್ಕೆ. conclusion, end (My.); settlement, decision (My.); [Tu.]. 2, leisure (My.; Te.).

ತೀರಿತ tīrita. finished, settled, completed, adjudged, decided according to evidence (Sk.).

ತೀರಿಸು tīrisu. = ತೀರ್ಚು. to finish; to accomplish, to carry out, to execute; to fulfill; to settle, to decide; to remove, to clear off, to liquidate, to pay (My.). see B. 3, 28. 124; ಉಪಕಾರ-, ಕಾಂಕ್ಷೆ-, ಕೆಯ್ಗಡ-, ಡಾವು-, ನ್ಯಾಯ-, ಬಡ್ಡಿ-, ಮುಯ್ಯಿಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಿ-, ವ್ಯಾಜ್ಯ-, ಸಿಟ್ಟು-, ಹಗೆ-.

ತೀರಿಸುವಿಕೆ tīrisuvike. finishing, etc. (My.).

ತೀರು tīru. 1. = ತೀರ್. (C.). to be finished, etc. P. p. ತೀರಿ. ಕಾಂಕ್ಷೆ ತೀರಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರುವಿಕೆ (ತೃಪ್ತಿ Si. 317). ತೀರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ (ನಾಶ 424). ತೀರಿದುದು ತಮದೊಬ್ಬುಳಿ (Rām. 14, 1). ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ರಿಣವು ತೀರಿದಾ ಕ್ಷಣದಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲ್ (Sp.). ಅವನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದವನಾದಾಗ ಅವನ ತನ್ದೆ ತೀರಿದನು (B. 3, 28). ಇವರ ತನ್ದೆ ತೀರಿದನು (4, 3). ಅತ್ತೆ ತೀರಿದನ್ನಿನ್ನ (4, 139). ತೀರದ ಕಾರ್ಯ ಹಾಳಾದರೂ ಆಗದು. — ತೀರಿದ ಅಡಿಗೆ ತಿರಿಗಿ ಬಯಸಿದರೆ ಬನ್ದೀತೇ? (Prvs.). see B. 1, 11; 3, 3. 60; 4, 50; ಮಜ್ಜಾಸಾರ. — ತೀರ. so that (anything) is completed: fully; thoroughly; quite; very (My.). ಮುಂಗಗಳು ತೀರ ಮನುಷ್ಯನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ (B. 1, 13). ಇಱುವೆಗಳು ತೀರ ಸಣ್ಣವು (2, 8). ಅವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ತೀರ ಹಾಗಲಹಣ್ಣು ಆಗಿದ್ದಾಳೆ (2, 38). ಆ ಪ್ರಾಣಿ ತೀರ ಕುರುಡನು (3, 89). ತೀರ ಬಡವನು (5, 124). ತೀರ ತುಸು ಹಣ (5, 216). ತೀರ ಸಣ್ಣ (ಅಣು G.). — ತೀರಾ. = ತೀರ. ಬಾಲವು ತೀರಾ ಸಣ್ಣದು (C.; B. 3, 108).

ತೀರು tīru. 2. = ತೀರ, ತೀರ್-. conclusion, end. 2, settlement (M., Tu.); arrangement, establishment (Te.). 3, finish: beauty (Te. ತೀರು, ತೀಱು; Te. ತೀರು, ತೀಱು, to be adorned; T. ತೀರು, to adorn); manner, mode; peculiar temper or habit (My.; Te.). ಅವನು ಒನ್ದು ತೀರಿನ ಮನುಷ್ಯ (My.). — ತೀರುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ತೀರಗಡೆ. (My.; ಸಮಾಪ್ತಿ G.). — ತೀರುಪಡಿ. = ತೀರುಪಾಟು. (My.; Te. ತೀರುಬಡಿ). — ತೀರುಪಾಟು. leisure, opportunity (My.; Te. ತೀರುಬಾಟು). — ತೀರುಮಾನ. = ತೀರ್ಮಾನ. conclusion, completion (My.; Te.; T. ತೀರ್ಮಾನ); settlement, decision, sentence (My.; Te.; T.). — ತೀರುಮಾನಿಸು. to complete, finish (R.); to define, to determine, to decree (T. ತೀರ್ಮಾನಿ); to decide (My.= ತೀರ್ಮಾನಿಸು).

ತೀರು tīru. = ತೀರ್. an arrow. ತಿಳಿದು ಒಡ್ಡೋ ತೀರು ಬಾಣವ! (Prv.). 2, a bar; a prop; a lever (Mhr.); a rafter of a roof (My.).

ತೀರುಕಣಿ tīrukaṇi. = ತೀರ್ಕಣಿ. end, termination. 2, the state of being discharged; the state of being expended, disbursed or spent. ಅರ್ಥದ ತೀರುಕಣಿ (ಅರ್ಥಾಪಗಮ, ವ್ಯಯ, ವೆಚ್ಚ Nr.).

ತೀರುವಿಕೆ tīruvike. = ತೀರ್ವಿಕೆ. ending, etc.; the state of being settled or decided. ನ್ಯಾಯತೀರುವಿಕೆ (G. 244; My., also ನ್ಯಾಯದ-).

ತೀರುವೆ tīruve. = ತೀರ್ವೆ. dues, fees, toll, custom tax (My.; Tu. ತೀರ್ವೆ. Te.).

ತೀಱ್ tīṟ. ತೀಱು. to take mouthfuls, to devour (ಕಬಳಿಸ Śmd. Dh.; M. ತೀಱು, to cram; to force down, *e. g.* down the throat; see ತಿಮ್ಮು 2, ತೀವು).

ತೀಱೆ tīṟe. the worms (a disease, My.; T.). — ತೀಱೆಹುಳು. = ತೀಱೆ. (My.).

ತೀರ್- tīr. = ತೀರು 2. — ತೀರ್ಪಡಿ. = ತೀರುಪಡಿ. leisure (My.). 2, settlement, decision (My.; M.). — ತೀರ್ಮಾನ. = ತೀರುಮಾನ. (My.). — ತೀರ್ಮಾನಿಸು. = ತೀರುಮಾನಿಸು. to settle, to decide (My.; T.).

ತೀರ್ಕಣೆ tīrkaṇe. = ತೀರುಕಣಿ. end, etc. (ನಿದಾನ Hlā.). ಯಜ್ಞದ ತೀರ್ಕಣೆ (ಯಜ್ಞಾನ್ತ, ಅವಭೃಥ Hlā.).

ತೀರ್ಕೆ tīrke. = ತೀರಿಕೆ. conclusion, etc. (My.).

ತೀರ್ಚು tīrcu. = ತೀರ್ಚು, ತೀರಿಸು. to finish, etc. (ನಿಷ್ಪತ್ತಿ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 121 va.; 6, 99 va.; 7, 25; 7, 154 va.; Bp. 60, 33; Te.). 2, to remove, etc.; to remove, as a sickness, to cure (ಪರಿಹರಿಸು Kk. 68; Śm. 51; Bp. 39, 24; Te.); to destroy (Grj. 10, 111).

ತೀರ್ಣ tīrṇa. passed across or over, crossed; floated; spread; surpassed. see ಅವ-, ಆ-, ಉತ್-.

ತೀರ್ಥ tīrtha. = ತೀರತ. a passage, a ford; *a landing place at a river's side;* the stairs of a landing place (ಸೋಪಾನ Nn. 48). 2, *a holy place in the vicinity of streams or springs;* a holy place (ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ 48; ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ Mr. 532). 3, any piece of water (ಅವಗೆ, ನದಿ, ತಟಾಕ, ಕೆಱೆ, ಕೂಪ, ಬಾವಿ 48; ನದಿ ಬಾವಿ ಕೆಱೆಗಳ್ 532); *sacred water.* 4, *a part of the hand dedicated to a deity.* 5, a sacred object; *sacred science; a school of philosophy* (ದರ್ಶನ, ಷಡುದರುಸನ, ಆಱುದರ್ಶನ 48, o. r. ಷಡ್ದರ್ಶನ; ಸನ್ತಷಡ್ದರ್ಶನಂಗಳ್ 532). 6, *a worthy person, a fit recipient* (ಸತ್ಪಾತ್ರ 48); a person of a good family or race (ಆಮ್ನಾಯ, ಸದ್ವಂಶ 48); a Brāhmaṇa. 7, *a minister and seventeen other officers of state who are in close attendance*

on a king (ಅಷ್ಟಾದಶಾಮಾತ್ಯರ್, ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಣ್ಟು ಮನ್ತ್ರಿ ಪ್ರಧಾನರ್ 48; ಮನ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಪದಿನೆಣ್ಬರು ಪ್ರಧಾನರ್ 532). 8, an ascetic (ಮುನಿ, ಯತಿ 48). 9, a learned man (ವಿದ್ವಾಂಸ 48). 10, a Jina (48). 11, a virtuous wife (ಪತಿವ್ರತೆ 48). 12, *a religious teacher, a guru.* 13, *the pudendum muliebre* (ಭಗ, ಯೋನಿ 48; ಕಾನ್ತೆಯರ ಯೋನಿ 532). 14, a flag, a banner (ಪತಾಕೆ 48). ತೀರ್ಥಕ್ಕಿನ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿಲ್ಲ, ಪಾರ್ಥಗಿನ್ತ ದೊರೆಯಿಲ್ಲ (Prv.). see Sp. s. ನಡೆ 2.

ತೀರ್ಥಕ tīrthaka. holy, sacred; an ascetic Brāhmaṇa; N. of a nāga.

ತೀರ್ಥಕರ tīrtha-kara. an Arhat, a Jina (Sk.; also: ತೀರ್ಥಂಕರ). see Nn. s. ಅಸನ್ತ; Cpr. 7, 6.

ತೀರ್ಥಜಲ tīrtha-jala. water of a holy place. 2, water in which a worthy man's feet have been washed (Grj. 4, 39; V. 14, 53).

ತೀರ್ಥಪಾದ tīrtha-pāda. one whose feet are sacred: a title for a venerable man (My.).

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ tīrtha-yātre. a visit to any sacred bathing place or shrine, a pilgrimage. (J. 17, 49; My.; B. 4, 155).

ತೀರ್ಥಯಾನ tīrtha-yāna. = ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ. (Cpr. 4, 17).

ತೀರ್ಥರೂಪ tīrtha-rūpa. one whose form is sacred; father; a title for a venerable man (My.; B. 4, 87).

ತೀರ್ಥವಿಧಿ tīrtha-vidhi. the rites to be observed at a place of pilgrimage. (My.).

ತೀರ್ಥಶ್ರಾದ್ಧ tīrtha-śrāddha. funeral ceremonies performed with water, (sesamum seed, and sacrificial grass, My.); funeral ceremonies observed at a place of pilgrimage (My.).

ತೀರ್ಥಸಮ್ಭಾವನೆ tīrtha-sambhāvane. the reception of water with which a guru's or another worthy man's feet or an idol have been washed and the offering of presents for it, on festive occasions (My.).

ತೀರ್ಥಸ್ವರೂಪ tīrtha-svarūpa. = ತೀರ್ಥರೂಪ. one whose form is sacred, etc. (My.; B. 4, 87).

ತೀರ್ಥಾಮ್ಬು tīrtha-ambu. = ತೀರ್ಥಜಲ No. 1. (Cpr. 8, 106). water of a holy place.

ತೀರ್ಪು tīrpu. settlement, decision, sentence (My.; B. 4, 93. 169). [Tu.].

ತೀರ್ವಿಕೆ tīrvike. = ತೀರುವಿಕೆ. settlement, etc. ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ವಿಕೆ (G.; My.; B. 5, 263).

ತೀರ್ವೆ tīrve. = ತೀರುವೆ. dues, custom tax, etc. (My.; Si. 266; Tu. T.).

ತೀವರ tīvara. Tbh. of ತೀವ್ರ. severe, etc. (My.; Te.).

ತೀವು tīvu. to become full; to abound; to spread (v. i.; ಪೂರಣ Śmd. Dh.; ಇಡಿಕಿಱು Ct. II, 86; *cf.* ತಿಣಿ, ತಿಮ್ಬು 2, ತೀೞ್, ತೆಮುಳ್ದು; [Tu. ದಿಂಜ್]; T. ತೆಗುಳ್, ತೆವಿಟ್ಟು, ತೆವಿಳ್, to be full, abound; ತೆವುಳ್, to increase, v. i.; ತಿಮಿರ್, to grow, increase; ತೆವುಟ್ಟು, M. ತಿವಿಱು, to fill or press or stuff in; T. ಕೆಱುಮು, ಕೆಱುವು, to be full; see s. ಕೆಯ್ 5). [ಎಣ್ಣೆಯೊಳೆ ತೀವಿ ದೀರ್ಘಿಕೆಗಳ ನನ್ನಾ ನೃಪತಿ ನಿಚ್ಚಲಯ್ಯೂಱಾನೆಯನವಗಾಹಮಿರಿಸುವಂ ಬೋದನದೊಳ್ Pb. 1, 17; Ap. 2, 24; ಹೊಗೆ ಗಗನವ ತೀವೆ Bv. 683; Cv. 357]. ಇಕ್ಕೋಟೆಡೆಯಿಂ ತೀವಿ ನಾಲ್ಕೆಸೆಗಂ ಸೂಸಿ (Śmd. 79). ಹೊತ್ತು ತೀವುವುದು (ಸೂತಿಮಾಸ, ವ್ಯಂಜನನ Hlā.). ನೆಲೆಯ ತೀವಿದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ (ಸೌಧ, ಸುಧಾಧವಲಿತ Mr. 193). ಪಚ್ಚೆ ತೀವಿರ್ದ ಬಣ್ಣ (ಮಾಸ್ಪಣ್ಣ Kk. 25). see Cpr. 1, 101 va.; 1, 102; 3, 99; 7, 141; Grj. 4, 28. 42; Bp. 28, 6; 32, 55; 38, 47; 43, 81; 50, 4. 28; 55, 14; 59, 58; Rśv. 2, 37; 6, 11 va.; 13, 70 va. & 80 va.; 13, 90; J. 1, 1; 17, 21; Prll. 3, 3; ಸೊಮ್ಪುದೀವು. 2, to fill (v. t.), etc. ಭುವನಮನ್ ಅವಗಂ ಪರೆದು ತೀವಿದ ತಣ್ಣದಿರ್ಗಳ್ (Līlv. 3, 7). see Cpr. 2, 39; Bp. 8, 37; 12, 28; 14, 25; 57, 15; 58, 57. 68; 59, 52; Rśv. 13, 76; J. 13, 10. 17; 22, 4; 28, 5. 47; ದೆಸೆದೀವು. — ತೀವೆ. so that (anything) abounds, etc. ಧನಧಾನ್ಯಂ ತೀವೆ ಭಣ್ಡಾರದೊಳ್ (Sś. 96). 2, abundantly, greatly, etc. ತೀವೆ ಸೊಗಸೊಗಿಸಿ, ನಲಿ ನಲಿದು, ಮೊರೆ ಮೊರೆವ ಭೃಂಗಾವಳಿ (J. 3, 37).

ತೀವ್ರ tīvra. = ತಿಬ್ಬ, ತೀವರ. strong, severe, violent, rough (ನಿಷ್ಠುರ Nn. 57); *fierce; sharp; hot;* impetuous; rash, quick; *excessive, much, unbounded.* — ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become impetuous or quick (My.).

ತೀವ್ರತೆ tīvrate. impetuousness, ardor, haste (Grj. 6, 11. 48); the flight of an arrow (ದೀಪ್ತಿ, ವೇಗ, ಅಮ್ಬಿನ ಬೇಗ Hlā.); *exceedingness.*

ತೀವ್ರತ್ವ tīvratva. violence, impetuousness, ardor, haste, daring. see ಕಡುಕೆಯ್.

ತೀವ್ರಬುದ್ಧಿ tīvra-buddhi. a fierce, ardent disposition; a keen mind. (My.).

ತೀವ್ರವೇದನೆ tīvra vēdane. *sharp pain, agony.*

ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರ tīvra-astra. a discus or thunderbolt (ವಜ್ರ Nn. 119).

-ತು tu. 1. = (-ಅತ್ತು 2, -ಇತು, -ಉತು), -ತ್ತು, -ದು 1. a termination of the third person singular neuter of the imperfect, *e. g.* ಆಯ್ತು, ಹೋಯ್ತು, ತನ್ತು, ಬನ್ತು (C.). 2, a form of the demonstrative pronoun neuter (said to form adjectives, Śmd. 95), *e. g.* ಒಳ್ಳಿತು, ಮೆಲ್ಲಿತು, ಬೆಟ್ಟಿತು (95), ದಟ್ಟಿತು, ತೋರಿತು, ನೇರಿತು, ಕೂರಿತು, ಉದ್ದಿತು, ನುಣ್ಣಿತು, ತಣ್ಣಿತು, ಬಿಣ್ಣಿತು, ಗುಣ್ಡಿತು, ಅಗಲಿತು, ದೊಡ್ಡಿತು, ಬಲ್ಲಿತು, ಬಿಣ್ಮಿತು (96), ಎತ್ತಣ್ತು, ಆರ್ತು (181), ಪಿನ್ತು (199), ಉನ್ನತು (Sś.).

-ತು tu. 2. = -ದು 2. a termination of the P. p., *e. g.* ಸೋಲ್ತು, ಪೋಲ್ತು, ಕಿಟ್ತು, ಉಟ್ತು (Śmd. 288).

ತು tu. 3. = ತವ 1, ತೂ 1. an imitative sound. (My.).

ತು tu. *but, on the other hand; indeed;* pray! well! (ಆಹ, ಇದು ತಪ್ಪದು ಎಮ್ಬುದು, ಬೆಱಗಂ ನುಡಿಪ ಗಾಹು Mr. 536).

ತುಕ್ tuk. *offspring, children.*

ತುಕಡ tukaḍa. = ತುಕಡಿ No. 1. (My.).

ತುಕಡಿ tukaḍi. = ತುಕಡ, ತುಕ್ಕಡ, ತುಕ್ಕಡಿ. a bit; a kind of fried eatable, a bit of bread, etc.; bread in general; a detachment from a body; a party (Mhr., H. ತುಕಡಾ, ತುಕಡೀ; Si. 284; Cb. 136). ತುಕಡಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತಕ್ಕಡಿ ಯಾಕೆ? (Prv.). 2, a division, a district, a province (My.; Br. ತುಕಿಡಿ, ತುಕ್ಕುಡಿ; M. ತುಕ್ಕುಡಿ).

ತುಕಲಿ tukali. — ತುಕಲಿಗಿಡ. a large leguminous shrub with pinnate leaves, Albizziaamara Boivin. (Z.).

ತುಕಾರ tu-kāra. the syllable ತು (Śmd. 95. 145. 183).

ತುಕಾರಾನ್ತ tukāra-anta. a term with final ತು (Śmd. 119).

ತುಕ್ಕ tukka. = ತುಕ್ಕು 2. rust of iron. ತುಕ್ಕ ಹಿಡಿದ ಖಡ್ಗ ಮಿಕ್ಕಿದವನಿಗೂ ಆಗದು (Prv.).

ತುಕ್ಕಡ tukkaḍa. = ತುಕಡ. a bit, etc. (My.).

ತುಕ್ಕಡಿ tukkaḍi. = ತುಕಡಿ. (My.; see s. ಚುಂಗಡಿ). ತುಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಕ್ಕಡಿದಾರ ಸೇರಿ, ತುಕ್ಕಡಿಯೆಲ್ಲ ಸುಡಿಸಿದ (Prv.).

ತುಕ್ಕಡಿದಾರ tukkaḍi-dāra. the headman of a district (My.).

ತುಕ್ಕಾ tukkā. — ತುಕ್ಕಪ್ಪಯ್ಯ. N. see Prv. s. ನಮ್ (where the Mhr. poet ತುಕ್ಕಾರಾಮ is meant).

ತುಕ್ಕು tukku. 1. to crowd, to throng, to come en masse. (*cf.* ತುಱುಕು, ತುಱುಗು 1). ಅಕ್ಕಱಿನ್ದವರವರ ತನು ಪರಿಮಳಂಗಳ್ಗೆ ತುಕ್ಕುವ ಎಳೆದುಮ್ಬಿಗಳ ಬಳಗಂಗಳ್ (J. 28, 43).

ತುಕ್ಕು tukku. 2. rust, of iron (My.; Tu.; T. ತುರು; M. ತುರುಮ್ಬು, ತುರುವು; Te. ತ್ರುಕ್ಕು, ತ್ರುಪ್ಪು, ತುಪ್ಪು). ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿಯುವದು (B. 4, 149).

ತುಗ್ಗಿಲ್ tuggil. N. of a plant (ಉಗ್ರಿ Mr. 120).

ತುಂಗ tuṅga. = ತುಂಗೆ, q. v. a kind of grass. — ತುಂಗಗಡ್ಡೆ. = ತುಂಗ-. (My.). — ತುಂಗಮುಸ್ತ. = ತುಂಗ-. (ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋಪುರ, ಗೋನರ್ದ, ಕೈವರ್ತಿಮುಸ್ತಕ, etc. Si. 155). — ತುಂಗಮುಸ್ತೆ. = ತುಂಗಮುಸ್ತ. (My.).

ತುಂಗ tuṅga. *high, elevated, lofty, prominent* (ದೊಡ್ಡಿತ್ತು Nn. 26. 28); long; chief, principal (Śmd. 171); strong, passionate. 2, *the tree Rottleria tinctoria* Roxb. 3, N. of a river in the Mysore territory (that has very good water). ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ತುಂಗಪಾನ (Prv.).

ತುಂಗಕುಚೆ tuṅga-kuce. a woman with prominent breasts (Bp. 55, 15).

ತುಂಗಭದ್ರ tuṅga-bhadra. = ತುಂಗಭದ್ರೆ. (My.). 2, a restive elephant.

ತುಂಗಭದ್ರೆ tuṅga-bhadre. the river Tuṅga-bhadra in the Mysore territory, formed by the junction of the Tuṅga and Bhadre (My.; B. 4, 128; Bp. 44, 4; Si. 94). ತುಂಗಭದ್ರೆಗೆ ಮಂಗ ಹೋದರೆ ಭಂಗಬಡೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.).

ತುಂಗಿ tuṅgi. *a kind of basil or Ocymun* (=ಅಜಗನ್ಧಿಕೆ; see ನಾಱುವ ಬೇಳೆ).

ತುಂಗೆ tuṅge. = ತುಂಗ. a grass the root of which is a fragrant bulb and is imagined to contain a pearly concretion (Te.). — ತುಂಗೆಗಡ್ಡೆ. the bulb of Cyperus rotundus (ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋನರ್ದ, ಗೋಪುರ, etc. Si. 155; ಗೋಪುರ 452; ಪೀಠರ 453; My.). ಪೀಳಮಾದ ತುಂಗೆ ಗಡ್ಡೆ (ಕುರುವಿನ್ದ, ಮುಸ್ತೆ, etc., ಉದ್ದಾನೇ ತುಂಗೆಮುಸ್ತೆ, ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ 162). — ತುಂಗೆಮುಸ್ತೆ. = ತುಂಗೆಗಡ್ಡೆ. (My.; Te.). ಉದ್ದಾನೇ ತುಂಗೆಮುಸ್ತೆ, see s. ತುಂಗೆಗಡ್ಡೆ. — ತುಂಗೆಹುಲ್ಲು. the Cyperus grass (My.).

ತುಚ್ಚ tucca. Tbh. of ತುಚ್ಛ (Śmd. 340), ತುಚ್ಛ.

ತುಚ್ಛ tuccha. = ತುಚ್ಚ, ತುಚ್ಛ್ಯ. *empty; void, vain;* small, trifling; insignificant, contemptible; low, mean. ತುಚ್ಛನ ಸಂಗಡ ಬಾೞ್ವೋದಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ಹುಚ್ಚನ ಸಂಗಡ ಬಾೞ್ವೋದು ವಾಸಿ. — ತುಚ್ಛಮಾತು ಆಡುವವನು ಹುಚ್ಚನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prvs.).

ತುಚ್ಛಕ tucchaka. = ತುಚ್ಛ. *empty; void, vain;* etc.

ತುಚ್ಛಧಾನ್ಯ tuccha-dhānya. *straw, chaff, blighted grain.*

ತುಚ್ಛೀಕರಿಸು tucchī-karisu. to consider as vain or idle, to despise, to contemn (My.).

ತುಚ್ಛೀಕಾರ tucchī-kāra. the act of considering as vain or idle contempt. (My.).

ತುಚ್ಛ್ಯ tucchya. = ತುಚ್ಛ. (Śmd. 340).

ತುಟಾರ tuṭāra. inconsideration, indiscretion (My.; *cf.* Mhr. ತುಟಣೇಂ; Mhr. ತುಟಲಾ, that snaps readily; that readily breaks in and quarrels, snappish; ತುಟಾರ, broken down, wasted, spent, unconnected). ತುಟಿ ಮಿಾಱದ ಹಲ್ಲು ತುಟಾರದ ಮಾತು ಸರಿ ಮಾಡಲಾಸ (Prv.).

ತುಟಾರಿಸು tuṭārisu. to be inconsiderate or indiscreet (Bh. 7, 15, 10; 7, 16, 34; 7, 19, 27; My.).

ತುಟಿ tuṭi. the lip (ಅಧರ, ದನ್ತಚ್ಛದ, ಓಷ್ಠ, ದನ್ತವಾಸಸ್ Hlā.; Mr. 318; ಓಷ್ಠ, ಅಧರ, ರದನಚ್ಛದ, etc. Nr., Si. 213; ಅಧರ 454; ಸಮ್ಬ್ರಮು, ಓಷ್ಠ Nn. 63; ದಶನಚ್ಛದ, ಅಧರ 67; Bp. 20, 11; 54, 81; J. 30, 4; C.; T. ತುಡಿ; M. ಚೊಡಿ; ಚಿಱು, ಚುಣ್ಡು; Tu. ದುಡಿ). ಹಕ್ಕಿಯ ತುಟಿ (ಚಂಚು, ತ್ರೋಟಿ Si. 178, *only* in Si.). ತುಟಿಗೆ ತುಪ್ಪವಿಲ್ಲ, ಕಟಿಗೆ ಪಂಚಾರ್ತಿ ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ. — ತುಟಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಸುಮ್ಮನಿರದು. — ತುಟೀ ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಮಠದ ಭೋಜನ ಯಾಕೆ? — ತುಟೀ ಮಿಾಱದ ಹಲ್ಲು, ಮಠಾ ಮಿಾಱದ ಕಮ್ಬ. — ತುಟೀ ಮೇಲೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ. — ತಟ್ಟನೆ ಬಾ! ಎನ್ದರೆ ತುಟೀ ಬಿಟ್ಟನನ್ತೆ. — ನುಂಗ ಬಾರದ ತುತ್ತೂ ತುಟೀ ಮಿಾಱದ ಹಲ್ಲೂ ಸಮ (Prvs.). see Prv. s. ತುಟಾರ.

ತುಟ್ಟ tuṭṭa. = ತುತ್ತ q. v., (ತೊಟ್ಟು 2). end— ತುಟ್ಟ ತುದಿ. the very end (My.; Te. -ತುದಿ. Rām. 6, 4, 31).

ತುಟ್ಟಿ tuṭṭi. (Tbh. of ತ್ರುಟಿ?). dearness, excess of price; dear; dearly, at a high rate (ಅನರ್ಘ್ಯ G.; C.; Te. ತುಟ್ಟು, loss, failure in mercantile profits). (Rām. 6, 4, 31). ಅವರು ಲವಂಗವನ್ನು...ತುಟ್ಟಿ ಮಾಱುತ್ತಿದ್ದರು (B. 3, 13). ತುಟ್ಟಿಯಿನ್ದ ಮಾಱು, ಬಹಳ ಹಣಾ ಗೞಿಸಿದರು (3, 63). ಕೇಶರವು ತುಟ್ಟಿ ಇರುತ್ತದೆ (3, 107). ಅವರು ಅಗ್ಗವಾದಾಗ ಕಾಱು ಕೊಣ್ಡು, ತುಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಮಾಱುತ್ತಾರೆ (5, 102). ತುಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಟ್ಟಗಾದ (Prv.).

ತುಟ್ಟಿಸು tuṭṭisu. strength to be diminished, impaired, or lost; to decrease in power (ಶಕ್ತಿ ಕ್ಷಯ Śmd. Dh.; *cf.* ತುಱು 3?); to grow less (Bh. 3, 13, 48). ತುಟ್ಟಿಸಿದಂ (Śmd. 273).

ತುಡಗ tuḍagu-a3. = ತುಡುಗ, q. v. a thief, etc. (ತಸ್ಕರ Cb.; B. 5, 125; My.). ಆನೆ ತಾ ತುಡಗಾಗೆ, ಜ್ಞಾನಿ ಮೂರ್ಖನುಮಾಗೆ, ಭೂನಾಥ ಜಾರನಾದರೆ ಮಾಣಿಪುದು ಮಾನವರಿಗಳವೆ? (Sp.).

ತುಡಗತನ tuḍagatana. = ತುಡುಗತನ, q. v. thievishness. (My.).

ತುಡಗಿ tuḍagi. = ತುಡುಗಿ. a female thief (My.).

ತುಡಗು tuḍagu. = ತುಡುಗು, q. v. theft, etc. (My.). ತುಡಗ ಮಾಡಿದ್ದು (ಮೂಷಿತ G.).

ತುಡಗೆ tuḍage. = ತುಡಿಗೆ, q. v.

ತುಡಿ tuḍi. = ತುಡು 3. a stolen thing (J. 6, 53).

ತುಡಿಕು tuḍiku. = ತುಡುಕು 1, etc. to grasp hastily, etc. (B. 5, 31).

ತುಡಿಕೆ tuḍike. a fruit store-house (My.).

ತುಡಿಗೆ tuḍige. = ತುಡಗೆ, ತುಡುಗೆ, ತೊಡ 1, ತೊಡಗೆ, ತೊಡಿಗೆ, ತೊಡುಗೆ. putting to or on; that is put on: certain clothing or dress; an ornament. ತುಡಿಗೆಯಂ ತೊಟ್ಟಂ (Śmd. 156, o. r. ತುಡಗೆಯಂ). see ಅಂಗದುಡಿಗೆ. ಉಳ್ತುಡಿಗೆ, ಕಿವಿದುಡಿಗೆ, ಚಿತ್ರದುಡಿಗೆ. *cf.* the terms s. ತೋಟಿ.

ತುಡಿಯಿಸು tuḍiyisu. = ತುಡಿಸು, ತೊಡಿಸು 1. to put on another (Rsv. 13, 59 va.).

ತುಡಿಸು tuḍisu. = ತುಡಿಯಿಸು, etc. to cause to put to or on. 2, to put on another (Cpr. 5, 119; 6, 64 va.; Bp. 56, 5).

ತುಡು tuḍu. 1. = ತೊಡು 1. (Śmd. 91). to join, to put to or on; to put (the arrow) on (the bow); to put on, as ornaments or clothes adapted to the body, *e. g.* a jacket, trowsers, etc. (ಶರಸನ್ಧಾನ Śmd. Dh.; ಕಣೆಯ ಸನ್ಧಾನ Śm. 92; ಭೂಷಣಾವರಣ Śmd. Dh.; see Tbh. ಪಚ್ಚ; [Tu. ತುತ್ತು]; T. ತೊಡು, ತುವಕ್ಕು, ತೋಯ್; M. ತೊಡು; Te. ತೊಡಗು, ತೊಡಂಗು; ತೊಡುಂಗು; T., M. ತೊಗು, to join, be united, see ತೊಂಗಲ್: T. ತುಗಿಲ್, M. ತುಗಿಲ್, ತುಯಿಲ್, cloth, dress; *cf.* ತೊಗಟು, ತೊಟೆ, ತೋಡು 4); [ಅದಟನಣಂ ತುಡನೆ ಕವಚಮುಂ ರಾಥೇಯಂ Pb. 12, 109; Ap. 11, 7; Vr. 5, 2; ಆಗ್ನೇಯ ಪಾರ್ವತಾದಿ ಬಾಣಂಗಳಂ ತುಡೆ Pb. 2, 76 va.]. to cover (Bh. 1, 20. 55). P. p. ತೊಟ್ಟು. [ತಾಮಿರ್ವರುಂ ಉಟ್ಟುಂ ತೊಟ್ಟುಂ ಪೂಸಿಯುಂ ನೆಱೆಯೆ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದು Pb. 5, 67 va.]. ತುಡಿಗೆಯಂ ತೊಟ್ಟಂ (Śmd. 156). ತೊಟ್ಟಂ, ತೊಟ್ಟಪಂ (282). ಪಸುರಂಗಿಯನು ತೊಟ್ಟನು (Bh. 3, 13, 19). ಕೂರ್ಪಾಸಮುಂ ತೊಟ್ಟು (Rśv. 5, 51). ಕನತ್ಕನಕ ಕವಚಮುಂ ತೊಟ್ಟು (6, 11 va.). ರಾಘವಂ ತೊಟ್ಟ ಬಾಣದ ಮೊನೆ (J. 8, 40). see Cpr. 6, 36. 37; Abh. P. 7, 81; 13, 47. 59; Grj. 1, 55; J. 33, 22; ಪೆರ್ಗಣೆದುಡು, ಪೊಂಗುಪ್ಪಸನ್ದುಡು. [— ತೊಟ್ಟಿಸು. -ಇಸು. to shoot having picked the arrow in the bow. ಶೌರ್ಯಾಮ್ಬುಧಿ ತೊಟ್ಟಿಸಲೊಡಮಿರದಮ್ಬುರದಿನ್ದುಳ್ವುಳ್ಕುಮುಂ ಪೋಲ್ತು ಶರಂ Ap. 12, 90; — ತೊಟ್ಟುಡು. -ಉಡು. to dress oneself after having put on the ornaments. ನೀವೆಲ್ಲಂ ನೆಱೆಯೆ ತೊಟ್ಟುಟ್ಟು ಪಸದನಂಗೊಣ್ಡು ಚೆಲ್ವೆಯರಾಗಿ ಬನ್ನಿಂ Vr. 30, 1].

ತುಡು tuḍu. 2. = ತೊಡು 2. putting on, etc. — ತುಡುಜೊಡರ್. -ಸೊಡರ್. (Śmd. 83. 204). an ornamented or trimmed lamp.

ತುಡು tuḍu. 3. = ತುಡಿ, ತುಡುಗು. a stolen thing. — ತುಡುತಿನ್ನಿ. = ತುಡುಗುಣಿ. a person who makes stolen or furtive entertainments, or one who eats stolen things. ತುಡುತಿನ್ನಿ ಗಣ್ಡನಾ ಬಡತನವ ಬಲ್ಲಳೇ? ಕಡನ ತನ್ದಿಕ್ಕಿ, ಕುದಿಸಿ, ತುಪ್ಪವ ಬೆರಸಿ, ಹೊಡದು, ಕುಳ್ಳಿತ್ತ ಹಳೊ! (Sp.).

ತುಡುಕಿಸು tuḍukisu. to cause to seize, etc. (Bp. 44, 48; 51, 56).

ತುಡುಕು tuḍuku. 1. = ತುಡಿಕು, ತುಡುಂಕು. to grasp quickly, hastily, suddenly, or firmly, to seize, to snatch, to grasp; to touch with some force, to touch (ಸತ್ವರಗ್ರಹಣ Śmd. Dh.; Te. ತೊಡುಕು, ತೊಡುಗು; T., M. ತೊಡು, to touch; *cf.* ತೊಡಕು 1). [ಬಾಯ್ ಬೆಡಂಗಿಡಿದೆಳಸಲ್ ಕೆರಳ್ದಿ ತುಡುಕಲ್ಕೆ ತಗುಳ್ವುದು ಕೆನ್ದನೀಕೆ ಕನ್ನಡಿಪಳೊ Pb. 7, 89; ಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ ಅಳನಡದಯ್ಯಾ ವಿಷದ ಕೊಡನ ತುಡುಕಲೆ ಬಾರದು ಅಂಗಕ್ಕೆ ಹಿತವಲ್ಲ Cv. 72; Bv. 212]. see Cpr. 7, 127; Abh. P. 3, 35; 7, 57; Rśv. 5, 41. 71; 6, 20; 9, 60; Bh. 1, 10, 37; 3, 13, 20. 27; 6, 2, 2; 8, 23, 40; J. 4, 13. 36; 8, 22; 9, 14; 13, 15; 28, 45. 46; Rām. 1, 13, 10; ಕೆಯ್ದುಡುಕು 1.

ತುಡುಕು tuḍuku. 2. grasping quickly, etc. see ಕೆಯ್ದುಡುಕು 2. — ತುಡುಕುಗಾಯ. a wound that catches or hits (Bh. 3, 10, 52). — ತುಡುಕುಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a horse that is firmly reined (Bh. 9, 2, 44). — ತುಡುಕುಳಿ. -ಉಳಿ 3. a grasping thief (V. 38, 47). — ತುಡುಕುವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. joint-light (Rām. 1, 16, 41).

ತುಡುಗ tuḍugu-a3. = ತುಡಗ. a thief, a trickish, dishonest man, a rascal (ಚೌರ, ತಸ್ಕರ, ಪರಾಸ್ಕನ್ದಿ, ಪಟಚ್ಚರ, ಮಲಿಮ್ಲುಚ, ಸ್ತೇನ, ಸ್ತೇಯಿ G.; My.). see B. 3, 38; 5, 106.

ತುಡುಗತನ tuḍugatana. = ತುಡಗತನ. theft, thievishness, rascality, mischievousness (My.; ಸ್ತೇಯ G.).

ತುಡುಗಿ tuḍugi. = ತುಡಗಿ. a female thief. (My.).

ತುಡುಗು tuḍugu. = ತುಡಗು, ತುಡಿ, etc. theft, stealth, rascality, etc.; a stolen thing (ಅಭ್ಯಾಹಾರ, ಕಳವು G.; My.; B. 3, 29; T. ತುಡುಕ್ಕು). ತುಡುಗಿನ ಹಣ (ಲೋಪ್ತ್ರ G.; My.). ಮೃಡನ ಜೋನವನ್ ಇನ್ತು ತುಡುಗಿಂ ತಿನ್ದ ಶಿವದ್ರೋಹಿ (Bp. 24, 56). — ತುಡುಗ ಆವು. a thievish, straying cow (B. 3, 22). — ತುಡುಗ ದನ. thievish, straying cattle (My.). — ತುಡುಗ ಮಾಡು. = ತುಡುಗು-. (B. 5, 268). ತುಡುಗ ಮಾಡೋಣ (ಅಭಿಗ್ರಹಣ, ಅಭಿಹಾರ G.). — ತುಡುಗ ಮೇಯ್. to graze stealthily (B. 3, 22). — ತುಡುಗುಣಿ. -ಉಣಿ. = ತುಡುತಿನ್ನಿ. who or what lives on stolen things, etc. [ತುಡುಗುಣಿ ನಾಯನು ಹಿಡಿತನ್ದು ಸಾಕಿದರೆ ತನ್ನೊಡೆಯಂಗೆ ಬಗುಳುವನ್ತೆ Bv. 564]; (Bp. 40, 65; V. 14, 81 va.). see ನಾಚ್-. [—ತುಡುಗುಣಿತನ. the act of ತುಡುಗುಣಿ. ಕದ್ದು ತಿನ್ದರೆ ಕೈಹಿಡಿದೊಮ್ಮೆ ಬಡಿದು ತುಡುಗುಣಿತನವ ಬಿಡಿಸಯ್ಯಾ Bv. 433]. — ತುಡುಗುಣಿನಾಯ್. a dog that lives on stolen things or by stealth [ಜಗದ ಕರ್ತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಣ್ಡು ಬೇಡುವ ತುಡುಗುಣಿಗಳ ನಾನೇನೆಮ್ಬೆನಯ್ಯಾ Cv. 220]; (ಹಾಚ್ಮನೆಹಾಟ Śmd. I; Ct. II, 81). — ತುಡುಗು ಮಾಡು. to steal. ಭಂಗಾರ ತುಡುಗು ಮಾಡೋಣ (G. 306). see B. 2, 29; 3, 78.

ತುಡುಗೆ tuḍuge. = ತುಡಿಗೆ, etc. dress, ornament. (ಭೂಷಣ, ಅಲಂಕಾರ, ನೇಪಥ್ಯ, ಆಭರಣ Hlā.). ಕೊರಳಲಿಕ್ಕುವ ತುಡುಗೆಯೆಲ್ಲಂ (ಗ್ರೈವೇಯಕ Hlā.). [ಅಡಿಯುಡಲ್ಕಲತೆಗೆಯಂ ತುಡಲ್ಕೆ ತುಡುಗೆಯನುಡಲ್ಕೆ ದಿನ್ಯಾಮ್ಬರಮುಂ ಕುಡುವಮರಿ ಕಲ್ಪಲತೆಯನೆ ಪೋಲ್ತಳ್ Ap. 7, 11; Pb. 3, 50]; see ಮೇಲ್ದುಡುಗೆ.

ತುಡುಂಕು tuḍuṅku. = ತುಡುಕು 1. to grasp quickly, etc. see Cpr. 5, 64; Rśv. 5, 25 va.; 6, 11 va. (twice) and 24 va.; 8, 125 va.; Śsv. 1, 33; 3, 38.

ತುಡುಪು tuḍupu. an oar (T.); a flat wooden spoon (My., occasionally; T. ತುಡುಪ್ಪು, a stirrer, etc.; *cf.* ತುಟು 4 and see ತುಣುಕು 2).

ತುಡುಬು tuḍubu. a kind of drum (Te. ತುಡುಂ, ತುಡುಮು; [Tu. ದುಡಿ]; T., M. ತುಡಿ, a small drum; *cf.* ಟುಮುಕಿ). ತುಡುಬು ಬಡಿಯದೆ ದನಿಯ ಕೊಡುವದೇನೊ? (Dp. 148).

ತುಡುರು tuḍuru. to frighten away (S. Mhr. according to Z.).

ತುಣಕ tuṇaka. = ತುಣಕು 1, ತುಣುಕು 1, ತುಳಕು 2. a fragment, a piece, a bit (ಶಕಲ Cb.; T. ತುಣಿ, ತುಣಿಕ್ಕೈ; M. ತುಣಿ; Te. ತುನಕೆ, ತುನಿಯ; T. ತುಣಿ, to cut in pieces; Te. ತುಪಿ, ತುನುಗು, to go to pieces, etc.; ತುನುಮು, to break or cut to pieces, to pluck, etc.; Mhr. ತುಟಕ, broken). ಹಟೀ ಅಱಿವೀ ತುಣಕ (ಲಕ್ತಕ G.).

ತುಣಕು tuṇaku. 1. = ತುಣಕ, etc. (ಅರ್ಧ, ಭಿತ್ತ, ವಿದಲ, ಶಕಲ G.; My.). ಅಱಿವೀ ತುಣಕು (ಶಾಟ G.). ಒನ್ದು ತುಣಕು ರೊಟ್ಟಿ B. 3, 22). ತುಣಕಾಗದನ್ಥಾ (ಅಖಣ್ಡ G.). — ತುಣಕು ತುಣಕು. rep. (My.).

ತುಣಕು tuṇaku. 2. = ತುಣುಕು 2, etc. to shake, etc. (My.).

***ತುಣವ tuṇava.** a musical instrument. ಪಟುಪಟಹ ತುಣವ ಭಮ್ಭಾ ಮರ್ದಳೆ ಝಲ್ಲರಿ ಮುಕುನ್ದ ತಾಳ ಕಾಹಳ ಶಂಖ ವಂಶ ವೀಣಾ ಸ್ವರಂಗಳೆಸೆಯೆ Vr. 83, 28.

ತುಣಿ tuṇi. = ತುಟು 1. to tread (My.). — ತುಣಿದಾಟ. = ತುಟುದಾಟ. (My.).

ತುಣಿ **tuṇi.** *the tree Cedula toona.*

ತುಣಿಸು tuṇisu. = ತುಲಿಸು. to cause to tread. (My.).

ತುಣುಕಿಸು tuṇukisu. = ತುಳುಕಿಸು. to cause to shake or be agitated (My.).

ತುಣುಕು tuṇuku. 1. = ತುಣಕ, etc. a fragment, etc. (My.).

ತುಣುಕು tuṇuku. 2. = ತುಣಕು 2, ತುಳಕಾಯಿಸು, ತುಳಕು 1 q. v., ತುಳಿಕು, ತುಳುಕು 1 q. v., ತುಳುಂಕು, ತುಳ್ಕು. to shake or be agitated, as water (My.; T. ತುಡುಪ್ಪು, a stirrer, an oar, etc.; ತುಡಿಪ್ಪು, palpitation, M. ತುಡಿ, to splash violently; *cf.* ತೊನೆ, and see ತುಡುಪು).

ತುಣ್ಟ tuṇṭu-a3. a mischievous, wicked, rascally, insolent, lewd man, a rogue, etc. (My.; B. 5, 106; M. ತೊಜ್ಜ; Tu., Te. ತುಣ್ಟ, ತುಣ್ಟರಿ; T. ತುಣ್ಡರಿಕ್ಕಾರ; T. ತುಣ್ಡರಿಗ, insolence; mischief). ತುಣ್ಟನ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಣ್ಣನನ್ನಿರುವನು. — ತುಣ್ಟನ ಮನೆಗೆ ನಣ್ಟರು ಬನ್ದರೆ ಗಣ್ಟಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ತುಣ್ಟನಿಗೆ ನಣ್ಟರೆಲ್ಲ ಬಣ್ಟರ ಹಾಗೆ. — ತುಣ್ಡಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತುಣ್ಟನ ಭಯವೇನು? (Prvs.).—ತುಣ್ಟ ಕುದುರೆ. a wicked horse (My.). ತುಣ್ಟಕುದುರೆಗೆ ಗಣ್ಟುಲಗಾಮು (Prv.). — ತುಣ್ಟಹುಡುಗ. a wicked boy (B. 1, 13; My.).

ತುಣ್ಟಕತನ tuṇṭakatana. = ತುಣ್ಟತನ. (B. 3, 82).

ತುಣ್ಟತನ tuṇṭatana. wickedness, mischief, roguishness, impudence, lewdness (My.; G. 183, 184).

ತುಣ್ಟಿ tuṇṭi. a wicked female [Tu.].

ತುಣ್ಟು tuṇṭu. = ತುಣ್ಟತನ. wickedness, etc. (My.; *cf.* ತುಣ್ಡು 2, ತೊಣ್ಡು 2). — ತುಣ್ಟಾಟ. wicked, etc. behaviour (My.). — ತುಣ್ಟುಮುಣ್ಡೆ. a wicked, etc. widow (My.; see Prv. s. ತಣ್ಟಿ).

ತುಣ್ಡ tuṇḍa. *a beak;* a snout; a trunk; *a mouth*; the point of an instrument. *cf.* ತೊಣ್ಡಲು.

ತುಣ್ಡಕೇರಿ tuṇḍakēri. = ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ. the cotton plant.

ತುಣ್ಡಂಗಿ tuṇḍangi. = ತೊಣ್ಡಂಗಿ, q. v. a cock-roach.

ತುಣ್ಡಿ tuṇḍi. = ತೊಣ್ಡೆ, ತೊಣ್ಡೆ. a beak; the mouth. 2, the navel. 3, *a prominent navel* (ಬುಗುಡುಹೊಕ್ಕುಳ್ Mr. 388). 4, a kind of gourd (=ತುಣ್ಡಿಕೆ, etc.).

ತುಣ್ಡಿಕ tuṇḍika. furnished with a snout or trunk; (one who brings near, see ಅಡಿ-).

ತುಣ್ಡಿಕೆ tuṇḍike. *a plant bearing a bright-red gourd, Momordica monadelpha* Roxb. (ಓಪ್ಪ, ಬಿಮ್ಬ, ತೊಣ್ಡೆ Mr. 127).

ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ tuṇḍikēri. *the cotton plant.* 2, = ತುಣ್ಡಿಕೆ, *the Momordica monadelpha* Roxb. (ತೊಣ್ಡೆ Hlā.).

ತುಣ್ಡಿಕೇಶಿ tuṇḍikēśi. = ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ No. 2. (Sk.; ತೊಣ್ಡೇ ಬಳ್ಳಿ G.).

ತುಣ್ಡಿಭ tuṇḍibha. *having a prominent navel.*

ತುಣ್ಡಿಲ tuṇḍila. *having a prominent navel* (or belly, ಹೊಟ್ಟೆಗ Mr. 388; *cf.* ತುನ್ದಿಲ). 2, speaking harshly or severely. 3, loquacious.

ತುಣ್ಡಿಸು tuṇḍisu. to cut or break into pieces or parts, to make piece-meal, etc. [ಸಹಸ್ರಾರ್ಜುನ ಬಲ್ಲಿದನೆನ್ದಡೆ ತೋಳು ತುಣ್ಡಿಸಲದೇನು? Cv. 481]; (My.; Bh. 8, 23, 42; Śsv. 4, 6 va.; Rśv. 8, 120 va.; J. 4, 44; 20, 28; Tu. ತುಣ್ಡಾವು, Te. ತುಣ್ಡಿಂಚು; T., M. ತುಣ್ಡಿ; see ತುಣಕ). 2, to go to pieces (Bp. 58, 56).

ತುಣ್ಡು tuṇḍu. 1. a fragment, a piece; a bit, a little (ಅಸ್ತು, ಲವ Nn. 65; ಗುಣ, ಲೇಶ 78; ಶಲ್ಕ, ಲವ 157; ಕಣ್ಡಿಕೆ Kk. 74; ಶಲ್ಕ Si. 407; ಹೋಳು G.; Bp. 51, 81; J. 12, 44; 22, 32. 26; B. 4, 54. 157; My.; Tu., T., M. ತುಣ್ಡ; Te. ತುಣ್ಟ); a small piece of cloth (My.; Tu.; T. ತುಣ್ಡು); the state of being small, short or petty. ಶರ್ಮವಿಲ್ಲದ ಗಣ್ಡ ಕರಿಯೊನಕೆಯ ತುಣ್ಡು (Dp. 54). ತುಣ್ಡಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತುಣ್ಟನ ಭಯವೇನು? (Prv.). see Si. 110. 399. — ತುಣ್ಡುಕಾಲು. a mutilated, maimed leg (My.). — ತುಣ್ಡುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. a small spark (Rām. 5, 8, 77). — ತುಣ್ಡುಗೆಯ್. = ತುಣ್ಡು ಮಾಡು. ಹವಣಱದು ಮಾಂಸಮಂ ತುಣ್ಡುಗೆಯ್ದು ಉಪ್ಪೂಡುವದು (ವಲ್ಲೂರ Mr. 218). — ತುಣ್ಡು ತುಣ್ಡು. rep. (C. Bp. 11, 11). ತುಣ್ಡುತುಣ್ಡು ದೊರೆಗಳು ಕೂಡಿ ಹಿಣ್ಡುಹಿಣ್ಡು ಸೈನ್ಯ ಕೂಡಿಸಿದರು (Prv.). — ತುಣ್ಡುದೊರೆ. = ತುಣ್ಡುಪಾಳೆಗಾಱ. see Prv. s. ತುಣ್ಡು ತುಣ್ಡು. — ತುಣ್ಡುಪಾಳೆಗಾಱ. a petty chieftain (My.). — ತುಣ್ಡು ಪಿಣ್ಡ. a small piece of cloth and food given as alms. ತುಣ್ಡು ಪಿಣ್ಡ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ಯಾರ ಹಂಗು ಏನು? (Prv.). — ತುಣ್ಡುಬಟ್ಟೆ. a small piece of cloth (My.). — ತುಣ್ಡು ಮಾಡು. to cut or break into pieces or parts (My.; ಖಣ್ಡಿಸು G.). ತುಣ್ಡು ಮಾಡಿದರೂ ನೀರು ಒನ್ದಾಗದೆ ಇರದು (Prv.).

ತುಣ್ಡು tuṇḍu. 2. = ತುಣ್ಟು, ತೊಣ್ಡು 2. mischief, rascality, etc. ಬಣ್ಡುಹೆಣ್ಡತಿಯಾಗಿ, ತುಣ್ಡೊಬ್ಬ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಕಣ್ಡಲ್ಲಿ ತಿರಗೋ ಮಗನಾದರೆ ಮನೆಗೆ ದಣ್ಡ ತಪ್ಪದು (Sp.). ತುಣ್ಡುದೇವರಿಗೆ ಪುಣ್ಡು ಪೂಜಾರಿ (Prv.).

ತುಣ್ಡುತನ tuṇḍutana. = ತುಣ್ಟತನ. mischief, etc. (B. 4, 200).

ತುಣ್ಣಿ tuṇṇi. = ತುಣ್ಣೆ. the penis (T. ಚುಣ್ಣಿ; Tu. ಕುಣ್ಣೆ; M. ಕುಣ್ಣೆ, ಕುಮ್ಬಿ, ಚುಣ್ಣಿ, ಚೂತ್ತು; Te. ಚುಲ್ಲಿ, ಚುಲ್ಲೆ). see ಮೆಚ್ಚುತುಣ್ಣೆ.

ತುಣ್ಣೆ tuṇṇe. = ತುಣ್ಣಿ. (My.). ತುಣ್ಣೆಯುಣ್ಡರೂ ತುರುಕರ ಸಹವಾಸ ಬೇಡ (Prv.).

ತುತಿ tuti. Tbh. of ಸ್ತುತಿ. praise, etc. (Śmd. 358; My.).

ತುತಿಸು tutisu. = ಸ್ತುತಿಸು. to praise. (Bp. 5, 37; 43, 32; 61, 54; My.).

ತುತೂರಿ tutūri. = (ತಿತ್ತಿರಿ 2), ತುತ್ತಾರಿ, ತುತ್ತೂರಿ. a long trumpet (My.; Te. ತುತಾರೆ, M. ತುತ್ತಾರಿ, Mhr. ತುತಾರೀ). ತುತೂರಿಯೂದಿದರೆ ತುಪಟ ಬನ್ದೀತೇ? — ತುತೂರೀ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ, ತುಱುಸಿಕೊಣ್ಡು, ಓಡಿಹೋದ (Prvs.). see Prv. s. ಪಿತೂರಿ.

ತುತ್ತ tutta. = ತುಟ್ಟ. another form of ತುದಿ (Śmd. 229). — ತುತ್ತತುದಿ. (Śmd. 229). the very point or end (My.). [ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರೊಳಗೆ ತುತ್ತತುದಿಯ ರುದ್ರನುಂ ರೌದ್ರನುಮಪ್ಪಶ್ವತ್ಥಾಮಂ Pb. 13, 39 va.]. ನೆಗೆದಯ್ ಲೋಕದ ನೀಳ್ದ ತುತ್ತತುದಿಯಂ ನೀಂ (229, o. r. ತುಟ್ಟ-).

ತುತ್ತ tutta. = ತುತ್ತು, ತುತ್ತೆ. Tbh. of ತುತ್ಥ. sulphate of copper, etc. (My.).

ತುತ್ತಾರಿ tuttāri. = ತುತೂರಿ. (My.).

ತುತ್ತಿ tutti. the mulberry tree, Morus indica (Mhr., H. ತುತೀ, ತುತ; B. 5, 89; ಕವುಂಗು, ಪೂಗ Cb.).

ತುತ್ತಿದ tuttida. a proficient, etc. man (ಬಿತ್ತಿಗ, ಪ್ರೌಢ Kk. 82; ಬಿತ್ತಗ Śmd. II; *cf.* ತುಱುಲ್ 1 & 2?).

ತುತ್ತು tuttu. 1. to take by mouthfuls, to eat; to swallow (ಕಬಲನ Śmd. Dh.; Bh. 3, 6, 49; T. ತು, ತುಯ್; ತುಱ್ಱು, to fill up; to eat; ತುಱು, to be close or thronged; to be eating; see ತುಱುಕು, ತುಱುಗು 1, ತೂಸ್ತು 1; *cf.* ತೀಱ್). [ಬಣ್ಡಿಯ

ಕೊಟಿಲ್ಲನುಂ ಪತ್ತೆಣ್ಬು ತುತ್ತಿನೊಳೆ ಸಮೆಯೆ ತುತ್ತುವುದಂ ಕಣ್ದು Pb. 3, 29 va.]. ಒರ್ತುತ್ತು ಎಮ್ಬಿನಂ ತುತ್ತಿ, ದೇವಗಣಕ್ಕೆ ಆಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಪಾಱು (Śmd. 79).

ತುತ್ತು tuttu. 2. = ತೊತ್ತು 2. a mouthful of food, as much rice as forms a mouthful; a morsel; food (ಗ್ರಾಸ, ಕಬಲ Nr., Si. 317; ಆಹುತಿ, ಕಬಳ Mr. 220; ಜೀವಣ, ವಳಿಗೆ, ಕವಳ Kk. 46; Śm. 59; My.; T. ತುಱು, ತುತ್ತಿ, ತುನ್ನು, ತುಪ್ಪು, ತುವ್ವು, M. ಕೊಱು, food). [ಬಣ್ಣಿಯ ಕೊಟಿಲ್ಲನುಂ ಪತ್ತೆಣ್ಬು ತುತ್ತಿನೊಳೆ ಸಮೆಯೆ Pb. 3, 29 va.]. ಬೇಳ್ವ ತುತ್ತುಗಳು (ಚರು, ಹವಿಸ್ Mr. 260). ತೋರ ತೋರದ ತುತ್ತುಗಳನ್ ಒಡನೊಡನೆ ತಾಂ ಮಾಡುತ್ತ ಪಿಡಿದು, ... ಸೀಡುತ್ತಿರಲು (Bp. 8, 15). ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ತುತ್ತು ಹುಡುಕುವದೇ. — ತುತ್ತು ತೂಕಾ ಕೆಡಿಸಿತು. — ತುತ್ತು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಾನ ಮಱಸಿತು. — ತಲೇ ಮೂಱು ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿದರೂ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಲಿ. — ತುತ್ತು ಕೆಯ್ಗೆ ಬನ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಬಾಯಿಗಿಲ್ಲ. — ತುತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ತೊತ್ತು ಆಗಿದ್ದಾಳು (Prvs.). see Grj. 4, 97; Bh. 1, 10, 32; V. 5, 84; J. 6, 52; B. 5, 94; ಒರ್ತುತ್ತು, ಬಲುದುತ್ತು; Prvs. s. ನುಂಗು. — ತುತ್ತಂಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. = ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳು. (Bp. 56, 21). — ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. -ಗೊಳ್. to take a mouthful (J. 16, 41). ಎತ್ತೊದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಕಳದರೆ ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳಬೇಡವೇ? (Prv.). — ತುತ್ತು ತುತ್ತು. rep. ತುತ್ತು ತುತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣವೋ? (Prv.). see Bp. 15, 25; 33 sum.; 33, 11; 47, 40.

ತುತ್ತು tuttu. = ತುತ್ಥ, etc. copper sulphate. see ಕೂಪಾರೋದಿತ.

ತುತ್ತೂರಿ tuttūri. = ತುತೂರಿ, etc. a long trumpet. (My.).

ತುತ್ತೆ tutte. = ತುತ್ತು. (G.).

ತುತ್ಥ tuttha. = ತುತ್ತ, ತುತ್ತು, ತುತ್ತೆ. *blue vitriol, sulphate of copper.* 2, a stone, a rock.

ತುತ್ಥೆ tutthe. *the indigo plant.* 2, *small cardamoms.*

ತುತ್ವ tu-tva. the syllable ತು (Śmd. 146. 183. 288).

ತುದ tuda. striking, pricking, stinging. see ಅರುನ್-, ವಿಧುನ್-.

ತುದಾ tudā. = ಸುದಾ. or, perhaps, however (My.).

ತುದಿ tudi. = ಜೊಚ್, etc., ತುತ್ತ. an extremity, an end, a point, a top, a tip; end (ಅಗ್ರ Śmd. 171; Nn. 82; ಅನ್ತ್ಯ, ಅನ್ತಿಮ, ಅಗ್ರ್ಯ, etc. Mr. 459; ಅನ್ತ್ಯ Śmd. 146 Cm.; My.; Te. ತುದ, ಸುದೆ; T. ತುದಿ, ತುಯಿ, ತೂಜಿ, ತೂಪಿ; M. ತುಚ್ಚ, ತುಂಜ, ತುಸ್ಬಿ, ತುಮ್ಬು, ತುಯ್ಯ). [ಮುತ್ತೊತ್ತಿ ಬರ್ಪ ಪದಮಂ ತುದಿಯೊಳ್ ಸಿಲೆಪೇಱ್ವಾಗಳ್ Kr. 2, 6; Ap. 2, 29]. ತುದಿಯಾದುದು (ಅನ್ತ್ಯ, ಅನ್ತಿಮ, ಅಗ್ರ್ಯ, ಅಗ್ರಿಮ Hlā.). ಮರದ ತುದಿ (ಶಿರಸ್, ಅಗ್ರ, ಶಿಖರ Nr., Mr. 104; ಪ್ರಾಗ್ರ, etc. Hlā.; ಪಾದಪಾಗ್ರ, ಶಿಖಿ Nn. 4). ಮೊಲೆಯ ತುದಿ (ಚೂಚಕ, ಕುಚಾಗ್ರ Nr.). ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿ (ಶೃಂಗ, ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರ Nn. 28; ಮೇಖಲೆ 118). ಆನೆಯ ಸುಣ್ಡಿಲ ತುದಿ (ಪುಷ್ಕರ, ವಾರಣಹಸ್ತದ ಅಗ್ರ 27; ಕರಿಕರದ ಅಗ್ರ 72). ಆನೆಯ ದಾಡೆಯ ತುದಿ (ದ್ವಿಪದನ್ತದ ಅನ್ತ್ಯ 102). ಸಣ್ಣಿತ್ತುಂ ಕೂರಿತ್ತುಮಹ ಧಾನ್ಯದ ತುದಿ (ಶೂಕ Nr.). ಬಿಲ್ಲ ತುದಿ (ಅಟನಿ, ಆರ್ತಿ Si. 287). ಕೆಲಸದ ತುದಿ (ಸಾತಿ, ಅವಸಾನ 400). ಭುಜದ ತುದಿ (ತೋಳ್ದಲೆ, etc. Śm. 71). (ಕಣ್ಗಳ) ನಡುವಣ ಕರ್ಪುರಂ ಕಡೆಯಣ ಕಡುನೆಳ್ಪುಂ ತುದಿಯ ಕೂರ್ಪುರಂ (Śmd. 81). ಕಜ್ಜದ ತುದಿಯನ್ (the object aimed at) ಅಱಿಯುದೆ ನುಡಿವುದು (Bp. 28, 33). ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು ಮದುವೇ ಗುಣ. — ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವ ಎದ್ದಿದ್ದರೂ ಕೆಳಗೆ (Prvs.). see Ch. v. 178. 179. 226; Cpr. 2, 41; Bp. 42, 18; 45, 1; 51, 48; Rśv. 6, 11 va.; 13, 87; Bh. 1, 20, 55; J. 11, 14. — ತುದಿಕಾಲ್. -ಅಲು. the extremity of the foot, tip toe (ಪಾದಾಗ್ರ, ಪ್ರಪದ Hlā.; My.). — ತುದಿಕುಣ್ಡೆ. the hip, the loins (ಕಟಿ, ಕಟಿಶೀರ್ಷಕ Hlā.). — ತುದಿಕೆಯ್. the tip of an elephant's trunk (ಕರಾಗ್ರ, ಪುಷ್ಕರ Hlā.; T.). ಆನೆಯ ತುದಿಕೆಯ್ (ಕರಿಹಸ್ತಾಗ್ರ, ಪುಷ್ಕರ Nr.). 2, the extremity of the hand or arm (My.). — ತುದಿಗಯ್ದು. -ಅಯ್ದು. to go to the extreme, to be hazardous (Rśv. 13, 12). — ತುದಿಗಾಲ್. -ಕಾಲ್. = ತುದಿಕಾಲ್. (J. 8, 18). — ತುದಿಗಿವಿ. -ಕಿವಿ. the extremity or tip of the nose (Mr. 280). — ತುದಿಗುಣ್ಡು. a summit. ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಗುಣ್ಡು (ಕೂಟ, ಶಿಖರ, ಶೃಂಗ Si. 115). — ತುದಿಗುಣ್ಡೆ. = ತುದಿಕುಣ್ಡೆ. (ಕಟಿಶೀರ್ಷ Mr. 331). — ತುದಿಗೆ ಬರು. to be nearly ready (My.). — ತುದಿಗೆಯ್. = ತುದಿಕೆಯ್ No. 2. (My.). — ತುದಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to stand on tiptoe (Śsv. 2, 80). — ತುದಿಗೋಡು. -ಕೋಡು. the very point or top; the highest branch (Cpr. 5, 47; Rśv. 13, 12). — ತುದಿನಾಲಿಗೆ. the tip of the tongue (Rām. 5, 8, 57; B. 3, 40; 5, 28). — ತುದಿನೆಲೆ. the uppermost story of a building (J. 30, 36). — ತುದಿಪದ. the highest state or dignity (Bp. 4, 63). — ತುದಿಪದವಿ. = ತುದಿಪದ. (Bp. 24, 19). — ತುದಿಬಾಲ. the extremity or end of a tail (C.; B. 4, 36. 211). — ತುದಿ ಮುಟ್ಟು. to the end; completely (My.). — ತುದಿ ಮುಟ್ಟಿಸು. to bring to the end, to carry out, to do (a thing) completely (Bp. 6, 7; 22, 66). — ತುದಿ ಮುಱು. the point to be broken off, to be injured (Bp. 47, 14). — ತುದಿಮೂಗು. the extremity or tip of the nose (Mr. 280; My.). — ತುದಿಮೊದಲ್. -ಅಲು. the foremost point or part (ಅಗ್ರ Mr. 516). 2, the very beginning, commencement or root (Bp. 1, 58). 3, beginning and end (J. 10, 22; 17, 60; 19, 54). — ತುದಿಮೊಲೆ. the nipple of the breast (J. 16, 35). — ತುದಿಯ ಕಾಲ್. = ತುದಿಕಾಲ್. (Bp. 43, 85). — ತುದಿಯ ಕೆಯ್. = ತುದಿಕೆಯ್. (ಕರಾಗ್ರ, etc. Mr. 155). — ತುದಿಯ ಬೆರಳ್. the tip of the finger (Bp. 47, 42). — ತುದಿವರಂ. to the end. ಮೊದಲಿನ್ದ ತುದಿವರಮ್ ಅಡರ್ದ ಲತೆ (ಆರೋಹ Nr.). — ತುದಿವಾಲ. -ಬಾಲ. = ತುದಿಬಾಲ. (Rām. 5, 8, 34). — ತುದಿವೆರಳ್. -ಬೆರಳ್. the finger's point (Rām. 5, 8, 33; 5, 9, 7; 6, 9, 21). — ತುದಿಸೆಱಗು. the very edge or end of a garment (J. 30, 24).

ತುನ್ತುಱ್ tuntur. ತುನ್ತುಱು. = ಜೂಪಱು, ತುನ್ತುಱಿ, ತೂಪಱು. drizzling; spray; a drop (Te. ತುಪ್ಪರೆ, ತುಮ್ಪರೆ, ತುಮ್ಮುರೆ, ತುನ್ಪರೆ, ತೂರೆ, ತುಟ್ರ್; T. ತುವಱಲ್, ತುವಲೈ, ತೂವಲ್, ತೂಱಲ್, ತೂಱಲ್; M. ತೂಱಲ್; T., M. ತೂಱು, to drizzle, etc.; ತೂಗು, ತೂವು, to be sprinkled; to scatter; to sprinkle; T. ತುಮಿ, ತುಳಿ, M. ತುಳಿ, ತುಳ್ಳಿ, a drop; Te. ತೂರು, to drizzle; see ತೂಱು 3). ಇನ್ತುವುಂ ಸಿರಿ ಪುಲ್ಲಗ್ರದ ತುನ್ತುಱಿಯ! (Śś. 74). see Grj. 1, 48; Bp. 13, 12; J. 6, 3; 9, 24; 28, 36; Rśv. 10, 31 va.; Rām. 5, 8, 88. — ತುನ್ತುಱುಮಱೆ. a fine, drizzling rain, a sprinkling of rain (My.). ತುನ್ತುಱುಮಱೆಯಿನ್ದ ತೂಬಿನ ಕೆಱೆ ತುಮ್ಬಿತೇ? (Prv.). — ತುನ್ತುಱುಹನಿ. small drops of water, spray (My.). — ತುನ್ತುರ್ಪನಿ. = ತುನ್ತುಱುಹನಿ. (Bp. 13, 21). — ತುನ್ತುರ್ಬನಿ. = ತುನ್ತುರ್ಪನಿ. (ಪೃಷತ್, ಪೃಷತ Hlā.). ಆನೆಯ ಕೆಯ್ಯ ತುನ್ತುರ್ಬನಿ (ವಮಥು, ಕರಸೀಕರ Hlā.). — ತುನ್ತುರ್ವನಿ. = ತುನ್ತುರ್ಬನಿ. (ಸೀವರ Ct. I, 75; J. 30, 11).

ತುನ್ತುಱಿ tunturi. = ತುನ್ತುಱ್, etc. (ಶೀಕರ, ಅಮ್ಬುಕಣ Si. 31, *only* in Si.). see 59. 82. 248. 269. — ತುನ್ತುಱಿಮಯಿಲ್ಲು. watery vapour, fog. ತುನ್ತುಱಿಮಯಿಲ್ಲು ತಣ್ಡ (ಹಿಮಾನಿ, ಹಿಮಸಂಹತಿ, ಮಂಜು ಗುಮ್ಪು Si. 32).

ತುನ್ದ tunda. a protuberant belly; *the belly.*

ತುನ್ದಪರಿಮಾರ್ಜ tunda-parimārja. = ತುನ್ದಪರಿಮೃಜ. (ಆಲಸ್ಯದವನು G.).

ತುನ್ದಪರಿಮೃಜ tunda-parimṛija. *one who is in the habit of stroking his belly, a lazy man, a sloth.*

ತುನ್ದಿ tundi. *gorbellied, corpulent;* having a prominent navel.

ತುನ್ದಿಕ tundika. *gorbellied;* having a large navel.

ತುನ್ದಿಭ tundibha. = ತುನ್ದಿಕ. (Sk.; G.).

ತುನ್ದಿಲ tundila. *gorbellied* (*cf.* ತುಣ್ಡಿಲ); having a large navel. see s. ದುರದೃಷ್ಟ.

ತುನ್ನ tunna. struck, hit; pricked; stung; *hurt, injured, tormented* (ಪೀಡಿತ, ನೋವು Mr. 448). 2, *the tree Credela toona* Roxb. (see ನನ್ದಿವರ್ಧನಹುವ್ವು).

ತುನ್ನವಾಯ tunna-vāya. *a tailor.*

ತುಪಟ tupaṭa. = ತುಪ್ಪಟ, etc. wool. ತುತೂರಿಯೂದಿದರೆ ತುಪಟ ಬನ್ದೀತೇ? (Prv.).

ತುಪರಿ tupari. — ತುಪರಿಬಳ್ಳಿ. a creeping plant much cultivated, Luffa aegyptiaca Mill. (Z.).

ತುಪಾಕ tupāka. = ತುಪಾಕಿ. (Rśv. 5, 52. 59; Śsv. 3, 23).

ತುಪಾಕಿ tupāki. = ತುಪಾಕ, ತುಬಾಕಿ. a musket, a matchlock, a gun (My.; Br.; H. tufang). ತುಪಾಕೀ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಪಿರಂಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತುಪಾನಿ tupāni. = ತುಪಾನು. (B. 5, 128).

ತುಪಾನು tupānu. a storm, a typhoon. 2, slander, calumny (My.; Mhr., H. ತುಫಾನ). ತುಪಾನು ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡರೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ತುಪ್ಪ tuppa. clarified butter, ghee (ಸರ್ಪಿಸ್, ಘೃತ, ಆಜ್ಯ, ಆಘಾರ Hlā., Mr. 183; ಘೃತ, ಆಜ್ಯ Nn. 24; ವಾಜ, ಘೃತ 124; ಘೃತ, ಹವಿಸ್, etc. Si. 316; C.; T. ತುಪ್ಪಗ, ತುಪ್ಪು, see s. ತುತ್ತು 2; Mhr. ತೂಪ). [ಸಜ್ಜರಸದೆಣ್ಣೆಯ ತುಪ್ಪದ ಕಮ್ಪಿದೆಲ್ಲಮೆಮ್ಬುದೆ ಬಗೆದೆಲ್ಲಿ ನೋಡುವೊಡಂ Pb. 3, 4; Vr. 75, 15]. ಹೊಸ ತುಪ್ಪ (ಹೈಯಂಗವೀನ); ಹೆತ್ತ ತುಪ್ಪ (ಶೀನ, ಸ್ತ್ಯಾನ); ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪ (ಶೃತ, ಪಕ್ವ); ಕರಗಿಸಿದ ತುಪ್ಪ (ವಿಲೀನ, ದ್ರುತ); ಜೇನ ತುಪ್ಪ (ಸರಾಘ, ಮಾಕ್ಷಿಕ, etc.); ತುಪ್ಪದಲೆ ಮಾಡಿದುದು (ಸಾರ್ಪಿಷ Hlā.). ಜೇನ ತುಪ್ಪ ಬೆರಸಿದ ಮದ್ಯ (ಮಧು, ಮಾಧ್ವೀಕ, etc.); ತುಪ್ಪ ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲವೂ (ಪಯಸ್ಯ); ನಿನ್ನೆ ಕಱೆದ ಹಾಲಿನಿನ್ದಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪವು (ಹೈಯಂಗವೀನ Nr.). ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ದು ರಸಂಗಳು (ಘೃತಾದಿರಸಪಂಚಕ Nn. 83). ಜೇನ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರಿ ಸಲ್ಲುದು (Śmd. 159). ತುಪ್ಪ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ನಾಯಿಯುಚ್ಚೇಲಿ ಕೆಯ್ ತೊಳಸಿದ. — ತುಪ್ಪದನ್ಥ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು, ತಿಪ್ಪೇಪಾಲಾದ. — ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಸನ್ದು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಬನ್ದರೆ ಮಣ್ಣು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ. — ಒಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಮಾತು ತುಪ್ಪವಿಲ್ಲದ ಊಟ. — ತುಪ್ಪದ ಆಶೆಗೆ ಎಂಜಲು ತಿನ್ದ (Prvs.). see Bp. 14, 9; 32, 30; 51, 32; 57, 18; Bh. 1, 10, 30; B. 1, 15; Prvs. s. ತುಟಿ, ನೆರಮನೆ, ಪೆಟ್ಟು 2. — ತುಪ್ಪಗೆಣಸು. a good kind of genasu (My.). — ತುಪ್ಪದ ನಾಗಲಾಯಿ. N. (Bp. 59, 6). — ತುಪ್ಪದಯ್ಯಮು. -ಅಯ್ಯಮು. N. (Bp. 58, 12). — ತುಪ್ಪಹೀರೆ. = ತುಪ್ಪೀರೆ. (Si. 150). — ತುಪ್ಪೀರೆ. = ತುಪ್ಪಹೀರೆ. a kind of Luffa (C.).

ತುಪ್ಪಟ tuppaṭa. = ತುಪಟ, ತುಪ್ಪುಳ್, etc. wool (My.; Te. ತುಪ್ಪಟಿ), etc.

ತುಪ್ಪಳ tuppaḷa. = ತುಪ್ಪಳು. the plumage on some pigeon's legs (B. 3, 114), etc. ಪಕ್ಷಿಯ ತುಪ್ಪಳ (ಗಱು G.). see ಅಂಚೆದುಪ್ಪಳ.

ತುಪ್ಪಳು tuppaḷu. = ತುಪ್ಪುಳ್, etc. wool, fine, soft hair, as of cats (B. 3, 30). see ಕೊಣ್ಡಗುಱುದುಪ್ಪುಳ್.

ತುಪ್ಪುಳ್ tuppuḷ. -ಳು. = ತಿಪ್ಪುಳ್, ತುಪಟ, ತುಪ್ಪಟ, ತುಪ್ಪಳ, ತುಪ್ಪಳು, ತುಬಟ. a feather; the soft plumage, or down, of birds; the fine, soft hair of rabbits, etc. (ಪಕ್ಷಿಯ ರೋಮ Śmd. I, Śm. 30; ಖಗದ ರೋಮ Bhn. 7; ಗಱು Ct. I, 66; Cpr. 6. 96; 8, 101 va.; Te. ತುಪ್ಪುಡು; M. ತೂವಲ್, ತೊಪ್ಪಲ್, ತೊಪ್ಪೆ, ಚೊಪ್ಪೆ; T. ತೂವಿ; Tu. ತುಯಿ, ಸುಯಿ). ಮೊಲದ ತುಪ್ಪುಳು (ಶಶೋರ್ಣ, etc. Nr.).

ತುಬಟ tubaṭa. = ತುಪ್ಪಟ, etc. wool. (My.).

ತುಬಾಕಿ tubāki. = ತುಪಾಕಿ, etc. a gun, etc. (My.; B. 3, 44; 5, 240; ಕೋವಿ G.). ಹಾಱಿಸುವ ತುಬಾಕಿ (ಕುತ್ತುಕೋವಿ G.). ತುಬಾಕಿ ಹಾಱಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮಂಚಿಕೆ (ತೋವು G.). ತುಬಾಕಿಯ ಗುಣ್ಡು (B. 4, 131).

ತುಬ್ಬು tubbu. 1. to point out a thief, or to spy out a thief and make him known (ಚೋರ ಸೂಚನೆ Śmd. Dh.; T. ತುರುವು, to seek; ತುರುನು, to explore, examine; Tu., T. ತುಪ್ಪು, M. ತುನಿವು, ತುನ್ಬು, search; a clue, trace; *cf.* ಚೂಪು 1, ತೋಱ್, and ದೋಹಿಲ್). 2, to be found out or discovered [ನಾಲಗೆ ಕುಲಮಂ ತುಬ್ಬುವವೊಲುಱದೆ ನೀಂ ಕೆಡೆ ನುಡಿವೈ Pb. 10, 20]; (Bh. 4, 4, 39; J. 30, 31).

ತುಬ್ಬು tubbu. 2. the state of being found out or detected, detection. (ತಲ್ಲಂಭೀ ಚ Śmd. Dh.; Tu.). ತುಬ್ಬಾಗದ ಕಳವು ಮಬ್ಬಾದ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ತುಮಕಿ tumaki. = ತುಮರಿ, ತುಮ್ಬುರು q. v. etc. (Te. ತುಬಿಕಿ, ತುಮಿಕಿ, ತುಮ್ಮಿಕೆ). the wild mangosteen tree, Diospyros embryopteris Pers. (St. & Pl.).

ತುಮರಿ tumari. = ತುಮಕಿ, etc. (St. & Pl.).

ತುಮಲ tumala. = ತುಮುಲ. *tumult, etc.*

ತುಮುಲ tumula. *uproar, tumult, mingled, tumultuous and vehement combat, melee.*

ತುಮುಳ್ tumuḷ. 1. to be enlightened (as the eye by eating, Cpr. 4, 48), to be re-animated or refreshed (?). ತುಮುಳ್ದಿಂ (Śmd. 49. 55).

***ತುಮುಳ್ tumuḷ. 2.** to get faded, to get disfigured. ಧಾತ್ರಿಯ ಬಿಣ್ಪಿನಗೆಣ್ಣಿನನ್ದವಲ್ತಣಕವಿದೆನ್ದು ಕಣ್ ತುಮುಳ್ದವು Pb. 9, 99.

ತುಮ್ಬ tumba. = ತುಮ್ಬಾ. fully, etc. see s. ತುಮ್ಬು 1.

ತುಮ್ಬ tumba. = ತುಮ್ಬಿ. a kind of pumpkin. (ಕರೇ ಕುಮ್ಬಳಕಾಯಿ G.).

ತುಮ್ಬರ tumbara. = ತುಮ್ಬುರು, etc. a kind of tree. (ತಿನ್ದುಕ, ಶಿತಿಸಾರಕ etc. Si. 130).

ತುಮ್ಬರಿ tumbari. = ತುಮ್ಬುರ, etc. (ತಿನ್ದುಕ Si. 484).

ತುಮ್ಬಿ tumbi. 1. = ತುಮ್ಬೆ 1, ದುಮ್ಬಿ, ದುಮ್ಬೆ. a large black bee, resembling the humble bee (ಅಳಿ Śmd. I; ಮುಯ್ಯಾರಡಿ, ಆಱಡಿ, ಅಲರ್ವಕ್ಕಿ, ಪಱಿಮೆ, ನೋಳಮ್ಬ Śmd. II, Kk. 90; ಮಧುಕರ, ಮಧುಪ, ಶಿಲೀಮುಖ, ಭ್ರಮರ, ಭೃಂಗ, ಷಟ್ಚರಣ, ಪುಷ್ಪಲಿಟ್, ಅಳಿ, etc. Hlā., Nr., Si. 176; ಗುಂಗಿಹುಳು G.; ಮಧು, ಭೃಂಗ Nn. 13; ಮಧುಪ್ರಿಯ 29; ಭ್ರಮರ 45; ಮಧುವ್ರತ 63; ಅಳಿ 107; ನೆಲಬಣ್ಣುಣಿ Ct. I, 28; ಪರಿಮಳದಿರುಕ I, 27; My.; T., M.; Te. ತುಮ್ಮೆದ). [ಮಿಗೆ ಕಣ್ಗೊಳಿಪ್ಪ ತುಮ್ಬಿಗಳ್ Kr. 3, 25; ತುಮ್ಬಿಗಳಿನೆ ತುಮ್ಬಿ Pb. 1, 8; Ap. 1, 65]; see Śmd. 152. 169. 272; Cpr. 7, 55; Mr. 89; Jnv. 1, 13; Bh. 1, 5, 7. 9; 1, 20, 54; Rśv. 2, 39; J. 3, 25; 8, 3; 26, 5; ಎಳೆದುಮ್ಬಿ, ಕೆಮ್ಬುತುಮ್ಬಿ, ಮರುಳ್ದುಮ್ಬಿ, ಮಱು-, ಮಾಲೆ-, etc. — ತುಮ್ಬಿಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. black bee-like ringlets (Śmd. 212 Mdb.); ringlets consisting of black bees (Śsv. 1, 53). — ತುಮ್ಬಿವಿಣ್ದು. -ಪಿಣ್ದು.

a swarm of black bees (J. 26, 24). — ತುಮ್ಬಿವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a female black bee (Cpr. 8, 98). — ತುಮ್ಬಿವೆದೆ. -ಹೆದೆ. a bow-string of black bees (J. 6, 17).

ತುಮ್ಬಿ tumbi. 2. = ತುಮ್ಬೆ 2, q. v. a kind of herb. (ದ್ರೋಣ Nr.; Te. ತುಮ್ಮಿ). see ದೊಡ್ಡ-. — ತುಮ್ಬಿಹೂ. (ಕುನ್ದ G., Cb., sic !).

ತುಮ್ಬಿ **tumbi.** = ತುಮ್ಬು. *a kind of long gourd, Lagenaria vulgaris* Ser. 2, the plant Asteracantha longifolia.

ತುಮ್ಬಿಕೆ tumbike. repletion, etc. (My.).

ತುಮ್ಬಿಸು tumbisu. to fill (v. t., My.). ತುಮ್ಬಿಸಲ್ ಪಟ್ಟಿದು (ಪೂರ್ಣ, ಪೂರಿತ Si. 381). see Bh. 2, 4, 10; Bp. 46, 53; 59, 10; J. 4, 21; 9, 19; B. 5, 187. 2, to cause to fill (My.). 3, to give the male to any she-animal (My.).

ತುಮ್ಬು tumbu. 1. to become full, to be filled up; to become full or complete; to abound, to be amassed; to get plump and strong (ಪೂರಣ Śmd. Dh.; ಸಮ್ಪೂರ್ಣ Śm. 101; C.; T., M. ತುವಲು, ತುಗರು, ತೂರು; [Tu. ದಿಂಜ್; ತುಮ್ಬು to carry]; T. ತುವಲು also: to be close pressed together; ತುಪ್ಪು, plenty; ತುಮ್ಬೆಟ್ಟು, host; see ತುಱುಗು 1; *cf.* ತಿಮ್ಬು 2). [ಅಮ್ಬೆ ಕಣ್ಣ ನೀರಂ ತುಮ್ಬೆ Pb. 1, 76 va.]. ತುಮ್ಬಿದ ಹುಣ್ಣವೆ (ರಾಕೆ Hlā.). ತುಮ್ಬಿದ ಮೆಯ್ಯನು (ಬಲವಾನ್ Nr.). ತುಮ್ಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕೋದಿಲ್ಲ. — ತುಮ್ಬಿದ ಮನೆಗೆ ಉಡು ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.). ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ ತಮಂ ತುಮ್ಬಿದುದು (J. 26, 5). see Bp. 3, 4; 32, 32; 46, 24; 47, 29. 31; 59, 17; 60, 34; Bh. 1, 10, 31. 34; J. 28, 25; Dp. 4, 5; 148, 4; Si. 39. 389. 2, to fill (v. t.). ತುಮ್ಬಲು ಪಟ್ಟಿದು (ಪೂರ್ಣ, ಪೂರಿತ Nr.; Si. 381). see Bp. 43, 26; 46, 78; 49, 22; 56, 9. 12; 59, 4. 16; Bh. 3, 13, 28; Rśv. 2, 48; 6, 11; 13, 65; Rām. 1, 13, 10; Si. 309; B. 1, 10; 3, 59. 3, to possess, as a demon. ದೇವರು ಅವನ ಮೆಯ್ ತುಮ್ಬಿ ಬನ್ದದೆ (My.). — ತುಮ್ಬ. so that it becomes or is full: fully, completely, all over, much (My.). see Si. 78; ಮೆಯ್ತುಮ್ಬ; Prv. s. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. — ತುಮ್ಬಾ. = ತುಮ್ಬ. ನಾವು ಆತನನ್ನು ತುಮ್ಬಾ ನಮ್ಬಿ (B. 3, 3). ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾ ಮೇವು ದೊರಕುವದಿಲ್ಲ (3, 22). ನಿನಗೆ ಹಿತವಾಗ ಬೇಕೆನ್ದು ತುಮ್ಬಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ (4, 39). ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳು ವಿರೆನ್ದು ತುಮ್ಬಾ ನಮ್ಬಿ ಕೊಣ್ಡಿದ್ದೇನೆ (4, 107). ಆ ಮಾತಿಗೆ ತುಮ್ಬಾ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಣ್ಡು (4, 124). ತುಮ್ಬಾ ಹೊಯ್ದರೂ ಹಮ್ಬಲು ಹೋಗದು. — ಬಾಯಿ ತುಮ್ಬಾ ಮಾತು, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬಾ ಊಟ (Prvs.).

ತುಮ್ಬು tumbu. 2. the becoming full, etc. — ತುಮ್ಬು ಜವ್ವನ. full, blooming youth (Rśv. 2, 8 va.). — ತುಮ್ಬುರಕೊಳ್ಳಿ. -ಉರ್-. a fire-brand in full blaze (Abh. P. 4, 39). — ತುಮ್ಬು ವೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. the full moon (Rśv. 1, 84).

ತುಮ್ಬು tumbu. 3. = ತೊಟ್ಟು 3, ತೊಡಮ್ಬೆ. the foot-stalk of a leaf, flower or fruit, a stalk (ವೃನ್ತ Śmd. Dh.; ವೃನ್ತ, ತೊಟ್ಟು Śm. 22; ವೃನ್ತ 101; ನಾಱ Śmd. I, o. r. ನಾಱು; ವೃನ್ತ, ಕಾಯ ದೇಟು G.; B. 4, 64; My.). ಮೊಗ್ಗೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತುಮ್ಬು ಇರುತ್ತದೆ (B. 3, 36).

ತುಮ್ಬು tumbu. 4. = ತೂಬು. a bore, a tube: the nave of a wheel through which the axle passes (ನಾಭಿ, ಪಿಣ್ಡಿಕೆ Hlā.; Tu., T., M. ತೂಮ್ಬು, perforation; a pipe or tube = ತೊಳ್ಳೆ; Te. ತೂಮು, a bore, hole, fissure; see ತುರುವು 1, ತೊಳೆ 3). ಗಾಲಿ ಯ ತುಮ್ಬು (ನಾಭಿ Nr.). [ತುಮ್ಬಿನ ನೀರನುರ್ಚಿದಾಗಳಡೆ ಪರಿದು ಮನ್ನೆ ಯರಾಳನ್ತೆ ಕಾದಿ Pb. 5, 46 va.; ಅಲ್ಲಿ ತುಮ್ಬಿದ ಪಾದೋದಕದ ತುಮ್ಬನು ಚ್ಚಲು ಬೆಳೆವ ರಾಜಶಾಲಿಯ ಗದ್ದೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಡುಗ Cv. 357]. 2, an outlet, a sluice, a floodgate, a water-course (ಜಲಪ್ರಣಾಲಿ Śmd. Dh.; ಜಲಪ್ರಣಾಲ Śm. 101; ಕೆಱೆಯ ಕೋಡಿ G.; T., M. ತೂಮ್ಬು; Te. ತೂಮು). see ಕೊಲುಂದುಮ್ಬು. — ತುಮ್ಬುವರಿಯಿಸು. -ಪರಿಯಿಸು. to cause (something) to over-flow a floodgate (Cpr. 8, 44 va.).

ತುಮ್ಬುರ **tumbura.** N. of a Gandharva (Bp. 1, 48; V. 7, 58; ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಹಾಡಕಾಱ G.).

ತುಮ್ಬುರು tumburu. = ತುಮಕಿ, ತುಮರಿ, ತುಮ್ಬರ, ತುಮ್ಬರಿ, ತೂಪರೆ, ತೂಬರೆ. the wild mangosteen tree, Diospyros embryopteris Pers. (Embryopteris glutinifera Roxb.), the fruit of which contains a powerful glue (ತಿನ್ದುಕ, ಶಿತಿಸಾರಕ, ಕಾಲಸ್ಕನ್ಧ, ಸ್ಫೂರ್ಜಕ Nr.; ತಿನ್ದುಕ Mr. 115; T. ತುಮ್ಬಿ; Sk. ತುಮ್ಬುರು, the fruit of Diosp. embryop.). see ಕಿಱುಯ-; Bh. 1, 20, 48. [— ತುಮ್ಬುರುಕೊಳ್ಳಿ. a faggot of the tumbura tree which is highly inflamable. ಹಿಡಿಮ್ಬನಾಡಮ್ಬರಂಗೆಯ್ದು ತುಮ್ಬುರು ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ತಮ್ಬರಮ್ಬರಂ ಸಿಡಿಲ್ದು Pb. 3, 17 va.].

ತುಮ್ಬುರು **tumburu.** = ತುಮ್ಬುರ. (My.). — ತುಮ್ಬುರುತೀರ್ಥ. N. of a lake at Tirupati (My.).

ತುಮ್ಬೆ tumbe. 1. = ತುಮ್ಬಿ 1. a large black bee, etc. (ಶಿಲೀಮುಖ Si. 408, *only* in Si.). — ತುಮ್ಬೆಹುೞು. (ಮಧುಕರ, ಮಧುಪ, etc. Si. 176; ಶೂಲ 410).

ತುಮ್ಬೆ tumbe. 2. = ತುಮ್ಬಿ 2. the herb Phlomis indica Lin. (Leucas ind. R. Br.; ದ್ರೋಣ Si. 419; ಶಮ್ಮಾಸು Mr. 150, o. r. ಶಂಖಾಸು; Tu., T., M.; Te. ತುಮ್ಮಿ). 2, the very common weed Leucas linifolia (Z.). see ಕಾಡ ತುಮ್ಬೆ, ಗಣ್ಟು-, ದೆವ್ವದುಮ್ಬೆ, ಹೆದ್ದುಮ್ಬೆ.

ತುಯ್ tuy. = ತೊಯ್, ತೊಯ್ಯು, ತೊ 1, etc. to be or become wet or moist (ಸಾರ್ದ್ರತ್ವ Śmd. Dh., o. r. ತೊಯ್; [Tu. ತೊಯ್ to wash]; T. ತುವೈ; M. ತುವೆ; T. ತೊಯ್ಯಲ್, mire; ತೊಯ್ಮಿಲ್, cultivated moist land).

ತುಯಿ tuyi. to pull, to draw, to stretch (My.; Te. ದುಯ್ಯು, ದೂಯು). P. ps. ತುಯಿದು, ತೂದು (My.).

ತುಯಿತ tuyita. the act of pulling, etc. (My.).

ತುಯ್ಯಲ್ tuyyal. a dish of rice, milk and sugar (ಕ್ಷೈರೇಯಿ, ಪಾಯಸ, ಪರಮಾನ್ನ Hlā., Nr.; see ತುತ್ತು 1 & 2?). [ಈ ಜಿನವರ್ಮನ ಬೆನ್ನೊಳಡಿಯಿಲ್ಲದ ತಳಿಗೆಯನಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಯ ತುಯ್ಯಲ ನುಣ್ಬುದೆನಗಱ್ತು Vr. 64, 17; Bv. 120]. — ತುಯ್ಯಲಲ್ಲಮದೇವ. N. (Bp. 37, 6).

ತುರ **tura.** quick, swift. see ಹೊಡೆಯುಕ್ಕಿದುಯ್ಯಲು s. ಹೊಡೆ 6.

ತುರಕ **turaka.** = ತುರುಕ. (B. 5, 89; My.). — ತುರಕಬೇವುಮರ. the common bead tree or Persian lilac, Melia azedarach Lin. (St. & Pl.; My.).

ತುರಕಿ **turaki.** a Turkish horse (Te. ತುರಿಕಿ). — ತುರಕಿನಡಿಗೆ. a horse's trot (ಧೌರಿತಕ G.).

ತುರಗ **tura-ga.** going quickly: *a horse.* 2, the number seven, because of the seven horses of the sun. — ತುರಗದಱ. a troop of horses (Śmd. 207).

ತುರಗಗತಿ **turaga-gati.** the paces of a horse. see Mr. s. ವಾಜ.

ತುರಗಮುಖಲೋಹ turaga-mukha-lōha. the iron in the mouth of a horse. see ಕಿಲಿಚ್.

ತುರಗಮೇಧ turaga-mēdha. = ಅಶ್ವಮೇಧ. the horse-sacrifice. (J. 25, 7; Rām. 1, 7, 24).

ತುರಗವ್ರಾತ turaga-vrāta. the troop of (the sun's) horses: the number seven (Ch.).

ತುರಗಾರೂಢ turaga-ārūḍha. a horseman. (R.).

ತುರಗಾಳಿ turaga-āḷi. a multitude of horses (Rām. 5, 8, 59).

ತುರಂಗ tura-ṅ-ga. 1. = ತುರಗ. *a horse* (ಕುದುರೆ Nn. 13. 26. 46); 2, = ತುರಗ No. 2. 3, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 57. 60 seq.). ತುರಂಗಕ್ಕೂ ಕುರಂಗಕ್ಕೂ ಸಮವೋ? (Prv.).

ತುರಂಗ turaṅga. 2. a jail (B. 5, 162. 176. 201. 204; Mhr., Port.).

ತುರಂಗಪ್ರಾಸ turaṅga-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ತುರಂಗಮ tura-ṅ-gama. *a horse.* 2, N. of a vṛitta (Ch.).

ತುರಂಗವಕ್ತ್ರ turaṅga-vaktra. = ತುರಂಗವದನ (My.).

ತುರಂಗವದನ turaṅga-vadana. horse-faced: *a Kinnara.* 2, Hayagrīva (My.).

ತುರಂಗಸ್ಕನ್ಧ turaṅga-skandha. *a troop of horses.*

ತುರಂಗಿ turaṅgi. a horseman, a rider, a groom. (Cpr. 10, 81; 10, 86 va.; Rsv. 13, 85).

ತುರಂಜಿ turañji. = ತೋರಂಜಿ, ದುರಂಜಿ?. a tree so called (My.; Br., H. ತುರಂಜಿ, the citron, a dry lime of large size); excellent (My.).

ತುರತ turata. = ತುರಿತ, ತುರುತ, ತುರ್ತ, ತುರ್ತು. smartly, quickly; haste; urgency (My.; Mhr., H. ತುರೂತ, ತುರ್ತ, ತೂರ್ತ).

ತುರಾಯ turāya. = ತುರಾಯಿ. an ornament for the turban, of flowers, pearls, etc.; a plume, a crest, a nosegay. 2, the tufted head of certain flowers and vegetables (Mhr., H. ತುರಾ; Br. ತುರಾ, ತುರಾಯಿ). — ತುರಾಯದ ಹಕ್ಕಿ. (ಕಲಿಂಗ, ಧೂಮ್ಯಾಟ, ಭೃಂಗG.).

ತುರಾಯಿ turāyi. = ತುರಾಯ. (My.). ನವಿಲಿನ ತುರಾಯಿ (ಶಿಖೆ, ಚೂಡೆ G.). ಜುಟ್ಟೀ ಎನ್ಬು ಪಾರಿವಾಳಗಳಿಗೆ ತುರಾಯಿ ಇರುತ್ತದೆ (B. 3, 114). — ತುರಾಯಿಮರ. a cypress (My.).

ತುರಾಷಾಟ್ turāṣāṭ. = ತುರಾಷಾಹ್.

ತುರಾಷಾಟ್ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರ turāṣāṭ-tīvra-astra. the thunderbolt and weapon of Indra (ಇನ್ದ್ರನ ಆಯುಧವಹಸ್ತಾ ವಜ್ರ Nn. 119).

ತುರಾಷಾಹ್ turā-ṣāh. (-sāh). quickly overpowering: *Indra.*

ತುರಿ turi. 1. = ತುರುವು 1. to hollow, etc. (My.).

ತುರಿ turi. 2. = ತುರುವು 2. grating, etc. 2, = ತುರುವಲು s. ತುರುವು 1. (My.). — ತುರಿಮಣೆ. = ತುರುವುಮಣೆ.

ತುರಿ turi. 1. = ತುಲಿ, ತೂಲಿ, ತೂಲಿಕೆ, q. v. a painter's brush, etc. (Sk.; R.).

ತುರಿ turi. 2. = ತೂರ್ಯ 2. a bugle (My.).

ತುರಿತ turita. = ತುರತ, ತ್ವರಿತ. quickly, soon (ಅಂಜಸಾ Mr. 537; My.).

ತುರಿಪ turipa. = ತುರಿಹ. [ಕೆನ್ದಳಿರ ಪಾಸುಗಳಂ ಕುಳಿರ್ವಾಳಿನೀರ್ಗಳಿಂ ತುರಿಪದೆ ಸೂಸುತುಂ ಕೆಳದಿಯರ್ ನೆರವುತ್ತಿರೆ ನೋಡೆ ದಾಹನೊತ್ತರಿಸಿದುದು Pb. 5, 8; Ap. 4, 17; Vr. 111, 20]; (Abh. P. 7, 94; V. 8, 50). — ತುರಿಪಂಗೆಯ್. -ಂ-. to be hasty (Abh. P. 8, 61 va.).

ತುರಿಹ turiha. Tbh. of ತ್ವರಿತ. hastening, etc. (Śmd. 354. 363. 368; ಶೀಘ್ರ Kk. 50, Śm. 61).

ತುರೀಯ turīya. *fourth;* a fourth, a quarter; the fourth state of the soul in which it has become one with the Brahma or universal soul.

ತುರೀಯವರ್ಣ turīya-varṇa. belonging to the fourth caste; *a Śūdra.*

ತುರೀಯಾತೀತ turīya-atīta. an attribute of Śiva (Śsv. 2, 103).

ತುರುಕ turuka. = ತುರಕ, ತುರುಷ್ಕ. a turk; a mussulman; turkish (ತುರುಷ್ಕ, ಯವನ, ಜೋನೆಗ Mr. 382; My.; Tu.; T., M. ತುಲುಕ್ಕ Si. 227). ತಿರಿ ತಿರಿಗಿ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತುರುಕನಿನ್ದ ದೆಬ್ಬೆ ತಿನ್ದ. — ತುರುಕ ಮಿಣ್ಡ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಎದುರು ಚುಕ್ಕಿಯೋ? — ತುರುಕರ ಸಂಗ ಎಷ್ಟಿಗಾದರೂ ಭಂಗ (Prvs.). see Prv. s. ತುಣ್ಣೆ and ತುಕುವರಸ.

ತುರುಕಿತಿ turukiti. a turkish or mahomedan woman (My., also ತುರುಕಿತ್ತಿ).

ತುರುತ turuta. = ತುರತ. quickly, etc. (My.).

ತುರುಪು turupu. a "troop" (My.; Br. ತುರುಫು). 2, a trump or winning card (My.; H.).

ತುರುಮರಿ turumari. = ಚೂರುಮರಿ. — ತುರುಮರಿಗಡ್ಡೆ. a plant with a yellowish flower and eatable tubers, Habenaria marginata Colebr. (Z.). — ತುರುಮರಿಯಲಬು. -ಅಲಬು. an herb, Aerva monsonia Mart. (Z.).

ತುರುವು turuvu. 1. = ತುರಿ 1. to hollow, to bore, to drill, to make a hole (T.). 2, to grate, to scrape, as fruits; to scrape out, as a kernel out of its shell (My.; Tu. ಹಿರೆಪು; T.; Te. ತುರುಮು). — ತುರುವಲು. that which has been grated or scraped out (My.).

ತುರುವು turuvu. 2. = ತುರಿ 2. grating, scraping, scraping out. — ತುರುವುಮಣೆ. an instrument with indents on a piece of wood for scraping the kernel of a cocoanut out of its shell; a grater for reducing the kernel of a cocoanut, etc. into minute parts, pulp, or powder (My.).

ತುರುಷ್ಕ turuṣka. an Indo-Skythian or Turk; a Mahomedan; any foreigner, a Greek, etc. (ಯವನ, ಜೋನೆಗ Mr. 382); Turan or Turkestan (Bp. 6, 18). 2, *olibanum, Indian incense, the resin of Boswellia serrata* Stackh. see Si. 227; ಲೋಬಾನ.

ತುಱ tuṛa. 1. = ತುಱು 2. a cow, etc. — ತುಱಮನ್ದೆ. = ತುಱು-. (B. 3, 23).

ತುಱ tuṛa. 2. = ತುಱಿದು. P. p. of ತುಱು 1, in ತುಱ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ತುಱಕು tuṛaku. = ತುಱುಕು. to stuff, etc. (My.).

ತುಱಗು tuṛagu. = ತುಱುಗು 1. to be crammed, etc. (J. 4, 44, o. r. ತುಱುಗು).

ತುಱಚಿ tuṛaci. = ಚುಱಚಿ, ಚುಱುಚಿ, ತುಱಿಚೆ, ತುಱುಚಿ, ತುಱುಚೆ. a plant. see ಕಪಿ-; ದೂಲೆ. — ತುಱಚಿಗಿಡ. an annual plant, stinging like nettles, cowhage, Mucuna pruriens D. C. (Dolichos pruriens Lin.; St. & Pl. & Z.; My.; M. ಚೊಱಿಯಣಮ್ಬು, ತೂವ; Te. ದುರದಗೊಣ್ಡಿ, ದೂಲಗುಣ್ಡಿ, -ಗೊಣ್ಡಿ). — ತುಱಚಿಬಳ್ಳಿ. a climbing shrub, Tragia involucrata Lin. (St. & Pl.; Te. ದೂಲಗುಣ್ಡಿ, -ಗೊಣ್ಡಿ; T. ಚೊಱು; M. ಚೊಱುಙ್ಙಣ; M. ಚೊಱುವಳ್ಳಿ, cowhage). 2, Tragia cannabina L. f. (Z.).

ತುಱಸು tuṛasu. = ತುಱಿಸು. to scratch, etc. (My.).

ತುಱಿ tuṛi. 1. = ತುಱಿಸು. (My.).

ತುಱಿ tuṛi. 2. = ತುಱಿತ, ತುಱು 1. itching; the itch; scratching (ಕಣ್ಡು, ಖರ್ಜು, ಕಣ್ಡೂಯೆ Nr., Si. 200; My.); an

itching desire, lust (My.; Tu. ಕಿರ್‌ವ್ವ್; T. ಚೊಱಿ, ತುರುದ್ಧೈ, ಚುಳ್ಳು; Te. ದುಱದೆ, ದೂಲೆ; M. ಚೊಱಿ; T. ಚೊಱಿ, M. ಚುರಣ್ಡು, to scratch; M. ಚೊಱಿಮೀನ್, an itching polyp, *cf.* ಚೊಱಿ). ತುಱಿಯಿದ್ದವಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ, ಮಱೆಯಿದ್ದವಗೆ ಮನ್ದತ್ವವಿಲ್ಲ. — ತುಱಿಯಿರುವಲ್ಲಿ ತುಱಿಸುವದು (Prvs.). — ತುಱಿಕಜ್ಜಿ. herpes, scab (ಕಚ್ಛು, ಪಾಮ, ವಿಚರ್ಚಿಕೆ Si. 200). — ತುಱಿಗಜ್ಜಿ. = ತುಱಿಕಜ್ಜಿ. (My.). — ತುಱಿಮುಳ್ಳುಮೀನು. (ಸಹಸ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, ಪಾಠೀನ Si. 87). — ತುಱಿ ಹಿಡಿ. a morbid itching to seize. ಚಿಬ್ಬು ತುಱಿ ಹಿಡಿವುದು (ಪ್ರಸರ, ವಿಸರ್ಪಣ Nr.).

ತುಱಿಕೆ tuṛike. itching, stinging; scratching (My.). — ತುಱಿಕೆಗಿಡ. an erect herb, the Neilgherry nettle, Urtica heterophylla Willd. (St. & Pl.; T. ಚೊಱಿ).

ತುಱಿಗು tuṛigu. misprint for ತುಱುಗು 1 (Rśv. 8, 5 va.).

ತುಱಿಚು tuṛicu. = ತುಱಿಸು. (My.).

ತುಱಿಚೆ tuṛice. = ತುಱಿಚಿ, etc. a kind of plant. see ಬಳ್ಳಿದುಱಿಚೆ.

ತುಱಿತ tuṛita. = ತುಱಿ 2. itching, etc. (My.).

ತುಱಿಸಿಕೆ tuṛisike. = ತುಱಿಕೆ. itching, etc. — ತುಱಿಸಿಕೆಗಿಡ. = ತುಱಿಕೆ-. (St. & Pl.).

ತುಱಿಸು tuṛisu. = ತುಱಿಸು, ತುಱಿ 1, ತುಱಿಚು, ತುಱುಸು. to scratch what itches, to scratch (ಕಣ್ಡೂತಿಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; J. 5, 68; My.). ಕೀಱಿ ಕೆಣಕಬೇಡ, ಮೇಗಾಲು ತುಱಿಸಬೇಡ. — ಕೊಳ್ಳೀ ತೆಗದುಕೊಣ್ಡು, ತಲೇ ತುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡನ್ತೆ. — ತಿಮರು ತುಱಿಸಿದರೆ ಅರಸಿನ ಹಾಗೆ. — ತುತೂರೀ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ, ತುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡು, ಓಡಿ ಹೋದ. — ತುಱಿಯಿರುವಲ್ಲಿ ತುಱಿಸುವದು. — ತುಱಿಸಿಕೊಣ್ಡರೆ ಬಱಿ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ತುಱಿಸಿ ಕೊಣ್ಡವ ಉರಿ ಪಟ್ಟಾನು (Prvs.).

ತುಱು tuṛu. 1. = ತುಱಿ 2. itching, etc. — ತುಱುಗಜ್ಜಿ. = ತುಱಿ-. (My.).

ತುಱು tuṛu. 2. = ತುಱಿ 1. (Śmd. 59). a cow; kine (ಗೋಧನ Mr. 187; Te. ತೊಜ್ಜು; T. ತೊಱು, ತೊಱುವು, a crowd; a herd of cows; M. ತುಱು, a heap; Te. ತುಟುಮು, an assembly, crowd; a flock; a clump; a row; see ತುಱುಗು 2). [ತಳ್ವದೆಯ್ದಿ ನಾಂ ತುಱುವನೆ ಕೊಳ್ವಮನ್ತು ತುಱುಗೊಳ್ಗೊಡೆ ಪಾಣ್ಡವರಿರ್ಪ ಗಣ್ಡರೇ Pb. 8, 89]. ತುಱುಗಳ್ (ಆಕಳ್ Bhn. 38). ತುಱುವಿನ ಮನ್ದೆ (ವ್ರಜ, ಗೋಕುಲ, ಗೋಷ್ಠ); ತುಱುವಿನ ಹಿಣ್ಡು (ಗೋವೃನ್ದ, ಗೋಧನ, ಧನ Hlā.). ಜಗುನೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಱುಗಳಂ ಮೇಯಿಸಿದಂ (Śmd. 273). ತುಱುಗಳ ಪೆಣ್ಡಿರ ಪಾರ್ವರ ಮಱೆವೊಕ್ಕರ (120 Mḍb.). ತುಱು ಇಲ್ಲದವ ಮರಕ್ಕಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). see Bp. 58, 22; 60, 21. 22. 27. 31; ಕಾಱ್-, ಸಗ್ಗದುಱು. — ತುಱು ಕಱು. dupl. ತುಱು ಕಱುವಿಲ್ಲದ ಊರು ನರಕಭಾಜನ (Sp.). — ತುಱುಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. to tend kine (J. 6, 47). — ತುಱುಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a cowherd (J. 7, 30). — ತುಱುಗಾಹಿ. -ಕಾಹಿ. = ತುಱುಗಾಯಿ. (Bh. 2, 2, 78). — ತುಱುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. [to lift a cow or kine. ತುಱುಗೊಳೆ ಬಾಱೆಮೆನ್ದು ತುಱುಗೋಳೊಳೆ ಸಾವುದು ಸೈಪಿದೆನ್ದು Pb. 8, 95]. ಬೇಡರ ವೋಲ್ ಮಸಗಿ ತುಱುಗೊಳಲ್ ಬಱಿಸನ್ದಂ (Śmd. 281, o. r. ತಱಿಸನ್ದಂ). [— ತುಱುಗೋಳ್. seizing or cattle lifting. ತುಱುಗೋಳೊಳೆ ಸಾವುದು ಸೈಪಿದೆನ್ದು Pb. 8, 95. — ತುಱುಪಟ್ಟಿ. = ತುಱುಹಟ್ಟಿ. ನಾಮಿಲ್ಲಿ ಚರಿಗೆವುಗದೆ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯೊಳಿರ್ದ ತುಱುಪಟ್ಟಿಗೆ ಪೋಪಮೆನ್ದಿರ್ದರುಂ ಪೋಪರ್ Vr. 103, 22]. — ತುಱುಪಳ್ಳಿ. a cowpen, or a station of cowherds (ಗೋಸ Śs.). — ತುಱುಪಳ್ಳಿಕಾಱ. a cowherd (Bh. 2, 8, 17). — ತುಱುಮನ್ದಿ. = ತುಱುಮನ್ದೆ No. 2. (ಗೋಕುಲ, ಗೋಷ್ಠ Mr. 187, o. r. -ಮನ್ದೆ). — ತುಱುಮನ್ದೆ. a herd of kine (ತುಱುವಿಣ್ಡು Śm. 33; ಹಿಣ್ಡು 96; ಪಕ್ಕೆ 79, which might mean "cowpen"). 2, = ತುಱುಮನ್ದಿ, a cowpen, or a station of cowherds (see ತುಱುವಿನ ಮನ್ದೆ s. ತುಱು). — ತುಱುವಿಣ್ಡು. -ಪಿಣ್ಡು. = ತುಱುಮನ್ದೆ No. 1. (Śmd. 33). — ತುಱುಹಟ್ಟಿ. a cowpen. ಹಱೆಯ ತುಱುಹಟ್ಟಿ (ಗೋಷ್ಠೀನ); ತುಱುಹಟ್ಟಿಯ ಅದ್ದಿಕದವನು (ಗೋಷ್ಠಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಗೋವಿನ್ದ Nr.).

ತುಱು tuṛu. 3. = ತಱಿ 8. running (see ಮುನ್ದುಱು; M. ತುಱು, to gush out; ತುಱೆ, to be opened; *cf.* ತೊಱೆ 3 and ತೆಱೆ 1; T. ತುಕ್ಕೈ, menstruation; ಚುಱಾ, the filth or nastiness of the body). — ತುಱುಮಿಣ್ಡಿ. = ತಱಿ-. a girl at the age of puberty, a female that has become menstruant (ನೆಱೆದ ಪೆಣ್ Śm. 73; ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದವಳ್ Kk. 27).

ತುಱುಕಾಱ tuṛu-kāṛa. a cowherd (ಗೋಪಾಲ, ವಲ್ಲವ Hlā.); [ಪಚ್ಚಪಸಿಯ ತುಱುಕಾಱಂಗಗ್ಗಳಿಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ Pb. 6, 46]. an owner of cows (ಗೋಮತ್, ಗೋಮಿ, ಗೋಸ್ವಾಮಿ Hlā.). ತುಱುಕಾಱರ ಪಟ್ಟಿ (ಘೋಷ, ಆಭೀರಪಲ್ಲಿ Hlā.).

ತುಱುಕು tuṛuku. = ತುಱಿಕು, ತುಱುಬು 1, ತುಱುಮ್ಬು 1. to force or crowd things into, to cram, to stuff, to cause to enter (ಗಾಢಪ್ರವೇಶ Śmd. Dh.; Rām. 5, 8, 34; My.; T., M. ತುಱು; M. also ತುಱುತ್ತು; Te. ತುರಗು, ತುರುಗು, ತುಱುಮು, to insert, stick in, as flowers, cram in, thrust in; to deck the head with flowers; *cf.* ತುತ್ತು 1 and ತೂಱು 2.

ತುಱುಗ tuṛuga. = ತುಱುಗು 2. a throng, a crowd, etc. (ತಣ್ಡ, ಒಟ್ಟಲ್, ಗುಣ್ಪು, ತೋಮ, ತೊಮ್ಬೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54).

ತುಱುಗಲ್ tuṛugal. = ತುಱುಂಗಲ್. a throng, a crowd, a mass, a thicket, etc. (ಪುಂಜಿಸಿತು Ct. I, 63; ಜಂಗುಳಿ, ಗೊಂಚಿ, ತೆಮ್ಮಲ್, ನೆರವಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ಸಮೂಹ Śs.; T. ತೂಱು). [ನನೆಯ ಬಿರಿ ಮುಗುಳ್ಗಳ ತುಱುಗಲೊಳೆಱಗಿ ತುಱುಗಿದ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳುಂ Pb. 2, 12 va.; Ap. 1, 67]. see Cpr. 1, 101 va.; Rśv. 1, 120; Śśv. 1, 79 va.; ಎಮೆದುಱುಗಲ್, ಕಾಯಿದುಱುಗಲ್, ಮರದುಱುಗಲ್.

ತುಱುಗಾಱ tuṛu-gāṛa. = ತುಱುಕಾಱ. a cowherd. [ಪಾರ್ದು ಸಾರ್ದಿಸೆ ತುಱುಗಾಱರನ್ದಿನಿಸು ಬಲ್ವಲನಾದುದದೊನ್ದು ಕಾಳೆಗಂ Pb. 8, 93]; (Bp. 21, 31; Bhāgavata 10, 15, 2).

ತುಱುಗಾರ್ತಿ tuṛu-gāṛti. a cowherdess (ಗೋಪಕಾಮಿನಿ Ct. II, 106; ಗೋಪಿ Śs.).

ತುಱುಗು tuṛugu. 1. = ತುಱಿಗು. to be crammed, thronged, crowded, closely packed, close, amassed, or plentiful; to appear in numbers; to be entirely covered or enveloped, concealed, surrounded or clothed (ಆಕೀರ್ಣ Śmd. 389 Cm.; ಸಂಕೀರ್ಣ Mḍb. Cm.; ಸಂಛನ್ನ Śmd. Dh.; T., M. ತುಱು; see ತುಮ್ಬು 1, ತುಱು 2). [ತಾಪಸಕನ್ಯೆಯರ್ ನಡಪಿದೆಳಲತೆಗಳೊಳೆಱಗಿ ತುಱುಗಿ ಸಾಮವೇದ ಧ್ವನಿಯೊಳ್ ಮೊರೆವ ತುಮ್ಬಿಗಳುಮಂ Pb. 1, 115 va.; Ap. 5, 45]. see Ct. II, 121; Cpr. 1, 81; 3, 51; 4, 63; Abh. P. 11, 183; Grj. 6, 7; 10, 93. 102; Rśv. 6, 11 va.; 6, 47; 8, 5 va.; 9, 28; J. 3, 31; 4, 10. (44); 8, 36; 26, 14; 31, 55; 33, 19; ತಳಿದುರ್ಱುಗು. 2, to cover (J. 12, 31).

ತುಱುಗು tuṛugu. 2. = ತುಱುಗ. a throng, etc. — ತುಱುಗಲರ್. -ಅಲರ್. clustered flowers (J. 29, 46). — ತುಱುಗೆಮೆ. -ಎಮೆ. = ತುಱುಗೆವೆ. [ತುಱುಗೆಮೆ ನೀಳ್ದ ಪುರ್ವು ನಿಡುಗಣ್ Pb. 1, 108;

Ap. 4, 21]. — ತುಱುಗೆಮೆಗಣ್. -ಕಣ್. an eye with bushy lashes (Abh. P. 15, 45). — ತುಱುಗೆವೆ. -ಎವೆ. bushy eyelashes (Rām. 3, 4, 8; J. 2, 48; V. 5, 14 va.). — ತುಱುಗೆವೆಗಣ್. = ತುಱುಗೆಮೆಗಣ್. (Cpr. 4, 82).

ತುಱುಂಗಲ್ turuṅgal. = ತುಱುಗಲ್. a throng, etc. (Cpr. 6, 64 va.; 8, 4 va.; Grj. 7, 11 va.).

ತುಱುಚಿ turuci. = ತುಱಚಿ, etc. a kind of plant. (My.). — ತುಱುಚಿಬಳ್ಳಿ. (ಯಾಸ, ಯವಾಸ, etc., ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ, ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ Si. 144).

ತುಱುಚೆ turuce. = ತುಱಚಿ, etc. a kind of plant. (ದುಃಸ್ಪರ್ಶ Mr. 146). see Bh. 1, 8, 5; ಬಳ್ಳಿದುಱುಚೆ.

ತುಱುಬಿ turubi. = ತುಱುವೆ. a tall plant, etc. (Z.). see ಬನದುಱುಬಿ.

ತುಱುಬು turubu. 1. = ತುಱುಕು q. v., ತುಱುಮ್ಬು 1. to insert, to tuck in, to stick in, as flowers in the hair (ಸೂಡು Ct. I, 51; Te. ತುಱುಮು). [ಜಂಗಮುಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪವ ತುಱುಬದೆ ತಾ ತುಱುಬಿಕೊಣ್ಡನಾದಡೆ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಪಕ್ಕಗಳ ತುಱುಬಿಕೊಣ್ಡ ಸಮಾನ Cv. 281]. ಶಿರೋಜಂಗಳಂ ಬಿಗಿ ಬಿಗಿದು, ಪೊಸ ಕುಸುಮಂಗಳಂ ತುಱುಬಿದರು ಸತಿಗಾ ಪುಣ್ಯಯುವತಿಯರು (Bp. 4, 34).

ತುಱುಬು turubu. 2. = ತುಱುಮ್ಬು 2. a bundle or knot of the hair of the head, the bundle of hair at the back of the head into which the muḍi has been tucked (ಅಭ್ರ, ಕಚ Nn. 51; ಕಬರಿ, ಕೇಶವೇಶ Si. 215; ಹಸ್ತಕ Mr. 320; My.; T. ಚೊಱುಕು; Te. ತುಱುಮು; Bp. 46, 57). ತುಱುಬಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ ಹೂಮಾಲೆ (ಗರ್ಭಕ Nr.). ತುಱುಬು ಜಡೆಗಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಳು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆ (ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ, ಪಾರಿತಥ್ಯೆ Si. 217). ಅತ್ತೆಯ ತುಱುಬು ಮಾವಗೆ ದಾನ. — ತಲೇ ಕೂದಲಿದ್ದರೆ ಎತ್ತ ಬೇಕಾದರೂ ತುಱುಬು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. — ತಲೇ ಕೂದಲು ಇಲ್ಲದವಳು ತುಱುಬು ಬಯಸಿದಳನ್ತೆ. — ತುಱುಬು ಇಲ್ಲದವಳಿಗೆ ತಾಟಿಹೂವೇ. — ಬೋಱ ತುಱುಬ ನೆನಸಿಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). see ಜೋಲ್ದುಱುಬು.

ತುಱುಮ್ಬು turumbu. 1. = ತುಱುಬು 1, etc. to insert, etc. [ತೋರ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ತುಱುಮ್ಬು ರಾಹು ತವೆ ನುಂಗಿದ ಚನ್ದ್ರನನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನನ್ದುಗುಟ್ಟುವೊಲೊಪ್ಪಿರಲ್ ಬಲದೊಳುರ್ವಸಿ ದೇಸಿಗೆ ದೇಸಿಯಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 87; Ap. 7, 113]; (V. 5, 14 va.). ತುಱುಮ್ಬಿದ ಹೂ (ಗರ್ಭಕ Hlā.).

ತುಱುಮ್ಬು turumbu. 2. (Śmd. 48). = ತುಱುಬು 2. (Cpr. 8, 4 va.). ತುಱುಮ್ಬಿನ ಕೊನೆ (ಚೊಲ್ಲೆಯ Kk. 51, Śm. 72). ಉಗರಿಸಿದುವು ತುಱುಮ್ಬು (Śmd. 288). see ಚನ್ದದುಱುಮ್ಬು, ಪೂದುಱುಮ್ಬು, ಪೂಮಾಲೆದುಱುಮ್ಬು.

ತುಱುವಳ turu-vaḷa. a cowherd (ಗೋಪ, ಗೊಲ್ಲ Śm. 33; ಗೋಪಾಲ Śs.; Bp. 47, 35).

ತುಱುವಳ್ತಿ turu-vaḷti. a cowherdess (ಗೊಲ್ಲತಿ, ಗೋಪಿ Śm. 33).

ತುಱುವಾಳ turu-vāḷa. a possessor of cows (ಗೋಪತಿ, ಗೋಮಿ Mr. 187).

ತುಱುವೆ turuve. = ತುಱುಬಿ. a tall plant, the country mallow, Sida indica Lin. (ತೇಜಸ್ವಿ, ಕಾಸುಳಿ Mr. 129; T. ತುತ್ತಿ; Te. ತುತ್ತಿ, ತುತ್ತರಿ). — ತುಱುವೇ ಗಿಡ. = ತುಱುವೆ. (My.; Abutilum indicum Don., Z.).

ತುಱುಸು turusu. = ತುಱಿಸು, etc. to scratch, etc. (My.).

ತುರ್ತ turta. = ತುರತ, etc. soon, etc. (My).

ತುರ್ತು turtu. = ತುರ್ತ. (My.).

ತುಲ tula. = ತುಲೆ, ತುಳ. a balance. (My.; Te.).

ತುಲನ tulana. lifting, raising; weighing. see ತೂಗು.

ತುಲಸಿ tulasi. = ತುಳಸಿ q. v., ತೊಳಚಿ, ತೊಳಚೆ, ತೊಳಂಚಿ, ತೊಳಸಿ. a small shrub (said to have been produced from the hair of the goddess Tulasī and held in veneration by the worshippers of Viṣṇu), the holy basil, Ocymum sanctum Lin. (ಸುರಸೆ, ಬಹುಮಂಜರಿ Mr. 129). — ತುಲಸಿಕಟ್ಟೆ. = ತುಲಸೀವೃನ್ದಾವನ. (My.). — ತುಲಸಿಪೂಜೆ. the worship of the basil, especially on utthānadvādaśī (My.). — ತುಲಸಿಮಾಲೆ. a garland of basil shoots (My.).

ತುಲಸೀವಿವಾಹ tulasī-vivāha. the annually celebrated marriage between an image of Viṣṇu and the Ocymum sanctum (My.).

ತುಲಸೀವೃನ್ದಾವನ tulasī-vṛindāvana. the square pedestal in which the Ocymum s. is planted (My.).

ತುಲಾಕೋಟಿ tulā-kōṭi. *an ornament of the feet of women; a ring for the toe* (ನೂಪುರ, ಮಿಸುಪ ಗೆಜ್ಜೆ Mr. 344).

ತುಲಾಭಾರ tulā-bhāra. the weight of gold, jewels, sugar, etc., obtained by weighing them against one's person; it is to be given away to Brāhmaṇas (My.). ಕಪ್ಪೆಯ ತುಲಾಭಾರಾ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತುಲಾಮಾನವಿಶುದ್ಧಿ tulā-māna-viśuddhi. the correctness of weight and measure (Cpr. 2, 49 va.).

ತುಲಾಸೂತ್ರ tulā-sūtra. *the string suspending a balance.*

ತುಲಿ tuli. = ತುರಿ 1, etc., ತುಳಿ. (Sk.). 2, a person who is equal to.

ತುಲಿತ tulita. made equal or like, equalled, compared; weighed. see ಅ-, ನಿಸ್-.

ತುಲೆ tule. ತುಲಾ. = ತುಲ, ತೊಲಿ, ತೊಲೆ, ತೋಲ. a balance, scales. 2, *measure by weight, weight.* 3, the sign of the zodiac Libra. 4, *a measure or weight of gold and silver, being 100 palas* or about 145 ounces troy. 5, the rite of weighing against one's person gold, jewels, etc., and the equivalent of gold, etc. so ascertained (Mhr.). 6, weighing. 7, equality, likeness, resemblance. 8, the beam of a balance; beams or timbers in the roof of a house. 9, a tola, being the weight of one Rupee (My.; Te. ತುಲ). 10, a kind of vessel. 11, a kind of ordeal (by the balance or weighing).

ತುಲ್ಯ tulya. *equal, like, similar, comparable.*

ತುಲ್ಯಪಾನ tulya-pāna. *compotation.*

ತುಲ್ಲು tullu. the pudendum muliebre (My.; *cf.* ಗೊಲ್ಲಿ, ಡಿಗುರು, ಡೊಗಱು; Te. ದುಬ್ಬೆ, ದೂಬೆ, p. m.; M. ತೇಙ್ಙ, a cocoanut; p. m.). ಪೊಸತುಲ್ಲಾರಂ (a bad compound as it may mean ಪೊಸತು ಉಲ್ಲಾರಂ, or ಪೊಸ ತುಲ್ಲ ಆರಂ, Śmd. 75).

ತುವರ tuvara. = ತೂವರ, ತೊಗರಿ 2, ತೊಗಱು, ತೊವಱು. *astringent;* an astringent taste. 2, beardless. 3, a path for thieves (ಕಷಾಯ, ಕಳ್ಳಹಾದಿ Mr. 226).

ತುವರಿ tuvari. = ತುವಱು, ತುವಱು, ತೊಗರಿ 1 & 2, ತೊವರಿ. *the pigeon-pea, a kind of lentil, Cajanus indicus* Spr. 2, a fragrant earth (red clay, My.). 3, alum. see ಅಜ್ಜ-.

ತುವರಿಕೆ tuvarike. *a fragrant earth.*

ತುವಱಿ tuvaṟi. = ತುವಱು. — ತುವಱುಮಣ್ಣು. = ತುವಱುವಣ್. (ಆಢಕಿ Si. 484).

ತುವಱು tuvaṟu. Tbh. of ತುವರಿ. the pigeon pea. ತುವಱ ಮಣ್ (ಆಢಕಿ, ಕಾಕ್ಷಿ, ಮೃತ್ಸ್ನಾ, ತುವರಿಕೆ, ಮೃತಾಲಕ, ಸುರಾಷ್ಟ್ರಜ Nr. *b*). — ತುವಱುವಣ್. = ತುವಱ ಮಣ್. (Nr. *a*).

ತುವಾಲ್ tuvāl. a towel, a touaille (My.; Te.).

ತುಷ tuṣa. *the husk or chaff of grain, of corn, rice,* etc. 2, *Beleric myrobalan, Terminalia bellerica.* 3, a gnat, an eye-fly (ನೊರಜು Mr. 177).

ತುಷಪರ್ಣಿ tuṣa-parṇi. N. of a plant (ಕಿಱುಗೋಳಿ Mr. 149, o. r. -ಗೋಣಿ).

ತುಷಾಗ್ನಿ tuṣa-agni. *a fire of chaff or of the husk of corn.*

ತುಷಾನಲ tuṣa-anala. = ತುಷಾಗ್ನಿ. *a fire of chaff, etc.*

ತುಷಾರ tuṣāra. *cold, frigid, dewy.* 2, *cold, frost; mist, dew, thin rain* (ಮಂಜು Nn. 81); *ice, snow.*

ತುಷಾರಾದ್ರಿ tuṣāra-adri. the Himālaya. (R.).

ತುಷಾರಾದ್ರಿತನುಜೆ tuṣārādri-tanuje. Pārvatī (R.).

ತುಷಿತ tuṣita. *a class of subordinate deities.*

ತುಷೋದಕ tuṣa-udaka. *sour rice gruel* (ಅಕ್ಕಿಗಚ್ಚು Hlā.), *or barley gruel.*

ತುಷ್ಟ tuṣṭa. satisfied, contented, pleased, glad, etc. (My.). see ಸನ್-.

ತುಷ್ಟಿ tuṣṭi. satisfaction, gratification; contentment; pleasure; acquiescence. see Bp. 59, 16; Pr. s. ಪುಷ್ಟಿ. 2, the plant Aloe perfoliata (ಸ್ಮರಣೆ, ಬ್ರಹ್ಮಿ Mr. 130, one MS. ಸ್ಮರಣೆ, another one ಬ್ರಾಹ್ಮಿ). — ತುಷ್ಟಿ ಮಾಡು. to cause pleasure, etc. ಮೂಗಿಂಗೆ ತುಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಗನ್ಧ (ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣ Nr.). — ತುಷ್ಟಿವಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to satisfy, to gratify, to appease (Grj. 7, 42 va.). — ತುಷ್ಟಿವಡು. -ಪಡು. to be satisfied or contented (Rśv. 1, 35).

ತುಸ tusa. = ತುಸು. a little (J. 27, 5; My.; ಮಾತ್ರೆ, ತ್ರುಟಿ, ಲವ, ಲೇಶ, ಕಣ, ಕೊಂಚ, ತಟಕು Si. 370; *cf.* ಕುಱು). — ತುಸ ತುಸ. rep. (B. 5, 254). — ತುಸ ತುಸಾ. = ತುಸ ತುಸ. (B. 5, 228. 271). — ತುಸಾ. = ತುಸ. (B. 5, 249).

ತುಸ tusa. 1. = ತುಸ್ತ, etc. fried meat, etc. see ಕೋಲ್ದುಸ.

ತುಸ tusa. 2. = ತುಷ. the husk of a corn, etc. (Sk.).

ತುಸು tusu. = ತುಸ. a little. (ಈಷತ್, ಕಿಂಚಿತ್ G.; My.; B. 1, 8. 21; 3, 7. 68. 71. 82; 5, 216). — ತುಸು ತುಸು. rep. (B. 3, 17. 86; G. 338).

ತುಸುಕು tusuku. = ತುಸು. a little. (My.).

ತುಸ್ತ tusta. = ಚುಸ್ತ, ಬುಸ್ತ. fried meat, etc. (Sk.).

ತುಹಿನ tuhina. cold, frigid, frosty; *mist, dew; hoar frost, snow; cold.* 2, moonlight. 3, camphor (ಚೀನಿ, ಹಿಮವಾಲುಕ, ಪನ್ನೆ Mr. 236).

ತುಹಿನಕರ tuhina-kara. the moon (Cpr. 3, 8; Bp. 54, 13).

ತುಹಿನಕ್ಷೋಣೀಧ್ರ tuhina-kṣoṇīdhra. a snowy mountain; the Himālaya (Śmd. 68. 289).

ತುಹಿನಗಿರಿ tuhina-giri. the Himālaya.

ತುಹಿನಗಿರಿರಾಜನನ್ದನೆ tuhinagiri-rāja-nandane. Pārvatī (J. 15, 10).

ತುಹಿನಾಚಲ tuhina-acala. = ತುಹಿನಗಿರಿ. (J. 24, 76).

ತುಹಿನಾದ್ರೀನ್ದ್ರ tuhina-adri-indra. the chief of the snowy mountains (Śmd. 260).

ತುಳ tuḷa. = ತುಳವ, ತುಳುವ. a Tuḷu man. (Mr. 382).

ತುಳ tuḷa. = ತುಲ. a balance. see ಜಗದುಳ.

ತುಳಕಾಯಿಸು tuḷakāyisu. = ತುಳಕು 1. (My.).

ತುಳಕು tuḷaku. 1. = ತುಣುಕು 2, etc. to be agitated, to shake, to fluctuate, as water, etc. (My; T. ತುಳಕ್ಕು, ತುಳುಮ್ಬು; M. ತುಳಙ್ಬು, ತುಳುಮ್ಬು; see ತೊಳಗು 1); to be scattered in drops, to spill, to run over, etc. (My.; Te. ತೊನುಕು, ತೊಲುಕು, ದುನುಕು, ದುಮುಕು). — ತುಳಕಾಡು. -ಆಡು. to be agitated, etc. (Bp. 40, 22; 59, 17). — ತುಳಕಾಡುವಿಕೆ. -ಆಡುವಿಕೆ. being agitated, etc. ನೀರು ಅಳ್ಳಾಡಿ ತುಳಕಾಡುವಿಕೆ (ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ, etc. Si. 83).

ತುಳಕು tuḷaku. 2. = ತುಣುಕ, etc. a fragment, etc. (ಶಕಲ, ವಿಕಲ, ಖಣ್ಡ, ಶಲ್ಕ, in Dhw.).

ತುಳವ tuḷava. = ತುಳ, ತುಳುವ. a Tuḷu man (ತುಳ Mr. 382, o. r. ತುಳುವ). ಅರ್ಗಳಿಸಲ್ ತುಳವರ್ (Ct. I, 60, o. r. ತುಳುವರ್). 2, the Tuḷu language (My.).

ತುಳಸಿ tuḷasi. = ತುಲಸಿ. (C.). see ಅಡವಿಯ-. — ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ. = ತುಲಸಿಕಟ್ಟೆ. (My.). — ತುಳಸಿಮಣಿ. a rosary made of tulasi wood (My.).

ತುಳಾಡೆ tuḷāḍe. one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

***ತುಳಾಪುರುಷ tuḷāpuruṣa.** = ತುಲಾಭಾರ. the weight of some stuff weighed against one's weight. Pb. 14, 20 va.

ತುಳಿ tuḷi. = ತುಲಿ No. 2. a person who is equal to. see ಗಜದುಳಿ.

ತುಳಿಕು tuḷiku. = ತುಳಕು 1, etc. ನೀರು ಕದಡಿ ತುಳಿಕಿ ಮೇಲಾಯ್ದು ಬರುವ ತೆರೆ (ಜಲೋಚ್ಛ್ವಾಸ, ಪರೀವಾಹ Si. 83, *only* in Si.).

ತುಳು tuḷu. Tuḷu, N. of a country on the Western coast. — ತುಳುಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. = ತುಳುವ-. a kind of knife or sword (ಈಲಿ, ಕರವಾಲಿಕೆ Nr. *b*).

ತುಳುಕಿಸು tuḷukisu. = ತುಣುಕಿಸು. to cause to shake.

ತುಳುಕು tuḷuku. 1. = ತುಳುಂಕು (Śmd. 48 & Śmd. Dh.), ತುಳಕು 1 q. v., etc. to be agitated, etc. [ಸರಸೀ ಜಳಮಂ ವಿಳಾಸದಿಂ ಪುಗುವವೊಲಾದರದಿನ್ದೆ ಪೊಕ್ಕು ತುಳುಕಿದರರವಿನ್ದ ರಜಃಪಿಶಂಗಿತಾಚ್ಛೋದಕಮಂ Ap. 14, 106]; (My.; Bp. 18, 48; J. 4, 44; 18, 52; Bh. 1, 12, 17; 8, 26, 56; Rśv. 8, 3). ತುಮ್ಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕೋದಿಲ್ಲ. — ತೂಬುಳ್ಳ ಕೆಱೆ ತುಳುಕಿದರೆ ಬತ್ತೀತೇ? (Prvs.). 2, to sprinkle, to scatter in drops, to shed (ಸೇಚನ Śmd. Dh.; J. 30, 7. 8; see ಕಣ್ಬನಿದುಳುಕು); to throw, as arrows (J. 4, 43). — ತುಳುಕಾಡು. -ಆಡು. to be agitated, etc. (Bp. 52, 39; J. 29, 12).

ತುಳುಕು tuḷuku. 2. = ತೊಡಕು 1. to join (v. t., Rām. 3, 8, 69).

ತುಳುಕುವಿಕೆ tuḷukuvike. running over or out (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ Si. 390).

ತುಳುಂಕು tuḷuṅku. = ತುಳುಕು 1 (Śmd. 48 & Śmd. Dh.). ರಾಜ್ಯ ಜೇಂಕೊಡನೋಲ್ ತುಮ್ಬಿ ತುಳುಂಕೆ (Sś. 96). 2, to agitate [ಅನ್ಯಜನ್ಮದ ಮುನಿಸದು ಕಣ್ಣಿಂ ತುಳುಂಕೆ ಸೈರಿಸದೆ Pb. 2, 59; Ap. 7, 125 va.]; (v. t., Grj. 10, 74). — ತುಳುಂಕಾಡು. -ಆಡು. to agitate (v. t., Cpr. 7, 144 va.; 8, 43). 2, to be agitated, etc.

ತುಳುವ tuḷuva. = ತುಳವ. relating or belonging to the Tuḷu country; a Tuḷu man (ತುಳ Mr. 382, o. r. ತುಳವ); the Tuḷu country (Bp. 19, 19). *cf.* Sk. ತುಲಭ, N. of a warrior-tribe. — ತುಳುವಕತ್ತಿ. = ತುಳುವಗತ್ತಿ. (ಈಲಿ, ಕರವಾಲಿಕೆ, ಮೊಟಕುಕತ್ತಿ, ಗುಜ್ಜುಕತ್ತಿ, ಈಟಿಕತ್ತಿ, ಈಳಿಗೆಕತ್ತಿ Si. 290). — ತುಳುವಗತ್ತಿ. = ತುಳುಗತ್ತಿ. (Nr. *a*). — ತುಳುವರಸ. -ಅರಸ. the Tuḷu king. ತುಳುವರಸನ ರಾಜ್ಯ ತುರುಕರು ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ತೀತೇ? (Prv.).

ತುಳ್ಕು tuḷku. = ತುಳುಕು 1, etc. to be agitated. [ಸರೋವರಾಮ್ಬುವನಿತಂ ತವೆ ತುಳ್ಕಿ Pb. 13, 80; Ap. 11, 151]. ಕೊಳ್ಕೊಳ್ಳೆನ್ದೊಡನೊಡನೆಯೆ ತುಳ್ಕುವ ಯುವತಿಯರ ಕರಪರಿಚ್ಯುತಸಲಿಲಂಗಳ್ ಕೊಳೆ ಬಿಡೆ ಕೆದಱುವ ಕಂಜಲ್ಕದಿನ್ ಆದುದು ಸರೋವರಂ ಕಪಿಶಜಲಂ (Śmd. 272). see Cpr. 6, 14; 7, 102; Rśv. 6, 11; 13, 65; 14, 35. — ತುಳ್ಕಾಡು. -ಆಡು. to scatter about (Grj. 4, 32); etc. see ತುಳುಕಾಡು, ತುಳುಂಕಾಡು.

ತುಳ್ಳು tuḷḷu. to roll; to frisk, to jump, to leap (Te., T. ತುಳ್ಳು; M. ತುಳ್ಳು, ತೆಳ್ಳು; Tu.: to roll, turn; to leap, jump). — ತುಳ್ಳಾಡು. -ಆಡು. to frisk, or roll about, etc. ತುಳ್ಳಾಡಿ ತುಳ್ಳಾಡಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ (Prv.).

ತುೞ tuḻa. = ತುೞ್ 3. trampling, etc. see ದೞದುೞ.

ತುೞತ tuḻata. = ತುೞ್ತ, ತುೞ್ತ. the act of treading, etc. (My.; G. 65).

ತುೞದು tuḻadu. = ತುೞ್ದು. ತುೞದಂ (Śmd. I, o. r. ತುೞ್ದಂ; My.).

ತುೞಿ tuḻi. 1. = ತುಣಿ. to tread; to tread on, to trample, to tread down, to crush to pieces with the feet; to tread out (ಪಾದಸಂಘಟ್ಟನ Śmd. Dh.; ಕಾಲೊಳ್ ಮರ್ದಿಸು Śmd. I; C.; T. ತುಗೈ, ತುವೈ; Te. ತೊಕ್ಕು; [Tu. ತೊರಿಪು]; M. ತೊೞಿ; [ಇೞಿಂಕಿದ ನಿೞಿ ಗಣ್ಡರಳ್ದೆರ್ದೆಗಳಂ ತುೞಿವೋಜೆಯ ನುಣ್ಪುಮಾಡುವನ್ದದೆ Pb 4, 35; Ap. 11, 100]. 2, to annoy, to harass, to pain (ಘಾಸಿ ಮಾಡು Śmd. I). 3, to be trodden down: to become poor (ಬಡವಾಗು Śmd. I). 4, to be trodden under foot: to be abject or cast out (ಅಗಲ್ Śmd. I). P. ps. ತುೞದು, ತುೞಿದು. — ಬಾಗಿಲ ಕೆಳಗಡೆ ಹೊಸ್ತಲ ಬೞಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ತುೞಿಯುವದಕ್ಕೆ ಹಾಕಲ್ ಪಟ್ಟಿರುವ ಮೆಟ್ಟುಹಲಿಗೆ (ಶಿಲೆ Si. 110). ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುೞಿದು ಬೇಸತ್ತನು (B. 3, 125). ತುೞಿದ ಧಾನ್ಯವೂ ಮಳಲೂ ಸಮವೋ? (Prv.). see J. 5, 28; 10, 8; 15, 6; B. 5, 133; ಕಾಲ್ದುೞಿ 1, ಕಿಮುಟ್ದುೞಿ. — ತುೞಿ ತುೞಿ. rep. (B. 1, 2). — ತುೞಿದಾಟ. -ಆಟ. treading, trampling (My.). — ತುೞಿ ದಾಡು. -ಆಡು. to tread, etc. (My.).

ತುೞಿ tuḻi. 2. = ತುೞ್ದು, in ತುೞ್ ತುೞ್ದು (Bp. 45, 28; J. 3, 37).

ತುೞಿ tuḻi. 3. = ತುೞ, ತೊೞ್. treading, trampling, etc. see ಕಾಲ್ದುೞಿ 2, ತೊಟ್ತುೞಿ. 2, that which has been trodden. — ತುೞಿಗೆಣ್ಡ. -ಕೆಣ್ಡ. walking on fire (My.). — ತುೞಿ ಮಣ್ಣು. a quantity of clay that has been trodden (My.).

ತುೞಿ tuḻi. 4. = ಸುೞ್. to turn round (v. t.; Tu. ತುಳಿ, ಸುಳಿ; *cf.* ತೊೞಲ್, ತೊೞಸು 1; ತುಡುಪು). ತುೞಿದ ಕಚ್ಚೆರಿ (ವಿಜುಲಿ Mr. 219).

ತುೞಿಕಲ್ tuḻikal. that is faded or withered (ಸೊಪ್ಪಾದುದು Śmd. II; T. ತೊಯ್, to wither, etc.; M. ತೊೞಿ, to droop; ತೂಕ್ಕಲ್, drooping, drowsiness, grief; see ತೊಟ್ತುೞಿ).

ತುೞಿತ tuḻita. = ತುೞತ, etc. the act of treading. (My.). see ಕಾಲ್ದುೞಿತ.

ತುೞಿಲ್ tuḻil. 1. (fr. ತುಡು 1?). a salutation (by joining the hands), an obeisance, a bow (ಪೊಡನಡಿಕೆ Śmd. I & II; Śm. 106; ಎಱಗು, ಮೊಟ್ಟು, ಮಣಿ, ಕುಮ್ಪು, ನಮಸ್ಕಾರ 34; ಮಣಿ 96; Kk. 34; T., M. ತೊೞು, to salute by joining the hands, to adore etc.; *cf.* ತೋಡು 4; Te. ದೋಯಿಲಿ, the two hands joined so as to form a cup; ದೋಯಿಲಿಂಚು, to join the hands like a cup). [ವ್ಯಾಸರ್ ಮೊದಲಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಯರೆಲ್ಲರುಮಂ ಬರಿಸಿ ತುೞಿಲ ಪರಿಕೆಯ ಸಮಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂ ಕಿೞಿವಿರಿಯರೞಿದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು Pb. 6, 33 va.]. — ತುೞಿಲ್ಗೆಯ್. to salute, to bow (ನಮಸ್ಕಾರ Śmd. Dh.; Abh. P. 6, 47 va.).

ತುೞಿಲ್ tuḻil. 2. heroism, valor (ವೀರ Śmd. I & II; ವೀರತ್ವ Śm. 106; Śśv. 5, 9; T. ತುಡಿ, preference, superiority; ತುಣಿ, M. ತುನಿ, to venture, hazard, act boldly, be daring; to be petulant, insolent or forward; Te. ದುನುಕು, to make haste). — ತುೞಿಲಾಳ್. -ಆಳ್. a valorous man (ಬಲ್ಪಣ್ಣ Ct. I, 6; II, 70; ಬಣ್ಣ, ಘನವೀರ Kk. 43; Śm. 42; ಉರ್ಕಾಳ್, ಬಲ್ಲಾಳ್, ಬಲ್ಪಣ್ಣ, etc., ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು Śs.; ಕಟ್ಟಾಳ್ Bhn. 37). — ತುೞಿಲ್ಸಲ್. to be valorous. ತುೞಿಲ್ಸನ್ದಂ (ವೀರಂ Śmd. I; Cpr. 10, 97).

ತುೞಿಲ್ tuḻil. 3. work: servitude, slavery. (T., M. ತೊೞಿಲ್, work, business, occupation; T. ತೊೞುವು, work = ಚೆಯ್ತೊೞಿಲ್; servitude, slavery; *cf.* ತೊೞ್ತು, ದುಡಿ). — ತುೞಿಲ್ಸಲ್. to belong to the fifth class, to be a servant. ತುೞಿಲ್ಸನ್ದಂ (ಪಂಚಮಂ Śmd. I).

ತುೞಿಸು tuḻisu. = ತುಣಿಸು. to cause to tread, etc. (My.; Si. 306; B. 4, 40. 177).

ತುೞಿಹ tuḻiha. treading, etc.; pressing out. ಯಜ್ಞಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೋಮನುವ ತುೞಿಹ (ಸೂತ್ಯೆ, ಅಭಿಷವ, ಸವನ Nr.).

ತುೞ್ತ tuḻta. = ತುೞತ, etc. (My.).

ತೂ tū. 1. = ತು 3, etc., ತೂನ್ತು 3, ತೂಪು. an imitative sound of spitting (C.), of flouting (My.), and of puffing away with the breath (T., Tu. ತೂ, fie!). — ತೂ ತೂ. rep. (My.; Te.; Mhr. ಥುಥು, flouting with fie! hoot! Sk. ಥೂ ಥೂ, imitative sound of spitting). — ತೂತೂಯೆನ್. -ಎನ್. to say tū tū (Bp. 13, 20). — ತೂಯೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to say tū (My.).

ತೂ tū. 2. the peculiar sound of the vālaga (pipe) (My.). — ತೂ ತೂ ತೂ. rep. (My.).

ತೂಕ tūka. = ತೂಕು, ತೂಗು 3, ತೂಂಕು 2. weighing; weight; the quantity determined by weighing (C.; Tu. ತೂಕೊ, Te., M., Mhr.); worth, dignity (My.; see Prv. s. ತುತ್ತು 2); the weight of a gold varaha (My.). [ಒಟ್ಟಿದ ಪೊನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿಗಳನೀವೆಡೆಗೇವುದೊ ತೂಕಮೆನ್ನ ಕೆಯ್ಗುಟ್ಟೆಳೆ ಕೊಳ್ಳಿಮೆನ್ದು ಕುಡೆ Pb. 6, 39; Ap. 10, 53]. ಅಯ್ದು ಗುಂಜಿಯ ತೂಕವು (ಆದ್ಯಮಾಷಕ Nr.). ೨೪೦ ಗುಲಗಂಜೀ ತೂಕವುಳ್ಳದು (ಪಲ Si. 328). ತೂಕದ ಕಲ್ಲು (ಕಟ್ಟೆಳೆ G.). ಅದೞ ತೂಕ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು (B. 4, 71). ತೂಕಕ್ಕೆ ದಯವಿಲ್ಲ, ಪಾಕಕ್ಕೆ ಹಸಿಯಿಲ್ಲ. — ತೂಕದ ಗುಜುತ ಸೂಕರ ಬಲ್ಲದೇ? — ತೂಕದಿನ್ದಿರುವವನು ನಾಕಕ್ಕೆ ಬೇಕು. — ತೂಕವಿದ್ದದ್ದು ತೂಗ್ತಾಡೀತೇ? (Prvs.). see Bp. 30, 21; 43, 20. 21. 24; 50, 35; 55, 57; Mr. 355; Si. 329. 407. 495; B. 4, 30. — ತೂಕನೀರು. the quantity of water that is carried by a person in two pots (My.). — ತೂಕ ಮಾಡಿಸು. to have weighed (My.; B. 4, 31). — ತೂಕ ಮಾಡು. to weigh (My.; B. 5, 199).

ತೂಕಿಕೆ tūkike. the act of weighing (My.).

ತೂಕಿಱಿ tūku-iṟi. to dance (Rām. 6, 44, 52; T. ತೂಕ್ಕು, dance = ಕೂತ್ತು; see ಕೂತು 1).

ತೂಕು tūku. = ತೂಕ, etc. weight (B. 5, 161). 2, moving up and down or backwards and forwards; nodding. — ತೂಕಡಿಕೆ. -ಅಡಿಕೆ. = ತೂಗಡಿಕೆ. drowsiness, sleepiness, dozing, lassitude (ತನ್ದ್ರಿ, ಪ್ರಮೀಲೆ Nr.; Si. 74; My.). see Bh. 1, 9, 8; Si. 361. — ತೂಕಡಿಸು. -ಅಡಿಸು. = ಜೂಗಳಿಸು, ತೂಗಡಿಸು. ತೂಂಕಡಿಸು. to doze, etc. (My.).

ತೂಗಿಕೆ tūgike. = ತೂಕಿಕೆ. the act of weighing. (My.).

ತೂಗಿಸು tūgisu. to cause to weigh, etc. (My.); to swing or rock, as a cradle (My.).

ತೂಗು tūgu. 1. = ಜೂಗು, ತೂಂಕು 1, (ತೊಂಗು). to weigh (ತುಲನ Śmd. Dh.; My.; Bp. 27, 45; C. Bp. 5, 52; Si. 327; T., M. ತೂಕ್ಕು; Tu. ತೂಕ್; Te. ತೂಚು; Mhr. ತುಕಣೇಂ). [ರಿಪು ಭೂಪ ದನ್ತಿದನ್ತದ ತೊಲೆಯೊಳ್ ಪರಾಕ್ರಮದಿನೆನ್ನನೆ ಭೂಪತಿ ತೂಗಿ ತೋಱಿನೇ Pb. 10, 40]. ತೂಗುವ ಕೋಲ್ (ಸಮದಣ್ಡ Mr. 358). ತೂಪ (*i. e.* ತೂಗುವ, Cpr. 8, 68). ತೂಪಂ (Śmd. 275). 2, to swing or rock, as a cradle [ತೂಗಿ ಪಣ್ತೊಲೆಯಿಂ ಬಳ್ಳುವ ಕೌಂಗು Ap. 1, 67]; (Cpr. 3, 45; 8, 4 va.; J. 18, 21; Prll. 3, 26; My.; Te; Sp. s. ಗುಗ್ಗರಿ 1); to wag or move the head from side to side (My.; see ತಲೆದೂಗು 1); to hold or lift up and wave, to swing (Abh. P. 7, 57; 13, 54; Bh. 1, 10, 32); to nod, as in sleep, or to be drowsy (Tu. ತೂಕ್, Te.; T. ತುಂಜು, ತೂಂಗು; M. ತುಂಜು, ತೂಕ್ಕು, ತೂಙ್ಙು). 3, to hang, to be suspended, to dangle (Cpr. 1, 101 va.; 8, 48; T. ತೂಂಗು, ತೊಂಗು; M. ತೂಙ್ಙು); to wave (V. 4, 15). — ತೂಗಲಾಱದ ಬಡ್ಡಿ ಕೂಗಿ ಕರದಾಳೇ? (Prv.). see ತೂಮ್ಬು; Prv. s. ಮಣ. — ತೂಗ ಕಟ್ಟು. to suspend, to hang up (My.; B. 4, 158). — ತೂಗ ಹಾಕು. = ತೂಗ ಕಟ್ಟು. (My.; B. 3, 44). — ತೂಗಾಡು. -ಆಡು. = ಜೂಗಾಡು, ತೂಗ್ಯಾಡು, to swing, to hang down, to dangle about (My.; B. 4, 38; ನೇಲ್ G.). 2, to swing or rock, as a cradle (C. Bp. 47, 7; My.). 3, to waddle, to waggle (My.). [— ತೂಗಿತೊನೆ. to dangle, to oscillate. ಮಿಸುಗುವ ನೊಸಲಂ ನಟ್ಟುರ್ವಿಸುವಿನೆಗಂ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ನಾರಾಚಮದೇನೆಸೆದುದೊ Pb. 12, 70]. — ತೂಗಿ ನೋಡು. to weigh and examine; to estimate deliberately and maturely (Bp. 55, 57; My.). — ತೂಗಿ ಬೀಱು. to nod, as in sleep, to be drowsy (My.). — ತೂಗ್ಯಾಡು. = ತೂಗಾಡು. to oscillate, etc. (ಆನ್ದೋಲನ G.; My.). ತೂಕವಿದ್ದದ್ದು ತೂಗ್ಯಾಡೀತೇ? (Prv.). 2, to swing (v. t.), as a standard (Bp. 5, 40). [4, to feel drowsy, sleepy, etc.].

ತೂಗು tūgu. 2. an irregular infinitive of ತೂಗು 1. ತೂಗು ಹಾಕು. = ತೂಗ ಹಾಕು. (G. 444; B. 5, 218; My.).

ತೂಗು tūgu. 3. = ತೂಕ, etc. weighing; swinging about, oscillating, waving; wagging (ಓಲಾಟ Ct. I, 71; ಅಲ್ಲಾಡು, ತೊನೆ, ಒಲೆ, etc. Śs.; see ತಲೆದೂಗು 2. — ತೂಗಡಿಕೆ. = ತೂಕಡಿಕೆ. (My.). — ತೂಗಡಿಸು. = ತೂಕಡಿಸು. (My.). — ತೂಗುಕೋಲು. a kind of balance or scales (My.; Si. 327). — ತೂಗುಂಜೊಡರ್. -ಂ -ಸೊಡರ್. (Śmd. 204). a hanging, or waving, lamp (T., M. ತೂಕ್ಕುವಿಳಕ್ಕು). — ತೂಗುದೀವಿಗೆ. a hanging lamp (My.). — ತೂಗುದೊಲೆ. -ತೊಲೆ. = ತೂಗುನ್ದೊಲೆ. (C. Bp. 42, 22). — ತೂಗುನ್ದಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. (Śmd. 204). a head moving one way and the other; a nodding head. — ತೂಗುನ್ದೆನೆ. -ಂ-ತೆನೆ. a waving ear or ears of corn (V. 4, 4). — ತೂಗುನ್ದೊಟ್ಟಿಲ್. -ಂ-ತೊಟ್ಟಿಲ್. (Śmd. 204). a swinging cradle. — ತೂಗುನ್ದೊಲೆ. -ಂ-ತೊಲೆ. (Śmd. 204). an oscillating, or a suspended, beam or staff. ತೂಪ ತೂಗುನ್ದೊಲೆ (204). — ತೂಗುಮಂಚ. a hanging cot, a swinging bed (ಆನ್ದೋಲಪರಿಯಂಕ Mr. 204; My.; T. ತೂಂಗು-). ಎಳೆಗೌಂಗಿನ ಬಾಳ್ಗಮ್ಬದೊಳ್ ತೊಡರ್ಚಿದ ಲತೆಯ ತೊಡರ ತೂಗುಮಂಚದೊಳ್ ಶಶಿಪ್ರಭಾಮಹಾದೇವಿಯುಂ ತಾನುಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದರ್ (Cpr. 7, 92 va.). see Bp. 46, 21; Si. 230. 275. — ತೂಗುಮಣೆ. a swing (My.). — ತೂಗು ಮರ. a gallows (My.; T. ತೂಕ್ಕು-). — ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆ. -ಉಯ್ಯಾಲೆ. a swing in motion (J. 19, 29).

ತೂಂಕು tūṅku. 1. = ತೂಗು 1, etc. to weigh, to swing, etc. ತೂಂಕಿದಂ (Śmd. 48).

ತೂಂಕು tūṅku. 2. = ತೂಗು 3, etc. swinging, etc. — ತೂಂಕಡ. -ಅಡ. swinging-play, swinging (Cpr. 8, 4 va.). — ತೂಂಕಡಿಸು. = ತೂಕಡಿಸು, etc. ಅಲಮ್ ಒಲೆದುದು, ಅದಱಡಿಯೊಳ್ ತೂಂಕಡಿಪ ಮಿಗಂ etc. (Līlv. 3, 3, see s. ಪಡು 3). [— ತೂಂಕಡು. = ತೂಕಡಿಕೆ. ಕುಮ್ಮರಿಯಿಂ ಸುಡಲೆನ್ದು ತುಂಗಭದ್ರನೆಮ್ಬ ಪೋಡುಂಗಾಱಿಂ ಸೊರ್ಕಿ ತೂಂಕಡಿಸ್ದಿರುಳ್ ಕಱ್ಱಂಗಳ್ ಕಡುಗತ್ತಲೆಯೊಳ್ ಬನ್ದು ಕಿಚ್ಚರ್ಂ ತಗುಳ್ಚಿ ಪೋದೊಡ್ Vr. 156, 9. — ತೂಂಕಡುಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ನಿದ್ದೆಗೆಡು. ಆಗಳಾತನುಂ ನೇಸಮ್ಮೂರ್ಛಡುವಾಗಳ್ ತೂಂಕಡುಗೆಟ್ಟು ದೆಸೆಗಳಂ ನೋೞ್ಪಂ Vr. 54, 19].

ತೂಣ tūna. = ತೂಳಗ, ತೂಳು 1. violent agitation, frenzy, demoniac possession. (T. ತುವಳ್, to shake, be agitated; ತೂಣ, hatred; ತೂಣ್ಡು, to stir, as the fire; to irritate, incite; to spur on, as horses, to goad, as oxen; ತುಣವು, haste, swiftness, see s. ತುಱುಲ್ 2). — ತೂಣಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to become frantic (J. 3, 32).

ತೂಣ tūṇa. 1. *a quiver.*

*ತೂಣ tūṇa. 2. = ತೂನ. a stake, post, etc.

ತೂಣಿ tūṇi. *a quiver.*

ತೂಣೀರ tūṇīra. *a quiver.*

ತೂತು tūtu. (fr. ತೂಱು 2). = ತೊನ್ತು 2. a hole (ಕುಹರ, ಸುಷಿರ, ವಿವರ, ಬಿಲ, ಛಿದ್ರ, ನಿರ್ವ್ಯಥನ, ರೋಕ, ರನ್ಧ್ರ, ಶ್ವಭ್ರ, ವಪೆ, ಶುಷಿ Si. 75; ಅನ್ತರ 453; My.; Te. ತೂಟು). ಮರ್ಯಾದೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಒಡಮೊಗೆಯ ತೂತು (Dp. 54). ಎಲ್ಲರ ಮನೇಲಿ ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗೇ ತೂತು. — ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾತು, ತೂತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬೆಣೆ (Prvs.). see Bp. 40, 70; Si. 116. 307; B. 3, 36. — ತೂತಪ್ಪಚ್ಚಿ. -ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ. a cake with a hole in the middle (My.); the membrum muliebre (My.). — ತೂತಾಗು. -ಆಗು. to become holed, to get a hole or holes (My.). ತೂತಾದದ್ದು (ಶುಷಿರ G.). ಮಾತಿನಾಜ್ಞಾನವೇ ತೂತಾದ ಮಡಿಕೆಯೋ (Sp.). — ತೂತು ಕೆಡವು. to pierce a hole through (My.). ತೂತು ಕೆಡವ ತಕ್ಕದು (ಅವಿಧ G.). — ತೂತು ಕೆಡಹು. = ತೂತು ಕೆಡವು. (My.; B. 4, 158). — ತೂತು ಕೊಱೆ. to bore a hole (My.; Si. 381. 388. 399). — ತೂತು ತೆಗೆ. = ತೂತು ಕೊಱೆ. (My.; B. 5, 181). — ತೂತು ಬೀಱು. to fall into holes: to become holed; to be spoiled (My.). ತೂತು ಬಿದ್ದದ್ದು (ವಿದ್ಧ G.). ಮಾತ ಬಲ್ಲಾತಂಗೆ ಮಾತೊನ್ದು ಮಾಣಿಕವು, ಮಾತುಗಳಱಿಯದ ಅಧಮರಿಗೆ ಮಾಣಿಕವು ತೂತು ಬಿದ್ದನ್ತೆ (Sp.). ತೂತು ಬಿದ್ದದ್ದು ಮಾತಿನಿನ್ದ ಮುಚ್ಚೀತೇ? (Prv.). see B. 3, 62; 5, 154. — ತೂತು ಮಾಡು. to make a hole (My.). ರತ್ನಗಳನ್ನು ತೂತು ಮಾಡುವ ಶಸ್ತ್ರ (ಆಸ್ಫೋಟನಿ G.).

ತೂದ tūda. the cotton tree; the mulberry tree; the tree Thespesia populneoides. see Nr. s. ಬ್ರಹ್ಮವೃಕ್ಷ.

ತೂದು tūdu. = ತುಯಿದು P. p. of ತುಯಿ (My.).

ತೂನ tūna. (Tbh. of ಸ್ಥೂಣಾ). a stake, post (Tu. ತೂಣೊ; Mhr., Kōṅkaṇi ಕೋಣ, a yam). — ತೂನಗೆಣಸು. the West Indian yam,

a climbing plant, Dioscorea alata Lin. (St. & Pl.; Tu. ತೂನ-ಕೆರೆಂಗ್).

ತೂನ್ತು tūntu. 1. (fr. ತೂಱು 2). to cause to enter (Cpr. 9, 125; Abh. P. 11, 70. 142; *cf.* ತುತ್ತು 1).

ತೂನ್ತು tūntu. 2. = ತೂತು. a hole. [ರತ್ನೋಜ್ವಳ ಗಿರಿಕುಳದಿಂ ತೂನ್ತನಿಟ್ಟನ್ತೆ ನೀಲಾಮ್ಭೋದಗಳ್ ಕೂಡೆ Ap. 14, 97]; (Cpr. 5, 69; Abh. P. 12, 96). [— ತೂನ್ತಿಡು. -ಇಡು. to make a hole. ಆತನ ಕೆಲದೊಳ್ ಬಾಳಬಟ್ಟಂ ತೂನ್ತಿಟ್ಟನ್ತೆ ಸನ್ದಣಿಸಿ ನಿನ್ದ ಗೋಪಕುಮಾರರಣಿಯ ನಡುವೆ ಪೊನ್ನರಥಮನೇಱು Pb. 10, 57 va.].

ತೂನ್ತು tūntu. 3. = ತೂ 1, etc. act of spitting. — ತೂನ್ತಿಱು. -ಇಱು. to spit (V. 8, 50; 9, 56. 57. 59. 61. 62).

ತೂಪರೆ tūpare. = ತೂಬರೆ, etc. a kind of tree. (My.).

ತೂಪಱು tūpaṟu. = ಜೂಪಱು, ತುನ್ತುಱು. drizzling, etc. (My.).

ತೂಪು tūpu. = ತೂನ್ತು 3, etc. — ತೂಪಿಱು. -ಇಱು. to spit (Bp. 13, 20-25). 2, to drive away with a puff, to puff (so as to remove an inauspicious thing), to blow on (any thing, Cpr. 3, 45; Grj. 4, 3; 9. 78; C. Bp. 47, 6; Rsv. 2, 8 va.; Rām. 6, 12, 38; My.); to assuage (Rām. 3, 5, 1; 6, 14, 22).

ತೂಬರೆ tūbare. = ತುಮ್ಬುರು, etc. a kind of tree. (ತಿನ್ದುಕ, ಸ್ಫೂರ್ಜಕ, etc. Si. 130). see ಕಾಗಿ-.

ತೂಬು tūbu. = ತುಮ್ಬು 4. the nave of a wheel. ಬಣ್ಡಿಯ ತೂಬು (ಪಿಣ್ಡಿಕೆ, ನಾಭಿ Nr.). see ನಡು-. 2, the sluice, etc. of a tank (My.). [Tu. ತೂಮ್ಬು]. ತುನ್ತುಱುಮಟೆಯಿನ್ದ ತೂಬಿನ ಕೆಱೆ ತುಮ್ಬೀತೇ? — ತೂಬುಳ್ಳ ಕೆಱೆ ತುಳುಕಿದರೆ ಬತ್ತೀತೇ? (Prvs.). 3, the hole or eye of an axe, hoe, etc. into which the handle goes (My.); the tube of an ear-ornament (My.).

ತೂನ್ಬ tūmba. = ತೂಗು 1. to weigh (V. 4, 56).

ತೂಱಲ್ tūṟal. going or having gone to a distance (ದೂರ ಪೋದುದು Ct. I, 77, o. r. ತೂಱಲ್).

ತೂಱಲು tūṟalu. = ತೂಪಱು. drizzle (My.).

ತೂಱಿಸು tūṟisu. 1. to cause to winnow (My.). 2, to cause to be shaken off or fly (J. 23, 39).

ತೂಱಿಸು tūṟisu. 2. to cause to enter; to make go through, as a thread through the eye of a needle, etc. (My.).

ತೂಱು tūṟu. 1. ತೂಱ್. to drive off the chaff from grain by means of the wind, to winnow (My.; T., M. ತೂಱ್ಱು; Tu. ತೂ; *cf.* Sk. ಶೂರ್ಪ). ಧಾನ್ಯಂಗಳ ತೂಱುವುದು (ನಿಷ್ಪಾವ, ಪವನ, ಪವ); ಧಾನ್ಯಂಗಳನೆತ್ತಿ ತೂಱುವುದು (ಉತ್ಕಾರ, ನಿಕಾರ); ತೂಱಿದ ಭತ್ತವು (ಪೂತ, ಬಹುಲೀಕೃತ Nr.). ಉಚ್ಚಾಸಿ ಎನೆ ತೂರ್ವ ನಾಮಂ (Mr. 372). ಗಾಳಿ ಬನ್ದಾಗ್ಯೆ ತೂಱಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. — ತೂಱುವಾಗ್ಯೆ ಹಾಱಿದ್ದೆಲ್ಲ ಮಾರೀ ಪಾಲು (Prvs.). see Bp. 1, 18; 56, 20; B. 4, 40. 158; Si. 306. 400. [— ತೂಱಿಕೊಳ್. to drive away, chaff. ವಿರೋಧಿ ಸೈನ್ಯಮಂ ಮೂರಿ ಪೊಕ್ಕನ್ತೆ ಪೆಣಮಯಂ ಮಾಡಿ ತೂಱಿಕೊಣ್ಡು ಜೋಳದನ್ತಿರೆ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿದಾಗಳ್ Pb. 11, 93 va.]. 2, to rouse up (ಉದ್ಧೂತ Smd. Dh.). ತೂಱಿದರ್ ಅಖಿಲಮೃಗ ಕುಲವ (Bh. 3, 13, 26). 3, to be shaken off, to fall from or off. ತೂಱಿ ಬಿದ್ದುದು ಮಕುಟ (Rām. 3, 2, 21). 4, to go or run to a distance (see ತೂಱಲ್); to bolt, as men or beasts do (My.).

ತೂಱು tūṟu. 2. to enter; to enter a hole, as a mouse; to go through a hole or eye, as a thread, etc.; to penetrate, to pierce (My.; Abh. P. 9, 69; J. 20, 47; [Tu. ನೂರು]; Te. ತೂಱು, ದುಯ್ಯು, ದೂಯು, ದೂಱು, to enter; to pierce, penetrate, go through; to creep in, under or through; to be introduced or inserted; ದೂಕೊನು, to penetrate, pierce; *cf.* ತುಱುಕು, ಚುರ್ಚು 1). ತೂಱುವ ಸರಲ್ (Smd. 204. Mdb.). ಸ್ವರ್ಗವ ತೂಱು, ನರಕವ ಸೇರಿ (Abhā. 2, 5). ಚಾಪೇ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತೂಱಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಂಗೋಲೇ ಕೆಳಗೆ ತೂಱಿದ (Prv.).

ತೂಱು tūṟu. 3. to fall in fine particles, to drizzle (Cpr. 4, 40; Rsv. 2, 8 va.; see ತುನ್ತುಱ್). 2, to cause to drizzle or drop. [Tu.]. ವಸನ್ತ ಮಣ್ಟಪದ ಮಧ್ಯದ ಮಕರನ್ದ ರಸದ ತುನ್ತುಱಿಂ ತೂಱುವ, ಪಜ್ಜಳಿಪ ಗೊಜ್ಜಗೆಯ ಅರಲ ಜನ್ತ್ರದ ಬೆಳ್ಮುಗಿಲ ಕೆಳಗೆ (Rsv. 10, 31 va.).

ತೂಱು tūṟu. 4. falling in fine particles, drizzling. — ತೂಱುಗಿಡಿ. -ಕಿಡಿ. fine sparks (Rām. 5, 8, 77; J. 13, 12).

ತೂಱು tūṟu. 5. penetrating, etc. — ತೂಱುಗಲ್ಲು. -ಕಲ್ಲು. a stone that pierces (Rām. 6, 11, 3).

ತೂಱುವಿಕೆ tūṟuvike. winnowing (ನಿಷ್ಪಾವ, ಪವನ Si. 395).

ತೂರ್ಣ tūrṇa. *quick, fleet* (ಉತ್ಸುಕ, ತ್ವರಿತ, ಪ್ರಸೃತ, ಚಚ್ಚರಿಗ Mr. 233, o. r. ಚಿ-); rapidity, quickness, velocity.

ತೂರ್ಣೋದಿತ tūrṇa-udita. *spoken quickly, uttered rapidly.*

ತೂರ್ತ tūrta. = ತುರತ, etc. speed, expedition (ಪ್ರಸ್ತುತ Cb.).

ತೂರ್ಯ tūrya. 1. *a fourth, a quarter.*

ತೂರ್ಯ tūrya. 2. = ತುರಿ 2. a musical instrument (of which four kinds are sometimes reckoned (wind instruments, stringed instruments, etc.). see Abh. P. 13, 111; Bp. 25, 47; 61, 63. 2, a bugle (My.).

ತೂರ್ಯತ್ರಯ tūrya-traya. = ತೌರ್ಯತ್ರಿಕ. union of song, dance and instrumental music. (Bp. 4, 54).

ತೂಲ tūla. *cotton* (ಹತ್ತಿ Ct. I, 79); the down of birds (Bp. 12, 14). 2, *the mulberry, Morus indica.* 3, the panicle of a flower or plant. see Nr. s. ಅಲತಗೆ.

ತೂಲಕ tūlaka. *cotton* (ಪಿಚು, ಅರಳೆ Mr. 128).

ತೂಲಿ tūli. = ತುರಿ 1, etc., ತೂಲಿಕೆ q. v., (ದೂದಿ 2).

ತೂಲಿಕೆ tūlike. ತೂಲಿಕಾ. = ತೂಳಿಕೆ. *a painter's brush, a stick with a fibrous extremity used as one;* a weaver's brush. 2, a kind of probing-rod (ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯರ ಸಲಾಕೆ G.). 3, a wick of twist of cotton. 4, a down or cotton bed; its down or cotton (Cpr. 4, 18 va.).

ತೂಲಿನಿ tūlini. the silk-cotton tree. (R.).

ತೂಲೆ tūle. the cotton tree; the wick of a lamp; (a division? see ಫಲ-).

ತೂವರ tūvara. = ತುವರ, etc. astringent. 2, *a bull without horns.* 3, *a beardless man*; a eunuch.

ತೂಷ್ಣೀಂ tūṣṇīm̐. *silently, quietly.*

ತೂಷ್ಣೀಂಶೀಲ tūṣṇīm-śīla. *silent, taciturn.*

ತೂಷ್ಣೀಕ tūṣṇīka. *silent, taciturn.*

ತೂಷ್ಣೀಕಾಂ tūṣṇīkām̐. *silently.*

ತೂಷ್ಣೀರುತ **tūṣṇī-ruta.** silent; silence (ಮೋನ, ನುಡಿಯದಿಹುದು Nn. 155).

ತೂಳ್ tūḷ. = ತೂಳು 2, ತೂಳ್ದು. to go, move or proceed off, away, or down (ಅಪಸರ್ಪಣ Śmd. Dh.). 2, to drive away, to pursue, to chase [ನರರಥಂ ತೂಳ್ದಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ ಪಡುವಣ್ಣಾವುದು ಪೋಗೆ ಪೋಗಡಿಸುವೆಂ Pb. 10, 25]; (C. Bp. 31, 10). (ಅರೆಯಟ್ಟು, ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಬೆಂಗವಾಯ್, ಬೆನ್ನೇಱು Ss.).

ತೂಳ tūḷa. = ತೂಣ, etc. see C. Bp. 31, 55.

ತೂಳ **tūḷa.** Tbh. of ಸ್ಥೂಲ. strong, bulky, etc. (Śmd. 341).

ತೂಳಗ tūḷaga. = ತೂಣ, etc. demoniac possession, etc. (My.). ಅವನಿಗೆ or ಅವನ ಮೇಲೆ ತೂಳಗ ಬನ್ದದೆ (My.).

ತೂಳಿಕೆ **tūḷike.** = ತೂಲಿಕೆ. ಚಿತ್ರಿಪೊಡೆ ತೂಳಿಕೆಯಂ ತರಿಸುವಂ (Śmd. 298).

ತೂಳಿಸು tūḷisu. to cause to proceed, to spur on. ತೂಳಿಸಿದರ್ ಆನೆಯಂ ಜೋದರ್ (J. 22, 7).

ತೂಳು tūḷu. 1. = ತೂಳಗ, etc. ತೂಳು ಬನ್ದು ಹೇಱಿದ ಮಾತು ಮೂಱನಾಯಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೇಳ ಬೇಕು? (Prv.).

ತೂಳು tūḷu. 2. to go off; to go away or backward (Bh. 8, 26, 15); to recoil (Rām. 6, 10, 26); to spring back or recoil on account of elasticity. ತುಡುಕಿ ತೂಳುವ ಸೂತ್ರ ಯನ್ತ್ರಂ (Rām. 1, 13, 10). 2, to rush forward, to make an attack on, to attack, to chase (Rām. 3, 6, 8. 15; J. 20, 47; 22, 31). ತೂಳಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥನ್ ಈತನ ಮೇಲೆ (Bh. 8, 27, 2). 3, to come or break forth, to originate (Bh. 3, 2, 2).

ತೂಳು tūḷu. 3. attacking, etc. — ತೂಳುವಱೆ. -ಪಱೆ. a drum used in making an attack (Bh. 8, 2, 2).

ತೂಳ್ದು tūḷdu. to drive or chase away; to remove; to scatter [ತಾಪಸರಂ ಬೆರ್ಚಿಸಿ ತೂಳ್ದಿ Pb. 8, 37; Ap. 7, 90]; 10, 89. (Cpr. 4, 19; 5, 9; 6, 84; 7, 41; Abh. P. 14, 91 va.). ಆರ್ ಮೆಯ್ದೋರ್ಪರ್? ಆರ್ ಮುಲೆವರ್ (o. r. ನಿಲ್ವರ್)? ಆರ್ ಪೊಣರ್ವರ್? ಆರ್ ತೂಳ್ದುವರ್? ಆರ್ ಆವಂ? ಜನವಾ ಏನ್ ಎನ್ದರ್? (Śmd. 183 Mdb.).

ತೃಣ **triṇa.** = ತಿಣ, ತ್ರಿಣ. any gramineous plant; *grass;* a blade of grass; a reed (ಶರ, ಹುಲ್ಲು Nn. 35; ಹುಲ್ಲು 93; ಸೇಣಿ Śm. 96); straw (often a symbol of minuteness and worthlessness). ತೃಣ ವಾದರೂ ಹಣಾ ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ (Prv.).

ತೃಣಕುಟಿ **triṇa-kuṭi.** a hut of grass or straw. (Cpr. 4, 16).

ತೃಣಗ್ರಾಹಿ **triṇa-grāhi.** amber, etc., or any gem which being rubbed becomes electrically attractive. (Cpr. 1, 39).

ತೃಣದರ್ಭೆ **triṇa-darbhe.** (Si. 164).

ತೃಣದ್ರುಮ **triṇa-druma.** *any of the various species of palm-trees.*

ತೃಣಧಾನ್ಯ **triṇa-dhānya.** *grain growing wild or without cultivation.*

ತೃಣಧ್ವಜ **triṇa-dhvaja.** *a bamboo.*

ತೃಣಪುರುಷ **triṇa-puruṣa.** a scare-crow. see ಬೆರ್ಚು; Abh. P. 11, 6.

ತೃಣಪೂರ **triṇa-pūra.** a bundle or sheaf of grass or straw. see ಸೂಡು.

ತೃಣಪ್ರಾಯ **triṇa-prāya.** worth a straw, worthless. (My.).

ತೃಣರಾಜ **triṇa-rāja.** *the palmyra tree, Borassus flabelliformis* Lin. 2, the cocoa-nut tree. 3, bamboo. 4, sugarcane.

ತೃಣರಾಶಿ **triṇa-rāśi.** a stack of grass or straw. see ಮೆದೆ.

ತೃಣಶೂನ್ಯ **triṇa-śūnya.** *Arabian jasmin, Jasminum sambac* Ait.

ತೃಣೀಕೃತ **triṇī-krita.** being esteemed as lightly as straw (Bp. 29, 2; 38, 3).

ತೃಣ್ಯೆ **triṇye.** *a heap or quantity of grass or straw.*

ತೃತೀಯ **tritīya.** the third; the third part; chunam (being the third ingredient of tāmbūla, My.).

ತೃತೀಯತೆ **tritīyate.** thirdness; the condition of the third consonant of a varga (Śmd. 380. 381).

ತೃತೀಯತ್ವ **tritīyatva.** = ತೃತೀಯತೆ. (Śmd. 78. 79. 119. 139).

ತೃತೀಯಪುರುಷಾರ್ಥ **tritīya-puruṣārtha.** kāma; lust; coitus (My.).

ತೃತೀಯವೃತ್ತಿ **tritīya-vritti.** the employment of the third consonant of a varga (Śmd. 78).

ತೃತೀಯಾಕೃತ **tritīyā-krita.** *thrice ploughed.*

ತೃತೀಯಾಕ್ಷರ **tritīya-akṣara.** the third consonant of a varga (Śmd. 77. 283. 372. 374. 375; Kāvy. I, 1 *b*, 23-31).

ತೃತೀಯಾಪ್ರಕೃತಿ **tritīyā-prakriti.** the third nature; the neuter gender; *a hermaphrodite.*

ತೃತೀಯೆ **tritīye.** ತೃತೀಯಾ. = ತದಿಗೆ. the third day in a half month. 2, the third case, the instrumental (Śmd. 112. 115. 129. 131. 132. 134. 137. 141. 155. 157. 164. 398; Kāvy. I, 2, 23-35).

ತೃಪ್ತ **tripta.** *satiated; satisfied, contented, pleased.* ತೃಪ್ತನಿಗಾದರೂ ಮೃತ್ಯು ತಪ್ಪದು (Prv.).

ತೃಪ್ತಿ **tripti.** *satisfaction, contentment;* pleasure, gratification; satiety, disgust (ಸಾಕಾಗೋಣ G.). see ತಣಿ, ತಣಿವು. — ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸು. to satiate, to refresh, to satisfy (G. 259. 322; My.). — ತೃಪ್ತಿ ಪಡು. to get satisfied, pleased, or satiated (G. 514; My.). — ತೃಪ್ತಿ ವಡಿಸು. = ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸು. (Bp. 52, 4).

ತೃಷ್ **triṣ.** (ತೃಟ್). *thirst.* 2, *desire.*

ತೃಷಿತ **triṣita.** *thirsty;* thirst, desire.

ತೃಷೆ **triṣe.** ತೃಷಾ. = ತೃಷ್. ತೃಷೆ ಆದವಗೆ ಮುಸಿಕೆಣ್ಣ ತನ್ದು ಕೊಟ್ಟ. — ತೃಷೆ ಇಲ್ಲದವ ಋಷಿಗೆ ಸಮಾನ (Prvs.).

ತೃಷ್ಣಕ **triṣṇaka.** *thirsty; craving, longing for.*

ತೃಷ್ಣಜ್ **triṣṇaj.** *thirsty; cupidinous.*

ತೃಷ್ಣೆ **triṣṇe.** *thirst.* 2, *desire.*

-ತೆ te. an affix for the formation of neuter nouns, *e. g.* ಅಗಟೆ, ಪೊಗಟೆ, ನೆಗಟೆ, ಪುಗುತೆ (Śmd. 247).

ತೆಕ್- tek. = ತಕ್-, ತೆಗ, ತೆಗೆ 2. P. p. of ತೆಗೆ 1, in ತೆಕ್ಕೊಳ್, ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು (My.). ತೆಕ್ಕೊಮ್ಬುದು (ನಿಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Nr.).

ತೆಕ್ಕ tekka. = ತಕ. an imitative sound. — ತೆಕ್ಕ ತೆಕ್ಕನೆ. = ತಕ ಪಕನೆ No. 2. (Bp. 36, 46).

ತೆಕ್ಕದು tekkadu. = ತೆತ್ತದು, q. v.

ತೆಕ್ಕನೆ tekkane. = ತೆಕ್ಕನೆ. greatly, excessively, very much, in a large body [ಇಂಚರಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳ್ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವೆ Pb. 3, 54 va.; Ap. 4, 34 va.; Vr. 68, 4]; (Abh. P. 13, 44; 15, 3; Grj. 4, 78; 10, 77 va.; Rśv. 6, 11 va.; 13, 70 va.; *cf.* ತೆಕ್ಕೆ 2, ತೆಂಕಿ, ತೆರಳ್ಕೆ 2).

ತೆಕ್ಕಿ tekki. = ತಕ್ಕೆ 1, etc. embracing, etc. — ತೆಕ್ಕಿ ಬೀಱು. to clasp in the arms (or in the paws). ಕರಡಿ ಮುಂಗಾಲುಗಳಿನ್ದ ಅವನಿಗೆ ತೆಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು (B. 3, 109). ತೆಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡೋಣ (ದೆಖ್ಖಾದೆಖ್ಖಿ, ಮುಲ್ಲಾಮುಲ್ಲಿ G.).

ತೆಕ್ಕು tekku. 1. to lick the itch, as brutes do (ತಿರ್ಯಕ್ಕಣ್ಡೂತಿಲೇಹನ Śmd. Dh.).

ತೆಕ್ಕು tekku. 2. = ತೆಂಕು 1. to cause to (float or) flow (Abh. P. 6, 169, print). 2, to faint (Bh. 3, 8, 20; Rām. 3, 4, 20). [Tu. ತೆಕ್ಕ್ to go out, to extinguish].

ತೆಕ್ಕೆ tekke. 1. = ತಕ್ಕೆ 1, etc. embracing; an embrace, etc. (My.). 2, a coil (My.). 3, a chignon (Cpr. 8, 47). see Bh. 3, 13, 17. 33; 4, 2, 59. 61; Rām. 2, 7, 3. — ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to coil, to get coiled. ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟಿದ ಹಾವು (ಕುಣ್ಡಲಿ, ಜಿಹ್ಮಗ Hlā.). — ತೆಕ್ಕೆಗೊನ್ದಿಸು. -ಒನ್ದಿಸು. to embrace (J. 26, 21). — ತೆಕ್ಕೆ ಬೀಱು. = ತೆಕ್ಕಿ ಬೀಱು. (My.). ಹೆಣ್ಡತಿ ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ತೆಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು (B. 5, 155). — ತೆಕ್ಕೆವರಿ. -ಪರಿ. to begin to embrace or inclose (J. 13, 22). — ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು. to embrace. ಅವನಿಗೆ ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು (My.). — ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಯು. to give an embrace to, to go to clasp in the arms (B. 5, 137).

ತೆಕ್ಕೆ tekke. 2. = ತಕ್ಕೆ 2 q. v., etc. (ತೇಂಕೆ). joining, etc. ತೆಕ್ಕೆಯಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು ಬಿಕ್ಕ ಪಲ್ಕಿರಿದನ್ತೆ (Prv.). see Cpr. 10, 87 va.; Grj. 10, 79 va. — ತೆಕ್ಕೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. = ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು. (My.). — ತೆಕ್ಕೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to disperse (J. 14, 6). — ತೆಕ್ಕೆವರಿಗೆ. -ಹರಿಗೆ. a large number of shields (Bh. 6, 4, 26). — ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕು. = ತಕ್ಕೆ ಹಾಕು. (My.).

ತೆಕ್ಕನೆ tekkene. = ತೆಕ್ಕನೆ. greatly, etc. (Cpr. 3, 99; 8, 87).

ತೆಗ tega. = ತೆಕ್, etc. P. p. of ತೆಗೆ 1. — ತೆಗ ತರ್ (*i. e.* ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಬರ್). = ತೆಗೆ-. to take and bring. ಬಳ್ಳಮಂ ತೆಗ ತನ್ನಿ! (Bp. 9, 9). ಬಹಳ ವಸ್ತುವನೆಲ್ಲವಂ ತೆಗ ತಹೆಂ (31, 9). — ತೆಗ ತರಿಸು. to cause to bring. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಂ ತೆಗ ತರಿಸಿ (Bp. 11, 15). — ತೆಗ ತೆಗೆ. (= ತೆಗದು ತೆಗೆ). rep. (Bp. 26, 43; B. 3, 46).

ತೆಗಡೆ tegaḍe. = ತಿಗಡೆ, etc. Indian jalap. see ಕೆಚ್ಚನೇ-.

ತೆಗದು tegadu. = ತೆಗೆದು. P. p. of ತೆಗೆ 1. (My.). ತೆಗದುಕೊಳ್ಳುವದು (ಗ್ರಹ, ಗ್ರಾಹ Si. 388). ತೆಗದುಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದು (ಪ್ರಾಪ್ಯ 379). ಆ ಪಟ್ಣವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಣ್ಡ ಕಾಲಕ್ಕೆ (B. 5, 52). ಒನ್ದು ಹೂರಿಗೆಯಂ ತೆಗದು ಮೆಲಲು (Bp. 24, 55). ಧನವನ್ ಅಯ್ದ್ದು ತೆಗದು ಕೊಣ್ಡೊಯ್ಯಲ್ಕೆ (31, 12). ಕಂಗಳಲಿ ಕಟ್ಟಿರ್ದ ಮುಸುಕನ್ ಅಭಂಗನ್ ಆಗಳೆ ತೆಗದು (51, 81). ತೆಗದುಕೊಣ್ಡಷ್ಟೂ ಮುಗದರೆ ಮಗನಿಗೇನು ಉಳಿದೀತು? (Prv.). see B. 5, 117. 121. — ತೆಗದು ಹಾಕು. = ತೆಗೆದು-. to put away, to remove, etc. (My.; ಕಳಚು, ತಳ್ಳು G.). ಈಚೆಗೆ ತೆಗದು ಹಾಕುವಿಕೆ (ನಿರ್ಹಾರ, ಅಭ್ಯವಕರ್ಷಣ Si. 393).

ತೆಗಲ್ tegal. = ತೆಗೞ್. the shoulder (ಪೆಗಲ್ Kk. 87; T. ಚೆಗಿಲ್, ಚುವಲ್, the upper part of the shoulder; [Tu. ಪುಗೆಲ್; ತಿಗಲೆ chest]. *cf.* ಜಂಗುಡಿ).

***ತೆಗಲೆ tegale.** = ತೆಗಲ್. ಅಡಿ ತೊಡೆ ಪೊರ್ಕುೞಿಂ ತೆಗಲೆ ಕೈ Pb. 11, 136; ಪುಲಿ ಬನ್ದು ಪಾಯ್ದು ಬಸಿಱಿಂ ಪೋೞ್ತು ನೆತ್ತರಂ ಕುಡಿದು ತೆಗಲೆಯಂ ಪೋೞ್ದು ತಿನ್ಬಾಗಳ್ Vr. 48, 20.

ತೆಗಸು tegasu. 1. = ತಗಿಸು, ತೆಗಿಸು 1, ತೆಗೆಯಿಸು, ತೆಗೆಸು. to cause to take; to cause to take away, to cause to remove (My.; Bp. 53, 18); to cause to pull out, as an eye (61, 4); to cause to open, as a door, a grave (44, 18; 48, 29; 50, 19); to strip off the covering of, to bare, as the back (B. 3, 43); to cause to impale, as on a stake (Bp. 50, 39. 42. 45. 51. 52); etc. see Prv. s. ಪರಸಿ.

ತೆಗಸು tegasu. 2. = ತೆಗಿಸು 2. to cause to go away or retreat (J. 13, 14; 15, 34). ಪ್ರವೀರನಂ ತೆಗಸಿದರ್ ಪಿನ್ನೆಲೆಗೆ (J. 8, 31).

ತೆಗಹು tegahu. taking; assuming, assumption (C. Bp. 19, 35; Bh. 7, 3, 74). see ಬಿಸಿಲು ದೆಗಹು.

ತೆಗೞ್ tegaḷ. = ತೆಗಲ್. the shoulder. (ಪೆಗಲ್ Śmd. II).

ತೆಗಳಿ tegaḷi. = ತೇವುಳಿ, etc. a disease producing baldness, etc. — ತೆಗಳಿ ನೆಕ್ಕೋಣ (ಇನ್ದ್ರಲುಪ್ತಕ, ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳು ಇಲ್ಲದ ಹಾಗಾಗುವ ಬೇನೆ G.).

ತೆಗಳಿಗೆ tegaḷige. = ತೆಗಳಿ, etc. — ತೆಗಳಿಗೆ ಬೀೞ್. to get deprived of hair (Abh. P. 7, 93).

ತೆಗೞ್ tegaḻ. 1. = ತಿಟ್ಟು 2. to rebuke, to blame, to abuse [ಮದಿರಾಮದವಾಗಿಸೆ ತೆಗೞ್ವನಾಕೆಯ ನುಡಿಯೊಳ್ Kr. 3, 9]; (ನಿನ್ದೆ Śmd. Dh.; ಪೞಿ Śmd. I; V. 14, 104; Śsv. 1, 15; T. ತೆೞಿ). ತೆಗೞ್ದಂ (Śmd. I; 49. 55, o. r. ತೆವೞ್ದಂ). ತೆಗೞ್ಗೆ, ತೆಗೞ್ಗಂ (55).

ತೆಗೞ್ tegaḻ. 2. = ತಿಟ್ಟು 3. blame, etc. (ಪೆಗಲ್ Śmd. II, probably a mistake for ಬಯ್ಗುಳ್; ನಿನ್ದೆ [ತವ್ಮೊಡನಾಡಿಗಳಪ್ಪ ಮೇಳದ ಸಬ್ಬವದ ನನೆಯ ತೆಗೞಿನವರನೆಮ್ಮ ಬೞಿಯಟ್ಟಿದನ್ದು ಬನ್ನಿಂ Pb. 2, 95 va.; Ap. 1, 21]; Kk. 64; ನಿನ್ದೆ Śm. 48; ದೂಸು, ಪೞಿ 115; Te. ತೆಗಡು). see Mr. s. ಸಮ್ಬಾಧ. Śmd. 72; Cpr. 4, 78.

ತೆಗೞಿಸು tegaḻisu. to cause to rebuke, etc. (ನಿನ್ದೆ Śmd. Dh.).

ತೆಗಿ tegi. = ತೆಗೆ 1. (My.; Si. 112. 221. 231).

ತೆಗಿಸು tegisu. 1. = ತೆಗಸು 1, etc. (Bh. 3, 13, 19; J. 29, 24; My.; B. 5, 115); to cause to inoculate, as with the cow-pox (B. 4, 222; My.); to cause to go out or be exhausted; to exhaust (J. 8, 31).

ತೆಗಿಸು tegisu. 2. = ತೆಗಸು 2. to cause to go away. (J. 12, 16).

ತೆಗು tegu. = ತೆಗೆ 1. (Bp. 32, 52; Tu.).

ತೆಗೆ tege. 1. = ತೆಗಿ, ತೆಗು. P. ps. (ತೆಕ್, etc.), ತೆಗದು, ತೆಗೆದು. to draw towards oneself (ಆಕರ್ಷಣ Śmd. Dh.; Śm. 81; Cpr. 3, 102 va.; 4, 78; 6, 91 va.; Bp. 20, 6; 39, 63; 46, 65; J. 4, 70; 28, 59); to take (Śmd. 157; Rśv. 5, 25 va.; 6, 11 va.; J. 30, 28; Si. 221. 316. 300. 325; C.; Te. ತೀ; Tu. ಗೆಪ್ಪು, ದೆಪ್ಪು; *cf.* ತಿವಿ 4); to betake oneself to. ತೆಗೆದಯ್ ಮೋಕ್ಷದ ಬಟ್ಟೆಯಂ (Śmd. 225); to buy (My.); to take away; to steal (ಕವರ್ Ct. I, 47; My.). ಬಹಳದ ಒಳ್ಪುಮಂ ತೆಗೆವುದು (ಅಪಹಾರ, ಅಪಚಯ Nr.); see Bp. 45, 19; to take off; to remove (Cpr. 4, 82; Bp. 47, 20; 49, 10; 52, 27; 58, 58; Rśv. 11, 7; J. 30, 24. 50; My.; Si. 231). ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಹಾದರವಾಡಿ, ಇರುಳು ಗಣ್ಡನ ತಲೆಯ ಹೇನು ತೆಗೆದಳನ್ತೆ (Prv.); to seize. ಚೇೞಿಂ ತೆಗೆಯಲ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಿಹುದೇ? (Sś. 85); see Bp. 57, 37; Bh. 2, 4, 12; J. 31, 26. 27; Si. 265; to exact, to levy, (Te. ತೀ); to extinguish, to put out (My.; Te. ತೀ); to draw or pull, as an arrow on the bow. ವಿಟರಂ ಎಸಲೆ ತೆಗೆದ ಮದನನ ನಿಡಿಯಲರ್ಗಣೆಗಳನೆ ಪೋಲ್ತುವಾಕೆಯ ಕಣ್ಗಳ್ (Śmd. 81); see Abh. P. 13, 87. 142; Rāghc. 17, 69; J. 4, 40. 41; 28, 41; to pull (Bp. 32, 16); to prolong as a note in music, etc., to drawl (My.; B. 2, 1); to drag. ತೊಡರೆ

ಮಿಾನ್, ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮನೊತ್ತಿ ತನ್ನಡಸಿ ಬಾನ್ದೊಱೆಯೊಳ್ ತೆಗೆವನ್ತೆ ಒನ್ದೆಡೆಗೆ ಬನ್ದುವು ತಣ್ಗದಿರೋಳಿಗಳ್ (Līlv. 3, 2); to take up, to lift (Rśv. 5, 39; Śśv. 4, 26; Tu. ದೆಪ್ಪು, T. ತೆವು, a taking up); to take out of; to extract; to obtain (Bp. 42, 2; C. Bp. 11, 11; Si. 312; B. 2, 11). ಹಗೆಯದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ನಾಯಿ ಹಾಕುವವರನ್ನಱಿಯದು, ತೆಗೆಯುವವರನ್ನಱಿಯದು (Prv.); to open, as a door (Bp. 47, 24; 57, 43; Si. 112; My.; Prv. s. ಬಲ್ಲಿದ); to undertake, to begin, to pick up, as a war, a quarrel (Rśv. 5, 124; Bh. 1, 8, 7; My.); to bring in, as a word (Bh. 1, 8, 56); to assume, as a birth (My.); to employ, to use, as a grammatical form (Śmd. 230), as sounds (B. 1, 6); to vaccinate (B. 4, 220 in ಮಯಿಲ್ಲಿ–; My.); to draw, as a line, a picture, map, etc. (B. 1, 15; 3, 97; 5, 169; My.; see ಚಿತ್ರ–); to bore, as a hole (B. 5, 181; My.); to take out, as an eye with an arrow (Bp. 18, 71. 74); to do, as embroidery (see ಕಸೂತಿ–); to find out, to devise, as a means, an expedient (My.; B. 4, 222; 5, 170. 171. 173. 175. 179. 227; Te. ತೀ); to inquire, to ask about, as about tidings (B. 5, 281; My.); to bear, as the similitude of, to represent. ಈ ನುಡಿಗಳೇಕೆ ಇನ್ತು ತೆಗೆದವು ನಿಮ್ಮ ಸಾಮ್ಯವನು? (Bp. 58, 33); to dig, as a channel, etc. ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೋಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ Nr.; My.; Te. ತೀ). 2, to be taken away, to be removed; to become less or diminish; to disappear (Bh. 1, 5, 5; My.; Si. 83; Te. ತೀ). — ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಬರು. to bring, as water, a horse, etc., etc. (My.). — ತೆಗೆದುಕೊಣ್ಡು ಹೋಗು. to take away, as water, a horse, etc., etc. (My.). [— ತೆಗೆದುನೋಡು. to look with eyes drawn towards. ಪರೆದ ಕುರುಳಲುಗೆ ಘಟ್ಟಿಯನರೆಯುತ್ತುಂ ನಾಣ್ಚಿ ತೆಗೆದು ನೋೞ್ಪುದುಮೆನ್ನಂ Pb. 8, 65]. — ತೆಗೆದು ಹಾಕು. = ತೆಗದು–. to throw down (My.). ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ್ದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರು (B. 5, 52); to remove (5, 179. 227; My.); to raise, as a seige (My.). ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ (5, 53); to discharge, as from office (5, 264; My.); to strike off; to annul (My.). — ತೆಗೆಯಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to take, etc.; to allow to vaccinate. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಯಿಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಗೊಡುವದಿಲ್ಲ (B. 4, 223). [— ತೆಗೆಯೆ ಪಡು. to be caught. ಖೇಚರ ಕನ್ನೆಯಕ್ಕಳ ಕಣ್ಗಳೆಮ್ಬ ಮೀಾಂಗಳ್ ಕುಮಾರನ ರೂಪೆಮ್ಬ ಗಾಳದಿಂ ತೆಗೆಯೆಪಟ್ಟು Vr. 57, 11].

ತೆಗೆ tege. 2. = ತೆಕ್, etc., [ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಮಂ ತೆಗೆಯೆಮ್ಬುದುಂ Pb. 2, 52 va.]. in ತೆಗೆ ತೆಗೆದು (Bp. 29, 18; 36, 47; Rśv. 5, 117). — ತೆಗೆ ತರ್. = ತೆಗ ತರ್. (V. 37, 96).

ತೆಗೆ tege. 3. taking, etc. [— ತೆಗೆನೆಱೆ. to finish the take-in (of arrows). ತಿರುವಾಯ್ವೊಣರ್ಚಿ ತೆಗೆನೆಱೆವ ಬೇಗಮಂ ಕಾಣದೆ Pb. 12, 184]. see ಎತ್ತುತೆಗೆ, ಕಾಲ್ದೆಗೆ No. 1. 2, a kind of infinitive of ತೆಗೆ 1. — ತೆಗೆನೆಱೆ. to pull (the bow-string) to its full extent, *i. e.* so as to reach the ear (ಆಕರ್ಣಾನ್ತ Śmd. Dh.; Abh. P. 14, 176; Grj. 8, 44; Rśv. 6, 97 va.; Śśv. 4, 21; 4, 24 va. & 46 va).

ತೆಗೆ tege. 4. = ತೇ 1. to retreat, to flee [ಇದಱ ಸೀರೊಱೆದ ಪುದರ್ದಡಿಗೆ ಬರೆ ತೆಗೆವ ಗಾಳಿಯನಡಿಗಿಱಿದಪುದು Ap. 13, 52]; (ಪಲಾಯನ Śm. 81; Grj. 6, 38; Bp. 60, 23; Rām. 5, 8, 74; Te. ತೀ).

*ತೆಗೆ **tege. 5.** retreat, getting back. ಅಮುಚರ್ನವ ನಿಲ್ಲೆಡೆಯಂ ಬಗೆಯಂ ತೆಗೆಯನಲ್ಲಾಟಮಂ ... ಎಲ್ಲನ್ದದಿಂ ಬಗೆದು Pb. 5, 43.

ತೆಗೆ tege. 6. = ತೇ 2. to grind one substance on another, as sandalwood on a stone (My.).

ತೆಗೆಯಿಸು tegeyisu. = ತೆಗಸು 1, etc. to cause to take or take off (Bp. 5, 58), etc.

ತೆಗೆಯುವಿಕೆ tegeyuvike. disappearance, concealment (ಅಪವಾರಣ, ಆಚ್ಛಾದನ Si. 438), etc.

ತೆಗೆಸು tegesu. = ತೆಗಸು 1, etc. to cause to take, etc. (Bh. 1, 10, 14).

ತೆಗ್ಗು teggu. = ತಗ್ಗು 2. low ground, etc. (ಅವಟ, ಕುಣಿ, ಗರ್ತ, ಗುಣ್ಡಿ G.; B. 3, 124; 5, 174). — ತೆಗ್ಗು ತೆವರು. dupl. = ತಗ್ಗು ದಿನ್ನೆ. (ವಿಷಮ Cb.). — ತೆಗ್ಗು ಬೀೞು. a hole to be formed. ತೆಗ್ಗು ಬಿದ್ದ ಗಲ್ಲ (ಗುಣಿಗಲ್ಲ G.).

ತೆಂ- teṅ. 1. ತೆೞ್–. = ತೆಂಕ. the south. (T., M. ತೆನ್, Tu. ತೆಕ್–). — ತೆಂಗಾಳಿ. (Śmd. 89. 209). south wind (My.).

ತೆಂ- teṅ. 2. ತೆೞ್–. = ತೆಂಗು 1. the cocoanut tree. (T. ತೆಂ). — ತೆಂಗಾಯ್. -ಕಾಯ್. a cocoanut. (Te. ತೆಂಕಾಯ, ಟೆಂ–). see ಚೆನ್ದೆಂಗಾಯ್.

ತೆಂಕ teṅka. = ಟೆಂಕು, (ತೆಂ 1), ತೆಂಕಲ್ (Śmd. 145), ತೆಂಕು 2, ತೆಮ್ಬು. the south (My.; T. ತೆಱ್ಕು, M. ತೆಕ್ಕು; Tu. ತೆಣ್ಕಾಯಿ–). ಪಡುವ ಮೂಡ ತೆಂಕ ಬಡಗ ಪೊಡವಿಪತಿಗಳಿಲ್ಲ! ಎನಲ್ ನಡೆದು, ಗೆಲ್ದು (145). ತೆಂಕನಾಡ ಮಱೆಯಲ್ಲೆನ್ದುಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುವೆ? (164). — ತೆಂಕಣ್. -ಅಣ್. (Śmd. 134. 135). belonging to the south; the south. declension: ತೆಂಕಣ, ತೆಂಕಣಿಂ (135); ತೆಂಕಣ (C.; B. 3, 24), ತೆಂಕಣಕ್ಕೆ (B. 4, 67), ತೆಂಕಣಿನ್ದ (My.). — ತೆಂಕಣಂ. -ಅಂ. (Śmd. 136). a man of the south. — ತೆಂಕಣ ಕಡಲ್. -ಕಡಲ್. the sea of the south (J. 18, 7). — ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ. a south wind. [ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಂ Pb. 4, 30; Ap. 1, 56]. ಕೀಡುವ ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯುಮದೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೊ! (Śmd. 24). ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಮುಂಕುಮಱೆ ಬರಸೀತು (Prv.). — ತೆಂಕಣ ದೆಸೆ. the southern quarter or point; the south (ಯಾಮ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ, ಅವಾಚಿ Hlā.). — ತೆಂಕಣ ದೇಶ. the southern country. ತೆಂಕಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕೊಂಕಣ ಕೆಟ್ಟ (Prv.). — ತೆಂಕಣವಂಕ. (Śmd. 196; Mdb. ತೆಂಕಣ ಪಕ್ಕ). = ತೆಂಕವಂಕ, q. v. — ತೆಂಕದೆಸೆ. = ತೆಂಕಣ ದೆಸೆ. (J. 16, 46). [— ತೆಂಕನಾಡು. southern country. ತೆಂಕನಾಡ ಮಱೆಯಲ್ಲಿನ್ನೇಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೋ Pb. 4, 31]. — ತೆಂಕಮುಖಮಾಗಿ. towards the south (J. 10, 1). [— ತೆಂಕನೊಗ. southern direction. ತಾರಾಗಣಂಗಳ್ ನಿನ್ದ ನೆಲೆಯಿಂ ದೆಸೆಯಂ ಪೊಱ್ಱುಮನಱಿದು ತೆಂಕನೊಗದೆ ಪಯಣಂಬೋಗಿ Pb. 3, 8 va.]. — ತೆಂಕವಕ್ಕ. see ತೆಂಕವಂಕ. ತೆಂಕವಕ್ಕದೊಳ್ ಅಸಂಖ್ಯ ಬಲಂ (Śmd. 196 Mdb.). — ತೆಂಕವಂಕ. -ವಂಕ or ಪಕ್ಕ. (Śmd. 196; Mdb. ತೆಂಕವಕ್ಕ). the southern side.

ತೆಂಕಲ್ teṅkal. = ತೆಂಕ (Śmd. 145), ಟೆಂಕಲು, ತೆಂಕಲು. (ಅವಾಚಿ, ದಕ್ಷಿಣ Mr. 58; My. as ತೆಂಕಲು). ತೆಂಕಲಾದುದು (ಅವಾಚೀನ, ಅವಾಕ್ Hlā.; ಅವಾಚೀನ Mr. 58).

ತೆಂಕಲು teṅkalu. = ತೆಂಕಲ್, etc. the south. ತೆಂಗಿನ ಮರ ತೆಂಕಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು (Prv.).

ತೆಂಕು teṅku. 1. = ತೆಕ್ಕು 2, ತೇಕು 1 (Śmd. 48). to be afloat, to float, to swim (ಪ್ಲವನ Śmd. Dh.; Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 5, 55; 13, 64. 79); to faint (Grj. 9, 89). — ತೆಂಕಾಡು. -ಆಡು. to float (v. i.) or swim about (Cpr. 1, 51; 8, 44 va.; Grj. 2, 63; 7, 11 va.; 9, 54; V. 9, 63).

ತೆಂಕು teṅku. 2. = ತೆಂಕೆ, in ತೆಂಕುಕಡೆ (My.).

ತೆಂಗಲೆ teṅgale. a certain Vaiṣṇava mode of putting the nāma, drawing a line down the middle of the nose, as is done by southerners (My.). *cf.* ಬಡಗಲೆ.

ತೆಂಗು teṅgu. 1. = ಟೆಂಗು, ತೆಂ 2. the cocoa-nut palm, Cocos nucifera Lin. (ನಾರಿಕೇರ, ಲಾಂಗಲಿ Nr.; ನಾರಿಕೇಲ Mr. 112; My.; Tu. ತೆಙ್ಙಿಯಿ, T.; M. ತೆಙ್ಙು). ತೆಂಗಿಗೂ ದೇವಗೂ ಹಂಗ ಮಾಡಲೆ ಬೇಕು; ತೆಂಗಿನ ಮೊದಲಿಗೆ ನೀರೆಱೆಯೆ ಕಡೆಯಲಿ ಹಿಂಗದೀವನ್ನೆ (Sp.). see Cpr. 3, 15; Rśv. 2, 48; J. 19, 6; Prll. 3, 3; ಎಳೆ-, ಚೆನ್ದೆಂಗು. — ತೆಂಗಿನಕಾಯ್. -ಕಾಯಿ. -ಕಾಯು. a cocoa-nut (B. 2, 11. 20). ನೀರು ಅಟ್ಟಿಸಿದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ (G. 181). ಮುಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯು ಕೊಱೆತ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯು (Dp. 54). — ತೆಂಗಿನ ಮರ. = ತೆಂಗು. (Si. 166). ತೆಂಗಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆ ಕಟ್ಟಿದ. — ತೆಂಗಿನ ಮರ ತೆಂಕಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು. — ತೆಂಗಿನ ಮರ ಯಾಕೆ ಹತ್ತುತ್ತಿ? ಅನ್ದರೆ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯೋದಕ್ಕೆ ಅನ್ದ. — ತೆಂಗಿನ ಮರ ಏಱುವವನ ತಿಕಾ ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ಹಿಡಿದಾನು (or ಎತ್ತಿಯಾನು)? (Prvs.). (Tu. also ತಾರೆ, the cocoa-nut palm, ತಾರಿ, the palmyra, *cf.* ತಾಳೆ 2, ತಾಳೆ 3, ತಾಟ್ 1).

ತೆಂಗು teṅgu. 2. to perch (see ದಿಗಿಸು). see ತೆಂಗುಹ.

ತೆಂಗುಹ teṅguha. the descending or perching of birds (ಪಕ್ಕಿಯೆಱಗುಹ Śmd. II; Ct. II, 101; ಪಕ್ಕಿಯೆಱಗೂಡು Kk. 86; ಪಕ್ಕಿಯೆಱಗುವುದು Śm. 30).

ತೆಜಿಸು tejisu. Tbh. of ತ್ಯಜಿಸು. to leave, etc. (My.).

ತೆಟ್ಟುಂ teṭṭuṁ. (fr. ತೆಱೆ 1). in an opened way. — ತೆಟ್ಟುಂ ತೆಱೆ. to become fully opened, *i. e.* to be heard far around (Cpr. 7, 88).

ತೆಣಱು teṇaṟu. to groan (Abh. P. 12, 35; 13, 67; *cf.* T. ತೆಳಿರ್ = ಉಳ್ಳೋಚ್ಚೈ).

ತೆಣ್ಟಿಸು teṇṭisu. to cause to winnow. ತೆಣ್ಟಿಸಿದಂ (Śmd. 273 Mdb.).

ತೆಣ್ಟು teṇṭu. = ತವಟು, etc. to winnow (corn by casting it gently up in a moṟa or fan, ಶೂರ್ಪಕರಣ Śmd. Dh.; T. ತೆಳ್ಳು).

ತೆಣ್ಡೆ teṇḍe. = ತೆಪಡೆ 1. the state of being entwined, matted or entangled (as hair from filth, My.); a small bundle, as of grass, etc. (My.; see ತೆತ್ತು 2). — ತೆಣ್ಡೆ ಸುತ್ತು. to tie some growing sugar-canes together in order to prevent them from falling (My.).

ತೆತ್ತದು tettadu. an adverb with final ದು (Śmd. 388. 389). ತೆತ್ತದೆನ್ದು ತೀರದೆನ್ಬುದರ್ಥಂ (389, o. r. ತೆಕ್ಕದೆನ್ದು ತಿರದೆನ್ಬುದರ್ಥಂ).

ತೆತ್ತಿ tetti. = ತತ್ತಿ. an egg. (My.; Tu.).

ತೆತ್ತಿಗ tettiga. (fr. ತೆತ್ತು 2). a man who is entwined or closely bound to: a servant (Bp. 23, 30; 29, 29; Bh. 6, 2, 16; 8, 27, 34). 2, a connection, a friend [a master. ಅಂಕ ಓಡಿದರೆ ತೆತ್ತಿಗಂಗೆ ಭಂಗವಯ್ಯಾ Bv. 299]; (Rām. 4, 3, 20; J. 20, 14; 26, 6; Bh. 7, 5, 2).

ತೆತ್ತಿಸು tettisu. 1. to cause to pay. ತೆಱಂಗೆ ತೆತ್ತಿಸಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ದಾಪಿತ, ಸಾಧಿತ Si. 364, *only* in Si., also p. 263). [2, to bestow. ಹರನೊಳೆ ಪತ್ತಿ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಚಿತ್ತಮಂ Pb. 13, 63].

ತೆತ್ತಿಸು tettisu. 2. to bring into close connection: to cause to enter as nails (Cpr. 7, 96 va.). or arrows (J. 25, 47), Rām. 6, 19, 27, to set, as precious stones (Rśv. 8, 3; 8, 5 va.; V. 4, 33), to insert, as decorations in a street (Bp. 4, 3), as an ornament in the nose (12, 21); to pierce through, as a pointed object (Rśv. 10, 31 va.); to bring in contact with, as the lower part of an arrow with the bow-string. ತೆತ್ತಿಸುವ ಹಿಳುಕು (ಕರ್ತರಿ, ಪುಙ್ಖ Mr. 295); to pierce, as with an arrow (Bh. 8, 26, 7; J. 14, 4). 2, to enter, to pierce (J. 12, 25; 23, 40; 25, 40). ತೆತ್ತಿಸಿದ ಮುತ್ತು (ಪಣ್ಣಿದ ಮೌಕ್ತಿಕ, ರಜತ Nn. 104).

ತೆತ್ತೀಸು tettīsu. thirty-three (Mhr. ತೇತೀಸು; Rām. 6, 50, 6; Bh. 1, 20, 56). [— ತೆತ್ತೀಸಕೋಟಿ. thirty-three crores. ಮುಱಿಯಲಾಗದು ತೆತ್ತೀಸಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳ Bv. 551].

ತೆತ್ತು tettu. 1. P. p. of ತೆಱ್, ತೆಱು. having paid, etc.

ತೆತ್ತು tettu. 2. to intertwine, to interweave, to twist (T. ತೆತ್ತು, ತೆಙ್ಙು; M. ಚೆಟ್ಟು, closeness; *cf.* ಕಿಱ್, ಕಿಟ್ಟು, ಕೆತ್ತು 3). 2, to be twisted, to twist (Bh. 8, 23, 5); to be connected or befriended (J. 26, 6).

ತೆತ್ತು tettu. 3. a servant?— ತೆತ್ತುವೆಗ್ಗಡೆ. = ತೊತ್ತು-, q. v.

ತೆನಸು tenasu. = ತಿನಸು 2, etc. itching, etc. (My.).

ತೆನೆ tene. 1. a point; a spike, an ear of corn (ಕದಿರ್ Śm. 105; ಕಣಿಶ, ಧಾನ್ಯಶೀರ್ಷಕ Hlā.; My.; T. ಚಿನೈ, M. ಚನೆ, to branch out; T. ಚಿನೈ, M. ಚಿನೆ, ಚನೆ, branching out, as an ear of corn; M. ತೆಲ್ಲು, a point; see s. ಕೆಯ್ 5). ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆ (ಕದಿರ್ Ct. II, 14; Śm. 66). ಸಸ್ಯದ ತೆನೆ (ಕಣಿಶ, ಸಸ್ಯಮಂಜರಿ Nr.; see Si. 305). ಬೆಳದ ತೆನೆ (ಕಣಿಶ Mr. 372). ತೆನೆ ತಿನ್ದ ಎತ್ತು ತೆವರಿಯನ್ನು ಏಱುತು (Prv.). 2, the upper part or coping of a wall, the top of a rampart, a merlon of a fort (Cpr. 1, 108; Rām. 6, 11, 2; C. Bp. 42, 22; My.). ಕೋಟೆಯ ತೆನೆ (ಪ್ರಾಕಾರಾಗ್ರ, ಕಪಿಶೀರ್ಷ Hlā.; ಕಪಿಶೀರ್ಷ, ಕೋಟೆಯಗ್ರ Nn. 149). see ಕೊಱು-, ಜಳ್ಳು-, ಕೋಟೆದೆನೆ, ಪಡ್ಡೆನೆ, ಪಾಲ್ದೆನೆ, ರನ್ನದೆನೆ, ಸೀ-. — ತೆನೆಗಿಡ. the Indian millet, Panicum italicum Lin. (St. & Pl.). — ತೆನೆಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. the parapet on a rampart, or the top of a merlon (Cpr. 1, 113; J. 3, 21). — ತೆನೆ ತೆನೆ. rep. (Bp. 16, 18). — ತೆನೆವೋಗು. -ಪೋಗು. to get ears (Cpr. 1, 90).

ತೆನೆ tene. 2. = ತನೆ, etc. the embryo of beauty. (My.). ತೆನೆಗೆ ಬನ್ದು (My.). — ತೆನೆ ನಿಲ್ಲು. the embryo to remain, not to miscarry, as a cow (My.). — ತೆನೆಯಾವು. = ತನೆಯ ಆವು. (My.).

ತೆಪ್ಪ teppa. 1. = ತಪ್ಪನೆ, etc. quickly, etc. — ತೆಪ್ಪ ತೆಪ್ಪನೆ. rep. ತೆಪ್ಪ ತೆಪ್ಪನೆ ಪುರುಳ್ (Śmd. 229 Mdb.).

ತೆಪ್ಪ teppa. 2. (Śmd. 48). (fr. ತೇಲ್, *cf.* ತೆಂಕು 1). a float, a raft (ತಳ್ಪ, ಉಡುಪ, ಪ್ಲವ Hlā.; ಉಡುಪ, ಪ್ಲವ, ಕೋಲ Nr.; Si. 84; ಉಡುಪ, ತರಿ G.; My.; Tu.; T. ತಕ್ಕೈ, ತೆಪ್ಪ, ತೆಪ್ಪಲ್, ತವಣೈ; Te. ತೆಪ್ಪ, ತೇಪ, ತೇಟಿಕೆ; Mhr., H. ತರಾಫಾ, ತಾಫಾ). ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ದೋಣಿ. — ತೆಪ್ಪ ಹಱಿದರೆ ಮುಪ್ಪಿನವನೇ ಸಾಯುವನೋ? (Prvs.). see ಬಲುದೆಪ್ಪ; Abh. P. 13, 79; Śśv. 5, 14 va. — ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ. -ಉತ್ಸವ. rowing an idol in a decorated boat up and down an illuminated tank at the time of a yearly jātre (My.).

ತೆಪ್ಪಗೆ teppage. = ತೆಪ್ಪನೆ, (fr. ತೆಱಪು). at leisure, at ease; comfortable; well (My.).

ತೆಪ್ಪನೆ teppane. = ತೆಪ್ಪಗೆ. (My.).

ತೆಪ್ಪಱ್ teppar̤. ತೆಪ್ಪಱು. = ತೆರ್ಪಱ್. to become conscious, to recover one's senses, to recover from fainting. [ಎಪ್ಪುದುಮಾಗಳ್ ತೆಪ್ಪತ್ತು ಮೆಲ್ಲಿದನೆತ್ತ ಣನೆನ್ದು ಕರ್ಣನ ಕಳೇವರಮಂ ನೋಡಿ Pb. 13, 58 va.]. (Te. ತೆಪ್ಪಱು, ತೆಪ್ಪಿಱು, to recover from illness; to escape from danger). ತೆಪ್ಪತ್ತು ಕೊಣ್ಡನು (My.). 2, to animate (ಚೇತನಕರಣ Śmd. Dh.). ತೆಪ್ಪತ್ತಂ (Śmd. 285).

ತೆಪ್ಪಱಿಸು tepparisu. = ಟಿಪ್ಪಱಿಸು. to recover one's senses, to become conscious, to start up, to awake (My. with ಕೊಳ್ಳು).

ತೆಬ್ಬರಿಸು tebbarisu. [to lift up, to raise, to pick up. ವಿನಮಿತೋತ್ತಮಾಂಗನಾದನನಿರ್ವರುಂ ಪರಸಿ ತಡವರಿಸಿಯುಂ ತೆಬ್ಬರಿಸಿಯುಮಪ್ಪಿಱಿಕೊಳಪ್ಪಿಕೊಣ್ಡು Pb. 13, 8 va.]; (Cpr. 10, 73).

ತೆಬ್ಬು tebbu. to fly or jump about (?). (ಮೃಗಂಗಳ್) ಸೂಸಿದವು ದೆಸೆಗೆ, ತೆಬ್ಬಿದವು, ಬೆಳ್ಳಾರವಲೆ ಹಱಿದು ಉಬ್ಬಿ ಹಾಯ್ದರೆ ನೇಡೆಯವರಿಗೆ ಹಬ್ಬಮಾಯ್ತು (Bh. 3, 13, 25). ತೆಬ್ಬಿ ತುಳುಕುವ ಕಣೆಯು ಕಣೆ (ಎಮ್ಬ) ಶರಹಬ್ಬ ಹರದುದು (8, 26, 56).

ತೆಮರ್ temar. 1. (Śmd. 58). = ತೆವರ್ (128), ತೆವರು 1 q. v. ತೆಮರ್ಗಳ್ (52). a long stretch of land.

ತೆಮರ್ temar. 2. = ತಿಮಿರ್ 1, ತೆವರು 2. to rub (Rsv. 12, 55); to rub out, to destroy (V. 5, 39 va.; Ssv. 5, 40).

***ತೆಮಳ್ temaḷ.** to slip, to slide. (*cf.* ತೆವಳ್). ಎನ್ದು ಗಜಱು ಗರ್ಜಿಸುವುದುಮುಮುಳರುಮಾ ಬೀಳ್ವೆಯ ಮಾತಂ[ತೆ]ಮಳೆ ನುಡಿದು Pb. 6, 26 va. ಅವರ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಯುಗಳಂಗಳ್ ಪಿಱಗೇಱು ದಿನಸದೊಳ್ ತೆಮುಳ್ದು Ap. 5, 41 va.

ತೆಮುಳ್ದು temaḷdu. to collect, to gather, to heap up, to accumulate (ಚಯನ Śmd. Dh.; *cf.* ತಿಣೆ; ತಿಮ್ಬು 2, ತೀವು). ತೆಮುಳ್ದಿಕೊಣ್ಡು ಮನ್ದಾನಿಲನ್ ಒಯ್ಯುತಿರ್ಪ ತನಿಗಮ್ಪು (Cpr. 7, 49).

ತೆಮ್ಬು tembu. = ತೆಂಕ, etc. the south. [Te. ತೆಮ್ಮ, wet]. — ತೆಮ್ಬೆರಲ್. -ಎರಲ್. = ತೆಮ್ಬೆಲರ್, q. v. [ಬಲ್ಮುಗುಳೊಳ್ ಪೊಱಿದೋಱಿ ತೆಮ್ಬೆರಲ್ ಪೊರೆವೊರೆಯಂ ಸಡಿಲ್ಚೆ Pb. 5, 33]; (Cpr. 2, 72). [Te. ತೆಮ್ಮೆರ]. — ತೆಮ್ಬೆಲರ್. -ಎಲರ್. (Śmd. 210, o. r. ತೆಮ್ಬೆರಲ್). south wind. [ಕಮ್ಪಿನವುಂಕುಶಿರ್ಪ ತೆಮ್ಬೆಲರುಮಿದಂ ಗೆಲಲ್ಬಗೆವ ತುಮ್ಬಿ Pb. 2, 12; ತೆರಳ್ಕೆ ಬೀಸಿದುದು ತೆಮ್ಬೆಲರೆಮ್ಬೆಲರಪ್ಪಿಕೊಳ್ವವೋಲ್ Ap. 2, 65. T. ತೆನ್ನಿಲ್].

ತೆಮ್ಮಲ್ temmal. a mass, a multitude, etc. (ತಿನ್ತಿಣಿ, ತಣ್ಡ, ತುಱುಗ, ತೋಮ, ತೊಮ್ಬೆ, ತೆರಳ್ಕೆ, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; ತೇಂಕಿ, etc. Ss.; Te. ತೆಮ್ಮೆ; *cf.* ತಿಟ್ಟು 1, ತಿಮ್ಬು 2, ತೆಮರ್ 1, ದಿಮ್ಮಿ).

ತೆಯ್ಯ teyya. ತೆಯ್ಯ. = ತಗ 1. stop, delay (ತಡದುದು Ct. I, 55, o. r. ತೈಯಮೆನಲ್ ನಡೆದುದು).

ತೆರ tera. = ತೆರವು (Śmd. 56). the state of being balled or heaped one upon the other, a mass, etc. (see T., M. s. ತೆರೆ). — ತೆರ ತೆರ. rep. ತೆರ ತೆರದ ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆಗಳ ಲೀಲೆಗಳ... ಗಂಗೆಗವನಿಜೆ ಬನ್ದಳು (J. 19, 5).

ತೆರಟು teraṭu. to make round (T. ತಿರಟ್ಟು); to roll up: to tuck up (a garment when passing a river, My.); to join, to unite (T.; see ತೆರಳು 2, ತೆರೆ).

ತೆರಣ್ತು terantu. (Śmd. 48). to make a gift of raiment to the bride and bridegroom at a wedding (ನಿವಸನೋದ್ವಹನ Śmd. Dh.; ಮದುವೆಯ ಮುಯ್ಯ ಸೀರೆ Cm.; ಉಡುಗುಱಿ ಮಾಡು G.; *cf.* ತೆಲ್ಲಟಿ, etc.).

ತೆರಯಿಸು terayisu. or ತೇರಯಿಸು, q. v. to go back, etc. ತೆರಯಿಸಿದಂ (Śmd. 65). ತೆರಯಿಸಿದಂ or ತೆರೈಸಿದಂ (189).

ತೆರವು teravu. 1. = ತೆರ, q. v. (Śmd. 247).

***ತೆರವು teravu. 2.** tax, fee. *cf.* ತೆಱವು, ತೆಱಿಗೆ. ತೆರವುಂತೆಱಿಪ್ಪೆ ಯುಮೆನ್ದರಿಕೇಸರಿಗಾಗಳೀವವೋಲ್ ಬೆನ್ನಿತ್ತರ್ Pb. 3, 72.

ತೆರಳ್ teraḷ. = ತೆರಳು 1. to move, to stir; to move or be shaken about; to tremble, to shake, to quiver; to move on or forward, to proceed; to go, to go away, to set out, to depart (Te. ತರಲು, ತೆರಲು; *cf.* ತಳರ್ 1). [ಮಲಯಾನಿಲನೂದೆ ತೆರಳ್ವ ಚೂತಪಲ್ಲವದ ತೆರಳ್ಕೆ Pb. 2, 14; Ap. 2, 65]. ತೆರಳ್ದಂ (Śmd. 55). ಒಡೆಯನ್ ಅಟ್ಟಿದೊಡೆ, ಅನ್ತು ಮೇಲ್ವರಿದೊಡೆ ತೆರಳ್ದೋಡುವುದು ವೀರವೆ? (Bp. 46, 51). ಸೀಮನ್ತಿನೀಗಣಸಹಿತ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ದಣ್ಡಿಗೆ ತೆರಳ್ದುದು (J. 33, 20). see Cpr. 4, 50; 7, 70; 8, 73; Abh. P. 11, 141; J. 2, 29. 57; 13, 22.

ತೆರಳಿಕೆ teraḷike. 1. = ತೆರಳ್ಕೆ 1. a wrong form for ತೆರಳ್ಕೆ (Śmd. 248). moving; coming forth; moving onwards, marching, going (Bh. 2, 4, 9; 7, 3, 19; J. 30, 11).

ತೆರಳಿಕೆ teraḷike. 2. = ತೆರಳ್ಕೆ 2. a mass, etc.

ತೆರಳಿಚು teraḷicu. = ತೆರಳ್ಚು 1. to cause to move or to tremble; to cause to go away, etc. (Bh. 1, 20, 56; J. 7, 58).

ತೆರಳು teraḷu. 1. = ತೆರಳ್. to move, to stir, etc. ತರ ತರದ ತೆರೆ ನಡೆವ ಭರದಲಿ ತೆರಳಿ ನಡೆವ ವಹಿತ್ರದನ್ತೆ (Bp. 8, 9). ಅಖಣ್ಡ ತತ್ವಂಗಳು ತೆರಳುತಿರೆ (17, 18). ಈ ಸುದತಿಯ ಕಟಾಕ್ಷಪಾತಕೆ ತೆರಳಿ, ಮುನ್ದಕೆ ಹೋಗಬಾರದು (40, 8). ಧೃತಿಯುಂ ಬಿಡದೆ, ತೆರಳುವೆಂ (44, 6). ಅಲ್ಲಿರ್ದು, ತೆರಳಿ, ನಡೆ ತಪ್ಪಾಗಳ್ (47, 51). ಪೊರಳಿ ಪೊರಳಿ, ಉಱಿ ತೆರಳೊಲಿಂಗೋತ್ಕರಂ (57, 45). ಪೊರಳಿ ಪೊರಳಿ ಅನ್ತರದೆ ಪಥದೊಳು ತೆರಳುತಿರೆ (57, 60). ಸರ್ವಗವತೆಯಲಿ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿನ್ದ (Bh. 2, 4, 9). ಕಣೆ ಕಣೆಗೆ ತೆರಳಿದುದು ಕಣೆ (8, 23, 7). ಸುರಪನ ಆಯುಧಹತಿಗೆ ಕುಲಗಿರಿ ತೆರಳುವನ್ತಿರಲ್ (8, 23, 22). see Prv. s. ದುರುಳ. 2, to remove (Bp. 35, 38).

ತೆರಳು teraḷu. 2. to ball itself (Bp. 27, 4); to become round (T. ತಿರಳ್, ತಿರಳು; M. ತಿರಳು); to coalesce, to join (T., M.); to be numerous (T.); to be amassed, to come together, to assemble. (see ತತ್ತಿ, ತೆತ್ತಿ, ತೆರಟು). ಎಲ್ಲಾ ಸೇನೆಯೂ ತೆರಳುವುದು (ಸರ್ವಾಭಿಸಾರ, ಸರ್ವೌಘ, ಸರ್ವಸನ್ನಹ Nr.).

ತೆರಳೆ teraḷe. 1. = ತಿರುಳೆ, etc. sap, pith, etc. [Tu. ತಿಲ್ಗ]. — ತೆರಳೆಯ ಹುಳು. a silk-worm. ತೆರಳೆಯ ಹುಳು ಮುಕುಲಾಕಾರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದುದ ಬಿಡಿಸಿ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆ (ಕೌಶೇಯ Nr.). 2, a worm or insect living in fruits (Abhā. 1, 37, o. r. ತಿರುಳೆಯ–).

ತೆರಳೆ teraḷe. 2. a round lump (My.).

ತೆರಳ್ಕೆ teraḷke. 1. = ತೆರಳಿಕೆ 1 (Śmd. 248). moving; trembling, quivering; setting out, etc. [ವಿಳಾಸಿನಿಯುಟ್ಟ ದುಕೂಲದೊನ್ದು ಪಲ್ಲವದ ತೆರಳ್ಕೆಯನ್ತೆಸೆಯೆ Pb. 2, 14; Ap. 9, 76]; (ಸಂಚಲ Ct. I, 3; Cpr. 1, 95; Grj. 6, 11). [— ತೆರಳ್ಕೆವೆಱು. -ಪೆಱು. to

have folds in garments. ಕರೆವೆರಸಿದ ಪೊಸದುಗುಲದ ತೆರಳ್ಕೆವೆತ್ತುಡೆ Ap. 4, 36].

ತೆರಳ್ಕೆ teraḷke. 2. a mass, a multitude, a row, a file (ಗೊಂದಣಿ, ಸಾಲ್, ಒಬ್ಬುಳಿ, ಹೊರಳಿ, ಬಳಗ, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ದೊಂದುಳಿ, ನೆರವಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Kk. 17; Grj. 10, 79 va.; V. 7, 28; T., M. ತಿರಟ್ಟು).

ತೆರಳ್ಚು teralcu. 1. = ತೆರಳಿಚು. to cause to move; to cause to tremble; to cause to go or set out, etc. [ಅನ್ತೀತನ ಕಟಕಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಕ್ಷಯವ್ಯಯಪ್ರತ್ಯವಾಯಂಗಳಂ ಮಾಡಿ ಬೇಸಱಿಸಿ ನೆಲದಿಂ ತೆರಳ್ಚುವಂ Ap. 13, 58 va.]; (ಚಲನ Śmd. Dh; Cpr. 8, 4 va.; J. 25, 27).

ತೆರಳ್ಚು teralcu. 2. to amass, to join, etc. [ಎನ್ತು ಧನಂಗಳಂ ಪ್ರಯೋಗಾನ್ತರದಿಂ ತೆರಳ್ಚಿದಪಿರ್ Pb. 6, 23; Ap. 13, 56]; (ಚಯನ Śmd. Dh.; Cpr. 3, 63; Śsv. 2, 60; see ತೆರಳು 2).

ತೆರಿನೆಮದ್ದು teri(-)meddu. a minute annual plant, Linum mysorense Heyne (Z.).

ತೆರೆ tere. a wave, a billow (ವೀಚಿ, ಭಂಗ, ತರಂಗ, ಊರ್ಮಿ Hlā., Nr.; ವೀಚಿ, etc., ಅಲೆ Si. 81; ನಹಣಿ Bhn. 15; C.; Te.; M. ತಿರೆ; T. ತಿರೈ; M. ತಿರೆ, T. ತಿರೈ also: a river; a roll, as of paper; a coiling, as of a snake; a mass; T. ತಿರೈ, M. ತಿರೆ, to ball itself; to roll, as waves; to crumple, wrinkle; to roll up or fold, as mats, leaves, paper; *cf.* ತೆರ), ನೀರ ತೆರೆ (ವೀಚಿ Nn. 5. 107; ಧಾರ, ತರಂಗ 12; ಜಲಭಂಗ 102; ಉತ್ಕಲಿಕೆ 164). ಘನಪಾದ ತೆರೆ (ಉಲ್ಲೋಲ, etc. Si. 81). ತೀರಕ್ಕೆ ಬನ್ದ ಮೇಲೆ ತೆರೆಯ ಭಯವೇನು? (Prv.). [ತನ್ನ ತೆರೆಗಳೆಮ್ಬ ನಳಿತೋಳ್ಗಳಿಂ Pb. 1, 95 va.; Ap. 4, 41 va.]. see Śmd. 79. 286; Cpr. 5, 40; Bp. 20, 17; 35, 10; Rsv. 2, 59; C. Bp. 42, 14; B. 4, 38; Jñs. 42, 63; ಕಿಱುದೆರೆ, ಪೆರ್ತೆರೆ, ಪೆರ್ದೆರೆ, ಹೆದ್ದೆರೆ. 2, a fold; a natural fold of the skin, a wrinkle (ವಳಿ Ct. I, 59; ವಲಿ Kk. 13, Śm. 35; ದೇಹಸುಕ್ಕು Śm. 105; T.). [ನರೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ ತೆರೆ ಗಲ್ಲಕೆ ಶರೀರ ಗೂಡುವೋಗದ ಮುನ್ನ Bv. 161]. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೆಯ್ಯ ತೆರೆ (ಪ್ರಾಣ್ಯಂಗಜ, ಬಲಿ Nr.). 3, what can be rolled up and unrolled: a curtain, a cloth for concealing oneself, used also by huntsmen, a screen (ಅಪಟ, ಕಾಣ್ಡಪಟ, ಪ್ರತಿಸೀರೆ, ಯವನಿಕೆ, ತಿರಸ್ಕರಣಿ Hlā.; ಕಾಣ್ಡ Nn. 116; ಅತಿಪ್ರಚ್ಛನ್ನಪಟ Śm. 105; Cpr. 7, 69 va.; 8, 8; My.; Te., T., M.). ಬೇಜ್ವೆಯ ತೆರೆ (ಪಟಜ Śmd. I). ತೆರೇ ಕೊಟ್ಟು, ಮೊಱಕೊಣ್ಡು ಕೊಣ್ಡ. — ತೆರೇ ತೆಗದು ಮಿಾಯೋದುಣ್ಣೇ? (Prvs.). see Bp. 18, 38; 60, 5; Rsv. 8, 118; ಇರ್ತೆರೆ, etc. — ತೆರೆಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. the hand looked upon as a wave (Cpr. 7, 127). — ತೆರೆಗೆಯ್ಯು. -ಕೆಯ್ಯು. to have a curtain put up (V. 41, 5). — ತೆರೆಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. the crest or comb of a wave (Cpr. 5, 39 va.). — ತೆರೆದೆಗಸು. -ತೆಗಸು. to have a curtain removed (J. 31, 16). — ತೆರೆದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to remove a curtain (Rsv. 5, 19 va.). — ತೆರೆಪೊಡೆ. a pouch formed by folding a part of one's garment (ಮಡಿಲ್ Śmd. II, Kk. 76; ಸೋಗಿಲ್, ಮಡಿಲ್ Kk. 49, Śs.). — ತೆರೆಬಟ್ಟೆ. a curtain (ಪ್ರತಿಸೀರೆ, etc., ಪರದೆ Si. 225). — ತೆರೆಯುಲಿ. -ಉಲಿ. the sound or roar of waves (Abh. P. 12, 80). — ತೆರೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to lay hold of waves, to follow their course (Rsv. 6, 24 va.). 2, to put a curtain up (Rsv. 5, 19 va.). — ತೆರೆವಿಡು. -ಬಿಡು. to let down a curtain (Mr. 204). — ತೆರೆವೆರೆ. -ಬೆರೆ. one wave to join the other (Bh. 1, 7, 2). — ತೆರೆವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. the beating of waves (Rsv. 6, 24 va.). — ತೆರೆಸುತ್ತು. the state of being surrounded or covered with a curtain (Cpr. 6, 88 va.; 8, 8).

ತೆರೈಸು teraisu. (or ತೇರೈಸು). = ತೆರಯಿಸು, q. v. to go back, etc.

ತೆಱ teṟa. 1. (fr. ತೆಱ³ 1). = ತೆಱಪು 1. an opening, a clearing: the state of being clear or bright. 2, a clearing: a way, a course; a manner, a form; a sort, a kind (ರೀತಿ Śmd. 20. 91 Cm.; T. ತಿಱ, ತಿಱನ್, ತಿಱವು; M. ತಿಱ, ತಿಱವು; Te. ತೆಱ, ತೆಱು open; a plain). [ಬನಮಂ ಸಾರ್ತಕ್ಕುಮಾವ ತೆಱದಿಂ ಪೋಪಂ Kr. 1, 79; Pb. 11, 36]. ಒನ್ದೆ ತೆಱಂ (ಓರನ್ತೆ Ct. II, 73). ಪಲವು ತೆಱಂ (Śm. 119). ಭದ್ರ ಮನ್ದ ಮೃಗ ಎನ್ದು, ಇನ್ತಾನೆಗಳ್ ಮೂಱು ತೆಱನಕ್ಕುಂ (Hlā.). ನಾರು ನೂಲು ಕ್ರಿಮಿಜ ರೋಮಂಗಳಿಂ ಪುಟ್ಟುವುವು (ಸೀರೆಗಳ್) ನಾಲ್ಕು ತೆಱನಕ್ಕುಂ (Hlā.). ವಶಿಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಶೋಕದಿನ್ದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು ಬಿದ್ದರೆ ನೂಱು ತೆಱನಾದ ನದಿ (ಶತದ್ರು Nr.). ಎಲ್ಲ ತೆಱದೊಳಂ ಕಱುಗೆ, ಎನು! (Śmd. 183. 208). ತೆಱನಂ (Cpr. 5, 30; Mr. 531). ತೆಱದಿನ್ದೆ, ತೆಱದಿನ್ದಂ (Śmd. 20. 91. 194). ತೆಱದ (10), ತೆಱದೆ (Śm. 22). ತೆಱದಿಂ, ತೆಱದಿನ್ದ (J. 17, 2; 25, 5; 28, 4). ತೆಱದೊಳ್ (28, 36; C. Bp. 5, 51). see Śmd. 45. 156. 266; Cpr. 2, 65. 74; Bp. 37, 53; 56, 24; 57, 15; Mr. 278; ಇತ್ತೆಱ, ಇರ್ತೆಱ, ಎರಱ್-, ಮೂದೆಱ. — ತೆಱಂ. used as an adverb (Śmd. 110): in a manner, etc. — ತೆಱ ತೆಱ. rep. (J. 33, 19). [ತೆಱನ್ದಿರಿ. -ಂ-ತಿರಿ. to turn about in (various) ways or dexterously. ತೆಱನ್ದಿರಿದು ಮೊರೆವ ಪೆಣ್ದುಮ್ಬಿಯ ಬಿಜ್ಜಳಿಪ ಪರಭೃತದ ಕಳಕಳದೊಳೆ Ap. 6, 94]; (Cpr. 10, 84). — ತೆಱಮ್ಬೊಳೆ. -ಂ-ಪೊಳೆ. to shine brightly or beautifully, to become clear or bright (ತೋರ್ಕೆವಡೆದ ಕಾನ್ತಿ Kk. 55; ತೋರ್ಪ ಕಾನ್ತಿ Śm. 63). [ಅಶೋಕೆಗಳ ಲತೆಯ ಮನೆಗಳೊಳೆ ತೆಱಮ್ಬೊಳೆವಲರ ಬಸದೆ ಸುಱುವಳಿಗಳ Pb. 5, 4; Ap. 11, 46]; see Cpr. 5; 39 va.; Abh. P. 3, 75 va.; 9, 79; 10, 81; Rsv. 6, 11 va.; 8, 5 va., 10, 31 va.

ತೆಱ teṟa. 2. = ತೆಱದು, ತೆಱ³ದು. P. p. of ತೆಱ³ 1 in ತೆಱ ಕೊಳ್ಳು, to open (My.).

ತೆಱ teṟa. 3. = ತೆಱವು 2, ತೆಱ³ 2. price, etc. ಅಪ್ಪನ್ತ ಹುಡಿಗಿ ಆಗಬೇಕು, ಇಪ್ಪಣ ಅಡ್ಡ ತೆಱ ಆಗಬೇಕು (Prv.).

ತೆಱಗೆ teṟage. = ತೆಱಿಗೆ. tax, etc. (B. 5, 119). — ತೆಱಗೆ ಕೊಡು. to pay taxes (B. 5, 116. 117. 118. 119). — ತೆಱಗೆ ದೊರೆ. taxes to be got or to accrue (B. 5, 119). — ತೆಱಗೆ ಬೀಱು. taxes to be laid upon or to be levied (B. 5, 117).

ತೆಱದು teṟadu. = ತೆಱ³ದು. P. p. of ತೆಱ³ 1. (My.).

ತೆಱಪು teṟapu. = ತೆಱವು 1, ತೆಱಹು, ತೆರ್ಪು. opening; an opening, a gap; a vacancy; an interval, an interstice; room, place (ಎಡೆ Śmd. 135; ಅನ್ತರ, ಒನ್ದೆಡೆ Nn. 77; ವಿಸ್ತರ, ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 140; My.; Te. ತೆಱಪೆ). [ಪೊಳೆವೊಳ್ದೊಡೆ ತೆಱಪಾದೆರ್ದೆಯಂ ನಟ್ಟುವನ್ದು ತನ್ನುನಿಪತಿಯಾ Pb. 2, 42; Ap. 11, 153]. ತೆಱಪಿಲ್ಲದುದು (ನಿಬಿಡ, ನಿವಿರೀಶ, ದೃಢ, ಗಾಢ Hlā.). ಎರಡು ಕಾಲ ನಡುವೆ ಪನ್ನೆರಡಂಗುಲದ ತೆಱಪಾಗಿದ್ದಡೆ ವೈಶಾಖ ಎನಿಸುಗು (Nr.). see Cpr. 7, 92 va.; 7, 131; 8, 98. 100; Rsv. 5, 21; 10, 31 va.; J. 33, 19. 2, cessation, intermission, as of sounds (Cpr. 3, 5), as of rain (My.; Te.). 3, leisure (My.; Te.). ತೆಱಪಿಲ್ಲವೆನ್ತ, ತೆಱಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು, ಚರಿಗೆ ತಪಲೇ ಮಾಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). 4, opportunity (My.). 5, the state of being empty, as houses, boxes or vessels (My.). — ತೆಱಪುಗುಡು. -ಕುಡು. to give cessation, *i. e.* to cease (Grj. 9, 49). — ತೆಱಪುಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ತೆಱಪುಗುಡು. (Śsv. 3, 35 va.). — ತೆಱಪುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. -ಗೊಳ್ಳು. to gain place, *i. e.* to

occupy more place (Grj. 3, 36). 2, to leave room (for others, My.). [— ತೆಱಪುವಡೆ. -ಪಡೆ. to gain room, to have opportunity. ತೆಱಪುವಡೆದಂಗಜಂ ಕೆಯ್ಸೆಱೆಗೊಳೆ ನೋಟಕರ ಮನಮುನಾಗಳ್ ... ಕುಱು ವಡಿಗಳೆ ಮೆಱೆದುವವರ ನಾಣ್ಗಳ ತೆಱಪಂ Pb. 5, 67]; (Cpr. 10, 74 va.).

ತೆಱವಿ teṛavi. = ತೆಱವೆ. opening. see ಕಣ್ದೆಱವಿ.

ತೆಱವು teṛavu. 1. = ತೆಱ 1, ತೆಱಪು, etc. opening (see ಕಣ್ದೆಱವು). 2, a way, a manner, etc. (My.). 3, the state of being empty (My.). ಅವಳ ಅವೆರಡೂ ಕೆಯ್ ತೆಱವಿಲ್ಲದ್ದಱಿಂದ ಆ ಕಕ್ಕಡವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟಳು (B. 4, 62); the state of being open or vacant. ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಗಳು ತೆಱವಿರುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 290); leisure (My.). — ತೆಱವಾಗು. -ಆಗು. to become empty, vacant (My.; B. 4, 102). — ತೆಱವು ಮಾಡು. to empty, to vacate (My.; B. 2, 23).

ತೆಱವು teṛavu. 2. = ತೆಱ 3. the price paid for a wife (My.).

ತೆಱವೆ teṛave. (Śmd. 247, o. r. ತೆಱವು). = ತೆಱವಿ. opening (see s. ಕಣ್ದೆಱವು); becoming manifest, appearing (Rām. 3, 6, 51).

ತೆಱಸು teṛasu. = ತೆಱಿಸು 1, ತೆಱೆಯಿಸು. to cause to open.

ತೆಱಹು teṛahu. = ತೆಱಪು q. v., etc. opening, opportunity, etc. (ಅನ್ತರ Mr. 531; ಅವಕಾಶ, ಸ್ಥಾನ Nr.; ಅವಕಾಶ, ಅನ್ತರ Nr.). [ಬೆರಣಿಯುನಾಯುಲಲ್ಲದೆ ಅಟ್ಟುಣ್ಣ ತೆಱಹಿಲ್ಲವೆನಗೆ Bv. 270]. see Grj. 5, 38; Bp. 26, 51. 52; 37, 55; 49, 22; 51, 31. 34; Bh. 2, 13, 32. — ತೆಱಹುಗುಡು. -ಕುಡು. = ತೆಱಪುಗುಡು. (Grj. 2, 106 va.; J. 12, 20). 2, to offer or present place (Grj. 8, 37). — ತೆಱಹುಗೊಡು. -ಕೊಡು. to offer or leave room (Bh. 1, 12, 3). — ತೆಱಹುದೋಱು. -ತೋಱು. to show a way (Rām. 5, 9, 2).

***ತೆಱಹುಮಱಹು teṛahu-maṛahu.** negligence. ಒಡೆಯರು ಮನೆಗೆ ಬನ್ದುದ ಕಣ್ಡು ತೆಱಹುಮಱಹಾಗಿಪ್ಪನೆ ಭಕ್ತನು? Cv. 277.

ತೆಱಿಗೆ teṛige. = ತೆಱಗೆ, ತೆಱೆಗೆ. tribute; tax [Tu.]; (My.; ಕನ್ದಾಯ G.). ತೆಱಿಗೆಯ ಹಣ (ಒಟ್ಟಜ G.). ತೆಱಪಿಲ್ಲವೆನ್ತ ತೆಱಿಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು, ಚರಿಗೆ ತಪಲೇ ಮಾಱಿಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). see Si. 266. 364; Sp. s. ಮುತ್ತು. — ತೆಱಿಗೆ ಎತ್ತು. to levy taxes (C.; B. 4, 142). — ತೆಱಿಗೆ ಕಟ್ಟು. to assess or impose a tax (C.; B. 4, 80). — ತೆಱಿಗೆ ಕೊಡು. to pay taxes (C.; B. 5, 107). — ತೆಱಿಗೆ ಬಿಡು. to free from or quit taxes (B. 5, 54).

ತೆಱಿಸು teṛisu. 1. = ತೆಱಸು, etc. to cause to open (B. 4, 217; 5, 44. 211).

ತೆಱಿಸು teṛisu. 2. to cause to pay, as taxes, fines, etc. (My.).

ತೆಱು teṛu. = ತಿಱ್. to pay (My.). P. p. ತೆತ್ತು (My.). [ಪರ ಮಣ್ಡಳಿಕರಿತ್ತುಂ ತೆತ್ತುಂ ಬೆಸಕೆಯ್ಸೆ Pb. 6, 1 va.; ಭಾಣ್ಡವ ತುಮ್ಬಿದ ಬಳಿಕ ಸುಂಕವ ತೆತ್ತಲ್ಲದೆ ವಿರಹಿತ ಹೋಗಬಾರದು Bv. 198]. ತೆಱುವ (J. 25, 12). ತೆಱಲಾಪರೆ (if thou, etc.) ಹೊಣೆಯಾಗು! — ತೆತ್ತಷ್ಟು ಬಾಕಿ ಬಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೇನು ಕೊಟ್ಟಾನು? — ಬರುವದು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ತೆಱುವದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ (Prvs.). see Prv. s. ದಣ್ಡ.

ತೆಱುವಿಕೆ teṛuvike. paying, etc. ಪೊಗದೀ ತೆಱುವಿಕೆ (ದಾನ Si. 263).

ತೆಱೆ teṛe. 1. to be unclosed; to be uncovered; to open (v. i., ಅನಾವರಣ Śmd. Dh.; My.). P. ps. ತೆಱದು, ತೆಱೆದು. [ಕುರಿತನ್ತು ಪೆಱರ ಬಗೆಯುಂ ತೆಱೆದಿರೆ ಪೆಱರ್ಗಱಿಪಲಾರ್ಪವಂ ಮಾತಱಿವಂ Kr. 1, 15; Pb. 13, 56 va.; Ap. 1, 66]. ತೆಱೆದ ಕಣ್ಡವ ಮೆಟ್ಟ ಮಱುಗುವಾ ತೆಱನನ್ತೆ ಅಱಿಯದರ ಕೂಟ (Sp.). ತೆಱದ ಕಿಟಕಿಯಿನ್ದ ಬೆಕ್ಕು ಹೊಕ್ಕಿತು (Prv.). see Cpr. 4, 62. 63; 5, 40; Bp. 46, 56. 58; J. 23, 36. 2, to make open, to open; to uncover; to unfold (ಉದ್ಘಾಟನ Śmd. Dh.; My.; T. ತಿಱ, M. ತುಱ, to open; to show the way; Te. ತೆಱಚು). ಉಭಯಭಾಷಾನ್ತಮುಂ ತೆಱದು (Mr. 5). ಬಾಯುಂ ತೆಱೆದು (Rśv. 5, 120 va.). ತೆಱೆಯಬಾರದು ಕಣ್ಣ (J. 4, 10). ತೆಱದು ಬನ್ದ ಬಾಗಲಿನ್ದ ಕಳ್ಳ ಹೊಕ್ಕ. — ಕಡ್ಲೆಗೆ ಬಾಯಿ ತೆಱದು, ಕಡಿವಾಣಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಆದೀತೇ? — ತೆಱೆಯಲಾಱದ ಕಣ್ಣು, ಹೊಱಲಾಱದ ಹೊಱೆ (Prvs.). see Bp. 15, 21; 28, 49; 43, 49; 51, 81; 60, 31; B. 4, 71; ಕಣ್ದೆಱೆ, ಪಲ್-, ಬಾಯ್-, etc. — ತೆಱೆಯೆ ನುಡಿ. to unfold, to bring out in all the details, to declare (Abh. P. 9, 93 va.).

ತೆಱೆ teṛe. 2. = ತೆಱ 3. tribute; tax (ಕರ Śmd. Dh.; T. ತಿಱೈ, M. ತಿಱ). see Bp. 27, 52; ಸಬಳಗದ್ಯಾಣದೆಱೆ. — ತೆಱೆದಿಱ್. -ತಿಱ್. to pay tribute or taxes. ತೆಱೆದೆತ್ತಂ (Śmd. 200).

ತೆಱೆ teṛe. 3. opening, the state of being opened. see ಕಿವಿದೆಱೆ, ಬಾಯ್ದೆಱೆ 2, ಮುಡಿದೆಱೆ (s. ಮುಡಿ 2).

ತೆಱೆಗೆ teṛege. = ತೆಱಿಗೆ. tax, etc. ಹೊಲದ ತೆಱೆಗೆ (G. 374). ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ತೆಱೆಗೆಯ ಹಣ (ಭಾಗಧೇಯ G.).

ತೆಱೆಯಿಸು teṛeyisu. = ತೆಱಸು, etc. to cause to open. see ಎವೆದೆಱೆಯಿಸು.

ತೆರ್ಪಱ್ teṛpaṛ. (terpaṛ). = ತೆಪ್ಪಱ್. (ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿ Śmd. II; Kk. 91). to become conscious. [Tu. ತೆರಿಪ್ಪು to know].

ತೆರ್ಪು teṛpu. = ತೆಱಪು, etc. ತೆರ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಇಡು (ಅಡಕು, ಬಿಡತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇಡು G.). an opening, etc.

ತೆಲಗ telagu-a3. = ತೆಲುಗ, etc. a Telugu man. (My.).

ತೆಲಗಿತಿ telagiti. = ತೆಲಿಗಿತಿ, etc. a Telugu woman. (My.).

ತೆಲಗು telagu. = ತೆಲುಗು, q. v. the Telugu language. (My.; B. 4, 130). — ತೆಲಗುಜೊಮ್ಮಯ. N. (Bp. 34, 1. 25). — ತೆಲಗುಜೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 34 sum.; 37, 6; 54, 73).

ತೆಲಿಗಿತಿ teligiti. = ತೆಲಗಿತಿ, ತೆಲುಗಿತಿ, ತೆಲುಂಗಿತಿ. a Telugu woman. q. v. (My.).

ತೆಲುಗ telugu-a3. = ತೆಲಗ, ತೆಲುಂಗ. a Telugu man (ಆನ್ಧ್ರ Mr. 382; My.; Si. 145. 147. 152. 165; etc.). — ತೆಲುಗೇಶಮಸಣಯ್ಯ. N. (Bp. 58, 6).

ತೆಲುಗಿತಿ telugiti. = ತೆಲಿಗಿತಿ. (My.).

ತೆಲುಗು telugu. = ತೆಲಗು, ತೆಲುಂಗು. Telugu; the Telugu language (My.; Te. ತೆನುಗು, ತೆನುಂಗು, ತೆಲುಗು, ತೆಲುಂಗು). ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ (Si. 151. 152). see Prv. s. ಅರವ. — ತೆಲುಗ ಜೊಮ್ಮ. N. (Bp. 47, 36). — ತೆಲುಗ ಲಿಪಿ. Telugu writ (Bp. 5, 53). — ತೆಲುಗುಜೊಮ್ಮಯ. N. (Bp. 34, 14). — ತೆಲುಗುಜೊಮ್ಮಯ್ಯ. N. (Bp. 3, 82; 34, 23. 29. 38; 58, 6).

ತೆಲುಂಗ telungu-a3. = ತೆಲುಗ. see ತೆಲುಂಗಿತಿ. Grj. 2, 106 va.

ತೆಲುಂಗಿತಿ telunga-iti. = ತೆಲಿಗಿತಿ, etc. a Telugu woman (Śmd. 244, o. r. ತೆಲಿಗಿತಿ 246).

ತೆಲುಂಗು telungu. = ತೆಲುಗು, etc. (T.). see ತೆಲುಂಗ.

ತೆಲೆ tele. = ತಲೆ. head. see ಮುಂದಲೆ, ಹೆದ್ದಲೆ.

ತೆಲ್ಲಟಿ tellaṭi. = ತೆಲ್ಲಟು, ತೆಲ್ಲಟ್ಟು, (ತೆಲ್ಲಣ್ಟಿ). a gift, a present, especially one given to the bride and bridegroom at their marriage by relations, etc., with the prospect of a recompense being made at such an occasion in their own house (ಮುಯಿಯ್ Śm. 62; *cf.* ತೆರಣ್ಪು). [ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಮಪ್ಪುಡೆದು ತೆಲ್ಲಟಿಯೆನ್ದು ಗಿರಿಜೆಯು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟ ನಿಶಿತಾಸ್ತ್ರಮನಂಜಲಿ ಕಾಸ್ತ್ರಮುಂ Pb. 12, 211 va.].

ತೆಲ್ಲಟು tellaṭu. = ತೆಲ್ಲಟಿ. (ಉಡುಗುಱೆ G.).

ತೆಲ್ಲಟ್ಟು tellaṭṭu. = ತೆಲ್ಲಟಿ, etc. (ಮುಯಿ Ct. II, 69).

ತೆಲ್ಲಣ್ಟಿ tellaṇṭi. = ತೆಲ್ಲಟಿ, etc. (ನಿಬ್ಬಣ Śmd. II). [ಅಗಳೀಶ್ವರಂ ಕೊಟ್ಟುದರ್ಕೆ ತೆಲ್ಲಣ್ಟಿಯೆನ್ದು ಗೌರಿದೇವಿಯುಮುಂಜಲಿಕಾಸ್ತ್ರಮೆಪ್ಪುನೋ ಘಾಸ್ತ್ರಮುಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಕುಡೆ Pb. 8, 26 va.].

ತೆಲ್ಲಯಿಸು tellayisu. = ತೆಲ್ಲೈಸು. to become thick, etc.; to become strong, stout or robust; to become abundant or excessive; to become unctuous, oily or viscid (ಮುನ್ದೈಸು Śm. 49; *cf.* ತಿಣ್ಣ). ತೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ (Śmd. 65). ತೆಲ್ಲಯಿಸಿದಂ or ತೆಲ್ಲೈಸಿದಂ (189).

ತೆಲ್ಲಿಗ telliga. Tbh. of ತೈಲಿಕ an oil-man (Śmd. 357; Bp. 43, 71).

ತೆಲ್ಲಿಗಿತಿ telliga-iti. (Śmd. 244 Mdb.). a woman of the oil-man caste.

ತೆಲ್ಲೈಸು tellaisu. ತೆಲ್ಲಯ್ಸು. = ತೆಲ್ಲಯಿಸು (Śmd. 189; ಮುನ್ದೈಸು Kk. 56; Bh. 3, 8, 36).

ತೆವಟು tevaṭu. = ತವಟು, etc. to sift, etc.

ತೆವಡಿ tevaḍe. 1. = ತೆಂಡೆ. a small bundle as of grass.

ತೆವಡೆ tevaḍe. 2. = ತೆವರ್. a small dam or bank constructed to form a bed in a field (My.).

ತೆವರ್ tevar. = ತೆಮರ್ 1 (Śmd. 128), rising ground, etc. ತೆವರಿ, ತೆವರು 1 q. v. (ಉದ್ದಲ ನೆಲ Ct. II, 35). [ಮುಗಿಲಿನ್ದೆಱಗುವ ಮಱೆ ಕದಡಿ ಬರ್ಪ ತೊಱೆ ಬೆಟ್ಟು ತೆವರ್ ಮೊಱಡುಪಜಲಧಿಗಳೆನೆ Ap. 6, 62].

ತೆವರಿ tevari. = ತೆವರು 1. (My.; T., M. ತೇರಿ). see Prv. s. ತೆನೆ 1.

ತೆವರು tevaru. 1. = ತೆವರ್, etc. rising ground, a hillock; a balk (Bh. 3, 11, 37; My.). ಬೆಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ತೆವರು (ಕೋಟ್ಟಾರ); ಉದಕದ ನಡುವಣ ತೆವರು (ದ್ವೀಪ, ಅನ್ತರೀಪ, ಕುಱುವ Nr.). see ಕುಱು-, ಗುಱು-, ತೆಗ್ಗು-.

ತೆವರು tevaru. 2. = ತೆಮರ್ 2. to rub; to tease; to thwart (J. 13, 50; Rām. 4, 2, 24; 2, 2, 25; C. Bp. 31, 50).

ತೆವರು tevaru. 3. to rob, to steal. ಆ ಸಮಯದಲಿ ತಸ್ಕರಂ ಮೋಸದಿ ಕನ್ನವಿಕ್ಕಿ ಮನೆಯೊಳ್ ಪೊಕ್ಕರೆ ಸಾಸಿಗನ್ ಆ ಇರ್ದುದ ಕಣ್ಡು, ಓಸರಿಸದೆ ಒಡವೆಯೆಲ್ಲವ ತೆವರಿ ಕೊಣ್ಡಂ (Śāstrasāra in W. v. 1637; *cf.* ಕವರ್; ತೆಗೆ 1).

ತೆವಲು tevalu. = ತಿಮುರ, etc. an itching desire, an inordinate addiction (My.).

ತೆವಲುಗಾಱ tevalu-gāṟa. a man who is inordinately addicted to (My.).

ತೆವಳ್ tevaḷ. = ತೆವಳು. (J. 14, 16).

ತೆವಳು tevaḷu. to creep along (My.; T. ತೆವಟ್, ತವಳು; M. ತಮಿಟು, ತವಿಟು). ಉತ್ತು ಬರುವ ಮಗ ತೆವಳಿ ಬನ್ದರೆ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ಪುಣ್ಯ (Prv.).

ತೆವಟ್ tevaḻ. see s. ತೆಗಟ್ 1. to rebuke?

ತೆವುಲು tevulu. = ತೆವಲು, etc. (My.).

ತೆಳ್ tel. = ತೆಳು. thinness, fineness, delicateness, smallness. (Tu. ತೆಲು; ತೆಲುಣ್ಪು, ತೆಳುಣ್ಪು, to contract, shrivel; to wither, grow thin). — ತೆಳ್ದಪು. -ಕದಪು. = ತೆಳ್ದನ್ಪು. (J. 18, 29). — ತೆಳ್ದನುಪ್ಪು. -ಕದನುಪ್ಪು. (Śmd. 197). a delicate cheek. — ತೆಳ್ಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. = ತೆಳುಗನ್ನಡ. — ತೆಳ್ಗಲ್ಲ. (Śmd. 386; Kk. 99). a thin cheek. — ತೆಳ್ದರೆ. -ತೆರೆ. a small wave (Śsv. 2, 56). — ತೆಳ್ನಡು. a thin, small waist (Rśv. 7, 17; Śsv. 3, 52). — ತೆಳ್ಪೊಡೆ. = ತೆಳ್ತಸುಱ್. (Rśv. 11, 85). — ತೆಳ್ಪಸಿಱ್. -ಬಸಿಱ್. = ತೆಳ್ತಸುಱ್. [ರೇಖೆಗೊಣ್ಡ ಕೊರಲೊಡ್ಡಿದ ಪೆರ್ಮೊಲೆ ತೆಳ್ಪಸಿಱ್ ಕರಂ ನೆಱೆದ ನಿತಮ್ಬವಿಮ್ಬ ನಡೆದೊಳ್ಪುಡೆ Pb. 1, 108]; (Cpr. 7, 137). — ತೆಳ್ವಸುಱ್. -ಬಸುಱ್. (Śmd. 212, o. r. -ಸಿಱ್). a thin or delicate belly. — ತೆಳ್ಪಳಿಕು. -ಪಳಿಕು. fine crystal (Cpr. 8, 62). — ತೆಳ್ಪೆಳಗ. see ತನ್ಪೆಳಗ s. ತನ್ 2. — ತೆಳ್ಪೆಱೆ. -ಪೆಱೆ. the young moon: the crescent (Śsv. 3, 3). — ತೆಳ್ಸರಿ. a fine rain (Rśv. 8, 112).

ತೆಳಗಿ teḷagi. (or ತೆಲಗಿ, Z.). — ತೆಳಗಿನೂರೆ (or -ಮಾರೆ, Z.). a weed common in ricefields, Caesulia axillaris, Roxb. (Z.).

ತೆಳು teḷu. = ತೆಳ್. — ತೆಳುಕಾಗದ. thin paper (My.). — ತೆಳುಗನ್ನಡ. -ಕನ್ನಡ. fine, *i. e.* transparent or perspicuous, Kannaḍa (Subhāṣitanītikanda). — ತೆಳುನೀರು. = ತೆಳುವಾದನೀರು. fine, *i. e.* transparent, water (My.). — ತೆಳುಬಟ್ಟೆ. fine cloth (My.). — ತೆಳುಬಣ್ಣ. a colour of moderate brightness (My.); a thin coating of colour (My.). — ತೆಳುವಸುಱು. = ತೆಳ್ವಸುಱ್. (G.). — ತೆಳುವಾಸೆ. -ಬಾಸೆ. ಬಡಬಾಸೆ. (J. 18, 34). — ತೆಳುವೆಲರ್. -ಎಲರ್. a gentle breeze (J. 8, 5).

ತೆಳುಪು teḷupu. = ತೆಳುಪ್ಪು, ತೆಳ್ಪು. thinness; delicateness; fineness; diluted, watery state. ತೆಳುಪಾದುದು (ಪೇಲವ, ವಿರಲ, ತನು Nr.). ತೆಳುಪಾದ ಮೊಯ್ಯ್, ಬೆಳುಪಾದ ಗಮ್ಪು ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ತೆಳುಲು teḷulu. fineness (J. 9, 24).

ತೆಳುವು teḷuvu. = ತೆಳುಪು, etc. ಬಟ್ಟೆ ತೆಳುವಾಗಿದೆ (My.). ನೀರು ತೆಳುವಾಗಿದೆ, the water is fine, *i. e.* transparent (My.).

ತೆಳ್ಪು teḷpu. 1. = ತೆಳುಪು, etc. [ಬಸಿಱ ತೆಳ್ಪಳಿದತ್ತೆ ಮೊಗಂ ಬೆಳ್ಪೇಱುದೇ ಕುಚ ಚೂಚುಕಂ ಮಸುಳ್ದುವೇ Ap. 7, 31]; (J. 11, 9, o. r. ತೆಳ್ಪು).

***ತೆಳ್ಪು teḷpu. 2.** clearness. ಮುನ್ನಿನ ತೆಳ್ಪುಗೆಟ್ಟು ಕೆಸಱಾಯ್ತಾಕಾಶ ಗಂಗಾಜಲಂ Pb. 10, 29.

ತೆಳ್ಳಗೆ teḻḻage. 1. = ತೆಳ್ಳನೆ. thin; delicate, etc.; thinly, etc.; thinness; diluted state (ವಿದ್ರುತ, ಅಳ್ಳಕ G.; My.). ತೆಳ್ಳಗಿರುವದು (ಪೇಲವ, etc. Si. 371; ತಲಿನ, ವಿರಲ 438). ಒಣ್ಣೆಯ ಶರೀರವು ತೆಳ್ಳಗೆ ಇರುತ್ತದೆ (B. 3, 64). ಹವೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಾಗೆ ತೆಳ್ಳಗಾಗಿರುತ್ತದೆ (4, 60). ಕರ್ಪೂರದ ಗಿಡದ ಹೂವಿನ ದೇಣ್ಟು ತೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತವೆ (4, 70). ಸುತ್ತಿಗೆಯಿನ್ದ ಹೊಡೆ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಧಾತುಗಳು ತೆಳ್ಳಗಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ (4, 97). ಉಸುಬು ಕಾದು, ಕರಗಿ, ನೀರಿನನ್ತೆ ತೆಳ್ಳಗಾಗಿ (4, 224). ನೀರು ತೆಳ್ಳಗೆ ಅದೆ, the water is fine, *i. e.* transparent (My.).

ತೆಳ್ಳಗೆ teḷḷage. 2. distinct, clear, etc. ತಿಳಿಪಲಜಾಯದೆನಿ ಪೆಡೆಗಳುಮಂ ತೆಳ್ಳಗಿರೆ ತಿಳಿಪುಗುಂ Pb. 2, 35.

ತೆಳ್ಳನೆ teḷḷane. = ತೆಳ್ಳಗೆ. (Śmd. 109). thin, etc. ತೆಳ್ಳನಹ ಅಮ್ಬುಕಳ (Bp. 30, 6). ತೆಳ್ಳನೆಯ ಬಟ್ಟೆ (My.).

ತೆಳ್ಳನ್ನ teḷ-anna1. thin. ತೆಳ್ಳನ್ನ ತಗಡು (B. 4, 124). ತೆಳ್ಳನ್ನ ಮೊಸರು (ದ್ರಪ್ಸ, ದ್ರಪ್ಸ್ಯ G.). ತೆಳ್ಳನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ (ತೆಳ್ವಸುಋ G.).

ತೆಳ್ಳಾನ teḷ-āna2. = ತೆಳ್ಳನ್ನ. ತೆಳ್ಳಾನವಳು (ತನ್ವಿ Cb.).

ತೆಳ್ಳಾನೆ teḷ-āne4. = ತೆಳ್ಳಾನ. thin, etc. ತೆಳ್ಳಾನೆಯ ಬಟ್ಟೆ (My.). ತೆಳ್ಳಾನೆಯ ಗಂಜಿ (My.).

ತೆಳ್ಳಿತು teḷ-itu. = ತೆಳ್ಳಿತ್ತು (Śmd. 96). that is thin, etc. (Mr. 277). plural ತೆಳ್ಳಿದುವು (Śmd. 120). [—ಕದಮ್ಬುಗುರ್ವಸಿಜನೆ ನೋಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮುದಾರ್ ನಡೆ ನೋಟುಪ್ಪಡಮುನ್ತು ಮಿನ್ತು ... ಮೂಜಿಡೆ ತೆಳ್ಳಿದುವಮ್ಬುಜಾಕ್ಷಿಯಾ Pb. 4, 72].

ತೆಳ್ಳಿತ್ತು teḷ-ittu1. = ತೆಳ್ಳಿತು, q. v.

ತೆಳ್ಳಿದ teḷḷida. a thin or delicate man. (Śmd. 184).

ತೆಳ್ಳು teḷḷu. = ತಳ್ಳು 1. to push, etc. (My.).

ತೇ tē. 1. = ತೆಗೆ 4. to go away, to walk off, to retreat (ಅಪಸರಣ Śmd. Dh.).

ತೇ tē. 2. = ತೆಗೆ 5, ತೇಯ್, ತೇಯು. to grind, triturate or macerate in water on a slab (My.; Te. ಚಾದು; *cf.* ತೀಡು 2). P. p. ತೇದು [ಎಲ್ವಂ ತೇದುಂ ಕುಡಿಯಲ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಗೆವನ Pb. 12, 159]. ತೇವ ಸಾಣೆಯ ಕಲ್ಲು (ಚನ್ದನೋಪಲ Mr. 206). ತೇಯೆ (Abh. P. 7, 79). ಊಟಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಬಿತ್ತು, ಗನ್ಧಾ ತೇದು ಹಣ ಹೋಯ್ತು (Prv.). ಓದಿ, ಬೂದಿಯ ಪೂಸಿ, ತೇದು ಕಾವಿಯ ಹೊದೆದು ಹೋದಾತ ಯೋಗಿಯೆನ ಬೇಡ! (Sp.). 2, to waste by use, to wear away, as a metal vessel; to be chafed or galled, as the foot (My.; T. ತೇಯ್, ತೇಮ್ಬು; M. ತೇಯು, ತೇಮ್ಬು, to be rubbed off; to be worn out, waste, grow thin, etc.; T. ತೇಯ್, to rub off, cleanse by rubbing; to rub between the hand and fingers, as millet, rice, etc.; to destroy).

ತೇಕು tēku. 1. = ತೆಂಕು 1. to float etc. (ಚೆಣ್ಣೀಟ್, ತೇಲ್ Śs.). — ತೇಕಾಡು. -ಆಡು. = ತೆಂಕಾಡು. (Bh. 7, 6, 10).

ತೇಕು tēku. 2. = ತೇಗು 2. (G.).

ತೇಕು tēku. 3. = ತೇಗು 3. ತೇಕು ಹತ್ತಿದವ (G. 143).

ತೇಗ tēga. = ತೇಗು 1, ತ್ಯಾಗ. (Rāghc. 17, 54). ತೇಗದ ಮರ (My.).

ತೇಗ tēga. a kind of sword or sabre (Sd.; Mhr., H. ತೇಗಾ).

ತೇಗು tēgu. 1. = ತೇಗ, ತೇಂಗು 1. the teak tree, Tectona grandis Lin. (ಉರಿಮೋಷ Mr. 120; ವೃಕ್ಷಭೇದ Śmd. Dh.; ವೃಕ್ಷ Śm. 82; ಪಾಡಗ Kk. 71; ಕಮ್ಮಾಡಗ Śm. 25; My.; [Tu. ತೆಕ್ಕ್]; T., M. ತೇಕ್ಕು; Te. ಟೇಕು, ತೇಕು; *cf.* ಚೇಗು?). ತೇಗಿನ ಮರ (G. 250; C.). ತೇಗಿಗಿನ್ತ ಗಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲ, ಜೋಗಿಗಿನ್ತ ಕುಮ್ಬು ಇಲ್ಲ (who makes incessant bows as a beggar, Prv.). see ಕಿಱುದೇಗು.

ತೇಗು tēgu. 2. = ತೇಕು 2, ತೇಂಕು. to breathe upwards: to belch (ಉದಾನವಾಯು Śmd. Dh.; ವಾಯುವಿಕಾರ Śm. 82; My.; Tu., M. ತೇಕ್ಕು, Te. ತೇಂಚು, ತೇಣ್ಪು, ತೇನ್ಪು, ತೇಪು, ದೇಪು; M. ತೇಜ್ಜು, Te. ದೇವು, to feel nausea, to sob). [ಕುಕಿಲ್ವ ಬಿಕ್ಕುಳಿಪ ತೇಗುವ ತನ್ನ ತೊಡಂಕದ್ವೆದೆ ನೂರ್ಮಡಿ ಮನದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯೆ Pb. 4, 90]. ತೇಗಿ ತೇಗಿ ಬೀಗಿ ಬಿದ್ದ (Prv.). see Abh. P. 11, 148; Grj. 8, 47; Bp. 25, 30; 38, 16; 59, 19; V. 5, 67; J. 6, 52.

ತೇಗು tēgu. 3. = ತೇಕು 3. a belch (Bh. 1, 10, 34; My.; Tu., Te. ತೇಣ್ಪು, ತೇನು; Mhr. ಢೇಂಕರ, ಢೇಕರ). ತೇಗು ಬನ್ದು ಪಾಗು ಹಱೀತು (Prv.).

ತೇಗುವಿಕೆ tēguvike. belching. (ವಿಕ್ವಾಣ Si. 400, sic!).

ತೇಂಕಿ tēṅki. = ತೆಕ್ಕೆ 2, etc. a mass, a multitude, etc. (ಸೇಣಿ, ತಣ್ಡ, ಪಿಣ್ಡ, ಗುಣ್ಪು, ತೆಮ್ಮಲ್, etc., ಸಮೂಹ Śs.; *cf.* ತೆಕ್ಕನೆ, ತೇನ).

ತೇಂಕು tēṅku. 1. = ತೇಗು 2. to belch. (G.).

***ತೇಂಕು tēṅku. 2.** to float. (*cf.* ತೆಂಕು 1). ಶೋಣಿತ ಧಾರಾಳಿಗಳುರ್ಚಿ ಪೆರ್ಚಿ ಸಿಡಿಯಲ್ ತೇಂಕಲ್ Pb. 11, 7; Ap. 1, 61.

ತೇಂಗು tēṅgu. 1. = ತೇಗು 1. the teak tree. see ಕಿಱುದೇಂಗು.

ತೇಂಗು tēṅgu. 2. likeness, resemblance, etc. (ಪಾಂಗು, ಸದೃಶಭಾವ Śs.; ಸದೃಶಾರ್ಥತೆ Kk. 21; *cf.* ಕಿಡು 1 ?).

ತೇಜ tēja. = ತೇಜಸ್ q. v., ತೇಜಸ್ಸು (Śmd. 107; Nn. 62. 130). sharpness. 2, splendour. 3, the sun (ಅರ್ಕ, ಸೂರ್ಯ Nn. 51). 4, a ray (ಕಿರಣ 51). 5, power, strength, prowess, etc. (ಪೌರುಷ, ಪ್ರತಾಪ, ಪರಾಕ್ರಮ, ವೀರ Mr. 438). 6, wind (ಅನಿಲ, ವಾಯು 51). 7, the body (ತನು, ದೇಹ 51). 8, a house (ಭವನ, ಮನೆ 51). 9, a certain metrical foot (Ch.). ತೇಜ ಇದ್ದವನೇ ಪೂಜ್ಯ. — ತೇಜವಿದ್ದದ್ದು ಮಾಜ ಕೂಡೀತೆ? (Prvs.). — ತೇಜಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. splendour to be spoiled or to disappear (Abh. P. 9, 61).

•ತೇಜಃಪುಂಜ tējas-puñja. a mass of lustre: the sun; a learned or virtuous man. (B. 2, 24; Mhr.).

ತೇಜಕ tējaka. sharpening; making brilliant. see ಉತ್-.

ತೇಜನ tējana. sharpening; rendering bright; whetting; *a bamboo.* see ಉತ್-.

ತೇಜನಕ tējanaka. *a kind of reed, Saccharum sara* Roxb. (ಕಾಗೆ ಗಬ್ಬಿನ ಹುಲ್ಲು G.).

ತೇಜನಿ tējani. *the plant Sanseviera roxburghiana* Schult.

ತೇಜನಿಧಿ tēja-nidhi. a treasury of glory; abounding in glory. (Abh. P. 10, 140).

ತೇಜಃಪಿಣ್ಡ tējas-piṇḍa. a mass of splendour; full of splendour (Abh. P. 16, 27).

ತೇಜಸ್ tējas. = ತೇಜ, etc. sharpness. 2, *radiance, splendour, brilliance, light.* 3, *ardour, power, might, strength, male energy.* 4, *influence, consequence, majesty, dignity, glory, fame.* 5, a person of consequence, a renowned person. 6, *semen virile.*

ತೇಜಸ್ವಿ tējasvi. brilliant; powerful; famous. 2, N. of a plant (ತುಱುವೆ Mr. 129).

ತೇಜಸ್ಸು tējassu. Tbh. of ತೇಜಸ್. (ತೇಜ Śmd. 107; Nn. 106. 108; ಕಿರಣ 52. 60).

ತೇಜಿ tēji. a horse [Cv. 445]; (J. 3, 40; 22, 7; 29, 48; Dp. 148, 2); an Arab horse (Mhr., H.).

ತೇಜಿತ tējita. *sharpened, whetted, burnished* (ಮಸೆದ ತೆಱಂ Mr. 299).

ತೇಜೋಮಯ tējas-maya. consisting of or full of light, energy, etc. (My.).

ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ tējas-mūrti. = ತೇಜೋರೂಪ. (My.).

ತೇಜೋರೂಪ tējas-rūpa. consisting wholly of splendour; whose form or nature is light. (My.).

ತೇಜೋವತಿ **tējas-vati.** sharp; bright. 2, N. of a town (My.).

ತೇಜೋವನ್ತ **tējas-vanta.** a man with a bright face (My.).

ತೇಟ tēṭa. = ತೇಟೆ. see Prv. s. ಅರವ.

ತೇಟು **tēṭu.** genuine, pure (My.; Mhr., H. ಥೇಟ್ಟ).

ತೇಟೆ tēṭe. clearness, purity, as that of water, etc. (My. in Prvs.; Te. ತೇಟ; T. ತೇಱು, ತೇಱ್ಱು; M. ತೆಱ್ಱು; Te. ತೇಱು, T. ತೇಱು, to be clarified, to become clear, as water; T., M. ತೆಱ್ಱು, Te. ತೇಱ್ಱು, to clarify the water, let it settle; to strengthen, confirm, etc.). ತೇಟೇ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯೋನಿಗೆ ಏಟೇಟು ಪಾರುಪತ್ಯ? — ತೇಟೇ ನೀರು ಓಟೇ ಅಡೀಲಿ ಇದ್ದರೆ ಕಾಟ ಬನ್ದೀತೇ ? (Prvs.).

ತೇನ tēna. (*cf.* ತಿಣ್ಣ, ತೇಂಕಿ ?). — ತೇನ ತೇನ. rep. up and up, higher and higher; one upon or after the other; by degrees; again and again (ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ Śmd. II; Ct. I, 97; Kk. 90; Śm. 65; ಎಕ್ಕೆಕ್ಕೆ, ಮೇಲ್ಮೇಲ್ Ct. II, 72; ಪುನಃ ಪುನಃ, ಆಗಾಗ್ಯೆ G.; V. 5, 84; 11, 8).

ತೇನ **tēna.** in that direction, there; in that manner, thus, so; on that account.

ತೇನಜಾತ **tēna-jāta.** a son born in adultery (ಕುಣ್ಡ, ಗೋಲಕ Mr. 245).

ತೇನು tēnu. = ಜೇನ್. honey. — ತೇನುಕೊಟಿಲ್. a kind of sweet fritters (My.; T. ತೇನ್ ಕುಟಿಲ್, -ಕುಱಾಯ್; Te. ತೇನೆ ತೊಲಲು, a sort of cake or vermicelli).

ತೇಪೆ tēpe. = ತ್ಯಾಪೆ. a patch (My.; Tu., T., M. ತೈ, to sew, stitch, fasten; M. ತೈಪ್ಪು, needle-work). *cf.* ಸೆಡು.

ತೇಮ **tēma.** = ತೇವ, ತೇವು, ತ್ಯಾವ, ತ್ಯಾವು, ತ್ಯಾವೆ 1. becoming wet; *wetness, damp, moisture.*

ತೇಮನ **tēmana.** = ತೇವನ. moistening; moisture. 2, *a sauce, condiment* (ಪಳದೆ G).

ತೇಮಾನ tēmāna. (fr. ತೇ 2). waste from rubbing, especially metals (Te. ತೇಗಡೆ); loss in assaying metals (My.; Tu.; M.; T. ತೇಯ್ಮಾನ; see ತೇ 2). 2, the state of being wasted, above work, afraid of work or lazy (Te.: hesitation, delay, sluggishness; T. ತೇಯ್ಮಾನಕ್ಕಾರ, a mean, penurious man, fond of living at other people's cost). ತೇಮಾನ ದಿನ್ದ ಹೋಮಾ ಮಾಡಿ, ಗುಮಾನಪಟ್ಟ (Prv.).

ತೇಯ್ tēy. = ತೇ 2, etc. to grind on a stone, etc. P. p. ತೇಯ್ದು (My.). ತನ್ನಯ ಬಲದ ಮೊಣಕೆಯ್ ಸಾಣೆಗಲ್ಲೊಳು ನಿಲಿಸಿ, ತವೆ ತೇಯ್ದು (Bp. 27, 6). ಶ್ರೀಗನ್ಧಮಂ ತೇಯ್ದು (43, 30). — ತೇಯ್ ತೇಯ್. rep. (Bp. 27, 3).

ತೇಯಿಸು tēyisu. (Śmd. 64). to cause to grind, etc. (My.).

ತೇಯು tēyu. = ತೇಯ್, etc. P. p. ತೇಯಿದು (*only* in Si.). ಮೆಯ್ಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆಗಿ ತೇಯಿದ ಗನ್ಧ (ವರ್ಣಕ, ವಿಲೇಪನ Si. 229). ತೇಯುವದು (My.). see Prv. s. ವೀಣೆ.

ತೇರ್ tēr. = ತೇರು 1, ತೇಱ 1-. (Śmd. 58). a chariot; an idol car. (Tu., T., M.). [ಸಾರಥಿ ಕಣ್ಣಱಿದೊಯ್ಯನೆ ತೇರಂ ಕೊಸೆ ಗೊಣ್ಡು ಚಕ್ರಿಯಂ ಬಿನ್ನವಿಕುಂ Ap. 11, 57]. ತೇರ್ಗಳ್ (Śmd. 51). ತೇರ್ ಪರಿದುದು (219). ತೇರೊಳ್ (122. 136). see Abh. P. 13, 67. 70; Rsv. 13, 77 va.; 13, 83; J. 4, 14; 7, 39; 22, 4; J. 6, 30. (in chess). ನೀರ ತೇರ್, ನೀರ್ದೇರ್, ಹೊನ್ದೇರ್. — ತೇರ. a man who has a chariot or as his chariot. see ಅಂಚೆದೇರ, ಇಲಿ-, ಗಿಳಿ-, ತಗರ್-, ತೇಱ್-, ನವಿಲ್-, ನೆಗಱ್-, ಪರ್ದು-, ಮಾನಿಸ-, ಮಿಗ-, ಮುಗಿಲ್-, ಮೂಸಿಕ-.

ತೇರಣ tēraṇa. N. of a plant, used to dye the nails and toes (My.; ನ್ರಣಿ Mr. 117).

ತೇರಯಿಸು tērayisu. 1. = ತೆರಯಿಸು, ತೇರಯ್ಸು. (J. 8, 28).

***ತೇರಯಿಸು tērayisu.** 2. to long for, with mouth open, to salivate. ಅಸ್ಯಗ್ಗಲ ಪಾನಮಂ ಬಯಸಿ ಬಾಯ್ ತೇರೈಸೆ ಸೈತಿರ್ಪನೇ Pb. 7, 58.

ತೇರಯ್ಸು tēraysu. = ತೇರಯಿಸು. to go back, to retreat; to fail in one's endeavours (J. 15, 4). 2, to cause to go backwards (Rsv. 6, 11 va.). *cf.* ತೇಲ್.

ತೇರಸ **tērasa.** Tbh. of ತ್ರಯೋದಶ. thirteen (Mhr.). 2, ತೇರಸ ಗಣ, ತೇರಸರ್, thirteen renowned Liṅgāyta devotees (Bp. 14, 12; 48, 18; 51, 70. 74; 54, 76).

ತೇರಸಿ **tērasi.** Tbh. of ತ್ರಯೋದಶಿ (Ct. II, 61). the thirteenth day of lunar fortnight.

ತೇರಿಸು tērisu. to cause to reach, as the end (My.).

ತೇರು tēru. 1. = ತೇರ್, etc. a chariot. (ರಥಾಂಗ, ಸ್ಯನ್ದನ, ರಥ Si. 275; C.). ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು ಕಾಲಾಳಿಪ್ಪವೀ ನಾಲ್ಕು ಸೇನಾಂಗಗಳೆನಿಸುಗು (Nr.). ತೇರಿನ (Bh. 6, 2, 3. 5); ತೇರಿನಲ್ಲಿ (Si. 293); ತೇರನ್ನು (277). ತೇರ ಕಣ್ಡರೆ ತೊಲಗು ಮಾರಯ್ದನ್ ಆ ಕ್ಷಣದಿ (Dp. 172). see Si. 276. 278. — ತೇರಾಗು. -ಆಗು. the procession of an idol car to take place. ತೇರಾದ ಮೇಲೆ ಜಾತ್ರೆ ನೆರೆಯಿತು. — ತೇರು ಆಯಿತು, (ವ್ಯಾಪಾರದ) ಹೇಱು ಮಾತ್ರ ವ್ಯರ್ಥ ತನ್ದೆ. — ತೇರು ನುಂಗುವ ವನಿಗೆ ಪರಿಸೆ ಹಪ್ಪಳ ಸಣ್ಣಿಗೆ (Prvs.). — ತೇರಾಟ. -ಆಟ. an idol car-festival (Tu.). ತೇರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ತೇರುಬೀದಿ. the street in which an idol car is kept, or one through which it is drawn in procession (My.).

ತೇರು tēru. 2. to reach, as the end [Tu. ದೇರ್ to drive as cattle]; (Te.; *cf.* ಸೇರು; see ಕಡ-, ಕಡೆ-). 2, the object to be reached: to be successful, as in an examination (Te. ತೇಲು).

ತೇರು tēru. 3. = ತೇಱ 2-. — ತೇರುಗಡೆ. -ಕಡೆ. = ತೇರ್ಗಡೆ. success (in an examination, My.). T. ತೇರ್ದಲ್. ಅವನಿಗೆ ತೇರುಗಡೆಯಾಯಿತು or ಅವನು ತೇರುಗಡೆಯಾದನು (My.).

ತೇಱ್ tēṟ. ? (Śmd. 59, o. r. ಕೇಱ್).

ತೇಱ tēr. 1. = ತೇರ್, etc. — ತೇರ್ಗುದುರೆ. -ಕುದುರೆ. a chariot-horse (J. 3, 41; 5, 9). — ತೇರ್ದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. to take a chariot: to pull it along (J. 12, 35).

ತೇಱ- tēr. 2. = ತೇರು 3. — ತೇರ್ಗಡೆ. = ತೇರುಗಡೆ. (My.).

ತೇಲ್ tēl. = ತೇಲು 1. to be afloat, to float (ಬೆಣ್ಡೇಱ್ Ct. I, 28, Kk. 67; ತೇಕು, ಬೆಣ್ಡೇಱ್ Śs.; My. as ತೇಲು; Tu.; Te., T. ತೇಲು). 2, to slip, slide or glide off: to go backwards or away (ಜಾಱು Ct. I, 93; J. 5, 60; 12, 36; 17, 26); to become loose (J. 3, 7; 18, 21); to sink into a fainting fit, to faint (J. 7, 49). P. p. ತೇಲ್ದು (Kk. 67). — ತೇಲ ಕಟ್ಟು. to suspend (J. 17, 28).

ತೇಲಿ **tēli.** an oilman (My.; Mhr.; see Prv. s. ವಾಣಿ 1).

ತೇಲಿಸು tēlisu. to make float (My.; Te. ತೇಲಿಂಚು). 2, to open the eyes wide and stare upwards, as at the point of death, etc. ಕಣ್ಣು ತೇಲಿಸು (My.). 3, to cause to fail, as a promise. ಮಾತು ತೇಲಿಸು (My.).

ತೇಲು tēlu. 1. = ತೇಲ್. to float (C.). ಅವನು (ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ) ಮುಳುಗುತ್ತಾ ತೇಲುತ್ತಾ (B. 4, 38). ಅವು ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲದ ಹಾಗೆ (4, 54). ಕಪ್ಪುರ ನೀರಿಗಿನ್ತ ಹಗುರವಾಗಿರುವದರಿನ್ದ ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತದೆ (4, 71). ಮೊಸಳೆಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತೇಲಿಬನ್ದ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿನ್ನುವದುಣ್ಟು (4, 132). see Sp. s. ಚಿಗತು; B. 4, 61; Prv. s. ಮುದ್ದೇ ಕಬ್ಬಿಣ. 2, not to take root, not to grow, as young plants (My.). — ತೇಲ ಬಿಡು. to let float (B. 4, 39). — ತೇಲಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to make float (My.). — ತೇಲಾಡು. -ಆಡು. to float about (ಅವಗಾಹಿಸು G.; My.).

ತೇಲು tēlu. 2. being afloat, etc. — ತೇಲುಗಣ್ಣು. -ಕಣ್ಣು. eyes that are wide open and stare upwards, as at the time of death, etc. (My.).

ತೇವ tēva. Tbh. of ತೇಮ. moisture, etc. (My.). ತೇವದಲ್ಲಿ ನೆನದದು (ಆರ್ದ್ರ, ತಿಮಿತ, etc. Si. 383).

ತೇವನ tēvana. Tbh. of ತೇಮನ. a sauce, etc. ತೇವನವೆಮ್ಬ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಪಳಿದ್ಯ, etc. (ತೇಮನ, etc. Si. 313).

ತೇವು tēvu. Tbh. of ತೇಮ. (B. 4, 25; 5, 140. 203; My.). — ತೇವು ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become damp or moist (B. 4, 83; My.).

ತೇವುಳಿ tēvuḷi. = ತೆಗಳಿ, ತೆಗಳಿಗೆ, ತೇವುಳು. a disease producing baldness, falling of the hair (ಕೇಶಘ್ನ Mr. 386, o. r. ತೇವುಳು).

ತೇವುಳು tēvuḷu. = ತೇವುಳಿ, q. v.

ತೇಳಿದ tēḷida. a faithful friend (Abh. P. 14, 84).

ತೇಳ್ tēḷ. = ಚೇಳ್, ಚೇಳು q. v. a scorpion. (ವೃಶ್ಚಿಕ Śmd. I; Ct. I, 79). ತೇಳ ಬಾಲ (ಕತ್ತರಿ Ct. I, 76). — ತೇಳದ್ದೇರ. -ತೇರ. whose vehicle is a scorpion: Bhairava (ಬಿಗುರ್ವರಿಜ, ಭೈರವ Śm. 5; ಭೈರವ Kk. 6).

ತೈ tey. an imitative sound used in beating time and in dancing (My.; *cf.* ತಕ). — ತೈ ತಾ. reit. (My.). — ತೈ ತೈ. rep. (My.). — ತೈ ತೋಂ. reit. (My.).

ತೈಜಸ taijasa. (fr. ತೇಜಸ್). bright, luminous; etc. (Śśv. 5, 35); *any metal.*

ತೈಜಸಾವರ್ತನಿ taijasa-āvartani. *a crucible.*

ತೈತಿಲ taitila. N. of the fourth Karaṇa or astronomical period (My.).

ತೈತ್ತಿರ taittira. (fr. ತಿತ್ತಿರಿ). *a flock of francoline partridges.*

ತೈನಾತಿ taināti. stipendiary; placed at the command of, made over to; assigned (My.; Mhr., H.).

ತೈಯ taiya. = ದೈಯ. (Tbh. of ದೈವ). a demon. ಅಯ್ಯನಿಗಿನ್ತ ತೈಯ ವಾಸಿ (Prv.).

ತೈಲ taila. (fr. ತಿಲ). *oil expressed from sesamum*, etc.; *oil in general.* ತೈಲದ ಗುಣ ನವಿಲು ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.).

ತೈಲಕ tailaka. the refuse of oil (ಹಿಣ್ಡಿ Mr. 378).

ತೈಲಪ taila-pa. N. (Śmd. 142).

ತೈಲಪರ್ಣಿ taila-parṇi. sandal (ರಕ್ತಚನ್ದನ G.); turpentine; incense.

ತೈಲಪರ್ಣಿಕ taila-parṇika. *a kind of sandal wood.*

ತೈಲಪಾಕ taila-pāka. any article of food boiled or fried in oil (My.).

ತೈಲಪಾಯಿಕೆ taila-pāyike. a kind of beetle; *a cockroach;* = ತೊಗಲ ಬಾವುಲಿ (G.).

ತೈಲಾರಿ taila-ari. a climbing prickly shrub whose pods are used like soap, Acacia concinna D. C. (ಸೀಗೆ Mr. 150).

ತೈಲಿ taili. a bag (My.; Mhr. ಥೈಲೀ). see Prv. s. ಪೋಲಿಯವ.

ತೈಲಿಕ tailika. = ತೆಲ್ಲಿಗ. *an oilman, an oil manufacturer.*

ತೈಲೀನ tailīna. *a field of sesamum.*

ತೈಷ taiṣa. (fr. ತಿಷ್ಯ). N. of a month (December-January), *the month in which the full moon stands in the asterism tiṣya.*

ತೊಕ್ಕು tokku. leaves or fruits bruised or pounded with a small portion of water and mixed with salt, chillies, etc. (My.; Te.; T. ತೊಕ್ಕು, to tread, crush, etc. = K. ತುಳಿ).

ತೊಕ್ಕು tokku. Tbh. of ತ್ವಕ್. skin, etc. (My.; Te., T., M.).

ತೊಗಟು togaṭu. = ತಿಗಟು, etc., ತೊಗಟೆ, ತೋಟಿ. bark, rind; peel; a pod, legume (ತ್ವಕ್ Nr.; My.; [Tu. ಚೋಲಿ]; M. ತುಗಲ್, ತೊಣ್ಡು, ತೋಡು, ತೊಲಿ, ತೋಲ್; see ತುಡು 1). ಧಾನ್ಯದ ತೊಗಟು (ಶಮಿ, ಶಿಮ್ಬಿ Nr.).

ತೊಗಟೆ togaṭe. = ತೊಗಟು, etc. (C.; B. 3, 7. 20). ಮರದ ತೊಗಟೆ (G. 264). ಕಾಯಿನ ಮೇಲಿನ ತೊಗಟೆ (ಕಂಚುಕ G.).

ತೊಗರಿ togari. 1. Tbh. of ತುವರಿ No. 1. a kind of lentil (ಆಢಕಿ, ತುವರಿ Hlā., Nr.; Mr. 374; ತುವರಿ Ct. II, 74; B. 4, 32; Si. 181; C.). ತೊಗರೀ ಕಾಯಿ (ಸುರಾಷ್ಟ್ರಜ G.). ತೊಪ್ಪುತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ತೊಗರೀ ಬೇಳೆ (Prv.). 2, Tbh. of ತುವರಿ No. 2. (ತುವರಿಕೆ, ಕಾಕ್ಷಿ, ಆಢಕಿ, etc. Si. 154). see ಅಚ್ಚದೊಗರಿ, ಕಾಡುತೊಗರಿ.

ತೊಗರಿ togari. 2. Tbh. of ತುವರ No. 1. astringent. (ಕಷಾಯ, ತುವರ Nr.).

ತೊಗರು togaru. red colour, scarlet (My.; Te.; T. ತುವರ್, ತುಪ್ಪು; see ಚನ್ 1). — ತೊಗರಂಚು -ಅಂಚು. the small purple border of a white cloth (My.).

ತೊಗಱು togaṟu. = ತೊಗರಿ 2. (My.).

ತೊಗಲ್ togal. ತೊಗಲು. = ತೊವಲ್ 1, ತೋಲ್ 1. the skin; a hide; leather (ತ್ವಚ Mr. 394; ಕವಚ, ಚರ್ಮ Nn. 88; ತ್ವಕ್, ಅಸೃಗ್ಧರೆ, ಚರ್ಮ Si. 204; My.); the skin or peel of an orange, etc. (My.). ತೊಗಲ ಬುದ್ದಣಿಗೆ (ಕುತೂ Nr.). ಕೆಟ್ಟ ತೊಗಲು (ಕಷ್ಟಚರ್ಮ Nn. 143, o. r. ತೊವಲು). ಬಿಟ್ಟು ಆಡುವ ಗೆಜೆಯು ಹಱಿಕುತೊಗಲಿನ ಮಿಣಿಯು (Dp. 54). ತೊಗಲು ತೊಳೆ ಆದೀತೇ? — ತೊಗಲು ಸಡಲಿ ಮುಪ್ಪು, ಹಗಲು ಸಡಲಿ ಇರುಳು (Prvs.). see Bp. 46, 58; Si. 275. 279. 344. 345. 402; ಗಂಗೆದೊಗಲು. — ತೊಗಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. = ತೊಗಲ ಬಾವುಲಿ. (My.). — ತೊಗಲ ಬಾವುಲಿ. the large bat called flying fox (C.; B. 2, 23). — ತೊಗಲುಪಟ್ಟಿ. a leathern girth (ಚೂಷೆ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ, ವರತ್ರ Si. 271).

ತೊಗೆ toge. = ತೊಯೆ, ತೊವೆ, ತೊವ್ವೆ, ತೋವೆ. a dish prepared of boiled split pulse (My.). ಜೋಳದಾ ಬೋನಕ್ಕೆ ಬೇಳೆಯಾ ತೊಗೆಯಾಗಿ, ಕಾಚಿಮ್ಮೆ ಕಱಿದ ಹೈನಾಗಿ, ಬೆಳಲಡ ಹನಣಂ ನೋಡು! (Sp.). — ತೊಗೆಯ ಚನ್ನಪ್ಪ. N. (Bp. 56, 41).

ತೊಂಕು toṅku. = ತೊಂಗು. to stoop (Grj. 1, 87).

ತೊಂಗಲ್ toṅgal. = ತೊಣ್ಗಲ್. a cluster; a bundle; a bunch; a tassel; a tuft; a mass (ತೊಂಗೆ, ತೊಪ್ಪೆ, ಗೊಂಚಲ್,

ಜೊಮ್ಪು, ತೊಡಮ್ಪೆ, ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; Abh. P. 9, 149; T.; M. ತೊಙ್ಙಲ್; T. ತೊಗು, to be united; ತೊಗ್ಗೆ, ತೊಱುದಿ, a crowd; T., M. ತೊಂಗು, to hang; T. ತುಙ್ಙು, to be thick together; see ತೋಕೆ). [ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡೆಯೊಳುಲಿವ ಸೂಸಕದ ನೂಲ ತೊಂಗಲ್ವೆರಸೆಚಿಲ್ವ ಮುನ್ದಣ ಸೋಗೆ Pb. 2, 41 va.; Ap. 3, 48]. see ಅಮಳ್ದೊಂಗಲ್, ಅಲರ್ದೊಂಗಲ್, ಕುರುಳ್ದೊಂಗಲ್, ತಳಿರ್ದೊಂಗಲ್, ದನಿದೊಂಗಲ್, ದಾರದೊಂಗಲ್, ಪಟ್ಟೆಯದೊಂಗಲ್, ಪೂದೊಂಗಲ್. — ತೊಂಗಲ್ಗಜ್ಜೆ. a cluster of bells (Rsv. 6, 11 va.). — ತೊಂಗಲ್ಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. (Śmd. 212). a tuft of locks. [ನೊಸಲಂ ತೊಂಗಲ್ಗುರುಳ್ ಮೇಲುದನೊಗೆವ ಕುಚಂ ಚೆನ್ನನಾ ನೀಳಕೇಶಪ್ರಸರಂ Ap. 11, 16]. — ತೊಂಗಲ್ವರಜಿ. -ಪರಜಿ. a bundle of sword-blades or of swords. (ಸಿನ್ಧುರಂಗಳ) ಮಿಳಿರ್ವ ಕೊರಲ ಮಿಸುಗುವ ತೊಂಗಲ್ವರಜಿ (Rsv. 6, 11 va.).

ತೊಂಗಲೆ toṅgale, that is joined or united: a thread. ನೂಲ ತೊಂಗಲೆ (ಕಟಿಸೂತ್ರ Śs.).

ತೊಂಗು toṅgu. 1. = ತೊಂಕು. to hang, to be pendent, to hang down, to swing (My.; J. 19, 6; see T. & M. s. ತೊಂಗಲ್; cf. ತೊನೆ). 2, to stoop, in ತೊಂಗಿನೋಡು (My.).

ತೊಂಗು toṅgu. 2. suspension, suspense. see Prv. s. ಹಂಗು.

ತೊಂಗೆ toṅge. = ತೊಂಗಲ್, q. v. a cluster etc. (ತೊಂಗಲ್ etc. Śm. 24; Kk. 20).

ತೊಂಚೆ toñca. — ತೊಂಚೆ ಹಂಚೆ. tauntingly. (Dp. 95, 3).

ತೊಟ toṭa. = ತಟ 2. an imitative sound. — ತೊಟಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to drop, as rain from a leaky roof, etc. (My.).

ತೊಟಕ್ಕನೆ toṭakkane. = ತಟಕ್ಕನೆ 1. in drops. (My.).

ತೊಟಿಲ್ toṭil. — ತೊಟಲ್ಬಳ್ಳಿ. a beautiful scandent plant with red and yellow flowers, Gloriosa superba L. (St. & Pl.).

ತೊಟ್ಟ toṭṭa. = ತೊಟ್ಟು 2, q. v. a point, nipple, etc.

ತೊಟ್ಟಗೆ toṭṭage. = ತೊಟ್ಟನೆ. [ರಾಗರಸಮುಣ್ಮುವಿನಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತೊಟ್ಟಗೆ ಕೊಳೆ ಮೇಲೆ ಪಾಯ್ದು Pb. 2, 18; Ap. 5, 43]; (Ch., G. MS. v. 4).

ತೊಟ್ಟನೆ toṭṭane. = ತಟ್ಟನೆ, etc. (Śmd. 109). suddenly. [ಭವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಜ್ಞಾನಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಪುಟ್ಟೆ Ap. 2, 66]; (Cpr. 8, 67; Abh. P. 4, 19 va.; 13, 9; Bp. 60, 40; Rsv. 1, 23; 5, 96; 5, 120 va.; 13, 104 va.; Te. ತೊಟ್ಟುನೆ).

ತೊಟ್ಟಲು toṭṭalu. = ತೊಟ್ಟಿಲ್, etc. (My.).

ತೊಟ್ಟಿ toṭṭi. 1. a building with a square open court in the centre; the court itself (ಗೃಹಭೇದ Śm. 89; My.; T., M., Te.; cf. ದೊಡ್ಡಿ). see ನಡು-.

ತೊಟ್ಟಿ toṭṭi. 2. a trough, a font, a tub (My.; Tu., T., M., Te.). see ಕಲ್-, ನೀರು-.

ತೊಟ್ಟಿ toṭṭi. Tbh. of ತ್ರುಷ್ಟಿ. a kind of creeper (ಲತೆ Śm. 89; ನಂಜುರಂಜಿಕೆ, ತ್ರುಷ್ಟಿ Mr. 139; o. rs. ತುಷ್ಟಿ, ನುಷ್ಟಿ, ತೊಟ್ಲಬಳ್ಳಿ G.).

ತೊಟ್ಟಿಲ್ toṭṭil. ತೊಟ್ಟಿಲು. = ತೊಟ್ಟಲು, ತೊಟ್ಲ 1, ತೊಟ್ಲು. a cradle (ಶಯಶವಿ, ಬಾಲಶಯ್ಯೆ Mr. 203; My.; Tu.; T.; M. ತೊಟ್ಟಿ, ತೊಟ್ಟಿಲ್; Te. ತೊಟ್ಲಯೆ, ತೊಟ್ಲಿ). [ದನ್ತಿದನ್ತದೊಳೆ ಕಟ್ಟಿದ ತೊಟ್ಟಿಲಂ ನಯದಿನ್ದಮೇಱಿಸೆ Pb. 1, 43]. ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಣ ಕೂಸಾದರೂ ಅತ್ತ ಹೊರ್ತು ಹಾಲು ಕೊಡರು (Prv.). see Cpr. 3, 45; J. 18, 21; 19, 50; 28, 17; Prll. 3, 26; B. 1, 25; ತೂಗುನೊಟ್ಟಿಲ್, ಜೊಮ್ಪೆ-, ಹಲಗೆಮಾಣಿಕ-.

***ತೊಟ್ಟಿಲಿಗ toṭṭiliga.** child in the cradle. ಬಾಳಕಾಲದೊಳೆ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗಂ ಗಜಪ್ರಿಯನಪ್ಪುದಂ ಸಲೆ ತೋಱಿದಂ Pb. 1, 43.

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 1. P. p. of ತುಡು 1 & ತೊಡು 1.

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 2. = ತುಟ್ಟ, ತೊಟ್ಟ. a point; a nipple (Abh. P. 3, 96; My.; Tu.; M. ತೊತ್ತು). ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು (ಚೂಚುಕ Mr. 321, o. r. ತೊಟ್ಟ; ಚೂಚುಕ, ಕುಚಾಗ್ರ Si. 209). ತೊಟ್ಟು ಮುಱಿದಡಿ ಅಟ್ಟದರೆ ಹೋಗಿ ತಟ್ಟೇತೇ? (Prv).

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 3. the foot-stalk of a fruit, flower or leaf (ತುಮ್ಬು, ವೃನ್ತ Śm. 22; ವೃನ್ತ, etc. Si. 123; Bp. 47, 15; My.; Tu.; M. ತೊತ್ತು; cf. ತೊಡಮ್ಪೆ 1). ಫಲ ಪುಷ್ಪ ಪತ್ರಾದಿಗಳ ತೊಟ್ಟು (ವೃನ್ತ, ಪ್ರಸವಬನ್ಧನ Nr.).

ತೊಟ್ಟು toṭṭu. 4. = ತಟಕು. a drop (J. 11, 17; My.; T. ಚೊಟ್ಟು; see ತುನ್ತುಱ್). ಉದಕದ ತೊಟ್ಟುಗಳು (ಪೃಷನ್ತಿ, ಬಿನ್ದು, etc., ನೀರಿನ ತುನ್ತುಱುಗಳು Si. 82). — ತೊಟ್ಟುಱಿಕೆ. -ಉಱಿಕೆ. the remnant of a drop: the last drop (of life, Bh. 8, 19, 59; 8, 20, 3).

ತೊಟ್ಟೆ toṭṭe. 1. a bee's empty cell (My.; Te. ತೊಱಿ; a small hole, a cell; M. ತೋಟ್ಟ. a hole; see ತೊಱಿ[3] 2 & ತೊಳ್ಳೆ). see ಜೇನು-. — ತೊಟ್ಟೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to build a cell, as bees (My.).

ತೊಟ್ಟೆ toṭṭe. 2. a basket made of leaves usually cocoanut leaves (Tu.). ತೊಟ್ಟೇ ಕಟ್ಟ ಕೊಣ್ಡು, ಮೊಟ್ಟೇ ಹೊತ್ತ (Prv.).

ತೊಟ್ಟೆನಲ್ toṭṭenal. = ತೊಟ್ಟನೆ. (Abh. P. 7, 71).

ತೊಟ್ಟೆನೆ toṭṭene. = ತೊಟ್ಟನೆ, etc. suddenly. (Cpr. 4, 72; 5, 75; Abh. P. 12, 96).

ತೊಟ್ಲ toṭla. 1. = ತೊಟ್ಟಿಲ್, etc. a cradle. ಪಾಲಕೀ ತೊಟ್ಲ (G. 347).

ತೊಟ್ಲ toṭla. 2. — ತೊಟ್ಲಗಿಡ. a small undershrub, Adenoropium glaucum Pohl. (St. & Pl.). — ತೊಟ್ಲಬಳ್ಳಿ. a prickly climbing shrub, Capparis horrida Lin. (Z.; Te. ತೊಟ್ಲ ಚೆಟ್ಟು; see s. Tbh. ತೊಟ್ಟಿ).

ತೊಟ್ಲು toṭlu. = ತೊಟ್ಟಿಲ್, etc. (My.). a cradle. ಜೋಗುಳದಿನ್ದ ತೊಟ್ಲು ಆಡುವದೋ? (Prv.). see Prv. s. ಜೋ ಜೋ.

ತೊಡ toḍa. 1. = ತುಡಿಗೆ, etc., ತೊಡವು 1, etc., ತೊಡೆ 1. certain clothing or dress; an ornament (ಭೂಷಣ Ct. II, 65; ತೊಡಿಗೆ, ಪಸದನ, ಪಚ್ಚ Śm. 72; Kk. 26). see ಒಳ್ಮುತ್ತುದೊಡ. — ತೊಡಂಗಟ್ಟು. -ಂ-ಕಟ್ಟು. to make an ornament (J. 25, 61). — ತೊಡವಱಿಕೆ. -ಪಱಿಕೆ. decoration with ornaments (Rām. 6, 2, 7). — ತೊಡವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. lustre of ornaments (Rsv. 14, 34).

ತೊಡ toḍa. 2. = ತೊಡದು, etc. P. p. of ತೊಡೆ 1, in ತೊಡ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ತೊಡಕ toḍaka. = ತೊಡಕು 2. entangling, etc. (Bp. 57, 62). — ತೊಡಕ ಬೀಱು. to become entangled; to be hindered, as work. ತೊಡಕಬಿದ್ದ ನೂಲು (G. 252).

ತೊಡಕಿಸು toḍakisu. = ತೊಡಗಿಸು. to cause to join, to bring in contact (ತಗಲಿಸು G. 232); to involve (ಹೊದಗಿಸು G.).

ತೊಡಕು toḍaku. 1. = ತುಳುಕು 2, ತೊಡಂಕು 1. (Śmd. 48 & Dh.), (ತೊಡಗು 1). to get entangled or twisted, as thread, etc. (J. 10, 50; My.); to get entangled, as a horn in a tree (B. 3, 19; My.); to be caught, as in a net (Bp. 27, 23); to become subject to, to get into the power of (Bp. 3, 38; 41, 7). 2, to engage, as in work (ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹೋಗು G.; B. 5, 193. 294). ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಕು (ವ್ಯಾಪರಿಸು G.). 3, to enter into conflict (Bh. 1, 10, 31). 4, to be in opposition, to be objectionable; to offer opposition; to impede, to hinder; to interfere (ವಿಪರ್ಯಾಸ Śmd. Dh.; Bp. 51, 48; J. 24, 3). 5, = ತೊಡಗು 1, to commence (v. t., B. 5, 146; see Sp. s. ಬೆಸಲಾಗು). 6, to entangle (see ಕಾಲ್ದೊಡಕು 1); to involve (Rām. 3, 9, 4).

ತೊಡಕು toḍaku. 2. = ತೊಡಕ, ತೊಡಗು 2, ತೊಡಂಕು 2, ತೊಳಸು 4. entangling; entanglement; impediment, hindrance (My.); objection; perplexity, embarrassment (My.). ತೊಡಕಿಲ್ಲದೆ (ತೊಡಂಕದೆ Śmd. 58 Cm.). ಮನಸಿನ ತೊಡಕು (My.). [ರಾಯ ರಾಜಗುರು ಜಗದ ಬಿನ್ನಾಣಿಯ ತೊಡಕ ಬಿಡಿಸಬಾರದು Bv. 724]. see Bp. 40, 38; Bh. 1, 20, 55; ಕಾಲ್ದೊಡಕು 2, ಬಲೆದೊಡಕು, ಮುಳು-. — ತೊಡಕಾಗು. -ಆಗು. to become entangled (G. 497); to be hindered, as work (My.). — ತೊಡಕು ಬೀಳು. = ತೊಡಕ-. (My.). — ತೊಡಕುವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 3, 13, 23; Rāghc. 17, 67).

ತೊಡಗಿಸು toḍagisu. to cause to commence or undertake (My.; J. 5, 38; 19, 51).

ತೊಡಗು toḍagu. 1. = ತೊಡಕು 1, No. 5. to engage, as in work, to begin (v. t.), to commence, to undertake; to measure or count from (ಪ್ರಾರಮ್ಭ Śmd. Dh.; My.; Te., M. ತುಡಙ್ಙು, ತೊಡು; T. ತುವಕ್ಕು, ತೊಡಂಗು, ತೊಡು; see ತುಡು 1, ತುಡುಕು 1). [ಉಡೆವಣೆ ಪಱಿಯದ ಮುನ್ನಮೆ ತೊಡಗಿ ಚಲಂ ನೆಗೞ್ಚೆ Pb. 1, 46]. ವೇದದ ಮೊದಲನೋದ ತೊಡಗಿದವನು (ಶೈಕ್ಷ, ಪ್ರಾಥಮಕಲ್ಪಿಕ Nr.). ಮಣಿಕಟ್ಟು ತೊಡಗಿ ಕಿಱುಕುಣಿಕೆ ಪರ್ಯನ್ತವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯ ಹೊಱಗು (ಕರಭ Nr.). see Śmd. 407; Bp. 4, 14; 43, 68; 48, 23; 57, 15; 60, 29; J. 8, 39; 10, 17. 21; 18, 23; 20, 52; 25, 3; 27, 16; B. 4, 185; 5, 293. 2, = ತೊಡಕು 1, No. 3. (Bh. 1, 10, 32). 3, to be begun, to begin (J. 21, 44; 29, 2; 34, 5; My.; M.). 4, = ತೊಡಕು 1, No. 4. see Prv. s. ಹಸಿ 3.

ತೊಡಗು toḍagu. 2. = ತೊಡಕು 2. entangling, etc. see ಇಡುಗು-.

ತೊಡಗುಹ toḍaguha. beginning, undertaking (ಪ್ರಕ್ರಮ, ಆರಮ್ಭ, etc. Nr.).

ತೊಡಗೆ toḍage. = ತುಡಿಗೆ, etc. dress, ornament. (Bp. 24, 44; My.).

ತೊಡಂಕು toḍaṅku. 1. = ತೊಡಕು 1. to get entangled. (Śmd. 48 & Dh.). [ಜಯದ್ರಥನಕಿಕ್ಕುಱಿದಾರೊಳವಿಂ ತೊಡಂಕವೇಡೆನು ತುಮುಱಂ ಮರುಜ್ಜನದೆ ಚೋದಿಸೆ Pb. 11, 145; Ap. 6, 25]. see Śmd. 58; Cpr. 4, 77; 8, 67; Rśv. 5, 124; 6, 11 va. (twice); 6, 24 va.; 13, 84; V. 4, 52.

ತೊಡಂಕು toḍaṅku. 2. = ತೊಡಕು 2, etc. entangling, etc. (Śmd. 58; Rśv. 13, 14). — ತೊಡಂಕುನವಿಲು. a number of entangled peacocks (Bh. 3, 13, 18). — ತೊಡಂಕುವಲೆ. -ಬಲೆ. = ತೊಡಕುವಲೆ. (Śśv. 3, 24).

ತೊಡಚು toḍacu. 1. = ತೊಡಿಸು 1. to put on, as arrows on the bow (Bh. 3, 23, 10; 7, 6, 6. 73. 74; 8, 3, 4; Rām. 3, 6, 55).

ತೊಡಚು toḍacu. 2. = ತೊಡರ್ಚು. to tie, etc. (Rām. 1, 5, 29).

ತೊಡದು toḍadu. = ತೊಡೆದು. P. p. of ತೊಡೆ 1, q. v.

ತೊಡಬೆ toḍabe. = ತೊಡಮ್ಬೆ 2. a mass: excess. ಬೇಗುದಿಯ ತೊಡಬೆಗಳ ಹಾಂ (*i. e.* ಹಾವು, Bh. 8, 23, 40).

ತೊಡಮ್ಬೆ toḍambe. 1. (Śmd. 48). the foot-stalk of a fruit, flower or leaf (Cpr. 2, 82; 3, 15; Te. ತೊಡಿಮೆ; *cf.* ತೊಟ್ಟು 3). ಹೂವಿನ ತೊಡಮ್ಬೆ (ವೃನ್ತ, ಪ್ರಸವಬನ್ಧನ Hlā.). see ಪೂದೊಡಮ್ಬೆ.

ತೊಡಮ್ಬೆ toḍambe. 2. = ತೊಡಬೆ. a cluster; a bundle; a bunch [Tu.]; (ತೊಂಗಲ್, ತೊಂಗೆ, ತೊಮ್ಬೆ, ಗೊಂಚಲ್, ಜೊಮ್ಪ, ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; ಮಂಜರಿ Ct. II, 80, which means also "a compound pedicle or flower-stalk, a branching flower-stalk"; [ತೊವಲ್ವೆರಸು ನಟ್ಟಾಲಂಗಳುಮನಮರೆಮಾಡಿದ ಬಿಟ್ಟಲಿಯ ಕಕ್ಕುಮ್ಬ ತೊಡಮ್ಬೆಯ ಮೂಡಿಗೆಯ ಕದಳಿಕೆಯ ಕಣ್ಡಪಟಂಗಳುಮಂ Pb. 5, 47 va.]; Abh. P. 1, 83; Bp. 22, 8; Śśv. 2, 42 va.; T. ತೊಡಚ್ಚಿ).

ತೊಡಯಿಸು toḍayisu. = ತೊಡಸು 2, etc. to wipe away. (Bp. 61, 7).

ತೊಡರ್ toḍar. 1. = ತೊಡರು 1, ತೊಡ್ರು, ತೊಣ್ಡರ್. to be linked to, to be connected with or tied to, etc.; to join, to associate oneself to, to enter; to meet, to fall in with; to be bound, to be arrested, checked or impeded; to be entangled; to be caught (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.; ಪೊರ್ದುಗೆ ಆಗು 157 Cm.; ಮಾರ್ಕೊಳ್, etc., ಪ್ರತಿಹತ Śs.; Cpr. 1, 134; 4, 55; 5, 64 va.; 6, 83; 7, 20; Abh. P. 14, 200; Te. ತೊಡರು, M. ತುಡರು, T. ತೊಡರ್). [ವಿಕಟಾಕ್ಷರಂಗಳೊಳ್ ತೊಡರದೆ ಸಕ್ಕದಂಗಳ ಪದಂ ಪವಣಾಗಿರೆ Kr. 1, 149; Pb. 5, 89; Ap. 3, 39]. ತೊಡರ್ದಂ (Śmd. 55). ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಭಂಗಂ ಬರ್ಕುಂ (177). ತಾಂ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯೊಳೆ ತೊಡರ್ದಿರ್ಪುದರ್ (263). ತೊಡರೆ ಮಾನ್, ಮೃಗಲಾಂಛನಧೀವರಂ ತಡಿಗೆ ಬೀಸಿದ ಜಾಲಮನ್ ಒತ್ತಿ ತನ್ದು (Lilv. 3, 10). ಪುಣ್ಯದೊಳೆ ತೊಡರೊ ಬೇಗಂ! (Jmt. 17). ಮೋಹಮೆಮ್ಬ ಬಲು ಬಲೆಯೊಳು ಸೀಂ ತೊಡರ್ದು ಬೀಱದೆ (24). see Ch. v. 17, where, instead of ತೊಳಲಿ, an o. r. is ತೊಡರ್ದು; Śmd. s. ಪವಣ್ಸಾರಿ. 2, to encircle or surround, to wind oneself round, to wind, as creepers round a tree, aquatic plants round the hand, etc. (J. 6, 6; 11, 18; 27, 44; 29, 45). ಗಾಳಿ ಚನ್ದನದ್ರುಮಂಗಳಂ ತೊಡರ್ದು (J. 8, 2). [— ತೊಡಂ ತೊಡರ್. to get united. ನಡುಕಮುಮುಳ್ಳಱುಂ ಬೆರಸಗಲ್ಕೆಯೊಳಿನ್ದ್ರಿನಿತೆಮ್ಬ ಪೊಲ್ತೊಡಂ ತೊಡರೆ ರಸಾನ್ತದೊಳ್ ಬಗೆದು ಭೋಂಕೆನೆ ಪೋದಪನೋಪಂ Ap. 12, 27].

ತೊಡರ್ toḍar. 2. = ತೊಡರು 2. joining, connection; a tie (J. 18, 25); a chain, or any other badge, of honor (ಬಿರುದಶೃಂಖಲೆ Śmd. Dh.; ಬಿರಿದಿನ ಹಾಹೆ Kk. 67; ಬಿರುದಿನ ಹಾಹೆ Śm. 51; M. ತುಡರ್, T. ತೊಡರ್); an impediment, a check (Bh. 1, 6, 4; J. 2, 62; My. as ತೊಡರು). ನಡುವಣ ಎಳೆಗೊಂಗಿನ ಬಾಜ್ಜಿಮ್ಬದೊಳ್ ತೊಡರ್ಚಿದ ತೊಡರ ತೂಗುಮುಂಚಂ (Cpr. 7, 92 va.). see Rśv. 6, 11 va.; ಪೊನ್ದೊಡರ್.

ತೊಡರಿಸು toḍarisu. = ತೊಡರ್ಚು. (Bp. 35, 5).

ತೊಡರು todaru. 1. = ತೊಡರ್ 1. P. p. ತೊಡರಿ (My.). [ಕರ್ಮವೆಮ್ಮ ಅಂಕದೊಡನೆ ತೊಡರಿದೆ Bv. 699]. see Bp. 22, 41; 34, 25; 35, 13; 38, 9; J. 3, 36; 25, 54.

ತೊಡರು todaru. 2. = ತೊಡರ್ 2. (Bp. 5, 40; 16, 17; 58, 65; Bh. 1, 14, 21; My.).

***ತೊಡರು todaru. 3.** a leg ornament. ಕಲಿಯು ಕಾಲ ತೊಡರು ಛಲದಾಳಿಗಲ್ಲದೆ ಇಕ್ಕಬಾರದು Bv. 665.

ತೊಡರ್ಚು todarcu. = ತೊಡಚು 2, ತೊಡರಿಸು. to tie, to link, to fasten, to fix, to put or beat in, to insert, to make enter, etc. (ಬನ್ಧನ Śmd. Dh.). [ತಡತಡಿಸಿ ಯತಿಯ ನಿನ್ತಿರೆ ತೊಡರ್ಚಿ ಕೆಡೆ ಪೇಱ್ದೊಡಕ್ಕುಮದು ಯತಿಭಂಗಂ Kr. 1, 73]. see Cpr. 1, 118; 3, 28; 6, 64 va.; 6, 65. 89; Abh. P. 9, 16; Bp. 43, 27; Rsv. 6, 11 va. (twice); 10, 31 va. (twice); 13, 59 va.

***ತೊಡರ್ಪು todarpu.** entanglement, connection. ರಾಜ್ಯದ ತೊಡರ್ಪದೇವಾಟಿತ್ತೆ ಬಾಟಿತ್ತೆ Pb. 1, 82. ಎನಿತು ಪರಿಗ್ರಹದ ತೊಡರ್ಪನಿತೆ ಮನೋದುಃಖಂ Ap. 3, 62.

ತೊಡವು todavu. 1. = ತೊಡ 1, etc., ತೊಡಹು 1. certain clothing; an ornament [ಈ ತೊಡವೇವುದೊ ರೂಪೆ ಸಾಲದೇ Pb. 3, 46]; (Cpr. 6, 81; 8, 56 va.; Abh. P. 16, 41; V. 5, 9; J. 11, 9. 10. 26; 14 sum.; 18, 14. 25; My.; Te.). see ಒಳ್ದೊಡವು, ಕರ್ಣ್-, ಕಿವಿ-, ಮಣಿ-. — ತೊಡವು ಮಾಡು. to make (something) one's decoration (Cpr. 8, 56 va.).

ತೊಡವು todavu. 2. the beginning; the bottom (ಬುಧ್ನ Mr. 486).

ತೊಡಸು todasu. 1. = ತೊಡಿಸು 1, etc. to put on another, as raiment, etc. (My.).

ತೊಡಸು todasu. 2. = ತೊಡಯಿಸು, ತೊಡಿಸು 2. to wipe away; to efface, to obliterate; to destroy, to extirpate (My.). 2, = ತೊಡೆಯಿಸು, etc., to cause to smear or to apply to, as chunam, cow-dung, etc. (My.).

ತೊಡಹ todaha. smearing, anointing, daubing, etc. (ಹೊಸಕ Bhn. 26, o. r. ಹಾಸಕಮೆನೆ ಕೊಡಹಂ), gilding [ತೊಡಹದ ಬಣ್ಣದ ಕೆಲಸದನ್ತೆ ಕಡಿಹಕ್ಕೆ ಒರೆಗೆ ಬಾರದು ನೋಡಾ! Bv. 289]; (Rām. 6, 53, 16).

ತೊಡಹು todahu. 1. = ತೊಡವು 1, etc. (My.).

ತೊಡಹು todahu. 2. the state of being connected with or of having laid hold of (Rām. 4, 7, 10).

ತೊಡಹು todahu. 3. (fr. ತುಡು 1). to cover, to fall upon (Bh. 8, 23, 36).

ತೊಡಿಗೆ todige. = ತುಡಿಗೆ, etc. certain clothing; an ornament, a trinket (ಅಲಂಕಾರ, ಆಭರಣ, ಪರಿಷ್ಕಾರ, ವಿಭೂಷಣ, ಮಣ್ಡನ Nr.; ನೇಪಥ್ಯ, ಭೂಷಣ, etc. Mr. 333; ಪಸದನ, ತೊಡ, ಪಚ್ಚೆ Śm. 72, Kk. 26; My.). [ಮುತ್ತಿನ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತೊಟ್ಟು ದರ್ಭಶಯನದೊಳಿರ್ದ Pb. 1, 118 va.; ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಮಾಡಿಸಲಹು Bv. 251]. ಕಾನ್ತನ ಕೂಡೆ ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತಾನು ಕರಿಸಿಕೊಳುಹ (ಲೀಲೆ); ಕಾನ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಬಹ ಸಮಯದೊಳು ಸಮ್ಭ್ರಮದಿಂ ಮಾಡುವ ತೊಡಿಗೆಯ ಪಲ್ಲಟ (ವಿಭ್ರಮ Nr.). ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಡಿಸುವಾತನು (ಅಲಂಕರ್ತೃ, etc.); ತೊಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟು ಮೆಱೆವಾತನು (ವಿಭ್ರಾಜ್, ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣು, etc.); ತೊಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟಾತನು (ಅಲಂಕೃತ, ಭೂಷಿತ, etc. Nr.). ಕುದುರೆಯ ತೊಡಿಗೆ (ಅಶ್ವಾಭರಣ Nr.). see Bp. 3, 36; 5, 28; 40, 43; J. 14, 27; Si. 220. 271. 280. 439; ಪೊನ್ದೊಡಿಗೆ, ಬಾಲ-, ಮೆಯ್-.

ತೊಡಿಸು todisu. 1. = ತುಡಿಯಿಸು, ತುಡಿಸು, ತೊಡಚು 1, ತೊಡಸು 1. to cause to put to or on. 2, to put, as an arrow on the bow or to the string (J. 4, 36). 3, to put on another, as ornaments, certain clothes, etc. (My.). ಕಾಲ ಸಂಕಲೆಯಿರಲು ಕೊರಳಿಗೆ ಕೋಳವನು ಬಲು ಹಾಕಿ ತೊಡಿಸುವ ಪೋಲ್ (Abhā. 1, 35). ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಡಿಸುವಾತನು (ಅಲಂಕರ್ತೃ, ಅಲಂಕರಿಷ್ಣು, etc. Nr.). see Bp. 2, 52; 4, 33; 32, 51; 40, 39; 41, 20; J. 19, 47; B. 3, 32. 4, to put into, to cause to enter, as an arrow (J. 20, 30).

ತೊಡಿಸು todisu. 2. = ತೊಡಸು 2 Nos. 1 & 2, etc. (My.).

ತೊಡು todu. 1. = ತುಡು 1. to put on, etc. P. p. ತೊಟ್ಟು (C.). ತೊಡುವ ಆಭರಣಂ (ಪಚ್ಚೆ Ct. II, 54). ಪಾದಪರಿಯನ್ತ ತೊಟ್ಟ ಚಲ್ಲಣಂ (ಆಪ್ರಪದೀನ Nr.). see Bp. 3, 48; 12, 19; 22, 41; 57, 25; Bh. 2, 13, 13; Śsv, 3, 90; J. 4, 37; 6, 25; 28, 45; B. 4, 92; 5, 297. 298; ಎಡನ್ದೊಡು, ಕಣೆದೊಡು, ಕವಚದೊಡು, ಬಲನ್ದೊಡು.

ತೊಡು todu. 2. = ತುಡು 2. putting on, etc. see ಇಡು-. — ತೊಡುಗೊಱೆ. -ಕೊಱೆ. a present of certain clothes at the celebration of marriage (used in combination with ಉಡುಗೊಱೆ, My.).

***ತೊಡು todu. 3.** to happen, to take place. P. p. ತೊಟ್ಟು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದೊಳ್ತೊಟ್ಟೊನ್ದು ವೃತ್ತಾನ್ತಮಂ ನೆಱೆಯಱಿದು Ap. 2, 66.

***ತೊಡು todu. 4.** to begin, to start with. (*cf.* ತೊಡಗು). P. p. ತೊಟ್ಟು. ಮೊಱೆಕಾಲಿಂ ತೊಟ್ಟು ಕಟಿವರೆಗಂ ತಿನ್ದತ್ತು. Vr. 29, 13.

ತೊಡುಗೆ toduge. = ತುಡಿಗೆ, etc. dress, ornament. (C). see B. 5, 273; ಇಡುಗೆ-, ಉಡುಗೆ-.

ತೊಡೆ tode. 1. = ತೊಳೆ 1. to smear, to besmear, to daub, to anoint, to rub on, as oil on the hand, to apply to, as whitewash to the wall (My.; ಹಚ್ಚು G.; Bp. 49, 29; 50, 30; Rsv. 6, 11 va.; 13, 71 va.; Śsv. 1, 81 va.; T. ತುಳುಮ್ಬು). 2, to wipe, to remove by rubbing, as tears (Cpr. 3, 53; Bp. 18, 57; 45, 54; My.; see ಕಮ್ಬನಿದೊಡೆ). 3, to wipe; to wipe away, to wipe out, to remove, to efface, to obliterate, to destroy (ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ Śmd. Dh.; Śm. 91; ಎಱವುದು, ಅಪಮರ್ಜನ Śmd. Dh. Cm.; My.; Te.; T. ತುಡೈ, M. ತುಡ). [ತದೀಯ ಪಾದಪಲ್ಲವಂಗಳನಾನನ್ದಾಶ್ರುಮಿಶ್ರಿತ ಜಳಂಗಳೊಳ್ ತೊಳೆದುಂ ನಿಜೋತ್ತರೀಯ ಪಲ್ಲವಂಗಳೊಳ್ ತೊಡೆದುಂ Ap. 5, 46 va.; ತತ್ತಮಸಿಯೆಮ್ಬುದನಱಿದು ಕತ್ತಲೆದೊಡೆವಿರಯ್ಯಾ Bv. 91]; ಕಾರ ಕಾರಿರುಳೊಳ್ ಸಯ್ತಡಿವಡಿಕೆಗಳಿಂ ತೊಡೆದತ್ತೆಡೆವಱಿಯದೆ ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚು Kr. 3, 126]. ಅವನ ನೊಸಲಕ್ಕರಂ ತೊಡೆದುದಕ್ಕುಂ (Śmd. 69, o. r. ಅಕ್ಕರಮುಂ). see Cpr. 8, 87; Bp. 46, 13; 50, 50; 51, 45; J. 30, 29. — ಕೇಸರ ಮುನ್ತಾದ ಸುಗನ್ಧದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಮೆಯ್ಗೆ ತೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳೋಣ (ಸಮಾಲಮ್ಬ G.).

ತೊಡೆ tode. 2. the thigh (ಅಂಗ Śmd. Dh.; ಊರು Śm. 70. 91; ಸಕ್ಥಿ, ಊರು Si. 207; ಅಂಕ Nn. 131; Si. 404; C.; Te.; Tu., M. ತುಡ; T. ತುಡೈ). [ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನಿಟ್ಟು ಪರಶುರಾಮಂ ಮಱೆದೊಱಗಿದಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ Pp. 1, 104 va.; Ap. 1, 74]. ತೊಡೆಯ ಸನ್ದಿ (ವಂಕ್ಷಣ Hlā.). ಎರಡು ತೊಡೆಗಳ ಸನ್ದಿ (ವಂಕ್ಷಣ Mr. 332). ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಕ್ಕಿ ಬಾಱಿಸುಹ (ಅಂಕ್ಯ Nr.). ಯುವತಿಯರು

ಅರ್ಧತೊಡೆಪರಿಯನ್ತರ ಉಡುವನ್ತಾ ಸೀರೆ (ಚಣ್ಡಾತಕ, ಚಲ್ಲಣ Nr.). ತೊಡೇ ಸೋಕಿದ ನಾಯಿ ಒಡೆಯನ ಗುರ್ತ ಬಲ್ಲದೇ? (Prv.). see Śmd. 117. 132. 195; Cpr. 4, 77; 8, 96; Bp. 4, 12; 20, 11; 32, 50; 41, 26; Bh. 2, 13, 46; Rsv. 6, 11 va.; 9, 22; Si. 208; B. 5, 221; ಒಳ್ದೊಡೆ, ಕಿಱುದೊಡೆ, ತೋರ-, ನುಣ್-, ಪೆರ್ದೊಡೆ, ಬಟ್ಟ-, ಬಟ್ಪು-, ಹೆದ್-. — ತೊಡೆಯ. -ಅ 3. a man who has thighs or on his thighs. see ಪೆಣ್ದೊಡೆಯ. — ತೊಡೆವಾಟಿ. -ಬಾಟಿ. a (venereal) tumour arising in the groin, a bubo (My.). [—ತೊಡೆಸಕ್ಕಿ? ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯಂ ತಾಂ ತೊಡೆಸಕ್ಕಿವೊಯ್ವುವೋಲ್ ಪೊಯ್ದುನೊಡನುಚ್ಚಳಿಪುವಿದಱ ತುಂಗ ತರಂಗಂ Ap. 12, 124].

ತೊಡೆಯಿಸು toḍeyisu. = ತೊಡಸು 2 No. 2, ತೊಡಿಸು 2. to cause to smear, etc. (ಲೇಪ್ಯಕರಣ Śmd. Dh.).

ತೊಡೆಯುವಿಕೆ toḍeyuvike. smearing, etc. (ಸಮಾಲಮ್ಭ, ವಿಲೇಪನ Si. 397).

ತೊಡ್ಡು toḍḍu. = ತರಡು, etc. testicles. see ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊಡ್ಡ ಗಿಡ.

ತೊಡ್ರು toḍru. = ತೊಡರ್ 1, etc. (My.). to be entangled, etc.

ತೊಣಚಿ toṇaci. = ತೊಣಚೆ, ತೊನಚಿ, ತೊನಚೆ, ತೊನಸೆ. a gadfly, a dog-fly, a horse-fly (My.). ಕುಣ್ಡೆಗೆ ತೊಣಚಿ ಹೊಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಆಡುತ್ತಾನೆ (Prv.). — ತೊಣಚಿನಾಯಕ. a big gadfly. ಅಮ್ಬಲೀಲಿ ಕಣ್ಡೆಯಾ ತೊಣಚಿನಾಯಕನನ್ನ? (Prv.).

ತೊಣಚೆ toṇace. = ತೊಣಚಿ, etc. (My.).

ತೊಣಸೆ toṇase. — ತೊಣಸೆತೊಪ್ಪಲು. a low undershrub, Crotolaria ramosissima Roxb. (Z).

ತೊಣೆ toṇi. = ತೊಣೆ, q. v. (ತೋಡು, ಒರೆ, ದೊರೆ, ಸರಿ, ಪಾಸಟಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25). — ತೊಣೆವಕ್ಕಿ. -ಹಕ್ಕಿ. the ruddy goose (ಕೋಕ Ct. II, 109).

ತೊಣೆ toṇe. = ತೊಣಿ. (the state of being joined, see ತುಡು 1; T. ತುನ್ನು, to come near, to be close together; to sew; M. ತುಳಿ, to solder; ತುನ್ನಲ್, sewing; see ದೊನ್ನೆ): likeness, parity, equality [ಕರ್ಣನೆಣೆಗಂ ತೊಣೆಗಂ ನೃಪರಾರುಮಿಲ್ಲ Pb. 12, 100]; (ಜೋಡು, etc., ಸಮಾನ Śs.; V. 30, 28; 37, 80; T. ತುಣೈ, M. ತುಣ). see also s. ತೊಂಗಲ್.

ತೊಣ್ಡ toṇḍa. 1. [a devotee; an old man]; N. see ಚಿಱು-, ಸಾಂಖ್ಯ-.

***ತೊಣ್ಡ toṇḍa.** 2. a thief. ತೊತ್ತು ತೊಣ್ಡರ ಕಾಲ ತೊಳೆದು ಬದುಕುವನ ಪಡಿದೊತ್ತಿನ ಮಕ್ಕಳೆನ್ದು ಎನ್ಬುದಲ್ಲದೆ ರಾಜಕುಮಾರನೆನ್ದೆನ್ನರು Cv. 405.

ತೊಣ್ಡಂಗಿ toṇḍaṅgi. = ಜೊಣ್ಡಗ, ತುಣ್ಡಂಗಿ. a cockroach (ಮುಖಲೋಮಿ Mr. 165, o. r. ತುಣ್ಡಂಗಿ; My.).

ತೊಣ್ಡರ್ toṇḍar. = ತೊಡರ್ 1. to be linked to, etc. (one Ch. MS. in its v. 27).

ತೊಣ್ಡಲ್ toṇḍal. = ತೊಂಗಲ್, ತೊಣ್ಡಿಲ್. a chaplet of pearls worn on the head (ಶಿರೋಗ್ರನ್ಥಿ Mr. 334).

ತೊಣ್ಡಲು toṇḍalu. = ತೊಣ್ಡ್ಲ, ತೊಣ್ಡ್ಲು, ಸುಣ್ಡಲು, etc. the trunk of an elephant (My.; T. ತೊಣ್ಡಲ; Te. ತೊಣ್ಡಮು; *cf.* Sk. ತುಣ್ಡ).

ತೊಣ್ಡಸೆ toṇḍase. ತೊಣ್ಡಸ್ಯ. — ತೊಣ್ಡಸ್ಯನ ಗಿಡ. a common very thorny shrub with thick coriaceous obovate leaves, Gymnosphoria montana W. & A. or Celastrus montana Roxb. (Z.).

ತೊಣ್ಡಿ toṇḍi. = ತೊಣ್ಡೆ, q. v. a kind of gourd. (M.). — ತೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. (ತುಣ್ಡಕೇಶಿ, ಬಿಮ್ಬಿಕೆ, ರಕ್ತಫಲೆ G.). — ತೊಣ್ಡೆಹಣ್ಣು. (ಬಿಮ್ಬ G.).

ತೊಣ್ಡಿಗ toṇḍiga. N. of a bird (Rsv. 5, 59; Śsv. 3, 33).

ತೊಣ್ಡಿಲ್ toṇḍil. = ತೊಣ್ಡಲ್. (Grj. 10, 44).

ತೊಣ್ಡು toṇḍu. 1. chatter, prate (T. ತೊನುಪ್ಪು, to blab, chatter, prate; ತೊನುಪ್ಪು, prate, etc.). — ತೊಣ್ಡುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to prate, as a parrot (ಶುಕೋಕ್ತಿ Ct. II, 65; ಗಿಳಿವಾತು Kk. 24;. Śm. 29). ತೊಣ್ಡುಗೆಡೆವ ಶುಕಸಾರಿಕೆ (Śmd. 24). see Grj. 3, 103 va.; Rsv. 2, 38; 7, 16; Śsv. 1, 52.

ತೊಣ್ಡು toṇḍu. 2. (fr. ತೊಟಲ್?). = ತುಣ್ಡು 2. wild or overbearing behaviour, insolence (Abh. P. 7, 53. 115); straying (My.; Mhr. ಥೋಟ, ಥೋಣ್ಡ, rascally and rude; Mhr. ದ್ವಾಡ, wicked, full of mischief). [ತೊಣ್ಡನೊಳುರ್ಕಿ ಕೆಟ್ಟ ದಶಕಣ್ಠನ ನಕ್ಕಟ ಕೊಣ್ಡ ಪೆರ್ಮರುಳ್ ಕೊಣ್ಡುದೆ ತನ್ನುಮಂ Pb. 6, 33; ಆಡುವ ತೊಣ್ಡುವೆಣ್ಬುರುಳಿ Pb. 3, 37]. — ತೊಣ್ಡುಜುಲುಮಾನೆ. a fine for the trespass of stray cattle (My.). — ತೊಣ್ಡುತೊಟಸು. insolence and wandering of mind or deviation from rectitude (J. 10, 30). — ತೊಣ್ಡುದನ. stray cattle (My.). — ತೊಣ್ಡುಮುಣ್ಡೆ. a strolling widow. ತೊಣ್ಡುಮುಣ್ಡೆಗೆ ಗಣ್ಡನೇನು? ಮಿಣ್ಡನೇನು? (Prv.). — ತೊಣ್ಡುಮೊಲ. a stray hare (Bh. 3, 13, 18).

ತೊಣ್ಡುತನ toṇḍutana. a straying, strolling behaviour (My.).

ತೊಣ್ಡೆ toṇḍe. 1. the upper part of a sugarcane (My.).

ತೊಣ್ಡೆ toṇḍe. 2. = ಡೊಣ್ಣೆ, etc. a chameleon (ಸರಟ, ಕೃಕಲಾಸ Si. 170; Te.). — ತೊಣ್ಡೆಕ್ಯಾತ. = ಡೊಣ್ಣೆಕಾತ. (My.).

ತೊಣ್ಡೆ toṇḍe. = ಕೊಣ್ಡೆ, ತೊಣ್ಡಿ, ದೊಣ್ಡೆ. Tbh. of ತುಣ್ಡಿ (Śmd. 365). the gourd Momordica monadelpha Roxb. (or Bryonia grandis Lin., ತುಣ್ಡಕೇರಿ, ರಕ್ತಫಲೆ Nr.; ತುಣ್ಡಿಕೆ, etc. Mr.; ಓಷ್ಠಿ, ಬಿಮ್ಬ, ತುಣ್ಡಿಕೆ Hlā.; My.; Tu., Te., T. ತೊಣ್ಡೈ). ತೊಣ್ಡೆ ತಿನ್ದು ಮಣ್ಡೆ ಬೆಳೆತು (Prv.). see ಕಾಗೆದೊಣ್ಡೆ, ಹುಚ್ಚುತೊಣ್ಡೆ. — ತೊಣ್ಡೆಬಳ್ಳಿ. the climbing herb Mom. mon. (C.). — ತೊಣ್ಡೆವಣ್. -ಪಣ್. = ತೊಣ್ಡೆಹಣ್ಣು. (J. 30, 4). — ತೊಣ್ಡೆಹಣ್ಣು. its ripe red gourd (ಬಿಮ್ಬ, ಬಿಮ್ಬಿಕೆ Nr. 69).

ತೊಣ್ಡ್ಲ toṇḍla. = ತೊಣ್ಡಲು, etc. the trunk of an elephant. (My.).

ತೊಣ್ಡ್ಲು toṇḍlu. = ತೊಣ್ಡಲು, etc. (My.).

ತೊಣ್ಣು toṇṇu. = ತೊನ್ನು. leprosy; white leprosy, vitiligo (ಕುಷ್ಠ, ಶ್ವಿತ್ರ, ಬಿಳೀ ಕುಷ್ಠ Si. 201).

ತೊಣ್ಣೆ toṇṇe. = ತೊಣ್ಡೆ 2, etc. — ತೊಣ್ಣೆಕೇತ. = ತೊಣ್ಣೆಕ್ಯಾತ. (My.). — ತೊಣ್ಣೆಕ್ಯಾತ. = ತೊಣ್ಡೆಕ್ಯಾತ. (My.; Si. 89).

ತೊತ್ತಳ tottaḷa. ತೊತ್ತಳ. = ತೊಟ್ಟುಳ. the state of being quite trodden down. — ತೊತ್ತಳದುಱು. -ತುಱು. to tread into a mass [ತೊತ್ತಳದುಱುದತ್ತು ವೈರಿಬಲಮೆಲ್ಲಮುನಮ್ಮನ ಗನ್ಧವಾರಣಂ Pb. 8, 105; Ap. 14, 102]; (Bp. 29, 6; 59, 54; J. 20, 6; Rām. 6, 45, 25).

ತೊತ್ತು tottu. 1. = ತೊಟ್ಟು. a male or a female servant (My.; ಕುಟಹಾರಿ, ದಾಸಿ, etc. Mr. 304; ಗವುಡಿ G.; Bp. 55, 28; Rām. 5, 8, 72; B. 3, 51; Te.; Tu.; T. ತೊತ್ತು, slavery; a slave male and female; ತೊತ್ತನ್, ತೊಣ್ಡನ್, a slave; ತೊಣ್ಡು, a slave; slavery); — a strumpet (My.). plural ತೊತ್ತಿರ್ (Bp.

32, 46; C. Bp. 47, 46), ತೊತ್ತರ್ (see ತೊತ್ತಿರ-). ತೊತ್ತಿಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ (ಗೋಪ್ಯ Mr. 310). [ನಿಮ್ಮ ತೊತ್ತಿನ ತೊತ್ತು ನಾನು Cv. 60; Bv. 401]. ಮನೆ ಮನೆ ತಿರುಗುವ ತೊತ್ತು ಮಾತು ತಾರದೆ ಬಿಟ್ಟಾಳೇ? — ತೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಪಡಿ ತೊತ್ತು. — ತೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾರೂ ಅಱಿಯರು, ತೊತ್ತಿನ ತಲೆ ಹೊಡೆದದು ಊರೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿತು (Prvs). ತೊತ್ತು ಬಲ್ಲಳೆ ಮಾನವಭಿಮಾನವೆಮ್ಬುದನು? (Dp. 76). ಭೃತ್ಯ, ದಾಸೇರ, ದಾಸ, etc. ಇವು ಎಲ್ಲಂ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಂಗಳಾದೊಡೆ ತೊತ್ತಿನ ಹೆಸರು (Nr.). see ಮನೆದೊತ್ತು, ಮಸಣ್ಣಿ-; Prv. and Sp. s. Tbh. ಮುತ್ತು. — ತೊತ್ತಿನ ಮಗ. the son of a female servant; a slave (ದಾಸ, ದಾಸೇರಕ, ಗೋಪ್ಯ, ದಾಸೀಸುತ Hlā.). — ತೊತ್ತಿನ ಮಗಳ್. the daughter of a female servant (Bp. 40. 46; 48, 27). — ತೊತ್ತಿರ ತೊತ್ತರ್. the servants of servants (Bp. 32, 46). — ತೊತ್ತಿರ್ಮಕ್ಕಳ್. the children of female servants (C. Bp. 47, 46). — ತೊತ್ತುಕೆಲಸ. = ತೊತ್ತುಗೆಲಸ. (G. 37). — ತೊತ್ತುಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. a female servant's work [ತೊತ್ತಿಂಗೆ ತೊತ್ತುಗೆಲಸವಲ್ಲದೆ ಅರಸರ ಸುದ್ದಿ ಎನಗೇಕಯ್ಯಾ Bv. 401]; (Bp. 21, 7; 27, 62). ತೊತ್ತುಗೆಲಸಂಗೆಯ್ (23, 29; 29, 30). — ತೊತ್ತುಬಡಿಕ. one who beats the female servants (Abhā. 1, 43). — ತೊತ್ತುಮಗ. = ತೊತ್ತಿನ ಮಗ. (ದಾಸ Mr. 238, o. r. -ವಗ). — ತೊತ್ತುವಗ. = ತೊತ್ತುಮಗ q. v. — ತೊತ್ತುವೆಗ್ಗಡೆ. -ಪೆಗ್ಗಡೆ. a superintendent of servants (ಅನ್ತರ್ವಸಿಕ Mr. 268, o. r. ತೆತ್ತು-. [— ತೊತ್ತುವೊಗು. -ಪೋಗು. to serve. ಲಿಂಗಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತೊತ್ತುವೊಕ್ಕು ಲಿಂಗಜಂಗಮಪ್ರಸಾದಿಯಾದ Cv. 821].

ತೊತ್ತು tottu. 2. = ತುತ್ತು 2. a morsel. see s. ಒತ್ತುಗತ್ತು and Prv. s. ತೊತ್ತು 1.

***ತೊತ್ತುತನ tottu-tana.** service. ಬೆಚ್ಚದೆ ಬೆದಱದೆ ತೊತ್ತುತನವ ಮಾಡಲು ತನ್ನನೀವ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ Bv. 148.

ತೊದ toda. a Toda of the Nilgiris (B. 4, 136 wrongly as ತೋಡ). — ತೊದನ. -ಅವ. = ತೊದ. (My.).

ತೊದಲ್ todal. = ಕೊದಲು 2, ಕೊದಳ್, ತೊದಲು 2, ತೊದಳ್, ತೊದುಳ್, ತೊವಲ್ 3. entanglement; faltering, stammering; speaking inarticulately or indistinctly, lisping [ತೊದಲ್ವ ಶಿಶು ಶುಕಂಗಳಿಂ Pb. 1, 58]; (J. 18, 20). 2, untruth (ಕಟ್ಟುಕ, ನೂಳ್, ಪುಸಿ, ಅನೃತ Kk. 60, o. rs. ತೊದಳ್, ತೊವಲ್; *cf.* ತೊಱಲ್). see Prvs. s. ಪುತ್ತಳಿ, ಬದಲುಮಾತು. — ತೊದಲ್ನುಡಿ. = ತೊದಲ್ಮಾತು. [ತೊದಲ್ನುಡಿ ಲಲ್ಲೆಗೆ ಪಕ್ಕುಗೊಟ್ಟು Pb. 4, 12]; (Grj. 3, 76. 77; 3, 91 va.). — ತೊದಲ್ಮಾತು. -ಮಾತು. a stammering, etc. speech (Ṛsv. 4, 70).

ತೊದಲಿಸು todalisu. = ತೊದಳಿಸು. to falter, to stammer (Bp. 3, 40; 47, 32; My.).

ತೊದಲು todalu. 1. = ಕೊದಲು 1. to stammer (My.).

ತೊದಲು todalu. 2. = ತೊದಲ್, etc. stammering, etc. (My.). — ತೊದಲ. -ಅ 3. a stammerer (My.). — ತೊದಲು ನುಡಿ. = ತೊದಲ್ನುಡಿ. (Bh. 2, 11). — ತೊದಲುಮಾತು. = ತೊದಲುನುಡಿ. (My.). ವ್ಯಕ್ತಮಾಗದೆ ತೊದಲುಮಾತನಾಡುವವನು (ಲೋಹಲ, ಅಸ್ಫುಟವಾಕ್ Si. 363).

ತೊದಳ್ todaḷ. = ತೊದಲ್, etc. entanglement (Bh. 3, 13, 17); faltering, etc. [ಕಿವಿಗಿವ್ಪಂ ತೊದಳೊಳ್ ಪೊದಱ್ದ ನುಡಿಗಳ್ ಕಣ್ಣಿಚ್ಚಿಱಂ ರಾಗದಾಡುವ ಕೂಸಾಟದ ಚೆಲ್ವುಗಳ್ ಕುಡೆ Ap. 7, 128]; (Ch. v. 102; Abh. P. 3, 127). 2, untruth (ಪುಸಿ, ಪುಸಿಯ ಭೇದ Śmd. II; ನೂಳ್, ಪುಸಿ Śm. 48, o. r. ತೊದುಳ್; ಪುಸಿಯ ಭೇದ Kk. 88, see s. ತೊದಲ್). [ಕವಿಗಿನ ತುದಿಯನ್ತಿರೆ ವಿರಸಮುಕ್ಕುಮುದು ತೊದಳುಣ್ಬೇ Kr. 2, 88; ಮುಗಿಲ್ಗಳಲ್ಲಿ ಕಱಿಯುತ್ತಿರೆ ಪಾವಕನುರ್ಕಿಗೆಟ್ಟಿದೆನ್ನುವೊ ತೊದಳಾಯ್ತು ದಾನವೆನೆ Pb. 5, 96; Ap. 15, 12]. ಎನ್ನ ಮಾತಿನೊಳ್ ತೊದಳುಣ್ಟೆ? (Śmd. 85). — ತೊದಳ್ನುಡಿ. 1. to stammer, to lisp. ತೊದಳ್ನುಡಿವವನು (ಲೋಹಲ, ಅಸ್ಫುಟವಾಕ್ Nr.). — ತೊದಳ್ನುಡಿ. 2. = ತೊದಲುನುಡಿ. (Abh. P. 1, 79; J. 28, 18). [— ತೊದಳ್ಮಾತು. -ಮಾತು. stammer, falsehood. ತೊದಳ್ಮಾತಿನೊಳೇನೊ ಪಾಣ್ಡವರ ಕೆಯ್ಯೊಳೆ ನಿನ್ನ ನಿಸೆಕಮಾಗದೇ Pb. 9, 49].

ತೊದಳಿಸು todaḷisu. = ತೊದಲಿಸು. to falter, etc. (J. 19, 50).

ತೊದುಳ್ toduḷ. = ತೊದಲ್, q. v.

ತೊನಚಿ tonaci. = ತೊಣಚಿ, etc. a gad fly, etc. (My.).

ತೊನಚೆ tonace. = ತೊನಚಿ, etc. (My.).

ತೊನಸೆ tonase. = ತೊನಚೆ, etc. (ರಿಂಹಿ Mr. 177, o. r. ತೊನಚಿ).

ತೊನೆ tone. to swing, to wave, to move to and fro (v. i. ಆನ್ದೋಲನ Śmd. Dh.; see Śs. s. ಅಲ್ಲಾಡು 2; *cf.* ತೊಂಗು). [ಅನ್ತಾಕೆಗಳ್ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ತೊನೆಪಂಗಳುಮಂ...ನೋಡಿ Pb. 4, 90 va.; Ap. 11, 152]; see Cpr. 3, 15; Abh. P. 1, 107 va.; Bp. 42, 21; Ṛsv. 2, 11; 5, 116; 6, 11 va.; J. 13, 34; Śsv. 3, 41.

***ತೊನೆಪ tonepa.** swinging, waving. ಅನ್ತಾಕೆಗಳ್ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ತೊನೆಪಂಗಳುಮಂ ಮುರಸರಿಗೆವಿಡಿದು Pb. 4, 90 va.

ತೊನ್ತು tontu. 1. to wind, to wind oneself round; to surround or encircle (J. 27, 43; My.; *cf.* ತೊಡರ್ 1). ಕಾಲ ತೊನ್ತಿದ ಹಾವು ಕಚ್ಚದೆ ಬಿಡದು (Prv.). 2, to entangle one in, *i. e.* to instigate one (to quarrel, My.). 3, to climb (My., occasionally).

ತೊನ್ತು tontu. 2. climbing: one climb or rise in climbing. ತೊತ್ತಿಗೆ ಒನ್ದು ಕನ್ತು ಮಾಡ ಬೇಕೇ? (Prv.). ಎಷ್ಟು ತೊನ್ತಿಗೆ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿ? (My.; occasionally).

ತೊನ್ದರು tondaru. = ತೊನ್ದರೆ. (Cb. 165).

ತೊನ್ದರೆ tondare. = ತೊನ್ದರು, ತೊನ್ದ್ರೆ. intricacy, embarrassment, entanglement, difficulty, trouble, vexation, molestation; impediment, drawback (My.; Tu., T., M. ತೊನ್ದರ; M. also ತೊಲ್ಲೆ, ಸೊಲ್ಲೆ; T. also ತೊನ್ದರೈ, ತೊಲ್ಲೈ; *cf.* ತೊಡಲ್, ದನ್ಗಲೆ). see B. 3, 47. 88. 92. 93; 4, 139. 161; 5, 13. 85. 104. 171. 221; Prv. s. ಪುರನ್ದರ. — ತೊನ್ದರೆಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to embarrass, etc. (My.). — ತೊನ್ದರೆಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get embarrassed, etc. (My.).

ತೊನ್ದ್ರೆ tondre. = ತೊನ್ದರೆ. (My.).

***ತೊನ್ನ tonna.** a man leper. ಈತಂ ತನ್ನ ರೂಪುಗರೆದಿರುಳ್ ಪೊಱಲೆಲ್ಲಮುಂ ಕಳ್ದು ದಿವಸಕ್ಕೀ ಪಾಂಗಿನೊಳ್ ತೊನ್ನನಾಗಿರ್ಪೊಂ Vr. 124, 9.

ತೊನ್ನು tonnu. = ತೊಣ್ಣು. leprosy; white leprosy (ಕುಷ್ಠ Mr. 385; T. ತೊಱು; Te. ತೆನ್ನು; My.). ನಸು ಬಿಳಿದಾಗಿ ಮಿಂಚುವ ಬಟ್ಟೆಹ ತೊನ್ನು (ಕೋಠ, ಮಣ್ಡಲಕ); ಬಿಳಿಯ ತೊನ್ನು (ಕುಷ್ಠ, ಶ್ವಿತ್ರ Nr.). ತೊನ್ನು ಹತ್ತಿದವ, ಹೊನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೀನೆನ್ದು, ಗನ್ನಾ ಹೇಱಿದರೆ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.). see Bp. 57, 56; ಬೆಳ್ದೊನ್ನು.

***ತೊನ್ನೆ tonne.** a female leper. ಅರಸಿಯರ ಸೂಳೆಯರ ಕಣ್ಣೊಳ್ ಘಟಿಕಾಂಜನಂಗಳನೆಚ್ಚಿದೊಡನಿಬರುಂ ತೊನ್ನೆಯರಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ Vr. 124, 16.

ತೊಪ topa. = ತಪ, etc. — ತೊಪ ತೊಪನೆ. = ತಪ ತಪನೆ. (My.).

ತೊಪ್ಪ toppa. = ತೊಪ, etc. — ತೊಪ್ಪ ತೊಪ್ಪನೆ. = ತಪ್ಪ ತಪ್ಪನೆ. (Śmd. 229; J. 28, 41; My.).

ತೊಪ್ಪನೆ toppane. 1. with the sound of ತೊಪ್ಪ (My.).

ತೊಪ್ಪನೆ toppane. 2. = ತಪ್ಪನೆ. quickly, or greatly, much, thoroughly (Bp. 6, 25; 18, 65; M. ತೊಪ್ಪಲ್, ತೊಲ್ಪ, much, plenty).

ತೊಪ್ಪಲ toppala. = ತಪ್ಪಲ 2, ತೊಪ್ಪಲು, etc. ಮರಗಿನ ತೊಪ್ಪಲ (ಸುಗನ್ಧ Cb.). ನಾಯಿ ಎಲೆ ತೊಪ್ಪಲಗಳನ್ನು ಎನ್ದಿಗೂ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 28).

ತೊಪ್ಪಲು toppalu. = ತೊಪ್ಪಲ, etc., ತೊವಲ್ 2. all small leaves of plants in general (*cf.* ಸೊಪ್ಪು, ತುಪ್ಪುಟ್; M. ತೋಲ್, green leaves, small branches, etc.). ನಾಯಿ ತೊಪ್ಪಲ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ (B. 3, 40).

ತೊಪ್ಪಿಗೆ **toppige.** = ಟೊಪ್ಪಿಗೆ. (My.).

ತೊಪ್ಪೆ toppe. fresh cow-dung (My.; Si. 380. 402). ತೊಪ್ಪೆ ಬರುವದೇ ಹೆಪ್ಪಿಗೆ? (Prv.).

ತೊಮ್ tom. = ಚೊಚ್, (ತುತ್ತ, ತುದಿ). the state of being first or the first; the being former, previous, old (Te. ತೊಮ್, ತೊಲಿ, ತೊಲು; T. ತೊನ್, ತೊಲ್, ತೊಡರ್, ತೊಣ್, ತೊಣ್ಡು, ತೊತ್ತು, ತೊಣ್ಣು, ತೊಳ್). — ತೊಮ್ಬತ್ತಯ್ದು. ninety-five (B. 5, 73). — ತೊಮ್ಬತ್ತಾಱು ಸಾವಿರ. ninety-six thousand (Bp. 22, 52). — ತೊಮ್ಬತ್ತು. -ಪತ್ತು. (Śmd. 225; J. 21, 19; 34, 39). the top-ten or the ten just before hundred, *i. e.* ninety. ತೊಮ್ಬತ್ತಱ ವರಿವಿಗೂ (Si. 326). ತೊಮ್ಬತ್ತಱ ಮೇಲೆ ತೊಗರೀ ಬೇಳೆ (Prv.). — ತೊಮ್ಬತ್ತು ಸಾವಿರ. ninety-thousand (Bp. 5, 18; 10, 13). — ತೊಮ್ಬತ್ತಿರ್ಡು. ninety-two (B. 5, 73). — ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬತ್ತು. = ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬಯ್. (C.).— ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬಯ್. ninety-nine. — ತೊಮ್ಬತ್ತೊಮ್ಬಯ್ಸಾಸಿರ, ninety-nine thousand (Śmd. 226). [ತೊಮ್ಬಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ninety thousand persons. ತೊಮ್ಬಯ್ಸಾಸಿರ್ವರ್ ನಿಮ್ಮಮ್ಬಿನ ಬಮ್ಬಲೊಳೆ ಮಕುಟಬದ್ಧರ್ ಮಡಿದರ್ Pb. 11, 29].

ತೊಮ್ಬಾರ tombāra. a mass, a heap (of grain, My.).

ತೊಮ್ಬೆ tombe. 1. a cluster, etc. (ಜೊಮ್ಪ Ct. I, 105; II, 9; ತೊಡಮ್ಬೆ, ತೊಂಗಲ್, ತೊಂಗೆ, ಗೊಂಚಲ್, ಜೊಮ್ಪ, ಗುಚ್ಛ Śm. 24; Kk. 20; ಗೊಂಚಲ್ Śm. 101). [ಬಣ್ಣವಣ್ಣದ ಗುಡಿ ತೊಮ್ಬೆ ಗೊಂಚಲೆಸೆಯಿಕ್ಕಿದ ಕಾವಣಮೆಲ್ಲಿಯುಂ Pb. 3, 38. (Tu. ತೊಡಿಮ್ಬೆ)]. — ತೊಮ್ಬೆ ಗಡುಕು. -ಕಡುಕು. a kind of ornament for the ear (Bp. 61, 27).

ತೊಮ್ಬೆ tombe. 2. = ಡೊಮ್ಬಿ, etc., ದೊಮ್ಬಿ. a multitude, an assemblage, a host (ಗೊನ್ದಣಿ, ಗೊಂಗೆ, ಗುಮ್ಮಿ, ಗುಣ್ಪು, ತೋಮ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; ಬಮ್ಬಲ್ Ct. I, 25; Te.; ತುಮ್ಬೆಲ; *cf.* ತುಱುಗು 1).

ತೊಮ್ಬೆ tombe. 3. a large, high bamboo basket for storing corn (ಗಳಗೆ Śm. 101, o. r. ಗಳಿಗೆ; T. ತೊಪ್ಪೈ-ಕ್ಕೂಡು).

ತೊಯ್ toy. = ತುಯ್, etc. to become wet or moist [Tu. ತೊಯ್ಪು to wash]; (ಸಾದ್ರೀಭಾವ Śmd. Dh.; o. r. ತುಯ್). P. ps. ತೊಯ್ದು [ಅಮರ್ದಿನೊಳ್ ತಾನಱ್ತಿಯಿಂ ತೊಯ್ದು Pb. 4, 75]; (Bp. 27, 37; Bh. 1, 7, 19; Rśv. 10, 31 va.), ತೊಯಿದು (My.); 3rd person singular imperfect ತೊಯಿತು (My.). ತೊಯ್ದನ್ತ (ಆದ್ರ್ರ); ತೊಯ್ದುದ್ದು (ಕ್ಲಿನ್ನ G.). ತೊಯಿದನ್ತ (ಸಾದ್ರ್ರ Cb.). 2, to wet (v. t.), to moisten (Cpr. 5, 10; 5, 64 va.; 6, 64 va.; 8, 65). — ತೊಯ್ ತೊಯ್. rep. (Bp. 6, 25).

ತೊಯಿಸು toyisu. = ತೊಯ್ಯಿಸು, ತೋಯಿಸು, ತೋಸು. to cause to become wet, etc.; to steep in water (My.). ಜೊಲ್ಲು ಆಹಾರವನ್ನು ತೊಯಿಸುತ್ತದೆ (B. 4, 85). ಸೂಜಿಗಳನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರೊಳಗೆ ತೊಳೆದು, ತೊಯಿಸಿ (B. 5, 158). ತೊಯಿಸಿಕೊಳ್ಳು, ತೊಯಿಸು. to become wet or be drenched (B. 1, 21; 3, 123).

ತೊಯೆ toye. = ತೊವೆ. (Ct. II, 74).

ತೊಯ್ಯಿಸು toyyisu. = ತೊಯಿಸು, etc. (My.).

ತೊಯ್ಯು toyyu. = ತೊಯ್, etc. (ತೊಯ್, ನನೆ, ನಾನ್, ನಾಮ್ಪು G.). P. p. ತೊಯಿದು (My.).

ತೊಯ್ಯುವಿಕೆ toyyuvike. becoming wet, etc. (ಸಮುನ್ದನ G.).

ತೊರಡು toraḍu. = ತರಡು, etc. see ಬೆಕ್ಕಿನ ತೊರಡಿನ ಗಿಡ.

ತೊರದು toradu. = ತೊರೆದು. P. p. of ತೊರೆ 1.

ತೊರಯಿಸು torayisu. = ತೊರೈಸು (Śmd. 189, o. r. ಕೊ-).

ತೊರಸಲು torasalu. = ತರಕಲು, etc. (My.).

ತೊರಳೆ toraḷe. the spleen which, with the liver, is regarded as the part of the body from which the blood flows (ಗುಲ್ಮ, ಪ್ಲೀಹ Nr.; Bh. 6, 8, 13; Te. ದೊಮ್ಮ). see ನಿಡುದೊರಳೆ.

ತೊರಿತ **torita.** Tbh. of ತ್ವರಿತ. (My.).

ತೊರೆ tore. 1. milk to form or collect in the breast or to come to it; the breast to be filled with milk (ಸ್ತನ್ಯ Śmd. Dh.; M. ಚುರೆ; T. ಚೊರಿ, Te. ದೊರಗು, to flow down, as milk from the breast, etc., see ಸುರಿ; M. ಚುರೆ, also: to spring forth, gush out; giving milk). [ತೊರೆದುದು ಕಾಮಧೇನು ತುಱುಗಲ್ಗೊನೆವಣ್ತುದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂ Pb. 14, 21]. ಮೊಲೆ ತೊರೆಯುವದು (My.). P. ps. ತೊರದು, ತೊರೆದು. see Cpr. 6, 91 va.; Bp. 50, 3; 57, 83; Rśv. 5, 55 va.; Bhāgavata 10, 66, 38; ಪಾಲ್ದೊರೆ; B. 1, 21.

ತೊರೆ tore. 2. mature; ripe (ಪಕ್ವ Ct. I, 57).

ತೊರೆ **tore.** Tbh. of ತ್ವರೆ. (My.; Te.).

ತೊರೆಯ toreya. (ತೊಱೆಯ?). a salt-maker (My.; see ಅಷ್ಟಾದಶಜಾತಿ).

ತೊರೈಸು toraisu. = ತೊರಯಿಸು (Śmd. 189, o. r. ಕೊ-).

ತೊಱ toṟa. = ತೊಱದು. P. p. of ತೊಱ್ 1, in ತೊಱಕೊಳ್ಳು (My.).

ತೊಱಕಲ್ toṟakal. an o. r. of ತೊಟಕಲ್, q. v.

ತೊಱಡು toṟaḍu. = ದೋಟಿ. a crook, a hook, a crooked instrument for taking down fruits from trees (T. ತುಱಟ್ಟಿ, ತುಱಡು; R.). 2, distortion, deceit (T.). see ಚೊಟ್ಟ.

ತೊಱದು toṟadu. = ತೊಱ್ದು. P. p. of ತೊಱ್ 1.

ತೊಱಯಿಸು toṟayisu. = ತೊಱಿಸು. to cause to quit, etc. (My.).

ತೊಱಲು toṟalu. a hole, etc. ಗಿಡದ ತೊಱಲು (ನಿಷ್ಕುಹ, ಕೋಟರ, ಮರದ ತೊಱ್, -ಡೊಱ್ Si. 122).

ತೊಱವಿ toṟavi. leaving, abandoning; an object to be abandoned (ಹೇಯ Nn. 95).

ತೊಱವೆ toṟave. (**ತೊರವೆ**). N. of a place in S. Mhr. (Rām. 1, 1, 1).

ತೊಱಸು toṟasu. = ತೊಱೆಯಿಸು. to cause to give up, etc. (My.). see ಬುದ್ಧಿದೊಱಸು.

ತೊಱಳೆ toṟaḷe. = ತೊಳ್ಳೆ q. v., etc. (My.).

ತೊಱೆ toṟe. 1. to put away, to abandon, to quit, to give up, to renounce, to repudiate, to reject (ವಿಸರ್ಜನ Śmd. Dh.; Śm. 116; ಬಿಡು Nn. 84; My.; T. ತುಱ). P. ps. ತೊಱದು, ತೊಱೆದು. [ಪರರ ದೋಷಂಗಳುಮಂ ... ತೊಱೆವುದು ತೊಱೆವನ್ನಸಾಧು ಜನ ಸಂಗತಿಯಂ Kr. 1, 67; ಹರನೀಕೆಗಣ್ಣ ನೂತನ ಗಿರಿಜಾತೆಯಂ ತೊಱೆದಂ Pb. 4, 85; Ap. 3, 57; Bv. 642]. ಶರೀರಭೋಗಮಂ ತೊಱೆಪನಿತರ್ಕೆ (Śmd. 140 Mdb.). ಕುಕವಿಗಳ ಸಂಗಮಂ ಸನ್ತತಂ ತೊಱೆದು (Mr. 7). ತೊಱದವನಿಗೆ ಬಱದ ಹಂಗೇನು? (Prv.). see Cpr. 3, 65; 4, 18; Bp. 13, 14; 26, 29; 31, 14; 45, 17; C. Bp. 11, 6; Rsv. 9, 4; 13, 20; J. 1, 5; 11, 21. 28; 28, 35; Si. 77; B. 2, 10; 5, 163. 164; ಅಸುದೊಱೆ, ಆಸೆದೊಱೆ.

ತೊಱೆ toṟe. 2. = ಡೊಱೆ. a hollow or hole (in a tree, My.); a cave (Si.; Te. ತೊಱೆ, ತೊಱ್ಱ; *cf.* ತೊಟ್ಟೆ 1, ತೊಲಿ, ತುರಿ 1). ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತೊಱೆ (ದರಿ, ಕನ್ದರ Si. 116). ಬೆಟ್ಟದ ದೊಡ್ಡ ತೊಱೆ (ಗುಹೆ, ಗಹ್ವರ 116).

ತೊಱೆ toṟe. 3. a stream, a river (ಪೊಱೆ Śmd. I; ಪೊಱೆ, ಪೊಱ್ಚ Śm. 36; ನದಿ Śmd. Dh., Śm. 116; ಸಿನ್ಧು, ಸ್ರವನ್ತಿ, ತಟಿನಿ, ತರಂಗಿಣಿ, ನದಿ, ಧುನಿ, ದ್ವೀಪವತಿ, etc. Hlā., Mr. 413; ವಾಹಿನಿ, ಸ್ರವನ್ತಿ Nr.; My.; T. ತುಱೈ; see s. ತುಱು 3). [ಬನ್ನದ ಕರ್ಪೆಸೆದುದು ತೊಱೆಗಿನ್ನುಂ ಹರ ಗಳ ತಮಾಳ ನೀಳಚ್ಛವಿಯಿಂ Pb. 5, 54; Ap. 1, 54; ತೊಱೆಯ ಮೂವಣ್ಣಗಳಿರಾ ತೊಱೆಯ ಮೂವ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿರಾ Bv. 642; Cv. 203]. ತೊಱೆಯ ನೀರಿಂ ಬೆಳವ ಭೂಮಿ (ನದೀಮಾತೃಕ); ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿವ ತೊಱೆ (ನಿರ್ಝರ); ತೊಱೆಯ ಹರಿಹ (ಓಘ, ಪ್ರವಾಹ, ವೇಣಿ, ಧಾರೆ, ಸ್ರೋತ, ರಯ Hlā.). ತೊಱೆಯ ತಡಿ (ತೀರ, ಕೂಲ, ತಟ, etc. Hlā., Nr.). ಕಿಱಿದಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ದು ಮಾಡಿದ ತೊಱೆ (ಕುಲ್ಯೆ, ಕಾಲುವೆ); ನರಕದ ತೊಱೆ (ಸಿನ್ಧು, ವೈತರಣಿ Nr.). ತೊಱೆಯ ತಡೆ (ತಟ Mr. 413); ತೊಱೆಯ ನಡುವು (ಪಾತ್ರ 415); ಬನ್ದ ತೊಱೆ (ಪೂರ 415). ನೆತ್ತರ ತೊಱೆ (Abh. P. 13, 66). ತೊಱೆಯಂ ಪಾಯ್ದು, ಎತ್ತಿ ಬನ್ದಂ (Śmd. 64). see Cpr. 8, 4 va.; Bp. 20, 22; 45, 28; 50, 40. 66; Bh. 1, 5, 9; J. 15, 2; ಉರ್ಕುನೊಱೆ, ಗಣ್ಡದೊಱೆ, ಪೆರ್ದೊಱೆ, ಬಯಲ್–, ಬಿಸಿಲು–, ಬೆಟ್ಟದೊಱೆ; ಹೆರ್–. [— ತೊಱೆಕೊಳ್. to take in with the face of a stream? ಪೇೞ್ದಾಗಳೆಯ್ತನ್ದರಂ ತೊಱೆಕೊಳ್ವನ್ತಿರೆ ಕೊಣ್ಡುವನ್ದರಿಗನೆಚ್ಚುಗ್ರೇಷುಧಾರಾಜಳಂ Pb. 5, 21]. — ತೊಱೆಗಣಗಿಲೆ. -ಕಣಗಿಲೆ. a small tree growing in wet soil, Barringtonia acutangula Gaertn. (ನಿಚುಲ, ಅಮ್ಬುಜ, ಹಿಜ್ಜಲ Nr.; ಲೋಮಕ, ಪಿಚುಲ Mr. 113). — ತೊಱೆಗಳಾಣ್ಮ. -ಅಣ್ಮ. the ocean (ಸಮುದ್ರ Ss.). — ತೊಱೆಮತ್ತಿ. the tree Terminalia arjuna W. and A. (ನದೀಸರ್ಜ, ವೀರತರು, ಇನ್ದ್ರದ್ರು, etc. Nr.; ಕಕುಭ Nn. 128). 2, a shrub or small tree, the five-leaved chaste-tree, Vitex negundo Lin. (? ಸಿನ್ಧುಕ Mr. 116, o. r. ಸಿನ್ದುಕ). — ತೊಱೆಮಾವು. (Śmd. 195). a mango tree near a river. — ತೊಱೆಮೆನ್ತೆ. an undershrub, Indigofera trita L. f. (Z.). see ಅಡವಿ–. — ತೊಱೆಯಿಂಗುಳ. -ಇಂಗುಳ. the prickly plant Alhagi maurorum Tournef. (ದುರಾಲಮ್ಬ Mr. 118). — ತೊಱೆವೇಟ್ಟೆ. -ಬೇಟ್ಟೆ. river-hunting: fishing (Rsv. 5, 114 va.).

***ತೊಱೆದ toṟeda.** one who has abandoned, renounced; an ascetic. ಕಿಱಿಯಂ ಮುತ್ತಂ ಧನದಂ ಬಱಿಯಂ ತೊಱೆದಂ ಗೃಹಸ್ಥನೆನ್ನದೆ ಮುಮ್ಮಿಟ್ಟಱಸಿ ಕೊಲುತಿರ್ಪ ಜವನೆನ್ಬುಱಕೆಯ ಪಗೆವಂಗದೆನ್ತು ಪಂಗಿಗನಪ್ಪೆಂ Ap. 4, 77. T. ತುಱವಿ.

***ತೊಱೆಯಿಸು toṟeyisu.** to cause to renounce, etc. ಪರಮಾಯುಷ್ಯಾನ್ತಂ ಬರಂ ನಿರಾಕುಳಮಾಗಿರ್ಪಾಯಿರವಿನ ಜೈನಾಭಿಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನದಿಂ ತೊಱೆಯಿಸಿದಂ Ap. 2, 53.

ತೊಲ tola. a short P. p. of ತೊಲಗು. — ತೊಲತೊಲಗು. (= ತೊಲಗಿ ತೊಲಗು). rep. (Bp. 28, 24; 32, 43; J. 3, 24).

ತೊಲಗಿಸು tologisu. to cause to go away, etc. (ಅಗಲ್ಚು Śmd. 134 Cm.; My.). [ಮಲೆಯುದುದಂ ಮಲೆಯಿಸಲುಂ, ಮಲೆದುದಂ ತೊಲಗಿಸಲುಂ Pb. 5, 43 va.]. ಆದೇಶವನ್ ಎನ್ದೊಡೆ ನೊಡಲಿರ್ದುದಂ ತೊಲಗಿಸಿ ಬರ್ಪುದು (Śmd. 30 Cm.). see Cpr. 1, 95; 8, 98; Abh. P. 1, 116; Bp. 35, 3; 42, 34; 46, 30; 50, 68; 54, 16; 61, 23; J. 13, 9; 28, 40.

ತೊಲಗು tolagu. = ತೊಲಂಗು. to go away; to depart; to go aside or out of the way; to retire; to separate (v. i.); to be separated; to be excluded; to fail (ವಿವಿಕ್ತ Śmd. Dh.; ಪಿಂಗು Śmd. 17. 118 Cm.; ತಪ್ಪು 132. 259 Cm.; My.; [Tu. ತೆಲಾವು]; Te.; M. ತುಲೆ, T. ತೊಲೈ). [ನಿಲ್ಲದೆ ತೊಲಗಿದಿರಿನ್ದಂ Kr. 3, 200; Pb. 11, 73; Ap. 1, 52; ಅಳಿಯನ ಕಣ್ದೆರೆ ತೊಲಗೆನ್ಬೆ ಮಗಳೇ Bv. 912]. ಅವುದೊನ್ದಱಿಂ ತೊಲಗುವುದು (ಅಪಾದಾನ Śmd. 160). ತೊಲಗಿದುದು (ವ್ಯಸ್ತ, ಅಪ್ರಗುಣ, ಆಕುಲ); ಯಥೋಚಿತಸ್ಥಾನದತ್ತಣಿನ್ದ ತೊಲಗುವುದು (ಭ್ರಂಶ); ಸೇನೆಯಿದ್ದೆಡೆಯಿನ್ದ ತೊಲಗುವುದು (ಪ್ರಚಕ್ರ); ಅರ್ಥದ ದೆಸೆಯಿನ್ದ ತೊಲಗದವನು (ಅನಪೇತೋರ್ಥಾತ್, ಅರ್ಥ್ಯ Nr.). see Śmd. 73; Cpr. 1, 92; Bp. 21, 10. 14; 43, 14; 45, 9; 46, 23; 57, 47; C. Bp. 11, 9; Rsv. 5, 119; 6, 6; 6, 11 va.; Rāghc. 17, 66; J. 2, 49; 15, 18; 26, 14; 30, 29; Dp. 87, 1; 172, 5. [ತೊಲತೊಲಗು. rep. ಮನಮನಂಜದಂಜದೆ ತೊಲತೊಲಗೀ ಮೆಳೆಗೆ Kr. 2, 26].

ತೊಲಂಗು tolaṅgu. = ತೊಲಗು. (Bp. 33, 14; 40, 49. 71; 46, 58; 51, 81).

ತೊಲಿ toli. (fr. ತುರಿ 1). = ತೂಳೆ 3. a hole, a socket (Te.). ತೊಲಿ ಇಡಲ್ ಪಟ್ಟದು (ವೇಧಿತ, ಛಿದ್ರಿತ, ವಿದ್ಧ Si. 381).

ತೊಲಿ toli. Tbh. of ತುಲೆ. a kind of wooden sacrificial vessel (Si. 241). 2, = ತೊಲೆ No. 4. (S. Mhr.).

ತೊಲೆ tole. Tbh. of ತುಲಾ. a beam of wood (ವೇಶ್ಮಾಂಗ, ಮನೆಯ ಮುಟ್ಟುಗಳ ಭೇದ Nn. 158; My.; T. ತುಲೈ; Mhr. ತುಳಈ; Bp. 40, 77; C. Bp. 5, 48; J. 17, 23; B. 4, 121; G. 403). [ರಿಪುಭೂಪದನ್ತಿದನ್ತದ ತೊಲೆಯೊಳ್ ಪರಾಕ್ರಮದಿನೆನ್ನನೆ ಭೂಪತಿ ತೂಗಿ ತೋಱೆನೇ Pb. 10, 40]. see ಅಡ್ಡದೊಲೆ, ತೂಗು–, ತೂಗುನ್–, ಪೆರ್–. 2, a balance (Abh. P. 14, 188; Bp. 27, 47; 55, 57). 3, a certain weight (ತೂಕ, ಪ್ರಮಾಣ 158). ನಿಕ್ಕವನ್ ಅಯ್ದಾಗಲ್ಕೆ ತೊಲೆ, ಅನ್ತವು ಇಪ್ಪತ್ತಿರಲ್ಕೆ ಭಾರಂ (Mr. 355). see Bp. 43, 83; Si. 329; G. 46. 321. 388. 4, a tola, being the weight of one Rupee coin (My.; B. 3, 13. 96; see ಕಾಲ್–). ತೊಲೆಯಿನ್ದ ಹಲವಾಗುತ್ತದೆ, ಹೊಲೆಯಿನ್ದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ (Prv.). 5, equality, etc. (ಸಮ, ಸಮಾನ 158; Bp. 43, 21). 6, propriety, fitness; fame (ಕೀರ್ತಿ, ಸಮಂಜಸ 158; Abh. P. 7, 166). 7, a cloth for females (ವಸ್ತ್ರ, ಸೀರೆ 158). 8, poorness (ಕೃಶ, ಬಡತನ 158). see ದಿಬ್ಬದ–.

ತೊವರಿ tovari. Tbh. of ತುವರಿ (Śmd. 355). the pigeon-pea. ಉರ್ದು ತೊವರಿ ಹೆಸಱು ಮೊದಲಾದುವನಿಕ್ಕಿ ಅಟ್ಟ ಕೂೞ್ (ಪುೞ್ಗ Śmd. I). 2, = ತುವರಿ No. 2 (Si. 154).

***ತೊವಱ್ tovaṛ.** pleasing, fragrant? — ತೊವರ್ಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. a pleasing smell? ಅಲರ್ವೀರ ವನಜ ವನಂಗಳ ತೊವರ್ಗ ಮ್ಪಿನಾಮ್ಪು ಬಗೆ ಬಳೆಯೆ ಮೊರೆವುವಳಿಗಳ ಬಳಗಂ Ap. 12, 50.

ತೊವಱು tovaṛu. Tbh. of ತುವರ No. 1. (ಕಷಾಯ, ತುವರ Hlā.; My.).

ತೊವಲ್ toval. 1. ತೊವಲು. = ತೊಗಲ್, etc. skin, etc. (ಅಸೃಗ್ಧರ, ಅಜಿನ, ಚರ್ಮ, ಕೃತ್ತಿ, ತ್ವಕ್ Hlā.; ಚರ್ಮ Ct. II, 104; ತೋಲ್, ಸಮ್ಮ, ಕಡವಸ Śm. 32; ಸಮ್ಮ, ತೋಲ್ Kk. 46; My.). [ಕರಡಿಯ ತೊವಲೊಳ್ ಪುದಿದ ಕರ್ಬೊನ್ನ ರಥಮುಂ Pb. 12, 7 va.; Vr. 23, 2]. see Bp. 20, 44; ಗಂಗೆದೊವಲು.

ತೊವಲ್ toval. 2. = ತೊಪ್ಪಲು, q. v. young green leaves (ಎಳೆದಳಿರ್ Ct. II, 105; Cpr. 7, 101). — ತೊವಲಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. to get young leaves (Abh. P. 13, 48).

ತೊವಲ್ toval. 3. = ತೊದಲ್, faltering, etc.

***ತೊವಲ್ toval. 4.** something (usually leaves) reduced to a mass by pounding (T. ತೊವಯಲ್) ಕೆನ್ದಳಿರ್ವಾಸು ಸೇಕದ ತೊವಲ್ಗೆಣೆಯಾಯ್ತು Pb. 5, 7. *cf.* ತೊಕ್ಕು.

***ತೊವಲ್ toval. 5.** stupor. — ತೊವಲ್ಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to be stupefied, be in a stupor. ಅಂಗನೆಯರ್ ತೊವಲ್ಗೊಳೆ ಭಯಂಗೊಳೆ ಕೋಡಗ ಗಟ್ಟುಗಟ್ಟಿ ಚಿತ್ರಾಂಗದನುಯ್ಯೆ Pb. 9, 54.

ತೊವೆ tove. = ತೊಗೆ, etc. a dish prepared of boiled split pulse. (ತೊಯೆ Ct. II, 74; My.; ಕುದಿಸಿದ ಬೇಳೆ G.). [ಕಱಮೆಯ ಕೂಱುಂ ತುಪ್ಪಮುಂ ತೊವೆಯುಮನುಣಲ್ಕೊಟ್ಟು ಕುಮಾರನನೋದಿಸುಗೆ Vr. 75, 15].

ತೊವ್ವೆ tovve. = ತೊವೆ, etc. (My.).

ತೊಸಕ್ tosak. = ಡೊಸಕ್, etc. an imitative sound (My.).

ತೊಸಕ್ಕನೆ tosakkane. = ಡೊಸಕ್ಕನೆ. with the sound of ತೊಸಕ್ (My.).

ತೊಳ toḷa. 1. a short P. p. of ತೊಳಗು 1. — ತೊಳ ತೊಳಗು. (= ತೊಳಗಿ ತೊಳಗು). rep. (Grj. 10, 71; Bp. 1, 53; 4, 26; 61, 28; C. Bp. 42, 14; Rsv. 13, 71 va.; J. 3, 37; 13, 51; 28, 18). — ತೊಳ ತೊಳ ತೊಳಗು. rep. (Cpr. 9, 27).

ತೊಳ toḷa. 2. = ತೊಳದು, ತೊಳೆದು. P. p. of ತೊಳೆ 2, in ತೊಳಕೊಳ್ಳು (Bp. 30, 9; B. 4, 57. 136; 5, 239; My.). — ತೊಳ ತರ್. = ತೊಳಕೊಣ್ಡು ಬರ್. (Bp. 1, 53; 27, 49).

ತೊಳಕ toḷaka. — ತೊಳಕಂ (Śmd. 241, o. r. ಕೊಳಕಂ).

ತೊಳಕು toḷaku. 1. = ತೊಳಂಕು (Śmd. 48, o. r. ತೊಡಕು, ತೊಡಂಕು).

ತೊಳಕು toḷaku. 2. a part of the body. ಅಡಿ ತೊಡೆ ಪೊರ್ಕುಳುಂ ತೆಗಲೆ... ಬಸಿಱ್ ತೊಳಕು ಕರ್ಚರೆ Pb. 11, 136.

ತೊಳಗು toḷagu. 1. to shine, to be full of splendour, etc. (ಕಾನ್ತಿ Śmd. Dh.; T. ತುಲಂಗು, ತುಳಂಗು; Te. ತುಳಕಿಂಚು; M. ತುಳಙ್ಙು, to shake; to shine; T. ತುಳಕ್ಕು, to move; to polish; T., M. ತುಳಕ್ಕ, tremor; splendour; see ತುಳಕು 1). [ಅತಿ ಧವಳ ಜಳದ ಜಳಧರ ಪಥಮುಂ ತೊಳಪೊಳವೆಱೆಯುಂ ತಳೆದುವು ಮುಳಿಸಂ Kr. 3, 168; Pb. 10, 52 va.; Ap. 4, 12]. ತೊಳಪಂ, ತೊಳಪ್ಪಂ (Śmd. 275). ಅಯ್ದೆ ತೊಳಪ ಕನ್ನವುರಂ (75). ತೊಳಗಿದನ್ ಇನ್ದ್ರನನ್ದನನ ಮೆಯ್ಸಿರಿಯುಂ ಜಱೆದು (Rsv. 13, 60). ತೊಳಗುವ ಅಚ್ಚರಿಗಣ್ಣ ನಗೆಮೊಗದ ಬೇಡತಿ (Rāghc. 17, 66). ತೊಳಪ ತತ್ಸಮದ ಬಿನ್ನಣಂ (Kk. 3). see Cpr. 1, 120. 138; 6, 49; Rsv. 6, 2; C. Bp. 5, 2; J. 3, 17; 5, 4; 15, 9. 10; 29, 45; 31, 14; Rāghc. 17, 72. — ತೊಳಗು ಬೆಳಗು. dupl. ರವಿ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಪೋಲು (Bh. 1, 8, 9; see J. 31, 13). [— ತೊಳ ತೊಳಗು rep. ರಕ್ತಾ ಶೋಕಪಲ್ಲವದನ್ತೆ ತೊಳತೊಳಗುವಾಸ್ಥಿರ ಕುಚ ಕಲಶ ಪಲ್ಲವನ ಕರತಳ ಪಲ್ಲವಂಗಳ್ Pb. 2, 39 va.; — ತೊಳ ತೊಳ ತೊಳಗು. double rep. to shine with resplendence. ತೇಜಂ ಪಜ್ಜಳಿಸೆ ತಱತಱಸಿ ತೊಳ ತೊಳ ತೊಳಗಿದನಸ್ತಮಯ ಸಮಯದೊಳ್ ದಿನಪಸುತಂ Pb. 12, 210].

ತೊಳಗು toḷagu. 2. = ತಳಕು 2, etc. shine, splendour, etc. (ಕಳೆ, ಕದಿರ್, ಮಿನುಗು, ತೊಳಪು, ಬೆಳಗು, ಪೊಳಪು, ಪೊಗರ್, etc., ಕಾನ್ತಿ Śm. 15; Kk. 25, o. r. ತಳಪು).

ತೊಳಂಕು toḷaṅku. = ತೊಳಕು, q. v.

ತೊಳಚಿ toḷaci. Tbh. of ತುಲಸಿ. basil leaf. (Śmd. 348. 355; Śm. 27; My.).

ತೊಳಚೆ toḷace. = ತೊಳಚಿ. (ತುಲಸಿ Śmd. 365; My.).

ತೊಳಂಚೆ toḷañce. = ತೊಳಚೆ. (ತುಲಸಿ Ct. II, 58).

ತೊಳದು toḷadu. = ತೊಳೆದು. P. p. of ತೊಳೆ 2, q. v.

ತೊಳಪು toḷapu. = ತಳಪು, etc. shine, lustre, etc. (see Śm. 15 and Kk. 25 s. ತೊಳಗು 2).

ತೊಳಯಿಸು toḷayisu. = ತೊಳಸು 3, ತೊಳಿಸು 2. (Bp. 27, 40; My.).

ತೊಳಸಲ್ toḷasal. ತೊಳಸಲು. pounding. — ತೊಳಸಲಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. rice cleared of its bran by pounding (My.).

ತೊಳಸಿ toḷasi. = ತೊಳಚಿ. (My.; Te. ತೊಲಸಿ).

ತೊಳಸು toḷasu. 1. = ತಳಿಸು 1, ತೊಳಿಸು 1. to pound, to beat; to pound rice so as to deprive it of its bran (My.; *cf.* ತೋಱು); to box, to fight (Bp. 57, 72).

ತೊಳಸು toḷasu. 2. pounding, etc.; boxing. see ಕೆಯ್ದೊಳಸು.

ತೊಳಸು toḷasu. 3. = ತೊಳಯಿಸು, etc. to cause to wash, to get washed, to have washed (My.; Bp. 3, 71. Te. ತೊಲಂಚು, ತೊಲುಚು, to wash; ತೊಲಿಪಿಂಚು, to get washed). ತುಪ್ಪ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕಿ, ನಾಯಿಯುಚ್ಚೇಲಿ ಕೆಯ್ ತೊಳಸಿದ (Prv.).

ತೊಳಸು toḷasu. 4. = ತೊಡಕು 2. entanglement (My.).

ತೊಳಿ toḷi. = ತೊಳೆ 2. (C.).

ತೊಳಿಸು toḷisu. 1. = ತೊಳಸು 1, etc. (My.).

ತೊಳಿಸು toḷisu. 2. = ತೊಳಸು 3, etc. (My.).

ತೊಳೆ toḷe. 1. = ತೊಡೆ 1. to besmear, etc. ತೊಳವಲ್ಲಿ (ಉದ್ವರ್ತನ Nn. 71, o. r. ತೊಳೆವುದಱಲ್ಲಿ). ಮೆಯ್ಗೆ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳೆಯುವ ಪುಡಿ (ಉದ್ವರ್ತನ, ಉತ್ಸಾದನ Si. 225). *cf.* ದೂಳಿಸು.

ತೊಳೆ toḷe. 2. = ತೊಳಿ. to wash; to remove by washing [Tu. ದೆಕ್ಕ್]; (ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ Śmd. Dh.; ಕ್ಷಾಲನ Śm. 114; ಅಲಬು, ಕರ್ಚು Śm. 61, Kk. 51; ಕರ್ಚು Śm. 86; C.). P. ps. ತೊಳದು, ತೊಳೆದು. ತೊಳೆಯಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ನಿರ್ಣಿಕ್ತ, ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತ, ಧೌತ Hlā.). ತೊಳವದು (ಧೌತ, ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತ Mr. 225). [ಪಳುಕಿನ ಪಾಪೆಯನಮರ್ದಿಂ ತೊಳೆದನ್ತೆ Ap. 6, 39]; (Cpr. 5, 23). ಪಿಡಿಯೊಳ್ ತುಮ್ಬಿರೆ ಪಂಕ, ಮೇಲೆ ತೊಳೆಯಲ್, ತಾಂ ಶುದ್ಧನೇ? (Sś. 64). ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರಿನ್ದ ಕಾಲ್ದುದಿಯೊಳ್ ಬಸಿವ ನೆತ್ತರಂ ತೊಳೆದು (J. 28, 55). see Cpr. 2, 12; 3, 30; 7, 87; Bp. 15, 13; 24, 53; 32, 30; 46, 53; 47, 13;

56, 52; 57, 63; 59, 54; 60, 4. 49; J. 12, 27; 18, 2; Si. 222. 225. 245. 312; ಕೆಯ್ದೊಳೆ, ಮೆಯ್-, ಮೊಗ-.

ತೊಳೆ toḷe. 3. = ತೊಲಿ. a hole, a bored hole (My.; T. ತೊಳೈ, M. ತುಳ; T. ತೊಳೈ, to cut out a hole; to bore a hole; ತೆಳಿ, to bore, make a hole; *cf.* ಕೊಡೆ 2). — ತೊಳೆ ಮಾಡು. to make or bore a hole (My.). — ತೊಳೆ ಹಾಕು. = ತೊಳೆ ಮಾಡು. (My.).

ತೊಳೆ toḷe. 4. a separate piece or division, one of the divisions in an orange, jack fruit, cotton-pod, etc. (ಫಲತೊಲೆ Śmd. Dh.; ಫಲವಿವರಣ Śm. 114; ಪಕ್ಷೊತ್ತರ Ct. I, 23; My.; Te. ತೊನೆ, ತೊಲೆ). ತೊಗಲು ತೊಳೆ ಆದೀತೇ? (Prv.).

ತೊಳೆಯುವಿಕೆ toḷeyuvike. washing (Si. 225).

ತೊಳ್ಳು toḷḷu. = ಟೊಳ್ಳು. (My.).

ತೊಳ್ಳೆ toḷḷe. = ಟೊಳ್ಳೆ, ತೊಱಲು, ತೊಱಳೆ, ಸೊಳ್ಳೆ 1. a hollow, a hole, a cavity (My.; M.; T. ತೊಳ್ಳೈ; T. ತೊಳ್ಳು, to make a hole with any instrument; see ತೊಟ್ಟೆ 1 and ತೊಱೆ 2; M. ತೋಕ್ಕು, to bore a hole; Te. ತೊಲ್ಲ, pithless grain, see ಜೊಳ್ಳು). 2, deficit, debt (My.). — ತೊಳ್ಳೆಗಣ್ಣಿನವ. -ಕ-. a man with a sunken eye (My.). — ತೊಳ್ಳೆ ಪಳ್ಳೆ. dupl. (My.). — ತೊಳ್ಳೆಮನುಷ್ಯ. a man who has debts (My.).

ತೊಱ್ tor̤. = ತುಱು 3. see ತೊಱ್ತು.

ತೊಱಕಲ್ tor̤akal. the act of turning, wandering, etc. (ತೊಱಲ್ದುದು Śmd. I, o. r. ತೊಱಕಲ್).

ತೊಱಲ್ tor̤al. 1. ತೊಱಲು. to move round; to go or turn round, to revolve; to roam or wander about; to get perplexed or bewildered, etc. [ಗುಣಾರ್ಣವಂಗೆ ಮಧುಕೈಟಭ ಹಾರಿ ತೊಱಲ್ದು ತೋಱಿದಂ Pb. 5, 68; Ap. 11, 83]; (ಭ್ರಮೆಗೊಳ್, ಗರವಟ್ಟಿಗೆವರ್ Śmd. I; ಭ್ರಮಣ Śmd. Dh.; Cpr. 3, 69; 6, 25; 8, 10; J. 2, 45; 6, 8; 21, 55; Rśv. 13, 101). ತೊಱಲ್ದು (Bp. 54, 39). ತೊಱಲ್ದಂ (Śmd. 49). ಜಾವನುಂ ತೊಱಲ್ದಂ (157). ಆ ಬನಮಿಾ ಬನಮೂ ಬನಮೆನ್ನದೆ, ತೊಱಲ್ದು, ಪೂಗೊಯ್ದರ್ ಅವರ್ (202). 2, to roam over, to cross in wandering about (Cpr. 7, 115; J. 16 sum.). 3, to roll (v. t.; see ಕಣ್ದೊಱಲ್).

ತೊಱಲ್ tor̤al. 2. moving round, getting perplexed, etc. see ಕಣ್ದೊಱಲ್ 2.

***ತೊಱಲ್ tor̤al. 3.** to spread round, to declare. ಅತಂಗೆ ಯಾತನ ಬೇಡುವುದೆಲ್ಲಮಂ ಕುಡುವೆನೆನ್ದು ತೊಱಲ್ಪ ಗೋಸಣೆಯ ಗಜ ಕುಮಾರಂ ಪಿಡಿದೊಡೆ Vr. 50, 22.

ತೊಱಲಿ tor̤ali. moving round, etc. see ಕಣ್ಣಿನ್ದೊಱಲಿ, ಜಕ್ಕನ್ದೊಱಲಿ. — ತೊಱಲಿಕಲ್ಲು. a wooden hand-mill to remove the husk from paddy (S. Mhr.).

ತೊಱಲಿಕೆ tor̤alike. wandering about, etc. (Bh. 1, 20, 56; Rām. 2, 7, 3; My.).

ತೊಱಲಿಚು tor̤alicu. = ತೊಱಲಿಸು. to cause to roam about, to send about (Rām. 3, 2, 16).

ತೊಱಲಿಸು tor̤alisu. to cause to move round, etc. (J. 32, 39). 2, to surround. ತೊಱಲಿಸುತ್ತಿಪ್ಪ ಮಾಸು (ಕಲಲ Mr. 308).

ತೊಱಲು tor̤alu. = ತೊಱಲ್. (My.). P. p. ತೊಱಲಿ, ತೊಱಲುವುದು (ವ್ರಜ್ಯೆ, ಅಟಾಟ್ಯೆ, ಪರ್ಯಟನ Nr.). ತೊಱಲಿದರೂ ಬಱಲೋದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see Bp. 12, 47; 16, 16; 35, 9; 40, 70; 54, 12; 57, 65; Bh. 1, 8, 93; 1, 12, 7. — ತೊಱಲಿ ಬಱಲು. to roam about and become wearied (J. 28, 16).

ತೊಱಲುವಿಕೆ tor̤aluvike. roaming or wandering about, etc. (Si. 49).

***ತೊಱಲ್ಚು tor̤alcu.** to cause to spread round, announce. ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ವಿಷ್ಣು ಪೊಱಲೊಳ್ ಗೋಸಣೆಯಂ ತೊಱಲ್ಚಿದಂ Vr. 50, 20.

ತೊಱಸು tor̤asu. 1. to turn round (v. t., as with a ladle, My.; *cf.* ತುಱು 4; see Si. s. ಕಱಿಸು); to row (Abh. P. 13, 66); to nauseate (v. i., as the belly, (My.).

ತೊಱಸು tor̤asu. 2. turning round, revolving, rolling; wandering of mind, deviation from rectitude. see ಕಣ್ದೊಱಸು, ತೊಣ್ಡು ತೊಱಸು.

ತೊಱ್ತು tor̤tu. = ತೊತ್ತು 1. (Śmd. 49). a male or female servant (ದಾಸನುಂ ದಾಸಿಯುಂ Śmd. I; ಪೋಟಿ, ಪೋಟಿ, ಚೇಟಿ, ದಾಸಿ, etc. Hlā.; T. ತೊಱುತ್ತಿ, a female slave; ತೊಱು, ತೊಱುವು, ತೊಱುಮ್ಬು, slavery; ತೊಱು, ತೊಱುವು, ತೊಱಲ್, work, action, occupation; see s. ತುಱಿಲ್ 3). [ಅದಂ ಪಱಿಕೆಯ್ದು ತೊಱ್ತನುಱದಂ ತುಱದ ಮಹಾಪುರುಷರ್ Kr. 3, 176; Pb. 7, 5; Ap. 4, 87]. ಇವಂ ದೇವರ ತೊಱ್ತು, ಇವಳ್ ದೇವರ ತೊಱ್ತು (Śmd. 109). plural ತೊಱ್ತರ್ (120. 288). [ಸಗ್ಗಂಗಳೊಳಿರ್ಪ ದೇವಡಿತಿ ತೊಱ್ತರೊಳಱ್ತಯನಾಗಲೀವನೇ Pb. 10, 45. — ತೊಱ್ತುವೆಸ. -ಬೆಸ. work of a slave. ತೊಱ್ತಿ ತೊಱ್ತುವೆಸಕೆಯ್ ಪೋ ಪೋಗು Pb. 7, 5].

ತೊಱ್ತುಱು tor̤-tur̤i. = ತೊತ್ತಱು. the state of being perfectly trodden down, poor, miserable, dejected or faded (ಸೊಪ್ಪಾದುದು Śmd. I; if another derivation be required, *cf.* T. ತೊಱಯ್, to wither, fade away, be wrinkled or corrugated, pine; be wearied, and see ತುಱಿಕಲ್). [ಚೆನ್ನ ಪೊಂಗರ ಸಬಂಗಳ ತೊಱ್ತುಱುಯೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ ನಿಲ್ಲದೆ Pb. 8, 104].

***ತೊಱ್ಪುಟ್ಟಿ tor̤-puṭṭi.** son of a slave. ವಿದುರನೆಮ್ಬೀ ತೊಱ್ಪುಟ್ಟಿಯ ಮನೆಯ ಕೂಱಿ ನುಡಿಯಿಸೆ ನುಡಿದೈ Pb. 9, 58.

ತೋ tō. 1. = ತುಯ್, etc., ತೋಯು. to become wet or moist; to be dipped in (Bp. 18, 65; Rśv. 8, 122; J. 12, 28; 13, 14; T. ತುವೈ, ತೋಯ್; Te. ದೋಗು). 2, to wet, to moisten, to dip, to soak, to steep (ಅದ್ರ್ರವಕರಣ Śmd. Dh.; T. ತೋಯ್, M. ತೋಯು; Te. ತೋಚು; Bp. 22, 35; J. 19, 34). P. p. ತೋದು (also My.). — ತೋ ತೋ. rep. (Bp. 33, 9).

ತೋ tō. 2. = ಜೋ 2, ತೋಕೆ. — ತೋಮಾಲೆ. a garland of flowers (My.; Te.).

ತೋಕ tōka. *offspring, children.*

ತೋಕು tōku. to beat, to strike (Bh. 3, 19, 21; 7, 17, 26; Tu. ತೋಕು, collision, ತೋಂಕು to splash as water; ತೊಯ್, to strike, beat; *cf.* ತೊಳಸು 1). ಬೊಬ್ಬೆಯ ತೋಕು. = ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆ. (Rām. 6, 44, 52).

ತೋಕುಳಿ tōkuḷi. the act of dipping, steeping, (tanning, V. 34, 118).

ತೋಕೆ tōke. = ಸೋಗೆ. anything that hangs down (T.): a tail (Te.; T. ತೋಗೈ, M. ತೋಗೆ, a feather, especially of a peacock; a peacock's tail; a tail; Te. ತೋಗು = ತೂಗು; Tu.

ತೋಕೆ, a slope, declivity; M. ತೋಕ್ಕ್, a bunch; ತೋಂಗಲ್, drapery; a pendulous ornament, = Mhr. ತೋಂಗಲ; see ತೊಂಗಲ್). — ತೋಕೂರು. -ಊರು. N. see Prv. s. ರೇಕೆ.

ತೋಕೆ tōke. a woman who has children. see ಜೀವ-.

ತೋಕ್ಮ tōkma. a young green blade of corn, especially of barley, *green or unripe barley. cf.* ತೊವಲ್ 2?

ತೋಚಿಕೆ tōcike. appearing; occurring to the mind (My.).

ತೋಚು tōcu. = ತೋಱಿಸು. to cause oneself to appear: to appear, to seem, to occur to the mind [Tu. ತೋಜು to see]; (Te.; see ಚೂಪು 1). ನನಗೆ ಹೀಗೆ ತೋಚುತ್ತದೆ, so it seems to me (My.). see B. 4, 63. 95; Si. 73. 388.

ತೋಜೆ tōje. = ತೋಲ್ 2, q. v. way, manner (Rām. 6, 45, 36).

ತೋಟ tōṭa. = ತೋಣ್ಟ. a garden (C.; ಕಾನನ, ವನ Si. 118; [Tu. ತೋಟೊ]; Te. ತೋಟ; T., M. ತೋಟ್ಟ; M. also ತೊಡಿ, ತೊಡಿಗೆ; T. also ತೊಡು; M. ತೊಡುಗೆ, ತೊಡುವೆ, an enclosure, compound; T. ತೋಟ, ತೊಡುವು, an enclosed ground adjoining a house; ತುಡವೈ, a cultivated high ground; a flower garden). ತೋಟದ ಮೂಜನಿಗೆ ಯಾತಱ ಸಿರಿ? ಅನ್ದರೆ ನೇತಾಡುವ ಎರಡು ಬದನೇ ಕಾಯಿ ಸಿರಿ. — ತೋಟ ಮೂಱು ಮೊಟ, ಕಾಯಿ ಆಱು ಮೊಟ. — ತೋಟ ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಆಡನಿರಿಸು, ನಾಡು ಸೊಕ್ಕಿದರೆ ಕೊಂಕಣೆಯನಿರಿಸು. — ತೋಟ ಹಾಱಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೋಶೀ ಮೋಱೆಯ ಕಾಯಿ ಹುಟ್ಟಿತು (Prvs.). see Si. 118; B. 5, 195; ಪೂದೋಟ; Prv. s. ಬೇಟೆಗಾಱ. — ತೋಟಗಾವಲ್. -ಕಾವಲ್. the act of watching a garden (J. 20, 5). — ತೋಟ ತುಡಿಕೆ. dupl. a garden and what belongs to it (My.). — ತೋಟ ದಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (My.).

ತೋಟ tōṭa. = ತೋಟ. (My.).

ತೋಟಕ tōṭaka. *N. of a vritta* (Ch.).

ತೋಟಗಾಱ tōṭa-gāṟa. a gardener (My.).

ತೋಟವಳ tōṭa-vaḷa. = ತೋಟವಾಳ, q. v.

ತೋಟವಾಳ tōṭa-vāḷa. a gardener (Rśv. 10, 5 va., o. r. -ವಳ).

ತೋಟಿ tōṭi. 1. a hand-to-hand conflict, an affray; a scuffle, a struggle; fight, a quarrel (ತೊಡಕು Bhn. 16, o. r. ಹೊಡಕು; Te. ತೊಡರು = ಪೋರಾಡು, ಯುದ್ಧಮು ಚೇಸು). [ಒನ್ದು ರಥಮ ತೋಟಿಗೆ ಪಲವಾಗಿರೆ ಪರಿದು Pb. 5, 95; ಉಲಿಗರ ಮಾತು, ಉಲಿಗರ ತೋಟಿಯೊಳಗುಣ್ಟೆ ಲಿಂಗಾನುಭಾವ? ಸನ್ತೆಯೊಳಗೆ ಸಮಾಧಿಯುಣ್ಟೆ Cv. 839]. ಹಾಗೆಯೇ ಯುದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿಹ ತೋಟಿ ತಪ್ಪಿ ವೀರಾವೇಶದಿನ್ದ ತನ್ನಿಚ್ಛೆ ಬನ್ದ ಹಾಗೆ ಬಹಳ ಬಹಳ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುವವನು (ಅತ್ಯಸ್ತ್ರೀನ Si. 283). see Cpr. 8, 56; Bh. 1, 6, 17; 1, 8, 1; 2, 3, 3; 2, 13, 47; 3, 13, 17; 3, 18, 38; J. 21, 44; 24, 35. — ತೋಟಿಗೆಯ್. to come to a hand-to-hand fight (Rśv. 13, 84).

ತೋಟಿ tōṭi. 2. an inferior village servant, especially one who performs the lowest offices, a sweeper, a scavanger, etc. (My.; T., M. ತೋಟ್ಟಿ; Te. ತೋಟಿ, ತೋಟಿ, ತೋಟಿಗ).

ತೋಟಿ tōṭi. gulping eagerly and largely (Mhr. ಘೋಟಾ; Bh. 1, 10, 33).

ತೋಟಿಕಾಱ tōṭi-kāṟa. a hand-to-hand fighter (Bh. 6, 4, 26).

ತೋಟಿಗ tōṭiga. = ತೋಣ್ಟಿಗ. a gardener, a florist (ಮಾಲಾಕಾರ, ಮಾಲಿಕ G.; B. 2, 21. 52).

ತೋಟೆ tōṭe. = ತೊಗಟು, etc. bark. (ಶಲ್ಕ G.; My.). see B. 1, 4; ಮೇಲ್ದೋಟೆ.

ತೋಟೆ tōṭe = ತೋಟ. a cartridge (My.; Mhr., H. ತೋಟಾ).

ತೋಡ tōḍa. 1. = ತೊಡ 1. an ornament, etc. (ಪಚ್ಚ Ct. I, 21).

ತೋಡ tōḍa. 2. a kind of white rat that infests crops (My.).

ತೋಡಿ tōḍi. the name of a tune (My.; T., M., Te.).

ತೋಡಿಸು tōḍisu. to cause to dig or burrow (My.; Bp. 31, 14).

ತೋಡು tōḍu. 1. to go out, to come forth; to cause to go out: to take water out of a large vessel with a small one, to bale out water, to put rice from one vessel into another one or in another place, to wind thread from one spool upon another one, to remove, as ear-wax, etc. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ Śmd. Dh., Śm. 91; My.; Tu., Te.; T., M. ತೋಣ್ಡು; *cf.* ಕೊಡೆ 2).

ತೋಡು tōḍu. 2. to dig; to excavate a hole, to burrow (My.; Tu.; Te.; T., M. ತೋಣ್ಡು; *cf.* ಟೊಣೆ 2, ತೊಳೆ 3). [ತೋಡುವೆನೆಮ್ಬುದಲ್ಲದಿರಲಾಗದು ನಿಕ್ಕುವ ತೋಱಿಪ್ಪೆನೆಮ್ಬುದುಂ Kr. 2, 103; ತಾವೊಳಗಂ ತವೆ ತೋಡಿ ತಿನ್ದು ರಕ್ಕಸಿಯರ ಕಣ್ಣ ಕುಮ್ಬಳದ ಮಾಱ್ಕೆವೊಲಾಗಿರೆ Pb. 9, 48]. ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ತೋಡಿದ ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. — ತೋಡಿದ ಬಾವಿಗೆ ಜಲವೇ ಸಾಕ್ಷಿ, ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕೆ ಮನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ (Prvs.). see Bp. 31, 6. 8; 47, 10; B. 3, 112; Si. 83. 91. 2, to bury, as an arrow in a victim (J. 12, 46). 3, to penetrate, as the breast (Bh. 3, 10, 49).

ತೋಡು tōḍu. 3. a water-course; a stream. (M., Tu.).

ತೋಡು tōḍu. 4. (fr. ತುಡು, Śmd. 250). joining: putting (an arrow) to (the bow, Abh. P. 9, 63). [— ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ. putting an arrow to the bow and shooting (noun forms of ತುಡು and ಬಿಡು) ಎರಡುಂ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ ಕಾಣಲಾಗದನ್ತಿಸೆ Pb. 5, 96 va.]. 2, a pair; an equal; equality, resemblance, etc. (ಯುಗ್ಮ Śmd. Dh.; ಪೊಲ್, ಅನ್ತೆ, ಪಡಿ, ಸಾಮ್ಯ Ct. I, 88; ಒರೆ, ದೊರೆ, ತೊಣೆ, ಸರಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಜೋಡು, ಜೋಳಿ, ಜವಳಿ, ಪಡಿ, ಪಾಟಿ, ಪಾಂಗು, etc., ಸಾಮ್ಯ Śm. 55; ಯುಗ, ಸಾಮ್ಯ 91; Abh. P. 4, 119; Rśv. 5, 114 va.; My.; Te. ತೋಡಿ, ತೋಡೆ, joint, fellow; with, together; ತೋಯ, company; ದೋಯಿ, couple, pair; T. ತೋಡು, a crowd; ತೋಟ, a companion; ತೋಯ್, ತುವ್ವ, M. ತೋಯು, to unite; see ತುಡು 1, ತುಱುಲ್ 1). [ಅಗಲ್ದಿರ್ದ ನಿರ್ವರ್ಕ್ಕಿಗಳಾಗಳ್ ಕೂಡಿ ತೋಡಾದುವು Ap. 12, 9]. — ತೋಡುವೊಯ್ಲು. -ಪೊಯ್ಲು. a double blow (Bh. 3, 10, 52).

ತೋಡು tōḍu. an expedient (My.; Mhr. ತೋಡ).

ತೋಡೆ tōḍe. 1. a ring of gold, etc., for the wrist, and also for the ankle (Mhr., H., Te. ತೋಡಾ; My.; Si. 219. 220).

ತೋಡೆ tōḍe. 2. little, few; a little, somewhat (Mhr., H. ಥೋಡಾ; My., Te.).

ತೋಣ್ಟ tōṇṭa. = ತೋಟ. (Śmd. 48). [ಕುಱುವಿಣ್ಡು ಕಬ್ಬಿನ ಉಲಿವ ತೋಣ್ಟವ ಹೊಕ್ಕು ತೆಱನನಱಿಯದೆ ತನಿರಸದ ಹೊಱಗಣೆಲೆಯನೆ ಮೇದುವು Bv. 596]. ಕಾಯು ತೋಣ್ಟ (ಶಾಕ ಶಾಕಟ, ಶಾಕಶಾಕಿನ, ಬಾಡು;

ಕಬ್ಬು ಮೂಲಗೆ ಇವು ಮೊದಲಾದ ತೋಣ್ಟಂಗಳ್ (ಶಾಕಿನ); ಪೂವಿನ ತೋಣ್ಟ (ಪುಷ್ಪವಾಟ Hlā.). — ತೋಣ್ಟದಾರ್ಯ. -ಆರ್ಯ. N. of the author of the Kannaḍa Śabdamañjari Śm. 1). — ತೋಣ್ಟದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ್. N. (Śmd. 125, not in all MSS.). — ತೋಣ್ಟವೆಸಂಗೆಯ್. -ಬೆಸಂಗೆಯ್. to cultivate a garden (Cpr. 1, 86). [Tu. ತೋಜ್ಪ್ರ].

ತೋಣ್ಟಿಗ tōṇṭiga. = ತೋಟಿಗ, ತೋಣ್ಟಿಗಂ. a gardener. (Śmd. 48. 283).

ತೋತಾಯ tōtāya. ತೋತಾಯಾ. a fabrication; a counterfeit pretender to the throne; an imposter (Mhr. ತೋತಯಾ; B. 5, 69. 70).

ತೋತ್ತರ tōttara. Tbh. of ಸ್ತೋತ್ರ. praise, etc. (My.; T. ತೋತ್ತಿರ).

ತೋತ್ರ tōtra. *a goad for driving cattle.*

ತೋದ tōda. striking, guiding, driving, etc.; sharp, shooting or pricking pain. see ಪ್ರ-.

ತೋದನ tōdana. striking, etc.; *a goad for driving cattle;* pain.

ತೋದು tōdu. 1. an expedient (My.; T. ತೂದು; *cf.* ಚೂಟಿ No. 2; ತೋಲ್ 2).

ತೋದು tōdu. 2. P. p. of ತೋ 1, q. v.

ತೋದುಗಾಱ tōdu-gāṟa. a man fertile in expedients (My.).

ತೋದ್ಯ tōdya. to be struck, fit to be beaten. see ಆ-.

ತೋಪ tōpa. ತೋಫ. = ತೋಪು. a cannon (Mhr., H. ತೋಫ; B. 5, 70. 192. 240).

ತೋಪಖಾನೆ tōpa-khāne. ತೋಫ-. a place of cannon and artillery stores, a park (My.; Mhr.).

ತೋಪಡೆ tōpaḍe. a pusher: a carpenter's plane (Te. ತೋಪಡೆ, ತೋಪುಡು; My.; Si. 381; Te. ತೋಪು, a push, etc.; ತೋಪುಡು, pushing, etc.).

ತೋಪಿ tōpi. = ಟೊಪ್ಪಿ, etc. a cap, etc. (My.; Te.). see Prv. s. ಪಾಪ.

ತೋಪು tōpu. = ತೋಹು 1. a clump of trees, a grove, a wood (Bh. 1, 11, 17; 3, 18, 33. 35. 40; My.; Tu.; Te.; Si. 118. 242; M. ತೋಪ್ಪು; T. ತೊಗುಪ್ಪು, ತೋಪ್ಪು, a crowd; a grove; see s. ತುಮ್ಬು 1, ತೊಂಗಲ್, ತೋಡು 4). [ಒನ್ದು ದಿವಸಂ ತೋಪಿನ ಬೇಣ್ಟೆಯ ನಾಡಲೆತ್ತಯಿಂ ಪೋಗಿ Pb. 1, 110 va.].

ತೋಪು tōpu. ತೋಫು. = ತೋಪ. (My.; B. 3, 117. 146; 5, 68. 240). ತೋಪು ಹಾಱಸು, to fire a cannon; ತೋಪು ಹಾಱು, a gun to be fired (My.).

ತೋಬರ tōbara. = ತೋಬರಿ. (My.).

ತೋಬರಿ tōbari. a horse's mouth-bag (B. 4, 79; Br.; Mhr. ತೋಬರಾ).

ತೋಮ tōma. Tbh. of ಸ್ತೋಮ. crowd, etc. (ಒಟ್ಟಿಲ್, ಗುಮ್ಪು, ಗಡಣ, ತೊಪ್ಪೆ, etc. Śm. 54; Kk. 17).

ತೋಮರ tōmara. *an iron club or crow; a lance, a javelin.*

ತೋಯ tōya. *water.* 2, a kind of metrical foot (Ch.).

ತೋಯಜ tōya-ja. born or living in water. 2, a lotus.

ತೋಯಜನಾಭ tōyaja-nābha. Viṣṇu (My.).

ತೋಯಜಪ್ರಭವ tōyaja-prabhava. Brahmā (Bp. 1, 41).

ತೋಯಜಭವ tōyaja-bhava. Brahmā (My.).

ತೋಯಜಮಿತ್ರ tōyaja-mitra. the sun (My.).

ತೋಯಜಾಕ್ಷ tōyaja-akṣa. Viṣṇu (My.).

ತೋಯಜಾನನೆ tōyaja-ānane. a female with lotus-like eyes (Bp. 32, 42).

ತೋಯಜಾರಿ tōyaja-ari. the moon (My.).

ತೋಯದ tōya-da. giving water; a cloud.

ತೋಯದವಾಹನ tōyada-vāhana. N. of a king. (Abh. P. 10, 91 va.).

ತೋಯನಿಧಿ tōya-nidhi. *the ocean.*

ತೋಯಪಿಪ್ಪಲಿ tōya-pippali. *the plant Jussiaea repens* Lin.

ತೋಯಭೃತ್ tōya-bhṛit. water-bearing: a cloud. (Cpr. 9, 76).

ತೋಯಾಶಯ tōya-āśaya. *a water-reservoir, a lake,* etc. (ಹ್ರದ, ಮಡು Hlā.).

ತೋಯಿಸು tōyisu. = ತೊಯಿಸು, etc. to cause to become wet. (My.). ಗುಬ್ಬಿ ಎಣ್ಣೇ ಕುಡಿದರೆ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತೋಯಿ ಸೀತೇ? (Prv.).

ತೋಯು tōyu. = ತೋ 1, etc. (My.). to become wet. P. p. ತೋಯಿದು (My.).

ತೋರ tōra. bigness, largeness, plumpness, stoutness; greatness, dignity; a stout man; a great man (Mhr. ಥೋರ; My.; Te., Tu.; M. ತೋರೆ, much, greatly; ತುವರು, to be filled up, as wells, etc.; Te. ತೋಸ = ಸ್ಥೂಲ; see ತುಮ್ಬು 1, ತುಱುಗು 1). ತೋರಿಹ ಕೆಚ್ಚಲನುಳ್ಳ ಆಕಳು (ಪೀನೋಧ್ನಿ, ಪೀವರಸ್ತನಿ Hlā.). ತೋರನಾದವ ಹಾಱನು, ಧೀರನಾದವ ದೂಱನು (Prv.). see Bp. 1, 65; 8, 43; 12, 20; 20, 12; 30, 4; 34, 34; 40, 6; 60, 46; J. 3, 11. 28; Śsv. 4, 8; B. 5, 321; Si. 169. 417. — ತೋರಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a large fruit (Cpr. 1, 101 va.; 10, 85). [— ತೋರಗಿಡಿ. thick spark. ಅಮ್ಬುಮ್ಬನಟ್ಟಿ ಪಳಂಚುತ್ತೆ ಸಿಡಿಲ್ದ ತೋರಗಿಡಿಯಿನ್ದೊ ನ್ದೊನ್ದಱೊಳ್ ಬೇವುದುಂ Pb. 11, 17]; — ತೋರಗುರುಳ್. -ಕುರುಳ್. thick locks of hair (Abh. P. 3, 133 va.). — ತೋರಗೊಮ್ಬು. -ಕೊಮ್ಬು. a large branch. (Cpr. 9, 102 va.). — ತೋರತಲೆ. a large head (B. 5, 244). — ತೋರ ತೋರ. rep. (Bp. 8, 15). — ತೋರದೊಡೆ. -ತೊಡೆ. a big thigh (C. Bp. 47, 14). ಅತನಯ ತೋರದೊಡೆಗಳಿವು (Śmd. 64). — ತೋರಮತ್ತಿ. = ತೋಱ-. (ನದೀಸರ್ಜ, ವೀರತರು, etc. Si. 132). [— ತೋರಮಲ್ಲಿಗೆ. big jasmine. ಪೊದಟ್ದ ತೋರಮಲ್ಲಿಗೆಯ ತುಱುಮ್ಬು Pb. 7, 87]. — ತೋರಮುತ್ತು. a large pearl [ತುಡಲ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮಪ್ಪ ಸಾಸಿರದೆಣ್ಬು ತೋರಮುತ್ತಿನ ಸರದಿಂ Ap. 8, 54 va.]; (Cpr. 6, 64 va.; Abh. P. 5, 53; Bh. 2, 13, 7; J. 26, 9). ಇಪ್ಪತ್ತೇೞು ತೋರಮುತ್ತಿನ ಸರಂ (ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ Mr. 338). — ತೋರವೊಲೆ. a stout breast (Abh. P. 3, 95). — ತೋರವಣ್. -ಪಣ್. a large ripe fruit (Cpr. 7, 48). — ತೋರವಣ್ಗೊನೆ. a bunch of big ripe fruits (Cpr. 7, 86). — ತೋರವನಿ. -ಪನಿ. a large drop [ಪೊಳೆವುವೆಳವಿಸಿಲೊಳ್ ಬೆಳ್ಸರಿ ತೋರವನಿಯ ಪುದುವಿನೊಳರಲ್ದ ತಿಳಿಗೊಳನೆ ನಭದೊಳೆಱದನ್ತಿರ್ಕುಂ Ap. 11, 8]; (Cpr. 5, 19 va.). — ತೋರವೆಣ. -ಪೆಣ. a huge dead body (Abh. P. 9, 186; 13, 38). — ತೋರಹ. -ಅಹ. being large (Bp. 28, 17). — ತೋರಹತ್ತು. a large, powerful hand (Cpr. 5, 79; Grj. 2, 106 va.; Śsv. 4, 75). 2, a man with large, powerful hands: a man who is brave in war (ರಣಧೀರ Bhn. 25; Bh. 2, 2, 79. 101; 8, 24, 55). — ತೋರಿಹ. -ಇಹ. being large (Bp. 60, 67).

ತೋರಂಜಿ tōrañji. = ತುರಂಜಿ, etc. the pumplemose (Mhr. papanas) or shaddock tree, Citrus decumana Lin. (St. & Pl; Konkaṇi ತೋರಂಜ).

ತೋರಣ tōraṇa. *a festoon suspended across gateways, streets, etc. on festive occasions* (ವನ್ದನಮಾಲೆ Mr. 200); it is one of the *tatsamas* (Śmd. 384; Ct. II, 48; Kk. 95; Śm. 77). ಪನ್ದಳಿರ ತೋರಣಂ (Śmd. 216). see Bp. 5, 12; ಕಾಂಸ್ಯ-, ತಳಿದೋರಣ, ಪಚ್ಚೆ-, ಮಕರ-,

ಮಾಲೆ-. — ತೋರಣಂಗಟ್ಟಿಸು. -ಂ-ಕಟ್ಟಿಸು. to have festoons tied (Cpr. 8, 92). [— ತೋರಣಂಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to tie festoons. ಆತನ ಬರವಿಂಗೆ ತೋರಣಂಗಟ್ಟಿದನ್ತೆ ... ಮರದಿಂ ಮರಕ್ಕೆ ದಾಂಗುಡಿವಿಡುವ ಮಾಧವೀ ಲತೆಗಳುಂ Pb. 2, 12 va.].

ತೋರಿತು tōra-itu. = ತೋರಿತ್ತು (Śmd. 96. 183). that which is big, etc. plural ತೋರಿದುವು (170).

ತೋರಿತ್ತು tōra-ittu 1. = ತೋರಿತು, q. v.

ತೋರಿದ tōrida. a big, etc. man. ತೋರಿದಂ (Śmd. 184).

ತೋಱ್ tōṟ. = ತೋಱು 1. to appear, to be visible; to appear, to seem; to be conspicuous, (to shine); to become visible or come into existence; to occur (ದರ್ಶನ Śmd. Dh.; ಕಾಣಿಸು Śmd. 86 Cm.; ಬರ್ 244 Cm.; T. ತೋನ್ಱು, ತೋಱ್ಱು, M. ತೋನ್ನು; Tu. ತೋಜ್; see ಚೂಪು 1). 2, to show; to exhibit; to evince. P. p. ತೋಱ್ದು (Bp. 56 sum.). ತೋಱ್ದಪೆಂ (39, 39). ತೋಱ್ಪಂ (Śmd. 275). ತೋಱ್ಪುದು (Śmd. 26. 230). ತೋಱ್ಕೆ (270). ತೋಱ್ಕುಂ, ತೋಱ್ಕುಂ (Śm. 15. 19; Rśv. 2, 49; Ch. v. 111). ತೋಱ್ಪ (Ch. v. 16; Mr. 327; Cpr. 1, 46; Bp. 51, 39; Rśv. 2, 37). ತೋಱ್ಪೆಂ (Rśv. 5, 129. 132). ತೋಱ್ದತ್ತು (11, 67). for the v. i. and v. t. see further Śmd. 86. 244; Cpr. 1, 93; 2, 2; 4, 14; Bp. 22, 65; Śm. 9. 63; C. Bp. 5, 48. 52; 11, 4; Kk. 16; Rśv. 6, 11 va.; 11, 2; 13, 14. 17; J. 28, 30; ಒಣಗುದೋಱ್, ಒಳ್ನುಡಿ-, ತಿರುಳು-, ಪರಿಣತೆ-, ಮುತ್ತ-, ಮೆಯ್-, ಮೆಲ್ನಡೆ-.

ತೋಱಡ tōṟ-aḍa. a kind of mortgage. see s. ತೋಱು 2.

ತೋಱಿಕೆ tōṟike. = ತೋಱ್ಕೆ. appearance; sight (Rām. 1, 8, 2; My.). 2, seeming, conjecture, opinion (My.). 3, exhibiting, exhibition (see ಕೆಯ್ದೋಱಿಕೆ). [ತೋಱುವ ತೋಱಿಕೆಯೆಲ್ಲ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ Cv. 6]. ತೋಱುವ ತೋಱಿಕೆಗಳಲಿ ಸಂಗವೆನಗಿಲ್ಲ (Abhā. 6, 23).

ತೋಱಿಸು tōṟisu. = ತೋಱು. to make appear; to show; to evince (Bh. 3, 13, 18; J. 27, 9; 29, 38; Bp. 60, 40; Dp. 150, 7; My.; B. 3, 33; 4, 16; 5, 73. 198. 234; Si. 71. 296). (ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು) ತೋಱಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಗುರು ಏಱಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲನೇ? (Prv.). 2, to cause oneself to appear, to appear; to occur (Śmd. 131; ಕಾಣಿಸು Cm.).

ತೋಱಿಸುವಿಕೆ tōṟisuvike. showing, etc. (Si. 55. 230).

ತೋಱು tōṟu. 1. = ತೋಱ್. P. p. ತೋಱಿ (C.). [ಉರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನೆ ತೋಱಿ ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂ ಗೊಣ್ಡಂ Pb. 1, 19; ಚಿನ್ತಿಸದಿರ್ ತಾ ತೋಱು ನಿನ್ನೀ ಬರೆದ ಪಟಮನುತ್ಪಲ್ಲ ಪಂಕೇಜನೇತ್ರೇ Ap. 3, 44; Cv. 6]. ಎಲೆ, ಸರ್ವೇಶ, ನಿನ್ನ ನಿಜಮಂ ತೋಱು! (Śmd. 155). ಒರ್ವನಿನ್ದು ಅಭಿನವ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಗಡ! ಎನ್ಬನ್ತೆ ತೋಱುವಂ ... ಕೇಶವಂ (301). ಲಿಪಿಭೇದದಿಂ ಪಲವಾಕಾರಮಾಗಿ ಕಣ್ಗೆ ತೋಱುವ ಅಕ್ಕರಂ ಚಾಕ್ಷುಷಮೆನ್ಬುದು (11; Mḍb. ತೋಱ್ಪ). ಜಾತಿಮಾತ್ರವನೆ ತೋಱಿ ಬಾೞ್ವ ಪಾರ್ವಂ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರುವ Hlā.). ನನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಹೀಗೆ ತೋಱುತ್ತದೆ, ನನಗೆ ಹೀಗೆ ತೋಱುತ್ತದೆ (My.). see Ch. v. 25. 245; Cpr. 1, 68; 2, 60. 61; Bp. 1, 50; 4, 12; 5, 57; 22, 55; 24, 13; 26, 21; 31, 10; 40, 44; 44, 10; 50, 77; 51, 80; 52, 13; 57, 80; 58, 61; 61, 12. 23; Bh. 1, 8, 9; 1, 10, 32. 37; 2, 13, 47; 3, 13, 26; Rśv. 2, 35; 5, 118; 6, 11 va.; 9, 22; 13, 89. 91. 102; Prll. 3, 31; Si. 72. 115. 234; J. 1, 10; 3, 21. 41; 28, 33. 44; Dp. 148, 5; 150, 8; B. 4, 157; ಒಳಗುದೋಱು, ಕೆಮ್ಪು-, ಚಿಬ್ಬು-, ದಾರಿ-, ನರೆ-, ಬೆಳ್ಪು-, ಮುಪ್ಪು-, ಸರನ್-, ಹಾಯಿ-. — ತೋಱಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let appear (B. 5, 233; G. 42). — ತೋಱಿ ಬರು. to appear (B. 5, 1. 10). — ತೋಱಿ ಬರು. = ತೋಱಿ ಬರು. (My.).

ತೋಱು tōṟu. 2. = ತೋಱ್. appearing; showing. — ತೋಱಡ. -ಅಡ. = ತೋಱಡವು. (My.). — ತೋಱಡವು. -ಅಡವು. a sort of mortgage, conditionally conveying lands, etc. as property by pointing them out as security (My.). — ತೋಱು ಬೆರಳು. the fore-finger, the index. ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಮತ್ತು ತೋಱು ಬೆರಳು ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಅನ್ತರ (ಪ್ರೈತ್ರ G.). — ತೋಱು ಮೊಗ. the side (of a house, etc.). that is turned towards one (My.). — ತೋಱುವೊಣೆ. -ಂ-ಪೊಣೆ. (Śmd. 204). = ತೋಱಡವು (?).

ತೋಱುವಿಕೆ tōṟuvike. appearing (Si. 40).

ತೋಱ್- tōṟ. = ತೋಱು 2. — ತೋಱ್ಪಡು. to appear; to become conspicuous (Rśv. 6, 2; J. 31, 50).

ತೋಱ್ಕೆ tōṟke. = ತೋಱಿಕೆ (Śmd. 248). appearing, etc. (ತೋಱ್ಪು Śmd. II, o. r. ತೋಱ್ಪೆ; Ct. I, 37; Kk. 87; My.). [ಕುದುರೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂ ರಥದ ತೋಱ್ಕೆಯಿನೆತ್ತಿದ ಚಿತ್ರಕೇತು ವೃನ್ದದ Pb. 10, 87]. — ತೋಱ್ಕೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to appear; to become conspicuous (Rśv. 5, 128). ತೋಱ್ಕೆವಡೆದ ಕಾನ್ತಿ (ತೞಿವೊಬ್ಬೞಿದುದು Kk. 55).

ತೋಱ್ಪು tōṟpu. = ತೋಱ್ಕೆ. appearing, etc. (Ct. I, 37; Kk. 87).

ತೋಱ್ಪೆ tōṟpe. = ತೋಱ್ಕೆ, q. v.

ತೋಲ್ tōl. 1. ತೋಲು. = ತೊಗಲ್, etc. skin, etc. (ಸಮ್ಮ, ತೊವಲ್ Kk. 46; ತೊವಲ್, ಸಮ್ಮ, ಕಡವಸ Śm. 32; ಕಡವಸ 106; My.; Te., T., M.; Tu. ಚೋಲಿ). [ಸಿಡಿಲನ್ತೊಮ್ಮೆಯೆ ಪೊಯ್ಸೆ ಪೊಯ್ದ ಭರದಿನ್ದೊನ್ದಾನೆ ತೋಲ್ ನೆತ್ತರೆಲ್ಪಡಗೊನ್ದೊನ್ದಱೊಳೊನ್ದುಮೊನ್ದದೆ Pb. 10, 105]. see ಪನ್ದೋಲ್. — ತೋಲ ಬಾವಲಿ. = ತೊಗಲ ಬಾವಲಿ. (C.). [— ತೋಲ್ವುಲ್ಲೆ. -ಪುಲ್ಲೆ. skin stuffed in the shape of a deer. ನೆರೆದಿಸುತಿರೆ ತೋಲ್ವುಲ್ಲೆಯನಿರದದು ಬಿಱ್ದೊಡೆ ಪುರಾಣ ಕೂಪದೊಳ್ Pb. 2, 51].

ತೋಲ್ tōl. 2. = ತೋಜೆ. a way, a road (ದಾರಿ Śm. 106; Te. ತೋಯ, ತೋವೆ, ತ್ರೋವೆ, ದೋವೆ, a way, road, means, expedient = ದಾರಿ, ರೀತಿ; Tu. ತಾದಿ, ಸಾದಿ; T. ತುಱೈ, ತೂಮ್ಬು, a road, way = ವಱಿ; a narrow, difficult way, see ತುಮ್ಬು 1; *cf.* ತೋದು 1).

ತೋಲ tōla. weighing; weight; heaviness (B. 3, 79; My.); a weight of gold or silver amounting to 210 grains; = ತುಲೆ, etc., a Rupee's weight, a Tola (My.).

ತೋಲಿ tōli. road. see ಪ್ರ-, and *cf.* ತೋಲ್ 2.

ತೋಲೆ tōle. (fr. ತೋಲ್ 1). a film over the eye, cataract (My.).

ತೋವೆ tōve. = ತೊಗೆ. a dish made of pulse, etc. see Prv. s. ಮದುವೆ.

ತೋಷ tōṣa. satisfaction, gratification, contentment; joy, pleasure, happiness, hilarity (ಗಹಗಹಿಕೆ Bhn. 15). see ಸನ್-.

ತೋಷಣ tōṣaṇa. the act of satisfying; satisfaction; gratification; pleasing, delighting. (Bp. 20, 38).

ತೋಷಿ tōṣi. satisfied or contented with, pleased with; satisfying, gladdening. see ಪರಿ-.

ತೋಷಿತ tōṣita. satisfied, gratified, appeased, pleased. see ಸನ್-; Rśv. 10, 5.

ತೋಷಿಸು tōṣisu. to be gratified, delighted, pleased, etc. (Dp. 53, 4; My.).

ತೋಷೇಖಾನೆ **tōsē-khāne.** a treasury (My., also ತೋಶೀಖಾನೆ; Br., H. ತೋಷಾಖಾನಾ).

ತೋಸು tōsu. = ತೊಯಿಸು, etc. to cause to become wet. (My.). ತೋಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು (ನಾಮ್ಪ G.).

ತೋಸ್ತಾನು **tōstānu.** = ದಸ್ತಾನು, ದೋಸ್ತಾನು. a cartridge box; a leather pouch (My.; Br. ತೋಸ್ತಾನಂ, H. ತೋಜ್ದಾನ್).

ತೋಹಡಿಕೆ tōhaḍike. vomitting. (ಒಗಡಿಕೆ Bhn. 45, o. r. ಓಹರಿಕೆ = ಒಗಡಿಕೆ).

ತೋಹು tōhu. 1. = ತೋಪು. a hedge; a thicket (ಬೇಲಿ Mr. 380; Bh. 3, 13, 17; 3, 23, 10); a throng, a crowd (Bh. 2, 2, 78; 9, 2, 43).

ತೋಹು tōhu. 2. deceiving, deceit (Bh. 5, 3, 47; J. 2, 5; Rām. 4, 3, 15); lurking (*cf.* ತುಱುಗು 1). 2, a lurking place, an ambush, for watching animals (Bp. 18, 2; Siṅgirāja 28, 34. 35). 3, the act of decoying. ತೊಱಲದ ಅಡವಿಗಳಿಲ್ಲ, ತೋಹಿಗೆ ಸಿಲುಕದಿಹ ಮೃಗವಿಲ್ಲ, ಬೇಟೆಯೊಳ್ ಅಲಗುಗಾಣಿಸದಿರ್ದ ಮೃಗವಿಲ್ಲ (Rām. 3, 8, 39). [ಮನುಮುನಿಯತಿವ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲರು ನಿಮ್ಮ ತೋಹಿನೊಳಗಿದ್ದರು Cv. 834]. — ತೋಹಿನ ಮೃಗ. a tame animal used to seduce wild ones, a decoy-animal (J. 6, 37). *cf.* ಸೋಹುಮೃಗ, ದೀಹದ ಮೃಗ. [Tu. ತೋವು, ಸೋವು spying, secret information].

ತೋಳ್ tōḷ. = ತೋಳು. the arm (ಭೀಮ Mr. 512; T., Tu., M.). [ಒಡನಳುರೆ ಕಿರ್ಚು ತೋಳಂ ಸಡಿಲಿಸದಾ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರ್ Pb. 5, 93; Ap. 7, 125]. ತೋಳ್ ನಾಲ್ಕುಂ (Śmd. 18). ತೋಳ್ಗೆ (93). ಇವರ್ಗೆ ತೋಳ್ಗಳ್ ಅಲ್ತೆ ನೃಪತಿಗೆ ರಣದೊಳ್ (57). ತೊಡೆ ತೋಳ್ಗಳ್ (Rśv. 9, 22). ಕಡೆವಡೆದ ತೋಳ್ಗಳ್ (5, 120 va.). ತೋಳ (Śmd. 142. 275; Bh. 1, 10, 37; Rśv. 6, 11 va.; J. 30, 19; Dp. 148, 1). ತೋಳಂ (Bp. 47, 29). ತೋಳೆರಡು (47, 58). see Cpr. 1, 95; 2, 43; Bp. 57, 24; ಇನ್ದೋಳ್, ನಿಡಿ-, ನಿಡು-, ನಳಿತೋಳ್. — ತೋಳಾಟ. -ಆಟ. (Śmd. 84). playful movements (of small children) with their arm or arms (My.). — ತೋಳಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to perform ತೋಳಾಟ. see Prv. s. ಎಳೆಯವ. — ತೋಳ್ಕಟ್ಟು. a bracelet worn on the upper arm (ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Hlā.). — ತೋಳ್ಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to slap one's arm (J. 12, 5). — ತೋಳ್ದಲೆ. -ತಲೆ. the shoulder (ಮುಯ್ಯು, ಭುಜಾಗ್ರ Kk. 67; ಭುಜದ ತುದಿ, ಮುಯಿ್ Sm. 71; ಮುಯಿಬು, ಭುಜಾಗ್ರ Śs.). — ತೋಳ್ದಿಟೆ. -ತೀಟೆ. the itching or itching desire of (one's) arm (J. 14, 1). [— ತೋಳ್ಬಲ. = ತೋಳ್ವಲ. ಇನ್ತು ಸನ್ದ ತೋಳ್ಬಲದದಟಂ ಪರಾಭವಮನೇಕೆಯೊ ಸೈರಿಸುವಂ Ap. 12, 103]. — ತೋಳ್ಮೊದಲ್. the arm-pit (Cpr. 7, 102). — ತೋಳ್ವಲ. -ಬಲ. (Śmd. 386; Kk. 99) strength of the arm (Cpr. 5, 94). 2, a man with a strong arm. — ತೋಳ್ವಲೆ. -ಬಲೆ the arms considered as a net (Abh. P. 14, 200). [— ತೋಳ್ವಳೆ. -ಬಳೆ. armlet. ಅನಿತಱೊಳಂ ಮುಗುಳ್ಬರಿಗೆ ತೋಳ್ವಳೆ ಕಂಕಣವಾರನೊನ್ದು ಬೇಟ್ಟನಿತನೆ ಮಾಡಿ Pb. 2, 16]. — ತೋಳ್ವಲ್ಮೆ. -ಬಲ್ಮೆ. (Śmd. 81). strength of the arm. — ತೋಳ್ವಸುಗೆ. -ಪಸುಗೆ. the act of separating or spreading out the arms (for embracing, Abh. P. 12, 60). — ತೋಳ್ವಾಸ. -ಪಾಸ. the arms considered as a rope (Rśv. 9, 32). — ತೋಳ್ವೆರಗು. -ಬೆರಗು. expedition of the arms. (Cpr. 2, 1). — ತೋಳ್ವೊಯ್. -ಪೊಯ್. to strike or slap one's arm (J. 13, 42; 20, 60).

ತೋಳ tōḷa. a wolf (ಅರಣ್ಯಶ್ವನ್, ಕೋಕ, ಈಹಾಮೃಗ, ವೃಕ Hlā., Nr., Mr. 159; Si. 168; ಕೋಕ, ವನಾಶ್ವ Nn. 128; C.; Tu.; Te. ತೋಡೇಲು; T. ತೋಜ್ದಾನ್, a kind of wolf). [ನಿಲ್ತೋಳಂ ಬರ್ಪುದು Kr. 1, 63]. ಕುಱಿ ಹಿಣ್ಡಿಗೆ ತೋಳ ಹಾಱಿದ ಹಾಗೆ. — ತೋಳ ಗುಣ್ಡಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಳಿಗೊನ್ದು ಕಲ್ಲು. — ತೋಳ, ತೋಳ, ಕುಱಿ ಕಾಯುತ್ತೀಯಾ? ಅನ್ದರೆ ಸಮ್ಬಳವಿಲ್ಲದೆ! ಎಮ್ಬುನ್ತೆ (Prvs.). see Bh. 1, 8, 72; B. 2, 18; 5, 252.

ತೋಳು tōḷu. = ತೋಳ್. (ದೋಸ್, ದೋಷನ್, ಪ್ರವೇಷ್ಟ, ಭುಜ, ಬಾಹು, ಭುಜೆ Hlā., Nr., Mr. 321, Si. 210; C.). ಉರದ ತೋಳ ಸನ್ಧಿ (ಜತ್ರು); ತೋಳು ನೊಲೆ ಕೊರಳ್ಗಳ್ಲಿ ಅನುಲೇಪನದಿನ್ದಂ ಬರೆದ ರೇಖೆ (ಪತ್ರವಲ್ಲಿ Hlā.). ತೋಳ ಮೊದಲುಗಳೆರಡೂ (ಕಕ್ಷಗಳು); ಮೇಲಕ್ಕೆ ನಿಗುಚಿದ ತೋಳು ಸಹಿತಮಹ ಪುರುಷಪ್ರಮಾಣನಲ್ಲಿ ಪೌರುಷಮೆನಿಸುಗು (Nr.). ವೀಣೆಯ ದಣ್ಡಗೆ ತೋಳು (ವೀಣಾದಣ್ಡ Si. 63). ತೋಳುಗಳು (212). ತೋಳಿಗೆ (My.), ತೋಳಿಂಗೆ (Mr. 321), ತೋಳಿನ (My.). ಕಾಲಿಲ್ಲದೇ ಹರಿಗು, ತೋಳಿಲ್ಲದೇ ಹೊಱುಗು, ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉಲಿವದು (running water, Sp.). ತೋಳು ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮೂಱನಾದ (Prv.). [— ತೋಳ ತೀನ್. the itching of the shoulder. ನೋಡಲಂಜಿ ದೆಸೆದೇವತೆಗಳ್ ಪೆಱಪಿಂಗೆ ತೋಳ ತೀನ್ ಕಿಡೆ...ತಳ್ತಿ ಱಯಿದಿರ್ದೊಡೆ Pb. 10, 42]. — ತೋಳ ಬನ್ದಿ. a bracelet worn (by women) on the upper arm (ಕೇಯೂರ, ಅಂಗದ Nr.; Grj. 3, 91 va.; Bp. 14, 4; My.). — ತೋಳ ಬಾಪುರಿ. a padaka tied to the upper arm (My.). — ತೋಳ ಮಣಿ. a jewel tied to the upper arm [ನಳಿ ತೋಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದೊನ್ದು ತೋಳಮಣಿ ಪೋಲ್ Ap. 12, 40]; (Bp. 61, 27). — ತೋಳ ಮೊದಲ್. = ತೋಳ್ಮೊದಲ್. (Abh. P. 1, 103; 3, 133 va.). — ತೋಳುತೊಡಿಗೆ. = ತೋಳಬನ್ದಿ. (ಕೇಯೂರ, etc. Si. 220). 2, the head branch of a tree (My.). — ತೋಳುಮರ. the two pieces of wood that connect the pole of a cart with the front seat, the bands of a carriage pole (Si. 277; My.). — ತೋಳುವಲ. -ಬಲ. = ತೋಳ್ವಲ No. 2. (Bh. 1, 8, 1). [3, a beam].

ತೋಳೆ tōḷe. the large bat called flying fox (?). — ತೋಳೆವಿಣ್ಡು. -ಪಿಣ್ಡು. a flock of tōḷes (Abh. P. 13, 47).

ತೌ tau. for Kannaḍa terms appearing with this initial syllable in writ see s. ತವ or ತವು, *e. g.* ತೌಂಕಲ್ = ತವುಂಕಲ್, ತೌಗೆ = ತವುಗೆ, ತೌಡು = ತವಡು, ತವುಡು.

ತೌರ್ಯತ್ರಿಕ **taurya-trika.** (fr. ತೂರ್ಯ). = ತೂರ್ಯತ್ರಯ. *union of song, dance and instrumental music.*

ತೌಳವ **tauḷava.** (fr. ತುಳು). relating to the Tuḷu country (Bh. 1, 19, 21).

-ತ್ತು ttu. = -ತು 1, No. 2. (Śmd. 95. 96). see also ಉನ್ನತ್ತು.

ತ್ಯಕ್ತ **tyakta.** *left, resigned, forsaken, abandoned; thrown away; given.*

ತ್ಯಕ್ತಾಗ್ನಿ **tyakta-agni.** *a Brāhmaṇa who has neglected his household fire.*

ತ್ಯಜ **tyaja.** = ತ್ಯಜನ. (ವಿಸರ್ಜ, ಬಿಡುವುದು Nn. 62; ಪ್ರಕೃತಿ, ಬಿಡುವುದು 111; ಕಳೆವುದು 150; ಬಿಡುವುದು 157. 166).

ತ್ಯಜನ **tyajana.** leaving, quitting, abandoning; giving away; giving; excepting. see ನೀಗು.

ತ್ಯಜಯಿಸು **tyajayisu.** = ತ್ಯಜಿಸು. (ನೋನ, ಬಿಡುವುದು Nn. 155).

ತ್ಯಜಿಸು **tyajisu.** = ತೆಜಿಸು. to leave, to quit, to abandon, to renounce, to let go; to discharge, to dismiss; to shun; to give away; to give (ಪ್ರತೀಹಾರ, ವಿಸರ್ಜನ Nn. 100). ಜ್ಞಾನಿ ಬನ್ದರೆ ಮನ್ನಿಸು, ಹೀನ ಬನ್ದರೆ ತ್ಯಜಿಸು (Prv.). see Bp. 37, 18; 51, 35; 52, 26.

ತ್ಯತ್ಕಥನ **tyad-kathana.** that narration (Śmd. 100).

ತ್ಯದ್ **tyad.** that, that person or thing. (Śmd. 100). ತ್ಯದಾದಿ the pronouns ತ್ಯದ್, ತದ್, ಯದ್, etc. (99. 100).

ತ್ಯಾಗ tyāga. = ತೇಗ. a kind of tree; teak (My.). ತ್ರೀ ಪರ್ಣಿಕೆ, ಕುಮುದಿಕೆ, ಕಟ್ಫಲ, ಕುಮ್ಬಿ, ಕೈಟರ್ಯ ಎನ್ದು, ಕಿಱಿಯ ಸೀವನೀ ಮರ; ಇದನ್ನು ತ್ಯಾಗದ ಮರವೆನ್ದು ಕೆಲವರು ಅನ್ನುವರು (Si. 131). see ನಾಯಿತ್ಯಾಗದ ಮರ.

ತ್ಯಾಗ tyāga. = ಚಾಗ. abandoning, forsaking, letting go, renouncing; discharging, dismissing; giving up, resigning; *gift, donation; liberality, generosity; prodigality* (ಕೊಡುವುದು Nn. 37). ಗವುಡೀ ಹಾಡಿಗೆ ತವುಡೇ ತ್ಯಾಗ (Prv.). see ಇಕ್ಕು, ಇಕ್ರ್. — ತ್ಯಾಗ ರಾಜ. N. of a famous Telugu musical composer.

ತ್ಯಾಗಭೋಗ tyāga-bhōga. generosity and enjoyment, communicating and enjoying (My.).

ತ್ಯಾಗಿ tyāgi. = ಚಾಗಿ. leaving, renouncing, etc.; liberal; that has renounced the world; a giver, a donor, a liberal person; a hero. ತ್ಯಾಗೀ ಗುಣ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು (Prv.).

ತ್ಯಾಜ್ಯ tyājya. = ಚಾಜ್ಜ. to be left, proper to be abandoned, avoided, shunned or removed (Cpr. 1, 45); part of an asterism or its duration considered as unlucky; an hour astrologically unpropitious, an unlucky hour (My.). 2, resigning, giving up (My.). ತ್ಯಾಜ್ಯಾ ಮಾಡಿ, ವ್ಯಾಜ್ಯಾ ಆಡಿದ (Prv.).

ತ್ಯಾಪೆ tyāpe. = ತೇಪೆ. patch work. (My.). ಅಱಿವೆಯ ಹಱಿಕೆಗೆ ಗೋಣೀ ತ್ಯಾಪೆ ಹಚ್ಚ್ಯಾರೋ? (Prv.).

ತ್ಯಾವ tyāva. = ತೇವ, etc. moisture. (Si. 89. 92. 103; B. 3, 17; 5, 19; My.).

ತ್ಯಾವಿಸು tyāvisu. to moisten, etc. (My.).

ತ್ಯಾವು tyāvu. = ತ್ಯಾವ, etc. (ತೇಮ, ದ್ರವ, ಸಮುನ್ದನ G.; My.).

ತ್ಯಾವೆ tyāve. 1. = ತ್ಯಾವ, etc. (My. occasionally).

ತ್ಯಾವೆ tyāve. 2. an oar, a rudder, a helm. ಹಡಗು ನಡಿಸುವ ತ್ಯಾವೆ (ಅರಿತ್ರ, etc., ಹಡಗಿನ ಗಡಿ Si. 85; *only* in Si.; Mhr. ಥಾಪಾ, a wooden instrument to break clods).

ತ್ರ tra. protecting. see ಆತಪ-, ತನು-.

ತ್ರಪಿಷ್ಣು trapiṣṇu. ashamed, modest. see ಅಪ-.

ತ್ರಪು trapu. = ತಗರ 1, etc. *tin;* lead (ಖರ್ಜುರ Mr. 135).

ತ್ರಪೆ trape. perplexity; *bashfulness, shame;* modesty.

ತ್ರಪ್ಸ್ಯ trapsya. = ದ್ರಪ್ಸ್ಯ. *thin or diluted curds.*

ತ್ರಯ traya. triple, threefold, treble; a triad; three (ಮೂಱು Nn. 98). see ಗುಣ-, ಭುವನ-, etc.

ತ್ರಯಗುಣ traya-guṇa. = ಗುಣತ್ರಯ. (ತ್ರಿಗುಣ Nn. 78).

ತ್ರಯಪರತ್ರ traya-paratra. in the three vēdas and in other knowledge (Bp. 61, 45).

ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ trayas-triṁśat. thirty-three.

ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಸುರ trayastriṁśat-sura. the thirty-three deities. see ಸುರ.

ತ್ರಯಿ trayi. ತ್ರಯೀ. *a triad.* 2, *the ṛik, yajus and sāma vēdas collectively,* the triple science.

ತ್ರಯೀತನು trayī-tanu. having the three vēdas for a body: *the sun.*

ತ್ರಯೀಧರ್ಮ trayī-dharma. *the duty enjoined by the three vēdas.*

ತ್ರಯೋದಶ trayas-daśa. = ತೇರಸ. the thirteenth; consisting of thirteen. 2, thirteen (*i. e.* ತ್ರಯೋದಶನ್).

ತ್ರಯೋದಶಿ trayas-daśi. = ತೇರಸಿ (Ct. II, 61). the thirteenth day of the lunar fortnight.

ತ್ರಸ trasa. *movable, moving, locomotive;* quivering. 2, the collective body of moving or living beings; animals (ಕ್ರಿಮಿ, ಹುಱು ಗಳು Nn. 121).

ತ್ರಸನ trasana. fear, terror, anxiety; one of the sañcārībhāvas (Kāvy. IV, 2, 16).

ತ್ರಸರ trasara. *a weaver's shuttle.*

ತ್ರಸ್ತ trasta. *frightened, alarmed; trembling, timid.*

ತ್ರಸ್ನು trasnu. *timid.*

ತ್ರಾಡನ trāḍana. shyness? ತ್ರಾಡನಂ ದ್ರುಷ್ಟಕ್ಕು. (Mr. 297, o. rs. ದ್ರುಷ್ಟಕ್ಕು. ದಷ್ಟಕ್ಕು, ತಷ್ಟಕ್ಕು).

ತ್ರಾಣ trāṇa. = ತರಣ 2, ತ್ರಾಣೆ, protecting; preserving, saving; *protection, a preservative, defence; shelter, help;* armour. 2, (not Sk., but Mhr., My., S. Mhr., etc.) strength, vigour, might, ability (ಬಲ, ಓಜಸ್, etc. Mr. 442; ಶಾಲ, ಶಕ್ತಿ Nn. 20). ತ್ರಾಣ ವಿದ್ದವನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಿ ತಾಟಸಿಕೊಣ್ಡ (Prv.). 3, capacity: the articles which can be received, freight (ಹಡಗು ಸರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿವ ಬಣ್ಡಂ Mr. 408). — ತ್ರಾಣಗುನ್ದಿಸು. -ಕುನ್ದಿಸು. to impair vigour or power (My.; ಜವಗೆಡಿಸು G.). — ತ್ರಾಣಗುನ್ದು. -ಕುನ್ದು. power to be impaired (My.). — ತ್ರಾಣಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become strong (My.).

ತ್ರಾಣಲಿಂಗ trāṇa-liṅga. the liṅga of a temple (Bp. 35, 50).

ತ್ರಾಣಿ trāṇi. one who protects or preserves; one who has strength or power (My.). see ಸನ್-, ಸರ್ವ-.

ತ್ರಾಣೆ trāṇe. = ತ್ರಾಣ No. 2. (B. 3, 27).

ತ್ರಾತ trāta. *protected, guarded, saved.*

ತ್ರಾಪುಷ trāpuṣa. (fr. ತ್ರಪು). made of tin (ತವರಿನದು G.).

ತ್ರಾಮ trāma. protection. see ಸು-.

ತ್ರಾಯನ್ತಿ trāyanti. *a medicinal plant.*

ತ್ರಾಯಮಾಣಿ trāyamāṇi. = ತ್ರಾಯನ್ತಿ. *a medicinal plant.*

ತ್ರಾಸ trāsa. = ತರಸ 2. moving, locomotive; quivering. 2, terrifying, frightening, causing alarm. 3, *fear, terror, anxiety;* vexation, annoyance (Mhr.; My.). 4, killing, destroying (ಕೊಲೆ, ಕೊಲುವುದು Nn. 147). 5, *a flaw or defect in a jewel* (ಮಣಿರೋಚಿ ಕೆಟ್ಟೆಡೆ, ರತ್ನಗಳ ಕಾನ್ತಿ ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಿ 147). 6, ತನ್ತ್ರ (ಯನ್ತ್ರಭೇದ, o. r. ತನ್ತ್ರಿಸುವುದು 147). see ಸನ್-. — ತ್ರಾಸ ಕೊಡು. to cause fear or annoyance, to vex, to harass (B. 5, 67. 109; My.). — ತ್ರಾಸ ಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to be frightened; to be vexed (B. 5, 136; My.).

ತ್ರಾಸಾ trāsā. a kind of musical instrument. see s. ಪಂಚ ಮಹಾ ವಾದ್ಯ.

ತ್ರಾಸು trāsu. = ತರಾಸು. a balance (ಏಷಣಿಕೆ, ನಾರಾಚಿ Nr.; Si. 345; ಪಾತ್ರದ Mr. 358; My.; Te). [ತ್ರಾಸಿನ ಕಟ್ಟೆಳೆಯನ್ತಿಸಿತು ವೆಗ್ಗಳವಾದರೆ ಈಶ್ವರ ನೋಡೆಯಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣುವನೆ? Bv. 804.]. ಕೂಗಿ ಹೇಱಿದರೆ ತೂಗುವ ತ್ರಾಸು ಕೇಳುತ್ತದೋ? (Prv.).

ತ್ರಾಹಿ trāhi. protect! save! (Bp. 20, 38; 61, 49; J. 11, 36; Dp. 150, 8.)

ತ್ರಿ tri. = ತಿ. *three.* (Kāvy. IV, 1, 5).

ತ್ರಿಂಶತ್ triṁ-śat (-daśat). thirty, see ತ್ರಯಸ್-.

ತ್ರಿಕ trika. = ತಿಕ, ತಿಗ. triple, threefold; trine, forming a triad 2, *the aggregate of three, a triad.* 3, *the lower part of the spine or regio sacra;* the part about the hips.

ತ್ರಿಕಕುದ್ tri-kakud. ತ್ರಿಕಕುತ್. three-peaked. 2. *N. of a mountain in the Himālaya.*

ತ್ರಿಕಟು tri-kaṭu. *the aggregate of three spices, viz. black and long pepper and dry ginger.*

ತ್ರಿಕಟುಕ tri-kaṭuka. = ತ್ರಿಕಟು. (ಓಷ Mr. 138).

ತ್ರಿಕಣ್ಟಕ tri-kaṇṭaka. *the plant Tribulus lanuginosus* (see ನೆಗ್ಗಿಲ್).

ತ್ರಿಕರಣ tri-karaṇa. = ಕರಣತ್ರಯ. ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯ-ತ್ರಯ ಎಪ್ಪು ತ್ರಿಕರಣ (ಕರಣತ್ರಯ Nn. 114).

ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ trikaraṇa-śuddhi. purity or rightness of mind, speech and body (My.).

ತ್ರಿಕಸ್ಥಾನ trika-sthāna. *the part below the spine.*

ತ್ರಿಕಾಲ tri-kāla. *the three times: past, present and future;* morning, noon and evening; the present, past and future tenses of a verb. see Bp. 18, 40; 48, 3; 53, 56.

ತ್ರಿಕಾಲಗೋಚರ trikāla-gōcara. one in the range of whose mind the three times come; N. (Cpr. 2, 67).

ತ್ರಿಕಾಲದರ್ಶಿ trikāla-darśi. *seeing or knowing the past, present and future; omniscient.*

ತ್ರಿಕಾಲವಿದ್ trikāla-vid. knowing the three times; *a Jaina saint, an Arhat* (ಜಿನೇನ್ದ್ರ Mr. 23).

ತ್ರಿಕೂಟ tri-kūṭa. = ತ್ರಿಕಕುದ್. three-peaked. 2, *N. of a mountain.* 3, = ತ್ರಿಪುಟೀಸ್ಥಾನ (Bp. 3, 8).

ತ್ರಿಕೆ trike. *a triangular frame or bar across the mouth of a well over which passes the rope of a bucket;* a wooden frame at the mouth of a well, or the upper part of a well; the cover or lid of a well; a frame at the bottom of a well on which the masonry rests. see ಕೆಯ್ರಾಟೆ.

ತ್ರಿಕೋಟಿ tri-kōṭi. three crores (Bp. 1, 64).

ತ್ರಿಕೋಣ tri-kōṇa. triangular; a triangle (B. 4, 115; My.).

ತ್ರಿಖಟ್ವ tri-khaṭva. *three beds collectively;* also fem. ತ್ರಿಖಟ್ವೀ.

ತ್ರಿಗರ್ತ tri-garta. N. of a people inhabiting the modern Lahore; the country of the Trigartas, and their king (Bh. 4, 5, 4).

ತ್ರಿಗುಣ tri-guṇa. = ತಿಗುಣ. the three qualities or constituents of nature and every existing thing, *i. e.* satva, rajas, and tamas (ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮಂಗಳ್ Nn. 14; ಗುಣತ್ರಯ 67; ಸತ್ವ ರಜಸ್ ತಮ ಮೆಪ್ಪು ಗುಣತ್ರಯ 78). 2, consisting of three threads or strings. 3, threefold, three times repeated, thrice, treble; three times. (Ch. v. 288).

ತ್ರಿಗುಣಾಕೃತ triguṇā-kṛita. *thrice ploughed.*

ತ್ರಿಗುಣಿಸು triguṇisu. to make threefold (Cpr. 9, 54).

ತ್ರಿಜಗ tri-jaga. = ತ್ರಿಜಗತ್. (Bp. 43, 49; 54, 32),

ತ್ರಿಜಗತ್ tri-jagat. the triple world: heaven, the intermediate region and earth, or heaven, earth, and the lower world.

ತ್ರಿಜಗದ್ಗುರು trijagat-guru. the guru of the three worlds. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆ trijagat-māte. Lakṣmī (My.).

ತ್ರಿಣ triṇa. Tbh. of ತೃಣ. grass, etc. (Bh. 19, 71).

ತ್ರಿಣಯನ triṇayana. = ತ್ರಿನಯನ. Śiva. (Grj. 7, 65; 8, 40; see Sp. s. ಈಸ 1).

ತ್ರಿಣೇತ್ರ triṇētra. = ತ್ರಿನೇತ್ರ. three-eyed, Śiva. (ರುದ್ರ Mr. 11). see Śmd. 72. 204 (Mdb.). 207; ಅಂಕ-, ಭುವನ-, ಸಬಳ-.

ತ್ರಿತಕ್ಷ tri-takṣa. *an association of three carpenters,* also fem. ತ್ರಿತಕ್ಷೀ.

ತ್ರಿತತ್ವಾತ್ಮಕ tri-tatva-ātmaka. having the nature or form of satva, rajas and tama (Śsv. 5, 58).

ತ್ರಿತನು tri-tanu. three bodies or forms (Bp. 61, 33).

ತ್ರಿತಯ tritaya. *a collection of three, a triad.* (Nn. 96. 136).

ತ್ರಿತಯಜಾತ tritaya-jāta. a Vaiśya (Mr. 345).

ತ್ರಿತಾಪ tri-tāpa. = ತಾಪತ್ರಯ. (Rsv. 1, 11).

ತ್ರಿದಣ್ಡ tri-daṇḍa. the three staves (tied together so as to form one) of a mendicant Brāhmaṇa who has resigned the world. (My.).

ತ್ರಿದಣ್ಡಿ tri-daṇḍi. a wandering mendicant who has resigned worldly pursuits and carries three staves tied together in his right hand; the religious man who has obtained a command over his mind, speech, and body. (My.).

ತ್ರಿದಶ tri-daśa. thirty. 2, *the thirty-three deities* (11 rudras, 12 ādityas, 1 dyaus, 1 pṛithivī, 8 vasus); *a deity.* 3, a certain metrical foot (Ch.). 4, heaven.

ತ್ರಿದಶಕನ್ನಿಕೆ tridaśa-kannike. a maiden or nymph of the gods (Bp. 24, 42).

ತ್ರಿದಶದೀರ್ಘಿಕೆ tridaśa-dīrghike. the heavenly lake : *the Ganges.*

ತ್ರಿದಶಧುನಿ tridaśa-dhuni. the Ganges (ವಿಷ್ಣುಪದಿ, ಗಂಗೆ Mr. 413).

ತ್ರಿದಶಪಾಲ tridaśa-pāla. Indra (Mr. 41).

ತ್ರಿದಶಶತ tridaśa-śata. 3000 (Bp. 61, 91).

ತ್ರಿದಶಾಚಾರ್ಯ tridaśa-ācārya. the preceptor of the gods: *Bṛihaspati.*

ತ್ರಿದಶಾಲಯ tridaśa-ālaya. *the mountain Mēru.* 2, *heaven.*

ತ್ರಿದಶಾವಾಸ tridaśa-āvāsa. *heaven.*

ತ್ರಿದಶಾಹಾರ tridaśa-āhāra. the food of the gods : *ambrosia.*

ತ್ರಿದಿನ tri-dina. three days collectively. (Śsv. 2, 99).

ತ್ರಿದಿವ tri-diva. the space within the third sky: *heaven.*

ತ್ರಿದಿವೇಶ tridiva-īśa. Indra. 2, *a deity.*

ತ್ರಿದೋಷ tri-dōṣa. disorder of the three humours of the body, vitiation of the bile, blood and phlegm. (My.).

ತ್ರಿದೋಷಹರ tridōṣa-hara. removing the tridōṣa (My.).

ತ್ರಿನಯನ tri-nayana. = ತ್ರಿಣಯನ. three-eyed: *Śiva* (Bp. 50, 9).

ತ್ರಿನಾಮ tri-nāma. = ಮೂಱು ನಾಮ, q. v. (My.).

ತ್ರಿನಾಮಿ tri-nāmi. one who wears the trināma (My.).

ತ್ರಿನೇತ್ರ tri-nētra. = ತ್ರಿಣೇತ್ರ. three-eyed : Śiva. 2, N. of a prince. 3, three eyes; a third eye (Bp. 24, 71).

ತ್ರಿಪತ್ರಕ tri-patraka. *the tree Butea frondosa.*

ತ್ರಿಪತ್ತ್ರಿಣಿ tri-pattriṇi (?). N. of a plant (ಹಿಡಿಹಿಡಿಕೆ, o. rs. ಹಿಡಿ ಹುಡಿಕೆ, ಹಿಡುಹುಡಿಕೆ Mr. 146; for ತ್ರಿಪತ್ತ್ರಿಣಿ the MSS. have ತತ್ರಪ ತ್ರಿಣಿ, ತಿಪ್ಪತ್ರಿಣಿ, ತಿತ್ರಪತ್ತ್ರಿಣಿ, ಚಿತ್ರಪತ್ತ್ರಿಣಿ).

ತ್ರಿಪಥ tri-patha. the three paths : the sky, atmosphere, and earth; or the sky, earth, and lower world. 2, a place where three roads meet.

ತ್ರಿಪಥಗಾಮಿನಿ tripatha-gāmini. = ತ್ರಿಪಥಗೆ. (My.).

ತ್ರಿಪಥಗೆ tripatha-ge. *the Ganges.*

ತ್ರಿಪಥೆ tripathe. the Ganges (Śmd. 72). 2, Mathurā.

ತ್ರಿಪದ tri-pada. three feet; three-footed; having three divisions, etc.; a tripod; three words.

ತ್ರಿಪದಿ tri-padi. = ತಿಪದಿ, ತಿಪದೆ, ತ್ರಿಪದಿ, ತ್ರಿಪಳ್ಳಿ. three-footed, 2, N. of a metre (Ch.; Mr. 366). 3, the plant Cissus pedata Lam. (ಧೃತಮಣ್ಡಲಿ, ಮರಾಲಪದಿ, ಹಂಸಪಾದಿ Mr. 141). 4, a tripod (ತಿಪ ಟಿಗೆ 208). 5, having three steps: Viṣṇu.

ತ್ರಿಪದಿಕೆ tri-padike. = ತಿಪಟಿಗೆ, ತಿಪದಿಗೆ, ತಿಪ್ಪುದಿಗೆ. a stand with three feet, a tripod.

ತ್ರಿಪದೆ tri-pade. = ತಿಪದೆ, q. v. (Śmd. 342). Sk. ತ್ರಿಪದೆ (ತ್ರಿಪದಾ) = ತ್ರಿಪದಿ No. 3; three-footed; having three divisions (as a stanza).

ತ್ರಿಪದೋನ್ನತಿ tripada-unnati. N. of a vṛitta (Ch.).

ತ್ರಿಪಾದ tri-pāda. an asterism (nakṣatra) of which three-fourths are included under one sign of the zodiac.

ತ್ರಿಪಾದಿ tri-pādi. = ತ್ರಿಪಾದ. such asterisms are considered to be very inauspicious; they are six in number: the 3rd (ಕೃತ್ತಿಕಾ), 7th (ಪುನರ್ವಸು), 12th (ಉತ್ತರಾ), 16th (ವಿಶಾಖಾ), 21st (ಉತ್ತರಾಷಾಢ), and 25th (ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರೆ, My.).

ತ್ರಿಪುಟ tri-puṭa. = ತಿವುಡೆ, ತ್ರಿಪುಟೆ, ತ್ರಿವಿಡೆ, ತ್ರಿವುಡೆ. triangular. 2, a musical tāla that requires three beatings (My.; Te.).

ತ್ರಿಪುಟೀಸ್ಥಾನ tripuṭī-sthāna. the centre between the eye-brows (My.).

ತ್ರಿಪುಟೆ tri-puṭe. = ತಿಗಡೆ, etc. *Indian jalap, Convolvulus turpethum* R. Br. 2, *small cardamoms.* 3, = ತ್ರಿಪುಟ No. 2 (My.).

ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರ tri-puṇḍra. a sectarian mark consisting of three lines made on different parts of the body by Śaivas and Vaiṣṇavas (My.; Bp. 1, 53; 3, 26; 46, 62; 50, 44).

ತ್ರಿಪುರ tri-pura. three strong cities of gold, silver, and iron, in the sky, air, and earth, built for an Asura and destroyed by Śiva (Bp. 58, 41; ಖಪುರ Nn. 102; ದೈತ್ಯಲೋಕ Mr. 32). 2, N. of that Asura.

ತ್ರಿಪುರಾನ್ತಕ tripura-antaka. *Śiva.*

ತ್ರಿಪುರಾರಿ tripura-ari. Śiva (Bp. 59, 2).

ತ್ರಿಪುರುಷ tri-puruṣa. the three puruṣas or males: Brahmā, Viṣṇu, and Śiva (Bp. 5, 62). 2, three generations of men.

ತ್ರಿಪೌರುಷ tri-pauruṣa. (names) extending through three male generations, or father, grand-father, and great-grand-father. (My.).

ತ್ರಿಪ್ರಯೋಗ tri-prayōga. a triple use; the use of repeating a word three times (Śmd. 231).

ತ್ರಿಪ್ರಾಸ tri-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ತ್ರಿಫಲೆ tri-phale. *the three myrobalans: the fruits of Terminalia chebula* (harītaki), *Terminalia bellerica* (vibhītaka), *and Phyllanthus emblica* (āmalaki). see s. ತಾಱು & ತಾಱಿ.

ತ್ರಿಭಂಗಿ tri-bhaṅgi. having three curves or bends. 2, a kind of dramatic attitude. ಏಕಪಾದಕಟಿವೃತ್ತತ್ರಿಭಂಗಿ ಬಾಗೆನಲು ನಿಲಕಡೆ ಯಕ್ಕು (Mr. 82, o. r. ನಿಲುಕಡೆ; Rśv. 11, 86 va.; Te.).

ತ್ರಿಭಣ್ಡಿ tri-bhaṇḍi. *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ತ್ರಿಭುವನ tri-bhuvana. the three worlds: sky, atmosphere, and earth; or heaven, earth, and the lower region (Śmd. 168; Bp. 5, 62; 37, 26).

ತ್ರಿಭುವನಾಧೀಶ tribhuvana-adhīśa. the ruler of tribhuvana (Śiva, Śśv. 5, 58).

ತ್ರಿಮತ tri-mata. = ಮತತ್ರಯ. three systems of religion: smārta or advaita, mādhva or dvaita, rāmānuja or viśiṣṭādvaita (My.).

ತ್ರಿಮಾತ್ರ tri-mātra. having the quantity of three moras or short syllables (Śmd. 19).

ತ್ರಿಮಾತ್ರಕ tri-mātraka. = ತ್ರಿಮಾತ್ರ. (Śmd. 17).

ತ್ರಿಮಾಸ tri-māsa. three months collectively (Śśv. 2, 99).

ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ tri-mūrti. the triad of Brahmā, Viṣṇu, and Śiva (My.; Bp. 54, 79).

ತ್ರಿಯಕ್ಷ tri-akṣa. (Sk. as ತ್ರ್ಯಕ್ಷ). triocular; Śiva.

ತ್ರಿಯಕ್ಷರ tri-akṣara. (Sk. as ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ). triliteral. 2, a genealogist. 3, a slanderer (ಕೊಣ್ಡೆಯ Mr. 244).

ತ್ರಿಯಕ್ಷವಹ triyakṣa-vaha. a bull, an ox (ಎತ್ತು Mr. 178).

ತ್ರಿಯಕ್ಷಸಖ triyakṣa-sakha. Kubēra (Mr. 54).

ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ tri-ambaka. = ತ್ರ್ಯಮ್ಬಕ. (Sk.; ಕಿಡಿಗಣ್ಣ Ct. II, 31; Bp. 54, 82). 2, sign for a long syllable (Ch.).

ತ್ರಿಯಾಮೆ tri-yāme. containing three watches (or nine hours): *night.*

ತ್ರಿಯಾಯುಷ tri-āyuṣa. (Sk. as ತ್ರ್ಯಾಯುಷ). threefold vital power or period of life (Bp. 43, 74).

ತ್ರಿರತ್ನ tri-ratna. the three gems: Buddha, the law, and the congregation. *cf.* ರತ್ನತ್ರಯ.

ತ್ರಿರಾತ್ರ tri-rātra. three nights collectively; the duration of three nights (Śmd. 159 Mdb.); a festival which lasts three days.

ತ್ರಿರಾತ್ರಿ tri-rātri. = ತ್ರಿರಾತ್ರ. three nights (My.).

ತ್ರಿರೇಖ tri-rēkha. = ತ್ರಿಲೇಖ. having three lines; a conch (Sk.).

ತ್ರಿಲಿಂಗ tri-liṅga. three genders (Śmd. 111). 2, *having three genders: an adjective.* 3, possessing the three guṇas.

ತ್ರಿಲಿಂಗಕ tri-liṅgaka. *an adjective.*

ತ್ರಿಲೇಖ tri-lēkha. = ತ್ರಿರೇಖ. (Bp. 4, 23).

ತ್ರಿಲೋಕ tri-lōka. = ತ್ರಿಭುವನ. (Śmd. 101).

ತ್ರಿಲೋಕಿ tri-lōki. an inhabitant of the three worlds (Kāma, Cpr. 5, 55).

ತ್ರಿಲೋಕೇಶ್ವರ trilōka-īśvara. lord of the three worlds; the sun. (Śmd. 74).

ತ್ರಿಲೋಚನ tri-lōcana. three-eyed: *Śiva.* (Bp. 24, 71).

ತ್ರಿವಚನ tri-vacana. the three numbers in grammar (Śmd. 259).

ತ್ರಿವದಿ trivadi. Tbh. of ತ್ರಿಪದಿ. N. of a metre. (Ch. p. 98).

ತ್ರಿವರ್ಗ tri-varga. an aggregate of three things, etc. 2, *the three objects or pursuits of life: religion or virtue, wealth, and pleasure* (ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ Nn. 159). 3, *the three conditions of a king or kingdom: progress* (vṛiddhi), *remaining stationary* (sthāna), *and decline* (kṣaya).

ತ್ರಿವಲಿ tri-vali. ತ್ರಿವಳಿ. = ತಿವಳಿ. three folds of skin or corrugations over the navel (ವಲಿನ, ವಲಿಭ Si. 197). 2, a squirrel (ತರುಕುಟಿ, ಅಳಿಲ್ Mr. 165, o. rs. ಅಣಿಲ್, ತ್ರಿವಣಿ).

ತ್ರಿವಳಿ trivaḷi. = ತ್ರಿವದಿ (Ch. p. 98).

ತ್ರಿವಿಂಶತಿ tri-viṁśati. twenty-three (Bp. 61, 91).

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ tri-vikrama. one who makes three steps or strides; Viṣṇu in his vāmanāvatāra (Bp. 57, 23; J. 25, 50); N. (B. 4, 153).

ತ್ರಿವಿಡೆ trivide. Tbh. of ತ್ರಿಪುಟ. (My.).

ತ್ರಿವಿದ್ಯೆ tri-vidye. three branches of knowledge, especially that of the three vēdas. see ತ್ರೈವಿದ್ಯ.

ತ್ರಿವಿಧ tri-vidha. three forms or kinds (Śmd. 97 Cm.; Bp. 39, 20).

ತ್ರಿವಿಧತನು trividha-tanu. a body of three forms (Bp. 39, 30).

ತ್ರಿವಿಧಪ್ರಸಾದ trividha-prasāda. the threefold gifts: the śuddhaprasāda, coming from the guru; the siddhaprasāda, coming from the liṅga; the prasiddhaprasāda, coming from the jaṅgama (Bp. 4, 66; 7, 5; 10, 48; 26, 65; 37, 36; 59, 55).

ತ್ರಿವಿಧಪ್ರಸಾದಿ trividha-prasādi. one who gets the threefold prasādas (Bp. 61, 2).

ತ್ರಿವಿಧಭಕ್ತಿ trividha-bhakti. the threefold devotion paid to the guru, the liṅga, and the jaṅgama (Bp. 6, 28; 33, 1; 36, 33; 37, 1. 41; 49, 35; 57, 21. 92).

ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ trividha-liṅga. the threefold genders: masculine, feminine, and neuter (Śmd. 97 Cm.).

ತ್ರಿವಿಧೋದಕ trividha-udaka. the threefold water, as coming from the guru, linga, and jangama (Bp. 47, 17).

ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪ tri-viṣṭapa. *heaven.*

ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಸದ್ triviṣṭapa-sad. *a deity.*

ತ್ರಿವುಡೆ trivuḍe. Tbh. of ತ್ರಿಪುಟ. a kind of tāla (Ch.; My.).

ತ್ರಿವೃತ್ tri-vṛit. threefold, triple. 2, a triple cord consisting of three things. 3, *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ತ್ರಿವೃತೆ tri-vṛite. = ತ್ರಿಪುಟೆ. *the plant Convolvulus turpethum* R. Br.

ತ್ರಿವೇಣಿ tri-vēṇi. triple braid; the place where the Ganga joins with the Yamunā and is supposed to receive underground the Sarasvatī. (My.).

ತ್ರಿವೇಣುಕ tri-vēṇuka. (= Sk. ತ್ರಿವೇಣು). a particular part of a carriage (J. 8, 38; Br.: the bands of a carriage pole).

ತ್ರಿಶತ tri-śata. one hundred and three; three hundred. (Bp. 24, 14).

ತ್ರಿಶರ tri-śara. = ತಿಸರ. three arrows.

ತ್ರಿಶುದ್ಧಿ tri-śuddhi. = ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ. (My.). 2, a paper written thrice in order to obtain a correct copy (My.).

ತ್ರಿಶೂಲ tri-śūla. = ತಿಸುಳ. a three-pointed pike or spear, *a trident* (Śmd. 72). 2, sharpness (ಕ್ರೂರ, ಕ್ರೂರವಾದುದು Nn. 92). 3, a snake's hole (ಭುಜಂಗನಿಲಯ, ಹುತ್ತು 92). 4, a god (ಸುರ, ದೇವತೆ 92).

ತ್ರಿಶೂಲಿ tri-śūli. = ತಿಸುಳಿ. armed with the trident: Śiva.

ತ್ರಿಶೂಲೆ tri-śūle. a Śabara female (ಪಾಮರಿ, ಶಬರಸ್ತ್ರೀ Nn. 92).

ತ್ರಿಷವಣ tri-ṣavaṇa. containing three oblations. 2, the three ablutions to be performed daily, *i. e.* at dawn, noon, and sunset. (R.).

ತ್ರಿಷ್ಟುಪು tri-ṣṭupu. = ತ್ರಿಷ್ಟುಭ್. (Mr. 362).

ತ್ರಿಷ್ಟುಭ್ tri-ṣṭubh. N. of a type of metres (Ch.).

ತ್ರಿಸನ್ಧಿ tri-sandhi. N. of a plant (ದೇವಕುಸುಮ Mr. 132).

ತ್ರಿಸನ್ಧಿಗ್ರಾಹಿ tri-sandhi-grāhi. one who understands and remembers a śloka hearing it three times (My.).

ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ tri-sandhya. *the three periods or divisions of the day: dawn, noon, and evening or sunset.*

ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯಾಕಾಲ trisandhyā-kāla. = ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ. (ಮುಮ್ಮುಗಲ್ ನಡುವಗಲ್ ಕಡೆವಗಲ್ Ss.).

ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯೆ tri-sandhye. ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯಾ. = ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯ. (Bp. 7, 18; 56, 10).

ತ್ರಿಸರ tri-sara. a necklace consisting of three strings (J. 14, 27; 18, 29).

ತ್ರಿಸೀತ್ಯ tri-sītya. *thrice ploughed.*

ತ್ರಿಸ್ಥಾನ tri-sthāna. the three octaves in singing (My.).

ತ್ರಿಸ್ರೋತಸ್ tri-srōtas. three-streamed: *the Ganges.*

ತ್ರಿಹಲ್ಯ tri-halya. *thrice ploughed.*

ತ್ರಿಹಾಯಣಿ tri-hāyaṇi. *a heifer three years old.*

ತ್ರುಟಿ truṭi. = ತುಟ್ಟಿ? cutting, breaking; a tear, split. 2, *a small part, an atom.* 3, *a very minute space of time, a moment, an instant.* 4, breaking, as a promise. 5, *doubt, uncertainty.* 6, loss, destruction. 7, a sort of tree. 8, *small cardamoms, Alpinia cardamomum.*

ತ್ರುಟಿತ truṭita. cut, broken, divided, hurt, wounded. (Cpr. 5, 9 va.).

ತ್ರುಷ್ಟಿ truṣṭi. = ತೊಟ್ಟಿ. a kind of plant (ನಂಜುರಂಜಿಕೆ Mr. 139, o. rs. ತುಷ್ಟಿ, ನುಷ್ಟಿ).

ತ್ರೇತಾಗ್ನಿ trētā-agni. the three sacred fires collectively. 2, one who has preserved the three sacred fires. (My.).

ತ್ರೇತಾಯುಗ trētā-yuga. = ತ್ರೇತೆ No. 3. (Bp. 2, 5).

ತ್ರೇತೆ trēte. ತ್ರೇತಾ. a triad (ತ್ರಯ, ಮೂಱು Nn. 98). 2, *the three sacred fires collectively,* i. e. *the southern* (dakṣiṇāgni), *household* (gārhapatya), *and sacrificial* (āhavanīya) *fires* (ಅಗ್ನಿ ಮೂಱೊಡ ನುಡಿವುದು Mr. 466; ಜ್ವಾಲೆ, ಅಗ್ನಿ Nn. 98). 3, *the second of the four ages of the world* (ಯುಗ, ಯುಗಭೇದ 98; Bp. 54, 39), which consists of 1,296,000 years (ಗಗನ-ಗಗನ-ಆಕಾಶ-ರಸ-ನಸ-ದ್ವಿತಯ-ಏಕ Mr. 73).

ತ್ರೈಕಾಲಯೋಗಿ traikāla-yōgi. N. of a ṛiṣi (Cpr. 2, 63).

ತ್ರೈಕಾಲಿಕ traikālika. (fr. ತ್ರಿಕಾಲ). relating to the three times, *i. e.* past, present, and future. (My.).

ತ್ರೈಗುಣ್ಯ traiguṇya. (fr. ತ್ರಿಗುಣ). the state of consisting of three qualities, etc.; the three guṇas collectively (Bp. 30, 18; Śsv. 1, 81 va.).

ತ್ರೈಜಗ traijaga. (fr. ತ್ರಿಜಗ). the three worlds (Bh. 3, 13, 10).

ತ್ರೈತನು traitanu. (fr. ತ್ರಿತನು). the sun (Mr. 34).

ತ್ರೈನೇತ್ರ trainētra. (fr. ತ್ರಿನೇತ್ರ). Śiva (ಸದಾಶಿವ Nn. 22; ಸ್ಥಾಣು, ಈಶ್ವರ 162).

ತ್ರೈಪುಣ್ಡ್ರ traipuṇḍra. (fr. ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರ). = ತ್ರಿಪುಣ್ಡ್ರ (Bp. 4, 10).

ತ್ರೈಪುರ traipura. (fr. ತ್ರಿಪುರ). = ತ್ರಿಪುರ (Bp. 16, 3; 18, 88).

ತ್ರೈಭುವನ traibhuvana. (fr. ತ್ರಿಭುವನ). = ತ್ರಿಭುವನ (Bp. 5, 49; 9, 16; 46, 45; J. 2, 46).

ತ್ರೈಮಲ traimala. the three impurities: desire after gold, women, and landed property (see Sp. s. Tbh. ಜಡ 3). *cf.* ದುರ್ಮಲತ್ರಯ.

ತ್ರೈಮೂರುತಿ traimūruti. = ತ್ರೈಮೂರ್ತಿ. (Rām. 1, 5, 25).

ತ್ರೈಮೂರ್ತಿ traimūrti. (fr. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ). = ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ (J. 13, 46).

ತ್ರೈರಾಶಿಕ trairāśika. (fr. ತ್ರಿ-ರಾಶಿ). the rule of three. (My.).

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ trailōkya. (fr. ತ್ರಿಲೋಕ). = ತ್ರಿಲೋಕ (Śmd. 93).

ತ್ರೈವಿಕ್ರಮ traivikrama. (fr. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ). = ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ (Bp. 54, 43).

ತ್ರೈವಿದ್ಯ traividya. (fr. ತ್ರಿವಿದ್ಯೆ). familiar with the three branches of knowledge (Cpr. 1, 24. 30. 33. 51; Abh. P. 1, 99).

ತ್ರೈಸನ್ಧ್ಯೆ traisandhye. (fr. ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯೆ). = ತ್ರಿಸನ್ಧ್ಯೆ (Bp. 33, 12; 44, 25).

ತ್ರೈಸೋಮಪಾನ traisōmapāna. (fr. ತ್ರಿ-ಸೋಮಪಾನ). three draughts of sōma (Bp. 57, 78).

ತ್ರೋಟಿ trōṭi. *the beak or bill of a bird.*

ತ್ರ್ಯಬ್ದೆ tri-abde. *a heifer three years old.*

ತ್ರ್ಯಮ್ಬಕ tri-ambaka. = ತ್ರಿಯಮ್ಬಕ. triocular; *Śiva.* (Bp. 26, 22; 43, 50).

ತ್ರ್ಯಮ್ಬಕಸಖ tryambaka-sakha. *Kubēra.*

ತ್ರ್ಯಾಹಿಕ tryāhika. (fr. ತ್ರಿ-ಅಹ). tertian (My.); returning after the third day, quartan, as a fever.

ತ್ರ್ಯುಷಣ tri-uṣaṇa. *the three spices collectively: black pepper, long pepper, and dry ginger.*

ತ್ರ್ಯೂಷಣ tri-ūṣaṇa. *the three spices collectively.*

ತ್ವಕ್ tvak. = ತೊಕ್ಕು, ತ್ವಕ್ಕು, ತ್ವಚ್. skin.

ತ್ವಕ್ಕು tvakku. Tbh. of ತ್ವಚ್ (Śmd. 106).

ತ್ವಕ್ಕ್ಷೀರೆ tvac-kṣīre. *manna of bamboo,* tabāṣīr.

ತ್ವಕ್ಪತ್ರ tvac-patra. *Laurus cassia Bot., Mag., the plant and its bark.*

ತ್ವಕ್ಪತ್ರಿ tvac-patri. *the leaf of the Asa foetida* (= ಕಾರವಿ, ಹಿಂಗು ಪತ್ರಿ) or the leaf of the Laurus cassia (ತಮಾಲಪತ್ರ).

ತ್ವಕ್ಪುಷ್ಪ tvac-puṣpa. bloch, scab, etc. 2, horripilation. (R.).

ತ್ವಕ್ಸಾರ tvac-sāra. *a bamboo* (ಬಿದಿರ್ Nn. 55. 131).

ತ್ವಗ್ಜೀವಿ tvac-jīvi. N. of a plant (ಸೇಗುಡುತೆ Mr. 139, o. r. ಸೇಗುಡಿತೆ).

ತ್ವಗ್ಧರ tvac-dhara. Śiva (Mr. 12).

ತ್ವಙ್ಮಲ tvac-mala. impurities of the skin; the hairs of the body.

ತ್ವಙ್ಮಲವಿಸರ್ಜನ tvaṅmala-visarjana. getting rid of or removing the impurities of the skin. see ತಿವಿುರ್.

ತ್ವಚ್ tvac. = ತ್ವಕ್, etc. *skin*, as of men, serpents, etc. 2, *hide*, as of a goat, cow, etc. 3, *bark*, *rind*, *peel*, *husk*, etc.

ತ್ವಚ tvaca. = ತ್ವಚ್. (ತೊಗಲ್ Mr. 394). 2, *Laurus cassia, the plant and its bark. cf.* ಚೋಚ.

ತ್ವಚಿಸಾರ tvaci-sāra. *a bamboo.*

ತ್ವತ್ tvat. ತ್ವದ್. by thee; (of thee).

ತ್ವತ್ಪಾದ tvat-pāda. thy or your feet (J. 2, 56).

ತ್ವದೀಯ tvadīya. thine, your, yours. (Bp. 39, 60).

ತ್ವದ್ಭಾವ tvat-bhāva. thy or your mind (J. 14, 8).

ತ್ವಮ್ tvam. thou. see ತತ್ತ್ವಮಸಿ.

ತ್ವರ tvara. Tbh. of ತ್ವರೆ. (My.; B. 5, 40. 73. 131).

ತ್ವರಿತ tvarita. = ತುರಿಪ, ತುರಿಹ, ತುರಿತ, ತೊರಿತ. *hastening, quick, swift, speedy, rapid, hurried* (ಉತ್ಸುಕ, etc., ಚಚ್ಚರಿಗ Mr. 233; ಚಚ್ಚರ Ct. II, 29). ತ್ವರಿತಂ, *quickly*, etc.

ತ್ವರಿತೋದಿತ tvarita-udita. *uttered rapidly, hurried.*

ತ್ವರೆ tvare. = ತೊರೆ, ತ್ವರ. *haste, speed, velocity, expedition.* — ತ್ವರೆ ಪಡು. to be quick, hasty, etc. ತ್ವರೆ ಪಟ್ಟರೆ ಮಜ್ಜಿಯಾಗುವದು (Prv.).

ತ್ವರೆಗಾಱ tvare-gāṟa. a hasty, precipitous, impetuous man, one devoid of deliberation (My.).

ತ್ವಷ್ಟ tvaṣṭa. *pared, peeled; made thin.*

ತ್ವಷ್ಟೃ tvaṣṭri. *a carpenter, a builder.* 2, *the architect of the gods,* Viśvakarma.

ತ್ವಾಷ್ಟ್ರ tvāṣṭra. *the son of Tvaṣṭri,* Vṛitra, or Viśvarūpa. 2, roughness, want of politeness, clownishness (Te. also ತ್ವಾಷ್ಟ; Mhr. ತ್ವಾಷ್ಟ, fierce, ferocious); a man of very dirty, nasty habits (My.).

ತ್ವಿಷ್ tviṣ. *light, splendour.*

ತ್ವಿಷಾಂಪತಿ tviṣām-pati. the lord of lights: *the sun.*

ತ್ವಿಷೆ tviṣe. ತ್ವಿಷಾ. = ತ್ವಿಷ್.

ತ್ಸಗ tsaga. = ಛಗ. see ತ್ಸಗಭಕ್ಷ s. ಕಬ್ಬಿಳ್ಳಿ.

ತ್ಸರು tsaru. = ಛರು. *the hilt or handle of a sword and similar weapons.*

ಥ್

th

ಥ್ th. the thirty-seventh letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); in Kannaḍa it occurs only in a few words, viz. ಥಟ್ಟು, ಥಾಪನೆ, ಸುಥಣೆ, (o. rs. ಸುತ್ಥಣೆ, ಸುತ್ಥಣೆಯಂ), ಮತ್ಥವಟ್ಟಿಗೆ, ಕಥಾಯಂ (Śmd. 23, o. r. ಕಥ್ಥಾಯಿ).

ಥ tha. the letter ಥ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 7 (Mr. 349).

ಥಕಾರ tha-kāra. the letter or syllable ಥ (Śmd. 11. 340).

ಥಟ್ಟು thaṭṭu. = ತಟ್ಟು 4 (Śmd. 23). a mass, a multitude, a host, an army, a large number (ಗೊಂದಣ, ತೆರಳ್ಚೆ, ಸಾಲ್ ಒಬ್ಬುಳಿ, ಬಳಗ, etc. Śm. 54; ಜಂಗುಳಿ, ಕೆರಳ್ಚೆ, ನೆರವಿ, etc., ಶ್ರೇಣಿ Kk. 17; ಮೋಹರ Bhn. 37; *cf.* ದಟ್ಟು 2). ಕುದುರೆಯ ಥಟ್ಟು (Śmd. 161). see Bh. 8, 23, 8. 36. 40. 42; J. 22, 3; 24, 34. — ಥಟ್ಟುಗೆಡಹು, -ಕೆಡಹು. to fell in masses (J. 21, 48). — ಥಟ್ಟುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall in masses or large numbers (Bhāgavata 3, 2, 20; J. 25, 51). — ಥಟ್ಟುರಿ. -ಉರಿ. to flame in masses or greatly, to blaze up (ಚಿಂಗೆ ಮೂಡು Bhn. 37).

ಥತ್ವ thatva. = ಥಕಾರ. (Śmd. 340).

ಥಾಪನೆ thāpane (Śmd. 23). ಸ್ಥಾಪನೆ? placing, etc. (*cf.* ತಾಪಣೆ?).

ಡ್

ಡ್ d. 1. the thirty-eighth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21); about its connection with ತ್ see ತ್; for other changes see *e. g.* ಒಕ್ಕಂ, etc. (Śmd. 282. 284. 287), ಎಚ್ಚಂ, etc. (282. 284. 287), ಕೆಟ್ಟಂ, etc. (282. 284. 287. 288. 290), ಉಣ್ಡಂ, etc. (285. 287. 291), ತಪ್ಪಂ (286. 287); ದೊಣೆ 1 & 2.

-ಡ್ d. 2. an auxiliary syllable. see -ದ 3 and 6.

ದ da. 1. the letter ಡ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 8 (Mr. 349).

-ದ da. 2. = -ತ 2, -ದಂ, -ದವು, -ದೆ. an auxiliary syllable used in the formation of the ablative and the instrumental. see -ಇಂ 4; Śmd. 114, seq.

-ದ da. 3. *i. e.* ಡ್2-ಅ11. = ಣ 2, ನ 2, ಱ 2. an auxiliary used in the formation of the genitive singular neuter of nouns with final a. see ಅ 11.

-ದ da. 4. an auxiliary to form the plural of nouns and pronouns. see -ದಿರ್.

-ದ da. 5. = -ದ 3-ಅ 3? an auxiliary to form nouns of direction, *e. g.* ಕೆಲದಂ, ಬಲದಂ, ಅಲ್ಲಿದಂ, etc. (Śmd. 136). see also ಒಳ್ಳಿದಂ, ತೆಳ್ಳಿದಂ, ಮೊಲ್ಲಿದಂ, etc. (184).

-ದ da. 6. = -ಡ್2-ಅ17. the termination of the verbal adjective (or relative participle) of the past tense (*cf.* -ದು 2) *a*, without an auxiliary, *e. g.* ಜಗುಳ್ದ, ನುಸುಳ್ದ, ತೊಡರ್ದ, ಆರ್ದ (Śmd. 55), ಆದ (90. 201); *b*, with the auxiliary -ಇ, *e. g.* ಪೂಸಿದ (201; see -ಇ 4). 2, (correctly -ಅದ, *i. e.* ಅ 5-ಅದು 1 -ಅ 17 compared with -ಅ 13) the termination of the relative negative participle, *e. g.* ಅಱಿಯದ (Bp. 37, 40), ಕಾಣದ, ಮಾಡದ, ಜಗುಱದ, ಆಱದ, etc. (see -ಅದ). these participles may be used as kṛit nouns, *e. g.* ಮಾಡಿದಂ (Śmd. 89, = ಮಾಡಿದವಂ, ಮಾಡಿದವನು), ಈವಂ (90), ನಲಿದಂ (91), ಪಾಡಿದಳ್ (111), ಓಸರಿಸಿದಳ್ (245), ನೋಡದಂ, etc.

-ದ da. 7. = -ದ 6 No. 1. an auxiliary used in the formation of the present tense. see -ದಪ 1, -ದಪ್ಪ 1, -ದಹ.

ದ da. giving; a giver. Fem. ದೆ (ದಾ). see ಅಬ್ದ, ಜಲದ, ಪ್ರದ, ಶ್ರೀದ. 2, = ಧೈವತ, the sixth note of the gamut (Mr. 76; see ಸಪ್ತಸ್ವರ).

-ದಂ daṁ. = -ದ 2, q. v.

ದಂಶ daṁśa. biting; stinging; a bite; a sting. 2, a tooth. 3, *a gad-fly.*

ದಂಶಕ daṁśaka. biting; stinging. see ಮೃಗ-, ವೃಷ-. 2, something fit to be bitten or chewed, as pickles (Bh. 1, 10, 17).

ದಂಶನ daṁśana. *armour, mail* (ಹಕ್ಕರಿಕೆ Mr. 292).

ದಂಶಿ daṁśi. *a small gad-fly.*

ದಂಶಿತ daṁśita. bitten, stung; *armed, mailed.*

ದಂಷ್ಟ್ರ daṁṣṭra. = ದಾಡೆ 2. a large tooth, a tusk, a fang. see ಸಹಸ್ರ-.

d

ದಂಷ್ಟ್ರಕ daṁṣṭraka. Tbh. of ದಂಷ್ಟ್ರಕಾ (Śmd. 102).

ದಂಷ್ಟ್ರಕೆ daṁṣṭrake. ದಂಷ್ಟ್ರಕಾ (Śmd. 102). (Sk. ದಂಷ್ಟ್ರಿಕಾ, a beard ?).

ದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧ daṁṣṭra-āyudha. a wild boar. 2, a monkey (My.).

ದಂಷ್ಟ್ರಿ daṁṣṭri. having tusks; *a wild boar.*

ದಂಷ್ಟ್ರೆ daṁṣṭre. the plant Tribulus lanuginosus (ನೆಗ್ಗಿಲ್ Mr. 124).

ದಕ daka. = ಉದಕ. *water.*

ದಕಾರ da-kāra. the letter ದ (Śmd. 11).

ದಕ್ಕಡ dakkaḍa. ಧಕ್ಕಡ. steady, stout, burly, firm, brave (Bh. 3, 18, 7; 3, 19, 13; 4, 2, 62; 8, 21, 14; Mhr. ಧಕ್ಕಡ).

ದಕ್ಕಡತನ dakkaḍatana. bravery (Bh. 9, 2, 43).

ದಕ್ಕಡೆಯತನ dakkaḍeyatana. = ದಕ್ಕಡತನ. (Rām. 6, 40, 10).

ದಕ್ಕಳ dakkaḷa. bravery (Rām. 4, 3, 12).

ದಕ್ಕಿ dakki. = ದಕ್ಕೆ, etc. a double drum, etc. ಬೀಜಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಿ ಹತ್ತದ ಹಾಗೆ (B. 4, 40).

ದಕ್ಕಿಣ dakkiṇa. Tbh. of ದಕ್ಷಿಣ. the south; the upper Dekhan (My.; Te. ದಕ್ಕಿನ; T. ತಕ್ಕಿಣೈ).

ದಕ್ಕಿಸು dakkisu. to cause to be obtained, etc. — ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳು, to appropriate to oneself; to make one's own, etc. (My.; Si. 68); to keep in one's stomach (My.).

ದಕ್ಕು dakku. 1. to accrue to, to be obtained, got, or acquired, to fall to one's share or lot; to come into and remain in one's possession; to remain, as in one's possession, stomach, etc. (ವಸ Śm. 78; My.; B. 3, 38. 78; 5, 72; [Tu. ದಕ್ಕ್]; Te. ತಕ್ಕು, ದಕ್ಕು; T. ತಕ್ಕು; M. ತಙ್ಙು, ತಕ್ಕು; see ತಂಗು 1); to be advantageous (T.). 2, to remain, to be preserved; to be saved; to recover, to become well (ಆರೋಗ್ಯ 78; Te.). — ತಿನ್ದ ಆಹಾರ ದಕ್ಕಲಿಲ್ಲ (My.). ನನಗೆ ಹೆಣ್ಡತಿ ದಕ್ಕಿದಳು (My.). ತಿನ್ದರೆ ದಕ್ಕದು ಮನ್ದೇ ಹಣ. — ದಕ್ಕೀತು ಎನ್ದು, ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲದ್ದ ಮಾಡಬಾರದು (Prvs.). — ದಕ್ಕಗೊಡು. -ಕೊಡು. to allow to accrue to or to become one's own (B. 5, 91).

ದಕ್ಕು dakku. 2. = ದಕ್ರ್ಕ. acquirement, attainment; possession, property. ಈ ಮೋಹರಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ದಕ್ಕು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಕೆಯ್ಗುಡದನ್ತೆ ನೀವು ತಿಳುಕೊಳ್ಳಬೇಕು (B. 5, 91). — ದಕ್ಕುನ್ದಲೆ. -ಂ-ತಲೆ. (Śmd. 205, o. r. ದಕ್ರ್ಕ-). a head that has been saved or has escaped (?). — ದಕ್ಕು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳು. to obtain possession of, to acquire, etc. (My.).

ದಕ್ಕು dakku. 3. a stick of wood, a stake, a stubble (ಶಂಕು, ಕೀಲ Nr.; ದಸಿ Śm. 78). [ದಕ್ಕ ನುಂಗಿದನ್ತೆ ಬೆಱೆತುಕೊಣ್ಡಿರಬೇಡ Bv. 189]. ದಕ್ಕುವೆರಸಿದ (-ಬೆರಸಿದ) ಕುಱಿ (ಕುಕೂಲ Hlā.). ದಕ್ಕುಕಳ್ಳ ಕುಣಿ (ಕುಕೂಲ Mr. 482).

ದಕ್ಕು dakku. 4. an imitative sound (of noise). — ದಕ್ಕು ದಕ್ಕು. rep. (Rām. 6, 19, 25).

ದಕ್ಕೆ dakke. = ದಕ್ಕಿ, ಢಕ್ಕೆ 2. a double drum. (My.).

ದಕ್ಷ dakṣa. *dexterous, skilful, able, intelligent* (ಬಲ್ಲಿದನು, ಸತ್ವವುಳ್ಳವನು Nn. 121). 2, *Dakṣa*, the son of Brahmā, *father of Durgā and father-in-law of Śiva*, who on one occasion celebrated a great sacrifice to obtain a son, but omitted to invite Śiva, wherefore Śiva interrupted the sacrifice, and by his incarnation Vīrabhadra had Dakṣa decapitated (see ಜನ್ನವಗೆಯು); for the decapitated head that of a ram was substituted (ದೈತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸ 121). 3, an ascetic (ತಾಪಸ, ತಪಸ್ವಿ 121). 4, *a cock* (ಪದಾಯುಧ, ಕೋಟುಹುಂಜ 121; ಕೋಟು Mr. 482). 5, ability, power; fitness. see Bp. 29, 4; 54, 46; 16, 17. 47. — ದಕ್ಷವೆಟ್. -ಪೆಟ್. to obtain power or fitness (Cpr. 1, 65).

ದಕ್ಷಕನ್ಯೆ dakṣa-kanye. Durgā. (My.).

ದಕ್ಷತೆ dakṣate. dexterity, cleverness, ability (Cpr. 4, 17; My.).

ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮ dakṣa-brahma. = ದಕ್ಷ No. 2. (G. 28. 168. 228; My.).

ದಕ್ಷಮಖಕ್ಷಯ dakṣa-makha-kṣaya. Śiva (Bp. 27, 32; 61, 93).

ದಕ್ಷಾಧ್ವರಧ್ವಂಸಕೃತ್ dakṣa-adhvara-dhvaṁsa-kṛit. *Śiva.*

ದಕ್ಷಾರಿ dakṣa-ari. Vīrabhadra (Mr. 15).

ದಕ್ಷಿಣ dakṣiṇa. = ದಕ್ಕಿಣ. *right, not left.* 2, *straightforward, candid, sincere, upright.* 3, dexterous, skilful, able. 4, the right side; the right. 5, *the south, the country of the south, the Dekhan.*

ದಕ್ಷಿಣಧ್ರುವ dakṣiṇa-dhruva. the south-pole (B. 4, 64; My.).

ದಕ್ಷಿಣಪತಿ dakṣiṇa-pati. Yama (Bp. 24, 37).

ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ dakṣiṇa-mārga. a rhetorical way found in the southern country [Kr. 2, 53. 54]; (Kāvy. III, 1, A, 24).

ದಕ್ಷಿಣಸ್ಥ dakṣiṇa-stha. *a charioteer*, as standing on the right of his master.

ದಕ್ಷಿಣಾಗತಿ dakṣiṇā-gati. = ದಕ್ಷಿಣಾಯನ. (Si. 41).

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ dakṣiṇa-agni. *a kind of sacrificial fire, that which is taken from the domestic fire and is placed towards the south.*

***ದಕ್ಷಿಣಾಪಥ dakṣiṇā-patha.** = ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ Kr. 2, 110.

ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ dakṣiṇā-mūrti. a N. of Śiva (Rṣv. 3, 109).

ದಕ್ಷಿಣಾಯನ dakṣiṇa-ayana. the sun's progress south of the equator, the winter's solstice (Si. 41. 478; My.; B. 5, 306). [2, ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗ (in poetry) Kr. 2, 109].

ದಕ್ಷಿಣಾಯಾತ್ರೆ dakṣiṇā-yātre. wandering about for alms (money) or fees. see Prv. s. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ.

ದಕ್ಷಿಣಾರುಸ್ dakṣiṇa-arus. *wounded on the right side.*

ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಹ dakṣiṇā-arha. *meriting a fee or present.*

ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಪತಿ dakṣiṇa-āśā-pati. the lord of the southern quarter: *Yama.*

ದಕ್ಷಿಣೀಯ dakṣiṇīya. *meriting a fee or present.*

ದಕ್ಷಿಣೆ dakṣiṇe. = ದಖಣಾ, ದಖ್ಖಣಾ. *the south.* 2, *presents (money) or fees given to Brāhmaṇas.* 3, fees or gifts in general; a fee, a gift. 4, property acquired by taking presents (money) or fees. see Bp. 39, 15; 43, 63; J. 2, 25; 6, 46; Prvs. s. ಭಕ್ಷ, ಭೂಮಿ, ಮಣೀ ಸರ.

ದಕ್ಷಿಣೇರ್ಮ dakṣiṇa-īrma. *wounded on the right side.*

ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ dakṣiṇa-uttara. situated on the right and left; lying, or turned, to the south and north; the south and north. (My.).

ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವೃತ್ತ dakṣiṇōttara-vṛitta. the meridian line. (My.).

ದಖಣಾ dakhaṇā. Tbh. of ದಕ್ಷಿಣೆ. the upper Dekhan (My.).

ದಖಣಿ dakhaṇi. = ದಖನಿ. the Hindusthāni language (My.).

ದಖನಿ dakhani. = ದಖಣಿ. (My.).

ದಖ್ಖಣಾ dakhkhaṇā. = ದಖಣಾ. (My.).

ದಖ್ಖಾದಖ್ಖಿ dakhkhādakhkhi. = ದೇಖ್ಖಾದೇಖ್ಖಿ, q. v. emulation, etc.

ದಗ daga. = ಧಗ, q. v. a glow of fire. (My.; *cf.* ಜಗ 1).

ದಗಡಿ dagaḍi. = ದಣ್ಣೆ. a rude, dissolute or licentious female (My.; Mhr., H. ಧಾಂಗಡ, a gallant). ಬುಗಡಿ ಆದರೆ ದಗಡೀ ಮಗಳಿಗೆ ಆಗದೇ? (Prv.). see Prvs. s. ಅಗಡುತನ and ನೆಗಡಿ.

ದಗದ dagada. work (ಕೆಲಸ, S. Mhr. at Guḷēdaguḍḍa).

ದಗಲ್ dagal. ದಗಲು. = ತಗಲು, ತಗುಲು. trick, fraud (My.; Mhr., H. ದಗಲ). — ದಗಲ್ಬಾಜಿ. roguery (My.; Mhr., H.). 2, a knave, a dishonest person, an idle talker (My.; H., Mhr. ದಗಲ್ಬಾಜ). — ದಗಲ್ಬಾಜಿತನ. = ದಗಲ್ಬಾಜಿ No. 1. (My.).

ದಗಲೆ dagale. = ದಗಲೆ. Tbh. of ಜಗರ or ಜಗಲ. armour, mail, a coat of mail (ಸನ್ನಾಹ, ಸನ್ನಣ Śmd. 348; ಕವಚ, ದಂಶನ, ವರ್ಮ Nr.; ಜವಳಿ, ಜೋಡು Śm. 93; Mhr. ಡಗಲೀಂ; My., Te.); a wide jacket or coat (My.).

ದಗಾ dagā. = ದಗೆ 1, etc. (My.).

ದಗಾಖೋರ dagā-khōra. a dishonest man, a knave (My.; Mhr., H. ದಗೇಖೋರ).

ದಗಾಖೋರತನ dagākhōratana. bamboozling, deceiving (My.).

ದಗಾಬಾಜಿ dagā-bāji. = ದಗಲ್ಬಾಜಿ No. 2. (My.; Mhr., H. ದಗೇಬಾಜ).

***ದಗುನ್ತಿ dagunti.** great, excess. ಮೂಱುಮುಮರಾವಾಸಂಗಳೊಳ್ ಪೇೞ್ಗೊಡುತ್ತಮ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಫಲಂ ದಗುನ್ತಿ ಮಗಳೇ ನೀನಿನ್ತಿದಂ ನಮ್ಮನುಕ್ರಮದಿಂದಂ ದೊರೆವೆತ್ತ ಸಪ್ತ ಪರಮ ಸ್ಥಾನಂಗಳಂ ಪೊರ್ದುವೈ Ap. 5, 63.

ದಗೆ dage. 1. = ಡಗೆ 1, (ತಕ್ಕಾ), ದಗಾ. deceit, fraud (My.; Mhr., H.). ದಗೆಯೆಮ್ಬುವದು ಹಗೆಯೀ ಸರಿ (Prv.).

ದಗೆ dage. 2. = ದಗ, ಡಗೆ 2. heat, glow, etc. (My.; Mhr. ಧಗ).

ದಗೆಲೆ dagele. = ದಗಲೆ. ದಗೆಲೆಯ ತೊಟ್ಟು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿದ್ದವನು (ವರ್ಮಿತ Nr.).

ದಗ್ಗನೆ daggane. with a blaze. — ದಗ್ಗನೆ ಉರಿ. to burn blazingly or brightly (My.).

ದಗ್ಧ dagdha. *burnt;* scorched; blasted; dry (ದಹ್ಯ, ಸುಡುವುದು Nn. 133); inauspicious. 2, free from doubt, certain (ಅಸಂಶಯ, ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದುದು 133).

ದಗ್ಧಹಸ್ತ dagdha-hasta. an unfortunate or luckless man (My.; Mhr.).

ದಗ್ಧಿಕೆ dagdhike. *scorched rice.*

ದಘ್ನ daghna. reaching to, as high as. see ಜಾನು-.

***ದಂಗಟ dangaṭa.** a hunter. ದಂಗಟನ ಪುಣಜೆಯರು ಹೊಂಗಱಿಯ ಬಿಲ್ಲು ಕೋಲನೊನ್ದು ಕೈಯಲಿ ಪಿಡಿದು ಒನ್ದು ಕೈಯಲಿ ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯ ಹಿಡಿದು ಮುನ್ದೆ ಬನ್ದಾಡುತಿರೆ Cv. 332.

ದಂಗುಳಿ danguḷi. N. see ಎಳೆಯ-. — ದಂಗುಳಿಯಾರ. N. see ಇಳೆಯ-.

ದಂಗೆ dange. = ಡಂಗೆ. tumult and confusion, as of a mutiny or an insurrection; a riot (My.; Mhr., H. ದಂಗಾ); outrageous anger (Mhr., H.); bullying, dunning (My.; Te.). — ದಂಗೆ ಏಱು. to become tumultuous or rebellious (My.).

ದಂಗೆಗಾಱ dange-gāṟa. = ಡಂಗೆಗಾಱ. a man who raises a tumult or uproar; a tumultuous or rebellious man; a rioter (My.).

ದಚ್ಚಿ dacci. one half of a split tamarind seed (My.). — ದಚ್ಚಿಬಾರ. a kind of backgammon played by children with four daccis (My.).

ದಂಚಿ dañci. = ಅಂಚಿ, q. v. the armour and gear of elephants.

ದಟಿತ daṭita. strait, narrow, crowded (Mhr. ದಾಟಣೇಂ, to thicken; to be crowded; etc.). ದಟಿತವಾದನ್ಥ ಜಾಗಾ (ಸಂಕಟ Cb.).

ದಟ್ಟ daṭṭa. = ದಟ್ಟು 2. the state of being thick, stout, robust, close, crowded together, clustered together, thick-set, or dense (ಅವಿರಲ, ಬಹುಲ, ಘನ, ಸಾನ್ದ್ರ Mr. 430; ಸಾನ್ದ್ರ, ಶಿವ Nn. 6, o. r. ದಟ್ಟಿತ್ತು; ಘನ, ಸಾನ್ದ್ರ 15; My.; Tu.; Te.; Mhr. ದಾಟ; *cf.* ತಡಿ 1, ದಡಿ 1; Te. ತಙುಚು, ತಙುಚು, close, thick; *cf.* ತಣ್ಣ). ದಟ್ಟವಾದುದು (ಘನ, ನಿರನ್ತರ, ಸಾನ್ದ್ರ Nr.). ದಟ್ಟವಾಗಿ ನಯವಾಗಿ ಇದ್ದಾತನು (ಸಾನ್ದ್ರ ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಮೇದುರ Nr.). ಆಲದ ನೆರಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ (B. 2, 22; 3, 36; My.). ರಸವು ದಟ್ಟವಾಗುವ ತನಕ (3, 46; My.). ಹವೆಯು ನೆಲದ ಹತ್ತಿರ ದಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ (4, 60; My.). ದಟ್ಟವಾದ ಹಙುವುಗಳು (4, 205; My.). ಪಯ್ರು or ಬೆಳೆ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆ (My.). 2, quilted rags, a quilt (My.; Te. ದಟ್ಟ, coarse linen). — ದಟ್ಟ ಕೂದಲು. thick, bushy hair (B. 3, 74; My.). — ದಟ್ಟಗೂದಲು. = ದಟ್ಟಕೂದಲು. (B. 3, 84; My.). — ದಟ್ಟನ್ದಙು. -ಂ -ತಙು. stoutness, robustness, or vigour to be removed, to get feeble, fatigued or tired (ತಣಿ Ct. II, 34; o. rs. ನೆಟ್ಟನ್ದಙುದುದು = ದಣಿದುದು I, 19; ರೆಟ್ಟನ್ದಙುದುದು = ದಣಿದುದು Ss.). — ದಟ್ಟವಳ್ಳಿ. -ಬಳ್ಳಿ. (Smd. 212). a thick, etc. creeper. — ದಟ್ಟಾಗು. -ಆಗು. to become thick, etc. (My.; ಮನ್ದೈಸು G.). ದಟ್ಟಾದದ್ದು (ವಿಕೀರ್ಣ G.).

ದಟ್ಟಗೆ daṭṭage. = ದಟ್ಟನೆ. in a thick-set manner, densely, in large numbers (Bh. 6, 8, 12); thickness, etc. ಪಯ್ರು ದಟ್ಟಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು (My.). ದಟ್ಟಗಾದ ವಸ್ತ್ರ (My.). ದಟ್ಟಗಾದ ಅನ್ನುಲಿ (My.).

ದಟ್ಟಣಿಸು daṭṭaṇisu. to be crowded together, etc. (ಇಟ್ಟಣಿಸು, ಗುಮ್ಪಾಗು G.).

ದಟ್ಟಣೆ daṭṭaṇe. the state of being thick, crowded together, close, etc. (ಅಟ್ಟಳಿ, ಇಟ್ಟಡೆ G.; Te. ದಟ್ಟನೆ; Mhr. ದಾಟಣ, ದಾಟಣೀ); a crowd (B. 3, 79); a noisy, troublesome throng (Bp. 8, 56; 37, 47; Bh. 2, 2, 113; 2, 3, 44; 7, 15, 51).

ದಟ್ಟನೆ daṭṭane. = ದಟ್ಟಗೆ, ದಟ್ಟಾನೆ. in a thick-set manner, etc. (My.).

ದಟ್ಟನ್ನ daṭṭa-anna₁. thick, dense, etc. (My.). ದಟ್ಟನ್ನ ಹಸೆ (B. 4, 61).

ದಟ್ಟಯಿಸು daṭṭayisu. = ದಟ್ಟಯ್ಸು. to grow thick, dense, close, to assemble in large numbers, etc. (Grj. 4, 76. 81. 111. 131; Rām. 6, 50, 5). ದಟ್ಟಯಿಸಿದ ಕತ್ತಲೆ (ಅನ್ಧತಮಸ್ Nr.).

ದಟ್ಟಯ್ಸು daṭṭaysu. = ದಟ್ಟಯಿಸು, ದಟ್ಟಿಸು 1. (ಅತಿಸಾನ್ದ್ರ ರ್ಥಂ Bhn. 25). ದಟ್ಟಯ್ಸುವ ತಮಾನ್ಧ (Bp. 3, 30).

ದಟ್ಟವಿಸು daṭṭavisu. = ದಟ್ಟಯಿಸು. (Rām. 6, 4, 31).

ದಟ್ಟಾನೆ daṭṭāne. = ದಟ್ಟಗೆ. (My.).

ದಟ್ಟಿ daṭṭi. a waist-band; a sash; a zone (ಸಾರಸನ Si. 279; My.; [Tu. ಜಟ್ಟಿ]; Te.; Sk. ಧಟೀ old cloth; a piece of cloth worn over the privities; ಧಟಿನೀ, a cotton cloth or string fastened round the loins; Mhr. ದಾಟೀ tightness). ಉಟ್ಟ ದಟ್ಟಿ ಎಷ್ಟು ಮಾಸಿದೆ! (B. 1, 6). ದಟ್ಟಿವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ, ಸೆಟ್ಟಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದ (Prv.). ಸೆಙಗಿನೊಳು ನವಿಲ ಗಙುವೆರೆದ ಕಾಗಿನ ದಟ್ಟಿ ಮೆಙಿಯೆ ನಡುವಿನೊಳು (Rāghc. 17, 64). see ಕೆನ್ದಟ್ಟಿ, ಬಲ್ಲಳ–, ಬಲ್ಲಾಳ–; Prv. s. ಧರ್ಮ.

ದಟ್ಟಿತು daṭṭitu. = ದಟ್ಟಿತ್ತು (Smd. 96). that is thick, etc. plural ದಟ್ಟಿದುವು (120).

ದಟ್ಟಿತ್ತು daṭṭittu. = ದಟ್ಟಿತು, q. v. (ಶಿವ, ಸಾನ್ದ್ರ Nn. 6, o. r. ದಟ್ಟ).

ದಟ್ಟಿಸು daṭṭisu. 1. = ದಟ್ಟಯ್ಸು, etc. to grow thick, etc. (J. 7, 5; 8, 26).

ದಟ್ಟಿಸು daṭṭisu. 2. = ದಡಿಸು. to rub out, as the writing on a sand-board or slate, to obliterate (My.; *cf.* ತೊಡಿಸು 2).

ದಟ್ಟಿಸು daṭṭisu. to scold, to menace, to intimidate (Mhr. ದಟಾವಣೇಂ, to menace; to intimidate; ದಟ್ಟಾ, ದಟ್ಟಾ, a scolding). see Bp. 11, 3; 14, 18; 38, 75; Rām. 3, 8, 10; Bh. 2, 2, 105; 4, 2, 65; J. 9, 18; 11, 28.

ದಟ್ಟು daṭṭu. 1. stumbling, tripping (M. ತೆಙು, to slip, stumble, mistake, err, fail, *cf.* ತಪ್ಪು; Tu. ದಙ್ಙು, to stumble). — ದಟ್ಟಡಿ. -ಅಡಿ. a tottering, toddling, waddling step (My.; Te.; B. 1, 25; Cpr. 3, 48; Abh. P. 3, 128; Grj. 3, 74. 77; Bp. 3, 40; Rsv. 4, 72; J. 19, 50; 28, 18).

ದಟ್ಟು daṭṭu. 2. = ದಟ್ಟ. a mass (Bh. 1, 10, 2); a crowd, a host, an army (ದಙ Ct. II, 69; J. 8, 26; 22, 3; Mhr. ದಾಟೀ; *cf.* ತಣ್ಣ, ಥಟ್ಟು).

ದಡ daḍa. 1. an imitative sound, indicating the rattling of thunder, the clattering of the contact of vessels, of window-shutters, etc., the gushing of water, the pattering of feet in running, and the tumbling of buildings. — ದಡಗರೆ. -ಕರೆ. to run or walk with a pattering noise (in busy preparations, My.). — ದಡಗರೆತ. -ಕರೆತ. running or walking about with a pattering noise (My.). — ದಡ ದಡ. rep. (My.; M. ತಡುದಡೆ; T. ತಿಡುದಿಡು; Mhr. ಥಡ ಥಡ, ದಡದಡ, ಧಡಾಧಡ). — ದಡ ದಡನೆ. with the sound of ದಡ ದಡ. (My.). ದಡ ದಡನೆ ಕದವಂ ಹಾಙ ತೆಗೆಯಲು (Bp. 43, 47). — ದಡ ದಿಡು. dupl. an exclamation (of noise, Rām. 6, 19, 25). — ದಡ ಬಡ. = ದಡ ದಡ. (My.). — ದಡ ಬಡಲು. the noise of rattling thunder, etc. (My.).

ದಡ daḍa. 2. an imitating sound, indicating trembling, quivering, palpitation, agitation, or hurry (Te. ದಡ; *cf.* ಗಡ 2, ಜಲ್, ತಡ 3). — ದಡ ದಡ, rep. (My.; Te. ದಡದಡ; Mhr. ಥಡಥಡ, ಧಡಧಡ). ದಡ ದಡ ಓದುತ್ತಾನೆ (My.). — ದಡ ದಡನೆ. in hurry and flurry (when reading, My.); disquietly, restlessly (in weltering on the ground from grief, My.). — ದಡ ದಡಿ. rapidity and animation of action; hurry and flurry; hurry-skurry; tremblingly, etc. (Rsv. 6, 33). — ದಡದಡಿಸು. to tremble, etc. (Grj. 6, 8; 7, 12; Bh. 7, 7, 62; Rsv. 8, 82 va.). — ದಡ ಬಡ. = ದಡ ದಡ. (Mhr. ದಡಫಡ). ದಡ ಬಡ ಮಾತಾಡು, to speak rapidly (My.). — ದಡ ಬಡನೆ. in hurry and flurry, quickly. ದಡ ಬಡನೆ ಓದು, ದಡ ಬಡನೆ ಮಾತಾಡು (My).

ದಡ daḍa. Tbh, of ತಟ. a bank, a shore (ಕುಲ್ಯ, ಕೂಲ Nn. 42; ತಟ 51; ಪ್ರಮಾಣ, ತಟ 139; ಕೂಲ, ತೀರ, ತಟ, etc. Si. 82; My.).

ಎರಡು ದಡ (ಪಾರಾವಾರ Nr.). ಸಮುದ್ರದ ದಡ (ಸಮುದ್ರ ತಟ Nn. 132). ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಕ್ಕೆ ಅಡಿಯೇ? (Prv.). see Si. 82. 423. 351.

ದಡಕು daḍaku. = ದಡ 1, (ದಬಕು). a sound used to imitate the clattering of the contact of vessel (My.). — ದಡಕು ದಡಕು. rep. (My.).

ಡಡಗ daḍaga. N. of some villages (My.).

ದಡನ್ಪುಡಿಕೆ daḍa₂-m-paḍike. impetuousness, force (My.). see Prv. s. ಒಡನ್ಪುಡಿಕೆ.

ದಡಲ್ daḍal. = ದಡಾರ್, ದಡುಂ. a sound imitating that which is produced when anything falls with force into water (My.).

ದಡಾಣಿ daḍāṇi. = ದಡಾಲಿ. a very stout woman (My.; see ದಟ್ಟ & ದಡಿ 1).

ದಡಾರ್ daḍār. = ದಡಲ್, etc. (My.). — ದಡಾರನೆ. with the sound of daḍār (My.).

ದಡಾರ daḍāra. (Tbh. of ದದ್ರು). measles (My.; Mhr. ದಾದರ, herpetic eruptions). see ಗೋಣಿ-.

ದಡಾಲಿ daḍāli. = ದಡಾಣಿ. a very stout woman. (My.).

ದಡಿ daḍi. 1. = ತಡಿ 1, etc., ದಣ್ಡ 3. a staff; a cudgel (ವೈಣವ, ಲಗುಡ, ದಣ್ಡ, etc. Mr. 442; My.); the penis (My.). ದಡಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ಮಡದೀ ಬಡೀಲಿಕ್ಕೆ (Prv.). [a beam of wood. ಗುಡಿಯ ದಡಿಬಿದ್ದು ಹಲ್ಲು ಹೋಹುದು ನೋಡಾ! Bv. 564]. see ಕುಡು-, ಕುಱು-, Bp. 29, 17; 57, 36; Bh. 8, 23, 4; Prv. s. ಬೊಗಳು 1. — ದಡಿಗೆಯ್ಯ. -ಕೆಯ್ಯ. Yama (ಅನ್ತಕ, ಜವ, ಅಱ, ದಮ್ಮ, etc. Śm. 12). — ದಡಿಯ. -ಅ 3. a club-like, very stout man (My.). — ದಡಿವಲೆ. -ಬಲೆ. a kind of net (Bh. 3, 9, 46).

ದಡಿ daḍi. 2. = ತಡಿ 3. a mattress, etc. (Bh. 6, 4, 140).

ದಡಿ daḍi. the border of a cloth (B. 3, 102; Mhr. ಧಡೀ).

ದಡಿಗ daḍiga. a man who bears a club (Cpr. 5, 75; Rām. 5, 8, 39; C. Bp. 47, 14). [2, a stalwart, a fat person. ಬಲ್ಲಡಿಗರ್ ವಸ್ತಿರ್ದರ್ಕೈವರಾಲದ ಕೆಳಗಿಂ ತೊಡರ್ದರ್ ನಮ್ಮಯ ಭಕ್ಷದೊಳ್ Pb. 3, 12. (T. ದಡಿಯಂ).

ದಡಿಸು daḍisu. = ದಟ್ಟಿಸು 2. to obliterate, etc. (My.; Mhr. ಧಡಾ, letters traced on the sand-board in instructing children to write or read).

ದಡುಂ daḍuṁ. = ದಡಲ್, etc. an imitative sound. (My.).

ದಡುಮು daḍumu. thickness, stoutness (T. ತಡಿಪ್ಪು). — ದಡುಮ. -ಅ 3. a very stout man (My.). — ದಡುಮಿ. a very stout woman (My.).

ದಡೂತಿ daḍūti. of close texture, thick and heavy, as cloth (My.; Mhr. ಧಡವತೀ, ಧಡೋತೀ). 2, respectability; wealth (My.).

ದಡೆ daḍe. = ದಡೆಯ. a weight of ten sērs and equivalent to the fourth of a maund (My.; Mhr., H. ಧಡಾ; Te.). ಬೆಲ್ಲವಿದ್ದ ಕಡೆ ನೊಣ, ದಡೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಮಣ (Prv.). 2, a weight put into the opposite side to counterbalance the receiving vessel (Mhr. ಧಡಾ, ಧಡೀ; My.; Te.; T. ತಡ್ಡೈ, ತಡ್ಡೆಯ; M. ತಡಯ). — ದಡೆ ಕಟ್ಟು. to produce equipoise (My.).

ದಡೆಯ daḍeya. = ದಡೆ No. 1. (My., also ದಡಿಯ). — ದಡೇದ ರೋಗ. cholera (S. Mhr. in Guḷedguḍḍa).

ದಡ್ಡ daḍḍa. 1. = ಜಡ್ಡ, ದಣ್ಡ. closeness; union. 2, a compound or double consonant (ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ Ct. II, 24). — ದಡ್ಡಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. = ದಡ್ಡ No. 2. (Ch.; Śmd. 38; ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ, ಒತ್ತಿನ ಅಕ್ಷರ Cm.).

ದಡ್ಡ daḍḍa. 2. a blockhead, a stupid, doltish, ignorant man [Tu. ದಡ್ಡೆ]; (My.; ಎಡಗ G.; B. 1, 4; *cf.* ದಡ್ಡು 2; Tbh. ಜಡ್ಡು; Mhr. ಧಡ್ಡ, rude, rough). ದಡ್ಡನಿಗೆ ಹೆಡ್ಡನೆನ್ದರೆ ಮಡ್ಡನಿಗೆ ಜಾಣಾ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ದಡ್ಡಕೆಲಸ. the business of a stupid man, *i. e.* a stupid business (My.). — ದಡ್ಡಗುಣ. a dull nature (ತಮಸ್ಸು, ತಾಮಸ G.; My.). — ದಡ್ಡದಾಮೋದರ. the stupid Kṛiṣṇa: a blockhead (My.). — ದಡ್ಡಬುದ್ಧಿ. a dull understanding (My.). — ದಡ್ಡಮಗ. a stupid, ignorant son (My.; B. 1, 4). — ದಡ್ಡಳು. a stupid female (ಮುಗ್ಧೆ G.; My.).

ದಡ್ಡತನ daḍḍatana. stupidity; ignorance (My.; ಮೋಹG.).

ದಡ್ಡಸ daḍḍasa. the drum of a Ḍomba (ಡೊಮ್ಬವಱೆ Śmd. II; Kk. 76).

ದಡ್ಡಿ daḍḍi. 1. = ದಡ್ಡೆ. a stupid female. Tu.

ದಡ್ಡಿ daḍḍi. 2. = ತಡಿಕೆ, etc. a tatty, a screen (My.); a curtain (ಜವನಿಕೆ Ct. II, 24). 2, what screens or encloses: a cage (ಪಂಜರ Ct. I, 11; but *cf.* ಪನ್ಜರ). 3, the flat roof of a house (ಮಾಳಿಗೆ Ct. II, 38; Kk. 46; Śs.). see ಬಲ್ಲಾಳ-.

ದಡ್ಡಿ daḍḍi. 3. = ದೊಡ್ಡಿ. a stable, etc. (B. 2, 45; 4, 144).

***ದಡ್ಡಿಸ daḍḍisa.** = ದಡ್ಡಸ? ಪೆಸರ್ ನಿನಗೆ ಕೇಳ್ ಮೊಸರ್ ಪೆಱಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ದಡ್ಡಿಸಕ್ಕೆ ಗುಱಯಪ್ಪುದೊಡ್ಡಱದು ತಿಪ್ಪುರ್ Ap. 3, 60.

ದಡ್ಡು daḍḍu. 1. an imitative sound. — ದಡ್ಡು ದಡ್ಡು. the sound of pounding by means of an ēta (My.), that of knocking at a door with the fist (My.).

ದಡ್ಡು daḍḍu. 2. = ಜಡ್ಡು 1. callosity, etc. q. v.

ದಡ್ಡೆ daḍḍe. = ದಡ್ಡಿ 1. a stupid female. (My.).

ದಡ್ಡೆಯ daḍḍeya. Tbh. of ದಾರ್ಢ್ಯ. hardness. — ದಡ್ಡೆಯನ್ನೋಗು. -ಪೋಗು. to become hard or unfeeling (Cpr. 7, 67).

ದಡ್ರಂಚೆ daḍrañce. = ದಡ್ರುಂಚೆ, ದಣ್ರುಂಚೆ, ದುಡ್ರುಂಚೆ. a profligate woman (ಪಾಜ್, ಸಿತಗೆ Śmd. II; Śm. 75; Kk. 91; o. rs. ದಡ್ರುಂಚೆ, ದಣ್ರುಂಚೆ, ದುಡ್ರುಂಚೆ).

ದಡ್ರುಂಚೆ daḍruñce. = ದಡ್ರಂಚೆ, q. v.

ದಣ್ daṇ. 1. = ಟಣ್, etc., ಧಣ, ದಣ 1, ದಣಲ್. an imitative sound. — ದಣ್ ದಣ್ rep. the sound of a gong (My.).

ದಣ್ daṇ. 2. a sound to imitate that of burning fiercely. — ದಣ್ ದಣ್. rep. (S. Mhr.; *cf.* Mhr. ಧಣಧಣಣೇಂ, ಧನಂಗಣೇಂ).

ದಣ daṇa. 1. = ದಣ್ 1. — ದಣ ದಣ. = ದಣ್ ದಣ್. (My.).

ದಣ daṇa. 2. = ದಣು 1, ದಣಿದು. P. p. of ದಣಿ, in ದಣಕೊಳ್ಳು (My.; B. 5, 126. 220). ಬೇನೆಯಿನ್ದ ದಣಕೊಣ್ಡನ (ಗ್ಲಾನ G).

ದಣಲ್ daṇal. = ದಣ್ 1, etc. (My.; Tu.).

ದಣವು daṇavu. = ದಣಿವು, ದಣು 2, ದಣುವು. fatigue (My.; ಊಕ, ಪ್ರಮಿಾತಿ, ವ್ಯಾಯಾಮ G.; B. 5, 231). — ದಣವಾಱಿಸು. -ಆಱಿಸು. to quench fatigue, to rest, to take rest (C.; B. 4, 14).

ದಣಾಯಕ daṇāyaka. = ದಣ್ಣಾಯಕ. an army chief. (My.).

ದಣಾವಟ್ಠಿ daṇāvaṭṭhi. = ಧನುವಟ್ಟಿ. one of the feats of wrestlers (Cpr. 5, 77).

ದಣಿ daṇi. = ತಣಿ 1. to grow fatigued or tired (ದಟ್ಟನ್ದಱು, q. v.; My.; B. 2, 13; 3, 71; Bh. 2, 4, 12; J. 4, 43; *cf.* ಚಳಿ 1). [Tu.]. ದಣಿದ ಎತ್ತಿಗೆ ಮಣುವೇ ಭಾರ (Prv.). 2, to be satisfied or satiated (Bp. 5, 57; 29, 17; J. 3, 10. 12; 5, 35. 48; My.). ಕಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? ಉಣ್ಡು ದಣಿದೆಯೋ? (Prv.).

ದಣಿ daṇi. (ಧಣಿ). Tbh. of ಧನಿ. a master, an owner (My.; B. 4, 170; B. 5, 85; Dp. 54, 1). ದಣೀ ಹೇೞಾಟ, ಬಡಗೀ ಮಾಡಾಟ (Prv.).

ದಣಿತನ daṇitana. mastership, proprietorship (My.).

ದಣಿಬ daṇiba. = ದಣಿಮ್ಬ, ದಳಿಮ್ಬ. a woman's cloth, sīre (Bp. 14, 5); cloth or raiment in general (Bh. 4, 8, 12).

ದಣಿಮ್ಬ daṇimba. = ದಣಿಬ, etc. (V. 9, 71 va.).

ದಣಿವು daṇivu. = ದಣವು, etc. fatigue [Tu. ದಣಿಕೆ]; (My.). 2, satisfaction, satiety, sufficiency (My.). ಭೋಜನದ ದಣಿವು (ಪರಿಯಾಪ್ತ, *i. e.* ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ಉಪಪನ್ನ Mr. 220).

ದಣಿಸು daṇisu. to cause to grow fatigued or tired (My.; ಶ್ರಮಗೊಳಿಸು G). 2, to satisfy (My., ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸು G.; J. 2, 25; 16, 30; 31, 60; 34, 34).

ದಣು daṇu. 1. = ದಣ, etc., in ದಣುಕೊಳ್ಳು (My.).

ದಣು daṇu. 2. = ದಣವು, etc. (My.). ದಣು ಪಟ್ಟವನು ಹೆಣವಾದರೂ ಹೋಱನೇ? (Prv.).

ದಣುವು daṇuvu. = ದಣವು, etc. fatigue. (My.; B. 3, 26. 55). — ದಣುವಾಗು. -ಆಗು. fatigue to be originated or come to or over (B. 4, 134; My.). — ದಣುವಾಱಿಸು. = ದಣವಾಱಿಸು. (B. 4, 134. 155. 176). — ದಣುವಾಱು. -ಆಱು. fatigue to be quenched or go (B. 2, 13; My.).

ದಣ್ಟಿ daṇṭi. = ದಗಡಿ. a harlot. ಒಣ್ಟಿ ಮಾಱು, ತಣ್ಟೆ ತೀರಿಸಿದರೂ (although the gallant etc.) ದಣ್ಟಿ ಕೋಲ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (to beat him, Prv.).

ದಣ್ಟು daṇṭu. a stalk (My.; Tu.; Te.; T., M. ತಣ್ಡು; see s. ತಟ್ಟೆ3; *cf.* ದಣ್ಡ). [ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲೆ ದಣ್ಟಂಗೆಣೆ Pb. 10, 17]. ಜೋಳದ ದಣ್ಟು (B. 3, 47). ತಾವರೆಯ ದಣ್ಟು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಮೃಣಾಲ Nn. 60). ಸೂರಣದ ದಣ್ಟು (ತಾಟ್ Śmd. I). ತಾವರೆ ನೆಯ್ದಿಲೆ ಮುನ್ತಾದವುಗಳ ದಣ್ಟು (ನಾಲ Si. 96). ಹುಲ್ಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದಣ್ಟು (ನಾಲಿ, ನಾಲ 306). ತರಕಾರಿಯ ದಣ್ಟು (ಕಡಮ್ಬ, ಕಲಮ್ಬ 310). ದಣ್ಟು ಮುಱಿದರೆ ಕಣ್ಟವಾದೀತೇ? (Prv.).

ದಣ್ಡ daṇḍa. = ದಣ್ಡು, ದಾಡೆ 1, ದಾಣ್ಡ. *a stick, a staff, a rod;* a pole; a cudgel (ಕೋಲ್ Śm. 106); *a kind of weapon.* 2, a churning stick (ಮಥನ, ಕಡೆವುದು Nn. 127; ಕಡವ ಕೋಲ್ Mr. 525). 3, *a stalk; a stem* (*cf.* ದಣ್ಟು). 4, a stick for striking the cords of a lute, for beating a drum, etc. (ವಾದ್ಯಕೋಣ, ಬಾಜಿಸುವ ಕುಡುಹು 127; ಹಱೆಯ ಕುಡುಹು 525). 5, the penis (ಅಪಮಾನ 127; 525; *cf.* ದಡಿ 1). 6, the oar of a boat. 7, a staff or pole as a measure of length, 4 hastas or 96 finger-breadths. ಎರಡು ಕೋಲಾಗೆ ದಣ್ಡಮೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 325). 8, an arm or leg. 9, a particular appearance in the sky similar to a staff or rod. 10, a staff or scepter; the rod as a symbol of judicial authority and punishment. 11, *punishment;* a fine, a mulct (ಅಪಹರಣೆ 525); imprisonment. 12, one of the caturōpāyas: open attack (ಉಪಾಯ 525); ಶಿಕ್ಷಿಸಲೊಡಮ್ಬಟ್ಟಡೆ ದಣ್ಡಮೆನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 267); violence. 13, capital punishment (ಶಿಕ್ಷೋಪಾಯ, ಕಡೆಯ ಉಪಾಯ, o. r. ಕೊಲುವ-, 127). 14, punishment personified: Yama (ಅನ್ತಕ, ಯಮ 127; ಅನ್ತಕ 525). 15, *a form of military array: a long line or column of troops.* 16, an army, a military force (ಪಡೆ, ಸೇನೆ 127; ಪಡೆ 525; *cf.* ದಟ್ಟು2). 17, an improper, useless act (ಅಪಕೃತ್ಯ, ಅಲ್ಲದ ಕೃತ್ಯ 127); pride. 18, *Daṇḍa, one of the three attendants of the sun.* 19, jaggory (probably in the shape of rods, ಗುಡ, ಬೆಲ್ಲ 127; ಗುಡ 525). — ಕಳ್ಳ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ದಣ್ಡ. — ದಣ್ಡ ಬೇಱೆ ಮುಟ್ಟಗೋಲು ಬೇಱೆ. — ದಣ್ಡಾ ತೆತ್ತವನೂ ಉಣ್ಡು ಹೇತವನೂ ಒನ್ದೇ (Prvs.). — ದಣ್ಡ ಕಟ್ಟು. to set a fine on (My.). ಅವನಿಗೆ ದಣ್ಡಾ ಕಟ್ಟಿ (B. 3, 13). — ದಣ್ಡ ಕೊಡು. to pay a fine (My.; B. 5, 84. 300). see Prv. s. ಪಿಣ್ಡ. — ದಣ್ಡ ಬೀೞು. a fine to be imposed upon (My.). ದಣ್ಡ ಬಿದ್ದರೆ ಮುಣ್ಡೇ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? (Prv.). see Prv. s. ಹಾದರ.

ದಣ್ಡಕ daṇḍaka. *N. of a vṛitta* (Ch.; ಮುಟ್ಟೆ ಬಹ ಪದದ ನುಡಿ Mr. 85). 2, a pole (ಗೞೆ, ಸ್ತಮ್ಭ 288). 3, N. of a forest-district in the Dekhan (Abh. P. 15, 23 va.). 4, N. of a man (Abh. P. 9, 15 va.).

ದಣ್ಡಾಹತ daṇḍa-āhata. struck with the churning-stick: *butter-milk.*

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 1. greatness, eminence, power, might, vigour (Te.; Bp. 23, 3; 24, 39; 36, 59; 61, 33; Rām. 6, 53, 55; J. 21, 39; T. ತಣಿ, to prosper, thrive, grow, increase; *cf.* ಕೆಯ್ 5, and Sk. ದಣ್ಡ, pride); abundancy, excess, redundancy (My.; Te.).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 2. anger, wrath; cruelty (ಸೆಣಸು Bhn. 27; Bp. 24, 21; Rām. 3, 8, 43; *cf.* ಚಣ್ಡಿ No. 5). — ದಣ್ಡಿಮೃಗಕುಲ. fierce wild beasts (Bp. 18, 56).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 3. = ದಡಿ 1. a staff, etc. — ದಣ್ಡಿವಲೆ. = ದಡಿವಲೆ. (Bh. 3, 13, 23).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 1. = ತಟಿ, etc., ದಣ್ಡೆ 2. a bank, a shore (B. 2, 22; 3, 100; Mhr. ದಾಣ್ಡೀ).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 2. having or bearing a staff or stick. 2, *a door-keeper, a warder,* a porter (ಭಾರಂಕ Bhn. 51). 3, a herald (ಉಚ್ಚಾರಕ Mr. 265). 4, a religious mendicant or Bhikṣu carrying a staff; an ascetic; Yama. 5, N. (of a poet, Bp. 54, 70).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 3. = ದಣ್ಡಿಗೆ. the beam of a balance (My.; Mhr. ದಾಣ್ಡೀ; see ಅಡ್ಡ-).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 4. an adze (ಬಾಚಿ Mr. 383).

ದಣ್ಡಿ daṇḍi. 5. = ದಣ್ಡೆ 1. a string. — ದಣ್ಡಿಸರ. a wreath-like line (Rām. 3, 8, 24).

ದಣ್ಡಿಕೆ daṇḍike. = ದಣ್ಡಿಗೆ. a stick, a staff. 2, a row, a line, a series. 3, a rope. 4, a string of pearls.

ದಣ್ಡಿಗ daṇḍiga. = ದಣ್ಡಗ, etc. (My.).

ದಣ್ಡಿಗೆ daṇḍige. = ದಣ್ಡಗ, etc. Tbh. of ದಣ್ಡಿಕೆ. = ದಣ್ಡಗ, q. v. (My.). 2, the beam of a balance (= ದಣ್ಡಿ 3, My.). 3, the backbone (Mhr. ದಾಣ್ಡ). ದಣ್ಡಿಗೆಯಸ್ತಿಯ ತೆಗದು, ಕೋಲನೆ ಮಾಡಿ

(Anubhava-śikhāmaṇi 11, 12-15). 4, the neck or long rounded board of a lute (Grj. 3, 98). [ವೀಣೆಯ ದಣ್ಡಿಗೆಯುಂ ತಳಿರ್ತುದೆ ಮ್ನೊನ್ದು ಶಂಕೆಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದಳ್ Ap. 7, 21]. ವೀಣೆಯ ದಣ್ಡಿಗೆ (ಪ್ರವಾಲ Si. 457). ವೀಣೆಯ ದಣ್ಡಿಗೆ ತೋಳು (ಪ್ರವಾಲ, ವೀಣಾದಣ್ಡ 63). 5, the lute itself (ವೀಣೆ, ವಲ್ಲಕಿ, ವಿಪಂಚಿ Nr.; Te. ದಣ್ಡಿ; T. ತಣ್ಡು). [ಎನ್ನ ಕಾಯವ ದಣ್ಡಿಗೆಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ ... ಬತ್ತೀಸ ರಾಗವ ಹಾಡಯ್ಯ Bv. 498]. ತನ್ತ್ರಿಯ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಜಿಸುವ ದಣ್ಡಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣ ಮೊದಲಾದುವು (ತತ, ವೀಣಾದಿಕೆವಾದ್ಯ Nr.). see Bp. 19, 6. 8. 5, (the pole of a palankeen, Mhr. ದಾಣ್ಡೀ), a kind of soft-going palankeen (My.; Te.; T. ತಣ್ಡಿಗೈ; M. ತಣ್ಡು; Grj. 3, 91 va.; Bp. 50, 16; 55, 9; C. Bp. 47, 39; J. 7, 3; 31, 14; 33, 20). [ದಣ್ಡಿಗೆಗೆ ವೇಣುವನಂಗಳುಂ ... ಆ ಪಡೆಗೆ ನೆಱಿಯವೆನಿಸಿ Pb. 9, 104 va.; Cv. 367]. ದಣ್ಡಿಗೆಯನೇಱುವಂ (ನರವಾಹನ Mr. 247). ದಣ್ಡಿಗೆ ಹೊಱೋ ಬೋಯಿಯರು ಕಱಾ ಹುಡುಕ್ಯಾರೇ? — ದಣ್ಡಿಗೇ ಮೇಲೆ ನಾಯಿ ಕುಣ್ಡ್ರಿಸಿದರೆ ಹೇಲು ಕಣ್ಡು, ಹಾಱುತು (Prvs.). see Prv. s. ಪಂಚಾಳ. — ದಣ್ಡಿಗೆಯ ಗುಡ್ಡಾದೇವಿ. N. (Bp. 59, 7). — ದಣ್ಡಿಗೆವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to seize a lute (J. 22, 24).

ದಣ್ಡಿತ daṇḍita. punished, chastised; fined. (Bp. 32, 1; 39, 56).

ದಣ್ಡಿಪಾದ daṇḍi-pāda. N. of a snake (Bp. 46, 28).

ದಣ್ಡಿಲ daṇḍila. = ಚಣ್ಡಿಲ. a barber (ದಿವಾಕೀರ್ತಿ, ನಾವಿನ್ದ Mr. 376).

ದಣ್ಡಿಸು daṇḍisu. to punish, to chastise; to control; to mortify etc. (My.; Bp. 11, 8; 53, 34; 54, 15; Abhā. 1, 50; Śsv. 4, 85; B. 4, 93; 5, 7. 40).

ದಣ್ಡಗ daṇḍaga. = ದಣ್ಡಿಗ, ದಣ್ಡಿಗೆ. a pole set horizontally in the corner of a room and used as a shelf (My.). see ಮೂಲೆ-.

ದಣ್ಡಣೆ daṇḍaṇe. = ದಣ್ಡನೆ. Tbh. of ದಣ್ಡನ. (My.; ಕಾರಣೆ, ಯಾತನೆ Hlā.; Mr. 392; Abh. P. 9, 15 va.; ಶಾಸ್ತಿ G.; B. 5, 188). see Prv. s. ಥಾರಾಳ.

ದಣ್ಡಧರ daṇḍa-dhara. a staff-bearer; a king; a magistrate; *Yama;* a porter.

ದಣ್ಡನ daṇḍana. = ದಣ್ಡಣೆ. beating, punishing, chastising, inflicting punishment; torment, the pains of hell.

ದಣ್ಡನಾಥ daṇḍa-nātha. the leader of an army, a general (ಅನೀಕಸ್ಥ, ಚಮೂಪತಿ Mr. 269); a judge, a magistrate; a head police-officer. see Bp. 4, 13; 57, 83; 59, 27; ಪದಿನೆಣ್ಬರ್.

ದಣ್ಡನಾಯಕ daṇḍa-nāyaka. = ದಣ್ಡನಾಥ, ದಣ್ಣಾಯಕ. (ಸೇನಾನಿ, ವಾಹಿನೀಪತಿ, etc. Hlā.). see Bp. 57, 87; 58, 66; 59, 68.

ದಣ್ಡನೀತಿ daṇḍa-nīti. application of the rod, administration of justice. 2, the system of civil and military administration taught by Cāṇakya and others. 3, *logical philosophy, ethics, system of morals.*

ದಣ್ಡನೆ daṇḍane. = ದಣ್ಡಣೆ. (My.; B. 5, 9; Bp. 61, 35).

ದಣ್ಡಪಾಣಿ daṇḍa-pāṇi. staff-handed. 2, Yama (Mr. 49). 3, a mace-bearer, a peon or ōlekāṛa; see ಪದಿನೆಣ್ಬರ್; Bp. 24, 39.

ದಣ್ಡಪಾರುಷ್ಯ daṇḍa-pāruṣya. actual violence; cruel or harsh infliction of punishment. (R.).

ದಣ್ಡಪ್ರಣಮ daṇḍa-praṇama. a prostration of the body, at which the body so-to-say lies as straight as a stick (Bp. 25, 35; 28, 61). see ಸಾಷ್ಟಾಂಗ-.

ದಣ್ಡಪ್ರಣಾಮ daṇḍa-praṇāma. = ದಣ್ಡಪ್ರಣಮ. (Bp. 2, 21. 50; 7, 18; 46, 63).

ದಣ್ಡಮಧ್ಯ daṇḍa-madhya. the midmost or central rod, the tongue of a balance. see ಬಸಿ.

ದಣ್ಡಯಾತ್ರೆ daṇḍa-yātre. a line-procession: a solemn or festive procession in state or with attendants, especially a bridal procession. 2, warlike expedition, conquest of a region. (My.).

ದಣ್ಡರತ್ನ daṇḍa-ratna. an excellent daṇḍa or kind of weapon (Cpr. 6, 106 va.).

ದಣ್ಡವತ್ daṇḍa-vat. having a stick; like a stick. 2, = ದಣ್ಡವತ್ಪ್ರಣಾಮ (Mhr.).

ದಣ್ಡವತ್ಪ್ರಣಾಮ daṇḍavat-praṇāma. = ದಣ್ಡಪ್ರಣಾಮ. (My.).

ದಣ್ಡವಿಷ್ಕಮ್ಭ daṇḍa-viṣkambha. *a post or a stake to which is fastened the string that works the churning-stick.*

ದಣ್ಡಹಸ್ತ daṇḍa-hasta. = ದಣ್ಡಪಾಣಿ. (Sk.; R.).

ದಣ್ಡಾಜೀವಕ daṇḍa-ājīvaka. a staff-beggar: a Brahmacāri or an ascetic who uses the staff that distinguishes him as such a one, merely to get a livelihood: a hypocrite, a deceiver (ಮಾಯಿಕ, etc., ಮಾಯೆಗೆಯ್ವಂ Mr. 227).

ದಣ್ಡಾದಣ್ಡಿ daṇḍā-daṇḍi. stick against stick; single stick, cudgelling, fighting with sticks and staves. (Cpr. 10, 70).

ದಣ್ಡಾಧಿಪ daṇḍa-adhipa. = ದಣ್ಡನಾಥ. an army chief. (Bp. 37, 70).

ದಣ್ಡಾಧೀಶ್ವರ daṇḍa-adhīśvara. = ದಣ್ಡಾಧಿಪ. (Bp. 36, 1).

ದಣ್ಡಾನ್ವಯ daṇḍa-anvaya. line-drift or tenor: paraphrase (My.).

ದಣ್ಡಾಸನ daṇḍa-āsana. *a kind of arrow* (or of bow, ತೀರಿ, ತಪ್ಪಲ, ಬಿಲ್ಲ ಭೇದಂಗಳ್ Mr. 294).

ದಣ್ಡು daṇḍu. Tbh. of ದಣ್ಡ (Śmd. 364). an army (C.; Te.; T., M. ತಣ್ಡು). ದಣ್ಡಾಗಲಿ ದಾಱಿಯಾಗಲಿ ಉಣ್ಡರು, ಮುಗನೇ!—ದಣ್ಡಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಕ್ಕೆ ಚನ್ದ, ನೋಡಕ್ಕೆ ಭಯ. — ದಣ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟದು ಹಾವದರ ವಲ್ಲ, ಬಱದಲ್ಲಿ ಕದ್ದದು ಕಳವಲ್ಲ. — ದಣ್ಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸೋದರ ಮಾವನೇ? (Prvs.). see B. 5, 41. 51. 59. 63. 68. 2, a staff, in ದಣ್ಡುಕೋಲು, q. v. — ದಣ್ಡಿನವ. -ಅವ. a man belonging to the army; a soldier (My.; B. 4, 10). — ದಣ್ಡು ಇಡು. to put an army (B. 4, 80); to keep an army (B. 4, 216; My.). ದಣ್ಡು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳು, to procure an army for oneself (4, 216); to keep an army (My.). — ದಣ್ಡು ಕೂಡಿಸು. to assemble an army (B. 4, 9; My.). — ದಣ್ಡುಕೋಲು. the staff given to a Brāhmaṇa at initiation or at the investiture with the sacred thread (My.). — ದಣ್ಡು ಬಿಡು. to encamp an army (My.; Bp. 22, 28). [—ದಣ್ಡುವರ್. -ಬರ್. to raise an army and attack. ಗೊಜ್ಜಿಗನೆಮ್ಬ ಸಕಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬೆಸಸೆ ದಣ್ಡುವನ್ದ ಮಹಾ ಸಾಮನ್ತರಂ Pb. 9, 52 va.]. — ದಣ್ಡೆತ್ತು. -ಎತ್ತು. to levy an army (My.; B. 4, 30. 218). ದಣ್ಡೆತ್ತಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಱಡುವಿಕೆ (ಯಾನ Si. 262).

ದಣ್ಡುಗಾಱ daṇḍu-gāṛa. = ದಣ್ಡಿನವ. a soldier. (My.).

***ದಣ್ಡುರುಮ್ಬೆ daṇḍurumbe.** virago. ಅಮ್ಬೆಯೆಮ್ಬ ದಣ್ಡುರುಮ್ಬೆ Pb. 1, 80 va.

ದಣ್ಡುೞಿಗ daṇḍa-uḷiga. a man upon whom a fine is imposed or who is liable to one (ದಣ್ಡದೊಳ್ ಪಡೆದವಂ Śmd. I, o. r. ಪಡೆವವಂ).

ದಣ್ಡೆ daṇḍe. = ದಡ್ಡ 1. the state of being adjoining or close by, vicinity (My.; Te.; Te. also: side, *cf.* ತಟ್ಟು 5).

ದಣ್ಡೆ daṇḍe. 1. = ದಣ್ಡೆ 5. a string (see ದಣ್ಡಿಕೆ No. 4); a garland, a wreath (Cpr. 7, 43; Bp. 18, 2; 22, 32; ಆಪೀಡ, ಬಾಸಿಗ Nr.; ವೈಕಕ್ಷ Mr. 334; My.; Te.). [ದಾಸವಣ ದಣ್ಡೆಯಿಂ ತೋರದಿಣ್ಡೆಯಾಡಿದನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱಿದ ಕಣ್ಡದಿಣ್ಡೆಗಳುಂ Pb. 11, 140 va.]. ಮುತ್ತಿನ ದಣ್ಡೆ (ವಾಲಪಾಶ್ಯೆ, ಪಾರಿತಥ್ಯೆ Nr.). ದಣ್ಡೆ ನಿಡಿದಾಗಿರಲು ಸ್ರಗುವಕ್ಕು

(Mr. 334). ಮಣ್ಡೆಯೊಳಗಿರುವ ಹುವ್ವಿನ ದಣ್ಡೆಗಳು (ಮಾಲ್ಯ, ಮಾಲೆ, ಸ್ರಕ್ Si. 229). see Si. 218. 219. 2, a gymnastic exercise performed with the body, turning it windingly up and down while it is stretched at full length, resting on the hands and toes only (My.; Mhr. ದಣ್ಡ; Te. ದಣ್ಟೆ.= ಕುಸ್ತಿ). 3, the position of the knees being firmly put down (Bh. 1, 14, 11. 20. 24), or the hands (Bp. 26, 12; 38, 18). 4, the position of the hands when they hold the bow and push or discharge it (ಬಿಲುವಿಡಿದು ನೂಕುವ ಕರಂ Mr. 297; Grj. 8, 24; Rśv. 5, 99). 5, a full and firm grasp (Bh. 2, 2, 95). 6, = ದಣ್ಡ No. 15, a long line of troops (see ದಣ್ಡೆಗೊಡು No. 3). — ದಣ್ಡೆಗಟ್ಟು. -ಕಟ್ಟು. to make a wreath or garland (Śśv. 2, 64). — ದಣ್ಡೆಗೊಡು. -ಕೊಡು. to perform or assume the daṇḍe No. 3 (Bp. 26, 12; 38, 18). 2, to perform or take the daṇḍe No. 4 (Rśv. 5, 123). 3, (horsemen) to form a long line (Rśv. 13, 85). — ದಣ್ಡೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to take or assume the daṇḍe No. 4 (Rśv. 5, 55 va.; Śśv. 4, 59). — ದಣ್ಡೆವಲಗೆ (?) (Bh. 6, 41, 36).

ದಣ್ಡೆ daṇḍe. 2. = ದಣ್ಡ 1. a bank, a shore (My.; Rām. 3, 8, 24; B. 3, 119. 123). — ದಣ್ಡೆಗುಣ್ಟ. along the shore (B. 4, 205; My.).

*__ದಣ್ಡೆ daṇḍe.__ 3. = ದಣ್ಡು. an army; a way of throwing arrows. ಶಿವಶರಣೆಪ್ಪ ದಣ್ಡೆಯ ಹೂಡ ಗಣಮೇಳಾಪವೆಪ್ಪಲಗಿನಿಸ್ತಿಱವೆ Bv. 699.

ದಣ್ಡೋತ್ಪಲ daṇḍa-utpala. = ಗಣ್ಡೋತ್ಪಲ. *a species of plant* (= ಸಹದೇವಿ).

ದಣ್ಡೋರ daṇḍōra. ದಣ್ಡೋರೆ. = ಡಂಗರ, etc. an oral proclamation. (My.; Te.). — ದಣ್ಡೋರೆ ಹಾಕಿಸು. to cause to be proclaimed by beat of drum (My.).

ದಣ್ಡ್ರುಂಚೆ daṇḍruñce. = ದಡ್ರುಂಚೆ, q. v. a profligate woman.

ದಣ್ಣನೆ daṇṇane. in a fatiguing manner. — ದಣ್ಣನೆ ದಣಿ. to become greatly fatigued (B. 5, 319).

ದಣ್ಣಾಯಕ daṇṇāyaka. Tbh. of ದಣ್ಡನಾಯಕ. an army chief. see ಜಗದೇವ-.

ದಣದಣಾದಣ daṇı-daṇā-daṇa. a sound used to imitate that of a gong or a bhēri (C. Bp. 47, 31; *cf.* ಢಾಣ್ಢಱ ಢಱ).

ದತ್ತ datta. given, granted, presented, made over, assigned; placed, etc. (Bp. 7, 16); a gift, a present. ದತ್ತಾ ಕೊಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದವ ಎತ್ತಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). 2, = ದತ್ತಪುತ್ರ.

ದತ್ತಕ dattaka. = ದತ್ತಪುತ್ರ. (My.). 2, one of the heirs acknowledged by law. 3, N. (Bp. 40, 18).

ದತ್ತಪುತ್ರ datta-putra. a son given away by his natural parents to persons engaging to adopt him; an adopted son (My.; B. 4, 217). ದತ್ತಪುತ್ರನಿಗೆ ಪಿತೃಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವದೋ? (Prv.).

ದತ್ತಹೋಮ datta-hōma. a hōma made at the adoption of a son (My.).

ದತ್ತಾಕ್ಷರ datta-akṣara. a put or placed letter (Kāvy. III, 2, B, 75 seq.).

ದತ್ತಾತ್ರೇಯ datta-ātrēya. N. of a sage, son of Atri and Anasūyā (My.). 2, N. of an avatāra of Viṣṇu (My.).

ದತ್ತಾಪಹಾರ datta-apahāra. the resumption of a gift (My.).

ದತ್ತಾಪ್ರದಾನಿಕ datta-a-pradānika. non-delivery or resumption of gifts. (R.).

ದತ್ತೂರ dattūra. = ದತ್ತೂರಿ, ದುತ್ತೂರ, etc. Tbh. of ಧತ್ತೂರ. the thorn-apple, Datura alba Wall. and D. fastuosa Lin. (My.). ದತ್ತೂರರಸ (Śmd. 225).

ದತ್ತೂರಿ dattūri. = ದತ್ತೂರ. (My.).

ದತ್ವ datva. the letter or syllable ದ (Śmd. 135. 291. 342. 347).

ದದ್ದರಿಸು daddarisu. the skin to get pustules from inward heat, swellings from bites, blows, etc. (My.; *cf.* ದದ್ದು, etc.).

ದದ್ದಾಲ daddāla. a middle-sized tree, Careya arborea Roxb. (St. & Pl.; Tu. ದಡ್ಡಾಲೊ, ದಡ್ಡಲ್).

ದದ್ದು daddu. the state of being cracked or not sound, as an earthen vessel (My.; *cf.* Te. ತೆಗು, to be broken? Sk. ದರತ್?). — ದದ್ದುಮಡಿಕೆ. a vessel with a crack (My.; see Prv. s. ಕುಲುಕು 2).

ದದ್ದು daddu. = ತದ್ದು. Tbh. of ದದ್ರು. (Si. 202; Te. ದದ್ದು, ದದ್ದುರು; also: swellings from mosquito-bites, etc.).

ದದ್ರು dadru. = ತದ್ದು, ದಡಾರ, ದದ್ದು, ದದ್ರೃ, cutaneous and herpetic eruptions, rash, herpes; a kind of leprosy; a ring-worm.

ದದ್ರುಘ್ನ dadru-ghna. *the ringworm-shrub, Cassia alata or tora* Lin.

ದದ್ರುಣ dadruṇa. *herpetic, afflicted with cutaneous diseases or ringworm.*

ದದ್ರುರೋಗಿ dadru-rōgi. = ದದ್ರುಣ. *herpetic, etc.*

ದಧಿ dadhi. *milk thickened or coagulated by heat, curds* (ಮೊಸರ್ Mr. 182).

ದಧಿತ್ಥ dadhittha. *the wood-apple tree, Feronia elephantum* Corr.

ದಧಿಫಲ dadhi-phala. *the wood-apple tree.*

ದಧಿಮಣ್ಡ dadhi-maṇḍa. *the liquid part or skim of curdled milk, whey* (see Hlā. s. ಮಜ್ಜಿಗೆ).

ದಧಿಮನ್ಥ dadhi-mantha. the churning of coagulated milk. 2, butter-milk (ಕಯ್ಯಾಳ Mr. 219).

ದಧಿಮುಖ dadhi-mukha. N. of a serpent. 2, N. of a monkey (My.).

ದಧಿವಿಘಾತ dadhi-vighāta. a churning-stick (ಕಡಗೋಲ್ Mr. 183).

ದಧಿಸಕ್ತು dadhi-saktu. *barley-meal mixed with curds.* see Nr. s. ಕಲಸು 1.

ದಧಿಸಾರ dadhi-sāra. *fresh butter.*

ದಧೀಚಿ dadhīci. N. of a ṛiṣi (Bp. 3, 77; 43, 41; 53, 5; 54, 38). see ಮುಖ್ಯಋಷಿ.

ದಧ್ಯನ್ನ dadhi-anna. ದಧ್ಯೋದನ. boiled rice mixed with curdled milk, etc. (My.).

ದನ dana. = ದನವು. Tbh. of ಧನ (Śmd. 339). cattle (My.; ಸುಲಿ Śm. 107); a cow, a bullock (My.). ದನಗಳು (Si. 320. 323. 400). ದನದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ದಾಯಾದಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? — ದನದ ಮುನ್ದೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಕುದುರೇ ಹಿನ್ದೆ ಹೋಗಬೇಡ. — ದನಾ ತಿಮ್ಬುವವನಿಗೆ ಸಗಣಿ ಆಸೆಯೇ? — ದನಾ ಮೇಯಿಸುವವನಿಗೆ ಧನ ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ದನ ಕಱು. dupl. (My.; B. 3, 15; 5, 114. 235). — ದನ ಕಱು. = ದನ ಕಱು. (My.; B. 3, 90).

ದನವು danavu. = ದನ, (My.). ದನವಿನ ವರ್ಣ ಹಾಲಲ್ಲಿ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv.).

ದನಿ dani. Tbh. of ಧ್ವನಿ (Śmd. 368). a sound, a voice, a report (ಧ್ವಾನ Kk. 25; ಸೊಪ್ಪುಳ್ 94; ಸೊಪ್ಪಳ, ಅಬ್ಬರ, ಸರ, etc., ಧ್ವಾನ Śm. 30; Cpr. 2, 93 va., twice; My.). [ಇದು ಲೀಲಾನ್ದೋಳಮಿನ್ದೂಳದ

ದನಿ ನೆಱೆಗೊಳ್ವನ್ನೆಗಂ ಪಾಡಲೆನ್ದೆಱಿದಳಂ ತೂಗುತ್ತುಮಿರ್ದುರ್ Ap. 4, 9]. ಮುಗಿಲ ದನಿ (ಮೊಳಗು Śmd. I; Śm. 35). ನವಿಲ ದನಿ (Śm. 29). ಸಿಡಿಲ ದನಿ (ಮೊಳಗು Kk. 73). ತಱಗೆಲೆಗಳ ದನಿ (ಮರ್ಮರ, etc. Hlā.). ದೊಡ್ಡ ದನಿ (ಪ್ರವಚ Nn. 88). — ದನಿಗೂಡು. -ಕೂಡು. a tone to be added (Bp. 19, 10). — ದನಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. the voice to be spoiled; to become hoarse, etc. (My.). — ದನಿಗೆಯ್. to sound, to utter sounds. ಗಾಳಿಗೆ ದನಿಗೆಯ್ವ ಬಿದಿರು (ಕೀಚಕ, etc. Hlā.). — ದನಿಗೇಳ್. -ಕೇಳ್. to hear a sound, etc. (J. 23, 21). — ದನಿಗೊಡಿಸು. -ಕೊಡಿಸು. to cause to sound, to sound (Bp. 26, 68). — ದನಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. to produce a sound; to utter sounds; to utter a loud sound, to bawl; to echo; etc. (Bp. 14, 18; 19, 52; 35, 5; 60, 28. 29). — ದನಿದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a mass of sounds (Cpr. 8, 98). — ದನಿದೋಱಿಸು. -ತೋಱಿಸು. to cause a sound to become manifest or to be heard (Rām. 3, 8, 7). — ದನಿದೋಱು. -ತೋಱು. to manifest, *i. e.* to produce, a sound (Bp. 33, 15; Śsv. 2, 49). — ದನಿಯಾಗು. -ಆಗು. a sound to become manifest or be produced (Bp. 26, 26). — ದನಿಹೀನ. a man with a defective voice (My.).

ದನು danu. *Danu,* one of the daughters of Dakṣa, wife of Kaśyapa, and *mother of the Dānavas.*

ದನುಗೂರು danugūru. a place in Mysore (Rsv. 1, 62).

ದನುಜ danu-ja. *a Dānava* (ಮಧು, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ Nn. 13).

ದನುಜಭಂಜನ danuja-bhañjana. destroyer of dānavas. 2, Viṣṇu (My.).

ದನುಜಮಥನ danuja-mathana. Kriṣna (J. 14, 28).

ದನುಜಹರ danuja-hara. Kriṣna, Viṣṇu (Bhāgavata 10, 18, 10).

ದನುಜಾರಿ danuja-ari. Kriṣna (J. 7, 55).

ದನುಜೇನ್ದ್ರ danuja-indra. Rāvaṇa (Abh. P. 13, 104).

ದನ್ತ್ dant. ದತ್. = ದನ್ತ. see ಷೋಡತ್.

ದನ್ತ danta. = ಜನ್ತ. *a tooth* (ಹಲ್ಲು Nn. 36; ದಶನ, ಹಲ್ಲು 81); a tusk, a fang. 2, *an elephant's tusk, ivory.* 3, an elephant (ಗಜ, ಆನೆ 81). 4, the peak of a mountain (ಶೃಂಗ, ಕೋಡು 81). 5, the side or ridge of a mountain; a class of mountains (ಅದ್ರಿವಿಭೇದ 81). 6, the number 32 (ಮೂವತ್ತೆರಡು Mr. 348). 7, a thorn (ಕಣ್ಟಕ, ಮುಳ್ಳು 81). 8, a certain tree (ತರುಭೇದ 81). — ದನ್ತದೋಲೆ. -ಓಲೆ. an ōle of ivory (Śsv. 3, 9; My.).

ದನ್ತಚರ್ವಣ danta-carvaṇa. chewing with the teeth. see ಅವುಡು.

ದನ್ತಚ್ಛದ danta-c-chada. *a lip.*

ದನ್ತಧಾವನ danta-dhāvana. cleaning (or washing) the teeth (ಮುಕ್ಕುಳಿ Kk. 56; Cpr. 8, 105 va.). 2, a piece of stick for doing so. 3, *the tree Acacia catechu* Willd. — ದನ್ತಧಾವನಗೆಯ್. to clean the teeth (Bp. 14, 5).

ದನ್ತಭಾಗ danta-bhāga. *the fore-part of an elephant's head.*

ದನ್ತಮೂಲ danta-mūla. *the root of a tooth* (ಕರಿತ, ಆನೆಯ ಮೊದಲ ಕೊಮ್ಬು Mr. 155).

ದನ್ತವಕ್ರ danta-vakra. N. of a Dānava and prince (Bhāgavata 10, 100, 19).

ದನ್ತವಾಸಸ್ danta-vāsas. *a lip.*

ದನ್ತವಿಕಸನ danta-vikasana. displaying the teeth. see ಕಿರಿ.

ದನ್ತಶಠ danta-śaṭha. acid; sourness. 2, *the common lime, Citrus acida.* 3, *the wood-apple tree, Feronia elephantum* Corr.

ದನ್ತಶಠೆ danta-śaṭhe. *wood sorrel, Oxalis pusilla* Salisb.

ದನ್ತಸ್ವಾನ danta-svāna. a sound of the teeth (see s. ಕಮ್ಮು 1).

ದನ್ತಹೀನ danta-hīna. toothless. (ಕುದುರೆಗೆ ಹಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ) ಹೆಚ್ಚು ಕುನ್ದಾಗೆ ದನ್ತಾಧಿಕಂ ದನ್ತಹೀನಂ (Mr. 277).

ದನ್ತಾಂಕುರ danta-aṅkura. pointed blades of grass (ಮೊಳಕೆಹುಲ್ಲು G). 2, the point of a tooth (ಹಲ್ಲಿನ ತುದಿ G.).

ದನ್ತಾಧಿಕ danta-adhika. having additional teeth. see s. ದನ್ತಹೀನ.

ದನ್ತಾಬಲ dantābala. = ದನ್ತಾವಲ.

ದನ್ತಾವಲ dantāvala. *an elephant* (ದನ್ತಾವಳ Rām. 5, 8, 52). 2, = ಗಜಾಸುರ. see Bp. 46, 1; 49, 38; 57, 88; 58, 52; 59, 58.

ದನ್ತಾವಲಾರಿ dantāvala-ari. Śiva (Bp. 49, 38).

ದನ್ತಿ danti. having teeth, tusks, or fangs. 2, *an elephant* (ಆನೆ Nn. 28. 81). 3, the croton-oil plant, Croton tiglium Lin. (ಜಾಪಾಳದ ಸತ್ತೆ Si. 158). 4, a black sort of thorn-apple (ಕರೇ ಉಮ್ಮತ್ತ 158). 5, the number 8 (Ch.). — ದನ್ತಿಮೊಗನಯ್ಯ. the father of Gaṇapati, Śiva (My.).

ದನ್ತಿಕಪೋಲ danti-kapōla. the temples of an elephant (ಆನೆಯ ಗಣ್ಡಸ್ಥಲ Nn. 87).

ದನ್ತಿಕೆ dantike. *the croton-oil plant, Croton polyandrum* Roxb., or *Croton tiglium* Lin.

ದನ್ತಿಪುರ danti-pura. Hastināpura (J. 26, 77).

ದನ್ತಿಮುಖ danti-mukha. Gaṇapati (My.).

ದನ್ತಿವೃನ್ದ danti-vṛinda. a troop or herd of elephants (ಘಟೆ Mr. 155).

ದನ್ತುರ dantura. *having long or projecting teeth.* 2, jagged, notched, serrated, uneven. 3, waving, undulatory. 4, rising, as hair, bristling.

ದನ್ತುರಿತ danturita. having prominent teeth, toothed; notched; bristling; undulatory, waving (Cpr. 3, 50 va.; Abh. P. 12, 2 va.).

ದನ್ತೆ dante. *ivory.*

ದನ್ತ್ಯ dantya. dental, as a letter (Śmd. 27).

ದನ್ದಲೆ dandale. = ದಾನ್ದಲೆ. vexation, molestation, chicanery (My.; Mhr., H. ಧಾನ್ದಲ).

ದನ್ದಶೂಕ dandaśūka. biting; *a snake.*

ದನ್ದಶೂಕೇಶ್ವರ dandaśūka-īśvara. the snake śēṣa (J. 24, 26).

ದನ್ದುಗ danduga. intricacy, complication, bewilderment (Ch. v. 17; Cpr. 8, 44 va.; J. 1, 6); vexation, trouble, annoyance (Cpr. 9, 16; Grj. 4, 106; Bp. 24, 17; J. 19, 24; My.). [ಅನ್ತರಂ ಯಮುಸ್ಥಾನಮನೆಯ್ದಿ ಸುತ್ತಿದುವೆ ದನ್ದುಗಮೆನ್ತೆರ್ದೆ ಮುಟ್ಟಿ ಕೂರ್ತು ಪೇಟ್ Pb. 13, 3; Ap. 1, 56; ದನ್ದುಗ ಬಿಡದು ಮನದ ಸನ್ದೇಹ ಹಿಂಗದಾಗಿ Bv. 37]. ಬನ್ಧನವ ಮಾಡಿದರು (*i. e.* -ರೂ) ಸನ್ದ ಜ್ಞಾನಿಯೊಲೇಸು! ಹೊನ್ನಿ ಸಾಸಿರವ ಕೊಡುತಿರಲು (*i. e.* -ಲೂ) ಕರ್ಮಿಯ ದನ್ದುಗವೆ ಬೇಡ! (Sp.). — ದನ್ದುಗಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to begin to be in trouble, to fall into trouble (J. 22, 41). busy preparation, bustle (Abh. P. 13, 11 va.). — ದನ್ದುಗಬಡಿಸು. -ಪಡಿಸು. to trouble, to annoy (Dp. 149, 10). — ದನ್ದುಗಬಡೆ. -ಪಡೆ. = ದನ್ದುಗಗೊಳ್. (J. 7, 47).

ದಪ್ dap. = ಡಬ್, ದಪ 1. a sound in imitation of the fall of *heavy* bodies, as cocoanuts, etc.: plump! whop!; and of smart slapping and striking. ದಪ್ಪೆನ್ತ ಬೀಱು, ದಪ್ಪೆನ್ತ ಬಡಿ (My.).

ದಪ dapa. 1. = ತಪ, ದಪ್ q. v., ದಬ, ದೊಪ್, ದೊಪ್ಪ 2. (My.; Mhr. ದಪ, ಧಪ). — ದಪದಪ. rep. ದಪ ದಪ ಬೀಱು, ದಪ ದಪ ಬಡಿ (My.). — ದಪ ದಪನೆ. with the sound of ದಪ ದಪ (My.).

-ದಪ da₇-apa₃. 2. = -ದಪ್ಪ 1, -ದಹ. an affix for the formation of the present tense (Śmd. 54. 259. 260. 275.

276. 280-291). ಜಗುಟ್ಟಿಪಂ (55), ನೋಡಿದಪಂ (91); ಬನ್ದಪುದು (259). (ನೋಡಿದಪಂ, for instance, is "ನೋಡಿದ ಅಪಂ, a having-seen-one he is" in the sense of the present).

-ದಪ್ಪ da$_7$-appa$_1$. 1. = -ದಪ 2, *e. g.* ಬರೆದಪ್ಪಂ, ಕರೆದಪ್ಪಂ, ನಿಲಿಸಿದಪ್ಪಂ, ಇಱಿದಪ್ಪಂ (Śmd. 276).

ದಪ್ಪ dappa. 2. = ದೊಪ್ಪ 1, thickness; stoutness; coarseness (My.; Tu.; Te.; B. 4, 47; ಗಡತರ, ಗಡುತರ G.; *cf.* ತಡಿ 1 and ದಡುಮು). ಆ ಕಾಗದ ಬಹಳ ದಪ್ಪಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ (B. 1, 15). ಗಣ್ಡಕದ ಕಿವಿ ದಪ್ಪವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ (4, 46). ಒನ್ದು ದಪ್ಪವಾದ ಹಲಿಗೆ (4, 158). ದಪ್ಪವಾದ ಖಾದೀ ಬಟ್ಟೆ (ವರಾಶಿ, ಸ್ಥೂಲ ಶಾಟಕ Si. 223). ದಪ್ಪವಾದ ಮಧ್ಯದೂಲವಿಲ್ಲದೆ ತುಮ್ಬಾ ಬಹಳ ಎಲೆಗಳುಳ್ಳ ಮರ (ಸ್ತಮ್ಬ, ಗುಲ್ಮ 120). ದಪ್ಪದವನು; ದಪ್ಪದ ಬಟ್ಟೆ; ದಪ್ಪದ ಅಮ್ಬಲಿ (My.). — ದಪ್ಪಕ್ಕಿ. -ಅಕ್ಕಿ. coarse rice (My.). — ದಪ್ಪನೂಲು. stout, coarse thread (My.). — ದಪ್ಪನೇಯ್ಗೆ. coarse texture (My.).

ದಪ್ಪ dappa. Tbh. of ದರ್ಪ. pride, arrogance, etc. (Śmd. 345; ಅದಟು, etc. Kk. 66; Śm. 38).

ದಪ್ಪಕ dappaka. Tbh. of ದರ್ಪಕ. Kāma (ಮನ್ಮಥ Śm. 7). — ದಪ್ಪಕವಗೆಯು. -ಪಗೆಯು. Śiva (ಈಶ್ವರ Śm. 3).

ದಪ್ಪನೆ dappane. 1. with the sound of ದಪ್ (My.).

ದಪ್ಪನೆ dappane. 2. = ದಪ್ಪಾನೆ. thick; coarse; thickness, etc. ದಪ್ಪನೆಬಟ್ಟೆ or ದಪ್ಪನೇ ಬಟ್ಟೆ (My.).

ದಪ್ಪನ್ನ dappa-anna$_1$. thick; coarse (My.). ದಪ್ಪನ್ನ ಎಲುವು (B. 4, 82). ದಪ್ಪನ್ನ ಅಱಿವೆ (ಸ್ಥೂಲಶಾಟಕ G.).

ದಪ್ಪಲ್ dappal. = ದಪ್ಪನೆ 1. — ದಪ್ಪಲಿಡು. to throw (with stones) so that the sound of ದಪ್ is produced (Bp. 20, 14).

ದಪ್ಪಾನೆ dappāne. = ದಪ್ಪನೆ 2, ದೊಪ್ಪಾನೆ. (My.).

ದಫನ daphana. burial (My.; H.).

ದಫಾ daphā. ದಫೇ. time, occasion, turn (My.; H.); a company of peons or policemen (Br., H.).

ದಫೇದಾರ daphē-dāra. a head of a party of police; a head of a number of peons (My.; Mhr., H.). 2, an officer of cavalry in a native army (My.; Mhr., H.).

ದಫೇದಾರಿ daphē-dāri. the business of a daphēdāra (My.).

ದಫ್ತರ daphtara. a record, a register, an account, especially of the public revenue; a bundle of records; a schoolboy's bundle of papers or books (My.; Br., Mhr., H.). — ದಫ್ತರದಾರ. the head native revenue officer of a collectorate, etc. (Mhr.; S. Mhr.). — ದಫ್ತರಬನ್ದಿ. an assistant of a record-keeper (My.).

ದಬ daba. (ದಬ್). = ಡಬ, ಡಬ್ಬು 1, ಡವ, ದಪ 1. a sound in imitation of the audible palpitation of the heart in fever, etc., of the pattering of running feet, of the falling of heavy bodies, and the slapping of blows. — ದಬ ದಬ. rep. (My.; Te.; Mhr. ಧಬಧಬಾ). — ದಬ ದಬ ಅನ್ನು. to palpitate audibly (My.); etc. — ದಬ ದಬಿ. a waterfall (S. Mhr.). [*cf.* ಅಬ್ಬಿ].

ದಬಕು dabaku. = ದಡಕು. a sound used to imitate the clattering of the contact of vessels. — ದಬಕು ದಬಕು. rep. (My.).

ದಬಕ್ಕು dabakku. a sound in imitation of that produced by the falling of bundles or persons or of that produced by stones falling into mud. — ದಬಕ್ಕನೆ. = ತಪಕ್ಕನೆ with the sound of dabakku (My.).

ದಬರಿ dabari. = ಡಬರಿ. a cylindrical copper or brass cooking vessel (My.).

ದಬಾಣ dabāṇa. = ಡಬಾಣ, etc. a pair of kettle-drums. (My.).

ದಬಾದುಬಿ dabā-dubi. unfair dealing, cheating (My.; Mhr. ದಬಾ, lurking, lying in wait; ದಾಬದುಬೀ, repressing, snubbing).

ದಬಾಯಿಸು dabāyisu. to force down; to menace (My.; Br.; Mhr. ದಬಾವಿಣೇಂ, ದಾಬಣೇಂ); to slam, as a door (My.).

ದಬ್ಬಣ dabbaṇa. = ಡಬ್ಬಳ, ದಬ್ಬಳ. a pack-needle (My.; B. 3, 103; Te. ದಬ್ಬನ; Mhr. ದಾಭಣ).

ದಬ್ಬನೆ dabbane. = ಡಬ್ಬನೆ. suddenly and with the sound of ದಬ (My.).

ದಬ್ಬಳ dabbaḷa. = ದಬ್ಬಣ, etc. (My.).

ದಬ್ಬು dabbu. = ಡೊಬ್ಬು, etc. to push, etc. [Tu.]; (B. 3, 82; 4, 156; My.).

ದಬ್ಬುಳಿ dabbuḷi. = ದಾವಳಿ. a sort of woolen cloth, a fine white cumly or blanket (ಪಟಭೇದ Mr. 342; Mhr. ಧಾಬಳಿ).

ದಬ್ಬೆ dabbe. = ಡಬ್ಬೆ, ಡೆಬ್ಬೆ, ದೆಬ್ಬೆ. a slip, a slit, a split, a strip, especially of a bamboo; the half of a split bamboo (My.; Tu.; Te.; T. ಡಪ್ಪೈ, ತಪ್ಪೈ; Mhr. ಚಿಮ್ಬ; *cf.* ಚಿವ್ವು). ಕಾವಡಿಯ ದಬ್ಬೆ (ವಿಹಂಗಿಕೆ, ಭಾರಯಷ್ಟಿ Si. 344; My.). ನಾಯಿಬಾಲಕ್ಕೆ ದಬ್ಬೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದಬ್ಬೆ dabbe. 1. = ಡೆಬ್ಬೆ, ದೆಬ್ಬೆ. a blow, a stroke (My.; Mhr. ಧಪ್ಪಾ).

ದಬ್ಬೆ dabbe. 2. Tbh. of ದರ್ಭ. a kind of grass used at sacrifices. (My.).

ದಭ್ರ dabhra. *little, small, deficient;* weak.

ದಭ್ರಭಕ್ತ dabhra-bhakta. N. (V. 14, 74).

ದಮ dama. = ದಮೆ. taming, subduing; see ಅರಿನ್-. 2, *self-command, self-restraint, subduing the passions.* 3, *punishment, chastisement; a fine.* 4, a house (also ದಮ್).

ದಮಡಿ damaḍi. 1. = ದಮ್ಮಡಿ 1. a small tambourine with gejjes (My.).

ದಮಡಿ damaḍi. 2. = ದಮ್ಮಡಿ 2. a kāsu, the fourth part of a duḍḍu or paisa (My.; Mhr., H. ದಮಡೀ).

ದಮಥ damatha. = ದಮ No. 2. *self-command, etc.*

ದಮನ damana. = ಜವನ 2, ದವನ. *taming, subduing, restraining.* 2, the flower Artemisia indica.

ದಮನಕ damanaka. N. of a jackal. (My.).

ದಮಯನ್ತಿ damayanti. she who subdues (men); N. of the wife of Naḷa. (Rām. 3, 2, 14).

ದಮಾಸು damāsu. damask (My.; Br., H. ದಮ್ಮಶು, ದಮಾಸಿ, ದಮಾಸು).

ದಮಿತ damita. *tamed, subdued, conquered.*

ದಮಿತಶಾತ್ರವ damita-śātrava. one whose foe is subdued. (My.).

ದಮಿತಾಘ damita-agha. one whose sin is subdued or conquered. (My.).

ದಮಿತಾರಿ damita-ari. = ದಮಿತಶಾತ್ರವ. (My.).

ದಮುನ damuna. Tbh. of ದಮುನಸ್. fire. (Mr. 46; Bp. 21, 29).

ದಮುನಸ್ damunas. *agni*, fire.

ದಮೆ dame. Tbh. of ದಮ. self-restraint, etc. (My.; see ಶಮೆ-).

ದಮ್ಪತಿ dam(= ದಮ No. 4)-pati. the master of the house. 2, (dual) *man and wife* (ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು No. 90). ದಮ್ಪತಿಗಳ್ (ಸತಿ ಪತಿಗಳ್, ಗಣ್ಡ ಹೆಣ್ಡಿರ್ Mr. 24). — ದಮ್ಪತಿಪೂಜೆ. the worship paid to wife and husband on certain festive occasions (My.). — ದಮ್ಪತಿಪಕ್ಕಿ. -ಪಕ್ಕಿ. the ruddy goose, cakravāka (Bh. 1, 5, 9).

ದಮ್ಬ damba. = ಡಮ್ಬ 1, etc. Tbh. of ದಮ್ಭ. (My.).

ದಮ್ಭ dambha. = ಡಮ್ಬ, etc. *arrogance, ostentation, pride;* fraudulent assumption and display. 2, *deceit, fraud, cheating, hypocrisy; sin, wickedness* (ಶಾಮ್ಬರಿ, ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಮಾಯೆ, ಕುಹಕ, etc. Mr. 450).

ದಮ್ಭಕ dambhaka. = ಡಮ್ಬಕ. arrogant, etc. 2, arrogance, etc. (= ದಮ್ಭ).

ದಮ್ಭಾಚಾರ dambha-ācāra. arrogant, ostentatious, proud behaviour (My.).

ದಮ್ಭೋಲಿ dambhōli. *Indra's thunderbolt.*

ದಮ್ಮ damma. Tbh. of ಧರ್ಮ. merit, etc. (Smd. 345; ಜಸ, ಅಱ Sm. 12). — ದಮ್ಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. generous master; N. ದಮ್ಮಯ್ಯ! ಅನ್ದರೆ ಒನ್ದು ಎಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ (Prv.). see Prv. s. ದೊನ್ನೆ; J. 13, 55. [2, a coin. Sk. ದ್ರಮ್ಮ. ಎಣ್ಬ ದಮ್ಮದ ಪುಳ್ಳಿಯಂ ತನ್ದೊಡಂ Vr. 77, 20; ಹಾದರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳದಮ್ಮವಾಯಿತ್ತು Bv. 111].

ದಮ್ಮಡಿ dammaḍi. 1. = ದಮಡಿ 1. a small tambourine with gejjes (My.).

ದಮ್ಮಡಿ dammaḍi. 2. = ದಮಡಿ 2. the fourth part of a duḍḍu, etc. (My.).

ದಮ್ಮಸ್ dammas. the tool called a road-tamper (My.; H.).

ದಮ್ಮಾಣಿ dammāṇi. Tbh. of ಧರ್ಮಪಾನೀಯ. water given gratuitously. (Śmd. 381).

ದಮ್ಮು dammu. breath; increased respiration; panting, gasping; asthma (My.; Mhr., H. ದಮ, ದಮಾ; B. 5, 236). — ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟು. to suppress or suspend one's breath (My.). 2, breath to be impeded, to be choked or stifled. ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡು, ಹಮ್ಮು ಕಳ ಕೊಣ್ಡ (Prv.). — ದಮ್ಮುಗಟ್ಟು. = ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟು. (S. Mhr.). — ದಮ್ಮು ಹಿಡಿ. = ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟು No. 1. (My.).

ದಮ್ಯ damya. to be tamed, subjected, or punished; tamable; punishable. 2, *a young bullock.*

ದಯ daya. Tbh. of ದಯೆ. (My.; ಕೃಪೆ, etc. Mr. 20; B. 59, 41). ದಯವುಳ್ಳವನು (ದಯಾಲು Nr.). — ದಯಗೆಡು. -ಕೆಡು. compassion, etc. to be destroyed or to cease (Bp. 55, 15). — ದಯದೋಱು. -ತೋಱು. to show compassion, etc. (Dp. 154, 8). — ದಯ ಪಾಲಿಸು. = ದಯೆ ಪಾಲಿಸು No. 1. to entertain or have compassion, etc., to take pity on (My.). ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ (or also ನಿನಗೆ, My.). ಯಾರೂ ದಯ ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರೂ ದೇವರು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ (B. 4, 144). 2, = ದಯೆ ಪಾಲಿಸು No. 2. (My.). — ದಯ ಮಾಡು. to exercise pity, kindness, etc.; to show pity or compassion (B. 2, 39; 4, 2. 90; 5, 234; My.); to be kind, considerate, or obliging in words or actions (B. 2, 39; 4, 18; My.). 2, to grant graciously (My.). ಕ್ಷೇಮವಂ ದಯ ಮಾಡು! (Bp. 23, 17). 3, to be so kind as to go or to come (My.). — ದಯವಿಡು. -ಇಡು. to put or have pity, etc. on (My., *e. g.* ಅವನ ಮೇಲೆ).

ದಯಕಾಱ daya-kāṛa. a man who shows pity or compassion. (Śmd. 25).

ದಯವನ್ತ daya-vanta. a pitiful, merciful, compassionate, kind man (My.). feminine ದಯವನ್ತಳು (My.).

ದಯಾಕಟಾಕ್ಷ dayā-kaṭākṣa. a side-glance full of mercy, kindness, etc. (My.).

ದಯಾಕರ dayā-ākara. a mine of mercy, etc. (My.). 2, ದಯಾ-ಕರ, showing pity or compassion (Sk.).

ದಯಾಖ್ಯ dayā-ākhya. the deity which is called Dayā, *i. e.* personified pity (ಇಷ್ಟವಂ ಮಾಳ್ಪ ದೈವಂ Mr. 27).

ದಯಾಗುಣ dayā-guṇa. the quality or property of compassion, etc. (My.). 2, a man endowed with the quality of compassion, etc. (My.).

ದಯಾಧಾರ dayā-ādhāra. a receptacle of compassion, etc., a very compassionate man (My.).

ದಯಾನಿಧಿ dayā-nidhi. a treasure of mercy, etc., a very compassionate person (Bp. 28, 5; My.).

ದಯಾಪರ dayā-para. having compassion, etc. as the highest object, extremely compassionate, etc. (Bp. 38, 6; 55, 27; My.).

ದಯಾಬ್ಧಿ dayā-abdhi. = ದಯಾಮ್ಬುಧಿ. (Śsv. 2, 89).

ದಯಾಮೃತ dayā-amṛita. compassion considered as ambrosia (Bp. 55, 47).

ದಯಾಮ್ಬುಧಿ dayā-ambudhi. an ocean of mercy, a very compassionate person (Bp. 59, 50; J. 14, 31).

ದಯಾರಸ dayā-rasa. the sentiment, feeling, or emotion of compassion, etc. (My.).

ದಯಾರಸಾರ್ಣವ dayārasa-arṇava. an ocean of compassionate sentiments (Cpr. 7, 7).

ದಯಾರ್ಣವ dayā-arṇava. = ದಯಾಮ್ಬುಧಿ. (J. 7, 21).

ದಯಾಲು dayā-ālu. = ದಯಾಳು. *pitiful, merciful, compassionate, kind,* etc.

ದಯಾಸಮುದ್ರ dayā-samudra. = ದಯಾಮ್ಬುಧಿ. (Bp. 36, 37).

ದಯಾಳು dayāḷu. Tbh. of ದಯಾಲು. (My.).

ದಯಿತ dayita. = ದೈತ. *desired, cherished, beloved, dear;* a husband, a lover.

ದಯಿತೆ dayite. *a beloved woman*; a wife or mistress.

ದಯೆ daye. ದಯಾ. = ದಯ. *taking interest in, sympathy, compassion, tenderness, pity, mercy, clemency, love.* 2, pity personified as a daughter of Dakṣa. — ದಯೆಗೆಯ್. to grant graciously [ಮೊದಲೊಳ್ ದೇವರ ದಯೆಗೆಯ್ದುದಲ್ತೆ ಯುವರಾಜ ಪದವಿಯೆನಗೆ Ap. 14, 138]; (Cpr. 1, 5; 3. 83; 7, 75; 9, 37; Abh. P. 10, 37); to go to (c. Acc., Abh. P. 3, 79). — ದಯೆದೊಱೆ. -ತೊಱೆ. to abandon compassion (J. 18, 59). — ದಯೆ ಪಾಲಿಸು. = ದಯ ಪಾಲಿಸು No. 1. (My.). 2, to grant graciously (My.). ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಒನ್ದು ತರದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ದಯೆ ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ (B. 3, 111). — ದಯೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to manifest itself graciously (Cpr. 2, 8). — ದಯೆ ಹುಟ್ಟು. compassion to be born or to arise (B. 3, 124).

ದರ dara. = ಜರ 1. an imitative sound. — ದರ ದರ. = ಜರ ಜರ. (C.).

ದರ dara. 1. splitting, cleaving, tearing. 2, a hole in the ground; *a cave, a cavern.* 3, *timidity, fear, terror.* 4, little, small, slight, gentle; *a little.* 5, a conch-shell. 6, a stream.

ದರ dara. 2. Tbh. of ದ್ವಾರ. entrance, door, etc. (Śmd. 384).

ದರ dara. 3. rate, price (My.; Mhr.; B. 5, 81. 103).

ದರಕು daraku. = ತರಕು, etc. roughness, etc.; hoarseness. — ದರಕುದನಿ. a hoarse voice, as from nature or from a cold (My.). *cf.* ದೊರಗು.

ದರಖಾಸ್ತು darakhāstu. an humble application in law matter; a proposal, an application, an offer, for a rent or farm (My.; Mhr., H.).

ದರಗ daraga. a Mohammadan place of worship (My.; Br., Mhr., H. ದರಗಾ).

ದರಜಾಸ್ತಿ dara-jāsti. an extra assessment, an extra tax (My.; Br., H.).

ದರಜಿ daraji. = ದರ್ಜಿ. a tailor (My.; Br. ದರಿಜಿ; Mhr., H. ದರ್ಜೀ).

ದರಣ daraṇa. Tbh. of ಧರಣ. the weight and value of one-fourth of a varaha: 11 āṇes 8 kāsus (My.; see Prv. s. ಪಾವಲೆ). 2, cleaving, rending, splitting, tearing (Sk.).

ದರತ್ darat. ದರದ್. (cleaving, rending, splitting, breaking; *cf.* ದದ್ದು?). 2, *N. of a tribe of barbarians* (in Sindhu). 3, a precipice. 4, fear.

ದರದ darada. N. of a country in the N. W.; an inhabitant of this country. see ದಾರದ.

ದರದು daradu. ailment, disease (Mhr., H.). 2, care, regard (for, about, in, My.; Mhr.); need (My.).

***ದರದುರ daradura.** immeasurable, excess. ಆನು ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದರದುರನೆಮ್ಬೆ Bv. 311.

ದರಬಾರ darabāra. = ದರಬಾರು, ದರ್ಬಾರ, ದರ್ಬಾರು. (B. 5, 221).

ದರಬಾರು darabāru. = ದರಬಾರ, etc. a royal court; a hall of audience; a levee-room. 2, the people assembled. 3, holding a levee (My.; Br., Mhr., H.). 4, rule, government (My.). — ದರಬಾರುಖರ್ಚು. money paid (by way of bribe) to public functionaries (My.; Mhr.); [extravagance].

ದರಮಹಾ daramahā. monthly pay (My.; Mhr., H.); monthly (My.; Mhr.).

ದರವಾಜಾ daravājā. = ದರ್ವಾಜಾ. a gate or door; a gate-way (My.; Mhr., H. ದರವಾಜಾ).

ದರಸ್ಮಿತ dara-smita. a gentle smile (Grj. 3, 114).

ದರಹಸಿತ dara-hasita. gently smiling; a gentle smile (Bp. 6, 27; 13, 11; 28, 67; 32, 16; Rām. 6, 53, 11).

ದರಹಾಸ dara-hāsa. a gentle smile (Cpr. 2, 13; 4, 81; Bp. 2, 23).

ದರಿ dari. = ದರು. *a cave, a cavern;* a hole (of a rat, etc., My.). 2, a valley. 3, a deep ravine (Mhr.; *cf.* ಜರಿ 3).

ದರಿಂವಿಲ್ಲಾ darimvillā. ದರೀಂವಿಲ್ಲಾ. in this case; at this time; subsequently; hereinafter (My. as ದರಿವಿಲ್ಲಾ; Br., H.).

ದರಿತ darita. torn, rent, divided. 2, *frightened, timid.*

ದರಿದ್ರ daridra. *poor, needy;* distressed; a poor man. 2, poverty, want, distress; a term of abuse. (ಎಡರ್, ತವಿಲ್ Ss.). ಅನ್ನಕನಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಿಲ್ಲ, ಮನ್ದಭಾಗ್ಯನಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ. — ಚಮ್ಬು ಚರಿಗೆಗೆ ದರಿದ್ರವಾದ ರೂ ಹಂಚುಹುಡಿಗೆ ದರಿದ್ರವಿಲ್ಲ (Prvs.). feminine ದರಿದ್ರಳು (My.). see Prvs. s. ಪಾಲಕ, ಪುಟಗೋಸಿ, ವಡೆ, ಶಾಲೆ 2.

ದರಿದ್ರತನ daridratana. = ದರಿದ್ರತೆ. (My.).

ದರಿದ್ರತೆ daridrate. poverty, indigence (Cpr. 2, 31; Bp. 23, 6).

ದರಿದ್ರತ್ವ daridratva. = ದರಿದ್ರತೆ. (My.).

ದರಿಯಾಪ್ತಿ dariyāpti. = ದರ್ಯಾಪ್ತಿ. investigation (My.; Mhr., H. ದರ್ಯಾಫ್ತೀ).

ದರಿಸಣ darisaṇa. = ದರುಸನ, etc. (My.).

ದರಿಸನ darisana. = ದರಿಸಣ. (My.).

ದರು daru. = ದರಿ. (Grj. 1, 86).

ದರುಣ daruṇa. N. of a plant (see Mr. s. ಕೋಲೆ).

ದರುವು daruvu. (Tbh. of ಧ್ರುವ). a song in a peculiar metre (at the beginning of a performance, My.; T. ತರು).

ದರುಸನ darusana. Tbh. of ದರ್ಶನ. sight, appearance, etc. (Śmd. 336; Bp. 3, 72; My.).— ದರುಸನ ಈ. = ಧರುಸನ ಕೊಡು. (Bh. 1, 7, 55). — ದರುಸನ ಕೊಡು. = ದರ್ಶನ-. (Bh. 2, 13, 10). — ದರುಸನ ನೀಡು. = ದರುಸನ ಕೊಡು. (Bh. 8, 1, 29).

ದರೆ dare. 1. *a cave, a cavern.* 2, barren soil (My.). see Prv. s. ಬಡ ಎತ್ತು.

ದರೆ dare. 2. Tbh. of ಧರೆ. the earth. (Kk. 16; ಬುವಿ, etc., ಮೇ ದಿನಿ Śm. 37).

ದರೋಗ darōga. the chief native officer in the departments of abkāri, sandal, cattle, and gardens (My ; Mhr., H. ದರೋಗಾ).

ದರೋಗಗಿರಿ darōga-giri. ದರೋಗತನ darōgatana. the business of a darōga (My.).

ದರೋದರ darōdara. = ದುರೋದರ. *playing at dice.* 2, *a gamester.* 3, *a stake at play.* 4, a die.

ದರೋಬಸ್ತು darōbastu. all without exception (My.; Mhr., H.).

***ದಱದಱ daraḍara.** = ದರದರ. s. ದರ. an imitative sound. ತಲೆನವಿರಂ ಪಿಡಿದು ದಱದಱನೆಳೆದುಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದಂ Vr. 117, 25.

ದರ್ಕು darku. = ದಕ್ಕು 2. acquirement, etc. — ದರ್ಕುನ್ದಲೆ. = ದಕ್ಕುನ್ದಲೆ, q. v.

***ದರ್ಕ್ಕು darkku.** stake? ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಣ್ಡು ಪೋಗಿ ದರ್ಕ್ಕಂ ಬಸಿದು ಸೂಲದೊಳಿಕ್ಕುವಾಗಳ್ Vr. 124, 29.

ದರ್ಜಾ darjā. a rank, order; a dignity or a post in a government (My.; Mhr., H.).

ದರ್ಜಿ darji. = ದರಜಿ. a tailor. (My.).

ದರ್ದುರ dardura. *a frog.*

ದರ್ದುರಿ darduri. N. of a plant (ಮಿಟಲ Mr. 116).

ದರ್ದ್ರು dardru. = ದದ್ರು, etc. cutaneous and herptic eruptions. (Sk.).

ದರ್ಪ darpa. = ದಪ್ಪ. inflicting pain; humbling (see ಅದರ್ಪಿಸು). 2, *pride, arrogance,* insolence, rashness. 3, boldness (Mhr.; ಅದಟು Ct. I, 99). see ಪಪ್ಪ. — ದರ್ಪಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. pride to be lost or disappear (Grj. 4, 120 va.).

ದರ್ಪಕ darpaka. = ದಪ್ಪಕ. *Kāma.*

ದರ್ಪಕಧ್ವಂಸಿ darpaka-dhvaṁsi. Śiva (C. Bp. 47, 17).

ದರ್ಪಘೂರ್ಣನ darpa-ghūrṇana. turning round or being giddy on account of pride. see ಮೊರಕು.

ದರ್ಪಣ darpaṇa. *a mirror, a looking-glass.*

ದರ್ಪಭೂಷಣ darpa-bhūṣaṇa. N. of the court of Kāma (Grj. 7, 10 va.).

ದರ್ಪಮುಖ darpa-mukha. a man with a proud face. ದರ್ಪ ಮುಖರ್ (ಮದಮುಖರ್ Bhn. 64).

ದರ್ಪಿತ darpita. made proud, arrogant. (Bp. 58, 41).

ದರ್ಪಿಸು darpisu. to inflict pain, etc. see ಅ-.

ದರ್ಬಾರ darbāra. = ದರಬಾರ, etc. a royal court, etc. (C.; B. 4, 92).

ದರ್ಬಾರು darbāru. = ದರ್ಬಾರ. (C.; B. 4, 219).

ದರ್ಬೆ darbe. Tbh. of ದರ್ಭ. (My.). — ದರ್ಬೆಹುಲ್ಲು. = ದರ್ಭ No. 3. (My.; St. & Pl.).

ದರ್ಭ darbha. = ದಬ್ಬೆ 2, ದರ್ಬೆ, ದರ್ಭೆ. stringing or binding together; see ಸನ್-. 2, a bundle, tuft, or bunch of grass. 3, *the kuśa grass, Poa cynosuroides* Lin., used at sacrifices.

ದರ್ಭಮುಷ್ಟಿ darbha-muṣṭi. a handful of kuśa grass (ವಿಷ್ಟರ G.).

ದರ್ಭಶಯನ darbha-śayana. a bed of strewed kuśa grass. 2, N. of a place near Rāmēśvara (My.).

ದರ್ಭಶಾಯಿ darbha-śāyi. (reclining on a kuśa-bed): Rāma (My.).

ದರ್ಭಾಸನ darba-āsana. a seat or bed of strewed kuśa grass (My.).

ದರ್ಭಾಸ್ತರಣ darbha-āstaraṇa. = ದರ್ಭಾಸನ. (Bh. 1, 4, 28).

ದರ್ಭೆ darbhe. Tbh. of ದರ್ಭ (Śmd. 102; Mr. 474; ವಿಪ್ರ, ಕುಶೆ Nn. 104; ಕುತಪ 107; ಪವಿತ್ರ 111). — ದರ್ಭೆಹುಲ್ಲು. = ದರ್ಬೆ-. (ಕುಶ, etc. Si. 164; My.).

ದರ್ಯಾಪ್ತಿ daryāpti. = ದರಿಯಾಪ್ತಿ. investigation (My.).

ದರ್ವಾಜಾ darvājā. = ದರವಾಜಾ. a gate or door. (My.).

ದರ್ವಿ darvi. *a spoon, a ladle.* 2, the expanded hood of a snake. see ಇಟ್ಟವಟ್ಟಲ್.

ದರ್ವೀಕರ darvī-kara. *a* (kind of) *snake.* (Bp. 39, 55).

ದರ್ಶ darśa. looking at, viewing; showing; sight, view, appearance. 2, *the day of new moon* (when it rises invisible); (the moon when it is going to become visible), *the new moon.*

ದರ್ಶಕ darśaka. looking at, a spectator; examining, searching. 2, showing, displaying, explaining; a shower, an exhibiter. 3, *a door-keeper, a warder.* 4, one conversant with any science, a savant.

ದರ್ಶನ darśana. = ದರಿಸಣ, ದರಿಸನ, ದರುಸನ. seeing, looking; seeing in the mind; experiencing. 2, *sight, vision, observation;* inspection, examination; perception (ಲಕ್ಷಣ, ಧ್ಯಾನ, ಅವಲೋಕನ, ನೋಟ Mr. 316). 3, *the being or becoming visible, appearance.* 4, the act of showing or exhibiting; teaching; exhibition. 5, aspect, semblance. 6, visiting; a visit; visiting any idol and worshipping in its presence (ಸುದೈವಭಜನಾದಿಗಳು Mr. 259). 7, view, theory; doctrine. 8, *a system or school of philosophy* (see ಷಡ್ದರ್ಶನ). see ಕಾಣ್, ತೋಱ್. — ದರ್ಶನ ಕೊಡು. = ದರುಸನ-. to favor one with a visit. ರಾಜನು ನಮಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟನು (My.). 2, to present oneself, to come into the presence of a superior (My.). — ದರ್ಶನ ತೆಗೆ. to go to see, to come to see, to visit. ಏನೂ ಇಲ್ಲದವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು (B. 5, 212; My.). — ದರ್ಶನ ಮಾಡು. to favor one with a visit, to visit. ಅವನನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡು, ಅವನ ದರ್ಶನ ಮಾಡು (My.). — ದರ್ಶನಹುಂಡಿ. a bill payable at sight (My.; Mhr.).

ದರ್ಶನಾನುಶಾಸನ darśana-anuśāsana. regulation of a system (B. 5, 180. 181).

ದರ್ಶನೀಯ darśanīya. to be seen, visible; observable, perceptible, conspicuous; worthy of being seen, beautiful, agreeable, handsome. see ಕಣ್ಗೊಳ್; Śmd. 174.

ದರ್ಶಶ್ರಾದ್ಧ darśa-śrāddha. the śrāddha or funeral ceremony observed on the day of new moon (Si. 244).

ದರ್ಶಿ darśi. seeing, looking, inspecting, etc.; showing, exhibiting, etc.; a spectator, a seer. see ದೀಕ್ಷುರ-.

ದರ್ಶಿತ darśita. shown, displayed, exhibited, exposed to view; explained; seen, understood; apparent. see Ch. v. 59; Bp. 38, 44.

ದರ್ಶಿನಿ darśini. feminine of ದರ್ಶಿ. see ಪ್ರತೀಪ-.

ದರ್ಶಿಸು darśisu. to see (Bp. 6, 11; My.).

ದಲ್ dal. certainly, to be sure, indeed (ಅತಿನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಂ Śmd. 392; ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ 24. 97. 160 Cm.; ಸಾಜ, ದಿಟ Śm. 34). [ಚೌಪದಿ ಮುತ್ತಂ ದಲ್ ಗೀತಿಗೆ ತಿವಿದಿಗಳನ್ನವೃತ್ತಿಸೆಯೆ ಪೇೞ್ವೊಡದು ಚತ್ತಾಣಂ Kr. 1, 35; Pb. 1, 39; Ap. 1, 28]. see Śmd. 85; Ch. v. 196; Cpr. 5, 98; Abh. P. 7. 83; Śm. 35. 48.

ದಲ dala. = ದಳ 2, (ದಳಿ, ದಳೆ). a part, a portion, a fragment; (opening, expanding, blossoming). 2, *a leaf.* 3, a clump, a lump, a heap, a quantity (*cf.* ದಳ 1). 4, a detachment, a body of men (*cf.* ದೞ). 5, an adulteration or alloy.

ದಲತ್ dalat. (Śmd. 100). burst, split, etc.; blown; splitting, etc.

ದಲತ್ಕೈರವ dalat-kairava. a full-blown lily. (Śmd. 100).

ದಲತ್ಪುಷ್ಪ dalat-puṣpa. a full-blown flower (Cpr. 1, 107).

ದಲನ dalana. splitting, tearing asunder, breaking to pieces, rending, etc.; bursting. see ಓಳಿ, ಮನುಮಥ-.

ದಲಾಲಿ dalāli. = ದಲ್ಲಾಳಿ, etc. (My.).

ದಲಿತ dalita. burst, split, etc.; opened, unfolded, blown, full-blown (Śmd. 117. Mdb.; Ch. v. 112).

-ದಲೆ dale. an adverbial syllable (Te.). see ಅಗುನ್ದಲೆ.

ದಲ್ಲಾಳಿ dallāḷi. = ದಲಾಲಿ, ದಳಾಳಿ, ದಳ್ಳಾಳಿ. the business of a broker, brokerage; commission (My.; Mhr., H. ದಲಾಲೀ). 2, a broker (My.; Mhr., H. ದಲಾಲ).

ದಲ್ಲಾಳಿತನ dallāḷitana. = ದಳಾಳಿತನ. the business of a broker (My.).

ದವ dava. fire. 2, *a wood on fire, a forest conflagration* (ಕಾಡು ಗಿಚ್ಚು Nn. 97; ಕಾೞ್ಗಿಚ್ಚು Śm. 12). 3, the plant Plumbago zeylanica Lin. (ಚಿತ್ರಮೂಲ Nn. 110; see ಅಗ್ನಿ). 3, a wood, a forest.

ದವಡ davaḍa. vile, bad; a vile man (Mhr. ದವಡ, ದಾಂಡ). see ಅತಿ-.

ದವಡತನ davaḍatana. vileness, etc. (Bh. 2, 2, 74).

ದವಡಿತಿ davaḍa-iti. a vile woman. see ಅತಿ-.

ದವಡಿ davaḍi. = ದವಡೆ, etc. (ಸೃಕ್ವ, ಸೃಕ್ವಿ, ಮೆಲುಕು G.; B. 3, 57).

ದವಡು davaḍu. 1. = ದವಡೆ, etc. (My.).

ದವಡು davaḍu. 2. = ದವುಡು 2, etc. a race or run. (My.).

ದವಡೆ davaḍe. = ಡವಡೆ 2, ಡವುಡೆ 2, ದವಡಿ, ದವಡು 1, ದವುಡು 1, ದಾಡೆ 2. No. 2. the jaw bone, the mandible (My.; Te.; M. ತಾಡಿ; T. ತವಡ್ಯೆ, ತಾಡ್ಯೆ, ತಾಳ್; Mhr. ದಾಢ, a molar tooth; a jaw; ಜಾಭಾಡ, ದಾಭಾಡ, a jaw; Sk. ದಾಢಾ, a large tooth, tusk). see Si. 214; ಕೆಳ-. — ದವಡೆಹಲ್ಲು. the great and lesser molars (My.).

ದವಣೆ davaṇe. = ಡವಣೆ. (My.). a kind of drum.

ದವತಿ davati. = ದವುತಿ, ದೌತಿ. an inkstand (ಮೇಲಮುಣಿ G.; My.; B. 1, 23; Br.; Mhr., H. ದೌತ). — ದವತಿಗುಳ್ಳಿ. a small inkstand (R.).

ದವಥು davathu. fire, heat; *burning, fever;* pain, distress (ಪರಿತಾಪ, ಬೞಲಿಕೆ Mr. 385).

ದವದಹನ dava-dahana. = ದವಾನಲ. (Abh. P. 13, 129).

ದವನ davana. = ಜವನ 2. Tbh. of ದಮನ. the plant Artemisia indica and its flower, southern-wood (Sk. also ದಮನಕ; ಅಜಜಟಿ, ಋಷಿಪುತ್ರಿ, ತಪಸ್ವಿ Mr. 136; ಹಬ್ಬದ ಹೂವು Kk. 23; Śm. 27; My.; Te.; T. ತಮನಗ, ತವನಗ). see Rsv. 10, 31 va.; Cpr. 7, 92 va.; Bp. 42, 11. ದವನದ ಹೂ ಅನ್ನಾಕ್ಷಣ ಹವನವಾದೀತೇ? (Prv.).

ದವಸ davasa. = ತವಸ. Tbh. of ಯವಸ (Hlā.). corn, grain (ಧಾನ್ಯ Mr. 350; My.; Te.; T. ತವಜ; Bp. 16, 12; 23, 9; 53, 18). ಕೆಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಮನೇ ದವಸಾ ಕೊಟ್ಟು, ಕೂಲೀ ಮಾಡಿಸಿದ. — ತಗ್ಗು ದವಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಗ್ಗಾ ಕೊಣ್ಡ ಹಾಗೆ (Prvs.). — ದವಸ ಧಾನ್ಯ. reit. (My.).

ದವಳ davaḷa. 1. the conch-shell (used for blowing). see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ದವಳ davaḷa. 2. Tbh. of ಧವಲ. white, etc.

ದವಳಾರ davaḷa-ārai. = ಧವಳಾಗಾರ (Śmd. 383). Tbh. of ಧವಲಾಗಾರ. a house whitened with chunam or stucco, a palace (ಸುಧಾಧವಳಿತ, ಸೌಧ Hlā.).

ದವಳಾರ್ತಿ davaḷa-ārti. an ārti for which camphor is used (My.).

ದವಾ davā. medicine (My.; Mhr., H.). — ದವಾಖಾನೆ. a store-room of medicines; a medicine-shop (My.; B. 4, 146).

ದವಾಗ್ನಿ dava-agni. = ದವಾನಲ. (J. 12, 15).

ದವಾನಲ dava-anala. a conflagration in a forest (ಪತ್ರ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು Nn. 39).

ದವಾಲಿ davāli. = ಡವಾಲಿ. a peon's belt on which his badge is worn. (My.).

ದವಿಷ್ಠ daviṣṭha. (fr. ದೂರ). *very remote, very distant.*

ದವೀಯಸ್ davīyas. (fr. ದೂರ). *more or uncommonly remote.*

-ದವು davu. = -ದ 2, etc. see ಇನ್ದವು.

ದವುಡು davuḍu. 1. = ದವಡೆ, etc. (My.).

ದವುಡು davuḍu. 2. = ಡವುಡು, etc. a race or run. (My.). 2, a brisk military excursion, an expedition (Mhr., H.).

ದವುತಿ davuti. = ದವತಿ. an ink-stand. (ಮಸಿಪಾತ್ರೆ Mr. 359). — ದವುತಿ ಕುಳ್ಳಿ. = ದವುತಿ. (S. Mhr.).

ದವ್ವಾರಿಕ davvārika. = ದೌವಾರಿಕ. Tbh. of ದೌವಾರಿಕ. a door-keeper. (ದ್ವಾಸ್ಥ, ಬಾಗಿಲವಂ Mr. 266).

ದಶ daśa. = ದಸ, ದಹ. *ten* (ಗಣನೆ Nn. 27).

ದಶಕ daśaka. consisting of ten, containing ten, ten-fold; an aggregate of ten, a decade. see Mr. 357.

ದಶಕಣ್ಠ daśa-kaṇṭha. Rāvaṇa (Abh. P. 10, 156).

ದಶಕನ್ಧರ daśa-kandhara. Rāvaṇa (Abh. P. 9, 109; Bp. 38, 63).

ದಶಕಸ್ಥಾನಲೆಕ್ಕ daśaka-sthāna-lekka. decimal calculation (Si. 327).

ದಶಕಾಮಜವ್ಯಸನ daśa-kāma-ja-vyasana. ten vices arising from love of pleasure: hunting, gambling, sleeping by day, fault-finding, lechery, drunkenness, dancing, singing, playing, and useless travel. (R.).

ದಶಗುಣ daśa-guṇa. *ten-fold, ten times larger, ten times more.* 2, penalty for the omission of affixing a stamp to an official document (My.).

ದಶಗ್ರೀವ daśa-grīva. = ದಶಕನ್ಧರ. (Abh. P. 13, 3 va.).

ದಶದಲ daśa-dala. having ten leaves (Bp. 3, 8); ten leaves.

ದಶದಾನ daśa-dāna. ten gifts: cows, land, sesamum, gold, ghee, raiment, betel, grain, jaggory, daughters in marriage (My.).

ದಶದಿಕ್ಕು daśa-dikku. the eight points of the compass and the earth and sky (J. 13, 12; My.).

ದಶಧರ್ಮ daśa-dharma. ten ordinances, practices, or duties. ಏಕೆನ್ದಡೀಯೆಂ? ದಶಧರ್ಮಕಲಿತಕರಾಗ್ರನಾದನೆನಗಿದು ಚೋದ್ಯಂ (Śmd. 137 Mdb).

ದಶಧ್ರುವ daśa-dhruva. the ten fixed objects (of the body of a horse which cannot be absent without disastrous effects). ಶಿರದೊಳ್ ಎರಡಿರಲ್, ಅಳ್ಳೆಯೊಳು ನಾಲ್ಕು, ನೊಸಲೊಳು ಒನ್ದು, ಉದರದೊಳು ಎರಡು, ಪ್ರೋಥಕೆ ಒನ್ದು ಸುಳಿ ಪುಟ್ಟೆ ತೋಱಿರೆ ದಶಧ್ರುವಮಕ್ಕು; ಅವಿಲ್ಲದಿರೆ ಅಧ್ರುವಂ (Mr. 279).

ದಶನ daśana. biting; *a tooth* (ಹಲ್ಲು Nn. 81).

ದಶನಚ್ಛದ daśana-c-chada. a lip (ಅಧರ, ತುಟಿ Nn. 67).

ದಶನವಾಸಸ್ daśana-vāsas. *a lip.*

ದಶನಹತಿ daśana-hati. a wound made with the teeth (Cpr. 5, 76 va.).

ದಶಪುರ daśa-pura. *a species of the grass Cyperus rotundus* Lin. (= ಕುಟನ್ನಟ, ಗೋನರ್ದ).

ದಶಬಲ daśa-bala. possessing ten powers: *a Buddha.*

ದಶಭುಜ daśa-bhuja. Śiva (Grj. 9, 30).

ದಶಮ daśama. tenth; the tenth; the tenth part. see Śmd. 101; Ch. v. 234.

ದಶಮಾಂಶ daśama-aṁśa. one tenth; decimal (My.).

ದಶಮಿ daśami. = ದಸಮಿ. *the tenth lunar day.* 2, *the tenth decade of human life*, from the 90th to the 100th year.

ದಶಮೀಸ್ಥ daśamī-stha. *arrived at the tenth decade of life, above 90 years old.*

ದಶಮುಖ daśa-mukha. ten mouths or faces. 2, Rāvaṇa (Abh. P. 9, 89 va.; Bp. 19, 26).

ದಶರಥ daśa-ratha. having ten chariots. 2, N. of the father of Rāma (Rām. 1, 5 sum.; J. 18, 1. 2).

ದಶರಥನನ್ದನ daśaratha-nandana. = ದಶರಥಾತ್ಮಜ. (My.).

ದಶರಥಾತ್ಮಜ daśaratha-ātmaja. Rāma (Mr. 504; ರಾಮಚನ್ದ್ರ Nn. 24).

ದಶವಕ್ತ್ರ daśa-vaktra. Rāvaṇa (My.).

ದಶವದನ daśa-vadana. = ದಶವಕ್ತ್ರ. (J. 16, 34; 18, 8).

ದಶವಿಧನಾದ daśa-vidha-nāda. ten kinds of sounds (heard when performing tapas, Śsv. 2, 96).

ದಶವ್ಯಾಕರಣ daśa-vyākaraṇa. the ten grammars (Śmd. 101).

ದಶಶತ daśa-śata. ten hundred, a thousand. 2, one hundred and ten. see Bp. 43, 19; 60, 56.

ದಶಶತಕರ daśaśata-kara. having a thousand rays: the sun (Bp. 61, 42).

ದಶಶತದ್ಯುತಿ daśaśata-dyuti. = ದಶಶತಕರ. (Bp. 16, 26).

ದಶಶತಪತ್ರ daśaśata-patra. having a thousand leaves: a lotus (Bp. 10, 56).

ದಶಶತಪತ್ರಮಿತ್ರ daśaśatapatra-mitra. the sun (Bp. 61, 36).

ದಶಶಿರ daśa-śira. = ದಸಸಿರ. ten heads. ದಶಶಿರದಾತ, Rāvaṇa (Bp. 54, 39). 2, Rāvaṇa (C. Bp. 8, 1).

ದಶಾಂಶ daśa-aṁśa. ten parts, the tenth part (B. 5, 235).

ದಶಾಂಗ daśa-aṅga. having ten members; ten members. 2, the ten ingredients of dhūpa or incense (Bp. 35, 14; 41, 22).

ದಶಾನನ daśa-ānana. Rāvaṇa (Abh. P. 9, 73; 10, 153; J. 9, 22).

ದಶಾರ್ಣ daśārṇa. N. of a country lying south-east of Madhya-dēśa, and of its inhabitants. (My.).

ದಶಾವನ್ತ daśā-vanta. a fortunate man (My.).

ದಶಾವತಾರ daśa-avatāra. the ten descents or incarnations of Viṣṇu (My.; see ಹತ್ತು ಅವತಾರ). 2, Viṣṇu. — ದಶಾವತಾರ ಗಂಜೀಫು. play-cards on which the ten avatāras are drawn (My.). — ದಶಾವತಾರದ ಆಟ. also called ಬಯಲಾಟ. [performance of a kind of native play, based mostly on the themes drawn from the ten incarnation stories].

ದಶಾವಸ್ಥೆ daśa-avasthe. ten adverse conditions of life (Bp. 35, 32-35; C. Bp. 19, 31; Cpr. 5, 135 va.).

ದಶಾಸ್ಯ daśa-āsya. Rāvaṇa (Abh. P. 9, 75 va.; 14, 160).

ದಶಾಹೀನ daśā-hīna. an unfortunate man (My.). ದಿನದೀಪದನ್ತೆ ದಶಾಹೀನನು (Prv.).

ದಶೆ daśe. ದಶಾ = ದಸೆ 1, ದೆಸೆ 1. *the skirt, edge, or hem of a garment; the unwoven threads of a web of cloth* (see ವಸ್ತ್ರ-); a new cloth (ನೂತನಾಮ್ಬರ, ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ Nn. 27); *the wick of a lamp* (see ಬತ್ತಿ). 2, age, period or time of life, as youth, manhood, etc. 3, *state or condition of life* (ಅವಸ್ಥೆ 27). 4, *the result or consequence of actions, fate;* the fulfilment of actions (ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕ, ಕರ್ಮದ ಬಿಡುಗಡೆ 27). 5, the aspect of the planets; considered as influencing the fortunes of men for good or bad. 6, duty, etc. (ಧರ್ಮ 27). 7, state or condition of mind; quality (ಗುಣ 27). 8, the past (ಆದಿ, ಪೂರ್ವ 27). 9, a bowstring (ಮೌರ್ವಿ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆ 27). 10, an arrow (ಶಿಲೀಮುಖ, ಬಾಣ 27). 11, a hare (ಶಶಕ, ಮೊಲನು 27).

ದಶೇನ್ದ್ರಿಯ daśa-indriya. the ten organs of perception and action: the skin, eye, tongue, nose, ear, larynx, hand, foot, anus, and pudendum. (My.).

ದಷ್ಟ daṣṭa. bitten, stung. 2, a bit (ಸರ್ಪ ಕಚ್ಚಿದುದು Mr. 391; Bp. 46, 24).

ದಸ dasa. Tbh. of ದಶ. ten. (Mhr., H.; see ದಸಮಾಹೆ).

ದಸಕತ್ತು dasakattu. = ದಸ್ಖತ್ತು. handwriting; signature (My.; Mhr. ದಸಕತ).

ದಸಕು dasaku. = ದಸ್ಕು. a thin, dust-like coating on certain grains, as jōḷa, rāgi, wheat, etc., a kind of husk (My.).

ದಸಮಾಹೆ dasa-māhe. ten months' pay given for twelve (My.).

ದಸರ dasara. = ದಸರಿ 1, ದಸರೆ q. v. (My.). 2, N. of a man (Bp. 38, 48. 52. 53). — ದಸರಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 38 sum.; 38, 19. 27. 49). — ದಸರಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 37, 6; 38, 2. 16. 24).

ದಸರಿ dasari. 1. = ದಸರ. N. — ದಸರಿದೇವ. N. (Bp. 38, 18. 71. 77; 47, 34). — ದಸರಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 38, 19. 61. 74).

ದಸರಿ dasari. 2. a sort of (silk) cloth (ಪಟಭೇದ Mr. 342; Bp. 11, 26; 55, 25; Te.).

ದಸರೆ dasare. = ದಸರ, ದಸರಿ 1. the tenth day of the śuklapakṣa of the seventh month (āśvina), the last day of the navarātri, the day on which Rāma marched against Rāvaṇa, the dēvatās defeated the daityas, etc.: the dasare feast of 10 days (My.; B. 1, 20; Mhr. ದಸರಾ). see ಆಯುಧಪೂಜೆ.

ದಸವಿ dasavi. Tbh. of ದಶಮಿ. the tenth lunar day. (Śm. 19).

ದಸಸಿರ dasa-sira. Tbh. of ದಶಶಿರ. ten heads. (Śmd. 376).

ದಸಿ dasi. = ತಟು. a stake (ದಕ್ಸ Śm. 78); a pointed wooden peg (My.); a silver in the foot (My.; Tu.; Te.). ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದು, ದಸಿ ಹೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ (Prv.). see Bp. 16, 11; 43, 84-86; 44, 8. 10. 14; 55, 44; C. Bp. 55, 44; ಕೂರ್ದಸಿ, ಬಲು-, ಬಲ್-.

*ದಸಿಕು dasiku. = ದಸಿ. a pointed wooden peg. ದಸಿಕೊನ್ದಕ್ಕಂ ಬೇಡಂಗಿಸಲ್ಕೆ ದೊರೆ ಮೃಗಮುಂ Pb. 8, 19.

ದಸೆ dase. 1. = ದೆಸೆ 1. Tbh. of ದಶೆ (Śmd. 335). ದಸೆ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಹಸೇ ಮೇಲೆ ರತ್ನ ಬಿತ್ತು (Prv.). see Prv. s. ವಶ.

ದಸೆ dase. 2. = ದೆಸೆ 2. direction, etc. ದಸೆಯಿನ್ದ (on account of, = ದೆಸೆಯಿನ್ದ, Dhw.), ದಸಿನ್ದ (= ದೆಸೆಯಿನ್ದ, Cb. 20).

ದಸ್ಕು dasku. = ದಸಕು. a kind of husk, etc. (My.).

ದಸ್ಖತ್ತು daskhattu. = ದಸಕತ್ತು. (My.).

ದಸ್ತಾನು dastānu. = ತೋಸ್ತಾನು, ದೋಸ್ತಾನು. a cartridge bore. (My.).

ದಸ್ತಾವೇಜು dastāvēju. = ದಸ್ತೈವಜು. a document of any kind; a note of hand, a bond (My.; Br.; Mhr., H. ದಸ್ತ-ಐವಜ).

ದಸ್ತು dastu. a quire of paper (My.; Mhr., H. ದಸ್ತಾ). 2, a collection of four play-cards. 3, the money which has been realized by an official, but has been withheld by him from the government treasury (My.; Te.).

ದಸ್ತೂರಿ dastūri. ದಸ್ತೂರು. custom, fashion, manner (My.; Br.; Mhr., H. ದಸ್ತೂರ). 2, customary fees; tax (My.; Br.; Mhr., H.).

ದಸ್ತೈವಜು dastaivaju. = ದಸ್ತಾವೇಜು. (My.).

ದಸ್ಯು dasyu. *an enemy.* 2, *a thief, a robber.* 3, an outcast. 4, N. of a class of demons.

ದಸ್ರ dasra. N. of one of the two aśvins. 2, ದಸ್ರಂಗಳ್, *the two aśvins.* see ದಿವವೈದ್ಯ.

-ದಹ daha. *i. e.* -ದ್.-ಅಹ. = -ದಪ 2, etc. an affix for the formation of present tense. *e. g.* ಕೆಡಿಸಿದಹಂ (Bp. 9, 13), ಒಣಗಿದಹಂ (18, 37), ಹೋದಹುದು (18, 42), etc. see Bp. 18, 104; 22, 65; 24, 29. 34. 64; 25, 41; 26, 69; 28, 15; 29, 17; 35, 11; 36, 10. 11; 37, 8. 9. 53; 38, 19. 20. 29. 32; 39, 43. 49; 42, 13; 43, 53. 69; 47, 19. 20. 26; 50, 57. 77; 51, 77; 52, 34; 53, 17. 18; 56, 31; etc.; J. 3, 36.

ದಹ daha. Tbh. of ದಶ. ten. (My.; Mhr. ದಹಾ). ಏಕದಹತಶಸಹಸ್ರಂ (Mr. 356).

ದಹನ dahana. consuming by fire, burning, scorching; destroying. 2, *fire; Agni.* see ಉರಿ, and Mr. s. ಭಂಜನ.

ದಹನಕರಣ dahana-karaṇa. making fire, or causing to burn. see ಮುರುಣ್ಬು.

ದಹನಕ್ರಿಯೆ dahana-kriye. the act, business, or rite of burning, or of fire. see ಪುಟ್ಟು.

ದಹನಜಿಹ್ವಾನ್ತಕ dahana-jihvā-antaka. extinguishing the tongues of fire or Agni (Bp. 49, 40).

ದಹನಲೋಚನ dahana-lōcana. Śiva (Bp. 41, 27).

ದಹನಸಂಸ್ಕಾರ dahana-saṁskāra. the rites of cremation (My.).

ದಹನಾತಿಕ್ರಮಣ dahana-atikramaṇa. excess of burning. see ಅಟ್ಟು.

ದಹನೋಪಲ dahana-upala. fire-stone: *the sun-gem, crystal.*

ದಹಿಸು dahisu. to consume with fire, to burn up, to scorch (Bp. 49, 40; 50, 23; 56, 38; 57, 9; J. 8, 39. 44; My.; Prv. s. ಪಾಣ್ಡವ).

ದಹ್ಯ dahya. to be burnt, burnable, combustible (ದಗ್ಧ, ಸುಡುವುದು Nn. 133).

ದಹ್ವಳ dahvaḷa. Tbh. of ದದ್ರುಘ್ನ. the ring-worm shrub, Cassia alata Lin. (St. & Pl.).

ದಳ್ daḷ. 1. the state of spreading widely. — ದಳ್ದಿರ್. -ಕದಿರ್. far spreading lustre or shine (Cpr. 1, 101 va.). — ದಳ್ಳುರಿ. -ಉರಿ. a great blaze [ಏಂ ಪಿರಿದೊ ತೇಜದ ದಳ್ಳುರಿ ಪಾಣ್ಡುರಾಜನಾ Pb. 1, 109; Ap. 14, 115]; (ಪೇರುರಿ; ಘನಜ್ವಲಿತ Śm. 11; Abh. P. 16, 28; Grj. 4, 132; 8, 66; Bp. 16, 25; 56, 36; Bh. 1, 20, 26; 3, 12, 41; Rām. 5, 8, 74; J. 8, 39. 40).

ದಳ್ daḷ. 2. = ತಳ 2. a sound in imitation of that of boiling (Abh. P. 9, 48).

ದಳ daḷa. 1. an imitative sound. — ದಳದಳಿಸು. to fall in large drops (as tears, Abh. P. 4, 23).

ದಳ daḷa. 2. = ದಳೆ 2. P. p. of ದಳೆ 1, in ದಳ ಕೊಳ್ಳು (My.).

ದಳ daḷa. 1. thickness, stoutness, compactness, solidness (My.; Mhr.; *cf.* ದಲ No. 3 & ದಳೆ 1). ದಳವೂ ದಪ್ಪವೂ ಅಗಲವೂ ಇರ ಬೇಕು, ಕಾಸು ಮೂರು ಕ್ರಯ ಹಡಿಯಬೇಕು (Prv.). [—ದಳಮ್ಬಡೆ. -ಪಡೆ. to attain thickness. ಪಲರುಮೊಳ್ಪಿಂದ್ಗೊಂಡ್ಡೆಯೊಳಿದುರ... ಮರ್ದುಕಾಱನ ಮಾಡಿದ ಮರ್ದಿನನ್ತೆ ಬಳೆದು ದಳಮ್ಬಡೆದು Pb. 4, 87 va.]. — ದಳವೇಱಿಸು. -ಏಱಿಸು. to increase (v. t., Grj. 10, 45 va.). — ದಳ ವೇಱು. -ಏಱು. to increase (v. i., Cpr. 1, 25, 7, 96; Grj. 3, 47; Bp. 4, 59; Bh. 8, 21, 5).

ದಳ daḷa. 2. = ದಲ. a leaf, a petal (ಪರ್ಣ, ಎಲೆ Nn. 9; ಪರ್ಣ Mr. 105). 2, an army (ಬಲ, ಸೇನೆ 9; *cf.* ದಱ and ದಲ No. 4). 3, war (ಸಂಗರ, ಕಾಳಿಗ 9). 4, alchemy (ವಾದ, ರಸವಾದ 9). 5, = ದಳೆ (My.). — ದಳದಳಾಳಿ daḷa-daḷa-āḷi. a mass of many leaves (J. 15, 4).

ದಳಗೆ daḷage. = ದಳಿಕೆ q. v., a seam. ದಳಿಗೆ, ದಳೆ 3. (My.).

ದಳದು daḷadu. = ದಳೆದು. P. p. of ದಳೆ 1.

***ದಳದುಳ daḷaduḷa.** longing for, great desire. ಭಕ್ತಿ ದಳದುಳದಿನ್ದ ಬನ್ದಿಕಾಱರಾಗಿ ಬನ್ದು ಹೊಕ್ಕಡೆ ಬದನೆಯ ಕಾಯಿಗಳು ಬಾಣ ಲಿಂಗವಾಗವೆ ನಮ್ಮ ಬಸವಣ್ಣನ ದೃಷ್ಟಿ ತಾಗಲು Cv. 191.

***ದಳದುಳಿ daḷaduḷi.** plunder. ನಚ್ಚುಮಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ಸೆಳೆದು ಕೊಮ್ಬುದು ದಳದುಳಿ ಪ್ರಸಾದ Cv. 576.

*ದಳನ daḷana. = ದಲನ. splitting, etc. ಅರಿನರಪ ಶಿರೋದಳನ ಪರಿಣ ತೋಗ್ರಾಸಿ Pb. 1, 22.

ದಳಸರ daḷasara. thickness; compactness: good behaviour (Mhr. ದಳದಾರ). ಪಯ್ರು ದಳಸರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು (My.). ಅರಸನು ದಳಸರ ದಿನ್ದ ಆಳಿದನು (My.).

ದಳಸು daḷasu. (fr. ದಳೆ 1). the state of being thick-set (as a crop, My.).

ದಳಾಳಿ daḷāḷi. = ದಲ್ಲಾಳಿ, etc. a broker. (My.).

ದಳಾಳಿತನ daḷāḷitana. = ದಲ್ಲಾಳಿತನ. the business of a broker. (My.).

ದಳಿ daḷi. 1. = ದಳೆ 1. to seam. (My.). [—ದಳಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. to join together. ಮಾಣಿಕಚಟ್ಟಂ ನೀರಂಜಿಸಿ ದಳಿವಿಡಿದ ಮಹಾರತ್ನದ ದೊರೆಗೆವನ್ದಾ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಂ Ap. 4, 42].

***ದಳಿ daḷi. 2.** ತಳಿ 1. to sprinkle. ಶಿವನ ದಾಸೋಹದ ಶಿಶು ವೆನ್ದು ಕಸಕಿಲಂ ಪಿಡಿದು ಬಯಲನುಡುಗಿ ಹೊತ್ತ ನೀರಲ್ಲಿ ದಳಿಯ ಸೌಖ್ಯವ ಮಾಡಿ Cv. 507.

ದಳಿ daḷi. = ದಳ 2. a leaf (ಪತ್ರ Śmd. II; Ct. I, 104; T. ತಟ್ಟೈ).

ದಳಿಕೆ daḷike. = ದಳಗೆ, etc. a seam (My.).

ದಳಿಗೆ daḷige. = ದಳಿಕೆ, etc. (My.).

*ದಳಿತ daḷita. = ದಲಿತ. open, full-blown. ಮಸನ್ದ ಳಿತಮುಪಸನ್ಮುಗ್ಧಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಂ Pb. 4, 77.

ದಳಿಮ್ಬ daḷimba. = ದಱಿಬ, etc. a woman's cloth, etc. [ಶೀರ್ಥ ಜಲಂಗಳಂ ಮಿನ್ದು ದಳಿಮ್ಬವನುಟ್ಟು Pb. 1, 118 va.; Ap. 4, 47 va.]; (Cpr. 6, 71 va.).

***ದಳಿವ daḷiva.** = ದಳಿಮ್ಬ. a woman's cloth; cloth or raimant in general. ದಳಿವದ ತೊಟ್ಟಂಗಿಗೆ ತನ್ನೊಳಮರೆ Pb. 5, 36.

ದಳೆ daḷe. 1. = ದಳಿ. to join by sewing together, to seam (My.; T. ತಕ್ಕೈ, to fetter, see ತಳೆ 2). 2, to grow united or close together; to become abundant, as fruits, leaves, etc. on a tree; to spread, as small-pox or itch over the body; etc. (My.; J. 6, 3; 15, 17; 24, 72; T. ತಟ್ಟೈ, to sprout, thrive, grow in branches and twigs, spread, see ಕೆಯರ್ 5). P. ps. ದಳದು, ದಳೆದು.

ದಳೆ daḷe. 2. = ದಳ 2. P. p. of ದಳೆ 1, in ದಳೆ ದಳೆದು (J. 3, 37).

ದಳೆ daḷe. 3. = ದಳಗೆ, etc. a seam. (My.).

ದಳೆ daḷe. = ದಳ 2, No. 5. Tbh. of ದಲ. a portion or division of a paddy-field (My.).

ದಳ್ಳಾಳಿ daḷḷāḷi. = ದಳಾಳಿ, etc. (My.).

ದಳ್ಳಿಸು daḷḷisu. to overspread and cover; to spread widely, to increase (v. i., ಅಳುರ್, ಆವರಿಸು Kk. 53; Śm. 60; Abh. P. 11, 142. 146; 12, 96; 14, 181; 15, 78; Grj. 9, 17). [ಈ ಮರುತ್ಪುತ್ರನಿನ್ನಾದಂ ದಳ್ಳಿಸೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಪುದುವಾಱಿನ್ತಕ್ಕುಂ Pb. 13, 88; Ap. 11, 82]. ಘೃತಾಹುತಿವಡೆದ ಅನಲನನ್ತೆ ಮಿಗೆ ದಳ್ಳಿಸಿದಂ (Śmd. 273).

ದಱ daḷa. an army containing infantry, cavalry, elephants, and chariots (ಚತುರಂಗಬಲ Śmd. I); a common force or troop (ಸಾಮಾನ್ಯಬಲ Śmd. I; ದಟ್ಟು Ct. II, 69; *cf.* Sk. ದಲ No. 4 and ದಳ 2). [ಘಟೆಯ ದಱದುಳಿವು ಲಯ ಘನಘಟೆಗಳ ಮೊಱಗೆನಿಸೆ Pb. 10, 67]. ತುರಗದಱಂ (Śmd. 207). ಪಾಯಿದಱ (Bh. 6, 2, 2). ಕಾಲಾನಡೆಯ ದಱ (ಪದಾತ Si. 268). ದಱಾ ನಡಿಸೋ ಬಣ್ಣಾ ಬತ್ತಿ ನೂಕ್ಯಾನೇ ? (Prv.). see Bh. 2, 4, 7; J. 15, 4. 14; 22, 4. — ದಱಮುಱಿ. -ತುಱಿ. to tread down hosts (Rām. 6, 11, 25). — ದಱಪತಿ. a general (Bp. 27, 29; Rām. 5, 8, 52; J. 8, 13; B. 2, 10). — ದಱಮುಖ. the van of an army. — ದಱಮುಖಧವಳ. (Śmd. 207). an excellent ox (a hero) at the van. — ದಱಮುಖ್ಯ. = ದಱಪತಿ. — ದಱಮುಖ್ಯಾದಿತ್ಯ. (Śmd. 208). a sun among generals.

ದಱದುಱ daḷa-tuḷa. trampling or annoyance by an army or mob : a great pillage or ravage; an inroad of robbers (ಬಲ್ಲೂಱಿ Śmd. I; ಕಳ್ಳದಾಱಿ Ct. I, 3; Bh. 1, 2, 32; Grj. 4, 120 va.). ಅಳ್ಳನತ್ತಣಿಂ ದಱದುಱಮಾಯ್ತು (Śmd. 141).

ದಱದುಱಿಸು daḷaduḷisu. (fr. ದಱದುಱ). to get into commotion (J. 10, 47).

ದಱವಾಯಿ daḷavāyi. a general (ಸೇನಾನಿ, etc. Si. 279; My.; Te., M., T.; B. 2, 10).

ದಲ್ದಱಿ (dal-daḷi, dupl.). a fetter, a chain (ಸಂಕಲೆ (Śmd. I; see ದಳೆ 1).

ದಾಕ್ಷ dākṣa. (fr. ದಕ್ಷ). relating to Dakṣa.

ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ dākṣāyaṇi. N. of any of the daughters of Dakṣa. 2, *Durgā*. 3, ದಾಕ್ಷಾಯಣಿಗಳ್, the daughters of Dakṣa and wives of the moon : *the 27 lunar mansions*.

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀನಾಥ dākṣāyaṇī-nātha. the moon. 2, Śiva. (My.).

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀಪುತ್ರ dākṣāyaṇī-putra. Gaṇeśa (My.).

ದಾಕ್ಷಾಯಣೀರಮಣ dākṣāyaṇī-ramaṇa. *the moon.* 2, Śiva.

ದಾಕ್ಷಾಯ್ಯ dākṣāyya. *a vulture.*

ದಾಕ್ಷಾರಾಮ dākṣa-ārāma. N. of a place (Bp. 12, 32; 25, 10; 33, 17; 40, 29; 58, 34).

ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ dākṣiṇātya. (fr. ದಕ್ಷಿಣಾ). belonging to the south; belonging to or living in the Dekhan. (My.).

***ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಕ dākṣiṇātyaka.** = ದಕ್ಷಿಣನಾಡಿನ Kr. 2, 108.

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ dākṣiṇya. (fr. ದಕ್ಷಿಣಾ). relating to a gift; *meriting a free or present.* 2, civility, courtesy, politeness, kindness, obsequiousness; honesty, candour; cleverness, ability (ಬಿಡಯ Ct. II, 65; B. 5, 157). 3, (belonging to the south; the south). — ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಸುರಾಗಿ, ಹೆರುವದಕ್ಕೆ ಠಾವಿಲ್ಲ (Prv.). see ಮುಖ–; Prv. s. ವ್ಯವಹಾರ.

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಾರ dākṣiṇya-gāra. an obsequious man (My.).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರ dākṣiṇya-para. extremely obsequious (My.).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಂತ dākṣiṇya-vanta. = ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಾರ. (My.). ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಂತನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಭಕ್ಷ್ಯ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? (Prv.).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವರ್ತಿ dākṣiṇya-varti. behaving obsequiously. 2, a man belonging to the south. (J. 2, 10).

ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಶಾಲಿ dākṣiṇya-śāli. = ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಾರ. (My.).

ದಾಖಲಾತು dākhalātu. proof, documentary evidence (My.).

ದಾಖಲು dākhalu. arrived at, reached (Mhr., H. ದಾಖಲ). 2, entered, as into an account, etc. (Mhr., H. ದಖಲ, ದಾಖಲ); insertion, entry of an item in an account, deed or register (My.; H. ದಾಖಿಲ್); presentation of a petition to be registered (My.). — ದಾಖಲು ಮಾಡು. to present a petition (My.). 2, to enter, as money in an account (My.).

ದಾಖಲೆ dākhale. examination or comparison of accounts, records, etc. (My.); proof, documentary evidence (My.; Mhr. ದಾಖಲಾ); reference to a register (My.). — ದಾಖಲೆ ಗ್ರಾಮ. a village that has branched out from a principal or original one, a subordinate village (My.). — ದಾಖಲೆ ದೂಖಲೆ. dupl. (My.).

ದಾಗಡಿ dāgaḍi. = ದಾಗುಡಿ. — ದಾಗಡಿಬಳ್ಳಿ. a winding half shrubby plant, Cocculus villosus D. C. (or Menispermum hirsutum Roxb., St. & Pl.; ವೇಣಿ G. & Cb.).

ದಾಗಮ da-āgama. the augment ದ್ or ದ (Śmd. 129).

ದಾಗುಡಿ dāguḍi. = ದಾಗಡಿ. (ಅಧೋಮೂಲಿ Mr. 135).

ದಾಗುದೂಜಿ dāgudūji. -ದೂಜಿ. repairing, doing up (My.; Mhr., H. ದಾಗಡೂಜೀ).

ದಾಘ dāgha. burning. see ನಿ–.

ದಾಂ–dāṅ. ದಾಙ್–. = ದಾಣ್ಟು 2. passing over. — ದಾಂಗುಡಿ. (Śmd. 210). dāṅkuḍi. a going-beyond, *i. e.* rather long, point of a creeper or sprout (ದಾಣ್ಟುಗುಡಿ Śs.). [ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳೆ ದಾಂಗುಡಿಯನ್ನಿರೆ Pb. 5, 105.— ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿ. -ಪಿಡಿ. = ದಾಂಗುಡಿವಿಡು. ನೆರೆದ ಮಕ್ಕಳ ನೀಳ್ದ ತೊಳ್ದೊನ್ದು ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿದೀವ ಚಾಗಮೆಡಱೋಡುವಿನಂ ಪೊರೆದು Ap. 2, 24. — ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿಸು. -ಪಿಡಿಸು. to cause to sprout greatly, to extend greatly. ಸಕ್ಕದಂಗಳ ಪದಂ ಪವನಾಗಿರೆ ಮೆಲ್ಪುವೆತ್ತು ದಾಂಗುಡಿವಿಡಿಪನ್ತೆ Kr. 1, 149]. — ದಾಂಗುಡಿವಿಡು. -ಬಿಡು. to sprout greatly (Cpr. 2, 56; 6, 89; Rsv. 12, 56 va.).

ದಾಟಿ dāṭi. ಧಾಟಿ. expediency or quickness in writing; fluency in reading; cadence (in music); practice in a science, etc.; haste (My.; T. ತಾಟ್ಟಿ; Te. ಧಾಟಿ). ದಾಟಿಯಿನ್ದ ಹೋಗಿ, ಮೋಟನಾದ (Prv.). see ವಾಚಕ–.

ದಾಟಿಸು dāṭisu. = ದಾಣ್ಟಿಸು. to make cross, to cause to pass over, to transport over, etc. (My.; B. 4, 30; Si. 84); to make escape (My.). ಅವನನ್ನು ಸಂಕಟದೊಳಗಿನ್ದ ದಾಟಿಸಿದನು (B. 5, 62. 63).

ದಾಟು dāṭu. 1. = ತಾಣ್ಟು, ದಾಣ್ಟು 1. to jump, pass or step over; to cross, to ford; to pass; to go beyond, to exceed, to transgress, as a word, a rule, an order; to escape (My.; Te.; T. ತಾಣ್ಡು. [*cf.* ತಾಗು 5). ಹಳ್ಳವನಾಜಿ ದಾಟಲು (Bp. 44, 5). ಹಳ್ಳಾ ದಾಟುವಾಗ (B. 2, 4). ಗಣ್ಡಾನ್ತರವನ್ನು ದಾಟಲಿಕ್ಕೆ (4, 60). 2, to die; to expire, as life (My.); to pass away, to elapse, as time (My.). ಅವನು ದಾಟಿ ಕೊಣ್ಡನು (he died, B. 5, 199. 236). ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದರೂ ಮಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ. — ತಿಂಗಳು ಹೋದರೂ ಅಂಗಳ ದಾಟಲಿಲ್ಲ, — ಹೊಟ್ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಿಗರ ಮಿಣ್ಡ (Prvs.). see Prvs. s. ನದಿ; Bh. 1, 8, 94; Si. 85. 396; B. 4, 30.

ದಾಟು dāṭu. 2. = ದಾಣ್ಟು 2. passing over; stepping over, stepping; a jump across; abridgement; a step over an inauspicious object and the evil resulting from it (My.). — ದಾಟು ಕಥೆ. an abridged story; a summary (My.). — ದಾಟುಗಾಲು. -ಕಾಲು. a foot that steps far (My.). — ದಾಟುಗಾಲಿನವ. a person who takes long steps (My.). — ದಾಟುಹೊಲಿಗೆ. sewing with long stitches; that has been sewed with long stitches (My.).

ದಾಡಾಯವ dāḍāyava. one who goes behind and praises (ಅಟ್ಟಿ ಕೊಣ್ಡಾಡುವಂ Bhn. 40).

ದಾಡಿ dāḍi. the beard (My.; Te.; Mhr. ದಾಢೀ; T. ತಾಡಿ; Si. 216).

ದಾಡಿಮ dāḍima. = ಡಾಡಿಮ, ದಾಲಿಮ, ಡಾಳಿಮ, ಡಾಳಿಮ್ಬ, ದಾಳಿಮ್ಬರ, ಡಾಳಿಮ್ಬ್ರ, ದಾಡಿಮಿ, ದಾಡಿಮ್ಬ, ದಾಡಿಮ್ಬೆ, ದಾಲಿಮ, ದಾಳಿಮ್ಬ, ದಾಳಿಮ್ಬರ, ದಾಳಿಮ್ಬರಿ, ದಾಳಿಮ್ಬೆ, ದಾಳಿಮ್ಬ. *the pomegranate tree and its fruit, Punica granatum* Lin. ದಾಡಿಮದ ಬೀಜ ರತ್ನವಾದಾವೇ? (Prv.).

ದಾಡಿಮಪುಷ್ಪಕ dāḍima-puṣpaka. *the plant Soymida febrifuga* Juss., or *Amoora rohitaka* W. & A. see ಮುಳ್ಳು ಮುತ್ತಗ.

ದಾಡಿಮಿ dāḍimi. = ದಾಡಿಮ, etc. (Cpr. 6, 55 va.).

ದಾಡಿಮ್ಬ dāḍimba. = ದಾಡಿಮ, etc. (My.).

ದಾಡಿಮ್ಬೆ dāḍimbe. = ದಾಡಿಮ, etc. (Si. 137).

ದಾಡೆ dāḍe. 1. Tbh. of ದಣ್ಡ. a stick, etc. see ಜಮ–.

ದಾಡೆ dāḍe. 2. = ದವಡೆ q. v. Tbh. of ದಂಷ್ಟ್ರ (Śmd. 352; Nn. 85). a tusk; a fang (My.; Cpr. 5, 40; 6, 21; Rām. 6, 14, 20); [ದಾಡೆಗಳನಱಿಯೊಳಿಮ್ಬಿಂ ತೀಡುತ್ತುಂ Pb. 3, 28; Cv. 37]. a lesser molar (My.). ಹಾವಿನ ದಾಡೆ (ಆಶೀಸ್, ದಂಷ್ಟ್ರ Hlā.; Mr. 400). ಆನೆಯ ದಾಡೆಯ ತುದಿ (ಪ್ರತಿಮ, ದ್ವಿಪದನ್ತದನ್ತ್ಯ Nn. 102). ಎಳವೆಱ್ ದಾಡೆ (Śmd. 81). see ಕುಡಿ–, ಕೋರ–. 2, a jawbone (not in My.; T. ತಾಡೈ, ತಾಳ್; M. ತಾಡಿ; Tu.; Si. 214). — ದಾಡೆಗಡಿ. -ಕಡಿ. to gnash the fangs (Śsv. 4, 7; 4, 15 va.). — ದಾಡೆಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. = ದಾಡೆಗಡಿ. [ದಿಗ್ಗಜಂ ಪೆಱಗಿಟ್ಟುವಾನ್ತರದೆ ತೊಟ್ಟನೆ ದಾಡೆಗುಟ್ಟೆ ಕಳಲ್ದು ತಾರಗೆಗಳ್ ನಭಂ ಬೆರಸು ಬಿರ್ದುವು Pb. 8, 15]; (Rsv. 5, 90; Śsv. 4, 11. 12).

ದಾಣ dāṇa. 1. = ಡಾಣ, ದಾಣೆ 1. grain, etc. (My.; see ಧಾನ).

ದಾಣ dāṇa. 2. = (ದಾಣಿ, ದಾಣಿ, ದಾಣೆ 2), ದಾನ 2 No. 2. a rope. see ಮುಗು–, ಮೂ–, ಮೂಗು–.

ದಾಣಾ dāṇā. = ದಾಣೆ 3. thickness, stoutness (Mhr. ದಾಟ, ದಾಟಣ; ಧೇಣ್ಡ, a huge person). — ದಾಣಾದಡಿ. a club-like, very stout man (My.).

ದಾಣಿ dāṇi. = ದಾಣ 2, etc. a rope (My.). see ಮೂ–.

ದಾಣೆ dāṇe. 1. = ದಾಣ 1, etc. (My.; B. 5, 125).

ದಾಣೆ dāṇe. 2. = ದಾಣಿ. (My.).

ದಾಣೆ dāṇe. 3. = ದಾಣಾ. — ದಾಣೆದಡಿ. a thick club (Rām. 6, 11, 9).

ದಾಣ್ಟಿಸು dāṇṭisu. = ದಾಟಿಸು. (My., occasionally). to make cross, etc. ಮೃತ್ಯುವ ಜವನ ಮಾರಿಯ ದಾಣ್ಟಿಸುವ ವೇದಾನ್ತಿಗಳ ಪಾಟಿ (Bp. 6, 10). ತಡಿಗೆ ದಾಣ್ಟಿಸುವ ತೋರವಹ ಬಲುದೆಪ್ಪವಿರೆ (60, 46). see Rsv. 13, 82. 96; J. 9, 25. 2, to make oneself to get beyond or the upperhand: to subdue, to tame. ದಾಣ್ಟಿಸಲ್ ಪಟ್ಟುದು (ದಾನ್ತ, ದಮಿತ Nr.).

ದಾಣ್ಟು dāṇṭu. 1. = ದಾಟು 1, etc. to cross, etc. (Śmd. 48). (ಲಂಘನ Śmd. Dh.; ಕೊಣಕಿಡು Kk. 53; ದಿಂಕಿಡು 71; ದಿಂಕಿಡು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು, ಕೊಣಕಿಡು Śm. 31; [Tu. ತಾಣ್ಟು to collide]; T., M. ತಾಣ್ಡು). [ದಾಣ್ಟೆ ಕೀರ್ತಿ ಚತುರ್ವಾರ್ಧಿಯಂ Pb. 3, 85; Ap. 12, 71]. see Śmd. 157; Ch. v. 39; Cpr. 7, 15; Bp. 32, 33; Rsv. 6, 11 va.; 13, 82 va.; 13, 91; J. 2, 56; 18, 6.

ದಾಣ್ಟು dāṇṭu. 2. = ದಾಂ–, ದಾಙ್–, ದಾಟು 2. passing over. (Śmd. 250). see ಮಾಱು–.—ದಾಣ್ಟುಗುಡಿ. = ದಾಂಗುಡಿ (Śs.).

ದಾಣ್ಡ dāṇḍa. Tbh. of ದಣ್ಡ. a stick, a club (Mhr.). ದಾಣ್ಡ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವ (ಯಾಷ್ಟೀಕ G.).

ದಾಣ್ಡಿಗ dāṇḍiga. a stout, strong man (My.; Mhr. ದಾಣ್ಡಗಾ); huge, monstrous (Mhr.). see ಎಮ್ಮೆ–. 2, rude (Mhr.).

ದಾಣ್ಡಿಗತನ dāṇḍigatana. = ದಾಣ್ಡಿಗೆತನ. roughness, rudeness (My.). *cf.* ದಿಣ್ಡಿಗತನ.

ದಾಣ್ಡಿಗೆತನ dāṇḍigetana. = ದಾಣ್ಡಿಗತನ. (ಗುಣ್ಡಗೊಯ್ಯತನ, ತುಣ್ಟತನ G.).

ದಾತ dāta. 1. *cut, reaped.*

ದಾತ dāta. 2. Tbh. of ದಾತೃ. (My.). a giver, etc. ಆಳು ಕಟ್ಟಿದವನೇ ಅರಸು, ಕೂಟು ಇಕ್ಕಿದವನೇ ದಾತ (Prv.). see Bp. 36, 3; 54, 66; J. 11, 32. 34; ಅನ್ನ–, ವಿಶ್ವ–.

ದಾತಾರ dātāra. Tbh. of ದಾತೃ. (My.; see Śmd. 104; J. 13, 60; and Prv. s. ಪತಿ 1).

ದಾತೃ dātṛi. giving, bestowing, etc.; a giver, a donor. (My.).

ದಾತೃತ್ವ dātṛitva. liberality. (My.).

ದಾತ್ಯೂಹ dātyūha. = ಜಾದುಹ. *the water-bird Gallinula madraspatana* (ಜಲರಂಕು, ನಿರುಗ Mr. 176, o. r., instead of ನಿರುಗ, ವಿರುವಕ).

ದಾತ್ರ dātra. *a sickle* (ಲವಿತ್ರ, ಕುಡುಗೋಲು Mr. 371; Bp. 53, 4).

ದಾದ dāda. (Tbh. of ತಾತ). a respectful term of address for an elderly man (Mhr. ದಾದಾ; My.).

ದಾದಿ dādi. = ದಾಯಿ 2. Tbh. of ಧಾತ್ರಿ. [ಆಕೆಯ ದಾದಿಯ ಮಗಳ್ Pb. 4, 59 va.; Ap. 3, 21]; (ಧಾತ್ರಿ, ಉಪಮಾತೃ Hlā.; Cpr. 3, 45; Grj. 2, 106 va.; Bp. 59, 26; My.; Te., T.). ಓತು ಸಾಕಿದ ದಾದಿ (ಧಾತ್ರಿ Mr. 312).

ದಾಧಿಕ dādhika. (fr. ದಧಿ). *dressed with curdled milk.* 2, a kind of dish made of curdled milk mixed with other substances.

ದಾಧಿಕ್ಯ dādhikya. = ದಾಧಿಕ No. 2. (ಎಲೆ ಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವಂ ಮೊಸರ್ಲ್ಲಿ ಕಲಸಿದುದು Mr. 215).

ದಾನ dāna. 1. giving, presenting; *a gift, a present, a donation,* (ಕೊಡುವುದು Nn. 141; ವಿಪ್ರವಾರಣ Mr. 455); liberality. 2, bribery (Mr. 267; see ಚತುರೋಪಾಯ). — ದಾನಮ್ ಈ. to grant a gift (Śsv. 2, 58). — ದಾನ ಮಾಡು. to make gifts, etc., to be liberal (B. 5, 183; My.).

ದಾನ dāna. 2. binding. see ಉದ್–, ಸನ್–. 2, = ದಾಣ 2, etc. see ಮೂ–.

ದಾನ dāna. 3. cutting off, dividing; part, share; distributing. 2, *the fluid flowing from an elephant's temples when in rut.*

ದಾನಕರ್ಣ dāna-karṇa. a man like Karṇa for liberality (My.).

ದಾನಗುಣ dāna-guṇa. a liberal disposition (Bp. 37, 32; My.).

ದಾನತೆ dānate. the state of the dāna flowing from an elephant's temples. 2, liberality. (Cpr. 3, 9 va.).

ದಾನಧರ್ಮ dāna-dharma. almsgiving, charitable acts (My.; B. 5, 178. 322; Mhr.); the rules or practice of almsgiving.

ದಾನಪತ್ರ dāna-patra. a deed of gift (My.).

ದಾನಪಾತ್ರ dāna-pātra. a vessel which has been presented (My.). 2, an object of charity, a man who deserves a gift (My.).

ದಾನವ dānava. (fr. ದನು). a descendant of Danu: *a giant, a Titan.*

ದಾನವಮರ್ದನ dānava-mardana. = ದಾನವಾನ್ತಕ. (My.).

ದಾನವಘರಟ್ಟ dānava-gharaṭṭa. Kṛiṣṇa (J. 25, 51).

ದಾನವರಾಜ dānava-rāja. the king of the Dānavas. 2, Rāvaṇa (Abh. P. 11, 157).

ದಾನವರಾಜಮನ್ತ್ರಿ dānavarāja-mantri. the adviser or counsellor of the king of the Dānavas: Śukra (Venus, Bp. 10, 30).

ದಾನವರಿಪು dānava-ripu. Viṣṇu, Kṛiṣṇa (Śmd. 200. 263).

ದಾನವವಾಸ dānava-vāsa. the abode of the Dānavas (ಪಾಡನ, ರಸಾತಲ Nn. 13).

ದಾನವಸೂದನ dānava-sūdana. Kṛiṣṇa (J. 25, 13).

ದಾನವಸ್ತ್ರ dāna-vastra. a cloth that has been presented (My.).

ದಾನವಾನ್ತಕ dānava-antaka. Viṣṇu, Kṛiṣṇa (Bp. 54, 33; Bh. 8, 23, 14).

ದಾನವಾರಣ dāna-vāraṇa. an elephant in rut. 2, opposition to liberality. (J. 2, 8).

ದಾನವಾರಿ dānava-ari. an enemy of the Dānavas: *a god or deity.* 2, Indra. 3, Śiva. 4, Viṣṇu (J. 29, 6). 5, dāna-vāri = ದಾನ 3 No. 2 (V. 4, 38).

ದಾನವೇಶ್ವರ dānava-īśvara. Hiraṇyakaśipu (J. 28, 30).

ದಾನಶಾಲೆ dāna-śāle. = ದಾನಸಾಲೆ. a house where alms are given.

ದಾನಶಾಸನ dāna-śāsana. = ದಾನಪತ್ರ. a deed of gift. (My.).

ದಾನಶೀಲ dāna-śīla. *liberally disposed, liberal, generous.*

ದಾನಶೂರ dāna-śūra. profusely munificent (My.; ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ, ದೊಡ್ಡಮನಸಿನವ G.; Mhr.).

ದಾನಶೌಣ್ಡ dāna-śauṇḍa. intoxicated with giving; *exceedingly liberal.*

ದಾನಸಾಲೆ dāna-sāle. Tbh. of ದಾನಶಾಲೆ (Śmd. 376).

ದಾನಿ dāni. 1. giving; liberal, benevolent; a donor. see Śmd. 109. 157. 175; Bp. 2, 1; ಮಹಾ–; Prvs. s. ದೀನ.

ದಾನಿ dāni. 2. Tbh. of ಧಾನಿ. anything which holds or contains. see ಊದು–.

ದಾನಿತ dānita. bound. see ಸನ್–.

ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ dāna-utkṛiṣṭa. an excellent gift (ದಾಯ, ಹಿರಿದಾಹ ದಾನ, ವೆಗ್ಗಳವಹ– Nn. 142).

ದಾನ್ತ dānta. 1. tamed, broken in, subdued; *enduring with resignation the privations imposed by austerities;* = ದಾನ್ತಿ (Bp. 22, 50).

ದಾನ್ತ dānta. 2. da-anta. a term ending in ದ (Śmd. 315).

ದಾನ್ತಿ dānti. *self-restraint, self-command;* the patient endurance of religious austerities.

ದಾನ್ದಲೆ dāndale. = ದನ್ದಲೆ, q. v. vexation, etc. (My.).

ದಾಪನ dāpana. *forcing or obliging to give or pay, causing to restore.*

ದಾಪಿತ dāpita. *caused to give or pay,* condemned to pay, fined; entitled to receive a fine.

ದಾಪು dāpu. = ಚಾಪು. stretch, etc.; the measure of a stride (My.). — ದಾಪುಗಾಲು. = ಚಾಪುಗಾಲು. (My.). — ದಾಪು ಹಾಕು. to measure by strides (My.).

ದಾಬಣ dābaṇa. (Mhr. ಧಾಬಳ, a dovecot). — ದಾಬಣಕಾರಿ. a certain border of a cloth (B. 3, 103).

ದಾಬು dābu. 1. = ಡಾಬು 1, q. v. a woman's girdle or zone. (My.).

ದಾಬು dābu. 2. = ಡಾಬು 2, q. v. intimidation, etc. — ದಾಬುಜರುಬು. = ಡಾಬುಜರುಬು. (My.).

ದಾಮ dāma. = ಡಾಬು 1, ದಾಬು 1, ದಾಮು, ದಾವೆ 1. *a string, a cord, a rope, a thread* (ಪಾಶ, ಹಗ್ಗ Nn. 33). 2, a girdle. 3, a chaplet, a wreath or garland for the forehead. 4, a ray of light (ರುಕ್, ಕಿರಣ 33). — ದಾಮಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Ch. v. 9).

ದಾಮನಿ dāmani. = ಡಾಣೆ, ಡಾವಣಿ q. v., ದಾಣೆ, ದಾಣೆ 2, ದಾವಣಿ 1. *a rope for tying cattle* (ದಾವಣಿ Mr. 372).

ದಾಮಾಷಾ dāmāṣā. any just proportionate distribution, equitable allotment, dividends (My.; Br. ದಾಮಾಷಾ, ದಾಮಾಶಾಯಿ); division amongst the creditors of the money of a bankrupt (My.; Mhr., H. ದಾಮಾಶಾಈ).

ದಾಮು dāmu. Tbh. of ದಾಮ. a rope, etc. (ಅಗ್ಗರಣೆ, ಹಗ್ಗ Kk. 70; ಸನ್ದಾನ Mr. 183).

ದಾಮೋದರ dāma-udara. having a cord round the belly: *Kriṣṇa* (Yaśōdā, his foster-mother, having in vain passed a rope round his body, whilst a child, to keep him in confinement; Bp. 56, 27). see ಹೆಡ್ಡ-.

ದಾಮೋದರತನಯ dāmōdara-tanaya. the author Nāgavarma (Kāvy. V, 970; Ch. p. 132).

ದಾಮ್ಭಿಕ dāmbhika. (fr. ದಮ್ಭ). = ಡಾಮ್ಭಿಕ. deceitful; proud, ostentatious. (My.). 2, ostentatiousness (My.).

ದಾಯ dāya. 1. a gift, a present. 2, *a special gift, a nuptial present, that which a bride and bridegroom receive at their marriage* (ದಾನೋತ್ಕೃಷ್ಟ. ಹಿರಿದಾಹ ದಾನ Nn. 142; ದಾನವಿಶೇಷ Mr. 491). [— ದಾಯಂಗೊಡು. -ಕೊಡು. to make a gift. ಅರಸಂ ದಾಯಂಗೊಟ್ಟ ನೆನ್ದು ಸಾಮನ್ತರ ನಿಯೋಗಿಗಳ ಅರಸಿಯರ ಗೋವುಗಳೊಳೊಳ್ಳಿದುವಪ್ಪ ಎಣ್ಬೆಯುಂ ಪಸುಗಳುಮನಾಯ್ದು ಕೊಣ್ಡು Vr. 22, 4].

ದಾಯ dāya. 2. dividing; distributing; a part; a division, a partition, a line, a row (J. 3, 20; ಸಾಲು My.). 2, share, portion, property to be divided, inheritance, *patrimony* (ವೈಭಾಗ, ವಿಭಾಗ Nn. 142; ಭಾಗಸಂಪತಿ Mr. 491). 3, property, wealth (ದ್ರವಿಣ, ವಿತ್ತ 142; ಹೊನ್ನು 491). 4, *receiving, obtaining.* 5, *place, site.* 6, a kind of backgammon (ಆಟಂಗಳು, ಆಟಂಗಳ ಭೇದ 142; Bp. 43, 5-6; My.; T., M. ತಾಯ); a throw of dice (Bp. 43, 4. 7; My.; Mhr., H. ಡಾವ, a game at chess, etc.; a throw of dice; a hand at cards; see ಚೌಕದಾಯ). ದಾಯ ಬಿದ್ದರೆ ಹುಚ್ಚ ಗೆದ್ದ (Prv.). 7, a portion of time, an opportunity, a fit moment (My.; T., M. ತಾಯ); a means, an expedient (My.; J. 9, 22; 30 sum.; 32, 23; 23, 62). ದಾಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಹಾಯ ಬೇಕು (Prv.). 8, a forest or wild (ಕಾನನ, ಅಡವಿ Nn. 142; *cf.* ದಾವ 2).

ದಾಯಕ dāyaka. giving, bestowing, etc.; a giver, a donor (B. 5, 10; see ಫಲ-, ಬಾಣ-, ಶೋಷ-). 2, = ದಾಯಿಗ, an heir; a kinsman.

ದಾಯಕಿ dāyaki. she who gives, a female donor (Rām. 1, 1, 4).

ದಾಯವಿಭಾಗ dāya-vibhāga. partition or portioning of inheritance; a portion of inheritance (My.; Mhr.).

ದಾಯಾದ dāya-āda. the receiver of a portion of heritage: an heir. 2, *a son.* 3, *a kinsman entitled to participate in the offering of funeral oblations to deceased relations* (J. 2, 54).

ದಾಯಾದಿ dāyādi. Tbh. of ದಾಯಾದ್ಯ. a descendant from the same original male stock, as a son of an elder or younger brother, of a cikkappa, doḍḍappa, or savati (My.; Te., T.). ಧನದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ದಾಯಾದಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? — ಸವತಿ ಸಣ್ಣವಳಲ್ಲ, ದಾಯಾದಿ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ (Prvs.). see Prvs. s. ಪಿರಿಯಾದಿ, ಬರಿ 1. 2, an heiress, a daughter (Sk.).

ದಾಯಾದಿತ್ವ dāyāditva. the state of being a dāyādi (My.).

ದಾಯಾದ್ಯ dāyādya. = ದಾಯಾದಿ (My.); a son born from a rival wife or from a step-mother (ಮಲದಾಯಿಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಾತ, ಸಾಪತ್ನ Mr. 312; ದಾಯಿಗ Nn. 140). 2, inheritance (Sk.).

ದಾಯಿ dāyi. 1. giving, granting, etc. see ಅ-.

ದಾಯಿ dāyi. 2. Tbh. of ಧಾತ್ರಿ. a wet nurse (Mhr., H. ದಾಈ; Sd.).

ದಾಯಿಗ dāyiga. (Śmd. 25). Tbh. of ದಾಯಕ No. 2. a cognate kinsman in a remote degree, one subsequent in right of inheritance to the sagōtra (ಬನ್ಧು, ನಣ್ಟ Nn. 140; Mhr. ದಾಈಜ, a kinsman). [ದಾಯಿಗರಪ್ಪೊಡೆ ಕರಂ ಪೆರ್ಚಿದರ್ Pb. 6, 67 va.]. 2, a son (ಪುತ್ರ, ಮಕ್ಕಳು 140; ಪುತ್ರ Mr. 482). 3, = ದಾಯಾದ್ಯ (140; Rām. 3, 2, 25; My.).

ದಾಯಿಗತನ dāyigatana. the state of being a dāyiga (*i. e.* dāyādya, Abh. P. 12, 73).

ದಾಯಿತ dāyita. bound, joined (ಕೂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು G.).

ದಾಯಿನಿ dāyini. giving, granting (fem.); a female donor. (Cpr. 2, 66).

ದಾರ dāra. 1. = ದಾರಿ 2. breaking, tearing, splitting; see ಭೂ-. 2, a rent, a cleft, a hole. 3, a ploughed field. 4, *a wife* (ನಾರಿ Ct. I, 31).

ದಾರ dāra. 2. Tbh. of ದ್ವಾರ (Śmd. 384; Mhr.). a door.

ದಾರ dāra. 3. Tbh. of ಧಾರ. a string, a thread (ಸೂತ್ರ Nn. 55; My.; T.; Bp. 51, 33; 61, 27; B. 2, 1; 4, 175). ಬಿಲ್ಲಿನ ದಾರ (ಗುಣ, ಗೋಧೆ, ಜ್ಯಾ, ಶಿಂಜಿನಿ G.). see *e. g.* ಉಡಿ-, ಉಡು-, ಕಿಱು-. — ದಾರಗೊಣ್ಡೆ. = ದಾರದೊಂಗಲ್. (Bh. 3, 4, 26). — ದಾರದೊಂಗಲ್. -ತೊಂಗಲ್. a string-tassel (Bp. 61, 26).

ದಾರ dāra. 4. Tbh. of ಧಾರ. that holds, carries, has, possesses (H., Mhr.). see *e. g.* ಅಮಲದಾರ, ಅಮಾನಿ-, ದಾವಾ-.

ದಾರಕ dāraka. breaking, tearing, splitting; see ವಿ-. 2, *a boy, a son, a child, an infant.* 3, a hole; see ಬಗರಗೆ.

ದಾರಣ dāraṇa. 1. splitting, tearing asunder; opening, bursting. see ಅವ-, ಕ್ರೌಂಚ-, ಗೋ-, ವಿ-.

ದಾರಣ dāraṇa. 2. = ದಾರಣೆ. — ದಾರಣವಾಸಿ. = ದಾರಣ. (My.; Te.).

ದಾರಣೆ dāraṇe. = ದಾರ್ಣೆ, ಧಾರಣೆ 2. rate, market price (My.; Te. ಧಾರಣ; T. ತಾರಣೈ; Mhr. ಧಾರಣ).

ದಾರದ dārada. (fr. ದರದ). coming from the Daradas; *a kind of poison coming from their country.*

***ದಾರಣ್ಡ dāraṇḍa.** = ದಾರಬನ್ದ. Tu. ದಾರನ್ದೊ.

ದಾರಪರಿಗ್ರಹ dāra-parigraha. taking a wife, *marrying.*

ದಾರಬನ್ದ dāra-banda. Tbh. of ದ್ವಾರಬನ್ಧ. a door frame, etc.

ದಾರಬನ್ಧನ dāra-bandana. Tbh. of ದ್ವಾರಬನ್ಧನ. (My.). = ದಾರಬನ್ದ.

ದಾರವ dārava. (fr. ದಾರು). *wooden, made of wood.*

ದಾರವಟ್ಟ dāra-vaṭṭa. Tbh. of ದ್ವಾರಪಟ್ಟ (Śmd. 368). threshold, etc. (ಗೋಪುರ, ಪುರದ್ವಾರ Mr. 191). ಅರಸಿನ ಒಳಗಣ ದಾರವಟ್ಟಂ (ಶುದ್ಧಾಂತ, ರಾಣಿವಾಸದ ಮನೆ Nr.; Bh. 3, 8, 9). [ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯಗುಳಿ ದಾರವಟ್ಟವೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ Cv. 340].

ದಾರವನ್ದನ dāra-vandana. = ದಾರಬನ್ದನ. (My.).

ದಾರಾಗೃಹ dārā-gṛiha. the women's apartments (Abh. P. 11, 151).

ದಾರಾಢ್ಯ dārāḍhya. Tbh. of ದಾರ್ಢ್ಯ. (My.). hardness, etc.

ದಾರಿ dāri. a way, a road, a path (ಮಾರ್ಗ, ಬಟ್ಟೆ Nn. 86; ತೋಲ್ Śm. 106; ಅಯನ, etc. Si. 104; My.; Te.; T. ತಾರಿ, ತಾರೈ). ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಹಾಳು ಏನು ಫಲ? — ದಾರಿಗೆ ದಾರಿ (the work is spoiled)! ಓ, ಅಮ್ಮಲಾಲಾ! — ಮೂಱು ದಾರಿ ಆಱು ಬಟ್ಟೆ (the work is spoiled, Prvs.). ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಅದೇ ದಾರಿಯಿನ್ದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು (B. 4, 177). see Bp. 60, 26; 61, 23. 24; J. 7, 5; 17, 4; 21, 42; Si. 104. 105. 413. 431; Prv. s. ವಾರಿ. — ದಾರಿ ಕಟ್ಟು. to shut up a way, to obstruct or block up a way (My.). — ದಾರಿ ಕೊಡು. to grant a way or passage; to let pass; to go out of the way (My.). — ದಾರಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to set out, to start (Bp. 22, 30). 2, to make a way for oneself, as water (My.). — ದಾರಿದೆಗೆ. -ತೆಗೆ. = ದಾರಿಗೊಳ್ಳು No. 1. (Rām. 3, 8, 43). — ದಾರಿದೋಱು. -ತೋಱು. to show the way or manner (Dp. 150, 7). — ದಾರಿ ನಡೆ. to go or march on foot; to travel (My.). ಚೋರನೊಡನೇ ದಾರಿ ನಡೆಯುವದ ದೇನು? (Dp. 167). see B. 2, 13. 22; 3, 125; 5, 126; Si. 273. ದಾರಿ ನಡೆಯುವವನು (ಅಧ್ವಗ, ಪಾನ್ಥ, ಪಥಿಕ, etc. Si. 262). — ದಾರಿ ನೋಡು. to look out for, to wait for, to look forward to (My.). ವರ್ತಕನು ಆತನ ದಾರಿ ನೋಡಿದನು (B. 3, 72). ನಿನ್ನ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತ (3, 77). — ದಾರಿ ಬಿಡು. to go out of the way (My.; ಓಸರಿಸು G.). — ದಾರಿಹೋಕ. a road-goer, a stroller (My.).

ದಾರಿ dāri. tearing, splitting; a cleft, a gap. see ವಿ-.

ದಾರಿಕಾಱ dāri-kāṟa. a traveller (ಪಥಿಕ, ಪಥಗಾಮಿ G.; My.; Abhā. 2, 71; B. 2, 14. 53).

ದಾರಿಕೆ dārike. a daughter; see ಭರ್ತೃ-. 2, a harlot (Cpr. 8, 59).

ದಾರಿಗ dāriga. a traveller (My.; Rsv. 9, 23; J. 3, 5).

ದಾರಿಗಾಱ dāri-gāṟa. = ದಾರಿಕಾಱ. (My.).

ದಾರಿತ dārita. *split, rent, torn.*

ದಾರಿತಕ dāritaka. the act of splitting (Cpr. 5, 54).

ದಾರಿದ್ರ dāridra. (fr. ದರಿದ್ರ). poverty, indigence, need, distress (ಎಡಱ್ Ct. II, 73). see ಎಡಱ್, ನವೆ.

ದಾರಿದ್ರ್ಯ dāridrya. = ದಾರಿದ್ರ. (My.; B. 4, 126).

ದಾರು dāru. plural of ದಾವ. who.

ದಾರು dāru. (fr. ದ್ರು). *a piece of wood, wood, timber;* a bolt; see ಸ್ಥೂಲ-. 2, = ದೇವದಾರು, *the pine Pinus dēvadāru.*

ದಾರುಕ dāruka. a certain class of Śiva's attendants (Bp. 1, 52). 2, N. of Kṛiṣṇa's charioteer (J. 7, 56; 25, 17. 19; 33, 16).

ದಾರುಣ dāruṇa. *heart-rending, cruel, horrible, terrific; hard, harsh, rough;* cruelty, horror, horribleness. see Kāvy. IV, 2, 37.

ದಾರುಭೇದ dāru-bhēda. a kind of a piece of wood. see ಅರ್.

ದಾರುಹರಿದ್ರೆ dāru-haridre. *a species of Curcuma* (= ದಾರ್ವಿ).

ದಾರುಹಸ್ತ dāru-hasta. = ದಾರುಹಸ್ತಕ. (ಖಜಿಕೆ, ದರ್ವಿ, ಹುಟ್ಟು Mr. 205). see ಪುಟ್ಟು.

ದಾರುಹಸ್ತಕ dāru-hastaka. *a wooden spoon or ladle.*

ದಾರೆ dāre. a prominent line, edge. [Tu.].— ದಾರೆಹುಳಿಮರ. (T. ತಮರತ್ತೈ). [Tu. ದಾರೆಪುಳಿ]. the tree Averrhoa carambola Lin. (St. & Pl.; My.).

ದಾರೆ dāre. 1. Tbh. of ಧಾರೆ (Śmd. 339; Bp. 44, 15). ದಾರೆಯಿಟ್ಟು ಸುರಿವುದು (ಶ್ಚ್ಯೋತ, ಪ್ರಾಘಾರ Nr.). — ದಾರೆಗಿಣ್ಡಿ. = ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್. (My.). — ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್. a water-vessel (with a spout, ಸರಕ, ಶಂಕರಿ Mr. 212, o. r. -ಗಿಣ್ಣಲ್). — ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್. = ದಾರೆಗಿಣ್ಣಲ್, q. v. — ದಾರೆವಟ್ಟಲ್. -ಬಟ್ಟಲ್. a vessel for sprinkling or pouring water (ಜಾಲನಿ, ತಿತವು Nr.; Bp. 12, 12).

ದಾರೆ dāre. 2. ದಾರಾ. = ದಾರ 1. a wife. see ದಾರಾಗೃಹ.

ದಾರೇಷಣ dāra-īṣaṇa. the longing for a wife (My.; G. 65).

ದಾರ್ಢ್ಯ dārḍhya. (fr. ದೃಢ). = ದಡ್ಡಯ, ದಾರಾಢ್ಯ. hardness; fixedness; stability; strength, energy; confirmation.

ದಾರ್ಣೆ dārṇe. = ದಾರಣೆ. (My.). market price, rate.

ದಾರ್ವ dārva. (fr. ದಾರು). wooden.

ದಾರ್ವಾಘಾಟ dāru-āghāṭa. *the wood-pecker.*

ದಾರ್ವಿ dārvi. *the plant Curcuma aromatica* Salisb.; or, according to others, *C. xanthorrhiza.*

ದಾರ್ವಿಕೆ dārvike. *a collyrium made of darvi.* 2, *N. of a plant* (= ಗೋಜಿಹ್ವೆ).

ದಾರ್ವೀಕರ dārvīkara. (fr. ದರ್ವೀಕರ). a snake (Cpr. 5, 65).

ದಾಲ dāla. a sort of wild honey (Sk.).

ದಾಲಚಿನ್ನಿ dāla-cinni. = ದಾಲ್ಚಿನಿ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ. cinnamom (My.; B. 4, 164; ಉತ್ಕಟ, ಚೋಚ, ತ್ವಕ್ಪತ್ರ, ಭೃಂಗ G.; Mhr. ದಾಲಚಿನೀ). see ಕಾಡು-.

ದಾಲಿ dāli. ದಾಳಿ. possessing (the taste of) wild honey (ದಾಲ). see ರಸ-.

ದಾಲಿಮ dālima. = ದಾಡಿಮ. (Sk.). pomegranate.

ದಾಲು dālu. split pulse, dhal (My.; H.; Mhr. ದಾಳ).

ದಾಲ್ಚಿನಿ dāl-cini. = ದಾಲಚಿನ್ನಿ. — ದಾಲ್ಚಿನಿಮರ. the cinnamom tree, Cynnamomum zeylancicom Nees (St. & Pl.).

ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ dāl-cinni. = ದಾಲ್ಚಿನಿ. (My.; B. 3, 63).

ದಾವ dāva. = ಆವ, ಯಾವ, etc. what? which? (Tu. ದಾ, ದಾನೆ, ಜಾನೆ). ದಾವನು = ಆವನು; plural ದಾರು. ದಾವದು (Dhw.). ಆಚಾರ್ಯರೇ, ದಾವ ಊರು? ಅನ್ದರೆ ದಾವಳಿ ಮೂಱು ಹಣ (Prv.). — ದಾವಾಗಲು. = ಆವಾಗಳುಂ. (ಸರ್ವದಾ, ಸದಾ Dhw.).

ದಾವ dāva. 1. = ದ್ರಾವ. running, going quickly. see ಸನ್-.

ದಾವ dāva. 2. = ದವ. *a forest conflagration* (ಕಾಱ್ಕಿಚ್ಚು, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು Nn. 66). 2, = ದ್ರಾವ, ದಾಹ, fire in general, heat (ತಪ, ತಪಸ್ಸು 66). 3, *a forest* (ಅರಣ್ಯ, ವಿಪಿನ 66).

ದಾವಣಿ dāvaṇi. 1. Tbh. of ದಾಮನಿ, q. v. a rope for tying cattle. (My.; ದಾಮನಿ, ಪಶುರಜ್ಜು Nr.; ದಾಮುನಿ, etc. Mr. 372; ದಾಮ Si. 323). ದಾವಣಿ ಕಟ್ಟುವವನಿಗಾದರೂ ಹವಣು ಬೇಕು (Prv.).

ದಾವಣಿ dāvaṇi. 2. a multitude, an assemblage (Grj. 6, 56 va.; Bh. 6, 2, 16; 8, 20, 10).

ದಾವತಿ dāvati. = ದಾವನ್ತ, labour, toil, pains, exertion; trouble, grief (J. 30, 20; My.; *cf.* Mhr. ಧಾವಧೂಪ, pains, toil, ado). — ದಾವತಿಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to toil, etc. (My.). — ದಾವತಿ ಪಡಿಸು. to cause or give trouble (My.). — ದಾವತಿ ಮಾಡು. to exert oneself, to take pains (My.). — ದಾವತಿ ಬೀಱು. = ದಾವತಿಗೊಳ್ಳು. (My.).

ದಾವದಹನ dāva-dahana. = ದಾವ 2, No. 1. (My.).

ದಾವನ್ತ dāvanta. = ದಾವತಿ. (Te. ಧಾವನ್ತ; T. ತಾವನ್ದ; R.).

ದಾವರ dāvara. = ಡಾವುರ, etc. thirst; desire; need, want (My.).

ದಾವರು dāvaru. = ದಾವರ, etc. thirst. (ಉದನ್ಯೆ, ಪಿಪಾಸೆ, etc., ಬಾಯಾಱಿಕೆ, ನೀರಡಿಕೆ Si. 317).

ದಾವವಿಭ್ರಾನ್ತಿ dāva-vibhrānti. confusion of mind with regard to a forest conflagration (Cpr. 1, 137).

ದಾವಳಿ dāvaḷi. = ಡಾವಳಿ, ದಬ್ಬುಳಿ. a sort of woolen cloth. (My.; Te. ಧಾವಳಿ, ಜಾವಿಲಿ; T. ತಾವಳಿ; Si. 221). see Prv. s. ದಾವ; ಕಾಸಿ–.

ದಾವಾ dāvā. = ಡಾವು 1, ಡಾವೆ, ದಾವೆ 2. enmity, spite (My.; Mhr., H. ಡಾವ, ದಾವಾ); in law: a suit, a complaint (My.; Mhr.; H. ದಾವಾ). — ದಾವಾಸೊತ್ತು. property in litigation (My.).

ದಾವಾಗ್ನಿ dāva-agni. a forest conflagration (ಪ್ರಧ್ವಂಸ, ದವ Nn. 25.).

ದಾವಾದಾರ dāvā-dāra. = ದಾವೆದಾರ. a prosecutor, a complainant (My.). 2, a man who bears spite against (My.).

ದಾವಾನಲ dāva-anala. = ದಾವಾಗ್ನಿ. (My.).

ದಾವಿಕ dāvika. (fr. ದೇವಿಕಾ). *coming from the river Dēvikā.*

ದಾವು dāvu. 1. = ದಾವರ, etc. thirst, etc. (My.).

ದಾವು dāvu. 2. Tbh. of ಧಾಮ (Śmd. 364). an abode; a site, etc. *cf.* ಟಾವು.

ದಾವುರ dāvura. = ದಾವರ, etc. (My.).

ದಾವೆ dāve. 1. Tbh. of ದಾಮ. a rope, etc. (ಅಗ್ಗರಣೆ, ರಣೆ, ರಜ್ಜು Śs.).

ದಾವೆ dāve. 2. = ದಾವಾ, q. v. (My.; B. 5, 264). ಸಿವಿಲ್ ಅಥವಾ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ದಾವೆ ತರುವಿಕೆ (ವಿವಾದ, ವ್ಯವಹಾರ, ಕಲಹ Si. 55).

ದಾವೆದಾರ dāve-dāra. = ದಾವಾದಾರ. a prosecutor. (My.).

ದಾವ್ರ dāvra. = ದಾವರ, etc. (My.). thirst, desire, etc.

ದಾಶ dāśa. = ದಾಸ. *a fisherman.* 2, a servant.

ದಾಶರಥಿ dāśarathi. (fr. ದಶರಥ). Rāma (J. 18, 12. 16).

ದಾಶಾರ್ಹ dāśārha. *Viṣṇu* or *Kriṣṇa.*

ದಾಷ್ಟಿಕ dāṣṭika. = ದಾಷ್ಟೀಕ. (My.).

ದಾಷ್ಟೀಕ dāṣṭīka. Tbh. of ಧಾರ್ಷ್ಟಿಕ. a bold and influential man (My.; Te., T.); boldness, forwardness (My.).

ದಾಷ್ಟೀಕತನ dāṣṭīkatana. the state or behaviour of a dāṣṭīka (My.).

ದಾಸ dāsa. = ದಾಶ. *a male servant, a slave;* a devotee (ತೊತ್ತುವಗ Mr. 238; see ತೊಱ್ತು; Bp. 23, 10; 24, 72; 27, 73; 28, 49; a Vaiṣṇava religious mendicant. ಎರಡು ದಾಸರಿಗೆ ನಮ್ಬಿ, ಕುರುಡದಾಸ ಕೆಟ್ಟ. — ದಾಸನಾದರೆ ದೋಸೆ ತಿನ್ದಾನು, ಹೂಸಿನಿನ್ದ ಕುಣ್ಡ್ರ ಕೂಡದು (Prvs.). 2, *a fisherman.* feminine ದಾಸಳು (My.). — ದಾಸಗೆಲಸ. -ಕೆಲಸ. servile work (Bp. 21, 16). — ದಾಸಬಣಜಿಗ. a man of the baṇajiga caste who is a follower of Viṣṇu (My.). — ದಾಸಭಾವ. the condition, attitude, or deportment of a servant, slave, or devotee (Bp. 24, 86; 29, 9; 31, 30). — ದಾಸಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. a (Vaiṣṇava) devotee; N. ಕಲಕಾಲ ದಾಸಯ್ಯನಾದರೆ ತಿರುಮನ್ತ್ರ ಹೇೞ್ಯಾನು. — ದಾಸಯ್ಯನೆತ್ತ? ದನ ಕಱುವೆತ್ತ? (Prvs.). see Bp. 23, 7. 30. 32. 35; 25, 8; 43, 39; 51, 2. 3. 65; ಬಾಡಗಿಯ–. — ದಾಸರ ಪದಗಳು. songs composed by Vaiṣṇava devotees (My.). — ದಾಸಹಾವು. = ದಾಸರಹಾವು, ದಾಸರಿಹಾವು q. v. a kind of python, a species of boa (Bḍ.).

ದಾಸಗಿತ್ತಿ dāsa-gitti. the wife of a (Vaiṣṇava) dāsa (My.).

ದಾಸಣ dāsaṇa. = ದಾಸಣಿಗೆ, ದಾಸರಿ 1, ದಾಸವಣ, ದಾಸವಾಣ, ದಾಸವಾಳ, ದಾಸಳ, ದಾಸಾಳ, ದಾಸಿವಾಳ, ದಾಸ್ಯಣ. the shoe-flower plant, or China rose, Hibiscus rosa sinensis Lin. (ಜಪಾರುದ್ರ Mr. 126, o. r. ದಾಸ್ಯಣ; Rām. 3, 6, 10; J. 14, 46; Śsv. 5, 4; My.; Te. ದಾಸನೆ, ದಾಸಾನೆ; Mhr. ಜಾಸ್ವನ್ದ, ಜಾಸ್ವನ, ಜಾಸುನ್ದ).

ದಾಸಣಿಗೆ dāsaṇige. = ದಾಸಣ. (St. & Pl.).

ದಾಸತ್ವ dāsatva. servitude, slavery. (My.).

ದಾಸರ dāsara. = ದಾಸರಿ 2. (Tbh. of ದಾಸೇರ). — ದಾಸರಹಾವು. = ದಾಸ–, ದಾಸರಿ–, q. v. the boa, Boa constrictor (My.).

ದಾಸರಿ dāsari. 1. = ದಾಸಣ. (St. & Pl.).

ದಾಸರಿ dāsari. 2. = ದಾಸರ. a Vaiṣṇava religious mendicant (My.; Te., T.). ಸಾವಿರ ಗೋವಿನ್ದಗಳನ್ನು (1000 times the name of Gōvinda) ಅನ್ನ ಬಹುದು, ದಾಸರಿಗೆ ಕಾಸು ಕೊಡುವದು ಕಷ್ಟ (Prv.). — ದಾಸರಿಹಾವು. the boa (ಶಯು, ವಾಹಸ, ಹೆಬ್ಬಾವು Si. 77; My.; Te., T.), so-called (it is said) because like a Vaiṣṇava mendicant it wears an upright white line on the forehead (My.; Te.), because it is marked with white streaks, like the mark used by Vaiṣṇavas (T.).

ದಾಸವಣ dāsavaṇa. = ದಾಸಣ, etc. a shoe-flower plant, etc. (ರುದ್ರಪುಟ್ಪ, ಜಪೆ Hlā.). [ದಾಸವಣದಣ್ಡೆಯಂ ತೋರದಿಣ್ಡೆಯಾಡಿದನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱಿದ ಕಣ್ಡದಿಣ್ಡೆಗಳುಂ Pb. 11, 140 va.]. ದಾಸವಣಹೂವಿನ ಬಣ್ಣವು (ಲೋಹಿನಿ Hlā.).

ದಾಸವಾಣ dāsavāṇa. = ದಾಸವಣ. (My.).

ದಾಸವಾಳ dāsavāḷa. = ದಾಸವಣ. (My.; St. & Pl.).

ದಾಸಳ dāsaḷa. = ದಾಸಣ. (ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ, ಜಪೆ Nr. *a;* My.).

ದಾಸಾಳ dāsāḷa. = ದಾಸಳ. (ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ, ಜಪೆ Nr. *b;* My.; B. 1, 5).

ದಾಸಿ dāsi. 1. a female servant or slave, a servant-maid (My.); see ತೊಱ್ತು; Bp. 41, 24; 46, 12; 55, 28. 30; B. 5, 283. 2, a harlot (My.). 3, *the plant Barleria caerulea* (ಕರೀ ಗೋರಟೆ ಗಿಡ G.). ದಾಸಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ, ವೇಶಿಗೆ ದಯವಿಲ್ಲ. — ತಾಸಿನ ಗೊತ್ತು ದಾಸಿಗೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prvs.). see Prv. s. ವೀಸ. — ದಾಸವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. see ಪಡಿಹಱಿಯ–.

ದಾಸಿ dāsi. 2. perhaps a Tbh. of ದಾಸೇಯ or ದಾಸ್ಯ. a male servant, a devotee. see Bp. 23, 5. 6. 34. 35; 35, 53; 36, 9; 47, 33; ಗಣ–, ದೇವರ–. — ದಾಸಿದೇವ. N. (Bp. 59, 5). — ದಾಸಿದೇವಯ್ಯ. see ಪ್ರಸಾದಿಯ–. — ದಾಸಿಭೀಮಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 56, 57). — ದಾಸಿಮಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 9, 33; 23, 26; 28, 52; 37, 3; 43, 48; 47, 35; 51 sum.; 51, 2. 10. 16. 58. 63; 54, 73). see ಜಾಡರ–, ಶಂಕರ–.

ದಾಸಿವಾಳ dāsivāḷa. = ದಾಸವಾಳ. a shoe-flower, etc. (ಓಡ್ರಪುಷ್ಪ, ಜಪೆ Si. 140; My.).

ದಾಸೀಸಭ dāsī-sabha. *an assembly of female servants.*

ದಾಸೀಸುತ dāsī-suta. *the son of a female servant or slave.*

ದಾಸೇಯ dāsēya. *a male servant, a slave.*

ದಾಸೇರ dāsēra. *a male servant, a slave.*

ದಾಸೇರಕ dāsēraka. *the son of a female slave, a servant.* 2, *a camel.*

ದಾಸೋಹ dāsōha. (fr ದಾಸಃ ಅಹಂ, a servant I, *i. e.* I am a servant). self-subjection to a deity or a man; a devotional act; devotedness, devotion, or attention to a deity or man (Bp. 6, 10; 36, 56; 37, 53. 58; 44, 56; 49, 45). 2, a devotee (49, 1). — ದಾಸೋಹದಲ್ಲಮದೇವಿ. -ಅಲ್ಲಮದೇವಿ. N. (Bp. 12, 41). — ದಾಸೋಹಭಾವನೆ. the attitude, or deportment, of a pious devotee (Bp. 30, 3).

ದಾಸೋಹತನ dāsōhatana. = ದಾಸೋಹಭಾವನೆ. (Bp. 30, 3).

ದಾಸೋಹಿ dāsōhi. a devout servant or devotee (Bp. 1, 32; 25, 41).

ದಾಸ್ಯ dāsya. servitude, slavery, service (My.; see ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿ).

ದಾಸ್ಯಣ dāsyaṇa. = ದಾಸಣ, q. v. a shoe-flower.

ದಾಹ dāha. = ದಾವು 1. burning, combustion, conflagration; internal heat; feverish heat. see ಕಾಸು, ಚುರ್ಚು, ಬೇ, ಸುಡು; J. 14, 30. 2, ardent desire (My.). 3, thirst (My.; Te.). — ದಾಹಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get an ardent desire; to become thirsty (My.).

ದಾಹನಿವಾರಣೆ dāha-nivāraṇe. keeping off, checking, suppressing or quenching ardent desire or thirst (My.).

ದಾಹಶಮನ dāha-śamana. allaying, appeasing, soothing, or stilling desire or thirst (My.).

ದಾಹಶಾನ್ತಿ dāha-śānti. = ದಾಹಶಮನ. (My.).

ದಾಹಾನ್ತ dāha-anta. the end of burning, of desire or of thirst. see ಸಿಡಿ 6.

ದಾಹಿಸು dāhisu. to burn (v. i.), to cause heat (Bhāgavata 10, 18, 2).

ದಾಳ dāḷa. a die used in gaming (My.; Mhr. ದಾಳ, split pulse).

ದಾಳಿ dāḷi. see Mr. s. ಕೊಯಿಲು.

ದಾಳಿಮ್ಬ dāḷimba. Tbh. of ದಾಡಿಮ (Śmd. 29). a pomegranate. (Śmd. 371. 372; Ct. II, 19; Nn. 50; Mr. 119; Śm. 24; My.). — ದಾಳಿಮ್ಬವಣ್. -ಪಣ್. a ripe dāḷimba (Rśv. 10, 2).

ದಾಳಿಮ್ಬರ dāḷimbara. = ದಾಳಿಮ್ಬ, etc. (C.).

ದಾಳಿಮ್ಬರಿ dāḷimbari. = ದಾಳಿಮ್ಬರ. (My.; Si. 137).

ದಾಳಿಮ್ಬೆ dāḷimbe. = ದಾಳಿಮ್ಬ. (My.; Si. 137; St. & Pl.).

ದಾಳಿಮ್ಬ್ರ dāḷimbra. = ದಾಳಿಮ್ಬರ. (Cb. 59. 60; My.).

***ದಾಳಿಪೂ dāḷi-pū.** a kind of flower. — ದಾಳಿವೂಗೊಯ್. -ಕೊಯ್. to pluck dāḷi flower. ಮುನಿಗಣೇಶ್ವರರೊಡನೆ ದಾಳಿವೂಗೊಯ್ಯೊಡನೆವರ್ಪ ಗೋಳಾಂಗೂಳಂಗಳುಮಂ ನೋಡಿ Pb. 1, 115 va. *cf.* ಜಾಳಿ?

ದಾೞಾ dāḻā. = ದಾೞಿ. (in compounds). — ದಾೞಾದಾೞಿ. (Śmd. 220). a mutual assault. — ದಾೞಾದೂಳಿ. rush and confusion; a confused sound (Bh. 2, 13, 50; 5, 1, 38; Rām. 6, 19, 28; Mhr. ಧೂಳ್, confusion).

ದಾೞಿ dāḻi. = ಡಾೞಿ. Tbh. of ಧಾಟಿ (Śmd. 30. 220). an impetuous, desolating assault; an attack, a storm; a rush, an incursion, an inroad (ಅವಸ್ಕನ್ದ, ಪ್ರಪಾತ Hlā.; Mr. 287; ಉಗ್ಗ Bhn. 13; My.). [ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗಿ ದಾೞಿಯನಿಟ್ಟು ಮುಟ್ಟೆವನ್ದು Pb. 13, 106 va.; Ap. 4, 65]. ಅರಸನತ್ತಣಿಂ ದಾೞಿ ಬನ್ದುದು (Śmd. 160). see Bp. 44, 55; 56, 16; Bh. 2, 3, 37. 44; 2, 4, 5. 11; 2, 6, 1; Rām. 5, 8, 63; J. 8, 27; B. 4, 218; 5, 38. 52. 67; ಕಳ್ಳ-; s. ಖುಟಲೆ. — ದಾೞಿ ಇಡಿಸು. to cause to make an attack, etc. (C. Bp. 47, 22). — ದಾೞಿ ಇಡು. = ದಾೞಿಡು (Śmd. 63). to make an assault, etc. (C. Bp. 47 sum. 47, 10; V. 4, 10; Rām. 1, 8, 31); to run or rush up to (C. Bp. 6, 51). — ದಾೞಿಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. fire that makes a desolating inroad (Rām. 5, 8, 59). — ದಾೞಿಡು. = ದಾೞಿ ಇಡು (Śmd. 63). to advance or rush far against (an enemy, etc.), etc. (ದೂರ ಧಾವನ Śmd. Dh.). see Ch. v. 36; Abh. P. 8, 55 va.; Mr. 365. [— ದಾೞಿವೋಗು. -ಪೋಗು. to raid, attack. ಚರಪುರುಷರನಟ್ಟಿ ಬೇಗಂ ದಾೞಿವೋಗಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುವನನಿೞಿದು ಪಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿಕೊಣ್ಡು Vr. 166, 1].

ದಾೞಿಗಾಱ dāḻigāṟa. a revolter (a brief history of Indian people, Department of Public Instruction, Bombay, P. 134).

ದಿಕ್ dik. = ದಿಶ್. see Nn. s. ದಿಕ್ಕು.

ದಿಕ್ಕನೆ dikkane. = ದಿಗ್ಗನೆ. suddenly, all at once, quickly (Bp. 4, 58; 9, 30; 13, 24; 24, 6; 27, 8. 48; 31, 29; 32, 10; 35, 3; 36, 35; 44, 16; 46, 60. 67; 47, 8; 57, 80).

ದಿಕ್ಕರಿ diś-kari. = ದಿಗಿಭ. (ಕುಮುದ, ದಿಗ್ಗಜ Nn. 29). 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲು dikkā pālu. in all directions. (*i. e.* ದಿಕ್ಕ or ದಿಕ್ಕಿನ ಪಾಲು). see s. ದಿಕ್ಕು.

ದಿಕ್ಕಾಮಲ್ಲಿ dikkāmalli. a small tree, yielding a fragrant resin, Gardenia lucida Roxb. (St. & Pl.).

ದಿಕ್ಕು dikku. Tbh. of ದಿಶ್ (Śmd. 106). a point of the compass, direction (ಗೋ, ದಿಶಿ Nn. 5; ಪಾಲಿ, ಆಸೆ 31; ಕಾಷ್ಠ, ದಿಕ್ 33; ನ್ಯಗ್ರೋಧ, ದಿಕ್ 42; ಗೋಣ್ಟು, ದೆಸೆ, ದಿಶೆ Śm. 13; Kk. 16; My.). 2, refuge, protection, help (My.; Bp. 13, 5; 23, 29). ದಿಕ್ಕಿಗೆ (C.), ದಿಕ್ಕಿಂಗೆ (Bp. 26, 26). — ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ (in every direction) ಹೋದರೂ ದುಃಖ ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). — ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲು. a portion of, or a play-ball in the hands of, the quarters of the compass: dispersion in all directions; scattered, lost and ruined condition (My.; Tu.). ಅವರು ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾದರು or ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋದರು; ಆಸ್ತಿ ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾಯ್ತು (My.). — ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ. -ಇಲ್ಲದೆ. refuge, etc. not existing. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವ, a man who has nothing or nobody to depend upon (My.; B. 5, 201). ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ್ದು (ಅನಾಥ G.). ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯಗೆ ದೇವರೇ ಗತಿ. — ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವನ ದೈವಾ ತಬ್ಬಿದ (Prvs.). — ದಿಕ್ಕುಗೆಡು. -ಕೆಡು. refuge, etc. to be destroyed or lost (My.). — ದಿಕ್ಕು ದಾತಾರ. dupl. = ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಣ. (My.). — ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಣ. also -ದಿವಾನ. dupl. = ದಿಕ್ಕು No. 2. (My.). — ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆ. dupl. (Bp. 27, 72; 28, 66; 46, 47; 57, 50; 59, 52; My.).

ದಿಕ್ಕುಮ್ಭಿ diś-kumbhi. = ದಿಗಿಭ. (R.).

ದಿಕ್ಚಕ್ರ diś-cakra. the horizon; the whole world (Cpr. 6, 70).

ದಿಕ್ತಟ diś-taṭa. = ದಿಗುತಟ. the horizon, the line of the horizon. (Bp. 51, 61; J. 23, 38).

ದಿಕ್ಪತಿ diś-pati. = ದಿಕ್ಪಾಲ. (My.).

ದಿಕ್ಪಾಲ diś-pāla. *the regent or guardian of a point of the compass or quarter of the world* (Bp. 54, 12; J. 15, 23). see ದಿಶಾಧಿಪ.

ದಿಕ್ಪಾಲಕ diś-pālaka. = ದಿಕ್ಪಾಲ. (My.).

ದಿಕ್ಪ್ರದೇಶ diś-pradēśa. = ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. (My.).

ದಿಕ್ಸನ್ಧಿ diś-sandi. the joints of the corners of the world (C. Bp. 47, 31).

ದಿಗ diga. an imitative sound. — ದಿಗ ದಿಗ. rep. the noise occasioned by a quick motion of the feet in walking or dancing (My.). — ದಿಗ ದಿಗನೆ. with that noise (My.).

ದಿಗಧಿಪ diś-adhipa. = ದಿಕ್ಪಾಲ. (My.).

ದಿಗನ್ತ diś-anta. the visible horizon; the end of space or of the earth (Bp. 38, 67; 46, 77; Abh. P. 13, 63). 2, N. of a vṛtta (Ch.).

ದಿಗಮ್ಬರ diś-ambara. sky-clothed, clad by the regions of space: *unclad, stark naked.* 2, *a naked mendicant of the Jainas or Bauddhas,* a guru of the Jainas (Mr. 222). 3, Bhairava (Mr. 15).

ದಿಗಮ್ಬರಶ್ರೀಕ digambara-śrīka. a superior digambara (Cpr. 4, 24 va.).

ದಿಗರ್ digar. also, additionally (Mhr., H.); another (My.; Br.). — ದಿಗರ್ ಜವಾಬು. another answer, *i. e.* a contradictory, disagreeing answer (My.; Si. 74).

ದಿಗಲು digalu. = ದಿಗಿಲ್, etc. (My.). ದಿಗಲು ಪಡು (My.).

ದಿಗವಲೋಕನ diś-avalōkana. looking into all directions (Cpr. 5, 121 va.).

ದಿಗಿಭ diś-ibha. = ದಿಗ್ಗಜ. one of the cardinal elephants. (Cpr. 2, 52; Śśv. 4, 61).

ದಿಗಿಲ್ digil. ದಿಗಿಲು. = ದಿಗಲು, ದಿಗುಲು, ಧಿಗಿಲ್. consternation, horror, alarm, fear (ಜಜ್ಜರಿತಧೈರ್ಯ Ct. I, 64; My.; Tu.; Te. ದಿಗುಲು; T. ತಿಗಿರ್, ತಿಗಿಲ್; see ತಿಕ್ಕಲು 1; ಡಿಳ್ಳ). ದಿಗಿಲು ತಾಗದೆ, ಮಗಳು ಬತ್ತಿದಳು (Prv.). — ದಿಗಿಲುಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to alarm, to fill with anxiety (Dp. 138, 3). — ದಿಗಿಲು ದಿಗಿಲು. rep. — ದಿಗಿಲು ದಿಗಿಲೆನ್. -ಎನ್. to get greatly alarmed; to shiver to

tremble, to fear (Bp. 9, 3; 48, 10; 58, 61). — ದಿಗಿಲೆನ್. -ಎನ್. to get alarmed, etc. (Bp. 29, 32; J. 26, 24).

ದಿಗಿಸು digisu. to bring down, to let down, to lower (Te. దిగించు, దించు, దిన్చు; R.; Te. డిగు, దిగు, to come down, etc.; see ಇಳಿ 1 and *cf.* ತೆಂಗು 2).

ದಿಗೀಶ diś-īśa. = ದಿಕ್ಪಾಲ. the guardian of a point of the compass. (Bp. 24, 48).

ದಿಗೀಶ್ವರ diś-īśvara. = ದಿಗೀಶ. (C. Bp. 6, 53).

ದಿಗು digu. coming down, being lowered. — ದಿಗುಮತಿ. disembarkation, importation, landing (Te.; R.; see ಎಗು-). @ a Telugu loan rarely used in Kannaḍa.

ದಿಗು digu. Tbh. of ದಿಶ್. direction, etc.

ದಿಗುತಟ digu-taṭa. = ದಿಕ್ತಟ. the horizon. (Bh. 6, 1, 42. 47; 6, 13, 6).

ದಿಗುನಿಚಯ digu-nicaya. the assemblage of the points of the compass (Bp. 8, 10).

ದಿಗುಬಲಿ digu-bali. Tbh. of ದಿಗ್ಬಲಿ. (Bp. 45, 28; Bh. 1, 8, 7; 6, 1, 22. 40).

ದಿಗುಮಣ್ಡಲ digu-maṇḍala. Tbh. of ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. (Bp. 5, 14).

ದಿಗುಲು digulu. = ದಿಗಿಲು, etc. (My.).

ದಿಗ್ಗಜ diś-gaja. *a male elephant supposed to be placed at one of the eight quarters of the compass;* the 8 male elephants are: airāvata, puṇḍarīka, vāmana, kumuda, añjana, puṣpadanta, sārvabhauma, supratīka (Mr. 57; see ದ್ವಿಪ).

ದಿಗ್ಗನೆ diggane. = ದಿಕ್ಕನೆ. suddenly, etc. (My.; Te.).

ದಿಗ್ಘತ diś-hata. striking or touching the points of the compass (Bp. 38, 1).

ದಿಗ್ದನ್ತಿ diś-danti. = ದಿಗ್ಗಜ. (ಪುಣ್ಡರೀಕ, ದಿಕ್ಕಿನಾನೆ Nn. 18; ದಿಗ್ಗಜ 61). 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಗ್ದೇಶ diś-dēśa. the country in various directions; various regions, distant countries (B. 4, 28; My.).

ದಿಗ್ಧ digdha. *smeared, anointed.* 2, *a poisoned arrow.*

ದಿಗ್ಬನ್ಧನೆ diś-bandhane. binding or fettering the points of the compass by mantras to keep off all evils (My.; Mhr.).

ದಿಗ್ಬಲಿ diś-bali. = ದಿಗುಬಲಿ. an offering to the regions of the sky, made daily by throwing boiled rice to them before the house, or, on festive occasions, by throwing pieces of the flesh of sheep or buffaloes and their blood, or at least red-colored rice, to them round temples and villages (My.).

ದಿಗ್ಭಯ diś-bhaya. being alarmed with regard to the proper direction, confused about the quarters of the compass, etc. (ದ್ರುತ, etc., ದೆಸೆಗೆಟ್ಟಿವಂ Mr. 300; it is possible to read ದಿಗ್ಭಯ ದ್ರುತ).

ದಿಗ್ಭೇದ diś-bhēda. = ದಿಗ್ವಿವರ. one of the points of the compass (Nn. 77).

ದಿಗ್ಭ್ರಮಣ diś-bhramaṇa. wandering about in every direction; turning from quarter to quarter, as one lost. see ಹೊಲಬುಗಿಡು.

ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ diś-bhrame. consternation (My.).

ದಿಗ್ಭ್ರಾನ್ತಿ diś-bhrānti. = ದಿಗ್ಭ್ರಮಣ. (My.).

ದಿಙ್ಮೂಲೆ diś-mūle. a corner or point of the compass (ಗೋಣ್ಬು Ct. I, 42).

ದಿಗ್ರಮಣ diś-ramaṇa. = ದಿಗೀಶ. guardian of one of the eight points of the compass. (Bp. 54, 86).

ದಿಗ್ವಧು diś-vadhu. a point of the compass considered as a woman (My.).

ದಿಗ್ವರ diś-vara. = ದಿಗ್ರಮಣ. (Rśv. 5, 36).

ದಿಗ್ವಲಯ diś-valaya. = ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. (Kk. 101).

ದಿಗ್ವಾಚಕ diś-vācaka. a term denoting direction (Śmd. 135).

ದಿಗ್ವಾಚಿ diś-vāci. = ದಿಗ್ವಾಚಕ. (Śmd. 134. 144).

ದಿಗ್ವಾರಣ diś-vāraṇa. = ದಿಗ್ಗಜ. (Bp. 11, 10).

ದಿಗ್ವಾಸಸ್ diś-vāsas. = ದಿಗಮ್ಬರ. *stark naked.* 2, *a Jaina or Bauddha mendicant* (ಸವಣ Hlā.).

ದಿಗ್ವಿಜಯ diś-vijaya. the subjugation of various countries in all directions, universal conquest (Śmd. 163; C. Bp. 47, 19; J. 2, 54; 29, 9. 22).

ದಿಗ್ವಿಭು diś-vibhu. a virgin widow re-married (ಪುನರ್ಭೂ, ಮಱು ವಾಟಿ ಕಾನ್ತೆ Mr. 303; *cf.* ದಿಧಿಷು).

ದಿಗ್ವಿವರ diś-vivara. one of the points of the compass (ಉತ್ತರ, ದಿಗ್ಭೇದ Nn. 77).

ದಿಂಕ diṅka. a nit, the egg of a louse. (R.).

ದಿಂಕು diṅku. a jump, a leap (*cf.* ಚಂಗು 2, etc.; Mhr., H. ಟಿಕಣೀಂ, to leap). [Tu. ದಿಮುಕ್ಕು]. 2, skipping about in frolic, gambol (ಎರಲ್, ಗೊಣ್ಡುಗಳೊಳ್ ಬಿನದಿಪ ಆಟಂ Ss.). — ದಿಂಕಿಡು. -ಇಡು. to leap, to jump; to frisk, to gambol (ನೆಗೆ Ct. I, 80; ದಾಣ್ಟು Kk. 71; ದಾಣ್ಟು, ಮಿಳ್ಳಿಸು, ಸರಳಿಸು, ಕೊಣಕಿಡು Śm. 31; Cpr. 5, 39 va.; Abh. P. 12, 17; 13, 114; Grj. 1, 96; 16, 34; 18, 6). [— ದಿಂಕುಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to fly at, to jump in. ಮೆಯ್ಯೊಳಗಡಂಗುವ ಸಂಕುಗೆ, ದಿಂಕುಗೊಳ್ವ ಕಕ್ಕಡೆಗೆ Pb. 10, 94].

ದಿಙ್ನಾಗ diś-nāga. = ದಿಗ್ಗಜ. (Grj. 10, 74).

ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ diś-maṇḍala. the circle of the quarters of the compass, the horizon; the compass, all regions or quarters. (My.).

ದಿಟ diṭa. = ದಿಠ. Tbh. of ದಿಷ್ಟ. truth; certainly, truly (ಸೂನೃತ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ Nn. 48, o. r. ದಿಠ; ಅಂಜಸಾ, ನಿಬದ್ಧಿ 129, o. r. ದಿಠ; ಅಪಿ Mr. 534; ಸತ್ಯ Bhn. 35; ವಲಂ, ನೆನಸು, ವೇಱಂ Kk. 48, o. r. ದಿಠ; ನೆನಸು 77. 87; ನಿಕ್ಕುವ, ನಿಸದ, ನನ್ನಿ, ನನಸು or ನೆನಸು, ವಲಂ, ವೇಱಂ, ದಲ್, ಸಾಜ Śm. 34; My.). [ಸಾವು ದಿಟಂ ನಿಮ್ಮಡಿ ಕೊಲೆ ಸಾವುದು ಲೇಸಲ್ತೆ Pb. 11, 31; Bv. 18; Cv. 99]. see ನನಸು; Si. 59. 299. 420; Cpr. 1, 128; 3, 63; Bp. 38, 65; 61, 8; J. 7, 60. — ದಿಟಮಾತು. a true word (ಸೂನೃತ Mr. 84).

ದಿಟನಾಮ diṭa-nāma. a noun of which the meaning is clearly exhibited or well-known (but of which the etymology is not apparent at the first sight, Śmd. 94. 95).

ದಿಟಪುಟ diṭa-puṭa. Tbh. of ಧೃಷ್ಟಪುಷ್ಟ. courage, boldness (Bp. 28 sum.). 2, stout, robust (My.).

ದಿಟ್ಟ diṭṭa. = ದಿಟ್ಟು. Tbh. of ಧೃಷ್ಟ. bold, courageous; impudent; strong, powerful (ಧೃಷ್ಟ, ಧೃಷ್ಣು, ವಿಯಾತ Nr.; ಧೀರ Bhn. 36; My.). see ಕಡು-; Bp. 17, 8; J. 8, 8; Prvs. s. ಪುಟ್ಟ, ಮುಟ್ಟು1.

ದಿಟ್ಟಗಾಱ diṭṭa-gāṟa. a courageous, bold man (My.).

ದಿಟ್ಟತನ diṭṭatana. boldness; (energy); impudence (ಕಡ್ಡ Ct. II, 38; Bp. 40, 27; Bh. 2, 2, 114; My.; B. 3, 54; Si. 359; ದಾರ್ಢ್ಯ G.).

ದಿಟ್ಟಿ diṭṭi. = ದಿಷ್ಟಿ 2. Tbh. of ದೃಷ್ಟಿ. seeing, sight, etc. (ಅಕ್ಷಿ, ಆಲಿ Kk. 32; Śm. 70; Cpr. 6, 47; 7, 144. 155; My.). [ಕೊಸೆ ದೆಸೆ ದಿಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಕೆಲಜಂಕೆ Pb. 10, 77]. ದಿವಿಜರ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಗಯಿಪುದು ಮುನ್ದೆ ಮನ್ದರಶೈಲಂ (Śmd. 266). see ಜಗ-, and ಪರಿ-, s. ಪರಿ 3. 2, (Tbh. of ದಿಷ್ಟಿ 1), the measure of two gaḷiges (ಎರಡು ಗಳಿಗೆ Mr. 64). — ದಿಟ್ಟಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. = ಕಂಗೆಡು. to be blinded, confused,

etc. (J. 19, 30). — ದಿಟ್ಟಿಗೊನೆ. -ಕೊನೆ. a side-glance (J. 33, 22). — ದಿಟ್ಟಿಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to appear (J. 18, 35). — ದಿಟ್ಟಿವರಿವರಿ. -ಪರಿ ಪರಿ. the eye or sight to go or be turned repeatedly towards an object (J. 3, 9). — ದಿಟ್ಟಿವೆಳಗು. -ಬೆಳಗು. the lustre of the eye (Cpr. 3, 102va.). — ದಿಟ್ಟಿ ಸಾರ್. to approach the sight, to come before the eye (Bp. 3, 21).

ದಿಟ್ಟಿಬಿಸ diṭṭi-bisa. = ದಿಟ್ಟಿವಿಸ. Tbh. of ದೃಷ್ಟಿವಿಷ. a snake. (Śmd, 376).

ದಿಟ್ಟಿವಿಸ diṭṭi-visa. = ದಿಟ್ಟಿಬಿಸ. an evil eye (Cpr. 6, 107).

ದಿಟ್ಟಿಸು diṭṭisu. Tbh. of ದೃಷ್ಟಿಸು. to see, to sight; to look at; to view, to inspect, etc. (Bp. 5, 33; 11, 15; 14, 18; 28, 49; 38, 50; 42, 6; 44, 41; 48, 22; 60, 29; B. 3, 18; 4, 12. 21; 5, 165).

ದಿಟ್ಟು diṭṭu. = ದಿಟ್ಟ. boldness, etc. — ದಿಟ್ಟುಳ್ಳವ. -ಉಳ್ಳವ. a courageous, etc. man (Bh. 8, 23, 43, o. r. ತಟ್ಟುಳ್ಳವ; B. 5, 141).

ದಿಟ್ಟೆ diṭṭe. a bold, impudent woman (Bp. 23, 19; 40, 56; J. 31, 6; My.).

ದಿಠ diṭha. = ದಿಟ, q. v. truth, etc. (ಯಥಾರ್ಥಂ, ಯಥಾಯಥಂ Nr.). ದಿಠದುದು (ನಿಃಶಾಠ್ಯ, ಅನವಸ್ಕರ Hlā., o. r. ನಿಶೋಧ್ಯ). ದಿಠದ ನುಡಿ (ಸತ್ಯ, etc. Nr.).

ದಿಡ diḍa. = ದುಡ. Tbh. of ದೃಢ. (My.; T., M. ತಿಡ). firm, strong, etc.; firmness, strength; reliableness, truth (My.). — ದಿಡಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become firm, established, strong, etc. (My.).

ದಿಡ್ಡ diḍḍa. = ದಿಡ್ಡು, etc. (Si. 82, *only* in Si.).

ದಿಡ್ಡಿ diḍḍi. = ಜಿಡ್ಡಿ, ದಿಡ್ಡೆ. a wicket; a hole in a wall expressly made for egress or ingress; a sally port (C. Bp. 42, 28; Si. 110; My.; Te.; T. ತಿಟ್ಟಿ; Mhr. ದಿಣ್ಡ, ದಿಣ್ಡೀ). — ದಿಡ್ಡಿಬಾಗಿಲು. a sally port; a wicket (My.).

ದಿಡ್ಡು diḍḍu. = ತಿಟ್ಟು 1, etc. an eminence, an elevation; a hillock (My.).

ದಿಡ್ಡೆ diḍḍe. = ದಿಡ್ಡಿ, etc. a wicket, etc. (C. Bp. 42, 26. 28).

ದಿಣ್ಡ diṇḍa. = ದಿಣ್ಡಗ. N. of tree (Rāghc. 17, 54). 2, = ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆ, q. v. (Te. ದಿಣ್ಡೆನೆ, Hedysarum alhagi = ಗಿರಿಕರ್ಣಿ).

ದಿಣ್ಡಗ diṇḍaga. = ದಿಣ್ಡಿಗ, etc. (My.).

ದಿಣ್ಡಲ diṇḍala. N. of a tree (= ದಿಣ್ಡಿಗ My.; ಅರಟು, ಅರಲು, ಖುಕ್ಕ, ಕಟ್ಟಂಗ, ಟುಣ್ಡುಕ, ದೀರ್ಘವೃನ್ತ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಶ್ಯೋಣಾಕ G.). — ದಿಣ್ಡಲಬೂದಿ. (B. 3, 46).

ದಿಣ್ಡಾಲ diṇḍāla. = ದಿಣ್ಡಿಗ, etc. (Śsv. 3, 32).

ದಿಣ್ಡಿಗ diṇḍiga. = ದಿಣ್ಡ, ದಿಣ್ಡಗ, ದಿಣ್ಡಲ, ದಿಣ್ಡಾಲ, ದಿಣ್ಡುಗ, ದಿಣ್ಡ್ಲು. the tree Anogeissus latifolia, which yields a hard, white, clear gum (My.).

ದಿಣ್ಡಿಗತನ diṇḍigatana. gadding, rude conduct, naughtiness (My.; *cf.* Mhr. ಧಿಣ್ಡ).

ದಿಣ್ಡು diṇḍu. = ದಿಣ್ಡೆ. a heap (Bh. 6, 8, 13; Rām. 6, 30, 14; Te. ದಿಣ್ಡು, much); a roundish mass or piece (Abhā. 2, 81); a roundish big stone (My.); a bundle of wood or grass (My.); a bale of cloth (My.; Tu. ದಣ್ಡ್; Te.; M. ತಿಣ್ಡು; Mhr. ದಿಣ್ಡ). 2, the block of wood used for a kunṭe; the pole or handle of a plough (ನೇಗಲಿಯ ದಿಣ್ಡು, ಈಷಾ G.); a log of timber. 3, the stem or trunk of a tree (from the root to the branches, My.). ಮರದ ಮೊದಲಿನ್ದ ಕೊಮ್ಬು ಪರ್ಯನ್ತರವಿರ್ದ ನಡುವಣ ದಿಣ್ಡು (ಪ್ರಕಾಣ್ಡ, ಸ್ಕನ್ಧ Nr.). 4, the thread-like centre of an orange, etc. (My.); the inside stalk or heart of a plantain tree [ಎಳವಾಳೆಯ ದಿಣ್ಡನೊಳ್ ಸಾಣೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]; (My.; B. 2, 37). 5, thickness, stoutness; strength; pride; nutritiousness (My.). ದಿಣ್ಡು ದಣ್ಡದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೂ ದಣ್ಡಿಗೆಗೆ ಆದೀತೇ? — ದಿಣ್ಡಾಳು. -ಆಳು. a strong man. — ದಿಣ್ಡಾಳುಗಳನ್ನು ಕರೆದರೆ ದಿಣ್ಡಾದ ಕೆಲಸವೂ ಆಗುತ್ತದೆ (Prvs.). — ದಿಣ್ಡುಗೆಡಪು. -ಕೆಡಪು. to throw down like a log of timber or a trunk (J. 4, 56; 7, 37; 21, 39). — ದಿಣ್ಡುಗೆಡೆ. -ಕೆಡೆ. to fall down like a log (Bh. 4, 2, 60. 66; 8, 19, 72; J. 31, 65). — ದಿಣ್ಡುದಱು. -ತಱು. to deprive (one) of strength, to take away the pride or beauty (Bp. 51, 69; Bh. 8, 7, 11; 8, 11, 45; J. 24, 16). — ದಿಣ್ಡುದಱಿಸು. -ತಱಿಸು. to cause to deprive of strength, etc. (C. Bp. 24, 29). — ದಿಣ್ಡುಮೆಯ್. a stout, strong body (My.). — ದಿಣ್ಡುರುಳು. -ಉರುಳು. to roll down (v. i.) like a log of wood or trunk (J. 7, 62). — ದಿಣ್ಡುರುಳ್ಚು. -ಉರುಳ್ಚು. to cause to roll down like a log or trunk (C. Bp. 11, 11; J. 22, 20). — ದಿಣ್ಡುವಾಯ್. -ಪಾಯ್. to go or rise straight up like the stem of a tree, as a horse on the hind legs (Rśv. 6, 11 va.; 13, 82).

ದಿಣ್ಡುಕ diṇḍu-uka. a stout man (?). (Śmd. 239).

ದಿಣ್ಡುಗ diṇḍuga. = ದಿಣ್ಡಿಗ, etc. N. of tree (My.).

ದಿಣ್ಡೆ diṇḍe. = ದಿಣ್ಡು. a roundish big stone or lump. see Prv. s. ಬಣ್ಡೆ 2. [— ದಿಣ್ಡೆಯಾಡು. -ಆಡು. to play with a round lump. ದಾಸವಣ ದಣ್ಡೆಯಂ ತೋರದಿಣ್ಡೆಯಾಡಿದನ್ತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಱುವ ಕಣ್ಡ ದಿಣ್ಡೆಗಳಂ Pb. 11, 140 va.].

ದಿಣ್ಡೆಕಾಱ diṇḍekāṟa. a rude, naughty fellow (Dp. 48, 1).

ದಿಣ್ಡೆಗಿತ್ತಿ diṇḍe-gitti. a gad-about, a rude, naughty woman (My.; *cf.* ದಿಣ್ಡಿಗತನ).

ದಿಣ್ಡ್ಲು diṇḍlu. = ದಿಣ್ಡುಗ, etc. (My.).

ದಿಣ್ಣೆ diṇṇe. = ದಿನ್ನೆ. a rising ground, an eminence; a bank, an islet (My.; Si. 83. 100. 457; see ತಿಟ್ಟು 1). ಮಳಲ ದಿಣ್ಣೆ (ಸೈಕತ, ಪುಲಿನ, ದ್ವೀಪ Hlā.). 2, a heap (Si. 107. 112. 490; *only* in Si.).

ದಿತ dita. 1. *cut, cut-off, divided.*

ದಿತ dita. 2. bound, tied. see ಸನ್-.

ದಿತಿ diti. *Diti*, a daughter of Dakṣa, the wife of Kaśyapa and *the mother of the Daityas.*

ದಿತಿಜನ diti-jana. = ದಿತಿಸುತ. (Bp. 16, 3).

ದಿತಿಪುತ್ರ diti-putra. = ದಿತಿಸುತ. (My.).

ದಿತಿಸುತ diti-suta. *a daitya.*

ದಿತಿಸೂನು diti-sūnu. = ದಿತಿಸುತ. (My.).

ದಿದೀವಿ didīvi. = ದೀದಿವಿ. *boiled rice* (ಕೂೞ್ Hlā.).

ದಿದ್ಯುತ್ didyut. shining, blazing, bright. (Rśv. 13, 92).

ದಿಧಿಷು didhiṣu. trying to obtain; a suitor; a husband; *the second husband of a woman twice married.* 2, *a virgin widow remarried.*

ದಿಧಿಷೂಪತಿ didhiṣū-pati. the husband of a woman remarried. (R.).

ದಿನ dina. = ಜಿನ 2. *a day.* 2, the number 30 (Mr. 348). ದಿನ ಹೋಗಿ ಮುಱಿಗಾಲವೇ? (Prv.). — ದಿನಗಟ್ಲೆ. -ಕಟ್ಲೆ. a stretch of many days; daily (My.). — ದಿನಗಳೆ. -ಕಳೆ. to spend a day or days (B. 5,

193). 2, a day or days to be spent or pass away (J. 11, 29). — ದಿನಗೂಲಿ. -ಕೂಲಿ. daily hire (B. 4, 142; My.). — ದಿನದಂತೆ. -ಅಂತೆ. as usual (B. 4, 138; My.). — ದಿನದ ಹಾಗೆ. = ದಿನದಂತೆ. (B. 4, 57; My.). — ದಿನ ದಿನ. rep. daily. ದಿನ ದಿನ ಶನಿ ಕಾಡಿದರೆ ಬಾೞ್ಕೋದು ಯಾವಾಗ? — ದಿನ ದಿನ ಸಾಯುವವರಿಗೆ ಅೞುವವರು ಯಾರು? (Prvs.). see Bp. 11, 23; 27, 3; 29, 11; 30, 5; 39, 7; 43, 60; 48, 16; 58, 23. — ದಿನ ದಿನಕೆ. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ. day by day, daily (Bp. 3, 4; 4, 28; B. 4, 154. 208). — ದಿನದ್ದಪ್ಪು. -ಂ-ತಪ್ಪು. a day to fail (C. Bp. 47, 17). — ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ. -ಒಂದಕ್ಕೆ. in a day; for a day (B. 4, 209; My.).

ದಿನಕರ **dina-kara.** making day or light; *the sun.* 2, the number 12 (Ch.).

ದಿನಕರಾತ್ಮಜೆ **dinakara-ātmaje.** the daughter of the sun: *the Yamunā* or Jumnā river.

ದಿನಚರಿ **dina-cari.** a ślōka in honour of the founder of one's sect, daily to be repeated before dinner (My.).

ದಿನಚರ್ಯೆ **dina-carye.** the daily due observance of all rites (My.). 2, an official journal (Mhr.; My.).

ದಿನದೀಪ **dina-dīpa.** a lamp lighted by day. ದಿನದೀಪದಂತೆ ದಶಾಹೀನನು (Prv.).

ದಿನನಾಥ **dina-nātha.** the lord of the day: the sun (Cpr. 8, 18). 2, the number 12 (Ch.).

ದಿನಪ **dina-pa.** = ದಿನನಾಥ. (ಅರ್ಕ Mr. 503). 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, the number 12 (Ch.).

ದಿನಪಕುಲ **dinapa-kula.** = ಸೂರ್ಯವಂಶ. (J. 18, 41).

ದಿನಪೂರ್ತಿ **dina-pūrti.** -ಪೂರ್ತೆ. a day's completion: for a day only (My.; B. 4, 53).

ದಿನಪ್ರಮಾಣ **dina-pramāṇa.** = ದಿನಮಾನ. (My.).

ದಿನಪ್ರತಿ **dina-prati.** = ದಿನಮ್ಪ್ರತಿ. every day. (Bp. 14, 22; My.).

ದಿನಮಣಿ **dina-maṇi.** the jewel of day: *the sun* (Śmd. 385; Bp. 61, 70; Kk. 96).

ದಿನಮಾನ **dina-māna.** the length of day (B. 5, 305; My.).

ದಿನಮುಖ **dina-mukha.** the early morning, dawn (Cpr. 8, 101).

ದಿನಮ್ಪ್ರತಿ **dina-ṁ-prati.** every day, daily (My.; Bp. 13, 19; 25, 13; 30, 7; 34, 17; 43, 19. 34; 44, 4. 24; B. 4, 73).

ದಿನರಾಜ **dina-rāja.** = ದಿನಪ. the sun. (Bp. 10, 30).

ದಿನಲಕ್ಷ್ಮಿ **dina-lakṣmi.** = ದಿವಸಲಕ್ಷ್ಮಿ. the wealth or glory contained in the day. (Abh. P. 9, 161).

ದಿನವರ್ತನೆ **dina-vartane.** a daily allowance or fee, for astrologers, priests, etc. (My.).

ದಿನವಹಿ **dina-vahi.** a diary, a day-book (My.). 2, daily (My.).

ದಿನವಾರು **dina-vāru.** daily (My.).

ದಿನಸಿ **dinasi.** = ಜಿನಸಿ. grain (My.).

ದಿನಸು **dinasu.** = ಜಿನಸು, etc. article, provision.

ದಿನಾ **dinā.** 1. daily (My.; B. 1, 20. 21; B. 4, 57).

ದಿನಾ **dinā.** 2. abbreviation of ದಿನಸು. — ದಿನಾ ದಿನಸು. rep. (My.).

ದಿನಾಗ **dināga.** = ದಿನಾ 1. (My.).

ದಿನಾಗಲು **dināgalu.** = ದಿನಾ 1. (My.).

ದಿನಾಧಿನಾಯಕ **dina-adhināyaka.** = ದಿನಾಧಿಪ. (Cpr. 8, 7).

ದಿನಾಧಿಪ **dina-adhipa.** = ದಿನಪ. the sun. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ದಿನಾಂತ **dina-anta.** *the close of the day, evening;* sun-set.

ದಿನಾಲು **dinālu.** = ಜಿನಾಲು, ದಿನಾ 1. (My.; B. 1, 10. 12. 19); ದಿನಾಲೂ = ದಿನಾಲು (My.; B. 2, 12).

ದಿನಾವಸಾನ **dina-avasāna.** = ದಿನಾಂತ. (My.).

ದಿನಿಸು **dinisu.** = ದಿನಸು, etc. (My.). — ದಿನಿಸು ದಿಪ್ಪಟಿ. dupl. (My.).

ದಿನುಸು **dinusu.** = ದಿನಿಸು. (My.).

ದಿನೇಂದ್ರ **dina-indra.** = ದಿನಪ. the sun.

ದಿನೇಂದ್ರಕಾಂತ **dinēndra-kānta.** = ಸೂರ್ಯಕಾಂತ. sun-crystal (Bp. 1, 40).

ದಿನೇಶ **dina-īśa.** = ದಿನೇಂದ್ರ. (ಖಗ Mr. 511). 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, the number 12 (Ch.).

ದಿನೇಶಹಯ **dinēśa-haya.** the (seven) horses of the sun. 2, the number 7 (Ch.).

ದಿನ್ನೆ **dinne.** = ದಿಣ್ಣೆ. a rising ground. (My.; Te. ತಿನ್ನೆ, ತೀನೆ; B. 4, 66. 204). ದಿನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಮೞೆ ಹೊಯ್ದರೆ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬರುವದು (Prv.). see Prv. s. ನೀರು. — ದಿನ್ನೆಕಟ್ಟು. = ದಿನ್ನೆ. (My.). — ದಿನ್ನೆ ತಗ್ಗು. hill and dale (My.).

ದಿಬ್ಬ **dibba.** = ದಿಬ್ಬು. an eminence, a hillock, etc. (My.; B. 3, 10; 5, 55. 136. 174. 198).

ದಿಬ್ಬ **dibba.** Tbh. of ದಿವ್ಯ, divine, etc. (Abh. P. 15, 10).

ದಿಬ್ಬಣ **dibbaṇa. 1.** = ನಿಬ್ಬಣ, q. v. a nuptial procession, especially of the friends and relatives of the bridegroom (Rām. 1, 16, 13. 43; My.); [a marriage party. Tu. ದಿಬ್ಬಣೊ].

ದಿಬ್ಬಣ **dibbaṇa. 2.** a wooden stopple or cork (My.; Te. ದಿಬ್ಬಡ, ದಿಬ್ಬಣೆ, ದಿಮ್ಮೆ; *cf.* ತಿಮ್ಬು 2?).

ದಿಬ್ಬು **dibbu.** = ದಿಬ್ಬ. (My.).

ದಿಬ್ಯ **dibya.** Tbh. of ದಿವ್ಯ. an ordeal (ಕೋಶ Nn. 52; wrongly written also ಕ್ರೋಶ, q. v.). [ಏನ ಬೇಡಿದುದನೀವನಾಗಿ ನಮ್ಬುಗೆಯುಳ್ಳ ಶಿವಭಕ್ತಂಗೆ ಇದೇ ದಿಬ್ಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ Bv. 236]. ದಿಬ್ಯದ ತೊಲೆ, the balance used at ordeals (ಧಟ Nr.). [—ದಿಬ್ಯವಿಬ್ಬುಡಿ. -ಪಿಡಿ. to hold something (like a ball of iron) red hot in order to prove one's sincerity or veracity. ನಲ್ಮೆಗೆ ದಿಬ್ಯವಿಬ್ಬುಡಿವಂತೆ ವೋಲ್ ಪಿಡಿದು ನೀಂ ಬಾ. Pb. 1, 70. *cf.* ದಿವ್ಯವಿಬ್ಬುಡಿ].

ದಿಮ್ **dim.** a sound in imitation of fingling or ringing. — ದಿಮ್ಮಿಡು. -ಇಡು. to cause tingling or ringing. ದಿಮ್ಮಿಡುವ ಘಣಘಣಾ ಎಮ್ಬ ಗಣ್ಟೆಯ ರವಕ್ಕೆ ಬೆರ್ಮಗೊಳುತ (Dp. 53, 4). — ದಿಮ್ಮೆನ್. -ಎನ್. to tingle or ring, as the head, the ears (My.; Te.; C. Bp. 47, 31).

ದಿಮಾಕು **dimāku.** haughtiness, inflation, airs of consequence (My.; Mhr., H. ದಿಮಾಖ).

ದಿಮಿ **dimi.** = ಗಿಮಿ, q. v. whirlingly, etc. (My.). 2, = ದೀನ್, the sound produced by the quick motion of the feet in dancing (My.; *cf.* ದಿಗ). — ದಿಮಿ-ಕಿಟ, ದಿಮಿಕಿಟ -ಥೋ, sounds used in beating time in music (My.).

ದಿಮ್ಬು **dimbu.** = ಡಿಮ್ಬು. a pillow for the head or for the back (My., see ಒಱಗು-, ತಲೆ-; Tu.; Te. ದಿಣ್ಡು). 2, the pericarp of a lotus (*only* in Si.). ತಾವರೇ ಮಣಿಯಿರುವ ಹುವ್ವಿನೊಳಗಣ ದಿಮ್ಬು (ಕರ್ಣಿಕೆ, ಪದ್ಮಬೀಜಕೋಶ Si. 407).

ದಿಮ್ಮಗೆ **dimmage.** = ದಿಮ್ಮನೆ 1. strongly; loudly; strong. ಅವನು ದಿಮ್ಮಗೆ ಇದ್ದಾನೆ (My.). ದಿಮ್ಮಗೆ ಕೂಗು! (My.).

ದಿಮ್ಮನೆ **dimmane. 1.** strongly; firmly (Bh. 2, 3, 9; Rām. 1, 16, 18). ದಿಮ್ಮನೆ ಹಿಡಿ! (My.).

ದಿಮ್ಮನೆ dimmane. 2. with a sound that makes the ears ring (Bp. 22, 43).

ದಿಮ್ಮಿ dimmi. an eminence, an elevated spot (Si. 207. 208. 269; *only* in Si.). 2, the stem or trunk of a tree (120, *cf.* ದಿಣ್ಡು; *only* in Si.). 3, a log of wood ready for sawing (My.). 4, a bulbous object, a bulb (Si. 95; *only* in Si.). 5, a thick, strong covering. ಎದೆಗೆ ರಕ್ಷಕಮಾದ ತೊಗಲ ದಿಮ್ಮಿ (ತನುತ್ರ, ಕವಚ, etc. Si. 279).

ದಿಮ್ಮಿ dimmi. demi (My., in printing offices).

ದಿಮ್ಮಿತು dimmitu. that is thick or strong; weighty (Bp. 27, 44); that is big, eminent, or great (ಪಿರಿದು Ct. I, 22; Bp. 55, 33).

ದಿಮ್ಮಿದ dimmida. an eminent person; a Brāhmaṇa (ಸಯ್ದ, ಗನಹ, ನೇರಿದ, ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ, ದ್ವಿಜ Kk. 34; Śm. 52; J. 4, 22).

ದಿಮ್ಮಿದುದು dimmidudu. = ದಿಮ್ಮಿತು. bigness, importance, greatness, dignity; weight (ಬಿಣ್ಪು, ಗೌರವ Ct. II, 79).

ದಿಮ್ಮು dimmu. 1. giddiness, confusedness (My.; Te.; *cf.* ದಿಮಿ). see ತಲೆ-. — ದಿಮ್ಮು ಹತ್ತು. giddiness, etc. to come over one (My.). — ದಿಮ್ಮೇಱು. -ಏಱು. = ದಿಮ್ಮು ಹತ್ತು. (My.).

ದಿಮ್ಮು dimmu. 2. to push, shove (My.; *cf.* ದಬ್ಬು, ದೂಡು).

-ದಿರ್ da$_4$-ir$_2$. an affix for the formation of the masculine and feminine plural, *e. g.* ಇವಳ್ದಿರ್, ಇವನ್ದಿರ್, ಅವನ್ದಿರ್ (Śmd. 120), ಅಣ್ಣನ್ದಿರ್, ಅಕ್ಕನ್ದಿರ್, etc. (124. 126; *cf.* -ವಿರ್).

ದಿರವೇವು diravēvu. Tbh. of ದ್ರವ್ಯ (ದ್ರವ್ಯವು, S. Mhr.).

ದಿಱ್ಱನೆ diṟṟane. = ಡಱ್ಱನೆ, etc. to indicate sound in belching. (J. 6, 52).

ದಿಲ್ dil. the heart, the mind (My.; Mhr., H. ದಿಲ).

ದಿಲೀಪ dilīpa. N. of a king and ancestor of Rāma. (Rām. 1, 16, 23).

ದಿವ್ div. splendour; *heaven*, the sky, the air; day-time, the day.

ದಿವ diva. *heaven* (Śmd. 106); (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 7); the sky, air, atmosphere. 2, day-time, a day (ದಿನ, ಪಗಲ್ Mr. 65). 3, a certain metrical foot (Cn.). — ದಿವ ರಾತ್ರಿ. day and night (Dp. 4).

ದಿವವೈದ್ಯ diva-vaidya. a physician of svarga. ದಿವವೈದ್ಯರ್ (ದಸ್ರರ್, ಅಶ್ವಿಯರ್ Mr. 23).

ದಿವಸ್ divas. = ದಿವಸ. see ದ್ಯುಸ್.

ದಿವಸ divasa. = ದೆವಸ, ದೇವಸ. *a day* (ಪಗಲ್ Śm. 18). ದಿವಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದವಸವಾಗುವದು (Prv.).—ದಿವಸ ಕಳೆ. = ದಿನಗಳೆ. (B. 5, 124). — ದಿವಸಕ್ಕೆ ಹಾಕು. to procrastinate (C.). — ದಿವಸ ದಿವಸ. rep. = ದಿನ ದಿನ. ದಿವಸ ದಿವಸಕೆ (C. Bp. 47, 7). — ದಿವಸ ಹತ್ತು. days to be required, (it takes...days, C.). ವಿಲಾಯತಿಯ ಈ ಪಟ್ಣದಿನ್ದ ಆ ಪಟ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದವೋ, ಅವುಗಳಕ್ಕಿನ್ತ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು ದಿವಸಗಳು ಈಗ ವಿಲಾಯತಿಯಿನ್ದ ಹಿನ್ದುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 226). — ದಿವಸ ಹಿಡಿ. = ದಿವಸ ಹತ್ತು. (My.). ಮುಮ್ಬಯಿನ್ದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೋ, etc. (B. 5, 227).

ದಿವಸಕರ divasa-kara. = ದಿನಕರ. the sun. 2, the number 12 (Ch.).

ದಿವಸಮುಖ divasa-mukha. the beginning of day: *daybreak, dawn.*

ದಿವಸಲಕ್ಷ್ಮೀ divasa-lakṣmi. the wealth contained in days (Abh. P. 9, 165).

ದಿವಸವಲ್ಲಭ divasa-vallabha. the sun (J. 23, 20).

ದಿವಸವ್ಯಾಪಾರ divasa-vyāpāra. = ದಿನಚರ್ಯೆ No. 1. (Cpr. 5, 121 va.).

ದಿವಸಾಧಿಪ divasa-adhipa. the sun. 2, a certain metrical foot (Ch).

ದಿವಸಾನ್ತ divasa-anta. the end or close of day, evening. ದಿವಸಾನ್ತಮಪ್ಪ ಇರುಳು (ಸಾಯಂಕಾಲ Mr. 66).

ದಿವಸೇನ್ದ್ರ divasa-indra. = ದಿವಸೇಶ. (Cpr. 3, 98; Grj. 3, 69 va.).

ದಿವಸೇಶ divasa-īśa. = ದಿನೇಶ. the sun. (Bp. 24, 48).

ದಿವಸ್ಪತಿ divas-pati. the lord of heaven: *Indra.*

ದಿವಾ divā. *by day;* the day.

ದಿವಾಕರ divā-kara. the day-maker: *the sun.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ದಿವಾಕೀರ್ತಿ divā-kīrti. *a barber* (ಕ್ಷೌರಕ, ನಾವಿದ Nn. 152). 2, *a man of a low caste, a Caṇḍāla* (ಪೊಲೆಯ 152; ಹೊಲೆಯ Mr. 479). 3, a shoemaker (ಚರ್ಮಕೃತ್, ಮುಚ್ಚಿಗ 152).

ದಿವಾಣ divāṇa. = ದಿವಾನ, (ದಿವಾನು). a prime minister (Br., Mhr., H.); the officer in charge of the revenue-administration of a district (Mhr., H.). 2, a royal hall; a court of justice (My.; Mhr., H.). 3, the sarkār or government (My.; Mhr., H.).

ದಿವಾಣಗಿರಿ divāṇa-giri. = ದಿವಾನಗಿರಿ. the office or business of a divāṇa (B. 5, 87; Mhr.).

ದಿವಾಣಿ divāṇi. civil, as a court or case (B. 5, 265; Mhr.).

ದಿವಾನ divāna. = ದಿವಾಣ No. 1. (My.; Si. 256; B. 4, 139).

ದಿವಾನಗಿರಿ divāna-giri. = ದಿವಾಣಗಿರಿ (My.).

ದಿವಾನಾ divānā. mad; foolish (Mhr., H.; My.).

ದಿವಾನ್ಧ divā-andha. blind by day. 2, an owl (My. amara).

ದಿವಾನ್ಧಕಿ diva-āndhaki. the musk-rat (ಸೊಣ್ಡೇ ಇಲಿ G.).

ದಿವಾಭೀತ divā-bhīta. timid by day. 2, an owl (My. Amara). 3, a thief.

ದಿವಾಭೀತಿ divā-bhīti. a person timid by day (My.).

ದಿವಾಮಧ್ಯ divā-madhya. midday, noon. (My.).

ದಿವಾರಾತ್ರ divā-rātra. day and night. (My.).

ದಿವಾರಾತ್ರಿ divā-rātri. day and night (My.; J. 27, 17). 2, day or night.

ದಿವಾಲ್ divāl. a wall (My.; Mhr., H.).

ದಿವಾವಸಾನ diva-avasāna. *the end or close of day.*

ದಿವಾಳಿ divāḷi. 1. Tbh. of ದೀಪಾವಳಿ. festival of lights, etc. (C.).

ದಿವಾಳಿ divāḷi. 2. bankruptcy (My.; Mhr. ದಿವಾಳೂ, ದಿವಾಳೇಂ; Br. ದಿವಾಲಾ. see Prvs. s. ನಿವಾಳಿ. — ದಿವಾಳಿ ತೆಗೆ. to become bankrupt or insolvent (My.).

ದಿವಾಳಿಖೋರ divāḷi-khōra. a prodigal, a spendthrift (My.; Mhr. ದಿವಾಳಖೋರ). 2, a bankrupt (My.).

ದಿವಿ divi. in heaven, in the sky (Sk.). 2, heaven, the sky (not Sk.; My.; Bp. 1, 38; 21, 17; 32, 35); day (My.).

ದಿವಿಜ divi-ja. born in heaven; a deity (Nn. 1; Śmd. 266). 2, a certain metrical foot (Ch.). — ದಿವಿಜಗಿವಿಜ. reit. (Bp. 54, 5).

ದಿವಿಜಕಲ್ಪಲತೆ divija-kalpalate. N. of a vṛitta (Ch.).

ದಿವಿಜತೆ divijate. the state of being a deity (Cpr. 4, 91).

ದಿವಿಜದೀರ್ಘಿಕೆ divija-dīrghike. a divine tank (Cpr. 5, 42 va.).

ದಿವಿಜಧೇನು divija-dhēnu. the celestial cow (Bp. 38, 40).

ದಿವಿಜಪದ divija-pada. the sky (J. 31, 10); svarga (My.).

ದಿವಿಜಪುರ divija-pura. heaven. 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, N. of a village in Mysore (J. 10, 54).

ದಿವಿಜಸಿನ್ಧು divija-sindhu. the celestial Ganges (My.).

ದಿವಿಜಾಂಗನೆ divija-aṅgane. a celestial female, a courtezan of svarga (Śmd. 82. 109. 112. 121).

ದಿವಿಜಾರಿ divija-ari. a rākṣasa (My.).

ದಿವಿಜೆ divi-je. a female deity (Bp. 10, 31).

ದಿವಿಜೇನ್ದ್ರ divija-indra. the chief of the gods: Indra; Brahmā; Viṣṇu; Śiva. (Nn. 1; J. 30, 24).

ದಿವಿನಾಯಕ divi-nāyaka. Indra (My.).

ದಿವಿಭಾಗ divi-bhāga. the sky (J. 12, 7).

ದಿವಿಷದ್ divi-ṣad. sitting or dwelling in heaven: *a deity.*

ದಿವೌಕಸ್ diva-ōkas. dwelling in heaven: *a deity.* 2, *the bird Cuculus melanoleucus,* the Cātaka. 3, *a deer.* 4, *a bee.*

ದಿವ್ಯ divya. = ದಿಬ್ಬ, ದಿಬ್ಯ (Śmd. 181). brilliant; divine, heavenly, celestial; charming, beautiful, excellent. 2, *an ordeal.* 3, a fragrant resin. — ದಿವ್ಯಕಳೆ. divine lustre (My.). — ದಿವ್ಯಮ್ಬಿಡಿ. -೦-ಹಿಡಿ. to undergo an ordeal (Cpr. 5, 130).

ದಿವ್ಯಗಾಯನ divya-gāyana. celestial music; *a celestial musician, a Gandharva.*

ದಿವ್ಯತರ divya-tara. uncommonly beautiful (Śsv. 4, 52).

ದಿವ್ಯಾಂಗ divya-aṅga. a charming member; having charming members (Bp. 57, 61).

ದಿವ್ಯೋಪಪಾದುಕ divya-upapāduka. divinely born, celestial; *a divine being.*

ದಿಶ್ diś. = ದಿಕ್, ದಿಕ್ಕು, ದಿಗು. pointing out or to. 2, direction pointed at, *a point of the compass, quarter, region;* direction; place, space, part. 3, an indication; a hint; *an example;* precept, order; manner, method. 4, the number 8 (Ch.); the number 10.

ದಿಶ diśa. a point of the compass (Bp. 16, 30).

ದಿಶಾಕರಿ diśā-kari. elephant of the quarters. 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಶಾಗಜ diśā-gaja. = ದಿಶಾಕರಿ. 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಶಾಧಿಪ diśā-adhipa. = ದಿಕ್ಪಾಲ. guardian of the quarters: surarāja, agni, kāla, niruti, varuṇa, maruta, arthēśa, īśa (Mr. 57).

ದಿಶಾನ್ತ diśā-anta. = ದಿಗನ್ತ, No. 1. the horizon, etc. (My.).

ದಿಶಾಪಟ diśā-paṭa. causing (his enemies) to be scattered in all directions (Rām. 3, 8, 35).

ದಿಶಾಬಲಿ diśā-bali. = ದೆಸೆಬಲಿ, ದೆಸೆವಲಿ. the same as ದಿಗ್ಬಲಿ, q. v. an offering to the regions of sky, etc.

ದಿಶಾಮಣ್ಡಲ diśā-maṇḍala. = ದಿಙ್ಮಣ್ಡಲ. horizon, etc. (J. 12, 9).

ದಿಶಾವರ diśā-vara. = ದಿಗ್ವರ. guardian of one of the eight points of the compass. (Bp. 5, 40).

ದಿಶಿ diśi. Tbh. of ದಿಶೆ. (ದಿಕ್ಕು Nn. 5).

ದಿಶೆ diśe. ದಿಶಾ. = ದಸೆ 2, ದೆಸೆ 2. a quarter or point of the compass, direction, region, side (ದಿಕ್ಕು, ದೆಸೆ Śm. 13). 2, the number 8 (Ch.).

ದಿಶೇಭ diśā-ibha. = ದಿಶಾಕರಿ. elephant of one of the eight points of the compass. (Bp. 26, 9).

ದಿಶೋತ್ಕರ diśā-utkara. the aggregate of the quarters (ದಿಕ್ಕುಗಳು Nn. 128).

ದಿಶ್ಯ diśya. relating or belonging to the points of the compass, *situated, lying, or bearing in a particular direction.*

ದಿಷ್ಟ diṣṭa. = ದಿಟ, ದಿಠ. pointed to, at, or out, shown; appointed, assigned; directed, ordered, enjoined; fixed, settled; assignment, appointment, decree; fate, destiny; direction, order, command; aim, object; *time.*

ದಿಷ್ಟಾನ್ತ diṣṭa-anta. 1. the appointed end: *death.*

ದಿಷ್ಟಾನ್ತ diṣṭānta. 2. Tbh. of ದೃಷ್ಟಾನ್ತ. an example, etc. (My.).

ದಿಷ್ಟಿ diṣṭi. 1. = ದಿಟ್ಟಿ, No. 2. pointing out, assigning, etc. 2, a sort of measure of length.

ದಿಷ್ಟಿ diṣṭi. 2. = ದಿಟ್ಟಿ, No. 1. the eye; sight (My.). 2, the evil eye, a blast from an evil eye (Te.; My.).

ದಿಷ್ಟಿ diṣṭi. 3. Tbh. of ಧೃಷ್ಟಿ. — ದಿಷ್ಟಿವಾಳ. a bold, brave man (Bh. 2, 2, 105).

ದಿಷ್ಟಿತ diṣṭita. = ದಿಷ್ಟ. see ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿತ.

ದಿಷ್ಟ್ಯಾ diṣṭyā. *auspiciously, luckily.*

ದಿಳ್ಳೆ diḷḷa. = ಡಿಳ್ಳ. loss of courage, etc. (ತಲ್ಲಣ, ತಳ್ಳಂಕ, ಭೀತಿ Bhn. 49, o. r. ಡಿಳ್ಳ).

ದೀಕೆ dīke. Tbh. of ದೀಕ್ಷೆ (Śmd. 346; T.).

ದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ dīkṣā-ācārya. a spiritual guide for dīkṣā, a conductor or performer of dīkṣā. see ಶೈವ-.

ದೀಕ್ಷಾಮುಖ್ಯ dīkṣā-mukhya. = ದೀಕ್ಷಾಚಾರ್ಯ. see ಶೈವ-.

ದೀಕ್ಷಾವಿಧಜ್ಞ dīkṣā-vidha-jña. a man who knows the proper form or rules of dīkṣā (Bp. 58, 15).

ದೀಕ್ಷಿತ dīkṣita. initiated, consecrated; a man who has received initiation; *one by whom the preparatory rites for sacrifice have been observed or commenced;* one that has conducted a sacrifice (My.); a priest engaged in a dīkṣā; a pupil. (Bp. 55, 16). 2, a family N. (My.).

ದೀಕ್ಷೆ dīkṣe. ದೀಕ್ಷಾ. = ದೀಕೆ. preparation or consecration for a religious ceremony; a ceremony preliminary to a sacrifice, initiation, dedication; initiation in the doctrines or mysteries of any sect (or of any art); devotion; the state of not having the head shaved (My.). see ಗರ್ಭ-, ಜಿನ-, ಜೈನ- (s. ಜೈನ), ಪಿತೃ-, ಮಾತೃ-, ವಿವಾಹ-, ಶಿವ-, ಶೈವ-; Cpr. 7, 28; J. 8, 7. ದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಹೊರ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ (Prv.). — ದೀಕ್ಷೆಗೊಳ್. -ಕೊಳ್. to have oneself initiated, to receive initiation (Abh. P. 7, 8. 14).

ದೀಟು dīṭu. 1. = ಗೀಟು 2. to be obtained [Tu. ದೀಡ್ to place].

ದೀಟು dīṭu. 2. similarity, equality (My.; Te.). 2, estimate, valuation (ಅನ್ದಾಜು My.).

ದೀಡ dīḍa. = ದೇಡ. one and a half (Mhr.; S. Mhr.).

ದೀಣ್ಟು dīṇṭu. = ತಿಟ್ಟು 1. a rising ground, a hillock. — ದೀಣ್ಟು ಗುಙು. hill and dale, etc. (J. 31, 54).

ದೀದಿವಿ dīdivi. = ದಿದೀವಿ. *boiled rice.*

ದೀಧಿತಿ dīdhiti. splendor, brightness. 2, *a ray of light.*

ದೀನ್ dīn. = ದಿಮಿ No. 2. sound produced in dancing (S. Mhr.).

ದೀನ್ dīn. the Muhammadan faith (My.; Mhr., H.).

ದೀನ dīna. = ಜೀನ 1. wasted, ruined, diminished. 2, *afflicted, distressed, wretched; miserable, pitiable.* 3, dejected, downcast; timid. 4, *poor, indigent.* 5, covetous, avaricious, miserly (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಕೃಪಣ Nn. 58; ಕೀನಾಶ ಕೃಪಣ 92; ಲುಬ್ಧಕ, ಕೃಪಣ 127; ಕದರ್ಯ, ಪಂಚಲೋಭಿ, ಕೀನಾಶ Mr. 228; My.). 6, humble (not Sk.; My.; Mhr.). ದೀನನ ಸಂಗಕ್ಕಿನ್ತಲೂ ದಾನಿಯ ಒಡನಾಟ ಲೇಸು. — ದೀನನ ಸಿರಿಗಿನ್ತ ದಾನಿಯ ಬಡತನವೇ ಮೇಲು. — ದೀನನಾದರೂ ದಾನಿಯಾದರೂ ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ದೂಱು ಬಾರದು (Prvs.).

ದೀನಗುಣ dīna-guṇa. a meek, humble disposition (My.). 2, an avaricious disposition (My.).

ದೀನತನ dīnatana. wretchedness, distress, poverty (My.; ಮನ್ಸ್ಯ G.). 2, humility (My.). 3, avarice (My.).

ದೀನತೆ dīnate. = ದೀನತನ. (My.).

ದೀನತ್ವ dīnatva. = ದೀನತನ. (My.).

ದೀನಭಾವ dīna-bhāva. an humble state of mind, humility (Cpr. 9, 42 va.; My.).

ದೀನಮನಸ್ಸು dīna-manassu. a submissive, humble mind (My.).

ದೀನಸ್ವರ dīna-svara. an humble, piteous voice (My.; B. 4, 38).

ದೀನಾರ dīnāra. a denarius: a coin, a gold coin. 2, *a weight of gold* (= ನಿಷ್ಕ). [ರತ್ನ ಕಮ್ಬಳಂಗಳಂ ಲಕ್ಷ ದೀನಾರಂಗಳ್ ಬೆಲೆಯುಪ್ಪವನು ಜ್ಜೇನಿಗೆ ಮಾಱಲ್ಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದೊನ್ Vr. 25, 20].

ದೀನೋದ್ಧರಣ dīna-uddharaṇa. a deliverer or rescuer of the humble (Cpr. 9, 42).

ದೀಪ dīpa. 1. = ದೀವ. *a lamp;* a light. ದೀಪ ದೀಪಾನ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು, ಬತ್ತಿ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. — ದೀಪವೆಮ್ಬುವದು ಬೆಂಕಿಯೋ! (Prvs.). — ದೀಪ ಆಱಿಸು. = ದೀಪ ಕಳೆ. (My.). — ದೀಪ ಕಚ್ಚಿಸು. = ದೀಪ ಕಚ್ಚು. (My.). — ದೀಪ ಕಚ್ಚು. = ದೀಪ ಹಚ್ಚು. (My.). — ದೀಪ ಕನ್ತಿಸು.= ದೀಪ ಕಳೆ. (My.). — ದೀಪ ಕಳೆ. to extiuguish a lamp (C.). — ದೀಪ ತೆಗೆ. = ದೀಪ ಕಳೆ. (My.). — ದೀಪದ ಎಣ್ಣೆ. castor oil (My.). — ದೀಪದ ಕಡ್ಡಿ. a match (My.). — ದೀಪದ ಕಲಿ. N. (Bp. 9, 36; 16, 1). — ದೀಪದ ಕಲಿಯುನಾರ್. N. (Bp. 16 sum.; 16, 19. 27). — ದೀಪದ ಕುಡಿ. (= ದೀಪಧ್ವಜ). the upper smoking part of the flame of a lamp (My.). — ದೀಪದ ಮಲ್ಲಿ. a metal image of a female with a lamp-cup held in both hands; two such images with lighted lamps are placed on both sides of an idol (My.). — ದೀಪದ ಹುಳು. any winged insect attracted by a light (ಪತಂಗ G.; My.). — ದೀಪ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡು. = ದೀಪ ಕಳೆ. (C., superstitiously used for ದೀಪ ಆಱಿಸು, as this may mean also "to extinguish the family"). 2, to make a lamp burn brighter (My.). — ದೀಪ ಹಚ್ಚು. to light a lamp (My.; B. 4, 215).

ದೀಪ dīpa. 2. Tbh. of ದ್ವೀಪ. an island. (Śmd. 368; ದ್ವೀಪ Nn. 103; My.). — ದೀಪದ್ರಾಕ್ಷೆ. imported dried grapes (My.).

ದೀಪಕ dīpaka. kindling; illuminating; illustrating (see ವಾಕ್ಯ–); beautifying; exciting; stimulating, exciting appetite, digestive, tonic (My.). 2, a light, a lamp; see ಕುಲ–, ಭಕ್ತಿ–, 3, a kind of vāstava [Kr. 3, 2. 53]; (Kāvy. III, 3, B, 3. 38-47). 4, *the plant Ptychotis ajowan* Dec.

ದೀಪಕಮ್ಬ dīpa-kamba. a metal lamp-stand with a saucer-like receptacle for the oil and wick or wicks on the top (Bp. 42, 12; My.). 2, a wooden lamp-stand to put the paṇati on (My.).

ದೀಪಕಲಿಕೆ dīpa-kalike. lamp-bud : the flame of a lamp (Cpr. 8, 24 va.).

ದೀಪದರ್ಶನ dīpa-darśana. looking upon a lamp or lamps, for pleasure's sake, or from superstitious or religious motives (My.).

ದೀಪನ dīpana. = ದೀಪಕ. kindling, etc.; digestive, etc. (Bh. 1, 8, 6; My.). see ಅ–, ಪ್ರ–.

ದೀಪಮಾಲೆ dīpa-māle. a row of lamps, an illumination (Rśv. 8, 118; My.).

ದೀಪಸ್ತಮ್ಬ dīpa-stamba. = ದೀಪಕಮ್ಬ. (My.). 2, a stone pillar in front of a temple to support lamps on festive occasions (My.). 3, a light-house.

ದೀಪಾನ್ತರ dīpāntara. Tbh. of ದ್ವೀಪಾನ್ತರ. foreign island. see Prv. s. ದೀಪ 1.

ದೀಪಾರತಿ dīpa-ārati. = ದೀಪಾರ್ತಿ. an ārati in which a wick or wicks are burning (My.; Bp. 41, 22).

ದೀಪಾರಾಧನೆ dīpa-ārādhane. adoration that is performed with lamps (My.).

ದೀಪಾರ್ತಿ dīpa-ārti. = ದೀಪಾರತಿ. (My.).

ದೀಪಾಲೆಕಮ್ಬ dīpāle-kamba. a pole with a triangular frame at its top from which lamps are suspended in the month of Kārttika (My.).

ದೀಪಾವಳಿ dīpa-āvaḷi. ದೀಪಾವಲಿ. = ದಿವಾಳಿ 1, (ದೀವಳಿಗೆ). a row of lamps or lights (Bp. 18, 78). 2, a festival with nocturnal illuminations in honor of Balicakravarti in the śuddha pāḍya of the month of kārttika (C.; B. 4, 200).

ದೀಪಾವಳಿಕೆ dīpa-āvaḷike. ದೀಪಾವಲಿಕೆ. = ದೀಪಾಳಿಗೆ, ದೀವಳಿಗೆ. a row of lamps or lights.

ದೀಪಾಳಿಗೆ dīpāḷige. Tbh. of ದೀಪಾವಳಿಕೆ (Śmd. 383).

ದೀಪಿಕೆ dīpike. = ದೀವಿಗೆ. a lamp, a light; brilliancy, lustre, light (ದೀವಿಗೆ Mr. 205; Śśv. 5, 41).

ದೀಪಿತ dīpita. = ದೀಪ್ತ. (Bp. 46, 3; 54, 2).

ದೀಪಿಸು dīpisu. to blaze; to burn; to shine, to be bright (Bp. 11, 39; 19, 38; 33, 7; 35, 21; 44, 34; 57, 70).

ದೀಪೋತ್ಸವ dīpa-utsava. a festival with nocturnal illuminations in the month of kārttika (Cpr. 1, 113; see Prv. s, ಮೊದಲು).

ದೀಪ್ತ dīpta. inflamed, kindled; blazing; flashing, radiant; illuminated, luminous, bright; fine, excellent.

ದೀಪ್ತಿ dīpti. *brilliancy, light, lustre* (ದೀವಿಗೆ Mr. 205; ಉಳ್ಕು Ct. I, 57); see ಉಳ್ಕು, ಮಿಂಚು. 2, a ray of light (ಕಿರಣ, ರಶ್ಮಿ, etc. Mr. 35). 3, *the rapid flash-like flight of an arrow.*

ದೀಪ್ತಿಮತ್ dīpti-mat. bright, brilliant, shining (Cpr. 8, 106).

ದೀಪ್ಯ dīpya. *the plant Celosia cristata* Lin. 2, = ದೀಪಕ No. 4. (ಅಜಿವಾನ G.)

ದೀಪ್ಯಕ dīpyaka. *the plant Celosia cristata.* 2, = ದೀಪಕ No. 4.

ದೀಪ್ರ dīpra. shining, brilliant, luminous; fire. (Bp. 45, 45).

ದೀರ್ಘ dīrgha. *long* (as space or time), *reaching far, lasting long.* 2, long, as the quantity of a vowel; a long vowel; a syllable with a long vowel (Ch.; Mr. 363).

ದೀರ್ಘಕಾಲ dīrgha-kāla. *a long time.*

ದೀರ್ಘಕೋಶಿ dīrgha-kōśi. = ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ. (My.).

ದೀರ್ಘಕೋಶಿಕೆ dīrgha-kōśike. a kind of muscle shell, *a cockle.*

ದೀರ್ಘತಮಸ್ dīrgha-tamas. N. of a ṛiṣi, the father of Kaliṅga, q. v., etc.

ದೀರ್ಘತುಣ್ಡೆ dīrgha-tuṇḍe. long-snouted: the musk-rat (ಸೊಣ್ಡೀ ಇಲಿ G.).

ದೀರ್ಘತೆ dīrghate. length, longness (ನೀಡು Ct. I, 38).

ದೀರ್ಘದರ್ಶಿ dīrgha-darśi. *seeing far, fore-casting, provident; wise.*

ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿ dīrgha-dṛiṣṭi. *far-seeing, far-sighted, provident, shrewd; a sagacious or penetrating man* (ಮುನ್ದಱಿವವನು Hlā.; Mr. 240; B. 5, 51; My.).

ದೀರ್ಘದೇಹಿ dīrgha-dēhi. a bandicoot (ಮೂಷಿಕೆ, ಹೆಗ್ಗಣ Si. 170; My. Amara). 2, a person with a long body, a tall person (J. 16, 22).

ದೀರ್ಘದ್ವೇಷ dīrgha-dvēṣa. long hatred, an old grudge (My.).

ದೀರ್ಘದ್ವೇಷಿ dīrgha-dvēṣi. cherishing an old grudge, implacable. (My.).

ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆ dīrgha-nidre. long sleep; the long sleep: *death.*

ದೀರ್ಘಪೃಷ್ಠ dīrgha-pṛiṣṭha. long-backed; *a snake.*

ದೀರ್ಘರೋಗ dīrgha-rōga. a long illness (My.).

ದೀರ್ಘವೃಂತ dīrgha-vṛinta. long-stalked; *the tree Calosanthes indica* Bl. (ದಿಣ್ಡಲ ಮರ G.).

ದೀರ್ಘಶಯನ dīrgha-śayana. = ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆ. long sleep, death. — ದೀರ್ಘಶಯನಂಗೆಯ್. -ಂ-ಗೆಯ್. to die (J. 4, 35).

ದೀರ್ಘಶಾನ್ತಿ dīrgha-śānti. long-suffering, patience (My.).

ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲಿ dīrgha-sumangali. a woman of long married life (My.).

ದೀರ್ಘಸೂತ್ರ dīrgha-sūtra. *spinning a long yarn, dilatory.*

ದೀರ್ಘಾಯು dīrgha-āyu. long-lived; a long life, long-livedness (Bp. 32, 41; 46, 17. 41).

ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ dīrgha-āyuṣya. long-livedness (B. 4, 195; My.).

ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ dīrgha-āyus. ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸು.= ದೀರ್ಘಾಯು. (My.). 2, a crow.

ದೀರ್ಘಾಲೋಕ dīrgha-ālōka. looking at or beholding for a long time. see ಮಾಲಿಸು.

ದೀರ್ಘಿಕೆ dīrghike. *a long or oblong pond.*

ದೀರ್ಣ dīrṇa. torn, rent, sundered, burst, etc. see ಅವ-.

ದೀವ dīva. = ದೀಹ (Kk. 40). a decoy: a bird, an elephant, an antelope, etc., trained as a decoy (Te. ದೀಂ, ದೀಮುಮು, ದೀಮು; *cf.* ತೋಹು 2). [ದೀವದ ಬೇಣ್ಪೆಯಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದೊಡೆ Pb. 5, 43 va.; Ap. 4, 54 va.].

ದೀವ dīva. Tbh. of ದೀಪ 1. see ದೀವಟಿಗ.

***ದೀವಗಾಱ dīva-gāṟa.** one who trains birds and beasts for the purpose of decoying other birds and beasts. ಮನೋಜನೆಮ್ಬ ದೀವಗಾಱನ ಪುಲ್ಲೆಗಳನ್ತೆ Pb. 4, 84 va. (*cf.* ದೀವ).

ದೀವಟಿ dīvaṭi. a torch (My.; Mhr. ದಿವಟೀ, ದೇವಡೀ, ದೇವಢೀ). ದೀವಟಿಗೆ ಮುನ್ದೆ ದೀಪವೇ? (Prv.). — ದೀವಟಿಕಳ್ಳ. a thief or robber that is so bold as to carry a torch with him (My.). — ದೀವಟಿಗೆಮಾನ್ಯ. land granted to public torch-bearers (My.).

ದೀವಟಿಗ dīva-aṭiga. (Śmd. 240). a torch-bearer (ಪಂಜುವಿಡಿವ Ct. I, 58).

ದೀವಟಿಗೆ dīvaṭige. a torch (My.). — ದೀವಟಿಗೆಯವ. -ಅವ. a torch-bearer. ಆಟಿದವನಿಗೆ ದೀವಟಿಗೆಯವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು (Prv.). — ದೀವಟಿಗೆಸಲಾಮು. an honoring ceremony performed every evening by waving lighted torches before an idol, a rāja, a guru and other noble personages.

ದೀವಸ dīvasa. courage, bravery (ಧೈರ್ಯಾರ್ಥಂ Ct. II, 107; Te.).

ದೀವಳಿಗೆ dīvaḷige. Tbh. of ದೀಪಾವಳಿಕೆ, q. v. a row of lamps or lights. 2, = ದೀವಳಿಗೆ ಹಬ್ಬ (Bp. 42, 12; My.). [ಅನ್ದೆ ದೀವಳಿಗೆಯಂ ಮಾನಾಮಿಯುಂ ಮಾಡೆನೇ Pb. 4, 93]. ಉಣ್ಡದ್ದೇ ಯುಗಾದಿ, ಮಿನ್ದದ್ದೇ ದೀವಳಿಗೆ (Prv.). — ದೀವಳಿಗೆಹಬ್ಬ. = ದೀಪಾವಳಿ No. 2. (My.; B. 1, 25).

ದೀವಿ dīvi. Tbh. of ದ್ವೀಪ (Śmd. 368; Te.). — ದೀವಿಮೇದರ. a Mēdara of a foreign part of the country. — ದೀವಿಮೇದರಗತ್ತಿ. -ಕತ್ತಿ. a sort of knife (ವಂಕಿ Mr. 383). — ದೀವಿಹಲಸು. the breadfruit tree, Artocarpus incisa Lin. f. (St. & Pl.).

ದೀವಿಗೆ dīvige. Tbh. of ದೀಪಿಕೆ (Śmd. 342). a lamp [ಅಲ್ಲಿ ಪಾದಚರರ್ಗೊನ್ದೆನೆ ದೀವಿಗೆಗಳ್ ಜಲಕ್ಕನೆಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯಿನಿಟ್ಟಳಂ ಬೆಳಗುತಿರ್ದುವು Pb. 12, 5]; (ಗೃಹಭಾನು Mr. 205; Cpr. 8, 62; Bp. 47, 17; 50, 53; My.; B. 2, 24; Si. 231). 2, brightness, brilliancy, splendour, light (ಜ್ಯೋತಿ, ದೀಪ್ತಿ Mr. 205). — ದೀವಿಗೆಗಮ್ಪು. -ಕಮ್ಪು. = ದೀಪಕಮ್ಪು. (My.). — ದೀವಿಗೆಯೆಣ್ಣೆ. = ದೀಪದ ಎಣ್ಣೆ. (My.). — ದೀವಿಗೆವಿಡಿದವ. -ಪಿಡಿದವ. a lamp-bearer (Śmd. 240).

ದೀಹ dīha. = ದೀವ. a decoy, etc. (Kk. 40); (Bh. 3, 13, 16). — ದೀಹದೇಣ. -ಏಣ. a decoy-antelope (Rśv. 5, 52). — ದೀಹದ ಮಿಗ. a decoy-animal or a decoy-antelope (C. Bp. 53, 20). — ದೀಹದ ಮೃಗ. = ದೀಹದ ಮಿಗ. (Śśv. 3, 26).

-ದು du. 1. = ಅದು 1, etc., -ತು 1, etc., -ದ್ದು. a suffix to denote the demonstrative pronoun neuter, *e. g.* ಬಸಿದು, ಆಸಿದು, ಕಡಿದು, ನಿಡಿದು, ಇನಿದು, ಕರಿದು, ಬಿಳಿದು (Śmd. 95. 96. 119. 184), ಬಱುದು, ಕೀಱುದು (184. 185), ಎಳದು, ಪೞದು (185), ಮುನ್ದು, ಪಿನ್ದು (199), ಒನ್ದು (221), ಅಯ್ದು (223), (ಓದು 246). its declension in the dative may be -ಇಂಗೆ (see -ಇಂ 2), and in the locative -ಇನಲ್ಲಿ, -ಇನೊಳ್ (see -ಇಂ 3). — ಕೆಲಸದ್ದು (ಕೆಲಸದ-ದು, B. 5, 131), ಶಾಸ್ತ್ರದ್ದು (5, 168); ಮಾಡಿದ್ದು (ಮಾಡಿದ-ದು, B. 2, 19; 3, 7. 10); ಹೇೞಿದ್ದು (2, 29. 36; 3, 28), ಸಿಗದ್ದು (ಸಿಗದ-ದು, 3, 125).

-ದು du. 2. = -ತು 2. a termination of the P. p., *e. g.* ಕುಸಿದು, ನೆನೆದು, ಕುಡಿದು, ನಡೆದು, ಬನ್ದು (Śmd. 280), ನಿನ್ದು, ಮಿನ್ದು, ತನ್ದು, ಕೊನ್ದು, ಸನ್ದು (281; *cf.* -ದ 6).

ದು du. = ದೂ. Tbh. of ದ್ವಿ. two. (Śmd. 377).

ದುಃ- duḥ. = ದುರ್-, ದುಱ್-, ದುರ್-, ದುಶ್-, ದುಷ್-, ದುಸ್-. a particle and prefix implying: evil, bad, badly, difficult, hard, etc.

ದುಃಕರ duḥ-kara. = ದುಷ್ಕರ. difficult to be done. (Kāvy. III, 2, B, 29-32).

ದುಃಕಲಹ duḥ-kalaha. a bad strife or quarrel. see ಸೀಱ್ (where, as other readings, appear ದುಃಖಕಲಹ and ದುಃಖಲಯ).

ದುಃಕೃತ duḥ-kṛita. = ದುಷ್ಕೃತ. a misdeed, etc. see ಮಲೀನ.

ದುಃಕೃತಿ duḥ-kṛiti. = ದುಷ್ಕೃತಿ. a bad composition. (Cpr. 1, 50).

ದುಃಕೃತ್ಯ duḥ-kṛitya. = ದುಷ್ಕೃತ್ಯ. a crime. (ಕಾಱ್ಗೆಯ್ತ Kk. 74).

ದುಃಕೃತ್ರಿಮ duḥ-kṛitrima. = ದುಷ್ಕೃತ್ರಿಮ. deceit. (ತಿಮಿರ Nn. 12).

ದುಃಖ duḥ-kha. = ದುಕ್ಕ, ದುಷ್ಪ. *uneasiness, unhappiness, pain, sorrow, grief, affliction, distress, misery, agony;* trouble, difficulty (ಅಕ್ಕೆ Ct. II, 62; ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ಕ್ಲೇಶ Nn. 125). see ಆೞಲ್, ಮಿಡುಗು. — ದುಃಖದ ಮೇಲೆ ಸುಖ, ಸುಖದ ಮೇಲೆ ದುಃಖ (Prv.). — ದುಃಖ ಕೊಡು. to give or cause unhappiness, etc. (My.; B. 5, 72. 95). ದುಃಖ ಕೊಡೋಣ (ವಿಪ್ರಕಾರ Cb.). — ದುಃಖಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become unhappy, etc. (Bp. 45, 53). — ದುಃಖ ಪಡಿಸು. to cause to experience unhappiness, etc. (My.; ಅೞಲ್ಚು G.). — ದುಃಖ ಪಡು. to feel unhappiness, etc., to be grieved, etc. (My.). — ದುಃಖ ಮಾಡು. to make or cause unhappiness (to oneself), to feel grief, to grieve, etc. (My.).

ದುಃಖಕರ duḥkha-kara. causing pain, sorrow, etc. (My.).

ದುಃಖಜನಕ duḥkha-janaka. generating or causing pain, sorrow, etc. (My.; Si. 391).

ದುಃಖಜೀವನ duḥkha-jīvana. a miserable existence (My.).

ದುಃಖಜೀವಿ duḥkha-jīvi. living in pain or distress (My.).

ದುಃಖನಿವಾರಣೆ duḥkha-nivāraṇe. warding off or averting unhappiness, etc. (My.).

ದುಃಖಶಮನ duḥkha-śamana. appeasing or allaying pain, etc. 2, cessation of pain, etc. (My.).

ದುಃಖಶಾನ್ತಿ duḥkha-śānti. = ದುಃಖಶಮನ. (My.).

ದುಃಖಾತಿಶಯ duḥkha-atiśaya. excessive grief (Cpr. 3, 65).

ದುಃಖಾರ್ಣವ duḥkha-arṇava. a sea of grief (Bp. 45, 7).

ದುಃಖಾರ್ತ duḥkha-ārta. afflicted with pain, distressed (J. 24, 21). feminine ದುಃಖಾರ್ತೆ (23, 51).

ದುಃಖಿ duḥkhi. having pain, sorrowing, afflicted, grieved (Bp. 40, 65; 51, 29; B. 5, 170).

ದುಃಖಿತ duḥkhita. pained, suffering pain, distressed, afflicted, etc. (My.; ನೊಂದ G.).

ದುಃಖಿಸು duḥkhisu. to be unhappy, to grieve, etc. (Bp. 46, 59; B. 5, 91; My.).

ದುಃಖೋತ್ಪಾದನ duḥkha-utpādana. generating or causing pain, etc. see ಅಟಲ್ಚು.

ದುಃಖೋಪಶಮನ duḥkha-upaśamana. = ದುಃಖಶಮನ. (My.).

ದುಃಚಿನ್ಹೆ duḥ-cinhe. = ದುಶ್ಚಿನ್ಹೆ. an evil omen. (ಉಪಪ್ಲವ Cb.).

ದುಃಪ್ರತೀತಿ duḥ-pratīti. = ದುಷ್ಪ್ರತೀತಿ. a bad idea, notion or understanding (Śmd. 75; Kāvy. II, 1, 24). 2, dishonour, disgrace.

ದುಃಪ್ರಾಪಂಚಿತ duḥ-prāpañcita. badly mistaken or erring; very trickful or illusory (Bp. 49, 33).

ದುಃಶಬ್ದ duḥ-śabda. ದುಶ್ಶಬ್ದ. a bad sound or word. ಆನೆ ಹೂಸಿದ ಹಾಗೆ ದುಃಶಬ್ದ ಮಾತ್ರವೇ! (Prv.).

ದುಃಶಲೆ duḥ-śale. = ದುಶ್ಶಲೆ. N. of the only daughter of Dhṛitarāṣṭra (Śmd. 160).

ದುಃಶಾಸನ duḥ-śāsana. (Sk.). = ದುಶ್ಶಾಸನ, q. v. one of the sons of Dhṛitarāṣṭra.

ದುಃಶೀಲ duḥ-śīla. = ದುಶ್ಶೀಲ. badly disposed, ill-natured, ill-behaved, reprobate (ಮರುಳ Bhn. 46; Bp. 60, 17).

ದುಃಶ್ರಾವ duḥ-śrāva. = ದುಶ್ಶ್ರಾವ. disagreeable to the ear.

ದುಃಸಂಗ duḥ-saṅga. (Sk.). = ದುಸ್ಸಂಗ. bad company.

ದುಃಸನ್ತತಿ duḥ-santati. = ದುಸ್ಸನ್ತತಿ. a bad progeny.

ದುಃಸನ್ಧಾನ duḥ-sandhāna. (Sk.). = ದುಸ್ಸನ್ಧಾನ. pimpship.

ದುಃಸನ್ಧಿ duḥ-sandhi. = ದುಸ್ಸನ್ಧಿ. an error in grammatical sandhi.

ದುಃಸಹ duḥ-saha. (Sk.). = ದುಸ್ಸಹ. unbearable.

ದುಃಸಹವಾಸ duḥ-sahavāsa. = ದುಸ್ಸಹವಾಸ. bad company.

ದುಃಸ್ಥ duḥ-stha. standing badly; badly circumstanced or situated, *hard up, poor.*

ದುಃಸ್ಥಲ duḥ-sthala. a bad place (My.).

ದುಃಸ್ಥಿತಿ duḥ-sthiti. ill condition, bad fortune, unhappiness (Bp. 1, 26; My.).

ದುಃಸ್ಥಿತಿಪ್ರೇರಕ duḥsthiti-prēraka. pushing into an ill condition; setting an ill condition in motion; slander; a vilifier (ಚಹಡ Mr. 244).

ದುಃಸ್ಪರ್ಶ duḥ-sparśa. difficult or unfit to be touched; *the prickly plant Alhalgi maurorum* Tournef. (ತುಜುಚಿ Mr. 146).

ದುಃಸ್ಪರ್ಶೆ duḥ-sparśe. *the prickly nightshade, Solanum jacquini* Willd.

ದುಃಸ್ವಪ್ನ duḥ-svapna. = ದುಸ್ವಪ್ನ. a bad dream.

ದುಃಸ್ಫೋಟ duḥ-sphōṭa. difficult to be burst: *a sort of weapon.*

ದುಕಾನು dukānu. a shop (My.; Si. 106; Mhr., H.).

ದುಕಾನುದಾರ dukānudāra. a shopkeeper (My.).

ದುಕಾನ್ದಾರ dukān-dāra. = ದುಕಾನುದಾರ. (Si. 324).

ದುಕಾರ du-kāra. the syllable ದು (Śmd. 95. 96. 118. 181. 280).

ದುಕಾರಾನ್ತ dukāra-anta. a term with final ದು (Śmd. 118).

ದುಕುಲ dukula. Tbh. of ದುಕೂಲ. (My.).

ದುಕೂಲ dukūla. = ದುಕುಲ, ದುಗುಲ. *woven silk,* very fine cloth or raiment (ಪಟ್ಟೆ Mr. 341; Bp. 39, 5).

ದುಕ್ಕ dukka. Tbh. of ದುಃಖ. sorrow, etc. (My.). see Prv. s. ರೊಕ್ಕ.

ದುಕ್ಕುಡಿ duk-kuḍi. two creeper-ends (used as a bridle, Bh. 3, 18, 7).

ದುಗ duga. = ದುಗೆ. Tbh. of ದ್ವಿಕ (Śmd. 378; Bp. 43, 6; Bh. 2, 13, 50; My.). see ಚೌಕ-.

ದುಗಡ dugaḍa. = ದುಗುಡ. (Bp. 51, 77; My.).

ದುಗಡೆ dugaḍe. = ದುಗ್ಧೆ. (ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು My.).

ದುಗಾಣಿ du-kāṇi. = ದುಗ್ಗಾಣಿ. (My.).

ದುಗುಡ duguḍa. = ದುಗಡ. grief, care, anxiety; uneasiness, indisposition of the body (ಉಮ್ಮಳ Bhn. 29; ಚಿನ್ತೆ 62, My.). see Bp. 3, 85; 11, 47; 53, 64; 60, 25; Bh. 1, 7, 74; 1, 8, 3. 7. 8. 91; 2, 13. 43; 3, 14, 1; 8, 23, 26; Rām. 1, 5, 22; J. 5, 26.

ದುಗುಣ du-guṇa. Tbh. of ದ್ವಿಗುಣ. two fold, doubled. (Śmd. 368. 376. 378; Bp. 43, 15; My.).

ದುಗುಣಿ du-guṇi. Tbh. of ದ್ವಿಗುಣಿ. (My.). twice. ದುಗುಣೀ ಜುಲ್ಮಾನೆ (ದ್ವಿಪಾದ್ಯ, ದ್ವಿಗುಣದಣ್ಡ Si. 265).

ದುಗುಲ dugula. Tbh. of ದುಕೂಲ. [ಮಿಳಿರ್ವ ದುಗುಲದ ಗುಡಿ Pb. 3, 2; Ap. 4, 36]; (Śmd. 359; Ct. II, 13; ಹುಟ್ಟಿಗೆ, ಪಟ್ಟಣಿಗೆ, ಉಳ್ಳುಡಿಗೆ, ವಸನ Ss.; Cpr. 4, 82; Abh. P. 12, 28).

ದುಗೆ duge. = ದುಗ. see ಇರ್-.

ದುಗ್ಗ dugga. Tbh. of ದುರ್ಗ. (My.). 2, N. (My.).

ದುಗ್ಗಳ duggaḷa. = ದುಗ್ಗಳೆ. (*cf.* ದುರ್ಗಾ?). — ದುಗ್ಗಳದೇವಿ. N. (Bp. 23, 10. 35. 41). — ದುಗ್ಗಳವ್ವೆ. -ಅವ್ವೆ. N. see ಹುಗ್ಗಿಯು-.

ದುಗ್ಗಳೆ duggaḷe. = ದುಗ್ಗಳ. (Bp. 12, 42; 23, 6. 35. 41; 29, 8; 57, 34).

ದುಗ್ಗಾಣಿ dug (=duga)-kāṇi. = ದುಗಾಣಿ. two kāṇis, two kāsus (My.; Mhr. ದುಗಾಣೀ, a half pice; Te. ದುಗ್ಗಾಣಿ, ದುಗ್ಗಾನಿ, a half-penny, called 10 cash; M. ದುಕ್ಕಾಣಿ, half a pice); worthlessness. ದುಗ್ಗಾಣೀ ಮುಣ್ಡೆಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು, ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ. — ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಮುಣ್ಡೇ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿನ ದೋಸೆಗೆ ಹೋದ (Prvs.). see ಆನೆ-.

ದುಗ್ಗಿ duggi. Tbh. of ದುರ್ಗಿ. (My.).

ದುಗ್ಗೆ dugge. Tbh. of ದುರ್ಗಾ. (My.).

ದುಗ್ಧ dugdha. milked. 2, *milk;* sap, juice.

ದುಗ್ಧಕ dugdhaka. (connected with milk); a cake (ಹಪ್ಪಳಾದಿಗಳು Mr. 216).

ದುಗ್ಧತರು dugdha-taru. the udumbara tree (ಔದುಮ್ಬರ, ಅತ್ತಿ Mr. 115).

ದುಗ್ಧಪಯೋಧಿ dugdha-payōdhi. = ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ. (My.).

ದುಗ್ಧಸಾಗರ dugdha-sāgara. = ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ. (J. 24, 38).

ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ dugdha-abdhi. the sea of milk (ಇಂಗಡಲ್ Ct. I, 96; Cpr. 3, 103); the father-in-law of Viṣṇu (ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾವಂ Mr. 19).

ದುಗ್ಧಾಭಿಷೇಕ dugdha-abhiṣēka. sprinkling milk over (J. 21, 52); bathing an idol with milk (My.).

ದುಗ್ಧಾರಾಮ dugdha-ārāma. N. (Bp. 54, 63).

ದುಗ್ಧಾರ್ಣವ dugdha-arṇava. = ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ. (Cpr. 5, 3).

ದುಗ್ಧಿಕೆ dugdhike. *a sort of Asclepias, Asclepias rosea* Roxb. (= ಕ್ಷೀರಾವಿ, q. v.). 2, *a kind of gourd, Lagenaria vulgaris* Ser. (ತುಮ್ಬು, ಅಲಾಬು, ಸೋರೆ Hlā.; –, –, ಸೊರೆ Mr. 148). 3, = ಬೆಳಸೆ, q. v.

ದುಗ್ಧೆ dugdhe. = ದುಗಡೆ. (Tbh. of ದ್ರುಗ್ಧ). doubt; hesitation, suspense (Mhr.). 2, ill will, hatred (Te.); envy (My.).

ದುಘ dugha. milking. see ಕಾಮ-. feminine ದುಘೆ. see ದ್ರೋಣ-.

ದುಜ್ಜೋದನ dujjōdana. Tbh. of ದುರ್ಯೋಧನ [Pb. 11, 122 va.]; (Śmd. 343).

ದುಟ್ಟ duṭṭa. Tbh. of ದುಷ್ಟ (Śmd. 370; Ss.; T.). bad.

ದುಟ್ಟತನ duṭṭatana. Tbh. of ದುಷ್ಟತನ. (Abhā. 1, 22). badness.

ದುಡ duḍa. = ದುಡು. P. p. of ದುಡಿ, in ದುಡಕೊಳ್ಳು. (My.).

ದುಡ duḍa. = ದಿಡ. firm, strong. (My.).

ದುಡಕ dudaku-a3. = ದುಡುಕ, q. v. (My.).

ದುಡಕು duḍaku. = ದುಡುಕು 2. (My.).

ದುಡಕಿ duḍaki. 1. = ದುಡುಕಿ, q. v. (My.).

ದುಡಕಿ duḍaki. 2. cantering; trotting (one of a horse's paces, B. 3, 55; 5, 13; Mhr. ದುಡ ದುಡ, Te. ದುಡು ದುಡೆ, the pattering of feet in quick running). ದುಡಕಿಯ ನಡಿಗೆ (ರೇಚಿತ G.). ದುಡಕಿಯ ನಡಗೆ (ತರಂಗ Cb.).

ದುಡದು duḍadu. = ದುಡಿದು. P. p. of ದುಡಿ. (My.; B. 5, 137).

ದುಡಿ duḍi. to labor, to work, to toil (C.; *cf.* ತುಱುಲ್ 3). ಸೋಮಾರಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖವೆಷ್ಟು! ದುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಸುಖವೆಷ್ಟು! (B. 3, 69). ತನ್ನ ಒಳಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ದುಡಿಯಬೇಕು (3, 115). ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿ ಯಾಕೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ದುಡಿದು, ದಣಿದು (4, 176). ದುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಕೂಲಿ ಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು (5, 84). ದುಡಿಯೋ ಎತ್ತು ಮಡಿದು ಬಿತ್ತು (Prv.). 2, to acquire by one's labor or efforts (My.). ಹಣ ವನ್ನೂ ಬದುಕನ್ನೂ ದುಡಿ (My.). ದುಡಿಯಲಿಲ್ಲ, ದುಕ್ಕ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಇದ್ದದೆಲ್ಲ ನನ್ನದೇ ಅನ್ದ ಹಾಗೆ. — ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ದುಡೀ ಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆ ಬರಬೇಕು (Prvs.). 3, to throb and pain, as a boil (My.). — ದುಡಿ ದುಡಿ. rep. (B. 3, 68).

ದುಡಿತ duḍita. acquisition, gain (My.). 2, the throbbing pain of a boil (My.).

ದುಡಿಮೆ duḍime. = ದುಡುಮೆ. acquiring, acquisition; acquisition, gain (My.).

ದುಡಿಸು duḍisu. to cause to labor, etc. (B. 5, 83. 96; My.).

ದುಡು duḍu. = ದುಡ. P. p. of ದುಡಿ, in ದುಡುಕೊಳ್ಳು. (My.).

ದುಡುಂ duḍuṁ. = ದುಢುಂ. an imitation of the sound of a body suddenly falling or plunging into water. ಕುಪ್ಪಳ ದುಡುಮ್ಮೆನ್ತ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಬಿತ್ತು (My.). ಹುಡುಗ ದುಡು ಮ್ಮೆನ್ತ ನೀರೊಳಗೆ ದುಮುಕಿದ (My.). — ದುಡುಮ್ಪ್ರವೇಶ. entering headlong upon a work (My.). — ದುಡುಮ್ಮನೆ. with the sound of ದುಡುಂ (My.).

ದುಡುಕ duḍuku-a3. = ದುಡಕ. a man of bold, impudent, rude, profligate or wicked contrivances (My.).

ದುಡುಕಿ duḍuki. = ದುಡಕಿ 1. a woman of bold, etc. contrivances (My.).

ದುಡುಕು duḍuku. 1. to act rashly, without deliberation, impudently, violently, profligately or wickedly (My.; Si. 427; *cf.* ತುಡುಕು 1).

ದುಡುಕು duḍuku. 2. = ದುಡಕು. rashness, want of deliberation, insolence, pushing, etc. (My.; Te.; T. ತುಡು ಕ್ಕು). ದುಡುಕು ಇದ್ದವಗೆ ಬಡತ ತಪ್ಪದು (Prv.). see Prv. s. Tbh. ಮಡಿಕೆ 1. — ದುಡುಕುಬುದ್ಧಿ. a rash, bold, inconsiderate mind (My.).

ದುಡುಕುತನ duḍukutana. = ದುಡುಕು 2. (My.).

ದುಡುಮೆ duḍume. = ದುಡಿಮೆ. ದುಡುಮೆ ಇರುವ ಪರ್ಯನ್ತರ ಮಡದ (Prv.).

ದುಡುಮೆಗಾಱ duḍume-gāṟa. an acquisitive man, an economist (My.).

ದುಡ್ಡು duḍḍu. a copper coin, $\frac{1}{3}$ of an Aṇa (My.; Si. 329; Te.; T., M. ತುಟ್ಟು). 2, money (My.; ಪಣ G.; B. 5, 178). ದುಡ್ಡು ನುಂಗೋಣ (ಅಪಹಾರ Cb.). ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಮುಣ್ಡೇ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿನ ದೋಸೆಗೆ ಹೋದ. — ದುಡ್ಡಿಗೆ ನೂಱು ಕುರುಳು, ಸುಟ್ಟುಕೊಣ್ಡು ಸಾಯುವವರು ಯಾರು? — ದುಡ್ಡಿಗೆ ಪಂಚೇರು (Prvs.). see B. 1, 10; 2, 13. 25; 3, 62. 154; 4, 179. — ದುಡ್ಡಾಸೆ. -ಆಸೆ. covetousness (My.).

ದುಡ್ರುಂಚೆ duḍruñce. = ದಡ್ರಂಚೆ. a profligate woman.

ದುಢುಂ duḍhuṁ. = ದುಡುಂ. — ದುಢುಮಿಱು. -ಇಱು. = ದುಢುಮ್ಮಿಱು (Śmd. 48). to plunge. — ದುಢುಮ್ಮಿಱು. = ದುಢುಮಿಱು, q. v. — ದುಢುಮ್ಮನೆ. (Śmd. 22). = ದುಡುಮ್ಮನೆ.

ದುಣ್ಟು duṇṭu. the state of having uneven legs: rocking, unevenness. *cf.* ದೊಣ್ಟು. — ದುಣ್ಟಾಡು. to rock, to be uneven, as a table, a chair, etc. (My.). — ದುಣ್ಟು ಕಟ್ಟು. to remove a rocking state (My.).

ದುಣ್ಡ duṇḍa. = ದುಣ್ಡು. roundness, etc. — ದುಣ್ಡುಳಿ. -ಉಳಿ. a round chisel (G. 184).

ದುಣ್ಡಗೆ duṇḍage. = ದುಣ್ಡಿಗೆ, ದುಣ್ಡುಗೆ. roundly; round; roundness; the state of being without corners, well-proportioned, regular, etc. (ವೃತ್ತ, ಬಟು G.; My.). ಪೃಥ್ವಿ ಕಿತ್ತಳೇ ಹಣ್ಣಿನನ್ತೆ ದುಣ್ಡಗದೆ (B. 4, 64). ಉಕ್ಕಿನ ತುಣ್ಡನ್ನು...ಸುತ್ತಿಗೆ ಯಿನ್ದ ಹೊಡೆದು ದುಣ್ಡಗೆ ಮಾಡುವನು (4, 157).

ದುಣ್ಡನೆ duṇḍane. = ದುಣ್ಡಗೆ, ದುಣ್ಡನ್ನ, ದುಣ್ಡಾನೆ. (My.).

ದುಣ್ಡನ್ನ duṇḍu-anna1. in a round manner (My.; B. 3, 20).

ದುಣ್ಡರಿಸು duṇḍarisu. to rise on the stomach (S. Mhr.; B. 5, 72).

ದುಣ್ಡಾನೆ duṇḍu-āne4. = ದುಣ್ಡನ್ನ. (My.).

ದುಣ್ಡಿ duṇḍi. ದುಣ್ಡು. a round stone, a boulder (S. Mhr.).

ದುಣ್ಡಿಗು duṇḍigu. a shrub used to make hedges, native of Brazil, the angular-leaved physic nut, Jatropha curcas Lin. (St. & Pl.).

ದುಣ್ಡಿಗೆ duṇḍige. = ದುಣ್ಡಗೆ. (My.).

ದುಣ್ಡಿಚೆ duṇḍice. (fr. ದುಣ್ಡಿಸು?). = ಡೆಂಚೆಯ, ದುಣ್ಡಿಜೆ. a piece at chess or backgammon (ಬಿಸುಗೆ, ಸಾರಿ Śm. 39, o. r. ದುಣ್ಡಿಜೆ, ಬಿಸುಗೆ, ಸಾರಿ Kk. 81, o. r. ದುಣ್ಡಿಜೆ).

ದುಣ್ಡಿಜೆ duṇḍije. = ದುಣ್ಡಿಚೆ, q. v.

ದುಣ್ಡಿಸು duṇḍisu. to round, to become round, to form round masses (Bh. 6, 8, 13); to move circularly (Grj. 2, 106 va.; Rśv. 6, 11 va.).

ದುಣ್ಡು duṇḍu. = ದುಣ್ಡ. roundness; the state of being without corners or even; that is round (ಬಟು, ವರ್ತುಲ G.; My.; T. ತುಱುಮ್ಪು, to be round; to make round; to be close,

strong, crowd; ತುಱು, closeness, *cf.* ತುಱುಗು 2). ಡುಣ್ಡಾದದು (ವರ್ತುಲ, ನಿಸ್ತುಲ, ವೃತ್ತ, ಗುಣ್ಡಾದದು, ಉರುಟಾದದು Si. 372; Dhw.). ಆನೆಯ ಮೆಯ್ಯಟ್ಟಿ ಡುಣ್ಡು (B. 4, 22). 2, a female's hollow, plain bracelet (My.). — ಡುಣ್ಡಂಚು. -ಅಂಚು. an even, regular border (My.). — ಡುಣ್ಡುಕಡಗ.= ಡುಣ್ಡು No. 2. (My.). — ಡುಣ್ಡುಗಳ್ಳಿ. -ಕಳ್ಳಿ. = ಗೂಟಗಳ್ಳಿ. (Z.). — ಡುಣ್ಡುದಣ್ಡೆ. a roundish garland (Rsv. 8, 23). — ಡುಣ್ಡುಬಳೆ. = ಡುಣ್ಡುಕಡಗ. (My.). — ಡುಣ್ಡುಮಲ್ಲಿಗೆ. the double jasmin (ನವಮಲ್ಲಿಕೆ, ನವಮಾಲಿಕೆ G.; ಮದನಿ Mr. 126; My.). — ಡುಣ್ಡುಮೊಗ. a round face (My.). — ಡುಣ್ಡುರುಳ್. -ಉರುಳ್. to roll about (Cpr. 5, 108).

ಡುಣ್ಡುಕರ dundukara. = ಅಳಂಗಿಮರೆ, q. v. a kind of tree. (St. & Pl.).

ಡುಣ್ಡುಗೆ dunduge. = ದುಣ್ಡಗೆ, etc. roundly, etc. ಆನೆಯ ಶರೀರವು ಡುಣ್ಡುಗಾಗಿಯೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ (B. 5, 238).

ಡುಣ್ಡುಭ dundubha. = ಡುಣ್ಡುಭ. *a species of snake* (= ರಾಜಿಲ).

***ಡುಣ್ಡೆ dunde.** an adulteress, a prostitute, a harlot. ಕಣ್ಡಕಣ್ಡವರೆಲ್ಲರ ಗಣ್ಡರೆನ್ದೆಪ್ಪ ಡುಣ್ಡೆಯನವಳ ಸಜ್ಜನೆಯೆನ್ದೆನ್ನಬಹುದೆ? Bv. 615.

ಡುತ್ತಾರಿ duttāri. worked or embroidered muslin (My.).

ಡುತ್ತೂರ duttūra. Tbh. of ಧುತ್ತೂರ. the thorn apple. (ಕಲಧೌತ, ಉನ್ಮತ್ತ Nn. 44, o. rs. ಉಮ್ಮತ್ತ, ಉಮ್ಮುತ್ತ; Smd. 225; My.).

ಡುತ್ತೂರಿ duttūri. = ಡುತ್ತೂರ. (My.; St. & Pl.).

ಡುತ್ವ dutva. the syllable ಡು (Smd. 118. 183).

ಡುದ್ದು duddu. the inner pulpy mass of a cucumber or pumpkin that contains the seeds (My.; *cf.* ಕುಸುರಿ 1).

ಡುದ್ರುಮ dudruma. *a green onion.*

ಡುನ್ದು dundu. excessive expenditure, waste, prodigality (My.; T.; T. ತೂಱು, ತೂಱು, to scatter; to squander, or waste, a property; see ತುನ್ದುಜ್). — ದುನ್ದವುತನ. -ಅವುತನ. a sumptuous dinner prepared without an adequate occasion (My.). — ದುನ್ದಾಟ. -ಆಟ. = ದುನ್ದು. (My.). — ದುನ್ದುಡಾಯಿಸು. -ಉಡಾಯಿಸು. to scatter squanderingly, to squander (My.). — ದುನ್ದು ಮಾಡು. to squander, etc. (My.).

ಡುನ್ದು dundu. a sort of drum. 2, N. of Vasudēva.

ಡುನ್ದುಗಾಱ dundu-gāra. a male spendthrift, a prodigal (My.).

ಡುನ್ದುಗಾಱತನ dundu-gāratana. the state of being a spendthrift (My.).

ಡುನ್ದುಗಾಱಿಕೆ dundu-gārike. = ದುನ್ದುಗಾಱತನ. (a brief history of Indian people, Department of Public Instruction, Bombay. P. 132).

ಡುನ್ದುಗಾರ್ತಿ dundu-gārti. a female spendthrift (My.).

ಡುನ್ದುಭಿ dundubhi. *a large kettle-drum* (ಭೇರಿ Mr. 80). 2, a pair of dice with three spots on each. 3, *a particular throw of the dice in gambling.* 4, the fifty-sixth year in the cycle of sixty (C.).

ಡುಪ್ dup. = ಡುಪು, ಡುಬ, etc. a sound imitating that of suddenly falling fruits, branches, etc., and blows. — ಡುಪ್ಪೆನ್ನು. -ಎನ್ನು. to emit that sound (My.).

ಡುಪು dupu. = ಡುಪ್. — ಡುಪು ಡುಪು. rep. ಡುಪು ಡುಪು ಬೀಱು, ಡುಪು ಡುಪು ಹೊಡೆ (My.).

ಡುಪಟಿ du-pati. = ದುಪ್ಪಟಿ, ದುಪ್ಪಟೆ, ದುಪ್ಪಟ್ಟ, ದುಪ್ಪಟ್ಟೆ, (ದುವಟ್ಟಿಗೆ). two clothes joined; a double cloth, a sheet of cloth of two breadths; a sheet (My.; Mhr. ದುಪೇಟಾ).

ಡುಪ್ಪಟಿ du-p-pati. = ಡುಪಟಿ. (My.; Te.).

ಡುಪ್ಪಟೆ du-p-pate. = ಡುಪ್ಪಟಿ. (ಹಚ್ಚಡ Mr. 342).

ಡುಪ್ಪಟ್ಟ du-p-patta. = ಡುಪ್ಪಟ್ಟೆ. (My.).

ಡುಪ್ಪಟ್ಟೆ du-p-patte. = ಡುಪ್ಪಟಿ. (Si. 223; T. ತುಪ್ಪಟ್ಟಿ; M. ತುಪ್ಪಟ್ಟಾವು, ತುಪ್ಪಟ್ಟಿ).

ಡುಪ್ಪನೆ duppane. = ಡೊಪ್ಪನೆ. with the sound of ಡುಪ್ (My.).

ಡುಪ್ಪಿ duppi. the spotted deer with branching horns, the Axis [ವ್ಯಾಘ್ರ, ಭಲ್ಲೂಕ, ದಂಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ಕಟ, ವಾಜಿ, ಮಹಿಷ, ಸಾಗರಡುಪ್ಪಿ ... ಮೊದಲಾದ ಮಲಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು Cv. 114]; (Te.; see Si. 169. 170; ಕರೇ-).

ಡುಪ್ಪೆ duppe. = ಡುಪ್ಪಿ. — ಡುಪ್ಪೆಗೆಣಸು. a kind of yam, Dioscorea atropurpurea Roxb. (St. & Pl.).

ಡುಬ duba. = ಡುಪ್, ಡುಪು, ಡುಬು, (ಡೊಪ್ಪ2). a sound imitating that of a body suddenly falling, that of beating, also that of beating drums the vellum of which is not properly stretched. — ಡುಬ ಡುಬ. rep. (My.).

ಡುಬಾರಿ dubāri. double in quantity, twice as much, double; excessive (My.; Mhr.; Te., H. ದುಬಾರಾ; Mhr. ದುಹಿರೀ, ದುಹೇರಾ, ದುಹೇರೀ). — ಡುಬಾರಿಖರ್ಚು. double expenditure, double expense (in a good or bad sense; My.); excessive expenditure. — ಡುಬಾರಿಪ್ರತಿ. a duplicate (My.).

ಡುಬಾಸಿ du-bāsi. Tbh. of ದ್ವಿಭಾಷಿ. that speaks two languages: an interpreter (My.; Tu., Te.; T. ತುಬಾಜಿ; M. ತುಪ್ಪಾಯಿ; Mhr. ದುಭಾಷೀ).

ಡುಬು dubu. = ಡುಬ, etc. (My.).

ಡುಬ್ಬ dubba. a man with a large belly, a very stout man (My.; *cf.* ಡುಬ್ಬು, etc.).

ಡುಬ್ಬಿ dubbi. a very stout female (My.). 2, an earthen oil-vessel with a capacious body and a long, narrow neck (My.).

ಡುಬ್ಬಿಳಿ dubbili. = ಡುಬ್ಬುಳಿ, ಡೊಬ್ಬುಳಿ. a beautiful upper story (ಸಿರಿಯ ಕರುಮಾಡ Kk. 13, o. rs. ಡುಬ್ಬುಳಿ, ಡೊಬ್ಬುಳಿ; T. ತೊಪ್ಪಾರ, ತೊಮ್ಪಾರ, a large building; Mhr. ದು-ಮಜಲೀ, of two stories, as a house).

ಡುಬ್ಬುಳಿ dubbuli. = ಡುಬ್ಬಿಳಿ, q. v.

ಡುಮ್ dum. 1. = ಧುಮ್. a sound in imitation of that produced by a body going or coming down suddenly from above. — ಡುಮಿಕ್ಕು. = ದುಮ್ಮಿಕ್ಕು. (Bp. 57, 37). — ಡುಮಿಕ್ಕು. -ಇಕ್ಕು. = ಧು-. to leap or jump down with the sound of ಡುಮ್ (Bp. 32, 16. 59; 52, 15; 56, 38; J. 14, 28; My.).

ಡುಮ್ dum. 2. — ಡುಮ್ ಡುಮ್. rep. the sound of the drum called ramadōlu (My.).

ಡುಮ duma. 1. the sound of noisy, trampling or dancing feet on the floor above one's head (My.). — ಡುಮ ಡುಮ. rep. (My.).

ಡುಮ duma. 2. a sound in imitation of fuming or frowning. (Mhr. ಧುಮೇಂ, smoke; ಧುಮಣೇಂ, to be fuming). — ಡುಮುಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to be fuming, frowning or grim, as the look of one's face (My.; Te. ಡುಮುಡುಮುಲಾಡು).

ಡುಮಿಕು dumiku. = ಡುಮುಕು. (Bp. 39, 62; My.).

ಡುಮುಕು dumuku. (fr. ಡುಮ್ 1). = ಡುಮಿಕು. to leap or jump down from above (My.; Te.; Bp. 52, 17). ಡುಮು ಕಿದರೆ ಮೊಳ ಹೋದೀತೇ? (Prv.).

ಡುಮ್ಪ dumpa. = ದುಮ್ಬು. a root (Te. ದುಮ್ಪ). — ಡುಮ್ಪ ರಾಸ್ಮೆ. = ಡುಮ್ಬರಾಸ್ಮೆ q. v., ಡುಮ್ರಾಷ್ಟ. ಸಣ್ಣ ಡುಮ್ಪರಾಸ್ಮೆ (ಏಲಾ ಪರ್ಣಿ, ಸುವಹೆ, ರಾಸ್ನೆ, ಯುಕ್ತರಸೆ Si. 157; Te. ದುಮ್ಪರಾಷ್ಟಕ).

ಡುಮ್ಬ dumba. = ದುಮ್ಪ. — ಡುಮ್ಬರಾಸ್ಮೆ. = ಡುಮ್ಪ-. a tall perennial plant, the greater Galangal, Alpinia galanga Sw. (St. & Pl.).

ಡುಮ್ಬಿ dumbi. = ದುಮ್ಬೆ. a bee, etc. (My.).

ಡುಮ್ಬು dumbu. (fr. ತುಱು 1). dust (My.; Te. ತುರುಮು, ದುಮ್ಮು; T. ತುಮ್ಬು). *cf.* ದೂಳ್.

ಡುಮ್ಬೆ dumbe. = ತುಮ್ಬಿ 1, etc. a bee, etc. (ಮಧುವ್ರತ, ಅಳಿ, ಷಟ್ಪದ, etc. Si. 176; My.).

ಡುಮ್ಮತಿ dummati. Tbh. of ದುರ್ಮತಿ. a foolish, etc. person (Abhā. 2, 56).

ಡುಮ್ಮನ dummana. Tbh. of ದುರ್ಮನಸ್. distress, grief (Cpr. 7, 40).

ಡುಮ್ಮಾನ dummāna. Tbh. of ದುರ್ಮಾನ. distress or trouble in the mind, sorrow, grief (ಉಮ್ಮಳ, ಚಿನ್ತೆ Kk. 52; ಬೇವಸ, ಉಮ್ಮಳ Ṡs.; My.; J. 5, 26; 18, 47; 24, 41). see ಜವಳಿ-.

ಡುಮ್ರಾಷ್ಟ dumrāṣṭa. = ದುಮ್ಬರಾಸ್ಮೆ, etc. a kind of plant. (St. & Pl.).

ದುಯಂ duyaṁ. (fr. ದ್ವಿ). second in quality or position, secondary, subordinate (My.; Mhr. ದುಯಮ).

ದುರ್- dur-. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc.

ದುರ dura. 1. = ಧುರ. a battle, a war (ಸಂಗರ, ಕಾಳಗ Nn. 19, originally ಧುರ; ಕಾಳಗ Mr. 289, orig. ಧುರ; J. 9, 32; 21, 44; 23, 45; 27, 32; Te. ದುರಮು; *cf.* ತುಱ?). ದುರವ ಪೊಗುವುದು (ಅಭಿಹಾರ Mr. 490, ಧು-). — ದುರಗಲಿ. -ಕಲಿ. a hero in war (Ṡśv. 4, 77). — ದುರಜೈತ್ರ. a man who has been victorious in war (ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನು Nn. 94, ಧು-). — ದುರಧೀರ. (Kk. 101, as ಧು-). courageous in war.

ದುರ dura. 2. a sound to exhibit wrath as expressed by the eye. (Mhr. ಧುರೀ, fumigation). — ದುರಗುಟ್ಟು. -ಕುಟ್ಟು. to express anger or wrath by the eye. ದುರಗುಟ್ಟಿ ನೋಡು (My.). — ದುರ ದುರನೆ. with anger in the eye (My.).

ದುರಕ್ಷರ dur-akṣara. a bad syllable or bad syllables, a bad, inauspicious writ (Bp. 46, 71).

ದುರಂಗಿ du-raṅgi. coloured differently on its two sides (My.; Mhr., Br.).

ದುರಂಜಿ durañji. (= ತುರಂಜಿ?). the custard-apple, Anona squamosa Lin. (St. & Pl.). 2, the soursop, Anona muricata (van Someren).

ದುರದೃಷ್ಟ dur-adṛṣṭa. bad luck, ill fate, misfortune. (My.). ಶುನಿ ಸುರತನ್ಯಾಯದೆ ಛನ್ದಕ್ಕಳವಡದೆ ಅತ್ತಲಿತ್ತಲುಬ್ ಎತ್ತಂ ಪೊಸ್ದಿದ ಪಾಟ್ಗಿಬ್ಬಂ ಬುಧವೃನ್ದಕೆ ದುರದೃಷ್ಟಮ್, ಓದದಧಮರಿಗಿಷ್ಟಂ (Ch., as an introductory verse of some MSS.).

ದುರಧ್ವ dur-adhva. *a bad road.*

ದುರನ್ತ dur-anta. whose end is difficult to be reached; having no end, endless. (Cpr. 5, 96; Bh. 8, 23, 4). [2, a tragedy].

ದುರಪದ durapada. Tbh. of ದ್ರುಪದ. (Bp. 12, 42).

ದುರಬಿಣಿ durabiṇi. ದುರಬಿನಿ. = ದುರಬೀನ, ದುರಬೀನು, ದುರ್ಬಿಣಿ, ದುರ್ಬಿನಿ, ದುರ್ಬೀನು. a telescope (Mhr., H. ದುರಬೀನ; B. 5, 168. 174).

ದುರಬೀನ durabīna. = ದುರಬಿಣಿ, etc. (B. 5, 173).

ದುರಬೀನು durabīnu. = ದುರಬಿಣಿ, etc. (My.).

ದುರಭಿಪ್ರಾಯ dur-abhiprāya. an evil-minded man (Abh. P. 14, 98). 2, evil intention or aim (My.).

ದುರಭಿಮಾನ dur-abhimāna. ill founded and offensive pride (Bp. 40, 67; B. 4, 89; My.).

ದುರಭಿಮಾನಿ dur-abhimāni. badly or disagreeably proud. (My.).

ದುರಭಿಹಿತ dur-abhihita. an unfriendly declaration or statement (Cpr. 9, 108 va.).

ದುರಭ್ಯಾಸ dur-abhyāsa. a bad practice or habit (My.).

ದುರವಸ್ಥೆ dur-avasthe. a bad, disastrous situation, a miserable condition, an evil case. (My.).

ದುರಸ್ತು durastu. = ದುರುಸ್ತು. right, fit, in good order (Mhr.; My.; Te.); repair.

ದುರಹಂಕಾರ dur-ahaṅkāra. ill founded and offensive egotism (Bp. 22, 50; My.).

ದುರಹಂಕಾರಿ dur-ahaṅkāri. a very presumptuous or arrogant person (My.).

ದುರಹಂಕೃತ dur-ahaṅkṛita. = ದುರಹಂಕಾರಿ. (Bp. 60, 56).

ದುರಳ duraḷa. = ದುರುಳ, q. v. (Bp. 4, 55; 13, 8; B. 5, 246).

ದುರಾಗ್ರಹ dur-āgraha. obstinate retention of an opinion, wicked or foolish obstinacy. (My.; B. 5, 53). ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ದುರಾಗ್ರಹ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ (Prv.).

ದುರಾಗ್ರಹಿ dur-āgrahi. a head-strong, obstinate person (Rām. 1, 8, 31).

ದುರಾಚರಣೆ dur-ācaraṇe. bad behaviour, evil practices (My.; B. 5, 292).

ದುರಾಚಾರ dur-ācāra. *ill-conducted, badly behaved; wicked.* 2, *bad conduct, wickedness.* ಮಾಡೋದು ದುರಾಚಾರ, ಮನೇ ಮುನ್ದೆ ವೃನ್ದಾವನ (Prv.).

ದುರಾಚಾರಿ dur-ācāri. ill-conducted, loose, licentious (Mhr.).

ದುರಾಚ್ಯಾರಿ dur-ācyāri. Tbh. of ದುರಾಚಾರಿ. (ದುಷ್ಕರ Cb.).

ದುರಾತ್ಮ dur-ātma. evil-minded, malevolent; a rascal, a scoundrel. (Bp. 28, 62; 40, 72; 41, 27; 45, 21; 57, 86; J. 24, 25).

ದುರಾತ್ಮಿಕೆ dur-ātmike. an evil-minded woman (V. 9, 57).

ದುರಾಲಭ dur-ālabha. difficult to be laid hold of or handled, unfit to be touched; difficult of attainment.

ದುರಾಲಭೆ dur-ālabhe. *the prickly Alhagi maurorum* Tournef.

ದುರಾಲಮ್ಭ dur-ālambha. = ದುರಾಲಭ. 2, = ದುರಾಲಭೆ. (ತೊಱಿ ಯಿಂಗುಳ Mr. 118).

ದುರಾಲಾಪ dur-ālāpa. scurrilous or abusive language, abuse, a curse; imprecation. (Bp. 41, 9; My.).

ದುರಾಲೋಚನೆ dur-ālōcane. a bad thought or intention (My.; B. 3, 101; 5, 47).

ದುರಾಶೆ dur-āśe. a bad hope or expectation (Sk.); bad desire (B. 4, 181; Bp. 1, 36; My.). 2, groundless hope (Mhr.; My.).

ದುರಾಶೆಗಾಱ durāśe-gāṟa. a man of bad desire (My.).

ದುರಿಚ್ಛೆ dur-icche. bad desire (My.).

ದುರಿತ dur-ita. bad course; *evil ways, sin* (ಪಾಪ Nn. 115).

ದುರಿತಘರಟ್ಟ durita-gharaṭṭa. a crusher of sin (Bp. 25, 24; 32, 7).

ದುರಿತಮೋಚನ durita-mōcana. freeing or releasing from sin (Bp. 58, 17).

ದುರಿತಯಮ durita-yama. the restrainer of sin: Śiva (Mr. 12).

ದುರಿತಹರ durita-hara. removing sin (Bp. 2, 17).

ದುರಿತಾರಿ durita-ari. an enemy of sin (Bp. 22, 23).

ದುರಿಯೋಧನ duriyōdhana. Tbh. of ದುರ್ಯೋಧನ. (Bh. 3, 19, 44).

ದುರೀಷಣೆ dur-īṣaṇe. a bad wish (My.): curse, imprecation. (G.).

ದುರುಕ್ತ dur-ukta. badly spoken; unbecoming, harsh speech (Kāvy. II, 2, B, 30).

ದುರುಕ್ತಿ dur-ukti. harsh, offensive speech; bad language; abuse. (Bp. 54, 79; 56, 24; Śsv. 4, 33).

ದುರುಪದಿ durupadi. Tbh. of ದ್ರೌಪದಿ. wife of five Pāṇḍavas. (Bh. 4, 3, 11).

ದುರುಭರ durubhara. Tbh. of ದುರ್ಭರ. intolerable, etc. (Bh. 5, 1, 41).

ದುರುಯಶ duruyaśa. Tbh. of ದುರ್ಯಶ. ill repute. (Bh. 3, 18, 42).

ದುರುವಚನ duruvacana. Tbh. of ದುರ್ವಚನ. a bad language, etc. (Bhāgavata 3, 2, 48).

ದುರುಸ್ತು durustu. = ದುರಸ್ತು. repair, etc. (My.).

ದುರುಳ durula. = ದುರಳ. (Tbh. of ಧೂರ್ತ). a cunning, crafty, dishonest, mischievous or wicked man (ಧೂರ್ತ Ct. II, 82; Bp. 38, 53; 43, 67; 47, 1; 50, 49; 55, 23; 60, 58; Bh. 1, 8, 72; My.). ದುರುಳನ ಕಣ್ಣರೆ ಹರಳು ಚೆಲ್ಲ ಬೇಕು. — ದುರುಳನ ಕಣ್ಣಾಗ ತೆರಳ ಬೇಕು (Prvs.).

ದುರುಳತನ durulatana. cunningness, wickedness, etc. (Bp. 32, 54; 50, 53; 51, 66; Bh. 4, 4, 10; My.).

ದುರುಳೆ durule. a crafty, mischievous, etc. woman (Bp. 40, 53; My.).

ದುರೋದರ durōdara. = ದರೋದರ. *gambling; a gamester.* 2, *a stake at play.*

ದುಱ್- dur. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc. see ದುಱ್ಪರಿಣಾಮ, ದುಱ್ಪ್ರೇರಣೆ.

ದುಱುದುಂಬಿ duṟu-tumbi. a bad, wicked person (Cpr. 7, 103; Bh. 2, 2, 17; 2, 14, 61).

ದುಱುದುಂಬಿತನ duṟudumbitana. depravity, badness, wickedness (Bh. 4, 8, 18).

ದುಱ್ಪರಿಣಾಮ duṟ-pariṇāma. Tbh. of ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ. evil effect (Abh. P. 10, 195 va.).

ದುಱ್ಪ್ರೇರಣೆ duṟ-prēraṇe. evil impulse (Abh. P. 11, 176).

ದುರ್- dur. = ದುರ್-, ದುಱ್-, etc.

ದುರ್ಗ dur-ga. = ದುಗ್ಗ. difficult of access or approach; difficult to be walked on; difficult of attainment. 2, *a strong-hold, a fort.* 3, a forest (ವನ, ಅಟವಿ, ಕಾನನ, etc. Mr. 151). ಜಲಶಿಲಾ ಧರಮಹ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ದುರ್ಗಂ (Mr. 271). ದುರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? — ದುರ್ಗಾ ಏಱಿದವ ಸ್ವರ್ಗಾ ಏಱ್ಯಾನೇ? (Prvs.).

ದುರ್ಗತ dur-gata. a man whose affairs go badly: *unfortunate; distressed; poor, indigent.*

ದುರ್ಗತಿ dur-gati. bad circumstances; misfortune; poverty. 2, *hell* (Bp. 40, 47). — ದುರ್ಗತಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become unfortunate, etc. (Bp. 52, 24).

ದುರ್ಗನ್ಧ dur-gandha. a bad smell, bad odour, stink (Bp. 46, 58); *ill-smelling, stinking;* any ill-smelling substance.

ದುರ್ಗಮ dur-gama. difficult to be walked on, to be traversed or travelled over; *difficult of access;* impassable; difficult of attainment.

ದುರ್ಗಮಾರ್ಗ durga-mārga. *a difficult pass or way.*

ದುರ್ಗಸಂವೇಷ್ಟನ durga-saṁvēṣṭana. surrounding a fort. see ಮುತ್ತಿಸು.

ದುರ್ಗಸಂಚರ durga-sañcara. *a difficult passage, a defile.*

ದುರ್ಗಾದೇವಿ durgā-dēvi. = ದುರ್ಗೆ. (My.).

ದುರ್ಗಾರಮಣ durgā-ramaṇa. Śiva (My.).

ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿ durgā-aṣṭami. the eighth lunar day of the month of āśvina, the birth day of Durgā, on which human sacrifices used to be made (My.).

ದುರ್ಗಿ durgi. = ದುಗ್ಗಿ, ದುರ್ಗೆ. (Sk.; My.). 2, N. (My.). — ದುರ್ಗಿ ಬೇನೆ. cholera (S. Mhr.).

ದುರ್ಗೆ durge. ದುರ್ಗಾ. = ದುಗ್ಗ. *Durgā,* the daughter of Himavat and wife of Śiva. — ದುರ್ಗವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ದುರ್ಗೆ. — ದುರ್ಗವ್ವನ ಬೇನೆ. cholera (S. Mhr.).

ದುರ್ಗುಣ dur-guṇa. an evil quality; a vicious propensity (Bp. 22, 62; 38, 26; 57, 76; B. 4, 185. 186; My.).

ದುರ್ಘಟ dur-ghaṭa. difficult to be accomplished, difficult of occurrence; difficult, impossible, unattainable (Cpr. 3, 67; Bp. 36, 13; 39, 18; 51, 61; Bh. 2, 13, 44; J. 19, 10; B. 3, 22; 4, 108. 223; My.).

ದುರ್ಜನ dur-jana. *a bad man, a mischievous man, a scoundrel, a villain* (ಖಲ, etc. Mr. 229; Śmd. 114; Bp. 28, 37; 55, 32; 59, 51; My.); wicked, vile. ದುರ್ಜನನ ಸಹವಾಸದಿನ್ದ ಸಜ್ಜನ ಕೆಡುವನು (Prv.).

ದುರ್ಜನತೆ dur-janate. wickedness, villainy (Bp. 56, 15).

ದುರ್ಜಯ dur-jaya. difficult to be subdued or overcome, invincible (Śmd. 91; J. 13, 30); insurmountable.

ದುರ್ಜಾತ dur-jāta. badly or inauspiciously born or produced, wretched, unhappy; bad-natured, bad (Bp. 41, 4).

***ದುರ್ಣಯ durṇaya.** = ದುರ್ನಯ. bad conduct. ದುರ್ಣಯಮುಂ ನಚ್ಚುವೊಡೆನ್ನನುಗ್ರ ರಣದೊಳ್ Pb. 1, 77.

ದುರ್ದಮ dur-dama. difficult to be subdued. (Cpr. 2, 8).

ದುರ್ದರ್ಶ dur-darśa. difficult to be seen; disagreeable or painful to the sight; disgusting. (Cpr. 2, 24 va.; 5, 65; J. 16, 29).

ದುರ್ದಶೆ dur-daśe. = ದುರ್ದಸೆ. a bad situation, a troublous condition; misfortune, calamity. (My.; B. 5, 91).

ದುರ್ದಿನ dur-dina. *a dark, cloudy day* (ಮೋಡಗತ್ತಲೆ Nn. 97); bad weather. 2, a cloud (ಮೋಡ Mr. 43).

ದುರ್ದೆಸೆ dur-dese. Tbh. of ದುರ್ದಶೆ. (My.; B. 5, 89).

ದುರ್ದೈವ dur-daiva. hard fate, bad luck, unlucky destiny, misfortune. (My.; B. 3, 52; 4, 9). 2, a bad deity (My.).

ದುರ್ಧರ **dur-dhara.** difficult to be held, borne or suffered; irresistible, hard to be obstructed or restrained; difficult to be accomplished; difficult; dangerous; impracticable. (Cpr. 2, 37; 5, 4. 138; Bp. 9, 17; 44, 42; 54, 70).

ದುರ್ಧರುಷ **durdharuṣa.** Tbh. of ದುರ್ಧರ್ಷ. (Bh. 6, 5, 51).

ದುರ್ಧರ್ಷ **dur-dharṣa.** difficult of being assailed or assaulted, inviolable; difficult of approach or attainment; difficult of being overpowered; intolerable (My.; Te.); haughty; dangerous; awful.

ದುರ್ಧಾರ **dur-dhāra.** = ದುರ್ಧರ. (Bp. 59, 32).

ದುರ್ನಡತೆ **dur-naḍate.** bad conduct (My.).

ದುರ್ನಯ **dur-naya.** bad conduct; injustice. (Cpr. 6, 17; Śsv. 4, 133).

ದುರ್ನರ **dur-nara.** a bad man (Bp. 3, 46; 28, 33).

ದುರ್ನಾಮ **dur-nāma.** (a bad name); piles or hæmorrhoids. 2, *a kind of muscle, a cockle.* see ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣೆ.

ದುರ್ನಾಮಕ **dur-nāmaka.** (having a bad name); *piles or hæmorrhoids.*

ದುರ್ನಾಯಕ **dur-nāyaka.** (a bad leader); a caterpillar (ಕಪ್ಪುಳಿ ಹುಳು Mr. 165).

ದುರ್ನಿಮಿತ್ತ **dur-nimitta.** a bad omen. (J. 19, 3; 31, 46). 2, a bad pretext.

ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣ **dur-nirīkṣaṇa.** the state of being scarcely visible; invisibility (Bp. 54, 54; J. 7, 61; 12, 19).

ದುರ್ನೀತ **dur-nīta.** badly managed, ill-conducted; unjustly decided, wrong; ill-trained, rude (Bp. 38, 70); misconduct, etc.

ದುರ್ನೀತಿ **dur-nīti.** bad conduct; impropriety; impolicy; bad ethics. (Bp. 37, 22; 53, 43; My.).

ದುರ್ನೆವ **dur-neva.** a bad excuse, poor pretence (My.).

ದುರ್ಬಲ **dur-bala.** *weak, feeble.* ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳು ಬಲನೆನಿಪ್ಪ ಅರಸು, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ನಿಜಮೆನಿಪ್ಪ ಪೆರ್ಗಡೆ, ನೆಗಟ್ತೆಯ ಸಮ್ಪ್ರನ್ನತದ ಜನಪದಂ, ಜಲಶಿಲಾಧರಮಹ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ದುರ್ಗಂ, ರನ್ನಹೇಮಾದಿಭಣ್ಡಾರಂ, ಮಹಾವೀರಸೈನ್ಯಂ, ನಿಜಪ್ರಿಯಂ ಕೂಡೆ ಸಪ್ತಾಂಗಸಮ್ಪನ್ನ ಮೆನಿಸುವ ರಾಜ್ಯಮಕ್ಕುಮ್, ಇನಿತಿಲ್ಲದಿಹ ರಾಜ್ಯ ದುರ್ಬಲಮೆನಿಕ್ಕುಂ (Mr. 271).

ದುರ್ಬಿಣಿ **durbiṇi.** ದುರ್ಬಿನಿ. = ದುರಬಿಣೆ, etc. a telescope. (B. 5, 155).

ದುರ್ಬೀಜ **dur-bīja.** bad seed. 2, one of base or disreputable descent (My.).

ದುರ್ಬೀನು **durbīnu.** = ದುರ್ಬಿಣಿ, etc. (My.).

ದುರ್ಬುದ್ಧಿ **dur-buddhi.** weak-mindedness, folly, silliness. 2, evil-mindedness, malignity. (My.; Bp. 34, 11; Sp. s. ಮೆಕ್ಕೆ). 3, N. (J. 24, 42. 43. 64).

ದುರ್ಬೋಧನೆ **dur-bōdhane.** evil counsel; bad, harmful teaching (My.; Te.).

ದುರ್ಬೋಧೆ **dur-bōdhe.** = ದುರ್ಬೋಧನೆ. (Bp. 50, 48. 49; Bh. 1, 8, 54; My.).

ದುರ್ಭಗ **dur-bhaga.** difficult to be gained or obtained; unfortunate, unlucky. (My.; fem. ದುರ್ಭಗೆ).

ದುರ್ಭಯ **dur-bhaya.** fear or painful apprehension of evil, such as may come from wild beasts, thieves, etc. (Bp. 7, 1; My.).

ದುರ್ಭರ **dur-bhara.** = ದುರುಭರ. difficult to be borne, burdensome, troublesome, intolerable; hard to be maintained, supported, or filled. (Bp. 3, 16; 21, 26; 51, 59).

ದುರ್ಭವ **dur-bhava.** bad or miserable existence or life; the misery of worldly existence (Bp. 53, 3; 61, 79).

ದುರ್ಭಾಗ್ಯ **dur-bhāgya.** ill luck, an evil destiny, lucklessness; unfortunate. (My.; B. 4, 144).

ದುರ್ಭಾವ **dur-bhāva.** ill-will, evil-mindedness; hostile feeling (Bp. 53, 45; My.).

ದುರ್ಭಾಷಣೆ **dur-bhāṣaṇe.** = ದುರ್ಭಾಷೆ. (My.).

ದುರ್ಭಾಷೆ **dur-bhāṣe.** bad, abusive speech, opprobrious language (Bp. 57, 29; My.).

ದುರ್ಭಿಕ್ಷ **dur-bhikṣa.** scarcity of provisions, dearth, famine; hardness of the times. (Rām. 1, 5, 24; My.). — ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಬೀಳು. a dearth, etc., to come to pass (B. 4, 74; My.).

ದುರ್ಭೇದ **dur-bhēda.** difficult to be divided. 2, firmness, close union (Bp. 53, 75).

ದುರ್ಮತ **dur-mata.** evil-minded, malicious, wicked (Bp. 50, 45). 2, a bad opinion, doctrine, creed, or tenet (Bp. 50, 48; My.).

ದುರ್ಮತಿ **dur-mati.** = ದುಮ್ಮತಿ. evil-mindedness, malignity; foolishness (My.). 2, foolish (Abhā. 1, 44); evil-minded, malicious, wicked (Cpr. 2, 31; Bp. 32, 62). 3, the fifty-fifth year of the cycle of sixty (My.). 4. N. (J. 31, 20).

ದುರ್ಮದ **dur-mada.** a mad conception or imagination; drunken, fierce, infatuated. see Cpr. 1, 142; Śsv. 2, 90; ದೌರ್ಮದ್ಯ.

ದುರ್ಮನ **dur-mana.** = ದುರ್ಮನಸ್ No. 1. (My.).

ದುರ್ಮನಸ್ **dur-manas.** = ದುಮ್ಮನ. a bad disposition or perversity of mind, evil intention. 2, *distressed or troubled in mind, disheartened, sad, sorrowful.*

ದುರ್ಮನ್ತ್ರ **dur-mantra.** bad advice, evil or bad counsel (Bp. 50, 41; 58, 27); a wicked mantra or charm. — ದುರ್ಮನ್ತ್ರ ತನ್ತ್ರ. bad charms and devices (Bp. 49, 27).

ದುರ್ಮರಣ **dur-maraṇa.** any violent or unnatural death (Sk.; My.).

ದುರ್ಮಲ **dur-mala.** a heinous moral impurity or sin (Bp. 60, 55). 2, very impure, sinful or depraved (22, 60; 54, 20).

ದುರ್ಮಲತ್ರಯ **durmala-traya.** the three impure objects difficult to be got rid of: woman, gold, and landed property (Bp. 57, 84). *cf.* ತ್ರೈಮಲ.

ದುರ್ಮಲಿನ **dur-malina.** = ದುರ್ಮಲ No. 2. (Bp. 3, 47).

ದುರ್ಮಾಂಸ **dur-māṁsa.** diseased flesh that grows in a sore or wound (Bp. 18, 66; 24, 7; My.).

ದುರ್ಮಾನ **dur-māna.** = ದುಮ್ಮಾನ. conception or apprehension of evil.

ದುರ್ಮಾರ್ಗ **dur-mārga.** a bad way (J. 10, 9); misconduct, offence, wickedness (Bp. 31, 24; 41, 7; 57, 76; 60, 44; J. 10, 9; My.). 2, bad, wicked; a bad man (My.).

ದುರ್ಮಾರ್ಗತನ **dur-mārgatana.** misconduct, etc. (My.).

ದುರ್ಮುಖ **dur-mukha.** *foul-mouthed, abusive.* 2, having an ugly face; of a sullen countenance or temper.

ದುರ್ಮುಖಿ **dur-mukhi.** feminine of ದುರ್ಮುಖ. 2, N. of the thirtieth year of the cycle of sixty (My.).

ದುರ್ಮುದ್ರೆ **dur-mudre.** an improper sign, badge, or token (Bp. 3, 48).

ದುರ್ಮೋಹ **dur-mōha.** the state of being stupified, bewildered, infatuated, or enamoured (ಮೋಹ Nn. 156; Mr. 488). 2, fainting, a swoon (ಮೂರ್ಛೆ 156; 488). 3, agitation, haste, etc. (ಬೇಗ 156; 488). 4, ignorance, folly (ಅಜ್ಞತೆ 156; ಮುಸುಕಿದ ಅಜ್ಞಾನ 488). 5, a fool (ಕಡು ಮೂರ್ಖ 156).

ದುರ್ಯಶ dur-yaśa. = ದುರುಯಶ. ill repute, dishonour (Cpr. 2, 41; My., also ದುರ್ಯಶಸ್ಸು).

ದುರ್ಯೋಧನ dur-yōdhana. = ದುಜ್ಜೋದನ, ದುರಿಯೋಧನ. the eldest son of Dhṛitarāṣṭra. (Śmd. 177. 182; J. 15, 34). 2, N. of another prince.

ದುರ್ಯೋಧನಸುತೆ duryōdhana-sute. the daughter of Duryōdhana No. 2 (Cpr. 3, 78).

ದುರ್ಲಕ್ಷಣ dur-lakṣaṇa. = ದುಲ್ಲಕ್ಷಣ. badly marked (Sk.); a bad sign or mark; a bad symptom; a bad character or quality; an evil point; a vice (Mr. 361; Mhr.; B. 4, 200; My.).

ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯ dur-lakṣya. difficult to be observed, hardly visible (Sk., My.); difficult to be looked at, disagreeable to sight (My.). 2, inadvertence (B. 4, 154; Mhr.).

ದುರ್ಲಭ dur-labha. difficult to be obtained, hard to be attained, difficult of accomplishment; scarce, rare; difficult; excellent, eminent; dear, beloved. (Cpr. 2, 17; Bp. 8, 1; 39, 13; 51, 34; 58, 32; Śśv. 2, 85. 89; B. 5, 9; My.).

ದುರ್ಲಿಪಿ dur-lipi. a bad, inauspicious writ (Bp. 49, 32).

ದುರ್ವಚನ dur-vacana. = ದುರುವಚನ. a harsh expression, bad, abusive language, insult. (J. 5, 50).

ದುರ್ವರ್ಣ dur-varṇa. bad-coloured; of a bad or low species or class; *silver.*

ದುರ್ವಹ dur-vaha. difficult to be borne. (Cpr. 2, 43).

ದುರ್ವಾಕ್ dur-vāk. evil speech, abuse; inelegant language. (My.).

ದುರ್ವಾರ dur-vāra. difficult to be restrained or stopped, not to be repressed or checked, irresistible (Sk.; My.).

ದುರ್ವಾರ್ತೆ dur-vārte. bad news, sad intelligence. (My.).

ದುರ್ವಾಸ dur-vāsa. = ದೂರ್ವಾಸ. N. of a ṛiṣi, etc. Tbh. of ದುರ್ವಾಸಸ್. (Bp. 43, 41; 54, 35).

ದುರ್ವಾಸನೆ dur-vāsane. bad smell, a stink (My.). 2, an evil, inauspicious recollection of past good or evil actions, or of janmāntara (Abhā. 1, 33; My.); a chimera.

ದುರ್ವಾಸಸ್ dur-vāsas. ill dressed, unclothed, naked. 2, N. of a ṛiṣi of irascible temperament, a son of Atri by Anasūyā and an incarnation of a portion of Śiva.

ದುರ್ವಿಗಾನ dur-vigāna. abuse (ದ್ವಿತಯವಾಕ್, ಹೞಿವ ನುಡಿ Mr. 86).

ದುರ್ವಿಟ dur-viṭa. a very bad voluptuary (Bp. 40, 10).

ದುರ್ವಿದಗ್ಧ dur-vidagdha. imperfectly skilled, unskilled; stupid, silly; wholly ignorant. (Rśv. 1, 18; fem. ದುರ್ವಿದಗ್ಧೆ).

ದುರ್ವಿಧ dur-vidha. of bad habits, wicked. 2, *badly circumstanced, embarrassed, poor* (ದುಸ್ತರ, etc., ಬಡವ Mr. 230).

ದುರ್ವಿನೀತ dur-vinīta. *ill-trained, badly educated, ill-mannered, wicked;* stubborn; N.

ದುರ್ವಿಮೋಹ dur-vimōha. great bewilderment, evil desire (Śāstrasāra in W. v. 1254).

ದುರ್ವಿಲಸಿತ dur-vilasita. a rude or ill-mannered trick, rudeness, a wayward act (Abh. P. 14, 97).

ದುರ್ವಿವಾದ dur-vivāda. a bad contest at law or quarrel (My.).

ದುರ್ವಿಷಯ dur-viṣaya. a bad thing or affair (Śśv. 2, 110; My.).

ದುರ್ವೃತ್ತ dur-vṛitta. bad conduct, mean practices. 2, behaving badly, vile, wicked, etc. (ಅನಾಚಾರಿ, ಶಿದಾನ Mr. 253, one MS. ಸಿದಾನ; My.).

ದುರ್ವೃತ್ತಿ dur-vṛitti. disreputable conduct, bad practices (Bp. 41, 8; My.). 2, a misbehaved person (Bp. 38, 71). 3, bad circumstances, distress.

ದುರ್ವೇಶ dur-vēśa. difficult of ingress or access (Cpr. 5, 65).

ದುರ್ವ್ಯಯ dur-vyaya. useless or foolish expense (My.).

ದುರ್ವ್ಯವಹಾರ dur-vyavahāra. a wrong judgment in law (Sk.). 2, a bad law-suit or quarrel (My.).

ದುರ್ವ್ಯಸನ dur-vyasana. an evil habit; bad desire (My.; B. 4, 194; 5, 53. 191).

ದುರ್ವ್ಯಸನಿ dur-vyasani. of evil habits, practices or propensities (Bp. 45, 22; My.; B. 5, 208).

ದುರ್ವ್ಯಸನೆ dur-vyasane. a woman of evil habits, etc. (Bp. 40, 54).

ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರ dur-vyāpāra. evil action or operation (Bp. 19, 2; My.).

ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಿ dur-vyāpāri. a person engaged in bad business or actions (My.).

ದುರ್ವ್ಯಾಮೋಹ dur-vyāmōha. an evil propensity or lust (My.).

ದುರ್ವ್ಯಾಲಪತಿ dur-vyālapati. a wicked big snake (J. 24, 20).

ದುರ್ವ್ಯಾಸಂಗ dur-vyāsaṅga. an evil habit (My.).

ದುರ್ವ್ರಣ dur-vraṇa. a bad (venereal) wound or ulcer (Bp. 40, 70; My.).

ದುರ್ವ್ರಯ dur-vraya. = ದುರ್ವ್ಯಯ. (My.).

ದುರ್ಹೃದ್ dur-hṛid. having a bad heart; *an enemy.*

ದುಲಿ duli. = ಡುಲಿ. *a female tortoise.*

ದುಲ್ಲಕ್ಷಣ dul-lakṣaṇa. = ದುರ್ಲಕ್ಷಣ. one of the dōṣas in poetry (Ch. v. 40).

ದುವಂಗುಲ du-aṅgula. two fingers (Bh. 2, 2, 97).

ದುವಟ್ಟಿಗೆ duvaṭṭige. Tbh. of ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕೆ. a double piece of cloth. (Śmd. 378).

ದುವದಿ duvadi. = ದುವಯಿ, ದುವವಿ, ದುವ್ವೆ, ದೂವಿ, ದೂವೆ 2. Tbh. of ದ್ವಿಪದಿ. N. of a metre (Ch.).

ದುವಯಿ duvayi. = ದುವದಿ. (Ch.).

ದುವವಿ duvavi. = ದುವದಿ. (Ch.).

ದುವ್ವಾಳಿ duvvāḷi. rapid course, a run, a gallop (Bh. 1, 7, 2; J. 18, 7; Mhr. ಧೂಮು).

ದುವ್ವಾಳಿಸು duvvāḷisu. = ದೂವಾಳಿಸು. to make run; to cause to run or gallop (Bh. 3, 18, 14; J. 22, 7). 2, to run fast, to hasten (v. i., Bh. 3, 8, 31; 3, 19, 13); to frisk (Rśv. 6, 11 va.).

ದುವ್ವೆ duvve. = ದುವದಿ. (Ch.).

ದುಶ್- duś. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc.

ದುಶ್ಚರಿತ duś-carita. misbehaving, wicked; misbehaviour, ill-conduct, wickedness. (Bp. 45, 9. 38; 57, 91; J. 11, 39).

ದುಶ್ಚರಿತ್ರ duś-caritra. = ದುಶ್ಚರಿತ. (Abh. P. 15, 71).

ದುಶ್ಚರ್ಮ duś-carma. affected with disease of the skin: *leprous.* 2, *without prepuce.*

ದುಶ್ಚಿನ್ಹೆ duś-cinhe. an inauspicious mark or sign; an evil omen (Mhr.; My.).

ದುಶ್ಚೇತ duś-cēta. (= ದುರ್ಮನಸ್). disheartened, sad (Bp. 57, 10).

ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆ duś-cēṣṭe. naughtiness (My.).

ದುಶ್ಚ್ಯವನ duś-cyavana. unshakable, unmovable, firm: *Indra.*

ದುಶ್ಶಕುನ duś-śakuna. (ದುಃಶಕುನ). a bad omen (My.).

ದುಶ್ಶಲೆ duś-śale. = ದುಃಶಲೆ. daughter of Dhṛitarāṣṭra. (J. 32, 50, etc.).

ದುಶ್ಶಾಲು du-ś-śālu. two shawls; a double shawl (Mhr. ದುಶಾಲಾ; My.; Br.).

ದುಶ್ಶಾಸನ duś-śāsana. = ದುಃಶಾಸನ. difficult to be governed, intractable. 2, N. of one of the sons of Dhṛitarāṣṭra (Bh. 2, 14, 61; My.).

ದುಶ್ಶೀಲ duś-śīla. = ದುಃಶೀಲ. ill-natured. (My.).

ದುಶ್ಶ್ರಾವ duś-śrāva. = ದುಃಶ್ರಾವ. disagreeable to the ear. (Cpr. 5, 65).

ದುಷ್- duṣ. = ದುಃ-, etc. evil, bad, etc.

ದುಷ್ಕಣ್ಟಕ duṣ-kaṇṭaka. an obstacle difficult to be surmounted (J. 15, 36).

ದುಷ್ಕರ duṣ-kara. = ದುಃಕರ. difficult to be done; difficult to be reached or attained; difficult, arduous; acting badly, wicked, bad; a difficult or painful act, a difficult task. see Śmd. 189. 190.

ದುಷ್ಕರ್ಮ duṣ-karma. an evil act, a sinful action, a crime (ವೃಜಿನ Nn. 166; Bp. 54, 20; 60, 40; My.). 2, any difficult or painful act. 3, acting badly; a man of a low caste, a cāṇḍāla (ನಿಷಾದ, ಜನಂಗಮ, ಹೊಲೆಯ Mr. 381).

ದುಷ್ಕರ್ಮಿ duṣ-karmi. sinful, wicked (Bp. 22, 60; 51, 27; My.).

ದುಷ್ಕಲಿ duṣ-kali. the bad kaliyuga (Bp. 18, 1).

ದುಷ್ಕವಿ duṣ-kavi. a bad, worthless poet (My.).

ದುಷ್ಕವಿತೆ duṣ-kavite. bad poetry (Grj. 1, 22).

ದುಷ್ಕಾಮ duṣ-kāma. wicked lust (Bp. 41, 9).

ದುಷ್ಕಾಲ duṣ-kāla. an evil time, on account of sin, famine, sickness, etc. (My.).

ದುಷ್ಕೀರ್ತಿ duṣ-kīrti. ill fame (Rām. 6, 14, 30).

ದುಷ್ಕೃತ duṣ-kṛita. = ದುಃಕೃತ. done wrongly or wickedly; *a misdeed, sin, crime* (Bp. 23, 40; 34, 18; 36, 27; etc.).

ದುಷ್ಕೃತಿ duṣ-kṛiti. = ದುಃಕೃತಿ. a work done wrongly, a worthless composition.

ದುಷ್ಕೃತ್ಯ duṣ-kṛitya. = ದುಃಕೃತ್ಯ. a misdeed, sin, crime (ಕಾಟಿನ್ಯ Śm. 52; B. 5, 47).

ದುಷ್ಕೃತ್ರಿಮ duṣ-kṛitrima. = ದುಃಕೃತ್ರಿಮ. black, wicked falsehood or deceit.

ದುಷ್ಖ duṣ-kha. = ದುಃಖ. pain, sorrow, etc. (ಬಾಧೆ, ವೇದನೆ, ವ್ಯಥೆ, ಪೀಡೆ, ಆರ್ತಿ Mr. 393; ಅಘ 515).

ದುಷ್ಟ duṣṭa. = ದುಟ್ಟ. become bad or spoiled; corrupt, bad, wicked, vicious, depraved, noxious (ದುರ್ಜನ Nn. 51); having evil intentions, ill-affected (see ಅದುಷ್ಟ). 2, ಅವಲೋಹ (51). 3, sin, crime, guilt. 4, the ṣaḍvarga (51). 5, a serpent (ಸರ್ಪ 51). 6, a horse (ವಾಜಿ, ಕುದುರೆ 51). 7, the fluid that flows from the temples of an elephant in rut (ಗಜದಾನ, ಆನೆಯ ಮದ 51). feminines ದುಷ್ಟೆ (see ಕಡು-; J. 5, 61), ದುಷ್ಟಳು (My.).

ದುಷ್ಟಗಜ duṣṭa-gaja. *a vicious elephant*, an elephant in rut.

ದುಷ್ಟಗುಣ duṣṭa-guṇa. a wicked disposition, an evil mind (My.).

ದುಷ್ಟಚತುಷ್ಟಯ duṣṭa-catuṣṭaya. four desperate characters in Duryōdhana's army: Duśśāsana, Karṇa, Śakuni and Saindhava (Te.; My.).

ದುಷ್ಟತನ duṣṭatana. = ದುಟ್ಟತನ. badness, wickedness (My.; B. 3, 43); perversity, falsehood (ಕೆಯ್ಮೆ G.).

ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ duṣṭa-nigraha. punishment of the wicked; punisher of the wicked (C. Bp. 47, 27; Dp. 121, 7).

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ duṣṭa-buddhi. evil-minded. 2, N. (J. 28, 25, etc.).

ದುಷ್ಟಮೃಗ duṣṭa-mṛiga. a wild beast, a beast of prey (My.).

ದುಷ್ಟಾತ್ಮ duṣṭa-ātma. of a bad nature, evil-minded, wicked (Śś.; My.; B. 5, 48).

ದುಷ್ಟುಪುಚೆಟ್ಟು duṣṭupu-ceṭṭu. = ಅಜಶೃಂಗಿ, etc. a kind of plant. (ಕುರುಟಿಗೇ ಗಿಡ Si. 151; Te. ದುಷ್ಟುಪು-ಆಕು, ದುಷ್ಟುಪು-ಚೆಟ್ಟು, the plant Odina wodier).

ದುಷ್ಠು duṣ-sthu. standing badly: *ill-behaved, depraved.*

ದುಷ್ಪತ್ರ duṣ-patra. *a kind of perfume.*

ದುಷ್ಪುತ್ರ duṣ-putra. a bad son. (My.).

ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ duṣ-pariṇāma. = ದುಃಪರಿಣಾಮ. difficult to be finished or ended; difficulty.

ದುಷ್ಪ್ರತೀತಿ duṣ-pratīti. = ದುಃಪ್ರತೀತಿ. ill fame (My.).

ದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣಿ duṣ-pradharṣaṇi. not to be assailed or meddled with (fem.); *the plant Melongena incurva* Mill.

ದುಷ್ಫಲ duṣ-phala. a bad fruit or result (My.).

ದುಷ್ಮಾನ duṣmāna. an enemy; the public foe (Mhr., H. ದುಶಮನ). see Prv. s. ಹಿಕಮತ್ತು.

ದುಷ್ಷಮ duṣ-sama. (ದುಃಷಮ). uneven; unequal. ದುಷ್ಷಮಂ, *improperly; unseasonably.* see Abh. P. 1, 67 va.

ದುಸ್- dus. = ದುಃ-, etc.

ದುಸರ du-sara. 1. Tbh. of ದ್ವಿಶರ. having two arrows. (Śmd. 378).

ದುಸರ dusara. 2. a second; other; some besides (My.; Mhr. ದುಸರಾ).

ದುಸರಿ dusari. — ದುಸರಿಬಳ್ಳಿ. a winding half shrubby plant, Cocculus villosus D. C. (St. & Pl.).

ದುಸ್ತರ dus-tara. difficult to be passed or crossed over, hard to get over; impassable; invincible; difficult to be endured; poor (ಅಕಿಂಚನ, ದುರ್ಗತ, ದುರ್ವಿಧ, ದರಿದ್ರ, ಬಡವ Mr. 230; Cpr. 2, 49; Bp. 7, 16; 45, 25).

ದುಸ್ತಾಮಸ dus-tāmasa. the bad quality of darkness (Śśv. 4, 55).

ದುಸ್ತು dustu. dress: a suit of clothes, a garment (My.; Te.; T. ತುಸ್ತು). ದುಸ್ತು ಇಲ್ಲದವನ ಮನಸು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗದು (Prv.). see Prv. s. ದೇವಾಂಗ.

ದುಸ್ಸಂಗ dus-saṅga. = ದುಃಸಂಗ. bad inclination. 2, bad company, evil connection (My.).

ದುಸ್ಸಂಗಿ dus-saṅgi. (ದುಃಸಂಗಿ). a person who associates with evil companions (My.).

ದುಸ್ಸನ್ತತಿ dus-santati. (ದುಃಸನ್ತತಿ). a bad progeny or family (My.).

ದುಸ್ಸನ್ಧಾನ dus-sandhāna. = ದುಃಸನ್ಧಾನ. difficult to be joined together or united or reconciled. 2, pimpship (My.).

ದುಸ್ಸನ್ಧಿ dus-sandhi. = ದುಃಸನ್ಧಿ. an error in grammatical sandhi (Ch. v. 40; Bp. 1, 18).

ದುಸ್ಸಹ dus-saha. = ದುಃಸಹ. intolerable, unbearable, irresistible (J. 22, 30; My.). 2, N. of a son of Dhṛitarāṣṭra.

ದುಸ್ಸಹವಾಸ dus-sahavāsa. = ದುಃಸಹವಾಸ. = ದುಸ್ಸಂಗ No. 2. (My.).

ದುಸ್ಸ್ವಪ್ನ dus-svapna. = ದುಃಸ್ವಪ್ನ. bad dreams. (My.).

ದುಸ್ಸ್ವಭಾವ dus-svabhāva. (ದುಃಸ್ವಭಾವ). a bad disposition or nature (My.). 2, N. (J. 24, 42. 43. 64).

ದುಹ್ duh. milking; yielding. see ಗೋ-.

ದುಹತ್ತ du-hatta. = ದೂಹತ್ತ. Tbh. of ದ್ವಿಹಸ್ತ. two hands, etc. (Śmd. 378).

ದುಹಿ duhi. Tbh. of ದ್ವಿ (T. ತುವಿ). discordance: hatred, ill-will. ದುಹೀ ಮಾಡುವವನ ಅಹೀ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದುಹಿತಾರ duhitāra. Tbh. of ದುಹಿತೃ (Śmd. 104; My. as ದುಹಿತಾರಳು).

ದುಹಿತುಃಪತಿ duhituḥ-pati. *a daughter's husband.*

ದುಹಿತೃ duhitṛi. = ದುಹಿತಾರ, ದುಹಿತೆ. the milk-maid: *a daughter.*

ದುಹಿತೆ duhite. Tbh. of ದುಹಿತೃ. (My., Te.; Bp. 3, 86).

ದುಹೇರ duhēra. = ದುಹೇರಿ. doubled; double; consisting of two (Mhr. ದುಹೇರಾ, ದುಹೇರೀ). 2, = ದುರಂಗಿ (My.).

ದುಹೇರಿ duhēri. = ದುಹೇರ No. 2. (My.).

ದೂ dū. = ದು. two. see ದೂವಟ್ಟಿಗೆ, ದೂಹತ್ತ, ದೂಹತ್ತಿ, ದೂಹಸ್ತಿ.

ದೂಕರಿಸು dū-karisu. = ತೂಪಿಉ. to spit. ದೂಕರಿಸುವಿಕೆ (ಕೇಕರಿಕೆ, ಉಗುಳುವಿಕೆ, ನಿಷ್ಠೀವ, etc. Si. 400, *only* in Si.).

ದೂಚ dūca. N. (Nn. 3, o. rs. ಮಾಚ, ಜೂದ, ಧೂಚ).

ದೂಟಿಸು dūṭisu. to cause to hop (or bound, Rām. 3, 6, 18).

ದೂಟು dūṭu. = ದೂಣ್ಟು 1. (to rock, v. i., Bh. 6, 4, 26); to hop, (to bound, Rām. 3, 6, 19). — ದೂಟಾಡಿಸು. -ಆಡಿಸು. to rock (v. t., J. 13, 43).

ದೂಡಿ dūḍi. N. — ದೂಡಯ. -ಅಯ. (Bp. 56, 51). see ಮಾದರ-. — ದೂಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. (Bp. 56, 52. 53. 56). — ದೂಡಿದೇವ. see ಮಾದರ-. — ದೂಡಿದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. see ಮಾದರ-.

ದೂಡಿಗ dūḍiga. = ದೂಡಿ. see ಮಾದರ-.

ದೂಡಿಸು dūḍisu. to cause to push, etc.; to cause oneself to be pushed, etc. ದೂಡಿಸಿಕೊಣ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಡಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ. — ದೂಡಿಸಿಕೊಣ್ಡವನಿಗೆ ನಾಡಿನ ಗೊಡವೆ ಯಾಕೆ? (Prvs.).

ದೂಡು dūḍu. to push, to thrust, to shove away or aside, to throw out of, as out of a village, a caste, etc. (My.). ಕಣ್ಡವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಾವೀಲಿ ದೂಡಿ, ಆಟಾ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದೂಣ್ಟು dūṇṭu. 1. = ದೂಟು (Śmd. 48). to walk on one leg, to hop, to rock (ಏಕಪಾದಗತಿ Śmd. Dh.; *cf.* ದುಣ್ಟು).

***ದೂಣ್ಟು dūṇṭu. 2.** a step, hop. ಎಡೆಯೊಳ್ ದೂಣ್ಟಿನ್ದೆ ದೂಣ್ಟಿಂಗೆ ಪೆರ್ಚಟಿಯಂ ಪೊಯ್ಸಿ ಕೆಲಕ್ಕೆ ನಾಣ್ಚಿ Pb. 4, 82.

ದೂತ dūta. = ದೂದ, ದೂದವ. *a messenger, a carrier of intelligence, an envoy, an ambassador* (ಆಳ್ Nn. 66; ಪೋಗಿ ಪೇಟುವಂ Mr. 245); a go-between, a negotiator.

ದೂತಲಕ್ಷಣ dūta-lakṣaṇa. the characteristic mark of a messenger. (My.).

ದೂತತನ dūtatana. = ದೂತ್ಯ. (G.).

ದೂತತ್ವ dūtatva. = ದೂತ್ಯ No. 1. (Sk.). ದೂತತ್ವ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಭೀತತ್ವ ಸಲ್ಲದು (Prv.).

ದೂತಿ dūti. = ದೂದವಿ, ದೂದಿ 1. *a female messenger; a confidante.* 2, *a procuress, a go-between.*

ದೂತಿಕಾಕಲ್ಪ dūtikā-kalpa. the injunction or advice of a procuress (Cpr. 8, 92 va.).

ದೂತಿಕೆ dūtike. ದೂತಿಕಾ. = ದೂತಿ. see ವಸನ್ತ-.

ದೂತ್ಯ dūtya. the rank or employment or office of an ambassador, the condition of an envoy. 2, *a message.*

ದೂದ dūda. Tbh. of ದೂತ. = ದೂದವ, q. v. a messenger [ಇ ಯನಟ್ಟಿದ ದೂದರ ಸೀಯನಪ್ಪ ಮಾತಿನ ರಸದೊಳ್ Pb. 4, 102]. see Śmd. s. ಬಾರ್ 1 under ಬರ್ 1; V. 9, 106, etc.

ದೂದವ dūdava. Tbh. of ದೂತ. a messenger, an envoy. [ದೂದವರ ಕೆಯ್ಯೊಳೆ ಕಾಳ್ಪಿಡಿದಟ್ಟಿ Pb. 4, 99]; (ಸೂಳ್ಗಿರೆನಂ Ct. I, 45, o. r. ದೂದ).

ದೂದವಿ dūdavi. Tbh. of ದೂತಿ. a procuress, a pimp. [ದೂದು ಪೋಗಿ ಬನ್ದ ದೂದವಿಗೇಗೆಯ್ವು ತೆಱನುಮನಱಿಯದೆ Pb. 4, 100 va.]; (ದೂತಿ, ಸಂಚಾರಿಕೆ Hlā.; ಕುಣ್ಟಣಿ Ct. I, 6; ಕುಟ್ಟಿನಿ II, 87; ಕುಣ್ಟಣಿ Kk. 30, o. r. ಕುಣ್ಟಿಣಿ; ಕುಣ್ಟಣಿ Śm. 75; Cpr. 8, 83 va.; Abh. P. 4, 11).

ದೂದಿ dūdi. 1. Tbh. of ದೂತಿ. a female messenger. (Śmd. 338).

ದೂದಿ dūdi. 2. Tbh. of ತೂಲ or ತೂಲಿ. cotton after being cleaned (Te.; Sk. ದೂಲೀ = ತೂಲೀ). 2, the silk of the silk-cotton tree used as tinder (My.). — ದೂದಿಕಾಯಿ. the pod of the silk-cotton or būruga tree (My.).

ದೂದಿ dūdi. 3. N. of a plant (see s. ಕ್ಷೀರಾವಿ No. 2).

***ದೂದು dūdu.** message, errand. ತನ್ನ ನಲ್ಲನಲ್ಲಿಗೆ ದೂದು ಪೋಗಿ ಬನ್ದ Pb. 4, 100 va.

ದೂದ್ಫೇಣಿ dūd-phēṇi. milk-balls, balls made of milk, sugar and a little flour (My.; Mhr., H., also ದೂದ್ಫೇಡಾ).

ದೂನ dūna. burnt, inflamed; *pained, afflicted, distressed, fatigued* (Sk. ದೂ, pain, distress).

ದೂನಿಸು dūnisu. = ದೂಪಿಸು, ದೂರಿಸು. to suffer mental pain, to grieve, to sorrow, to grow fatigued. ದೂನಿಸಿದುದು (ಚಿನ್ತೆ Ct. II, 107).

ದೂಪ dūpa. Tbh. of ಧೂಪ (Smd. 339; My.). incense, perfume, etc. ದೂಪಾ ಹಾಕಿದರೆ ಪಾಪಾ ಹೋದೀತೇ? [— ಹೂಸು ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ದೂಪ ಹಾಕಿದ ಫಲ] (Prvs.). — ದೂಪದ ಕಡ್ಡಿ. a thin stick covered with frankincense (My.).

ದೂಪಿಸು dūpisu. = ದೂನಿಸು. to grow fatigued (Bh. 8, 23, 17; J. 23, 30; My.).

ದೂಮ dūma. Tbh. of ಧೂಮ (or ಧೂಮ್ರ). smoke, etc. N. (My.). ಕುರುಡದೂಮುಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ (Prv.).

ದೂಮರ dūmara. Tbh. of ಧೂಮ್ರ (My.); fine drizzling rain (My.).

ದೂರ dūra. = ದೂರು. *distant, far from; remote, long* (as a journey), *a long way off;* distance, farness, remoteness, a long distance, a long way (ಗೆಣ್ಟು Ct. I, 6; Kk. 64; Śm. 50). ದೂರದ ನೀರು ದಾರಿಲಿ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ದೂರವಾದ ಊರಿಗೆ ಹಾಜಿ ಹೋದಾನೋ? — ದೂರ ವಿದ್ದ ಮಗನಿಗೂ ಹತ್ತರವಿದ್ದ ಹೆಣ್ಡತಿಗೂ ಸರಿಬಾರದು (Prvs.). ಶ್ವೇತ ಮುನಿಯಂ ದೂರದಲಿ ಕಣ್ಡು (Bp. 41, 25). see Śmd. 230. — ದೂರಂ. to a distance, far; at a distance. — ದೂರಕ್ಕೆ. to a distance. 2, from a distance, from afar. ದೂರಕ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟ ನುಣ್ಣಗೆ (Prv.). — ದೂರ ದೂರ. rep. (B. 3, 46; 4, 35. 87; Bp. 47, 63; 58, 57). — ದೂರ ದೂರು. = ದೂರ ದೂರ. (B. 4, 120). — ದೂರ ಪೋಗು. = ದೂರನ್ಪೋಗು. see ತೂಱಲ್. — ದೂರ ಮಾಡಿಸು. to cause to cease to be, etc. ಸೆಱೆಯವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿಸಿದನು (B. 5, 206). — ದೂರ ಮಾಡು. to remove (My.). ಅವರ ಆಪತ್ತನ್ನು ದೂರ

ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ (B. 4, 88). ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ (4, 107). ದೂರ ಮಾಡೋಣ (ಪರಿಹಾರ G.). see B. 5, 78. 199. 205. — ದೂರವ್ಹೋಗು. -ೞ-ಪೋಗು. to go far, etc. see ಕಱು.

ದೂರಗ dūra-ga. going far; being far, remote; being far from. (Bp.).

ದೂರತಸ್ dūra-tas. from afar; at a distance, far. (My.).

ದೂರದರ್ಶಿ dūra-darśi. *far seeing, wise.*

ದೂರದೃಷ್ಟಿ dūra-dṛṣṭi. far-sightedness, long-sightedness; foresight; discernment. (My.).

ದೂರಧಾವನ dūra-dhāvana. running far. see ದಾಱುಡು.

ದೂರಸ್ಥ dūra-stha. standing afar off, remote; standing or being far from (Bp. 39, 13).

ದೂರಾತ್ dūrāt. from a distance, from afar; far from; in a remote degree; afar.

ದೂರಾದಾಹ್ವಾನ dūrāt-āhvāna. calling from afar or to a distance, see ಉಳ್.

ದೂರಾರ್ಥ dūra-artha. *a remote or recondite object.*

ದೂರಿ dūri. an (iron) axle-tree (My.; H.; Mhr. ಧುರೀ, the shaft of a cart, plough, etc.; ಧೂರ, the pole of a cart).

ದೂರಿಸು dūrisu. = ದೂಸಿಸು, q. v. ದೂರಿಪುದು (ಚಿನ್ತಿಪುದು Ss.). see Cpr. 3, 67; 8, 65; Abh. P. 10, 57; 11, 94.

ದೂರೀಕೃತ dūrī-kṛita. made distant, removed, placed to a distance or far off, etc. (Cpr. 4, 28 va.; Bp. 29, 2; 37, 64; 38, 3).

ದೂರು dūru. = ದೂರ. far from, etc. Gen. ದೂರಿನ; Abl. ದೂರಿನ್ದ. (B. 2, 23; 3, 85. 116; 5, 126. 139. 261).

***ದೋಱಿದಾಱು dūṟi-dāṟu.** tone down, subdue? ದೂಱು ದಾಱುದ ದನಿ ಮುಟ್ಟೆ ಮೇನಕೆ ಸರಸ್ವತಿ ಬಾಯ್ದೆಱೆದನ್ತೆ ಪಾಡಿದಳ್ Pb. 7, 88. @ this may be ಉಱುದಾಱುದ ದನಿ.

ದೂಱಿಸು dūṟisu. to cause to abuse, etc. [ಅಕ್ಷಯ ಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷ ನನ್ದನವನ ರಮ್ಯಮುಂ ನೆನೆದು ದೂಱಿಸಿದಂ ಸುರಲೋಕ ಸೌಖ್ಯಮಂ Ap. 3, 11]; (My.).

ದೂಱು dūṟu. 1. to bear tales; to report evil of others; to blame, to reproach, to abuse, to revile; to calumniate, to slander, to asperse (ಪೈಶುನ್ಯ Śmd. Dh.; My.; Tu.; Te.; T. ತೂಱು). ದೂಱುದರು ಬಸವನ ದಣ್ಡನಾಯಕನ (Bp. 11, 4). ದೂಱುದೆನೆ ಶಿವಭಕ್ತರುಗಳಂ? (45, 18). ದೂಱಲ್ ಪಟ್ಟವನು (ಅಕ್ನಾರಿತ, ಅಭಿಶಸ್ತ Si. 365). see Bp. 36, 28; Bh. 1, 8, 10; B. 3, 13. — ದೂಱ್ಯಾಡು. -ಆಡು. to abuse one another (My.).

ದೂಱು dūṟu. 2. aspersion, blame, slander, calumny, etc. (ಗಾರಣ Śmd. II; Cpr. 6, 77; My.; Tu., T., M. ತೂಱು). [ಕೀಚಕನಾಟಿಸಿ ಗನ್ಧರ್ವರಿನಱುದನೆನಗೆ ದೂಱಪ್ಪಿನೆಗಂ Pb. 8, 79; Ap. 15, 25 va.]. ದೊರೆಯ ತನಕ ದೂಱು, ಹೊಟೆಯ ತನಕ ಓಟ (Prv.). see Prv. s. ಎದುರಿಗೆ ಆಡು. — ದೂಱುಗೊಳಗಾಗು. -ಒಳಗೆ ಆಗು. to become subjected to or undergo the reproach, etc. of others, to become an object of reproach (Bp. 9, 31). — ದೂಱುಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to get blamed, etc. (My.). — ದೂಱು ತರು. to bring blame upon oneself (My.). — ದೂಱುವೋಗು. -ಪೋಗು. to get blamed (Śāstrasāra in W. v. 1259). — ದೂಱು ಹೇಱು. to tell tales; to slander, etc. ತಮ್ಮಟೆ ಹೋಗಿ, ಭೇರಿಗೆ ದೂಱು ಹೇಱುದ ಹಾಗೆ. — ತಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ತಂಗೀ ಗಣ್ಡ ದೂಱು ಹೇಱುದರೆ ನಿನಗೇನಪ್ಪ? (Prvs.). — ದೂಱು ಹೊಱು. to put reproach upon another, to slander, etc.; to bring blame upon oneself (My.). ದೂಱು ಹೊಱೋಕಿನ್ತ ಮಾರಿ ಹೊಱೋದುತ್ತಮ (Prv.).

ದೂರ್ತ dūrta. Tbh. of ಧೂರ್ತ. cunning, etc. (ವಿಟ Nr.; My.).

ದೂರ್ತೆ dūrte. Tbh. of ಧೂರ್ತೆ. a crafty woman, etc. (My.).

ದೂರ್ವಾಸ dūrvāsa. = ದುರ್ವಾಸ. a ṛiṣi. (Bh. 3, 16 sum.; My.).

ದೂರ್ವೆ dūrve. ದೂರ್ವಾ. *the grass Panicum dactylon* Lin. (Agrostis linearis Retz.). see ಕಱುಕೆ.

ದೂಲ dūla. = ತೊಲೆ. a beam of timber (Te.; My.; T. ತೂಲ; Si. 77. 120. 290).

ದೂಲೆ dūle. itching; lust (Te., also ದುಱದೆ; *cf.* ತುಱು 2). — ದೂಲೆಗೊಣ್ಡಬಳ್ಳಿ. a climbing shrub, Tragia involucrata Lin. (St. & Pl.; Te. ದೂಲೆಗೊಣ್ಡ, cowitch, Dolichos pruriens).

ದೂವಟ್ಟಿಗೆ dū-vaṭṭige. Tbh. of ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕೆ. a double piece of cloth. (Śmd. 352. 378).

ದೂವಾಳಿಸು dūvāḷisu. = ದುವ್ವಾಳಿಸು. to hasten (v. i., J. 18, 8).

ದೂವಿ dūvi. = ದುವವಿ, etc. N. of a metre. (Ch.).

ದೂವೆ dūve. 1. Tbh. of ಧೂಮ. smoke, etc. (Śmd. 364). [ಬನ್ದ ದೂವೆ ಮಲೆಯುಂ ಕಾರ್ಗಾಲಮುಂ ಸೋಗೆ ಮುಮ್ಮುನಿಯುಂ ಜಾದಗೆವಕ್ಕಿ... ನೆನೆವನ್ತಾಂ ನೆನೆವಂ ಸರೋಜಮುಖಿಯುಂ ಶ್ಯಾಮಾಂಗಿಯುಂ ನಲ್ಲಳಂ Ap. 12, 32]. ಪುಜ್ಜಿಯೆನ್ದು ದೂವೆಯೊಳ್ ತಜಲಂ ಪೂಟ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆ (Śmd. I). — ದೂವೆಗಿಚ್ಚು. -ಕಿಚ್ಚು. a fire that emits much smoke (ಕುಕೂಲ, etc. Mr. 482). — ದೂವೆದೊಟ್ಟು. -ತೊಟ್ಟು. a female scullion (Cpr. 10, 128).

ದೂವೆ dūve. 2. = ದೂವಿ. (Ch.).

ದೂಷಕ dūṣaka. making bad, corrupting, polluting; dishonouring, disgracing; offending; blaming; he who offends, or blames; he who sullies, defiles, seduces, blames, abuses, etc. (Bp. 32, 52; 44, 34; 45, 20; 56, 22. 37).

ದೂಷಣ dūṣaṇa. = ದೂಸಣೆ. corrupting, spoiling, violating; contaminating; dishonouring; blaming, censuring, abusing, calumniating; blame; guilt, sin. see ಪಱು; Bp. 20, 38; J. 1, 5; 2, 60. 2, N. of a rākṣasa (Rām. 3, 6, 18).

ದೂಷಣೆ dūṣaṇe. = ದೂಷಣ. blaming, etc. (My.). — ದೂಷಣೆ ಮಾಡು. to abuse, to blame, etc. (My., ಅವನನ್ನು-). — ದೂಷಣೆ ಮಾತು. words of abuse (My.). — ದೂಷಣೆ ಹೇಱು. to tell tales, etc. (My., ಅವನ ಮೇಲೆ-). — ದೂಷಣೆ ಹೊನ್ದು. to get blamed, censured, etc. (ಪಱು ಪೊರ್ದು G.).

ದೂಷಿಕೆ dūṣike. *the secretion or rheum of the eyes.*

ದೂಷಿತ dūṣita. corrupted, spoiled; contaminated, defiled; blamed, censured, calumniated. see ದೋಷ-, ಮಲ-.

ದೂಷಿಸು dūṣisu. to blame, to censure, to abuse, etc. (Cpr. 5, 127; Bp. 37, 12; 54, 52; J. 7, 11. 65; My.).

ದೂಷ್ಯ dūṣya. 1. corruptible; deserving censure, condemnable, reprehensible; contemptible, vile, bad (Śmd. 28; Kāvy. II, 2, B, 44).

ದೂಷ್ಯ dūṣya. 2. = ದೂಸ 2, ದೂಸು. cloth, or a kind of cloth; cotton, calico. 2, *a tent.*

ದೂಸ dūsa. 1. milk. see ಅವಿ-.

ದೂಸ dūsa. 2. Tbh. of ದೂಷ್ಯ 2. see ದೂಸಿಗ; Cpr. 7, 63.

ದೂಸಣೆ dūsaṇe. Tbh. of ದೂಷಣ (Śmd. 335; My.).

ದೂಸರ dūsara. Tbh. of ಧೂಸರ, the colour grey. (Śmd. 338; ನಸುಬಿಳಿದು Ch.).

ದೂಸಱ್ dūsaṟ. ದೂಸಱು. reason, motive; cause; one's own point of view, one's own advantage, self-interest (ತನ್ನಯ ದೆಸೆ Ct. I, 95; II, 20; ತನ್ನ ದೆಸೆ Ss.). (ಅನುಸ್ವಾರ

ವಿಸರ್ಗಂಗಳ್) [ಧುರದೊಳೆನ್ನಯ ದೂಸಱುನಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿದನ್ತಾದರ್ Pb. 13, 49; Ap. 15, 38]. ಸ್ವರಂಗಳ ಪರದೊಳ್ ಇರ್ಪ ದೂಸಱಿಂ ಸ್ವರಾಂಗ ಮುನ್ ಅಪ್ಪುವು (Śmd. 21). ಆ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಯ ದೂಸಱಿಂ ಬನ್ದ (Bp. 28, 27). ನಿನ್ನೊಡನಾಡಿದ ದೂಸಱಿನ್ದೆ ಎನಗವ್ ಈ ಸಂಕಟಂ ಬನ್ದುದು (V. 14, 33 va.). ದೂಸಱಿಂ (ತನ್ನ) ಭುಜವಿಜಯಪ್ರತಾಪ ತೇಜವನ್ ಇಳಿಯೊಳು ನನ್ದಿಸರ್, ಎಲೇ? (J. 18, 42). ನುಡಿವರ್ ಎನ್ನು ಇಳೆಯೊಳ್ ಆರಾದೊಡಂ ದೂಸಱಿಂ? (18, 56). see Abh. P. 3, 23; 7, 47 va.; 9, 15 va.; 9, 158; C. Bp. 10, 28; V. 2, 34; J. 18, 53. 54.

ದೂಸಿಗ dūsa-iga. (Śmd. 233). a cloth merchant [ಬಚ್ಚರ ದೂಸಿಗರ ನಿಯೋಗಿಗಳ ಅಗ್ಗಳಮಪ್ಪ ಸೂಳೆಯರ, ಸಾಮನ್ತರ ಕಸವರಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಕಳ್ದು Vr. 123, 4]; (ಸೀರೆವರದ Kk. 35; Śm. 67; C. Bp. 47, 41; Rām. 5, 8, 51). — ದೂಸಿಗವಸರ. -ಪಸರ. the shop of a cloth merchant (ಸೀರೆಯ ಪಸರ Ct. II, 59; Grj. 2, 95).

ದೂಸು dūsu. = ದೂಸ 2. cloth (ಪಱು Śm. 115; T. ತೂಜು).

ದೂಹತಿ dūhati. = ದೂಹತ್ತಿ. (Rām. 6, 45, 32).

ದೂಹತ್ತ dū-hatta. = ದುಹತ್ತ. two hands. (Śmd. 378).

ದೂಹತ್ತಿ dū-hatti. = ದೂಹತಿ, ದೂಹಸ್ತಿ. a sword wielded with both hands (Bh. 6, 4, 140).

ದೂಹಸ್ತಿ dū-hasti. Tbh. of ದ್ವಿಹಸ್ತಿ, ದೂಹತ್ತಿ. (Śmd. 352).

ದೂಳ್ dūḷ. = ದೂಳು, etc. (J. 16, 37; 17, 57; 19, 29; T. ತುಗಳ್, ತೂಜಿ, ತೂಳ್; M. ತೂಳ್, ತೂಳಿ, ಚೂಳಿ; Te. ತುಮುರು, ದುಮ್ಮುರ, ದೂಗರೆ, ದುಮ್ಮೆ; *cf.* ದುಮ್ಮು). — ದೂಳಾಟ. -ಆಟ. playing with dust (J. 19, 51). — ದೂಳಿಡು. -ಇಡು. to throw or raise dust (J. 4, 23; 10, 8). — ದೂಳ್ಗೊಣ್ಣೆ. -ಕೋಣ್ಣೆ. = ದೂಳಿಗೋಟೆ. (C. Bp. 42, 23).

ದೂಳ dūḷa. = ದೂಳು. (ಪಾಂಶು G.; ರೇಣು Cb.; Mhr. ಧೂಳ).

ದೂಳಿ dūḷi. = ಧೂಳಿ. Tbh. of ಧೂಲಿ (Śmd. 339; ರಜಸ್, ಪಾಂಶು, etc. Nr.; ರೇಣು Nn. 55, o. r. ದೂಳು; J. 3, 8; 22, 36). ದೂಳಿ ದೂಪವಾದೀತೇ? ಮೂಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾದೀತೇ? — ದೂಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಜೇಣುನ ಕಾಟ ತಪ್ಪೀತೇ? — ದೂಳಿಯಿನ್ದ ಮೂಳಿಗೆ ಆದೀತೇ? (Prvs.). — ದೂಳಿಕೇಳಿ. = ದೂಳಾಟ. (Rśv. 11, 77). — ದೂಳಿಗೋಟೆ. -ಕೋಟೆ. = ಧೂಳಿಕೋಣ್ಣೆ, q. v. (J. 18, 7; Bh. 1, 7, 64). — ದೂಳಿಪಟ. = ಧೂಳಿಪಟ. — ದೂಳಿಮರ. a fence of wood over a carriage wheel to keep the dust down, a dust-board (My.).

ದೂಳಿಸು dūḷisu. to smear on (V. 42, 21 va.; T. ತುಳುಮ್ಬು; *cf.* ತೊಳಿ 1). 2, to be smeared on (Rām. 1, 7, 13).

ದೂಳು dūḷu. = ದೂಳ್, ದೂಳ. (Tbh. of ಧೂಲಿ). dust; powder; pollen (My.; ರಜ Nn. 69. 111; ರೇಣು 90; ರೇಣು, ಪರಾಗ 113; ರಜಸ್ Si. 409). ಹೂವಿನ ದೂಳು (ಪರಾಗ, ಸುಮನೋರಜ Nr.). ಹುವ್ವಿನೊಳಗಿರುವ ದೂಳು (ಪರಾಗ, etc., ಅಲರ ಪುಡಿ Si. 124). ಗಾಳಿಯಿನ್ದ ದೂಳು ಹಾಱುದರೆ ಕೋಱು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಮ್ಬೀತೇ? — ದೂಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವ ಮೂಱುನಿನ್ದ ಕಡೆ (Prvs.). see ಕೆನ್-. — ದೂಳಕ್ಷರ. -ಅಕ್ಷರ. a letter which a school-boy draws upon the sand-board, etc. in learning to write (My.; Mhr. ಧುಳಾಕ್ಷರ). — ದೂಳಯ. -ಅಯ. N. (Bp. 47, 35). — ದೂಳುಗೆದಱು. -ಕೆದಱು. to fly about like dust (Rām. 6, 10, 26). — ದೂಳುಮುಱಿ. a fence of wood or iron protecting a chariot from collisions, etc. (ರಥಗುಪ್ತಿ, ವರೂಥ Nr.). — ದೂಳುವಡೆ. -ಪಡೆ. to be reduced to powder. ದೂಳುವಡೆದುದು (ಗುಣ್ಡಿತ, ರೂಷಿತ Nr.).

ದೃಕ್ drik. = ದೃಕ್ಕು, (ದೃಗ್), ದೃಗು, ದೃಶ್ q. v. the eye, etc. (ಕಣ್ಣು Nn. 131).

***ದೃಕ್ಕಾಲಿ drik-āli.** pupil of the eye. Cv. 70.

ದೃಕ್ಕು drikku. Tbh. of ದೃಕ್. the eye, etc. (ಕಣ್ಣು Kk. 63; My.).

ದೃಕ್ಪ್ರಭೆ drik-prabhe. lustre of the eye (Cpr. 6, 70).

ದೃಕ್ಶ್ರುತಿ drik-śruti. hearing with the eyes: *a snake.*

ದೃಕ್ಷ drikṣa = ದೃಶ. seeing, looking, etc. see ಸ-.

ದೃಕ್ಸಿದ್ಧಾನ್ತ drik-siddhānta. the science of astronomical observation (My.).

ದೃಗಮ್ಬು drik-ambu. tears (Cpr. 3, 53).

ದೃಗು drigu. Tbh. of ದೃಕ್. (Bp. 40, 7; J. 16, 4).

ದೃಗುಜಲ drigu-jala. eye-water: tears (Bp. 18, 53; Sk. ದೃಗ್ಜಲ).

ದೃಗುಮಧ್ಯ drigu-madhya. the pupil of the eye (ತಾರ, ಕಣ್ಣಿನ ಮಧ್ಯ Nn. 40).

ದೃಗುಶಿಖಿ drigu-śikhi. fire of the eye (Bp. 17, 19).

ದೃಗ್ಗಣಿತ driś-gaṇita. calculations founded on observations on the heavenly bodies (My.).

ದೃಗ್ಹಸನ drig-g-hasana. laughter or a smile of the eye (Bp. 38, 1).

ದೃಗ್ದೃಶ್ಯ drik-driśya. visible unto the eye (Abhā. 3, 18).

ದೃಗ್ರುಜ್ drik-ruj. *disease of the eye.*

ದೃಢ driḍha. = ದಿಡ, ದುಡ. *fixed, fastened; firm, hard, strong, solid, massive; compact;* not giving way; tenacious. 2, *confirmed, established; certain; reliable.* 3, *strong, powerful; able.* 4, truth; strength (ಸತ್ವ Nn. 112). 5, *much, excessive,* severe, mighty, important. — ದೃಢಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to become firm (My.; B. 5, 207).

ದೃಢಚಿತ್ತ driḍha-citta. having a firm mind, firm of resolve or purpose (ಸಂಶಿತ, ಸುನಿಶ್ಚಿತ Mr. 252; see ದೃಢಬ್ರತ); a firm, or strong, will.

ದೃಢದಂಶಕ driḍha-daṁśaka. a shark. (R.).

ದೃಢಪೀಡನ driḍha-pīḍana. pressing firmly. see ಅವುಂಕು.

ದೃಢಬುದ್ಧಿ driḍha-buddhi. a firm, or strong, mind (My.). ದೃಢಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವ ಕಡುಮೂರ್ಖ (Prv.).

ದೃಢಬ್ರತ driḍha-brata. ದೃಢವ್ರತ. having firm vows: strictly observing religious vows or obligations; having a firm resolution; firm, persistent, persevering (ಸಂಶಿತ, ಸುನಿಶ್ಚಿತ Hlā.).

ದೃಢಮನಸ್ಸು driḍha-manassu. a firm, or strong, mind (My.).

ದೃಢಮುಷ್ಟಿ driḍha-muṣṭi. a strong fist; having a firmly closed or hard fist; one whose hand is difficult to be opend; one who does not open his hand, miserly, niggardly. (R.).

ದೃಢಸನ್ಧಾನ driḍha-sandhāna. uniting or joining firmly, see ಮಡು.

ದೃಢಸನ್ಧಿ driḍha-sandhi. *firmly united; strong-knit.*

ದೃಢಾಂಗ driḍha-aṅga. firm-bodied, stalwart (My.; also ದೃಢಾಂಗಿ).

ದೃಢಾಯತಿಕೆ driḍha-āyatike. excessive grandeur (Bh. 1, 7, 2).

ದೃಢಾಯ್ಲ driḍha-āyla. a strong, powerful man (Bh. 2, 2, 108).

ದೃಢೀಕರಣ driḍhī-karaṇa. making strong or firm; fixing firmly; corroboration, confirmation. see ಬಲಿ.

ದೃಢೀಕೃತ driḍhī-krita. made fast, firm or strong (Cpr. 2, 85; 4, 28 va.).

ದೃಣಿ driṇi. Tbh. of ದ್ರುಣಿ. a centipede. (ಕಿವಿ ಹೊಗುವ ಹಾವು Si. 485).

ದೃತ drita. burst asunder. 2, afraid, frightened.

ದೃತಿ driti. = ತಿತ್ತಿ, ತಿದಿ. *a leather bag for holding liquids.* 2, *a pair of bellows, a bellows* (ಚರ್ಮಪ್ರಸೇವಕ, ತಿದಿ Mr. 453). 3, = ದ್ರಾವಕ No. 2 (My.; see ಲೋಹ-).

ದೃಪದ dripada. Tbh. of ದ್ರುಪದ. the king of the Pāñcālas. G.; My.).

ದೃಪದನನ್ದನೆ dripada-nandane. Draupadī (J. 11, 35).

ದೃಪ್ಯತ್ dripyat. being proud or arrogant (Cpr. 10, 58).

ದೃಬ್ಧ dribdha. 1. *strung, tied, connected.*

ದೃಬ್ಧ dribdha. 2. afraid, frightened.

ದೃಶ್ driś. = ದೃಕ್, ದೃಕ್ಕು, ದೃಗು. seeing, viewing; seeing with the mind, discerning. 2, *a person who sees or knows.* 4, *the eye.* 5, looking like. see ಸ–.

ದೃಶ drisa. seeing; looking. see ಸ–.

ದೃಶ್ಯ drisya. to be seen, visible; to be looked at; pleasing, beautiful. see ದೃಗ್–. — ದೃಶ್ಯ ಮಾಡು. to make visible, to show (My.).

ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯ drisya-adrisya. visible and invisible. (My.).

ದೃಷದ್ drisad. ದೃಷತ್. *a stone* (ವಿಸ್ತರ, ಕಲ್ಲು Nn. 140).

ದೃಷದ drisada. = ದೃಷದ್.

ದೃಷದಾಶನ drisada-aśana. stone-eating: a dove (ಪಾರಿವ Mr. 174. *cf.* ಕಲ್ಲುಣಿಸು).

ದೃಷ್ಟ drista. seen, beheld, observed; visible, apparent; appearing, manifested; learned, known; experienced, endured; determined, decided. see Bp. 39, 61; 48, 33; ವಾಗ್–. 2, *an obvious danger or calamity.* 3, ಮುಷ್ಟ q. v. (Mr. 358, one MS. ಮುಸ್ತ).

ದೃಷ್ಟತ್ವ dristatva. the state of having been looked at or examined. (Cpr. 7, 87 va.).

ದೃಷ್ಟಪ್ರತ್ಯಯ drista-pratyaya. having confidence manifested. see Bp. 34, 19; 39, 65. 66; 50, 50; 51, 52; 52, 32; 58, 13.

ದೃಷ್ಟರಜಸ್ drista-rajas. *a girl arrived at puberty.*

ದೃಷ್ಟಾನ್ತ drista-anta. = ದಿಷ್ಟಾನ್ತ 2. the end or aim of what is seen, or of what is in view: *an example, an illustration.* 2, *a śāstra; science.* 3, death, dying. see Kāvy. III, 3, B, 61. 99 seq.; Bp. 51, 56.

ದೃಷ್ಟಾನ್ತಾಲಂಕಾರ dristānta-alankāra. a figure of speech. Kr. 3, 154.

ದೃಷ್ಟಿ dristi. = ದಿಟ್ಟಿ, ದಿಷ್ಟಿ 2. seeing, viewing. 2, the faculty of seeing, *sight.* 3, *the sight of the eye, look.* 4, *the eye* (ಕಣ್ Ct. II, 100). 5, *intellect, wisdom, knowledge.* 6, consideration, regard. 7, aspect of the stars. see Mr. s. ಕೋಪು; Kāvy. III, 3, B, 103; B. 5, 288. 8, N. of a minister (Rām. 1, 16, 12). — ದೃಷ್ಟಿ ಇಡು. to look at, to inspect, to look after; to aim at (My.). — ಕೆಲವರು ಆಳುಗಳ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ (B. 5, 293). — ದೃಷ್ಟಿ ಕೊಡು. to pay attention to, etc. ಸಪ್ಪುಳದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿ ಕೊಡದೆ (B. 5, 295). — ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳು. to come in sight, to appear (B. 4, 67; 5, 184; My.). — ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹರಿ. = ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳು. (B. 4, 65). [— ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ. = ಕಣ್ಣಾರೆ. to the full of one's eye. ಕಟ್ಟೆದಿರಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತನ ಕಣ್ಣು, ದೃಷ್ಟಿಯಾರೆ ಶರಣೆನ್ನೊಡೆ Bv. 140].

ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ dristi-gōcara. the range or compass of the sight. 2, within the range of sight, in sight, visible, observable, appearing (My.; B. 4, 129. 171; Bp. 53, 15).

ದೃಷ್ಟಿದೋಷ dristi-dōsa. a blast from an evil eye (ಕಣ್ಣಂಜಲ್ Kk. 54; Śm. 63; My.). [2, a defect in eye sight].

ದೃಷ್ಟಿವಿಕ್ಷೇಪ dristi-viksēpa. casting the eye obliquely: *an oblique look, a side glance, leer.*

ದೃಷ್ಟಿವಿಷ dristi-visa. = ದಿಟ್ಟಿಬಿಸ, ದಿಟ್ಟಿವಿಸ. having poison in the eyes: a snake. 2, an evil eye.

ದೃಷ್ಟಿಸು dristisu. = ದಿಟ್ಟಿಸು. to see, to look at, etc. (Bp. 3, 70; 53, 70; 60, 14; My.).

–ದೆ de. = –ದ 2, etc. an auxiliary syllable. see Śmd. 131. 132.

ದೆಕಾರ de-kāra. the syllable ದೆ (see Śmd. 54).

ದೆಖ್ಖಾ dekhkhā. (Mhr. ದೇಖಾವ. seeing; sight, view, prospect). –ದೆಖ್ಖಾದೆಖ್ಖಿ. (Śmd. 23, o. r. ದಖ್ಖಾದಖ್ಖಿ). emulation, vieing with (Grj. 6, 75 va.; Bh. 8, 21, 23; Mhr. ದೇಖೋದೇಖೀ).

ದೆಖ್ಖಾಣ dekhkhāna. = ದೆಖ್ಖಾಳ. (Śmd. 23).

ದೆಖ್ಖಾಯೆ dekhkhāye. showiness, pompousness (Bh. 7, 18, 27; Mhr. ದೇಖಾವು, showy, gaudy).

ದೆಖ್ಖಾಳ dekhkhāla. = ದೆಖ್ಖಾಣ. greatness, grandeur, pomp (ಪೆಚ್ಚುಗೆ Bhn. 65; Grj. 2, 106 va.; Rām. 4, 3, 12; Bh. 1, 10, 9; Mhr. ದೇಖಣಾ, sightly, comely; ದೇಖಣಾವು, showy, gaudy).

ದೆಖ್ಖಾಳತನ dekhkhālatana. = ದೆಖ್ಖಾಳ. (Bh. 7, 6, 37).

ದೆಗ್– deg. — ದೆಗ್ಗರಳೆ. –ಇರಳೆ. (*i. e.* ಹಿರಳೆ). a large hirale (My).

ದೆಂಗು dengu. sexual union (Te.; My.).

ದೆಬ್ಬೆ debbe. = ದಬ್ಬೆ, etc. a split of a bamboo. (My.).

ದೆಬ್ಬೆ debbe. = ದಬ್ಬೆ 1. a blow, a stroke. (My.; Te.). ದೆಬ್ಬೇ ಕೊಟ್ಟು, ಬೊಬ್ಬೇ ಕೊಣ್ಡ (Prv.).

ದೆವಸ devasa. Tbh. of ದಿವಸ. a day. [Pb. 5, 40; Ap. 4, 5 va.]; (Śmd. 357; ಪಗಲ್, ದಿವಸ Śm. 18; Cpr. 2, 21 va.; 3, 28 va.).

ದೆವ್ವ devva. = ತ್ಯೆಯ, ದೆವ್ವು, ದ್ಯೆಯ. Tbh. of ದೈವ. a demon, an evil spirit (My.; Mhr. ದೇವ, a demon; Te. ದಯ್ಯ, ದೇಯ). — ದೆವ್ವಚೇಷ್ಟೆ. the grimaces of one who is possessed (My.). — ದೆವ್ವತಿಣ್ಡಿ. a glutton (My.). — ದೆವ್ವದುಮ್ಬೆ. a herb with scarlet flowers, Leonotis nenetaefolia Br. (Z.; My.). — ದೆವ್ವ ಬಡಿ. a demon to strike (or to possess) a person so that he is not likely to survive; a demon to kill (My.). — ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸು. to dispossess by mantras, to exorcise (My.). — ದೆವ್ವಸೋಕು. the touch of an evil spirit (My.). — ದೆವ್ವಹಿಡಿ. a demon to possess a person (but first not to kill him, My.). ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? (Prv.).

ದೆವ್ವು devvu. = ದೆವ್ವ. (S. Mhr.).

ದೆಸಿ desi. (or most probably) **ದೇಸಿ.** = ದೇಸಿ. beauty, fitness, niceness, comeliness, finish, etc. (ಗಾಡಿ, ನಿಱತೆ, ಸೊಬಗು Ss.; ನಿಱತೆ, ಗಾಡಿ, ಸೊಬಗು, ಸುಭಗತೆ Kk. 54; *cf.* the terms s. ಕೆಯ್ 4, ಚನ್ 2).

ದೆಸೆ dese. 1. Tbh. of ದಶೆ. state or condition of life. (My.; Te.; B. 5, 6). ದೆಸೆಯಿಲ್ಲದವ ಮುಸಿಗಿನ್ತ ಕಡೆ (Prv.). see ದುರ್ದೆಸೆ.

ದೆಸೆ dese. 2. = ದಸೆ 2. Tbh. of ದಿಶೆ. direction, etc. (Śmd. 357; ದಿಶ್ Hlā.; ದಿಕ್ಕು Nn. 162, Mr. 57; ದಿಕ್ಕು, ಗೋಣ್ಟು, ದಿಶೆ Kk. 16, Śm. 13; My.; Te.). [ಬಾಷ್ಪಾವಿದರದೞ ದೆಸೆಯನುೞಗೀ ತೆಱದಿಂ Kr. 1, 100; Pb. 1, 132; Ap. 14, 23]. ದೆಸೆಗಳಿರ! (Śmd. 153). ಪಡುವ ದೆಸೆಗೊಡೆಯ (Śm. 13). ದೆಸೆಗಳೊಡೆಯರು (Bp. 2, 14). ಆವ ದೆಸೆ ಗಯ್ದಿದರವರು? (50, 6). ಅವನ ದೆಸೆಯಿಂದ (on account of him) ಬಹಳ ಚಿನ್ತೆ ಮಾಡುವರು (B. 4, 142; My.). see Si. 68. 193. 202. 267. 316. 337. 397. 410; Prv. s. ಶಾನಭೋಗ. — ದೆಸೆಗಿಡು. –ಕಿಡು. = ದೆಸೆಗೆಡು. (Abh. P. 9, 63; 15, 78; Grj. 6, 50). — ದೆಸೆಗೆಡಿಸು. –ಕೆಡಿಸು. to cause to lose the direction, etc. (J. 16, 37. 45). — ದೆಸೆಗೆಡು. –ಕೆಡು. = ದಿಕ್ಕುಗೆಡು. direction, refuge, etc. to be destroyed or lost (Bp. 21, 16). ದೆಸೆಗೆಟ್ಟವಂ (ನಷ್ಟ, ಗೃಹೀತದೃಶ್,

etc. Hlā.; ದಿಗ್ಬಯ q. v., ದ್ಯುತ, ನಷ್ಟ, ವಿನಾಶನ, ಗೃಹೀತ Mr. 300). — ದೆಸೆಗೆಳದಿ. -ಕೆಳದಿ. = ದೆಸೆವೆಣ್. (Cpr. 2, 89). [— ದೆಸೆದಪ್ಪು. -ತಪ್ಪು. to lose direction. ಯೂಥಪತಿ ಕೆಡೆಯೆ ದೆಸೆದಪ್ಪಿದ ವನ ಕರಿಕರೇಣುಗಳುಮಂ Pb. 14, 4 va.]. — ದೆಸೆ ದಿಕ್ಕು. rep. (Bp. 32, 62). — ದೆಸೆದೀವು. -ತೀವು. to fill the quarters of the compass (Rśv. 11, 19). — ದೆಸೆ ದೆಸೆ. rep. (Bp. 3, 33; 12, 37. 48; 28, 6; 32, 27; 56, 34; J. 16, 41; 18, 40). — ದೆಸೆಬಲಿ. = ದೆಸೆವಲಿ. Tbh. of ದಿಶಾಬಲಿ. (Śmd. 376). — ದೆಸೆ ಬಿದ್ದಂ. a man who is ordered (to do something, Abh. P. 4, 28). *cf.* Cpr. 10, 89. — ದೆಸೆವಲಿ. -ಬಲಿ. = ದಿಗ್ಬಲಿ q. v., ದೆಸೆಬಲಿ. (Abh. P. 11, 5). — ದೆಸೆವಲಿಗುಡು. -ಕುಡು. to offer a desebali (Abh. P. 13, 96; 14, 62). — ದೆಸೆವಲಿಗೆಯ್. -ಕೆಯ್. to make a desebali : to kill (Cpr. 9, 102 va.). — ದೆಸೆವೆಣ್. -ಪೆಣ್. a point of the compass considered as a woman (Cpr. 8, 4; Abh. P. 10, 156; Rśv. 5, 32).

ದೆಸೆಗಾಱ dese-gāṟa. a fortunate man (My.).

ದೇ- dē. 1. Tbh. of ದೇವ. (T.). see ದೇಗುಲ, ದೇಸಿಂಗ.

ದೇ- dē. 2. Tbh. of ದೇಶ. see ದೇಸಾಕೆ.

ದೇಖೀಲು dēkhīlu. of or belonging to, together with (My.; Br., H.).

ದೇಗಲ dēgala. = ದೇಗುಲ. (Bp. 4, 57; 9, 6; 14, 6; 16, 15; 26, 38; 43, 45; 49, 11. 12; 56, 38; My.).

ದೇಗುಲ dēgula. Tbh. of ದೇವಕುಲ (Śmd. 382). a temple (ಆಯತ Hlā.; My.; Mhr. ದೇಊಳ; J. 17, 40; B. 3, 80); [Pb. 8, 95; Bv. 222]. ಪಡುವ ದೇಗುಲದೆಡೆಯಾವುದು? (Śmd. 125).

ದೇಗುಲಿಗ dēgula-iga. an attendant on an idol. (Śmd. 233). *cf.* ದೇವಲ, ದೇವಲಕ.

ದೇಟು dēṭu. = ದೇಣ್ಟು. a stem (ಕಲಮ್ಬು, ಕಾವು, ತುಮ್ಬು, ವೃನ್ತ G.; Mhr. ದೇಟ, ದೇಣ್ಟ).

ದೇಡ dēḍa. = ದೀಡ. one and a half (S. Mhr.).

ದೇಣ dēṇa. ದೇಣಾ. ದೇಣಿ (in ಲೇಣಾ-). money due, a debt (My.; H.; Mhr. ದೇಣೇಂ); a thing to be given (Mhr.). — ದೇಣಾ ಲೇಣ. paying and receiving, lending and borrowing, mercantile transactions (My.; Mhr. ದೇಣೇಂಘೇಣೇಂ).

ದೇಣೆ dēṇe. = ದೇಣ. (My.).

ದೇಣೆದಾರ dēṇe-dāra. a debtor (My.; H.).

ದೇಣ್ಟು dēṇṭu. = ದೇಟು. a stem. (B. 4, 54. 70; ಕಡಮ್ಬು, ಪ್ರಸವ ಬನ್ಧನ G.).

ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ dēdīpyamāna. brilliant, splendid (Cpr. 2, 46; 3, 97 va.; 4, 75 va.).

ದೇಮಿ dēmi. = ದ್ಯಾಮಿ. a goddess. Tbh. of ದೇವಿ 1. — ದೇಮವ್ವ. -ಅವ್ವ. Durgā (C.).

ದೇಯ dēya. to be given or presented, etc.; a gift, an oblation. see ಆ-, ಪಥಿ-.

ದೇವ dēva. = ದೇ 1-, ದ್ಯಾವ. (shining, being bright); divine, celestial; a deity, a god. 2, *a king, a prince.* 3, *a title of honour added to names;* his majesty, his honour. ದೇವರ್, your honour [ದೇವರ ಬಾಹುಬಳಮುಜೀಯುಮುಮುಸಹಾಯುಮುಮುಪ್ಪುದಾದೊಡಂ Pb. 13, 51 va.]; (Cpr. 5, 135 va.). 4, Indra; Śiva. 5, sign for a long syllable (Ch.). 6, a certain metrical foot (Ch.). 7, a fool, a dolt. Pl. ದೇವರ್, ದೇವರು (Bp. 60, 29); ದೇವರ್ಕಳ್ (Hlā. I, 115); ದೇವಗಳ್ (Bp. 31, 25; 32, 10; 33, 19; 36, 9; 37, 61). the plural honorific is used also with regard to men, but especially with regard to a deity or an idol, the verb appearing in the singular (B. 4, 144. 178; 5, 132; My.), or in the neuter (My.). ದೇವರೊಳ್ ನಿರ್ದೋಷಿಯಾಪ್ತಂ (Śmd. 163). ದೇವರ ಗಣ್ಟು ಹೋದರೆ ಪೂಜಾರೀ ಸಣ್ಟು ಹೋಯಿತು. — ದೇವರ ಕಡೆಗೆ ಕೆಯ್, ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್! — ದೇವರ ಮುನ್ದೆ ಕಾಯಿ, ಜವಳೀ ಮುನ್ದೆ ಹಣ. — ದೇವರನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಹಱಿದು ಬಿತ್ತು. — ದೇವರ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಕಂಚಿನ ಬೆಲೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. — ದೇವರು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿ ಬಿಡ (Prvs.). ಆ ದೇವ ಈ ದೇವ ಮಾದೇವನೆನಬೇಡ; ಆ ದೇವರ ದೇವ ಭುವನಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾದಪನೆ ದೇವ (Sp.). —.ದೇವಗಣಗಿಲು. -ಕಣಗಿಲು. a white sort of oleander (My.). — ದೇವಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. N. (Bp. 54, 71). see ಅಂಕ-, ಅಯ್ಚ-, ಕೇತಿ-, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕ-, ಪರಿಣಾಮಿ-, ಬಂಕಿ-, ಬಲಹರಿ-, ಬೊಮ್ಮ-, ಭೋಗಿ-, ಮೌಳಿ-, ರುದ್ರ-, ಲಕ್ಕಿ-, ಸುಂಕಿ-. — ದೇವರ ದಾಸಿ. N. (Bp. 9, 38; 51, 36. 42. 62; 58, 4). — ದೇವರಸ. -ಅರಸ. N. (Bp. 58, 2. 11). — ದೇವರು ದಿಣ್ಡರು. dupl. (My.).

ದೇವಕಣಿಶ dēva-kaṇiśa. N. of a plant (ಪಚ್ಚೆ Mr. 132).

ದೇವಕಾಂಚನ dēva-kāñcana. the tree Bauhinia purpurea. (R.).

ದೇವಕಾರ್ಯ dēva-kārya. worship of the household gods (My.); any act of worship; any religious rite (Bp. 44, 72).

ದೇವಕಿ dēvaki. *Dēvaki, the wife of Vasudēva and mother of Kṛiṣṇa* (Mr. 20; J. 6, 44. 48).

ದೇವಕೀತನಯ dēvakī-tanaya. Kṛiṣṇa (ಬಾಲಕ Mr. 525).

ದೇವಕೀನನ್ದನ dēvakī-nandana. *Kṛiṣṇa.*

ದೇವಕುಲ dēva-kula. = ದೇಗಲ, ದೇಗುಲ. a Vidyādhara (ಬಿಜ್ಜೋದರ Kk. 10 *b*). 2, an Apsaras (ಅಚ್ಚರ 10 *b*). 3, a temple.

ದೇವಕುಸುಮ dēva-kusuma. *cloves* (ತ್ರಿಸನ್ಧಿ Mr. 132; ಲವಂಗ, ಲವಿ, ತೀಬು 143).

ದೇವಖಾತ dēva-khāta. dug by the gods; *hollow by nature.* 2, *a natural pond.*

ದೇವಖಾತಕ dēva-khātaka. *a natural pond.*

ದೇವಗಂಗೆ dēva-gaṅge. the celestial Ganges (My.).

ದೇವಗಣ dēva-gaṇa. a troop or class of gods. 2, a class of nakṣatras (My.).

ದೇವಗಣನಾಥ dēvagaṇa-nātha. Indra. 2, a N. (Bp. 9, 42).

ದೇವಗತಿ dēva-gati. the state of the gods; svarga (Abh. P. 6, 35 va.; 16, 39 va.).

ದೇವಗೇಹ dēva-gēha. a temple (ಕೇದಾರ, o. r. ಶಿವಾಲಯ Nn. 38).

ದೇವಗ್ರಾಮ dēva-grāma. = ದೇವಪುರ No. 1. N. of a place. (J. 18, 64).

ದೇವಚಿಕಿತ್ಸಕ dēva-cikitsaka. a physician of the gods. ದೇವ ಚಿಕಿತ್ಸಕಂಗಳ್, *the two Aśvins.*

ದೇವಚ್ಛನ್ದ dēva-c-chanda. *a necklace of pearls consisting of a hundred strings* (ನೂಱು ಸರಮುತ್ತು Mr. 338).

ದೇವಜಗ್ಧಕ dēva-jagdhaka. *a kind of fragrant grass* (= ಕತ್ತೃಣ).

ದೇವಡಿ dēvaḍi. = ದೇಹಲಿ. a porch or vestibule; the threshold; a raised terrace in front of the door (Mhr. ದೇವಡೀ, ದೇಹುಡೀ; ಪ್ರಘಣ G.; Br.); a house (My.).

ದೇವಡಿಗ dēva-aḍiga. (Śmd. 239). an attendant upon an idol; a caste.

***ದೇವಡಿತಿ dēva-aḍiti.** a female attendant upon gods. ಸಗ್ಗಂಗಳೊಳಿರ್ಪ ದೇವಡಿತಿ ತೊಱ್ತುರೊಳ್ Pb. 10, 45. (*cf.* T. ತೇವಡಿಚ್ಚಿ).

ದೇವತನ dēvatana. = ದೇವತ್ವ. the state of a deity. (J. 6, 54).

ದೇವತರು dēva-taru. the divine tree: the holy fig tree. 2, *a celestial tree; the tree of plenty,* a general name for the five trees mandāra, pārijātaka, santāna, kalpavṛikṣa and haricandana.

ದೇವತಾಂಶ dēvata-aṁśa. a part of the deity; divine (B. 4, 167; My.).

ದೇವತಾಉತ್ತಾರ dēvatā-uttāra. = ದೇವದಾಯ. (My.).

ದೇವತಾಕಾರ್ಯ dēvatā-kārya. = ದೇವಕಾರ್ಯ. any religious rite, etc. (My.).

ದೇವತಾಡ dēva-tāḍa. = ದೇವತಾಲ, ದೇವತಾಳ, ದೇವತಾಳೆ, ದೇವದಾಳಿ. *a kind of grass, Lipeocercis serrata* Trin. (= ಖರೆ, ಗರಿ, ಜೀಮೂತ). 2, the climbing herb Luffa acutangula Roxb. or L. foetida Cav.

ದೇವತಾಮೂಢ dēvatā-mūḍha. folly with regard to deities (Śāstrasāra in W. v. 1259).

ದೇವತಾಯನ dēvatā-āyana. *a temple.*

ದೇವತಾರ್ಚನೆ dēvatā-arcane. worship of the gods (Bp. 24, 28). see Nr. s. ಕಪ್ಪಡಿಗ.

ದೇವತಾಲ dēva-tāla. = ದೇವತಾಡ. (see Nr. s. ದೇವದಾಳಿ).

ದೇವತಾವಿನಿಯೋಗ dēvatā-viniyōga. application (of money, land, etc.) to the benefit of idols (My.).

ದೇವತಾಳೆ dēva-tāḷe. = ದೇವತಾಲ. (ದೇವತಾಡ, ಜೀಮೂತ, etc. Si. 138).

ದೇವತೆ dēvate. ದೇವತಾ. the state or nature of a deity, divine dignity or power, divinity. 2, *a deity, a god* (Bp. 23, 17).

ದೇವತ್ವ dēvatva. = ದೇವತೆ No. 1. (My.).

ದೇವದಣ್ಡಿ dēva-daṇḍi. — ದೇವದಣ್ಡಿಯ ಕಾಯಿದೇವ. N. (Bp. 58, 10).

ದೇವದತ್ತ dēva-datta. god-given. 2, N. of the conch-shell of Arjuna (J. 13, 2. 8). 3, one of the vital airs, that which is exhaled in yawning (Sk.; ಮೇಲು ಕೆಳಗಂ ನೋಡುವುದು Mr. 52). 4, (when used in grammatical examples =) any one, a certain man, etc. 5, N. (B. 3, 33; My.).

ದೇವದನ್ತಿ dēva-danti. a shrubby creeper, the Indian jalap, Ipomaea turpethum R. Br. (St. & Pl.).

ದೇವದಾಯ dēva-dāya. lands allotted free of rent for the support of pagodas (Br.; My.).

ದೇವದಾರ dēva-dāra. Tbh. of ದೇವದಾರು. (G. 263. 386; My.).

ದೇವದಾರು dēva-dāru. *a species of pine, Pinus deodora* Roxb. 2, the red cedar, Erythroxylon monogynum Roxb. (St. & Pl.). see ಚೊಪ್ಪಟೆ.

ದೇವದಾಸ dēva-dāsa. a servant of a god or of the gods; N. (My.).

ದೇವದಾಸಿ dēva-dāsi. a courtezan, especially one employed as a dancer, etc. in a temple (My.).

ದೇವದಾಳಿ dēva-tāḷi. a kind of tree. ದೇವದಾಳೀ ವೃಕ್ಷ (ವೇಣಿ, ಗರಾಗರಿ, ದೇವತಾಳ, etc.), ದೇವದಾಳೀ ಕಾಯಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ (Si. 138). 2, = ದೇವತಾಡ (ದೇವತಾಲ, ಜೀಮೂತ, etc. Nr.; ತಾಡಕ Mr. 133). 3, a kind of cucurbitaceus plant (Sk.).

ದೇವದುನ್ದುಭಿ dēva-dundubhi. a divine or celestial drum. (J. 31, 74; 33, 45).

ದೇವದೂತ dēva-dūta. a messenger of the gods, an angel. (My.).

ದೇವದೇವ dēva-dēva. the god of the gods; the chief of the gods: Śiva (Bp. 1, 60; 38, 72; 44 sum.; 44, 6; 58, 47; J. 15, 23).

ದೇವದೇವೇಶ dēvadēva-īśa. the lord among the chiefs of the gods: Śiva (Bp. 60, 7).

ದೇವದ್ರ್ಯಕ್ dēva-dryak. ದೇವದ್ರ್ಯಂಚ್. turned towards the gods: *adoring the gods.*

ದೇವನ dēvana. 1. going, motion. 2, emulation, desire to excel or overcome. 3, affair, business, profession. 4, *sport, play.* 5, *a die, dice for gambling.* 6, gaming, gambling. see ಗಮಿಸು ವಿಕೆ and ವ್ಯವಹರಿಸುವಿಕೆ.

ದೇವನ dēvana. 2. lamentation, wailing, grief, sorrow. see ಪರಿ-.

ದೇವನಗರಿ dēva-nagari. = ದೇವಪುರ 1. (J. 19, 55).

ದೇವನಗರೀಶ dēvanagarī-īśa. N. of an idol of Kṛiṣṇa (J. 32, 57).

ದೇವನದಿ dēva-nadi. the Ganges (Mr. 413).

ದೇವನಾಗರಿ dēva-nāgari. the divine city writing: the character in which Saṁskṛita is usually written. (My.).

ದೇವನಾಮ್ಪಟ್ಣ dēvanām-paṭṇa. the fort of St. David's on the Coromandel coast (My.).

ದೇವನಾಳ dēva-nāḷa. ದೇವನಾಲ. = ದೇವಲಾಲಿ. a kind of reed, Arundo bengalensis (ನಡ, ಧಮನ, ಪೋಟಗಲ Nr.; Si. 163). ದೇವ ನಾಳಂ ಪಿರಿದಾಗಿರ್ಪ ಭೂಮಿ (ನಡ್ವಲ್, ನಡ್ವಲ Nr.; Mhr. ದೇವನಳ, the reed Arundo tibialis).

ದೇವಪತ್ರ dēva-patra. N. of a plant (ಗಾನ್ಧಾರಿ, ಪಂಚಪತ್ರೆ, etc. Mr. 132, o. r. ಮುಂಚಪತ್ರೆ).

ದೇವಪುರ dēva-pura. N. of a place in Mysore (J. 1, 1; now ದೇವನೂರು). 2, the residence of Indra.

ದೇವಪೂಜೆ dēva-pūje. worship of the gods or of an idol (ಅರ್ಚನ Ct. I, 24).

ದೇವಪ್ರಯಾಗ dēva-prayāga. N. of a sacred bathing place. (R.).

ದೇವಭೂಮಿ dēva-bhūmi. the Gaṅgā of the sky (Sk.). 2, heaven (My.); holy ground, places where are sacred rivers, mighty idols, etc. (Mhr.). *cf.* ಭೋಗಭೂಮಿ.

ದೇವಭೂಮಿಜ dēvabhūmi-ja. an ārya (ಭೂತ, ಆರ್ಯ Nn. 78).

ದೇವಭೂಯ dēva-bhūya. *identification with a deity,* inferior deification.

ದೇವಮಣಿ dēva-maṇi. a divine jewel; the śrīvatsa mark. 2, a twist of hair (like the śrīvatsa) on a horse's neck (ಕುದುರೆಯ ನಡುಗೊರಲ ಸುಳಿ Mr. 281; see ಶ್ರೀವತ್ಸಕ).

ದೇವಮನ್ದಿರ dēva-mandira. = ದೇವಾಲಯ. temple. (My.).

ದೇವಮಾತೃಕ dēva-mātṛika. *fostered or watered by Indra or by rain,* as corn, land, etc.

ದೇವಮಾದಳ dēva-mādaḷa. a large kind of citron (My.).

ದೇವಮಾನ್ಯ dēva-mānya. = ದೇವದಾಯ. lands allotted free of rent for the support of pagodas. (My.).

ದೇವಮಾನುಷ dēva-mānuṣa. = ದೇವಮಾನಸ. a divine man; a simple, harmless fellow.

ದೇವಮಾರ್ಗ dēva-mārga. the way of the gods; the sky, the ether (My.). 2, the anus or penis.

ದೇವಯಜ್ಞ dēva-yajña. a sacrifice to the superior gods by oblations to fire. 2, the hōma sacrifice. (My.).

ದೇವಯಾನ dēva-yāna. the car or vehicle of a god. (My.).

ದೇವಯಾನಿ dēva-yāni. N. of the wife of Yayāti. (Bhāgavata 9, 20, 25. 27).

ದೇವಯುಗ dēva-yuga. *an age or period of the gods comprising the four ages of mankind.*

ದೇವಯೋನಿ dēva-yōni. *a being of divine origin,* viz. a kinnara, gandharva, apsara, vidyādhara, niśācara, piśāca, guhyaka, siddha, nabhaścara, yakṣa and bhūta (Mr. 56; ಭೂತ 494).

ದೇವರ dēvara. = ದೇವೃ. *a husband's brother,* especially his younger brother.

ದೇವರಥ dēva-ratha. *a car for carrying the images of the gods in a procession;* the car or vehicle of a deity (ಪುಷ್ಪಕ, ಸುರರ ರಥ Mr. 285).

ದೇವರಮ್ಯ dēva-ramya. N. of a vṛitta (Ch.).

ದೇವರಾಜ dēva-rāja. a divine ruler; king of the gods: Indra. 2, N. (My.).

ದೇವರಾಜೇನ್ದ್ರ dēvarāja-indra. the chief of divine rulers. 2, N. (Rāghc. 1, 42).

ದೇವರ್ಷಿ dēva-ṛiṣi. a ṛiṣi or saint of the celestial class, as Nārada, Atri, etc. (My.). see ಅಮರಮುನಿ, ರವಕಾಯ.

ದೇವಲ dēvala. *an attendant upon an idol;* a Brāhmaṇa who subsists upon idol-offerings, etc. 2, N.

ದೇವಲಕ dēvalaka. = ದೇವಲ. (Bp. 16, 13).

ದೇವಲಾಮ್ಬಿಕೆ dēvala-ambike. N. (Bp. 57, 7).

ದೇವಲಾಲಿ dēva-lāli. = ದೇವನಾಳ. ದೇವನಾಳ. a kind of reed, etc. (ನಡ, etc.); ದೇವಲಾಲೀ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಗೂ ಹೆಸರು (Si. 163); N. of a place.

ದೇವಲಿಪಿ dēva-lipi. a divine writing (Bp. 5, 60).

ದೇವಲೋಕ dēva-lōka. heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 115). ನಾಯಿ ಬೊಗಳಿದರೆ ದೇವಲೋಕ ಹಾಜೀ? — ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಭೂಲೋಕ ತಪ್ಪದು (Prvs.).

ದೇವವರ್ಧಕಿ dēva-vardhaki. *Tvaṣṭri, the carpenter of the gods.*

ದೇವವಲ್ಲಭ dēva-vallabha. *the tree Rottleria tinctoria* Roxb.

ದೇವವಸ್ತ್ರ dēva-vastra. = ದೇವಾಂಗ. a divine garment (Bp. 61, 22).

ದೇವವಾನಸ dēvavānasa. a divine man. Tbh. of ದೇವಮಾನುಷ (Śmd. 380).

ದೇವವೈರಿ dēva-vairi. a rākṣasa (ರಾಕ್ಷಸ, ಪುಣ್ಯಜನ Nn. 95).

ದೇವಸ dēvasa. = ದಿವಸ. a day. (ದಿವಸ Ct. I, 58).

***ದೇವಸಬಳ dēva-sabaḷa.** a standard adopted for coins. ನಿತ್ಯದಾನಕ್ಕೆ ದೇವಸಬಳದ ಪದಿನೆಣ್ಟು ಕೋಟಿ ಪೊನ್ನುಮನಿತ್ತು Pb. 2, 84 va.

ದೇವಸಭೆ dēva-sabhe. *an assembly of the gods.*

ದೇವಸಾಯುಜ್ಯ dēva-sāyujya. absorption into or identification with a deity. (My.).

ದೇವಸ್ತ್ರೀ dēva-strī. the wife of a god; a courtezan of svarga; a celestial nymph, an Apsaras (ರಮ್ಭೆ, ಸುರಸತಿ Nn. 62).

ದೇವಸ್ಥಾನ dēva-sthāna. a temple (My.). see Prv. s. ಮಸ್ತಿ.

ದೇವಸ್ವ dēva-sva. the property of the gods; property applicable to the service of idols (My.).

ದೇವಾಕ್ಷರ dēva-akṣara. certain metrical feet (Ch.).

ದೇವಾಗಾರ dēva-āgāra. = ದೇವಾರ. the dwelling of the gods or of an idol; heaven (ಸ್ವರ್ಗ Nn. 71); a temple.

ದೇವಾಂಗ dēva-aṅga. N. of an emanation from the body of Sadāśiva, said to be the inventor of the art of weaving. (C.). 2, a kind of cloth (ಪಟಭೇದ Mr. 342; V. 42, 21 va.; J. 30, 15), silk cloth (T., S. Mhr.). 3, the penis (My.). ಪ್ರಸ್ತಾವ ನುಡಿಯಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರಬೇಕು; ಪ್ರಸ್ತಾವ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿದರೆ ದೇವಾಂಗದುಸ್ತು (the cover of the privities) ಬಿದ್ದಿತ್ತೆ (Sp.). 4, N. of a merchant (Cpr. 3, 76 va.). — ದೇವಾಂಗದವರು. -ಅವರು. a class of Śaiva weavers (C.; Te. ದೇವಾಂಗಿ).

ದೇವಾಂಗನೆ dēva-aṅgane. = ದೇವಸ್ತ್ರೀ. (My.; Cb. 70. 112).

ದೇವಾಜೀವ dēva-ājīva. *an attendant upon an idol;* a low Brāhmaṇa.

ದೇವಾದ್ರಿ dēva-adri. Mount Mēru (My.).

ದೇವಾಧಿದೇವ dēva-adhidēva. a god over all other gods (My.); an Arhat of the Jainas.

ದೇವಾಧಿಪ dēva-adhipa. the king of the gods: Indra.

ದೇವಾಧಿಪಪುರ dēvādhipa-pura. heaven. 2, a certain metrical foot (Ch.).

ದೇವಾನಾಂಪ್ರಿಯ dēvānām-priya. the beloved of the gods: simple, foolish; a fool. 2, a goat. (R.).

ದೇವಾಪಿ dēva-āpi. the friend of the gods; N. of a ṛiṣi; N. of a king.

ದೇವಾರ dēvāra. Tbh. of ದೇವಾಗಾರ. a temple, etc. (Śmd. 383).

ದೇವಾರಾಧನೆ dēva-ārādhane. worship of the gods or of a god, especially idolatry (My.).

ದೇವಾರಿ dēva-ari. = ದೇವವೈರಿ. a rākṣasa. (My.).

ದೇವಾರ್ಚಕ dēva-arcaka. a worshipper of the gods; a pūjāri (My.).

ದೇವಾರ್ಚನೆ dēva-arcane. the worship of the gods; idolatry. (My.).

ದೇವಾರ್ಯ dēva-ārya. N. (Bp. 1, 14).

ದೇವಾಲಯ dēva-ālaya. the residence of the gods: heaven. 2, a temple (ಆಯತನ Mr. 193; C.; B. 4, 174; Bp. 4, 52; 32, 52; J. 3, 18). 3, a temple of Śiva (ಕೇದಾರ, ದೇವಗೇಹ, o. r. ಶಿವಾಲಯ Nn. 38).

ದೇವಾಶ್ವ dēva-aśva. *the horse of a god;* Indra's horse.

ದೇವಿ dēvi. 1. = ದೇಮಿ, ದ್ಯಾಮಿ. a goddess. 2, Durgā (Bp. 50, 2; My.). 3, *a queen,* chiefly in theatrical language (ನರ್ತನದ ದೇವಿ Mr. 83; Bp. 44, 40); a princess; a lady. 4, the small-pox (My.); vaccinia. 5, *the plant Medicago esculenta* Rottl. Roxb. (Trigonella corniculata Lin.). 6, *the plant Sanseviera roxburghiana* Shult. — ದೇವಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. N. (My.). — ದೇವಿಪಣ್ಡಿತ. a vaccinator (My.).

ದೇವಿ dēvi. 2. = ದೇಣ, etc. giving; a thing to be given. see ಲೇವಾದೇವಿ.

ದೇವಿಕೆ dēvike. *N. of a river.*

ದೇವುಳಿಗ dēva-uḷiga. (Śmd. 237). an attendant upon an idol (My.).

ದೇವೃ dēvṛi. = ದೇವರ. *a husband's brother,* especially his younger brother.

ದೇವೇನ್ದ್ರ dēva-indra. the chief of the gods: Indra (ಇನ್ದ್ರ Nn. 53; ಪುರನ್ದರ, ಇನ್ದ್ರ 57; ಬಿಡೌಜ, ಹರಿ 10; Śmd. 145).

ದೇವೇನ್ದ್ರತ್ವ dēvēndratva. the state or dignity of Indra (Bp. 18, 22).

ದೇವೇನ್ದ್ರಪಟ್ಟ dēvēndra-paṭṭa. the frontlet or tiara of the chief of the gods (Bp. 41, 11).

ದೇವೇಶ dēva-īśa. the chief of the gods: Indra (Bp. 24, 48).

ದೇವೋತ್ತಮ dēva-uttama. N. of the author of the Nānārtharatnākara (Nn. 3).

ದೇಶ dēśa. = ದೇ 2-, ದೇಸ. pointing out, showing; teaching; see ಅನು-, ಉಪ-, ನಿ-. 2, any place or spot shown or pointed out; *a place, a spot; a side, a part, a department; a country, a district* (ನಾಡು Nn. 50). — ದೇಶದಪೇಟೆ. a section or fraction of a native town connected with the ಹದಿನೆಣ್ಟು ಪಣದವರು or right hand castes (Mr. E. Rice). *cf.* ನಗರ್ತಪೇಟೆ. — ದೇಶ ದೇಶ. rep. (Bp. 59, 56).

ದೇಶಕಾಲ dēśa-kāla. place and time; the proper place and time. (My.).

ದೇಶಕಾಲವರ್ತಮಾನ dēśakāla-vartamāna. news with regard to place and time (My.).

ದೇಶನ dēśana. pointing out, etc. see ಪ್ರ-.

ದೇಶಪರ್ಯಟನ dēśa-paryaṭana. = ದೇಶಾಟನ. (My.).

ದೇಶಪಾಂಡ್ಯೆ dēśa-pāṇḍye. (-ಪಾಂಡೆ, -ಪಾಂಡ್ಯ). an hereditary officer of a mahāl (Mhr.); a recordkeeper, a registrar, a clerk (Br.; R.); the head revenue-officer of a district (Br.).

ದೇಶಬಾಂಧವ dēśa-bāndhava. a kinsman or friend on account of the (same) country: a countryman (B. 4, 142).

ದೇಶಭಾಷೆ dēśa-bhāṣe. the language of a country. (My.).

ದೇಶಭೇದ dēśa-bhēda. (a variety of country), a certain country (ಮರುತ Nn. 72).

ದೇಶಭ್ರಷ್ಟ dēśa-bhraṣṭa. expelled from a country, expatriated (My.).

ದೇಶಭ್ರಷ್ಟತ್ವ dēśabhraṣṭatva. expatriation (My.).

ದೇಶರೂಪ dēśa-rūpa. *conformity with place, propriety, fitness.*

ದೇಶಶಾಖೆ dēśa-śākhe. = ದೇಸಾಕೆ. a sub-division, etc. of a country.

ದೇಶಸ್ಥ dēśa-stha. resident or existing in a country. 2, a tribe of Brāhmaṇas, immigrated from the north and belonging to the Mādhva or Smārta sects (C.; Mhr.).

ದೇಶಾಚಾರ dēśa-ācāra. the custom and manners of a country (My.).

ದೇಶಾಟನ dēśa-aṭana. journeying; travelling abroad (B. 4, 155; My.).

ದೇಶಾಧಿಪತಿ dēśa-adhipati. = ದೇಶಾಧೀಶ. (My.).

ದೇಶಾಧೀಶ dēśa-adhīśa. the chief or ruler of a country (Mr. 15).

ದೇಶಾಂತರ dēśa-antara. another or foreign country (B. 4, 6. 152. 160). 2, longitude (Sk., Mhr.). — ದೇಶಾಂತರದವರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೊಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಭೋಷ ಹೋಗದೇ? — ದೇಶಾಂತರ ಹೋದರೂ (if one goes to—) ಸ್ವತಂತ್ರವಿರಬೇಕು. — ದೇಶಾಂತರ ಹೋದರೆ ದೈವ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? — ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡದು (Prvs.).

ದೇಶಾಂತರಿ dēśāntari. belonging to another country; a foreigner. (My.).

ದೇಶಾಂತ್ರ dēśa-antra. Tbh. of ದೇಶಾಂತರ. (My.). ಅವಾಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕುದುರೆ ದೇಶಾಂತ್ರವಾಗಿ ಓಡಿಹೋಯಿತು (Prv.).

ದೇಶಾಭಿಮಾನ dēśa-abhimāna. high opinion of, or love for, a country (My.).

ದೇಶಾಭಿಮಾನಿ dēśa-abhimāni. a person that has a high opinion of, or love for, his country (B. 4, 55; My.).

ದೇಶಾಯಿ dēśāyi. = ದೇಸಾಯಿ, q. v. (B. 4, 216; My.).

ದೇಶಾವರ dēśa-āvara. wandering from country to country begging alms (Mhr.). 2, alms so obtained (Mhr.). 3, foreign countries (Mhr.). 4, imports (Mhr.). 5, = ಚಿಜಾಯಿತ (Si. 157). ದೇಶಾವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭೋಷ ಕಳಕೊಂಡ (Prv.).

ದೇಶಿ dēśi. = ದೇಸಿ. pointing out, showing; instructing; guiding. see ಉಪ-. 2, of or belonging to a country (Bh. 1, 10, 2); the language or dialect of a country [ವಾಸುಗಿಯುಮುಜುಯಲಾಜದೆ ಬೇಸಜುಗುಂ ದೇಶಿ ಬೇಜೆವೇಜಪ್ಪುದಱಿಂ Kr. 1, 46]; (Ch.; Ch. v. 16; Śmd. 43. 190). 3, a certain rāga (Bp. 19, 11).

ದೇಶಿಕ dēśika. = ದೇಸಿಗ. a guide. 2, a teacher, a spiritual teacher or guru. 3, a traveller, a sojourner; a stranger. 4, Śiva. see Bp. 19, 85; 46, 40. 72.

ದೇಶೀಯ dēśīya. = ದೇಸೀಯ. peculiar or belonging to a country or province, provincial, native; (a letter, word, etc.) pertaining to the dialect or language peculiar to a country (Śmd. 26. 27. 44; Śm. 119; Kk. 3).

ದೇಶೀಯಪದ dēśīya-pada. a word belonging to a native dialect or language (Śmd. 386).

ದೇಶೀಯಾಕ್ಷರ dēśīya-akṣara. a dēśīya letter (Śmd. 27 Cm.); the five letters e, o, ṟ, ḻ, and ḷ.

ದೇಶ್ಯ dēśya. = ದೇಶೀಯ. local; provincial; native. (My.).

ದೇಷ್ಟ dēṣṭa. Tbh. of ದೇಷ್ಟೃ. one who possesses knowledge (ಅಱುವನಂ Mr. 239).

ದೇಷ್ಟೃ dēṣṭṛi. one who shows, directs, or teaches. see ಆ-.

ದೇಸ dēsa. Tbh. of ದೇಶ. (My.). see ಉತ್ತರ-, Bp. 28, 52. — ದೇಸಗತ್ತಿ. the office of a dēsāyi (B. 4, 216). — ದೇಸಗತ್ತು. = ದೇಸಗತ್ತಿ. (B. 4, 217).

ದೇಸಾಕೆ dēsāke. Tbh. of ದೇಶಶಾಖೆ. a subdivision of a country. (Śmd. 382).

ದೇಸಾಯಿ dēsāyi. = ದೇಶಾಯಿ. an hereditary officer; the head of a district (Mhr.; My.).

ದೇಸಿ dēsi. = ದೆಸಿ. beauty, charm, native idiom. see ದೇಸಿಕಾರ್ತಿ, ದೇಸಿಗಾಱ. [ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ಗಳೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ದೇಸಿಯ ನಾವಗಮಿಾವ ಚೆನ್ನ ಪೂಗಳನವನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸುತುಂ Pb. 2, 17].— ದೇಸಿವಡೆ. -ಪಡೆ. to become fit, charming [ದೇವಾ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಿಸಿ ದಾಸನ ಕುಲ ದೇಸಿವಡೆಯಿತ್ತು Bv. 604]; (Rśv. 1, 135 va.). — ದೇಸಿವೆಱ್. -ಪೆಱ್. to obtain a finished state (Cpr. 8, 52 va.).

ದೇಸಿ dēsi. Tbh. of ದೇಶಿ. the language belonging to a country. ದೇಸಿ ತದ್ಭವಂ ತತ್ಸಮಂ (Ct. II, 2).

ದೇಸಿಕಾರ್ತಿ dēsi-kārti. a beautiful, charming woman (Cpr. 8, 52).

ದೇಸಿಗ dēsiga. Tbh. of ದೇಶಿಕ. Śiva (Śmd. 39; ಶಿವ Kk. 4; ಈಶ್ವರ Śm. 2). 2, a stranger, a homeless male [ಎನ್ನಂ...ಬಡವನಂ ದೇಸಿಗನಂ ಪೊಱಲೊಳ್ ಬೈಕನ್ದಿರಿದುಣ್ಡು ಬಾೞ್ವನಂ ಪಿಡಿದುಕೊಣ್ಡು ಬನ್ದು Vr. 124, 6]; (Śmd. 345; J. 18, 40; 28, 20).

ದೇಸಿಗಾಱ dēsi-gāṟa. a finisher, an artist (Bh. 2, 13, 24).

ದೇಸಿಗಿತಿ dēsiga-iti. (Śmd. 246). the wife of a dēsiga; a female dēsiga.

ದೇಸಿಂಗ dē-siṅga. Tbh. of Sk. ದೇವಸಿಂಹ. the lion among the gods: Śiva. — ದೇಸಿಂಗರಾಯ. N. (Bp. 51 sum.; 51, 2).

ದೇಸಿಮಾರ್ಗ dēsi-mārga. the language of the country and the style (or rhetorical expression, Abh. P. 16, 97).

ದೇಸೀಯ dēsīya. Tbh. of ದೇಶೀಯ. a provincial or dialectical term (ಕಾಕು Kk. 66).

***ದೇಸೆ dēse.** = ದೇಸಿ. ಅದು ಪಲವುಂ ದೇಸೆಯ ಮಾಟದನ್ದಂ Ap. 4, 30.

***ದೇಸೆಕಾರ್ತಿ dēse-kārti.** = ದೇಸಿಕಾರ್ತಿ. ಲಲಿತಾಂಗನಂ ಮನಂಗೊಳಿಸುವರಿಚ್ಚೆಕಾರ್ತಿನದ ಲಲ್ಲೆಯ ಸಗ್ಗದ ದೇಸೆಕಾರ್ತಿಯರ್ Ap. 2, 71.

ದೇಹ dēha. *the body* (Bp. 1, 63; ಗೂಡು Bhn. 30). ಹರಣ-ದೇಹ-ಅರ್ಥ (Bp. 39, 17). ದೇಹವಿದ್ದರೆ ಭಾವಿಸಬಹುದು (Prv.). — ದೇಹ ಸುಕುರ. a wrinkle (ತೆರೆ Śm. 105).

ದೇಹತೆ dēhate. the possession of a body, embodiment, corporality, materiality (Bp. 26, 24).

ದೇಹತ್ಯಾಗ dēha-tyāga. resigning the body; death. (My.).

ದೇಹದಣ್ಡನೆ dēha-daṇḍane. exercising the body (My.); mortification of the body (My.); corporal punishment (My.).

ದೇಹಧರ್ಮ dēha-dharma. the function or law of the body (Sk.); the constitution (My.).

ದೇಹಧಾರಣ dēha-dhāraṇa. living, life, existence. (My.).

ದೇಹಧಾರಿ dēha-dhāri. carrying or holding a body: incarnate (Mhr.); a living being, an individual (My.).

ದೇಹಬಾಧೆ dēha-bādhe. a call of nature (My.).

ದೇಹರ dēhara. = ದೇಹಲಿ. (Bp. 47, 26).

ದೇಹಲಿ dēhali. = ದೇವಡಿ. *the threshold of a door* (ಹೊಸಸ್ತಿಲ್ Kk. 47; Śm. 57; ಹೊಸತಿಲ್ Mr. 199); a raised terrace in front of a door; city of Delhi.

ದೇಹವಂಚಕ dēha-vañcaka. a man who practises fraud with regard to the body (in his not offering it up to Śiva, Bp. 39, 19).

ದೇಹಾನ್ತ dēha-anta. the end of the body: death (B. 5, 234; My.).

***ದೇಹಾರ dēhāra.** worship, offerings. ತನು ಶುಚಿಯಿಲ್ಲದನನ ದೇಹಾರವೇಕೆ? Bv. 646; Cv. 943.

ದೇಹಾವಸಾನ dēha-avasāna. = ದೇಹಾನ್ತ. (J. 5, 49).

ದೇಹಿ dēhi. having a body, corporeal, embodied. 2, a living being, especially a man. 3, the soul (Bp. 1, 63).

ದೇಹಿಕ dēhika. appertaining to the body; bodily. (Bp. 1, 63; 26, 24).

ದೈ dei. (Tbh. of ದೇಹಿ, give!). an expression of humbly begging. ದೈಯೆನ್ದಂ (Śmd. 64, one MS. ಮಾಡ್ಯೆಯೆನ್ದಂ).

ದೈತ daita. Tbh. of ದಯಿತ. husband, etc. (ಒಡೆಯ Mr. 227).

ದೈತೇಯ daitēya. (fr. ದಿತಿ). the offspring of Diti: *a giant or titan, an asura.*

ದೈತ್ಯ daitya. = ದೈತೇಯ, *a demon, an asura, a rākṣasa* (ರಾಕ್ಷಸ Nn. 6; ರಾಕ್ಷಸಭೇದ 40. 112; see ಬಾಣ). ದೈತ್ಯನಾದವಗೆ ಪೈತ್ಯವೆಮ್ಬುದದೇನು? (Prv.).

ದೈತ್ಯಗುರು daitya-guru. the preceptor of the Daityas: *Śukra,* the planet Venus.

ದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಿ daitya-dhvaṁsi. destroyer of rākṣasas, Viṣṇu (My.).

ದೈತ್ಯಮರ್ದನ daitya-mardana. = ದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಿ. (My.).

ದೈತ್ಯಮುನಿ daitya-muni. N. of a ṛiṣi (Rām. 4, 2, 45).

ದೈತ್ಯಲೋಕ daitya-lōka. Tripura (Mr. 32).

ದೈತ್ಯವೈರಿ daitya-vairi. = ದೈತ್ಯಾರಿ No. 1. (Bp. 54, 59).

ದೈತ್ಯಾರಿ daitya-ari. *Viṣṇu.* 2, sign for a short metrical syllable (Ch.).

ದೈತ್ಯೆ daitye. *a species of fragrant plant* (= ಮುರಾ). 2, a female daitya (My.).

ದೈನ್ಯ dainya. (fr. ದೀನ). feebleness, wretchedness; *affliction, grief; depression, low-spiritedness* (ಮನ್ಯು Nn. 36; ಲಘು 145; ವಿಕೃತ, ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ Mr. 242); poverty; humbleness (Bp. 22, 53; J. 6, 28; 18, 57; My.); meanness, covetousness. see Kāvy. IV, 2, 16. — ದೈನ್ಯದವರಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವರು. — ದೈನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಡೋಕಿನ್ತ ದೈವಾಧೀನವಾಗೋದುತ್ತಮ (Prvs.). see ಕಡು-, ಬಲು-; ಬಾಯ್ಬಿಡು. — ದೈನ್ಯಂಗವಿ. -ಂ-ಕವಿ. humbleness to come upon one (to become humble, Bp. 57, 51). — ದೈನ್ಯನ್ದೋಱು. -ಂ-ತೋಱು. to show humility (Śsv. 2, 25 va.; 4, 105 va.). — ದೈನ್ಯಮ್ಬಡು. -ಂ-ಪಡು. to be depressed or low-spirited; to be humble (especially in supplication, Bp. 26, 67; 27, 72; 56, 39). ದೈನ್ಯಮ್ಬಟ್ಟವ (ನಿಕೃತ, ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ Hlā.).

ದೈನ್ಯವೃತ್ತಿ dainya-vṛitti. wretched, miserable subsistence; mean behaviour; humble behaviour. 2, a person of mean behaviour (Bp. 40, 67).

ದೈಯ daiya. = ದೆವ್ವ, etc. an evil spirit. (My.; Te.).

ದೈರ್ಘ್ಯ dairghya. (fr. ದೀರ್ಘ). *length.*

ದೈವ daiva. (fr. ದೇವ). = ದೆವ್ವ, etc. divine. 2, a deity, a god, a lord (Bp. 23, 16. 17; 36, 3; 49, 12; 51, 75; 53, 4; 54, 2. 6-15). 3, *destiny; fortune, fate, accident.* 4, property, wealth (B. 2, 29; 4, 50. 55; My.). 5, a demon or devil (My.). ಅರಸನ ಅಂಕೆಯಿಲ್ಲ, ದೈವದ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. — ಕಣ್ಣು ಕೊಣ್ಡುಹೋದ ದೈವ ಮತೀ ಕೊಟ್ಟಿತು. — ತಾನೊನ್ದೆಣಿಸಿದರೆ ದೈವವೊನ್ದೆಣಿಸಿತು. — ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವನಿಗೆ ದೈವದ ಯೋಚನೆ ಏನು? (Prvs.). see ಪರ-, ಬಣಗು-.

ದೈವಕ daivaka. divine; the state of being divine (Rām. 4, 2, 45).

ದೈವಜ್ಞ daiva-jña. *an astrologer.* Fem. ದೈವಜ್ಞೆ.

ದೈವತ daivata. (fr. ದೇವತಾ). *of or relating to a god or to the gods, divine.* 2, *a deity, a god.*

ದೈವದ್ರೋಹ daiva-drōha. perfidy committed against a deity (J. 3, 35; 4, 2).

ದೈವಪರ daiva-para. *trusting to fate, believing in predestination,* a fatalist.

ದೈವಯನ್ತ್ರ daiva-yantra. god's control or government (J. 29 sum.).

ದೈವಯೋಗ daiva-yōga. a fortuitous combination, the intervention of destiny, fortune, chance (B. 4, 38; My.).

ದೈವಶಾಲಿ daiva-śāli. a fortunate person (ಧನ್ಯ Cb.; My.).

ದೈವಾಧೀನ daiva-adhīna. depending on fate, subject to fate (or the deity, Sk.). 2, death (My.). ದೈನ್ಯವಾಗಿ ಬೇಡೋಕಿನ್ತ ದೈವಾಧೀನವಾಗೋದುತ್ತಮ (Prv.).

ದೈವಿಕ daivika. relating to, or proceeding from, the gods; (and noun, B. 4, 223; My.). see Prv. s. ರಾಜಕ.

ದೈವು daivu. Tbh. of ದೈವ. ದೈವುಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥನು (B. 4, 122). ದೈವುಳ್ಳವರು ಬಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವರು (4, 142). — ದೈವುಳ್ಳತನ. the state or condition of being rich (B. 4, 194).

ದೈಷ್ಟಿಕ daiṣṭika. (fr. ದಿಷ್ಟ). fated, predestined; a predestinarian, a fatalist (R.).

***ದೊಕ್ಕನೆ dokkane.** at once. ಅವನೆರ್ದೆಯಂ ದೊಕ್ಕನೆ ತಿಣ್ಣಮೆಚ್ಚು Pb. 11, 96.

ದೊಗಱು dogaṟu. = ಡೊಗಱು. a hole in a tree, etc. (My.).

ದೊಗೆ doge. = ಡೊಗೆ. to dig or excavate with the nails, claws or an instrument; to take out, as serum from the ear, as ghee from out of a pot (My.).

ದೊಂಗರ doṅgara. = ಡೊಂಗರ. a steep rock. (My.).

ದೊಠಾರ doṭhāra. a firm, steadfast man (Bh. 8, 24, 41; *cf.* ದೃಢ?).

ದೊಠಾರತನ doṭhāratana. firmness, steadfastness (Bh. 7, 1, 26).

ದೊಠಾರಿಸು doṭhārisu. to be firm, steadfast or resolute (Bh. 7, 16. 45).

ದೊಡ್ಡ doḍḍa. 1. (genitive of a ದೊಡ್ಡು, that still exists in Te., *cf.* ದೊಡ್ಡಿಹ). (of largeness, etc.), large, big, stout, thick, great; extensive, spacious; respectable; eminent; important; chief, principal; loud (ಬಹುಲ, ಸ್ಥೂಲ, ಪೀನ, ಪೀವ, ಪೀವರ Hlā.; ವಿಶಂಕಟ, ಪೃಥು, ಬೃಹತ್, etc. Si. 370; C.; Te. ದೊಡ್ಡ; T. ತುಱು, ತುಱ್ಱು, to be close or thronged, be thick together; ತುಱ್ಱು, closeness; see ತೊಂಗಲ್, ತೊಣೆ, ತುಱುಗು). — ದೊಡ್ಡ ಅಡವಿ. a large wood, a great forest (ಮಹಾರಣ್ಯ Si. 118). — ದೊಡ್ಡ ಅನ್ತರ. a great difference or distinction (My.); a large story of a building (My.). — ದೊಡ್ಡ ಅಲೆ. a large wave (ಉಲ್ಲೋಲ, etc.

Si. 81). — ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು. a large stone or rock. ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದ ಉರುಳ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಂ ಗಣ್ಡಶೈಲ ಎನ್ಬುದು (Hlā.). — ದೊಡ್ಡ ಕಾಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ. the shrub Jasminum pubescens L. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಕೂಗು. a loud cry or call (ಘೋಷಣೆ G.). — ದೊಡ್ಡ ಕೂವೆ. = ಕೆಮ್ಪು ಕೂವೆ. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ. an important business (My.); a difficult work (My.). — ದೊಡ್ಡಕ್ಕ. -ಅಕ್ಕ. the elder one of two or more elder sisters (C.). — ದೊಡ್ಡ ಗಾದಾರಿ. the plant Grangea maderaspatana Poir. (Z.). — ದೊಡ್ಡ ಗೋರಣ್ಟೆ. (ಅಮ್ಲಾನ, ಮಹಾಸಹೆ Si. 139). — ದೊಡ್ಡ ಚಳ್ಳಿ. = ಚಳ್ಳಿ. (Z.). — ದೊಡ್ಡಚ್ಚು. -ಅಚ್ಚು. a large cake of jaggory (My.). — ದೊಡ್ಡ ಜಡ. Cholera (My.). — ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಣೆ. a large leech (ದುರ್ನಾಮ, etc. Si. 90). — ದೊಡ್ಡ ಜೋಳ. the maize or Indian corn, Zea Mayis L. (St. & Pl). — ದೊಡ್ಡಣ್ಣ. -ಅಣ್ಣ. the elder one of two or more elder brothers (My.). — ದೊಡ್ಡ ತಗಚೆ. an under-shrub, Cassia occidentalis L. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. a great, serious mistake or sin (My.). — ದೊಡ್ಡ ತನ್ದೆ. = ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. a father's elder brother (My.). 2, the husband of a mother's elder sister (My.). — ದೊಡ್ಡ ತಾಯಿ. a mother's elder sister (My.). 2, the wife of a father's elder brother (My.).— ದೊಡ್ಡ ತಾಳ್ಮೆ. great patience (My.). — ದೊಡ್ಡ ತುಮ್ಬೆ. the herb Leucas urticaefolia Br. (Z.). — ದೊಡ್ಡ ದನ. a very good kind of cattle (My.). — ದೊಡ್ಡ ದನಿ. a loud sound or voice (ಕವಚ, ಪ್ರವಚ Nn. 88). — ದೊಡ್ಡದು. -ಅದು. = ದೊಡ್ಡಿತು. a thing which is large, etc. (ಮಹತ್, etc. Si. 427). ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವದನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡುವಿಕೆ (ಸಂಕ್ಷೇಪಣ, ಸಮಸನ Si. 394). ದೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದೇ? (Prv.). ವಿದ್ಯೆ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕಿನ್ತ ದೊಡ್ಡದು (B. 1, 4). — ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ. rep. ಬೆಟ್ಟದಿನ್ದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಕೊಣ್ಡು ಜಾರಿದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಗುಣ್ಡುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲ Si. 116). see B. 3, 33. 38. 43. 74; 5, 119. 194, 270. — ದೊಡ್ಡ ದೊಣ್ಣೆ. a large or stout bludgeon. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ದೊಡ್ಡ ದೊಣ್ಣೆ (ಪರಿಘ, etc. Si. 412). — ದೊಡ್ಡ ದೊರೆ. the chief ruler; the first in authority at any place; etc. (My.). — ದೊಡ್ಡ ನಡೆ. a long walk; a fast walk (My.). — ದೊಡ್ಡ ನಾಯಿ. a large dog; a tiger (My.; see ಹೆಬ್ಬಾರೇ ಹುಲಿ). — ದೊಡ್ಡ ನಿದ್ರೆ. great sleep: death (My).— ದೊಡ್ಡ ನೂಲು. stout or coarse thread. ದೊಡ್ಡ ನೂಲ ಸೀರೆ (ಸ್ಥೂಲ, ಶಾಟಕ Nr.). — ದೊಡ್ಡ ನೆಕ್ಕರೆ. a spreading shrub with purple flowers, the Indian rhododendron, Melastoma malabathricum L. (St. & Pl.). ದೊಡ್ಡ ನೆಗ್ಗಿಲು. = ಆನೆನೆಗ್ಗಿಲು. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ನೊಣ. a large fly (ಪತಂಗಿಕೆ, ಪುತ್ರಿಕೆ Nr.). — ದೊಡ್ಡ ಪತ್ರೆಗಿಡ. a herb, thick-leaved Lavender, Anisochilus carnosus Wall. (St. & Pl.). —ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. -ಅಪ್ಪ. = ದೊಡ್ಡ ತನ್ದೆ. (My.; ಪಿತೃವ್ಯ Si. 191; G.; B. 2, 25). — ದೊಡ್ಡ ಬಯ್ರನೆಲ್ಲು. (-ಬಯ್ರಿ-). a kind of paddy (My.). — ದೊಡ್ಡ ಬಸಳೆಬಳ್ಳಿ. = ಹಿರಿ-. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಬೀದಿ. the main street (My.). — ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ. a big hill, a high mountain (Si. 88. 114; My.). — ದೊಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳೀ ಹಣ. a double fanam, worth two Aṇas (My.). — ದೊಡ್ಡ ಮಣೆ ಮರ. a lofty tree, Ailanthus excelsa Roxb. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಮದ್ದು. the root of the aśvagandha (My.). — ದೊಡ್ಡ ಮನಸು. -ಮನಸ್ಸು. a munificent, generous mind; generosity (My.; B. 4, 89; 5, 206). ದೊಡ್ಡ ಮನಸಿನವ (ಸ್ಥೂಲಲಕ್ಷ, ದಾನಶೂರ G.). — ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ. a great or respectable man (My.; Si. 258). — ದೊಡ್ಡ ಮನೆ. a large house (My.). 2, a jail (My.). ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯೊನ್ತ ಓಡಿ ಹೋದರೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಎರಡು ಕಾಲಿಕ್ಕಿ (Prv.). — ದೊಡ್ಡ ಮರ. a large tree. 2, the tree Calosanthes indica (ಮಣ್ಡೂಕಪರ್ಣ, ಪತ್ರೋರ್ಣ, etc. Si. 135). — ದೊಡ್ಡ ಮರದರಿಸಿನ. a climbing shrub, the tree turmeric, Menispermum fenestratum Gaert. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ಮಾರವಾಳಿ. a very good fodder-grass, Andropogon mollicomus Kunth. (Z.). — ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗ. a main or high road. 2, a callous spot on an elephant's or a horse's leg [ಅನ್ತ ಪೂರ್ವಂಗಳಾಗಿ ತೊಳಗುವ ಕಿಱುದೊಡೆಗಳುಡುವಡರ್ದನ್ನ ಮಾರೂಢ ಸರ್ವಜ್ಞನ ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗಂಗಳೆಳವಾಱಿಯ ದಿಣ್ಣೆನೊಳ್ ಸಾಣೆಗಟ್ಟಿದನ್ತಾದುವು Pb. 2, 39 va.]; (ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೊಳ್ ಅದ ಕಿಱುದೊಡೆಯ ಜಿಡ್ಡು Śmd. II; ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಕಿಱುದೊಡೆಯೊಳ್ ಇರದೆ ಆದ ದಡ್ಡು Kk. 92). 3, a virtuous way, good conduct (My.). — ದೊಡ್ಡ ಮೂಗು. a large nose (Bp. 20, 12). — ದೊಡ್ಡ ಮೆಕ್ಕೆಗಿಡ. = ಹಿರಿಮೆಕ್ಕೆಗಿಡ. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡಮ್ಮ. -ಅಮ್ಮ. = ದೊಡ್ಡ ತಾಯಿ. (My.). 2, the small-pox (C.). 3, misfortune personified as a goddess, jēṣṭhā (My.). — ದೊಡ್ಡಯ್ಯ. -ಅಯ್ಯ. = ದೊಡ್ಡಪ್ಪ. (C.). — ದೊಡ್ಡ ರತ್ನಗನ್ಧಿ. the royal Gool-mohr, a tree with showy scarlet flowers, Poinciana regia Bojer. (St. & Pl.). — ದೊಡ್ಡ ರಾಮ. N. (Bp. 56, 33). — ದೊಡ್ಡರಿಸಿನ. -ಅರಿಸಿನ. (ಪೀತದ್ರು, ಕಾಲೇಯಕ, etc. Si. 146). ದೊಡ್ಡವ. -ಅವ. a male person who is tall, old, great, noble, rich, etc. (ಉದಾರ Si. 454). ಸಣ್ಣವರೂ ದೊಡ್ಡವರೂ (B. 3, 70). ದೊಡ್ಡವನ ಮನೇ ನೋಟ, ಬಡವನ ಮನೇ ಊಟ. — ದೊಡ್ಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಆಟ, ಬಡವನಾಡಿದ್ದೇ ಬಣ್ಣಾಟ. — ದೊಡ್ಡವನುಣ್ಡರೆ ಮದ್ದು, ಬಡವನುಣ್ಡರೆ ಹೇಸಿಗೆ. — ದೊಡ್ಡವನ ನಣ್ಟತನ ಬಡವನಿಗೆ ಬಣ್ಣಾಟ. — ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗೆ ಬಡನಣ್ಟ ಹೋದ ಹಾಗೆ. — ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಗಡ ಕೂತು, ಒಣ್ಡಾದ ಹಣ್ಣು (ತಾನು ಕೆಯ್ ಹಾಕಿ) ತಿನ್ನ ಬಾರದು. — ಹೆಡ್ಡನಾದರೂ ದೊಡ್ಡವನೇ ಲೇಸು. — ದೊಡ್ಡವನ ಮಾತು ಸವಿ, ಬಡವನ ಊಟ ಸವಿ. — ದೊಡ್ಡವನ ಮನೆ ಸುಡ ಬಾರದು, ಬಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಸಾಯ ಬಾರದು. — ದೊಡ್ಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ತೆ, ಬಡವನ ಹೆಣ್ಡತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೊಸೆ (Prvs.). — ದೊಡ್ಡವಳು. -ಅವಳು. a female person who is tall, etc. (My.). — ದೊಡ್ಡವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ದೊಡ್ಡಮ್ಮ. (My.). — ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ. a great, loud noise (Si. 60; My.). — ದೊಡ್ಡ ಸರ್ಲೆಹಕ್ಕಿ. = ಸಿರಿಗಿರಿ. (My.). 2, = ತಾಡಿಗ್ಯ. (My.). 3, = ಸಲಿಕಿಬಾಯಿಹಕ್ಕಿ. (My.). — ದೊಡ್ಡ ಸಾಸುವೆ. a kind of mustard (Si. 305). — ದೊಡ್ಡ ಸುದ್ದಿ. important news (My.). — ದೊಡ್ಡ ಹರಳುಗಿಡ. a shrub used to make hedges, Jatropha curcas Lin. (St. & Pl.; My.). — ದೊಡ್ಡ ಹಿಪ್ಪಲಿ. (ಕಪಿವಲ್ಲಿ G.). — ದೊಡ್ಡ ಹುಳಕ. a kind of sand-piper, snipe (Pr.). — ದೊಡ್ಡ ಹೆಣ್ಡತಿ. a woman whose husband has taken another wife (ಕೃತಸಾಪತ್ನಿಕೆ, etc. Si. 183). — ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ. a large belly (Bp. 59, 14). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಾಧವ, N. (56, 33). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯುವ (ಪೆರ್ಚೊಡೆಯ, ಗಣೇಶ G.). ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯಿದ್ದವ ಹೆಡ್ಡನೋ? (Prv.). — ದೊಡ್ಡಾನೆ. -ಆನೆ. a large elephant, the leader of a herd (ಯೂಥನಾಥ, etc. Si. 269). — ದೊಡ್ಡಿಹ. (ದೊಡ್ಡು) -ಇಹ. (greatness being therein), large, great, etc. ದೊಡ್ಡಿಹ ಎತ್ತು (ಮಹೋಕ್ಷ Nr.). ದೊಡ್ಡಿಹ ಐಶ್ವರ್ಯ (ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ Nn. 106). ಬೆಟ್ಟದತ್ತಣಿನ್ದ ಉರುಳ್ವ ದೊಡ್ಡಿಹ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಗಣ್ಡಶೈಲಂಗಳ್ Nr.). ದೊಡ್ಡಿಹ ಪ್ರಶ್ನೆ (ಉನ್ನತಪ್ರಶ್ನೆ Nn. 161). — ದೊಡ್ಡೊಕ್ಕಲು. -ಒಕ್ಕಲು. the chief or head inhabitant (My.); a well-to-do inhabitant (My.).

***ದೊಡ್ಡ doḍḍa. 2.** an elder, an eminent person. ದೊಡ್ಡರ್ Pl. ಅನ್ತು ಪೊಱಮಡುವರಾತಿ ಕಾಲಾನಲನಂ ಕಣ್ಡು ಕಡ್ಡುವನ್ದ ದೊಡ್ಡರೆಲ್ಲಂ ಮುಮುಱಿ Pb. 3, 61 va.

ದೊಡ್ಡತನ doḍḍatana. exalted state or position, greatness, dignity, etc. (My.; ಉತ್ಕರ್ಷ, ಅತಿಶಯ Si. 390; ಭಗ, ಮಹಾತ್ಮ್ಯ, etc. 411). ದೊಡ್ಡತನದ ಅಹಂಕಾರ (ಮಾನ, ಚಿತ್ತಸಮುನ್ನತಿ 68).

ದೊಡ್ಡತ್ವ doḍḍatva. = ದೊಡ್ಡತನ. greatness. (My.).

ದೊಡ್ಡಸ್ತನ doḍḍastana. = ದೊಡ್ಡತನ, ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ. greatness. (B. 5, 39; My.).

ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ doḍḍastike. = ದೊಡ್ಡಸ್ತನ, ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆ. (ಆಳ್ತನ, ಠೀವಿ G.; ಆಸ್ಪದ, ಠೀವಿ Cb.; My.).

ದೊಡ್ಡಿ doḍḍi. = ದಡ್ಡಿ 3. a cow-pen, a cattle-pound, a fold, a stable (Si. 103. 104. 113. 114; My.; M. ದೊಟ್ಟಿ, T. ತೊಟ್ಟಿ; *cf.* ತೊಟ್ಟಿ 1; T. ತೊಱು, ತೊಱುವ, ತೋಱ, M. ತೊಱು, ತೊಱುತ್ತು, ತೊಱುವ, a fold, pen, stable); a stockade for impaling wild elephants (My.); a settler's first house (My.).

ದೊಡ್ಡಿತು doḍḍa-itu. = ದೊಡ್ಡದು, s. ದೊಡ್ಡ 1, ದೊಡ್ಡಿತ್ತು. that is large, etc. (ಬಲ, ಸ್ಥೂಲ Nn. 14; ವಿಶಾಲ 20; ವಿಪುಲ 36; ವಿಕಟ 146; ಗಾಟ Bhn. 41). ದೊಡ್ಡಿತು or ದೊಡ್ಡಿತ್ತು (Śmd. 96). ದೊಡ್ಡಿತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಂ (ಘನತರಸಂಸ್ಕೃತಂ 257 Cm.). ದೊಡ್ಡಿತಪ್ಪವಂ (ಪೀವರ, ಸ್ಥೂಲ, ಬಹುಲ, ಬಲವನ್ತ Mr. 232). ದೊಡ್ಡಿತೞಿಲ್ಲಿ (Nn. 36; o. r. ದೊಡ್ಡಿತ್ತಲ್ಲಿ). ಎಳೆಗಱುಂ ತಾಂ ದೊಡ್ಡಿತೆತ್ತು ಆಗದೇ? (Sś. 44). [ದೊಡ್ಡಿದುವು Pl. big ones. ಇನ್ತು ಮೂಱಿಸಿಯುವು ಮೂಱು ದೊಡ್ಡಿದುವು ಮೂಱಿಡೆ ತೆಳ್ಳಿದುವು Pb. 4, 72. —ದೊಡ್ಡಿವೆಸರ್. (ದೊಡ್ಡಿತು + ಪೆಸರ್). big name. ವಾರಿಜನಾಭಂ ಹರಿಯೆಮ್ಬ ದೊಡ್ಡಿವೆಸರಂ ಪೊತ್ತಿರ್ದ ನೀಂ ಮನ್ತ್ರಿಯಾಗೆ Pb. 9, 47].

ದೊಡ್ಡಿತ್ತು doḍḍa-ittu₁. = ದೊಡ್ಡಿತು (Śmd. 96). (ಶೃಂಗ, ತುಂಗ Nn. 28; ಪೃಥು 32; ವಿಪುಲ 127). [ಕಾಮನಡ್ಡಣದನ್ತೆ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾಗಿ ಮಿಱುವುದ್ವೃತ್ತ ವೃತ್ತತೆಯನೀೞ್ದುಕೊಣ್ಡನ್ತೆ Pb. 2, 39 va.]. ದೊಡ್ಡಿತ್ತಹುದು (ವಿಶಂಕಟ, ಪೃಥು, ಬೃಹತ್, ವಿಶಾಲ, ಪೃಥುಲ, ಮಹತ್, ವಡ್ರ, ಉರು, ವಿಪುಲ Nr.). ದೊಡ್ಡಿತ್ತಾದನ್ಥಾದು (ಔನ್ನತ್ಯ Nn. 136). ದೊಡ್ಡಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ (Nn. 28), ದೊಡ್ಡಿತ್ತೞಿಲ್ಲಿ (32).

ದೊಡ್ಡಿದ doḍḍida. a great man (Rām. 2, 2, 43).

ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ doḍḍistana. = ದೊಡ್ಡಸ್ತನ. greatness. (ಗೌರವ G.; My.; B. 5, 46. 94. 282).

ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆ doḍḍistike. = ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ. greatness. (ಸ್ಥಿತಿ Cb.; My.).

ದೊಡ್ಡೆ doḍḍe. the bat used at tip-cat (My.; Te. ಡುಡ್ಡು, T. ತುಟ್ಟು-ಕ್ಕೋಲ್, a short club or cudgel; *cf.* ದೊಣ್ಣೆ).

ದೊಡ್ಲಿ doḍli. a large shrub or small tree, Atalantia monophylla Corr. (Limonia mon. Lin., Roxb., St. & Pl; *cf.* ಕಾಡುಲಿವ್ಬೆ).

ದೊಣೆ doṇe. 1. = ಡೊಣೆ 1. a small pond in rocks. (J. 10, 8; My.). ದೇವತೆಗಳಿನ್ದ ತೋಡಲ್ಪಟ್ಟ ದೊಣೆ (ಅಖಾತ, ದೇವಖಾತಕ Si. 91). ದೊಣೆಗೆ ಹೋದರೂ ಹೊಣೆ ತಪ್ಪದು (Prv.).

ದೊಣೆ doṇe. 2. = ಡೊಣೆ 2. a quiver. [ಬೂದಿಜೆಡೆ ಲಕ್ಕಣಂ ತಪಕಾದುವೆರಱೊಡ್ಡಣೆ ಶರಾಸನಂ ಕವಚಂ Pb. 7, 92]; (ಪುದೆ Ct. I, 37, o. r. ಪೊದೆ; Abh. P. 11, 52; 14, 171; Śśv. 3, 52).

ದೊಣ್ಡಳೆ doṇḍaḷe. = ಡೊಣ್ಡೊಳೆ. N. of a plant.

ದೊಣ್ಡೆ doṇḍe. the state of being blended, lumpy, clotted, folded up (*cf.* ಜೊಣ್ಡು 2; ತೊನ್ತು 1 ?). (Bh. 8, 8, 8). — ದೊಣ್ಡೆಗರುಳ್. -ಕರುಳ್. clotted entrails [ಕೆನ್ನೆತ್ತರಂ ಕೆನೆಗೊಣ್ಡಱದ ಪಾಲ್ಗೆ ದೊಣ್ಡೆಗರುಳಂ ಕರ್ಬಿಂಗೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತನ್ದಿನಿಸುಂ ಮಾಣದೆ ಪೀರ್ದುರ್ Pb. 12, 160]; (Bh. 4, 2, 66). ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಗುಪ್ಪೆಗೊಣ್ಡ ದೊಣ್ಡೆಗರುಳ್ಗಳ್ (Rśv. 5, 120 va.). — ದೊಣ್ಡೆನರ. clotted arteries, etc. (Bh. 6, 8, 12). [Tu.].

ದೊಣ್ಡೆ doṇḍe. = ತೊಣ್ಡೆ, etc. (ತುಣ್ಡಿಕೇರಿ, ರಕ್ತಫಲೆ, etc. Si. 156).

ದೊಣ್ಣೆ doṇṇe. = ಡೊಣ್ಣೆ, etc. a cudgel, a club (ದಣ್ಡ, ಲಗುಡ Si. 416; My.; Si. 281. 290. 302). ದೊಣ್ಣೇ ಹಿಣ್ಡಿದರೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಱುವದೇ? — ದೊಮ್ಬಗೆ ದೊನ್ನೆ ಯಾಕೆ? ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಯಾಕೆ? (Prvs.). — ದೊಣ್ಣಪ್ಪನಾಯಕ. -ಅಪ್ಪ-. N. see Prv. s. ನಾನು 1. — ದೊಣ್ಣೆಕೇತ. = ತೊಣ್ಣೆಕೇತ. (My.). — ದೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳು. a large thorn. see ಡೊಣ್ಣೆಮುಳ್ಳಿನ ಜಾಲಿ. [Tu. ಡೊಣ್ಣೆ].

ದೊದ್ದೆ dodde. 1. = ದೊನ್ದಡಿ, etc. a mass, a heap; a crowd, a mob, a host (see T. ತೊಱುದಿ s. ತೊಂಗಲ್, and see s. ದೊಡ್ಡ); tumult. see Bp. 61, 37; Bh. 6, 1, 6; 6, 7, 21; 7, 2, 10; 7, 16, 13; 7, 18, 46; J. 5, 9; 21, 20. — ದೊದ್ದೆಗೂಱು. -ಕೂಱು. a heap of boiled rice (Bh. 4, 2, 58).

ದೊದ್ದೆ dodde. 2. indistinct or inarticulate speech connected with stuttering (Tu. ಗೊದ್ದೆ, ದೊದ್ದೆ; *cf.* ಗೊಜಗು). see Prv. s. ವಿದ್ಯಾ. — ದೊದ್ದೆಬಿದ್ದೆ. dupl. = ದೊದ್ದೆ. (My.).

ದೊದ್ದೆಗ doddega. a man who belongs to a crowd or host (Bh. 7, 2, 9; 7, 17, 29).

ದೊನ್ದಡಿ dondaḍi. = ದೊದ್ದೆ 1, ದೊನ್ದುಳಿ 1, etc. a mass, a crowd, etc. (Bp. 5, 38; Te. ದನ್ದಡಿ, ದೊನ್ದಡಿ).

ದೊನ್ದಣ dondaṇa. = ದೊನ್ದಡಿ, etc. (Bp. 61, 28).

ದೊನ್ದಣಿ dondaṇi. = ದೊನ್ದಣ, etc. (Bp. 18, 9).

ದೊನ್ದಿ dondi. = ದೊನ್ದೆ, q. v. (My.; Tu.). a torch made of sticks, rags, etc. ಚಿನ್ದಿಯಾದರೂ ದೊನ್ದಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ (Prv.).

ದೊನ್ದುಳಿ donduḷi. 1. = ದೊನ್ದಡಿ, ದೊನ್ದಣ, ದೊನ್ದಣಿ. a mass, a crowd, a throng; squeeze; tumult, fray (ಗೊನ್ದಣ, ಗಡಣ Ct. I, 34; ಗೊನ್ದಣಿ, ತೆರಳ್ಕೆ, ಸಾಲ್, ಜಂಗುಳಿ, ತುಱುಗ, ತೋಮ, ತೊವ್ಬೆ, etc., ಶ್ರೇಣಿಕೆ Śm. 54; Kk. 17; ನೆರವಿ Śm. 113; V. 7, 28).

ದೊನ್ದುಳಿ donduḷi. 2. joy (ಸನ್ತೋಷ Śm. 56; ಮುದ 113).

ದೊನ್ದೆ donde. = ದೊನ್ದಿ. a bundle of sticks, grass, rags, etc. for being kindled and used as a torch, etc. (My.). ಕೃಶಾನು ಒಳ್ಬೆರಸಿದ ಪುಲ್ಲ ದೊನ್ದೆ (Rśv. 6, 116). see ಪುಲ್-.

ದೊನ್ನೆ donne. = ಜೊನ್ನೆ, ಡೊಪ್ಪೆ, ದೊಪ್ಪೆ. a cup or dish made of leaves, to hold ghee, etc. (ಪುಟ Si. 498; Tu.; M.; Te. ದೊನ್ನೆ, ದೊಪ್ಪೆ; T. ತೊನ್ನೈ; see s. ತುಱಿಲ್ 1, ತೊಣೆ, and Mhr. s. ದ್ರೋಣ). ದೊನ್ನೇ ತುಮ್ಬ ತುಪ್ಪ ಹೊಯ್ದರೂ ದಮ್ಮಯ್ಯ! ಎನ್ಬೋದು ಬಿಡ. — ದೊಮ್ಬಗೆ ದೊನ್ನೆ ಯಾಕೆ? ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಯಾಕೆ? (Prvs.). see Bp. 18, 29; 39, 33. (Dp. 135*a*, 22). ತಱಗು-.

ದೊಪ್ dop. = ದಪ್, etc. an imitative sound. (My.). — ದೊಪ್ಪೆನ್. -ಎನ್. to produce the sound of ದೊಪ್. (V. 6, 16).

ದೊಪ್ಪ doppa. 1. = ದಪ್ಪ 2. thickness, etc. ಬಲಿತು ದೊಪ್ಪವಾದುದು (ಸ್ಥೂಲ Si. 457). ಬಾಲದ ಬಿಳೀ ದೊಪ್ಪಬತ್ತ (ಶಿತಶೂಕ, ಯವ 304).

ದೊಪ್ಪ doppa. 2. = ದಪ 1, etc., ದುಬ, ಧೊಪ್ಪ. a sound imitating that of a heavy body suddenly falling or knocking against any thing. — ದೊಪ್ಪ ದೊಪ್ಪನೆ. with the repeated sound of ದೊಪ್ಪ (Bp. 20, 14; 49, 26).

ದೊಪ್ಪನೆ doppane. = ದುಪ್ಪನೆ, ಧೊಪ್ಪನೆ. with the sound of ದೊಪ್ಪು (Bp. 14, 18; 45, 6).

ದೊಪ್ಪಾನೆ doppa1-āne4. = ದಪ್ಪಾನೆ. thick, etc.; thickness, etc. ದೊಪ್ಪಾನೇ ಭದ್ರಮುಸ್ತೆ (ಭದ್ರಮುಸ್ತಕ, etc. Si. 162). ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಣ್ಣಾಗಳ ಬಟೀ ದೊಪ್ಪಾನೇ ಪ್ರದೇಶ (ನಿತಪ್ಪು 208).

ದೊಪ್ಪೆ doppe. = ದೊನ್ನೆ, etc. a cup made of leaves, etc. (My.).

ದೊಬ್ಬಿಸು dobbisu. to cause to push, etc. (My.).

ದೊಬ್ಬು dobbu. = ಡೊಬ್ಬು, etc. to shove, to push, to thrust, to push away (My.; Te.). ದೊಬ್ಬಿ ಹಾಕಬಹುದೇ ಮಬ್ಬನ್ನು? (Prv.).

ದೊಬ್ಬುಳಿ dobbuḷi. = ದುಬ್ಬಳಿ. a beautiful upper storey.

ದೊಂಬ domba. = ಡೊಂಬ, etc. (My.). a cast of tumblers and merry-andrews. ದೊಂಬಗೆ ದೊನ್ನೆ ಯಾಕೆ? ದೊಣ್ಣೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಯಾಕೆ? — ದೊಂಬರ ಸಾವು ಗಣೆಯ ಮೇಲೆ, ಬಿಲ್ಲವರ ಸಾವು ಮರದ ಮೇಲೆ (Prvs.). [Tu. ಡೊಂಬೆ]. see Prv. s. ಬಣಜಿಗ. — ದೊಂಬರ ಗಣೆ. a tumbler's pole (My.).— ದೊಂಬರ ಪೋರಿ. a Domba girl: a harlot (My.). — ದೊಂಬರಾಟ. -ಆಟ. tumbling (My.).

ದೊಂಬರ dombara. = ದೊಂಬ.

ದೊಂಬರಗಿತ್ತಿ dombara-gitti. = ದೊಂಬಿತಿ. a woman of dombas.

ದೊಂಬಿ dombi. = ಡೊಂಬಿ, etc., ತೊಂಬೆ2. a crowd, a mob; a disorderly, riotous mob; fray, quarrel (My.; Si. 294; Tu. ಡೊಂಬಿ; Te. ದೊಂಬಿ, ದೊಮ್ಮಿ; T. ತುಂಬೈ; *cf.* ದೊನ್ದಿ 1). ದೊಂಬಿಗೆ ಹೋದವನು ಶರೀರದ ಹಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಲೇಸು (Prv.). — ದೊಂಬಿಜಗಳ. a street quarrel (My.). — ದೊಂಬಿದಾಸರಿ. one of a company of stage players (My.). — ದೊಂಬಿಸಾಕ್ಷಿ. a confused testimony (My.). ದೊಂಬಿಸಾಕ್ಷಿ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಕಾರಣ (Prv.). — ದೊಂಬಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ. a vain repetition or study of the vēda (My.). 2, disorderly coitus (My.).

ದೊಂಬಿಗ dombiga. = ದೊಂಬ. (My.).

ದೊಂಬಿಗಾಱ dombi-gāṟa. a man that belongs to a disorderly mob, a rioter (My.).

ದೊಂಬಿತಿ dombiti. = ದೊಂಬರಗಿತ್ತಿ. (My.).

ದೊಂಬೆ dombe. = ದೊಂಬಿ, etc. (Śm. 54, o. rs. ಗೊಂಗೆ, ಗೊಂಬೆ).

***ದೊಂಬೆತ್ತಿ dombetti.** = ದೊಂಬರಗಿತ್ತಿ.

ದೊಮ್ಮಳಿಸು dommaḷisu. = ದೊರ್ಮಳಿಸು. to move or whirl about, or to be in a hurry and flurry, or to be alarmed, as a herd of cattle or other beasts [ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರ ಕೇತನ ವಾಜಿರಾಜಿಗಳುಮಾಗಿ ದೊಮ್ಮಳಿಸಿ ನಡೆವ ರಥಂಗಳುಮಂ Pb. 10, 51 va.]; (ತಿರ್ಯಕ್ಸಮೂಹಸಭ್ರಮ Śmd. Dh.).

ದೊರ dora. = ದೊರದು, ದೊರಿತು, ದೊರೆ2, ದೊರೆದು. P. p. of ದೊರೆ1, in ದೊರ ಕೊಳ್, -ಕೊಳ್ಳು. = ದೊರೆ ಕೊಳ್. (Bp. 4, 65; 23, 42; 27, 79; 28, 69; 53, 22; My.).

ದೊರಕಿಸು dorakisu. to cause to obtain; to acquire for oneself, to obtain, etc. (Bp. 27, 2; B. 3, 34. 91; 4, 50. 113; My.).

ದೊರಕು doraku. = ದೊರೆ1. to be obtained, etc. (My.; Tu. ದೊರಕ್; Te. ದೊಱುಕು). ಮುಖ್ಯ ದೊರಕದಿದ್ದಡೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಹೇಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರವು (ಅನುಕಲ್ಪ Nr.). ನಿನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಮೇವು ದೊರಕುವನ್ತೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ (B. 3, 22). ದೊರಕಿದ ಬಟ್ಟೆ ಹಱಕು ಆದರೆ ನರಕೋದು ಯಾಕೆ? — ದೊರಕಿದರೆ ಹರಕೇ ಕೊಡಬಹುದು (Prvs.). see Bp. 1, 25; 8, 23; 16, 21; 27, 17; 39, 71; 43, 70; B. 2, 4.

***ದೊರತೆ dorate.** equality, match. ಜಿನೇನ್ದ್ರರುನ್ದ್ರಮನ್ದಿರ ಮನದೊನ್ದನೀ ದೊರತೆ ಮಾಡಿಪೆನೆನ್ದ ದಟನ್ದಮಂ ನೃಪಂ Ap. 4, 63. (*cf.* ದೊರೆ 3).

***ದೊರಗು doragu.** rough, uneven. [Tu.].

ದೊರದು doradu. P. p. of ದೊರೆ1.

ದೊರಿತು doritu. = ದೊರೆದು, etc. P. p. of ದೊರೆ1. (My.). ಪುಷ್ಟಿಕರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕೆ ದೊರಿತರೆ (B. 4, 41). ಆಹಾರವು ಅವರಿಗೆ ದೊರಿತರೆ (4, 76).

ದೊರೆ dore. 1. to come or draw near; to be equal to, to resemble, to suit, to fit (Te.; *cf.* ತುಡು); to come about, to appear (J. 2, 65). 2, to be obtained, gained or found, to accrue (ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗು Śm. 105; C.; Te.; Si. 113. 354). P. ps. ದೊರ, ದೊರದು, ದೊರಿತು, ದೊರೆ, ದೊರೆದು. ಅತನಿನ್ದ ನಮಗೆ ಬೆಳಕು ಬಿಸಿಲುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ (B. 2, 24). ಹೊತ್ತು ದೊರೆದದಱಿನ್ದ (2, 34). ಮುಂಚೆ ಲವಂಗಗಳು ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಗೆ ತೊಲೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು (3, 13). ಬೆಳ್ಳಿ ಶುದ್ಧಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುತರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದೇ ಇಲ್ಲ (4, 124). see Cpr. 3, 66; Bp. 27, 22; 34, 36; J. 7, 65; 33, 4; B. 4, 179. — ದೊರೆಯುಗೊಡು. -ಕೊಡು. to let be obtained, etc. ಹಣವು ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆಯಗೊಡುವದಿಲ್ಲ (B. 5, 89).

ದೊರೆ dore. 2. = ದೊರ, etc. P. p. of ದೊರೆ1. — ದೊರೆ ಕೊಳ್. to come near; to come, to appear, to occur, to be in use; to arise; to accrue; to be obtained, gained, or found (ಪ್ರಾಪ್ತಿ Śmd. Dh.; ಎಟ್ Śmd. I; ಗಱಯಿಸು Śmd. I; ಪ್ರಾಪ್ತಿಸು Śmd. 42. 127. 136. 164. 190. 203. 270 Cm.; ಬರ್ 221. 352. 382 Cm.). [ದೊರೆಕೊಣ್ಡರೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ಪುರಾಣಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದೊಳ್ Kr. 1, 50; ಪ್ರಸವಸಮಯಂ ದೊರೆಕೊಳೆ Pb. 1, 144 va.; Ap. 2, 68]. ಆಗಳನ್ತೆ ದೊರೆಕೊಂಬ ಫಲವು (ಸಾನ್ದೃಷ್ಟಿಕ Nr.). see Śmd. 8. 16; Ch. v. 217; Cpr. 1, 50; 3, 65; 5, 135; Abh. P. 9, 54; 14, 144; 15, 71; Śm. 81. 110; Kk. 19; J. 5, 48; 20, 49; 28, 57. 58; 29, 33. — ದೊರೆಕೊಳಿಸು. to cause to be obtained (by oneself); to obtain or gain for oneself (ಗಱಯಿಸು Śmd. I). [ಪೋ ಬಱಯಂ ದೊರೆಕೊಳಿಸಲಾಗದು Kr. 3, 186]. 2, to cause to be got; to cause to happen, to occasion, to produce (Cpr. 3, 66; 8, 14; Abh. P. 14, 139; Rśv. 13, 99; Śsv. 1, 16).

ದೊರೆ dore. 3. coming near: resemblance, similarity, likeness, equality, adequacy; notoriety; propriety (ತೋಱಡು, ಒರೆ, ತೊಣೆ, ಸರಿ, etc., ಸಾಮ್ಯ Ct. II, 25; ಸಮ Śm. 105; Cpr. 4, 13. 61; 5, 54; 7, 60. 70; Te.). [ನಿನ್ನ ಮೊಗಂ ನಿರುಪಮಮಾಗಿ ಯುಮಿದಱಿಳ್ ದೊರೆಯೆಮ್ಬುದನಱಿದುಕೊಳ್ಳೆ Kr. 3, 73; Pb. 1, 10; Ap. 3, 33]. ನಿಮ್ಮ ದೊರೆಗೆ ಬೋಟಿಯರ್ ಒಳರೇ? (Śmd. 39). ಮಾನ್ಧಾತನ ದೊರೆಯಪ್ಪ ವೀರರುಂ ಚಾಗಿಗಳುಂ (104). ಆರಕ್ತಮಾಗಿ ನೇಱಲ ದೋರೆಯನ್ ಅನುಕರಿಪ್ಪುದು ಆದುದಾಗಸಂ (176). ನಕ್ಷತ್ರ ಮೆಪ್ಪಾದಡಂ ದೊರೆಯೇ ಚನ್ದ್ರಗೆ (Sś. 62). ಎನಗೆ ದೊರೆ (equal) ಆದಾರ್ ದೊರೆ (king)? (Rśv. 5, 126). see Bp. 54, 24; Rśv. 12, 42. [— ದೊರೆಗಿಡಿಸು. -ಕಿಡಿಸು. = ದೊರೆಗೆಡಿಸು. ಸರಿತ್ಸುತಂ ತಕ್ಕನೆನ್ದು ನಮ್ಮಿದ ಸಭೆಯೊಳ್ ದೊರೆಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿದೊಡೆ Pb. 6, 44]. — ದೊರೆಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to destroy equality or propriety (Grj. 7, 62). — ದೊರೆಗೆಡು. -ಕೆಡು. equality or propriety to be destroyed or lost (Abh. P. 9, 141; 15, 71). — ದೊರೆಗೆವರ್, -ಬರ್. to liken, to be equal (Cpr. 5, 3;

Rsv. 6, 11 va.). — ದೊರೆಯು. -ಅ 3. one who is an equal. [ಈ ದೊರೆಯರಿಲ್ಲ ನರರ್ ಪೆಱರ್ Kr. 1, 142]; (Abh. P. 11, 85). — ದೊರೆಯಕ್ಕರ. -ಅಕ್ಕರ. N. of a metre (Ch.). — ದೊರೆವಡೆ. -ಪಡೆ. to become proper; to become well known, famous, etc. (ಪ್ರಸಿದ್ಧವಡೆ Śmd. 111 Cm.; ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆ 129. 232 Cm.). see Śmd. 302. 408. — ದೊರೆವರ್. -ಬರ್. = ದೊರೆಗೆವರ್. (Cpr. 7, 59; 8, 38).— ದೊರೆವೆಱ್. -ಪೆಱ್. = ದೊರೆವಡೆ. (ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆ Śmd. 169. 189 Cm.). [ತದೇಕವಚನಂಗಳೊಳಂ ದೊರೆವೆತ್ತು ಕೂಡುಗುಂ Kr. 1, 119]. see Ch. v. 303; Cpr. 6, 80; Abh. P. 13, 128; 14, 118; 15, 71. 2, gain, profit, advantage, use. ಕೀಟಕೆನ್ದು ದೊರೆಯಿಲ್ಲದ ಭಂಗಾರಂ (Śmd. I).

ದೊರೆ dore. Tbh. of ಧುರ್ಯ. a chief; a king; a master; a man of the ruling class (ರಾಜ, ಧರಣೀಶ Nn. 80; ಅರಸು Śm. 105; C.; Te.; Tu.; T. ತುರೈ; M. ತುರೆ, ಧ್ವರೆ). [ಗಾಂಗೇಯಂ ದೊರೆಯ ಪಿರಿಯ ಮಗನುಂ ಕ್ರಮ ಕ ಮಾರ್ಹನುಮಿರ್ದನ್ತೆ Pb. 1, 70 va.]. ದೊರೆ ಮುನಿದರೆ ಮರನೇಱದರೆ ಆದೀತೇ? — ತಾರತಮ್ಯವಱಿಯದವ ದೊರೆಯಲ್ಲ, ಮಾತು ಮೀಱದವ ಸೇವಕನಲ್ಲ. — ದೊರೆಯ ತನಕ ದೂಱು, ಹೊಟೆಯ ತನಕ ಓಟ. — ದೊರೆಯ ರಥವಾದರೂ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗದು. — ದೊರೆಯಾದರೂ ನರೆ ತಪ್ಪೀತೇ? — ದೊರೆಯಾದರೂ ತೊಱೆಗೆ ದೊಡ್ಡವನೇ? — ದೊರೆಯಿನ್ದ ಆಗುವನ್ಥಾದ್ದು ನರಿಯಿನ್ದ ಆದೀತೇ? — ದೊರೆ ಹೇಱಿದ ನೆನ್ದರೆ ಮರದ ಕಾಯಿ ಬಿದ್ದೀತೇ? (Prvs.). see Si. 257. 278; Bp. 40, 15; Rsv. 5, 126; J. 24, 25; 28, 52; 33, 26; Dp. 148, 1. 6; B. 4, 126. — ದೊರೆಸಾನಿ. a lady, a mistress (My.; B. 5, 283).

ದೊರೆತನ doretana. kingship, royalty, the rank or function of a king, government, rule (Bp. 40, 15; 42, 6; My.). ದೊರೆತನಕ್ಕೆ ಬಡತನವೇ? (Prv.). see Prv. s. ಯೋಗ್ಯತೆ. — ದೊರೆತನ ಮಾಡು. to rule; to domineer (My.).

***ದೊರೆತು doretu.** manner, propriety. ಎಮ್ಮನ್ನಯ ಕ್ಷಾತ್ರಪರಾವ ವಿಳಾಸಂಗಳೊಳಿರ್ಪರೇ ದೊರೆತು ತಾನೆಮ್ಮಯ್ಯನೈಶ್ವರ್ಯಂ Pb. 6, 15. *cf.* ದೊರೆ 3.

ದೊರೆಯಿಸು doreyisu. to cause to obtain, to procure (J. 16, 28).

ದೊರ್ಮಳಿಸು dormaḷisu. = ದೊಮ್ಮಳಿಸು. to move or whirl about. ಆ ಸಮಯದೊಳ್ ಅಗ್ನಿ ಶಿಖಾಮುಖಕ್ಕೆ ದೂರಮ್ ಅಪ್ಪ ಬಕ್ಕಟ ಬಯಲ್ದಾಣದೊಳ್ ದೊರ್ಮಳಿಸಿ ನಿನ್ದ ಬಹುಜನಂಗಳ್ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ, ತಮ್ಮೊಳ್ ಇನ್ತೆನ್ದರ್ (Abh. P. 11, 155 va.).

ದೊಸಕ್ dosak. = ಡೊಸಕ್, etc. an imitative sound. (My.).

ದೊಸಕ್ಕನೆ dosakkane. = ಡೊಸಕ್ಕನೆ, etc. with the sound of ದೊಸಕ್. (My.).

ದೊಳೆ doḷe. a drug or seed used to produce fermentation in the manufacture of spirits from sugar, bassia, etc. (?). ಮದ್ಯ ಮಾಡುವ ದೊಳೆ (ಕಿಣ್ವ, ನಗ್ನಹು Si. 348, *only* in Si.).

ದೊಳ್ಳಾಸ doḷḷāsa. = ಡೊಳ್ಳಾಸ. trick, deceit, etc. (ವೈಸಿಕ Śs.; Bh. 7, 17, 26).

ದೊಳ್ಳು doḷḷu. = ಡೊಳ್ಳು, ದೋಣು. huge belly. (My.). see ನಿಡು-. — ದೊಳ್ಳು ನೂಕು. the belly to be pushed forward, *i. e.* to extend or distend (Bh. 4, 6, 25). [Tu. ಡೊಳ್ಳು].

ದೋಃಪರಿಘ dōs-parigha. a club-like arm (Cpr. 2, 43).

ದೋಕರಿ dōkari. an instrument for grubbing up grass (Te.; Si. 303. 399).

ದೋಚು dōcu. to plunder, to rob (Te.; My.; *cf.* ಗೋಚು).

ದೋಟಿ dōṭi. = ತೊಱಡು, ಲೋಟೆ. a pole with a hook for plucking fruit, gathering leaves, etc. (My.; Tu. ದೋಣ್ಟೆ tall; Te.; M. ತೋಟ್ಟಿ). ದೋಟಿಯಿನ್ದ ಜೇನು ತೆಗೆದ ಹಾಗೆ (Prv.). — ದೋಟಿಗೋಲು. -ಕೋಲು. = ದೋಟಿ. (My.). 2, a hook for driving an elephant (ಅಂಕುಶ, ಶೃಣಿ Si. 271).

ದೋಣ dōṇa. Tbh. of ದ್ರೋಣ. a measure, etc. (Śmd. 345). ನಾಗೊಳಗ (345). 2, ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ (345).

ದೋಣಿ dōṇi. = ಡೋಣಿ. Tbh. of ದ್ರೋಣಿ. a boat (Śmd. 345; Cpr. 8, 43; My.). ನೀರದೋಣಿ (ಜಲದ್ರೋಣಿ Hlā.). ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಾಡುವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ವೈವ ಮರದ ದೋಣಿ (ದ್ರೋಣಿ Si. 84). — ದೋಣಿ ಬಿೞ್. -ಬೀೞ್. to fall down like an empty tub (Abh. P. 13, 81).

***ದೋಣಿಕೊಣ್ಡ dōṇi-koṇḍa.** a water tub. ಮನುಷ್ಯಗ್ರಾಹಿಯಾಗ ದೆನ್ದೊನ್ದು ದೋಣಿಕೊಣ್ಡಮಂ ತರಿಸಿ ನೀರಂ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿಯದರೊಳಗೆ ಚಮರಿಯನದ್ದಿ Vr. 68, 4.

ದೋಣು dōṇu. = ದೊಳ್ಳು. huge belly. (Mhr. ದೋನ್ದ, a pot-belly). — ದೋಣ. -ಅ 3. a man with a big belly (My.). feminine ದೋಣಿ (My.). [2, naked state].

ದೋತರ dōtara. = ಜೋತ್ರ, ದೋತ್ರ, q. v. (Mhr. ಧೋತರ; My.; B. 3, 25; 5, 123). [Tu.]. — ದೋತರಜೋಡು. a couple of dōtaras woven together (B. 3, 101; My.). — ದೋತರಸೆಱಗು. the end or border of a dōtara (B. 3, 41; My.); the coloured cross-lines near it (My.).

ದೋತ್ರ dōtra. = ದೋತರ. a garment of males worn around the waist, passing under and tucked in behind (Mhr. ಧೋತ್ರ; My.; Te.; C. Bp. 32, 45; Rām. 5, 8, 69; J. 16, 24); ದೋತ್ರ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳು (My.); that garment hung over the shoulder (ವಿಪರ್ಯಸ್ತಕ Mr. 256; My.); ದೋತ್ರ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳು (My.). ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದರೆ ಮನೆಗೆ ಬನ್ದು ಕಾಲು ಹಿಡಿದೇನು, ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ದೋತ್ರಾ ಕೊಡಬೇಕು. — ದೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗೋತ್ರ ದೊಡ್ಡದೇ? (Prvs.). see ಮೇಲು-; Si. 222. 223. *cf.* ದೋವತಿ, etc.

ದೋಧಕ dōdhaka. N. of a vṛitta (Ch.).

ದೋಬಿ dōbi. a washerman (My.; Mhr., H. ಧೋಬಿ).

ದೋಮಿ dōmi. = ದೋಮೆ. (S. Mhr.).

ದೋಮೆ dōme. a mosquito; a gnat (Te.; *cf.* T. ತುಮ್ಮ, to sound?). see Prv. s. ಧಾನ್ಯ. — ದೋಮೆತೆರೆ. a mosquito curtain (Te.). ತೆರೆವಿಡಲ್ ದೋಮೆತೆರೆಯಕ್ಕು (Mr. 204, o. rs. ತೋಮು-, ದೋಹ-, ದೋಹಾ-, ವ್ಯೋಮ-).

ದೋರ್ dōr. = ದೋಸ್. arm.

ದೋರ dōra. = ದೋರೆ, q. v. (My.). — ದೋರಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. a fruit almost ripe (My.; Te.). — ದೋರಹಣ್ಣು. = ದೋರೆವಣ್. (My.).

ದೋರ dōra. 1. Tbh. of ದ್ವಾರ. door. see ದ್ವಾರ-.

ದೋರ dōra. 2. = ದೋರೆ. thread (My.).

ದೋರಕಾಪುರ dōrakāpura. Tbh. of ದ್ವಾರಕಾಪುರ. Kṛiṣṇa's capital. (Bh. 3, 16 sum.).

ದೋರವಾರ್ಧಿ dōra-vārdhi. Tbh. of a ದ್ವಾರವಾರ್ಧಿ. N. (Bp. 54, 62).

ದೋರಾವತಿ dōrā-vati. Tbh. of ದ್ವಾರಾವತಿ. Kṛiṣṇa's capital. (Bp. 54, 63).

ದೋರಿಯ dōriya. N. of a certain cloth. see Mr. s. ಪಟಭೇದ.

ದೋರೆ dōre. = ದೋರ. the state of being full-grown or mature (see ನಸು-). [2, sweet flow. ಅನುದಿನ ದೋರೆ

ಯನ್ತೆ ನುಡಿಯಿಮ್ಪುಮುರ್ದಂ ತಳಿದನ್ತೆ ಸೋಂಕಿನಿಮ್ಪುಮರ್ದಿನ ಪೂರದನ್ತೆ ಪದೆದಿಮ್ಪು Ap. 12, 28]. — ದೋರೆಗರುಳು. -ಕರುಳು. entrails fitted by growth for their functions (Bh. 4, 6, 25). — ದೋರೆಗಾಯಿ. -ಕಾಯಿ. (ಶಲಾಟು Si. 123, sic !). — ದೋರೆವಣ್. -ಪಣ್. a full-grown, almost ripe fruit (Cpr. 1, 101 va.; Śsv. 1, 51; 2, 42 va.). — ದೋರೆವಲ್. -ಪಲ್. full-grown teeth (Cpr. 8, 52).

ದೋರೆ dōre. = ದೋರ 2. thread (Mhr., H. ದೋರಾ). 2, a particular bracelet (Mhr., H. ದೊರಾ; Si. 219).

ದೋಱು dōṟu. = ಡೋಱು, etc. a hollow in a tree, etc. — ದೋಱುವೋಗು. -ಪೋಗು. to be shattered or broken (Bh. 4, 3, 10).

ದೋರ್ದಣ್ಡ dōr-daṇḍa. the arm. (Cpr. 9, 114; Grj. 3, 2; Bp. 38, 54).

ದೋರ್ಬಲ dōr-bala. strength of the arm (Śsv. 4, 27).

ದೋರ್ಭಂಗ dōr-bhaṅga. destruction of the arm (Abh. P. 8, 29).

ದೋರ್ಮಹಿಮೆ dōr-mahime. the power of the arm (C. Bp. 47, 13).

ದೋರ್ಲತೆ dōr-late. an arm-creeper: the arm (Bp. 5, 30; 37, 30).

ದೋರ್ವಲ dōr-bala. = ದೋರ್ಬಲ. [Pb. 3, 65]; (C. Bp. 47, 27).

ದೋಲ dōla. = ಡೋಲ, etc., ದೋಳ. swinging, oscillating, rocking. 2, = ಕುಣ್ಚೆ 1, see ದೋಳ. 3, a swing, a litter, etc.

ದೋಲಾನ್ದೋಲ dōla-āndōla. a swing (ಉಯ್ಯಲ್ Mr. 204).

ದೋಲಿ dōli. = ಡೋಲಿ, etc. a dooly or litter. (My.).

ದೋಲೆ dōle. = ದೋಲಿ, etc. *a swing*; a litter, a dooly, a palanquin. 2, *the indigo plant.*

ದೋಲೋತ್ಸವ dōla-utsava. the ceremony of swinging an idol that is placed on a swinging-cot (My.).

ದೋವತಿ dōvati. = ದೋವರ್ತಿ, etc. the garment called ದೋತ್ರ (Bp. 56, 28; 57, 3; Te.).

ದೋವರ್ತಿ dōvarti. = ದೋವತಿ, ದೌವತ್ತಿ. (ಉದ್ಗಮನೀಯ, ಒಲ್ಲಿ Mr. 343).

ದೋವಿಲ್ dōvil. = ದೋಹಿಲ್. publicity, etc.

ದೋಷ dōṣa. = ದೋಸ. fault, vice, defect, deficiency; *a fault, a blemish, a defect;* blame, reproach; badness, wickedness, sin (ಅಘ, ಪಾಪ Nn. 15); detrimental effect; obnoxiousness; morbid affection, morbid element, disease; disorder of the three humors of the body (ವಾತ ಪಿತ್ತ ಶ್ಲೇಷ್ಮಗಳೆಮ್ಬ ಮೂಱು ದೋಷಗಳು Si. 199); black or red spots on the tongue foreboding death (My.). 2, evening, darkness, night (ನಕ್ತ, ರಾತ್ರಿ Nn. 15; ಇರುಳು Mr. 65). 3, a sign (ಅಂಕ, ಕುಱುಹು 15). ದೋಷದಿನ್ದ ನಾಶ. — ದೋಷವೆಲ್ಲಾ ದೋಸೆ ನುಂಗಿತು. — ದೋಷಾ ಮಾಡಿದವಗೆ ದೂಷಣೆ ತಪ್ಪದು. — ದೋಷಾ ಮಾಡುವವಗೆ ರೋಷ ಬಹಳ (Prvs.). see Kāvy. II, 1, 6; III, 3, B, 35. 75; ಅಷ್ಟಾದಶ–, ಷಡ–, ವಾಕ್ಯ–. — ದೋಷ ಆಡು. to blame. ದೋಷವನ್ನಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ (ನಿನ್ದೆ G.; My.). — ದೋಷ ಇಡು. to put fault or blame upon, to blame, etc. ದೇವರಿಗೆ ದೋಷ ಇಡ ಬೇಡ! (B. 4, 178; My. ದೇವರ ಮೇಲೆ–). ತಮ್ಮ ಪೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ದೋಷವಿಡ ಬೇಕಲ್ಲದೇ ಎರ್ಡನೆಯವರಿಗೆ ದೋಷವಿಡಬಾರದು (B. 5, 86). — ದೋಷ ಒನ್ದಿಸು. to join fault or blame to; to lay, or bring, reproach upon, to impute blame, to find fault with. ಶುದ್ಧರಲ್ಲಿ ನಿಜದೋಷ ಮನ್ ಒನ್ದಿಸೆ ಕೆಟ್ಟು ಪೋಗರೇ? (Rsv. 5, 77). — ದೋಷ ಒನ್ದು. fault, etc. to be joined or attached: to become blameworthy (Bp. 50, 71; 57, 79). — ದೋಷ ಹಚ್ಚು. = ದೋಷ ಒನ್ದಿಸು. (My.). ಅವನಿಗೆ ಕೆಲವು ಜನರು ದೋಷ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ (B. 5, 206).

ದೋಷಕರ dōṣa-kara. causing evil, harm, or blame; hurtful; wrong (Śmd. 133).

ದೋಷಕಾರಿ dōṣa-kāri. causing evil, etc.; an evil-worker (My.).

ದೋಷಗ್ರಾಹಿ dōṣa-grāhi. *fault-finding, censorious, vituperative.*

ದೋಷಜಿತ್ dōṣa-jit. a physician (ಭಿಷಜ, ಚಿಕಿತ್ಸಕ, etc. Mr. 390).

ದೋಷಜ್ಞ dōṣa-jña. *a discerning or wise man.* 2, *a physician.*

ದೋಷಜ್ವರ dōṣa-jvara. a malignant fever (My.).

ದೋಷತ್ರಯ dōṣa-traya. vitiation of the three humors, or wind, bile, and phlegm (ವಾತ ಪಿತ್ತ ಶ್ಲೇಷ್ಮಂಗಳ್ Mr. 386).

ದೋಷದೂಷಿತ dōṣa-dūṣita. defiled by sin. feminine ದೋಷ ದೂಷಿತೆ (V. 9, 57).

ದೋಷಹರಣ dōṣa-haraṇa. removing disease of the humors; removing sin (My.).

ದೋಷಾ dōṣā. *in the evening, at night.* 2, = ದೋಷೆ 1.

ದೋಷಾಕರ dōṣā-kara. the night-maker: the moon (Bp. 11, 45). 2, dōṣa-ākara, a mine of faults: full of defects, faulty, sinful.

ದೋಷಾನ್ಧ dōṣa-andha. blind through sin (Abh. P. 7, 6).

ದೋಷಾರೋಪಣ dōṣa-ārōpaṇa. imputing fault, accusation (My.).

ದೋಷಾಲೇಪ dōṣa-ālēpa. attaching or imputing fault or blame, aspersion (Kāvy. II, 2, B, 43).

ದೋಷಿ dōṣi. faulty; guilty; sinful, bad (Bp. 54, 52; J. 10, 45). ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ದೋಷಿಗೆ ಮಾತು (Prv.).

ದೋಷಿಸು dōṣisu. morbid affection to arise, as in fever (My.).

ದೋಷೆ dōṣe. 1. ದೋಷಾ. evening, darkness, night.

ದೋಷೆ dōṣe. 2. the arm. (ತೋಳು G.).

ದೋಷೈಕದೃಶ್ dōṣa-ēka-dṛś. *seeing only defects, faultfinding.*

ದೋಸ್ dōs. = ದೋರ್. *the arm.* (ಬಾಹು, ಭುಜ, ತೋಳು Mr. 321).

ದೋಸ dōsa. Tbh. of ದೋಷ. [ದೋಸಮೇನಾನುಂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾದೊಡಂ Kr. 1, 112]; (Śmd. 335; Bp. 24, 78; 28, 27; 30, 13; 55, 30; My.).

ದೋಸರ dōsara. ? (ಪರವಾರ್ಕೆ Ct. I, 83, one MS.).

ದೋಸೆ dōse. a holed, *i. e.* spongy, cake of rice-flour, uddu, etc., baked on a potsherd or iron plate (C. Bp. 47, 42; Rām. 5, 8, 69; My.; Tu., Te., M.; T. ತೋಚೈ; T. ತೋಯಿರ್, to crust, crystallize; ತೋಯಿರ್-ಅಪ್ಪಂ = ತೋಚೈ). ಹಿಟ್ಟು ಕರಿಸಿ ಮಾಡುವ ದೋಸೆ (ಪೂಪ, etc. Si. 314). ಈಸೀಸಗಲ ದೋಸೆ ಏಸೇಸು ಮದ್ದೀ? — ಎನ್ತೆನ್ತವರು ಅನ್ತೇ ಹೋದರು, ಸಂಕ್ರಾನ್ತಿ ಬನ್ದು ಹುಳಿದೋಸೆ ಬೇಡಿತು. — ಎಲ್ಲರ ಮನೇಲಿ ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿಗೇ ತೂತು. — ದುಗ್ಗಾಣಿಯ ಮುಣ್ಡೇ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿನ ದೋಸೆಗೆ ಹೋದ. — ದೋಷವೆಲ್ಲಾ ದೋಸೆ ನುಂಗಿತು. — ದೋಸೆಗೆ ತೂತು, ದೋಷಿಗೆ ಮಾತು. — ದೋಸೆ ಬಿಸಿಯೊನ್ದು, ಮಸಿಕೆಣ್ಡ ತಿನ್ದ. — ದೋಸೆ ತಿನ್ದಾಕ್ಷಣ ದೋಷವೆಲ್ಲಾ ಹೋದೀತೇ? — ದೋಸೆ ತಿನ್ನುವಾಗ ಮೀಸೆ ಮುರಿದ ಹಾಗೆ. — ದೋಸೇ ತೂತು ಕಾವಲಿ ಮುಚ್ಚೀತೇ? — ದೋಸೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಸಿದವಳಿನ್ದ ಆಗದೇ? — ದೋಸೇ ಹಿಟ್ಟು ಕೂಸಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? — ಎರಡು ಚೊಂಯಿಗೆ ಒನ್ದು ದೋಸೆ. — ದೋಸೆಯ ಊಟ ಊಟವಲ್ಲ, ದಾಸರ ಆಟ ಆಟವಲ್ಲ (Prvs.). — ದೋಸೆ ಜೋಳ. Holcus saccharatus Roxb. (Z).

ದೋಸ್ತಾನು dōstānu. = ದಸ್ತಾನು, etc. a partridge box. etc. (My.).

ದೋಸ್ತಿ dōsti. friendship (My.; Mhr., H.).

ದೋಸ್ತಿಗಾಱ dōsti-gāṟa. a friend (My.).

ದೋಹ dōha. 1. milking; milk. see ಪನ್–.

ದೋಹ dōha. 2. Tbh. of ದ್ರೋಹ. wrong, offence, etc. (Śmd. 345). see Bp. 39, 31; 47, 25.

ದೋಹದ dōhada. = ದೋಹಳ. *the longing of a pregnant woman;* morbid or violent desire; desire in general, wish.

ದೋಹದವತಿ dōhada-vati. *a pregnant woman longing for anything.*

ದೋಹನ dōhana. milking; giving or yielding milk or any desired object, granting desires. see ಈಸು; ಕಱೆ.

ದೋಹರಿ dōhari. (?). emulation (*cf.* ದುಹೇರಿ?). — ದೋಹರಿ ಸಾಹರಿ. emulative effort (Bh. 3, 19, 29).

ದೋಹಳ dōhaḷa. ದೋಹಲ. = ದೋಹದ. the longing of a pregnant woman. [Pb. 1, 142]; (ದೋಹದ, ದೌಹೃದ, etc., ಬಯಕೆ Mr. 307; Cpr. 1, 81 va.; 3, 92 va.; Abh. P. 13, 65). see ಅ-, ಪುತ್ರ-, ರಣ-.

ದೋಹಿ dōhi. Tbh. of ದ್ರೋಹಿ. malignant, etc., (Bp. 24, 56).

ದೋಹಿತ್ರ dōhitra. Tbh. of ದೌಹಿತ್ರ. a daughter's son. (My.).

ದೋಹಿಲ್ dōhil. = ದೋವಿಲ್. publicity, notoriety; making publicly known, disclosure, exposure; calumny (ದೂಱುವುದು Ct. I, 68, o. r. ದೋವಿಲ್; ಹರವಡಿ, ಗಾಱಣ, ಪ್ರಕಟ Kk. 52; ಗಾರಣ, ಹರವರಿ, ಪ್ರಕಟ Śs.; *cf.* ತುಬ್ಬು 1). see ಹರವರಿ.

ದೋಳ dōḷa. = ದೋಲ. swinging, etc. (ಅನ್ದಣ, ನೃಪರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ Mr. 262). 2, = ಕುಣ್ಪೆ 1 (Mr. 370).

ದೋಳಾಯಮಾನ dōḷāyamāna. = ಡೋಲಾಯಮಾನ. swinging, etc. (Abh. P. 14, 136).

ದೋಳು dōḷu. = ಡೋಲು 1, etc. a large drum (My.). ದೋಳು ದೊಡ್ಡದಾದರೆ ಗೆರಸೆ ಆದೀತೇ? — ದೋಳು ಬಡಿದು, ಗೆರಸೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ (Prvs.).

ದೌಕೂಲ daukūla. (fr. ದುಕೂಲ). silk cloth. (G.).

ದೌತಿ dauti. = ದವತಿ, etc. ink-stand. (My.). ದೌತಿಯಿಲ್ಲವೆನ್ದು, ಸವತೀ ಸಂಗಡ ಜಗಳಾಡಿದಳು (Prv.).

ದೌತ್ರಿಂಶ dautriṁśa. sixty (Ch. v. 320).

ದೌತ್ಯ dautya. (fr. ದೂತ). the state, office, or function of a messenger or ambassador. (My.).

ದೌರಾತ್ಮ್ಯ daurātmya. (fr. ದುರಾತ್ಮ). evil-mindedness, wickedness, depravity. (My.).

ದೌರ್ಜನ್ಯ daurjanya. (fr. ದುರ್ಜನ). wickedness, maliciousness, depravity, vileness. (My.).

ದೌರ್ಜನ್ಯಕಾರಿ daurjanya-kāri. an evil-worker (My.; see Sp. s. ಕಜ್ಜ).

ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ daurbhāgya. (fr. ದುರ್ಭಗ). ill luck, misfortune, bad condition. (My.).

ದೌರ್ಮದ್ಯ daurmadya. (fr. ದುರ್ಮದ). a drunken brawl; *a fight, a battle.*

ದೌರ್ವಾರಿಕ daurvārika. = ದವ್ವಾರಿಕ, ದೌವ್ವಾರಿಕ. a door-keeper. (Cpr. 6, 18 va.; 9, 97 va.).

ಧೌರ್ಹೃದ daurhṛida. (fr. ದುರ್ಹೃದ್). = ದೋಹದ. enmity. 2, *the longing of pregnant women;* longing, desire.

ದೌಲತ್ತು daulattu. wealth, affluence, [pride, vanity]. (My.; Br.; Mhr., H. ದೌಲತ).

ದೌವತ್ತಿ dauvatti. = ದೋವರ್ತಿ, etc. (ಧೌತ, ಉದ್ಗಮನೀಯ Hlā.).

ದೌವರಿಕ dauvarika. Tbh. of, or mistake for, ಧೌರೇಯಕ, q. v. (ತಟ್ಟೆಹೇಱಿತ್ತು Mr. 350).

ದೌವಾರಿಕ dauvārika. (fr. ದ್ವಾರ). = ದವ್ವಾರಿಕ, etc. *a door-keeper, a porter.*

ದೌವ್ವಾರಿಕ dauvvārika. = ದೌವಾರಿಕ. (Bp. 1, 44).

ದೌಷ್ಟ್ಯ dauṣṭya. (fr. ದುಷ್ಟ). depravity, badness, wickedness. (My.).

ದೌಹಿತ್ರ dauhitra. = ದೋಹಿತ್ರ. (fr. ದುಹಿತೃ). *a daughter's son.*

ದೌಹೃದ dauhṛida. Tbh. of ದೌರ್ಹೃದ. the longing of pregnant women (My.).

-ದ್ದು ddu. = -ದು 1, etc. a form of the demonstrative pronoun neuter. (My.). *e. g.* ದೂರವಲ್ಲದ್ದು (= ದೂರವಲ್ಲದದು), ಕೋಲಾದ್ದು (-ಆದದು), ನೀಳವಾದ್ದು (-ಆದದು Si. 372). ಕೆಲಸದ್ದು (ಕೆಲಸದ ಅದು, B. 5, 131), ಶಾಸ್ತ್ರದ್ದು (5, 168).

ದ್ಯಸ್ dyas. = ದಿವಸ್. a day. see ಸ-.

ದ್ಯಾಮಿ dyāmi. = ದೇಮಿ. a goddess. — ದ್ಯಾಮವ್ವ. -ಅವ್ವ. = ದೇಮವ್ವ. (S. Mhr.).

ದ್ಯಾವ dyāva. Tbh. of ದೇವ. a god. (My.).

ದ್ಯಾವಾಭೂಮಿ dyāvā-bhūmi. *heaven and earth.*

ದ್ಯು dyu. *a day.* 2, *the heaven, the sky.*

ದ್ಯುತ್ dyut. = ದ್ಯುತ್ತು (Śmd. 106). shining, being bright, splendour. see ವಿ-.

ದ್ಯುತಿ dyuti. *brightness, splendour, brilliancy, lustre, light.* 2, *a ray of light.*

ದ್ಯುತ್ತು dyuttu. Tbh. of ದ್ಯುತ್, q. v.

ದ್ಯುತ್ಪ್ರಕಾಣ್ಡ dyut-prakāṇḍa. a very excellent or good man (ಸಲೆ ಒಳ್ಳಿತವಂ Mr. 240).

ದ್ಯುನದಿ dyu-nadi. the celestial river, Ganges (Cpr. 8, 41).

ದ್ಯುಮಣಿ dyu-maṇi. the jewel of the sky: *the sun.*

ದ್ಯುಮುಖ dyu-mukha. the opening of day: dawn, morning (Mr. 67).

ದ್ಯುಮ್ನ dyumna. = ದ್ಯುತಿ. splendour, glory, majesty. 2, *wealth.* 3, *strength, power.*

ದ್ಯುಷದ್ dyu-sad. an inhabitant of heaven: a god. (Sk.; G.).

ದ್ಯುಸ್ dyus. = ದ್ಯು. see ಅನ್ಯತರೇ-.

ದ್ಯೂತ dyūta. = ಜೂಜು, etc. gambled. 2, *play, gaming, gambling.* 3, a gambler (ಕಿತವ, ಜೂಜುಗಾಱ Mr. 245). 4, a battle, a fight (ಅತಿಯುದ್ಧಮಂ ಬಿಡದೆ ಹಣ್ಣಿ ಇರೆ 466).

ದ್ಯೂತಕಾರ dyūta-kāra. The keeper of a gaming house; *a gambler.*

ದ್ಯೂತಕಾರಕ dyūta-kāraka. *the keeper of a gaming house* (ಆಡಿಸುವಂ Mr. 245); a gambler

ದ್ಯೂತಕೃತ್ dyūta-kṛit. *a gambler.*

ದ್ಯೂತಸಮಾಹ್ವಯ dyūta-samāhvaya. lawsuits arising from gambling and betting. (R.).

ದ್ಯೋ dyō. *the sky, atmosphere.* 2, *heaven.*

ದ್ಯೋತ dyōta. *shine, light, brilliancy, splendour.*

ದ್ಯೋತನ dyōtana. shining, bright; illuminating; enlightening; explaining; *sight, seeing.*

ದ್ಯೋತಿರಿಂಗಣ dyōtis-iṅgaṇa. *a fire-fly.*

ದ್ಯೋತಿಸ್ dyōtis. light, brightness; a star.

ದ್ಯೋತಿಸು dyōtisu. to shine; to become manifest, to appear (Ch. v. 94; My.).

ದ್ಯೋಧುನಿ dyō-dhuni. the sky-river: the Ganges. (G.).

ದ್ಯೌಸ್ dyaus. = ದಿವ್. (G.).

ದ್ರಪ್ಸ drapsa. dripping, falling in drops, flowing; a drop. 2, *diluted curds.*

ದ್ರಪ್ಸ್ಯ drapsya. *diluted curds.*

ದ್ರವ drava. running; dropping, dripping, oozing; flowing, fluid; *liquid; a liquid substance;* fluidity. 2, *quick motion;* flight. 3, *play, sport* (see Hlā. s. ಮೇಳ). 4, moisture, juice, essence; decoction (ಇಪ್ಪುರ Śs.; see ನಿದ್ರ್ರವ). 5, the melting of pity, or

tenderness (Mhr.). — ದ್ರವಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to cause to melt in pity (B. 5, 211).

ದ್ರವಣ dravaṇa. rnnning; flight; flowing, dropping, exuding. (R.).

ದ್ರವದ್ರವ್ಯ drava-dravya. a fluid substance; a fluid; a substance having juice. see ಹಸಿ.

ದ್ರವದ್ರವ್ಯದಾನ dravadravya-dāna. giving or putting a fluid. see ಎಱೆ.

ದ್ರವದ್ರವ್ಯನಿರ್ಮುಕ್ತಿ dravadravya-nirmukti. freeing a fluid. see ಬಾರ್.

ದ್ರವನ್ತಿ dravanti. a river. 2, *the plant Anthericum tuberosum* Roxb.

ದ್ರವಿಡ draviḍa. = ದ್ರವಿಳ, (ತಮಿೞ್). N. of a people and district on the east coast of the Dekhan: Tamiḻ (ತಿಗುಳ Śm. 64; Ch. p. 22; My.). — ದ್ರವಿಡವೇದ. hymns sung by Vaiṣṇava mystics called āḻwars.

ದ್ರವಿಡಾಮ್ನಾಯ draviḍa-āmnāya. = ದ್ರವಿಡವೇದ. (My.).

ದ್ರವಿಣ draviṇa. *property, wealth;* a thing (ಮಜ್ಜಾಸಾರ, ವಸ್ತು Nn. 125). 2, *strength, power.* 3, gold; silver; money.

ದ್ರವಿಣೆ draviṇe. = ಧ್ರುವಣೆ. N. of a plant.

ದ್ರವಿಸು dravisu. to become liquid, to melt (My.). 2, to sport (J. 15, 47). 3, to make fluid, to melt, as the mind (My.).

ದ್ರವಿಳ draviḷa. = ದ್ರವಿಡ. [Pb. 9, 95 va.]; (Bp. 6, 19). — ದ್ರವಿಳದೇಶ. the Tamiḻ country (Bp. 22, 1).

***ದ್ರವಿೞ draviḻa.** = ದ್ರವಿಳ. ಇವರ್ಗಳೆಲ್ಲರುಮುನಾಚಾರ್ಯರ್ ಮಾಡಿ ದ್ರವಿೞ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೋಗಿಮೆನ್ದು Vr. 88, 22.

ದ್ರವೀಕರಣ dravī-karaṇa. causing to drop or drip, making wet. see ನಾನ್ದು.

ದ್ರವ್ಯ dravya. = ದಿರವೇವು. *a substance, a thing, an object* (ಕಸ್ವರ, ವಸ್ತು Nn. 164). 2, *substance, property, wealth, money.* 3, the receptacle or substratum of properties, etc., elementary substance (ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಷಡುದ್ರವ್ಯಗಳು 164; see ಷಡು-). 4, a wooden image (ಮರದಿಂ ಮಾಡಿದ ರೂಪು, ಮರದಿನ್ದ ಮಾಡಿದನ್ಥಾ ಪ್ರತುಮೆಗಳು 164). 5, *a fit object.* 6, a drug. see ಶಬ್ದ-; Kāvy. III, B, 4; V, 1. — ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯವಾದರೂ ಗವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಡತನ. — ದ್ರವ್ಯವಿದ್ದವನು ತಿನ್ದು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ, ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದವ ತಿದ್ದಿ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ (Prvs.).

ದ್ರವ್ಯತ್ವ dravyatva. substantiality, substance (Śmd. 7 Cm.).

ದ್ರವ್ಯಲೋಪ dravya-lōpa. deficiency of money for the performance of a religious ceremony (My.).

ದ್ರವ್ಯವನ್ತ dravya-vanta. a man having property, a rich, wealthy man (My.; B. 5, 120).

ದ್ರವ್ಯಸ್ಥ dravya-stha. a man staying or living in wealth: a wealthy man (My.).

ದ್ರವ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ dravya-sthāpane. hiding money in the earth (My.).

ದ್ರವ್ಯಸ್ವಭಾವ dravya-svabhāva. one of the three kinds of jāti in rhetoric (Kāvy. III, 3, B, 5-9).

ದ್ರವ್ಯಹರಣ dravya-haraṇa. seizing, or stealing, property (B. 5, 95).

ದ್ರವ್ಯಾಂಜನ dravya-añjana. a magic ointment applied to the left hand with the object of discerning lost wealth (My.).

ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲ dravya-anukūla. help of money towards any business (My.).

***ದ್ರವ್ಯಾನುಗತಮಾದಿದೀಪಕ dravya-anugatam-ādidīpaka.** a figure of speech. Kr. 3, 57.

ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆ dravya-arjane (ārjane). acquiring property, acquisition of wealth (My.).

ದ್ರವ್ಯಾಶೆ dravya-āśe. love of money, covetousness (My.).

ದ್ರಷ್ಟು draṣṭu. shyness? see s. ತ್ರಾಡನ.

ದ್ರಾಕ್ drāk. *quickly, instantly, soon, immediately, shortly.*

ದ್ರಾಕ್ಷ drākṣa. Tbh. of ದ್ರಾಕ್ಷೆ. ದ್ರಾಕ್ಷದ ಬಳ್ಳಿ (Cb. 113; Mhr.).

ದ್ರಾಕ್ಷಾದಿಲೇಹ್ಯ drākṣā-ādi-lēhya. an electuary of grapes, etc. (My.).

ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕ drākṣā-pāka. a sweet, accomplished style of diction in poetry (My.).

ದ್ರಾಕ್ಷಾಸವ drākṣā-āsava. a medicinal and spirituous preparation of the juice of the grape, wine (B. 4, 164; Mhr.).

ದ್ರಾಕ್ಷಿ drākṣi. = ದ್ರಾಕ್ಷೆ. (My.; Mhr.).

ದ್ರಾಕ್ಷೆ drākṣe. ದ್ರಾಕ್ಷಾ. = ದ್ರಾಕ್ಷ. *the vine.* 2, a grape, grapes. (My.). ದ್ರಾಕ್ಷೆ ಸೀಯೆನ್ದು, ಬಳ್ಳಿ ಸಹ ತಿನ್ನಬಾರದು (Prv.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಚಪ್ಪರ. a vine-pandal (My.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಬಳ್ಳಿ. the grape vine (My.; G.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆರಸ. juice of the grape; wine (My.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಸರಾಯ. wine (ಮಾದ್ವೀಕ G.). — ದ್ರಾಕ್ಷೆಹಣ್ಣು. a ripe grape (My.).

ದ್ರಾಗ್ಭೃತಕ drāk-bhṛitaka. *water just drawn from the well.* see s. ಅಗರ್ತೆ.

ದ್ರಾಘಿಷ್ಠ drāghiṣṭha. (fr. ದೀರ್ಘ). *longest, very long.*

ದ್ರಾಪ drāpa. = ದ್ರಾಬೆ. mud, mire. 2, heaven, sky. 3, a fool, blockhead, an idiot.

ದ್ರಾಬೆ drābe. Tbh. of ದ್ರಾಪ. a blockhead, fool, slut (Te. ದೇಬೆ, ದ್ರಾಬೆ, ದ್ರಾಭೆ). 2, wretchedness, poverty, feebleness (My.); trash, rubbish (Te.). 3, a wretched, poor, feeble person (My.). ದ್ರಾಬೆಯನ್ನು ನಮ್ಬಿ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಳ್ಳರು ಬನ್ದು ತಲೆ ಹೊಡೆದರು (Prv.). — ದ್ರಾಬೆಮಾತು. a word lacking force of meaning (My.). — ದ್ರಾಬೆಮೋಱೆ. a care-worn, low-spirited face (My.).

ದ್ರಾವ drāva. = ದಾವ 1. running, flowing; flight; speed, going quickly; liquefaction; distilling.

ದ್ರಾವಕ drāvaka. causing to run. 2, a drug prepared by distillation (My.). 3, a flux to assist the fusion of metals. 4, a thief. 5, a lecher. 6, bee's wax. 7, a sharp or clever man (Bh. 1, 12, 21).

ದ್ರಾವಿಕೆ drāvike. saliva. (R.).

ದ್ರಾವಿಡ drāviḍa. (fr. ದ್ರವಿಡ). relating to Draviḍa; a man belonging to the Dravida country; a Tamiḻ man (ತಿಗುಳ Mr. 382; My.); Tamiḻ (Ch. p. 23). 2, a Brāhmaṇa of the south, one of the five so-called Drāviḍa Brāhmaṇas, *i. e.* either a Drāviḍa or pure Tamiḻ Brāhmaṇa, or a Teliṅga (Telugu), Karṇāṭa, Marāṭha, or Gujarātha one (Sk.); or (instead of a Marāṭha, or Gujarātha one) a Kēraḷa, or Tauḷava one (My.).

ದ್ರಾವಿಡಕ drāviḍaka. *Zedoary, Curcuma zedoaria* Roxb.

ದ್ರಾವಿಡಧರೆ drāviḍa-dhare. the Tamiḻ country (Bp. 24, 77).

ದ್ರಾವ್ಯತ್ವ drāvyatva. fluidity (B. 4, 97; Sk. ದ್ರವತೆ, ದ್ರವತ್ವ).

ದ್ರು dru. 1. running; see ಶತ-. 2, rushing, attacking.

ದ್ರು dru. 2. wood. 2, *a tree.*

ದ್ರುಕಿಲಿಮ dru-kilima. *a sort of pine, Pinus deodora* Roxb.

ದ್ರುಗ್ಧ drugdha. = ದುಗ್ಧ. hurt, injured, harmed, grieved, plotted against, borne malice or hatred against; offence, injury.

ದ್ರುಘಣ dru-ghaṇa. ದ್ರುಘನ. *a wooden mace, a mallet, a hammer* (ಡಂಗೆ Mr. 298); an axe, a hatchet.

ದ್ರುಣ druṇa. *a scorpion.*

ದ್ರುಣಿ druṇi. = ದ್ರುಣಿ. *a centipede.* 2, a small or female tortoise. 3, = ದ್ರೋಣಿ.

ದ್ರುಣೆ druṇe. *a bow-string.*

ದ್ರುತ druta. run, flown; running away; rushed at, attacked; scattered, diffused; lost (ದಿಗ್ಭ್ರಯ q. v., ನಷ್ಟ, ವಿನಾಶನ, ಗೃಹೀತ, ದೆಸೆಗೆಟ್ಟವಂ Mr. 300; *cf.* ಭಯದ್ರುತ). 2, *melted, dissolved, liquid, fluid.* 3, *quick, swift.* 4, *quick time.* 5, *a scorpion.* 6, a comic actor, a buffoon (ಪರಿಹಾಸ, ವೈಹಾಸಿಕ, ನೃಪರಂ ನಗಿಸುವಂ Mr. 270; *cf.* ದ್ರವ No. 3). — ದ್ರುತಂ. *quickly.*

ದ್ರುತಪದ druta-pada. N. of a vṛitta (Ch.).

ದ್ರುತಪುಚ್ಛ druta-puccha. a scorpion's tail (ಅಲ, ಚೇಳಿ ಬಾಲ Mr. 403).

ದ್ರುತಪೂರ್ವವಿಲಮ್ಬಿತ druta-pūrva-vilambita. N. of a vṛitta (Ch.).

ದ್ರುತಯಾನ druta-yāna. fast walking (Cpr. 2, 59).

ದ್ರುಪದ dru-pada. = ದುರುಪದ, ದ್ರುಪದ. N. of a king of the Pāñcalas, the father of Krisṇā (Draupadī), the wife of the Pāṇḍu princes.

ದ್ರುಪದತನುಜಾತೆ drupada-tanujāte. Draupadī (J. 2, 51).

ದ್ರುಮ druma. *a tree.*

ದ್ರುಮಾಮಯ druma-āmaya. tree-disease; *lac, the animal dye; resin, gum.*

ದ್ರುಮೋತ್ಪಲ druma-utpala. *the tree Pterospermum acerifolium* Willd.

ದ್ರುವಯ druvaya. *a wooden measure of capacity.*

ದ್ರುಹಿಣ druhiṇa. *Brahmā;* Śiva.

ದ್ರೋಣ droṇa. = ದೋಣ. a wooden tub shaped like a boat; a trough. 2, *a measure of capacity,* equal to 4 āḍhakas, or 2 āḍhakas (ನಾಗಳ Si. 329; ಇಕ್ಕಳ 329). 3, *a raven* (ಕಾಡಕಾಗೆ Mr. 170). 4, a scorpion. 5, Droṇācārya, the military preceptor of both the Kuru and Pāṇḍu princes (Śmd. 288; J. 13, 4. 19; Bh. 1, 6 sum.). 6, a small tree bearing white flowers (Sk.; ತುಮ್ಬೆ Si. 419; ತುಮ್ಬಿ Nr.). 7, = ದೊನ್ನೆ, a vessel made of leaves to hold ghee and other liquid substances (not Sk., but Mhr.).

ದ್ರೋಣಕಾಕ droṇa-kāka. *a raven.*

ದ್ರೋಣಕ್ಷೀರೆ droṇa-kṣīre. *a cow yielding a droṇa of milk.*

ದ್ರೋಣದುಘೆ droṇa-dughe. *a cow yielding a droṇa of milk.*

ದ್ರೋಣಿ droṇi. = ಡೋಣಿ, ದೋಣಿ. *a wooden tub shaped like a boat;* a trough; a boat. 2, the hollow of two mountains, the valley or chasm between them (*cf.* ಡೊಣೆ 1, etc.). 3, *the indigo plant.*

ದ್ರೋಹ droha. = ದೋಹ 2. *injury, hostile action, mischief, malice, perfidy, treachery, treason* (ಅಪಕಾರ Mr. 448); wrong, offence; rebellion. see Prv. s. ಬಣ್ಡಾರ.

ದ್ರೋಹಚಿನ್ತನ droha-cintana. *injurious design, the wish or thought or attempt to injure.*

ದ್ರೋಹರತ droha-rata. bent upon doing an injury (My.).

ದ್ರೋಹಿ drohi. = ದೋಹಿ. injuring, hurting, harming, malignant, spiteful, vengeful, treacherous, rebellious; a person who injures, etc. (Bp. 9, 13; 39, 47; 49, 45; 54, 53; 57, 29; My.).

ದ್ರೌಣಿಕ drauṇika. containing a droṇa; *sown with a droṇa of grain,* as a field.

ದ್ರೌಪದಿ draupadi. (fr. ದ್ರುಪದ). = ದುರುಪದಿ. Draupadī, the daughter of Drupada and wife of the Pāṇḍu princes (Bh. 1, 7 sum.; J. 7, 19. 24).

ದ್ವ dva. *two.*

ದ್ವನ್ದ್ವ dva-n-dva. *a pair, a couple* (ದ್ವಿತಯ, ಎರಡು Nn. 91; ಉಭಯ, ಯುಗ್ಮ, etc., ಎರಡು Mr. 434). 2, *any pair of qualities or conditions which are opposite of one another,* as heat and cold, etc. 3, *strife, contention, dispute, quarrel, contest, fight* (ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕಾಳೆಗ 91). 4, doubt, uncertainty. 5, a private consultation, a secret (ಮನ್ತ್ರಾಲೋಚನ, ಏಕಾನ್ತ 91). 6, a form of compound or grammatical combination uniting two or more words which, if uncompounded, would be in the same case and connected by the conjunction "and" (Śmd. 89 Mdb.; 197. 210; Kāvy. I, 3, 10-15).

ದ್ವನ್ದ್ವಪ್ರಾಸ dvandva-prāsa. a kind of alliteration (Ch.).

ದ್ವನ್ದ್ವಯುದ್ಧ dvandva-yuddha. a duel, a single combat. (My.).

ದ್ವನ್ದ್ವೆ dvandve. a menstruating woman; a woman recently delivered (ರಜಸ್ವಲೆ, ಸೂತಕವಾದ ಸ್ತ್ರೀ Nn. 91).

ದ್ವಯ dvaya. twofold, double; a pair; two things; both (Śmd. 255. 400); the masculine and feminine gender.

ದ್ವಯಮನ್ತ್ರ dvaya-mantra. the two chief mantras of the Vaiṣṇavas (My.).

ದ್ವಯಹೀನ dvaya-hīna. *the neuter gender.*

ದ್ವಯಾತಿಗ dvaya-atiga. *a man who has passed beyond or overcome the two bad qualities, passion and ignorance (illusion), or who has surmounted the several pairs of affection which disturb the mind.*

ದ್ವಯಿ dvayi. a pair. (R.).

ದ್ವಾಃ dvāḥ. = ದ್ವಾರ್. a door, gate.

ದ್ವಾಃಸ್ಥ dvāḥ-stha. *a doorkeeper, a porter.*

ದ್ವಾಃಸ್ಥಿತ dvāḥ-sthita. *a doorkeeper, a porter.*

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ dvā-triṁśat. thirty-two.

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ದನ್ತ dvātriṁśat-danta. the thirty-two teeth (Mr. 348).

ದ್ವಾದಶ dvā-daśa. twelve. 2, the twelfth.

ದ್ವಾದಶರವಿ dvādaśa-ravi. = ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ. (Grj. 10, 65).

ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ dvādaśa-aṅgula. *a measure of twelve fingers.*

ದ್ವಾದಶಾತ್ಮ dvādaśa-ātma. appearing in twelve forms; *the sun,* as identified with the twelve Ādityas (Bp. 55, 49).

ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಕ dvādaśa-ātmaka. the sun (Rāghc. 1, 42).

ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ dvādaśa-āditya. the twelve Ādityas (Bp. 1, 43). an enumeration of them is as follows: dhātṛi, aryama, mitra, varuṇa, indra, vivasvat, parjanya, pūṣa, aṁśumat, gabhastimat, tvaṣṭri, and viṣṇu (Vivēkacintāmaṇi 6, 25).

ದ್ವಾದಶಿ dvādaśi. the twelfth day of the half-month (J. 29, 13; C.).

ದ್ವಾಪರ dvāpara. that die, or side of a die, which is marked with two spots or points. 2, *the third of the four yugas or ages of the world* (ಯುಗ Nn. 96) comprising 864,000 years (ಗಗನ-ನಭ-ವಿಯದ್-ವಾರ್ಧಿ-ರುತು-ಗಜ Mr. 73). see Bp. 2, 5. 3, doubt, uncertainty (ಸನ್ದೆಗ, ಸನ್ದೇಹ 96). 4, war (ಕದನ, ಕಾಳೆಗ 96).

ದ್ವಾಪಾರ dvāpāra. = ದ್ವಾಪರ. (Bp. 54, 32; Mhr.; My.).

ದ್ವಾರ್ dvār. ದ್ವಾಃ. *a door, a gate.*

ದ್ವಾರ dvāra. = ದರ 2, ದಾರ 2, ದೋರ 1, ಬಾರ 1. *a door, a gate, an opening* (ಬಾಗಿಲು Nn. 100). 2, a way, a means, an expedient,

a medium (B. 5, 279); a ground, an occasion (Mhr.). ದ್ವಾರಾ, by the means of, through (My.; Mhr.).

ದ್ವಾರಕಪಾಟ dvāra-kapāṭa. the leaf or fold of a door, the panel of a door. (R.).

ದ್ವಾರಕಾನಗರಿ dvārakā-nagari. = ದ್ವಾರಕೆ. (J. 7, 7).

ದ್ವಾರಕಾನಾಥ dvarakā-nātha. Kṛiṣṇa. 2, N. (B. 4, 149).

ದ್ವಾರಕಾಪುರ dvārakā-pura. = ದೋರಕಾಪುರ. = ದ್ವಾರಕೆ. (My.).

ದ್ವಾರಕಾಪುರಿ dvārakā-puri. = ದ್ವಾರಕೆ. (J. 6, 14).

ದ್ವಾರಕೆ dvārake. ದ್ವಾರಕಾ. she who has (many) gates: Dvārakā, the capital of Kṛiṣṇa, on the western point of Gujarāth. (J. 5, 1. 19. 73; 6, 1. 9).

ದ್ವಾರದೇಶ dvāra-dēśa. the region of a door: a door (Cpr. 1, 129 va.).

ದ್ವಾರದೋರ dvāra-dōra. = ದ್ವಾರದ್ವಾರ. each and every door. (Bp. 61, 29).

ದ್ವಾರಪಟ್ಟ dvāra-paṭṭa. = ದಾರವಟ್ಟ. the ground under the door, the threshold (Mhr. ದಾರವಟಾ); the upper cross-piece of a door (Mhr.); the panel or surface of a door (Sk.); the curtain of a door (Sk.), 2, ಗೋಪುರ, ಪುರದ್ವಾರ, see ದಾರವಟ್ಟ. 3, ಶು ದ್ಧಾನ್ತ, ರಾಣಿವಾಸದ ಮನೆ, see ದಾರವಟ್ಟ.

ದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವ dvāra-pārśva. the sides (of the frame) of a door. see ಪುದಿ.

ದ್ವಾರಪಾಲ dvāra-pāla. *a door-keeper, a porter* (Mr. 272; Bp. 35, 42).

ದ್ವಾರಪಾಲಕ dvāra-pālaka. = ದ್ವಾರಪಾಲ. (Bp. 35, 44).

ದ್ವಾರಪ್ರವೇಶ dvāra-pravēśa. entering a door or an opening. see ನುಗುಳ್, ನುಸುಳ್.

ದ್ವಾರಬನ್ಧ dvāra-bandha. = ದಾರಬನ್ಧ. a door-joining: a door-frame (My.). 2, the leaf or panel of a door. see ಪಡಿ.

ದ್ವಾರಬನ್ಧನ vāra-bandhana. = ದಾರಬನ್ಧನ, ದಾರವನ್ಧನ. = ದ್ವಾರಬನ್ಧ No. 1. (My.).

ದ್ವಾರವತಿ dvāra-vati. = ದ್ವಾರಕೆ. (My.).

ದ್ವಾರಾವತಿ dvārā-vati. = ದೋರಾವತಿ, ದ್ವಾರವತಿ. (My.).

ದ್ವಾರಿಕ dvārika. a doorkeeper, a warder (ದವ್ವಾರಿಕ, ದ್ವಾಸ್ಥ, ಬಾಗಿಲವಂ Mr. 266).

ದ್ವಾಸ್ಥ dvā-stha. = ದ್ವಾಃಸ್ಥ. see ದ್ವಾರಿಕ.

ದ್ವಿ dvi. = ದು, ದುಹಿ, ದೂ. two (Śmd. 31. 101; Kāvy. IV, 1, 5); both. 2, the dual (Śmd. 116; Kāvy. I, 2, 44-46). 3, the masculine and feminine gender.

ದ್ವಿಕ dvika. = ದುಗ. consisting of two, twofold; a pair; etc.

ದ್ವಿಕರ್ಮ dvi-karma. two accusatives (Śmd. 157).

ದ್ವಿಕರ್ಮಕ dvi-karmaka. having two accusatives (My.).

ದ್ವಿಗು dvi-gu. having two cows. 2, *a grammatical compound in which the first-member is a numeral* (Śmd. 89 Mdb.; 196. 210; Kāvy. I, 3, 6-9).

ದ್ವಿಗುಣ dvi-guṇa. = ದುಗುಣ. multiplied by two, doubled; double, twofold, of two kinds, twice as much or as large. — ದ್ವಿಗುಣಂ ಗೆಯ್. -೦-ಗೆಯ್. to multiply by two (Ch. v. 343).

ದ್ವಿಗುಣಾಕೃತ dviguṇā-kṛita. *twice ploughed.*

ದ್ವಿಗುಣಿ dvi-guṇi. = ದುಗುಣಿ. Tbh. of ದ್ವಿಗುಣ.

ದ್ವಿಗುಣಿತ dvi-guṇita. multiplied by two, doubled. (My.).

ದ್ವಿಗುಣಿಸು dvi-guṇisu. to multiply by two (Ch. v. 346; My.). 2, to be doubled (Cpr. 6, 44; Abh. P. 14, 101).

ದ್ವಿಗುಣೀಭೂತ dviguṇī-bhūta. doubled. (Cpr. 5, 11 va.).

ದ್ವಿಜ dvi-ja. twice-born. 2, a man of any one of the first three classes: a Brāhmaṇa, Kṣatriya, or Vaiśya. 3, *a Brāhmaṇa* (ಭೂಸುರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ Nn. 36; ವಿಪ್ರ Mr. 513; ಸಯ್ದ, ಗನಹ, ನೇರಿದ, ಇಳೆಯ ಪಿರಿಯ Śm. 52; ನೆಲನಮುದುರ್ಣಿಸಿ Kk. 34). 4, *a bird* (ಅಣ್ಡಜ, ಪಕ್ಷಿ 36; ಪಕ್ಷಿ 513). 5, a snake (ಉರಗ, ಸರ್ಪ 36; ಸರ್ಪ 513). 6, a chameleon (ಸರಟ, ಓತಿ 36). 7, various grains (ಧಾನ್ಯಸಮೂಹ, ನಾನಾಧಾನ್ಯಗಳ ಭೇದ 36). 8, *a tooth* (ದನ್ತ, ಹಲ್ಲು 36; ದನ್ತ 513). 9, the moon (ಚನ್ದ್ರ 36; 513). 10, a star (ಭಗಣ, ನಕ್ಷತ್ರ 36; ತಾರೆ 513). 11, a house (ಗೃಹ, ಮನೆ 36).

ದ್ವಿಜತ್ವ dvijatva. the state of being twice-born; the condition or rank of a Brāhmaṇa (Bp. 3, 45. 78).

ದ್ವಿಜನ್ಮ dvi-janma. = ದ್ವಿಜ. *a Brāhmaṇa.*

ದ್ವಿಜರಾಜ dvija-rāja. *the moon*; Garuḍa; the snake Ananta.

ದ್ವಿಜಾತ dvi-jāta. a Brāhmaṇa (Bp. 3, 47).

ದ್ವಿಜಾತಿ dvi-jāti. *a man of either of the first three classes* (see ದ್ವಿಜ).

ದ್ವಿಜಾಧಮ dvija-adhama. a very low, contemptible Brāhmaṇa (ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಧು Mr. 254; J. 12, 2).

ದ್ವಿಜಿಹ್ವ dvi-jihva. *double-tongued, insincere* (ಪುರೋಭಾಗಿ, ಎರಡು ನುಡಿವಂ Mr. 230). 2, *a whisperer or informer.* 3, *a serpent.*

ದ್ವಿಜೆ dvi-je. (a dvija woman); *the resin of the olibanum tree, Gum olibanum.*

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ dvija-uttama. *a Brāhmaṇa.*

ದ್ವಿಟ್ dviṭ. = ದ್ವಿಟ್ಟು, ದ್ವಿಷ್. (ವೈರಿ Nn. 119).

ದ್ವಿಟ್ಕುಲ dviṭ-kula. the multitude, or race, of enemies (Śmd. 130).

ದ್ವಿಟ್ಟು dviṭṭu. = ದಿಟ್ (Śmd. 106).

ದ್ವಿತಯ dvitaya. twofold, double. 2, *a pair, two* (ಯುಗ, ಎರಡು Nn. 90; ದ್ವನ್ದ್ವ, ಎರಡು 91; see Mr. 73 s. ತ್ರೇತೆ).

ದ್ವಿತಯವಾಕ್ dvitaya-vāk. abuse. see s. ದುರ್ವಿಗಾನ and ಹೞು.

ದ್ವಿತಿಯೆ dvitiye. a Tbh. of ದ್ವಿತೀಯೆ & ದ್ವಿತಯ. a pair, two (ದ್ವಿತಯ, ಎರಡು Nn. 136). 2, a wife (ವೈವಾಹವಾದ ಅಂಗನಾತತಿ, ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು 136). 3, the second day of a half month (ತಿಥಿಭೇದ, ಬಿದಿಗೆ 136).

ದ್ವಿತೀಯ dvitīya. second; the second. 2, a companion, fellow, partner. 3, the second letter in a class. see Śmd. 22; Bp. 54, 9. 18. — ದ್ವಿತೀಯಂ, a second time, again.

ದ್ವಿತೀಯವಯಸ್ dvitīya-vayas. *having arrived at the second period of life.*

ದ್ವಿತೀಯವಿವಾಹ dvitīya-vivāha. the second marriage.

ದ್ವಿತೀಯಾಕೃತ dvitīyā-kṛita. *twice ploughed.*

ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ dvitīya-akṣara. the second letter or syllable (Śmd. 373. 375).

ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ dvitīyā-vibhakti. the second case: the accusative (Śmd. 112. 143. 154).

ದ್ವಿತೀಯೆ dvitīye. = ದ್ವಿತಿಯೆ, ಬಿದಿಗೆ. a female second: *a wife.* 2, the second day of a half month. 3, the accusative (Śmd. 112. 115. 129. 143. 149. 157. 164. 166; Kāvy. I, 2, 23-27. 50. 51).

ದ್ವಿತ್ವ dvitva. doubleness; the number two. 2, *a pair, a couple.* 3, reduplication of a consonant (Śmd. 47. 83. 85. 138. 140. 178. 190. 274. 275. 339. 344; Kāvy. I, 2, 31. 32; I, 4, 33-38); repetition of a word (Kāvy. I, 3, 89-97). 3, *the dual* (Śmd. 115. 116. 152; Kāvy. I, 2, 4-7).

ದ್ವಿತ್ವವೃತ್ತಿ dvitva-vṛitti. reduplicated state or reduplication of a consonant (Śmd. 86. 218. 229).

ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರ **dvitva-akṣara.** a double consonant (Śmd. 38. 71; ದಡ್ಡ Ct. II, 24).

ದ್ವಿಧಾ **dvi-dhā.** in a twofold manner; in two ways; of two kinds or sorts (Kāvy. III, 3, B, 162).

ದ್ವಿಧಾಕೃತಿ **dvidhā-ākṛiti.** of a twofold form (J. 19, 49).

ದ್ವಿಧಾಗತಿ **dvidhā-gati.** going in two ways; duplicity (My.). 2, a crab. 3, a crocodile.

ದ್ವಿಪ **dvi-pa.** drinking twice: *an elephant* (imbibing fluids by his trunk and thence conveying them into his mouth). the female elephants are: abhramu, kapile, piṅgale, tāmrakarṇi (o. r. -parṇi), purudanti (o. r. purūra-, = sudanti), añjane, añjanāvati, sitadvipe (Mr. 59).

ದ್ವಿಪಟ್ಟಿಕೆ **dvi-paṭṭike.** = ದುಪಟ್ಟಿಗೆ, ದೂಪಟ್ಟಿಗೆ. a double piece of cloth, etc.

ದ್ವಿಪದ **dvi-pada.** two-footed; containing two padas (words or lines). 2, *a biped*, including gods, demons, men, and birds.

ದ್ವಿಪದನ್ತ **dvipa-danta.** an elephant's tusk. ದ್ವಿಪದನ್ತದನ್ತ್ಯ (ಪ್ರತಿಮ, ಆನೆಯ ದಾಡೆಯ ತುದಿ Nn. 102).

ದ್ವಿಪದಿ **dvi-padi.** = ದುಪದಿ, etc. a kind of metre.

ದ್ವಿಪಾದ್ಯ **dvi-pādya.** *a double penalty.*

ದ್ವಿಪೆ **dvi-pe.** N. of a plant (ಉನ್ಮದಿಕೆ, ಪೆರ್ಗಣಿಗಿಲ್ Mr. 139).

ದ್ವಿಪ್ರಾಸ **dvi-prāsa.** a kind of alliteration (Ch.).

ದ್ವಿಭಾಷಿ **dvi-bhāṣi.** = ದುಬಾಷಿ, q. v. an interpretor (My.; B. 4, 167).

ದ್ವಿಮಾತ್ರ **dvi-mātra.** containing two syllabic instants or moras, as a long vowel (Śmd. 19; Kāvy. I, 1a, 10. 11).

ದ್ವಿಮಾಸ **dvi-māsa.** two months. 2, the second month (Śsv. 2, 99, sic!).

ದ್ವಿಮುಖ **dvi-mukha.** (Śmd. 101). two-faced, two mouthed. 2, *a kind of snake, an Amphisbaena* (ಅಹೀರಣಿ, ಇತ್ತಲೆಯ Mr. 401, o. r. ಇತ್ತಲೆಗ).

ದ್ವಿರ್ **dvir.** = ದ್ವಿಸ್.

ದ್ವಿರದ **dvi-rada.** two-toothed, two-tusked. 2, *an elephant.*

ದ್ವಿರದಕರಾಗ್ರ **dvirada-kara-agra.** *the tip of an elephant's trunk.*

ದ್ವಿರಸನ **dvi-rasana.** two-tongued: *a snake.*

ದ್ವಿರುಕ್ತಿ **dvis-ukti.** saying twice, repetition, tautology. 2, repetition or doubling of a syllable (Śmd. 191. 228. 229. 339. 346; Kāvy. I, 3, 21-29).

ದ್ವಿರೂಪ **dvi-rūpa.** biform, of two forms. 2, two forms (Cpr. 2, 13).

ದ್ವಿರೂಪತೆ **dvi-rūpate.** *doubleness of form, a double form or manner.*

ದ್ವಿರೇಫ **dvi-rēpha.** the insect with two rēphas or r's in its name (bhramara): *a large black bee.*

ದ್ವಿರ್ಭಾವ **dvis-bhāva.** doubling, reduplication (Śmd. 84. 179. 213. 222. 268; Kāvy. I, 2, 104-109).

ದ್ವಿವಚನ **dvi-vacana.** the dual (Śmd. 111. 115. 117. 153. 259).

ದ್ವಿವಪ್ತೃ **dvi-vapṛi.** a step-father (ಮಲದನ್ತೆ Mr. 312).

ದ್ವಿವರ್ಷೆ **dvi-varṣe.** *a heifer two years old.*

ದ್ವಿಶರ **dvi-śara.** = ದುಸರ 1. having two arrows.

ದ್ವಿಶಿರ **dvi-śira.** = ದ್ವಿಸಿರ. having two heads: the bhēruṇḍa (My.).

ದ್ವಿಷ್ **dviṣ.** = ದ್ವಿಟ್, ದ್ವಿಟ್ಟು. hating, hostile; hostility. 2, *a foe.*

ದ್ವಿಷ **dviṣa.** = ದ್ವಿಷ್. (ಅಮಿತ್ರ, etc., ಹಗೆ Mr. 290).

ದ್ವಿಷತ್ **dviṣat.** hating, etc. 2, *a foe.*

ದ್ವಿಷತೆ **dviṣate.** hostility, enmity, hostile behaviour, hating. (Bh. 5, 3, 71).

*ದ್ವಿಷದ್ಬಳ **dviṣat-baḷa.** army of enemy. ದ್ವಿಷದ್ಬಳ ಪಾರಾವಾರ ದೊಳುದಗ್ರ ಭುಜವಿಜಯ ಮಹಾಮೇರುವನೆ ಕಡೆದು Pb. 4. 1.

ದ್ವಿಷ್ಟ **dviṣṭa.** hated, odious; hostile. 2, = ದ್ವೇಷ್ಟ.

ದ್ವಿಷ್ಠ **dvi-ṣṭha.** *standing or staying in two places.*

ದ್ವಿಸ್ **dvis.** = ದ್ವಿರ್. twice.

ದ್ವಿಸನ್ಧಿಗ್ರಾಹಿ **dvi-sandhi-grāhi.** one who understands and remembers a ślōka hearing it twice (My.).

ದ್ವಿಸಪ್ತ **dvi-sapta.** fourteen.

ದ್ವಿಸಪ್ತಲೋಕ **dvisapta-lōka.** the fourteen worlds (C. Bp. 47, 11; see s. ಲೋಕ).

ದ್ವಿಸಿರ **dvisira.** Tbh. of ದ್ವಿಶಿರ. (Śsv. 2, 65).

ದ್ವಿಸೀತ್ಯ **dvi-sītya.** *twice furrowed, twice ploughed* (first lengthways and then across).

ದ್ವಿಸ್ವಭಾವ **dvi-svabhāva.** having a double nature, of two characters (My.).

ದ್ವಿಹಲ್ಯ **dvi-halya.** *twice ploughed.*

ದ್ವಿಹಸ್ತ **dvi-hasta.** = ದುಹತ್ತ, ದೂಹತ್ತ. two hands; two cubits.

ದ್ವಿಹಸ್ತಿ **dvi-hasti.** = ದೂಹತಿ, ದೂಹತ್ತಿ q. v., ದೂಹಸ್ತಿ. a sword weilded with both hands.

ದ್ವಿಹಾಯನಿ **dvi-hāyani.** *a heifer two years old.*

ದ್ವಿಹೀನ **dvi-hīna.** *the neuter gender.*

ದ್ವೀಪ **dvīpa.** (fr. ದ್ವಿ-ಅಪ್). = ದೀಪ 2, ದೀವಿ. *an island;* a sand-bank (ಪುಳಿನ, ಸೈಕತ, ಮಳಲೊಟ್ಟಿಲ್ Mr. 414). 2, a division of the terrestrial world, of which there are seven (or 4 or 9 or 13) and which are situated round the mountain Mēru. 3, a place of refuge, shelter, etc. see ಶಮ್ಬು-.

ದ್ವೀಪಕಲ್ಪ **dvīpa-kalpa.** a kind of island (B. 5, 23. 114; 5, 239).

ದ್ವೀಪದ್ರಾಕ್ಷೆ **dvīpa-drākṣe.** = ದೀಪದ್ರಾಕ್ಷೆ. imported dried grapes (My.).

ದ್ವೀಪವತಿ **dvīpa-vati.** abounding in islands: *a river.*

ದ್ವೀಪಾನ್ತರ **dvīpa-antara.** = ದೀಪಾನ್ತರ. another or foreign island (or country, Si. 126; My.).

ದ್ವೀಪಿ **dvīpi.** *a tiger, an ounce or panther, leopard* (ವ್ಯಾಘ್ರ Mr. 159).

ದ್ವೇಷ **dvēṣa.** *hate, hatred, enmity;* dislike; repugnance. see Prv. s. ಬರೆ 1.

ದ್ವೇಷಣ **dvēṣaṇa.** hating; disliking; hostile; *an enemy.*

ದ್ವೇಷಿ **dvēṣi.** *a hater, a foe, an enemy* (Bp. 54, 52).

ದ್ವೇಷಿಸು **dvēṣisu.** to hate, to be hostile, to dislike (My.).

ದ್ವೇಷ್ಟೃ **dvēṣṭṛi.** = ದ್ವೇಷಿ. (My.).

ದ್ವೇಷ್ಯ **dvēṣya.** to be hated, hateful, odious, detestable. 2, *an enemy.*

ದ್ವೈಗುಣಿಕ **dvaiguṇika.** (fr. ದ್ವಿಗುಣ). one who requires the double or cent per cent interest: *a usurer.*

ದ್ವೈತ **dvaita.** duality; the state of being doubled or two; a pair (ದ್ವನ್ದ್ವ, ಯುಗ, ಉಭಯ, etc., ಎರಡು Mr. 434). 2, dualism in philosophy, the assertion of two always distinct principles, as of spirit and matter, the soul and the universe (My.; see ಶ, ಮತ; Bp. 51, 18); [the system of philosophy expounded by Srī Madhvācārya]. 3, doubt.

ದ್ವೈಧ **dvaidha.** (fr. ದ್ವಿಧಾ), duality, duplicity, twofold form or state. 2, *division or separation into two parts, division of an army*,

as a stratagem. 3, disunion, difference, contest; dispute; doubt; a dilemma.

ದ್ವೈಧೀಭಾವ dvaidhī-bhāva. twofold form or state, etc. 2, sowing dissension or causing the separation of allies; dividing an army into detachments, making peace with one and waging war with another, as a stratagem. (My.). see s. ಷಡ್ಗುಣ.

ದ್ವೈಪ dvaipa. (fr. ದ್ವೀಪಿ). made of a tiger's skin; *covered with it.*

ದ್ವೈಪಾಯನ dvai-pāyana. (fr. ದ್ವೀಪ). the island-born: *Vyāsa*, the place of his nativity being an island in the Ganges. see ಕೃಷ್ಣ-.

ದ್ವೈಮಾತುರ dvaimātura. (fr. ದ್ವಿಮಾತೃ). having two mothers; born in two ways: *Gaṇēśa*, the son of Pārvatī, or of the scurf and impurities of her body.

ದ್ವೈಹಾಯನ dvaihāyana. (fr. ದ್ವಿಹಾಯನ). the state of being two years old. (R.).

ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಿ dvi-akṣari. having two syllables; being a compound vowel. 2, a kind of vicchitticitra (Kāvy. III, 2, B, 58. 69 seq.).

ದ್ವ್ಯಷ್ಟ dvi-aṣṭa. *copper.*

ದ್ವ್ಯಹ dvi-aha. a period of two days.

ದ್ವ್ಯಾಹಿಕ dvyāhika. (fr. ದ್ವ್ಯಹ). returning every second day, as fever. (My.).

ಧ್ dh

ಧ್ dh. the thirty-ninth letter of the alphabet (Śmd. 12. 21). in Kannaḍa it occurs only in a few tadbhava and imitative words (22. 24).

ಧ dha. the letter ಧ್ pronounced with a short a, as is generally done at school. 2, the number 9 (Mr. 349).

ಧಕಾರ dha-kāra. the letter ಧ (Śmd. 11).

ಧಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ dhakkā-mukki. = ಢಕ್ಕಾಮುಕ್ಕಿ. pushing and pummeling. (My.).

ಧಕ್ಕು dhakku. an anvil (ಅಡೆಗಲ್ Mr. 383; Mhr. ಧಕ್ಕ, steady; stout).

ಧಗ dhaga. = ದಗ, ದಗೆ 2. a glow of fire; fire kindled, fire, blaze; glowing, shining (Mhr.). — ಧಗ ಧಗ. (Śmd. 74). rep. glowing fiercely; blazing, flaming, and its sound; being very brilliant or bright, glittering much, etc. (My.; Te.; Mhr.). see Rśv. 5, 37; -ಸ್ವನ. — ಧಗ ಧಗ ಎನ್. to blaze, etc. (Bp. 45, 2). — ಧಗ ಧಗದ್ಧಗನೆ. rep. with a fierce glow or blaze, etc. (J. 8, 39). — ಧಗ ಧಗ ಧಗಿಲು ಧಗಿಲು. rep. the sound of great blazing (Rām. 5, 8, 57). — ಧಗ ಧಗ ಧಗಿಲು ಭುಗಿಲು. rep. the sound of great blazing (Rām. 5, 8, 60). — ಧಗ ಧಗನೆ. = ಧಗ ಧಗದ್ಧಗನೆ. (My.). — ಧಗಧಗಧ್ವಾನ. the sound of ಧಗ ಧಗ (Cpr. 4, 29). — ಧಗಧಗಸ್ವನ. = ಧಗಧಗಧ್ವಾನ. (Rśv. 5, 37). — ಧಗಧಗಿಸು. to burn fiercely, etc. (Bp. 44, 21; 55, 25; Bh. 1, 20, 27; Rām. 5, 8, 36; My.). — ಧಗದ್ಧಗಿಸು. -ಂ-ಧಗಿಸು. = ಧಗದಗಿಸು. (Śāstrasāra in W. v. 1258).

ಧಗಿಲ್ dhagil. = ಧಗ. — ಧಗಿಲ್ ಧಗಿಲ್ ಧಗಿಲ್. rep. the sound of great blazing (Grj. 8, 47).

ಧಟ dhaṭa. *a large fixed balance, a pair of scales.* 2, ordeal by the balance. see ದಿಬ್ಯದ ತೊಲೆ.

ಧಟಿ dhaṭi. old cloth or raiment; a piece of cloth worn over the privities (Sk.; ನಾರು, ನಾರ ಮಡಿ G.). 2, Śiva.

ಧಟಿನಿ dhaṭini. a cotton cloth or string fastened round the loins. (R.).

ಧಣ dhaṇa. a sound of something (*e. g.* a bow) flying through the air. — ಧಣಧಣತ್ಕೃತಿ. the repeated sound of ಧಣ (Rām. 3, 6, 50).

ಧಣಂ dhaṇaṁ. an imitative sound. — ಧಣಮ್ಮನೆ. (Śmd. 22 Mdb.).

ಧಣಾರ್ dhaṇār. a sound imitating that of falling metal vessels or that of striking them with a club or stone (My.).

ಧಣು dhaṇu. (Mhr. ಧನ್ಯ, bravo! noble!). — ಧಣು ಧಣು. rep. well done! bravo! (ಕೊಣ್ಡಾಟ Ct. II, 103; ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38; Bh. 2, 2, 20; 8, 23, 28).

ಧಣುವಟ್ಟಿ dhaṇuvaṭṭi. = ದಣಾವಟ್ಟೆ, ಧನುವಟ್ಟಿ. one of the feats of wrestlers (Bh. 3, 6, 29).

ಧತ್ತೂರ dhattūra. = ದತ್ತೂರ, ದತ್ತೂರಿ. *the white thorn-apple, Datura alba* Rumph.; the thorn-apple in general (ಉನ್ಮತ್ತ, ಕನಕ Mr. 128).

ಧತ್ವ dhatva. the letter or syllable ಧ (Śmd. 361).

ಧನ dhana. = ದನ, ದನವು. anything valuable: *property, wealth, riches, money* (ಮಜ್ಜಾಸಾರ Mr. 497). 2, *wealth in cattle; cattle;* a cow, a bullock (My.). ಧನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದನವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು (Prv.). — ಧನ ಗಿನ. reit. (Bp. 28, 18). — ಧನಪ್ಪಡೆ. -ಂ-ಪಡೆ. (Śmd. 200). to acquire riches, etc.

ಧನಕ್ಷಯ dhana-kṣaya. loss of money or property. (My.).

ಧನಂಜಯ dhana-ñ-jaya. conquering booty or wealth. 2, *fire, Agni.* 3, Arjuna (ಜಿಷ್ಣು, ಅರ್ಜುನ Nn. 38). 4, N. of an author (Nn. 3; Mr. 1b. 4). 5, a particular vital air which is supposed

to nourish the body (ಸಿರಸದಲಿಹ ಅನಿಲಂ Mr. 51, o. r. ವೃಷಣ ದೊಳಿಹ–).

ಧನಂಜಯಾಮ್ಬಕ **dhanañjaya-ambaka.** Śiva (Śsv. 4, 44).

ಧನದ **dhana-da.** granting wealth: *Kubēra.*

ಧನದಸಖ **dhanada-sakha.** Śiva (Bp. 25, 49).

ಧನದಾನ **dhana-dāna.** gift of wealth (Grj. 3, 63).

ಧನಧವ **dhana-dhava.** Kubēra (Bp. 5, 58).

ಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿ **dhana-dhānya-samṛiddhi.** increase of money and grain (My.).

ಧನಪ **dhana-pa.** Kubēra (Mr. 465).

ಧನಪತಿ **dhana-pati.** = ಧನಪ.

ಧನಪತಿಪ್ರಿಯ **dhanapati-priya.** Śiva (Bp. 25, 52).

ಧನಪಾಲ **dhana-pāla.** a guardian of treasure: Kubēra. (My.). 2, N. (My.).

ಧನಬಲ **dhana-bala.** the power of wealth (My.). 2, N. (J. 10, 44).

ಧನಮದ **dhana-mada.** pride or intoxication of wealth. (My.).

ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿ **dhana-lakṣmi.** richness in money or wealth (My.).

ಧನಲೋಭ **dhana-lōbha.** desire of wealth: covetousness, avarice (My.).

ಧನಲೋಭಿ **dhana-lōbhi.** avaricious, covetous, miserly (B. 4, 182).

ಧನವಂಚಕ **dhana-vañcaka.** a man who practises fraud with regard to wealth, etc. (in his not giving it to whom it is due, Bp. 39, 19).

ಧನವತ್ **dhana-vat.** = ಧನವನ್ತ. *wealthy, opulent, rich.*

ಧನವನ್ತ **dhana-vanta.** Tbh. of ಧನವತ್. a rich man (ಆಢ್ಯ, ಧನವತ್, etc. Hlā.; Si. 355; My.; Bp. 30, 25).

ಧನಹರಿ **dhana-hari.** stealing property, a thief. 2, inheriting property, an heir. 3, *a kind of perfume.*

ಧನಹೀನ **dhana-hīna.** deprived of wealth; reduced to poverty, poor. (My.).

ಧನಾಢ್ಯ **dhana-āḍhya.** opulent, wealthy (ಹೊನ್ನುಳ್ಳವಂ Mr. 237; My.).

ಧನಾಧಿಪ **dhana-adhipa.** *Kubēra.*

ಧನಾಧೀಶ್ವರ **dhana-adhīśvara.** Kubēra (Nn. 147).

ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷ **dhana-adhyakṣa.** a treasurer. 2, *Kubēra.*

ಧನಾಯೆ **dhanāye.** *the desire of obtaining riches, covetousness.*

ಧನಾಶ್ರಯ **dhana-āśraya.** a treasury (ಭಣ್ಡಾರ Nn. 133).

ಧನಾಸರಿ **dhanāsari.** = ಧನಾಸಿ, ಧನ್ಯಾಸಿ. N. of a tune (My.).

ಧನಾಸಿ **dhanāsi.** = ಧನಾಸರಿ. (My.).

ಧನಿ **dhani.** 1. = ದಣಿ. possessing wealth, opulent, rich; *a rich man;* the possessor of anything, an owner, a master. 2, *Kubēra.*

ಧನಿ **dhani.** 2. (Śmd. 24).

ಧನಿಕ **dhanika.** rich; a wealthy man; a money-lender; an owner. ಧನಿಕರು ಎನ್ದು, ಹನಿ ಬೀಳುವದು ತಪ್ಪೀತೇ? (Prv.). see Cpr. 6, 82; Bp. 1, 34; ಬಲು–; ಸಾಹುಕಾಱ.

ಧನಿಷ್ಠ **dhaniṣṭha.** richest, very rich.

ಧನಿಷ್ಠೆ **dhaniṣṭhe.** (a very rich female); *the twenty-third lunar mansion,* (considered to be connected with ill-luck). ಅರಸನಿಗೂ ಧನಿಷ್ಠೆ, ನನಗೂ ಧನಿಷ್ಠೆ (Prv.).

ಧನಿಸುತ **dhani-suta.** Kubēra's son, Nalakūvara (Bp. 40, 18).

ಧನು **dhanu.** = ಧನುಸ್. (ಬಿಲ್ಲು Nn. 72).

ಧನುಃ **dhanuḥ.** = ಧನುಸ್.

ಧನುಃಕೋಟಿ **dhanuḥ-kōṭi.** = ಧನುಷ್ಕೋಟಿ. the curved end of a bow (ಗೊಲೆ, ಕೊಪ್ಪು, ಪಿಳ್ಕು Kk. 39).

ಧನುಃಪಟ **dhanuḥ-paṭa.** = ಧನುಷ್ಪಟ. *the Piyal tree, Buchanania latifolia* Roxb. see ನೊಱಲೆ.

ಧನುಕೋಟಿ **dhanu-kōṭi.** = ಧನುಃಕೋಟಿ. (ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪಟ Mr. 294).

ಧನುರ್ **dhanur.** = ಧನುಸ್. a bow, etc.

ಧನುರ್ಗುಣ **dhanur-guṇa.** a bow-string. (Śsv. 4, 17 va.).

ಧನುರ್ದಣ್ಡ **dhanur-daṇḍa.** a bow without its string (Śsv. 4, 46 va.).

ಧನುರ್ಧರ **dhanur-dhara.** bearing a bow: *an archer* (Abh. P. 13, 53; Rśv. 6, 45).

ಧನುರ್ಧಾರಿ **dhanur-dhāri.** = ಧನುರ್ಧರ. (My.).

ಧನುರ್ಬಲ **dhanur-bala.** a force of the bow, *i. e.* of archers (Abh. P. 13, 45. 95).

ಧನುರ್ಬಾಣ **dhanur-bāṇa.** a bow and arrow (My.).

ಧನುರ್ಮಧ್ಯ **dhanur-madhya.** *the middle part of a bow.*

ಧನುರ್ಮಾಸ **dhanur-māsa.** the period during which the sun is in Ṣagittarius, when idols are especially adored at dawn (My.).

ಧನುರ್ಲತೆ **dhanur-late.** the moon-plant (Sk.). 2, = ಧನುರ್ದಣ್ಡ. (Cpr. 6, 67; Śsv. 5, 41).

ಧನುರ್ವರ್ಮ **dhanur-varma.** the cover of a bow (ಬಿಲ್ಲ ಗವಸಣಿಗೆ Mr. 294).

ಧನುರ್ವಾತ **dhanur-vāta.** = ಧನುರ್ವಾಯು. (My.).

ಧನುರ್ವಾಯು **dhanur-vāyu.** a disease by which the body becomes bent like a bow: tetanus (My.).

ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ **dhanur-vidye.** archery (My.).

ಧನುರ್ವೇದ **dhanur-vēda.** the science of archery; knowledge of archery. 2, N. of a treatise on archery, regarded as an upavēda. (My.; J. 13, 46).

ಧನುವಟ್ಟಿ **dhanuvaṭṭi.** = ದಣಾವಟ್ಟೆ. one of the feats of the wrestlers. (Śsv. 4, 75).

ಧನುಷ್ **dhanuṣ.** = ಧನುಸ್.

ಧನುಷ್ಕೋಟಿ **dhanuṣ-kōṭi.** = ಧನುಃಕೋಟಿ. 2, N. of a place of pilgrimage near Rāmēśvara (My.).

ಧನುಷ್ಪಟ **dhanuṣ-paṭa.** = ಧನುಃಪಟ, q. v. *a kind of tree* (= ಪಿಯಾಲ).

ಧನುಷ್ಮತ್ **dhanuṣ-mat.** furnished or armed with a bow: *an archer.*

ಧನುಸ್ **dhanus.** = ಧನುಃ, ಧನುರ್, ಧುನುಷ್. *a bow.* 2, the sign Sagittarius. 3, an arc or part of a circle.

ಧನ್ಯ **dhanya.** bringing or bestowing wealth. 2, opulent, rich. 3, fortunate, well-fated, happy, blest; lucky; auspicious; good, virtuous. see Bp. 24, 18; 47, 61. 4, treasure, wealth.

ಧನ್ಯತೆ **dhanyate.** good fortune, fortunate condition; opulence. (Bp 50, 73; J. 9, 7).

ಧನ್ಮಡಿ **dhanmaḍi.** a rice-field (My.; H.).

ಧನ್ಯಾಕ **dhanyāka.** *coriander, Coriandrum sativum.*

ಧನ್ಯಾಮ್ಲ **dhanya-āmla.** *sour gruel.*

ಧನ್ಯಾಸಿ **dhanyāsi.** = ಧನಾಸರಿ. N. of a tune. (My.).

ಧನ್ಯೆ **dhanye.** a fortunate or virtuous woman. (My.). 2, emblic myrobalan (ನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡ G.).

ಧನ್ವ **dhanva.** *a bow.* 2, *a desert.*

ಧನ್ವನ್ತರಿ **dhanvan-tari.** moving in a curve: the sun. 2, the physician of the gods, author of the āyurvēda; N. of a celebrated physician (ಔಷಧಾಚಾರ್ಯ Mr. 390).

ಧನ್ವಯಾಸ **dhanva-yāsa.** *the plant Alhagi maurorum* Tournef.

ಧನ್ವಿ **dhanvi.** *an archer.* 2, N. of several plants: (ಬಿಲ್ವರಂ Mr. 120).

ಧಮ **dhama.** blowing. see ನಾಡಿನ್-.

ಧಮನ **dhamana.** a kind of reed, *Arundo tibialis or karka.*

ಧಮನಮುನಿ **dhamana-muni.** N. (Bp. 52, 17).

ಧಮನಿ **dhamani.** a reed, a pipe, a tube (ಕೊಳವಿ Mr. 207). 2, *any tubular vessel of the body,* as a vein, nerve, etc. 3, *the throat.* 4, *a sort of perfume.*

ಧಮ್ಮಿಲ್ಲ **dhammilla.** *the braided and ornamented hair of a woman tied into a round knot at the back of the head and intermixed with flowers, pearls, etc.* (ಕಬರಿ, etc., ಕಟ್ಟುಮುಡಿ Mr. 320).

ಧಮ್ಮಿಲ್ಲೆ **dhammille.** N. of the wife of Anusālva (J. 33, 43).

ಧಯ **dhaya.** drinking, sucking. see ಸ್ತನನ್-.

ಧರ **dhara.** = ಧೃ. holding, bearing, carrying; wearing; possessing, having; keeping, sustaining, preserving. 2, *a mountain.*

ಧರಣ **dharaṇa.** = ದರಣ No. 1. bearing, holding; preserving; supporting; a support; a dike, a bank. 2, the sun. 3, a sort of weight (for gold) variously reckoned (Sk.; Si. 327).

ಧರಣಿ **dharaṇi.** ಧರಣೀ. *the earth;* the soil, the ground. 2, a certain metrical foot (Ch.). 3, the number 1 (ಒನ್ದು Mr. 347).

ಧರಣಿಕ **dharaṇika.** one who holds or guards (Cpr. 7, 84 va.).

ಧರಣಿಜ **dharaṇi-ja.** a tree (ವೃಕ್ಷ Mr. 103).

ಧರಣಿಜಾತ **dharaṇi-jāta.** = ಧರಣಿಜ. (Bp. 26, 44).

ಧರಣಿತಲ **dharaṇi-tala.** = ಧರಣೀತಲ. (Bp. 46, 13; 61, 39).

ಧರಣಿಧರ **dharaṇi-dhara.** *Viṣṇu.* 2, = ಧರಣೀಧರ.

ಧರಣಿಪ **dharaṇi-pa.** lord of the earth: a king (Bp. 10, 10; 34, 31; J. 12, 5).

ಧರಣಿಪತಿ **dharaṇi-pati.** = ಧರಣಿಪ. (ಮಾಧವ Mr. 509; Cpr. 6, 82).

ಧರಣಿಪಾಲಕ **dharaṇi-pālaka.** = ಧರಣಿಪ. (Bp. 53, 46).

ಧರಣಿವರ **dharaṇi-vara.** a king (Bp. 56, 49).

ಧರಣಿವಲ್ಲಭ **dharaṇi-vallabha.** = ಧರಣಿವರ. (Bp. 5, 19; 57, 56).

ಧರಣಿಸುತೆ **dharaṇi-sute.** Sītā, the wife of Rāma (Ch. v. 13).

ಧರಣಿಸುರ **dharaṇi-sura.** a Brāhmaṇa (Bp. 55, 57; 56, 46).

ಧರಣೀಚಕ್ರ **dharaṇī-cakra.** earth-circle: the earth.

ಧರಣೀಚಕ್ರೇಶ **dharaṇīcakra-īśa.** a king (Cpr. 2, 94).

ಧರಣೀತಲ **dharaṇī-tala.** the surface of the earth (Śmd. 386; Bp. 37, 57; Kk. 94).

ಧರಣೀಧರ **dharaṇī-dhara.** = ಧರಣೀಧ್ರ. bearing or sustaining the earth: a mountain (ಬೆಟ್ಟ Mr. 96). 2, a mythical elephant said to support the earth. 3, a tortoise. 4, the serpent Śēṣa. 5, Viṣṇu. 6, Śiva.

ಧರಣೀಧರಣ **dharaṇī-dharaṇa.** a bearer or sustainer of the earth (Bp. 57, 27).

ಧರಣೀಧ್ರ **dharaṇī-dhra.** = ಧರಣೀಧರ. the serpent Śēṣa (ಅನ್ಮೃತಕರ, ವಾಸುಕಿ, ಶೇಷ Nn. 35, o. r. ಧರಣೀನ್ಧ್ರ; ಜಿಷ್ಣು, ಅನನ್ತ, ಧರಣೀನ್ಧ್ರ 38). 2, Śiva (ಶಿವ, ಫಣೀನ್ದ್ರ Nn. 6). 3, a mountain (My.).

ಧರಣೀಧ್ವಜ **dharaṇī-dhvaja.** N. of a Gandharva king (Cpr. 6, 6. 19).

ಧರಣೀನ್ಧ್ರ **dharaṇī-n-dhra.** = ಧರಣೀಧ್ರ No. 1, q. v. (ಅನನ್ತ, ಮಹಾಶೇಷ Nn. 57).

ಧರಣೀಪತಿ **dharaṇī-pati.** = ಧರಣಿಪತಿ. a king. (A.).

ಧರಣೀಮಣ್ಡಲ **dharaṇī-maṇḍala.** the sphere of the earth: the globe (Bp. 36, 59).

ಧರಣೀರುಹ **dharaṇī-ruha.** a tree (Bp. 1, 7).

ಧರಣೀವಲ್ಲಭ **dharaṇī-vallabha.** = ಧರಣಿವಲ್ಲಭ. (Cpr. 2, 81).

ಧರಣೀಶ **dharaṇī-īśa.** a king (ರಾಜ, ದೊರೆ Nn. 80; Cpr. 2, 17; 3, 104).

ಧರಣೀಶಕ್ತಿ **dharaṇī-śakti.** the divine active power for the earth (Bp. 57, 27).

ಧರಣೀಶ್ವರ **dharaṇī-īśvara.** a king (Cpr. 1, 129). 2, Śiva. 3, the number 16 (Ch.).

ಧರಣೀಸುರ **dharaṇī-sura.** = ಧರಣಿಸುರ. a Brāhmaṇa. (Bp. 46, 9; 55, 30).

ಧರಣುದೇವ **dharaṇu-dēva.** N. (Bp. 58, 11).

ಧರಧುರ **dharadhura.** excess; marvel [ನೆಱೆ ನಮ್ಬೋ ಧರಧುರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮವೇದಿಗಳನ್ತ Bv. 149]; (Bh. 7, 4, 58; 7, 6, 37; 7, 14, 28; 8, 24, 17; 8, 25, 6).

ಧರಯಿಸು **dharayisu.** = ಧರಿಯಿಸು, ಧರಿಸು. to hold, to bear, etc. (Śmd. 92, o. rs. ಧರೆಯಿಸು, ಧರಿಯಿಸು).

ಧರಾಗ್ರ **dharā-agra.** the surface of the earth (Bp. 48, 32).

ಧರಾತಲ **dharā-tala.** = ಧರಾಗ್ರ. (ಗೋ, ಭೂಮಿ Nn. 5; ಭೂಮಿ 130; Bp. 27, 17; 36, 58).

ಧರಾತ್ಮಜ **dharā-ātmaja.** the son of the earth: *the planet Mars.*

ಧರಾತ್ಮಜೆ **dharā-ātmaje.** = ಧರಣಿಸುತೆ. Sītā. (My.).

ಧರಾಧರ **dharā-dhara.** *a mountain.* 2, Viṣṇu.

ಧರಾಧರಾಶನಿ **dharādhara-aśani.** a thunder-bolt (for splitting) the mountains (of the other gods, *i. e.* the other strong gods, Bp. 53, 4).

ಧರಾಧಾರೆ **dharā-ādhāre.** *the earth.*

ಧರಾಧಿಪ **dharā-adhipa.** a king (Cpr. 2, 6; J. 9, 2).

ಧರಾಧಿಪತಿ **dharā-adhipati.** a king (ಅರಸು Nn. 56).

ಧರಾಧೀಶ **dharā-adhīśa.** a king (A.).

ಧರಾನನ್ದನೆ **dharā-nandane.** = ಧರಣಿಸುತೆ. (Rām. 1, 16, 8).

ಧರಾಪ **dharā-pa.** a king (A.).

ಧರಾಮಣ್ಡಲ **dharā-maṇḍala.** the terrestrial globe (J. 12, 9).

ಧರಾಮರ **dharā-amara.** a Brāhmaṇa. (Abh. P. 6, 32 va.; Bp. 55, 35).

ಧರಾಮರಭುಜ್ **dharāmara-bhuj.** an eater of Brāhmaṇas (Bp. 38, 1).

ಧರಾರುಹ **dharā-ruha.** a tree (Śsv. 3, 35 va.).

ಧರಾವನಿತೆ **dharā-vanite.** the earth considered as a woman (Śmd. 188).

ಧರಾಸುತ **dharā-suta.** = ಧರಾತ್ಮಜ. (My.).

ಧರಿತ್ರಿ **dharitri.** ಧರಿತ್ರೀ. a female bearer or supporter: *the earth.*

ಧರಿತ್ರೀಜಾತ **dharitrī-jāta.** a tree (Bp. 19, 59).

ಧರಿತ್ರೀಪಾಲ **dharitrī-pāla.** a king (Bh. 6, 2, 1).

ಧರಿತ್ರೀರಮಣ **dharitrī-ramaṇa.** a king (J. 2, 47).

ಧರಿತ್ರೀಶ **dharitrī-īśa.** = ಧರಿತ್ರೀಪಾಲ. (A.).

ಧರಿಯಿಸು **dhariyisu.** = ಧರಯಿಸು, etc. (Śmd. 343 Mdb.; 348; Cpr. 2, 43. 48; 5, 15; 9, 42).

ಧರಿಸು **dharisu.** = ಧರಯಿಸು, ಧರಿಯಿಸು. to hold, to bear, to carry; to hold, to contain; to possess, to have; to put on oneself, as clothes, etc.; to obtain, to receive, to get (ತಳೆ Śmd. 23. 99 Cm.; ತಾಳ್ 105. 343 Cm.); to support, to sustain; etc. see Cpr. 2, 74; Bp. 3, 48; 4, 68; 8, 14; 44, 1. 17; 48, 21; 59, 48; Bh. 1, 8, 3; Si. 64. 254.

ಧರಾನಾಥ dharā-nātha. a king (My.).

ಧರೆ dhare. ಧರಾ. = ದರೆ 2. *the earth.* 2, a certain metrical foot (Ch.).

ಧರೇಶ್ವರ dharā-īśvara. a king (Bp. 61, 46).

ಧರ್ಮ dharma. = ದಮ್ಮ. that which is to be held fast or kept: *ordinance, law; duty; right, justice; propriety;* a pious act. 2, *usage, practice, custom* (ವರ್ತನ, ಚಾರಿತ್ರ Nn. 79). 3, *virtue, morality, merit, good works* (ಪುಣ್ಯ 79; Mr. 508); devotion; religion, piety. 4, almsgiving; alms; a gift, a present (My.). 5, harmlessness (ಅಹಿಂಸೆ, ಕೊಲ್ಲದಿಹುದು 79). 6, sacrifice (ಅಧ್ವರ, ಯಜ್ಞ 79; ಕ್ರತು 508); 7, *one who drinks sōma at a sacrifice.* 8, *nature, character, the peculiar state or condition of any thing.* 9, the god of justice: *Yama* (ಕೀನಾಶ, ಯಮ 79; ಕಾಲ 508; ಅಜಿ Ct. I, 82). 10, Śiva (ಶಿವನು 79; ಗಿರಿಶ 508). 11, a king (ಭೂನಾಥ, ಅರಸು 79). 12, a portent (ಉತ್ಪಾತ 79). 13, a bow (ಚಾಪ, ಬಿಲ್ಲು 79; ಬಿಲ್ಲು 508). 14, poison (ಗರಳ, ವಿಷ 79; ಗರಳ 508). 15, N. of the ninth lunar mansion. 16, the bull, considered as a personification of virtue. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ದಾನಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದ. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊಟಿ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದ. — ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕರ್ಮ ಬನ್ತು (Prvs.). — see Kāvy. III, 1, A. 22; ಚೇತನ-; s. ಪುಸಿ 2; Prvs. s. ಬಯ್ಯು and ಸಿಕ್ಕು. (Dp. 19, 3; 23, pallavi; 23, 3; 26, 1; 41, pallavi; 51, 1; J. 17, 13). — ಧರ್ಮ ಕೊಡು. to give alms or presents. ಕೆಟ್ಟು ನಣ್ಟರ ಸೇರ ಬೇಡ, ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮಾ ತಿರುಗಿ ಕೇಳ ಬೇಡ (Prv.). — ಧರ್ಮ ಬಿಡು. to leave, or to deviate from, the right course. ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡೋಣ (ಸ್ಖಲನ G.). — ಧರ್ಮ ಬೇಡು. to ask for a gift or alms (B. 4, 180; My.). — ಧರ್ಮ ಮಾಡು. to perform a pious act: to give alms or presents (B. 4, 180; My.). ಧರ್ಮಾ ಮಾಡಿದರೂ ಮರ್ಮಾ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು (Prv.).

ಧರ್ಮಕರ್ತ dharma-karta. the superintendent of the expenses of a temple, of an alms-house, etc. (My.).

ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ dharma-kārya. any act of duty or religion; a pious act, a good work, an act of charity (My.; B. 5, 302).

***ಧರ್ಮಗಳ್ dharma-kaḷ.** toddy free of payment. ಧರ್ಮಗಳ್ಗುಡಿ ವರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಮೊಸಲ್ಗಳ್ಳನೆಱೆದು Pb. 4, 87 va.

ಧರ್ಮಗ್ರನ್ಥ dharma-grantha. a code of religious laws and institutes (B. 4, 128; My.).

ಧರ್ಮಚಿನ್ತೆ dharma-cinte. *consideration of moral duties.*

ಧರ್ಮಚತ್ರ dharma-catra. Tbh. of ಧರ್ಮಸತ್ರ. a building where travellers, etc. are accommodated and fed gratis. (My.; B. 4, 155).

ಧರ್ಮಜ dharma-ja. produced by a sense of duty. 2, a son of Yama: Yudhiṣṭhira (ಶಮ್ಬು, ಧರ್ಮಪುತ್ರ Nn. 64; ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಧರ್ಮಪುತ್ರ Mr. 264; Śmd. 282; Bp. 44, 64; J. 5, 11).

ಧರ್ಮತ್ಯಾಗ dharma-tyāga. abandonment of religion, apostacy (Sk.).

ಧರ್ಮತ್ಯಾಗಿ dharma-tyāgi. an apostate (R.).

ಧರ್ಮದೇವತೆ dharma-dēvate. virtue personified as a woman (My.).

ಧರ್ಮದೇವಿ dharma-dēvi. = ಧರ್ಮದೇವತೆ. (My.).

ಧರ್ಮದ್ರೋಹ dharma-drōha. violation of the law or right (J. 4, 2).

ಧರ್ಮಧ್ವಜ dharma-dhvaja. *a man who hangs out the flag of religion for selfish purposes, a religious hypocrite or impostor* (ಲಿಂಗವೃತ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳು ತಪವೇಸಗೊಮ್ಬವಂ Mr. 254).

ಧರ್ಮಧ್ವಜಿ dharma-dhvaji. *a religious hypocrite or impostor.*

ಧರ್ಮನನ್ದನ dharma-nandana. = ಧರ್ಮಜ. (Bh. 2, 13, 41).

ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ dharma-niṣṭhe. devotion or attachment to religion or charity (My.).

ಧರ್ಮಪತ್ತನ dharma-pattana. the city of the law: the ctiy of Śrāvantī. 2, *pepper.*

ಧರ್ಮಪತ್ನಿ dharma-patni. a lawful wife (the first wife), a wife of the same caste with her husband and married conformably to the established law. (My.).

ಧರ್ಮಪದ್ಧತಿ dharma-paddhati. the way or custom of the law (J. 11, 20).

ಧರ್ಮಪಾನೀಯು dharma-pānīya. = ದಮ್ಮಾಣಿ. water given gratuitously.

ಧರ್ಮಪುತ್ರ dharma-putra. = ಧರ್ಮಜ No. 2, q. v. (J. 2, 47).

ಧರ್ಮಪುರ dharma-pura. N. of a town (J. 26, 33).

ಧರ್ಮಪ್ರವೃದ್ಧಿ dharma-pravṛiddhi. growth or increase of law; the customary observances of caste, etc. (Bp. 55, 6; My.).

ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ dharma-buddhi. service, especially of a deity (ಉಪಾಸ್ತಿ Mr. 461); virtuousness, charitableness of disposition (B. 5, 277; My.).

ಧರ್ಮಮಾರ್ಗ dharma-mārga. the path of virtue. (My.).

ಧರ್ಮರಾಜ dharma-rāja. *Yama.* 2, *a Buddha or Jina.* 3, Yudhiṣṭhira.

ಧರ್ಮರಾಜ್ಯ dharma-rājya. a kingdom of just laws and equitable government (My.; Mhr.).

ಧರ್ಮರಾಯು dharma-rāya. Tbh. of ಧರ್ಮರಾಜ. (My.).

ಧರ್ಮವತೀಪಟ್ಣ dharma-vatī-paṭṇa. N. of a town (Rśv. 2, 32).

ಧರ್ಮವನ್ತ dharma-vanta. a virtuous, pious or just man (My.).

ಧರ್ಮವರ್ತನ dharma-vartana. staying, abiding, or living in duty; virtuous conduct (My.).

ಧರ್ಮವಾಹ dharma-vāha. N. of a king (J. 10, 44).

ಧರ್ಮವಿವಾಹ dharma-vivāha. marriage of another, effected by defraying the expense of it (My.).

ಧರ್ಮವಿಹೀನ dharma-vihīna. devoid of virtue, without virtue (Bp. 56, 44).

ಧರ್ಮಶಾಲೆ dharma-śāle. a building erected for the accommodation of travellers (B. 4, 155; 5, 208. 300; ಆಶ್ರಯ Cb.; My.). 2, a poor-asylum (Mhr.; My.). 3, a school at which children are instructed gratis (My.).

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ dharma-śāstra. a law-book, a code of law; the body or code of Hindu law; jurisprudence. (Bp. 37, 69; B. 5, 168; My.).

ಧರ್ಮಶೀಲ dharma-śīla. virtuous, just, pious. (My.). feminine ಧರ್ಮಶೀಲೆ (My.; B. 5, 158).

ಧರ್ಮಶ್ರಾವಕೇನ್ದ್ರ dharma-śrāvaka-indra. N. (Bp. 52, 17).

ಧರ್ಮಸಂಹಿತೆ dharma-saṁhite. *a code of law.*

ಧರ್ಮಸಂಕಟ dharma-saṅkaṭa. difficulty of deciding between two courses of action (My.).

ಧರ್ಮಸತ್ರ dharma-satra. = ಧರ್ಮಚತ್ರ. an alms-house, a building where travellers, etc. are accommodated and fed gratis (My.).

ಧರ್ಮಸಭೆ dharma-sabhe. a court of justice, tribunal (Sk.). 2, an assembly for the regulation and ordering of matters of religion (My.).

ಧರ್ಮಸುತ dharma-suta. = ಧರ್ಮಪುತ್ರ. Yudhiṣṭira. (J. 14, 9).

ಧರ್ಮಸ್ಥಳ dharma-sthala. N. of a place of pilgrimage in South Canara (My.).

ಧರ್ಮಾತ್ಮ dharma-ātma. a just, pious, charitable, virtuous man (My.).

ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ dharma-adhikāri. an administrator of the law, a judge (ಅಕ್ಷದರ್ಶಕ, etc. Si. 258). 2, the almoner of a prince (My.).

ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷ dharma-adhyakṣa. a conservator or administrator of religion, morals, and the laws (as a bishop, priest, etc., B. 5, 280); a king, a magistrate.

ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷತನ dharmādhyakṣatana. the office and power of a dharmādhyakṣa (B. 5, 281).

ಧರ್ಮಾರ್ಥ dharma-artha. in charity; as a religious gift or act (especially in the form of ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ, My.; B. 5, 277).

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮವಿಮೋಕ್ಷ dharma-artha-kāma-vimōkṣa. the four ends or objects of existence: religious merit, wealth, pleasure, and final emancipation (Bp. 46, 3; instead of ವಿಮೋಕ್ಷ the usual form is ಮೋಕ್ಷ, Sk.; My.).

ಧರ್ಮಾನುಜ dharma-anuja. Arjuna (J. 23, 54).

***ಧರ್ಮಾಪೋಹ dharma-āpōha.** a figure of speech. Kr. 3, 185. 186.

ಧರ್ಮಿ dharmi. virtuous, religious, pious, just, obeying the law, etc. (My.; Sp. s. ಲಂಚ).

ಧರ್ಮಿಷ್ಠ dharmiṣṭha. most pious, very virtuous, etc. (My.).

ಧರ್ಮೋಪಮೆ dharma-upame. a kind of simile or comparison [Kr. 3, 61]; (Kāvy. III, 3, B, 63 seq.).

ಧರ್ಷ dharṣa. boldness, insolence, overbearing conduct, arrogance, insult, violation, etc. (see ದುರ್ಧರ್ಷ). 2, a eunuch.

ಧರ್ಷಣ dharṣaṇa. offending, injuring, assaulting; assault, insult, outrage, violation, overbearingness, etc.; copulation.

ಧರ್ಷಣಿ dharṣaṇi. *a wanton or unchaste woman, a harlot.*

ಧರ್ಷಿಣಿ dharṣiṇi. *a harlot.*

ಧವ dhava. *a man.* 2, *a husband.* 3, a possessor, master, lord. 4, *the plant Grislea tomentosa* Roxb.

ಧವಡ dhavaḍa. = ಧವಲ, q. v.

ಧವಲ dhavala. = ದವಳ 2, ಧವಡ, ಧವಳ. *white,* dazzling white. 2, handsome, beautiful. 3, an old bull, an excellent ox. 4, a kind of camphor.

ಧವಲತೆ dhavalate. = ಧವಳತೆ. whiteness (Kāvy. V, 50).

ಧವಲಯಶ dhavala-yaśa. white, untainted, excellent fame (Bp. 34, 37).

ಧವಲಾಗಾರ dhavala-āgāra. = ದವಳಾರ, ಧವಳಾಗಾರ, ಧವಳಾರ. a house whitened with chunam or stucco, a palace.

ಧವಲಾಂಗ dhavala-aṅga. a white body (J. 2, 26).

ಧವಲಾಯತ dhavala-āyata. = ಧವಲಾಗಾರ. (Bp. 12, 15).

ಧವಲಿ dhavali. = ಧವಲೆ. 2, a kind of disease. see ಧವಳಿದೇವ.

ಧವಲಿತ dhavalita. = ಧವಳಿತ. *whitened, made dazzling white* or beautiful.

ಧವಲಿಮ dhavalima. ಧವಳಿಮ. whiteness, white colour, white (J. 10, 35).

ಧವಲೆ dhavale. *a white cow.*

ಧವಲೋತ್ಪಲ dhavala-utpala. the white water-lily (Grj. 4, 28).

ಧವಳ dhavaḷa. (Śmd. 24, o. r. ಧವಡ). = ಧವಲ, etc. (ಬಿಳಿದು Nn. 6. 18. 26. 28. 44).

ಧವಳಕ dhavaḷaka. a man of a white colour. see Sp. s. ಕರಿಗ.

ಧವಳಕಾಂತಿ dhavaḷa-kānti. white colour (ಬೆಳುವಣ್ಣ Ct. I, 2; ಬೆಳುವರ್ಣ II, 28).

ಧವಳತೆ dhavaḷate. = ಧವಲತೆ. (Grj. 9, 64).

ಧವಳಪಕ್ಷ dhavaḷa-pakṣa. the light half of a month (Rām. 2, 1, 14).

ಧವಳಾಗಾರ dhavaḷāgāra. = ಧವಲಾಗಾರ. (Śmd. 383).

ಧವಳಾಯಿ dhavaḷa-āyi. a N. see ನಿರಂಜನದ-.

***ಧವಳಾರ dhavaḷāra.** ಧವಲಾಗಾರ, ಧವಳಾಗಾರ. Cv. 945.

ಧವಳಿತ dhavaḷita. = ಧವಲಿತ. see ಸುಧಾ- (s. ದವಳಾರ; Cpr. 6, 3); [Pb. 4, 52 va.].

ಧವಳಿದೇವ dhavaḷi-dēva. N. (Bp. 58, 7).

ಧವಳಿಸು dhavaḷisu. to become dazzling white (Cpr. 5, 114). 2, to make dazzling white [Cv. 340]; (Grj. 4, 111).

ಧವಳೇಶ್ವರ dhavaḷa-īśvara. N. (Bp. 58, 4).

ಧವಿತ್ರ dhavitra. = ಧುವಿತ್ರ. *a fan, made of antelope's skin and used especially for blowing a sacrificial fire.*

ಧಳಂ dhaḷam. (Śmd. 22. 24). a sound imitating that of a kettle-drum, etc. when beaten. *cf.* ಧಾನ್ಧಣಧಣ. — ಧಳಂ ಧಳ. rep. (Bp. 47, 31). — ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳ. rep. (Rśv. 13, 65). — ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳನಿನಾದ. the repeated sound of ಧಳ (Grj. 8, 3). — ಧಳಂ ಧಳಂ ಧಳರವ. the repeated sound of ಧಳ (Grj. 6, 55). — ಧಳ ಧಳಂ ಧಳ. rep. (C. Bp. 47, 31). — ಧಳ ಧಳಂ ಧಳ ಧಳಂ ಧಳಂ. rep. (C. Bp. 38, 21). — ಧಳಮ್ಮೆನೆ. -ಎನೆ. with the sound of ಧಳಂ (Śmd. I).

ಧಳಂಕೃತ dhaḷaṁ-krita. the sound of ಧಳಂ (Grj. 6, 56).

ಧಾಟಿ dhāṭi. = ಡಾಟಿ, ದಾಟಿ. assault, assaulting or confronting an enemy, an impetous, desolating assault.

ಧಾತ dhāta. Tbh. of ಧಾತೃ (Śmd. 104; ಪಿತಾಮಹ, ಬ್ರಹ್ಮ Nn. 22; My.). see Kāvy. I, 2, 90-92.

ಧಾತಕಿ dhātaki. *the plant Grislea tomentosa* Roxb. 2, N. see Kāvy. I, 2, 90-95.

ಧಾತಾರ dhātāra. Tbh. of ಧಾತೃ. one who puts, etc. (My.).

ಧಾತು dhātu. = ಜಾದು. that which is put, placed or laid. 2, fixing or directing the mind or attention upon, examining (ಪರೀಕ್ಷಣ, ಆರಯ್ಕೆ Mr. 437). 3, *natural condition* (ಭಾವ Mr. 498). 4, *an element, primary or elementary substance, primitive matter,* of which five are usually reckoned: earth, water, fire, air, and ether or ākāśa (ಇಳೆಯಾದಿಭೂತಂಗಳ್ 498), or, with Brahma, the eternal soul, six; ಅಮ್ಬರವರ್ಜಿತಪಂಚಭೂತ (ಆಕಾಶ ಹೊಱಗಾದ ಪಂಚಭೂತ Nn. 82). 5, *any one of the five properties or qualities of the above elements observed by the organs of sense:* smell, flavour, colour, tangibility, and sound. 6, *a constituent element or an essential ingredient of the body:* blood, marrow, fat, flesh, bone, chyle, and semen (ರಸ ರುಧಿರ ಎಲು ಮಾಂಸ ಮೊದಲಾದ ದೇಹ 498; ಸಪ್ತಧಾತುಗಳು 82). 7, *a humor or affection of the body:* phlegm, wind, and bile. 8, *the organs of sense:* nose, tongue, eye, skin, and ear. 9, the five colours (ಹಲವು ವರ್ಣ 498; ಸಿತ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣಂಗಳು 82). 10, *a mineral, a fossil; a metal, an ore* (ಪಂಚಲೋಹ 498; ವರಪಂಚಲೋಹಂಗಳು 82). 11, *a bone.* 12, *a grammatical root or theme* (which frequently is not the primary element or the true verbal root; Śmd. 6. 47. 54. 85. 92. 152. 249.

253. 255. 270. 272. 283. 285. 286. 289. 291. 297. 299. 302 seq; Kāvy. I, 5, 44-46). 13, a fluid mineral of a red colour. 14, birth, origin (ಉದ್ಭವ, ಹುಟ್ಟುವದು Nn. 82). 15, a kind of poetic style (ಕೃತಿಮತ, ಕವಿತ್ವದ ಭೇದ 82). 16, a vow (ವ್ರತ, ಬ್ರತ 82). 17, good disposition, etc. (ಶೀಲ, ಸುಶೀಲ 82). 18, strength (My.), courage. 19, the pulse (My.; Te.). 20, the tenth year in the cycle of sixty (My.). — ಧಾತು ಏಟನು ಕಲಿತು, ಭೂತಪಂಚಕವಾಗಿ, ಓತು ದೇಹವನು ಧರಿಸಿರ್ದ ಮನುಜಗೆ ಜಾತಿ ಎತ್ತಣದು? (Sp.). ಧಾತು ಕುಗ್ಗಿದರೂ ಮಾತು ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. — ಧಾತು ತಿಳಿಯದವನು ವಿಧಾತ್ರಕ್ಕಿನ್ನ ಕಡೆ (Prvs.). — ಧಾತುಗುಗ್ಗು. -ಕುಗ್ಗು. strength to decrease or fail; to become weak or exhausted (Bh. 1, 14, 10; C. Bp. 19, 32). — ಧಾತು ಗೆಡಿಸು. -ಕೆಡಿಸು. to deprive of strength, to weaken (Rām. 5, 8, 41). — ಧಾತುಗೆಡು. -ಕೆಡು. strength to be impaired or be gone; to become deprived of strength or courage (Bp. 54, 47; Bh. 8, 23, 37; J. 13, 6. 58). — ಧಾತು ನೋಡು. to observe or feel the pulse (My.).

ಧಾತುನಷ್ಟ dhātu-naṣṭa. loss of strength, vitality (My.).

ಧಾತುನಾಶನ dhātu-nāśana. = ಧಾತುನಷ್ಟ. (My.). 2, destroying the humors: sour gruel.

ಧಾತುಪ dhātu-pa. the chief of the essential ingredients of the body: the alimentary juice or chyle. (R.).

ಧಾತುಪಾಠ dhātu-pāṭha. a list or collection of roots or verbal themes. (My.).

ಧಾತುಪುಷ್ಟಿ dhātu-puṣṭi. nutrition of the bodily humors. 2, strength of the bodily system. (My.).

ಧಾತುಪುಷ್ಪಿಕೆ dhātu-puṣpike. = ಧಾತ್ರಪುಷ್ಪಿಕೆ.

ಧಾತುಪ್ರಕರಣ dhātu-prakaraṇa. a section or chapter on verbal roots or themes (Śmd. 302).

ಧಾತುಲಕ್ಷಣ dhātu-lakṣaṇa. the state of the pulse (My.).

ಧಾತುವಾದ dhātu-vāda. metallurgy, mineralogy; alchemy (ಸತ್ವ, ರಸವಾದ Nn. 14).

ಧಾತೃ dhātṛi. = ಧಾತ, ಧಾತಾರ, ಧಾತ್ರ. one who puts, places or lays: *a founder, a maker, a creator;* an orderer, an arranger. 2, *a supporter, maintainer or preserver.* 3, *Brahmā.* 4, a kind of metrical foot (Ch.).

ಧಾತೃಪುಷ್ಪಿಕೆ dhātṛi-puṣpike. *the plant Grislea tomentosa* Roxb.

ಧಾತ್ರ dhātra. Tbh. of ಧಾತೃ. (Cpr. 8, 65).

ಧಾತ್ರಿ dhātri. ಧಾತ್ರೀ. = ದಾದಿ, ದಾಯಿ 2. *a wet-nurse, a foster-mother, a nurse;* a mother. 2, *the earth.* 3, *Emblic myrobalan, Emblica officinalis* Gaertn. (Phyllanthus emblica Lin.). 4, a kind of metrical foot (Ch.).

ಧಾತ್ರಿಕೆ dhātrike. ಧಾತ್ರಿಕಾ. = ಧಾತ್ರಿ No. 1 (Cpr. 3, 96 va.), 2, = ಧಾತ್ರಿ No. 3 (Sk.).

ಧಾತ್ರಿಧರ dhātri-dhara. a mountain (ಪರ್ವತ Nn. 101).

ಧಾತ್ರೀಜಾತ dhātrī-jāta. a tree (Bp. 19, 58).

ಧಾತ್ರೀತಲ dhātrī-tala. the surface of the earth (Bp. 37, 22).

ಧಾತ್ರೀಧರ dhātrī-dhara. = ಧಾತ್ರಿಧರ. (Ch., in v. 23 of one MS.).

ಧಾತ್ರೀಧವ dhātrī-dhava. a king (Bp. 50, 34).

ಧಾತ್ರೀಫಲ dhātrī-phala. the fruit of the Emblic myrobalan (ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ Nn. 166).

ಧಾತ್ರೀರುಹ dhātrī-ruha. = ಧಾತ್ರೀಜಾತ. (Śmd. 130).

ಧಾತ್ರೀಶ dhātrī-īśa. a king (Cpr. 2, 90).

ಧಾತ್ರೀಸತಿ dhātrī-sati. the earth personified as a woman (Bp. 26, 9).

ಧಾತ್ವರ್ಥ dhātu-artha. having the sense of a grammatical root: a verb (Kāvy. I, 5, 47).

ಧಾನ್ dhān. = ಧಟಂ. a sound to indicate kettle-drum beating. — ಧಾನ್ಧಧಟ. (Rśv. 6, 31). — ಧಾನ್ಧಧಟನ್ಧಟ. (Rśv. 6, 44).

ಧಾನ dhāna. putting, placing; holding, containing. see ಅಭಿ-, ಆ-, ಉಪ-, ತಿರೋ-, ನಿ-, ಪರಿ-, ಪ್ರ-, ಸನ್-, etc. 2, = ದಾಣ 1, etc., ಧಾನೆ. plural ಧಾನಗಳು (according to Sk. ಧಾನೆಗಳು), corn, grain (My.); *fried barley* or rice; grain fried and reduced to powder. ಒರಸಿದ ಉಪ್ಪಿಗೆ ಧಾನಾಪ್ಯುಪ್ ನಿನಿಸಿಕ್ಕು (Mr. 375).

ಧಾನಿ dhāni. = ದಾನಿ 2. anything which holds or contains, a receptacle, a place where anything is kept, seat. see *e. g.* ಮತ್ಸ್ಯ-, ರಾಜ-.

ಧಾನಿಕೆ dhānike. = ಧಾನಿ. see ಅಂಗಾರ-.

ಧಾನುಷ್ಕ dhānuṣka. (fr. ಧನುಸ್). *a bowman, an archer.*

ಧಾನೆ dhāne. = ಧಾನ No. 2, q. v. (ಉಪ್ಪುಗೆ Hlā.).

ಧಾನ್ಯ dhānya. *corn, grain;* rice. ಧಾನ್ಯದ ತೊಗಟು (ಶಮಿ, ಶಿಪ್ಪು Nr.). ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆ (ಕದಿರ್ Kk. 66; Śm. 66). ಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ದೋಮೆಗೆ ಏನು? — ಧಾನ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದವಗೆ ಮಾನ್ಯ ಬರುವದು (Prvs.).

ಧಾನ್ಯಕ dhānyaka. *coriander seed* (ಅರುಷಣ, ಕೊತ್ತುಂಬರಿ Mr. 137).

ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠ dhānya-kōṣṭha. = ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠಕ. (ಕುಶೂಲ Mr. 214).

ಧಾನ್ಯಕೋಷ್ಠಕ dhānya-kōṣṭhaka. *a granary, a basket or small shed of matting, etc. for keeping rice, etc.*

ಧಾನ್ಯತ್ವಚ್ dhānya-tvac. *the husk of corn or rice.*

ಧಾನ್ಯಧನ dhānya-dhana. property in grain. ಧಾನ್ಯಧನವಾಗದೇ ಮಾನ್ಯ ಪೂಜ್ಯನಾಗನೇ? (Prv.).

ಧಾನ್ಯಭೇದ dhānya-bhēda. a variety of corn. see ಕೊಟಿ.

ಧಾನ್ಯಯುತತೃಣರಾಶಿ dhānya-yuta-triṇa-rāśi. a heap of straw which still contains grain. see ಅರಿ.

ಧಾನ್ಯಶೀರ್ಷಕ dhānya-śīrṣaka. *the ear or spike of corn.*

ಧಾನ್ಯಶೂಕ dhānya-śūka. *the awn or beard of corn.*

ಧಾನ್ಯಸಮೂಹ dhānya-samūha. the aggregate of corn, corn collectively (ದ್ವಿಜ, ನಾನಾಧಾನ್ಯಗಳ ಭೇದ Nn. 36).

ಧಾನ್ಯಾದಿದ್ರವ್ಯ dhānya-ādi-dravya. substance of corn, etc. (?). see ಕುಡುಕು.

ಧಾನ್ಯಾಮ್ಲ dhānya-amla. *sour gruel* (ಆರನಾಲ, ಸೌವೀರ, ಕಾಂಜಿಕ ಅಮ್ಬಿಲ Mr. 214).

ಧಾಮ dhāma. = ದಾವು 2. *a dwelling place, a house, an abode, a home, a residence.* 2, site. 3, *the body.* 4, a troop, host, race. 5, *radiance, brilliancy, light.* 6, *dignity, majesty, glory.* 7, *a ray of light.*

ಧಾಮನಿಧಿ dhāma-nidhi. treasure of splendor: *the sun.*

ಧಾಮಾರ್ಗವ dhāmārgava. *a sort of plant with white flowers, Luffa foetida* Cav. or a similar plant (= ಘೋಷಕ). 2, *the plant Achyranthes aspera* (= ಅಪಾಮಾರ್ಗ). see ಉತ್ತರಣೆಗಿಡ & ಕಯ್ಯಾರೆ.

ಧಾಯ್ಯೆ dhāyye. *an additional verse inserted in certain hymns at sacrifice.*

ಧಾರ dhāra. = ದಾರ 3 & 4. holding; bearing; possessing; wearing; supporting; containing. 2, supporter, a holder. 3, streaming down, raining hard; flowing; dripping. 4, a sudden and violent shower, a gush. 5, a wave (ತರಂಗ, ನೀರ ತೆರೆ Nn. 12). 6, snow, frost (ತುಷಾರ, ಹಿಮ 12). 7, a deep place; a hole (ಗರ್ತ, ಕುಳಿ 12; *cf.* ತಾಟ್ 4). 8, a thread (ಸೂತ್ರ, ಸೂತ್ರಧಾರ 12).

9, sickness (ರೋಗ, ವ್ಯಾಧಿ 12). 10, an expression of fear (ಭೀತೋಕ್ತ್ರ, ಭೀತಿಯ ನುಡಿ 12).

ಧಾರಕ dhāraka. = ಧಾರ No. 1. 2, a receptacle, a trunk or box. 3, a post, a pillar (ಕಮ್ಬ, ಸ್ತಮ್ಭ Mr. 200, o. r. ಕಮ್ಬ). see Bp. 3, 49; 58, 11; ಕರ್ಣ-, ಲಿಂಗ-.

ಧಾರಣ dhāraṇa. = ಧಾರ. *the act of holding, bearing, upholding, keeping, wearing, supporting;* the act of undergoing, enduring, suffering; the act of sustaining, preserving, maintaining, protecting; the act of possessing, having, assuming; the act of keeping back, of keeping in remembrance; memory; the act of restraining. 2, immovable abstraction of the mind. 3, keeping the mind collected, holding the breath suspended and all the natural wants restrained. see ಅನ್, ಇಡು, ತಳೆ, ತಾಂಗು, ತಾಳ್, ತಾಳ್ದು.

ಧಾರಣಪಾರಣೆ dhāraṇa-pāraṇe. the performance of ಧಾರಣ No. 3 followed by a meal (My.).

ಧಾರಣಾವತ್ dhāraṇā-vat. *possessing mental retention or memory.*

ಧಾರಣೆ dhāraṇe. 1. ಧಾರಣಾ. = ಧಾರಣ 1-3. 4, fixed precept and injunction, a settled rule; certainty; conviction; understanding. 5, *continuance in rectitude, keeping in the right way;* fortitude, firmness.

ಧಾರಣೆ dhāraṇe. 2. = ದಾರಣೆ, etc. rate, etc. (My.; B. 5, 120).

ಧಾರಾಗೃಹೀತ dhārā-gṛihīta. (a present) received wet from the water that has been poured over it in the donor's hand (My.); if the present is a cow, the tail is kept in the donor's hand, water is poured over it, and then it is given into the receiver's hand (My.). *cf.* ಧಾರೆ ಎಱೆ.

ಧಾರಾಗ್ರ dhārā-agra. *the broad-edged head of an arrow.*

ಧಾರಾಟ dhārā-aṭa. the cātaka bird. 2, a horse. 3, a cloud. 4, an elephant in rut. (R.).

ಧಾರಾದತ್ತ dhārā-datta. (a present) given wet from the water that has been poured over it in the donor's hand (My.).

ಧಾರಾಧರ dhārā-dhara. *a cloud.*

ಧಾರಾಪುರ dhārā-pura. N. of Bhōjarāja's residence (Śmd. 120. 288).

ಧಾರಾಸಮ್ಪಾತ dhārā-sampāta. *a heavy fall of rain.*

ಧಾರಾಳ dhārā-āḷa. (stream-like extension): profusion (My.; M., Te.); freedom from reserve (My.; T., Te.); liberality, generosity (My.; M., T., Te.). ಧಾರಾಳಕ್ಕೋಸ್ಕರ ದಣ್ಣಿಯಾದರೆ ಊರಾಳು ಏನು ಮಾಡ್ಯಾರು? — ಧಾರಾಳಿದ್ದವನ ಹತ್ತರ ಹೇರಾಳ ಕೇಳಬಹುದು (Prvs.). see Si. 244. 253.

ಧಾರಾಳಿ dhārāḷi. a liberal, generous person (My.; Si. 352).

ಧಾರಿ dhāri. (Śmd. 24, o. rs. ಧೊರೆ, ಧೋರೆ). *holding, bearing, wearing, having, possessing, maintaining, keeping, etc.;* a person who holds, bears, wears, etc.

ಧಾರಿಣಿ dhāriṇi. ಧಾರಿಣೀ. = ಧಾರುಣಿ. (a female who holds, etc.); the earth (Sk.; Cpr. 8, 39).

ಧಾರಿಣೀಪತಿ dhāriṇī-pati. a king (Cpr. 3, 62 va.).

ಧಾರುಣಿ dhāruṇi. ಧಾರುಣೀ. (Tbh. of ಧಾರಿಣಿ). the earth (ಧರಣಿ, ಭೂಮಿ, etc. Mr. 91; My.). see Ch. v. 179; Bp. 22, 12; 37, 47; 57, 84; Bhn. 2.

ಧಾರುಣಿರುಹ dhāruṇi-ruha. a tree (Bp. 1, 39).

ಧಾರುಣೀಜಾತ dhāruṇī-jāta. = ಧಾರುಣಿರುಹ. (Bp. 19, 47).

ಧಾರುಣೀತಲ dhāruṇī-tala. the surface of the earth (Bp. 1, 66; 50, 3; 57, 11).

ಧಾರುಣೀನಾಥ dhāruṇī-nātha. a king (Bp. 57, 67).

ಧಾರುಣೀಪತಿ dhāruṇī-pati. = ಧಾರುಣೀನಾಥ. (Bp. 5, 15).

ಧಾರುಣೀವಲಯ dhāruṇī-valaya. the circumference or circuit of the earth, the terrestrial globe (Bp. 61, 72).

ಧಾರುಣೀಷಣ dhāruṇī-īṣaṇa. the desire to possess land (Bp. 34, 34).

ಧಾರುಣೀಶ dhāruṇī-īśa. = ಧಾರುಣೀಪತಿ. a king. (Bp. 50, 43; 52, 38).

ಧಾರುಣೀಸುರ dhāruṇī-sura. a Brāhmaṇa (Bp. 3, 45).

ಧಾರೆ dhāre. ಧಾರಾ. = ದಾರೆ 1. the flowing or dropping of any liquid; *a stream or current of water* (see Rsv. 8, 118); *a torrent, a shower.* 2, *the pace of a horse* (see ಪಂಚ-). 3, *the sharp edge of a sword or any cutting instrument;* an edge. — ಧಾರೆ ಎಱೆ. (the donor of any thing) to pour water (on the gift, and thus to deliver it to the recipient, in order to make it irrevocable, My.). ಊರುಗಳನ್ ಊರಗ್ರಹಾರವ ಧಾರೆಯನು ಎಱೆದಿತ್ತು (Kanaka's Bhakti-sāra v. 106). ಧಾರೇ ಎಱೆದು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬೇಱೆ ಮಾತು ಉಣ್ಟೇ? (Prv.). see Bp. 56, 45; Bh. 1, 16, 64. 65; J. 31, 16; Rām. 1, 16, 47. [— ಧಾರೆವಟ್ಟಲು. -ಬಟ್ಟಲು. a vessel for sprinkling or pouring water. ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ಧಾರೆವಟ್ಟಲೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ Bv. 285].

ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರ dhārtarāṣṭra. (fr. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ). belonging to Dhritarāṣṭra: a son of Dhṛitarāṣṭra, especially Duryōdhana. (J. 10, 2). 2, *a sort of goose or swan with black legs and bill* (ಕಾಲ್ ಮೊಗಂ ಕಪ್ಪಿರಲ್ Mr. 173; J. 10, 2).

ಧಾರ್ಮಿಕ dhārmika. (fr. ಧರ್ಮ). righteous, just, virtuous, religious, pious; conformable to justice. (J. 9, 25; B. 4, 77; 5, 56. 167; My.).

ಧಾರ್ಮಿಕತನ dhārmikatana. righteousness, justice, virtuousness (My.).

ಧಾರ್ಯ dhārya. to be held or maintained; to be borne, bearable; to be upheld or preserved, etc. (adj.). see ಅವ-, etc.

ಧಾರ್ಷ್ಟಿಕ dhārṣṭika. = ದಾಷ್ಟಿಕ, ದಾಷ್ಟೀಕ. (fr. ಧೃಷ್ಟ). bold, confident.

ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯ dhārṣṭya. violence; boldness, daringness, audacity.

ಧಾರ್ಷ್ಣ್ಯ dhārṣṇya. (fr. ಧೃಷ್ಣು). impudence, rudeness, violence, cruelty (My.).

ಧಾವಕ dhāvaka. 1. washing, cleansing. see ಅಸಿ-.

ಧಾವಕ dhāvaka. 2. running, going quickly.

ಧಾವನ dhāvana. 1. rubbing off, washing off, cleansing; rubbing with anything (ತೀಡುವದು Mr. 339). see ದನ್ತ-, ಪ್ರ-.

ಧಾವನ dhāvana. 2. running; flowing; moving; attack, assault. see ಅನು-, ನಿರ್ಧಾವನ; ಹರಿ.

ಧಾವನಿ dhāvani. *a sort of creeping plant, Hedysarum lagopodioides.*

ಧಾವಲ್ಯ dhāvalya. (fr. ಧವಲ). whiteness; the colour white. see ಬೆಳರ್.

ಧಾಸತ್ತು dhāsattu. dread, awe (Br.; Mhr., H. ಧಾಸ್ತ). 2, fr. ಧೃಷತ್, boldness, courage, impudence (My.; Si. 469).

ಧಾಳ dhāḷa. = ಢಾಳ. a large, tall flag (ಕಾಲಾಸ Mr. 299; My.).

ಧಾಳಿ dhāḷi. (Śmd. 24, o. r. ಧಾಳಿ). (= ದಾಳಿ?).

ಧಿ dhi. 1. what holds, contains, etc.; any receptacle. see ಅಬ್ಧಿ, ಅಧಿ 1, ಉದ-, ಜಲ-, ನಿ-, etc.

ಧಿ dhi. 2. Tbh. of ಧೀ. see ಅಧಿ 2, ಸು-.

ಧಿಕ್ dhik. = ಧಿಕ್ಕಿಟಿ. — ಧಿಕ್ ಧಿಕ್. rep. (C.).

ಧಿಕ್ dhik. *an interjection of reproach, menace or displeasure: fie! shame! out upon!*

ಧಿಕ್ಕರಿಸು dhik-karisu. to reproach, to censure; to treat contemptuously or scornfully (My.). see Śmd. 258; Bp. 24, 15; 29, 22; 45, 12; 50, 20. 22; 53, 72; 55, 44; 57, 40; Rām. 5, 8, 62; Abhā. 2, 52. 54; B. 4, 161; Si. 379.

ಧಿಕ್ಕಾರ dhik-kāra. reproach, censure; contemptuous, disrespectful treatment. (Bp. 5, 16; My.).

ಧಿಕ್ಕಿಟ dhikkiṭa. a sound of the mṛidaṅga. — ಧಿಕ್ಕಿಟ ಧಿಕಿಟ. rep. (Bp. 37, 8).

ಧಿಕ್ಕೃತ dhik-kṛita. *censured, blamed, cursed;* treated scornfully; reproach, etc.

ಧಿಗಿಲ್ dhigil. = ದಿಗಿಲ್, etc. horror, alarm, etc.

ಧಿಗಿಲನೆ dhigilane. (Śmd. 388, o. r. ಧಿಗಿಲೆನೆ). with consternation.

ಧಿಮ್ಮಿಕಿಟ dhimmikiṭa. a sound like ಧಿಕ್ಕಿಟ. (Bp. 37, 8).

ಧಿಷಣ dhiṣaṇa. the intelligent one: *Bṛihaspati, the preceptor of the gods, the planet Jupiter* (Mr. 38); a guru.

ಧಿಷಣೆ dhiṣaṇe. *intelligence, intellect.*

ಧಿಷ್ಣ್ಯ dhiṣṇya. intelligent; an intelligent, thoughtful man (ಧೀಮಾನ್, ಬುದ್ಧಿವನ್ತ Nn. 59). 2, Brahmā (ವನಜಜ, ಬ್ರಹ್ಮನು 59). 3, *Śukra, the regent of Venus.* 4, *an asterism* (ನಕ್ಷತ್ರ 59). 5, *a star.* 6, *a place for the sacrificial fire and the fire on it.* 7, *an abode, a seat, a house, a place* (ಭವನ, ಮನೆ 59).

ಧೀ dhī. = ಧಿ 2. thought; *understanding, wisdom, intellect.*

ಧೀನ್ದ್ರಿಯ dhī-indriya. = ಜ್ಞಾನೇನ್ದ್ರಿಯ. *an organ of perception.*

ಧೀಮಣಿ dhī-maṇi. a jewel of intellect: a very intelligent person (Bp. 4 sum.; 46, 79; 61, 70).

ಧೀಮತ್ dhī-mat. (ಧೀಮಾನ್). = ಧೀಮನ. *endowed with intelligence, intelligent, wise.*

ಧೀಮತಿ dhī-mati. *an intelligent female.*

ಧೀಮನ dhīmana. Tbh. of ಧೀಮತ್ (ಧೀಮಾನ್). a man endowed with understanding (Bp. 54, 29).

ಧೀಮನ್ತ dhīmanta. = ಧೀಮನ. (My.).

ಧೀಯುತ dhī-yuta. joined or endowed with understanding (Bp. 1, 41).

ಧೀರ dhīra. steady, holding firmly; *firm, resolute, brave, bold, daring* (ದಿಟ್ಟ Bhn. 36); self-controlled, self-possessed, composed, calm; sedate, grave, solemn; deep, as a sound. 2, *intelligent, wise, prudent;* sensible, learned, skilful (ವಿದ್ವಾಂಸ Mr. 223). 3, a Jina or Jaina saint (ಜಿನ Nn. 62). 4, ಪದ್ಮ (ಧೀರನು Nn. 54). 5, the sea. 6, *saffron.* ಧೀರನಿಗೆ ಯಾತಕೆ ನಾರೀ ಯೋಚನೆ? (Prv.).

ಧೀರತನ dhīratana. = ಧೀರತೆ. (My.).

ಧೀರತೆ dhīrate. firmness, fortitude, energy, courage, bravery, resolution, staunchness. (Bp. 46, 79; My.).

ಧೀರತ್ವ dhīratva. = ಧೀರತೆ. (My.).

ಧೀರುರೆ dhīr-ure. bravo! well done! (ಕೊಣ್ಡಾಟದ ನುಡಿ Bhn. 38).

ಧೀವರ dhī-vara. 1. a very intelligent man (Bp. 5, 19).

ಧೀವರ dhīvara. 2. *a fisherman,* a man of a certain caste of fishermen.

ಧೀಶ dhī-īśa. lord of intellect: a very intelligent man; very wise (Bp. 24, 48).

ಧೀಶಕ್ತಿ dhī-śakti. *intellectual faculty.*

ಧೀಸಚಿವ dhī-saciva. *a mintster for councel, a counsellor or minister.*

ಧುತ dhuta. *shaken, agitated.*

ಧುನಿ dhuni. sounding, roaring. 2, *a river.*

ಧುನ್ಧು dhundhu. N. of an asura.

ಧುನ್ಧುಮಾರ dhundhu-māra. the slayer of Dhundhu: N. of a king. 2, an insect, coccinella. 3, the smoke of a house. 4, a house-lizard. (R.).

ಧುಮ್ dhum. = ದುಮ್ 1. an imitative sound. — ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕು = ದುಮ್ಮಿಕ್ಕು. (Bp. 13, 9; Rām. 3, 2, 22; 3, 4, 2). — ಧುಮ್ಮೆನೆ. with the sound of ಧುಮ್ (Śmd. 22, in some MSS.).

ಧುರ್ dhur. = ಧೂರ್. a yoke. 2, the peg or pin at both ends of an axle for fastening the nave of the wheel. 3, *the pole of a carriage, the shaft.* 4, the foremost or highest place, the top, the place of honour. 5, a burden, a load. 6, agitation, trembling. 7, wealth.

ಧುರ dhura. = ದುರ 1, q. v. a battle, a war.

ಧುರ dhura. = ಧುರ್ Nos. 1-5.

ಧುರನ್ಧರ dhura-n-dhara. bearing the yoke, bearing a burden, fit to be harnessed; bearing a burden with patience; laden with good qualities or with weighty duties. 2, *a beast of burden.* 3, a man of business. 4, a chief, a leader, a great man (Cpr. 2, 48 va.).

ಧುರೀಣ dhurīṇa. bearing a burden; laden with, abounding with; *a beast of burden.* 2, a man of business. 3, a chief, a leader.

ಧುರೀಣತೆ dhurīṇate. the state of being busy about (Rām. 6, 38, 19).

ಧುರೆ dhure. ಧುರಾ. a burden, a load. see ಏಕಧುರಾವಹ, ಸರ್ವ-.

ಧುರ್ಯ dhurya. = ದೊರೆ, ಧೂರ್ಯ. able to bear a yoke or burden. 2, *a beast of burden.* 3, *a horse or bullock attached to the shaft.* 4, standing at the head, holding the first place; a leader, a chief, a minister.

ಧುರ್ಯೆ dhurye. a woman who bears or carries. see ವರ-.

ಧುವನ dhuvana. shaking. see ನಿ-, ವಿ-.

ಧುವಿತ್ರ dhuvitra. = ಧವಿತ್ರ. *a fan, etc.*

ಧುಸ್ತುರ dhustura. = ಧುಸ್ತೂರ.

ಧುಸ್ತೂರ dhustūra. = ದುತ್ತೂರ, ದುತ್ತೂರಿ. *the thorn apple, Datura metel and fastuasa.*

ಧೂತ dhūta. *shaken, shaken off, removed, agitated;* cleansed.

ಧೂಪ dhūpa. = ದೂಪ. *incence, frankincense, perfume; aromatic vapour or smoke that proceeds from fragrant gum or resin.* — ಧೂಪದ ಗಿಡ (ಕುಮ್ಬ್ಬ, ಗುಗ್ಗುಳದ ಗಿಡ, etc. Si. 129). — ಧೂಪದ ಮರ. the white dammer tree, Vateria indica L. (St. & Pl.). — ಧೂಪದ ಮಾಚಿದೇವ. N. (Bp. 44, 24).

ಧೂಪಕ dhūpaka. = ಧೂಪ, see ಕೃತ್ರಿಮ-. 2, a perfumer.

ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯ dhūpa-dīpa-naivēdya. the three essential constituents of idol-worship: the burning of incense, the waving of lamps, and the offering of boiled rice, etc. (My.).

ಧೂಪದೀಪಾರತಿ dhūpa-dīpārati. a dhūpārati and dīpārati (Bp. 46, 55).

ಧೂಪಧೂಮನಿರೋಧಕ್ರಿಯೆ dhūpa-dhūma-nirōdha-kriye. aromatic vapour and smoke being shut in or unable to escape. see ಹೊಗೆ.

ಧೂಪವರ್ತಿ dhūpa-varti. a thin stick covered with frank-incense (Cpr. 8, 4 va.). *cf.* ಊದಬತ್ತಿ.

ಧೂಪಾಯಿತ dhūpāyita. *incensed, perfumed, fumigated.* 2, *vexed, suffering pain or fatigue.*

ಧೂಪಾರತಿ dhūpa-ārati. = ಧೂಪಾರ್ತಿ. an ārati in which incense is burning: a censer (Bp. 12, 43; My.).

ಧೂಪಾರ್ತಿ dhūpa-ārti. = ಧೂಪಾರತಿ. (My.).

ಧೂಪಿತ dhūpita. = ಧೂಪಾಯಿತ 1 & 2. *incensed, etc.*

ಧೂಪಿಸು dhūpisu. to incense, to set on fire or burn (any incense, Bp. 43, 20); to perfume, to make fragrant.

ಧೂಮ dhūma. = ದೂಮ, ದೂವೆ. *smoke;* vapour (ಹೊಗೆ Mr. 47). 2, a cloud. 3, N. of a man.

ಧೂಮಕೇತನ dhūma-kētana. = ಧೂಮಕೇತು. (ಅಗ್ನಿ Mr. 45).

ಧೂಮಕೇತು dhūma-kētu. whose sign is smoke: *agni, fire* (ಪಾವಕ, ಅಗ್ನಿ Nn. 33; ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ Mr. 489). 2, *a meteor, a falling star;* a very portentous object; *a comet* (ಮಹೋತ್ಪಾದ, ಮಹೋತ್ಪಾತ 33; ಮಹೋತ್ಪಾತ 489).

ಧೂಮಧ್ವಜ dhūma-dhvaja. whose banner is smoke: *agni, fire.* 2, the number 3 (Ch.).

ಧೂಮಪತಾಕ dhūma-patāka. = ಧೂಮಧ್ವಜ. (Śmd. 272).

ಧೂಮಪಾನ dhūma-pāna. = ಧೂಮ್ರಪಾನ. drinking, *i. e.* inhaling, smoke or vapour; smoking tobacco (My.; ತಮ್ಬಾಕ ಸೇದೋಣ, ಹೊಗೆ ಕುಡಿಯೋಣ G. as ಧೂಮ್ರಪಾನ).

ಧೂಮಯೋನಿ dhūma-yōni. *a cloud.*

ಧೂಮಲ dhūmala. of a smoky hue; *a colour composed of black and red; purple* (ಧೂಮ್ರ, ಕೆಮ್ಪುಗೂಡಿದ ಹಸರು Mr. 443).

ಧೂಮವರ್ಣ dhūma-varṇa. = ಧೂಮ್ರವರ್ಣ. smoke-coloured (My.).

ಧೂಮಶಕಟ dhūma-śakaṭa. a railway-carriage (My.).

ಧೂಮಸಂಹತಿ dhūma-saṁhati. *a mass or cloud of smoke.*

ಧೂಮ್ಯಾಟ dhūmyāṭa. *the fork-tailed shrike* (ಕುರಾಯದ ಹಕ್ಕಿ G.).

ಧೂಮ್ಯೆ dhūmye. *a mass or cloud of smoke.*

ಧೂಮ್ರ dhūmra. = ದೂಮರ, ಧೂಮಲ. smoke-coloured, of a smoky hue, grey; *dark-red;* purple; *a mixture of red and black;* the colour purple. 2, dark, lurid, obscured. 3, the colour of the rasa called kāruṇya (Kāvy. IV, 2, 57). 4, sin, vice, wickedness.

ಧೂಮ್ರಕ dhūmraka. the grey animal: a camel. (R.).

ಧೂಮ್ರಚ್ಛದ dhūmra-c-chada. the crow-pheasant (ಚೆಮ್ಬೋತ Mr. 177).

ಧೂಮ್ರಪತ್ರೆ dhūmra-patre. having grey or dark-red leaves: N. of a shrub (Sk.). 2, tobacco (not Sk.; My.; Te.; ತಮ್ಬಾಕ G. as ಧೂಮ್ರಪತ್ರ, which is also in My.).

ಧೂಮ್ರಪಾನ dhūmra-pāna. = ಧೂಮಪಾನ, q. v. smoking tobacco, etc. (My.).

ಧೂಮ್ರವರ್ಣ dhūmra-varṇa. = ಧೂಮವರ್ಣ. smoke coloured. (My.).

ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ dhūmra-akṣa. grey-eyed. 2, N. of a rākṣasa. (My.).

ಧೂರ್ dhūr. = ಧುರ್. a yoke, burden, etc.

ಧೂರ್ಜಟಿ dhūr-jaṭi. whose matted locks are like a burden: *Śiva.* 2, a certain metrical foot (Ch.). — ಧೂರ್ಜಟಿಕೇಶಿ. N. (Bp. 58, 4).

ಧೂರ್ತ dhūrta. = ದೂರ್ತ, q. v. *cunning, crafty, dishonest, knavish, subtle; a rogue, a cheat;* a shrewd, sharp man (ದುರುಳ Ct. II, 82; ಸಾರಸ, ಚತುರನು Nn. 56). 2, *a gamester.* 3, a gay deceiver, a lover or gallant. 4, *the thorn-apple.* 5, an angry, passionate man (My.).

ಧೂರ್ತಕ dhūrtaka. a deceiver, a rogue. see ನೃಗ-. 2, a jackal.

ಧೂರ್ತತ್ವ dhūrtatva. shrewdness; knavery. 2, passion, anger, wrath (My.).

ಧೂರ್ತೆ dhūrte. = ದೂರ್ತೆ. a shrewd, crafty, subtle woman (Bp. 40, 54). 2, a passionate woman (My.).

ಧೂರ್ಯ dhūrya. = ಧುರ್ಯ. (Bp. 39, 53; 46, 76; 53, 59).

ಧೂರ್ವಹ dhūr-vaha. bearing a load; managing affairs; *a beast of burden.*

ಧೂಲಿ dhūli. ಧೂಲೀ. = (ದೂಳ್, ದೂಳ), ದೂಳಿ, (ದೂಳು), ಧೂಳಿ, ಧೂಳೆ. *dust;* powder (ಚೂರ್ಣ, ಪಾಂಸು, ರೇಣು, etc., ಸಣ್ಣ ಹುಡಿ Mr. 284). 2, a particular number.

ಧೂಸರ dhūsara. = ದೂಸರ. *of a dusty or greyish or dusty-white colour, grey; the colour grey.*

ಧೂಸರಿತ dhūsarita. made grey, greyish. (Cpr. 2, 23).

ಧೂಳಿ dhūḷi. (Śmd. 24 in some MSS.). = ಧೂಲಿ. [Pb. 10, 70 va.].

ಧೂಳಿಕ dhūḷika. ಧೂಲಿಕ. dust-like; a grass cultivated for its seed, Eleusine coracana Pers. (ರಾಗಿ Mr. 373).

ಧೂಳಿಕೋಟೆ dhūḷi-kōṇṭe. (Śmd. 386, o. r. -ಕೋಟೆ). = ದೂಳಿಗೋಟೆ, ದೂಳ್ಗೋಟೆ. a fort of dust, *i. e.* of earth or mud.

ಧೂಳಿಪಟ dhūḷi-paṭa. = ಧೂಳೀಪಟ್ಟ. a sheet or mass of dust (which is formed *e. g.* after a fort has been scaled). ಮುತ್ತಿದನೋ? ಅನ್ದೆ ಕೋಟೆ ಧೂಳಿಪಟಂ! (Śmd. 69). see Bp. 17, 16; 53, 71; 56, 33; Bh. 8, 24, 10.

ಧೂಳೀಪಟಲ dhūḷī-paṭala. a mass of dust (Bh. 3, 18, 40).

ಧೂಳೀಪಟ್ಟ dhūḷī-paṭṭa. = ಧೂಳಿಪಟ. (ಅಡರಿ ದೂಳಿ ಪುಟ್ಟಿದುದು Bhn. 36).

ಧೂಳೆ dhūḷe. Tbh. of ಧೂಲಿ. (Si. 126, *only* Si.).

ಧೃತ dhrita. held, borne, carried, supported; contained; possessed; kept; seized; used; holding, bearing, etc.; intent upon; firm; ready, prepared. see ಅವ-; ಶರ-; Cpr. 2, 3. 59; Bp. 2, 4; 21, 1.

ಧೃತಮಣ್ಡಲಿ dhrita-maṇḍali. the plant Cissus pedata Lam. (ತ್ರಿಪದಿ, ಮರಾಲಪದಿ, ಹಂಸಪಾದಿ Mr. 141).

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ dhrita-rāṣṭra. whose empire is firm, or who holds the kingdom. 2, a good king. 3, Dhritarāṣṭra, the eldest, blind-born son of Vyāsa, brother of Pāṇḍu and Vidura, husband of Gāndhārī, and father of 100 sons, the eldest of whom was Duryōdhana (ಪಾಣ್ಡು, ಅನ್ಧರಾಜ Mr. 264; Bh. 1, 4 sum.; J. 7, 19). 4, name of a nāga. (J. 24, 20. 21, etc.). 5, name of a gandharva. (J. 5, 41). 6, a kind of bird. 7, a blind man (My.).

ಧೃತಿ dhriti. *holding; seizing; supporting.* 2, *firmness; constancy, steadiness, steadfastness, fortitude, energy, courage.* 3, happiness, pleasure, contentment. 4, N. of a plant (ಮುಷ್ಟಿ Mr. 150, o. r. ಮುಷ್ಟೆ). 5, N. of a type of metres (Ch.; Mr. 362). 6, one of *the viśvēdēvas.* 7, one of the sancāribhāvas (Kāvy. IV, 2, 16). — ಧೃತಿಗೆಡು. -ಕೆಡು. courage, etc. to be lost; to lose courage, etc. (Grj. 8, 23; Bp. 25, 23; 40, 6; 43, 84; 47, 5; 57, 59; J. 13, 62).

ಧೃವ dhriva. Tbh. of ಧ್ರುವ. fixed, firm, etc. (My.; Si. 118; Te., Mhr.).

ಧೃಷತ್ dhriṣat. = ಧಾಷತ್ತು No. 2. bold, daring, courageous.

ಧೃಷ್ಟ dhṛiṣṭa. = ದಿಟ್ಟ. bold, daring, courageous, confident; insolent, impudent, rude, shameless; forward, intrusive; profligate.

ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ dhṛiṣṭa-dyumna. N. of a son of Drupada (Bh. 1, 7 sum.; 6, 2, 1).

ಧೃಷ್ಟಪುಷ್ಟ dhṛiṣṭa-puṣṭa. dupl. = ದಿಟಪುಟ. courage, boldness, etc.

ಧೃಷ್ಟಿ dhṛiṣṭi. = ದಿಷ್ಟಿ 3. boldness, courage.

ಧೃಷ್ಣ dhṛiṣṇa. = ದೃಷ್ಟ. *bold, daring, etc.*

ಧೃಷ್ಣಜ್ dhṛiṣṇaj. *bold, confident; saucy, impudent, shameless.*

ಧೃಷ್ಣಿ dhṛiṣṇi. *a ray of light.*

ಧೃಷ್ಣು dhṛiṣṇu. courageous, bold, confident, valiant; strong, powerful; impudent, shameless. see Nr. s. ದಿಟ್ಟ.

-ಧೆ dhe. (-ಧಾ). placing, putting; holding; containing, having; causing, etc. see *e. g.* ಅಭಿ-, ದ್ವಿ-, ವಿ-, ಸ್ವ-.

ಧೇನು dhēnu. *a cow that has lately calved, a milch cow.* 2, the earth. 3, a gift, a present.

ಧೇನುಕ dhēnuka. N. of an Asura or demon in the shape of a donkey (ದನುಜ, ರಾಕ್ಷಸಭೇದ Nn. 98; Bhāgavata 10, 15 sum.).

ಧೇನುಕೆ dhēnuke. a milch cow; a female animal in general (ಪಶು Nn. 98). 2, *a* (young) *she-elephant* (ಬಾಲಕರೇಣು, ಮರಿ ಯಾನೆ 98; ಎಳೆಯ ಪಿಡಿಯಾನೆ Mr. 471). 3, a kind of weapon (ಶಸ್ತ್ರ, ಆಯುಧಭೇದ 98).

ಧೇನುಷ್ಯೆ dhēnuṣye. *a cow whose milk has been pledged.* 2, *a cow standing at the dairy.*

ಧೇಯ dhēya. to be put or placed; to be held or taken; to be produced or created; what is produced or created. see *e. g.* ಅಭಿ- ನಾಮ-, ಭಾಗ-, ವಿ-.

ಧೈನುಕ dhainuka. *a herd of cows.*

ಧೈರ್ಯ dhairya. (fr. ಧೀರ). *firmness;* hardness, inflexibility; *steadiness, stability, constancy* (ಗ್ರಾವ Nn. 106). 2, calmness; gravity; patience. 3, *fortitude, courage.* — ಧೈರ್ಯ ಕುಗ್ಗು. courage, etc. to sink or decrease (My.; B. 5, 64). — ಧೈರ್ಯ ಗುಂದು. -ಕುಂದು. courage to decrease or fail (My.). — ಧೈರ್ಯ ಗೆಡು. -ಕೆಡು. courage to be lost or to fail; to lose courage (My.). — ಧೈರ್ಯಗೊಳಿಸು. -ಕೊಳಿಸು. to encourage (B. 5, 54; My.). — ಧೈರ್ಯಗೊಳ್ಳು. -ಕೊಳ್ಳು. to take courage, to become courageous (My.; B. 5, 58; ಅಣ್ಮು G.). — ಧೈರ್ಯಂಗಿಡು. -ಂ-ಕಿಡು. = ಧೈರ್ಯಗೆಡು. (Abh. P. 9, 146). — ಧೈರ್ಯ ಬಿಡು. to give up or lose courage (My.; ಅಂಜು G.).

ಧೈರ್ಯಗಾಱ dhairya-gāṟa. a courageous man (My.).

ಧೈರ್ಯಗುಣ dhairya-guṇa. the quality of firmness, etc. (Cpr. 5, 9).

ಧೈರ್ಯತ್ವ dhairyatva. the state or condition of being firm or courageous. see ಮೊನೆ.

ಧೈರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ dhairya-lakṣmi. the riches which consist in patience, fortitude, or courage (My.).

ಧೈರ್ಯವಂತ dhairya-vanta. a man who is possessed of fortitude or courage (My.).

ಧೈರ್ಯವಾರ್ಧಿ dhairya-vārdhi. courage considered as a sea (Śsv 4, 89).

ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ dhairya-śāli. a person who is endowed with fortitude or courage (My.; B. 4, 68; 5, 57. 155).

ಧೈರ್ಯಸ್ಥ dhairya-stha. a man who abides in or does not give up courage (My.).

ಧೈವತ dhaivata. *the sixth note of the gamut* (Mr. 76, see ಸಪ್ತಸ್ವರ).

ಧೊಪ್ಪ dhoppa. = ದೊಪ್ಪ 2. an imitative sound. (My.).

ಧೊಪ್ಪೆನೆ dhoppene. = ದೊಪ್ಪನೆ. (Śmd. 22, o. r. ಧೊಪ್ಪೆನೆ). with the sound of ಧೊಪ್ಪ.

ಧೋರ dhōra. a large kettle-drum. see s. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯ.

ಧೋರಣ dhōraṇa. 1. *a vehicle in general, any means of conveyance,* as a horse, an elephant, a car, etc.; the elephant being at the head, or a first-rate elephant (ಮುಖ್ಯಗಜ Mr. 157). 2, going well or quickly; a horse's trot.

ಧೋರಣ dhōraṇa. 2. front, direction, aim; bent, tendency, attention, regard; manner, style; ways, course; established manner (Mhr.; B. 4, 195).

ಧೋರಣೆ dhōraṇe. = ಧೋರಣ 2. a good style (of composition, My.). 2, disregard, inattention (My.).

ಧೋರಣೆಗಾಱ dhōraṇe-gāṟa. an inattentive man (My.).

ಧೌತ dhauta. *washed, cleansed, cleaned; polished, whetted;* white, bright, shining; pure. 2, silver.

ಧೌತಕೌಶೇಯ dhauta-kauśēya. *bleached or purified silk.*

ಧೌತವಸ್ತ್ರ dhauta-vastra. washed or clean cloth. see ಮಡಿ.

ಧೌತಾಂಬರ dhauta-ambara. = ಧೌತವಸ್ತ್ರ. see ಮಡಿ.

ಧೌಮ್ಯ dhaumya. (fr. ಧೂಮ). an excellent ox (ಉತ್ತಮದ ಹೋರಿ Mr. 179; not Sk.). 2, N. of a ṛiṣi. (Bh. 1, 12, 1).

ಧೌರಿತಕ dhauritaka. *a horse's trot* (*cf.* ಧೋರಣ 1). see ಭರದಾಣ್ಡು.

ಧೌರೇಯ dhaurēya. (fr. ಧುರ್). fit to be harnessed, fit for a burden; *a beast of burden; the bullock carrying, or being attached to, the shaft;* a horse.

ಧೌರೇಯಕ dhaurēyaka. = ಧೌರೇಯ. see ದೌವರಿಕ.

ಧ್ಮ dhma. ಧ್ಮಾ dhmā. blowing; exciting fire by blowing.

ಧ್ಮಾಕಾರ dhmā-kāra. *a smith.*

ಧ್ಮಾನ dhmāna. = ಧ್ಮ. see ಉದ್-.

ಧ್ಯಾನ dhyāna. = ಜಾನ 1. meditation, thought, reflection; attention, heed; looking at, observation (ದರ್ಶನ, ಅವಲೋಕನ, ನೋಟ Mr. 316). 2, *profound and abstract religious contemplation* (which forms the favourite religious exercise of Brāhmaṇas); mental representation of the personal attribute of a deity. ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದವ ಕಾನನಕ್ಕೆ ಹೋದರೇನು?—ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೌನ ಬೇಕು.—ಧ್ಯಾನವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನ (Prvs.). — ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರು. to come to the mind, to form an object of consideration (B. 4, 2; My.). — ಧ್ಯಾನದೊಳಗೆ ಇಡು. to consider, to mind (B. 5, 235; My.). — ಧ್ಯಾನವ್ಪೆಱ್. -ಂ-ಪೆಱ್. to begin to think of (Śsv. 2, 89).

ಧ್ಯಾನಪರ dhyāna-para. lost in thought, absorbed in meditation. (J. 30, 43; 31, 70).

ಧ್ಯಾನಯೋಗ dhyāna-yōga. profound meditation, the performance of religious abstraction; meditation and abstraction. (My.).

ಧ್ಯಾನಿ dhyāni. = ಜಾನಿ 2. contemplative, engaged in religious meditation, meditating. (Bp. 53, 1).

ಧ್ಯಾನಿಸು dhyānisu. = ಜಾನಿಸು. to think of, to have in mind, to contemplate, to meditate, to think or meditate on, to reflect upon (My.; B. 4, 219; Bp. 1, 27; J. 3, 42; 11, 35); to counsel with oneself, to reflect, to deliberate (My.; J. 10, 37). ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕೂತಾಗ್ಯೂ ಹಾನಿ ಬರುವದು ತಪ್ಪೀತೇ?—ಧ್ಯಾನಿಸಿದವನೇ ಮಾನಿ (Prvs.).

ಧ್ಯಾಮ dhyāma. *a fragrant grass in general or a particular kind of it.*

ಧ್ಯೆ dhye. having in mind, thinking of. see ಅಭಿ-.

ಧ್ರ dhra. = ಧರ. holding, bearing, etc. see ಕು-, ಧರಣೀ-, ಮಹೀ-, etc.

ಧ್ರುವ dhruva. = ದರುವು, ಧ್ರುವ. fixed, firm, fast, immovable, stable; *constant, lasting, permanent, continual, perpetual*, eternal, unchangeable (Bp. 51, 28); *certain, sure, well-ascertained.* 2, fixed (in anatomy), as certain members or organs of the body which cannot be severed without causing death. 3, *the polar star;* the north pole. 4, *the trunk of a lopped tree;* a post, stake. 5, a wooden roller used in an oil-mill (ಯಷ್ಟಿ, ಕಣೆ Mr. 213). 6, N. of one of the Vasus. 7, the introductory stanza of a poem or song. 8, N. of a king, the son of Uttānapāda (J. 29, 1. 14; Bhāgavata 4, 9 sum., who became the ruler of the dhruvalōka).

ಧ್ರುವಕ dhruvaka. polar longitude. 2, = ಧ್ರುವ No. 4. 3, *a post, a pole, a stake.*

ಧ್ರುವಣಿ dhruvaṇi. N. of a plant (ಪುಸ್ತಕವಳ್ಳಿ Mr. 147, o. rs. in one MS. ದ್ರುವಣಿ, in two MSS. ದ್ರವಿಣೆ).

ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರ dhruva-nakṣatra. the polar star (My.; B. 4, 67).

ಧ್ರುವಪಾಶ dhruva-pāśa. the rope by which the earth is suspended from the polar star (My.).

ಧ್ರುವಲೋಕ dhruva-lōka. the region of the polar star ruled by king Dhruva (Bhāgavata 4, 9 sum., etc.).

ಧ್ರುವವೃತ್ತ dhruva-vṛitta. a polar circle, arctic and antarctic (My.; B. 5, 306).

ಧ್ರುವಸನ್ನಿಭ dhruva-sannibha. a man who resembles king Dhruva (J. 32, 13).

ಧ್ರುವಸ್ಥಾನ dhruva-sthāna. an extremity of the earth's axis (B. 5, 307).

ಧ್ರುವೆ dhruve. *a kind of sacrificial ladle.* 2, *the plant Desmodium gangeticum* Dec. 3, the small-tree Sanseviera zeylanica, from the fibres of which bow-strings are made.

ಧ್ವಂಸ dhvaṁsa. falling down, perishing, destruction; loss; ruin. see *e. g.* ಅಪ-, ದಕ್ಷಾಧ್ವರಧ್ವಂಸಕೃತ್.

ಧ್ವಂಸನ dhvaṁsana. causing to fall, destroying, etc. 2, falling; perishing, etc.

ಧ್ವಂಸಿ dhvaṁsi. falling, perishing, etc. 2, causing to fall, destroying. see ಕಾಮು-, ಬಲಿ-.

ಧ್ವಜ dhvaja. *a banner, a flag, an ensign.* 2, a mark, a sign. ಧ್ವಜದ ಗುರ್ತುರ್ ಗಜಕ್ಕೆ ತಿಳಿದೀತೇ? (Prv).

ಧ್ವಜದ್ರುಮ dhvaja-druma. the palm tree (ಕಲ Mr. 111).

ಧ್ವಜಪಟ dhvaja-paṭa. the cloth of a flag, a flag (Śmd. 230).

ಧ್ವಜಪಟೀವಾತ dhvajapaṭī-vāta. the wind created by the cloth of (flying) flags (Cpr. 6, 14).

ಧ್ವಜಭಂಗ dhvaja-bhaṅga. fracture or fall of a banner. (My.). 2, impotence of the male organ.

ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ dhvaja-stambha. a flag-staff. (My.).

ಧ್ವಜಿನಿ dhvajini. a standard-bearer. 2, a bannered host: *an army.*

ಧ್ವನಿ dhvani. = ದನಿ. *sound, echo, noise, tone;* a sound, a voice; a word. 2, allusion, hint, figurative allusion, implied meaning; [a figure of speech. ಧ್ವನಿಯೆಮ್ಬುದಳಂಕಾರಂ Kr. 3, 209]. — ಧ್ವನಿಗುಡು. -ಕುಡು. = ಧ್ವನಿಗೊಡು. (Bp. 50, 17). — ಧ್ವನಿಗೆಯ್. = ದನಿಗೆಯ್. (Śmd. 22 Cm.). — ಧ್ವನಿಗೊಡು. -ಕೊಡು. = ದನಿಗೊಡು. (Bp. 24, 35; C. Bp. 11, 5). — ಧ್ವನಿ ಮಾಡು. to produce a sound, to sound, to roar, etc. ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹನಿ ಬಿಟ್ಟೀತೇ? (Prv.).

ಧ್ವನಿತ dhvanita. sounded; making a noise; *sound;* thunder.

ಧ್ವನಿಯಿಸು dhvaniyisu. to illustrate through suggestion. ಧ್ವನಿಯಿಸುಗುಂ ಶಬ್ದದಿನ್ದಮರ್ಥದೆ ದೂಷ್ಯಂ Kr. 3, 209.

ಧ್ವನಿವಿಕಾರ dhvani-vikāra. a change of voice, caused by fright, grief, etc. see ಜೀಱ್ಕೀಱ್ (ಚೀಱ್ಕೀಱ್).

ಧ್ವಸ್ತ dhvasta. *fallen:* destroyed; lost; disappeared.

ಧ್ವಾಂಕ್ಷ dhvāṅkṣa. (crier, cawer, etc.); *a crow* (ಅರಿಷ್ಟ, ಕಾಗೆ Nn. 120). 2, *any bird which preys on fish.* 3, *a crane* (ಬಕ, ಬಕನು 120; see ಬಕ).

ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾರಾತಿ dhvāṅkṣa-arāti. enemy of crows: *an owl.*

ಧ್ವಾನ dhvāna. *sound, noise, or tone in general;* humming, etc. (ಸೊಪ್ಪುಳ್, ಅಬ್ಬರ, ದನಿ, ಸರ, ಗಾವರ, ಗಾವಳಿ, ಉಲಿ Śm. 30; Kk. 25).

ಧ್ವಾನ್ತ dhvānta. covered, enveloped, dark; *darkness* (ಅನುದರ್ ಕತ್ತಲೆ Mr. 67).

CORRECTIONS

Page	*under*	*for*	*read*
355	**ಕಟ್ಟು1**	one's tseth.	one's teeth
358	**ಕಟ್ಟು4**	–ಕಟ್ಟುಸಾಱಿ	–ಕಟ್ಟುಸಾಱು
385	**ಕಪ್ಪುರ 2**	ಆಪ್ಪಾಯನವ	ಆಪ್ಯಾಯನವ
415	**ಕಸಕಿಲು**	ಕಸಕಿಲು ಪಿಡಿದು . . . Cv. 507	ಕಸಕಿಲಂ ಪಿಡಿದು . . . Cv. 507
421	**ಕಱಿ 1 No. 3**	ಆನ್ತು ಕರ್ಣ . . . Pb. 12, 210 va.	ಅನ್ತು ಕರ್ಣ . . . Pb. 12, 210 va.
427	**ಕಾಣಿ**	Bv. 294	Bv. 295
445	**ಕಿಗ್ಗ**	delete q. v. at the end of the entry	
445	**ಕಿಚ್ಚು**	at the end of the entry ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಕಾದೆ	 ಅಚ್ಚರಿಯಾಗೆ ಕಾದೆ
493	**ಕೆಂ–**	keṇ	keṅ
496	**ಕೆನ್–**	ಕೆಂಜ್	ಕೆಜ್
521	**ಕೊರಟು**	insert transliteration koraṭu	
522	**ಕೊಱುಕು**	koṛuku	koṟuku
532	**ಕೋಲಜ್ಜಿ**	= ಕೂಲಜ್ಜೆ	= ಕೂಲಜ್ಜಿ
550	**ಗಜಾನನ**	Gaṇēṣa	Gaṇēśa
562	**ಗಮ್ಭೀರತೆ**	gambīrate	gambhīrate
572	**ಗಾವುಣ್ಡ**	gāmunḍa	gāmuṇḍa
659	**ಚೆಳ್ಳೆ**	ಚೇಳು, etc.	ಚೆಳ್ಳು, etc.
666	**ಜಕ್ಕ1**	ದಿವ್ಯಮುಖಮಂ	ದಿವ್ಯಮುಖಮಂ
713	**ಡೊಗ್ಗೆ**	ಅರುಳುಣ್ಬು	ಅರಳುಣ್ಬು
740	**ತಲೆ**	ತಲೆನವಿರ ಗಣ್ಟಿ	ತಲೆನವಿರ ಗಣ್ಬು
783	**ತೊಳ್ದು**	add Cpr. before 10, 89.	
800	**ತೊಲಗಿಸು**	tologisu	tolagisu
801	**ತೊಳಗು 1**	ರಕ್ತಾ ಶೋಕಪಲ್ಲವದನ್ತೆ ತೊಳೂತೆಳುಗುವ	ರಕ್ತಾಶೋಕಪಲ್ಲವದನ್ತೆ ತೊಳತೊಳಗುವ
837	**ದೀಟು**	diṭu	dīṭu
	ದೀಣ್ಟು	diṇṭu	dīṇṭu

೭) ವಸನ್ತಕಾಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇತು ಕಾಕಃ ಕಾಕಃ ಪಿಕಃ ಪಿಕಃ

೮) ಕಾಕಾನ್ ಆಹ್ವಯತೇ ಕಾಕಃ ಯಾಚಕೋ ಉಪಯಾಚಕಃ

೯) ಕಾಕ ಯಾಚಕಯೋಃ ಮಧ್ಯೇ ವರಂ ಕಾಕೋ ನ ಯಾಚಕಃ.

DOCTRINA VIM PROMOVET INSITAM